

Biblia Sacra Vulgata

Provided by:

bible4u2lvhacg4b3to2e2veqpwrc2c3tjf2wuuzqiz332vlwmr4xbad.onion
bible4u.net
bible4u.i2p
bible4u.bit

Contact:

contact@bible4u.net

Public Domain

Everyone is permitted to copy, modify and distribute copies of this document for free as long as it's Biblical content remains unchanged.

Index

Index	3
I Quod Testamentum Vetus	5
1 Genesis	7
2 Exodus	35
3 Leviticus	59
4 Numeri	75
5 Deuteronomium	99
6 Iosue	119
7 Iudicum	133
8 Ruth	149
9 I Samuelis	153
10 II Samuelis	173
11 I Regum	189
12 II Regum	209
13 I Paralipomenon	227
14 II Paralipomenon	243
15 Esdrae	265
16 Nehemiae	271
17 Tobiae	281
18 Iudith	287
19 Esther	295
20 I Machabaeorum	301
21 II Machabaeorum	319

22 Iob	333
23 Psalmi	349
24 Proverbia	385
25 Ecclesiastes	397
26 Canticum Canticorum	403
27 Sapientia	407
28 Ecclesiasticus	417
29 Isaias	441
30 Ieremias	469
31 Lamentationes	501
32 Baruch	505
33 Ezechiel	511
34 Daniel	541
35 Osee	553
36 Ioel	559
37 Amos	561
38 Abdias	565
39 Ionas	567
40 Michaeas	569
41 Nahum	573
42 Habacuc	575
43 Sophonias	577
44 Aggaeus	579
45 Zacharias	581
46 Malachias	587
II In Novum Testamentum	589
47 Matthaeus	591
48 Marcus	609
49 Lucas	621

50 Ioannes	641
51 Actus Apostolorum	657
52 Romanos	677
53 I Corinthios	685
54 II Corinthios	693
55 Galatas	699
56 Ephesios	703
57 Philippenses	707
58 Colossenses	709
59 I Thessalonicenses	711
60 II Thessalonicenses	713
61 I Timotheum	715
62 II Timotheum	719
63 Titum	721
64 Philemonem	723
65 Hebraeos	725
66 Iacobi	731
67 I Petri	735
68 II Petri	739
69 I Ioannis	741
70 II Ioannis	745
71 III Ioannis	747
72 Iudae	749
73 Apocalypsis	751

Pars I

Quod Testamentum Vetus

Genesis

1in principio creavit Deus caelum et terram ²terra autem erat inanis et vacua et tenebrae super faciem abyssi et spiritus Dei ferebatur super aquas ³dixitque Deus fiat lux et facta est lux ⁴et vidit Deus lucem quod esset bona et divisit lucem ac tenebras ⁵appellavitque lucem diem et tenebras noctem factumque est vespere et mane dies unus ⁶dixit quoque Deus fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis ⁷et fecit Deus firmamentum divisitque aquas quae erant sub firmamento ab his quae erant super firmamentum et factum est ita ⁸vocavitque Deus firmamentum caelum et factum est vespere et mane dies secundus ⁹dixit vero Deus congregentur aquae quae sub caelo sunt in locum unum et appareat arida factumque est ita ¹⁰et vocavit Deus aridam terram congregationesque aquarum appellavit maria et vidit Deus quod esset bonum ¹¹et ait germinet terra herbam virentem et facientem semen et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum cuius semen in semet ipso sit super terram et factum est ita ¹²et protulit terra herbam virentem et adferentem semen iuxta genus suum lignumque faciens fructum et habens unumquodque sementem secundum speciem suam et vidit Deus quod esset bonum ¹³factumque est vespere et mane dies tertius ¹⁴dixit autem Deus fiant luminaria in firmamento caeli ut dividant diem ac noctem et sint in signa et tempora et dies et annos ¹⁵ut luceant in firmamento caeli et inlument terram et factum est ita ¹⁶fecitque Deus duo magna luminaria luminare maius ut praeeset diei et luminare minus ut praeeset nocti et stellas ¹⁷et posuit eas in firmamento caeli ut lucerent super terram ¹⁸et praeesent diei ac nocti et dividerent lucem ac tenebras et vidit Deus quod esset bonum ¹⁹et factum est vespere et mane dies quartus ²⁰dixit etiam Deus producant aquae reptile animae viventis et volatile super terram sub firmamento caeli ²¹creavitque Deus cete grandia et omnem animam viventem atque motabilem quam produxerant aquae in species suas et omne volatile secundum genus suum et vidit Deus quod esset bonum ²²benedixitque eis dicens crescite et multiplicamini et replete aquas maris avesque multiplicentur super terram ²³et factum est vespere et mane dies quintus ²⁴dixit quoque Deus producat terra animam viventem in genere suo iumenta et reptilia et bestias terrae secundum species suas factumque est ita ²⁵et fecit Deus bestias terrae

iuxta species suas et iumenta et omne reptile terrae in genere suo et vidit Deus quod esset bonum ²⁶et ait faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram et praesit piscibus maris et volatilibus caeli et bestiis universaeque terrae omnique reptili quod movetur in terra ²⁷et creavit Deus hominem ad imaginem suam ad imaginem Dei creavit illum masculum et feminam creavit eos ²⁸benedixitque illis Deus et ait crescite et multiplicamini et replete terram et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus quae moventur super terram ²⁹dixitque Deus ecce dedi vobis omnem herbam adferentem semen super terram et universa ligna quae habent in semet ipsis sementem generis sui ut sint vobis in escam ³⁰et cunctis animantibus terrae omnique volucris caeli et universis quae moventur in terra et in quibus est anima vivens ut habeant ad vescendum et factum est ita ³¹viditque Deus cuncta quae fecit et erant valde bona et factum est vespere et mane dies sextus

2igitur perfecti sunt caeli et terra et omnis ornatus eorum ²conplevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat et requievit die septimo ab universo opere quod patrat ³et benedixit diei septimo et sanctificavit illum quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit Deus ut faceret ⁴istae generationes caeli et terrae quando creatae sunt in die quo fecit Dominus Deus caelum et terram ⁵et omne virgultum agri antequam oreretur in terra omnemque herbam regionis priusquam germinaret non enim pluerat Dominus Deus super terram et homo non erat qui operaretur terram ⁶sed fons ascendebat e terra inrigans universam superficiem terrae ⁷formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terrae et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae et factus est homo in animam viventem ⁸plantaverat autem Dominus Deus paradisum voluptatis a principio in quo posuit hominem quem formaverat ⁹produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu et ad vescendum suave lignum etiam vitae in medio paradisi lignumque scientiae boni et mali ¹⁰et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad inrigandum paradisum qui inde dividitur in quattuor capita ¹¹nomen uni Phison ipse est qui circuit omnem terram Evilat ubi nascitur aurum ¹²et aurum terrae illius optimum est ibique invenitur bdellium et lapis onychinus ¹³et nomen fluvio secundo Geon ipse est qui circuit

omnem terram Aethiopiae ¹⁴nomen vero fluminis tertii Tigris ipse vadit contra Assyrios fluvius autem quartus ipse est Eufrates ¹⁵tulit ergo Dominus Deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur et custodiret illum ¹⁶praecepitque ei dicens ex omni ligno paradisi comedere ¹⁷de ligno autem scientiae boni et mali ne comedas in quocumque enim die comederis ex eo morte morieris ¹⁸dixit quoque Dominus Deus non est bonum esse hominem solum faciamus ei adiutorium similem sui ¹⁹formatis igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae et universis volatilibus caeli adduxit ea ad Adam ut videret quid vocaret ea omne enim quod vocavit Adam animae viventis ipsum est nomen eius ²⁰appellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia et universa volatilia caeli et omnes bestias terrae Adam vero non inveniebatur adiutor similis eius ²¹inmisit ergo Dominus Deus soporem in Adam cumque obdormisset tulit unam de costis eius et replevit carnem pro ea ²²et aedificavit Dominus Deus costam quam tulerat de Adam in mulierem et adduxit eam ad Adam ²³dixitque Adam hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea haec vocabitur virago quoniam de viro sumpta est ²⁴quam ob rem relinquet homo patrem suum et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una ²⁵erant autem uterque nudi Adam scilicet et uxor eius et non erubescabant

3sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat Dominus Deus qui dixit ad mulierem cur praecepit vobis Deus ut non comederetis de omni ligno paradisi ²cui respondit mulier de fructu lignorum quae sunt in paradiso vescemur ³de fructu vero ligni quod est in medio paradisi praecepit nobis Deus ne comederemus et ne tangeremus illud ne forte moriamur ⁴dixit autem serpens ad mulierem nequaquam morte moriemini ⁵scit enim Deus quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri et eritis sicut dii scientes bonum et malum ⁶vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis aspectuque delectabile et tulit de fructu illius et comedit deditque viro suo qui comedit ⁷et aperti sunt oculi amborum cumque cognovissent esse se nudos consuerunt folia ficus et fecerunt sibi perizomata ⁸et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem abscondit se Adam et uxor eius a facie Domini Dei in medio ligni paradisi ⁹vocavitque Dominus Deus Adam et dixit ei ubi es ¹⁰qui ait vocem tuam audivi in paradiso et timui eo quod nudus essem et abscondi me ¹¹cui dixit quis enim indicavit tibi quod nudus esses nisi quod ex ligno de quo tibi praeceperam ne comederes comedisti ¹²dixitque Adam mulier quam dedisti sociam mihi dedit mihi de ligno et comedi ¹³et dixit Dominus Deus ad mulierem quare hoc fecisti quae respondit serpens decepit me et comedi ¹⁴et ait Dominus Deus ad serpentem quia fecisti hoc maledictus es inter omnia animantia et bestias terrae super pectus tuum gradieris et terram come-

des cunctis diebus vitae tuae ¹⁵inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius ipsa conteret caput tuum et tu insidiaberis calcaneo eius ¹⁶mulieri quoque dixit multiplicabo aerumnas tuas et conceptus tuos in dolore paries filios et sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui ¹⁷ad Adam vero dixit quia audisti vocem uxoris tuae et comedisti de ligno ex quo praeceperam tibi ne comederes maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes eam cunctis diebus vitae tuae ¹⁸spinas et tribulos germinabit tibi et comedes herbas terrae ¹⁹in sudore vultus tui vesceris pane donec revertaris in terram de qua sumptus es quia pulvis es et in pulverem reverteris ²⁰et vocavit Adam nomen uxoris suae Hava eo quod mater esset cunctorum viventium ²¹fecit quoque Dominus Deus Adam et uxori eius tunicas pellicias et induit eos ²²et ait ecce Adam factus est quasi unus ex nobis sciens bonum et malum nunc ergo ne forte mittat manum suam et sumat etiam de ligno vitae et comedat et vivat in aeternum ²³emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis ut operaretur terram de qua sumptus est ²⁴eiecitque Adam et conlocavit ante paradisum voluptatis cherubin et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitae

4Adam vero cognovit Havam uxorem suam quae concepit et peperit Cain dicens possedi hominem per Dominum ²rursusque peperit fratrem eius Abel fuit autem Abel pastor ovium et Cain agricola ³factum est autem post multos dies ut offerret Cain de fructibus terrae munera Domino ⁴Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum et respexit Dominus ad Abel et ad munera eius ⁵ad Cain vero et ad munera illius non respexit iratusque est Cain vehementer et concidit vultus eius ⁶dixitque Dominus ad eum quare maestus es et cur concidit facies tua ⁷nonne si bene egeris recipies sin autem male statim in foribus peccatum aderit sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius ⁸dixitque Cain ad Abel fratrem suum egrediamur foras cumque essent in agro consurrexit Cain adversus Abel fratrem suum et interfecit eum ⁹et ait Dominus ad Cain ubi est Abel frater tuus qui respondit nescio num custos fratris mei sum ¹⁰dixitque ad eum quid fecisti vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra ¹¹nunc igitur maledictus eris super terram quae aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua ¹²cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos vagus et profugus eris super terram ¹³dixitque Cain ad Dominum maior est iniquitas mea quam ut veniam merear ¹⁴ecce eicis me hodie a facie terrae et a facie tua abscondar et ero vagus et profugus in terra omnis igitur qui invenerit me occidet me ¹⁵dixitque ei Dominus nequaquam ita fiet sed omnis qui occiderit Cain septuplum punietur posuitque Dominus Cain signum ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum ¹⁶egressusque Cain a facie Domini habitavit in terra profugus ad orientalem plagam Eden ¹⁷cognovit autem Cain uxorem suam quae concepit et peperit Enoch et aedificavit

civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui Enoch¹⁸ porro Enoch genuit Irad et Irad genuit Maviahel et Maviahel genuit Matusahel et Matusahel genuit Lamech¹⁹ qui accepit uxores duas nomen uni Ada et nomen alteri Sella²⁰ genuitque Ada Iabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum²¹ et nomen fratris eius Iubal ipse fuit pater canentium cithara et organo²² Sella quoque genuit Thubalcain qui fuit malleator et faber in cuncta opera aeris et ferri soror vero Thubalcain Noemma²³ dixitque Lamech uxoribus suis Adae et Sellae audite vocem meam uxores Lamech auscultate sermonem meum quoniam occidi virum in vulnus meum et adulescentulum in livorem meum²⁴ septuplum ultio dabitur de Cain de Lamech vero septuagies septies²⁵ cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen eius Seth dicens posuit mihi Deus semen aliud pro Abel quem occidit Cain²⁶ sed et Seth natus est filius quem vocavit Enos iste coepit invocare nomen Domini

5 Hic est liber generationis Adam in die qua creavit Deus hominem ad similitudinem Dei fecit illum² masculum et feminam creavit eos et benedixit illis et vocavit nomen eorum Adam in die qua creati sunt³ vixit autem Adam centum triginta annis et genuit ad similitudinem et imaginem suam vocavitque nomen eius Seth⁴ et facti sunt dies Adam postquam genuit Seth octingenti anni genuitque filios et filias⁵ et factum est omne tempus quod vixit Adam anni nongenti triginta et mortuus est⁶ vixit quoque Seth centum quinque annos et genuit Enos⁷ vixitque Seth postquam genuit Enos octingentis septem annis genuitque filios et filias⁸ et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum et mortuus est⁹ vixit vero Enos nonaginta annis et genuit Cainan¹⁰ post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis et genuit filios et filias¹¹ factique sunt omnes dies Enos nongentorum quinque annorum et mortuus est¹² vixit quoque Cainan septuaginta annis et genuit Malalehel¹³ et vixit Cainan postquam genuit Malalehel octingentos quadraginta annos genuitque filios et filias¹⁴ et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni et mortuus est¹⁵ vixit autem Malalehel sexaginta quinque annos et genuit Iared¹⁶ et vixit Malalehel postquam genuit Iared octingentis triginta annis et genuit filios et filias¹⁷ et facti sunt omnes dies Malalehel octingenti nonaginta quinque anni et mortuus est¹⁸ vixitque Iared centum sexaginta duobus annis et genuit Enoch¹⁹ et vixit Iared postquam genuit Enoch octingentos annos et genuit filios et filias²⁰ et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni et mortuus est²¹ porro Enoch vixit sexaginta quinque annis et genuit Mathusalam²² et ambulavit Enoch cum Deo postquam genuit Mathusalam trecentis annis et genuit filios et filias²³ et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni²⁴ ambulavitque cum Deo et non apparuit quia tulit eum Deus²⁵ vixit quoque Mathusalam centum octoginta septem annos et genuit Lamech²⁶ et vixit Ma-

thusalam postquam genuit Lamech septingentos octoginta duos annos et genuit filios et filias²⁷ et facti sunt omnes dies Mathusalae nongenti sexaginta novem anni et mortuus est²⁸ vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis et genuit filium²⁹ vocavitque nomen eius Noe dicens iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit Dominus³⁰ vixitque Lamech postquam genuit Noe quingentos nonaginta quinque annos et genuit filios et filias³¹ et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta septem anni et mortuus est³² Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit Sem et Ham et Iafeth

6 Cumque coepissent homines multiplicari super terram et filias procreassent² videntes filii Dei filias eorum quod essent pulchrae acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant³ dixitque Deus non permanebit spiritus meus in homine in aeternum quia caro est eruntque dies illius centum viginti annorum⁴ gigantes autem erant super terram in diebus illis postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum illaeque genuerunt isti sunt potentes a saeculo viri famosi⁵ videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore⁶ paenituit eum quod hominem fecisset in terra et tactus dolore cordis intrinsecus⁷ delebo inquit hominem quem creavi a facie terrae ab homine usque ad animantia a reptili usque ad volucres caeli paenitet enim me fecisse eos⁸ Noe vero invenit gratiam coram Domino⁹ hae generationes Noe Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis cum Deo ambulavit¹⁰ et genuit tres filios Sem Ham et Iafeth¹¹ corrupta est autem terra coram Deo et repleta est iniquitate¹² cumque vidisset Deus terram esse corruptam omnis quippe caro corruerat viam suam super terram¹³ dixit ad Noe finis universae carnis venit coram me repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra¹⁴ fac tibi arcam de lignis levigatis mansiunculas in arca facies et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus¹⁵ et sic facies eam trecentorum cubitorum erit longitudo arcae quinquaginta cubitorum latitudo et triginta cubitorum altitudo illius¹⁶ fenestram in arca facies et in cubito consummabis summitatem ostium autem arcae pones ex latere deorsum cenacula et tristega facies in ea¹⁷ ecce ego adducam diluvii aquas super terram ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vitae est subter caelum universa quae in terra sunt consumentur¹⁸ ponamque foedus meum tecum et ingredieris arcam tu et filii tui uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum¹⁹ et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam ut vivant tecum masculini sexus et feminini²⁰ de volucris iuxta genus suum et de iumentis in genere suo et ex omni reptili terrae secundum genus suum bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere²¹ tolles igitur tecum ex omnibus escis quae mandi possunt et conportabis apud te et erunt tam tibi quam illis in cibum²² fecit

ergo Noe omnia quae praeceperat illi Deus

7dixitque Dominus ad eum ingredi tu et omnis domus tua arcam te enim vidi iustum coram me in generatione hac ²ex omnibus animantibus mundis tolle septena septena masculum et feminam de animantibus vero non mundis duo duo masculum et feminam ³sed et de volatilibus caeli septena septena masculum et feminam ut salvetur semen super faciem universae terrae ⁴adhuc enim et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus et delebo omnem substantiam quam feci de superficie terrae ⁵fecit ergo Noe omnia quae mandaverat ei Dominus ⁶eratque sescentorum annorum quando diluvii aquae inundaverunt super terram ⁷et ingressus est Noe et filii eius uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in arcam propter aquas diluvii ⁸de animantibus quoque mundis et inmundis et de volucris et ex omni quod movetur super terram ⁹duo et duo ingressa sunt ad Noe in arcam masculus et femina sicut praeceperat Deus Noe ¹⁰cumque transissent septem dies aquae diluvii inundaverunt super terram ¹¹anno sescentesimo vitae Noe mense secundo septimodecimo die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magnae et cataractae caeli apertae sunt ¹²et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus ¹³in articulo diei illius ingressus est Noe et Sem et Ham et Iafeth filii eius uxor illius et tres uxores filiorum eius cum eis in arcam ¹⁴ipsi et omne animal secundum genus suum universaque iumenta in genus suum et omne quod movetur super terram in genere suo cunctumque volatile secundum genus suum universae aves omnesque volucres ¹⁵ingressae sunt ad Noe in arcam bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vitae ¹⁶et quae ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt sicut praeceperat ei Deus et inclusit eum Dominus de foris ¹⁷factumque est diluvium quadraginta diebus super terram et multiplicatae sunt aquae et elevaverunt arcam in sublime a terra ¹⁸vehementer inundaverunt et omnia repleverunt in superficie terrae porro arca ferebatur super aquas ¹⁹et aquae praevaluerunt nimis super terram opertique sunt omnes montes excelsi sub universo caelo ²⁰quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat ²¹consumptaque est omnis caro quae movebatur super terram volucrum animantium bestiarum omniumque reptilium quae reptant super terram universi homines ²²et cuncta in quibus spiraculum vitae est in terra mortua sunt ²³et delevit omnem substantiam quae erat super terram ab homine usque ad pecus tam reptile quam volucres caeli et deleta sunt de terra remansit autem solus Noe et qui cum eo erant in arca ²⁴obtinueruntque aquae terras centum quinquaginta diebus

8recordatus autem Deus Noe cunctarumque animantium et omnium iumentorum quae erant cum eo in arca adduxit spiritum super terram et in minutae sunt aquae ²et clausi sunt fontes abyssi et cataractae caeli et prohibitae sunt

pluviae de caelo ³reversaeque aquae de terra euntes et redeuntes et coeperunt minui post centum quinquaginta dies ⁴requievitque arca mense septimo vicesima septima die mensis super montes Armeniae ⁵at vero aquae ibant et decrecebant usque ad decimum mensem decimo enim mense prima die mensis apparuerunt cacumina montium ⁶cumque transissent quadraginta dies aperiens Noe fenestram arcae quam fecerat dimisit corvum ⁷qui egrediebatur et revertebatur donec sicarentur aquae super terram ⁸emisit quoque columbam post eum ut videret si iam cessassent aquae super faciem terrae ⁹quae cum non invenisset ubi requiesceret pes eius reversa est ad eum in arcam aquae enim erant super universam terram extenditque manum et adprehensam intulit in arcam ¹⁰expectatis autem ultra septem diebus aliis rursus dimisit columbam ex arca ¹¹at illa venit ad eum ad vesperam portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo intellexit ergo Noe quod cessassent aquae super terram ¹²expectavitque nihilominus septem alios dies et emisit columbam quae non est reversa ultra ad eum ¹³igitur sescentesimo primo anno primo mense prima die mensis in minutae sunt aquae super terram et aperiens Noe tectum arcae aspexit viditque quod exsiccata esset superficies terrae ¹⁴mense secundo septima et vicesima die mensis arefacta est terra ¹⁵locutus est autem Deus ad Noe dicens ¹⁶egredere de arca tu et uxor tua filii tui et uxores filiorum tuorum tecum ¹⁷cuncta animantia quae sunt apud te ex omni carne tam in volatilibus quam in bestiis et in universis reptilibus quae reptant super terram educ tecum et ingredimini super terram crescite et multiplicamini super eam ¹⁸egressus est ergo Noe et filii eius uxor illius et uxores filiorum eius cum eo ¹⁹sed et omnia animantia iumenta et reptilia quae repunt super terram secundum genus suum arcam egressa sunt ²⁰aedificavit autem Noe altare Domino et tollens de cunctis pecoribus et volucris mundis obtulit holocausta super altare ²¹odoratusque est Dominus odorem suavitatis et ait ad eum nequaquam ultra maledicam terrae propter homines sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adulescentia sua non igitur ultra percutiam omnem animantem sicut feci ²²cunctis diebus terrae sementis et messis frigus et aestus aestas et hiemps nox et dies non requiescent

9benedixitque Deus Noe et filiis eius et dixit ad eos crescite et multiplicamini et implete terram ²et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terrae et super omnes volucres caeli cum universis quae moventur in terra omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt ³et omne quod movetur et vivit erit vobis in cibum quasi holera virentia tradidi vobis omnia ⁴excepto quod carnem cum sanguine non comedetis ⁵sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum et de manu hominis de manu viri et fratris eius requiram animam hominis ⁶quicumque effuderit humanum sanguinem fundetur sanguis illius ad imaginem quippe Dei factus est

homo ⁷vos autem crescite et multiplicamini et ingredimini super terram et implete eam ⁸haec quoque dixit Deus ad Noe et ad filios eius cum eo ⁹ecce ego statuam pactum meum vobiscum et cum semine vestro post vos ¹⁰et ad omnem animam viventem quae est vobiscum tam in volucribus quam in iumentis et pecudibus terrae cunctis quae egressa sunt de arca et universis bestiis terrae ¹¹statuam pactum meum vobiscum et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii neque erit deinceps diluvium dissipans terram ¹²dixitque Deus hoc signum foederis quod do inter me et vos et ad omnem animam viventem quae est vobiscum in generationes sempiternas ¹³arcum meum ponam in nubibus et erit signum foederis inter me et inter terram ¹⁴cumque obduxero nubibus caelum apparebit arcus meus in nubibus ¹⁵et recordabor foederis mei vobiscum et cum omni anima vivente quae carnem vegetat et non erunt ultra aquae diluvii ad delendam universam carnem ¹⁶eritque arcus in nubibus et videbo illum et recordabor foederis sempiterni quod pactum est inter Deum et inter omnem animam viventem universae carnis quae est super terram ¹⁷dixitque Deus Noe hoc erit signum foederis quod constitui inter me et inter omnem carnem super terram ¹⁸erant igitur filii Noe qui egressi sunt de arca Sem Ham et Iafeth porro Ham ipse est pater Chanaan ¹⁹tres isti sunt filii Noe et ab his disseminatum est omne hominum genus super universam terram ²⁰coepitque Noe vir agricola exercere terram et plantavit vineam ²¹bibensque vinum inebriatus est et nudatus in tabernaculo suo ²²quod cum vidisset Ham pater Chanaan verenda scilicet patris sui esse nuda nuntiavit duobus fratribus suis foras ²³at vero Sem et Iafeth pallium inposuerunt umeris suis et incedentes retrorsum operuerunt verecunda patris sui faciesque eorum aversae erant et patris virilia non viderunt ²⁴evigilans autem Noe ex vino cum didicisset quae fecerat ei filius suus minor ²⁵ait maledictus Chanaan servus servorum erit fratribus suis ²⁶dixitque benedictus Dominus Deus Sem sit Chanaan servus eius ²⁷dilatet Deus Iafeth et habitet in tabernaculis Sem sitque Chanaan servus eius ²⁸vixit autem Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis ²⁹et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum et mortuus est

10hae generationes filiorum Noe Sem Ham Iafeth nati sunt eis filii post diluvium ²filii Iafeth Gomer Magog et Madai Iavan et Thubal et Mosoch et Thiras ³porro filii Gomer Aschenez et Rifath et Thogorma ⁴filii autem Iavan Elisa et Tharsis Cetthim et Dodanim ⁵ab his divisae sunt insulae gentium in regionibus suis unusquisque secundum linguam et familias in nationibus suis ⁶filii autem Ham Chus et Mesraim et Fut et Chanaan ⁷filii Chus Saba et Hevila et Sabatha et Regma et Sabathaca filii Regma Saba et Dadan ⁸porro Chus genuit Nemrod ipse coepit esse potens in terra ⁹et erat robustus venator coram Domino ab hoc exivit proverbium quasi Nemrod robustus venator

coram Domino ¹⁰fuit autem principium regni eius Babylon et Arach et Archad et Chalanne in terra Sennaar ¹¹de terra illa egressus est Assur et aedificavit Nineven et plateas civitatis et Chale ¹²Resen quoque inter Nineven et Chale haec est civitas magna ¹³at vero Mesraim genuit Ludim et Ananim et Laabim Neptuim ¹⁴et Phetrusim et Cesluim de quibus egressi sunt Philisthim et Capthurim ¹⁵Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum Etheum ¹⁶et Iebuseum et Amorreum Gergeseum ¹⁷Eveum et Araceum Sineum ¹⁸et Aradium Samariten et Amatheum et post haec disseminati sunt populi Chananeorum ¹⁹factique sunt termini Chanaan venientibus a Sidone Geraram usque Gazam donec ingrediaris Sodomam et Gomorram et Adama et Seboim usque Lesa ²⁰hii filii Ham in cognationibus et linguis et generationibus terrisque et gentibus suis ²¹de Sem quoque nati sunt patre omnium filiorum Eber fratre Iafeth maiore ²²filii Sem Aelam et Assur et Arfaxad et Lud et Aram ²³filii Aram Us et Hul et Gether et Mes ²⁴at vero Arfaxad genuit Sala de quo ortus est Eber ²⁵nati sunt Eber filii duo nomen uni Faleg eo quod in diebus eius divisa sit terra et nomen fratris eius Iectan ²⁶qui Iectan genuit Helmodad et Saleph et Asarmoth Iare ²⁷et Aduram et Uzal Decla ²⁸et Ebal et Abimahel Saba ²⁹et Ophir et Evila et Iobab omnes isti filii Iectan ³⁰et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus usque Sephar montem orientalem ³¹isti filii Sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis ³²hae familiae Noe iuxta populos et nationes suas ab his divisae sunt gentes in terra post diluvium

11erat autem terra labii unius et sermonum eorum ²cumque proficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra Sennaar et habitaverunt in eo ³dixitque alter ad proximum suum venite faciamus lateres et coquamus eos igni habueruntque lateres pro saxis et bitumen pro cemento ⁴et dixerunt venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat ad caelum et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras ⁵descendit autem Dominus ut videret civitatem et turrem quam aedificabant filii Adam ⁶et dixit ecce unus est populus et unum labium omnibus coeperuntque hoc facere nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere compleant ⁷venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui ⁸atque ita divisit eos Dominus ex illo loco in universas terras et cessaverunt aedificare civitatem ⁹et idcirco vocatum est nomen eius Babel quia ibi confusum est labium universae terrae et inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum ¹⁰hae generationes Sem Sem centum erat annorum quando genuit Arfaxad biennio post diluvium ¹¹vixitque Sem postquam genuit Arfaxad quingentos annos et genuit filios et filias ¹²porro Arfaxad vixit triginta quinque annos et genuit Sale ¹³vixitque Arfaxad postquam genuit Sale trecentis tribus annis et genuit filios et filias ¹⁴Sale

quoque vixit triginta annis et genuit Eber ¹⁵vixitque Sale postquam genuit Eber quadringentis tribus annis et genuit filios et filias ¹⁶vixit autem Eber triginta quattuor annis et genuit Faleg ¹⁷et vixit Eber postquam genuit Faleg quadringentis triginta annis et genuit filios et filias ¹⁸vixit quoque Faleg triginta annis et genuit Reu ¹⁹vixitque Faleg postquam genuit Reu ducentis novem annis et genuit filios et filias ²⁰vixit autem Reu triginta duobus annis et genuit Sarug ²¹vixitque Reu postquam genuit Sarug ducentis septem annis et genuit filios et filias ²²vixit vero Sarug triginta annis et genuit Nahor ²³vixitque Sarug postquam genuit Nahor ducentos annos et genuit filios et filias ²⁴vixit autem Nahor viginti novem annis et genuit Thare ²⁵vixitque Nahor postquam genuit Thare centum decem et novem annos et genuit filios et filias ²⁶vixitque Thare septuaginta annis et genuit Abram et Nahor et Aran ²⁷hae sunt autem generationes Thare Thare genuit Abram et Nahor et Aran porro Aran genuit Loth ²⁸mortuusque est Aran ante Thare patrem suum in terra nativitatis suae in Ur Chaldeorum ²⁹duxerunt autem Abram et Nahor uxores nomen autem uxoris Abram Sarai et nomen uxoris Nahor Melcha filia Aran patris Melchae et patris Ieschae ³⁰erat autem Sarai sterilis nec habebat liberos ³¹tulit itaque Thare Abram filium suum et Loth filium Aran filium filii sui et Sarai nurum suam uxorem Abram filii sui et eduxit eos de Ur Chaldeorum ut irent in terram Chanaan veneruntque usque Haran et habitaverunt ibi ³²et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum et mortuus est in Haran

¹²dixit autem Dominus ad Abram egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui in terram quam monstrabo tibi ²faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum erisque benedictus ³benedicam benedictibus tibi et maledicam maledicentibus tibi atque in te benedicentur universae cognationes terrae ⁴egressus est itaque Abram sicut praeceperat ei Dominus et ivit cum eo Loth septuaginta quinque annorum erat Abram cum egrederetur de Haran ⁵tulitque Sarai uxorem suam et Loth filium fratris sui universamque substantiam quam possederant et animas quas fecerant in Haran et egressi sunt ut irent in terram Chanaan cumque venissent in eam ⁶pertransivit Abram terram usque ad locum Sychem usque ad convallem Inlustrem Chananeus autem tunc erat in terra ⁷apparuitque Dominus Abram et dixit ei semini tuo dabo terram hanc qui aedificavit ibi altare Domino qui apparuerat ei ⁸et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem Bethel tetendit ibi tabernaculum suum ab occidente habens Bethel et ab oriente Ai aedificavit quoque ibi altare Domino et invocavit nomen eius ⁹perrexitque Abram vadens et ultra progrediens ad meridiem ¹⁰facta est autem fames in terra descenditque Abram in Aegyptum ut peregrinaretur ibi praevaluerat enim fames in terra ¹¹cumque prope esset ut ingrederetur Aegyptum dixit Sarai uxori suae novi quod pulchra sis mulier

¹²et quod cum viderint te Aegyptii dicturi sunt uxor ipsius est et interficient me et te reservabunt ¹³dic ergo obsecro te quod soror mea sis ut bene sit mihi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui ¹⁴cum itaque ingressus esset Abram Aegyptum viderunt Aegyptii mulierem quod esset pulchra nimis ¹⁵et nuntiaverunt principes Pharaoni et laudaverunt eam apud illum et sublata est mulier in domum Pharaonis ¹⁶Abram vero bene usi sunt propter illam fueruntque ei oves et boves et asini et servi et famulae et asinae et cameli ¹⁷flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis et domum eius propter Sarai uxorem Abram ¹⁸vocavitque Pharaonem Abram et dixit ei quidam est quod fecisti mihi quare non indicasti quod uxor tua esset ¹⁹quam ob causam dixisti esse sororem tuam ut tollerem eam mihi in uxorem nunc igitur ecce coniux tua accipe eam et vade ²⁰praecepitque Pharaonem super Abram viris et deduxerunt eum et uxorem illius et omnia quae habebat

¹³ascendit ergo Abram de Aegypto ipse et uxor eius et omnia quae habebat et Loth cum eo ad australem plagam ²erat autem dives valde in possessione argenti et auri ³reversusque est per iter quo venerat a meridie in Bethel usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel et Ai ⁴in loco altaris quod fecerat prius et invocavit ibi nomen Domini ⁵sed et Loth qui erat cum Abram fuerunt greges ovium et armenta et tabernacula ⁶nec poterat eos capere terra ut habitarent simul erat quippe substantia eorum multa et non quibant habitare communiter ⁷unde et facta est rixa inter pastores gregum Abram et Loth eo autem tempore Chananeus et Ferezeus habitabant in illa terra ⁸dixit ergo Abram ad Loth ne quaeso sit iurgium inter me et te et inter pastores meos et pastores tuos fratres enim sumus ⁹ecce universa terra coram te est recede a me obsecro si ad sinistram ieris ego ad dexteram tenebo si tu dexteram elegeris ego ad sinistram pergam ¹⁰elevatis itaque Loth oculis vidit omnem circa regionem Iordanis quae universa inrigabatur antequam subverteret Dominus Sodomam et Gomorram sicut paradisus Domini et sicut Aegyptus venientibus in Segor ¹¹elegitque sibi Loth regionem circa Iordanem et recessit ab oriente divisique sunt alterutrum a fratre suo ¹²Abram habitavit in terra Chanaan Loth moratus est in oppidis quae erant circa Iordanem et habitavit in Sodomis ¹³homines autem Sodomitae pessimi erant et peccatores coram Domino nimis ¹⁴dixitque Dominus ad Abram postquam divisus est Loth ab eo leva oculos tuos et vide a loco in quo nunc es ad aquilonem et ad meridiem ad orientem et ad occidentem ¹⁵omnem terram quam conspicias tibi dabo et semini tuo usque in sempiternum ¹⁶faciamque semen tuum sicut pulverem terrae si quis potest hominum numerare pulverem semen quoque tuum numerare poterit ¹⁷surge et perambula terram in longitudine et in latitudine sua quia tibi daturus sum eam ¹⁸movens igitur Abram tabernaculum suum venit et habitavit iuxta convallem Mambre quod est in Hebron aedificavitque ibi

altare Domino

14factum est autem in illo tempore ut Amrafel rex Sennaar et Arioch rex Ponti et Chodorlahomor rex Aelamitarum et Thadal rex Gentium ²inirent bellum contra Bara regem Sodomorum et contra Bersa regem Gomorrae et contra Sennaab regem Adamae et contra Semeber regem Seboim contraque regem Balae ipsa est Segor ³omnes hii convenerunt in vallem Silvestrem quae nunc est mare Salis ⁴duodecim enim annis servierant Chodorlahomor et tertio decimo anno recesserunt ab eo ⁵igitur anno quartodecimo venit Chodorlahomor et reges qui erant cum eo percusseruntque Rafaim in Astharothcarnaim et Zuzim cum eis et Emim in Savecariathaim ⁶et Chorreos in montibus Seir usque ad campestria Pharan quae est in solitudine ⁷reversique sunt et venerunt ad fontem Mesfat ipsa est Cades et percusserunt omnem regionem Amalechitarum et Amorreum qui habitabat in Asasonthamar ⁸et egressi sunt rex Sodomorum et rex Gomorrae rexque Adamae et rex Seboim necnon et rex Balae quae est Segor et direxerunt contra eos aciem in valle Silvestri ⁹scilicet adversum Chodorlahomor regem Aelamitarum et Thadal regem Gentium et Amrafel regem Sennaar et Arioch regem Ponti quattuor reges adversus quinque ¹⁰vallis autem Silvestris habebat puteos multos bituminis itaque rex Sodomorum et Gomorrae terga verterunt cecideruntque ibi et qui remanserant fugerunt ad montem ¹¹tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum et Gomorrae et universa quae ad cibum pertinent et abierunt ¹²necnon et Loth et substantiam eius filium fratris Abram qui habitabat in Sodomis ¹³et ecce unus qui evaserat nuntiavit Abram Hebraeo qui habitabat in convalle Mambre Amorrei fratris Eschol et fratris Aner hii enim pepigerant foedus cum Abram ¹⁴quod cum audisset Abram captum videlicet Loth fratrem suum numeravit expeditos vernaculos suos trecentos decem et octo et persecutus est eos usque Dan ¹⁵et divisit sociis inruit super eos nocte percussitque eos et persecutus est usque Hoba quae est ad levam Damasci ¹⁶reduxitque omnem substantiam et Loth fratrem suum cum substantia illius mulieres quoque et populum ¹⁷egressus est autem rex Sodomorum in occursum eius postquam reversus est a caede Chodorlahomor et regum qui cum eo erant in valle Save quae est vallis Regis ¹⁸at vero Melchisedech rex Salem proferens panem et vinum erat enim sacerdos Dei altissimi ¹⁹benedixit ei et ait benedictus Abram Deo excelso qui creavit caelum et terram ²⁰et benedictus Deus excelsus quo protegente hostes in manibus tuis sunt et dedit ei decimas ex omnibus ²¹dixit autem rex Sodomorum ad Abram da mihi animas cetera tolle tibi ²²qui respondit ei levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem caeli et terrae ²³quod a filo subteminis usque ad corrigiam caligae non accipiam ex omnibus quae tua sunt ne dicas ego ditavi Abram ²⁴exceptis his quae comederunt iuvenes et partibus virorum qui venerunt mecum Aner Eschol et Mambre isti

accipient partes suas

15his itaque transactis factus est sermo Domini ad Abram per visionem dicens noli timere Abram ego protector tuus sum et merces tua magna nimis ²dixitque Abram Domine Deus quid dabis mihi ego vadam absque liberis et filius procuratoris domus meae iste Damascus Eliezer ³addiditque Abram mihi autem non dedisti semen et ecce vernaculus meus heres meus erit ⁴statimque sermo Domini factus est ad eum dicens non erit hic heres tuus sed qui egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem ⁵eduxitque eum foras et ait illi suspice caelum et numera stellas si potes et dixit ei sic erit semen tuum ⁶credidit Domino et reputatum est ei ad iustitiam ⁷dixitque ad eum ego Dominus qui eduxi te de Ur Chaldeorum ut darem tibi terram istam et possideres eam ⁸at ille ait Domine Deus unde scire possum quod possessurus sim eam ⁹respondens Dominus sume inquit mihi vaccam triennem et capram trimam et arietem annorum trium turturem quoque et columbam ¹⁰qui tollens universa haec divisit per medium et utrasque partes contra se altrinsecus posuit aves autem non divisit ¹¹descenderuntque volucres super cadavera et abigebat eas Abram ¹²cumque sol occumberet sopor inruit super Abram et horror magnus et tenebrosus invasit eum ¹³dictumque est ad eum scito praenosces quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua et subicient eos servituti et adfligent quadringentis annis ¹⁴verumtamen gentem cui servituri sunt ego iudicabo et post haec egredientur cum magna substantia ¹⁵tu autem ibis ad patres tuos in pace sepultus in senectute bona ¹⁶generatione autem quarta revertentur huc necdum enim completae sunt iniquitates Amorreorum usque ad praesens tempus ¹⁷cum ergo occubisset sol facta est caligo tenebrosa et apparuit clibanus fumans et lampas ignis transiens inter divisiones illas ¹⁸in die illo pepigit Dominus cum Abram foedus dicens semini tuo dabo terram hanc a fluvio Aegypti usque ad fluvium magnum flumen Eufraten ¹⁹Cineos et Cenezeos et Cedmoneos ²⁰et Hettheos et Ferezeos Rafaim quoque ²¹et Amorreos et Chananeos et Gergeseos et Iebuseos

16igitur Sarai uxor Abram non genuerat liberos sed habens ancillam aegyptiam nomine Agar ²dixit marito suo ecce conclusit me Dominus ne parerem ingredi ad ancillam meam si forte saltem ex illa suscipiam filios cumque ille adquiesceret deprecanti ³tulit Agar Aegyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare coeperant in terra Chanaan et dedit eam viro suo uxorem ⁴qui ingressus est ad eam at illa concepisse se videns despexit dominam suam ⁵dixitque Sarai ad Abram inique agis contra me ego dedi ancillam meam in sinum tuum quae videns quod conceperit despectui me habet iudicet Dominus inter me et te ⁶cui respondens Abram ecce ait ancilla tua in manu tua est utere ea ut libet adfligente igitur eam Sarai fugam iniit ⁷cumque invenisset illam angelus Domini iuxta fon-

tem aquae in solitudine qui est in via Sur⁸ dixit ad eam Agar ancilla Sarai unde venis et quo vadis quae respondit a facie Sarai dominae meae ego fugio⁹ dixitque ei angelus Domini revertere ad dominam tuam et humiliare sub manibus ipsius¹⁰ et rursus multiplicans inquit multiplicabo semen tuum et non numerabitur prae multitudine¹¹ ac deinceps ecce ait concepisti et paries filium vocabisque nomen eius Ismahel eo quod audierit Dominus afflictionem tuam¹² hic erit ferus homo manus eius contra omnes et manus omnium contra eum et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula¹³ vocavit autem nomen Domini qui loquebatur ad eam Tu Deus qui vidisti me dixit enim profecto hic vidi posteriora videntis me¹⁴ propterea appellavit puteum illum puteum Viventis et videntis me ipse est inter Cades et Barad¹⁵ peperitque Abrae filium qui vocavit nomen eius Ismahel¹⁶ octoginta et sex annorum erat quando peperit ei Agar Ismahelem

17 postquam vero nonaginta et novem annorum esse coeperat apparuit ei Dominus dixitque ad eum ego Deus omnipotens ambula coram me et esto perfectus² ponamque foedus meum inter me et te et te multiplicabo te vehementer nimis³ cecidit Abram pronus in faciem⁴ dixitque ei Deus ego sum et pactum meum tecum erisque pater multarum gentium⁵ nec ultra vocabitur nomen tuum Abram sed appellaberis Abraham quia patrem multarum gentium constituit te⁶ faciamque te crescere vehementissime et ponam in gentibus regesque ex te egredientur⁷ et statuum pactum meum inter me et te et inter semen tuum post te in generationibus suis foedere sempiterno ut sim Deus tuus et seminis tui post te⁸ daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tuae omnem terram Chanaan in possessionem aeternam eroque Deus eorum⁹ dixit iterum Deus ad Abraham et tu ergo custodies pactum meum et semen tuum post te in generationibus suis¹⁰ hoc est pactum quod observabitis inter me et vos et semen tuum post te circumcidetur ex vobis omne masculinum¹¹ et circumcidetis carnem praeputii vestri ut sit in signum foederis inter me et vos¹² infans octo dierum circumcidetur in vobis omne masculinum in generationibus vestris tam vernaculus quam empticius circumcidetur et quicumque non fuerit de stirpe vestra¹³ eritque pactum meum in carne vestra in foedus aeternum¹⁴ masculus cuius praeputii caro circumcisa non fuerit delebitur anima illa de populo suo quia pactum meum irritum fecit¹⁵ dixit quoque Deus ad Abraham Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai sed Sarram¹⁶ et benedicam ei et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum eritque in nationes et reges populorum orientur ex eo¹⁷ cecidit Abraham in faciem et risit dicens in corde suo putasne centenarius nascetur filius et Sarra nonagenaria pariet¹⁸ dixitque ad Deum utinam Ismahel vivat coram te¹⁹ et ait Deus ad Abraham Sarra uxor tua pariet tibi filium vocabisque nomen eius Isaac et constituam pactum meum illi in foedus sempiternum et semini eius post eum²⁰ super Ismahel

quoque exaudivi te ecce benedicam ei et augebo et multiplicabo eum valde duodecim duces generabit et faciam illum in gentem magnam²¹ pactum vero meum statuum ad Isaac quem pariet tibi Sarra tempore isto in anno altero²² cumque finitus esset sermo loquentis cum eo ascendit Deus ab Abraham²³ tulit autem Abraham Ismahelem filium suum et omnes vernaculos domus suae universosque quos emerat cunctos mares ex omnibus viris domus suae et circumcidit carnem praeputii eorum statim in ipsa die sicut praeceperat ei Deus²⁴ nonaginta novem erat annorum quando circumcidit carnem praeputii sui²⁵ et Ismahel filius eius tredecim annos impleverat tempore circumcissionis suae²⁶ eadem die circumcisis est Abraham et Ismahel filius eius²⁷ et omnes viri domus illius tam vernaculi quam empticii et alienigenae pariter circumcisi sunt

18 apparuit autem ei Dominus in convalle Mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei² cumque elevasset oculos apparuerunt ei tres viri stantes propter eum quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi et adoravit in terra³ et dixit Domine si inveni gratiam in oculis tuis ne transeas servum tuum⁴ sed adferam pauxillum aquae et lavate pedes vestros et requiescite sub arbore⁵ ponam buccellam panis et confortate cor vestrum postea transibitis idcirco enim declinastis ad servum vestrum qui dixerunt fac ut locutus es⁶ festinavit Abraham in tabernaculum ad Sarram dixitque ei adcelera tria sata similiae commisce et fac subcinericios panes⁷ ipse vero ad armentum cucurrit et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum deditque puero qui festinavit et coxit illum⁸ tulit quoque butyrum et lac et vitulum quem coxerat et posuit coram eis ipse vero stabat iuxta eos sub arbore⁹ cumque comedissent dixerunt ad eum ubi est Sarra uxor tua ille respondit ecce in tabernaculo est¹⁰ cui dixit revertens veniam ad te tempore isto vita comite et habebit filium Sarra uxor tua quo audito Sarra risit post ostium tabernaculi¹¹ erant autem ambo senes provectaeque aetatis et desierant Sarrae fieri muliebria¹² quae risit occulte dicens postquam consenti et dominus meus vetulus est voluptati operam dabo¹³ dixit autem Dominus ad Abraham quare risit Sarra dicens num vere paritura sum anus¹⁴ numquid Deo est quicumque difficile iuxta condictum revertar ad te hoc eodem tempore vita comite et habebit Sarra filium¹⁵ negavit Sarra dicens non risi timore perterrita Dominus autem non est inquit ita sed risisti¹⁶ cum ergo surrexissent inde viri direxerunt oculos suos contra Sodomam et Abraham simul gradiebatur deducens eos¹⁷ dixitque Dominus num celare potero Abraham quae gesturus sum¹⁸ cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam et benedicendae sint in illo omnes nationes terrae¹⁹ scio enim quod praecepturus sit filiis suis et domui suae post se ut custodiant viam Domini et faciant iustitiam et iudicium ut adducat Dominus propter Abraham omnia quae locutus est ad eum²⁰ dixit itaque Dominus clamor Sodomorum et

Gomorrae multiplicatus est et peccatum earum adgravatum est nimis ²¹descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere conpleverint an non est ita ut sciam ²²converteruntque se inde et abierunt Sodomam Abraham vero adhuc stabat coram Domino ²³et adpropinquans ait numquid perdes iustum cum impio ²⁴si fuerint quinquaginta iusti in civitate peribunt simul et non parces loco illi propter quinquaginta iustos si fuerint in eo ²⁵absit a te ut rem hanc facias et occidas iustum cum impio fiatque iustus sicut impius non est hoc tuum qui iudicas omnem terram nequaquam facies iudicium ²⁶dixitque Dominus ad eum si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis dimittam omni loco propter eos ²⁷respondens Abraham ait quia semel coepi loquar ad Dominum meum cum sim pulvis et cinis ²⁸quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint delebis propter quinque universam urbem et ait non delebo si invenero ibi quadraginta quinque ²⁹rursumque locutus est ad eum sin autem quadraginta inventi fuerint quid facies ait non percutiam propter quadraginta ³⁰ne quaeso inquit indigneris Domine si loquar quid si inventi fuerint ibi triginta respondit non faciam si invenero ibi triginta ³¹quia semel ait coepi loquar ad Dominum meum quid si inventi fuerint ibi viginti dixit non interficiam propter viginti ³²obsecro inquit ne irascaris Domine si loquar adhuc semel quid si inventi fuerint ibi decem dixit non delebo propter decem ³³abiit Dominus postquam cessavit loqui ad Abraham et ille reversus est in locum suum

19veneruntque duo angeli Sodomam vespere sedente Loth in foribus civitatis qui cum vidisset surrexit et ivit obviam eis adoravitque pronus in terra ²et dixit obsecro domini declinate in domum pueri vestri et manete ibi lavate pedes vestros et mane proficiscimini in viam vestram qui dixerunt minime sed in platea manebimus ³compulit illos oppido ut deverterent ad eum ingressisque domum illius fecit convivium coxit azyma et comederunt ⁴prius autem quam irent cubitum viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem omnis populus simul ⁵vocaveruntque Loth et dixerunt ei ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte educ illos huc ut cognoscamus eos ⁶egressus ad eos Loth post tergum adcludens ostium ait ⁷nolite quaeso fratres mei nolite malum hoc facere ⁸habeo duas filias quae necdum cognoverunt virum educam eas ad vos et abutimini eis sicut placuerit vobis dummodo viris istis nihil faciatis mali quia ingressi sunt sub umbraculum tegminis mei ⁹at illi dixerunt recede illuc et rursus ingressus es inquirunt ut advena numquid ut iudices te ergo ipsum magis quam hos adfligemus vimque faciebant Loth vehementissime iam prope erat ut refringerent fores ¹⁰et ecce miserunt manum viri et introduxerunt ad se Loth cluseruntque ostium ¹¹et eos qui erant foris percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum ita ut ostium invenire non possent ¹²dixerunt autem ad Loth habes hic tuorum quempiam generum aut filios aut filias omnes qui tui sunt educ de urbe hac ¹³delebitur

enim locum istum eo quod increverit clamor eorum coram Domino qui misit nos ut perdamus illos ¹⁴egressus itaque Loth locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius et dixit surgite egredimini de loco isto quia delebit Dominus civitatem hanc et visus est eis quasi ludens loqui ¹⁵cumque esset mane cogeabant eum angeli dicentes surge et tolle uxorem tuam et duas filias quas habes ne et tu pariter pereas in scelere civitatis ¹⁶dissimulante illo adprehenderunt manum eius et manum uxoris ac duarum filiarum eius eo quod parceret Dominus illi ¹⁷et eduxerunt eum posueruntque extra civitatem ibi locutus est ad eum salva animam tuam noli respicere post tergum nec stes in omni circa regione sed in monte salvum te fac ne et tu simul pereas ¹⁸dixitque Loth ad eos quaeso Domine mi ¹⁹quia invenit servus tuus gratiam coram te et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum ut salvares animam meam nec possum in monte salvari ne forte adprehendat me malum et moriar ²⁰est civitas haec iuxta ad quam possum fugere parva et salvabor in ea numquid non modica est et vivet anima mea ²¹dixitque ad eum ecce etiam in hoc suscepi preces tuas ut non subvertam urbem pro qua locutus es ²²festina et salvare ibi quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc idcirco vocatum est nomen urbis illius Segor ²³sol egressus est super terram et Loth ingressus est in Segor ²⁴igitur Dominus pluit super Sodomam et Gomorram sulphur et ignem a Domino de caelo ²⁵et subvertit civitates has et omnem circa regionem universos habitatores urbium et cuncta terrae virentia ²⁶respiciensque uxor eius post se versa est in statuam salis ²⁷Abraham autem consurgens mane ubi steterat prius cum Domino ²⁸intuitus est Sodomam et Gomorram et universam terram regionis illius viditque ascendentem favillam de terra quasi fornacis fumum ²⁹cum enim subverteret Deus civitates regionis illius recordatus est Abrahae et liberavit Loth de subversione urbium in quibus habitaverat ³⁰ascenditque Loth de Segor et mansit in monte duae quoque filiae eius cum eo timuerat enim manere in Segor et mansit in spelunca ipse et duae filiae eius ³¹dixitque maior ad minorem pater noster senex est et nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem universae terrae ³²veni inebriemus eum vino dormiamusque cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen ³³dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa et ingressa est maior dormivitque cum patre at ille non sensit nec quando accubuit filia nec quando surrexit ³⁴altera quoque die dixit maior ad minorem ecce dormivi heri cum patre meo demus ei bibere vinum etiam hac nocte et dormies cum eo ut salvemus semen de patre nostro ³⁵dederunt et illa nocte patri vinum ingressaque minor filia dormivit cum eo et nec tunc quidem sensit quando concubuerit vel quando illa surrexerit ³⁶conceperunt ergo duae filiae Loth de patre suo ³⁷peperitque maior filium et vocavit nomen eius Moab ipse est pater Moabitarum usque in praesentem diem ³⁸minor quoque peperit filium et vocavit nomen eius Ammon id est filius populi mei ipse est

pater Ammanitarum usque hodie

20 profectus inde Abraham in terram australem habitavit inter Cades et Sur et peregrinatus est in Geraris ²dixitque de Sarra uxore sua soror mea est misit ergo Abimelech rex Gerarae et tulit eam ³venit autem Deus ad Abimelech per somnium noctis et ait ei en morieris propter mulierem quam tulisti habet enim virum ⁴Abimelech vero non tetigerat eam et ait Domine num gentem ignorantem et iustam interficies ⁵nonne ipse dixit mihi soror mea est et ipsa ait frater meus est in simplicitate cordis mei et munditia manuum mearum feci hoc ⁶dixitque ad eum Deus et ego scio quod simplici corde feceris et ideo custodivi te ne peccares in me et non dimisi ut tangeres eam ⁷nunc igitur redde uxorem viro suo quia propheta est et orabit pro te et vives si autem nolueris reddere scito quod morte morieris tu et omnia quae tua sunt ⁸statimque de nocte consurgens Abimelech vocavit omnes servos suos et locutus est universa verba haec in auribus eorum timueruntque omnes viri valde ⁹vocavit autem Abimelech etiam Abraham et dixit ei quid fecisti nobis quid peccavimus in te quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande quae non debuisti facere fecisti nobis ¹⁰rursusque exostulans ait quid vidisti ut hoc faceres ¹¹respondit Abraham cogitavi mecum dicens forsitan non est timor Dei in loco isto et interficient me propter uxorem meam ¹²alias autem et vere soror mea est filia patris mei et non filia matris meae et duxi eam uxorem ¹³postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei dixi ad eam hanc misericordiam facies mecum in omni loco ad quem ingrediemur dices quod frater tuus sim ¹⁴tulit igitur Abimelech oves et boves et servos et ancillas et dedit Abraham reddiditque illi Sarram uxorem suam ¹⁵et ait terra coram vobis est ubicumque tibi placuerit habita ¹⁶Sarrae autem dixit ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt et quocumque perrexeris mementoque te deprehensam ¹⁷orante autem Abraham sanavit Deus Abimelech et uxorem ancillasque eius et pepererunt ¹⁸concluserat enim Deus omnem vulvam domus Abimelech propter Sarram uxorem Abraham

21 visitavit autem Dominus Sarram sicut promiserat et implevit quae locutus est ²concepitque et peperit filium in senectute sua tempore quo praedixerat ei Deus ³vocavitque Abraham nomen filii sui quem genuit ei Sarra Isaac ⁴et circumcidit eum octavo die sicut praeceperat ei Deus ⁵cum centum esset annorum hac quippe aetate patris natus est Isaac ⁶dixitque Sarra risum fecit mihi Deus quicumque audierit conridebit mihi ⁷rursumque ait quis auditurum crederet Abraham quod Sarra lactaret filium quem peperit ei iam seni ⁸crevit igitur puer et ablactatus est fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis eius ⁹cumque vidisset Sarra filium Agar Aegyptiae ludentem dixit ad Abraham ¹⁰eice ancillam hanc et filium eius non

enim erit heres filius ancillae cum filio meo Isaac ¹¹dure accepit hoc Abraham pro filio suo ¹²cui dixit Deus non tibi videatur asperum super puero et super ancilla tua omnia quae dixerit tibi Sarra audi vocem eius quia in Isaac vocabitur tibi semen ¹³sed et filium ancillae faciam in gentem magnam quia semen tuum est ¹⁴surrexit itaque Abraham mane et tollens panem et utrem aquae inposuit scapulae eius tradiditque puerum et dimisit eam quae cum abisset errabat in solitudine Bersabee ¹⁵cumque consumpta esset aqua in utre abiecit puerum subter unam arborum quae ibi erant ¹⁶et abiit seditque e regione procul quantum potest arcus iacere dixit enim non videbo morientem puerum et sedens contra levavit vocem suam et flevit ¹⁷exaudivit autem Deus vocem pueri vocavitque angelus Domini Agar de caelo dicens quid agis Agar noli timere exaudivit enim Deus vocem pueri de loco in quo est ¹⁸surge tolle puerum et tene manum illius quia in gentem magnam faciam eum ¹⁹aperuitque oculos eius Deus quae videns puteum aquae abiit et implevit utrem deditque puero bibere ²⁰et fuit cum eo qui crevit et moratus est in solitudine et factus est iuvenis sagittarius ²¹habitavitque in deserto Pharan et accepit illi mater sua uxorem de terra Aegypti ²²eodem tempore dixit Abimelech et Fichol princeps exercitus eius ad Abraham Deus tecum est in universis quae agis ²³iura ergo per Dominum ne noceas mihi et posteris meis stirpique meae sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mihi et terrae in qua versatus es advena ²⁴dixitque Abraham ego iurabo ²⁵et increpavit Abimelech propter puteum aquae quem vi abstulerant servi illius ²⁶respondit Abimelech nescivi quis fecerit hanc rem sed et tu non indicasti mihi et ego non audivi praeter hodie ²⁷tulit itaque Abraham oves et boves et dedit Abimelech percusseruntque ambo foedus ²⁸et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum ²⁹cui dixit Abimelech quid sibi volunt septem agnae istae quas stare fecisti seorsum ³⁰at ille septem inquit agnas accipies de manu mea ut sint in testimonium mihi quoniam ego fodi puteum istum ³¹idcirco vocatus est locus ille Bersabee quia ibi uterque iuraverunt ³²et inierunt foedus pro puteo Iuramenti ³³surrexit autem Abimelech et Fichol princeps militiae eius reversique sunt in terram Palestinorum Abraham vero plantavit nemus in Bersabee et invocavit ibi nomen Domini Dei aeterni ³⁴et fuit colonus terrae Philistinorum diebus multis

22 quae postquam gesta sunt temptavit Deus Abraham et dixit ad eum Abraham ille respondit adsum ²ait ei tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac et vade in terram Visionis atque offer eum ibi holocaustum super unum montium quem monstravero tibi ³igitur Abraham de nocte consurgens stravit asinum suum ducens secum duos iuvenes et Isaac filium suum cumque concidisset ligna in holocaustum abiit ad locum quem praeceperat ei Deus ⁴die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul ⁵dixitque ad pueros suos expectate hic cum asino ego et puer illuc

usque properantes postquam adoraverimus revertemur ad vos ⁶tulit quoque ligna holocausti et inposuit super Isaac filium suum ipse vero portabat in manibus ignem et gladium cumque duo pergerent simul ⁷dixit Isaac patri suo pater mi at ille respondit quid vis fili ecce inquit ignis et ligna ubi est victima holocausti ⁸dixit Abraham Deus providebit sibi victimam holocausti fili mi pergebant ergo pariter ⁹veneruntque ad locum quem ostenderat ei Deus in quo aedificavit altare et desuper ligna conposuit cumque conligasset Isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum ¹⁰extenditque manum et arripuit gladium ut immolaret filium ¹¹et ecce angelus Domini de caelo clamavit dicens Abraham Abraham qui respondit adsum ¹²dixitque ei non extendas manum tuam super puerum neque facias illi quicquam nunc cognovi quod timeas Dominum et non pepercis filio tuo unigenito propter me ¹³levavit Abraham oculos viditque post tergum arietem inter vepres herentem cornibus quem adsumens obtulit holocaustum pro filio ¹⁴appellavitque nomen loci illius Dominus videt unde usque hodie dicitur in monte Dominus videbit ¹⁵vocavit autem angelus Domini Abraham secundo de caelo dicens ¹⁶per memet ipsum iuravi dicit Dominus quia fecisti rem hanc et non pepercisti filio tuo unigenito ¹⁷benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli et velut harenam quae est in litore maris possidebit semen tuum portas inimicorum suorum ¹⁸et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae quia oboedisti voci meae ¹⁹reversus est Abraham ad pueros suos abieruntque Bersabee simul et habitavit ibi ²⁰his itaque gestis nuntiatum est Abraham quod Melcha quoque genuisset filios Nahor fratri suo ²¹Hus primogenitum et Buz fratrem eius Camuhel patrem Syrorum ²²et Chased et Azau Pheldas quoque et Iedlaph ²³ac Bathuel de quo nata est Rebecca octo istos genuit Melcha Nahor fratri Abraham ²⁴concubina vero illius nomine Roma peperit Tabee et Gaom et Thaas et Maacha

23vixit autem Sarra centum viginti septem annis ²et mortua est in civitate Arbee quae est Hebron in terra Chanaan venitque Abraham ut plangeret et fleret eam ³cumque surrexisset ab officio funeris locutus est ad filios Heth dicens ⁴advena sum et peregrinus apud vos date mihi ius sepulchri vobiscum ut sepeliam mortuum meum ⁵responderuntque filii Heth ⁶audi nos domine princeps Dei es apud nos in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum nullusque prohibere te poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum ⁷surrexit Abraham et adoravit populum terrae filios videlicet Heth ⁸dixitque ad eos si placet animae vestrae ut sepeliam mortuum meum audite me et intercedite apud Ephron filium Soor ⁹ut det mihi speluncam duplicem quam habet in extrema parte agri sui pecunia digna tradat mihi eam coram vobis in possessionem sepulchri ¹⁰habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth responditque ad Abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam civitatis illius dicens ¹¹nequaquam

ita fiat domine mi sed magis ausculta quod loquor agrum trado tibi et speluncam quae in eo est praesentibus filiis populi mei sepeli mortuum tuum ¹²adoravit Abraham coram populo terrae ¹³et locutus est ad Ephron circumstante plebe quaeso ut audias me dabo pecuniam pro agro suscipe eam et sic sepeliam mortuum meum in eo ¹⁴respondit Ephron ¹⁵domine mi audi terram quam postulas quadringentis argenti siclis valet istud est pretium inter me et te sed quantum est hoc sepeli mortuum tuum ¹⁶quod cum audisset Abraham adpendit pecuniam quam Ephron postulaverat audientibus filiis Heth quadringentos siclos argenti et probati monetae publicae ¹⁷confirmatusque est ager quondam Ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens Mambre tam ipse quam spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis per circuitum ¹⁸Abraham in possessionem videntibus filiis Heth et cunctis qui intrabant portam civitatis illius ¹⁹atque ita sepelivit Abraham Sarram uxorem suam in spelunca agri duplici qui respiciebat Mambre haec est Hebron in terra Chanaan ²⁰et confirmatus est ager et antrum quod erat in eo Abraham in possessionem monumenti a filiis Heth

24erat autem Abraham senex dierumque multorum et Dominus in cunctis benedixerat ei ²dixitque ad servum seniorem domus suae qui praeerat omnibus quae habebat pone manum tuam subter femur meum ³ut adiurem te per Dominum Deum caeli et terrae ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananeorum inter quos habito ⁴sed ad terram et ad cognationem meam proficiscaris et inde accipias uxorem filio meo Isaac ⁵respondit servus si noluerit mulier venire mecum in terram hanc num reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus es ⁶dixit Abraham cave nequando reducas illuc filium meum ⁷Dominus Deus caeli qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis meae qui locutus est mihi et iuravit dicens semini tuo dabo terram hanc ipse mittet angelum suum coram te et accipies inde uxorem filio meo ⁸sin autem noluerit mulier sequi te non teneberis iuramento filium tantum meum ne reducas illuc ⁹posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui et iuravit illi super sermone hoc ¹⁰tulitque decem camelos de grege domini sui et abiit ex omnibus bonis eius portans secum profectusque perrexit Mesopotamiam ad urbem Nahor ¹¹cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquae vespere eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam dixit ¹²Domine Deus domini mei Abraham occurre obsecro hodie mihi et fac misericordiam cum domino meo Abraham ¹³ecce ego sto propter fontem aquae et filiae habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam ¹⁴igitur puella cui ego dixero inclina hydriam tuam ut bibam et illa responderit bibe quin et camelis tuis dabo potum ipsa est quam praeparasti servo tuo Isaac et per hoc intellegam quod feceris misericordiam cum domino meo ¹⁵necdum intra se verba compleverat et ecce Rebecca egrediebatur filia

Bathuel filii Melchae uxoris Nahor fratris Abraham habens hydriam in scapula ¹⁶puella decora nimis virgoque pulcherrima et incognita viro descenderat autem ad fontem et impleverat hydriam ac revertebatur ¹⁷occurritque ei servus et ait pauxillum mihi ad sorbendum praebe aquae de hydria tua ¹⁸quae respondit bibe domine mi celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam et dedit ei potum ¹⁹cumque ille bibisset adiecit quin et camelis tuis hauriam aquam donec cuncti bibant ²⁰effundensque hydriam in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret aquam et haustam omnibus camelis dedit ²¹ille autem contemplabatur eam tacitus scire volens utrum prosperum fecisset iter suum Dominus an non ²²postquam ergo biberunt cameli protulit vir in aures aureas adpendentes siclos duos et armillas totidem pondo siclorum decem ²³dixitque ad eam cuius es filia indica mihi est in domo patris tui locus ad manendum ²⁴quae respondit filia Bathuelis sum filii Melchae quem peperit Nahor ²⁵et addidit dicens palearum quoque et faeni plurimum est apud nos et locus spatiosus ad manendum ²⁶inclinavit se homo et adoravit Dominum ²⁷dicens benedictus Dominus Deus domini mei Abraham qui non abstulit misericordiam et veritatem suam a domino meo et recto me itinere perduxit in domum fratris domini mei ²⁸cucurrit itaque puella et nuntiavit in domum matris suae omnia quae audierat ²⁹habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban qui festinus egressus est ad hominem ubi erat fons ³⁰cumque vidisset in aures et armillas in manibus sororis suae et audisset cuncta verba referentis haec locutus est mihi homo venit ad virum qui stabat iuxta camelos et propter fontem aquae ³¹dixitque ad eum ingredi benedice Domini cur foris stas praeparavi domum et locum camelis ³²et introduxit eum hospitium ac destravit camelos deditque paleas et faenum et aquam ad lavandos pedes camelorum et virorum qui venerant cum eo ³³et adpositus est in conspectu eius panis qui ait non comedam donec loquar sermones meos respondit ei loquere ³⁴at ille servus inquit Abraham sum ³⁵et Dominus benedixit domino meo valde magnificatusque est et dedit ei oves et boves argentum et aurum servos et ancillas camelos et asinos ³⁶et peperit Sarra uxor domini mei filium domino meo in senectute sua deditque illi omnia quae habuerat ³⁷et adiuravit me dominus meus dicens non accipies uxorem filio meo de filiabus Chananeorum in quorum terra habito ³⁸sed ad domum patris mei perges et de cognatione mea accipies uxorem filio meo ³⁹ego vero respondi domino meo quid si noluerit venire mecum mulier ⁴⁰Dominus ait in cuius conspectu ambulo mittet angelum suum tecum et diriget viam tuam accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea et de domo patris mei ⁴¹innocens eris a maledictione mea cum veneris ad propinquos meos et non dederint tibi ⁴²veni ergo hodie ad fontem et dixi Domine Deus domini mei Abraham si direxisti viam meam in qua nunc ambulo ⁴³ecce sto iuxta fontem aquae et virgo quae egredietur ad hauriendam aquam audierit a me da mihi pauxillum aquae ad bibendum ex hydria tua ⁴⁴et dixit

mihi et tu bibe et camelis tuis hauriam ipsa est mulier quam praeparavit Dominus filio domini mei ⁴⁵dum haec mecum tacitus volverem apparuit Rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula descenditque ad fontem et hausit aquam et aio ad eam da mihi paululum bibere ⁴⁶quae festina deposuit hydriam de umero et dixit mihi et tu bibe et camelis tuis potum tribuam bibi et adaquavit camelos ⁴⁷interrogavique eam et dixi cuius es filia quae respondit filia Bathuelis sum filii Nahor quem peperit illi Melcha suspendi itaque in aures ad ornandam faciem eius et armillas posui in manibus ⁴⁸pronusque adoravi Dominum benedicens Domino Deo domini mei Abraham qui perduxisset me recto itinere ut sumerem filiam fratris domini mei filio eius ⁴⁹quam ob rem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo indicate mihi sin autem aliud placet et hoc dicite ut vadam ad dextram sive ad sinistram ⁵⁰responderunt Laban et Bathuel a Domino egressus est sermo non possumus extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui ⁵¹en Rebecca coram te est tolle eam et proficiscere et sit uxor filii domini tui sicut locutus est Dominus ⁵²quod cum audisset puer Abraham adoravit in terra Dominum ⁵³prolatisque vasis argenteis et aureis ac vestibibus dedit ea Rebeccae pro munere fratribus quoque eius et matri dona obtulit ⁵⁴initoque convivio vescentes pariter et bibentes manserunt ibi surgens autem mane locutus est puer dimittite me ut vadam ad dominum meum ⁵⁵responderunt fratres eius et mater maneat puella saltem decem dies apud nos et postea proficiscetur ⁵⁶nolite ait me retinere quia Dominus direxit viam meam dimittite me ut pergam ad dominum meum ⁵⁷dixerunt vocemus puellam et quaeramus ipsius voluntatem ⁵⁸cumque vocata venisset sciscitati sunt vis ire cum homine isto quae ait vadam ⁵⁹dimiserunt ergo eam et nutricem illius servumque Abraham et comites eius ⁶⁰inprecantes prospera sorori suae atque dicentes soror nostra es crescas in mille milia et possideat semen tuum portas inimicorum suorum ⁶¹igitur Rebecca et puellae illius ascensis camelis secutae sunt virum qui festinus revertebatur ad dominum suum ⁶²eo tempore Isaac deambulabat per viam quae ducit ad puteum cuius nomen est Viventis et videntis habitabat enim in terra australi ⁶³et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die cumque levasset oculos vidit camelos venientes procul ⁶⁴Rebecca quoque conspecto Isaac descendit de camelo ⁶⁵et ait ad puerum quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis dixit ei ipse est dominus meus at illa tollens cito pallium operuit se ⁶⁶servus autem cuncta quae gesserat narravit Isaac ⁶⁷qui introduxit eam in tabernaculum Sarrae matris suae et accepit uxorem et in tantum dilexit ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret

25 Abraham vero aliam duxit uxorem nomine Cetthuram ²quae peperit ei Zamram et Iexan et Madan et Madian et Iesboch et Sue ³Iexan quoque genuit Saba et Dadan filii Dadan fuerunt Assurim et Lathusim et Loommim ⁴at

vero ex Madian ortus est Epha et Opher et Enoch et Abida et Eldaa omnes hii filii Ceththurae ⁵deditque Abraham cuncta quae possederat Isaac ⁶filiis autem concubinarum largitus est munera et separavit eos ab Isaac filio suo dum adhuc ipse viveret ad plagam orientalem ⁷fuerunt autem dies vitae eius centum septuaginta quinque anni ⁸et deficiens mortuus est in senectute bona provectaeque aetatis et plenus dierum congregatusque est ad populum suum ⁹et sepelierunt eum Isaac et Ismahel filii sui in spelunca duplici quae sita est in agro Ephron filii Soor Hetthei e regione Mambre ¹⁰quem emerat a filiis Heth ibi sepultus est ipse et Sarra uxor eius ¹¹et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius qui habitabat iuxta puteum nomine Viventis et videntis ¹²haec sunt generationes Ismahel filii Abraham quem peperit ei Agar Aegyptia famula Sarrae ¹³et haec nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis primogenitus Ismahelis Nabaioth dein Cedar et Abdeel et Mabsam ¹⁴Masma quoque et Duma et Massa ¹⁵Adad et Thema Itur et Naphis et Cedma ¹⁶isti sunt filii Ismahel et haec nomina per castella et oppida eorum duodecim principes tribuum suarum ¹⁷anni vitae Ismahel centum triginta septem deficiens mortuus est et adpositus ad populum suum ¹⁸habitavit autem ab Evila usque Sur quae respicit Aegyptum introeuntibus Assyrios coram cunctis fratribus suis obiit ¹⁹haec quoque sunt generationes Isaac filii Abraham Abraham genuit Isaac ²⁰qui cum quadraginta esset annorum duxit uxorem Rebeccam filiam Bathuel Syri de Mesopotamiam sororem Laban ²¹deprecatusque est Dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis qui exaudivit eum et dedit conceptum Rebeccae ²²sed conlidebantur in utero eius parvuli quae ait si sic mihi futurum erat quid necesse fuit concipere perrexitque ut consuleret Dominum ²³qui respondens ait duae gentes in utero tuo sunt et duo populi ex ventre tuo dividuntur populusque populum superabit et maior minori serviet ²⁴iam tempus pariendi venerat et ecce gemini in utero repperiti sunt ²⁵qui primus egressus est rufus erat et totus in morem pellis hispidus vocatumque est nomen eius Esau protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu et idcirco appellavit eum Iacob ²⁶sexagenarius erat Isaac quando nati sunt parvuli ²⁷quibus adultis factus est Esau vir gnarus venandi et homo agricola Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis ²⁸Isaac amabat Esau eo quod de venationibus illius vesceretur et Rebecca diligebat Iacob ²⁹coxit autem Iacob pulmentum ad quem cum venisset Esau de agro lassus ³⁰ait da mihi de coctione hac rufa quia oppido lassus sum quam ob causam vocatum est nomen eius Edom ³¹cui dixit Iacob vende mihi primogenita tua ³²ille respondit en morior quid mihi proderunt primogenita ³³ait Iacob iura ergo mihi iuravit Esau et vendidit primogenita ³⁴et sic accepto pane et lentis edulio comedit et bibit et abiit parvipendens quod primogenita vendidisset

26orta autem fame super terram post eam sterilitatem

quae acciderat in diebus Abraham abiit Isaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara ²apparuitque ei Dominus et ait ne descendas in Aegyptum sed quiesce in terra quam dixero tibi ³et peregrinare in ea eroque tecum et benedicam tibi tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has complens iuramentum quod sponendi Abraham patri tuo ⁴et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli daboque posteris tuis universas regiones has et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae ⁵eo quod oboedierit Abraham voci meae et custodierit praecepta et mandata mea et caerimonias legesque servaverit ⁶mansit itaque Isaac in Geraris ⁷qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua respondit soror mea est timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem ⁸cumque pertransissent dies plurimi et ibi demoraretur prospiciens Abimelech Palestinorum rex per fenestram vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua ⁹et accersito ait perspicuum est quod uxor tua sit cur mentitus es sororem tuam esse respondit timui ne morerer propter eam ¹⁰dixitque Abimelech quare inposuisti nobis potuit coire quispiam de populo cum uxore tua et induxeras super nos grande peccatum praecepitque omni populo dicens ¹¹qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur ¹²serviit autem Isaac in terra illa et invenit in ipso anno centuplum benedixitque ei Dominus ¹³et locupletatus est homo et ibat proficiens atque succrescens donec magnus vehementer effectus est ¹⁴habuit quoque possessionem ovium et armentorum et familiae plurimum ob haec invidentes ei Palestini ¹⁵omnes puteos quos foderant servi patris illius Abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo ¹⁶in tantum ut ipse Abimelech diceret ad Isaac recede a nobis quoniam potentior nostri factus es valde ¹⁷et ille discedens veniret ad torrentem Gerarae habitaretque ibi ¹⁸rursum fodit alios puteos quos foderant servi patris sui Abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant Philisthim appellavitque eos hisdem nominibus quibus ante pater vocaverat ¹⁹foderunt in torrente et reppererunt aquam vivam ²⁰sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerarae adversum pastores Isaac dicentium nostra est aqua quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit Calumniam ²¹foderunt et alium et pro illo quoque rixati sunt appellavitque eum Inimicitias ²²profectus inde fodit alium puteum pro quo non contenderunt itaque vocavit nomen illius Latitudo dicens nunc dilatavit nos Dominus et fecit crescere super terram ²³ascendit autem ex illo loco in Bersabee ²⁴ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte dicens ego sum Deus Abraham patris tui noli metuere quia tecum sum benedicam tibi et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham ²⁵itaque aedificavit ibi altare et invocato nomine Domini extendit tabernaculum praecepitque servis suis ut foderent puteum ²⁶ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech et Ochozath amicus illius et Fichol dux militum ²⁷locutus est eis Isaac quid venistis ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis ²⁸qui re-

sponderunt vidimus tecum esse Dominum et idcirco nunc diximus sit iuramentum inter nos et ineamus foedus ²⁹ut non facias nobis quicquam mali sicut et nos nihil tuorum adtigimus nec fecimus quod te laederet sed cum pace dimissimus auctum benedictione Domini ³⁰fecit ergo eis convivium et post cibum et potum ³¹urgentes mane iuraverunt sibi mutuo dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum ³²ecce autem venerunt in ipso die servi Isaac adnuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes invenimus aquam ³³unde appellavit eum Abundantiam et nomen urbi inpositum est Bersabee usque in praesentem diem ³⁴Esau vero quadragenarius duxit uxores Iudith filiam Beerī Hetthēi et Basemath filiam Helon eiusdem loci ³⁵quae ambae offenderant animum Isaac et Rebeccae

27 seniit autem Isaac et caligaverunt oculi eius et videre non poterat vocavitque Esau filium suum maiorem et dixit ei fili mi qui respondit adsum ²cui pater vides inquit quod senuerim et ignorem diem mortis meae ³sume arma tua faretram et arcum et egredere foras cumque venatu aliquid adprehenderis ⁴fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et adfer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam moriar ⁵quod cum audisset Rebecca et ille abisset in agrum ut iussionem patris expleret ⁶dixit filio suo Iacob audivi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo et dicentem ei ⁷adfer mihi venationem tuam et fac cibos ut comedam et benedicam tibi coram Domino antequam moriar ⁸nunc ergo fili mi adquiesce consiliis meis ⁹et pergens ad gregem adfer mihi duos hedos optimos ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur ¹⁰quas cum intuleris et comederit benedicat tibi priusquam moriatur ¹¹cui ille respondit nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis ¹²si adtractaverit me pater meus et senserit timeo ne putet sibi voluisse includere et inducat super me maledictionem pro benedictione ¹³ad quem mater in me sit ait ista maledictio fili mi tantum audi vocem meam et perge adferque quae dixi ¹⁴abiit et adtulit deditque matri paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius ¹⁵et vestibus Esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum ¹⁶pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit ¹⁷dedit pulmentum et panes quos coxerat tradidit ¹⁸quibus inlatis dixit pater mi et ille respondit audio quis tu es fili mi ¹⁹dixitque Iacob ego sum Esau primogenitus tuus feci sicut praecepisti mihi surge sede et comede de venatione mea ut benedicat mihi anima tua ²⁰rursum Isaac ad filium suum quomodo inquit tam cito invenire potuisti fili mi qui respondit voluntatis Dei fuit ut cito mihi occurreret quod volebam ²¹dixitque Isaac accede huc ut tangam te fili mi et probem utrum tu sis filius meus Esau an non ²²accessit ille ad patrem et palpato eo dixit Isaac vox quidem vox Iacob est sed manus manus sunt Esau ²³et non cognovit eum quia pilosae manus similitudinem maioris expresserant benedicens ergo illi ²⁴ait tu es filius meus Esau respondit ego sum

²⁵at ille offer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea quos cum oblatos comedisset obtulit ei etiam vinum quo hausto ²⁶dixit ad eum accede ad me et da mihi osculum fili mi ²⁷accessit et osculatus est eum statimque ut sensit vestimentorum illius flagrantiam benedicens ait ecce odor filii mei sicut odor agri cui benedixit Dominus ²⁸det tibi Deus de rore caeli et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini ²⁹et serviant tibi populi et adorent te tribus esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tuae qui maledixerit tibi sit maledictus et qui benedixerit benedictionibus repleatur ³⁰vix Isaac sermonem impleverat et egresso Iacob foras venit Esau ³¹coctosque de venatione cibos intulit patri dicens surge pater mi et comede de venatione filii tui ut benedicat mihi anima tua ³²dixitque illi Isaac quis enim es tu qui respondit ego sum primogenitus filius tuus Esau ³³expavit Isaac stupore vehementi et ultra quam credi potest admirans ait quis igitur ille est qui dudum captam venationem adtulit mihi et comedi ex omnibus priusquam tu venires benedixique ei et erit benedictus ³⁴auditis Esau sermonibus patris irugiit clamore magno et consternatus ait benedic etiam mihi pater mi ³⁵qui ait venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam ³⁶at ille subiunxit iuste vocatum est nomen eius Iacob subplantavit enim me en altera vice primogenita mea ante tulit et nunc secundo subripuit benedictionem meam rursusque ad patrem numquid non reservasti ait et mihi benedictionem ³⁷respondit Isaac dominum tuum illum constitui et omnes fratres eius servituti illius subiugavi frumento et vino stabilivi eum tibi post haec fili mi ultra quid faciam ³⁸cui Esau num unam inquit tantum benedictionem habes pater mihi quoque obsecro ut benedicas cumque heulatu magno fleret ³⁹motus Isaac dixit ad eum in pinguedine terrae et in rore caeli desuper ⁴⁰erit benedictio tua vives gladio et fratri tuo servies tempusque veniet cum excutias et solvas iugum eius de cervicibus tuis ⁴¹oderat ergo semper Esau Iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater dixitque in corde suo veniant dies luctus patris mei ut occidam Iacob fratrem meum ⁴²nuntiata sunt haec Rebeccae quae mittens et vocans Iacob filium suum dixit ad eum ecce Esau frater tuus minatur ut occidat te ⁴³nunc ergo fili audi vocem meam et consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran ⁴⁴habitabisque cum eo dies paucos donec requiescat furor fratris tui ⁴⁵et cesset indignatio eius obliviscaturque eorum quae fecisti in eum postea mittam et adducam te inde huc cur utroque orbabor filio in una die ⁴⁶dixit quoque Rebecca ad Isaac taedet me vitae meae propter filias Heth si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terrae nolo vivere

28 vocavit itaque Isaac Iacob et benedixit praecepitque ei dicens noli accipere coniugem de genere Chanaan ²sed vade et proficiscere in Mesopotamiam Syriae ad domum Bathuel patrem matris tuae et accipe tibi inde uxorem de

filiabus Laban avunculi tui ³Deus autem omnipotens benedicat tibi et crescere te faciat atque multiplicet ut sis in turbas populorum ⁴et det tibi benedictiones Abraham et semini tuo post te ut possideas terram peregrinationis tuae quam pollicitus est avo tuo ⁵cumque dimisisset eum Isaac profectus venit in Mesopotamiam Syriae ad Laban filium Bathuel Syri fratrem Rebeccae matris suae ⁶videns autem Esau quod benedixisset pater suus Iacob et misisset eum in Mesopotamiam Syriae ut inde uxorem duceret et quod post benedictionem praecepisset ei dicens non accipies coniugem de filiabus Chanaan ⁷quodque oboediens Iacob parentibus isset in Syriam ⁸probans quoque quod non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus ⁹ivit ad Ismahelem et duxit uxorem absque his quas prius habebat Maeleth filiam Ismahel filii Abraham sororem Nabaioth ¹⁰igitur egressus Iacob de Bersabee pergebat Haran ¹¹cumque venisset ad quendam locum et vellet in eo requiescere post solis occubitum tulit de lapidibus qui iacebant et subponens capiti suo dormivit in eodem loco ¹²viditque in somnis scalam stantem super terram et cacumen illius tangens caelum angelos quoque Dei ascendentes et descendentes per eam ¹³et Dominum innixum scalae dicentem sibi ego sum Dominus Deus Abraham patris tui et Deus Isaac terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo ¹⁴eritque germen tuum quasi pulvis terrae dilataberis ad occidentem et orientem septentrionem et meridiem et benedicentur in te et in semine tuo cunctae tribus terrae ¹⁵et ero custos tuus quocumque perrexeris et reducam te in terram hanc nec dimittam nisi complevero universa quae dixi ¹⁶cumque evigilasset Iacob de somno ait vere Dominus est in loco isto et ego nesciebam ¹⁷pavensque quam terribilis inquit est locus iste non est hic aliud nisi domus Dei et porta caeli ¹⁸surgens ergo mane tulit lapidem quem subposuerat capiti suo et erexit in titulum fundens oleum desuper ¹⁹appellavitque nomen urbis Bethel quae prius Luza vocabatur ²⁰vovit etiam votum dicens si fuerit Deus mecum et custodierit me in via per quam ambulo et dederit mihi panem ad vescendum et vestem ad induendum ²¹reversusque fuero prospere ad domum patris mei erit mihi Dominus in Deum ²²et lapis iste quem erexi in titulum vocabitur Domus Dei cunctorumque quae dederis mihi decimas offeram tibi

29profectus ergo Iacob venit ad terram orientalem ²et vidit puteum in agro tresque greges ovium accubantes iuxta eum nam ex illo adaquabantur pecora et os eius grandi lapide claudebatur ³morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem et reffectis gregibus rursus super os putei ponerent ⁴dixitque ad pastores fratres unde estis qui responderunt de Haran ⁵quos interrogans numquid ait nostis Laban filium Nahor dixerunt novimus ⁶sanusne est inquit valet inquit et ecce Rahel filia eius venit cum grege suo ⁷dixitque Iacob adhuc multum diei superest nec est tempus ut reducantur ad caulas greges date ante potum

ovibus et sic ad pastum eas reducite ⁸qui responderunt non possumus donec omnia pecora congregentur et amoveamus lapidem de ore putei ut adaquemus greges ⁹adhuc loquebantur et ecce Rahel veniebat cum ovibus patris sui nam gregem ipsa pascebat ¹⁰quam cum vidisset Iacob et sciret consobrinam suam ovesque Laban avunculi sui amovit lapidem quo puteus claudebatur ¹¹et adaquato grege osculatus est eam elevataque voce flevit ¹²et indicavit ei quod frater esset patris eius et filius Rebeccae at illa festinans nuntiavit patri suo ¹³qui cum audisset venisse Iacob filium sororis suae cucurrit obviam complexusque eum et in oscula ruens duxit in domum suam auditis autem causis itineris ¹⁴respondit os meum es et caro mea et postquam expleti sunt dies mensis unius ¹⁵dixit ei num quia frater meus es gratis servies mihi dic quid mercedis accipias ¹⁶habebat vero filias duas nomen maioris Lia minor appellabatur Rahel ¹⁷sed Lia lippis erat oculis Rahel decora facie et venusto aspectu ¹⁸quam diligens Iacob ait serviam tibi pro Rahel filia tua minore septem annis ¹⁹respondit Laban melius est ut tibi eam dem quam viro alteri mane apud me ²⁰servivit igitur Iacob pro Rahel septem annis et videbantur illi pauci dies prae amoris magnitudine ²¹dixitque ad Laban da mihi uxorem meam quia iam tempus expletum est ut ingrediar ad eam ²²qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium fecit nuptias ²³et vespere filiam suam Liam introduxit ad eum ²⁴dans ancillam filiae Zelpham nomine ad quam cum ex more Iacob fuisset ingressus facto mane vidit Liam ²⁵et dixit ad socerum quid est quod facere voluisti nonne pro Rahel servivi tibi quare inposuisti mihi ²⁶respondit Laban non est in loco nostro consuetudinis ut minores ante tradamus ad nuptias ²⁷imple ebdomadem dierum huius copulae et hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem annis aliis ²⁸adquievit placito et ebdomade transacta Rahel duxit uxorem ²⁹cui pater servam Balam dederat ³⁰tandemque potitus optatis nuptiis amorem sequentis priori praetulit serviens apud eum septem annis aliis ³¹videns autem Dominus quod despiceret Liam aperuit vulvam eius sorore sterili permanente ³²quae conceptum genuit filium vocavitque nomen eius Ruben dicens vidit Dominus humilitatem meam nunc amabit me vir meus ³³rursumque concepit et peperit filium et ait quoniam audivit Dominus haberi me contemptui dedit etiam istum mihi vocavitque nomen illius Symeon ³⁴concepit tertio et genuit alium dixitque nunc quoque copulabitur mihi maritus meus eo quod pepererim illi tres filios et idcirco appellavit nomen eius Levi ³⁵quarto concepit et peperit filium et ait modo confitebor Domino et ob hoc vocavit eum Iudam cessavitque parere

30cernens autem Rahel quod infecunda esset invidit sorori et ait marito suo da mihi liberos alioquin moriar ²cui iratus respondit Iacob num pro Deo ego sum qui privavit te fructu ventris tui ³at illa habeo inquit famulam Balam ingredere ad eam ut pariat super genua mea et habeam ex

ea filios ⁴deditque illi Balam in coniugium quae ⁵ingressa ad se viro concepit et peperit filium ⁶dixitque Rahel iudicavit mihi Dominus et exaudivit vocem meam dans mihi filium et idcirco appellavit nomen illius Dan ⁷rursumque Bala concipiens peperit alterum ⁸pro quo ait Rahel comparavit me Deus cum sorore mea et invalui vocavitque eum Nephtalim ⁹sentiens Lia quod parere desisset Zelpham ancillam suam marito tradidit ¹⁰qua post conceptum edente filium ¹¹dixit feliciter et idcirco vocavit nomen eius Gad ¹²peperit quoque Zelpha alterum ¹³dixitque Lia hoc pro beatitudine mea beatam quippe me dicent mulieres propterea appellavit eum Aser ¹⁴egressus autem Ruben tempore messis triticeae in agro repperit mandragoras quos matri Liae detulit dixitque Rahel da mihi partem de mandragoris filii tui ¹⁵illa respondit parumne tibi videtur quod praeripuisti maritum mihi nisi etiam mandragoras filii mei tuleris ait Rahel dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui ¹⁶redeuntique ad vesperam de agro Iacob egressa est in occursum Lia et ad me inquit intrabis quia mercede conduxisti te pro mandragoris filii mei dormivit cum ea nocte illa ¹⁷et exaudivit Deus preces eius concepitque et peperit filium quintum ¹⁸et ait dedit Deus mercedem mihi quia dedi ancillam meam viro meo appellavitque nomen illius Isachar ¹⁹rursum Lia concipiens peperit sextum filium ²⁰et ait ditavit me Deus dote bona etiam hac vice mecum erit maritus meus eo quod genuerim ei sex filios et idcirco appellavit nomen eius Zabulon ²¹post quem peperit filiam nomine Dinam ²²recordatus quoque Dominus Rahelis exaudivit eam et aperuit vulvam illius ²³quae concepit et peperit filium dicens abstulit Deus obprobrium meum ²⁴et vocavit nomen illius Ioseph dicens addat mihi Dominus filium alterum ²⁵nato autem Ioseph dixit Iacob socero suo dimitte me ut revertar in patriam et ad terram meam ²⁶da mihi uxores et liberos meos pro quibus servivi tibi ut abeam tu nosti servitum qua servivi tibi ²⁷ait ei Laban inveniam gratiam in conspectu tuo experimento didici quod benedixerit mihi Deus propter te ²⁸constitue mercedem tuam quam dem tibi ²⁹at ille respondit tu nosti quomodo servierim tibi et quanta in manibus meis fuerit possessio tua ³⁰modicum habuisti antequam venirem et nunc dives effectus es benedixitque tibi Dominus ad introitum meum iustum est igitur ut aliquando provideam etiam domui meae ³¹dixitque Laban quid dabo tibi at ille ait nihil volo sed si feceris quod postulo iterum pascam et custodiam pecora tua ³²gyra omnes greges tuos et separa cunctas oves varias et sparso vellere et quodcumque furvum et maculosum variumque fuerit tam in ovibus quam in capris erit merces mea ³³respondebitque mihi cras iustitia mea quando placiti tempus advenerit coram te et omnia quae non fuerint varia et maculosa et furva tam in ovibus quam in capris furti me arguent ³⁴dixit Laban gratum habeo quod petis ³⁵et separavit in die illo capras et oves hircos et arietes varios atque maculosos cunctum autem gregem unicolorem id est albi et nigri velleris tradidit

in manu filiorum suorum ³⁶et posuit spatium itineris inter se et generum dierum trium qui pascebat reliquos greges eius ³⁷tollens ergo Iacob virgas populeas virides et amigdalinas et ex platanis ex parte decorticavit eas detractisque corticibus in his quae spoliata fuerant candor apparuit illa vero quae integra erant viridia permanserunt atque in hunc modum color effectus est varius ³⁸posuitque eas in canalibus ubi effundebatur aqua ut cum venissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aspectu earum conciperent ³⁹factumque est ut in ipso calore coitus oves intuerentur virgas et parerent maculosa et varia et diverso colore respersa ⁴⁰divisitque gregem Iacob et posuit virgas ante oculos arietum erant autem alba quaeque et nigra Laban cetera vero Iacob separatis inter se gregibus ⁴¹igitur quando primo tempore ascendebantur oves ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium ut in earum contemplatione conciperent ⁴²quando vero serotina admissura erat et conceptus extremus non ponebat eas factaque sunt ea quae erant serotina Laban et quae primi temporis Iacob ⁴³ditatusque est homo ultra modum et habuit greges multos ancillas et servos camelos et asinos

31postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium tulit Iacob omnia quae fuerunt patris nostri et de illius facultate ditatus factus est inclitus ²animadvertit quoque faciem Laban quod non esset erga se sicut heri et nudius tertius ³maxime dicente sibi Domino revertere in terram patrum tuorum et ad generationem tuam eroque tecum ⁴misit et vocavit Rahel et Liam in agrum ubi pascebat greges ⁵dixitque eis video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tertius Deus autem patris mei fuit mecum ⁶et ipsae nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro ⁷sed pater vester circumvenit me et mutavit mercedem meam decem vicibus et tamen non dimisit eum Deus ut noceret mihi ⁸si quando dixit variae erunt mercedes tuae pariebant omnes oves varios fetus quando vero e contrario ait alba quaeque accipies pro mercede omnes greges alba pepererunt ⁹tulitque Deus substantiam patris vestri et dedit mihi ¹⁰postquam enim conceptus ovium tempus advenerat levavi oculos meos et vidi in somnis ascendentes mares super feminas varios et maculosos et diversorum colorum ¹¹dixitque angelus Dei ad me in somnis Iacob et ego respondi adsum ¹²qui ait leva oculos tuos et vide universos masculos ascendentes super feminas varios respersos atque maculosos vidi enim omnia quae fecit tibi Laban ¹³ego sum Deus Bethel ubi unxisti lapidem et votum vovisti mihi nunc ergo surge et egredere de terra hac revertens in terram nativitatis tuae ¹⁴responderunt Rahel et Lia numquid habemus residui quicquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri ¹⁵nonne quasi alienas reputavit nos et vendidit comeditque pretium nostrum ¹⁶sed Deus tulit opes patris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris unde omnia quae praecepit fac ¹⁷surrexit itaque Iacob et inpositis liberis et

coniugibus suis super camelos abiit¹⁸ tulitque omnem substantiam et greges et quicquid in Mesopotamiam quaesierat pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan¹⁹ eo tempore Laban ierat ad tondendas oves et Rahel furata est idola patris sui²⁰ noluitque Iacob confiteri socero quod fugeret²¹ cumque abisset tam ipse quam omnia quae iuris eius erant et amne transmissio pergeret contra montem Galaad²² nuntiatum est Laban die tertio quod fugeret Iacob²³ qui adsumptis fratribus suis persecutus est eum diebus septem et conprehendit in monte Galaad²⁴ viditque in somnis dicentem sibi Dominum cave ne quicquam aspere loquaris contra Iacob²⁵ iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum cum ille consecutus eum cum fratribus suis in eodem monte Galaad fixit tentorium²⁶ et dixit ad Iacob quare ita egisti ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio²⁷ cur ignorante me fugere voluisti nec indicare mihi ut prosequerer te cum gaudio et canticis et tympanis et cithara²⁸ non es passus ut oscularer filios meos ac filias stulte operatus es et nunc²⁹ valet quidem manus mea reddere tibi malum sed Deus patris vestri heri dixit mihi cave ne loquaris cum Iacob quicquam durius³⁰ esto ad tuos ire cupiebas et desiderio tibi erat domus patris tui cur furatus es deos meos³¹ respondit Iacob quod in scio te profectus sum timui ne violenter auferres filias tuas³² quod autem furti arguis apud quemcumque inveneris deos tuos necetur coram fratribus nostris scrutare quicquid tuorum apud me inveneris et aufer haec dicens ignorabat quod Rahel furata esset idola³³ ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob et Liae et utriusque famulae non invenit cumque intrasset tentorium Rahelis³⁴ illa festinans abscondit idola subter stramen cameli et sedit desuper scrutantique omne tentorium et nihil inveniendi³⁵ ait ne irascatur dominus meus quod coram te adsurgere nequeo quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi sic delusa sollicitudo quaerentis est³⁶ tumensque Iacob cum iurgio ait quam ob culpam meam et ob quod peccatum sic exarsisti post me³⁷ et scrutatus es omnem supellectilem meam quid invenisti de cuncta substantia domus tuae pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis et iudicent inter me et te³⁸ idcirco viginti annis fui tecum oves tuae et caprae steriles non fuerunt arietes gregis tui non comedi³⁹ nec captum a bestia ostendi tibi ego damnum omne reddebam quicquid furto perierat a me exigebas⁴⁰ die noctuque aestu urebar et gelu fugiebat somnus ab oculis meis⁴¹ sic per viginti annos in domo tua servivi tibi quattuordecim pro filiabus et sex pro gregibus tuis inmutasti quoque mercedem meam decem vicibus⁴² nisi Deus patris mei Abraham et Timor Isaac adfuisset mihi forsitan modo nudum me dimisisses ad afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit Deus et arguit te heri⁴³ respondit ei Laban filiae et filii et greges tui et omnia quae cernis mea sunt quid possum facere filiis et nepotibus meis⁴⁴ veni ergo et ineamus foedus ut sit testimonium inter me et te⁴⁵ tulit itaque Iacob lapidem et erexit illum in titulum⁴⁶ dixitque fratribus suis

adferte lapides qui congregantes fecerunt tumulum comederuntque super eum⁴⁷ quem vocavit Laban tumulus Testis et Iacob acervum Testimonii uterque iuxta proprietatem linguae suae⁴⁸ dixitque Laban tumulus iste testis erit inter me et te hodie et idcirco appellatum est nomen eius Galaad id est tumulus Testis⁴⁹ intueatur Dominus et iudicet inter nos quando recesserimus a nobis⁵⁰ si adfluxeris filias meas et si introduxeris uxores alias super eas nullus sermonis nostri testis est absque Deo qui praesens respicit⁵¹ dixitque rursus ad Iacob en tumulus hic et lapis quem erexi inter me et te⁵² testis erit tumulus inquam iste et lapis sint in testimonio si aut ego transiero illum pergens ad te aut tu praeterieris malum mihi cogitans⁵³ Deus Abraham et Deus Nahor iudicet inter nos Deus patris eorum iuravit Iacob per Timorem patris sui Isaac⁵⁴ immolatisque victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem qui cum comedissent manserunt ibi⁵⁵ Laban vero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas et benedixit illis reversus in locum suum

32 Iacob quoque abiit itinere quo coeperat fueruntque ei obviam angeli Dei² quos cum vidisset ait castra Dei sunt haec et appellavit nomen loci illius Manaim id est Castra³ misit autem et nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir regionis Edom⁴ praecepitque eis dicens sic loquimini domino meo Esau haec dicit frater tuus Iacob apud Laban peregrinatus sum et fui usque in praesentem diem⁵ habeo boves et asinos oves et servos atque ancillas mittoque nunc legationem ad dominum meum ut inveniam gratiam in conspectu tuo⁶ reversi sunt nuntii ad Iacob dicentes venimus ad Esau fratrem tuum et ecce properat in occursum tibi cum quadringentis viris⁷ timuit Iacob valde et perterritus divisit populum qui secum erat greges quoque et oves et boves et camelos in duas turmas⁸ dicens si venerit Esau ad unam turmam et percusserit eam alia turma quae reliqua est salvabitur⁹ dixitque Iacob Deus patris mei Abraham et Deus patris mei Isaac Domine qui dixisti mihi revertere in terram tuam et in locum nativitatis tuae et benefaciam tibi¹⁰ minor sum cunctis miserationibus et veritate quam explesti servo tuo in baculo meo transivi Iordanem istum et nunc cum duabus turmis regredior¹¹ erue me de manu fratris mei de manu Esau quia valde eum timeo ne forte veniens percutiat matrem cum filiis¹² tu locutus es quod bene mihi faceres et dilatares semen meum sicut harenam maris quae prae multitudine numerari non potest¹³ cumque dormisset ibi nocte illa separavit de his quae habebat munera Esau fratri suo¹⁴ capras ducentas hircos viginti oves ducentas arietes viginti¹⁵ camelos fetas cum pullis suis triginta vaccas quadraginta et tauros viginti asinas viginti et pullos earum decem¹⁶ et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges dixitque pueris suis antecedit me et sit spatium inter gregem et gregem¹⁷ et praecepit priori dicens si obvium habueris Esau fratrem meum et interrogaverit te cuius es et quo vadis

et cuius sunt ista quae sequeris ¹⁸respondebis servi tui Iacob munera misit domino meo Esau ipse quoque post nos venit ¹⁹similiter mandata dedit secundo ac tertio et cunctis qui sequebantur greges dicens hisdem verbis loquimini ad Esau cum inveneritis eum ²⁰et addetis ipse quoque servus tuus Iacob iter nostrum insequitur dixit enim placabo illum muneribus quae praecedunt et postea videbo forsitan propitiabitur mihi ²¹praecesserunt itaque munera ante eum ipse vero mansit nocte illa in Castris ²²cumque mature surrexisset tulit duas uxores suas et totidem famulas cum undecim filiis et transivit vadum Iaboc ²³transductisque omnibus quae ad se pertinebant ²⁴remansit solus et ecce vir luctabatur cum eo usque mane ²⁵qui cum videret quod eum superare non posset tetigit nervum femoris eius et statim emarcuit ²⁶dixitque ad eum dimitte me iam enim ascendit aurora respondit non dimittam te nisi benedixeris mihi ²⁷ait ergo quod nomen est tibi respondit Iacob ²⁸at ille nequaquam inquit Iacob appellabitur nomen tuum sed Israhel quoniam si contra Deum fortis fuisti quanto magis contra homines praevalebis ²⁹interrogavit eum Iacob dic mihi quo appellaris nomine respondit cur quaeris nomen meum et benedixit ei in eodem loco ³⁰vocavitque Iacob nomen loci illius Phanuhel dicens vidi Deum facie ad faciem et salva facta est anima mea ³¹ortusque est ei statim sol postquam transgressus est Phanuhel ipse vero claudicabat pede ³²quam ob causam non comedunt filii Israhel nervum qui emarcuit in femore Iacob usque in praesentem diem eo quod tetigerit nervum femoris eius et obstipuerit

33levans autem Iacob oculos suos vidit venientem Esau et cum eo quadringentos viros divisitque filios Liae et Rahel ambarumque famularum ²et posuit utramque ancillam et liberos earum in principio Liam vero et filios eius in secundo loco Rahel autem et Ioseph novissimos ³et ipse praegrediens adoravit pronus in terram septies donec adpropinquaret frater eius ⁴currens itaque Esau obviam fratri suo amplexatus est eum stringensque collum et osculans flevit ⁵levatisque oculis vidit mulieres et parvulos earum et ait quid sibi volunt isti et si ad te pertinent respondit parvuli sunt quos donavit mihi Deus servo tuo ⁶et adpropinquantes ancillae et filii earum incurvati sunt ⁷accessitque Lia cum liberis suis et cum similiter adorassent extremi Ioseph et Rahel adoraverunt ⁸quaenam sunt inquit istae turmae quas obvias habui respondit ut invenirem gratiam coram domino meo ⁹et ille habeo ait plurima frater mihi sint tua tibi ¹⁰dixit Iacob noli ita obsecro sed si inveni gratiam in oculis tuis accipe munusculum de manibus meis sic enim vidi faciem tuam quasi viderim vultum Dei esto mihi propitius ¹¹et suscipe benedictionem quam adtuli tibi et quam donavit mihi Deus tribuens omnia vix fratre compellente suscipiens ¹²ait gradiamur simul eroque socius itineris tui ¹³dixit Iacob nosti domine mi quod parvulos habeam teneros et oves ac boves fetas mecum quas si plus in ambulando fecero laborare morientur una die cuncti gre-

ges ¹⁴praecedat dominus meus ante servum suum et ego sequar paulatim vestigia eius sicut videro posse parvulos meos donec veniam ad dominum meum in Seir ¹⁵respondit Esau oro te ut de populo qui mecum est saltem socii remaneant viae tuae non est inquit necesse hoc uno indigeo ut inveniam gratiam in conspectu domini mei ¹⁶reversus est itaque illo die Esau itinere quo venerat in Seir ¹⁷et Iacob venit in Soccoth ubi aedificata domo et fixis tentoriis appellavit nomen loci illius Soccoth id est Tabernacula ¹⁸transivitque in Salem urbem Sycimorum quae est in terra Chanaan postquam regressus est de Mesopotamiam Syriae et habitavit iuxta oppidum ¹⁹emitque partem agri in qua fixerat tabernaculum a filiis Emor patris Sychem centum agnis ²⁰et erecto ibi altari invocavit super illud Fortissimum Deum Israhel

34egressa est autem Dina filia Liae ut videret mulieres regionis illius ²quam cum vidisset Sychem filius Emor Evei princeps terrae illius adamavit et rapuit et dormivit cum illa vi opprimens virginem ³et conglutinata est anima eius cum ea tristemque blanditiis delinivit ⁴et pergens ad Emor patrem suum accipe mihi inquit puellam hanc coniugem ⁵quod cum audisset Iacob absentibus filiis et in pastu occupatis pecorum siluit donec redirent ⁶egresso autem Emor patre Sychem ut loqueretur ad Iacob ⁷ecce filii eius veniebant de agro auditoque quod acciderat irati sunt valde eo quod foedam rem esset operatus in Israhel et violata filia Iacob rem illicitam perpetrasset ⁸locutus est itaque Emor ad eos Sychem filii mei adhesit anima filiae vestrae date eam illi uxorem ⁹et iungamus vicissim conubia filias vestras tradite nobis et filias nostras accipite ¹⁰et habitate nobiscum terra in potestate vestra est exercete negotiis et possidete eam ¹¹sed et Sychem ad patrem et ad fratres eius ait inveniam gratiam coram vobis et quaecumque statueritis dabo ¹²augete dotem munera postulate libens tribuam quod petieritis tantum date mihi puellam hanc uxorem ¹³responderunt filii Iacob Sychem et patri eius in dolo saevientes ob stuprum sororis ¹⁴non possumus facere quod petitis nec dare sororem nostram homini incircumciso quod illicitum et nefarium est apud nos ¹⁵sed in hoc valebimus foederari si esse volueritis nostri similes et circumcidatur in vobis omne masculini sexus ¹⁶tunc dabimus et accipiemus mutuo filias nostras ac vestras et habitabimus vobiscum erimusque unus populus ¹⁷sin autem circumcidi nolueritis tollemus filiam nostram et recedemus ¹⁸placuit oblatio eorum Emor et Sychem filio eius ¹⁹nec distulit adulescens quin statim quod petebatur expleret amabat enim puellam valde et ipse erat inclitus in omni domo patris sui ²⁰ingressisque portam urbis locuti sunt populo ²¹viri isti pacifici sunt et volunt habitare nobiscum negotientur in terra et exerceant eam quae spatiosa et lata cultoribus indiget filias eorum accipiemus uxores et nostras illis dabimus ²²unum est quod differtur tantum bonum si circumcidamus masculos nostros ritum gentis imitantes ²³et substan-

tia eorum et pecora et cuncta quae possident nostra erunt tantum in hoc adquiescamus et habitantes simul unum efficiemus populum ²⁴adsensi sunt omnes circumcisis cunctis maribus ²⁵et ecce die tertio quando gravissimum vulnere dolor est arreptis duo Iacob filii Symeon et Levi fratres Dinæ gladiis ingressi sunt urbem confidenter interfectisque omnibus masculis ²⁶Emor et Sychem pariter necaverunt tollentes Dinam de domo Sychem sororem suam ²⁷quibus egressis intruerunt super occisos ceteri filii Iacob et depopulati sunt urbem in ultionem stupri ²⁸oves eorum et armenta et asinos cunctaque vastantes quae in domibus et in agris erant ²⁹parvulos quoque et uxores eorum duxere captivas ³⁰quibus patris audacter Iacob dixit ad Symeon et Levi turbastis me et odiosum fecistis Chananeis et Ferezeis habitatoribus terrae huius nos pauci sumus illi congregati percutient me et delebor ego et domus mea ³¹responderunt numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra

35interea locutus est Deus ad Iacob surge et ascende Bethel et habita ibi facque altare Deo qui apparuit tibi quando fugiebas Esau fratrem tuum ²Iacob vero convocata omni domo sua ait abicite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac mutate vestimenta vestra ³surgite et ascendamus in Bethel ut faciamus ibi altare Deo qui exaudivit me in die tribulationis meae et fuit socius itineris mei ⁴dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant et inaures quae erant in auribus eorum at ille infodit ea subter terebinthum quae est post urbem Sychem ⁵cumque profecti essent terror Dei invasit omnes per circuitum civitates et non sunt ausi persequi recedentes ⁶venit igitur Iacob Luzam quae est in terra Chanaan cognomento Bethel ipse et omnis populus cum eo ⁷aedificavitque ibi altare et appellavit nomen loci Domus Dei ibi enim apparuit ei Deus cum fugeret fratrem suum ⁸eodem tempore mortua est Debhora nutrix Rebeccae et sepulta ad radices Bethel subter quercum vocatumque est nomen loci quercus Fletus ⁹apparuit autem iterum Deus Iacob postquam reversus est de Mesopotamiam Syriae benedixitque ei ¹⁰dicens non vocaberis ultra Iacob sed Israhel erit nomen tuum et appellavit eum Israhel ¹¹dixitque ei ego Deus omnipotens cresce et multiplicare gentes et populi nationum erunt ex te reges de lumbis tuis egredientur ¹²terramque quam dedi Abraham et Isaac dabo tibi et semini tuo post te ¹³et recessit ab eo ¹⁴ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus ei fuerat Deus libans super eum libamina et effundens oleum ¹⁵vocansque nomen loci Bethel ¹⁶egressus inde venit verno tempore ad terram quae ducit Efratham in qua cum parturiret Rahel ¹⁷ob difficultatem partus periclitari coepit dixitque ei obsetrix noli timere quia et hunc habebis filium ¹⁸egrediente autem anima prae dolore et imminente iam morte vocavit nomen filii sui Benoni id est filius doloris mei pater vero appellavit eum Benjamin id est filius dexteræ ¹⁹mortua est ergo Rahel et sepulta in via quae ducit Efratham haec est Bethleem ²⁰erexitque Iacob titulum

super sepulchrum eius hic est titulus monumenti Rahel usque in praesentem diem ²¹egressus inde fixit tabernaculum trans turrem Gregis ²²cumque habitaret in illa regione abiit Ruben et dormivit cum Bala concubina patris sui quod illum minime latuit erant autem filii Iacob duodecim ²³filii Liae primogenitus Ruben et Symeon et Levi et Iudas et Isachar et Zabulon ²⁴filii Rahel Ioseph et Benjamin ²⁵filii Balae ancillae Rahelis Dan et Nephtalim ²⁶filii Zelphae ancillae Liae Gad et Aser hii filii Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamiam Syriae ²⁷venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre civitatem Arbee haec est Hebron in qua peregrinatus est Abraham et Isaac ²⁸et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum ²⁹consumptusque aetate mortuus est et adpositus populo suo senex et plenus dierum et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui

36hae sunt autem generationes Esau ipse est Edom ²Esau accepit uxores de filiabus Chanaan Ada filiam Elom Hethhei et Oolibama filiam Anae filiae Sebeon Evei ³Basemath quoque filiam Ismahel sororem Nabaioth ⁴peperit autem Ada Eliphaz Basemath genuit Rauhel ⁵Oolibama edidit Hieus et Hielom et Core hii filii Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan ⁶tulit autem Esau uxores suas et filios et filias et omnem animam domus suae et substantiam et pecora et cuncta quae habere poterat in terra Chanaan et abiit in alteram regionem recessitque a fratre suo Iacob ⁷divites enim erant valde et simul habitare non poterant nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum prae multitudine gregum ⁸habitavitque Esau in monte Seir ipse est Edom ⁹hae sunt generationes Esau patris Edom in monte Seir ¹⁰et haec nomina filiorum eius Eliphaz filius Ada uxoris Esau Rauhel quoque filius Basemath uxoris eius ¹¹fueruntque filii Eliphaz Theman Omar Sephu et Gatham et Cenez ¹²erat autem Thamna concubina Eliphaz filii Esau quae peperit ei Amalech hii sunt filii Adae uxoris Esau ¹³filii autem Rauhel Naath et Zara Semma et Meza hii filii Basemath uxoris Esau ¹⁴isti quoque erant filii Oolibama filiae Ana filiae Sebeon uxoris Esau quos genuit ei Hieus et Hielom et Core ¹⁵hii duces filiorum Esau filii Eliphaz primogeniti Esau dux Theman dux Omar dux Sephu dux Cenez ¹⁶dux Core dux Gatham dux Amalech hii filii Eliphaz in terra Edom et hii filii Adae ¹⁷hii quoque filii Rauhel filii Esau dux Naath dux Zara dux Semma dux Meza hii duces Rauhel in terra Edom isti filii Basemath uxoris Esau ¹⁸hii autem filii Oolibama uxoris Esau dux Hieus dux Hielom dux Core hii duces Oolibama filiae Ana uxoris Esau ¹⁹isti filii Esau et hii duces eorum ipse est Edom ²⁰isti filii Seir Horrei habitatores terrae Lotham et Sobal et Sebeon et Anan ²¹Dison et Eser et Disan hii duces Horrei filii Seir in terra Edom ²²facti sunt autem filii Lotham Horrei et Heman erat autem soror Lotham Thamna ²³et isti filii Sobal Alvam et Maneeth et Hebal Sephi et Onam ²⁴et hii filii Sebeon Ahaia et Anam iste est Ana qui invenit aquas calidas in solitudine cum pasceret asinos Sebeon patris sui ²⁵habuitque filium Disan

et filiam Oolibama²⁶ et isti filii Disan Amdan et Esban et Iethran et Charan²⁷ hii quoque filii Eser Balaan et Zevan et Acham²⁸ habuit autem filios Disan Hus et Aran²⁹ isti duces Horreorum dux Lothan dux Sobal dux Sebeon dux Ana³⁰ dux Dison dux Eser dux Disan isti duces Horreorum qui imperaverunt in terra Seir³¹ reges autem qui regnaverunt in terra Edom antequam haberent regem filii Israhel fuerunt hii³² Bale filius Beor nomenque urbis eius Denaba³³ mortuus est autem Bale et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra³⁴ cumque mortuus esset Iobab regnavit pro eo Husan de terra Themanorum³⁵ hoc quoque mortuo regnavit pro eo Adad filius Badadi qui percussit Madian in regione Moab et nomen urbis eius Ahuith³⁶ cumque mortuus esset Adad regnavit pro eo Semla de Maserecha³⁷ hoc quoque mortuo regnavit pro eo Saul de fluvio Rooboth³⁸ cumque et hic obisset successit in regnum Baalanam filius Achobor³⁹ isto quoque mortuo regnavit pro eo Adad nomenque urbis eius Phau et appellabatur uxor illius Meezabel filia Matred filiae Mizaab⁴⁰ haec ergo nomina Esau in cognationibus et locis et vocabulis suis dux Thamna dux Alva dux Ietheth⁴¹ dux Oolibama dux Ela dux Phinon⁴² dux Cenez dux Theman dux Mabsar⁴³ dux Mabdiel dux Iram hii duces Edom habitantes in terra imperii sui ipse est Esau pater Idumeorum

37 habitavit autem Iacob in terra Chanaan in qua peregrinatus est pater suus² et hae sunt generationes eius Ioseph cum sedecim esset annorum pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer et erat cum filiis Balae et Zelphae uxorum patris sui accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo³ Israhel autem diligebat Ioseph super omnes filios suos eo quod in senectute genuisset eum fecitque ei tunicam polymitam⁴ videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur oderant eum nec poterant ei quicquam pacificum loqui⁵ accidit quoque ut visum somnium referret fratribus quae causa maioris odii seminarium fuit⁶ dixitque ad eos audite somnium meum quod vidi⁷ putabam ligare nos manipulos in agro et quasi consurgere manipulum meum et stare vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum⁸ responderunt fratres eius numquid rex noster eris aut subiciemur dicioni tuae haec ergo causa somniorum atque sermonum invidiae et odii fomitem ministravit⁹ aliud quoque vidit somnium quod narrans fratribus ait vidi per somnium quasi solem et lunam et stellas undecim adorare me¹⁰ quod cum patri suo et fratribus rettulisset increpavit eum pater et dixit quid sibi vult hoc somnium quod vidisti num ego et mater tua et fratres adorabimus te super terram¹¹ invidebant igitur ei fratres sui pater vero rem tacitus considerabat¹² cumque fratres illius in pascendis gregibus patris morarentur in Sychem¹³ dixit ad eum Israhel fratres tui pascent oves in Sycimis veni mittam te ad eos quo respondente¹⁴ praesto sum ait vade et vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos et pecora et renuntia mihi quid agatur missus de valle Hebron

venit in Sychem¹⁵ invenitque eum vir errantem in agro et interrogavit quid quaereret¹⁶ at ille respondit fratres meos quaero indica mihi ubi pascant greges¹⁷ dixitque ei vir recesserunt de loco isto audivi autem eos dicentes eamus in Dothain perrexit ergo Ioseph post fratres suos et invenit eos in Dothain¹⁸ qui cum vidissent eum procul antequam accederet ad eos cogitaverunt illum occidere¹⁹ et mutuo loquebantur ecce somniator venit²⁰ venite occidamus eum et mittamus in cisternam veterem dicimusque fera pessima devoravit eum et tunc apparebit quid illi prosint somnia sua²¹ audiens hoc Ruben nitebatur liberare eum de manibus eorum et dicebat²² non interficiamus animam eius nec effundatis sanguinem sed proicite eum in cisternam hanc quae est in solitudine manusque vestras servate innoxias hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo²³ confestim igitur ut pervenit ad fratres nudaverunt eum tunica talari et polymita²⁴ miseruntque in cisternam quae non habebat aquam²⁵ et sedentes ut comederent panem viderunt viatores Ismahelitas venire de Galaad et camelos eorum portare aromata et resinam et stacten in Aegyptum²⁶ dixit ergo Iudas fratribus suis quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et celaverimus sanguinem ipsius²⁷ melius est ut vendatur Ismahelitis et manus nostrae non polluantur frater enim et caro nostra est adquieverunt fratres sermonibus eius²⁸ et praetereuntibus Madianitis negotiatoribus extrahentes eum de cisterna vendiderunt Ismahelitis viginti argenteis qui duxerunt eum in Aegyptum²⁹ reversusque Ruben ad cisternam non invenit puerum³⁰ et scissis vestibibus pergens ad fratres ait puer non comparet et ego quo ibo³¹ tulerunt autem tunicam eius et in sanguinem hedi quem occiderant tinxerunt³² mittentes qui ferrent ad patrem et dicerent hanc invenimus vide utrum tunica filii tui sit an non³³ quam cum agnovisset pater ait tunica filii mei est fera pessima comedit eum bestia devoravit Ioseph³⁴ scissisque vestibibus indutus est cilicio lugens filium multo tempore³⁵ congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris noluit consolationem recipere et ait descendam ad filium meum lugens in infernum et illo perseverante in fletu³⁶ Madianei vendiderunt Ioseph in Aegypto Putiphar eunucho Pharaonis magistro militiae

38 eo tempore descendens Iudas a fratribus suis divertit ad virum odollamitem nomine Hiram² viditque ibi filiam hominis chananei vocabulo Suae et uxore accepta ingressus est ad eam³ quae concepit et peperit filium vocavitque nomen eius Her⁴ rursus concepto fetu natum filium nominavit Onam⁵ tertium quoque peperit quem appellavit Sela quo nato parere ultra cessavit⁶ dedit autem Iudas uxorem primogenito suo Her nomine Thamar⁷ fuitque Her primogenitus Iudae nequam in conspectu Domini et ab eo occisus est⁸ dixit ergo Iudas ad Onam filium suum ingredi ad uxorem fratris tui et sociare illi ut suscites semen fratri tuo⁹ ille sciens non sibi nasci filios introiens ad uxorem fratris

sui semen fundebat in terram ne liberi fratris nomine nascerentur ¹⁰et idcirco percussit eum Dominus quod rem detestabilem faceret ¹¹quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui suae esto vidua in domo patris tui donec crescat Sela filius meus timebat enim ne et ipse moreretur sicut fratres eius quae abiit et habitavit in domo patris sui ¹²evolutis autem multis diebus mortua est filia Suae uxor Iudae qui post luctum consolatione suscepta ascendebat ad tonsores ovium suarum ipse et Hiras opilio gregis Odollamita in Thamnas ¹³nuntiatumque est Thamar quod socer illius ascenderet in Thamnas ad tondendas oves ¹⁴quae depositis viduitatis vestibibus adsumpsit theristrum et mutato habitu sedit in bivio itineris quod ducit Thamnam eo quod crevisset Sela et non eum accepisset maritum ¹⁵quam cum vidisset Iudas suspicatus est esse meretricem operuerat enim vultum suum ne cognosceretur ¹⁶ingrediensque ad eam ait dimitte me ut coeam tecum nesciebat enim quod nurus sua esset qua respondente quid mihi dabis ut fruaris concubitu meo ¹⁷dixit mittam tibi hedum de gregibus rursus illa dicente patiar quod vis si dederis mihi arrabonem donec mittas quod polliceris ¹⁸ait Iudas quid vis tibi pro arrabone dari respondit anulum tuum et armillam et baculum quem manu tenes ad unum igitur coitum concepit mulier ¹⁹et surgens abiit depositoque habitu quem adsumpserat induta est viduitatis vestibibus ²⁰misit autem Iudas hedum per pastorem suum Odollamitem ut reciperet pignus quod dederat mulieri qui cum non invenisset eam ²¹interrogavit homines loci illius ubi est mulier quae sedebat in bivio respondentibus cunctis non fuit in loco isto meretrix ²²reversus est ad Iudam et dixit ei non inveni eam sed et homines loci illius dixerunt mihi numquam ibi sedisse scortum ²³ait Iudas habeat sibi certe mendacii nos arguere non poterit ego misi hedum quem promiseram et tu non invenisti eam ²⁴ecce autem post tres menses nuntiaverunt Iudae dicentes fornicata est Thamar nurus tua et videtur uterus illius intumescere dixit Iudas producite eam ut conburatur ²⁵quae cum educeretur ad poenam misit ad socerum suum dicens de viro cuius haec sunt concepisti cognosce cuius sit anulus et armilla et baculus ²⁶qui agnitis muneribus ait iustior me est quia non tradidi eam Sela filio meo attamen ultra non cognovit illam ²⁷instante autem partu apparuerunt gemini in utero atque in ipsa effusione infantum unus protulit manum in qua obsetrix ligavit coccinum dicens ²⁸iste egreditur prior ²⁹illo vero retrahente manum egressus est alter dixitque mulier quare divisa est propter te maceria et ob hanc causam vocavit nomen eius Phares ³⁰postea egressus est frater in cuius manu erat coccinum quem appellavit Zara

39igitur Ioseph ductus est in Aegyptum emitque eum Putiphar eunuchus Pharaonis princeps exercitus vir aegyptius de manu Ismahelitarum a quibus perductus erat ²fuitque Dominus cum eo et erat vir in cunctis prospere agens habitabatque in domo domini sui ³qui optime noverat esse Dominum cum eo et omnia quae gereret ab

eo dirigi in manu illius ⁴invenitque Ioseph gratiam coram domino suo et ministrabat ei a quo praepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum et universa quae tradita fuerant ⁵benedixitque Dominus domui Aegyptii propter Ioseph et multiplicavit tam in aedibus quam in agris cunctam eius substantiam ⁶nec quicquam aliud noverat nisi panem quo vescebatur erat autem Ioseph pulchra facie et decorus aspectu ⁷post multos itaque dies iecit domina oculos suos in Ioseph et ait dormi mecum ⁸qui nequaquam adquiescens operi nefario dixit ad eam ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua ⁹nec quicquam est quod non in mea sit potestate vel non tradiderit mihi praeter te quae uxor eius es quomodo ergo possum malum hoc facere et peccare in Deum meum ¹⁰huiusmodi verbis per singulos dies et mulier molesta erat adulescenti et ille recusabat stuprum ¹¹accidit autem ut quadam die intraret Ioseph domum et operis quippiam absque arbitris faceret ¹²et illa adprehensa lacinia vestimenti eius diceret dormi mecum qui relicto in manu illius pallio fugit et egressus est foras ¹³cumque vidisset mulier vestem in manibus suis et se esse contemptam ¹⁴vocavit homines domus suae et ait ad eos en introduxit virum hebraeum ut inluderet nobis ingressus est ad me ut coiret mecum cumque ego succlamassem ¹⁵et audisset vocem meam reliquit pallium quod tenebam et fugit foras ¹⁶in argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit marito revertenti domum ¹⁷et ait ingressus est ad me servus hebraeus quem adduxisti ut inluderet mihi ¹⁸cumque vidisset me clamare reliquit pallium et fugit foras ¹⁹his auditis dominus et nimium credulus verbis coniugis iratus est valde ²⁰tradiditque Ioseph in carcerem ubi vincti regis custodiebantur et erat ibi clausus ²¹fuit autem Dominus cum Ioseph et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris ²²qui tradidit in manu ipsius universos vinctos qui in custodia tenebantur et quicquid fiebat sub ipso erat ²³nec noverat aliquid cunctis ei creditis Dominus enim erat cum illo et omnia eius opera dirigebat

40his ita gestis accidit ut peccarent duo eunuchi pincerna regis Aegypti et pistor domino suo ²iratusque Pharao contra eos nam alter pincernis praeerat alter pistoribus ³misit eos in carcerem principis militum in quo erat vinctus et Ioseph ⁴at custos carceris tradidit eos Ioseph qui et ministrabat eis aliquantum temporis fluxerat et illi in custodia tenebantur ⁵videruntque ambo somnium nocte una iuxta interpretationem congruam sibi ⁶ad quos cum introisset Ioseph mane et vidisset eos tristes ⁷sciscitatus est dicens cur tristior est hodie solito facies vestra ⁸qui responderunt somnium vidimus et non est qui interpretetur nobis dixitque ad eos Ioseph numquid non Dei est interpretatio referte mihi quid videritis ⁹narravit prior praepositus pincernarum somnium videbam coram me vitem ¹⁰in qua erant tres propagines crescere paulatim gemmas et post flores uvae maturescere ¹¹calicemque Pharaonis in manu mea

tuli ergo uvas et expressi in calicem quem tenebam et tradidi poculum Pharaoni ¹²respondit Ioseph haec est interpretatio somnii tres propagines tres adhuc dies sunt ¹³post quos recordabitur Pharaon magisterii tui et restituet te in gradum pristinum dabisque ei calicem iuxta officium tuum sicut facere ante consueveras ¹⁴tantum memento mei cum tibi bene fuerit et facies mecum misericordiam ut suggeras Pharaoni et educat me de isto carcere ¹⁵quia furto sublatus sum de terra Hebraeorum et hic innocens in lacum missus sum ¹⁶videns pistorum magister quod prudenter somnium dissolvisset ait et ego vidi somnium quod haberem tria canistra farinae super caput meum ¹⁷et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria avesque comedere ex eo ¹⁸respondit Ioseph haec est interpretatio somnii tria canistra tres adhuc dies sunt ¹⁹post quos auferet Pharaon caput tuum ac suspendet te in cruce et lacerabunt volucres carnes tuas ²⁰exin dies tertius natalicius Pharaonis erat qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis ²¹restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum ²²alterum suspendit in patibulo ut coniectoris veritas probaretur ²³et tamen succedentibus prosperis praepositus pincernarum oblitus est interpretis sui

41post duos annos vidit Pharaon somnium putabat se stare super fluvium ²de quo ascendebant septem boves pulchrae et crassae nimis et pascebantur in locis palustribus ³aliae quoque septem emergebant de flumine foedae confectaeque macie et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus ⁴devoraveruntque eas quarum mira species et habitudo corporum erat expergefactus Pharaon ⁵rursum dormivit et vidit alterum somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque formosae ⁶aliae quoque totidem spicae tenues et percussae uredine oriebantur ⁷devorantes omnem priorum pulchritudinem evigilans post quietem ⁸et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores Aegypti cunctosque sapientes et accersitis narravit somnium nec erat qui interpretaretur ⁹tunc demum reminiscens pincernarum magister ait confiteor peccatum meum ¹⁰iratus rex servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum ¹¹ubi una nocte uterque vidimus somnium praesagum futurorum ¹²erat ibi puer hebraeus eiusdem ducis militum famulus cui narrantes somnia ¹³audivimus quicquid postea rei probavit eventus ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus est in cruce ¹⁴protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt ac veste mutata obtulerunt ei ¹⁵cui ille ait vidi somnia nec est qui edisserat quae audivi te prudentissime conicere ¹⁶respondit Ioseph absque me Deus respondebit prospera Pharaoni ¹⁷narravit ergo ille quod viderat putabam me stare super ripam fluminis ¹⁸et septem boves de amne conscendere pulchras nimis et obesitas carnibus quae in pastu paludis virecta carpebant ¹⁹et ecce

has sequebantur aliae septem boves in tantum deformes et macilentae ut numquam tales in terra Aegypti viderim ²⁰quae devoratis et consumptis prioribus ²¹nullum saturitatis dedere vestigium sed simili macie et squalore torpebant evigilans rursus sopore depressus ²²vidi somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae ²³aliae quoque septem tenues et percussae uredine oriebantur stipula ²⁴quae priorum pulchritudinem devorarunt narravi coniectoris somnium et nemo est qui edisserat ²⁵respondit Ioseph somnium regis unum est quae facturus est Deus ostendit Pharaoni ²⁶septem boves pulchrae et septem spicae plenae septem ubertatis anni sunt eandemque vim somnii comprehendunt ²⁷septem quoque boves tenues atque macilentae quae ascenderunt post eas et septem spicae tenues et vento urente percussae septem anni sunt venturae famis ²⁸qui hoc ordine complebuntur ²⁹ecce septem anni venient fertilitatis magnae in universa terra Aegypti ³⁰quos sequentur septem anni alii tantae sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia consumptura est enim fames omnem terram ³¹et ubertatis magnitudinem perditura inopiae magnitudo ³²quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indicium est eo quod fiat sermo Dei et velocius impleatur ³³nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium et praeficiat eum terrae Aegypti ³⁴qui constituat praepositos per singulas regiones et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis ³⁵qui iam nunc futuri sunt congreget in horrea et omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur serveturque in urbibus ³⁶et pareatur futurae septem annorum fami quae pressura est Aegyptum et non consumetur terra inopia ³⁷placuit Pharaoni consilium et cunctis ministris eius ³⁸locutusque est ad eos num invenire poterimus talem virum qui spiritu Dei plenus sit ³⁹dixit ergo ad Ioseph quia ostendit Deus tibi omnia quae locutus es numquid sapientiorum et similem tui invenire poterem ⁴⁰tu eris super domum meam et ad tui oris imperium cunctus populus oboediet uno tantum regni solio te praecedam ⁴¹dicens quoque rursus Pharaon ad Ioseph ecce constitui te super universam terram Aegypti ⁴²tulit anulum de manu sua et dedit in manu eius vestivitque eum stola byssina et collo torquem auream circumposuit ⁴³fecitque ascendere super currum suum secundum clamante praecone ut omnes coram eo genuflecterent et praepositum esse scirent universae terrae Aegypti ⁴⁴dixit quoque rex ad Ioseph ego sum Pharaon absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti ⁴⁵vertitque nomen illius et vocavit eum lingua aegyptiaca Salvatorem mundi dedit quoque illi uxorem Aseneth filiam Putiphare sacerdotis Heliopoleos egressus itaque Ioseph ad terram Aegypti ⁴⁶triginta autem erat annorum quando stetit in conspectu regis Pharaonis circumivit omnes regiones Aegypti ⁴⁷venitque fertilitas septem annorum et in manipulos redactae segetes congregatae sunt in horrea Aegypti ⁴⁸omnis etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est ⁴⁹tantaque fuit multitudo

tritici ut harenae maris coaequaretur et copia mensuram excederet ⁵⁰nati sunt autem Ioseph filii duo antequam veniret fames quos ei peperit Aseneth filia Putiphare sacerdotis Heliopoleos ⁵¹vocavitque nomen primogeniti Manasse dicens oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum et domum patris mei ⁵²nomen quoque secundi appellavit Ephraim dicens crescere me fecit Deus in terra paupertatis meae ⁵³igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in Aegypto ⁵⁴coeperunt venire septem anni inopiae quos praedixerat Ioseph et in universo orbe fames praevaluit in cuncta autem terra Aegypti erat panis ⁵⁵qua esuriente clamavit populus ad Pharaonem alimenta petens quibus ille respondit ite ad Ioseph et quicquid vobis dixerit facite ⁵⁶crescebat autem cotidie fames in omni terra aperuitque Ioseph universa horrea et vendebat Aegyptiis nam et illos oppresserat fames ⁵⁷omnesque provinciae veniebant in Aegyptum ut emerent escas et malum inopiae temperarent

42audiens autem Iacob quod alimenta venderentur in Aegypto dixit filiis suis quare neglegitis ²audivi quod triticum venundetur in Aegypto descendite et emite nobis necessaria ut possimus vivere et non consumamur inopia ³descendentes igitur fratres Ioseph decem ut emerent frumenta in Aegypto ⁴Beniamin domi retento ab Iacob qui dixerat fratribus eius ne forte in itinere quicquam patiatur mali ⁵ingressi sunt terram Aegypti cum aliis qui pergebant ad emendum erat autem fames in terra Chanaan ⁶et Ioseph princeps Aegypti atque ad illius nutum frumenta populis vendebantur cumque adorassent eum fratres sui ⁷et agnovisset eos quasi ad alienos durius loquebatur interrogans eos unde venistis qui responderunt de terra Chanaan ut emamus victui necessaria ⁸et tamen fratres ipse cognoscens non est agnitus ab eis ⁹recordatusque somniorum quae aliquando viderat ait exploratores estis ut videatis infirmiora terrae venistis ¹⁰qui dixerunt non est ita domine sed servi tui venerunt ut emerent cibos ¹¹omnes filii unius viri sumus pacifici venimus nec quicquam famuli tui machinantur mali ¹²quibus ille respondit aliter est inmunita terrae huius considerare venistis ¹³et illi duodecim inquit servi tui fratres sumus filii viri unius in terra Chanaan minimus cum patre nostro est alius non est super ¹⁴hoc est ait quod locutus sum exploratores estis ¹⁵iam nunc experimentum vestri capiam per salutem Pharaonis non egrediemini hinc donec veniat frater vester minimus ¹⁶mittite e vobis unum et adducat eum vos autem eritis in vinculis donec probentur quae dixistis utrum falsa an vera sint alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis ¹⁷tradidit ergo eos custodiae tribus diebus ¹⁸die autem tertio eductis de carcere ait facite quod dixi et vivetis Deum enim timeo ¹⁹si pacifici estis frater vester unus ligetur in carcere vos autem abite et ferte frumenta quae emistis in domos vestras ²⁰et fratrem vestrum minimum ad me adducite ut possim vestros probare sermones et non moriamini fecerunt ut dixerat ²¹et locuti sunt invicem merito haec patimur quia peccavimus

in fratrem nostrum videntes angustiam animae illius cum deprecaretur nos et non audivimus idcirco venit super nos ista tribulatio ²²e quibus unus Ruben ait numquid non dixi vobis nolite peccare in puerum et non audistis me en sanguis eius exquiritur ²³nesciebant autem quod intellexeret Ioseph eo quod per interpretem loquebatur ad eos ²⁴avertitque se parumper et flevit et reversus locutus est ad eos ²⁵tollens Symeon et ligans illis praesentibus iussitque ministris ut implerent saccos eorum tritico et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis datis supra cibariis in via qui fecerunt ita ²⁶at illi portantes frumenta in asinis profecti sunt ²⁷apertoque unus sacco ut daret iumento pabulum in diversorio contemplatus pecuniam in ore sacculi ²⁸dixit fratribus suis reddita est mihi pecunia en habetur in sacco et obstupefacti turbatique dixerunt mutuo quidnam est hoc quod fecit nobis Deus ²⁹veneruntque ad Iacob patrem suum in terra Chanaan et narraverunt ei omnia quae accidissent sibi dicentes ³⁰locutus est nobis dominus terrae dure et putavit nos exploratores provinciae ³¹cui respondi pacifici sumus nec ullas molimur insidias ³²duodecim fratres uno patre geniti sumus unus non est super minimus cum patre versatur in terra Chanaan ³³qui ait nobis sic probabo quod pacifici sitis fratrem vestrum unum dimittite apud me et cibaria domibus vestris necessaria sumite et abite ³⁴fratremque vestrum minimum adducite ad me ut sciam quod non sitis exploratores et istum qui tenetur in vinculis recipere possitis ac deinceps emendi quae vultis habeatis licentiam ³⁵his dictis cum frumenta effunderent singuli reppererunt in ore saccorum ligatas pecunias exteritisque simul omnibus ³⁶dixit pater Iacob absque liberis me esse fecistis Ioseph non est super Symeon tenetur in vinculis Beniamin auferetis in me haec mala omnia reciderunt ³⁷cui respondit Ruben duos filios meos interfice si non reduxero illum tibi trade in manu mea et ego eum restituum ³⁸at ille non descendet inquit filius meus vobiscum frater eius mortuus est ipse solus remansit si quid ei adversi acciderit in terra ad quam pergitis deducetis canos meos cum dolore ad inferos

43interim fames omnem terram vehementer premebat ²consumptisque cibis quos ex Aegypto detulerant dixit Iacob ad filios suos revertimini et emite pauxillum escarum ³respondit Iudas denunciavit nobis vir ille sub testificatione iurandi dicens non videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum ⁴si ergo vis mittere eum nobiscum pergemus pariter et ememus tibi necessaria ⁵si autem non vis non ibimus vir enim ut saepe diximus denunciavit nobis dicens non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo ⁶dixit eis Israhel in meam hoc fecistis miseriam ut indicaretis ei et alium habere vos fratrem ⁷at illi responderunt interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem si pater viveret si haberemus fratrem et nos respondimus ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitatus numquid scire poteramus quod diciturus esset ad

ducite vobiscum fratrem vestrum ⁸Iudas quoque dixit patri suo mitte puerum mecum ut proficiscamur et possimus vivere ne moriamur nos et parvuli nostri ⁹ego suscipio puerum de manu mea require illum nisi reduxero et tradidero eum tibi ero peccati in te reus omni tempore ¹⁰si non interessisset dilatio iam vice altera venissemus ¹¹igitur Israhel pater eorum dixit ad eos si sic necesse est facite quod vultis sumite de optimis terrae fructibus in vasis vestris et deferte viro munera modicum resinae et mellis et styracis et stactes et terebinthi et amigdalorum ¹²pecuniamque duplicem ferte vobiscum et illam quam invenistis in sacculis reportate ne forte errore factum sit ¹³sed et fratrem vestrum tollite et ite ad virum ¹⁴Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet et hunc Benjamin ego autem quasi orbatus absque liberis ero ¹⁵tulerunt ergo viri munera et pecuniam duplicem et Benjamin descenderuntque in Aegyptum et steterunt coram Ioseph ¹⁶quos cum ille vidisset et Benjamin simul praecepit dispensatori domus suae dicens introduc viros domum et occide victimas et instrue convivium quoniam mecum sunt comesuri meridie ¹⁷fecit ille sicut fuerat imperatum et introduxit viros domum ¹⁸ibique exterriti dixerunt mutuo propter pecuniam quam rettulimus prius in saccis nostris introducti sumus ut devolvat in nos calumniam et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros ¹⁹quam ob rem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem ²⁰locuti sunt oramus domine ut audias iam ante descendimus ut emeremus escas ²¹quibus emptis cum venissemus ad diversorium aperuimus sacculos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum quam nunc eodem pondere reportamus ²²sed et aliud adtulimus argentum ut emamus quae necessaria sunt non est in nostra conscientia quis eam posuerit in marsuppiis nostris ²³at ille respondit pax vobiscum nolite timere Deus vester et Deus patris vestri dedit vobis thesauros in sacculis vestris nam pecuniam quam dedistis mihi probatam ego habeo eduxitque ad eos Symeon ²⁴et introductis domum adtulit aquam et laverunt pedes suos deditque pabula asinis eorum ²⁵illi vero parabant munera donec ingrederetur Ioseph meridie audierant enim quod ibi comesuri essent panem ²⁶igitur ingressus est Ioseph domum suam obtuleruntque ei munera tenentes in manibus et adoraverunt proni in terram ²⁷at ille clementer resalutatis eis interrogavit dicens salvusne est pater vester senex de quo dixeratis mihi adhuc vivit ²⁸qui responderunt sospes est servus tuus pater noster adhuc vivit et incurvati adoraverunt eum ²⁹ad tollens autem oculos Ioseph vidit Benjamin fratrem suum uterinum et ait iste est frater vester parvulus de quo dixeratis mihi et rursus Deus inquit misereatur tui fili mi ³⁰festinavitque quia commota fuerant viscera eius super fratre suo et erumpebant lacrimae et introiens cubiculum flevit ³¹rursusque lota facie egressus continuit se et ait ponite panes ³²quibus adpositis seorsum Ioseph et seorsum fratribus Aegyptiis quoque qui vescebantur simul seorsum

inlicitum est enim Aegyptiis comedere cum Hebraeis et profanum putant huiuscemodi convivium ³³sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua et minimus iuxta aetatem suam et mirabantur nimis ³⁴sumptis partibus quas ab eo acceperant maiorque pars venit Benjamin ita ut quinque partibus excederet biberuntque et inebriati sunt cum eo

44praecepit autem Ioseph dispensatori domus suae dicens imple saccos eorum frumento quantum possunt capere et pone pecuniam singulorum in summitate sacci ²scyphum autem meum argenteum et pretium quod dedit tritici pone in ore sacci iunioris factumque est ita ³et orto mane dimissi sunt cum asinis suis ⁴iamque urbem exierant et processerant paululum tum Ioseph accessit dispensatore domus surge inquit persequere viros et adprehensis dicit quare reddidistis malum pro bono ⁵scyphum quem furati estis ipse est in quo bibit dominus meus et in quo augurari solet pessimam rem fecistis ⁶fecit ille ut iusserat et adprehensis per ordinem locutus est ⁷qui responderunt quare sic loquitur dominus noster ut servi tui tantum flagitii commiserint ⁸pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terra Chanaan et quomodo consequens est ut furati simus de domo domini tui aurum vel argentum ⁹apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum quod quaeris moriatur et nos servi erimus domini nostri ¹⁰qui dixit fiat iuxta vestram sententiam apud quem fuerit inventum ipse sit servus meus vos autem eritis innoxii ¹¹itaque festinato deponentes in terram saccos aperuerunt singuli ¹²quos scrutatus incipiens a maiore usque ad minimum invenit scyphum in sacco Benjamin ¹³at illi scissis vestibus oneratisque rursus asinis reversi sunt in oppidum ¹⁴primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph necdum enim de loco abierat omnesque ante eum in terra pariter corruerunt ¹⁵quibus ille ait cur sic agere voluistis an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia ¹⁶cui Iudas quid respondebimus inquit domino meo vel quid loquemur aut iusti poterimus obtendere Deus invenit iniquitatem servorum tuorum en omnes servi sumus domini mei et nos et apud quem inventus est scyphus ¹⁷respondit Ioseph absit a me ut sic agam qui furatus est scyphum ipse sit servus meus vos autem abite liberi ad patrem vestrum ¹⁸accedens propius Iudas confidenter ait oro domine mi loquatur servus tuus verbum in auribus tuis et ne irascaris famulo tuo tu es enim post Pharaonem ¹⁹dominus meus interrogasti prius servos tuos habetis patrem aut fratrem ²⁰et nos respondimus tibi domino meo est nobis pater senex et puer parvulus qui in senecta illius natus est cuius uterinus frater est mortuus et ipsum solum habet mater sua pater vero tenere diligit eum ²¹dixistique servis tuis adducite eum ad me et ponam oculos meos super illum ²²suggessimus domino meo non potest puer relinquere patrem suum si enim illum dimiserit morietur ²³et dixisti servis tuis nisi venerit frater vester minimus

vobiscum non videbitis amplius faciem meam ²⁴cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum narravimus ei omnia quae locutus est dominus meus ²⁵et dixit pater noster revertimini et emite nobis parum tritici ²⁶cui diximus ire non possumus si frater noster minimus descendet nobiscum proficiscemur simul alioquin illo absente non audemus videre faciem viri ²⁷atque ille respondit vos scitis quod duos genuerit mihi uxor mea ²⁸egressus est unus et dixistis bestia devoravit eum et hucusque non comparet ²⁹si tuleritis et istum et aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cum maerore ad inferos ³⁰igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum et puer defuerit cum anima illius ex huius anima pendeat ³¹videritque eum non esse nobiscum morietur et deducet famuli tui canos eius cum dolore ad inferos ³²ego proprie servus tuus qui in meam hunc recepi fidem et sponondi dicens nisi reduxero eum peccati reus ero in patrem meum omni tempore ³³manebo itaque servus tuus pro puero in ministerium domini mei et puer ascendat cum fratribus suis ³⁴non enim possum redire ad patrem absente puero ne calamitatis quae oppressura est patrem meum testis adsistam

45 non se poterat ultra cohibere Ioseph multis coram adstantibus unde praecepit ut egrederentur cuncti foras et nullus interesset alienus agnitioni mutuae ²elevavitque vocem cum fletu quam audierunt Aegyptii omnisque domus Pharaonis ³et dixit fratribus suis ego sum Ioseph adhuc pater meus vivit nec poterant respondere fratres nimio timore perterriti ⁴ad quos ille clementer accedite inquit ad me et cum accessissent prope ego sum ait Ioseph frater vester quem vendidistis in Aegypto ⁵nolite pavere nec vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus pro salute enim vestra misit me Deus ante vos in Aegyptum ⁶biennium est quod fames esse coepit in terra et adhuc quinque anni restant quibus nec arari poterit nec meti ⁷praemisitque me Deus ut reservemini super terram et escas ad vivendum habere possitis ⁸non vestro consilio sed Dei huc voluntate missus sum qui fecit me quasi patrem Pharaonis et dominum universae domus eius ac principem in omni terra Aegypti ⁹festinate et ascendite ad patrem meum et dicetis ei haec mandat filius tuus Ioseph Deus me fecit dominum universae terrae Aegypti descende ad me ne moreris ¹⁰et habita in terra Gessen erisque iuxta me tu et filii tui et filii filiorum tuorum oves tuae et armenta tua et universa quae possides ¹¹ibique te pascam adhuc enim quinque anni residui sunt famis ne et tu pereas et domus tua et omnia quae possides ¹²en oculi vestri et oculi fratris mei Benjamin vident quod os meum loquatur ad vos ¹³nuntiate patri meo universam gloriam meam et cuncta quae vidistis in Aegypto festinate et adducite eum ad me ¹⁴cumque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui flevit illo quoque flente similiter super collum eius ¹⁵osculatusque est Ioseph omnes fratres suos et ploravit super singulos post quae ausi sunt loqui ad eum

¹⁶auditumque est et celebri sermone vulgatum in aula regis venerunt fratres Ioseph et gavisus est Pharaon atque omnis familia eius ¹⁷dixitque ad Ioseph ut imperaret fratribus suis dicens onerantes iumenta ite in terram Chanaan ¹⁸et tollite inde patrem vestrum et cognationem et venite ad me et ego dabo vobis omnia bona Aegypti ut comedatis medullam terrae ¹⁹praecipe etiam ut tollant plaustra de terra Aegypti ad subvectionem parvulorum suorum et coniugum ac dicit tollite patrem vestrum et properate quantocius venientes ²⁰ne dimittatis quicquam de supellectili vestra quia omnes opes Aegypti vestrae erunt ²¹fecerunt filii Israhel ut eis mandatum fuerat quibus dedit Ioseph plaustra secundum Pharaonis imperium et cibaria in itinere ²²singulisque proferri iussit binas stolas Benjamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis ²³tantundem pecuniae et vestium mittens patri suo addens eis asinos decem qui subveherent ex omnibus divitiis Aegypti et totidem asinas triticum in itinere panesque portantes ²⁴dimisit ergo fratres suos et proficiscentibus ait ne irascamini in via ²⁵qui ascendentes ex Aegypto venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Iacob ²⁶et nuntiaverunt ei dicentes Ioseph vivit et ipse dominatur in omni terra Aegypti quo audito quasi de gravi somno evigilans tamen non credebat eis ²⁷illi contra referebant omnem ordinem rei cumque vidisset plaustra et universa quae miserat revixit spiritus eius ²⁸et ait sufficit mihi si adhuc Ioseph filius meus vivit vadam et videbo illum antequam moriar

46 profectusque Israhel cum omnibus quae habebat venit ad puteum Iuramenti et mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac ²audivit eum per visionem nocte vocantem se et dicentem sibi Iacob Iacob cui respondit ecce adsum ³ait illi Deus ego sum Fortissimus Deus patris tui noli timere et descende in Aegyptum quia in gentem magnam faciam te ibi ⁴ego descendam tecum illuc et ego inde adducam te revertentem Ioseph quoque ponet manum suam super oculos tuos ⁵surrexit Iacob a puteo Iuramenti tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plaustris quae miserat Pharaon ad portandum senem ⁶et omnia quae possederat in terra Chanaan venitque in Aegyptum cum omni semine suo ⁷filii eius et nepotes filiae et cuncta simul progenies ⁸haec sunt autem nomina filiorum Israhel qui ingressi sunt in Aegyptum ipse cum liberis suis primogenitus Ruben ⁹filii Ruben Enoch et Phallu et Esrom et Charmi ¹⁰filii Symeon Iemuhel et Iamin et Ahod et Iachin et Saheer et Saul filius Chananitidis ¹¹filii Levi Gerson Caath et Merari ¹²filii Iuda Her et Onan et Sela et Phares et Zara mortui sunt autem Her et Onan in terra Chanaan natique sunt filii Phares Esrom et Amul ¹³filii Isachar Thola et Phua et Iob et Semron ¹⁴filii Zabulon Sared et Helon et Iahel ¹⁵hii filii Liae quos genuit in Mesopotamiam Syriae cum Dina filia sua omnes animae filiorum eius et filiarum triginta tres ¹⁶filii Gad Sephion et Haggi Suni et Esebon Heri et Arodi et Areli ¹⁷filii Aser Iamne et Iesua et Ie-

sui et Beria Sara quoque soror eorum filii Beria Heber et Melchihel ¹⁸hii filii Zelphae quam dedit Laban Liae filiae suae et hos genuit Iacob sedecim animas ¹⁹filii Rahel uxoris Iacob Ioseph et Benjamin ²⁰natique sunt Ioseph filii in terra Aegypti quos genuit ei Aseneth filia Putiphare sacerdotis Heliopoleos Manasses et Ephraim ²¹filii Benjamin Bela et Bechor et Asbel Gera et Naaman et Ehi et Ros Mophim et Opphim et Ared ²²hii filii Rahel quos genuit Iacob omnes animae quattuordecim ²³filii Dan Usim ²⁴filii Nephtalim Iasihel et Guni et Hieser et Sallem ²⁵hii filii Balaee quam dedit Laban Raheli filiae suae et hos genuit Iacob omnes animae septem ²⁶cunctae animae quae ingressae sunt cum Iacob in Aegyptum et egressae de femore illius absque uxoribus filiorum sexaginta sex ²⁷filii autem Ioseph qui nati sunt ei in terra Aegypti animae duae omnis anima domus Iacob quae ingressa est Aegyptum fuere septuaginta ²⁸misit autem Iudam ante se ad Ioseph ut nuntiaret ei et ille occurreret in Gessen ²⁹quo cum pervenisset iuncto Ioseph curru suo ascendit obviam patri ad eundem locum vidensque eum inruit super collum eius et inter amplexus flevit ³⁰dixitque pater ad Ioseph iam laetus moriar quia vidi faciem tuam et superstitem te relinquo ³¹et ille locutus est ad fratres et ad omnem domum patris sui ascendam et nuntiabo Pharaoni dicamque ei fratres mei et domus patris mei qui erant in terra Chanaan venerunt ad me ³²et sunt viri pastores ovium curamque habent alendorum gregum pecora sua et armenta et omnia quae habere potuerunt adduxerunt secum ³³cumque vocaverit vos et dixerit quod est opus vestrum ³⁴respondebitis viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra usque in praesens et nos et patres nostri haec autem dicetis ut habitare possitis in terra Gessen quia detestantur Aegyptii omnes pastores ovium

47ingressus ergo Ioseph nuntiavit Pharaoni dicens pater meus et fratres oves eorum et armenta et cuncta quae possident venerunt de terra Chanaan et ecce consistunt in terra Gessen ²extremos quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram rege ³quos ille interrogavit quid habetis operis responderunt pastores ovium sumus servi tui et nos et patres nostri ⁴ad peregrinandum in terra tua venimus quoniam non est herba gregibus servorum tuorum ingravescente fame in regione Chanaan petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in terra Gessen ⁵dixit itaque rex ad Ioseph pater tuus et fratres tui venerunt ad te ⁶terra Aegypti in conspectu tuo est in optimo loco fac habitare eos et trade eis terram Gessen quod si nosti esse in eis viros industrios constitue illos magistros pecorum meorum ⁷post haec introduxit Ioseph patrem suum ad regem et statuit eum coram eo qui benedicens illi ⁸et interrogatus ab eo quot sunt dies annorum vitae tuae ⁹respondit dies peregrinationis vitae meae centum triginta annorum sunt parvi et mali et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt ¹⁰et benedicto rege egressus est foras ¹¹Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem

in Aegypto in optimo loco terrae solo Ramesses ut praeceperat Pharaon ¹²et alebat eos omnemque domum patris sui praebens cibaria singulis ¹³in toto enim orbe panis deerat et oppresserat fames terram maxime Aegypti et Chanaan ¹⁴e quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti et intulit eam in aerarium regis ¹⁵cumque defecisset emptoris pretium venit cuncta Aegyptus ad Ioseph dicens da nobis panes quare morimur coram te deficiente pecunia ¹⁶quibus ille respondit adducite pecora vestra et dabo vobis pro eis cibos si pretium non habetis ¹⁷quae cum adduxissent dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bubus et asinis sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum ¹⁸veneruntque anno secundo et dixerunt ei non celamus dominum nostrum quod deficiente pecunia pecora simul defecerint nec clam te est quod absque corporibus et terra nihil habeamus ¹⁹cur ergo morimur te vidente et nos et terra nostra tui erimus eme nos in servitutem regiam et praebe semina ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem ²⁰emit igitur Ioseph omnem terram Aegypti vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis subiecitque eam Pharaoni ²¹et cunctos populos eius a novissimis terminis Aegypti usque ad extremos fines eius ²²praeter terram sacerdotum quae a rege tradita fuerat eis quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebantur et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas ²³dixit ergo Ioseph ad populos en ut cernitis et vos et terram vestram Pharaon possidet accipite semina et serite agros ²⁴ut fruges habere possitis quintam partem regi dabitur quattuor reliquas permitto vobis in sementem et in cibos famulis et liberis vestris ²⁵qui responderunt salus nostra in manu tua est respiciat nos tantum dominus noster et laeti serviemus regi ²⁶ex eo tempore usque in praesentem diem in universa terra Aegypti regibus quinta pars solvitur et factum est quasi in legem absque terra sacerdotali quae libera ab hac condicione fuit ²⁷habitavit ergo Israhel in Aegypto id est in terra Gessen et possedit eam auctusque est et multiplicatus nimis ²⁸et vixit in ea decem et septem annis factique sunt omnes dies vitae illius centum quadraginta septem annorum ²⁹cumque adpropinquare cerneret mortis diem vocavit filium suum Ioseph et dixit ad eum si inveni gratiam in conspectu tuo pone manum sub femore meo et facies mihi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in Aegypto ³⁰sed dormiam cum patribus meis et auferas me de hac terra condasque in sepulchro maiorum cui respondit Ioseph ego faciam quod iussisti ³¹et ille iura ergo inquit mihi quo iurante adoravit Israhel Deum conversus ad lectuli caput

48his ita transactis nuntiatum est Ioseph quod aegrotaret pater eius qui adsumptis duobus filiis Manasse et Ephraim ire perrexit ²dictumque est seni ecce filius tuus Ioseph venit ad te qui confortatus sedit in lectulo ³et ingresso ad se ait Deus omnipotens apparuit mihi in Luza quae est in terra Chanaan benedixitque mihi ⁴et ait ego te augebo et

multiplicabo et faciam in turbas populorum daboque tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem sempiternam ⁵duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra Aegypti antequam huc venirem ad te mei erunt Ephraim et Manasses sicut Ruben et Symeon reputabuntur mihi ⁶reliquos autem quos genueris post eos tui erunt et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis ⁷mihi enim quando veniebam de Mesopotamiam mortua est Rahel in terra Chanaan in ipso itinere eratque vernum tempus et ingrediebar Ephratam et sepelivi eam iuxta viam Ephratae quae alio nomine appellatur Bethleem ⁸videns autem filios eius dixit ad eum qui sunt isti ⁹respondit filii mei sunt quos dedit mihi Deus in hoc loco adduc inquit eos ad me ut benedicam illis ¹⁰oculi enim Israhel caligabant prae nimia senectute et clare videre non poterat adplicosque ad se deosculatus et circumplexus ¹¹dixit ad filium non sum fraudatus aspectu tuo insuper ostendit mihi Deus semen tuum ¹²cumque tulisset eos Ioseph de gremio patris adoravit pronus in terram ¹³et posuit Ephraim ad dexteram suam id est ad sinistram Israhel Manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris adplicuitque ambos ad eum ¹⁴qui extendens manum dextram posuit super caput Ephraim iunioris fratris sinistram autem super caput Manasse qui maior natu erat commutans manus ¹⁵benedixitque Ioseph filio suo et ait Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei Abraham et Isaac Deus qui pascit me ab adulescentia mea usque in praesentem diem ¹⁶angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris et invocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum Abraham et Isaac et crescant in multitudinem super terram ¹⁷videns autem Ioseph quod posuisset pater suus dexteram manum super caput Ephraim graviter accepit et adprehensam patris manum levare conatus est de capite Ephraim et transferre super caput Manasse ¹⁸dixitque ad patrem non ita convenit pater quia hic est primogenitus pone dexteram tuam super caput eius ¹⁹qui rennuens ait scio fili mi scio et iste quidem erit in populos et multiplicabitur sed frater eius iunior maior illo erit et semen illius crescet in gentes ²⁰benedixitque eis in ipso tempore dicens in te benedicetur Israhel atque dicetur faciat tibi Deus sicut Ephraim et sicut Manasse constituitque Ephraim ante Manassen ²¹et ait ad Ioseph filium suum en ego morior et erit Deus vobiscum reducetque vos ad terram patrum vestrorum ²²do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu Amorreii in gladio et arcu meo

49vocavit autem Iacob filios suos et ait eis congregamini ut adnuntiem quae ventura sunt vobis diebus novissimis ²congregamini et audite filii Iacob audite Israhel patrem vestrum ³Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea et principium doloris mei prior in donis maior imperio ⁴effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui et maculasti stratum eius ⁵Symeon et Levi fratres vasa iniquitatis bellantia ⁶in consilio eorum ne veniat anima

mea et in coetu illorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum ⁷maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio illorum quia dura dividam eos in Iacob et dispergam illos in Israhel ⁸Iuda te laudabunt fratres tui manus tua in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filii patris tui ⁹catulus leonis Iuda a praeda fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo et quasi leaena quis suscitabit eum ¹⁰non auferetur sceptrum de Iuda et dux de femoribus eius donec veniat qui mittendus est et ipse erit expectatio gentium ¹¹ligans ad vineam pullum suum et ad vitem o fili mi asinam suam lavabit vino stolam suam et sanguine uvae pallium suum ¹²pulchriores oculi eius vino et dentes lacte candidiores ¹³Zabulon in litore maris habitabit et in statione navium pertingens usque ad Sidonem ¹⁴Isachar asinus fortis accubans inter terminos ¹⁵vidit requiem quod esset bona et terram quod optima et subposuit umerum suum ad portandum factusque est tributis serviens ¹⁶Dan iudicabit populum suum sicut et alia tribus Israhel ¹⁷fiat Dan coluber in via cerastes in semita mordens ungulas equi ut cadat ascensor eius retro ¹⁸salutare tuum expectabo Domine ¹⁹Gad accinctus proeliabitur ante eum et ipse accingetur retrorsum ²⁰Aser pinguis panis eius et praebebit delicias regibus ²¹Nephtalim cervus emissus et dans eloquia pulchritudinis ²²filius ad crescens Ioseph filius ad crescens et decorus aspectu filiae discurrerunt super murum ²³sed exasperaverunt eum et iurgati sunt invideruntque illi habentes iacula ²⁴sedit in forti arcus eius et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis Iacob inde pastor egressus est lapis Israhel ²⁵Deus patris tui erit adiutor tuus et Omnipotens benedicet tibi benedictionibus caeli desuper benedictionibus abyssi iacentis deorsum benedictionibus uberum et vulvae ²⁶benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum eius donec veniet desiderium collium aeternorum fiant in capite Ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos ²⁷Beniamin lupus rapax mane comedet praedam et vespere dividet spolia ²⁸omnes hii in tribubus Israhel duodecim haec locutus est eis pater suus benedixitque singulis benedictionibus propriis ²⁹et praecepit eis dicens ego congregor ad populum meum sepeliteme cum patribus meis in spelunca duplici quae est in agro Ephron Heththi ³⁰contra Mambre in terra Chanaan quam emit Abraham cum agro ab Ephron Heththeo in possessionem sepulchri ³¹ibi sepelierunt eum et Sarram uxorem eius ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniuge ibi et Lia condita iacet ³²finitisque mandatis quibus filios instruebat collegit pedes suos super lectulum et obiit adpositusque est ad populum suum

50quod cernens Ioseph ruit super faciem patris flens et deosculans eum ²praecepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem ³quibus iussa explentibus transierunt quadraginta dies iste quippe mos erat cadaverum conditorum flevitque eum Aegyptus septuaginta diebus ⁴et

expleto planctus tempore locutus est Ioseph ad familiam Pharaonis si inveni gratiam in conspectu vestro loquimini in auribus Pharaonis ⁵eo quod pater meus adiuraverit me dicens en morior in sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan sepelies me ascendam igitur et sepeliam patrem meum ac revertar ⁶dixitque ei Pharao ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es ⁷quo ascendente ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis cunctique maiores natu terrae Aegypti ⁸domus Ioseph cum fratribus suis absque parvulis et gregibus atque armentis quae dereliquerant in terra Gessen ⁹habuit quoque in comitatu currus et equites et facta est turba non modica ¹⁰veneruntque ad aream Atad quae sita est trans Iordanem ubi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies ¹¹quod cum vidissent habitatores terrae Chanaan dixerunt planctus magnus est iste Aegyptiis et idcirco appellaverunt nomen loci illius Planctus Aegypti ¹²fecerunt ergo filii Iacob sicut praeceperat eis ¹³et portantes eum in terram Chanaan sepelierunt in spelunca duplici quam emerat Abraham cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hettheo contra faciem Mambre ¹⁴reversusque est Ioseph in Aegyptum cum fratribus suis et omni comitatu sepulto patre ¹⁵quo mortuo timentes fratres eius et mutuo conloquentes ne forte memor sit iniuriae quam passus est et reddat nobis malum omne quod fecimus ¹⁶mandaverunt ei pater tuus praecepit nobis antequam moreretur ¹⁷ut haec tibi verbis illius diceremus obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum et peccati atque malitiae quam exercuerunt in te nos quoque oramus ut servis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc quibus auditis flevit Ioseph ¹⁸veneruntque ad eum fratres sui et proni in terram dixerunt servi tui sumus ¹⁹quibus ille respondit nolite timere num Dei possumus rennuere voluntatem ²⁰vos cogitastis de me malum et Deus vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut inpraesentiarum cernitis et salvos faceret multos populos ²¹nolite metuere ego pascam vos et parvulos vestros consolatusque est eos et blande ac leniter est locutus ²²et habitavit in Aegypto cum omni domo patris sui vixitque centum decem annis et vidit Ephraim filios usque ad tertiam generationem filii quoque Machir filii Manasse nati sunt in genibus Ioseph ²³quibus transactis locutus est fratribus suis post mortem meam Deus visitabit vos et ascendere faciet de terra ista ad terram quam iuravit Abraham Isaac et Iacob ²⁴cumque adiurasset eos atque dixisset Deus visitabit vos asportate vobiscum ossa mea de loco isto ²⁵mortuus est expletis centum decem vitae suae annis et conditus aromatibus repositus est in loculo in Aegypto

Exodus

1 haec sunt nomina filiorum Israhel qui ingressi sunt Aegyptum cum Iacob singuli cum domibus suis introierunt 2 Ruben Symeon Levi Iuda 3 Isachar Zabulon et Benjamin 4 Dan et Nephtholim Gad et Aser 5 erant igitur omnes animae eorum qui egressi sunt de femore Iacob septuaginta Ioseph autem in Aegypto erat 6 quo mortuo et universis fratribus eius omnique cognatione illa 7 filii Israhel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt ac roborati nimis impleverunt terram 8 surrexit interea rex novus super Aegyptum qui ignorabat Ioseph 9 et ait ad populum suum ecce populus filiorum Israhel multus et fortior nobis 10 venite sapienter opprimamus eum ne forte multiplicetur et si ingruerit contra nos bellum addatur inimicis nostris expugnantisque nobis egrediatur e terra 11 praeposuit itaque eis magistros operum ut adfligerent eos oneribus aedificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni Phiton et Rameses 12 quantoque opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et crescebant 13 oderantque filios Israhel Aegyptii et adfligebant inludentes eis 14 atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris omnique famulatu quo in terrae operibus premebantur 15 dixit autem rex Aegypti obsetricibus Hebraeorum quarum una vocabatur Sephra altera Phua 16 praeciens eis quando obsetricabitis Hebraeas et partus tempus advenerit si masculus fuerit interficite illum si femina reservate 17 timuerunt autem obsetrices Deum et non fecerunt iuxta praeceptum regis Aegypti sed conservabant mares 18 quibus ad se accersitis rex ait quidnam est hoc quod facere voluistis ut pueros servaretis 19 quae responderunt non sunt hebraeae sicut aegyptiae mulieres ipsae enim obsetricandi habent scientiam et priusquam veniamus ad eas pariunt 20 bene ergo fecit Deus obsetricibus et crevit populus confortatusque est nimis 21 et quia timuerant obsetrices Deum aedificavit illis domos 22 praecepit autem Pharao omni populo suo dicens quicquid masculini sexus natum fuerit in flumen proicite quicquid feminei reservate

2 egressus est post haec vir de domo Levi accepta uxore stirpis suae 2 quae concepit et peperit filium et videns eum elegantem abscondit tribus mensibus 3 cumque iam celare non posset sumpsit fiscellam scirpeam et linivit eam bitumine ac pice posuitque intus infantulum et exposuit eum

in carecto ripae fluminis 4 stante procul sorore eius et considerante eventum rei 5 ecce autem descendebat filia Pharaonis ut lavaretur in flumine et puellae eius gradiebantur per crepidinem alvei quae cum vidisset fiscellam in papyrione misit unam e famulis suis et adlatam 6 aperiens cernensque in ea parvulum vagientem miserta eius ait de infantibus Hebraeorum est 7 cui soror pueri vis inquit ut vadam et vocem tibi hebraeam mulierem quae nutrire possit infantulum 8 respondit vade perrexit puella et vocavit matrem eius 9 ad quam locuta filia Pharaonis accipe ait puerum istum et nutri mihi ego tibi dabo mercedem tuam suscepit mulier et nutritum puerum adultumque tradidit filiae Pharaonis 10 quem illa adoptavit in locum filii vocavitque nomen eius Mosi dicens quia de aqua tuli eum 11 in diebus illis postquam creverat Moses egressus ad fratres suos vidit adffictionem eorum et virum aegyptium percutientem quendam de Hebraeis fratribus suis 12 cumque circumspexisset huc atque illuc et nullum adesse vidisset percussum Aegyptium abscondit sabulo 13 et egressus die altero conspexit duos Hebraeos rixantes dixitque ei qui faciebat iniuriam quare percutis proximum tuum 14 qui respondit quis constituit te principem et iudicem super nos num occidere me tu dicis sicut occidisti Aegyptium timuit Moses et ait quomodo palam factum est verbum istud 15 audivitque Pharao sermonem hunc et quaerebat occidere Mosen qui fugiens de conspectu eius moratus est in terra Madian et sedit iuxta puteum 16 erant sacerdoti Madian septem filiae quae venerunt ad hauriendas aquas et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui 17 supervenere pastores et eiecerunt eas surrexitque Moses et defensis puellis adaquavit oves earum 18 quae cum revertissent ad Raguhel patrem suum dixit ad eas cur velocius venistis solito 19 responderunt vir aegyptius liberavit nos de manu pastorum insuper et hausit aquam nobiscum potumque dedit ovibus 20 at ille ubi est inquit quare dimisistis hominem vocate eum ut comedat panem 21 iuravit ergo Moses quod habitaret cum eo accepitque Sefforam filiam eius 22 quae peperit filium quem vocavit Gersam dicens advena fui in terra aliena 23 post multum temporis mortuus est rex Aegypti et ingemescentes filii Israhel propter opera vociferati sunt ascenditque clamor eorum ad Deum ab operibus 24 et audivit gemitum eorum ac recordatus foederis quod pepigerat cum Abraham et Isaac et Iacob 25 respexit filios Israhel

et cognovit eos

³Moses autem pascebat oves Iethro cognati sui sacerdotis Madian cumque minasset gregem ad interiora deserti venit ad montem Dei Horeb ²apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi et videbat quod rubus arderet et non combureretur ³dixit ergo Moses vadam et videbo visionem hanc magnam quare non comburatur rubus ⁴cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum vocavit eum de medio rubi et ait Moses Moses qui respondit adsum ⁵at ille ne adpropies inquit huc solve calciamentum de pedibus tuis locus enim in quo stas terra sancta est ⁶et ait ego sum Deus patris tui Deus Abraham Deus Isaac Deus Iacob abscondit Moses faciem suam non enim audebat aspicere contra Deum ⁷cui ait Dominus vidi afflictionem populi mei in Aegypto et clamorem eius audivi propter duritiam eorum qui praesunt operibus ⁸et sciens dolorem eius descendi ut liberarem eum de manibus Aegyptiorum et educerem de terra illa in terram bonam et spatiosam in terram quae fluit lacte et melle ad loca Chananei et Hetthei et Amorrei Ferezei et Evei et Iebusei ⁹clamor ergo filiorum Israhel venit ad me vidique afflictionem eorum qua ab Aegyptiis opprimuntur ¹⁰sed veni mittam te ad Pharaonem ut educas populum meum filios Israhel de Aegypto ¹¹dixit Moses ad Deum quis ego sum ut vadam ad Pharaonem et educam filios Israhel de Aegypto ¹²qui dixit ei ero tecum et hoc habebis signum quod miserim te cum eduxeris populum de Aegypto immolabis Deo super montem istum ¹³ait Moses ad Deum ecce ego vadam ad filios Israhel et dicam eis Deus patrum vestrorum misit me ad vos si dixerint mihi quod est nomen eius quid dicam eis ¹⁴dixit Deus ad Mosen ego sum qui sum ait sic dices filiis Israhel qui est misit me ad vos ¹⁵dixitque iterum Deus ad Mosen haec dices filiis Israhel Dominus Deus patrum vestrorum Deus Abraham Deus Isaac et Deus Iacob misit me ad vos hoc nomen mihi est in aeternum et hoc memoriale meum in generationem et generatione ¹⁶vade congrega seniores Israhel et dices ad eos Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob dicens visitans visitavi vos et omnia quae acciderunt vobis in Aegypto ¹⁷et dixi ut educam vos de afflictione Aegypti in terram Chananei et Hetthei et Amorrei Ferezei et Evei et Iebusei ad terram fluentem lacte et melle ¹⁸et audient vocem tuam ingredierisque tu et seniores Israhel ad regem Aegypti et dices ad eum Dominus Deus Hebraeorum vocavit nos ibimus viam trium dierum per solitudinem ut immolemus Domino Deo nostro ¹⁹sed ego scio quod non dimittet vos rex Aegypti ut eatis nisi per manum validam ²⁰extendam enim manum meam et percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis quae facturus sum in medio eorum post haec dimittet vos ²¹daboque gratiam populo huic coram Aegyptiis et cum egrediemini non exhibitis vacui ²²sed postulabit mulier a vicina sua et ab hospita vasa argentea et aurea ac vestes ponetisque eas super filios et

filiis vestras et spoliabitis Aegyptum

⁴respondens Moses ait non credent mihi neque audient vocem meam sed dicent non apparuit tibi Dominus ²dixit ergo ad eum quid est hoc quod tenes in manu tua respondit virga ³ait proice eam in terram proiecit et versa est in colubrum ita ut fugeret Moses ⁴dixitque Dominus extende manum tuam et adprehende caudam eius extendit et tenuit versaque est in virgam ⁵ut credant inquit quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum tuorum Deus Abraham Deus Isaac Deus Iacob ⁶dixitque Dominus rursum mitte manum in sinum tuum quam cum misisset in sinum protulit leprosam instar nivis ⁷retrahe ait manum in sinum tuum retraxit et protulit iterum et erat similis carni reliquae ⁸si non crediderint inquit tibi neque audierint sermonem signi prioris credent verbo signi sequentis ⁹quod si nec duobus quidem his signis crediderint neque audierint vocem tuam sume aquam fluminis et effunde eam super aridam et quicquid hauseris de fluvio vertetur in sanguinem ¹⁰ait Moses obsecro Domine non sum eloquens ab heri et nudius tertius et ex quo locutus es ad servum tuum inpeditoris et tardioris linguae sum ¹¹dixit Dominus ad eum quis fecit os hominis aut quis fabricatus est mutum et surdum videntem et caecum nonne ego ¹²perge igitur et ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris ¹³at ille obsecro inquit Domine mitte quem missurus es ¹⁴iratus Dominus in Mosen ait Aaron frater tuus Levites scio quod eloquens sit ecce ipse egreditur in occursum tuum vidensque te laetabitur corde ¹⁵loquere ad eum et pone verba mea in ore eius ego ero in ore tuo et in ore illius et ostendam vobis quid agere debeatis ¹⁶ipse loquetur pro te ad populum et erit os tuum tu autem eris ei in his quae ad Deum pertinent ¹⁷virgam quoque hanc sume in manu tua in qua facturus es signa ¹⁸abiit Moses et reversus est ad Iethro cognatum suum dixitque ei vadam et revertar ad fratres meos in Aegyptum ut videam si adhuc vivunt cui ait Iethro vade in pace ¹⁹dixit ergo Dominus ad Mosen in Madian vade revertere in Aegyptum mortui sunt omnes qui quaerebant animam tuam ²⁰tulit Moses uxorem et filios suos et inposuit eos super asinum reversusque est in Aegyptum portans virgam Dei in manu sua ²¹dixitque ei Dominus revertenti in Aegyptum vide ut omnia ostenta quae posui in manu tua facias coram Pharaone ego indurabo cor eius et non dimittet populum ²²dicesque ad eum haec dicit Dominus filius meus primogenitus meus Israhel ²³dixi tibi dimitte filium meum ut serviat mihi et noluisti dimittere eum ecce ego interficiam filium tuum primogenitum ²⁴cumque esset in itinere in diversorio occurrit ei Dominus et volebat occidere eum ²⁵tulit ilico Seffora acutissimam petram et circumcidit praeputium filii sui tetigitque pedes eius et ait sponsus sanguinum tu mihi es ²⁶et dimisit eum postquam dixerat sponsus sanguinum ob circumcisionem ²⁷dixit autem Dominus ad Aaron vade in occursum Mosi in deserto qui perrexit ei obviam in montem Dei et osculatus est

eum ²⁸narravitque Moses Aaron omnia verba Domini quibus miserat eum et signa quae mandaverat ²⁹veneruntque simul et congregaverunt cunctos seniores filiorum Israhel ³⁰locutusque est Aaron omnia verba quae dixerat Dominus ad Mosen et fecit signa coram populo ³¹et credidit populus audieruntque quod visitasset Dominus filios Israhel et quod respexisset ad afflictionem eorum et proni adoraverunt

⁵Post haec ingressi sunt Moses et Aaron et dixerunt Pharaoni haec dicit Dominus Deus Israhel dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto ²at ille respondit quis est Dominus ut audiam vocem eius et dimittam Israhel nescio Dominum et Israhel non dimittam ³dixerunt Deus Hebraeorum vocavit nos ut eamus viam trium dierum in solitudinem et sacrificemus Domino Deo nostro ne forte accidat nobis pestis aut gladius ⁴ait ad eos rex Aegypti quare Moses et Aaron sollicitatis populum ab operibus suis ite ad onera vestra ⁵dixitque Pharaon multus est populus terrae videtis quod turba succreverit quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus ⁶praecepit ergo in die illo praefectis operum et exactoribus populi dicens ⁷nequaquam ultra dabitur paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius sed ipsi vadant et colligant stipulam ⁸et mensuram laterum quos prius faciebant inponetis super eos nec minuetis quicquam vacant enim et idcirco vociferantur dicentes eamus et sacrificemus Deo nostro ⁹opprimantur operibus et expleant ea ut non adquiescant verbis mendacibus ¹⁰igitur egressi praefecti operum et exactores ad populum dixerunt sic dicit Pharaon non do vobis paleas ¹¹ite et colligite sicubi invenire potueritis nec minuetur quicquam de opere vestro ¹²dispersusque est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas ¹³praefecti quoque operum instabant dicentes complete opus vestrum cotidie ut prius facere solebatis quando dabantur vobis paleae ¹⁴flagellatique sunt qui praeerant operibus filiorum Israhel ab exactoribus Pharaonis dicentibus quare non impletis mensuram laterum sicut prius nec heri nec hodie ¹⁵veneruntque praepositi filiorum Israhel et vociferati sunt ad Pharaonem dicentes cur ita agis contra servos tuos ¹⁶paleae non dantur nobis et lateres similiter imperantur en famuli tui flagellis caedimur et iniuste agitur contra populum tuum ¹⁷qui ait vacatis otio et idcirco dicitis eamus et sacrificemus Domino ¹⁸ite ergo et operamini paleae non dabuntur vobis et reddetis consuetum numerum laterum ¹⁹videbantque se praepositi filiorum Israhel in malo eo quod diceretur eis non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies ²⁰ocurreruntque Mosi et Aaron qui stabant ex adverso egredientes a Pharaone ²¹et dixerunt ad eos videat Dominus et iudicet quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram Pharaone et servis eius et praeuistis ei gladium ut occideret nos ²²reversusque Moses ad Dominum ait Domine cur adflixisti populum istum quare misisti me ²³ex eo enim quo ingressus sum ad Pharaonem ut loquerer nomine tuo adflixisti populum tuum et non liberasti eos

⁶dixit Dominus ad Mosen nunc videbis quae facturus sum Pharaoni per manum enim fortem dimittet eos et in manu robusta eiciet illos de terra sua ²locutusque est Dominus ad Mosen dicens ego Dominus ³qui apparui Abraham Isaac et Iacob in Deo omnipotente et nomen meum Adonai non indicavi eis ⁴pepigique cum eis foedus ut darem illis terram Chanaan terram peregrinationis eorum in qua fuerunt advenae ⁵ego audivi gemitum filiorum Israhel quo Aegyptii oppresserunt eos et recordatus sum pacti mei ⁶ideo dic filiis Israhel ego Dominus qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum et eruam de servitute ac redimam in brachio excelso et iudiciis magnis ⁷et adsumam vos mihi in populum et ero vester Deus scietisque quod ego sim Dominus Deus vester qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum ⁸et induxerim in terram super quam levavi manum meam ut darem eam Abraham Isaac et Iacob daboque illam vobis possidendam ego Dominus ⁹narravit ergo Moses omnia filiis Israhel qui non adquieverunt ei propter angustiam spiritus et opus durissimum ¹⁰locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹¹ingredere et loquere ad Pharaonem regem Aegypti ut dimittat filios Israhel de terra sua ¹²respondit Moses coram Domino ecce filii Israhel non me audiunt et quomodo audiet me Pharaon praesertim cum sim incircumciscus labiis ¹³locutus est Dominus ad Mosen et Aaron et dedit mandatum ad filios Israhel et ad Pharaonem regem Aegypti ut educerent filios Israhel de terra Aegypti ¹⁴isti sunt principes domorum per familias suas filii Ruben primogeniti Israhelis Enoch et Phallu Aesrom et Charmi ¹⁵hae cognationes Ruben filii Symeon Iamuhel et Iamin et Aod Iachin et Soer et Saul filius Chananitidis hae progenies Symeon ¹⁶et haec nomina filiorum Levi per cognationes suas Gerson et Caath et Merari anni autem vitae Levi fuerunt centum triginta septem ¹⁷filii Gerson Lobeni et Semei per cognationes suas ¹⁸filii Caath Amram et Isuar et Hebron et Ozihel annique vitae Caath centum triginta tres ¹⁹filii Merari Mooli et Musi hae cognationes Levi per familias suas ²⁰accepit autem Amram uxorem Iocabed patrualem suam quae peperit ei Aaron et Mosen fueruntque anni vitae Amram centum triginta septem ²¹filii quoque Isuar Core et Napheg et Zechri ²²filii quoque Ozihel Misahel et Elsaphan et Sethri ²³accepit autem Aaron uxorem Elisabe filiam Aminadab sororem Naasson quae peperit ei Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar ²⁴filii quoque Core Asir et Helcana et Abiasab hae sunt cognationes Coritarum ²⁵at vero Eleazar filius Aaron accepit uxorem de filiabus Phutihel quae peperit ei Finees hii sunt principes familiarum leviticarum per cognationes suas ²⁶iste est Aaron et Moses quibus praecepit Dominus ut educerent filios Israhel de terra Aegypti per turmas suas ²⁷hii sunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti ut educant filios Israhel de Aegypto iste Moses et Aaron ²⁸in die qua locutus est Dominus ad Mosen in terra Aegypti ²⁹et locutus est Dominus ad Mosen dicens ego Dominus loquere ad Pharaonem regem Aegypti omnia quae ego loquor tibi ³⁰et ait Moses coram Domino

en incircumciscus labiis sum quomodo audiet me Pharao

7dixitque Dominus ad Moſen ecce constitui te Deum Pharaonis Aaron frater tuus erit propheta tuus ²tu loqueris omnia quae mando tibi ille loquetur ad Pharaonem ut dimittat filios Israhel de terra sua ³sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa et ostenta mea in terra Aegypti ⁴et non audiet vos inmittamque manum meam super Aegyptum et educam exercitum et populum meum filios Israhel de terra Aegypti per iudicia maxima ⁵et scient Aegyptii quod ego sim Dominus qui extenderim manum meam super Aegyptum et eduxerim filios Israhel de medio eorum ⁶fecit itaque Moſes et Aaron sicut praeceperat Dominus ita egerunt ⁷erat autem Moſes octoginta annorum et Aaron octoginta trium quando locuti sunt ad Pharaonem ⁸dixitque Dominus ad Moſen et Aaron ⁹cum dixerit vobis Pharao ostendite signa dices ad Aaron tolle virgam tuam et proice eam coram Pharao ac vertatur in colubrum ¹⁰ingressi itaque Moſes et Aaron ad Pharaonem fecerunt sicut praeceperat Dominus tulitque Aaron virgam coram Pharao et servis eius quae versa est in colubrum ¹¹vocavit autem Pharao sapientes et maleficos et fecerunt etiam ipsi per incantationes aegyptias et arcana quaedam similiter ¹²proieceruntque singuli virgas suas quae versaerunt in dracones sed devoravit virga Aaron virgas eorum ¹³induratumque est cor Pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ¹⁴dixit autem Dominus ad Moſen ingravatatum est cor Pharaonis non vult dimittere populum ¹⁵vade ad eum mane ecce egredietur ad aquas et stabis in occursum eius super ripam fluminis et virgam quae conversa est in draconem tolles in manu tua ¹⁶dicesque ad eum Dominus Deus Hebraeorum misit me ad te dicens dimitte populum meum ut mihi sacrificet in deserto et usque ad praesens audire noluit ¹⁷haec igitur dicit Dominus in hoc scies quod Dominus sim ecce percutiam virga quae in manu mea est aquam fluminis et vertetur in sanguinem ¹⁸pisces quoque qui sunt in fluvio morientur et conputrescent aquae et adfligentur Aegyptii bibentes aquam fluminis ¹⁹dixit quoque Dominus ad Moſen dic ad Aaron tolle virgam tuam et extende manum tuam super aquas Aegypti et super fluvios eorum et rivos ac paludes et omnes lacus aquarum ut vertantur in sanguinem et sit cruor in omni terra Aegypti tam in ligneis vasis quam in saxeis ²⁰feceruntque ita Moſes et Aaron sicut praeceperat Dominus et elevans virgam percussit aquam fluminis coram Pharao et servis eius quae versa est in sanguinem ²¹et pisces qui erant in flumine mortui sunt conputruitque fluvius et non poterant Aegyptii bibere aquam fluminis et fuit sanguis in tota terra Aegypti ²²feceruntque similiter malefici Aegyptiorum incantationibus suis et induratum est cor Pharaonis nec audivit eos sicut praeceperat Dominus ²³avertitque se et ingressus est domum suam nec adposuit cor etiam hac vice ²⁴foderunt autem omnes Aegyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent non enim poterant bibere de aqua fluminis ²⁵impletque sunt septem

dies postquam percussit Dominus fluvium

8dixitque Dominus ad Moſen ingredi ad Pharao et dices ad eum haec dicit Dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi ²sin autem nolueris dimittere ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis ³et ebulliet fluvius ranas quae ascendent et ingredientur domum tuam et cubiculum lectuli tui et super stratum tuum et in domos servorum tuorum et in populum tuum et in furnos tuos et in reliquias ciborum tuorum ⁴et ad te et ad populum tuum et ad omnes servos tuos intrabunt ranae ⁵dixitque Dominus ad Moſen dic Aaron extende manum tuam super fluvios et super rivos ac paludes et educ ranas super terram Aegypti ⁶extendit Aaron manum super aquas Aegypti et ascenderunt ranae operueruntque terram Aegypti ⁷fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter eduxeruntque ranas super terram Aegypti ⁸vocavit autem Pharao Moſen et Aaron et dixit orate Dominum ut auferat ranas a me et a populo meo et dimittam populum ut sacrificet Domino ⁹dixitque Moſes Pharaoni constitue mihi quando deprecer pro te et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur ranae a te et a domo tua et tantum in flumine remaneant ¹⁰qui respondit cras at ille iuxta verbum inquit tuum ut scias quoniam non est sicut Dominus Deus noster ¹¹et recedent ranae a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo tantum in flumine remanebunt ¹²egressique sunt Moſes et Aaron a Pharaone et clamavit Moſes ad Dominum pro sponſione ranarum quam condixerat Pharaoni ¹³fecitque Dominus iuxta verbum Moſi et mortuae sunt ranae de domibus et de villis et de agris ¹⁴congregaveruntque eas in immensos aggeres et conputruit terra ¹⁵videns autem Pharao quod data esset requies ingravit cor suum et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ¹⁶dixitque Dominus ad Moſen loquere ad Aaron extende virgam tuam et percutite pulverem terrae et sint scinifes in universa terra Aegypti ¹⁷feceruntque ita et extendit Aaron manu virgam tenens percussitque pulverem terrae et facti sunt scinifes in hominibus et in iumentis omnis pulvis terrae versus est in scinifes per totam terram Aegypti ¹⁸feceruntque similiter malefici incantationibus suis ut educerent scinifes et non potuerunt erantque scinifes tam in hominibus quam in iumentis ¹⁹et dixerunt malefici ad Pharao digitus Dei est induratumque est cor Pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat Dominus ²⁰dixit quoque Dominus ad Moſen consurge diluculo et sta coram Pharaone egreditur enim ad aquas et dices ad eum haec dicit Dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi ²¹quod si non dimiseris eum ecce ego inmittam in te et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum et implebuntur domus Aegyptiorum muscis diversi generis et in universa terra in qua fuerint ²²faciamque mirabilem in die illa terram Gessen in qua populus meus est ut non sint ibi muscae et scias quoniam ego Dominus in medio terrae ²³ponamque divisionem inter populum meum et po-

pulum tuum cras erit signum istud ²⁴fecitque Dominus ita et venit musca gravissima in domos Pharaonis et servorum eius et in omnem terram Aegypti corruptaque est terra ab huiusmodi muscis ²⁵vocavit Pharaon Mosen et Aaron et ait eis ite sacrificate Deo vestro in terra ²⁶et ait Moses non potest ita fieri abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro quod si mactaverimus ea quae colunt Aegyptii coram eis lapidibus nos obruent ²⁷via trium dierum pergemus in solitudine et sacrificabimus Domino Deo nostro sicut praeceperit nobis ²⁸dixitque Pharaon ego dimittam vos ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto verumtamen longius ne abeatis rogate pro me ²⁹et ait Moses egressus a te orabo Dominum et recedet musca a Pharaone et a servis et a populo eius cras verumtamen noli ultra fallere ut non dimittas populum sacrificare Domino ³⁰egressusque Moses a Pharaon oravit Dominum ³¹qui fecit iuxta verbum illius et abstulit muscas a Pharaon et a servis et a populo eius non superfuit ne una quidem ³²et ingravatum est cor Pharaonis ita ut ne hac quidem vice dimitteret populum

9dixit autem Dominus ad Mosen ingredi ad Pharaonem et loquere ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi ²quod si adhuc rennis et retines eos ³ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et asinos et camelos et boves et oves pestis valde gravis ⁴et faciet Dominus mirabile inter possessiones Israhel et possessiones Aegyptiorum ut nihil omnino intereat ex his quae pertinent ad filios Israhel ⁵constituitque Dominus tempus dicens cras faciet Dominus verbum istud in terra ⁶fecit ergo Dominus verbum hoc altero die mortuaeque sunt omnia animantia Aegyptiorum de animalibus vero filiorum Israhel nihil omnino perii ⁷et misit Pharaon ad videndum nec erat quicquam mortuum de his quae possidebat Israhel ingravatumque est cor Pharaonis et non dimisit populum ⁸et dixit Dominus ad Mosen et Aaron tollite plenas manus cineris de camino et spargat illud Moses in caelum coram Pharaon ⁹sitque pulvis super omnem terram Aegypti erunt enim in hominibus et in iumentis vulnera et vesicae turgentes in universa terra Aegypti ¹⁰tuleruntque cinerem de camino et steterunt contra Pharaon et sparsit illud Moses in caelum factaque sunt vulnera vesicarum turgentium in hominibus et in iumentis ¹¹nec poterant malefici stare coram Mosen propter vulnera quae in illis erant et in omni terra Aegypti ¹²induravitque Dominus cor Pharaonis et non audivit eos sicut locutus est Dominus ad Mosen ¹³dixit quoque Dominus ad Mosen mane consurge et sta coram Pharaon et dices ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi ¹⁴quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum super servos tuos et super populum tuum ut scias quod non sit similis mei in omni terra ¹⁵nunc enim extendens manum percutiam te et populum tuum peste peribisque de terra ¹⁶idcirco autem posui te ut osten-

dam in te fortitudinem meam et narretur nomen meum in omni terra ¹⁷adhuc retines populum meum et non vis eum dimittere ¹⁸en pluam hac ipsa hora cras grandinem multam nimis qualis non fuit in Aegypto a die qua fundata est usque in praesens tempus ¹⁹mitte ergo iam nunc et congrega iumenta tua et omnia quae habes in agro homines enim et iumenta et universa quae inventa fuerint foris nec congregata de agris cecideritque super ea grando morientur ²⁰qui timuit verbum Domini de servis Pharaon fecit confugere servos suos et iumenta in domos ²¹qui autem neglexit sermonem Domini dimisit servos suos et iumenta in agris ²²et dixit Dominus ad Mosen extende manum tuam in caelum ut fiat grando in universa terra Aegypti super homines et super iumenta et super omnem herbam agri in terra Aegypti ²³extenditque Moses virgam in caelum et Dominus dedit tonitrua et grandinem ac discurrentia fulgura super terram pluitque Dominus grandinem super terram Aegypti ²⁴et grando et ignis innixa pariter ferebantur tantaeque fuit magnitudinis quanta ante numquam apparuit in universa terra Aegypti ex quo gens illa condita est ²⁵et percussit grando in omni terra Aegypti cuncta quae fuerunt in agris ab homine usque ad iumentum cunctam herbam agri percussit grando et omne lignum regionis confregit ²⁶tantum in terra Gessen ubi erant filii Israhel grando non cecidit ²⁷misitque Pharaon et vocavit Mosen et Aaron dicens ad eos peccavi etiam nunc Dominus iustus ego et populus meus impii ²⁸orate Dominum et desinant tonitrua Dei et grando ut dimittam vos et nequaquam hic ultra maneatis ²⁹ait Moses cum egressus fuero de urbe extendam palmas meas ad Dominum et cessabunt tonitrua et grando non erit ut scias quia Domini est terra ³⁰novi autem quod et tu et servi tui necdum timeatis Dominum Deum ³¹linum ergo et hordeum laesum est eo quod hordeum esset virens et linum iam folliculos germinaret ³²triticum autem et far non sunt laesa quia serotina erant ³³egressusque Moses a Pharaone et ex urbe tetendit manus ad Dominum et cessaverunt tonitrua et grando nec ultra stillavit pluvia super terram ³⁴videns autem Pharaon quod cessasset pluvia et grando et tonitrua auxit peccatum ³⁵et ingravatum est cor eius et servorum illius et induratum nimis nec dimisit filios Israhel sicut praeceperat Dominus per manum Mosi

10et dixit Dominus ad Mosen ingredi ad Pharaonem ego enim induravi cor eius et servorum illius ut faciam signa mea haec in eo ²et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriverim Aegyptios et signa mea fecerim in eis et sciatis quia ego Dominus ³introierunt ergo Moses et Aaron ad Pharaonem et dixerunt ad eum haec dicit Dominus Deus Hebraeorum usquequo non vis subici mihi dimitte populum meum ut sacrificet mihi ⁴sin autem resistis et non vis dimittere eum ecce ego inducam cras lucustam in fines tuos ⁵quae operiat superficiem terrae nec quicquam eius appareat sed comedatur quod residuum fuit grandini conrodet enim omnia ligna quae germinant in

agris ⁶et implebunt domos tuas et servorum tuorum et omnium Aegyptiorum quantam non viderunt patres tui et avi ex quo orti sunt super terram usque in praesentem diem avertitque se et egressus est a Pharaone ⁷dixerunt autem servi Pharaonis ad eum usquequo patiemur hoc scandalum dimitte homines ut sacrificent Domino Deo suo nonne vides quod perierit Aegyptus ⁸revocaveruntque Mosen et Aaron ad Pharaonem qui dixit eis ite sacrificate Domino Deo vestro quinam sunt qui ituri sunt ⁹ait Moses cum parvulis nostris et senibus pergemus cum filiis et filiabus cum ovibus et armentis est enim sollemnitas Domini nostri ¹⁰et respondit sic Dominus sit vobiscum quomodo ego dimittam vos et parvulos vestros cui dubium est quod pessime cogitatis ¹¹non fiet ita sed ite tantum viri et sacrificate Domino hoc enim et ipsi petistis statimque eieci sunt de conspectu Pharaonis ¹²dixit autem Dominus ad Mosen extende manum tuam super terram Aegypti ad lucustam ut ascendat super eam et devoret omnem herbam quae residua fuit grandini ¹³extendit Moses virgam super terram Aegypti et Dominus induxit ventum urentem tota illa die ac nocte et mane facto ventus urens levavit lucustas ¹⁴quae ascenderunt super universam terram Aegypti et sederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumera- biles quales ante illud tempus non fuerant nec postea futurae sunt ¹⁵operueruntque universam superficiem terrae vastantes omnia devorata est igitur herba terrae et quicquid pomorum in arboribus fuit quae grandio dimiserat nihilque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terrae in cuncta Aegypto ¹⁶quam ob rem festinus Pharaon vocavit Mosen et Aaron et dixit eis peccavi in Dominum Deum vestrum et in vos ¹⁷sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice et rogate Dominum Deum vestrum ut auferat a me mortem istam ¹⁸egressusque est de conspectu Pharaonis et oravit Dominum ¹⁹qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum et arreptam lucustam proiecit in mare Rubrum non remansit ne una quidem in cunctis finibus Aegypti ²⁰et induravit Dominus cor Pharaonis nec dimisit filios Israhel ²¹dixit autem Dominus ad Mosen extende manum tuam in caelum et sint tenebrae super terram Aegypti tam densae ut palpari queant ²²extendit Moses manum in caelum et factae sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus ²³nemo vidit fratrem suum nec movit se de loco in quo erat ubicumque autem habitabant filii Israhel lux erat ²⁴vocavitque Pharaon Mosen et Aaron et dixit eis ite sacrificate Domino oves tantum vestrae et armenta remaneant parvuli vestri eant vobiscum ²⁵ait Moses hostias quoque et holocausta dabis nobis quae offeramus Domino Deo nostro ²⁶cuncti greges pergunt nobiscum non remanebit ex eis ungula quae necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri praesertim cum ignoremus quid debeat immolari donec ad ipsum locum perveniamus ²⁷induravit autem Dominus cor Pharaonis et noluit dimittere eos ²⁸dixitque Pharaon ad eum recede a me cave ne ultra videas faciem meam quocumque die appar-

ueris mihi morieris ²⁹respondit Moses ita fiat ut locutus es non videbo ultra faciem tuam

11 et dixit Dominus ad Mosen adhuc una plaga tangam Pharaonem et Aegyptum et post haec dimittet vos et exire compellet ²dices ergo omni plebi ut postulet vir ab amico suo et mulier a vicina sua vasa argentea et aurea ³dabit autem Dominus gratiam populo coram Aegyptiis fuitque Moses vir magnus valde in terra Aegypti coram servis Pharaonem et omni populo ⁴et ait haec dicit Dominus media nocte egrediar in Aegyptum ⁵et morietur omne primogenitum in terra Aegyptiorum a primogenito Pharaonis qui sedet in solio eius usque ad primogenitum ancillae quae est ad molam et omnia primogenita iumentorum ⁶eritque clamor magnus in universa terra Aegypti qualis nec ante fuit nec postea futurus est ⁷apud omnes autem filios Israhel non muttiet canis ab homine usque ad pecus ut sciatis quanto miraculo dividat Dominus Aegyptios et Israhel ⁸descendentque omnes servi tui isti ad me et adorabunt me dicentes egredere tu et omnis populus qui subiectus est tibi post haec egrediemur ⁹et exivit a Pharaone iratus nimis dixit autem Dominus ad Mosen non audiet vos Pharaon ut multa signa fiant in terra Aegypti ¹⁰Moses autem et Aaron fecerunt omnia ostenta quae scripta sunt coram Pharaone et induxit Dominus cor Pharaonis nec dimisit filios Israhel de terra sua

12 dixit quoque Dominus ad Mosen et Aaron in terra Aegypti ²mensis iste vobis principium mensuum primus erit in mensibus anni ³loquimini ad universum coetum filiorum Israhel et dicite eis decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas ⁴sin autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum agnum adsumet vicinum suum qui iunctus est domui eius iuxta numerum animarum quae sufficere possunt ad esum agni ⁵erit autem agnus absque macula masculus anniculus iuxta quem ritum tolletis et hedum ⁶et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius immolabitque eum universa multitudo filiorum Israhel ad vesperam ⁷et sument de sanguine ac ponent super utrumque postem et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum ⁸et edent carnes nocte illa assas igni et azymos panes cum lactucis agrestibus ⁹non comedetis ex eo crudum quid nec coctum aqua sed assum tantum igni caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis ¹⁰nec remanebit ex eo quicquam usque mane si quid residui fuerit igne conburetis ¹¹sic autem comedetis illum renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus et comedetis festinantes est enim phase id est transitus Domini ¹²et transibo per terram Aegypti nocte illa percutiamque omne primogenitum in terra Aegypti ab homine usque ad pecus et in cunctis diis Aegypti faciam iudicia ego Dominus ¹³erit autem sanguis vobis in signum in aedibus in quibus eritis et videbo sanguinem ac transibo vos nec erit in

vobis plaga disperdens quando percussero terram Aegypti¹⁴ habebitis autem hanc diem in monumentum et celebrabitis eam sollemnem Domino in generationibus vestris cultu sempiterno¹⁵ septem diebus azyma comedetis in die primo non erit fermentum in domibus vestris quicumque comederit fermentatum peribit anima illa de Israhel a primo die usque ad diem septimum¹⁶ dies prima erit sancta atque sollemnis et dies septima eadem festivitate venerabilis nihil operis facietis in eis exceptis his quae ad vescendum pertinent¹⁷ et observabitis azyma in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Aegypti et custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo¹⁸ primo mense quartadecima die mensis ad vesperam comedetis azyma usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam¹⁹ septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris qui comederit fermentatum peribit anima eius de coetu Israhel tam de advenis quam de indigenis terrae²⁰ omne fermentatum non comedetis in cunctis habitaculis vestris edetis azyma²¹ vocavit autem Moses omnes seniores filiorum Israhel et dixit ad eos ite tollentes animal per familias vestras immolate phase²² fasciculumque hysopi tinguite sanguine qui est in limine et aspergite ex eo superliminare et utrumque postem nullus vestrum egrediatur ostium domus suae usque mane²³ transibit enim Dominus percutiens Aegyptios cumque viderit sanguinem in superliminari et in utroque poste transcendet ostium et non sinet percussorem ingredi domos vestras et laedere²⁴ custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis usque in aeternum²⁵ cumque introieritis terram quam Dominus daturus est vobis ut pollicitus est observabitis caerimonias istas²⁶ et cum dixerint vobis filii vestri quae est ista religio²⁷ dicetis eis victima transitus Domini est quando transivit super domos filiorum Israhel in Aegypto percutiens Aegyptios et domos nostras liberans incurvatusque populus adoravit²⁸ et egressi filii Israhel fecerunt sicut praeceperat Dominus Mosi et Aaron²⁹ factum est autem in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti a primogenito Pharaonis qui sedebat in solio eius usque ad primogenitum captivae quae erat in carcere et omne primogenitum iumentorum³⁰ surrexitque Pharaon nocte et omnes servi eius cunctaque Aegyptus et ortus est clamor magnus in Aegypto neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus³¹ vocatisque Mosi et Aaron nocte ait surgite egredimini a populo meo et vos et filii Israhel ite immolate Domino sicut dicitis³² oves vestras et armenta adsumite ut petieratis et abeuntes benedicite mihi³³ urgebantque Aegyptii populum de terra exire velociter dicentes omnes moriemur³⁴ tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur et ligans in palliis posuit super umeros suos³⁵ feceruntque filii Israhel sicut praeceperat Moses et petierunt ab Aegyptiis vasa argentea et aurea vestemque plurimam³⁶ dedit autem Dominus gratiam populo coram Aegyptiis ut commodarent eis et spoliaverunt Aegyptios³⁷ profectique sunt filii Israhel de Ramesse in Socco-

th sescenta ferme milia peditum virorum absque parvulis³⁸ sed et vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis oves et armenta et animantia diversi generis multa nimis³⁹ coxeruntque farinam quam dudum conspersam de Aegypto tulerant et fecerunt subcinericios panes azymos neque enim poterant fermentari cogentibus exire Aegyptiis et nullam facere sinentibus moram nec pulmenti quicquam occurrerant praeparare⁴⁰ habitatio autem filiorum Israhel qua manserant in Aegypto fuit quadringentorum triginta annorum⁴¹ quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Aegypti⁴² nox est ista observabilis Domini quando eduxit eos de terra Aegypti hanc observare debent omnes filii Israhel in generationibus suis⁴³ dixitque Dominus ad Mosi et Aaron haec est religio phase omnis alienigena non comedet ex eo⁴⁴ omnis autem servus empticius circumcidetur et sic comedet⁴⁵ advena et mercennarius non edent ex eo⁴⁶ in una domo comedetur nec efferetis de carnibus eius foras nec os illius confringetis⁴⁷ omnis coetus filiorum Israhel faciet illud⁴⁸ quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam et facere phase Domini circumcidetur prius omne masculinum eius et tunc rite celebrabit eritque sicut indigena terrae si quis autem circumciscus non fuerit non vescetur ex eo⁴⁹ eadem lex erit indigenae et colono qui peregrinatur apud vos⁵⁰ fecerunt omnes filii Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi et Aaron⁵¹ et in eadem die eduxit Dominus filios Israhel de terra Aegypti per turmas suas

13 locutusque est Dominus ad Mosi dicens² sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis Israhel tam de hominibus quam de iumentis mea sunt enim omnia³ et ait Moses ad populum mementote diei huius in qua egressi estis de Aegypto et de domo servitutis quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco isto ut non comedatis fermentatum panem⁴ hodie egredimini mense novarum frugum⁵ cumque te introduxerit Dominus in terram Chananei et Hetthei et Amorrei et Evei et Iebusei quam iuravit patribus tuis ut daret tibi terram fluentem lacte et melle celebrabis hunc morem sacrorum mense isto⁶ septem diebus vesceris azymis et in die septimo erit sollemnitas Domini⁷ azyma comedetis septem diebus non apparebit apud te aliquid fermentatum nec in cunctis finibus tuis⁸ narrabisque filio tuo in die illo dicens hoc est quod fecit Dominus mihi quando egressus sum de Aegypto⁹ et erit quasi signum in manu tua et quasi monumentum ante oculos tuos et ut lex Domini semper in ore tuo in manu enim forti eduxit te Dominus de Aegypto¹⁰ custodies huiusmodi cultum statuto tempore a diebus in dies¹¹ cumque introduxerit te in terram Chananei sicut iuravit tibi et patribus tuis et dedit eam tibi¹² separabis omne quod aperit vulvam Domino et quod primitivum est in pecoribus tuis quicquid habueris masculini sexus consecrabis Domino¹³ primogenitum asini mutabis ove quod si non redemeris interficies omne autem primogenitum hominis de filiis tuis pretio redimes

¹⁴cumque interrogaverit te filius tuus cras dicens quid est hoc respondebis ei in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto de domo servitutis ¹⁵nam cum induratus esset Pharaon et nollet nos dimittere occidit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti a primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum idcirco immolo Domino omne quod aperit vulvam masculini sexus et omnia primogenita filiorum meorum redimo ¹⁶erit igitur quasi signum in manu tua et quasi adpensum quid ob recordationem inter oculos tuos eo quod in manu forti eduxerit nos Dominus de Aegypto ¹⁷igitur cum emisisset Pharaon populum non eos duxit Dominus per viam terrae Philisthim quae vicina est reputans ne forte paeniteret eum si vidisset adversum se bella consurgere et reverteretur in Aegyptum ¹⁸sed circumduxit per viam deserti quae est iuxta mare Rubrum et armati ascenderunt filii Israhel de terra Aegypti ¹⁹tulit quoque Moses ossa Ioseph secum eo quod adiurasset filios Israhel dicens visitabit vos Deus efferte ossa mea hinc vobiscum ²⁰profectique de Socoth castrametati sunt in Etham in extremis finibus solitudinis ²¹Dominus autem praecedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis et per noctem in columna ignis ut dux esset itineris utroque tempore ²²numquam defuit columna nubis per diem nec columna ignis per noctem coram populo

14locutus est autem Dominus ad Moysen dicens ²loquere filiis Israhel reversi castrametentur e regione Phiahiroth quae est inter Magdolum et mare contra Beelsephon in conspectu eius castra ponetis super mare ³dicturusque est Pharaon super filiis Israhel coartati sunt in terra conclusit eos desertum ⁴et indurabo cor eius ac persequetur vos et glorificabor in Pharaon et in omni exercitu eius scientque Aegyptii quia ego sum Dominus feceruntque ita ⁵et nuntiatum est regi Aegyptiorum quod fugisset populus inmutatumque est cor Pharaonis et servorum eius super populo et dixerunt quid volumus facere ut dimitteremus Israhel ne serviret nobis ⁶iunxit ergo currum et omnem populum suum adsumpsit secum ⁷tulitque sescentos currus electos quicquid in Aegypto curruum fuit et duces totius exercitus ⁸induravitque Dominus cor Pharaonis regis Aegypti et persecutus est filios Israhel at illi egressi erant in manu excelsa ⁹cumque persequerentur Aegyptii vestigia praecedentium reppererunt eos in castris super mare omnis equitatus et currus Pharaonis et universus exercitus erant in Ahiroth contra Beelsephon ¹⁰cumque adpropinquasset Pharaon levantes filii Israhel oculos viderunt Aegyptios post se et timuerunt valde clamaveruntque ad Dominum ¹¹et dixerunt ad Moysen forsitan non erant sepulchra in Aegypto ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine quid hoc facere voluisti ut educeres nos ex Aegypto ¹²nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in Aegypto dicentes recede a nobis ut serviamus Aegyptiis multo enim melius est servire eis quam mori in solitudine ¹³et ait Moyses ad populum nolite timere state et videte magnalia Domini quae facturus est

hodie Aegyptios enim quos nunc videtis nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum ¹⁴Dominus pugnabit pro vobis et vos tacebitis ¹⁵dixitque Dominus ad Moysen quid clamas ad me loquere filiis Israhel ut proficiscantur ¹⁶tu autem eleva virgam tuam et extende manum super mare et divide illud ut gradientur filii Israhel in medio mari per siccum ¹⁷ego autem indurabo cor Aegyptiorum ut persequantur vos et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius in curribus et in equitibus illius ¹⁸et scient Aegyptii quia ego sum Dominus cum glorificatus fuero in Pharaone et in curribus atque in equitibus eius ¹⁹tollensque se angelus Dei qui praecedebat castra Israhel abiit post eos et cum eo pariter columna nubis priora dimittens post tergum ²⁰stetit inter castra Aegyptiorum et castra Israhel et erat nubes tenebrosa et inluminans noctem ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent ²¹cumque extendisset Moyses manum super mare abstulit illud Dominus flante vento vehementi et urente tota nocte et vertit in siccum divisaque est aqua ²²et ingressi sunt filii Israhel per medium maris sicci erat enim aqua quasi murus a dextra eorum et leva ²³persequentisque Aegyptii ingressi sunt post eos omnis equitatus Pharaonis currus eius et equites per medium maris ²⁴iamque advenerat vigilia matutina et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis et nubis interfecit exercitum eorum ²⁵et subvertit rotas curruum ferebanturque in profundum dixerunt ergo Aegyptii fugiamus Israhelem Dominus enim pugnat pro eis contra nos ²⁶et ait Dominus ad Moysen extende manum tuam super mare ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus et equites eorum ²⁷cumque extendisset Moyses manum contra mare reversum est primo diluculo ad priorem locum fugientibusque Aegyptiis occurrerunt aquae et involvit eos Dominus in mediis fluctibus ²⁸reversaeque sunt aquae et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis qui sequentes ingressi fuerant mare ne unus quidem superfuit ex eis ²⁹filiis autem Israhel perrexerunt per medium sicci maris et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris ³⁰liberavitque Dominus in die illo Israhel de manu Aegyptiorum ³¹et viderunt Aegyptios mortuos super litus maris et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos timuitque populus Dominum et crediderunt Domino et Mosi servo eius

15tunc cecinit Moyses et filii Israhel carmen hoc Domino et dixerunt cantemus Domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem deiecit in mare ²fortitudo mea et laus mea Dominus et factus est mihi in salutem iste Deus meus et glorificabo eum Deus patris mei et exaltabo eum ³Dominus quasi vir pugnator Omnipotens nomen eius ⁴currus Pharaonis et exercitus eius proiecit in mare electi principes eius submersi sunt in mari Rubro ⁵abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis ⁶dextera tua Domine magnifice in fortitudine dextera tua Domine percussit inimicum ⁷et in multitudine gloriae tuae depo-

suisti adversarios meos misisti iram tuam quae devoravit eos ut stipulam ⁸et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae stetit unda fluens congregatae sunt abyssi in medio mari ⁹dixit inimicus persequar et comprehendam dividam spolia implebitur anima mea evaginabo gladium meum interficiet eos manus mea ¹⁰flavit spiritus tuus et operuit eos mare submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus ¹¹quis similis tui in fortibus Domine quis similis tui magnificus in sanctitate terribilis atque laudabilis et faciens mirabilia ¹²extendisti manum tuam et devoravit eos terra ¹³dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum ¹⁴ad tenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores Philisthim ¹⁵tunc conturbati sunt principes Edom robustos Moab obtinuit tremor obriguerunt omnes habitatores Chanaan ¹⁶inruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus Domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti ¹⁷introduces eos et plantabis in monte hereditatis tuae firmissimo habitaculo tuo quod operatus es Domine sanctuarium Domine quod firmaverunt manus tuae ¹⁸Dominus regnabit in aeternum et ultra ¹⁹ingressus est enim equus Pharao cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos Dominus aquas maris filii autem Israhel ambulaverunt per siccum in medio eius ²⁰sumpsit ergo Maria prophetis soror Aaron tympanum in manu egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris ²¹quibus praecinebat dicens cantemus Domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem eius deiecit in mare ²²tulit autem Moses Israhel de mari Rubro et egressi sunt in desertum Sur ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem et non inveniebant aquam ²³et venerunt in Marath nec poterant bibere aquas de Mara eo quod essent amarae unde et congruum loco nomen inposuit vocans illud Mara id est amaritudinem ²⁴et murmuravit populus contra Mosen dicens quid bibemus ²⁵at ille clamavit ad Dominum qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem versae sunt ibi constituit ei praecepta atque iudicia et ibi temptavit eum ²⁶dicens si audieris vocem Domini Dei tui et quod rectum est coram eo feceris et oboedieris mandatis eius custodierisque omnia praecepta illius cunctum languorem quem posui in Aegypto non inducam super te ego enim Dominus sanator tuus ²⁷venerunt autem in Helim ubi erant duodecim fontes aquarum et septuaginta palmae et castrametati sunt iuxta aquas

16 profectique sunt de Helim et venit omnis multitudo filiorum Israhel in desertum Sin quod est inter Helim et Sinai quintodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra Aegypti ²et murmuravit omnis congregatio filiorum Israhel contra Mosen et contra Aaron in solitudine ³dixeruntque ad eos filii Israhel utinam mortui essemus per manum Domini in terra Aegypti quando sedebamus su-

per ollas carniū et comedebamus panes in saturitate cur eduxistis nos in desertum istud ut occideretis omnem multitudinem fame ⁴dixit autem Dominus ad Mosen ecce ego pluam vobis panes de caelo egrediatur populus et colligat quae sufficiunt per singulos dies ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non ⁵die autem sexta parent quod inferant et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies ⁶dixeruntque Moses et Aaron ad omnes filios Israhel vespere scietis quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti ⁷et mane videbitis gloriam Domini audivit enim murmur vestrum contra Dominum nos vero quid sumus quia mussitatis contra nos ⁸et ait Moses dabit Dominus vobis vespere carnes edere et mane panes in saturitate eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum nos enim quid sumus nec contra nos est murmur vestrum sed contra Dominum ⁹dixitque Moses ad Aaron dic universae congregationi filiorum Israhel accedite coram Domino audivit enim murmur vestrum ¹⁰cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israhel respexerunt ad solitudinem et ecce gloria Domini apparuit in nube ¹¹locutus est autem Dominus ad Mosen dicens ¹²audivi murmurationes filiorum Israhel loquere ad eos vespere comedetis carnes et mane saturabimini panibus scietisque quod sim Dominus Deus vester ¹³factum est ergo vespere et ascendens coturnix operuit castra mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum ¹⁴cumque operuisset superficiem terrae apparuit in solitudine minutum et quasi pilo tunsum in similitudinem pruinae super terram ¹⁵quod cum vidissent filii Israhel dixerunt ad invicem man hu quod significat quid est hoc ignorabant enim quid esset quibus ait Moses iste est panis quem dedit Dominus vobis ad vescendum ¹⁶hic est sermo quem praecepit Dominus colligat ex eo unusquisque quantum sufficiat ad vescendum gomor per singula capita iuxta numerum animarum vestrarum quae habitant in tabernaculo sic tolletis ¹⁷feceruntque ita filii Israhel et collegerunt alius plus alius minus ¹⁸et mensi sunt ad mensuram gomor nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat repperit minus sed singuli iuxta id quod edere poterant congregarunt ¹⁹dixitque Moses ad eos nullus relinquat ex eo in mane ²⁰qui non audierunt eum sed dimiserunt quidam ex eis usque mane et scatere coepit vermibus atque conputruit et iratus est contra eos Moses ²¹colligebant autem mane singuli quantum sufficere poterat ad vescendum cumque incaluisset sol liquefiebat ²²in die vero sexta collegerunt cibos duplices id est duo gomor per singulos homines venerunt autem omnes principes multitudinis et narraverunt Mosi ²³qui ait eis hoc est quod locutus est Dominus requies sabbati sanctificata erit Domino cras quodcumque operandum est facite et quae coquenda sunt coquite quicquid autem reliquum fuerit reponite usque in mane ²⁴feceruntque ita ut praeceperat Moses et non conputruit neque vermis inventus est in eo ²⁵dixitque Moses comedite illud hodie quia sabbatum est Domino non inveniatur hodie in agro ²⁶sex diebus colligite in die autem septimo

sabbatum est Domino idcirco non inuenietur ²⁷venit septima dies et egressi de populo ut colligerent non invenerunt ²⁸dixit autem Dominus ad Mozen usquequo non vultis custodire mandata mea et legem meam ²⁹videte quod Dominus dederit vobis sabbatum et propter hoc tribuerit vobis die sexto cibos duplices maneat unusquisque apud semet ipsum nullus egrediatur de loco suo die septimo ³⁰et sabbatizavit populus die septimo ³¹appellavitque domus Israhel nomen eius man quod erat quasi semen coriandri album gustusque eius quasi similiae cum melle ³²dixit autem Moses iste est sermo quem praecepit Dominus imple gomor ex eo et custodiatur in futuras retro generationes ut noverint panem quo alui vos in solitudine quandoeducti estis de terra Aegypti ³³dixitque Moses ad Aaron sume vas unum et mitte ibi man quantum potest capere gomor et repone coram Domino ad servandum in generationes vestras ³⁴sicut praecepit Dominus Mosi posuitque illud Aaron in tabernaculo reservandum ³⁵filiis autem Israhel comederunt man quadraginta annis donec venirent in terram habitabilem hoc cibo aliti sunt usquequo tangerent fines terrae Chanaan ³⁶gomor autem decima pars est oephi

17igitur profecta omnis multitudo filiorum Israhel de deserto Sin per mansiones suas iuxta sermonem Domini castrametata est in Raphidim ubi non erat aqua ad bibendum populo ²qui iurgatus contra Mozen ait da nobis aquam ut bibamus quibus respondit Moses quid iurgamini contra me cur temptatis Dominum ³sitavit ergo populus ibi pro aquae penuria et murmuravit contra Mozen dicens cur nos exire fecisti de Aegypto ut occideres et nos et liberos nostros ac iumenta siti ⁴clamavit autem Moses ad Dominum dicens quid faciam populo huic adhuc pauxillum et lapidabunt me ⁵ait Dominus ad Mozen antecede populum et sume tecum de senibus Israhel et virgam qua percussisti fluvium tolle in manu tua et vade ⁶en ego stabo coram te ibi super petram Horeb percutiesque petram et exhibit ex ea aqua ut bibat populus fecit Moses ita coram senibus Israhel ⁷et vocavit nomen loci illius Temptatio propter iurgium filiorum Israhel et quia temptaverunt Dominum dicentes estne Dominus in nobis an non ⁸venit autem Amalech et pugnavat contra Israhel in Raphidim ⁹dixitque Moses ad Iosue elige viros et egressus pugna contra Amalech cras ego stabo in vertice collis habens virgam Dei in manu mea ¹⁰fecit Iosue ut locutus ei erat Moses et pugnavit contra Amalech Moses autem et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis ¹¹cumque levaret Moses manus vincebat Israhel sin autem paululum remisisset superabat Amalech ¹²manus autem Mosi erant graves sumentes igitur lapidem posuerunt subter eum in quo sedit Aaron autem et Hur sustentabant manus eius ex utraque parte et factum est ut manus ipsius non lassarentur usque ad occasum solis ¹³fugavitque Iosue Amalech et populum eius in ore gladii ¹⁴dixit autem Dominus ad Mozen scribe hoc ob monumentum in libro et trade auribus Iosue de-

lebo enim memoriam Amalech sub caelo ¹⁵aedificavitque Moses altare et vocavit nomen eius Dominus exaltatio mea dicens ¹⁶quia manus solii Domini et bellum Dei erit contra Amalech a generatione in generationem

18cumque audisset Iethro sacerdos Madian cognatus Mosi omnia quae fecerat Deus Mosi et Israhel populo suo eo quod eduxisset Dominus Israhel de Aegypto ²tulit Sefforam uxorem Mosi quam remiserat ³et duos filios eius quorum unus vocabatur Gersan dicente patre advena fui in terra aliena ⁴alter vero Eliezer Deus enim ait patris mei adiutor meus et eruit me de gladio Pharaonis ⁵venit ergo Iethro cognatus Mosi et filii eius et uxor ad Mozen in desertum ubi erat castrametatus iuxta montem Dei ⁶et mandavit Mosi dicens ego cognatus tuus Iethro venio ad te et uxor tua et duo filii tui cum ea ⁷qui egressus in occursum cognati sui adoravit et osculatus est eum salutaveruntque se mutuo verbis pacificis cumque intrasset tabernaculum ⁸narravit Moses cognato suo cuncta quae fecerat Deus Pharaoni et Aegyptiis propter Israhel universum laborem qui accidisset eis in itinere quo liberarat eos Dominus ⁹laetatusque est Iethro super omnibus bonis quae fecerat Dominus Israheli eo quod eruisset eum de manu Aegyptiorum ¹⁰et ait benedictus Dominus qui liberavit vos de manu Aegyptiorum et de manu Pharaonis qui eruit populum suum de manu Aegypti ¹¹nunc cognovi quia magnus Dominus super omnes deos eo quod superbe egerint contra illos ¹²obtulit ergo Iethro cognatus Mosi holocausta et hostias Deo veneruntque Aaron et omnes senes Israhel ut comederent panem cum eo coram Domino ¹³altero autem die sedit Moses ut iudicaret populum qui adsistebat Mosi de mane usque ad vesperam ¹⁴quod cum vidisset cognatus eius omnia scilicet quae agebat in populo ait quid est hoc quod facis in plebe cur solus sedes et omnis populus praestolatur de mane usque ad vesperam ¹⁵cui respondit Moses venit ad me populus quaerens sententiam Dei ¹⁶cumque acciderit eis aliqua disceptatio veniunt ad me ut iudicem inter eos et ostendam praecepta Dei et leges eius ¹⁷at ille non bonam inquit rem facis ¹⁸stulto labore consumeris et tu et populus iste qui tecum est ultra vires tuas est negotium solus illud non poteris sustinere ¹⁹sed audi verba mea atque consilia et erit Deus tecum esto tu populo in his quae ad Deum pertinent ut referas quae dicuntur ad eum ²⁰ostendasque populo caerimonias et ritum colendi viamque per quam ingredi debeant et opus quod facere ²¹provide autem de omni plebe viros potentes et timentes Deum in quibus sit veritas et qui oderint avaritiam et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos ²²qui iudicent populum omni tempore quicquid autem maius fuerit referant ad te et ipsi minora tantummodo iudicent leviusque tibi sit partito in alios onere ²³si hoc feceris implebis imperium Dei et praecepta eius poteris sustentare et omnis hic populus revertetur cum pace ad loca sua ²⁴quibus auditis Moses fecit omnia quae ille suggesserat ²⁵et elec-

tis viris strenuis de cuncto Israhel constituit eos principes populi tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos²⁶ qui iudicabant plebem omni tempore quicquid autem gravius erat referebant ad eum faciliora tantummodo iudicantes²⁷ dimisitque cognatum qui reversus abiit in terram suam

19 mense tertio egressionis Israhel de terra Aegypti in die hac venerunt in solitudinem Sinai² nam profecti de Raphidim et pervenientes usque in desertum Sinai castrametati sunt in eodem loco ibique Israhel fixit tentoria e regione montis³ Moses autem ascendit ad Deum vocavitque eum Dominus de monte et ait haec dices domui Iacob et adnuntiabis filiis Israhel⁴ vos ipsi vidistis quae fecerim Aegyptiis quomodo portaverim vos super alas aquilarum et adsumpserim mihi⁵ si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis mea est enim omnis terra⁶ et vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta haec sunt verba quae loqueris ad filios Israhel⁷ venit Moses et convocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus⁸ responditque universus populus simul cuncta quae locutus est Dominus faciemus cumque rettulisset Moses verba populi ad Dominum⁹ ait ei Dominus iam nunc veniam ad te in caligine nubis ut audiat me populus loquentem ad te et credat tibi in perpetuum nuntiavit ergo Moses verba populi ad Dominum¹⁰ qui dixit ei vade ad populum et sanctifica illos hodie et cras laventque vestimenta sua¹¹ et sint parati in diem tertium die enim tertio descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai¹² constituesque terminos populo per circuitum et dices cavete ne ascendatis in montem nec tangatis fines illius omnis qui tetigerit montem morte morietur¹³ manus non tanget eum sed lapidibus opprimetur aut confodietur iaculis sive iumentum fuerit sive homo non vivet cum coeperit clangere bucina tunc ascendant in montem¹⁴ descenditque Moses de monte ad populum et sanctificavit eum cumque lavissent vestimenta sua¹⁵ ait ad eos estote parati in diem tertium ne adpropinquetis uxoribus vestris¹⁶ iam advenerat tertius dies et mane inclaruerat et ecce coeperunt audiri tonitrua ac micare fulgura et nubes densissima operire montem clangorque bucinæ vehementius perstrepebat timuit populus qui erat in castris¹⁷ cumque eduxisset eos Moses in occursum Dei de loco castrorum steterunt ad radices montis¹⁸ totus autem mons Sinai fumabat eo quod descendisset Dominus super eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace eratque mons omnis terribilis¹⁹ et sonitus bucinæ paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur Moses loquebatur et Dominus respondebat ei²⁰ descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice et vocavit Mosen in cacumen eius quo cum ascendisset²¹ dixit ad eum descende et contestare populum ne forte velint transscendere terminos ad videndum Dominum et pereat ex eis plurima multitudo²² sacerdotes quoque qui accedunt ad

Dominum sanctificentur ne percutiat eos²³ dixitque Moses ad Dominum non poterit vulgus ascendere in montem Sinai tu enim testificatus es et iussisti dicens pone terminos circa montem et sanctifica illum²⁴ cui ait Dominus vade descende ascendesque tu et Aaron tecum sacerdotes autem et populus ne transeant terminos nec ascendant ad Dominum ne forte interficiat illos²⁵ descendit Moses ad populum et omnia narravit eis

20 locutus quoque est Dominus cunctos sermones hos² ego sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti de domo servitutis³ non habebis deos alienos coram me⁴ non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem quae est in caelo desuper et quae in terra deorsum nec eorum quae sunt in aquis sub terra⁵ non adorabis ea neque coles ego sum Dominus Deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filiis in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me⁶ et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt praecepta mea⁷ non adsumes nomen Domini Dei tui in vanum nec enim habebit insonstem Dominus eum qui adsumpserit nomen Domini Dei sui frustra⁸ memento ut diem sabbati sanctifices⁹ sex diebus operaberis et facies omnia opera tua¹⁰ septimo autem die sabbati Domini Dei tui non facies omne opus tu et filius tuus et filia tua servus tuus et ancilla tua iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas¹¹ sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt et requievit in die septimo idcirco benedixit Dominus diei sabbati et sanctificavit eum¹² honora patrem tuum et matrem tuam ut sis longevus super terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi¹³ non occides¹⁴ non moechaberis¹⁵ non furtum facies¹⁶ non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium¹⁷ non concupisces domum proximi tui nec desiderabis uxorem eius non servum non ancillam non bovem non asinum nec omnia quae illius sunt¹⁸ cunctus autem populus videbat voces et lampadas et sonitum bucinæ montemque fumantem et perterriti ac pavore concussi steterunt procul¹⁹ dicentes Mosi loquere tu nobis et audiemus non loquatur nobis Dominus ne forte moriamur²⁰ et ait Moses ad populum nolite timere ut enim probaret vos venit Deus et ut terror illius esset in vobis et non peccaretis²¹ stetitque populus de longe Moses autem accessit ad caliginem in qua erat Deus²² dixit praeterea Dominus ad Mosen haec dices filiis Israhel vos vidistis quod de caelo locutus sum vobis²³ non facietis mecum deos argenteos nec deos aureos facietis vobis²⁴ altare de terra facietis mihi et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei veniam ad te et benedicam tibi²⁵ quod si altare lapideum feceris mihi non aedificabis illud de sectis lapidibus si enim levaveris cultrum tuum super eo polluetur²⁶ non ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitudine tua

21 haec sunt iudicia quae propones eis² si emeris servum

hebraeum sex annis serviet tibi in septimo egredietur liber gratis³ cum quali veste intraverit cum tali exeat si habens uxorem et uxor egredietur simul⁴ sin autem dominus dedit illi uxorem et peperit filios et filias mulier et liberi eius erunt domini sui ipse vero exhibit cum vestitu suo⁵ quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem ac liberos non egrediar liber⁶ offeret eum dominus diis et adplicabitur ad ostium et postes perforabitque aurem eius subula et erit ei servus in saeculum⁷ si quis vendiderit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancillae exire consuerunt⁸ si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam populo autem alieno vendendi non habet potestatem si spreverit eam⁹ sin autem filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum faciet illi¹⁰ quod si alteram ei acceperit providebit puellae nuptias et vestimenta et pretium pudicitiae non negabit¹¹ si tria ista non fecerit egredietur gratis absque pecunia¹² qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur¹³ qui autem non est insidiatus sed Deus illum tradidit in manu eius constituam tibi locum quo fugere debeat¹⁴ si quis de industria occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo evelles eum ut moriatur¹⁵ qui percusserit patrem suum et matrem morte moriatur¹⁶ qui furatus fuerit hominem et vendiderit eum convictus noxae morte moriatur¹⁷ qui maledixerit patri suo et matri morte moriatur¹⁸ si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lectulo¹⁹ si surrexerit et ambulaverit foris super baculum suum innocens erit qui percussit ita tamen ut operas eius et inpensas in medicos restituat²⁰ qui percusserit servum suum vel ancillam virga et mortui fuerint in manibus eius criminis reus erit²¹ sin autem uno die supervixerit vel duobus non subiacebit poenae quia pecunia illius est²² si rixati fuerint viri et percusserit quis mulierem praegnantem et abortivum quidem fecerit sed ipsa vixerit subiacebit damno quantum expetierit maritus mulieris et arbitri iudicarint²³ sin autem mors eius fuerit subsecuta reddet animam pro anima²⁴ oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede²⁵ adustionem pro adustione vulnus pro vulnere livorem pro livore²⁶ si percusserit quisquam oculum servi sui aut ancillae et luscus eos fecerit dimittet liberos pro oculo quem eruit²⁷ dentem quoque si excusserit servo vel ancillae suae similiter dimittet eos liberos²⁸ si bos cornu petierit virum aut mulierem et mortui fuerint lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius dominusque bovis innocens erit²⁹ quod si bos cornipeta fuerit ab heri et nudius tertius et contestati sunt dominum eius nec reclisit eum occideritque virum aut mulierem et bos lapidibus obruetur et dominum illius occident³⁰ quod si pretium ei fuerit inpositum dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus³¹ filium quoque et filiam si cornu percusserit simili sententiae subiacebit³² si servum ancillamque invaserit triginta siclos argenti dabit domino bos vero lapidibus opprimetur³³ si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eam cecideritque bos vel asinus

in eam³⁴ dominus cisternae reddet pretium iumentorum quod autem mortuum est ipsius erit³⁵ si bos alienus bovem alterius vulnerarit et ille mortuus fuerit vendent bovem vivum et dividunt pretium cadaver autem mortui inter se dispartient³⁶ sin autem sciebat quod bos cornipeta esset ab heri et nudius tertius et non custodivit eum dominus suus reddet bovem pro bove et cadaver integrum accipiet

22 si quis furatus fuerit bovem aut ovem et occiderit vel vendiderit quinque boves pro uno bove restituet et quatuor oves pro una ove² si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit percussor non erit reus sanguinis³ quod si orto sole hoc fecerit homicidium perpetravit et ipse morietur si non habuerit quod pro furto reddat vendabitur⁴ si inventum fuerit apud eum quod furatus est vivens sive bos sive asinus sive ovis duplum restituet⁵ si laeserit quisquam agrum vel vineam et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea pro damni aestimatione restituet⁶ si egressus ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris reddet damnum qui ignem succenderit⁷ si quis commendaverit amico pecuniam aut vas in custodiam et ab eo qui susceperat furto ablata fuerint si invenitur fur duplum reddet⁸ si latet dominus domus adplicabitur ad deos et iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui⁹ ad perpetrandam fraudem tam in bove quam in asino et ove ac vestimento et quicquid damnum inferre potest ad deos utriusque causa perveniet et si illi iudicaverint duplum restituet proximo suo¹⁰ si quis commendaverit proximo suo asinum bovem ovem et omne iumentum ad custodiam et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullusque hoc viderit¹¹ iusiurandum erit in medio quod non extenderit manum ad rem proximi sui suscipietque dominus iuramentum et ille reddere non cogetur¹² quod si furto ablatum fuerit restituet damnum domino¹³ si comestum a bestia deferet ad eum quod occisum est et non restituet¹⁴ qui a proximo suo quicquam horum mutuo postularit et debilitatum aut mortuum fuerit domino non praesente reddere compelletur¹⁵ quod si inpraesentiarum fuit dominus non restituet maxime si conductum venerat pro mercede operis sui¹⁶ si seduxerit quis virginem necdum desponsatam et dormierit cum ea dotabit eam et habebit uxorem¹⁷ si pater virginis dare noluerit reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consuerunt¹⁸ maleficos non patieris vivere¹⁹ qui coierit cum iumento morte moriatur²⁰ qui immolat diis occiditur praeter Domino soli²¹ advenam non contristabis neque affliges eum advenae enim et ipsi fuistis in terra Aegypti²² viduae et pupillo non nocebitis²³ si laeseritis eos vociferantur ad me et ego audiam clamorem eorum²⁴ et indignabitur furor meus percutiamque vos gladio et erunt uxores vestrae viduae et filii vestri pupilli²⁵ si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum non urgues

eum quasi exactor nec usuris opprimes ²⁶si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum ante solis occasum redde ei ²⁷ipsum enim est solum quo operitur indumentum carnis eius nec habet aliud in quo dormiat si clamaverit ad me exaudiam eum quia misericors sum ²⁸diis non detrahes et principi populi tui non maledices ²⁹decimas tuas et primitias non tardabis offerre primogenitum filiorum tuorum dabis mihi ³⁰de bubus quoque et ovibus similiter facies septem diebus sit cum matre sua die octavo reddes illum mihi ³¹viri sancti eritis mihi carnem quae a bestiis fuerit praegustata non comedetis sed proicietis canibus

23 non suscipies vocem mendacii nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium ²non sequeris turbam ad faciendum malum nec in iudicio plurimorum adquiesces sententiae ut a vero devies ³pauperis quoque non misereberis in negotio ⁴si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti reduc ad eum ⁵si videris asinum odientis te iacere sub onere non pertransibis sed sublevabis cum eo ⁶non declinabis in iudicio pauperis ⁷mendacium fugies insonstem et iustum non occides quia aversor impium ⁸nec accipias munera quae excaecant etiam prudentes et subvertunt verba iustorum ⁹peregrino molestus non eris scitis enim advenarum animas quia et ipsi peregrini fuistis in terra Aegypti ¹⁰sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius ¹¹anno autem septimo dimittes eam et requiescere facies ut comedant pauperes populi tui et quicquid reliqui fuerit edant bestiae agri ita facies in vinea et in oliveto tuo ¹²sex diebus operaberis septima die cessabis ut requiescat bos et asinus tuus et refrigeretur filius ancillae tuae et advena ¹³omnia quae dixi vobis custodite et per nomen externorum deorum non iurabitis neque audietur ex ore vestro ¹⁴tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitur ¹⁵sollemnitatem azymorum custodietis septem diebus comedes azyma sicut praecepi tibi tempore mensis novorum quando egressus es de Aegypto non apparebis in conspectu meo vacuus ¹⁶et sollemnitatem mensis primitivorum operis tui quaecumque serueris in agro sollemnitatem quoque in exitu anni quando congregaveris omnes fruges tuas de agro ¹⁷ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo ¹⁸non immolabis super fermento sanguinem victimae meae nec remanebit adeps sollemnitatis meae usque mane ¹⁹primitias frugum terrae tuae deferes in domum Domini Dei tui nec coques hedum in lacte matris suae ²⁰ecce ego mittam angelum meum qui praecedat te et custodiat in via et introducat ad locum quem paravi ²¹observa eum et audi vocem eius nec contemnendum putes quia non dimittet cum peccaveritis et est nomen meum in illo ²²quod si audieris vocem eius et feceris omnia quae loquor inimicus ero inimicis tuis et adfligam adfligentes te ²³praecedetque te angelus meus et introducet te ad Amorreum et Heththeum et Ferezeum Chananeumque et Eveum et Iebuseum quos ego contribo ²⁴non adorabis deos eorum nec coles eos non facies opera eorum

sed destrues eos et confringes statuas eorum ²⁵servietisque Domino Deo vestro ut benedicam panibus tuis et aquis et auferam infirmitatem de medio tui ²⁶non erit infecunda nec sterilis in terra tua numerum dierum tuorum implebo ²⁷terrorem meum mittam in praecursum tuum et occidam omnem populum ad quem ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam ²⁸emittens crabrones prius qui fugabunt Eveum et Chananeum et Heththeum antequam introeas ²⁹non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra te bestiae ³⁰paulatim expellam eos de conspectu tuo donec augearis et possideas terram ³¹ponam autem terminos tuos a mari Rubro usque ad mare Palestinorum et a deserto usque ad Fluvium tradam manibus vestris habitatores terrae et eiciam eos de conspectu vestro ³²non inibis cum eis foedus nec cum diis eorum ³³non habitent in terra tua ne forte peccare te faciant in me si servieris diis eorum quod tibi certo erit in scandalum

24 Mosi quoque dixit ascende ad Dominum tu et Aaron Nadab et Abiu et septuaginta senes ex Israhel et adorabitis procul ²solusque Moses ascendet ad Dominum et illi non adpropinquabunt nec populus ascendet cum eo ³venit ergo Moses et narravit plebi omnia verba Domini atque iudicia responditque cunctus populus una voce omnia verba Domini quae locutus est faciemus ⁴scripsit autem Moses universos sermones Domini et mane consurgens aedificavit altare ad radices montis et duodecim titulos per duodecim tribus Israhel ⁵misitque iuvenes de filiis Israhel et obtulerunt holocausta immolaveruntque victimas pacificas Domino vitulos ⁶tulit itaque Moses dimidiam partem sanguinis et misit in crateras partem autem residuam fudit super altare ⁷adsumensque volumen foederis legit audiente populo qui dixerunt omnia quae locutus est Dominus faciemus et erimus oboedientes ⁸ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait hic est sanguis foederis quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his ⁹ascenderuntque Moses et Aaron Nadab et Abiu et septuaginta de senioribus Israhel ¹⁰et viderunt Deum Israhel sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini et quasi caelum cum serenum est ¹¹nec super eos qui procul recesserant de filiis Israhel misit manum suam videruntque Deum et comederunt ac biberunt ¹²dixit autem Dominus ad Mosen ascende ad me in montem et esto ibi daboque tibi tabulas lapideas et legem ac mandata quae scripsi ut doceas eos ¹³surrexerunt Moses et Iosue minister eius ascendensque Moses in montem Dei ¹⁴senioribus ait expectate hic donec revertamur ad vos habetis Aaron et Hur vobiscum si quid natum fuerit quaestionis referetis ad eos ¹⁵cumque ascendisset Moses operuit nubes montem ¹⁶et habitavit gloria Domini super Sinai tegens illum nube sex diebus septimo autem die vocavit eum de medio caliginis ¹⁷erat autem species gloriae Domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum Israhel ¹⁸ingressusque Moses me-

dium nebulae ascendit in montem et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus

25locutusque est Dominus ad Moſen dicens ²loquere filiis Iſrahel ut tollant mihi primitias ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas ³haec sunt autem quae accipere debetis aurum et argentum et aes ⁴hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byſſum pilos caprarum ⁵et pelles arietum rubricatas pelles ianthinas et ligna ſetthim ⁶oleum ad luminaria concinnanda aromata in unguentum et thymiana boni odoris ⁷lapides onychinos et gemmas ad ornandum ephod ac rationale ⁸facientque mihi ſanctuarium et habitabo in medio eorum ⁹iuxta omnem ſimilitudinem tabernaculi quod oſtendam tibi et omnium vaſorum in cultum eius ſicque facietis illud ¹⁰arcam de lignis ſetthim conpingite cuius longitudo habeat duos ſemis cubitos latitudo cubitum et dimidium altitudo cubitum ſimiliter ac ſemiſſem ¹¹et deaurabis eam auro mundiſſimo intus et foris faciesque ſupra coronam auream per circuitum ¹²et quattuor circulos aureos quos pones per quattuor arcae angulos duo circuli ſint in latere uno et duo in altero ¹³facies quoque vectes de lignis ſetthim et operies eos auro ¹⁴inducesque per circulos qui ſunt in arcae lateribus ut portetur in eis ¹⁵qui ſemper erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis ¹⁶ponesque in arcam teſtificationem quam dabo tibi ¹⁷facies et propitiatorium de auro mundiſſimo duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius cubitum ac ſemiſſem latitudo ¹⁸duos quoque cherubin aureos et productiles facies ex utraque parte oraculi ¹⁹cherub unus ſit in latere uno et alter in altero ²⁰utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas et operientes oraculum reſpiciantque ſe mutuo verſis vultibus in propitiatorium quo operienda eſt arca ²¹in qua pones teſtimonium quod dabo tibi ²²inde praecipiam et loquar ad te ſupra propitiatorio ſcilicet ac medio duorum cherubin qui erunt ſuper arcam teſtimonii cuncta quae mandabo per te filiis Iſrahel ²³facies et menſam de lignis ſetthim habentem duos cubitos longitudinis et in latitudine cubitum et in altitudine cubitum ac ſemiſſem ²⁴et inaurabis eam auro puriſſimo faciesque illi labium aureum per circuitum ²⁵et ipſi labio coronam interrasiſem altam quattuor digitis et ſuper illam alteram coronam aureolam ²⁶quattuor quoque circulos aureos praeparabis et pones eos in quattuor angulis eiſdem menſae per ſingulos pedes ²⁷ſubter coronam erunt circuli aurei ut mittantur vectes per eos et poſſit menſa portari ²⁸ipſosque vectes facies de lignis ſetthim et circumdabis auro ad ſubvehendam menſam ²⁹parabis et acetabula ac fialas turibula et cyatos in quibus offerenda ſunt libamina ex auro puriſſimo ³⁰et pones ſuper menſam panes proſpositionis in conſpectu meo ſemper ³¹facies et candelabrum ductile de auro mundiſſimo haſtile eius et calamos ſcyphos et ſpherulas ac lilia ex ipſo procedentia ³²ſex calami egredientur de lateribus tres ex uno latere et tres ex altero ³³tres ſcyphi quaſi in nucis modum per ca-

lamos ſingulos ſpherulaque ſimul et liliſium et tres ſimiliter ſcyphi inſtar nucis in calamo altero ſpherulaque et liliſium hoc erit opus ſex calamorum qui producendi ſunt de haſtili ³⁴in ipſo autem candelabro erunt quattuor ſcyphi in nucis modum ſpherulaeque per ſingulos et lilia ³⁵ſpherula ſub duobus calamis per tria loca qui ſimul ſex fiunt procedentes de haſtili uno ³⁶et ſphaerae igitur et calami ex ipſo erunt univerſa ductilia de auro puriſſimo ³⁷facies et lucernas ſeptem et pones eas ſuper candelabrum ut luceant ex adverſo ³⁸emuntoria quoque et ubi quae emuncta ſunt extinguantur fient de auro puriſſimo ³⁹omne pondus candelabri cum univerſis vaſis ſuis habebit talentum auri mundiſſimi ⁴⁰inſpice et fac ſecundum exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt

26tabernaculum vero ita fiet decem cortinas de byſſo retorta et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto variatas opere plumario facies ²longitudo cortinae unius habeat viginti octo cubitos latitudo quattuor cubitorum erit unius menſurae fient univerſa tentoria ³quinque cortinae ſibi iungentur mutuo et aliae quinque nexu ſimili cohererunt ⁴anſulas hyacinthinas in lateribus ac ſummitatibus facies cortinarum ut poſſint invicem copulari ⁵quingenas anſulas cortina habeat in utraque parte ita inſertas ut anſa contra anſam veniat et altera alteri poſſit aptari ⁶facies et quingenta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda ſunt ut unum tabernaculum fiat ⁷facies et ſaga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi ⁸longitudo ſagi unius habeat triginta cubitos et latitudo quattuor aequa erit menſura ſagorum omnium ⁹e quibus quinque iunges ſeorſum et ſex ſibi mutuo copulabis ita ut ſextum ſagum in fronte tecti duplices ¹⁰facies et quingenta anſas in ora ſagi unius ut coniungi cum altero queat et quingenta anſas in ora ſagi alterius ut cum altero copuletur ¹¹quingenta fibulas aeneas quibus iungantur anſae et unum ex omnibus operimentum fiat ¹²quod autem ſuper fuerit in ſagis quae parantur tecto id eſt unum ſagum quod amplius eſt ex medietate eius operies poſteriora tabernaculi ¹³et cubitus ex una parte pendebit et alter ex altera qui plus eſt in ſagorum longitudine utrumque latus tabernaculi protegens ¹⁴facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis et ſuper hoc rurſum aliud operimentum de ianthinis pellibus ¹⁵facies et tabulas ſtantes tabernaculi de lignis ſetthim ¹⁶quae ſingulae denos cubitos in longitudine habeant et in latitudine ſingulos ac ſemiſſem ¹⁷in lateribus tabulae duae incaſtraturae fient quibus tabula alteri tabulae conecatur atque in hunc modum cunctae tabulae parantur ¹⁸quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad austrum ¹⁹quibus quadraginta baſes argenteas fundes ut binae baſes ſingulis tabulis per duos angulos ſubiciantur ²⁰in latere quoque ſecundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem viginti tabulae erunt ²¹quadraginta habentes baſes argenteas binae baſes ſingulis tabulis ſubponentur ²²ad occidentalem vero plagam tabernaculi fa-

cies sex tabulas ²³et rursum alias duas quae in angulis erigantur post tergum tabernaculi ²⁴eruntque coniunctae a deorsum usque sursum et una omnes conpago retinebit duabus quoque tabulis quae in angulis ponendae sunt similis iunctura servabitur ²⁵et erunt simul tabulae octo bases earum argenteae sedecim duabus basibus per unam tabulam supputatis ²⁶facies et vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi ²⁷et quinque alios in altero et eiusdem numeri ad occidentalem plagam ²⁸qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum ²⁹ipsasque tabulas deaurabis et fundes eis anulos aureos per quos vectes tabulata contineant quos operies lamminis aureis ³⁰et eriges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi in monte monstratum est ³¹facies et velum de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumario et pulchra varietate contextum ³²quod adpendes ante quattuor columnas de lignis setthim quae ipsae quidem deauratae erunt et habebunt capita aurea sed bases argenteas ³³insetetur autem velum per circulos intra quod pones arcam testimonii et quo sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividuntur ³⁴pones et propitiatorium super arcam testimonii in sancta sanctorum ³⁵mensamque extra velum et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano mensa enim stabit in parte aquilonis ³⁶facies et tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii ³⁷et quinque columnas deaurabis lignorum setthim ante quas ducetur tentorium quarum erunt capita aurea et bases aeneae

27facies et altare de lignis setthim quod habebit quinque cubitos in longitudine et totidem in latitudine id est quadrum et tres cubitos in altitudine ²cornua autem per quattuor angulos ex ipso erunt et operies illud aere ³faciesque in usus eius lebetas ad suscipiendos cineres et forcipes atque fuscinulas et ignium receptacula omnia vasa ex aere fabricabis ⁴craticulamque in modum retis aeneam per cuius quattuor angulos erunt quattuor anuli aenei ⁵quos pones subter arulam altaris eritque craticula usque ad altaris medium ⁶facies et vectes altaris de lignis setthim duos quos operies lamminis aeneis ⁷et induces per circulos eruntque ex utroque latere altaris ad portandum ⁸non solidum sed inane et cavum intrinsecus facies illud sicut tibi in monte monstratum est ⁹facies et atrium tabernaculi in cuius plaga australi contra meridiem erunt tentoria de bysso retorta centum cubitos unum latus tenebit in longitudine ¹⁰et columnas viginti cum basibus totidem aeneis quae capita cum celaturis suis habebunt argentea ¹¹similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum columnae viginti et bases aeneae eiusdem numeri et capita earum cum celaturis suis argentea ¹²in latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quinquaginta cubitos et columnae decem basesque totidem ¹³in ea quoque atrii latitudine quae respicit ad orientem

quinquaginta cubiti erunt ¹⁴in quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur columnaeque tres et bases totidem ¹⁵et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia quindecim columnas tres et bases totidem ¹⁶in introitu vero atrii fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii columnas habebit quattuor cum basibus totidem ¹⁷omnes columnae atrii per circuitum vestitae erunt argenti lamminis capitibus argenteis et basibus aeneis ¹⁸in longitudine occupabit atrium cubitos centum in latitudine quinquaginta altitudo quinque cubitorum erit fietque de bysso retorta et habebit bases aeneas ¹⁹cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et caerimonias tam paxillos eius quam atrii ex aere facies ²⁰praecipe filiis Israhel ut adferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum ut ardeat lucerna semper ²¹in tabernaculo testimonii extra velum quod oppansum est testimonio et conlocabunt eam Aaron et filii eius ut usque mane luceat coram Domino perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis Israhel

28adplica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israhel ut sacerdotio fungantur mihi Aaron Nadab et Abiu Eleazar et Ithamar ²faciesque vestem sanctam fratri tuo in gloriam et decorem ³et loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi spiritu prudentiae ut faciant vestes Aaron in quibus sanctificatus ministret mihi ⁴haec autem erunt vestimenta quae facient rationale et superumerale tunicam et lineam strictam cidarim et balteum facient vestimenta sancta Aaron fratri tuo et filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi ⁵accipientque aurum et hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum ⁶facient autem superumerale de auro et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere polymito ⁷duas oras iunctas habebit in utroque latere summitatum ut in unum redeant ⁸ipsaque textura et cuncta operis varietas erit ex auro et hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta ⁹sumesque duos lapides onychinos et sculpes in eis nomina filiorum Israhel ¹⁰sex nomina in lapide uno et sex reliqua in altero iuxta ordinem nativitatis eorum ¹¹opere sculptoris et celatura gemmarii sculpes eos nominibus filiorum Israhel inclusos auro atque circumdatos ¹²et pones in utroque latere superumeralis memoriale filiis Israhel portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super utrumque umerum ob recordationem ¹³facies et uncinos ex auro ¹⁴et duas catenulas auri purissimi sibi invicem coherentes quas inseres uncinis ¹⁵rationale quoque iudicii facies opere polymito iuxta texturam superumeralis ex auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta ¹⁶quadrangulum erit et duplex mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine ¹⁷ponesque in eo quattuor ordines lapidum in primo versu erit lapis sardius et topazius et zmaragdus ¹⁸in secundo carbunculus sapphyrus et iaspis ¹⁹in tertio ligyrius achates et amethystus ²⁰in quarto chrysolitus onychinus et berillus inclusi auro erunt

per ordines suos ²¹habebuntque nomina filiorum Israhel duodecim nominibus celabuntur singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus ²²facies in rationali catenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo ²³et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis summitate ²⁴catenasque aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius ²⁵et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superumeralis quod rationale respicit ²⁶facies et duos anulos aureos quos pones in summitatibus rationalis et in oris quae e regione sunt superumeralis et posteriora eius aspiciunt ²⁷nec non et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superumeralis deorsum quod respicit contra faciem iuncturae inferioris ut aptari possit cum superumerali ²⁸et stringatur rationale anulis suis cum anulis superumeralis vitta hyacinthina ut maneat iunctura fabrefacta et a se invicem rationale et superumerale nequeant separari ²⁹portabitque Aaron nomina filiorum Israhel in rationali iudicii super pectus suum quando ingreditur sanctuarium memoriale coram Domino in aeternum ³⁰pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem quae erunt in pectore Aaron quando ingreditur coram Domino et gestabit iudicium filiorum Israhel in pectore suo in conspectu Domini semper ³¹facies et tunicam superumeralis totam hyacinthinam ³²in cuius medio supra erit capitium et ora per gyrum eius textilis sicut fieri solet in extremis vestium partibus ne facile rumpatur ³³deorsum vero ad pedes eiusdem tunicae per circuitum quasi mala punica facies ex hyacintho et purpura et cocco bis tincto mixtis in medio tintinabulis ³⁴ita ut tintinabulum sit aureum et malum rursumque tintinabulum aliud aureum et malum punicum ³⁵et vestietur ea Aaron in officio ministerii ut audiatur sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu Domini et non moriatur ³⁶facies et lamminam de auro purissimo in qua sculpes opere celatoris Sanctum Domino ³⁷ligabisque eam vitta hyacinthina et erit super tiaram ³⁸inminens fronti pontificis portabitque Aaron iniquitates eorum quae obtulerint et sanctificaverint filii Israhel in cunctis muneribus et donariis suis erit autem lammina semper in fronte eius ut placatus eis sit Dominus ³⁹stringesque tunicam bysso et tiaram byssinam facies et balteum opere plumarii ⁴⁰porro filiis Aaron tunicas lineas parabis et balteos ac tiaras in gloriam et decorem ⁴¹vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum et filios eius cum eo et cunctorum consecrabis manus sanctificabisque illos ut sacerdotio fungantur mihi ⁴²facies et feminalia linea ut operiant carnem turpitudinis suae a renibus usque ad femina ⁴³et utentur eis Aaron et filii eius quando ingredientur tabernaculum testimonii vel quando adpropinquant ad altare ut ministrent in sanctuario ne iniquitatis rei moriantur legitimum sempiternum erit Aaron et semini eius post eum

²⁹sed et hoc facies ut mihi in sacerdotio consecrentur tolle vitulum de armento et arietes duos immaculatos

²panesque azymos et crustula absque fermento quae conspersa sint oleo lagana quoque azyma oleo lita de simila triticea cuncta facies ³et posita in canistro offeres vitulum autem et duos arietes ⁴et Aaron ac filios eius adplicabis ad ostium tabernaculi testimonii cumque laveris patrem cum filiis aqua ⁵indues Aaron vestimentis suis id est linea et tunica et superumerali et rationali quod constringes balteo ⁶et pones tiaram in capite eius et lamminam sanctam super tiaram ⁷et oleum unctionis fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabitur ⁸filio quoque illius adplicabis et indues tunicis lineis cingesque balteo ⁹Aaron scilicet et liberos eius et inpones eis mitras eruntque sacerdotes mei in religione perpetua postquam initiaveris manus eorum ¹⁰adplicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii inponentque Aaron et filii eius manus super caput illius ¹¹et mactabis eum in conspectu Domini iuxta ostium tabernaculi testimonii ¹²sumptumque de sanguine vituli pones super cornua altaris digito tuo reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius ¹³sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem qui super eos est et offeres incensum super altare ¹⁴carnes vero vituli et corium et fimum conbures foris extra castra eo quod pro peccato sit ¹⁵unum quoque arietem sumes super cuius caput ponent Aaron et filii eius manus ¹⁶quem cum mactaveris tolles de sanguine eius et fundes circa altare ¹⁷ipsum autem arietem secabis in frusta lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes et super caput illius ¹⁸et offeres totum arietem in incensum super altare oblatio est Domini odor suavissimus victimae Dei ¹⁹tolles quoque arietem alterum super cuius caput Aaron et filii eius ponent manus ²⁰quem cum immolaveris sumes de sanguine ipsius et pones super extremum dextrae auriculae Aaron et filiorum eius et super pollices manus eorum et pedis dextri fundesque sanguinem super altare per circuitum ²¹cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo unctionis asperges Aaron et vestes eius filios et vestimenta eorum consecratisque et ipsis et vestibus ²²tolles adipem de ariete et caudam et arvinam quae operit vitalia ac reticulum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est armumque dextrum eo quod sit aries consecrationum ²³tortam panis unius crustulum conspersum oleo laganum de canistro azymorum quod positum est in conspectu Domini ²⁴ponesque omnia super manus Aaron et filiorum eius et sanctificabis eos elevans coram Domino ²⁵suscipiesque universa de manibus eorum et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu Domini quia oblatio eius est ²⁶sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est Aaron sanctificabisque illud elatum coram Domino et cedet in partem tuam ²⁷sanctificabis et pectusculum consecratum et armum quem de ariete separasti ²⁸quo initiatus est Aaron et filii eius cedentque in partem Aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis Israhel quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis quae offerunt Domino ²⁹vestem autem sanctam qua utitur Aaron habe-

bunt filii eius post eum ut unguantur in ea et consecrentur manus eorum ³⁰septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario ³¹arietem autem consecrationum tolles et coques carnes eius in loco sancto ³²quibus vescetur Aaron et filii eius panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi testimonii comedent ³³ut sit placabile sacrificium et sanctificentur offerentium manus alienigena non vescetur ex eis quia sancti sunt ³⁴quod si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane combures reliquias igni non comedentur quia sanctificata sunt ³⁵omnia quae praecepi tibi facies super Aaron et filiis eius septem diebus consecrabis manus eorum ³⁶et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum mundabisque altare cum immolaris expiationis hostiam et ungues illud in sanctificationem ³⁷septem diebus expiabis altare et sanctificabis et erit sanctum sanctorum omnis qui tetigerit illud sanctificabitur ³⁸hoc est quod facies in altari agnos anniculos duos per singulos dies iugiter ³⁹unum agnum mane et alterum vespere ⁴⁰decimam partem similae conspersae oleo tunso quod habeat mensuram quartam partem hin et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno ⁴¹alterum vero agnum offeres ad vesperam iuxta ritum matutinae oblationis et iuxta ea quae diximus in odorem suavitatis ⁴²sacrificium Domino oblatione perpetua in generationes vestras ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ubi constituam ut loquar ad te ⁴³ibique praecipiam filiis Israel et sanctificabitur altare in gloria mea ⁴⁴sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari et Aaron cum filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi ⁴⁵et habitabo in medio filiorum Israel eroque eis Deus ⁴⁶et scient quia ego Dominus Deus eorum qui eduxi eos de terra Aegypti ut manerem inter illos ego Dominus Deus ipsorum

30facies quoque altare in adolendum thymiana de lignis sethim ²habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis id est quadrangulum et duos cubitos in altitudine cornua ex ipso procedent ³vestiesque illud auro purissimo tam craticulam eius quam parietes per circuitum et cornua faciesque ei coronam aureolam per gyrum ⁴et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et altare portetur ⁵ipsos quoque vectes facies de lignis sethim et inaurabis ⁶ponesque altare contra velum quod ante arcam pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium ubi loquar tibi ⁷et adolebit incensum super eo Aaron suave fragrans mane quando componet lucernas incendet illud ⁸et quando conlocat eas ad vesperum uret thymiana sempiternum coram Domino in generationes vestras ⁹non offeretis super eo thymiana compositionis alterius nec oblationem et victimam nec liba libabit ¹⁰et deprecabitur Aaron super cornua eius semel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato et placabit super eo in generationibus vestris sanctum sanctorum

erit Domino ¹¹locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹²quando tuleris summam filiorum Israel iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti ¹³hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen dimidium sicli iuxta mensuram templi siclus viginti obolos habet media pars sicli offeretur Domino ¹⁴qui habetur in numero a viginti annis et supra dabit pretium ¹⁵dives non addet ad medium sicli et pauper nihil minuet ¹⁶susceptamque pecuniam quae conlata est a filiis Israel trades in usus tabernaculi testimonii ut sit monumentum eorum coram Domino et propitiatur animabus illorum ¹⁷locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁸facies et labium aeneum cum basi sua ad lavandum ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare et missa aqua ¹⁹lavabunt in eo Aaron et filii eius manus suas ac pedes ²⁰quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii et quando accessuri ad altare ut offerant in eo thymiana Domino ²¹ne forte moriantur legitimum sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones ²²locutusque est Dominus ad Mosen ²³dicens sume tibi aromata prima et zmyrnae electae quingentos siclos et cinnamomi medium id est ducentos quinquaginta calami similiter ducentos quinquaginta ²⁴cassiae autem quingentos siclos in pondere sanctuarii olei de olivetis mensuram hin ²⁵faciesque unctionis oleum sanctum unguentum compositum opere unguentarii ²⁶et ungues ex eo tabernaculum testimonii et arcam testamenti ²⁷mensamque cum vasis suis candelabrum et utensilia eius altaria thymiamatis ²⁸et holocausti et universam supellectilem quae ad cultum eorum pertinent ²⁹sanctificabisque omnia et erunt sancta sanctorum qui tetigerit ea sanctificabitur ³⁰Aaron et filios eius ungues sanctificabisque eos ut sacerdotio fungantur mihi ³¹filiis quoque Israel dices hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras ³²caro hominis non unguetur ex eo et iuxta compositionem eius non facietis aliud quia sanctificatum est et sanctum erit vobis ³³homo quicumque tale composuerit et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo suo ³⁴dixitque Dominus ad Mosen sume tibi aromata stacten et onycha galbanen boni odoris et tus lucidissimum aequalis ponderis erunt omnia ³⁵faciesque thymiana compositum opere unguentarii mixtum diligenter et purum et sanctificatione dignissimum ³⁶cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis pones ex eo coram testimonio tabernaculi in quo loco apparebo tibi sanctum sanctorum erit vobis thymiana ³⁷talem compositionem non facietis in usus vestros quia sanctum est Domino ³⁸homo quicumque fecerit simile ut odore illius perfruatur peribit de populis suis

31locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²ecce vocavi ex nomine Beselehel filium Uri filii Hur de tribu Iuda ³et implevi eum spiritu Dei sapientia intellegentia et scientia in omni opere ⁴ad excogitandum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento et aere ⁵marmore et gemmis et diversitate lignorum ⁶dedique ei socium Hooliab filium Achisamech

de tribu Dan et in corde omnis eruditi posui sapientiam ut faciant cuncta quae praecepi tibi ⁷tabernaculum foederis et arcam testimonii et propitiatorium quod super eam est et cuncta vasa tabernaculi ⁸mensamque et vasa eius candelabrum purissimum cum vasis suis et altaria thymiatis ⁹et holocausti et omnia vasa eorum labium cum basi sua ¹⁰vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdote et filiis eius ut fungantur officio suo in sacris ¹¹oleum unctionis et thymia aromatum in sanctuario omnia quae praecepi tibi facient ¹²et locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹³loquere filiis Israhel et dices ad eos videte ut sabbatum meum custodiatis quia signum est inter me et vos in generationibus vestris ut sciatis quia ego Dominus qui sanctifico vos ¹⁴custodite sabbatum sanctum est enim vobis qui polluerit illud morte morietur qui fecerit in eo opus peribit anima illius de medio populi sui ¹⁵sex diebus facietis opus in die septimo sabbatum est requies sancta Domino omnis qui fecerit opus in hac die morietur ¹⁶custodiant filii Israhel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis pactum est sempiternum ¹⁷inter me et filios Israhel signumque perpetuum sex enim diebus fecit Dominus caelum et terram et in septimo ab opere cessavit ¹⁸dedit quoque Mosei completis huiusmodi sermonibus in monte Sinai duas tabulas testimonii lapideas scriptas digito Dei

32videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte Moses congregatus adversus Aaron ait surge fac nobis deos qui nos praecedant Mose enim huic viro qui nos eduxit de terra Aegypti ignoramus quid acciderit ²dixitque ad eos Aaron tollite inaures aureas de uxorum filiorumque et filiarum vestrarum auribus et adferite ad me ³fecit populus quae iusserat deferens inaures ad Aaron ⁴quas cum ille accepisset formavit opere fusorio et fecit ex eis vitulum conflatilem dixeruntque hii sunt dii tui Israhel qui te eduxerunt de terra Aegypti ⁵quod cum vidisset Aaron aedificavit altare coram eo et praeconis voce clamavit dicens cras sollemnitatis Domini est ⁶surgentesque mane obtulerunt holocausta et hostias pacificas et sedit populus comedere ac bibere et surrexerunt ludere ⁷locutus est autem Dominus ad Mosen vade descende peccavit populus tuus quem eduxisti de terra Aegypti ⁸recesserunt cito de via quam ostendisti eis feceruntque sibi vitulum conflatilem et adoraverunt atque immolantes ei hostias dixerunt isti sunt dii tui Israhel qui te eduxerunt de terra Aegypti ⁹rursumque ait Dominus ad Mosen cerno quod populus iste durae cervicis sit ¹⁰dimitte me ut irascatur furor meus contra eos et deleam eos faciamque te in gentem magnam ¹¹Moses autem orabat Dominum Deum suum dicens cur Domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra Aegypti in fortitudine magna et in manu robusta ¹²ne quaeso dicant Aegyptii callide eduxit eos ut interficeret in montibus et deleret e terra quiescat ira tua et esto placabilis super nequitia populi tui ¹³recordare Abraham Isaac et Israhel servorum tuorum quibus iura-

sti per temet ipsum dicens multiplicabo semen vestrum sicut stellas caeli et universam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro et possidebitis eam semper ¹⁴placatusque est Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum ¹⁵et reversus est Moses de monte portans duas tabulas testimonii manu scriptas ex utraque parte ¹⁶et factas opere Dei scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis ¹⁷audiens autem Iosue tumultum populi vociferantis dixit ad Mosen ululatus pugnae auditur in castris ¹⁸qui respondit non est clamor adhortantium ad pugnam neque vociferatio compellentium ad fugam sed vocem cantantium ego audio ¹⁹cumque adpropinquasset ad castra vidit vitulum et choros iratusque valde proiecit de manu tabulas et confregit eas ad radices montis ²⁰arripiensque vitulum quem fecerant conbusit et contrivit usque ad pulverem quem sparsit in aqua et dedit ex eo potum filiis Israhel ²¹dixitque ad Aaron quid tibi fecit hic populus ut induceres super eum peccatum maximum ²²cui ille respondit ne indignetur dominus meus tu enim nosti populum istum quod pronus sit ad malum ²³dixerunt mihi fac nobis deos qui praecedant nos huic enim Mose qui nos eduxit de terra Aegypti nescimus quid acciderit ²⁴quibus ego dixi quis vestrum habet aurum tulerunt et dederunt mihi et proieci illud in ignem egressusque est hic vitulus ²⁵videns ergo Moses populum quod esset nudatus spoliaverat enim eum Aaron propter ignominiam sordis et inter hostes nudum constituerat ²⁶et stans in porta castrorum ait si quis est Domini iungatur mihi congregatique sunt ad eum omnes filii Levi ²⁷quibus ait haec dicit Dominus Deus Israhel ponat vir gladium super femur suum ite et redite de porta usque ad portam per medium castrorum et occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum suum ²⁸fecerunt filii Levi iuxta sermonem Mosei cecideruntque in die illo quasi tria milia hominum ²⁹et ait Moses consecratis manus vestras hodie Domino unusquisque in filio et fratre suo ut detur vobis benedictio ³⁰facto autem die altero locutus est Moses ad populum peccastis peccatum maximum ascendam ad Dominum si quo modo eum quivero deprecari pro scelere vestro ³¹reversusque ad Dominum ait obsecro peccavit populus iste peccatum magnum feceruntque sibi deos aureos aut dimitte eis hanc noxam ³²aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti ³³cui respondit Dominus qui peccaverit mihi delebo eum de libro meo ³⁴tu autem vade et duc populum istum quo locutus sum tibi angelus meus praecedet te ego autem in die ultionis visitabo et hoc peccatum eorum ³⁵percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli quem fecit Aaron

33locutusque est Dominus ad Mosen vade ascende de loco isto tu et populus tuus quem eduxisti de terra Aegypti in terram quam iuravi Abraham Isaac et Iacob dicens semini tuo dabo eam ²et mittam praecursorem tui angelum ut eiciam Chananeum et Amorreum et Heththeum et Ferezeum et Eveum et Iebuseum ³et intres in terram fluentem lac-

te et melle non enim ascendam tecum quia populus durae cervicis est ne forte disperdam te in via ⁴audiens populus sermonem hunc pessimum luxit et nullus ex more indutus est cultu suo ⁵dixitque Dominus ad Mosen loquere filiis Israhel populus durae cervicis es semel ascendam in medio tui et delebo te iam nunc depone ornatum tuum ut sciam quid faciam tibi ⁶deposuerunt ergo filii Israhel ornatum suum a monte Horeb ⁷Moses quoque tollens tabernaculum tetendit extra castra procul vocavitque nomen eius tabernaculum foederis et omnis populus qui habebat aliquam quaestionem egrediebatur ad tabernaculum foederis extra castra ⁸cumque egrederetur Moses ad tabernaculum surgebat universa plebs et stabat unusquisque in ostio papilionis sui aspiciebantque tergum Mosi donec ingrederetur tentorium ⁹ingresso autem illo tabernaculum foederis descendebat columna nubis et stabat ad ostium loquebaturque cum Mosi ¹⁰cernentibus universis quod columna nubis staret ad ostium tabernaculi stabantque ipsi et adorabant per fores tabernaculorum suorum ¹¹loquebatur autem Dominus ad Mosen facie ad faciem sicut loqui solet homo ad amicum suum cumque ille reverteretur in castra minister eius Iosue filius Nun puer non recedebat de tabernaculo ¹²dixit autem Moses ad Dominum praecipis ut educam populum istum et non indicas mihi quem missurus es mecum praesertim cum dixeris novi te ex nomine et invenisti gratiam coram me ¹³si ergo inveni gratiam in conspectu tuo ostende mihi viam tuam ut sciam te et inveniam gratiam ante oculos tuos respice populum tuum gentem hanc ¹⁴dixitque Dominus facies mea praecedet te et requiem dabo tibi ¹⁵et ait Moses si non tu ipse praecedes ne educas nos de loco isto ¹⁶in quo enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse nos gratiam in conspectu tuo nisi ambulaveris nobiscum ut glorificemur ab omnibus populis qui habitant super terram ¹⁷dixit autem Dominus ad Mosen et verbum istud quod locutus es faciam invenisti enim gratiam coram me et te ipsum novi ex nomine ¹⁸qui ait ostende mihi gloriam tuam ¹⁹respondit ego ostendam omne bonum tibi et vocabo in nomine Domini coram te et miserebor cui voluero et clemens ero in quem mihi placuerit ²⁰rursumque ait non poteris videre faciem meam non enim videbit me homo et vivet ²¹et iterum ecce inquit est locus apud me stabis super petram ²²cumque transibit gloria mea ponam te in foramine petrae et protegam dextera mea donec transeam ²³tollamque manum meam et videbis posteriora mea faciem autem meam videre non poteris

34ac deinceps praecide ait tibi duas tabulas lapideas instar priorum et scribam super eas verba quae habuerunt tabulae quas fregisti ²esto paratus mane ut ascendas statim in montem Sinai stabisque mecum super verticem montis ³nullus ascendat tecum nec videatur quispiam per totum montem boves quoque et oves non pascantur e contra ⁴excidit ergo duas tabulas lapideas quales ante fuerant et de nocte consurgens ascendit in montem Sinai sicut ei

praeceperat Dominus portans secum tabulas ⁵cumque descendisset Dominus per nubem stetit Moses cum eo invocans nomen Domini ⁶quo transeunte coram eo ait Dominator Domine Deus misericors et clemens patiens et multae miserationis ac verus ⁷qui custodis misericordiam in milia qui auferis iniquitatem et scelera atque peccata nullusque apud te per se innocens est qui reddis iniquitatem patrum in filiis ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem ⁸festinusque Moses curvatus est pronus in terram et adorans ⁹ait si inveni gratiam in conspectu tuo Domine obsecro ut gradiaris nobiscum populus enim durae cervicis est et auferas iniquitates nostras atque peccata nosque possideas ¹⁰respondit Dominus ego inibo pactum videntibus cunctis signa faciam quae numquam sunt visa super terram nec in ullis gentibus ut cernat populus in cuius es medio opus Domini terribile quod facturus sum ¹¹observa cuncta quae hodie mando tibi ego ipse eiciam ante faciem tuam Amorream et Chananeum et Heththeum Ferezeum quoque et Eveum et Iebuseum ¹²cave ne unquam cum habitatoribus terrae illius iungas amicitias quae tibi sint in ruinam ¹³sed aras eorum destrue confringe statuas lucosque succide ¹⁴noli adorare deum alienum Dominus Zelotes nomen eius Deus est aemulator ¹⁵ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum ne cum fornicati fuerint cum diis suis et adoraverint simulacra eorum vocet te quispiam ut comedas de immolatis ¹⁶nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis ne postquam ipsae fuerint fornicatae fornicari faciant et filios tuos in deos suos ¹⁷deos conflates non facies tibi ¹⁸sollemnitatem azymorum custodies septem diebus vesceris azymis sicut praecepi tibi in tempore mensis novorum mense enim verni temporis egressus es de Aegypto ¹⁹omne quod aperit vulvam generis masculini meum erit de cunctis animantibus tam de bubus quam de ovibus meum erit ²⁰primogenitum asini redimes ove sin autem nec pretium pro eo dederis occidetur primogenitum filiorum tuorum redimes nec apparebis in conspectu meo vacuus ²¹sex diebus operaberis die septimo cessabis arare et metere ²²sollemnitatem ebdomadarum facies tibi in primitiis frugum messis tuae triticeae et sollemnitatem quando redeunte anni tempore cuncta conduntur ²³tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis Domini Dei Israhel ²⁴cum enim tulero gentes a facie tua et dilatavero terminos tuos nullus insidiabitur terrae tuae ascendente te et apparente in conspectu Domini Dei tui ter in anno ²⁵non immolabis super fermento sanguinem hostiae meae neque residebit mane de victima sollemnitatis phase ²⁶primitias frugum terrae tuae offeres in domum Domini Dei tui non coques hedum in lacte matris suae ²⁷dixitque Dominus ad Mosen scribe tibi verba haec quibus et tecum et cum Israhel pepigi foedus ²⁸fecit ergo ibi cum Domino quadraginta dies et quadraginta noctes panem non comedit et aquam non bibit et scripsit in tabulis verba foederis decem ²⁹cumque descenderet Moses de monte Sinai tenebat duas tabulas testimonii et igno-

rabat quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Dei ³⁰videntes autem Aaron et filii Israhel cornutam Mosi faciem timuerunt prope accedere ³¹vocatique ab eo reversi sunt tam Aaron quam principes synagogae et postquam locutus est ³²venerunt ad eum etiam omnes filii Israhel quibus praecepit cuncta quae audierat a Domino in monte Sinai ³³impletisque sermonibus posuit velamen super faciem suam ³⁴quod ingressus ad Dominum et loquens cum eo auferebat donec exiret et tunc loquebatur ad filios Israhel omnia quae sibi fuerant imperata ³⁵qui videbant faciem egredientis Mosi esse cornutam sed operiebat rursus ille faciem suam si quando loquebatur ad eos

35igitur congregata omni turba filiorum Israhel dixit ad eos haec sunt quae iussit Dominus fieri ²sex diebus facietis opus septimus dies erit vobis sanctus sabbatum et requies Domini qui fecerit opus in eo occidetur ³non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati ⁴et ait Moses ad omnem catervam filiorum Israhel iste est sermo quem praecepit Dominus dicens ⁵separate apud vos primitias Domino omnis voluntarius et prona animi offerat eas Domino aurum et argentum et aes ⁶hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos caprarum ⁷et pelles arietum rubricatas et ianthinas ⁸ligna setthim ⁹et oleum ad luminaria concinnanda et ut conficiatur unguentum et thymiam suavisimum ¹⁰lapides onychinos et gemmas ad ornatum superumeralis et rationalis ¹¹quisquis vestrum est sapiens veniat et faciat quod Dominus imperavit ¹²tabernaculum scilicet et tectum eius atque operimentum anulos et tabulata cum vectibus paxillos et bases ¹³arcam et vectes propitiatorium et velum quod ante illud oppanditur ¹⁴mensam cum vectibus et vasis et propositionis panibus ¹⁵candelabrum ad luminaria sustentanda vasa illius et lucernas et oleum ad nutrimenta ignium ¹⁶altare thymiamatis et vectes oleum unctionis et thymiam ex aromatibus tentorium ad ostium tabernaculi ¹⁷altare holocausti et craticulam eius aeneam cum vectibus et vasis suis labrum et basim eius ¹⁸cortinas atrii cum columnis et basibus tentorium in foribus vestibuli ¹⁹paxillos tabernaculi et atrii cum funiculis suis ²⁰vestimenta quorum usus est in ministerio sanctuarii vestes Aaron pontificis ac filiorum eius ut sacerdotio fungantur mihi ²¹egressaque omnis multitudo filiorum Israhel de conspectu Mosi ²²obtulit mente promptissima atque devota primitias Domino ad faciendum opus tabernaculi testimonii quicquid in cultum et ad vestes sanctas necessarium erat ²³viri cum mulieribus praebuerunt armillas et in aures anulos et dextralia omne vas aureum in donaria Domini separatim est ²⁴si quis habuit hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum byssum et pilos caprarum pelles arietum rubricatas et ianthinas ²⁵argenti et aeris metalla obtulerunt Domino lignaque setthim in varios usus ²⁶sed et mulieres doctae dederunt quae neverant hyacinthum purpuram et vermiculum ac byssum ²⁷et pilos caprarum sponte propria cuncta tribuentes ²⁸principes

vero obtulerunt lapides onychinos et gemmas ad superumerales et rationales ²⁹aromataque et oleum ad luminaria concinnanda et ad praeparandum unguentum ac thymiam odoris suavissimi componendum ³⁰omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria ut fierent opera quae iusserat Dominus per manum Mosi cuncti filii Israhel voluntaria Domino dedicaverunt ³¹dixitque Moses ad filios Israhel ecce vocavit Dominus ex nomine Beselehel filium Uri filii Hur de tribu Iuda ³²implevitque eum spiritu Dei sapientiae et intelligentiae et scientiae omni doctrina ³³ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et aere sculpendisque lapidibus et opere carpentario quicquid fabre adinveniri potest ³⁴dedit in corde eius Hooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan ³⁵ambos erudivit sapientia ut faciant opera abietarii polymitarii ac plumarii de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso et texant omnia ac nova quaeque repperiant

36fecit ergo Beselehel et Hooliab et omnis vir sapiens quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum ut scirent fabre operari quae in usus sanctuarii necessaria sunt et quae praecepit Dominus ²cumque vocasset eos Moses et omnem eruditum virum cui dederat Deus sapientiam et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus ³tradidit eis universa donaria filiorum Israhel qui cum instarent operi cotidie mane vota populus offerebat ⁴unde artifices venire compulsi ⁵dixerunt Mosi plus offert populus quam necessarium est ⁶iussit ergo Moses praeconis voce cantari nec vir nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii sicque cessatum est a muneribus offerendis ⁷eo quod oblata sufficerent et superabundarent ⁸feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi cortinas decem de bysso retorta et hyacintho et purpura coccoque bis tincto opere vario et arte polymitarii ⁹quarum una habebat in longitudine viginti octo cubitos et in latitudine quattuor una mensura erat omnium cortinarum ¹⁰coniunxitque cortinas quinque alteram alteri et alias quinque sibi invicem copulavit ¹¹fecit et ansas hyacinthinis in ora cortinae unius ex utroque latere et in ora cortinae alterius similiter ¹²ut contra se invicem venirent ansae et mutuo iungerentur ¹³unde et quinquaginta fudit circulos aureos qui morderent cortinarum ansas et fieret unum tabernaculum ¹⁴fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi ¹⁵unum sagum habebat in longitudine cubitos triginta et in latitudine cubitos quattuor unius mensurae erant omnia saga ¹⁶quorum quinque iunxit seorsum et sex alia separatim ¹⁷fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius et quinquaginta in ora sagi alterius ut sibi invicem iungerentur ¹⁸et fibulas aeneas quinquaginta quibus necteretur tectum et unum pallium ex omnibus sagis fieret ¹⁹fecit et oportorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis aliudque desuper velamentum de pellibus ianthinis ²⁰fecit et tabulas tabernaculi de lignis setthim stantes ²¹decem cubitorum erat longitudo tabulae unius

et unum ac semis cubitum latitudo retinebat ²²binæ incastraturæ erant per singulas tabulas ut altera alteri iungeretur sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi ²³e quibus viginti ad plagam meridianam erant contra austrum ²⁴cum quadraginta basibus argenteis duæ bases sub una tabula ponebantur ex utraque angulorum parte ubi incastraturæ laterum in angulis terminantur ²⁵ad plagam quoque tabernaculi quæ respicit ad aquilonem fecit viginti tabulas ²⁶cum quadraginta argenteis basibus duas bases per singulas tabulas ²⁷contra occidentem vero id est ad eam partem tabernaculi quæ mare respicit fecit sex tabulas ²⁸et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro ²⁹quæ iunctæ erant deorsum usque sursum et in unam compagem pariter ferebantur ita fecit ex utraque parte per angulos ³⁰ut octo essent simul tabulae et haberent bases argenteas sedecim binas scilicet bases sub singulis tabulis ³¹fecit et vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi ³²et quinque alios ad alterius lateris tabulas coaptandas et extra hos quinque alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare ³³fecit quoque vectem alium qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret ³⁴ipsa autem tabulata deauravit et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci possint quos et ipsos aureis lamminis operuit ³⁵fecit et velum de hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta opere polymitario varium atque distinctum ³⁶et quattuor columnas de lignis setthim quas cum capitibus deauravit fuis basibus earum argenteis ³⁷fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho purpura vermiculo byssoque retorta opere plumarii ³⁸et columnas quinque cum capitibus suis quas operuit auro basesque earum fudit aeneas

37fecit autem Beselehel et arcam de lignis setthim habentem duos semis cubitos in longitudinem et cubitum ac semissem in latitudinem altitudo quoque uno cubito fuit et dimidio vestivitque eam auro purissimo intus ac foris ²et fecit illi coronam auream per gyrum ³conflans quattuor anulos aureos per quattuor angulos eius duos anulos in latere uno et duos in altero ⁴vectes quoque fecit de lignis setthim quos vestivit auro ⁵et quos misit in anulos qui erant in lateribus arcae ad portandum eam ⁶fecit et propitiatorium id est oraculum de auro mundissimo duorum cubitorum et dimidio in longitudine et cubito ac semisse in latitudine ⁷duos etiam cherubin ex auro ductili quos posuit ex utraque parte propitiatorii ⁸cherub unum in summitate huius partis et cherub alterum in summitate partis alterius duos cherubin in singulis summitatibus propitiatorii ⁹extendentes alas et tegentes propitiatorium seque mutuo et illud respectantes ¹⁰fecit et mensam de lignis setthim in longitudine duorum cubitorum et in latitudine unius cubiti quæ habebat in altitudine cubitum ac semissem ¹¹circumdeditque eam auro mundissimo et fecit illi labium aureum per gyrum ¹²ipsique labio coronam interrasmilem quattuor digitorum et super eandem alteram coronam au-

ream ¹³fudit et quattuor circulos aureos quos posuit in quattuor angulis per singulos pedes mensæ ¹⁴contra coronam misitque in eos vectes ut possit mensa portari ¹⁵ipsos quoque vectes fecit de lignis setthim et circumdedit eos auro ¹⁶et vasa ad diversos usus mensæ acetabula fialas cyatos et turibula ex auro puro in quibus offerenda sunt liba ¹⁷fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo de cuius vecte calami scyphi spherulae ac lilia procedebant ¹⁸sex in utroque latere tres calami ex parte una et tres ex altera ¹⁹tres scyphi in nucis modum per calamos singulos spherulaeque simul et lilia et tres scyphi instar nucis in calamo altero spherulaeque simul et lilia aequum erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite candelabri ²⁰in ipso autem vecte erant quattuor scyphi in nucis modum spherulaeque per singulos et lilia ²¹et sphaerae sub duobus calamis per loca tria qui simul sex fiunt calami procedentes de vecte uno ²²et sphaerae igitur et calami ex ipso erant universa ductilia de auro purissimo ²³fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis et vasa ubi quæ emuncta sunt extinguuntur de auro mundissimo ²⁴talentum auri adpendebat candelabrum cum omnibus vasis suis ²⁵fecit et altare thymiamatis de lignis setthim habens per quadrum singulos cubitos et in altitudine duos e cuius angulis procedebant cornua ²⁶vestivitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus ²⁷fecitque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et possit altare portari ²⁸ipsos autem vectes fecit de lignis setthim et operuit lamminis aureis ²⁹conposuit et oleum ad sanctificationis unguentum et thymiana de aromatibus mundissimis opere pigmentarii

38fecit et altare holocausti de lignis setthim quinque cubitorum per quadrum et trium in altitudine ²cuius cornua de angulis procedebant operuitque illud aeneis lamminis ³et in usus eius paravit ex aere vasa diversa lebetas forcipes fuscinulas uncinos et ignium receptacula ⁴craticulamque eius in modum retis fecit aeneam et subter eam in altaris medio arulam ⁵fuis quattuor anulis per totidem retiaculi summitates ad inmittendos vectes ad portandum ⁶quos et ipsos fecit de lignis setthim et operuit lamminis aeneis ⁷induxitque in circulos qui in altaris lateribus eminebant ipsum autem altare non erat solidum sed cavum ex tabulis et intus vacuum ⁸fecit et labrum aeneum cum base sua de speculis mulierum quæ excubabant in ostio tabernaculi ⁹et atrium in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta cubitorum centum ¹⁰columnae aeneae viginti cum basibus suis capita columnarum et tota operis celatura argentea ¹¹aeque ad septentrionalis plagam tentoria columnae basesque et capita columnarum eiusdem et mensurae et operis ac metalli erant ¹²in ea vero plaga quæ occidentem respicit fuere tentoria cubitorum quinquaginta columnae decem cum basibus suis aeneae et capita columnarum celata argentea ¹³porro contra orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria ¹⁴e quibus quindecim cubitos

columnarum trium cum basibus suis unum tenebat latus¹⁵ et in parte altera quia utraque introitum tabernaculi facit quindecim aequae cubitorum erant tentoria columnae tres et bases totidem¹⁶ cuncta atrii tentoria byssus torta texerat¹⁷ bases columnarum fuere aeneae capita autem earum cum celaturis suis argentea sed et ipsas columnas atrii vestivit argento¹⁸ et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta quod habebat viginti cubitos in longitudine altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram quam cuncta atrii habebant tentoria¹⁹ columnae autem ingressus fuere quattuor cum basibus aeneis capitaque earum et celaturae argenteae²⁰ paxillos quoque tabernaculi et atrii per gyrum fecit aeneos²¹ haec sunt instrumenta tabernaculi testimonii quae numerata sunt iuxta praeceptum Mosi in caerimonias Levitarum per manum Ithamar filii Aaron sacerdotis²² quas Beselehel filius Uri filii Hur de tribu Iuda Domino per Mosen iubente compleverat²³ iuncto sibi socio Hooliab filio Achisamech de tribu Dan qui et ipse artifex lignorum egregius fuit et polymitaris atque plumarius ex hyacintho purpura vermiculo et bysso²⁴ omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii et quod oblatum in donariis viginti novem talentorum fuit et septingentorum triginta siclorum ad mensuram sanctuarii²⁵ oblatum est autem ab his qui transierant ad numerum a viginti annis et supra de sescentis tribus milibus et quingentis quinquaginta armatorum²⁶ fuerunt praeterea centum talenta argenti e quibus conflatae sunt bases sanctuarii et introitus ubi velum pendet²⁷ centum bases factae sunt de talentis centum singulis talentis per bases singulas supputatis²⁸ de mille autem septingentis et septuaginta quinque fecit capita columnarum quas et ipsas vestivit argento²⁹ aeris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo milia et quadringenti supra sicli³⁰ ex quibus fusae sunt bases in introitu tabernaculi testimonii et altare aeneum cum craticula sua omniaque vasa quae ad usum eius pertinent³¹ et bases atrii tam in circuitu quam in ingressu eius et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum

39 de hyacintho vero et purpura vermiculo ac bysso fecit vestes quibus indueretur Aaron quando ministrabat in sanctis sicut praecepit Dominus Mosi² fecit igitur superumerale de auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta³ opere polymitario inciditque bratteas aureas et extenuavit in fila ut possint torqueri cum priorum colorum subtemine⁴ duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatum⁵ et balteum ex hisdem coloribus sicut praeceperat Dominus Mosi⁶ paravit et duos lapides onychinos adstrictos et inclusos auro et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum Israhel⁷ posuitque eos in lateribus superumeralis in monumentum filiorum Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi⁸ fecit et rationale opere polymito iuxta opus superumeralis ex auro hyacintho purpura coccoque bis tincto et bysso retorta⁹ quadrangulum

duplex mensurae palmi¹⁰ et posuit in eo gemmarum ordines quattuor in primo versu erat sardius topazius zmaragdus¹¹ in secundo carbunculus sapphyrus iaspis¹² in tertio ligyrius achates amethystus¹³ in quarto chrysolitus onychinus berillus circumdati et inclusi auro per ordines suos¹⁴ ipsique lapides duodecim sculpti erant nominibus duodecim tribuum Israhel singuli per nomina singulorum¹⁵ fecerunt in rationali et catenulas sibi invicem coherentes de auro purissimo¹⁶ et duos uncinos totidemque anulos aureos porro anulos posuerunt in utroque latere rationalis¹⁷ e quibus penderent duae catenae aureae quas inseruerunt uncinis qui in superumeralis angulis eminebant¹⁸ haec et ante et retro ita conveniebant sibi ut superumerale et rationale mutuo necterentur¹⁹ stricta ad balteum et anulis fortius copulata quos iungebat vitta hyacinthina ne laxae fluerent et a se invicem moverentur sicut praecepit Dominus Mosi²⁰ fecerunt quoque tunicam superumeralis totam hyacinthinam²¹ et capitium in superiori parte contra medium oramque per gyrum capitii textilem²² deorsum autem ad pedes mala punica ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta²³ et tintinabula de auro mundissimo quae posuerunt inter mala granata in extrema parte tunicae per gyrum²⁴ tintinabulum aureum et malum punicum quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur sicut praecepit Dominus Mosi²⁵ fecerunt et tunicas byssinas opere textili Aaron et filiis eius²⁶ et mitras cum coronulis suis ex bysso²⁷ feminalia quoque linea byssina²⁸ cingulum vero de bysso retorta hyacintho purpura ac vermiculo distinctum arte plumaria sicut praecepit Dominus Mosi²⁹ fecerunt et lamminam sacrae venerationis de auro purissimo scripseruntque in ea opere gemmario Sanctum Domini³⁰ et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina sicut praecepit Dominus Mosi³¹ perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii feceruntque filii Israhel cuncta quae praeceperat Dominus Mosi³² et obtulerunt tabernaculum et tectum et universam supellectilem anulos tabulas vectes columnas ac bases³³ opertorium de pellibus arietum rubricatis et aliud operimentum de ianthinis pellibus³⁴ velum arcam vectes propitiatorium³⁵ mensam cum vasis et propositionis panibus³⁶ candelabrum lucernas et utensilia eorum cum oleo³⁷ altare aureum et unguentum thymiana ex aromatibus³⁸ et tentorium in introitu tabernaculi³⁹ altare aeneum retiaculum vectes et vasa eius omnia labrum cum basi sua tentoria atrii et columnas cum basibus suis⁴⁰ tentorium in introitu atrii funiculosque illius et paxillos nihil ex vasis defuit quae in ministerium tabernaculi et in tectum foederis iussa sunt fieri⁴¹ vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario Aaron scilicet et filii eius⁴² obtulerunt filii Israhel sicut praeceperat Dominus⁴³ quae postquam Moses cuncta vidit expleta benedixit eis

40 locutusque est Dominus ad Mosen dicens² mense primo die prima mensis eriges tabernaculum testimonii³ et

pones in eo arcam dimittesque ante illam velum ⁴et inlata mensa pones super eam quae rite praecepta sunt candelabrum stabit cum lucernis suis ⁵et altare aureum in quo adoletur incensum coram arca testimonii tentorium in introitu tabernaculi pones ⁶et ante illud altare holocausti ⁷labrum inter altare et tabernaculum quod implebis aqua ⁸circumdabisque atrium tentorii et ingressum eius ⁹et adsumpto unctionis oleo ungues tabernaculum cum vasis suis ut sanctificentur ¹⁰altare holocausti et omnia vasa eius ¹¹labrum cum basi sua omnia unctionis oleo consecrabis ut sint sancta sanctorum ¹²adplicabisque Aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii et lotos aqua ¹³indues sanctis vestibus ut ministrent mihi et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum ¹⁴fecitque Moses omnia quae praeceperat Dominus ¹⁵igitur mense primo anni secundi in prima die mensis conlocatum est tabernaculum ¹⁶erexitque illud Moses et posuit tabulas ac bases et vectes statuitque columnas ¹⁷et expandit tectum super tabernaculum inposito desuper operimento sicut Dominus imperarat ¹⁸posuit et testimonium in arca subditis infra vectibus et oraculum desuper ¹⁹cumque intulisset arcam in tabernaculum adpendit ante eam velum ut expleret Domini iussionem ²⁰posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum ²¹ordinatis coram propositionis panibus sicut praeceperat Dominus Mosi ²²posuit et candelabrum in tabernaculum testimonii e regione mensae in parte australi ²³locatis per ordinem lucernis iuxta praeceptum Domini ²⁴posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum ²⁵et adolevit super eo incensum aromatum sicut iusserat Dominus ²⁶posuit et tentorium in introitu tabernaculi ²⁷et altare holocausti in vestibulo testimonii offerens in eo holocaustum et sacrificia ut Dominus imperarat ²⁸labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua ²⁹laveruntque Moses et Aaron ac filii eius manus suas et pedes ³⁰cum ingrederentur tectum foederis et accederent ad altare sicut praeceperat Dominus ³¹erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris ducto in introitu eius tentorio postquam cuncta perfecta sunt ³²operuit nubes tabernaculum testimonii et gloria Domini implevit illud ³³nec poterat Moses ingredi tectum foederis nube operiente omnia et maiestate Domini coruscante quia cuncta nubes operuerat ³⁴si quando nubes tabernaculum deserebat proficiscebantur filii Israhel per turmas suas ³⁵si pendebat desuper manebant in eodem loco ³⁶nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo et ignis in nocte videntibus populis Israhel per cunctas mansiones suas

Leviticus

1 Vocavit autem Moſen et locutus eſt ei Dominus de tabernaculo teſtimonii dicens ² loquere filiis Iſrahel et dices ad eos homo qui obtulerit ex vobis hoſtiam Domino de pecoribus id eſt de bubus et ovibus offerens victimas ³ ſi holocauſtum fuerit eius oblatio ac de armento maſculum immaculatum offeret ad oſtium tabernaculi teſtimonii ad placandum ſibi Dominum ⁴ ponetque manus ſuper caput hoſtiae et acceptabilis erit atque in expiationem eius proficiens ⁵ immolabitque vitulum coram Domino et offerent filii Aaron ſacerdotes ſanguinem eius fundentes ſuper altaris circuitum quod eſt ante oſtium tabernaculi ⁶ detractaque pelle hoſtiae artus in fruſta concident ⁷ et ſubicient in altari ignem ſtruae lignorum ante compoſita ⁸ et membra quae caesa ſunt de ſuper ordinantes caput videlicet et cuncta quae adherent iecori ⁹ iſtintinis et pedibus lotis aqua adolebitque ea ſacerdos ſuper altare in holocauſtum et ſuavem odorem Domino ¹⁰ quod ſi de pecoribus oblatio eſt de ovibus ſive de capris holocauſtum anniculum et abſque macula offeret ¹¹ immolabitque ad latus altaris quod reſpicit ad aquilonem coram Domino ſanguinem vero illius fundent ſuper altare filii Aaron per circuitum ¹² dividentque membra caput et omnia quae adherent iecori et inponent ſuper ligna quibus ſubicendus eſt ignis ¹³ iſtintina vero et pedes lavabunt aqua et oblata omnia adolebit ſacerdos ſuper altare in holocauſtum et odorem ſuaviſſimum Domino ¹⁴ ſi autem de avibus holocauſti oblatio fuerit Domino de turturibus et pullis columbae ¹⁵ offeret eam ſacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet ſanguinem ſuper crepidinem altaris ¹⁶ veſiculam vero gutturis et plumas proiciet propter altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres effundi ſolent ¹⁷ confringetque aſcellas eius et non ſecabit nec ferro dividet eam et adolebit ſuper altare lignis igne ſubpoſito holocauſtum eſt et oblatio ſuaviſſimi odoris Domino

2 anima cum obtulerit oblationem ſacrificii Domino ſimila erit eius oblatio fundetque ſuper eam oleum et ponet ² ac deferet ad filios Aaron ſacerdotes quorum unus tollet pugillum plenum ſimilae et olei ac totum tuſ et ponet memoriale ſuper altare in odorem ſuaviſſimum Domino ³ quod autem reliquum fuerit de ſacrificio erit Aaron et filiorum eius ſanctum ſanctorum de oblationibus Domini ⁴ cum autem obtuleris ſacrificium coctum in clibano

de ſimila panes ſcilicet abſque fermento conſperſos oleo et lagana azyma oleo lita ⁵ ſi oblatio tua fuerit de ſartagine ſimilae conſperſae oleo et abſque fermento ⁶ divides eam minutatim et fundes ſupra oleum ⁷ ſi autem de craticula ſacrificium aequae ſimila oleo conſpergetur ⁸ quam offeres Domino tradens manibus ſacerdotis ⁹ qui cum obtulerit eam tollet memoriale de ſacrificio et adolebit ſuper altare in odorem ſuavitatis Domino ¹⁰ quicquid autem reliquum eſt erit Aaron et filiorum eius ſanctum ſanctorum de oblationibus Domini ¹¹ omnis oblatio quae offertur Domino abſque fermento fiet nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in ſacrificio Domini ¹² primitias tantum eorum offeretis et munera ſuper altare vero non ponentur in odorem ſuavitatis ¹³ quicquid obtuleris ſacrificii ſale condies nec auferes ſal foederis Dei tui de ſacrificio tuo in omni oblatione offeres ſal ¹⁴ ſi autem obtuleris munus primarum frugum tuarum Domino de ſpicis adhuc virentibus torres eas igni et confringes in morem farris et ſic offeres primitias tuas Domino ¹⁵ fundens ſupra oleum et tuſ inponens quia oblatio Domini eſt ¹⁶ de qua adolebit ſacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei ac totum tuſ

3 quod ſi hoſtia pacificorum fuerit eius oblatio et de bubus voluerit offerre marem ſive feminam immaculata offeret coram Domino ² ponetque manum ſuper caput victimae ſuae quae immolabitur in introitu tabernaculi fundentque filii Aaron ſacerdotes ſanguinem per circuitum altaris ³ et offerent de hoſtia pacificorum in oblationem Domini adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis intrinſecus eſt ⁴ duos renes cum adipe quo teguntur ilia et reticulum iecoris cum renunculis ⁵ adolebuntque ea ſuper altare in holocauſtum lignis igne ſubpoſito in oblationem ſuaviſſimi odoris Domino ⁶ ſi vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hoſtia ſive maſculum ſive feminam obtulerit immaculata erunt ⁷ ſi agnum obtulerit coram Domino ⁸ ponet manum ſuper caput victimae ſuae quae immolabitur in veſtibus tabernaculi teſtimonii fundentque filii Aaron ſanguinem eius per altaris circuitum ⁹ et offerent de pacificorum hoſtia ſacrificium Domino adipem et caudam totam ¹⁰ cum renibus et pinguedinem quae operit ventrem atque univerſa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui eſt iuxta ilia reticulumque iecoris cum renunculis ¹¹ et

adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini ¹²si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam Domino ¹³ponet manum suam super caput eius immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii et fundent filii Aaron sanguinem eius per altaris circuitum ¹⁴tollentque ex ea in pastum ignis dominici adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia ¹⁵duos renunculos cum reticulo qui est super eos iuxta ilia et arvinam iecoris cum renunculis ¹⁶adolebitque ea sacerdos super altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris omnis adeps Domini erit ¹⁷iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris nec adipem nec sanguinem omnino comedetis

⁴locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²loquere filiis Israhel anima cum peccaverit per ignorantiam et de universis mandatis Domini quae praecepit ut non fierent quippiam fecerit ³si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino ⁴et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ponetque manum super caput eius et immolabit eum Domino ⁵hauriet quoque de sanguine vituli inferens illud in tabernaculum testimonii ⁶cumque intinxerit digitum in sanguinem asperget eo septies coram Domino contra velum sanctuarii ⁷ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi Domino quod est in tabernaculo testimonii omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi ⁸et adipem vituli auferet pro peccato tam eum qui operit vitalia quam omnia quae intrinsecus sunt ⁹duos renunculos et reticulum quod est super eos iuxta ilia et adipem iecoris cum renunculis ¹⁰sicut aufertur de vitulo hostiae pacificorum et adolebit ea super altare holocausti ¹¹pellem vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et fimo ¹²et reliquo corpore efferet extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent incendetque ea super lignorum struem quae in loco effusorum cinerum cremabuntur ¹³quod si omnis turba Israhel ignoraverit et per inperitiam fecerit quod contra mandatum Domini est ¹⁴et postea intellexerit peccatum suum offeret vitulum pro peccato adducetque eum ad ostium tabernaculi ¹⁵et ponent seniores populi manus super caput eius coram Domino immolatoque vitulo in conspectu Domini ¹⁶inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii ¹⁷tincto digito aspergens septies contra velum ¹⁸ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram Domino in tabernaculo testimonii reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonii ¹⁹omnemque eius adipem tollet et adolebit super altare ²⁰sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et prius et rogante pro eis sacerdote propitius erit Dominus ²¹ipsum autem vitulum efferet extra castra atque comburet sicut et priorem vitulum quia pro peccato est multitudinis ²²si peccaverit princeps et fecerit unum e pluribus per ignorantiam quod Domini lege prohibetur ²³et

postea intellexerit peccatum suum offeret hostiam Domino hircum de capris immaculatum ²⁴ponetque manum suam super caput eius cumque immolaverit eum in loco ubi solet mactari holocaustum coram Domino quia pro peccato est ²⁵tinguet sacerdos digitum in sanguine hostiae pro peccato tangens cornua altaris holocausti et reliquum fundens ad basim eius ²⁶adipem vero adolebit supra sicut in victimis pacificorum fieri solet rogabitque pro eo et pro peccato eius ac dimittetur ei ²⁷quod si peccaverit anima per ignorantiam de populo terrae ut faciat quicquam ex his quae Domini lege prohibentur atque delinquat ²⁸et cognoverit peccatum suum offeret capram immaculatam ²⁹ponetque manum super caput hostiae quae pro peccato est et immolabit eam in loco holocausti ³⁰tolletque sacerdos de sanguine in digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius ³¹omnem autem auferens adipem sicut auferri solet de victimis pacificorum adolebit super altare in odorem suavitatis Domino rogabitque pro eo et dimittetur ei ³²sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato ovem scilicet immaculatam ³³ponet manum super caput eius et immolabit eam in loco ubi solet holocaustorum caedi hostiae ³⁴sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius ³⁵omnem quoque auferens adipem sicut auferri solet adeps arietis qui immolatur pro pacificis et cremabit super altare in incensum Domini rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur illi

⁵si peccaverit anima et audierit vocem iurantis testisque fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est nisi indicaverit portabit iniquitatem suam ²anima quae tetigerit aliquid immundum sive quod occisum a bestia est aut per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et oblita fuerit immunditiae suae rea est et deliquit ³et si tetigerit quicquam de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto ⁴anima quae iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel bene et id ipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque postea intellexerit delictum suum ⁵agat paenitentiam pro peccato ⁶et offerat agnam de gregibus sive capram orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius ⁷sin autem non potuerit offerre pecus offerat duos turtures vel duos pullos columbarum Domino unum pro peccato et alterum in holocaustum ⁸dabitque eos sacerdoti qui primum offerens pro peccato retorquet caput eius ad pinnulas ita ut collo hereat et non penitus abrumpatur ⁹et asperget de sanguine eius parietem altaris quicquid autem reliquum fuerit faciet destillare ad fundamentum eius quia pro peccato est ¹⁰alterum vero adolebit holocaustum ut fieri solet rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei ¹¹quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures vel duos pullos columbae offeret pro peccato simillam partem oepi decimam non mittet in eam oleum nec turis aliquid inponet quia pro peccato est ¹²tradetque eam

sacerdoti qui plenum ex toto pugillum hauriens cremabit super altare in monumentum eius qui obtulit ¹³rogans pro illo et expians reliquam vero partem ipse habebit in munere ¹⁴locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹⁵anima si praevaricans caerimonias per errorem in his quae Domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii ¹⁶ipsumque quod intulit damni restituet et quintam partem ponet supra tradens sacerdoti qui rogabit pro eo offerens arietem et dimittetur ei ¹⁷anima si peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex his quae Domini lege prohibentur et peccati rea intellexerit iniquitatem suam ¹⁸offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram aestimationemque peccati qui orabit pro eo quod nesciens fecerit et dimittetur ei ¹⁹quia per errorem deliquit in Dominum

6locutus est Dominus ad Mosen dicens ²anima quae peccaverit et contempto Domino negaverit depositum proximo suo quod fidei eius creditum fuerat vel vi aliquid extorserit aut calumniam fecerit ³sive rem perditam invenerit et infitians insuper peierarit et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in quibus peccare solent homines ⁴convicta delicti reddet ⁵omnia quae per fraudem voluit obtinere integra et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat ⁶pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta aestimationem mensuramque delicti ⁷qui rogabit pro eo coram Domino et dimittetur illi pro singulis quae faciendo peccaverit ⁸locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁹praecipe Aaron et filiis eius haec est lex holocausti cremabitur in altari tota nocte usque mane ignis ex eodem altari erit ¹⁰vestietur sacerdos tunica et feminalibus lineis tolletque cineres quos vorans ignis exusit et ponens iuxta altare ¹¹spoliabitur prioribus vestimentis indutusque aliis efferet eos extra castra et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet ¹²ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies et inposito holocausto desuper adolebit adipem pacificorum ¹³ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari ¹⁴haec est lex sacrificii et libamentorum quae offerent filii Aaron coram Domino et coram altari ¹⁵tollet sacerdos pugillum similiae quae conspersa est oleo et totum tus quod super similam positum est adolebitque illud in altari in monumentum odoris suavissimi Domino ¹⁶reliquam autem partem similiae comedet Aaron cum filiis suis absque fermento et comedet in loco sancto atrii tabernaculi ¹⁷ideo autem non fermentabitur quia pars eius in Domini offertur incensum sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto ¹⁸mares tantum stirpis Aaron comedent illud legitimum ac sempiternum est in generationibus vestris de sacrificiis Domini omnis qui tetigerit illa sanctificabitur ¹⁹et locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁰haec est oblatio Aaron et filiorum eius quam offerre debent Domino in die unctionis suae decimam

partem oephi offerent similiae in sacrificio sempiterno medium eius mane et medium vespere ²¹quae in sartagine oleo conspersa frigetur offeret autem eam calidam in odorem suavissimum Domino ²²sacerdos qui patri iure successerit et tota cremabitur in altari ²³omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedet ex eo ²⁴locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁵loquere Aaron et filiis eius ista est lex hostiae pro peccato in loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram Domino sanctum sanctorum est ²⁶sacerdos qui offert comedet eam in loco sancto in atrio tabernaculi ²⁷quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lavabitur in loco sancto ²⁸vas autem fictile in quo cocta est confringetur quod si vas aeneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua ²⁹omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius quia sanctum sanctorum est ³⁰hostia enim quae caeditur pro peccato cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed conburetur igni

7haec quoque est lex hostiae pro delicto sancta sanctorum est ²idcirco ubi immolatur holocaustum mactabitur et victima pro delicto sanguis eius per gyrum fundetur altaris ³offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia ⁴duos renunculos et pinguedinem quae iuxta ilia est reticulumque iecoris cum renunculis ⁵et adolebit ea sacerdos super altare incensum est Domini pro delicto ⁶omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus quia sanctum sanctorum est ⁷sicut pro peccato offertur hostia ita et pro delicto utriusque hostiae lex una erit ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit ⁸sacerdos qui offert holocausti victimam habebit pellem eius ⁹et omne sacrificium similiae quod coquitur in clibano et quicquid in craticula vel in sartagine praeparatur eius erit sacerdotis a quo offertur ¹⁰sive oleo conspersa sive arida fuerit cunctis filiis Aaron aequa mensura per singulos dividetur ¹¹haec est lex hostiae pacificorum quae offertur Domino ¹²si pro gratiarum actione fuerit oblatio offerent panes absque fermento conspersos oleo et lagana azyma uncta oleo coctamque similam et collyridas olei admixtione conspersas ¹³panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum quae immolatur pro pacificis ¹⁴ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino et erit sacerdotis qui fundet hostiae sanguinem ¹⁵cuius carnes eadem comedentur die nec remanebit ex eis quicquam usque mane ¹⁶si voto vel sponte quisquam obtulerit hostiam eadem similiter edetur die sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est ¹⁷quicquid autem tertius invenerit dies ignis absumet ¹⁸si quis de carnibus victimae pacificorum die tertio comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti quin potius quaecumque animal se edulio contaminarit praevaricationis rea erit ¹⁹caro quae aliquid tetigerit immundum non comedetur sed conburetur igni qui fuerit mundus vescetur ea ²⁰anima polluta quae ederit de carnibus hostiae pacificorum quae oblata est

Domino peribit de populis suis ²¹et quae tetigerit immunditiam hominis vel iumenti sive omnis rei quae polluere potest et comederit de huiusmodi carnibus interibit de populis suis ²²locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²³loquere filiis Israhel adipem bovis et ovis et caprae non comedetis ²⁴adipem cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in usus varios ²⁵si quis adipem qui offerri debet in incensum Domini comederit peribit de populo suo ²⁶sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam de avibus quam de pecoribus ²⁷omnis anima quae ederit sanguinem peribit de populis suis ²⁸locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁹loquere filiis Israhel qui offert victimam pacificorum Domino offerat simul et sacrificium id est libamenta eius ³⁰tenebit manibus adipem hostiae et pectusculum cumque ambo oblata Domino consecrarit tradet sacerdoti ³¹qui adolebit adipem super altare pectusculum autem erit Aaron et filiorum eius ³²armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis ³³qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum Aaron ipse habebit et armum dextrum in portione sua ³⁴pectusculum enim elationis et armum separationis tuli a filiis Israhel de hostiis eorum pacificis et dedi Aaron sacerdoti ac filiis eius lege perpetua ab omni populo Israhel ³⁵haec est unctio Aaron et filiorum eius in caerimoniis Domini die qua obtulit eos Moses ut sacerdotio fungerentur ³⁶et quae praecepit dari eis Dominus a filiis Israhel religione perpetua in generationibus suis ³⁷ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto et pro consecratione et pacificorum victimis ³⁸quas constituit Dominus Mosi in monte Sinai quando mandavit filiis Israhel ut offerrent oblationes suas Domino in deserto Sinai

8locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²tolle Aaron cum filiis suis vestes eorum et unctionis oleum vitulum pro peccato duos arietes canistrum cum azymis ³et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi ⁴fecit Moses ut Dominus imperarat congregataque omni turba ante fores ⁵ait iste est sermo quem iussit Dominus fieri ⁶statimque obtulit Aaron et filios eius cumque lavisset eos ⁷vestivit pontificem subucula linea accingens eum balteo et induens tunica hyacinthina et desuper umerale inposuit ⁸quod adstringens cingulo aptavit rationali in quo erat doctrina et veritas ⁹cidarim quoque textit caput et super eam contra frontem posuit lamminam auream consecratam in sanctificationem sicut praeceperat ei Dominus ¹⁰tulit et unctionis oleum quo levit tabernaculum cum omni supellectili sua ¹¹cumque sanctificans aspersionem altare septem vicibus unxit illud et omnia vasa eius labrumque cum basi sua sanctificavit oleo ¹²quod fundens super caput Aaron unxit eum et consecravit ¹³filios quoque eius oblatos vestivit tunicis lineis et cinxit balteo inposuitque mitras ut iusserat Dominus ¹⁴obtulit et vitulum pro peccato cumque super caput eius posuissent Aaron et filii eius manus suas ¹⁵immolavit eum hauriens sanguinem et tincto digito

tetigit cornua altaris per gyrum quo expiato et sanctificato fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius ¹⁶adipem autem qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosque renunculos cum arvinulis suis adolevit super altare ¹⁷vitulum cum pelle carnibus et fimo cremans extra castra sicut praeceperat Dominus ¹⁸obtulit et arietem in holocaustum super cuius caput cum inposuissent Aaron et filii eius manus suas ¹⁹immolavit eum et fudit sanguinem eius per altaris circuitum ²⁰ipsumque arietem in frusta concidens caput eius et artus et adipem adolevit igni ²¹lotis prius intestinis et pedibus totumque simul arietem incendit super altare eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino sicut praeceperat ei ²²obtulit et arietem secundum in consecrationem sacerdotum posueruntque super caput illius Aaron et filii eius manus suas ²³quem cum immolasset Moses sumens de sanguine tetigit extremum auriculae dextrae Aaron et pollicem manus eius dextrae similiter et pedis ²⁴obtulit et filios Aaron cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrae et pollices manus ac pedis dextri reliquum fudit super altare per circuitum ²⁵adipem vero et caudam omnemque pinguedinem quae operit intestina reticulumque iecoris et duos renes cum adipibus suis et armo dextro separavit ²⁶tollens autem de canistro azymorum quod erat coram Domino panem absque fermento et collyridam conspersam oleo lagantumque posuit super adipem et armum dextrum ²⁷tradens simul omnia Aaron et filiis eius qui postquam levaverunt ea coram Domino ²⁸rursum suscepta de manibus eorum adolevit super altare holocausti eo quod consecrationis esset oblatio in odorem suavitatis sacrificii Domini ²⁹tulit et pectusculum elevans illud coram Domino de ariete consecrationis in partem suam sicut praeceperat ei Dominus ³⁰adsumensque unguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super Aaron et vestimenta eius et super filios illius ac vestes eorum ³¹cumque sanctificasset eos in vestitu suo praecepit eis dicens coquite carnes ante fores tabernaculi et ibi comedite eas panes quoque consecrationis edite qui positi sunt in canistro sicut praecepit mihi dicens Aaron et filii eius comedent eos ³²quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus ignis absument ³³de ostio quoque tabernaculi non exhibitis septem diebus usque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestrae septem enim diebus finitur consecratio ³⁴sicut et inpraesentiarum factum est ut ritus sacrificii conpleretur ³⁵die ac nocte manebitis in tabernaculo observantes custodias Domini ne moriamini sic enim mihi praeceptum est ³⁶feceruntque Aaron et filii eius cuncta quae locutus est Dominus per manum Mosi

9facto autem octavo die vocavit Moses Aaron et filios eius ac maiores natu Israhel dixitque ad Aaron ²tolle de armento vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque immaculatos et offer illos coram Domino ³et ad filios Israhel loqueris tollite hircum pro peccato et vitulum atque agnum anniculos et sine macula in holocaustum

⁴bovem et arietem pro pacificis et immolate eos coram Domino in sacrificio singulorum similam oleo conspersam offerentes hodie enim Dominus apparebit vobis ⁵tulerunt ergo cuncta quae iusserat Moses ad ostium tabernaculi ubi cum omnis staret multitudo ⁶ait Moses iste est sermo quem praecepit Dominus facite et apparebit vobis gloria eius ⁷dixit et ad Aaron accede ad altare et immola pro peccato tuo offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo cumque mactaveris hostiam populi ora pro eo sicut praecepit Dominus ⁸statimque Aaron accedens ad altare immolavit vitulum pro peccato suo ⁹cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui in quo tinguens digitum tetigit cornua altaris et fudit residuum ad basim eius ¹⁰adipemque et renunculos ac reticulum iecoris quae sunt pro peccato adolevit super altare sicut praeceperat Dominus Mose ¹¹carnes vero et pellem eius extra castra combusit igni ¹²immolavit et holocausti victimam obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius quem fudit per altaris circuitum ¹³ipsam etiam hostiam in frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt quae omnia super altare cremavit igni ¹⁴lotis prius aqua intestinis et pedibus ¹⁵et pro peccato populi offerens mactavit hircum expiatoque altari ¹⁶fecit holocaustum ¹⁷addens in sacrificio libamenta quae pariter offeruntur et adolens ea super altare absque caerimoniis holocausti matutini ¹⁸immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi obtuleruntque ei filii sui sanguinem quem fudit super altare in circuitu ¹⁹adipes autem bovis et caudam arietis renunculosque cum adipibus suis et reticulum iecoris ²⁰posuerunt super pectora cumque cremati essent adipes in altari ²¹pectora eorum et armos dextros separavit Aaron elevans coram Domino sicut praeceperat Moses ²²et tendens manum contra populum benedixit eis sicque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit ²³ingressi autem Moses et Aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi benedixerunt populo apparuitque gloria Domini omni multitudini ²⁴et ecce egressus ignis a Domino devoravit holocaustum et adipes qui erant super altare quod cum vidissent turbae laudaverunt Dominum ruentes in facies suas

10 arreptisque Nadab et Abiu filii Aaron turibulis posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram Domino ignem alienum quod eis praeceptum non erat ²egressusque ignis a Domino devoravit eos et mortui sunt coram Domino ³dixitque Moses ad Aaron hoc est quod locutus est Dominus sanctificabor in his qui adpropinquant mihi et in conspectu omnis populi glorificabor quod audiens tacuit Aaron ⁴vocatis autem Moses Misahel et Elsaphan filios Ozihel patrum Aaron ait ad eos ite et colligite fratres vestros de conspectu sanctuarii et asportate extra castra ⁵confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis et eiecerunt foras ut sibi fuerat imperatum ⁶locutus est Moses ad Aaron et ad Eleazar atque Ithamar filios eius capita vestra nolite nudare et vestimenta noli-

te scindere ne forte moriamini et super omnem coetum oriatur indignatio fratres vestri et omnis domus Israhel plangent incendium quod Dominus suscitavit ⁷vos autem non egredimini fores tabernaculi alioquin peribitis oleum quippe sanctae unctionis est super vos qui fecerunt omnia iuxta praeceptum Mose ⁸dixit quoque Dominus ad Aaron ⁹vinum et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui quando intratis tabernaculum testimonii ne moriamini quia praeceptum est sempiternum in generationes vestras ¹⁰et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum inter pollutum et mundum ¹¹doceatisque filios Israhel omnia legitima mea quae locutus est Dominus ad eos per manum Mose ¹²locutusque est Moses ad Aaron et ad Eleazar atque Ithamar filios eius qui residui erant tollite sacrificium quod remansit de oblatione Domini et comedite illud absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est ¹³comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini sicut praeceptum est mihi ¹⁴pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filii tui ac filiae tuae tecum tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum Israhel ¹⁵eo quod armum et pectus et adipes qui cremantur in altari elevaverint coram Domino et pertineant ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut praecepit Dominus ¹⁶inter haec hircum qui oblatum fuerat pro peccato cum quaereret Moses exustum reperit iratusque contra Eleazar et Ithamar filios Aaron qui remanserant ait ¹⁷cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto quae sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu Domini ¹⁸praesertim cum de sanguine illius non sit inlatum intra sancta et comedere eam debueritis in sanctuario sicut praeceptum est mihi ¹⁹respondit Aaron oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coram Domino mihi autem accidit quod vides quomodo potui comedere eam aut placere Domino in caerimoniis mente lugubri ²⁰quod cum audisset Moses recepit satisfactionem

11 locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²dicite filiis Israhel haec sunt animalia quae comedere debetis de cunctis animantibus terrae ³omne quod habet unguam et ruminat in pecoribus comedetis ⁴quicquid autem ruminat quidem et habet unguam sed non dividit eam sicut camelus et cetera non comedetis illud et inter immunda reputabitis ⁵chyrogryllus qui ruminat unguamque non dividit immundus est ⁶lepus quoque nam et ipse ruminat sed unguam non dividit ⁷et sus qui cum unguam dividat non ruminat ⁸horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis quia immunda sunt vobis ⁹haec sunt quae gignuntur in aquis et vesci licitum est omne quod habet pinnulas et squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis ¹⁰quicquid autem pinnulas et squamas non habet eorum quae in aquis moventur et vivunt abominabile vobis ¹¹et execrandum erit carnes eorum non come-

detis et morticina vitabitis ¹²cuncta quae non habent pinulas et squamas in aquis polluta erunt ¹³haec sunt quae de avibus comedere non debetis et vitanda sunt vobis aquilam et grypem et alietum ¹⁴milvum ac vulturem iuxta genus suum ¹⁵et omne corvini generis in similitudinem suam ¹⁶strutionem et noctuam et larum et accipitrem iuxta genus suum ¹⁷bubonem et mergulum et ibin ¹⁸cycnum et onocrotalum et porphirionem ¹⁹erodionem et charadriionem iuxta genus suum opupam quoque et vesperilionem ²⁰omne de volucribus quod graditur super quattuor pedes abominabile erit vobis ²¹quicquid autem ambulat quidem super quattuor pedes sed habet longiora retro crura per quae salit super terram ²²comedere debetis ut est brucus in genere suo et attacus atque ophiomachus ac lucusta singula iuxta genus suum ²³quicquid autem ex volucribus quattuor tantum habet pedes execrabile erit vobis ²⁴et quicumque morticina eorum tetigerit polluetur et erit immundus usque ad vesperum ²⁵et si necesse fuerit ut portet quippiam horum mortuum lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad solis occasum ²⁶omne animal quod habet quidem unguam sed non dividit eam nec ruminat immundum erit et quicquid tetigerit illud contaminabitur ²⁷quod ambulat super manus ex cunctis animantibus quae incedunt quadrupedia immundum erit qui tetigerit morticina eorum polluetur usque ad vesperum ²⁸et qui portaverit huiusmodi cadavera lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperum quia omnia haec immunda sunt vobis ²⁹hoc quoque inter polluta reputabitur de his quae moventur in terra mustela et mus et corcodillus singula iuxta genus suum ³⁰migale et cameleon et stelio ac lacerta et talpa ³¹omnia haec immunda sunt qui tetigerit morticina eorum immundus erit usque ad vesperum ³²et super quod ceciderit quicquam de morticinis eorum polluetur tam vas ligneum et vestimentum quam pelles et cilicia et in quocumque fit opus tingentur aqua et polluta erunt usque ad vesperum et sic postea mundabuntur ³³vas autem fictile in quo horum quicquam intro ceciderit polluetur et idcirco frangendum est ³⁴omnis cibus quem comeditis si fusa fuerit super eum aqua immundus erit et omne liquens quod bibitur de universo vase immundum erit ³⁵et quicquid de morticinis istiusmodi ceciderit super illud immundum erit sive clibani sive cytropodes destruentur et immundi erunt ³⁶fontes vero et cisternae et omnis aquarum congregatio munda erit qui morticinum eorum tetigerit polluetur ³⁷si ceciderint super sementem non polluent eam ³⁸sin autem quispiam aqua sementem perfuderit et postea morticinis tacta fuerit ilico polluetur ³⁹si mortuum fuerit animal quod licet vobis comedere qui cadaver eius tetigerit immundus erit usque ad vesperum ⁴⁰et qui comederit ex eo quippiam sive portaverit lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperum ⁴¹omne quod reptat super terram abominabile erit nec adsumetur in cibum ⁴²quicquid super pectus quadrupes graditur et multos habet pedes sive per humum trahitur non comedetis quia abominabile est ⁴³nolite con-

taminare animas vestras nec tangatis quicquam eorum ne immundi sitis ⁴⁴ego enim sum Dominus Deus vester sancti estote quoniam et ego sanctus sum ne polluatis animas vestras in omni reptili quod movetur super terram ⁴⁵ego sum Dominus qui eduxi vos de terra Aegypti ut essem vobis in Deum sancti eritis quia et ego sanctus sum ⁴⁶ista est lex animantium et volucrum et omnis animae viventis quae movetur in aqua et reptat in terra ⁴⁷ut differentias noverritis mundi et immundi et sciatis quid comedere et quid respuere debeatis

12locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere filiis Israhel et dices ad eos mulier si suscepto semine pepererit masculum immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstruae ³et die octavo circumcidetur infantulus ⁴ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suae omne sanctum non tanget nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius ⁵sin autem feminam pepererit immunda erit duabus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta ac sex diebus manebit in sanguine purificationis suae ⁶cumque expleti fuerint dies purificationis eius pro filio sive pro filia deferet agnum anniculum in holocaustum et pullum columbae sive turturem pro peccato ad ostium tabernaculi testimonii et tradet sacerdoti ⁷qui offeret illa coram Domino et rogabit pro ea et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui ista est lex parientis masculum ac feminam ⁸quod si non invenerit manus eius nec potuerit offerre agnum sumet duos turtures vel duos pullos columbae unum in holocaustum et alterum pro peccato orabitque pro ea sacerdos et sic mundabitur

13locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula aut quasi lucens quippiam id est plaga leprae adducetur ad Aaron sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius ³qui cum viderit lepram in cute et pilos in album mutatos colorem ipsamque speciem leprae humiliorem cute et carne reliqua plaga leprae est et ad arbitrium eius separabitur ⁴sin autem lucens candor fuerit in cute nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini recludet eum sacerdos septem diebus ⁵et considerabit die septimo et siquidem lepra ultra non creverit nec transierit in cute priores terminos rursum includet eum septem diebus aliis ⁶et die septimo contemplabitur si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute mundabit eum quia scabies est lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit ⁷quod si postquam a sacerdote visus est et redditus munditiae iterum lepra creverit adducetur ad eum ⁸et inmunditiae condemnabitur ⁹plaga leprae si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem ¹⁰et videbit eum cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutabit aspectum ipsa quoque caro viva apparuerit ¹¹lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti contaminabit itaque eum sacerdos et non recludet quia perspicue inmunditia est ¹²sin autem effluerit discurrens lepra in cute et operuerit

omnem carnem a capite usque ad pedes quicquid sub aspectu oculorum cadit ¹³considerabit eum sacerdos et teneri lepra mundissima iudicabit eo quod omnis in candorem versa sit et idcirco homo mundus erit ¹⁴quando vero caro vivens in eo apparuerit ¹⁵tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter imundos reputabitur caro enim viva si lepra aspergatur immunda est ¹⁶quod si rursus versa fuerit in alborem et totum hominem operuerit ¹⁷considerabit eum sacerdos et mundum esse decernet ¹⁸caro et cutis in qua ulcus natum est et sanatum ¹⁹et in loco ulceris cicatrix apparuerit alba sive subrufa adducetur homo ad sacerdotem ²⁰qui cum viderit locum leprae humiliorem carne reliqua et pilos versos in candorem contaminabit eum plaga enim leprae orta est in ulcere ²¹quod si pilus coloris est pristini et cicatrix subobscura et vicina carne non est humilior recludet eum septem diebus ²²et si quidem creverit adiudicabit eum leprae ²³sin autem steterit in loco suo ulceris est cicatrix et homo mundus erit ²⁴caro et cutis quam ignis exuserit et sanata albam sive rufam habuerit cicatricem ²⁵considerabit eam sacerdos et ecce versa est in alborem et locus eius reliqua cute humilior contaminabit eum quia plaga leprae in cicatrice orta est ²⁶quod si pilorum color non fuerit inmutatus nec humilior plaga carne reliqua et ipsa leprae species fuerit subobscura recludet eum septem diebus ²⁷et die septimo contemplabitur si creverit in cute lepra contaminabit eum ²⁸sin autem in loco suo candor steterit non satis clarus plaga combustionis est et idcirco mundabitur quia cicatrix est combusturae ²⁹vir sive mulier in cuius capite vel barba germinarit lepra videbit eos sacerdos ³⁰et si quidem humilior fuerit locus carne reliqua et capillus flavus solitoque subtilior contaminabit eos quia lepra capitis ac barbae est ³¹sin autem viderit et locum maculae aequalem vicinae carni et capillum nigrum recludet eos septem diebus ³²et die septimo intuebitur si non creverit macula et capillus sui coloris est et locus plagae carni reliquae aequalis ³³radetur homo absque loco maculae et includetur septem diebus aliis ³⁴si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco suo nec humilior carne reliqua mundabit eum lotisque vestibis mundus erit ³⁵sin autem post emundationem rursus creverit macula in cute ³⁶non quaeret amplius utrum capillus in flavum colorem sit commutatus quia aperte immundus est ³⁷porro si steterit macula et capilli nigri fuerint noverit hominem esse sanatum et confidenter eum pronuntiet mundum ³⁸vir et mulier in cuius cute candor apparuerit ³⁹intuebitur eos sacerdos si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cute sciat non esse lepram sed maculam coloris candidi et hominem mundum ⁴⁰vir de cuius capite capilli fluunt calvus ac mundus est ⁴¹et si a fronte ceciderint pili recalvaster et mundus est ⁴²sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus ⁴³et hoc sacerdos viderit condemnabit eum haut dubiae leprae quae orta est in calvitio ⁴⁴quicumque ergo maculatus fuerit lepra et separatus ad arbitrium sacerdotis ⁴⁵habebit vestimenta disuta caput nudum os veste contectum contaminatum ac

sordidum se clamabit ⁴⁶omni tempore quo leprosus est et immundus solus habitabit extra castra ⁴⁷vestis lanea sive linea quae lepram habuerit ⁴⁸in stamine atque subtemine aut certe pellis vel quicquid ex pelle confectum est ⁴⁹si alba aut rufa macula fuerit infecta lepra reputabitur ostendeturque sacerdoti ⁵⁰qui consideratam recludet septem diebus ⁵¹et die septimo rursus aspiciens si crevisse deprehenderit lepra perseverans est pollutum iudicabit vestimentum et omne in quo fuerit inventa ⁵²et idcirco comburetur flammis ⁵³quod si eam viderit non crevisse ⁵⁴praecipiet et lavabunt id in quo lepra est recludetque illud septem diebus aliis ⁵⁵et cum viderit faciem quidem pristinam non reversam nec tamen crevisse lepram immundum iudicabit et igne comburet eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra ⁵⁶sin autem obscurior fuerit locus leprae postquam vestis est lota abrumpet eum et a solido dividet ⁵⁷quod si ultra apparuerit in his locis quae prius immacolata erant lepra volatilis et vaga debet igne comburi ⁵⁸si cessaverit lavabit ea quae pura sunt secundo et munda erunt ⁵⁹ista est lex leprae vestimenti lanei et linei staminis atque subteminis omnisque supellectilis pelliciae quomodo mundari debeat vel contaminari

14locutusque est Dominus ad Moysen dicens ²hic est ritus leprosi quando mundandus est adducetur ad sacerdotem ³qui egressus e castris cum invenerit lepram esse mundatam ⁴praecipiet ei qui purificatur ut offerat pro se duos passeris vivos quos vesci licitum est et lignum cedrinum vermiculumque et hysopum ⁵et unum e passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes ⁶alium autem vivum cum ligno cedrino et cocco et hysopo tinguet in sanguine passeris immolati ⁷quo asperget illum qui mundandus est septies ut iure purgetur et dimittet passerem vivum ut in agrum avolet ⁸cumque laverit vestimenta sua radet omnes pilos corporis et lavabitur aqua purificatusque ingredietur castra ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus ⁹et die septimo radat capillos capitis barbamque et supercilia ac totius corporis pilos et lotis rursus vestibis et corpore ¹⁰die octavo adsumet duos agnos immaculatos et ovem anniculam absque macula et tres decimas similiae in sacrificium quae conspersa sit oleo et seorsum olei sextarium ¹¹cumque sacerdos purificans hominem statuerit eum et haec omnia coram Domino in ostio tabernaculi testimonii ¹²tollet agnum et offeret eum pro delicto oleique sextarium et oblati ante Dominum omnibus ¹³immolabit agnum ubi immolari solet hostia pro peccato et holocaustum id est in loco sancto sicut enim pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia sancta sanctorum est ¹⁴adsumensque sacerdos de sanguine hostiae quae immolata est pro delicto ponet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur et super pollices manus dextrae et pedis ¹⁵et de olei sextario mittet in manum suam sinistram ¹⁶tinguetque digitum dextrum in eo et asperget septies contra Dominum

¹⁷quod autem reliquum est olei in leva manu fundet super extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur et super pollices manus ac pedis dextri et super sanguinem qui fusus est pro delicto ¹⁸et super caput eius ¹⁹rogabitque pro eo coram Domino et faciet sacrificium pro peccato tunc immolabit holocaustum ²⁰et ponet illud in altari cum libamentis suis et homo rite mundabitur ²¹quod si pauper est et non potest manus eius invenire quæ dicta sunt adsumet agnum pro delicto ad oblationem ut roget pro eo sacerdos decimamque partem similæ conspersæ oleo in sacrificium et olei sextarium ²²duosque turtures sive duos pullos columbæ quorum sit unus pro peccato et alter in holocaustum ²³offeretque ea die octavo purificationis suæ sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino ²⁴qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei levabit simul ²⁵immolatoque agno de sanguine eius ponet super extremum auriculæ dextræ illius qui mundatur et super pollices manus eius ac pedis dextri ²⁶olei vero partem mittet in manum suam sinistram ²⁷in quo tinguens digitum dextræ manus asperget septies contra Dominum ²⁸tangetque extremum dextræ auriculæ illius qui mundatur et pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto ²⁹reliquam autem partem olei quæ est in sinistra manu mittet super caput purificati ut placet pro eo Dominum ³⁰et turturem sive pullum columbæ offeret ³¹unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis ³²hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundationem sui ³³locutus est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ³⁴cum ingressi fueritis terram Chanaan quam ego dabo vobis in possessionem si fuerit plaga lepræ in aedibus ³⁵ibit cuius est domus nuntians sacerdoti et dicet quasi plaga lepræ videtur mihi esse in domo mea ³⁶at ille præcipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit ne immunda fiant omnia quæ in domo sunt intrabitque postea ut consideret domus lepram ³⁷et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua ³⁸egredietur ostium domus et statim claudet eam septem diebus ³⁹reversusque die septimo considerabit eam si invenerit crevisse lepram ⁴⁰iubebit erui lapides in quibus lepra est et proici eos extra civitatem in loco immundo ⁴¹domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem rasuræ extra urbem in loco immundo ⁴²lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum ⁴³sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita ⁴⁴ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis lepra est perseverans et immunda domus ⁴⁵quam statim destruent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco immundo ⁴⁶qui intraverit domum quando clausa est immundus erit usque ad vesperum ⁴⁷et qui dormierit in ea et comederit quippiam lavabit vestimenta sua ⁴⁸quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo

lita est purificabit eam reddita sanitate ⁴⁹et in purificationem eius sumet duos passerres lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum ⁵⁰et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas ⁵¹tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum et intinguet omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus et asperget domum septies ⁵²purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo ⁵³cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere orabit pro domo et iure mundabitur ⁵⁴ista est lex omnis lepræ et percussuræ ⁵⁵lepræ vestium et domorum ⁵⁶cicatricis et erumpentium popularum lucentis maculæ et in varias species coloribus inmutatis ⁵⁷ut possit sciri quo tempore mundum quid vel immundum sit

15locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²loquimini filiis Israhel et dicite eis vir qui patitur fluxum seminis immundus erit ³et tunc iudicabitur huic vitio subiacere cum per momenta singula adhererit carni illius atque concreverit foedus humor ⁴omne stratum in quo dormierit immundum erit et ubicumque sederit ⁵si quis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ⁶si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ⁷qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ⁸si salivam huiusmodi homo iecerit super eum qui mundus est lavabit vestem suam et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ⁹sagma super quo sederit immundum erit ¹⁰et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum qui portaverit horum aliquid lavabit vestem suam et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ¹¹omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ¹²vas fictile quod tetigerit confringetur vas autem ligneum lavabitur aqua ¹³si sanatus fuerit qui huiusmodi sustinet passionem numerabit septem dies post emundationem sui et lotis vestibus ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus ¹⁴die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbæ et veniet in conspectu Domini ad ostium tabernaculi testimonii dabitque eos sacerdoti ¹⁵qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro eo coram Domino ut emundetur a fluxu seminis sui ¹⁶vir de quo egreditur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et immundus erit usque ad vesperum ¹⁷vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et immunda erit usque ad vesperum ¹⁸mulier cum qua coierit lavabitur aqua et immunda erit usque ad vesperum ¹⁹mulier quæ redeunte mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur ²⁰omnis qui tetigerit eam immundus erit usque ad vesperum ²¹et in quo dormierit vel sederit diebus separationis suæ polluetur ²²qui tetigerit lectum eius lavabit vestimen-

ta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ²³omne vas super quo illa sederit quisquis adtigerit lavabit vestimenta sua et lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum ²⁴si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis immundus erit septem diebus et omne stratum in quo dormierit polluatur ²⁵mulier quae patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstrualis vel quae post menstruum sanguinem fluere non cessat quamdiu huic subiacet passioni immunda erit quasi sit in tempore menstruo ²⁶omne stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum erit ²⁷quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum ²⁸si steterit sanguis et fluere cessarit numerabit septem dies purificationis suae ²⁹et octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbae ad ostium tabernaculi testimonii ³⁰qui unum faciet pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro ea coram Domino et pro fluxu immunditiae eius ³¹docebitis ergo filios Israhel ut caveant immunditiam et non moriantur in sordibus suis cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos ³²ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu ³³et quae menstruis temporibus separatur vel quae iugi fluit sanguine et hominis qui dormierit cum ea

16locutusque est Dominus ad Mosen post mortem duum filiorum Aaron quando offerentes ignem alienum interfecti sunt ²et praecepit ei dicens loquere ad Aaron fratrem tuum ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculum ³nisi haec ante fecerit vitulum offeret pro peccato et arietem in holocaustum ⁴tunica linea vestietur feminalibus lineis verecunda celabit accingetur zona linea cidarim lineam inponet capiti haec enim vestimenta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur ⁵suscipietque ab universa multitudine filiorum Israhel duos hircos pro peccato et unum arietem in holocaustum ⁶cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua ⁷duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonii ⁸mittens super utrumque sortem unam Domino et alteram capro emissario ⁹cuius sors exierit Domino offeret illum pro peccato ¹⁰cuius autem in caprum emissarium statuet eum vivum coram Domino ut fundat preces super eo et emittat illum in solitudinem ¹¹his rite celebratis offeret vitulum et rogans pro se et pro domo sua immolabit eum ¹²adsumptoque turibulo quod de prunis altaris impleverit et hauriens manu compositum thymiama in incensum ultra velum intrabit in sancta ¹³ut positus super ignem aromatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur ¹⁴tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem ¹⁵cumque mactaverit hircum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra velum sicut praeceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi ¹⁶et expiet sanctuarium ab

immunditiis filiorum Israhel et a praevaricationibus eorum cunctisque peccatis iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum ¹⁷nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro universo coetu Israhel donec egrediatur ¹⁸cum autem exierit ad altare quod coram Domino est oret pro se et sumptum sanguinem vituli atque hirci fundat super cornua eius per gyrum ¹⁹aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud ab immunditiis filiorum Israhel ²⁰postquam emundarit sanctuarium et tabernaculum et altare tunc offerat hircum viventem ²¹et posita utraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates filiorum Israhel et universa delicta atque peccata eorum quae inprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in desertum ²²cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto ²³revertetur Aaron in tabernaculum testimonii et depositis vestibus quibus prius indutus erat cum intraret sanctuarium relictisque ibi ²⁴lavabit carnem suam in loco sancto indueturque vestimentis suis et postquam egressus obtulerit holocaustum suum ac plebis rogabit tam pro se quam pro populo ²⁵et adipem qui oblatus est pro peccatis adolebit super altare ²⁶ille vero qui dimiserit caprum emissarium lavabit vestimenta sua et corpus aqua et sic ingredietur in castra ²⁷vitulum autem et hircum qui pro peccato fuerant immolati et quorum sanguis inlatus est ut in sanctuario expiatio conpleretur asportabunt foras castra et comburent igni tam pelles quam carnes eorum et fimum ²⁸et quicumque combuserit ea lavabit vestimenta sua et carnem aqua et sic ingredietur in castra ²⁹eritque hoc vobis legitimum sempiternum mense septimo decima die mensis adfligetis animas vestras nullumque facietis opus sive indigena sive advena qui peregrinatur inter vos ³⁰in hac die expiatio erit vestri atque mundatio ab omnibus peccatis vestris coram Domino mundabimini ³¹sabbatum enim requietionis est et adfligetis animas vestras religione perpetua ³²expiabit autem sacerdos qui unctus fuerit et cuius initiatae manus ut sacerdotio fungatur pro patre suo indueturque stola linea et vestibus sanctis ³³et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare sacerdotes quoque et universum populum ³⁴eritque hoc vobis legitimum sempiternum ut oretis pro filiis Israhel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno fecit igitur sicut praeceperat Dominus Mosi

17et locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere Aaron et filiis eius et cunctis filiis Israhel et dices ad eos iste est sermo quem mandavit Dominus dicens ³homo qui libet de domo Israhel si occiderit bovem aut ovem sive capram in castris vel extra castra ⁴et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem Domino sanguinis reus erit quasi sanguinem fuderit sic peribit de medio populi sui ⁵ideo offerre debent sacerdoti filii Israhel hostias suas quas occidunt in agro ut sanctificentur Domino ante ostium taber-

naculi testimonii et immolent eas hostias pacificas Domino ⁶fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino ⁷et nequaquam ultra immolabunt hostias suas daemonibus cum quibus fornicati sunt legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum ⁸et ad ipsos dices homo de domo Israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos qui obtulerit holocaustum sive victimam ⁹et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur Domino interibit de populo suo ¹⁰homo quilibet de domo Israhel et de advenis qui peregrinantur inter eos si comederit sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius et disperdam eam de populo suo ¹¹quia anima carnis in sanguine est et ego dedi illum vobis ut super altare in eo expietis pro animabus vestris et sanguis pro animae piaculo sit ¹²idcirco dixi filiis Israhel omnis anima ex vobis non comedet sanguinem nec ex advenis qui peregrinantur inter vos ¹³homo quicumque de filiis Israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos si venatione atque aucupio ceperit feram vel avem quibus vesci licitum est fundat sanguinem eius et operiat illum terra ¹⁴anima enim omnis carnis in sanguine est unde dixi filiis Israhel sanguinem universae carnis non comedetis quia anima carnis in sanguine est et quicumque comederit illum interibit ¹⁵anima quae comederit morticinum vel captum a bestia tam de indigenis quam de advenis lavabit vestes suas et semet ipsum aqua et contaminatus erit usque ad vesperum et hoc ordine mundus fiet ¹⁶quod si non laverit vestimenta sua nec corpus portabit iniquitatem suam

¹⁸locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²loquere filiis Israhel et dices ad eos ego Dominus Deus vester ³iuxta consuetudinem terrae Aegypti in qua habitastis non facietis et iuxta morem regionis Chanaan ad quam ego introducturus sum vos non agetis nec in legitimis eorum ambulabitis ⁴facietis iudicia mea et praecepta servabitis et ambulabitis in eis ego Dominus Deus vester ⁵custodite leges meas atque iudicia quae faciens homo vivet in eis ego Dominus ⁶omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet ut revelet turpitudinem eius ego Dominus ⁷turpitudinem patris et turpitudinem matris tuae non discoperies mater tua est non revelabis turpitudinem eius ⁸turpitudinem uxoris patris tui non discoperies turpitudinem enim patris tui est ⁹turpitudinem sororis tuae ex patre sive ex matre quae domi vel foris genita est non revelabis ¹⁰turpitudinem filiae filii tui vel neptis ex filia non revelabis quia turpitudinem tua est ¹¹turpitudinem filiae uxoris patris tui quam peperit patri tuo et est soror tua non revelabis ¹²turpitudinem sororis patris tui non discoperies quia caro est patris tui ¹³turpitudinem sororis matris tuae non revelabis eo quod caro sit matris tuae ¹⁴turpitudinem patris tui non revelabis nec accedes ad uxorem eius quae tibi adfinitate coniungitur ¹⁵turpitudinem nurus tuae non revelabis quia uxor filii tui est nec discoperies ignominiam eius ¹⁶turpitudinem

uxoris fratris tui non revelabis quia turpitudinem fratris tui est ¹⁷turpitudinem uxoris tuae et filiae eius non revelabis filiam filii eius et filiam filiae illius non sumes ut reveles ignominiam eius quia caro illius sunt et talis coitus incestus est ¹⁸sororem uxoris tuae in pelicatum illius non accipies nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente ¹⁹ad mulierem quae patitur menstrua non accedes nec revelabis foeditatem eius ²⁰cum uxore proximi tui non coibis nec seminis commixtione maculaberis ²¹de semine tuo non dabis ut consecretur idolo Moloch nec pollues nomen Dei tui ego Dominus ²²cum masculo non commisceberis coitu femineo quia abominatio est ²³cum omni pecore non coibis nec maculaberis cum eo mulier non subcumbet iumento nec miscbitur ei quia scelus est ²⁴ne polluamini in omnibus his quibus contaminatae sunt universae gentes quas ego eiciam ante conspectum vestrum ²⁵et quibus polluta est terra cuius ego scelera visitabo ut evomat habitatores suos ²⁶custodite legitima mea atque iudicia et non faciat ex omnibus abominationibus istis tam indigena quam colonus qui peregrinatur apud vos ²⁷omnes enim execrationes istas fecerunt accolae terrae qui fuerunt ante vos et polluerunt eam ²⁸cavete ergo ne et vos similiter evomat cum paria feceritis sicut evomuit gentem quae fuit ante vos ²⁹omnis anima quae fecerit de abominationibus his quippiam peribit de medio populi sui ³⁰custodite mandata mea nolite facere quae fecerunt hii qui fuerunt ante vos et ne polluamini in eis ego Dominus Deus vester

¹⁹locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere ad omnem coetum filiorum Israhel et dices ad eos sancti estote quia ego sanctus sum Dominus Deus vester ³unusquisque matrem et patrem suum timeat sabbata mea custodite ego Dominus Deus vester ⁴nolite converti ad idola nec deos conflates faciat vobis ego Dominus Deus vester ⁵si immolaveritis hostiam pacificorum Domino ut sit placabilis ⁶eo die quo fuerit immolata comedetis eam et die altero quicquid autem residuum fuerit in diem tertium igne comburetis ⁷si quis post biduum comederit ex ea profanus erit et impietatis reus ⁸portabit iniquitatem suam quia sanctum Domini polluit et peribit anima illa de populo suo ⁹cum messueris segetes terrae tuae non tondebis usque ad solum superficiem terrae nec remanentes spicas colliges ¹⁰neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes ego Dominus Deus vester ¹¹non facietis furtum non mentiemini nec decipiet unusquisque proximum suum ¹²non peierabis in nomine meo nec pollues nomen Dei tui ego Dominus ¹³non facies calumniam proximo tuo nec vi opprimes eum non morabitur opus mercennarii apud te usque mane ¹⁴non maledices surdo nec coram caeco pones offendiculum sed timebis Deum tuum quia ego sum Dominus ¹⁵non facies quod iniquum est nec iniuste iudicabis nec consideres personam pauperis nec honores vultus potentis iuste iudica proximo tuo ¹⁶non eris criminator et susurro in populis

non stabis contra sanguinem proximi tui ego Dominus ¹⁷ne oderis fratrem tuum in corde tuo sed publice argue eum ne habeas super illo peccatum ¹⁸non quaeres ultionem nec memor eris iniuriae civium tuorum diliges amicum tuum sicut temet ipsum ego Dominus ¹⁹leges meas custodite iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus agrum non seres diverso semine veste quae ex duobus texta est non indueris ²⁰homo si dormierit cum muliere coitu seminis quae sit ancilla etiam nubilis et tamen pretio non redempta nec libertate donata vapulabunt ambo et non morientur quia non fuit libera ²¹pro delicto autem suo offeret Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem ²²orabitque pro eo sacerdos et pro delicto eius coram Domino et repropitiabitur ei dimitteturque peccatum ²³quando ingressi fueritis terram et plantaveritis in ea ligna pomifera auferetis praepudia eorum poma quae germinant immunda erunt vobis nec edetis ex eis ²⁴quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis Domino ²⁵quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma quae proferunt ego Dominus Deus vester ²⁶non comedetis cum sanguine non augurabimini nec observabitis somnia ²⁷neque in rotundum adtondebitis comam nec radatis barbam ²⁸et super mortuo non incidetis carnem vestram neque figuras aliquas et stigmata facietis vobis ego Dominus ²⁹ne prostitutas filiam tuam et contaminetur terra et impleatur piaculo ³⁰sabbata mea custodite et sanctuarium meum metuite ego Dominus ³¹ne declinetis ad magos nec ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini per eos ego Dominus Deus vester ³²coram cano capite consurge et honora personam senis et time Deum tuum ego sum Dominus ³³si habitaverit advena in terra vestra et moratus fuerit inter vos ne exprobretis ei ³⁴sed sit inter vos quasi indigena et diligetis eum quasi vosmet ipsos fuistis enim et vos advenae in terra Aegypti ego Dominus Deus vester ³⁵nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula in pondere in mensura ³⁶statera iusta et aequa sint pondera iustus modius aequusque sextarius ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ³⁷custodite omnia praecepta mea et universa iudicia et facite ea ego Dominus

20locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²haec loqueris filiis Israhel homo de filiis Israhel et de advenis qui habitant in Israhel si quis dederit de semine suo idolo Moloch morte moriatur populus terrae lapidabit eum ³et ego ponam faciem meam contra illum succidamque eum de medio populi sui eo quod dederit de semine suo Moloch et contaminaverit sanctuarium meum ac polluerit nomen sanctum meum ⁴quod si neglegens populus terrae et quasi parvipendens imperium meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo Moloch nec voluerit eum occidere ⁵ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius succidamque et ipsum et omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur cum Moloch de medio populi sui ⁶anima quae declinaverit ad magos et ariolos et fornicata

fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui ⁷sanctificamini et estote sancti quia ego Dominus Deus vester ⁸custodite praecepta mea et facite ea ego Dominus qui sanctifico vos ⁹qui maledixerit patri suo et matri morte moriatur patri matrique maledixit sanguis eius sit super eum ¹⁰si moechatus quis fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetrarit cum coniuge proximi sui morte moriantur et moechus et adultera ¹¹qui dormierit cum noverca sua et revelaverit ignominiam patris sui morte moriantur ambo sanguis eorum sit super eos ¹²si quis dormierit cum nuru sua uterque moriantur quia scelus operati sunt sanguis eorum sit super eos ¹³qui dormierit cum masculo coitu femineo uterque operati sunt nefas morte moriantur sit sanguis eorum super eos ¹⁴qui supra uxorem filiam duxerit matrem eius scelus operatus est vivus ardebit cum eis nec permanebit tantum nefas in medio vestri ¹⁵qui cum iumento et pecore coierit morte moriatur pecus quoque occidite ¹⁶mulier quae subcubuerit cuilibet iumento simul interficietur cum eo sanguis eorum sit super eos ¹⁷qui acceperit sororem suam filiam patris sui vel filiam matris suae et viderit turpitudinem eius illaque conspexerit fratris ignominiam nefariam rem operati sunt occidentur in conspectu populi sui eo quod turpitudinem suam mutuo revelarint et portabunt iniquitatem suam ¹⁸qui coierit cum muliere in fluxu menstruo et revelaverit turpitudinem eius ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui interficientur ambo de medio populi sui ¹⁹turpitudinem materterae tuae et amitae tuae non discoperies qui hoc fecerit ignominiam carnis suae nudavit portabunt ambo iniquitatem suam ²⁰qui coierit cum uxore patris sui et revelaverit ignominiam cognationis suae portabunt ambo peccatum suum absque liberis morientur ²¹qui duxerit uxorem fratris sui rem facit inlicitam turpitudinem fratris sui revelavit absque filiis erunt ²²custodite leges meas atque iudicia et facite ea ne et vos evomat terra quam intraturi estis et habitaturi ²³nolite ambulare in legitimis nationum quas ego expulsurus sum ante vos omnia enim haec fecerunt et abominatus sum eos ²⁴vobis autem loquor possidete terram eorum quam dabo vobis in hereditatem terram fluentem lacte et melle ego Dominus Deus vester qui separavi vos a ceteris populis ²⁵separate ergo et vos iumentum mundum ab immundo et avem mundam ab immunda ne polluatis animas vestras in pecore et in avibus et cunctis quae moventur in terra et quae vobis ostendi esse polluta ²⁶eritis sancti mihi quia sanctus ego sum Dominus et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei ²⁷vir sive mulier in quibus pythonicus vel divinationis fuerit spiritus morte moriantur lapidibus obruent eos sanguis eorum sit super illos

21dixit quoque Dominus ad Mosen loquere ad sacerdotes filios Aaron et dices eis ne contaminetur sacerdos in mortibus civium suorum ²nisi tantum in consanguineis ac propinquis id est super matre et patre et filio ac filia

fratre quoque ³et sorore virgine quae non est nupta viro ⁴sed nec in principe populi sui contaminabitur ⁵non radent caput nec barbam neque in carnibus suis facient incisuras ⁶sancti erunt Deo suo et non polluent nomen eius incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt et ideo sancti erunt ⁷scortum et vile prostibulum non ducet uxorem nec eam quae repudiata est a marito quia consecratus est Deo suo ⁸et panes propositionis offert sit ergo sanctus quia et ego sanctus sum Dominus qui sanctifico vos ⁹sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro et violaverit nomen patris sui flammis exuret ¹⁰pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos super cuius caput fustum est unctionis oleum et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt vestitusque est sanctis vestibus caput suum non discoperiet vestimenta non scindet ¹¹et ad omnem mortuum non ingredietur omnino super patre quoque suo et matre non contaminabitur ¹²nec egredietur de sanctis ne polluat sanctuarium Domini quia oleum sanctae unctionis Dei sui super eum est ego Dominus ¹³virginem ducet uxorem ¹⁴viduam et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiet sed puellam de populo suo ¹⁵ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis suae quia ego Dominus qui sanctifico eum ¹⁶locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁷loquere ad Aaron homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo ¹⁸nec accedet ad ministerium eius si caecus fuerit si claudus si vel parvo vel grandi et torto naso ¹⁹si fracto pede si manu ²⁰si gibbus si lippus si albuginem habens in oculo si iugem scabiem si inpetiginem in corpore vel hirniosus ²¹omnis qui habuerit maculam de semine Aaron sacerdotis non accedet offerre hostias Domino nec panes Deo suo ²²vescetur tamen panibus qui offeruntur in sanctuario ²³ita dumtaxat ut intra velum non ingrediatur nec accedat ad altare quia maculam habet et contaminare non debet sanctuarium meum ego Dominus qui sanctifico eos ²⁴locutus est ergo Moses ad Aaron et filios eius et ad omnem Israhel cuncta quae sibi fuerant imperata

22locutus quoque est Dominus ad Mosen dicens ²loquere ad Aaron et ad filios eius ut caveant ab his quae consecrata sunt filiorum Israhel et non contaminent nomen sanctificatorum mihi quae ipsi offerunt ego Dominus ³dic ad eos et ad posteros eorum omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quae consecrata sunt et quae obtulerunt filii Israhel Domino in quo est immunditia peribit coram Domino ego sum Dominus ⁴homo de semine Aaron qui fuerit leprosus aut patiens fluxum seminis non vescetur de his quae sanctificata sunt mihi donec sanetur qui tetigerit immundum super mortuo et ex quo egreditur semen quasi coitus ⁵et qui tangit reptile et quodlibet immundum cuius tactus est sordidus ⁶immundus erit usque ad vesperum et non vescetur his quae sanctificata sunt sed cum laverit carnem suam aqua ⁷et occubuerit sol tunc mundatus vescetur de sanctificatis quia cibus illius est ⁸morticinum et captum a bestia non comedent nec polluentur in eis ego sum Do-

minus ⁹custodient praecepta mea ut non subiaceant peccato et moriantur in sanctuario cum polluerint illud ego Dominus qui sanctifico eos ¹⁰omnis alienigena non comedit de sanctificatis inquilius sacerdotis et mercennarius non vescitur ex eis ¹¹quem autem sacerdos emerit et qui vernaculus domus eius fuerit hii comedent ex eis ¹²si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de his quae sanctificata sunt et de primitiis non vescetur ¹³sin autem vidua vel repudiata et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui sicut puella consuerat aletur cibus patris sui omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem ¹⁴qui comederit de sanctificatis per ignorantiam addet quintam partem cum eo quod comedit et dabit sacerdoti in sanctuarium ¹⁵nec contaminabunt sanctificata filiorum Israhel quae offerunt Domino ¹⁶ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum sanctificata comederint ego Dominus qui sanctifico eos ¹⁷locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹⁸loquere ad Aaron et filios eius et ad omnes filios Israhel dicesque ad eos homo de domo Israhel et de advenis qui habitant apud vos qui obtulerit oblationem suam vel vota solvens vel sponte offerens quicquid illud obtulerit in holocaustum Domini ¹⁹ut offeratur per vos masculus immaculatus erit ex bubus et ex ovibus et ex capris ²⁰si maculam habuerit non offeretis neque erit acceptabile ²¹homo qui obtulerit victimam pacificorum Domino vel vota solvens vel sponte offerens tam de bubus quam de ovibus immaculatum offeret ut acceptabile sit omnis macula non erit in eo ²²si caecum fuerit si fractum si cicatricem habens si papulas aut scabiem vel inpetiginem non offeretis ea Domino neque adolebitis ex eis super altare Domini ²³bovem et ovem aure et cauda amputatis voluntarie offerre potes votum autem ex his solvi non potest ²⁴omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est non offeretis Domino et in terra vestra hoc omnino ne faciatis ²⁵de manu alienigenae non offeretis panes Deo vestro et quicquid aliud dare voluerint quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipietis ea ²⁶locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁷bos ovis et capra cum genita fuerint septem diebus erunt sub ubere matris suae die autem octavo et deinceps offerri poterunt Domino ²⁸sive illa bos sive ovis non immolabuntur una die cum fetibus suis ²⁹si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione Domino ut possit esse placabilis ³⁰eodem die comedetis eam non remanebit quicquam in mane alterius diei ego Dominus ³¹custodite mandata mea et facite ea ego Dominus ³²ne polluat nomen meum sanctum ut sanctificer in medio filiorum Israhel ego Dominus qui sanctifico vos ³³et eduxi de terra Aegypti ut essem vobis in Deum ego Dominus

23locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere filiis Israhel et dices ad eos hae sunt feriae Domini quas vocabitis sanctas ³sex diebus facietis opus dies septimus quia sabbati requies est vocabitur sanctus omne opus non faciatis in eo sabbatum Domini est in cunctis habitationibus

vestris ⁴hae sunt ergo feriae Domini sanctae quas celebrare debetis temporibus suis ⁵mense primo quartadecima die mensis ad vesperum phase Domini est ⁶et quintadecima die mensis huius sollemnitas azymorum Domini est septem diebus azyma comedetis ⁷dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque omne opus servile non facietis in eo ⁸sed offeretis sacrificium in igne Domino septem diebus dies autem septimus erit celebrior et sanctior nullumque servile opus fiet in eo ⁹locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁰loquere filiis Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis et messueritis segetem feretis manipulos spicarum primitias messis vestrae ad sacerdotem ¹¹qui elevabit fasciculum coram Domino ut acceptabile sit pro vobis altero die sabbati et sanctificabit illum ¹²atque in eodem die quo manipulus consecratur caedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum Domini ¹³et libamenta offerentur cum eo duae decimae similiae conspersae oleo in incensum Domini odoremque suavissimum liba quoque vini quarta pars hin ¹⁴panem et pulentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua offeratis ex ea Deo vestro praeceptum est sempiternum in generationibus cunctisque habitaculis vestris ¹⁵numerabitur ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum septem ebdomadas plenas ¹⁶usque ad alteram diem expletionis ebdomadae septimae id est quinquaginta dies et sic offeretis sacrificium novum Domino ¹⁷ex omnibus habitaculis vestris panes primitiarum duos de duabus decimis similiae fermentatae quos coquetis in primitias Domini ¹⁸offeretisque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos et vitulum de armento unum et arietes duos et erunt in holocausto cum libamentis suis in odorem suavissimum Domino ¹⁹facietis et hircum pro peccato duosque agnos anniculos hostias pacificorum ²⁰cumque elevaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino cedent in usum eius ²¹et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum omne opus servile non facietis in eo legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris ²²postquam autem messueritis segetem terrae vestrae non secabitis eam usque ad solum nec remanentes spicas colligetis sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas ego Dominus Deus vester ²³locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁴loquere filiis Israhel mense septimo prima die mensis erit vobis sabbatum memorabile clangentibus tubis et vocabitur sanctum ²⁵omne opus servile non facietis in eo et offeretis holocaustum Domino ²⁶locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁷decimo die mensis huius septimi dies expiationum erit celeberrimus et vocabitur sanctus adfligetisque animas vestras in eo et offeretis holocaustum Domino ²⁸omne opus non facietis in tempore diei huius quia dies propitiationis est ut propitietur vobis Dominus Deus vester ²⁹omnis anima quae adflicta non fuerit die hoc peribit de populis suis ³⁰et quae operis quippiam fecerit delebo eam de populo suo ³¹nihil ergo operis facietis in eo legitimum sempiternum erit vobis in cunctis genera-

tionibus et habitationibus vestris ³²sabbatum requietionis est adfligetis animas vestras die nono mensis a vespero usque ad vesperum celebrabitis sabbata vestra ³³et locutus est Dominus ad Mosen dicens ³⁴loquere filiis Israhel a quintodecimo die mensis huius septimi erunt feriae tabernaculorum septem diebus Domino ³⁵dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus omne opus servile non facietis ³⁶et septem diebus offeretis holocausta Domino dies quoque octavus erit celeberrimus atque sanctissimus et offeretis holocaustum Domino est enim coetus atque collectae omne opus servile non facietis in eo ³⁷hae sunt feriae Domini quas vocabitis celeberrimas et sanctissimas offeretisque in eis oblationes Domino holocausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque diei ³⁸exceptis sabbatis Domini donisque vestris et quae offertis ex voto vel quae sponte tribuitis Domino ³⁹a quintodecimo ergo die mensis septimi quando congregaveritis omnes fructus terrae vestrae celebrabitis ferias Domini septem diebus die primo et die octavo erit sabbatum id est requies ⁴⁰sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrimae spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondium et salices de torrente et laetabimini coram Domino Deo vestro ⁴¹celebrabitisque sollemnitatem eius septem diebus per annum legitimum sempiternum erit in generationibus vestris mense septimo festa celebrabitur ⁴²et habitabit in umbraculis septem diebus omnis qui de genere est Israhel manebit in tabernaculis ⁴³ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios Israhel cum educerem eos de terra Aegypti ego Dominus Deus vester ⁴⁴locutusque est Moses super sollemnitatibus Domini ad filios Israhel

24et locutus est Dominus ad Mosen dicens ²praecipe filiis Israhel ut adferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter ³extra velum testimonii in tabernaculo foederis ponetque eas Aaron a vespere usque in mane coram Domino cultu rituque perpetuo in generationibus vestris ⁴super candelabro mundissimo ponentur semper in conspectu Domini ⁵accipies quoque similia et coques ex ea duodecim panes qui singuli habebunt duas decimas ⁶quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram Domino statues ⁷et pones super eos tus lucidissimum ut sit panis in monumentum oblationis Domini ⁸per singula sabbata mutabuntur coram Domino suscepti a filiis Israhel foedere sempiterno ⁹eruntque Aaron et filiorum eius ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini iure perpetuo ¹⁰ecce autem egressus filius mulieris israhelitis quem pepererat de viro aegyptio inter filios Israhel iurgatus est in castris cum viro israhelite ¹¹cumque blasphemasset nomen et maledixisset ei adductus est ad Mosen vocabatur autem mater eius Salumith filia Dabri de tribu Dan ¹²miseruntque eum in carcerem donec nossent quid iuberet Dominus ¹³qui locutus est ad Mosen ¹⁴dicens educ blasphemum extra castra et ponant omnes qui audierunt manus suas super ca-

put eius et lapidet eum populus universus ¹⁵et ad filios Israhel loqueris homo qui maledixerit Deo suo portabit peccatum suum ¹⁶et qui blasphemaverit nomen Domini morte moriatur lapidibus opprimet eum omnis multitudo sive ille civis seu peregrinus fuerit qui blasphemaverit nomen Domini morte moriatur ¹⁷qui percusserit et occiderit hominem morte moriatur ¹⁸qui percusserit animal reddat vicarium id est animam pro anima ¹⁹qui inrogaverit maculam cuilibet civium suorum sicut fecit fiet ei ²⁰fracturam pro fractura oculum pro oculo dentem pro dente restituet qualem inflixerit maculam talem sustinere cogetur ²¹qui percusserit iumentum reddet aliud qui percusserit hominem punietur ²²aequum iudicium sit inter vos sive peregrinus sive civis peccaverit quia ego sum Dominus Deus vester ²³locutusque est Moses ad filios Israhel et eduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra ac lapidibus oppresserunt feceruntque filii Israhel sicut praeceperat Dominus Mosi

25locutusque est Dominus ad Mosen in monte Sinai dicens ²loquere filiis Israhel et dices ad eos quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis sabbatizet sabbatum Domini ³sex annis seres agrum tuum et sex annis putabis vineam tuam colligesque fructus eius ⁴septimo autem anno sabbatum erit terrae requietionis Domini agrum non seres et vineam non putabis ⁵quae sponte gignit humus non metes et uvas primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam annus enim requietionis terrae est ⁶sed erunt vobis in cibum tibi et servo tuo ancillae et mercenario tuo et advenae qui peregrinantur apud te ⁷iumentis tuis et pecoribus omnia quae nascuntur praebebunt cibum ⁸numerabis quoque tibi septem ebdomades annorum id est septem septies quae simul faciunt annos quadraginta novem ⁹et clanges bucina mense septimo decima die mensis propitiationis tempore in universa terra vestra ¹⁰sanctificabisque annum quinquagesimum et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae tuae ipse est enim iobeus revertetur homo ad possessionem suam et unusquisque rediet ad familiam pristinam ¹¹quia iobeus est et quinquagesimus annus non seretis neque metetis sponte in agro nascentia et primitias vindemiae non colligetis ¹²ob sanctificationem iobei sed statim ablata comedetis ¹³anno iobei redient omnes ad possessiones suas ¹⁴quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo ne contristes fratrem tuum sed iuxta numerum annorum iobei emes ab eo ¹⁵et iuxta supputationem frugum vendet tibi ¹⁶quanto plus anni remanserint post iobeum tanto crescet et pretium et quanto minus temporis numeraveris tanto minoris et emptio constabit tempus enim frugum vendet tibi ¹⁷nolite adfligere contribules vestros sed timeat unusquisque Deum suum quia ego Dominus Deus vester ¹⁸facite praecepta mea et iudicia custodite et implete ea ut habitare possitis in terra absque ullo pavore ¹⁹et gignat vobis humus fructus suos quibus vescamini usque ad saturitatem nullius impetum formidantes ²⁰quod si dixeritis quid comedemus anno septimo si non serueri-

mus neque collegerimus fruges nostras ²¹dabo benedictionem meam vobis anno sexto et faciet fructus trium annorum ²²seretisque anno octavo et comedetis veteres fruges usque ad nonum annum donec nova nascantur edetis vetera ²³terra quoque non veniet in perpetuum quia mea est et vos advenae et coloni mei estis ²⁴unde cuncta regio possessionis vestrae sub redemptionis condicione vendetur ²⁵si adtenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit propinquus eius potest redimere quod ille vendiderat ²⁶sin autem non habuerit proximum et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire ²⁷computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit et quod reliquum est reddet emptori sicque recipiet possessionem suam ²⁸quod si non invenir manus eius ut reddat pretium habebit emptor quod emerat usque ad annum iobeum in ipso enim omnis venditio redit ad dominum et ad possessorem pristinum ²⁹qui vendiderit domum intra urbis muros habebit licentiam redimendi donec unus impleatur annus ³⁰si non redemerit et anni circulus fuerit evolutus emptor possidebit eam et posteri eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in iobeo ³¹sin autem in villa fuerit domus quae muros non habet agrorum iure vendetur si ante redempta non fuerit in iobeo revertetur ad dominum ³²aedes Levitarum quae in urbibus sunt semper possunt redimi ³³si redemptae non fuerint in iobeo revertentur ad dominos quia domus urbium leviticarum pro possessionibus sunt inter filios Israhel ³⁴suburbana autem eorum non venient quia possessio sempiterna est ³⁵si adtenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum ³⁶ne accipias usuras ab eo nec amplius quam dedisti time Deum tuum ut vivere possit frater tuus apud te ³⁷pecuniam tuam non dabis ei ad usuram et frugum superabundantiam non exiges ³⁸ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ut darem vobis terram Chanaan et essem vester Deus ³⁹si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum ⁴⁰sed quasi mercennarius et colonus erit usque ad annum iobeum operabitur apud te ⁴¹et postea egredietur cum liberis suis et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum ⁴²mei enim servi sunt et ego eduxi eos de terra Aegypti non venient condicione servorum ⁴³ne adfligas eum per potentiam sed metuito Deum tuum ⁴⁴servus et ancilla sint vobis de nationibus quae in circuitu vestro sunt ⁴⁵et de advenis qui peregrinantur apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra vestra hos habebitis famulos ⁴⁶et hereditario iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in aeternum fratres autem vestros filios Israhel ne opprimatis per potentiam ⁴⁷si invaluerit apud vos manus advenae atque peregrini et adtenuatus frater tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius ⁴⁸post venditionem potest redimi qui voluerit ex fratribus suis redimet eum ⁴⁹et patruus et patruelis et consanguineus et adfinis sin autem et ipse potuerit redimet se ⁵⁰supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis suae usque ad annum iobeum et pecunia qua

venditus fuerat iuxta annorum numerum et rationem mercennarii supputata ⁵¹si plures fuerint anni qui remanent usque ad iobeleum secundum hos reddet et pretium ⁵²si pauci ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum ⁵³quibus ante servivit mercedibus inputatis non adfliget eum violenter in conspectu tuo ⁵⁴quod si per haec redimi non potuerit anno iobeleo egredietur cum liberis suis ⁵⁵mei sunt enim servi filii Israhel quos eduxi de terra Aegypti

26 ego Dominus Deus vester non facietis vobis idolum et sculptile nec titulos erigetis nec insignem lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum ego enim sum Dominus Deus vester ²custodite sabbata mea et pavete ad sanctuarium meum ego Dominus ³si in praeceptis meis ambulaveritis et mandata mea custodieritis et feceritis ea dabo vobis pluvias temporibus suis ⁴et terra gignet germen suum et pomis arbores replebuntur ⁵adprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem et comedetis panem vestrum in saturitatem et absque pavore habitabitis in terra vestra ⁶dabo pacem in finibus vestris dormietis et non erit qui exterreat auferam malas bestias et gladius non transibit terminos vestros ⁷persequemini inimicos vestros et corruent coram vobis ⁸persequentur quinque de vestris centum alienos et centum ex vobis decem milia cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio ⁹respiciam vos et crescere faciam multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum ¹⁰comedetis vetustissima veterum et vetera novis supervenientibus proicietis ¹¹ponam tabernaculum meum in medio vestri et non abiciet vos anima mea ¹²ambulabo inter vos et ero vester Deus vosque eritis populus meus ¹³ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegyptiorum ne serviretis eis et qui confregi catenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti ¹⁴quod si non audieritis me nec feceritis omnia mandata mea ¹⁵si spreveritis leges meas et iudicia mea contempseritis ut non faciatis ea quae a me constituta sunt et ad irritum perducatis pactum meum ¹⁶ego quoque haec faciam vobis visitabo vos velociter in egestate et ardore qui conficiat oculos vestros et consumat animas frustra seretis sementem quae ab hostibus devorabitur ¹⁷ponam faciem meam contra vos et corruetis coram hostibus vestris et subiciemini his qui oderunt vos fugietis nemine persequente ¹⁸sin autem nec sic oboedieritis mihi addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra ¹⁹et conteram superbiam duritiae vestrae daboque caelum vobis desuper sicut ferrum et terram aeneam ²⁰consumetur in cassum labor vester non proferet terra germen nec arbores poma praebebunt ²¹si ambulaveritis ex adverso mihi nec volueritis audire me addam plagas vestras usque in septuplum propter peccata vestra ²²emittamque in vos bestias agri quae consumant et vos et pecora vestra et ad paucitatem cuncta redigant desertaque fiant viae vestrae ²³quod si nec sic volueritis recipere disciplinam sed ambulaveritis ex adverso mihi ²⁴ego quo-

que contra vos adversus incedam et percutiam vos septies propter peccata vestra ²⁵inducamque super vos gladium ultorem foederis mei cumque confugeritis in urbes mittam pestilentiam in medio vestri et trademini hostium manibus ²⁶postquam confregero baculum panis vestri ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes et reddant eos ad pondus et comedetis et non saturabimini ²⁷sin autem nec per haec audieritis me sed ambulaveritis contra me ²⁸et ego incedam adversum vos in furore contrario et corripiam vos septem plagis propter peccata vestra ²⁹ita ut comedatis carnes filiorum et filiarum vestrarum ³⁰destruam excelsa vestra et simulacra confringam cadetis inter ruinas idolorum vestrorum et abominabitur vos anima mea ³¹in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem et deserta faciam sanctuaria vestra nec recipiam ultra odorem suavisimum ³²disperdamque terram vestram et stupebunt super ea inimici vestri cum habitatores illius fuerint ³³vos autem dispergam in gentes et evaginabo post vos gladium eritque terra vestra deserta et civitates dirutae ³⁴tunc placebunt terrae sabbata sua cunctis diebus solitudinis suae quando fueritis ³⁵in terra hostili sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis suae eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea ³⁶et qui de vobis remanserint dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium terrebit eos sonitus folii volantis et ita fugient quasi gladium cadent nullo sequente ³⁷et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes nemo vestrum inimicis audebit resistere ³⁸peribitis inter gentes et hostilis vos terra consumet ³⁹quod si et de his aliqui remanserint tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum et propter peccata patrum suorum et sua adfligentur ⁴⁰donec confiteantur iniquitates suas et maiorum suorum quibus praevaricati sunt in me et ambulaverunt ex adverso mihi ⁴¹ambulabo igitur et ego contra eos et inducam illos in terram hostilem donec erubescat incircumcisa mens eorum tunc orabunt pro impietatibus suis ⁴²et recordabor foederis mei quod pepigi cum Iacob et Isaac et Abraham terrae quoque memor ero ⁴³quae cum relicta fuerit ab eis conplacabit sibi in sabbatis suis patiens solitudinem propter illos ipsi vero rogabunt pro peccatis suis eo quod abiecerint iudicia mea et leges meas despexerint ⁴⁴et tamen etiam cum essent in terra hostili non penitus abieci eos neque sic despexi ut consumerentur et irritum facerem pactum meum cum eis ego enim sum Dominus Deus eorum ⁴⁵et recordabor foederis mei pristini quando eduxi eos de terra Aegypti in conspectu gentium ut essem Deus eorum ego Dominus Deus haec sunt praecepta atque iudicia et leges quas dedit Dominus inter se et inter filios Israhel in monte Sinai per manum Mosi

27 locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²loquere filiis Israhel et dices ad eos homo qui votum fecerit et sponderit Deo animam suam sub aestimatione dabit pretium ³si fuerit masculus a vicesimo usque ad sexagesimum

annum dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii ⁴si mulier triginta ⁵a quinto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit viginti siclos femina decem ⁶ab uno mense usque ad annum quintum pro masculino dabuntur quinque sicli pro femina tres ⁷sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos femina decem ⁸si pauper fuerit et aestimationem reddere non valebit stabit coram sacerdote et quantum ille aestimaverit et viderit eum posse reddere tantum dabit ⁹animal autem quod immolari potest Domino si quis voverit sanctum erit ¹⁰et mutari non poterit id est nec melius malo nec peius bono quod si mutaverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est consecratum erit Domino ¹¹animal immundum quod immolari Domino non potest si quis voverit adducetur ante sacerdotem ¹²qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuet pretium ¹³quod si dare voluerit is qui offert addet supra aestimationis quintam partem ¹⁴homo si voverit domum suam et sanctificaverit Domino considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et iuxta pretium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur ¹⁵sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem aestimationis supra et habebit domum ¹⁶quod si agrum possessionis suae voverit et consecraverit Domino iuxta mensuram sementis aestimabitur pretium si triginta modiis hordei seritur terra quinquaginta siclis veniet argenti ¹⁷si statim ab anno incipientis iobei voverit agrum quanto valere potest tanto aestimabitur ¹⁸sin autem post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta annorum qui reliqui sunt numerum usque ad iobeum et detrahatur ex pretio ¹⁹quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat addet quintam partem aestimatae pecuniae et possidebit eum ²⁰sin autem noluerit redimere sed alteri cuilibet fuerit venundatus ultra eum qui voverat redimere non poterit ²¹quia cum iobei venerit dies sanctificatus erit Domino et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum ²²si ager emptus et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit Domino ²³supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iobeum pretium et dabit ille qui voverat eum Domino ²⁴in iobeo autem revertetur ad priorem dominum qui vendiderat eum et habuerat in sortem possessionis suae ²⁵omnis aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur siclus viginti obolos habet ²⁶primogenita quae ad Dominum pertinent nemo sanctificare poterit et vovere sive bos sive ovis fuerit Domini sunt ²⁷quod si immundum est animal redimet qui obtulit iuxta aestimationem tuam et addet quintam partem pretii si redimere noluerit vendetur alteri quantocumque a te fuerit aestimatum ²⁸omne quod Domino consecratur sive homo fuerit sive animal sive ager non veniet nec redimi poterit quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domino ²⁹et omnis consecratio quae offertur ab homine non redimetur sed morte morietur ³⁰omnes decimae terrae sive de frugibus sive de pomis arborum Domini sunt et illi sanctificantur ³¹si quis autem voluerit redimere decimas suas addet quintam par-

tem earum ³²omnium decimarum boves et oves et caprae quae sub pastoris virga transeunt quicquid decimum venerit sanctificabitur Domino ³³non eligetur nec bonum nec malum nec altero commutabitur si quis mutaverit et quod mutatum est et pro quo mutatum est sanctificabitur Domino et non redimetur ³⁴haec sunt praecepta quae mandavit Dominus Mosi ad filios Israhel in monte Sinai

Numeri

1locutusque est Dominus ad Moſen in deserto Sinai in tabernaculo foederis prima die mensis ſecundi anno altero egressionis eorum ex Aegypto dicens **2**tollite summam universae congregationis filiorum Israhel per cognationes et domos suas et nomina singulorum quicquid sexus est masculini **3**a vicesimo anno et supra omnium virorum fortium ex Israhel et numerabitis eos per turmas suas tu et Aaron **4**eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis **5**quorum ista sunt nomina de Ruben Elisur filius Seduc **6**de Symeon Salamihel filius Surisaddai **7**de Iuda Naasson filius Aminadab **8**de Isachar Nathanahel filius Suar **9**de Zabulon Heliab filius Helon **10**filiorum autem Ioseph de Ephraim Helisama filius Ammiud de Manasse Gamalihel filius Phadassur **11**de Benjamin Abidan filius Gedeonis **12**de Dan Ahiezer filius Amisaddai **13**de Aser Phegihel filius Ochran **14**de Gad Heliasaph filius Duhel **15**de Nepthali Ahira filius Henan **16**hii nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas et capita exercitus Israhel **17**quos tulerunt Moſes et Aaron cum omni vulgi multitudine **18**et congregaverunt primo die mensis ſecundi recensentes eos per cognationes et domos ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo anno et supra **19**sicut praeceperat Dominus Moſi numeratique sunt in deserto Sinai **20**de Ruben primogenito Israhelis per generationes et familias ac domos suas et nomina capitum singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum **21**quadraginta sex milia quingenti **22**de filiis Symeon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum **23**quingenta novem milia trecenti **24**de filiis Gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui ad bella procederent **25**quadraginta quinque milia sescenti quingenta **26**de filiis Iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **27**recensiti sunt septuaginta quattuor milia sescenti **28**de filiis Isachar per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent **29**recensiti sunt quingenta

quattuor milia quadringenti **30**de filiis Zabulon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **31**quingenta septem milia quadringenti **32**de filiis Ioseph filiorum Ephraim per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **33**quadraginta milia quingenti **34**porro filiorum Manasse per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui poterant ad bella procedere **35**triginta duo milia ducenti **36**de filiis Benjamin per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **37**triginta quinque milia quadringenti **38**de filiis Dan per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **39**sexaginta duo milia septingenti **40**de filiis Aser per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **41**quadraginta milia et mille quingenti **42**de filiis Nepthali per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere **43**quingenta tria milia quadringenti **44**hii sunt quos numeraverunt Moſes et Aaron et duodecim principes Israhel singulos per domos cognationum suarum **45**fueruntque omnes filiorum Israhel per domos et familias suas a vicesimo anno et supra qui poterant ad bella procedere **46**sescenta tria milia virorum quingenti quingenta **47**Levitae autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis **48**locutusque est Dominus ad Moſen dicens **49**tribum Levi noli numerare neque ponas summam eorum cum filiis Israhel **50**sed constitue eos super tabernaculum testimonii cuncta vasa eius et quicquid ad caerimonias pertinet ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius et erunt in ministerio ac per gyrum tabernaculi metabuntur **51**cum proficiscendum fuerit deponent Levitae tabernaculum cum castra metanda erigent quisquis externorum accesserit occidetur **52**metabuntur autem castra filii Israhel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum

⁵³porro Levitae per gyrum tabernaculi figent tentoria ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israhel et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii ⁵⁴fecerunt ergo filii Israhel iuxta omnia quae praeceperat Dominus Mosi

2locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castrametabuntur filiorum Israhel per gyrum tabernaculi foederis ³ad orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui eritque princeps filiorum eius Naasson filius Aminadab ⁴et omnis de stirpe eius summa pugnantium septuaginta quattuor milia sescentorum ⁵iuxta eum castrametati sunt de tribu Isachar quorum princeps fuit Nathanahel filius Suar ⁶et omnis numerus pugnantium eius quinquaginta quattuor milia quadringenti ⁷in tribu Zabulon princeps fuit Heliab filius Helon ⁸omnis de stirpe eius exercitus pugnantium quinquaginta septem milia quadringenti ⁹universi qui in castris Iudae adnumerati sunt fuerunt centum octoginta sex milia quadringenti et per turmas suas primi egredientur ¹⁰in castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Seder ¹¹et cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt quadraginta sex milia quingenti ¹²iuxta eum castrametati sunt de tribu Symeon quorum princeps fuit Salamihel filius Surisaddai ¹³et cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt quinquaginta novem milia trecenti ¹⁴in tribu Gad princeps fuit Heliasaph filius Duhel ¹⁵et cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt quadraginta quinque milia sescenti quinquaginta ¹⁶omnes qui recensiti sunt in castris Ruben centum quinquaginta milia et mille quadringenti quinquaginta per turmas suas in secundo loco proficiscentur ¹⁷levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum et turmas eorum quomodo erigetur ita et deponetur singuli per loca et ordines suos proficiscentur ¹⁸ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim quorum princeps fuit Helisama filius Ammiud ¹⁹cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt quadraginta milia quingenti ²⁰et cum eis tribus filiorum Manasse quorum princeps fuit Gamalihel filius Phadassur ²¹cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt triginta duo milia ducenti ²²in tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis ²³et cunctus exercitus pugnantium eius qui recensiti sunt triginta quinque milia quadringenti ²⁴omnes qui numerati sunt in castris Ephraim centum octo milia centum per turmas suas tertii proficiscentur ²⁵ad aquilonis partem castrametati sunt filii Dan quorum princeps fuit Ahiezer filius Amisaddai ²⁶cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt sexaginta duo milia septingenti ²⁷iuxta eum fixere tentoria de tribu Aser quorum princeps fuit Phegihel filius Ochran ²⁸cunctus exercitus pugnantium eius qui numerati sunt quadraginta milia et mille quingenti ²⁹de tribu filiorum Nephtholim princeps fuit Ahira filius Henan ³⁰cunctus exercitus pugnantium eius quinquaginta tria milia quadringenti ³¹omnes qui numera-

ti sunt in castris Dan fuerunt centum quinquaginta septem milia sescenti et novissimi proficiscentur ³²hic numerus filiorum Israhel per domos cognationum suarum et turmas divisi exercitus sescenta tria milia quingenti quinquaginta ³³Levitae autem non sunt numerati inter filios Israhel sic enim praecepit Dominus Mosi ³⁴feceruntque filii Israhel iuxta omnia quae mandaverat Dominus castrametati sunt per turmas suas et profecti per familias ac domos patrum suorum

3haec sunt generationes Aaron et Mosi in die qua locutus est Dominus ad Mosen in monte Sinai ²et haec nomina filiorum Aaron primogenitus eius Nadab dein Abiu et Eleazar et Ithamar ³haec nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt et quorum repletae et consecratae manus ut sacerdotio fungerentur ⁴mortui sunt Nadab et Abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai absque liberis functique sunt sacerdotio Eleazar et Ithamar coram Aaron patre suo ⁵locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶adplica tribum Levi et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei et excubent ⁷et observent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii ⁸et custodiant vasa tabernaculi servientes in ministerio eius ⁹dabisque dono Levitas ¹⁰Aaron et filiis eius quibus traditi sunt a filiis Israhel Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii externus qui ad ministrandum accesserit morietur ¹¹locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹²ego tuli Levitas a filiis Israhel pro omni primogenito qui aperit vulvam in filiis Israhel eruntque Levitae mei ¹³meum est enim omne primogenitum ex quo percussi primogenitos in terra Aegypti sanctificavi mihi quicquid primum nascitur in Israhel ab homine usque ad pecus mei sunt ego Dominus ¹⁴locutus est Dominus ad Mosen in deserto Sinai dicens ¹⁵numera filios Levi per domos patrum suorum et familias omnem masculum ab uno mense et supra ¹⁶numeravit Moses ut praeceperat Dominus ¹⁷et inventi sunt filii Levi per nomina sua Gerson et Caath et Merari ¹⁸filius Gerson Lebni et Semei ¹⁹filius Caath Amram et Iessaar Hebron et Ozihel ²⁰filius Merari Mooli et Musi ²¹de Gerson fuere familiae duae lebnitica et semeitica ²²quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense et supra septem milia quingentorum ²³hii post tabernaculum metabuntur ad occidentem ²⁴sub principe Eliasaph filio Lahel ²⁵et habebunt excubias in tabernaculo foederis ²⁶ipsum tabernaculum et operimentum eius tentorium quod trahitur ante fores tecti foederis et cortinas atrii tentorium quoque quod adpenditur in introitu atrii tabernaculi et quicquid ad ritum altaris pertinet funes tabernaculi et omnia utensilia eius ²⁷cognatio Caath habebit populos Amramitas et Iessaaritas et Hebronitas et Ozihelitas hae sunt familiae Caathitarum recensitae per nomina sua ²⁸omnes generis masculini ab uno mense et supra octo milia sescenti habebunt excubias sanctuarii ²⁹et castrametabuntur ad meridianam plagam ³⁰princepsque eorum erit

Elisaphan filius Ozihel ³¹et custodient arcam mensamque et candelabrum altaria et vasa sanctuarii in quibus ministratur et velum cunctamque huiusmodi supellectilem ³²princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aaron sacerdotis erit super excubitores custodiae sanctuarii ³³at vero de Merari erunt populi Moolitae et Musitae recensiti per nomina sua ³⁴omnes generis masculini ab uno mense et supra sex milia ducenti ³⁵princeps eorum Surihel filius Abiahihel in plaga septentrionali castrametabuntur ³⁶erunt sub custodia eorum tabulae tabernaculi et vectes et columnae ac bases earum et omnia quae ad cultum huiusmodi pertinent ³⁷columnaeque atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus ³⁸castrametabuntur ante tabernaculum foederis id est ad orientalem plagam Moses et Aaron cum filiis suis habentes custodiam sanctuarii in medio filiorum Israhel quisquis alienus accesserit morietur ³⁹omnes Levitae quos numeraverunt Moses et Aaron iuxta praeceptum Domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra fuerunt viginti duo milia ⁴⁰et ait Dominus ad Mosen numera primogenitos sexus masculini de filiis Israhel a mense uno et supra et habebis summam eorum ⁴¹tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israhel ego sum Dominus et pecora eorum pro universis primogenitis pecoris filiorum Israhel ⁴²recensuit Moses sicut praeceperat Dominus primogenitos filiorum Israhel ⁴³et fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra viginti duo milia ducenti septuaginta tres ⁴⁴locutusque est Dominus ad Mosen ⁴⁵tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israhel et pecora Levitarum pro pecoribus eorum eruntque Levitae mei ego sum Dominus ⁴⁶in pretio autem ducentorum septuaginta trium qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israhel ⁴⁷accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram sanctuarii siclus habet obolos viginti ⁴⁸dabisque pecuniam Aaron et filiis eius pretium eorum qui supra sunt ⁴⁹tulit igitur Moses pecuniam eorum qui fuerant amplius et quos redemerant a Levitis ⁵⁰pro primogenitis filiorum Israhel mille trecentorum sexaginta quinque siclorum iuxta pondus sanctuarii ⁵¹et dedit eam Aaroni et filiis eius iuxta verbum quod praeceperat sibi Dominus

⁴locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ²tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos et familias suas ³a tricesimo anno et supra usque ad quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo foederis ⁴hic est cultus filiorum Caath tabernaculum foederis et sanctum sanctorum ⁵ingredientur Aaron et filii eius quando movenda sunt castra et deponent velum quod pendet ante fores involventque eo arcam testimonii ⁶et operient rursus velamine ianthinarum pellium extendentque desuper pallium totum hyacinthinum et inducent vectes ⁷mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio et ponent cum ea turribula et mortariola cyatos et crateras ad liba fundenda

panes semper in ea erunt ⁸extendentque desuper pallium coccineum quod rursus operient velamento ianthinarum pellium et inducent vectes ⁹sument et pallium hyacinthinum quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emunctoriis et cunctis vasis olei quae ad concinnandas lucernas necessaria sunt ¹⁰et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium et inducent vectes ¹¹nec non et altare aureum involvent hyacinthino vestimento et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes ¹²omnia vasa quibus ministratur in sanctuario involvent hyacinthino pallio et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes ¹³sed et altare mundabunt cinere et involvent illud purpureo vestimento ¹⁴ponentque cum eo omnia vasa quibus in ministerio eius utuntur id est ignium receptacula fuscinulas ac tridentes uncinos et vatilla cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium et inducent vectes ¹⁵cumque involverint Aaron et filii eius sanctuarium et omnia vasa eius in commotione castrorum tunc intrabunt filii Caath ut portent involuta et non tangant vasa sanctuarii ne moriantur ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo foederis ¹⁶super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdotis ad cuius pertinet curam oleum ad concinnandas lucernas et compositionis incensum et sacrificium quod semper offertur et oleum unctionis et quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omniumque vasorum quae in sanctuario sunt ¹⁷locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ¹⁸nolite perdere populum Caath de medio Levitarum ¹⁹sed hoc facite eis ut vivant et non moriantur si tetigerint sancta sanctorum Aaron et filii eius intrabunt ipsique disponent opera singulorum et dividant quid portare quis debeat ²⁰alii nulla curiositate videant quae sunt in sanctuario priusquam involvantur alioquin morientur ²¹locutus est Dominus ad Mosen dicens ²²tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac familias et cognationes suas ²³a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta numera omnes qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo foederis ²⁴hoc est officium familiae Gersonitarum ²⁵ut portent cortinas tabernaculi et tectum foederis operimentum aliud et super omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pendet in introitu foederis tabernaculi ²⁶cortinas atrii et velum in introitu quod est ante tabernaculum omnia quae ad altare pertinent funiculos et vasa ministerii ²⁷iubente Aaron et filiis eius portabunt filii Gerson et scient singuli cui debeant oneri mancipari ²⁸hic est cultus familiae Gersonitarum in tabernaculo foederis eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ²⁹filios quoque Merari per familias et domos patrum suorum recensebis ³⁰a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii ³¹haec sunt onera eorum portabunt tabulas tabernaculi et vectes eius columnas et bases earum ³²columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis omnia vasa et supellectilem ad numerum accipient sicque portabunt

³³hoc est officium familiae Meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ³⁴recensuerunt igitur Moses et Aaron et principes synagogae filios Caath per cognationes et domos patrum suorum ³⁵a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis ³⁶et inventi sunt duo milia septingenti quinquaginta ³⁷hic est numerus populi Caath qui intrat tabernaculum foederis hos numeravit Moses et Aaron iuxta sermonem Domini per manum Mosi ³⁸numerati sunt et filii Gerson per cognationes et domos patrum suorum ³⁹a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis ⁴⁰et inventi sunt duo milia sescenti triginta ⁴¹hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt Moses et Aaron iuxta verbum Domini ⁴²numerati sunt et filii Merari per cognationes et domos patrum suorum ⁴³a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis ⁴⁴et inventi sunt tria milia ducenti ⁴⁵hic est numerus filiorum Merari quos recensuerunt Moses et Aaron iuxta imperium Domini per manum Mosi ⁴⁶omnes qui recensiti sunt de Levitis et quos fecit ad nomen Moses et Aaron et principes Israhel per cognationes et domos patrum suorum ⁴⁷a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi et onera portanda ⁴⁸fuerunt simul octo milia quingenti octoginta ⁴⁹iuxta verbum Domini recensuit eos Moses unumquemque iuxta officium et onera sua sicut praeceperat ei Dominus

⁵locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²praecipe filiis Israhel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo ³tam masculum quam feminam eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverim vobiscum ⁴feceruntque ita filii Israhel et eicerunt eos extra castra sicut locutus erat Dominus Mosi ⁵locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶loquere ad filios Israhel vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis quae solent hominibus accidere et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini atque deliquerint ⁷confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quintamque partem desuper ei in quem peccaverint ⁸sin autem non fuerit qui recipiat dabunt Domino et erit sacerdotis excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia ⁹omnes quoque primitiae quas offerunt filii Israhel ad sacerdotem pertinent ¹⁰et quicquid in sanctuarium offertur a singulis et traditur manibus sacerdotis ipsius erit ¹¹locutus est Dominus ad Mosen dicens ¹²loquere ad filios Israhel et dices ad eos vir cuius uxor erraverit maritumque contemners ¹³dormierit cum altero viro et hoc maritus deprehendere non quiverit sed latet adulterium et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro ¹⁴si spiritus zelotypiae concitaverit virum contra uxorem suam quae vel polluta est vel falsa suspicione appetitur ¹⁵adducet eam ad

sacerdotem et offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinae hordiaciae non fundet super eam oleum nec inponet tus quia sacrificium zelotypiae est et oblatio investigans adulterium ¹⁶offeret igitur eam sacerdos et statuet coram Domino ¹⁷adsumetque aquam sanctam in vase fictili et pauxillum terrae de pavimento tabernaculi mittet in eam ¹⁸cumque steterit mulier in conspectu Domini discepriet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recodationis et oblationem zelotypiae ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congestis ¹⁹adiurabitque eam et dicet si non dormivit vir alienus tecum et si non polluta es deserto mariti toro non te nocent aquae istae amarissimae in quas maledicta congesti ²⁰sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero ²¹his maledictionibus subiacebis dete Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo putrescere faciat femur tuum et tumens uterus disrumpatur ²²ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum et utero tumescente putrescat femur et respondebit mulier amen amen ²³scribetque sacerdos in libello ista maledicta et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congestis ²⁴et dabit ei bibere quas cum exhauserit ²⁵tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypiae et elevabit illud coram Domino inponetque super altare ita dumtaxat ut prius ²⁶pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur et incendat super altare et sic potum det mulieri aquas amarissimas ²⁷quas cum biberit si polluta est et contempto viro adulterii rea pertransibunt eam aquae maledictionis et inflato ventre computrescet femur eritque mulier in maledictionem et in exemplum omni populo ²⁸quod si polluta non fuerit erit innoxia et faciet liberos ²⁹ista est lex zelotypiae si declinaverit mulier a viro suo et si polluta fuerit ³⁰maritusque zelotypiae spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu Domini et fecerit ei sacerdos iuxta omnia quae scripta sunt ³¹maritus absque culpa erit et illa recipiet iniquitatem suam

⁶locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere ad filios Israhel et dices ad eos vir sive mulier cum fecerit votum ³ut sanctificentur et se voluerint Domino consecrare ex vino et omni quod inebriare potest abstinebunt acetum et quicquid de uva exprimitur non bibent uvas recentes siccisque non comedent ⁴cunctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non comedent ⁵omni tempore separationis suae novacula non transibit super caput eius usque ad completum diem quo Domino consecratur sanctus erit crescente caesarie capitis eius ⁶omni tempore consecrationis suae super mortuum non ingredietur ⁷nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur quia consecratio Dei sui super caput eius est ⁸omnes dies separationis suae sanctus erit Domino ⁹sin autem mortuus fuerit subito quispian coram eo polluetur caput consecrationis eius

quod radet ilico et in eadem die purgationis suae et rursum septima ¹⁰in octavo autem die offeret duos turtures vel duos pullos columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii ¹¹facietque sacerdos unum pro peccato et alterum in holocaustum et deprecabitur pro eo quia peccavit super mortuo sanctificabitque caput eius in die illo ¹²et consecrabit Domino dies separationis illius offerens agnum anniculum pro peccato ita tamen ut dies priores irriti fiant quoniam polluta est sanctificatio eius ¹³ista est lex consecrationis cum dies quos ex voto decreverat conplebuntur adducet eum ad ostium tabernaculi foederis ¹⁴et offeret oblationem eius Domino agnum anniculum immaculatum in holocaustum et ovem anniculam immaculatam pro peccato et arietem immaculatum hostiam pacificam ¹⁵canistrum quoque panum azymorum qui conspersi sunt oleo et lagana absque fermento uncta oleo ac libamina singulorum ¹⁶quae offeret sacerdos coram Domino et faciet tam pro peccato quam in holocaustum ¹⁷arietem vero immolabit hostiam pacificam Domino offerens simul canistrum azymorum et libamenta quae ex more debentur ¹⁸tunc radetur nazareus ante ostium tabernaculi foederis caesarie consecrationis suae tolletque capillos eius et ponet super ignem qui est subpositus sacrificio pacificorum ¹⁹et armum coctum arietis tortamque absque fermento unam de canistro et laganum azymum unum et tradet in manibus nazarei postquam rasum fuerit caput eius ²⁰susceptaque rursum ab eo elevabit in conspectu Domini et sanctificata sacerdotis erunt sicut pectusculum quod separari iussum est et femur post haec potest bibere nazareus vinum ²¹ista est lex nazarei cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suae exceptis his quae invenerit manus eius iuxta quod mente devoverat ita faciet ad perfectionem sanctificationis suae ²²locutus est Dominus ad Mosen dicens ²³loquere Aaron et filiis eius sic benedicetis filiis Israhel et dicetis eis ²⁴benedicat tibi Dominus et custodiat te ²⁵ostendat Dominus faciem suam tibi et misereatur tui ²⁶convertat Dominus vultum suum ad te et det tibi pacem ²⁷invocabunt nomen meum super filios Israhel et ego benedicam eis

⁷factum est autem in die qua conplevit Moses tabernaculum et erexit illud unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis altare similiter et vasa eius ²obtulerunt principes Israhel et capita familiarum qui erant per singulas tribus praefecti eorum qui numerati fuerant ³munera coram Domino sex plaustra tecta cum duodecim bubus unum plaustrum obtulere duo duces et unum bovem singuli obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi ⁴ait autem Dominus ad Mosen ⁵suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi et tradas ea Levitis iuxta ordinem ministerii sui ⁶itaque cum suscepisset Moses plaustra et boves tradidit eos Levitis ⁷duo plaustra et quattuor boves dedit filiis Gerson iuxta id quod habebant necessarium ⁸quattuor alia plaustra et octo boves dedit filiis Merari

secundum officia et cultum suum sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis ⁹filiis autem Caath non dedit plaustra et boves quia in sanctuario serviunt et onera propriis portant umeris ¹⁰igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris die qua unctum est oblationem suam ante altare ¹¹dixitque Dominus ad Mosen singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris ¹²primo die obtulit oblationem suam Naasson filius Aminadab de tribu Iuda ¹³fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum fiala argentea habens septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ¹⁴mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso ¹⁵bovem et arietem et agnum anniculum in holocaustum ¹⁶hircumque pro peccato ¹⁷et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio Naasson filii Aminadab ¹⁸secundo die obtulit Nathanahel filius Suar dux de tribu Isachar ¹⁹acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ²⁰mortariolum aureum habens decem siclos plenum incenso ²¹bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ²²hircumque pro peccato ²³et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Nathanahel filii Suar ²⁴tertio die princeps filiorum Zabulon Heliab filius Helon ²⁵obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ²⁶mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ²⁷bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ²⁸hircumque pro peccato ²⁹et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio Heliab filii Helon ³⁰die quarto princeps filiorum Ruben Helisur filius Sedeur ³¹obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ³²mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ³³bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ³⁴hircumque pro peccato ³⁵et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Helisur filii Sedeur ³⁶die quinto princeps filiorum Symeon Salamihel filius Surisaddai ³⁷obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ³⁸mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ³⁹bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁴⁰hircumque pro peccato ⁴¹et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Salamihel

fili Surisaddai ⁴²die sexto princeps filiorum Gad Heliasaph filius Duhel ⁴³obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁴⁴mortariolum aureum adpendens siclos decem plenum incenso ⁴⁵bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁴⁶hircumque pro peccato ⁴⁷et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Heliasaph filii Duhel ⁴⁸die septimo princeps filiorum Ephraim Helisama filius Ammiud ⁴⁹obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁵⁰mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁵¹bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁵²hircumque pro peccato ⁵³et in hostias pacificas boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Helisama filii Ammiud ⁵⁴die octavo princeps filiorum Manasse Gamalihel filius Phadassur ⁵⁵obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁵⁶mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁵⁷bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁵⁸hircumque pro peccato ⁵⁹et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Gamalihel filii Phadassur ⁶⁰die nono princeps filiorum Benjamin Abidan filius Gedeonis ⁶¹obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁶²mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁶³bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁶⁴hircumque pro peccato ⁶⁵et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Ahiezer filii Amisaddai ⁶⁷obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁶⁸mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁶⁹bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁷⁰hircumque pro peccato ⁷¹et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Ahiezer filii Amisaddai ⁷²die undecimo princeps filiorum Aser Phagaihel filius Ochran ⁷³obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁷⁴mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁷⁵bovem de armento et arietem et agnum

anniculum in holocaustum ⁷⁶hircumque pro peccato ⁷⁷et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Phagaihel filii Ochran ⁷⁸die duodecimo princeps filiorum Nephthelim Achira filius Henan ⁷⁹obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium ⁸⁰mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso ⁸¹bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum ⁸²hircumque pro peccato ⁸³et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio Achira filii Henan ⁸⁴haec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus Israhel in die qua consecratum est acetabula argentea duodecim fialae argenteae duodecim mortariola aurea duodecim ⁸⁵ita ut centum triginta argenti siclos haberet unum acetabulum et septuaginta siclos una fiala id est in commune vasorum omnium ex argento sicli duo milia quadringenti pondere sanctuarii ⁸⁶mortariola aurea duodecim plena incenso denos siclos adpendentia pondere sanctuarii id est simul auri sicli centum viginti ⁸⁷boves de armento in holocaustum duodecim arietes duodecim agni anniculi duodecim et libamenta eorum hirci duodecim pro peccato ⁸⁸hostiae pacificorum boves viginti quattuor arietes sexaginta hirci sexaginta agni anniculi sexaginta haec oblata sunt in dedicatione altaris quando unctum est ⁸⁹cumque ingrederetur Moses tabernaculum foederis ut consuleret oraculum audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcam testimonii inter duos cherubin unde et loquebatur ei

8locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere Aaroni et dices ad eum cum posueris septem lucernas contra eam partem quam candelabrum respicit lucere debent ³fecitque Aaron et inposuit lucernas super candelabrum ut praeceperat Dominus Mosi ⁴haec autem erat factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quam cuncta ex utroque calamorum latera nascebantur iuxta exemplum quod ostendit Dominus Mosi ita operatus est candelabrum ⁵et locutus est Dominus ad Mosen dicens ⁶tolle Levitas de medio filiorum Israhel et purificabis eos ⁷iuxta hunc ritum aspergantur aqua lustrationis et radant omnes pilos carnis suae cumque laverint vestimenta sua et mundati fuerint ⁸tollant bovem de armentis et libamentum eius similam oleo conspersam bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato ⁹et adplicabis Levitas coram tabernaculo foederis convocata omni multitudine filiorum Israhel ¹⁰cumque Levitae fuerint coram Domino ponent filii Israhel manus suas super eos ¹¹et offeret Aaron Levitas munus in conspectu Domini a filiis Israhel ut serviant in ministerio eius ¹²Levitae quoque ponent manus suas super capita boum e quibus unum facies pro peccato et alterum in holocaustum Domini ut depreceris pro eis ¹³statuesque Levitas in conspectu Aaron et filiorum eius et consecrabis oblatos

Domino ¹⁴ac separabis de medio filiorum Israhel ut sint mei ¹⁵et postea ingrediantur tabernaculum foederis ut serviant mihi sicque purificabis et consecrabis eos in oblationem Domini quoniam dono donati sunt mihi a filiis Israhel ¹⁶pro primogenitis quae aperiunt omnem vulvam in Israhel accepi eos ¹⁷mea sunt omnia primogenita filiorum Israhel tam ex hominibus quam ex iumentis ex die quo percussi omnem primogenitum in terra Aegypti sanctificavi eos mihi ¹⁸et tuli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israhel ¹⁹tradidique eos dono Aaroni et filiis eius de medio populi ut serviant mihi pro Israhel in tabernaculo foederis et orent pro eis ne sit in populo plaga si ausi fuerint accedere ad sanctuarium ²⁰feceruntque Moses et Aaron et omnis multitudo filiorum Israhel super Levitas quae praeceperat Dominus Mosi ²¹purificatique sunt et laverunt vestimenta sua elevavitque eos Aaron in conspectu Domini et oravit pro eis ²²ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum foederis coram Aaron et filiis eius sicut praeceperat Dominus Mosi de Levitis ita factum est ²³locutus est Dominus ad Mosen dicens ²⁴haec est lex Levitarum a viginti quinque annis et supra ingredientur ut ministrent in tabernaculo foederis ²⁵cumque quinquagesimum annum aetatis impleverint servire cessabunt ²⁶eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo foederis ut custodiant quae sibi fuerint commendata opera autem ipsa non faciant sic dispones Levitas in custodiis suis

9locutus est Dominus ad Mosen in deserto Sinai anno secundo postquam egressi sunt de terra Aegypti mense primo dicens ²faciant filii Israhel phase in tempore suo ³quartadecima die mensis huius ad vesperam iuxta omnes caerimonias et iustificationes eius ⁴praecepitque Moses filiis Israhel ut facerent phase ⁵qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vesperam in monte Sinai iuxta omnia quae mandaverat Dominus Mosi fecerunt filii Israhel ⁶ecce autem quidam inmundi super animam hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes ad Mosen et Aaron ⁷dixerunt eis inmundi sumus super animam hominis quare fraudamur ut non valeamus offerre oblationem Domino in tempore suo inter filios Israhel ⁸quibus respondit Moses state ut consulam quid praecipiat Dominus de vobis ⁹locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁰loquere filiis Israhel homo qui fuerit inmundus super anima sive in via procul in gente vestra faciat phase Domino ¹¹mense secundo quartadecima die mensis ad vesperam cum azymis et lactucis agrestibus comedent illud ¹²non relinquent ex eo quippiam usque mane et os eius non confringent omnem ritum phase observabunt ¹³si quis autem et mundus est et in itinere non fuit et tamen non fecit phase exterminabitur anima illa de populis suis quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo peccatum suum ipse portabit ¹⁴peregrinus quoque et advena si fuerit apud vos faciet phase Domini iuxta caerimonias et iustificationes eius praeceptum idem erit apud vos tam advenae quam indigenae

¹⁵igitur die qua erectum est tabernaculum operuit illud nubes a vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane ¹⁶sic fiebat iugiter per diem operiebat illud nubes et per noctem quasi species ignis ¹⁷cumque ablata fuisset nubes quae tabernaculum protegebat tunc proficiscebantur filii Israhel et in loco ubi stetisset nubes ibi castrametabantur ¹⁸ad imperium Domini proficiscebantur et ad imperium illius figebant tabernaculum cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco ¹⁹et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii Israhel in excubiis Domini et non proficiscebantur ²⁰quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum ad imperium Domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant ²¹si fuisset nubes a vespere usque mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur et si post diem et noctem recessisset dissipabant tentoria ²²si biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii Israhel in eodem loco et non proficiscebantur statim autem ut recessisset movebant castra ²³per verbum Domini figebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur erantque in excubiis Domini iuxta imperium eius per manum Mosi

10locutus est Dominus ad Mosen dicens ²fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra ³cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium foederis tabernaculi ⁴si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis Israhel ⁵sin autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam ⁶in secundo autem sonitu et pari ululatu tubae levabunt tentoria qui habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient ululantibus tubis in projectione ⁷quando autem congregandus est populus simplex tubarum clangor erit et non concise ululabunt ⁸filiis Aaron sacerdotes clangent tubis eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris ⁹si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clangentibus tubis et erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum ¹⁰si quando habebitis epulum et dies festos et kalendas canetis tubis super holocaustis et pacificis victimis ut sint vobis in recordationem Dei vestri ego Dominus Deus vester ¹¹anno secundo mense secundo vicesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo foederis ¹²profectique sunt filii Israhel per turmas suas de deserto Sinai et recubuit nubes in solitudine Pharan ¹³moveruntque castra primi iuxta imperium Domini in manu Mosi ¹⁴filiis Iuda per turmas suas quorum princeps erat Naasson filius Aminadab ¹⁵in tribu filiorum Isachar fuit princeps Nathanahel filius Suar ¹⁶in tribu Zabulon erat princeps Heliab filius Helon ¹⁷depositumque est tabernaculum quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari ¹⁸profectique sunt et filii Ruben per turmas et ordinem suum quorum princeps

erat Helisur filius Sedeur¹⁹ in tribu autem filiorum Symeon princeps fuit Salamihel filius Surisaddai²⁰ porro in tribu Gad erat princeps Heliasaph filius Duhel²¹ profectique sunt et Caathitae portantes sanctuarium tamdiu tabernaculum portabatur donec venirent ad erectionis locum²² moverunt castra et filii Ephraim per turmas suas in quorum exercitu princeps erat Helisama filius Ammiud²³ in tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamalihel filius Phadassur²⁴ et in tribu Benjamin dux Abidan filius Gedeonis²⁵ novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Amisaddai²⁶ in tribu autem filiorum Aser erat princeps Phagaihel filius Ochran²⁷ et in tribu filiorum Nephtalim princeps Achira filius Henan²⁸ haec sunt castra et profectioes filiorum Israhel per turmas suas quando egrediebantur²⁹ dixitque Moses Hobab filio Rahuhel Madianiti cognato suo proficiscimur ad locum quem Dominus daturus est nobis veni nobiscum ut benefaciamus tibi quia Dominus bona promisit Israheli³⁰ cui ille respondit non vadam tecum sed revertar in terram meam in qua natus sum³¹ et ille noli inquit nos relinquere tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus et eris ductor noster³² cumque nobiscum veneris quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est Dominus dabimus tibi³³ profecti sunt ergo de monte Domini via trium dierum arcaque foederis Domini praecedebat eos per dies tres providens castrorum locum³⁴ nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent³⁵ cumque elevaretur arca dicebat Moses surge Domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua³⁶ cum autem deponeretur aiebat revertere Domine ad multitudinem exercitus Israhel

11interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum quod cum audisset iratus est et accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem² cumque clamasset populus ad Mosen oravit Moses Dominum et absortus est ignis³ vocavitque nomen loci illius Incensio eo quod succensus fuisset contra eos ignis Domini⁴ vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis flagravat desiderio sedens et flens iunctis sibi pariter filiis Israhel et ait quis dabit nobis ad vescendum carnes⁵ recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis in mentem nobis veniunt cucumeres et pepones porrique et cepae et alia⁶ anima nostra arida est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man⁷ erat autem man quasi semen coriandri coloris bdellii⁸ circuibatque populus et colligens illud frangebatur mola sive terebatur in mortario coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati⁹ cumque descenderet nocte super castra ros descendebat pariter et man¹⁰ audivit ergo Moses flentem populum per familias singulos per ostia tentorii sui iratusque est furor Domini valde sed et Mosi intoleranda res visa est¹¹ et ait ad Dominum cur adflixisti servum tuum quare non invenio

gratiam coram te et cur inposuisti pondus universi populi huius super me¹² numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam ut dicas mihi porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum¹³ unde mihi carnes ut dem tantae multitudini flent contra me dicentes da nobis carnes ut comedamus¹⁴ non possum solus sustinere omnem hunc populum quia gravis mihi est¹⁵ sin aliter tibi videtur obsecro ut interficias me et inveniam gratiam in oculis tuis ne tantis adficiar malis¹⁶ et dixit Dominus ad Mosen congrega mihi septuaginta viros de senibus Israhel quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri et ducas eos ad ostium tabernaculi foederis faciesque ibi stare tecum¹⁷ ut descendam et loquar tibi et auferam de spiritu tuo tradamque eis ut sustentent tecum onus populi et non tu solus graveris¹⁸ populo quoque dices sanctificamini cras comedetis carnes ego enim audivi vos dicere quis dabit nobis escas carniarum bene nobis erat in Aegypto ut det vobis Dominus carnes et comedatis¹⁹ non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem²⁰ sed usque ad mensem dierum donec exeat per nares vestras et vertatur in nausiam eo quod reppuleritis Dominum qui in medio vestri est et fleveritis coram eo dicentes quare egressi sumus ex Aegypto²¹ et ait Moses sescenta milia peditem huius populi sunt et tu dicis dabo eis esum carniarum mense integro²² numquid ovium et boum multitudo caedetur ut possit sufficere ad cibum vel omnes pisces maris in unum congregabuntur ut eos satient²³ cui respondit Dominus numquid manus Domini invalida est iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur²⁴ venit igitur Moses et narravit populo verba Domini congregans septuaginta viros de senibus Israhel quos stare fecit circa tabernaculum²⁵ descenditque Dominus per nubem et locutus est ad eum auferens de spiritu qui erat in Mosen et dans septuaginta viros cumque requievisset in eis spiritus prophetaverunt nec ultra cessarunt²⁶ remanserant autem in castris duo viri quorum unus vocabatur Heldad et alter Medad super quos requievit spiritus nam et ipsi descripti fuerant et non exierant ad tabernaculum²⁷ cumque prophetarent in castris cucurrit puer et nuntiavit Mosi dicens Heldad et Medad prophetant in castris²⁸ statim Iosue filius Nun minister Mosi et electus e pluribus ait domine mi Moses prohibe eos²⁹ at ille quid inquit aemularis pro me quis tribuat ut omnis populus prophetet et det eis Dominus spiritum suum³⁰ reversusque est Moses et maiores natu Israhel in castra³¹ ventus autem egrediens a Domino arreptas trans mare coturnices detulit et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest ex omni parte castrorum per circuitum volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram³² surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero congregavit coturnicum qui parum decem choros et siccaverunt eas per gyrum castrorum³³ adhuc carnes erant in dentibus eorum nec defecerat huiusmodi cibus et ecce furor Domini concitatus in populum percussit eum plaga

magna nimis ³⁴vocatusque est ille locus sepulchra Concupiscentiae ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat egressi autem de sepulchris Concupiscentiae venerunt in Aseroth et manserunt ibi

12locutaque est Maria et Aaron contra Mosen propter uxorem eius aethiopissam ²et dixerunt num per solum Mosen locutus est Dominus nonne et nobis similiter est locutus quod cum audisset Dominus ³erat enim Moses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra ⁴statim locutus est ad eum et ad Aaron et Mariam egressimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis cumque fuissent egressi ⁵descendit Dominus in columna nubis et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam qui cum issent ⁶dixit ad eos audite sermones meos si quis fuerit inter vos propheta Domini in visione apparebo ei vel per somnium loquar ad illum ⁷at non talis servus meus Moses qui in omni domo mea fidelissimus est ⁸ore enim ad os loquor ei et palam non per enigmata et figuras Dominum videt quare igitur non timuistis detrahare servo meo Mosi ⁹iratusque contra eos abiit ¹⁰nubes quoque recessit quae erat super tabernaculum et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix cumque respexisset eam Aaron et vidisset perfusam lepra ¹¹ait ad Mosen obsecro domine mi ne inponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus ¹²ne fiat haec quasi mortua et ut abortivum quod proicitur de vulva matris suae ecce iam medium carnis eius devoratum est lepra ¹³clamavitque Moses ad Dominum dicens Deus obsecro sana eam ¹⁴cui respondit Dominus si pater eius spuisset in faciem illius nonne debuerat saltem septem dierum rubore suffundi separetur septem diebus extra castra et postea revocabitur ¹⁵exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco illo donec revocata est Maria

13profectus est de Aseroth fixis tentoriis in deserto Pharan ²ibi locutus est Dominus ad Mosen dicens ³mitte viros qui considerent terram Chanaan quam daturus sum filiis Israhel singulos de singulis tribubus ex principibus ⁴fecit Moses quod Dominus imperarat de deserto Pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina ⁵de tribu Ruben Semmua filium Zecchur ⁶de tribu Symeon Saphat filium Huri ⁷de tribu Iuda Chaleb filium Iepphonne ⁸de tribu Isachar Igal filium Ioseph ⁹de tribu Ephraim Osee filium Nun ¹⁰de tribu Benjamin Phalti filium Raphu ¹¹de tribu Zabulon Geddihel filium Sodi ¹²de tribu Ioseph sceptri Manasse Gaddi filium Susi ¹³de tribu Dan Ammihel filium Gemalli ¹⁴de tribu Aser Sthur filium Michahel ¹⁵de tribu Nepthali Naabbi filium Vaphsi ¹⁶de tribu Gad Guhel filium Machi ¹⁷haec sunt nomina virorum quos misit Moses ad considerandam terram vocavitque Osee filium Nun Iosue ¹⁸misit ergo eos Moses ad considerandam terram Chanaan et dixit ad eos ascendite per meridianam plagam cumque veneritis ad montes ¹⁹considerate terram qualis sit et populum qui

habitor est eius utrum fortis sit an infirmus pauci numero an plures ²⁰ipsa terra bona an mala urbes quales muratae an absque muris ²¹humus pinguis an sterilis nemorosa an absque arboribus confortamini et adferte nobis de fructibus terrae erat autem tempus quando iam praecoquae uvae vesci possunt ²²cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto Sin usque Roob intransibus Emath ²³ascenderuntque ad meridiem et venerunt in Hebron ubi erant Ahiman et Sisai et Tholmai filii Enach nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Aegypti condita est ²⁴pergentesque usque ad torrentem Botri absciderunt palmitem cum uva sua quem portaverunt in vecte duo viri de malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt ²⁵qui appellatus est Neelescol id est torrens Botri eo quod botrum inde portassent filii Israhel ²⁶reversique exploratores terrae post quadraginta dies omni regione circuita ²⁷venerunt ad Mosen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israhel in desertum Pharan quod est in Cades locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus terrae ²⁸et narraverunt dicentes venimus in terram ad quam misisti nos quae re vera fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci potest ²⁹sed cultores fortissimos habet et urbes grandes atque muratas stirpem Enach vidimus ibi ³⁰Amalech habitat in meridie Hettheus et Iebuseus et Amorreuus in montanis Chananeus vero moratur iuxta mare et circa fluentia Iordanis ³¹inter haec Chaleb conpescens murmur populi qui oriebatur contra Mosen ait ascendamus et possideamus terram quoniam poterimus obtinere eam ³²alii vero qui fuerant cum eo dicebant nequaquam ad hunc populum valemus ascendere quia fortior nobis est ³³detraheruntque terrae quam inspererant apud filios Israhel dicentes terram quam lustravimus devorat habitatores suos populum quem aspeximus procerae staturae est ³⁴ibi vidimus monstra quaedam filiorum Enach de genere giganteo quibus comparati quasi lucustae videbamur

14igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa ²et murmurati sunt contra Mosen et Aaron cuncti filii Israhel dicentes ³utinam mortui essemus in Aegypto et non in hac vasta solitudine utinam pereamus et non inducat nos Dominus in terram istam ne cadamus gladio et uxores ac liberi nostri ducantur captivi nonne melius est reverti in Aegyptum ⁴dixeruntque alter ad alterum constituamus nobis ducem et revertamur in Aegyptum ⁵quo audito Moses et Aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israhel ⁶at vero Iosue filius Nun et Chaleb filius Iepphonne qui et ipsi lustraverant terram sciderunt vestimenta sua ⁷et ad omnem multitudinem filiorum Israhel locuti sunt terram quam circuivimus valde bona est ⁸si propitius fuerit Dominus inducet nos in eam et tradet humum lacte et melle manantem ⁹nolite rebelles esse contra Dominum neque timeatis populum terrae huius quia sicut panem ita eos possumus devorare recessit ab illis omne praesidium Dominus nobiscum est nolite metuere

¹⁰cumque clamaret omnis multitudo et lapidibus eos vellet opprimere apparuit gloria Domini super tectum foederis cunctis filiis Israhel ¹¹et dixit Dominus ad Moſen usquequo detrahēt mihi populus iste quousque non credent mihi in omnibus signis quae feci coram eis ¹²feriam igitur eos pestilentia atque consumam te autem faciam principem super gentem magnam et fortioſiorem quam haec est ¹³et ait Moſes ad Dominum ut audiant Aegyptii de quorum medio eduxisti populum istum ¹⁴et habitatoſes terrae huius qui audierunt quod tu Domine in populo isto sis et facie videaris ad faciem et nubes tua protegat illos et in columna nubis praecedas eos per diem et in columna ignis per noctem ¹⁵quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem et dicant ¹⁶non poterat introducere populum in terram pro qua iuraverat idcirco occidit eos in solitudine ¹⁷magnificetur ergo fortitudo Domini sicut iurasti dicens ¹⁸Dominus patiens et multae misericordiae auferens iniquitatem et scelera nullumque innoxium derelinquens qui visitas peccata patrum in filios in tertiam et quartam generationem ¹⁹dimitte obsecro peccatum populi tui huius secundum magnitudinem misericordiae tuae sicut propitius fuisti egredientibus de Aegypto usque ad locum istum ²⁰dixitque Dominus dimisi iuxta verbum tuum ²¹vivo ego et implebitur gloria Domini universa terra ²²attamen omnes homines qui viderunt maiestatem meam et signa quae feci in Aegypto et in solitudine et temptaverunt me iam per decem vices nec oboedierunt voci meae ²³non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum nec quisquam ex illis qui detraxit mihi intuebitur eam ²⁴servum meum Chaleb qui plenus alio spiritu secutus est me inducam in terram hanc quam circuiuit et semen eius possidebit eam ²⁵quoniam Amalechites et Chananeus habitant in vallibus cras movete castra et revertimini in solitudinem per viam maris Rubri ²⁶locutusque est Dominus ad Moſen et Aaron dicens ²⁷usquequo multitudo haec pessima murmurat contra me querellas filiorum Israhel audivi ²⁸dic ergo eis vivo ego ait Dominus sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis ²⁹in solitudine hac iacebunt cadavera vestra omnes qui numerati estis a viginti annis et supra et murmurastis contra me ³⁰non intrabitis terram super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem praeter Chaleb filium Iepphonne et Iosue filium Nun ³¹parvulos autem vestros de quibus dixistis quod praedae hostibus forent introducam ut videant terram quae vobis displicuit ³²vestra cadavera iacebunt in solitudine ³³fili vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta et portabunt fornicationem vestram donec consumantur cadavera patrum in deserto ³⁴iuxta numerum quadraginta dierum quibus considerastis terram annus pro die inputabitur et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras et scietis ultionem meam ³⁵quoniam sicut locutus sum ita faciam omni multitudini huic pessimae quae consurrexit adversum me in solitudine hac deficiet et morietur ³⁶igitur omnes viri quos miserat Moſes ad contemplandam terram et qui reversi murmurare fecerant

contra eum omnem multitudinem detrahentes terrae quod esset mala ³⁷mortui sunt atque percussi in conspectu Domini ³⁸Iosue autem filius Nun et Chaleb filius Iepphonne vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandam terram ³⁹locutusque est Moſes universa verba haec ad omnes filios Israhel et luxit populus nimis ⁴⁰et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis atque dixerunt parati sumus ascendere ad locum de quo Dominus locutus est quia peccavimus ⁴¹quibus Moſes cur inquit transgredimini verbum Domini quod vobis non cedit in prosperum ⁴²nolite ascendere non enim est Dominus vobiscum ne corruatis coram inimicis vestris ⁴³Amalechites et Chananeus ante vos sunt quorum gladio corruetis eo quod nolueritis adquiescere Domino nec erit Dominus vobiscum ⁴⁴at illi contenebrati ascenderunt in verticem montis arca autem testamenti Domini et Moſes non recesserunt de castris ⁴⁵descenditque Amalechites et Chananeus qui habitabant in monte et percutiens eos atque concidens persecutus est usque Horma

15locutus est Dominus ad Moſen dicens ²loquere ad filios Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram habitationis vestrae quam ego dabo vobis ³et feceritis oblationem Domino in holocaustum aut victimam vota solventes vel sponte offerentes munera aut in sollemnitatibus vestris adolentes odorem suavitatis Domino de bubus sive de ovibus ⁴offeret quicumque immolaverit victimam sacrificium similiae decimam partem oephi conspersae oleo quod mensuram habebit quartam partem hin ⁵et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae dabit in holocausto sive in victima per agnos singulos ⁶et arietis erit sacrificium similiae duarum decimarum quae conspersa sit oleo tertiae partis hin ⁷et vinum ad libamentum tertiae partis eiusdem mensurae offeret in odorem suavitatis Domino ⁸quando vero de bubus feceris holocaustum aut hostiam ut impleas votum vel pacificas victimas ⁹dabis per singulos boves similiae tres decimas conspersae oleo quod habeat medium mensurae hin ¹⁰et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suavissimi odoris Domino ¹¹sic facietis ¹²per singulos boves et arietes et agnos et hedos ¹³tam indigenae quam peregrini ¹⁴eodem ritu offerent sacrificia ¹⁵unum praeceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terrae ¹⁶locutus est Dominus ad Moſen dicens ¹⁷loquere filiis Israhel et dices ad eos ¹⁸cum veneritis in terram quam dabo vobis ¹⁹et comederitis de panibus regionis illius separabitis primitias Domino ²⁰de cibis vestris sicut de areis primitias separatis ²¹ita et de pulmentis dabit primitiva Domino ²²quod si per ignorantiam praeterieritis quicquam horum quae locutus est Dominus ad Moſen ²³et mandavit per eum ad vos a die qua coepit iubere et ultra ²⁴oblitaque fuerit facere multitudo offeret vitulum de armento holocaustum in odorem suavissimum Domino et sacrificium eius ac liba ut caerimoniae postulant hircumque pro peccato ²⁵et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israhel

et dimittetur eis quoniam non sponte peccaverunt nihilominus offerentes incensum Domino pro se et pro peccato atque errore suo ²⁶et dimittetur universae plebi filiorum Israhel et advenis qui peregrinantur inter vos quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam ²⁷quod si anima una nesciens peccaverit offeret capram anniculam pro peccato suo ²⁸et deprecabitur pro ea sacerdos quod inscia peccaverit coram Domino inpetrabitque ei veniam et dimittetur illi ²⁹tam indigenis quam advenis una lex erit omnium qui peccaverint ignorantes ³⁰anima vero quae per superbiam aliquid commiserit sive civis sit ille sive peregrinus quoniam adversum Dominum rebellis fuit peribit de populo suo ³¹verbum enim Domini contempsit et praeceptum illius fecit irritum idcirco delebitur et portabit iniquitatem suam ³²factum est autem cum essent filii Israhel in solitudine et invenissent hominem colligentem ligna in die sabbati ³³obtulerunt eum Mosi et Aaron et universae multitudini ³⁴qui recluserunt eum in carcerem nescientes quid super eo facere deberent ³⁵dixitque Dominus ad Mosen morte moriatur homo iste obruat eum lapidibus omnis turba extra castra ³⁶cumque eduxissent eum foras obruerunt lapidibus et mortuus est sicut praeceperat Dominus ³⁷dixit quoque Dominus ad Mosen ³⁸loquere filiis Israhel et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum ponentes in eis vittas hyacinthinas ³⁹quas cum viderint recordentur omnium mandatorum Domini nec sequantur cogitationes suas et oculos per res varias fornicantes ⁴⁰sed magis memores praeceptorum Domini faciant ea sintque sancti Deo suo ⁴¹ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ut essem vester Deus

16Ecce autem Core filius Isaar filii Caath filii Levi et Dathan atque Abiram filii Heliab Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben ²surrexerunt contra Mosen aliique filiorum Israhel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae et qui tempore concilii per nomina vocabantur ³cumque stetissent adversum Mosen et Aaron dixerunt sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est et in ipsis est Dominus cur elevamini super populum Domini ⁴quod cum audisset Moses cecidit pronus in faciem ⁵locutusque ad Core et ad omnem multitudinem mane inquit notum faciet Dominus qui ad se pertineant et sanctos adplicabit sibi et quos elegerit adpropinquabunt ei ⁶hoc igitur facite tollat unusquisque turibula sua tu Core et omne concilium tuum ⁷et hausto cras igne ponite desuper thymiana coram Domino et quemcumque elegerit ipse erit sanctus multum erigimini filii Levi ⁸dixitque rursum ad Core audite filii Levi ⁹num parum vobis est quod separavit vos Deus Israhel ab omni populo et iunxit sibi ut serviretis ei in cultu tabernaculi et staretis coram frequentia populi et ministraretis ei ¹⁰idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios Levi ut vobis etiam sacerdotium vindicetis ¹¹et omnis globus tuus stet contra Dominum quid est enim Aaron ut murmuretis contra eum ¹²misit ergo Moses ut vocaret

Dathan et Abiram filios Heliab qui responderunt non venimus ¹³numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra quae lacte et melle manabat ut occideres in deserto nisi et dominatus fueris nostri ¹⁴re vera induxisti nos in terram quae fluit rivis lactis et mellis et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum an et oculos nostros vis eruere non venimus ¹⁵iratusque Moses valde ait ad Dominum ne respicias sacrificia eorum tu scis quod ne asellum quidem unquam acceperim ab eis nec afflexerim quempiam eorum ¹⁶dixitque ad Core tu et omnis congregatio tua state seorsum coram Domino et Aaron die crastino separatim ¹⁷tollite singuli turibula vestra et ponite super ea incensum offerentes Domino ducenta quinquaginta turibula Aaron quoque teneat turibulum suum ¹⁸quod cum fecissent stantibus Mosen et Aaron ¹⁹et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi apparuit cunctis gloria Domini ²⁰locutusque Dominus ad Mosen et Aaron ait ²¹separamini de medio congregationis huius ut eos repente disperdam ²²qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt fortissime Deus spirituum universae carnis num uno peccante contra omnes tua ira desaeviet ²³et ait Dominus ad Mosen ²⁴praecipe universo populo ut separetur a tabernaculis Core et Dathan et Abiram ²⁵surrexitque Moses et abiit ad Dathan et Abiram et sequentibus eum senioribus Israhel ²⁶dixit ad turbam recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere quae ad eos pertinent ne involvamini in peccatis eorum ²⁷cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum Dathan et Abiram egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis omni-que frequentia ²⁸et ait Moses in hoc scietis quod Dominus miserit me ut facerem universa quae cernitis et non ex proprio ea corde protulerim ²⁹si consueta hominum morte interierint et visitaverit eos plaga qua et ceteri visitari solent non misit me Dominus ³⁰sin autem novam rem fecerit Dominus ut aperiens terra os suum degluttat eos et omnia quae ad illos pertinent descenderintque viventes in infernum scietis quod blasphemaverint Dominum ³¹confestim igitur ut cessavit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum ³²et aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia ³³descenderuntque vivi in infernum operti humo et perierunt de medio multitudinis ³⁴at vero omnis Israhel qui stabat per gyrum fugit ad clamorem pereuntium dicens ne forte et nos terra degluttat ³⁵sed et ignis egressus a Domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerebant incensum ³⁶locutusque est Dominus ad Mosen dicens ³⁷praecipe Eleazaro filio Aaron sacerdotis ut tollat turibula quae iacent in incendio et ignem huc illucque dispergat quoniam sanctificata sunt ³⁸in mortibus peccatorum producatque ea in lamminas et adfigat altari eo quod oblatum sit in eis incensum Domino et sanctificata sint ut cernant ea pro signo et monumento filii Israhel ³⁹tulit ergo Eleazar sacerdos turibula aenea in quibus obtulerant hii quos incendium devoravit et produxit ea in lamminas adfigens altari ⁴⁰ut haberent postea filii Israhel

quibus commonerentur ne quis accedat alienigena et qui non est de semine Aaron ad offerendum incensum Domino ne patiatur sicut passus est Core et omnis congregatio eius loquente Domino ad Mosen ⁴¹murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israhel sequenti die contra Mosen et Aaron dicens vos interfecistis populum Domini ⁴²cumque oreretur seditio et tumultus increceret ⁴³Moses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis quod postquam ingressi sunt operuit nubes et apparuit gloria Domini ⁴⁴dixitque Dominus ad Mosen ⁴⁵recedite de medio huius multitudinis etiam nunc delebo eos cumque iacerent in terra ⁴⁶dixit Moses ad Aaron tolle turibulum et hausto igne de altari mitte incensum desuper pergens cito ad populum ut roges pro eis iam enim egressa est ira a Domino et plaga desaevit ⁴⁷quod cum fecisset Aaron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium obtulit thymiana ⁴⁸et stans inter mortuos ac viventes pro populo deprecatus est et plaga cessavit ⁴⁹fuerunt autem qui percussi sunt quattuordecim milia hominum et septingenti absque his qui perierant in seditione Core ⁵⁰reversusque est Aaron ad Mosen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus

17et locutus est Dominus ad Mosen dicens ²loquere ad filios Israhel et accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas a cunctis principibus tribuum virgas duodecim et uniuscuiusque nomen superscribes virgae suae ³nomen autem Aaron erit in tribu Levi et una virga cunctas eorum familias continebit ⁴ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio ubi loquar ad te ⁵quem ex his elegero germinabit virga eius et cohibebo a me querimonias filiorum Israhel quibus contra vos murmurant ⁶locutusque est Moses ad filios Israhel et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus fueruntque virgae duodecim absque virga Aaron ⁷quas cum posuisset Moses coram Domino in tabernaculo testimonii ⁸sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi et turgentibus gemmis eruperant flores qui foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt ⁹protulit ergo Moses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israhel videruntque et receperunt singuli virgas suas ¹⁰dixitque Dominus ad Mosen refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii ut servetur ibi in signum rebellium filiorum et quiescant querellae eorum a me ne moriantur ¹¹fecitque Moses sicut praeceperat Dominus ¹²dixerunt autem filii Israhel ad Mosen ecce consumpti sumus omnes perivimus ¹³quicumque accedit ad tabernaculum Domini moritur num usque ad internicionem cuncti delendi sumus

18dixitque Dominus ad Aaron tu et filii tui et domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarii et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri ²sed et fratres tuos de tribu Levi et scepro patris tui sume tecum praestoque sint et ministrent tibi tu autem et filii tui mi-

nistrabitis in tabernaculo testimonii ³excubabuntque Levitae ad praecepta tua et ad cuncta opera tabernaculi ita dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et altare non accedant ne et illi moriantur et vos pereatis simul ⁴sint autem tecum et excubent in custodiis tabernaculi et in omnibus caerimoniis eius alienigena non miscabitur vobis ⁵excubate in custodia sanctuarii et in ministerio altaris ne oriatur indignatio super filios Israhel ⁶ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israhel et tradidi donum Domino ut serviant in ministeriis tabernaculi eius ⁷tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum et omnia quae ad cultum altaris pertinent et intra velum sunt per sacerdotes ministrabuntur si quis externus accesserit occidetur ⁸locutus est Dominus ad Aaron ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum omnia quae sanctificantur a filiis Israhel tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna ⁹haec ergo accipies de his quae sanctificantur et oblata sunt Domino omnis oblatio et sacrificium et quicquid pro peccato atque delicto redditur mihi et cedet in sancta sanctorum tuum erit et filiorum tuorum ¹⁰in sanctuario comedes illud mares tantum edent ex eo quia consecratum est tibi ¹¹primitias autem quas voverint et obtulerint filii Israhel tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo qui mundus est in domo tua vescetur eis ¹²omnem medullam olei et vini ac frumenti quicquid offerunt primitiarum Domino tibi dedi ¹³universa frugum initia quas gignit humus et Domino deportantur cedent in usus tuos qui mundus est in domo tua vescetur eis ¹⁴omne quod ex voto reddiderint filii Israhel tuum erit ¹⁵quicquid primum erumpet e vulva cunctae carnis quam offerunt Domino sive ex hominibus sive de pecoribus fuerit tui iuris erit ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium accipias et omne animal quod immundum est redimi facias ¹⁶cuius redemptio erit post unum mensem siclis argenti quinque pondere sanctuarii siclus viginti obolos habet ¹⁷primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi quia sanctificata sunt Domino sanguinem tantum eorum fundes super altare et adipos adolebis in suavissimum odorem Domino ¹⁸carnes vero in usum tuum cedent sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt ¹⁹omnes primitias sanctuarii quas offerunt filii Israhel Domino tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo pactum salis est sempiternum coram Domino tibi ac filiis tuis ²⁰dixitque Dominus ad Aaron in terra eorum nihil possidebitis nec habebitis partem inter eos ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israhel ²¹filiis autem Levi dedi omnes decimas Israhelis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis ²²ut non accedant ultra filii Israhel ad tabernaculum nec committant peccatum mortiferum ²³solis filiis Levi mihi in tabernaculo servientibus et portantibus peccata populi legitimum sempiternum erit in generationibus vestris nihil aliud possidebunt ²⁴decimarum oblatione contenti quas in usus eorum et necessaria separavi ²⁵locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²⁶praecipe Levitis atque denuntia cum ac-

ceperitis a filiis Israhel decimas quas dedi vobis primitias earum offerite Domino id est decimam partem decimae ²⁷ ut reputetur vobis in oblationem primitivorum tam de areis quam de torcularibus ²⁸ et universis quorum accipitis primitias offerite Domino et date Aaron sacerdoti ²⁹ omnia quae offertis ex decimis et in donaria Domini separatis optima et electa erunt ³⁰ dicesque ad eos si praeclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias ³¹ et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familiae vestrae quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii ³² et non peccabitis super hoc egregia vobis et pingua reservantes ne polluatis oblationes filiorum Israhel et moriamini

19 locutusque est Dominus ad Mosen et Aaron dicens ² ista est religio victimae quam constituit Dominus praecipe filiis Israhel ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae in qua nulla sit macula nec portaverit iugum ³ tradetisque eam Eleazaro sacerdoti qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium ⁴ et tinguens digitum in sanguine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus ⁵ comburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flammae traditis ⁶ lignum quoque cedrinum et hysopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam quae vaccam vorat ⁷ et tunc demum lotis vestibus et corpore suo ingredietur in castra commaculatusque erit usque ad vesperam ⁸ sed et ille qui combuserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et immundus erit usque ad vesperam ⁹ colliget autem vir mundus cineres vaccae et effundet eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini filiorum Israhel in custodiam et in aquam aspersionis quia pro peccato vacca combusta est ¹⁰ cumque laverit qui vaccae portaverat cineres vestimenta sua immundus erit usque ad vespertum habebunt hoc filii Israhel et advenae qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo ¹¹ qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit immundus ¹² aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo et sic mundabitur si die tertio aspersus non fuerit septimo non poterit emundari ¹³ omnis qui tetigerit humanae animae morticinum et aspersus hac commixtione non fuerit polluet tabernaculum Domini et peribit ex Israhel quia aqua expiationis non est aspersus immundus erit et manebit spurcitia eius super eum ¹⁴ ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo omnes qui ingrediuntur tentorium illius et universa vasa quae ibi sunt polluta erunt septem diebus ¹⁵ vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper immundum erit ¹⁶ si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortui sive os illius vel sepulchrum immundus erit septem diebus ¹⁷ tollent de cineribus combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super eos in vas ¹⁸ in quibus cum homo mundus tinxerit hysopum asperget eo omne tentorium et cunctam suppellectilem et homines huiusmodi contagione pollutos

¹⁹ atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio et septimo die expiatusque die septimo lavabit et se et vestimenta sua et mundus erit ad vesperam ²⁰ si quis hoc ritu non fuerit expiatus peribit anima illius de medio ecclesiae quia sanctuarium Domini polluit et non est aqua lustrationis aspersus ²¹ erit hoc praeceptum legitimum sempiternum ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua omnis qui tetigerit aquas expiationis immundus erit usque ad vesperam ²² quicquid tetigerit immundus immundum faciet et anima quae horum quippiam tetigerit immunda erit usque ad vesperum

20 veneruntque filii Israhel et omnis multitudo in desertum Sin mense primo et mansit populus in Cades mortuaque est ibi Maria et sepulta in eodem loco ² cumque indigeret aqua populus coierunt adversum Mosen et Aaron ³ et versi in seditionem dixerunt utinam perissemus inter fratres nostros coram Domino ⁴ cur eduxistis ecclesiam Domini in solitudinem ut et nos et nostra iumenta moriantur ⁵ quare nos fecistis ascendere de Aegypto et adduxistis in locum istum pessimum qui seri non potest qui nec ficum gignit nec vineas nec mala granata insuper et aquam non habet ad bibendum ⁶ ingressusque Moses et Aaron dimissa multitudine tabernaculum foederis corruerunt proni in terram et apparuit gloria Domini super eos ⁷ locutusque est Dominus ad Mosen dicens ⁸ tolle virgam et congrega populum tu et Aaron frater tuus et loquimini ad petram coram eis et illa dabit aquas cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo et iumenta eius ⁹ tulit igitur Moses virgam quae erat in conspectu Domini sicut praecerat ei ¹⁰ congregata multitudine ante petram dixitque eis audite rebelles et increduli num de petra hac vobis aquam poterimus eicere ¹¹ cumque elevasset Moses manum percutiens virga bis silicem egressae sunt aquae largissimae ita ut et populus biberet et iumenta ¹² dixitque Dominus ad Mosen et Aaron quia non credidistis mihi ut sanctificaretis me coram filiis Israhel non introducetis hos populos in terram quam dabo eis ¹³ haec est aqua Contradictionis ubi iurgati sunt filii Israhel contra Dominum et sanctificatus est in eis ¹⁴ misit interea nuntios Moses de Cades ad regem Edom qui dicerent haec mandat frater tuus Israhel nosti omnem laborem qui adprehendit nos ¹⁵ quomodo descenderint patres nostri in Aegyptum et habitaverimus ibi multo tempore adflixerintque nos Aegyptii et patres nostros ¹⁶ et quomodo clamaverimus ad Dominum et exaudierit nos miserique angelum qui eduxerit nos de Aegypto ecce in urbe Cades quae est in extremis finibus tuis positi ¹⁷ obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam non ibimus per agros nec per vineas non bibemus aquas de puteis tuis sed gradiemur via publica nec ad dextram nec ad sinistram declinantes donec transeamus terminos tuos ¹⁸ cui respondit Edom non transibis per me alioquin armatus occurram tibi ¹⁹ dixeruntque filii Israhel per tritam gradiemur viam et si biberimus aquas tuas nos et pecora nostra dabimus quod

iustum est nulla erit in pretio difficultas tantum velocius transeamus ²⁰at ille respondit non transibis statimque egressus est obuius cum infinita multitudine et manu forti ²¹nec voluit adquiescere deprecanti ut concederet transitum per fines suos quam ob rem devertit ab eo Israhel ²²cumque castra movissent de Cades venerunt in montem Or qui est in finibus terrae Edom ²³ubi locutus est Dominus ad Mosen ²⁴pergat inquit Aaron ad populos suos non enim intrabit terram quam dedi filiis Israhel eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas Contradictionis ²⁵tolle Aaron et filium eius cum eo et duces eos in montem Or ²⁶cumque nudaveris patrem veste sua indues ea Eleazarum filium eius et Aaron colligetur et morietur ibi ²⁷fecit Moses ut praeceperat Dominus et ascenderunt in montem Or coram omni multitudine ²⁸cumque Aaron spoliasset vestibus suis induit eis Eleazarum filium eius ²⁹illo mortuo in montis supercilio descendit cum Eleazaro ³⁰omnis autem multitudo videns occubuisse Aaron fleuit super eo triginta diebus per cunctas familias suas

21quod cum audisset Chananeus rex Arad qui habitabat ad meridiem venisse scilicet Israhel per exploratorum viam pugnavit contra illum et victor existens duxit ex eo praedam ²at Israhel voto se Domino obligans ait si tradideris populum istum in manu mea delebo urbes eius ³exaudivitque Dominus preces Israhel et tradidit Chananeum quem ille interfecit subversis urbibus eius et vocavit nomen loci illius Horma id est anathema ⁴profecti sunt autem et de monte Or per viam quae ducit ad mare Rubrum ut circumirent terram Edom et taedere coepit populum itineris ac laboris ⁵locutusque contra Deum et Mosen ait cur eduxisti nos de Aegypto ut moreremur in solitudine deest panis non sunt aquae anima nostra iam nausiat super cibo isto levissimo ⁶quam ob rem misit Dominus in populum ignitos serpentes ad quorum plagas et mortes plurimorum ⁷venerunt ad Mosen atque dixerunt peccavimus quia locuti sumus contra Dominum et te ora ut tollat a nobis serpentes oravit Moses pro populo ⁸et locutus est Dominus ad eum fac serpentem et pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum vivet ⁹fecit ergo Moses serpentem aeneum et posuit pro signo quem cum percussi aspicerent sanabantur ¹⁰profectique filii Israhel castrametati sunt in Oboth ¹¹unde egressi fixere tentoria in Hieabarim in solitudine quae respicit Moab contra orientalem plagam ¹²et inde moventes venerunt ad torrentem Zared ¹³quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon quae est in deserto et prominet in finibus Amorrei siquidem Arnon terminus est Moab dividens Moabitas et Amorreos ¹⁴unde dicitur in libro bellorum Domini sicut fecit in mari Rubro sic faciet in torrentibus Arnon ¹⁵scopuli torrentium inclinati sunt ut requiescerent in Ar et recumberent in finibus Moabitarum ¹⁶ex eo loco apparuit puteus super quo locutus est Dominus ad Mosen congrega populum et dabo ei aquam ¹⁷tunc cecinit Israhel carmen istud ascendat puteus con-

ceiebant ¹⁸puteus quem foderunt principes et paraverunt duces multitudinis in datore legis et in baculis suis de solitudine Matthana ¹⁹de Matthana Nahalihel de Nahalihel in Bamoth ²⁰de Bamoth vallis est in regione Moab in vertice Phasga et quod respicit contra desertum ²¹misit autem Israhel nuntios ad Seon regem Amorreorum dicens ²²obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam non declinabimus in agros et vineas non bibemus aquas ex puteis via regia gradiemur donec transeamus terminos tuos ²³qui concedere noluit ut transiret Israhel per fines suos quin potius exercitu congregato egressus est obviam in desertum et venit in Iasa pugnavitque contra eum ²⁴a quo percussus est in ore gladii et possessa est terra eius ab Arnon usque Ieboc et filios Ammon quia forti praesidio tenebantur termini Ammanitarum ²⁵tulit ergo Israhel omnes civitates eius et habitavit in urbibus Amorrei in Esebon scilicet et viculis eius ²⁶urbs Esebon fuit regis Seon Amorrei qui pugnavit contra regem Moab et tulit omnem terram quae dicionis illius fuerat usque Arnon ²⁷idcirco dicitur in proverbio venite in Esebon aedificetur et construat civitas Seon ²⁸ignis egressus est de Esebon flamma de oppido Seon et devoravit Ar Moabitarum et habitatores excelsum Arnon ²⁹vae tibi Moab peristi popule Chamos dedit filios eius in fugam et filias in captivitatem regi Amorreorum Seon ³⁰iugum ipsorum disperiit ab Esebon usque Dibon lassi pervenerunt in Nophe et usque Medaba ³¹habitavit itaque Israhel in terra Amorrei ³²misitque Moses qui explorarent Iazer cuius ceperunt viculos et possederunt habitatores ³³verteruntque se et ascenderunt per viam Basan et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo pugnatum in Edrai ³⁴dixitque Dominus ad Mosen ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum et omnem populum ac terram eius faciesque illi sicut fecisti Seon regi Amorreorum habitatori Esebon ³⁵percusserunt igitur et hunc cum filiis suis universumque populum eius usque ad internicionem et possederunt terram illius

22profectique castrametati sunt in campestribus Moab ubi trans Iordanem Hierichus sita est ²videns autem Balac filius Sepphor omnia quae fecerat Israhel Amorreo ³et quod pertinuissent eum Moabitae et impetum eius ferre non possent ⁴dixit ad maiores natu Madian ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere ipse erat eo tempore rex in Moab ⁵misit ergo nuntios ad Balaam filium Beor ariolum qui habitabat super flumen terrae filiorum Ammon ut vocarent eum et dicerent ecce egressus est populus ex Aegypto qui operuit superficiem terrae sedens contra me ⁶veni igitur et maledic populo huic quia fortior me est si quo modo possim percutere et eicere eum de terra mea novi enim quod benedictus sit cui benedixeris et maledictus in quem maledicta congesseris ⁷perrexerunt seniores Moab et maiores natu Madian habentes divinationis pretium in manibus cumque venissent ad Balaam et

narrassent ei omnia verba Balac ⁸ille respondit manete hic nocte et respondebo quicquid mihi dixerit Dominus manentibus illis apud Balaam venit Deus et ait ad eum ⁹quid sibi volunt homines isti apud te ¹⁰respondit Balac filius Sepphor rex Moabitarum misit ad me ¹¹dicens ecce populus qui egressus est de Aegypto operuit superficiem terrae veni et maledic ei si quo modo possim pugnans abicere eum ¹²dixitque Deus ad Balaam noli ire cum eis neque maledicas populo quia benedictus est ¹³qui mane consurgens dixit ad principes ite in terram vestram quia prohibuit me Deus venire vobiscum ¹⁴reversi principes dixerunt ad Balac noluit Balaam venire nobiscum ¹⁵rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat misit ¹⁶qui cum venissent ad Balaam dixerunt sic dicit Balac filius Sepphor ne cuncteris venire ad me ¹⁷paratum honorare te et quicquid volueris dare veni et maledic populo isti ¹⁸respondit Balaam si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri non potero inmutare verbum Domini Dei mei ut vel plus vel minus loquar ¹⁹obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte et scire queam quid mihi rursus respondeat Dominus ²⁰venit ergo Deus ad Balaam nocte et ait ei si vocare te venerunt homines isti surge et vade cum eis ita dumtaxat ut quod tibi praecepero facias ²¹surrexit Balaam mane et strata asina profectus est cum eis ²²et iratus est Deus stetitque angelus Domini in via contra Balaam qui sedebat asinae et duos pueros habebat secum ²³cernens asina angelum stantem in via evaginato gladio avertit se de itinere et ibat per agrum quam cum verberaret Balaam et vellet ad semitam reducere ²⁴stetit angelus in angustiis duarum maceriarum quibus vineae cingebantur ²⁵quem videns asina iunxit se parieti et adtrivit sedentis pedem at ille iterum verberabat ²⁶et nihilominus angelus ad locum angustum transiens ubi nec ad dextram nec ad sinistram poterat deviari obuius stetit ²⁷cumque vidisset asina stantem angelum concidit sub pedibus sedentis qui iratus vehementius caedebat fuste latera ²⁸aperuitque Dominus os asinae et locuta est quid feci tibi cur percutis me ecce iam tertio ²⁹respondit Balaam quia commeruisti et inlusisti mihi utinam haberem gladium ut te percuterem ³⁰dixit asina nonne animal tuum sum cui semper sedere consuisti usque in praesentem diem dic quid simile umquam fecerim tibi at ille ait numquam ³¹protinus aperuit Dominus oculos Balaam et vidit angelum stantem in via evaginato gladio adoravitque eum pronus in terram ³²cui angelus cur inquit tertio verberas asinam tuam ego veni ut adversarer tibi quia perversa est via tua mihi que contraria ³³et nisi asina declinasset de via dans locum resistenti te occidissem et illa viveret ³⁴dixit Balaam peccavi nesciens quod tu stares contra me et nunc si displicet tibi ut vadam revertar ³⁵ait angelus vade cum istis et cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris ivit igitur cum principibus ³⁶quod cum audisset Balac egressus est in occursum eius in oppido Moabitarum quod situm est in extremis finibus Arnon ³⁷dixitque ad Balaam misi nuntios ut vocarent te cur non statim venisti ad me an quia

mercedem adventui tuo reddere nequeo ³⁸cui ille respondit ecce adsum numquid loqui potero aliud nisi quod Deus posuerit in ore meo ³⁹perrexerunt ergo simul et venerunt in urbem quae in extremis regni eius finibus erat ⁴⁰cumque occidisset Balac boves et oves misit ad Balaam et principes qui cum eo erant munera ⁴¹mane autem facto duxit eum ad excelsa Baal et intuitus est extremam partem populi

23dixitque Balaam ad Balac aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes ²cumque fecisset iuxta sermonem Balaam inposuerunt simul vitulum et arietem super aram ³dixitque Balaam ad Balac sta paulisper iuxta holocaustum tuum donec vadam si forte occurrat mihi Dominus et quodcumque imperaverit loquar tibi ⁴cumque abisset velociter occurrit ei Deus locutusque ad eum Balaam septem inquit aras erexi et inposui vitulum et arietem desuper ⁵Dominus autem posuit verbum in ore eius et ait revertere ad Balac et haec loqueris ⁶reversus invenit stantem Balac iuxta holocaustum suum et omnes principes Moabitarum ⁷adsumptaque parabola sua dixit de Aram adduxit me Balac rex Moabitarum de montibus orientis veni inquit et maledic Iacob propera et detestare Israhel ⁸quomodo maledicam cui non maledixit Deus qua ratione detester quem Dominus non detestatur ⁹de summis silicibus videbo eum et de collibus considerabo illum populus solus habitabit et inter gentes non reputabitur ¹⁰quis dinumerare possit pulverem Iacob et nosse numerum stirpis Israhel moriatur anima mea morte iustorum et fiant novissima mea horum similia ¹¹dixitque Balac ad Balaam quid est hoc quod agis ut malediceres inimicis vocavi te et tu e contrario benedixisti eis ¹²cui ille respondit num aliud possum loqui nisi quod iusserit Dominus ¹³dixit ergo Balac veni mecum in alterum locum unde partem Israelis videas et totum videre non possis inde maledicito ei ¹⁴cumque duxisset eum in locum sublimem super verticem montis Phasga aedificavit Balaam septem aras et inpositis supra vitulo atque ariete ¹⁵dixit ad Balac sta hic iuxta holocaustum tuum donec ego pergam obuius ¹⁶cui cum Dominus occurrisset posuissetque verbum in ore eius ait revertere ad Balac et haec loqueris ei ¹⁷reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum et principes Moabitarum cum eo ad quem Balac quid inquit locutus est Dominus ¹⁸at ille adsumpta parabola sua ait sta Balac et ausculta audi fili Sepphor ¹⁹non est Deus quasi homo ut mentiatur nec ut filius hominis ut mutetur dixit ergo et non faciet locutus est et non implebit ²⁰ad benedicendum adductus sum benedictionem prohibere non valeo ²¹non est idolum in Iacob nec videtur simulacrum in Israhel Dominus Deus eius cum eo est et clangor victoriae regis in illo ²²Deus eduxit eum de Aegypto cuius fortitudo similis est rinocerotis ²³non est augurium in Iacob nec divinatio in Israhel temporibus suis dicetur Iacob et Israheli quid operatus sit Deus ²⁴ecce populus ut leaena consurget et quasi leo erigetur non accubabit donec devoret praedam et oc-

cisorum sanguinem bibat ²⁵dixitque Balac ad Balaam nec maledicas ei nec benedicas ²⁶et ille nonne ait dixi tibi quod quicquid mihi Deus imperaret hoc facerem ²⁷et ait Balac ad eum veni et ducam te ad alium locum si forte placeat Deo ut inde maledicas eis ²⁸cumque duxisset eum super verticem montis Phogor qui respicit solitudinem ²⁹dixit ei Balaam aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes ³⁰fecit Balac ut Balaam dixerat inposuitque vitulos et arietes per singulas aras

24cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israheli nequaquam abiit ut ante perrexerat ut augurium quaereret sed dirigens contra desertum vul-tum suum ²et elevans oculos vidit Israhel in tentoriis com-morantem per tribus suas et irruente in se spiritu Dei ³adsumpta parabola ait dixit Balaam filius Beor dixit ho-mo cuius obturatus est oculus ⁴dixit auditor sermonum Dei qui visionem Omnipotentis intuitus est qui cadit et sic ape-riuntur oculi eius ⁵quam pulchra tabernacula tua Iacob et tentoria tua Israhel ⁶ut valles nemorosae ut horti iuxta flu-vios inrigui ut tabernacula quae fixit Dominus quasi cedri propter aquas ⁷fluet aqua de situla eius et semen illius erit in aquas multas tolletur propter Agag rex eius et auferetur regnum illius ⁸Deus eduxit illum de Aegypto cuius fortitu-do similis est rinocerotis devorabunt gentes hostes illius os-saque eorum confringent et perforabunt sagittis ⁹accubans dormivit ut leo et quasi leaena quam suscitare nullus aude-bit qui benedixerit tibi erit ipse benedictus qui maledixerit in maledictione reputabitur ¹⁰iratusque Balac contra Ba-laam conplosis manibus ait ad maledicendum inimicis meis vocavi te quibus e contrario tertio benedixisti ¹¹revertere ad locum tuum decreveram quidem magnifice honorare te sed Dominus privavit te honore disposito ¹²respondit Ba-laam ad Balac nonne nuntiis tuis quos misisti ad me dixi ¹³si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et au-ri non potero praeterire sermonem Domini Dei mei ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo sed quicquid Do-minus dixerit hoc loquar ¹⁴verumtamen pergens ad popu-lum meum dabo consilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore ¹⁵sumpta igitur parabola rursum ait dixit Balaam filius Beor dixit homo cuius obturatus est oculus ¹⁶dixit auditor sermonum Dei qui novit doctri-nam Altissimi et visiones Omnipotentis videt qui cadens apertos habet oculos ¹⁷videbo eum sed non modo intuebor illum sed non prope orietur stella ex Iacob et consurget vir-ga de Israhel et percutiet duces Moab vastabitque omnes filios Seth ¹⁸et erit Idumea possessio eius hereditas Seir ce-det inimicis suis Israhel vero fortiter aget ¹⁹de Iacob erit qui dominetur et perdat reliquias civitatis ²⁰cumque vidis-set Amalech adsumens parabolam ait principium gentium Amalech cuius extrema perdentur ²¹vidit quoque Cineum et adsumpta parabola ait robustum est quidem habitacu-lum tuum sed si in petra posueris nidum tuum ²²et fueris electus de stirpe Cain quamdiu poteris permanere Assur

enim capiet te ²³adsumptaque parabola iterum locutus est heu quis victurus est quando ista faciet Deus ²⁴venient in trieribus de Italia superabunt Assyrios vastabuntque He-braeos et ad extremum etiam ipsi peribunt ²⁵surrexitque Balaam et reversus est in locum suum Balac quoque via qua venerat rediit

25morabatur autem eo tempore Israhel in Setthim et fornicatus est populus cum filiabus Moab ²quae vocave-runt eos ad sacrificia sua at illi comederunt et adoraverunt deos earum ³initiatumque est Israhel Beelphegor et iratus Dominus ⁴ait ad Mosen tolle cunctos principes populi et suspende eos contra solem in patibulis ut avertatur furor meus ab Israhel ⁵dixitque Moses ad iudices Israhel occidat unusquisque proximos suos qui initiati sunt Beelphegor ⁶et ecce unus de filiis Israhel intravit coram fratribus suis ad scortum madianitin vidente Mose et omni turba filiorum Israhel qui flebant ante fores tabernaculi ⁷quod cum vidis-set Finees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis surrexit de medio multitudinis et arrepto pugione ⁸ingressus est post virum israhelitem in lupanar et perfodit ambos simul vi-rum scilicet et mulierem in locis genitalibus cessavitque plaga a filiis Israhel ⁹et occisi sunt viginti quattuor mi-lia homines ¹⁰dixitque Dominus ad Mosen ¹¹Finees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam a filiis Israhel quia zelo meo commotus est contra eos ut non ip-se delerem filios Israhel in zelo meo ¹²idcirco loquere ad eos ecce do ei pacem foederis mei ¹³et erit tam ipsi quam semini illius pactum sacerdotii sempiternum quia zelatus est pro Deo suo et expiavit scelus filiorum Israhel ¹⁴erat autem nomen viri israhelitae qui occisus est cum Madiani-tide Zambri filius Salu dux de cognatione et tribu Symeo-nis ¹⁵porro mulier madianitis quae pariter interfecta est vocabatur Chozbi filia Sur principis nobilissimi Madianita-rum ¹⁶locutusque est Dominus ad Mosen dicens ¹⁷hostes vos sentiant Madianitae et percutite eos ¹⁸quia et ipsi ho-stiliter egerunt contra vos et decepere insidiis per idolum Phogor et Chozbi filiam ducis Madian sororem suam quae percussa est in die plagae pro sacrilegio Phogor

26postquam noxiorum sanguis effusus est dixit Domi-nus ad Mosen et Eleazarum filium Aaron sacerdotem ²numerate omnem summam filiorum Israhel a viginti annis et supra per domos et cognationes suas cunctos qui possunt ad bel-la procedere ³locuti sunt itaque Moses et Eleazar sacerdos in campestribus Moab super Iordanem contra Hierichum ad eos qui erant ⁴a viginti annis et supra sicut Dominus imperarat quorum iste est numerus ⁵Ruben primogenitus Israhel huius filius Enoch a quo familia Enochitarum et Phallu a quo familia Phalluitarum ⁶et Esrom a quo fami-lia Esromitarum et Charmi a quo familia Charmitarum ⁷hae sunt familiae de stirpe Ruben quarum numerus in-ventus est quadraginta tria milia et septingenti triginta ⁸filius Phallu Heliab ⁹huius filii Namuhel et Dathan et Abi-

ram isti sunt Dathan et Abiram principes populi qui surrexerunt contra Mosen et Aaron in seditione Core quando adversum Dominum rebellaverunt ¹⁰et aperiens terra os suum devoravit Core morientibus plurimis quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros et factum est grande miraculum ¹¹ut Core pereunte filii illius non perirent ¹²filii Symeon per cognationes suas Namuhel ab hoc familia Namuhelitarum Iamin ab hoc familia Iaminitarum Iachin ab hoc familia Iachinitarum ¹³Zare ab hoc familia Zareitarum Saul ab hoc familia Saulitarum ¹⁴hae sunt familiae de stirpe Symeon quarum omnis numerus fuit viginti duo milia ducentorum ¹⁵filii Gad per cognationes suas Sephon ab hoc familia Sephonitarum Aggi ab hoc familia Aggitarum Suni ab hoc familia Sunitarum ¹⁶Ozni ab hoc familia Oznitarum Heri ab hoc familia Heritarum ¹⁷Arod ab hoc familia Aroditarum Arihel ab hoc familia Arihelitarum ¹⁸istae sunt familiae Gad quarum omnis numerus fuit quadraginta milia quingentorum ¹⁹filii Iuda Her et Onan qui ambo mortui sunt in terra Chanaan ²⁰fueruntque filii Iuda per cognationes suas Sela a quo familia Selanitarum Phares a quo familia Pharesitarum Zare a quo familia Zareitarum ²¹porro filii Phares Esrom a quo familia Esromitarum et Amul a quo familia Amulitarum ²²istae sunt familiae Iuda quarum omnis numerus fuit septuaginta milia quingentorum ²³filii Isachar per cognationes suas Thola a quo familia Tholaitarum Phua a quo familia Phuitarum ²⁴Iasub a quo familia Iasubitarum Semran a quo familia Semranitarum ²⁵hae sunt cognationes Isachar quarum numerus fuit sexaginta quattuor milia trecentorum ²⁶filii Zabulon per cognationes suas Sared a quo familia Sareditarum Helon a quo familia Helonitarum Ialel a quo familia Ialelitarum ²⁷hae sunt cognationes Zabulon quarum numerus fuit sexaginta milia quingentorum ²⁸filii Ioseph per cognationes suas Manasse et Ephraim ²⁹de Manasse ortus est Machir a quo familia Machiritarum Machir genuit Galaad a quo familia Galaaditarum ³⁰Galaad habuit filios Hiezer a quo familia Hiezeritarum et Elec a quo familia Elecarum ³¹et Asrihel a quo familia Asrihelitarum et Sechem a quo familia Sechemitarum ³²et Semida a quo familia Semidatarum et Epher a quo familia Epheritarum ³³fuit autem Epher pater Salphaad qui filios non habebat sed tantum filias quarum ista sunt nomina Maala et Noa et Egla et Melcha et Thersa ³⁴hae sunt familiae Manasse et numerus earum quinquaginta duo milia septingentorum ³⁵filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hii Suthala a quo familia Suthalitarum Becher a quo familia Becheritarum Tehen a quo familia Tehenitarum ³⁶porro filius Suthala fuit Heran a quo familia Heranitarum ³⁷hae sunt cognationes filiorum Ephraim quarum numerus triginta duo milia quingentorum ³⁸isti sunt filii Ioseph per familias suas filii Benjamin in cognationibus suis Bale a quo familia Baleitarum Azbel a quo familia Azbelitarum Ahiram a quo familia Ahiramitarum ³⁹Supham a quo familia Suphamitarum Hupham a quo familia Huphamitarum ⁴⁰filii Bale Hered et

Noeman de Hered familia Hereditarum de Noeman familia Noemitarum ⁴¹hii sunt filii Benjamin per cognationes suas quorum numerus quadraginta quinque milia sescentorum ⁴²filii Dan per cognationes suas Suham a quo familia Suhamitarum hae cognationes Dan per familias suas ⁴³omnes fuere Suhamitae quorum numerus erat sexaginta quattuor milia quadringentorum ⁴⁴filii Aser per cognationes suas Iemna a quo familia Iemnaitarum Iessui a quo familia Iessuitarum Brie a quo familia Brieitarum ⁴⁵filii Brie Haber a quo familia Haberitarum et Melchihel a quo familia Melchihelitarum ⁴⁶nomen autem filiae Aser fuit Sara ⁴⁷hae cognationes filiorum Aser et numerus eorum quinquaginta tria milia quadringentorum ⁴⁸filii Neptholim per cognationes suas Iessihel a quo familia Iessihelitarum Guni a quo familia Gunitarum ⁴⁹Iesser a quo familia Iesseritarum Sellem a quo familia Sellemitarum ⁵⁰hae sunt cognationes filiorum Neptholim per familias suas quorum numerus quadraginta quinque milia quadringentorum ⁵¹ista est summa filiorum Israhel qui recensiti sunt sescenta milia et mille septingenti triginta ⁵²locutusque est Dominus ad Mosen dicens ⁵³istis dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas ⁵⁴pluribus maiorem partem dabis et paucioribus minorem singulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio ⁵⁵ita dumtaxat ut sors terram tribus dividat et familiis ⁵⁶quicquid sorte contigerit hoc vel plures accipient vel pauciores ⁵⁷hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas Gerson a quo familia Gersonitarum Caath a quo familia Caathitarum Merari a quo familia Meraritarum ⁵⁸hae sunt familiae Levi familia Lobni familia Hebroni familia Mooli familia Musi familia Cori at vero Caath genuit Amram ⁵⁹qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi quae nata est ei in Aegypto haec genuit viro suo Amram filios Aaron et Mosen et Mariam sororem eorum ⁶⁰de Aaron orti sunt Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar ⁶¹quorum Nadab et Abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram Domino ⁶²fueruntque omnes qui numerati sunt viginti tria milia generis masculini ab uno mense et supra quia non sunt recensiti inter filios Israhel nec eis cum ceteris data possessio ⁶³hic est numerus filiorum Israhel qui descripti sunt a Mosen et Eleazaro sacerdote in campestribus Moab supra Iordanem contra Hiericho ⁶⁴inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a Mose et Aaron in deserto Sinai ⁶⁵praedixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine nullusque remansit ex eis nisi Chaleb filius Iepphonne et Iosue filius Nun

27 accesserunt autem filiae Salphaad filii Epher filii Galaad filii Machir filii Manasse qui fuit filius Ioseph quarum sunt nomina Maala et Noa et Egla et Melcha et Thersa ²steteruntque coram Mosen et Eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis atque dixerunt ³pater noster mortuus est in deserto nec fuit in seditione quae concitata est contra Dominum sub Core sed in peccato suo mortuus est hic non habuit mares

filios cur tollitur nomen illius de familia sua quia non habet filium date nobis possessionem inter cognatos patris nostri ⁴rettulitque Moses causam earum ad iudicium Domini ⁵qui dixit ad eum ⁶iustam rem postulant filiae Salphaad da eis possessionem inter cognatos patris sui et ei in hereditate succedant ⁷ad filios autem Israhel loqueris haec ⁸homo cum mortuus fuerit absque filio ad filiam eius transibit hereditas ⁹si filiam non habuerit habebit successores fratres suos ¹⁰quod si et fratres non fuerint dabitur hereditatem fratribus patris eius ¹¹sin autem nec patruos habuerit dabitur hereditas his qui ei proximi sunt eritque hoc filiis Israhel sanctum lege perpetua sicut praecepit Dominus Mosi ¹²dixit quoque Dominus ad Mosen ascende in montem istum Abarim et contemplare inde terram quam daturus sum filiis Israhel ¹³cumque videris eam ibis et tu ad populum tuum sicut ivit frater tuus Aaron ¹⁴quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas hae sunt aquae Contradictionis in Cades deserti Sin ¹⁵cui respondit Moses ¹⁶provideat Dominus Deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc ¹⁷et possit exire et intrare ante eos et educere illos vel introducere ne sit populus Domini sicut oves absque pastore ¹⁸dixitque Dominus ad eum tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus et pone manum tuam super eum ¹⁹qui stabit coram Eleazaro sacerdote et omni multitudine ²⁰et dabis ei praecepta cunctis videntibus et partem gloriae tuae ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israhel ²¹pro hoc si quid agendum erit Eleazar sacerdos consulat Dominum ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse et omnes filii Israhel cum eo et cetera multitudo ²²fecit Moses ut praeceperat Dominus cumque tulisset Iosue statuit eum coram Eleazaro sacerdote et omni frequentia populi ²³et inpositis capiti eius manibus cuncta replicavit quae mandaverat Dominus

²⁸dixit quoque Dominus ad Mosen ²praecipe filiis Israhel et dices ad eos oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua ³haec sunt sacrificia quae offerre debetis agnos anniculos immaculatos duos cotidie in holocaustum sempiternum ⁴unum offeretis mane et alterum ad vesperam ⁵decimam partem oephi similiae quae conspersa sit oleo purissimo et habeat quartam partem hin ⁶holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domini ⁷et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario Domini ⁸alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius oblationem suavissimi odoris Domino ⁹die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos et duas decimas similiae oleo conspersae in sacrificio et liba ¹⁰quae rite funduntur per singula sabbata in holocausto sempiterno ¹¹in kalendis autem id est in mensuum exordiis offeretis holocaustum Domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos septem immaculatos ¹²et tres deci-

mas similiae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos et duas decimas similiae oleo conspersae per singulos arietes ¹³et decimam decimae similiae ex oleo in sacrificio per agnos singulos holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino ¹⁴libamenta autem vini quae per singulas fundenda sunt victimas ista erunt media pars hin per vitulos singulos tertia per arietem quarta per agnum hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertente succedunt ¹⁵hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis ¹⁶mense autem primo quartadecima die mensis phase Domini erit ¹⁷et quintadecima die sollemnitatis septem diebus vescentur azyimis ¹⁸quarum dies prima venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea ¹⁹offeretisque incensum holocaustum Domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ²⁰et sacrificia singulorum ex similia quae conspersa sit oleo tres decimas per singulos vitulos et duas decimas per arietem ²¹et decimam decimae per agnos singulos id est per septem agnos ²²et hircum pro peccato unum ut expietur pro vobis ²³praeter holocaustum matutinum quod semper offertis ²⁴ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odorem suavissimum Domino qui surget de holocausto et de libationibus singulorum ²⁵dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis omne opus servile non facietis in eo ²⁶dies etiam primitivorum quando offertis novas fruges Domino expletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea ²⁷offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulos de armento duos arietem unum et agnos anniculos immaculatos septem ²⁸atque in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos per arietes duas ²⁹per agnos decimam decimae qui simul sunt agni septem hircum quoque ³⁰qui mactatur pro expiatione praeter holocaustum sempiternum et liba eius ³¹immaculata offeretis omnia cum libationibus suis

²⁹mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis omne opus servile non facietis in ea quia dies clangoris est et tubarum ²offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ³et in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos duas decimas per arietem ⁴unam decimam per agnum qui simul sunt agni septem ⁵et hircum pro peccato qui offertur in expiationem populi ⁶praeter holocaustum kalendarum cum sacrificiis suis et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis hisdem caerimoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Domino ⁷decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis et adfligetis animas vestras omne opus servile non facietis in ea ⁸offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ⁹et in sacrificiis eorum simi-

lae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos duas decimas per arietem ¹⁰decimam decimae per agnos singulos qui sunt simul septem agni ¹¹et hircum pro peccato absque his quae offerri pro delicto solent in expiationem et holocaustum sempiternum in sacrificio et libaminibus eorum ¹²quintadecima vero die mensis septimi quae vobis erit sancta atque venerabilis omne opus servile non facietis in ea sed celebrabitis sollemnitatem Domino septem diebus ¹³offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulos de armento tredecim arietes duos agnos anniculos quattuordecim immaculatos ¹⁴et in libamentis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos qui sunt simul vituli tredecim et duas decimas arieti uno id est simul arietibus duobus ¹⁵et decimam decimae agnis singulis qui sunt simul agni quattuordecim ¹⁶et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius ¹⁷in die altero offeres vitulos de armento duodecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ¹⁸sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ¹⁹et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁰die tertio offeres vitulos undecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²¹sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²²et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius ²³die quarto offeres vitulos decem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²⁴sacrificiaque eorum et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²⁵et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁶die quinto offeres vitulos novem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ²⁷sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ²⁸et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ²⁹die sexto offeres vitulos octo arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ³⁰sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³¹et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ³²die septimo offeres vitulos septem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim ³³sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³⁴et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ³⁵die octavo qui est celeberrimus omne opus servile non facietis ³⁶offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino vitulum unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem ³⁷sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis ³⁸et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine ³⁹haec offeretis Domino in sollemnitatibus vestris praeter vota et oblationes spontaneas in holocausto in sacrificio in libamine et in hostiis pacificis

30narravitque Moses filiis Israhel omnia quae ei Dominus imperarat ²et locutus est ad principes tribuum filiorum Israhel iste est sermo quem praecepit Dominus ³si quis virorum votum Domino voverit aut se constrinxerit iuramento non faciet irritum verbum suum sed omne quod promisit implebit ⁴mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento quae est in domo patris sui et in aetate adhuc puellari si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti rea erit ⁵quicquid pollicita est et iuravit opere complebit ⁶sin autem statim ut audierit contradixerit pater et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixerit pater ⁷si maritum habuerit et voverit aliquid et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento ⁸quo die audierit vir et non contradixerit voti rea erit reddet quodcumque promiserat ⁹sin autem audiens statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam propitius ei erit Dominus ¹⁰vidua et repudiata quicquid voverint reddent ¹¹uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento ¹²si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni reddet quodcumque promiserat ¹³sin autem extemplo contradixerit non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixit et Dominus ei propitius erit ¹⁴si voverit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam adffigat animam suam in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat ¹⁵quod si audiens vir tacuerit et in alteram diem distulerit sententiam quicquid voverat atque promiserat reddet quia statim ut audivit tacuit ¹⁶sin autem contradixerit postquam rescivit portabit ipse iniquitatem eius ¹⁷istae sunt leges quas constituit Dominus Mosi inter virum et uxorem inter patrem et filiam quae in puellari adhuc aetate est vel quae manet in parentis domo

31locutusque est Dominus ad Mosen dicens ²ulciscere prius filios Israhel de Madianitis et sic colligeris ad populum tuum ³statimque Moses armate inquit ex vobis viros ad pugnam qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis ⁴mille viri de singulis tribubus eligantur Israhel qui mittantur ad bellum ⁵dederuntque millenos de cunctis tribubus id est duodecim milia expeditorum ad pugnam ⁶quos misit Moses cum Finees filio Eleazari sacerdotis vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei ⁷cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent omnes mares occiderunt ⁸et reges eorum Evi et Recem et Sur et Ur et Rebe quinque principes gentis Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio ⁹ceperuntque mulieres eorum et parvulos omniaque pecora et cunctam supellectilem quicquid habere potuerant depopulati sunt ¹⁰tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit ¹¹et tulerunt praedam et universa quae ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis ¹²et adduxerunt ad Mosen et Eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum Israhel reliqua etiam

utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem contra Hiericho ¹³egressi sunt autem Moses et Eleazar sacerdos et omnes principes synagogae in occursum eorum extra castra ¹⁴iratusque Moses principibus exercitus tribunis et centurionibus qui venerant de bello ¹⁵ait cur feminas reservastis ¹⁶nonne istae sunt quae deceperunt filios Israhel ad suggestionem Balaam et praevariari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor unde et percussus est populus ¹⁷ergo cunctos interficite quicquid est generis masculini etiam in parvulis et mulieres quae noverunt viros in coitu iugulate ¹⁸puellas autem et omnes feminas virgines reseruate vobis ¹⁹et manete extra castra septem diebus qui occiderit hominem vel occisum tetigerit lustrabitur die tertio et septimo ²⁰et de omni praeda sive vestimentum fuerit sive vas et aliquid in utensilia praeparatum de caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur ²¹Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnaverant sic locutus est hoc est praeceptum legis quod mandavit Dominus Mose ²²aurum et argentum et aes et ferrum et stagnum et plumbum ²³et omne quod potest transire per flammam igne purgabitur quicquid autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur ²⁴et lavabitis vestimenta vestra die septimo et purificati postea castra intrabitis ²⁵dixitque Dominus ad Mosen ²⁶tollite summam eorum quae capta sunt ab homine usque ad pecus tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi ²⁷dividesque ex aequo praedam inter eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem ²⁸et separabis partem Domino ab his qui pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bubus et asinis et ovibus ²⁹et dabis eam Eleazaro sacerdoti quia primitiae Domini sunt ³⁰ex media quoque parte filiorum Israhel accipies quinquagesimum caput hominum et boum et asinorum et ovium cunctarumque animantium et dabis ea Levitis qui excubant in custodiis tabernaculi Domini ³¹feceruntque Moses et Eleazar sicut praeceperat Dominus ³²fuit autem praeda quam exercitus ceperat ovium sescenta septuaginta quinque milia ³³ boum septuaginta duo milia ³⁴asinorum sexaginta milia et mille ³⁵animae hominum sexus feminei quae non cognoverant viros triginta duo milia ³⁶dataque est media pars his qui in proelio fuerant ovium trecenta triginta septem milia quingenta ³⁷e quibus in partem Domini supputatae sunt oves sescentae septuaginta quinque ³⁸et de bubus triginta sex milibus boves septuaginta duo ³⁹de asinis triginta milibus quingentis asini sexaginta unus ⁴⁰de animabus hominum sedecim milibus cesserunt in partem Domini triginta duae animae ⁴¹tradiditque Moses numerum primitiarum Domini Eleazaro sacerdoti sicut ei fuerat imperatum ⁴²ex media parte filiorum Israhel quam separaverat his qui in proelio fuerant ⁴³de media vero parte quae contigerat reliquae multitudini id est de ovium trecentis triginta septem milibus quingentis ⁴⁴et de bubus triginta sex milibus ⁴⁵et de asinis triginta milibus quingentis ⁴⁶et de hominibus sedecim mi-

libus ⁴⁷tulit Moses quinquagesimum caput et dedit Levitis qui excubant in tabernaculo Domini sicut praeceperat Dominus ⁴⁸cumque accessissent principes exercitus ad Mosen et tribuni centurionesque dixerunt ⁴⁹nos servi tui recensimus numerum pugnantium quos habuimus sub manu nostra et ne unus quidem defuit ⁵⁰ob hanc causam offerimus in donariis Domini singuli quod in praeda auri potuimus invenire periscelides et armillas anulos et dextralia ac murennas ut deprecemur pro nobis Dominum ⁵¹susceperuntque Moses et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus ⁵²pondo sedecim milia septingentos quinquaginta sicles a tribunis et centurionibus ⁵³unusquisque enim quod in praeda rapuerat suum erat ⁵⁴et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii in monumentum filiorum Israhel coram Domino

32 filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa et erat illis in iumentis infinita substantia cumque vidissent Iazer et Galaad aptas alendis animalibus ²venerunt ad Mosen et ad Eleazarum sacerdotem et principes multitudinis atque dixerunt ³Atharoth et Dibon et Iazer et Nemra Esbon et Eleale et Sabam et Nebo et Beon ⁴terram quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israhel regionis uberrimae est ad pastum animalium et nos servi tui habemus iumenta plurima ⁵precamurque si invenimus gratiam coram te ut des nobis famulis tuis eam in possessionem ne facias nos transire Iordanem ⁶quibus respondit Moses numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis ⁷cur subvertitis mentes filiorum Israhel ne transire audeant in locum quem eis daturus est Dominus ⁸nonne ita egerunt patres vestri quando misi de Cadesbarne ad explorandam terram ⁹cumque venissent usque ad vallem Botri lustrata omni regione subverterunt cor filiorum Israhel ut non intrarent fines quos eis Dominus dedit ¹⁰qui iratus iuravit dicens ¹¹si videbunt homines isti qui ascenderunt ex Aegypto a viginti annis et supra terram quam sub iuramento pollicitus sum Abraham Isaac et Iacob et noluerunt sequi me ¹²praeter Chaleb filium Iepphone Cenezeum et Iosue filium Nun isti impleverunt voluntatem meam ¹³iratusque Dominus adversum Israhel circumduxit eum per desertum quadraginta annis donec consumeretur universa generatio quae fecerat malum in conspectu eius ¹⁴et ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris incrementa et alumni hominum peccatorum ut augetis furorem Domini contra Israhel ¹⁵qui si nolueritis sequi eum in solitudine populum derelinquet et vos causa eritis necis omnium ¹⁶at illi prope accedentes dixerunt caulas ovium fabricabimus et stabula iumentorum parvulis quoque nostris urbes munitas ¹⁷nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad proelium ante filios Israhel donec introducamus eos ad loca sua parvuli nostri et quicquid habere possumus erunt in urbibus muratis propter habitatorum insidias ¹⁸non revertemur in domos nostras usquequo possideant filii Israhel hereditatem suam ¹⁹nec quicquam quaeremus trans Iordanem quia iam habe-

mus possessionem nostram in orientali eius plaga ²⁰ quibus Moses ait si facitis quod promittitis expediti pergite coram Domino ad pugnam ²¹ et omnis vir bellator armatus Iordanem transeat donec subvertat Dominus inimicos suos ²² et subiciatur ei omnis terra tunc eritis inculpabiles et apud Dominum et apud Israhel et obtinebitis regiones quas vultis coram Domino ²³ sin autem quod dicitis non feceritis nulli dubium quin peccetis in Dominum et scitote quoniam peccatum vestrum adprehendet vos ²⁴ aedificate ergo urbes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus ac iumentis et quod polliciti estis implete ²⁵ dixeruntque filii Gad et Ruben ad Mosen servi tui sumus faciemus quod iubet dominus noster ²⁶ parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinquemus in urbibus Galaad ²⁷ nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum sicut tu domine loqueris ²⁸ praecepit ergo Moses Eleazaro sacerdote et Iosue filio Nun et principibus familiarum per tribus Israhel et dixit ad eos ²⁹ si transierint filii Gad et filii Ruben vobiscum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino et vobis fuerit terra subiecta date eis Galaad in possessionem ³⁰ sin autem noluerint transire vobiscum in terram Chanaan inter vos habitandi accipiant loca ³¹ responderuntque filii Gad et filii Ruben sicut locutus est Dominus servis suis ita faciemus ³² ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans Iordanem ³³ dedit itaque Moses filiis Gad et Ruben et dimidiae tribui Manasse filii Ioseph regnum Seon regis Amorrei et regnum Og regis Basan et terram eorum cum urbibus suis per circuitum ³⁴ igitur extruxerunt filii Gad Dibon et Atharoth et Aroer ³⁵ Etrothsophan et Iazer Iecbaa ³⁶ et Bethnemra et Betharan urbes munitas et caulas pecoribus suis ³⁷ filii vero Ruben aedificaverunt Esbon et Eleale et Cariathaim ³⁸ et Nabo et Baalmeon versis nominibus Sabama quoque inponentes vocabula urbibus quas extruxerant ³⁹ porro filii Machir filii Manasse perrexerunt in Galaad et vastaverunt eam interfecto Amorreo habitatore eius ⁴⁰ dedit ergo Moses terram Galaad Machir filio Manasse qui habitavit in ea ⁴¹ Iair autem filius Manasse abiit et occupavit vicos eius quos appellavit Avothiair id est villas Iair ⁴² Nobe quoque perrexit et adprehendit Canath cum viculis suis vocavitque eam ex nomine suo Nobe

33hae sunt mansiones filiorum Israhel qui egressi sunt de Aegypto per turmas suas in manu Mosi et Aaron ² quas descripsit Moses iuxta castrorum loca quae Domini iussione mutabant ³ profecti igitur de Ramesse mense primo quintadecima die mensis primi altera die phase filii Israhel in manu excelsa videntibus cunctis Aegyptiis ⁴ et sepelientibus primogenitos quos percusserat Dominus nam et in diis eorum exercuerat ultionem ⁵ castrametati sunt in Soccoth ⁶ et de Soccoth venerunt in Aetham quae est in extremis finibus solitudinis ⁷ inde egressi venerunt contra Phiahiroth quae respicit Beelsephon et castrametati sunt ante Magdolum ⁸ profectique de Phiahiroth transierunt per medium

mare in solitudinem et ambulantes tribus diebus per desertum Aetham castrametati sunt in Mara ⁹ profectique de Mara venerunt in Helim ubi erant duodecim fontes aquarum et palmae septuaginta ibique castrametati sunt ¹⁰ sed et inde egressi fixere tentoria super mare Rubrum profectique de mari Rubro ¹¹ castrametati sunt in deserto Sin ¹² unde egressi venerunt in Dephca ¹³ profectique de Dephca castrametati sunt in Alus ¹⁴ egressi de Alus Raphidim fixere tentoria ubi aqua populo defuit ad bibendum ¹⁵ profectique de Raphidim castrametati sunt in deserto Sinai ¹⁶ sed et de solitudine Sinai egressi venerunt ad sepulchra Concupiscentiae ¹⁷ profectique de sepulchris Concupiscentiae castrametati sunt in Aseroth ¹⁸ et de Aseroth venerunt in Rethma ¹⁹ profectique de Rethma castrametati sunt in Remmonphares ²⁰ unde egressi venerunt in Lebna ²¹ et de Lebna castrametati sunt in Ressa ²² egressi de Ressa venerunt in Ceelatha ²³ unde profecti castrametati sunt in monte Sepher ²⁴ egressi de monte Sepher venerunt in Arada ²⁵ inde proficiscentes castrametati sunt in Maceloth ²⁶ profectique de Maceloth venerunt in Thaath ²⁷ de Thaath castrametati sunt in Thare ²⁸ unde egressi fixerunt tentoria in Methca ²⁹ et de Methca castrametati sunt in Esmona ³⁰ profectique de Esmona venerunt in Moseroth ³¹ et de Moseroth castrametati sunt in Baneiacan ³² egressique de Baneiacan venerunt in montem Gadgad ³³ unde profecti castrametati sunt in Hietebatha ³⁴ et de Hietebatha venerunt in Ebrona ³⁵ egressique de Ebrona castrametati sunt in Asiongaber ³⁶ inde profecti venerunt in desertum Sin haec est Cades ³⁷ egressique de Cades castrametati sunt in monte Hor in extremis finibus terrae Edom ³⁸ ascenditque Aaron sacerdos montem Hor iubente Domino et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israhel ex Aegypto mense quinto prima die mensis ³⁹ cum esset annorum centum viginti trium ⁴⁰ audivitque Chananeus rex Arad qui habitabat ad meridiem in terra Chanaan venisse filios Israhel ⁴¹ et profecti de monte Hor castrametati sunt in Salmona ⁴² unde egressi venerunt in Phinon ⁴³ profectique de Phinon castrametati sunt in Oboth ⁴⁴ et de Oboth venerunt in Ieabarim quae est in finibus Moabitarum ⁴⁵ profectique de Ieabarim fixere tentoria in Dibongad ⁴⁶ unde egressi castrametati sunt in Elmondeblathaim ⁴⁷ egressi de Elmondeblathaim venerunt ad montes Abarim contra Nabo ⁴⁸ profectique de montibus Abarim transierunt ad campestria Moab super Iordanem contra Hiericho ⁴⁹ ibique castrametati sunt de Bethsimon usque ad Belsattim in planioribus locis Moabitarum ⁵⁰ ubi locutus est Dominus ad Mosen ⁵¹ praecipe filiis Israhel et dic ad eos quando transieritis Iordanem intrantes terram Chanaan ⁵² disperdite cunctos habitatores regionis illius confringite titulos et statuas comminuite atque omnia excelsa vastate ⁵³ mundantes terram et habitantes in ea ego enim dedi vobis illam in possessionem ⁵⁴ quam dividetis vobis sorte pluribus dabitur latiore et paucis angustiore singulis ut sors ceciderit ita tribuetur hereditas per tribus et

familias possessio dividetur ⁵⁵sin autem nolueritis interficere habitatores terrae qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis et lanceae in lateribus et adversabuntur vobis in terra habitationis vestrae ⁵⁶et quicquid illis facere cogitaram vobis faciam

34locutus est Dominus ad Mosen ²praecipe filiis Israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram Chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit his finibus terminabitur ³pars meridiana incipiet a solitudine Sin quae est iuxta Edom et habebit terminos contra orientem mare Salsissimum ⁴qui circumibunt australem plagam per ascensum Scorpionis ita ut transeant Senna et perveniant in meridiem usque ad Cadesbarne unde egredientur confinia ad villam nomine Addar et tendent usque Asemona ⁵ibitque per gyrum terminus ab Asemona usque ad torrentem Aegypti et maris Magni litore finietur ⁶plaga autem occidentalis a mari Magno incipiet et ipso fine cludetur ⁷porro ad septentrionalem plagam a mari Magno termini incipient pervenientes usque ad montem Altissimum ⁸a quo venies in Emath usque ad terminos Sedada ⁹ibuntque confinia usque Zephrona et villam Henan hii erunt termini in parte aquilonis ¹⁰inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Henan usque Sephama ¹¹et de Sephama descendent termini in Rebla contra fontem inde pervenient contra orientem ad mare Chenereth ¹²et tendent usque Iordanem et ad ultimum Salsissimo cludentur mari hanc habebitis terram per fines suos in circuitu ¹³praecepitque Moses filiis Israhel dicens haec erit terra quam possidebitis sorte et quam iussit dari Dominus novem tribubus et dimidiae tribui ¹⁴tribus enim filiorum Ruben per familias suas et tribus filiorum Gad iuxta cognationum numerum media quoque tribus Manasse ¹⁵id est duae semis tribus acceperunt partem suam trans Iordanem contra Hiericho ad orientalem plagam ¹⁶et ait Dominus ad Mosen ¹⁷haec sunt nomina virorum qui terram vobis dividant Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun ¹⁸et singuli principes de tribubus singulis ¹⁹quorum ista sunt vocabula de tribu Iuda Chaleb filius Iepphonne ²⁰de tribu Symeon Samuhel filius Ammiud ²¹de tribu Benjamin Helidad filius Chaselon ²²de tribu filiorum Dan Bocci filius Iogli ²³filiorum Ioseph de tribu Manasse Hannihel filius Ephod ²⁴de tribu Ephraim Camuhel filius Sephtan ²⁵de tribu Zabulon Elisaphan filius Pharnach ²⁶de tribu Isachar dux Faltihel filius Ozan ²⁷de tribu Aser Ahiud filius Salomi ²⁸de tribu Nepthali Phedahel filius Ameiud ²⁹hii sunt quibus praecepit Dominus ut dividerent filiis Israhel terram Chanaan

35haec quoque locutus est Dominus ad Mosen in caespitibus Moab super Iordanem contra Hiericho ²praecipe filiis Israhel ut dent Levitis de possessionibus suis ³urbes ad habitandum et suburbana earum per circuitum ut ipsi in oppidis maneant et suburbana sint pecoribus ac iumentis ⁴quae a muris civitatum forinsecus per circuitum mil-

le passuum spatio tendentur ⁵contra orientem duo milia erunt cubiti et contra meridiem similiter duo milia ad mare quoque quod respicit occidentem eadem mensura erit et septentrionalis plaga aequali termino finietur eruntque urbes in medio et foris suburbana ⁶de ipsis autem oppidis quae Levitis dabitur sex erunt in fugitivorum auxilia separata ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem exceptis his alia quadraginta duo oppida ⁷id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis ⁸ipsaeque urbes quae dabuntur de possessionibus filiorum Israhel ab his qui plus habent plures auferentur et qui minus pauciores singuli iuxta mensuram hereditatis suae dabunt oppida Levitis ⁹ait Dominus ad Mosen ¹⁰loquere filiis Israhel et dices ad eos quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan ¹¹decernite quae urbes esse debeant in praesidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint ¹²in quibus cum fuerit profugus cognatus occisi eum non poterit occidere donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur ¹³de ipsis autem urbibus quae ad fugitivorum subsidia separantur ¹⁴tres erunt trans Iordanem et tres in terra Chanaan ¹⁵tam filiis Israhel quam advenis atque peregrinis ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit ¹⁶si quis ferro percusserit et mortuus fuerit qui percussus est reus erit homicidii et ipse morietur ¹⁷si lapidem iecerit et ictus occubuerit similiter punietur ¹⁸si ligno percussus interierit percussoris sanguine vindicabitur ¹⁹propinquus occisi homicidam interficiet statim ut adprehenderit eum percutiet ²⁰si per odium quis hominem inpulerit vel iecerit quippiam in eum per insidias ²¹aut cum esset inimicus manu percusserit et ille mortuus fuerit percussor homicidii reus erit cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit ²²quod si fortuito et absque odio ²³et inimicitiiis quicquam horum fecerit ²⁴et hoc audiente populo fuerit conprobatum atque inter percussorem et propinquum sanguinis quaestio ventilata ²⁵liberabitur innocens de ultoris manu et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur ²⁶si interfector extra fines urbium quae exulibus deputatae sunt ²⁷fuerit inventus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis absque noxa erit qui eum occiderit ²⁸debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere postquam autem ille obierit homicida revertetur in terram suam ²⁹haec sempiterna erunt et legitima in cunctis habitationibus vestris ³⁰homicida sub testibus punietur ad unius testimonium nullus condemnabitur ³¹non accipietis pretium ab eo qui reus est sanguinis statim et ipse morietur ³²exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt ³³ne polluat is terram habitationis vestrae quae insontium cruore maculatur nec aliter expiari potest nisi per eius sanguinem qui alterius sanguinem fuderit ³⁴atque ita emundabitur vestra possessio me commorante vobiscum ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israhel

36accesserunt autem et principes familiarum Galaad filii Machir filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph locutique sunt Mosi coram principibus Israhel atque dixerunt ²tibi domino nostro praecepit Dominus ut terram sorte divideres filiis Israhel et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri ³quas si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur possessio sua et translata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur ⁴atque ita fiet ut cum iobeleus id est quinquagesimus annus remissionis advenerit confundatur sortium distributio et aliorum possessio ad alios transeat ⁵respondit Moses filiis Israhel et Domino praecipiente ait recte tribus filiorum Ioseph locuta est ⁶et haec lex super filiabus Salphaad a Domino promulgata est nubant quibus volunt tantum ut suae tribus hominibus ⁷ne commisceatur possessio filiorum Israhel de tribu in tribum omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua ⁸et cunctae feminae maritos de eadem tribu accipient ut hereditas permaneat in familiis ⁹nec sibi misceantur tribus sed ta maneant ¹⁰ut a Domino separatae sunt feceruntque filiae Salphaad ut fuerat imperatum ¹¹et nupserunt Maala et Thersa et Egla et Melcha et Noa filiis patris sui ¹²de familia Manasse qui fuit filius Ioseph et possessio quae illis fuerat adtributa mansit in tribu et familia patris earum ¹³haec sunt mandata atque iudicia quae praecepit Dominus per manum Mosi ad filios Israhel in campestribus Moab super Iordanem contra Hiericho

Deuteronomium

1 haec sunt verba quae locutus est Moses ad omnem Israhel trans Iordanem in solitudine campestri contra mare Rubrum inter Pharan et Thophel et Laban et Aseroth ubi auri est plurimum ²undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque Cadesbarne ³quadragésimo anno undécimo mense prima die mensis locutus est Moses ad filios Israhel omnia quae praeceperat illi Dominus ut diceret eis ⁴postquam percussit Seon regem Amorreorum qui habitavit in Esebon et Og regem Basan qui mansit in Aseroth et in Edrai ⁵trans Iordanem in terra Moab coepitque Moses explanare legem et dicere ⁶Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb dicens sufficit vobis quod in hoc monte mansistis ⁷revertimini et venite ad montem Amorreorum et ad cetera quae ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem et iuxta litus maris terram Chananeorum et Libani usque ad flumen magnum Eufraten ⁸en inquit tradidi vobis ingredimini et possidete eam super qua iuravit Dominus patribus vestris Abraham et Isaac et Iacob ut daret illam eis et semini eorum post eos ⁹dixique vobis illo in tempore ¹⁰non possum solus sustinere vos quia Dominus Deus vester multiplicavit vos et estis hodie sicut stellae caeli plurimae ¹¹Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est ¹²non valeo solus vestra negotia sustinere et pondus ac iurgia ¹³date e vobis viros sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris ut ponam eos vobis principes ¹⁴tunc respondistis mihi bona res est quam vis facere ¹⁵tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones et quinquagenarios ac decanos qui docerent vos singula ¹⁶praecepique eis dicens audite illos et quod iustum est iudicate sive civis sit ille sive peregrinus ¹⁷nulla erit distantia personarum ita parvum audietis ut magnum nec accipietis cuiusquam personam quia Dei iudicium est quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte ad me et ego audiam ¹⁸praecepique omnia quae facere deberetis ¹⁹profecti autem de Horeb transivimus per heremum terribilem et maximam quam vidistis per viam montis Amorreii sicut praeceperat Dominus Deus noster nobis cumque venissemus in Cadesbarne ²⁰dixi vobis venistis ad montem Amorreii quem Dominus Deus noster daturus est nobis ²¹vide terram quam Dominus Deus tuus dat tibi ascende

et posside eam sicut locutus est Dominus Deus patribus tuis noli metuere nec quicquam paveas ²²et accessistis ad me omnes atque dixistis mittamus viros qui considerent terram et renuntient per quod iter debeamus ascendere et ad quas pergere civitates ²³cumque mihi sermo placuisset misi e vobis duodecim viros singulos de tribubus suis ²⁴qui cum perrexissent et ascendissent in montana venerunt usque ad vallem Botri et considerata terra ²⁵sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem adtulerunt ad nos atque dixerunt bona est terra quam Dominus Deus noster daturus est nobis ²⁶et nolulistis ascendere sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri ²⁷murmurati estis in tabernaculis vestris atque dixistis odit nos Dominus et idcirco eduxit nos de terra Aegypti ut traderet in manu Amorreii atque deleret ²⁸quo ascendemus nuntii terruerunt cor nostrum dicentes maxima multitudo est et nobis in statura procerior urbes magnae et ad caelum usque munitae filios Enacim vidimus ibi ²⁹et dixi vobis nolite metuere nec timeatis eos ³⁰Dominus Deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit sicut fecit in Aegypto videntibus cunctis ³¹et in solitudine ipse vidisti portavit te Dominus Deus tuus ut solet homo gestare parvulum filium suum in omni via per quam ambulasti donec veniretis ad locum istum ³²et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro ³³qui praecessit vos in via et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis nocte ostendens vobis iter per ignem et die per columnam nubis ³⁴cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum iratus iuravit et ait ³⁵non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimae terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris ³⁶praeter Chaleb filium Iepphonne ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam calcavit et filiis eius quia secutus est Dominum ³⁷nec miranda indignatio in populum cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit nec tu ingredieris illuc ³⁸sed Iosue filius Nun minister tuus ipse intrabit pro te hunc exhortare et robora et ipse terram sorte dividat Israheli ³⁹parvuli vestri de quibus dixistis quod captivi ducerentur et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam ipsi ingredientur et ipsis dabo terram et possidebunt eam ⁴⁰vos autem revertimini et abite in solitudinem per viam maris Rubri ⁴¹et respondistis mihi peccavimus Domino ascendemus atque pugnabimus sicut praecepit Dominus Deus noster cumque instructi ar-

mis pergeretis in montem ⁴²ait mihi Dominus dic ad eos nolite ascendere neque pugnetis non enim sum vobiscum ne cadatis coram inimicis vestris ⁴³locutus sum et non audistis sed adversantes imperio Domini et tumentes superbia ascendistis in montem ⁴⁴itaque egressus Amorreus qui habitabat in montibus et obviam veniens persecutus est vos sicut solent apes persequi et cecidit de Seir usque Horma ⁴⁵cumque reversi ploraretis coram Domino non audivit vos nec voci vestrae voluit adquiescere ⁴⁶sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore

2profectique inde venimus in solitudinem quae ducit ad mare Rubrum sicut mihi dixerat Dominus et circumivimus montem Seir longo tempore ²dixitque Dominus ad me ³sufficit vobis circumire montem istum ite contra aquilonem ⁴et populo praecipe dicens transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau qui habitant in Seir et timebunt vos ⁵videte ergo diligenter ne moveamini contra eos neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium quia in possessionem Esau dedi montem Seir ⁶cibos emetis ab eis pecunia et comedetis aquam emptam haurietis et bibetis ⁷Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus et nihil tibi defuit ⁸cumque transissemus fratres nostros filios Esau qui habitabant in Seir per viam campestris de Helath et de Asiongaber venimus ad iter quod ducit in desertum Moab ⁹dixitque Dominus ad me non pugnes contra Moabitas nec ineas adversum eos proelium non enim dabo tibi quicquam de terra eorum quia filiis Loth tradidi Ar in possessionem ¹⁰Emim primi fuerunt habitatores eius populus magnus et validus et tam excelsus ut de Enacim stirpe ¹¹quasi gigantes crederentur et essent similes filiorum Enacim denique Moabitae appellant eos Emim ¹²in Seir autem prius habitaverunt Horim quibus expulsis atque deletis habitaverunt filii Esau sicut fecit Israhel in terra possessionis suae quam dedit ei Dominus ¹³surgentes ergo ut transiremus torrentem Zared venimus ad eum ¹⁴tempus autem quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transitum torrentis Zared triginta octo annorum fuit donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris sicut iuraverat Dominus ¹⁵cuius manus fuit adversum eos ut interirent de castrorum medio ¹⁶postquam autem universi ceciderunt pugnatores ¹⁷locutus est Dominus ad me dicens ¹⁸tu transibis hodie terminos Moab urbem nomine Ar ¹⁹et accedens in vicina filiorum Ammon cave ne pugnes contra eos nec movearis ad proelium non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon quia filiis Loth dedi eam in possessionem ²⁰terra gigantum reputata est et in ipsa olim habitaverunt gigantes quos Ammanitae vocant Zomzommim ²¹populus magnus et multus et proceras longitudinis sicut Enacim quos delevit Dominus a facie eorum et fecit illos habitare pro eis ²²sicut fecerat filiis Esau qui habitant in Seir delens Hor-

reos et terram eorum illis tradens quam possident usque in praesens ²³Eveos quoque qui habitabant in Aserim usque Gazam Cappadoces expulerunt qui egressi de Cappadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis ²⁴surgite et transite torrentem Arnon ecce tradidi in manu tua Seon regem Esebon Amorreum et terram eius incipe possidere et committe adversum eum proelium ²⁵hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni caelo ut audito nomine tuo paveant et in morem parturientium contremescant et dolore teneantur ²⁶misi ergo nuntios de solitudine Cademoth ad Seon regem Esebon verbis pacificis dicens ²⁷transibimus per terram tuam publica gradiemur via non declinabimus neque ad dextram neque ad sinistram ²⁸alimenta pretio vende nobis ut vescamur aquam pecunia tribue et sic bibemus tantum est ut nobis concedas transitum ²⁹sicut fecerunt filii Esau qui habitant in Seir et Moabitae qui morantur in Ar donec veniamus ad Iordanem et transeamus in terram quam Dominus Deus noster daturus est nobis ³⁰noluitque Seon rex Esebon dare nobis transitum quia induraverat Dominus Deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc vides ³¹dixitque Dominus ad me ecce coepi tradere tibi Seon et terram eius incipe possidere eam ³²egressusque est Seon obviam nobis cum omni populo suo ad proelium in Iesa ³³et tradidit eum Dominus Deus noster nobis percussimusque eum cum filiis et omni populo suo ³⁴cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis non reliquimus in eis quicquam ³⁵absque iumentis quae in partem venere praedantium et spoliis urbium quas cepimus ³⁶ab Aroer quae est super ripam torrentis Arnon oppido quod in valle situm est usque Galaad non fuit vicus et civitas quae nostras effugeret manus omnes tradidit Dominus Deus noster nobis ³⁷absque terra filiorum Ammon ad quam non accessimus et cunctis quae adiacent torrenti Ieboc et urbibus montanis universisque locis a quibus nos prohibuit Dominus Deus noster

3itaque conversi ascendimus per iter Basan egressusque est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai ²dixitque Dominus ad me ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua faciesque ei sicut fecisti Seon regi Amorreorum qui habitavit in Esebon ³tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan et universum populum eius percussimusque eos usque ad internicionem ⁴vastantes cunctas civitates illius uno tempore non fuit oppidum quod nos effugeret sexaginta urbes omnem regionem Argob regni Og in Basan ⁵cunctae urbes erant munitae muris altissimis portisque et vectibus absque oppidis innumeris quae non habebant muros ⁶et delevimus eos sicut feceramus Seon regi Esebon disperdentes omnem civitatem virosque ac mulieres et parvulos ⁷iumenta autem et spolia urbium diripimus ⁸tulimusque illo in tempore terram de manu duorum

regum Amorrearum qui erant trans Iordanem a torrente Arnon usque ad montem Hermon ⁹quem Sidonii Sarion vocant et Amorrei Sanir ¹⁰omnes civitates quae sitae sunt in planitie et universam terram Galaad et Basan usque Selcha et Edrai civitates regni Og in Basan ¹¹solus quippe Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum monstratur lectus eius ferreus qui est in Rabbath filiorum Ammon novem cubitos habens longitudinis et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus ¹²terramque possedimus in tempore illo ab Aroer quae est super ripam torrentis Arnon usque ad mediam partem montis Galaad et civitates illius dedi Ruben et Gad ¹³reliquam autem partem Galaad et omnem Basan regni Og tradidi mediae tribui Manasse omnem regionem Argob cuncta Basan vocatur terra gigantum ¹⁴Iair filius Manasse possedit omnem regionem Argob usque ad terminos Gesuri et Machathi vocavitque ex nomine suo Basan Avothiair id est villas Iair usque in praesentem diem ¹⁵Machir quoque dedi Galaad ¹⁶et tribubus Ruben et Gad dedi terram Galaad usque ad torrentem Arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem Ieboc qui est terminus filiorum Ammon ¹⁷et planitiem solitudinis atque Iordanem et terminos Chenereth usque ad mare Deserti quod est Salsissimum ad radices montis Phasga contra orientem ¹⁸praecepique vobis in tempore illo dicens Dominus Deus vester dat vobis terram hanc in hereditatem expediti praecedite fratres vestros filios Israhel omnes viri robusti ¹⁹absque uxoribus et parvulis ac iumentis novi enim quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debebunt quas tradidi vobis ²⁰donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit et possideant etiam ipsi terram quam daturus est eis trans Iordanem tunc revertetur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis ²¹Iosue quoque in tempore illo praecepi dicens oculi tui viderunt quae fecit Dominus Deus vester duobus his regibus sic faciet omnibus regnis ad quae transiturus es ²²ne timeas eos Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis ²³precatusque sum Dominum in tempore illo dicens ²⁴Domine Deus tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam neque enim est alius Deus vel in caelo vel in terra qui possit facere opera tua et comparari fortitudini tuae ²⁵transibo igitur et videbo terram hanc optimam trans Iordanem et montem istum egregium et Libanum ²⁶iratusque est Dominus mihi propter vos nec exaudivit me sed dixit mihi sufficit tibi nequam ultra loquaris de hac re ad me ²⁷ascende cacumen Phasgae et oculos tuos circumfer ad occidentem et aquilonem austrumque et orientem et aspice nec enim transibis Iordanem istum ²⁸praecipe Iosue et corrobora eum atque conforta quia ipse praecedet populum istum et dividet eis terram quam visurus es ²⁹mansimusque in valle contra fanum Phogor

⁴et nunc Israhel audi praecepta et iudicia quae ego doceo te ut faciens ea vivas et ingrediens possideas terram

quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis ²non addetis ad verbum quod vobis loquor neque aufertis ex eo custodite mandata Domini Dei vestri quae ego praecipio vobis ³oculi vestri viderunt omnia quae fecit Dominus contra Beelphegor quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri ⁴vos autem qui adheretis Domino Deo vestro vivitis universi usque in praesentem diem ⁵scitis quod docuerim vos praecepta atque iustitias sicut mandavit mihi Dominus Deus meus sic facietis ea in terra quam possessuri estis ⁶et observabitis et implebitis opere haec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis ut audientes universa praecepta haec dicant en populus sapiens et intellegens gens magna ⁷nec est alia natio tam grandis quae habeat deos adpropinquantes sibi sicut Dominus Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris ⁸quae est enim alia gens sic inclita ut habeat caerimonias iustaque iudicia et universam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros ⁹custodi igitur temet ipsum et animam tuam sollicite ne obliviscaris verborum quae viderunt oculi tui et ne excedant de corde tuo cunctis diebus vitae tuae docebis ea filios ac nepotes tuos ¹⁰diem in quo stetisti coram Domino Deo tuo in Horeb quando Dominus locutus est mihi dicens congrega ad me populum ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore quo vivit in terra doceantque filios suos ¹¹et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad caelum erantque in eo tenebrae nubes et caligo ¹²locutusque est Dominus ad vos de medio ignis vocem verborum eius audistis et formam penitus non vidistis ¹³et ostendit vobis pactum suum quod praecepit ut faceretis et decem verba quae scripsit in duabus tabulis lapideis ¹⁴mihi que mandavit in illo tempore ut docerem vos caerimonias et iudicia quae facere deberetis in terra quam possessuri estis ¹⁵custodite igitur sollicite animas vestras non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est Dominus vobis in Horeb de medio ignis ¹⁶ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem aut imaginem masculi vel feminae ¹⁷similitudinem omnium iumentorum quae sunt super terram vel avium sub caelo volantium ¹⁸atque reptilium quae moventur in terra sive piscium qui sub terra morantur in aquis ¹⁹ne forte oculis elevatis ad caelum videas solem et lunam et omnia astra caeli et errore deceptus adores ea et colas quae creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus quae sub caelo sunt ²⁰vos autem tulit Dominus et eduxit de fornace ferrea Aegypti ut haberet populum hereditarium sicut est in praesenti die ²¹iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros et iuravit ut non transirem Iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis ²²ecce morior in hac humo non transibo Iordanem vos transibitis et possidebitis terram egregiam ²³cave nequando obliviscaris pacti Domini Dei tui quod pepigit tecum et facias tibi sculptam similitudinem eorum quae fieri Dominus prohibuit ²⁴quia Dominus Deus tuus ignis consumens est Deus aemulator ²⁵si genueritis filios ac nepotes et morati fueritis in terra

deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem patranes malum coram Domino Deo vestro ut eum ad iracundiam provocetis ²⁶testes invoco hodie caelum et terram cito perituros vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis non habitabitis in ea longo tempore sed delebit vos Dominus ²⁷atque disperget in omnes gentes et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus ²⁸ibique servietis diis qui hominum manu fabricati sunt ligno et lapidi qui non vident non audiunt non comedunt non odorantur ²⁹cumque quaesieris ibi Dominum Deum tuum invenies eum si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animae tuae ³⁰postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt novissimo tempore reverteris ad Dominum Deum tuum et audies vocem eius ³¹quia Deus misericors Dominus Deus tuus est non dimittet te nec omnino delebit neque obliviscetur pacti in quo iuravit patribus tuis ³²interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus hominem super terram a summo caeli usque ad summum eius si facta est aliquando huiusmodi res aut umquam cognitum est ³³ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis sicut tu audisti et vixisti ³⁴si fecit Deus ut ingrederetur et tolleret sibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque portenta per pugnam et robustam manum extentumque brachium et horribiles visiones iuxta omnia quae fecit pro vobis Dominus Deus vester in Aegypto videntibus oculis tuis ³⁵ut scires quoniam Dominus ipse est Deus et non est alius praeter unum ³⁶de caelo te fecit audire vocem suam ut doceret te et in terra ostendit tibi ignem suum maximum et audisti verba illius de medio ignis ³⁷quia dilexit patres tuos et elegit semen eorum post eos eduxitque te praecedens in virtute sua magna ex Aegypto ³⁸ut deleter nationes maximas et fortiores te in introitu tuo et introduceret te daretque tibi terram earum in possessionem sicut cernis in praesenti die ³⁹scito ergo hodie et cogitato in corde tuo quod Dominus ipse sit Deus in caelo sursum et in terra deorsum et non sit alius ⁴⁰custodi praecepta eius atque mandata quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te et permanes multo tempore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ⁴¹tunc separavit Moses tres civitates trans Iordanem ad orientalem plagam ⁴²ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum nec fuerit inimicus ante unum et alterum diem et ad harum aliquam urbium possit evadere ⁴³Bosor in solitudine quae sita est in terra campestri de tribu Ruben et Ramoth in Galaad quae est in tribu Gad et Golan in Basan quae est in tribu Manasse ⁴⁴ista est lex quam proposuit Moses coram filiis Israhel ⁴⁵et haec testimonia et caerimoniae atque iudicia quae locutus est ad filios Israhel quando egressi sunt de Aegypto ⁴⁶trans Iordanem in valle contra fanum Phogor in terra Seon regis Amorrei qui habitavit in Esebon quem percussit Moses filii quoque Israhel egressi ex Aegypto ⁴⁷possederunt terram eius et terram Og regis Basan duorum regum Amorrearum qui erant trans Iordanem ad solis ortum ⁴⁸ab Aroer quae si-

ta est super ripam torrentis Arnon usque ad montem Sion qui est et Hermon ⁴⁹omnem planitiem trans Iordanem ad orientalem plagam usque ad mare Solitudinis et usque ad radices montis Phasga

5vocavitque Moses omnem Israhelem et dixit ad eum audi Israhel caerimoniae atque iudicia quae ego loquor in auribus vestris hodie discite ea et opere complete ²Dominus Deus noster pepigit nobiscum foedus in Horeb ³non cum patribus nostris iniiit pactum sed nobiscum qui inpraesentiarum sumus et vivimus ⁴facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis ⁵ego sequester et medius fui inter Dominum et vos in tempore illo ut adnuntiarem vobis verba eius timuistis enim ignem et non ascendistis in montem et ait ⁶ego Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti de domo servitutis ⁷non habebis deos alienos in conspectu meo ⁸non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium quae in caelo sunt desuper et quae in terra deorsum et quae versantur in aquis sub terra ⁹non adorabis ea et non coles ego enim sum Dominus Deus tuus Deus aemulator reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me ¹⁰et faciens misericordiam in multa milia diligentibus me et custodientibus praecepta mea ¹¹non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra quia non erit impunitus qui super re vana nomen eius adsumpserit ¹²observa diem sabbati ut sanctifices eum sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ¹³sex diebus operaberis et facies omnia opera tua ¹⁴septimus dies sabbati est id est requies Domini Dei tui non facies in eo quicquam operis tu et filius tuus et filia servus et ancilla et bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus qui est intra portas tuas ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu ¹⁵memento quod et ipse servieris in Aegypto et eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti et brachio extento idcirco praecepit tibi ut observares diem sabbati ¹⁶honora patrem tuum et matrem sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ut longo vivas tempore et bene sit tibi in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ¹⁷non occides ¹⁸neque moechaberis ¹⁹furtumque non facies ²⁰nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium ²¹non concupisces uxorem proximi tui non domum non agrum non servum non ancillam non bovem non asinum et universa quae illius sunt ²²haec verba locutus est Dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis et nubis et caliginis voce magna nihil addens amplius et scripsit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi ²³vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum et montem ardere vidistis accessistis ad me omnes principes tribuum et maiores natu atque dixistis ²⁴ecce ostendit nobis Dominus Deus noster maiestatem et magnitudinem suam vocem eius audivimus de medio ignis et probavimus hodie quod loquente Deo cum homine vixerit homo ²⁵cur ergo morimur et devorabit nos ignis hic maximus si enim audierimus ultra vocem Domini Dei no-

stri moriemur ²⁶quid est omnis caro ut audiat vocem Dei viventis qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus et possit vivere ²⁷tu magis accede et audi cuncta quae dixerit Dominus Deus noster tibi loquerisque ad nos et nos audientes faciemus ea ²⁸quod cum audisset Dominus ait ad me audi vi vocem verborum populi huius quae locuti sunt tibi bene omnia sunt locuti ²⁹quis det talem eos habere mentem ut timeant me et custodiant universa mandata mea in omni tempore ut bene sit eis et filiis eorum in sempiternum ³⁰vade et dic eis revertimini in tentoria vestra ³¹tu vero hic sta mecum et loquar tibi omnia mandata et caerimoniae atque iudicia quae docebis eos ut faciant ea in terra quam dabo illis in possessionem ³²custodite igitur et facite quae praecepit Dominus Deus vobis non declinabitis neque ad dextram neque ad sinistram ³³sed per viam quam praecepit Dominus Deus vester ambulabitis ut vivatis et bene sit vobis et protelentur dies in terra possessionis vestrae

6haec sunt praecepta et caerimoniae atque iudicia quae mandavit Dominus Deus vester ut docerem vos et faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidendam ²ut timeas Dominum Deum tuum et custodias omnia mandata et praecepta eius quae ego praecipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vitae tuae ut prolongentur dies tui ³audi Israhel et observa ut facias et bene sit tibi et multipliceris amplius sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem ⁴audi Israhel Dominus Deus noster Dominus unus est ⁵diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua ⁶eruntque verba haec quae ego praecipio tibi hodie in corde tuo ⁷et narrabis ea filiis tuis et mediteris sedens in domo tua et ambulans in itinere dormiens atque consurgens ⁸et ligabis ea quasi signum in manu tua eruntque et movebuntur inter oculos tuos ⁹scribesque ea in limine et ostiis domus tuae ¹⁰cumque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis Abraham Isaac et Iacob et dederit tibi civitates magnas et optimas quas non aedificasti ¹¹domos plenas cunctarum opum quas non extruxisti cisternas quas non fodisti vineta et oliveta quae non plantasti ¹²et comederis et saturatus fueris ¹³cave diligenter ne obliviscaris Domini qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis Dominum Deum tuum timebis et ipsi servies ac per nomen illius iurabis ¹⁴non ibitis post deos alienos cunctarum gentium quae in circuitu vestro sunt ¹⁵quoniam Deus aemulator Dominus Deus tuus in medio tui nequando irascatur furor Domini Dei tui contra te et auferat te de superficie terrae ¹⁶non temptabis Dominum Deum tuum sicut temptasti in loco temptationis ¹⁷custodi praecepta Domini Dei tui ac testimonia et caerimoniae quas praecepit tibi ¹⁸et fac quod placitum est et bonum in conspectu Domini ut bene sit tibi et ingressus possideas terram optimam de qua iuravit Dominus patribus tuis ¹⁹ut deleteret omnes inimicos tuos coram te sicut locutus est ²⁰cum interrogaverit te filius tuus cras dicens

quid sibi volunt testimonia haec et caerimoniae atque iudicia quae praecepit Dominus Deus noster nobis ²¹dices ei servi eramus Pharaonis in Aegypto et eduxit nos Dominus de Aegypto in manu forti ²²fecitque signa atque prodigia magna et pessima in Aegypto contra Pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro ²³et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iuravit patribus nostris ²⁴praecepitque nobis Dominus ut faciamus omnia legitima haec et timeamus Dominum Deum nostrum et bene sit nobis cunctis diebus vitae nostrae sicut est hodie ²⁵eritque nostri misericors si custodierimus et fecerimus omnia praecepta eius coram Domino Deo nostro sicut mandavit nobis

7cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quam possessurus ingredieris et deleverit gentes multas coram te Heththeum et Gergeseum et Amorream Chananeum et Ferezeum et Eveum et Iebuseum septem gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te ²tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi percuties eas usque ad internicionem non inibis cum eis foedus nec misereberis earum ³neque sociabis cum eis coniugia filiam tuam non dabis filio eius nec filiam illius accipies filio tuo ⁴quia seducet filium tuum ne sequatur me et ut magis serviat diis alienis irasceturque furor Domini et delebit te cito ⁵quin potius haec facietis eis aras eorum subvertite confringite statuas lucosque succidite et sculptilia comburite ⁶quia populus sanctus es Domino Deo tuo te elegit Dominus Deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram ⁷non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est Dominus et elegit vos cum omnibus sitis populis pauciores ⁸sed quia dilexit vos Dominus et custodivit iuramentum quod iuravit patribus vestris eduxitque vos in manu forti et redemit de domo servitutis de manu Pharaonis regis Aegypti ⁹et scies quia Dominus Deus tuus ipse est Deus fortis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligentibus se et his qui custodiunt praecepta eius in mille generationes ¹⁰et reddens odientibus se statim ita ut disperdat eos et ultra non differat protinus eis restituens quod merentur ¹¹custodi ergo praecepta et caerimoniae atque iudicia quae ego mando tibi hodie ut facias ¹²si postquam audieris haec iudicia custodieris ea et feceris custodiet et Dominus Deus tuus tibi pactum et misericordiam quam iuravit patribus tuis ¹³et diliget te ac multiplicabit benedicetque fructui ventris tui et fructui terrae tuae frumento tuo atque vindemiae oleo et armentis gregibus ovium tuarum super terram pro qua iuravit patribus tuis ut daret eam tibi ¹⁴benedictus eris inter omnes populos non erit apud te sterilis utriusque sexus tam in hominibus quam in gregibus tuis ¹⁵auferet Dominus a te omnem languorem et infirmitates Aegypti pessimas quas novisti non inferet tibi sed cunctis hostibus tuis ¹⁶devorabis omnes populos quos Dominus Deus tuus daturus est tibi non parcat eis oculus tuus nec servies diis eorum ne sint in ruinam tui ¹⁷si dixeris in corde tuo plu-

res sunt gentes istae quam ego quomodo potero delere eas ¹⁸noli metuere sed recordare quae fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni et cunctis Aegyptiis ¹⁹plagas maximas quas viderunt oculi tui et signa atque portenta manumque robustam et extentum brachium ut educeret te Dominus Deus tuus sic faciet cunctis populis quos metuis ²⁰insuper et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos donec deleat omnes atque disperdat qui te fugerint et latere potuerint ²¹non timebis eos quia Dominus Deus tuus in medio tui est Deus magnus et terribilis ²²ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes non poteris delere eas pariter ne forte multiplicentur contra te bestiae terrae ²³dabitque eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo et interficiet illos donec penitus deleantur ²⁴tradet reges eorum in manus tuas et disperdes nomina eorum sub caelo nullus poterit resistere tibi donec conteras eos ²⁵sculptilia eorum igne combures non concupisces argentum et aurum de quibus facta sunt neque adsumes ex eis tibi quicquam ne offendas propter ea quia abominatio est Domini Dei tui ²⁶nec inferes quippiam ex idolo in domum tuam ne fias anathema sicut et illud est quasi spurcitiā detestaberis et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis quia anathema est

Domne mandatum quod ego praecipio tibi hodie cave diligenter ut facias ut possitis vivere et multiplicemini ingressique possideatis terram pro qua iuravit Dominus patribus vestris ²et recordaberis cuncti itineris per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum ut adfligeret te atque temptaret et nota fierent quae in tuo animo versabantur utrum custodires mandata illius an non ³adfixit te penuria et dedit tibi cibum manna quem ignorabas tu et patres tui ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore Domini ⁴vestimentum tuum quo operiebaris nequam vetustate defecit et pes tuus non est subtritus en quadagesimus annus est ⁵ut recogites in corde tuo quia sicut erudit homo filium suum sic Dominus Deus tuus erudit te ⁶ut custodias mandata Domini Dei tui et ambules in viis eius et timeas eum ⁷Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam terram rivorum aquarumque et fontium in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi ⁸terram frumenti hordei vinearum in qua ficus et mala granata et oliveta nascuntur terram olei ac mellis ⁹ubi absque ulla penuria comedes panem tuum et rerum omnium abundantia perfrueris cuius lapides ferrum sunt et de montibus eius aeris metalla fodiuntur ¹⁰ut cum comederis et satiatus fueris benedicas Domino Deo tuo pro terra optima quam dedit tibi ¹¹observa et cave nequando obliviscaris Domini Dei tui et neglegas mandata eius atque iudicia et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie ¹²ne postquam comederis et satiatus domos pulchras aedificaveris et habitaveris in eis ¹³habuerisque armenta et ovium greges argenti et auri cunctarumque rerum copiam ¹⁴elevetur cor

tuum et non reminiscaris Domini Dei tui qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis ¹⁵et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili in qua erat serpens flatu adurens et scorpio ac dipsas et nullae omnino aquae qui eduxit rivos de petra durissima ¹⁶et cibavit te manna in solitudine quod nescierunt patres tui et postquam adfixit ac probavit ad extremum misertus est tui ¹⁷ne diceres in corde tuo fortitudo mea et robur manus meae haec mihi omnia praestiterunt ¹⁸sed recorderis Domini Dei tui quod ipse tibi vires praebuerit ut impleret pactum suum super quo iuravit patribus tuis sicut praesens indicat dies ¹⁹sin autem oblitus Domini Dei tui secutus fueris alienos deos coluerisque illos et adoraveris ecce nunc praedico tibi quod omnino dispereas ²⁰sicut gentes quas delevit Dominus in introitu tuo ita et vos peribitis si inoboedientes fueritis voci Domini Dei vestri

Gaudi Israhel tu transgredieris hodie Iordanem ut possideas nationes maximas et fortiores te civitates ingentes et ad caelum usque muratas ²populum magnum atque sublimem filios Enacim quos ipse vidisti et audisti quibus nullus potest ex adverso resistere ³scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te ignis devorans atque consumens qui conterat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter sicut locutus est tibi ⁴ne dicas in corde tuo cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo propter iustitiam meam introduxit me Dominus ut terram hanc possiderem cum propter impietates suas istae deletae sint nationes ⁵neque enim propter iustitias tuas et aequitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras eorum sed quia illae egerunt impie te introeunte deletae sunt et ut conpleret verbum suum Dominus quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham Isaac et Iacob ⁶scito igitur quod non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dedit tibi terram hanc optimam in possessionem cum durissimae cervicis sis populus ⁷memento et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine ex eo die quo es egressus ex Aegypto usque ad locum istum semper adversum Dominum contendisti ⁸nam et in Horeb provocasti eum et iratus delere te voluit ⁹quando ascendi in montem ut acciperem tabulas lapideas tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus et perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus panem non comedens et aquam non bibens ¹⁰deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei et continentes omnia verba quae vobis in monte locutus est de medio ignis quando contio populi congregata est ¹¹cumque transissent quadraginta dies et totidem noctes dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas tabulas foederis ¹²dixitque mihi surge et descende hinc cito quia populus tuus quos eduxisti de Aegypto deseruerunt velociter viam quam demonstrasti eis feceruntque sibi conflatile ¹³rursumque ait Dominus ad me cerno quod populus iste durae cervicis sit ¹⁴dimitte me ut conteram eum et deleam nomen eius sub

caelo et constituam te super gentem quae hac maior et fortior sit ¹⁵cumque de monte ardente descenderem et duas tabulas foederis utraque tenerem manu ¹⁶vidissemque vos peccasse Domino Deo vestro et fecisse vobis vitulum conflatilem ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostenderat ¹⁷proieci tabulas de manibus meis confregique eas in conspectu vestro ¹⁸et procidi ante Dominum sicut prius quadraginta diebus et noctibus panem non comedens et aquam non bibens propter omnia peccata vestra quae gestistis contra Dominum et eum ad iracundiam provocastis ¹⁹timui enim indignationem et iram illius qua adversum vos concitatus delere vos voluit et exaudivit me Dominus etiam hac vice ²⁰adversum Aaron quoque vehementer iratus voluit eum contere et pro illo similiter deprecatus sum ²¹peccatum autem vestrum quod feceratis id est vitulum arripiens igne combusi et in frusta comminuens omninoque in pulverem redigens proieci in torrentem qui de monte descendit ²²in Incendio quoque et in Temptatione et in sepulchris Concupiscentiae provocastis Dominum ²³et quando misit vos de Cadesbarne dicens ascendite et possidete terram quam dedi vobis et contempsistis imperium Domini Dei vestri et non credidistis ei neque vocem eius audire voluistis ²⁴sed semper fuistis rebelles a die qua nose vos coepi ²⁵et iacui coram Domino quadraginta diebus ac noctibus quibus eum suppliciter deprecabar ne deleat vos ut fuerat comminatus ²⁶et orans dixi Domine Deus ne disperdas populum tuum et hereditatem tuam quam redemisti in magnitudine tua quos eduxisti de Aegypto in manu forti ²⁷recordare servorum tuorum Abraham Isaac et Jacob ne aspicias duritiam populi huius et impietatem atque peccatum ²⁸ne forte dicant habitatores terrae de qua eduxisti nos non poterat Dominus introducere eos in terram quam pollicitus est eis et oderat illos idcirco eduxit ut interficeret eos in solitudine ²⁹qui sunt populus tuus et hereditas tua quos eduxisti in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento

10in tempore illo dixit Dominus ad me dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores fuerunt et ascende ad me in montem faciesque arcam ligneam ²et scribam in tabulis verba quae fuerunt in his quas ante confregisti ponesque eas in arca ³feci igitur arcam de lignis setthim cumque dolassem duas tabulas lapideas instar priorum ascendi in montem habens eas in manibus ⁴scripsitque in tabulis iuxta id quod prius scripserat verba decem quae locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis quando populus congregatus est et dedit eas mihi ⁵reversusque de monte descendit et posui tabulas in arcam quam feceram quae hucusque ibi sunt sicut mihi praecepit Dominus ⁶filiis autem Israhel castra moverunt ex Beroth filiorum Iacan in Musera ubi Aaron mortuus ac sepultus est pro quo sacerdotio functus est filius eius Eleazar ⁷inde venerunt in Gadgad de quo loco profecti castrametati sunt in Ietabatha in terra aquarum atque torrentium ⁸eo tempore separavit tribum

Levi ut portaret arcam foederis Domini et staret coram eo in ministerio ac benediceret in nomine illius usque in praesentem diem ⁹quam ob rem non habuit Levi partem neque possessionem cum fratribus suis quia ipse Dominus possessio eius est sicut promisit ei Dominus Deus tuus ¹⁰ego autem steti in monte sicut prius quadraginta diebus ac noctibus exaudivitque me Dominus etiam hac vice et te perdere noluit ¹¹dixitque mihi vade et praecede populum ut ingrediatur et possideat terram quam iuravi patribus eorum ut traderem eis ¹²et nunc Israhel quid Dominus Deus tuus petit a te nisi ut timeas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius et diligas eum ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua ¹³custodiasque mandata Domini et caerimonias eius quas ego hodie praecipio ut bene sit tibi ¹⁴en Domini Dei tui caelum est et caelum caeli terra et omnia quae in ea sunt ¹⁵et tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus et amavit eos elegitque semen eorum post eos id est vos de cunctis gentibus sicut hodie conprobatur ¹⁶circumcidite igitur praepitium cordis vestri et cervicem vestram ne induretis amplius ¹⁷quia Dominus Deus vester ipse est Deus deorum et Dominus dominantium Deus magnus et potens et terribilis qui personam non accipit nec munera ¹⁸facit iudicium pupillo et viduae amat peregrinum et dat ei victum atque vestitum ¹⁹et vos ergo amate peregrinos quia et ipsi fuistis advenae in terra Aegypti ²⁰Dominum Deum tuum timebis et ei servies ipsi adherebis iurabisque in nomine illius ²¹ipse est laus tua et Deus tuus qui fecit tibi haec magnalia et terribilia quae viderunt oculi tui ²²in septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum et ecce nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus sicut astra caeli

11ama itaque Dominum Deum tuum et observa praecepta eius et caerimonias iudicia atque mandata omni tempore ²cognoscite hodie quae ignorant filii vestri qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri magnalia eius et robustam manum extentumque brachium ³signa et opera quae fecit in medio Aegypti Pharaoni regi et universae terrae eius ⁴omnique exercitui Aegyptiorum et equis ac curribus quomodo operuerint eos aquae Rubri maris cum vos persequerentur et deleverit eos Dominus usque in praesentem diem ⁵vobisque quae fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum ⁶et Dathan atque Abiram filiis Heliab qui fuit filius Ruben quos aperto ore suo terra absorbit cum domibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam habebant in medio Israhelis ⁷oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna quae fecit ⁸ut custodiatis universa mandata illius quae ego hodie praecipio vobis et possitis introire et possidere terram ad quam ingredimini ⁹multoque in ea vivatis tempore quam sub iuramento pollicitus est Dominus patribus vestris et semini eorum lacte et melle manantem ¹⁰terra enim ad quam ingredieris possidendam non est sicut terra Aegypti de qua existi ubi iacto semine in hortorum morem aquae ducuntur inriguae

¹¹sed montuosa est et campestris de caelo expectans pluvias ¹²quam Dominus Deus tuus semper invisit et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius ¹³si ergo oboedieritis mandatis meis quae hodie praecipio vobis ut diligatis Dominum Deum vestrum et serviatis ei in toto corde vestro et in tota anima vestra ¹⁴dabo pluviam terrae vestrae temporivam et serotinam ut colligatis frumentum et vinum et oleum ¹⁵faenum ex agris ad pascenda iumenta et ut ipsi comedatis ac saturemini ¹⁶cavete ne forte decipiatur cor vestrum et recedatis a Domino serviatisque diis alienis et adoretis eos ¹⁷iratusque Dominus claudat caelum et pluviae non descendant nec terra det germen suum pereatisque velociter de terra optima quam Dominus daturus est vobis ¹⁸ponite haec verba mea in cordibus et in animis vestris et suspendite ea pro signo in manibus et inter vestros oculos conlocate ¹⁹docete filios vestros ut illa meditentur quando sederis in domo tua et ambulaveris in via et accubueris atque surrexeris ²⁰scribes ea super postes et ianuas domus tuae ²¹ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum in terra quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu caelum inminet terrae ²²si enim custodieritis mandata quae ego praecipio vobis et feceritis ea ut diligatis Dominum Deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius adherentes ei ²³disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram et possidebitis eas quae maiores et fortiores vobis sunt ²⁴omnis locus quem calcaverit pes vester vester erit a deserto et Libano a flumine magno Eufraten usque ad mare occidentale erunt termini vestri ²⁵nullus stabit contra vos terrorem vestrum et formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis sicut locutus est vobis ²⁶en propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem ²⁷benedictionem si oboedieritis mandatis Domini Dei vestri quae ego praecipio vobis ²⁸maledictionem si non audieritis mandata Domini Dei vestri sed recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis et ambulaveritis post deos alienos quos ignoratis ²⁹cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam pergis habitandam pones benedictionem super montem Garizim maledictionem super montem Hebal ³⁰qui sunt trans Iordanem post viam quae vergit ad solis occubitum in terra Chananei qui habitant in campestribus contra Galgalam quae est iuxta vallem tendentem et intrantem procul ³¹vos enim transibitis Iordanem ut possideatis terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis et habeatis ac possideatis illam ³²videte ergo ut impleatis caerimonias atque iudicia quae ego hodie ponam in conspectu vestro

12haec sunt praecepta atque iudicia quae facere debetis in terra quam Dominus Deus patrum tuorum daturus est tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris ²subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos et colles et subter omne lignum frondosum ³dissipate aras

earum et confringite statuas lucos igne conburite et idola comminuite disperdite nomina eorum de locis illis ⁴non facietis ita Domino Deo vestro ⁵sed ad locum quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris ut ponat nomen suum ibi et habitet in eo venietis ⁶et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras decimas et primitias manuum vestrarum et vota atque donaria primogenita boum et ovium ⁷et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri ac laetabimini in cunctis ad quae miseritis manum vos et domus vestrae in quibus benedixerit vobis Dominus Deus vester ⁸non facietis ibi quae nos hic facimus hodie singuli quod sibi rectum videtur ⁹neque enim usque in praesens tempus venistis ad requiem et possessionem quam Dominus Deus daturus est vobis ¹⁰transibitis Iordanem et habitabitis in terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum et absque ullo timore habitetis ¹¹in loco quem elegerit Dominus Deus vester ut sit nomen eius in eo illuc omnia quae praecipio conferetis holocausta et hostias ac decimas et primitias manuum vestrarum et quicquid praecipuum est in muneribus quae vovistis Domino ¹²ibi epulabimini coram Domino Deo vestro vos filii ac filiae vestrae famuli et famulae atque Levites qui in vestris urbibus commorantur neque enim habet aliam partem et possessionem inter vos ¹³cave ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris ¹⁴sed in eo quem elegerit Dominus in una tribuum tuarum offeres hostias et facies quaecumque praecipio tibi ¹⁵sin autem comedere volueris et te esus carniū delectarit occide et comede iuxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis sive immundum fuerit hoc est maculatum et debile sive mundum hoc est integrum et sine macula quod offerri licet sicut capream et cervum comedes ¹⁶absque esu dumtaxat sanguinis quod super terram quasi aquam effundes ¹⁷non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti et vini et olei tui primogenita armentorum et pecorum et omnia quae voveris et sponte offerre volueris et primitias manuum tuarum ¹⁸sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco quem elegerit Dominus Deus tuus tu et filius tuus ac filia servus et famula atque Levites qui manet in urbibus tuis et laetaberis et reficieris coram Domino Deo tuo in cunctis ad quae extenderis manum tuam ¹⁹cave ne derelinquas Levitem omni tempore quo versaris in terra ²⁰quando dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos sicut locutus est tibi et volueris vesci carnibus quas desiderat anima tua ²¹locus autem quem elegerit Dominus Deus tuus ut sit nomen eius ibi si procul fuerit occides de armentis et pecoribus quae habueris sicut praecepi tibi et comedes in oppidis tuis ut tibi placet ²²sicut comeditur caprea et cervus ita vesceris eis et mundus et immundus in commune vescentur ²³hoc solum cave ne sanguinem comedas sanguis enim eorum pro anima est et idcirco non debes animam comedere cum carnibus ²⁴sed super terram fundes quasi aquam ²⁵ut sit tibi bene et filiis tuis post te cum feceris quod placet in conspectu Domini ²⁶quae au-

tem sanctificaveris et voveris Domino tolles et venies ad locum quem elegerit Dominus ²⁷et offeres oblationes tuas carnem et sanguinem super altare Domini Dei tui sanguinem hostiarum fundes in altari carnibus autem ipse vesceris ²⁸observa et audi omnia quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum cum feceris quod bonum est et placitum in conspectu Domini Dei tui ²⁹quando disperderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes ad quas ingredieris possidendas et possederis eas atque habitaveris in terra earum ³⁰cave ne imiteris eas postquam te fuerint introeunte subversae et requiras caerimonias earum dicens sicut coluerunt gentes istae deos suos ita et ego colam ³¹non facies similiter Domino Deo tuo omnes enim abominationes quas aversatur Dominus fecerunt diis suis offerentes filios et filias et comburentes igne ³²quod praecipio tibi hoc tantum facito Domino nec addas quicquam nec minuas

13si surrexerit in medio tui propheta aut qui somnium vidisse se dicat et praedixerit signum atque portentum ²et e venerit quod locutus est et dixerit tibi eamus et sequamur deos alienos quos ignoras et serviamus eis ³non audies verba prophetae illius aut somniatoris quia temptat vos Dominus Deus vester ut palam fiat utrum diligatis eum an non in toto corde et in tota anima vestra ⁴Dominum Deum vestrum sequimini et ipsum timete mandata illius custodite et audite vocem eius ipsi servietis et ipsi adhaerebitis ⁵propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur quia locutus est ut vos averteret a Domino Deo vestro qui eduxit vos de terra Aegypti et redemit de domo servitutis ut errare te faceret de via quam tibi praecipit Dominus Deus tuus et auferes malum de medio tui ⁶si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuae aut filius tuus vel filia sive uxor quae est in sinu tuo aut amicus quem diligis ut animam tuam clam dicens eamus et serviamus diis alienis quos ignoras tu et patres tui ⁷cunctarum in circuitu gentium quae iuxta vel procul sunt ab initio usque ad finem terrae ⁸non adquiescas ei nec audias neque parcat ei oculus tuus ut miserearis et occultes eum ⁹sed statim interficies sit primum manus tua super eum et post te omnis populus mittat manum ¹⁰lapidibus obrutus necabitur quia voluit te abstrahere a Domino Deo tuo qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis ¹¹ut omnis Israhel audiens timeat et nequaquam ultra faciat quippiam huius rei simile ¹²si audieris in una urbium tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum dicentes aliquos ¹³egressi sunt filii Belial de medio tui et averterunt habitatores urbis tuae atque dixerunt eamus et serviamus diis alienis quos ignoratis ¹⁴quaere sollicite et diligenter rei veritate perspecta si inveneris certum esse quod dicitur et abominationem hanc opere perpetrata ¹⁵statim percuties habitatores urbis illius in ore gladii et delebis eam omniaque quae in illa sunt usque ad pecora ¹⁶quicquid etiam suppellectilis fuerit congregabis in medium platearum eius et cum ipsa civi-

tate succendes ita ut universa consumas Domino Deo tuo et sit tumulus sempiternus non aedificabitur amplius ¹⁷et non adhaerebit de illo anathemate quicquam in manu tua ut avertatur Dominus ab ira furoris sui et misereatur tui multiplicetque te sicut iuravit patribus tuis ¹⁸quando audieris vocem Domini Dei tui custodiens omnia praecepta eius quae ego praecipio tibi hodie ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui

14filii estote Domini Dei vestri non vos incidetis nec facietis calvitium super mortuo ²quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus quae sunt super terram ³ne comedatis quae inmunda sunt ⁴hoc est animal quod comedere debetis bovem et ovem et capram ⁵cervum capream bubalum tragelaphum pygargon orygem camelopardalum ⁶omne animal quod in duas partes ungulam findit et ruminat comedetis ⁷de his autem quae ruminant et ungulam non findunt haec comedere non debetis camelum leporem choerogyllium quia ruminant et non dividunt ungulam inmunda erunt vobis ⁸sus quoque quoniam dividit ungulam et non ruminat inmunda erit carnibus eorum non vescemini et cadavera non tangetis ⁹haec comedetis ex omnibus quae morantur in aquis quae habent pinnulas et squamas comedite ¹⁰quae absque pinnulis et squamis sunt ne comedatis quia inmunda sunt ¹¹omnes aves mundas comedite ¹²inmundas ne comedatis aquilam scilicet et grypem et alietum ¹³ixon et vulturem ac milvum iuxta genus suum ¹⁴et omne corvini generis ¹⁵strutionem ac noctuam et larum atque accipitrem iuxta genus suum ¹⁶herodium et cycnum et ibin ¹⁷ac mergulum porphirionem et nycticoracem ¹⁸onocrotalum et charadrium singula in genere suo upupam quoque et vespertilionem ¹⁹et omne quod reptat et pinnulas habet inmundum erit nec comedetur ²⁰omne quod mundum est comedite ²¹quicquid morticinum est ne vescamini ex eo peregrino qui intra portas tuas est da ut comedat aut vende ei quia tu populus sanctus Domini Dei tui es non coques hedum in lacte matris suae ²²decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis quae nascuntur in terra per annos singulos ²³et comes in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit ut in eo nomen illius invocetur decimam frumenti tui et vini et olei et primogenita de armentis et ovibus tuis ut discas timere Dominum Deum tuum omni tempore ²⁴cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit Dominus Deus tuus tibi que benedixerit nec potueris ad eum haec cuncta portare ²⁵vendes omnia et in pretium rediges portabisque manu tua et proficisceris ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus ²⁶et emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit sive ex armentis sive ex ovibus vinum quoque et siceram et omne quod desiderat anima tua et comes coram Domino Deo tuo et epulaberis tu et domus tua ²⁷et Levita qui intra portas tuas est cave ne derelinquas eum quia non habet aliam partem in possessione tua ²⁸anno tertio separabis aliam

decimam ex omnibus quae nascuntur tibi eo tempore et repones intra ianuas tuas ²⁹venietque Levites qui aliam non habet partem nec possessionem tecum et peregrinus et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quae feceris

15 septimo anno facies remissionem ²quae hoc ordine celebrabitur cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo repetere non poterit quia annus remissionis est Domini ³a peregrino et advena exiges civem et propinquum repetendi non habes potestatem ⁴et omnino indigens et mendicus non erit inter vos ut benedicat tibi Dominus in terra quam traditurus est tibi in possessionem ⁵si tamen audieris vocem Domini Dei tui et custodieris universa quae iussit et quae ego hodie praecipio tibi benedicet tibi ut pollicitus est ⁶enerabis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuuum dominaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur ⁷si unus de fratribus tuis qui morantur intra portas civitatis tuae in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi ad paupertatem venerit non obdurabis cor tuum nec contrahes manum ⁸sed aperies eam pauperi et dabis mutuuum quod eum indigere perspexeris ⁹cave ne forte subripiat tibi impia cogitatio et dicas in corde tuo adpropinquat septimus annus remissionis et avertas oculos a paupere fratre tuo nolens ei quod postulat mutuuum commodare ne clamet contra te ad Dominum et fiat tibi in peccatum ¹⁰sed dabis ei nec ages quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore et in cunctis ad quae manum miseris ¹¹non deerunt pauperes in terra habitationis tuae idcirco ego praecipio tibi ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi qui tecum versatur in terra ¹²cum tibi venditus fuerit frater tuus hebraeus aut hebraea et sex annis servierit tibi in septimo anno dimittes eum liberum ¹³et quem libertate donaveris nequaquam vacuum abire patieris ¹⁴sed dabis viaticum de gregibus et de area et torculari tuo quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi ¹⁵memento quod et ipse servieris in terra Aegypti et liberaverit te Dominus Deus tuus et idcirco ego nunc praecipiam tibi ¹⁶sin autem dixerit nolo egredi eo quod diligat te et domum tuam et bene sibi apud te esse sentiat ¹⁷adsumes subulam et perforabis aurem eius in ianua domus tuae et serviet tibi usque in aeternum ancillae quoque similiter facies ¹⁸non avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos quoniam iuxta mercedem mercennarii per sex annos servivit tibi ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus quae agis ¹⁹de primogenitis quae nascuntur in armentis et ovibus tuis quicquid sexus est masculini sanctificabis Domino Deo tuo non operaberis in primogenito bovis et non tondebis primogenita ovium ²⁰in conspectu Domini Dei tui comedes ea per annos singulos in loco quem elegerit Dominus tu et domus tua ²¹sin autem habuerit maculam et vel claudum fuerit vel caecum aut in aliqua parte deforme vel

debile non immolabitur Domino Deo tuo ²²sed intra portas urbis tuae comedes illud tam mundus quam immundus similiter vescentur eis quasi caprea et cervo ²³hoc solum observabis ut sanguinem eorum non comedas sed effundas in terram quasi aquam

16 observa mensem novarum frugum et verni primum temporis ut facias phase Domino Deo tuo quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Aegypto nocte ²immolabisque phase Domino Deo tuo de ovibus et de bubus in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi ³non comedes in eo panem fermentatum septem diebus comedes absque fermento adfectionis panem quoniam in pavore egressus es de Aegypto ut memineris diei egressionis tuae de Aegypto omnibus diebus vitae tuae ⁴non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus et non manebit de carnibus eius quod immolatum est vesperi in die primo mane ⁵non poteris immolare phase in qualibet urbium tuarum quas Dominus Deus tuus daturus est tibi ⁶sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi immolabis phase vesperi ad solis occasum quando egressus es de Aegypto ⁷et coques et comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus maneque consurgens vades in tabernacula tua ⁸sex diebus comedes azyma et in die septimo quia collecta est Domini Dei tui non facies opus ⁹septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris ¹⁰et celebrabis diem festum ebdomadarum Domino Deo tuo oblationem spontaneam manus tuae quam offeres iuxta benedictionem Domini Dei tui ¹¹et epulaberis coram Domino Deo tuo tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla et Levites qui est intra portas tuas et advena ac pupillus et vidua qui morantur vobiscum in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ut habitet nomen eius ibi ¹²et recordaberis quoniam servus fueris in Aegypto custodiesque ac facies quae praecepta sunt ¹³sollemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies quando collegeris de area et torculari fruges tuas ¹⁴et epulaberis in festivitate tua tu et filius tuus et filia et servus tuus et ancilla Levites quoque et advena et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt ¹⁵septem diebus Domino Deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum tuarum erisque in laetitia ¹⁶tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit in sollemnitatem azymorum et in sollemnitatem ebdomadarum et in sollemnitatem tabernaculorum non apparebit ante Dominum vacuum ¹⁷sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui quam dederit ei ¹⁸iudices et magistros constitues in omnibus portis tuis quas Dominus Deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas ut iudicent populum iusto iudicio ¹⁹nec in alteram partem declinent non accipies personam nec munera quia munera excaecant oculos

sapientium et mutant verba iustorum ²⁰iuste quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram quam Dominus Deus tuus dederit tibi ²¹non plantabis lucum et omnem arborem iuxta altare Domini Dei tui ²²nec facies tibi atque constitues statuas quae odit Dominus Deus tuus

17non immolabis Domino Deo tuo bovem et ovem in quo est macula aut quippiam vitii quia abominatio est Domini Dei tui ²cum repperit fuerint apud te intra unam portarum tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui et transgrediantur pactum illius ³ut vadant et serviant diis alienis et adorent eos solem et lunam et omnem militiam caeli quae non praecepi ⁴et hoc tibi fuerit nuntiatum audiensque inquisieris diligenter et verum esse reppereris et abominatio facta est in Israhel ⁵educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tuae et lapidibus obruentur ⁶in ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur nemo occidatur uno contra se dicente testimonium ⁷manus testium prima interficiet eum et manus reliqui populi extrema mittetur ut auferas malum de medio tui ⁸si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem causam et causam lepram et non lepram et iudicium intra portas tuas videris verba variari surge et ascende ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus ⁹veniesque ad sacerdotem levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore quaeresque ab eis qui indicabunt tibi iudicii veritatem ¹⁰et facies quodcumque dixerint qui praesunt loco quem elegerit Dominus et docuerint te ¹¹iuxta legem eius sequeris sententiam eorum nec declinabis ad dextram vel ad sinistram ¹²qui autem superbierit nolens oboedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo et decreto iudicis morietur homo ille et auferes malum de Israhel ¹³cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia ¹⁴cum ingressus fueris terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi et possederis eam habitaverisque in illa et dixeris constituam super me regem sicut habent omnes per circuitum nationes ¹⁵eum constitues quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus ¹⁶cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in Aegyptum equitatus numero sublevatus praesertim cum Dominus praeceperit vobis ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini ¹⁷non habebit uxores plurimas quae inciant animum eius neque argenti et auri inmensa pondera ¹⁸postquam autem sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomium legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus leviticae tribus ¹⁹et habebit secum legetque illud omnibus diebus vitae suae ut discat timere Dominum Deum suum et custodire verba et caerimonias eius quae lege praecepta sunt ²⁰nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos neque declinet in partem dextram vel sinistram ut longo

tempore regnet ipse et filii eius super Israhel

18non habebunt sacerdotes et Levitae et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo Israhel quia sacrificia Domini et oblationes eius comedent ²et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum Dominus enim ipse est hereditas eorum sicut locutus est illis ³hoc erit iudicium sacerdotum a populo et ab his qui offerunt victimas sive bovem sive ovem immolaverint dabunt sacerdoti armum ac ventriculum ⁴primitias frumenti vini et olei et lanarum partem ex ovium tonsione ⁵ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus tuis ut stet et ministret nomini Domini ipse et filii eius in sempiternum ⁶si exierit Levites de una urbium tuarum ex omni Israhel in qua habitat et voluerit venire desiderans locum quem elegerit Dominus ⁷ministrabit in nomine Dei sui sicut omnes fratres eius Levitae qui stabunt eo tempore coram Domino ⁸partem ciborum eandem accipiet quam et ceteri excepto eo quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur ⁹quando ingressus fueris terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi cave ne imitari velis abominationes illarum gentium ¹⁰nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignem aut qui ariolos sciscitetur et observet somnia atque auguria ne sit maleficus ¹¹ne incantator ne pythones consulat ne divinos et quaerat a mortuis veritatem ¹²omnia enim haec abominatur Dominus et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo ¹³perfectus eris et absque macula cum Domino Deo tuo ¹⁴gentes istae quarum possidebis terram augures et divinos audiunt tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es ¹⁵prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus ipsum audies ¹⁶ut petisti a Domino Deo tuo in Horeb quando contio congregata est atque dixisti ultra non audiam vocem Domini Dei mei et ignem hunc maximum amplius non videbo ne moriar ¹⁷et ait Dominus mihi bene omnia sunt locuti ¹⁸prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui et ponam verba mea in ore eius loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi ¹⁹qui autem verba eius quae loquetur in nomine meo audire noluerit ego ultor existam ²⁰propheta autem qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo quae ego non praecepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum deorum interficietur ²¹quod si tacita cogitatione responderis quomodo possum intellegere verbum quod non est locutus Dominus ²²hoc habebis signum quod in nomine Domini propheta ille praedixerit et non evenerit hoc Dominus non locutus est sed per tumorem animi sui propheta confinxit et idcirco non timebis eum

19cum disperderit Dominus Deus tuus gentes quarum tibi traditurus est terram et possederis eam habitaverisque in urbibus eius et in aedibus ²tres civitates separabis tibi in medio terrae quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem ³sternens diligenter viam et in tres

aequaliter partes totam terrae tuae provinciam divides ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est quo possit evadere ⁴haec erit lex homicidae fugientis cuius vita servanda est qui percusserit proximum suum nesciens et qui heri et nudius tertius nullum contra eum habuisse odium conprobatur ⁵sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad ligna caedenda et in succisione lignorum securis fugerit manu ferrumque lapsus de manubrio amicum eius percusserit et occiderit hic ad unam supradictarum urbium confugiet et vivet ⁶ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et adprehendat eum si longior via fuerit et percutiat animam eius qui non est reus mortis quia nullum contra eum qui occisus est odium prius habuisse monstratur ⁷idcirco praecipio tibi ut tres civitates aequalis inter se spatii divides ⁸cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est ⁹si tamen custodieris mandata eius et feceris quae hodie praecipio tibi ut diligas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius omni tempore addes tibi tres alias civitates et supradictarum trium urbium numerum duplicabis ¹⁰ut non effundatur sanguis innoxius in medio terrae quam Dominus Deus tuus dabit tibi possidendam nec sis sanguinis reus ¹¹si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitae eius surgensque percusserit illum et mortuus fuerit fugeritque ad unam de supradictis urbibus ¹²mittent seniores civitatis illius et arripiant eum de loco effugii tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est et morietur ¹³nec misereberis eius et auferes innoxium sanguinem de Israhel ut bene sit tibi ¹⁴non adsumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua quam Dominus Deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam ¹⁵non stabit testis unus contra aliquem quicquid illud peccati et facinoris fuerit sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum ¹⁶si steterit testis mendax contra hominem accusans eum praevaricationis ¹⁷stabunt ambo quorum causa est ante Dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis ¹⁸cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium ¹⁹reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit et auferes malum de medio tui ²⁰ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere ²¹non misereberis eius sed animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede exiges

20si exieris ad bellum contra hostes tuos et videris equitatum et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem non timebis eos quia Dominus Deus tuus tecum est qui eduxit te de terra Aegypti ²adpropinquante autem iam proelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum ³audi Israhel vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis non pertimescat cor vestrum nolite metuere nolite cedere nec formide-

tis eos ⁴quia Dominus Deus vester in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimicabit ut eruat vos de periculo ⁵duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt quis est homo qui aedificavit domum novam et non dedicavit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius dedicet illam ⁶quis est homo qui plantavit vineam et necdum eam fecit esse communem et de qua vesci omnibus liceat vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo eius fungatur officio ⁷quis est homo qui despondit uxorem et non accepit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo accipiat eam ⁸his dictis addent reliqua et loquentur ad populum quis est homo formidolosus et corde pavido vadat et revertatur in domum suam ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut ipse timore perterritus est ⁹cumque siluerint exercitus duces et finem loquendi fecerint unusquisque suos ad bellandum cuneos praeparabit ¹⁰si quando accesseris ad expugnandam civitatem offeres ei primum pacem ¹¹si receperit et aperuerit tibi portas cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo ¹²sin autem foedus inire noluerint et receperint contra te bellum obpugnabis eam ¹³cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tua percutes omne quod in ea generis masculini est in ore gladii ¹⁴absque mulieribus et infantibus iumentis et ceteris quae in civitate sunt omnem praedam exercitui divides et comes de spoliis hostium tuorum quae Dominus Deus tuus dederit tibi ¹⁵sic facies cunctis civitatibus quae a te procul valde sunt et non sunt de his urbibus quas in possessionem accepturus es ¹⁶de his autem civitatibus quae dabuntur tibi nullum omnino permittes vivere ¹⁷sed interficies in ore gladii Hettheum videlicet et Amorreum et Chananeum Fezeum et Eveum et Iebuseum sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus ¹⁸ne forte doceant vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt diis suis et peccetis in Dominum Deum vestrum ¹⁹quando obsederis civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis ut expugnes eam non succides arbores de quibus vesci potest nec securibus per circuitum debes vastare regionem quoniam lignum est et non homo nec potest bellantium contra te augere numerum ²⁰si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia et in ceteros apta usus succide et extrue machinas donec capias civitatem quae contra te dimicat

21quando inventum fuerit in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi hominis cadaver occisi et ignoratur caedis reus ²egredientur maiores natu et iudices tui et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum ³et quam viciniorem ceteris esse perspexerint seniores civitatis eius tollent vitulam de armento quae non traxit iugum nec terram scidit vomere ⁴et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam quae numquam arata est nec sementem recepit et caedent in ea cervices vitulae ⁵accedentque sacerdotes filii Levi quos elegerit Dominus

Deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius et ad verbum eorum omne negotium et quicquid mundum vel immundum est iudicetur ⁶et maiores natu civitatis illius ad interfectum lavabuntque manus suas super vitulam quae in valle percussa est ⁷et dicent manus nostrae non effuderunt hunc sanguinem nec oculi viderunt ⁸propitius esto populo tuo Israhel quem redemisti Domine et non reutes sanguinem innocentem in medio populi tui Israhel et auferetur ab eis reatus sanguinis ⁹tu autem alienus eris ab innocentis cruore qui fusus est cum feceris quod praecepit Dominus ¹⁰si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua captivosque duxeris ¹¹et videris in numero captivorum mulierem pulchram et adamaveris eam voluerisque habere uxorem ¹²introduces in domum tuam quae radet caesariem et circumcidet unguis ¹³et deponet vestem in qua capta est sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense et postea intrabis ad eam dormiesque cum illa et erit uxor tua ¹⁴sin autem postea non sederit animo tuo dimittes eam liberam nec vendere poteris pecunia nec opprimere per potentiam quia humiliasti eam ¹⁵si habuerit homo uxores duas unam dilectam et alteram odiosam generintque ex eo liberos et fuerit filius odiosae primogenitus ¹⁶volueritque substantiam inter filios suos dividere non poterit filium dilectae facere primogenitum et praeferre filio odiosae ¹⁷sed filium odiosae agnoscet primogenitum dabitque ei de his quae habuerit cuncta duplicia iste est enim principium liberorum eius et huic debentur primogenita ¹⁸si genuerit homo filium contumacem et protervum qui non audiat patris aut matris imperium et coercitus oboedire contempserit ¹⁹adprehendent eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii ²⁰dicentque ad eos filius noster iste protervus et contumax est monita nostra audire contemnit comesationibus vacat et luxuriae atque convivii ²¹lapidibus eum obruet populus civitatis et morietur ut auferatis malum de medio vestri et universus Israhel audiens pertimescat ²²quando peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti adpensus fuerit in patibulo ²³non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepelietur quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno et nequaquam contaminabis terram tuam quam Dominus Deus tuus dedit tibi in possessionem

22non videbis bovem fratris tui aut ovem errantem et praeteribis sed reduces fratri tuo ²etiam si non est propinquus tuus frater nec nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te quamdiu quaerat ea frater tuus et recipiat ³similiter facies de asino et de vestimento et de omni re fratris tui quae perierit si inveneris eam ne negligas quasi alienam ⁴si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via non despicias sed sublevabis cum eo ⁵non induetur mulier veste virili nec vir utetur veste feminea abominabilis enim apud Deum est qui facit haec ⁶si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis inveneris et matrem pul-

lis vel ovis desuper incubantem non tenebis eam cum filiis ⁷sed abire patieris captos tenens filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore ⁸cum aedificaveris domum novam facies murum tecti per circuitum ne effundatur sanguis in domo tua et sis reus labente alio et in praeceps ruente ⁹non seres vineam tuam altero semine ne et sementis quam sevisti et quae nascuntur ex vinea pariter sanctificentur ¹⁰non arabis in bove simul et asino ¹¹non indueris vestimento quod ex lana linoque contextum est ¹²funiculos in fimbriis facies per quattuor angulos pallii tui quo operieris ¹³si duxerit vir uxorem et postea eam odio habuerit ¹⁴quaesieritque occasiones quibus dimittat eam obiciens ei nomen pessimum et dixerit uxorem hanc accepi et ingressus ad eam non inveni virginem ¹⁵tollent eam pater et mater eius et ferent secum signa virginitatis eius ad seniores urbis qui in porta sunt ¹⁶et dicit pater filiam meam dedi huic uxorem quam quia odit ¹⁷inponet ei nomen pessimum ut dicat non inveni filiam tuam virginem et ecce haec sunt signa virginitatis filiae meae expandent vestimentum coram senibus civitatis ¹⁸adprehendentque senes urbis illius virum et verberabunt illum ¹⁹condemnantes insuper centum siclis argenti quos dabit patri puellae quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israhel habebitque eam uxorem et non poterit dimittere omni tempore vitae suae ²⁰quod si verum est quod obicit et non est in puella inventa virginitas ²¹eiicient eam extra fores domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur quoniam fecit nefas in Israhel ut fornicaretur in domo patris sui et auferes malum de medio tui ²²si dormierit vir cum uxore alterius uterque morietur id est adulter et adultera et auferes malum de Israhel ²³si puellam virginem desponderit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa ²⁴educes utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus obruentur puella quia non clamavit cum esset in civitate vir quia humiliavit uxorem proximi sui et auferes malum de medio tui ²⁵sin autem in agro reppererit vir puellam quae desponsata est et adprehendens concubuerit cum illa ipse morietur solus ²⁶puella nihil patietur nec est rea mortis quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius ita et puella perpessa est ²⁷sola erat in agro clamavit et nullus adfuit qui liberaret eam ²⁸si invenerit vir puellam virginem quae non habet sponsum et adprehendens concubuerit cum ea et res ad iudicium venerit ²⁹dabit qui dormivit cum ea patri puellae quinquaginta siclos argenti et habebit eam uxorem quia humiliavit illam non poterit dimittere cunctis diebus vitae suae ³⁰non accipiet homo uxorem patris sui nec revelabit operimentum eius

23non intrabit eunuchus adtritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam Domini ²non ingredietur mamzer hoc est de scorto natus in ecclesiam Domini usque ad decimam generationem ³Ammanites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam

Domini in aeternum ⁴quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Aegypto et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamiam Syriae ut malediceret tibi ⁵et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam eo quod diligeret te ⁶non facies cum eis pacem nec quaeres eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum ⁷non abominaberis Idumeum quia frater tuus est nec Aegyptium quia advena fuisti in terra eius ⁸qui nati fuerint ex eis tertia generatione intrabunt ecclesiam Domini ⁹quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam custodies te ab omni re mala ¹⁰si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio egredietur extra castra ¹¹et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua et post solis occasum regredietur in castra ¹²habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturae ¹³gerens paxillum in balteo cumque sederis fodies per circuitum et egesta humo operies ¹⁴quo relevatus es Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos ut sint castra tua sancta et nihil in eis appareat foeditatis nec derelinquat te ¹⁵non trades servum domino suo qui ad te confugerit ¹⁶habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet nec contristes eum ¹⁷non erit meretrix de filiabus Israhel neque scortator de filiis Israhel ¹⁸non offeres mercedem prostibuli nec pretium canis in domum Domini Dei tui quicquid illud est quod voverint quia abominatio est utrumque apud Dominum Deum tuum ¹⁹non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem ²⁰sed alieno fratri autem tuo absque usura id quod indiget commodabis ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam ²¹cum voveris votum Domino Deo tuo non tardabis reddere quia requiret illud Dominus Deus tuus et si moratus fueris reputabit tibi in peccatum ²²si nolueris polliceri absque peccato eris ²³quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promisisti Domino Deo tuo et propria voluntate et ore tuo locutus es ²⁴ingressus vineam proximi tui comede uvas quantum tibi placuerit foras autem ne efferas tecum ²⁵si intraveris in segetem amici tui franges spicas et manu conteres falce autem non metes

24si acceperit homo uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem scribet libellum repudii et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua ²cumque egressa alterum maritum duxerit ³et ille quoque oderit eam dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua vel certe mortuus fuerit ⁴non poterit prior maritus recipere eam in uxorem quia polluta est et abominabilis facta est coram Domino ne peccare facias terram tuam quam Dominus Deus tuus tibi tradiderit possidendam ⁵cum acceperit homo nuper uxorem non procedet ad bellum nec ei quippiam necessitatis

iniungetur publicae sed vacabit absque culpa domui suae ut uno anno laetetur cum uxore sua ⁶non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam quia animam suam adposuit tibi ⁷si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israhel et vendito eo accipiens pretium interficietur et auferes malum de medio tui ⁸observa diligenter ne incurras in plagam leprae sed facies quaecumque docuerint te sacerdotes levitici generis iuxta id quod praecepi eis et imple sollicite ⁹memento quae fecerit Dominus Deus vester Mariae in via cum egredere mini de Aegypto ¹⁰cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi non ingredieris domum eius ut pignus auferas ¹¹sed stabis foris et ille tibi proferet quod habuerit ¹²sin autem pauper est non pernoctabit apud te pignus ¹³sed statim reddes ei ante solis occasum ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi et habeas iustitiam coram Domino Deo tuo ¹⁴non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui sive advenae qui tecum moratur in terra et intra portas tuas est ¹⁵sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia pauper est et ex eo sustentat animam suam ne clamet contra te ad Dominum et reputetur tibi in peccatum ¹⁶non occidentur patres pro filiis nec filii pro patribus sed unusquisque pro suo peccato morietur ¹⁷non pervertes iudicium advenae et pupilli nec auferes pignoris loco viduae vestimentum ¹⁸memento quod servieris in Aegypto et eruerit te Dominus Deus tuus inde idcirco praecepto tibi ut facias hanc rem ¹⁹quando messueris segetem in agro tuo et oblitus manipulum reliqueris non reverteris ut tollas eum sed advenam et pupillum et viduam auferre patieris ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum ²⁰si fruges colliges olivarum quicquid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas sed reliques advenae pupillo ac viduae ²¹si vindemiaveris vineam tuam non colliges remanentes racemos sed cedent in usus advenae pupilli ac viduae ²²memento quod et tu servieris in Aegypto et idcirco praecipiam tibi ut facias hanc rem

25si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint iudices quem iustum esse perspexerint illi iustitiae palmam dabunt quem impium condemnabunt impietatis ²sin autem eum qui peccavit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari pro mensura peccati erit et plagarum modus ³ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus ⁴non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas ⁵quando habitaverint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alteri sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui ⁶et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen eius ex Israhel ⁷sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui quae ei lege debetur perget mulier ad portam civitatis et interpellabit maiores natu dicetque non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israhel nec me in coniugium sumere ⁸statimque accersiri eum

facient et interrogabunt si responderit nolo eam uxorem accipere ⁹accedet mulier ad eum coram senioribus et tollet calciamentum de pede eius spuetque in faciem illius et dicit sic fit homini qui non aedificat domum fratris sui ¹⁰et vocabitur nomen illius in Israhel domus Disculciati ¹¹si habuerint inter se iurgium viri et unus contra alterum rixari coeperit volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris miserit manum et adprehenderit verenda eius ¹²abscesides manum illius nec flecteris super eam ulla misericordia ¹³non habebis in sacco diversa pondera maius et minus ¹⁴nec erit in domo tua modius maior et minor ¹⁵pondus habebis iustum et verum et modius aequalis et verus erit tibi ut multo vivas tempore super terram quam Dominus Deus tuus dederit tibi ¹⁶abominatur enim Dominus eum qui facit haec et aversatur omnem iniustitiam ¹⁷memento quae fecerit tibi Amalech in via quando egrediebaris ex Aegypto ¹⁸quomodo occurrerit tibi et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit quando tu eras fame et labore confectus et non timuerit Deum ¹⁹cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem et subiecerit cunctas per circuitum nationes in terra quam tibi pollicitus est delebis nomen eius sub caelo cave ne obliviscaris

26 cumque intraveris terram quam Dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam et obtinueris eam atque habitaveris in illa ²tolles de cunctis frugibus primitias et pones in cartallo pergesque ad locum quem Dominus Deus tuus elegerit ut ibi invocetur nomen eius ³accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis et dices ad eum profiteor hodie coram Domino Deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis ⁴suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius ponet ante altare Domini Dei tui ⁵et loqueris in conspectu Domini Dei tui Syrus persequeretur patrem meum qui descendit in Aegyptum et ibi peregrinatus est in paucissimo numero crevitque in gentem magnam et robustam et infinitae multitudinis ⁶adflixeruntque nos Aegyptii et persecuti sunt inponentes onera gravissima ⁷et clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrorum qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias ⁸et eduxit nos de Aegypto in manu forti et brachio extento in ingenti pavore in signis atque portentis ⁹et introduxit ad locum istum et tradidit nobis terram lacte et melle manantem ¹⁰et idcirco nunc offero primitias frugum terrae quam dedit Dominus mihi et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui adorato Domino Deo tuo ¹¹et epulaberis in omnibus bonis quae Dominus Deus tuus dederit tibi et domui tuae tu et Levites et advena qui tecum est ¹²quando conpleveris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio dabis Levitae et advenae et pupillo et viduae ut comedant intra portas tuas et saturentur ¹³loquerisque in conspectu Domini Dei tui abstuli quod sanctificatum est de domo mea et dedi illud Levitae et advenae pupillo et viduae sicut iussisti mihi non praeterivi mandata tua nec

sum oblitus imperii ¹⁴non comedi ex eis in luctu meo nec separavi ea in qualibet immunditia nec expendi ex his quicquam in re funebri oboedivi voci Domini Dei mei et feci omnia sicut praecepisti mihi ¹⁵respice de sanctuario tuo de excelso caelorum habitaculo et benedic populo tuo Israhel et terrae quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terrae lacte et melle mananti ¹⁶hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi ut facias mandata haec atque iudicia et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua ¹⁷Dominum elegisti hodie ut sit tibi Deus et ambules in viis eius et custodias caerimonias illius et mandata atque iudicia et oboedias eius imperio ¹⁸et Dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia praecepta eius ¹⁹et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus Domini Dei tui sicut locutus est

27 praecepit autem Moses et seniores Israhel populo dicentes custodite omne mandatum quod praecipio vobis hodie ²cumque transieritis Iordanem in terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi eriges ingentes lapides et calce levigabis eos ³ut possis in eis scribere omnia verba legis huius Iordane transmisso ut introeas terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis ⁴quando ergo transieritis Iordanem erige lapides quos ego hodie praecipio vobis in monte Hebal et levigabis calce ⁵et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit ⁶et de saxis informibus et inpolitibus et offeres super eo holocausta Domino Deo tuo ⁷et immolabis hostias pacificas comedesque ibi et epulaberis coram Domino Deo tuo ⁸et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide ⁹dixeruntque Moses et sacerdotes levitici generis ad omnem Israhelem adtende et audi Israhel hodie factus es populus Domini Dei tui ¹⁰audies vocem eius et facies mandata atque iustitias quas ego praecipio tibi ¹¹praecepitque Moses populo in die illo dicens ¹²hii stabunt ad benedicendum Domino super montem Garizim Iordane transmisso Symeon Levi Iudas Isachar Ioseph et Benjamin ¹³et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal Ruben Gad et Aser Zabulon Dan et Nephtalim ¹⁴et pronuntiabunt Levitae dicentque ad omnes viros Israhel excelsa voce ¹⁵maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abominationem Domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito et respondebit omnis populus et dicet amen ¹⁶maledictus qui non honorat patrem suum et matrem et dicet omnis populus amen ¹⁷maledictus qui transfert terminos proximi sui et dicet omnis populus amen ¹⁸maledictus qui errare facit caecum in itinere et dicet omnis populus amen ¹⁹maledictus qui pervertit iudicium advenae pupilli et viduae et dicet omnis populus amen ²⁰maledictus qui dormit cum uxore patris sui et revelat operimentum lectuli eius et dicet omnis populus amen ²¹maledictus qui dormit cum omni iumento et dicet omnis populus amen ²²maledictus

qui dormit cum sorore sua filia patris sui sive matris suae et dicet omnis populus amen ²³maledictus qui dormit cum socru sua et dicet omnis populus amen ²⁴maledictus qui clam percusserit proximum suum et dicet omnis populus amen ²⁵maledictus qui accipit munera ut percutiat animam sanguinis innocentis et dicet omnis populus amen ²⁶maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius nec eos opere perficit et dicet omnis populus amen

28sin autem audieris vocem Domini Dei tui ut facias atque custodias omnia mandata eius quae ego praecipio tibi hodie faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus quae versantur in terra ²venientque super te universae benedictiones istae et adprehendent te si tamen praecepta eius audieris ³benedictus tu in civitate et benedictus in agro ⁴benedictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae fructusque iumentorum tuorum greges armentorum et caulae ovium tuarum ⁵benedicta horrea tua et benedictae reliquiae tuae ⁶benedictus eris et ingrediens et egrediens ⁷dabit Dominus inimicos tuos qui consurgunt adversum te corruentes in conspectu tuo per unam viam venient contra te et per septem fugient a facie tua ⁸emittet Dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia opera manuum tuarum benedicetque tibi in terra quam acceperis ⁹suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum sicut iuravit tibi si custodieris mandata Domini Dei tui et ambulaveris in viis eius ¹⁰videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te et timebunt te ¹¹abundare te faciet Dominus omnibus bonis fructu uteri tui et fructu iumentorum tuorum fructu terrae tuae quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret tibi ¹²aperiet Dominus thesaurum suum optimum caelum ut tribuat pluviam terrae tuae in tempore suo benedicet cunctis operibus manuum tuarum et fenerabis gentibus multis et ipse a nullo fenus accipies ¹³constituet te Dominus in caput et non in caudam et eris semper supra et non subter si audieris mandata Domini Dei tui quae ego praecipio tibi hodie et custodieris et feceris ¹⁴ac non declinaveris ab eis nec ad dextram nec ad sinistram nec secutus fueris deos alienos neque colueris eos ¹⁵quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui ut custodias et facias omnia mandata eius et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie venient super te omnes maledictiones istae et adprehendent te ¹⁶maledictus eris in civitate maledictus in agro ¹⁷maledictum horreum tuum et maledictae reliquiae tuae ¹⁸maledictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae armenta bouum tuorum et greges ovium tuarum ¹⁹maledictus eris ingrediens et maledictus egrediens ²⁰mittet Dominus super te famem et esuriam et increpationem in omnia opera tua quae facies donec conterat te et perdat velociter propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti me ²¹adiungat Dominus tibi pestilentiam donec consumat te de terra ad quam ingredieris possidendam ²²percutiat te Dominus egestate febris et frigore ardore et aestu et aere corrupto ac robigine et persequa-

tur donec pereas ²³sit caelum quod supra te est aeneum et terra quam calcas ferrea ²⁴det Dominus imbrem terrae tuae pulverem et de caelo descendat super te cinis donec conteraris ²⁵tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos per unam viam egrediaris contra eos et per septem fugias et dispergaris per omnia regna terrae ²⁶sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus caeli et bestiis terrae et non sit qui abigat ²⁷percutiat te Dominus ulcere Aegypti et parte corporis per quam stercora digeruntur scabie quoque et prurigine ita ut curari nequeas ²⁸percutiat te Dominus amentia et caecitate ac furore mentis ²⁹et palpes in meridie sicut palpare solet caecus in tenebris et non dirigas vias tuas omnique tempore calumniam sustineas et opprimaris violentia nec habeas qui liberet te ³⁰uxorem accipias et alius dormiat cum ea domum aedifices et non habites in ea plantes vineam et non vindemias eam ³¹bos tuus immoletur coram te et non comedas ex eo asinus tuus rapiatur in conspectu tuo et non reddatur tibi oves tuae dentur inimicis tuis et non sit qui te adiuvet ³²filiis tui et filiae tuae tradantur alteri populo videntibus oculis tuis et deficientibus ad conspectum eorum tota die et non sit fortitudo in manu tua ³³fructus terrae tuae et omnes labores tuos comedat populus quem ignoras et sis semper calumniam sustinens et oppressus cunctis diebus ³⁴et stupens ad terrorem eorum quae videbunt oculi tui ³⁵percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus et in suris sanarique non possis a planta pedis usque ad verticem tuum ³⁶ducet Dominus te et regem tuum quem constitueris super te in gentem quam ignoras tu et patres tui et servies ibi diis alienis ligno et lapidi ³⁷et eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis ad quos te introduxerit Dominus ³⁸sementem multam iacies in terram et modicum congregabis quia lucustae omnia devorabunt ³⁹vineam plantabis et fodies et vinum non bibes nec colliges ex ea quippiam quoniam vastabitur vermibus ⁴⁰olivae habebis in omnibus terminis tuis et non ungueris oleo quia defluent et peribunt ⁴¹filiis generabis et filias et non frueris eis quoniam ducentur in captivitatem ⁴²omnes arbores tuas et fruges terrae tuae robigo consumet ⁴³advena qui tecum versatur in terra ascendet super te eritque sublimior tu autem descendes et eris inferior ⁴⁴ipse fenerabit tibi et tu non fenerabis ei ipse erit in caput et tu eris in caudam ⁴⁵et venient super te omnes maledictiones istae et persequentes adprehendent te donec intereas quia non audisti vocem Domini Dei tui nec servasti mandata eius et caerimonias quas praecepit tibi ⁴⁶et erunt in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum ⁴⁷eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio cordisque laetitia propter rerum omnium abundantiam ⁴⁸servies inimico tuo quem inmittet Dominus tibi in fame et siti et nuditate et omnium penuria et ponet iugum ferreum super cervicem tuam donec te conterat ⁴⁹adducet Dominus super te gentem de longinquo et de extremis finibus terrae in similitudinem aquilae volantis cum impetu cuius linguam intellegere non possis ⁵⁰gentem procacissimam quae non

deferat seni nec misereatur parvulo ⁵¹et devoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terrae tuae donec intereas et non relinquat tibi triticum vinum et oleum armenta boum et greges ovium donec te disperdat ⁵²et conterat in cunctis urbibus tuis et destruantur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas fiduciam in omni terra tua obsideberis intra portas tuas in omni terra quam dabit tibi Dominus Deus tuus ⁵³et comedes fructum uteri tui et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dedit tibi Dominus Deus tuus in angustia et vastitate qua opprimet te hostis tuus ⁵⁴homo delicatus in te et luxuriosus valde invidet fratri suo et uxori quae cubat in sinu suo ⁵⁵ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedit eo quod nihil habeat aliud in obsidione et penuria qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas ⁵⁶tenera mulier et delicata quae super terram ingredi non valebat nec pedis vestigium figere propter molliem et teneritudinem nimiam invidet viro suo qui cubat in sinu eius super filii et filiae carnis ⁵⁷et inluvie secundarum quae egrediuntur de medio feminum eius et super liberis qui eadem hora nati sunt comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas ⁵⁸nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius quae scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius gloriosum et terribile hoc est Dominum Deum tuum ⁵⁹augebit Dominus plagas tuas et plagas seminis tui plagas magnas et perseverantes infirmitates pessimas et perpetuas ⁶⁰et convertet in te omnes afflictiones Aegypti quas timuisti et adherent tibi ⁶¹insuper et universos languores et plagas quae non sunt scriptae in volumine legis huius inducet Dominus super te donec te conterat ⁶²et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra caeli prae multitudine quoniam non audisti vocem Domini Dei tui ⁶³et sicut ante laetatus est Dominus super vos bene vobis faciens vosque multiplicans sic laetabitur disperdens vos atque subvertens ut auferamini de terra ad quam ingredieris possidendam ⁶⁴disperget te Dominus in omnes populos a summitate terrae usque ad terminos eius et servies ibi diis alienis quos et tu ignoras et patres tui lignis et lapidibus ⁶⁵in gentibus quoque illis non quiesces neque erit requies vestigio pedis tui dabit enim tibi Dominus ibi cor pavidum et deficientes oculos et animam maerore consumptam ⁶⁶et erit vita tua quasi pendens ante te timebis nocte et die et non credes vitae tuae ⁶⁷mane dices quis mihi det vesperum et vespere quis mihi det mane propter cordis tui formidinem qua terreberis et propter ea quae tuis videbis oculis ⁶⁸reducet te Dominus classibus in Aegyptum per viam de qua dixi tibi ut eam amplius non videres ibi venderis inimicis tuis in servos et ancillas et non erit qui emat

29haec sunt verba foederis quod praecepit Dominus Moysi ut feriret cum filiis Israhel in terra Moab praeter illud foedus quod cum eis pepigit in Horeb ²vocavitque Moses omnem Israhelem et dixit ad eos vos vidistis universa quae fe-

cit Dominus coram vobis in terra Aegypti Pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius ³temptationes magnas quas viderunt oculi tui signa illa portentaque ingentia ⁴et non dedit Dominus vobis cor intellegens et oculos videntes et aures quae possint audire usque in praesentem diem ⁵adduxi vos quadraginta annis per desertum non sunt adtrita vestimenta vestra nec calciamenta pedum tuorum vetustate consumpta sunt ⁶panem non comedistis vinum et siceram non bibistis ut sciretis quia ego sum Dominus Deus vester ⁷et venistis ad locum hunc egressusque est Seon rex Esebon et Og rex Basan occurrens nobis ad pugnam et percussimus eos ⁸et tulimus terram eorum ac tradidimus possidendam Ruben et Gad et dimidia tribu Manasse ⁹custodite ergo verba pacti huius et implete ea ut intellegatis universa quae facitis ¹⁰vos statis hodie cuncti coram Domino Deo vestro principes vestri ac tribus et maiores natu atque doctores omnis populus Israhel ¹¹liberi et uxores vestrae et advena qui tecum moratur in castris exceptis lignorum caesoribus et his qui conportant aquas ¹²ut transeas in foedere Domini Dei tui et in iureiurando quod hodie Dominus Deus tuus percudit tecum ¹³ut suscitet te sibi in populum et ipse sit Deus tuus sicut locutus est tibi et sicut iuravit patribus tuis Abraham Isaac et Iacob ¹⁴nec vobis solis ego hoc foedus ferio et haec iuramenta confirmo ¹⁵sed cunctis praesentibus et absentibus ¹⁶vos enim nostis ut habitaverimus in terra Aegypti et quomodo transierimus per medium nationum quas transeuntes ¹⁷vidistis abominationes et sordes id est idola eorum lignum et lapidem argentum et aurum quae colebant ¹⁸ne forte sit inter vos vir aut mulier familia aut tribus cuius cor aversum est hodie a Domino Deo vestro ut vadat et serviat diis illarum gentium et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem ¹⁹cumque audierit verba iuramenti huius benedicat sibi in corde suo dicens pax erit mihi et ambulabo in pravitate cordis mei et adsumat ebria sitientem ²⁰et Dominus non ignoscat ei sed tunc quam maxime furor eius fumet et zelus contra hominem illum et sedeant super eo omnia maledicta quae scripta sunt in hoc volumine et deleat nomen eius sub caelo ²¹et consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus Israhel iuxta maledictiones quae in libro legis huius ac foederis continentur ²²dicitque sequens generatio et filii qui nascentur deinceps et peregrini qui de longe venerint videntes plagas terrae illius et infirmitates quibus eam adflixerit Dominus ²³sulphure et salis ardore conburens ita ut ultra non seratur nec virens quippiam germinet in exemplum subversionis Sodomae et Gomorrae Adamae et Seboim quas subvertit Dominus in ira et furore suo ²⁴et dicent omnes gentes quare sic fecit Dominus terrae huic quae est haec ira furoris eius immensa ²⁵et respondunt quia dereliquerunt pactum Domini quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra Aegypti ²⁶et servierunt diis alienis et adoraverunt eos quos nesciebant et quibus non fuerant adtributi ²⁷idcirco iratus est furor Domini contra terram istam ut induceret super eam

omnia maledicta quae in hoc volumine scripta sunt ²⁸et eiecit eos de terra sua in ira et furore et indignatione maxima proiecitque in terram alienam sicut hodie conprobatur ²⁹abscondita Domino Deo nostro quae manifesta sunt nobis et filiis nostris usque in aeternum ut faciamus universa legis huius

30cum ergo venerint super te omnes sermones isti benedictio sive maledictio quam proposui in conspectu tuo et ductus paenitudine cordis tui in universis gentibus in quas disperserit te Dominus Deus tuus ²reversus fueris ad eum et oboedieris eius imperiis sicut ego hodie praecipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima tua ³reducat Dominus Deus tuus captivitatem tuam ac miseribitur tui et rursus congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit ⁴si ad cardines caeli fueris dissipatus inde te retrahet Dominus Deus tuus ⁵et adsumet atque introducet in terram quam possederunt patres tui et obtinebis eam et benedicens tibi maioris numeri esse te faciet quam fuerunt patres tui ⁶circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum et cor seminis tui ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua et possis vivere ⁷omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos et eos qui oderunt te et persequuntur ⁸tu autem reverteris et audies vocem Domini Dei tui faciesque universa mandata quae ego praecipio tibi hodie ⁹et abundare te faciet Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum in subole uteri tui et in fructu iumentorum tuorum in ubertate terrae tuae et in rerum omnium largitate revertetur enim Dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis sicut gavisus est in patribus tuis ¹⁰si tamen audieris vocem Domini Dei tui et custodieris praecepta eius et caerimonias quae in hac lege conscriptae sunt et revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua ¹¹mandatum hoc quod ego praecipio tibi hodie non supra te est neque procul positum ¹²nec in caelo situm ut possis dicere quis nostrum ad caelum valet conscendere ut deferat illud ad nos et audiamus atque opere compleamus ¹³neque trans mare positum ut causeris et dicas quis e nobis transfretare poterit mare et illud ad nos usque deferre ut possimus audire et facere quod praeceptum est ¹⁴sed iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo ut facias illum ¹⁵considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum et e contrario mortem et malum ¹⁶ut diligas Dominum Deum tuum et ambules in viis eius et custodias mandata illius et caerimonias atque iudicia et vivas ac multiplicet te benedicatque tibi in terra ad quam ingredieris possidendam ¹⁷sin autem aversum fuerit cor tuum et audire nolueris atque errore deceptus adoraveris deos alienos et servieris eis ¹⁸praedico tibi hodie quod pereas et parvo tempore moreris in terra ad quam Iordane transmissio ingredieris possidendam ¹⁹testes invoco hodie caelum et terram quod proposuerim vobis vitam et mortem bonum et malum benedictionem et maledictio-

nem elige ergo vitam ut et tu vivas et semen tuum ²⁰et diligas Dominum Deum tuum atque oboedias voci eius et illi adhaereas ipse est enim vita tua et longitudo dierum tuorum ut habites in terra pro qua iuravit Dominus patribus tuis Abraham Isaac et Iacob ut daret eam illis

31abiit itaque Moses et locutus est omnia verba haec ad universum Israhel ²et dixit ad eos centum viginti annorum sum hodie non possum ultra egredi et ingredi praesertim cum et Dominus dixerit mihi non transibis Iordanem istum ³Dominus ergo Deus tuus transibit ante te ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo et possidebis eas et Iosue iste transibit ante te sicut locutus est Dominus ⁴facietque Dominus eis sicut fecit Seon et Og regibus Amorreorum et terrae eorum delebitque eos ⁵cum ergo et hos tradiderit vobis similiter facietis eis sicut praecepi vobis ⁶viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis a conspectu eorum quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus et non dimittet nec derelinquet te ⁷vocavitque Moses Iosue et dixit ei coram omni Israhel confortare et esto robustus tu enim introduces populum istum in terram quam daturum se patribus eorum iuravit Dominus et tu eam sorte divides ⁸et Dominus qui ductor vester est ipse erit tecum non dimittet nec derelinquet te noli timere nec paveas ⁹scripsit itaque Moses legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis Levi qui portabant arcam foederis Domini et cunctis senioribus Israhelis ¹⁰praecepitque eis dicens post septem annos anno remissionis in sollemnitatem tabernaculorum ¹¹convenientibus cunctis ex Israhel ut appareant in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit Dominus leges verba legis huius coram omni Israhel audientibus eis ¹²et in unum omni populo congregato tam viris quam mulieribus parvulis et advenis qui sunt intra portas tuas ut audientes discant et timeant Dominum Deum vestrum et custodiant impleantque omnes sermones legis huius ¹³fili quoque eorum qui nunc ignorant audire possint et timeant Dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra ad quam vos Iordane transito pergitis obtinendam ¹⁴et ait Dominus ad Mosen ecce prope sunt dies mortis tuae voca Iosue et state in tabernaculo testimonii ut praecipiam ei abierunt ergo Moses et Iosue et steterunt in tabernaculo testimonii ¹⁵apparuitque Dominus ibi in columna nubis quae stetit in introitu tabernaculi ¹⁶dixitque Dominus ad Mosen ecce tu dormies cum patribus tuis et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quam ingredietur et habitabit in ea ibi derelinquet me et irritum faciet foedus quod pepigi cum eo ¹⁷et irascetur furor meus contra eum in die illo et derelinquam eum et abscondam faciem meam ab eo et erit in devorationem invenient eum omnia mala et afflictiones ita ut dicat in illo die vere quia non est Deus mecum invenerunt me haec mala ¹⁸ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala quae fecit quia secutus est deos alienos ¹⁹nunc itaque scribite vobis can-

ticum istud et docete filios Israhel ut memoriter teneant et ore decantent et sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios Israhel ²⁰introducā enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius lacte et melle manantem cumque comederint et saturati crassique fuerint avertentur ad deos alienos et servient eis et detrahent mihi et irritum facient pactum meum ²¹postquam invenerint eum mala multa et afflictiones respondebit ei canticum istud pro testimonio quod nulla delebit oblivio ex ore seminis tui scio enim cogitationes eius quae facturus sit hodie antequam introducā eum in terram quam ei pollicitus sum ²²scripsit ergo Moses canticum et docuit filios Israhel ²³praecepitque Iosue filio Nun et ait confortare et esto robustus tu enim introduces filios Israhel in terram quam pollicitus sum et ego ero tecum ²⁴postquam ergo scripsit Moses verba legis huius in volumine atque conplevit ²⁵praecepit Levitis qui portabant arcam foederis Domini dicens ²⁶tollite librum istum et ponite eum in latere arcae foederis Domini Dei vestri ut sit ibi contra te in testimonio ²⁷ego enim scio contentionem tuam et cervicem tuam durissimam adhuc vivente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra Dominum quanto magis cum mortuus fuero ²⁸congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores et loquar audientibus eis sermones istos et invocabo contra eos caelum et terram ²⁹novi enim quod post mortem meam inique agetis et declinabitis cito de via quam praecepi vobis et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu Domini ut iriritetis eum per opera manuum vestrarum ³⁰locutus est ergo Moses audiente universo coetu Israhel verba carminis huius et ad finem usque conplevit

32 audite caeli quae loquor audiat terra verba oris mei ²concreseat in pluvia doctrina mea fluat ut ros eloquium meum quasi imber super herbam et quasi stillae super gramina ³quia nomen Domini invocabo date magnificentiam Deo nostro ⁴Dei perfecta sunt opera et omnes viae eius iudicia Deus fidelis et absque ulla iniquitate iustus et rectus ⁵peccaverunt ei non filii eius in sordibus generatio prava atque perversa ⁶haecine reddis Domino popule stulte et insipiens numquid non ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creavit te ⁷memento dierum antiquorum cogita generationes singulas interroga patrem tuum et adnuntiabit tibi maiores tuos et dicent tibi ⁸quando dividebat Altissimus gentes quando separabat filios Adam constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israhel ⁹pars autem Domini populus eius Iacob funiculus hereditatis eius ¹⁰invenit eum in terra deserta in loco horroris et vastae solitudinis circumduxit eum et docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui ¹¹sicut aquila provocans ad volandum pullos suos et super eos volitans expandit alas suas et adsumpsit eum atque portavit in umeris suis ¹²Dominus solus dux eius fuit et non erat cum eo deus alienus ¹³constituit eum super excelsam terram ut comederet fructus agrorum ut su-

geret mel de petra oleumque de saxo durissimo ¹⁴butyrum de armento et lac de ovibus cum adipe agnorum et arietum filiorum Basan et hircos cum medulla tritici et sanguinem uvae biberet meracissimum ¹⁵incrassatus est dilectus et recalcitravit incrassatus inpinguatus dilatatus dereliquit Deum factorem suum et recessit a Deo salutari suo ¹⁶provocaverunt eum in diis alienis et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt ¹⁷immolaverunt daemonibus et non Deo diis quos ignorabant novi recentisque venerunt quos non coluerunt patres eorum ¹⁸Deum qui te genuit dereliquisti et oblitus es Domini creatoris tui ¹⁹vidit Dominus et ad iracundiam concitatus est quia provocaverunt eum filii sui et filiae ²⁰et ait abscondam faciem meam ab eis et considerabo novissima eorum generatio enim perversa est et infideles filii ²¹ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus et iritaverunt in vanitatibus suis et ego provocabo eos in eo qui non est populus et in gente stulta iritabo illos ²²ignis succensus est in furore meo et ardebit usque ad inferni novissima devorabitque terram cum germine suo et montium fundamenta comburet ²³congregabo super eos mala et sagittas meas conplebo in eis ²⁴consumentur fame et devorabunt eos aves morsu amarissimo dentes bestiarum inmittam in eos cum furore trahentium super terram atque serpentium ²⁵foris vastabit eos gladius et intus pavor iuvenem simul ac virginem lactantem cum homine sene ²⁶dixi ubinam sunt cessare faciam ex hominibus memoriam eorum ²⁷sed propter iram inimicorum distuli ne forte superbirent hostes eorum et dicerent manus nostra excelsa et non Dominus fecit haec omnia ²⁸gens absque consilio est et sine prudentia ²⁹utinam saperent et intellegerent ac novissima providerent ³⁰quomodo persequatur unus mille et duo fugent decem milia nonne ideo quia Deus suus vendidit eos et Dominus conclusit illos ³¹non enim est Deus noster ut deus eorum et inimici nostri sunt iudices ³²de vinea Sodomorum vinea eorum et de suburbanis Gomorrae uva eorum uva fellis et botri amarissimi ³³fel draconum vinum eorum et venenum aspidum insanabile ³⁴nonne haec condita sunt apud me et signata in thesauris meis ³⁵mea est ultio et ego retribuam in tempore ut labatur pes eorum iuxta est dies perditionis et adesse festinant tempora ³⁶iudicabit Dominus populum suum et in servis suis miserebitur videbit quod infirmata sit manus et clausi quoque defecerint residuique consumpti sint ³⁷et dicet ubi sunt dii eorum in quibus habebant fiduciam ³⁸de quorum victimis comedebant adipem et bibebant vinum libaminum surgant et opitulentur vobis et in necessitate vos protegant ³⁹videte quod ego sim solus et non sit alius deus praeter me ego occidam et ego vivere faciam percutiam et ego sanabo et non est qui de manu mea possit eruere ⁴⁰levabo ad caelum manum meam et dicam vivo ego in aeternum ⁴¹si acuero ut fulgur gladium meum et arripuerit iudicium manus mea reddam ultionem hostibus meis et his qui oderunt me retribuam ⁴²inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus devorabit carnes de cruore occisorum et de captivitate nudati

inimicorum capitis ⁴³laudate gentes populum eius quia sanguinem servorum suorum ulciscetur et vindictam retribuet in hostes eorum et propitius erit terrae populi sui ⁴⁴venit ergo Moses et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi ipse et Iosue filius Nun ⁴⁵conplevitque omnes sermones istos loquens ad universum Israhel ⁴⁶et dixit ad eos ponite corda vestra in omnia verba quae ego testificor vobis hodie ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere et implere universa quae scripta sunt legis huius ⁴⁷quia non in cassum praecepta sunt vobis sed ut singuli in eis viverent quae facientes longo perseveretis tempore in terra ad quam Iordane transmissio ingredimini possidendam ⁴⁸locutusque est Dominus ad Mosen in eadem die dicens ⁴⁹ascende in montem istum Abarim id est transituum in montem Nebo qui est in terra Moab contra Hiericho et vide terram Chanaan quam ego tradam filiis Israhel obtinendam et morere in monte ⁵⁰quem conscendens iungeris populis tuis sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor et adpositus populis suis ⁵¹quia praevaricati estis contra me in medio filiorum Israhel ad aquas Contradictionis in Cades deserti Sin et non sanctificastis me inter filios Israhel ⁵²e contra videbis terram et non ingredieris in eam quam ego dabo filiis Israhel

33haec est benedictio qua benedixit Moses homo Dei filiis Israhel ante mortem suam ²et ait Dominus de Sina venit et de Seir ortus est nobis apparuit de monte Pharan et cum eo sanctorum milia in dextera eius ignea lex ³dilexit populos omnes sancti in manu illius sunt et qui adpropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius ⁴legem praecepit nobis Moses hereditatem multitudinis Iacob ⁵erit apud rectissimum rex congregatis principibus populi cum tribus Israhel ⁶vivat Ruben et non moriatur et sit parvus in numero ⁷haec est Iudae benedictio audi Domine vocem Iudae et ad populum suum introduc eum manus eius pugnabunt pro eo et adiutor illius contra adversarios eius erit ⁸Levi quoque ait perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo quem probasti in Temptatione et iudicasti ad aquas Contradictionis ⁹qui dixit patri suo et matri suae nescio vos et fratribus suis ignoro illos et nescierunt filios suos hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt ¹⁰iudicia tua o Iacob et legem tuam o Israhel ponent thymiam in furore tuo et holocaustum super altare tuum ¹¹benedic Domine fortitudini eius et opera manuum illius suscipe percute dorsa inimicorum eius et qui oderunt eum non consurgant ¹²et Benjamin ait amantissimus Domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter umeros illius requiescet ¹³Ioseph quoque ait de benedictione Domini terra eius de pomis caeli et rore atque abyssu subiacente ¹⁴de pomis fructuum solis ac lunae ¹⁵de vertice antiquorum montium de pomis collium aeternorum ¹⁶et de frugibus terrae et plenitudine eius benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput Ioseph et super verticem nazarei inter fratres suos ¹⁷quasi

primogeniti tauri pulchritudo eius cornua rinocerotis cornua illius in ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terrae hae sunt multitudines Ephraim et haec milia Manasse ¹⁸et Zabulon ait laetare Zabulon in exitu tuo et Isachar in tabernaculis tuis ¹⁹populos ad montem vocabunt ibi immolabunt victimas iustitiae qui inundationem maris quasi lac sugent et thesauros absconditos harenarum ²⁰et Gad ait benedictus in latitudine Gad quasi leo requievit cepitque brachium et verticem ²¹et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus qui fuit cum principibus populi et fecit iustitias Domini et iudicium suum cum Israhel ²²Dan quoque ait Dan catulus leonis fluet largiter de Basan ²³et Nephtalim dixit Nephtalim abundantia perfruetur et plenus erit benedictione Domini mare et meridiem possidebit ²⁴Aser quoque ait benedictus in filiis Aser sit placens fratribus suis tinguat in oleo pedem suum ²⁵ferrum et aes calciamentum eius sicut dies iuventutis tuae ita et senectus tua ²⁶non est alius ut Deus rectissimi ascensor caeli auxiliator tuus magnificentia eius discurrunt nubes ²⁷habituaculum eius sursum et subter brachia sempiterna eiciet a facie tua inimicum dicitque contere ²⁸habitabit Israhel confidenter et solus oculus Iacob in terra frumenti et vini caelique caligabunt rore ²⁹beatus tu Israhel quis similis tui popule qui salvaris in Domino scutum auxilii tui et gladius gloriae tuae negabunt te inimici tui et tu eorum colla calcabis

34ascendit ergo Moses de campestribus Moab super montem Nebo in verticem Phasga contra Hiericho ostenditque ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan ²et universum Nephtalim terramque Ephraim et Manasse et omnem terram usque ad mare Novissimum ³et australem partem et latitudinem campi Hiericho civitatis Palmarum usque Segor ⁴dixitque Dominus ad eum haec est terra pro qua iuravi Abraham Isaac et Iacob dicens semini tuo dabo eam vidisti eam oculis tuis et non transibis ad illam ⁵mortuusque est ibi Moses servus Domini in terra Moab iubente Domino ⁶et sepelivit eum in valle terrae Moab contra Phogor et non cognovit homo sepulchrum eius usque in praesentem diem ⁷Moses centum et viginti annorum erat quando mortuus est non caligavit oculus eius nec dentes illius moti sunt ⁸fleveruntque eum filii Israhel in campestribus Moab triginta diebus et completi sunt dies planctus lugentium Mosen ⁹Iosue vero filius Nun repletus est spiritu sapientiae quia Moses posuit super eum manus suas et oboedierunt ei filii Israhel feceruntque sicut praecepit Dominus Mosi ¹⁰et non surrexit propheta ultra in Israhel sicut Moses quem nosset Dominus facie ad faciem ¹¹in omnibus signis atque portentis quae misit per eum ut faceret in terra Aegypti Pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius ¹²et cunctam manum robustam magnaque mirabilia quae fecit Moses coram universo Israhel

Iosue

1et factum est ut post mortem Mosi servi Domini loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Mosi et diceret ei ²Moses servus meus mortuus est surge et transi Iordanem istum tu et omnis populus tecum in terram quam ego dabo filiis Israhel ³omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri vobis tradam sicut locutus sum Mosi ⁴a deserto et Libano usque ad fluvium magnum Eufraten omnis terra Hettheorum usque ad mare Magnum contra solis occasum erit terminus vester ⁵nullus vobis poterit resistere cunctis diebus vitae tuae sicut fui cum Mose ero et tecum non dimittam nec derelinquam te ⁶confortare et esto robustus tu enim sorte divides populo huic terram pro qua iuravi patribus suis ut traderem eam illis ⁷confortare igitur et esto robustus valde ut custodias et facias omnem legem quam praecepit tibi Moses servus meus ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram ut intellegas cuncta quae agis ⁸non recedat volumen legis huius de ore tuo sed meditare in eo diebus ac noctibus ut custodias et facias omnia quae scripta sunt in eo tunc diriges viam tuam et intelleges eam ⁹ecce praecipio tibi confortare et esto robustus noli metuere et noli timere quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quaecumque perrexeris ¹⁰praecepitque Iosue principibus populi dicens transite per medium castrorum et imperate populo ac dicite ¹¹praeparate vobis cibaria quoniam post diem tertium transibitis Iordanem et intrabitis ad possidendam terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis ¹²Rubenitis quoque et Gadditis et dimidiae tribui Manasse ait ¹³mementote sermonis quem praecepit vobis Moses famulus Domini dicens Dominus Deus vester dedit vobis requiem et omnem terram ¹⁴uxores vestrae et filii ac iumenta manebunt in terra quam tradidit vobis Moses trans Iordanem vos autem transite armati ante fratres vestros omnes fortes manu et pugnate pro eis ¹⁵donec det requiem Dominus fratribus vestris sicut et vobis dedit et possideant ipsi quoque terram quam Dominus Deus vester daturus est eis et sic revertemini in terram possessionis vestrae et habitabitis in ea quam vobis dedit Moses famulus Domini trans Iordanem contra solis ortum ¹⁶responderuntque ad Iosue atque dixerunt omnia quae praecepisti nobis faciemus et quocumque miseris ibimus ¹⁷sicut oboedivimus in cunctis Mosi ita oboediemus et tibi tantum sit Dominus Deus tecum sicut fuit cum Mose

¹⁸qui contradixerit ori tuo et non oboedierit cunctis sermonibus quos praeceperis ei moriatur tu tantum confortare et viriliter age

2misit ergo Iosue filius Nun de Setthim duos viros exploratores abscondito et dixit eis ite et considerate terram urbemque Hiericho qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine Raab et quieverunt apud eam ²nuntiatumque est regi Hiericho et dictum ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israhel ut explorarent terram ³misitque rex Hiericho ad Raab dicens educ viros qui venerunt ad te et ingressi sunt domum tuam exploratores quippe sunt et omnem terram considerare venerunt ⁴tollensque mulier viros abscondit et ait fateor venerunt ad me sed nesciebam unde essent ⁵cumque porta clauderetur in tenebris et illi pariter exierunt nescio quo abierunt persequimini cito et comprehendetis eos ⁶ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suae operuitque eos lini stipula quae ibi erat ⁷hii autem qui missi fuerant secuti sunt eos per viam quae ducit ad vadum Iordanis illisque egressis statim porta clausa est ⁸necdum obdormierant qui latebant et ecce mulier ascendit ad eos et ait ⁹novi quod tradiderit Dominus vobis terram etenim inruit in nos terror vester et elanguerunt omnes habitatores terrae ¹⁰audivimus quod siccaverit Dominus aquas maris Rubri ad vestrum introitum quando egressi estis ex Aegypto et quae feceritis duobus Amorrearum regibus qui erant trans Iordanem Seon et Og quos interfecistis ¹¹et haec audientes pertinuimus et elanguit cor nostrum nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum Dominus enim Deus vester ipse est Deus in caelo sursum et in terra deorsum ¹²nunc ergo iurate mihi per Dominum ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam ita et vos faciatis cum domo patris mei detisque mihi signum verum ¹³et salvetis patrem meum et matrem fratres ac sorores meas et omnia quae eorum sunt et eruatis animas nostras de morte ¹⁴qui responderunt ei anima nostra sit pro vobis in mortem si tamen non prodideris nos cumque tradiderit nobis Dominus terram faciemus in te misericordiam et veritatem ¹⁵dimisit ergo eos per funem de fenestra domus enim eius herebat muro ¹⁶dixitque ad eos ad montana conscendite ne forte occurrant vobis revertentes ibique latete diebus tribus donec redeant et sic ibitis per viam vestram ¹⁷qui dixerunt ad eam innoxii erimus a iuramen-

to hoc quo adiurasti nos ¹⁸si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus et ligaveris eum in fenestra per quam nos dimisisti et patrem tuum ac matrem fratresque et omnem cognationem tuam congregaveris in domum tuam ¹⁹qui ostium domus tuae egressus fuerit sanguis ipsius erit in caput eius et nos erimus alieni cunctorum autem sanguis qui tecum fuerint in domo redundabit in caput nostrum si eos aliquis tetigerit ²⁰quod si nos prode- re volueris et sermonem istum proferre in medium erimus mundi ab hoc iuramento quo adiurasti nos ²¹et illa respon- dit sicut locuti estis ita fiat dimittensque eos ut pergerent adpendit funiculum coccineum in fenestra ²²illi vero ambu- lantes pervenerunt ad montana et manserunt ibi tres dies donec reverterentur qui fuerant persecuti quaerentes enim per omnem viam non reppererunt eos ²³quibus urbem in- gressis reversi sunt et descenderunt exploratores de monte et Iordane transmissis venerunt ad Iosue filium Nun narra- veruntque ei omnia quae acciderant sibi ²⁴atque dixerunt tradidit Dominus in manus nostras omnem terram hanc et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius

3igitur Iosue de nocte consurgens movit castra egredien- tesque de Setthim venerunt ad Iordanem ipse et omnes fi- lii Israhel et morati sunt ibi per tres dies ²quibus evolutis transierunt praecones per castrorum medium ³et clama- re coeperunt quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri et sacerdotes stirpis leviticae portantes eam vos quo- que consurgite et sequimini praecedentes ⁴sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum milium ut procul vi- dere possitis et nosse per quam viam ingrediamini quia prius non ambulastis per eam et cavete ne adpropinquetis ad arcam ⁵dixitque Iosue ad populum sanctificamini cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia ⁶et ait ad sacer- dotes tollite arcam foederis et praecedite populum qui ius- sa complentes tulerunt et ambulaverunt ante eos ⁷dixitque Dominus ad Iosue hodie incipiam exaltare te coram omni Israhel ut sciant quod sicut cum Mosi fui ita et tecum sim ⁸tu autem praecipe sacerdotibus qui portant arcam foede- ris et dic eis cum ingressi fueritis partem aquae Iordanis state in ea ⁹dixitque Iosue ad filios Israhel accedite huc et audite verba Domini Dei vestri ¹⁰et rursus in hoc in- quit scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est et disperdat in conspectu vestro Chananeum Hethaeum Eveum et Ferezeum Gergeseum quoque et Amorreum et Iebuseum ¹¹ecce arca foederis Domini omnis terrae antecede- det vos per Iordanem ¹²parate duodecim viros de tribubus Israhel singulos per singulas tribus ¹³et cum posuerint ve- stigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domi- ni Dei universae terrae in aquis Iordanis aquae quae infe- riores sunt decurrent atque deficient quae autem desuper veniunt in una mole consistent ¹⁴igitur egressus est popu- lus de tabernaculis suis ut transirent Iordanem et sacer- dotes qui portabant arcam foederis pergebant ante eum ¹⁵ingressisque eis Iordanem et pedibus eorum tinctis in

parte aquae cum Iordanis autem ripas alvei sui tempore messis impleret ¹⁶steterunt aquae descendentes in uno lo- co et instar montis intumescens apparebant procul ab urbe quae vocatur Adom usque ad locum Sarthan quae autem inferiores erant in mare Solitudinis quod nunc vo- catur Mortuum descenderunt usquequo omnino deficerent ¹⁷populus autem incedebat contra Iordanem et sacerdotes qui portabant arcam foederis Domini stabant super siccum humum in medio Iordanis accincti omnisque populus per arentem alveum transiebat

4quibus transgressis dixit Dominus ad Iosue ²elige duo- decim viros singulos per singulas tribus ³et praecipe eis ut tollant de medio Iordanis alveo ubi steterunt sacerdotum pedes duodecim durissimos lapides quos ponetis in loco ca- strorum ubi fixeritis hac nocte tentoria ⁴vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat de filiis Israhel singulos de tribubus singulis ⁵et ait ad eos ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium et portate singuli singulos lapi- des in umeris vestris iuxta numerum filiorum Israhel ⁶ut sit signum inter vos et quando interrogaverint vos filii vestri cras dicentes quid sibi volunt isti lapides ⁷respondebitis eis defecerunt aquae Iordanis ante arcam foederis Domini cum transiret eum idcirco positi sunt lapides isti in monumen- tum filiorum Israhel usque in aeternum ⁸fecerunt ergo filii Israhel sicut eis praecipit Iosue portantes de medio Iorda- nis alveo duodecim lapides ut ei Dominus imperarat iuxta numerum filiorum Israhel usque ad locum in quo castra- metati sunt ibique posuerunt eos ⁹alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcam foederis et sunt ibi usque in praesentem diem ¹⁰sacerdotes autem qui portabant ar- cam stabant in Iordanis medio donec omnia complerentur quae Iosue ut loqueretur ad populum praeeperat Domi- nus et dixerat ei Moses festinavitque populus et transiit ¹¹cumque transissent omnes transivit et arca Domini sa- cerdotesque pergebant ante populum ¹²filii quoque Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse armati praecedebant filios Israhel sicut eis praeeperat Moses ¹³et quadraginta pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis Hiericho ¹⁴in illo die ma- gnificavit Dominus Iosue coram omni Israhel ut timerent eum sicut timuerant Mosen dum adviveret ¹⁵dixitque ad eum ¹⁶praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis ut ascendant de Iordane ¹⁷qui praecipit eis dicens ascen- dite de Iordane ¹⁸cumque ascendissent portantes arcam foederis Domini et siccum humum calcare coepissent re- versae sunt aquae in alveum suum et fluebant sicut ante consueverant ¹⁹populus autem ascendit de Iordane decimo mensis primi die et castrametati sunt in Galgalis contra orientalem plagam urbis Hiericho ²⁰duodecim quoque la- pides quos de Iordanis alveo sumpserant posuit Iosue in Galgalis ²¹et dixit ad filios Israhel quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis quid sibi volunt

isti lapides ²²docebitis eos atque dicetis per arentem alveum transivit Israhel Iordanem istum ²³siccante Domino Deo vestro aquas eius in conspectu vestro donec transiretis ²⁴sicut fecerat prius in mari Rubro quod siccavit donec transiremus ²⁵ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum et ut vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore

5postquam ergo audierunt omnes reges Amorrearum qui habitabant trans Iordanem ad occidentalem plagam et cuncti reges Chanaan qui propinqua possidebant Magno mari loca quod siccasset Dominus fluentia Iordanis coram filiis Israhel donec transirent dissolutum est cor eorum et non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum Israhel ²eo tempore ait Dominus ad Iosue fac tibi cultros lapideos et circumcide secundo filios Israhel ³fecit quod iusserat Dominus et circumcidit filios Israhel in colle Praeputiorum ⁴haec autem causa est secundae circumcisionis omnis populus qui egressus est ex Aegypto generis masculini universi bellatores viri mortui sunt in deserto per longissimos viae circuitus ⁵qui omnes circumcisi erant populus autem qui natus est in deserto ⁶per quadraginta annos itineris latissimae solitudinis incircumcisi sunt donec consumerentur qui non audierant vocem Domini et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram lacte et melle manantem ⁷horum filii in locum successerunt patrum et circumcisi sunt ab Iosue quia sicut nati fuerant in praeputio erant nec eos in via aliquis circumciderat ⁸postquam autem omnes circumcisi sunt manserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur ⁹dixitque Dominus ad Iosue hodie abstuli obprobrium Aegypti a vobis vocatumque est nomen loci illius Galgala usque in praesentem diem ¹⁰manseruntque filii Israhel in Galgalis et fecerunt phase quartadecima die mensis ad vesperum in campestribus Hiericho ¹¹et comederunt de frugibus terrae die altero azymos panes et pulentam eiusdem anni ¹²defecitque manna postquam comederunt de frugibus terrae nec usi sunt ultra illo cibo filii Israhel sed comederunt de frugibus praesentis anni terrae Chanaan ¹³cum autem esset Iosue in agro urbis Hiericho levavit oculos et vidit virum stantem contra se et evaginatam tenentem gladium perrexitque ad eum et ait noster es an adversariorum ¹⁴qui respondit nequaquam sed sum princeps exercitus Domini et nunc venio ¹⁵cecidit Iosue pronus in terram et adorans ait quid dominus meus loquitur ad servum suum ¹⁶solve inquit calciamentum de pedibus tuis locus enim in quo stas sanctus est fecitque Iosue ut sibi fuerat imperatum

6Hiericho autem clausa erat atque munita timore filiorum Israhel et nullus egredi audebat aut ingredi ²dixitque Dominus ad Iosue ecce dedi in manus tuas Hiericho et regem eius omnesque fortes viros ³circuite urbem cuncti bellatores semel per diem sic facietis sex diebus ⁴septimo autem die sacerdotes tollant septem bucinas quarum usus

est in iobeleo et praecedant arcam foederis septiesque circuibitis civitatem et sacerdotes clangent bucinis ⁵cumque insonuerit vox tubae longior atque concisior et in auribus vestris increpuerit conclamabit omnis populus vociferatione maxima et muri funditus corruent civitatis ingredienturque singuli per locum contra quem steterint ⁶vocavit ergo Iosue filius Nun sacerdotes et dixit ad eos tollite arcam foederis et septem alii sacerdotes tollant septem iobeleorum bucinas et incedant ante arcam Domini ⁷ad populum quoque ait vadite et circuite civitatem armati praecedentes arcam Domini ⁸cumque Iosue verba finisset et septem sacerdotes septem bucinis clangerent ante arcam foederis Domini ⁹omnisque praecederet armatus exercitus reliquum vulgus arcam sequebatur ac bucinis omnia concrepabant ¹⁰praeceperat autem Iosue populo dicens non clamabitis nec audietur vox vestra neque ullus sermo ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo dicam vobis clamate et vociferamini ¹¹circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem et reversa in castra mansit ibi ¹²igitur Iosue de nocte consurgente tulerunt sacerdotes arcam Domini ¹³et septem ex eis septem bucinas quarum in iobeleis usus est praecedebantque arcam Domini ambulantes atque clangentes et armatus populus ibat ante eos vulgus autem reliquum sequebatur arcam et bucinis personabat ¹⁴circumieruntque civitatem secundo die semel et reversi sunt in castra sic fecerunt sex diebus ¹⁵die autem septimo diluculo consurgentes circumierunt urbem sicut dispositum erat septies ¹⁶cumque septimo circuitu clangerent bucinis sacerdotes dixit Iosue ad omnem Israhel vociferamini tradidit enim vobis Dominus civitatem ¹⁷sitque civitas haec anathema et omnia quae in ea sunt Domino sola Raab meretrix vivat cum universis qui cum ea in domo sunt abscondit enim nuntios quos direximus ¹⁸vos autem cavete ne de his quae praecepta sunt quippiam contingatis et sitis praevericationis rei et omnia castra Israhel sub peccato sint atque turbentur ¹⁹quicquid auri et argenti fuerit et vasorum aeneorum ac ferri Domino consecretur repositum in thesauris eius ²⁰igitur omni vociferante populo et clangentibus tubis postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit muri ilico corruerunt et ascendit unusquisque per locum qui contra se erat ceperuntque civitatem ²¹et interfecerunt omnia quae erant in ea a viro usque ad mulierem ab infante usque ad senem boves quoque et oves et asinos in ore gladii percusserunt ²²duobus autem viris qui exploratores missi fuerant dixit Iosue ingredimini domum mulieris meretricis et producite eam omniaque quae illius sunt sicut illi iuramento firmastis ²³ingressique iuvenes eduxerunt Raab et parentes eius fratres quoque et cunctam suppellectilem ac cognationem illius et extra castra Israhel manere fecerunt ²⁴urbem autem et omnia quae in ea sunt succenderunt absque argento et auro et vasis aeneis ac ferro quae in aerarium Domini consecrarunt ²⁵Raab vero meretricem et domum patris eius atque omnia quae habebat fecit Iosue vivere et habitaverunt in medio Isra-

hel usque in praesentem diem eo quod absconderit nuntios quos miserat ut explorarent Hiericho in tempore illo inprecatus est Iosue dicens ²⁶maledictus vir coram Domino qui suscitaverit et aedificaverit civitatem Hiericho in primogenito suo fundamenta illius iaciat et in novissimo liberorum ponat portas eius ²⁷fuit ergo Dominus cum Iosue et nomen eius in omni terra vulgatum est

7 filii autem Israhel praevaricati sunt mandatum et usurpaverunt de anathemate nam Achan filius Charmi filii Zabdi filii Zare de tribu Iuda tulit aliquid de anathemate iratusque est Dominus contra filios Israhel ²cumque mitteret Iosue de Hiericho viros contra Ahi quae est iuxta Bethaven ad orientalem plagam oppidi Bethel dixit eis ascendite et exploreate terram qui praecepta complentes exploraverunt Ahi ³et reversi dixerunt ei non ascendat omnis populus sed duo vel tria milia virorum pergant et deleant civitatem quare omnis populus frustra vexatur contra hostes paucissimos ⁴ascenderunt ergo tria milia pugnatores qui statim terga vertentes ⁵percutti sunt a viris urbis Ahi et corruerunt ex eis triginta et sex homines persecutique sunt eos adversarii de porta usque Sabarim et ceciderunt per prona fugientes pertimuitque cor populi et instar aquae liquefactum est ⁶Iosue vero scidit vestimenta sua et cecidit pronus in terram coram arca Domini usque ad vesperum tam ipse quam omnes senes Israhel miseruntque pulverem super capita sua ⁷et dixit Iosue heu Domine Deus quid voluisti transducere populum istum Iordanem fluvium ut traderes nos in manus Amorrei et perderes utinam ut coepimus mansissemus trans Iordanem ⁸mi Domine Deus quid dicam videns Israhel hostibus suis terga vertentem ⁹audient Chanaan et omnes habitatores terrae ac pariter conglobati circumdabunt nos atque delebunt nomen nostrum de terra et quid facies magno nomini tuo ¹⁰dixitque Dominus ad Iosue surge cur iaces pronus in terra ¹¹peccavit Israhel et praevaricatus est pactum meum tuleruntque de anathemate et furati sunt atque mentiti et absconderunt inter vasa sua ¹²nec poterit Israhel stare ante hostes suos eosque fugiet quia pollutus est anathemate non ero ultra vobiscum donec coneratis eum qui huius sceleris reus est ¹³surge sanctifica populum et dic eis sanctificamini in crastinum haec enim dicit Dominus Deus Israhel anathema in medio tui est Israhel non poteris stare coram hostibus tuis donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere ¹⁴accedetisque mane singuli per tribus vestras et quamcumque tribum sors invenerit accedet per cognationes suas et cognatio per domos domusque per viros ¹⁵et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus comburetur igni cum omni substantia sua quoniam praevaricatus est pactum Domini et fecit nefas in Israhel ¹⁶surgens itaque Iosue mane adplicavit Israhel per tribus suas et inventa est tribus Iuda ¹⁷quae cum iuxta familias suas esset oblata inventa est familia Zarai illam quoque per viros offerens repperit Zabdi ¹⁸cuius domum in singulos dividens viros invenit Achan filium Charmi filii

Zabdi filii Zare de tribu Iuda ¹⁹et ait ad Achan fili mi da gloriam Domino Deo Israhel et confitere atque indica mihi quid feceris ne abscondas ²⁰responditque Achan Iosue et dixit ei vere ego peccavi Domino Deo Israhel et sic et sic feci ²¹vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum et ducentos siclos argenti regulamque auream quinquaginta siclorum et concupiscens abstuli et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei argentumque fossa humo operui ²²misit ergo Iosue ministros qui currentes ad tabernaculum illius reppererunt cuncta abscondita in eodem loco et argentum simul ²³auferentesque de tentorio tulerunt ea ad Iosue et ad omnes filios Israhel proieceruntque ante Dominum ²⁴tollens itaque Iosue Achan filium Zare argentumque et pallium et auream regulam filiosque eius et filias boves et asinos et oves ipsumque tabernaculum et cunctam supellectilem et omnis Israhel cum eo duxerunt eos ad vallem Achor ²⁵ubi dixit Iosue quia turbasti nos exturbet te Dominus in die hac lapidavitque eum omnis Israhel et cuncta quae illius erant igne consumpta sunt ²⁶congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum qui permanet usque in praesentem diem et aversus est furor Domini ab eis vocatumque est nomen loci illius vallis Achor usque hodie

8 dixit autem Dominus ad Iosue ne timeas neque formides tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum et consurgens ascende in oppidum Ahi ecce tradidi in manu tua regem eius et populum urbemque et terram ²faciesque urbi Ahi et regi eius sicut fecisti Hiericho et regi illius praedam vero et omnia animantia diripietis vobis pone insidias urbi post eam ³surrexitque Iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascenderent in Ahi et electa triginta milia virorum fortium misit nocte ⁴praecepitque eis dicens ponite insidias post civitatem nec longius recedatis et eritis omnes parati ⁵ego autem et reliqua multitudo quae mecum est accedemus ex adverso contra urbem cumque exierint contra nos sicut ante fecimus fugiemus et terga vertemus ⁶donec persequentes ab urbe longius protrahantur putabunt enim fugere nos sicut prius ⁷nobis ergo fugientibus et illis sequentibus consurgetis de insidiis et vastabitis civitatem tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras ⁸cumque ceperitis succendite eam sic omnia facietis ut iussi ⁹dimisitque eos et perrexerunt ad insidiarum locum sederuntque inter Bethel et Ahi ad occidentalem plagam urbis Ahi Iosue autem nocte illa in medio mansit populi ¹⁰surgensque diluculo recensuit socios et ascendit cum senioribus in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum ¹¹cumque venissent et ascendissent ex adverso civitatis steterunt ad septentrionalem urbis plagam inter quam et eos vallis media erat ¹²quinque milia autem viros elegerat et posuerat in insidiis inter Bethaven et Ahi ex occidentali parte eiusdem civitatis ¹³omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat ita ut novissimi multitudinis occidentalem plagam urbis adtingerent abiit ergo Iosue

nocte illa et stetit in vallis medio ¹⁴quod cum vidisset rex Ahi festinavit mane et egressus est cum omni exercitu civitatis direxitque aciem contra desertum ignorans quod post tergum laterent insidiae ¹⁵Iosue vero et omnis Israhel cesserunt loco simulantes metum et fugientes per viam solitudinis ¹⁶at illi vociferantes pariter et se mutuo cohortantes persecuti sunt eos cumque recessissent a civitate ¹⁷et ne unus quidem in urbe Ahi et Bethel remansisset qui non persequeretur Israhel sicut eruperant aperta opida relinquentes ¹⁸dixit Dominus ad Iosue leva clypeum qui in manu tua est contra urbem Ahi quoniam tibi tradam eam ¹⁹cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis insidiae quae latebant surrexerunt confestim et pergentes ad civitatem ceperunt et succenderunt eam ²⁰viri autem civitatis qui persequerentur Iosue respicientes et videntes fumum urbis ad caelum usque conscendere non potuerunt ultra huc illucque diffugere praesertim cum hii qui simulaverant fugam et tendebant ad solitudinem contra persequentes fortissime restitissent ²¹vidensque Iosue et omnis Israhel quod capta esset civitas et fumus urbis ascenderet reversus percussit viros Ahi ²²siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem egressi ex urbe contra suos medios hostium ferire coeperunt cum ergo ex utraque parte adversarii caederentur ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur ²³regem quoque urbis Ahi adprehendere viventem et obtulerunt Iosue ²⁴igitur omnibus interfectis qui Israhel ad deserta tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gladio corruentibus reversi filii Israhel percusserunt civitatem ²⁵erant autem qui in eo die conciderant a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum omnes urbis Ahi ²⁶Iosue vero non contraxit manum quam in sublime porregerat tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Ahi ²⁷iumenta autem et praedam civitatis diviserunt sibi filii Israhel sicut praeceperat Dominus Iosue ²⁸qui succendit urbem et fecit eam tumulum sempiternum ²⁹regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad vesperum et solis occasum praecepitque et deposuerunt cadaver eius de cruce proieceruntque in ipso introitu civitatis congesto super eum magno acervo lapidum qui permanet usque in praesentem diem ³⁰tunc aedificavit Iosue altare Domino Deo Israhel in monte Hebal ³¹sicut praeceperat Moses famulus Domini filiis Israhel et scriptum est in volumine legis Mosi altare de lapidibus in politis quos ferrum non tetigit et obtulit super eo holocausta Domino immolavitque pacificas victimas ³²et scripsit super lapides deuteronomium legis Mosi quod ille digesserat coram filiis Israhel ³³omnis autem populus et maiores natu ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arcae in conspectu sacerdotum qui portabant arcam foederis Domini ut advena ita et indigena media eorum pars iuxta montem Garizim et media iuxta montem Hebal sicut praeceperat Moses famulus Domini et primum quidem benedixit populo Israhel ³⁴post haec legit omnia verba benedictionis et maledictionis et cuncta quae scripta erant in legis volumine ³⁵nihil

ex his quae Moses iusserat reliquit intactum sed universa replicavit coram omni multitudine Israhel mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur

9 quibus auditis cuncti reges trans Iordanem qui versabantur in montanis et in campestribus in maritimis ac litore maris Magni hii quoque qui habitabant iuxta Libanum Hethaeus et Amorreus et Chananeus Ferezeus et Eveus et Iebuseus ²congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue et Israhel uno animo eademque sententia ³at hii qui habitabant in Gabaon audientes cuncta quae fecerat Iosue Hiericho et Ahi ⁴et callide cogitantes tulerunt sibi cibaria saccos veteres asinis inponentes et utres vinarios scissos atque consutos ⁵calciamenta quoque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant induti veteribus vestimentis panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant et in frusta comminuti ⁶perrexeruntque ad Iosue qui tunc morabatur in castris Galgalae et dixerunt ei atque omni simul Israheli de terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes responderuntque viri Israhel ad eos atque dixerunt ⁷ne forsitan in terra quae nobis sorte debetur habitetis et non possimus foedus inire vobiscum ⁸at illi ad Iosue servi inquirunt tui sumus quibus Iosue quinquam ait estis et unde venistis ⁹responderunt de terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui audivimus enim famam potentiae eius cuncta quae fecit in Aegypto ¹⁰et duobus Amorreorum regibus trans Iordanem Seon regi Esebon et Og regi Basan qui erat in Astharoth ¹¹dixeruntque nobis seniores et omnes habitatores terrae nostrae tollite in manibus cibaria ob longissimam viam et occurrite eis ac dicite servi vestri sumus foedus inite nobiscum ¹²en panes quando egressi sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus nunc sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti ¹³utres vini novos implevimus nunc rupti sunt et soluti vestes et calciamenta quibus induimur et quae habemus in pedibus ob longitudinem largioris viae trita sunt et paene consumpta ¹⁴susceperunt igitur de cibariis eorum et os Domini non interrogaverunt ¹⁵fecitque Iosue cum eis pacem et inito foedere pollicitus est quod non occiderentur principes quoque multitudinis iuraverunt eis ¹⁶post dies autem tres initi foederis audierunt quod in vicino habitarent et inter eos futuri essent ¹⁷moveruntque castra filii Israhel et venerunt in civitates eorum die tertio quarum haec vocabula sunt Gabaon et Caphira et Beroth et Cariathiarim ¹⁸et non percusserunt eos eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israhel murmuravit itaque omne vulgus contra principes ¹⁹qui responderunt eis iuravimus illis in nomine Domini Dei Israhel et idcirco non possumus eos contingere ²⁰sed hoc faciemus eis reserventur quidem ut vivant ne contra nos ira Domini concitetur si peieraverimus ²¹sed sic vivant ut in usus universae multitudinis ligna caedant aquasque conportent quibus haec loquentibus ²²vocavit Gabaonitas Iosue et dixit eis cur nos decipere

fraude voluistis ut diceretis procul valde habitamus a vobis cum in medio nostri sitis ²³itaque sub maledictione eritis et non deficiet de stirpe vestra ligna caedens aquasque conportans in domum Dei mei ²⁴qui responderunt nuntiatum est nobis servis tuis quae promisisset Dominus Deus tuus Mosi servo suo ut traderet vobis omnem terram et disperderet cunctos habitatores eius timuimus igitur valde et providimus animabus nostris vestro terrore compulsi et hoc consilium inivimus ²⁵nunc autem in manu tua sumus quod tibi bonum et rectum videtur fac nobis ²⁶fecit ergo Iosue ut dixerat et liberavit eos de manibus filiorum Israel ut non occiderentur ²⁷decevitque in illo die esse eos in ministerium cuncti populi et altaris Domini caedentes ligna et aquas conportantes usque in praesens tempus in loco quem Dominus elegisset

10 quae cum audisset Adonisedec rex Hierusalem quod scilicet cepisset Iosue Ahi et subvertisset eam sicut enim fecerat Hiericho et regi eius sic fecit Ahi et regi illius et quod transfugissent Gabaonitae ad Israel et essent foederati eorum ²timuit valde urbs enim magna erat Gabaon et una regalium civitatum et maior oppido Ahi omnesque bellatores eius fortissimi ³misit ergo Adonisedec rex Hierusalem ad Oham regem Hebron et ad Pharam regem Hieremoth ad Iaphie quoque regem Lachis et ad Dabir regem Eglon dicens ⁴ascendite ad me et ferte praesidium ut expugnemus Gabaon quare transfugerit ad Iosue et filios Israel ⁵congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorreorum rex Hierusalem rex Hebron rex Hieremoth rex Lachis rex Eglon simul cum exercitibus suis et castrametati sunt circa Gabaon obpugnantes eam ⁶habitatores autem Gabaon urbis obsessae miserunt ad Iosue qui tunc morabatur in castris apud Galgalam et dixerunt ei ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum ascende cito et libera nos ferque praesidium convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorreorum qui habitant in montanis ⁷ascenditque Iosue de Galgalis et omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi ⁸dixitque Dominus ad Iosue ne timeas eos in manus enim tuas tradidi illos nullus tibi ex eis resistere poterit ⁹inruit itaque Iosue super eos repente tota ascendens nocte de Galgalis ¹⁰et conturbavit eos Dominus a facie Israel contrivitque plaga magna in Gabaon ac persecutus est per viam ascensus Bethoron et percussit usque Azeca et Maceda ¹¹cumque fugerent filios Israel et essent in descensu Bethoron Dominus misit super eos lapides magnos de caelo usque Azeca et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio percusserant filii Israel ¹²tunc locutus est Iosue Domino in die qua tradidit Amorream in conspectu filiorum Israel dixitque coram eis sol contra Gabaon ne movearis et luna contra vallem Ahialon ¹³steteruntque sol et luna donec ulcisceretur se gens de inimicis suis nonne scriptum est hoc in libro Iustorum stetit itaque sol in medio caeli et non festinavit occumbere spatio unius diei ¹⁴non fuit ante et postea tam

longa dies oboediente Domino voci hominis et pugnante pro Israel ¹⁵reversusque est Iosue cum omni Israel in castra Galgalae ¹⁶fugerant enim quinque reges et se absconderant in spelunca urbis Maceda ¹⁷nuntiatumque est Iosue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca Maceda ¹⁸qui praecepit sociis et ait volvite saxa ingentia ad os speluncae et ponite viros industrios qui clausos custodiant ¹⁹vos autem nolite stare sed persequimini hostes et extremos quosque fugientium caedite ne dimittatis eos urbium suarum intrare praesidia quos tradidit Dominus Deus in manus vestras ²⁰caesis igitur adversariis plaga magna et usque ad internicionem paene consumptis hii qui Israel effugere potuerunt ingressi sunt civitates munitas ²¹reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda ubi tunc erant castra sani et integro numero nullusque contra filios Israel muttire ausus est ²²praecepitque Iosue dicens aperite os speluncae et producite ad me quinque reges qui in ea latitant ²³fecerunt ministri ut sibi fuerat imperatum et eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca regem Hierusalem regem Hebron regem Hieremoth regem Lachis regem Eglon ²⁴cumque educti essent ad eum vocavit omnes viros Israel et ait ad principes exercitus qui secum erant ite et ponite pedes super colla regum istorum qui cum perrexissent et subiectorum pedibus colla calcarent ²⁵rursum ait ad eos nolite timere nec paveatis confortamini et estote robusti sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris adversum quos dimicatis ²⁶percussitque Iosue et interfecit eos atque suspendit super quinque stipites fueruntque suspensi usque ad vesperum ²⁷cumque occumberet sol praecepit sociis ut deponerent eos de patibulis qui depositos proiecerunt in speluncam in qua latuerant et posuerunt super os eius saxa ingentia quae permanent usque in praesens ²⁸eodem die Macedam quoque cepit Iosue et percussit in ore gladii regemque illius interfecit et omnes habitatores eius non dimisit in ea saltim parvas reliquias fecitque regi Maceda sicut fecerat regi Hiericho ²⁹transivit cum omni Israel de Maceda in Lebna et pugnabat contra eam ³⁰quam tradidit Dominus cum rege suo in manu Israel percusseruntque urbem in ore gladii et omnes habitatores eius non dimiserunt in ea ullas reliquias feceruntque regi Lebna sicut fecerant regi Hiericho ³¹de Lebna transivit in Lachis et exercitu per gyrum disposito obpugnabat eam ³²tradiditque Dominus Lachis in manu Israel et cepit eam die altero atque percussit in ore gladii omnemque animam quae fuerat in ea sicut fecerat Lebna ³³eo tempore ascendit Hiram rex Gazer ut auxiliaretur Lachis quem percussit Iosue cum omni populo eius usque ad internicionem ³⁴transivitque de Lachis in Eglon et circumdedit ³⁵atque expugnavit eam eadem die percussitque in ore gladii omnes animas quae erant in ea iuxta omnia quae fecerat Lachis ³⁶ascendit quoque cum omni Israhele de Eglon in Hebron et pugnavit contra eam ³⁷cepitque et percussit in ore gladii regem quoque eius et omnia oppida regionis illius universasque animas quae in ea fuerant commoratae non reliquit

in ea ullas reliquias sicut fecerat Eglon sic fecit et Hebron cuncta quae in ea repperit consumens gladio ³⁸inde reversus in Dabir ³⁹cepit eam atque vastavit ⁴⁰regem quoque eius et omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii non dimisit in ea ullas reliquias sicut fecerat Hebron et Lebna et regibus earum sic fecit Dabir et regi illius ⁴¹percussit itaque Iosue omnem terram montanam et meridianam atque campestem et Asedoth cum regibus suis non dimisit in ea ullas reliquias sed omne quod spirare poterat interfecit sicut praeceperat ei Dominus Deus Israhel ⁴²a Cadesbarne usque Gazam omnem terram Gosen usque Gabaon ⁴³universos reges et regiones eorum uno cepit impetu atque vastavit Dominus enim Deus Israhel pugnabat pro eo ⁴⁴reversusque est cum omni Israhele ad locum castrorum in Galgala

11 quae cum audisset Iabin rex Asor misit ad Iobab regem Madon et ad regem Someron atque ad regem Acsaph ²ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in planitie contra meridiem Cheneroth in campestribus quoque et in regionibus Dor iuxta mare ³Chananeumque ab oriente et occidente et Amorream atque Heththeum ac Ferezeum et Iebuseum in montanis Eveum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Masphe ⁴egressique sunt omnes cum turmis suis populus multus nimis sicut arena quae est in litore maris equi quoque et currus immensae multitudinis ⁵conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom ut pugnarent contra Israhel ⁶dixitque Dominus ad Iosue ne timeas eos cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israhel equos eorum subnervabis et currus igne combures ⁷venitque Iosue et omnis exercitus cum eo adversum illos ad aquas Merom subito et inruerunt super eos ⁸tradiditque illos Dominus in manu Israhel qui percusserunt eos et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam et aquas Maserefoth campumque Masphe qui est ad orientalem illius partem ita percussit omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias ⁹fecit sicut praeceperat ei Dominus equos eorum subnervavit currusque combustis ¹⁰reversusque statim cepit Asor et regem eius percussit gladio Asor enim antiquitus inter omnia regna haec principatum tenebat ¹¹percussitque omnes animas quae ibidem morabantur non dimisit in ea ullas reliquias sed usque ad internicionem universa vastavit ipsamque urbem permisit incendio ¹²et omnes per circuitum civitates regesque earum cepit percussit atque delevit sicut praeceperat ei Moses famulus Domini ¹³absque urbibus quae erant in collibus et in tumulis sitae ceteras succendit Israhel unam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit ¹⁴omnemque praedam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii Israhel cunctis hominibus interfectis ¹⁵sicut praeceperat Dominus Mosi servo suo ita praecepit Moses Iosue et ille universa conplevit non praeferiit de universis mandatis ne unum quidem verbum quod iusserat Dominus Mosi ¹⁶cepit itaque Iosue omnem terram

montanam et meridianam terramque Gosen et planitiem et occidentalem plagam montemque Israhel et campestriam eius ¹⁷et partem montis quae ascendit Seir usque Baalgad per planitiem Libani subter montem Hermon omnes reges eorum cepit percussit occidit ¹⁸multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos ¹⁹non fuit civitas quae se non traderet filiis Israhel praeter Eveum qui habitabat in Gabaon omnes bellando cepit ²⁰Domini enim sententiae fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent contra Israhel et caderent et non mererentur ullam clementiam ac perirent sicut praeceperat Dominus Mosi ²¹in tempore illo venit Iosue et interfecit Enacim de montanis Hebron et Dabir et Anab et de omni monte Iuda et Israhel urbesque eorum delevit ²²non reliquit ullum de stirpe Enacim in terra filiorum Israhel absque civitatibus Gaza et Geth et Azoto in quibus solis relictis sunt ²³cepit ergo Iosue omnem terram sicut locutus est Dominus ad Mosen et tradidit eam in possessionem filiis Israhel secundum partes et tribus suas quievitque terra a proeliis

12 hii sunt reges quos percusserunt filii Israhel et possederunt terram eorum trans Iordanem ad solis ortum a torrente Arnon usque ad montem Hermon et omnem orientalem plagam quae respicit solitudinem ²Seon rex Amorrearum qui habitavit in Esebon dominatus est ab Aroer quae sita est super ripam torrentis Arnon et mediae partis in valle dimidiique Galaad usque ad torrentem Iaboc qui est terminus filiorum Ammon ³et a solitudine usque ad mare Cheneroth contra orientem et usque ad mare Deserti quod est mare Salsissimum ad orientalem plagam per viam quae ducit Bethesimoth et ab australi parte quae subiacent Asedothphasga ⁴terminus Og regis Basan de reliquiis Rafaim qui habitavit in Astharoth et in Edrain et dominatus est in monte Hermon et in Salacha atque in universa Basan usque ad terminos ⁵Gesuri et Machathi et dimidiae partis Galaad terminos Seon regis Esebon ⁶Moses famulus Domini et filii Israhel percusserunt eos tradiditque terram eorum Moses in possessionem Rubenitis et Gadditis et dimidiae tribui Manasse ⁷hii sunt reges terrae quos percussit Iosue et filii Israhel trans Iordanem ad occidentalem plagam a Baalgad in campo Libani usque ad montem cuius pars ascendit in Seir tradiditque eam Iosue in possessionem tribubus Israhel singulis partes suas ⁸tam in montanis quam in planis atque campestribus in Aseroth et solitudine ac meridie Hethheus fuit et Amorreus Chananeus et Ferezeus Eveus et Iebuseus ⁹rex Hiericho unus rex Ahi quae est ex latere Bethel unus ¹⁰rex Hierusalem unus rex Hebron unus ¹¹rex Hierimoth unus rex Lachis unus ¹²rex Eglon unus rex Gazer unus ¹³rex Dabir unus rex Gader unus ¹⁴rex Herma unus rex Hered unus ¹⁵rex Lebna unus rex Odollam unus ¹⁶rex Maceda unus rex Bethel unus ¹⁷rex Thaffua unus rex Afer unus ¹⁸rex Afec unus rex Saron unus ¹⁹rex Madon unus rex Asor unus ²⁰rex Someron unus rex Acsaph unus ²¹rex Thenach unus rex Mageddo unus ²²rex Cades

unus rex Iachanaem Chermeli unus ²³rex Dor et provinciae Dor unus rex gentium Galgal unus ²⁴rex Thersa unus omnes reges triginta et unus

13Iosue senex propectaeque aetatis erat et dixit Dominus ad eum senuisti et longevus es terraque latissima derelicta est quae necdum est sorte divisa ²omnis videlicet Galilea Philisthim et universa Gesuri ³a fluvio turbido qui inrigat Aegyptum usque ad terminos Accaron contra aquilonem terra Chanaan quae in quinque regulos Philisthim dividitur Gazeos Azotios Ascalonitas Gettheos et Accaronitas ⁴ad meridiem vero sunt Evei omnis terra Chanaan et Maara Sidoniorum usque Afeca et terminos Amorrei ⁵eiusque confinia Libani quoque regio contra orientem a Baalgad sub monte Hermon donec ingrediaris Emath ⁶omnium qui habitant in monte a Libano usque ad aquas Masrefoth universique Sidonii ego sum qui delebo eos a facie filiorum Israhel veniat ergo in parte hereditatis Israhel sicut praecepi tibi ⁷et nunc divide terram in possessionem novem tribubus et dimidiae tribui Manasse ⁸cum qua Ruben et Gad possederunt terram quam tradidit eis Moses famulus Domini trans fluentia Iordanis ad orientalem plagam ⁹ab Aroer quae sita est in ripa torrentis Arnon et in vallis medio universaque campestria Medaba usque Dibon ¹⁰et cunctas civitates Seon regis Amorrei qui regnavit in Esebon usque ad terminos filiorum Ammon ¹¹et Galaad ac terminum Gesuri et Machathi omnemque montem Hermon et universam Basan usque Saleca ¹²omne regnum Og in Basan qui regnavit in Astharoth et Edraim ipse fuit de reliquiis Rafaim percussitque eos Moses atque delevit ¹³nolueruntque disperdere filii Israhel Gesuri et Machathi et habitaverunt in medio Israhel usque in praesentem diem ¹⁴tribui autem Levi non dedit possessionem sed sacrificia et victimae Domini Dei Israhel ipsa est eius hereditas sicut locutus est illi ¹⁵dedit ergo Moses possessionem tribui filiorum Ruben iuxta cognationes suas ¹⁶fuitque terminus eorum ab Aroer quae sita est in ripa torrentis Arnon et in valle eiusdem torrentis media universam planitiem quae ducit Medaba ¹⁷et Esebon cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus Dibon quoque et Bamothbaal et oppidum Baalmaon ¹⁸Iessa et Cedmoth et Mepheeth ¹⁹Cariathaim et Sebama et Sarathasar in monte convallis ²⁰Bethpheor et Asedothphasga et Bethaisimoth ²¹omnes urbes campestris universaque regna Seon regis Amorrei qui regnavit in Esebon quem percussit Moses cum principibus Madian Eveum et Recem et Sur et Ur et Rabee duces Seon habitatores terrae ²²et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israhel gladio cum ceteris interfectis ²³factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluvius haec est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium et viculorum ²⁴deditque Moses tribui Gad et filiis eius per cognationes suas possessionem cuius haec divisio est ²⁵terminus Iazer et omnes civitates Galaad dimidiamque partem terrae filiorum Ammon usque ad Aroer quae est contra Rabba ²⁶et

ab Esebon usque Ramoth Masphe et Batanim et a Manaim usque ad terminos Dabir ²⁷in valle quoque Betharaam et Bethnemra et Soccoth et Saphon reliquam partem regni Seon regis Esebon huius quoque Iordanis finis est usque ad extremam partem maris Chenereth trans Iordanem ad orientalem plagam ²⁸haec est possessio filiorum Gad per familias suas civitates et villae earum ²⁹dedit et dimidiae tribui Manasse filiisque eius iuxta cognationes suas possessionem ³⁰cuius hoc principium est a Manaim universam Basan et cuncta regna Og regis Basan omnesque vicos Air qui sunt in Basan sexaginta oppida ³¹et dimidiam partem Galaad Astharoth et Edrai urbes regni Og in Basan filiis Machir filii Manasse dimidiae parti filiorum Machir iuxta cognationes suas ³²hanc possessionem divisit Moses in campestribus Moab trans Iordanem contra Hiericho ad orientalem plagam ³³tribui autem Levi non dedit possessionem quoniam Dominus Deus Israhel ipse est possessio eius ut locutus est illi

14hoc est quod possederunt filii Israhel in terra Chanaan quam dederunt eis Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et principes familiarum per tribus Israhel ²sorte omnia dividentes sicut praeceperat Dominus in manu Mosi novem tribubus et dimidiae tribui ³duabus enim tribubus et dimidiae dederat Moses trans Iordanem possessionem absque Levitis qui nihil terrae acceperunt inter fratres suos ⁴sed in eorum successerant locum filii Ioseph in duas divisi tribus Manasse et Ephraim nec acceperunt Levitae aliam in terra partem nisi urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua ⁵sicut praecepit Dominus Mosi ita fecerunt filii Israhel et diviserunt terram ⁶accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala locutusque est ad eum Chaleb filius Iepphone Cenezeus nosti quid locutus sit Dominus ad Mosen hominem Dei de me et te in Cadesbarne ⁷quadraginta annorum eram quando me misit Moses famulus Domini de Cadesbarne ut considerarem terram nuntiavique ei quod mihi verum videbatur ⁸fratres autem mei qui ascenderant mecum dissolverunt cor populi et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum ⁹iuravitque Moses in die illo dicens terram quam calcavit pes tuus erit possessio tua et filiorum tuorum in aeternum quia secutus es Dominum Deum meum ¹⁰concessit ergo Dominus vitam mihi sicut pollicitus est usque in praesentem diem quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Mosen quando ambulabat Israhel per solitudinem hodie octoginta quinque annorum sum ¹¹sic valens ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat tam ad bellandum quam ad gradiendum ¹²da ergo mihi montem istum quem pollicitus est Dominus te quoque audiente in quo Enacim sunt et urbes magnae atque munitae si forte sit Dominus mecum et potuero delere eos sicut promisit mihi ¹³benedixitque ei Iosue et tradidit Hebron in possessionem ¹⁴atque ex eo fuit He-

bron Chaleb filio Iepphonne Cenezeo usque in praesentem diem quia secutus est Dominum Deum Israhel ¹⁵nomen Hebron antea vocabatur Cariatharbe Adam maximus ibi inter Enacim situs est et terra cessavit a proeliis

15igitur sors filiorum Iudae per cognationes suas ista fuit a termino Edom desertum Sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plagae ²initium eius a summitate maris Salsissimi et a lingua eius quae respicit meridiem ³egrediturque contra ascensum Scorpionis et pertransit in Sina ascenditque in Cadesbarne et pervenit in Esrom ascendens Addara et circumiens Caricaa ⁴atque inde pertransiens in Asemona et perveniens ad torrentem Aegypti eruntque termini eius mare Magnum hic erit finis meridianae plagae ⁵ab oriente vero erit initium mare Salsissimum usque ad extrema Iordanis et ea quae respiciunt aquilonem a lingua maris usque ad eundem Iordanem fluvium ⁶ascenditque terminus in Bethagla et transit ab aquilone in Betharaba ascendens ad lapidem Boem filii Ruben ⁷et tendens usque ad terminos Debera de valle Achor contra aquilonem respiciens Galgala quae est ex adverso ascensionis Adommim ab australi parte torrentis transitque aquas quae vocantur fons Solis et erunt exitus eius ad fontem Rogel ⁸ascenditque per convallē filii Ennom ex latere Iebusei ad meridiem haec est Hierusalem et inde se erigens ad verticem montis qui est contra Gehennom ad occidentem in summitate vallis Rafaim contra aquilonem ⁹pertransitque a vertice montis usque ad fontem aquae Nepthoa et pervenit usque ad vicos montis Ephron inclinaturque in Bala quae est Cariathiarim id est urbs Silvarum ¹⁰et circuit de Bala contra occidentem usque ad montem Seir transitque iuxta latus montis Iarim ad aquilonem in Cheslon et descendit in Bethsames transitque in Thamna ¹¹et pervenit contra aquilonem partis Accaron ex latere inclinaturque Sechrona et transit montem Baala pervenitque in Iebnehel et maris Magni contra occidentem fine concluditur ¹²hii sunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus suis ¹³Chaleb vero filio Iepphonne dedit partem in medio filiorum Iuda sicut praeceperat ei Dominus Cariatharbe patris Enach ipsa est Hebron ¹⁴delevitque ex ea Chaleb tres filios Enach Sesai et Ahiman et Tholmai de stirpe Enach ¹⁵atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir quae prius vocabatur Cariathsepher id est civitas Litterarum ¹⁶dixitque Chaleb qui percusserit Cariathsepher et cepit eam dabo illi Axam filiam meam uxorem ¹⁷cepitque eam Othonihel filius Cenez frater Chaleb iunior deditque ei Axam filiam suam uxorem ¹⁸quae cum pergerent simul suasit viro ut peteret a patre suo agrum suspiravitque ut sedebat in asino cui Chaleb quid habes inquit ¹⁹at illa respondit da mihi benedictionem terram australem et arenem dedisti mihi iunge et inriguam dedit itaque ei Chaleb inriguum superius et inferius ²⁰haec est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas ²¹erantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom a

meridie Cabsehel et Eder et Iagur ²²et Cina et Dimona Adeda ²³et Cedec et Asor Iethnan ²⁴Zif et Thelem Baloth ²⁵et Asor nova et Cariothesrom haec est Asor ²⁶Aman Same et Molada ²⁷et Asergadda et Asemon Bethfeleth ²⁸et Asersual et Bersabee et Baziouthia ²⁹Bala et Hiim Esem ³⁰et Heltholad Exiil et Harma ³¹Siceleg et Medemena et Sensenna ³²Lebaoth et Selim et Aenremmon omnes civitates viginti novem et villae earum ³³in campestribus vero Esthaul et Saraa et Asena ³⁴et Azanoe et Aengannim Thaffua et Aenaim ³⁵et Hierimoth Adulam Soccho et Azeca ³⁶et Saraim Adithaim et Gedera et Giderothaim urbes quattuordecim et villae earum ³⁷Sanan et Adesa et Magdalgad ³⁸Delean et Mesfa et Iecthel ³⁹Lachis et Bascath et Aglon ⁴⁰Thebbon et Lehemas et Chethlis ⁴¹et Gideroth Bethdagon et Neema et Maceda civitates sedecim et villae earum ⁴²Labana et Aether et Asan ⁴³Ieptha et Esna et Nesib ⁴⁴Ceila et Achzib et Maresa civitates novem et villae earum ⁴⁵Accaron cum vicis et villulis suis ⁴⁶ab Accaron usque ad mare omnia quae vergunt ad Azotum et viculos eius ⁴⁷Azotus cum vicis et villulis suis Gaza cum viculis et villulis suis usque ad torrentem Aegypti mare Magnum terminus eius ⁴⁸et in monte Samir et Iether et Soccho ⁴⁹et Edenna Cariathsenna haec est Dabir ⁵⁰Anab et Isthemo et Anim ⁵¹Gosen et Olon et Gilo civitates undecim et villae earum ⁵²Arab et Roma et Esaan ⁵³Ianum et Bethafua et Afeca ⁵⁴Ammatha et Cariatharbe haec est Hebron et Sior civitates novem et villae earum ⁵⁵Maon et Chermel et Zif et Iotae ⁵⁶Iezrehel et Iucadam et Zanoë ⁵⁷Accaim Gebaa et Thamna civitates decem et villae earum ⁵⁸Alul et Bethsur et Gedor ⁵⁹Mareth et Bethanoth et Elthecen civitates sex et villae earum ⁶⁰Cariathbaal haec est Cariathiarim urbs Silvarum et Arebba civitates duae et villae earum ⁶¹in deserto Betharaba Meddin et Schacha ⁶²Anepsan et civitas Salis et Engaddi civitates sex et villae earum ⁶³Iebuseum autem habitatores Hierusalem non potuerunt filii Iuda delere habitavitque Iebuseus cum filiis Iuda in Hierusalem usque in praesentem diem

16cecidit quoque sors filiorum Ioseph ab Iordane contra Hiericho et aquas eius ab oriente solitudo quae ascendit de Hiericho ad montana Bethel ²et egreditur de Bethel Luzam transitque terminum Archiatharoth ³et descendit ad occidentem iuxta terminum Ieffethi usque ad terminos Bethoron inferioris et Gazer finiunturque regiones eius mari Magno ⁴possederuntque filii Ioseph Manasse et Ephraim ⁵et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas et possessio eorum contra orientem Atharothaddar usque Bethoron superiorem ⁶egrediunturque confinia in mare Machmethath vero aquilonem respicit et circuit terminus contra orientem in Thanathselo et pertransit ab oriente Ianoe ⁷descenditque de Ianoe in Atharoth et Noaratha et pervenit in Hiericho et egreditur ad Iordanem ⁸de Taffua pertransitque contra mare in valle Harundineti suntque egressus eius in mare Salsissimum haec est possessio tribus filio-

rum Ephraim per familias suas ⁹urbesque quae separatae sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse et villae earum ¹⁰et non interfecerunt filii Ephraim Chananeum qui habitabat in Gazer habitavitque Chananeus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius

17 cecidit autem sors tribui Manasse ipse est enim primogenitus Ioseph Machir primogenito Manasse patri Galaad qui fuit vir pugnator habuitque possessionem Galaad et Basan ²et reliquis filiorum Manasse iuxta familias suas filiis Abiezer et filiis Elech et filiis Esrihel et filiis Sechem et filiis Epher et filiis Semida isti sunt filii Manasse filii Ioseph mares per cognationes suas ³Salphaad vero filio Epher filii Galaad filii Machir filii Manasse non erant filii sed solae filiae quarum ista sunt nomina Maala et Noa Egla et Melcha et Thersa ⁴veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis et Iosue filii Nun et principum dicentes Dominus praecepit per manum Mosi ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum deditque eis iuxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum ⁵et ceciderunt funiculi Manasse decem absque terra Galaad et Basan trans Iordanem ⁶filiae enim Manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant ⁷fuitque terminus Manasse ab Aser Machmathath quae respicit Sychem et egreditur ad dextram iuxta habitatores fontis Taffuae ⁸etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taffuae quae est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim ⁹descenditque terminus vallis Harundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim quae in medio sunt urbium Manasse terminus Manasse ab aquilone torrentis et exitus eius pergat ad mare ¹⁰ita ut ab austro sit possessio Ephraim et ab aquilone Manasse et utramque claudat mare et coniungantur sibi in tribu Aser ab aquilone et in tribu Isachar ab oriente ¹¹fuitque hereditas Manasse in Isachar et in Aser Bethsan et viculi eius et Ieblaam cum villulis suis et habitatores Dor cum oppidis suis habitatores quoque Hendor cum villulis suis similiterque habitatores Thanach cum villulis suis et habitatores Mageddo cum viculis suis et tertia pars urbis Nofeth ¹²nec potuerunt filii Manasse has subvertere civitates sed coepit Chananeus habitare in terra ista ¹³postquam autem convaluerunt filii Israhel subiecerunt Chananeos et fecerunt sibi tributarios nec interfecerunt eos ¹⁴locutique sunt filii Ioseph ad Iosue atque dixerunt quare dedisti mihi possessionem sortis et funiculi unius cum sim tantae multitudinis et benedixerit mihi Dominus ¹⁵ad quos Iosue ait si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spatia in terra Ferezei et Rafaim quia angusta est tibi possessio montis Ephraim ¹⁶cui responderunt filii Ioseph non poterimus ad montana conscendere cum ferreis curribus utantur Chananei qui habitant in terra campestri in qua sitae sunt Bethsan cum viculis suis et Iezrahel mediam possidens vallem ¹⁷dixitque Iosue ad domum Ioseph Ephraim et Manasse populus multus es et magnae fortitudinis non

habebis sortem unam ¹⁸sed transibis ad montem et succides tibi atque purgabis ad habitandum spatia et poteris ultra procedere cum subverteris Chananeum quem dicis ferreos habere currus et esse fortissimum

18 congregatique sunt omnes filii Israhel in Silo ibique fixerunt tabernaculum testimonii et fuit eis terra subiecta ²remanserant autem filiorum Israhel septem tribus quae necdum acceperant possessiones suas ³ad quos Iosue ait usquequo marceitis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis ⁴eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circumeant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis referantque ad me quod descriperint ⁵dividite vobis terram in septem partes Iudas sit in terminis suis ab australi plaga et domus Ioseph ab aquilone ⁶mediam inter hos terram in septem partes describite et huc venietis ad me ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem ⁷quia non est inter vos pars Levitarum sed sacerdotium Domini est eorum hereditas Gad autem et Ruben et dimidia tribus Manasse iam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam quas dedit eis Moses famulus Domini ⁸cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram praecepit eis Iosue dicens circuite terram et describite eam ac revertimini ad me ut hic coram Domino Deo in Silo mittam vobis sortem ⁹itaque perrexerunt et lustrantes eam in septem partes diviserunt scribes in volumine reversique sunt ad Iosue in castra Silo ¹⁰qui misit sortes coram Domino in Silo divisitque terram filiis Israhel in septem partes ¹¹et ascendit sors prima filiorum Benjamin per familias suas ut possiderent terram inter filios Iuda et filios Ioseph ¹²fuitque terminus eorum contra aquilonem ab Iordane pergens iuxta latus Hiericho septentrionalis plagae et inde contra occidentem ad montana conscendens et perveniens in solitudinem Bethaven ¹³atque pertransiens iuxta Luzam ad meridiem ipsa est Bethel descenditque in Atharothdar in montem qui est ad meridiem Bethoron inferioris ¹⁴et inclinatur circumiens contra mare a meridie montis qui respicit Bethoron contra africanum suntque exitus eius in Cariathbaal quae vocatur et Cariathiarim urbem filiorum Iuda haec est plaga contra mare et occidentem ¹⁵a meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare et pervenit usque ad fontem aquarum Nepthoa ¹⁶descenditque in partem montis qui respicit vallem filiorum Ennom et est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis Rafaim descenditque Gehennom id est vallis Ennom iuxta latus Iebusei ad austrum et pervenit ad fontem Rogel ¹⁷transiens ad aquilonem et egrediens ad Aensemes id est fontem Solis ¹⁸et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus Adommim descenditque ad Abenboen id est lapidem Boen filii Ruben et pertransit ex latere aquilonis ad campestria descenditque in planitiem ¹⁹et praetergreditur contra aquilonem Bethagla suntque

exitus eius contra linguam maris Salsissimi ab aquilone in fine Iordanis ad australem plagam ²⁰qui est terminus illius ab oriente haec est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu et familias singulas ²¹fueruntque civitates eius Hiericho et Bethagla et vallis Casis ²²Betharaba et Semaraim et Bethel ²³Avim et Affara et Ofra ²⁴villa Emona et Ofni et Gabee civitates duodecim et villae earum ²⁵Gabaon et Rama et Beroth ²⁶et Mesfe Cafera et Ammosa ²⁷et Recem Iarafel et Tharala ²⁸et Sela Eleph et Iebus quae est Hierusalem Gabaath et Cariath civitates quattuordecim et villae earum haec est possessio filiorum Benjamin iuxta familias suas

19et egressa est sors secunda filiorum Symeon per cognationes suas fuitque hereditas ²eorum in medio possessionis filiorum Iuda Bersabee et Sabee et Molada ³et Asersual Bala et Asem ⁴et Heltholath Bethul Arma ⁵et Seceleg et Bethmarchaboth Asersusa ⁶et Bethlebaoth et Saroen civitates tredecim et villae earum ⁷Ahin et Remmon et Athar et Asan civitates quattuor et villae earum ⁸omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Balaath Berrameth contra australem plagam haec est hereditas filiorum Symeon iuxta cognationes suas ⁹in funiculo et possessione filiorum Iuda quia maior erat et idcirco possederunt filii Symeon in medio hereditatis eorum ¹⁰cecidit quoque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas et factus est terminus possessionis eorum usque Sarith ¹¹ascenditque de mari et Medala ac pervenit in Debbaseth usque ad torrentem qui est contra Iecennam ¹²et revertitur de Sarith contra orientem in fines Ceseleththabor et egreditur ad Dabereh ascenditque contra Iafie ¹³et inde pertransit ad orientalem plagam Getthefer Etthacasin et egreditur in Remmon Ampthar et Noa ¹⁴et circuit ad aquilonem et Nathon suntque egressus eius vallis Iepthahel ¹⁵et Catheth et Nehalal et Semron et Jedala et Bethleem civitates duodecim et villae earum ¹⁶haec est hereditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas urbes et viculi earum ¹⁷Isachar egressa est sors quarta per cognationes suas ¹⁸fuitque eius hereditas Hiezrahel et Chasaloth et Sunem ¹⁹et Afaraim Seon et Anaarath ²⁰et Rabbith et Cesion Abes ²¹et Rameth et Engannim et Enadda et Bethfeser ²²et pervenit terminus usque Thabor et Seesima et Bethsemes eruntque exitus eius Iordanes civitates sedecim et villae earum ²³haec est possessio filiorum Isachar per cognationes suas urbes et viculi earum ²⁴cecidit sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas ²⁵fuitque terminus eorum Alcath et Oali et Beten et Axab ²⁶Elmelech et Amaad et Messal et pervenit usque ad Carmelum maris et Siorlabanath ²⁷ac revertitur contra orientem Bethdagon et pertransit usque Zabulon et vallem Iepthahel contra aquilonem in Bethemech et Neihel egrediturque ad levam Chabul ²⁸et Achran et Roob et Amon et Canae usque ad Sidonem magnam ²⁹revertiturque in Orma usque ad civitatem munitissimam Tyrum et usque Osa eruntque exitus eius in mare de funicu-

lo Acziba ³⁰et Amma et Afec et Roob civitates viginti duae et villae earum ³¹haec est possessio filiorum Aser per cognationes suas urbes et viculi earum ³²filiorum Nephtalim sexta pars cecidit per familias suas ³³et coepit terminus de Heleb et Helon in Sananim et Adami quae est Neceb et Iebnahel usque Lecum et egressus eorum usque ad Iordanem ³⁴revertiturque terminus contra occidentem in Aznoththabor atque inde egreditur in Ucocha et pertransit in Zabulon contra meridiem et in Aser contra occidentem et in Iuda ad Iordanem contra ortum solis ³⁵civitates munitissimae Aseddim Ser et Ammath et Recchath Chenereh ³⁶et Edema et Arama Asor ³⁷et Cedes et Edrai Nasor ³⁸et Ieron et Magdalel Horem et Bethanath et Bethsemes civitates decem et novem et villae earum ³⁹haec est possessio tribus filiorum Nephtali per cognationes suas urbes et viculi earum ⁴⁰tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima ⁴¹et fuit terminus possessionis eius Saraa et Esthaal et Ahirsemer id est civitas Solis ⁴²Selebin et Ahialon et Iethela ⁴³Helon et Themna et Acron ⁴⁴Helthecen et Gebthon et Baalath ⁴⁵Iud et Benebarach et Gethremmon ⁴⁶aquae Hiercon et Arecon cum termino qui respicit Ioppen ⁴⁷et ipso fine concluditur ascenderuntque filii Dan et pugnaverunt contra Lesem ceperuntque eam et percusserunt in ore gladii ac possederunt et habitaverunt in ea vocantes nomen eius Lesemdan ex nomine Dan patris sui ⁴⁸haec est possessio tribus filiorum Dan per cognationes suas urbes et viculi earum ⁴⁹cumque conplesset terram sorte dividere singulis per tribus suas dederunt filii Israhel possessionem Iosue filio Nun in medio sui ⁵⁰iuxta praeceptum Domini urbem quam postulavit Thamnathseraa in monte Ephraim et aedificavit civitatem habitavitque in ea ⁵¹hae sunt possessiones quas sorte diviserunt Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et principes familiarum ac tribuum filiorum Israhel in Silo coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii partitque sunt terram

20et locutus est Dominus ad Iosue dicens loquere filiis Israhel et dic eis ²separate urbes fugitivorum de quibus locutus sum ad vos per manum Mosi ³ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius et possit evadere iram proximi qui ultor est sanguinis ⁴cum ad unam harum confugerit civitatum stabitque ante portam civitatis et loquetur senioribus urbis illius ea quae se conprobent innocentem sicque suscipient eum et dabunt ei locum ad habitandum ⁵cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus non tradent in manus eius quia ignorans percussit proximum eius nec ante biduum triduumve eius probatur inimicus ⁶et habitabit in civitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui et moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore tunc revertetur homicida et ingredietur civitatem et domum suam de qua fugerat ⁷decreveruntque Cedes in Galilea montis Nephtali et Sychem in monte Ephraim et Cariatharbe ipsa est Hebron in monte Iuda ⁸et trans Iordanem contra orientalem plagam Hiericho statuerunt Bosor

quae sita est in campestri solitudine de tribu Ruben et Ramoth in Galaad de tribu Gad et Gaulon in Basan de tribu Manasse⁹ hae civitates constitutae sunt cunctis filiis Israhel et advenis qui habitant inter eos ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset et non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis donec staret ante populum expositurus causam suam

21 accesseruntque principes familiarum Levi ad Eleazar sacerdotem et Iosue filium Num et ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israhel² locutique sunt ad eos in Silo terrae Chanaan atque dixerunt Dominus praecepit per manum Mosi ut darentur nobis urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta³ dederuntque filii Israhel de possessionibus suis iuxta imperium Domini civitates et suburbana earum⁴ egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribubus Iuda et Symeon et Benjamin civitates tredecim⁵ et reliquis filiorum Caath id est Levitis qui superflui erant de tribubus Ephraim et Dan et dimidia tribu Manasse civitates decem⁶ porro filiis Gerson egressa est sors ut acciperent de tribubus Isachar et Aser et Nephtalim dimidiaque tribu Manasse in Basan civitates numero tredecim⁷ et filiis Merari per cognationes suas de tribubus Ruben et Gad et Zabulon urbes duodecim⁸ dederuntque filii Israhel Levitis civitates et suburbana earum sicut praecepit Dominus per manum Mosi singulis sorte tribuentes⁹ de tribubus filiorum Iuda et Symeon dedit Iosue civitates quarum ista sunt nomina¹⁰ filiis Aaron per familias Caath levitici generis prima enim sors illis egressa est¹¹ Cariatharbe patris Enach quae vocatur Hebron in monte Iuda et suburbana eius per circuitum¹² agros vero et villas eius dederat Chaleb filio Iepphone ad possidendum¹³ dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem ac suburbana eius et Lebnam cum suburbanis suis¹⁴ et Iether et Isthimon¹⁵ et Helon Dabir¹⁶ et Ahin et Iethan et Bethsemes cum suburbanis suis civitates novem de tribubus ut dictum est duabus¹⁷ de tribu autem filiorum Benjamin Gabaon et Gabee¹⁸ et Anathoth et Almon cum suburbanis suis civitates quattuor¹⁹ omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis²⁰ reliquis vero per familias filiorum Caath levitici generis haec est data possessio²¹ de tribu Ephraim urbs confugii Sychem cum suburbanis suis in monte Ephraim et Gazer²² et Cepsain et Bethoron cum suburbanis suis civitates quattuor²³ de tribu quoque Dan Elthece et Gebbethon²⁴ et Ahialon et Gethremmon cum suburbanis suis civitates quattuor²⁵ porro de dimidia tribu Manasse Thanaach et Gethremmon cum suburbanis suis civitates duae²⁶ omnes civitates decem et suburbana earum datae sunt filiis Caath inferioris gradus²⁷ filiis quoque Gerson levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitatem Gaulon in Basan et Bosram cum suburbanis suis civitates duas²⁸ porro de tribu Isachar Cesion et Dabereh²⁹ et Iaramoth et Engannim cum suburbanis suis civitates quat-

tuor³⁰ de tribu autem Aser Masal et Abdon³¹ et Elacoth et Roob cum suburbanis suis civitates quattuor³² de tribu quoque Nephtali civitatem confugii Cedec in Galilea et Ammothdor et Charthan cum suburbanis suis civitates tres³³ omnes urbes familiarum Gerson tredecim cum suburbanis suis³⁴ filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon Iechenam et Chartha³⁵ et Damna et Nalol civitates quattuor cum suburbanis suis³⁶ de tribu quoque Ruben ciuitates confugii Bosor in solitudine et Cedson et Misor et Ocho ciuitates quattuor cum suburbanis suis³⁷ et de tribu Gad civitates confugii Ramoth in Galaad et Manaim et Esebon et Iazer civitates quattuor cum suburbanis suis³⁸ omnes urbes filiorum Merari per familias et cognationes suas duodecim³⁹ itaque universae civitates Levitarum in medio possessionis filiorum Israhel fuerunt quadraginta octo⁴⁰ cum suburbanis suis singulae per familias distributae⁴¹ deditque Dominus Israheli omnem terram quam traditurum se patribus eorum iuraverat et possederunt illam atque habitaverunt in ea⁴² dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes nullusque eis hostium resistere ausus est sed cuncti in eorum dicionem redacti sunt⁴³ ne unum quidem verbum quod illis praestaturum se esse promiserat irritum fuit sed rebus expleta sunt omnia

22 eodem tempore vocavit Iosue Rubenitas et Gadditas et dimidiam tribum Manasse² dixitque ad eos fecistis omnia quae vobis praecepit Moses famulus Domini mihi quoque in omnibus oboedistis³ nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque in praesentem diem custodientes imperium Domini Dei vestri⁴ quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem ac pacem sicut pollicitus est revertimini et ite in tabernacula vestra et in terram possessionis quam tradidit vobis Moses famulus Domini trans Iordanem⁵ ita dumtaxat ut custodiatis adtente et opere conpleatis mandatum et legem quam praecepit vobis Moses servus Domini ut diligatis Dominum Deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius et observetis mandata illius adhereatisque ei ac serviatis in omni corde et in omni anima vestra⁶ benedixitque eis Iosue et dimisit eos qui reversi sunt in tabernacula sua⁷ tribui autem Manasse mediae possessionem Moses dederat in Basan et idcirco mediae quae superfuit dedit Iosue sortem inter ceteros fratres suos trans Iordanem ad occidentalem eius plagam cumque dimitteret eos in tabernacula sua et benedixisset illis⁸ dixit ad eos in multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras cum argento et auro aere ac ferro et veste multiplici dividite praedam hostium cum fratribus vestris⁹ reversique sunt et abierunt filii Ruben et filii Gad et dimidia tribus Manasse a filiis Israhel de Silo quae sita est in Chanaan ut intrarent Galaad terram possessionis suae quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Mosi¹⁰ cumque venissent ad tumulos Iordanis in terra Chanaan aedificaverunt iuxta Iordanem altare infinitae magnitudinis¹¹ quod

cum audissent filii Israhel et ad eos certi nuntii detulissent aedificasse filios Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse altare in terra Chanaan super Iordanis tumulos contra filios Israhel ¹²convenerunt omnes in Silo ut ascenderent et dimicarent contra eos ¹³et interim miserunt ad illos in terram Galaad Finees filium Eleazar sacerdotem ¹⁴et decem principes cum eo singulos de tribubus singulis ¹⁵qui venerunt ad filios Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse in terram Galaad dixeruntque ad eos ¹⁶haec mandat omnis populus Domini quae est ista transgressio cur reliquistis Dominum Deum Israhel aedificantes altare sacrilegum et a cultu illius recedentes ¹⁷an parum vobis est quod peccastis in Beelphegor et usque in praesentem diem macula huius sceleris in nobis permanet multique de populo corruerunt ¹⁸et vos hodie reliquistis Dominum et cras in universum Israhel eius ira desaeviet ¹⁹quod si putatis immundam esse terram possessionis vestrae transite ad terram in qua tabernaculum Domini est et habitate inter nos tantum ut a Domino et a nostro consortio non recedatis aedificato altari praeter altare Domini Dei vestri ²⁰nonne Achan filius Zare praeteriit mandatum Domini et super omnem populum Israhel ira eius incubuit et ille erat unus homo atque utinam solus perisset in scelere suo ²¹responderuntque filii Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse principibus legationis Israhel ²²fortissimus Deus Dominus fortissimus Deus Dominus ipse novit et Israhel simul intellet si praevaricationis animo hoc altare construximus non custodiat nos sed puniat in praesenti ²³et si ea mente fecimus ut holocausta et sacrificium et pacificas victimas super eo inponeremus ipse quaerat et iudicet ²⁴et non ea magis cogitatione atque tractatu ut diceremus cras dicent filii vestri filiis nostris quid vobis et Domino Deo Israhel ²⁵terminum posuit Dominus inter nos et vos o filii Ruben et filii Gad Iordanem fluvium et idcirco partem non habetis in Domino et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore Domini putavimus itaque melius ²⁶et diximus extruamus nobis altare non in holocausta neque ad victimas offerendas ²⁷sed in testimonium inter nos et vos et subolem nostram vestramque progeniem ut serviamus Domino et iuris nostri sit offerre holocausta et victimas et pacificas hostias et nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris non est vobis pars in Domino ²⁸quod si voluerint dicere respondebunt eis ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri non in holocausta neque in sacrificium sed in testimonium vestrum ac nostrum ²⁹absit a nobis hoc scelus ut recedamus a Domino et eius vestigia relinquamus extructo altari ad holocausta et sacrificia et victimas offerendas praeter altare Domini Dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius ³⁰quibus auditis Finees sacerdos et principes legationis Israhel qui erant cum eo placati sunt et verba filiorum Ruben et Gad et dimidia tribus Manasse libentissime susceperunt ³¹dixitque Finees filius Eleazari sacerdos ad eos nunc scimus quod nobiscum sit Dominus quoniam alieni estis a praevaricatione hac et liberastis filios

Israhel de manu Domini ³²reversusque est cum principibus a filiis Ruben et Gad de terra Galaad finium Chanaan ad filios Israhel et rettulit eis ³³placuitque sermo cunctis audientibus et laudaverunt Deum filii Israhel et nequaquam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent et delerent terram possessionis eorum ³⁴vocaveruntque filii Ruben et filii Gad altare quod extruxerant Testimonium nostrum quod Dominus ipse sit Deus

23evoluto autem multo tempore postquam pacem Dominus dederat Israheli subiectis in gyro nationibus universis et Iosue iam longevo et persenilis aetatis ²vocavit Iosue omnem Israhel maiioresque natu et principes ac duces et magistros dixitque ad eos ego senui et progressioris aetatis sum ³vosque cernitis omnia quae fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus quomodo pro vobis ipse pugnaverit ⁴et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram ab orientali parte Iordanis usque ad mare Magnum multaeque adhuc supersunt nationes ⁵Dominus Deus vester disperdet eas et auferet a facie vestra et possidebitis terram sicut vobis pollicitus est ⁶tantum confortamini et estote solliciti ut custodiatis cuncta quae scripta sunt in volumine legis Mosi et non declinetis ab eis nec ad dextram nec ad sinistram ⁷ne postquam intraveritis ad gentes quae inter vos futurae sunt iuretis in nomine deorum earum et serviatis eis et adoretis illos ⁸sed adhereatis Domino Deo vestro quod fecistis usque in diem hanc ⁹et tunc auferet Dominus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas et nullus vobis resistere poterit ¹⁰unus e vobis persequetur hostium mille viros quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit sicut pollicitus est ¹¹hoc tantum diligentissime praecavete ut diligatis Dominum Deum vestrum ¹²quod si volueritis gentium harum quae inter vos habitant erroribus adherere et cum eis miscere conubia atque amicitias copulare ¹³iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas delect ante faciem vestram sed sint vobis in foveam ac laqueum et offendiculum ex latere vestro et sudes in oculis vestris donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis ¹⁴en ego hodie ingrediar viam universae terrae et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis quae se Dominus praestaturum nobis esse pollicitus est unum non praeterierit in cassum ¹⁵sicut ergo implevit opere quod promisit et prospera cuncta venerunt sic adducet super vos quicquid malorum comminatus est donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis ¹⁶eo quod praeterieritis pactum Domini Dei vestri quod pepigit vobiscum et servieritis diis alienis et adoraveritis eos cito atque velociter consurget in vos furor Domini et auferemini de terra hac optima quam tradidit vobis

24congregavitque Iosue omnes tribus Israhel in Sychem et vocavit maiores natu ac principes et iudices et magistros steteruntque in conspectu Domini ²et ad populum sic locutus est haec dicit Dominus Deus Israhel trans fluvium

habitaverunt patres vestri ab initio Thare pater Abraham et Nahor servieruntque diis alienis ³tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiae finibus et adduxi eum in terram Chanaan multiplicavique semen eius ⁴et dedi ei Isaac illique rursum dedi Iacob et Esau e quibus Esau dedi montem Seir ad possidendum Iacob vero et filii eius descenderunt in Aegyptum ⁵misique Mosen et Aaron et percussi Aegyptum multis signis atque portentis ⁶eduxique vos et patres vestros de Aegypto et venistis ad mare persecuti que sunt Aegyptii patres vestros cum curribus et equitatu usque ad mare Rubrum ⁷clamaverunt autem ad Dominum filii Israhel qui posuit tenebras inter vos et Aegyptios et adduxit super eos mare et operuit illos viderunt oculi vestri cuncta quae in Aegypto fecerim et habitastis in solitudine multo tempore ⁸et introduxi vos ad terram Amorrei qui habitabat trans Iordanem cumque pugnarent contra vos tradidi eos in manus vestras et possedistis terram eorum atque interfecistis illos ⁹surrexit autem Balac filius Sapphor rex Moab et pugnavit contra Israhel misitque et vocavit Balaam filium Beor ut malediceret vobis ¹⁰et ego nolui audire eum sed e contrario per illum benedixi vobis et liberavi vos de manu eius ¹¹transistisque Iordanem et venistis ad Hiericho pugnaveruntque contra vos viri civitatis eius Amorrei et Ferezeus et Chananeus et Hettheus et Gergeseus et Eveus et Iebuseus et tradidi illos in manus vestras ¹²misique ante vos crabrones et eieci eos de locis suis duos reges Amorreorum non in gladio et arcu tuo ¹³dedique vobis terram in qua non laborastis et urbes quas non aedificastis ut habitaretis in eis vineas et oliveta quae non plantastis ¹⁴nunc ergo timete Dominum et servite ei perfecto corde atque verissimo et auferte deos quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia et in Aegypto ac servite Domino ¹⁵sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis optio vobis datur eligite hodie quod placet cui potissimum servire debeatis utrum diis quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia an diis Amorreorum in quorum terra habitatis ego autem et domus mea serviemus Domino ¹⁶responditque populus et ait absit a nobis ut relinquamus Dominum et serviamus diis alienis ¹⁷Dominus Deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de terra Aegypti de domo servitutis fecitque videntibus nobis signa ingentia et custodivit nos in omni via per quam ambulavimus et in cunctis populis per quos transivimus ¹⁸et eiecit universas gentes Amorreum habitatorem terrae quam nos intravimus serviemus igitur Domino quia ipse est Deus noster ¹⁹dixitque Iosue ad populum non poteritis servire Domino Deus enim sanctus et fortis aemulator est nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis ²⁰si dimiseritis Dominum et servieritis diis alienis convertet se et adfliget vos atque subvertet postquam vobis praestiterit bona ²¹dixitque populus ad Iosue nequaquam ita ut loqueris erit sed Domino serviemus ²²et Iosue ad populum testes inquit vos estis quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei responderuntque testes ²³nunc ergo ait auferte deos alienos de me-

dio vestrum et inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israhel ²⁴dixitque populus ad Iosue Domino Deo nostro serviemus oboedientes praeceptis eius ²⁵percussit igitur Iosue in die illo foedus et proposuit populo praecepta atque iudicia in Sychem ²⁶scripsitque omnia verba haec in volumine legis Dei et tulit lapidem pergrandem posuitque eum subter quercum quae erat in sanctuario Domini ²⁷et dixit ad omnem populum en lapis iste erit vobis in testimonium quod audierit omnia verba Domini quae locutus est vobis ne forte postea negare velitis et mentiri Domino Deo vestro ²⁸dimisitque populum singulos in possessionem suam ²⁹et post haec mortuus est Iosue filius Nun servus Domini centum decem annorum ³⁰sepelieruntque eum in finibus possessionis suae in Thamnathsare quae sita est in monte Ephraim a septentrionali parte montis Gaas ³¹servivitque Israhel Domino cunctis diebus Iosue et seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue et qui noverant omnia opera Domini quae fecerat in Israhel ³²ossa quoque Ioseph quae tulerant filii Israhel de Aegypto sepelierunt in Sychem in parte agri quem emerat Iacob a filiis Emmor patris Sychem centum novellis ovibus et fuit in possessione filiorum Ioseph ³³Eleazar quoque filius Aaron mortuus est et sepelierunt eum in Gaab Finees filii eius quae data est ei in monte Ephraim

Iudicum

1post mortem Iosue consuluerunt filii Israhel Dominum dicentes quis ascendet ante nos contra Chananeum et erit dux belli **2**dixitque Dominus Iudas ascendet ecce tradidi terram in manus eius **3**et ait Iudas Symeoni fratri suo ascende mecum in sorte mea et pugna contra Chananeum ut et ego pergam tecum in sorte tua et abiit cum eo Symeon **4**ascenditque Iudas et tradidit Dominus Chananeum ac Ferezeum in manus eorum et percusserunt in Bezec decem milia virorum **5**inveneruntque Adonibezec in Bezec et pugnaverunt contra eum ac percusserunt Chananeum et Ferezeum **6**fugit autem Adonibezec quem secuti comprehenderunt caesis summitatibus manuum eius ac pedum **7**dixitque Adonibezec septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias sicut feci ita reddidit mihi Deus adduxeruntque eum in Hierusalem et ibi mortuus est **8**obpugnantes ergo filii Iuda Hierusalem ceperunt eam et percusserunt in ore gladii tradentes cunctam incendio civitatem **9**et postea descendentes pugnaverunt contra Chananeum qui habitabat in montanis et ad meridiem et in campestribus **10**pergensque Iudas contra Chananeum qui habitabat in Hebron cui nomen fuit antiquitus Cariatharbe percussit Sissai et Ahiman et Tholmai **11**atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir cuius nomen vetus erat Cariathsepher id est civitas Litterarum **12**dixitque Chaleb qui percussit Cariathsepher et vastaverit eam dabo ei Axam filiam meam uxorem **13**cumque cepisset eam Othonihel filius Cenez frater Chaleb minor dedit ei filiam suam coniugem **14**quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum quae cum suspirasset sedens asino dixit ei Chaleb quid habes **15**at illa respondit da mihi benedictionem quia terram arentem dedisti mihi da et inriguum aquis dedit ergo ei Chaleb inriguum superius et inriguum inferius **16**filii autem Cinei cognati Mosi ascenderunt de civitate Palmarum cum filiis Iuda in desertum sortis eius quod est ad meridiem Arad et habitaverunt cum eo **17**abiit autem Iudas cum Symeone fratre suo et percusserunt simul Chananeum qui habitabat in Sephath et interfecerunt eum vocatumque est nomen urbis Horma id est anathema **18**cepitque Iudas Gazam cum finibus suis et Ascalonem atque Accaron cum terminis suis **19**fuitque Dominus cum Iuda et montana possedit nec potuit delere habitatores val-

lis quia falcatis curribus abundabant **20**dederuntque Chaleb Hebron sicut dixerat Moses qui delevit ex ea tres filios Enach **21**Iebuseum autem habitatorem Hierusalem non delevit filii Benjamin habitavitque Iebuseus cum filiis Benjamin in Hierusalem usque in praesentem diem **22**domus quoque Ioseph ascendit in Bethel fuitque Dominus cum eis **23**nam cum obsiderent urbem quae prius Luza vocabatur **24**viderunt hominem egredientem de civitate dixeruntque ad eum ostende nobis introitum civitatis et faciemus tecum misericordiam **25**qui cum ostendisset eis percusserunt urbem in ore gladii hominem autem illum et omnem cognationem eius dimiserunt **26**qui dimissus abiit in terram Etthim et aedificavit ibi civitatem vocavitque eam Luzam quae ita appellatur usque in praesentem diem **27**Manasses quoque non delevit Bethsan et Thanach cum viculis suis et habitatores Dor et Ieblaam et Mageddo cum viculis suis coepitque Chananeus habitare cum eis **28**postquam autem confortatus est Israhel fecit eos tributarios et delere noluit **29**Ephraim etiam non interfecit Chananeum qui habitabat in Gazer sed habitavit cum eo **30**Zabulon non delevit habitatores Cetron et Naalon sed habitavit Chananeus in medio eius factusque est ei tributarius **31**Aser quoque non delevit habitatores Achcho et Sidonis Alab et Achazib et Alba et Afec et Roob **32**habitavitque in medio Chananei habitatoris illius terrae nec interfecit eum **33**Nepthali non delevit habitatores Bethsemes et Bethanath et habitavit inter Chananeum habitatorem terrae fueruntque ei Bethsemitae et Bethanitae tributarii **34**artavitque Amorreu filios Dan in monte nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent **35**habitavitque in monte Hares quod interpretatur testaceo in Ahilon et Salabim et adgravata est manus domus Ioseph factusque est ei tributarius **36**fuit autem terminus Amorrei ab ascensu Scorpionis Petra et superiora loca

2ascenditque angelus Domini de Galgal ad locum Flentium et ait eduxi vos de Aegypto et introduxi in terram pro qua iuravi patribus vestris et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum **2**ita dumtaxat ut non feriretis foedus cum habitatoribus terrae huius et aras eorum subverteretis et nolulistis audire vocem meam cur hoc fecistis **3**quam ob rem nolui delere eos a facie vestra ut habeatis hostes et dii eorum sint vobis in ruinam **4**cumque loqueretur angelus Domini verba

haec ad omnes filios Israhel elevaverunt vocem suam et flevērunt ⁵et vocatum est nomen loci illius Flentium sive Lacrimarum immolaveruntque ibi hostias Domino ⁶dimisit ergo Iosue populum et abierunt filii Israhel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam ⁷servieruntque Domino cunctis diebus eius et seniorum qui longo post eum vixerunt tempore et noverant omnia opera Domini quae fecerat cum Israhel ⁸mortuus est autem Iosue filius Nun famulus Domini centum et decem annorum ⁹et sepelierunt eum in finibus possessionis suae in Thamathsare in monte Ephraim a septentrionali plaga montis Gaas ¹⁰omnisque illa generatio congregata est ad patres suos et surrexerunt alii qui non noverant Dominum et opera quae fecerat cum Israhel ¹¹feceruntque filii Israhel malum in conspectu Domini et servierunt Baalim ¹²ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra Aegypti et secuti sunt deos alienos deos quoque populorum qui habitabant in circuitu eorum et adoraverunt eos et ad iracundiam concitaverunt Dominum ¹³dimittentes eum et servientes Baal et Astharoth ¹⁴iratusque Dominus contra Israhel tradidit eos in manibus diripientium qui ceperunt eos et vendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere adversariis suis ¹⁵sed quocumque pergere voluissent manus Domini erat super eos sicut locutus est et iuravit eis et vehementer adflicti sunt ¹⁶suscitavitque Dominus iudices qui liberarent eos de vastantium manibus sed nec illos audire voluerunt ¹⁷fornicantes cum diis alienis et adorantes eos cito deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum et audientes mandata Domini omnia fecere contraria ¹⁸cumque Dominus iudices suscicaret in diebus eorum flectebatur misericordia et audiebat adflictorum gemitus et liberabat eos de caede vastantium ¹⁹postquam autem mortuus esset iudex revertebantur et multo maiora faciebant quam fecerant patres sui sequentes deos alienos et servientes eis et adorantes illos non dimiserunt adventiones suas et viam durissimam per quam ambulare consueverant ²⁰iratusque est furor Domini in Israhel et ait quia irritum fecit gens ista pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum et vocem meam audire contempsit ²¹et ego non delebo gentes quas dimisit Iosue et mortuus est ²²ut in ipsis experiar Israhel utrum custodiant viam Domini et ambulent in ea sicut custodierunt patres eorum an non ²³dimisit ergo Dominus omnes has nationes et cito subvertere noluit nec tradidit in manibus Iosue

3hae sunt gentes quas Dominus dereliquit ut erudiret in eis Israhel et omnes qui non noverant bella Chananeorum ²et postea discerent filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem proeliandi ³quinque satrapas Philistinorum omnemque Chananeum et Sidonium atque Eveum qui habitabat in monte Libano de monte Baalhermon usque ad introitum Emath ⁴dimisitque eos ut in ipsis experiretur Israhel utrum audiret mandata Domini quae praeceperat patribus eorum per manum Mosi an non

⁵itaque filii Israhel habitaverunt in medio Chananei et Hethi et Amorrei et Ferezei et Evei et Iebusei ⁶et duxerunt uxores filias eorum ipsique filias suas eorum filiis tradiderunt et servierunt diis eorum ⁷feceruntque malum in conspectu Domini et oblii sunt Dei sui servientes Baalim et Astharoth ⁸iratusque Dominus contra Israhel tradidit eos in manus Chusanrasathaim regis Mesopotamiae servieruntque ei octo annis ⁹et clamaverunt ad Dominum qui suscitavit eis salvatorem et liberavit eos Othonihel videlicet filium Cenez fratrem Chaleb minorem ¹⁰fuitque in eo spiritus Domini et iudicavit Israhel egressusque est ad pugnam et tradidit Dominus in manu eius Chusanrasathaim regem Syriae et oppressit eum ¹¹quievitque terra quadraginta annis et mortuus est Othonihel filius Cenez ¹²addiderunt autem filii Israhel facere malum in conspectu Domini qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab quia fecerunt malum in conspectu eius ¹³et copulavit ei filios Ammon et Amalech abiitque et percussit Israhel atque possedit urbem Palmarum ¹⁴servieruntque filii Israhel Eglon regi Moab decem et octo annis ¹⁵et postea clamaverunt ad Dominum qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Ahoth filium Gera filii Iemini qui utraque manu utebatur pro dextera miseruntque filii Israhel per illum munera Eglon regi Moab ¹⁶qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palmae manus et accinctus est eo subter sagum in dextro femore ¹⁷obtulitque munera Eglon regi Moab erat autem Eglon crassus nimis ¹⁸cumque obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant ¹⁹et reversus de Galgalis ubi erant idola dixit ad regem verbum secretum habeo ad te o rex et ille imperavit silentium egressisque omnibus qui circa eum erant ²⁰ingressus est Ahoth ad eum sedebat autem in aestivo cenaculo solus dixitque verbum Dei habeo ad te qui statim surrexit de throno ²¹extenditque Ahoth manum sinistram et tulit sicam de dextro femore suo infixitque eam in ventre eius ²²tam valide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere ac pinguis adipe stringeretur nec eduxit gladium sed ita ut percusserat reliquit in corpore statimque per secreta naturae alvi stercora proruperunt ²³Ahoth autem clausis diligentissime ostiis cenaculi et obfirmatis sera ²⁴per posticam egressus est servique regis ingressi viderunt clausas fores cenaculi atque dixerunt forsitan purgat alvum in aestivo cubiculo ²⁵expectantesque diu donec erubescerent et videntes quod nullus aperiret tulerunt clavem et aperientes invenerunt dominum suum iacentem in terra mortuum ²⁶Ahoth autem dum illi turbarentur effugit et pertransiit locum Idolorum unde reversus fuerat venitque in Seirath ²⁷et statim insonuit bucina in monte Ephraim descenderuntque cum eo filii Israhel ipso in fronte gradiente ²⁸qui dixit ad eos sequimini me tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras descenderuntque post eum et occupaverunt vada Iordanis quae transmittunt in Moab et non dimiserunt transire quemquam ²⁹sed percusserunt Moabitas in tempore illo circiter decem milia omnes robustos et for-

tes viros nullus eorum evadere potuit ³⁰humiliatusque est Moab die illo sub manu Israhel et quievit terra octoginta annis ³¹post hunc fuit Samgar filius Anath qui percussit de Philisthim sescentos viros vomere et ipse quoque defendit Israhel

4addideruntque filii Israhel facere malum in conspectu Domini post mortem Ahoth ²et tradidit illos Dominus in manu Iabin regis Chanaan qui regnavit in Asor habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram ipse autem habitabat in Aroseth gentium ³clamaveruntque filii Israhel ad Dominum nongentos enim habebat falcatos currus et per viginti annos vehementer opprimerat eos ⁴erat autem Debhora prophetis uxor Lapidoth quae iudicabat populum in illo tempore ⁵et sedebat sub palma quae nomine illius vocabatur inter Rama et Bethel in monte Ephraim ascendebantque ad eam filii Israhel in omne iudicium ⁶quae misit et vocavit Barac filium Abinoem de Cedus Nephtalim dixitque ad eum praecepit tibi Dominus Deus Israhel vade et duc exercitum in montem Thabor tollesque tecum decem milia pugnatorum de filiis Nephtalim et de filiis Zabulon ⁷ego autem ducam ad te in loco torrentis Cison Sisaram principem exercitus Iabin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam eos in manu tua ⁸dixitque ad eam Barac si venis mecum vadam si nolueris venire non pergam ⁹quae dixit ad eum ibo quidem tecum sed in hac vice tibi victoria non reputabitur quia in manu mulieris tradetur Sisara surrexit itaque Debhora et perrexit cum Barac in Cedus ¹⁰qui accitis Zabulon et Nephtalim ascendit cum decem milibus pugnatorum habens Debboram in comitatu suo ¹¹Aber autem Cineus recesserat quondam a ceteris Cineis fratribus suis filiis Obab cognati Mosi et tetenderat tabernacula usque ad vallem quae vocatur Sennim et erat iuxta Cedus ¹²nuntiatumque est Sisarae quod ascendisset Barac filius Abinoem in montem Thabor ¹³et congregavit nongentos falcatos currus omnemque exercitum de Aroseth gentium ad torrentem Cison ¹⁴dixitque Debhora ad Barac surge haec est enim dies in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas en ipse ductor est tuus descendit itaque Barac de monte Thabor et decem milia pugnatorum cum eo ¹⁵perterritusque Dominus Sisaram et omnes currus eius universamque multitudinem in ore gladii ad conspectum Barac in tantum ut Sisara de curru desiliens pedibus fugeret ¹⁶et Barac persequeretur fugientes currus et exercitum usque ad Aroseth gentium et omnis hostium multitudo usque ad internicionem caderet ¹⁷Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Aber Cinei erat enim pax inter Iabin regem Asor et domum Aber Cinei ¹⁸egressa igitur Iahel in occursum Sisarae dixit ad eum intra ad me domine mi intra ne timeas qui ingressus tabernaculum eius et opertus ab ea pallio ¹⁹dixit ad eam da mihi obsecro paululum aquae quia valde sitio quae aperuit utrem lactis et dedit ei bibere et operuit illum ²⁰dixitque Sisara ad eam sta ante ostium tabernaculi et cum venerit aliquis inter-

rogans te et dicens numquid hic est aliquis respondebis nullus est ²¹tulit itaque Iahel uxor Aber clavum tabernaculi adsumens pariter malleum et ingressa abscondite et cum silentio posuit supra tempus capitis eius clavum percussumque malleo defixit in cerebrum usque ad terram qui soporem morti socians defecit et mortuus est ²²et ecce Barac sequens Sisaram veniebat egressaque Iahel in occursum eius dixit ei veni et ostendam tibi virum quem quaeris qui cum intrasset ad eam vidit Sisaram iacentem mortuum et clavum infixum in tempore eius ²³humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israhel ²⁴qui crescebant cotidie et forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan donec delerent eum

5cecineruntque Debhora et Barac filius Abinoem in die illo dicentes ²qui sponte obtulistis de Israhel animas vestras ad periculum benedicite Domino ³audite reges percipite auribus principes ego sum ego sum quae Domino canam psallam Domino Deo Israhel ⁴Domine cum exires de Seir et transires per regiones Edom terra mota est caelique ac nubes stillaverunt aquis ⁵montes fluxerunt a facie Domini et Sinai a facie Domini Dei Israhel ⁶in diebus Samgar filii Anath in diebus Iahel quieverunt semitae et qui ingrediebantur per eas ambulaverunt per calles devios ⁷cessaverunt fortes in Israhel et quieverunt donec surgeret Debhora surgeret mater in Israhel ⁸nova bella elegit Dominus et portas hostium ipse subvertit clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta milibus Israhel ⁹cor meum diligit principes Israhel qui propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite Domino ¹⁰qui ascenditis super nitentes asinos et sedetis in iudicio et ambulatis in via loquimini ¹¹ubi conlisi sunt currus et hostium est suffocatus exercitus ibi narrentur iustitiae Domini et clementia in fortes Israhel tunc descendit populus Domini ad portas et obtinuit principatum ¹²surge surge Debhora surge surge et loquere canticum surge Barac et adprehende captivos tuos fili Abinoem ¹³salvatae sunt reliquiae populi Dominus in fortibus dimicavit ¹⁴ex Ephraim delevit eos in Amalech et post eum ex Benjamin in populos tuos o Amalech de Machir principes descenderunt et de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum ¹⁵duces Isachar fuere cum Debhora et Barac vestigia sunt secuti qui quasi in praeceptis ac baratrum se discrimini dedit diviso contra se Ruben magnanimatorum repperta contentio est ¹⁶quare habitas inter duos terminos ut audias sibilos gregum diviso contra se Ruben magnanimatorum repperta contentio est ¹⁷Galaad trans Iordanem quiescebat et Dan vacabat navibus Aser habitabat in litore maris et in portibus morabatur ¹⁸Zabulon vero et Nephtalim obtulerunt animas suas morti in regione Merome ¹⁹venerunt reges et pugnaverunt pugnaverunt reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo et tamen nihil tulere praedantes ²⁰de caelo dimicatum est contra eos stellae manentes in ordine et cursu suo adversum Sisaram pugnaverunt ²¹torrens Cison traxit cadavera eorum

torrens Cadumim torrens Cison conculca anima mea robustos ²²ungulae equorum ceciderunt fugientibus impetu et per praecepta ruentibus fortissimis hostium ²³maledicite terrae Meroz dixit angelus Domini maledicite habitatoribus eius quia non venerunt ad auxilium Domini in adiutorium fortissimorum eius ²⁴benedicta inter mulieres Iahel uxor Aber Cinei benedicatur in tabernaculo suo ²⁵aquam petenti lac dedit et in fiala principum obtulit butyrum ²⁶sinistram manum misit ad clavum et dexteram ad fabricorum malleos percussitque Sisaram quaerens in capite vulneri locum et tempus valide perforans ²⁷inter pedes eius ruit defecit et mortuus est ante pedes illiusolvebatur et iacebat exanimis et miserabilis ²⁸per fenestram prospiciens ululabat mater eius et de cenaculo loquebatur cur moratur regredi currus eius quare tardaverunt pedes quadrigarum illius ²⁹una sapientior ceteris uxoribus eius haec socruiverba respondit ³⁰forsitan nunc dividit spolia et pulcherrima feminarum eligitur ei vestes diversorum colorum Sisarae traduntur in praedam et supellex varia ad ornanda colla congeritur ³¹sic pereant omnes inimici tui Domine qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent ³²quievitque terra per quadraginta annos

6fecerunt autem filii Israhel malum in conspectu Domini qui tradidit eos in manu Madian septem annis ²et oppressi sunt valde ab eis feceruntque sibi antra et speluncas in montibus et munitissima ad repugnandum loca ³cumque sevisset Israhel ascendebat Madian et Amalech et ceteri orientalium nationum ⁴et apud eos figentes tentoria sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazae nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israhel non oves non boves non asinos ⁵ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis et instar lucustarum universa complebant innumera multitudo hominum et camelorum quicquid tetigerant devastantes ⁶humiliatusque est Israhel valde in conspectu Madian ⁷et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas ⁸qui misit ad eos virum prophetam et locutus est haec dicit Dominus Deus Israhel ego vos feci conscendere de Aegypto et eduxi de domo servitutis ⁹et liberavi de manu Aegyptiorum et omnium inimicorum qui adfligebant vos eiecique eos ad introitum vestrum et tradidi vobis terram eorum ¹⁰et dixi ego Dominus Deus vester ne timeatis deos Amorreorum in quorum terra habitatis et noluitis audire vocem meam ¹¹venit autem angelus Domini et sedit sub quercu quae erat in Ephra et pertinebat ad Ioas patrem familiae Ezri cumque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torculari ut fugeret Madian ¹²apparuit ei et ait Dominus tecum virorum fortissime ¹³dixitque ei Gedeon obsecro Domine si Dominus nobiscum est cur adprehenderunt nos haec omnia ubi sunt mirabilia eius quae narraverunt patres nostri atque dixerunt de Aegypto eduxit nos Dominus nunc autem dereliquit nos et tradidit in manibus Madian ¹⁴respexitque ad eum Dominus et ait vade in hac fortitu-

dine tua et liberabis Israhel de manu Madian scito quod miserim te ¹⁵qui respondens ait obsecro Domine mi in quo liberabo Israhel ecce familia mea infima est in Manasse et ego minimus in domo patris mei ¹⁶dixitque ei Dominus ego ero tecum et percuties Madian quasi unum virum ¹⁷et ille si inveni inquit gratiam coram te da mihi signum quod tu sis qui loquaris ad me ¹⁸ne recedas hinc donec revertar ad te portans sacrificium et offerens tibi qui respondit ego praestolabor adventum tuum ¹⁹ingressus est itaque Gedeon et coxit hedum et de farinae modio azymos panes carnesque ponens in canistro et ius carniarum mittens in ollam tulit omnia sub quercum et obtulit ei ²⁰cui dixit angelus Domini tolle carnes et panes azymos et pone super petram illam et ius desuper funde cumque fecisset ita ²¹extendit angelus Domini summitatem virgae quam tenebat in manu et tetigit carnes et azymos panes ascenditque ignis de petra et carnes azymosque consumpsit angelus autem Domini evanuit ex oculis eius ²²vidensque Gedeon quod esset angelus Domini ait heu mihi Domine Deus quia vidi angelum Domini facie ad faciem ²³dixitque ei Dominus pax tecum ne timeas non morieris ²⁴aedificavit ergo ibi Gedeon altare Domino vocavitque illud Domini pax usque in praesentem diem cum adhuc esset in Ephra quae est familiae Ezri ²⁵nocte illa dixit Dominus ad eum tolle taurum patris tui et alterum taurum annorum septem destruesque aram Baal quae est patris tui et nemus quod circa aram est succide ²⁶et aedificabis altare Domino Deo tuo in summitate petrae huius super quam sacrificium ante posuisti tollesque taurum secundum et offeres holocaustum super lignorum struem quae de nemore succideris ²⁷adsumptis igitur Gedeon decem viris de servis suis fecit sicut praeceperat Dominus timens autem domum patris sui et homines illius civitatis per diem facere noluit sed omnia nocte complevit ²⁸cumque surrexissent viri oppidi eius mane viderunt destructam aram Baal lucumque succisum et taurum alterum inpositum super altare quod tunc aedificatum erat ²⁹dixeruntque ad invicem quis hoc fecit cumque perquirerent auctorem facti dictum est Gedeon filius Ioas fecit haec omnia ³⁰et dixerunt ad Ioas produc filium tuum ut moriatur quia destruxit aram Baal et succidit nemus ³¹quibus ille respondit numquid ultores estis Baal et pugnatis pro eo qui adversarius eius est moriatur antequam lux crastina veniat si deus est vindicet se de eo qui suffodit aram eius ³²ex illo die vocatus est Gedeon Hierobbaal eo quod dixisset Ioas ulciscatur se de eo Baal qui suffodit altare eius ³³igitur omnis Madian et Amalech et orientales populi congregati sunt simul et transeuntes Iordanem castrametati sunt in valle Iezrahel ³⁴spiritus autem Domini induit Gedeon qui clangens bucina convocavit domum Abiezer ut sequeretur ³⁵misitque nuntios in universum Manassen qui et ipse secutus est eum et alios nuntios in Aser et Zabulon et Nephthalim qui occurrerunt ei ³⁶dixitque Gedeon ad Dominum si salvum facis per manum meam Israhel sicut locutus es ³⁷ponam vellus hoc lanae in area si ros in solo

vellere fuerit et in omni terra siccitas sciam quod per manum meam sicut locutus es liberabis Israel ³⁸factumque est ita et de nocte consurgens expresso vellere concam rore conplevit ³⁹dixitque rursus ad Dominum ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel temptavero signum quaerens in vellere oro ut solum vellus siccum sit et omnis terra rore madens ⁴⁰fecitque Dominus nocte illa ut postulaverat et fuit siccitas in solo vellere et ros in omni terra

7igitur Hierobbaal qui est et Gedeon de nocte consurgens et omnis populus cum eo venit ad fontem qui vocatur Arad erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis Excelsi ²dixitque Dominus ad Gedeon multus tecum est populus nec tradetur Madian in manus eius ne glorietur contra me Israel et dicat meis viribus liberatus sum ³loquere ad populum et cunctis audientibus praedica qui formidolosus et timidus est revertatur recesseruntque de monte Galaad et reversa sunt ex populo viginti duo milia virorum et tantum decem milia remanserunt ⁴dixitque Dominus ad Gedeon adhuc populus multus est duc eos ad aquas et ibi probabo illos et de quo dixero tibi ut tecum vadat ipse pergat quem ire prohibuero revertatur ⁵cumque descendisset populus ad aquas dixit Dominus ad Gedeon qui lingua lambuerint aquas sicut solent canes lambere separabis eos seorsum qui autem curvatis genibus biberint in altera parte erunt ⁶fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proiciente aquas lambuerant trecenti viri omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat ⁷et ait Dominus ad Gedeon in trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos et tradam Madian in manu tua omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum ⁸sumptis itaque pro numero cibariis et tubis omnem reliquam multitudinem abire praecepit ad tabernacula sua et ipse cum trecentis viris se certamini dedit castra autem Madian erant subter in valle ⁹eadem nocte dixit Dominus ad eum surge et descende in castra quia tradidi eos in manu tua ¹⁰sin autem solus ire formidas descendat tecum Phara puer tuus ¹¹et cum audieris quid loquantur tunc confortabuntur manus tuae et securior ad hostium castra descendes descendit ergo ipse et Phara puer eius in partem castrorum ubi erant armatorum vigiliae ¹²Madian autem et Amalech et omnes orientales populi fusi iacebant in valle ut lucustarum multitudo cameli quoque innumerabiles erant sicut harena quae iacet in litoribus maris ¹³cumque venisset Gedeon narrabat aliquis somnium proximo suo et in hunc modum referebat quod viderat vidi somnium et videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi et in Madian castra descendere cumque pervenisset ad tabernaculum percussit illud atque subvertit et terrae funditus coaequavit ¹⁴respondit is cui loquebatur non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israelitae tradidit Deus in manu eius Madian et omnia castra eius ¹⁵cumque audisset Gedeon somnium et interpretationem eius adoravit et reversus ad castra Israel ait surgite tradidit enim Domi-

nus in manus nostras castra Madian ¹⁶divisitque trecentos viros in tres partes et dedit tubas in manibus eorum lagoenasque vacuas ac lampadas in medio lagoenarum ¹⁷et dixit ad eos quod me facere videritis hoc facite ingrediar partem castrorum et quod fecero sectamini ¹⁸quando personaverit tuba in manu mea vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate Domino et Gedeoni ¹⁹ingressusque est Gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in parte castrorum incipientibus vigiliis noctis mediae et custodibus suscitatis coeperunt bucinis clangere et conplodere inter se lagoenas ²⁰cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis et hydrias confregissent tenuerunt sinistris manibus lampadas et dextris sonantes tubas clamaveruntque gladius Domini et Gedeonis ²¹stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes ululantesque fugerunt ²²et nihilominus insistebant trecenti viri bucinis personantes imisitque Dominus gladium in omnibus castris et mutua se caede truncabant ²³fugientes usque Bethseta et crepidinem Abelmeula in Tebbath conclamantes autem viri Israel de Nepthali et Aser et omni Manasse persequabantur Madian ²⁴misitque Gedeon nuntios in omnem montem Ephraim dicens descendite in occursum Madian et occupate aquas usque Bethbera atque Iordanem clamavitque omnis Ephraim et praeoccupavit aquas atque Iordanem usque Bethbera ²⁵adprehensosque duos viros Madian Oreb et Zeb interfecit Oreb in petra Oreb Zeb vero in torculari Zeb et persecuti sunt Madian capita Oreb et Zeb portantes ad Gedeon trans fluentia Iordanis

8dixeruntque ad eum viri Ephraim quid est hoc quod facere voluisti ut non nos vocares cum ad pugnam pergeres contra Madian iurgantes fortiter et prope vim inferentes ²quibus ille respondit quid enim tale facere potui quale vos fecistis nonne melior est racemus Ephraim vindemiis Abiezer ³in manus vestras tradidit Dominus principes Madian Oreb et Zeb quid tale facere potui quale vos fecistis quod cum locutus esset requievit spiritus eorum quo tuebantur contra eum ⁴cumque venisset Gedeon ad Iordanem transivit eum cum trecentis viris qui secum erant et prae lassitudine fugientes persequi non poterant ⁵dixitque ad viros Soccoth date obsecro panes populo qui mecum est quia valde defecerunt ut possimus persequi Zebee et Salmana reges Madian ⁶responderunt principes Soccoth forsitan palmae manuum Zebee et Salmana in manu tua sunt et idcirco postulas ut demus exercitui tuo panes ⁷quibus ille ait cum ergo tradiderit Dominus Zebee et Salmana in manus meas conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti ⁸et inde conscendens venit in Phanuhel locutusque est ad viros eius loci similia cui et illi responderunt sicut responderant viri Soccoth ⁹dixit itaque et eis cum reversus fuero victor in pace destruam turrem hanc ¹⁰Zebee autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu suo quindecim milia enim viri remanserant ex omnibus turmis

orientalium populorum caesis centum viginti milibus bellatorum et educentium gladium ¹¹ascendensque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur ad orientalem partem Nobee et Iecbaa percussit castra hostium qui securi erant et nihil adversi suspicabantur ¹²fugeruntque Zebee et Salmana quos persequens Gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum ¹³revertensque de bello ante solis ortum ¹⁴adprehendit puerum de viris Soccoth interrogavitque eum nomina principum et seniorum Soccoth et descripsit septuaginta septem viros ¹⁵venitque ad Soccoth et dixit eis en Zebee et Salmana super quibus exprobrastis mihi dicentes forsitan manus Zebee et Salmana in manibus tuis sunt et idcirco postulas ut demus viris qui lassi sunt et defecerunt panes ¹⁶tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos et contrivit cum eis atque comminuit viros Soccoth ¹⁷turrem quoque Phanuhel subvertit occisis habitatoribus civitatis ¹⁸dixitque ad Zebee et Salmana quales fuerunt viri quos occidistis in Thabor qui responderunt similes tui et unus ex eis quasi filius regis ¹⁹quibus ille ait fratres mei fuerunt filii matris meae vivit Dominus si servassetis eos non vos occiderem ²⁰dixitque Ietther primogenito suo surge et interfice eos qui non eduxit gladium timebat enim quia adhuc puer erat ²¹dixeruntque Zebee et Salmana tu surge et inrue in nos quia iuxta aetatem robur est hominis surrexit Gedeon et interfecit Zebee et Salmana et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent ²²dixeruntque omnes viri Israhel ad Gedeon dominare nostri tu et filius tuus et filius filii tui quia liberasti nos de manu Madian ²³quibus ille ait non dominabor vestri nec dominabitur in vos filius meus sed dominabitur Dominus ²⁴dixitque ad eos unam petitionem postulo a vobis date mihi inaures ex praeda vestra inaures enim aureas Ismahelitae habere consuerant ²⁵qui responderunt libentissime dabimus expandentesque super terram pallium proiecerunt in eo inaures de praeda ²⁶et fuit pondus postularum inaurium mille septingenti auri sicli absque ornamentis et monilibus et veste purpurea quibus Madian reges uti soliti erant et praeter torques aureos camelorum ²⁷fecitque ex eo Gedeon ephod et posuit illud in civitate sua Ephra fornicatusque est omnis Israhel in eo et factum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam ²⁸humiliatus est autem Madian coram filiis Israhel nec potuerunt ultra elevare cervices sed quievit terra per quadraginta annos quibus praefuit Gedeon ²⁹abiit itaque Hierobbaal filius Ioas et habitavit in domo sua ³⁰habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius eo quod plures haberet uxores ³¹concupina autem illius quam habebat in Sychem genuit ei filium nomine Abimelech ³²mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona et sepultus in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri ³³postquam autem mortuus est Gedeon aversi sunt filii Israhel et fornicati cum Baalim percusseruntque cum Baal foedus ut esset eis in deum ³⁴nec recordati sunt Domini Dei sui qui eruit eos de manu omnium inimicorum suorum per circuitum ³⁵nec fecerunt

misericordiam cum domo Hierobbaal Gedeon iuxta omnia bona quae fecerat Israheli

9abiit autem Abimelech filius Hierobbaal in Sychem ad fratres matris suae et locutus est ad eos et ad omnem congregationem domus patris matris suae dicens ²loquimini ad omnes viros Sychem quid vobis est melius ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Hierobbaal an ut domineur vobis unus vir simulque considerate quia os vestrum et caro vestra sum ³locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sychem universos sermones istos et inclinaverunt cor eorum post Abimelech dicentes frater noster est ⁴dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalbrith qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos secutique sunt eum ⁵et venit in domum patris sui Ephra et occidit fratres suos filios Hierobbaal septuaginta viros super lapidem unum remansitque Ioatham filius Hierobbaal minimus et absconditus est ⁶congregati sunt autem omnes viri Sychem et universae familiae urbis Mello abieruntque et constituerunt regem Abimelech iuxta quercum quae stabat in Sychem ⁷quod cum nuntiatum esset Ioatham ivit et stetit in vertice montis Garizim elevataque voce clamavit et dixit audite me viri Sychem ita audiat vos Deus ⁸ierunt ligna ut unguerent super se regem dixeruntque olivae impera nobis ⁹quae respondit numquid possum deserere pinguedinem meam qua et dii utuntur et homines et venire ut inter ligna promovear ¹⁰dixeruntque ligna ad arborem ficum veni et super nos regnum accipe ¹¹quae respondit eis numquid possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos et ire ut inter cetera ligna commovear ¹²locuta sunt quoque ligna ad vitem veni et impera nobis ¹³quae respondit numquid possum deserere vinum meum quod laetificat Deum et homines et inter ligna cetera commoveri ¹⁴dixeruntque omnia ligna ad ramnum veni et impera super nos ¹⁵quae respondit eis si vere me regem vobis constituitis venite et sub mea umbra requiescite sin autem non vultis egrediatur ignis de ramno et devoret cedros Libani ¹⁶nunc igitur si recte et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech et bene egistis cum Hierobbaal et cum domo eius et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis ¹⁷et animam suam dedit periculis ut erueret vos de manu Madian ¹⁸qui nunc surrexistis contra domum patris mei et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem et constituistis regem Abimelech filium ancillae eius super habitatores Sychem eo quod frater vester sit ¹⁹si ergo recte et absque vitio egistis cum Hierobbaal et domo eius hodie laetamini in Abimelech et ille laetetur in vobis ²⁰sin autem perverse egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores Sychem et oppidum Mello egrediatque ignis de viris Sychem et de oppido Mello et devoret Abimelech ²¹quae cum dixisset fugit et abiit in Bera habitavitque ibi metu Abimelech fratris sui ²²regnavit itaque Abimelech super Israhel tribus annis ²³misitque Deus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sychem qui coe-

perunt eum detestari ²⁴et scelus interfectionis septuaginta filiorum Hierobbaal et effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum et in ceteros Sycimarum principes qui eum adiuverant ²⁵posueruntque insidias adversum eum in montium summitate et dum illius praestolantur adventum exercebant latrocinia agentes praedas de praetereuntibus nuntiatumque est Abimelech ²⁶venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis et transivit in Sycimam ad cuius adventum erecti habitatores Sychem ²⁷egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui et inter epulas et pocula maledicebant Abimelech ²⁸clamante Gaal filio Obed quis est Abimelech et quae est Sychem ut serviamus ei numquid non est filius Hierobbaal et constituit principem Zebul servum suum super viros Emmor patris Sychem cur igitur servimus ei ²⁹utinam daret aliquis populum istum sub manu mea ut auferrem de medio Abimelech dictumque est Abimelech congrega exercitus multitudinem et veni ³⁰Zebul enim princeps civitatis auditis sermonibus Gaal filii Obed iratus est valde ³¹et misit clam ad Abimelech nuntios dicens ecce Gaal filius Obed venit in Sycimam cum fratribus suis et obpugnat adversum te civitatem ³²surge itaque nocte cum populo qui tecum est et latita in agro ³³et primo mane oriente sole inrue super civitatem illo autem egrediente adversum te cum populo suo fac ei quod potueris ³⁴surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte et tetendit insidias iuxta Sycimam in quattuor locis ³⁵egressusque est Gaal filius Obed et stetit in introitu portae civitatis surrexit autem Abimelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco ³⁶cumque vidisset populum Gaal dixit ad Zebul ecce de montibus multitudo descendit cui ille respondit umbras montium vides quasi hominum capita et hoc errore deciperis ³⁷rursumque Gaal ait ecce populus de umbilico terrae descendit et unus cuneus venit per viam quae respicit quercum ³⁸cui dixit Zebul ubi est nunc os tuum quo loquebaris quis est Abimelech ut serviamus ei nonne iste est populus quem despiciebas egredere et pugna contra eum ³⁹abiit ergo Gaal spectante Sycimarum populo et pugnavit contra Abimelech ⁴⁰qui persecutus est eum fugientem et in urbem compulit cecideruntque ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis ⁴¹et Abimelech sedit in Ruma Zebul autem Gaal et socios eius expulit de urbe nec in ea passus est commorari ⁴²sequenti ergo die egressus est populus in campum quod cum nuntiatum esset Abimelech ⁴³tulit exercitum suum et divisit in tres turmas tendens insidias in agris vidensque quod egrederetur populus de civitate surrexit et inruit in eos ⁴⁴cum cuneo suo obpugnans et obsidens civitatem duae autem turmae palantes per campum adversarios sequebantur ⁴⁵porro Abimelech omni illo die obpugnabat urbem quam cepit interfectis habitatoribus eius ipsaque destructa ita ut sal in ea dispergeret ⁴⁶quod cum audissent qui habitabant in turris Sycimorum ingressi sunt fanum dei sui Berith ubi foedus cum eo pepigerant et ex eo locus nomen acceperat qui erat

valde munitus ⁴⁷Abimelech quoque audiens viros turris Sycimorum pariter conglobatos ⁴⁸ascendit in montem Selmon cum omni populo suo et arrepta securi praecidit arboris ramos inpositumque ferens umero dixit ad socios quod me vidistis facere cito facite ⁴⁹igitur certatim ramos de arboribus praecedentes sequebantur duces quos circumdantes praesidio succenderunt atque ita factum est ut fumo et igne mille hominum necarentur viri pariter ac mulieres habitatorum turris Sychem ⁵⁰Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes quod circumdans obsidebat exercitu ⁵¹erat autem turris excelsa in media civitate ad quam confugerant viri simul ac mulieres et omnes principes civitatis clausa firmissime ianua et super turris tectum stantes per propugnacula ⁵²accedensque Abimelech iuxta turrem pugnabat fortiter et adpropinquans ostio ignem subponere nitebatur ⁵³et ecce una mulier fragmen molae desuper iaciens inlisit capiti Abimelech et confregit cerebrum eius ⁵⁴qui vocavit cito armigerum suum et ait ad eum evagina gladium tuum et percute me ne forte dicatur quod a femina interfectus sim qui iussa perficiens interfecit eum ⁵⁵illoque mortuo omnes qui cum eo erant de Israhel reversi sunt in sedes suas ⁵⁶et reddidit Deus malum quod fecerat Abimelech contra patrem suum interfectis septuaginta fratribus suis ⁵⁷Sycimitis quoque quod operati erant retributum est et venit super eos maledictio Ioatham filii Hierobbaal

10post Abimelech surrexit dux in Israhel Thola filius Phoa patris Abimelech vir de Isachar qui habitavit in Sanir montis Ephraim ²et iudicavit Israhel viginti et tribus annis mortuusque ac sepultus est in Sanir ³huic successit Iair Galaadites qui iudicavit Israhel per viginti et duos annos ⁴habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum et principes triginta civitatum quae ex nomine eius appellatae sunt Avothair id est oppida Iair usque in praesentem diem in terra Galaad ⁵mortuusque est Iair ac sepultus in loco cui est vocabulum Camon ⁶filius autem Israhel peccatis veteribus iungentes nova fecerunt malum in conspectu Domini et servierunt idolis Baalim et Astharoth et diis Syriae ac Sidonis et Moab et filiorum Ammon et Philisthim dimiseruntque Dominum et non colebant eum ⁷contra quos iratus tradidit eos in manu Philisthim et filiorum Ammon ⁸adfflictique sunt et vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrei quae est in Galaad ⁹in tantum ut filii Ammon Iordane transmissio vastarent Iudam et Benjamin et Ephraim adfflictusque est Israhel nimis ¹⁰et clamantes ad Dominum dixerunt peccavimus tibi quia dereliquimus Deum nostrum et servivimus Baalim ¹¹quibus locutus est Dominus numquid non Aegyptii et Amorrei filiique Ammon et Philisthim ¹²Sidonii quoque et Amalech et Chanaan oppresserunt vos et clamastis ad me et erui vos de manu eorum ¹³et tamen reliquistis me et coluistis deos alienos idcirco non addam ut ultra vos liberem ¹⁴ite et invocate deos quos elegistis ipsi vos liberent in tempore

angustiae ¹⁵dixeruntque filii Israhel ad Dominum peccavimus redde tu nobis quicquid tibi placet tantum nunc libera nos ¹⁶quae dicentes omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecerunt et servierunt Deo qui doluit super miseris eorum ¹⁷itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria contra quos congregati filii Israhel in Maspha castrametati sunt ¹⁸dixeruntque principes Galaad singuli ad proximos suos qui primus e nobis contra filios Ammon coeperit dimicare erit dux populi Galaad

11fuit illo tempore Iepthae Galaadites vir fortissimus atque pugnator filius meretricis mulieris qui natus est de Galaad ²habuit autem Galaad uxorem de qua suscepit filios qui postquam creverant eiecerunt Iepthae dicentes heres in domo patris nostri esse non poteris quia de altera matre generatus es ³quos ille fugiens atque devitans habitavit in terra Tob congregatique sunt ad eum viri inopes et latrocinantes et quasi principem sequebantur ⁴in illis diebus pugnabant filii Ammon contra Israhel ⁵quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de Galaad ut tollerent in auxilium sui Iepthae de terra Tob ⁶dixeruntque ad eum veni et esto princeps noster et pugna contra filios Ammon ⁷quibus ille respondit nonne vos estis qui odistis me et eiecistis de domo patris mei et nunc venistis ad me necessitate compulsi ⁸dixeruntque principes Galaad ad Iepthae ob hanc igitur causam nunc ad te venimus ut profiscaris nobiscum et pugnes contra filios Ammon sisque dux omnium qui habitant in Galaad ⁹Iepthae quoque dixit eis si vere venistis ad me ut pugnem pro vobis contra filios Ammon tradideritque eos Dominus in manus meas ego ero princeps vester ¹⁰qui responderunt ei Dominus qui haec audit ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciamus ¹¹abiit itaque Iepthae cum principibus Galaad fecitque eum omnis populus principem sui locutusque est Iepthae omnes sermones suos coram Domino in Maspha ¹²et misit nuntios ad regem filiorum Ammon qui ex persona sua dicerent quid mihi et tibi est quia venisti contra me ut vastares terram meam ¹³quibus ille respondit quia tulit Israhel terram meam quando ascendit de Aegypto a finibus Arnon usque Iaboc atque Iordanem nunc igitur cum pace redde mihi eam ¹⁴per quos rursum mandavit Iepthae et imperavit eis ut dicerent regi Ammon ¹⁵haec dicit Iepthae non tulit Israhel terram Moab nec terram filiorum Ammon ¹⁶sed quando de Aegypto conscenderunt ambulavit per solitudinem usque ad mare Rubrum et venit in Cades ¹⁷misitque nuntios ad regem Edom dicens dimitte ut transeam per terram tuam qui noluit acquiescere precibus eius misit quoque et ad regem Moab qui et ipse transitum praebere contempsit mansit itaque in Cades ¹⁸et circumvit ex latere terram Edom et terram Moab venitque contra orientalem plagam terrae Moab et castrametatus est trans Arnon nec voluit intrare terminos Moab Arnon quippe confinium est terrae Moab ¹⁹misit itaque Israhel nuntios ad Seon regem Amorreorum qui habitabat in Esebon et di-

xerunt ei dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium ²⁰qui et ipse Israhel verba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos sed infinita multitudine congregata egressus est contra eum in Iassa et fortiter resistebat ²¹tradiditque eum Dominus in manu Israhel cum omni exercitu suo qui percussit eum et possedit omnem terram Amorrei habitatoris regionis illius ²²et universos fines eius de Arnon usque Iaboc et de solitudine usque ad Iordanem ²³Dominus ergo Deus Israhel subvertit Amorreum pugnante contra illum populo suo Israhel et tu nunc vis possidere terram eius ²⁴nonne ea quae possedit Chamos deus tuus tibi iure debentur quae autem Dominus Deus noster victor obtinuit in nostram cedent possessionem ²⁵nisi forte melior es Balac filio Sepphor rege Moab aut docere potes quod iurgatus sit contra Israhel et pugnaverit contra eum ²⁶quando habitavit in Esebon et viculis eius et in Aroer et villis illius vel in cunctis civitatibus iuxta Iordanem per trecentos annos quare tanto tempore nihil super hac repetitione temptastis ²⁷igitur non ego pecco in te sed tu contra me male agis indicens mihi bella non iusta iudicet Dominus arbiter huius diei inter Israhel et inter filios Ammon ²⁸noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iepthae quae per nuntios mandaverat ²⁹factus est ergo super Iepthae spiritus Domini et circumiens Galaad et Manasse Maspha quoque Galaad et inde transiens ad filios Ammon ³⁰votum vovit Domino dicens si tradideris filios Ammon in manus meas ³¹quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae mihi que occurrerit revertenti cum pace a filiis Ammon eum holocaustum offeram Domino ³²transivitque Iepthae ad filios Ammon ut pugnaret contra eos quos tradidit Dominus in manus eius ³³percussitque ab Aroer usque dum venias in Mennith viginti civitates et usque ad Abel quae est vineis consita plaga magna nimis humiliatique sunt filii Ammon a filiis Israhel ³⁴revertenti autem Iepthae in Maspha domum suam occurrit unigenita filia cum tympanis et choris non enim habebat alios liberos ³⁵qua visa scidit vestimenta sua et ait heu filia mi decepisti me et ipsa decepta es aperui enim os meum ad Dominum et aliud facere non potero ³⁶cui illa respondit pater mi si aperuisti os tuum ad Dominum fac mihi quodcumque pollicitus es concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis ³⁷dixitque ad patrem hoc solum mihi praesta quod deprecor dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis ³⁸cui ille respondit vade et dimisit eam duobus mensibus cumque abisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus ³⁹expletisque duobus mensibus reversa est ad patrem suum et fecit ei sicut voverat quae ignorabat virum exinde mos increbuit in Israhel et consuetudo servata est ⁴⁰ut post anni circulum conveniant in unum filiae Israhel et plangant filiam Iepthae Galaaditae diebus quattuor

12ecce autem in Ephraim orta seditio est nam transeun-

tes contra aquilonem dixerunt ad Iepthae quare vadens ad pugnam contra filios Ammon vocare nos noluisti ut pergeremus tecum igitur incendimus domum tuam ²quibus ille respondit disceptatio erat mihi et populo meo contra filios Ammon vehemens vocavique vos ut mihi praeberetis auxilium et facere noluistis ³quod cernens posui in manibus meis animam meam transivique ad filios Ammon et tradidit eos Dominus in manus meas quid commerui ut adversum me consurgatis in proelium ⁴vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad pugnabat contra Ephraim percusseruntque viri Galaad Ephraim quia dixerat fugitivus est Galaad de Ephraim et habitat in medio Ephraim et Manasse ⁵occupaveruntque Galaaditae vada Iordanis per quae Ephraim reversurus erat cumque venisset ad ea de Ephraim numero fugiens atque dixisset obsecro ut me transire permittas dicebant ei Galaaditae numquid Ephrateus es quo dicente non sum ⁶interrogabant eum dic ergo sebboloth quod interpretatur spica qui respondebat tebboloth eadem littera spicam exprimere non valens statimque adprehensum iugulabant in ipso Iordanis transitu et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo milia ⁷iudicavitque Iepthae Galaadites Israhel sex annis et mortuus est ac sepultus in civitate sua Galaad ⁸post hunc iudicavit Israhel Abessan de Bethleem ⁹qui habuit triginta filios et totidem filias quas emittens foras maritis dedit et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores introducens in domum suam qui septem annis iudicavit Israhel ¹⁰mortuusque est ac sepultus in Bethleem ¹¹cui successit Ahialon Zabulonites et iudicavit Israhelem decem annis ¹²mortuusque est ac sepultus in Zabulon ¹³post hunc iudicavit in Israhel Abdon filius Hellel Farathonites ¹⁴qui habuit quadraginta filios et triginta ex eis nepotes ascendentes super septuaginta pullos asinarum et iudicavit in Israhel octo annis ¹⁵mortuusque est ac sepultus in Farathon terrae Ephraim in monte Amalech

13 rursumque filii Israhel fecerunt malum in conspectu Domini qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis ²erat autem vir quidam de Saraa et de stirpe Dan nomine Manue habens uxorem sterilem ³cui apparuit angelus Domini et dixit ad eam sterilis es et absque liberis sed concipies et paries filium ⁴cave ergo ne vinum bibas ac siceram ne inmundum quicquam comedas ⁵quia concipies et paries filium cuius non tanget caput novacula erit enim nazareus Dei ab infantia sua et ex matris utero et ipse incipiet liberare Israhel de manu Philistinorum ⁶quae cum venisset ad maritum dixit ei vir Dei venit ad me habens vultum angelicum terribilis nimis quem cum interrogassem quis esset et unde venisset et quo nomine vocaretur noluit mihi dicere ⁷sed hoc respondit ecce concipies et paries filium cave ne vinum bibas et siceram et ne aliquo vescaris inmundum erit enim puer nazareus Dei ab infantia sua et ex utero matris usque ad diem mortis suae ⁸oravit itaque Manue Deum et ait obsecro Domine ut vir Dei quem misisti veniat iterum et doceat nos quid debeamus facere de

puero qui nasciturus est ⁹exaudivitque Dominus precantem Manue et apparuit rursum angelus Domini uxori eius sedenti in agro Manue autem maritus eius non erat cum ea quae cum vidisset angelum ¹⁰festinavit et cucurrit ad virum suum nuntiavitque ei dicens ecce apparuit mihi vir quem ante videram ¹¹qui surrexit et secutus est uxorem suam veniensque ad virum dixit ei tu es qui locutus es mulieri et ille respondit ego sum ¹²cui Manue quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid vis ut faciat puer aut a quo se observare debbit ¹³dixitque angelus Domini ad Manue ab omnibus quae locutus sum uxori tuae absteineat se ¹⁴et quicquid ex vinea nascitur non comedat vinum et siceram non bibat nullo vescatur inmundum et quod ei praecepi impleat atque custodiat ¹⁵dixitque Manue ad angelum Domini obsecro te ut adquiescas precibus meis et faciamus tibi hedum de capris ¹⁶cui respondit angelus si me cogis non comedam panes tuos sin autem vis holocaustum facere offer illud Domino et nesciebat Manue quod angelus Dei esset ¹⁷dixitque ad eum quod est tibi nomen ut si sermo tuus fuerit expletus honoremus te ¹⁸cui ille respondit cur quaeris nomen meum quod est mirabile ¹⁹tulit itaque Manue hedum de capris et libamenta et posuit super petram offerens Domino qui facit mirabilia ipse autem et uxor eius intuebantur ²⁰cumque ascenderet flamma altaris in caelum angelus Domini in flamma pariter ascendit quod cum vidisset Manue et uxor eius proni ceciderunt in terram ²¹et ultra non eis apparuit angelus Domini statimque intellexit Manue angelum esse Domini ²²et dixit ad uxorem suam morte moriemur quia vidimus Deum ²³cui respondit mulier si Dominus nos vellet occidere de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset nec ostendisset nobis haec omnia neque ea quae sunt ventura dixisset ²⁴peperit itaque filium et vocavit nomen eius Samson crevitque puer et benedixit ei Dominus ²⁵coepitque spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa et Esthaol

14 descendit igitur Samson in Thamnatha vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthim ²ascendit et nuntiavit patri suo et matri dicens vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philistinorum quam quaeso ut mihi accipiatis uxorem ³cui dixerunt pater et mater sua numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in omni populo meo quia vis accipere uxorem de Philisthim qui incircumcisi sunt dixitque Samson ad patrem suum hanc mihi accipe quia placuit oculis meis ⁴parentes autem eius nesciebant quod res a Domino fieret et quaereret occasionem contra Philisthim eo enim tempore Philisthim dominabantur Israheli ⁵descendit itaque Samson cum patre suo et matre in Thamnatha cumque venissent ad vineas oppidi apparuit catulus leonis saevus rugiens et occurrit ei ⁶inruit autem spiritus Domini in Samson et dilaceravit leonem quasi hedum in frustra concerperet nihil omnino habens in manu et hoc patri et matri noluit indicare ⁷descenditque et locu-

tus est mulieri quae placuerat oculis eius ⁸et post aliquot dies revertens ut acciperet eam declinavit ut videret cadaver leonis et ecce examen apium in ore leonis erat ac favus mellis ⁹quem cum sumpsisset in manibus comedebat in via veniensque ad patrem suum et matrem dedit eis partem qui et ipsi comederunt nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis adsumpserat ¹⁰descendit itaque pater eius ad mulierem et fecit filio suo Samson convivium sic enim iuvenes facere consueverant ¹¹cum igitur cives loci vidissent eum dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo ¹²quibus locutus est Samson proponam vobis problema quod si solveritis mihi intra septem dies convivii dabo vobis triginta sindones et totidem tunicas ¹³sin autem non potueritis solvere vos dabitur mihi triginta sindones et eiusdem numeri tunicas qui responderunt ei proponere problema ut audiamus ¹⁴dixitque eis de comedente exivit cibus et de forte est egressa dulcedo nec potuerunt per tres dies propositionem solvere ¹⁵cumque adesset dies septimus dixerunt ad uxorem Samson blandire viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid significet problema quod si facere nolueris incendimus et te et domum patris tui an idcirco nos vocastis ad nuptias ut spoliaretis ¹⁶quae fundebat apud Samson lacrimas et querebatur dicens odisti me et non diligis idcirco problema quod proposuisti filiis populi mei non vis mihi exponere at ille respondit patri meo et matri nolui dicere et tibi indicare potero ¹⁷septem igitur diebus convivii flebat apud eum tandemque die septimo cum ei molesta esset exposuit quae statim indicavit civibus suis ¹⁸et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum quid dulcius melle et quid leone fortius qui ait ad eos si non arassetis in vitula mea non invenissetis propositionem meam ¹⁹inruit itaque in eo spiritus Domini descenditque Ascalonem et percussit ibi triginta viros quorum ablatas vestes dedit his qui problema solverant iratusque nimis ascendit in domum patris sui ²⁰uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius et pronubis

15post aliquantum autem temporis cum dies triticeae messis instarent venit Samson invisere volens uxorem suam et adtulit ei hedum de capris cumque cubiculum eius solito vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens ²putavi quod odisses eam et ideo tradidi illam amico tuo sed habet sororem quae iunior et pulchrior illa est sit tibi pro ea uxor ³cui respondit Samson ab hac die non erit culpa in me contra Philistheos faciam enim vobis mala ⁴perrexitque et cepit trecentas vulpes caudasque earum iunxit ad caudas et faces ligavit in medio ⁵quas igne succendens dimisit ut huc illucque discurrerent quae statim perrexerunt in segetes Philisthinorum quibus succensis et conportatae iam fruges et adhuc stantes in stipula concrematae sunt in tantum ut vineas quoque et oliveta flamma consumeret ⁶dixeruntque Philisthim quis fecit hanc rem quibus dictum est Samson gener Thamnathei quia tulit uxorem eius et alteri tradidit haec operatus est ascenderuntque Phi-

listhim et conbuserunt tam mulierem quam patrem eius ⁷quibus ait Samson licet haec feceritis tamen adhuc ex vobis expetam ultionem et tunc quiescam ⁸percussitque eos ingenti plaga ita ut stupentes suram femori inponerent et descendens habitavit in spelunca petrae Aetham ⁹igitur ascendentes Philisthim in terra Iuda castrametati sunt et in loco qui postea vocatus est Lehi id est Maxilla eorum est fusus exercitus ¹⁰dixeruntque ad eos de tribu Iuda cur ascendistis adversum nos qui responderunt ut ligemus Samson venimus et reddamus ei quae in nos operatus est ¹¹descenderunt ergo tria milia virorum de Iuda ad specum silicis Aetham dixeruntque ad Samson nescis quod Philisthim imperent nobis quare hoc facere voluisti quibus ille ait sicut fecerunt mihi feci eis ¹²ligare inquit te venimus et tradere in manus Philisthinorum iurate respondit mihi quod non me occidatis ¹³dixerunt non te occidimus sed vinctum tradimus ligaveruntque eum duobus novis funibus et tulerunt de petra Aetham ¹⁴qui cum venisset ad locum Maxillae et Philisthim vociferantes occurrissent ei inruit spiritus Domini in eum et sicut solent ad odorem ignis lina consumi ita vincula quibus ligatus erat dissipata sunt et soluta ¹⁵inventamque maxillam id est mandibulam asini quae iacebat arripiens interfecit in ea mille viros ¹⁶et ait in maxilla asini in mandibula pulli asinarum delevi eos et percussi mille viros ¹⁷cumque haec canens verba conplesset proiecit mandibulam de manu et vocavit nomen loci illius Ramathlehi quod interpretatur elevatio Maxillae ¹⁸sitiensque valde clamavit ad Dominum et ait tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam et en siti morior incidamque in manus incircumcisorum ¹⁹aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini et egressae sunt ex eo aquae quibus haustis refocilavit spiritum et vires recepit idcirco appellatum est nomen loci illius Fons invocantis de maxilla usque in praesentem diem ²⁰iudicavitque Israhel in diebus Philisthim viginti annis

16abiit quoque in Gazam et vidit ibi meretricem mulierem ingressusque est ad eam ²quod cum audissent Philisthim et percrebruisset apud eos intrasse urbem Samson circumdederunt eum positus in porta civitatis custodibus et ibi tota nocte cum silentio praestolantes ut facto mane exeuntem occiderent ³dormivit autem Samson usque ad noctis medium et inde consurgens adprehendit ambas portae fores cum postibus suis et sera inpositasque umeris portavit ad verticem montis qui respicit Hebron ⁴post haec amavit mulierem quae habitabat in valle Sorech et vocabatur Dalila ⁵veneruntque ad eam principes Philisthinorum atque dixerunt decipe eum et disce ab illo in quo tantam habeat fortitudinem et quomodo eum superare valeamus et vinctum adfligere quod si feceris dabimus tibi singuli mille centum argenteos ⁶locuta est ergo Dalila ad Samson dic mihi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo et quid sit quo ligatus erumpere nequeas ⁷cui respondit Samson si septem nervicis funibus necdum siccis et adhuc

humentibus ligatus fuero infirmus ero ut ceteri homines ⁸adtuleruntque ad eam satrapae Philisthinorum septem funes ut dixerat quibus vinxit eum ⁹latentibus apud se insidiis et in cubiculo finem rei expectantibus clamavitque ad eum Philisthim super te Samson qui rupit vincula quomodo si rumpat quis filum de stuppae tortum putamine cum odorem ignis acceperit et non est cognitum in quo esset fortitudo eius ¹⁰dixitque ad eum Dalila ecce inlusisti mihi et falsum locutus es saltim nunc indica quo ligari debeas ¹¹cui ille respondit si ligatus fuero novis funibus qui nunquam fuerunt in opere infirmus ero et aliorum hominum similis ¹²quibus rursus Dalila vinxit eum et clamavit Philisthim super te Samson in cubiculo insidiis praeparatis qui ita rupit vincula quasi fila telarum ¹³dixitque Dalila rursus ad eum usquequo decipis me et falsum loqueris ostende quo vinciri debeas si inquit septem crines capitis mei cum licio plexeris et clavum his circumligatum terrae fixeris infirmus ero ¹⁴quod cum fecisset Dalila dixit ad eum Philisthim super te Samson qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio ¹⁵dixitque ad eum Dalila quomodo dicis quod ames me cum animus tuus non sit mecum per tres vices mentitus es mihi et noluisti dicere in quo sit tua maxima fortitudo ¹⁶cumque molesta ei esset et per multos dies iugiter adhereret spatium ad quietem non tribuens defecit anima eius et ad mortem usque lassata est ¹⁷tunc aperiens veritatem rei dixit ad eum ferum numquam ascendit super caput meum quia nazareus id est consecratus Deo sum de utero matris meae si rasum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea et deficiam eroque ut ceteri homines ¹⁸videns illa quod confessus ei esset omnem animum suum misit ad principes Philisthinorum atque mandavit ascendite adhuc semel quia nunc mihi aperuit cor suum qui ascenderunt adsumpta pecunia quam promiserant ¹⁹at illa dormire eum fecit super genua sua et in sinu suo reclinare caput vocavitque tonsorem et rasit septem crines eius et coepit abicere eum et a se repellere statim enim ab eo fortitudo discessit ²⁰dixitque Philisthim super te Samson qui de somno consurgens dixit in animo suo egrediar sicut ante feci et me excutiam nesciens quod Dominus recessisset ab eo ²¹quem cum adprehendissent Philisthim statim eruerunt oculos eius et duxerunt Gazam vinctum catenis et clausum in carcere molere fecerunt ²²iamque capilli eius renasci coeperant ²³et principes Philisthinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo et epularentur dicentes tradidit deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras ²⁴quod etiam populus videns laudabat deum suum eademque dicebat tradidit deus noster in manus nostras adversarium qui delevit terram nostram et occidit plurimos ²⁵laetantesque per convivia sumptis iam epulis praeceperunt ut vocaretur Samson et ante eos luderet qui adductus de carcere ludebat ante eos feceruntque eum stare inter duas columnas ²⁶qui dixit puero regenti gressus suos dimitte me ut tangam columnas quibus omnis immi-

net domus ut recliner super eas et paululum requiescam ²⁷domus autem plena erat virorum ac mulierum et erant ibi omnes principes Philisthinorum ac de tecto et solarario circiter tria milia utriusque sexus spectabant ludentem Samson ²⁸at ille invocato Domino ait Domine Deus memento mei et redde nunc mihi pristinam fortitudinem Deus meus ut ulciscar me de hostibus meis et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam ²⁹et adprehendens ambas columnas quibus innitebatur domus alteramque earum dextera et alteram leva tenens ³⁰ait moriatur anima mea cum Philisthim concussisque fortiter columnis cecidit domus super omnes principes et ceteram multitudinem quae ibi erat multoque plures interfecit moriens quam ante vivus occiderat ³¹descendentes autem fratres eius et universa cognatio tulerunt corpus eius et sepelierunt inter Saraa et Esthaol in sepulchro patris Manue iudicavitque Israhel viginti annis

17 fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas ²qui dixit matri suae mille centum argenteos quos separaveras tibi et super quibus me audiente iuraveras ecce ego habeo et apud me sunt cui illa respondit benedictus filius meus Domino ³reddidit ergo eos matri suae quae dixerat ei consecravi et vovi argentum hoc Domino ut de manu mea suscipiat filius meus et faciat sculptile atque conflatile et nunc trado illud tibi ⁴reddidit igitur matri suae quae tulit ducentos argenteos et dedit eos argentario ut faceret ex eis sculptile atque conflatile quod fuit in domo Micha ⁵qui aediculam quoque in ea Deo separavit et fecit ephod ac therafin id est vestem sacerdotalem et idola implevitque unius filiorum suorum manum et factus est ei sacerdos ⁶in diebus illis non erat rex in Israhel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat ⁷fuit quoque alter adulescens de Bethleem Iuda et cognatione eius eratque ipse Levites et habitabat ibi ⁸egressusque de civitate Bethleem peregrinari voluit ubicumque sibi commodum reperisset cumque venisset in monte Ephraim iter faciens et declinasset parumper in domum Micha ⁹interrogatus est ab eo unde venis qui respondit Levita sum de Bethleem Iuda et vado ut habitem ubi potuero et utile mihi esse perspexero ¹⁰mane inquit apud me et esto mihi parens ac sacerdos daboque tibi per annos singulos decem argenteos ac vestem duplicem et quae ad victum necessaria sunt ¹¹adquievit et mansit apud hominem fuitque illi quasi unus de filiis ¹²implevitque Micha manum eius et habuit apud se puerum sacerdotem ¹³nunc scio dicens quod bene mihi faciat Deus habenti levitici generis sacerdotem

18 in diebus illis non erat rex in Israhel et tribus Dan quaerebat possessionem sibi ut habitaret in ea usque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat ²miserunt igitur filii Dan stirpis et familiae suae quinque viros fortissimos de Saraa et Esthaol ut explorarent terram et diligenter inspicerent dixeruntque eis ite et considerate

terram qui cum pergentes venissent in montem Ephraim et intrassent domum Micha requieverunt ibi ³et agnoscentes vocem adulescentis Levitae utentesque illius diversorio dixerunt ad eum quis te huc adduxit quid hic agis quam ob causam huc venire voluisti ⁴qui respondit eis haec et haec praestitit mihi Michas et me mercede conduxit ut sim ei sacerdos ⁵rogaveruntque eum ut consuleret Dominum et scire possent an prospero itinere pergerent et res haberet effectum ⁶qui respondit eis ite cum pace Dominus respicit viam vestram et iter quo pergitis ⁷euntes itaque quinque viri venerunt Lais videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore iuxta Sidoniorum consuetudinem securum et quietum nullo eis penitus resistente magnarumque opum et procul a Sidone atque a cunctis hominibus separatum ⁸reversique ad fratres suos in Saraa et Esthaol et quid egissent sciscitantibus responderunt ⁹surgite et ascendamus ad eos vidimus enim terram valde opulentam et uberem nolite negligere nolite cessare eamus et possideamus eam nullus erit labor ¹⁰intrabimus ad securos in regionem latissimam tradetque nobis Dominus locum in quo nullius rei est penuria eorum quae gignuntur in terra ¹¹profecti igitur sunt de cognatione Dan id est de Saraa et Esthaol sescenti viri accincti armis bellicis ¹²ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudae qui locus ex eo tempore castrorum Dan nomen accepit et est post tergum Cariathiarim ¹³inde transierunt in montem Ephraim cumque venissent ad domum Micha ¹⁴dixerunt quinque viri qui prius missi fuerant ad considerandam terram Lais ceteris fratribus suis nostis quod in domibus istis sit ephod et therafin et sculptile atque conflatile videte quid vobis placeat ¹⁵et cum paululum declinassent ingressi sunt domum adulescentis Levitae qui erat in domo Micha salutaveruntque eum verbis pacificis ¹⁶sescenti autem viri ita ut erant armati stabant ante ostium ¹⁷at illi qui ingressi fuerant domum iuvenis sculptile et ephod et therafin atque conflatile tollere nitebantur et sacerdos stabat ante ostium sescentis viris fortissimis haut procul expectantibus ¹⁸tulerunt igitur qui intraverant sculptile ephod et idola atque conflatile quibus dixit sacerdos quid facitis ¹⁹cui responderunt tace et pone digitum super os tuum venique nobiscum ut habeamus te patrem et sacerdotem quid tibi melius est ut sis sacerdos in domo unius viri an in una tribu et familia in Israhel ²⁰quod cum audisset adquevit sermonibus eorum et tulit ephod et idola ac sculptile et cum eis profectus est ²¹qui cum pergerent et ante se ire fecissent parvulos et iumenta et omne quod erat pretiosum ²²iamque a domo Michae essent procul viri qui habitabant in aedibus Michae clamantes secuti sunt ²³et post tergum clamare coeperunt qui cum respexissent dixerunt ad Micham quid tibi vis cur clamas ²⁴qui respondit deos meos quos mihi feci tulistis et sacerdotem et omnia quae habeo et dicitis quid tibi est ²⁵dixeruntque ei filii Dan cave ne ultra loquaris ad nos et veniant ad te viri animo concitati et ipse cum omni domo tua pereas ²⁶et sic coepto itinere perrexerunt videns au-

tem Micha quod fortiores se essent reversus est in domum suam ²⁷sescenti autem viri tulerunt sacerdotem et quae supra diximus veneruntque in Lais ad populum quiescentem atque securum et percusserunt eos in ore gladii urbemque incendio tradiderunt ²⁸nullo penitus ferente praesidium eo quod procul habitarent a Sidone et cum nullo hominum haberent quicquam societatis ac negotii erat autem civitas sita in regione Roob quam rursus extruentes habitaverunt in ea ²⁹vocato nomine civitatis Dan iuxta vocabulum patris sui quem genuerat Israhel quae prius Lais dicebatur ³⁰posueruntque sibi sculptile et Ionathan filium Gersan filii Mosi ac filios eius sacerdotes in tribu Dan usque ad diem captivitatis suae ³¹mansitque apud eos idolum Michae omni tempore quo fuit domus Dei in Silo in diebus illis non erat rex in Israhel

19fuit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraim qui accepit uxorem de Bethleem Iuda ²quae reliquit eum et reversa est in domum patris sui Bethleem mansitque apud eum quattuor mensibus ³secutusque est eam vir suus volens ei reconciliari atque blandiri et secum reducere habens in comitatu puerum et duos asinos quae suscepit eum et introduxit in domum patris sui quod cum audisset socer eius eumque vidisset occurrit ei laetus ⁴et amplexatus est hominem mansitque gener in domo soceri tribus diebus comedens cum eo et bibens familiariter ⁵die autem quarto de nocte consurgens proficisci voluit quem tenuit socer et ait ad eum gusta prius pauxillum panis et conforta stomachum et sic proficisceris ⁶sederuntque simul et comederunt ac biberunt dixitque pater puellae ad generum suum quae te ut hodie hic maneat pariterque laetemur ⁷at ille consurgens coepit velle proficisci et nihilominus obnixus eum socer tenuit et apud se fecit manere ⁸mane facto parabat Levites iter cui rursus socer oro te inquit ut paululum cibi capias et adsumptis viribus donec increseat dies postea proficiscaris comederunt ergo simul ⁹surrexitque adulescens ut pergeret cum uxore sua et puero cui rursus locutus est socer considera quod dies ad occasum declivior sit et propinquet ad vesperum mane apud me etiam hodie et duc laetum diem et cras proficisceris ut vadas in domum tuam ¹⁰noluit gener adquiescere sermonibus eius sed statim perrexit et venit contra Iebus quae altero nomine vocabatur Hierusalem ducens secum duos asinos onustos et concubinam ¹¹iamque aderant iuxta Iebus et dies mutabatur in noctem dixitque puer ad dominum suum veni obsecro declinemus ad urbem Iebuseorum et maneamus in ea ¹²cui respondit dominus non ingrediar oppidum gentis alienae quae non est de filiis Israhel sed transibo usque Gabaa ¹³et cum illuc pervenero manebimus in ea aut certe in urbe Rama ¹⁴transierunt igitur Iebus et coeptum carpebant iter occubuitque eis sol iuxta Gabaa quae est in tribu Benjamin ¹⁵deverteruntque ad eam ut manerent ibi quo cum intrassent sedebant in platea civitatis et nullus eos recipere volebat hospitio ¹⁶et ecce appar-

uit homo senex revertens de agro et de opere suo vespere qui et ipse erat de monte Ephraim et peregrinus habitabat in Gabaa homines autem regionis illius erant filii Iemini ¹⁷elevatisque oculis vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis et dixit ad eum unde venis et quo vadis ¹⁸qui respondit ei profecti sumus de Bethleem Iuda et pergimus ad locum nostrum qui est in latere montis Ephraim unde ieramus Bethleem et nunc vadimus ad domum Dei nullusque nos sub tectum suum vult recipere ¹⁹habentes paleas et faenum in asinorum pabulum et panem ac vinum in meos et ancillae tuae usus et pueri qui mecum est nulla re indigemus nisi hospitio ²⁰cui respondit senex pax tecum sit ego praebebo omnia quae necessaria sunt tantum quaeso ne in platea maneas ²¹introduxitque eum in domum suam et pabulum asinis praebeuit ac postquam laverunt pedes suos recepit eos in convivium ²²illis epulantibus et post laborem itineris cibo ac potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis illius filii Belial id est absque iugo et circumdantes domum senis fores pulsare coeperunt clamantes ad dominum domus atque dicentes educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur eo ²³egressusque est ad eos senex et ait nolite fratres nolite facere malum hoc quia ingressus est homo hospitium meum et cessate ab hac stultitia ²⁴habeo filiam virginem et hic homo habet concubinam educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem compleatis tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum ²⁵nolebant acquiescere sermonibus eius quod cernens homo eduxit ad eos concubinam suam et eis tradidit inludendam qua cum tota nocte abusi essent dimiserunt eam mane ²⁶at mulier recedentibus tenebris venit ad ostium domus ubi manebat dominus suus et ibi corruit ²⁷mane facto surrexit homo et aperuit ostium ut coeptam expleret viam et ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus ²⁸cui ille putans eam quiescere loquebatur surge ut ambulemus qua nihil respondente intellegens quod erat tulit eam et inposuit asino reversusque est in domum suam ²⁹quam cum esset ingressus arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra concidens misit in omnes terminos Israhel ³⁰quod cum vidissent singuli conclamabant numquam res talis facta est in Israhel ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Aegypto usque in praesens tempus ferte sententiam et in commune decernite quid facto opus sit

20egressi sunt itaque omnes filii Israhel et pariter congregati quasi vir unus de Dan usque Bersabee et terra Galaad ad Dominum in Maspha ²omnesque anguli populorum et cunctae tribus Israhel in ecclesiam populi Dei conveniunt quadringenta milia peditum pugnatorum ³nec latuit filios Benjamin quod ascendissent filii Israhel in Maspha interrogatusque Levita maritus mulieris interfectae quomodo tantum scelus perpetratum esset ⁴respondit veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea illucque deverti ⁵et ecce homines

civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam volentes me occidere et uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes denique mortua est ⁶quam arreptam in frustra concidi misique partes in omnes terminos possessionis vestrae quia numquam tantum nefas et tam grande piaculum factum est in Israhel ⁷adestis omnes filii Israhel decernite quid facere debeatis ⁸stansque omnis populus quasi unius hominis sermone respondit non recedemus in tabernacula nostra nec suam quisquam intrabit domum ⁹sed hoc contra Gabaa in commune faciemus ¹⁰decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus Israhel et centum de mille et mille de decem milibus ut conportent exercitui cibaria et possimus pugnantes contra Gabaa Benjamin reddere ei pro scelere quod meretur ¹¹convenitque universus Israhel ad civitatem quasi unus homo eadem mente unaque consilio ¹²et miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin qui dicerent cur tantum nefas in vobis repperitum est ¹³tradite homines de Gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt ut moriantur et auferatur malum de Israhel qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israhel audire mandatum ¹⁴sed ex cunctis urbibus quae suae sortis erant convenerunt in Gabaa ut illis ferrent auxilium et contra universum Israhel populum dimicarent ¹⁵inventique sunt viginti quinque milia de Benjamin eduentium gladium praeter habitatores Gabaa ¹⁶qui septingenti erant viri fortissimi ita sinistra ut dextra proeliantes et sic fundis ad certum iacentes lapides ut capillum quoque possent percutere et nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur ¹⁷virorum quoque Israhel absque filiis Benjamin inventa sunt quadringenta milia eduentium gladios et paratorum ad pugnam ¹⁸qui surgentes venerunt in domum Dei hoc est in Silo consulueruntque eum atque dixerunt quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin quibus respondit Dominus Iudas sit dux vester ¹⁹statimque filii Israhel surgentes mane castrametati sunt iuxta Gabaa ²⁰et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin urbem obpugnare coeperunt ²¹egressique filii Benjamin de Gabaa occiderunt de filiis Israhel die illo viginti duo milia viros ²²rursum filii Israhel et fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certaverant aciem direxerunt ²³ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram Domino usque ad noctem consulerentque eum et dicerent debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos an non quibus ille respondit ascendite ad eum et inite certamen ²⁴cumque filii Israhel altero die contra Benjamin ad proelium processissent ²⁵eruperunt filii Benjamin de portis Gabaa et occurrentes eis tanta in illos caede baccati sunt ut decem et octo milia virorum eduentium gladium prosternerent ²⁶quam ob rem omnes filii Israhel venerunt in domum Dei et sedentes flebant coram Domino ieiunaveruntque illo die usque ad vesperam et obtulerunt ei holocausta et pacificas victimas ²⁷et super statu suo interrogaverunt eo tempore ibi erat arca foederis Dei ²⁸et Finees filius Eleazari filii Aaron praepositus domus

consuluerunt igitur Dominum atque dixerunt exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros an quiescere quibus ait Dominus ascendite cras enim tradam eos in manus vestras ²⁹posueruntque filii Israhel insidias per circuitum urbis Gabaa ³⁰et tertia vice sicut semel et bis contra Benjamin exercitum produxerunt ³¹sed et filii Benjamin audacter eruperunt de civitate et fugientes adversarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex eis sicut primo et secundo die et caederent per duas semitas terga vertentes quarum una ferebat in Bethel altera in Gabaa atque prosternerent triginta circiter viros ³²putaverunt enim solito eos more cedere qui fugam arte simulantes iniere consilium ut abstraherent eos de civitate et quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent ³³omnes itaque filii Israhel surgentes de sedibus suis tenderunt aciem in loco qui vocatur Baalthamar insidiae quoque quae circa urbem erant paulatim se aperire coeperunt ³⁴et ab occidentali urbis parte procedere sed et alia decem milia virorum de universo Israhel habitatores urbis ad certamina provocabant ingravatumque est bellum contra filios Benjamin et non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus ³⁵percussitque eos Dominus in conspectu filiorum Israhel et interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque milia et centum viros omnes bellatores et educentes gladium ³⁶filii autem Benjamin cum se inferiores esse vidissent coeperunt fugere quod cernentes filii Israhel dederunt eis ad fugiendum locum ut ad praeparatas insidias devenirent quas iuxta urbem posuerant ³⁷qui cum repente de latibulis surrexissent et Benjamin terga caedentibus daret ingressi sunt civitatem et percusserunt eam in ore gladii ³⁸signum autem dederant filii Israhel his quos in insidiis conlocaverant ut postquam urbem cepissent ignem accenderent et ascendente in altum fumo captam urbem demonstrarent ³⁹quod cum cernerent filii Israhel in ipso certamine positi putaverunt enim filii Benjamin eos fugere et instantius sequebantur caesis de exercitu eorum triginta viris ⁴⁰et viderent quasi columnam fumi de civitate descendere Benjamin quoque retro aspiciens captam cerneret civitatem et flammam in sublimi ferri ⁴¹qui prius simulaverant fugam versa facie fortius resistebant quod cum vidissent filii Benjamin in fugam versi sunt ⁴²et ad viam deserti ire coeperunt illuc quoque eos adversariis persequentibus sed et hii qui urbem succenderant occurrerunt eis ⁴³atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus caederentur nec erat ulla morientium requies ceciderunt atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa ⁴⁴fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt decem et octo milia virorum omnes robustissimi pugnatores ⁴⁵quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin fugerunt in solitudinem et pergebant ad petram cuius vocabulum est Remmon in illa quoque fuga palantes et in diversa tendentes occiderunt quinque milia viros et cum ultra tenderent persecuti sunt eos et interfecerunt etiam alios duo milia ⁴⁶et sic factum est ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diversis locis

essent viginti quinque milia pugnatores ad bella promptissimi ⁴⁷remanserunt itaque de omni numero Benjamin qui evadere potuerant et fugere in solitudinem sescenti viri sederuntque in petra Remmon mensibus quattuor ⁴⁸regressi autem filii Israhel omnes reliquias civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt cunctasque urbes et viculos Benjamin vorax flamma consumpsit

21 iuraverunt quoque filii Israhel in Maspha et dixerunt nullus nostrum dabit filiis Benjamin de filiabus suis uxorem ²veneruntque omnes ad domum Dei in Silo et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam levaverunt vocem et magno ululatu coeperunt flere dicentes ³quare Domine Deus Israhel factum est hoc malum in populo tuo ut hodie una tribus auferretur ex nobis ⁴altera autem die diluculo con surgentes extruxerunt altare obtuleruntque ibi holocausta et pacificas victimas et dixerunt ⁵quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israhel grandi enim se iuramento constrinxerant cum essent in Maspha interfici eos qui defuissent ⁶ductique paenitentia filii Israhel super fratre suo Benjamin coeperunt dicere ablata est una tribus de Israhel ⁷unde uxores accipient omnes enim in commune iuravimus non daturus nos his filias nostras ⁸idcirco dixerunt quis est de universis tribubus Israhel qui non ascendit ad Dominum in Maspha et ecce inventi sunt habitatores Iabigalaad in illo exercitu non fuisse ⁹eo quoque tempore cum essent in Silo nullus ex eis ibi repperus est ¹⁰miserunt itaque decem milia viros robustissimos et praeceperunt eis ite et percutite habitatores Iabigalaad in ore gladii tam uxores quam parvulos eorum ¹¹et hoc erit quod observare debetis omne generis masculini et mulieres quae cognoverunt viros interficite ¹²inventaeque sunt de Iabigalaad quadringentae virgines quae nescierunt viri torum et adduxerunt eas in castra in Silo in terra Chanaan ¹³miseruntque nuntios ad filios Benjamin qui erant in petra Remmon et praeceperunt eis ut eos in pace susciperent ¹⁴veneruntque filii Benjamin in illo tempore et datae sunt eis uxores de filiabus Iabigalaad alias autem non reppererunt quas simili modo traderent ¹⁵universusque Israhel valde doluit et egit paenitentiam super interfectione unius tribus ex Israhel ¹⁶dixeruntque maiores natu quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores omnes in Benjamin feminae conciderunt ¹⁷et magna nobis cura ingentique studio providendum est ne una tribus deleatur ex Israhel ¹⁸filias nostras eis dare non possumus constricti iuramento et maledictione qua diximus maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin ¹⁹ceperuntque consilium atque dixerunt ecce sollemnitatis Domini est in Silo anniversaria quae sita est ad septentrionem urbis Bethel et ad orientalem plagam viae quae de Bethel tendit ad Sycimam et ad meridiem oppidi Lebona ²⁰praeceperuntque filiis Benjamin atque dixerunt ite et latete in vineis ²¹cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere exite repente de vineis et rapite eas singuli uxores singulas et pergite in terram Benjamin

²²cumque venerint patres earum ac fratres et adversum vos queri coeperint atque iurgari dicemus eis miseremini eorum non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum sed rogantibus ut acciperent non dedistis et a vestra parte peccatum est ²³feceruntque filii Benjamin ut sibi fuerat imperatum et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his quae ducebant choros uxores singulas abieruntque in possessionem suam aedificantes urbes et habitantes in eis ²⁴filiis quoque Israhel reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua in diebus illis non erat rex in Israhel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat

Ruth

1in diebus unius iudicis quando iudices praeerant facta est fames in terra abiitque homo de Bethleem Iuda ut peregrinaretur in regione moabitide cum uxore sua ac duobus liberis ²ipse vocabatur Helimelech uxor eius Noemi e duobus filiis alter Maalon et alter Chellion Ephrathei de Bethleem Iuda ingressique regionem moabitidem morabantur ibi ³et mortuus est Helimelech maritus Noemi remansitque ipsa cum filiis ⁴qui acceperunt uxores moabitidas quarum una vocabatur Orpha altera Ruth manseruntque ibi decem annis ⁵et ambo mortui sunt Maalon videlicet et Chellion remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito ⁶et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione moabitide audierat enim quod respexisset Dominus populum suum et dedisset eis escas ⁷egressa est itaque de loco peregrinationis suae cum utraque nuru et iam in via posita revertendi in terram Iuda ⁸dixit ad eas ite in domum matris vestrae faciat Dominus vobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis et mecum ⁹det vobis invenire requiem in domibus virorum quos sortiturae estis et osculata est eas quae elevata voce flere coeperunt ¹⁰et dicere tecum pergemus ad populum tuum ¹¹quibus illa respondit revertimini filiae mi cur venitis mecum num ultra habeo filios in utero meo ut viros ex me sperare possitis ¹²revertimini filiae mi abite iam enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali etiam si possem hac nocte concipere et parere filios ¹³si eos expectare velitis donec crescant et annos impleant pubertatis ante eritis vetulae quam nubatis nolite quaeso filiae mi quia vestra angustia me magis premit et egressa est manus Domini contra me ¹⁴elevata igitur voce rursus flere coeperunt Orpha osculata socrum est ac reversa Ruth adhesit socru suae ¹⁵cui dixit Noemi en reversa est cognata tua ad populum suum et ad deos suos vade cum ea ¹⁶quae respondit ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam quocumque perrexeris pergam ubi morata fueris et ego pariter morabor populus tuus populus meus et Deus tuus Deus meus ¹⁷quae te morientem terra susceperit in ea moriar ibique locum accipiam sepulturae haec mihi faciat Deus et haec addat si non sola mors me et te separaverit ¹⁸videns ergo Noemi quod obstinato Ruth animo decrevisset secum pergere adversari noluit nec ultra ad suos reditum persuadere ¹⁹profectaeque sunt simul et venerunt in Bethleem quibus urbem ingressis

velox apud cunctos fama percreebuit dicebantque mulieres haec est illa Noemi ²⁰quibus ait ne vocetis me Noemi id est pulchram sed vocate me Mara hoc est amaram quia valde me amaritudine replevit Omnipotens ²¹egressa sum plena et vacuam reduxit me Dominus cur igitur vocatis me Noemi quam humiliavit Dominus et adflixit Omnipotens ²²venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru sua de terra peregrinationis suae ac reversa est in Bethleem quando primum hordea metebantur

2erat autem vir Helimelech consanguineus homo potens et magnarum opum nomine Booz ²dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam si iubes vadam in agrum et colligam spicas quae metentium fugerint manus ubicumque clementis in me patris familias repperero gratiam cui illa respondit vade filia mi ³abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium accidit autem ut ager ille haberet dominum Booz qui erat de cognatione Helimelech ⁴et ecce ipse veniebat de Bethleem dixitque messoribus Dominus vobiscum qui responderunt ei benedicat tibi Dominus ⁵dixitque Booz iveni qui messoribus praeerat cuius est haec puella ⁶qui respondit haec est Moabitis quae venit cum Noemi de regione moabitide ⁷et rogavit ut spicas colligeret remanentes sequens messorum vestigia et de mane usque nunc stat in agro et ne ad momentum quidem domum reversa est ⁸et ait Booz ad Ruth audi filia ne vadas ad colligendum in alterum agrum nec recedas ab hoc loco sed iungere puellis meis ⁹et ubi messuerint sequere mandavi enim pueris meis ut nemo tibi molestus sit sed etiam si sitieris vade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus et pueri bibunt ¹⁰quae cadens in faciem suam et adorans super terram dixit ad eum unde mihi hoc ut invenirem gratiam ante oculos tuos et nosse me dignareris peregrinam mulierem ¹¹cui ille respondit nuntiata sunt mihi omnia quae feceris socru tuae post mortem viri tui et quod dereliqueris parentes tuos et terram in qua nata es et veneris ad populum quem ante nesciebas ¹²reddat tibi Dominus pro opere tuo et plenam mercedem recipias a Domino Deo Israhel ad quem venisti et sub cuius confugisti alas ¹³quae ait inveni gratiam ante oculos tuos domine mi qui consolatus es me et locutus es ad cor ancillae tuae quae non sum similis unius puellarum tuarum ¹⁴dixitque ad eam Booz quando hora vescendi fuerit veni huc et comede panem et intingue buccellam tuam in aceto

sedit itaque ad messorum latus et congescit pulentam sibi comeditque et saturata est et tulit reliquias¹⁵ atque inde surrexit ut spicas ex more colligeret praecepit autem Booz pueris suis dicens etiam si vobiscum metere voluerit ne prohibeatis eam¹⁶ et de vestris quoque manipulis proicite de industria et remanere permittite ut absque rubore colligat et colligentem nemo corripiat¹⁷ collegit ergo in agro usque ad vesperam et quae collegerat virga caedens et excutiens invenit hordei quasi oephi mensuram id est tres modios¹⁸ quos portans reversa est in civitatem et ostendit socru suae insuper protulit et dedit ei de reliquiis cibi sui quo saturata fuerat¹⁹ dixitque ei socrus ubi hodie collegisti et ubi fecisti opus sit benedictus qui misertus est tui indicavitque ei apud quem esset operata et nomen dixit viri quod Booz vocaretur²⁰ cui respondit Noemi benedictus sit a Domino quoniam eandem gratiam quam praebuerat vivis servavit et mortuis rursusque propinquus ait noster est homo²¹ et Ruth hoc quoque inquit praecepit mihi ut tamdiu messoribus eius iungerer donec omnes segetes meterentur²² cui dixit socrus melius est filia mi ut cum puellis eius exeas ad metendum ne in alieno agro quispiam resistat tibi²³ iuncta est itaque puellis Booz et tamdiu cum eis messuit donec hordea et triticum in horreis conderentur

3postquam autem reversa est ad socrum suam audivit ab ea filia mi quaeram tibi requiem et providebo ut bene sit tibi² Booz iste cuius puellis in agro iuncta es propinquus est noster et hac nocte aream hordei ventilat³ lava igitur et unguere et induere cultioribus vestimentis ac descende in aream non te videat homo donec esum potumque finierit⁴ quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo dormiat veniesque et discoperies pallium quo operitur a parte pedum et proicies te et ibi iacebis ipse autem dicet tibi quid agere debeas⁵ quae respondit quicquid praeceperis faciam⁶ descenditque in aream et fecit omnia quae sibi imperaverat socrus⁷ cumque comedisset Booz et bibisset et factus esset hilarior issetque ad dormiendum iuxta acervum manipulorum venit abscondite et discoperto a pedibus eius pallio se proiecit⁸ et ecce nocte iam media expavit homo et conturbatus est viditque mulierem iacentem ad pedes suos⁹ et ait illi quae es illaque respondit ego sum Ruth ancilla tua expande pallium tuum super famulam tuam quia propinquus es¹⁰ et ille benedicta inquit es Domino filia et priorem misericordiam posteriore superasti quia non es secuta iuvenes pauperes sive divites¹¹ noli ergo metuere sed quicquid dixeris mihi faciam tibi scit enim omnis populus qui habitat intra portas urbis meae mulierem te esse virtutis¹² nec abnuo me propinquum sed est alius me propinquior¹³ quiesce hac nocte et facto mane si te voluerit propinquitatis iure retinere bene res acta est sin autem ille noluerit ego te absque ulla dubitatione suscipiam vivit Dominus dormi usque mane¹⁴ dormivit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum surrexitque antequam homines se cognoscerent mutuo et dixit Booz cave ne quis nove-

rit quod huc veneris¹⁵ et rursus expande inquit palliolum tuum quo operiris et tene utraque manu qua extendente et tenente mensus est sex modios hordei et posuit super eam quae portans ingressa est civitatem¹⁶ et venit ad socrum suam quae dixit ei quid egisti filia narravitque ei omnia quae sibi fecisset homo¹⁷ et ait ecce sex modios hordei dedit mihi et ait nolo vacuum te reverti ad socrum tuam¹⁸ dixitque Noemi expecta filia donec videamus quem res exitum habeat neque enim cessabit homo nisi conpleverit quod locutus est

4ascendit ergo Booz ad portam et sedit ibi cumque vidisset propinquum praeterire de quo prius sermo habitus est dixit ad eum declina paulisper et sede hic vocans eum nomine suo qui devertit et sedit² tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis dixit ad eos sedete hic³ quibus residentibus locutus est ad propinquum partem agri fratris nostri Helimelech vendit Noemi quae reversa est de regione moabitide⁴ quod audire te volui et tibi dicere coram cunctis sedentibus et maioribus natu de populo meo si vis possidere iure propinquitatis eme et posside sin autem tibi displicet hoc ipsum indica mihi ut sciam quid facere debeam nullus est enim propinquus excepto te qui prior es et me qui secundus sum at ille respondit ego agrum emam⁵ cui dixit Booz quando emeris agrum de manu mulieris Ruth quoque Moabitidem quae uxor defuncti fuit debes accipere ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua⁶ qui respondit cedo iure propinquitatis neque enim posteritatem familiae meae delere debeo tu meo utere privilegio quo me libenter carere profiteor⁷ hic autem erat mos antiquitus in Israhel inter propinquos et si quando alter alteri suo iure cedebat ut esset firma concessio solvebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo hoc erat testimonium cessionis in Israhel⁸ dixit ergo propinquus Booz tolle calciamentum quod statim solvit de pede suo⁹ at ille maioribus natu et universo populo testes inquit vos estis hodie quod possederim omnia quae fuerunt Helimelech et Chelion et Maalon tradente Noemi¹⁰ et Ruth Moabitidem uxorem Maalon in coniugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus et populo deleatur vos inquam huius rei testes estis¹¹ respondit omnis populus qui erat in porta et maiores natu nos testes sumus faciat Dominus hanc mulierem quae ingreditur domum tuam sicut Rachel et Liam quae aedificaverunt domum Israhel ut sit exemplum virtutis in Ephrata et habeat celebre nomen in Bethleem¹² fiatque domus tua sicut domus Phares quem Thamar peperit Iudae de semine quod dederit Dominus tibi ex hac puella¹³ tulit itaque Booz Ruth et accepit uxorem ingressusque est ad eam et dedit illi Dominus ut conciperet et pareret filium¹⁴ dixeruntque mulieres ad Noemi benedictus Dominus qui non est passus ut deficeret successor familiae tuae et vocaretur nomen eius in Israhel¹⁵ et habeas qui consoletur animam tuam et enutriat senectutem de nuru enim tua

natus est quae te diligit et multo tibi est melior quam si septem haberes filios ¹⁶susceptumque Noemi puerum posuit in sinu suo et nutricis ac gerulae officio fungebatur ¹⁷vicinae autem mulieres congratulantes ei et dicentes natus est filius Noemi vocaverunt nomen eius Obed hic est pater Isai patris David ¹⁸hae sunt generationes Phares Phares genuit Esrom ¹⁹Esrom genuit Aram Aram genuit Aminadab ²⁰Aminadab genuit Naasson Naasson genuit Salma ²¹Salma genuit Booz Booz genuit Obed

I Samuelis

1fuit vir unus de Ramathaimsophim de monte Ephraim et nomen eius Helcana filius Hieroam filii Heliu filii Thau filii Suph Ephrathaeus ²et habuit duas uxores nomen uni Anna et nomen secundae Fenenna fueruntque Fenennae filii Annae autem non erant liberi ³et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo erant autem ibi duo filii Heli Ofni et Finees sacerdotes Domini ⁴venit ergo dies et immolavit Helcana deditque Fenennae uxori suae et cunctis filiis eius et filiabus partes ⁵Annae autem dedit partem unam tristis quia Annam diligebat Dominus autem concluderat vulvam eius ⁶adfligebat quoque eam aemula eius et vehementer angebat in tantum ut exprobraret quod conclusisset Dominus vulvam eius ⁷sicque faciebat per singulos annos cum redeunte tempore ascenderent templum Domini et sic provocabat eam porro illa flebat et non capiebat cibum ⁸dixit ergo ei Helcana vir suus Anna cur fles et quare non comedis et quam ob rem adfligitur cor tuum numquid non ego melior sum tibi quam decem filii ⁹surrexit autem Anna postquam comederat in Silo et biberat et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini ¹⁰cum esset amaro animo oravit Dominum flens largiter ¹¹et votum vovit dicens Domine exercituum si respiciens videris afflictionem famulae tuae et recordatus mei fueris nec oblitus ancillae tuae dederisque servae tuae sexum virilem dabo eum Domino omnes dies vitae eius et novacula non ascendet super caput eius ¹²factum est ergo cum illa multiplicaret preces coram Domino ut Heli observaret os eius ¹³porro Anna loquebatur in corde suo tantumque labia illius movebantur et vox penitus non audiebatur aestimavit igitur eam Heli temulentam ¹⁴dixitque ei usquequo ebria eris digere paulisper vinum quo mades ¹⁵respondens Anna nequaquam inquit domine mi nam mulier infelix nimis ego sum vinumque et omne quod inebriare potest non bibi sed effudi animam meam in conspectu Domini ¹⁶ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial quia ex multitudine doloris et maeroris mei locuta sum usque in praesens ¹⁷tunc Heli ait ei vade in pace et Deus Israhel det tibi petitionem quam rogasti eum ¹⁸et illa dixit utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis et abiit mulier in viam suam et comedit vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati ¹⁹et surrexerunt mane et adoraverunt co-

ram Domino reversique sunt et venerunt in domum suam Ramatha cognovit autem Helcana Annam uxorem suam et recordatus est eius Dominus ²⁰et factum est post circumlocutionem concepit Anna et peperit filium vocavitque nomen eius Samuhel eo quod a Domino postulasset eum ²¹ascendit autem vir Helcana et omnis domus eius ut immolaret Domino hostiam sollemnem et votum suum ²²et Anna non ascendit dixit enim viro suo non vadam donec ablactetur infans et ducam eum et appareat ante conspectum Domini et maneat ibi iugiter ²³et ait ei Helcana vir suus fac quod bonum tibi videtur et mane donec ablactes eum precorque ut impleat Dominus verbum suum mansit ergo mulier et lactavit filium suum donec amoveret eum a lacte ²⁴et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus et tribus modiis farinae et amphora vini et adduxit eum ad domum Domini in Silo puer autem erat adhuc infantulus ²⁵et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum Heli ²⁶et ait obsecro mi domine vivit anima tua domine ego sum illa mulier quae steti coram te hic orans Dominum ²⁷pro puero isto oravi et dedit Dominus mihi petitionem meam quam postulavi eum ²⁸idcirco et ego commodavi eum Domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus Domino et adoraverunt ibi Dominum et oravit Anna et ait

2exultavit cor meum in Domino exaltatum est cornu meum in Domino dilatatum est os meum super inimicos meos quia laetata sum in salutari tuo ²non est sanctus ut est Dominus neque enim est alius extra te et non est fortis sicut Deus noster ³nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes recedant vetera de ore vestro quoniam Deus scientiarum Dominus est et ipsi praeparantur cogitationes ⁴arcus fortium superatus est et infirmi accincti sunt robore ⁵saturati prius pro pane se locaverunt et famelici saturati sunt donec sterilis peperit plurimos et quae multos habebat filios infirmata est ⁶Dominus mortificat et vivificat deducit ad infernum et reducit ⁷Dominus pauperem facit et ditat humiliat et sublevat ⁸suscitat de pulvere egenum et de stercore elevat pauperem ut sedeat cum principibus et solium gloriae teneat Domini enim sunt cardines terrae et posuit super eos orbem ⁹pedes sanctorum suorum servabit et impii in tenebris conticescent quia non in fortitudine roborabitur vir ¹⁰Dominum formidabunt adversarii eius super ipsos in caelis tonabit Dominus iudicabit fines terrae et

dabit imperium regi suo et sublimabit cornu christi sui ¹¹et abiit Helcana Ramatha in domum suam puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis ¹²porro filii Heli filii Belial nescientes Dominum ¹³neque officium sacerdotum ad populum sed quicumque immolasset victimam veniebat puer sacerdotis dum coquerentur carnes et habebat fuscinulam tridentem in manu sua ¹⁴et mittebat eam in lebetem vel in caldariam aut in ollam siue in caccabum et omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi sic faciebant universo Israheli venientium in Silo ¹⁵etiam antequam adolerent adipem veniebat puer sacerdotis et dicebat immolanti da mihi carnem ut coquam sacerdoti non enim accipiam a te carnem coctam sed crudam ¹⁶dicebatque illi immolans incendatur primum iuxta morem hodie adeps et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua qui respondens aiebat ei nequaquam nunc enim dabis alioquin tollam vi ¹⁷erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino quia detrahebant homines sacrificio Domini ¹⁸Samuhel autem ministrabat ante faciem Domini puer accinctus ephod lineo ¹⁹et tunicam parvam faciebat ei mater sua quam adferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam sollemnem ²⁰et benedixit Heli Helcanae et uxori eius dixitque reddat Dominus tibi semen de muliere hac pro fenore quod commodasti Domino et abierunt in locum suum ²¹visitavit ergo Dominus Annam et concepit et peperit tres filios et duas filias et magnificatus est puer Samuhel apud Dominum ²²Heli autem erat senex valde et audivit omnia quae faciebant filii sui universo Israheli et quomodo dormiebant cum mulieribus quae observabant ad ostium tabernaculi ²³et dixit eis quare facitis res huiusmodi quas ego audio res pessimas ab omni populo ²⁴nolite filii mi non enim est bona fama quam ego audio ut transgredi faciatis populum Domini ²⁵si peccaverit vir in virum placari ei potest Deus si autem in Domino peccaverit vir quis orabit pro eo et non audierunt vocem patris sui quia voluit Dominus occidere eos ²⁶puer autem Samuhel proficiebat atque crescebat et placebat tam Deo quam hominibus ²⁷venit autem vir Dei ad Heli et ait ad eum haec dicit Dominus numquid non aperte revelatus sum domui patris tui cum essent in Aegypto in domo Pharaonis ²⁸et elegi eum ex omnibus tribubus Israhel mihi in sacerdotem ut ascenderet altare meum et adoleret mihi incensum et portaret ephod coram me et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israhel ²⁹quare calce abicitis victimam meam et munera mea quae praecepi ut offerrentur in templo et magis honorasti filios tuos quam me ut comederetis primitias omnis sacrificii Israhel populi mei ³⁰propterea ait Dominus Deus Israhel loquens locutus sum ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum nunc autem dicit Dominus absit hoc a me sed quicumque glorificaverit me glorificabo eum qui autem contemnunt me erunt ignobiles ³¹ecce dies veniunt et praecidam brachium tuum et brachium domus patris tui ut non sit senex in domo tua ³²et videbis

aemulum tuum in templo in universis prosperis Israhel et non erit senex in domo tua omnibus diebus ³³verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua et pars magna domus tuae morietur cum ad virilem aetatem venerit ³⁴hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis Ofni et Finees in die uno morientur ambo ³⁵et suscitabo mihi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciat et aedificabo ei domum fidelem et ambulabit coram christo meo cunctis diebus ³⁶futurum est autem ut quicumque remanserit in domo tua veniat ut oretur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis dicatque dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem ut comedam buccellam panis

3puer autem Samuhel ministrabat Domino coram Heli et sermo Domini erat pretiosus in diebus illis non erat visio manifesta ²factum est ergo in die quadam Heli iacebat in loco suo et oculi eius caligaverant nec poterat videre ³lucerna Dei antequam extingueretur Samuhel autem dormiebat in templo Domini ubi erat arca Dei ⁴et vocavit Dominus Samuhel qui respondens ait ecce ego ⁵et cucurrit ad Heli et dixit ecce ego vocasti enim me qui dixit non vocavi revertere dormi et abiit et dormivit ⁶et adiecit Dominus vocare rursus Samuhel consurgensque Samuhel abiit ad Heli et dixit ecce ego quia vocasti me qui respondit non vocavi te fili mi revertere et dormi ⁷porro Samuhel necdum sciebat Dominum neque revelatus fuerat ei sermo Domini ⁸et adiecit Dominus et vocavit adhuc Samuhel tertio qui consurgens abiit ad Heli ⁹et ait ecce ego quia vocasti me intellexit igitur Heli quia Dominus vocaret puerum et ait ad Samuhel vade et dormi et si deinceps vocaverit te dices loquere Domine quia audit servus tuus abiit ergo Samuhel et dormivit in loco suo ¹⁰et venit Dominus et stetit et vocavit sicut vocaverat secundo Samuhel Samuhel et ait Samuhel loquere quia audit servus tuus ¹¹et dixit Dominus ad Samuhel ecce ego facio verbum in Israhel quod quicumque audierit tinnient ambae aures eius ¹²in die illo suscitabo adversum Heli omnia quae locutus sum super domum eius incipiam et complebo ¹³praedixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in aeternum propter iniquitatem eo quod noverat indigne agere filios suos et non corripuit eos ¹⁴idcirco iuravi domui Heli quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in aeternum ¹⁵dormivit autem Samuhel usque mane aperuitque ostia domus Domini et Samuhel timebat indicare visionem Heli ¹⁶vocavit ergo Heli Samuhel et dixit Samuhel fili mi qui respondens ait praesto sum ¹⁷et interrogavit eum quis est sermo quem locutus est ad te oro te ne celaveris me haec faciat tibi Deus et haec addat si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quae dicta sunt tibi ¹⁸indicavit itaque ei Samuhel universos sermones et non abscondit ab eo et ille respondit Dominus est quod bonum est in oculis suis faciat ¹⁹crevit autem Samuhel et Dominus erat cum

eo et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram ²⁰et cognovit universus Israhel a Dan usque Bersabee quod fidelis Samuhel propheta esset Domini ²¹et addidit Dominus ut appareret in Silo quoniam revelatus fuerat Dominus Samuheli in Silo iuxta verbum Domini et evenit sermo Samuhelis universo Israheli

⁴egressus est namque Israhel obviam Philisthim in proelium et castrametatus est iuxta lapidem Adiutorii porro Philisthim venerunt in Afec ²et instruxerunt aciem contra Israhel inito autem certamine terga vertit Israhel Philistheis et caesa sunt in illo certamine passim per agros quasi quattuor milia virorum ³et reversus est populus ad castra dixeruntque maiores natu de Israhel quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthim adferamus ad nos de Silo arcam foederis Domini et veniat in medium nostri ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum ⁴misit ergo populus in Silo et tulerunt inde arcam foederis Domini exercituum sedentis super cherubin erantque duo filii Heli cum arca foederis Domini Ofni et Finees ⁵cumque venisset arca foederis Domini in castra vociferatus est omnis Israhel clamore grandi et personuit terra ⁶et audierunt Philisthim vocem clamoris dixeruntque quoniam haec est vox clamoris magni in castris Hebraeorum et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra ⁷timueruntque Philisthim dicentes venit Deus in castra et ingemuerunt ⁸vae nobis non enim fuit tanta exultatio heri et nudius tertius vae nobis quis nos servabit de manu deorum sublimium istorum hii sunt dii qui percusserunt Aegyptum omni plaga in deserto ⁹confortamini et estote viri Philisthim ne serviatis Hebraeis sicut illi servierunt vobis confortamini et bellate ¹⁰pugnaverunt ergo Philisthim et caesus est Israhel et fugit unusquisque in tabernaculum suum et facta est plaga magna nimis et ceciderunt de Israhel triginta milia peditum ¹¹et arca Dei capta est duoque filii Heli mortui sunt Ofni et Finees ¹²currens autem vir de Benjamin ex acie venit in Silo in die illo scissa veste et conspersus pulvere caput ¹³cumque ille venisset Heli sedebat super sellam contra viam aspectans erat enim cor eius pavens pro arca Domini vir autem ille postquam ingressus est nuntiavit urbi et ululavit omnis civitas ¹⁴et audivit Heli sonitum clamoris dixitque quis est hic sonitus tumultus huius at ille festinavit et venit et adnuntiavit Heli ¹⁵Heli autem erat nonaginta et octo annorum et oculi eius caligaverant et videre non poterat ¹⁶et dixit ad Heli ego sum qui veni de proelio et ego qui de acie fugi hodie cui ille ait quid actum est fili mi ¹⁷respondens autem qui nuntiabat fugit inquit Israhel coram Philisthim et ruina magna facta est in populo insuper et duo filii tui mortui sunt Ofni et Finees et arca Dei capta est ¹⁸cumque ille nominasset arcam Dei cecidit de sella retrorsum iuxta ostium et fractis cervicibus mortuus est senex enim erat vir et grandevus et ipse iudicavit Israhel quadraginta annis ¹⁹nurus autem eius uxor Finees praegnans erat vicinaque partui et audito nuntio quod capta

esset arca Dei et mortuus socer suus et vir suus incurvavit se et peperit inruerant enim in eam dolores subiti ²⁰in ipso autem momento mortis eius dixerunt ei quae stabant circa eam ne timeas quia filium peperisti quae non respondit eis neque animadvertit ²¹et vocavit puerum Hicabod dicens translata est gloria de Israhel quia capta est arca Dei et pro socero suo et pro viro suo ²²et ait translata est gloria ab Israhel eo quod capta esset arca Dei

⁵Philisthim autem tulerunt arcam Dei et asportaverunt eam a lapide Adiutorii in Azotum ²tulerunt Philisthim arcam Dei et intulerunt eam in templum Dagon et statuerunt eam iuxta Dagon ³cumque surrexissent diluculo Azotii altera die ecce Dagon iacebat pronus in terram ante arcam Domini et tulerunt Dagon et restituerunt eum in loco suo ⁴rursumque mane die alio consurgentes invenerunt Dagon iacentem super faciem suam in terram coram arca Domini caput autem Dagon et duae palmae manuum eius abscisae erant super limen ⁵porro Dagon truncus solus remanserat in loco suo propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon et omnes qui ingrediuntur templum eius super limen Dagon in Azoto usque in hodiernum diem ⁶adgravata autem est manus Domini super Azotios et demolitus est eos et percussit in secretiori parte natium Azotum et fines eius ⁷videntes autem viri azotii huiusmodi plagam dixerunt non maneat arca Dei Israhel apud nos quoniam dura est manus eius super nos et super Dagon deum nostrum ⁸et mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se et dixerunt quid faciemus de arca Dei Israhel responderuntque Getthei circumducatur arca Dei Israhel et circumdlexerunt arcam Dei Israhel ⁹illis autem circumducentibus eam fiebat manus Dei per singulas civitates interfectionis magnae nimis et percutiebat viros uniuscuiusque urbis a parvo usque ad maiorem et computrescebant prominentes extales eorum ¹⁰miserunt ergo arcam Dei in Accaron cumque venisset arca Dei in Accaron exclamaverunt Accaronitae dicentes adduxerunt ad nos arcam Dei Israhel ut interficiat nos et populum nostrum ¹¹miserunt itaque et congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum qui dixerunt dimittite arcam Dei Israhel et revertatur in locum suum et non interficiat nos cum populo nostro ¹² fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus et gravissima valde manus Dei viri quoque qui mortui non fuerant percutiebantur in secretiori parte natium et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in caelum

⁶fuit ergo arca Domini in regione Philisthinorum septem mensibus ²et vocaverunt Philisthim sacerdotes et divinos dicentes quid faciemus de arca Dei indicate nobis quomodo remitemus eam in locum suum qui dixerunt ³si remittitis arcam Dei Israhel nolite dimittere eam vacuam sed quod debetis reddite ei pro peccato et tunc curabimini et scietis quare non recedat manus eius a vobis ⁴qui dixerunt quid est quod pro delicto reddere debeamus ei

responderuntque illi ⁵iuxta numerum provinciarum Philisthim quinque anos aureos facietis et quinque mures aureos quia plaga una fuit omnibus vobis et satrapis vestris facietisque similitudines anorum vestrorum et similitudines murium qui demoliti sunt terram et dabitis Deo Israhel gloriam si forte relevet manum suam a vobis et a diis vestris et a terra vestra ⁶quare gravatis corda vestra sicut adgravavit Aegyptus et Pharaon cor suum nonne postquam percussus est tunc dimisit eos et abierunt ⁷nunc ergo arripite et facite plaustrum novum unum et duas vaccas fetas quibus non est inpositum iugum iungite in plastro et recludite vitulos earum domi ⁸tolletisque arcam Domini et ponetis in plastro et vasa aurea quae exsolvistis ei pro delicto ponetis in capsella ad latus eius et dimittite eam ut vadat ⁹et aspicietis et si quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames ipse fecit nobis malum hoc grande sin autem minime sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos sed casu accidit ¹⁰fecerunt ergo illi hoc modo et tollentes duas vaccas quae lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum vitulosque earum concluserunt domi ¹¹et posuerunt arcam Dei super plaustrum et capsellam quae habebat mures aureos et similitudinem anorum ¹²ibant autem in directum vaccae per viam quae ducit Bethsames et itinere uno gradiebantur pergentes et mugientes et non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram sed et satrapae Philisthinorum sequebantur usque ad terminos Bethsames ¹³porro Bethsamitae metebant triticum in valle et elevantes oculos viderunt arcam et gavisi sunt cum vidissent ¹⁴et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamitae et stetit ibi erat autem ibi lapis magnus et conciderunt ligna plaustrum vaccasque inposuerunt super ea holocaustum Domino ¹⁵Levitae autem deposuerunt arcam Dei et capsellam quae erat iuxta eam in qua erant vasa aurea et posuerunt super lapidem grandem viri autem bethsamitae obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas in die illa Domino ¹⁶et quinque satrapae Philisthinorum viderunt et reversi sunt in Accaron in die illa ¹⁷hii sunt autem ani aurei quos reddiderunt Philisthim pro delicto Domino Azotus unum Gaza unum Ascalon unum Geth unum Accaron unum ¹⁸et mures aureos secundum numerum urbium Philisthim quinque provinciarum ab urbe murata usque ad villam quae erat absque muro et usque ad Abel magnum super quem posuerunt arcam Domini quae erat usque in illa die in agro Iosue Bethsamitis ¹⁹percussit autem de viris bethsamitibus eo quod vidissent arcam Domini et percussit de populo septuaginta viros et quinquaginta milia plebis luxitque populus quod percussisset Dominus plebem plaga magna ²⁰et dixerunt viri bethsamitae quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius et ad quem ascendet a nobis ²¹miseruntque nuntios ad habitatores Cariathiarim dicentes redixerunt Philisthim arcam Domini descendite et ducite eam ad vos

⁷venerunt ergo viri Cariathiarim et duxerunt arcam Do-

mini et intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret arcam Domini ²et factum est ex qua die mansit arca in Cariathiarim multiplicati sunt dies erat quippe iam annus vicesimus et requievit omnis domus Israhel post Dominum ³ait autem Samuhel ad universam domum Israhel dicens si in toto corde vestro revertimini ad Dominum auferte deos alienos de medio vestrum et Astharoth et praeparate corda vestra Domino et servite ei soli et eruet vos de manu Philisthim ⁴abstulerunt ergo filii Israhel Baalim et Astharoth et servierunt Domino soli ⁵dixit autem Samuhel congregate universum Israhel in Masphat ut orem pro vobis Dominum ⁶et convenerunt in Masphat hauseruntque aquam et effuderunt in conspectu Domini et ieunaverunt in die illa et dixerunt ibi peccavimus Domino iudicavitque Samuhel filios Israhel in Masphat ⁷et audierunt Philisthim quod congregati essent filii Israhel in Masphat et ascenderunt satrapae Philisthinorum ad Israhel quod cum audissent filii Israhel timuerunt a facie Philisthinorum ⁸dixeruntque ad Samuhel ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum ut salvet nos de manu Philisthinorum ⁹tulit autem Samuhel agnum lactantem unum et obtulit illum holocaustum integrum Domino et clamavit Samuhel ad Dominum pro Israhel et exaudivit eum Dominus ¹⁰factum est ergo cum Samuhel offerret holocaustum Philistheos inire proelium contra Israhel intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philisthim et exterruit eos et caesi sunt a filiis Israhel ¹¹egressique viri Israhel de Masphat persecuti sunt Philistheos et percusserunt eos usque ad locum qui erat subter Bethchar ¹²tulit autem Samuhel lapidem unum et posuit eum inter Masphat et inter Sen et vocavit nomen eius lapis Adiutorii dixitque hucusque auxiliatus est nobis Dominus ¹³et humiliati sunt Philisthim nec adposuerunt ultra ut venirent in terminos Israhel facta est itaque manus Domini super Philistheos cunctis diebus Samuhel ¹⁴et redditae sunt urbes quas tulerant Philisthim ab Israhel Israheli ab Accaron usque Geth et terminos suos liberavit Israhel de manu Philisthinorum eratque pax inter Israhel et Amorreum ¹⁵iudicabat quoque Samuhel Israhel cunctis diebus vitae suae ¹⁶et ibat per singulos annos circumiens Bethel et Galgal et Masphat et iudicabat Israhel in supradictis locis ¹⁷revertebaturque in Ramatha ibi enim erat domus eius et ibi iudicabat Israhel aedificavit etiam ibi altare Domino

⁸factum est autem cum senuisset Samuhel posuit filios suos iudices Israhel ²fuitque nomen filii eius primogeniti Iohel et nomen secundi Abia iudicum in Bersabee ³et non ambulaverunt filii illius in viis eius sed declinaverunt post avaritiam acceperuntque munera et perverterunt iudicium ⁴congregati ergo universi maiores natu Israhel venerunt ad Samuhel in Ramatha ⁵dixeruntque ei ecce tu senuisti et filii tui non ambulant in viis tuis constitue nobis regem ut iudicet nos sicut universae habent nationes ⁶displicuitque

sermo in oculis Samuhelis eo quod dixissent da nobis regem ut iudicet nos et oravit Samuhel Dominum ⁷dixit autem Dominus ad Samuhel audi vocem populi in omnibus quae loquuntur tibi non enim te abiecerunt sed me ne regnem super eos ⁸iuxta omnia opera sua quae fecerunt a die qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc sicut dereliquerunt me et servierunt diis alienis sic faciunt etiam tibi ⁹nunc ergo audi vocem eorum verumtamen contestare eos et praedic eis ius regis qui regnaturus est super eos ¹⁰dixit itaque Samuhel omnia verba Domini ad populum qui petierat a se regem ¹¹et ait hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis filios vestros tollet et ponet in curribus suis facietque sibi equites et praecursores quadrigarum suarum ¹²et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messorum segetum et fabros armorum et curruum suorum ¹³filias quoque vestras faciet sibi unguentarias et focarias et panificas ¹⁴agros quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet et dabit servis suis ¹⁵sed et segetes vestras et vinearum redditus addecimabit ut det eunuchis et famulis suis ¹⁶servos etiam vestros et ancillas et iuvenes optimos et asinos auferet et ponet in opere suo ¹⁷greges vestros addecimabit vosque eritis ei servi ¹⁸et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet vos Dominus in die illa ¹⁹noluit autem populus audire vocem Samuhel sed dixerunt nequaquam rex enim erit super nos ²⁰et erimus nos quoque sicut omnes gentes et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis ²¹et audivit Samuhel omnia verba populi et locutus est ea in auribus Domini ²²dixit autem Dominus ad Samuhel audi vocem eorum et constitue super eos regem et ait Samuhel ad viros Israhel vadat unusquisque in civitatem suam

9et erat vir de Benjamin nomine Cis filius Abihel filii Seror filii Bechoreth filii Afa filii viri Iemini fortis robore ²et erat ei filius vocabulo Saul electus et bonus et non erat vir de filiis Israhel melior illo ab umero et sursum eminebat super omnem populum ³perierant autem asinae Cis patris Saul et dixit Cis ad Saul filium suum tolle tecum unum de pueris et consurgens vade et quaere asinas qui cum transissent per montem Ephraim ⁴et per terram Salisa et non invenissent transierunt etiam per terram Salim et non erant sed et per terram Iemini et minime reppererunt ⁵cum autem venissent in terram Suph dixit Saul ad puerum suum qui erat cum eo veni et revertamur ne forte dimiserit pater meus asinas et sollicitus sit pro nobis ⁶qui ait ei ecce est vir Dei in civitate hac vir nobilis omne quod loquitur absque ambiguitate venit nunc ergo eamus illuc si forte indicet nobis de via nostra propter quam venimus ⁷dixitque Saul ad puerum suum ecce ibimus quid feremus ad virum panis defecit in sitarciis nostris et sportulam non habemus ut demus homini Dei nec quicquam aliud ⁸rursum puer respondit Sauli et ait ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti demus homini Dei

ut indicet nobis viam nostram ⁹olim in Israhel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum venite et eamus ad videntem qui enim propheta dicitur hodie vocabatur olim videns ¹⁰et dixit Saul ad puerum suum optimus sermo tuus veni eamus et ierunt in civitatem in qua erat vir Dei ¹¹cumque ascenderent clivum civitatis invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam et dixerunt eis num hic est videns ¹²quae respondentes dixerunt illis hic est ecce ante te festina nunc hodie enim venit in civitate quia sacrificium est hodie populo in excelso ¹³ingredientes urbem statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad vensendum neque enim comesurus est populus donec ille veniat quia ipse benedicit hostiae et deinceps comedunt qui vocati sunt nunc ergo conscendite quia hodie repperietis eum ¹⁴et ascenderunt in civitatem cumque illi ambularent in medio urbis apparuit Samuhel egrediens obviam eis ut ascenderet in excelsum ¹⁵Dominus autem revelaverat auriculam Samuhel ante unam diem quam veniret Saul dicens ¹⁶hac ipsa quae nunc est hora cras mittam ad te virum de terra Benjamin et ungues eum ducem super populum meum Israhel et salvabit populum meum de manu Philistinorum quia respexi populum meum venit enim clamor eorum ad me ¹⁷cumque aspexisset Samuhel Saulem Dominus ait ei ecce vir quem dixeram tibi iste dominabitur populo meo ¹⁸accessit autem Saul ad Samuhel in medio portae et ait indica oro mihi ubi est domus videntis ¹⁹et respondit Samuhel Sauli dicens ego sum videns ascende ante me in excelsum ut comedatis mecum hodie et dimittam te mane et omnia quae sunt in corde tuo indicabo tibi ²⁰et de asinis quas perdidisti nudius tertius ne sollicitus sis quia inventae sunt et cuius erunt optima quaeque Israhel nonne tibi et omni domui patris tui ²¹respondens autem Saul ait numquid non filius Iemini ego sum de minima tribu Israhel et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin quare ergo locutus es mihi sermonem istum ²²adsumens itaque Samuhel Saulem et puerum eius introduxit eos in triclinium et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati erant enim quasi triginta viri ²³dixitque Samuhel coco da partem quam dedi tibi et praecepi ut reponeres seorsum apud te ²⁴levavit autem cocus armum et posuit ante Saul dixitque Samuhel ecce quod remansit pone ante te et comede quia de industria servatum est tibi quando populum vocavi et comedit Saul cum Samuhel in die illa ²⁵et descenderunt de excelso in oppidum et locutus est cum Saul in solario ²⁶cumque mane surrexissent et iam dilucesceret vocavit Samuhel Saul in solarium dicens surge ut dimittam te et surrexit Saul egressisque sunt ambo ipse videlicet et Samuhel ²⁷cumque descenderent in extrema parte civitatis Samuhel dixit ad Saul dic puero ut antecedit nos et transeat tu autem subsiste paulisper ut indicem tibi verbum Domini

10tulit autem Samuhel lenticulam olei et effudit super caput eius et deosculatus eum ait ecce unxit te Dominus

super hereditatem suam in principem ²cum abieris hodie a me invenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel in finibus Benjamin in meridie dicentque tibi inventae sunt asinae ad quas ieras perquirendas et intermissis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis et dicit quid faciam de filio meo ³cumque abieris inde et ultra transieris et veneris ad quercum Thabor invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel unus portans tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans lagoenam vini ⁴cumque te salutaverint dabunt tibi duos panes et accipies de manu eorum ⁵post haec venies in collem Domini ubi est statio Philisthinorum et cum ingressus fueris ibi urbem obviam habebis gregem prophetarum descendantium de excelso et ante eos psalterium et tympanum et tibiam et citharam ipsosque prophetantes ⁶et insiliet in te spiritus Domini et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alium ⁷quando ergo evenerint signa haec omnia tibi fac quaecumque invenerit manus tua quia Dominus tecum est ⁸et descendes ante me in Galgala ego quippe descendam ad te ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas septem diebus expectabis donec veniam ad te et ostendam tibi quae facias ⁹itaque cum avertisset umerum suum ut abiret a Samuhele inmutavit ei Deus cor aliud et venerunt omnia signa haec in die illa ¹⁰veneruntque ad praedictum collem et ecce cuneus prophetarum obvius ei et insilivit super eum spiritus Dei et prophetavit in medio eorum ¹¹videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudius tertius quod esset cum prophetis et prophetaret dixerunt ad invicem quanam res accidit filio Cis num et Saul in prophetis ¹²responditque alius ad alterum dicens et quis pater eorum propterea versum est in proverbium num et Saul inter prophetas ¹³cessavit autem prophetare et venit ad excelsum ¹⁴dixitque patruus Saul ad eum et ad puerum eius quo abistis qui responderunt quaerere asinas quas cum non repperissemus venimus ad Samuhelem ¹⁵et dixit ei patruus suus indica mihi quid dixerit tibi Samuhel ¹⁶et ait Saul ad patruum suum indicavit nobis quia inventae essent asinae de sermone autem regni non indicavit ei quem locutus illi fuerat Samuhel ¹⁷et convocavit Samuhel populum ad Dominum in Maspha ¹⁸et ait ad filios Israhel haec dicit Dominus Deus Israhel ego eduxi Israhel de Aegypto et erui vos de manu Aegyptiorum et de manu omnium regum qui adfligebant vos ¹⁹vos autem hodie proiecistis Deum vestrum qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris et dixistis nequaquam sed regem constitue super nos nunc ergo state coram Domino per tribus vestras et per familias ²⁰et adplicuit Samuhel omnes tribus Israhel et cecidit sors tribus Benjamin ²¹et adplicuit tribum Benjamin et cognationes eius et cecidit cognatio Metri et pervenit usque ad Saul filium Cis quaesierunt ergo eum et non est inventus ²²et consuluerunt post haec Dominum utrumnam venturus esset illuc responditque Dominus ecce absconditus est domi ²³cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde stetitque in medio populi et altior fuit universo populo ab umero et sursum ²⁴et ait Sa-

muhel ad omnem populum certe videtis quem elegit Dominus quoniam non sit similis ei in omni populo et clamavit cunctus populus et ait vivat rex ²⁵locutus est autem Samuhel ad populum legem regni et scripsit in libro et reposuit coram Domino et dimisit Samuhel omnem populum singulos in domum suam ²⁶sed et Saul abiit in domum suam in Gabaath et abiit cum eo pars exercitus quorum tetigerat Deus corda ²⁷filiis vero Belial dixerunt num salvare nos poterit iste et despexerunt eum et non adtulerunt ei munera ille vero dissimulabat se audire

11 ascendit autem Naas Ammonites et pugnare coepit adversus Iabesgalaad dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas habeto nos foederatos et serviemus tibi ²et respondit ad eos Naas Ammonites in hoc feriam vobiscum foedus ut eruam omnium vestrum oculos dextros ponamque vos obprobrium in universo Israhel ³et dixerunt ad eum seniores Iabes concede nobis septem dies ut mittamus nuntios in universos terminos Israhel et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te ⁴venerunt ergo nuntii in Gabaath Saulis et locuti sunt verba audiente populo et levavit omnis populus vocem suam et flevit ⁵et ecce Saul veniebat sequens boves de agro et ait quid habet populus quod plorat et narraverunt ei verba virorum Iabes ⁶et insilivit spiritus Domini in Saul cum audisset verba haec et iratus est furor eius nimis ⁷et adsumens utrumque bovem concidit in frusta misitque in omnes terminos Israhel per manum nuntiorum dicens quicumque non exierit secutusque fuerit Saul et Samuhelem sic fiet bubus eius invasit ergo timor Domini populum et egressi sunt quasi vir unus ⁸et recensuit eos in Bezec fueruntque filiorum Israhel trecenta milia virorum autem Iuda triginta milia ⁹et dixerunt nuntiis qui venerant sic dicetis viris qui sunt in Iabesgalaad cras erit vobis salus cum incaluerit sol venerunt ergo nuntii et adnuntiarunt viris Iabes qui laetati sunt ¹⁰et dixerunt mane exhibimus ad vos et facietis nobis omne quod placuerit vobis ¹¹et factum est cum venisset dies crastinus constituit Saul populum in tres partes et ingressus est media castra in vigilia matutina et percussit Ammon usque dum incalesceret dies reliqui autem dispersi sunt ita ut non relinquerentur in eis duo pariter ¹²et ait populus ad Samuhel quis est iste qui dixit Saul non regnabit super nos date viros et interficiemus eos ¹³et ait Saul non occidetur quisquam in die hac quia hodie fecit Dominus salutem in Israhel ¹⁴dixit autem Samuhel ad populum venite et eamus in Galgala et innovemus ibi regnum ¹⁵et perrexit omnis populus in Galgala et fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala et immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino et laetatus est ibi Saul et cuncti viri Israhel nimis

12 dixit autem Samuhel ad universum Israhel ecce adivi vocem vestram iuxta omnia quae locuti estis ad me et constitui super vos regem ²et nunc rex graditur ante vos ego autem senui et incanui porro filii mei vobiscum

sunt itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc ecce praesto sum ³loquimini de me coram Domino et coram christo eius utrum bovem cuiusquam tulerim an asinum si quempiam calumniatus sum si oppressi aliquem si de manu cuiusquam munus accepi et contemnam illud hodie restituamque vobis ⁴et dixerunt non es calumniatus nos neque oppressisti neque tulisti de manu alicuius quippiam ⁵dixitque ad eos testis Dominus adversus vos et testis christus eius in die hac quia non inveneritis in manu mea quippiam et dixerunt testis ⁶et ait Samuhel ad populum Dominus qui fecit Mosen et Aaron et eduxit patres nostros de terra Aegypti ⁷nunc ergo state ut iudicio contendam adversus vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris ⁸quomodo ingressus est Iacob in Aegyptum et clamaverunt patres vestri ad Dominum et misit Dominus Mosen et Aaron et eduxit patres vestros ex Aegypto et conlocavit eos in loco hoc ⁹qui oblitus sunt Domini Dei sui et tradidit eos in manu Sisarae magistri militiae Asor et in manu Philisthinorum et in manu regis Moab et pugnaverunt adversus eos ¹⁰postea autem clamaverunt ad Dominum et dixerunt peccavimus quia dereliquimus Dominum et servivimus Baalim et Astharoth nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum et serviemus tibi ¹¹et misit Dominus Hierobaal et Bedan et Ieptha et Samuhel et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum et habitastis confidenter ¹²videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversus vos dixistis mihi nequaquam sed rex imperabit nobis cum Dominus Deus vester regnaret in vobis ¹³nunc ergo praesto est rex vester quem elegistis et petistis ecce dedit vobis Dominus regem ¹⁴si timueritis Dominum et servieritis ei et audieritis vocem eius et non exasperaveritis os Domini eritis et vos et rex qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum ¹⁵si autem non audieritis vocem Domini sed exasperaveritis sermonem Domini erit manus Domini super vos et super patres vestros ¹⁶sed et nunc state et videte rem istam grandem quam facturus est Dominus in conspectu vestro ¹⁷numquid non messis tritici est hodie invocabo Dominum et dabit voces et pluvias et scietis et videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini petentes super vos regem ¹⁸et clamavit Samuhel ad Dominum et dedit Dominus voces et pluviam in die illa ¹⁹et timuit omnis populus nimis Dominum et Samuhel dixitque universus populus ad Samuhel ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum ut non moriamur addidimus enim universis peccatis nostris malum ut peteremus nobis regem ²⁰dixit autem Samuhel ad populum nolite timere vos fecistis universum malum hoc verumtamen nolite recedere a tergo Domini et servite Domino in omni corde vestro ²¹et nolite declinare post vana quae non proderunt vobis neque eruent vos quia vana sunt ²²et non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum quia iuravit Dominus facere vos sibi populum ²³absit autem a me hoc peccatum in Domino ut

cessem orare pro vobis et docebo vos viam bonam et rectam ²⁴igitur timete Dominum et servite ei in veritate et ex toto corde vestro vidistis enim magnifica quae in vobis gesserit ²⁵quod si perseveraveritis in malitia et vos et rex vester pariter peribitis

13 filius unius anni Saul cum regnare coepisset duobus autem annis regnavit super Israhel ²et elegit sibi Saul tria milia de Israhel et erant cum Saul duo milia in Machmas et in monte Bethel mille autem cum Ionathan in Gabaa th Benjamin porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua ³et percussit Ionathan stationem Philisthim quae erat in Gabaa quod cum audissent Philisthim Saul cecinit bucina in omni terra dicens audiant Hebraei ⁴et universus Israhel audivit huiusmodi famam percussit Saul stationem Philisthinorum et erexit se Israhel adversus Philisthim clamavit ergo populus post Saul in Galgala ⁵et Philisthim congregati sunt ad proeliandum contra Israhel triginta milia curruum et sex milia equitum et reliquum vulgus sicut harena quae est in litore maris plurima et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven ⁶quod cum vidissent viri Israhel se in arto sitos adflictus est enim populus absconderunt se in speluncis et in abditis in petris quoque et in antris et in cisternis ⁷Hebraei autem transierunt Iordanem terram Gad et Galaad cumque adhuc esset Saul in Galgal universus populus perterritus est qui sequebatur eum ⁸et expectavit septem diebus iuxta placitum Samuhel et non venit Samuhel in Galgala dilapsusque est populus ab eo ⁹ait ergo Saul adferte mihi holocaustum et pacifica et obtulit holocaustum ¹⁰cumque complisset offerens holocaustum ecce Samuhel veniebat et egressus est Saul obviam ei ut saluaret eum ¹¹locutusque est ad eum Samuhel quid fecisti respondit Saul quia vidi quod dilaberetur populus a me et tu non veneras iuxta placitos dies porro Philisthim congregati fuerant in Machmas ¹²dixi nunc descendent Philisthim ad me in Galgala et faciem Domini non placavi necessitate compulsus obtuli holocaustum ¹³dixitque Samuhel ad Saul stulte egisti nec custodisti mandata Domini Dei tui quae praecepit tibi quod si non fecisses iam nunc praeparasset Dominus regnum tuum super Israhel in sempiternum ¹⁴sed nequaquam regnum tuum ultra consurget quaesivit sibi Dominus virum iuxta cor suum et praecepit ei Dominus ut esset dux super populum suum eo quod non servaveris quae praecepit Dominus ¹⁵surrexit autem Samuhel et ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin et recensuit Saul populum qui inventi fuerant cum eo quasi sescentos viros ¹⁶et Saul et Ionathan filius eius populusque qui inventus fuerat cum eis erat in Gabaa Benjamin porro Philisthim conederant in Machmas ¹⁷et egressi sunt ad praedandum de castris Philisthim tres cunei unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Saul ¹⁸porro alius ingrediebatur per viam Bethoron tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum ¹⁹porro faber

ferrarius non inveniebatur in omni terra Israhel caverant enim Philisthim ne forte facerent Hebraei gladium aut lanceam ²⁰descendebat ergo omnis Israhel ad Philisthim ut exaceret unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum ²¹retunsae itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad stimulum corrigendum ²²cumque venisset dies proelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum Saul et cum Ionathan excepto Saul et Ionathan filio eius ²³egressa est autem statio Philisthim ut transcenderet in Machmas

14et accidit quadam die ut diceret Ionathan filius Saul ad adolescentem armigerum suum veni et transeamus ad stationem Philisthim quae est trans locum illum patri autem suo hoc ipsum non indicavit ²porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malogranato quae erat in Magron et erat populus cum eo quasi sescentorum virorum ³et Ahias filius Achitob fratris Ichabod filii Finees qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo portabat ephod sed et populus ignorabat quod isset Ionathan ⁴erant autem inter ascensus per quos nitebatur Ionathan transire ad stationem Philisthinorum eminentes petrae ex utraque parte et quasi in modum dentium scopuli hinc inde praerupti nomen uni Boses et nomen alteri Sene ⁵unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas et alter a meridie contra Gabaa ⁶dixit autem Ionathan ad adolescentem armigerum suum veni transeamus ad stationem incircumcisorum horum si forte faciat Dominus pro nobis quia non est Domino difficile salvare vel in multitudine vel in paucis ⁷dixitque ei armiger suus fac omnia quae placent animo tuo perge quo cupis ero tecum ubicumque volueris ⁸et ait Ionathan ecce nos transimus ad viros istos cumque apparuerimus eis ⁹si taliter locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos ¹⁰si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos Dominus in manibus nostris hoc erit nobis signum ¹¹apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum dixeruntque Philisthim en Hebraei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant ¹²et locuti sunt viri de statione ad Ionathan et ad armigerum eius dixeruntque ascendite ad nos et ostendimus vobis rem et ait Ionathan ad armigerum suum ascendamus sequere me tradidit enim eos Dominus in manu Israhel ¹³ascendit autem Ionathan reptans manibus et pedibus et armiger eius post eum itaque alii cadebant ante Ionathan alios armiger eius interficiebat sequens eum ¹⁴et facta est plaga prima quam percussit Ionathan et armiger eius quasi viginti virorum in media parte iugeri quam par boum in die arare consuevit ¹⁵et factum est miraculum in castris per agros sed et omnis populus stationis eorum qui ierant ad praedandum obstipuit et conturbata est terra et accidit quasi miraculum a Deo ¹⁶et respexerunt speculatores Saul qui erant in Gabaa Benjamin et ecce multitudo prostrata et huc illucque diffugiens ¹⁷et ait Saul populo qui erat cum eo requirite

et videte quis abierit ex nobis cumque requisissent repperit non adesse Ionathan et armigerum eius ¹⁸et ait Saul ad Ahiam adplica arcam Dei erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israhel ¹⁹cumque loqueretur Saul ad sacerdotem tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum crescebatque paulatim et clarius reboabat et ait Saul ad sacerdotem contrahe manum tuam ²⁰conclamavit ergo Saul et omnis populus qui erat cum eo et venerunt usque ad locum certaminis et ecce versus fuerat gladius uniuscuiusque ad proximum suum et caedes magna nimis ²¹sed et Hebraei qui fuerant cum Philisthim heri et nudius tertius ascenderantque cum eis in castris reversi sunt ut essent cum Israhele qui erant cum Saul et Ionathan ²²omnes quoque Israhelitae qui se absconderant in monte Ephraim audientes quod fugissent Philisthim sociaverunt se cum suis in proelio ²³et salvavit Dominus in die illa Israhel pugna autem pervenit usque Bethaven ²⁴et vir Israhel sociatus sibi est in die illa adiuravit autem Saul populum dicens maledictus vir qui comederit panem usque ad vesperam donec uliscar de inimicis meis et non manducavit universus populus panem ²⁵omneque terrae vulgus venit in saltum in quo erat mel super faciem agri ²⁶ingressus est itaque populus saltum et apparuit fluens mel nullusque adplicuit manum ad os suum timebat enim populus iuramentum ²⁷porro Ionathan non audierat cum adiuraret pater eius populum extenditque summitatem virgae quam habebat in manu et intinxit in favo mellis et convertit manum suam ad os suum et inluminati sunt oculi eius ²⁸respondensque unus de populo ait iureiurando constrinxit pater tuus populum dicens maledictus qui comederit panem hodie defecerat autem populus ²⁹dixitque Ionathan turbavit pater meus terram vidistis ipsi quia inluminati sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum de melle isto ³⁰quanto magis si comedisset populus de praeda inimicorum suorum quam repperit nonne maior facta fuisset plaga in Philisthim ³¹percusserunt ergo in die illa Philistheos a Machmis usque in Ahialon defatigatus est autem populus nimis ³²et versus ad praedam tulit oves et boves et vitulos et mactaverunt in terra comeditque populus cum sanguine ³³nuntiaverunt autem Saul dicentes quod populus peccasset Domino comedens cum sanguine qui ait praevaricati estis volvite ad me iam nunc saxum grande ³⁴et dixit Saul dispergimini in vulgus et dicite eis ut adducat ad me unusquisque bovem suum et arietem et occidite super istud et vescimini et non peccabitis Domino comedentes cum sanguine adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem et occiderunt ibi ³⁵aedificavit autem Saul altare Domini tuncque primum coepit aedificare altare Domini ³⁶et dixit Saul inruamus super Philisthim nocte et vastemus eos usque dum inlucescat mane nec relinquamus de eis virum dixitque populus omne quod bonum videtur in oculis tuis fac et ait sacerdos accedamus huc ad Deum ³⁷et consuluit Saul Deum num persequar Philisthim si trades eos in manu Israhel et non respondit ei in die illa

³⁸dixitque Saul adplicate huc universos angulos populi et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie ³⁹vivit Dominus salvator Israhel quia si per Ionathan filium meum factum est absque retractatione morietur ad quod nullus contradixit ei de omni populo ⁴⁰et ait ad universum Israhel separamini vos in partem unam et ego cum Ionathan filio meo ero in parte una respondit populus ad Saul quod bonum videtur in oculis tuis fac ⁴¹et dixit Saul ad Dominum Deum Israhel da indicium et deprehensus est Ionathan et Saul populus autem exivit ⁴²et ait Saul mittite sortem inter me et inter Ionathan filium meum et captus est Ionathan ⁴³dixit autem Saul ad Ionathan indica mihi quid feceris et indicavit ei Ionathan et ait gustans gustavi in summitate virgae quae erat in manu mea paululum mellis et ecce ego morior ⁴⁴et ait Saul haec faciat mihi Deus et haec addat quia morte morieris Ionathan ⁴⁵dixitque populus ad Saul ergone Ionathan morietur qui fecit salutem hanc magnam in Israhel hoc nefas est vivit Dominus si ceciderit capillus de capite eius in terram quia cum Deo operatus est hodie liberavit ergo populus Ionathan ut non moreretur ⁴⁶recessitque Saul nec persecutus est Philisthim porro Philisthim abierunt in loca sua ⁴⁷at Saul confirmato regno super Israhel pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos eius contra Moab et filios Ammon et Edom et reges Suba et Philistheos et quocumque se verterat superabat ⁴⁸congregatoque exercitu percussit Amalech et eruit Israhel de manu vastatorum eius ⁴⁹fuerunt autem filii Saul Ionathan et Iesui et Melchisua nomina duarum filiarum eius nomen primogenitae Merob et nomen minoris Michol ⁵⁰et nomen uxoris Saul Ahinoem filia Ahimaas et nomina principum militiae eius Abner filius Ner patruelis Saul ⁵¹Cis fuerat pater Saul et Ner pater Abner filius Abihel ⁵²erat autem bellum potens adversum Philistheos omnibus diebus Saul nam quemcumque viderat Saul virum fortem et aptum ad proelium sociabat eum sibi

15et dixit Samuhel ad Saul me misit Dominus ut auferrem te in regem super populum eius Israhel nunc ergo audi vocem Domini ²haec dicit Dominus exercituum recensui quaecumque fecit Amalech Israheli quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Aegypto ³nunc igitur vade et percute Amalech et demolire universa eius non parcas ei sed interfice a viro usque ad mulierem et parvulum atque lactantem bovem et ovem camelum et asinum ⁴praecepit itaque Saul populo et recensuit eos quasi agnos ducenta milia peditum et decem milia virorum Iuda ⁵cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalech tetendit insidias in torrente ⁶dixitque Saul Cineo abite recedite atque descendite ab Amalech ne forte involvam te cum eo tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israhel cum ascenderent de Aegypto et recessit Cineus de medio Amalech ⁷percussitque Saul Amalech ab Evila donec venias Sur quae est e regione Aegypti ⁸et adprehendit Agag regem Amalech vivum omne autem vulgus interfecit in ore gla-

dii ⁹et pepercit Saul et populus Agag et optimis gregibus ovium et armentorum et vestibus et arietibus et universis quae pulchra erant nec voluerunt disperdere ea quicquid vero vile fuit et reprobum hoc demoliti sunt ¹⁰factum est autem verbum Domini ad Samuhel dicens ¹¹paenitet me quod constituerim Saul regem quia dereliquit me et verba mea opere non implevit contristatusque est Samuhel et clamavit ad Dominum tota nocte ¹²cumque de nocte surrexisset Samuhel ut iret ad Saul mane nuntiatum est Samuheli eo quod venisset Saul in Carmelum et erexisset sibi fornicem triumphalem et reversus transisset descendissetque in Galgala venit ergo Samuhel ad Saul et ¹³dixit ei Saul benedictus tu Domino implevi verbum Domini ¹⁴dixitque Samuhel et quae est haec vox gregum quae resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio ¹⁵et ait Saul de Amalech adduxerunt ea pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis ut immolarentur Domino Deo tuo reliqua vero occidimus ¹⁶dixit autem Samuhel ad Saul sine me et indicabo tibi quae locutus sit Dominus ad me nocte dixitque ei loquere ¹⁷et ait Samuhel nonne cum parvulus esses in oculis tuis caput in tribubus Israhel factus es unxitque te Dominus regem super Israhel ¹⁸et misit te Dominus in via et ait vade et interfice peccatores Amalech et pugnabis contra eos usque ad internicionem eorum ¹⁹quare ergo non audisti vocem Domini sed versus ad praedam es et fecisti malum in oculis Domini ²⁰et ait Saul ad Samuhel immo audivi vocem Domini et ambulavi in via per quam misit me Dominus et adduxi Agag regem Amalech et Amalech interfeci ²¹tulit autem populus de praeda oves et boves primitias eorum quae caesa sunt ut immolet Domino Deo suo in Galgalis ²²et ait Samuhel numquid vult Dominus holocausta aut victimas et non potius ut oboediatur voci Domini melior est enim oboedientia quam victimae et auscultare magis quam offerre adipem arietum ²³quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolotriae nolle adquiescere pro eo ergo quod abiecasti sermonem Domini abiecit te ne sis rex ²⁴dixitque Saul ad Samuhel peccavi quia praevericatus sum sermonem Domini et verba tua timens populum et oboediens voci eorum ²⁵sed nunc porta quaeso peccatum meum et revertere mecum ut adorem Dominum ²⁶et ait Samuhel ad Saul non revertar tecum quia proiecasti sermonem Domini et proiecit te Dominus ne sis rex super Israhel ²⁷et conversus est Samuhel ut abiret ille autem adprehendit summitatem pallii eius quae et scissa est ²⁸et ait ad eum Samuhel scidit Dominus regnum Israhel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori te ²⁹porro Triumphator in Israhel non parcat et paenitudine non flectetur neque enim homo est ut agat paenitentiam ³⁰at ille ait peccavi sed nunc honora me coram senibus populi mei et coram Israhel et revertere mecum ut adorem Dominum Deum tuum ³¹reversus ergo Samuhel secutus est Saulem et adoravit Saul Dominum ³²dixitque Samuhel adducite ad me Agag regem Amalech et oblatus est ei Agag pinguis et dixit Agag sicine separat amara mors ³³et

ait Samuhel sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus sic absque liberis erit inter mulieres mater tua et in frustra concidit Samuhel Agag coram Domino in Galgalis ³⁴abiit autem Samuhel in Ramatha Saul vero ascendit in domum suam in Gabaath ³⁵et non vidit Samuhel ultra Saul usque ad diem mortis suae verumtamen lugebat Samuhel Saul quoniam Dominum paenitebat quod constituisset regem Saul super Israhel

16dixitque Dominus ad Samuhel usquequo tu lugens Saul cum ego proiecerim eum ne regnet super Israhel imple cornu tuum oleo et veni ut mittam te ad Isai Bethleemitem providi enim in filiis eius mihi regem ²et ait Samuhel quomodo vadam audiet enim Saul et interficiet me et ait Dominus vitulum de armento tolles in manu tua et dices ad immolandum Domino veni ³et vocabis Isai ad victimam et ego ostendam tibi quid facias et unguis quemcumque monstravero tibi ⁴fecit ergo Samuhel sicut locutus est ei Dominus venitque in Bethleem et admirati sunt seniores civitatis occurrentes ei dixeruntque pacificus ingressus tuus ⁵et ait pacificus ad immolandum Domino veni sanctificamini et venite mecum ut immolem sanctificavit ergo Isai et filios eius et vocavit eos ad sacrificium ⁶cumque ingressi essent vidit Heliab et ait num coram Domino est christus eius ⁷et dixit Dominus ad Samuhel ne respicias vultum eius neque altitudinem staturae eius quoniam abieci eum nec iuxta intuitum hominis iudico homo enim videt ea quae parent Dominus autem intuetur cor ⁸et vocavit Isai Abinadab et adduxit eum coram Samuhel qui dixit nec hunc elegit Dominus ⁹adduxit autem Isai Samma de quo ait etiam hunc non elegit Dominus ¹⁰adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuhel et ait Samuhel ad Isai non elegit Dominus ex istis ¹¹dixitque Samuhel ad Isai numquid iam completi sunt filii qui respondit adhuc reliquus est parvulus et pascit oves et ait Samuhel ad Isai mitte et adduc eum nec enim discumbemus priusquam ille huc venerit ¹²misit ergo et adduxit eum erat autem rufus et pulcher aspectu decoraque facie et ait Dominus surge ungue eum ipse est enim ¹³tulit igitur Samuhel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius et directus est spiritus Domini in David a die illa et in reliquum surgensque Samuhel abiit in Ramatha ¹⁴spiritus autem Domini recessit a Saul et exagitabat eum spiritus nequam a Domino ¹⁵dixeruntque servi Saul ad eum ecce spiritus Dei malus exagitat te ¹⁶iubeat dominus noster et servi tui qui coram te sunt quaerant hominem scientem psallere cithara ut quando arripuerit te spiritus Dei malus psallat manu sua et levius feras ¹⁷et ait Saul ad servos suos providete mihi aliquem bene psallentem et adducite eum ad me ¹⁸et respondens unus de pueris ait ecce vidi filium Isai Bethleemitem scientem psallere et fortissimum robore et virum bellicosum et prudentem in verbis et virum pulchrum et Dominus est cum eo ¹⁹misit ergo Saul nuntios ad Isai dicens mitte ad me David filium tuum qui est in pascuis ²⁰tulitque Isai asinum plenum panibus et la-

goenam vini et hedum de capris unum et misit per manum David filii sui Saul ²¹et venit David ad Saul et stetit coram eo at ille dilexit eum nimis et factus est eius armiger ²²misitque Saul ad Isai dicens stet David in conspectu meo invenit enim gratiam in oculis meis ²³igitur quodcumque spiritus Dei arripiebat Saul tollebat David citharam et percutiebat manu sua et refocilabatur Saul et levius habebat recedebat enim ab eo spiritus malus

17congregantes vero Philisthim agmina sua in proelium convenerunt in Soccho Iudae et castrametati sunt inter Soccho et Azeca in finibus Dommim ²porro Saul et viri Israhel congregati venerunt in valle Terebinthi et direxerunt aciem ad pugnandum contra Philisthim ³et Philisthim stabant super montem ex hac parte et Israhel stabat super montem ex altera parte vallisque erat inter eos ⁴et egressus est vir spurius de castris Philisthinorum nomine Goliath de Geth altitudinis sex cubitorum et palmo ⁵et cassis aerea super caput eius et lorica hamata induebatur porro pondus loricae eius quinque milia siclorum aeris ⁶et ocreas aereas habebat in cruribus et clypeus aereus tegebat umeros eius ⁷hastile autem hastae eius erat quasi liciatorium textentium ipsum autem ferrum hastae eius sescentos siclos habebat ferri et armiger eius antecedebat eum ⁸stansque clamabat adversum falangas Israhel et dicebat eis quare venitis parati ad proelium numquid ego non sum Philistheus et vos servi Saul eligite ex vobis virum et descendat ad singulare certamen ⁹si quiverit pugnare mecum et percusserit me erimus vobis servi si autem ego praevalero et percussero eum vos servi eritis et servietis nobis ¹⁰et aiebat Philistheus ego exprobravi agminibus Israhelis hodie date mihi virum et ineat mecum singulare certamen ¹¹audiens autem Saul et omnes viri israhelitae sermones Philisthei huiuscemodi stupabant et metuebant nimis ¹²David autem erat filius viri ephrathei de quo supra dictum est de Bethleem Iuda cui erat nomen Isai qui habebat octo filios et erat vir in diebus Saul senex et grandevus inter viros ¹³abierunt autem tres filii eius maiores post Saul in proelium et nomina trium filiorum eius qui perrexerant ad bellum Heliab primogenitus et secundus Abinadab tertiusque Samma ¹⁴David autem erat minimus tribus ergo maioribus secutis Saulem ¹⁵abiit David et reversus est a Saul ut pasceret gregem patris sui in Bethleem ¹⁶procedebat vero Philistheus mane et vespere et stabat quadraginta diebus ¹⁷dixit autem Isai ad David filium suum accipe fratribus tuis oephi pulentae et decem panes istos et curre in castra ad fratres tuos ¹⁸et decem formellas casei has deferes ad tribunum et fratres tuos visitabis si recte agant et cum quibus ordinati sint disce ¹⁹Saul autem et illi et omnes filii Israhel in valle Terebinthi pugnabant adversum Philisthim ²⁰surrexit itaque David mane et commendavit gregem custodi et onustus abiit sicut praeceperat ei Isai et venit ad locum Magala et ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine ²¹direxerat enim aciem Israhel sed et Philisthim ex adverso

fuerant praeparati ²²derelinquens ergo David vasa quae atulerat sub manu custodis ad sarcinas cucurrit ad locum certaminis et interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos ²³cumque adhuc ille loqueretur eis apparuit vir ille spurius ascendens Goliath nomine Philistheus de Geth ex castris Philisthinorum et loquente eo haec eadem verba audivit David ²⁴omnes autem Israhelitae cum vidissent virum fugerunt a facie eius timentes eum valde ²⁵et dixit unus quispiam de Israhel num vidisti virum hunc qui ascendit ad exprobandum enim Israheli ascendit virum ergo qui percusserit eum ditabit rex divitiis magnis et filiam suam dabit ei et domum patris eius faciet absque tributo in Israhel ²⁶et ait David ad viros qui stabant secum dicens quid dabitur viro qui percusserit Philistheum hunc et tulerit obprobrium de Israhel quis est enim hic Philistheus incircumciscus qui exprobravit acies Dei viventis ²⁷referebat autem ei populus eundem sermonem dicens haec dabuntur viro qui percusserit eum ²⁸quod cum audisset Heliab frater eius maior loquente eo cum aliis iratus est contra David et ait quare venisti et quare dereliquisti pauculas oves illas in deserto ego novi superbiam tuam et nequitiam cordis tui quia ut videres proelium descendisti ²⁹et dixit David quid feci numquid non verbum est ³⁰et declinavit paululum ab eo ad alium dixitque eundem sermonem et respondit ei populus verbum sicut et prius ³¹audita sunt autem verba quae locutus est David et adnuntiata in conspectu Saul ³²ad quem cum fuisset adductus locutus est ei non concidat cor cuiusquam in eo ego servus tuus vadam et pugnabo adversus Philistheum ³³et ait Saul ad David non vales resistere Philistheo isti nec pugnare adversum eum quia puer es hic autem vir bellator ab adulescentia sua ³⁴dixitque David ad Saul pascebat servus tuus patris sui gregem et veniebat leo vel ursus tollebatque arietem de medio gregis ³⁵et sequebar eos et percutiebam eruebamque de ore eorum et illi consurgebant adversum me et adprehendebam mentum eorum et suffocabam interficiebamque eos ³⁶nam et leonem et ursum interfeci ego servus tuus erit igitur et Philistheus hic incircumciscus quasi unus ex eis quia ausus est maledicere exercitum Dei viventis ³⁷et ait David Dominus qui eruit me de manu leonis et de manu ursi ipse liberabit me de manu Philisthei huius dixit autem Saul ad David vade et Dominus tecum sit ³⁸et induit Saul David vestimentis suis et inposuit galeam aeream super caput eius et vestivit eum lorica ³⁹accinctus ergo David gladio eius super veste sua coepit temptare si armatus posset incedere non enim habebat consuetudinem dixitque David ad Saul non possum sic incedere quia nec usum habeo et deposuit ea ⁴⁰et tulit baculum suum quem semper habebat in manibus et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente et misit eos in peram pastoralem quam habebat secum et fundam manu tulit et processit adversum Philistheum ⁴¹ibat autem Philistheus incedens et adpropinquans adversum David et armiger eius ante eum ⁴²cumque inspexisset Philistheus et vidisset David despexit eum erat enim adu-

lescens rufus et pulcher aspectu ⁴³et dixit Philistheus ad David numquid ego canis sum quod tu venis ad me cum baculo et maledixit Philistheus David in diis suis ⁴⁴dixitque ad David veni ad me et dabo carnes tuas volatilibus caeli et bestiis terrae ⁴⁵dixit autem David ad Philistheum tu venis ad me cum gladio et hasta et clypeo ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Dei agminum Israhel quibus exprobrasti ⁴⁶hodie et dabit te Dominus in manu mea et percutiam te et auferam caput tuum a te et dabo cadaver castrorum Philisthim hodie volatilibus caeli et bestiis terrae ut sciat omnis terra quia est Deus in Israhel ⁴⁷et noverit universa ecclesia haec quia non in gladio nec in hasta salvat Dominus ipsius est enim bellum et tradet vos in manus nostras ⁴⁸cum ergo surrexisset Philistheus et veniret et adpropinquaret contra David festinavit David et cucurrit ad pugnam ex adverso Philisthei ⁴⁹et misit manum suam in peram tulitque unum lapidem et funda iecit et percussit Philistheum in fronte et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram ⁵⁰praevaluitque David adversus Philistheum in funda et in lapide percussumque Philistheum interfecit cumque gladium non haberet in manu David ⁵¹cucurrit et stetit super Philistheum et tulit gladium eius et eduxit de vagina sua et interfecit eum praeciditque caput eius videntes autem Philisthim quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt ⁵²et consurgentes viri Israhel et Iuda vociferati sunt et persecuti Philistheos usque dum venirent in vallem et usque ad portas Accaron cecideruntque vulnerati de Philisthim in via Sarim usque ad Geth et usque Accaron ⁵³et revertentes filii Israhel postquam persecuti fuerant Philistheos invaserunt castra eorum ⁵⁴adsumens autem David caput Philisthei adtulit illud in Hierusalem arma vero eius posuit in tabernaculo suo ⁵⁵eo autem tempore quo viderat Saul David egredientem contra Philistheum ait ad Abner principem militiae de qua stirpe descendit hic adulescens Abner dixitque Abner vivit anima tua rex si novi ⁵⁶et ait rex interroga tu cuius filius sit iste puer ⁵⁷cumque regressus esset David percusso Philistheo tulit eum Abner et introduxit coram Saul caput Philisthei habentem in manu ⁵⁸et ait ad eum Saul de qua progenie es o adulescens dixitque David filius servi tui Isai Bethleemitae ego sum

18et factum est cum complisset loqui ad Saul anima Ionathan conligata est animae David et dilexit eum Ionathan quasi animam suam ²tulitque eum Saul in die illa et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui ³inierunt autem Ionathan et David foedus diligebat enim eum quasi animam suam ⁴nam expoliavit se Ionathan tunicam qua erat vestitus et dedit eam David et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum et usque ad balteum ⁵egrediebatur quoque David ad omnia quaecumque misisset eum Saul et prudenter se agebat posuitque eum Saul super viros belli et acceptus erat in oculis universi populi maximeque in conspectu famulorum Saul ⁶porro

cum reverteretur percusso Philistheo David egressae sunt mulieres de universis urbibus Israhel cantantes chorosque ducentes in occursum Saul regis in tympanis laetitiae et in sistris ⁷et praecinebant mulieres ludentes atque dicentes percussit Saul mille et David decem milia ⁸iratus est autem Saul nimis et displicuit in oculis eius iste sermo dixitque dederunt David decem milia et mihi dederunt mille quid ei superest nisi solum regnum ⁹non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David ex die illa et deinceps ¹⁰post diem autem alteram invasit spiritus Dei malus Saul et propheta-
bat in medio domus suae David autem psallebat manu sua sicut per singulos dies tenebatque Saul lanceam ¹¹et misit eam putans quod configere posset David cum pariete et declinavit David a facie eius secundo ¹²et timuit Saul David eo quod esset Dominus cum eo et a se recessisset ¹³amovit ergo eum Saul a se et fecit eum tribunum super mille viros et egrediebatur et intrabat in conspectu populi ¹⁴in omnibus quoque viis suis David prudenter agebat et Dominus erat cum eo ¹⁵vidit itaque Saul quod prudens esset nimis et coepit cavere eum ¹⁶omnis autem Israhel et Iuda diligebat David ipse enim egrediebatur et ingrediebatur ante eos ¹⁷dixit autem Saul ad David ecce filia mea maior Merob ipsam dabo tibi uxorem tantummodo esto vir fortis et proeliare bella Domini Saul autem reputabat dicens non sit manus mea in eo sed sit super illum manus Philisthinorum ¹⁸ait autem David ad Saul quis ego sum aut quae est vita mea aut cognatio patris mei in Israhel ut fiam gener regis ¹⁹factum est autem tempus cum deberet dari Merob filia Saul David data est Hadrihel Molathitae uxor ²⁰dilexit autem Michol filia Saul altera David et nuntiatum est Saul et placuit ei ²¹dixitque Saul dabo eam illi ut fiat ei in scandalum et sit super eum manus Philisthinorum dixit ergo Saul ad David in duabus rebus gener meus eris hodie ²²et mandavit Saul servis suis loquimini ad David clam me dicentes ecce places regi et omnes servi eius diligunt te nunc ergo esto gener regis ²³et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba haec et ait David num parum vobis videtur generum esse regis ego autem sum vir pauper et tenuis ²⁴et renuntiaverunt servi Saul dicentes huiuscemodi verba locutus est David ²⁵dixit autem Saul sic loquimini ad David non habet necesse rex sponsalia nisi tantum centum praepudia Philisthinorum ut fiat ultio de inimicis regis porro Saul cogitabat tradere David in manibus Philisthinorum ²⁶cumque renuntiassent servi eius David verba quae diximus placuit sermo in oculis David ut fieret gener regis ²⁷et post dies paucos surgens David abiit cum viris qui sub eo erant et percussis Philisthim ducentis viris adtulit praepudia eorum et adnumeravit ea regi ut esset gener eius dedit itaque ei Saul Michol filiam suam uxorem ²⁸et vidit Saul et intellexit quia Dominus esset cum David Michol autem filia Saul diligebat eum ²⁹et Saul magis coepit time-
re David factusque est Saul inimicus David cunctis diebus ³⁰et egressi sunt principes Philisthinorum a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat David quam

omnes servi Saul et celebre factum est nomen eius nimis

19locutus est autem Saul ad Ionathan filium suum et ad omnes servos suos ut occiderent David porro Ionathan filius Saul diligebat David valde ²et indicavit Ionathan David dicens quaerit Saul pater meus occidere te quapropter observa te quaeso mane et manebis clam et absconderis ³ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fueris et ego loquar de te ad patrem meum et quodcumque videro nuntiabo tibi ⁴locutus est ergo Ionathan de David bona ad Saul patrem suum dixitque ad eum ne pecces rex in servum tuum David quia non peccavit tibi et opera eius bona sunt tibi valde ⁵et posuit animam suam in manu sua et percussit Philisthem et fecit Dominus salutem magnam universo Israhel vidisti et laetatus es quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens David qui est absque culpa ⁶quod cum audisset Saul placatus voce Ionathae iuravit vivit Dominus quia non occidetur ⁷vocavit itaque Ionathan David et indicavit ei omnia verba haec et introduxit Ionathan David ad Saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tertius ⁸motum est autem rursus bellum et egressus David pugnavit adversus Philisthim percussitque eos plaga magna et fugerunt a facie eius ⁹et factus est spiritus Domini malus in Saul sedebat autem in domo sua et tenebat lanceam porro David psallebat in manu sua ¹⁰nisque est Saul configere lancea David in pariete et declinavit David a facie Saul lancea autem casso vulnere perlata est in parietem et David fugit et salvatus est nocte illa ¹¹misit ergo Saul satellites suos in domum David ut custodirent eum et interficeretur mane quod cum adnuntiasset David Michol uxor sua dicens nisi salvaveris te nocte hac cras morieris ¹²deposuit eum per fenestram porro ille abiit et aufugit atque salvatus est ¹³tulit autem Michol statuam et posuit eam super lectum et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius et operuit eam vestimentis ¹⁴misit autem Saul apparitores qui raperent David et responsum est quod aegrotaret ¹⁵rursumque misit Saul nuntios ut viderent David dicens adferite eum ad me in lecto ut occidatur ¹⁶cumque venissent nuntii inventum est simulacrum super lectum et pellis caprarum ad caput eius ¹⁷dixitque Saul ad Michol quare sic inlusisti mihi et dimisisti inimicum meum ut fugeret et respondit Michol ad Saul quia ipse locutus est mihi dimitte me alioquin interficiam te ¹⁸David autem fugiens salvatus est et venit ad Samuhel in Ramatha et nuntiavit ei omnia quae fecerat sibi Saul et abierunt ipse et Samuhel et morati sunt in Nahioth ¹⁹nuntiatum est autem Sauli a dicentibus ecce David in Nahioth in Rama ²⁰misit ergo Saul lictores ut raperent David qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium et Samuhel stantem super eos factus est etiam in illis spiritus Domini et prophetare coeperunt etiam ipsi ²¹quod cum nuntiatum esset Sauli misit alios nuntios prophetaverunt autem et illi et rursus Saul misit tertios nuntios qui et ipsi prophetaverunt ²²abiit autem etiam ipse in Ra-

matha et venit usque ad cisternam magnam quae est in Soccho et interrogavit et dixit in quo loco sunt Samuhel et David dictumque est ei ecce in Nahioth sunt in Rama ²³et abiit in Nahioth in Rama et factus est etiam super eum spiritus Dei et ambulabat ingrediens et prophetabat usque dum veniret in Nahioth in Rama ²⁴et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis et prophetavit cum ceteris coram Samuhel et cecidit nudus tota die illa et nocte unde et exivit proverbium num et Saul inter prophetas

20fugit autem David de Nahioth quae erat in Rama veniensque locutus est coram Ionathan quid feci quae est iniquitas mea et quod peccatum meum in patrem tuum quia quaerit animam meam ²qui dixit ei absit non morieris neque faciet pater meus quicquam grande vel parvum nisi prius indicaverit mihi hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo nequaquam erit istud ³et iuravit rursum David et ille ait scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis et dicet nesciat hoc Ionathan ne forte tristetur quinimmo vivit Dominus et vivit anima tua quia uno tantum ut ita dicam gradu ego morsque dividimur ⁴et ait Ionathan ad David quodcumque dixerit mihi anima tua faciam tibi ⁵dixit autem David ad Ionathan ecce kalendae sunt crastino et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiae ⁶si requisierit me pater tuus respondebis ei rogavit me David ut iret celeriter in Bethleem civitatem suam quia victimae sollemnes ibi sunt universis contribulibus eius ⁷si dixerit bene pax erit servo tuo si autem fuerit iratus scito quia completa est malitia eius ⁸fac ergo misericordiam in servum tuum quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti si autem est in me aliqua iniquitas tu me interfice et ad patrem tuum ne introducas me ⁹et ait Ionathan absit hoc a te neque enim fieri potest ut si certo cognovero completam patris mei esse malitiam contra te non adnuntiem tibi ¹⁰responditque David ad Ionathan quis nuntiabit mihi si quid forte responderit tibi pater tuus dure ¹¹et ait Ionathan ad David veni egrediamur in agrum cumque existant ambo in agrum ¹²ait Ionathan ad David Domine Deus Israhel si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie et aliquid boni fuerit super David et non statim misero ad te et notum tibi fecero ¹³haec faciat Dominus Ionathan et haec augeat si autem perseveraverit patris mei malitia adversum te revelabo aurem tuam et dimittam te ut vadas in pace et sit Dominus tecum sicut fuit cum patre meo ¹⁴et si vixero facies mihi misericordiam Domini si vero mortuus fuero ¹⁵non auferas misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum quando eradicaverit Dominus inimicos David unumquemque de terra ¹⁶pepigit ergo foedus Ionathan cum domo David et requisivit Dominus de manu inimicorum David ¹⁷et addidit Ionathan deierare David eo quod diligeret illum sicut animam enim suam ita diligebat eum ¹⁸dixitque ad eum Ionathan cras

kalendae sunt et requireris ¹⁹requireretur enim sessio tua usque perendie descendes ergo festinus et venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet et sedebis iuxta lapidem cui est nomen Ezel ²⁰et ego tres sagittas mittam iuxta eum et iaciam quasi exercens me ad signum ²¹mittam quoque et puerum dicens ei vade et adfer mihi sagittas ²²si dixerero puero ecce sagittae intra te sunt tolle eas tu veni ad me quia pax tibi est et nihil est mali vivit Dominus si autem sic locutus fuero puero ecce sagittae ultra te sunt vade quia dimisit te Dominus ²³de verbo autem quod locuti fuimus ego et tu sit Dominus inter me et te usque in sempiternum ²⁴absconditus est ergo David in agro et venerunt kalendae et sedit rex ad comedendum panem ²⁵cumque sedisset rex super cathedram suam secundum consuetudinem quae erat iuxta parietem surrexit Ionathan et sedit Abner ex latere Saul vacuusque apparuit locus David ²⁶et non est locutus Saul quicquam in die illa cogitabat enim quod forte evenisset ei ut non esset mundus nec purificatus ²⁷cumque inluxisset dies secunda post kalendas rursum vacuus apparuit locus David dixitque Saul ad Ionathan filium suum cur non venit filius Isai nec heri nec hodie ad vescendum ²⁸et respondit Ionathan Sauli rogavit me obnix ut iret in Bethleem ²⁹et ait dimitte me quoniam sacrificium sollemne est in civitate unus de fratribus meis accersivit me nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis vadam cito et videbo fratres meos ob hanc causam non venit ad mensam regis ³⁰iratus autem Saul adversus Ionathan dixit ei fili mulieris virum ultro rapientis numquid ignoro quia diligis filium Isai in confusionem tuam et in confusionem ignominiosae matris tuae ³¹omnibus enim diebus quibus filius Isai vixerit super terram non stabilieris tu neque regnum tuum itaque iam nunc mitte et adduc eum ad me quia filius mortis est ³²respondens autem Ionathan Sauli patri suo ait quare moritur quid fecit ³³et arripuit Saul lanceam ut percuteret eum et intellexit Ionathan quod definitum esset patri suo ut interficeret David ³⁴surrexit ergo Ionathan a mensa in ira furoris et non comedit in die kalendarum secunda panem contristatus est enim super David eo quod confudisset eum pater suus ³⁵cumque inluxisset mane venit Ionathan in agrum iuxta placitum David et puer parvulus cum eo ³⁶et ait ad puerum suum vade et adfer mihi sagittas quas ego iacio cumque puer cucurrisset iecit aliam sagittam trans puerum ³⁷venit itaque puer ad locum iaculi quod miserat Ionathan et clamavit Ionathan post tergum pueri et ait ecce ibi est sagitta porro ultra te ³⁸clamavitque Ionathan post tergum pueri festina velociter ne steteris collegit autem puer Ionathae sagittas et adtulit ad dominum suum ³⁹et quid ageretur penitus ignorabat tantummodo enim Ionathan et David rem noverant ⁴⁰dedit igitur Ionathan arma sua puero et dixit ei vade defer in civitatem ⁴¹cumque abisset puer surrexit David de loco qui vergebat ad austrum et cadens pronus in terram adoravit tertio et osculantes alterutrum flevissent pariter David autem amplius ⁴²dixit ergo Ionathan ad David va-

de in pace quaecumque iuravimus ambo in nomine Domini dicentes Dominus sit inter me et te et inter semen meum et semen tuum usque in sempiternum ⁴³et surrexit et abiit sed et Ionathan ingressus est civitatem

21venit autem David in Nobe ad Ahimelech sacerdotem et obstipuit Ahimelech eo quod venisset David et dixit ei quare tu solus et nullus est tecum ²et ait David ad Ahimelech sacerdotem rex praecepit mihi sermonem et dixit nemo sciat rem propter quam a me missus es et cuiusmodi tibi praecepta dederim nam et pueris condixi in illum et illum locum ³nunc igitur si quid habes ad manum vel quinque panes da mihi aut quicquid inveneris ⁴et respondens sacerdos David ait ei non habeo panes laicos ad manum sed tantum panem sanctum si mundi sunt pueri maxime a mulieribus ⁵et respondit David sacerdoti et dixit ei equidem si de mulieribus agitur continuimus nos ab heri et nudius tertius quando egrediebamur et fuerunt vasa puerorum sancta porro via haec polluta est sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis ⁶dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem neque enim erat ibi panis nisi tantum panes propositionis qui sublatis fuerant a facie Domini ut ponerentur panes calidi ⁷erat autem ibi vir de servis Saul in die illa intus in tabernaculo Domini et nomen eius Doec Idumeus potentissimus pastorum Saul ⁸dixit autem David ad Ahimelech si habes hic ad manum hastam aut gladium quia gladium meum et arma mea non tuli mecum sermo enim regis urgebat ⁹et dixit sacerdos gladius Goliath Philisthei quem percussisti in valle Terebinthi est involutus pallio post ephod si istum vis tollere tolle neque enim est alius hic absque eo et ait David non est huic alter similis da mihi eum ¹⁰surrexit itaque David et fugit in die illa a facie Saul et venit ad Achis regem Geth ¹¹dixeruntque ei servi Achis numquid non iste est David rex terrae nonne huic cantabant per choros dicentes percussit Saul mille et David decem milia ¹²posuit autem David sermones istos in corde suo et extimuit valde a facie Achis regis Geth ¹³et inmutavit os suum coram eis et conlabebatur inter manus eorum et inpingebat in ostia portae defluebantque salivae eius in barbam ¹⁴et ait Achis ad servos suos vidistis hominem insanum quare adduxistis eum ad me ¹⁵an desunt nobis furiosi quod introduxistis istum ut fureret me praesente hicine ingredietur domum meam

22abiit ergo inde David et fugit in speluncam Odollam quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris eius descenderunt ad eum illuc ²et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti et oppressi aere alieno et amaro animo et factus est eorum princeps fueruntque cum eo quasi quadringenti viri ³et profectus est David inde in Maspha quae est Moab et dixit ad regem Moab maneat oro pater meus et mater mea vobiscum donec sciam quid faciat mihi Deus ⁴et reliquit eos ante faciem regis Moab manseruntque apud eum cunctis diebus quibus David fuit

in praesidio ⁵dixitque Gad propheta ad David noli manere in praesidio proficiscere et vade in terram Iuda et profectus David venit in saltum Hareth ⁶et audivit Saul quod apparuisset David et viri qui erant cum eo Saul autem cum maneret in Gabaa et esset in nemore quod est in Rama hastam manu tenens cunctique socii eius circumstarent eum ⁷ait ad servos suos qui adsistebant ei audite filii Iemini numquid omnibus vobis dabit filius Isai agros et vineas et universos vos faciet tribunos et centuriones ⁸quoniam coniurastis omnes adversum me et non est qui mihi renuntiet maxime cum et filius meus foedus iunxerit cum filio Isai non est qui vicem meam doleat ex vobis nec qui adnuntiet mihi eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me insidiantem mihi usque hodie ⁹respondens autem Doec Idumeus qui adsistebat et erat primus inter servos Saul vidi inquit filium Isai in Nobe apud Ahimelech filium Achitob ¹⁰qui consuluit pro eo Dominum et cibaria dedit ei sed et gladium Goliath Philisthei dedit illi ¹¹misit ergo rex ad accersendum Ahimelech filium Achitob sacerdotem et omnem domum patris eius sacerdotum qui erant in Nobe qui venerunt universi ad regem ¹²et ait Saul audi filii Achitob qui respondit praesto sum domine ¹³dixitque ad eum Saul quare coniurastis adversum me tu et filius Isai et dedisti ei panes et gladium et consuluisti pro eo Deum ut consurgeret adversum me insidiator usque hodie permansens ¹⁴respondensque Ahimelech regi ait et quis in omnibus servis tuis sicut David fidelis et gener regis et pergens ad imperium tuum et gloriosus in domo tua ¹⁵num hodie coepi consulere pro eo Deum absit hoc a me ne suspicetur rex adversum servum suum rem huiusmodi in universa domo patris mei non enim scivit servus tuus quicquam super hoc negotio vel modicum vel grande ¹⁶dixitque rex morte morieris Ahimelech tu et omnis domus patris tui ¹⁷et ait rex emissariis qui circumstabant eum convertimini et interficite sacerdotes Domini nam manus eorum cum David est scientes quod fugisset non indicaverunt mihi noluerunt autem servi regis extendere manum suam in sacerdotes Domini ¹⁸et ait rex Doec convertere tu et inrue in sacerdotes conversusque Doec Idumeus inruit in sacerdotes et trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos ephod lineo ¹⁹Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii viros et mulieres parvulos et lactantes bovem et asinum et ovem in ore gladii ²⁰evadens autem unus filius Ahimelech filii Achitob cuius nomen erat Abiathar fugit ad David ²¹et adnuntiavit ei quod occidisset Saul sacerdotes Domini ²²et ait David ad Abiathar sciebam in die illa quod cum ibi esset Doec Idumeus procul dubio adnuntiaret Saul ego sum reus omnium animarum patris tui ²³mane mecum ne timeas si quis quaesierit animam meam quaeret et animam tuam mecumque servaberis

23et nuntiaverunt David dicentes ecce Philisthim obpugnant Ceila et diripiunt areas ²consuluit igitur David Dominum dicens num vadam et percutiam Philistheos istos

et ait Dominus ad David vade et percuties Philistheos et salvabis Ceila ³et dixerunt viri qui erant cum David ad eum ecce nos hic in Iudaea consistentes timemus quanto magis si ierimus in Ceila adversum agmina Philisthinorum ⁴rursum ergo David consuluit Dominum qui respondens ei ait surge et vade in Ceila ego enim tradam Philistheos in manu tua ⁵abiit David et viri eius in Ceila et pugnavit adversum Philistheos et abegit iumenta eorum et percussit eos plaga magna et salvavit David habitatores Ceilae ⁶porro eo tempore quo fugiebat Abiathar filius Ahimelech ad David in Ceila ephod secum habens descenderat ⁷nuntiatum est autem Saul quod venisset David in Ceila et ait Saul tradidit eum Deus in manus meas conclususque est introgressus urbem in qua portae et serae ⁸et praecepit Saul omni populo ut ad pugnam descenderet in Ceila et consideret David et viros eius ⁹quod cum rescisset David quia praepararet ei Saul clam malum dixit ad Abiathar sacerdotem adplica ephod ¹⁰et ait David Domine Deus Israhel audivit famam servus tuus quod disponat Saul venire ad Ceila ut evertat urbem propter me ¹¹si tradent me viri Ceila in manus eius et si descendet Saul sicut audivit servus tuus Domine Deus Israhel indica servo tuo et ait Dominus descendet ¹²dixitque David si tradent viri Ceilae me et viros qui sunt mecum in manu Saul et dixit Dominus tradent ¹³surrexit ergo David et viri eius quasi sescenti et egressi de Ceila huc atque illuc vagabantur incerti nuntiatumque est Saul quod fugisset David de Ceila quam ob rem dissimulavit exire ¹⁴morabatur autem David in deserto in locis firmissimis mansitque in monte solitudinis Ziph quaerebat tamen eum Saul cunctis diebus et non tradidit eum Deus in manus eius ¹⁵et vidit David quod egressus esset Saul ut quaereret animam eius porro David erat in deserto Ziph in silva ¹⁶et surrexit Jonathan filius Saul et abiit ad David in silva et confortavit manus eius in Deo dixitque ei ¹⁷ne timeas neque enim inveniet te manus Saul patris mei et tu regnabis super Israhel et ego ero tibi secundus sed et Saul pater meus scit hoc ¹⁸percussit igitur uterque foedus coram Domino mansitque David in silva Ionathas autem reversus est in domum suam ¹⁹ascenderunt autem Ziphei ad Saul in Gabaa dicentes nonne David latitat apud nos in locis tutissimis silvae in colle Achilae quae est ad dexteram deserti ²⁰nunc ergo sicut desideravit anima tua ut descenderes descende nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis ²¹dixitque Saul benedicti vos a Domino quia doluistis vicem meam ²²abite oro et diligentius praeparate et curiosius agite et considerate locum ubi sit pes eius vel quis viderit eum ibi recogitat enim de me quod callide insidiet ei ²³considerate et videte omnia latibula eius in quibus absconditur et revertimini ad me ad rem certam ut vadam vobiscum quod si etiam in terra se abstruserit perscrutabor eum in cunctis milibus Iuda ²⁴at illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul David autem et viri eius erant in deserto Maon in campestribus ad dextram Iesimuth ²⁵ivit ergo Saul et socii eius ad quaerendum et nuntiatum est David

statimque descendit ad petram et versabatur in deserto Maon quod cum audisset Saul persecutus est David in deserto Maon ²⁶et ibat Saul ad latus montis ex parte una David autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera porro David desperabat se posse evadere a facie Saul itaque Saul et viri eius in modum coronae cingebant David et viros eius ut caperent eos ²⁷et nuntius venit ad Saul dicens festina et veni quoniam infuderunt se Philisthim super terram ²⁸reversus est ergo Saul desistens persequi David et perrexit in occursum Philisthinorum propter hoc vocaverunt locum illum petram Dividentem

24ascendit ergo David inde et habitavit in locis tutissimis Engaddi ²cumque reversus esset Saul postquam persecutus est Philistheos nuntiaverunt ei dicentes ecce David in deserto est Engaddi ³adsumens ergo Saul tria milia electorum virorum ex omni Israhel perrexit ad investigandum David et viros eius etiam super abruptissimas petras quae solis hibicibus perviae sunt ⁴et venit ad caulas quoque ovium quae se offerebant vianti eratque ibi spelunca quam ingressus est Saul ut purgaret ventrem porro David et viri eius in interiori parte speluncae latebant ⁵et dixerunt servi David ad eum ecce dies de qua locutus est Dominus ad te ego tradam tibi inimicum tuum ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis surrexit ergo David et praecidit oram clamidis Saul silenter ⁶post haec percussit cor suum David eo quod abscondisset oram clamidis Saul ⁷dixitque ad viros suos propitius mihi sit Dominus ne faciam hanc rem domino meo christo Domini ut mittam manum meam in eum quoniam christus Domini est ⁸et confregit David viros suos sermonibus et non permisit eos ut consurgerent in Saul porro Saul exurgens de spelunca pergebat coepo itinere ⁹surrexit autem et David post eum et egressus de spelunca clamavit post tergum Saul dicens domine mi rex et respexit Saul post se et inclinans se David pronus in terram adoravit ¹⁰dixitque ad Saul quare audis verba hominum loquentium David quaerit malum adversum te ¹¹ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te Dominus in manu mea in spelunca et cogitavi ut occiderem te sed pepercit tibi oculus meus dixi enim non extendam manum meam in domino meo quia christus Domini est ¹²quin potius pater mi vide et cognosce oram clamidis tuae in manu mea quoniam cum praeciderem summitatem clamidis tuae nolui extendere manum meam in te animadvertite et vide quoniam non est in manu mea malum neque iniquitas neque peccavi in te tu autem insidiaris animae meae ut auferas eam ¹³iudicet Dominus inter me et te et ulciscatur me Dominus ex te manus autem mea non sit in te ¹⁴sicut et in proverbio antiquo dicitur ab impiis egredietur impietas manus ergo mea non sit in te ¹⁵quem sequeris rex Israhel quem persequeris canem mortuum sequeris et pulicem unum ¹⁶sit Dominus iudex et iudicet inter me et te et videat et diiudicet causam meam et eruat me de manu tua ¹⁷cum autem complisset David loquens sermones huiusce-

modi ad Saul dixit Saul numquid vox haec tua est fili mi David et levavit Saul vocem suam et flevit ¹⁸dixitque ad David iustior tu es quam ego tu enim tribuisti mihi bona ego autem reddidi tibi mala ¹⁹et tu indicasti hodie quae feceris mihi bona quomodo tradiderit me Dominus in manu tua et non occideris me ²⁰quis enim cum invenerit inimicum suum dimittet eum in via bona sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo quod hodie operatus es in me ²¹et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis et habiturus in manu tua regnum Israhel ²²iura mihi in Domino ne deleas semen meum post me neque auferas nomen meum de domo patris mei ²³et iuravit David Sauli abiit ergo Saul in domum suam et David et viri eius ascenderunt ad tutiora loca

25mortuus est autem Samuhel et congregatus est universus Israhel et planxerunt eum et sepelierunt in domo sua in Rama consurgensque David descendit in desertum Pharan ²erat autem vir quispiam in solitudine Maon et possessio eius in Carmelo et homo ille magnus nimis erantque ei oves tria milia et mille caprae et accidit ut tonderetur grex eius in Carmelo ³nomen autem viri illius erat Nabal et nomen uxoris eius Abigail eratque mulier illa prudentissima et speciosa porro vir eius durus et pessimus et malitiosus erat autem de genere Chaleb ⁴cum ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum ⁵misit decem iuvenes et dixit eis ascendite in Carmelum et venietis ad Nabal et salutabitis eum ex nomine meo pacifice ⁶et dicetis sic fratribus meis et tibi pax et domui tuae pax et omnibus quaecumque habes sit pax ⁷audivi quod tonderent pastores tui qui erant nobiscum in deserto numquam eis molesti fuimus nec aliquando defuit eis quicquam de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo ⁸interroga pueros tuos et indicabunt tibi nunc ergo inveniant pueri gratiam in oculis tuis in die enim bona venimus quodcumque invenerit manus tua da servis tuis et filio tuo David ⁹cumque venissent pueri David locuti sunt ad Nabal omnia verba haec ex nomine David et siluerunt ¹⁰respondens autem Nabal pueris David ait quis est David et quis est filius Isai hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos ¹¹tollam ergo panes meos et aquas meas et carnes pecorum quae occidi tonsoribus meis et dabo viris quos nescio unde sint ¹²regressi sunt itaque pueri David per viam suam et reversi venerunt et nuntiaverunt ei omnia verba quae dixerat ¹³tunc David ait viris suis accingatur unusquisque gladio suo et accincti sunt singuli gladio suo accinctusque est et David ense suo et secuti sunt David quasi quadringenti viri porro ducenti remanserunt ad sarcinas ¹⁴Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris dicens ecce misit David nuntios de deserto ut benedicerent domino nostro et aversus est eos ¹⁵homines isti boni satis fuerunt nobis et non molesti nec quicquam aliquando periit omni tempore quo sumus conversati cum eis in deserto ¹⁶pro muro erant nobis tam in nocte quam in die omnibus diebus quibus

pavimus apud eos greges ¹⁷quam ob rem considera et recogita quid facias quoniam completa est malitia adversum virum tuum et adversus domum tuam et ipse filius est Belial ita ut nemo ei possit loqui ¹⁸festinavit igitur Abigail et tulit ducentos panes et duos utres vini et quinque arietes coctos et quinque sata pulentae et centum ligaturas uvae passae et ducentas massas caricarum et inposuit super asinos ¹⁹dixitque pueris suis praecedite me ecce ego post eum sequar vos viro autem suo Nabal non indicavit ²⁰cum ergo ascendisset asinum et descenderet ad radices montis David et viri eius descendebant in occursum eius quibus et illa occurrit ²¹et ait David vere frustra servavi omnia quae huius erant in deserto et non periit quicquam de cunctis quae ad eum pertinebant et reddidit mihi malum pro bono ²²haec faciat Deus inimicis David et haec addat si reliquero de omnibus quae ad eum pertinent usque mane mingentem ad parietem ²³cum autem vidisset Abigail David festinavit et descendit de asino et procidit coram David super faciem suam et adoravit super terram ²⁴et cecidit ad pedes eius et dixit in me sit domine mi haec iniquitas loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis et audi verba famulae tuae ²⁵ne ponat oro dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal quia secundum nomen suum stultus est et est stultitia cum eo ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mi quos misisti ²⁶nunc ergo domine mi vivit Dominus et vivit anima tua qui prohibuit te ne venires in sanguine et salvavit manum tuam tibi et nunc fiant sicut Nabal inimici tui et qui quaerunt domino meo malum ²⁷quapropter suscipe benedictionem hanc quam adtulit ancilla tua tibi domino meo et da pueris qui sequuntur te dominum meum ²⁸aufer iniquitatem famulae tuae faciens enim faciet tibi Dominus domino meo domum fidelem quia proelia Domini domine mi tu proeliaris malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitae tuae ²⁹si enim surrexerit aliquando homo persequens te et quaerens animam tuam erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in impetu et circulo fundae ³⁰cum ergo fecerit tibi Dominus domino meo omnia quae locutus est bona de te et constituerit te ducem super Israhel ³¹non erit tibi hoc in singultum et in scrupulum cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te ultus fueris et cum benefecerit Dominus domino meo recordaberis ancillae tuae ³²et ait David ad Abigail benedictus Dominus Deus Israhel qui misit te hodie in occursum meum et benedictum eloquium tuum ³³et benedicta tu quae prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem et ulciscerer me manu mea ³⁴alioquin vivit Dominus Deus Israhel qui prohibuit me malum facere tibi nisi cito venisses in occursum mihi non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam mingens ad parietem ³⁵suscepit ergo David de manu eius omnia quae adtulerat ei dixitque ei vade pacifice in domum tuam ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam ³⁶venit autem Abigail ad Nabal et ecce

erat ei convivium in domo eius quasi convivium regis et cor Nabal iucundum erat enim ebrius nimis et non indicavit ei verbum pusillum aut grande usque in mane ³⁷diluculo autem cum digessisset vinum Nabal indicavit ei uxor sua verba haec et emortuum est cor eius intrinsecus et factus est quasi lapis ³⁸cumque pertransissent decem dies percussit Dominus Nabal et mortuus est ³⁹quod cum audisset David mortuum Nabal ait benedictus Dominus qui iudicavit causam obprobrii mei de manu Nabal et servum suum custodivit a malo et malitiam Nabal reddidit Dominus in caput eius misit ergo David et locutus est ad Abigail ut sumeret eam sibi in uxorem ⁴⁰et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum et locuti sunt ad eam dicentes David misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem ⁴¹quae consurgens adoravit prona in terram et ait ecce famula tua sit in ancillam ut lavet pedes servorum domini mei ⁴²et festinavit et surrexit Abigail et ascendit super asinum et quinque puellae ierunt cum ea pedisequae eius et secuta est nuntios David et facta est illi uxor ⁴³sed et Ahinoem accepit David de Iezrahel et fuit utraque uxor eius ⁴⁴Saul autem dedit Michol filiam suam uxorem David Falti filio Lais qui erat de Gallim

26et venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa dicentes ecce David absconditus est in colle Achilae quae est ex adverso solitudinis ²et surrexit Saul et descendit in desertum Ziph et cum eo tria milia virorum de electis Israhel ut quaereret David in deserto Ziph ³et castrametatus est Saul in Gabaa Achilae quae erat ex adverso solitudinis in via David autem habitabat in deserto videns autem quod venisset Saul post se in desertum ⁴misit exploratores et didicit quod venisset certissime ⁵et surrexit David et venit ad locum ubi erat Saul cumque vidisset locum in quo dormiebat Saul et Abner filius Ner princeps militiae eius Saulem dormientem in tentorio et reliquum vulgus per circuitum eius ⁶ait David ad Ahimelech Cetheum et Abisai filium Sarviae fratrem Ioab dicens quis descendet mecum ad Saul in castra dicitque Abisai ego descendam tecum ⁷venerunt ergo David et Abisai ad populum nocte et invenerunt Saul iacentem et dormientem in tentorio et hastam fixam in terra ad caput eius Abner autem et populum dormientes in circuitu eius ⁸dixitque Abisai ad David conclusit Deus hodie inimicum tuum in manus tuas nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel et secundo opus non erit ⁹et dixit David ad Abisai ne interficias eum quis enim extendit manum suam in christum Domini et innocens erit ¹⁰et dixit David vivit Dominus quia nisi Dominus percusserit eum aut dies eius venerit ut moriatur aut in proelium descendens perierit ¹¹propitius mihi sit Dominus ne extendam manum meam in christum Domini nunc igitur tolle hastam quae est ad caput eius et scyphum aquae et abeamus ¹²tulit ergo David hastam et scyphum aquae qui erat ad caput Saul et abierunt et non erat quisquam qui videret et intellegeret et vigilaret sed omnes dormiebant quia sopor Domini in-

ruerat super eos ¹³cumque transisset David ex adverso et stetisset in vertice montis de longe et esset grande interval- lum inter eos ¹⁴clamavit David ad populum et ad Abner filium Ner dicens nonne respondebis Abner et respondens Abner ait quis es tu qui clamas et inquietas regem ¹⁵et ait David ad Abner numquid non vir tu es et quis alius similis tui in Israhel quare ergo non custodisti dominum tuum regem ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem dominum tuum ¹⁶non est bonum hoc quod fecisti vivit Dominus quoniam filii mortis estis vos qui non custodistis dominum vestrum christum Domini nunc ergo vide ubi sit hasta regis et ubi scyphus aquae qui erat ad caput eius ¹⁷cognovit autem Saul vocem David et dixit num vox tua est haec fili mi David et David vox mea domine mi rex ¹⁸et ait quam ob causam dominus meus persequitur servum suum quid feci aut quod est in manu mea malum ¹⁹nunc ergo audi oro domine mi rex verba servi tui si Dominus incitat te adversum me odoretur sacrificium si autem filii hominum maledicti sunt in conspectu Domini qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate Domini dicentes vade servi diis alienis ²⁰et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram Domino quia egressus est rex Israhel ut quaerat pulicem unum sicut persequitur perdix in montibus ²¹et ait Saul peccavi revertere fili mi David nequaquam enim ultra male tibi faciam eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie apparet quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis ²²et respondens David ait ecce hasta regis transeat unus de pueris et tollat eam ²³Dominus autem retribuet unicuique secundum iustitiam suam et fidem tradidit enim te Dominus hodie in manu mea et nolui levare manum meam in christum Domini ²⁴et sicuti magnificata est anima tua hodie in oculis meis sic magnificetur anima mea in oculis Domini et liberet me de omni angustia ²⁵ait ergo Saul ad David benedictus tu fili mi David et quidem faciens facies et potens poteris abiit autem David in viam suam et Saul reversus est in locum suum

27et ait David in corde suo aliquando incidam in uno die in manu Saul nonne melius est ut fugiam et salver in terra Philisthinorum ut desperet Saul cessetque me quaerere in cunctis finibus Israhel fugiam ergo manus eius ²et surrexit David et abiit ipse et sescenti viri cum eo ad Achis filium Mahoc regem Geth ³et habitavit David cum Achis in Geth ipse et viri eius vir et domus eius David et duae uxores eius Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ⁴et nuntiatum est Saul quod fugisset David in Geth et non addidit ultra ut quaereret eum ⁵dixit autem David ad Achis si inveni gratiam in oculis tuis detur mihi locus in una urbium regionis huius ut habitem ibi cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum ⁶dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg propter quam causam facta est Siceleg regum Iuda usque in diem hanc ⁷fuit autem numerus dierum quibus habitavit David in regione Philisthinorum quattuor

mensuum ⁸et ascendit David et viri eius et agebant praedas de Gesuri et de Gedri et de Amalechitis hii enim pagi habitabantur in terra antiquitus euntibus Sur usque ad terram Aegypti ⁹et percutiebat David omnem terram nec relinquebat viventem virum et mulierem tollensque oves et boves et asinos et camelos et vestes revertebatur et veniebat ad Achis ¹⁰dicebat autem ei Achis in quem inruisti hodie respondebatque David contra meridiem Iudae et contra meridiem Hiramel et contra meridiem Ceni ¹¹virum et mulierem non vivificabat David nec adducebat in Geth dicens ne forte loquantur adversum nos haec fecit David et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philisthinorum ¹²credidit ergo Achis David dicens multa mala operatus est contra populum suum Israhel erit igitur mihi servus sempiternus

28factum est autem in diebus illis congregaverunt Philisthim agmina sua ut praepararentur ad bellum contra Israhel dixitque Achis ad David sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris tu et viri tui ²dixitque David ad Achis nunc scies quae facturus est servus tuus et ait Achis ad David et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus ³Samuhel autem mortuus est planxitque eum omnis Israhel et sepelierunt eum in Rama urbe sua et Saul abstulit magos et ariolos de terra ⁴congregatique sunt Philisthim et venerunt et castrametati sunt in Sunam congregavit autem et Saul universum Israhel et venit in Gelboe ⁵et vidit Saul castra Philisthim et timuit et expavit cor eius nimis ⁶consultitque Dominum et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas ⁷dixitque Saul servis suis quaerite mihi mulierem habentem pythonem et vadam ad eam et sciscitabor per illam et dixerunt servi eius ad eum est mulier habens pythonem in Aendor ⁸mutavit ergo habitum suum vestitusque est aliis vestimentis abiit ipse et duo viri cum eo veneruntque ad mulierem nocte et ait divina mihi in pythone et suscita mihi quem dixeris tibi ⁹et ait mulier ad eum ecce tu nosti quanta fecerit Saul et quomodo eraserit magos et ariolos de terra quare ergo insidiaris animae meae ut occidar ¹⁰et iuravit ei Saul in Domino dicens vivit Dominus quia non veniet tibi quicquam mali propter hanc rem ¹¹dixitque ei mulier quem suscitabo tibi qui ait Samuhelem suscita mihi ¹²cum autem vidisset mulier Samuhelem exclamavit voce magna et dixit ad Saul quare inposuisti mihi tu es enim Saul ¹³dixitque ei rex noli timere quid vidisti et ait mulier ad Saul deos vidi ascendentes de terra ¹⁴dixitque ei qualis est forma eius quae ait vir senex ascendit et ipse amictus est pallio intellexit Saul quod Samuhel esset et inclinavit se super faciem suam in terra et adoravit ¹⁵dixit autem Samuhel ad Saul quare inquietasti me ut suscitarem et ait Saul coartor nimis siquidem Philisthim pugnant adversum me et Deus recessit a me et exaudire me nolit neque in manu prophetarum neque per somnia vocavi ergo te ut ostenderes mihi quid faciam ¹⁶et ait Samuhel

quid interrogas me cum Dominus recesserit a te et transierit ad aemulum tuum ¹⁷faciet enim Dominus tibi sicut locutus est in manu mea et scindet regnum de manu tua et dabit illud proximo tuo David ¹⁸quia non oboedisti voci Domini neque fecisti iram furoris eius in Amalech idcirco quod pateris fecit tibi Dominus hodie ¹⁹et dabit Dominus etiam Israhel tecum in manu Philisthim cras autem tu et filii tui mecum eritis sed et castra Israhel tradet Dominus in manu Philisthim ²⁰statimque Saul cecidit porrectus in terram extimuerat enim verba Samuhel et robur non erat in eo quia non comederat panem tota die illa ²¹ingressa est itaque mulier ad Saul et ait conturbatus enim erat valde dixitque ad eum ecce oboedivi ancilla tuae voci tuae et posui animam meam in manu mea et audivi sermones tuos quos locutus es ad me ²²nunc igitur audi et tu vocem ancillae tuae ut ponam coram te buccellam panis et comedens convalescas ut possis iter facere ²³qui rennuet et ait non comedam coegerunt autem eum servi sui et mulier et tandem audita voce eorum surrexit de terra et sedit super lectum ²⁴mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo et festinavit et occidit eum tollensque farinam miscuit eam et coxit azyma ²⁵et posuit ante Saul et ante servos eius qui cum comedissent surrexerunt et ambulaverunt per totam noctem illam

29congregata sunt ergo Philisthim universa agmina in Afec sed et Israhel castrametatus est super fontem qui erat in Iezrahel ²et satrapae quidem Philisthim incedebant in centuriis et milibus David autem et viri eius erant in novissimo agmine cum Achis ³dixeruntque principes Philisthim quid sibi volunt Hebraei isti et ait Achis ad principes Philisthim num ignoratis David qui fuit servus Saul regis Israhel et est apud me multis diebus vel annis et non inveni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc ⁴irati sunt autem adversum eum principes Philisthim et dixerunt ei revertatur vir et sedeat in loco suo in quo constituisti eum et non descendat nobiscum in proelium ne fiat nobis adversarius cum proeliari coeperimus quomodo enim aliter placare poterit dominum suum nisi in capitibus nostris ⁵nonne iste est David cui cantabant in choro dicentes percussit Saul in milibus suis et David in decem milibus suis ⁶vocavit ergo Achis David et ait ei vivit Dominus quia rectus es tu et bonus in conspectu meo et exitus tuus et introitus tuus mecum est in castris et non inveni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me usque ad diem hanc sed satrapis non places ⁷revertere ergo et vade in pace et non offendes oculos satraparum Philisthim ⁸dixitque David ad Achis quid enim feci et quid invenisti in me servo tuo a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis ⁹respondens autem Achis locutus est ad David scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei sed principes Philisthim dixerunt non ascendet nobiscum in proelium ¹⁰igitur con-surge mane tu et servi domini tui qui venerunt tecum et

cum de nocte surrexeritis et coeperit dilulescere pergite ¹¹surrexit itaque de nocte David ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reverterentur ad terram Philisthim Philisthim autem ascenderunt in Iezrahel

30 cumque venissent David et viri eius in Siceleg die tertia Amalechitae impetum fecerant ex parte australi in Siceleg et percusserant Siceleg et succenderant eam igni ²et captivas duxerant mulieres ex ea et a minimo usque ad magnum et non interfecerant quemquam sed secum duxerant et pergebant in itinere suo ³cum ergo venisset David et viri eius ad civitatem et invenissent eam succensam igni et uxores suas et filios suos et filias ductas esse captivas ⁴levaverunt David et populus qui erat cum eo voces suas et planxerunt donec deficerent in eis lacrimae ⁵siquidem et duae uxores David captivae ductae fuerant Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ⁶et contristatus est David valde volebat enim eum populus lapidare quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis et filiabus confortatus est autem David in Domino Deo suo ⁷et ait ad Abiathar sacerdotem filium Ahimelech adplicata ad me ephod et adplicuit Abiathar ephod ad David ⁸et consuluit David Dominum dicens persequar an non latrunculos hos et comprehendam eos dixitque ei persequere absque dubio enim comprehendes eos et excuties praedam ⁹abiit ergo David ipse et sescenti viri qui erant cum eo et venerunt usque ad torrentem Besor et lassii quidam substituerunt ¹⁰persecutus est autem David ipse et quadringenti viri substituerant enim ducenti qui lassii transire non poterant torrentem Besor ¹¹et invenerunt virum aegyptium in agro et adduxerunt eum ad David dederuntque ei panem ut comederet et ut biberet aquam ¹²sed et fragmen massae caricarum et duas ligaturas uvae passae quae cum comedisset reversus est spiritus eius et refocilatus est non enim comederat panem neque biberat aquam tribus diebus et tribus noctibus ¹³dixit itaque ei David cuius es tu vel unde quo pergis qui ait ei puer aegyptius ego sum servus viri amalechitae dereliquit autem me dominus meus quia aegrotare coepi nudius tertius ¹⁴siquidem nos erupimus ad australem partem Cerethi et contra Iudam et ad meridiem Chaleb et Siceleg succendimus igni ¹⁵dixitque ei David potes me ducere ad istum cuneum qui ait iura mihi per Deum quod non occidas me et non tradas me in manu domini mei et ducam te ad cuneum istum ¹⁶qui cum duxisset eum ecce illi discumbebant super faciem universae terrae comedentes et bibentes et quasi festum celebrantes diem pro cuncta praeda et spoliis quae ceperant de terra Philisthim et de terra Iuda ¹⁷et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti viri adulescentes qui ascenderant camelos et fugerant ¹⁸eruit ergo David omnia quae tulerant Amalechitae et duas uxores suas eruit ¹⁹nec defuit quicquam a parvo usque ad magnum tam de filiis quam de filiabus et de spoliis et quaecumque rapuerant omnia reduxit Da-

vid ²⁰et tulit universos greges et armenta et minavit ante faciem suam dixeruntque haec est praeda David ²¹venit autem David ad ducentos viros qui lassii substituerant nec sequi potuerant David et residere eos iusserat in torrente Besor qui egressi sunt obviam David et populo qui erat cum eo accedens autem David ad populum salutavit eos pacifice ²²respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris qui ierant cum David dixit quia non venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de praeda quam eruimus sed sufficiat unicuique uxor sua et filii quos cum acceperint recedant ²³dixit autem David non sic facietis fratres mei de his quae tradidit Dominus nobis et custodivit nos et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manu nostra ²⁴nec audiet vos quisquam super sermone hoc aequa enim pars erit descendentis ad proelium et remanentis ad sarcinas et similiter dividet ²⁵et factum est hoc ex die illa et deinceps constitutum et praefinitum et quasi lex in Israel usque ad diem hanc ²⁶venit ergo David in Siceleg et misit dona de praeda senioribus Iuda proximis suis dicens accipite benedictionem de praeda hostium Domini ²⁷his qui erant in Bethel et qui in Ramoth ad meridiem et qui in Iether ²⁸et qui in Aroer et qui in Sefamoth et qui in Esthama ²⁹et qui in Rachal et qui in urbibus Ierameli et qui in urbibus Ceni ³⁰et qui in Arama et qui in lacu Asan et qui in Athac ³¹et qui in Hebron et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat David ipse et viri eius

31 Philisthim autem pugnabant adversum Israel et fugerunt viri Israel ante faciem Philisthim et ceciderunt interfecti in monte Gelboe ²inrueruntque Philisthim in Saul et filios eius et percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisue filios Saul ³totumque pondus proelii versum est in Saul et consecuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est vehementer a sagittariis ⁴dixitque Saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et percute me ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me inludentes mihi et noluit armiger eius fuerat enim nimio timore perterritus arripuit itaque Saul gladium et inruit super eum ⁵quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset Saul inruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo ⁶mortuus est ergo Saul et tres filii eius et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter ⁷videntes autem viri Israel qui erant trans vallem et trans Iordanem quod fugissent viri israelitae et quod mortuus esset Saul et filii eius reliquerunt civitates suas et fugerunt veneruntque Philisthim et habitaverunt ibi ⁸facta autem die altera venerunt Philisthim ut spoliarent interfectos et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboe ⁹et praeciderunt caput Saul et expoliaverunt eum armis et miserunt in terram Philistinorum per circuitum ut adnuntiaretur in templo idolorum et in populis ¹⁰et posuerunt arma eius in templo Astharoth corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan ¹¹quod cum audissent habitatores Iabesgalaad

quaecumque fecerant Philisthim Saul ¹²surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte et tulerunt cadaver Saul et cadavera filiorum eius de muro Bethsan veneruntque Iabes et combuserunt ea ibi ¹³et tulerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore Iabes et ieiunaverunt septem diebus

II Samuelis

1factum est autem postquam mortuus est Saul ut David reverteretur a caede Amalech et maneret in Siceleg dies duos ²in die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste conscissa et pulvere aspersus caput et ut venit ad David cecidit super faciem suam et adoravit ³dixitque ad eum David unde venis qui ait ad eum de castris Israhel fugi ⁴et dixit ad eum David quod est verbum quod factum est indica mihi qui ait fugit populus e proelio et multi corruentes e populo mortui sunt sed et Saul et Ionathan filius eius interierunt ⁵dixitque David ad adulescentem qui nuntiabat unde scis quia mortuus est Saul et Ionathan filius eius ⁶ait adulescens qui narrabat ei casu veni in montem Gelboe et Saul incumbebat super hastam suam porro currus et equites adpropinquabant ei ⁷et conversus post tergum suum vidensque me vocavit cui cum respondissem adsum ⁸dixit mihi quisnam es tu et aio ad eum Amalechites sum ⁹et locutus est mihi sta super me et interfice me quoniam tenent me angustiae et adhuc tota anima in me est ¹⁰stansque super eum occidi illum sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam et tuli diadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et adtuli ad te dominum meum huc ¹¹adprehendens autem David vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo ¹²et planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super Saul et super Ionathan filium eius et super populum Domini et super domum Israhel quod corruissent gladio ¹³dixitque David ad iuvenem qui nuntiaverat ei unde es qui respondit filius hominis advenae amalechitae ego sum ¹⁴et ait ad eum David quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum Domini ¹⁵vocansque David unum de pueris ait accedens inrue in eum qui percussit illum et mortuus est ¹⁶et ait ad eum David sanguis tuus super caput tuum os enim tuum locutum est adversum te dicens ego interfeci christum Domini ¹⁷planxit autem David planctum huiusmodi super Saul et super Ionathan filium eius ¹⁸et praecepit ut docerent filios Iuda arcum sicut scriptum est in libro Iustorum ¹⁹incliti Israhel super montes tuos intercepti sunt quomodo ceciderunt fortes ²⁰nolite adnuntiare in Geth neque adnuntietis in conpetis Ascalonis ne forte laetentur filiae Philisthim ne exultent filiae incircumcisorum ²¹montes Gelboe nec ros nec pluviae veniant super vos neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est cly-

peus fortium clypeus Saul quasi non esset unctus oleo ²²a sanguine interfectorum ab adipe fortium sagitta Ionathan numquam rediit retrorsum et gladius Saul non est reversus inanis ²³Saul et Ionathan amabiles et decori in vita sua in morte quoque non sunt divisi aquilis velociore leonibus fortiores ²⁴filiae Israhel super Saul flete qui vestiebat vos coccino in deliciis qui praebebat ornamenta aurea cultui vestro ²⁵quomodo ceciderunt fortes in proelio Ionathan in excelsis tuis occisus est ²⁶doleo super te frater mi Ionathan decore nimis et amabilis super amorem mulierum ²⁷quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica

2igitur post haec consuluit David Dominum dicens num ascendam in unam de civitatibus Iuda et ait Dominus ad eum ascende dixitque David quo ascendam et respondit ei in Hebron ²ascendit ergo David et duae uxores eius Ahinoem Iezrahelites et Abigail uxor Nabal Carmeli ³sed et viros qui erant cum eo duxit David singulos cum domo sua et manserunt in oppidis Hebron ⁴veneruntque viri Iuda et unxerunt ibi David ut regnaret super domum Iuda et nuntiatum est David quod viri Iabesgalaad sepelissent Saul ⁵misit ergo David nuntios ad viros Iabesgalaad dixitque ad eos benedicti vos Domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul et sepelistis eum ⁶et nunc retribuet quidem vobis Dominus misericordiam et veritatem sed et ego reddam gratiam eo quod feceritis verbum istud ⁷confortentur manus vestrae et estote filii fortitudinis licet enim mortuus sit dominus vester Saul tamen me unxit domus Iuda regem sibi ⁸Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Hisboseth filium Saul et circumduxit eum per Castra ⁹regemque constituit super Galaad et super Gesuri et super Iezrahel et super Ephraim et super Benjamin et super Israhel universum ¹⁰quadraginta annorum erat Hisboseth filius Saul cum regnare coepisset super Israhel et duobus annis regnavit sola autem domus Iuda sequebatur David ¹¹et fuit numerus dierum quos commoratus est David imperans in Hebron super domum Iuda septem annorum et sex mensuum ¹²egressusque Abner filius Ner et pueri Hisboseth filii Saul de Castris in Gabaon ¹³porro Ioab filius Sarviae et pueri David egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam Gabaon et cum in unum convenissent e regione sederunt hii ex una parte piscinae et illi ex altera ¹⁴dixitque Abner ad Ioab surgant pueri et ludant coram

nobis et respondit Ioab surgant ¹⁵surrexerunt ergo et transierunt numero duodecim de Benjamin ex parte Hisboseth filii Saul et duodecim de pueris David ¹⁶adprehensoque unusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus contrarii et ceciderunt simul vocatumque est nomen loci illius ager Robustorum in Gabaon ¹⁷et ortum est bellum durum satis in die illa fugatusque est Abner et viri Israhel a pueris David ¹⁸erant autem ibi tres filii Sarviae Ioab et Abisai et Asahel porro Asahel cursor velocissimus fuit quasi unus ex capreis quae morantur in silvis ¹⁹persequebatur autem Asahel Abner et non declinavit ad dexteram sive ad sinistram omittens persequi Abner ²⁰respexit itaque Abner post tergum suum et ait tunc es Asahel qui respondit ego sum ²¹dixitque ei Abner vade ad dextram sive ad sinistram et adprehende unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius noluit autem Asahel omittere quin urgueret eum ²²rursumque locutus est Abner ad Asahel recede noli me sequi ne compellar confodere te in terra et levare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum ²³qui audire contempsit et noluit declinare percussit ergo eum Abner aversa hasta in inguine et transfodit et mortuus est in eodem loco omnesque qui transiebant per locum in quo ceciderat Asahel et mortuus erat subsistebant ²⁴persequentibus autem Ioab et Abisai fugientem Abner sol occubuit et venerunt usque ad collem Aquaeductus qui est ex adverso vallis et itineris deserti in Gabaon ²⁵congregatique sunt filii Benjamin ad Abner et conglobati in unum cuneum steterunt in summitate tumuli unius ²⁶et exclamavit Abner ad Ioab et ait num usque ad internicionem tuus mucro desaeviet an ignoras quod periculosa sit desperatio usquequo non dicis populo ut omittat persequi fratres suos ²⁷et ait Ioab vivit Dominus si locutus fuisses mane recessisset populus persequens fratrem suum ²⁸insonuit ergo Ioab bucina et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra Israhel neque iniere certamen ²⁹Abner autem et viri eius abierunt per campestria tota nocte illa et transierunt Jordanem et lustrata omni Bethoron venerunt ad Castra ³⁰porro Ioab reversus omissio Abner congregavit omnem populum et defuerunt de pueris David decem et novem viri excepto Asahel ³¹servi autem David percusserunt de Benjamin et de viris qui erant cum Abner trecentos sexaginta qui et mortui sunt ³²tuleruntque Asahel et sepelierunt eum in sepulchro patris sui in Bethleem et ambulaverunt tota nocte Ioab et viri qui erant cum eo et in ipso crepusculo pervenerunt in Hebron

3facta est ergo longa concertatio inter domum Saul et inter domum David David proficiens et semper se ipso robustior domus autem Saul decrescens cotidie ²nati quoque sunt filii David in Hebron fuitque primogenitus eius Amnon de Ahinoem Iezrahelitide ³et post eum Chelaab de Abigail uxore Nabal Carmeli porro tertius Absalom filius Maacha filiae Tholomai regis Gessur ⁴quartus autem Adonias filius Aggith et quintus Safathia filius Abital ⁵sextus

quoque Iethraam de Agla uxore David hii nati sunt David in Hebron ⁶cum ergo esset proelium inter domum Saul et domum David Abner filius Ner regebat domum Saul ⁷fuerat autem Sauli concubina nomine Respha filia Ahia dixitque Hisboseth ad Abner ⁸quare ingressus es ad concubinam patris mei qui iratus nimis propter verba Hisboseth ait numquid caput canis ego sum adversum Iuda hodie qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui et super fratres et proximos eius et non tradidi te in manu David et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie ⁹haec faciat Deus Abner et haec addat ei nisi quomodo iuravit Dominus David sic faciam cum eo ¹⁰ut transferatur regnum de domo Saul et elevetur thronus David super Israhel et super Iudam a Dan usque Bersabee ¹¹et non potuit respondere ei quicquam quia metuebat illum ¹²misit ergo Abner nuntios ad David pro se dicentes cuius est terra et loquerentur fac mecum amicitias et erit manus mea tecum et reducam ad te universum Israhel ¹³qui ait optime ego faciam tecum amicitias sed unam rem peto a te dicens non videbis faciem meam antequam adduxeris Michol filiam Saul et sic venies et videbis me ¹⁴misit autem David nuntios ad Hisboseth filium Saul dicens redde uxorem meam Michol quam despondi mihi centum praeputiis Philisthim ¹⁵misit ergo Hisboseth et tulit eam a viro suo Faltihel filio Lais ¹⁶sequebaturque eam vir suus plorans usque Baurim et dixit ad eum Abner vade revertere qui reversus est ¹⁷sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israhel dicens tam heri quam nudius tertius quaerebatis David ut regnaret super vos ¹⁸nunc ergo facite quoniam Dominus locutus est ad David dicens in manu servi mei David salvabo populum meum Israhel de manu Philisthim et omnium inimicorum eius ¹⁹locutus est autem Abner etiam ad Benjamin et abiit ut loqueretur ad David in Hebron omnia quae placuerant Israhel et universo Benjamin ²⁰venitque ad David in Hebron cum viginti viris et fecit David Abner et viris eius qui venerant cum eo convivium ²¹et dixit Abner ad David surgam ut congregem ad te dominum meum regem omnem Israhel et ineam tecum foedus et imperes omnibus sicut desiderat anima tua cum ergo deduxisset David Abner et ille isset in pace ²²statim pueri David et Ioab venerunt caesis latronibus cum praeda magna nimis Abner autem non erat cum David in Hebron quia iam dimiserat eum et profectus fuerat in pace ²³et Ioab et omnis exercitus qui erat cum eo postea venerant nuntiatum est itaque Ioab a narrantibus venit Abner filius Ner ad regem et dimisit eum et abiit in pace ²⁴et ingressus est Ioab ad regem et ait quid fecisti ecce venit Abner ad te quare dimisisti eum et abiit et recessit ²⁵ignoras Abner filium Ner quoniam ad hoc venit ut deciperet te et sciret exitum tuum et introitum tuum et nosset omnia quae agis ²⁶egressus itaque Ioab a David misit nuntios post Abner et reduxit eum a cisterna Sira ignorante David ²⁷cumque redisset Abner in Hebron seorsum abduxit eum Ioab ad medium portae ut loqueretur ei in dolo et percussit illum

ibi in inguine et mortuus est in ultionem sanguinis Asahel fratris eius ²⁸quod cum audisset David rem iam gestam ait mundus ego sum et regnum meum apud Dominum usque in sempiternum a sanguine Abner filii Ner ²⁹et veniat super caput Ioab et super omnem domum patris eius nec deficiat de domo Ioab fluxum seminis sustinens et leprosus tenens fusum et cadens gladio et indigens pane ³⁰igitur Ioab et Abisai frater eius interfecerunt Abner eo quod occidisset Asahel fratrem eorum in Gabaon in proelio ³¹dixit autem David ad Ioab et ad omnem populum qui erat cum eo scindite vestimenta vestra et accingimini saccis et plangite ante exequias Abner porro rex David sequebatur feretrum ³²cumque sepelissent Abner in Hebron levavit rex vocem suam et flevit super tumulum Abner flevit autem et omnis populus ³³plangensque rex Abner ait nequaquam ut mori solent ignavi mortuus est Abner ³⁴manus tuae non sunt ligatae et pedes tui non sunt conpedibus adgravati sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis corruisti congeminasque omnis populus flevit super eum ³⁵cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David clara adhuc die iuravit David dicens haec faciat mihi Deus et haec addat si ante occasum solis gustavero panem vel aliud quicquam ³⁶omnisque populus audivit et placuerunt eis cuncta quae fecit rex in conspectu totius populi ³⁷et cognovit omne vulgus et universus Israhel in die illa quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur Abner filius Ner ³⁸dixit quoque rex ad servos suos num ignoratis quoniam princeps et maximus cecidit hodie in Israhel ³⁹ego autem adhuc delicatus et unctus rex porro viri isti filii Sarviae duri mihi sunt retribuatur Dominus facienti malum iuxta malitiam suam

⁴Audivit autem filius Saul quod cecidisset Abner in Hebron et dissolutae sunt manus eius omnisque Israhel perturbatus est ²duo autem viri principes latronum erant filio Saul nomen uni Baana et nomen alteri Rechab filii Remmon Berothitae de filiis Benjamin siquidem et Beroth reputata est in Benjamin ³et fugerunt Berothitae in Getthaim fueruntque ibi advenae usque in tempus illud ⁴erat autem Jonathan filio Saul filius debilis pedibus quinquennis enim fuit quando venit nuntius de Saul et Jonathan ex Iezrahel tollens itaque eum nutrix sua fugit cumque festinaret ut fugeret cecidit et claudus effectus est habuitque vocabulum Mifiboseth ⁵venientes igitur filii Remmon Berothitae Rechab et Baana ingressi sunt fervente die domum Hisboseth qui dormiebat super stratum suum meridie ⁶ingressi sunt autem domum adsumentes spicas tritici et percusserunt eum in inguine Rechab et Baana frater eius et fugerunt ⁷cum autem ingressi fuissent domum ille dormiebat super lectulum suum in conclavi et percutientes interfecerunt eum sublatoque capite eius abierunt per viam deserti tota nocte ⁸et adtulerunt caput Hisboseth ad David in Hebron dixeruntque ad regem ecce caput Hisboseth filii Saul inimici tui qui quaerebat animam tuam et dedit Dominus domino meo regi ultiones hodie de Saul et de semine eius

⁹respondens autem David Rechab et Baana fratri eius filiis Remmon Berothei dixit ad eos vivit Dominus qui eruit animam meam de omni angustia ¹⁰quoniam eum qui adnuntiaverat mihi et dixerat mortuus est Saul qui putabat se prospera nuntiare tenui et occidi in Siceleg cui oportebat me dare mercedem pro nuntio ¹¹quanto magis nunc cum homines impii interfecerint virum innoxium in domo sua super lectulum suum non quaeram sanguinem eius de manu vestra et auferam vos de terra ¹²praecepit itaque David pueris et interfecerunt eos praecedentesque manus et pedes eorum suspenderunt eos super piscinam in Hebron caput autem Hisboseth tulerunt et sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron

⁵Et venerunt universae tribus Israhel ad David in Hebron dicentes ecce nos os tuum et caro tua sumus ²sed et heri et nudius tertius cum esset Saul rex super nos tu eras educens et reducens Israhel dixit autem Dominus ad te tu pasces populum meum Israhel et tu eris dux super Israhel ³venerunt quoque et senes de Israhel ad regem in Hebron et percussit cum eis rex David foedus in Hebron coram Domino unxeruntque David in regem super Israhel ⁴filius triginta annorum erat David cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit ⁵in Hebron regnavit super Iudam septem annis et sex mensibus in Hierusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israhel et Iudam ⁶et abiit rex et omnes viri qui erant cum eo in Hierusalem ad Iebuseum habitatorem terrae dictumque est ad David ab eis non ingredieris huc nisi abstuleris caecos et claudos dicentes non ingredietur David huc ⁷cepit autem David arcem Sion haec est civitas David ⁸proposuerat enim in die illa praemium qui percussisset Iebuseum et tetigisset domatum fistulas et claudos et caecos odientes animam David idecirco dicitur in proverbio caecus et claudus non intrabunt templum ⁹habitavit autem David in arce et vocavit eam civitatem David et aedificavit per gyrum a Mello et intrinsecus ¹⁰et ingrediebatur proficiens atque succrescens et Dominus Deus exercituum erat cum eo ¹¹misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices lignorum artificesque lapidum ad parietes et aedificaverunt domum David ¹²et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israhel et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israhel ¹³accepit ergo adhuc concubinas et uxores de Hierusalem postquam venerat de Hebron natique sunt David et alii filii et filiae ¹⁴et haec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem Samua et Sobab et Nathan et Salomon ¹⁵et Ibaar et Helisua et Nepheg ¹⁶et Iafia et Helisama et Helida et Helifeleth ¹⁷audierunt vero Philisthim quod unxissent David regem super Israhel et ascenderunt universi ut quaererent David quod cum audisset David descendit in praesidium ¹⁸Philisthim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim ¹⁹et consuluit David Dominum dicens si ascendam ad Philisthim et si dabis eos in manu mea et dixit Dominus ad David ascende quia

tradens dabo Philisthim in manu tua ²⁰venit ergo David in Baalpharasim et percussit eos ibi et dixit divisit Dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aquae propterea vocatum est nomen loci illius Baalpharasim ²¹et reliquerunt ibi sculptilia sua quae tulit David et viri eius ²²et addiderunt adhuc Philisthim ut ascenderent et diffusi sunt in valle Raphaim ²³consuluit autem David Dominum qui respondit non ascendas sed gyra post tergum eorum et venies ad eos ex adverso pirorum ²⁴et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc inibis proelium quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam ut percutiat castra Philisthim ²⁵fecit itaque David sicut ei praeceperat Dominus et percussit Philisthim de Gabee usque dum venias Gezer

6 congregavit autem rursus David omnes electos ex Israhel triginta milia ²surrexitque et abiit et universus populus qui erat cum eo de viris Iuda ut adducerent arcam Dei super quam invocatum est nomen Domini exercituum sedentis in cherubin super eam ³et inposuerunt arcam Domini super plaustrum novum tuleruntque eam de domo Abinadab qui erat in Gabaa Oza autem et Haio filii Abinadab minabant plaustrum novum ⁴cumque tulissent eam de domo Abinadab qui erat in Gabaa custodiens arcam Dei Haio praecedebat arcam ⁵David autem et omnis Israhel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis ⁶postquam autem venerunt ad aream Nachon extendit manum Oza ad arcam Dei et tenuit eam quoniam calcitrabant boves ⁷iratusque est indignatione Dominus contra Ozam et percussit eum super temeritate qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei ⁸contristatus autem est David eo quod percussisset Dominus Ozam et vocatum est nomen loci illius Percussio Oza usque in diem hanc ⁹et extimuit David Dominum in die illa dicens quomodo ingredietur ad me arca Domini ¹⁰et noluit devertere ad se arcam Domini in civitate David sed devertit eam in domo Obededom Getthei ¹¹et habitavit arca Domini in domo Obededom Getthei tribus mensibus et benedixit Dominus Obededom et omnem domum eius ¹²nuntiatumque est regi David benedixit Dominus Obededom et omnia eius propter arcam Dei abiit ergo David et adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio ¹³cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus immolabat bovem et arietem ¹⁴et David saltabat totis viribus ante Dominum porro David erat accinctus ephod lineo ¹⁵et David et omnis domus Israhel ducebant arcam testamenti Domini in iubilo et in clangore bucinae ¹⁶cumque intrasset arca Domini civitatem David Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David subsilentem atque saltantem coram Domino et despexit eum in corde suo ¹⁷et introduxerunt arcam Domini et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei David et obtulit David holocausta coram Domino et pacifica ¹⁸cumque complisset

offerens holocaustum et pacifica benedixit populo in nomine Domini exercituum ¹⁹et partitus est multitudini universae Israhel tam viro quam mulieri singulis collyridam panis unam et assaturam bubulae carnis unam et similam frixam oleo et abiit omnis populus unusquisque in domum suam ²⁰reversusque est et David ut benediceret domui suae et egressa Michol filia Saul in occursum David ait quam gloriosus fuit hodie rex Israhel discoperiens se ante ancillas servorum suorum et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris ²¹dixitque David ad Michol ante Dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum eius et praecepit mihi ut essem dux super populum Domini Israhel ²²et ludam et vilior fiam plus quam factus sum et ero humilis in oculis meis et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo ²³igitur Michol filiae Saul non est natus filius usque ad diem mortis suae

7 factum est autem cum sedisset rex in domo sua et Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis ²dixit ad Nathan prophetam videsne quod ego habitem in domo cedrina et arca Dei posita sit in medio pellium ³dixitque Nathan ad regem omne quod est in corde tuo vade fac quia Dominus tecum est ⁴factum est autem in nocte illa et ecce sermo Domini ad Nathan dicens ⁵vade et loquere ad servum meum David haec dicit Dominus numquid tu aedificabis mihi domum ad habitandum ⁶neque enim habitavi in domo ex die qua eduxi filios Israhel de terra Aegypti usque in diem hanc sed ambulans ambulabam in tabernaculo et in tentorio ⁷per cuncta loca quae transivi cum omnibus filiis Israhel numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israhel cui praecepi ut pasceret populum meum Israhel dicens quare non aedificastis mihi domum cedrinam ⁸et nunc haec dices servo meo David haec dicit Dominus exercituum ego tuli te de pascuis sequentem greges ut esses dux super populum meum Israhel ⁹et fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti et interfeci universos inimicos tuos a facie tua fecique tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra ¹⁰et ponam locum populo meo Israhel et plantabo eum et habitabit sub eo et non turbabitur amplius nec addent filii iniquitatis ut adffligant eum sicut prius ¹¹ex die qua constitui iudices super populum meum Israhel et requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis praedicitque tibi Dominus quod domum faciat tibi Dominus ¹²cumque completi fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum eius ¹³ipse aedificabit domum nomini meo et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum ¹⁴ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium qui si inique aliquid gesserit arguam eum in virga virorum et in plagis filiorum hominum ¹⁵miseritiam autem meam non auferam ab eo sicut abstuli a Saul quem amovi a facie tua ¹⁶et fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in aeternum ante faciem tuam et thronus tuus erit firmus iugiter ¹⁷secundum omnia

verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est Nathan ad David ¹⁸ingressus est autem rex David et sedit coram Domino et dixit quis ego sum Domine Deus et quae domus mea quia adduxisti me hucusque ¹⁹sed et hoc parum visum est in conspectu tuo Domine Deus nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum ista est enim lex Adam Domine Deus ²⁰quid ergo addere poterit adhuc David ut loquatur ad te tu enim scis servum tuum Domine Deus ²¹propter verbum tuum et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia haec ita ut notum faceres servo tuo ²²idcirco magnificatus es Domine Deus quia non est similis tui neque est deus extra te in omnibus quae audivimus auribus nostris ²³quae est autem ut populus tuus Israhel gens in terra propter quam ivit Deus ut redimeret eam sibi in populum et poneret sibi nomen faceretque eis magnalia et horribilia super terram a facie populi tui quem redemisti tibi ex Aegypto gentem et deum eius ²⁴et firmasti tibi populum tuum Israhel in populum sempiternum et tu Domine factus es eis in Deum ²⁵nunc ergo Domine Deus verbum quod locutus es super servum tuum et super domum eius suscita in sempiternum et fac sicut locutus es ²⁶et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum atque dicatur Dominus exercituum Deus super Israhel et domus servi tui David erit stabilita coram Domino ²⁷quia tu Domine exercituum Deus Israhel revelasti aurem servi tui dicens domum aedificabo tibi propterea invenit servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac ²⁸nunc ergo Domine Deus tu es Deus et verba tua erunt vera locutus es enim ad servum tuum bona haec ²⁹incipi igitur et benedic domui servi tui ut sit in sempiternum coram te quia tu Domine Deus locutus es et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum

8factum est autem post haec percussit David Philisthim et humiliavit eos et tulit David frenum tributi de manu Philisthim ²et percussit Moab et mensus est eos funiculo coequans terrae mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum et unum ad vivificandum factusque est Moab David serviens sub tributo ³et percussit David Adadezer filium Roob regem Soba quando profectus est ut dominaretur super flumen Eufraten ⁴et captis David ex parte eius mille septingentis equitibus et viginti milibus peditum subnervavit omnes iugales curruum dereliquit autem ex eis centum currus ⁵venit quoque Syria Damasci ut praesidium ferret Adadezer regi Soba et percussit David de Syria viginti duo milia virorum ⁶et posuit David praesidium in Syria Damasci factaque est Syria David serviens sub tributo servavit Dominus David in omnibus ad quaecumque profectus est ⁷et tulit David arma aurea quae habebant servi Adadezer et detulit ea in Hierusalem ⁸et de Bete et de Beroth civitatibus Adadezer tulit rex David aes multum nimis ⁹audivit autem Thou rex Emath quod percussisset David omne robur Adadezer ¹⁰et misit Thou Ioram filium suum ad regem David ut salutaret eum congratulans et gratias

ageret eo quod expugnasset Adadezer et percussisset eum hostis quippe erat Thou Adadezer et in manu eius erant vasa argentea et vasa aurea et vasa aerea ¹¹quae et ipsa sanctificavit rex David Domino cum argento et auro quae sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat ¹²de Syria et Moab et filiis Ammon et Philisthim et Amalech et de manubiis Adadezer filii Roob regis Soba ¹³fecit quoque sibi David nomen cum reverteretur capta Syria in valle Salinarum caesis duodecim milibus ¹⁴et posuit in Idumea custodes statuitque praesidium et facta est universa Idumea serviens David et servavit Dominus David in omnibus ad quaecumque profectus est ¹⁵et regnavit David super omnem Israhel faciebat quoque David iudicium et iustitiam omni populo suo ¹⁶Ioab autem filius Sarviae erat super exercitum porro Iosaphat filius Ahilud erat a commentariis ¹⁷et Sadoc filius Achitob et Ahimelech filius Abiathar sacerdotes et Saraias scriba ¹⁸Banaias autem filius Ioiada super Cherethi et Felethi filii autem David sacerdotes erant

9et dixit David putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam propter Ionathan ²erat autem de domo Saul servus nomine Siba quem cum vocasset rex ad se dixit ei tune es Siba et ille respondit ego sum servus tuus ³et ait rex num superest aliquis de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam Dei dixitque Siba regi superest filius Ionathan debilis pedibus ⁴ubi inquit est et Siba ad regem ecce ait in domo est Machir filii Amihel in Lodabar ⁵misit ergo rex David et tulit eum de domo Machir filii Amihel de Lodabar ⁶cum autem venisset Mifiboseth filius Ionathan filii Saul ad David corruit in faciem suam et adoravit dixitque David Mifiboseth qui respondit adsum servus tuus ⁷et ait ei David ne timeas quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionathan patrem tuum et restituam tibi omnes agros Saul patris tui et tu comedes panem in mensa mea semper ⁸qui adorans eum dixit quis ego sum servus tuus quoniam respexisti super canem mortuum similem mei ⁹vocavit itaque rex Sibam puerum Saul et dixit ei omnia quaecumque fuerunt Saul et universam domum eius dedi filio domini tui ¹⁰operare igitur ei terram tu et filii tui et servi tui et inferes filio domini tui cibos ut alatur Mifiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam erant autem Sibae quindecim filii et viginti servi ¹¹dixitque Siba ad regem sicut iussisti domine mi rex servo tuo sic faciet servus tuus et Mifiboseth comedet super mensam tuam quasi unus de filiis regis ¹²habebat autem Mifiboseth filium parvulum nomine Micha omnis vero cognatio domus Siba serviebat Mifiboseth ¹³porro Mifiboseth habitabat in Hierusalem quia de mensa regis iugiter vescebatur et erat claudus utroque pede

10factum est autem post haec ut moreretur rex filiorum Ammon et regnaret Anon filius eius pro eo ²dixitque David faciam misericordiam cum Anon filio Naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam misit ergo David conso-

lans eum per servos suos super patris interitu cum autem venissent servi David in terram filiorum Ammon ³dixerunt principes filiorum Ammon ad Anon dominum suum putas quod propter honorem patris tui David miserit ad te consolatores et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem et everteret eam misit David servos suos ad te ⁴tulit itaque Anon servos David rasi^tque dimidiam partem barbae eorum et praecidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos ⁵quod cum nuntiatum esset David misit in occursum eorum erant enim viri confusi turpiter valde et mandavit eis David manete Hiericho donec crescat barba vestra et tunc revertimini ⁶videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David miserunt et conduxerunt mercede Syrum Roob et Syrum Soba viginti milia pedum et a rege Maacha mille viros et ab Histob duodecim milia virorum ⁷quod cum audisset David misit Ioab et omnem exercitum bellatorum ⁸egressi sunt ergo filii Ammon et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae Syrus autem Soba et Roob et Histob et Maacha seorsum erant in campo ⁹videns igitur Ioab quod praeparatum esset adversum se proelium et ex adverso et post tergum elegit ex omnibus electis Israhel et instruxit aciem contra Syrum ¹⁰reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo qui direxit aciem adversum filios Ammon ¹¹et ait Ioab si praevaluerint adversum me Syri eris mihi in adiutorium si autem filii Ammon praevaluerint adversum te auxiliabor tibi ¹²esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate Dei nostri Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo ¹³inⁱit itaque Ioab et populus qui erat cum eo certamen contra Syros qui statim fugerunt a facie eius ¹⁴filii autem Ammon videntes quod fugissent Syri fugerunt et ipsi a facie Abisai et ingressi sunt civitatem reversusque est Ioab a filiis Ammon et venit Hierusalem ¹⁵videntes igitur Syri quoniam corruissent coram Israhel congregati sunt pariter ¹⁶misitque Adadezer et eduxit Syros qui erant trans Fluvium et adduxit exercitum eorum Sobach autem magister militiae Adadezer erat princeps eorum ¹⁷quod cum nuntiatum esset David contraxit omnem Israhel et transivit Iordanem venitque in Helema et direxerunt aciem Syri ex adverso David et pugnaverunt contra eum ¹⁸fugeruntque Syri a facie Israhel et occidit David de Syris septingentos currus et quadraginta milia equitum et Sobach principem militiae percussit qui statim mortuus est ¹⁹videntes autem universi reges qui erant in praesidio Adadezer victos se ab Israhel fecerunt pacem cum Israhel et servierunt eis timueruntque Syri auxilium praebere filiis Ammon

11 factum est ergo vertente anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere misit David Ioab et servos suos cum eo et universum Israhel et vastaverunt filios Ammon et obsederunt Rabba David autem remansit in Hierusalem ²dum haec agerentur accidit ut surgeret David de stratu suo post meridiem et deambularet in solarario domus regiae

viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum erat autem mulier pulchra valde ³misit ergo rex et requisivit quae esset mulier nuntiatumque ei est quod ipsa esset Bethsabee filia Heliam uxor Uriae Heththae ⁴missis itaque David nuntiis tulit eam quae cum ingressa esset ad illum dormivit cum ea statimque sanctificata est ab inmunditia sua ⁵et reversa est domum suam concepto fetu mittensque nuntiavit David et ait concepi ⁶misit autem David ad Ioab dicens mitte ad me Uriam Heththeum misitque Ioab Uriam ad David ⁷et venit Urias ad David quaesivitque David quam recte ageret Ioab et populus et quomodo administraretur bellum ⁸et dixit David ad Uriam vade in domum tuam et lava pedes tuos egressus est Urias de domo regis secutusque est eum cibus regius ⁹dormivit autem Urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui et non descendit ad domum suam ¹⁰nuntiatumque est David a dicentibus non ivit Urias ad domum suam et ait David ad Uriam numquid non de via venisti quare non descendisti ad domum tuam ¹¹et ait Urias ad David arca et Israhel et Iuda habitant in papilionibus et dominus meus Ioab et servi domini mei super faciem terrae manent et ego ingrediar domum meam ut comedam et bibam et dormiam cum uxore mea per salutem tuam et per salutem animae tuae quod non faciam rem hanc ¹²ait ergo David ad Uriam mane hic etiam hodie et cras dimittam te mansit Urias in Hierusalem die illa et altera ¹³et vocavit eum David ut comederet coram se et biberet et inebriavit eum qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis domini sui et in domum suam non descendit ¹⁴factum est ergo mane et scripsit David epistolam ad Ioab misitque per manum Uriae ¹⁵scribens in epistula ponite Uriam ex adverso belli ubi fortissimum proelium est et derelinquite eum ut percussus intereat ¹⁶igitur cum Ioab obsideret urbem posuit Uriam in loco quo sciebat viros esse fortissimos ¹⁷egressique viri de civitate bellabant adversum Ioab et ceciderunt de populo servorum David et mortuus est etiam Urias Heththeus ¹⁸misit itaque Ioab et nuntiavit David omnia verba proelii ¹⁹praecepitque nuntio dicens cum compleveris universos sermones belli ad regem ²⁰si eum videris indignari et dixerit quare accessistis ad murum ut proliaremini an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur ²¹quis percussit Abimelech filium Hieroboseth nonne mulier misit super eum fragmen molae de muro et interfecit eum in Thebes quare iuxta murum accessistis dices etiam servus tuus Urias Heththeus occubuit ²²abiit ergo nuntius et venit et narravit David omnia quae ei praeceperat Ioab ²³et dixit nuntius ad David praevaluerunt adversum nos viri et egressi sunt ad nos in agrum nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis ²⁴et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper mortuique sunt de servis regis quin etiam servus tuus Urias Heththeus mortuus est ²⁵et dixit David ad nuntium haec dices Ioab non te frangat ista res varius enim eventus est proelii et nunc hunc nunc illum consumit gladius con-

forta bellatores tuos adversum urbem ut destruas eam et exhortare eos ²⁶audivit autem uxor Uriae quod mortuus esset Urias vir suus et planxit eum ²⁷transactoque luctu misit David et introduxit eam domum suam et facta est ei uxor peperitque ei filium et displicuit verbum hoc quod fecerat David coram Domino

12misit ergo Dominus Nathan ad David qui cum venisset ad eum dixit ei duo viri erant in civitate una unus dives et alter pauper ²dives habebat oves et boves plurimos valde ³pauper autem nihil habebat omnino praeter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat et quae creverat apud eum cum filiis eius simul de pane illius comedens et de calice eius bibens et in sinu illius dormiens eratque illi sicut filia ⁴cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem parcens ille sumere de ovibus et de bubus suis ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se tulit ovem viri pauperis et praeparavit cibos homini qui venerat ad se ⁵iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis dixit ad Nathan vivit Dominus quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc ⁶ovem reddet in quadruplum eo quod fecerit verbum istud et non pepererit ⁷dixit autem Nathan ad David tu es ille vir haec dicit Dominus Deus Israhel ego unxi te in regem super Israhel et ego erui te de manu Saul ⁸et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo dedique tibi domum Israhel et Iuda et si parva sunt ista adiciam tibi multo maiora ⁹quare ergo contempsisti verbum Domini ut faceres malum in conspectu meo Uriam Heththeum percussisti gladio et uxorem illius accepisti uxorem et interfecisti eum gladio filiorum Ammon ¹⁰quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum eo quod despexeris me et tuleris uxorem Uriae Heththei ut esset uxor tua ¹¹itaque haec dicit Dominus ecce ego suscitabo super te malum de domo tua et tollam uxores tuas in oculis tuis et dabo proximo tuo et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius ¹²tu enim fecisti abscondite ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis Israhel et in conspectu solis ¹³et dixit David ad Nathan peccavi Domino dixitque Nathan ad David Dominus quoque transtulit peccatum tuum non morieris ¹⁴verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc filius qui natus est tibi morte morietur ¹⁵et reversus est Nathan domum suam percussitque Dominus parvulum quem pepererat uxor Uriae David et desperatus est ¹⁶deprecatusque est David Dominum pro parvulo et ieiunavit David ieiunio et ingressus seorsum iacuit super terram ¹⁷venerunt autem seniores domus eius cogentes eum ut surgeret de terra qui noluit neque comedit cum eis cibum ¹⁸accidit autem die septima ut moreretur infans timueruntque servi David nuntiare ei quod mortuus esset parvulus dixerunt enim ecce cum parvulus adhuc viveret loquebamur ad eum et non audiebat vocem nostram quanto magis si dixerimus mortuus est puer se adfliget ¹⁹cum ergo vidisset David servos suos musitantes

intellexit quod mortuus esset infantulus dixitque ad servos suos num mortuus est puer qui responderunt ei mortuus est ²⁰surrexit igitur David de terra et lotus unctusque est cumque mutasset vestem ingressus est domum Domini et adoravit et venit in domum suam petivitque ut ponerent ei panem et comedit ²¹dixerunt autem ei servi sui quis est sermo quem fecisti propter infantem cum adhuc viveret ieiunasti et flebas mortuo autem puero surrexisti et comedisti panem ²²qui ait propter infantem dum adhuc viveret ieiunavi et flevi dicebam enim quis scit si forte donet eum mihi Dominus et vivet infans ²³nunc autem quia mortuus est quare ieiuno numquid potero revocare eum amplius ego vadam magis ad eum ille vero non revertetur ad me ²⁴et consolatus est David Bethsabee uxorem suam ingressusque ad eam dormivit cum ea quae genuit filium et vocavit nomen eius Salomon et Dominus dilexit eum ²⁵misitque in manu Nathan prophetae et vocavit nomen eius Amabilis Domino eo quod diligeret eum Dominus ²⁶igitur pugnat Ioab contra Rabbath filiorum Ammon et expugnabat urbem regiam ²⁷misitque Ioab nuntios ad David dicens dimicavi adversum Rabbath et capienda est urbs Aquarum ²⁸nunc igitur congrega reliquam partem populi et obside civitatem et cape eam ne cum a me vastata fuerit urbs nomini meo adscribatur victoria ²⁹congregavit itaque David omnem populum et profectus est adversum Rabbath cumque dimicasset cepit eam ³⁰et tulit diadema regis eorum de capite eius pondo auri talentum habens gemmas pretiosissimas et inpositum est super caput David sed et praedam civitatis asportavit multam valde ³¹populum quoque eius adducens serravit et circumegit super eos ferrata carpenta divisitque cultris et transduxit in typo laterum sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon et reversus est David et omnis exercitus Hierusalem

13factum est autem post haec ut Absalom filii David sororem speciosissimam vocabulo Thamar adamaret Amnon filius David ²et deperiret eam valde ita ut aegrotaret propter amorem eius quia cum esset virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea ³erat autem Amnonis amicus nomine Ionadab filius Semaas fratris David vir prudens valde ⁴qui dixit ad eum quare sic adtenuaris macie filii regis per singulos dies cur non indicas mihi dixitque ei Amnon Thamar sororem Absalom fratris mei amo ⁵cui respondit Ionadab cuba super lectulum tuum et languorem simul cumque venerit pater tuus ut visitet te dic ei veniat oro Thamar soror mea ut det mihi cibum et faciat pulmentum ut comedam de manu eius ⁶accubuit itaque Amnon et quasi aegrotare coepit cumque venisset rex ad visitandum eum ait Amnon ad regem veniat obsecro Thamar soror mea ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas et cibum capiam de manu eius ⁷misit ergo David ad Thamar domum dicens veni in domum Amnon fratris tui et fac ei pulmentum ⁸venitque Thamar in domum Amnon fratris sui ille autem iacebat quae tollens farinam commiscuit et liquefaciens in

oculis eius coxit sorbitiunculas ⁹tollensque quod coxerat effudit et posuit coram eo et noluit comedere dixitque Amnon eicite universos a me cumque eiecissent omnes ¹⁰dixit Amnon ad Thamar infer cibum in conclave ut vescar de manu tua tulit ergo Thamar sorbitiunculas quas fecerat et intulit ad Amnon fratrem suum in conclave ¹¹cumque obtulisset ei cibum adprehendit eam et ait veni cuba mecum soror mea ¹²quae respondit ei noli frater mi noli opprimere me neque enim hoc fas est in Israhel noli facere stultitiam hanc ¹³et ego enim ferre non potero obprobrium meum et tu eris quasi unus de insipientibus in Israhel quin potius loquere ad regem et non negabit me tibi ¹⁴noluit autem adquiescere precibus eius sed praevalens viribus oppressit eam et cubavit cum illa ¹⁵et exosam eam habuit Amnon magno odio nimis ita ut maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat dixitque ei Amnon surge vade ¹⁶quae respondit ei maius est hoc malum quod nunc agis adversum me quam quod ante fecisti expellens me et noluit audire eam ¹⁷sed vocato puero qui ministrabat ei dixit eice hanc a me foras et claude ostium post eam ¹⁸quae induta erat talari tunica huiuscemodi enim filiae regis virgines vestibus utebantur eiecit itaque eam minister illius foras clausitque fores post eam ¹⁹quae aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica inpositisque manibus super caput suum ibat ingrediens et clamans ²⁰dixit autem ei Absalom frater tuus num Amnon frater tuus concubuit tecum sed nunc soror tace frater tuus est neque adffligas cor tuum pro re hac mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui ²¹cum autem audisset rex David verba haec contristatus est valde ²²porro non est locutus Absalom ad Amnon nec malum nec bonum oderat enim Absalom Amnon eo quod violasset Thamar sororem suam ²³factum est autem post tempus biennii ut tonderentur oves Absalom in Baalator quae est iuxta Ephraim et vocavit Absalom omnes filios regis ²⁴venitque ad regem et ait ad eum ecce tondentur oves servi tui veniat oro rex cum servis suis ad servum suum ²⁵dixitque rex ad Absalom noli fili mi noli rogare ut veniamus omnes et gravemus te cum autem cogeret eum et noluisset ire benedixit ei ²⁶et ait Absalom si non vis venire veniat obsecro nobiscum saltem Amnon frater meus dixitque ad eum rex non est necesse ut vadat tecum ²⁷coegit itaque eum Absalom et dimisit cum eo Amnon et universos filios regis ²⁸praeceperat autem Absalom pueris suis dicens observate cum temulentus fuerit Amnon vino et dixero vobis percutite eum et interficite nolite timere ego enim sum qui praecepi vobis roboramini et estote viri fortes ²⁹fecerunt ergo pueri Absalom adversum Amnon sicut praeceperat eis Absalom surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt ³⁰cumque adhuc pergerent in itinere fama praevenit ad David dicens percussit Absalom omnes filios regis et non remansit ex eis saltem unus ³¹surrexit itaque rex et scidit vestimenta sua et cecidit super terram et omnes servi ipsius qui assistebant ei sciderunt vestimenta sua ³²respondens autem

Ionadab filius Samaa fratris David dixit ne aestimet dominus meus quod omnes pueri filii regis occisi sint Amnon solus mortuus est quoniam in ore Absalom erat positus ex die qua oppressit Thamar sororem eius ³³nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istud dicens omnes filii regis occisi sunt quoniam Amnon solus mortuus est ³⁴fugit autem Absalom et levavit puer speculator oculos suos et aspexit et ecce populus multus veniebat per iter devium ex latere montis ³⁵dixit autem Ionadab ad regem ecce filii regis adsunt iuxta verbum servi tui sic factum est ³⁶cumque cessasset loqui apparuerunt et filii regis et intrantes levaverunt vocem suam et fleverunt sed et rex et omnes servi eius fleverunt ploratu magno nimis ³⁷porro Absalom fugiens abiit ad Tholomai filium Amiur regem Gessur luxit ergo David filium suum cunctis diebus ³⁸Absalom autem cum fugisset et venisset in Gessur fuit ibi tribus annis ³⁹cessavitque David rex persequi Absalom eo quod consolatus esset super Amnon interitu

14intellegens autem Ioab filius Sarviae quod cor regis verum esset ad Absalom ²misit Thecuam et tulit inde mulierem sapientem dixitque ad eam lugere te simula et induere veste lugubri et ne unguaris oleo ut sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens mortuum ³et ingredieris ad regem et loqueris ad eum sermones huiuscemodi posuit autem Ioab verba in ore eius ⁴itaque cum ingressa fuisset mulier thecuites ad regem cecidit coram eo super terram et adoravit et dixit serva me rex ⁵et ait ad eam rex quid causae habes quae respondit heu mulier vidua ego sum mortuus est enim vir meus ⁶et ancillae tuae erant duo filii qui rixati sunt adversum se in agro nullusque erat qui eos prohibere posset et percussit alter alterum et interfecit eum ⁷et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam dicit trade eum qui percussit fratrem suum ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit et deleamus heredem et quaerunt extinguere scintillam meam quae relicta est ut non supersit viro meo nomen et reliquiae super terram ⁸et ait rex ad mulierem vade in domum tuam et ego iubebo pro te ⁹dixitque mulier thecuites ad regem in me domine mi rex iniquitas et in domum patris mei rex autem et thronus eius sit innocens ¹⁰et ait rex qui contradixerit tibi adduc eum ad me et ultra non addet ut tangat te ¹¹quae ait recordetur rex Domini Dei sui ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum et nequam interficiat filium meum qui ait vivit Dominus quia non cadet de capillis filii tui super terram ¹²dixit ergo mulier loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum et ait loquere ¹³dixitque mulier quare cogitasti istiusmodi rem contra populum Dei et locutus est rex verbum istud ut peccet et non reducat eiectum suum ¹⁴omnes morimur et quasi aquae delabimur in terram quae non revertuntur nec vult perire Deus animam sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est ¹⁵nunc igitur veni ut loquar ad regem dominum meum verbum hoc praesente populo

et dixit ancilla tua loquar ad regem si quo modo faciat rex verbum ancillae suae ¹⁶et audivit rex ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant delere me et filium meum simul de hereditate Dei ¹⁷dicat ergo ancilla tua ut fiat verbum domini mei regis quasi sacrificium sicut enim angelus Dei sic est dominus meus rex ut nec benedictione nec maledictione moveatur unde et Dominus Deus tuus est tecum ¹⁸et respondens rex dixit ad mulierem ne abscondas a me verbum quod te interrogo dixitque mulier loquere domine mi rex ¹⁹et ait rex numquid manus Ioab tecum est in omnibus istis respondit mulier et ait per salutem animae tuae domine mi rex nec ad dextram nec ad sinistram est ex omnibus his quae locutus est dominus meus rex servus enim tuus Ioab ipse praecepit mihi et ipse posuit in os ancillae tuae omnia verba haec ²⁰ut verterem figuram sermonis huius servus tuus Ioab praecepit istud tu autem domine mi sapiens es sicut habet sapientiam angelus Dei ut intellegas omnia super terram ²¹et ait rex ad Ioab ecce placatus feci verbum tuum vade igitur et revoca puerum Absalom ²²cadensque Ioab super faciem suam in terram adoravit et benedixit regi et dixit Ioab hodie intellexit servus tuus quia inveni gratiam in oculis tuis domine mi rex fecisti enim sermonem servi tui ²³surrexit ergo Ioab et abiit in Gessur et adduxit Absalom in Hierusalem ²⁴dixit autem rex revertatur in domum suam et faciem meam non videat reversus est itaque Absalom in domum suam et faciem regis non vidit ²⁵porro sicut Absalom vir non erat pulcher in omni Israhel et decorus nimis a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula ²⁶et quando tondebatur capillum semel autem in anno tondebatur quia gravabat eum caesaries ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico ²⁷nati sunt autem Absalom filii tres et filia una nomine Thamar eleganti forma ²⁸mansitque Absalom Hierusalem duobus annis et faciem regis non vidit ²⁹misit itaque ad Ioab ut mitteret eum ad regem qui noluit venire ad eum cumque secundo misisset et ille noluisset venire ³⁰dixit servis suis scitis agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem hordei ite igitur et succendite eum igni succenderunt ergo servi Absalom segetem igni ³¹surrexitque Ioab et venit ad Absalom in domum eius et dixit quare succenderunt servi tui segetem meam igni ³²et respondit Absalom ad Ioab misi ad te obsecrans ut venires ad me et mitterem te ad regem ut diceres ei quare veni de Gessur melius mihi erat ibi esse obsecro ergo ut videam faciem regis quod si memor est iniquitatis meae interficiat me ³³ingressus Ioab ad regem nuntiavit ei vocatusque Absalom intravit ad regem et adoravit super faciem terrae coram eo osculatusque est rex Absalom

15igitur post haec fecit sibi Absalom currum et equites et quinquaginta viros qui praecederent eum ²et mane surgens Absalom stabat iuxta introitum portae et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat Absalom ad se et dicebat de qua civitate es tu

qui respondens aiebat ex una tribu Israhel ego sum servus tuus ³respondebatque ei Absalom videntur mihi sermones tui boni et iusti sed non est qui te audiat constitutus a rege dicebatque Absalom ⁴quis me constituat iudicem super terram ut ad me veniant omnes qui habent negotium et iuste iudicem ⁵sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum extendebat manum suam et adprehendens osculabatur eum ⁶faciebatque hoc omni Israhel qui veniebat ad iudicium ut audiretur a rege et sollicitabat corda virorum Israhel ⁷post quattuor autem annos dixit Absalom ad regem vadam et reddam vota mea quae vovi Domino in Hebron ⁸vovens enim vovit servus tuus cum esset in Gessur Syriae dicens si reducerit me Dominus in Hierusalem sacrificabo Domino ⁹dixitque ei rex vade in pace et surrexit et abiit in Hebron ¹⁰misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israhel dicens statim ut audieritis clangorem bucinae dicite regnavit Absalom in Hebron ¹¹porro cum Absalom ierunt ducenti viri de Hierusalem vocati euntes simplici corde et causam penitus ignorantes ¹²accersivit quoque Absalom Ahitofel Gilonitem consiliarium David de civitate sua Gilo cum immolaret victimas et facta est coniuratio valida populusque concurrens augebatur cum Absalom ¹³venit igitur nuntius ad David dicens toto corde universus Israhel sequitur Absalom ¹⁴et ait David servis suis qui erant cum eo in Hierusalem surgite fugiamus neque enim erit nobis effugium a facie Absalom festinate egredi ne forte veniens occupet nos et inpellat super nos ruinam et percutiat civitatem in ore gladii ¹⁵dixeruntque servi regis ad eum omnia quaecumque praeceperit dominus noster rex libenter exsequimur servi tui ¹⁶egressus est ergo rex et universa domus eius pedibus suis et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum ¹⁷egressusque rex et omnis Israhel pedibus suis stetit procul a domo ¹⁸et universi servi eius ambulabant iuxta eum et legiones Chereothi et Felethi et omnes Getthei sescenti viri qui secuti eum fuerant de Geth praecedebant regem ¹⁹dixit autem rex ad Ethai Gettheum cur venis nobiscum revertere et habitare cum rege quia peregrinus es et egressus de loco tuo ²⁰heri venisti et hodie inpelleris nobiscum egredi ego autem vadam quo iturus sum revertere et reduc tecum fratres tuos ostendisti gratiam et fidem ²¹et respondit Ethai regi dicens vivit Dominus et vivit dominus meus rex quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex sive in morte sive in vita ibi erit servus tuus ²²et ait David Ethai veni et transi et transivit Ethai Gettheus et omnes viri qui cum eo erant et reliqua multitudo ²³omnesque flebant voce magna et universus populus transiebat rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron et cunctus populus incedebat contrariam viam quae respicit ad desertum ²⁴venit autem et Sadoc et universi Levitae cum eo portantes arcam foederis Dei et deposuerunt arcam Dei et ascendit Abiathar donec expletus est omnis populus qui egressus fuerat de civitate ²⁵et dixit rex ad Sadoc reporta arcam Dei in urbem si invenero gratiam in oculis Domini reducet me et ostendet mihi

eam et tabernaculum suum ²⁶si autem dixerit non places praesto sum faciat quod bonum est coram se ²⁷et dixit rex ad Sadoc sacerdotem o videns revertere in civitatem in pace et Achimaas filius tuus et Ionathan filius Abiathar duo filii vestri sint vobiscum ²⁸ecce ego abscondar in caespitibus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi ²⁹reportaverunt igitur Sadoc et Abiathar arcam Dei Hierusalem et manserunt ibi ³⁰porro David ascendebat clivum Olivarum scandens et flens operto capite et nudis pedibus incedens sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans ³¹nuntiatum est autem David quod et Ahitofel esset in coniuratione cum Absalom dixitque David infatua quaeso consilium Ahitofel Domine ³²cumque ascenderet David summitatem montis in quo adoraturus erat Dominum ecce occurrit ei Husai Arachites scissa veste et terra pleno capite ³³et dixit ei David si veneris mecum eris mihi oneri ³⁴si autem in civitatem revertaris et dixeris Absalom servus tuus sum rex sicut fui servus patris tui sic ero servus tuus dissipabis consilium Ahitofel ³⁵habes autem tecum Sadoc et Abiathar sacerdotes et omne verbum quodcumque audieris de domo regis indicabis Sadoc et Abiathar sacerdotibus ³⁶sunt autem cum eis duo filii eorum Achimaas Sadoc et Ionathan Abiathar et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis ³⁷veniente ergo Husai amico David in civitatem Absalom quoque ingressus est Hierusalem

16cumque David transisset paululum montis verticem apparuit Siba puer Mifiboseth in occursum eius cum duobus asinis qui onerati erant ducentis panibus et centum alligaturis uvae passae et centum massis palatarum et utribus vini ²et dixit rex Sibae quid sibi volunt haec responditque Siba asini domestici regis ut sedeant et panes et palatae ad vescendum pueris tuis vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto ³et ait rex ubi est filius domini tui responditque Siba regi remansit in Hierusalem dicens hodie restituet mihi domus Israhel regnum patris mei ⁴et ait rex Sibae tua sint omnia quae fuerunt Mifiboseth dixitque Siba adoro inveniam gratiam coram te domine mi rex ⁵venit ergo rex David usque Baurim et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul nomine Semei filius Gera procedebat egrediens et maledicebat ⁶mittebatque lapides contra David et contra universos servos regis David omnis autem populus et universi bellatores a dextro et sinistro latere regis incedebant ⁷ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi egredere egredere vir sanguinum et vir Belial ⁸reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul quoniam invasisti regnum pro eo et dedit Dominus regnum in manu Absalom filii tui et ecce premunt te mala tua quoniam vir sanguinum es ⁹dixit autem Abisai filius Sarviae regi quare maledicit canis hic moriturus domino meo regi vadam et amputabo caput eius ¹⁰et ait rex quid mihi et vobis filii Sarviae dimittite eum maledicat Dominus enim praecepit ei ut malediceret David et quis est qui

audeat dicere quare sic fecerit ¹¹et ait rex Abisai et universis servis suis ecce filius meus qui egressus est de utero meo quaerit animam meam quanto magis nunc filius Iemini dimittite eum ut maledicat iuxta praeceptum Domini ¹²si forte respiciat Dominus afflictionem meam et reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna ¹³ambulabat itaque David et socii eius per viam cum eo Semei autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur maledicens et mittens lapides adversum eum terramque spargens ¹⁴venit itaque rex et universus populus cum eo lassus et refocilati sunt ibi ¹⁵Absalom autem et omnis populus Israhel ingressi sunt Hierusalem sed et Ahitofel cum eo ¹⁶cum autem venisset Husai Arachites amicus David ad Absalom locutus est ad eum salve rex salve rex ¹⁷ad quem Absalom haec est inquit gratia tua ad amicum tuum quare non isti cum amico tuo ¹⁸responditque Husai ad Absalom nequaquam quia illius ero quem elegit Dominus et omnis hic populus et universus Israhel et cum eo manebo ¹⁹sed ut et hoc inferam cui ego serviturus sum nonne filio regis sicut parui patri tuo sic parebo et tibi ²⁰dixit autem Absalom ad Ahitofel inite consilium quid agere debeamus ²¹et ait Ahitofel ad Absalom ingredi ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum ut cum audierit omnis Israhel quod foedaveris patrem tuum roorentur manus eorum tecum ²²tetenderunt igitur Absalom tabernaculum in solarario ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israhel ²³consilium autem Ahitofel quod dabat in diebus illis quasi si quis consuleret Deum sic erat omne consilium Ahitofel et cum esset cum David et cum esset cum Absalom

17dixit igitur Ahitofel ad Absalom eligam mihi duodecim milia virorum et consurgens persequar David hac nocte ²et inruens super eum quippe qui lassus est et solutis manibus percutiam eum cumque fugerit omnis populus qui cum eo est percutiam regem desolatum ³et reducam universum populum quomodo omnis reverti solet unum enim virum tu quaeris et omnis populus erit in pace ⁴placuitque sermo eius Absalom et cunctis maioribus natu Israhel ⁵ait autem Absalom vocate et Husai Arachiten et audiamus quid etiam ipse dicat ⁶cumque venisset Husai ad Absalom ait Absalom ad eum huiusmodi sermonem locutus est Ahitofel facere debemus an non quod das consilium ⁷et dixit Husai ad Absalom non bonum consilium quod dedit Ahitofel hac vice ⁸et rursus intulit Husai tu nosti patrem tuum et viros qui cum eo sunt esse fortissimos et amaro animo veluti si ursa raptis catulis in saltu saeviat sed et pater tuus vir bellator est nec morabitur cum populo ⁹forsitan nunc latitat in foveis aut in uno quo voluerit loco et cum ceciderit unus quilibet in principio audiet quicumque audierit et dicet facta est plaga in populo qui sequebatur Absalom ¹⁰et fortissimus quoque cuius cor est quasi leonis pavore solvetur scit enim omnis populus Israhel fortem esse patrem tuum et robustos omnes qui

cum eo sunt ¹¹sed hoc mihi videtur rectum esse consilium congregetur ad te universus Israhel a Dan usque Bersabee quasi harena maris innumerabilis et tu eris in medio eorum ¹²et inruemus super eum in quocumque loco fuerit inventus et operiemus eum sicut cadere solet ros super terram et non relinquemus de viris qui cum eo sunt ne unum quidem ¹³quod si urbem aliquam fuerit ingressus circumdabit omnis Israhel civitati illi funes et trahemus eam in torrentem ut non repperiatur nec calculus quidem ex ea ¹⁴dixitque Absalom et omnis vir Israhel melius consilium Husai Arachitae consilio Ahitofel Domini autem nutu dissipatum est consilium Ahitofel utile ut induceret Dominus super Absalom malum ¹⁵et ait Husai Sadoc et Abiathar sacerdotibus hoc et hoc modo consilium dedit Ahitofel Absalom et senibus Israhel et ego tale et tale dedi consilium ¹⁶nunc ergo mittite cito et nuntiate David dicentes ne moremini nocte hac in campestribus deserti sed absque dilatione transgredere ne forte absorbeat rex et omnis populus qui cum eo est ¹⁷Ionathan autem et Achimaas stabant iuxta fontem Rogel abiit ancilla et nuntiavit eis et illi profecti sunt ut referrent ad regem David nuntium non enim poterant videri aut introire civitatem ¹⁸vidit autem eos quidam puer et indicavit Absalom illi vero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in Baurim qui habebat puteum in vestibulo suo et descenderunt in eum ¹⁹tulit autem mulier et expandit velamen super os putei quasi siccans ptisanas et sic res latuit ²⁰cumque venissent servi Absalom ad mulierem in domum dixerunt ubi est Achimaas et Ionathan et respondit eis mulier transierunt gustata paululum aqua at hii qui quaerebant cum non repperissent reversi sunt Hierusalem ²¹cumque abissent ascenderunt illi de puteo et pergentes nuntiaverunt regi David atque dixerunt surgite transite cito fluvium quoniam huiuscemodi dedit consilium contra vos Ahitofel ²²surrexit ergo David et omnis populus qui erat cum eo et transierunt Iordanem donec dilucesceret et ne unus quidem residuus fuit qui non transisset fluvium ²³porro Ahitofel videns quod non fuisset factum consilium suum stravit asinum suum et surrexit et abiit in domum suam et in civitatem suam et disposita domo sua suspendio interiit et sepultus est in sepulchro patris sui ²⁴David autem venit in Castra et Absalom transivit Iordanem ipse et omnis vir Israhel cum eo ²⁵Amasam vero constituit Absalom pro Ioab super exercitum Amasa autem erat filius viri qui vocabatur Iethra de Hiesreli qui ingressus est ad Abigail filiam Naas sororem Sarviae quae fuit mater Ioab ²⁶et castrametatus est Israhel cum Absalom in terra Galaad ²⁷cumque venisset David in Castra Sobi filius Naas de Rabbath filiorum Ammon et Machir filius Ammihel de Lodabar et Berzellai Galaadites de Rogelim ²⁸obtulerunt ei stratoria et tappetia et vasa fictilia frumentum et hordeum et farinam pulentam et fabam et lentem frixum cicer ²⁹et mel et butyrum oves et pingues vitulos dederuntque David et populo qui cum eo erat ad vescendum suspicati enim sunt populum fame et siti fatigari in deserto

18igitur considerato David populo suo constituit super eum tribunos et centuriones ²et dedit populi tertiam partem sub manu Ioab et tertiam in manu Abisai filii Sarviae fratris Ioab et tertiam sub manu Ethai qui erat de Geth dixitque rex ad populum egrediar et ego vobiscum ³et respondit populus non exhibis sive enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt quia tu unus pro decem milibus computaris melius est igitur ut sis nobis in urbe praesidio ⁴ad quos rex ait quod vobis rectum videtur hoc faciam stetit ergo rex iuxta portam egrediebaturque populus per turmas suas centeni et milleni ⁵et praecepit rex Ioab et Abisai et Ethai dicens servate mihi puerum Absalom et omnis populus audiebat praecipientem regem cunctis principibus pro Absalom ⁶itaque egressus est populus in campum contra Israhel et factum est proelium in saltu Ephraim ⁷et caesus est ibi populus Israhel ab exercitu David factaque est ibi plaga magna in die illa viginti milium ⁸fuit autem ibi proelium dispersum super faciem omnis terrae et multo plures erant quos saltus consumpserat de populo quam hii quos voraverat gladius in die illa ⁹accidit autem ut occurreret Absalom servis David sedens mulo cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam adhesit caput eius quercui et illo suspenso inter caelum et terram mulus cui sederat pertransivit ¹⁰vidit autem hoc quispiam et nuntiavit Ioab dicens vidi Absalom pendere de quercu ¹¹et ait Ioab viro qui nuntiaverat ei si vidisti quare non confodisti eum cum terra et ego dedissem tibi decem argenti siclos et unum balteum ¹²qui dixit ad Ioab si adpenderes in manibus meis mille argenteos nequaquam mitterem manum meam in filium regis audientibus enim nobis praecepit rex tibi et Abisai et Ethai dicens custodite mihi puerum Absalom ¹³sed et si fecissem contra animam meam audacter nequaquam hoc regem latere potuisset et tu stares ex adverso ¹⁴et ait Ioab non sicut tu vis sed adgrediar eum coram te tulit ergo tres lanceas in manu sua et infixit eas in corde Absalom cumque adhuc palpitaret herens in quercu ¹⁵cucurrerunt decem iuvenes armigeri Ioab et percutientes interfecerunt eum ¹⁶cecinit autem Ioab bucina et retinuit populum ne persequeretur fugientem Israhel volens parcere multitudini ¹⁷et tulerunt Absalom et proiecerunt eum in saltu in foveam grandem et conportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis omnis autem Israhel fugit in tabernacula sua ¹⁸porro Absalom exerat sibi cum adhuc viveret titulum qui est in valle Regis dixerat enim non habeo filium et hoc erit monumentum nominis mei vocavitque titulum nomine suo et appellatur manus Absalom usque ad hanc diem ¹⁹Achimaas autem filius Sadoc ait curram et nuntiabo regi quia iudicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum eius ²⁰ad quem Ioab dixit non eris nuntius in hac die sed nuntiabis in alia hodie nolo te nuntiare filius enim regis est mortuus ²¹et ait Ioab Chusi vade et nuntia regi quae vidisti adoravit Chusi Ioab et cucurrit ²²rursum autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Ioab

quid impedit si etiam ego curram post Chusi dixitque Ioab quid vis currere fili mi non eris boni nuntii baiulus ²³qui respondit quid enim si cucurrero et ait ei curre currens ergo Achimaas per viam compendii transivit Chusi ²⁴David autem sedebat inter duas portas speculator vero qui erat in fastigio portae super murum elevans oculos vidit hominem currentem solum ²⁵et exclamans indicavit regi dixitque rex si solus est bonus est nuntius in ore eius properante autem illo et accedente propius ²⁶vidit speculator hominem alterum currentem et vociferans in culmine ait apparet mihi homo currens solus dixitque rex et iste bonus est nuntius ²⁷speculator autem contemplor ait cursum prioris quasi cursum Achimaas filii Sadoc et ait rex vir bonus est et nuntium portans bonum venit ²⁸clamans autem Achimaas dixit ad regem salve et adorans regem coram eo pronus in terram ait benedictus Dominus Deus tuus qui conclusit homines qui levaverunt manus suas contra dominum meum regem ²⁹et ait rex estne pax puero Absalom dixitque Achimaas vidi tumultum magnum cum mitteret Ioab servus tuus o rex me servum tuum nescio aliud ³⁰ad quem rex transi ait et sta hic cumque ille transisset et staret ³¹apparuit Chusi et veniens ait bonum adporto nuntium domine mi rex iudicavit enim pro te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te ³²dixit autem rex ad Chusi estne pax puero Absalom cui respondens Chusi fiant inquit sicut puer inimici domini mei regis et universi qui consurgunt adversum eum in malum ³³contristatus itaque rex ascendit cenaculum portae et flevit et sic loquebatur vadens fili mi Absalom fili mi Absalom quis mihi tribuat ut ego moriar pro te Absalom fili mi fili mi

19nuntiaturum est autem Ioab quod rex fletet et lugeret filium suum ²et versa est victoria in die illa in luctum omni populo audivit enim populus in die illa dici dolet rex super filio suo ³et declinabat populus in die illa ingredi civitatem quomodo declinare solet populus versus et fugiens de proelio ⁴porro rex operuit caput suum et clamabat voce magna fili mi Absalom Absalom fili mi fili mi ⁵ingressus ergo Ioab ad regem in domo dixit confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum qui salvam fecerunt animam tuam et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum et animam uxorum tuarum et animam concubinarum tuarum ⁶diligis odientes te et odio habes diligentes te et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis et de servis tuis et vere cognovi modo quia si Absalom viveret et nos omnes occubuissemus tunc placeret tibi ⁷nunc igitur surge et procede et adloquens satisfac servis tuis iuro enim tibi per Dominum quod si non exieris ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac et peius erit hoc tibi quam omnia mala quae venerunt super te ab adolescentia tua usque in praesens ⁸surrexit ergo rex et sedit in porta et omni populo nuntiaturum est quod rex sederet in porta venitque universa multitudo coram rege Israhel autem fugit in tabernacula sua ⁹omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus

Israhel dicens rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum ipse salvavit nos de manu Philistinorum et nunc fugit de terra propter Absalom ¹⁰Absalom autem quem unximus super nos mortuus est in bello usquequo siletis et non reducit regem ¹¹rex vero David misit ad Sadoc et ad Abiathar sacerdotes dicens loquimini ad maiores natu Iuda dicentes cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam sermo autem omnis Israhel pervenerat ad regem in domo eius ¹²fratres mei vos os meum et caro mea vos quare novissimi reducit regem ¹³et Amasae dicite nonne os meum es et caro mea haec faciat mihi Deus et haec addat si non magister militiae fueris coram me omni tempore pro Ioab ¹⁴et inclinavit cor omnium virorum Iuda quasi viri unius miseruntque ad regem dicentes revertere tu et omnes servi tui ¹⁵et reversus est rex et venit usque ad Iordanem et Iuda venit in Galgala ut occurreret regi et transduceret eum Iordanem ¹⁶festinavit autem Semei filius Gera filii Iemini de Baurim et descendit cum viris Iuda in occursum regis David ¹⁷cum mille viris de Beniamin et Siba puer de domo Saul et quindecim filii eius ac viginti servi erant cum eo et inrumpentes Iordanem ante regem ¹⁸transierunt vada ut transducerent domum regis et facerent iuxta iussionem eius Semei autem filius Gera prostratus coram rege cum iam transisset Iordanem ¹⁹dixit ad eum ne reputes mihi domine mi iniquitatem neque memineris iniuriam servi tui in die qua egressus es domine mi rex de Hierusalem neque ponas rex in corde tuo ²⁰agnosco enim servus tuus peccatum meum et idcirco hodie primus veni de omni domo Ioseph descendique in occursum domini mei regis ²¹respondens vero Abisai filius Sarviae dixit numquid pro his verbis non occidetur Semei quia maledixit christo Domini ²²et ait David quid mihi et vobis filii Sarviae cur efficimini mihi hodie in Satan ergone hodie interficietur vir in Israhel an ignoro hodie me factum regem super Israhel ²³et ait rex Semei non morieris iuravitque ei ²⁴Mifboseth quoque filius Saul descendit in occursum regis in lotis pedibus et intonsa barba vestesque suas non laverat a die qua egressus fuerat rex usque ad diem reversionis eius in pace ²⁵cumque Hierusalem occurrisset regi dixit ei rex quare non venisti mecum Mifboseth ²⁶qui respondens ait domine mi rex servus meus contempsit me dixi ei ego famulus tuus ut sterneret mihi asinum et ascendens abirem cum rege claudus enim sum servus tuus ²⁷insuper et accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem tu autem domine mi rex sicut angelus Dei fac quod placitum est tibi ²⁸neque enim fuit domus patris mei nisi morti obnoxia domino meo regi tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mensae tuae quid igitur habeo iustae querellae aut quid possum ultra vociferari ad regem ²⁹ait ergo ei rex quid ultra loqueris fixum est quod locutus sum tu et Siba dividite possessiones ³⁰responditque Mifboseth regi etiam cuncta accipiat postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam ³¹Berzellai quoque Galaadites descendens de Rogelim transduxit regem Iordanem paratus

etiam ultra fluvium prosequi eum ³²erat autem Berzellai Galaadites senex valde id est octogenarius et ipse praeiungit alimenta regi cum moraretur in Castris fuit quippe vir dives nimis ³³dixit itaque rex ad Berzellai veni mecum ut requiescas secure mecum in Hierusalem ³⁴et ait Berzellai ad regem quot sunt dies annorum vitae meae ut ascendam cum rege Hierusalem ³⁵octogenarius sum hodie numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum aut delectare potest servum tuum cibus et potus vel audire ultra possum vocem cantorum atque cantricum quare servus tuus fit oneri domino meo regi ³⁶paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum nec indigeo hac vicissitudine ³⁷sed obsecro ut revertar servus tuus et moriar in civitate mea iuxta sepulchrum patris mei et matris meae est autem servus tuus Chamaam ipse vadat tecum domine mi rex et fac ei quod tibi bonum videtur ³⁸dixitque rex mecum transeat Chamaam et ego faciam ei quicquid tibi placuerit et omne quod petieris a me inpetrabis ³⁹cumque transisset universus populus et rex Iordanem osculatus est rex Berzellai et benedixit ei et ille reversus est in locum suum ⁴⁰transivit ergo rex in Galgalam et Chamaam cum eo omnis autem populus Iuda transduxerat regem et media tantum pars adfuerat de populo Israhel ⁴¹itaque omnes viri Israhel concurrentes ad regem dixerunt ei quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda et transduxerunt regem et domum eius Iordanem omnesque viros David cum eo ⁴²et respondit omnis vir Iuda ad viros Israhel quia propior mihi est rex cur irasceris super hac re numquid comedimus aliquid ex rege aut munera nobis data sunt ⁴³et respondit vir Israhel ad viros Iuda et ait decem partibus maior ego sum apud regem magisque ad me pertinet David quam ad te cur mihi fecisti iniuriam et non mihi nuntiatum est priori ut reducerem regem meum durius autem responderunt viri Iuda viris Israhel

20accidit quoque ut ibi esset vir Belial nomine Seba filius Bochri vir iemineus et cecinit bucina et ait non est nobis pars in David neque hereditas in filio Isai vir in tabernacula tua Israhel ²et separatus est omnis Israhel a David secutusque est Seba filium Bochri viri autem Iuda adhererunt regi suo a Iordane usque Hierusalem ³cumque venisset rex in domum suam Hierusalem tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum et tradidit eas in custodiam alimenta eis praebens et non est ingressus ad eas sed erant clausae usque ad diem mortis suae in viduitate viventes ⁴dixit autem rex Amasae convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium et tu adesto praesens ⁵abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam et moratus est extra placitum quod ei constituerat ⁶ait autem David ad Abisai nunc magis adflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalom tolle igitur servos domini tui et persequere eum ne forte inveniatur civitates munitas et effugiat nos ⁷egressi sunt ergo cum eo viri Ioab Cherethi quoque et Felethi et omnes robusti exierunt de Hierusalem

ad persequendum Seba filium Bochri ⁸cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon Amasa veniens occurrit eis porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere ⁹dixit itaque Ioab ad Amasa salve mi frater et tenuit manu dextra mentum Amasae quasi osculans eum ¹⁰porro Amasa non observavit gladium quem habebat Ioab qui percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram nec secundum vulnus adposuit Ioab autem et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri ¹¹interea quidam viri cum stetissent iuxta cadaver Amasae de sociis Ioab dixerunt ecce qui esse voluit pro Ioab comes David pro Ioab ¹²Amasa autem conspersus sanguine iacebat in media via vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum et amovit Amasam de via in agrum operuitque eum vestimento ne subsisterent transeuntes propter eum ¹³amoto igitur illo de via transiebat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Seba filium Bochri ¹⁴porro ille transierat per omnes tribus Israhel in Abelam et in Bethmacham omnesque electi congregati fuerant ad eum ¹⁵venerunt itaque et obpugnabant eum in Abela et in Bethmacham et circumdederunt munitionibus civitatem et obsessa est urbs omnis autem turba quae erat cum Ioab moliebatur destruere muros ¹⁶et exclamavit mulier sapiens de civitate audite audite dicite Ioab adpropinqua huc et loquar tecum ¹⁷qui cum accessisset ad eam ait illi tu es Ioab et ille respondit ego ad quem sic locuta est audi sermones ancillae tuae qui respondit audio ¹⁸rursumque illa sermo inquit dicebatur in veteri proverbio qui interrogant interrogent in Abela et sic perficiebant ¹⁹nonne ego sum quae respondeo veritatem Israhel et tu quaeris subruere civitatem et evertere matrem in Israhel quare praecipitas hereditatem Domini ²⁰respondensque Ioab ait absit absit hoc a me non praecipito neque demolior ²¹non se sic habet res sed homo de monte Ephraim Seba filius Bochri cognomine levavit manum contra regem David tradite illum solum et recedemus a civitate et ait mulier ad Ioab ecce caput eius mittetur ad te per murum ²²ingressa est ergo ad omnem populum et locuta est eis sapienter qui abscisum caput Seba filii Bochri proiecerunt ad Ioab et ille cecinit tuba et recesserunt ab urbe unusquisque in tabernacula sua Ioab autem reversus est Hierusalem ad regem ²³fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israhel Banaias autem filius Ioiadae super Cheretheos et Feletheos ²⁴Aduram vero super tributa porro Iosaphat filius Ahilud a commentariis ²⁵Sia autem scriba Sadoc vero et Abiathar sacerdotes ²⁶Hira autem Hiaiarites erat sacerdos David

21facta est quoque fama in diebus David tribus annis iugiter et consuluit David oraculum Domini dixitque Dominus propter Saul et domum eius et sanguinem quia occidit Gabaonitas ²vocatis ergo Gabaonitis rex dixit ad eos porro Gabaonitae non sunt de filiis Israhel sed reliquiae Amor-

reorum filii quippe Israhel iuraverant eis et voluit Saul percutere eos zelo quasi pro filiis Israhel et Iuda ³dixit ergo David ad Gabaonitas quid faciam vobis et quod erit vestri piaculum ut benedicatis hereditati Domini ⁴dixeruntque ei Gabaonitae non est nobis super argento et auro quaestio contra Saul et contra domum eius neque volumus ut interficiatur homo de Israhel ad quos ait quid ergo vultis ut faciam vobis ⁵qui dixerunt regi virum qui adtrivit nos et oppressit inique ita delere debemus ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus Israhel ⁶dentur nobis septem viri de filiis eius et crucifigamus eos Domino in Gabaath Saul quondam electi Domini et ait rex ego dabo ⁷pepercitque rex Mifiboseth filio Ionathan filii Saul propter iusiurandum Domini quod fuerat inter David et inter Ionathan filium Saul ⁸tulit itaque rex duos filios Respha filiae Ahia quos peperit Saul Armoni et Mifiboseth et quinque filios Michol filiae Saul quos genuerat Hadriheli filio Berzellai qui fuit de Molathi ⁹et dedit eos in manu Gabaonitarum qui crucifixerunt illos in monte coram Domino et ceciderunt hii septem simul occisi in diebus messis primis incipiente messione hordei ¹⁰tollens autem Respha filia Ahia cilicium substravit sibi super petram ab initio messis donec stillaret aqua super eos de caelo et non dimisit aves lacerare eos per diem neque bestias per noctem ¹¹et nuntiata sunt David quae fecerat Respha filia Ahia concubina Saul ¹²et abiit David et tulit ossa Saul et ossa Ionathan filii eius a viris Iabesgalaad qui furati fuerant ea de platea Bethsan in qua suspenderant eos Philisthim cum interfecissent Saul in Gelboe ¹³et asportavit inde ossa Saul et ossa Ionathan filii eius et colligentes ossa eorum qui adfixi fuerant ¹⁴sepelierunt ea cum ossibus Saul et Ionathan filii eius in terra Benjamin in latere in sepulchro Cis patris eius feceruntque omnia quae praeceperat rex et repropitiatus est Deus terrae post haec ¹⁵factum est autem rursus proelium Philisthinorum adversum Israhel et descendit David et servi eius cum eo et pugnant contra Philisthim deficiente autem David ¹⁶Iesbidenob qui fuit de genere Arafa cuius ferrum hastae trecentas uncias adpendebat et accinctus erat ense novo nisus est percutere David ¹⁷praesidioque ei fuit Abisai filius Sarviae et percussum Philistheum interfecit tunc iuraverunt viri David dicentes non egredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucernam Israhel ¹⁸secundum quoque fuit bellum in Gob contra Philistheos tunc percussit Sobbochai de Usathi Seph de stirpe Arafa ¹⁹tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philistheos in quo percussit Adeodatus filius Saltus polymitarius bethleemites Goliath Gettheum cuius hastile hastae erat quasi liciatorium textentium ²⁰quartum bellum fuit in Geth in quo vir excelsus qui senos in manibus pedibusque habebat digitos id est viginti et quattuor et erat de origine Arafa ²¹blasphemavit Israhel percussit autem eum Ionathan filius Sammaa fratris David ²²hii quattuor nati sunt de Arafa in Geth et ceciderunt in manu David et servorum eius

22locutus est autem David Domino verba carminis huius in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum et de manu Saul ²et ait Dominus petra mea et robur meum et salvator meus ³Deus meus fortis meus sperabo in eum scutum meum et cornu salutis meae elevator meus et refugium meum salvator meus de iniquitate liberabis me ⁴laudabilem invocabo Dominum et ab inimicis meis salvus ero ⁵quia circumdederunt me contritiones mortis torrentes Belial terruerunt me ⁶funes inferi circumdederunt me praevenerunt me laquei mortis ⁷in tribulatione mea invocabo Dominum et ad Deum meum clamabo et exaudiet de templo suo vocem meam et clamor meus veniet ad aures eius ⁸commota est et contremuit terra fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est ⁹ascendit fumus de naribus eius et ignis de ore eius voravit carbones incensi sunt ab eo ¹⁰et inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius ¹¹et ascendit super cherubin et volavit et lapsus est super pinnas venti ¹²posuit tenebras in circuitu suo latibulum cribrans aquas de nubibus caelorum ¹³prae fulgore in conspectu eius succensi sunt carbones ignis ¹⁴tonabit de caelis Dominus et Excelsus dabit vocem suam ¹⁵misit sagittas et dissipavit eos fulgur et consumpsit eos ¹⁶et apparuerunt effusiones maris et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione Domini ab inspiratione spiritus furoris eius ¹⁷misit de excelso et adsumpsit me extraxit me de aquis multis ¹⁸liberavit me ab inimico meo potentissimo ab his qui oderant me quoniam robustiores me erant ¹⁹praevenit me in die afflictionis meae et factus est Dominus firmamentum meum ²⁰et eduxit me in latitudinem liberavit me quia placuit ei ²¹retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi ²²quia custodivi vias Domini et non egi impie a Deo meo ²³omnia enim iudicia eius in conspectu meo et praecepta eius non amovi a me ²⁴et ero perfectus cum eo et custodiam me ab iniquitate mea ²⁵et restituet Dominus mihi secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum ²⁶cum sancto sanctus eris et cum robusto perfectus ²⁷cum electo electus eris et cum perverso perverteris ²⁸et populum pauperem salvum facies oculisque tuis excelsos humiliabis ²⁹quia tu lucerna mea Domine et Domine inluminabis tenebras meas ³⁰in te enim curram accinctus in Deo meo transiliam murum ³¹Deus immaculata via eius eloquium Domini igne examinatum scutum est omnium sperantium in se ³²quis est deus praeter Dominum et quis fortis praeter Deum nostrum ³³Deus qui accingit me fortitudine et conplanavit perfectam viam meam ³⁴coaequans pedes meos cervis et super excelsa mea statuens me ³⁵docens manus meas ad proelium et componens quasi arcum aereum brachia mea ³⁶dedisti mihi clypeum salutis tuae et mansuetudo mea multiplicavit me ³⁷dilatabis gressus meos subtus me et non deficient tali mei ³⁸persequar inimicos meos et conteram et non revertar donec consumam eos ³⁹consumam eos et confringam

ut non consurgant cadent sub pedibus meis ⁴⁰accinxisti me fortitudine ad proelium incurvabis resistentes mihi sub me ⁴¹inimicos meos dedisti mihi dorsum odientes me et disperdam eos ⁴²clamabunt et non erit qui salvet ad Dominum et non exaudiet eos ⁴³delebo eos ut pulverem terrae quasi lutum platearum comminam eos atque conpingam ⁴⁴salvabis me a contradictionibus populi mei custodies in caput gentium populus quem ignoro serviet mihi ⁴⁵fili alieni resistent mihi auditu auris oboedient mihi ⁴⁶fili alieni defluerunt et contrahentur in angustiis suis ⁴⁷vivit Dominus et benedictus Deus meus et exaltabitur Deus fortis salutis meae ⁴⁸Deus qui das vindictas mihi et deicis populos sub me ⁴⁹qui educis me ab inimicis meis et a resistentibus mihi elevas me a viro iniquo liberabis me ⁵⁰propterea confitebor tibi Domine in gentibus et nomini tuo cantabo ⁵¹magnificanti salutes regis sui et facienti misericordiam christo suo David et semini eius in sempiternum

23haec autem sunt verba novissima quae dixit David filius Isai dixit vir cui constitutum est de christo Dei Iacob egregius psalta Israhel ²spiritus Domini locutus est per me et sermo eius per linguam meam ³dixit Deus Israhel mihi locutus est Fortis Israhel dominator hominum iustus dominator in timore Dei ⁴sicut lux aurorae oriente sole mane absque nubibus rutilat et sicut pluviis germinat herba de terra ⁵nec tanta est domus mea apud Deum ut pactum aeternum iniret mecum firmum in omnibus atque munitum cuncta enim salus mea et omnis voluntas nec est quicquam ex ea quod non germinet ⁶praevaricatores autem quasi spinnae evellentur universi quae non tolluntur manibus ⁷et si quis tangere voluerit eas armabitur ferro et ligno lanceato igneque succensae comburentur usque ad nihilum ⁸haec nomina fortium David Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus qui octingentos interfecit impetu uno ⁹post hunc Eleazar filius patris eius Ahoi inter tres fortes qui erant cum David quando exprobraverunt Philisthim et congregati sunt illuc in proelium ¹⁰cumque ascendissent viri Israhel ipse stetit et percussit Philistheos donec deficeret manus eius et obrigesceret cum gladio fecitque Dominus salutem magnam in die illa et populus qui fugerat reversus est ad caesorum spolia detrahenda ¹¹et post hunc Semma filius Age de Arari et congregati sunt Philisthim in statione erat quippe ibi ager plenus lente cumque fugisset populus a facie Philisthim ¹²stetit ille in medio agri et tuitus est eum percussitque Philistheos et fecit Dominus salutem magnam ¹³necnon ante descenderant tres qui erant principes inter triginta et venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam castra autem Philisthim erant posita in valle Gigantum ¹⁴et David erat in praesidio porro statio Philisthinorum tunc erat in Bethleem ¹⁵desideravit igitur David et ait si quis mihi daret potum aquae de cisterna quae est in Bethleem iuxta portam ¹⁶inruperunt ergo tres fortes castra Philisthinorum et hauserunt aquam de cisterna

Bethleem quae erat iuxta portam et addulerunt ad David at ille noluit bibere sed libavit illam Domino ¹⁷dicens propitius mihi sit Dominus ne faciam hoc num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et animarum periculum bibam noluit ergo bibere haec fecerunt tres robustissimi ¹⁸Abisai quoque frater Ioab filius Sarviae princeps erat de tribus ipse est qui elevavit hastam suam contra trecentos quos interfecit nominatus in tribus ¹⁹et inter tres nobilior eratque eorum princeps sed usque ad tres primos non pervenerat ²⁰et Banaias filius Ioiada viri fortissimi magnorum operum de Capsehel ipse percussit duos leones Moab et ipse descendit et percussit leonem in media cisterna diebus nivis ²¹ipse quoque interfecit virum aegyptium virum dignum spectaculo habentem in manu hastam itaque cum descendisset ad eum in virga vi extorsit hastam de manu Aegyptii et interfecit eum hasta sua ²²haec fecit Banaias filius Ioiadae ²³et ipse nominatus inter tres robustos qui erant inter triginta nobiliores verumtamen usque ad tres non pervenerat fecitque eum David sibi auricularium a secreto ²⁴Asahel frater Ioab inter triginta Eleanan filius patris eius de Bethleem ²⁵Semma de Arari Helica de Arodi ²⁶Helas de Felthi Hira filius Aces de Thecua ²⁷Abiezer de Anathoth Mobonnai de Usathi ²⁸Selmon Aohites Maharai Netophathites ²⁹Heled filius Banaa et ipse Netophathites Hithai filius Ribai de Gebeeth filiorum Benjamin ³⁰Banahi Aufrathonites Heddai de torrente Gaas ³¹Abialbon Arbatites Azmaveth de Beromi ³²Eliaba de Salboni filii Iasen Ionathan ³³Semma de Horodi Haiam filius Sarar Arorites ³⁴Elifeleth filius Aasbai filii Maachathi Heliam filius Ahitofel Gelonites ³⁵Esrai de Carmelo Farai de Arbi ³⁶Igaal filius Nathan de Soba Bonni de Gaddi ³⁷Selech de Ammoni Naharai Berolithes armiger Ioab filii Sarviae ³⁸Hira Hiethrites Gareb et ipse Hiethrites ³⁹Urias Hettheus omnes triginta septem

24et addidit furor Domini irasci contra Israhel commovitque David in eis dicentem vade numera Israhel et Iudam ²dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui perambula omnes tribus Israhel a Dan usque Bersabee et numerate populum ut sciam numerum eius ³dixitque Ioab regi adaugeat Dominus Deus tuus ad populum quantum nunc est iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis sed quid tibi dominus meus rex vult in re huiusmodi ⁴obtenuit autem sermo regis verba Ioab et principum exercitus egressusque est Ioab et principes militum a facie regis ut numerarent populum Israhel ⁵cumque pertransissent Iordanem venerunt in Aroer ad dextram urbis quae est in valle Gad ⁶et per Iazer transierunt in Galaad et in terram inferiorem Hodsai et venerunt in Dan silvestria circumeuntesque iuxta Sidonem ⁷transierunt propter moenia Tyri et omnem terram Hevei et Chananei veneruntque ad meridiem Iuda in Bersabee ⁸et lustrata universa terra adfuerunt post novem menses et viginti dies in Hierusalem ⁹dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi et inventa sunt de Israhel

octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium et de Iuda quingenta milia pugnatorum ¹⁰percussit autem cor David eum postquam numeratus est populus et dixit David ad Dominum peccavi valde in hoc facto sed precor Domine ut transferas iniquitatem servi tui quia stulte egi nimis ¹¹surrexit itaque David mane et sermo Domini factus est ad Gad propheten et videntem David dicens ¹²vade et loquere ad David haec dicit Dominus trium tibi datur optio elige unum quod volueris ex his ut faciam tibi ¹³cumque venisset Gad ad David nuntiavit ei dicens aut septem annis veniet tibi fames in terra tua aut tribus mensibus fugies adversarios tuos et illi persequentur aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua nunc ergo delibera et vide quem respondeam ei qui me misit sermonem ¹⁴dixit autem David ad Gad arator nimis sed melius est ut incidam in manu Domini multae enim misericordiae eius sunt quam in manu hominis ¹⁵inmisitque Dominus pestilentiam in Israhel de mane usque ad tempus constitutum et mortui sunt ex populo a Dan usque Bersabee septuaginta milia virorum ¹⁶cumque extendisset manum angelus Dei super Hierusalem ut disperderet eam misertus est Dominus super afflictione et ait angelo percutienti populum sufficit nunc contine manum tuam erat autem angelus Domini iuxta aream Areuna Iebusei ¹⁷dixitque David ad Dominum cum vidisset angelum caedentem populum ego sum qui peccavi ego inique egi isti qui oves sunt quid fecerunt vertatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei ¹⁸venit autem Gad ad David in die illa et dixit ei ascende constitue Domino altare in area Areuna Iebusei ¹⁹et ascendit David iuxta sermonem Gad quem praeceperat ei Dominus ²⁰conspiciensque Areuna animadvertit regem et servos eius transire ad se ²¹et egressus adoravit regem prono vultu in terra et ait quid causae est ut veniat dominus meus rex ad servum suum cui David ait ut emam a te aream et aedificem altare Domino et cesset interfectio quae grassatur in populo ²²et ait Areuna ad David accipiat et offerat dominus meus rex sicut ei placet habes boves in holocaustum et plastrum et iuga boum in usum lignorum ²³omnia dedit Areuna rex regi dixitque Areuna ad regem Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum ²⁴cui respondens rex ait nequaquam ut vis sed emam pretio a te et non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita emit ergo David aream et boves argenti siclis quinquaginta ²⁵et aedificavit ibi David altare Domino et obtulit holocausta et pacifica et repropitiatus est Dominus terrae et cohibita est plaga ab Israhel

I Regum

1et rex David senuerat habebatque aetatis plurimos dies cumque operiretur vestibus non calefiebat ²dixerunt ergo ei servi sui quaeramus domino nostro regi adulescentulam virginem et stet coram rege et foveat eum dormiatque in sinu tuo et calefaciat dominum nostrum regem ³quaesierunt igitur adulescentulam speciosam in omnibus finibus Israhel et invenerunt Abisag Sunamitin et adduxerunt eam ad regem ⁴erat autem puella pulchra nimis dormiebatque cum rege et ministrabat ei rex vero non cognovit eam ⁵Adonias autem filius Aggith elevabatur dicens ego regnabo fecitque sibi currum et equites et quinquaginta viros qui ante eum currerent ⁶nec corripuit eum pater suus aliquando dicens quare hoc fecisti erat autem et ipse pulcher valde secundus natu post Absalom ⁷et sermo ei cum Ioab filio Sarviae et cum Abiathar sacerdote qui adiuabant partes Adoniae ⁸Sadoc vero sacerdos et Banaias filius Ioiadae et Nathan propheta et Semei et Rhei et robur exercitus David non erat cum Adonia ⁹immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis et universis pinguibus iuxta lapidem Zohelth qui erat vicinus fonti Rogel vocavit universos fratres suos filios regis et omnes viros Iuda servos regis ¹⁰Nathan autem prophetam et Banaiam et robustos quosque et Salomonem fratrem suum non vocavit ¹¹dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis num audisti quod regnaverit Adonias filius Aggith et dominus noster David hoc ignorat ¹²nunc ergo veni accipe a me consilium et salva animam tuam filique tui Salomonis ¹³vade et ingredi ad regem David et dic ei nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillae tuae dicens quod Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo quare ergo regnavit Adonias ¹⁴et adhuc ibi te loquente cum rege ego veniam post te et complebo sermones tuos ¹⁵ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculo rex autem senuerat nimis et Abisag Sunamitis ministrabat ei ¹⁶inclinavit se Bethsabee et adoravit regem ad quam rex quid tibi inquit vis ¹⁷quae respondens ait domine mi tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillae tuae Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo ¹⁸et ecce nunc Adonias regnavit te domine mi rex ignorante ¹⁹mactavit boves et pinguia quaeque et arietes plurimos et vocavit omnes filios regis Abiathar quoque sacerdotem et Ioab principem militiae Salomonem autem servum tuum non vocavit ²⁰verumtamen

domine mi rex in te oculi respiciunt totius Israhel ut indices eis qui sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te ²¹eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis erimus ego et filius meus Salomon peccatores ²²adhuc illa loquente cum rege Nathan propheta venit ²³et nuntiaverunt regi dicentes adest Nathan propheta cumque introisset ante conspectum regis et adorasset eum pronus in terram ²⁴dixit Nathan domine mi rex tu dixisti Adonias regnet post me et ipse sedeat super thronum meum ²⁵quia descendit hodie et immolavit boves et pinguia et arietes plurimos et vocavit universos filios regis et principes exercitus Abiathar quoque sacerdotem illisque vescentibus et bibentibus coram eo et dicentibus vivat rex Adonias ²⁶me servum tuum et Sadoc sacerdotem et Banaiam filium Ioiadae et Salomonem famulum tuum non vocavit ²⁷numquid a domino meo rege exivit hoc verbum et mihi non indicasti servo tuo qui sessurus esset super thronum domini mei regis post eum ²⁸et respondit rex David dicens vocate ad me Bethsabee quae cum fuisset ingressa coram rege et stetisset ante eum ²⁹iuravit rex et ait vivit Dominus qui eruit animam meam de omni angustia ³⁰quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israhel dicens Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit super solium meum pro me sic faciam hodie ³¹submissoque Bethsabee in terram vultu adoravit regem dicens vivat dominus meus rex David in aeternum ³²dixit quoque rex David vocate mihi Sadoc sacerdotem et Nathan prophetam et Banaiam filium Ioiadae qui cum ingressi fuissent coram rege ³³dixit ad eos tollite vobiscum servos domini vestri et inponite Salomonem filium meum super mulam meam et ducite eum in Gion ³⁴et unguat eum ibi Sadoc sacerdos et Nathan propheta in regem super Israhel et canetis bucina atque dicitis vivat rex Salomon ³⁵et ascendetis post eum et veniet et sedebit super solium meum et ipse regnabit pro me illic praecipiam ut sit dux super Israhel et super Iudam ³⁶et respondit Banaias filius Ioiadae regi dicens amen sic loquatur Dominus Deus domini mei regis ³⁷quomodo fuit Dominus cum domino meo rege sic sit cum Salomone et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis David ³⁸descendit ergo Sadoc sacerdos et Nathan propheta et Banaias filius Ioiadae et Cherethi et Felethi et inposuerunt Salomonem super mulam regis David et adduxerunt eum in Gion ³⁹sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de taber-

naculo et unxit Salomonem et cecinerunt bucina et dixit omnis populus vivat rex Salomon ⁴⁰et ascendit universa multitudo post eum et populus canentium tibiis et laetantium gaudio magno et insonuit terra ad clamorem eorum ⁴¹audivit autem Adonias et omnes qui invitati fuerant ab eo iamque convivium finitum erat sed et Ioab audita voce tubae ait quid sibi vult clamor civitatis tumultuantis ⁴²adhuc illo loquente Ionathan filius Abiathar sacerdotis venit cui dixit Adonias ingredi quia vir fortis es et bona nuntians ⁴³responditque Ionathan Adoniae nequaquam dominus enim noster rex David regem constituit Salomonem ⁴⁴misitque cum eo Sadoc sacerdotem et Nathan prophetam et Banaïam filium Ioiadae et Cherethi et Felethi et inposuerunt eum super mulam regis ⁴⁵unxeruntque eum Sadoc sacerdos et Nathan propheta regem in Gion et ascenderunt inde laetantes et insonuit civitas haec est vox quam audistis ⁴⁶sed et Salomon sedit super solio regni ⁴⁷et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi David dicentes amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum et magnificet thronum eius super thronum tuum et adoravit rex in lectulo suo ⁴⁸insuper et haec locutus est benedictus Dominus Deus Israhel qui dedit hodie sedentem in solio meo videntibus oculis meis ⁴⁹territi sunt ergo et surrexerunt omnes qui invitati fuerant ab Adonia et ivit unusquisque in viam suam ⁵⁰Adonias autem timens Salomonem surrexit et abiit tenuitque cornu altaris ⁵¹et nuntiaverunt Salomoni dicentes ecce Adonias timens regem Salomonem tenuit cornu altaris dicens iuret mihi hodie rex Salomon quod non interficiat servum suum gladio ⁵²dixitque Salomon si fuerit vir bonus non cadet ne unus quidem capillus eius in terram sin autem malum inventum fuerit in eo morietur ⁵³misit ergo rex Salomon et eduxit eum ab altari et ingressus adoravit regem Salomonem dixitque ei Salomon vade in domum tuam

2adpropinquaverant autem dies David ut moreretur praecepitque Salomoni filio suo dicens ²ego ingredior viam universae terrae confortare et esto vir ³et observa custodias Domini Dei tui ut ambules in viis eius et custodias caerimonias eius et praecepta eius et iudicia et testimonia sicut scriptum est in lege Mosi ut intellegas universa quae facis et quocumque te verteris ⁴ut confirmet Dominus sermones suos quos locutus est de me dicens si custodierint filii tui viam suam et ambulaverint coram me in veritate in omni corde suo et in omni anima sua non auferetur tibi vir de solio Israhel ⁵tu quoque nosti quae fecerit mihi Ioab filius Sarviae quae fecerit duobus principibus exercitus Israhel Abner filio Ner et Amasa filio Iether quos occidit et effudit sanguinem belli in pace et posuit cruorem proelii in balteo suo qui erat circa lumbos eius et in calciamento suo quod erat in pedibus eius ⁶facies ergo iuxta sapientiam tuam et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos ⁷sed et filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam eruntque comedentes in mensa tua occurrerunt enim mihi quando fugiebam a fa-

cie Absalom fratris tui ⁸habes quoque apud te Semei filium Gera filii Iemini de Baurim qui maledixit mihi maledictione pessima quando ibam ad Castra sed quia descendit mihi in occursum cum transirem Iordanem et iuravi ei per Dominum dicens non te interficiam gladio ⁹tu noli pati esse eum innoxium vir autem sapiens es et scies quae facias ei deducesque canos eius cum sanguine ad infernum ¹⁰dormivit igitur David cum patribus suis et sepultus est in civitate David ¹¹dies autem quibus regnavit David super Israhel quadraginta anni sunt in Hebron regnavit septem annis in Hierusalem triginta tribus ¹²Salomon autem sedit super thronum David patris sui et firmatum est regnum eius nimis ¹³et ingressus est Adonias filius Aggith ad Bethsabee matrem Salomonis quae dixit ei pacificusne ingressus tuus qui respondit pacificus ¹⁴addiditque sermo mihi est ad te cui ait loquere et ille ¹⁵tu inquit nosti quia meum erat regnum et me proposuerat omnis Israhel sibi in regem sed translatum est regnum et factum est fratris mei a Domino enim constitutum est ei ¹⁶nunc ergo petitionem unam deprecor a te ne confundas faciem meam quae dixit ad eum loquere ¹⁷et ille ait precor ut dicas Salomoni regi neque enim negare tibi quicquam potest ut det mihi Abisag Sunamitin uxorem ¹⁸et ait Bethsabee bene ego loquar pro te regi ¹⁹venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem ut loqueretur ei pro Adonia et surrexit rex in occursum eius adoravitque eam et sedit super thronum suum positus quoque est thronus matri regis quae sedit ad dexteram eius ²⁰dixitque ei petitionem unam parvulam ego deprecor a te ne confundas faciem meam dixit ei rex pete mater mi neque enim fas est ut avertam faciem tuam ²¹quae ait detur Abisag Sunamitis Adoniae fratri tuo uxor ²²responditque rex Salomon et dixit matri suae quare postulas Abisag Sunamitin Adoniae postula ei et regnum ipse est enim frater meus maior me et habet Abiathar sacerdotem et Ioab filium Sarviae ²³iuravit itaque rex Salomon per Dominum dicens haec faciat mihi Deus et haec addat quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc ²⁴et nunc vivit Dominus qui firmavit me et conlocavit super solium David patris mei et qui fecit mihi domum sicut locutus est quia hodie occidetur Adonias ²⁵misitque rex Salomon per manum Banaïae filii Ioiadae qui interfecit eum et mortuus est ²⁶Abiathar quoque sacerdoti dixit rex vade in Anathot ad agrum tuum es quidem vir mortis sed hodie te non interficiam quia portasti arcam Domini Dei coram David patre meo et sustinuisti laborem in omnibus in quibus laboravit pater meus ²⁷eiecit ergo Salomon Abiathar ut non esset sacerdos Domini ut imple-retur sermo Domini quem locutus est super domum Heli in Silo ²⁸venit autem nuntius ad Ioab quod Ioab declinasset post Adoniam et post Absalom non declinasset fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini et adprehendit cornu altaris ²⁹nuntiatumque est regi Salomoni quod fugisset Ioab in tabernaculum Domini et esset iuxta altare misitque Salomon Banaïam filium Ioiadae dicens vade interfice eum ³⁰venit Banaïas ad tabernaculum Domini et dixit ei haec dicit rex

egredere qui ait non egrediar sed hic moriar renuntiavit Banaias regi sermonem dicens haec locutus est Ioab et haec respondit mihi ³¹dixitque ei rex fac sicut locutus est et interfice eum et sepeli et amovebis sanguinem innocentem qui effusus est a Ioab a me et a domo patris mei ³²et reddat Dominus sanguinem eius super caput eius quia interfecit duos viros iustos melioresque se et occidit eos gladio patre meo David ignorante Abner filium Ner principem militiae Israhel et Amasa filium Iether principem exercitus Iuda ³³et revertetur sanguis illorum in caput Ioab et in caput seminis eius in sempiternum David autem et semini eius et domui et throno illius sit pax usque in aeternum a Domino ³⁴ascendit itaque Banaias filius Ioiadae et adgressus eum interfecit sepultusque est in domo sua in deserto ³⁵et constituit rex Banaiam filium Ioiadae pro eo super exercitum et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar ³⁶misit quoque rex et vocavit Semei dixitque ei aedifica tibi domum in Hierusalem et habita ibi et non egredieris inde huc atque illuc ³⁷quacumque autem die egressus fueris et transieris torrentem Cedron scito te interficiendum sanguis tuus erit super caput tuum ³⁸dixitque Semei regi bonus sermo sicut locutus est dominus meus rex sic faciet servus tuus habitavit itaque Semei in Hierusalem diebus multis ³⁹factum est autem post annos tres ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth nuntiatumque est Semei quod servi eius essent in Geth ⁴⁰et surrexit Semei et stravit asinum suum ivitque in Geth ad Achis ad requirendos servos suos et adduxit eos de Geth ⁴¹nuntiatum est autem Salomoni quod isset Semei in Geth de Hierusalem et redisset ⁴²et mitens vocavit eum dixitque illi nonne testificatus sum tibi per Dominum et praedixi tibi quacumque die egressus ieris huc et illuc scito te esse moriturum et respondisti mihi bonus sermo audivi ⁴³quare ergo non custodisti iusiurandum Domini et praeceptum quod praeceperam tibi ⁴⁴dixitque rex ad Semei tu nosti omne malum cuius tibi conscium est cor tuum quod fecisti David patri meo reddidit Dominus malitiam tuam in caput tuum ⁴⁵et rex Salomon benedictus et thronus David erit stabilis coram Domino usque in sempiternum ⁴⁶iussit itaque rex Banaiae filio Ioiadae qui egressus percussit eum et mortuus est

3confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis et adfinitate coniunctus est Pharaoni regi Aegypti accepit namque filiam eius et adduxit in civitatem David donec conpleret aedificans domum suam et domum Domini et murum Hierusalem per circuitum ²et tamen populus immolabat in excelsis non enim aedificatum erat templum nomini Domini usque in die illo ³dilexit autem Salomon Dominum ambulans in praeceptis David patris sui excepto quod in excelsis immolabat et accendebat thymiama ⁴abiit itaque in Gabaon ut immolaret ibi illud quippe erat excelsum maximum mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon ⁵apparuit Dominus Salomoni per somnium nocte dicens postula quod vis ut

dem tibi ⁶et ait Salomon tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iustitia et recto corde tecum custodisti ei misericordiam tuam grandem et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut et hodie ⁷et nunc Domine Deus tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo ego autem sum puer parvus et ignorans egressum et introitum meum ⁸et servus tuus in medio est populi quem elegisti populi infiniti qui numerari et supputari non potest prae multitudine ⁹dabis ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum et discernere inter malum et bonum quis enim potest iudicare populum istum populum tuum hunc multum ¹⁰placuit ergo sermo coram Domino quod Salomon rem huiusmodi postulasset ¹¹et dixit Deus Salomoni quia postulasti verbum hoc et non petisti tibi dies multos nec divitias aut animam inimicorum tuorum sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium ¹²ecce feci tibi secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens et intellegens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit ¹³sed et haec quae non postulasti dedi tibi divitias scilicet et gloriam ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus ¹⁴si autem ambulaveris in viis meis et custodieris praecepta mea et mandata mea sicut ambulavit pater tuus longos faciam dies tuos ¹⁵igitur evigilavit Salomon et intellexit quod esset somnium cumque venisset Hierusalem stetit coram arca foederis Domini et obtulit holocausta et fecit victimas pacificas et grande convivium universis famulis suis ¹⁶tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem steteruntque coram eo ¹⁷quarum una ait obsecro mi domine ego et mulier haec habitabamus in domo una et pepererunt apud eam in cubiculo ¹⁸tertia vero die postquam ego pepererunt peperit et haec et eram simul nullusque alius in domo nobiscum exceptis nobis duabus ¹⁹mortuus est autem filius mulieris huius nocte dormiens quippe oppressit eum ²⁰et consurgens intempesta nocte silentio tulit filium meum de latere meo ancillae tuae dormientis et conlocavit in sinu suo suum autem filium qui erat mortuus posuit in sinu meo ²¹cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo apparuit mortuus quem diligentius intuens clara luce deprehendi non esse meum quem genueram ²²responditque altera mulier non est ita sed filius tuus mortuus est meus autem vivit e contrario illa dicebat mentiris filius quippe meus vivit et filius tuus mortuus est atque in hunc modum contendebant coram rege ²³tunc rex ait haec dicit filius meus vivit et filius tuus mortuus est et ista respondit non sed filius tuus mortuus est et filius meus vivit ²⁴dixit ergo rex adferte mihi gladium cumque adtulissent gladium coram rege ²⁵dividite inquit infantem vivum in duas partes et date dimidiam partem uni et dimidiam partem alteri ²⁶dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem commota sunt quippe viscera eius super filio suo obsecro domine date illi infantem vivum et nolite interficere eum contra illa dicebat nec mihi nec tibi sit dividatur ²⁷respondens rex ait

date huic infantem vivum et non occidatur haec est mater eius ²⁸audivit itaque omnis Israhel iudicium quod iudicasset rex et timuerunt regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium

⁴erat autem rex Salomon regnans super omnem Israhel ²et hii principes quos habebat Azarias filius Sadoc sacerdos ³Helioreph et Ahia filii Sesa scribae Iosaphat filius Ahilud a commentariis ⁴Banaias filius Ioiadae super exercitum Sadoc autem et Abiathar sacerdotes ⁵Azarias filius Nathan super eos qui adsistebant regi Zabud filius Nathan sacerdos amicus regis ⁶et Ahisar praepositus domus et Adoniram filius Abda super tributa ⁷habebat autem Salomon duodecim praefectos super omnem Israhel qui praebebant annonam regi et domui eius per singulos enim menses in anno singuli necessaria ministrabant ⁸et haec nomina eorum Benhur in monte Ephraim ⁹Bendecar in Maces et in Salebbim et in Bethsems et Helon Bethanan ¹⁰Benesed in Araboth ipsius erat Soccho et omnis terra Ephraim ¹¹Benabinadab cuius omnis Nephtad Dor Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem ¹²Bana filius Ahilud regebat Thanac et Mageddo et universam Bethsan quae est iuxta Sarthana subter Hiezrahel a Bethsan usque Abelmeula e regione Iecmaan ¹³Bengaber in Ramoth Galaad habebat Avothiair filii Manasse in Galaad ipse praeerat in omni regione Argob quae est in Basan sexaginta civitatibus magnis atque muratis quae habebant seras aereas ¹⁴Ahinadab filius Addo praeerat in Manaim ¹⁵Ahimaas in Nephtali sed et ipse habebat Basmath filiam Salomonis in coniugio ¹⁶Baana filius Usi in Aser et in Balod ¹⁷Iosaphat filius Pharue in Isachar ¹⁸Semei filius Hela in Benjamin ¹⁹Gaber filius Uri in terra Galaad in terra Seon regis Amorei et Og regis Basan super omnia quae erant in illa terra ²⁰Iuda et Israhel innumerabiles sicut harena maris in multitudine comedentes et bibentes atque laetantes ²¹Salomon autem erat in dicione sua habens omnia regna sicut a flumine terrae Philisthim usque ad terminum Aegypti offerentium sibi munera et servientium ei cunctis diebus vitae eius ²²erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta chori similiae et sexaginta chori farinae ²³decem boves pingues et viginti boves pascales et centum arietes excepta venatione cervorum caprearum atque bubalorum et avium altilium ²⁴ipse enim obtinebat omnem regionem quae erat trans flumen quasi a Thapsa usque Gazam et cunctos reges illarum regionum et habebat pacem ex omni parte in circuitu ²⁵habitabatque Iudas et Israhel absque timore ullo unusquisque sub vite sua et sub ficu sua a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis ²⁶et habebat Salomon quadraginta milia praesepia equorum currulium et duodecim milia equestrium ²⁷nutriebantque eos supradicti regis praefecti sed et necessaria mensae regis Salomonis cum ingenti cura praebebant in tempore suo ²⁸hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum deferebant in locum ubi erat rex iuxta constitutum sibi ²⁹dedit quoque

Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis et latitudinem cordis quasi harenam quae est in litore maris ³⁰et praecedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium et Aegyptiorum ³¹et erat sapientior cunctis hominibus sapientior Aethan Ezraita et Heman et Chalcal et Dorda filii Maol et erat nominatus in universis gentibus per circuitum ³²locutus est quoque Salomon tria milia parabolas et fuerunt carmina eius quinque et mille ³³et disputavit super lignis a cedro quae est in Libano usque ad hysopum quae egreditur de pariete et disseruit de iumentis et volucris et reptilibus et piscibus ³⁴et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis et ab universis regibus terrae qui audiebant sapientiam eius

⁵misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius quia amicus fuerat Hiram David omni tempore ²misit autem et Salomon ad Hiram dicens ³tu scis voluntatem David patris mei et quia non potuerit aedificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminencia per circuitum donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius ⁴nunc autem requiem dedit Deus meus mihi per circuitum non est Satan neque occursus malus ⁵quam ob rem cogito aedificare templum nomini Domini Dei mei sicut locutus est Dominus David patri meo dicens filius tuus quem dabo pro te super solium tuum ipse aedificabit domum nomini meo ⁶praecipe igitur ut praecidant mihi cedros de Libano et servi mei sint cum servis tuis mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque praeceperis scis enim quoniam non est in populo meo vir qui noverit ligna caedere sicut Sidonii ⁷cum ergo audisset Hiram verba Salomonis laetatus est valde et ait benedictus Dominus hodie qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum ⁸et misit Hiram ad Salomonem dicens audivi quaecumque mandasti mihi ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis ⁹servi mei deponent ea de Libano ad mare et ego conponam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi et adplicabo ea ibi et tu tolles ea praebebisque necessaria mihi ut detur cibus domui meae ¹⁰itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina et ligna abiegna iuxta omnem voluntatem eius ¹¹Salomon autem praebebat Hiram viginti milia chororum tritici in cibum domui eius et viginti choros purissimi olei haec tribuebat Salomon Hiram per annos singulos ¹²dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni sicut locutus est ei et erat pax inter Hiram et Salomonem et percusserunt foedus ambo ¹³legitque rex Salomon operas de omni Israhel et erat indictio triginta milia virorum ¹⁴mittebatque eos in Libanum decem milia per menses singulos vicissim ita ut duobus mensibus essent in domibus suis et Adoniram erat super huiusmodi indictione ¹⁵fuerunt itaque Salomoni septuaginta milia eorum qui onera portabant et octoginta milia latomorum in monte ¹⁶absque praepositis qui praeerant singulis operibus numero trium milium et trecentorum praecipientium popu-

lo et his qui faciebant opus ¹⁷praecepitque rex ut tollerent lapides grandes lapides pretiosos in fundamentum templi et quadrarent eos ¹⁸quos dolaverunt cementarii Salomonis et cementarii Hiram porro Biblii praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum

6factum est igitur quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israhel de terra Aegypti in anno quarto mense zio ipse est mensis secundus regis Salomonis super Israhel aedificare coepit domum Domino ²domus autem quam aedificabat rex Salomon Domino habebat sexaginta cubitos in longitudine et viginti cubitos in latitudine et triginta cubitos in altitudine ³et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi ⁴fecitque in templo fenestras obliquas ⁵et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et oraculi et fecit latera in circuitu ⁶tabulatum quod subter erat quinque cubitos habebat latitudinis et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus ut non hererent muris templi ⁷domus autem cum aedificaretur lapidibus dedolatis atque perfectis aedificata est et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum aedificaretur ⁸ostium lateris medii in parte erat domus dexterarum et per cocleam ascendebant in medium cenaculum et a medio in tertium ⁹et aedificavit domum et consummavit eam textit quoque domum laquearibus cedrinis ¹⁰et aedificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis et operuit domum lignis cedrinis ¹¹et factus est sermo Domini ad Salomonem dicens ¹²domus haec quam aedificas si ambulaveris in praeceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea gradiens per ea firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad David patrem tuum ¹³et habitabo in medio filiorum Israhel et non derelinquam populum meum Israhel ¹⁴igitur aedificavit Salomon domum et consummavit eam ¹⁵et aedificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad summitatem parietum et usque ad laquearia operuit lignis intrinsecus et textit pavimentum domus tabulis abiegnis ¹⁶aedificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad superiora et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum ¹⁷porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi ¹⁸et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur habens tornaturas suas et iuncturas fabrefactas et celaturas eminentes omnia cedrinis tabulis vestiebantur nec omnino lapis apparere poterat in pariete ¹⁹oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat ut poneret ibi arcam foederis Domini ²⁰porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis et viginti cubitos latitudinis et viginti cubitos altitudinis et operuit illud atque vestivit auro purissimo sed et altare vestivit

cedro ²¹domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo et adfixit lamminas clavis aureis ²²nihilque erat in templo quod non auro tegetetur sed et totum altare oraculi textit auro ²³et fecit in oraculo duo cherubin de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis ²⁴quinque cubitorum ala cherub una et quinque cubitorum ala cherub altera id est decem cubitos habentes a summitate alae usque ad alae alterius summitatem ²⁵decem quoque cubitorum erat cherub secundus mensura pari et opus unum erat in duobus cherubin ²⁶id est altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum et similiter cherub secundus ²⁷posuitque cherubin in medio templi interioris extendebant autem alas suas cherubin et tangebant ala una parietem et ala cherub secundi tangebant parietem alterum alae autem alterae in media parte templi se invicem contingebant ²⁸textit quoque cherubin auro ²⁹et omnes parietes templi per circuitum scalpsit variis celaturis et torno et fecit in eis cherubin et palmas et picturas varias quasi prominentes de pariete et egredientes ³⁰sed et pavimentum domus textit auro intrinsecus et extrinsecus ³¹et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum postesque angulorum quinque ³²et duo ostia de lignis olivarum et scalpsit in eis picturam cherubin et palmarum species et anaglyfa valde prominentia et textit ea auro et operuit tam cherubin quam palmas et cetera auro ³³fecitque in introitum templi postes de lignis olivarum quadrangulatos ³⁴et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus et utrumque ostium duplex erat et se invicem tenens aperiebatur ³⁵et scalpsit cherubin et palmas et celaturas valde eminentes operuitque omnia lamminis aureis opere quadro ad regulam ³⁶et aedificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri ³⁷anno quarto fundata est domus Domini in mense zio ³⁸et in anno undecimo mense bul ipse est mensis octavus perfecta est domus in omni opere suo et in universis utensilibus aedificavitque eam annis septem

7domum autem suam aedificavit Salomon tredecim annis et ad perfectum usque perduxit ²aedificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis et quinquaginta cubitorum latitudinis et triginta cubitorum altitudinis et quattuor deambulacra inter columnas cedrinis ligna quippe cedrina exciderat in columnas ³et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram quae quadraginta quinque columnis sustentabatur unus autem ordo habebat columnas quindecim ⁴contra se invicem positas ⁵et e regione se respicientes aequali spatio inter columnas et super columnas quadrangulata ligna in cunctis aequalia ⁶et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis et triginta cubitorum latitudinis et alteram porticum in facie maioris porticus et columnas et epistylia super columnas ⁷porticum quoque solii in qua tribunal est fecit et textit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem ⁸et domuncula in qua sedetur ad iudicandum erat in media porticu simili opere domum quoque fecit filiae Pharaonis quam

uxorem duxerat Salomon tali opere quali et hanc porticum⁹ omnia lapidibus pretiosis qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant a fundamento usque ad summitatem parietum et intrinsecus usque ad atrium maius¹⁰ fundamenta autem de lapidibus pretiosis lapidibus magnis decem sive octo cubitorum¹¹ et desuper lapides pretiosi aequalis mensurae secti erant similiterque de cedro¹² et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus sectis et unius ordinis dolata cedro necnon et in atrio domus Domini interiori et in porticu domus¹³ misit quoque rex Salomon et tulit Hiram de Tyro¹⁴ filium mulieris viduae de tribu Nepthali patre Tyrio artificem aerarium et plenum sapientia et intellegentia et doctrina ad faciendum omne opus ex aere qui cum venisset ad regem Salomonem fecit omne opus eius¹⁵ et finxit duas columnas aereas decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam et linea duodecim cubitorum ambiabat columnam utramque¹⁶ duo quoque capitella fecit quae ponerentur super capita columnarum fusili aere quinque cubitorum altitudinis capitellum unum et quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum¹⁷ et quasi in modum retis et catenarum sibi invicem miro opere contextarum utrumque capitellum columnarum fusile erat septena versuum retiacula in capitello uno et septena retiacula in capitello altero¹⁸ et perfecit columnas et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum ut tegerent capitella quae erant super summitatem malogranatorum eodem modo fecit et capitello secundo¹⁹ capitella autem quae erant super capita columnarum quasi opere lilii fabricata erant in porticu quattuor cubitorum²⁰ et rursus alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnae contra retiacula malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi²¹ et statuit duas columnas in porticum templi cumque statuisset columnam dexteram vocavit eam nomine Iachin similiter erexit columnam secundam et vocavit nomen eius Booz²² et super capita columnarum opus in modum lilii posuit perfectumque est opus columnarum²³ fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu quinque cubitorum altitudo eius et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum²⁴ et scalptura subter labium circumibat illud decem cubitis ambiens mare duo ordines scalpturarum histriatarum erant fusiles²⁵ et stabat super duodecim boves e quibus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem et mare super eos desuper erat quorum posteriora universa intrinsecus latitabant²⁶ grossitudo autem luteris trium unciarum erat labiumque eius quasi labium calicis et folium repandi lilii duo milia batos capiebat²⁷ et fecit bases decem aereas quattuor cubitorum longitudinis bases singulas et quattuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis²⁸ et ipsum opus basium interrasile erat et scalpturae inter iuncturas²⁹ et inter coronulas et plectas leones et boves et cherubin et in iuncturis similiter desuper et

subter leones et boves quasi lora ex aere dependentia³⁰ et quattuor rotae per bases singulas et axes aerei et per quattuor partes quasi umeruli subter luterem fusiles contra se invicem respectantes³¹ os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat totum rotundum pariterque habebat unum cubitum et dimidium in angulis autem columnarum variae celaturae erant et media intercolumnia quadrata non rotunda³² quattuor quoque rotae quae per quattuor angulos basis erant coherebant subter basi una rota habebat altitudinis cubitum et semis³³ tales autem rotae erant quales solent in curru fieri et axes earum et radii et canti et modiolii omnia fusilia³⁴ nam et umeruli illi quattuor per singulos angulos basis unius ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant³⁵ in summitate autem basis erat quaedam rotunditas dimidii cubiti ita fabrefacta ut luter desuper possit inponi habens celaturas suas et scalpturas varias ex semet ipso³⁶ scalpsit quoque in tabulatis illis quae erant ex aere et in angulis cherubin et leones et palmas quasi in similitudinem stantis hominis ut non celata sed adposita per circuitum viderentur³⁷ in hunc modum fecit decem bases fusura una et mensura scalpturaque consimili³⁸ fecit quoque decem luteris aereis quadraginta batos capiebat luter unus eratque quattuor cubitorum singulosque luteris per singulas id est decem bases posuit³⁹ et constituit decem bases quinque ad dexteram partem templi et quinque ad sinistram mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem⁴⁰ fecit ergo Hiram lebetas et scutras et amulas et perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini⁴¹ columnas duas et funiculos capitulorum super capitella columnarum duos et retiacula duo ut operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum⁴² et malogranata quadringenta in duobus retiaculis duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum⁴³ et bases decem et luteris decem super bases⁴⁴ et mare unum et boves duodecim subter mare⁴⁵ et lebetas et scutras et amulas omnia vasa quae fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini de aurichalco erant⁴⁶ in campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Socchoth et Sarthan⁴⁷ et posuit Salomon omnia vasa propter multitudinem autem nimiam non erat pondus aeris⁴⁸ fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream⁴⁹ et candelabra aurea quinque ad dexteram et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro primo et quasi lilii flores et lucernas desuper aureas et forcipes aureos⁵⁰ et hydrias et fuscinulas et fialas et mortariola et turibula de auro purissimo et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum et ostiorum domus templi ex auro erant⁵¹ et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini et intulit quae sanctificaverat David pater suus argentum et aurum et vasa reposuitque in thesauris domus Domini

8 tunc congregavit omnes maiores natu Israhel cum principibus tribuum et duces familiarum filiorum Israhel ad regem Salomonem in Hierusalem ut deferrent arcam foederis Domini de civitate David id est de Sion ²convenitque ad regem Salomonem universus Israhel in mense hethanim in sollemni die ipse est mensis septimus ³veneruntque cuncti senes ex Israhel et tulerunt sacerdotes arcam ⁴et portaverunt arcam Domini et tabernaculum foederis et omnia vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo et ferebant ea sacerdotes et Levitae ⁵rex autem Salomon et omnis multitudo Israhel quae convenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam et immolabant oves et boves absque aestimatione et numero ⁶et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum in oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas cherubin ⁷siquidem cherubin expandebant alas super locum arcae et protegebant arcam et vectes eius desuper ⁸cumque eminenter vectes et apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum non apparebant ultra extrinsecus qui et fuerunt ibi usque in praesentem diem ⁹in arca autem non est aliud nisi duae tabulae lapideae quas posuerat in ea Moses in Horeb quando pepigit foedus Dominus cum filiis Israhel cum egrederentur de terra Aegypti ¹⁰factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario nebula implevit domum Domini ¹¹et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam impleverat enim gloria Domini domum Domini ¹²tunc ait Salomon Dominus dixit ut habitaret in nebula ¹³aedificans aedificavi domum in habitaculum tuum firmissimum solium tuum in sempiternum ¹⁴convertitque rex faciem suam et benedixit omni ecclesiae Israhel omnis enim ecclesia Israhel stabat ¹⁵et ait benedictus Dominus Deus Israhel qui locutus est ore suo ad David patrem meum et in manibus eius perfecit dicens ¹⁶a die qua eduxi populum meum Israhel de Aegypto non elegi civitatem de universis tribubus Israhel ut aedificaretur domus et esset nomen meum ibi sed elegi David ut esset super populum meum Israhel ¹⁷voluitque David pater meus aedificare domum nomini Domini Dei Israhel ¹⁸et ait Dominus ad David patrem meum quod cogitasti in corde tuo aedificare domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum mente tractans ¹⁹verumtamen tu non aedificabis domum sed filius tuus qui egredietur de renibus tuis ipse aedificabit domum nomini meo ²⁰confirmavit Dominus sermonem suum quem locutus est stetique pro David patre meo et sedi super thronum Israhel sicut locutus est Dominus et aedificavi domum nomini Domini Dei Israhel ²¹et constitui ibi locum arcae in qua foedus est Domini quod percussit cum patribus nostris quando egressi sunt de terra Aegypti ²²stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiae Israhel et expandit manus suas in caelum ²³et ait Domine Deus Israhel non est similis tui Deus in caelo desuper et super terra deorsum qui custodis pactum et misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo ²⁴qui custodisti servo tuo David patri meo quae locutus es ei ore locutus es et manibus per-

fecisti ut et haec dies probat ²⁵nunc igitur Domine Deus Israhel conserva famulo tuo David patri meo quae locutus es ei dicens non auferetur de te vir coram me qui sedeat super thronum Israhel ita tamen si custodierint filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo ²⁶et nunc Deus Israhel firmentur verba tua quae locutus es servo tuo David patri meo ²⁷ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram si enim caelum et caeli caelorum te capere non possunt quanto magis domus haec quam aedificavi ²⁸sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius Domine Deus meus audi hymnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie ²⁹ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die super domum de qua dixisti erit nomen meum ibi ut exaudias orationem qua orat te servus tuus in loco isto ³⁰ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israhel quodcumque oraverint in loco isto et exaudies in loco habitaculi tui in caelo et cum exaudieris propitius eris ³¹si peccaverit homo in proximum suum et habuerit aliquod iuramentum quo teneatur adstrictus et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam ³²tu exaudies in caelo et facies et iudicabis servos tuos condemnans impium et redens viam suam super caput eius iustificansque iustum et retribuens ei secundum iustitiam suam ³³si fugerit populus tuus Israhel inimicos suos quia peccaturus est tibi et agentes paenitentiam et confitentes nomini tuo venerint et oraverint et deprecati te fuerint in domo hac ³⁴exaudi in caelo et dimitte peccatum populi tui Israhel et reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum ³⁵si clausum fuerit caelum et non pluerit propter peccata eorum et orantes in loco isto paenitentiam egerint nomini tuo et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam ³⁶exaudi eos in caelo et dimitte peccata servorum tuorum et populi tui Israhel et ostende eis viam bonam per quam ambulent et da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem ³⁷fames si oborta fuerit in terra aut pestilentia aut corruptus aer aurugo lucusta rubigo et afflixerit eum et inimicus eius portas obsidens omnis plaga universa infirmitas ³⁸cuncta devotatio et inprecatio quae acciderit omni homini de populo tuo Israhel si quis cognoverit plagam cordis sui et expanderit manus suas in domo hac ³⁹tu audies in caelo in loco habitationis tuae et repro-pitiaberis et facies ut des unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum ⁴⁰ut timeant te cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris ⁴¹insuper et alienigena qui non est de populo tuo Israhel cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum audietur enim nomen tuum magnum et manus tua fortis et brachium tuum ⁴²extentum ubique cum venerit ergo et oraverit in loco hoc ⁴³tu exaudies in caelo in firmamento habitaculi tui et facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere sicut populus tuus Israhel et probent quia nomen

tuum invocatum est super domum hanc quam aedificavi ⁴⁴si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quocumque miseris eos orabunt te contra viam civitatis quam elegisti et contra domum quam aedificavi nomini tuo ⁴⁵et exaudies in caelo orationem eorum et preces eorum et facies iudicium eorum ⁴⁶quod si peccaverint tibi non est enim homo qui non peccet et iratus tradideris eos inimicis suis et capti ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope ⁴⁷et egerint paenitentiam in corde suo in loco captivitatis et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua dicentes peccavimus inique egimus impie gessimus ⁴⁸et reversi fuerint ad te in universo corde suo et tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivi ducti sunt et oraverint te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et civitatis quam elegisti et templi quod aedificavi nomini tuo ⁴⁹exaudies in caelo in firmamento solii tui orationem eorum et preces et facies iudicium eorum ⁵⁰et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus praevaricati sunt in te et dabis misericordiam coram eis qui eos captivos habuerint ut misereantur eis ⁵¹populus enim tuus est et hereditas tua quos eduxisti de terra Aegypti de medio fornacis ferreae ⁵²ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui et populi tui Israhel et exaudias eos in universis pro quibus invocaverint te ⁵³tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terrae sicut locutus es per Mosen servum tuum quando eduxisti patres nostros de Aegypto Domine Deus ⁵⁴factum est autem cum complesset Salomon orans Dominum omnem orationem et deprecationem hanc surrexit de conspectu altaris Domini utrumque enim genu in terram fixerat et manus expanderat ad caelum ⁵⁵stetit ergo et benedixit omni ecclesiae Israhel voce magna dicens ⁵⁶benedictus Dominus qui dedit requiem populo suo Israhel iuxta omnia quae locutus est non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis quae locutus est per Mosen servum suum ⁵⁷sit Dominus Deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris non derelinquens nos neque proiciens ⁵⁸sed inclinet corda nostra ad se ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius et caerimonias et iudicia quaecumque mandavit patribus nostris ⁵⁹et sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram Domino adpropinquantes Domino Deo nostro die et nocte ut faciat iudicium servo suo et populo suo Israhel per singulos dies ⁶⁰et sciant omnes populi terrae quia Dominus ipse est Deus et non est ultra absque eo ⁶¹sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro ut ambulemus in decretis eius et custodiamus mandata eius sicut et hodie ⁶²igitur rex et omnis Israhel cum eo immolabant victimas coram Domino ⁶³mactavitque Salomon hostias pacificas quas immolavit Domino boum viginti duo milia ovium centum viginti milia et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israhel ⁶⁴in die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante domum Domini fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum quia al-

tare aereum quod erat coram Domino minus erat et capere non poterat holocausta et sacrificium et adipem pacificorum ⁶⁵fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem et omnis Israhel cum eo multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti coram Domino Deo nostro septem diebus et septem diebus id est quattuordecim diebus ⁶⁶et in die octava dimisit populos qui benedictes regi profecti sunt in tabernacula sua laetantes et alacri corde super omnibus bonis quae fecerat Dominus David servo suo et Israhel populo suo

9factum est autem cum perfecisset Salomon aedificium domus Domini et aedificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere ²apparuit Dominus ei secundo sicut apparuerat ei in Gabaon ³dixitque Dominus ad eum exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam qua deprecatus es coram me sanctificavi domum hanc quam aedificasti ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus ⁴tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in aequitate et feceris omnia quae praecepi tibi et legitima mea et iudicia mea servaveris ⁵ponam thronum regni tui super Israhel in sempiternum sicut locutus sum David patri tuo dicens non auferetur de genere tuo vir de solio Israhel ⁶si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri non sequentes me nec custodientes mandata mea et caerimonias quas proposui vobis sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos ⁷auferam Israhel de superficie terrae quam dedi eis et templum quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo eritque Israhel in proverbium et in fabulam cunctis populis ⁸et domus haec erit in exemplum omnis qui transierit per eam stupebit et sibilabit et dicit quare fecit Dominus sic terrae huic et domui huic ⁹et respondebunt quia dereliquerunt Dominum Deum suum qui eduxit patres eorum de terra Aegypti et secuti sunt deos alienos et adoraverunt eos et coluerunt idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc ¹⁰expletis autem annis viginti postquam aedificaverat Salomon duas domos id est domum Domini et domum regis ¹¹Hiram rege Tyri praebente Salomoni ligna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus habuerat tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galileae ¹²egressusque est Hiram de Tyro ut videret oppida quae dederat ei Salomon et non placuerunt ei ¹³et ait haecine sunt civitates quas dedisti mihi frater et appellavit eas terram Chabul usque in diem hanc ¹⁴misit quoque Hiram ad regem centum viginti talenta auri ¹⁵haec est summa expensarum quam obtulit rex Salomon ad aedificandam domum Domini et domum suam et Mello et murum Hierusalem et Eser et Mageddo et Gazer ¹⁶Pharao rex Aegypti ascendit et cepit Gazer succenditque eam igni et Chananeum qui habitabat in civitate interfecit et dedit eam in dote filiae suae uxori Salomonis ¹⁷aedificavit ergo Salomon Gazer et Bethoron inferiorem ¹⁸et Baalath et Palmyram in terra solitudinis ¹⁹et omnes

vicos qui ad se pertinebant et erant absque muro munivit et civitates curruum et civitates equitum et quodcumque ei placuit ut aedificaret in Hierusalem et in Libano et in omni terra potestatis suae ²⁰universum populum qui remanserat de Amorreis et Hettheis et Ferezeis et Eveis et Iebuseis qui non sunt de filiis Israhel ²¹horum filios qui remanserant in terra quos scilicet non potuerant filii Israhel exterminare fecit Salomon tributarios usque ad diem hanc ²²de filiis autem Israhel non constituit Salomon servire quemquam sed erant viri bellatores et ministri eius et principes et duces et praefecti curruum et equorum ²³erant autem principes super omnia opera Salomonis praepositi quingenti quinquaginta qui habebant subiectum populum et statutis operibus imperabant ²⁴filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam quam aedificaverat ei tunc aedificavit Mello ²⁵offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod aedificaverat Domino et adolebat thymiana coram Domino perfectumque est templum ²⁶classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber quae est iuxta Ahilam in litore maris Rubri in terra Idumea ²⁷misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum servis Salomonis ²⁸qui cum venissent in Ophir sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem Salomonem

10sed et regina Saba audita fama Salomonis in nomine Domini venit temptare eum in enigmatibus ²et ingressa Hierusalem multo comitatu et divitiis camelis portantibus aromata et aurum infinitum nimis et gemmas pretiosas venit ad Salomonem et locuta est ei universa quae habebat in corde suo ³et docuit eam Salomon omnia verba quae proposuerat non fuit sermo qui regem posset latere et non responderet ei ⁴videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis et domum quam aedificaverat ⁵et cibos mensae eius et habitacula servorum et ordinem ministrantium vestesque eorum et pincernas et holocausta quae offerebat in domo Domini non habebat ultra spiritum ⁶dixitque ad regem verus est sermo quem audivi in terra mea ⁷super sermonibus tuis et super sapientia tua et non credebam narrantibus mihi donec ipsa veni et vidi oculis meis et probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit maior est sapientia et opera tua quam rumor quem audivi ⁸beati viri tui et beati servi tui hii qui stant coram te semper et audiunt sapientiam tuam ⁹sit Dominus Deus tuus benedictus cui placuisti et posuit te super thronum Israhel eo quod dilexerit Dominus Israhel in sempiternum et constituit te regem ut faceres iudicium et iustitiam ¹⁰dedit ergo regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas pretiosas non sunt adlata ultra aromata tam multa quam ea quae dedit regina Saba regi Salomoni ¹¹sed et classis Hiram quae portabat aurum de Ophir adtulit ex Ophir ligna thyina multa nimis et gemmas pretiosas ¹²fecitque rex de lignis thynis fulchra domus Domini et domus regiae et

citharas lyrasque cantoribus non sunt adlata huiusmodi ligna thyina neque visa usque in praesentem diem ¹³rex autem Salomon dedit reginae Saba omnia quae voluit et petivit ab eo exceptis his quae ultro obtulerat ei munere regio quae reversa est et abiit in terram suam cum servis suis ¹⁴erat autem pondus auri quod adferebatur Salomoni per annos singulos sescentorum sexaginta sex talentorum auri ¹⁵excepto eo quod offerebant viri qui super vectigalia erant et negotiatores universique scruta vendentes et omnes reges Arabiae ducesque terrae ¹⁶fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de auro puro sescentos auri siclos dedit in lamminas scuti unius ¹⁷et trecentas peltas ex auro probato trecentae minae auri unam peltam vestiebant posuitque ea rex in domo silvae Libani ¹⁸fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis ¹⁹qui habebat sex gradus et summitas throni rotunda erat in parte posteriori et duae manus hinc atque inde tenentes sedile et duo leones stabant iuxta manus singulas ²⁰et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde non est factum tale opus in universis regnis ²¹sed et omnia vasa de quibus potabat rex Salomon erant aurea et universa supellex domus saltus Libani de auro purissimo non erat argentum nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis ²²quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis deferens inde aurum et argentum dentes elefantorum et simias et pavos ²³magnificatus est ergo rex Salomon super omnes reges terrae divitiis et sapientia ²⁴et universa terra desiderabat vultum Salomonis ut audiret sapientiam eius quam dederat Deus in corde eius ²⁵et singuli deferebant ei munera vasa argentea et aurea vestes et arma bellica aromata quoque et equos et mulos per annos singulos ²⁶congregavitque Salomon currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et disposuit eos per civitates munitas et cum rege in Hierusalem ²⁷fecitque ut tanta esset abundantia argenti in Hierusalem quanta lapidum et cedrorum praebuit multitudinem quasi sycomoros quae nascuntur in campestribus ²⁸et educebantur equi Salomoni de Aegypto et de Coa negotiatores enim regis emebant de Coa et statuto pretio perducebant ²⁹egrediebatur autem quadriga ex Aegypto sescentis siclis argenti et equus centum quinquaginta atque in hunc modum cuncti reges Hettheorum et Syriae equos venundabant

11rex autem Salomon amavit mulieres alienigenas multas filiam quoque Pharaonis et Moabitidas et Ammanitidas Idumeas et Sidonias et Chettheas ²de gentibus super quibus dixit Dominus filiis Israhel non ingrediemini ad eas neque de illis ingredientur ad vestras certissimo enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum his itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore ³fueruntque ei uxores quasi reginae septingentae et concubinae trecentae et averterunt mulieres cor eius ⁴cumque iam esset senex depravatum est per mulieres cor eius ut sequeretur deos

alienos nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut cor David patris eius ⁵sed colebat Salomon Astharthen deam Sidoniorum et Moloch idolum Ammanitarum ⁶fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino et non adimplevit ut sequeretur Dominum sicut pater eius ⁷tunc aedificavit Salomon fanum Chamos idolo Moab in monte qui est contra Hierusalem et Moloch idolo filiorum Ammon ⁸atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis quae adolebant tura et immolabant diis suis ⁹igitur iratus est Dominus Salomoni quod aversa esset mens eius a Domino Deo Israhel qui apparuerat ei secundo ¹⁰et praeceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos et non custodivit quae mandavit ei Dominus ¹¹dixit itaque Dominus Salomoni quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et praecepta mea quae mandavi tibi dirumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo ¹²verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum de manu filii tui scindam illud ¹³nec totum regnum auferam sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum et Hierusalem quam elegi ¹⁴suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni Adad Idumeum de semine regio qui erat in Edom ¹⁵cum enim esset David in Idumea et ascendisset Ioab princeps militiae ad sepeliendos eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in Idumea ¹⁶sex enim mensibus ibi moratus est Ioab et omnis Israhel donec interimerent omne masculinum in Idumea ¹⁷fugit Adad ipse et viri idumei de servis patris eius cum eo ut ingrederetur Aegyptum erat autem Adad puer parvulus ¹⁸cumque surrexissent de Madian venerunt in Pharan tuleruntque secum viros de Pharan et introierunt Aegyptum ad Pharaonem regem Aegypti qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit ¹⁹et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris suae germanam Tafnes reginae ²⁰genuitque ei soror Tafnes Genebath filium et nutritivum eum Tafnes in domo Pharaonis eratque Genebath habitans apud Pharaonem cum filiis eius ²¹cumque audisset Adad in Aegypto dormisse David cum patribus suis et mortuum esse Ioab principem militiae dixit Pharaoni dimitte me ut vadam in terram meam ²²dixitque ei Pharaon quia enim re apud me indiges ut quaeras ire ad terram tuam at ille respondit nulla sed obsecro ut dimittas me ²³suscitavit quoque ei Deus adversarium Razon filium Heliada qui fugerat Adadezer regem Soba dominum suum ²⁴et congregavit contra eum viros et factus est princeps latronum cum interficeret eos David abieruntque Damascum et habitaverunt ibi et constituerunt eum regem in Damasco ²⁵eratque adversarius Israhel cunctis diebus Salomonis et hoc est malum Adad et odium contra Israhel regnavitque in Syria ²⁶Hieroboam quoque filius Nabath Ephraeus de Sareda cuius mater erat nomine Sarva mulier vidua servus Salomonis levavit manum contra regem ²⁷et haec causa rebellionis adversus eum quia Salomon aedificavit Mello et coaequavit voraginem civitatis David patris sui ²⁸erat autem Hieroboam vir

fortis et potens vidensque Salomon adulescentem bonae indolis et industrium constituerat eum praefectum super tributa universae domus Ioseph ²⁹factum est igitur in tempore illo ut Hieroboam egrederetur de Hierusalem et inveniret eum Ahias Silonites propheta in via opertus pallio novo erant autem duo tantum in agro ³⁰adprehendensque Ahia pallium suum novum quo opertus erat scidit in duodecim partes ³¹et ait ad Hieroboam tolle tibi decem scissuras haec enim dicit Dominus Deus Israhel ecce ego scindam regnum de manu Salomonis et dabo tibi decem tribus ³²porro una tribus remanebit ei propter servum meum David et Hierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israhel ³³eo quod dereliquerint me et adoraverint Astharoth deam Sidoniorum et Chamos deum Moab et Melchom deum filiorum Ammon et non ambulaverint in viis meis ut facerent iustitiam coram me et praecepta mea et iudicia sicut David pater eius ³⁴nec auferam omne regnum de manu eius sed ducem ponam eum cunctis diebus vitae suae propter David servum meum quem elegi qui custodivit mandata mea et praecepta mea ³⁵auferam autem regnum de manu filii eius et dabo tibi decem tribus ³⁶filio autem eius dabo tribum unam ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me in Hierusalem civitatem quam elegi ut esset nomen meum ibi ³⁷te autem adsumam et regnabis super omnia quae desiderat anima tua erisque rex super Israhel ³⁸si igitur audieris omnia quae praecepero tibi et ambulaveris in viis meis et feceris quod rectum est coram me custodiens mandata mea et praecepta mea sicut fecit David servus meus ero tecum et aedificabo tibi domum fidelem quomodo aedificavi David et tradam tibi Israhel ³⁹et affligam semen David super hoc verumtamen non cunctis diebus ⁴⁰voluit ergo Salomon interficere Hieroboam qui surrexit et aufugit in Aegyptum ad Susac regem Aegypti et fuit in Aegypto usque ad mortem Salomonis ⁴¹reliquum autem verborum Salomonis et omnia quae fecit et sapientia eius ecce universa scripta sunt in libro verborum Salomonis ⁴²dies autem quos regnavit Salomon in Hierusalem super omnem Israhel quadraginta anni sunt ⁴³dormivitque Salomon cum patribus suis et sepultus est in civitate David patris sui regnavitque Roboam filius eius pro eo

12venit autem Roboam in Sychem illuc enim congregatus erat omnis Israhel ad constituendum eum regem ²at Hieroboam filius Nabath cum adhuc esset in Aegypto profugus a facie regis Salomonis audita morte eius reversus est de Aegypto ³miseruntque et vocaverunt eum venit ergo Hieroboam et omnis multitudo Israhel et locuti sunt ad Roboam dicentes ⁴pater tuus durissimum iugum inposuit nobis tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo et de iugo gravissimo quod inposuit nobis et serviemus tibi ⁵qui ait eis ite usque ad tertium diem et revertimini ad me cumque abisset populus ⁶iniit consilium rex Roboam cum senibus qui adsistebant coram Salomone patre eius dum adviveret et ait quod mihi datis consilium

ut respondeam populo ⁷qui dixerunt ei si hodie oboedieris populo huic et servieris et petitioni eorum cesseris locutusque fueris ad eos verba lenia erunt tibi servi cunctis diebus ⁸qui dereliquit consilium senum quod dederant ei et adhibuit adulescentes qui nutriti fuerant cum eo et assistebant illi ⁹dixitque ad eos quod mihi datis consilium ut respondeam populo huic qui dixerunt mihi levius iugum quod inposuit pater tuus super nos ¹⁰et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo sic loquere populo huic qui locuti sunt ad te dicentes pater tuus adgravavit iugum nostrum tu releva nos sic loqueris ad eos minimus digitus meus grossior est dorso patris mei ¹¹et nunc pater meus posuit super vos iugum grave ego autem addam super iugum vestrum pater meus cecidit vos flagellis ego autem caedam scorpionibus ¹²venit ergo Hieroboam et omnis populus ad Roboam die tertia sicut locutus fuerat rex dicens revertimini ad me die tertia ¹³responditque rex populo dura derelicto consilio seniorum quod ei dederant ¹⁴et locutus est eis secundum consilium iuvenum dicens pater meus adgravavit iugum vestrum ego autem addam iugo vestro pater meus cecidit vos flagellis et ego caedam scorpionibus ¹⁵et non adquevit rex populo quoniam aversatus eum fuerat Dominus ut suscicaret verbum suum quod locutus fuerat in manu Ahiae Silonitae ad Hieroboam filium Nabath ¹⁶videns itaque populus quod nolisset eos audire rex respondit ei dicens quae nobis pars in David vel quae hereditas in filio Isai in tabernacula tua Israhel nunc vide domum tuam David et abiit Israhel in tabernacula sua ¹⁷super filios autem Israhel quicumque habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam ¹⁸misit igitur rex Roboam Aduram qui erat super tributum et lapidavit eum omnis Israhel et mortuus est porro rex Roboam festinus ascendit currum et fugit in Hierusalem ¹⁹recessitque Israhel a domo David usque in praesentem diem ²⁰factum est autem cum audisset omnis Israhel quod reversus esset Hieroboam miserunt et vocaverunt eum congregato coetu et constituerunt regem super omnem Israhel nec secutus est quisquam domum David praeter tribum Iuda solam ²¹venit autem Roboam Hierusalem et congregavit universam domum Iuda et tribum Benjamin centum octoginta milia electorum virorum et bellatorum ut pugnaret contra domum Israhel et reduceret regnum Roboam filio Salomonis ²²factus est vero sermo Domini ad Semeiam virum Dei dicens ²³loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda et ad omnem domum Iuda et Benjamin et reliquos de populo dicens ²⁴haec dicit Dominus non ascendetis nec bellabitis contra fratres vestros filios Israhel revertatur vir in domum suam a me enim factum est verbum hoc audierunt sermonem Domini et reversi sunt de itinere sicut eis praeceperat Dominus ²⁵aedificavit autem Hieroboam Sychem in monte Ephraim et habitavit ibi et egressus inde aedificavit Phanuel ²⁶dixitque Hieroboam in corde suo nunc revertetur regnum ad domum David ²⁷si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Hierusalem et conver-

tetur cor populi huius ad dominum suum Roboam regem Iuda interficientque me et revertentur ad eum ²⁸et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos et dixit eis nolite ultra ascendere Hierusalem ecce dii tui Israhel qui eduxerunt te de terra Aegypti ²⁹posuitque unum in Bethel et alterum in Dan ³⁰et factum est verbum hoc in peccatum ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in Dan ³¹et fecit fana in excelsis et sacerdotes de extremis populi qui non erant de filiis Levi ³²constituitque diem sollemnem in mense octavo quintadecima die mensis in similitudinem sollemnitatis quae celebratur in Iuda et ascendens altare similiter fecit in Bethel ut immolaret vitulis quos fabricatus erat constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum quae fecerat ³³et ascendit super altare quod extruxerat in Bethel quintadecima die mensis octavi quem finxerat de corde suo et fecit sollemnitatem filiis Israhel et ascendit super altare ut adoleret incensum

13et ecce vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel Hieroboam stante super altare et tus iacente ²et exclamavit contra altare in sermone Domini et ait altare altare haec dicit Dominus ecce filius nascetur domui David Iosias nomine et immolabit super te sacerdotes excelsorum qui nunc in te tura succedunt et ossa hominum incendet super te ³deditque in die illa signum dicens hoc erit signum quod locutus est Dominus ecce altare scinditur et effunditur cinis qui in eo est ⁴cumque audisset rex sermonem hominis Dei quem inclamaverat contra altare in Bethel extendit manum suam de altari dicens adprehendite eum et exaruit manus eius quam extenderat contra eum nec valuit retrahere eam ad se ⁵altare quoque scissum est et effusus cinis de altari iuxta signum quod praedixerat vir Dei in sermone Domini ⁶et ait rex ad virum Dei deprecare faciem Domini Dei tui et ora pro me ut restituatur manus mea mihi oravit vir Dei faciem Domini et reversa est manus regis ad eum et facta est sicut prius fuerat ⁷locutus est autem rex ad virum Dei veni mecum domum ut prandeas et dabo tibi munera ⁸responditque vir Dei ad regem si dederis mihi mediam partem domus tuae non veniam tecum nec comedam panem neque bibam aquam in loco isto ⁹sic enim mandatatum est mihi in sermone Domini praecipientis non comedes panem neque bibes aquam nec reverteris per viam qua venisti ¹⁰abiit ergo per aliam viam et non est reversus per iter quo venerat in Bethel ¹¹prophetes autem quidam senex habitabat in Bethel ad quem venit filius suus et narravit ei omnia opera quae fecerat vir Dei illa die in Bethel et verba quae locutus fuerat ad regem et narraverunt patri suo ¹²et dixit eis pater eorum per quam viam abiit ostenderunt ei filii sui viam per quam abierat vir Dei qui venerat de Iuda ¹³et ait filiis suis sternite mihi asinum qui cum stravissent ascendit ¹⁴et abiit post virum Dei et invenit eum sedentem subtus terebinthum et ait illi tune es vir Dei qui venisti de Iuda respondit ille ego sum ¹⁵dixit ad eum veni mecum domum ut comedas panem ¹⁶qui ait non

possum reverti neque venire tecum nec comedam panem nec bibam aquam in loco isto ¹⁷quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini dicens non comedes panem et non bibes ibi aquam nec reverteris per viam qua ieris ¹⁸qui ait illi et ego propheta sum similis tui et angelus locutus est mihi in sermone Domini dicens reduc eum tecum in domum tuam et comedat panem et bibat aquam fefellit eum ¹⁹et reduxit secum comedit ergo panem in domo eius et bibit aquam ²⁰cumque sederent ad mensam factus est sermo Domini ad prophetam qui reduxerat eum ²¹et exclamavit ad virum Dei qui venerat de Iuda dicens haec dicit Dominus quia inoboediens fuisti ori Domini et non custodisti mandatum quod praecepit tibi Dominus Deus tuus ²²et reversus es et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo praecepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum ²³cumque comedisset et bibisset stravit asinum prophetae quem reduxerat ²⁴qui cum abisset invenit eum leo in via et occidit et erat cadaver eius proiectum in itinere asinus autem stabat iuxta illum et leo stabat iuxta cadaver ²⁵et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via et leonem stantem iuxta cadaver et venerunt et divulgaverunt in civitate in qua propheta senex ille habitabat ²⁶quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de via ait vir Dei est qui inoboediens fuit ori Domini et tradidit eum Domini leoni et confregit eum et occidit iuxta verbum Domini quod locutus est ei ²⁷dixitque ad filios suos sternite mihi asinum qui cum stravissent ²⁸et ille abisset invenit cadaver eius proiectum in via et asinum et leonem stantes iuxta cadaver non comedit leo de cadavere nec laesit asinum ²⁹tulit ergo propheta cadaver viri Dei et posuit illud super asinum et reversus intulit in civitatem prophetae senis ut plangerent eum ³⁰et posuit cadaver eius in sepulchro suo et planxerunt eum heu frater ³¹cumque planxissent eum dixit ad filios suos cum mortuus fuero sepelite me in sepulchro in quo vir Dei sepultus est iuxta ossa eius ponite ossa mea ³²profecto enim veniet sermo quem praedixit in sermone Domini contra altare quod est in Bethel et contra omnia fana excelsorum quae sunt in urbibus Samariae ³³post verba haec non est reversus Hieroboam de via sua pessima sed e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsorum quicumque volebat implebat manum suam et fiebat sacerdos excelsorum ³⁴et propter hanc causam peccavit domus Hieroboam et eversa est et deleta de superficie terrae

14in tempore illo aegrotavit Abia filius Hieroboam ²dixitque Hieroboam uxori suae surge et commuta habitum ne cognoscaris quod sis uxor Hieroboam et vade in Silo ubi est Ahia propheta qui locutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc ³tolle quoque in manu tua decem panes et crustula et vas mellis et vade ad illum ipse indicabit tibi quid eventurum sit huic puero ⁴fecit ut dixerat uxor Hieroboam et consurgens abiit in Silo et venit in domum Ahia

at ille non poterat videre quia caligaverant oculi eius prae senectute ⁵dixit autem Dominus ad Ahiam ecce uxor Hieroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui aegrotat haec et haec loqueris ei cum ergo illa intraret et dissimularet se esse quae erat ⁶audivit Ahias sonitum pedum eius introeuntis per ostium et ait ingredi uxor Hieroboam quare aliam esse te simulas ego autem missus sum ad te durus nuntius ⁷vade et dic Hieroboam haec dicit Dominus Deus Israhel quia exaltavi te de medio populi et dedi te ducem super populum meum Israhel ⁸et scidi regnum domus David et dedi illud tibi et non fuisti sicut servus meus David qui custodivit mandata mea et secutus est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo ⁹sed operatus es male super omnes qui fuerunt ante te et fecisti tibi deos alienos et conflatiles ut me ad iracundiam provocares me autem proiecisti post corpus tuum ¹⁰idcirco ecce ego inducam mala super domum Hieroboam et percutiam de Hieroboam mingentem ad parietem et clausum et novissimum in Israhel et mundabo reliquias domus Hieroboam sicut mundari solet fimus usque ad purum ¹¹qui mortui fuerint de Hieroboam in civitate comedent eos canes qui autem mortui fuerint in agro vorabunt eos aves caeli quia Dominus locutus est ¹²tu igitur surge et vade in domum tuam et in ipso introitu pedum tuorum in urbem morietur puer ¹³et planget eum omnis Israhel et sepeliet iste enim solus infertur de Hieroboam in sepulchrum quia inventus est super eo sermo bonus ad Dominum Deum Israhel in domo Hieroboam ¹⁴constituet autem sibi Dominus regem super Israhel qui percutiat domum Hieroboam in hac die et in hoc tempore ¹⁵et percutiet Dominus Israhel sicut moveri solet harundo in aqua et evellet Israhel de terra bona hac quam dedit patribus eorum et ventilabit eos trans Flumen quia fecerunt sibi lucos ut inritarent Dominum ¹⁶et tradet Dominus Israhel propter peccata Hieroboam qui peccavit et peccare fecit Israhel ¹⁷surrexit itaque uxor Hieroboam et abiit et venit in Thersa cumque illa ingrederetur limen domus puer mortuus est ¹⁸et sepelierunt eum et planxit illum omnis Israhel iuxta sermonem Domini quem locutus est in manu servi sui Ahiae prophetae ¹⁹reliqua autem verborum Hieroboam quomodo pugnaverit et quomodo regnaverit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²⁰dies autem quibus regnavit Hieroboam viginti duo anni sunt et dormivit cum patribus suis regnavitque Nadab filius eius pro eo ²¹porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iuda quadraginta et unius anni erat Roboam cum regnare coepisset et decem et septem annis regnavit in Hierusalem civitatem quam elegit Dominus ut poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus Israhel nomen autem matris eius Naama Ammanites ²²et fecit Iudas malum coram Domino et inritaverunt eum super omnibus quae fecerant patres eorum in peccatis suis quae peccaverant ²³aedificaverunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et subter omnem arborem frondosam ²⁴sed et effeminati fuerunt

in terra feceruntque omnes abominationes gentium quas adtrivit Dominus ante faciem filiorum Israhel ²⁵in quinto autem anno regni Roboam ascendit Sesac rex Aegypti in Hierusalem ²⁶et tulit thesauros domus Domini et thesauros regios et universa diripuit scuta quoque aurea quae fecerat Salomon ²⁷pro quibus fecit rex Roboam scuta aerea et tradidit ea in manu ducum scutariorum et eorum qui excubabant ante ostium domus regis ²⁸cumque ingrederetur rex in domum Domini portabant ea qui praeuendi habebant officium et postea reportabant ad armamentarium scutariorum ²⁹reliqua autem sermonum Roboam et omnium quae fecit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ³⁰fuitque bellum inter Roboam et Hieroboam cunctis diebus ³¹dormiuit itaque Roboam cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David nomen autem matris eius Naama Ammanites et regnavit Abiam filius eius pro eo

15igitur in octavodecimo anno regni Hieroboam filii Nabath regnavit Abiam super Iudam ²tribus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Maacha filia Absalom ³ambulavitque in omnibus peccatis patris sui quae fecerat ante eum nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut cor David patris eius ⁴sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Hierusalem ut suscicaret filium eius post eum et staret Hierusalem ⁵eo quod fecisset David rectum in oculis Domini et non declinasset ab omnibus quae praeceperat ei cunctis diebus vitae suae excepto sermone Uriae Hetthi ⁶attamen bellum fuit inter Roboam et inter Hieroboam omni tempore vitae eius ⁷reliqua autem sermonum Abiam et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda fuitque proelium inter Abiam et inter Hieroboam ⁸et dormiuit Abiam cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David regnavitque Asa filius eius pro eo ⁹in anno ergo vicesimo Hieroboam regis Israhel regnavit Asa rex Iuda ¹⁰et quadraginta uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Maacha filia Absalom ¹¹et fecit Asa rectum ante conspectum Domini sicut David pater eius ¹²et abstulit effeminatos de terra purgavitque universas sordes idolorum quae fecerant patres eius ¹³insuper et Maacham matrem suam amovit ne esset princeps in sacris Priapi et in luco eius quem consecraverat subvertitque specum eius et confregit simulacrum turpissimum et combusit in torrente Cedron ¹⁴excelsa autem non abstulit verumtamen cor Asa perfectum erat cum Deo cunctis diebus suis ¹⁵et intulit ea quae sanctificaverat pater suus et voverat in domum Domini argentum et aurum et vasa ¹⁶bellum autem erat inter Asa et Baasa regem Israhel cunctis diebus eorum ¹⁷ascendit quoque Baasa rex Israhel in Iudam et aedificavit Rama ut non possit quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Iudae ¹⁸tollens itaque Asa omne argentum et aurum quod remanserat in thesauris domus Domini et in thesauris domus regiae dedit illud in manu

servorum suorum et misit ad Benadad filium Tabremmon filii Ezion regem Syriae qui habitabat in Damasco dicens ¹⁹foedus est inter me et te et inter patrem meum et patrem tuum ideo misi tibi munera argentum et aurum et peto ut venias et irritum facias foedus quod habes cum Baasa rege Israhel et recedat a me ²⁰adquiescens Benadad regi Asa misit principes exercitus sui in civitates Israhel et percusserunt Ahion et Dan et Abel domum Maacha et universam Cenneroth omnem scilicet terram Nephtalim ²¹quod cum audisset Baasa intermisit aedificare Rama et reversus est in Thersa ²²rex autem Asa nuntium misit in omnem Iudam nemo sit excusatus et tulerunt lapides Rama et ligna eius quibus aedificaverat Baasa et extruxit de eis rex Asa Gaba Benjamin et Maspha ²³reliqua autem omnium sermonum Asa et universae fortitudines eius et cuncta quae fecit et civitates quas extruxit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda verumtamen in tempore senectutis suae doluit pedes ²⁴et dormiuit cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David patris sui regnavitque Iosaphat filius eius pro eo ²⁵Nadab vero filius Hieroboam regnavit super Israhel anno secundo Asa regis Iuda regnavitque super Israhel duobus annis ²⁶et fecit quod malum est in conspectu Domini et ambulavit in viis patris sui et in peccatis eius quibus peccare fecit Israhel ²⁷insidiatus est autem ei Baasa filius Ahia de domo Isachar et percussit eum in Gebbethon quae est urbs Philisthinorum siquidem Nadab et omnis Israhel obsidebant Gebbethon ²⁸interfecit igitur illum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda et regnavit pro eo ²⁹cumque regnasset percussit omnem domum Hieroboam non dimisit ne unam quidem animam de semine eius donec deleteret eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiae Silonitis ³⁰propter peccata Hieroboam quae peccaverat et quibus peccare fecerat Israhel et propter delictum quo inritaverat Dominum Deum Israhel ³¹reliqua autem sermonum Nadab et omnia quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ³²fuitque bellum inter Asa et Baasa regem Israhel cunctis diebus eorum ³³anno tertio Asa regis Iuda regnavit Baasa filius Ahia super omnem Israhel in Thersa viginti quattuor annis ³⁴et fecit malum coram Domino ambulavitque in via Hieroboam et in peccatis eius quibus peccare fecit Israhel

16factus est autem sermo Domini ad Hieu filium Anani contra Baasa dicens ²pro eo quod exaltavi te de pulvere et posui ducem super populum meum Israhel tu autem ambulasti in via Hieroboam et peccare fecisti populum meum Israhel ut me inritares in peccatis eorum ³ecce ego demetam posteriora Baasa et posteriora domus eius et faciam domum tuam sicut domum Hieroboam filii Nabath ⁴qui mortuus fuerit de Baasa in civitate comedent eum canes et qui mortuus fuerit ex eo in regione comedent eum volucres caeli ⁵reliqua autem sermonum Baasa et quaecumque fecit et proelia eius nonne haec scripta sunt in libro ver-

borum dierum regum Israhel ⁶dormivit ergo Baasa cum patribus suis sepultusque est in Thersa et regnavit Hela filius eius pro eo ⁷cum autem in manu Hieu filii Anani prophetae verbum Domini factum esset contra Baasa et contra domum eius et contra omne malum quod fecerat coram Domino ad iritandum eum in operibus manuum suarum ut fieret sicut domus Hieroboam ob hanc causam occidit eum ⁸anno vicesimo sexto Asa regis Iuda regnavit Hela filius Baasa super Israhel in Thersa duobus annis ⁹et rebellavit contra eum servus suus Zamri dux mediae partis equitum erat autem Hela in Thersa bibens et temulentus in domo Arsa praefecti Thersa ¹⁰inruens ergo Zamri percussit et occidit eum anno vicesimo septimo Asa regis Iuda et regnavit pro eo ¹¹cumque regnasset et sedisset super solium eius percussit omnem domum Baasa et non dereliquit ex eo mingentem ad parietem et propinquos et amicos eius ¹²delevitque Zamri omnem domum Baasa iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ad Baasa in manu Hieu prophetae ¹³propter universa peccata Baasa et peccata Hela filii eius qui peccaverunt et peccare fecerunt Israhel provocantes Dominum Deum Israhel in vanitatibus suis ¹⁴reliqua autem sermonum Hela et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ¹⁵anno vicesimo et septimo Asa regis Iuda regnavit Zamri septem diebus in Thersa porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philisthinorum ¹⁶cumque audisset rebellasse Zamri et occidisse regem fecit sibi regem omnis Israhel Amri qui erat princeps militiae super Israhel in die illa in castris ¹⁷ascendit ergo Amri et omnis Israhel cum eo de Gebbethon et obsidebant Thersa ¹⁸videns autem Zamri quod expugnanda esset civitas ingressus est palatium et succendit secum domum regiam et mortuus est ¹⁹in peccatis suis quae peccaverat faciens malum coram Domino et ambulans in via Hieroboam et in peccato eius quo fecit peccare Israhel ²⁰reliqua autem sermonum Zamri et insidiarum eius et tyrannidis nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²¹tunc divisus est populus Israhel in duas partes media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth ut constitueret eum regem et media pars Amri ²²praevaluit autem populus qui erat cum Amri populo qui sequebatur Thebni filium Gineth mortuusque est Thebni et regnavit Amri ²³anno tricesimo primo Asa regis Iuda regnavit Amri super Israhel duodecim annis in Thersa regnavit sex annis ²⁴emitque montem Samariae a Somer duobus talentis argenti et aedificavit eam et vocavit nomen civitatis quam extruxerat nomine Somer domini montis Samariae ²⁵fecit autem Amri malum in conspectu Domini et operatus est nequiter super omnes qui fuerant ante eum ²⁶ambulavitque in omni via Hieroboam filii Nabath et in peccatis eius quibus peccare fecerat Israhel ut iritaret Dominum Deum Israhel in vanitatibus suis ²⁷reliqua autem sermonum Amri et proelia eius quae gessit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel ²⁸et dormivit Amri cum patribus suis et sepultus est in

Samaria regnavitque Ahab filius eius pro eo ²⁹Ahab vero filius Amri regnavit super Israhel anno tricesimo octavo Asa regis Iuda et regnavit Ahab filius Amri super Israhel in Samaria viginti et duobus annis ³⁰et fecit Ahab filius Amri malum in conspectu Domini super omnes qui fuerunt ante eum ³¹nec suffecit ei ut ambularet in peccatis Hieroboam filii Nabath insuper duxit uxorem Hiezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum et abiit et servivit Baal et adoravit eum ³²et posuit aram Baal in templo Baal quod aedificaverat in Samaria ³³et plantavit lucum et addidit Ahab in opere suo iritans Dominum Deum Israhel super omnes reges Israhel qui fuerant ante eum ³⁴in diebus eius aedificavit Ahiel de Bethel Hiericho in Abiram primitivo suo fundavit eam et in Segub novissimo suo posuit portas eius iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Iosue filii Nun

17 et dixit Helias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Ahab vivit Dominus Deus Israhel in cuius conspectu sto si erit annis his ros et pluvia nisi iuxta oris mei verba ²et factum est verbum Domini ad eum dicens ³recede hinc et vade contra orientem et abscondere in torrente Charith qui est contra Iordanem ⁴et ibi de torrente bibes corvisque praecepi ut pascant te ibi ⁵abiit ergo et fecit iuxta verbum Domini cumque abisset sedit in torrente Charith qui est contra Iordanem ⁶corvi quoque deferebant panem et carnes mane similiter panem et carnes vesperi et bibebat de torrente ⁷post dies autem siccatus est torrens non enim pluerat super terram ⁸factus est igitur sermo Domini ad eum dicens ⁹surge et vade in Sareptha Sidoniorum et manebis ibi praecepi enim ibi mulieri viduae ut pascat te ¹⁰surrexit et abiit Sareptham cumque venisset ad portam civitatis apparuit ei mulier vidua colligens ligna et vocavit eam dixitque da mihi paululum aquae in vase ut bibam ¹¹cumque illa pergeret ut adferret clamavit post tergum eius dicens adfer mihi obsecro et buccellam panis in manu tua ¹²quae respondit vivit Dominus Deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest farinae in hydria et paululum olei in lecytho en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud mihi et filio meo ut comedamus et moriamur ¹³ad quam Helias ait noli timere sed vade et fac sicut dixisti verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum et adfer ad me tibi autem et filio tuo facies postea ¹⁴haec autem dicit Dominus Deus Israhel hydria farinae non deficiet nec lecythus olei minuetur usque ad diem in qua daturus est Dominus pluviam super faciem terrae ¹⁵quae abiit et fecit iuxta verbum Heliae et comedit ipse et illa et domus eius et ex illa die ¹⁶hydria farinae non defecit et lecythus olei non est imminutus iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Heliae ¹⁷factum est autem post verba haec aegrotavit filius mulieris matris familiae et erat languor fortis nimis ita ut non remaneret in eo halitus ¹⁸dixit ergo ad Heliam quid mihi et tibi vir Dei ingressus es ad me ut rememorarentur iniquitates meae et interficeres filium meum ¹⁹et ait

ad eam da mihi filium tuum tulitque eum de sinu illius et portavit in cenaculum ubi ipse manebat et posuit super lectulum suum ²⁰et clamavit ad Dominum et dixit Domine Deus meus etiamne viduam apud quam ego utcumque sustentor adfixisti ut interficeres filium eius ²¹et expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus clamavitque ad Dominum et ait Domine Deus meus revertatur oro anima pueri huius in viscera eius ²²exaudivit Dominus vocem Heliae et reversa est anima pueri intra eum et revixit ²³tulitque Helias puerum et deposuit eum de cenaculo in inferiorem domum et tradidit matri suae et ait illi en vivit filius tuus ²⁴dixitque mulier ad Heliam nunc in isto cognovi quoniam vir Dei es tu et verbum Domini in ore tuo verum est

18post dies multos verbum Domini factum est ad Heliam in anno tertio dicens vade et ostende te Ahab ut dem pluviam super faciem terrae ²ivit ergo Helias ut ostenderet se Ahab erat autem fames vehemens in Samaria ³vocavitque Ahab Abdiam dispensatorem domus suae Abdias autem timebat Dominum valde ⁴nam cum interficeret Hiezabel prophetas Domini tulit ille centum prophetas et abscondit eos quinquagenos in speluncis et pavit eos pane et aqua ⁵dixit ergo Ahab ad Abdiam vade in terram ad universos fontes aquarum et in cunctas valles si forte invenire possimus herbam et salvare equos et mulos et non penitus iumenta intereant ⁶diviseruntque sibi regiones ut circumirent eas Ahab ibat per viam unam et Abdias per viam alteram seorsum ⁷cumque esset Abdias in via Helias occurrit ei qui cum cognovisset eum cecidit super faciem suam et ait num tu es domine mi Helias ⁸cui ille respondit ego vade dic domino tuo adest Helias ⁹et ille quid peccavi inquit quoniam trades me servum tuum in manu Ahab ut interficiat me ¹⁰vivit Dominus Deus tuus non est gens aut regnum quo non miserit dominus meus te requirens et respondentibus cunctis non est hic adiuravit regna singula et gentes eo quod minime reperireris ¹¹et nunc dicis mihi vade et dic domino tuo adest Helias ¹²cumque recessero a te spiritus Domini asportabit te in locum quem ego ignoro ingressus nuntiabo Ahab et non inveniet te et interficiet me servus autem tuus timet Dominum ab infantia sua ¹³numquid non indicatum est tibi domino meo quid fecerim cum interficeret Hiezabel prophetas Domini quod absconderim de prophetis Domini centum viros quinquagenos et quinquagenos in speluncis et paverim eos pane et aqua ¹⁴et nunc tu dicis vade et dic domino tuo adest Helias ut interficiat me ¹⁵dixit Helias vivit Dominus exercituum ante cuius vultum sto quia hodie apparebo ei ¹⁶abiit ergo Abdias in occursum Ahab et indicavit ei venitque Ahab in occursum Heliae ¹⁷et cum vidisset eum ait tune es ille qui conturbas Israhel ¹⁸et ille ait non turbavi Israhel sed tu et domus patris tui qui dereliquistis mandata Domini et secuti estis Baalim ¹⁹verumtamen nunc mitte et congrega ad me universum Israhel in monte Carmeli et

prophetas Baal quadringentos quinquaginta prophetasque lucorum quadringentos qui comedunt de mensa Hiezabel ²⁰misit Ahab ad omnes filios Israhel et congregavit prophetas in monte Carmeli ²¹accedens autem Helias ad omnem populum ait usquequo claudicatis in duas partes si Dominus est Deus sequimini eum si autem Baal sequimini illum et non respondit ei populus verbum ²²et ait rursus Helias ad populum ego remansi propheta Domini solus prophetae autem Baal quadringenti et quinquaginta viri sunt ²³dentur nobis duo boves et illi eligant bovem unum et in frustra caedentes ponant super ligna ignem autem non subponant et ego faciam bovem alterum et inponam super ligna ignemque non subponam ²⁴invocate nomina deorum vestrorum et ego invocabo nomen Domini et deus qui exaudierit per ignem ipse sit Deus respondens omnis populus ait optima propositio ²⁵dixit ergo Helias prophetis Baal eligit vobis bovem unum et facite primi quia vos plures estis et invocate nomina deorum vestrorum ignemque non subponatis ²⁶qui cum tulissent bovem quem dederat eis fecerunt et invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem dicentes Baal exaudi nos et non erat vox nec qui responderet transiliebantque altare quod fecerant ²⁷cumque esset iam meridies includebat eis Helias dicens clamate voce maiore deus enim est et forsitan loquitur aut in diversorio est aut in itinere aut certe dormit ut excitetur ²⁸clamabant ergo voce magna et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec perfunderentur sanguine ²⁹postquam autem transiit meridies et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet nec audiebatur vox neque aliquis respondebat nec adtendebat orantes ³⁰dixit Helias omni populo venite ad me et accedente ad se populo curavit altare Domini quod destructum fuerat ³¹et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob ad quem factus est sermo Domini dicens Israhel erit nomen tuum ³²et aedificavit lapidibus altare in nomine Domini fecitque aquaeductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris ³³et composuit ligna divisitque per membra bovem et posuit super ligna ³⁴et ait implete quattuor hydrias aqua et fundite super holocaustum et super ligna rursumque dixit etiam secundo hoc facite qui cum fecissent et secundo ait etiam tertio id ipsum facite feceruntque et tertio ³⁵et currebant aquae circa altare et fossa aquaeductus repleta est ³⁶cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum accedens Helias propheta ait Domine Deus Abraham Isaac et Israhel hodie ostende quia tu es Deus Israhel et ego servus tuus et iuxta praeceptum tuum feci omnia verba haec ³⁷exaudi me Domine exaudi me ut discat populus iste quia tu es Dominus Deus et tu convertisti cor eorum iterum ³⁸cecidit autem ignis Domini et voravit holocaustum et ligna et lapides pulverem quoque et aquam quae erat in aquaeductu lambens ³⁹quod cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam et ait Dominus ipse est Deus Dominus ipse est Deus ⁴⁰dixitque Helias ad eos apprehendite prophetas Baal et ne unus quidem fugiat ex eis

quos cum comprehendissent duxit eos Helias ad torrentem Cison et interfecit eos ibi ⁴¹et ait Helias ad Ahab ascende comede et bibe quia sonus multae pluviae est ⁴²ascendit Ahab ut comederet et biberet Helias autem ascendit in vertice Carmeli et pronus in terram posuit faciem inter genua sua ⁴³et dixit ad puerum suum ascende et prospice contra mare qui cum ascendisset et contemplatus esset ait non est quicquam et rursus ait illi revertere septem vicibus ⁴⁴in septima autem vice ecce nubacula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari qui ait ascende et dic Ahab iunge et descende ne occupet te pluvia ⁴⁵cumque se vertent huc atque illuc ecce caeli contenebrati sunt et nubes et ventus et facta est pluvia grandis ascendens itaque Ahab abiit in Hiezrahel ⁴⁶et manus Domini facta est super Heliam accinctisque lumbis currebat ante Ahab donec veniret in Hiezrahel

19nuntiavit autem Ahab Hiezabel omnia quae fecerat Helias et quomodo occidisset universos prophetas gladio ²misitque Hiezabel nuntium ad Heliam dicens haec mihi faciant dii et haec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis ³timuit ergo Helias et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas venitque in Bersabee Iuda et dimisit ibi puerum suum ⁴et perrexit in desertum via unius diei cumque venisset et sederet subter unam iuniperum petivit animae suae ut moreretur et ait sufficit mihi Domine tolle animam meam neque enim melior sum quam patres mei ⁵proiecitque se et obdormivit in umbra iuniperi et ecce angelus tetigit eum et dixit illi surge comede ⁶respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aquae comedit ergo et bibit et rursus obdormivit ⁷reversusque est angelus Domini secundo et tetigit eum dixitque illi surge comede grandis enim tibi restat via ⁸qui cum surrexisset comedit et bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem Dei Horeb ⁹cumque venisset illuc mansit in spelunca et ecce sermo Domini ad eum dixitque illi quid hic agis Helia ¹⁰at ille respondit zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum quia dereliquerunt pactum Domini filii Israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam ¹¹et ait ei egredere et sta in monte coram Domino et ecce Dominus transit et spiritus grandis et fortis subvertens montes et conterens petras ante Dominum non in spiritu Dominus et post spiritum commotio non in commotione Dominus ¹²et post commotionem ignis non in igne Dominus et post ignem sibilus aerae tenuis ¹³quod cum audisset Helias operuit vultum suum pallio et egressus stetit in ostio speluncae et ecce vox ad eum dicens quid agis hic Helia ¹⁴et ille respondit zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum quia dereliquerunt pactum tuum filii Israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam ¹⁵et

ait Dominus ad eum vade et revertere in viam tuam per desertum in Damascum cumque perveneris ungues Azahel regem super Syriam ¹⁶et Hieu filium Namsi ungues regem super Israhel Heliseum autem filium Saphat qui est de Abelmaula ungues prophetam pro te ¹⁷et erit quicumque fugerit gladium Azahel occidet eum Hieu et qui fugerit gladium Hieu interficiet eum Heliseus ¹⁸et derelinquam mihi in Israhel septem milia universorum genua quae non sunt incurvata Baal et omne os quod non adoravit eum osculans manum ¹⁹profectus ergo inde repperit Heliseum filium Saphat arantem duodecim iugis boum et ipse in duodecim arantibus unus erat cumque venisset Helias ad eum misit pallium suum super illum ²⁰qui statim relictis bubus currit post Heliam et ait osculer oro te patrem meum et matrem meam et sic sequar te dixitque ei vade et revertere quod enim meum erat feci tibi ²¹reversus autem ab eo tulit par boum et mactavit illud et in aratro boum coxit carnes et dedit populo et comederunt consurgensque abiit et secutus est Heliam et ministrabat ei

20porro Benadad rex Syriae congregavit omnem exercitum suum et triginta et duos reges secum et equos et currus et ascendens pugnabat contra Samariam et obsidebat eam ²mittensque nuntios ad Ahab regem Israhel in civitatem ³ait haec dicit Benadad argentum tuum et aurum tuum meum est et uxores tuae et filii tui optimi mei sunt ⁴responditque rex Israhel iuxta verbum tuum domine mi rex tuus sum ego et omnia mea ⁵revertentesque nuntii dixerunt haec dicit Benadad qui misit nos ad te argentum tuum et aurum tuum et uxores tuas et filios tuos dabis mihi ⁶cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te et scrutabuntur domum tuam et domum servorum tuorum et omne quod eis placuerit ponent in manibus suis et auferent ⁷vocavit autem rex Israhel omnes seniores terrae et ait animadvertite et videte quoniam insidietur nobis misit enim ad me pro uxoribus meis et filiis et pro argento et auro et non abnuī ⁸dixeruntque omnes maiores natu et universus populus ad eum non audias neque adquiescas illi ⁹respondit itaque nuntiis Benadad dicite domino meo regi omnia propter quae misisti ad me servum tuum initio faciam hanc autem rem facere non possum ¹⁰reversique nuntii rettulerunt ei qui remisit et ait haec faciant mihi dii et haec addant si suffecerit pulvis Samariae pugillis omnis populi qui sequitur me ¹¹et respondens rex Israhel ait dicite ei ne gloriatur accinctus aequae ut discinctus ¹²factum est autem cum audisset verbum istud bibebat ipse et reges in umbraculis et ait servis suis circumdate civitatem et circumdederunt eam ¹³et ecce propheta unus accedens ad Ahab regem Israhel ait haec dicit Dominus certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam ecce ego tradam eam in manu tua hodie ut scias quia ego sum Dominus ¹⁴et ait Ahab per quem dixitque ei haec dicit Dominus per pedisequos principum provinciarum et ait quis incipiet proeliari et ille dixit tu ¹⁵recensuit ergo pueros principum provin-

ciarum et reperit numerum ducentorum triginta duum et post eos recensuit populum omnes filios Israhel septem milia ¹⁶et egressi sunt meridie Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo et reges triginta duo cum eo qui ad auxilium eius venerant ¹⁷egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte misit itaque Benadad qui nuntiaverunt ei dicentes viri egressi sunt de Samaria ¹⁸at ille sive ait pro pace veniunt adprehendite eos vivos sive ut proelientur vivos eos capite ¹⁹egressi sunt ergo pueri principum provinciarum ac reliquus exercitus sequebatur ²⁰et percussit unusquisque virum qui contra se venerat fugeruntque Syri et persecutus est eos Israhel fugit quoque Benadad rex Syriae in equo cum equitibus ²¹necnon et egressus rex Israhel percussit equos et currus et percussit Syriam plaga magna ²²accedens autem propheta ad regem Israhel dixit ei vade et confortare et scito et vide quid facias sequenti enim anno rex Syriae ascendet contra te ²³servi vero regis Syriae dixerunt ei dii montium sunt dii eorum ideo superaverunt nos sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus et obtinebimus eos ²⁴tu ergo verbum hoc fac amove reges singulos ab exercitu suo et pone principes pro eis ²⁵et instaure numerum militum qui ceciderunt de tuis et equos secundum equos pristinos et currus secundum currus quos ante habuisti et pugnabimus contra eos in campestribus et videbis quod obtinebimus eos credidit consilio eorum et fecit ita ²⁶igitur postquam annus transierat recensuit Benadad Syros et ascendit in Afec ut pugnaret contra Israhel ²⁷porro filii Israhel recensiti sunt et acceptis cibariis profecti ex adverso castraque metati contra eos quasi duo parvi greges caprarum Syri autem repleverunt terram ²⁸et accedens unus vir Dei dixit ad regem Israhel haec dicit Dominus quia dixerunt Syri deus montium est Dominus et non est deus vallium dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu tua et scietis quia ego Dominus ²⁹dirigebant septem diebus ex adverso hii atque illi acies septima autem die commissum est bellum percusseruntque filii Israhel de Syris centum milia peditum in die una ³⁰fugerunt autem qui remanserant in Afec in civitatem et cecidit murus super viginti septem milia hominum qui remanserant porro Benadad fugiens ingressus est civitatem in cubiculum quod erat intra cubiculum ³¹dixeruntque ei servi sui ecce audivimus quod reges domus Israhel clementes sint ponamus itaque saccos in lumbis nostris et funiculos in capitibus nostris et egrediamur ad regem Israhel forsitan salvabit animas nostras ³²accinxerunt saccis lumbos suos et posuerunt funes in capitibus veneruntque ad regem Israhel et dixerunt servus tuus Benadad dicit vivat oro te anima mea et ille ait si adhuc vivit frater meus est ³³quod acceperunt viri pro omine et festinantes rapuerunt verbum ex ore eius atque dixerunt frater tuus Benadad et dixit eis ite et adducite eum egressus est ergo ad eum Benadad et levavit eum in currum suum ³⁴qui dixit ei civitates quas tulit pater meus a patre tuo reddam et plateas fac tibi in Damasco sicut fecit pater meus in Samaria et ego foederatus recedam a

te pepigit ergo foedus et dimisit eum ³⁵tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone Domini percute me at ille noluit percutere ³⁶cui ait quia noluisti audire vocem Domini ecce recedes a me et percutiet te leo cumque paululum recessisset ab eo invenit eum leo atque percussit ³⁷sed et alterum conveniens virum dixit ad eum percute me qui percussit eum et vulneravit ³⁸abiit ergo propheta et occurrit regi in via et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos ³⁹cumque rex transiret clamavit ad regem et ait servus tuus egressus est ad proeliandum comminus cumque fugisset vir unus adduxit eum quidam ad me et ait custodi virum istum qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima eius aut talentum argenti adpendes ⁴⁰dum autem ego turbatus huc illucque me verterem subito non comparuit et ait rex Israhel ad eum hoc est iudicium tuum quod ipse decrevisti ⁴¹at ille statim absternit pulverem de facie sua et cognovit eum rex Israhel quod esset de prophetis ⁴²qui ait ad eum haec dicit Dominus quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius et populus tuus pro populo eius ⁴³reversus est igitur rex Israhel in domum suam audire contemnens et furibundus venit Samariam

21post verba autem haec vinea erat Naboth Hiezrahelita qui erat in Hiezrahel iuxta palatium Ahab regis Samariae ²locutus est ergo Ahab ad Naboth dicens da mihi vineam tuam ut faciam mihi hortum holerum quia vicina est et prope domum meam daboque tibi pro ea vineam meliorem aut si tibi commodius putas argenti pretium quanto digna est ³cui respondit Naboth propitius mihi sit Dominus ne dem hereditatem patrum meorum tibi ⁴venit ergo Ahab in domum suam indignans et frendens super verbo quod locutus fuerat ad eum Naboth Hiezrahelites dicens non do tibi hereditatem patrum meorum et proiciens se in lectulum suum avertit faciem ad parietem et non comedit panem ⁵ingressa est autem ad eum Hiezabel uxor sua dixitque ei quid est hoc unde anima tua contristata est et quare non comedis panem ⁶qui respondit ei locutus sum Naboth Hiezrahelita et dixi ei da mihi vineam tuam accepta pecunia aut si tibi placet dabo tibi vineam pro ea et ille ait non do tibi vineam meam ⁷dixit ergo ad eum Hiezabel uxor eius grandis auctoritatis es et bene regis regnum Israhel surge et comede panem et aequo esto animo ego dabo tibi vineam Naboth Hiezrahelita ⁸scripsit itaque litteras ex nomine Ahab et signavit eas anulo eius et misit ad maiores natu et ad optimates qui erant in civitate eius et habitabant cum Naboth ⁹litterarum autem erat ista sententia praedicate ieiunium et sedere facite Naboth inter primos populi ¹⁰et submittite duos viros filios Belial contra eum et falsum testimonium dicant benedixit Deum et regem et educite eum et lapidate sicque moriatur ¹¹fecerunt ergo cives eius maiores natu et optimates qui habitabant cum eo in urbe sicut praeceperat eis Hiezabel et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos ¹²praedicaverunt ieiunium et

sedere fecerunt Naboth inter primos populi ¹³et adductis duobus viris filiis diaboli fecerunt eos sedere contra eum at illi scilicet ut viri diabolici dixerunt contra eum testimonium coram multitudine benedixit Naboth Deo et regi quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem et lapidibus interfecerunt ¹⁴miseruntque ad Hiezabel dicentes lapidatus est Naboth et mortuus est ¹⁵factum est autem cum audisset Hiezabel lapidatum Naboth et mortuum locuta est ad Ahab surge posside vineam Naboth Hiezrahelitae qui noluit tibi adquiescere et dare eam accepta pecunia non enim vivit Naboth sed mortuus est ¹⁶quod cum audisset Ahab mortuum videlicet Naboth surrexit et descendebat in vineam Naboth Hiezrahelitae ut possideret eam ¹⁷factus est igitur sermo Domini ad Heliam Thesbitem dicens ¹⁸surge et descende in occursum Ahab regis Israhel qui est in Samaria ecce ad vineam Naboth descendit ut possideat eam ¹⁹et loqueris ad eum dicens haec dicit Dominus occidisti insuper et possedisti et post haec addes haec dicit Dominus in loco hoc in quo lixerunt canes sanguinem Naboth lambent tuum quoque sanguinem ²⁰et ait Ahab ad Heliam num invenisti me inimice mee qui dixit inveni eo quod venundatus sis ut faceres malum in conspectu Domini ²¹ecce ego inducam super te malum et demetam posteriora tua et interficiam de Ahab mingentem ad parietem et clausum et ultimum in Israhel ²²et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filii Nabath et sicut domum Baasa filii Ahia quia egisti ut me ad iracundiam provocares et peccare fecisti Israhel ²³sed et de Hiezabel locutus est Dominus dicens canes comedent Hiezabel in agro Hiezrahel ²⁴si mortuus fuerit Ahab in civitate comedent eum canes si autem mortuus fuerit in agro comedent eum volucres caeli ²⁵igitur non fuit alter talis ut Ahab qui venundatus est ut faceret malum in conspectu Domini concitavit enim eum Hiezabel uxor sua ²⁶et abominabilis effectus est in tantum ut sequeretur idola quae fecerant Amorrei quos consumpsit Dominus a facie filiorum Israhel ²⁷itaque cum audisset Ahab sermones istos scidit vestem suam et operuit cilicio carnem suam ieunavitque et dormivit in sacco et ambulabat dimisso capite ²⁸factus est autem sermo Domini ad Heliam Thesbitem dicens ²⁹nonne vidisti humiliatum Ahab coram me quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius sed in diebus filii sui inferam malum domui eius

22transierunt igitur tres anni absque bello inter Syriam et Israhel ²in anno autem tertio descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israhel ³dixitque rex Israhel ad servos suos ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad et neglegimus tollere eam de manu regis Syriae ⁴et ait ad Iosaphat veniesne mecum ad proeliandum in Ramoth Galaad ⁵dixitque Iosaphat ad regem Israhel sicut ego sum ita et tu populus meus et populus tuus unum sunt et equites mei et equites tui dixitque Iosaphat ad regem Israhel quaere oro te hodie sermonem Domini ⁶congregavit ergo rex Israhel prophe-

tas quadringentos circiter viros et ait ad eos ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum an quiescere qui responderunt ascende et dabit Dominus in manu regis ⁷dixit autem Iosaphat non est hic propheta Domini quispiam ut interrogemus per eum ⁸et ait rex Israhel ad Iosaphat remansit vir unus per quem possimus interrogare Dominum sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum Micheas filius Hiemla cui Iosaphat ait ne loquaris ita rex ⁹vocavit ergo rex Israhel eunuchum quendam et dixit ei festina adducere Micheam filium Hiemla ¹⁰rex autem Israhel et Iosaphat rex Iuda sedebat unusquisque in solio suo vestiti cultu regio in area iuxta ostium portae Samariae et universi prophetae prophetabant in conspectu eorum ¹¹fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea et ait haec dicit Dominus his ventilabis Syriam donec deleas eam ¹²omnesque prophetae similiter prophetabant dicentes ascende in Ramoth Galaad et vade prospere et tradet Dominus in manu regis ¹³nuntius vero qui ierat ut vocaret Micheam locutus est ad eum dicens ecce sermones prophetarum ore uno bona regi praedicant sit ergo et sermo tuus similis eorum et loquere bona ¹⁴cui Micheas ait vivit Dominus quia quodcumque dixerit mihi Dominus hoc loquar ¹⁵venit itaque ad regem et ait illi rex Michea ire debemus in Ramoth Galaad ad proeliandum an cessare cui ille respondit ascende et vade prospere et tradet Dominus in manu regis ¹⁶dixit autem rex ad eum iterum atque iterum adiuro te ut non loquaris mihi nisi quod verum est in nomine Domini ¹⁷et ille ait vidi cunctum Israhel dispersum in montibus quasi oves non habentes pastorem et ait Dominus non habent dominum isti revertatur unusquisque in domum suam in pace ¹⁸dixit ergo rex Israhel ad Iosaphat numquid non dixi tibi quia non prophetat mihi bonum sed semper malum ¹⁹ille vero addens ait propterea audi sermonem Domini vidi Dominum sedentem super solium suum et omnem exercitum caeli adsistentem ei a dextris et a sinistris ²⁰et ait Dominus quis decipiet Ahab regem Israhel ut ascendat et cadat in Ramoth Galaad et dixit unus verba huiusmodi et alius aliter ²¹egressus est autem spiritus et stetit coram Domino et ait ego decipiam illum cui locutus est Dominus in quo ²²et ille ait egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius et dixit Dominus decipies et praevaleris egredere et fac ita ²³nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt et Dominus locutus est contra te malum ²⁴accessit autem Sedecias filius Chanaan et percussit Micheam in maxillam et dixit mene ergo dimisit spiritus Domini et locutus est tibi ²⁵et ait Micheas visurus es in die illa quando ingredieris cubiculum intra cubiculum ut abscondaris ²⁶et ait rex Israhel tollite Micheam et maneat apud Amon principem civitatis et apud Ioas filium Ammelech ²⁷et dicite eis haec dicit rex mittite virum istum in carcerem et sustentate eum pane tribulationis et aqua angustiae donec revertar in pace ²⁸dixitque Micheas si reversus fueris in pace non est locutus Dominus in me et ait

audite populi omnes ²⁹ascendit itaque rex Israhel et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad ³⁰dixitque rex Israhel ad Iosaphat sume arma et ingredere proelium et induere vestibus tuis porro rex Israhel mutavit habitum et ingressus est bellum ³¹rex autem Syriae praeceperat principibus curruum triginta duobus dicens non pugnabitis contra minorem et maiorem quempiam nisi contra regem Israhel solum ³²cum ergo vidissent principes curruum Iosaphat suspicati sunt quod ipse esset rex Israhel et impetu facto pugnabant contra eum et exclamavit Iosaphat ³³intellexeruntque principes curruum quod non esset rex Israhel et cessaverunt ab eo ³⁴unus autem quidam tetendit arcum in incertum sagittam dirigens et casu percussit regem Israhel inter pulmonem et stomachum at ille dixit aurigae suo verte manum tuam et eice me de exercitu quia graviter vulneratus sum ³⁵commisum est ergo proelium in die illa et rex Israhel stabat in curru suo contra Syros et mortuus est vesperi fluebat autem sanguis plagae in sinum currus ³⁶et praeco personuit in universo exercitu antequam sol occumberet dicens unusquisque revertatur in civitatem et in terram suam ³⁷mortuus est autem rex et perlatus est Samariam sepelieruntque regem in Samaria ³⁸et laverunt currum in piscina Samariae et linxerunt canes sanguinem eius et habenas laverunt iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ³⁹reliqua vero sermonum Ahab et universa quae fecit et domus eburneae quam aedificavit cunctarumque urbium quas extruxit nonne scripta sunt haec in libro verborum dierum regum Israhel ⁴⁰dormivit ergo Ahab cum patribus suis et regnavit Ohozias filius eius pro eo ⁴¹Iosaphat filius Asa regnare coeperat super Iudam anno quarto Ahab regis Israhel ⁴²triginta quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et quinque annos regnavit in Hierusalem nomen matris eius Azuba filia Salai ⁴³et ambulavit in omni via Asa patris sui et non declinavit ex ea fecitque quod rectum est in conspectu Domini ⁴⁴verumtamen excelsa non abstulit adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis ⁴⁵pacemque habuit Iosaphat cum rege Israhel ⁴⁶reliqua autem verborum Iosaphat et opera eius quae gessit et proelia nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ⁴⁷sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus Asa patris eius abstulit de terra ⁴⁸nec erat tunc rex constitutus in Edom ⁴⁹rex vero Iosaphat fecerat classes in mari quae navigarent in Ophir propter aurum et ire non potuerunt quia confractae sunt in Asiongaber ⁵⁰tunc ait Ohozias filius Ahab ad Iosaphat vadant servi mei cum servis tuis in navibus et noluit Iosaphat ⁵¹dormivitque cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David patris sui regnavitque Ioram filius eius pro eo ⁵²Ohozias autem filius Ahab regnare coeperat super Israhel in Samaria anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda regnavitque super Israhel duobus annis ⁵³et fecit malum in conspectu Domini et ambulavit in via patris sui et matris suae et in via Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ⁵⁴servivit quoque Baal et adoravit eum et in-

ritavit Dominum Deum Israhel iuxta omnia quae fecerat pater eius

II Regum

1praevericatus est autem Moab in Israhel postquam mortuus est Ahab ²ceciditque Ohozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in Samaria et aegrotavit misitque nuntios dicens ad eos ite consulite Beelzebub deum Accaron utrum vivere queam de infirmitate mea hac ³angelus autem Domini locutus est ad Heliam Thesbitem surge ascende in occursum nuntiorum regis Samariae et dices ad eos numquid non est Deus in Israhel ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron ⁴quam ob rem haec dicit Dominus de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris et abiit Helias ⁵reversique sunt nuntii ad Ohoziam qui dixit eis quare reversi estis ⁶at illi responderunt ei vir occurrit nobis et dixit ad nos ite revertimini ad regem qui misit vos et dicetis ei haec dicit Dominus numquid quia non erat Deus in Israhel mittis ut consulatur Beelzebub deus Accaron idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris ⁷qui dixit eis cuius figurae et habitu est vir qui occurrit vobis et locutus est verba haec ⁸at illi dixerunt vir pilosus et zona pellicia accinctis renibus qui ait Helias Thesbites est ⁹misitque ad eum quinquagenarium principem et quinquaginta qui erant sub eo qui ascendit ad eum sedentique in vertice montis ait homo Dei rex praecepit ut descendas ¹⁰respondensque Helias dixit quinquagenario si homo Dei sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit itaque ignis e caelo et devoravit eum et quinquaginta qui erant cum eo ¹¹rursum misit ad eum principem quinquagenarium alterum et quinquaginta cum eo qui locutus est illi homo Dei haec dicit rex festina descende ¹²respondens Helias ait si homo Dei ego sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit ergo ignis Dei e caelo et devoravit illum et quinquaginta eius ¹³iterum misit principem quinquagenarium tertium et quinquaginta qui erant cum eo qui cum venisset curvavit genua contra Heliam et precatus est eum et ait homo Dei noli despiciere animam meam et animam servorum tuorum qui mecum sunt ¹⁴ecce descendit ignis de caelo et devoravit duos principes quinquagenarios primos et quinquagenos qui cum eis erant sed nunc obsecro ut miserearis animae meae ¹⁵locutus est autem angelus Domini ad Heliam dicens descende cum eo ne timeas surrexit igitur et descendit cum eo ad regem ¹⁶et locutus est ei haec dicit Dominus quia misisti nun-

tios ad consulendum Beelzebub deum Accaron quasi non esset Deus in Israhel a quo possis interrogare sermonem ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris ¹⁷mortuus est ergo iuxta sermonem Domini quem locutus est Helias et regnavit Ioram frater eius pro eo anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iudae non enim habebat filium ¹⁸reliqua autem verborum Ohoziae quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel

2factum est autem cum levare vellet Dominus Heliam per turbinem in caelum ibant Helias et Heliseus de Galgalis ²dixitque Helias ad Heliseum sede hic quia Dominus misit me usque Bethel cui ait Heliseus vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque descendissent Bethel ³egressi sunt filii prophetarum qui erant Bethel ad Heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie Dominus tollat dominum tuum a te qui respondit et ego novi silete ⁴dixit autem Helias ad Heliseum sede hic quia Dominus misit me in Hiericho et ille ait vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque venissent Hierichum ⁵accesserunt filii prophetarum qui erant in Hiericho ad Heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te et ait et ego novi silete ⁶dixit autem ei Helias sede hic quia Dominus misit me ad Iordanem qui ait vivit Dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te ierunt igitur ambo pariter ⁷et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt qui et steterunt e contra longe illi autem ambo stabant super Iordanem ⁸tulitque Helias pallium suum et involvit illud et percussit aquas quae divisae sunt in utramque partem et transierunt ambo per siccum ⁹cumque transissent Helias dixit ad Heliseum postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te dixitque Heliseus obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me ¹⁰qui respondit rem difficilem postulasti si autem non videris me quando tollor a te erit quod petisti si autem non videris non erit ¹¹cumque pergerent et incedentes sermocinarentur ecce currus igneus et equi ignei diviserunt utrumque et ascendit Helias per turbinem in caelum ¹²Heliseus autem videbat et clamabat pater mi pater mi currus Israhel et auriga eius et non vidit eum amplius adprehenditque vestimenta sua et scidit illa in duas partes ¹³et levavit pallium Heliae quod ceciderat ei rever-

susque stetit super ripam Iordanis ¹⁴et pallio Heliae quod ceciderat ei percussit aquas et dixit ubi est Deus Heliae etiam nunc percussitque aquas et divisae sunt huc atque illuc et transiit Heliseus ¹⁵videntes autem filii prophetarum qui erant in Hiericho de contra dixerunt requievit spiritus Heliae super Heliseum et venientes in occursum eius adoraverunt eum proni in terram ¹⁶dixeruntque illi ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes qui possint ire et quaerere dominum tuum ne forte tulerit eum spiritus Domini et proiecerit in uno montium aut in una vallium qui ait nolite mittere ¹⁷coegeruntque eum donec adquiesceret et diceret mittite et miserunt quinquaginta viros qui cum quaesissent tribus diebus non invenerunt ¹⁸et reversi sunt ad eum at ille habitabat in Hiericho dixitque eis numquid non dixi vobis nolite ire ¹⁹dixerunt quoque viri civitatis ad Heliseum ecce habitatio civitatis huius optima est sicut tu ipse domine perspicias sed aquae pessimae sunt et terra sterilis ²⁰at ille ait adferte mihi vas novum et mittite in illud sal qui cum addulissent ²¹egressus ad fontem aquarum misit in eum sal et ait haec dicit Dominus sanavi aquas has et non erit ultra in eis mors neque sterilitas ²²sanatae sunt ergo aquae usque ad diem hanc iuxta verbum Helisei quod locutus est ²³ascendit autem inde Bethel cumque ascenderet per viam pueri parvi egressi sunt de civitate et includebant ei dicentes ascende calve ascende calve ²⁴qui cum se respexisset vidit eos et maledixit eis in nomine Domini egressique sunt duo ursi de saltu et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros ²⁵abiit autem inde in montem Carmeli et inde reversus est Samariam

3Ioram vero filius Ahab regnavit super Israhel in Samaria anno octavodecimo Iosaphat regis Iudae regnavitque duodecim annis ²et fecit malum coram Domino sed non sicut pater suus et mater tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius ³verumtamen in peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel adhesit nec recessit ab eis ⁴porro Mesa rex Moab nutriebat pecora multa et solvebat regi Israhel centum milia agnorum et centum milia arietum cum velleribus suis ⁵cumque mortuus fuisset Ahab praevaricatus est foedus quod habebat cum rege Israhel ⁶egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria et recensuit universum Israhel ⁷misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens rex Moab recessit a me veni mecum contra Moab ad proelium qui respondit ascendam qui meus est tuus est populus meus populus tuus equi mei equi tui ⁸dixitque per quam viam ascendemus at ille respondit per desertum Idumeae ⁹perrexerunt igitur rex Israhel et rex Iuda et rex Edom et circumierunt per viam septem dierum nec erat aqua exercitui et iumentis quae sequebantur eos ¹⁰dixitque rex Israhel eheu eheu eheu congregavit nos Dominus tres reges ut traderet in manu Moab ¹¹et ait Iosaphat estne hic propheta Domini ut deprecemur Dominum per eum et respondit unus de servis regis Israhel est hic Heliseus filius Saphat qui fundebat aquam super manus Heliae ¹²et ait Iosaphat est

apud eum sermo Domini descenditque ad eum rex Israhel et Iosaphat et rex Edom ¹³dixit autem Heliseus ad regem Israhel quid mihi et tibi est vade ad prophetas patris tui et matris tuae et ait illi rex Israhel quare congregavit Dominus tres reges hos ut traderet eos in manu Moab ¹⁴dixit autem Heliseus vivit Dominus exercituum in cuius conspectu sto quod si non vultum Iosaphat regis Iudae erubescerem ne adtendissem quidem te nec respexissem ¹⁵nunc autem adducite mihi psalten cumque caneret psaltes facta est super eum manus Domini et ait ¹⁶haec dicit Dominus facite alveum torrentis huius fossas et fossas ¹⁷haec enim dicit Dominus non videbitis ventum neque pluviam et alveus iste replebitur aquis et bibetis vos et familiae vestrae et iumenta vestra ¹⁸parumque hoc est in conspectu Domini insuper tradet etiam Moab in manu vestra ¹⁹et percutietis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam et universum lignum fructiferum succidetis cunctosque fontes aquarum obturabitis et omnem agrum egregium operietis lapidibus ²⁰factum est igitur mane quando sacrificium offerri solet et ecce aquae veniebant per viam Edom et repleta est terra aquis ²¹universi autem Moabitae audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper et steterunt in terminis ²²primoque mane surgentes et orto iam sole ex adverso aquarum viderunt Moabitae contra aquas rubras quasi sanguinem ²³dixeruntque sanguis est gladii pugnaverunt reges contra se et caesi sunt mutuo nunc perge ad praedam Moab ²⁴perrexeruntque in castra Israhel porro consurgens Israhel percussit Moab at illi fugerunt coram eis venerunt igitur qui vicerant et percusserunt Moab ²⁵et civitates destruxerunt et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt et universos fontes aquarum obturaverunt et omnia ligna fructifera succiderunt ita ut muri tantum fictiles remanerent et circumdata est civitas a fundibulariis et magna ex parte percussa ²⁶quod cum vidisset rex Moab praevaluisse scilicet hostes tulit secum septingentos viros educentes gladium ut inrumperet ad regem Edom et non potuerunt ²⁷arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit holocaustum super murum et facta est indignatio magna in Israhel statimque recesserunt ab eo et reversi sunt in terram suam

4mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Heliseum dicens servus tuus vir meus mortuus est et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi ²cui dixit Heliseus quid vis ut faciam tibi dic mihi quid habes in domo tua at illa respondit non habeo ancilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo unguear ³cui ait vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca ⁴et ingredere et claude ostium cum intrinsecus fueris tu et filii tui et mitte inde in omnia vasa haec et cum plena fuerint tolles ⁵ivit itaque mulier et clusit ostium super se et super filios suos illi offerebant vasa et illa infundebat

⁶cumque plena fuissent vasa dixit ad filium suum adfer mihi adhuc vas et ille respondit non habeo stetitque oleum ⁷venit autem illa et indicavit homini Dei et ille vade inquit vende oleum et redde creditori tuo tu autem et filii tui vivite de reliquo ⁸facta est autem quaedam dies et transiebat Heliseus per Sunam erat autem ibi mulier magna quae tenuit eum ut comederet panem cumque frequenter inde transiret devertebat ad eam ut comederet panem ⁹quae dixit ad virum suum animadverto quod vir Dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter ¹⁰faciamus ergo cenaculum parvum et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum ut cum venerit ad nos maneat ibi ¹¹facta est igitur dies quaedam et veniens devertit in cenaculum et requievit ibi ¹²dixitque ad Giezi puerum suum voca Sunamitin istam qui cum vocasset eam et illa stetisset coram eo ¹³dixit ad puerum loquere ad eam ecce serule in omnibus ministrasti nobis quid vis ut faciam tibi numquid habes negotium et vis ut loquar regi sive principi militiae quae respondit in medio populi mei habito ¹⁴et ait quid ergo vult ut faciam ei dixitque Giezi ne quaeras filium enim non habet et vir eius senex est ¹⁵praecepit itaque ut vocaret eam quae cum vocata fuisset et stetisset ad ostium ¹⁶dixit ad eam in tempore isto et in hac eadem hora si vita comes fuerit habebis in utero filium at illa respondit noli quaeeso domine mi vir Dei noli mentiri ancillae tuae ¹⁷et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem quam dixerat Heliseus ¹⁸crevit autem puer et cum esset quaedam dies et egressus isset ad patrem suum ad messorum ¹⁹ait patri suo caput meum caput meum at ille dixit puero tolle et duc eum ad matrem suam ²⁰qui cum tulisset et adduxisset eum ad matrem suam posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem et mortuus est ²¹ascendit autem et collocavit eum super lectulum hominis Dei et clusit ostium et egressa ²²vocavit virum suum et ait mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam ut excurram usque ad hominem Dei et revertar ²³qui ait illi quam ob causam vadis ad eum hodie non sunt kalendae neque sabbatum quae respondit vale ²⁴stravitque asinam et praecepit puero mina et propera ne mihi moram facias in eundo et hoc age quod praecipio tibi ²⁵profecta est igitur et venit ad virum Dei in montem Carmeli cumque vidisset eam vir Dei de contra ait ad Giezi puerum suum ecce Sunamitis illa ²⁶vade ergo in occursum eius et dic ei rectene agitur circa te et circa virum tuum et circa filium tuum quae respondit recte ²⁷cumque venisset ad virum Dei in monte adprehendit pedes eius et accessit Giezi ut amoveret eam et ait homo Dei dimitte illam anima enim eius in amaritudine est et Dominus celavit me et non indicavit mihi ²⁸quae dixit illi numquid petivi filium a domino meo numquid non dixi tibi ne inludas me ²⁹et ille ait ad Giezi accinge lumbos tuos et tolle baculum meum in manu tua et vade si occurrerit tibi homo non salutes eum et si salutaverit te quispiam non respondeas illi et pones baculum meum super faciem pueri ³⁰porro mater pueri ait vivit Dominus et vivit ani-

ma tua non dimittam te surrexit ergo et secutus est eam ³¹Giezi autem praecesserat eos et posuerat baculum super faciem pueri et non erat vox neque sensus reversusque est in occursum eius et nuntiavit ei dicens non surrexit puer ³²ingressus est ergo Heliseus domum et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius ³³ingressusque clusit ostium super se et puerum et oravit ad Dominum ³⁴et ascendit et incubuit super puerum posuitque os suum super os eius et oculos suos super oculos eius et manus suas super manus eius et incurvavit se super eum et calefacta est caro pueri ³⁵at ille reversus deambulavit in domo semel huc et illuc et ascendit et incubuit super eum et oscitavit puer septies aperuitque oculos ³⁶et ille vocavit Giezi et dixit ei voca Sunamitin hanc quae vocata ingressa est ad eum qui ait tolle filium tuum ³⁷venit illa et corruit ad pedes eius et adoravit super terram tulitque filium suum et egressa est ³⁸et Heliseus reversus est in Galgala erat autem fames in terra et filii prophetarum habitabant coram eo dixitque uni de pueris suis pone ollam grandem et coque pulmentum filiis prophetarum ³⁹et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes invenitque quasi vitem silvestrem et collegit ex ea colocyntidas agri et implevit pallium suum et reversus concidit in ollam pulmenti nesciebat enim quid esset ⁴⁰infuderunt ergo socii ut comederent cumque gustassent de coctione exclamaverunt dicentes mors in olla vir Dei et non potuerunt comedere ⁴¹at ille adferte inquit farinam et misit in ollam et ait infunde turbae et comedat et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla ⁴²vir autem quidam venit de Balsalisa deferens viro Dei panes primitiarum et viginti panes hordiacios et frumentum novum in pera sua at ille dixit da populo ut comedat ⁴³responditque ei minister eius quantum est hoc ut adponam coram centum viris rursus ille da ait populo ut comedat haec enim dicit Dominus comedent et supererit ⁴⁴posuit itaque coram eis qui comederunt et superfuit iuxta verbum Domini

5Naaman princeps militiae regis Syriae erat vir magnus apud dominum suum et honoratus per illum enim dedit Dominus salutem Syriae erat autem vir fortis et dives sed leprosus ²porro de Syria egressi fuerant latrunculi et captivam duxerant de terra Israhel puellam parvulam quae erat in obsequio uxoris Naaman ³quae ait ad dominam suam utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria profecto curasset eum a lepra quam habet ⁴ingressus est itaque Naaman ad dominum suum et nuntiavit ei dicens sic et sic locuta est puella de terra Israhel ⁵dixitque ei rex Syriae vade et mittam litteras ad regem Israhel qui cum profectus esset et tulisset secum decem talenta argenti et sex milia aureos et decem mutatoria vestimentorum ⁶detulit litteras ad regem Israhel in haec verba cum acceperis epistulam hanc scito quod miserim ad te Naaman servum meum ut cures eum a lepra sua ⁷cumque legisset rex Israhel litteras scidit vestimenta sua et ait numquid Deus sum ut occidere possim et vivificare quia iste misit

ad me ut curem hominem a lepra sua animadvertite et videte quod occasiones quaerat adversum me ⁸quod cum audisset Heliseus vir Dei scidisse videlicet regem Israhel vestimenta sua misit ad eum dicens quare scidisti vestimenta tua veniat ad me et sciat esse prophetam in Israhel ⁹venit ergo Naaman cum equis et curribus et stetit ad ostium domus Helisei ¹⁰misitque ad eum Heliseus nuntium dicens vade et lavare septies in Iordane et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis ¹¹iratus Naaman recedebat dicens putabam quod egrederetur ad me et stans invocaret nomen Domini Dei sui et tangeret manu sua locum leprae et curaret me ¹²numquid non meliores sunt Abana et Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israhel ut laver in eis et munder cum ergo vertisset se et abiret indignans ¹³accesserunt ad eum servi sui et locuti sunt ei pater si rem grandem dixisset tibi propheta certe facere debueras quanto magis quia nunc dixit tibi lavare et mundaberis ¹⁴descendit et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli et mundatus est ¹⁵reversusque ad virum Dei cum universo comitatu suo venit et stetit coram eo et ait vere scio quod non sit Deus in universa terra nisi tantum in Israhel obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo ¹⁶at ille respondit vivit Dominus ante quem sto quia non accipiam cumque vim faceret penitus non adquevit ¹⁷dixitque Naaman ut vis sed obsecro concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra non enim faciet ultra servus tuus holocaustum aut victimam diis alienis nisi Domino ¹⁸hoc autem solum est de quo deprecheris Dominum pro servo tuo quando ingreditur dominus meus templum Remmon ut adoret et illo innitente super manum meam si adoravero in templo Remmon adorante me in eodem loco ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re ¹⁹qui dixit ei vade in pace abiit ergo ab eo electo terrae tempore ²⁰dixitque Giezi puer viri Dei pepercit dominus meus Naaman Syro isti ut non acciperet ab eo quae adtulit vivit Dominus quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid ²¹et secutus est Giezi post tergum Naaman quem cum vidisset ille currentem ad se desilivit de curru in occursum eius et ait rectene sunt omnia ²²et ille ait recte dominus meus misit me dicens modo venerunt ad me duo adulescentes de monte Ephraim ex filiis prophetarum da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices ²³dixitque Naaman melius est ut accipias duo talenta et coegit eum ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis et duplicia vestimenta et inposuit duobus pueris suis qui et portaverunt coram eo ²⁴cumque venisset iam vesperi tulit de manu eorum et reposuit in domo dimisitque viros et abierunt ²⁵ipse autem ingressus stetit coram domino suo et dixit Heliseus unde venis Giezi qui respondit non ivit servus tuus quoquam ²⁶at ille nonne ait cor meum in praesenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tui nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes ut emas oliveta et vineta et oves et boves et servos et ancillas ²⁷sed et lepra Naaman adherabit tibi

et semini tuo in sempiternum et egressus est ab eo leprosus quasi nix

6dixerunt autem filii prophetarum ad Heliseum ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis ²eamus usque ad Iordanem et tollant singuli de silva materias singulas ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum qui dixit ite ³et ait unus ex illis veni ergo et tu cum servis tuis respondit ego veniam ⁴et abiit cum eis cumque venissent ad Iordanem caedebant ligna ⁵accidit autem ut cum unus materiem succidisset caderet ferrum securis in aquam exclamavitque ille et ait eheu eheu eheu domine mi et hoc ipsum mutuo acceperam ⁶dixit autem homo Dei ubi cecidit at ille monstravit ei locum praecidit ergo lignum et misit illuc natavitque ferrum ⁷et ait tolle qui extendit manum et tulit illud ⁸rex autem Syriae pugnabat contra Israhel consiliumque inivit cum servis suis dicens in loco illo et illo ponamus insidias ⁹misit itaque vir Dei ad regem Israhel dicens cave ne transeas in loco illo quia ibi Syri in insidiis sunt ¹⁰misit rex Israhel ad locum quem dixerat ei vir Dei et praecoccupavit eum et observavit se ibi non semel neque bis ¹¹conturbatumque est cor regis Syriae pro hac re et convocatis servis suis ait quare non indicastis mihi quis proditor mei sit apud regem Israhel ¹²dixitque unus servorum eius nequaquam domine mi rex sed Heliseus propheta qui est in Israhel indicat regi Israhel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo ¹³dixit eis ite et videte ubi sit ut mittam et capiam eum adnuntiaveruntque ei dicentes ecce in Dothan ¹⁴misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus qui cum venissent nocte circumdederunt civitatem ¹⁵consurgens autem diluculo minister viri Dei egressus est viditque exercitum in circuitu civitatis et equos et currus nuntiavitque ei dicens eheu eheu domine mi quid faciemus ¹⁶at ille respondit noli timere plures enim nobiscum sunt quam cum illis ¹⁷cumque orasset Heliseus ait Domine aperi oculos huius ut videat et aperuit Dominus oculos pueri et vidit et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Helisei ¹⁸hostes vero descenderunt ad eum porro Heliseus oravit Dominum dicens percute obsecro gentem hanc caecitate percussitque eos Dominus ne viderent iuxta verbum Helisei ¹⁹dixit autem ad eos Heliseus non est haec via nec ista est civitas sequimini me et ostendam vobis virum quem quaeritis duxit ergo eos in Samariam ²⁰cumque ingressi fuissent in Samaria dixit Heliseus Domine aperi oculos istorum ut videant aperuitque Dominus oculos eorum et viderunt esse se in medio Samariae ²¹dixitque rex Israhel ad Heliseum cum vidisset eos numquid percutiam eos pater mi ²²at ille ait non percuties neque enim cepisti eos gladio et arcu tuo ut percutias pone panem et aquam coram eis ut comedant et bibant et vadant ad dominum suum ²³adpositaque est eis ciborum magna praeparatio et comederunt et biberunt et dimisit eos abieruntque ad dominum suum et ultra non venerunt latrones Syriae in terram Israhel ²⁴factum est autem post haec congregavit Benadad

rex Syriae universum exercitum suum et ascendit et obsidebat Samariam ²⁵factaque est fames magna in Samaria et tamdiu obsessa est donec venundaretur caput asini octoginta argenteis et quarta pars cibi stercoreis columbarum quinque argenteis ²⁶cumque rex Israhel transiret per murum mulier exclamavit ad eum dicens salva me domine mi rex ²⁷qui ait non te salvet Dominus unde salvare te possum de area an de torculari dixitque ad eam rex quid tibi vis quae respondit ²⁸mulier ista dixit mihi da filium tuum ut comedamus eum hodie et filium meum comedemus cras ²⁹coximus ergo filium meum et comedimus dixitque ei die altera da filium tuum ut comedamus eum quae abscondit filium suum ³⁰quod cum audisset rex scidit vestimenta sua et transiebat super murum viditque omnis populus cilicium quo vestitus erat ad carnem intrinsecus ³¹et ait haec mihi faciat Deus et haec addat si steterit caput Helisei filii Saphat super eum hodie ³²Heliseus autem sedebat in domo sua et senes sedebant cum eo praemisit itaque virum et antequam veniret nuntius ille dixit ad senes numquid scitis quod miserit filius homicidae hic ut praecidatur caput meum videte ergo cum venerit nuntius cludite ostium et non sinatis eum introire ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est ³³et adhuc illo loquente eis apparuit nuntius qui veniebat ad eum et ait ecce tantum malum a Domino est quid amplius expectabo a Domino

7dixit autem Heliseus audite verbum Domini haec dicit Dominus in tempore hoc cras modius similiae uno statere erit et duo modii hordei statere uno in porta Samariae ²respondens unus de ducibus super cuius manum rex incumbabat homini Dei ait si Dominus fecerit etiam cataractas in caelo numquid poterit esse quod loqueris qui ait videbis oculis tuis et inde non comedes ³quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portae qui dixerunt ad invicem quid hic esse volumus donec moriamur ⁴sive ingredi voluerimus civitatem fame moriemur sive manserimus hic moriendum nobis est venite igitur et transfugiamus ad castra Syriae si pepercerint nobis vivemus si autem occidere voluerint nihilominus moriemur ⁵surrexerunt igitur vesperi ut venirent ad castra Syriae cumque venissent ad principium castrorum Syriae nullum ibidem reppererunt ⁶siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriae curruum et equorum et exercitus plurimi dixeruntque ad invicem ecce mercede conduxit adversum nos rex Israhel reges Hethaeorum et Aegyptiorum et venerunt super nos ⁷surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris et dereliquerunt tentoria sua et equos et asinos in castris fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes ⁸igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum ingressi sunt unum tabernaculum et comederunt et biberunt tuleruntque inde argentum et aurum et vestes et abierunt et absconderunt et rursus reversi sunt ad aliud tabernaculum et inde similiter auferentes absconderunt ⁹dixeruntque ad invicem non recte facimus haec enim dies boni nuntii est si tacuerimus

et noluerimus nuntiare usque mane sceleris arguemur venite eamus et nuntiemus in aula regis ¹⁰cumque venissent ad portam civitatis narraverunt eis dicentes ivimus ad castra Syriae et nullum ibidem repperimus hominum nisi equos et asinos alligatos et fixa tentoria ¹¹ierunt ergo portarii et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus ¹²qui surrexit nocte et ait ad servos suos dico vobis quid fecerint nobis Syri sciunt quia fame laboramus et idcirco egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes cum egressi fuerint de civitate capiemus eos viventes et tunc civitatem ingredi poterimus ¹³respondit autem unus servorum eius tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israhel alii enim consumpti sunt et mittentes explorare poterimus ¹⁴adduxerunt ergo duos equos misitque rex ad castra Syrorum dicens ite videte ¹⁵qui abierunt post eos usque ad Iordanem ecce autem omnis via plena erat vestibibus et vasis quae proiecerant Syri cum turbarentur reversique nuntii indicaverunt regi ¹⁶et egressus populus diripuit castra Syriae factusque est modius similiae statere uno et duo modii hordei statere uno iuxta verbum Domini ¹⁷porro rex ducem illum in cuius manu incubuerat constituit ad portam quem conculcavit turba in introitu et mortuus est iuxta quod locutus fuerat vir Dei quando descenderat rex ad eum ¹⁸factumque est secundum sermonem viri Dei quem dixerat regi quando ait duo modii hordei statere uno erunt et modius similiae statere uno hoc eodem tempore cras in porta Samariae ¹⁹quando responderat dux ille viro Dei et dixerat etiam si Dominus fecerit cataractas in caelo numquid fieri poterit quod loqueris et dixit ei videbis oculis tuis et inde non comedes ²⁰evenit ergo ei sicut praedictum erat et conculcavit eum populus in porta et mortuus est

8Heliseus autem locutus est ad mulierem cuius vivere fecerat filium dicens surge vade tu et domus tua et peregrinare ubicumque reppereris vocavit enim Dominus famem et veniet super terram septem annis ²quae surrexit et fecit iuxta verbum hominis Dei et vadens cum domo sua peregrinata est in terra Philisthim diebus multis ³cumque finiti essent anni septem reversa est mulier de terra Philisthim et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua et agris suis ⁴rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei dicens narra mihi omnia magnalia quae fecit Heliseus ⁵cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset apparuit mulier cuius vivificaverat filium clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis dixitque Giezi domine mi rex haec est mulier et hic filius eius quem suscitavit Heliseus ⁶et interrogavit rex mulierem quae narravit ei deditque ei rex eunuchum unum dicens restitue ei omnia quae sua sunt et universos redditus agrorum a die qua reliquit terram usque ad praesens ⁷venit quoque Heliseus Damascum et Benadad rex Syriae aegrotabat nuntiaveruntque ei dicentes venit vir Dei huc ⁸et ait rex ad Azahel tolle tecum munera et vade in occursum viri Dei et consule Dominum per eum dicens

si evadere potero de infirmitate mea hac ⁹ivit igitur Azahel in occursum eius habens secum munera et omnia bona Damasci onera quadraginta camelorum cumque stetisset coram eo ait filius tuus Benadad rex Syriae misit me ad te dicens si sanari potero de infirmitate mea hac ¹⁰dixitque ei Heliseus vade dic ei sanaberis porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur ¹¹stetitque cum eo et conturbatus est usque ad suffusionem vultus flevitque vir Dei ¹²cui Azahel ait quare dominus meus flet at ille respondit quia scio quae facturus sis filiis Israhel mala civitates eorum munitas igne succendes et iuvenes eorum interficies gladio et parvulos eorum elides et praegnantas divides ¹³dixitque Azahel quid enim sum servus tuus canis ut faciam rem istam magnam et ait Heliseus ostendit mihi Dominus te regem Syriae fore ¹⁴qui cum recessisset ab Heliseo venit ad dominum suum qui ait ei quid tibi dixit Heliseus at ille respondit dixit mihi recipiet sanitatem ¹⁵cumque venisset dies altera tulit sagulum et infudit aqua et expandit super faciem eius quo mortuo regnavit Azahel pro eo ¹⁶anno quinto Ioram filii Ahab regis Israhel et Iosaphat regis Iuda regnavit Ioram filius Iosaphat rex Iuda ¹⁷triginta duorum erat annorum cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ¹⁸ambulavitque in viis regum Israhel sicut ambulaverat domus Ahab filia enim Ahab erat uxor eius et fecit quod malum est coram Domino ¹⁹noluit autem Dominus disperdere Iudam propter David servum suum sicut promiserat ei ut daret illi lucernam et filiis eius cunctis diebus ²⁰in diebus eius recessit Edom ne esset sub Iuda et constituit sibi regem ²¹venitque Ioram Seira et omnis curus cum eo et surrexit nocte percussitque Idumeos qui eum circumdederant et principes curruum populus autem fugit in tabernacula sua ²²recessit ergo Edom ne esset sub Iuda usque ad diem hanc tunc recessit et Lobna in tempore illo ²³reliqua autem sermonum Ioram et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ²⁴et dormivit Ioram cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate David et regnavit Ahazias filius eius pro eo ²⁵anno duodecimo Ioram filii Ahab regis Israhel regnavit Ahazias filius Ioram regis Iudae ²⁶viginti duorum annorum erat Ahazias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Athalia filia Amri regis Israhel ²⁷et ambulavit in viis domus Ahab et fecit quod malum est coram Domino sicut domus Ahab gener enim domus Ahab fuit ²⁸abiit quoque cum Ioram filio Ahab ad proeliandum contra Azahel regem Syriae in Ramoth Galaad et vulneraverunt Syri Ioram ²⁹qui reversus est ut curaretur in Hiezhahel quia vulneraverant eum Syri in Rama proeliantem contra Azahel regem Syriae porro Ahazias filius Ioram rex Iuda descendit invisere Ioram filium Ahab in Hiezhahel quia aegrotabat

9Heliseus autem propheta vocavit unum de filiis prophetarum et ait illi accinge lumbos tuos et tolle lenticulam olei hanc in manu tua et vade in Ramoth Galaad ²cumque

veneris illuc videbis Hieu filium Iosaphat filii Namsi et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum et introduces interius cubiculum ³tenensque lenticulam olei fundes super caput eius et dices haec dicit Dominus unxi te regem super Israhel aperiesque ostium et fugies et non ibi subsistes ⁴abiit ergo adulescens puer prophetae Ramoth Galaad ⁵et ingressus est ecce autem principes exercitus sedebant et ait verbum mihi ad te princeps dixitque Hieu ad quem ex omnibus nobis at ille dixit ad te o princeps ⁶et surrexit et ingressus est cubiculum at ille fudit oleum super caput eius et ait haec dicit Dominus Deus Israhel unxi te regem super populum Domini Israhel ⁷et percutes domum Ahab domini tui ut ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum et sanguinem omnium servorum Domini de manu Hiezabel ⁸perdamque omnem domum Ahab et interficiam de Ahab mingentem ad parietem et clausum et novissimum in Israhel ⁹et dabo domum Ahab sicut domum Hieroboam filii Nabath et sicut domum Baasa filii Ahia ¹⁰Hiezabel quoque comedent canes in agro Hiezhahel nec erit qui sepeliat eam aperuitque ostium et fugit ¹¹Hieu autem egressus est ad servos domini sui qui dixerunt ei recitene sunt omnia quid venit insanus iste ad te qui ait eis nostis hominem et quid locutus sit ¹²at illi responderunt falsum est sed magis narra nobis qui ait eis haec et haec locutus est mihi et ait haec dicit Dominus unxi te regem super Israhel ¹³festinaverunt itaque et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis et cecinerunt tuba atque dixerunt regnavit Hieu ¹⁴coniuravit ergo Hieu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram porro Ioram obsederat Ramoth Galaad ipse et omnis Israhel contra Azahel regem Syriae ¹⁵et reversus fuerat ut curaretur in Hiezhahel propter vulnera quia percusserant eum Syri proeliantem contra Azahel regem Syriae dixitque Hieu si placet vobis nemo egrediatur profugus de civitate ne vadat et nuntiet in Hiezhahel ¹⁶et ascendit et profectus est in Hiezhahel Ioram enim aegrotabat ibi et Ahazia rex Iuda descenderat ad visitandum Ioram ¹⁷igitur speculator qui stabat super turrem Hiezhahel vidit globum Hieu venientis et ait video ego globum dixitque Ioram tolle currum et mitte in occursum eorum et dicat vadens rectene sunt omnia ¹⁸abiit igitur qui ascenderat currum in occursum eius et ait haec dicit rex pacata sunt omnia dixitque ei Hieu quid tibi et paci transi et sequere me nuntiavit quoque speculator dicens venit nuntius ad eos et non revertitur ¹⁹misit etiam currum equorum secundum venitque ad eos et ait haec dicit rex num pax est et ait Hieu quid tibi et paci transi et sequere me ²⁰nuntiavit autem speculator dicens venit usque ad eos et non revertitur est autem incessus quasi incessus Hieu filii Namsi praeceps enim graditur ²¹et ait Ioram iunge currum iunxeruntque currum eius et egressus est Ioram rex Israhel et Ahazias rex Iuda singuli in curribus suis egressique sunt in occursum Hieu et invenerunt eum in agro Naboth Hiezhahelitis ²²cumque vidisset Ioram Hieu dixit pax est Hieu at ille respondit quae

pax adhuc fornicationes Hiezabel matris tuae et veneficia eius multa vigent ²³convertit autem Ioram manum suam et fugiens ait ad Ahaziam insidiae Ahazia ²⁴porro Hieu tetendit arcum manu et percussit Ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius statimque corruit in curru suo ²⁵dixitque Hieu ad Baddacer duces tolle proice eum in agro Naboth Hiezrahelitae memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Ahab patrem huius quod Dominus onus hoc levaverit super eum dicens ²⁶si non pro sanguine Naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri ait Dominus reddam tibi in agro isto dicit Dominus nunc igitur tolle proice eum in agro iuxta verbum Domini ²⁷Ahazias autem rex Iuda videns hoc fugit per viam domus horti persecutusque est eum Hieu et ait etiam hunc percute in curru suo in ascensu Gaber qui est iuxta Iebloom qui fugit in Mageddo et mortuus est ibi ²⁸et inposuerunt eum servi eius super currum suum et tulerunt Hierusalem sepelieruntque in sepulchro cum patribus suis in civitate David ²⁹anno undecimo Ioram filii Ahab rege Ahazia super Iudam ³⁰venit Hieu Hiezrahel porro Hiezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram ³¹ingredientem Hieu per portam et ait numquid pax esse potest Zamri qui interfecit dominum suum ³²levavitque Hieu faciem suam ad fenestram et ait quae est ista et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi ³³at ille dixit eis praecipitate eam deorsum et praecipitaverunt eam aspersusque est sanguine paries et equorum ungulae qui conculcaverunt eam ³⁴cumque ingressus esset et comederet bibissetque ait ite videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est ³⁵cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus ³⁶reversique nuntiaverunt ei et ait Hieu sermo Domini est quem locutus est per servum suum Heliam Thesbiten dicens in agro Hiezrahel comedent canes carnes Hiezabel ³⁷et erunt carnes Hiezabel sicut stercus super faciem terrae in agro Hiezrahel ita ut praetereuntes dicant haecine est illa Hiezabel

10erant autem Ahab septuaginta filii in Samaria scripsit ergo Hieu litteras et misit in Samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutricios Ahab dicens ²statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma ³eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri ⁴timuerunt illi vehementer et dixerunt ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et quomodo nos valebimus resistere ⁵miserunt ergo praepositus domus et praefectus civitatis et maiores natu et nutricii ad Hieu dicentes servi tui sumus quaecumque iusseris faciemus nec constituemus regem quodcumque tibi placet fac ⁶rescripsit autem eis litteras secundo dicens si mei estis et oboeditis mihi tollite capita filiorum domini vestri et venite ad me hac eadem hora cras in Hiezrahel porro filii regis septuagin-

ta viri apud optimates civitatis nutriebantur ⁷cumque venissent litterae ad eos tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros et posuerunt capita eorum in cofinis et miserunt ad eum in Hiezrahel ⁸venit autem nuntius et indicavit ei dicens adtulerunt capita filiorum regis qui respondit ponite ea duos acervos iuxta introitum portae usque mane ⁹cumque diluxisset egressus est et stans dixit ad omnem populum iusti estis si ego coniuravi contra dominum meum et interfeci eum quis percussit omnes hos ¹⁰videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram quos locutus est Dominus super domum Ahab et Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Heliae ¹¹percussit igitur Hieu omnes qui reliqui erant de domo Ahab in Hiezrahel et universos optimates eius et notos et sacerdotes donec non remanerent ex eo reliquiae ¹²et surrexit et venit in Samariam cumque venisset ad Camaram pastorum in via ¹³invenit fratres Ahaziae regis Iuda dixitque ad eos quinam estis vos at illi responderunt fratres Ahaziae sumus et descendimus ad salutandos filios regis et filios reginae ¹⁴qui ait comprehendite eos vivos quos cum comprehendissent vivos iugulaverunt eos in cisterna iuxta Camaram quadraginta duos viros et non reliquit ex eis quemquam ¹⁵cumque abisset inde invenit Ionadab filium Rechab in occursum sibi et benedixit ei et ait ad eum numquid est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo et ait Ionadab est si est inquit da manum tuam qui dedit manum suam at ille levavit eum ad se in curru ¹⁶dixitque ad eum veni mecum et vide zelum meum pro Domino et inpositum curru suo ¹⁷duxit in Samariam et percussit omnes qui reliqui fuerant de Ahab in Samaria usque ad unum iuxta verbum Domini quod locutus est per Heliam ¹⁸congregavit ergo Hieu omnem populum et dixit ad eos Ahab coluit Baal parum ego autem colam eum amplius ¹⁹nunc igitur omnes prophetas Baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me nullus sit qui non veniat sacrificium enim grande est mihi Baal quicumque defuerit non vivet porro Hieu faciebat hoc insidiosum ut disperderet cultores Baal ²⁰dixit sanctificate diem sollempnem Baal vocavitque ²¹et misit in universos terminos Israhel et venerunt cuncti servi Baal non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret et ingressi sunt templum Baal et repleta est domus Baal a summo usque ad summum ²²dixitque his qui erant super vestes proferte vestimenta universis servis Baal et protulerunt eis vestes ²³ingressusque Hieu et Ionadab filius Rechab templum Baal et ait cultoribus Baal perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis Domini sed ut sint soli servi Baal ²⁴ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta Hieu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros et dixerat eis quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras anima eius erit pro anima illius ²⁵factum est ergo cum completum esset holocaustum praecipit Hieu militibus et ducibus suis ingredimini et percutite eos nullus evadat percusseruntque eos ore gladii et proiecerunt milites et duces et ierunt in ci-

vitatem templi Baal²⁶ et protulerunt statuam de fano Baal et conbuserunt²⁷ et comminuerunt eam destruxerunt quoque aedem Baal et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem hanc²⁸ delevit itaque Hieu Baal de Israhel²⁹ verumtamen a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecerat Israhel non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et in Dan³⁰ dixit autem Dominus ad Hieu quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia quae erant in corde meo fecisti contra domum Ahab filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israhel³¹ porro Hieu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israhel in toto corde suo non enim recessit a peccatis Hieroboam qui peccare fecerat Israhel³² in diebus illis coepit Dominus taedere super Israhel percussitque eos Azahel in universis finibus Israhel³³ a Iordane contra orientalem plagam omnem terram Galaad et Gad et Ruben et Manasse ab Aroer quae est super torrentem Arnon et Galaad et Basan³⁴ reliqua autem verborum Hieu et universa quae fecit et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel³⁵ et dormivit Hieu cum patribus suis sepelieruntque eum in Samaria et regnavit Ioachaz filius eius pro eo³⁶ dies autem quos regnavit Hieu super Israhel viginti et octo anni sunt in Samaria

11 Athalia vero mater Ahaziae videns mortuum filium suum surrexit et interfecit omne semen regium² tollens autem Iosaba filia regis Ioram soror Ahaziae Ioas filium Ahaziae furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur et nutricem eius de triclinio et abscondit eum a facie Athaliae ut non interficeretur³ eratque cum ea in domo Domini clam sex annis porro Athalia regnavit super terram⁴ anno autem septimo misit Ioiada et adsumens centuriones et milites introduxit ad se in templum Domini pepigitque cum eis foedus et adiurans eos in domo Domini ostendit eis filium regis⁵ et praecepit illis dicens iste sermo quem facere debetis⁶ tertia pars vestrum introeat sabbato et observet excubitu domus regis tertia autem pars sit ad portam Sir et tertia pars ad portam quae est post habitaculum scutariorum et custodietis excubitu domus Messa⁷ duae vero partes e vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus Domini circum regem⁸ et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris si quis autem ingressus fuerit septum templi interficiatur erisque cum rege introeunte et egrediente⁹ et fecerunt centuriones iuxta omnia quae praeceperat eis Ioiada sacerdos et adsumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatum cum his qui egrediebantur e sabbato venerunt ad Ioiada sacerdotem¹⁰ qui dedit eis hastas et arma regis David quae erant in domo Domini¹¹ et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextra usque ad partem sinistram altaris et aedis circum regem¹² produxitque filium regis et posuit super eum diadema et testimonium feceruntque eum regem et unxerunt et plaudentes manu dixerunt vivat rex¹³ audivit Athalia vocem currentis po-

puli et ingressa ad turbas in templum Domini¹⁴ vidit regem stantem super tribunal iuxta morem et cantores et tubas propter eum omnemque populum terrae laetantem et canentem tubis et scidit vestimenta sua clamavitque coniuratio coniuratio¹⁵ praecepit autem Ioiada centurionibus qui erant super exercitum et ait eis educite eam extra consepta templi et quicumque secutus eam fuerit feriatur gladio dixerat enim sacerdos non occidatur in templo Domini¹⁶ inposueruntque ei manus et inpegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium et interfecta est ibi¹⁷ pepigit igitur Ioiada foedus inter Dominum et inter regem et inter populum ut esset populus Domini et inter regem et populum¹⁸ ingressusque est omnis populus terrae templum Baal et destruxerunt aras eius et imagines contriverunt valide Matthan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari et posuit sacerdos custodias in domo Domini¹⁹ tulitque centuriones et Cherethi et Felethi legiones et omnem populum terrae deduxeruntque regem de domo Domini et venerunt per viam portae scutariorum in palatium et sedit super thronum regum²⁰ laetatusque est omnis populus terrae et civitas conquievit Athalia autem occisa est gladio in domo regis²¹ septemque annorum erat Ioas cum regnare coepisset

12 anno septimo Hieu regnavit Ioas quadraginta annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Sebia de Bersabee² fecitque Ioas rectum coram Domino cunctis diebus quibus docuit eum Ioiada sacerdos³ verumtamen excelsa non abstulit adhuc populus immolabat et adolebat in excelsis incensum⁴ dixitque Ioas ad sacerdotes omnem pecuniam sanctorum quae inlata fuerit in templum Domini a praetereuntibus quae offertur pro pretio animae et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini⁵ accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sarta tecta domus si quid necessarium viderint instauratione⁶ igitur usque ad vicesimum tertium annum regis Ioas non instauraverunt sacerdotes sarta tecta templi⁷ vocavitque rex Ioas Ioiada pontificem et sacerdotes dicens eis quare sarta tecta non instaurastis templi nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum sed ad instaurationem templi reddite eam⁸ prohibitiveque sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo et instaurare sarta tecta domus⁹ et tulit Ioiada pontifex gazofilacium unum aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam quae deferebatur ad templum Domini¹⁰ cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazofilacio ascendebat scriba regis et pontifex effundebantque et numerabant pecuniam quae inveniebatur in domo Domini¹¹ et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui praeerant cementariis domus Domini qui inpendebant eam in fabris lignorum et in cementariis his qui operabantur in domo Domini¹² et sarta tecta faciebant et in his qui caedebant

saxa et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur ita ut impleretur instauratio domus Domini in universis quae indigebant expensa ad muniendam domum¹³ verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydriae templi Domini et fuscinae et turibula et tubae omne vas aureum et argenteum de pecunia quae inferebatur in templum Domini¹⁴ his enim qui faciebant opus dabatur ut instauraretur templum Domini¹⁵ et non fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuere eam artificibus sed in fide tractabant eam¹⁶ pecuniam vero pro delicto et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini quia sacerdotum erat¹⁷ tunc ascendit Azahel rex Syriae et pugnabat contra Geth cepitque eam et direxit faciem suam ut ascenderet in Hierusalem¹⁸ quam ob rem tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata quae consecraverant Iosaphat et Ioram et Ahazia patres eius reges Iuda et quae ipse obtulerat et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi Domini et in palatio regis misitque Azaheli regi Syriae et recessit ab Hierusalem¹⁹ reliqua autem sermonum Ioas et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda²⁰ surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se percusseruntque Ioas in domo Mello in descensu Sela²¹ Iozachar namque filius Semath et Iozabad filius Somer servi eius percusserunt eum et mortuus est et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David regnavitque Amasias filius eius pro eo

13 anno vicesimo tertio Ioas filii Ahaziae regis Iudae regnavit Ioachaz filius Hieu super Israhel in Samaria decem et septem annis² et fecit malum coram Domino secutusque est peccata Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel non declinavit ab eis³ iratusque est furor Domini contra Israhel et tradidit eos in manu Azahelis regis Syriae et in manu Benadad filii Azahel cunctis diebus⁴ deprecatus est autem Ioachaz faciem Domini et audivit eum Dominus vidit enim angustiam Israhel qua adtriverat eos rex Syriae⁵ et dedit Dominus Israheli salvatorem et liberatus est de manu Syriae habitaveruntque filii Israhel in tabernaculis suis sicut heri et nudius tertius⁶ verumtamen non recesserunt a peccatis domus Hieroboam qui peccare fecit Israhel in ipsis ambulaverunt siquidem et lucus permansit in Samaria⁷ et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites et decem currus et decem milia peditum interfecerat enim eos rex Syriae et redegerat quasi pulverem in tritura areae⁸ reliqua autem sermonum Ioachaz et universa quae fecit sed et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel⁹ dormivitque Ioachaz cum patribus suis et sepelierunt eum in Samaria regnavitque Ioas filius eius pro eo¹⁰ anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachaz super Israhel in Samaria sedecim annis¹¹ et fecit quod malum est in conspectu Domini non declinavit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel in ipsis ambulavit¹² reliqua autem sermonum Ioas et uni-

versa quae fecit sed et fortitudo eius quomodo pugnaverit contra Amasiam regem Iuda nonne haec scripta sunt in libro sermonum regum Israhel¹³ et dormivit Ioas cum patribus suis Hieroboam autem sedit super solium eius porro Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israhel¹⁴ Heliseus autem aegrotabat infirmitate qua et mortuus est descenditque ad eum Ioas rex Israhel et flebat coram eo dicebatque pater mi pater mi currus Israhel et auriga eius¹⁵ et ait illi Heliseus adfer arcum et sagittas cumque adtulisset ad eum arcum et sagittas¹⁶ dixit ad regem Israhel pone manum tuam super arcum et cum posuisset ille manum suam superposuit Heliseus manus suas manibus regis¹⁷ et ait aperi fenestram orientalem cumque aperuisset dixit Heliseus iace sagittam et iecit et ait Heliseus sagitta salutis Domini et sagitta salutis contra Syriam percutiesque Syriam in Afec donec consumas eam¹⁸ et ait tolle sagittas qui cum tulisset rursus dixit ei percutite iaculo terram et cum percussisset tribus vicibus et stetisset¹⁹ iratus est contra eum vir Dei et ait si percussisses quinquies aut sexies sive septies percussisses Syriam usque ad consummationem nunc autem tribus vicibus percuties eam²⁰ mortuus est ergo Heliseus et sepelierunt eum latrunculi quoque de Moab venerunt in terra in ipso anno²¹ quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos et proiecerunt cadaver in sepulchro Helisei quod ambulavit et tetigit ossa Helisei et revixit homo et stetit super pedes suos²² igitur Azahel rex Syriae adflixit Israhel cunctis diebus Ioachaz²³ et misertus est Dominus eorum et reversus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum Abraham Isaac et Iacob et noluit disperdere eos neque proicere penitus usque in praesens tempus²⁴ mortuus est autem Azahel rex Syriae et regnavit Benadad filius eius pro eo²⁵ porro Ioas filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadad filii Azahel quas tulerat de manu Ioachaz patris sui iure proelii tribus vicibus percussit eum Ioas et reddidit civitates Israheli

14 anno secundo Ioas filii Ioachaz regis Israhel regnavit Amasias filius Ioas regis Iuda² viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset viginti autem et novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Ioaden de Hierusalem³ et fecit rectum coram Domino verumtamen non ut David pater eius iuxta omnia quae fecit Ioas pater suus fecit⁴ nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit adhuc enim populus immolabat et adolebat in excelsis⁵ cumque obtinisset regnum percussit servos suos qui interfecerant regem patrem suum⁶ filios autem eorum qui occiderant non occidit iuxta quod scriptum est in libro legis Mosi sicut praecepit Dominus dicens non morientur patres pro filiis neque filii morientur pro patribus sed unusquisque in peccato suo morietur⁷ ipse percussit Edom in valle Salinarum decem milia et adprehendit Petram in proelio vocavitque nomen eius Iecethel usque in praesentem diem⁸ tunc misit Amasias nuntios ad Ioas filium Ioachaz filii Hieu regis Israhel dicens veni et videamus nos⁹ remisitque Ioas rex

Israhel ad Amasiam regem Iuda dicens carduus Libani misit ad cedrum quae est in Libano dicens da filiam tuam filio meo uxorem transieruntque bestiae saltus quae sunt in Libano et conculcaverunt carduum¹⁰percutiens invaluit super Edom et sublevavit te cor tuum contentus esto gloria et sede in domo tua quare provocas malum ut cadas tu et Iuda tecum¹¹et non adquevit Amasias ascenditque Ioas rex Israhel et viderunt se ipse et Amasias rex Iuda in Bethsames oppido Iudae¹²percussusque est Iuda coram Israhel et fugerunt unusquisque in tabernacula sua¹³Amasiam vero regem Iuda filium Ioas filii Ahaziae cepit Ioas rex Israhel in Bethsames et adduxit eum in Hierusalem et interrupit murum Hierusalem a porta Ephraim usque ad portam Anguli quadringentis cubitis¹⁴tulitque omne aurum et argentum et universa vasa quae inventa sunt in domo Domini et in thesauris regis et obsides et reversus est Samariam¹⁵reliqua autem verborum Ioas quae fecit et fortitudo eius qua pugnavit contra Amasiam regem Iuda nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel¹⁶dormivitque Ioas cum patribus suis et sepultus est in Samaria cum regibus Israhel et regnavit Hieroboam filius eius pro eo¹⁷vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz regis Israhel viginti quinque annis¹⁸reliqua autem sermonum Amasiae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda¹⁹factaque est contra eum coniuratio in Hierusalem at ille fugit in Lachis miseruntque post eum in Lachis et interfecerunt eum ibi²⁰et asportaverunt in equis sepultusque est in Hierusalem cum patribus suis in civitate David²¹tulit autem universus populus Iudae Azariam annos natum sedecim et constituerunt eum regem pro patre eius Amasia²²ipse aedificavit Ahilam et restituit eam Iudae postquam dormivit rex cum patribus suis²³anno quinto-decimo Amasiae filii Ioas regis Iuda regnavit Hieroboam filius Ioas regis Israhel in Samaria quadraginta et uno anno²⁴et fecit quod malum est coram Domino non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel²⁵ipse restituit terminos Israhel ab introitu Emath usque ad mare Solitudinis iuxta sermonem Domini Dei Israhel quem locutus est per servum suum Ionam filium Amathi prophetam qui erat de Geth quae est in Opher²⁶vidit enim Dominus adflictionem Israhel amaram nimis et quod consumpti essent usque ad clausos carcere et extremos et non esset qui auxiliaretur Israhel²⁷nec locutus est Dominus ut deleter nomen Israhel sub caelo sed salvavit eos in manu Hieroboam filii Ioas²⁸reliqua autem sermonum Hieroboam et universa quae fecit et fortitudo eius qua proliatus est et quomodo restituit Damascum et Emath Iudae in Israhel nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel²⁹dormivitque Hieroboam cum patribus suis regibus Israhel et regnavit Zaccharias filius eius pro eo

gnavit Azarias filius Amasiae regis Iudae²sedecim annorum erat cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Iecelia de Hierusalem³fecitque quod erat placitum coram Domino iuxta omnia quae fecit Amasias pater eius⁴verumtamen excelsa non est demolitus adhuc populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis⁵percussit autem Dominus regem et fuit leprosus usque in diem mortis suae et habitabat in domo libera seorsum Ioatham vero filius regis gubernabat palatium et iudicabat populum terrae⁶reliqua autem sermonum Azariae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda⁷et dormivit Azarias cum patribus suis sepelieruntque eum cum maioribus suis in civitate David et regnavit Ioatham filius eius pro eo⁸anno tricesimo octavo Azariae regis Iudae regnavit Zaccharias filius Hieroboam super Israhel in Samaria sex mensibus⁹et fecit quod malum est coram Domino sicut fecerant patres eius non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel¹⁰coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes percussitque eum palam et interfecit regnavitque pro eo¹¹reliqua autem verborum Zacchariae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel¹²ipse est sermo Domini quem locutus est ad Hieu dicens filii usque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum Israhel factumque est ita¹³Sellum filius Iabes regnavit tricesimo nono anno Azariae regis Iudae regnavit autem uno mense in Samaria¹⁴et ascendit Manahem filius Gaddi de Thersa venitque Samariam et percussit Sellum filium Iabes in Samaria et interfecit eum regnavitque pro eo¹⁵reliqua autem verborum Sellum et coniuratio eius per quam tetendit insidias nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel¹⁶tunc percussit Manahem Thapsam et omnes qui erant in ea et terminos eius de Thersa noluerant enim aperire ei et interfecit omnes praegnantem eius et scidit eas¹⁷anno tricesimo nono Azariae regis Iuda regnavit Manahem filius Gaddi super Israhel decem annis in Samaria¹⁸fecitque quod erat malum coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel cunctis diebus eius¹⁹veniebat Phul rex Assyriorum in terram et dabat Manahem Phul mille talenta argenti ut esset ei in auxilio et firmaret regnum eius²⁰indixitque Manahem argentum super Israhel cunctis potentibus et divitibus ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos reversusque est rex Assyriorum et non est moratus in terra²¹reliqua autem sermonum Manahem et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel²²et dormivit Manahem cum patribus suis regnavitque Phaceia filius eius pro eo²³anno quinquagesimo Azariae regis Iudae regnavit Phaceia filius Manahem super Israhel in Samaria biennio²⁴et fecit quod erat malum coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel²⁵coniuravit autem adversum eum Phacee filius Romeliae dux eius et percussit

15anno vicesimo septimo Hieroboam regis Israhel re-

eum in Samaria in turre domus regiae iuxta Argob et iuxta Ari et cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum et interfecit eum regnavitque pro eo ²⁶reliqua autem sermonum Phaceia et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ²⁷anno quinquagesimo secundo Azariae regis Iudae regnavit Phacee filius Romeliae super Israhel in Samaria viginti annis ²⁸et fecit quod malum erat coram Domino non recessit a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel ²⁹in diebus Phacee regis Israhel venit Theglathfalassar rex Assur et cepit Aiom et Abel domum Maacha et Ianoe et Cedes et Asor et Galaad et Galileam universam terram Nephtholim et transtulit eos in Assyrios ³⁰coniuravit autem et tetendit insidias Osee filius Hela contra Phacee filium Romeliae et percussit eum et interfecit regnavitque pro eo vicesimo anno Ioatham filii Oziae ³¹reliqua autem sermonum Phacee et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel ³²anno secundo Phacee filii Romeliae regis Israhel regnavit Ioatham filius Oziae regis Iuda ³³viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hierusa filia Sadoc ³⁴fecitque quod erat placitum coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ozias pater suus operatus est ³⁵verumtamen excelsa non abstulit adhuc populus immolabat et adolebat incensum in excelsis ipse aedificavit portam domus Domini sublimissimam ³⁶reliqua autem sermonum Ioatham et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ³⁷in diebus illis coepit Dominus mittere in Iudam Rasin regem Syriae et Phacee filium Romeliae ³⁸et dormivit Ioatham cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate David patris sui et regnavit Ahaz filius eius pro eo

16anno septimodecimo Phacee filii Romeliae regnavit Ahaz filius Ioatham regis Iuda ²viginti annorum erat Ahaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui sicut David pater eius ³sed ambulavit in via regum Israhel insuper et filium suum consecravit transferens per ignem secundum idola gentium quae dissipavit Dominus coram filiis Israhel ⁴immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso ⁵tunc ascendit Rasin rex Syriae et Phacee filius Romeliae rex Israhel in Hierusalem ad proeliandum cumque obsiderent Ahaz non valuerunt superare eum ⁶in tempore illo restituit Rasin rex Syriae Ahilam Syriae et eiecit Iudaeos de Ahilam et Idumei venerunt in Ahilam et habitaverunt ibi usque in diem hanc ⁷misit autem Ahaz nuntios ad Theglathfalassar regem Assyriorum dicens servus tuus et filius tuus ego sum ascende et salvum me fac de manu regis Syriae et de manu regis Israhel qui consurrexerunt adversum me ⁸et cum collegisset argentum et aurum quod invenire potuit in domo Domini et in thesauris regis misit regi Assyriorum munera ⁹qui et adquevit voluntati eius

ascendit enim rex Assyriorum in Damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius Cyrenen Rasin autem interfecit ¹⁰perrexitque rex Ahaz in occursum Theglathfalassar regis Assyriorum in Damascum cumque vidisset altare Damasci misit rex Ahaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius ¹¹extruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia quae praeceperat rex Ahaz de Damasco ita fecit Urias sacerdos donec veniret rex Ahaz de Damasco ¹²cumque venisset rex de Damasco vidit altare et veneratus est illud ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum ¹³et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum quae obtulerat super altare ¹⁴porro altare aeneum quod erat coram Domino transtulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi Domini posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem ¹⁵praecepit quoque rex Ahaz Uriae sacerdoti dicens super altare maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum et holocaustum regis et sacrificium eius et holocaustum universi populi terrae et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti et universum sanguinem victimae super illud effundes altare vero aeneum erit paratum ad voluntatem meam ¹⁶fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia quae praeceperat rex Ahaz ¹⁷tulit autem rex Ahaz celatas bases et luterem qui erat desuper et mare deposuit de bubus aeneis qui sustentabant illud et posuit super pavimentum stratum lapide ¹⁸Musach quoque sabbati quod aedificaverat in templo et ingressum regis exterius convertit in templo Domini propter regem Assyriorum ¹⁹reliqua autem verborum Ahaz quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²⁰dormivitque Ahaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David et regnavit Ezechias filius eius pro eo

17anno duodecimo Ahaz regis Iuda regnavit Osee filius Hela in Samaria super Israhel novem annis ²fecitque malum coram Domino sed non sicut reges Israhel qui ante eum fuerant ³contra hunc ascendit Salmanassar rex Assyriorum et factus est ei Osee servus reddebatque illi tributa ⁴cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Aegypti ne praestaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem ⁵pervagatusque est omnem terram et ascendens Samariam obsedit eam tribus annis ⁶anno autem nono Osee cepit rex Assyriorum Samariam et transtulit Israhel in Assyrios posuitque eos in Ala et in Habor iuxta fluvium Gozan in civitatibus Medorum ⁷factum est enim cum peccassent filii Israhel Domino Deo suo qui eduxerat eos de terra Aegypti de manu Pharaonis regis Aegypti coluerunt deos alienos ⁸et ambulaverunt iuxta ritum gentium quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israhel et regum Israhel quia similiter fecerant ⁹et operuerunt filii Israhel verbis non rectis Dominum Deum suum et aedificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad

civitatem munitam ¹⁰feceruntque sibi statuas et lucos in omni colle sublimi et subter omne lignum nemorosum ¹¹et adolebant ibi incensum super aras in more gentium quas transtulerat Dominus a facie eorum feceruntque verba pessima inritantes Dominum ¹²et coluerunt immunditias de quibus praecepit Dominus eis ne facerent verbum hoc ¹³et testificatus est Dominus in Israhel et in Iuda per manum omnium prophetarum et videntum dicens revertimini a viis vestris pessimis et custodite praecepta mea et caerimonias iuxta omnem legem quam praecepi patribus vestris et sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum ¹⁴qui non audierunt sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum qui noluerunt oboedire Domino Deo suo ¹⁵et abiecerunt legitima eius et pactum quod pepigit cum patribus eorum et testificationes quibus contestatus est eos secuti que sunt vanitates et vane egerunt et secuti sunt gentes quae erant per circuitum eorum super quibus praeceperat Dominus eis ut non facerent sicut et illae faciebant ¹⁶et dereliquerunt omnia praecepta Domini Dei sui feceruntque sibi conflatilem duos vitulos et lucos et adoraverunt universam militiam caeli servieruntque Baal ¹⁷et consecrabant ei filios suos et filias suas per ignem et divinationibus inserviebant et auguriis et tradiderunt se ut facerent malum coram Domino et inritarent eum ¹⁸iratusque est Dominus vehementer Israhel et abstulit eos de conspectu suo et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo ¹⁹sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini Dei sui verum ambulavit in erroribus Israhel quos operatus fuerat ²⁰proiecitque Dominus omne semen Israhel et adflixit eos et tradidit in manu diripientium donec proiceret eos a facie sua ²¹ex eo iam tempore quo scissus est Israhel a domo David et constituerunt sibi regem Hieroboam filium Nabath separavit enim Hieroboam Israhel a Domino et peccare eos fecit peccatum magnum ²²et ambulaverunt filii Israhel in universis peccatis Hieroboam quae fecerat non recesserunt ab eis ²³usquequo auferret Dominus Israhel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum translatusque est Israhel de terra sua in Assyrios usque in diem hanc ²⁴adduxit autem rex Assyriorum de Babylone et de Chutha et de Haiath et de Emath et de Sepharvaim et conlocavit eos in civitatibus Samariae pro filiis Israhel qui possederunt Samariam et habitaverunt in urbibus eius ²⁵cumque ibi habitare coepissent non timebant Dominum et inmisit eis Dominus leones qui interficiebant eos ²⁶nuntiatumque est regi Assyriorum et dictum gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus Samariae ignorant legitima Dei terrae et inmisit in eos Dominus leones et ecce interficiunt eos eo quod ignorant ritum Dei terrae ²⁷praecepit autem rex Assyriorum dicens ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima Dei terrae ²⁸igitur cum venisset unus de sacerdotibus his qui captivi ducti fuerant de Samaria habitavit in Bethel et docebat eos quomodo colerent Dominum ²⁹et

unaquaeque gens fabricata est deum suum posueruntque eos in fanis excelsis quae fecerant Samaritae gens et gens in urbibus suis in quibus habitabant ³⁰viri enim babylonii fecerunt Socchothbenoth viri autem chutheni fecerunt Nergel et viri de Emath fecerunt Asima ³¹porro Evei fecerunt Nebaaz et Tharthac hii autem qui erant de Sepharvaim conburebant filios suos igni Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim ³²et nihilominus colebant Dominum fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum et ponebant eos in fanis sublimibus ³³et cum Dominum colerent diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant Samariam ³⁴usque in praesentem diem morem sequuntur antiquum non timent Dominum neque custodiunt caerimonias eius et iudicia et legem et mandatum quod praeceperat Dominus filiis Iacob quem cognominavit Israhel ³⁵et percusserat cum eis pactum et mandaverat eis dicens nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis et non imoletis eis ³⁶sed Dominum Deum vestrum qui eduxit vos de terra Aegypti in fortitudine magna et in brachio extento ipsum timete illum adorate et ipsi immolate ³⁷caerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus et non timeatis deos alienos ³⁸et pactum quod percussi vobiscum nolite oblivisci nec colatis deos alienos ³⁹sed Dominum Deum vestrum timete et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum ⁴⁰illi vero non audierunt sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant ⁴¹fuerunt igitur gentes istae timentes quidem Dominum sed nihilominus et idolis suis servientes nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt parentes sui ita faciunt usque in praesentem diem

18 anno tertio Osee filii Hela regis Israhel regnavit Ezechias filius Ahaz regis Iuda ²viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Abi filia Zacchariae ³fecitque quod erat bonum coram Domino iuxta omnia quae fecerat David pater suus ⁴ipse dissipavit excelsa et contrivit statuas et succidit lucos confregitque serpentem aeneum quem fecerat Moses siquidem usque ad illud tempus filii Israhel adolebant ei incensum vocavitque eum Naasthan ⁵in Domino Deo Israhel speravit itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda sed neque in his qui ante eum fuerunt ⁶et adhesit Domino et non recessit a vestigiis eius fecitque mandata eius quae praeceperat Dominus Mosi ⁷unde et erat Dominus cum eo et in cunctis ad quae procedebat sapienter se agebat rebellavit quoque contra regem Assyriorum et non servivit ei ⁸ipse percussit Philistheos usque Gazam et omnes terminos eorum a turbine custodum usque ad civitatem muratam ⁹anno quarto regis Ezechiae qui erat annus septimus Osee filii Hela regis Israhel ascendit Salmanassar rex Assyriorum Samariam et obpugnavit eam ¹⁰et cepit nam post annos tres anno sexto Ezechiae id est nono anno Osee regis Israhel capta est

Samaria ¹¹et transtulit rex Assyriorum Israhel in Assyrios conlocavitque eos in Ala et in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum ¹²quia non audierunt vocem Domini Dei sui sed praetergressi sunt pactum eius omnia quae praeceperat Moses servus Domini non audierunt neque fecerunt ¹³anno quartodecimo regis Ezechiae ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Iuda munitas et cepit eas ¹⁴tunc misit Ezechias rex Iuda nuntios ad regem Assyriorum Lachis dicens peccavi recede a me et omne quod inposueris mihi feram indixit itaque rex Assyriorum Ezechiae regi Iudae trecenta talenta argenti et triginta talenta auri ¹⁵deditque Ezechias omne argentum quod repperit fuerat in domo Domini et in thesauris regis ¹⁶in tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini et lamminas auri quas ipse adfixerat et dedit eas regi Assyriorum ¹⁷misit autem rex Assyriorum Tharthan et Rabsaris et Rabsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Hierusalem qui cum ascendissent venerunt in Hierusalem et steterunt iuxta aquaeductum piscinae superioris quae est in via agri Fullonis ¹⁸vocaveruntque regem egressus est autem ad eos Eliachim filius Helciae praepositus domus et Sobna scriba et Ioahel filius Asaph a commentariis ¹⁹dixitque ad eos Rabsaces loquimini Ezechiae haec dicit rex magnus rex Assyriorum quae est ista fiducia qua niteris ²⁰forsitan inisti consilium ut praepares te ad proelium in quo confidis ut audeas rebellare ²¹an speras in baculo harundineo atque confracto Aegypti super quem si incubuerit homo comminutus ingreditur manum eius et perforabit eam sic est Pharaon rex Aegypti omnibus qui confidunt in se ²²quod si dixeritis mihi in Domino Deo nostro habemus fiduciam nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria et praecepit Iudae et Hierusalem ante altare hoc adorabitis in Hierusalem ²³nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum et dabo vobis duo milia equorum et videte an habere valeatis ascensores eorum ²⁴et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis an fiduciam habes in Aegypti propter currus et equites ²⁵numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum ut demolirer eum Dominus dixit mihi ascende ad terram hanc et demolire eam ²⁶dixerunt autem Eliachim filius Helciae et Sobna et Ioahel Rabsaci precamur ut loquaris nobis servis tuis syriace siquidem intellegimus hanc linguam et non loquaris nobis iudaice audiente populo qui est super murum ²⁷responditque eis Rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones hos et non ad viros qui sedent super murum ut comedant stercora sua et bibant urinam suam vobiscum ²⁸stetit itaque Rabsaces et clamavit voce magna iudaice et ait audite verba regis magni regis Assyriorum ²⁹haec dicit rex non vos seducat Ezechias non enim poterit eruere vos de manu mea ³⁰neque fiduciam vobis tribuat super Domino dicens eruens liberabit nos Dominus et non tradetur civitas haec in manu regis Assyriorum ³¹nolite audire Ezechiam haec enim dicit rex Assyriorum facite mecum quod vobis est

utile et egredimini ad me et comedet unusquisque de vinea sua et de ficu sua et bibetis aquas de cisternis vestris ³²donec veniam et transferam vos in terram quae similis terrae vestrae est in terram fructiferam et fertilem vini terram panis et vinearum terram olivarum et olei ac mellis et vivetis et non moriemini nolite audire Ezechiam qui vos decipit dicens Dominus liberabit nos ³³numquid liberaverunt dii gentium terram suam de manu regis Assyriorum ³⁴ubi est deus Emath et Arfad ubi est deus Sepharvaim Ana et Ava numquid liberaverunt Samariam de manu mea ³⁵quinam illi sunt in universis diis terrarum qui eruerunt regionem suam de manu mea ut possit eruere Dominus Hierusalem de manu mea ³⁶tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam siquidem praeceptum regis acceperant ut non responderent ei ³⁷venitque Eliachim filius Helciae praepositus domus et Sobna scriba et Ioahel filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibibus et nuntiaverunt ei verba Rabsacis

19 quae cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua et opertus est sacco ingressusque est domum Domini ²et misit Eliachim praepositum domus et Sobnam scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam prophetam filium Amos ³qui dixerunt haec dicit Ezechias dies tribulationis et increpationis et blasphemiae dies iste venerunt filii usque ad partum et vires non habet parturiens ⁴si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis quem misit rex Assyriorum dominus suus ut exprobraret Deum viventem et argueret verbis quae audivit Dominus Deus tuus et fac orationem pro reliquiis quae repperitae sunt ⁵venerunt ergo servi regis Ezechiae ad Esaiam ⁶dixitque eis Esaias haec dicetis domino vestro haec dicit Dominus noli timere a facie sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me ⁷ecce ego inmittam ei spiritum et audiet nuntium et revertetur in terram suam et deiciam eum gladio in terra sua ⁸reversus est igitur Rabsaces et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam audierat enim quod recessisset de Lachis ⁹cumque audisset de Tharaca rege Aethiopiae dicentes ecce egressus est ut pugnet adversum te et iret contra eum misit nuntios ad Ezechiam dicens ¹⁰haec dicite Ezechiae regi Iudae non te seducat Deus tuus in quo habes fiduciam neque dicas non tradetur Hierusalem in manu regis Assyriorum ¹¹tu enim ipse audisti quae fecerint reges Assyriorum universis terris quomodo vastaverint eas num ergo solus poteris liberari ¹²numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei Gozan videlicet et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thelassar ¹³ubi est rex Emath et rex Arfad et rex civitatis Sepharvaim Ana et Ava ¹⁴itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum et legiset eas ascendit in domum Domini et expandit eas coram Domino ¹⁵et oravit in conspectu eius dicens Domine Deus Israhel qui sedes super cherubin tu es Deus solus regum omnium terrae tu fecisti caelum et terram ¹⁶inclina aurem

tuam et audi aperi Domine oculos tuos et vide et audi omnia verba Sennacherib qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem ¹⁷vere Domine dissipaverunt reges Assyriorum gentes et terras omnium ¹⁸et miserunt deos eorum in ignem non enim erant dii sed opera manuum hominum e ligno et lapide et perdiderunt eos ¹⁹nunc igitur Domine Deus noster salvos nos fac de manu eius ut sciant omnia regna terrae quia tu es Dominus Deus solus ²⁰misit autem Esaias filius Amos ad Ezechiam dicens haec dicit Dominus Deus Israhel quae deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum audivi ²¹iste est sermo quem locutus est Dominus de eo sprevit te et subsannavit virgo filia Sion post tergum tuum caput movit filia Hierusalem ²²cui exprobrasti et quem blasphemasti contra quem exaltasti vocem et elevasti in excelsum oculos tuos contra Sanctum Israhel ²³per manum servorum tuorum exprobrasti Domino et dixisti in multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani et succidi sublimes cedros eius electas abietes eius et ingressus sum usque ad terminos eius saltum Carmeli eius ²⁴ego succidi et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas ²⁵numquid non audisti quid ab initio fecerim ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitae ²⁶et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt quasi faenum agri et virens herba tectorum quae arefacta est antequam veniret ad maturitatem ²⁷habitaculum tuum et egressum tuum et viam tuam ego praescivi et furorem tuum contra me ²⁸insanisti in me et superbia tua ascendit in aures meas ponam itaque circulum in naribus tuis et camum in labris tuis et reducam te in viam per quam venisti ²⁹tibi autem Ezechia hoc erit signum comede hoc anno quod reppereris in secundo autem anno quae sponte nascuntur porro in anno tertio seminate et metite plantate vineas et comedite fructum earum ³⁰et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum ³¹de Hierusalem quippe egredientur reliquiae et quod salvetur de monte Sion zelus Domini exercituum faciet hoc ³²quam ob rem haec dicit Dominus de rege Assyriorum non ingredietur urbem hanc nec mittet in eam sagittam nec occupabit eam clypeus nec circumdabit eam munitio ³³per viam qua venit revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit Dominus ³⁴protegamque urbem hanc et salvabo eam propter me et propter David servum meum ³⁵factum est igitur in nocte illa venit angelus Domini et percussit castra Assyriorum centum octoginta quinque milia cumque diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit ³⁶et reversus est Sennacherib rex Assyriorum et mansit in Nineve ³⁷cumque adoraret in templo Naserach deum suum Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram Armeniorum et regnavit Eseraddon filius eius pro eo

et venit ad eum Esaias filius Amos propheta dicitque ei haec dicit Dominus Deus praecipe domui tuae morieris enim et non vives ²qui convertit faciem suam ad parietem et oravit Dominum dicens ³obsecro Domine memento quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod placitum est coram te fecerim flevit itaque Ezechias fletu magno ⁴et antequam egrederetur Esaias mediam partem atrii factus est sermo Domini ad eum dicens ⁵revertere et dic Ezechiae duci populi mei haec dicit Dominus Deus David patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam et ecce sanavi te die tertio ascendes templum Domini ⁶et addam diebus tuis quindecim annos sed et de manu regis Assyriorum liberabo te et civitatem hanc et protegam urbem istam propter me et propter David servum meum ⁷dixitque Esaias adferte massam ficorum quam cum adtulissent et posuissent super ulcus eius curatus est ⁸dixerat autem Ezechias ad Esaiam quod erit signum quia Dominus me sanabit et quia ascensurus sum die tertio templum Domini ⁹cui ait Esaias hoc erit signum a Domino quod facturum sit Dominus sermonem quem locutus est vis ut accedat umbra decem lineis an ut revertatur totidem gradibus ¹⁰et ait Ezechias facile est umbram crescere decem lineis nec hoc volo ut fiat sed ut revertatur retrorsum decem gradibus ¹¹invocavit itaque Esaias propheta Dominum et reduxit umbram per lineas quibus iam descenderat in horologio Ahaz retrorsum decem gradibus ¹²in tempore illo misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babyloniorum litteras et munera ad Ezechiam audierat enim quod aegrotasset Ezechias ¹³laetatus est autem in adventum eorum Ezechias et ostendit eis domum aromatum et aurum et argentum et pigmenta varia unguenta quoque et domum vasorum suorum et omnia quae habere potuerat in thesauris suis non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua et in omni potestate sua ¹⁴venit autem Esaias propheta ad regem Ezechiam dicitque ei quid dixerunt viri isti aut unde venerunt ad te cui ait Ezechias de terra longinqua venerunt de Babylone ¹⁵at ille respondit quid viderunt in domo tua ait Ezechias omnia quae sunt in domo mea viderunt nihil est quod non monstraverim eis in thesauris meis ¹⁶dixit itaque Esaias Ezechiae audi sermonem Domini ¹⁷ecce dies venient et auferentur omnia quae sunt in domo tua et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in Babylone non remanebit quicquam ait Dominus ¹⁸sed et de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis ¹⁹dixit Ezechias ad Esaiam bonus sermo Domini quem locutus est sit pax et veritas in diebus meis ²⁰reliqua autem sermonum Ezechiae et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit piscinam et aquaeductum et introduxerit aquas in civitatem nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²¹dormivitque Ezechias cum patribus suis et regnavit Manasses filius eius pro eo

20in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem

21duodecim annorum erat Manasses cum regnare coe-

pisset et quinquaginta quinque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Apsiba ²fecitque malum in conspectu Domini iuxta idola gentium quas delevit Dominus a facie filiorum Israhel ³conversusque est et aedificavit excelsa quae dissipaverat Ezechias pater eius et erexit aras Baal et fecit lucos sicut fecerat Ahab rex Israhel et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam ⁴extruxitque aras in domo Domini de qua dixit Dominus in Hierusalem ponam nomen meum ⁵et extruxit altaria universae militiae caeli in duobus atriis templi Domini ⁶et transduxit filium suum per ignem et ariolatus est et observavit auguria et fecit pythones et aruspices multiplicavit ut faceret malum coram Domino et iniraret eum ⁷posuit quoque idolum luci quem fecerat in templo Domini super quo locutus est Dominus ad David et ad Salomonem filium eius in templo hoc et in Hierusalem quam elegi de cunctis tribus Israhel ponam nomen meum in sempiternum ⁸et ultra non faciam commoveri pedem Israhel de terra quam dedi patribus eorum sic tamen si custodierint opere omnia quae praecepi eis et universam legem quam mandavit eis servus meus Moses ⁹illi vero non audierunt sed seducti sunt a Manasse ut facerent malum super gentes quas contrivit Dominus a facie filiorum Israhel ¹⁰locutusque est Dominus in manu servorum suorum prophetarum dicens ¹¹quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas super omnia quae fecerunt Amorrei ante eum et peccare fecit etiam Iudam in immunditiis suis ¹²propterea haec dicit Dominus Deus Israhel ecce ego inducam mala super Hierusalem et Iudam ut quicumque audierit tinniant ambae aures eius ¹³et extendam super Hierusalem funiculum Samariae et pondus domus Ahab et delebo Hierusalem sicut deleri solent tabulae delens vertam et ducam crebrius stilum super faciem eius ¹⁴dimittam vero reliquias hereditatis meae et tradam eas in manu inimicorum eius eruntque in vastitate et rapina cunctis adversariis suis ¹⁵eo quod fecerint malum coram me et perseveraverint inirantes me ex die qua egressi sunt patres eorum ex Aegypto usque ad diem hanc ¹⁶insuper et sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis donec impleret Hierusalem usque ad os absque peccatis suis quibus peccare fecit Iudam ut faceret malum coram Domino ¹⁷reliqua autem sermonum Manasse et universa quae fecit et peccatum eius quod peccavit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ¹⁸dormivitque Manasses cum patribus suis et sepultus est in horto domus suae in horto Aza et regnavit Amon filius eius pro eo ¹⁹viginti et duo annorum erat Amon cum regnare coepisset duobusque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Mesallemeth filia Arus de Iethba ²⁰fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater eius ²¹et ambulavit in omni via per quam ambulaverat pater eius servivitque immunditiis quibus servierat pater suus et adoravit eas ²²et dereliquit Dominum Deum patrum suorum et non ambulavit in via Domini ²³tetenderuntque ei insidias servi sui et interfecerunt regem in domo sua ²⁴percussit

autem populus terrae omnes qui coniuraverant contra regem Amon et constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo ²⁵reliqua autem sermonum Amon quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda ²⁶sepelieruntque eum in sepulchro suo in horto Aza et regnavit Iosias filius eius pro eo

22Octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset et triginta uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Idida filia Phadaia de Besecath ²fecitque quod placitum erat coram Domino et ambulavit per omnes vias David patris sui non declinavit ad dextram sive ad sinistram ³anno autem octavodecimo regis Iosiae misit rex Saphan filium Aslia filii Mesullam scribam templi Domini dicens ei ⁴vade ad Helciam sacerdotem magnum ut confleret pecunia quae inlata est in templum Domini quam collegerunt ianitores a populo ⁵deturque fabris per praepositos in domo Domini qui et distribuent eam his qui operantur in templo Domini ad instauranda sarta tecta templi ⁶tignariis videlicet et cementariis et his qui interrupta componunt et ut emantur ligna et lapides de lapidicinis ad instaurandum templum ⁷verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt sed in potestate habeant et in fide ⁸dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam librum legis reperi in domo Domini deditque Helcias volumen Saphan qui et legit illud ⁹venit quoque Saphan scriba ad regem et renuntiavit ei quod praeceperat et ait conflaverunt servi tui pecuniam quae repperta est in domo Domini et dederunt ut distribueretur fabris a praefectis operum templi Domini ¹⁰narravitque Saphan scriba regi dicens librum dedit mihi Helcias sacerdos quem cum legisset Saphan coram rege ¹¹et audisset rex verba libri legis Domini scidit vestimenta sua ¹²et praecepit Helciae sacerdoti et Ahicham filio Saphan et Achobor filio Micha et Saphan scribae et Asaiae servo regis dicens ¹³ite et consulite Dominum super me et super populo et super omni Iuda de verbis voluminis istius quod inventum est magna enim ira Domini succensa est contra nos quia non audierunt patres nostri verba libri huius ut facerent omne quod scriptum est nobis ¹⁴ierunt itaque Helcias sacerdos et Ahicham et Achobor et Saphan et Asaia ad Oldam propheten uxorem Sellum filii Thecuae filii Araas custodis vestium quae habitabat in Hierusalem in secunda locutique sunt ad eam ¹⁵et illa respondit eis haec dicit Dominus Deus Israhel dicite viro qui misit vos ad me ¹⁶haec dicit Dominus ecce ego adducam mala super locum hunc et super habitatores eius omnia verba legis quae legit rex Iuda ¹⁷quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis inirantes me in cunctis operibus manuum suarum et succendetur indignatio mea in loco hoc et non extinguetur ¹⁸regi autem Iuda qui misit vos ut consuleretis Dominum sic dicetis haec dicit Dominus Deus Israhel pro eo quod audisti verba voluminis ¹⁹et perterritum est cor tuum et humiliatus es coram Domino auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius quo videlicet fierent

in stuporem et in maledictum et scidisti vestimenta tua et flevistis coram me et ego audivi ait Dominus ²⁰idcirco colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulchrum tuum in pace ut non videant oculi tui omnia mala quae inducturus sum super locum istum

23et renuntiaverunt regi quod dixerat qui misit et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Hierusalem ²ascenditque rex templum Domini et omnes viri Iuda universique qui habitant in Hierusalem cum eo sacerdotes et prophetae et omnis populus a parvo usque ad magnum legitque cunctis audientibus omnia verba libri foederis qui inventus est in domo Domini ³stetitque rex super gradum et percussit foedus coram Domino ut ambulerent post Dominum et custodirent praecepta eius et testimonia et caerimonias in omni corde et in tota anima et suscitarent verba foederis huius quae scripta erant in libro illo adquevitque populus pacto ⁴et praecepit rex Helciae pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo Domini omnia vasa quae facta fuerant Baal et in luco et universae militiae caeli et combusit ea foris Hierusalem in convalle Cedron et tulit pulverem eorum in Bethel ⁵et delevit aruspices quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda et in circuitu Hierusalem et eos qui adolebant incensum Baal et soli et lunae et duodecim signis et omni militiae caeli ⁶et efferri fecit lucum de domo Domini foras Hierusalem in convalle Cedron et combusit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepulchrum vulgi ⁷destruxit quoque aediculas effeminatorum quae erant in domo Domini pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci ⁸congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee et destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis quod erat ad sinistram portae civitatis ⁹verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Hierusalem sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum ¹⁰contaminavit quoque Thafeth quod est in convalle filii Ennom ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem Moloch ¹¹abstulit quoque equos quos dederant reges Iudae soli in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi qui erat in Farurim currus autem solis combusit igni ¹²altaria quoque quae erant super tecta cenaculi Ahaz quae fecerant reges Iuda et altaria quae fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini destruxit rex et cucurrit inde et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron ¹³excelsa quoque quae erant in Hierusalem ad dexteram partem montis Offensionis quae aedificaverat Salomon rex Israhel Astharoth idolo Sidoniorum et Chamos offensionis Moab et Melchom abominationi filiorum Ammon polluit rex ¹⁴et contrivit statuas et succidit lucos replevitque loca eorum ossibus mortuorum ¹⁵insuper et altare quod erat in Bethel excelsum quod fecerat Hieroboam filius Nabath qui peccare fecit Israhel et altare illud et excelsum destruxit at-

que combusit et comminuit in pulverem succenditque etiam lucum ¹⁶et conversus Iosias vidit ibi sepulchra quae erant in monte misitque et tulit ossa de sepulchris et combusit ea super altare et polluit illud iuxta verbum Domini quod locutus est vir Dei qui praedixerat verba haec ¹⁷et ait quis est titulus ille quem video responderuntque ei cives illius urbis sepulchrum est hominis Dei qui venit de Iuda et praedixit verba haec quae fecisti super altare Bethel ¹⁸et ait dimitte eum nemo commoveat ossa eius et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetae qui venerat de Samaria ¹⁹insuper et omnia fana excelsorum quae erant in civitatibus Samariae quae fecerant reges Israhel ad irritandum Dominum abstulit Iosias et fecit eis secundum omnia opera quae fecerat in Bethel ²⁰et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria et combusit ossa humana super ea reversusque est Hierusalem ²¹et praecepit omni populo dicens facite phase Domino Deo vestro secundum quod scriptum est in libro foederis huius ²²nec enim factum est phase tale a diebus iudicum qui iudicaverunt Israhel et omnium dierum regum Israhel et regum Iuda ²³sicut in octavodecimo anno regis Iosiae factum est phase istud Domino in Hierusalem ²⁴sed et pythones et ariolos et figuras idolorum et immunditias abominationesque quae fuerant in terra Iuda et in Hierusalem abstulit Iosias ut statueret verba legis quae scripta sunt in libro quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini ²⁵similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem Mosi neque post eum surrexit similis illi ²⁶verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra Iudam propter iritationes quibus provocaverat eum Manasses ²⁷dixit itaque Dominus etiam Iudam auferam a facie mea sicut abstuli Israhel et proiciam civitatem hanc quam elegi Hierusalem et domum de qua dixi erit nomen meum ibi ²⁸reliqua autem verba Iosiae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda ²⁹in diebus eius ascendit Pharaos Necho rex Aegypti contra regem Assyriorum ad flumen Eufraten et abiit Iosias rex in occursum eius et occisus est in Mageddo cum vidisset eum ³⁰et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo et pertulerunt in Hierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo tulitque populus terrae Ioahaz filium Iosiae et unxerunt eum et constituerunt eum regem pro patre suo ³¹viginti trium annorum erat Ioahaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem nomen matris eius Amithal filia Hieremiae de Lobna ³²et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerant patres eius ³³vinxitque eum Pharaos Necho in Rebla quae est in terra Emath ne regnaret in Hierusalem et inposuit multam terrae centum talentis argenti et talento auri ³⁴regemque constituit Pharaos Necho Eliachim filium Iosiae pro Iosia patre eius vertitque nomen eius Ioiachim porro Ioahaz tulit et duxit in Aegyptum ³⁵argentum autem et aurum dedit Ioiachim Pharaos-

ni cum indixisset terrae per singulos ut conferretur iuxta praeceptum Pharaonis et unumquemque secundum vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terrae ut daret Pharaoni Necho ³⁶viginti quinque annorum erat Ioiachim cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma ³⁷et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerant patres eius

24in diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis et factus est ei Ioiachim servus tribus annis et rursus rebellavit contra eum ²inmisitque ei Dominus latrunculos Chaldeorum et latrunculos Syriae latrunculos Moab et latrunculos filiorum Ammon et inmisit eos in Iudam ut disperderent eum iuxta verbum Domini quod locutus erat per servos suos prophetas ³factum est autem hoc per verbum Domini contra Iudam ut auferret eum coram se propter peccata Manasse universa quae fecit ⁴et propter sanguinem innoxium quem effudit et implevit Hierusalem crude innocentium et ob hanc rem noluit Dominus propitiari ⁵reliqua autem sermonum Ioiachim et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda et dormivit Ioiachim cum patribus suis ⁶regnavitque Ioiachim filius eius pro eo ⁷et ultra non addidit rex Aegypti ut egrederetur de terra sua tulerat enim rex Babylonis a rivo Aegypti usque ad fluvium Eufraten omnia quae fuerant regis Aegypti ⁸decem et octo annorum erat Ioiachim cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem ⁹et fecit malum coram Domino iuxta omnia quae fecerat pater eius ¹⁰in tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Hierusalem et circumdata est urbs munitionibus ¹¹venitque Nabuchodonosor rex Babylonis ad civitatem cum servi eius obpugnarent eam ¹²egressusque est Ioiachim rex Iuda ad regem Babylonis ipse et mater eius et servi eius et principes eius et eunuchi eius et suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui ¹³et protulit inde omnes thesauros domus Domini et thesauros domus regiae et concidit universa vasa aurea quae fecerat Salomon rex Israhel in templo Domini iuxta verbum Domini ¹⁴et transtulit omnem Hierusalem et universos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captivitatem et omnem artificem et clusorem nihilque relictum est exceptis pauperibus populi terrae ¹⁵transtulit quoque Ioiachim in Babylonem et matrem regis et uxores regis et eunuchos eius et iudices terrae duxit in captivitatem de Hierusalem in Babylonem ¹⁶et omnes viros robustos septem milia et artifices et clusores mille omnes viros fortes et bellatores duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem ¹⁷et constituit Matthaniam patrum eius pro eo inposuitque nomen ei Sedeciam ¹⁸vicesimum et primum annum aetatis habebat Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius erat Amithal filia Hieremiae de Lobna ¹⁹et fecit

malum coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ioiachim ²⁰irascatur enim Dominus contra Hierusalem et contra Iudam donec proiceret eos a facie sua recessitque Sedecias a rege Babylonis

25factum est autem anno nono regni eius mense decimo decima die mensis venit Nabuchodonosor rex Babylonis ipse et omnis exercitus eius in Hierusalem et circumdederunt eam et extruxerunt in circuitu eius munitiones ²et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciae ³nona die mensis praevaluitque fames in civitate nec erat panis populo terrae ⁴et interrupta est civitas et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portae quae est inter duplicem murum ad hortum regis porro Chaldei obsidebant in circuitu civitatem fugit itaque per viam quae ducit ad campestria solitudinis ⁵et persecutus est exercitus Chaldeorum regem comprehenditque eum in planitie Hiericho et omnes bellatores qui erant cum eo dispersi sunt et reliquerunt eum ⁶adprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha qui locutus est cum eo iudicium ⁷filios autem Sedeciae occidit coram eo et oculos eius effodit vinxitque eum catenis et adduxit in Babylonem ⁸mense quinto septima die mensis ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis venit Nabuzardan princeps exercitus servus regis Babylonis Hierusalem ⁹et succendit domum Domini et domum regis et domos Hierusalem omnemque domum combusit igni ¹⁰et muros Hierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldeorum qui erat cum principe militum ¹¹reliquam autem populi partem qui remanserat in civitate et perfugas qui transfugerant ad regem Babylonis et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiae ¹²et de pauperibus terrae reliquit vinitores et agricolas ¹³columnas autem aereas quae erant in templo Domini et bases et mare aereum quod erat in domo Domini confregerunt Chaldei et transtulerunt aes omnium in Babylonem ¹⁴ollas quoque aereas et trullas et tridentes et scyphos et omnia vasa aerea in quibus ministrabant tulerunt ¹⁵necnon turibula et fialas quae aurea aurea et quae argentea argentea tulit princeps militiae ¹⁶id est columnas duas mare unum et bases quas fecerat Salomon in templo Domini non erat pondus aeris omnium vasorum ¹⁷decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum et reticulum et malogranata super capitellum columnae omnia aerea similem et columna secunda habebat ornatum ¹⁸tulit quoque princeps militiae Seraian sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores ¹⁹et de civitate eunuchum unum qui erat praefectus super viros bellatores et quinque viros de his qui steterant coram rege quos repperit in civitate et Sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terrae et sex viros e vulgo qui inventi fuerant in civitate ²⁰quos tollens Nabuzardan princeps militum duxit ad regem Babylonis in Reblatha ²¹percussitque eos rex Babylonis et interfecit

in Reblatha in terra Emath et translatus est Iuda de terra sua ²²populo autem qui relictus erat in terra Iuda quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis praefecit Godoliam filium Ahicham filii Saphan ²³quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam venerunt ad Godoliam in Maspha Ismahel filius Nathaniae et Iohanan filius Caree et Sareia filius Thenaameth Nethophathites et Iezonias filius Maachathi ipsi et socii eorum ²⁴iuravitque eis Godolias et sociis eorum dicens nolite timere servire Chaldeis manete in terra et servite regi Babylonis et bene erit vobis ²⁵factum est autem in mense septimo venit Ismahel filius Nathaniae filii Elisama de semine regio et decem viri cum eo percusseruntque Godoliam qui mortuus est sed et Iudaeos et Chaldeos qui erant cum eo in Maspha ²⁶consurgens autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in Aegyptum timentes Chaldeos ²⁷factum est vero anno tricesimo septimo transmigrationis Ioiachin regis Iudae mense duodecimo vicesima septima die mensis sublevavit Evilmerodach rex Babylonis anno quo regnare coeperat caput Ioiachin regis Iuda de carcere ²⁸et locutus est ei benigna et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone ²⁹et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitae suae ³⁰annonam quoque constituit ei absque intermissione quae et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suae

I Paralipomenon

1 Adam Seth Enos 2 Cainan Malelehel Iared 3 Enoch Matusale Lamech 4 Noe Sem Ham et Iafeth 5 filii Iafeth Gomer Magog Madai et Iavan Thubal Mosoch Thiras 6 porro filii Gomer Aschenez et Rifath et Thogorma 7 filii autem Iavan Elisa et Tharsis Cetthim et Dodanim 8 filii Ham Chus et Mesraim Phut et Chanaan 9 filii autem Chus Saba et Evila Sabatha et Rechma et Sabathaca porro filii Rechma Saba et Dadan 10 Chus autem genuit Nemrod iste coepit esse potens in terra 11 Mesraim vero genuit Ludim et Anamim et Laabim et Nepthum 12 Phethrosim quoque et Chasluim de quibus egressi sunt Philisthim et Capthurim 13 Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum et Heth 14 Iebuseum quoque et Amorreum et Gergeseum 15 Evheumque et Aruceum et Asineum 16 Aradium quoque et Samareum et Ematheum 17 filii Sem Aelam et Assur et Arfaxad et Lud et Aram et Us et Hul et Gothor et Mosoch 18 Arfaxad autem genuit Sala qui et ipse genuit Heber 19 porro Heber nati sunt duo filii nomen uni Phaleg quia in diebus eius divisa est terra et nomen fratris eius Iectan 20 Iectan autem genuit Helmodad et Saleph et Asermoth et Iare 21 Aduram quoque et Uzal et Decla 22 Ebal etiam et Abimahel et Saba necnon 23 et Ophir et Evila et Iobab omnes isti filii Iectan 24 Sem Arfaxad Sale 25 Heber Phaleg Raau 26 Serug Nahor Thare 27 Abram iste est Abraham 28 filii autem Abraham Isaac et Ismahel 29 et hae generationes eorum primogenitus Ismahelis Nabaioth et Cedar et Adbeel et Mabsam 30 Masma et Duma Massa Adad et Thema 31 Iathur Naphis Cedma hii sunt filii Ismahelis 32 filii autem Cetthurae concubinae Abraham quos genuit Zamram Iecsan Madan Madian Iesboc Sue porro filii Iecsan Saba et Dadan 33 filii autem Madian Epha et Apher et Enoch et Abida et Eldaa omnes hii filii Cetthurae 34 generavit autem Abraham Isaac cuius fuerunt filii Esau et Israhel 35 filii Esau Eliphaz Rauhel Iaus Ialam Core 36 filii Eliphaz Theman Omer Sepphu Gethem Cenez Thamna Amalech 37 filii Rauhel Naath Zara Samma Maza 38 filii Seir Lothan Sobal Sebeon Ana Dison Eser Disan 39 filii Lothan Horri Human soror autem Lothan fuit Thamna 40 filii Sobal Alian et Manaath et Ebal et Sepphi et Onam filii Sebeon Aia et Ana filii Ana Dison 41 filii Dison Amaran et Eseban et Iethran et Charan 42 filii Eser Balaan et Zaban et Iacan filii Dison Us et Aran 43 isti sunt reges qui imperaverunt in terra Edom antequam esset rex

super filios Israhel Bale filius Beor et nomen civitatis eius Denaba 44 mortuus est autem Bale et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra 45 cumque et Iobab fuisset mortuus regnavit pro eo Husam de terra Themanorum 46 obiit quoque et Husam et regnavit pro eo Adad filius Badad qui percussit Madian in terra Moab et nomen civitatis eius Avith 47 cumque et Adad fuisset mortuus regnavit pro eo Semla de Masreca 48 sed et Semla mortuus est et regnavit pro eo Saul de Rooboth quae iuxta amnem sita est 49 mortuo quoque Saul regnavit pro eo Baalanan filius Achobor 50 sed et hic mortuus est et regnavit pro eo Adad cuius urbis fuit nomen Phou et appellata est uxor eius Mehetabel filia Matred filiae Mezaab 51 Adad autem mortuo duces pro regibus in Edom esse coeperunt dux Thamna dux Alva dux Ietheth 52 dux Oolibama dux Hela dux Phinon 53 dux Cenez dux Theman dux Mabsar 54 dux Magdihel dux Iram hii duces Edom

2 filii autem Israhel Ruben Symeon Levi Iuda Isachar et Zabulon 2 Dan Ioseph Benjamin Nepthali Gad Aser 3 filii Iuda Her Aunan Sela tres nati sunt ei de filia Sue Chananitidis fuit autem Her primogenitus Iuda malus coram Domino et occidit eum 4 Thamar autem nurus eius peperit ei Phares et Zara omnes ergo filii Iuda quinque 5 filii autem Phares Esrom et Hamul 6 filii quoque Zarae Zamri et Ethan et Eman Chalchal quoque et Darda simul quinque 7 filii Carmi Achar qui turbavit Israhel et peccavit in furto anathematis 8 filii Ethan Azarias 9 filii autem Esrom qui nati sunt ei Ieremahel et Ram et Chalubi 10 porro Ram genuit Aminadab Aminadab autem genuit Naasson principem filiorum Iuda 11 Naasson quoque genuit Salma de quo ortus est Boez 12 Boez vero genuit Obed qui et ipse genuit Isai 13 Isai autem genuit primogenitum Heliab secundum Abinadab tertium Samaa 14 quartum Nathanahel quintum Raddai 15 sextum Asom septimum David 16 quorum sorores fuerunt Sarvia et Abigail filii Sarviae Abisai Ioab et Asahel tres 17 Abigail autem genuit Amasa cuius pater fuit Iether Ismahelites 18 Chaleb vero filius Esrom accepit uxorem nomine Azuba de qua genuit Ierioth fueruntque filii eius Iesar et Sobab et Ardon 19 cumque mortua fuisset Azuba accepit uxorem Chaleb Ephrath quae peperit ei Ur 20 porro Ur genuit Uri et Uri genuit Beselehel 21 post haec ingressus est Esrom ad filiam Machir patris Galaad et accepit eam cum

esset annorum sexaginta quae peperit ei Segub ²²sed et Segub genuit Iair et possedit viginti tres civitates in terra Galaad ²³cepitque Gessur et Aram oppida Iair et Canath et viculos eius sexaginta civitatum omnes isti filii Machir patris Galaad ²⁴cum autem mortuus esset Esrom ingressus est Chaleb ad Ephrata habuit quoque Esrom uxorem Abia quae peperit ei Assur patrem Thecue ²⁵nati sunt autem filii Hieramehel primogeniti Esrom Ram primogenitus eius et Buna et Aran et Asom et Ahia ²⁶duxit quoque uxorem alteram Hieramehel nomine Atara quae fuit mater Onam ²⁷sed et filii Ram primogeniti Hieramehel fuerunt Moos et Iamin et Achar ²⁸Onam autem habuit filios Semmei et Iada filii autem Semmei Nadab et Abisur ²⁹nomen vero uxoris Abisur Abiail quae peperit Ahobban et Molid ³⁰filii autem Nadab fuerunt Saled et Apphaim mortuus est autem Saled absque liberis ³¹filius vero Apphaim Iesi qui Iesi genuit Sesan porro Sesan genuit Oholi ³²filii autem Iada fratris Semmei Iether et Ionathan sed et Iether mortuus est absque liberis ³³porro Ionathan genuit Phaeth et Ziza isti fuerunt filii Hieramehel ³⁴Sesan autem non habuit filios sed filias et servum aegyptium nomine Ieraa ³⁵deditque ei filiam suam uxorem quae peperit ei Eththei ³⁶Eththei autem genuit Nathan et Nathan genuit Zabad ³⁷Zabad quoque genuit Ophlal et Ophlal genuit Obed ³⁸Obed genuit Ieu Ieu genuit Azariam ³⁹Azarias genuit Helles Helles genuit Elasa ⁴⁰Elasa genuit Sisamoi Sisamoi genuit Sellum ⁴¹Sellum genuit Icamian Icamian genuit Elisama ⁴²filii autem Chaleb fratris Hieramehel Mosa primogenitus eius ipse est pater Ziph et filii Maresa patris Hebron ⁴³porro filii Hebron Core et Thapphu et Recem et Samma ⁴⁴Samma autem genuit Raam patrem Iercaam et Recem genuit Semmei ⁴⁵filius Semmei Maon et Maon pater Bethsur ⁴⁶Epha autem concubina Chaleb peperit Arran et Musa et Gezez porro Arran genuit Gezez ⁴⁷filii Iadai Regom et Iotham et Gesum et Phaleth et Epha et Saaph ⁴⁸concubina Chaleb Maacha peperit Saber et Tharana ⁴⁹genuit autem Saaph pater Madmena Sue patrem Machbena et patrem Gabaa filia vero Chaleb fuit Achsa ⁵⁰hii erant filii Chaleb filii Ur primogeniti Ephrata Sobal pater Cariathiarim ⁵¹Salma pater Bethleem Ariph pater Bethgader ⁵²fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim qui videbat dimidium requietionum ⁵³et de cognatione Cariathiarim Iethrei et Apphutei et Semathei et Maserei ex his egressi sunt Saraitae et Esthaolitaie ⁵⁴filii Salma Bethleem et Netophathi coronae domus Ioab et dimidium requietionis Sarai ⁵⁵cognationes quoque scribarum habitantium in Iabis canentes atque resonantes et in tabernaculis commorantes hii sunt Cinei qui venerunt de calore patris domus Rechab

3David vero hos habuit filios qui ei nati sunt in Hebron primogenitum Amnon ex Achinaam Iezrahelitide secundum Danihel de Abigail Carmelitide ²tertium Absalom filium Maacha filiae Tholmei regis Gessur quartum Adoniam filium Aggith ³quintum Saphatiam ex Abital sextum

Iethraam de Egla uxore sua ⁴sex ergo nati sunt ei in Hebron ubi regnavit septem annis et sex mensibus triginta autem et tribus annis regnavit in Hierusalem ⁵porro in Hierusalem nati sunt ei filii Samaa et Sobab et Nathan et Salomon quattuor de Bethsabee filia Amihel ⁶Iebaar quoque et Elisama ⁷et Eliphalet et Noge et Napheg et Iaphie ⁸necnon Elisama et Heliade et Eliphalet novem ⁹omnes hii filii David absque filiis concubinarum habuerunt sororem Thamar ¹⁰filius autem Salomonis Roboam cuius Abia filius genuit Asa de hoc quoque natus est Iosaphat ¹¹pater Ioram qui Ioram genuit Ohoziam ex quo ortus est Ioas ¹²et huius Amasias filius genuit Azariam porro Azariae filius Ioatham ¹³procreavit Achaz patrem Ezechiae de quo natus est Manasses ¹⁴sed et Manasses genuit Amon patrem Iosiae ¹⁵filii autem Iosiae fuerunt primogenitus Iohanan secundus Ioacim tertius Sedecias quartus Sellum ¹⁶de Ioacim natus est Iechonias et Sedecias ¹⁷filii Iechoniae fuerunt Asir Salathiel ¹⁸Melchiram Phadaia Sennaser et Iecemia Sama et Nadabia ¹⁹de Phadaia orti sunt Zorobabel et Semei Zorobabel genuit Mosollam Ananiam et Salomith sororem eorum ²⁰Asabamque et Ohol et Barachiam et Asadiah Iosabased quinque ²¹filius autem Ananiae Phaltias pater Ieseiae cuius filius Raphaia huius quoque filius Arnab de quo natus est Obdia cuius filius fuit Sechenia ²²filius Secheniae Semeia cuius filii Attus et Iegal et Baria et Naaria et Saphat sex numero ²³filii Naariae Helioenai et Ezechias et Ezricam tres ²⁴filii Helioenai Oduia et Heliasub et Pheleia et Accub et Iohanan et Dalaia et Anani septem

4filii Iuda Phares Esrom et Carmi et Ur et Subal ²Reaia vero filius Subal genuit Ieth de quo nati sunt Ahimai et Laed hae cognationes Sarathi ³ista quoque stirps Hetam Iezrahel et Iesema et Iedebos nomenque sororis eorum Asalephuni ⁴Phunihel autem pater Gedor et Ezer pater Osa isti sunt filii Ur primogeniti Ephrata patris Bethleem ⁵Asur vero patris Thecue erant duae uxores Halaa et Naara ⁶peperit autem ei Naara Oozam et Epher et Themani et Asthari isti sunt filii Naara ⁷porro filii Halaa Sereth Isaar et Ethnan ⁸Cos autem genuit Anob et Sobaba et cognationem Aral filii Arum ⁹fuit autem Iabes inclitus prae fratribus suis et mater eius vocavit nomen illius Iabes dicens quia peperit eum in dolore ¹⁰invocavit vero Iabes Deum Israhel dicens si benedicens benedixeris mihi et dilataveris terminos meos et fuerit manus tua mecum et feceris me a malitia non opprimi et praestitit Deus quae precatus est ¹¹Chaleb autem frater Suaa genuit Machir qui fuit pater Esthon ¹²porro Esthon genuit Bethrapha et Phesse et Thena patrem urbis Naas hii sunt viri Recha ¹³filii autem Cenez Othonihel et Saraia porro filii Othonihel Athath ¹⁴et Maonathi genuit Ophra Saraias autem genuit Ioab patrem vallis Artificum ibi quippe artifices erant ¹⁵filii vero Chaleb filii Iephone Hir et Hela et Nahem filiique Hela et Cenez ¹⁶filii quoque Iallelel Ziph et Zipha Thiria et Asrahel ¹⁷et filii Ezra Iether et Mered et Epher et Ialon genuitque Mariam et

Sammai et Iesba patrem Esthamo ¹⁸uxor quoque eius Iudaia peperit Iared patrem Gedor et Heber patrem Soccho et Hicuthihel patrem Zano hii autem filii Beththiae filiae Pharaonis quam accepit Mered ¹⁹et filii uxoris Odaiae sororis Naham patris Ceila Garmi et Esthamo qui fuit de Machathi ²⁰filii quoque Simon Amnon et Rena filius Anan et Thilon et filii Iesi Zoeth et Benzoeth ²¹filii Sela filii Iuda Her pater Lecha et Laada pater Maresa et cognationes Domus operantium byssum in domo Iuramenti ²²et Qui stare fecit solem virique Mendacii et Securus et Incendens qui principes fuerunt in Moab et qui reversi sunt in Leem haec autem verba vetera ²³hii sunt figuli habitantes in plantationibus et in praesepibus apud regem in operibus eius commoratique sunt ibi ²⁴filii Symeon Namuhel et Iamin Iarib Zara Saul ²⁵Sellum filius eius Mabsam filius eius Masma filius eius ²⁶filii Masma Amuhel filius eius Zacchur filius eius Semei filius eius ²⁷filii Semei sedecim et filiae sex fratres autem eius non habuerunt filios multos et universa cognatio non potuit adaequare summam filiorum Iuda ²⁸habitaverunt autem in Bersabee et Molada et Asarsual ²⁹et in Ballaa et in Asom et in Tholad ³⁰et in Bathuhel et in Orma et in Siceleg ³¹et in Bethmarchaboth et in Asarsusim et in Bethberai et in Saarim hae civitates eorum usque ad regem David ³²villae quoque eorum Etham et Aen et Remmon et Thochen et Asan civitates quinque ³³et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Baal haec est habitatio eorum et sedum distributio ³⁴Masobab quoque et Iemlech et Iosa filius Amasiae ³⁵et Iohel et Ieu filius Iosabiae filii Saraiae filii Asihel ³⁶et Helioenai et Iacoba et Isuaia et Asaia et Adihel et Isimihel et Banaia ³⁷Ziza quoque filius Sephei filii Allon filii Idania filii Semri filii Samaia ³⁸isti sunt nominati principes in cognationibus suis et in domo adfinitatum suarum multiplicati sunt vehementer ³⁹et profecti sunt ut ingrederentur in Gador usque ad orientem vallis et ut quaererent pascua gregibus suis ⁴⁰inveneruntque pascuas uberes et valde bonas et terram latissimam et quietam et fertilem in qua ante habitaverunt de stirpe Ham ⁴¹hii ergo venerunt quos supra descripsimus nominatim in diebus Ezechiae regis Iuda et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui inventi fuerant ibi et deleverunt eos usque in praesentem diem habitaveruntque pro eis quoniam uberrimas ibidem pascuas reppererunt ⁴²de filiis quoque Symeon abierunt in montem Seir viri quingenti habentes principes Phaltiam et Nahariam et Raphaiam et Ozihel filios Iesi ⁴³et percusserunt reliquias quae evadere potuerant Amalechitarum et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc

⁵filii quoque Ruben primogeniti Israhel ipse quippe fuit primogenitus eius sed cum violasset torum patris sui data sunt primogenita eius filiis Ioseph filii Israhel et non est ille reputatus in primogenitum ²porro Iudas qui erat fortissimus inter fratres suos de stirpe eius principes generati sunt primogenita autem reputata sunt Ioseph ³filii

ergo Ruben primogeniti Israhel Enoch et Phallu Esrom et Charmi ⁴filii Iohel Samaia filius eius Gog filius eius Semei filius eius ⁵Micha filius eius Reeia filius eius Baal filius eius ⁶Beera filius eius quem captivum duxit Theglathphalnasar rex Assyriorum et fuit princeps in tribu Ruben ⁷fratres autem eius et universa cognatio quando numerabantur per familias suas habuerunt principes Ieihel et Zachariam ⁸porro Bala filius Azaz filii Samma filii Iohel ipse habitavit in Aroer usque ad Nebo et Beelmeon ⁹contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum heremi et flumen Eufraten multum quippe iumentorum numerum possidebat in terra Galaad ¹⁰in diebus autem Saul proliati sunt contra Agareos et interfecerunt illos habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum in omni plaga quae respicit ad orientem Galaad ¹¹filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha ¹²Iohel in capite et Saphan secundus Ianai autem et Saphat in Basan ¹³fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum Michahel et Mosollam et Sebe et Iori et Iachan et Zie et Heber septem ¹⁴hii filii Abiahil filii Uri filii Iaro filii Galaad filii Michahel filii Iesesi filii Jeddo filii Buz ¹⁵fratres quoque filii Abdihel filii Guni princeps domus in familiis suis ¹⁶et habitaverunt in Galaad et in Basan et in viculis eius et in cunctis suburbanis Saron usque ad terminos ¹⁷omnes hii numerati sunt in diebus Ioatham regis Iuda et in diebus Hieroboam regis Israhel ¹⁸filii Ruben et Gad et dimidiae tribus Manasse viri bellatores scuta portantes et gladios et tendentes arcum eruditique ad proelia quadraginta quattuor milia et septingenti sexaginta procedentes ad pugnam ¹⁹dimicaverunt contra Agarenos Iturei vero et Naphei et Nodab ²⁰praebuerunt eis auxilium traditique sunt in manus eorum Agareni et universi qui fuerant cum eis quia Deum invocaverunt cum proeliarentur et exaudivit eos eo quod credidissent in eum ²¹ceperuntque omnia quae possederant camelorum quinquaginta milia et ovium ducenta quinquaginta milia asinos duo milia et animas hominum centum milia ²²vulnerati autem multi corruerunt fuit enim bellum Domini habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem ²³filii quoque dimidiae tribus Manasse possederunt terram a finibus Basan usque Baalhermon et Sanir et montem Hermon ingens quippe numerus erat ²⁴et hii fuerunt principes domus cognationis eorum Epher et Iesi et Helihel Ezrihel et Hieremia et Odoia et Iedihel viri fortissimi et potentes et nominati duces in familiis suis ²⁵reliquerunt autem Deum patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terrae quos abstulit Dominus coram eis ²⁶et suscitavit Deus Israhel spiritum Ful regis Assyriorum et spiritum Theglathphalnasar regis Assur et transtulit Ruben et Gad et dimidium tribus Manasse et adduxit eos in Alae et Abor et Ara et fluvium Gozan usque ad diem hanc

⁶filii Levi Gersom Caath Merari ²filii Caath Amram Isaar Hebron et Ozihel ³filii Amram Aaron Moses et Ma-

ria filii Aaron Nadab et Abiu Eleazar et Ithamar ⁴Eleazar genuit Finees et Finees genuit Abisue ⁵Abisue vero genuit Bocci et Bocci genuit Ozi ⁶Ozi genuit Zaraqam et Zaraqas genuit Meraioth ⁷porro Meraioth genuit Amariam et Amarias genuit Ahitob ⁸Ahitob genuit Sadoc Sadoc genuit Achimaas ⁹Achimaas genuit Azariam Azarias genuit Iohanan ¹⁰Iohanan genuit Azariam ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam aedificavit Salomon in Hierusalem ¹¹genuit autem Azarias Amariam et Amarias genuit Ahitob ¹²Ahitob genuit Sadoc et Sadoc genuit Sellum ¹³Sellum genuit Helciam et Helcias genuit Azariam ¹⁴Azarias genuit Saraqam et Saraqas genuit Iosedec ¹⁵porro Iosedec egressus est quando transtulit Dominus Iudam et Hierusalem per manus Nabuchodonosor ¹⁶filii ergo Levi Gersom Caath et Merari ¹⁷et haec nomina filiorum Gersom Lobeni et Semei ¹⁸filii Caath Amram et Isaar et Hebron et Ozihel ¹⁹filii Merari Mooli et Musi hae autem cognationes Levi secundum familias eorum ²⁰Gersom Lobeni filius eius Iaath filius eius Zamma filius eius ²¹Ioaa filius eius Addo filius eius Zara filius eius Iethrai filius eius ²²filii Caath Aminadab filius eius Core filius eius Asir filius eius ²³Helcana filius eius Abiasaph filius eius Asir filius eius ²⁴Thaath filius eius Urihel filius eius Ozias filius eius Saul filius eius ²⁵filii Helcana Amasai et Ahimoth ²⁶Helcana filii Helcana Sophai filius eius Naath filius eius ²⁷Heliab filius eius Hieroam filius eius Helcana filius eius ²⁸filii Samuhel primogenitus Vasseni et Abia ²⁹filii autem Merari Mooli Lobeni filius eius Semei filius eius Oza filius eius ³⁰Samaa filius eius Aggia filius eius Asaia filius eius ³¹isti sunt quos constituit David super cantores domus Domini ex quo conlocata est arca ³²et ministrabant coram tabernaculo testimonii canentes donec aedificaret Salomon domum Domini in Hierusalem stabant autem iuxta ordinem suum in ministerio ³³hii vero sunt qui adsistebant cum filiis suis de filiis Caath Heman cantor filius Iohel filii Samuhel ³⁴filii Helcana filii Hieroam filii Helihel filii Thou ³⁵filii Suph filii Helcana filii Maath filii Amasai ³⁶filii Helcana filii Iohel filii Azariae filii Sophoniae ³⁷filii Thaath filii Asir filii Abiasaph filii Core ³⁸filii Isaar filii Caath filii Levi filii Israhel ³⁹et fratres eius Asaph qui stabat a dextris eius Asaph filius Barachiae filii Samaa ⁴⁰filii Michahel filii Basiae filii Melchiae ⁴¹filii Athnai filii Zara filii Adaia ⁴²filii Ethan filii Zamma filii Semei ⁴³filii Ieth filii Gersom filii Levi ⁴⁴filii autem Merari fratres eorum ad sinistram Ethan filius Cusi filii Abdi filii Maloch ⁴⁵filii Asabiae filii Amasiae filii Helciae ⁴⁶filii Amasai filii Bonni filii Somer ⁴⁷filii Mooli filii Musi filii Merari filii Levi ⁴⁸fratres quoque eorum Levitae qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini ⁴⁹Aaron vero et filii eius adolebant incensum super altare holocausti et super altare thymiamatis in omne opus sancti sanctorum et ut precarentur pro Israhel iuxta omnia quae praecepit Moses servus Dei ⁵⁰hii sunt autem filii Aaron Eleazar filius eius Finees filius eius Abisue filius eius ⁵¹Bocci filius eius Ozi filius eius Zaraqam filius eius ⁵²Meraioth filius eius Ama-

ria filius eius Ahitob filius eius ⁵³Sadoc filius eius Achimaas filius eius ⁵⁴et haec habitacula eorum per vicos atque confinia filiorum scilicet Aaron iuxta cognationes Caathitarum ipsis enim sorte contigerat ⁵⁵dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda et suburbana eius per circuitum ⁵⁶agros autem civitatis et villas Chaleb filio Iephone ⁵⁷porro filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum Hebron et Lobna et suburbana eius ⁵⁸Iether quoque et Esthmo cum suburbanis suis sed et Helon et Dabir cum suburbanis suis ⁵⁹Asan quoque et Bethsemes et suburbana eorum ⁶⁰de tribu autem Benjamin Gabee et suburbana eius et Almath cum suburbanis suis Anathoth quoque cum suburbanis suis omnes civitates tredecim per cognationes suas ⁶¹filiis autem Caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem ⁶²porro filiis Gersom per cognationes suas de tribu Isachar et de tribu Aser et de tribu Nepthali et de tribu Manasse in Basan urbes tredecim ⁶³filiis autem Merari per cognationes suas de tribu Ruben et de tribu Gad et de tribu Zabulon dederunt sorte civitates duodecim ⁶⁴dederunt quoque filii Israhel Levitis civitates et suburbana earum ⁶⁵dederuntque per sortem ex tribu filiorum Iuda et ex tribu filiorum Symeon et ex tribu filiorum Benjamin urbes has quas vocaverunt nominibus suis ⁶⁶et his qui erant ex cognatione filiorum Caath fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim ⁶⁷dederunt ergo eis urbes ad confugiendum Sychem cum suburbanis suis in monte Ephraim et Gazer cum suburbanis suis ⁶⁸Hicmaam quoque cum suburbanis suis et Bethoron similiter ⁶⁹necnon et Helon cum suburbanis suis et Gethremmon in eundem modum ⁷⁰porro ex dimidia tribu Manasse Aner et suburbana eius Balaam et suburbana eius his videlicet qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant ⁷¹filiis autem Gersom de cognatione dimidia tribus Manasse Gaulon in Basan et suburbana eius et Astharoth cum suburbanis suis ⁷²de tribu Isachar Cedec et suburbana eius et Dabereth cum suburbanis suis ⁷³Ramoth quoque et suburbana illius et Anem cum suburbanis suis ⁷⁴de tribu vero Aser Masal cum suburbanis suis et Abdon similiter ⁷⁵Acac quoque et suburbana eius et Roob cum suburbanis suis ⁷⁶porro de tribu Nepthali Cedec in Galilea et suburbana eius Amon cum suburbanis suis et Cariathaim et suburbana eius ⁷⁷filiis autem Merari residuis de tribu Zabulon Remmono et suburbana eius et Thabor cum suburbanis suis ⁷⁸trans Iordanem quoque ex adverso Hiericho contra orientem Iordanis de tribu Ruben Bosor in solitudine cum suburbanis suis et Iasa cum suburbanis suis ⁷⁹Cademoth quoque et suburbana eius et Miphaath cum suburbanis suis ⁸⁰necnon de tribu Gad Ramoth in Galaad et suburbana eius et Manaim cum suburbanis suis ⁸¹sed et Esbon cum suburbanis eius et Iezer cum suburbanis suis

⁷porro filii Isachar Thola et Phua Iasub et Samaron quattuor ²filii Thola Ozi et Raphaia et Ierihel et Iemai et Iebsem et Samuhel principes per domos cognationum sua-

rum de stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David viginti duo milia sescenti ³fili Ozi Iezraia de quo nati sunt Michahel et Obadia et Iohel et Iesia quinque omnes principes ⁴cumque eis per familias et populos suos accincti ad proelium viri fortissimi triginta sex milia multas enim habuere uxores et filios ⁵fratresque eorum per omnem cognationem Isachar robustissimi ad pugnandum octoginta septem milia numerati sunt ⁶Beniamin Bale et Bochor et Iadihel tres ⁷fili Bale Esbon et Ozi et Ozihel et Ierimoth et Urai quinque principes familiarum et ad pugnandum robustissimi numerus autem eorum viginti duo milia et triginta quattuor ⁸porro filii Bochor Zamira et Ioas et Eliezer et Helioenai et Amri et Ierimoth et Abia et Anathoth et Almathan omnes hii filii Bochor ⁹numerati sunt autem per familias suas principes cognationum ad bella fortissimi viginti milia et ducenti ¹⁰porro filii Iadihel Balan filii autem Balan Hieus et Beniamin et Ahoth et Chanana et Iothan et Tharsis et Haisaar ¹¹omnes hii filii Iadihel principes cognationum suarum viri fortissimi decem et septem milia et ducenti ad proelium procedentes ¹²Sephan quoque et Apham filii Hir et Asim filii Aer ¹³fili autem Nepthali Iasihel et Guni et Asar et Sellum filii Balaa ¹⁴porro filius Manasse Esrihel concubinaque eius syra peperit Machir patrem Galaad ¹⁵Machir autem accepit uxores filii suis Happphim et Sepham et habuit sororem nomine Maacha nomen autem secundi Salphaad nataeque sunt Salphaad filiae ¹⁶et peperit Maacha uxor Machir filium vocavitque nomen eius Phares porro nomen fratris eius Sares et filii eius Ulam et Recem ¹⁷filius autem Ulam Badan hii sunt filii Galaad filii Machir filii Manasse ¹⁸soror autem eius Regina peperit virum Decorum et Abiezer et Moola ¹⁹erant autem filii Semida Ahin et Sechem et Leci et Aniam ²⁰fili autem Ephraim Suthala Bareth filius eius Thaath filius eius Elada filius eius Thaath filius eius et huius filius Zabab ²¹et huius filius Suthala et huius filius Ezer et Elad occiderunt autem eos viri Geth indigenae quia descendebant ut invaderent possessiones eorum ²²luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus et venerunt fratres eius ut consolarentur eum ²³ingressusque est ad uxorem suam quae concepit et peperit filium et vocavit nomen eius Beria eo quod in malis domus eius ortus esset ²⁴filia autem eius fuit Sara quae aedificavit Bethoron inferiorem et superiorem et Ozensara ²⁵porro filius eius Rapha et Reseph et Thale de quo natus est Thaan ²⁶qui genuit Laadan huius quoque filius Ammiud genuit Elisama ²⁷de quo ortus est Nun qui habuit filium Iosue ²⁸possessio autem eorum et habitatio Bethel cum filiabus suis et contra orientem Noran ad occidentalem plagam Gazer et filiae eius Sychem quoque cum filiabus suis usque Aza et filias eius ²⁹iuxta filios quoque Manasse Bethsan et filias eius Thanach et filias eius Mageddo et filias eius Dor et filias eius in his habitaverunt filii Ioseph filii Israhel ³⁰fili Aser Iomna et Iesua et Isui et Baria et Sara soror eorum ³¹fili autem Baria Heber et Melchihel ipse est pater Barzaith ³²Heber

autem genuit Iephlat et Somer et Otham et Suaa sororem eorum ³³fili Iephlat Phosech et Chamaal et Asoth hii filii Iephlat ³⁴porro filii Somer Ahi et Roaga et Iaba et Aram ³⁵fili autem Helem fratris eius Supha et Iemna et Selles et Amal ³⁶fili Supha Sue Arnaphed et Sual et Beri et Iamra ³⁷Bosor et Od et Samma et Salusa et Iethran et Bera ³⁸fili Iether Iephonne et Phaspha et Ara ³⁹fili autem Olla Aree et Anihel et Resia ⁴⁰omnes hii filii Aser principes cognationum electi atque fortissimi duces ducum numerus autem eorum aetatis quae apta esset ad bellum viginti sex milia

8 Beniamin autem genuit Bale primogenitum suum Asbal secundum Ohora tertium ²Nuaha quartum et Rapha quintum ³fueruntque filii Bale Addaor et Gera et Abiud ⁴Abisue quoque et Neman et Aho ⁵sed et Gera et Sephuphan et Uram ⁶hii sunt filii Aod principes cognationum habitantium in Gabaa qui translati sunt in Manath ⁷Nooman autem et Achia et Gera ipse transtulit eos et genuit Oza et Ahiud ⁸porro Saarim genuit in regione Moab postquam dimisit Usim et Bara uxores suas ⁹genuit autem de Edes uxore sua Iobab et Sebia et Mosa et Molchom ¹⁰Iehus quoque et Sechia et Marma hii sunt filii eius principes in familiis suis ¹¹Meusim vero genuit Abitob et Elphaal ¹²porro filii Elphaal Heber et Misaam et Samad hic aedificavit Ono et Lod et filias eius ¹³Bara autem et Samma principes cognationum habitantium in Aialon hii fugaverunt habitatores Geth ¹⁴et Haio et Sesac et Ierimoth ¹⁵et Zabadia et Arod et Eder ¹⁶Michahel quoque et Iespha et Ioaa filii Baria ¹⁷et Zabadia et Mosollam et Ezeci et Heber ¹⁸et Iesamari et Iezlia et Iobab filii Elphaal ¹⁹et Iacim et Zechri et Zabdi ²⁰et Helioenai et Selethai et Helihel ²¹et Adaia et Baraia et Samarath filii Semei ²²et Iesphan et Heber et Helihel ²³et Abdon et Zechri et Hanan ²⁴et Anania et Ailam et Anathothia ²⁵et Iephdaia et Phanuhel filii Sesac ²⁶et Samsari et Sooria et Otholia ²⁷et Iersia et Helia et Zechri filii Ieroam ²⁸hii patriarchae et cognationum principes qui habitaverunt in Hierusalem ²⁹in Gabaon autem habitaverunt Abigabaon et nomen uxoris eius Maacha ³⁰filiusque eius primogenitus Abdon et Sur et Cis et Baal et Nadab ³¹Gedor quoque et Ahio et Zacher ³²et Macelloth genuit Samaa habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis ³³Ner autem genuit Cis et Cis genuit Saul porro Saul genuit Ionathan et Melchisuae et Abinadab et Esbaal ³⁴filius autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal genuit Micha ³⁵fili Micha Phithon et Melech et Thara et Ahaz ³⁶et Ahaz genuit Ioadam et Ioadam genuit Almoth et Azmoth et Zamari porro Zamari genuit Mosa ³⁷et Mosa genuit Baana cuius filius fuit Rapha de quo ortus est Elasa qui genuit Asel ³⁸porro Asel sex filii fuere his nominibus Ezricam Bochrus Ismahel Saria Abadia Anan omnes hii filii Asel ³⁹fili autem Esec fratris eius Ulam primogenitus et Us secundus et Eliphalet tertius ⁴⁰fueruntque filii Ulam viri robustissimi et magno robore tendentes arcum et multos habentes filios ac nepotes usque ad centum

quinquaginta omnes hii filii Benjamin

Universus ergo Israhel dinumeratus est et summa eorum scripta est in libro regum Israhel et Iuda translaticque sunt in Babylonem propter delictum suum ²qui autem habitaverunt primi in possessionibus et in urbibus suis Israhel et sacerdotes Levitae et Nathinnei ³commorati sunt in Hierusalem de filiis Iuda et de filiis Benjamin de filiis quoque Ephraim et Manasse ⁴Othei filius Amiud filius Emri filii Omrai filii Bonni de filiis Phares filii Iuda ⁵et de Siloni Asaia primogenitus et filii eius ⁶de filiis autem Zara Ieuhel et fratres eorum sescenti nonaginta ⁷porro de filiis Benjamin Salo filius Mosollam filii Oduia filii Asana ⁸et Iobania filius Hieroam et Hela filius Ozi filii Mochori et Mosollam filius Saphatae filii Rahuhel filii Iebaniae ⁹et fratres eorum per familias suas nongenti quinquaginta sex omnes hii principes cognationum per domos patrum suorum ¹⁰de sacerdotibus autem Iedaia Ioiarib et Iachin ¹¹Azarias quoque filius Helciae filii Mosollam filii Sadoc filii Maraioth filii Ahitob pontifex domus Dei ¹²porro Adaias filius Hieroam filii Phasor filii Melchia et Masaia filius Adihel filii Iezra filii Mosollam filii Mosollamoth filii Emmer ¹³fratres quoque eorum principes per familias suas mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei ¹⁴de Levitis autem Semeia filius Assub filii Ezricam filii Asebiu de filiis Merari ¹⁵Bacbacar quoque carpentarius et Galal et Mathania filius Micha filii Zechri filii Asaph ¹⁶et Obdia filius Semeiae filii Galal filii Idithum et Barachia filius Asa filii Helcana qui habitavit in atriis Neptophathi ¹⁷ianitores autem Sellum et Acub et Telmon et Ahiman et frater eorum Sellum princeps ¹⁸usque ad illud tempus in porta Regis ad orientem observabant per vices suas de filiis Levi ¹⁹Sellum vero filius Core filii Abiasaph filii Core cum fratribus suis et domo patris sui hii sunt Coritae super opera ministerii custodes vestibulorum tabernaculi et familiae eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum ²⁰Finees autem filius Eleazar erat dux eorum coram Domino ²¹porro Zaccharias filius Mosollamia ianitor portae tabernaculi testimonii ²²omnes hii electi in ostiarios per portas ducenti duodecim et descripti in villis propriis quos constituerunt David et Samuhel videns in fide sua ²³tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus Domini et in tabernaculo vicibus suis ²⁴per quattuor ventos erant ostiarii id est ad orientem et ad occidentem ad aquilonem et ad austrum ²⁵fratres autem eorum in viculis morabantur et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus ²⁶his quattuor Levitis creditus erat omnis numerus ianitorum et erant super exedras et thesauros domus Domini ²⁷per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores ²⁸de horum grege erant et super vasa ministerii ad numerum enim et inferebantur vasa et efferebantur ²⁹de ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii praeerant similae et vino et oleo et turi et aromatibus ³⁰filii autem

sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant ³¹et Matthathias Levites primogenitus Sellum Coritae praefectus erat eorum quae in sartagine frigeabantur ³²porro de filiis Caath fratribus eorum super panes erant propositionis ut semper novos per singula sabbata praepararent ³³hii sunt principes cantorum per familias Levitarum qui in exedris morabantur ita ut die et nocte iugiter suo ministerio deservirent ³⁴capita Levitarum per familias suas principes manserunt in Hierusalem ³⁵in Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Iaihel et nomen uxoris eius Maacha ³⁶filius primogenitus eius Abdon et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab ³⁷Gedor quoque et Ahio et Zaccharias et Macelloth ³⁸porro Macelloth genuit Semmaam isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis ³⁹Ner autem genuit Cis et Cis genuit Saul et Saul genuit Ionathan et Melchisuae et Abinadab et Esbaal ⁴⁰filius autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal genuit Micha ⁴¹porro filii Micha Phiton et Malech et Thara ⁴²Ahaz autem genuit Iara et Iara genuit Alamath et Azmoth et Zamri et Zamri genuit Mosa ⁴³Mosa vero genuit Baana cuius filius Raphaela genuit Elasa de quo ortus est Esel ⁴⁴porro Esel sex filios habuit his nominibus Ezricam Bochrus Ismahel Saria Obdia Anan hii filii Esel

10Philisthim autem pugnabant contra Israhel fugeruntque viri Israhel Palestinos et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe ²cumque adpropinquassent Philisthei persequentes Saul et filios eius percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisuae filios Saul ³et adgravatum est proelium contra Saul inveneruntque eum sagittarii et vulneraverunt iaculis ⁴et dixit Saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et interfice me ne forte veniant incircumcisi isti et inludant mihi noluit autem armiger eius hoc facere timore perterritus arripuit igitur Saul ense et inruit in eum ⁵quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuum esse Saul inruit etiam ipse in gladium suum et mortuus est ⁶interiit ergo Saul et tres filii eius et omnis domus illius pariter concidit ⁷quod cum vidissent viri Israhel qui habitabant in campetribus fugerunt et Saul ac filii eius mortuis dereliquerunt urbes suas et huc illucque dispersi sunt veneruntque Philisthim et habitaverunt in eis ⁸die igitur altero detrahentes Philisthim spolia caesorum invenerunt Saul et filios eius iacentes in monte Gelboe ⁹cumque spoliassent eum et amputassent caput armisque nudassent miserunt in terram suam ut circumferretur et ostenderetur idolorum templis et populis ¹⁰arma autem eius consecraverunt in fano dei sui et caput adfixerunt in templo Dagon ¹¹hoc cum audissent viri Iabesgalaad omnia scilicet quae Philisthim fecerunt super Saul ¹²consurrexerunt singuli virorum fortium et tulerunt cadavera Saul et filiorum eius adtuleruntque ea in Iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum quae erat in Iabes et ieiunaverunt septem diebus ¹³mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas eo quod praevaricatus sit mandatum Domini quod praeceperat et non custodie-

rit illud sed insuper etiam pythonissam consuluerit ¹⁴nec speraverit in Domino propter quod et interfecit eum et transtulit regnum eius ad David filium Isai

11 congregatus est igitur omnis Israhel ad David in Hebron dicens os tuum sumus et caro tua ²heri quoque et nudius tertius cum adhuc regnaret Saul tu eras qui educebas et introducebas Israhel tibi enim dixit Dominus Deus tuus tu pasces populum meum Israhel et tu eris princeps super eum ³venerunt ergo omnes maiores natu Israhel ad regem in Hebron et iniit David cum eis foedus coram Domino unxeruntque eum regem super Israhel iuxta sermonem Domini quem locutus est in manu Samuhel ⁴abiit quoque David et omnis Israhel in Hierusalem haec est Iebus ubi erant Iebusei habitatores terrae ⁵dixeruntque qui habitabant in Iebus ad David non ingredieris huc porro David cepit arcem Sion quae est civitas David ⁶dixitque omnis qui percussit Iebuseum in primis erit princeps et dux ascendit igitur primus Ioab filius Sarviae et factus est princeps ⁷habitavit autem David in arce et idcirco appellata est civitas David ⁸aedificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum Ioab autem reliqua urbis extruxit ⁹proficiebatque David vadens et crescens et Dominus exercituum erat cum eo ¹⁰hii principes virorum fortium David qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israhel iuxta verbum Domini quod locutus est ad Israhel ¹¹et iste numerus robustorum David Iesbaam filius Achamoni princeps inter triginta iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice ¹²et post eum Eleazar filius patrum eius Ahoites qui erat inter tres potentes ¹³iste fuit cum David in Aphesdommim quando Philisthim congregati sunt ad locum illum in proelium et erat ager regionis illius plenus hordeo fugeratque populus a facie Philisthinorum ¹⁴hic stetit in medio agri et defendit eum cumque percussisset Philistheos dedit Dominus salutem magnam populo suo ¹⁵descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat David ad speluncam Odollam quando Philisthim fuerant castrametati in valle Raphaim ¹⁶porro David erat in praesidio et statio Philisthinorum in Bethleem ¹⁷desideravit igitur David et dixit o si quis daret mihi aquam de cisterna Bethleem quae est in porta ¹⁸tres ergo isti per media castra Philisthinorum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna Bethleem quae erat in porta et adtulerunt ad David ut biberet qui noluit sed magis libavit illam Domino ¹⁹dicens absit ut in conspectu Dei mei hoc faciam et sanguinem virorum istorum bibam quia in periculo animarum suarum adtulerunt mihi aquam et ob hanc causam noluit bibere haec fecerunt tres robustissimi ²⁰Abisai quoque frater Ioab ipse erat princeps trium et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos et ipse erat inter tres nominatissimos ²¹inter tres secundos inclitus et princeps eorum verumtamen usque ad tres primos non pervenerat ²²Banaia filius Ioiadae viri robustissimi qui multa opera perpetrarat de Capsehel ipse percussit duos Arihel Moab et ipse descendit

et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis ²³et ipse percussit virum aegyptium cuius statura erat quinque cubitorum et habebat lanceam ut liciatorium texentium descendit ergo ad eum cum virga et rapuit hastam quam tenebat manu et interfecit eum hasta sua ²⁴haec fecit Banaia filius Ioiada qui erat inter tres robustos nominatissimos ²⁵inter triginta primus verumtamen ad tres usque non pervenerat posuit autem eum David ad auriculam suam ²⁶porro fortissimi in exercitu Asahel frater Ioab et Eleanan filius patrum eius de Bethleem ²⁷Semmoth Ararites Helles Phallonites ²⁸Iras filius Acces Thecutes Abiezer Anathothites ²⁹Sobbochai Asothites Ilai Ahoites ³⁰Marai Netophathites Heled filius Baana Netophathites ³¹Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin Banaia Pharahtonites ³²Uri de torrente Gaas Abial Arabathites Azmoth Bauramites Eliaba Salabonites ³³filius Asom Gezonites Ionathan filius Segae Ararites ³⁴Ahiam filius Sachar Ararites ³⁵Eliphai filius Ur ³⁶Apher Mechurathites Ahia Phellonites ³⁷Asrai Carmelites Noorai filius Azbi ³⁸Iohel frater Nathan Mabar filius Agarai ³⁹Sellec Ammonites Noorai Berothites armiger Ioab filii Sarviae ⁴⁰Iras Iethreus Gareb Iethreus ⁴¹Urias Ettheus Zabad filius Ooli ⁴²Adina filius Seza Rubenites princeps Rubenitarum et cum eo triginta ⁴³Hanan filius Maacha et Iosaphat Mathanites ⁴⁴Ozias Astharothites Semma et Iaihel filii Hotam Aroerites ⁴⁵Iedihele filius Samri et Ioha frater eius Thosaites ⁴⁶Elihel Maumites et Ieribai et Iosaia filii Elnaem et Iethma Moabites Elihel et Obed et Iasihel de Masobia

12 hii quoque venerunt ad David in Siceleg cum adhuc fugeret Saul filium Cis qui erant fortissimi et egregii pugnatores ²tendentes arcum et utraque manu fundis saxa iacentes et dirigentes sagittas de fratribus Saul ex Benjamin ³princeps Ahiezer et Ioas filii Sammaa Gabathites et Iazihel et Phallet filii Azmoth et Baracha et Ieu Anathothites ⁴Samaia quoque Gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta Hieremias et Iezihel et Iohanan et Iezbad Gaderothites ⁵Eluzai et Ierimuth et Baalia et Samaria et Saphatia Aruphites ⁶Helcana et Iesia et Azrahel et Ioezer et Iesbaam de Careim ⁷Ioeela quoque et Zabadia filii Ieroam de Gedor ⁸sed et de Gaddi transfugerunt ad David cum lateret in deserto viri robustissimi et pugnatores optimi tenentes clypeum et hastam facies eorum quasi facies leonis et veloces quasi capreae in montibus ⁹Ezer princeps Obdias secundus Eliab tertius ¹⁰Masmana quartus Hieremias quintus ¹¹Hetthi sextus Helihel septimus ¹²Iohanan octavus Helzebad nonus ¹³Hieremias decimus Bachannai undecimus ¹⁴hii de filiis Gad principes exercitus novissimus centum militibus praeerat et maximus mille ¹⁵isti sunt qui transierunt Iordanem mense primo quando inundare consuevit super ripas suas et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem ¹⁶venerunt autem et de Benjamin et de Iuda ad praesidium in quo morabatur David ¹⁷egressusque est David obviam

eis et ait si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi cor meum iungatur vobis si autem insidiamini mihi pro adversariis meis cum ego iniquitatem in manibus non habeam videat Deus patrum nostrorum et iudicet ¹⁸spiritus vero induit Amessaï principem inter triginta et ait tui sumus o David et tecum fili Isai pax pax tibi et pax adiutoribus tuis te enim adiuvat Deus tuus suscepit ergo eos David et constituit principes turmae ¹⁹porro de Manasse transfugerunt ad David quando veniebat cum Philisthim adversum Saul ut pugnaret et non dimicavit cum eis quia inito consilio remiserunt eum principes Philisthinorum dicentes periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul ²⁰quando igitur reversus est in Siceleg transfugerunt ad eum de Manasse Ednas et Iozabad et Iedihel et Michahel et Iozabad et Heliu et Salathi principes milium in Manasse ²¹hii praebuerunt auxilium David adversum latrunculos omnes enim erant viri fortissimi et facti sunt principes in exercitu ²²sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei usque dum fieret grandis numerus quasi exercitus Dei ²³iste quoque est numerus principum exercitus qui venerunt ad David cum esset in Hebron ut transferrent regnum Saul ad eum iuxta verbum Domini ²⁴filii Iuda portantes clypeum et hastam sex milia octingenti expediti ad proelium ²⁵de filiis Symeon virorum fortissimorum ad pugnandum septem milia centum ²⁶de filiis Levi quattuor milia sescenti ²⁷Ioiada quoque princeps de stirpe Aaron et cum eo tria milia septingenti ²⁸Sadoc etiam puer egregiae indolis et domus patris eius principes viginti duo ²⁹de filiis autem Benjamin fratribus Saul tria milia magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul ³⁰porro de filiis Ephraim viginti milia octingenti fortissimi robore viri nominati in cognationibus suis ³¹et ex dimidia parte tribus Manasse decem et octo milia singuli per nomina sua venerunt ut constituerent regem David ³²de filiis quoque Isachar viri eruditi qui norant singula tempora ad praecipendum quid facere deberet Israhel principes ducenti omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur ³³porro de Zabulon qui egrediebantur ad proelium et stabant in acie instructi armis bellicis quinquaginta milia venerunt in auxilium non in corde duplici ³⁴et de Nephthali principes mille et cum eis instructa clypeo et hasta triginta septem milia ³⁵de Dan etiam praeparata ad proelium viginti octo milia sescentorum ³⁶et de Aser egredientes ad pugnam et in acie provocantes quadraginta milia ³⁷trans Iordanem autem de filiis Ruben et Gad et dimidia parte tribus Manasse instructa armis bellicis centum viginti milia ³⁸omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnandum corde perfecto venerunt in Hebron ut constituerent regem David super universum Israhel sed et omnes reliqui ex Israhel uno corde erant ut rex fieret David ³⁹fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes praeparaverunt enim eis fratres sui ⁴⁰sed et qui iuxta eos erant usque ad Isachar et Zabulon et Nephtholim adferebant panes in asinis et camelis et mulis et bubus ad vescendum farinam palatas uvam passam vinum

oleum boves arietes ad omnem copiam gaudium quippe erat in Israhel

13iniit autem consilium David cum tribunis et centurionibus et universis principibus ²et ait ad omnem coetum Israhel si placet vobis et a Domino Deo nostro egreditur sermo quem loquor mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israhel et ad sacerdotes et Levitas qui habitant in suburbanis urbium ut congregentur ad nos ³et reducamus arcam Dei nostri ad nos non enim requisivimus eam in diebus Saul ⁴et respondit universa multitudo ut ita fieret placuerat enim sermo omni populo ⁵congregavit ergo David cunctum Israhel a Sior Aegypti usque dum ingrediaris Emath ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim ⁶et ascendit David et omnis vir Israhel ad collem Cariathiarim quae est in Iuda ut adferrent inde arcam Dei Domini sedentis super cherubin ubi invocatum est nomen eius ⁷inposueruntque arcam Dei super plaustrum novum de domo Aminadab Oza autem et fratres eius minabant plaustrum ⁸porro David et universus Israhel ludebant coram Deo omni virtute in canticis et in citharis et psalteriis et tympanis et cymbalis et tubis ⁹cum autem pervenissent ad aream Chidon tetendit Oza manum suam ut sustentaret arcam bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam ¹⁰iratus est itaque Dominus contra Ozam et percussit eum eo quod contigisset arcam et mortuus est ibi coram Deo ¹¹contristatusque David eo quod divisisset Dominus Ozam vocavit locum illum Divisio Oza usque in praesentem diem ¹²et timuit Deum tunc temporis dicens quomodo possum ad me introducere arcam Dei ¹³et ob hanc causam non eam adduxit ad se hoc est in civitatem David sed avertit in domum Obededom Getthei ¹⁴mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus et benedixit Dominus domui eius et omnibus quae habebat

14misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices parietum lignorumque ut aedificarent ei domum ²cognovitque David eo quod confirmasset eum Dominus in regem super Israhel et sublevatum esset regnum suum super populum eius Israhel ³accepit quoque David alias uxores in Hierusalem genuitque filios et filias ⁴et haec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem Sammu et Sobab Nathan et Salomon ⁵Iebar et Helisu et Eliphaleth ⁶Noga quoque et Napheg et Iaphiae ⁷Elisama et Baliada et Eliphaleth ⁸audientes autem Philisthim eo quod unctus esset David in regem super universum Israhel ascenderunt omnes ut quaerent eum quod cum audisset David egressus est obviam eis ⁹porro Philisthim venientes diffusi sunt in valle Raphaim ¹⁰consuluitque David Deum dicens si ascendam ad Philistheos si trades eos in manu mea et dixit ei Dominus ascende et tradam eos in manu tua ¹¹cumque illi ascendissent in Baalpharasim percussit eos ibi David et dixit divisit Deus inimicos meos per manum meam sicuti dividuntur aquae et idcirco vocatum est

nomen loci illius Baalpharasim ¹²dereliqueruntque ibi deos suos quos David iussit exuri ¹³alia etiam vice Philisthim inruerunt et diffusi sunt in valle ¹⁴consuluitque rursum David Deum et dixit ei Deus non ascendas post eos recede ab eis et venies contra illos ex adverso pirorum ¹⁵cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc egredieris ad bellum egressus est enim Deus ante te ut percutiat castra Philisthim ¹⁶fecit ergo David sicut praeceperat ei Deus et percussit castra Philisthinorum de Gabaon usque Gazera ¹⁷divulgatumque est nomen David in universis regionibus et Dominus dedit pavorem eius super omnes gentes

15fecit quoque sibi domos in civitate David et aedificavit locum arcae Dei tetenditque ei tabernaculum ²tunc dixit David inlicitum est ut a quocumque portetur arca Dei nisi a Levitis quos elegit Dominus ad portandum eam et ad ministrandum sibi usque in aeternum ³congregavitque universum Israhel in Hierusalem ut adferretur arca Dei in locum suum quem praeparaverat ei ⁴necnon et filios Aaron et Levitas ⁵de filiis Caath Urihel princeps fuit et fratres eius centum viginti ⁶de filiis Merari Asaia princeps et fratres eius ducenti viginti ⁷de filiis Gersom Iohel princeps et fratres eius centum triginta ⁸de filiis Elisaphan Semeias princeps et fratres eius ducenti ⁹de filiis Hebron Elihel princeps et fratres eius octoginta ¹⁰de filiis Ozihel Aminadab princeps et fratres eius centum duodecim ¹¹vocavitque David Sadoc et Abiathar sacerdotes et Levitas Urihel Asaiam Iohel Semeiam Elihel et Aminadab ¹²et dixit ad eos vos qui estis principes familiarum leviticarum sanctificamini cum fratribus vestris et adferre arcam Domini Dei Israhel ad locum qui ei praeparatus est ¹³ne ut a principio quia non eratis praesentes percussit nos Dominus sic et nunc fiat inlicitum quid nobis agentibus ¹⁴sanctificati sunt ergo sacerdotes et Levitae ut portarent arcam Domini Dei Israhel ¹⁵et tulerunt filii Levi arcam Dei sicut praeceperat Moses iuxta verbum Domini umeris suis in vectibus ¹⁶dixit quoque David principibus Levitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum nablis videlicet et lyris et cymbalis ut resonaret in excelsum sonitus laetitiae ¹⁷constitueruntque Levitas Heman filium Iohel et de fratribus eius Asaph filium Barachiae de filiis vero Merari fratribus eorum Ethan filium Casariae ¹⁸et cum eis fratres eorum in secundo ordine Zacchariam et Ben et Iazihel et Semiramoth et Iahihel et Ani Eliab et Banaiam et Maasiam et Matthathiam et Eliphalu et Macheniam et Obededom et Ieihel ianitores ¹⁹porro cantores Heman Asaph et Ethan in cymbalis aeneis concrepantes ²⁰Zaccharias autem et Ozihel et Semiramoth et Iahihel et Ani et Eliab et Maasias et Banaias in nablis arcana cantabant ²¹porro Matthathias et Eliphalu et Machenias et Obededom et Ieihel et Ozaziu in citharis pro octava canebant epinikion ²²Chonenias autem princeps Levitarum prophetiae praeerat ad praecipiendam melodiam erat quippe valde sapiens ²³et Barachias

et Helcana ianitores arcae ²⁴porro Sebenias et Iosaphat et Nathanahel et Amasai et Zaccharias et Banaias et Eliezer sacerdotes clangebant tubis coram arca Dei et Obededom et Ahias erant ianitores arcae ²⁵igitur David et maiores natu Israhel et tribuni ierunt ad deportandam arcam foederis Domini de domo Obededom cum laetitia ²⁶cumque adiuvisset Deus Levitas qui portabant arcam foederis Domini immolabantur septem tauri et septem arietes ²⁷porro David erat indutus stola byssina et universi Levitae qui portabant arcam cantoresque et Chonenias princeps prophetiae inter cantores David autem indutus erat etiam ephod lineo ²⁸universusque Israhel deducebant arcam foederis Domini in iubilo et sonitu bucinae et tubis et cymbalis et nablis et citharis concrepantes ²⁹cumque pervenisset arca foederis Domini usque ad civitatem David Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David saltantem atque ludentem et despexit eum in corde suo

16adtulerunt igitur arcam Dei et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei David et obtulerunt holocausta et pacifica coram Deo ²cumque complisset David offerens holocausta et pacifica benedixit populo in nomine Domini ³et divisit universis per singulos a viro usque ad mulierem tortam panis et partem assae carnis bubulae et frixam oleo similam ⁴constituitque coram arca Domini de Levitis qui ministrarent et recordarentur operum eius et glorificarent atque laudarent Dominum Deum Israhel ⁵Asaph principem et secundum eius Zacchariam porro Iahihel et Semiramoth et Ieihel et Matthathiam et Eliab et Banaiam et Obededom et Ieihel super organa psalterii et lyras Asaph autem ut cymbalis personaret ⁶Banaiam vero et Azihel sacerdotes canere tuba iugiter coram arca foederis Domini ⁷in illo die fecit David principem ad confitendum Domino Asaph et fratres eius ⁸confitemini Domino invocate nomen eius notas facite in populis adinventiones illius ⁹canite ei et psallite et narrate omnia mirabilia eius ¹⁰laudate nomen sanctum eius laetetur cor quaerentium Dominum ¹¹quaerite Dominum et virtutem eius quaerite faciem eius semper ¹²recordamini mirabilium eius quae fecit signorum illius et iudiciorum oris eius ¹³semen Israhel servi eius filii Iacob electi illius ¹⁴ipse Dominus Deus noster in universa terra iudicia eius ¹⁵recordamini in sempiternum pacti eius sermonis quem praecepit in mille generationes ¹⁶quem pepigit cum Abraham et iuramenti illius cum Isaac ¹⁷et constituit illud Iacob in praeceptum et Israhel in pactum sempiternum ¹⁸dicens tibi dabo terram Chanaan funiculum hereditatis vestrae ¹⁹cum essent pauci numero parvi et coloni eius ²⁰et transierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum ²¹non dimisit quemquam calumniari eos sed increpuit pro eis reges ²²nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari ²³canite Domino omnis terra adnuntiate ex die in diem salutare eius ²⁴narrate in gentibus gloriam eius in cunctis populis mirabilia illius ²⁵quia magnus Dominus et laudabilis nimis et

horribilis super omnes deos ²⁶omnes enim dii populorum idola Dominus autem caelos fecit ²⁷confessio et magnificentia coram eo fortitudo et gaudium in loco eius ²⁸adferte Domino familiae populorum adferte Domino gloriam et imperium ²⁹date Domino gloriam nomini eius levate sacrificium et venite in conspectu eius et adorare Dominum in decore sancto ³⁰commoveatur a facie illius omnis terra ipse enim fundavit orbem immobilem ³¹laetentur caeli et exultet terra et dicant in nationibus Dominus regnavit ³²tonet mare et plenitudo eius exultent agri et omnia quae in eis sunt ³³tunc laudabunt ligna saltus coram Domino quia venit iudicare terram ³⁴confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ³⁵et dicite salva nos Deus salvator noster et congrega nos et erue de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis ³⁶benedictus Dominus Deus Israhel ab aeterno usque in aeternum et dicat omnis populus amen et hymnus Domino ³⁷dereliquit itaque ibi coram arca foederis Domini Asaph et fratres eius ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies et vices suas ³⁸porro Obededom et fratres eius sexaginta octo et Obededom filium Idithun et Osa constituit ianitores ³⁹Sadoc autem sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram tabernaculo Domini in excelso quod erat in Gabaon ⁴⁰ut offerrent holocausta Domino super altare holocaustomatis iugiter mane et vespere iuxta omnia quae scripta sunt in lege Domini quam praecepit Israheli ⁴¹et post eum Heman et Idithun et reliquos electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum Domino quoniam in aeternum misericordia eius ⁴²Heman quoque et Idithun canentes tuba et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum Deo filios autem Idithun fecit esse portarios ⁴³reversusque est omnis populus in domum suam et David ut benediceret etiam domui suae

17 cum autem habitaret David in domo sua dixit ad Nathan prophetam ecce ego habito in domo cedrina arca autem foederis Domini sub pellibus est ²et ait Nathan ad David omnia quae in corde tuo sunt fac Deus enim tecum est ³igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Nathan dicens ⁴vade et loquere David servo meo haec dicit Dominus non aedificabis tu mihi domum ad habitandum ⁵neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi Israhel usque ad hanc diem sed fui semper mutans loca tabernaculi et in tentorio ⁶manens cum omni Israhel numquid locutus sum saltim uni iudicum Israhel quibus praeceperam ut pascerent populum meum et dixi quare non aedificastis mihi domum cedrinam ⁷nunc itaque sic loqueris ad servum meum David haec dicit Dominus exercituum ego tui te cum in pascuis sequeris gregem ut esses dux populi mei Israhel ⁸et fui tecum quocumque perrexisti et interfeci omnes inimicos tuos coram te fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra ⁹et dedi locum populo meo Israhel plantabitur et habitabit in eo et ultra

non commovebitur nec filii iniquitatis adherent eos sicut a principio ¹⁰ex diebus quibus dedi iudices populo meo Israhel et humiliavi universos inimicos tuos adnuntio ergo tibi quod aedificaturus sit domum tibi Dominus ¹¹cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos suscitabo semen tuum post te quod erit de filiis tuis et stabiliam regnum eius ¹²ipse aedificabit mihi domum et firmabo solium eius usque in aeternum ¹³ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium et misericordiam meam non auferam ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit ¹⁴et statuam eum in domo mea et in regno meo usque in sempiternum et thronus eius erit firmissimus in perpetuum ¹⁵iuxta omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est Nathan ad David ¹⁶cumque venisset rex David et sedisset coram Domino dixit quis ego sum Domine Deus et quae domus mea ut praestares mihi talia ¹⁷sed et hoc parum visum est in conspectu tuo ideoque locutus es super domum servi tui etiam in futurum et fecisti me spectabilem super omnes homines Domine Deus meus ¹⁸quid ultra addere potest David cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum ¹⁹Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc et nota esse voluisti universa magnalia ²⁰Domine non est similis tui et non est alius deus absque te ex omnibus quos audivimus auribus nostris ²¹quis autem est alius ut populus tuus Israhel gens una in terra ad quam perrexit Deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terroribus eiceret nationes a facie eius quem de Aegypto liberarat ²²et posuisti populum tuum Israhel tibi in populum usque in aeternum et tu Domine factus es Deus eius ²³nunc igitur Domine sermo quem locutus es famulo tuo et super domum eius confirmetur in perpetuum et fac sicut locutus es ²⁴permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum et dicatur Dominus exercituum Deus Israhel et domus David servi eius permanens coram eo ²⁵tu enim Domine Deus meus revelasti auriculam servi tui ut aedificares ei domum et idcirco invenit servus tuus fiduciam ut oret coram te ²⁶nunc ergo Domine tu es Deus et locutus es ad servum tuum tanta beneficia ²⁷et coepisti benedicere domui servi tui ut sit semper coram te te enim Domine benedicente benedicta erit in perpetuum

18 factum est autem post haec ut percuteret David Philisthim et humiliaret eos et tolleret Geth et filias eius de manu Philisthim ²percuteretque Moab et fierent Moabitae servi David offerentes ei munera ³eo tempore percussit David etiam Adadezer regem Suba regionis Emath quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen Eufraten ⁴cepit ergo David mille quadrigas eius et septem milia equites ac viginti milia virorum peditum subnervavitque omnes equos curruum exceptis centum quadrigis quas reservavit sibi ⁵supervenit autem et Syrus damascenus ut auxilium praeberet Adadezer regi Suba sed et huius percussit David viginti duo milia virorum ⁶et posuit milites

in Damasco ut Syria quoque serviret sibi et offerret munera adiuvitque eum Dominus in cunctis ad quae perrexerat ⁷tulit quoque David faretas aureas quas habuerant servi Adadezer et addulit eas in Hierusalem ⁸necnon de Thebath et Chun urbibus Adadezer aeris plurimum de quo fecit Salomon mare aeneum et columnas et vasa aenea ⁹quod cum audisset Thou rex Emath percussisse videlicet David omnem exercitum Adadezer regis Suba ¹⁰misit Aduram filium suum ad regem David ut postularet ab eo pacem et congratularetur ei eo quod expugnasset et percussisset Adadezer adversarius quippe Thou erat Adadezer ¹¹sed et omnia vasa aurea et argentea et aenea consecravit rex David Domino cum argento et auro quod tulerat ex universis gentibus tam de Idumea et Moab et filiis Ammon quam de Philisthim et Amalech ¹²Abisai vero filius Sarviae percussit Edom in valle Salinarum decem et octo milia ¹³et constituit in Edom praesidium ut serviret Idumea David salvavitque Dominus David in cunctis ad quae perrexerat ¹⁴regnavit ergo David super universum Israhel et faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo ¹⁵porro Ioab filius Sarviae erat super exercitum et Iosaphat filius Ahilud a commentariis ¹⁶Sadoc autem filius Ahitob et Ahimelech filius Abiathar sacerdotes et Susa scriba ¹⁷Banaias vero filius Ioiada super legiones Cherethi et Felethi porro filii David primi ad manum regis

19accidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon et regnaret filius eius pro eo ²dixitque David faciam misericordiam cum Hanon filio Naas praestitit enim pater eius mihi gratiam misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon ut consolarentur Hanon ³dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon tu forsitan putas quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te nec animadvertit quod ut explorent et investigent et scrutentur terram tuam venerint ad te servi eius ⁴igitur Hanon pueros David decalvavit et rasit et praecidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes et dimisit eos ⁵qui cum abissent et hoc mandassent David misit in occursum eorum grandem enim contumeliam sustinuerant et praecepit ut manerent in Hiericho donec cresceret barba eorum et tunc reverterentur ⁶videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David tam Hanon quam reliquus populus miserunt mille talenta argenti ut conducerent sibi de Mesopotamia et de Syria Macha et de Suba currus et equites ⁷conduxeruntque triginta duo milia curruum et regem Macha cum populo eius qui cum venissent castrametati sunt e regione Medaba filii quoque Ammon congregati de urbibus suis venerunt ad bellum ⁸quod cum audisset David misit Ioab et omnem exercitum virorum fortium ⁹egressique filii Ammon direxerunt aciem iuxta portam civitatis reges autem qui ad auxilium venerant separatim in agro steterunt ¹⁰igitur Ioab intellegens bellum et ex adverso et post tergum contra se fieri elegit viros fortissimos de universo

Israhel et perrexit contra Syrum ¹¹reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui et perrexerunt contra filios Ammon ¹²dixitque si vicerit me Syrus auxilio eris mihi sin autem superaverint te filii Ammon ero tibi in praesidium ¹³confortare et agamus viriliter pro populo nostro et pro urbibus Dei nostri Dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciet ¹⁴perrexit ergo Ioab et populus qui cum eo erat contra Syrum ad proelium et fugavit eos ¹⁵porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem eius et ingressi sunt civitatem reversusque est etiam Ioab in Hierusalem ¹⁶videns autem Syrus quod cecidisset coram Israhel misit nuntios et adduxit Syrum qui erat trans Fluvium Sophach autem princeps militiae Adadezer erat dux eorum ¹⁷quod cum nuntiatum esset David congregavit universum Israhel et transivit Iordanem inruitque in eos et direxit ex adverso aciem illis contra pugnantibus ¹⁸fugit autem Syrus Israhel et interfecit David de Syris septem milia curruum et quadraginta milia peditum et Sophach exercitus principem ¹⁹videntes autem servi Adadezer se ab Israhel esse superatos transfugerunt ad David et servierunt ei noluitque ultra Syria auxilium praebere filiis Ammon

20factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere congregavit Ioab exercitum et robur militiae et vastavit terram filiorum Ammon perrexitque et obsedit Rabba porro David manebat in Hierusalem quando Ioab percussit Rabba et destruxit eam ²tulit autem David coronam Melchom de capite eius et invenit in ea auri pondo talentum et pretiosissimas gemmas fecitque sibi inde diadema manubias quoque urbis plurimas tulit ³populum autem qui erat in ea eduxit et fecit super eos tribulas et trahas et ferrata carpenta transire ita ut dissicarentur et contererentur sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon et reversus est cum omni populo suo in Hierusalem ⁴post haec initum est bellum in Gazer adversus Philistheos in quo percussit Sobbochai Usathites Saphai de genere Raphaim et humiliavit eos ⁵aliud quoque bellum gestum est adversum Philistheos in quo percussit Adeodatus filius Saltus Lehemites fratrem Goliath Getthei cuius hastae lignum erat quasi liciatorium textentium ⁶sed et aliud bellum accidit in Geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos id est simul viginti quattuor qui et ipse de Rapha fuerat stirpe generatus ⁷hic blasphemavit Israhel et percussit eum Ionathan filius Sammaa fratris David hii sunt filii Rapha in Geth qui ceciderunt in manu David et servorum eius

21consurrexit autem Satan contra Israhel et incitavit David ut numeraret Israhel ²dixitque David ad Ioab et ad principes populi ite et numerate Israhel a Bersabee usque Dan et adferte mihi numerum ut sciam ³responditque Ioab augeat Dominus populum suum centuplum quam sunt nonne domine mi rex omnes servi tui sunt quare hoc quaerit

dominus meus quod in peccatum reputetur Israheli ⁴sed sermo regis magis praevaluit egressusque est Ioab et circumvit universum Israhel et reversus est Hierusalem ⁵deditque David numerum eorum quos circumierat et inventus est omnis Israhel numerus mille milia et centum milia virorum eduentium gladium de Iuda autem trecenta septuaginta milia bellatorum ⁶nam Levi et Benjamin non numeravit eo quod invitus exsequeretur regis imperium ⁷displicuit autem Deo quod iussum erat et percussit Israhel ⁸dixitque David ad Deum peccavi nimis ut hoc facerem obsecro aufer iniquitatem servi tui quia insipienter egi ⁹et locutus est Dominus ad Gad videntem David dicens ¹⁰vade et loquere ad David et dic haec dicit Dominus trium tibi optionem do unum quod volueris elige et faciam tibi ¹¹cumque venisset Gad ad David dixit ei haec dicit Dominus elige quod volueris ¹²aut tribus annis pestilentiam aut tribus mensibus fugere te hostes tuos et gladium eorum non posse evadere aut tribus diebus gladium Domini et mortem versari in terra et angelum Domini interficere in universis finibus Israhel nunc igitur vide quid respondeam ei qui misit me ¹³et dixit David ad Gad ex omni parte me angustiae premunt sed melius mihi est ut incidam in manus Domini quia multae sunt miserationes eius quam in manus hominum ¹⁴misit ergo Dominus pestilentiam in Israhel et ceciderunt de Israhel septuaginta milia virorum ¹⁵misit quoque angelum in Hierusalem ut percuteret eam cumque percuteretur vidit Dominus et misertus est super magnitudinem mali et imperavit angelo qui percutiebat sufficit iam cesset manus tua porro angelus Domini stabat iuxta aream Ornan Iebusei ¹⁶levansque David oculos suos vidit angelum Domini stantem inter terram et caelum et evaginatum gladium in manu eius et versum contra Hierusalem et ceciderunt tam ipse quam maiores natu vestiti ciliciis et proni in terram ¹⁷dixitque David ad Deum nonne ego sum qui iussi ut numeraretur populus ego qui peccavi ego qui malum feci iste grex quid commeruit Domine Deus meus vertatur obsecro manus tua in me et in domum patris mei populus autem tuus non percutiatur ¹⁸angelus autem Domini praecepit Gad ut diceret David et ascenderet extrueretque altare Domino Deo in area Ornan Iebusei ¹⁹ascendit ergo David iuxta sermonem Gad quem locutus fuerat ex nomine Domini ²⁰porro Ornan cum suspexisset et vidisset angelum quattuorque filii eius cum eo absconderunt se nam eo tempore terebat in area triticum ²¹igitur cum venisset David ad Ornan conspexit eum Ornan et processit ei obviam de area et adoravit illum pronus in terram ²²dixitque ei David da mihi locum areae tuae ut aedificem in ea altare Domini ita ut quantum valet argenti accipias et cesset plaga a populo ²³dixit autem Ornan ad David tolle et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet sed et boves do in holocaustum et tribulas in ligna et triticum in sacrificium omnia libens praebeo ²⁴dixitque ei rex David nequaquam ita fiet sed argentum dabo quantum valet neque enim tibi auferre debeo et sic offerre Domino holo-

causta gratuita ²⁵dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sescentos ²⁶et aedificavit ibi altare Domino obtulitque holocausta et pacifica et invocavit Dominum et exaudivit eum in igne de caelo super altare holocausti ²⁷praecepitque Dominus angelo et convertit gladium suum in vaginam ²⁸protinus ergo David videns quod exaudivisset eum Dominus in area Ornan Iebusei immolavit ibi victimas ²⁹tabernaculum autem Domini quod fecerat Moses in deserto et altare holocaustorum ea tempestate erat in excelso Gabaon ³⁰et non praevaluit David ire ad altare ut ibi obsecraret Deum nimio enim fuerat timore perterritus videns gladium angeli Domini

22dixitque David haec est domus Dei et hoc altare in holocaustum Israhel ²et praecepit ut congregarentur omnes proselyti de terra Israhel et constituit ex eis latomos ad caedendos lapides et poliendos ut aedificaretur domus Dei ³ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum et ad commissuras atque iuncturas praeparavit David et aeris pondus innumerabile ⁴ligna quoque cedrina non poterant aestimari quae Sidonii et Tyrii deportaverant ad David ⁵et dixit David Salomon filius meus puer parvulus est et delicatus domus autem quam aedificari volo Domino talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur praeparabo ergo ei necessaria et ob hanc causam ante mortem suam omnes paravit inpensas ⁶vocavitque Salomonem filium suum et praecepit ei ut aedificaret domum Domino Deo Israhel ⁷dixitque David ad Salomonem fili mi voluntatis meae fuit ut aedificarem domum nomini Domini Dei mei ⁸sed factus est ad me sermo Domini dicens multum sanguinem effudisti et plurima bella bellasti non poteris aedificare domum nomini meo tanto effuso sanguine coram me ⁹filius qui nascetur tibi et erit vir quietissimus faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum et ob hanc causam pacificus vocabitur et pacem et otium dabo in Israhel cunctis diebus eius ¹⁰ipse aedificabit domum nomini meo et ipse erit mihi in filium et ego ero ei in patrem firmaboque solium regni eius super Israhel in aeternum ¹¹nunc ergo fili mi sit Dominus tecum et prosperare et aedifica domum Domino Deo tuo sicut locutus est de te ¹²det quoque tibi Dominus prudentiam et sensum ut regere possis Israhel et custodire legem Domini Dei tui ¹³tunc enim proficere poteris si custodieris mandata et iudicia quae praecepit Dominus Mosi ut doceat Israhel confortare viriliter age ne timeas neque paveas ¹⁴ecce ego in paupertatula mea praeparavi inpensas domus Domini auri talenta centum milia et argenti mille milia talentorum aeris vero et ferri non est pondus vincitur enim numerus magnitudine ligna et lapides praeparavi ad universa impendia ¹⁵habes quoque plurimos artifices latomos et cementarios artificesque lignorum et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos ¹⁶in auro et argento aere et ferro cuius non est numerus surge igitur et fac et erit Dominus tecum ¹⁷praecepit quoque David cunctis principibus

Israhel ut adiuverent Salomonem filium suum¹⁸ cernitis in-
quiens quod Dominus Deus vester vobiscum sit et dederit
vobis requiem per circuitum et tradiderit omnes inimicos
in manu vestra et subiecta sit terra coram Domino et co-
ram populo eius¹⁹ praebete igitur corda vestra et animas
vestras ut quaeratis Dominum Deum vestrum et consurgi-
te et aedificate sanctuarium Domino Deo ut introducatur
arca foederis Domini et vasa Domino consecrata in domum
quae aedificatur nomini Domini

23igitur David senex et plenus dierum regem consti-
tuit Salomonem filium suum super Israhel² et congrega-
vit omnes principes Israhel et sacerdotes atque Levitas³
numeratique sunt Levitae a triginta annis et supra et in-
venta sunt triginta octo milia virorum⁴ ex his electi sunt et
distributi in ministerium domus Domini viginti quattuor
milia praepositorum autem et iudicum sex milia⁵ porro
quattuor milia ianitores et totidem psaltae canentes Domi-
no in organis quae fecerat ad canendum⁶ et distribuit eos
David per vices filiorum Levi Gersom videlicet et Caath et
Merari⁷ Gersom Leedan et Semei⁸ filii Leedan princeps Ie-
hel et Zetham et Iohel tres⁹ filii Semei Salomith et Ozihel
et Aran tres isti principes familiarum Leedan¹⁰ porro filii
Semei Ieeth et Ziza et Iaus et Baria isti filii Semei quat-
tuor¹¹ erat autem Ieeth prior Ziza secundus porro Iaus et
Baria non habuerunt plurimos filios et idcirco in una fa-
milia unaque domo computati sunt¹² filii Caath Amram
et Isaar Hebron et Ozihel quattuor¹³ filii Amram Aaron
et Moses separatusque est Aaron ut ministraret in sanc-
to sanctorum ipse et filii eius in sempiternum et adoleret
incensum Domino secundum ritum suum ac benediceret
nomini eius in perpetuum¹⁴ Mosi quoque hominis Dei fi-
lii adnumerati sunt in tribu Levi¹⁵ filii Mosi Gersom et
Eliezer¹⁶ filii Gersom Subuhel primus¹⁷ fuerunt autem filii
Eliezer Roobia primus et non erant Eliezer filii alii por-
ro filii Roobia multiplicati sunt nimis¹⁸ filii Isaar Salumi-
th primus¹⁹ filii Hebron Ieriau primus Amarias secundus
Iazihel tertius Iecmaam quartus²⁰ filii Ozihel Micha pri-
mus Iesia secundus²¹ filii Merari Mooli et Musi filii Mooli
Eleazar et Cis²² mortuus est autem Eleazar et non habuit
filios sed filias acceperuntque eas filii Cis fratres earum
²³ filii Musi Mooli et Eder et Ierimuth tres²⁴ hii filii Levi
in cognationibus et familiis suis principes per vices et nu-
merum capitum singulorum qui faciebant opera ministerii
domus Domini a viginti annis et supra²⁵ dixit enim David
requiem dedit Dominus Deus Israhel populo suo et habitationem
Hierusalem usque in aeternum²⁶ nec erit officii Le-
vitarum ut ultra portent tabernaculum et omnia vasa eius
ad ministrandum²⁷ iuxta praecepta quoque David novissi-
ma supputabitur numerus filiorum Levi a viginti annis et
supra²⁸ et erunt sub manu filiorum Aaron in cultum domus
Domini in vestibulis et in exedris et in loco purificationis
et in sanctuario et in universis operibus ministerii templi
Domini²⁹ sacerdotes autem super panes propositionis et

ad similiae sacrificium et ad lagana et azyma et sartagi-
nem et ad ferventem similam et super omne pondus atque
mensuram³⁰ Levitae vero ut stent mane ad confitendum et
canendum Domino similiterque ad vesperam³¹ tam in obla-
tione holocaustorum Domini quam in sabbatis et kalendis
et sollempnitatibus reliquis iuxta numerum et caerimonias
uniuscuiusque rei iugiter coram Domino³² et custodiant ob-
servationes tabernaculi foederis et ritum sanctuarii et ob-
servationem filiorum Aaron fratrum suorum ut ministrent
in domo Domini

24porro filiis Aaron hae partitiones erunt filii Aaron
Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar² mortui sunt au-
tem Nadab et Abiu ante patrem suum absque liberis sa-
cerdotioque functus est Eleazar et Ithamar³ et divisit eos
David id est Sadoc de filiis Eleazar et Ahimelech de filiis
Ithamar secundum vices suas et ministerium⁴ inventique
sunt multo plures filii Eleazar in principibus viris quam
filii Ithamar divisit autem eis hoc est filiis Eleazar princi-
pes per familias sedecim et filiis Ithamar per familias et
domos suas octo⁵ porro divisit utrasque inter se familias
sortibus erant enim principes sanctuarii et principes Dei
tam de filiis Eleazar quam de filiis Ithamar⁶ descripsitque
eos Semeias filius Nathanahel scriba Levites coram rege et
principibus et Sadoc sacerdote et Ahimelech filio Abiathar
principibus quoque familiarum sacerdotalium et leviticarum
unam domum quae ceteris praeerat Eleazar et alteram
domum quae sub se habebat ceteros Ithamar⁷ exivit autem
sors prima Ioiarib secunda Iedeiae⁸ tertia Arim quarta Seo-
rim⁹ quinta Melchia sexta Maiman¹⁰ septima Accos octa-
va Abia¹¹ nona Hiesu decima Sechenia¹² undecima Elia-
sib duodecima Iacim¹³ tertiadecima Oppa quartadecima
Isbaal¹⁴ quintadecima Belga sextadecima Emmer¹⁵ septimadecim
Ezir octavadecima Hapses¹⁶ nonadecima Phetheia vicesi-
ma Iezecel¹⁷ vicesima prima Iachin vicesima secunda Ga-
mul¹⁸ vicesima tertia Dalaiau vicesima quarta Mazziau¹⁹
hae vices eorum secundum ministeria sua ut ingrediantur
domum Domini et iuxta ritum suum sub manu Aaron
patris eorum sicut praecepit Dominus Deus Israhel²⁰ porro
filiorum Levi qui reliqui fuerant de filiis Amram erat Su-
bahel et filiis Subahel Iedeia²¹ de filiis quoque Roobiae
princeps Iesias²² Isaaris vero Salemoth filiusque Salemoth
Iaath²³ filiusque eius Ieriahu Amarias secundus Iazihel
tertius Iecmaam quartus²⁴ filius Ozihel Micha filius Micha
Samir²⁵ frater Micha Iesia filiusque Iesiae Zaccharias²⁶ filii
Merari Mooli et Musi filius Ioziau Benno²⁷ filius quoque
Merari Oziau et Soem et Zacchur et Hebri²⁸ porro Mooli
filius Eleazar qui non habebat liberos²⁹ filius vero Cis Ie-
rahemel³⁰ filii Musi Mooli Eder et Ierimoth isti filii Levi
secundum domos familiarum suarum³¹ miseruntque et ipsi
sortes contra fratres suos filios Aaron coram David rege et
Sadoc et Ahimelech et principibus familiarum sacerdota-
lium et leviticarum tam maiores quam minores omnes sors
aequaliter dividebat

25igitur David et magistratus exercitus secreverunt in ministerium filios Asaph et Heman et Idithun qui prophetaerent in citharis et psalteriis et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes ²de filiis Asaph Zacchur et Ioseph et Nathania et Asarela filii Asaph sub manu Asaph prophetantis iuxta regem ³porro Idithun filii Idithun Godolias Sori Iesaias et Sabias et Matthathias sex sub manu patris sui Idithun qui in cithara prophetabat super confitentes et laudantes Dominum ⁴Heman quoque filii Heman Bocciau Matthaniau Ozihel Subuhel et Ierimoth Ananias Anani Elietha Geddelthi et Romemthiezer et Iesbacasa Mellothi Othir Maziuth ⁵omnes isti filii Heman videntis regis in sermonibus Dei ut exaltaret cornu deditque Deus Heman filios quattuordecim et filias tres ⁶universi sub manu patris sui ad cantandum in templo Domini distributi erant in cymbalis et psalteriis et citharis in ministeria domus Domini iuxta regem Asaph videlicet et Idithun et Heman ⁷fuit autem numerus eorum cum fratribus suis qui erudiebant canticum Domini cuncti doctores ducenti octoginta octo ⁸miseruntque sortes per vices suas ex aequo tam maior quam minor doctus pariter et indoctus ⁹egressaque est sors prima Ioseph qui erat de Asaph secunda Godoliae ipsi et filiis eius et fratribus duodecim ¹⁰tertia Zacchur filiis et fratribus eius duodecim ¹¹quarta Isari filiis et fratribus eius duodecim ¹²quinta Nathaniae filiis et fratribus eius duodecim ¹³sexta Bocciau filiis et fratribus eius duodecim ¹⁴septima Israhela filiis et fratribus eius duodecim ¹⁵octava Isaias filiis et fratribus eius duodecim ¹⁶nona Matthaniae filiis et fratribus eius duodecim ¹⁷decima Semeiae filiis et fratribus eius duodecim ¹⁸undecima Ezrahel filiis et fratribus eius duodecim ¹⁹duodecima Asabiae filiis et fratribus eius duodecim ²⁰tertiadecima Subahel filiis et fratribus eius duodecim ²¹quartadecima Matthathiae filiis et fratribus eius duodecim ²²quintadecima Ierimoth filiis et fratribus eius duodecim ²³sextadecima Ananiae filiis et fratribus eius duodecim ²⁴septimadecima Iesbocasae filiis et fratribus eius duodecim ²⁵octavadecima Anani filiis et fratribus eius duodecim ²⁶nonadecima Mellothi filiis et fratribus eius duodecim ²⁷vicesima Eliatha filiis et fratribus eius duodecim ²⁸vicesima prima Othir filiis et fratribus eius duodecim ²⁹vicesima secunda Godollathi filiis et fratribus eius duodecim ³⁰vicesima tertia Maziuth filiis et fratribus eius duodecim ³¹vicesima quarta Romamthiezer filiis et fratribus eius duodecim

26divisiones autem ianitorum de Coritis Mesellemia filius Core de filiis Asaph ²filii Mesellemia Zaccharias primogenitus Iadihel secundus Zabadias tertius Iathanahel quartus ³Ahilam quintus Iohanan sextus Helioenai septimus ⁴filii autem Obededom Semeias primogenitus Iozabad secundus Iohaa tertius Sachar quartus Nathanahel quintus ⁵Amihel sextus Isachar septimus Phollathi octavus quia benedixit illi Dominus ⁶Semeiae autem filio eius nati sunt filii praefecti familiarum suarum erant enim viri fortissimi ⁷filii

ergo Semeiae Othni et Raphahel et Obedihele Zabadi fratres eius viri fortissimi Heliu quoque et Samachias ⁸omnes hii de filiis Obededom ipsi et filii et fratres eorum fortissimi ad ministrandum sexaginta duo de Obededom ⁹porro Mesellamiae filii et fratres robustissimi decem et octo ¹⁰de Hosa autem id est de filiis Merari Semri princeps non enim habuerat primogenitum et idcirco posuerat eum pater eius in principem ¹¹Helchias secundus Tabelias tertius Zaccharias quartus omnes hii filii et fratres Hosa tredecim ¹²hii divisi sunt in ianitores ut semper principes custodiarum sicut et fratres eorum ministrarent in domo Domini ¹³missae sunt autem sortes ex aequo et parvis et magnis per familias suas in unamquamque portarum ¹⁴cecidit igitur sors orientalis Semeiae porro Zacchariae filio eius viro prudentissimo et erudito sortito obtigit plaga septentrionalis ¹⁵Obededom vero et filiis eius ad austrum in qua parte domus erat seniorum concilium ¹⁶Sepphima et Hosa ad occidentem iuxta portam quae ducit ad viam ascensionis custodia contra custodiam ¹⁷ad orientem vero Levitae sex et ad aquilonem quattuor per diem atque ad meridiem similiter in die quattuor et ubi erat concilium bini et bini ¹⁸in cellulis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in via binique per cellulas ¹⁹hae sunt divisiones ianitorum filiorum Core et Merari ²⁰porro Achias erat super thesauros domus Dei ac vasa sanctorum ²¹filii Ledan filii Gersonni de Ledan principes familiarum Ledan et Gersonni Ieiheli ²²filii Ieiheli Zathan et Iohel frater eius super thesauros domus Domini ²³Amramitis et Isaaritis et Hebronitis et Ozihelitis ²⁴Subahel autem filius Gersom filii Mosi praepositus thesauris ²⁵fratres quoque eius Eliezer cuius filius Raabia et huius filius Isaias et huius filius Ioram huius quoque filius Zechri sed et huius filius Selemith ²⁶ipse Selemith et fratres eius super thesauros sanctorum quae sanctificavit David rex et principes familiarum et tribuni et centuriones et duces exercitus ²⁷de bellis et manubiis proeliorum quae consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi Domini ²⁸haec autem universa sanctificavit Samuhel videns et Saul filius Cis et Abner filius Ner et Ioab filius Sarviae omnes qui sanctificaverunt ea per manum Salemith et fratrum eius ²⁹Saaritis vero praeerat Chonenias et filii eius ad opera forinsecus super Israhel ad docendum et ad iudicandum eos ³⁰porro de Hebronitis Asabias et fratres eius viri fortissimi mille septingenti praeerant Israheli trans Iordanem contra occidentem in cunctis operibus Domini et in ministerium regis ³¹Hebronitarum autem princeps fuit Hieria secundum familias et cognationes eorum quadragesimo anno regni David recensiti sunt et inventi viri fortissimi in Iazer Galaad ³²fratresque eius robustioris aetatis duo milia septingenti principes familiarum praeposuit autem eos David rex Rubenitis et Gadditis et dimidio tribus Manasse in omne ministerium Dei et regis

27filii autem Israhel secundum numerum suum principes familiarum tribuni et centuriones et praefecti qui mini-

strabant regi iuxta turmas suas ingredientes et egredientes per singulos menses in anno viginti quattuor milibus singuli praeerant ²primae turmae in primo mense Isboam praeerat filius Zabdihel et sub eo viginti quattuor milia ³de filiis Phares princeps cunctorum principum in exercitu mense primo ⁴secundi mensis habebat turmam Dudi Ahohites et post se alterum nomine Macelloth qui regebat partem exercitus viginti quattuor milium ⁵dux quoque turmae tertiae in mense tertio erat Banaias filius Ioiadae sacerdos et in divisione sua viginti quattuor milia ⁶ipse est Banaias fortissimus inter triginta et super triginta praeerat autem turmae ipsius Amizabad filius eius ⁷quartus mense quarto Asahel frater Ioab et Zabadias filius eius post eum et in turma eius viginti quattuor milia ⁸quintus mense quinto princeps Samaoth Iezarites et in turma eius viginti quattuor milia ⁹sextus mense sexto Hira filius Acces Thecuites et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁰septimus mense septimo Helles Phallonites de filiis Ephraim et in turma eius viginti quattuor milia ¹¹octavus mense octavo Sobochai Asothites de stirpe Zarai et in turma eius viginti quattuor milia ¹²nonus mense nono Abiezer Anathothites de filiis Iemini et in turma eius viginti quattuor milia ¹³decimus mense decimo Marai et ipse Netophathites de stirpe Zarai et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁴undecimus mense undecimo Banaias Pharathonites de filiis Ephraim et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁵duodecimus mense duodecimo Holdai Netophathites de stirpe Gothonihiel et in turma eius viginti quattuor milia ¹⁶porro tribus praerant Israhel Rubenitis dux Eliezer filius Zechri Symeonitis dux Saphatias filius Macha ¹⁷Levitis Asabias filius Camuhel Aaronitis Sadoc ¹⁸Iuda Heliu frater David Isachar Amri filius Michahel ¹⁹Zabulonitis Iesmaias filius Abdiae Nephthalitibus Ierimoth filius Ozihel ²⁰filiis Ephraim Osee filius Ozaziu dimidio tribus Manasse Iohel filius Phadiae ²¹et dimidio tribus Manasse in Galaad Iaddo filius Zacchariae Benjamin autem Iasihel filius Abner ²²Dan vero Ezrihel filius Hieroam hii principes filiorum Israhel ²³noluit autem David numerare eos a viginti annis inferius quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israhel quasi stellas caeli ²⁴Ioab filius Sarviae coeperat numerare nec complevit quia super hoc ira inruerat in Israhel et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti non est relatus in fastos regis David ²⁵super thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adihel his autem thesauris qui erant in urbibus et in vicis et in turribus praesidebat Ionathan filius Oziae ²⁶operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram praeerat Ezri filius Chelub ²⁷vinearumque cultoribus Semeias Ramathites cellis autem vinariis Zabdias Aphonites ²⁸nam super olivea et ficeta quae erant in campestribus Balanan Gaderites super apothecas autem olei Ioas ²⁹porro armentis quae pascebantur in Sarona praepositus fuit Setrai Saronites et super boves in vallibus Saphat filius Adli ³⁰super camelos vero Ubil Ismahelites et super asinos Iadias Meronathites ³¹super oves quoque Iazig Agareni omnes hii principes

substantiae regis David ³²Ionathan autem patruus David consiliarius vir prudens et litteratus ipse et Iaihel filius Achamoni erant cum filiis regis ³³Ahitophel etiam consiliarius regis et Husi Arachites amicus regis ³⁴post Ahitophel fuit Ioiada filius Banaiae et Abiathar princeps autem exercitus regis erat Ioab

28convocavit igitur David omnes principes Israhel duces tribuum et praepositos turmarum qui ministrabant regi tribunos quoque et centuriones et qui praeerant substantiae et possessionibus regis filiosque suos cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque in exercitu Hierusalem ²cumque surrexisset rex et stetisset ait audite me fratres mei et populus meus cogitavi ut aedificarem domum in qua requiesceret arca foederis Domini et scabillum pedum Dei nostri et ad aedificandum omnia praeparavi ³Deus autem dixit mihi non aedificabis domum nomini meo eo quod sis vir bellator et sanguinem fuderis ⁴sed elegit Dominus Deus Israhel me de universa domo patris mei ut essem rex super Israhel in sempiternum de Iuda enim elegit principes porro de domo Iuda domum patris mei et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israhel ⁵sed et de filiis meis filios enim multos dedit mihi Dominus elegit Salomonem filium meum ut sederet in throno regni Domini super Israhel ⁶dixitque mihi Salomon filius tuus aedificabit domum meam et atria mea ipsum enim elegi mihi in filium et ego ero ei in patrem ⁷et firmabo regnum eius usque in aeternum si perseveraverit facere praecepta mea et iudicia sicut et hodie ⁸nunc igitur coram universo coetu Israhel audiente Deo nostro custodite et perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri ut possideatis terram bonam et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum ⁹tu autem Salomon fili mi scito Deum patris tui et servi ei corde perfecto et animo voluntario omnia enim corda scrutatur Dominus et universas mentium cogitationes intellegit si quaesieris eum invenies si autem dereliqueris illum proiciet te in aeternum ¹⁰nunc ergo quia elegit te Dominus ut aedificares domum sanctuarii confortare et perfice ¹¹dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi et cubiculorum in adytis et domus propitiationis ¹²necnon et omnium quae cogitaverat atriorum et exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini et in thesauros sanctorum ¹³divisionumque sacerdotalium et leviticarum in omnia opera domus Domini et in universa vasa ministerii templi Domini ¹⁴aurum in pondere per singula vasa ministerii argenti quoque pondus pro vasorum ad opera diversitate ¹⁵sed et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum similiter et in candelabris argenteis et in lucernis eorum pro diversitate mensurae pondus argenti tradidit ¹⁶aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum similiter et argentum in alias mensas argenteas ¹⁷ad fuscinulas quoque et fialas et turbula ex auro purissimo et leunculos aureos pro qualita-

te mensurae pondus distribuit in leunculum et leunculum similiter et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit ¹⁸altari autem in quo adoletur incensum aurum purissimum dedit ut ex ipso fieret similitudo quadrigae cherubin extendentium alas et velantium arcam foederis Domini ¹⁹omnia inquit venerunt scripta manu Domini ad me ut intellegerem universa opera exemplaris ²⁰dixit quoque David Salomoni filio suo viriliter age et confortare et fac ne timeas et ne paveas Dominus enim Deus meus tecum erit et non dimittet te nec derelinquet donec perficias omne opus ministerii domus Domini ²¹ecce divisiones sacerdotum et Levitarum in omne ministerium domus Domini adsistunt tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam populus facere omnia praecepta tua

29locutusque est David rex ad omnem ecclesiam Salomonem filium meum unum elegit Deus adhuc puerum et tenellum opus autem grande est neque enim homini prae paratur habitatio sed Deo ²ego autem totis viribus meis prae paravi inpensas domus Dei mei aurum ad vasa aurea et argentum in argentea aes in aenea ferrum in ferrea lignum ad lignea lapides onychinos et quasi stibinos et diversorum colorum omnem pretiosum lapidem et marmor parium abundantissime ³et super haec quae obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum et argentum do in templum Dei mei exceptis his quae paravi in aedem sanctam ⁴tria milia talenta auri de auro Ophir et septem milia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi ⁵ut ubicumque opus est aurum de auro et ubicumque opus est argentum argenti opera fiant per manus artificum et si quis sponte offert impleat manum suam hodie et offerat quod voluerit Domino ⁶polliciti sunt itaque principes familiarum et proceres tribuum Israhel tribuni quoque et centuriones et principes possessionum regis ⁷dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque milia et solidos decem milia argenti talenta decem milia et aeris talenta decem et octo milia ferri quoque centum milia talentorum ⁸et apud quemcumque inventi sunt lapides dederunt in thesaurum domus Domini per manum Iehel Gersonitis ⁹laetatusque est populus cum vota sponte promitterent quia corde toto offerebant ea Domino sed et David rex laetatus est gaudio magno ¹⁰et benedixit Domino coram universa multitudine et ait benedictus es Domine Deus Israhel patris nostri ab aeterno in aeternum ¹¹tua est Domine magnificentia et potentia et gloria atque victoria et tibi laus cuncta enim quae in caelo sunt et in terra tua sunt tuum Domine regnum et tu es super omnes principes ¹²tuae divitiae et tua est gloria tu dominaris omnium in manu tua virtus et potentia in manu tua magnitudo et imperium omnium ¹³nunc igitur Deus noster confitemur tibi et laudamus nomen tuum inclitum ¹⁴quis ego et quis populus meus ut possimus haec tibi universa promittere tua sunt omnia et quae de manu tua accepimus dedimus tibi ¹⁵peregrini enim sumus coram te et advenae sicut omnes patres nostri dies nostri qua-

si umbra super terram et nulla est mora ¹⁶Domine Deus noster omnis haec copia quam paravimus ut aedificaretur domus nomini sancto tuo de manu tua est et tua sunt omnia ¹⁷scio Deus meus quod probes corda et simplicitatem diligas unde et ego in simplicitate cordis mei laetus obtuli universa haec et populum tuum qui hic reppertus est vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria ¹⁸Domine Deus Abraham et Isaac et Israhel patrum nostrorum custodi in aeternum hanc voluntatem cordis eorum et semper in venerationem tui mens ista permaneat ¹⁹Salomoni quoque filio meo da cor perfectum ut custodiat mandata tua testimonia tua caerimonias tuas et faciat universa et aedificet aedem cuius inpensas paravi ²⁰praecepit autem David universae ecclesiae benedicite Domino Deo nostro et benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum et inclinaverunt se et adoraverunt Deum et deinde regem ²¹immolaveruntque victimas Domino et obtulerunt holocausta die sequenti tauros mille arietes mille agnos mille cum libaminibus suis et universo ritu abundantissime in omnem Israhel ²²et comederunt et biberunt coram Domino in die illo cum grandi laetitia et unxerunt secundo Salomonem filium David unxerunt autem Domino in principem et Sadoc in pontificem ²³seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo et cunctis placuit et paruit illi omnis Israhel ²⁴sed et universi principes et potentes et cuncti filii regis David dederunt manum et subiecti fuerunt Salomoni regi ²⁵magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israhel et dedit illi gloriam regni qualem nullus habuit ante eum rex Israhel ²⁶igitur David filius Isai regnavit super universum Israhel ²⁷et dies quibus regnavit super Israhel fuerunt quadraginta anni in Hebron regnavit septem annis et in Hierusalem triginta tribus ²⁸et mortuus est in senectute bona plenus dierum et divitiis et gloria regnavitque Salomon filius eius pro eo ²⁹gesta autem David regis priora et novissima scripta sunt in libro Samuhel videntis et in libro Nathan prophetae atque in volumine Gad videntis ³⁰universique regni eius et fortitudinis et temporum quae transierunt sub eo sive in Israhel sive in cunctis regnis terrarum

II Paralipomenon

1 confortatus est ergo Salomon filius David in regno suo et Dominus erat cum eo et magnificavit eum in excelsum **2** praecepitque Salomon universo Israheli tribunis et centurionibus et ducibus et iudicibus omnis Israhel et principibus familiarum **3** et abiit cum universa multitudine in excelsum Gabaon ubi erat tabernaculum foederis Dei quod fecit Moses famulus Dei in solitudine **4** arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum quem paraverat ei et ubi fixerat illi tabernaculum hoc est in Hierusalem **5** altare quoque aeneum quod fabricatus fuerat Beselehel filius Uri filii Ur ibi erat coram tabernaculo Domini quod et requisivit Salomon et omnis ecclesia **6** ascenditque Salomon ad altare aeneum coram tabernaculo foederis Domini et obtulit in eo mille hostias **7** ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus dicens postula quod vis ut dem tibi **8** dixitque Salomon Deo tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam et constituisti me regem pro eo **9** nunc igitur Domine Deus impleatur sermo tuus quem pollicitus es David patri meo tu enim fecisti me regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quam pulvis terrae **10** da mihi sapientiam et intellegentiam ut egrediar coram populo tuo et ingrediar quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est iudicare **11** dixit autem Deus ad Salomonem quia hoc magis placuit cordi tuo et non postulasti divitias et substantiam et gloriam neque animas eorum qui te oderunt sed nec dies vitae plurimos petisti autem sapientiam et scientiam ut iudicare possis populum meum super quem constitui te regem **12** sapientia et scientia data sunt tibi divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui **13** venit ergo Salomon ab excelso Gabaon in Hierusalem coram tabernaculo foederis et regnavit super Israhel **14** congregavitque sibi currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et fecit eos esse in urbibus quadrigarum et cum rege in Hierusalem **15** praebuitque rex argentum et aurum in Hierusalem quasi lapides et cedros quasi sycomoros quae nascuntur in campestribus multitudine magna **16** adducebantur autem ei et equi de Aegypto et de Coa a negotiatoribus regis qui ibant et coebebant pretio **17** quadrigam equorum sescentis argenteis et equum centum quinquaginta similiter de universis regnis Cetheorum et a regibus Syriae emptio

celebrabatur

2 decrevit autem Salomon aedificare domum nomini Domini et palatium sibi **2** et numeravit septuaginta milia virorum portantium umeris et octoginta milia qui caederent lapides in montibus praepositosque eorum tria milia sescentos **3** misit quoque ad Hiram regem Tyri dicens sicut egisti cum David patre meo et misisti ei ligna cedrina ut aedificaret sibi domum in qua et habitavit **4** sic fac mecum ut aedificem domum nomini Domini Dei mei et consecrem eam ad adolendum incensum coram illo et fumiganda aromata et ad propositionem panum sempiternam et holocaustomata mane et vespere sabbatis quoque et neomeniis et sollemnitatibus Domini Dei nostri in sempiternum quae mandata sunt Israheli **5** domus autem quam aedificare cupio magna est magnus est enim Deus noster super omnes deos **6** quis ergo poterit praevalere ut aedificet ei dignam domum si caelum et caeli caelorum capere eum non queunt quantus ego sum ut possim ei aedificare domum sed ad hoc tantum ut adoleatur incensum coram illo **7** mitte igitur mihi virum eruditum qui noverit operari in auro et argento aere ferro purpura coccino et hyacintho et qui sciat scalpere celata cum his artificibus quos mecum habeo in Iudaea et in Hierusalem quos praeparavit David pater meus **8** sed et ligna cedrina mitte mihi et arceuthina et pinea de Libano scio enim quod servi tui noverint caedere ligna de Libano et erunt servi mei cum servis tuis **9** ut parentur mihi ligna plurima domus enim quam cupio aedificare magna est nimis et inclita **10** praeterea operariis qui caesuri sunt ligna servis tuis dabo in cibaria tritici choros viginti milia et hordei choros totidem olei quoque sata viginti milia **11** dixit autem Hiram rex Tyri per litteras quas miserat Salomoni quia dilexit Dominus populum suum idcirco te regnare fecit super eum **12** et addidit dicens benedictus Dominus Deus Israhel qui fecit caelum et terram qui dedit David regi filium sapientem et eruditum et sensatum atque prudentem ut aedificaret domum Domino et palatium sibi **13** misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum Hiram patrem meum **14** filium mulieris de filiabus Dan cuius pater Tyrius fuit qui noverit operari in auro et argento et aere et ferro et marmore et lignis in purpura quoque et hyacintho et bysso et coccino et qui sciat celare omnem sculpturam et adinvenire prudenter quodcumque in opere

necessarium est cum artificibus tuis et cum artificibus domini mei David patris tui ¹⁵triticum ergo et hordeum et oleum et vinum quae pollicitus es domine mi mitte servis tuis ¹⁶nos autem caedemus ligna de Libano quot necessaria habueris et adplicabimus ea ratibus per mare in Ioppe tuum erit transferre ea in Hierusalem ¹⁷numeravit igitur Salomon omnes viros proselytos qui erant in terra Israhel post dinumerationem quam dinumeravit David pater eius et inventi sunt centum quinquaginta milia et tria milia sescenti ¹⁸fecitque ex eis septuaginta milia qui umeris onera portarent et octoginta milia qui lapides in montibus caederent tria milia autem et sescentos praepositos operum populi

³et coepit Salomon aedificare domum Domini in Hierusalem in monte Moria qui demonstratus fuerat David patri eius in loco quem paraverat David in area Ornan Iebusei ²coepit autem aedificare mense secundo anno quarto regni sui ³et haec sunt fundamenta quae iecit Salomon ut aedificaret domum Dei longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta latitudinis cubitos viginti ⁴porticum vero ante frontem quae tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus cubitorum viginti porro altitudo centum viginti cubitorum erat et deauravit eam intrinsecus auro mundissimo ⁵domum quoque maiorem textit tabulis ligneis abiegnis et lamminas auri obrizi adfixit per totum scalpsitque in ea palmas et quasi catenulas se invicem complectentes ⁶stravit quoque pavementum templi pretiosissimo marmore decore multo ⁷porro aurum erat probatissimum de cuius lamminis textit domum et trabes eius et postes et parietes et ostia et celavit cherubin in parietibus ⁸fecit quoque domum sancti sanctorum longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti et latitudinem similiter viginti cubitorum et lamminis aureis textit eam quasi talentis sescentis ⁹sed et clavos fecit aureos ita ut singuli clavi siclos quinquagenos adpenderent cenacula quoque textit auro ¹⁰fecit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duo opere statuario et textit eos auro ¹¹alae cherubin viginti cubitis extendebantur ita ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret parietem domus et altera quinque cubitos habens alam tangeret alterius cherub ¹²similiter cherub alterius ala quinque habebat cubitos et tangebatur parietem et ala eius altera quinque cubitorum alam cherub alterius contingebat ¹³igitur alae utriusque cherubin expansae erant et extendebantur per cubitos viginti ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum versae erant ad exteriorem domum ¹⁴fecit quoque velum ex hyacintho purpura coccino et bysso et intexuit ei cherubin ¹⁵ante fores etiam templi duas columnas quae triginta et quinque cubitos habebant altitudinis porro capita earum quinque cubitorum ¹⁶necnon et quasi catenulas in oraculo et superposuit eas capitibus columnarum malagranata etiam centum quae catenulis interposuit ¹⁷ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi unam a dextris et alteram a si-

nistris eam quae a dextris erat vocavit Iachin et quae ad levam Booz

⁴fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis et viginti cubitorum latitudinis et decem cubitorum altitudinis ²mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium rotundum per circuitum quinque cubitos habebat altitudinis et funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius ³similitudo quoque boum erat subter illud et decem cubitis quaedam extrinsecus celaturae quasi duobus versibus alvum maris circuibant boves autem erant fusiles ⁴et ipsum mare super duodecim boves inpositum erat quorum tres respiciebant aquilonem et alii tres occidentem porro tres alii meridiem et tres qui reliqui erant orientem mare habentes superpositum posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari ⁵porro vastitas eius habebat mensuram palmi et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lili capiebatque mensurae tria milia metretas ⁶fecit quoque concas decem et posuit quinque a dextris et quinque a sinistris ut lavarent in eis omnia quae in holocaustum oblaturi erant porro in mari sacerdotes lavabantur ⁷fecit autem et candelabra aurea decem secundum speciem quae iussa erant fieri et posuit ea in templo quinque a dextris et quinque a sinistris ⁸necnon et mensas decem posuitque eas in templo quinque a dextris et quinque a sinistris fialas quoque aureas centum ⁹fecit etiam atrium sacerdotum et basilicam grandem et ostia in basilica quae textit aere ¹⁰porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem ¹¹fecit autem Hiram lebetas quoque et creagras et fialas et conplevit omne opus regis in domo Dei ¹²hoc est columnas duas et epistylia et capita et quasi quaedam retiacula quae capita tegerent super epistylia ¹³malagranata quoque quadringenta et retiacula duo ita ut bini ordines malagranatorum singulis retiaculis iungerentur quae tegerent epistylia et capita columnarum ¹⁴bases etiam fecit et concas quas superposuit basibus ¹⁵mare unum bovesque duodecim sub mari ¹⁶et lebetas et creagras et fialas omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo Domini ex aere mundissimo ¹⁷in regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Socchoth et Saredatha ¹⁸erat autem multitudo vasorum innumerabilis ita ut ignoraretur pondus aeris ¹⁹fecitque Salomon omnia vasa domus Dei et altare aureum et mensas et super eas panes propositionis ²⁰candelabra quoque cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo ²¹et florentia quaedam et lucernas et forcipes aureos omnia de auro mundissimo facta sunt ²²thymiamateria quoque et turibula et fialas et mortariola ex auro purissimo et ostia celavit templi interioris id est in sancto sanctorum et ostia templi forinsecus aurea sicque completum est omne opus quod fecit Salomon in domo Domini

⁵intulit igitur Salomon omnia quae voverat David pater suus argentum et aurum et universa vasa posuit in

thesauris domus Dei ²post quae congregavit maiores natu Israhel et cunctos principes tribuum et capita familiarum de filiis Israhel in Hierusalem ut adducerent arcam foederis Domini de civitate David quae est Sion ³venerunt igitur ad regem omnes viri Israhel in die sollemni mensis septimi ⁴cumque venissent cuncti seniorum Israhel portaverunt Levitae arcam ⁵et intulerunt eam et omnem paraturam tabernaculi porro vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo portaverunt sacerdotes cum Levitis ⁶rex autem Salomon et universus coetus Israhel et omnes qui fuerant congregati ante arcam immolabant arietes et boves absque ullo numero tanta enim erat multitudo victimarum ⁷et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin ⁸ita ut cherubin expanderent alas suas super locum in quo posita erat arca et ipsam arcam tegerent cum vectibus eius ⁹vectium autem quibus portabatur arca quia paululum longiores erant capita parebant ante oraculum si vero quis paululum fuisset extrinsecus eos videre non poterat fuit itaque arca ibi usque in praesentem diem ¹⁰nihilque erat aliud in arca nisi duae tabulae quas posuerat Moses in Horeb quando legem dedit Dominus filiis Israhel egredientibus ex Aegypto ¹¹egressis autem sacerdotibus de sanctuario omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctificati sunt nec adhuc illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat ¹²tam Levitae quam cantores id est et qui sub Asaph erant et qui sub Heman et qui sub Idithun filii et fratres eorum vestiti byssinis cymbalis et psalteriis et citharis concrepabant stantes ad orientalem plagam altaris cumque eis sacerdotes centum viginti canentes tubis ¹³igitur cunctis pariter et tubis et voce et cymbalis et organis et diversi generis musicorum concinentibus et vocem in sublime tollentibus longe sonitus audiebatur ita ut cum Dominum laudare coepissent et dicere confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius impleretur domus Domini nube ¹⁴nec possent sacerdotes stare et ministrare propter caliginem compleverat enim gloria Domini domum Dei

6tunc Salomon ait Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine ²ego autem aedificavi domum nomini eius ut habitaret ibi in perpetuum ³et convertit faciem suam et benedixit universae multitudini Israhel nam omnis turba stabat intenta et ait ⁴benedictus Dominus Deus Israhel qui quod locutus est David patri meo opere complevit dicens ⁵a die qua eduxi populum meum de terra Aegypti non elegeri civitatem de cunctis tribubus Israhel ut aedificaretur in ea domus nomini meo neque elegeri quemquam alium virum ut esset dux in populo meo Israhel ⁶sed elegeri Hierusalem ut sit nomen meum in ea et elegeri David ut constituerem eum super populum meum Israhel ⁷cumque fuisset voluntatis David patris mei ut aedificaret domum nomini Domini Dei Israhel ⁸dixit Dominus ad eum quia haec fuit voluntas tua ut aedificares domum nomini meo bene quidem fecisti

habere huiuscemodi voluntatem ⁹sed non tu aedificabis domum verum filius tuus qui egredietur de lumbis tuis ipse aedificabit domum nomini meo ¹⁰conplevit ergo Dominus sermonem suum quem locutus fuerat et ego surrexi pro David patre meo et sedi super thronum Israhel sicut locutus est Dominus et aedificavi domum nomini Domini Dei Israhel ¹¹et posui in ea arcam in qua est pactum Domini quod pepigit cum filiis Israhel ¹²stetit ergo coram altare Domini ex adverso universae multitudinis Israhel et extendit manus suas ¹³siquidem fecerat Salomon basem aeneam et posuerat eam in medio basilicae habentem quinque cubitos longitudinis et quinque cubitos latitudinis et tres cubitos in altum stetitque super eam et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem Israhel et palmis in caelum levatis ¹⁴ait Domine Deus Israhel non est similis tui Deus in caelo et in terra qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo ¹⁵qui praestitisti servo tuo David patri meo quaecumque locutus fueras ei et quae ore promiseras opere complesti sicut et praesens tempus probat ¹⁶nunc ergo Domine Deus Israhel imple servo tuo patri meo David quaecumque locutus es dicens non deficiet ex te vir coram me qui sedeat super thronum Israhel ita tamen si custodierint filii tui vias suas et ambulaverint in lege mea sicut et tu ambulasti coram me ¹⁷et nunc Domine Deus Israhel firmetur sermo tuus quem locutus es servo tuo David ¹⁸ergone credibile est ut habitet Deus cum hominibus super terram si caelum et caeli caelorum non te capiunt quanto magis domus ista quam aedificavi ¹⁹sed ad hoc tantum facta est ut respicias orationem servi tui et obsecrationem eius Domine Deus meus audias et preces quas fundit famulus tuus coram te ²⁰ut aperias oculos tuos super domum istam diebus et noctibus super locum in quo pollicitus es ut invocaretur nomen tuum ²¹et exaudires orationem quam servus tuus orat in eo exaudi preces famuli tui et populi tui Israhel quicumque oraverit in loco isto et exaudi de habitaculo tuo id est de caelis et propitiare ²²si peccaverit quispiam in proximum suum et iurare contra eum paratus venerit seque maledicto constrinxerit coram altari in domo ista ²³tu audies de caelo et facies iudicium servorum tuorum ita ut reddas iniquo viam suam in caput proprium et ulciscaris iustum retribuens ei secundum iustitiam suam ²⁴si superatus fuerit populus tuus Israhel ab inimicis peccabunt enim tibi et conversi egerint paenitentiam et obsecraverint nomen tuum et fuerint deprecati in loco isto ²⁵tu exaudi de caelo et propitiare peccato populi tui Israhel et reduc eos in terram quam dedisti eis et patribus eorum ²⁶si clauso caelo pluvia non fluxerit propter peccata populi et deprecati te fuerint in loco isto et confessi nomini tuo et conversi a peccatis suis cum eos afflixeris ²⁷exaudi de caelo Domine et dimitte peccata servis tuis et populi tui Israhel et doce eos viam bonam per quam ingredientur et da pluviam terrae quam dedisti populo tuo ad possidendum ²⁸fames si orta fuerit in terra et pestilentia erugo et aurugo et lucusta et

brucus et hostes vastatis regionibus portas obsederint civitatis omnisque plaga et infirmitas presserit ²⁹si quis de populo tuo Israhel fuerit deprecatus cognoscens plagam et infirmitatem suam et expanderit manus suas in domo hac ³⁰tu exaudi de caelo de sublimi scilicet habitaculo tuo et propitiare et redde unicuique secundum vias suas quas nosti eum habere in corde suo tu enim solus nosti corda filiorum hominum ³¹ut timeant te et ambulent in viis tuis cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris ³²externum quoque qui non est de populo tuo Israhel si venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum et propter manum tuam robustam et brachium tuum extentum et adoraverit in loco isto ³³tu exaudies de caelo firmissimo habitaculo tuo et facies cuncta pro quibus invocaverit te ille peregrinus ut sciant omnes populi terrae nomen tuum et timeant te sicut populus tuus Israhel et cognoscant quia nomen tuum invocatum est super domum hanc quam aedificavi ³⁴si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris eos adorabunt te contra viam in qua civitas haec est quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ³⁵ut exaudias de caelo preces eorum et obsecrationem et ulciscaris ³⁶si autem et peccaverint tibi neque enim est homo qui non peccet et iratus fueris eis et tradideris hostibus et captivos eos duxerint in terram longinquam vel certe quae iuxta est ³⁷et conversi corde suo in terra ad quam captivi ducti fuerant egerint paenitentiam et deprecati te fuerint in terra captivitatis suae dicentes peccavimus inique fecimus iniuste egimus ³⁸et reversi fuerint ad te in toto corde suo et in tota anima sua in terra captivitatis suae ad quam ducti sunt adorabunt te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et urbis quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ³⁹ut exaudias de caelo hoc est de firmo habitaculo tuo preces eorum et facias iudicium et dimittas populo tuo quamvis peccatori ⁴⁰tu es enim Deus meus aperiantur quaeso oculi tui et aures tuae intentae sint ad orationem quae fit in loco isto ⁴¹nunc igitur consurge Domine Deus in requiem tuam tu et arca fortitudinis tuae sacerdotes tui Domine Deus induantur salute et sancti tui laetentur in bonis ⁴²Domine Deus ne averseris faciem christi tui memento misericordiarum David servi tui

⁷cumque conplesset Salomon fundens preces ignis descendit de caelo et devoravit holocausta et victimas et maiestas Domini implevit domum ²nec poterant sacerdotes ingredi templum Domini eo quod implesset maiestas Domini templum Domini ³sed et omnes filii Israhel videbant descendentem ignem et gloriam Domini super domum et corruentes proni in terram super pavementum stratum lapide adoraverunt et laudaverunt Dominum quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ⁴rex autem et omnis populus immolabant victimas coram Domino ⁵mactavit igitur rex Salomon hostias boum viginti duo milia arietum centum viginti milia et dedicavit domum Dei rex et uni-

versus populus ⁶sacerdotes autem stabant in officiis suis et Levitae in organis carminum Domini quae fecit David rex ad laudandum Dominum quoniam in aeternum misericordia eius hymnos David canentes per manus suas porro sacerdotes canebant tubis ante eos cunctusque Israhel stabat ⁷sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini obtulerat enim ibi holocausta et adipem pacificorum quia altare aeneum quod fecerat non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipem ⁸fecit ergo Salomon sollemnitatem in tempore illo septem diebus et omnis Israhel cum eo ecclesia magna valde ab introitu Emath usque ad torrentem Aegypti ⁹fecitque die octavo collectam eo quod dedicasset altare septem diebus et sollemnitatem celebrasset diebus septem ¹⁰igitur in die vicesimo tertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua laetantes atque gaudentes super bono quod fecerat Dominus David et Salomoni et Israhel populo suo ¹¹conplevitque Salomon domum Domini et domum regis et omnia quae disposuerat in corde suo ut faceret in domo Domini et in domo sua et prosperatus est ¹²apparuit autem ei Dominus nocte et ait audivi orationem tuam et elegi locum istum mihi in domum sacrificii ¹³si clausero caelum et pluvia non fluxerit et mandavero et praecepero lucustae ut devoret terram et misero pestilentiam in populum meum ¹⁴conversus autem populus meus super quos invocatum est nomen meum deprecatus me fuerit et exquisierit faciem meam et egerit paenitentiam a viis suis pessimis et ego exaudiam de caelo et propitius ero peccatis eorum et sanabo terram eorum ¹⁵oculi quoque mei erunt aperti et aures meae erectae ad orationem eius qui in loco isto oraverit ¹⁶elegi enim et sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum et permaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus ¹⁷tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit David pater tuus et feceris iuxta omnia quae praecepi tibi et iustitias meas iudiciaque servaveris ¹⁸suscitabo thronum regni tui sicut pollicitus sum David patri tuo dicens non auferetur de stirpe tua vir qui sit princeps in Israhel ¹⁹si autem aversi fueritis et dereliqueritis iustitias meas et praecepta mea quae proposui vobis et abeuntes servieritis diis alienis et adoraveritis eos ²⁰evellam vos de terra mea quam dedi vobis et domum hanc quam sanctificavi nomini meo proiciam a facie mea et tradam eam in parabolam et in exemplum cunctis populis ²¹et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus et dicent stupentes quare fecit Dominus sic terrae huic et domui huic ²²respondebuntque quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxit eos de terra Aegypti et adprehenderunt deos alienos et adoraverunt eos atque coluerunt idcirco venerunt super eos universa haec mala

⁸expletis autem viginti annis postquam aedificavit Salomon domum Domini et domum suam ²civitates quas dederat Hiram Salomoni aedificavit et habitare ibi fecit filios Israhel ³abiit quoque in Emath Suba et obtinuit eam ⁴et

aedificavit Palmyram in deserto et alias civitates munitissimas aedificavit in Emath ⁵extruxitque Bethoron superiorem et Bethoron inferiorem civitates muratas habentes portas et vectes et seras ⁶Baalath etiam et omnes urbes firmissimas quae fuerunt Salomonis cunctasque urbes quadrigarum et urbes equitum omnia quae voluit Salomon atque disposuit aedificavit in Hierusalem et in Libano et in universa terra potestatis suae ⁷omnem populum qui derelictus fuerat de Hettheis et Amorreis et Ferezeis et Eveis et Iebuseis qui non erant de stirpe Israhel ⁸de filiis eorum et de posteris quos non interfecerant filii Israhel subiugavit Salomon in tributarios usque in diem hanc ⁹porro de filiis Israhel non posuit ut servirent operibus regis ipsi enim erant viri bellatores et duces primi et principes quadrigarum et equitum eius ¹⁰omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta qui erudiebant populum ¹¹filiam vero Pharaonis transtulit de civitate David in domum quam aedificaverat ei dixit enim non habitabit uxor mea in domo David regis Israhel eo quod sanctificata sit quia ingressa est eam arca Domini ¹²tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini quod extruxerat ante porticum ¹³ut per singulos dies offerretur in eo iuxta praeceptum Mosi in sabbatis et in kalendis et in festis diebus ter per annum id est in sollemnitate azymorum et in sollemnitate ebdomadatum et in sollemnitate tabernaculorum ¹⁴et constituit iuxta dispositionem David patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis et Levitas in ordine suo ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei et ianitores in divisionibus suis per portam et portam sic enim praeceperat David homo Dei ¹⁵nec praetergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam Levitae ex omnibus quae praeceperat et in custodiis thesaurorum ¹⁶omnes in pensas praeparatas habuit Salomon ex eo die quo fundavit domum Domini usque in diem quo perfecit eam ¹⁷tunc abiit Salomon in Hesiongaber et in Ahilath ad oram maris Rubri quae est in terra Edom ¹⁸misit autem ei Hiram per manum servorum suorum naves et nautas gnaros maris et abierunt cum servis Salomonis in Ophir tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri et adtulerunt ad regem Salomonem

Qregina quoque Saba cum audisset famam Salomonis venit ut temptaret eum enigmatibus in Hierusalem cum magnis opibus et camelis qui portabant aromata et auri plurimum gemmasque pretiosas cumque venisset ad Salomonem locuta est ei quaecumque erant in corde suo ²et exposuit ei Salomon omnia quae proposuerat nec quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit ³quod postquam vidit sapientiam scilicet Salomonis et domum quam aedificaverat ⁴necnon cibaria mensae eius et habitacula servorum et officia ministrorum eius et vestimenta eorum pincernas quoque et vestes eorum et victimas quas immolabat in domo Domini non erat prae stupore ultra in ea spiritus

⁵dixitque ad regem verus sermo quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua ⁶non credebam narrantibus donec ipsa venissem et vidissent oculi mei et probassem vix medietatem mihi sapientiae tuae fuisse narratam vicisti famam virtutibus tuis ⁷beati viri tui et beati servi tui hii qui adsistunt coram te in omni tempore et audiunt sapientiam tuam ⁸sit Dominus Deus tuus benedictus qui voluit te ordinare super thronum suum regem Domini Dei tui quia diligit Deus Israhel et vult servare eum in aeternum idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam ⁹dedit autem regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas pretiosissimas non fuerunt aromata talia ut haec quae dedit regina Saba regi Salomoni ¹⁰sed et servi Hiram cum servis Salomonis adtulerunt aurum de Ophir et ligna thyina et gemmas pretiosissimas ¹¹de quibus fecit rex de lignis scilicet thyinis gradus in domo Domini et in domo regia citharas quoque et psalteria cantoribus numquam visa sunt in terra Iuda ligna talia ¹²rex autem Salomon dedit reginae Saba cuncta quae voluit et quae postulavit multo plura quam adtulerat ad eum quae reversa abiit in terram suam cum servis suis ¹³erat autem pondus auri quod adferebatur Salomoni per annos singulos sescenta sexaginta sex talenta auri ¹⁴excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negotiatores adferre consueverant omnesque reges Arabiae et satrapae terrarum qui conportabant aurum et argentum Salomoni ¹⁵fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sescentorum aureorum qui in hastis singulis expendebantur ¹⁶trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum quibus tegebantur scuta singula posuitque ea rex in armamentario quod erat consitum nemore ¹⁷fecit quoque rex solium eburneum grande et vestivit illud auro mundissimo ¹⁸sexque gradus quibus ascendebatur ad solium et scabillum aureum et brachiola duo altrinsecus et duos leones stantes iuxta brachiola ¹⁹sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte non fuit tale solium in universis regnis ²⁰omnia quoque vasa convivii regis erant aurea et vasa domus saltus Libani ex auro purissimo argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur ²¹siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram semel in annis tribus et deferebant inde aurum et argentum et ebur et simias et pavos ²²magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terrae divitiis et gloria ²³omnesque reges terrarum desiderabant faciem videre Salomonis ut audirent sapientiam quam dederat Deus in corde eius ²⁴et deferebant ei munera vasa argentea et aurea et vestes et arma et aromata equos et mulos per singulos annos ²⁵habuit quoque Salomon quadraginta milia equorum in stabulis et curruum equitumque duodecim milia constituitque eos in urbibus quadrigarum et ubi erat rex in Hierusalem ²⁶exercuit etiam potestatem super cunctos reges a fluvio Eufraten usque ad terram Philistinorum id est usque ad terminos Aegypti ²⁷tantamque copiam praebuit argenti in Hierusalem quasi lapidum et cedrorum tantam

multitudinem velut sycaminorum quae gignuntur in campestribus ²⁸adducebantur autem ei equi de Aegypto cunctisque regionibus ²⁹reliqua vero operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Nathan prophetae et in libris Ahiae Silonitis in visione quoque Iaddo videntis contra Hieroboam filium Nabath ³⁰regnavit autem Salomon in Hierusalem super omnem Israhel quadraginta annis ³¹dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David regnavitque pro eo Roboam filius eius

10 profectus est autem Roboam in Sychem illuc enim cunctus Israhel convenerat ut constituerent eum regem ²quod cum audisset Hieroboam filius Nabath qui erat in Aegypto fugerat quippe illuc ante Salomonem statim reversus est ³vocaveruntque eum et venit cum universo Israhel et locuti sunt ad Roboam dicentes ⁴pater tuus durissimo iugo nos pressit tu leviora impera patre tuo qui nobis gravem inposuit servitutem et paululum de onere subleva ut serviamus tibi ⁵qui ait post tres dies revertimini ad me cumque abisset populus ⁶iniit consilium cum senibus qui steterant coram patre eius Salomone dum adviveret dicens quid datis consilii ut respondeam populo ⁷qui dixerunt ei si placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus servient tibi omni tempore ⁸at ille reliquit consilium senum et cum iuvenibus tractare coepit qui cum eo nutriti fuerant et erant in comitatu illius ⁹dixitque ad eos quid vobis videtur vel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi subleva iugum quod inposuit nobis pater tuus ¹⁰at illi responderunt ut iuvenes et nutriti cum eo in deliciis atque dixerunt sic loqueris populo qui dixit tibi pater tuus adgravavit iugum nostrum tu subleva et sic respondebis eis minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei ¹¹pater meus inposuit vobis iugum grave et ego maius pondus adponam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus ¹²venit ergo Hieroboam et universus populus ad Roboam die tertio sicut praeceperat eis ¹³responditque rex dura derelicto consilio seniorum ¹⁴locutusque est iuxta iuvenum voluntatem pater meus grave vobis inposuit iugum quod ego gravius faciam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus ¹⁵et non adquevit populi precibus erat enim voluntatis Dei ut conpleretur sermo eius quem locutus fuerat per manum Ahiae Silonitis ad Hieroboam filium Nabath ¹⁶populus autem universus rege duriora dicente sic locutus est ad eum non est nobis pars in David neque hereditas in filio Isai revertere in tabernacula tua Israhel tu autem pasce domum tuam David et abiit Israhel in tabernacula sua ¹⁷super filios autem Israhel qui habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam ¹⁸misitque rex Roboam Aduram qui praeerat tributis et lapidaverunt eum filii Israhel et mortuus est porro rex Roboam currum festinavit ascendere et fugit in Hierusalem ¹⁹recessitque Israhel a domo David usque ad diem hanc

11 venit autem Roboam in Hierusalem et convocavit

universam domum Iuda et Benjamin in centum octoginta milibus electorum atque bellantium ut dimicaret contra Israhel et converteret ad se regnum suum ²factusque est sermo Domini ad Semeiam hominem Dei dicens ³loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda et ad universum Israhel qui est in Iuda et Benjamin ⁴haec dicit Dominus non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros revertatur unusquisque in domum suam quia mea hoc gestum est voluntate qui cum audissent sermonem Domini reversi sunt nec perrexerunt contra Hieroboam ⁵habitavit autem Roboam in Hierusalem et aedificavit civitates muratas in Iuda ⁶extruxitque Bethleem et Aetham et Thetue ⁷Bethsur quoque et Soccho et Odollam ⁸necnon Geth et Maresa et Ziph ⁹sed et Aduram et Lachis et Azecha ¹⁰Saraa quoque et Ahilon et Hebron quae erant in Iuda et Benjamin civitates munitissimas ¹¹cumque clausisset eas muris posuit in eis principes ciborumque horrea hoc est olei et vini ¹²sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum et hastarum firmavitque eas multa diligentia et imperavit super Iudam et Benjamin ¹³sacerdotes autem et Levitae qui erant in universo Israhel venerunt ad eum de cunctis sedibus suis ¹⁴relinquentes suburbana et possessiones suas et transeuntes ad Iudam et Hierusalem eo quod abiecisset eos Hieroboam et posteri eius ne sacerdotio Domini fungerentur ¹⁵qui constituit sibi sacerdotes excellentiorum et daemonum vitulorumque quos fecerat ¹⁶sed et de cunctis tribubus Israhel quicumque dederant cor suum ut quaererent Dominum Deum Israhel venerunt Hierusalem ad immolandas victimas Domino Deo patrum suorum ¹⁷et roboraverunt regnum Iuda et confirmaverunt Roboam filium Salomonis per tres annos ambulaverunt enim in viis David et Salomonis annis tantum tribus ¹⁸duxit autem Roboam uxorem Maalath filiam Hierimuth filii David Abiail quoque filiam Heliab filii Isai ¹⁹quae peperit ei filios Ieus et Somoriam et Zoom ²⁰post hanc quoque accepit Maacha filiam Absalom quae peperit ei Abia et Ethai et Ziza et Salumith ²¹amavit autem Roboam Maacha filiam Absalom super omnes uxores suas et concubinas nam uxores decem et octo duxerat concubinasque sexaginta et genuit viginti octo filios et sexaginta filias ²²constituit vero in capite Abiam filium Maacha ducem super fratres suos ipsum enim regem facere cogitabat ²³qui sapientior fuit et potentior super omnes filios eius et in cunctis finibus Iuda et Benjamin et in universis civitatibus muratis praebuitque eis escas plurimas et multas petivit uxores

12 cumque roboratum fuisset regnum Roboam et confortatum dereliquit legem Domini et omnis Israhel cum eo ²anno autem quinto regni Roboam ascendit Sesac rex Aegypti in Hierusalem quia peccaverunt Domino ³cum mille ducentis curribus et sexaginta milibus equitum nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Aegypto Lybies scilicet et Trogoditae et Aethiopes ⁴cepitque civitates munitissimas in Iuda et venit usque Hierusalem ⁵Semeias au-

tem propheta ingressus est ad Roboam et principes Iuda qui congregati fuerant in Hierusalem fugientes Sesac dixitque ad eos haec dicit Dominus vos reliquistis me et ego reliqui vos in manu Sesac ⁶consternatique principes Israhel et rex dixerunt iustus est Dominus ⁷cumque vidisset Dominus quod humiliati essent factus est sermo Domini ad Semeiam dicens quia humiliati sunt non disperdam eos daboque eis pauxillum auxilii et non stillabit furor meus super Hierusalem per manum Sesac ⁸verumtamen servient ei ut sciant distantiam servitutis meae et servitutis regni terrarum ⁹recessit itaque Sesac rex Aegypti ab Hierusalem sublatis thesauris domus Domini et domus regis omniaque secum tulit et clypeos aureos quos fecerat Salomon ¹⁰pro quibus fecit rex aeneos et tradidit illos principibus scutariorum qui custodiebant vestibulum palatii ¹¹cumque introiret rex domum Domini veniebant scutarii et tollebant eos iterumque referebant ad armamentarium suum ¹²verumtamen quia humiliati sunt aversa est ab eis ira Domini nec deleti sunt penitus siquidem et in Iuda inventa sunt opera bona ¹³confortatus est igitur rex Roboam in Hierusalem atque regnavit quadraginta autem et unius anni erat cum regnare coepisset et decem septemque annis regnavit in Hierusalem urbe quam elegit Dominus ut confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus Israhel nomenque matris eius Naama Ammanitis ¹⁴fecit autem malum et non praeparavit cor suum ut quaereret Dominum ¹⁵opera vero Roboam prima et novissima scripta sunt in libris Semeiae prophetae et Addo videntis et diligenter exposita pugnaueruntque adversum se Roboam et Hieroboam cunctis diebus ¹⁶et dormivit Roboam cum patribus suis sepultusque est in civitate David et regnavit Abia filius eius pro eo

13anno octavodecimo regis Hieroboam regnavit Abia super Iudam ²tribus annis regnavit in Hierusalem nomenque matris eius Michaia filia Urihel de Gabaa et erat bellum inter Abia et Hieroboam ³cumque inisset Abia certamen et haberet bellicosissimos viros et electorum quadringenta milia Hieroboam instruxit e contra aciem octingenta milia virorum qui et ipsi electi erant et ad bella fortissimi ⁴stetit igitur Abia super montem Someron qui erat in Ephraim et ait audi Hieroboam et omnis Israhel ⁵num ignoratis quod Dominus Deus Israhel dederit regnum David super Israhel in sempiternum ipsi et filiis eius pactum salis ⁶et surrexit Hieroboam filius Nabath servus Salomonis filii David et rebellavit contra dominum suum ⁷congregatique sunt ad eum viri vanissimi et filii Belial et praevaluerunt contra Roboam filium Salomonis porro Roboam erat rudis et corde pavido nec potuit resistere eis ⁸nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Domini quod possidet per filios David habetisque grandem populi multitudinem atque vitulos aureos quos fecit vobis Hieroboam in deos ⁹et eieicistis sacerdotes Domini filios Aaron atque Levitas et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum

quicumque venerit et initiaverit manum suam in tauro in bubus et in arietibus septem fit sacerdos eorum qui non sunt dii ¹⁰noster autem Dominus Deus est quem non relinquimus sacerdotesque ministrant Domino de filiis Aaron et Levitae sunt in ordine suo ¹¹holocausta quoque offerunt Domino per singulos dies mane et vespere et thymiana iuxta legis praecepta confectum et proponuntur panes in mensa mundissima estque apud nos candelabrum aureum et lucernae eius ut accendantur semper ad vespeream nos quippe custodimus praecepta Domini Dei nostri quem vos reliquistis ¹²ergo in exercitu nostro dux Deus est et sacerdotes eius qui clangunt tubis et resonant contra vos filii Israhel nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum quia non vobis expedit ¹³haec illo loquente Hieroboam retro moliebatur insidias cumque ex adverso hostium staret ignorantem Iudam suo ambiebat exercitu ¹⁴respiciensque Iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum et clamavit ad Dominum ac sacerdotes tubis canere coeperunt ¹⁵omnesque viri Iuda vociferati sunt et ecce illis clamantibus perterruit Deus Hieroboam et omnem Israhel qui stabat ex adverso Abia et Iuda ¹⁶fugeruntque filii Israhel Iudam et tradidit eos Deus in manu eorum ¹⁷percussit ergo eos Abia et populus eius plaga magna et corruerunt vulnerati ex Israhel quingenta milia virorum fortium ¹⁸humiliatique sunt filii Israhel in tempore illo et vehementissime confortati filii Iuda eo quod sperassent in Domino Deo patrum suorum ¹⁹persecutus est autem Abia fugientem Hieroboam et cepit civitates eius Bethel et filias eius et Hiesena cum filiabus suis Ephron quoque et filias eius ²⁰nec valuit ultra resistere Hieroboam in diebus Abia quem percussit Dominus et mortuus est ²¹igitur Abia confortato imperio suo accepit uxores quattuordecim procreavitque viginti duos filios et sedecim filias ²²reliqua autem sermonum Abia viarumque et operum eius scripta sunt diligentissime in libro prophetae Addo

14dormivit autem Abia cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David regnavitque Asa filius eius pro eo in cuius diebus quievit terra annis decem ²fecit autem Asa quod bonum et placitum erat in conspectu Dei sui et subvertit altaria peregrini cultus et excelsa ³et confregit statuas lucosque succidit ⁴ac praecepit Iudae ut quaereret Dominum Deum patrum suorum et faceret legem et universa mandata ⁵et abstulit e cunctis urbibus Iuda aras et fana et regnavit in pace ⁶aedificavit quoque urbes munitas in Iuda quia quietus erat et nulla temporibus eius bella surrexerant pacem Domino largiente ⁷dixit autem Iudae aedificemus civitates istas et vallemus muris et roboremus turribus et portis et seris donec a bellis quieti sunt omnia eo quod quaesierimus Dominum Deum patrum nostrorum et dederit nobis pacem per gyrum aedificaverunt igitur et nullum in extruendo impedimentum fuit ⁸habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de Iuda trecenta milia de Benjamin vero scutariorum et sagittariorum

ducenta octoginta milia omnes isti viri fortissimi ⁹egressus est autem contra eos Zara Aethiops cum exercitu decies centena milia et curribus trecentis et venit usque Maresa ¹⁰porro Asa perrexit obviam et instruxit aciem ad bellum in valle Sephata quae est iuxta Maresa ¹¹et invocavit Dominum Deum et ait Domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxiliis an in pluribus adiuva nos Domine Deus noster in te enim et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem Domine Deus noster tu es non praevaleat contra te homo ¹²exterruit itaque Dominus Aethiops coram Asa et Iuda fugeruntque Aethiopes ¹³et persecutus est eos Asa et populus qui cum eo erat usque Gerar et ruerunt Aethiopes usque ad intericionem quia Domino caedente contriti sunt et exercitu illius proliante tulerunt ergo spolia multa ¹⁴et percusserunt omnes civitates per circuitum Gerare grandis quippe cunctos terror invaserat et diripuerunt urbes et multam praedam asportaverunt ¹⁵sed et caulas ovium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinem et camelorum reversique sunt Hierusalem

15Azarias autem filius Oded factus in se spiritu Dei ²egressus est in occursum Asa et dixit ei audite me Asa et omnis Iuda et Benjamin Dominus vobiscum quia fuistis cum eo si quaesieritis eum invenietis si autem dereliqueritis derelinquet vos ³transibunt autem multi dies in Israhel absque Deo vero et absque sacerdote doctore et absque lege ⁴cumque reversi fuerint in angustia sua ad Dominum Deum Israhel et quaesierint eum repperient ⁵in tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum ⁶pugnabit enim gens contra gentem et civitas contra civitatem quia Dominus conturbabit eos in omni angustia ⁷vos ergo confortamini et non dissolvantur manus vestrae erit enim merces operi vestro ⁸quod cum audisset Asa verba scilicet et prophetiam Oded prophetae confortatus est et abstulit idola de omni terra Iuda et Benjamin et ex urbibus quas ceperat montis Ephraim et dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini ⁹congregavitque universum Iuda et Benjamin et advenas cum eis de Ephraim et de Manasse et de Symeon plures enim ad eum confugerant ex Israhel videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo ¹⁰cumque venissent Hierusalem mense tertio anno quintodecimo regni Asa ¹¹immolaverunt Domino in die illa de manubiis et praeda quam adduxerant boves septingentos et arietes septem milia ¹²et intravit ex more ad corroborandum foedus ut quaererent Dominum Deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua ¹³si quis autem inquit non quaesierit Dominum Deum Israhel moriatur a minimo usque ad maximum a viro usque ad mulierem ¹⁴iuraveruntque Domino voce magna in iubilo et in clangore tubae et in sonitu bucinarum ¹⁵omnes qui erant in Iuda cum execratione in omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quaesierunt eum et invenerunt praestititque eis Dominus requiem per

circuitum ¹⁶sed et Maacham matrem Asa regis ex Augusto deposuit imperio eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi quod omne contrivit et in frustra comminuens conbusit in torrente Cedron ¹⁷excelsa autem derelicta sunt in Israhel attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus eius ¹⁸ea quae voverat pater suus et ipse intulit in domum Domini argentum et aurum vasorumque diversam supellectilem ¹⁹bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni Asa

16anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit Baasa rex Israhel in Iudam et muro circumdabat Rama ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa ²protulit ergo Asa argentum et aurum de thesauris domus Domini et de thesauris regis misitque ad Benadad regem Syriae qui habitabat in Damasco dicens ³foedus inter me et te est pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto foedere quod habes cum Baasa rege Israhel facias eum a me recedere ⁴quo conperto Benadad misit principes exercituum suorum ad urbes Israhel qui percusserunt Ahion et Dan et Abelmaim et universas urbes muratas Nephthalim ⁵quod cum audisset Baasa desivit aedificare Rama et intermisit opus suum ⁶porro Asa rex adsumpsit universum Iudam et tulerunt lapides Rama et ligna quae aedificationi praeparaverat Baasa aedificavitque ex eis Gabaa et Maspha ⁷in tempore illo venit Anani propheta ad Asam regem Iuda et dixit ei quia habuisti fiduciam in rege Syriae et non in Domino Deo tuo idcirco evasit Syriae regis exercitus de manu tua ⁸nonne Aethiopes et Lybies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia quos cum Domino credidisses tradidit in manu tua ⁹oculi enim eius contemplantur universam terram et praebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum stulte igitur egisti et propter hoc ex praesenti tempore contra te bella consurgunt ¹⁰iratusque Asa adversus videntem iussit eum mitti in nervum valde quippe super hoc fuerat indignatus et interfecit de populo in tempore illo plurimos ¹¹opera autem Asa prima et novissima scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel ¹²aegrotavit etiam Asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissimo et nec in infirmitate sua quaesivit Dominum sed magis in medicorum arte confisus est ¹³dormivitque cum patribus suis et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui ¹⁴et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in civitate David posueruntque eum super lectulum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis quae erant pigmentariorum arte confecta et conbuserunt super eum ambitione nimia

17regnavit autem Iosaphat filius eius pro eo et invaluit contra Israhel ²constituitque militum numeros in cunctis urbibus Iudae quae erant vallatae muris praesidiaque disposuit in terra Iuda et in civitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater eius ³et fuit Dominus cum Iosaphat quia

ambulavit in viis David patris sui primis et non speravit in Baalim ⁴sed in Deo patris sui et perrexit in praeceptis illius et non iuxta peccata Israhel ⁵confirmavitque Dominus regnum in manu eius et dedit omnis Iuda munera Iosaphat factaeque sunt ei infinitae divitiae et multa gloria ⁶cumque sumpsisset cor eius audaciam propter vias Domini etiam excelsa et lucos de Iuda abstulit ⁷tertio autem anno regni sui misit de principibus suis Benaï et Obdïam et Zacchariam et Nathanahel et Micheam ut docerent in civitatibus Iuda ⁸et cum eis Levitas Semeïam et Nathaniam et Zabadiam Asahel quoque et Semiramoth et Ionathan Adoniam et Tobiam et Tobadoniam Levitas et cum eis Elisama et Ioram sacerdotes ⁹docebantque in Iuda habentes librum legis Domini et circuibant cunctas urbes Iuda atque erudiebant populum ¹⁰itaque factus est pavor Domini super omnia regna terrarum quae erant per gyrum Iuda nec audebant bellare contra Iosaphat ¹¹sed et Philisthei Iosaphat munera deferebant et vectigal argenti Arabes quoque adducebant pecora arietum septem milia septingentos et hircos totidem ¹²crevit ergo Iosaphat et magnificatus est usque in sublime atque aedificavit in Iuda domos ad instar turrium urbesque muratas ¹³et multa opera patravit in urbibus Iuda viri quoque bellatores et robusti erant in Hierusalem ¹⁴quorum iste numerus per domos atque familias singulorum in Iuda principes exercitus Ednas dux et cum eo robustissimorum trecenta milia ¹⁵post hunc Iohanan princeps et cum eo ducenta octoginta milia ¹⁶post istum quoque Amasias filius Zechri consecratus Domino et cum eo ducenta milia virorum fortium ¹⁷hunc sequebatur robustus ad proelia Heliada et cum eo tenentium arcum et clypeum ducenta milia ¹⁸post istum etiam Iozabath et cum eo centum octoginta milia expeditorum militum ¹⁹hii omnes erant ad manum regis exceptis aliis quos posuerat in urbibus muratis et in universo Iuda

18fuit ergo Iosaphat dives et inclitus multum et adfinitate coniunctus est Ahab ²descenditque post annos ad eum in Samariam ad cuius adventum mactavit Ahab arietes et boves plurimos et populo qui venerat cum eo persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad ³dixitque Ahab rex Israhel ad Iosaphat regem Iuda veni mecum in Ramoth Galaad cui ille respondit ut ego et tu sicut populus tuus sic et populus meus tecumque erimus in bello ⁴dixitque Iosaphat ad regem Israhel consule obsecro inpraesentiarum sermonem Domini ⁵congregavitque rex Israhel prophetarum quadringentos viros et dixit ad eos in Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus an quiescere at illi ascende inquit et tradet Deus in manu regis ⁶dixitque Iosaphat numquid non est hic propheta Domini ut ab illo etiam requiramus ⁷et ait rex Israhel ad Iosaphat est vir unus a quo possumus quaerere Domini voluntatem sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum omni tempore est autem Micheas filius Iembla dixitque Iosaphat ne loquaris rex hoc modo ⁸vocavit ergo rex Israhel unum de

eunuchis et dixit ei voca cito Micheam filium Iembla ⁹porro rex Israhel et Iosaphat rex Iuda uterque sedebant in solio suo vestiti cultu regio sedebant autem in area iuxta portam Samariae omnesque prophetae vaticinabantur coram eis ¹⁰Sedecias vero filius Chanana fecit sibi cornua ferrea et ait haec dicit Dominus his ventilabis Syriam donec conterras eam ¹¹omnesque prophetae similiter prophetabant atque dicebant ascende in Ramoth Galaad et prosperaberis et tradet eos Dominus in manu regis ¹²nuntius autem qui erat ad vocandum Micheam ait illi en verba omnium prophetarum uno ore bona regi adnuntiant quaeso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat loquarisque prospera ¹³cui respondit Micheas vivit Dominus quia quodcumque dixerit Deus meus hoc loquar ¹⁴venit ergo ad regem cui rex ait Michea ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum an quiescere cui ille respondit ascendite cuncta enim prospera evenient et tradentur hostes in manus vestras ¹⁵dixitque rex iterum atque iterum te adiuro ut non mihi loquaris nisi quod verum est in nomine Domini ¹⁶at ille ait vidi universum Israhel dispersum in montibus sicut oves absque pastore et dixit Dominus non habent isti dominos revertatur unusquisque ad domum suam in pace ¹⁷et ait rex Israhel ad Iosaphat nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quicquam boni sed ea quae mala sunt ¹⁸at ille idcirco ait audite verbum Domini vidi Dominum sedentem in solio suo et omnem exercitum caeli adsistentem ei a dextris et sinistris ¹⁹et dixit Dominus quis decipiet Ahab regem Israhel ut ascendat et corruat in Ramoth Galaad cumque diceret unus hoc modo et alter alio ²⁰processit spiritus et stetit coram Domino et ait ego decipiam eum cui Dominus in quo inquit decipies ²¹at ille respondit egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius dixitque Dominus decipies et praevaleris egredere et fac ita ²²nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum et Dominus locutus est de te mala ²³accessit autem Sedecias filius Chanana et percussit Micheae maxillam et ait per quam viam transivit spiritus Domini a me ut loqueretur tibi ²⁴dixitque Micheas tu ipse videbis in die illo quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris ²⁵praecepit autem rex Israhel dicens tollite Micheam et ducite eum ad Amon principem civitatis et ad Ioas filium Ammelech ²⁶et dicetis haec dicit rex mittite hunc in carcerem et date ei panis modicum et aquae paucillum donec revertar in pace ²⁷dixitque Micheas si reversus fueris in pace non est locutus Dominus in me et ait audite populi omnes ²⁸igitur ascenderunt rex Israhel et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad ²⁹dixitque rex Israhel ad Iosaphat mutabo habitum et sic ad pugnandum vadam tu autem induere vestibus tuis mutatoque rex Israhel habitu venit ad bellum ³⁰rex autem Syriae praeceperat ducibus equitatus sui dicens ne pugnetis contra minimum aut contra maximum nisi contra solum regem Israhel ³¹itaque cum vidissent principes equitatus Iosaphat dixerunt rex Israhel iste est et circumdederunt eum dimicantes at ille clamavit

ad Dominum et auxiliatus est ei atque avertit eos ab illo³² cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex Israhel reliquerunt eum³³ accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret et percuteret regem Israhel inter cervicem et scapulas at ille aurigae suo ait converte manum tuam et educ me de acie quia vulneratus sum³⁴ et finita est pugna in die illo porro rex Israhel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam et mortuus est occidente sole

19 reversus est autem Iosaphat rex Iuda domum suam pacifice in Hierusalem² cui occurrit Hieu filius Anani videns et ait ad eum impio praebes auxilium et his qui oderunt Dominum amicitia iungeris et idcirco iram quidem Domini merebaris³ sed bona opera inventa sunt in te eo quod abstuleris lucos de terra Iuda et praeparaveris cor tuum ut requireres Dominum⁴ habitavit ergo Iosaphat in Hierusalem rursusque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum⁵ constituitque iudices terrae in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca⁶ et praecipiens iudicibus videte ait quid faciatis non enim hominis exercetis iudicium sed Domini et quodcumque iudicaveritis in vos redundabit⁷ sit timor Domini vobiscum et cum diligentia cuncta facite non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio nec cupido munerum⁸ in Hierusalem quoque constituit Iosaphat Levitas et sacerdotes et principes familiarum ex Israhel ut iudicium et causam Domini iudicarent habitatoribus eius⁹ praecepitque eis dicens sic ageris in timore Dei fideliter et corde perfecto¹⁰ omnem causam quae venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis inter cognationem et cognationem ubicumque quaestio est de lege de mandato de caerimoniis de iustificationibus ostendite eis ut non peccent in Dominum et ne veniat ira super vos et super fratres vestros sic ergo ageris et non peccabitis¹¹ Amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quae ad Dominum pertinent praesidebit porro Zabadias filius Ismahel qui est dux in domo Iuda super ea opera erit quae ad regis officium pertinent habetisque magistros Levitas coram vobis confortamini et agite diligenter et erit Dominus cum bonis

20 post haec congregati sunt filii Moab et filii Ammon et cum eis de Ammanitis ad Iosaphat ut pugnarent contra eum² veneruntque nuntii et indicaverunt Iosaphat dicentes venit contra te multitudo magna de his locis quae trans mare sunt et de Syria et ecce consistunt in Asasonthamar quae est Engaddi³ Iosaphat autem timore perterritus totum se contulit ad rogandum Dominum et praedicavit ieiunium universo Iuda⁴ congregatusque Iudas ad precandum Dominum sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum⁵ cumque stetisset Iosaphat in medio coetu Iudae et Hierusalem in domo Domini ante atrium novum

⁶ ait Domine Deus patrum nostrorum tu es Deus in caelo et dominaris cunctis regnis gentium in manu tua est fortitudo et potentia nec quisquam tibi potest resistere⁷ nonne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terrae huius coram populo tuo Israhel et dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum⁸ habitaveruntque in ea et extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes⁹ si inruerint super nos mala gladius iudicii pestilentia et fames stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua invocatum est nomen tuum et clamabimus ad te in tribulationibus nostris et exaudies salvosque facies¹⁰ nunc igitur ecce filii Ammon et Moab et mons Seir per quos non concessisti Israheli ut transirent quando egrediebantur de Aegypto sed declinaverunt ab eis et non interfecerunt illos¹¹ e contrario agunt et nituntur eicere nos de possessione quam tradidisti nobis¹² Deus noster ergo non iudicabis eos in nobis quidem non tanta est fortitudo ut possimus huic multitudini resistere quae inruit super nos sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te¹³ omnis vero Iuda stabat coram Domino cum parvulis et uxoribus et liberis suis¹⁴ erat autem Hiazihel filius Zacchariae filii Banaiae filii Hiehihel filii Mathaniae Levites de filiis Asaph super quem factus est spiritus Domini in medio turbae¹⁵ et ait adtendite omnis Iuda et qui habitatis Hierusalem et tu rex Iosaphat haec dicit Dominus vobis nolite timere nec paveatis hanc multitudinem non est enim vestra pugna sed Dei¹⁶ cras descendetis contra eos ascensuri enim sunt per clivum nomine Sis et invenietis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem Hieruhel¹⁷ non eritis vos qui dimicabitis sed tantummodo confidenter state et videbitis auxilium Domini super vos o Iuda et Hierusalem nolite timere nec paveatis cras egredimini contra eos et Dominus erit vobiscum¹⁸ Iosaphat ergo et Iuda et omnes habitatores Hierusalem ceciderunt pro ni in terram coram Domino et adoraverunt eum¹⁹ porro Levitae de filiis Caath et de filiis Core laudabant Dominum Deum Israhel voce magna in excelsum²⁰ cumque mane surrexissent egressi sunt per desertum Thecuae profectisque eis stans Iosaphat in medio eorum dixit audite me Iuda et omnes habitatores Hierusalem credite in Domino Deo vestro et securi eritis credite prophetis eius et cuncta evenient prospera²¹ deditque consilium populo et statuit cantores Domini ut laudarent eum in turmis suis et antecederent exercitum ac voce consona dicerent confitemini Domino quoniam in aeternum misericordia eius²² cumque coepissent laudes canere vertit Dominus insidias eorum in semet ipsos filiorum scilicet Ammon et Moab et montis Seir qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam et percussi sunt²³ namque filii Ammon et Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir ut interficerent et deleverent eos cumque hoc opere perpetrassent etiam in semet ipsos versi mutuis concidere vulneribus²⁴ porro Iudas cum venisset ad speculam quae respicit solitudinem vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus nec supe-

resse quemquam qui necem potuisset evadere ²⁵venit ergo Iosaphat et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum inveneruntque inter cadavera variam supellectilem vestes quoque et vasa pretiosissima et diripuerunt ita ut omnia portare non possent nec per tres dies spolia auferre pro praedae magnitudine ²⁶die autem quarto congregati sunt in valle Benedictionis etenim quoniam ibi benedixerant Domino vocaverunt locum illum vallis Benedictionis usque in praesentem diem ²⁷reversusque est omnis vir Iuda et habitatores Hierusalem et Iosaphat ante eos in Hierusalem cum laetitia magna eo quod dedisset eis Dominus gaudium de inimicis suis ²⁸ingressique sunt Hierusalem cum psalteriis et citharis et tubis in domum Domini ²⁹inruit autem pavor Domini super universa regna terrarum cum audissent quod pugnasset Dominus contra inimicos Israhel ³⁰quievitque regnum Iosaphat et praebuit ei Deus pacem per circuitum ³¹regnavit igitur Iosaphat super Iudam et erat triginta quinque annorum cum regnare coepisset viginti autem et quinque annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Azuba filia Selachi ³²et ambulavit in via patris sui Asa nec declinavit ab ea faciens quae placita erant coram Domino ³³verumtamen excelsa non abstulit et adhuc populus non direxerat cor suum ad Dominum Deum patrum suorum ³⁴reliqua autem gestorum Iosaphat priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Hieu filii Anani quae digessit in libro regum Israhel ³⁵post haec iniit amicitias Iosaphat rex Iuda cum Ochozia rege Israhel cuius opera fuerunt impiissima ³⁶et particeps fuit ut facerent naves quae irent in Tharsis feceruntque classem in Asiongaber ³⁷prophetavit autem Eliezer filius Dodoau de Maresa ad Iosaphat dicens quia habuisti foedus cum Ochozia percussit Dominus opera tua contritaeque sunt naves nec potuerunt ire in Tharsis

21 dormivit autem Iosaphat cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David regnavitque Ioram filius eius pro eo ²qui habuit fratres filios Iosaphat Azariam et Hiahihel et Zacchariam et Azariam et Michahel et Saphatiam omnes hii filii Iosaphat regis Israhel ³deditque eis pater suus multa munera argenti et auri et pensitationes cum civitatibus munitissimis in Iuda regnum autem tradidit Ioram eo quod esset primogenitus ⁴surrexit ergo Ioram super regnum patris sui cumque se confirmasset occidit omnes fratres suos gladio et quosdam de principibus Israhel ⁵triginta duo annorum erat Ioram cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ⁶ambulavitque in viis regum Israhel sicut egerat domus Ahab filia quippe Ahab erat uxor eius et fecit malum in conspectu Domini ⁷noluit autem Dominus disperdere domum David propter pactum quod inierat cum eo et quia promiserat ut daret illi lucernam et filiis eius omni tempore ⁸in diebus illis rebellavit Edom ne esset subditus Iudae et constituit sibi regem ⁹cumque transisset Ioram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat secum surrexit nocte et percussit

Edom qui se circumdederat et omnes duces equitatus eius ¹⁰attamen rebellavit Edom ne esset sub ditione Iuda usque ad hanc diem eo tempore et Lobna recessit ne esset sub manu illius dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum ¹¹insuper et excelsa fabricatus est in urbibus Iuda et fornicari fecit habitatores Hierusalem et praevericari Iudam ¹²adlatae sunt autem ei litterae ab Helia propheta in quibus scriptum erat haec dicit Dominus Deus David patris tui quoniam non ambulasti in viis Iosaphat patris tui et in viis Asa regis Iuda ¹³sed incessisti per iter regum Israhel et fornicari fecisti Iudam et habitatores Hierusalem imitatus fornicationem domus Ahab insuper et fratres tuos domum patris tui meliores te occidisti ¹⁴ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo et filiis et uxoribus tuis universaque substantia tua ¹⁵tu autem aegrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per dies singulos ¹⁶suscitavit ergo Dominus contra Ioram spiritum Philisthinorum et Arabum qui confines sunt Aethiopicibus ¹⁷et ascenderunt in terram Iuda et vastaverunt eam diripueruntque cunctam substantiam quae inventa est in domo regis insuper et filios eius et uxores nec remansit ei filius nisi Ioachaz qui minimus natus erat ¹⁸et super haec omnia percussit eum Dominus alvi languore insanabili ¹⁹cumque diei succederet dies et temporum spatia volverentur duorum annorum expletus est circulus et sic longa consumptus tabe ita ut egereret etiam viscera sua languore pariter et vita caruit mortuusque est in infirmitate pessima et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus eius ²⁰triginta duum annorum fuit cum regnare coepisset et octo annis regnavit in Hierusalem ambulavitque non recte et sepelierunt eum in civitate David verumtamen non in sepulchro regum

22 constituerunt autem habitatores Hierusalem Ochoziam filium eius minimum regem pro eo omnes enim maiores natus qui ante eum fuerant interfecerant latrones Arabum qui iruerant in castra regnavitque Ochozias filius Ioram regis Iuda ²filius quadraginta duo annorum erat Ochozias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in Hierusalem nomen matris eius Otholia filia Amri ³sed et ipse ingressus est per vias domus Ahab mater enim eius inpulit eum ut impie ageret ⁴fecit igitur malum in conspectu Domini sicut domus Ahab ipsi enim fuerunt ei consilarii post mortem patris sui in interitum eius ⁵ambulavitque in consiliis eorum et perrexit cum Ioram filio Ahab rege Israhel in bellum contra Azahel regem Syriae in Ramoth Galaad vulneraveruntque Syri Ioram ⁶qui reversus est ut curaretur in Hiezhahel multas enim plagas acceperat in supradicto certamine igitur Azarias filius Ioram rex Iuda descendit ut inviseret Ioram filium Ahab in Hiezhahel aegrotantem ⁷voluntatis quippe fuit Dei adversum Ochoziam ut veniret ad Ioram et cum venisset egrederetur cum eo adversum Hieu filium Namsi quem unxit Dominus ut deleret domum Ahab ⁸cum ergo subverteret Hieu domum Ahab invenit

principes Iuda et filios fratrum Ochoziae qui ministrabant ei et interfecit illos ⁹ipsumque perquirens Ochoziam comprehendit latentem in Samaria adductumque ad se occidit et sepelierunt eum eo quod esset filius Iosaphat qui quaesierat Dominum in toto corde suo nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe regnaret Ochoziae ¹⁰siquidem Otholia mater eius videns quod mortuus esset filius suus surrexit et interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram ¹¹porro Iosabeth filia regis tulit Ioas filium Ochoziae et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerentur absconditque cum nutrice sua in cubiculo lectulorum Iosabeth autem quae absconderat eum erat filia regis Ioram uxor Ioiadae pontificis soror Ochoziae et idcirco Otholia non interfecit eum ¹²fuit ergo cum eis in domo Dei absconditus sex annis quibus regnavit Otholia super terram

23anno autem septimo confortatus Ioiadae adsumpsit centuriones Azariam videlicet filium Hieroam et Ismahel filium Iohanam Azariam quoque filium Oded et Maasiam filium Adaiae et Elisaphat filium Zechri et iniit cum eis foedus ²qui circumeuntes Iudam congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda et principes familiarum Israhel veneruntque in Hierusalem ³iniit igitur omnis multitudo pactum in domo Domini cum rege dixitque ad eos Ioiadae ecce filius regis regnabit sicut locutus est Dominus super filios David ⁴iste est ergo sermo quem facietis ⁵tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et Levitarum et ianitorum erit in portis tertia vero pars ad domum regis et tertia in porta quae appellatur Fundamenti omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini ⁶nec quisquam alius ingrediatur domum Domini nisi sacerdotes et qui ministrant de Levitis ipsi tantummodo ingrediantur quia sanctificati sunt et omne reliquum vulgus observet custodias Domini ⁷Levitae autem circumdant regem habentes singuli arma sua et si quis alius ingressus fuerit templum interficiatur sintque cum rege et intrante et egrediente ⁸fecerunt igitur Levitae et universus Iuda iuxta omnia quae praeceperat Ioiadae pontifex et adsumpserunt singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati cum his qui iam impleverant sabbatum et egressuri erant siquidem Ioiadae pontifex non dimiserat abire turmas quae sibi per singulas ebdomadas succedere consueverant ⁹deditque Ioiadae sacerdos centurionibus lanceas clypeosque et peltas regis David quas consecraverat in domo Domini ¹⁰constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram coram altari et templo per circuitum regis ¹¹et eduxerunt filium regis et inposuerunt ei diadema dederuntque in manu eius tenendam legem et constituerunt eum regem unxit quoque illum Ioiadae pontifex et filii eius inprecaturque sunt atque dixerunt vivat rex ¹²quod cum audisset Otholia vocem scilicet currentium atque laudantium regem ingressa est ad populum in templum Domini ¹³cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu et principes

turmasque circa eum omnem quoque populum terrae gaudentem atque clangentem tubis et diversi generis organis concinentem vocemque laudantium scidit vestimenta sua et ait insidiae insidiae ¹⁴egressus autem Ioiadae pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis educite illam extra septa templi et interficiatur foris gladio praecepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini ¹⁵et inposuerunt cervicibus eius manus cumque intrasset portam Equorum domus regis interfecerunt eam ibi ¹⁶pepigit autem Ioiadae foedus inter se universumque populum et regem ut esset populus Domini ¹⁷itaque ingressus est omnis populus domum Baal et destruxerunt eam et altaria ac simulacra illius confregerunt Matthan quoque sacerdotem Baal interfecerunt ante aras ¹⁸constituit autem Ioiadae praepositos in domo Domini et sub manibus sacerdotum ac Levitarum quos distribuit David in domo Domini ut offerrent holocausta Domino sicut scriptum est in lege Mosi in gaudio et canticis iuxta dispositionem David ¹⁹constituit quoque ianitores in portis domus Domini ut non ingrederetur eam immundus in omni re ²⁰adsumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes populi et omne vulgus terrae et fecerunt descendere regem de domo Domini et introire per medium portae superioris in domum regis et conlocaverunt eum in solio regali ²¹laetatusque est omnis populus terrae et urbs quievit porro Otholia interfecta est gladio

24septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Sebia de Bersabee ²fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Ioiadae sacerdotis ³accepit autem ei Ioiadae uxores duas e quibus genuit filios et filias ⁴post quae placuit Ioas ut instauraret domum Domini ⁵congregavitque sacerdotes et Levitas et dixit eis egredimini ad civitates Iuda et colligite de universo Israhel pecuniam ad sarta tecta templi Dei vestri per singulos annos festinatoque hoc facite porro Levitae egere neglegentius ⁶vocavitque rex Ioiadae principem et dixit ei quare non tibi fuit curae ut cogeres Levitas inferre de Iuda et de Hierusalem pecuniam quae constituta est a Mose servo Domini ut inferret eam omnis multitudo Israhel in tabernaculum testimonii ⁷Otholia enim impiissima et filii eius destruxerunt domum Domini et de universis quae sanctificata fuerant templo Domini ornaverunt fanum Baalim ⁸praecepit ergo rex et fecerunt arcam posueruntque eam iuxta portam domus Domini forinsecus ⁹et praedicatum est in Iuda et Hierusalem ut deferrent singuli pretium Domino quod constituit Moses servus Dei super omnem Israhel in deserto ¹⁰laetatique sunt cuncti principes et omnis populus et ingressi contulerunt in arcam Domini atque miserunt ita ut impleretur ¹¹cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum videbant enim multam pecuniam ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat effundebantque pecuniam quae erat in arca porro arcam reportabant ad locum suum sicque faciebant per singulos dies

et congregata est infinita pecunia ¹²quam dederunt rex et Ioiada his qui praeerant operibus domus Domini at illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum Domini fabros quoque ferri et aeris ut quod cadere coeperat fulciretur ¹³egeruntque hii qui operabantur industrie et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum et firme eam stare fecerunt ¹⁴cumque conplissent omnia opera detulerunt coram rege et Ioiadae reliquam partem pecuniae de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta fialae quoque et cetera vasa aurea et argentea et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae ¹⁵senuit autem Ioiadae plenus dierum et mortuus est cum centum triginta esset annorum ¹⁶sepelieruntque eum in civitate David cum regibus eo quod fecisset bonum cum Israhel et cum domo eius ¹⁷postquam autem obiit Ioiada ingressi sunt principes Iuda et adoraverunt regem qui delinitus obsequiis eorum adquevit eis ¹⁸et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum servieruntque lucis et sculptilibus et facta est ira contra Iudam et Hierusalem propter hoc peccatum ¹⁹mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum quos protestantes illi audire nolebant ²⁰spiritus itaque Dei induit Zacchariam filium Ioiadae sacerdotem et stetit in conspectu populi et dixit eis haec dicit Dominus quare transgredimini praeceptum Domini quod vobis non proderit et dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos ²¹qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini ²²et non est recordatus Ioas rex misericordiae quam fecerat Ioiadae pater illius secum sed interfecit filium eius qui cum moreretur ait videat Dominus et requirat ²³cumque evolutus esset annus ascendit contra eum exercitus Syriae venitque in Iudam et Hierusalem et interfecit cunctos principes populi atque universam praedam miserunt regi Damascum ²⁴et certe cum permodicus venisset numerus Syrorum tradidit Dominus manibus eorum infinitam multitudinem eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum in Ioas quoque ignominiosa exercere iudicia ²⁵et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadae sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est sepelieruntque eum in civitate David sed non in sepulchris regum ²⁶insidiati vero sunt ei Zabath filius Semath Ammanitidis et Iozabath filius Semarith Moabitidis ²⁷porro filii eius ac summa pecuniae quae adunata fuerat sub eo et instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in libro regum regnavitque Amasias filius eius pro eo

25 viginti quinque annorum erat Amasias cum regnare coepisset et viginti novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Ioaden de Hierusalem ²fecitque bonum in conspectu Domini verumtamen non in corde perfecto ³cumque roboratum sibi videret imperium iugulavit servos

qui occiderant regem patrem suum ⁴sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in libro legis Mosi ubi praecepit Dominus dicens non occidentur patres pro filiis neque filii pro patribus suis sed unusquisque in suo peccato morietur ⁵congregavit igitur Amasias Iudam et constituit eos per familias tribunosque et centuriones in universo Iuda et Benjamin et recensuit a viginti annis sursum invenitque triginta milia iuvenum qui egrederentur ad pugnam et tenerent hastam et clypeum ⁶mercede quoque condixit de Israhel centum milia robustorum centum talentis argenti ⁷venit autem homo Dei ad illum et ait o rex ne egrediar tecum exercitus Israhel non est enim Dominus cum Israhel et cunctis filiis Ephraim ⁸quod si putas in robore exercitus bella consistere superari te faciet Deus ab hostibus Dei quippe est et adiuvare et in fugam vertere ⁹dixitque Amasias ad hominem Dei quid ergo fiet de centum talentis quae dedi militibus Israhel et respondit ei homo Dei habet Dominus unde tibi dare possit multo his plura ¹⁰separavit itaque Amasias exercitum qui venerat ad eum ex Ephraim ut reverteretur in locum suum at illi contra Iudam vehementer irati reversi sunt in regionem suam ¹¹porro Amasias confidenter eduxit populum suum et abiit in vallem Salinarum percussitque filios Seir decem milia ¹²et alia decem milia virorum ceperunt filii Iuda et adduxerunt ad praeruptum cuiusdam petrae praecipitaveruntque eos de summo in praecipit qui universi crepuerunt ¹³at ille exercitus quem remiserat Amasias ne secum iret ad proelium diffusus est in civitatibus Iuda a Samaria usque Bethoron et interfectis tribus milibus diripuit praedam magnam ¹⁴Amasias vero post caedem Idumeorum et adlatos deos filiorum Seir statuit illos in deos sibi et adorabat eos et illis adolebat incensum ¹⁵quam ob rem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam qui diceret ei cur adorasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua ¹⁶cumque haec ille loqueretur respondit ei num consiliarius regis es quiesce ne interficiam te discedensque propheta scio inquit quod cogitaverit Dominus occidere te qui et fecisti hoc malum et insuper non adquevististi consilio meo ¹⁷igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz filii Hieu regem Israhel dicens veni videamus nos mutuo ¹⁸at ille remisit nuntium dicens carduus qui est in Libano misit ad cedrum Libani dicens da filiam tuam filio meo uxorem et ecce bestiae quae erant in silva Libani transierunt et conculcaverunt carduum ¹⁹dixisti percussi Edom et idcirco erigitur cor tuum in superbiam sede in domo tua cur malum adversum te provocas ut cadas et tu et Iudas tecum ²⁰noluit audire Amasias eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manibus hostium propter deos Edom ²¹ascendit igitur Ioas rex Israhel et mutuos sibi praebuere conspectus Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iudae ²²corruique Iudas coram Israhel et fugit in tabernacula sua ²³porro Amasiam regem Iuda filium Ioas filii Ioachaz cepit Ioas rex Israhel in Bethsames et adduxit in Hierusalem destruxitque murum eius a

porta Ephraim usque ad portam Anguli quadringentis cubitis ²⁴omne quoque aurum et argentum et universa vasa quae reppererat in domo Dei et apud Obededom in thesauris etiam domus regiae necnon et filios obsidum reduxit Samariam ²⁵vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israhel quindecim annis ²⁶reliqua vero sermonum Amasiae priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel ²⁷qui postquam recessit a Domino tetenderunt ei insidias in Hierusalem cumque fugisset Lachis miserunt et interfecerunt eum ibi ²⁸reportantesque super equos sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David

26omnis autem populus Iuda filium eius Oziam annum sedecim constituit regem pro patre suo Amasia ²ipse aedificavit Ahilath et restituit eam dicioni Iudae postquam dormivit rex cum patribus suis ³sedecim annorum erat Ozias cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hiechelia de Hierusalem ⁴fecitque quod erat rectum in oculis Domini iuxta omnia quae fecerat Amasias pater eius ⁵et exquisivit Deum in diebus Zacchariae intelligentis et videntis Deum cumque requireret Dominum direxit eum in omnibus ⁶denique egressus est et pugnavit contra Philisthim et destruxit murum Geth et murum Iabniae murumque Azoti aedificavit quoque oppida in Azoto et in Philisthim ⁷et adiuvit eum Deus contra Philisthim et contra Arabas qui habitabant in Gurbaal et contra Ammanitas ⁸pendebantque Ammanitae munera Oziae et divulgatum est nomen eius usque ad introitum Aegypti propter crebras victorias ⁹aedificavitque Ozias turres in Hierusalem super portam Anguli et super portam Vallis et reliquas in eodem muri latere firmavitque eas ¹⁰extruxit etiam turres in solitudine et fodit cisternas plurimas eo quod haberet multa pecora tam in campestribus quam in heremi vastitate vineas quoque habuit et vinitores in montibus et in Carmelo erat quippe homo agriculturae deditus ¹¹fuit autem exercitus bellatorum eius qui procedebant ad proelia sub manu Hiehichel scribae Maasiaeque doctoris et sub manu Ananiae qui erat de ducibus regis ¹²omnisque numerus principum per familias virorum fortium duum milium sescentorum ¹³et sub eis universus exercitus trecentorum et septem milium quingentorum qui erant apti ad bella et pro rege contra adversarios dimicabant ¹⁴praeparavit quoque eis Ozias id est cuncto exercitui clypeos et hastas et galeas et loricas arcusque et fundas ad iaciendos lapides ¹⁵et fecit in Hierusalem diversi generis machinas quas in turribus conlocavit et in angulis murorum ut mitterent sagittas et saxa grandia egressumque est nomen eius procul eo quod auxiliaretur ei Dominus et corroborasset illum ¹⁶sed cum roboratus esset elevatum est cor eius in interitum suum et neglexit Dominum Deum suum ingressusque templum Domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis ¹⁷statimque ingressus post eum Azarias sacerdos et cum eo sacerdotes Domini octo-

ginta viri fortissimi ¹⁸restiterunt regi atque dixerunt non est tui officii Ozia ut adoleas incensum Domino sed sacerdotum hoc est filiorum Aaron qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium egredere de sanctuario ne contempseris quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo ¹⁹iratusque est Ozias et tenens in manu turibulum ut adoleret incensum minabatur sacerdotibus statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatis ²⁰cumque respexisset eum Azarias pontifex et omnes reliqui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eum sed et ipse perterritus adceleravit egredi eo quod sensisset ilico plagam Domini ²¹fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suae et habitavit in domo separata plenus lepra ob quam et eiectus fuerat de domo Domini porro Ioatham filius eius rexit domum regis et iudicabat populum terrae ²²reliqua autem sermonum Oziae priorum et novissimorum scripsit Esaias filius Amos propheta ²³dormivitque Ozias cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum eo quod esset leprosus regnavitque Ioatham filius eius pro eo

27viginti quinque annorum erat Ioatham cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Hierusa filia Sadoc ²fecitque quod rectum erat coram Domino iuxta omnia quae fecerat Ozias pater suus excepto quod non est ingressus templum Domini et adhuc populus delinquebat ³ipse aedificavit portam domus Domini Excelsam et in muro Ophel multa construxit ⁴urbes quoque aedificavit in montibus Iuda et in saltibus castella et turres ⁵ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon et vicit eos dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti et decem milia choros tritici ac totidem choros hordei haec ei praebuerunt filii Ammon in anno secundo et tertio ⁶corroboratusque est Ioatham eo quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo ⁷reliqua autem sermonum Ioatham et omnes pugnae eius et opera scripta sunt in libro regum Israhel et Iuda ⁸viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem ⁹dormivitque Ioatham cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David et regnavit Achaz filius eius pro eo

28viginti annorum erat Achaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in Hierusalem non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater eius ²sed ambulavit in viis regum Israhel insuper et statuas fudit Baalim ³ipse est qui adolevit incensum in valle Benennon et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israhel ⁴sacrificabat quoque et thymiamata succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso ⁵tradiditque eum Dominus Deus eius in manu regis Syriae qui percussit eum magnamque praedam de eius cepit imperio et adduxit in Damascum manibus

quoque regis Israhel traditus est et percussus plaga grandi⁶ occiditque Phacee filius Romeliae de Iuda centum viginti milia in die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum⁷ eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Ephraim Masiam filium regis et Ezzricam ducem domus eius Helcanam quoque secundum a rege⁸ ceperuntque filii Israhel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinitam praedam pertuleruntque eam in Samariam⁹ ea tempestate erat ibi propheta Domini nomine Oded qui egressus obviam exercitui venientium in Samariam dixit eis ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam tradidit eos manibus vestris et occidistis illos atrociter ita ut caelum pertingeret vestra crudelitas¹⁰ insuper filios Iuda et Hierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas quod nequaquam facto opus est peccatis enim super hoc Domino Deo vestro¹¹ sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris quia magnus furor Domini imminet vobis¹² steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim Azarias filius Iohanan Barachias filius Mosollamoth Hiezechias filius Sellum et Amasa filius Adali contra eos qui veniebant de proelio¹³ et dixerunt eis non introducetis huc captivos ne peccemus Domino quare vultis adicere super peccata nostra et vetera cumulare delicta grande quippe peccatum est et ira furoris Domini imminet super Israhel¹⁴ dimiseruntque viri bellatores praedam et universa quae ceperant coram principibus et omni multitudine¹⁵ steteruntque viri quos supra memoravimus et adprehendentes captivos omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis cumque vestissent eos et calciassent et refecissent cibo ac potu unxissent quoque propter laborem et adhibuissent eis curam quicumque ambulare non poterant et erant inbecillo corpore inposuerunt eos iumentis et adduxerunt Hierichum civitatem Palmarum ad fratres eorum ipsique reversi sunt Samariam¹⁶ tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum auxilium postulans¹⁷ veneruntque Idumei et percusserunt multos ex Iuda et ceperunt praedam magnam¹⁸ Philisthim quoque diffusi sunt per urbes campestris et ad meridiem Iuda ceperuntque Bethsames et Ahilon et Gaderoth Soccho quoque et Thamnam et Gamzo cum viculis suis et habitaverunt in eis¹⁹ humiliaverat enim Dominus Iudam propter Achaz regem Iuda eo quod nudasset eum auxilio et contemptui habuisset Dominum²⁰ adduxitque contra eum Thaglathphalnasar regem Assyriorum qui et adflixit eum et nullo resistente vastavit²¹ igitur Achaz spoliata domo Domini et domo regum et principum dedit regi Assyriorum munera et tamen nihil ei profuit²² insuper et in tempore angustiae suae auxit contemptum in Dominum ipse per se rex Achaz²³ immolavit diis Damasci victimas percussoribus suis et dixit dii regum Syriae auxiliantur eis quos ego placabo hostiis et aderunt mihi cum e contrario ipsi fuerint ruina eius et universo Israhel²⁴ direptis itaque Achaz omnibus vasis domus Dei atque confractis clusit ianuas templi Dei et fecit sibi altaria in universis angulis Hie-

rusalem²⁵ in omnibus quoque urbibus Iuda extruxit aras ad cremandum tus atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum suorum²⁶ reliqua autem sermonum eius et omnium operum priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum Iuda et Israhel²⁷ dormivitque Achaz cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate Hierusalem neque enim receperunt eum in sepulchra regum Israhel regnavitque Ezechias filius eius pro eo

29igitur Ezechias regnare coepit cum viginti quinque esset annorum et viginti novem annis regnavit in Hierusalem nomen matris eius Abia filia Zacchariae² fecitque quod erat placitum in conspectu Domini iuxta omnia quae fecerat David pater eius³ ipse anno et mense primo regni sui aperuit valvas domus Domini et instauravit eas⁴ adduxitque sacerdotes atque Levitas et congregavit eos in plateam orientalem⁵ dixitque ad eos audite me Levitae et sanctificamini mundate domum Domini Dei patrum vestrorum auferite omnem immunditiam de sanctuario⁶ peccaverunt patres nostri et fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri derelinquentes eum averterunt facies suas a tabernaculo Domini et praebuerunt dorsum⁷ cluserunt ostia quae erant in porticu et extinxerunt lucernas incensumque non adleverunt et holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israhel⁸ concitatus est itaque furor Domini super Iudam et Hierusalem tradiditque eos in commotionem et in interitum et in sibilum sicut ipsi cernitis oculis vestris⁹ en corruerunt patres nostri gladiis filii nostri et filiae nostrae et coniuges captivae ductae sunt propter hoc scelus¹⁰ nunc igitur placet mihi ut ineamus foedus cum Domino Deo Israhel et avertat a nobis furorem irae suae¹¹ filii mi nolite neglegere vos elegit Dominus ut stetis coram eo et ministretis illi colatis eum et cremetis incensum¹² surrexerunt ergo Levitae Maath filius Amasiae et Iohel filius Azariae de filiis Caath porro de filiis Merari Cis filius Abdai et Azarias filius Iallel de filiis autem Gersom Ioha filius Zemina et Eden filius Ioaha¹³ at vero de filiis Elisaphan Samri et Iahihel de filiis quoque Asaph Zaccharias et Mathanias¹⁴ necnon de filiis Heman Iahihel et Semei sed et de filiis Idithun Semeias et Ozihel¹⁵ congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et ingressi iuxta mandatum regis et imperium Domini ut expiarent domum Dei¹⁶ sacerdotes quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent illud extulerunt omnem immunditiam quam intro reppererant in vestibulum domus Domini quam tulerunt Levitae et asportaverunt ad torrentem Cedron foras¹⁷ coeperunt autem prima die mensis primi mundare et in die octava eiusdem mensis ingressi sunt porticum templi Domini expiaveruntque templum diebus octo et in die sextadecima mensis eiusdem quod coeperant impleverunt¹⁸ ingressi quoque sunt ad Ezechiam regem et dixerunt ei sanctificavimus omnem domum Domini et altare holocaustoseos vasaque eius necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis¹⁹ cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex Achaz in regno suo post-

quam praevaricatus est et ecce exposita sunt omnia coram altari Domini ²⁰consurgensque diluculo Ezechias rex adnavit omnes principes civitatis et ascendit domum Domini ²¹obtuleruntque simul tauros septem arietes septem agnos septem et hircos septem pro peccato pro regno pro sanctuario pro Iuda dixit quoque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent super altare Domini ²²mactaverunt igitur tauros et susceperunt sacerdotes sanguinem et fuderunt illud super altare mactaverunt etiam arietes et illorum sanguinem super altare fuderunt immolaverunt agnos et fuderunt super altare sanguinem ²³adplicaverunt hircos pro peccato coram rege et universa multitudine inposueruntque manus suas super eos ²⁴et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt sanguinem eorum altari pro piaculo universi Israelis pro omni quippe Israel praeceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato ²⁵constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis et psalteriis et citharis secundum dispositionem David et Gad videntis regis et Nathan prophetae siquidem Domini praeceptum fuit per manum prophetarum eius ²⁶steteruntque Levitae tenentes organa David et sacerdotes tubas ²⁷et iussit Ezechias ut offerrent holocaustum super altare cumque offerrentur holocausta coeperunt laudes canere Domino et clangere tubis atque in diversis organis quae David rex Israel reppererat concrepare ²⁸omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas erant in officio suo donec conpleretur holocaustum ²⁹cumque finita esset oblatio incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo et adoraverunt ³⁰praecepitque Ezechias et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David et Asaph videntis qui laudaverunt eum magna laetitia et curvato genu adoraverunt ³¹Ezechias autem etiam haec addidit implestis manus vestras Domino accedite et offerte victimas et laudes in domo Domini obtulit ergo universa multitudo hostias et laudes et holocausta mente devota ³²porro numerus holocaustorum quae obtulit multitudo hic fuit tauros septuaginta arietes centum agnos ducentos ³³sanctificaveruntque Domino boves sescentos et oves tria milia ³⁴sacerdotes vero pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent unde et Levitae fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanctificarentur antistites Levitae quippe faciliori ritu sanctificantur quam sacerdotes ³⁵fuerunt igitur holocausta plurima adipos pacificorum et libamina holocaustorum et completus est cultus domus Domini ³⁶laetatusque est Ezechias et omnis populus eo quod ministerium Domini esset expletum de repente quippe hoc fieri placuerat

30misit quoque Ezechias ad omnem Israel et Iudam scripsitque epistulas ad Ephraim et Manassem ut venirent ad domum Domini in Hierusalem et facerent phase Domino Deo Israel ²inito ergo consilio regis et principum et universi coetus Hierusalem decreverunt ut facerent phase mense secundo ³non enim occurrerant facere in tempore suo quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non

fuerant et populus necdum congregatus erat in Hierusalem ⁴placuitque sermo regi et omni multitudini ⁵et decreverunt ut mitterent nuntios in universum Israel de Bersabee usque Dan ut venirent et facerent phase Domino Deo Israel in Hierusalem multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est ⁶perrexeruntque cursores cum epistulis ex regis imperio et principum eius in universum Israel et Iudam iuxta quod rex iusserat praedicantes filii Israel revertimini ad Dominum Deum Abraham et Isaac et Israel et revertetur ad reliquias quae effugerunt manum regis Assyriorum ⁷nolite fieri sicut patres vestri et fratres qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum et tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis ⁸nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri tradite manus Domino et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in aeternum servite Domino Deo patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius ⁹si enim vos reversi fueritis ad Dominum fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram dominis suis qui illos duxere captivos et revertentur in terram hanc pius enim et clemens est Dominus Deus vester et non avertet faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum ¹⁰igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim et Manasse usque Zabulon illis inridentibus et subsannantibus eos ¹¹attamen quidam viri ex Aser et Manasse et Zabulon adquiescentes consilio venerunt Hierusalem ¹²in Iuda vero facta est manus Domini ut daret eis cor unum et facerent iuxta praeceptum regis et principum verbum Domini ¹³congregatique sunt in Hierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum in mense secundo ¹⁴et surgentes destruxerunt altaria quae erant in Hierusalem atque universa in quibus idolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem Cedron ¹⁵immolaverunt autem phase quartadecima die mensis secundi sacerdotes quoque atque Levitae tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo Domini ¹⁶steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem Mosi hominis Dei sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum ¹⁷eo quod multa turba sanctificata non esset et idcirco Levitae immolarent phase his qui non occurrerant sanctificari Domino ¹⁸magna etiam pars populi de Ephraim et Manasse et Isachar et Zabulon quae sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est et oravit pro eis Ezechias dicens Dominus bonus propitiabitur ¹⁹cunctis qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum et non inputabit eis quod minus sanctificati sunt ²⁰quem exaudivit Dominus et placatus est populo ²¹feceruntque filii Israel qui inventi sunt in Hierusalem sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia magna laudantes Dominum per singulos dies Levitae quoque et sacerdotes per organa quae suo officio congruebant ²²et locutus est Ezechias ad cor omnium Levitarum qui habebant intellegentiam bonam super Domino et comederunt septem diebus sollemnitatis immolantes victimas pacificorum et laudantes Dominum Deum patrum suorum ²³placuitque

universae multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti gaudio ²⁴Ezechias enim rex Iuda praebuerat multitudini mille tauros et septem milia ovium principes vero dederant populo tauros mille et oves decem milia sanctificata ergo est sacerdotum plurima multitudo ²⁵et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam sacerdotum et Levitarum quam universae frequentiae quae venerat ex Israhel proselytorum quoque de terra Israhel et habitantium in Iuda ²⁶factaque est grandis celebritas in Hierusalem qualis a diebus Salomonis filii David regis Israhel in ea urbe non fuerat ²⁷surrexerunt autem sacerdotes atque Levitae benedicentes populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio in habitaculum sanctum caeli

31cumque haec fuissent rite celebrata egressus est omnis Israhel qui inventus fuerat in urbibus Iuda et fregerunt simulacra succideruntque lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de universo Iuda et Benjamin sed de Ephraim quoque et Manasse donec penitus everterent reversique sunt omnes filii Israhel in possessiones et civitates suas ²Ezechias vero constituit turmas sacerdotales et leviticis per divisiones suas unumquemque in officio proprio tam sacerdotum videlicet quam Levitarum ad holocausta et pacifica ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum Domini ³pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et sollemnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege Mosis ⁴praecepit etiam populo habitantium Hierusalem ut darent partes sacerdotibus et Levitis et possent vacare legi Domini ⁵quod cum percrebuisset in auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filii Israhel frumenti vini et olei mellis quoque et omnium quae gignit humus decimas obtulerunt ⁶sed et filii Israhel et Iuda qui habitabant in urbibus Iuda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque sanctorum quae voverant Domino Deo suo atque universa portantes fecerunt acervos plurimos ⁷mense tertio coeperunt acervorum iacere fundamenta et mense septimo compleverunt eos ⁸cumque ingressi fuissent Ezechias et principes eius viderunt acervos et benedixerunt Domino ac populo Israhel ⁹interrogavitque Ezechias sacerdotes et Levitas cur ita iacerent acervi ¹⁰respondit illi Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoc dicens ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini comedimus et saturati sumus remanseruntque plurima eo quod benedixerit Dominus populo suo reliquiarum autem copia est ista quam cernis ¹¹praecepit igitur Ezechias ut praepararent horrea in domo Domini quod cum fecissent ¹²intulerunt tam primitias quam decimas et quaecumque voverant fideliter fuit autem praefectus eorum Chonenias Levita et Semei frater eius secundus ¹³post quem Ieihel et Azazias et Naath et Asahel et Jerimoth Iozabath quoque et Helihel et Iesmachias et Maath et Banaias praepositi sub manibus Choneniae et Semei fratris eius ex imperio Ezechiae regis et Azariae pontificis

domus Domini ad quos omnia pertinebant ¹⁴Core vero filius Iemna Levites et ianitor orientalis portae praepositus erat his quae sponte offerebantur Domino primitiisque et consecratis in sancta sanctorum ¹⁵et sub cura eius Eden et Meniamin Hiesue et Sameias Amarias quoque et Sechenias in civitatibus sacerdotum ut fideliter distribuissent fratribus suis partes minoribus atque maioribus ¹⁶exceptis maribus ab annis tribus et supra cunctis qui ingrediebantur templum Domini et quicquid per dies singulos conducebat in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas ¹⁷sacerdotibus per familias et Levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas ¹⁸universaeque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter cibi de his quae sanctificata fuerant praebebantur ¹⁹sed et filiorum Aaron per agros et suburbana urbium singulorum dispositi erant viri qui partes distribuissent universo sexui masculino de sacerdotibus et Levitis ²⁰fecit ergo Ezechias universa quae diximus in omni Iuda operatusque est bonum et rectum et verum coram Domino Deo suo ²¹in universa cultura ministerii domus Domini iuxta legem et caerimonias volens requirere Deum suum in toto corde suo fecitque et prosperatus est

32post quae et huiusmodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum et ingressus Iudam obsedit civitates munitas volens eas capere ²quod cum vidisset Ezechias venisse scilicet Sennacherib et totum belli impetum verti contra Hierusalem ³inuito cum principibus consilio virisque fortissimis ut obturarent capita fontium quae erant extra urbem et hoc omnium decernente sententia ⁴congregavit plurimam multitudinem et obturaverunt cunctos fontes et rivum qui fluebat in medio terrae dicentes ne veniant reges Assyriorum et inveniant aquarum abundantiam ⁵aedificavit quoque agens industrie omnem murum qui fuerat dissipatus et extruxit turres desuper et forinsecus alterum murum instauravitque Mello in civitate David et fecit universi generis armaturam et clypeos ⁶constituitque principes bellatorum in exercitu et convocavit universos in platea portae civitatis ac locutus est ad cor eorum dicens ⁷viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis regem Assyriorum et universam multitudinem quae est cum eo multo enim plures nobiscum sunt quam cum illo ⁸cum illo est brachium carneum nobiscum Dominus Deus noster qui auxiliator est noster pugnatque pro nobis confortatusque est populus huiusmodi verbis Ezechiae regis Iuda ⁹quae postquam gesta sunt misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos Hierusalem ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis ad Ezechiam regem Iuda et ad omnem populum qui erat in urbe dicens ¹⁰haec dicit Sennacherib rex Assyriorum in quo habentes fiduciam sedetis obsessi in Hierusalem ¹¹num Ezechias decipit vos ut tradat morti in fame et siti adfirmans quod Dominus Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum ¹²numquid non iste est Ezechias qui destruxit excelsa illius et altaria et praecepit Iudae et Hie-

rusalem dicens coram altari uno adorabitis et in ipso conburetis incensum ¹³an ignoratis quae ego fecerim et patres mei cunctis terrarum populis numquid praevaluerunt dii gentium omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea ¹⁴quis est de universis diis gentium quas vastaverunt patres mei qui potuerit eruere populum suum de manu mea ut possit etiam Deus vester eruere vos de hac manu ¹⁵non vos ergo decipiat Ezechias nec vana persuasione deludat neque credatis ei si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regnorum liberare populum suum de manu mea et de manu patrum meorum consequenter nec Deus vester poterit eruere vos de hac manu ¹⁶sed et alia multa locuti sunt servi eius contra Dominum Deum et contra Ezechiam servum eius ¹⁷epistulas quoque scripsit plenas blasphemiae in Dominum Deum Israhel et locutus est adversus eum sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populos suos de manu mea sic et Deus Ezechiae eruere non poterit populum suum de manu ista ¹⁸insuper et clamore magno lingua iudaica contra populum qui sedebat in muris Hierusalem personabat ut terreret eos et caperet civitatem ¹⁹locutusque est contra Deum Hierusalem sicut adversus deos populorum terrae opera manuum hominum ²⁰oraverunt igitur Ezechias rex et Esaias filius Amos prophetae adversus hanc blasphemiam ac vociferati sunt usque in caelum ²¹et misit Dominus angelum qui percussit omnem virum robustum et bellatorem et principem exercitus regis Assyriorum reversusque est cum ignominia in terram suam cumque ingressus esset domum dei sui filii qui egressi fuerant de utero eius interfecerunt eum gladio ²²salvavitque Dominus Ezechiam et habitatores Hierusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum et de manu omnium et praestitit ei quietem per circuitum ²³multi etiam deferebant hostias et sacrificia Domino Hierusalem et munera Ezechiae regi Iuda qui exaltatus est post haec coram cunctis gentibus ²⁴in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem et oravit Dominum exaudivitque eum et dedit ei signum ²⁵sed non iuxta beneficia quae acceperat retribuit quia elevatum est cor eius et facta est contra eum ira et contra Iudam ac Hierusalem ²⁶humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius tam ipse quam habitatores Hierusalem et idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechiae ²⁷fuit autem Ezechias dives et inclitus valde et thesauros sibi plurimos congregavit argenti auri et lapidis pretiosi aromatum et armorum universi generis et vasorum magni pretii ²⁸apothecas quoque frumenti vini et olei et praesepia omnium iumentorum caulasque pecoribus ²⁹et urbes exaedificavit habebat quippe greges ovium et armentorum innumerabiles eo quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimis ³⁰ipse est Ezechias qui obturavit superiorem fontem aquarum Gion et avertit eas subter ad occidentem urbis David in omnibus operibus suis fecit prospere quae voluit ³¹attamen in legatione principum Babylonis qui missi fuerant ad eum ut interrogarent de portento quod acciderat super terram dereliquit eum Deus

ut temptaretur et nota fierent omnia quae erant in corde eius ³²reliqua autem sermonum Ezechiae et misericordiarum eius scripta sunt in visione Esaias filii Amos prophetae et in libro regum Iuda et Israhel ³³dormivitque Ezechias cum patribus suis et sepelierunt eum supra sepulchra filiorum David et celebravit eius exequias universus Iuda et omnes habitatores Hierusalem regnavitque Manasses filius eius pro eo

33duodecim annorum erat Manasses cum regnare coepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in Hierusalem ²fecit autem malum coram Domino iuxta abominationes gentium quas subvertit Dominus coram filiis Israhel ³et conversus instauravit excelsa quae demolitus fuerat Ezechias pater eius construxitque aras Baalim et fecit lucos et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam ⁴aedificavit quoque altaria in domo Domini de qua dixerat Dominus in Hierusalem erit nomen meum in aeternum ⁵aedificavit autem ea cuncto exercitui caeli in duobus atriis domus Domini ⁶transireque fecit filios suos per ignem in valle Benennon observabat somnia sectabatur auguria maleficis artibus inserviebat habebat secum magos et incantatores multaque mala operatus est coram Domino ut irritaret eum ⁷sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo Domini de qua locutus est Dominus ad David et ad Salomonem filium eius dicens in domo hac et in Hierusalem quam elegi de cunctis tribubus Israhel ponam nomen meum in sempiternum ⁸et movere non faciam pedem Israhel de terra quam tradidi patribus eorum ita dumtaxat si custodierint facere quae praecepi eis cunctamque legem et caerimonias atque iudicia per manum Mosi ⁹igitur Manasses seduxit Iudam et habitatores Hierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat Dominus a facie filiorum Israhel ¹⁰locutusque est Dominus ad eum et ad populum illius et adtendere noluerunt ¹¹idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum ceperuntque Manassen et vinctum catenis atque conpedibus duxerunt Babylonem ¹²qui postquam coangustatus est oravit Dominum Deum suum et egit paenitentiam valde coram Deo patrum suorum ¹³deprecatusque est eum et obsecravit intente et exaudivit orationem eius reduxitque eum Hierusalem in regnum suum et cognovit Manasses quod Dominus ipse esset Deus ¹⁴post haec aedificavit murum extra civitatem David ad occidentem Gion in convalle ab introitu portae Piscium per circuitum usque ad Ophel et exaltavit illum vehementer constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis ¹⁵et abstulit deos alienos et simulacrum de domo Domini aras quoque quas fecerat in monte domus Domini et in Hierusalem et proiecit omnia extra urbem ¹⁶porro instauravit altare Domini et immolavit super illud victimas et pacifica et laudem praecepitque Iudae ut serviret Domino Deo Israhel ¹⁷attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo ¹⁸reliqua autem gestorum Manasse et obsecratio eius ad Deum suum

verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israhel continentur in sermonibus regum Israhel ¹⁹oratio quoque eius et exauditio et cuncta peccata atque contemptus loca etiam in quibus aedificavit excelsa et fecit lucos et statuas antequam ageret paenitentiam scripta sunt in sermonibus Ozai ²⁰dormivit ergo Manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua regnavitque pro eo filius eius Amon ²¹viginti duo annorum erat Amon cum regnare coepisset et duobus annis regnavit in Hierusalem ²²fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater eius et cunctis idolis quae Manasses fuerat fabricatus immolavit atque servivit ²³et non est reveritus faciem Domini sicut reveritus est Manasses pater eius et multo maiora deliquit ²⁴cumque coniurassent adversus eum servi sui interfecerunt eum in domo sua ²⁵porro reliqua populi multitudo caesis his qui Amon percusserant constituit regem Iosiam filium eius pro eo

34 octo annorum erat Iosias cum regnare coepisset et triginta et uno annis regnavit in Hierusalem ²fecitque quod erat rectum in conspectu Domini et ambulavit in viis David patris sui non declinavit neque ad dexteram neque ad sinistram ³octavo autem anno regni sui cum adhuc esset puer coepit quaerere Deum patris sui David et duodecimo anno postquam coeperat mundavit Iudam et Hierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus ⁴destruxeruntque coram eo aras Baalim et simulacra quae superposita fuerant demoliti sunt lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant fragmenta dispersit ⁵ossa praeterea sacerdotum combustis in altaribus idolorum mundavitque Iudam et Hierusalem ⁶sed et in urbibus Manasse et Ephraim et Symeon usque Nephtalim cuncta subvertit ⁷cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset de universa terra Israhel reversus est Hierusalem ⁸igitur anno octavodecimo regni sui mundata iam terra et templo Domini misit Saphan filium Eseliae et Maasiam principem civitatis et Ioha filium Ioachaz a commentariis ut instaurarent domum Domini Dei sui ⁹qui venerunt ad Helciam sacerdotem magnum acceptamque ab eo pecuniam quae inlata fuerat in domum Domini et quam congregaverant Levitae ianitores de Manasse et Ephraim et universis reliquiis Israhel ab omni quoque Iuda et Benjamin et habitatoribus Hierusalem ¹⁰tradiderunt in manibus eorum qui praeerant operariis in domo Domini ut instaurarent templum et infirma quaeque sarcirent ¹¹at illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides de lapidicinis et ligna ad commissuras aedificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges Iuda ¹²qui fideliter cuncta faciebant erant autem praepositi operantium Iaath et Abdias de filiis Merari Zaccharias et Mosollam de filiis Caath qui urgebant opus omnes Levitae scientes organis canere ¹³super eos vero qui ad varios usus onera portabant erant

scribae et magistri de Levitis ianitores ¹⁴cumque efferrent pecuniam quae inlata fuerat in templum Domini repperit Helcias sacerdos librum legis Domini per manum Mosi ¹⁵et ait ad Saphan scribam librum legis inveni in domo Domini et tradidit ei ¹⁶at ille intulit volumen ad regem et nuntiavit ei dicens omnia quae dedisti in manu servorum tuorum ecce complentur ¹⁷argentum quod repperit in domo Domini conflaverunt datumque est praefectis artificum et diversa opera fabricantium ¹⁸praeterea tradidit mihi Helcias sacerdos hunc librum quem cum rege praesente recitasset ¹⁹audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua ²⁰et praecepit Helciae et Ahicam filio Saphan et Abdon filio Micha Saphan quoque scribae et Asaiae servo regis dicens ²¹ite et orate Dominum pro me et pro reliquiis Israhel et Iuda super universis sermonibus libri istius qui repperit est magnus enim furor Domini stillavit super nos eo quod non custodierint patres nostri verba Domini ut facerent omnia quae scripta sunt in isto volumine ²²abiit igitur Helcias et hii qui simul a rege missi fuerant ad Holdan propheten uxorem Sellum filii Thecuath filii Hasra custodis vestium quae habitabat Hierusalem in secunda et locuti sunt ei verba quae supra narravimus ²³at illa respondit eis haec dicit Dominus Deus Israhel dicite viro qui misit vos ad me ²⁴haec dicit Dominus ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta quae scripta sunt in libro hoc quem legerunt coram rege Iuda ²⁵quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum idcirco stillavit furor meus super locum istum et non extinguetur ²⁶ad regem autem Iuda qui misit vos pro Domino deprecando sic loquimini haec dicit Dominus Deus Israhel quoniam audisti verba voluminis ²⁷atque emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu Dei super his quae dicta sunt contra locum hunc et habitatores Hierusalem reveritusque faciem meam scidisti vestimenta tua et flevisti coram me ego quoque exaudivi te dicit Dominus ²⁸iam enim colligam te ad patres tuos et infereris in sepulchrum tuum in pace nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus sum super locum istum et super habitatores eius rettulerunt itaque regi cuncta quae dixerat ²⁹at ille convocatis universis maioribus natu Iuda et Hierusalem ³⁰ascendit domum Domini unaque omnes viri Iuda et habitatores Hierusalem sacerdotes et Levitae et cunctus populus a minimo usque ad maximum quibus audientibus in domo Domini legit rex omnia verba voluminis ³¹et stans in tribunali suo percussit foedus coram Domino ut ambularet post eum et custodiret praecepta et testimonia et iustificationes eius in toto corde suo et in tota anima sua faceretque quae scripta sunt in volumine illo quem legerat ³²adiuravit quoque super hoc omnes qui repperit fuerant in Hierusalem et Benjamin et fecerunt habitatores Hierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum ³³abstulit ergo Iosias cunctas abominationes de universis regionibus filiorum Israhel et fecit omnes qui residui erant

in Israhel servire Domino Deo suo cunctis diebus eius non recesserunt a Domino Deo patrum suorum

35fecit autem Iosias in Hierusalem phase Domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi ²et constituit sacerdotes in officiis suis hortatusque est eos ut ministrarent in domo Domini ³Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis Israhel sanctificabatur Domino locutus est ponite arcam in sanctuario templi quod aedificavit Salomon filius David rex Israhel nequaquam enim eam ultra portabitis nunc autem ministrare Domino Deo vestro et populo eius Israhel ⁴et praeparate vos per domos et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut praecepit David rex Israhel et descripsit Salomon filius eius ⁵ministrare in sanctuario per familias turmasque leviticis ⁶et sanctificati immolate phase fratres etiam vestros ut possint iuxta verba quae locutus est Dominus in manu Mosi facere praeparate ⁷dedit praeterea Iosias omni populo qui ibi fuerat inventus in sollemnitate phase agnos et hedos de gregibus et reliqui pecoris triginta milia boumque tria milia haec de regis universa substantia ⁸duces quoque eius sponte quod voluerant obtulerunt tam populo quam sacerdotibus et Levitis porro Helcias et Zaccharias et Iehihel principes domus Domini dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora commixtim duo milia sescenta et boves trecentos ⁹Chonenias autem Semeias etiam et Nathanahel fratres eius necnon Asabias et Iahihel et Iozabath principes Levitarum dederunt ceteris Levitis ad celebrandum phase quinque milia pecorum et boves quingentos ¹⁰praeparatumque est ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo Levitae quoque in turmis iuxta regis imperium ¹¹et immolatum est phase asperseruntque sacerdotes manu sua sanguinem et Levitae detraxerunt pelles holocaustorum ¹²et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum et offerrentur Domino sicut scriptum est in libro Mosi de bubus quoque fecere similiter ¹³et assaverunt phase super ignem iuxta quod lege praeceptum est pacificas vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis et ollis et festinato distribuerunt universae plebi ¹⁴sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerant occupati unde Levitae et sibi et sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis ¹⁵porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo iuxta praeceptum David et Asaph et Heman et Idithun prophetarum regis ianitores vero per portas singulas observabant ita ut ne puncto quidem discederent a ministerio quam ob rem et fratres eorum Levitae paraverunt eis cibos ¹⁶omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa ut facerent phase et offerrent holocausta super altare Domini iuxta praeceptum regis Iosiae ¹⁷feceruntque filii Israhel qui repperti fuerant ibi phase in tempore illo et sollemnitatem azymorum septem diebus ¹⁸non fuit phase simile huic in Israhel a diebus Samuhelis prophetae sed nec quisquam de cunctis regibus Israhel fecit phase sicut Iosias

sacerdotibus et Levitis et omni Iuda et Israhel qui repperit fuerat et habitantibus in Hierusalem ¹⁹octavodecimo anno regni Iosiae hoc phase celebratum est ²⁰postquam instauraverat Iosias templum ascendit Nechao rex Aegypti ad pugnandum in Charchamis iuxta Eufraten et processit in occursum eius Iosias ²¹at ille missis ad eum nuntiis ait quid mihi et tibi est rex Iuda non adversum te hodie venio sed contra aliam pugno domum ad quam me Deus festinato ire praecepit desine adversum Deum facere qui mecum est ne interficiat te ²²noluit Iosias reverti sed praeparavit contra eum bellum nec adquevit sermonibus Nechao ex ore Dei verum perrexit ut dimicaret in campo Mageddo ²³ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis educate me de proelio quia oppido vulneratus sum ²⁴qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio et asportaverunt in Hierusalem mortuusque est et sepultus in mausoleo patrum suorum et universus Iuda et Hierusalem luxerunt eum ²⁵Hieremias maxime cuius omnes cantores atque cantrices usque in praesentem diem lamentationes super Iosia replicant et quasi lex obtinuit in Israhel ecce scriptum fertur in Lamentationibus ²⁶reliqua autem sermonum Iosiae et misericordiarum eius quae lege praecepta sunt Domini ²⁷opera quoque illius prima et novissima scripta sunt in libro regum Israhel et Iuda

36tulit ergo populus terrae Ioachaz filium Iosiae et constituit regem pro patre suo in Hierusalem ²viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in Hierusalem ³amovit autem eum rex Aegypti cum venisset Hierusalem et condemnavit terram centum talentis argenti et talento auri ⁴constituitque regem pro eo Eliacim fratrem eius super Iudam et Hierusalem et vertit nomen eius Ioachim ipsum vero Ioachaz tulit secum et adduxit in Aegyptum ⁵viginti quinque annorum erat Ioachim cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem fecitque malum coram Domino Deo suo ⁶contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldeorum et vinctum catenis duxit in Babylonem ⁷ad quam et vasa Domini transtulit et posuit ea in templo suo ⁸reliqua autem verborum Ioachim et abominationum eius quas operatus est et quae inventa sunt in eo continentur in libro regum Israhel et Iuda regnavitque Ioachim filius eius pro eo ⁹octo annorum erat ioachim cum regnare coepisset et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in Hierusalem fecitque malum in conspectu Domini ¹⁰cumque anni circulus volveretur misit Nabuchodonosor rex qui et adduxerunt eum in Babylonem asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini regem vero constituit Sedeciam fratrem eius super Iudam et Hierusalem ¹¹viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem ¹²fecitque malum in oculis Domini Dei sui nec erubuit faciem Hieremiae prophetae loquentis ad se ex ore Domini ¹³a rege quoque Nabuchodonosor recessit qui adiuraverat eum per Deum et induravit cervicem suam et

cor ut non reverteretur ad Dominum Deum Israhel ¹⁴sed et universi principes sacerdotum et populus praevaricati sunt inique iuxta universas abominationes gentium et polluerunt domum Domini quam sanctificaverat sibi in Hierusalem ¹⁵mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo ¹⁶at illi subsannabant nuntios Dei et parvipendebant sermones eius includebantque prophetis donec ascenderet furor Domini in populum eius et esset nulla curatio ¹⁷adduxit enim super eos regem Chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui non est miserus adolescentis et virginis et senis nec decrepiti quidem sed omnes tradidit manibus eius ¹⁸universaque vasa domus Domini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in Babylonem ¹⁹incenderunt hostes domum Dei destruxerunt murum Hierusalem universas turres combuserunt et quicquid pretiosum fuerat demoliti sunt ²⁰si quis evaserat gladium ductus in Babylonem servivit regi et filiis eius donec imperaret rex Persarum ²¹et conpleretur sermo Domini ex ore Hieremiae et celebraret terra sabbata sua cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum conplerentur septuaginta anni ²²anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem Domini quem locutus fuerat per os Hieremiae suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum qui iussit praedicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens ²³haec dicit Cyrus rex Persarum omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Hierusalem quae est in Iudaea quis ex vobis est in omni populo eius sit Dominus Deus suus cum eo et ascendat

Esdrae

1in anno primo Cyri regis Persarum ut conpleretur verbum Domini ex ore Hieremiae suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum et transduxit vocem in universo regno suo etiam per scripturam dicens ²haec dicit Cyrus rex Persarum omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Hierusalem quae est in Iudaea ³quis est in vobis de universo populo eius sit Deus illius cum ipso ascendat Hierusalem quae est in Iudaea et aedificet domum Domini Dei Israhel ipse est Deus qui est in Hierusalem ⁴et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant adiuvent eum viri de loco suo argento et auro et substantia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo Dei quod est in Hierusalem ⁵et surrexerunt principes patrum de Iuda et Benjamin et sacerdotes et Levitae omnis cuius suscitavit Deus spiritum ut ascenderent ad aedificandum templum Domini quod erat in Hierusalem ⁶universique qui erant in circuitu adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis in substantia in iumentis in suppellectili exceptis his quae sponte obtulerunt ⁷rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini quae tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem et posuerat ea in templo dei sui ⁸protulit autem ea Cyrus rex Persarum per manum Mitridatis filii Gazabar et adnumeravit ea Sasabassar principi Iudae ⁹et hic est numerus eorum fialae aureae triginta fialae argenteae mille cultri viginti novem scyphi aurei triginta ¹⁰scyphi argentei secundi quadringenti decem vasa alia mille ¹¹omnia vasa aurea et argentea quinque milia quadringenta universa tulit Sasabassar cum his qui ascendebant de transmigracione Babylonis in Hierusalem

2hii sunt autem filii provinciae qui ascenderunt de captivitate quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem et reversi sunt in Hierusalem et Iudam unusquisque in civitatem suam ²qui venerunt cum Zorobabel Hiesua Neemia Saraia Rahelaia Mardochai Belsan Mesphar Beguai Reum Baana numerus virorum populi Israhel ³filiis Pharos duo milia centum septuaginta duo ⁴filiis Sephetia trecenti septuaginta duo ⁵filiis Area septingenti septuaginta quinque ⁶filiis Phaethmoab filiorum Iosue Ioab duo milia octingenti duodecim ⁷filiis Helam mille ducenti quinquaginta quattuor ⁸filiis Zeththua nongenti quadragin-

ta quinque ⁹filiis Zacchai septingenti sexaginta ¹⁰filiis Bani sescenti quadraginta duo ¹¹filiis Bebai sescenti viginti tres ¹²filiis Azgad mille ducenti viginti duo ¹³filiis Adonicam sescenti sexaginta sex ¹⁴filiis Beguai duo milia quinquaginta sex ¹⁵filiis Adin quadringenti quinquaginta quattuor ¹⁶filiis Ater qui erant ex Hiezechia nonaginta octo ¹⁷filiis Besai trecenti viginti tres ¹⁸filiis Iora centum duodecim ¹⁹filiis Asom ducenti viginti tres ²⁰filiis Gebbar nonaginta quinque ²¹filiis Bethlehem centum viginti tres ²²viri Netupha quinquaginta sex ²³viri Anathoth centum viginti octo ²⁴filiis Azmaveth quadraginta duo ²⁵filiis Cariathiarim Caephira et Beroth septingenti quadraginta tres ²⁶filiis Arama et Gaba sescenti viginti unus ²⁷viri Machmas centum viginti duo ²⁸viri Bethel et Gai ducenti viginti tres ²⁹filiis Nebo quinquaginta duo ³⁰filiis Megbis centum quinquaginta sex ³¹filiis Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor ³²filiis Arim trecenti viginti ³³filiis Lod Adid et Ono septingenti viginti quinque ³⁴filiis Hiericho trecenti quadraginta quinque ³⁵filiis Sennaa tria milia sescenti triginta ³⁶sacerdotes filii Idaia in domo Hiesue nongenti septuaginta tres ³⁷filiis Emmer mille quinquaginta duo ³⁸filiis Phessur mille ducenti quadraginta septem ³⁹filiis Arim mille decem et septem ⁴⁰Levitae filii Hiesue et Cedmihel filiorum Odevia septuaginta quattuor ⁴¹cantores filii Asaph centum viginti octo ⁴²filiis ianitorum filii Sellum filii Ater filii Telmon filii Accub filii Atita filii Sobai universi centum triginta novem ⁴³Nathinnei filii Sia filii Asupha filii Tebbaoth ⁴⁴filiis Ceros filii Saa filii Phadon ⁴⁵filiis Levana filii Agaba filii Accub ⁴⁶filiis Agab filii Selmai filii Anan ⁴⁷filiis Gaddel filii Gaer filii Rahaia ⁴⁸filiis Rasin filii Nechoda filii Gazem ⁴⁹filiis Aza filii Phasea filii Besee ⁵⁰filiis Asenaa filii Munim filii Nephusim ⁵¹filiis Bebcuc filii Acupha filii Arur ⁵²filiis Besluth filii Maida filii Arsa ⁵³filiis Bercos filii Sisara filii Thema ⁵⁴filiis Nasia filii Atupha ⁵⁵filiis servorum Salomonis filii Sotei filii Suphereth filii Pharuda ⁵⁶filiis Iala filii Dercon filii Gedel ⁵⁷filiis Saphatia filii Athil filii Phocereth qui erant de Asebaim filii Ammi ⁵⁸omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo ⁵⁹et hii qui ascenderunt de Thelmela Thelarsa Cherub et Don et Mer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex Israhel essent ⁶⁰filiis Delaia filii Tobia filii Necoda sescenti quinquaginta duo ⁶¹et de filiis sacerdotum filii Obia filii Accos filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaditis uxorem

et vocatus est nomine eorum ⁶²hii quaesierunt scripturam genealogiae suae et non invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio ⁶³et dixit Athersatha eis ut non comederent de sancto sanctorum donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus ⁶⁴omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta ⁶⁵exceptis servis eorum et ancillis qui erant septem milia trecenti triginta septem et in ipsis cantores atque cantrices ducentae ⁶⁶equi eorum septingenti triginta sex muli eorum ducenti quadraginta quinque ⁶⁷cameli eorum quadringenti triginta quinque asini eorum sex milia septingenti viginti ⁶⁸et de principibus patrum cum ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem sponte obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in loco suo ⁶⁹secundum vires suas dederunt in inpensas operis auri solidos sexaginta milia et mille argenti minas quinque milia et vestes sacerdotales centum ⁷⁰habitaverunt ergo sacerdotes et Levitae et de populo et cantores et ianitores et Nathinnee in urbibus suis universusque Israhel in civitatibus suis

3iamque venerat mensis septimus et erant filii Israhel in civitatibus suis congregatus est ergo populus quasi vir unus in Hierusalem ²et surrexit Iosue filius Iosedech et fratres eius sacerdotes et Zorobabel filius Salathihel et fratres eius et aedificaverunt altare Dei Israhel ut offerrent in eo holocaustomata sicut scriptum est in lege Mosi viri Dei ³conlocaverunt autem altare super bases suas deterrentibus eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super illud holocaustum Domino mane et vespere ⁴feceruntque sollemnitatem tabernaculorum sicut scriptum est et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum praeceptum opus diei in die suo ⁵et post haec holocaustum iuge tam in kalendis quam in universis sollemnitatibus Domini quae erant consecratae et in omnibus in quibus ultro offerbatur munus Deo ⁶a primo die mensis septimi coeperunt offerre holocaustum Domino porro templum Dei fundatum necdum erat ⁷dederunt autem pecunias latomis et cementariis cibum quoque et potum et oleum Sidoniis Tyriisque ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes iuxta quod praeceperat Cyrus rex Persarum eis ⁸anno autem secundo adventus eorum ad templum Dei in Hierusalem mense secundo coeperunt Zorobabel filius Salathihel et Iosue filius Iosedech et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et Levitae et omnes qui venerant de captivitate in Hierusalem et constituerunt Levitas a viginti annis et supra ut urguerent opus Domini ⁹stetitque Iosue filii eius et fratres eius Cedmihel et filii eius et filii Iuda quasi unus ut instarent super eos qui faciebant opus in templo Dei filii Enadad filii eorum et fratres eorum Levitae ¹⁰fundato igitur a cementariis templo Domini steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis et Levitae filii Asaph in cymbalis ut laudarent Deum per manus David regis Israhel ¹¹et concinebant in hymnis et confessione Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius super Israhel omnis quoque

populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum eo quod fundatum esset templum Domini ¹²plurimi etiam de sacerdotibus et Levitis et principes patrum seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna et multi vociferantes in laetitia elevabant vocem ¹³nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris laetantium et vocem fleus populi commixtim enim populus vociferabatur clamore magno et vox audiebatur procul

4audierunt autem hostes Iudae et Benjamin quia filii captivitatis aedificarent templum Domino Deo Israhel ²et accedentes ad Zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis aedificemus vobiscum quia ita ut vos quaerimus Deum vestrum ecce nos immolamus victimas ex diebus Asoradadan regis Assur qui adduxit nos huc ³et dixit eis Zorobabel et Iosue et reliqui principes patrum Israhel non est vobis et nobis ut aedificemus domum Deo nostro sed nos ipsi soli aedificabimus Domino Deo nostro sicut praecepit nobis rex Cyrus rex Persarum ⁴factum est igitur ut populus terrae impediret manus populi Iudae et turbaret eos in aedificando ⁵conduxerunt quoque adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum et usque ad regnum Darii regis Persarum ⁶in regno autem Asueri principio regni eius scripserunt accusationem adversum habitatores Iudae et Hierusalem ⁷et in diebus Artaxersis scripsit Beselam Mitridatis et Tabel et reliqui qui erant in consilio eorum ad Artaxersen regem Persarum epistula autem accusationis scripta erat syriace et legebatur sermone syro ⁸Reum Beeltem et Samsai scriba scripserunt epistulam unam de Hierusalem Artaxersi regi huiuscemodi ⁹Reum Beeltem et Samsai scriba et reliqui consiliatores eorum Dinei et Apharsathei Terphalei Apharsei Erchuei Babylonii Susannechei Deaei Aelamitae ¹⁰et ceteri de gentibus quas transtulit Asennaphar magnus et gloriosus et habitare eas fecit in civitatibus Samariae et in reliquis regionibus trans Flumen in pace ¹¹hoc est exemplar epistulae quam miserunt ad eum Artaxersi regi servi tui viri qui sunt trans Fluvium salutem dicunt ¹²notum sit regi quia Iudaei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in Hierusalem civitatem rebellem et pessimam quam aedificant extruentes muros eius et parietes componentes ¹³nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa aedificata fuerit et muri eius instaurati tributum et vectigal et annuos redditus non dabunt et usque ad reges haec noxa perveniet ¹⁴nos ergo memores salis quod in palatio comedimus et quia laesiones regis videre nefas ducimus idcirco misimus et nuntiavimus regi ¹⁵ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum et invenies scriptum in commentariis et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis et bella concitant in ea ex diebus antiquis quam ob rem et civitas ipsa destructa est ¹⁶nuntiamus nos regi quoniam si civitas illa aedificata fuerit et muri ipsius instaurati possessionem trans Fluvium non habebis ¹⁷verbum misit

rex ad Reum Beelteem et Samsai scribam et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samariae et ceteris trans Fluvium salutem dicens et pacem ¹⁸accusationem quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me ¹⁹et a me praeceptum est et recensuerunt inveneruntque quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat et seditiones et proelia concitantur in ea ²⁰nam et reges fortissimi fuerunt in Hierusalem qui et dominati sunt omni regioni quae trans Fluvium est tributum quoque et vectigal et reditus accipiebant ²¹nunc ergo audite sententiam ut prohibeatis viros illos et urbs illa non aedificetur donec si forte a me iussum fuerit ²²videte ne negligenter hoc impleatis et paulatim crescat malum contra reges ²³itaque exemplum edicti Artaxersis regis lectum est coram Reum et Samsai scriba et consiliariis eorum et abierunt festini in Hierusalem ad Iudaeos et prohibuerunt eos in brachio et robore ²⁴tunc intermissum est opus domus Dei in Hierusalem et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum

⁵prophetaverunt autem Ageus propheta et Zaccharias filius Addo prophetantes ad Iudaeos qui erant in Iudaea et Hierusalem in nomine Dei Israhel ²tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel et Iosue filius Iosedech et coeperunt aedificare templum Dei in Hierusalem et cum eis prophetae Dei adiuvantes eos ³in ipso tempore venit ad eos Tatannai qui erat dux trans Flumen et Starbuzannai et consilarii eorum sicque dixerunt eis quis dedit vobis consilium ut domum hanc aedificaretis et muros hos instauraretis ⁴ad quod respondimus eis quae essent nomina hominum auctorum illius aedificationis ⁵oculus autem Dei eorum factus est super senes Iudaeorum et non potuerunt inhibere eos placuitque ut res ad Darium referretur et tunc satisfacerent adversus accusationem illam ⁶exemplar epistulae quam misit Tatannai dux regionis trans Flumen et Starbuzannai et consiliatores eius Apharsacei qui erant trans Flumen ad Darium regem ⁷sermo quem miserant ei sic scriptus erat Dario regi pax omnis ⁸notum sit regi isse nos ad Iudaeam provinciam ad domum Dei magni quae aedificatur lapide inpolito et ligna ponuntur in parietibus opusque illud diligenter extruitur et crescit in manibus eorum ⁹interrogavimus ergo senes illos et ita diximus eis quis dedit vobis potestatem ut domum hanc aedificaretis et muros instauraretis ¹⁰sed et nomina eorum quaesivimus ab eis ut nuntiarem tibi quae scripsimus nomina virorum qui sunt principes in eis ¹¹huiusmodi autem sermonem responderunt nobis dicentes nos sumus servi Dei caeli et terrae et aedificamus templum quod erat extractum ante hos annos multos quodque rex Israhel magnus aedificaverat et extruxerat ¹²postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri Deum caeli et tradidit eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldei domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in Babylonem ¹³anno autem primo Cyri regis Babylonis Cyrus rex pro-

posuit edictum ut domus Dei aedificaretur ¹⁴nam et vasa templi Dei aurea et argentea quae Nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in Hierusalem et asportaverat ea in templum Babylonis protulit Cyrus rex de templo Babylonis et data sunt Sasabassar vocabulo quem et principem constituit ¹⁵dixitque ei haec vasa tolle et vade et pone ea in templo quod est in Hierusalem et domus Dei aedificetur in loco suo ¹⁶tunc itaque Sasabassar ille venit et posuit fundamenta templi Dei in Hierusalem et ex eo tempore usque nunc aedificatur et necdum completum est ¹⁷nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in bibliotheca regis quae est in Babylone utrumnam a Cyro rege iussum sit ut aedificaretur domus Dei in Hierusalem et voluntatem regis super hac re mittat ad nos

⁶tunc Darius rex praecepit et recensuerunt in bibliotheca librorum qui erant repositi in Babylone ²et inventum est in Ecbathanis quod est castrum in Madena provincia volumen unum talisque scriptus erat in eo commentarius ³anno primo Cyri regis Cyrus rex decrevit ut domus Dei quae est in Hierusalem aedificaretur in loco ubi immolent hostias et ut ponant fundamenta subportantia altitudinem cubitorum sexaginta et latitudinem cubitorum sexaginta ⁴ordines de lapidibus inpolitus tres et sic ordines de lignis novis sumptus autem de domo regis dabuntur ⁵sed et vasa templi Dei aurea et argentea quae Nabuchodonosor tulerat de templo Hierusalem et addulerat ea in Babylonem reddantur et referantur in templo Hierusalem in locum suum quae et posita sunt in templo Dei ⁶nunc ergo Tatannai dux regionis quae est trans Flumen Starbuzannai et consilarii vestri Apharsacei qui estis trans Flumen procul recedite ab illis ⁷et dimittite fieri templum Dei illud a duce Iudaeorum et a senioribus eorum domum Dei illam aedificent in loco suo ⁸sed et a me praeceptum est quid oporteat fieri a presbyteris Iudaeorum illis ut aedificetur domus Dei scilicet ut de arca regis id est de tributis quae dantur de regione trans Flumen studiose sumptus dentur viris illis ne inpediatur opus ⁹quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum Deo caeli frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia ¹⁰et offerant oblationes Deo caeli orientque pro vita regis et filiorum eius ¹¹a me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo domus autem eius publicetur ¹²Deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum Dei illam quae est in Hierusalem ego Darius statui decretum quod studiose impleri volo ¹³igitur Tatannai dux regionis trans Flumen et Starbuzannai et consilarii eius secundum quod praeceperat Darius rex sic diligenter executi sunt ¹⁴seniores autem Iudaeorum aedificabant et prosperabantur iuxta prophetiam Agei prophetae et Zacchariae filii

Addo et aedificaverunt et construxerunt iubente Deo Israhel et iubente Cyro et Dario et Artarxerse regibus Persarum¹⁵ et conpleverunt domum Dei istam usque ad diem tertium mensis adar qui est annus sextus regni Darii regis¹⁶ fecerunt autem filii Israhel sacerdotes et Levitae et reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus Dei in gaudio¹⁷ et obtulerunt in dedicationem domus Dei vitulos centum arietes ducentos agnos quadringentos hircos caprarum pro peccato totius Israhel duodecim iuxta numerum tribuum Israhel¹⁸ et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et Levitas in vicibus suis super opera Dei in Hierusalem sicut scriptum est in libro Mosi¹⁹ fecerunt autem filii transmigrationis pascha quartadecima die mensis primi²⁰ purificati enim fuerant sacerdotes et Levitae quasi unus omnes mundi ad immolandum pascha universis filiis transmigrationis et fratribus suis sacerdotibus et sibi²¹ et comederunt filii Israhel qui reversi fuerant de transmigracione et omnis qui se separaverat a coinquinatione gentium terrae ad eos ut quaerent Dominum Deum Israhel²² et fecerunt sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia quoniam laetificaverat eos Dominus et converterat cor regis Assur ad eos ut adjuvaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israhel

7 post haec autem verba in regno Artarxersis regis Persarum Ezras filius Saraiae filii Azariae filii Helciae² filii Sellum filii Sadoc filii Achitob³ filii Amariae filii Azariae filii Maraioth⁴ filii Zariae filii Ozi filii Bocci⁵ filii Abisue filii Finees filii Eleazar filii Aaron sacerdotis ab initio⁶ ipse Ezras ascendit de Babylone et ipse scriba velox in lege Mosi quam dedit Dominus Deus Israhel et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum omnem petitionem eius⁷ et ascenderunt de filiis Israhel et de filiis sacerdotum et de filiis Levitarum et de cantoribus et de ianitoribus et de Nathinneis in Hierusalem anno septimo Artarxersis regis⁸ et venerunt in Hierusalem mense quinto ipse est annus septimus regis⁹ quia in primo die mensis primi coepit ascendere de Babylone et in primo mensis quinti venit in Hierusalem iuxta manum Dei sui bonam super se¹⁰ Ezras enim paravit cor suum ut investigaret legem Domini et faceret et doceret in Israhel praeceptum et iudicium¹¹ hoc est autem exemplar epistulae edicti quod dedit rex Artarxersis Ezrae sacerdoti scribae erudito in sermonibus et praeceptis Domini et caerimoniis eius in Israhel¹² Artarxersis rex regum Ezrae sacerdoti scribae legis Dei caeli doctissimo salutem¹³ a me decretum est ut cuicumque placuerit in regno meo de populo Israhel et de sacerdotibus eius et de Levitis ire in Hierusalem tecum vadat¹⁴ a facie enim regis et septem consiliatorum eius missus es ut visites Iudaeam et Hierusalem in lege Dei tui quae est in manu tua¹⁵ et ut feras argentum et aurum quod rex et consiliatores eius sponte obtulerunt Deo Israhel cuius in Hierusalem tabernaculum est¹⁶ et omne argentum et aurum quodcumque inveneris in universa provincia Babylonis et populus offerre volue-

rit et de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui Dei sui quae est in Hierusalem¹⁷ libere accipe et studiose eme de hac pecunia vitulos arietes agnos et sacrificia et libamina eorum et offer ea super altare templi Dei vestri quod est in Hierusalem¹⁸ sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis iuxta voluntatem Dei vestri facite¹⁹ vasa quoque quae dantur tibi in ministerium domus Dei tui trade in conspectu Dei Hierusalem²⁰ sed et cetera quibus opus fuerit in domo Dei tui quantumcumque necesse est ut expendas dabis de thesauro et de fisco regis²¹ et a me ego Artarxersis rex statui atque decrevi omnibus custodibus arcae publicae qui sunt trans Flumen ut quodcumque petierit a vobis Ezras sacerdos scriba legis Dei caeli absque mora detis²² usque ad argenti talenta centum et usque ad frumenti choros centum et usque ad vini batos centum et usque ad batos olei centum sal vero absque mensura²³ omne quod ad ritum Dei caeli pertinet tribuatur diligenter in domo Dei caeli ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius²⁴ vobisque notum facimus de universis sacerdotibus et Levitis cantoribus ianitoribus Nathinneis et ministris domus Dei huius ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem imponendi super eos²⁵ tu autem Ezras secundum sapientiam Dei tui quae est in manu tua constitue iudices et praesides ut iudicent omni populo qui est trans Flumen his videlicet qui noverunt legem Dei tui sed et inperitos docete libere²⁶ et omnis qui non fecerit legem Dei tui et legem regis diligenter iudicium erit de eo sive in mortem sive in exilium sive in condemnationem substantiae eius vel certe in carcerem²⁷ benedictus Dominus Deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum Domini quae est in Hierusalem²⁸ et in me inclinavit misericordiam coram rege et consiliatoribus eius et universis principibus regis potentibus et ego confortatus manu Domini Dei mei quae erat in me congregavi de Israhel principes qui ascenderent mecum

8 hii sunt ergo principes familiarum et genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno Artarxersis regis de Babylone² de filiis Finees Gersom de filiis Ithamar Danihel de filiis David Attus³ de filiis Secheniae et de filiis Pharos Zaccharias et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta⁴ de filiis Phaethmoab Helioenai filius Zareae et cum eo ducenti viri⁵ de filiis Secheniae filius Hiezihel et cum eo trecenti viri⁶ de filiis Adden Abeth filius Ionathan et cum eo quinquaginta viri⁷ de filiis Helam Isaias filius Athaliae et cum eo septuaginta viri⁸ de filiis Saphatae Zebedia filius Michahel et cum eo octoginta viri⁹ de filiis Ioab Obedia filius Iehihel et cum eo ducenti decem et octo viri¹⁰ de filiis Selomith filius Iosphiae et cum eo centum sexaginta viri¹¹ de filiis Bebai Zaccharias filius Bebai et cum eo viginti octo viri¹² de filiis Ezgad Iohanan filius Eccetan et cum eo centum decem viri¹³ de filiis Adonicam qui erant novissimi et haec nomina eorum Helifeleth et Heihel et Samaias

et cum eis sexaginta viri ¹⁴de filiis Beggui Uthai et Zachur et cum eo septuaginta viri ¹⁵congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad Ahavva et mansimus ibi diebus tribus quaevisque in populo et in sacerdotibus de filiis Levi et non inveni ibi ¹⁶itaque misi Heliezer et Arihel et Semeam et Helnathan et Iarib et alterum Helnathan et Nathan et Zacchariam et Mesolam principes et Ioarib et Helnathan sapientes ¹⁷et misi eos ad Heddo qui est primus in Casphiae loco et posui in ore eorum verba quae loquerentur ad Addom et ad fratres eius Nathinneos in loco Casphiae ut adducerent nobis ministros domus Dei nostri ¹⁸et adduxerunt nobis per manum Dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis Moolli filii Levi filii Israhel et Sarabiam et filios eius et fratres eius decem et octo ¹⁹et Asabiam et cum eo Isaiam de filiis Merari fratres eius et filios eius viginti ²⁰et de Nathinneis quos dederat David et principes ad ministeria Levitarum Nathinneos ducentos viginti omnes hii suis nominibus vocabantur ²¹et praedicavi ibi ieiunium iuxta fluvium Ahavva ut adfligeremur coram Domino Deo nostro et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris universaeque substantiae nostrae ²²erubui enim petere regem auxilium et equites qui defenderent nos ab inimico in via quia dixeramus regi manus Dei nostri est super omnes qui quaerunt eum in bonitate et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum ²³ieiunavimus autem et rogavimus Deum nostrum pro hoc et evenit nobis prospere ²⁴et separavi de principibus sacerdotum duodecim Sarabian Asabian et cum eis de fratribus eorum decem ²⁵adpendique eis argentum et aurum et vasa consecrata domus Dei nostri quae obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius universusque Israhel eorum qui inventi fuerant ²⁶et adpendi in manibus eorum argenti talenta sescenta quinquaginta et vasa argentea centum auri centum talenta ²⁷et crateras aureos viginti qui habebant solidos millenos et vasa aeris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum ²⁸et dixi eis vos sancti Domini et vasa sancta et argentum et aurum quod sponte oblatum est Domino Deo patrum vestrorum ²⁹vigilate et custodite donec adpendatis coram principibus sacerdotum et Levitarum et ducibus familiarum Israhel in Hierusalem et thesaurum domus Domini ³⁰susceperunt autem sacerdotes et Levitae pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent in Hierusalem in domum Dei nostri ³¹promovimus ergo a flumine Ahavva duodecimo die mensis primi ut pergeremus Hierusalem et manus Dei nostri fuit super nos et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via ³²et venimus Hierusalem et mansimus ibi diebus tribus ³³die autem quarta adpensum est argentum et aurum et vasa in domo Dei nostri per manum Meremoth filii Uriae sacerdotis et cum eo Eleazar filius Finees cumque eis Iozaded filius Iosue et Noadaia filius Bennoi Levitae ³⁴iuxta numerum et pondus omnium descriptumque est omne pondus in tempore illo ³⁵sed et qui venerant de captivitate filii transmigrationis obtulerunt holocaustomata Deo Israhel vitulos duodecim

pro omni Israhel arietes nonaginta sex agnos septuaginta septem hircos pro peccato duodecim omnia in holocaustum Domino ³⁶dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis et ducibus trans Flumen et elevaverunt populum et domum Dei

9postquam autem haec completa sunt accesserunt ad me principes dicentes non est separatus populus Israhel et sacerdotes et Levitae a populis terrarum et de abominationibus eorum Chananei videlicet et Hetthei et Ferezei et Iebusei et Ammanitarum et Moabitarum et Aegyptiorum et Amorreorum ²tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum manus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima ³cumque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunicam et evelli capillos capitis mei et barbae et sedi maerens ⁴convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum Dei Israhel pro transgressione eorum qui de captivitate venerant et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum ⁵et in sacrificio vespertino surrexi de adflictione mea et scisso pallio et tunica curvavi genua mea et expandi manus meas ad Dominum Deum meum ⁶et dixi Deus meus confundor et erubesco levare Deus meus faciem meam ad te quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt super caput et delicta nostra creverunt usque in caelum ⁷a diebus patrum nostrorum sed et nos ipsi peccavimus granditer usque ad diem hanc et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum in gladium in captivitatem in rapinam et in confusionem vultus sicut et die hac ⁸et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum ut dimitterentur nobis reliquiae et daretur paxillus in loco sancto eius et inluminaret oculos nostros Deus noster et daret nobis vitam modicam in servitute nostra ⁹quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos Deus noster et inclinavit super nos misericordiam coram rege Persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum Dei nostri et extrueret solitudines eius et daret nobis sepem in Iuda et in Hierusalem ¹⁰et nunc quid dicemus Deus noster post haec quia dereliquimus mandata tua ¹¹quae praecepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra immunda est iuxta immunditiam populorum ceterarumque terrarum abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquatione sua ¹²nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum non accipiatis filiis vestris et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in aeternum ut confortemini et comedatis quae bona sunt terrae et heredes habeatis filios vestros usque in saeculum ¹³et post omnia quae venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ¹⁴ut non converteremur et irrita fa-

ceremus mandata tua neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem ¹⁵Domine Deus Israhel iustus tu quoniam derelicti sumus qui salvemur sicut die hac ecce coram te sumus in delicto nostro non enim stari potest coram te super hoc

10 sic ergo orante Ezra et inplorante eo et flente et iacente ante templum Dei collectus est ad eum de Israhel coetus grandis nimis virorum et mulierum puerorumque et flevit populus multo fletu ²et respondit Sechenia filius Iehihel de filiis Helam et dixit Ezrae nos praevaricati sumus in Deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populis terrae et nunc si est paenitentia Israhel super hoc ³percutiamus foedus cum Deo nostro ut proiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem Domini et eorum qui timent praeceptum Dei nostri secundum legem fiat ⁴surge tuum est decernere nosque erimus tecum confortare et fac ⁵surrexit ergo Ezras et adiuravit principes sacerdotum Levitarum et omnem Israhel ut facerent secundum verbum hoc et iuraverunt ⁶et surrexit Ezras ante domum Dei et abiit ad cubiculum Iohanan filii Eliasib et ingressus est illic panem non comedit et aquam non bibit lugebat enim in transgressione eorum qui de captivitate venerant ⁷et missa est vox in Iuda et in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in Hierusalem ⁸et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur universa substantia eius et ipse abicietur de coetu transmigrationis ⁹convenerunt igitur omnes viri Iuda et Benjamin in Hierusalem tribus diebus ipse est mensis nonus vicesimo die mensis et sedit omnis populus in platea domus Dei tremantes pro peccato et pluviis ¹⁰et surrexit Ezras sacerdos et dixit ad eos vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum Israhel ¹¹et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terrae et ab uxoribus alienigenis ¹²et respondit universa multitudo dixitque voce magna iuxta verbum tuum ad nos sic fiat ¹³verumtamen quia populus multus est et tempus pluviae et non sustinemus stare foris et opus non est diei unius vel duorum vehementer quippe peccavimus in sermone isto ¹⁴constituantur principes in universa multitudine et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc ¹⁵igitur Ionathan filius Asahel et Iaazia filius Thecucae steterunt super hoc et Mesollam et Sebethai Levites adiuverunt eos ¹⁶feceruntque sic filii transmigrationis et abierunt Ezras sacerdos et viri principes familiarum in domum patrum suorum et omnes per nomina sua et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem ¹⁷et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi ¹⁸et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant

uxores alienigenas de filiis Iosue filii Iosedech et fratres eius Maasia et Eliezer et Iarib et Godolia ¹⁹et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent ²⁰et de filiis Emmer Anani et Zebedia ²¹et de filiis Erim Masia et Helia et Semeia et Hiehihel et Ozias ²²et de filiis Phessur Helioenai Maasia Ismahel Nathanahel Iozabeth et Elasa ²³et de filiis Levitarum Iozabeth et Semei et Celaia ipse est Calita Phataia Iuda et Eliezer ²⁴et de cantoribus Eliasub et de ianitoribus Sellum et Telem et Uri ²⁵et ex Israhel de filiis Pharos Remia et Ezia et Melchia et Miamin et Eliezer et Melchia et Banea ²⁶et de filiis Helam Mathania Zaccharias et Hiehil et Abdi et Irimoth et Helia ²⁷et de filiis Zethua Helioenai Eliasib Mathania et Ierimuth et Zabeth et Aziza ²⁸et de filiis Bebai Iohanan Anania Zabbai Athalai ²⁹et de filiis Bani Mosollam et Melluch et Adaia Iasub et Saal et Ramoth ³⁰et de filiis Phaethmoab Edna et Chalal Banaias Maasias Mathanias Beselehel et Bennui et Manasse ³¹et de filiis Erem Eliezer Iosue Melchias Semeias Symeon ³²Benjamin Maloch Samarias ³³de filiis Asom Matthanai Matthetha Zabed Elipheleth Iermai Manasse Semei ³⁴de filiis Bani Maaddi Amram et Huhel ³⁵Baneas et Badaias Cheiliau ³⁶Vannia Marimuth et Eliasib ³⁷Matthanias Mathanai et Iasi ³⁸et Bani et Bennui Semei ³⁹et Salmias et Nathan et Adaias ⁴⁰Mechnedabai Sisai Sarai ⁴¹Ezrel et Selemau Semeria ⁴²Sellum Amaria Ioseph ⁴³de filiis Nebu Iaihel Matthathias Zabed Zabina Ieddu et Iohel Banaia ⁴⁴omnes hii acceperunt uxores alienigenas et fuerunt ex eis mulieres quae pepererant filios

Nehemiae

1verba Neemiae filii Echliae et factum est in mense casleu anno vicesimo et ego eram in Susis castro ²et venit Anani unus de fratribus meis ipse et viri ex Iuda et interrogavi eos de Iudaeis qui remanserant et supererant de captivitate et de Hierusalem ³et dixerunt mihi qui remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia in afflictione magna sunt et in obprobrio et murus Hierusalem dissipatus est et portae eius combustae sunt igni ⁴cumque audissem verba huiusmodi sedi et flevi et luxi diebus et ieiunabam et orabam ante faciem Dei caeli ⁵et dixi quaeso Domine Deus caeli fortis magne atque terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua ⁶fiat auris tua auscultans et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israhel servis tuis et confiteor pro peccatis filiorum Israhel quibus peccaverunt tibi et ego et domus patris mei peccavimus ⁷vanitate seducti sumus et non custodivimus mandatum et caerimonias et iudicia quae praecepisti Mosi servo tuo ⁸memento verbi quod mandasti Mosi famulo tuo dicens cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos ⁹et si revertamini ad me et custodiatis mandata mea et faciatis ea etiam si abducti fueritis ad extrema caeli inde congregabo vos et inducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi ¹⁰et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida ¹¹obsecro Domine sit auris tua attendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc ego enim eram pincerna regis

2factum est autem in mense nisan anno vicesimo Artaxersis regis et vinum erat ante eum et levavi vinum et dedi regi et non eram quasi languidus ante faciem eius ²dixitque mihi rex quare vultus tuus tristis cum te aegrotum non videam non est hoc frustra sed malum nescio quid in corde tuo est et timui valde ac nimis ³et dixi regi rex in aeternum vive quare non maereat vultus meus quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est et portae eius combustae sunt igni ⁴et ait mihi rex pro qua re postulas et oravi Deum caeli ⁵et dixi ad regem si videtur regi bonum et si placet servus tuus ante faciem tuam ut mittas me

in Iudaeam ad civitatem sepulchri patris mei et aedificabo eam ⁶dixitque mihi rex et regina quae sedebat iuxta eum usque ad quod tempus erit iter tuum et quando reverteris et placuit ante vultum regis et misit me et constitui ei tempus ⁷et dixi regi si regi videtur bonum epistulas det mihi ad duces regionis trans Flumen ut transducant me donec veniam in Iudaeam ⁸et epistulam ad Asaph custodem saltus regis ut det mihi ligna et tegere possim portas turris domus et muri civitatis et domum quam ingressus fuero et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum ⁹et veni ad duces regionis trans Flumen dedique eis epistulas regis miserat autem mecum rex principes militum et equites ¹⁰et audierunt Sanaballat Horonites et Tobias servus ammanites et contristati sunt afflictione magna quod venisset homo qui quaereret prosperitatem filiorum Israhel ¹¹et veni Hierusalem et eram ibi diebus tribus ¹²et surrexi nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Hierusalem et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam ¹³et egressus sum per portam Vallis nocte et ante fontem Draconis et ad portam Stercoris et considerabam murum Hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni ¹⁴et transivi ad portam Fontis et ad aquaeductum Regis et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret ¹⁵et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam Vallis et redii ¹⁶magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem sed et Iudaeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id locorum nihil indicaveram ¹⁷et dixi eis vos nostis afflictionem in qua sumus quia Hierusalem deserta est et portae eius consumptae sunt igni venite et aedificemus muros Hierusalem et non simus ultra obprobrium ¹⁸et indicavi eis manum Dei mei quod esset bona mecum et verba regis quae locutus est mihi et aio surgamus et aedificemus et confortatae sunt manus eorum in bono ¹⁹audierunt autem Sanaballat Horonites et Tobias servus ammanites et Gosem Arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque quae est haec res quam facitis numquid contra regem vos rebellatis ²⁰et reddidi eis sermonem dixique ad eos Deus caeli ipse nos iuvat et nos servi eius sumus surgamus et aedificemus vobis autem non est pars et iustitia et memoria in Hierusalem

3et surrexit Eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et aedificaverunt portam Gregis ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt valvas eius et usque ad turrem centum cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrem Ananehel ²et iuxta eum aedificaverunt viri Hiericho et iuxta eum aedificavit Zecchur filius Amri ³portam autem Piscium aedificaverunt filii Asanaa ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et iuxta eos aedificavit Marimuth filius Uriae filii Accus ⁴et iuxta eos aedificavit Mosollam filius Barachiae filii Mesezebel et iuxta eos aedificavit Sadoc filius Baana ⁵et iuxta eos aedificaverunt Thecueni optimates autem eorum non subposuerunt colla sua in opere Domini sui ⁶et portam Veterem aedificaverunt Ioiada filius Fasea et Mosollam filius Besodia ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes ⁷et iuxta eos aedificavit Meletias Gabaonites et Iadon Meronathites viri de Gabaon et Maspha pro duce qui erat in regione trans Flumen ⁸et iuxta eum aedificavit Ezihel filius Araia aurifex et iuxta eum aedificavit Anania filius pigmentarii et dimiserunt Hierusalem usque ad murum plateae latoris ⁹et iuxta eum aedificavit Rafaia filius Ahur princeps vici Hierusalem ¹⁰et iuxta eos aedificavit Ieiada filius Aromath contra domum suam et iuxta eum aedificavit Attus filius Asebeniae ¹¹mediam partem vici aedificavit Melchias filius Erem et Asub filius Phaethmoab et turrem Furnorum ¹²iuxta eum aedificavit Sellum filius Alloes princeps mediae partis vici Hierusalem ipse et filiae eius ¹³et portam Vallis aedificavit Anun et habitatores Zanoë ipsi aedificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam Sterquilinii ¹⁴et portam Sterquilinii aedificavit Melchias filius Rechab princeps vici Bethaccharem ipse aedificavit eam et statuit valvas eius et seras et vectes ¹⁵et portam Fontis aedificavit Sellum filius Choloozai princeps pagi Maspha ipse aedificavit eam et textit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscinae Siloae in hortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate David ¹⁶post eum aedificavit Neemias filius Azboc princeps dimidiae partis vici Bethsur usque contra sepulchra David et usque ad piscinam quae grandi opere constructa est et usque ad domum Fortium ¹⁷post eum aedificaverunt Levitae Reum filius Benni post eum aedificavit Asebias princeps dimidiae partis vici Ceilae in vico suo ¹⁸post eum aedificaverunt fratres eorum Behui filius Enadad princeps dimidiae partis Ceila ¹⁹et aedificavit iuxta eum Azer filius Iosue princeps Maspha mensuram secundam contra ascensum firmissimi anguli ²⁰post eum in monte aedificavit Baruch filius Zacchai mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus Eliasib sacerdotis magni ²¹post eum aedificavit Meremuth filius Uriae filii Accus mensuram secundam a porta domus Eliasib donec extenderetur domus Eliasib ²²et post eum aedificaverunt sacerdotes viri de campestribus Iordanis ²³post eum aedificavit Beniamin et Asub contra domum suam et post eum aedificavit Azarias filius Maasiae filii Ananiae contra

domum suam ²⁴post eum aedificavit Benui filius Enadda mensuram secundam a domo Azariae usque ad flexuram et usque ad angulum ²⁵Falel filius Ozi contra flexuram et turrem quae eminet de domo regis excelsa id est in atrio carceris post eum Phadaia filius Pheros ²⁶Nathinnei autem habitabant in Ofel usque contra portam Aquarum ad orientem et turrem quae prominebat ²⁷post eum aedificaverunt Thecueni mensuram secundam e regione a turre magna et eminenti usque ad murum templi ²⁸sursum autem a porta Equorum aedificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam ²⁹post eos aedificavit Seddo filius Emmer contra domum suam et post eum aedificavit Semeia filius Secheniae custos portae orientalis ³⁰post eum aedificavit Anania filius Selemiae et Anon filius Selo sextus mensuram secundam post eum aedificavit Mosollam filius Barachiae contra gazofilacium suum post eum aedificavit Melchias filius aurificis usque ad domum Nathinneorum et scruta vendentium contra portam Iudicialem et usque ad cenaculum Anguli ³¹et inter cenaculum Anguli in porta Gregis aedificaverunt artifices et negotiatores

4factum est autem cum audisset Sanaballat quod aedificarem murum iratus est valde et motus nimis subsannavit Iudaeos ²et dixit coram fratribus suis et frequentia Samaritanorum quid Iudaei inbecilli faciunt num dimittent eos gentes num sacrificabunt et complebunt in una die numquid aedificare poterunt lapides de acervis pulveris qui combusti sunt ³sed et Tobias Ammanites proximus eius ait aedificent si ascenderit vulpis transiliet murum eorum lapideum ⁴audi Deus noster quia facti sumus despectio converte obprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captivitatis ⁵ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleatur quia inriserunt aedificantes ⁶itaque aedificavimus murum et coniunximus totum usque ad partem dimidiam et provocatum est cor populi ad operandum ⁷factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobias et Arabes et Ammanitae et Azotii quod obducta esset cicatrix muri Hierusalem et quod coepissent interrupta concludi irati sunt nimis ⁸et congregati omnes pariter ut venirent et pugnarent contra Hierusalem et molirentur insidias ⁹et oravimus Deum nostrum et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos ¹⁰dixit autem Iudas debilitata est fortitudo portantis et humus nimia est et nos non poterimus aedificare murum ¹¹et dixerunt hostes nostri nesciant et ignorent donec veniamus in medio eorum et interficiamus eos et cessare faciamus opus ¹²factum est autem venientibus Iudaeis qui habitabant iuxta eos et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos ¹³statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcis ¹⁴perspexi atque surrexi et aio ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi nolite timere a facie eorum Domini magni et terribilibus mementote et pugnate pro fratribus vestris filiis vestris

et filiabus vestris uxoribus vestris et domibus ¹⁵factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis dissipavit Deus consilium eorum et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum ¹⁶et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebant opus et media parata erat ad bellum et lanceae et scuta et arcus et loricae et principes post eos in omni domo Iuda ¹⁷aedificantium in muro et portantium onera et inponentium una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium ¹⁸aedificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes et aedificabant et clangebant bucina iuxta me ¹⁹et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero ²⁰in loco quocumque audieritis clangorem tubae illuc concurrite ad nos Deus noster pugnabit pro nobis ²¹et nos ipsi faciamus opus et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurorae donec egrediantur astra ²²in tempore quoque illo dixi populo unusquisque cum puero suo maneat in medio Hierusalem et sint vobis vices per noctem et diem ad operandum ²³ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponemus vestimenta nostra unusquisque tantum nudabatur ad baptismum

5et factus est clamor populi et uxoribus eius magnus adversus fratres suos iudaeos ²et erant qui dicerent filii nostri et filiae nostrae multae sunt nimis accipiamus pro pretio eorum frumentum et comedamus et vivamus ³et erant qui dicerent agros nostros et vineas et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame ⁴et alii dicebant mutuo sumamus pecunias in tributa regis demusque agros nostros et vineas ⁵et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostrae sunt sicut filii eorum ita filii nostri ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitute et de filiabus nostris sunt famulae nec habemus unde possint redimi et agros nostros et vineas alii possident ⁶et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba haec ⁷cogitavitque cor meum mecum et increpui optimates et magistratus et dixi eis usurasne singuli a fratribus vestris exigatis et congregavi adversus eos contionem magnam ⁸et dixi eis nos ut scitis redemimus fratres nostros iudaeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram et vos igitur vendite fratres vestros et emimus eos et siluerunt nec invenerunt quid responderent ⁹dixique ad eos non est bona res quam facitis quare non in timore Dei nostri ambulatis ne exprobetur nobis a gentibus inimicis nostris ¹⁰et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum non repetamus in commune istud aes alienum concedamus quod debetur nobis ¹¹reddite eis hodie agros suos vineas suas oliveta sua et domos suas quin potius et centesimam pecuniae frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis date pro illis ¹²et dixerunt reddimus et ab eis nihil quaerimus sicque faciemus ut loqueris et vocavi sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram ¹³insuper et sinum meum

excussi et dixi sic excutiat Deus omnem virum qui non conpleverit verbum istud de domo sua et de laboribus suis sic excutiat et vacuus fiat et dixit universa multitudo amen et laudaverunt Deum fecit ergo populus sicut dictum erat ¹⁴a die autem illa qua praeceperat mihi ut essem dux in terra Iuda ab anno vicesimo usque ad annum tricesimum secundum Artaxersis regis per annos duodecim ego et fratres mei annonas quae ducibus debebantur non comedimus ¹⁵duces autem primi qui fuerant ante me gravaverunt populum et acceperunt ab eis in pane vino et pecunia cotidie siclos quadraginta sed et ministri eorum depresserant populum ego autem non feci ita propter timorem Dei ¹⁶quin potius in opere muri aedificavi et agrum non emi et omnes pueri mei congregati ad opus erant ¹⁷Iudaei quoque et magistratus centum quinquaginta viri et qui veniebant ad nos de gentibus quae in circuitu nostro sunt in mensa mea erant ¹⁸parabatur autem mihi per dies singulos bos unus arietes sex electi exceptis volatilibus et inter dies decem vina diversa et alia multa tribuebam insuper et annonas ducatus mei non quaesivi valde enim erat adtenuatus populus ¹⁹memento mei Deus meus in bonum secundum omnia quae feci populo huic

6factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobia et Gosem Arabs et ceteri inimici nostri quod aedificassem ego murum et non esset in ipso residua interruptio usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis ²miserunt Sanaballat et Gosem ad me dicentes veni et percutiamus foedus pariter in viculis in campo Ono ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum ³misi ergo ad eos nuntios dicens opus grande ego facio et non possum descendere ne forte neglegatur cum venero et descendero ad vos ⁴miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quattuor vices et respondi eis iuxta sermonem priorem ⁵et misit ad me Sanaballat iuxta verbum prius quinta vice puerum suum et epistulam habebat in manu scriptam hoc modo ⁶in gentibus auditum est et Gosem dixit quod tu et Iudaei cogitetis rebellare et propterea aedifices murum et levare te velis super eos regem propter quam causam ⁷et prophetas posueris qui praedicent de te in Hierusalem dicentes rex in Iudaea est auditorus est rex verba haec idcirco nunc veni ut ineamus consilium pariter ⁸et misi ad eos dicens non est factum secundum verba haec quae tu loqueris de corde enim tuo tu componis haec ⁹omnes autem hii terrebant nos cogitantes quod cessarent manus nostrae ab opere et quiesceremus quam ob causam magis confortavi manus meas ¹⁰et ingressus sum domum Samaiae filii Dalaiae filii Metabelhel secreto qui ait tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi et claudamus portas aedis quia venturi sunt ut interficiant te et nocte venturi sunt ad occidendum te ¹¹et dixi num quisquam similis mei fugit et quis ut ego ingredietur templum et vivet non ingrediar ¹²et intellexi quod Deus non misisset eum sed quasi vaticinans locutus esset ad me et Tobia et Sanabal-

lat conduxissent eum ¹³acceperat enim pretium ut territus facerem et peccarem et haberent malum quod exprobrarent mihi ¹⁴memento Domine mei pro Tobia et Sanaballat iuxta opera eorum talia sed et Noadiae prophetae et ceterorum prophetarum qui terrebant me ¹⁵completus est autem murus vicesimo quinto die mensis elul quinquaginta duobus diebus ¹⁶factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri ut timerent universae gentes quae erant in circuitu nostro et conciderent intra semet ipsos et scirent quod a Deo factum esset opus hoc ¹⁷sed et in diebus illis multae optimatum Iudaeorum epistulae mittebantur ad Tobiam et a Tobia veniebant ad eos ¹⁸multi enim erant in Iudaea habentes iuramentum eius quia gener erat Secheniae filii Orei et Iohanan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachiae ¹⁹sed et laudabant eum coram me et verba mea nuntiabant ei et Tobias mittebat epistulas ut terreret me

7 postquam autem aedificatus est murus et posui valvas et recensui ianitores et cantores et Levitas ²praecepi Aneni fratri meo et Ananiae principi domus de Hierusalem ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur ³et dixi eis non aperiantur portae Hierusalem usque ad calorem solis cumque adhuc adsisterent clausae portae sunt et oppilatae et posui custodes de habitatoribus Hierusalem singulos per vices suas et unumquemque contra domum suam ⁴civitas autem erat lata nimis et grandis et populus parvus in medio eius et non erant domus aedificatae ⁵dedit autem Deus in corde meo et congregavi optimates et magistratus et vulgum ut recenserem eos et inveni librum census eorum qui ascenderant primum et inventum est scriptum in eo ⁶isti filii provinciae qui ascenderunt de captivitate migrantium quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis et reversi sunt in Hierusalem et in Iudaeam unusquisque in civitatem suam ⁷qui venerunt cum Zorobabel Hiesuae Neemias Azarias Raamias Naamni Mardocheus Belsar Mespharath Beggoai Naum Baana numerus virorum populi Israhel ⁸filii Pharos duo milia centum septuaginta duo ⁹filii Saphatiae trecenti septuaginta duo ¹⁰filii Area sescenti quinquaginta duo ¹¹filii Phaethmoab filiorum Hiesuae et Ioab duo milia octingenti decem et octo ¹²filii Helam mille octingenti quinquaginta quattuor ¹³filii Zethua octingenti quadraginta quinque ¹⁴filii Zacchai septingenti sexaginta ¹⁵filii Bennui sescenti quadraginta octo ¹⁶filii Bebai sescenti viginti octo ¹⁷filii Azgad duo milia trecenti viginti duo ¹⁸filii Adonicam sescenti sexaginta septem ¹⁹filii Baggioaim duo milia sexaginta septem ²⁰filii Adin sescenti quinquaginta quinque ²¹filii Ater filii Ezechiae nonaginta octo ²²filii Asem trecenti viginti octo ²³filii Besai trecenti viginti quattuor ²⁴filii Areph centum duodecim ²⁵filii Gabaon nonaginta quinque ²⁶viri Bethleem et Netupha centum octoginta octo ²⁷viri Anathoth centum viginti octo ²⁸viri Bethamoth quadraginta duo ²⁹viri Cariathiarim Cephira et Beroth septingenti quadraginta tres ³⁰viri Rama et Geba sescenti viginti unus ³¹viri Machmas centum

viginti duo ³²viri Bethel et Hai centum viginti tres ³³viri Nebo alterius quinquaginta duo ³⁴viri Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor ³⁵filii Arem trecenti viginti ³⁶filii Hiericho trecenti quadraginta quinque ³⁷filii Lod Adid et Ono septingenti viginti unus ³⁸filii Senaa tria milia nongenti triginta ³⁹sacerdotes filii Idaia in domo Iosua nongenti septuaginta tres ⁴⁰filii Emmer mille quinquaginta duo ⁴¹filii Phassur mille ducenti quadraginta septem ⁴²filii Arem mille decem et septem Levitae ⁴³filii Iosue et Cadmihel filiorum ⁴⁴Oduia septuaginta quattuor cantores ⁴⁵filii Asaph centum quadraginta octo ⁴⁶ianitores filii Sellum filii Ater filii Telmon filii Accub filii Atita filii Sobai centum triginta octo ⁴⁷Nathinnei filii Soa filii Asfa filii Tebaoth ⁴⁸filii Ceros filii Siaa filii Fado filii Lebana filii Agaba filii Selmon ⁴⁹filii Anan filii Geddel filii Gaer ⁵⁰filii Raaia filii Rasim filii Necoda ⁵¹filii Gezem filii Aza filii Fasea ⁵²filii Besai filii Munim filii Nephusim ⁵³filii Becbuc filii Acupha filii Arur ⁵⁴filii Besloth filii Meida filii Arsa ⁵⁵filii Bercos filii Sisara filii Thema ⁵⁶filii Nesia filii Atipha ⁵⁷filii servorum Salomonis filii Sotai filii Sophereth filii Pherida ⁵⁸filii Iahala filii Dercon filii Geddel ⁵⁹filii Saphatiae filii Athil filii Phocereth qui erat ortus ex Sabaim filio Amon ⁶⁰omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo ⁶¹hii sunt autem qui ascenderunt de Thelmella Thelarsa Cherub Adon et Emmer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex Israhel essent ⁶²filii Dalaia filii Tobia filii Necoda sescenti quadraginta duo ⁶³et de sacerdotibus filii Abia filii Accos filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaditis uxorem et vocatus est nomine eorum ⁶⁴hii quaesierunt scripturam suam in censu et non invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio ⁶⁵dixitque Athersatha eis ut non manducarent de sanctis sanctorum donec staret sacerdos doctus et eruditus ⁶⁶omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia sescenti sexaginta ⁶⁷absque servis et ancillis eorum qui erant septem milia trecenti triginta et septem et inter eos cantores et cantrices ducentae quadraginta quinque ⁶⁸⁶⁹cameli quadringenti triginta quinque asini sex milia septingenti viginti ⁷⁰nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus Athersatha dedit in thesaurum auri dragmas mille fialas quinquaginta tunicas sacerdotales quingentas triginta ⁷¹et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia ducentas ⁷²et quod dedit reliquus populus auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia et tunicas sacerdotales sexaginta septem ⁷³habitaverunt autem sacerdotes et Levitae et ianitores et cantores et reliquum vulgus et Nathinnei et omnis Israhel in civitatibus suis

8 et venerat mensis septimus filii autem Israhel erant in civitatibus suis congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam quae est ante portam Aquarum et dixerunt Ezrae scribae ut adferret librum legis Mosi quam praecepit Dominus Israheli ²adtulit ergo Ezras sacerdos le-

gem coram multitudine virorum et mulierum cunctisque qui poterant intellegere in die prima mensis septimi ³et legit in eo aperte in platea quae erat ante portam Aquarum de mane usque ad mediam diem in conspectu virorum et mulierum et sapientium et aures omnis populi erant erectae ad librum ⁴stetit autem Ezras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum et steterunt iuxta eum Matthathia et Sema et Ania et Uria et Helcia et Maasia ad dextram eius et ad sinistram Phadaia Misahel et Melchia et Asum et Asephdana Zaccharia et Mosollam ⁵et aperuit Ezras librum coram omni populo super universum quippe populum eminebat et cum aperuisset eum stetit omnis populus ⁶et benedixit Ezras Domino Deo magno et respondit omnis populus amen amen elevans manus suas et incurvati sunt et adoraverunt Deum proni in terram ⁷porro Hiesue et Baani et Serebia Iamin Accub Septhai Odia Maasia Celita Azarias Iozabed Anam Phalaia Levitae silentium faciebant in populo ad audiendam legem populus autem stabat in gradu suo ⁸et legerunt in libro legis Dei distincte et adposite ad intellegendum et intellexerunt cum legeretur ⁹dixit autem Neemias ipse est Athersatha et Ezras sacerdos scriba et Levitae interpretantes universo populo dies sanctificatus est Domino Deo nostro nolite lugere et nolite flere flebat enim omnis populus cum audiret verba legis ¹⁰et dixit eis ite comedite pingua et bibite mulsum et mittite partes ei qui non praeparavit sibi quia sanctus dies Domini est et nolite contristari gaudium enim Domini est fortitudo nostra ¹¹Levitae autem silentium faciebant in omni populo dicentes tacete quia dies sanctus est et nolite dolere ¹²abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet et mitteret partes et faceret laetitiam magnam quia intellexerant verba quae docuerat eos ¹³et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi sacerdotes et Levitae ad Ezram scribam ut interpretaretur eis verba legis ¹⁴et invenerunt scriptum in lege praecepisse Dominum in manu Mosi ut habitent filii Israhel in tabernaculis in die sollempni mense septimo ¹⁵et ut praedicerent et divulgent vocem in universis urbibus suis et in Hierusalem dicentes egredimini in montem et adferite frondes olivae et frondes ligni pulcherrimi frondes myrti et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi ut fiant tabernacula sicut scriptum est ¹⁶et egressus est populus et addulerunt feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domate suo et in atriis suis et in atriis domus Dei et in platea portae Aquarum et in platea portae Ephraim ¹⁷fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant de captivitate tabernacula et habitaverunt in tabernaculis non enim fecerant a diebus Iosue filii Nun taliter filii Israhel usque ad diem illum et fuit laetitia magna nimis ¹⁸legit autem in libro legis Dei per dies singulos a die primo usque ad diem novissimum et fecerunt sollempnitatem septem diebus et in die octavo collectum iuxta ritum

9in die autem vicesimo quarto mensis huius convenerunt

filii Israhel in ieiunio et in saccis et humus super eos ²et separatum est semen filiorum Israhel ab omni filio alienigena et steterunt et confitebantur peccata sua et iniquitates patrum suorum ³et consurrexerunt ad standum et legerunt in volumine legis Domini Dei sui quater in die et quater confitebantur et adorabant Dominum Deum suum ⁴surrexit autem super gradum Levitarum Iosue et Bani Cedmihel Sebnia Bani Sarebias Bani Chanani et inclamaverunt voce magna Dominum Deum suum ⁵et dixerunt Levitae Iosue et Cedmihel Bonni Asebia Serebia Odoia Sebna Fataia surgite benedicite Domino Deo vestro ab aeterno usque in aeternum et benedicant nomini gloriae tuae excelso in omni benedictione et laude ⁶tu ipse Domine solus tu fecisti caelum caelum caelorum et omnem exercitum eorum terram et universa quae in ea sunt maria et omnia quae in eis sunt et tu vivificas omnia haec et exercitus caeli te adorant ⁷tu ipse Domine Deus qui elegisti Abram et eduxisti eum de igne Chaldeorum et posuisti nomen eius Abraham ⁸et invenisti cor eius fidele coram te et percussisti cum eo foedus ut dares ei terram Chananei Chetthei Amorrei et Ferezei et Iebusei et Gergesei ut dares semini eius et implesti verba tua quoniam iustus es ⁹et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Aegypto clamoremque eorum audisti super mare Rubrum ¹⁰et dedisti signa et portenta in Pharao et in universis servis eius et in omni populo terrae illius cognovisti enim quia superbe egerant contra eos et fecisti tibi nomen sicut et in hac die ¹¹et mare divisisti ante eos et transierunt per medium maris in sicca persecutores autem eorum proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas validas ¹²et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem et in columna ignis per noctem ut appareret eis via per quam ingrediebantur ¹³ad montem quoque Sinai descendisti et locutus es cum eis de caelo et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis caerimonias et praecepta bona ¹⁴et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis et mandata et caerimonias et legem praecepisti eis in manu Mosi servi tui ¹⁵panem quoque de caelo dedisti eis in fame eorum et aquam de petra eduxisti eis sitientibus et dixisti eis ut ingrederentur et possiderent terram super quam levasti manum tuam ut traderes eis ¹⁶ipsi vero et patres nostri superbe egerunt et induraverunt cervices suas et non audierunt mandata tua ¹⁷et noluerunt audire et non sunt recordati mirabilium tuorum quae feceras eis et induraverunt cervices suas et dederunt caput ut converterentur ad servitum suam quasi per contentionem tu autem Deus propitius clemens et misericors longanimis et multae miserationis non dereliquisti eos ¹⁸et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem et dixissent iste est Deus tuus qui eduxit te de Aegypto feceruntque blasphemias magnas ¹⁹tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in via et columna ignis in nocte ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur ²⁰et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos et manna tuum non prohibuisti ab ore

eorum et aquam dedisti eis in siti ²¹quadraginta annis pavisti eos in deserto nihilque eis defuit vestimenta eorum non inveteraverunt et pedes eorum non sunt adtriti ²²et dedisti eis regna et populos et partitus es eis sortes et possederunt terram Seon et terram regis Esebon et terram Og regis Basan ²³et filios eorum multiplicasti sicut stellas caeli et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur et possiderent ²⁴et venerunt filii et possederunt terram et humiliasti coram eis habitatores terrae Chananeos et dedisti eos in manu eorum et reges eorum et populos terrae ut facerent eis sicut placebat illis ²⁵ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem et possederunt domos plenas cunctis bonis cisternas ab aliis fabricatas vineas et oliveta et ligna pomifera multa et comederunt et saturati sunt et inpinguati sunt et abundavere deliciis in bonitate tua magna ²⁶provocaverunt autem te ad iracundiam et recesserunt a te et proiecerunt legem tuam post terga sua et prophetas tuos occiderunt qui contestabantur eos ut reverterentur ad te feceruntque blasphemias grandes ²⁷et dedisti eos in manu hostium suorum et adfixerunt eos et in tempore tribulationis suae clamaverunt ad te et tu de caelo audisti et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores qui salvaverunt eos de manu hostium suorum ²⁸cumque requievissent reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos conversique sunt et clamaverunt ad te tu autem de caelo audisti et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus ²⁹et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam ipsi vero superbe egerunt et non audierunt mandata tua et in iudiciis tuis peccaverunt quae faciet homo et vivet in eis et dederunt umerum recedentem et cervicem suam induraverunt nec audierunt ³⁰et protraxisti super eos annos multos et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum et non audierunt et tradidisti eos in manu populorum terrarum ³¹in misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptione nec dereliquisti eos quoniam Deus miserationum et clemens tu es ³²nunc itaque Deus noster Deus magne fortis et terribilis custodiens pactum et misericordiam ne avertas a facie tua omnem laborem qui invenit nos reges nostros principes nostros et sacerdotes nostros prophetas nostros et patres nostros et omnem populum tuum a diebus regis Assur usque in diem hanc ³³et tu iustus in omnibus quae venerunt super nos quia veritatem fecisti nos autem impie egimus ³⁴reges nostri principes nostri sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt legem tuam et non adtenderunt mandata tua et testimonia tua quae testificatus es in eis ³⁵et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua multa quam dederas eis et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum non servierunt tibi nec reversi sunt ab studiis suis pessimis ³⁶ecce nos ipsi hodie servi sumus et terram quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius et quae bona sunt eius et nos ipsi servi sumus in ea ³⁷et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti

super nos propter peccata nostra et in corporibus nostris dominantur et in iumentis nostris secundum voluntatem suam et in tribulatione magna sumus ³⁸super omnibus ergo his nos ipsi percutimus foedus et scribimus et signant principes nostri Levitae nostri et sacerdotes nostri

10signatores autem fuerunt Neemias Athersatha filius Achelai et Sedecias ²Saraias Azarias Hieremias ³Phessur Amaria Melchia ⁴Attus Sebenia Melluc ⁵Arem Mermuth Obdias ⁶Daniel Genton Baruch ⁷Mosollam Abia Miamin ⁸Mazia Belga Semaia hii sacerdotes ⁹porro Levitae Iosue filius Azaniae Bennui de filiis Enadad Cedmihel ¹⁰et fratres eorum Sechenia Odevia Celita Phalaia Anan ¹¹Micha Roob Asebia ¹²Zacchur Serebia Sabania ¹³Odia Bani Bani ¹⁴capita populi Pheros Phaethmoab Helam Zethu Bani ¹⁵Bonni Azgad Bebai ¹⁶Adonia Beggoai Adin ¹⁷Ater Ezechia Azur ¹⁸Odevia Asum Besai ¹⁹Ares Anathoth Nebai ²⁰Mecphia Mosollam Azir ²¹Mesizabel Sadoc Ieddua ²²Felthia Anan Ania ²³Osee Anania Asub ²⁴Aloes Phaleam Sobec ²⁵Reum Asebna Madsia ²⁶et Haia Hanam Anan ²⁷Melluc Arem Baana ²⁸et reliqui de populo sacerdotes Levitae ianitores et cantores Nathinei et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei uxores eorum filii eorum et filiae eorum ²⁹omnis qui poterat sapere spondentes pro fratribus suis optimates eorum et qui veniebant ad pollicendum et iurandum ut ambularent in lege Dei quam dederat in manu Mosi servi Dei ut facerent et custodirent universa mandata Domini Dei nostri et iudicia eius et caerimonias eius ³⁰et ut non daremus filias nostras populo terrae et filias eorum non acciperemus filiis nostris ³¹populi quoque terrae qui inportant venalia et omnia ad usum per diem sabbati ut vendant non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificata et dimittemus annum septimum et exactionem universae manus ³²et statuemus super nos praecepta ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri ³³ad panes propositionis et ad sacrificium sempiternum et in holocaustum sempiternum in sabbatis in kalendis in sollempnitatibus et in sanctificatione et pro peccato ut exoretur pro Israhel et in omnem usum domus Dei nostri ³⁴sortes ergo misimus super oblatione lignorum inter sacerdotes et Levitas et populos ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni usque ad annum ut arderent super altare Domini Dei nostri sicut scriptum est in lege Mosi ³⁵et ut adferremus primogenita terrae nostrae et primitiva universi fructus omnis ligni ab anno in annum in domo Domini ³⁶et primitiva filiorum nostrorum et pecorum nostrorum sicut scriptum est in lege et primitiva boum nostrorum et ovium nostrorum ut offerrentur in domo Dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri ³⁷et primitias ciborum nostrorum et libaminum nostrorum et poma omnis ligni vindemiae quoque et olei adferemus sacerdotibus ad gazofilacium Dei nostri et decimam partem terrae nostrae Levitis ipsi Levitae decimas

accipient ex omnibus civitatibus operum nostrorum ³⁸erit autem sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Levitarum et Levitae offerent decimam partem decimae suae in domum Dei nostri ad gazofilacium in domo thesauri ³⁹ad gazofilacium enim deportabunt filii Israhel et filii Levi primitias frumenti vini et olei et ibi erunt vasa sanctificata et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri et non dimitemus domum Dei nostri

11 habitaverunt autem principes populi in Hierusalem reliqua vero plebs misit sortem ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in Hierusalem in civitate sancta novem vero partes in civitatibus ²benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerunt ut habitarent in Hierusalem ³hii sunt itaque principes provinciae qui habitaverunt in Hierusalem et in civitatibus Iuda habitavit unusquisque in possessione sua in urbibus suis Israhel sacerdotes Levitae Nathinnei et filii servorum Salomonis ⁴et in Hierusalem habitaverunt de filiis Iuda et de filiis Benjamin de filiis Iuda Athaias filius Aziam filii Zacchariae filii Amariae filii Saphatia filii Malelehel de filiis Phares ⁵Imaasia filius Baruch filius Coloza filius Azia filius Adasia filius Ioiarib filius Zacchariae filius Silonites ⁶omnes filii Phares qui habitaverunt in Hierusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes ⁷hii sunt autem filii Benjamin Sellum filius Mosollam filius Ioed filius Phadaia filius Colaia filius Masia filius Ethehel filius Isaia ⁸et post eum Gabbai Selalai nongenti viginti octo ⁹et Iohel filius Zechri praepositus eorum et Iuda filius Sennua super civitatem secundus ¹⁰et de sacerdotibus Idaia filius Ioiarib Iachin ¹¹Saraia filius Elcia filius Mesollam filius Sadoc filius Meraioth filius Ahitub princeps domus Dei ¹²et fratres eorum facientes opera templi octingenti viginti duo et Adaia filius Ieroam filius Felelia filius Amsi filius Zacchariae filius Phessur filius Melchia ¹³et fratres eius principes patrum ducenti quadraginta duo et Amassai filius Azrihel filius Aazi filius Mosollamoth filius Emmer ¹⁴et fratres eorum potentes nimis centum viginti octo et praepositus eorum Zabdihel filius potentium ¹⁵et de Levitis Sebenia filius Asob filius Azaricam filius Asabia filius Boni ¹⁶et Sabathai et Iozabed super opera quae erant forinsecus in domo Dei a principibus Levitarum ¹⁷et Mathania filius Micha filius Zebdae filius Asaph princeps ad laudandum et confitendum in oratione et Becbecia secundus de fratribus eius et Abda filius Sammuia filius Galal filius Idithun ¹⁸omnes Levitae in civitate sancta ducenti octoginta quattuor ¹⁹et ianitores Accob Telmon et fratres eorum qui custodiebant ostia centum septuaginta duo ²⁰et reliqui ex Israhel sacerdotes et Levitae in universis civitatibus Iuda unusquisque in possessione sua ²¹et Nathinnei qui habitabant in Ofel et Siaha et Gaspha de Nathinneis ²²et episcopus Levitarum in Hierusalem Azzi filius Bani filius Asabiae filius Matthanias filius Michae de filiis Asaph cantores in ministerio domus Dei ²³praeceptum quippe regis super eos erat et ordo in cantoribus per dies singu-

los ²⁴et Fataia filius Mesezebel de filiis Zera filii Iuda in manu regis iuxta omne verbum populi ²⁵et in domibus per omnes regiones eorum de filiis Iuda habitaverunt in Caritharbe et in filiabus eius et in Dibon et in filiabus eius et in Capsel et in viculis eius ²⁶et in Iesue et in Molada et in Bethfaeth ²⁷et in Asersual et in Bersabee et in filiabus eius ²⁸et in Siceleg et in Mochona et in filiabus eius ²⁹et in Ainremmon et in Sara et in Irimuth ³⁰Zanoa Odollam et villis earum Lachis et regionibus eius Azeca et filiabus eius et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom ³¹fili autem Benjamin a Geba Mechmas et Aia et Bethel et filiabus eius ³²Anathoth Nob Anania ³³Asor Rama Getthaim ³⁴Adid Seboim Neballa Loth ³⁵et Ono valle Artificum ³⁶et de Levitis partitiones Iuda et Benjamin

12 hii autem sacerdotes et Levitae qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathihel et Iosue Saraia Hieremias Ezra ²Amaria Melluch Attus ³Sechenia Reum Meremuth ⁴Addo Genthon Abia ⁵Miamin Madia Belga ⁶Semaia et Ioiarib Idaia Sellum Amoc Elceia ⁷Idaia isti principes sacerdotum et fratres eorum in diebus Iosue ⁸porro Levitae Iesua Bennui Cedmihel Sarabia Iuda Mathanias super hymnos ipsi et fratres eorum ⁹et Becbecia atque et Hanni fratres eorum unusquisque in officio suo ¹⁰Hiesue autem genuit Ioachim et Ioachim genuit Eliasib et Eliasib genuit Ioiada ¹¹et Ioiada genuit Ionathan et Ionathan genuit Ieddo ¹²in diebus autem Ioachim erant sacerdotes principes familiarum Saraiae Amaria Hieremiae Anania ¹³Ezrae Mosollam Amariae Iohanam ¹⁴Milico Ionathan Sebeniae Ioseph ¹⁵Arem Edna Maraioth Elci ¹⁶Addaiae Zaccharia Genthon Mosollam ¹⁷Abiae Zecheri Miamin et Moadiae Felti ¹⁸Belgae Sammuia Semaiae Ionathan ¹⁹Ioiarib Matthanai Iadaiae Azzi ²⁰Sellaiae Celai Amoc Eber ²¹Elciae Asebia Idaiae Nathanael ²²Levitae in diebus Eliasib et Ioiada et Ionan et Ieddo scripti principes familiarum et sacerdotes in regno Darii Persae ²³fili Levi principes familiarum scripti in libro verborum dierum et usque ad dies Ionathan filii Eliasib ²⁴et principes Levitarum Asebia Serebia et Iesue filius Cedmihel et fratres eorum per vices suas ut laudarent et confiterentur iuxta praeceptum David viri Dei et observarent aequae per ordinem ²⁵Matthanias et Becbecia Obedia Mosollam Thelmon Accub custodes portarum et vestibulorum ante portas ²⁶hii in diebus Ioachim filii Iosue filii Iosedech et in diebus Neemiae ducis et Ezrae sacerdotis scribaeque ²⁷in dedicatione autem muri Hierusalem requisierunt Levitas de omnibus locis suis ut adducerent eos in Hierusalem et facerent dedicationem et laetitiam in actione gratiarum et in cantico in cymbalis psalteriis et citharis ²⁸congregati sunt ergo filii cantorum et de campestribus circa Hierusalem et de villis Netuphati ²⁹et de domo Galgal et de regionibus Geba et Azmaveth quoniam villas aedificaverunt sibi cantores in circuito Hierusalem ³⁰et mundati sunt sacerdotes et Levitae et mundaverunt populum et portas et murum ³¹ascendere autem feci principes Iuda super mu-

rum et statui duos choros laudantium magnos et ierunt ad dexteram super murum ad portam Sterquilini ³²et ivit post eos Osaias et media pars principum Iuda ³³et Azarias Ezras et Mosollam Iuda et Benjamin et Semeia et Hieremia ³⁴et de filiis sacerdotum in tubis Zaccharias filius Ionathan filius Semeiae filius Mathaniae filius Michaiiae filius Zecchur filius Asaph ³⁵et fratres eius Semeia et Azarel Malalai Galalai Maai Nathanel et Iuda et Anani in vasis cantici David viri Dei et Ezras scribe ante eos in porta Fontis ³⁶et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David et usque ad portam Aquarum ad orientem ³⁷et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso et ego post eum et media pars populi super murum et super turrem Furnorum et usque ad murum latissimum ³⁸et super portam Ephraim et super portam Antiquam et super portam Piscium et turrem Ananehel et turrem Ema et usque ad portam Gregis et steterunt in porta Custodiae ³⁹steteruntque duo chori laudantium in domo Dei et ego et dimidia pars magistratum mecum ⁴⁰et sacerdotes Eliachim Maasia Miniamin Michea Elioenai Zaccharia Anania in tubis ⁴¹et Maasia et Semea et Eleazar et Azi et Iohanen et Melchia et Elam et Ezer et clare cecinerunt cantores et Iezraia praepositus ⁴²et immolaverunt in die illa victimas magnas et laetati sunt Deus enim laetificaverat eos laetitia magna sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt et audita est laetitia Hierusalem procul ⁴³recensuerunt quoque in die illa viros super gazofilacia thesauri ad libamina et ad primitias et ad decimas ut introferrent per eos principes civitatis in decore gratiarum actionis sacerdotes et Levitas quia laetatus est Iuda in sacerdotibus et Levitis adstantibus ⁴⁴et custodierunt observationem Dei sui et observationem expiationis et cantores et ianitores iuxta praeceptum David et Salomonis filii eius ⁴⁵quia in diebus David et Asaph ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine laudantium et confitentium Deo ⁴⁶et omnis Israhel in diebus Zorobabel et in diebus Neemiae dabat partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos et sanctificabant Levitas et Levitae sanctificabant filios Aaron

13in die autem illo lectum est in volumine Mosi audiente populo et inventum est scriptum in eo quod non debeat introire Ammanites et Moabites in ecclesiam Dei usque in aeternum ²eo quod non occurrerint filiis Israhel cum pane et aqua et conduxerint adversum eum Balaam ad maledicendum ei et convertit Deus noster maledictionem in benedictionem ³factum est autem cum audissent legem separaverunt omnem alienigenam ab Israhel ⁴et super hoc erat Eliasib sacerdos qui fuerat positus in gazofilacio domus Dei nostri et proximus Tobiae ⁵fecit ergo sibi gazofilacium grande et ibi erant ante eum reponentes munera et tus et vasa et decimam frumenti et vini et olei partes Levitarum et cantorum et ianitorum et primitias sacerdotales ⁶in omnibus autem his non fui in Hierusalem quia in anno tricesimo secundo Artaxersis regis Babylonis veni ad re-

gem et in fine dierum rogavi regem ⁷et veni in Hierusalem et intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiae ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei ⁸et malum mihi visum est valde et proieci vasa domus Tobiae foras de gazofilacio ⁹praecepique et mundaverunt gazofilacia et rettuli ibi vasa domus Dei sacrificium et tus ¹⁰et cognovi quoniam partes Levitarum non fuissent datae et fugisset unusquisque in regionem suam de Levitis et de cantoribus et de his qui ministrabant ¹¹et egi causam adversus magistratus et dixi quare dereliquimus domum Dei et congregavi eos et feci stare in stationibus suis ¹²et omnis Iuda adportabat decimam frumenti et vini et olei in horrea ¹³et constitui super horrea Selemiam sacerdotem et Sadoc scribam et Phadaiam de Levitis et iuxta eos Anan filium Zacchur filium Matthaniae quoniam fideles conprobati sunt et ipsis creditae sunt partes fratrum suorum ¹⁴memento mei Deus meus pro hoc et ne deleas miserationes meas quas feci in domo Dei mei et in caerimoniis eius ¹⁵in diebus illis vidi in Iuda calcabant torcularia in sabbato portantes acervos et onerantes super asinos vinum et uvas et ficus et omne onus et inferentes Hierusalem in die sabbati et contestatus sum ut in die qua vendere liceret venderent ¹⁶et Tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces et omnia venalia et vendebant in sabbatis filiis Iuda et in Hierusalem ¹⁷et obiurgavi optimates Iuda et dixi eis quae est res haec mala quam vos facitis et profanatis diem sabbati ¹⁸numquid non haec fecerunt patres nostri et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc et super civitatem hanc et vos additis iracundiam super Israhel violando sabbatum ¹⁹factum est itaque cum quievissent portae Hierusalem die sabbati dixi et cluserunt ianuas et praecepi ut non aperirent eas usque post sabbatum et de pueris meis constitui super portas ut nullus inferret onus in die sabbati ²⁰et manserunt negotiatores et vendentes universa venalia foris Hierusalem semel et bis ²¹et contestatus sum eos et dixi eis quare manetis ex adverso muri si secundo hoc feceritis manum mittam in vos itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato ²²dixi quoque Levitis ut mundarentur et venirent ad custodiendas portas et sanctificandum diem sabbati et pro hoc ergo memento mei Deus meus et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum ²³sed et in diebus illis vidi Iudaeos ducentes uxores azotias ammanitidas et moabitidas ²⁴et filii eorum ex media parte loquebantur azotice et nesciebant loqui iudaice et loquebantur iuxta linguam populi et populi ²⁵et obiurgavi eos et maledixi et cecidi ex ipsis viros et decalvavi eos et adiuravi in Deo ut non darent filias suas filiis eorum et non acciperent de filiabus eorum filiis suis et sibimet ipsis dicens ²⁶numquid non in huiusmodi re peccavit Salomon rex Israhel et certe in gentibus multis non erat rex similis ei et dilectus Deo suo erat et posuit eum Deus regem super omnem Israhel et ipsum ergo ad peccatum duxerunt mulieres alienigenae ²⁷numquid et nos inoboedientes faciemus omne malum grande hoc ut praevaricemur in Deo nostro et ducamus uxores peregrinas ²⁸de

filiis autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni gener erat
Sanaballat Horonitis quem fugavi a me ²⁹recordare Do-
mine Deus meus adversum eos qui polluunt sacerdotium
iusque sacerdotale et leviticum ³⁰igitur mundavi eos ab
omnibus alienigenis et constitui ordines sacerdotum et Le-
vitarum unumquemque in ministerio suo ³¹et in oblatione
lignorum in temporibus constitutis et in primitiis memento
mei Deus meus in bonum

Tobiae

1Tobias ex tribu et civitate Nephtalim quae est in superioribus Galileae supra Naasson post viam quae ducit ad occidentem in sinistro habens civitatem Sephet ²cum captus esset in diebus Salmanassar regis Assyriorum in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit ³ita ut omnia quae habere poterat cotidie concaptivis fratribus qui erant ex genere impertiret ⁴cumque esset iunior omnibus in tribu Nephtalim nihil tamen puerile gessit in opere ⁵denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos Hieroboam fecerat rex Israhel hic solus fugiebat consortia omnium ⁶et pergebat ad Hierusalem ad templum Domini et ibi adorabat Dominum Deum suum Israhel omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens ⁷ita ut in tertio anno proselytis et advenis ministraret omnem decimationem ⁸haec et his similia secundum legem Dei puerulus observabat ⁹cum vero factus esset vir accepit uxorem Annam ex tribu sua genuitque ex ea filium nomen suum inponens ei ¹⁰ab infantia timere Deum docuit et abstinere ab omni peccato ¹¹igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem Nineve cum omni tribu sua ¹²et omnes ederent ex cibis gentilium iste custodivit animam suam et numquam contaminatus est in escis eorum ¹³et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo dedit illi Dominus gratiam in conspectu Salmanassar regis ¹⁴et dedit ei potestatem quocumque vellet ire habens libertatem quaecumque facere voluisset ¹⁵pergebat ergo per omnes qui erant in captivitate et monita salutis dabat eis ¹⁶cum autem venisset in Rages civitatem Medorum et ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti ¹⁷et cum multa turba generis sui Gabelum egentem videret qui erat ex tribu eius sub chirografo dedit illi memoratum pondus argenti ¹⁸post multum vero temporis mortuo Salmanassar rege cum regnaret Sennacherim filius eius pro eo et filios Israhel exosos haberet in conspectu suo ¹⁹Tobias pergebat per omnem cognationem suam et consolabatur eos dividebatque unicuique prout poterat de facultatibus suis ²⁰esurientes alebat nudis vestimenta praebebat et mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat ²¹denique cum reversus esset rex Sennacherim fugiens a Iudaea plagam quam circa eum Deus fecerat propter blasphemiam suam et iratus multos occideret ex filiis Israhel Tobias sepeliebat corpora eorum ²²at ubi nuntiatum est regi iussit eum occidi et tu-

lit ei omnem substantiam eius ²³Tobias vero cum filio suo et cum uxore fugiens nudus latuit quia multi diligebant eum ²⁴post dies vero quadraginta et quinque occiderunt regem filii ipsius ²⁵et reversus est Tobias ad domum suam omnisque facultas eius restituta est ei

2post haec vero cum esset dies festus Domini et factum esset prandium bonum in domo Tobis ²dixit filio suo vade et adduc aliquos ex tribu nostra timentes Deum et epulentur nobiscum ³cumque abisset reversus nuntiat unum ex filiis Israhel iugulatum iacere in platea statimque exiliens de accubitu suo relinquens prandium ieiunus pervenit ad corpus ⁴tollensque illud portavit ad domum suam occulte ut dum sol occubisset caute sepeliret eum ⁵cumque occultasset corpus manducavit panem cum luctu et tremore ⁶memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos prophetam dies festi vestri convertentur in lamentationem et luctum ⁷cum vero sol occubisset abiit et sepelevit eum ⁸arguebant autem illum omnes proximi sui dicentes iam huius rei causa interfici iussus es et vix effugisti mortis imperium et iterum sepelis mortuos ⁹sed Tobias plus timens Deum quam regem rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua et mediis noctibus sepeliebat ea ¹⁰contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactasset se iuxta parietem et obdormisset ¹¹ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora insiderent super oculos eius fieretque caecus ¹²hanc autem temptationem ideo permisit Dominus evenire illi ut posteris daretur exemplum patientiae eius sicut et sancti Iob ¹³nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit et mandata eius custodierit non est contristatus contra Deum quod plaga caecitatis eveniret ei ¹⁴sed immobilis in Dei timore permansit agens gratias Deo omnibus diebus vitae suae ¹⁵nam sicut beato Iob insultabant reges ita isti parentes et cognati eius et inridebant vitam eius dicentes ¹⁶ubi est spes tua pro qua elemosynas et sepulturas faciebas ¹⁷Tobias vero increpabat eos dicens nolite ita loqui ¹⁸quoniam filii sanctorum sumus et vitam illam expectamus quam Deus daturus est his qui fidem suam numquam mutant ab eo ¹⁹Anna vero uxor eius ibat ad textrinum opus cotidie et de labore manuum suarum victum quem consequi poterat deferebat ²⁰unde factum est ut hedum caprarum accipiens detulisset domi ²¹cuius cum vocem balantis vir eius audisset dixit

videte ne forte furtivus sit reddite eum dominis suis quia non licet nobis ex furto aliquid aut edere aut contingere ²²ad haec uxor eius irata respondit manifeste vana facta est spes tua et elemosynae tuae modo paruerunt ²³atque his et aliis huiusmodi verbis exprobrabat ei

³tunc Tobias ingemuit et coepit orare cum lacrimis ²dicens iustus es Domine et omnia iudicia tua iusta sunt et omnes viae tuae misericordia et veritas et iudicium ³et nunc Domine memor esto mei ne vindictam sumas de peccatis meis neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum ⁴quoniam non oboedivimus praeceptis tuis et traditi sumus in direptionem et captivitatem et mortem et in fabulam et in inproperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos ⁵et nunc Domine magna iudicia tua quia non egimus secundum praecepta tua et non ambulavimus sinceriter coram te ⁶et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum et praecipe in pace recipi spiritum meum expedit enim mihi mori magis quam vivere ⁷eadem itaque die contigit ut Sarra filia Raguhel in civitate Medorum ut et ipsa audiret inproperium ab una ex ancillis patris sui ⁸quoniam tradita fuerat septem viris et daemonium nomine Asmodeus occiderat eos mox ut ingressi fuissent ad eam ⁹ergo cum pro culpa sua increparet puellam respondit ei dicens amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram interfetratrix virorum tuorum ¹⁰numquid et me occidere vis sicut et iam septem occidisti ad hanc vocem perrexit in superiori cubiculo domus suae et tribus diebus et tribus noctibus non manducavit neque bibit ¹¹sed in oratione persistens lacrimis deprecabatur Dominum ut ab isto inproperio liberaret eam ¹²factum est autem tertia die dum compleret orationem benedicens Dominum ¹³dixit benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum qui cum iratus fueris misericordiam facies et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui invocant te ¹⁴ad te Domine faciem meam converto ad te oculos meos converto ¹⁵peto Domine ut de vinculo inproperii huius absolvas me aut certe desuper terra eripias me ¹⁶tu scis Domine quia numquam concupi-vi virum et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia ¹⁷numquam cum ludentibus miscui me neque cum his qui in levitate ambulant participem me praebui ¹⁸virum autem cum timore tuo non libidine mea consensi suscipere ¹⁹et aut ego indigna fui illis aut illi mihi forsitan digni non fuerunt quia forsitan viro alio conservasti me ²⁰non est enim in hominis potestate consilium tuum ²¹hoc autem certum habet omnis qui colit te quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur si autem in tribulatione fuerit liberabitur et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam pervenire licebit ²²non enim delectaris in perditionibus nostris quia post tempestatem tranquillum facis et post lacrimationem et fletum exultationem infundis ²³sit nomen tuum Deus Israhel benedictum in saecula ²⁴in illo tempore exaudita sunt preces amborum in conspectu gloriae summi Dei ²⁵et missus est angelus Domini sanc-

tus Rafahel ut curaret ambos quorum uno tempore fuerat oratio in conspectu Domini recitata

⁴igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori potuisset vocavit ad se Tobiam filium suum ²dixitque ei audi fili mi verba oris mei et ea in corde tuo quasi fundamentum construe ³cum acceperit Deus animam meam corpus meum sepeli et honorem habebis matri tuae omnibus diebus vitae eius ⁴memor enim esse debes quae et quanta pericula passa sit propter te in utero suo ⁵cum autem et ipsa conpleverit tempus vitae suae sepelies eam circa me ⁶omnibus autem diebus vitae tuae Deum in mente habe et cave ne aliquando peccato consentias et praetermittas praecepta Dei nostri ⁷ex substantia tua fac elemosynam et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere ita enim fiet ut nec a te avertatur facies Domini ⁸quomodo potueris ita esto misericors ⁹si multum tibi fuerit abundanter tribue si exiguum fuerit etiam exiguum libenter impertire stude ¹⁰praemium enim tibi bonum thesaurizas in die necessitatis ¹¹quoniam elemosyna ab omni peccato et a morte liberat et non patietur animam ire in tenebras ¹²fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus qui faciunt eam ¹³ad tene tibi fili mi ab omni fornicatione et praeter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire ¹⁴superbiam numquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio ¹⁵quicumque aliquid tibi operatus fuerit statim mercedem ei restitue et merces mercennarii apud te omnino non maneat ¹⁶quod ab alio odis fieri tibi vide ne alteri tu aliquando facias ¹⁷panem tuum cum esurientibus et egenis comede et de vestimentis tuis nudos tege ¹⁸panem tuum et vinum super sepulturam iusti constitue et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus ¹⁹consilium semper a sapiente perquire ²⁰omni tempore benedic Deum et pete ab eo ut vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneant ²¹indico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta argenti dum infantulus esses Gabelo in Rages civitate Medorum et chirografum eius apud me habeo ²²et ideo perquire quomodo ad eum pervenias et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti et restituas ei chirografum suum ²³noli timere fili mi pauperem quidem vitam gerimus sed multa bona habemus si timuerimus Deum et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene

⁵tunc Tobias respondit patri suo et dixit omnia quaecumque praecepisti mihi faciam pater ²quomodo autem hanc pecuniam inquiram ignoro ille me nescit neque ego illum quod signum dabo illi sed neque viam qua pergatur illuc aliquando cognovi ³tunc pater suus respondit illi et dixit chirografum quidem eius penes me habeo quem dum illi ostenderis statim restituet ⁴sed perge nunc et inquire tibi aliquem fidelem virum qui eat tecum salva mercede sua dum adhuc vivo ut recipias ea ⁵tunc egressus Tobias invenit iuvenem splendidum stantem praecinctum et quasi

paratum ad ambulandum ⁶et ignorans quod angelus Dei esset salutavit eum et dixit unde te habemus bone iuvenis ⁷at ille respondit ex filiis Israhel et Tobias dixit ei nosti viam quae ducit in regionem Medorum ⁸cui respondit novi et omnia itinera eius frequenter ambulavi et mansi apud Gabelum fratrem nostrum qui moratur in Rages civitate Medorum quae posita est in monte Exbathanis ⁹cui Tobias ait sustine me obsecro donec haec ipsa nuntiem patri meo ¹⁰tunc ingressus indicavit universa haec patri suo super quae admiratus pater rogat ut introiret ad eum ¹¹ingressus itaque salutavit eum et dixit gaudium tibi semper sit ¹²et Tobias ait quale mihi gaudium erit qui in tenebris sedeo et lumen caeli non video ¹³cui ait iuvenis forti animo esto in proximo est ut a Deo cureris ¹⁴dixit itaque illi Tobias numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages Medorum et cum redieris restituam tibi mercedem tuam ¹⁵et dixit ei angelus ego eum ducam et reducam ad te ¹⁶cui Tobias respondit rogo te indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu ¹⁷cui Rafahel angelus dixit genus quaeris mercennarii an ipsum mercennarium qui cum filio tuo eat ¹⁸sed ne forte sollicitum te reddam ego sum Azarias Ananiae magni filius ¹⁹et Tobias respondit ex magno genere es tu sed peto ne irascaris quod voluerim cognoscere genus tuum ²⁰dixit autem illi angelus ego sanum ducam et sanum tibi reducam filium tuum ²¹respondens autem Tobias dixit bene ambuletis et sit Deus in itinere vestro et angelus eius comitetur vobiscum ²²tunc paratis omnibus quae erant in via portanda fecit Tobias vale patri et matri suae et ambulaverunt ambo simul ²³cumque profecti essent coepit flere mater eius et dicere baculum senectutis nostrae tulisti et transmisisti a nobis ²⁴numquam esset ipsa pecunia pro qua misisti eum ²⁵sufficiebat enim nobis paupertas nostra ut divitias computaremus hoc quod videbamus filium nostrum ²⁶dixitque ei Tobias noli flere salvus perveniet filius noster et salvus revertetur ad nos et oculi tui videbunt eum ²⁷credo enim quoniam angelus Dei bonus comitetur ei et bene disponat omnia quae circa ipsum geruntur ita ut cum gaudio revertatur ad nos ²⁸ad hanc vocem cessavit mater eius flere et tacuit

⁶profectusque est Tobias et canis secutus est eum et mansit prima mansione iuxta fluvium Tigris ²et exivit ut lavaret pedes suos et ecce piscis inmanis exivit ad devorandum eum ³quem expavescens clamavit voce magna dicens Domine invadet me ⁴et dixit ei angelus adprehende brancia eius et trahe eum ad te quod cum fecisset adtraxit eum in sicco et palpitare coepit ante pedes eius ⁵tunc dixit ei angelus extentera hunc pisces et cor eius et fel eius et iecur reponere tibi sunt enim haec necessaria ad medicamenta utiliter ⁶quod cum fecisset assavit carnes eius et secum sustulerunt in via cetera salierunt quae sufficerent eis quousque pervenirent in Rages civitatem Medorum ⁷tunc interrogavit Tobias angelum et dixit ei obsecro te Azarias frater ut dicas mihi quod remedium habebunt ista quae de pisce ser-

vare iussisti ⁸respondensque dixit ei cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne daemonium sive a viro sive a muliere ita ut ultra non accedat ad eos ⁹et dixit ei ubi vis ut maneamus ¹¹respondensque angelus ait est hic Raguhel nomine propinquus vir de tribu tua et hic habet filiam nomine Sarram sed neque masculinum neque feminam ullum habet alium praeter eam ¹²tibi debetur omnis substantia eius et oportet te eam accipere coniugem ¹³pete ergo eam a patre eius et dabit tibi eam uxorem ¹⁴tunc respondit Tobias et dixit audio quia tradita est viris septem et mortui sunt sed et haec audivi quia daemonium illos occidit ¹⁵timeo ergo ne forte mihi haec eveniant et cum sim unicus parentibus meis deponam senectutem illorum cum tristitia ad infernum ¹⁶tunc angelus Rafahel dixit ei audi me et ostendam tibi qui sunt quibus praevalere potest daemonium ¹⁷hii namque qui coniugium ita suscipiunt ut Deum a se sua mente excludant et suae libidini ita vacent sicut equus et mulus in quibus non est intellectus habet potestatem daemonium super eos ¹⁸tu autem cum acceperis eam ingressus cubiculum per tres dies continens esto ab ea et nihil aliud nisi orationibus vacabis cum ea ¹⁹ipsa autem nocte incenso iecore piscis fugabitur daemonium ²⁰secunda vero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris ²¹tertia autem nocte benedictione consequeris ut filii ex vobis incolomes procreentur ²²transacta autem tertia nocte accipies virginem cum timore Domini amore filiorum magis quam libidinis ductus ut in semine Abrahae benedictionem in filiis consequaris

⁷ingressi sunt autem ad Raguhel et suscepit eos Raguhel cum gaudio ²intuensque Tobiam Raguhel dixit Annae uxori suae quam similis est iuvenis iste consobrino meo ³et cum haec dixisset ait unde estis iuvenes fratres nostri at illi dixerunt ex tribu Nephtalim sumus ex captivitate Nineven ⁴dixit illis Raguhel nostis Tobiam fratrem meum qui dixerunt novimus ⁵cumque multa bona loquerentur de eo dixit angelus ad Raguhel Tobias de quo interrogas pater huius est ⁶et misit se Raguhel et cum lacrimis osculatus est eum et plorans super collum eius ⁷dixit benedictio sit tibi fili mi quia boni et optimi viri filius es ⁸et Anna uxor eius et Sarra filia ipsorum lacrimatae sunt ⁹postquam autem locuti sunt praecepit Raguhel occidi arietem et parari convivium cumque hortaretur eos discumbere ad prandendum ¹⁰Tobias dixit hic ego hodie non manducabo neque bibam nisi prius petitionem meam confirmes et promittas mihi dare Sarram filiam tuam ¹¹quo audito verbo Raguhel expavit sciens quid evenerit illis septem viris et timere coepit ne forte et huic similiter accideret et cum nutaret et non daret ullum petenti responsum ¹²dixit ei angelus noli timere dare illam isti quoniam huic timenti Deum debetur coniux filia tua propterea alius non potuit habere illam ¹³tunc dixit Raguhel non dubito quod Deus preces et lacrimas meas in conspectu suo admiserit ¹⁴et credo quoniam ideo vos fecit ad me venire ut ista coniungeretur cognatio

ni suae secundum legem Mosi et nunc noli dubium gerere quod tibi eam non tradam ¹⁵et adprehendens dexteram filiae suae dexterae Tobiae tradidit dicens Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob sit vobiscum et ipse coniungat vos impleatque benedictionem suam in vobis ¹⁶et accepta carta fecerunt conscriptionem coniugii ¹⁷et post haec epulati sunt benedicentes Deum ¹⁸vocavitque ad se Raguhel Annam uxorem suam et praecepit ei ut praepararet alterum cubiculum ¹⁹et introduxit in eum Sarram filiam suam et la-crimata est ²⁰dixitque ei forti animo esto filia mi Dominus caeli det tibi gaudium pro taedio quo perpessa es

8postquam vero cenaverunt introduxerunt iuvenem ad eam ²recordatus itaque Tobias sermonem angeli protulit de cassidile suo partem iecoris posuitque eam super carbo-nes vivos ³tunc Rafahel angelus adprehendit daemonium et religavit eum in deserto superioris Aegypti ⁴tunc hortatus est virginem Tobias dixitque ei Sarra exsurge deprece-mus Deum hodie et cras et secundum cras quia istis tribus noctibus Deo iungimur tertia autem transacta nocte in no-stro erimus coniugio ⁵filii quippe sanctorum sumus et non possumus ita coniungi sicut et gentes quae ignorant Deum ⁶urgentes autem pariter instanter orabant ambo ut sani-tas daretur eis ⁷dixitque Tobias Domine Deus patrum no-strorum benedicant te caeli et terra et mare fontes et flumi-na et omnis creatura tua quae in eis sunt ⁸tu fecisti Adam de limo terrae dedistique ei adiutorium Evam ⁹et nunc Do-mine tu scis quia non luxuria causa accipio sororem meam sed sola posteritatis dilectione in qua benedicatur nomen tuum in saecula saeculorum ¹⁰dixit itaque Sarra miserere nobis Domine miserere nobis et consenescamus ambo pa-riter sani ¹¹et factum est circa pullorum cantum accersiri iussit Raguhel servos suos et abierunt pariter ut foderent sepulchrum ¹²dicebat enim ne simili modo evenerit ei quod et ceteris illis septem qui sunt ingressi ad eam ¹³cumque parassent fossam reversus ad uxorem suam Raguhel dixit ¹⁴mitte unam ex ancillis tuis et videat si mortuus est ut sepeliam illum antequam inlucescat ¹⁵at illa mittens unam ex ancillis suis ingressa cubiculum repperitque eos incolomes secum pariter dormientes ¹⁶reversa nuntiavit bonum nuntium et benedixerunt Deum Raguhel videlicet et An-na uxor eius ¹⁷et dixerunt benedicimus te Domine Deus Israhel quia non contigit nobis quemadmodum putabamus ¹⁸fecisti enim nobiscum misericordiam tuam et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos ¹⁹misertus es autem duobus unicis fac eos Domine in plenius benedicere te et sa-crificium tibi laudis tuae et suae sanitatis offerre ut cogno-scat universitas gentium quia tu es Deus solus in universa terra ²⁰statimque praecepit servis suis Raguhel ut reple-rent fossam quam fecerant priusquam lucesceret ²¹uxori autem suae dixit ut instrueret convivium et praepararet omnia quae in cibos erant iter agentibus necessaria ²²duas quoque vaccas pingues et quattuor arietes occidi fecit et parari epulas omnibus vicinis suis et cunctis amicis ²³et

adiuravit Raguhel Tobiam ut duas ebdomadas moraretur apud eum ²⁴de omnibus autem quae possidebat Raguhel dimidiam partem dedit Tobiae et fecit hanc scripturam ut pars dimidia quae supererat post obitum eorum Tobis dominio deveniret

9tunc vocavit ad se Tobias angelum quem quidem homi-nem aestimabat et dixit ei Azarias frater peto ut auscultes verba mea ²si me ipsum tradam tibi servum non ero con-dignus providentiae tuae ³tamen obsecro ut adsumas tibi animalia sive servitia et vadas ad Gabelum in Rages Medo-rum reddasque ei chirografum suum et recipias ab eo pecu-niam et roges eum venire ad nuptias meas ⁴scis enim ipse quoniam numerat dies pater meus et si tardavero una die plus contristatur anima eius ⁵et certe vides quomodo Ragu-hel coniuraverit me cuius adiuramentum spernere non pos-sum ⁶tunc Rafahel adsumens quattuor ex servis Raguhelis et duos camelos in Rages Medorum perrexit et inveniens Gabelum dedit ei chirografum suum et recepit omnem pecuniam ⁷indicavitque ei de Tobia filio Tobiae omnia quae gesta sunt fecitque eum secum venire ad nuptias ⁸cumque ingressus esset domum Raguhelis invenit Tobiam discum-bentem et exiliens osculati sunt se alterutrum flevit itaque Gabelus et benedixit Deum ⁹et dixit benedicat te Dominus Deus Israhel quia filius es viri optimi et iusti et timentis Deum et elemosynas facientis ¹⁰et dicatur benedictio su-per uxorem tuam et super parentes vestros ¹¹et videatis filios vestros et filios filiorum vestrorum usque in tertiam et quartam generationem et sit semen vestrum benedictum a Deo Israhel qui regnat in saecula saeculorum ¹²cumque omnes dixissent amen accesserunt ad convivium sed et cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant

10cum vero moras faceret Tobias causa nuptiarum sol-licitus erat pater eius Tobias dicens putas quare moratur filius meus aut quare detentus est ibi ²putasne Gabelus mortuus est et nemo illi reddet pecuniam ³coepit autem contristari nimis ipse et Anna uxor eius cum eo et coe-perunt ambo simul flere eo quod die statuto minime re-verteretur filius eorum ad eos ⁴flebat igitur mater eius in-remediabilibus lacrimis atque dicebat heu heu me fili mi ut quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum baculum senectutis nostrae solacium vitae nostrae spem posteritatis nostrae ⁵omnia in te uno habentes te non de-buimus dimittere ire a nobis ⁶cui dicebat Tobias tace et noli turbari sanus est filius noster satis fidelis est vir ille cum quo misimus eum ⁷illa autem nullo modo consolari po-terat sed cotidie exiliens circumspiciebat et circuibat vias omnes per quas spes remeandi videbatur ut procul videret eum si fieri possit venientem ⁸at vero Raguhel dicebat ad generum suum mane hic et ego mittam nuntium salutis de te ad Tobiam patrem tuum ⁹cui Tobias dixit ego novi quia pater meus et mater mea modo dies computant et cru-ciatur spiritus eorum in ipsis ¹⁰cumque verbis multis roga-

ret Raguhel Tobiam et ille eum nulla ratione vellet audire tradidit ei Sarram et dimidiam partem omnis substantiae suae in pueris et in puellis et in pecudibus et in camelis et in pecunia multa et salvum atque gaudentem dimisit eum a se ¹¹dicens angelus Domini sanctus sit in itinere vestro perducaturque vos incolomes et inveniatis omnia recte circa conparentes vestros et videant oculi mei filios vestros priusquam moriar ¹²et adprehendentes parentes filiam suam osculati sunt eam et dimiserunt ire ¹³monentes eam honorare soceros diligere maritum regere familiam gubernare domum et se ipsam inreprehensibilem exhibere

11 cumque reverterentur pervenerunt ad Charram quae est in medio itinere contra Nineven undecimo die ²dixit angelus Tobias frater scis quemadmodum reliquisti patrem tuum ³si placet itaque tibi praecedamus et lento gradu insequentur iter nostrum familiae simul cum coniuge tua et cum animalibus ⁴cumque hoc placuisset ut irent dixit Rafahel ad Tobiam tolle tecum ex felle piscis erit enim necessarium tulit itaque Tobias ex felle illo et abierunt ⁵Anna vero sedebat secus viam in supercilio montis unde respicere poterat de longinquo ⁶et dum ex eodem loco specularetur adventum eius vidit a longe et ilico agnovit venientem filium suum et currens nuntiavit viro suo dicens ecce venit filius tuus ⁷dixitque Rafahel ad Tobiam adubi introieris domum tuam statim adora Dominum Deum tuum et gratias agens ei accede ad patrem tuum et osculare eum ⁸statimque lini super oculos eius ex felle isto piscis quod portas tecum scias enim quoniam mox aperientur oculi eius et videbit pater tuus lumen caeli et in aspectu tuo gaudebit ⁹tunc praecurrit canis qui simul fuerat in via et quasi nuntius adveniens blandimento suae caudae gaudebat ¹⁰unde contigit ut exurgens caecus pater coepit offendens pedibus currere et data manu puero occurrit in obviam filio suo ¹¹et suscipiens osculatus est eum cum uxore sua et coeperunt flere prae gaudio ¹²cumque adorassent Dominum et gratias egissent consederunt ¹³tunc sumens Tobias de felle piscis linivit oculos patri suo ¹⁴et sustinens quasi dimidiam fere horam coepit albugo ex oculis eius quasi membrana ovi egredi ¹⁵quem adprehendens Tobias traxit ab oculis eius statimque visum recepit ¹⁶et glorificabant Deum ipse videlicet et uxor eius et omnes qui sciebant eum ¹⁷dicebatque Tobias benedico te Domine Deus Israhel quoniam tu castigasti me et tu sanasti me et ecce video Tobiam filium meum ¹⁸ingressa est etiam post septem dies Sarra uxor filii eius et omnes familiae et pecora sana et cameli et pecunia multa uxoris sed et alia pecunia quam receperat a Gabelo ¹⁹et narravit parentibus suis omnia beneficia Dei quae fecisset circa eum per hominem qui eum duxerat ²⁰veneruntque Achior et Nabath consobrini Tobiae gaudentes ad Tobin congratulantes ei de omnibus bonis quae circa illum ostenderat Deus ²¹et per septem dies epulantes omnes gaudio magno gavisi sunt

12 tunc vocavit ad se Tobias filium suum dixitque ei quid possumus dare viro isti sancto qui venit tecum ²respondens Tobias dixit pater quam mercedem dabimus ei aut quid dignum poterit esse beneficiis eius ³me duxit et reduxit sanum pecuniam a Gabelo ipse suscepit uxorem ipse me habere fecit et daemonium ab ea conpescuit gaudium parentibus eius fecit me ipsum a devoratione piscis eripuit te quoque fecit videre lumen caeli et bonis omnibus per eum repleti sumus quid illi ad haec dignum poterimus dare ⁴sed peto te pater mi ut roges eum si forte dignabitur medietatem de omnibus quae adlata sunt sibi adsumere ⁵et vocantes eum pater scilicet et filius tulerunt eum in partem et rogare coeperunt ut dignaretur dimidiam partem omnium quae adtulerant acceptam habere ⁶tunc dixit eis occulte benedicite Deum caeli et coram omnibus viventibus confitemini illi quoniam fecit vobiscum misericordiam suam ⁷etenim sacramentum regis abscondere bonum est opera autem Dei revelare et confiteri honorificum est ⁸bona est oratio cum ieiunio et elemosyna magis quam thesauros auri condere ⁹quoniam elemosyna a morte liberat et ipsa est quae purgat peccata et faciet invenire vitam aeternam ¹⁰qui autem faciunt peccatum et iniquitatem hostes sunt animae suae ¹¹manifesto ergo vobis veritatem et non abscondam a vobis sermonem occultum ¹²quando orabas cum lacrimis et sepeliebas mortuos et derelinquebas prandium et mortuos abscondebas per diem in domo tua et nocte sepeliebas ego obtuli orationem tuam Domino ¹³et quia acceptus eras Deo necesse fuit ut temptatio probaret te ¹⁴et nunc misit me Dominus ut curarem te et Sarram uxorem filii tui a daemonio liberarem ¹⁵ego enim sum Rafahel angelus unus ex septem qui adstamus ante Dominum ¹⁶cumque haec audissent turbati sunt et trementes ceciderunt super faciem suam ¹⁷dixitque eis angelus pax vobis nolite timere ¹⁸etenim cum essem vobiscum per voluntatem Dei ipsum benedicite et cantate illi ¹⁹videbar quidem vobiscum manducare et bibere sed ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus videri non potest utor ²⁰tempus est ergo ut revertar ad eum qui me misit vos autem benedicite Deum et narrate omnia mirabilia eius ²¹et cum haec dixisset ab aspectu eorum ablatus est et ultra eum videre non potuerunt ²²tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt Deum et exsurgentes narraverunt omnia mirabilia eius

13 aperiens autem Tobias senior os suum benedixit Dominum et dixit magnus es Domine in aeternum et in omnia saecula regnum tuum ²quoniam tu flagellas et salvas deducis ad infernum et reducis et non est qui effugiat manum tuam ³confitemini Domino filii Israhel et in conspectu gentium laudate eum ⁴quoniam ideo dispersit vos inter gentes quae ignorant eum ut vos narretis mirabilia eius et faciatis scire eos quia non est alius Deus omnipotens praeter eum ⁵ipse castigavit nos propter iniquitates nostras et ipse salvabit nos propter misericordiam suam ⁶aspicite

ergo quae fecit vobiscum et cum timore et tremore confitemini illi regemque saeculorum exaltate in operibus vestris ⁷ego autem in terra captivitatis meae confitebor illi quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem ⁸convertimini itaque peccatores et facite iustitiam coram Deo credentes quod faciat vobiscum misericordiam suam ⁹ego autem et anima mea in eo laetabimur ¹⁰benedicite Dominum omnes electi eius agite dies laetitiae et confitemini illi ¹¹Hierusalem civitas Dei castigavit te Dominus in operibus manuum tuarum ¹²confitere Domino in bonis et benedic Deum saeculorum ut reaedificet in te tabernaculum suum et revocet ad te omnes captivos et gaudeas in omnia saecula saeculorum ¹³luce splendida fulgebis et omnes fines terrae adorabunt te ¹⁴nationes ex longinquo ad te venient et munera deferentes adorabunt Dominum in te et terram tuam in sanctificatione habebunt ¹⁵nomen magnum invocabunt in te ¹⁶maledicti erunt qui contempserint te et condemnati erunt omnes qui blasphemaverint te benedictique erunt qui aedificaverint te ¹⁷tu autem laetaberis in filiis tuis quoniam omnes benedicentur et congregabuntur ad Dominum ¹⁸beati omnes qui diligunt te et qui gaudent super pace tua ¹⁹anima mea benedic Dominum quoniam liberavit Hierusalem civitatem suam ²⁰beatus ero si fuerint reliquiae seminis mei ad videndam claritatem Hierusalem ²¹portae Hierusalem ex sapphyro et zmaragdo aedificabuntur et ex lapide pretioso omnis circuitus murorum eius ²²ex lapide candido et mundo omnes plateae eius sternentur et per vicos eius alleluia cantabitur ²³benedictus Dominus qui excitavit eam ut sit regnum eius in saecula saeculorum super eam amen

14et consummati sunt sermones Tobi et posteaquam illuminatus est vixit annis quadraginta duobus et vidit filios nepotum suorum ²completis itaque annis centum duobus sepultus est honorifice in Nineven ³quingenta namque et sex annorum oculorum lumen amisit sexagenarius vero recepit ⁴reliquum vero vitae suae in gaudio fuit et cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace ⁵in hora autem mortis suae vocavit ad se Tobiam filium suum et septem iuvenes filios eius nepotes suos dixitque eis ⁶prope erit interitus Nineven non enim excidit verbum Dei et fratres nostri qui dispersi sunt a terra Israhel revertentur ad eam ⁷omnis autem deserta terra eius replebitur et domus Dei quae in ea incensa est iterum reaedificabitur ibique revertentur omnes timentes Deum ⁸et relinquent gentes idola sua et venient in Hierusalem et inhabitabunt in ea ⁹et gaudebunt in ea omnes adorantes regem Israhel ¹⁰audite ergo filii mei patrem vestrum servite Domino in veritate et inquirete ut faciatis quae sunt placita illi ¹¹et filiis vestris mandate ut faciant iustitias et elemosynas ut sint memores Dei et benedicant eum in omni tempore in veritate et in tota virtute sua ¹²nunc ergo filii audite me et nolite manere hic sed quacumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulchro ex eo dirigite gressus vestros ut

exeatis hinc ¹³video enim quoniam iniquitas eius finem dabit ei ¹⁴factum est autem post obitum matris suae Tobias abscessit ex Nineven cum uxore sua et filiis et reversus est ad soceros suos ¹⁵invenitque eos incolomes in senectute bona et curam eorum gessit et ipse clausit oculos eorum et omnem hereditatem domus Raguhel ipse percepit viditque quintam generationem filios filiorum suorum ¹⁶et completis annis nonaginta et novem in timore Domini cum gaudio sepelierunt eum ¹⁷omnis cognatio eius et omnis generatio eius in bona vita et sancta conversatione permansit ita ut accepti essent tam Deo quam hominibus et cunctis habitatoribus terrae

Iudith

1 Arfaxat itaque rex Medorum subiugaverat multas gentes imperio suo et ipse aedificavit civitatem potentissimam quam appellavit Igbathanis ²ex lapidibus quadratis et secit fecit muros eius in altitudine cubitorum septuaginta et in latitudine cubitorum triginta turres vero eius posuit in altitudinem cubitorum centum ³per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur posuitque portas eius in altitudine turrium ⁴et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui et in gloria quadrigarum suarum ⁵anno igitur duodecimo regni sui Nabuchodonosor rex Assyriorum qui regnabat in Nineven civitatem magnam pugnavit contra Arfaxat et obtinuit eum ⁶in campo magno qui appellatur Ragau circa Eufraten et Tigrin et Hyadas in campo Erioch regis Elicorum ⁷tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor et cor eius elatum est et misit ad omnes qui habitabant in Cilicia et Damasco et Libano ⁸et ad gentes quae sunt in Carmelo et Cedar et inhabitantes Galileam in campo magno Hesdraelon ⁹et ad omnes qui erant in Samaria et trans flumen Iordanem usque Hierusalem et omnem terram Iesse quousque perveniatur ad montes Aethiopiae ¹⁰ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum ¹¹qui omnes uno animo contradixerunt et remiserunt eos vacuos ac sine honore abiecerunt ¹²tunc indignatus est Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam et iuravit per regnum et thronum suum quod defenderet se de omnibus regionibus his

2 Anno tertiodecimo Nabuchodonosor regis vicesima et secunda die mensis primi factum est verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum ut defenderet se ²vocavitque omnes maiores omnesque duces bellatores suos et habuit cum eis mysterium consilii sui ³dixitque cogitationem suam in eo esse ut omnem terram suo subiugaret imperio ⁴quod dictum cum placuisset omnibus vocavit Nabuchodonosor rex Holofernem principem militiae suae ⁵et dixit egredere adversum omne regnum occidentis et contra eos praecipue qui contempserunt imperium meum ⁶non parcat oculus meus ulli regno omnemque urbem munitam subiugabis mihi ⁷tunc Holofernis vocavit duces et magistratus virtutis Assyriorum et dinumeravit viros in expeditione sicut praecipit ei rex centum viginti milia peditum pugnatorum et equites sagittarios duodecim milia ⁸omnemque expedi-

tionem suam fecit praeire multitudinem innumerabilium camelorum cum his quae exercitibus sufficerent copiose boum quoque armenta gregesque ovium quorum non erat numerus ⁹frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit ¹⁰aurum vero et argentum de domo regis adsumpsit multum nimis ¹¹et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis qui cooperuerunt faciem terrae sicut lucustae ¹²cumque pertransisset fines Assyriorum venit ad magnos montes Angae qui sunt a sinistro Ciliciae ascenditque omnia castella eorum et obtinuit omnem munitionem ¹³effregit autem civitatem opinatissimam Meluthi praedavitque omnes filios Tharsis et filios Ismahel qui erant contra faciem deserti et ad austrum terrae Celeon ¹⁴et transiit Eufraten et venit ad Mesopotamiam et fregit omnes civitates excelsas quae erant ibi a torrente Mambre usquequo perveniatur ad mare ¹⁵et occupavit terminos eius a Cilicia usque ad fines Iafeth qui sunt ad austrum ¹⁶abduxitque omnes filios Madian ac praedavit omnem locupletationem eorum omnesque resistentes sibi occidit in ore gladii ¹⁷et post haec descendit in campos Damasci in diebus messis et succendit omnia sata omnesque arbores ac vineas fecit incidi ¹⁸et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram

3 tunc miserunt legatos suos universarum urbium et provinciarum reges ac principes Syriae scilicet Mesopotamiae et Syriae Sobal et Lybiae atque Ciliciae qui venientes ad Holofernem dixerunt ²desinat indignatio tua circa nos melius est enim ut viventes serviamus Nabuchodonosor regi magno et subditi simus tibi quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis nostrae damna patiamini ³omnis civitas nostra omnisque possessio omnes colles et montes et campi armenta boum greges ovium caprarumque equorum camelorumque et universae facultates nostrae atque familiae in conspectu tuo sunt ⁴sint omnia sub lege tua ⁵nos iam et filii nostri servi tui sumus ⁶veni nobis pacificus dominus et utere servitia nostra sicut placuerit tibi ⁷tunc descendit de montibus cum equitibus in virtute magna et obtinuit omnem civitatem et omnem inhabitantem terram ⁸de universis autem urbibus adsumpsit sibi auxilios viros fortes et electos ad bellum ⁹tantusque metus provinciis illius incubuit ut universarum urbium habitatores principes et honorati simul cum populis exirent in

obviam venienti ¹⁰excipientes eum cum coronis et lampadibus ducentes choros in tibiis et tympanis ¹¹nec ista tamen facientes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt ¹²nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit ¹³praeceperat enim illi Nabuchodonosor rex ut omnes deos terrae exterminaret videlicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus quae potuissent Holofernis potentia subiugari ¹⁴pertransiens autem Syriam Subal et omnem Apamiam omnemque Mesopotamiam venit ad Idumeos in terra Gabaa ¹⁵accepitque civitates eorum et sedit ibi per triginta dies in quibus diebus adunari praecepit universum exercitum virtutis suae

⁴tunc audientes haec filii Israhel qui habitabant in terra Iudaeae timuerunt valde a facie eius ²tremor etiam et horror invasit sensus eorum ne hoc faceret Hierusalem et templo Domini quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum ³et miserunt in omnem Samariam per circuitum usque Hiericho et praeoccupaverunt omnes vertices montium ⁴et muris circumdederunt vicos suos et congregaverunt frumenta in praeparatione pugnae ⁵sacerdos etiam Heliachim scripsit ad universos qui erant contra Hesdraelon quae est contra faciem campi magni iuxta Dothain et universis per quos transitus esse poterat ⁶ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad Hierusalem ut illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes ⁷et fecerunt filii Israhel secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Heliachim ⁸et clamavit omnis populus ad Dominum instantia magna et humiliaverunt animas suas in ieiuniis ipsi et mulieres eorum ⁹et induerunt se sacerdotes ciliciis et infantes prostraverunt contra faciem templi Domini et altare Domini operuerunt cilicio ¹⁰et clamaverunt ad Deum Israhel unianimiter ne darentur in praedam infantes eorum et uxores eorum in divisionem et civitates eorum in exterminium et sancta eorum in pollutionibus ¹¹tunc Heliachim sacerdos Domini magnus circumvit omnem Israhel adlocutusque est eos ¹²dicens scitote quoniam exaudivit Dominus preces vestras si manentes permanseritis in ieiuniis et orationibus in conspectu Domini ¹³memores estote Mosi servi Domini qui Amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo et in clypeis suis et in curribus suis et in equitibus suis non ferro pugnando sed precibus sanctis orando deiecit ¹⁴sic erunt universi hostes Israhel si perseveraveritis in hoc opere quo coepistis ¹⁵ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes Dominum permanebant in conspectu Domini ¹⁶ita ut etiam hii qui holocausta Domino offerebant praecincti ciliciis offerrent sacrificia Domino et erat cinis super capita eorum ¹⁷et ex toto corde suo omnes orabant Deum ut visitaret populum suum Israhel

⁵nuntiatumque est Holoferni principi militiae Assyriorum quod filii Israhel praepararent se ad resistendum ac montium itinera conclusissent ²et furore nimio exarsit ira-

cundia magna vocavitque omnes principes Moab et duces Ammon ³et dixit eis dicite mihi quid sit populus iste qui montana obsidet aut quae et quales et quanta sint civitates eorum quae etiam sit virtus eorum aut quae sit multitudo eorum vel quis rex militiae illorum ⁴quare prae omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt et non exierunt in obviam nobis ut susciperent nos cum pace ⁵tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait si digneris audire domine meus dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat et non egredietur verbum falsum ex ore meo ⁶populus iste ex progenie Chaldeorum est ⁷hic primum in Mesopotamiam habitavit quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra Chaldeorum ⁸deserentes itaque caerimonias patrum suorum quae in multitudine deorum erant ⁹unum Deum caeli coluerunt qui et praecepit eis ut exirent inde et habitarent in Charam cumque cooperuisset omnem terram famas descenderunt in Aegyptum illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt ut dinumerari eorum non possit exercitus ¹⁰cumque gravaret eos rex Aegypti atque in aedificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos clamaverunt ad Deum suum et percussit totam terram Aegypti plagis variis ¹¹cumque eiecissent eos a se Aegyptii et cessasset plaga ab eis et iterum eos vellent capere et ad suum servitium revocare ¹²fugientibus his Deus caeli mare aperuit ita ut hinc inde aquae quasi murus solidarentur et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent ¹³in quo loco dum innumerabilis exercitus Aegyptiorum eos persequeretur ita aquis coopertus est ut non remaneret vel unus qui factum posteris nuntiaret ¹⁴egressis etiam mare Rubrum deserta Sina montis occurrerunt in quibus numquam homo habitare potuit vel filius hominis requievit ¹⁵illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum et per annos quadraginta annonam de caelo consecuti sunt ¹⁶ubicumque ingressi sunt sine arcu et sagitta et absque scuta et gladio Deus eorum pro eis pugnavit et vicit ¹⁷et non fuit qui insultaret populo isti nisi quando recessit a cultura Domini Dei sui ¹⁸quotienscumque autem praeter ipsum Deum suum alterum coluerunt dati sunt in praedam et in gladium et in obprobrium ¹⁹quotienscumque autem paenituerunt se recessisse a cultura Dei sui dedit eis Deus caeli virtutem resistendi ²⁰denique Chananeum regem et Iebuseum et Ferezeum et Hettheum et Eveum et Amorream et omnes potentes in Esebon prostraverunt et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt ²¹et usque dum non peccarent in conspectu Dei sui erant cum illis bona Deus enim illorum odit iniquitatem ²²nam et ante hos annos cum recessissent a via quam dederat illis Deus ut ambularent in eam exterminati sunt proeliis multis nationibus et plurimi eorum captivi abducti sunt in terram non suam ²³nuper autem reversi ad Deum suum ex dispersione qua dispersi fuerant adunati sunt et ascenderunt montana haec omnia et iterum possident Hierusalem ubi sunt sancta eorum ²⁴nunc ergo meus domine perquire si est aliqua

iniquitas eorum in conspectu Dei eorum ascendamus ad illos quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi et subiugati erunt sub iugo potentiae tuae ²⁵si autem non est offensio populi huius coram Deo suo non poterimus resistere illis quoniam Deus eorum defendet illos et erimus in obprobrium universae terrae ²⁶et factum est cum cessasset loqui Achior verba irati sunt omnes magnates Holofernis et cogitabant interficere eum dicentes ad alterutrum ²⁷quis iste est qui filios Israhel posse dicat resistere regi Nabuchodonosor et exercitibus eius homines inermes et sine virtute et sine peritia artis pugnae ²⁸ut ergo agnoscat Achior quoniam fallit nos ascendemus in montana et cum capti fuerint potentes eorum tunc cum eisdem gladio transverberabitur ²⁹ut sciat omnis gens quoniam Nabuchodonosor deus terrae est et praeter ipsum alius non est

6factum est autem cum cessassent loqui indignatus Holofernis vehementer dixit ad Achior ²quoniam prophetasti nobis dicens quod gens Israhel defendatur a Deo suo ut ostendam tibi quia non est deus nisi Nabuchodonosor ³cum percusserimus eos omnes sicut hominem unum tunc et ipse cum illis Assyriorum gladio interibis et omnis Israhel tecum perditione disperiet ⁴et probabis quoniam Nabuchodonosor dominus sit universae terrae tuncque gladius militiae meae transiet per latera tua et confixus cades inter vulneratos Israhel et non respirabis ultra donec extermineris cum illis ⁵porro autem si prophetiam tuam veram existimas non concidat vultus tuus et pallor qui faciem tuam obtinuit abscedat a te si verba mea haec putas impleri non posse ⁶ut autem noveris quia simul cum illis haec experieris ecce ex hac hora illorum populo sociaberis ut dum dignas mei gladii poenas exceperint ipse simul ultioni subiaceas ⁷tunc Holofernis praecepit servis suis ut comprehenderent Achior ut ducerent eum in Bethuliam et traderent eum in manu filiorum Israhel ⁸et accipientes eum servi Holofernis profecti sunt per campestria sed cum adpropinquassent ad montana exierunt contra eos fundibalarii ⁹illi autem divergentes a latere montis ligaverunt Achior ad arborem manibus et pedibus et sic vinctum de restibus dimiserunt eum et reversi sunt ad dominum suum ¹⁰porro filii Israhel descendentes de Bethulia venerunt ad eum quem solventes duxerunt ad Bethuliam atque in medio populi illum stantentes percontati sunt quid rerum esset quod illum vinctum Assyrii reliquissent ¹¹in diebus illis erant illic principes Ozias filius Micha de tribu Symeon et Carmi qui et Gothonihel ¹²in medio itaque seniorum et in conspectu omnium Achior dixit omnia quae locutus ipse fuerat ab Holoferne interrogatus et qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum ¹³quemadmodum ipse Holofernis iratus iusserit eum Israhelitis hac de causa tradi ut dum vinceret filios Israhel tunc etiam ipsum Achior diversis iubeat suppliciiis interire propter hoc quod dixisset Deus caeli defensor eorum est ¹⁴cumque universa Achior exposuisset omnis populus cecidit in faciem adorantes Do-

minum et communi lamentatione et fletu unianimes preces suas Deo effuderunt ¹⁵dicentes Domine Deus caeli et terrae intueri superbiam illorum et respice ad nostram humilitatem et faciem tuorum sanctorum adtende et ostende quia non derelinquis praesumentes de te et praesumentes de se et de sua virtute gloriantes humilias ¹⁶finito itaque fletu et per totum diem populorum oratione completa consolati sunt Achior ¹⁷dicentes Deus patrum nostrorum cuius tu virtutem praedicasti ipse tibi hanc dabit vicissitudinem ut eorum magis tu interitum videas ¹⁸cum vero Dominus Deus noster dederit hanc libertatem servis suis sit et tecum Deus in medio nostri ut sicut placuerit tibi ita cum tuis omnibus converseris ¹⁹tunc Ozias finito consilio suscepit eum in domum suam et fecit cenam magnam ²⁰et vocatis omnibus presbyteris simul expleto ieiunio refecerunt ²¹postea vero convocatus omnis populus et per totam noctem intra ecclesiam oraverunt petentes auxilium a Deo Israhel

7Holofernis autem altera die praecepit exercitibus suis ut ascenderent contra Bethuliam ²erant autem pedites bellicorum centum viginti milia et equites viginti duo milia praeter praeparationes virorum illorum quos occupaverat captivitas et adducti fuerant de provinciis et urbibus universae iuventutis ³omnes pariter paraverunt se ad pugnam contra filios Israhel et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem qui respicit super Dothain a loco qui dicitur Belma usque Chelmo qui est contra Hesdraelon ⁴filii autem Israhel ut viderunt multitudinem illorum prostraverunt se super terram mittentes cinerem super capita sua unianimes orantes ut Deus Israhel misericordiam suam ostenderet super populum suum ⁵et adsumentes arma sua bellica sederunt per loca quae angusti itineris tramitem dirigunt inter montuosa et erant custodientes ea tota die et nocte ⁶porro Holofernis dum circuit per gyrum repperit quod fons qui influebat aquaeductum illorum a parte australi extra civitatem dirigeret incidi praecepit aquaeductum eorum ⁷erant tamen non longe a muris fontes ex quibus furtim videbantur haurire aquam ad refocilandum potius quam ad potandum ⁸sed filii Ammon et Moab accesserunt ad Holofernem dicentes filii Israhel non in lancea nec in sagitta confidunt sed montes defendunt illos et muniunt illos colles in praecipitio constituti ⁹ut ergo sine congressione pugnae possis superare eos pone custodes fontium ut non hauriant ex eis et sine gladio interficies eos vel certe fatigati tradent civitatem suam quam putant civitatem montibus positam superari non posse ¹⁰et placuerunt verba haec coram Holoferne et coram omnibus satellitibus eius et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes ¹¹cumque ista custodia per dies viginti fuisset expleta defecerunt cisternae et collectiones aquarum omnibus inhabitantibus in Bethuliam ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel una die quoniam ad mensuram dabatur populis aqua cotidie ¹²tunc ad Oziam congregati omnes viri feminaeque iuvenes et parvuli simul omnes una voce

¹³dixerunt iudicet Deus inter nos et te quoniam fecisti in nos mala nolentes loqui pacifice cum Assyriis et propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum ¹⁴et ideo non est qui adiuvet cum prosternamur ante oculos eorum in siti et perditione magna ¹⁵et nunc congregate universos qui in civitate sunt ut sponte nos tradamus omnes populo Holofernis ¹⁶melius est enim ut captivi benedicamus Deum viventes quam moriamur et simus obprobrium omni carni cum videamus uxores nostras et infantes nostros mori ante oculos nostros ¹⁷contestamur hodie caelum et terram et Deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos secundum peccata nostra ut iam tradatis civitatem in manu militiae Holofernis et sit finis noster brevis in ore gladii qui longior efficitur in ariditate sitis ¹⁸et cum haec dixissent factus est fletus et ululatus magnus in ecclesia omnibus et per multas horas una voce clamaverunt ad Deum dicentes ¹⁹peccavimus cum patribus nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus ²⁰tu quia pius es miserere nostri aut in tuo flagello vindica iniquitates nostras et noli tradere confitentes te populo qui ignorat te ²¹ut non dicant inter gentes ubi est Deus eorum ²²et cum fatigati his clamoribus et his fletibus lassati siluissent ²³exsurgens Ozias infusus lacrimis dixit aequo animo estote fratres et hos quinque dies expectemus a Domino misericordiam ²⁴forsitan enim indignationem suam abscedet et dat gloriam nomini suo ²⁵si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium faciemus haec verba quae locuti estis

8et factum est cum audisset haec Iudith vidua quae erat filia Merari filii Idox filii Ioseph filii Oziae filii Elai filii Iamnor filii Gedeon filii Rafoin filii Acitob filii Melchiae filii Enam filii Nathaniae filii Salathihel filii Symeon filii Ruben ²et vir eius fuit Manasses qui mortuus est in diebus messis hordiariae ³instabat enim super alligantes manipulos in campo et venit aestus super caput eius et mortuus est in Bethuliam civitatem suam et sepultus est illic cum patribus suis ⁴erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus et mensibus sex ⁵et in superioribus domus suae fecit sibi secretum cubiculum in quo cum puellis suis clausa morabatur ⁶et habens super lumbos suos cilicium ieiunabat omnibus diebus vitae suae praeter sabbata et neomenia et festa domus Israhel ⁷erat autem eleganti aspectu nimis cui vir suus reliquerat divitias multas et familiam copiosam ac possessiones armentis boum et gregibus ovium plenas ⁸et erat haec in eo omnibus famosissima quoniam timebat Dominum valde nec erat qui loqueretur de illa verbum malum ⁹haec itaque cum audisset quoniam Ozias promississet quod transacto quinto die traderet civitatem misit ad presbyteros Chabri et Carmin ¹⁰et venerunt ad illam et dixit illis quod est hoc verbum in quo consensit Ozias ut tradat civitatem Assyriis si intra quinque dies non venerit vobis adiutorium ¹¹et qui estis vos qui temptatis Dominum ¹²non est iste sermo qui misericordiam provocet sed potius qui iram excitet et furorem accendat ¹³posuistis vos

tempus miserationis Domini et in arbitrium vestrum diem constituistis ei ¹⁴sed quia patiens est Dominus in hoc ipso paeniteamur et indulgentiam eius lacrimis postulemus ¹⁵non enim quasi homo Deus sic comminabitur neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur ¹⁶et ideo humiliemus illi animas nostras et in spiritu constituti humiliato servientes illi ¹⁷dicamus flentes Domino ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam ut sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eorum ita etiam de nostra humilitate gloriemur ¹⁸quoniam non sumus secuti peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt Deum suum et adoraverunt deos alienos ¹⁹pro scelere quodati sunt in gladium et in rapinam et in confusionem inimicis suis nos autem alterum deum nescimus praeter ipsum ²⁰expectemus humiles consolationem eius et exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum et humiliabit omnes gentes quaecumque insurgunt contra nos et faciet illas sine honore Dominus Deus noster ²¹et nunc fratres quoniam vos qui estis presbyteri in populo Dei ex vobis pendet anima illorum adloquio vestro corda eorum erigite ut memores sint quia temptati sunt patres nostri ut probarentur si vere colerent Deum suum ²²memores esse debent quomodo pater noster Abraham temptatus est et per multas tribulationes probatus Dei amicus effectus est ²³sic Isaac sic Iacob sic Moses et omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes transierunt fideles ²⁴illi autem qui temptationes non susceperunt cum timore Domini et patientia sua inproperium murmurationis suae contra Dominum protulerunt ²⁵exterminati sunt ab exterminatore et a serpentibus perierunt ²⁶et nos ergo non ulciscamur nos pro his quae patimur ²⁷sed reputantes peccatis nostris haec ipsa minora esse supplicia flagella Domini quasi servi qui corripimur ad emendationem non ad perditionem nostram evenisse credamus ²⁸et dixerunt illi Ozias et presbyteri omnia quae locuta es vera sunt et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio ²⁹nunc ergo ora pro nobis quoniam mulier sancta es et timens Dominum ³⁰et dixit illis Iudith sicut quod loqui potui Dei esse cognoscitis ³¹ita quod facere disposui probate si ex Deo est et orate ut firmum faciat consilium meum Deus ³²stabitis vos ad portam nocte ista et ego exeam cum abra mea et orate ut sicut dixistis in diebus quinque respiciat Dominus populum suum Israhel ³³vos autem nolo scrutemini actum meum et usque dum renuntiem vobis nihil aliud fiat nisi oratio pro me ad Dominum Deum nostrum ³⁴et dixit ad eam Ozias princeps Iudaeae vade in pace et Dominus sit tecum in ultione inimicorum nostrorum et revertentes abierunt

9quibus abscedentibus Iudith ingressa est oratorium suum et induens se cilicio posuit cinerem super caput suum et prosternens se Domino clamavit ad Dominum dicens ²Domine Deus patris mei Symeon qui dedisti illi gladium in defensione alienigenarum qui violatores extiterunt in coinquinatione sua et denudaverunt femur virginis in confusionem ³et

dedisti mulieres eorum in praedam et filias eorum in captivitate et omnem praedam in divisionem servis tuis qui zelaverunt zelum tuum subveni quaeso te Domine Deus meus mihi viduae ⁴tu enim fecisti priora et illa post illa cogitasti et hoc factum est quod ipse voluisti ⁵omnes enim viae tuae paratae sunt et tua iudicia in providentia tua posuisti ⁶respice castra Assyriorum nunc sicut tunc castra videre Aegyptiorum dignatus es quando post servos tous armati currebant confidentes in quadrigis et in equitatu suo et in multitudine bellatorum ⁷sed aspexisti super castra eorum et tenebrae fatigaverunt eos ⁸tenuit pedes eorum abyssus et aquae operuerunt eos ⁹sic fiant et isti Domine qui confidunt in multitudine sua et in corribus suis et in contis et in sagittis suis et in lanceis gloriantur ¹⁰et nesciunt quia tu ipse es Deus noster qui conteris bella ab initio et Dominus nomen est tibi ¹¹erige brachium tuum sicut ab initio et adlide virtutem eorum in virtute tua cadat virtus eorum in iracundiam tuam qui promittunt se violare sancta tua et polluere tabernaculum honoris tui et deicere gladio suo cornu altaris tui ¹²fac Domine ut gladio proprio eius superbia amputetur ¹³capiatur laqueo oculorum suorum in me et percutes eum ex labiis caritatis meae ¹⁴da mihi in animo constantiam ut contemnam illum et virtutem ut evertam illum ¹⁵erit enim memoriale nominis tui cum manus feminea deiecerit eum ¹⁶non enim in multitudine est virtus tua Domine neque in equorum viribus voluntas tua nec superbi ab initio placuerunt tibi sed humilium et mansuetorum tibi semper placuit deprecatio ¹⁷Deus caelorum creator aquarum et dominus totius creaturae exaudi me miseram deprecantem et de tua misericordia praesumentem ¹⁸memento Domine testamenti tui et da verbum in ore meo et in corde meo consilium corrobora ut domus tua in tua sanctificatione permaneat ¹⁹et omnes gentes agnoscant quoniam tu es Deus et non est alius praeter te

¹⁰factum est autem cum cessasset clamare ad Dominum surrexit de loco quo iacuerat prostrata Domino ²vocavit eum abram suam et descendens in domum suam abstulit a se cilicium et exiit se vestimentis viduitatis suae ³et lavit corpus suum et unxit se myrro optimo et discriminavit crinem capitis sui et inposuit mitram super caput suum et induit se vestimentis iucunditatis suae induitque sandalia pedibus suis adsumpsitque dextraliola et lilia et inares et anulos et omnibus ornamentis suis ornavit se ⁴cui etiam Dominus contulit splendorem quoniam omnis ista compositio non ex libidine sed ex virtute pendebat et ideo Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliavit ut incomparabili decore omnium oculis appareret ⁵inposuit itaque abrae suae ascopam vini et vas olei et pulenta et palatas et panes et caseum et profecta est ⁶cumque venisset ad portas civitatis invenerunt expectantem Oziam et presbyteros civitatis ⁷qui cum vidissent eam stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius ⁸nihil tamen interrogantes eam dimiserunt transire dicentes Deus patrum nostrorum det

tibi gratiam et omne consilium tui cordis sua virtute corroboret ut gloriatur super te Hierusalem et sit nomen tuum in numero sanctorum et iustorum ⁹et dixerunt hii qui illic erant omnes una voce fiat fiat ¹⁰Iudith vero orans Dominum transiit portas ipsa et abra eius ¹¹factum est autem cum descenderet montem circa ortum diei occurrerunt ei exploratores Assyriorum et tenuerunt illam dicentes unde venis aut quo vadis ¹²quae respondit filia sum Hebraeorum ideo ego fugi a facie eorum quoniam futurum agnovi quod dentur vobis in depraedationem pro eo quod contemnentis vos noluerunt ultro tradere se ipsos ut invenirent misericordiam in conspectu vestro ¹³hac de causa cogitavi mecum dicens vadam ad faciem principis Holofernus ut indicem illi secreta illorum et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos ita ut non cadat unus vir de exercitu eius ¹⁴et cum audissent viri verba eius considerabant faciem eius et erat in oculis eorum stupor quoniam mirabantur pulchritudinem eius nimis ¹⁵et dixerunt ad eam conservasti animam tuam eo quod tale reperisti consilium ut descenderes ad dominum nostrum ¹⁶hoc autem scias quoniam cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet et eris gratissima in corde eius duxeruntque illam ad tabernaculum Holofernus et nuntiantes eam ¹⁷cumque intrasset ante faciem eius statim captus est in suis oculis Holofernus ¹⁸dixeruntque ad eum satellites eius quis contemnat populum Hebraeorum qui tam decoras mulieres habent ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus ¹⁹videns itaque Holofernem Iudith sedentem in conopeo quod erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidibus pretiosis intextum ²⁰et cum in faciem eius intendisset adoravit eum prosternens se super terram et levaverunt illam servi Holofernus iubente domino suo

¹¹tunc Holofernus dixit ei aequo animo esto et noli pavere in corde tuo quoniam ego numquam nocui virum qui voluit servire Nabuchodonosor regi ²populus autem tuus quoniam non contempsisset me non adlevassem lanceam meam super illum ³nunc autem dic mihi qua ex causa recessisti ab illis et placuit tibi ut venires ad nos ⁴et dixit illi Iudith sume verba ancillae tuae quoniam si secutus fueris verba ancillae tuae perfectam rem faciet Dominus tecum ⁵vivit enim Nabuchodonosor rex terrae et vivit virtus eius quae est in te ad correptionem omnium animarum errantium quoniam non solum homines serviunt illi per te sed et bestiae agri obtemperant illi ⁶nuntiatur enim industria animi tui universis gentibus et indicatum est omni saeculo quoniam tu solus bonus et potens es in omni regno eius et disciplina tua omnibus provinciis praedicatur ⁷nec hoc latet quod locutus est Achior nec illud ignoratur quod ei iusseris evenire ⁸constat enim Deum nostrum sic peccatis offensum ut mandaverit per prophetas suos ad populum quod tradat eos pro peccatis suis ⁹et quoniam sciunt se offendisse Deum suum filii Israhel tremor tuus super ipsos est ¹⁰insuper etiam fames invasit eos et ab ariditate

aquae iam inter mortuos computantur ¹¹denique hoc ordi-
 nant ut interficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant
¹²et sancta Domini sui quae praecepit Deus non contingi
 in frumento vino et oleo haec cogitaverunt inpendere et vo-
 lunt consumere quae nec manibus deberent contingere ergo
 quoniam haec faciunt certum est quod in perditione dabun-
 tur ¹³quod ego ancilla tua cognoscens fugi ab illis et misit
 me Dominus haec ipsa nuntiare tibi ¹⁴ego enim ancilla tua
 Deum colo etiam nunc apud te et exiet ancilla tua et orabo
 Deum ¹⁵et dicet mihi quando eis reddat peccatum suum et
 veniens nuntiabo tibi ita ut ego adducam te per mediam
 Hierusalem et habebis omnem populum Israhel sicut oves
 quibus non est pastor et non latrabit vel unus contra te
¹⁶quoniam haec mihi dicta sunt per providentiam Dei ¹⁷et
 quoniam iratus est illis Deus hoc ipsa missa sum nuntiare
 tibi ¹⁸placuerunt autem omnia verba haec coram Holofer-
 ne et coram pueris eius et mirabantur ad sapientiam eius
 et dicebant alter ad alterum ¹⁹non est talis mulier super
 terram in aspectu in pulchritudine et in sensu verborum
²⁰et dixit ad illam Holofernis bene fecit Deus qui misit te
 ante populum ut des illum tu in manibus nostris ²¹et quo-
 niam bona est promissio tua si fecerit mihi hoc Deus tuus
 erit et meus Deus et tu in domo Nabuchodonosor magna
 eris et nomen tuum nominabitur in universa terra

¹²tunc iussit eam introire ubi repositi erant thesauri
 eius et iussit illic manere eam et constituit quid daretur illi
 de convivio suo ²cui respondens Iudith dixit nunc non po-
 tero manducare ex his quae mihi praecipis tribui ne veniat
 super me offensio ex his autem quae mihi detuli mandu-
 cabo ³cui Holofernis ait si defecerint tibi ista quae tecum
 detulisti quid faciemus tibi ⁴et dixit Iudith vivit anima
 tua domine meus quoniam non expendet omnia haec ancil-
 la tua donec faciat Deus in manu mea haec quae cogitavi
 et induxerunt illam servi eius in tabernaculo quo praece-
 perat ⁵et petiit dum introiret ut daretur ei copia nocte et
 ante lucem egrediendi foras ad orationem et deprecandi
 Dominum ⁶et praecepit cubiculariis suis ut sicut placeret
 illi exiret et introiret ad orandum Deum suum per triduum
⁷et exiebat noctibus in vallem Bethuliae et baptizabat se
 in fontem aquae ⁸et ut ascendebat orabat Dominum Deum
 Israhel ut dirigeret viam eius ad liberationem populi sui
⁹et introiens munda manebat in tabernaculum usque dum
 acciperet escam suam in vesperam ¹⁰et factum est quar-
 to die Holofernis fecit cenam servis suis et dixit ad Bagao
 eunuchum vade et suade Hebraeam illam ut sponte con-
 sentiat habitare mecum ¹¹foedum est enim apud Assyrios
 si femina inrideat virum agendo ut immunis transeat ab eo
¹²tunc introivit Bagao ad Iudith et dixit non vereatur bo-
 na puella introire ad dominum meum ut honorificetur ante
 faciem eius et manducet cum eo et bibat vinum in iucundi-
 tate ¹³cui Iudith respondit quae ego sum ut contradicam
 domino meo ¹⁴omne quod erit ante oculos eius bonum et
 optimum faciam quicquid autem illi placuerit hoc mihi erit

optimum omnibus diebus vitae meae ¹⁵et surrexit et orna-
 vit se vestimento suo et ingressa stetit ante faciem eius
¹⁶cor autem Holofernis concussum est erat enim ardens in
 concupiscentia eius ¹⁷et dixit ad eam Holofernis bibe nunc
 et accumbe in iucunditate quoniam gratiam invenisti co-
 ram me ¹⁸et dixit Iudith bibam domine quoniam magnifi-
 cata est anima mea hodie prae omnibus diebus meis ¹⁹et
 accepit et manducavit et bibit coram ipso ea quae parave-
 rat illi ancilla eius ²⁰et iucundus factus est Holofernis ad
 illam bibitque vinum nimis multum quantum numquam
 biberat in vita sua

¹³ut autem sero factum est festinaverunt servi illius
 ad hospitia sua et conclusit Bagao ostia cubiculi et abiit
²erant autem omnes fatigati a vino ³eratque Iudith sola in
 cubiculo ⁴porro Holofernis iacebat in lecto nimia ebrietate
 sopitus ⁵dixitque Iudith puellae suae ut staret foras an-
 te cubiculum et observaret ⁶stetitque Iudith ante lectum
 orans cum lacrimis et labiorum motu in silentio ⁷dicens
 confirma me Domine Deus Israhel et respice in hac hora
 ad opera manuum mearum ut sicut promisisti Hierusalem
 civitatem tuam erigas et hoc quod credens per te posse fieri
 cogitavi perficiam ⁸et haec cum dixisset accessit ad colum-
 nam quae erat ad caput lectuli eius et pugionem eius qui
 in ea ligatus pendebat exsolvit ⁹cumque evaginasset illud
 adprehendit comam capitis eius et ait confirma me Domine
 Deus Israhel in hac hora ¹⁰et percussit bis in cervicem eius
 et abscidit caput eius et abstulit conopeum eius a columnis
 et evolvit corpus eius truncum ¹¹et post pusillum exivit et
 tradidit caput Holofernis ancillae suae et iussit ut mitteret
 illud in peram suam ¹²et exierunt duae secundum consue-
 tudinem suam quasi ad orationem et transierunt castra et
 gyrantes vallem venerunt ad portam civitatis ¹³et dixit Iu-
 dith a longe custodibus murorum aperite portas quoniam
 nobiscum est Deus qui fecit virtutem in Israhel ¹⁴et factum
 est cum audissent viri vocem eius vocaverunt presbyteros
 civitatis ¹⁵et concurrerunt ad eam omnes a minimo usque
 ad maximum quoniam speraverunt eam iam non esse ven-
 turam ¹⁶et accendentes luminaria congryaverunt circa eam
 universi illa autem ascendens in eminentiori loco iussit fieri
 silentium cumque omnes tacuissent ¹⁷dixit Iudith laudate
 Dominum Deum nostrum qui non deseruit sperantes in se
¹⁸et in me ancillam suam adimplevit misericordiam suam
 quam promisit domui Israhel et interfecit in manu mea ho-
 stem populi sui in hac nocte ¹⁹et proferens de pera caput
 Holofernis ostendit illis dicens ecce caput Holofernis prin-
 cipis militiae Assyriorum et ecce conopeum illius in quo
 recumbebat in ebrietate sua ubi et per manum feminae
 percussit illum Dominus Deus noster ²⁰vivit autem ipse
 Dominus quoniam custodivit me angelus eius et hinc eun-
 tem et ibi commorantem et inde huc revertentem et non
 permisit me ancillam suam Dominus coinquinari sed sine
 pollutione peccati revocavit me vobis gaudentem in victo-
 ria sua in evasione mea in liberatione vestra ²¹confiteamur

illi omnes quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius ²²universi autem adorantes Dominum dixerunt ad eam benedixit te Dominus in virtute sua quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros ²³porro Ozias princeps populi Israhel dixit ad eam benedicta es tu filia a Domino Deo excelso prae omnibus mulieribus super terram ²⁴benedictus Dominus qui creavit caelum et terram qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum ²⁵quia hodie nomen tuum ita magnificavit ut non recedat laus tua de ore hominum qui memores fuerint virtutis Domini in aeternum pro quibus non pepercisti animae tuae propter angustias et tribulationem generis tui sed subvenisti ruinae ante conspectum Dei nostri ²⁶et dixit omnis populus fiat fiat ²⁷porro Achior vocatus venit et dixit ei Deus Israhel cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur de inimicis suis ipse caput omnium incredulorum incidit in hac nocte in manu mea ²⁸ut probes quia ita est ecce caput Holofernus qui in contemptu superbiae suae Deum Israhel contempsit et tibi interitum minabatur dicens cum captus fuerit populus Israhel gladio perforari praecipiam latera tua ²⁹videns autem Achior caput Holofernus angustiatum prae pavore cecidit in faciem suam super terram et aestuavit anima eius ³⁰postea vero quam resumpto spiritu recreatus est procidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit ³¹benedicta tu Deo tuo in omni tabernaculo Iacob quoniam in omni gente quae audierit nomen tuum magnificabit Deum Israhel super te

¹⁴dixit autem Iudith ad omnem populum audite me fratres suspendite caput hoc super muros nostros ²et erit cum exierit sol accipiat unusquisque arma sua et exite cum impetu non ut descendatis deorsum sed quasi impetum facientes ³tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam ⁴cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum Holofernus et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum decidet super eos timor ⁵cumque cognoveritis fugere illos ite post illos securi quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris ⁶tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israhel relicto gentilitatis ritu credidit Deo et circumcidit carnem praeputii sui et adpositus est ad populum Israhel et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem ⁷mox autem ut ortus est dies suspenderunt super muros caput Holofernus accepitque unusquisque vir arma sua et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu ⁸quod videntes exploratores ad tabernaculum cucurrerunt ⁹porro hii qui in tabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstreptentes excitandi gratia inquietudinem arte moliebantur ut non ab excitantibus sed a sonantibus Holofernus evigilaret ¹⁰nullus enim audebat cubiculum virtutis Assyriorum pulsando aut intrando aperire ¹¹sed cum venissent duces eius et tribuni et universi maiores exercitus Assyriorum dixerunt cubiculariis ¹²intrate et excitate illum quoniam egressi mures de cavernis suis ausi sunt provocare ad proelium ¹³tunc ingressus Bagao cubiculum eius stetit ante cortinam et plausum

fecit manibus suis suspicabatur enim illum cum Iudith dormire ¹⁴sed cum nullum motum iacentis sensu aurium caperet accessit proximans ad cortinam et elevans eam videns iacens cadaver absque capite Holofernus in suo sanguine tabefactum iacere super terram et clamavit voce magna cum fletu et scidit vestimenta sua ¹⁵et ingressus tabernaculum Iudith non invenit eam et exilivit foras ad populum ¹⁶et dixit una mulier hebraea fecit confusionem in domo regis Nabuchodonosor ecce enim Holofernus iacet in terra et caput ipsius non est in illo ¹⁷quod cum audissent principes virtutis Assyriorum sciderunt omnes vestimenta sua et intolerabilis timor et tremor cecidit super eos et turbati sunt animi eorum valde ¹⁸et factus est clamor incomparabilis in media castra eorum

¹⁵cumque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset fugit mens et consilium ab eis et solo tremore et metu agitati fugae praesidium sumunt ²ita ut nullus loqueretur cum proximo suo sed inclinato capite relictis omnibus evadere Hebraeos quos armatos venire super se audierant fugientes per vias camporum et semitas collium ³videntes itaque filii Israhel fugientes illos descenderunt clangentes tubis et ululantes post ipsos ⁴et quoniam Assyrii non adunati in fuga ibant praecipites filii autem Israhel uno agmine persequentes debilitabant omnes quos invenire potuissent ⁵misitque Ozias nuntios per omnes civitates et regiones Israhel ⁶omnis itaque regio omnisque urbs electam iuventutem misit armatam post eos et persecuti sunt eos in ore gladii quousque pervenirent ad extremitatem finium suarum ⁷reliqui autem qui erant in Bethulia ingressi sunt castra Assyriorum et praedam quam fugientes Assyrii reliquerant abstulerunt et honestati sunt valde ⁸hii vero qui victores reversi sunt ad Bethuliam omnia quaeque erant illorum abstulerunt secum ita ut non esset numerus in pecoribus in iumentis et universis mobilibus eorum ut a minimo usque ad magnum omnes divites fierent de praedationibus eorum ⁹Ioachim autem summus pontifex de Hierusalem venit in Bethuliam cum universis presbyteris suis ut videret Iudith ¹⁰quae cum exisset ad illum benedixerunt illam omnes una voce dicentes tu gloria Hierusalem tu laetitia Israhel tu honorificentia populi nostri ¹¹quia fecisti viriliter et confortatum est cor tuum eo quod castitatem amaveris et post virum tuum alterum non scieris ideo et manus Domini confortavit te et ideo eris benedicta in aeternum ¹²et dixit omnis populus fiat fiat ¹³per dies autem triginta vix collecta est spolia Assyriorum a populo Israhel ¹⁴porro autem universa quae Holofernus peculiariter fuisse probata sunt dederunt Iudith in auro et argento et vestibus et gemmis et omni supellectile et tradita sunt illi omnia a populo ¹⁵et omnes populi gaudebant cum mulieribus et virginibus et iuvenibus in organis et citharis

¹⁶tunc cantavit canticum hoc Domino Iudith dicens ²incipite Domino in tympanis cantate Deo in cymbalis mo-

dulamini illi psalmum novum exaltate et invocate nomen eius ³Dominus conterens bella Dominus nomen est illi ⁴qui posuit castra sua in medio populi sui ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum ⁵venit Assur ex montibus ab aquilone in multitudine fortitudinis suae cuius multitudo obturavit torrentes et equi eorum cooperuerunt valles ⁶dixit se incensurum fines meos et iuvenes meos occisurum gladio infantes meos dare in praedam et virgines in captivitatem ⁷Dominus autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum in manus feminae et confudit eum ⁸non enim cecidit potens eorum a iuvenibus nec filii Titan percusserunt eum nec excelsi gigantes inposuerunt se illi sed Iudith filia Merari in specie faciei suae dissolvit eum ⁹exiit enim se vestimenta viduitatis et induit se vestimenta laetitiae in exultatione filiorum Israhel ¹⁰unxit faciem suam unguento conligavit cincinnos suos mitra ad decipiendum illum ¹¹sandalia eius rapuerunt oculos eius pulchritudo eius captivam fecit animam eius amputavit pugione cervicem eius ¹²horruerunt Persae constantiam eius et Medi audaciam eius ¹³tunc ululaverunt castra Assyriorum quando apparuerunt humiles mei arescentes in siti ¹⁴fili puellarum conpunerunt eos et sicut pueros fugientes occiderunt eos perierunt in proelio a facie Domini mei ¹⁵hymnum cantemus Domino hymnum novum cantemus Deo nostro ¹⁶Adonai Domine magnus es tu et praeclarus in virtute et quem superare nemo potest ¹⁷tibi serviat omnis creatura tua quia dixisti et facta sunt misisti spiritum tuum et creata sunt et non est qui resistat voci tuae ¹⁸montes a fundamentis movebuntur cum aquis petrae sicut cera liquescent ante faciem tuam ¹⁹qui autem timent te magni erunt apud te prae omnia ²⁰vae genti insurgenti super genus meum Dominus enim omnipotens vindicabit in eis in die iudicii visitabit illos ²¹dabit enim ignem et vermes in carnes eorum ut urantur et sentiant usque in sempiternum ²²et factum est post haec omnis populus post victoriam venit ad Hierusalem adorare Dominum et mox ut purificati sunt obtulerunt omnes holocausta et vota et repromissiones suas ²³porro Iudith universa vasa bellica Holofernus quae dedit illi populus et conopeum quod ipsa sustulerat in anathema oblivionis ²⁴erat autem populus iucundus secundum faciem sanctorum et per tres menses gaudium huius victoriae celebratum est cum Iudith ²⁵post dies autem illos unusquisque rediit in sua et Iudith magna facta est in Bethulia et praeclarior erat universae terrae Israhel ²⁶erat etiam virtuti castitatis adiuncta ita ut non cognosceret virum omnibus diebus vitae suae ex quo defunctus est Manasses vir eius ²⁷erat autem diebus festis procedens cum gloria magna ²⁸mansit autem in domo viri sui annos centum quinque et dimisit abram suam liberam et defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethuliam ²⁹luxitque illam omnis populus diebus septem ³⁰in omni autem spatio vitae eius non fuit qui perturbaret Israhel et post mortem eius annis multis ³¹dies autem victoriae huius festivitatem ab Hebraeis in numero dierum sanctorum accepit et colitur a Iudaeis ex illo

tempore usque in praesentem diem

Esther

In diebus Asueri qui regnavit ab India usque Aethiopiam super centum viginti septem provincias ²quando sedit in solio regni sui Susa civitas regni eius exordium fuit ³tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis fortissimis Persarum et Medorum inclitis et praefectis provinciarum coram se ⁴ut ostenderet divitias gloriae regni sui ac magnitudinem atque iactantiam potentiae suae multo tempore centum videlicet et octoginta diebus ⁵cumque implerentur dies convivii invitavit omnem populum qui inventus est Susis a maximo usque ad minimum et septem diebus iussit convivium praeparari in vestibulo horti et nemoris quod regio cultu et manu consitum erat ⁶et pendebant ex omni parte tentoria aerii coloris et carpasini et hyacinthini sustentata funibus byssinis atque purpureis qui eburneis circulis inserti erant et columnis marmoreis fulciebantur lectuli quoque aurei et argentei super pavementum zmaragdino et pario stratum lapide dispositi erant quod mira varietate pictura decorabat ⁷bibebant autem qui invitati erant aureis poculis et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur vinum quoque ut magnificentia regia dignum erat abundans et praecipuum ponebatur ⁸nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum sed sic rex statuerat praeponens mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet ⁹Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio ubi rex Asuerus manere consueverat ¹⁰itaque die septimo cum rex esset hilarior et post nimiam potionem incaluisset mero praecepit Mauman et Bazatha et Arbona et Bagatha et Abgatha et Zarath et Charchas septem eunuchis qui in conspectu eius ministrabant ¹¹ut introducerent reginam Vasthi coram rege posito super caput eius diademate et ostenderet cunctis populis et principibus illius pulchritudinem erat enim pulchra valde ¹²quae rennuvit et ad regis imperium quod per eunuchos mandaverat venire contempsit unde iratus rex et nimio furore succensus ¹³interrogavit sapientes qui ex more regio semper ei aderant et illorum faciebat cuncta consilio scientium leges ac iura maiorum ¹⁴erant autem primi et proximi Charsena et Sethar et Admatha et Tharsis et Mares et Marsana et Mamucha septem duces Persarum atque Medorum qui videbant faciem regis et primi post eum residere soliti erant ¹⁵cui sententiae Vasthi regina subiaceret quae Asueri regis imperium quod per eunuchos mandave-

rat facere nolisset ¹⁶responditque Mamuchan audiente rege atque principibus non solum regem laesit regina Vasthi sed omnes principes et populos qui sunt in cunctis provinciis regis Asueri ¹⁷egredietur enim sermo reginae ad omnes mulieres ut contemnant viros suos et dicant rex Asuerus iussit ut regina Vasthi intraret ad eum et illa noluit ¹⁸atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum parvipendent imperia maritorum unde regis iusta est indignatio ¹⁹et si tibi placet egredietur edictum a facie tua et scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum quam praeteriri illicitum est ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem sed regnum illius altera quae melior illa est accipiat ²⁰et hoc in omne quod latissimum est provinciarum tuarum divulgetur imperium et cunctae uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis ²¹placuit consilium eius regi et principibus fecitque rex iuxta consultum Mamuchan ²²et misit epistulas ad universas provincias regni sui ut quaeque gens audire et legere poterat diversis linguis et litteris esse viros principes ac maiores in domibus suis et hoc per cunctos populos divulgari

His itaque gestis postquam regis Asueri deferbuerat indignatio recordatus est Vasthi et quae fecisset vel quae passa esset ²dixeruntque pueri regis ac ministri eius quaerantur regi puellae virgines ac speciosae ³et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines et adducant eas ad civitatem Susan et tradant in domum feminarum sub manu Aegaei eunuchi qui est praepositus et custos mulierum regiarum et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria ⁴et quaecumque inter omnes oculis regis placuerit ipsa regnet pro Vasthi placuit sermo regi et ita ut suggererant iussit fieri ⁵erat vir iudaeus in Susis civitate vocabulo Mardocheus filius Iair filii Semei filii Cis de stirpe Iemini ⁶qui translatus fuerat de Hierusalem eo tempore quo Iechoniam regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat ⁷qui fuit nutritius filiae fratris sui Edessae quae altero nomine Hester vocabatur et utrumque parentem amiserat pulchra nimis et decora facie mortuisque patre eius ac matre Mardocheus sibi eam adoptavit in filiam ⁸cumque percrebuisset regis imperium et iuxta mandata illius multae virgines pulchrae adducerentur Susan et Aegaeo traderentur eunucho Hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in

numero feminarum ⁹ quae placuit ei et invenit gratiam in conspectu illius ut adceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret ¹⁰ quae noluit indicare ei populum et patriam suam Mardocheus enim praeceperat ut de hac re omnino reticeret ¹¹ qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electae virgines servabantur curam agens salutis Hester et scire volens quid ei accideret ¹² cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem expletis omnibus quae ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus vertebatur ita dumtaxat ut sex menses oleo unguerentur myrtino et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur ¹³ ingredientiisque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant et ut eis placuerat conpositae de triclinio feminarum ad regis cubiculum transiebant ¹⁴ et quae intraverat vespere egrediebatur mane atque inde in secundas aedes deducebatur quae sub manu Sasagazi eunuchi erant qui concubinis regis praesidebat nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine ¹⁵ evoluto autem tempore per ordinem instabat dies quo Hester filia Abiahil fratris Mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem quae non quaesivit muliebrem cultum sed quaecumque voluit Aegaeus eunuchus custos virginum haec ei ad ornatum dedit erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur ¹⁶ ducta est itaque ad cubiculum regis Asueri mense decimo qui vocatur tebeth septimo anno regni eius ¹⁷ et amavit eam rex plus quam omnes mulieres habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres et posuit diadema regni in capite eius fecitque eam regnare in loco Vasthi ¹⁸ et iussit convivium praeparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro coniunctione et nuptiis Hester et dedit requiem in universis provinciis ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem ¹⁹ cumque et secundo quaerentur virgines et congregarentur Mardocheus manebat ad regis ianuam ²⁰ necdumque prodiderat Hester patriam et populum suum iuxta mandatum eius quicquid enim ille praecipiebat observabat Hester et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat quo eam parvulam nutrieat ²¹ eo igitur tempore quo Mardocheus ad regis ianuam morabatur irati sunt Bagathan et Thares duo eunuchi regis qui ianitores erant et in primo palatii limine praesidebant volueruntque insurgere in regem et occidere eum ²² quod Mardocheum non latuit statimque nuntiavit reginae Hester et illa regi ex nomine Mardochei qui ad se rem detulerat ²³ quaesitum est et inventum et adpensus uterque eorum in patibulo mandatumque historiis et annalibus traditum coram rege

3 post haec rex Asuerus exaltavit Aman filium Amadathi qui erat de stirpe Agag et posuit solium eius super omnes principes quos habebat ² cunctique servi regis qui in

foribus palatii versabantur flectebant genu et adorabant Aman sic enim eis praeceperat imperator solus Mardocheus non flectebat genu neque adorabat eum ³ cui dixerunt regis pueri qui ad fores palatii praesidebant cur praeter ceteros non observas mandata regis ⁴ cumque hoc crebrius dicerent et ille nollet audire nuntiaverunt Aman scire cupientes utrum perseveraret in sententia dixerat enim eis se esse Iudaeum ⁵ quod cum audisset Aman et experimento probasset quod Mardocheus non sibi flecteret genu nec se adoraret iratus est valde ⁶ et pro nihilo duxit in unum Mardocheum mittere manus suas audierat enim quod esset gentis iudaeae magisque voluit omnem Iudaeorum qui erant in regno Asueri perdere nationem ⁷ mense primo cuius vocabulum est nisan anno duodecimo regni Asueri missa est sors in urnam quae hebraice dicitur phur coram Aman quo die et quo mense gens Iudaeorum deberet interfici et exivit mensis duodecimus qui vocatur adar ⁸ dixitque Aman regi Asuero est populus per omnes provincias regni tui dispersus et a se mutuo separatus novis utens legibus et caerimoniis insuper et regis scita contemnens et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam ⁹ si tibi placet decerne ut pereat et decem milia talentorum adpendam arcariis gazae tuae ¹⁰ tulit ergo rex anulum quo utebatur de manu sua et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag hosti Iudaeorum ¹¹ dixitque ad eum argentum quod polliceris tuum sit de populo age quod tibi placet ¹² vocatique sunt scribae regis mense primo nisan tertiadecima die eius et scriptum est ut iusserat Aman ad omnes satrapas regis et iudices provinciarum diversarumque gentium ut quaeque gens legere poterat et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Asueri et litterae ipsius signatae anulo ¹³ missae sunt per cursores regis ad universas provincias ut occiderent atque delerent omnes Iudaeos a puero usque ad senem parvulos et mulieres uno die hoc est tertiodecimo mensis duodecimi qui vocatur adar et bona eorum diriperent ¹⁴ summa autem epistularum haec fuit ut omnes provinciae scirent et pararent se ad praedictam diem ¹⁵ festinabant cursores qui missi erant explere regis imperium statimque in Susis pendit edictum rege et Aman celebrante convivium et cunctis qui in urbe erant flentibus

4 quae cum audisset Mardocheus scidit vestimenta sua et indutus est sacco spargens cinerem capiti et in platea mediae civitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem animi sui ² et hoc heiulatu usque ad fores palatii gradiens non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare ³ in omnibus quoque provinciis oppidis ac locis ad quae crudele regis dogma pervenerat planctus ingens erat apud Iudaeos ieiunium ululatus et fletus sacco et cinere multis pro strato utentibus ⁴ ingressae sunt autem puellae Hester et eunuchi nuntiaveruntque ei quod audiens consternata est et misit vestem ut ablato sacco induerent eum quam accipere noluit ⁵ accitoque Athac eunucho quem rex

ministrum ei dederat praecepit ut iret ad Mardocheum et disceret ab eo cur hoc faceret ⁶egressusque Athac ivit ad Mardocheum stantem in platea civitatis ante ostium palatii ⁷qui indicavit ei omnia quae acciderant quomodo Aman promississet ut in thesauros regis pro Iudaeorum nece inferret argentum ⁸exemplarque edicti quod pendebat in Susis dedit ei ut reginae ostenderet et moneret eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum pro populo suo ⁹regressus Athac nuntiavit Hester omnia quae Mardocheus dixerat ¹⁰quae respondit ei et iussit ut diceret Mardocheo ¹¹omnes servi regis et cunctae quae sub ditione eius sunt norunt provinciae quod sive vir sive mulier invocatus interius atrium regis intraverit absque ulla cunctatione statim interficiatur nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae atque ita possit vivere ego igitur quomodo ad regem intrare potero quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum ¹²quod cum audisset Mardocheus ¹³rursum mandavit Hester dicens ne putes quod animam tuam tantum liberes quia in domo regis es prae cunctis Iudaeis ¹⁴si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur Iudaei et tu et domus patris tui peribitis et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris ut in tali tempore pareris ¹⁵rursumque Hester haec Mardocheo verba mandavit ¹⁶vade et congrega omnes Iudaeos quos in Susis reppereris et orate pro me non comedatis et non bibatis tribus diebus ac noctibus et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens invocata tradensque me morti et periculo ¹⁷ivit itaque Mardocheus et fecit omnia quae ei Hester praeceperat

⁵Die autem tertio induta est Hester regalibus vestimentis et stetit in atrio domus regiae quod erat interius contra basilicam regis at ille sedebat super solium in consistorio palatii contra ostium domus ²cumque vidisset Hester reginam stantem placuit oculis eius et extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu quae accedens osculata est summitatem virgae eius ³dixitque ad eam rex quid vis Hester regina quae est petitio tua etiam si dimidiam regni partem petieris dabitur tibi ⁴at illa respondit si regi placet obsecro ut venias ad me hodie et Aman tecum ad convivium quod paravi ⁵statimque rex vocate inquit cito Aman ut Hester oboediat voluntati venerunt itaque rex et Aman ad convivium quod eis regina paraverat ⁶dixitque ei rex postquam vinum biberat abundanter quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas etiam si dimidiam partem regni mei petieris inpetrabis ⁷cui respondit Hester petitio mea et preces istae sunt ⁸si inveni gratiam in conspectu regis et si regi placet ut det mihi quod postulo et meam impleat petitionem veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis et cras regi aperiam voluntatem meam ⁹egressus est itaque illo die Aman laetus et alacer cumque vidisset Mardocheum sedentem ante fores palatii et non solum non adsurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis suae indignatus est valde ¹⁰et dissimulata ira reversus in

domum suam convocavit ad se amicos et Zares uxorem suam ¹¹et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum filiorumque turbam et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset ¹²et post haec ait regina quoque Hester nullum alium vocavit cum rege ad convivium praeter me apud quam etiam cras cum rege pransurus sum ¹³et cum haec omnia habeam nihil me habere puto quamdiu videro Mardocheum Iudaeum sedentem ante fores regias ¹⁴responderuntque ei Zares uxor eius et ceteri amici iube parari excelsam trabem habentem altitudinem quinquaginta cubitos et dic mane regi ut adpendatur super eam Mardocheus et sic ibis cum rege laetus ad convivium placuit ei consilium et iussit excelsam parari crucem

⁶Noctem illam rex duxit insomnem iussitque adferri sibi historias et annales priorum temporum qui cum illo praesente legerentur ²ventum est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset Mardocheus insidias Bagathan et Thares eunuchorum regem Asuerum iugulare cupientium ³quod cum rex audisset ait quid pro hac fide honoris ac praemii Mardocheus consecutus est dixeruntque ei servi illius ac ministri nihil omnino mercedis accepit ⁴statimque rex quis est inquit in atrio Aman quippe interius atrium domus regiae intraverat ut suggereret regi et iuberet Mardocheum adfigi patibulo quod ei fuerat praeparatum ⁵responderunt pueri Aman stat in atrio dixitque rex ingrediatur ⁶cumque esset ingressus ait illi quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat cogitans Aman in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare ⁷respondit homo quem rex honorare cupit ⁸debet indui vestibus regiis et inponi super equum qui de sella regis est et accipere regium diadema super caput suum ⁹et primus de regis principibus ac tyrannis teneat equum eius et per plateam civitatis incedens clamet ac dicat sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare ¹⁰dixitque ei rex festina et sumpta stola et equo fac ita ut locutus es Mardocheo Iudaeo qui sedet ante fores palatii cave ne quicquam de his quae locutus es praetermittas ¹¹tulit itaque Aman stolam et equum indutumque Mardocheum in platea civitatis et inpositum equo praecedebat atque clamabat hoc honore condignus est quemcumque rex voluerit honorare ¹²reversus est Mardocheus ad ianuam palatii et Aman festinavit ire in domum suam lugens et operto capite ¹³narravitque Zares uxori suae et amicis omnia quae evenissent sibi cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius si de semine Iudaeorum est Mardocheus ante quem cadere coepisti non poteris ei resistere sed cades in conspectu eius ¹⁴adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt

⁷Intravit itaque rex et Aman ut biberent cum regina ²dixitque ei rex etiam in secundo die postquam vino incaluerat quae est petitio tua Hester ut detur tibi et quid vis

feri etiam si dimidiam regni mei partem petieris in petra-
bis ³ad quem illa respondit si inveni gratiam in oculis tuis
o rex et si tibi placet dona mihi animam meam pro qua ro-
go et populum meum pro quo obsecro ⁴traditi enim sumus
ego et populus meus ut conteramur iugulemur et pereamus
atque utinam in servos et famulas venderemur esset tole-
rabile malum et gemens tacerem nunc autem hostis noster
est cuius crudelitas redundat in regem ⁵respondensque rex
Asuerus ait quis est iste et cuius potentiae ut haec audeat
facere ⁶dixit Hester hostis et inimicus noster pessimus iste
est Aman quod ille audiens ilico obstipuit vultum regis
ac reginae ferre non sustinens ⁷rex autem surrexit iratus
et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum
Aman quoque surrexit ut rogaret Hester reginam pro ani-
ma sua intellexit enim a rege sibi paratum malum ⁸qui
cum reversus esset de horto nemoribus consito et intrasset
convivii locum repperit Aman super lectulum corruisse in
quo iacebat Hester et ait etiam reginam vult opprimere
me praesente in domo mea necdum verbum de ore regis
exierat et statim operuerunt faciem eius ⁹dixitque Arbona
unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis en lignum
quod paraverat Mardocheo qui locutus est pro rege stat in
domo Aman habens altitudinis quinquaginta cubitos cui di-
xit rex adpendite eum in eo ¹⁰sensus est itaque Aman
in patibulo quod paraverat Mardocheo et regis ira quievit

⁸die illo dedit rex Asuerus Hester reginae domum Aman
adversarii Iudaeorum et Mardocheus ingressus est ante fa-
ciem regis confessa est enim ei Hester quod esset patruus
suus ²tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iusserat et
tradidit Mardocheo Hester autem constituit Mardocheum
super domum suam ³nec his contenta procidit ad pedes re-
gis flevitque et locuta ad eum oravit ut malitiam Aman
Agagitae et machinationes eius pessimas quas excogita-
verat contra Iudaeos iuberet irritas fieri ⁴at ille ex more
sceptrum aureum protendit manu quo signum clementiae
monstrabatur illaque consurgens stetit ante eum ⁵et ait si
placet regi et inveni gratiam coram oculis eius et depre-
catio mea non ei videtur esse contraria obsecro ut novis
epistulis veteres Aman litterae insidiatoris et hostis Iudae-
orum quibus eos in cunctis regis provinciis perire praecepe-
rat corrigantur ⁶quomodo enim potero sustinere necem et
interfectionem populi mei ⁷responditque rex Asuerus He-
ster reginae et Mardocheo Iudaeo domum Aman concessi
Hester et ipsum iussi adfigi cruci qui ausus est manum in
Iudaeos mittere ⁸scribite ergo Iudaeis sicut vobis placet
ex regis nomine signantes litteras anulo meo haec enim
consuetudo erat ut epistulis quae ex regis nomine mitte-
bantur et illius anulo signatae erant nemo auderet contra-
dicere ⁹accitisque scribis et librariis regis erat autem tem-
pus tertii mensis qui appellatur siban vicesima et tertia
illius die scriptae sunt epistulae ut Mardocheus voluerat
ad Iudaeos et ad principes procuratoresque et iudices qui
centum viginti septem provinciis ab India usque Aethio-

piam praesidebant provinciae atque provinciae populo et
populo iuxta linguas et litteras suas et Iudaeis ut legere
poterant et audire ¹⁰ipsaeque epistulae quae ex regis nomi-
ne mittebantur anulo illius obsignatae sunt et missae per
veredarios qui per omnes provincias discurrentes veteres
litteras novis nuntiis praevenirent ¹¹quibus imperavit rex
ut convenirent Iudaeos per singulas civitates et in unum
praeciperent congregari ut starent pro animabus suis et
omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et univer-
sis domibus interficerent atque delerent ¹²et constituta est
per omnes provincias una ultionis dies id est tertiadeci-
ma mensis duodecimi adar ¹³summaque epistulae fuit ut
in omnibus terris ac populis qui regis Asueri imperio su-
biacebant notum fieret paratos esse Iudaeos ad capiendam
vindictam de hostibus suis ¹⁴egressique sunt veredarii cele-
res nuntios perferentes et edictum regis pependit in Susis
¹⁵Mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egre-
diens fulgebat vestibus regiis hyacinthinis videlicet et aeri-
nis coronam auream portans capite et amictus pallio serico
atque purpureo omnisque civitas exultavit atque laetata
est ¹⁶Iudaeis autem nova lux oriri visa est gaudium honor
et tripudium ¹⁷apud omnes populos urbes atque provincias
quocumque regis iussa veniebant mira exultatio epulae at-
que convivium et festus dies in tantum ut plures alterius
gentis et sectae eorum religioni et caerimoniis iungerentur
grandis enim cunctos iudaici nominis terror invaserat

⁹igitur duodecimi mensis quem adar vocari ante iam di-
ximus tertiadecima die quando cunctis Iudaeis interfectio
parabatur et hostes eorum inhiabant sanguini versa vice
Iudaei superiores esse coeperunt et se de adversariis vindic-
care ²congregatique sunt per singulas civitates oppida et
loca ut extenderent manum contra inimicos et persecutores
suos nullusque ausus est resistere eo quod omnes populos
magnitudinis eorum formido penetrarat ³nam et provincia-
rum iudices duces et procuratores omnisque dignitas quae
singulis locis et operibus praeerat extollebant Iudaeos ti-
more Mardochei ⁴quem principem esse palatii et plurimum
posse cognoverant fama quoque nominis eius crescebat co-
tidie et per cunctorum ora volitabat ⁵itaque percusserunt
Iudaei inimicos suos plaga magna et occiderunt eos red-
dentes eis quod sibi paraverant facere ⁶in tantum ut etiam
in Susis quingentos viros interficerent et decem extra filios
Aman Agagitae hostis Iudaeorum quorum ista sunt nomi-
na ⁷Pharsandatha et Delphon et Esphata ⁸et Phorata et
Adalia et Aridatha ⁹et Ephermesta et Arisai et Aridai et
Vaizatha ¹⁰quos cum occidissent praedas de substantiis eo-
rum agere noluerunt ¹¹statimque numerus eorum qui occisi
erant in Susis ad regem relatus est ¹²qui dixit reginae in ur-
be Susis interfecere Iudaei quingentos viros et alios decem
filios Aman quantam putas eos exercere caedem in univer-
sis provinciis quid ultra postulas et quid vis ut fieri iubeam
¹³cui illa respondit si regi placet detur potestas Iudaeis ut
sicut hodie fecerunt in Susis sic et cras faciant et decem filii

Aman in patibulis suspendantur ¹⁴praecepitque rex ut ita fieret statimque in Susis pependit edictum et decem Aman filii suspensi sunt ¹⁵congregatis Iudaeis quartadecima adar mensis die interfecti sunt in Susis trecenti viri nec eorum ab illis direpta substantia est ¹⁶sed et per omnes provincias quae dicioni regis subiacebant pro animabus suis stetera Iudaei interfectis hostibus ac persecutoribus suis in tantum ut septuaginta quinque milia occisorum implerentur et nullus de substantiis eorum quicquam contingeret ¹⁷dies autem tertiusdecimus mensis adar unus apud omnes interfectionis fuit et quartodecimo die caedere desierunt quem constituerunt esse sollemnem ut in eo omni deinceps tempore vacarent epulis gaudio atque conviviis ¹⁸at hii qui in urbe Susis caedem exercuerant tertio decimo et quartodecimo eiusdem mensis die in caede versati sunt quintodecimo autem die percutere desierunt et idcirco eandem diem constituere sollemnem epularum atque laetitiae ¹⁹hii vero Iudaei qui in oppidis non muratis ac villis morabantur quartumdecimum diem mensis adar conviviorum et gaudii decreverunt ita ut exultent in eo et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum ²⁰scripsit itaque Mardocheus omnia haec et litteris comprehensa misit ad Iudaeos qui in omnibus regis provinciis morabantur tam in vicino positus quam procul ²¹ut quartadecimam et quintadecimam diem mensis adar pro festis susciperent et revertente semper anno sollemni honore celebrarent ²²quia in ipsis diebus se ulti sunt Iudaei de inimicis suis et luctus atque tristitia in hilaritatem gaudiumque conversa sint essentque istae dies epularum atque laetitiae et mitterent sibi invicem ciborum partes et pauperibus munuscula largirentur ²³susciperuntque Iudaei in sollemnem ritum cuncta quae eo tempore facere coeperant et quae Mardocheus litteris facienda mandaverat ²⁴Aman enim filius Amadathi stirpis Agag hostis et adversarius Iudaeorum cogitavit contra eos malum ut occideret illos atque deleret et misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem ²⁵et postea ingressa est Hester ad regem obsecrans ut conatus eius litteris regis irriti fierent et malum quod contra Iudaeos cogitaverat reverteretur in caput eius denique et ipsum et filios eius adfixerunt cruci ²⁶atque ex illo tempore dies isti appellati sunt Phurim id est Sortium eo quod phur id est sors in urnam missa fuerit et cuncta quae gesta sunt epistulae id est libri huius volumine continentur ²⁷quaeque sustinuerint et quae deinceps inmutata sint suscepere Iudaei super se et semen suum et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere quam scriptura testatur et certa expetunt tempora annis sibi iugiter succedentibus ²⁸isti sunt dies quos nulla umquam delebit oblivio et per singulas generationes cunctae in toto orbe provinciae celebrabunt nec est ulla civitas in qua dies Phurim id est Sortium non observentur a Iudaeis et ab eorum progenie quae his caerimoniis obligata est ²⁹scripseruntque Hester regina filia Abiahil et Mardocheus Iudaeus etiam secundam epistulam ut omni studio

dies ista sollemnis sanciretur in posterum ³⁰et miserunt ad omnes Iudaeos qui in centum viginti septem regis Asueri provinciis versabantur ut haberent pacem et susciperent veritatem ³¹observantes dies Sortium et suo tempore cum gaudio celebrarent sicut constituerat Mardocheus et Hester et illi observanda susceperant a se et a semine suo ieiunia atque clamores et Sortium dies ³²et omnia quae libri huius qui vocatur Hester historia continentur

10rex vero Asuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias ²cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit Mardocheum scripta sunt in libris Medorum atque Persarum ³et quomodo Mardocheus iudaici generis secundus a rege Asuero fuerit et magnus inter Iudaeos et acceptabilis plebi fratrum suorum quaerens bona populo suo et loquens ea quae ad pacem sui seminis pertinerent

I Machabaeorum

1 et factum est postquam percussit Alexander Philippi Macedo qui primus regnavit in Graecia egressus de terra Cethim Darium regem Persarum et Medorum² constituit proelia multa et omnem obtinuit munitiones et interfecit reges terrae³ et pertransiit usque ad fines terrae et accepit spolia multitudinis gentium et siluit terra in conspectu eius⁴ et congregavit virtutem exercituum fortem nimis et exaltatum est et elevatum cor eius⁵ et obtinuit regiones gentium et tyrannos et facti sunt illi in tributum⁶ et post haec decidit in lectum et cognovit quia moritur⁷ et vocavit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a iuventute et divisit illis regnum suum cum adhuc viveret⁸ et regnavit Alexander annis duodecim et mortuus est⁹ et obtinuerunt pueri eius regnum unusquisque in loco suo¹⁰ et inposuerunt sibi omnes diademata post mortem eius et filii eorum post eos annis multis et multiplicata sunt mala in terra¹¹ et exiit ex eis radix peccatrix Antiochus Inlustris filius Antiochi regis qui fuerat Romae obses et regnavit in anno centesimo tricesimo et septimo regni Graecorum¹² in diebus illis exierunt ex Israhel filii iniqui et suaserunt multis dicentes eamus et disponamus testamentum cum gentibus quae circa nos sunt quia ex quo recessimus ab eis invenerunt nos multa mala¹³ et bonus visus est sermo in oculis eorum¹⁴ et destinaverunt aliqui de populo et abierunt ad regem et dedit illis potestatem ut facerent iustitiam gentium¹⁵ et aedificaverunt gymnasium in Hierosolymis secundum leges nationum¹⁶ et fecerunt sibi praepudia et recesserunt a testamento sancto et iuncti sunt nationibus et venundati sunt ut facerent malum¹⁷ et paratum est regnum in conspectu Antiochi et coepit regnare in terra Aegypti ut regnaret super duo regna¹⁸ et intravit in Aegyptum in multitudine gravi in curribus et elephantis et equitibus et copiosa navium multitudine¹⁹ et constituit bellum adversus Ptolomeum regem Aegypti et veritus est Ptolomeus a facie eius et fugit et ceciderunt vulnerati multi²⁰ et comprehendit civitates munitas in terra Aegypti et accepit spolia terrae Aegypti²¹ et convertit Antiochus postquam percussit Aegyptum in centesimo et quadagesimo et tertio anno et ascendit ad Israhel²² et ascendit Hierosolymis in multitudine gravi²³ et intravit in sanctificationem cum superbia et accepit altare aureum et candelabrum luminis et universa vasa eius et mensam propositionis et libatoria et fialas et mortariola au-

rea et velum et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat et comminuit omnia²⁴ et accepit argentum et aurum et vasa concupiscibilia et accepit thesauros occultos quos invenit et sublatis omnibus abiit in terram suam²⁵ et fecit caedem hominum et locutus est superbia magna²⁶ et factus est planctus magnus in Israhel et in omni loco eorum²⁷ et ingemuerunt principes et seniores virgines et iuvenes infirmati sunt et speciositas mulierum inmutata est²⁸ omnis maritus sumpsit lamentum quae sedebant in toro maritali lugebant²⁹ et commota est terra super habitantes in ea et universa domus Iacob induit confusionem³⁰ et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Iuda et venit Hierusalem cum turba magna³¹ et locutus est ad eos verba pacifica in dolo et crediderunt ei³² et inruit super civitatem repente et percussit eam plaga et perdidit populum multum ex Israhel³³ et accepit spolia civitatis et succendit eam igni et destruxit domos eius et muros eius in circuitu³⁴ et captivas duxerunt mulieres et natos et pecora possederunt³⁵ et aedificaverunt civitatem David muro magno et firmo et turribus firmis et facta est illis in arcem³⁶ et posuerunt illic gentem peccatorum viros iniquos et convaluerunt in ea et posuerunt arma et escas et congregaverunt spolia Hierusalem³⁷ et reposuerunt illic et facti sunt in laqueum magnum³⁸ et factum est hoc ad insidias sanctificationi et in diabolum malum in Israhel³⁹ et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis et contaminaverunt sanctificationem⁴⁰ et fugerunt habitatores Hierusalem propter eos et facta est habitatio exterorum et facta est externa semini suo et nati eius reliquerunt eam⁴¹ sanctificatio eius desolata est sicut solitudo dies festi eius conversi sunt in luctum sabbata eius in obprobrium honores eius in nihilum⁴² secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius et sublimitas eius conversa est in luctum⁴³ et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut esset omnis populus unus et reliquerunt unusquisque legem suam⁴⁴ et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis Antiochi⁴⁵ et multi ex Israhel consenserunt ei et sacrificaverunt idolis et coinquinaverunt sabbatum⁴⁶ et misit rex Antiochus libros per manus nuntiorum in Hierusalem et in omnes civitates Iudae ut sequerentur legem gentium terrae⁴⁷ et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo Dei⁴⁸ et prohiberent celebrari sabbatum et dies sollemnes⁴⁹ et coinquinari sancta et sanc-

tum populum Israhel⁵⁰ et iussit aedificari aras et templa et idola et immolari carnes suillas et pecora communia⁵¹ et relinquere filios suos incircumcisos et coinquinari animas eorum in omnibus inmundis et abominationibus ita ut obliviscerentur legem et inmutarent omnes iustificationes Dei⁵² et quicumque non fecisset secundum verbum regis Antiochi moreretur⁵³ secundum omnia verba haec scripsit omni regno suo et praeposuit principes populo qui haec fieri cogere⁵⁴ et iusserunt civitatibus Iudae sacrificare⁵⁵ et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerant legem Domini et fecerunt mala super terram⁵⁶ et effugaverunt populum Israhel in abditis et in absconditis fugitivorum locis⁵⁷ die quintadecima mensis casleu quinto et quadragesimo anno aedificavit rex Antiochus abominandum idolum desolationis super altare Dei et per universas civitates Iudae in circuitu aedificaverunt aras⁵⁸ et ante ianuas domorum et in plateis incendebant tura et sacrificabant⁵⁹ et libros legis Dei conbuserunt igni scindentes eos⁶⁰ et apud quemcumque inveniebantur libri testamenti Domini et quicumque observabant legem Domini secundum edictum regis trucidabant eum⁶¹ in virtute sua faciebant haec populo Israhel qui inveniebantur in omni mense in civitatibus⁶² et quinta et vicesima die mensis sacrificabant super aram quae erat contra altare⁶³ et mulieres quae circumcidebant filios suos trucidabantur secundum iussum regis Antiochi⁶⁴ et suspendebant pueros a cervicibus per universas domos eorum et eos qui circumciderunt eos trucidabant⁶⁵ et multi de populo Israhel defnierunt apud se ut non manducarent immunda et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari inmundis⁶⁶ et noluerunt infringere legem Dei sanctam et trucidati sunt⁶⁷ et facta est ira magna super populum valde

2 in illis diebus surrexit Matthathias filius Iohannis filii Simeonis sacerdos ex filiis Ioarim ab Hierusalem et consedit in monte Modin² et habebat filios quinque Iohannan qui cognominabatur Gaddis³ et Simeon qui cognominabatur Thasi⁴ et Iudas qui vocabatur Macchabeus⁵ et Eleazarus qui cognominabatur Abaron et Ionathas qui cognominabatur Apphus⁶ hii viderunt mala quae fiebant in populo Iuda et in Hierusalem⁷ et dixit Matthathias vae mihi ut quid natus sum videre contritionem populi mei et contritionem civitatis sanctae et sedere illic cum datur in manibus inimicorum⁸ sancta in manu extraneorum facta sunt templum eius sicut homo ignobilis⁹ vasa gloriae eius captiva abducta sunt trucidati sunt iuvenes eius in plateis et iuvenes eius ceciderunt gladio inimicorum¹⁰ quae gens non hereditavit regnum eius et non obtinuit spolia eius¹¹ omnis compositio eius ablata est quae erat libera facta est ancilla¹² et ecce sancta nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra desolata est et coinquinaverunt eam gentes¹³ quo ergo nobis adhuc vivere¹⁴ et scidit Matthathias et filii eius vestimenta sua et operuerunt se ciliciis et planxerunt valde¹⁵ et venerunt illuc qui missi erant a rege Antiocho ut cogere eos

qui confugerant in civitate Modin immolare et accendere et a lege Dei discedere¹⁶ et multi de populo Israhel consentientes accesserunt ad eos sed Matthathias et filii eius constanter steterunt¹⁷ et respondentes qui missi erant ab Antiocho dixerunt Matthathiae princeps et clarissimus et magnus es in hac civitate et ornatus filiis et fratribus¹⁸ ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes et viri Iuda et qui remanserunt in Hierusalem et eris tu et filii tui inter amicos regis et amplificatus argento et auro et muneribus multis¹⁹ et respondit Matthathias et dixit magna voce et si omnes gentes regi Antiocho oboediunt ut discedat unusquisque a servitute patrum suorum et consentiunt mandatis eius²⁰ ego et filii mei et fratres mei oboedimus legi patrum nostrorum²¹ propitius sit nobis Deus non est nobis utile relinquere legem et iustitias Dei²² non audibimus verba regis Antiochi nec sacrificabimus transgredientes legis nostrae mandata ut eamus altera via²³ et ut cessavit loqui verba haec accessit quidam Iudaeus in omnium oculis sacrificare idolis super aram in civitate Modin secundum iussum regis²⁴ et vidit Matthathias et doluit et contremuerunt renes eius et ascendit furor eius secundum iudicium legis et insiliens trucidavit eum super aram²⁵ sed et virum quem miserat rex Antiochus qui cogebat immolari occidit in ipso tempore et aram destruxit²⁶ et zelatus est legem sicut fecit Finees Zambri filio Salomi²⁷ et exclamavit Matthathias voce magna dicens omnis qui zelum habet legis statuens testamentum exeat post me²⁸ et fugit ipse et filii eius in montes et reliquerunt quaecumque habebant in civitate²⁹ tunc descenderunt multi quaerentes iudicium et iustitiam in desertum³⁰ ut sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres eorum et pecora eorum quoniam induraverunt super eos mala³¹ et renuntiatum est viris regis et exercitui qui erat in Hierusalem civitate David quoniam discessissent viri quidam qui dissipaverunt mandatum regis in loca occulta in deserto et abissent post illos multi³² et statim perrexerunt ad eos et constituerunt adversus eos proelium in die sabbatorum³³ et dixerunt ad eos resistitis et nunc adhuc exite et facite secundum verbum regis et vivetis³⁴ et dixerunt non exhibimus neque faciemus verbum regis ut poluamus diem sabbatorum³⁵ et concitaverunt adversus eos proelium³⁶ et non responderunt eis nec oppilaverunt loca occulta³⁷ dicentes moriamur omnes in simplicitate nostra et testes erunt super nos caelum et terra quod iniuste perditis nos³⁸ et intulerunt eis bellum sabbatis et mortui sunt ipsi et uxores eorum et filii eorum et pecora eorum usque ad mille animas hominum³⁹ et cognovit Matthathias et amici eius et luctum habuerunt super eos valde⁴⁰ et dixit vir proximo suo si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt et non pugnaverimus adversus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris citius disperdent nos a terra⁴¹ et cogitaverunt in illa die dicentes omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die sabbatorum pugnemus adversus eum et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis⁴² tunc congregata est ad eos

synagoga Asideorum fortis viribus ex Israhel omnis voluntarius in lege ⁴³et omnes qui fugiebant a malis additi sunt ad eos et facti sunt illis ad firmamentum ⁴⁴et collegerunt exercitum et percusserunt peccatores in ira sua et viros iniquos in indignatione sua et ceteri fugerunt ad nationes ut evaderent ⁴⁵et circumvit Matthathias et amici eius et destruxerunt aras ⁴⁶et circumciderunt pueros incircumcisos quotquot invenerunt in finibus Israhel in fortitudine ⁴⁷et persecuti sunt filios superbiae et prosperatum est opus in manu eorum ⁴⁸et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum et non dederunt cornu peccatori ⁴⁹et adpropinquaverunt dies Matthathiae moriendi et dixit filiis suis nunc confortata est superbia et castigatio et tempus eversionis et ira indignationis ⁵⁰nunc ergo o filii aemulatores estote legis et date animas vestras pro testamento patrum ⁵¹et mementote operum patrum quae fecerunt in generationibus suis et accipietis gloriam magnam et nomen aeternum ⁵²Abraham nonne in temptatione inventus est fidelis et reputatum est ei ad iustitiam ⁵³Ioseph in tempore angustiae suae custodivit mandatum et factus est dominus Aegypti ⁵⁴Finees pater noster zelando zelum Dei accepit testamentum sacerdotii aeterni ⁵⁵Jesus dum implet verbum factus est dux Israhel ⁵⁶Chaleb dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem ⁵⁷David in sua misericordia consecutus est sedem regni in saecula ⁵⁸Helias dum zelat zelum legis receptus est in caelum ⁵⁹Ananias Azarias Misahel credentes liberati sunt de flamma ⁶⁰Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum ⁶¹et ita cogitate per generationem et generationem quia omnes qui sperant in eum non infirmantur ⁶²et a verbis viri peccatoris non timueritis quia gloria eius stercus et vermis est ⁶³hodie extollitur et cras non invenietur quia conversus est in terram suam et cogitatio eius periet ⁶⁴vos ergo filii confortamini et viriliter agite in lege quia in ipsa gloriosi eritis ⁶⁵et ecce Simeon frater vester scio quod vir consilii est ipsum audite semper et ipse vobis erit pater ⁶⁶et Iudas Macchabeus fortis viribus a iuventute sua sit vobis princeps militiae et ipse aget bellum populi ⁶⁷et vos adducetis ad vos omnes factores legis et vindicate vindictam populi vestri ⁶⁸et retribuete retributionem gentibus et intendite in praeceptum legis ⁶⁹et benedixit eos et adpositus est ad patres suos ⁷⁰et defunctus est centesimo et quadragesimo et sexto anno et sepultus est a filiis suis in sepulchris patrum suorum in Modin et planxerunt eum omnis Israhel planctu magno

3et surrexit Iudas qui vocabatur Macchabeus filius eius pro eo ²et adiuvabant eum omnes fratres eius et universi qui se coniunxerant patri eius et proeliabantur proelium Israhel cum laetitia ³et dilatavit gloriam populo suo et induit se lorica sicut gigans et succinxit se arma bellica sua in proeliis et protegebat castra gladio suo ⁴similis factus est leoni in operibus suis et sicut catulus leonis rugiens in venatione ⁵et persecutus est iniquos perscrutans eos et qui conturbabant populum suum succendit flammis ⁶et repulsi

sunt inimici prae timore eius et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt et directa est salus in manu eius ⁷et exacerbabat reges multos et laetificabat Iacob in operibus suis et in saeculum memoria eius in benedictione ⁸et perambulavit civitates Iuda et perdidit impios ex eis et avertit iram ab Israhel ⁹et nominatus est usque ad novissimum terrae et congregavit pereuntes ¹⁰et congregavit Apollonius gentes et a Samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra Israhel ¹¹et cognovit Iudas et exiit obviam illi et percussit et occidit illum et ceciderunt vulnerati multi et reliqui fugerunt ¹²et accepit spolia eorum et gladium Apollonii abstulit Iudas et erat pugnans in eo omnibus diebus ¹³et audivit Seron princeps exercitus Syriae quod congregavit Iudas congregationem et ecclesiam fidelium secum ¹⁴et ait faciam mihi nomen et glorificabor in regno et debellabo Iudam et eos qui cum ipso sunt qui spernebant verbum regis ¹⁵et praeparavit se et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii ut facerent vindictam in filios Israhel ¹⁶et adpropinquaverunt usque Bethoron et exivit Iudas obviam illi cum paucis ¹⁷ut viderunt autem exercitum venientem sibi obviam dixerunt Iudae quomodo poterimus pauci pugnare ad multitudinem tantam tam fortem et nos fatigatissimi ieiunio hodie ¹⁸et ait Iudas facile est concludi multos in manus paucorum et non est differentia in conspectu Dei caeli liberare in multis et in paucis ¹⁹quia non in multitudine exercitus victoria belli sed de caelo fortitudo est ²⁰ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci et superba ut disperdant nos et uxores nostras et filios nostros et ut spolient nos ²¹nos vero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris ²²et ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram vos autem ne timueritis eos ²³ut cessavit autem loquens insiluit in eos subito et contritus est Seron et exercitus eius in conspectu ipsius ²⁴et persequeretur eum in descensu Bethoron usque in campum et ceciderunt ex eis octingenti viri reliqui autem fugerunt in terram Philisthim ²⁵et cecidit timor Iudae ac fratrum eius et formido super omnes gentes in circuitu eorum ²⁶et pervenit ad regem nomen eius et de proeliis Iudae narrabant omnes gentes ²⁷ut audivit autem Antiochus sermones istos iratus est animo et misit et congregavit exercitum universi regni sui castra fortia valde ²⁸et aperuit aerarium suum et dedit stipendia exercitui in annum et mandavit illis ut essent parati ad omnia ²⁹et vidit quod defecit pecunia de thesauris et tributa regionis modica propter dissensionem et plagam quam fecit in terra ut tolleret legitima quae erant a primis diebus ³⁰et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptus et donativa quae dederat ante larga manu et abundaverat super reges qui ante eum fuerant ³¹consternatus erat animo valde et cogitavit ire in Persidem et accipere tributa regionum et congregare argentum multum ³²et reliquit Lysiam hominem nobilem de genere regali super negotia regia a flumine Eufraten usque ad flumen Aegypti ³³et ut nutriet Antiochum filium suum donec rediret ³⁴et tradidit ei medium exercitum et elefantos et mandavit ei de omnibus

quae volebat et de inhabitantibus Iudaeam et Hierusalem³⁵ ut mitteret ad eos exercitum ad conterendam et extirpandam virtutem Israhel et reliquias Hierusalem et auferendam memoriam de loco³⁶ et ut constitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum et sorte distribueret terram eorum³⁷ et rex adsumpsit partem exercitus residui et exivit ab Antiochia civitate regni sui anno centesimo et quadragesimo et septimo et transfretavit Eufraten flumen et perambulabat superiores regiones³⁸ et elegit Lysias Ptolomeum filium Dorimini et Nicanorem et Gorgiam viros potentes ex amicis regis³⁹ et misit cum eis quadraginta milia virorum et septem milia equitum ut venirent in terram Iuda et disperderent eam secundum verbum regis⁴⁰ et processerunt ut irent cum universa virtute sua et venerunt et adplicuerunt Ammaum in terra campestri⁴¹ et audierunt mercatores regionum nomen eorum et acceperunt argentum et aurum multum valde et pueros et venerunt in castra ut acciperent filios Israhel in servos et additi sunt ad eos exercitus Syriae et terrae alienigenarum⁴² et vidit Iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala et exercitus adplicabat ad fines eorum et cognoverunt verba regis quae mandavit populo facere in interitum et consumptionem⁴³ et dixerunt unusquisque ad proximum suum erigamus deiectionem populi nostri et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris⁴⁴ et congregatus est conventus ut essent parati in proelium et ut orarent et peterent misericordiam et miserationes⁴⁵ et Hierusalem non habitabatur sed erat sicut desertum non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius et sanctum conculcabatur et filii alienigenarum erant in arce ibi erat habitatio gentium et ablata est voluptas ab Iacob et defecit ibi tibia et cithara⁴⁶ et congregati sunt et venerunt in Masefat contra Hierusalem quia locus orationis erat in Masefat ante Israhel⁴⁷ et ieiunaverunt illa die et induerunt se ciliciis et cinere in capite suo et destituerunt vestimenta sua⁴⁸ et expanderunt librum legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum⁴⁹ et adtulerunt ornamenta sacerdotalia et primitias et decimas et suscitaverunt nazoreos qui impleverant dies⁵⁰ et clamaverunt voce magna in caelum dicentes quid faciemus istis et quo eos ducemus⁵¹ et sancta tua conculcata sunt et contaminata sunt et sacerdotes tui in luctu et humilitate⁵² et ecce nationes convenerunt adversum nos ut nos disperdant tu scis quae cogitant in nos⁵³ quomodo poterimus subsistere ante facies illorum nisi tu adiuves nos⁵⁴ et tubis exclamaverunt voce magna⁵⁵ et post hoc constituit Iudas duces populi tribunos et centuriones et pentecontarcos et decuriones⁵⁶ et dixit his qui aedificabant domos et sponsabant uxores et plantabant vineas et formidolosis ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem⁵⁷ et moverunt castra et conlocaverunt ad austrum Ammaum⁵⁸ et ait Iudas accingimini et estote filii potentes et estote parati in mane ut pugnetis adversus nationes has quae convenerunt disperdere nos et sancta nostra⁵⁹ quoniam melius est nos mori in bello quam vide-

re mala gentis nostrae et sanctorum⁶⁰ sicut autem fuerit voluntas in caelo sic fiat

4 et adsumpsit Gorgias quinque milia virorum et mille equites electos et moverunt castra nocte² ut adplicarent ad castra Iudaeorum et percuterent eos subito et filii qui erant ex arce erant illi duces³ et audivit Iudas et surrexit ipse et potentes percutere virtutem exercituum regis quae erat in Ammaum⁴ adhuc enim dispersus erat exercitus a castris⁵ et venit Gorgias in castra Iudae noctu et neminem invenit et quaerebant eos in montibus quoniam dixit fugiunt hii a nobis⁶ et cum dies factus esset apparuit Iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum quia tegumenta et gladios non habebant⁷ et viderunt castra gentium valida et loricatedos et equitatus in circuitu eorum et hii docti proelium⁸ et ait Iudas viris qui secum erant ne timueritis multitudinem eorum et impetum eorum ne formidetis⁹ mementote qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari Rubro cum sequeretur eos Pharaon cum exercitu¹⁰ et nunc clamemus in caelum et miserebitur nostri et testamenti patrum nostrorum et conteret exercitum istum ante faciem nostram hodie¹¹ et scient omnes gentes quia est qui redimat et liberet Israhel¹² et levaverunt alienigenae oculos suos et viderunt eos venientes ex adverso¹³ et exierunt de castris in proelium et tuba cecinerunt hii qui fuerant cum Iuda¹⁴ et congressi sunt et contritae sunt gentes et fugerunt in campum¹⁵ novissimi autem ceciderunt gladio et persecuti sunt eos usque Gesoron et usque in campos Idumeae et Azoti et Iamniae et ceciderunt ex illis ad tria milia virorum¹⁶ et reversus est Iudas et exercitus eius sequens eum¹⁷ et dixit ad populum non concupiscatis spolia quia bellum contra nos est¹⁸ et Gorgias et exercitus eius in monte prope nos sed state contra inimicos nostros et expugnate eos et post hoc sumetis spolia¹⁹ et adhuc loquente Iuda haec apparuit pars quaedam prospiciens de monte²⁰ et vidit quod in fugam conversi sunt et succensa sunt castra fumus enim qui videbatur declarabat quod factum est²¹ quibus illi conspectis timuerunt valde aspicientes simul et Iudam et exercitum in campo paratum ad proelium²² et fugerunt omnes in campo alienigenarum²³ et Iudas reversus est ad spolia castrorum et acceperunt aurum multum et argentum et hyacinthum et purpuram marinam et opes magnas²⁴ et conversi hymnum canebant et benedicebant in caelum quoniam bonum est quoniam in saeculum misericordia eius²⁵ et facta est salus magna in Israhel in illa die²⁶ quicumque autem alienigenarum evaserunt venerunt et nuntiaverunt Lysiae universa quae acciderant²⁷ quibus auditis ille consternatus est animo deficiebat quod non qualia voluit talia contigerunt in Israhel et qualia mandavit rex²⁸ et sequenti anno congregavit electorum virorum sexaginta milia et equitum quinque milia ut debellaret eos²⁹ et venerunt in Iudaeam et castra posuerunt in Bethoron et occurrit illis Iudas cum decem milibus viris³⁰ et viderunt exercitum fortem et oravit et dixit benedic-

tus es salvator Israhel qui contrivisti impetum potentis in manu servi tui David et tradidisti castra alienigenarum in manus Ionathae filii Saul et armigeri eius ³¹conclude exercitum istum in manu populi tui Israhel et confundantur in exercitu suo et equitibus ³²da illis formidinem et tabefac audaciam virtutis eorum et commoveantur contritione sua ³³deice eos gladio diligentium te et conlaudent omnes qui noverunt nomen tuum in hymnis ³⁴et commiserunt et ceciderunt de exercitu Lysiae quinque milia virorum ³⁵videns autem Lysias suorum fugam et Iudaeorum audaciam et quod parati sunt aut vivere aut mori fortiter abiit Antiochiam et elegit milites ut multiplicatus rursus veniret in Iudaeam ³⁶dixit autem Iudas et fratres eius ecce contriti sunt inimici nostri ascendamus nunc mundare sancta et renovare ³⁷et congregatus est omnis exercitus et ascenderunt in montem Sion ³⁸et viderunt sanctificationem desertam et altare profanatum et portas exustas et in atriis virgulta nata sicut in saltu vel montibus et pastoforia diruta ³⁹sciderunt vestimenta sua et planxerunt planctu magno et inposuerunt cinerem ⁴⁰et ceciderunt in faciem super terram et exclamaverunt tubis signorum et clamaverunt in caelum ⁴¹tunc ordinavit Iudas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce donec emundarent sancta ⁴²et elegit sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege Dei ⁴³et mundaverunt sancta et tulerunt lapides contaminationis in locum inmundum ⁴⁴et cogitavit de altare holocaustorum quod profanatum erat quid de eo faceret ⁴⁵et incidit illi consilium bonum ut destrueret illud ne forte esset illis in obprobrium quia contaminaverunt illud gentes et demoliti sunt illud ⁴⁶et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto quoadusque veniret propheta et responderet de eis ⁴⁷et acceperunt lapides integros secundum legem et aedificaverunt altare novum secundum illud quod fuit prius ⁴⁸et aedificaverunt sancta et quae intra domum intrinsecus et aedem et atria sanctificaverunt ⁴⁹et fecerunt vasa sancta nova et intulerunt candelabrum et altare incensorum et mensam in templum ⁵⁰et incensum posuerunt super altare et accenderunt lucernas quae super candelabrum erant et lucebant in templo ⁵¹et posuerunt super mensam panes et adpenderunt vela et consummaverunt omnia opera quae fecerunt ⁵²et ante matutinum surrexerunt quinta et vicesima mensis noni hic mensis casleu centesimi quadragiesimi octavi anni ⁵³et obtulerunt sacrificium secundum legem super altare holocaustorum novum quod fecerunt ⁵⁴secundum tempus et secundum diem in qua contaminaverunt illud gentes in ipsa renovatum est in canticis et citharis et cinyris et cymbalis ⁵⁵et cecidit omnis populus et adoraverunt et benedixerunt in caelum ei qui prosperavit eis ⁵⁶et fecerunt dedicationem altaris diebus octo et obtulerunt holocausta cum laetitia et salutaria laudis ⁵⁷et ornaverunt faciem templi coronis aureis et scutulis et dedicaverunt portas et pastoforia et inposuerunt eis ianuas ⁵⁸et facta est laetitia in populo magna valde et aversum est obprobrium gentium ⁵⁹et statuit Iudas et

fratres eius et universa ecclesia Israhel ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annum per dies octo a quinta et vicesima mensis casleu cum laetitia et gaudio ⁶⁰et aedificaverunt in tempore illo montem Sion et per circuitum muros altos et turres firmas nequando venirent gentes et conculcarent eam sicut antea fecerunt ⁶¹et conlocavit illic exercitum ut servarent eam et munit eam ad custodiendam Bethsuram ut haberet populus munitionem contra faciem Idumeae

5et factum est ut audierunt gentes in circuitu quia aedificatum est altare et sancta sicut prius et iratae sunt valde ²et cogitabant tollere genus Iacob qui erant inter eos et coeperunt occidere de populo et persequi ³et debellabat Iudas filios Esau in Idumea et eos qui erant in Acrabattene quia circumsedebant Israhelitas et percussit eos plaga magna ⁴et recordatus est malitiam filiorum Bean qui erant populo in laqueum et in scandalum insidiantes in via ⁵et conclusi sunt ab eo in turribus et adplicuit ad eos et anathematizavit eos et incendit turres eorum igni cum omnibus qui in eis erant ⁶et transiit ad filios Ammon et invenit manum fortem et populum copiosum et Timotheum ducem ipsorum ⁷et commisit cum eis proelia multa et contriti sunt in conspectu eorum et percussit eos ⁸et cepit Iazer civitatem et filias eius et reversus est in Iudaeam ⁹et congregatae sunt gentes quae sunt in Galaad adversus Israhelitas qui erant in finibus eorum ut tollerent eos et fugerunt in Datheman munitionem ¹⁰et miserunt litteras ad Iudam et fratres eius dicentes congregatae sunt adversum nos gentes per circuitum ut auferant nos ¹¹et parant venire et occupare munitionem in quam confugimus et Timotheus est dux exercitus eorum ¹²nunc ergo veni eripe nos de manibus eorum quia cecidit multitudo de nobis ¹³et omnes fratres nostri qui erant in locis Tubi interfecti sunt et captivas abduxerunt uxores eorum et natos et spolia et peremerunt illic ferme mille viros ¹⁴et adhuc epistulae legebantur et ecce alii nuntii venerunt de Galilea conscissis tunicis nuntiantes secundum verba haec ¹⁵dicentes convenisse adversum se a Ptolomaida et Tyro et Sidone et omni Galilea alienigenas ut nos consumant ¹⁶ut audivit autem Iudas et populus sermones istos convenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant et expugnabantur ab eis ¹⁷dixitque Iudas Simoni fratri suo elige tibi viros et vade et libera fratres tuos in Galilea ego enim et frater meus Ionathas ibimus in Galaditin ¹⁸et reliquit Iosepphum filium Zacchariae et Azariam duces populi cum residuo exercitu in Iudaeam ad custodiendum ¹⁹et praecepit illi dicens praeesto populo huic et nolite bellum committere adversus gentes donec revertamur ²⁰et dati sunt Simoni viri tria milia ut iret in Galileam Iudae autem octo milia in Galaditin ²¹et abiit Simon in Galileam et commisit proelia multa cum gentibus et contritae sunt gentes a facie eius et persecutus est eos usque ad portam ²²Ptolomaidis et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorum et accepit

spolia eorum ²³et sumpsit eos qui erant in Galilea et in Arbatis cum uxoribus et natis et omnibus quae erant illis et adduxit in Iudaeam cum laetitia magna ²⁴et Iudas Macchabeus et Ionathas et fratres eius transierunt Iordanem et abierunt viam trium dierum per desertum ²⁵et occurrerunt eis Nabuthei et susceperunt eos pacifice et narrauerunt eis omnia quae acciderunt fratribus in Galaditide ²⁶et quia multi ex eis comprehensi sunt in Basara et Bosor et in Alimis et in Casfor et Macet et Carnain hae omnes civitates munitae et magnae ²⁷sed et in ceteris civitatibus Galaditidis tenentur comprehensi et in crastinum constituerunt admovere exercitum civitatibus his et comprehendere et tollere eos in una die ²⁸et convertit Iudas et exercitus eius viam in desertum Bosor repente et occupavit civitatem et occidit omnem masculum in ore gladii et accepit omnia spolia eorum et succendit eam igni ²⁹et surrexerunt inde nocte et ibant usque ad munitionem ³⁰et factum est diluculo cum adlevassent oculos suos ecce populus multus cuius non erat numerus portantes scalas et machinas ut comprehenderent munitionem et expugnarent eos ³¹et vidit Iudas quia coepit bellum et clamor belli ascendit in caelum sicut tuba et clamor magnus de civitate ³²et exercitui dixit pugnate hodie pro fratribus vestris ³³et venit tribus ordinibus post eos et exclamaverunt tubis et clamaverunt in oratione ³⁴et cognoverunt castra Timothei quia Macchabeus est et refugerunt a facie eius et percusserunt eos plaga magna et ceciderunt ex eis in illa die fere octo milia virorum ³⁵et divertit Iudas in Maspha et expugnavit et cepit eam et occidit omnem masculum eius et sumpsit spolia eius et succendit eam igni ³⁶inde perrexit et cepit Casbon et Maged et Bosor et reliquas civitates Galaditidis ³⁷post haec autem verba congregavit Timotheus exercitum alium et castra posuit contra Rafon trans torrentem ³⁸et misit Iudas speculari exercitum et renuntiaverunt ei dicentes quia convenerunt ad eum omnes gentes quae in circuitu nostro sunt exercitus multus nimis ³⁹et Arabas conduxit in auxilium et castra posuerunt trans torrentem parati venire ad te in proelium et abiit Iudas obviam illis ⁴⁰et ait Timotheus principibus exercitus sui cum adpropiaverit Iudas et exercitus eius ad torrentem aquae si transierit ad nos prior non poterimus sustinere eum quia potens poterit adversum nos ⁴¹si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen transfretemus ad eos et poterimus adversum illum ⁴²ut autem adpropinquavit Iudas ad torrentem aquae statuit scribas populi secus torrentem et mandavit eis dicens neminem hominum reliqueritis sed veniant omnes in proelium ⁴³et transfretavit ad illos prior et omnis populus post eum et contritae sunt ante faciem eorum omnes gentes et proiecerunt arma sua et fugerunt ad fanum quod est in Carnain ⁴⁴et occupavit ipsam civitatem et fanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso et oppressa est Carnain et non potuit sustinere contra faciem Iudae ⁴⁵et congregavit Iudas universos Israhelitas qui erant in Galaditiden a minimo usque ad maximum et uxores eorum et

natos et exercitum magnum valde ut venirent in terram Iudae ⁴⁶et venerunt usque Efron et haec civitas magna in ingressu posita munita valde et non erat declinare ab ea dextra vel sinistra sed per mediam iter erat ⁴⁷et incluserunt se qui erant in civitate et obstruxerunt portas lapidibus et misit ad eos Iudas verbis pacificis ⁴⁸dicens transeamus per terram vestram ut eamus in terram nostram et nemo vobis nocebit tantum pedibus transibimus et nolebant eis aperire ⁴⁹et praecepit Iudas praedicare in castris ut adplicarent unusquisque in quo erat loco ⁵⁰et adplicuerunt viri virtutis et obpugnavit civitatem illam tota die et tota nocte et tradita est civitas in manu eius ⁵¹et peremerunt omnem masculum in ore gladii et eradicavit eam et accepit spolia eius et transiit per totam civitatem super interfectos ⁵²et transgressi sunt Iordanem in campo magno contra Bethsan ⁵³et erat Iudas congregans extremos et exhortabatur populum per totam viam donec venerunt in terram Iudae ⁵⁴et ascenderunt in montem Sion cum laetitia et gaudio et obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset donec reverterentur in pace ⁵⁵et in diebus quibus erat Iudas et Ionathas in terra Galaad et Simeon frater eius in Galilea contra faciem Ptolomaidis ⁵⁶audivit Iosepphus Zacchariae filius et Azarias princeps virtutis res bene gestas et proelia quae facta sunt ⁵⁷et dixit faciamus et ipsi nobis nomen et eamus pugnare adversum gentes quae in circuitu nostro sunt ⁵⁸et praecepit his qui erant in exercitu suo et abierunt Iamnam ⁵⁹et exivit Gorgias de civitate et viri eius obviam illi in pugnam ⁶⁰et fugati sunt Iosepphus et Azarias usque in fines Iudae et ceciderunt illa die de populo Israhel ad duo milia viri et facta est fuga magna in populo ⁶¹quia non audierunt Iudam et fratres eius existimantes se fortiter facturos ⁶²ipsi autem non erant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israhel ⁶³et viri Iudae magnificati sunt valde in conspectu omnis Israhel et gentium omnium ubi audiebatur nomen eorum ⁶⁴et convenerunt ad eos fausta adclamantes ⁶⁵et exivit Iudas et fratres eius et expugnabant filios Esau in terra quae ad austrum est et percussit Chebron et filias eius et muros eius et turre succendit in circuitu ⁶⁶et movit castra ut iret in terra alienigenarum et perambulabat Samariam ⁶⁷in illa die ceciderunt sacerdotes in bello dum vult fortiter facere dum sine consilio exiit in proelium ⁶⁸et declinavit Iudas in Azotum in terra alienigenarum et vidit aras eorum et spolia deorum ipsorum succendit igni et cepit spolia civitatum et regressus est in terram Iudae

6et rex Antiochus perambulavit superiores regiones et audivit esse civitatem Elymaidem in Perside nobilissimam et copiosam in argento et auro ²templumque in ea locuples valde et illic velamina aurea et loricae et scuta quae reliquit Alexander Philippi rex Macedo qui regnavit primus in Graecia ³et venit et quaerebat civitatem capere et praedare eam et non potuit quoniam innotuit sermo his qui erant in civitate ⁴et insurrexerunt in proelium et fugit inde et

abiit cum tristitia magna et reversus est Babyloniam ⁵et venit qui nuntiaret ei in Perside quia fugata sunt castra quae erant in terra Iuda ⁶et quia abiit Lysias cum virtute forti in primis et fugatus est a facie Iudaeorum et invaluerunt armis et viribus et spoliis multis quas ceperunt ⁷et quia diruerunt abominationem quam aedificaverat super altare quod erat in Hierusalem et sanctificationem sicut prius circumdederunt muris excelsis sed et Bethsuram civitatem suam ⁸et factum est ut audivit rex sermones istos expavit et commotus est valde et decidit in lectum et incidit in languorem prae tristitia quia non est factum sicut cogitabat ⁹et erat illic dies multos quia renovata est in eo tristitia magna et arbitratus est se mori ¹⁰et vocavit omnes amicos suos et dixit illis recessit somnus ab oculis meis et concidi et corruere corde prae sollicitudine ¹¹et dixi in corde meo in quantam tribulationem deveni et in quos fluctus tristitiae in qua nunc sum qui iucundus eram et dilectus in potestate mea ¹²nunc vero reminiscor malorum quae feci in Hierusalem unde abstuli omnia spolia argentea et aurea quae erant in ea et misi auferri habitantes Iudaeam sine causa ¹³cognovi ergo quia propterea invenerunt me mala ista et ecce pereo tristitia magna in terra aliena ¹⁴et vocavit Philippum unum de amicis suis et praeposuit eum super universum regnum suum ¹⁵et dedit ei diadema et stolam suam et anulum ut adduceret Antiochum filium suum et nutriret eum et regnaret ¹⁶et mortuus est illic Antiochus rex anno centesimo quadragesimo et nono ¹⁷et cognovit Lysias quoniam mortuus est rex et constituit regnare Antiochum filium eius quem nutritivum adulescentem et vocavit nomen eius Eupator ¹⁸et hii qui erant in arce concluderant Israhel in circuitu sanctorum et quaerebant eis mala semper ad firmamentum gentium ¹⁹et cogitavit Iudas disperdere eos et convocavit universum populum ut obsiderent eos ²⁰et coirent simul et obsederunt eos anno centesimo quinquagesimo et fecerunt ballistas et machinas ²¹et exierunt quidam ex eis qui obsidebantur et adiunxerunt se illis aliqui ex impiis Israhel ²²et abierunt ad regem et dixerunt quousque non facies iudicium et vindicas fratres nostros ²³nos decrevimus servire patri tuo et ambulare in praeceptis eius et obsequi edictis eius ²⁴et filii populi nostri propter hoc abalienabantur se a nobis et quicumque inveniebantur ex nobis interficiebantur et hereditates nostrae diripiebantur ²⁵et non ad nos tantum extenderunt manum sed et in omnes fines nostros ²⁶et ecce adplicuerunt hodie ad arcem in Hierusalem occupare eam et munitionem in Bethsuram munierunt ²⁷et nisi praeveneris eos velocius maiora quam haec facient nec poteris obtinere eos ²⁸et iratus est rex ut audivit et convocavit omnes amicos suos et principes exercitus sui et eos qui super equites erant ²⁹sed et de regnis aliis et insulis et maritimis venerunt ad eum exercitus conducticius ³⁰et erat numerus exercitus centum milia peditum et viginti milia equitum et elefanti triginta duo docti ad proelium ³¹et venerunt per Idumeam et adplicuerunt ad Bethsuram et pugnaverunt dies multos et fecerunt

machinas et exierunt et succenderunt eas igni et pugnaverunt viriliter ³²et recessit Iudas ab arce et admovit castra ad Bethzacara contra castra regis ³³et surrexit ante lucem et concitavit exercitus impetum contra viam Bethzacara et comparaverunt se exercitus in proelium et tubis cecinerunt ³⁴et elefantis ostenderunt sanguinem urinae et mori ad acuendos eos in proelium ³⁵et dividerunt bestias per legiones et adstiterunt singulis elefantis mille viri in loriceis concatenatis et galeae aereae in capitibus eorum et quingenti equites ordinati unicuique bestiae electi erant ³⁶hii ante tempus ubicumque erat bestia erant et quocumque ibat ibant non discedebant ab ea ³⁷sed et tures ligneas super eos firmas protegentes super singulas bestias et super eas machinae et super singulas viri virtutis triginta duo qui pugnant desuper et intus magister bestiae ³⁸et residuum equitatum hinc et inde statuit in duas partes tubis et exercitum commovere et perurgere constipati in legionibus eius ³⁹et ut refulsit sol in clypeos aureos et aereos resplenderunt montes ab eis resplenderunt sicut lampades ignis ⁴⁰et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos et alii per loca humilia et ibant caute et ordinate ⁴¹et commovebantur omnes inhabitantes a voce multitudinis eorum et incessu turbae et collisionis armorum erat enim exercitus magnus valde et fortis ⁴²et adpropinquavit Iudas et exercitus eius in proelium et ceciderunt de exercitu regis sescenti viri ⁴³et vidit Eleazar filius Saura unam de bestiis loricateis loriceis regis et erat eminens super ceteras bestias et visum est ei quod in ea esset rex ⁴⁴et dedit se ut liberaret populum suum et acquireret sibi nomen aeternum ⁴⁵et cucurrit ad eam audaciter in medio legionis interficiens a dextris et a sinistris et cadebant ab eo huc et illuc ⁴⁶et ivit sub pedes elefanti et subposuit ei et occidit eum et cecidit in terram super ipsum et mortuus est illic ⁴⁷et videntes virtutem regis et impetum exercitus eius deverterunt ab eis ⁴⁸castra autem regis ascenderunt contra eos in Hierusalem et adplicuit castra rex ad Iudaeam et montem Sion ⁴⁹et fecit pacem cum his qui erant in Bethsuram et exierunt de civitate quia non erant eis ibi alimenta conclusis quia sabbata erant terrae ⁵⁰et comprehendit rex Bethsuram et constituit illic custodiam servare eam ⁵¹et convertit castra ad locum sanctificationis dies multos et statuit illic ballistas et machinas et ignis iacula et tormenta ad lapides iactandos et spicula et scorpios ad mittendas sagittas et fundibula ⁵²fecerunt autem et ipsi machinas adversus machinas eorum et pugnaverunt dies multos ⁵³escae autem non erant in civitate eo quod septimus annus esset et qui remanserant in Iudaea de gentibus consumpserant reliquias eorum quae repositae fuerant ⁵⁴et remanserunt in sanctis viri pauci quoniam obtinuerat eos fames et dispersi sunt unusquisque in locum suum ⁵⁵et audivit Lysias quod Philippus quem constituit rex Antiochus cum adhuc viveret et nutriret Antiochum filium suum ut regnaret ⁵⁶et reversus esset a Perside et Media et exercitus qui abierat cum ipso et quia quaerit suscipere regni nego-

tia ⁵⁷festinavit ire et dicere ad regem et duces exercitus defecimus cotidie et esca nobis modica est et locus quem obsidemus est munitus et incumbit nobis ordinare de regno ⁵⁸nunc itaque demus dextras hominibus istis et faciamus cum illis pacem et cum omni gente eorum ⁵⁹et constituamus illis ut ambulent in legitimis suis sicut prius propter legitima enim ipsorum quae despeximus irati sunt et fecerunt omnia haec ⁶⁰et placuit sermo in conspectu regis et principum et misit ad eos pacem facere et receperunt illam ⁶¹et iuravit illis rex et principes et exierunt de munitione ⁶²et intravit rex montem Sion et vidit munitionem loci et rupit ius iuramenti quod iuravit et mandavit destruere murum in gyro ⁶³et discessit festinanter et reversus est Antiochiam et invenit Philippum dominantem civitati et pugnavit adversus eum et occupavit civitatem

7anno centesimo quinquagesimo et primo exiit Demetrius Seleuci filius ab urbe Roma et ascendit cum paucis viris in civitatem maritimam et regnavit illic ²et factum est ut ingressus est in domum regni patrum suorum comprehendit exercitus Antiochum et Lysiam ut adduceret eos ad eum ³et res ei innotuit et ait nolite mihi ostendere faciem eorum ⁴et occidit eos exercitus et sedit Demetrius super sedem regni sui ⁵et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex Israhel et Alchimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos ⁶et accusaverunt populum apud regem dicentes perdidit Iudas et fratres eius amicos tuos et nos disperdit de terra nostra ⁷nunc ergo mitte virum cui credis et eat et videat exterminium omne quod fecit nobis et regionibus regis et punit omnes amicos eius et adiutores eorum ⁸et elegit rex ex amicis suis Bacchidem qui dominabatur trans Flumen magnum in regno et fidelem regi et misit eum ⁹et Alchimum impium constituit in sacerdotio et mandavit ei facere ultionem in filios Israhel ¹⁰et surrexerunt et venerunt cum exercitu magno in terram Iuda et miserunt nuntios et locuti sunt ad Iudam et fratres eius verbis pacificis in dolo ¹¹et non intenderunt sermonibus eorum viderunt enim quia venerunt cum exercitu magno ¹²et convenerunt ad Alchimum et Bacchidem congregatio scribarum requirere quae iusta sunt ¹³et primi Asidei qui erant in filiis Israhel et exquirebant ab eis pacem ¹⁴dixerunt enim homo sacerdos de semine Aaron venit non decipiet nos ¹⁵et locutus est cum eis verba pacifica et iuravit illis dicens non inferemus vobis malum neque amicis vestris ¹⁶et crediderunt ei et comprehendit ex eis sexaginta viros et occidit eos in una die secundum verbum quod scriptum est ¹⁷carnes sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum effuderunt in circuitu Hierusalem et non erat qui sepeliret ¹⁸et incubuit timor et tremor in omnem populum quia dixerunt non est ei veritas et iudicium transgressi sunt enim constitutum et iusiurandum quod iuraverunt ¹⁹et movit Bacchides castra ab Hierusalem et adplicuit in Bethzetha et misit et comprehendit multos ex eis qui a se refugerant et quosdam de populo mactavit et in puteum magnum proiecit ²⁰et

commisit regionem Alchimo et reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipsi et abiit Bacchides ad regem ²¹et satis agebat Alchimus pro principatu sacerdotii sui ²²et convenerunt ad eum omnes qui perturbabant populum suum et obtinuerunt terram Iuda et fecerunt plagam magnam in Israhel ²³et vidit Iudas omnia mala quae fecit Alchimus et qui cum eo erant in filios Israhel plus multo quam gentes ²⁴et exiit in omnes fines Iudae in circuitu et fecit vindictam in viros desertores et cessaverunt ultra exire in regionem ²⁵vidit autem Alchimus quod praevaluit Iudas et qui cum eo sunt et cognovit quia non potest sustinere eos et regressus est ad regem et accusavit eos multis criminibus ²⁶et misit rex Nicanorem unum ex principibus suis nobilioribus qui erat inimicitias exercens contra Israhel et mandavit ei evertere populum ²⁷et venit Nicanor in Hierusalem cum exercitu magno et misit ad Iudam et ad fratres eius cum dolo verbis pacificis ²⁸dicens non sit pugna inter me et vos veniam cum viris paucis et videam facies vestras cum pace ²⁹et venit ad Iudam et salutaverunt se invicem pacifice et hostes parati erant rapere Iudam ³⁰et innotuit sermo Iudae quoniam cum dolo venerat ad eum et conterritus est ab eo et amplius noluit videre faciem eius ³¹et cognovit Nicanor quoniam denudatum est consilium eius et exivit obviam Iudae in pugnam iuxta Capharsalama ³²et ceciderunt de Nicanoris fere quinque milia viri et fugerunt in civitatem David ³³et post haec verba ascendit Nicanor in montem Sion et exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace et demonstrare ei holocaustomata quae offerebantur pro rege ³⁴et inridens sprexit eos et polluit et locutus est superbe ³⁵et iuravit cum ira dicens nisi traditus fuerit Iudas et exercitus eius in manus meas continuo cum regressus fuero in pace succendam domum istam et exiit cum ira magna ³⁶et intraverunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris et templi et flentes dixerunt ³⁷tu elegisti domum istam Domine ad invocandum nomen tuum in ea ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo ³⁸fac vindictam in homine isto et exercitu eius et cadant gladio memento blasphemias eorum et ne dederis eis ut permaneant ³⁹et exiit Nicanor ab Hierusalem et castra adplicuit ad Bethoron et occurrit illi exercitus Syriae ⁴⁰et Iudas adplicuit in Adarsa cum tribus milibus viris et oravit Iudas et dixit ⁴¹qui missi erant a rege Sennacherib Domine qui blasphemaverunt te exiit angelus et percussit ex eis centum octoginta quinque milia ⁴²sic percute exercitum istum in conspectu nostro hodie et sciant ceteri quia male locutus est super sancta tua et iudica illum secundum malitiam illius ⁴³et commiserunt exercitus proelium tertiadecima die mensis adar et contrita sunt castra Nicanoris et cecidit ipse primus in proelio ⁴⁴ut vidit autem exercitus eius quia cecidit Nicanor proiecerunt arma sua et fugerunt ⁴⁵et persecuti sunt eos viam diei unius ab Adasor usquequo veniatur Gazera et tubis cecinerunt post eos cum significationibus ⁴⁶et exierunt de omnibus castellis Iudae in circuitu et ventilabant eos cornibus et convertebantur

iterum ad eos et ceciderunt omnes gladio et non est relictus ex eis nec unus ⁴⁷et acceperunt spolia eorum et praedam et caput Nicanoris amputaverunt et dexteram eius quam extenderat superbe et adtulerunt et suspenderunt contra Hierusalem ⁴⁸et laetatus est populus valde et egerunt diem illam in laetitia magna ⁴⁹et constituit agi omnibus annis diem istam tertiadecima die mensis adar ⁵⁰et siluit terra Iuda dies paucos

8et audivit Iudas nomen Romanorum quia sunt potentes viribus et adquiescunt ad omnia quae postulantur ab eis et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias et quia sunt potentes viribus ²audierunt proelia eorum et virtutes bonas quas faciunt in Galatia quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum ³et quanta fecerunt in regione Hispaniae et quod in potestate redegerunt metalla argenti et auri quae illic sunt et possederunt omnem locum consilio suo et patientia ⁴locos qui longe erant valde ab eis et reges qui supervenerant illis ab extremis terrae contriverunt et percusserunt eos plaga magna ceteri autem dant eis tributum omnibus annis ⁵et Philippum et Persen Citiorum regem et ceteros qui adversus eos arma tulerunt contriverunt bello et obtinuerunt eos ⁶et Antiochum magnum regem Asiae qui eis pugnam intulerat habens centum viginti elefantos et exercitum magnum valde contritum ab eis ⁷et quia ceperunt eum vivum et statuerunt ei ut daret ipse et qui regnaverint post eum tributum magnum et daret obsides et constitutum ⁸et regionem Medorum et Lydos et Medos de optimis regionibus eorum et acceptas eas ab illis dederunt Eumeni regi ⁹et quia qui erant apud Elladam voluerunt ire et tollere eos et innotuit sermo his ¹⁰et miserunt ad eos ducem unum et pugnaverunt contra illos et ceciderunt ex eis multi et captivas duxerunt uxores eorum et filios et diripuerunt eos et terram eorum possederunt et destruxerunt muros eorum et in servitum illos redegerunt usque in hunc diem ¹¹et residua regna et insulas quae aliquando restiterant illis exterminaverunt et in potestatem redegerunt ¹²cum amicis autem suis et qui in ipsis requiem habebant conservaverunt amicitiam et obtinuerunt regna quae erant proxima et quae longe quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos ¹³quibus vero velent auxilio esse ut regnarent regnabant et exaltati sunt valde ¹⁴et in omnibus istis nemo portabat diadema nec induebatur purpura ut magnificaretur in ea ¹⁵et quia curiam fecerunt sibi et cotidie consulebant trecentos viginti consilium agentes semper de multitudine ut quae digna sunt gerant ¹⁶et committunt uni homini magistratum suum per singulos annos dominari universae terrae suae et omnes oboediunt uni et non est invidia neque zelus inter eos ¹⁷et elegit Iudas Eupolemum filium Iohannis filii Iacob et Iasonem filium Eleazari et misit eos Romam constituere cum illis amicitiam et societatem ¹⁸et ut auferrent ab eis iugum Graecorum quia viderunt quod in servitum premerent regnum Israhel ¹⁹et abierunt Romam viam multam valde

et introierunt curiam et dixerunt ²⁰Iudas Macchabeus et fratres eius et populus Iudaeorum miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem et conscribi nos socios et amicos vestros ²¹et placuit sermo in conspectu eorum ²²et hoc rescriptum quod rescripserunt in tabulis aereis et miserunt Hierusalem ut esset apud eos ibi memoriale pacis et societatis ²³bene sit Romanis et genti Iudaeorum in mari et in terra in aeternum gladiusque et hostis procul sit ab eis ²⁴quod si institerit bellum Romanis prius aut omnibus sociis eorum in omni dominatione eorum ²⁵auxilium feret gens Iudaeorum prout tempus dictaverit corde pleno ²⁶et proeliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum arma pecuniam naves sicut placuit Romanis et custodient mandata eorum nihil ab eis accipientes ²⁷similiter autem et si genti Iudaeorum prius acciderit bellum adiuvantur Romani ex animo prout eis tempus permiserit ²⁸et adiuvantibus non dabitur triticum arma pecunia naves sicut placuit Romanis et custodiant mandata eorum absque dolo ²⁹secundum haec verba constituerunt Romani populo Iudaeorum ³⁰quod si post haec verba hii aut illi addere vel demere ad haec aliquid voluerint facient ex proposito suo et quaecumque addiderint vel dempserint rata erunt ³¹sed et de malis quae Demetrius rex fecit in eos scripsimus ei dicentes quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios Iudaeos ³²si ergo iterum adierint nos adversum te faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum mari terraque

9interea ubi audivit Demetrius quia cecidit Nicanor et exercitus eius in proelio adposuit Bacchidem et Alchimum rursum mittere in Iudaeam et dextrum cornu cum illis ²et abierunt viam quae ducit in Galgala et castra posuerunt in Mesaloth quae est in Arbellis et occupaverunt eam et peremerunt animas hominum multas ³et mense primo anni centesimi quinquagesimi et secundi adplicuerunt exercitum ad Hierusalem ⁴et surrexerunt et abierunt in Berea viginti milia virorum et duo milia equitum ⁵et Iudas castra posuerat in Laisa et tria milia viri cum eo electi ⁶et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde et multi subtraxerunt se de castris et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri ⁷et vidit Iudas quod defluxit exercitus suus et bellum perurgebat eum confractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos et dissolutus est ⁸et dixit his qui residui erant surgamus et eamus ad adversarios nostros si poterimus pugnare adversus eos ⁹et avertabant eum dicentes non poterimus sed liberemus animas nostras modo et revertemur ad fratres nostros et pugnabimus adversus eos nos autem pauci sumus ¹⁰et ait Iudas absit istam rem facere ut fugiamus ab eis et si adpropiauit tempus nostrum moriamur in virtute propter fratres nostros et non inferamus crimen gloriae nostrae ¹¹et movit exercitus de castris et steterunt illis obviam et divisi sunt equites in duas partes et fundibalarum et sagittarum praeibant exercitum et primi certaminis omnes potentes ¹²Bacchides autem erat in dextro cornu et proximavit legio ex duabus

partibus et clamabant tubis ¹³exclamaverunt autem et hii qui erant ex parte Iudae etiam ipsi et commota est terra a voce exercituum et commissum est proelium a mane usque ad vesperam ¹⁴et vidit Iudas quia firmior est pars exercitus Bacchidis in dextris et convenerunt cum ipso omnes constantes corde ¹⁵et contrita est dextra pars ab eis et persecutus est eos usque ad montem Azoti ¹⁶et qui in sinistro cornu erant viderunt quod contritum est dextrum cornu et secuti sunt post Iudam et qui cum ipso erant a tergo ¹⁷et ingravatum est proelium et ceciderunt vulnerati multi ex his et illis ¹⁸et Iudas cecidit et ceteri fugerunt ¹⁹et Ionathas et Simon tulerunt Iudam fratrem suum in Modin ²⁰et fleverunt eum omnis populus Israhel planctu magno et lugebant dies multos ²¹et dixerunt quomodo cecidit potens qui saluum faciebat Israhel ²²et cetera verba Iudae bellorum et virtutum quas fecit non sunt descripta multa enim erant valde ²³et factum est post obitum Iudae emerserunt iniqui in omnibus finibus Israhel et exorti sunt omnes qui operabantur iniquitatem ²⁴in diebus illis facta est fames magna valde et tradidit se Bacchidi omnis regio eorum cum ipsis ²⁵et elegit Bacchides impios viros et constituit eos dominos regionis ²⁶et exquirebant et perscrutabantur amicos Iudae et adducebant eos ad Bacchidem et vindicabat in illos et includebat ²⁷et facta est tribulatio magna in Israhel qualis non fuit ex qua die non est visus propheta in Israhel ²⁸et congregati sunt omnes amici Iudae et dixerunt Ionathae ²⁹ex quo frater tuus Iudas defunctus est vir similis ei non est qui exeat contra inimicos Bacchidem et eos qui inimici sunt genti nostrae ³⁰nunc itaque te elegimus hodie esse nobis principem et ducem ad bellandum bellum nostrum ³¹et suscepit Ionathas tempore illo principatum et surrexit loco Iudae fratris sui ³²et cognovit Bacchides et quaerebat eum occidere ³³et cognovit Ionathas et Simon frater eius et omnes qui cum eo erant et fugerunt in desertum Thecucae et consederunt ad aquam lacus Asphar ³⁴et cognovit Bacchides et die sabbatorum venit ipse et omnis exercitus eius trans Iordanem ³⁵et misit fratrem suum ducem populi et rogavit Nabatheos amicos suos ut commendaret illis adparatum suum qui erat copiosus ³⁶et exierunt filii Iambri ex Madabas et comprehenderunt Iohannem et omnia quae habebat et abierunt habentes ea ³⁷post haec verba renuntiatum est Ionathae et Simoni fratri eius quia filii Iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex Nadaba filiam unius de magnis principibus Chanaan cum ambitione magna ³⁸et recordati sunt sanguinis Iohannis fratris sui et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis ³⁹et levaverunt oculos suos et viderunt et ecce tumultus et adparatus multus et sponsus processit et amici eius et fratres eius obviam illis cum tympanis et musicis et armis multis ⁴⁰et surrexerunt ad eos cum insidiis et occiderunt eos et ceciderunt multi vulnerati et residui fugerunt in montem et acceperunt omnia spolia eorum ⁴¹et conversae sunt nuptiae in luctum et vox musicorum ipsorum in lamentum ⁴²et vindicaverunt vindicta sanguinem fratris sui et reversi sunt ad

ripam Iordanis ⁴³et audivit Bacchides et venit die sabbatorum usque ad oram Iordanis in virtute multa ⁴⁴et dixit ad suos Ionathas surgamus et pugnemus contra inimicos nostros non est enim hodie sicut heri et nudius tertius ⁴⁵ecce enim bellum ex adverso aqua vero Iordanis hinc et inde et ripae et paludes et saltus et non est locus devertendi ⁴⁶nunc ergo clamate in caelum ut liberemini de manu inimicorum vestrorum et commissum est bellum ⁴⁷et extendit Ionatha manum suam percutere Bacchidem et devertit ab eo retro ⁴⁸et desiluit Jonathan et transnaverunt ad eos Iordanem ⁴⁹et ceciderunt de parte Bacchidis die illa mille viri et reversi sunt Hierusalem ⁵⁰et aedificaverunt civitates munitas in Iudaea munitorem quae erat in Hiericho et in Ammaum et in Bethoron et Bethel et Tamnatan et Phara et Thopomuris excelsis et portis et seris ⁵¹et posuit custodiam in eis ut inimicitias exercerent in Israhel ⁵²et munivit civitatem Bethsuram et Gazara et arcem et posuit in eis auxilia et adparatum escarum ⁵³et accepit filios principum regionis obsides et posuit eos in arce in Hierusalem in custodia ⁵⁴et anno centesimo quinquagesimo tertio mense secundo praecepit Alchimus destrui muros domus sanctae interioris et destrui opera prophetarum et coepit destruere ⁵⁵in tempore illo percussus est Alchimus et impedita sunt opera illius et obclusum est os eius et dissolutus est paralyisin nec ultra loqui potuit verbum et mandare de domo sua ⁵⁶et mortuus est Alchimus in tempore illo cum tormento magno ⁵⁷et vidit Bacchides quoniam mortuus est Alchimus et reversus est ad regem et siluit terra annis duobus ⁵⁸et cogitaverunt omnes iniqui dicentes ecce Ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant confidentes nunc ergo adducamus Bacchidem et comprehendet eos omnes in una nocte ⁵⁹et abierunt et consilium ei dederunt ⁶⁰et surrexit ut veniret cum exercitu multo et misit occulte epistulas sociis suis qui erant in Iudaea ut comprehenderent Jonathan et eos qui cum eo erant sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum ⁶¹et adprehendit de viris regionis qui principes erant malitiae quinquaginta viros et occidit eos ⁶²et secessit Ionathas et Simon et qui cum eo erant in Bethbessi quae est in deserto et struxit diruta eius et firmaverunt eam ⁶³et agnovit Bacchides et congregavit universam multitudinem suam et his qui de Iuda erant denunciavit ⁶⁴et venit et castra posuit desuper a Bethbesse et obpugnavit eam dies multos et fecit machinas ⁶⁵et reliquit Ionathas Simonem fratrem suum in civitate et exiit in regionem et venit cum numero ⁶⁶et percussit Odaren et fratres eius et filios Phaseron in tabernaculo ipsorum et coepit caedere et crescere in virtutibus ⁶⁷Simon vero et qui cum ipso erant exierunt de civitate et succenderunt machinas ⁶⁸et pugnaverunt contra Bacchidem et contritus est ab eis et affligerunt eum valde quoniam consilium eius et congressus eius erat inanis ⁶⁹et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum multos ex eis occidit ipse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam ⁷⁰et cognovit Ionathas et misit ad eum legatos componere cum

ipso pacem et reddere ei captivitatem ⁷¹et libenter accepit et fecit secundum verba eius et iuravit nihil se ei facturum mali omnibus diebus vitae eius ⁷²et reddidit ei captivitatem quam prius erat praedatus de terra Iuda et conversus abiit in terram suam et non adposuit amplius venire in fines eius ⁷³et cessavit gladius ex Israhel et habitavit Ionathas in Machemas et coepit Ionathas ibi iudicare populum et exterminavit impios ex Israhel

10et anno centesimo sexagesimo ascendit Alexander Antiochi filius qui cognominatus est Nobilis et occupavit Ptolomaidam et receperunt eum et regnavit illic ²et audivit Demetrius rex et congregavit exercitum valde copiosum et exivit obviam illi in proelium ³et misit Demetrius ad Ionathan epistolam verbis pacificis ut magnificaret eum ⁴dixit enim anticipemus pacem facere cum eo priusquam faciat cum Alexandro adversus nos ⁵recordabitur enim omnium quae fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem eius ⁶et dedit ei potestatem congregandi exercitum et fabricare arma et esse ipsum socium eius et obsides qui erant in arce iussit tradi ei ⁷et venit Ionathas in Hierusalem et legit epistulas in auditu omnis populi et eorum qui in arce erant ⁸et timuerunt timore magno quoniam audierunt quod dedit ei rex in potestatem congregandi exercitum ⁹et traditi sunt Ionathae obsides et reddidit eos parentibus suis ¹⁰et habitavit Ionathas in Hierusalem et coepit aedificare et innovare civitatem ¹¹et dixit facientibus opera ut struerent muros et montem Sion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem et ita fecerunt ¹²et fugerunt alienigenae qui erant in munitionibus quas aedificaverat Bacchides ¹³et reliquit unusquisque locum suum et abiit in terram suam ¹⁴tantum in Bethsuram remanserant aliqui ex his qui reliquerant legem et praecepta Dei erat enim haec eis ad refugium ¹⁵et audivit Alexander rex promissa quae promissit Demetrius Ionathae et narraverunt ei proelia et virtutes quas ipse fecit et fratres eius et labores quos laboraverunt ¹⁶et ait numquid inveniemus aliquem virum talem et nunc faciemus eum amicum et socium nostrum ¹⁷et scripsit epistolam et misit ei secundum haec verba dicens ¹⁸rex Alexander fratri Ionathae salutem ¹⁹audivimus de te quod vir potens viribus et aptus es ut sis amicus noster ²⁰et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tuae et ut amicus regis voceris et misit ei purpuram et coronam auream ut quae nostra sunt sentias et conserves amicitias ad nos ²¹et induit se Ionathas stolam sanctam septimo mense anno centesimo sexagesimo in die sollemni scenophegiae et congregavit exercitum et fecit arma copiosa ²²et audivit Demetrius verba ista et contristatus est et ait ²³quid hoc fecimus quod praeoccupavit nos Alexander adprehendere amicitiam Iudaeorum ad munimen sui ²⁴scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates et dona ut sit mecum in adiutorio ²⁵et scripsit in haec verba rex Demetrius genti Iudaeorum salutem ²⁶quoniam servastis ad nos pactum et mansistis in amicitia nostra et non accessistis ad inimicos

nostros audivimus et gavisus sumus ²⁷et nunc perseverate adhuc conservare ad nos fidem et retribuemus vobis bona pro his quae fecistis nobiscum ²⁸et remitemus vobis praestationes multas et dabimus vobis donationes ²⁹et nunc absolvo vos et omnes Iudaeos a tributis et pretia salis indulgeo et coronas remitto et tertias seminis ³⁰et dimidiam partem fructus ligni quod est portionis meae relinquo vobis ex hodierno et deinceps ne accipiatur a terra Iuda et a tribus civitatibus quae additae sunt illi ex Samaria et Galilea ex hodierna die et in totum tempus ³¹et Hierusalem sit sancta et libera cum finibus suis et decimae et tributa ipsius sint ³²remitto etiam potestatem arcis quae est in Hierusalem et do eam summo sacerdoti et constituat in ea viros quoscumque ipse elegerit qui custodiant eam ³³et omnem animam Iudaeorum quae captiva est a terra Iuda in omni regno meo relinquo liberam gratis ut omnes a tributis resolvantur etiam pecorum suorum ³⁴et omnes dies sollemnes et sabbata et neomeniae et dies decreti et tres dies ante diem sollemnem et tres post diem sollemnem sint omnes immunitatis et remissionis omnibus Iudaeis qui sunt in regno meo ³⁵et nemo potestatem agere aliquid habeat et movere negotii adversus aliquem eorum in omni causa ³⁶et ut adscribantur ex Iudaeis in exercitu regis ad triginta milia virorum et dabuntur illis copiae ut oportet omnibus exercitibus regis et ex ipsis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magni ³⁷et ex his constituentur supra negotia regni quae aguntur ex fide et principes sint ex eis et ambulent legibus suis sicut praecepit rex in terra Iuda ³⁸et tres civitates quae additae sunt Iudaeae ex regione Samariae cum Iudaea reputentur ut sint sub uno et non oboediant aliae potestati nisi summi sacerdotis ³⁹Ptolomaidam et confines eius quas dedi donum sanctis qui sunt in Hierusalem ad necessarios sumptus sanctorum ⁴⁰et ego singulis annis dabo quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis quae me contingunt ⁴¹et omne quod reliquum fuit quod non reddiderant qui super negotia erant annis prioribus ex hoc dabunt in opera domus ⁴²et super haec quinque milia siclorum argenti quae accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos et haec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur ⁴³et quicumque fugerint in templum quod est in Hierosolymis et in omnibus finibus eius obnoxios regi in omni negotio dimittatis et universa quae sunt eis in regno meo libera habeant ⁴⁴et ad aedificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis ⁴⁵et ad extruendos muros Hierusalem et communiendos in circuitu sumptus dabuntur de ratione regis et ad construendos muros in Iudaea ⁴⁶ut audivit autem Ionathas et populus sermones istos non crediderunt eis nec receperunt eos quia recordati sunt malitiae magnae quam fecerat in Israhel et tribulaverat eos valde ⁴⁷et conplacuit eis in Alexandrum quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus ⁴⁸et congregavit Alexander rex exercitum magnum et admovit castra ad Demetrium ⁴⁹et commiserunt proelium reges et fugit

exercitus Alexandri et insecutus est eum Demetrius et incubuit super eos ⁵⁰et invaluit proelium nimis donec occidit sol et cecidit Demetrius in illa die ⁵¹et misit Alexander ad Ptolomeum regem Aegypti legatos secundum haec verba dicens ⁵²quoniam ingressus sum in regnum meum et sedi in sede patrum meorum et obtinui principatum et contrivi Demetrium et possedi regionem nostram ⁵³et commisi cum eo pugnam et contritus est ipse et castra eius a nobis et sedimus in sede regni eius ⁵⁴et nunc statuamus ad invicem amicitiam et da mihi filiam tuam uxorem et ero gener tuus et ipsi dignitatem ⁵⁵et respondit Ptolomeus rex dicens felix dies in qua reversus es ad terram patrum tuorum et sedisti in sede regni eorum ⁵⁶et nunc faciam tibi quae scripsisti sed occurre Ptolomidae ut videamus nos invicem et spondeam tibi sicut dixisti ⁵⁷et exiit Ptolomeus de Aegypto ipse et Cleopatra filia eius et venit Ptolomidae anno centesimo sexagesimo secundo ⁵⁸et occurrit ei Alexander rex et dedit ei Cleopatram filiam suam et fecit nuptias eius Ptolomidae sicut reges in magna gloria ⁵⁹et scripsit rex Alexander Ionathae ut veniret obviam sibi ⁶⁰et abiit cum gloria Ptolomaidem et occurrit ibi duobus regibus et dedit illis argentum multum et aurum et dona et invenit gratiam in conspectu eorum ⁶¹et convenerunt adversus eum viri pestilentes ex Israhel viri iniqui interpellantes adversus eum et non intendit ad eos rex ⁶²et iussit expoliari Ionathan vestimentis suis et induit eum purpura et ita fecerunt et conlocavit eum rex sedere secum ⁶³dixitque principibus exite cum eo in medio civitatis et praedicate ut nemo interpellat adversus eum de ullo negotio nec quisquam ei molestus sit de ulla ratione ⁶⁴et factum est ut viderunt qui interpellabant gloriam eius quae praedicabatur et operum eum purpura fugerunt omnes ⁶⁵et magnificavit eum rex et scripsit eum inter primos amicos et posuit eum ducem et participem principatus ⁶⁶et reversus est Ionathan in Hierusalem cum pace et laetitia ⁶⁷in anno centesimo sexagesimo quinto venit Demetrius filius Demetrii a Creta in terram patrum suorum ⁶⁸et audivit Alexander rex et contristatus est valde et reversus est Antiochiam ⁶⁹et constituit Demetrius Apollonium qui praeerat Coelesyriae et congregavit exercitum magnum et accessit ad Iamnam et misit ad Ionathan summum sacerdotem ⁷⁰dicens tu solus resistis nobis ego autem factus sum in derisum et in obprobrium propterea quia tu potestatem exerces in montibus ⁷¹nunc ergo si confidis in virtutibus tuis descende ad nos in campum et comparemus illic invicem quia mecum est virtus bellorum ⁷²interroga et disce qui sim ego et ceteri qui auxilio sunt mihi qui et dicunt quia non potest stare pes vester ante faciem nostram quia bis in fugam conversi sunt patres tui in terra sua ⁷³et nunc quomodo poteris sustinere equitatum exercitum tantum in campo ubi non est lapis neque saxum neque locus fugiendi ⁷⁴ut audivit autem Ionathas sermones Apollonii motus est animo et elegit decem milia virorum et exiit ab Hierusalem et concurrat ei Simon frater eius in adiutorium ⁷⁵et adplicuerunt castra in Ioppen

et exclusit eum a civitate quia custodia Apollonii Ioppe erat et obpugnavit eam ⁷⁶et exterriti qui erant intra civitatem aperuerunt ei et obtinuit Ionathas Ioppen ⁷⁷et audivit Apollonius et admovit tria milia equitum et exercitum multum ⁷⁸et abiit Azotum tamquam iter faciens et statim exiit in campum eo quod haberet multitudinem equitum et confideret in eis et insecutus est eum Ionathas in Azotum et proelium commiserunt ⁷⁹et reliquit Apollonius in castris mille equites post eos occulte ⁸⁰et cognovit Ionathas quoniam sunt insidiae post se et circuierunt castra eius a mane usque ad vesperam ⁸¹populus autem stabat sicut praecepit Ionathas et laboraverunt equi eorum ⁸²et eiecit Simon exercitum suum et commisit contra legionem equites enim fatigati erant et contriti sunt ab eo et fugerunt ⁸³et qui dispersi sunt in campum fugerunt in Azotum et intraverunt in Bethdagon idolum suum ut se liberarent ⁸⁴et succendit Ionathas Azotum et civitates quae erant in circuitu eius et accepit spolia eorum et templum Dagon et eos qui fugerunt in illud succendit igni ⁸⁵et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt fere octo milia virorum ⁸⁶et movit inde Ionathas castra et adplicuit ea Ascalona et exierunt de civitate obviam illi in magna gloria ⁸⁷et reversus est Ionathas in Hierusalem cum suis habentibus spolia multa ⁸⁸et factum est ut audivit Alexander rex sermones istos addidit adhuc glorificare Ionathan ⁸⁹et misit ei fibulam auream sicuti est consuetudo dari cognatis regum et dedit ei Accaron et omnes fines eius in possessionem

11et rex Aegypti congregavit exercitum sicut harena quae est circa ora maris et naves multas et quaerebat obtinere regnum Alexandri dolo et addere illud regno suo ²et exiit in Syriam verbis pacificis et aperiebant ei quia mandaverat Alexander rex exire ei obviam eo quod socer suus esset ³cum introiret autem civitatem Ptolomeus ponebat custodias militum in singulis civitatibus ⁴et ut adpropiauit Azoto ostenderunt ei templum Dagon succensum et Azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta et eorum qui caesi erant in bello tumulos quos fecerat secus viam ⁵et narraverunt regi quia haec fecit Ionathas ut invidiam facerent ei et tacuit rex ⁶et occurrit Ionathas regi in Ioppen cum gloria et invicem se salutaverunt et dormierunt illic ⁷et abiit Ionathas cum rege usque ad fluvium qui vocatur Eleutherus et reversus est Hierusalem ⁸rex autem Ptolomeus obtinuit dominium civitatum usque Seleuciam maritimam et cogitabat in Alexandrum consilia mala ⁹et misit legatos ad Demetrium dicens veni componamus inter nos pactum et dabo tibi filiam meam quam habet Alexander et regnabis in regno patris tui ¹⁰paenituit enim me quod dederim illi filiam meam quaesivit enim me occidere ¹¹et vituperavit eum propterea quod concupierat regnum eius ¹²et abstulit filiam suam et dedit eam Demetrio et abalienavit se ab Alexandro et manifestae factae sunt inimicitiae eius ¹³et intravit Ptolomeus Antiochiam et inposuit duo diademata capiti suo Aegypti et Asiae ¹⁴Ptolomeus autem rex

erat in Cilicia illis temporibus quia rebellabant qui erant in locis illius ¹⁵et audivit Alexander et venit ad eum in bello et produxit Ptolomeus rex exercitum et occurrit ei in manu valida et fugavit eum ¹⁶et fugit Alexander in Arabiam ut ibi protegeretur rex autem Ptolomeus exaltatus est ¹⁷et abstulit Gaddihel Arabs caput Alexandri et misit Ptolomeo ¹⁸et rex Ptolomeus mortuus est in die tertia et qui erant in munitionibus perierunt ab his qui erant intra castra ¹⁹et regnavit Demetrius anno centesimo sexagesimo septimo ²⁰in diebus illis congregavit Ionathas eos qui erant in Iudaea ut expugnarent arcem quae est in Hierusalem et fecerunt contra eam machinas multas ²¹et abierunt quidam qui ode-rant gentem suam viri iniqui ad regem et renuntiaverunt ei quod Ionathas obsideret arcem ²²et ut audivit iratus est et statim venit Ptolomaidam et scripsit Ionathae ne obsideret sed occurreret sibi ad conloquium festinato ²³ut audivit autem Ionathas iussit obsideri et elegit de senioribus Israhel et de sacerdotibus et dedit se periculo ²⁴et accepit aurum et argentum et vestem et alia xenia multa et abiit ad regem Ptolomaidae et invenit gratiam in conspectu eius ²⁵et interpellabant adversus eum quidam iniqui ex gente sua ²⁶et fecit ei rex sicut fecerant ei qui ante ipsum fuerant et exaltavit eum ante conspectu amicorum omnium ²⁷et statuit ei principatum sacerdotii et quaecumque alia habuit prius pretiosa et fecit eum principem amicorum ²⁸et postulavit Ionathas a rege ut immunem faceret Iudaeam to-parcias id est et Samariam et promisit ei talenta trecenta ²⁹et consensit rex et scripsit Ionathae epistulas de his omnibus hunc modum continentes ³⁰rex Demetrius Ionathae fratri salutem et genti Iudaeorum ³¹exemplum epistulae quam scripsimus Lastheni parenti nostro de vobis misimus ad vos ut sciretis ³²rex Demetrius Lastheni parenti salutem ³³genti Iudaeorum amicis nostris et conservantibus quae iusta sunt apud nos decrevimus benefacere propter benignitatem ipsorum quam erga nos habent ³⁴statuimus ergo illis omnes fines Iudaeae et tres civitates Lyddam et Ramathae quae additae sunt Iudaeae ex Samaria et omnes confines earum sequestra omnibus sacrificantibus in Hierosolymis pro his quae ab eis rex accipiebat per singulos annos et pro fructibus terrae et pomorum ³⁵et alia quae ad nos pertinebant decimarum et tributorum ex hoc tempore remittimus eis et areas salinarum et coronas quae nobis deferebantur ³⁶omnia ipsis concedimus et nihil horum irritum erit ex hoc et in omne tempus ³⁷nunc ergo curate facere horum exemplum et detur Ionathae et ponatur in monte sancto in loco celebri ³⁸et vidit Demetrius rex quod siluit terra in conspectu suo et nihil ei resistit dimisit totum exercitum suum unumquemque in locum suum excepto peregrino exercitu quem contraxit ab insulis gentium et inimici erant ei omnis exercitus patrum eius ³⁹Tryfon autem erat quidam partium Alexandri prius et vidit quoniam omnis exercitus murmurat contra Demetrium et iit ad Emalcuhel Arabum qui nutrieat Antiochum filium Alexandri ⁴⁰et adsidebat ei ut traderet eum ipsi ut regnaret loco patris sui et enun-

tiavit ei quanta fecit Demetrius et inimicitias exercituum eius adversum illum et mansit illic diebus multis ⁴¹et misit Ionathas ad Demetrium regem ut eicerent eos qui in arce erant in Hierusalem et qui in praesidiis erant quia inpugnabant Israhel ⁴²et misit Demetrius ad Ionathan dicens non haec tantum faciam tibi et genti tuae sed gloria inlustrabo te et gentem tuam cum fuerit oportunitum ⁴³nunc ergo recte feceris si miseris viros in auxilium quia discessit omnis exercitus meus ⁴⁴et misit ei Ionathas tria milia virorum fortium Antiochiam et venerunt ad regem et delectatus est rex in adventu eorum ⁴⁵et convenerunt qui erant de civitate centum viginti milia virorum et volebant interficere regem ⁴⁶et fugit rex in aulam et occupaverunt qui erant de civitate itinera civitatis et coeperunt pugnare ⁴⁷et vocavit rex Iudaeos in auxilium et convenerunt omnes simul ad eum et dispersi sunt omnes per civitatem ⁴⁸et occiderunt in illa die centum milia hominum et succenderunt civitatem et ceperunt spolia multa in illa die et liberaverunt regem ⁴⁹et viderunt qui erant de civitate quod obtinissent Iudaei civitatem sicut volebant et infirmati sunt mente sua et clamaverunt ad regem cum precibus dicentes ⁵⁰da nobis dexteram et cessent Iudaei obpugnantes nos et civitatem ⁵¹et proiecerunt arma et fecerunt pacem et glorificati sunt Iudaei in conspectu regis et in conspectu omnium qui erant in regno eius et nominati sunt in regno et regressi sunt in Hierusalem habentes spolia multa ⁵²et sedit Demetrius rex in sede regni sui et siluit terra in conspectu eius ⁵³et mentitus est omnia quaecumque dixit et alienavit se ab Ionathan et non retribuit ei secundum beneficia quae sibi tribuerat et vexabat eum valde ⁵⁴post haec autem reversus est Tryfon et Antiochus cum eo puer adulescens et regnavit et inposuit diadema ⁵⁵et congregati sunt ad eum omnis exercitus quos disperserat Demetrius et pugnaverunt contra eum et fugit et terga vertit ⁵⁶et accepit Tryfon bestias et obtinuit Antiochiam ⁵⁷et scripsit Antiochus adulescens Ionathae dicens constituo tibi sacerdotium et constituo te super quattuor civitates ut sis de amicis regis ⁵⁸et misit illi vasa aurea et ministerium et dedit ei potestatem bibendi in auro et esse in purpura et habere fibulam auream ⁵⁹et Simonem fratrem eius constituit ducem a terminis Tyri usque ad fines Aegypti ⁶⁰et exiit Ionathas et perambulabat trans flumen civitates et congregatus est ad eum omnis exercitus Syriae in auxilium et venit Ascalona et occurrerunt ei de civitate honorifice ⁶¹et abiit inde Gazam et concluserunt se qui erant Gazae et obsedit eam et succendit quae in circuitu erant civitates et praedatus est eas ⁶²et rogaverunt Gazenses Ionathan et dedit illis dextram et accepit filios eorum obsides et misit illos in Hierusalem et perambulavit regionem usque Damascum ⁶³et audivit Ionathas quia praevaricati sunt principes Demetrii in Cades quae est in Galilea cum exercitu multo volentes eum remove-re a negotio regni ⁶⁴et occurrit illis fratrem autem suum Simonem reliquit intra provinciam ⁶⁵et adplicuit Simon ad Bethsuram et expugnabat eam diebus multis et conclusit

eos ⁶⁶et postulaverunt ab eo dextras accipere et dedit illis et eiecit eos inde et cepit civitatem et posuit in ea praesidium ⁶⁷et Ionatha et castra eius adplicuerunt ad aquam Gennesar et ante lucem vigilaverunt in campum Asor ⁶⁸et ecce castra alienigenarum occurrebant in campo et tendebant ei insidias in montibus ipse autem occurrit ex adverso ⁶⁹insidiae vero exsurrexerunt de locis suis et commiserunt proelium ⁷⁰et fugerunt qui erant ex parte Ionathae omnes et nemo relictus est ex eis nisi Matthathias filius Absolomi et Iudas filius Chalfi princeps militiae exercitus ⁷¹et scidit Ionathas vestimenta sua et posuit terram in capite suo et oravit ⁷²et reversus est ad eos in proelium et convertit illos et pugnaverunt ⁷³et viderunt qui fugiebant partis illius et reversi sunt ad eum et insequabantur cum eo usque Cades ad castra sua et pervenerunt usque illuc ⁷⁴et ceciderunt de alienigenis in die illa tria milia virorum et regressus est Ionatha in Hierusalem

12et vidit Ionathas quia tempus eum iuvat et elegit viros et misit Romam statuere et renovare cum eis amicitiam ²et ad Spartas et ad alia loca misit epistulas secundum eandem formam ³et abierunt Romam et intraverunt in curiam et dixerunt Ionathas summus sacerdos et gens Iudaeorum miserunt nos ut renovetis amicitiam et societatem secundum pristinam ⁴et dederunt illis epistulas ad ipsos per loca ut deducerent eos in terram Iuda cum pace ⁵et hoc exemplum epistularum quas scripsit Ionathas Spartiatis ⁶Ionathas summus sacerdos et seniores gentis et sacerdotes et reliquus populus Iudaeorum Spartiatis fratribus salutem ⁷iam pridem missae erant epistulae ad Oniam summum sacerdotem a Dario qui regnabat apud vos quoniam estis fratres nostri sicut rescriptum continet quod subiectum est ⁸et suscepit Onias virum qui fuerat missus cum honore et accepit epistulas in quibus significabatur de societate et amicitia ⁹nos cum nullo horum indigeremus habentes solacio sanctos libros qui sunt in manibus nostris ¹⁰maluimus mittere ad vos renovare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos ¹¹nos ergo in omni tempore sine intermissione in diebus sollemnibus et ceteris quibus oportet memores sumus vestri in sacrificiis quae offerimus et observationibus sicut fas est et decet meminisse fratrum ¹²laetamur itaque de gloria vestra ¹³nos autem circumdederunt multae tribulationes et multa proelia et impugnaverunt nos reges qui sunt in circuitu nostro ¹⁴noluimus ergo vobis molesti esse neque ceteris sociis et amicis nostris in his proeliis ¹⁵habuimus enim de caelo auxilium et liberati sumus nos et humiliati sunt inimici nostri ¹⁶elegimus itaque Numenium Antiochi et Antipatrum Iasonis filium et misimus ad Romanos renovare cum eis amicitiam et societatem pristinam ¹⁷mandavimus itaque eis ut veniant etiam ad vos et salutent vos ut reddant vobis epistulas nostras de innovatione fraternitatis nostrae ¹⁸et nunc bene facietis respondentes nobis ad haec ¹⁹et hoc rescriptum epistula-

rum quod miserat Onias ²⁰rex Spartiarum Onias Ionathae sacerdoti magno salutem ²¹inventum est in scriptura de Spartiatis et Iudaeis quoniam sunt fratres et quia sunt de genere Abraham ²²et nunc ex quo haec cognovimus bene facitis scribentes nobis de pace vestra ²³sed et nos rescripsimus vobis pecora nostra et possessiones nostrae vestrae sunt et vestra nostra mandavimus itaque haec nuntiari vobis ²⁴et audivit Ionathas quoniam egressi sunt principes Demetrii cum exercitu multo supra quam prius pugnare adversus eum ²⁵et exiit ab Hierusalem et occurrit eis in Amathite regione non enim dederat eis spatium ut ingrederentur regionem eius ²⁶et misit speculatores in castra eorum et reversi renuntiaverunt quia constituunt supervenire illis nocte ²⁷cum occidisset autem sol praecepit Ionathas suis vigilare et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte et posuit custodes per circuitum castrorum ²⁸et audierunt adversarii quia paratus est Ionathas cum suis in bello et timuerunt et formidaverunt corde suo et accenderunt focos in castris suis ²⁹Ionathas autem et qui cum eo erant non cognoverunt usque mane videbant enim lumina ardentia ³⁰et secutus est Ionatha et non comprehendit eos transierant enim flumen Eleutherum ³¹et divertit Ionathas ad Arabas qui vocantur Zabadei et percussit eos et accepit spolia eorum ³²et iunxit et venit Damascum et perambulavit omnem regionem illam ³³Simon autem exiit et venit usque ad Ascalona et ad proxima praesidia et declinavit in Ioppen et occupavit eam ³⁴audivit enim quod vellent praesidium tradere partibus Demetrii et posuit ibi custodes ut custodirent eam ³⁵et reversus est Ionathas et convocavit seniores populi et cogitavit cum eis aedificare praesidia in Iudaea ³⁶et aedificare muros in Hierusalem et exaltare altitudinem magnam inter medium arcis et civitatis ut separaret eam a civitate ut esset ipsa singulariter et neque emant neque vendant ³⁷et convenerunt ut aedificarent civitatem et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis et reparavit eum qui vocatur Caphetetha ³⁸et Simon aedificavit Adiada in Sephela et munivit eam et inposuit portas et seras ³⁹et cum cogitasset Tryfon regnare Asiae et adsumere diadema et extendere manum in Antiochum regem ⁴⁰timens ne forte non permetteret eum Ionathas sed pugnaret adversus eum quaerebat comprehendere eum et occidere et exurgens abiit in Bethasan ⁴¹et exiit Ionathas obviam cum quadraginta milibus virorum electorum in proelium et venit Bethasan ⁴²et vidit Tryfon quia venit cum exercitu multo ut extenderet in eum manus et timuit ⁴³et excepit eum cum honore et commendavit eum omnibus amicis suis et dedit ei munera et praecepit exercitibus suis ut oboedirent ei sicut sibi ⁴⁴et dixit Ionathae ut quid vexasti universum populum cum bellum nobis non sit ⁴⁵et nunc remitte eos in domos suas elige autem tibi viros paucos qui tecum sint et veni mecum Ptolomaidam et tradam illam tibi et reliqua praesidia et exercitum et universos praepositos negotii et conversus abibo propterea enim veni ⁴⁶et credidit ei et fecit sicut dixit et dimisit

exercitum et abierunt in terram Iudam ⁴⁷retinuit autem secum tria milia virorum ex quibus remisit in Galileam duo milia mille autem cum eo venerunt ⁴⁸ut intravit autem Ionathas Ptolomaidam cluserunt portas Ptolomenses et comprehenderunt eum et omnes qui cum eo intraverant gladio interfecerunt ⁴⁹et misit Tryfon exercitum et equites in Galileam et in campum magnum ut perderent omnes socios Ionathae ⁵⁰at illi cum cognovissent quia comprehensus est et periit et omnes qui cum eo erant hortati sunt semet ipsos et exierunt parati in proelium ⁵¹et videntes hii qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis reversi sunt ⁵²illi autem venerunt omnes cum pace in terram Iuda et planxerunt Ionathan et eos qui cum eo fuerant valde et luxit Israhel luctu magno ⁵³et quaesierunt omnes gentes quae erant in circuitu eorum perdere eos dixerunt enim ⁵⁴non habent principem et adiuvantem nunc ergo expugnemus illos et tollamus de hominibus memoriam eorum

13et audivit Simon quod congregavit Tryfon exercitum copiosum ut veniret in terram Iuda et adtereret eam ²videns quia in tremore populus est et timore ascendit Hierusalem et congregavit populum ³et adhortans dixit vos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei fecimus pro legibus et pro sanctis proelia et angustias quales vidimus ⁴horum gratia perierunt fratres mei omnes propter Israhel et relictus sum ego solus ⁵et nunc non mihi contingat parcere animae meae in omni tempore tribulationis non enim melior sum fratribus meis ⁶vindicabo itaque gentem meam et sancta natosque vestros et uxores quia congregatae sunt universae gentes conterere nos inimicitiae gratis ⁷et accensus est spiritus populi simul ut audivit sermones istos ⁸et responderunt voce magna dicentes tu es dux noster loco Iudae et Ionathae fratris tui ⁹pugna proelium nostrum et omnia quaecumque dixeris nobis faciemus ¹⁰et congregans omnes viros bellatores adceleravit consummare omnes muros Hierusalem et munivit eam in gyro ¹¹et misit Ionathan filium Absalomi et cum eo exercitum novum in Ioppen et eiectis his qui erant in ea mansit illic ipse ¹²et movit Tryfon a Ptolomaida cum exercitu multo ut veniret in terram Iuda et Ionatha cum eo in custodia ¹³Simon autem adplicuit in Addus contra faciem campi ¹⁴et ut cognovit Tryfon quia surrexit Simon in loco Ionathae fratris sui misit ad eum legatos ¹⁵dicens pro argento quod debebat frater tuus Ionathas in ratione regis detinuimus eum ¹⁶et nunc mitte argenti talenta centum et duos filios eius obsides ut non dimissus fugiat a nobis et remitemus eum ¹⁷et cognovit Simon quia cum dolo loquitur secum iussit tamen dari argentum et pueros ne inimicitiam magnam sumeret ad Israhel populum dicentem ¹⁸quia non misit argentum et pueros propterea periit ¹⁹et mentitus est et non dimisit Ionathan ²⁰et post haec venit Tryfon intra regionem ut contereret eam et gyrauerunt per viam quae ducit Ador et Simon et castra eius ambulabant in omnem locum quocumque ibant ²¹qui autem in arce erant miserunt

ad Tryfonem legatos ut festinaret venire per desertum et mitteret illis alimonias ²²et paravit Tryfon omnem equitatum ut veniret illa nocte erat autem nix valde multa et non venit in Galaditin ²³et cum adpropiasset Baschama occidit Ionathan et filios eius ²⁴et convertit Tryfon et abiit in terram suam ²⁵et misit Simon et accepit ossa Ionathae fratris sui et sepelivit ea in Modin civitate patrum eius ²⁶et planxerunt eum omnis Israhel planctu magno et luxerunt eum dies multos ²⁷et aedificavit Simon super sepulchrum patris sui et fratrum suorum aedificium altum visu lapide polito retro et ante ²⁸et statuit septem pyromidas unam contra unam patri et matri et quattuor fratribus ²⁹et his circumposuit columnas magnas et super columnas arma ad memoriam aeternam et iuxta arma naves sculptas quae viderentur ab omnibus navigantibus mare ³⁰hoc est sepulchrum quod fecit in Modin usque in hunc diem ³¹Tryfon autem cum iter faceret cum Antiocho rege adolescente dolo occidit eum ³²et regnavit loco eius et inposuit sibi diadema Asiae et fecit plagam magnam in terra ³³et aedificavit Simon praesidia Iudaeae muniens ea turribus excelsis et muris magnis et portis et seris et posuit alimenta in munitioibus ³⁴et elegit Simon viros et misit ad Demetrium regem ut faceret remissionem regioni quia actus omnes Tryfonis per direptionem fuerant gesti ³⁵et Demetrius rex ad verba ista respondit et scripsit epistolam talem ³⁶rex Demetrius Simoni summo sacerdoti et amico regum et senioribus et genti Iudaeorum salutem ³⁷coronam auream et baen quam misistis suscepimus et parati sumus facere vobiscum pacem magnam et scribere praepositis regis remittere vobis quae indulsimus ³⁸quaecumque enim constituimus vobis constant munitiones quas aedificastis sint vobis ³⁹remittimus quoque ignorantias et peccata usque in hodiernum diem et coronam quam debebatis et si quid aliud erat tributarium Hierusalem iam non sit tributarium ⁴⁰et si qui in vobis apti sunt conscribi inter nostros conscribantur et sit inter nos pax ⁴¹anno centesimo septuagesimo ablatum est iugum gentium ab Israhel ⁴²et coepit populus Israhel scribere in tabulis et gestis publicis anno primo sub Simone sacerdote magno duce et principe Iudaeorum ⁴³in illis diebus Simon adplicuit ad Gazam et circumdedit eam castris et fecit machinas et adplicuit ad civitatem et percussit turrem unam et comprehendit ⁴⁴et qui eruperunt erant intra machinam in civitate et factus est motus magnus in civitate ⁴⁵et ascenderunt qui erant in civitate cum uxoribus et filiis supra murum scissis tunicis suis et clamaverunt voce magna postulantes a Simone dextras sibi dari ⁴⁶et dixerunt non nobis reddas secundum malitias nostras sed secundum misericordias tuas ⁴⁷et flexus Simon non debellavit eos eiecit tamen eos de civitate et emundavit aedes in quibus fuerant simulacra et tunc intravit in ea cum hymnis benedicens Dominum ⁴⁸et eiecta ex ea omni immunditia conlocavit in ea viros qui legem facerent et munivit eam et fecit sibi habitationem ⁴⁹qui autem erant in arce Hierusalem prohibebantur egredi et ingredi in re-

gionem et emere ac vendere et esurierunt valde et multi ex eis fame perierunt ⁵⁰et clamaverunt ad Simonem ut dextras acciperent et dedit illis et eiecit eos inde et mundavit arcem a contaminationibus ⁵¹et intraverunt in ea tertia et vicesima secundi mensis anno centesimo septuagesimo primo cum laude et ramis palmarum et cinyris et cymbalis et nablis et hymnis et canticis quia contritus est inimicus magnus ex Israhel ⁵²et constituit ut omnibus annis agerentur dies hii cum laetitia ⁵³et munivit montem templi qui erat secus arcem et habitavit ibi ipse et qui cum eo erant ⁵⁴et vidit Simon Iohannem filium suum quod vir esset et posuit eum ducem virtutum universarum et habitavit Gazaris

14anno centesimo septuagesimo secundo et congregavit rex Demetrius exercitus suos et abiit Mediam ad contrahenda sibi auxilia et expugnare Tryfonem ²et audivit Arsaces rex Persidis et Mediae quia intravit Demetrius confines suos et misit unum de principibus suis ut comprehenderent eum vivum et adducerent eum ad se ³et abiit et percussit castra Demetrii et comprehendit eum et duxit eum ad Arsacem et posuit eum in custodiam ⁴et siluit terra Iuda omnibus diebus Simonis et quaesivit bona genti suae et placuit illis potestas eius et gloria eius omnibus diebus ⁵et cum omni gloria sua accepit Ioppen in portum et fecit introitum in insulis maris ⁶et dilatavit fines gentis suae et obtinuit regionem ⁷et congregavit captivitatem multam et dominatus est Gazarae et Bethsurae et arci et abstulit inmunditias ex ea et non erat qui resisteret ei ⁸et unusquisque colebat terram suam cum pace et terra dabat fructus suos et ligna camporum fructum suum ⁹seniores in plateis sedebant omnes et de bonis terrae tractabant et iuvenes induebant se gloriam et stolas belli ¹⁰civitatibus tribuebat alimonias et constituebat eas ut essent vasa munitio- nis quoadusque nominatum est nomen gloriae eius usque ad extremum terrae ¹¹fecit pacem super terram et laetatus est Israhel laetitia magna ¹²et sedit unusquisque sub vite sua et sub ficulnea nec erat qui eos terret ¹³defecit inpugnans eos super terram reges contriti sunt in diebus illis ¹⁴et confirmavit omnes humiles populi sui et legem exquisivit et abstulit omnem iniquum et malum ¹⁵sancta glorificavit et multiplicavit vasa sanctorum ¹⁶et auditum est Romae quia defunctus est Ionathas et usque in Sparta et contristati sunt valde ¹⁷ut audierunt autem quod Simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius et ipse obtineret regionem et civitates in ea ¹⁸scripserunt ad eum tabulis aereis ut renovaret amicitias et societatem quam fecerunt cum Iuda et Ionatha fratribus eius ¹⁹et lectae sunt in conspectu ecclesiae in Hierusalem et hoc exemplum epistularum quas miserunt Spartiatae ²⁰Spartianorum princeps et civitatis Simoni sacerdoti magno et senioribus et sacerdotibus et reliquo populo Iudaeorum fratribus salutem ²¹legati qui missi sunt ad populum nostrum nuntiaverunt nobis de vestra gloria et honore ac laetitia et gavisi sumus in introitu eorum ²²et scripsimus quae ab ipsis erant dic-

ta in conciliis populi sic Numenius Antiochi et Antipater Iasonis filius legati Iudaeorum venerunt ad nos renovantes nobiscum amicitiam ²³et placuit populo excipere viros gloriose et ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris ut sit ad memoriam populo Spartiarum exemplum autem horum scripsimus Simoni magno sacerdoti ²⁴post haec autem misit Simon Numenium Romam habentem clypeum aureum magnum pondus minarum mille ad statuendam cum eis societatem cum audisset autem populus romanus ²⁵sermones istos dixerunt quam gratiarum actionem reddemus Simoni et filiis eius ²⁶restituit enim ipse fratres suos et expugnavit inimicos Israhel et statuerunt ei libertatem et descripserunt in tabulis aereis et posuerunt in titulis in montem Sion ²⁷octava decima die mensis elul anno centesimo septuagesimo secundo anno tertio sub Simone sacerdote magno in Asaramel ²⁸in conventu magno sacerdotum et populi et principum gentis et seniorum regis nota facta sunt haec quoniam frequenter facta sunt proelia in regione nostra ²⁹Simon autem Matthatiae filius ex filiis Iarib et fratres eius dederunt se periculo et restiterunt adversariis gentis suae ut starent sancta ipsorum et lex et gloria magna glorificaverunt gentem suam ³⁰et congregavit Ionathas gentem suam et factus est illis sacerdos magnus et adpositus est ad populum suum ³¹et voluerunt inimici eorum calcare et adterere regionem ipsorum et extendere manus in sancta eorum ³²tunc restitit Simon et pugnavit pro gente sua et erogavit multas pecunias et armavit viros virtutis gentis suae et dedit eis stipendia ³³et munivit civitates Iudaeae et Bethsuram quae erat in finibus Iudaeae ubi erant arma hostium antea et posuit illic praesidium viros iudaeos ³⁴et Ioppen munivit quae erat ad mare et Gazaram quae est in finibus Azoti in qua hostes antea habitabant et conlocavit illic Iudaeos et quaecumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis ³⁵et vidit populus actum Simonis et gloriam quam cogitabat facere genti suae et posuerunt ducem suum et principem sacerdotum eo quod ipse fecerat haec omnia et iustitiam et fidem quam conservavit genti suae et exquisivit omni modo exaltare populum suum ³⁶et in diebus eius prosperatum est in manibus eius ut tollerentur gentes de regione ipsorum qui in civitate David erant in Hierusalem in arce de qua procedebant et contaminabant omnia quae in circuitu sanctorum sunt et inferebant plagam magnam castitati ³⁷et conlocavit in ea viros iudaeos tutamentum regionis et civitatis et exaltavit muros Hierusalem ³⁸et rex Demetrius statuit illi summum sacerdotium ³⁹secundum haec fecit eum amicum suum et glorificavit eum gloria magna ⁴⁰audivit enim quod appellati sunt Iudaei a Romanis amici et socii et fratres et quia susceperunt legatos Simonis gloriose ⁴¹et quia Iudaei et sacerdotes eorum consenserunt esse eum ducem suum et summum sacerdotem in aeternum donec surgat propheta fidelis ⁴²et ut sit super eos dux et ut cura esset illi pro sanctis et ut constitueret praepositos super opera eorum et super regionem et super arma et super praesidia ⁴³et cura

sit illi de sanctis et ut audiatur ab omnibus et ut scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione et ut operiatur purpura et auro ⁴⁴et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum et contradicere his quae ab eo dicuntur aut convocare conventum in regione sine ipso et vestiri purpura et uti fibula aurea ⁴⁵qui autem fecerit extra haec aut irritum fecerit aliquid horum reus erit ⁴⁶et conplacuit omni populo statuere Simonem et facere secundum verba ista ⁴⁷et suscepit Simon et placuit ut summo sacerdotio fungeretur et esset dux et princeps gentis Iudaeorum et sacerdotum et praesset omnibus ⁴⁸et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis aereis et ponere eas in peribolo sanctorum in loco celebri ⁴⁹exemplum autem eorum ponere in aerario ut habeat Simon et filii eius

15et misit rex Antiochus filius Demetrii epistulas ab insulis maris Simoni sacerdoti et principi gentis Iudaeorum et universae genti ²et erant continentes hunc modum rex Antiochus Simoni sacerdoti magno et genti Iudaeorum salutem ³quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea electum feci multitudinem exercitus et feci naves bellicas ⁴volo autem procedere per regiones ut ulciscar in eos qui corruerunt regionem nostram et qui desolaverunt civitates multas in regno meo ⁵nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me reges et quaecumque alia dona remiserunt tibi ⁶et permitto tibi facere percussuram proprii nomismatis in regione tua ⁷Hierusalem autem sanctam esse et liberam et omnia arma quae fabricata sunt et praesidia quae struxisti quae tenes maneat tibi ⁸cum autem obtinuerimus regnum nostrum glorificabimus te et gentem tuam et templum gloria magna ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra ¹⁰anno centesimo septuagesimo quarto exiit Antiochus in terram patrum suorum et convenerunt ad eum omnis exercitus ita ut pauci relictis essent cum Tryfone ¹¹et insecutus est eum Antiochus rex et venit Doram fugiens per maritimam ¹²sciebat enim quod congregata sunt in eum mala et reliquit eum exercitus ¹³et adplicuit Antiochus super Doram cum centum viginti milibus virorum belligeratorum et octo milibus equitum ¹⁴et circuivit civitatem et naves a mari accesserunt et vexabant civitatem a terra et mari et neminem sinebant egredi ¹⁵venit autem Numenius et qui cum eo fuerant ab urbe Roma habentes epistulas regibus et regionibus scriptas in quibus continebantur haec ¹⁶Lucius consul Romanorum Ptolomeo regi salutem ¹⁷legati Iudaeorum venerunt ad nos amici nostri renovantes pristinam amicitiam et societatem missi a Simone principe sacerdotum et populo Iudaeorum ¹⁸adtulerunt autem et clypeum aureum minarum mille ¹⁹placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala neque inpugnent eos et civitates eorum et regiones eorum et ut non ferant auxilium pugnantibus adversus eos ²⁰visum est autem nobis accipere ab eis clypeum ²¹si qui ergo pestilentes refugerunt

de regione ipsorum ad vos tradite eos Simoni principi sacerdotum ut vindicet in eos secundum legem suam ²²haec eadem scripta sunt Demetrio regi et Attalo et Arahae et Arsaci ²³et in omnes regiones et Samsamae et Spartanis et Delo et Mydo et Sicyone et Cariae et Samum et Pamphiliam et Lyciam et Alacarnasum et Rhodum et Faselida et Choo et Siden et Arado et Gortinam et Cnidum et Cyprum et Cyrenen ²⁴exemplum autem eorum scripserunt Simoni principi sacerdotum ²⁵Antiochus autem rex adplicuit castra in Dora secundo admovens ei semper manus et machinas faciens et conclusit Tryfonem ne procederet ²⁶et misit ei Simon duo milia virorum electorum in auxilium et argentum et aurum et vasa copiosa ²⁷et noluit ea accipere sed inrupit omnia quae pactus est cum eo antea et alienavit se ab eo ²⁸et misit ad eum Athenovium unum de amicis suis ut tractaret cum ipso dicens vos tenetis Ioppen et Gazaram et arcem quae est in Hierusalem civitates regni mei ²⁹fines earum desolastis et fecistis plagam magnam super terram et dominati estis per loca multa in regno meo ³⁰nunc ergo tradite civitates quas occupastis et tributa locorum quibus dominati estis extra fines Iudaeae ³¹sin autem date pro illis quingenta talenta argenti et exterminii quod exterminastis et tributorum civitatum alia talenta quingenta sin autem veniemus et expugnabimus vos ³²et venit Athenovius amicus regis in Hierusalem et vidit gloriam Simonis et claritatem in auro et argento et adparatum copiosum et obstipuit et rettulit ei verba regis ³³et respondit Simon et dixit ei neque alienam terram sumpsimus neque aliena detinemus sed hereditatem patrum nostrorum quae ab inimicis nostris iniuste aliquo tempore possessa est ³⁴nos vero tempus habentes vindicamus hereditatem patrum nostrorum ³⁵nam de Ioppen et Gazara quae expostulas ipsi faciebant in populo plagam magnam et in regione nostra horum damus talenta centum et non respondit illi verbum ³⁶reversus autem cum ira ad regem renuntiavit ei verba ista et gloriam Simonis et universa quae vidit et iratus est rex ira magna ³⁷Tryfon autem fugit navi in Orthosiada ³⁸et constituit rex Cendebeum ducem maritimum et exercitum equitum et peditum dedit illi ³⁹et mandavit illi movere castra contra faciem Iudaeae et mandavit ei aedificare Caedronem et obstruere portas civitatis et debellare populum rex autem persequabatur Tryfonem ⁴⁰et pervenit Cendebeus Iamnam et coepit irritare plebem et conculcare Iudaeam et captivare populum et interficere et aedificare Caedronem ⁴¹et conlocavit illic equites et exercitum ut egressi perambularent viam Iudaeae sicut constituit ei rex

16et ascendit Iohannis de Gazaris et nuntiavit Simoni patri suo quae fecit Cendebeus ²et vocavit Simon duos filios suos seniores Iudam et Iohannem et ait illis ego et fratres mei expugnabimus hostes Israhel ab adulescentia usque in hunc diem et prosperatum est in manibus nostris liberare Israhel aliquotiens ³nunc autem senui sed estote loco meo et fratris mei et egressi pugnate pro gente nostra

auxilium vero de caelo vobiscum sit ⁴et elegit de regione viginti milia virorum belligeratorum et equites et profecti sunt ad Cendebeum et dormierunt in Modin ⁵et surrexerunt mane et abierunt in campum et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum et equitum et fluvius torrens erat inter medium ipsorum ⁶et admovit castra contra faciem eorum ipse et populus eius et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem et transfretavit primus et viderunt eum viri et transierunt post eum ⁷et divisit populum et equites in medio peditum erat autem equitatus adversariorum copiosus nimis ⁸et exclamaverunt sacris tubis et in fugam conversus est Cendebeus et castra eius et ceciderunt ex eis multi vulnerati residui autem fugerunt in munitionem ⁹tunc vulneratus est Iudas frater Iohannis Iohannes autem insecutus est eos donec venit Caedronam quam aedificavit ¹⁰et fugerunt usque ad turres quae erant in agris Azoti et succendit eas igni et ceciderunt ex illis duo milia virorum et reversus est Iudaeam in pace ¹¹et Ptolomeus filius Abobi constitutus erat dux in campo Hiericho et habebat argentum et aurum multum ¹²erat enim gener summi sacerdotis ¹³et exaltatum est cor eius et volebat obtinere regionem et cogitabat dolum adversus Simonem et filios eius ut tolleret eos ¹⁴Simon autem perambulans civitates quae erant in regione et sollicitudinem gerens earum descendit Hiericho ipse et Matthathias filius eius et Iudas anno centesimo septuagesimo septimo mense undecimo hic mensis sabath ¹⁵et suscepit eos filius Abobi in munitiunculam quae vocatur Doch cum dolo quam aedificavit et fecit eis convivium magnum et abscondit illic viros ¹⁶et cum inebriatus esset Simon et filii eius surrexit Ptolomeus cum suis et sumpserunt arma sua et intraverunt in convivium et occiderunt eum et duos filios eius et quosdam pueros eius ¹⁷et fecit deceptionem magnam in Israhel et reddidit mala pro bonis ¹⁸et scripsit haec Ptolomeus et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium et traderet regionem et civitates eorum et tributa ¹⁹et misit alios in Gazaram tollere Iohannem et tribunis misit epistulas ut venirent ad se et daret eis argentum et aurum et dona ²⁰et alios misit occupare Hierusalem et montem templi ²¹et praecurrens quidam nuntiavit Iohanni in Gazara quia periit pater eius et fratres eius et quia misit te quoque interfici ²²ut audivit autem vehementer expavit et comprehendit viros qui venerant perdere eum et occidit eos cognovit enim quia quaerebant eum perdere ²³et cetera sermonum Iohannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit et aedificii murorum quos struxit et rerum gestarum eius ²⁴ecce haec scripta sunt in libro dierum sacerdotii eius ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum

II Machabaeorum

1fratribus qui sunt per Aegyptum Iudaeis salutem dicunt fratres qui sunt in Hierosolymis Iudaei et qui in regione Iudaeae et pacem bonam ²benefaciat vobis Deus et meminerit testamenti sui quod est ad Abraham et Isaac et Iacob servorum suorum fidelium ³et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volente ⁴adaperiat cor vestrum in lege sua et in praeceptis eius et faciat pacem ⁵exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis nec vos deserat in tempore malo ⁶et nunc hic sumus orantes pro vobis ⁷regnante Demetrio anno centesimo sexagesimo nono nos Iudaei scripsimus vobis in tribulatione et impetu qui supervenit nobis in istis annis ex quo recessit Iason a sancta terra et a regno ⁸portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocentem et oravimus ad Dominum et exauditi sumus et obtulimus sacrificium et similitudinem et accendimus lucernas et proposuimus panes ⁹et nunc frequentate dies scenophegiae mensis casleu ¹⁰anno centesimo octogesimo octavo populus qui est Hierosolymis et in Iudaea senatusque et Iudas Aristobolo magistro Ptolomei regis qui est de genere christorum sacerdotum et his qui in Aegypto sunt Iudaeis salutem et sanitatem ¹¹de magnis periculis a Deo liberati magnifice gratias ipsi utpote qui adversus talem regem dimicavimus ¹²ipse enim ebullire fecit de Perside eos qui pugnaverunt contra nos ¹³nam cum in Perside esset dux ipse et cum ipso immensus exercitus cecidit in templo Nanaeae consilio deceptus sacerdotis Nanaeae ¹⁴ut enim cum ea habitaturus venit ad locum Antiochus et amici eius et ut acciperet pecunias multas dotis nomine ¹⁵cumque proposuissent eas sacerdotes Nanaeae et ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum fani clauserunt templum ¹⁶cum intrasset Antiochus apertoque occulto aditu templi mittentes lapides percusserunt ducem et qui cum eo erant et diviserunt membratim et capitibus amputatis foras proiecerunt ¹⁷per omnia benedictus Deus qui tradidit impios ¹⁸facturi igitur quinta et vicesima mensis casleu purificationem templi necessarium duximus significare vobis ut vos quoque agatis diem scenophegiae et diem ignis qui datus est quando Neemias aedificatio templo et altari obtulit sacrificia ¹⁹nam cum in Persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc Dei cultores erant acceptum ignem de altario occulte absconderunt in valle ubi erat puteus altus siccus et in eo contutati sunt eum ita

ut omnibus ignotus esset locus ²⁰cum praeterissent autem multi anni et placuit Deo ut mitteretur Neemias a rege Persidis nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendum ignem et sicut narraverunt nobis non invenerunt ignem sed aquam crassam ²¹et iussit eos haurire et adferre sibi et sacrificia quae inposita erant iussit sacerdos Neemias aspargi aqua ipsa et ligna et quae erant superposita ²²utque hoc factum est et tempus adfuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur ²³orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummaretur sacrificium Ionatha inchoante ceteris autem respondentibus ²⁴et Neemiae erat oratio hunc habens modum Domine Deus omnium creator terribilis et fortis iustus et misericors qui solus es rex bonus ²⁵solus praestans solus iustus et omnipotens et aeternus qui liberas Israhel de omni malo qui fecisti patres electos et sanctificasti eos ²⁶accipe sacrificium pro universo populo tuo Israhel et custodi partem tuam et sanctifica ²⁷congrega dispersionem nostram libera eos qui serviunt gentibus contemptos et abominatos respice ut sciant gentes quod tu es Deus noster ²⁸adflige opprimentes et contumeliam facientes in superbia ²⁹constitue populum tuum in loco sancto tuo sicut dixit Moses ³⁰sacerdotes autem psallebant hymnos usquequo consumptum esset sacrificium ³¹cum autem consummatum fuisset sacrificium ex residua aqua Neemias iussit lapides maiores perfundi ³²quod ut factum est flamma ex eis accensa est sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est ³³ut vero manifestata essent haec renuntiatum est regi Persarum quod in loco in quo ignem absconderant hii qui translati erant sacerdotes aqua apparuit de qua Neemias et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia ³⁴considerans autem rex et rem diligenter examinans fecit ei templum ³⁵et si quibus donaverat rex multa bona accipiebat ex hoc et tribuebat ³⁶appellavit autem Neemias hoc Nephtar quod interpretatur purificatio vocatur autem apud plures Nephi

2invenitur autem in descriptionibus Hieremiae prophetae quod iussit accipere ignem eos qui transmigrabantur ut significatum est et ut mandavit transmigratis ²et dedit illis legem ne obliviscerentur praecepta Domini et ut non exerrarent mentibus videntes simulacra aurea et argentea et ornamenta eorum ³et alia huiusmodi dicens hortaba-

tur ne legem amoverent a corde suo ⁴erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum et arcam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum usquequo exiit in montem in quo Moses ascendit et vidit Dei hereditatem ⁵et veniens ibi Hieremias invenit locum speluncae et tabernaculum et arcam et altare incensi intulit illuc et ostium obstruxit ⁶et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum et non potuerunt invenire ⁷ut autem cognovit Hieremias culpans illos dixit quod ignotus erit locus donec congreget Deus congregationem populi et propitius fiat ⁸et tunc Dominus ostendet haec et apparebit maiestas Domini et nubes erit sicut et Mosi manifestabatur et sicut cum Salomon petiit ut locus sanctificaretur magno Deo manifestabat haec ⁹et ut sapientiam habens obtulit sacrificium dedicationis et consummationis templi ¹⁰sicut et Moses orabat ad Dominum et descendit ignis de caelo et consumpsit holocaustum ¹¹et dixit Moses eo quod non sit mundatum quod erat pro peccato et consumptum est ¹²similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem ¹³inferebantur autem in descriptionibus et commentariis Neemiae haec eadem et ut construens bibliothecam congregavit de regibus libros et prophetarum et David et epistulas regum et de donariis ¹⁴similiter autem et Iudas ea quae didicerat per bellum quod nobis acciderat congregavit omnia et sunt apud nos ¹⁵si ergo desiderastis haec mittite qui perferant vobis ¹⁶acturi itaque purificationem scripsimus vobis bene igitur facietis si egeritis hos dies ¹⁷Deus autem qui liberavit populum suum et reddidit hereditatem omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem ¹⁸sicut promisit in lege speramus quod cito nostri miserebitur et congregabit de sub caelo in locum sanctum ¹⁹eripuit enim nos de magnis periculis et locum purgavit ²⁰de Iuda vero Macchabeo et fratribus eius et de templi magni purificatione et de arae dedicatione ²¹sed et de proeliis quae pertinent ad Antiochum Nobilem et filium eius Eupatorem ²²et de inluminacionibus quae de caelo factae sunt ad eos qui pro Iudaeis fortiter fecerunt ita ut universam regionem cum pauci essent vindicarent et barbaram multitudinem fugarent ²³et famosissimum in toto orbe templum recuperarent et civitatem liberarent ut leges quae abolendae erant restituerentur Domino cum omni tranquillitate propitio facto illis ²⁴itemque ab Iasone Cyreneo quinque libris comprehensa temptavimus nos uno volumine brevviare ²⁵considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus adgredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum ²⁶curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio studiosis vero ut facile possint memoriae commendare omnibus autem legentibus utilitas conferatur ²⁷et nobis quidem ipsis qui opus hoc brevian-di causa suscepimus non facilem laborem immo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris adsumpsimus ²⁸sicut hii qui praeparant convivium et quaerunt aliorum voluntati parere propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus ²⁹veritatem quidem de singulis auctori concedentes

ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes ³⁰sicut enim novae domus architecto de universa structura curandum est ei vero qui pingere conatur quae apta sunt ad ornatum exquirenda sunt ita aestimandum est et in nobis ³¹etenim intellectum colligere et ordinare sermonem et curiosius partes singulas quasque disquaerere historiae congruit auctori ³²brevitatem vero dictionis sectari et executiones rerum vitare brevitati concedendum est ³³hinc igitur narrationem incipiemus de praefatione tantum dixisse sufficiat stultum etenim est ante historiam effluere in ipsa autem historia succingi

3igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace leges etiam adhuc optime custodirentur propter Oniae pontificis pietatem et animos odio habentes mala ²fiebat ut ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent et templum maximis muneribus inlustrarent ³ita ut Seleucus Asiae rex de redivisibus suis praestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes ⁴Simon autem de tribu Benjamin praepositus templi constitutus contendebat obsistente sibi principe sacerdotum iniquum aliquid in civitate moliri ⁵sed cum vincere Onian non posset venit ad Apollonium Tharseae filium qui illo tempore erat dux Coelesyriae et Foenicis ⁶et nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse aerarium Hierosolymis et communes copias immensas esse quae non pertinent ad rationem sacrificiorum esse autem possibile sub potestate regis cadere universa ⁷cumque rettulisset Apollonius ad regem de pecuniis quae delatae erant ille accitum Heliodorum qui erat super negotia eius misit cum mandatis ut praedictam pecuniam transportaret ⁸statimque Heliodorus iter adgressus specie quidem quasi per Coelesyriam et Foenicem civitates esset peragraturus re autem vera regis propositum perfecturus ⁹sed cum venisset Hierosolymam et benigne a summo sacerdote in civitate esset exceptus narravit de dato indicio pecuniarum et cuius rei gratia adesset apparuit interrogabat autem si vere haec ita essent ¹⁰tunc summus sacerdos ostendit deposita esse haec et victualia viduarum ac pupillorum ¹¹quaedam vero esse Hircani Tobiae viri valde eminentis in his quae detulerat impius Simon universa autem argenti talenta quadringenta esse et auri ducenta ¹²decipi vero eos qui credidissent loco et templo quod per universum mundum honoratur pro sui veneratione et sanctitate impossibile omnino esse ¹³at ille pro his quae habebat in mandatis a rege dicebat omni genere regiae deferenda ¹⁴constituta autem die intrabat de his Heliodorus ordinaturus non modica vero per universam civitatem erat trepidatio ¹⁵sacerdotes autem ante altare cum sacerdotalibus stolis iactaverunt se et invocabant de caelo eum qui de depositis legem posuit ut his qui deposuerant ea salva custodiret ¹⁶iam vero qui videret summi sacerdotis vultum mente vulnerabatur facies enim et color inmutatus declinabat internum animi dolorem ¹⁷circumfusa enim erat viro maestitia quaedam et horror corporis per quae manifestus

aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur ¹⁸alii etiam congregati de domibus confluebant publica supplicatione obsecrantes pro eo quod in contemptum locus esset venturus ¹⁹accinctaeque mulieres ciliciis pectus per plateas confluebant sed et virgines quae conclusae erant procurrebant ad Onian aliae autem ad muros quaedam vero per fenestras aspiciebant ²⁰universae autem protendentes manus in caelum deprecabantur ²¹erat enim misera commixtae multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti expectatio ²²et hii quidem invocabant omnipotentem Deum ut credita sibi his qui crediderant cum omni integritate conservarentur ²³Heliodorus autem quod decreverat perficiebat eodem loco ipse cum satellitibus circa aerarium praesens ²⁴sed spiritus Omnipotentis magnam fecit suae ostensionis evidentiam ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei ruentes Dei virtute in dissolutionem et formidinem converterentur ²⁵apparuit enim illis quidam equus terribilem habens sessorem optimis operimentis adornatus isque cum impetu Heliodoro priores calces elisit qui autem ei sedebat videbatur arma habere aurea ²⁶alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori optimi gloria speciosisque amictu qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant sine intermissione multis plagis verberantes ²⁷subito autem Heliodorus concidit in terram eumque multa caligine circumfusum rapuerunt atque in sella gestatoria positum eiecerunt ²⁸et is qui cum multis cursoribus et satellitibus praedictum ingressus est aerarium portabatur nullo sibi auxilium ferente manifesta cognita Dei virtute ²⁹et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus ³⁰hii autem Dominum benedicebant quia magnificavit locum suum et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum apparente omnipotente Domino gaudio et laetitia impletum est ³¹tunc vero ex amicis Heliodori quidam rogabant confestim Onian ut invocaret Altissimum et vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus ³²considerans autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam ex Iudaeis circa Heliodorum consummatam obtulit pro salute viri hostiam salutarem ³³cumque summus sacerdos exoraret idem iuvenes eisdem vestibibus amicti adstantes Heliodoro dixerunt Oniae sacerdoti gratias age nam propter eum tibi Dominus vitam donavit ³⁴tu autem ab eo flagellatus nuntia omnibus magnalia Dei et potestatem et his dictis non comparuerunt ³⁵Heliodorus autem hostia Deo oblata et votis magnis promisit ei qui vivere illi concessit et Oniae gratias agens recepto exercitu repedabat ad regem ³⁶testabatur autem omnibus ea quae sub oculis suis viderat opera magni Dei ³⁷cum autem rex interrogasset Heliodorum quis est aptus adhuc semel Hierosolymam mitti ait ³⁸si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem mitte illuc et flagellatum eum recipies si tamen evaserit eo quod in loco vere sit Dei quaedam virtus ³⁹nam ipse qui habet in caelis habitationem visitor et adiutor est loci illius et venientes ad malefaciendum percutit ac perdit ⁴⁰igitur de Heliodoro et aerarii custodia ita se res habet

⁴Simon autem praedictus pecuniarum et patriae delator male loquebatur de Onia tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec et ipse fuisset inceptor malorum ²provisoremque civitatis ac defensorem gentis suae et aemulatorem legis Dei audebat insidiatorem regni dicere ³sed cum inimicitiae in tantum procederent ut etiam per quosdam Simonis necessarios homicidia fierent ⁴considerans Onias periculum contentionis et Apollonium insanire utpote ducem Coele-syriae et Foenicis ad augendam malitiam Simonis ad regem se contulit ⁵non ut civium accusator sed communem utilitatem apud semet ipsum universae multitudinis considerans ⁶videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari nec Simonem posse cessare ab stultitia sua ⁷sed post Seleuci vitae excessum cum suscepisset regnum Antiochus qui Nobilis appellabatur ambiebat Iason frater Oniae summum sacerdotium ⁸adito rege promittens ei argenti talenta sexaginta et trecenta et ex redditibus aliis talenta octoginta ⁹super haec promittebat et alia centum quinquaginta si potestati eius concederetur gymnasium et ephoebian sibi constituere et eos qui in Hierosolymis erant Antiochenos scribere ¹⁰quod cum rex agnovisset et obtinisset principatum statim ad gentilem ritum contribules suos transferre coepit ¹¹et amotis his quae humanitatis causa Iudaeis a regibus fuerant constituta per Iohannem patrem Eupolemi qui apud Romanos de amicitia et societate functus est legationem legitimam civium iura destituens prava instituta sancibat ¹²etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere et optimos quosque ephoeborum in lupanaribus ponere ¹³erat autem hoc non initium sed incrementum quoddam et profectus gentilis et alienigenae conversationis propter impii et non sacerdotis Iasonis nefarium et inauditum scelus ¹⁴ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent sed contempto templo et sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestrae et praebitionis eius iniustae et in exercitiis disci ¹⁵et patrios quidem honores nihil habentes graecas glorias optimas arbitrabantur ¹⁶quarum gratia periculosa eos contentio habebat et eorum instituta aemulabantur ac per omnia his consimiles esse cupiebant quos hostes et peremptores habuerant ¹⁷in leges enim divinas impie agere inpune non cedit sed haec sequens tempus declaravit ¹⁸cum autem quinquennialis agon Tyro celebraretur et rex praesens esset ¹⁹misit Iason facinorosus ab Hierosolymis viros peccatores portantes argenti didragmas trecentas in sacrificiis Herculis quas postulaverunt hii qui adportaverant ne in sacrificiis erogarentur quia non oporteret sed in alios sumptus eas deputari ²⁰sed haec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium Herculis propter praesentes autem datae sunt in fabricam navium triremis ²¹misso autem in Aegypto Apollonio Mnesthei filio propter primatus Filometoris regis cum cognovisset Antiochus alienum se a negotiis regni effectum propriis utilitatibus consulens profectus inde venit Ioppen et inde Hierosolymam ²²et magnifice ab Iasone et civitate susceptus cum facularum luminibus et laudibus ingressus

est et inde Foenicen exercitum convertit ²³et post triennii tempus misit Iason Menelaum supradicti Simonis fratrem portantem pecunias regi et de negotiis necessariis responsa perlaturum ²⁴at ille commendatus regi cum magnificasset faciem potestatis eius in semet ipsum retorsit summum sacerdotium superponens Iasonem talenta argenti trecenta ²⁵acceptisque a rege mandatis venit nihil quidem dignum habens sacerdotio animos vero crudelis tyranni et ferae beluae iram gerens ²⁶et Iason quidem qui proprium fratrem captivaverat ipse deceptus profugus in ammaniten expulsus est regionem ²⁷Menelaus autem principatum quidem obtinuit de pecuniis vero regi promissis nihil agebat cum exactionem faceret Sostratus qui arce erat praepositus ²⁸nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat quam ob causam utrique ad regem vocati ²⁹Menelaus motus est sacerdotio succedente Lysimacho fratre suo Sostratus autem praelatus est Cypris ³⁰et cum haec agerentur contigit Tarsenses et Mallotas seditionem movere eo quod Antiochidi concubinae regis dono essent dati ³¹festinanter itaque rex venit sedare illos relicto suffecto uno ex comitibus suis Andronico ³²ratus autem Menelaus accepisse se tempus opportunum aurea quaedam vasa templo furatus donavit Andronico et alia vendiderat Tyro et per vicinas civitates ³³quod cum certissime cognovisset Onias arguebat eum ipse in loco tuto se continens Antiochiae secus Dafnen ³⁴unde Menelaus accedens ad Andronicum rogabat ut Onian interficeret qui cum venisset ad Onian et datis dextris cum iureiurando quamvis esset ei suspectus suasisset asylo procedere statim eum peremit non veritus iustitiam ³⁵ob quam causam non solum Iudaei sed et aliae quoque nationes indignabantur et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta ³⁶sed regressum regem de Ciliciae locis adierunt Iudaei apud Antiochiam simul et Graeci conquerentes de iniqua nece Oniae ³⁷contristatus itaque ad animam Antiochus et flexus ad misericordiam lacrimas fudit recordatus defuncti sobrietatem et modestiam ³⁸accensusque animis Andronicum purpura exutum circumduci per totam civitatem iubet et eodem loco quo in Onian impietatem commiserat sacrilegum vita privari Domino illi dignam poenam tribuente ³⁹multis autem sacrilegiis in templo a Lysimacho commissis Menelai consilio et divulgata fama congregata est multitudo adversus Lysimachum multo iam auro exportato ⁴⁰turbis autem insurgentibus et animis ira repletis Lysimachus armatis fere tribus milibus iniquis manibus uti coepit duce quodam Tyranno aetate pariter et dementia provento ⁴¹sed ut intellexerunt conatum Lysimachi alii lapides alii fustes validos arripere quidam vero cinerem in Lysimachum iacere ⁴²et multi quidem vulnerati quidam autem et prostrati omnes vero in fugam versi sunt ipsum etiam sacrilegum secus aerarium interfecerunt ⁴³de his ergo coepit iudicium adversus Menelaum agitari ⁴⁴et cum venisset rex Tyrum ad ipsum negotium detulerunt missi viri tres a senioribus ⁴⁵et cum superaretur Menelaus promisit Ptolomeo multas pecunias ad suadendum regi ⁴⁶itaque Ptolomeus in quodam atrio

positum quasi refrigerandi gratia regem adiit et a sententia deduxit ⁴⁷et Menelaum quidem universae malitiae reum criminibus absolvit miseros autem qui etiam si apud Scytas causam dixissent innocentes iudicarentur morte damnavit ⁴⁸cito ergo iniustam poenam dederunt qui pro civitate et populo et sacris vasis causam prosecuti sunt ⁴⁹quam ob rem Tyri quoque indignati erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt ⁵⁰Menelaus autem propter eorum qui in potentia erant avaritiam permanebat in potestate crescens in malitia et ad insidias civium

5 Eodem tempore Antiochus secundam profectionem paravit in Aegyptum ²contigit autem per universam Hierosolymorum civitatem videri diebus quadraginta per aera equites discurreres auratas stolas habentes et hastis quasi cohortes armatas ³et cursus equorum per ordines digestos et congressiones fieri comminus et scutorum motus et galeatorum multitudinem gladiis dstrictis et telorum iactus et aureorum armorum splendorem omnisque generis loricarum ⁴quapropter omnes rogabant in bonum monstra converti ⁵sed cum falsus rumor exisset tamquam vita excessisset Antiochus adsumptis Iason non minus mille viris repente adgressus est civitatem et civibus ad murum convolantibus ad ultimum adprehensa civitate Menelaus fugit in arcem ⁶Iason vero non parcebat in caede civibus suis nec cogitabat prosperitatem adversus cognatos malum esse maximum arbitrans hostium et non civium se tropea capturum ⁷et principatum quidem non obtinuit finem vero insidiarum suarum confusione cepit et profugus iterum abiit in Ammaniten ⁸ad ultimum in exitum sui conclusus ab Areta Arabum tyrannum fugiens de civitate in civitatem omnibus odiosus ut refuga legum et execrabilis ut patriae et civium hostis in Aegyptum extrusus est ⁹et qui multos de patria expulerat peregre periit Lacedaemonas profectus quasi pro cognatione ibi refugium habiturus ¹⁰et qui insepultos abiecerat multos ipse et inlamentatus et insepultus abicitur sepultura neque peregrina usus neque patrio sepulchro participans ¹¹his ita gestis suspicatus est rex societatem deserturos Iudaeos et ob hoc profectus ex Aegypto efferatis animis civitatem quidem armis cepit ¹²iussit autem militibus interficere nec parcere occursantibus et per domos ascendentes trucidare ¹³febant ergo caedes iuvenum ac seniorum mulierum et natorum exterminia virginumque et parvulorum neces ¹⁴erant autem toto triduo octoginta milia interfecti quadraginta milia vincti ¹⁵sed nec ista sufficiunt ausus est intrare templum universa terra sanctius Menelao ductore qui legum et patriae fuit proditor ¹⁶et scelestis manibus sumens sancta vasa quae ab aliis regibus et civitatibus erant posita ad ornatum loci et gloriam contrectabat indigne et contaminabat ¹⁷ita alienatus mente Antiochus non considerabat quod propter peccata habitantium civitatem modicum Dominus fuerat iratus propter quod et accidit circa locum despectio ¹⁸alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse involu-

tos sicut Heliodorus qui missus est a Seleuco rege ad expoliandum aerarium etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia ¹⁹verum non propter locum gentem sed propter gentem locum Dominus elegit ²⁰ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum postea autem fiet socius et bonorum et qui derelictus in ira Dei omnipotentis iterum in magni Domini reconciliatione cum summa gloria exaltabitur ²¹igitur Antiochus mille et octingentis ablatis de templo talentis velociter Antiochiam regressus est existimans se prae superbia terram ad navigandum pelagus vero ad iter agendum deducturum propter mentis elationem ²²reliquit autem et praepositos ad adfligendam gentem Hierosolymis quidem Philippum genere Frigem moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est ²³in Garizin autem Andronicum et Menelaum qui gravius quam ceteri iminebant civibus ²⁴cumque adpositus esset contra Iudaeos misit odiosum principem Apollonium cum exercitu viginti et duobus milibus praeciens ei omnes perfectae aetatis interficere mulieres ac iuvenes vendere ²⁵qui cum venisset Hierosolymam pacem simulans quievit usque ad sanctum diem sabbati et tunc feriatis Iudaeis arma capere suis praecepit ²⁶omnesque qui ad spectaculum processerant trucidavit et civitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit ²⁷Iudas autem Macchabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum locum ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat et faeni cibo vescentes demorabantur ne participes essent coinquinationis

6sed non post multum temporis misit rex senem quendam antiochenum qui compelleret Iudaeos ut se transferrent a patriis et Dei legibus ²contaminare etiam quod in Hierosolymis erat templum et cognominare Iovis Olympii et in Garizin prout erant hii qui locum inhabitabant Iovis Hospitalis ³ pessima autem universis et gravis malorum erat incursio ⁴nam templum luxuria et comesationibus erat plenum et scortantium cum meretricibus sacratisque aedibus mulieres se ultro ingerebant intro ferentes ea quae non licebat ⁵altare etiam plenum erat inlicitis quae legibus prohibebantur ⁶neque autem sabbata custodiebantur neque dies sollemnes patrii servabantur nec simpliciter se quisquam Iudaeum esse confitebatur ⁷ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia et cum Liberi sacra celebrarentur cogebantur hedera coronati Libero circumire ⁸decretum autem exiit in proximas gentilium civitates suggerentibus Ptolomeis ut pari modo et ipsi adversus Iudaeos agerent ut sacrificarent ⁹eos autem qui nollent transire ad instituta gentilium interficerent erat ergo videre miseriam ¹⁰duae enim mulieres delatae sunt natos suos circumcidisse quas infantibus ad ubera suspensis cum publice per civitatem circumduxissent per muros praecipitaverunt ¹¹alii vero ad proximas coeuntes speluncas et latenter sabbati diem celebrantes cum indicati essent Philippo flammis succensi sunt eo quod verebantur propter

religionem et observantiam manu sibimet auxilium ferre ¹²obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt ne abhorrescant propter adversos casus sed reputent ea quae acciderunt non ad interitum sed ad correptionem generis esse nostri ¹³etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere sed statim ultiones adhibere magni beneficii est indicium ¹⁴non enim sicut in aliis nationibus Dominus patienter expectat ut eas cum iudicii dies venerit in plenitudine peccatorum puniat ¹⁵ita et in nobis statuit ut peccatis nostris in finem devolutis ita demum in nos vindicet ¹⁶propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam amovet corripens vero in adversis populum suum non derelinquit ¹⁷sed haec nobis ad commonitionem legentium dicta sint paucis iam autem veniendum est ad narrationem ¹⁸igitur Eleazarus de primoribus scribarum vir aetate provectus et vultu decorus aperto ore hians conpellebatur carnem porcinam manducare ¹⁹at ille gloriosam mortem magis quam odibilem vitam amplectens voluntarie praeibat ad supplicium ²⁰intuens autem quemadmodum oportet accedere patienter sustinens destinavit non admittere inlicita propter vitae amorem ²¹hii autem qui adstant iniqua miseratione commoti propter antiquam viri amicitiam tollentes eum secreto rogabant adferri carnes quibus vesci ei licebat et simularetur manducasse sicut rex imperaverat de sacrificii carnibus ²²ut hoc facto a morte liberaretur et propter veterem amicitiam hanc in eo facerent humanitatem ²³at ille cogitationem cepit aetatis ac senectutis suae eminentiam dignam et ingenuitatem nobilitatis canitiem atque a puero optimae conversationis et secundum sanctae et a Deo conditae legis constituta respondit cito dicens praemitti se velle in infernum ²⁴non enim aetatem nostram dignum est inquit fingere ut multi adolescentium arbitrati Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum ²⁵et ipsi propter meam simulationem et propter modicum corruptibilis vitae tempus decipiantur et per hoc maculam atque execrationem meae senectuti conquiram ²⁶nam et si in praesenti tempore supplicii hominum eripiar sed manus Omnipotentis neque vivens neque defunctus effugiam ²⁷quam ob rem fortiter vitam excedendo senectute quidem dignus apparebo ²⁸adulescentibus autem exemplum forte relinquam si prompto animo ac fortiter pro gravissimis et sanctissimis legibus honesta morte perfungar his dictis confestim ad supplicium trahebatur ²⁹hii autem qui eum ducebant et paulo ante fuerant mitiores in iram versi sunt propter sermones ab eo dictos quos illi per arrogantiam prolatos arbitrabantur ³⁰sed cum plagis perimeretur ingemuit et dixit Domine qui habes sanctam scientiam manifeste scis tu quia cum a morte possim liberari duos corporis sustineo dolores secundum animam vero propter timorem tuum libenter haec patior ³¹et iste quidem hoc modo vita decessit non solum iuvenibus sed et universae genti memoriam mortis suae ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens

7 contigit autem et septem fratres cum matre adprehensos compelli a rege contra fas ad carnes porcinas flagris et taureis cruciatos ²unus autem ex illis qui erat primus sic ait quid quaeris et quid vis discere a nobis parati sumus mori magis quam patrias Dei leges praevaricari ³iratus itaque rex iussit sartagine et ollas aeneas succendi quibus statim succensus ⁴iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam et cute capitis abstracta summas quoque manus ei et pedes praecidi ceteris eius fratribus et matre inspicientibus ⁵et cum iam per omnia inutilis factus esset iussit ignem admoveri et adhuc spirantem terreri in sartagine in qua cum diu cruciaretur ceteri una cum matre invicem se hortabantur mori fortiter ⁶dicentes Dominus Deus aspiciat veritatem et consolabitur in nobis quemadmodum protestationem cantici declaravit Moses et in servis suis consolabitur ⁷mortuo itaque primo illo hoc modo sequentem deducebant ad inludendum et cute capitis eius cum capillis detracta interrogabant si manducaret priusquam toto corpore per membra singula puniretur ⁸at ille respondens patria voce dixit non faciam propter quod et iste sequenti loco primi tormenta suscepit ⁹et in ultimo spiritu constitutus ait tu quidem scelestissime in praesenti vita nos perdis sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeternae vitae resurrectione suscitabit ¹⁰post hunc tertius inludebatur et linguam postulatus cito protulit et manus constanter extendit ¹¹et cum fiducia ait e caelo ista possideo sed propter Dei leges nunc haec ipsa despicio quoniam ab ipso me ea recepturum spero ¹²ita ut rex et qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animum quod tamquam nihili duceret cruciatus ¹³et hoc ita defuncto quartum similiter vexabant torquentes ¹⁴et cum iam esset ad mortem sic ait potius est ab hominibus morti datos spem expectare a Deo iterum ab ipso resuscitandos tibi enim resurrectio ad vitam non erit ¹⁵et cum admovissent quintum vexabant eum at ille respiciens in eum ¹⁶dixit potestatem inter homines habens cum sis corruptibilis facis quod vis noli autem putare genus nostrum a Deo esse derelictum ¹⁷patienter sustine et videbis magna potestas ipsius qualiter te et semen tuum torquebit ¹⁸post hunc ducebant et sextum et is mori incipiens sic ait noli frustra errare nos enim propter nosmet ipsos haec patimur peccantes in Deum nostrum et digna admiratione facta sunt in nobis ¹⁹tu autem ne existimes tibi inpune futurum quod contra Deum pugnare temptaveris ²⁰supra modum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna quae pereuntes septem filios sub unius diei tempore conspiciens bono animo ferebat propter spem quam in Deum habebat ²¹singulos illorum hortabatur patria voce fortiter repleta sapientia et femineae cogitationi masculinum animum inserens ²²dixit ad eos nescio qualiter in utero meo apparuistis neque enim ego spiritum et animam donavi vobis et vitam et singulorum membra non ego ipsa conpegi ²³sed enim mundi creator qui formavit hominis natiuitatem quique omnium invenit originem et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitam sicut nunc vo-

smet ipsos despicitis propter leges eius ²⁴Antiochus autem contemni se arbitratus simul et exprobrantis voce despecta cum adhuc adulescentior superesset non solum verbis hortabatur sed et iuramento adfirmabat divitem se et beatum facturum et translatum a patriis legibus amicum habiturum et res necessarias praebiturum ²⁵sed ad ista cum adulescens nequaquam inclinaretur vocavit rex matrem et suadebat ut adulescenti fieret in salutem ²⁶cum autem multis eam verbis esset hortatus promisit suasuram se filio suo ²⁷itaque inclinata ad illum invidens crudelem tyrannum ait patria voce fili mi miserere mei quae te in utero decem menses portavi et lac triennio dedi et alui et in aetatem istam perduxi ²⁸peto nate aspicias in caelum et terram et ad omnia quae in eis sunt et intellegas quia ex nihilo fecit illa Deus et hominum genus ²⁹ita fit ut non timeas carnificem istum sed dignus fratribus tuis effectus suscipe mortem ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam ³⁰cum haec illa adhuc diceret ait adulescens quem sustinetis non oboedio praecepto regis sed praecepto legis quae data est nobis per Mosen ³¹tu vero qui inventor omnis malitiae factus es in Hebraeos non effugies manum Dei ³²nos enim pro peccatis nostris haec patimur ³³et si nobis propter increpationem et correptionem Dominus noster modicum iratus est sed iterum reconciliabitur servis suis ³⁴tu autem o sceleste et omnium hominum flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus in servos eius inflammatus ³⁵nondum enim omnipotentis Dei et omnia inspicientis iudicium effugisti ³⁶nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento aeternae vitae effecti sunt tu vero iudicio Dei iustas superbiae poenas solves ³⁷ego autem sicut fratres mei animam et corpus meum trado pro patriis legibus invocans Deum maturius genti nostrae propitium fieri teque cum tormentis et verberibus confiteri quod ipse est Deus solus ³⁸in me vero et in fratribus meis desinet Omnipotentis ira quae super omne genus nostrum iuste superducta est ³⁹tunc rex accensus ira in hunc super omnes crudelius desaevit indigne ferens derisum se ⁴⁰et hic itaque mundus obiit per omnia in Domino confidens ⁴¹novissime autem et mater consummata est ⁴²igitur de sacrificiis et de nimis crudelitatibus satis dictum

8 Iudas vero Macchabeus et qui cum illo erant introibant latenter in castella et convocantes cognatos et eos qui permanserant in iudaismo adsumentes eduxerunt ad sex milia viros ²et invocabant Dominum ut respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur misereretur templo quod contaminabatur ab impiis ³misereretur etiam exterminio civitatis quae esset ilico conplananda et vocem sanguinis ad se clamantis audiret ⁴memoraretur quoque iniquissimas mortes innocentium parvulorum et blasphemias nomini suo inlatas et indignaretur super his ⁵at Macchabeus congregata multitudine intolerabilis gentibus efficiebatur ira enim Domini in misericordiam conversa est ⁶et superveniens castellis et civitatibus improvisus succendebat eas et oportuna

loca occupans non paucas hostium strages dabat ⁷maxime autem noctibus ad huiusmodi excursus ferebatur et fama virtutis eius ubique diffundebatur ⁸videns autem Philippus paulatim virum ad profectum venire ac frequentius res ei prospere cedere ad Ptolomeum ducem Coelesyriae et Foenicis scripsit ut auxilium ferret regis negotiis ⁹at ille velociter misit Nicanorem Patrocli de primoribus amicum datis ei permixtis gentibus armatis non minus viginti milibus ut universum Iudaeorum genus deleteret adiuncto ei Gorgia viro militari ¹⁰constituit autem Nicanor regi ut tributum Romanis quod erat dandum duo milia talentum de captivitate Iudaeorum suppleret ¹¹statimque ad maritimas misit civitates convocans ad coemptionem iudaeorum mancipiorum promittens se nonaginta mancipia talento distracturum non respiciens ad vindictam quae eum ab Omnipotente esset consecutura ¹²Iudas autem ubi conperit indicavit his qui secum erant Iudaeis Nicanoris adventum ¹³ex quibus quidam formidantes et non credentes Dei iustitiae in fugam vertebantur ¹⁴alii vero si quid eis supererat vendebant simulque Dominum deprecabantur ut eriperet eos ab impio Nicanore qui eos priusquam in comminus veniret vendiderat ¹⁵si non propter eos propter testamentum quod erat ad patres eorum et propter invocationem sancti et magnifici nominis eius super ipsos ¹⁶convocatis autem Macchabeus septem milibus qui cum ipso erant rogabat ne hostibus reconciliarentur neque metuerent inique venientium adversum se hostium multitudinem sed fortiter contenderent ¹⁷ante oculos habentes contumeliam quae in locum sanctum ab his iniuste esset inlata itemque et ludibria habitae civitatis iniuriam adhuc etiam veterum instituta convulsa ¹⁸nam illi quidem armis confidunt ait simul et audacia nos autem in omnipotente Domino qui potest venientes adversus nos et universum mundum uno nutu delere confidimus ¹⁹admonuit autem eos et de auxiliis Dei quae facta sunt erga parentes et sub Sennacherim centum octoginta quinque milia ut perierunt ²⁰et de proelio quod eis adversus Galatas fuit in Babylonia ut omnes ubi ad rem ventum est Macedonibus sociis haesitantibus ipsi sex milia soli peremerunt centum viginti milia propter auxilium illis datum e caelo et beneficia pro his plurima consecuti sunt ²¹his verbis constantes effecti sunt et pro legibus et patria mori parati ²²constituit itaque fratres suos duces utrique ordini Simonem et Iosepphum et Jonathan subiectis unicuique millenis et quingentis ²³ad hoc etiam ab Ezra lecto illis sancto libro et dato signo adiutorio Dei in prima acie ipse dux commisit cum Nicanore ²⁴et facto sibi adiutore Omnipotente interfecerunt super novem milia hominum maiorem autem partem exercitus Nicanoris vulneribus debilem factam fugere compulerunt ²⁵pecuniis vero eorum qui ad emptionem ipsorum venerant sublatis ipsos usquequaque persecuti sunt ²⁶sed reverterunt hora conclusi nam erat ante sabbatum quam ob causam non perseveraverunt insequentes ²⁷arma autem ipsorum et spolia congregantes sabbatum agebant benedicentes Dominum qui liberavit eos in

isto die misericordiae initium stillans in eos ²⁸post sabbatum vero debilibus et orfanis et viduis diviserunt spolia et residua ipsi cum suis habuere ²⁹his ita gestis et communiter ab omnibus facta obsecratione misericordem Dominum postulabant ut in finem servis suis reconciliaretur ³⁰et ex his qui cum Timotheo et Bacchide erant contra se contententes super viginti milia interfecerunt et munitiones excelsas obtinuerunt et plures praedas diviserunt aequam portionem debilibus pupillis et viduis sed et senioribus facientes ³¹et cum arma eorum collegissent diligenter omnia composuerunt in locis oportunis residua vero spolia Hierosolymam detulerunt ³²et phylarchen qui cum Timotheo erat interfecerunt virum scelestum qui in multis Iudaeos adflixerat ³³et cum epicinia agerent in Hierosolymis eos qui sacras ianuas incenderant id est Callistenen cum in quodam domicilio refugisset incenderunt digna ei mercede pro impietatibus suis reddita ³⁴facinorosissimus autem Nicanor qui mille negotiantes ad Iudaeorum venditionem adduxerat ³⁵humiliatus auxilio Domini ab his quos nullos existimaverat deposita veste gloriae per mediterranea fugiens solus venit Antiochiam summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus ³⁶et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captivitate Hierosolymorum praedicabat nunc protectorem Deum habere Iudaeos et ob ipsum invulnerabiles esse eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas

9eodem tempore Antiochus inhoneste revertebatur de Perside ²intraverat enim ea quae dicitur Persipolis et tempavit expoliare templa et civitatem opprimere sed multitudine ad arma concurrente in fugam versi sunt et ita contigit ut Antiochus post fugam turpiter rediret ³et cum venisset circa Ecbatana recognovit quae erga Nicanorem et Timotheum gesta sunt ⁴elatus autem ira arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugaverant posse in Iudaeos retorquere ideoque iussit agitari currum sine intermissione agens iter caelesti eum iudicio perurgente quod ita superbe locutus est venturum se Hierosolymam et congeriem sepulchri Iudaeorum eam facturum ⁵sed qui universa conspicit Dominus Israhel percussit eum insanabili et invisibili plaga ut enim finivit hunc ipsum sermonem adprehendit eum dolor dirus viscerum et amara internorum tormenta ⁶et quidem satis iuste quippe qui multis et novis cruciatibus aliorum torserat viscera licet ille nullo modo a sua malitia cessaret ⁷super haec autem superbia repletus ignem spirans animo in Iudaeos et praeciens adcelerare negotium contigit illum impetu euntem de curru cadere et gravi corporis conlisione membra vexare ⁸isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare supra humanum modum superbia repletus et montium altitudines in statera adpendere nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur manifestam Dei virtutem in semet ipso contestans ⁹ita ut de corpore impii vermes scaturirent ac viventes in doloribus carnes eius effluerent odore etiam illius et fetore exercitus

gravaretur ¹⁰et qui paulo ante sidera caeli contingere se arbitrabatur eum nemo poterat propter intolerantiam fetoris portare ¹¹hinc igitur coepit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire divina admonitus plaga per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus ¹²et cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset ita ait iustum est subditum esse Deo et mortalem non paria Deo sentire ¹³orabat autem haec scelestus Dominum a quo non esset misericordiam consecuturus ¹⁴et civitatem ad quam festinans veniebat ut eam ad solum deduceret et sepulchrum congestorum faceret nunc optat liberam reddere ¹⁵et Iudaeos quos nec sepultura quidem se dignos habituros sed avibus ac feris diripiendos traditurum et cum parvulis exterminaturum dixerat aequales nunc Atheniensibus futurum pollicetur ¹⁶templum etiam sanctum quod prius expoliaverat optimis donis ornaturum et sancta vasa multiplicaturum et pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis praestaturum ¹⁷super haec et Iudaeum futurum et omnem locum terrae perambulaturum et praedicaturum Dei potestatem ¹⁸sed non cessantibus doloribus supervenerat enim in eum iustum Dei iudicium desperans scripsit ad Iudaeos in modum deprecationis epistulam haec continentem ¹⁹optimis civibus Iudaeis plurimam salutem et bene valere et esse felices rex et princeps Antiochus ²⁰si bene valetis et filii vestri et ex sententia vobis cuncta sunt maximas agimus gratias ²¹et ego in infirmitate constitutus vestri autem benigne memor regressus de Persidis locis et infirmitate gravi adprehensus necessarium duxi pro communi utilitate curam habere ²²non desperans memet ipsum sed spem multam habeo effugiendi infirmitatem ²³respiciens autem quod et pater quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum ostendit qui post se susciperet principatum ²⁴ut si quid contrarium accideret aut difficile nuntiaretur scientes hii qui in regionibus erant cui esset rerum summa derelicta non turbarentur ²⁵ad haec considerans de proximo potentes quosque et vicinos temporibus insidiantes et eventum expectantes designavi filium meum Antiochum regem quem saepe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam et scripsi ad eum quae subiecta sunt ²⁶orate itaque vos et peto memores beneficiorum publice et privatim ut unusquisque conservet fidem ad me et ad filium meum ²⁷confido enim eum modeste et humane acturum et sequentem propositum meum communem vobis fore ²⁸igitur homicida et blasphemus pessime percussus et ut ipse alios tractaverat peregre in montibus miserabili obitu vita functus est ²⁹transferebat autem corpus Philippus conlactaneus eius qui metuens filium Antiochi ad Ptolomeum Filometora in Aegyptum abiit

10Macchabeus autem et qui cum illo erant Domino se protegente templum quidem et civitatem recepit ²aras autem quas alienigenae per plateas extruxerant itemque delubra demolitus est ³et purgato templo aliud altare fecerunt et de ignitis lapidibus igne concepto obtulerunt sacrificia

post biennium et incensum et lucernas et panes propositionis posuerunt ⁴quibus gestis rogabant Dominum prostrati in terram ne amplius malis talibus inciderent sed et si quando peccassent ut ab ipso mitius corriperentur et non blasphemis ac barbaris hominibus traderentur ⁵qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat contigit eadem die purgationem fieri vicesima et quinta mensis qui fuit casleu ⁶et cum laetitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum recordantes quod ante modicum temporis diem sollemnem tabernaculorum in montibus more bestiarum egerant ⁷propter quod tyrsos et ramos virides et palmas praeferebant ei qui prosperavit mundari locum suum ⁸et decreverunt communi praecepto et decreto universae genti Iudaeorum omnibus annis agere dies istos ⁹et Antiochi quidem qui appellatus est Nobilis vitae excessus ita se habuit ¹⁰nunc autem de Eupatore Antiochi filio impii quae gesta sunt narrabimus breviantes mala quae in bellis gesta sunt ¹¹hic suscepto regno constituit super negotia regni Lysiam quendam Foenicis et Syriae militiae principem ¹²nam Ptolomeus qui dicebatur Macer iusti tenax erga Iudaeos esse instituit et praecipue propter iniquitatem quae facta erat in eos et pacifice agere cum eis ¹³sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eupatorem cum frequenter proditor audiret eo quod Cyprum creditus a Filometore Nobilem translatus etiam ab eo recessisset veneno vitam finivit ¹⁴Gorgias autem cum esset dux locorum adsumptis advenis frequenter Iudaeos debellabat ¹⁵Iudaei vero qui tenebant oportunas munitiones fugatos ab Hierosolymis suscipiebant et bellare temptabant ¹⁶hii vero qui erant cum Macchabeo per orationes Dominum rogantes ut esset sibi adiutor impetum fecerunt in munitiones Idumeorum ¹⁷multaque vi insistentes loca obtinuerunt occurrentes interemerunt et omnes simul non minus a viginti milibus trucidaverunt ¹⁸quidam autem cum confugissent in duas turres valde munitas omnem adparatum ad repugnandum habentes ¹⁹Macchabeus ad eorum expugnationem relicto Simone et Iosepho item Macchabeoisque qui cum ipsis erant satis multis ipse ad eas quae amplius perurguebant pugnas conversus est ²⁰hii vero qui cum Simone erant cupiditate ducti a quibusdam qui in turribus erant suasi sunt pecunia et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserunt quosdam effugere ²¹cum autem Macchabeo nuntiatum esset quod factum est congregatis principibus populi accusavit quod pecunia fratres vendidissent adversariis eorum dimissis ²²hos igitur proditores factos interfecit et confestim duas turres occupavit ²³armis autem ac manibus omnia prospere agendo in duabus munitionibus plus quam viginti milia peremit ²⁴Timotheus qui prius a Iudaeis fuerat superatus convocato exercitu peregrinae multitudinis et congregato exercitu asiatico advenit quasi armis Iudaeam capturus ²⁵Macchabeus autem et qui cum ipso erant adpropiante illo deprecabantur Deum caput terra aspergentes lumbosque ciliciis praecincti ²⁶ad altaris crepidinem provoluti ut sibi propitius inimicis autem eorum esset inimicus et adversaretur sicut lex dicit ²⁷et ita

post orationem sumptis armis longius de civitate procedentes et proximi hostibus effecti resederunt ²⁸primo autem solis ortu utrique commiserunt isti quidem victoriae et prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes illi autem ducem belli animum habebant ²⁹sed cum vehemens pugna esset apparuerunt adversariis de caelo viri quinque in equis frenis aureis decori ducatum Iudaeis praestantes ³⁰ex quibus duo Macchabeum medium habentes armis suis circumseptum incolomem conservabant in adversarios autem tela et fulmina iaciebant ex quo et caecitate confusi et repleti perturbatione cadebant ³¹interfecti sunt autem viginti milia quingenti et equites sescenti ³²Timotheus autem confugit in Gazara praesidium munitum cui praeerat Caereas ³³Macchabeus autem et qui cum eo erant laetantes obsederunt praesidium diebus quattuor ³⁴at hii qui in turres erant loci firmitate confisi super modum maledicebant et sermones nefandos iactabant ³⁵sed cum dies quinta inlucesceret viginti iuvenes ex his qui cum Macchabeo erant accensi animis propter blasphemiam viriliter accesserunt ad murum et feroci animo incedentes ascendebant ³⁶sed et alii similiter ascendentes turres portasque succedere adgressi atque ipsos maledicos vivos concremare ³⁷per continuum autem biduum praesidio vastato Timotheum occultantem se in quodam reppertum loco peremerunt et fratrem illius Caerean et Apollofanem occiderunt ³⁸quibus gestis in hymnis et confessionibus benedicebant Dominum qui magna fecit cum Israhel et victoriam illi dedit

11sed parvo post tempore Lysias procurator regis et propinquus ac negotiorum praepositus graviter ferens de his quae acciderant ²congregatis octoginta milibus et equitatu universo veniebat adversus Iudaeos existimans se civitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum ³templum vero in pecunia quaestu sicut cetera delubra gentium habiturum et per singulos annos venale sacerdotium ⁴nusquam recogitans Dei potestatem sed mente effrenatus in multitudine peditum et in milibus equitum et in octoginta elephantis confidebat ⁵ingressus autem Iudaeam et adpropians Bethsurae quod erat in angusto loco ab Hierosolyma intervallo quinque stadiorum illud praesidium expugnabat ⁶ut autem Macchabeus et qui cum eo erant cognoverunt expugnari praesidia cum fletu et lacrimis rogabant Dominum et omnis turba simul ut bonum angelum mitteret ad salutem Israhel ⁷et ipse primus Macchabeus sumptis armis ceteros adhortatus est simul secum periculum subire et ferre auxilium fratribus suis ⁸cumque pariter prompto animo procederent Hierosolymis apparuit praecedens eos eques in veste candida armis aureis hastam vibrans ⁹tum simul omnes benedixerunt misericordem Dominum et convaluerunt animis non solum homines sed et bestias ferocissimas et muros ferreos parati penetrare ¹⁰ibant igitur prompti de caelo habentes adiutorem et miserantem eos Dominum ¹¹leonum autem impetu inruentes hostibus prostraverunt ex eis undecim milia peditum et

equites mille sescentos ¹²universos autem in fugam verterrunt plures vero ex eis vulnerati nudi evaserunt sed et ipse Lysias turpiter fugiens evasit ¹³et quia non insensatus erat secum ipse reputans factam erga se diminutionem et intellegens invictos esse Hebraeos Dei auxilio nitentes misit ad eos ¹⁴promisitque consensurum se omnibus quae iusta sunt et regem compulsurum amicum fieri ¹⁵annuit autem Macchabeus precibus Lysiae in omnibus utilitati consulens et quaecumque Macchabeus scripsit Lysiae de Iudaeis ea rex concessit ¹⁶nam erant scriptae Iudaeis epistulae a Lysia quidem hunc modum continentes Lysias populo Iudaeorum salutem ¹⁷Iohannes et Abessalom qui missi sunt a vobis tradentes scripta postulabant ut ea quae per illos significabantur implerem ¹⁸quaecumque igitur regi poterunt perferri exposui et quae res permittebat concessit ¹⁹si igitur in negotiis fidem conservaveritis etiam deinceps honorum vobis causa esse temptabo ²⁰de ceteris autem per singula verbo mandavi et istis et his qui a me missi sunt conloqui vobiscum ²¹bene valetis anno centesimo quadragésimo octavo dioscori die mensis vicesima et quarta ²²regis autem epistula ista continebat rex Antiochus Lysiae fratri salutem ²³patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere et rebus suis adhibere diligentiam ²⁴audivimus Iudaeos non consensisse patri ut transferrentur ad ritum Graecorum sed tenere velle suum institutum ac propterea postulare concedi sibi legitima sua ²⁵volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse statuentes iudicavimus templum restitui illis ut agerent secundum maiorum suorum consuetudinem ²⁶bene igitur feceris si miseris ad eos et dextram dederis ut cognita nostra voluntate bono animo sint et utilitatibus propriis deserviant ²⁷ad Iudaeos autem regis epistula talis erat rex Antiochus senatui Iudaeorum et ceteris Iudaeis salutem ²⁸si valetis sic estis ut volumus sed et ipsi bene valetis ²⁹adiit nos Menelaus dicens velle vos descendere ad vestros qui sunt apud nos ³⁰his igitur qui commeant usque ad diem tricesimum mensis xandici damus dextras securitatis ³¹ut Iudaei utantur cibis et legibus suis sicut et prius et nemo eorum ullo modo molestiam patiat de his quae per ignorantiam gesta sunt ³²misi autem et Menelaum qui vos adloquatur ³³valetis anno centesimo quadragésimo octavo xandici mensis quintadecima ³⁴miserunt autem etiam Romani epistolam ita se habentem Quintus Memmius et Titus Manilius legati Romanorum populo Iudaeorum salutem ³⁵de his quae Lysias cognatus regis concessit vobis et nos concessimus ³⁶de quibus autem iudicavit referendum confestim aliquem mittite diligentius inter vos conferentes ut decernamus sicut congruit vobis nos enim Antiochiam accedimus ³⁷ideoque festinate scribere ut nos quoque sciamus cuius estis voluntatis ³⁸bene valetis anno centesimo quadragésimo octavo quintadecima die mensis xandici

12his factis pactionibus Lysias pergebat ad regem Iudaei autem agriculturae operam dabant ²sed hii qui re-

sederant Timotheus et Apollonius gehennae filius sed et Hieronimus et Demofon super hos et Nicanor cypriarches non sinebant eos in silentio agere et quiete ³Ioppitae vero tale quoddam flagitium perpetrarunt rogaverunt Iudaeos cum quibus habitabant ascendere scaphas quas paraverant cum uxoribus et filiis quasi nullis inimicitiis inter eos subiacentibus ⁴secundum communem itaque decretum civitatis et ipsis adquiescentibus pacisque causa nihil suspectum habentibus cum in altum processissent submerserunt non minus ducentos ⁵quam crudelitatem Iudas in suae gentis homines factam ut cognovit praecepit viris qui erant cum ipso et invocato iusto iudice Deo ⁶venit adversus interfecutores fratrum et portum quidem noctu succendit scaphas exusit eos autem qui ab igne refugerant gladio peremit ⁷et cum haec ita egisset discessit quasi iterum reversurus et universos Ioppitas eradicaturus ⁸sed cum cognovisset et eos qui erant Iamniae velle pari modo facere habitantibus secum Iudaeis ⁹Iamnitibus quoque nocte supervenit et portum cum navibus succendit ita ut lumen ignis pareret Hierosolymis ab stadiis ducentis quadraginta ¹⁰inde cum abissent novem stadiis et iter facerent ad Timotheum commiserunt cum eo Arabes quinque milia viri et equites quingenti ¹¹cumque pugna valida fieret et auxilio Dei prospere cessisset residui victi Arabes petebant a Iuda dextras sibi dari promittentes pasqua daturos et in ceteris profuturos ¹²Iudas autem arbitratus vere in multis eos utiles promisit pacem dextrisque acceptis discessere ad tabernacula sua ¹³adgressus est autem et civitatem quandam firmam pontibus murisque circumseptam quae a turbis habitabatur gentium promiscuarum cui nomen Caspin ¹⁴hii vero qui intus erant confidentes in stabilitate murorum et adparatu alimoniarum remissius agebant maledictis lacescentes Iudam ac blasphemantes et loquentes quae fas non est ¹⁵Macchabeus autem invocato magno mundi principe qui sine arietibus et machinis temporibus Iesu praecipitavit Hiericho inruit ferociter muris ¹⁶et capta civitate per Domini voluntatem inenarrabiles caedes fecit ita ut adiacens stagnum stadiorum duo latitudinis sanguine infectum fluere videretur ¹⁷inde discesserunt stadia septingenta quinquaginta et venerunt in Characa ad eos qui dicuntur Tubianei Iudaeos ¹⁸et Timotheum quidem in illis locis comprehenderunt nulloque negotio perfecto regressus est relicto in quodam loco firmissimo praesidio ¹⁹Dositheus autem et Sosipater qui erant duces cum Macchabeo peremerunt a Timotheo relictos in praesidio decem milia viros ²⁰at Macchabeus ordinatis circum se sex milibus et constitutis per cohortes adversus Timotheum processit habentem secum centum viginti milia peditum equitumque duo milia quingentos ²¹cognito autem Iudae adventu Timotheus praemisit mulieres et filios et reliquum adparatum in praesidium quod Carnion dicitur erat enim inexpugnabile et accessu difficile propter locorum angustias ²²cumque cohors Iudae prima apparuisset timor hostibus incussus est ex praesentia Dei qui universa conspicit et in fugam versi sunt alius

alio ita ut magis a suis deicerentur et gladiatorum suorum ictibus debilitarentur ²³Iudas autem vehementer instabat puniens profanos et prostravit ex eis triginta milia virorum ²⁴ipse vero Timotheus incidit in partes Dosithei et Sospatri et multis precibus postulabat ut vivus dimitteretur eo quod multorum ex Iudaeis parentes haberet ac fratres quos morte eius decipi eveniret ²⁵et cum fidem dedisset restitutum se eos secundum constitutum inlaesum eum dimiserunt propter fratrum salutem ²⁶Iudas autem egressus est a Carnio interfectis viginti quinque milibus ²⁷post horum fugam et necem movit exercitum ad Efron civitatem munitam in qua multitudo diversarum gentium habitabat et robusti iuvenes pro muris consistentes fortiter repugnabant in hac autem machinae multae et telorum erat adparatus ²⁸sed cum Omnipotentem invocassent qui potestate vires hostium confregit ceperunt civitatem et ex eis qui intus erant viginti quinque milia prostraverunt ²⁹inde ad civitatem Scytarum abierunt quae ab Hierosolymis secentis stadiis aberat ³⁰contestantibus autem his qui apud Scytopolitas erant Iudaeis quod benigne ab eis haberentur etiam temporibus infelicitatis quod modeste secum egerint ³¹gratias agentes eis exhortati etiam de cetero erga genus suum benignos esse venerunt Hierosolymam die sollempni septimanarum instante ³²et post pentecosten abierunt contra Gorgiam praepositum Idumeae ³³exivit autem cum peditibus tribus milibus et equitibus quadringentis ³⁴quibus congressis contigit paucos ruere Iudaeorum ³⁵Dositheus vero quidam de Bachenoris eques vir fortis Gorgiam tenebat et cum vellet illum capere vivum eques quidam de Thracibus inruit in eum umerumque eius amputavit atque ita Gorgias effugit in Marisa ³⁶at illis qui cum Esdrin erant diutius pugnantibus et fatigatis invocavit Dominum Iudas adiutorem et duces belli fieri ³⁷incipiens voce patria et cum hymnis clamorem extollens fugam Gorgiae militibus incussit ³⁸Iudas autem collecto exercitu venit in civitatem Odollam et cum septima dies superveniret secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt ³⁹et sequenti die venit cum suis Iudas ut corpora prostratorum tollerent et cum parentibus poneret in sepulchris paternis ⁴⁰invenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis idolorum quae apud Iamnian fuerunt a quibus lex prohibet Iudaeos omnibus ergo manifestum factum est ob hanc causam eos corruisse ⁴¹omnes itaque benedixerunt iustum iudicium Domini qui occulta fecerit manifesta ⁴²atque ita ad preces conversi rogaverunt ut id quod factum erat delictum obliteraretur at vero fortissimus Iudas hortabatur populum conservare se sine peccato sub oculis videntes quae facta sint pro peccato eorum qui prostrati sunt ⁴³et facta conlatione duodecim milia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccato sacrificium bene et religiose de resurrectione cogitans ⁴⁴nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret superfluum videretur et vanum orare pro mortuis ⁴⁵et quia considerabat quod hii qui cum pietate dormitionem acceperant optimam haberent repositam

gratiam ⁴⁶sancta ergo et salubris cogitatio pro defunctis exorare ut a peccato solverentur

13anno centesimo quadragesimo nono cognovit Iudas Antiochum Eupatoris venire cum multitudine adversus Iudaeam ²et cum eo Lysiam procuratorem et praepositum negotiorum secum habentem peditum centum decem milia et equitum quinque milia et elefantos viginti duo currus cum falcibus trecentos ³commiscuit autem se illis et Menelaus et cum multa fallacia deprecabatur Antiochum non pro patriae salute sed sperans se constitui in principatum ⁴sed Rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem et suggerente Lysia hunc esse causam omnium malorum iussit ut eis est consuetudo comprehensum in eodem loco necari ⁵erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum aggestum undique habens cineris haec prospectum habebat in praeceps ⁶inde in cinerem deici iussit sacrilegum omnibus eum propellentibus ad interitum ⁷et tali lege praevaricatorem legis contigit mori nec terrae dari Menelaum ⁸et quidem satis iuste nam quia multa erga aram Dei delicta commisit cuius ignis et cinis erat sanctus ipse in cineris morte damnatus est ⁹sed rex mente effrenatus veniebat nequiores se Iudaeis ostensurus ¹⁰quibus Iudas cognitis praecepit populo ut die ac nocte Dominum invocarent quo sicut semper et nunc adiuvaret eos ¹¹quippe qui lege et patria sanctoque templo privari vererentur ac populum qui nuper paululum respirasset ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi ¹²omnibus itaque id simul facientibus et petentibus a Domino misericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum continuum prostratis hortatus est eos Iudas ut se praepararent ¹³ipse vero cum senioribus cogitavit priusquam rex admovent exercitum ad Iudaeam et obtineret civitatem exire et Domini iudicio committere exitum rei ¹⁴dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori et hortatus suos ut fortiter dimicarent et usque ad mortem pro legibus templo civitate patria et civibus starent circa Modin exercitum constituit ¹⁵et dato signo suis Dei victoria iuvenibus fortissimis electis nocte adgressus aulam regiam in castris interfecit viros quattuor milia et maximum elefantorum cum his qui superpositi erant ¹⁶summoque metu ac perturbatione hostium replentes rebus prospere gestis abierunt ¹⁷hoc autem factum est die inlucescente adiuvante eum Domini protectione ¹⁸sed rex accepto gustu audaciae Iudaeorum arte difficultates locorum temptabat ¹⁹et Bethsurae quod erat Iudaeorum praesidium munitum castra admovebat sed fugabatur impingebat minuebatur ²⁰his autem qui intus erant Iudas necessaria mittebat ²¹enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de iudaico exercitu qui requisitus comprehensus conclusus est ²²iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in Bethsuris dextram dedit accepit abiit ²³commisit cum Iuda superatus est ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochiae qui relictus erat super negotia mente consternatus Iudaeos deprecans subditusque eis iurat de omnibus quibus

iustum visum est et reconciliatus obtulit sacrificium honorificavit templum et munera posuit ²⁴Macchabeum amplexus est et fecit eum ab Ptolomaida usque Gerrenos ducem et principem ²⁵ut autem venit Ptolomaidam graviter ferebant Ptolomenses amicitiae conventionem indignantes ne forte foedus inrumperent ²⁶tunc ascendit Lysias tribunal et exposuit rationem et populum sedavit regressusque est Antiochiam et hoc modo regi profectio et reditus processit

14sed post triennii tempus cognovit Iudas et qui cum eo erant Demetrium Seleuci cum multitudine valida et navibus per portum Tripoli ascendisse ad loca oportuna ²et tenuisse regiones adversus Antiochum et eius ducem Lysiam ³Alchimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat sed voluntarie coinquinatus est temporibus commixtionis considerans nullo modo sibi esse salutem neque accessum ad altare ⁴venit ad regem Demetrium centesimo quinquagesimo anno offerens ei auream coronam et palmam super haec et tallos qui templi esse videbantur et ipsa quidem die siluit ⁵tempus autem oportunum dementiae suae nactus convocatus a Demetrio ad consilium et interrogatus quibus rebus et consiliis Iudaei niterentur ⁶respondit ipsi qui dicuntur Asidei Iudaeorum quibus praest Iudas Macchabeus bella nutriunt et seditiones movent nec patiuntur regnum esse quietum ⁷nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdotio huc veni ⁸primo quidem utilitatibus regis fidem servans secundo autem etiam civibus consulens nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur ⁹sed his singulis oro rex cognitis et regioni et generi secundum pervulgatam omnibus humanitatem tuam prospice ¹⁰nam quamdiu superest Iudas impossibile est pacem esse negotiis ¹¹talibus autem ab hoc dictis et ceteri amici hostiliter habentes adversus Iudam inflammaverunt Demetrium ¹²qui statim Nicanorem praepositum elefantorum ducem misit Iudaeam ¹³datis mandatis ipsum quidem Iudam caperet eos vero qui cum illo erant dispergeret et constitueret Alchimum maximi templi summum sacerdotem ¹⁴tunc gentes quae de Iudaea fugerant Iudam segregatim se Nicanori miscebant miserias et clades Iudaeorum prosperitates rerum suarum existimantes ¹⁵audito itaque Iudaei Nicanoris adventu et conventu nationum conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit eum in aeternum custodiret quique suam portionem signis evidentibus protegit ¹⁶imperante autem duce statim inde moverunt et convenerunt ad castellum Dessau ¹⁷Simon vero frater Iudae commiserat cum Nicanore sed conterritus est repentino adventu adversariorum ¹⁸Nicanor tamen audiens virtutem comitum Iudae et animi magnitudinem quam pro patriae certaminibus habebant sanguine iudicium facere metuebat ¹⁹quam ob rem misit Possidonium et Theodotum et Matthathiam ut darent dextras atque acciperent ²⁰et cum diu de his consilium ageretur et ipse dux ad multitudinem rettulisset omnium una fuit sententia amicitiam annuere ²¹itaque diem constituerunt qua

secreto inter se agerent et a singulis sellae prolatae sunt et positae ²²praecepit autem Iudas armatos esse locis opportunis ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur et congruum conloquium fecerunt ²³morabatur autem Nicanor Hierosolymis et nihil inique agebat gregesque turbarum quae congregatae fuerant dimisit ²⁴habebat autem semper Iudam carum ex animo erat vero inclinatus ²⁵rogavit eum ducere uxorem filiosque procreare nuptias fecit quiete egit communiterque vivebant ²⁶Alchimus autem videns caritatem illorum ad invicem et conventiones venit ad Demetrium et dicebat Nicanorem rebus alienis adsentare Iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse ²⁷itaque rex exasperatus et pessimis huius criminationibus irritatus scripsit Nicanori dicens graviter quidem se ferre de amicitiae conventionem iubere tamen Macchabeum citius vinctum mittere Antiochiam ²⁸quibus cognitis Nicanor consternabatur et graviter ferebat si ea quae convenerant irrita faceret nihil laesus a viro ²⁹sed quia regi resistere non poterat oportunitatem observabat qua praeceptum perficeret ³⁰at Macchabeus videns austerius secum agere Nicanorem et consuetum occursum ferocius exhibentem intellegens non ex bono esse austeritatem istam paucis suorum congregatis occultavit se a Nicanore ³¹quod ut ille cognovit fortiter se a viro praevenit venit ad maximum et sanctissimum templum et sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi virum ³²quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui quaerebatur extendens manum ad templum ³³iuravit nisi mihi vinctum Iudam tradideritis istud Dei fanum in planitiem deducam et altare effodiam et templum hoc Libero patri consecrabo ³⁴et his dictis abiit sacerdotes autem protendentes manus in caelum invocabant eum qui semper propugnator esset gentis ipsorum haec dicentes ³⁵tu Domine qui universitatis nullius indiges voluisti templum habitationis tuae fieri in nobis ³⁶et nunc sancte sanctorum omnium Domine conserva in aeternum inpollutam domum istam quae nuper mundata est ³⁷Razias autem quidam de senioribus ab Hierosolymis delatus est Nicanori vir amator civitatis et bene audiens qui pro adfectu pater Iudaeorum appellabatur ³⁸hic multis temporibus continentiae propositum tenuit in iudaismo corpusque et animam tradere contentus pro perseverantia ³⁹volens autem Nicanor manifestare odium quod habebat in Iudaeos misit milites quingentos ut eum comprehenderent ⁴⁰putabat enim si illum decepisset se cladem maximam Iudaeis inlaturum ⁴¹turbis autem intruere domum eius et ianuam dirumpere atque ignem admovere cupientibus cum iam comprehenderetur gladio se petit ⁴²eligens nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus et contra natales suos indignis iniuriis agi ⁴³sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset et turbas intra ostia inrumperent recurrens audenter ad murum praecipitavit semet ipsum viriliter in turbas ⁴⁴quibus velociter locum dantibus casui eius venit per mediam cervicem ⁴⁵et cum adhuc spiraret accensis animis surrexit cum et sanguis eius magno fluxu deflueret

saucius cursu turbam pertransiit ⁴⁶et stans super petram quandam praeruptam et iam exsanguis effectus complexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbas invocans Dominatorem vitae ac spiritus ut haec illi iterum redderet atque ita vita defunctus est

15Nicanor autem ut conperit Iudam esse in locis Samariae cogitavit die sabbati cum omni impetu committere ²Iudaeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus ne ita ferociter et barbare feceris sed honorem tribue diei sanctificationis et honora eum qui universa conspiciat ³at ille infelix interrogavit si est potens in saeculo qui imperavit agi diem sabbatorum ⁴et respondentibus illis est Dominus vivus ipse in caelo potens qui iussit agi septimam diem ⁵at ille ait et ego potens sum super terram qui imperari sumi arma et negotia regis impleri tamen non obtinuit ut consilium perficeret ⁶et Nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitaverat commune tropeum statuere de Iuda ⁷Macchabeus autem confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a Domino adfuturum ⁸et hortabatur suos ne formidarent ad adventum nationum sed in mente haberent adiutoria sibi facta de caelo et nunc sperarent ab Omnipotente adfuturam sibi victoriam ⁹et adlocutus illos de lege et prophetis admonens etiam certaminum quae fecerant prius promptiores eos constituit ¹⁰et ita animis eorum erectis simul ostendens gentium fallaciam et iuramentorum praevaricationem ¹¹singulos autem illorum armavit non clypei et hastae munitione sed sermonibus optimis et hortationibus exposito digno fide somnio per quod universos laetificavit ¹²erat autem huiusmodi visus Onian qui fuerat summus sacerdos virum bonum et benignum verendum visu modestum moribus et eloquio decorum et qui a puero in virtutibus exercitatus sit manus protendentem orare pro omni populo Iudaeorum ¹³post haec apparuisse et alium virum aetate et gloria mirabilem et magni decoris habitudine circa illum ¹⁴respondentem vero Onian dixisse hic est fratrum amator et populi Israhel hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate Hieremias propheta Dei ¹⁵extendisse autem Hieremiam dexteram et dedisse Iudae gladium aureum dicentem ¹⁶accipe sanctum gladium munus a Deo quo deicies adversarios populi mei Israhel ¹⁷exhortati itaque Iudae sermonibus bonis valde de quibus extolli possit impetus et animi iuvenum confortari statuerunt dimicare et configere fortiter ut virtus de negotiis iudicaret eo quod civitas et sancta et templum periclitaretur ¹⁸erat enim pro uxoribus et filiis itemque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi ¹⁹sed et eos qui in civitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressi erant ²⁰et cum iam omnes sperarent iudicium futurum hostisque adesset atque exercitus esset ordinatus bestiae equitesque oportuno in loco compositi ²¹considerans Macchabeus adventum multitudinis et adparatum varium armorum ac ferocitatem bestiarum extendens manum in

caelum prodigia facientem Dominum invocavit qui non secundum armorum potentiam sed prout ipsi placet dat dignis victoriam ²²dixit autem invocans hoc modo tu Domine misisti angelum tuum sub Ezechia rege Iudae et interfecisti de castris Sennacherim centum octoginta quinque milia ²³et nunc Dominator caelorum mitte angelum tuum bonum ante nos in timore et tremore magnitudinis brachii tui ²⁴ut metuant qui cum blasphemia veniunt adversus sanctum populum tuum et hic quidem ita peroravit ²⁵Nicanor autem et qui cum ipso erant cum tubis et canticis admovebant ²⁶Iudas vero et qui cum eo erant invocato Deo per orationes congressi sunt ²⁷manu quidem pugnantes sed cordibus Dominum orantes prostraverunt non minus triginta milia praesentia Dei magnifice delectati ²⁸cumque cessassent et cum gaudio redirent cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis suis ²⁹facto itaque clamore et perturbatione suscitata patria voce omnipotentem Dominum benedicebant ³⁰praecipit autem Iudas qui per omnia corpore et animo emori pro civibus paratus erat caput Nicanoris et manum cum umero abscisam Hierosolymam perferri ³¹quo cum convenisset convocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare arcersiit et eos qui in arce erant ³²et ostenso capite Nicanoris et manu nefaria quam extendens contra domum sanctam omnipotentis Dei magnifice gloriatus est ³³linguam etiam impii Nicanoris praecisam iussit particulatim avibus dari manum autem dementis contra templum suspendi ³⁴omnes igitur caeli Dominum benedixerunt dicentes benedictus qui locum suum incontaminatum conservavit ³⁵suspendit autem Nicanoris caput in summa arce evidens ut esset et manifestum sit auxilii Dei ³⁶itaque omnes communi consilio decreverunt nullo modo diem istum absque celebritate praeterire ³⁷habere autem celebritatem tertiadecima die mensis adar quod dicitur voce syriaca pridie Mardochei die ³⁸igitur his erga Nicanorem gestis et ex illis temporibus ab Hebraeis civitate possessa ego quoque in his finem faciam sermonis ³⁹et siquidem bene et ut historiae competit et ipse velim si autem minus digne concedendum est mihi ⁴⁰sicut enim vinum semper bibere aut semper aquam contrarium est alternis autem uti delectabile ita legentibus si semper exactus sit sermo non erit gratus hic ergo erit consummatus

Iob

1vir erat in terra Hus nomine Iob et erat vir ille simplex et rectus ac timens Deum et recedens a malo ²natique sunt ei septem filii et tres filiae ³et fuit possessio eius septem milia ovium et tria milia camelorum quingenta quoque iuga boum et quingentae asinae ac familia multa nimis eratque vir ille magnus inter omnes Orientales ⁴et ibant filii eius et faciebant convivium per domos unusquisque in die suo et mittentes vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis ⁵cumque in orbem transissent dies convivi mittebat ad eos Iob et sanctificabat illos consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos dicebat enim ne forte peccaverint filii mei et benedixerint Deo in cordibus suis sic faciebat Iob cunctis diebus ⁶quadam autem die cum venissent filii Dei ut adsisterent coram Domino adfuit inter eos etiam Satan ⁷cui dixit Dominus unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam ⁸dixitque Dominus ad eum numquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis in terra homo simplex et rectus et timens Deum ac recedens a malo ⁹cui respondens Satan ait numquid frustra timet Iob Deum ¹⁰nonne tu vallasti eum ac domum eius universamque substantiam per circuitum operibus manuum eius benedixisti et possessio illius crevit in terra ¹¹sed extende paululum manum tuam et tange cuncta quae possidet nisi in facie tua benedixerit tibi ¹²dixit ergo Dominus ad Satan ecce universa quae habet in manu tua sunt tantum in eum ne extendas manum tuam egressusque est Satan a facie Domini ¹³cum autem quadam die filii et filiae eius comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti ¹⁴nuntius venit ad Iob qui diceret boves arabant et asinae pascebantur iuxta eos ¹⁵et irruerunt Sabei tuleruntque omnia et pueros percusserunt gladio et evasi ego solus ut nuntiarem tibi ¹⁶cumque adhuc ille loqueretur venit alter et dixit ignis Dei cecidit e caelo et tactas oves puerosque consumpsit et effugi ego solus ut nuntiarem tibi ¹⁷sed et illo adhuc loquente venit alius et dixit Chaldei fecerunt tres turmas et invaserunt camelos et tulerunt eos necnon et pueros percusserunt gladio et ego fugi solus ut nuntiarem tibi ¹⁸loquebatur ille et ecce alius intravit et dixit filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti ¹⁹repente ventus vehemens inruit a regione deserti et concussit quattuor angulos domus quae corruens oppressit liberos tuos et mortui

sunt et effugi ego solus ut nuntiarem tibi ²⁰tunc surrexit Iob et scidit tunicam suam et tonso capite corruens in terram adoravit ²¹et dixit nudus egressus sum de utero matris meae et nudus revertar illuc Dominus dedit Dominus abstulit sit nomen Domini benedictum ²²in omnibus his non peccavit Iob neque stultum quid contra Deum locutus est

2factum est autem cum quadam die venissent filii Dei et starent coram Domino venisset quoque Satan inter eos et staret in conspectu eius ²ut diceret Dominus ad Satan unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam ³et dixit Dominus ad Satan numquid considerasti servum meum Iob quod non sit ei similis in terra vir simplex et rectus timens Deum ac recedens a malo et adhuc retinens innocentiam tu autem commovisti me adversus eum ut adfligerem illum frustra ⁴cui respondens Satan ait pellem pro pelle et cuncta quae habet homo dabit pro anima sua ⁵alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem et tunc videbis quod in facie benedicat tibi ⁶dixit ergo Dominus ad Satan ecce in manu tua est verumtamen animam illius serva ⁷egressus igitur Satan a facie Domini percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem eius ⁸qui testa saniem deradebat sedens in sterquilinio ⁹dixit autem illi uxor sua adhuc tu permanes in simplicitate tua benedic Deo et morere ¹⁰qui ait ad illam quasi una de stultis locuta es si bona suscepimus de manu Domini quare mala non suscipiamus in omnibus his non peccavit Iob labiis suis ¹¹igitur audientes tres amici Iob omne malum quod accidisset ei venerunt singuli de loco suo Eliphaz Themanites et Baldad Suites et Sophar Naamathites condixerant enim ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur ¹²cumque levassent procul oculos suos non cognoverunt eum et exclamantes ploraverunt scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in caelum ¹³et sederunt cum eo in terram septem diebus et septem noctibus et nemo loquebatur ei verbum videbant enim dolorem esse vehementem

3post haec aperuit Iob os suum et maledixit diei suo ²et locutus est ³pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo ⁴dies ille vertatur in tenebras non requirat eum Deus desuper et non inlustret lumine ⁵obscrent eum tenebrae et umbra mortis occupet eum ca-

ligo et involvatur amaritudine ⁶noctem illam tenebrosus turbo possideat non computetur in diebus anni nec numeretur in mensibus ⁷sit nox illa solitaria nec laude digna ⁸maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare Leviathan ⁹obtenebrentur stellae caligine eius expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurorae ¹⁰quia non conclusit ostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis ¹¹quare non in vulva mortuus sum egressus ex utero non statim perii ¹²quare exceptus genibus cur lactatus uberibus ¹³nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem ¹⁴cum regibus et consulibus terrae qui aedificant sibi solitudines ¹⁵aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento ¹⁶aut sicut abortivum absconditum non subsisterem vel qui concepti non viderunt lucem ¹⁷ibi impii cessaverunt a tumultu et ibi requieverunt fessi robore ¹⁸et quondam vincti pariter sine molestia non audierunt vocem exactoris ¹⁹parvus et magnus ibi sunt et servus liber a domino suo ²⁰quare data est misero lux et vita his qui in amaritudine animae sunt ²¹qui expectant mortem et non venit quasi effodientes thesaurum ²²gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum ²³viro cuius abscondita est via et circumdedit eum Deus tenebris ²⁴antequam comedam suspiro et quasi inundantes aquae sic rugitus meus ²⁵quia timor quem timebam evenit mihi et quod verebar accidit ²⁶nonne dissimulavi nonne silui nonne quievi et venit super me indignatio

⁴respondens autem Eliphaz Themanites dixit ²si coepimus loqui tibi forsitan moleste accipias sed conceptum sermonem tenere quis possit ³ecce docuisti multos et manus lassas roborasti ⁴vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua trementia confortasti ⁵nunc autem venit super te plaga et defecisti tetigit te et conturbatus es ⁶timor tuus fortitudo tua patientia tua et perfectio viarum tuarum ⁷recordare obsecro te quis umquam innocens perierit aut quando recti deleti sint ⁸quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos ⁹flante Deo perisse et spiritu irae eius esse consumptos ¹⁰rugitus leonis et vox leaenae et dentes catulorum leonum contriti sunt ¹¹tigris periit eo quod non haberet praedam et catuli leonis dissipati sunt ¹²porro ad me dictum est verbum absconditum et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius ¹³in horrore visionis nocturnae quando solet sopor occupare homines ¹⁴pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt ¹⁵et cum spiritus me praesente transiret inhorruerunt pili carnis meae ¹⁶stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis et vocem quasi aurae lenis audivi ¹⁷numquid homo Dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir ¹⁸ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis repperit pravitatem ¹⁹quanto magis hii qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumuntur velut a tinea ²⁰de mane usque ad vespere succidentur et quia nullus intellegit in aeternum peribunt ²¹qui

autem reliqui fuerint auferentur ex eis morientur et non in sapientia

⁵voca ergo si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere ²vere stultum interficit iracundia et parvulum occidit invidia ³ego vidi stultum firma radice et maledixi pulchritudini eius statim ⁴longe fient filii eius a salute et conterentur in porta et non erit qui eruat ⁵cuius messem famelicus comedet et ipsum rapiet armatus et ebibent sitientes divitias eius ⁶nihil in terra sine causa fit et de humo non orietur dolor ⁷homo ad laborem nascitur et avis ad volatum ⁸quam ob rem ego deprecabor Dominum et ad Deum ponam eloquium meum ⁹qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero ¹⁰qui dat pluviam super faciem terrae et inrigat aquis universa ¹¹qui ponit humiles in sublimi et maerentes erigit sospitate ¹²qui dissipat cogitationes malignorum ne possint implere manus eorum quod coeperant ¹³qui adprehendit sapientes in astutia eorum et consilium pravorum dissipat ¹⁴per diem incurrent tenebras et quasi in nocte sic palpabunt in meridie ¹⁵porro salvum faciet a gladio oris eorum et de manu violenti pauperem ¹⁶et erit egeno spes iniquitas autem contrahet os suum ¹⁷beatus homo qui corripitur a Domino increpationem ergo Domini ne reprobes ¹⁸quia ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius sanabunt ¹⁹in sex tribulationibus liberabit te et in septima non tanget te malum ²⁰in fame eruet te de morte et in bello de manu gladii ²¹a flagello linguae absconderis et non timebis calamitatem cum venerit ²²in vastitate et fame ridebis et bestiam terrae non formidabis ²³sed cum lapidibus regionum pactum tuum et bestiae terrae pacificae erunt tibi ²⁴et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum et visitans speciem tuam non peccabis ²⁵scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum et progenies tua quasi herba terrae ²⁶ingredieris in abundantia sepulchrum sicut infertur acervus in tempore suo ²⁷ecce hoc ut investigavimus ita est quod auditum mente pertracta

⁶respondens autem Iob dixit ²utinam adpenderentur peccata mea quibus iram merui et calamitas quam patior in statera ³quasi harena maris haec gravior appareret unde et verba mea dolore sunt plena ⁴quia sagittae Domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum et terrores Domini militant contra me ⁵numquid rugiet onager cum habuerit herbam aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit ⁶aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum aut potest aliquis gustare quod gustatum adfert mortem ⁷quae prius tangere nolebat anima mea nunc prae angustia cibi mei sunt ⁸quis det ut veniat petitio mea et quod expecto tribuat mihi Deus ⁹et qui coepit ipse me conterat solvat manum suam et succidat me ¹⁰et haec mihi sit consolatio ut adfligens me dolore non parcat nec contradicam sermonibus Sancti ¹¹quae est enim fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut patienter

agam¹²nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea aerea est¹³ecce non est auxilium mihi in me et necessarii quoque mei recesserunt a me¹⁴qui tollit ab amico suo misericordiam timorem Domini derelinquit¹⁵fratres mei praeterierunt me sicut torrens qui raptim transit in convallibus¹⁶qui timent pruinam inruet super eos nix¹⁷tempore quo fuerint dissipati peribunt et ut incaluerit solventur de loco suo¹⁸involutae sunt semitae gressuum eorum ambulabunt in vacuum et peribunt¹⁹considerate semitas The-man itinera Saba et expectate paulisper²⁰confusi sunt quia speravi venerunt quoque usque ad me et pudore cooperti sunt²¹nunc venistis et modo videntes plagam meam timetis²²numquid dixi adferte mihi et de substantia vestra donate mihi²³vel liberate me de manu hostis et de manu robustorum eruite me²⁴docete me et ego tacebo et si quid forte ignoravi instruite me²⁵quare detraxistis sermonibus veritatis cum e vobis nullus sit qui possit arguere²⁶ad increpandum tantum eloquia concinnatis et in ventum verba profertis²⁷super pupillum inruitis et subvertite nitimini amicum vestrum²⁸veruntamen quod coepistis explete praebete aurem et videte an mentiar²⁹respondete obsecro absque contentione et loquentes id quod iustum est iudicate³⁰et non invenietis in lingua mea iniquitatem nec in faucibus meis stultitia personabit

7 militia est vita hominis super terram et sicut dies mercennarii dies eius²sicut servus desiderat umbram et sicut mercennarius praestolatur finem operis sui³sic et ego habui menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi mihi⁴si dormiero dico quando consurgam et rursus expectabo vesperam et replebor doloribus usque ad tenebras⁵induta est caro mea putredine et sordibus pulveris cutis mea aruit et contracta est⁶dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur et consumpti sunt absque ulla spe⁷memento quia ventus est vita mea et non revertetur oculus meus ut videat bona⁸nec aspiciet me visus hominis oculi tui in me et non subsistam⁹sicut consumitur nubes et pertransit sic qui descenderit ad inferos non ascendet¹⁰nec revertetur ultra in domum suam neque cognoscat eum amplius locus eius¹¹quapropter et ego non parcam ori meo loquar in tribulatione spiritus mei confabulabor cum amaritudine animae meae¹²numquid mare sum ego aut cetus quia circumdedisti me carcere¹³si dixero consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in strato meo¹⁴terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties¹⁵quam ob rem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea¹⁶desperavi nequaquam ultra iam vivam parce mihi nihil enim sunt dies mei¹⁷quid est homo quia magnificas eum aut quia ponis erga eum cor tuum¹⁸visitas eum diluculo et subito probas illum¹⁹usquequo non parces mihi nec dimittis me ut gluttiam salivam meam²⁰peccavi quid faciam tibi o custos hominum quare posuisti me contrarium tibi et factus sum mihimet ipsi gravis²¹cur non tolles peccatum meum et quare non auferes ini-

quitatem meam ecce nunc in pulvere dormiam et si mane me quaesieris non subsistam

8respondens autem Baldad Suites dixit²usquequo loqueris talia et spiritus multiplex sermones oris tui³numquid Deus subplantat iudicium et Omnipotens subvertit quod iustum est⁴etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis suae⁵tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum et Omnipotentem fueris deprecatus⁶si mundus et rectus incesseris statim evigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iustitiae tuae⁷in tantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis⁸interroga enim generationem pristinam et diligenter investiga patrum memoriam⁹hesterni quippe sumus et ignoramus quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram¹⁰et ipsi docebunt te loquentur tibi et de corde suo proferent eloquia¹¹numquid vivere potest scirpus absque humore aut crescet carectum sine aqua¹²cum adhuc sit in flore nec carpatur manu ante omnes herbas arescit¹³sic viae omnium qui obliviscuntur Deum et spes hypocritae peribit¹⁴non ei placebit vecordia sua et sicut tela araneorum fiducia eius¹⁵innitetur super domum suam et non stabit fulciet eam et non consurget¹⁶humectus videtur antequam veniat sol et in horto suo germen eius egreditur¹⁷super acervum petrarum radices eius densabuntur et inter lapides commorabitur¹⁸si absorbuerit eum de loco suo negabit eum et dicet non novi te¹⁹haec est enim laetitia viae eius ut rursus de terra alii germinentur²⁰Deus non proiciet simplicem nec porriget manum malignis²¹donec impleatur risu os tuum et labia tua iubilo²²qui oderunt te induentur confusione et tabernaculum impiorum non subsistet

9et respondens Iob ait²vere scio quod ita sit et quod non iustificetur homo compositus Deo³si voluerit contendere cum eo non poterit ei respondere unum pro mille⁴sapiens corde est et fortis robore quis restitit ei et pacem habuit⁵qui transtulit montes et nescierunt hii quos subvertit in furore suo⁶qui commovet terram de loco suo et columnae eius concutiuntur⁷qui praecipit soli et non oritur et stellas claudit quasi sub signaculo⁸qui extendit caelos solus et graditur super fluctus maris⁹qui facit Arcturum et Oriona et Hyadas et interiora austri¹⁰qui facit magna et inconprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus¹¹si venerit ad me non videbo si abierit non intellegam eum¹²si repente interroget quis respondebit ei vel quis dicere potest cur facis¹³Deus cuius resistere irae nemo potest et sub quo curvantur qui portant orbem¹⁴quantus ergo sum ego qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo¹⁵qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo sed meum iudicem deprecabor¹⁶et cum invocantem exaudierit me non credo quod audierit vocem meam¹⁷in turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa¹⁸non concedit requiescere spiritum meum et implet me

amaritudinibus ¹⁹si fortitudo quaeritur robustissimus est si aequitas iudicii nemo pro me audet testimonium dicere ²⁰si iustificare me voluero os meum condemnabit me si innocentem ostendere pravum me conprobabit ²¹etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et taedebit me vitae meae ²²unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit ²³si flagellat occidat semel et non de poenis innocentum rideat ²⁴terra data est in manu impii vultum iudicum eius operit quod si non ille est quis ergo est ²⁵dies mei velociores fuerunt cursore fugerunt et non viderunt bonum ²⁶pertransierunt quasi naves poma portantes sicut aquila volans ad escam ²⁷cum dixero nequaquam ita loquar commuto faciem meam et dolore torqueor ²⁸verebar omnia opera mea sciens quod non parceres delinquenti ²⁹si autem et sic impius sum quare frustra laboravi ³⁰si lotus fuero quasi aquis nivis et fulserint velut mundissimae manus meae ³¹tamen sordibus intingues me et abominabuntur me vestimenta mea ³²neque enim viro qui similis mei est respondebo nec qui mecum in iudicio ex aequo possit audiri ³³non est qui utrumque valeat arguere et ponere manum suam in ambobus ³⁴auferat a me virgam suam et pavor eius non me terreat ³⁵loquar et non timebo eum neque enim possum metuens respondere

10taedet animam meam vitae meae dimittam adversum me eloquium meum loquar in amaritudine animae meae ²dicam Deo noli me condemnare indica mihi cur me ita iudices ³numquid bonum tibi videtur si calumniaris et opprimas me opus manuum tuarum et consilium impiorum adiuves ⁴numquid oculi carni tibi sunt aut sicut videt homo et tu videbis ⁵numquid sicut dies hominis dies tui et anni tui sicut humana sunt tempora ⁶ut quaeras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris ⁷et scias quia nihil impium fecerim cum sit nemo qui de manu tua possit eruere ⁸manus tuae plasmaverunt me et fecerunt me totum in circuitu et sic repente praecipitas me ⁹memento quaeso quod sicut lutum feceris me et in pulverem reduces me ¹⁰nonne sicut lac mulsisti me et sicut caseum me coagulasti ¹¹pelle et carnibus vestisti me et ossibus et nervis conpegisti me ¹²vitam et misericordiam tribuisti mihi et visitatio tua custodivit spiritum meum ¹³licet haec celes in corde tuo tamen scio quia universorum memineris ¹⁴si peccavi et ad horam pepercisti mihi cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris ¹⁵et si impius fuero vae mihi est et si iustus non levabo caput saturatus adffictione et miseria ¹⁶et propter superbiam quasi leaenam capies me reversusque mirabiliter me crucias ¹⁷instauras testes tuos contra me et multiplicas iram tuam adversum me et poenae militant in me ¹⁸quare de vulva eduxisti me qui utinam consumptus essem ne oculus me videret ¹⁹fuissem quasi qui non essem de utero translatus ad tumulum ²⁰numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum ²¹antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et opertam mortis ca-

ligine ²²terram miseriae et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo et sempiternus horror inhabitans

11respondens autem Sophar Naamathites dixit ²numquid qui multa loquitur non et audiet aut vir verbosus iustificabitur ³tibi soli tacebunt homines et cum ceteros inriseris a nullo confutaberis ⁴dixisti enim purus est sermo meus et mundus sum in conspectu tuo ⁵atque utinam Deus loqueretur tecum et aperiret labia sua tibi ⁶ut ostenderet tibi secreta sapientiae et quod multiplex esset lex eius et intellegeres quod multo minora exigaris a Deo quam meretur iniquitas tua ⁷forsitan vestigia Dei comprehendes et usque ad perfectum Omnipotentem repperies ⁸excelsior caelo est et quid facies profundior inferno et unde cognosces ⁹longior terrae mensura eius et latior mari ¹⁰si subverterit omnia vel in unum coartaverit quis contradicet ei ¹¹ipse enim novit hominum vanitatem et videns iniquitatem nonne considerat ¹²vir vanus in superbiam erigitur et tamquam pullum onagri se liberum natum putat ¹³tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad eum manus tuas ¹⁴si iniquitatem quod est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia ¹⁵tum levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis ¹⁶miseriae quoque oblivisceris et quasi aquarum quae praeterierint recordaberis ¹⁷et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam et cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer ¹⁸et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies ¹⁹requiesces et non erit qui te exterreat et deprecabuntur faciem tuam plurimi ²⁰oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis et spes eorum abominatio animae

12respondens autem Iob dixit ²ergo vos estis soli homines et vobiscum morietur sapientia ³et mihi est cor sicut et vobis nec inferior vestri sum quis enim haec quae notis ignorat ⁴qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit Deum et exaudiet eum deridetur enim iusti simplicitas ⁵lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum ⁶abundant tabernacula praedonum et audacter provocant Deum cum ipse dederit omnia in manibus eorum ⁷nimirum interroga iumenta et docebunt te et volatilia caeli et indicabunt tibi ⁸loquere terrae et respondebit tibi et narrabunt pisces maris ⁹quis ignorat quod omnia haec manus Domini fecerit ¹⁰in cuius manu anima omnis viventis et spiritus universae carnis hominis ¹¹nonne auris verba diiudicat et fauces comedentis saporem ¹²in antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia ¹³apud ipsum est sapientia et fortitudo ipse habet consilium et intellegentiam ¹⁴si destruxerit nemo est qui aedificet et si incluserit hominem nullus est qui aperiat ¹⁵si continuerit aquas omnia siccabuntur et si emiserit eas subvertent terram ¹⁶apud ipsum est fortitudo et sapientia ipse novit et decipientem et eum qui decipitur ¹⁷adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem ¹⁸balteum regum dissolvit et

praecingit fune renes eorum ¹⁹ducit sacerdotes inglorios et optimates subplantat ²⁰commutans labium veracium et doctrinam senum auferens ²¹effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevans ²²qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis ²³qui multiplicat gentes et perdet eas et subversas in integrum restituet ²⁴qui inmutat cor principum populi terrae et decipit eos ut frustra incedant per invium ²⁵palpabunt quasi in tenebris et non in luce et errare eos faciet quasi ebrios

13ecce omnia et vidit oculus meus et audivit auris mea et intellexi singula ²secundum scientiam vestram et ego novi nec inferior vestri sum ³sed tamen ad Omnipotentem loquar et disputare cum Deo cupio ⁴prius vos ostendens fabricatores mendacii et cultores perversorum dogmatum ⁵atque utinam taceretis ut putaremini esse sapientes ⁶audite ergo correptiones meas et iudicium labiorum meorum adtendite ⁷numquid Deus indiget vestro mendacio ut pro illo loquamini dolos ⁸numquid faciem eius accipitis et pro Deo iudicare nitimini ⁹aut placebit ei quem celare nihil potest aut decipietur ut homo vestris fraudulentis ¹⁰ipse vos arguet quoniam in abscondito faciem eius accipitis ¹¹statim ut se commoverit turbabit vos et terror eius inruet super vos ¹²memoria vestra comparabitur cineri et redigentur in lutum cervices vestrae ¹³tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggererit ¹⁴quare lacero carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis ¹⁵etiam si occiderit me in ipso sperabo verumtamen vias meas in conspectu eius arguam ¹⁶et ipse erit salvator meus non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita ¹⁷audite sermonem meum et enigmata percipite auribus vestris ¹⁸si fuero iudicatus scio quod iustus inveniar ¹⁹quis est qui iudicetur mecum veniat quare tacens consumor ²⁰duo tantum ne facias mihi et tunc a facie tua non abscondar ²¹manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat ²²et voca me et respondebo tibi aut certe loquar et tu responde mihi ²³quantas habeo iniquitates et peccata scelera mea et delicta ostende mihi ²⁴cur faciem tuam abscondis et arbitraris me inimicum tuum ²⁵contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam et stipulam siccam persequeris ²⁶scribis enim contra me amaritudines et consumere me vis peccatis adulescentiae meae ²⁷posuisti in nervo pedem meum et observasti omnes semitas meas et vestigia pedum meorum considerasti ²⁸qui quasi putredo consumendus sum et quasi vestimentum quod comeditur a tineam

14homo natus de muliere brevi vivens tempore repletus multis miseriis ²quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut umbra et numquam in eodem statu permanet ³et dignum ducis super huiusmodi aperire oculos tuos et adducere eum tecum in iudicium ⁴quis potest facere mundum de immundo conceptum semine nonne tu qui solus es

⁵breves dies hominis sunt numerus mensuum eius apud te est constituisti terminos eius qui praeterire non poterunt ⁶recede paululum ab eo ut quiescat donec optata veniat sicut mercennarii dies eius ⁷lignum habet spem si praecisum fuerit rursus virescit et rami eius pullulant ⁸si senuerit in terra radix eius et in pulvere emortuus fuerit truncus illius ⁹ad odorem aquae germinabit et faciet comam quasi cum primum plantatum est ¹⁰homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus ubi quaeso est ¹¹quomodo si recedant aquae de mari et fluvius vacuefactus arescat ¹²sic homo cum dormierit non resurget donec adteratur caelum non evigilabit nec consurget de somno suo ¹³quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me ut abscondas me donec pertranseat furor tuus et constituas mihi tempus in quo recorderis mei ¹⁴putasne mortuus homo rursus vivet cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat inmutatio mea ¹⁵vocabis et ego respondebo tibi operi manuum tuarum porriges dexteram ¹⁶tu quidem gressus meos dinumerasti sed parces peccatis meis ¹⁷signasti quasi in sacco delicta mea sed curasti iniquitatem meam ¹⁸mons cadens defluet et saxum transfertur de loco suo ¹⁹lapides excavant aquae et adlutione paulatim terra consumitur et homines ergo similiter perdes ²⁰roborasti eum paululum ut in perpetuum pertransiret inmutabis faciem eius et emittes eum ²¹sive nobiles fuerint filii eius sive ignobiles non intellegit ²²attamen caro eius dum vivet dolebit et anima illius super semet ipso lugebit

15respondens autem Eliphaz Themanites dixit ²numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens et implebit ardore stomachum suum ³arguis verbis eum qui non est aequalis tui et loqueris quod tibi non expedit ⁴quantum in te est evacuasti timorem et tulisti preces coram Deo ⁵docuit enim iniquitas tua os tuum et imitaris linguam blasphemantium ⁶condemnavit te os tuum et non ego et labia tua respondebunt tibi ⁷numquid primus homo tu natus es et ante colles formatus ⁸numquid consilium Dei audisti et inferior te erit eius sapientia ⁹quid nosti quod ignoremus quid intellegis quod nesciamus ¹⁰et senes et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui ¹¹numquid grande est ut consoletur te Deus sed verba tua prava hoc prohibent ¹²quid te elevat cor tuum et quasi magna cogitans adtonitos habes oculos ¹³quid tumet contra Deum spiritus tuus ut proferas de ore huiusmodi sermones ¹⁴quid est homo ut immaculatus sit et ut iustus appareat natus de muliere ¹⁵ecce inter sanctos eius nemo inmutabilis et caeli non sunt mundi in conspectu eius ¹⁶quanto magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquas iniquitatem ¹⁷ostendam tibi audi me quod vidi narrabo tibi ¹⁸sapientes confitentur et non abscondunt patres suos ¹⁹quibus solis data est terra et non transibit alienus per eos ²⁰cunctis diebus suis impius superbit et numerus annorum incertus est tyrannidis eius ²¹sonitus terroris semper in auribus illius et cum pax sit ille insidias suspicatur ²²non credit quod

reverti possit de tenebris circumspiciens undique gladium²³ cum se moverit ad quaerendum panem novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies²⁴ terreat eum tribulatio et angustia vallabit eum sicut regem qui praeparatur ad proelium²⁵ tetendit enim adversus Deum manum suam et contra Omnipotentem roboratus est²⁶ cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est²⁷ operuit faciem eius crassitudo et de lateribus eius arvina dependet²⁸ habitavit in civitatibus desolatis et in domibus desertis quae in tumulos sunt redactae²⁹ non ditabitur nec perseverabit substantia eius nec mittet in terra radicem suam³⁰ non recedet de tenebris ramos eius arefaciet flamma et auferetur spiritu oris sui³¹ non credat frustra errore deceptus quod aliquo pretio redimendus sit³² antequam dies eius impleantur peribit et manus eius arescet³³ laedetur quasi vinea in primo flore botrus eius et quasi oliva proiciens florem suum³⁴ congregatio enim hypocritae sterilis et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt³⁵ concepit dolorem et peperit iniquitatem et uterus eius praeparat dolos

16respondens autem Iob dixit² audiivi frequenter talia consolatores onerosi omnes vos estis³ numquid habebunt finem verba ventosa aut aliquid tibi molestum est si loquaris⁴ poteram et ego similia vestri loqui atque utinam esset anima vestra pro anima mea⁵ consolarer et ego vos sermonibus et moverem caput meum super vos⁶ roborarem vos ore meo et moverem labia quasi parcens vobis⁷ sed quid agam si locutus fuero non quiescet dolor meus et si tacuero non recedet a me⁸ nunc autem oppressit me dolor meus et in nihili redacti sunt omnes artus mei⁹ rugae meae testimonium dicunt contra me et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi¹⁰ collegit furorem suum in me et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis hostis meus terribilibus oculis me intuitus est¹¹ aperuerunt super me ora sua exprobrantes percusserunt maxillam meam satiati sunt poenis meis¹² conclusit me Deus apud iniquum et manibus impiorum me tradidit¹³ ego ille quondam opulentus repente contritus sum tenuit cervicem meam confregit me et posuit sibi quasi in signum¹⁴ circumdedit me lanceis suis convulneravit lumbos meos non pepercit et effudit in terra viscera mea¹⁵ concidit me vulnere super vulnus inruit in me quasi gigans¹⁶ saccum consui super cutem meam et operui cinere cornu meum¹⁷ facies mea intumuit a fletu et palpebrae meae caligaverunt¹⁸ haec passus sum absque iniquitate manus meae cum haberem mundas ad Deum preces¹⁹ terra ne operias sanguinem meum neque inveniatur locus in te latendi clamor meus²⁰ ecce enim in caelo testis meus et conscius meus in excelsis²¹ verbosi mei amici mei ad Deum stillat oculus meus²² atque utinam sic iudicaretur vir cum Deo quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo²³ ecce enim breves anni transeunt et semitam per quam non revertar ambulo

17spiritus meus adtenuabitur dies mei breviabuntur et solum mihi superest sepulchrum² non peccavi et in amaritudinibus moratur oculus meus³ libera me et pone iuxta te et cuiusvis manus pugnet contra me⁴ cor eorum longe fecisti a disciplina et propterea non exaltabuntur⁵ praedam pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient⁶ posuit me quasi in proverbium vulgi et exemplum sum coram eis⁷ caligavit ab indignatione oculus meus et membra mea quasi in nihili redacta sunt⁸ stupebunt iusti super hoc et innocens contra hypocritam suscitabitur⁹ et tenebit iustus viam suam et mundis manibus addet fortitudinem¹⁰ igitur vos omnes convertimini et venite et non inveniatur in vobis ullum sapientem¹¹ dies mei transierunt cogitationes meae dissipatae sunt torquentes cor meum¹² noctem verterunt in diem et rursus post tenebras spero lucem¹³ si sustinero infernus domus mea est in tenebris stravi lectulum meum¹⁴ putredini dixi pater meus es mater mea et soror mea vermibus¹⁵ ubi est ergo nunc praestolatio mea et patientiam meam quis considerat¹⁶ in profundissimum infernum descendent omnia mea putasne saltem ibi erit requies mihi

18respondens autem Baldad Suites dixit² usque ad quem finem verba iactabitis intellegite prius et sic loquamur³ quare reputati sumus ut iumenta et sorduimus coram vobis⁴ qui perdis animam tuam in furore tuo numquid propter te derelinquetur terra et transferentur rupes de loco suo⁵ nonne lux impii extinguetur nec splendet flamma ignis eius⁶ lux obtenebrescet in tabernaculo illius et lucerna quae super eum est extinguetur⁷ artabuntur gressus virtutis eius et praecipitabit eum consilium suum⁸ inmisit enim in rete pedes suos et in maculis eius ambulat⁹ tenebitur planta illius laqueo et exardescet contra eum sitis¹⁰ abscondita est in terra pedica eius et decipula illius super semitam¹¹ undique terrebunt eum formidines et involvent pedes eius¹² adtenuetur fame robor eius et inedia invadat costas illius¹³ devoret pulchritudinem cutis eius consumat brachia illius primogenita mors¹⁴ avellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus¹⁵ habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est aspergatur in tabernaculo eius sulphur¹⁶ deorsum radices eius siccentur sursum autem adteratur messis eius¹⁷ memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen eius in plateis¹⁸ expellet eum de luce in tenebras et de orbe transferet eum¹⁹ non erit semen eius neque progenies in populo suo nec ullae reliquiae in regionibus eius²⁰ in die eius stupebunt novissimi et primos invadet horror²¹ haec sunt ergo tabernacula iniqui et iste locus eius qui ignorat Deum

19respondens autem Iob dixit² usquequo adfligitis animam meam et adteritis me sermonibus³ en decies confunditis me et non erubescitis opprimentes me⁴ nempe et si ignoravi mecum erit ignorantia mea⁵ at vos contra me erigimini et arguitis me obprobriis meis⁶ saltem nunc intellegite quia Deus non aequo iudicio adflixerit me et flagel-

lis suis me cinxerit ⁷ecce clamabo vim patiens et nemo audiet vociferabor et non est qui iudicet ⁸semitam meam circumsepsit et transire non possum et in calle meo tenebras posuit ⁹spoliavit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo ¹⁰destruxit me undique et pereo et quasi evulsae arbori abstulit spem meam ¹¹iratus est contra me furor eius et sic me habuit quasi hostem suum ¹²simul venerunt latrones eius et fecerunt sibi viam per me et obsederunt in gyro tabernaculum meum ¹³fratres meos longe fecit a me et noti mei quasi alieni recesserunt a me ¹⁴dereliquerunt me propinqui mei et qui me noverant oblitii sunt mei ¹⁵inquilini domus meae et ancillae meae sicut alienum habuerunt me et quasi peregrinus fui in oculis eorum ¹⁶servum meum vocavi et non respondit ore proprio deprecabar illum ¹⁷halitum meum exhorruit uxor mea et orabam filios uteri mei ¹⁸stulti quoque despiciebant me et cum ab eis recessissem detrahebant mihi ¹⁹abominati sunt me quondam consiliarii mei et quem maxime diligebam aversatus est me ²⁰PELLI MEAE CONSUMPTIS CARNIBUS ADHESIT OS MEUM ET DERELICTA SUNT TANTUMMODO LABIA CIRCA DENTES MEOS ²¹miseremini mei miseremini mei saltim vos amici mei quia manus Domini tetigit me ²²quare persequi-mini me sicut Deus et carnibus meis saturamini ²³quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei quis mihi det ut exarentur in libro ²⁴stilo ferreo et plumbi lammina vel certe sculpantur in silice ²⁵scio enim quod redemptor meus vivat et in novissimo de terra surrecturus sim ²⁶et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea videbo Deum ²⁷quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius reposita est haec spes mea in sinu meo ²⁸quare ergo nunc dicitis persequamur eum et radicem verbi invenimus contra eum ²⁹fugite ergo a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius est et scitote esse iudicium

20respondens autem Sophar Naamathites dixit ²idcirco cogitationes meae variae succedunt sibi et mens in diversa rapitur ³doctrinam qua me arguis audiam et spiritus intellegentiae meae respondebit mihi ⁴hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram ⁵quod laus impiorum brevis sit et gaudium hypocritae ad instar puncti ⁶si ascenderit usque ad caelum superbia eius et caput eius nubes tetigerit ⁷quasi sterquilinium in fine perdetur et qui eum viderant dicent ubi est ⁸velut somnium avolans non inveniatur transiet sicut visio nocturna ⁹oculus qui eum viderat non videbit neque ultra intuebitur eum locus suus ¹⁰filius eius adterentur egestate et manus illius reddent ei dolorem suum ¹¹ossa eius implebuntur vitiis adulescentiae eius et cum eo in pulverem dormient ¹²cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondet illud sub lingua sua ¹³parcet illi et non derelinquet illud et celabit in gutture suo ¹⁴panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus ¹⁵divitias quas devoravit evomet et de ventre illius extrahet eas Deus ¹⁶caput aspidum suget occidet eum lingua viperarum ¹⁷non videat rivulos fluminis torrentes mel-

lis et butyri ¹⁸luet quae fecit omnia nec tamen consumetur iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit ¹⁹quoniam confringens nudavit pauperes domum rapuit et non aedificavit eam ²⁰nec est satiatius venter eius et cum habuerit quae cupierat possidere non poterit ²¹non remansit de cibo eius et propterea nihil permanebit de bonis eius ²²cum satiatius fuerit artabitur aestuabit et omnis dolor inruet in eum ²³utinam impleatur venter eius ut emittat in eum iram furoris sui et pluatur super illum bellum suum ²⁴fugiet arma ferrea et inruet in arcum aereum ²⁵eductus et egrediens de vagina sua et fulgurans in amaritudine sua vadent et venient super eum horribiles ²⁶omnes tenebrae absconditae sunt in occultis eius devorabit eum ignis qui non succenditur adfligetur relictus in tabernaculo suo ²⁷revelabunt caeli iniquitatem eius et terra consurget adversus eum ²⁸apertum erit germen domus illius detrahetur in die furoris Dei ²⁹haec est pars hominis impii a Deo et hereditas verborum eius a Domino

21respondens autem Iob dixit ²audite quaeso sermones meos et agetis paenitentiam ³sustinete me ut et ego loquar et post mea si videbitur verba ridete ⁴numquid contra hominem disputatio mea est ut merito non debeam contristari ⁵attendite me et obstupescite et superponite digitum ori vestro ⁶et ego quando recordatus fuero pertimesco et concutit carnem meam tremor ⁷quare ergo impii vivunt sublevati sunt confortatique divitiis ⁸semen eorum permanet coram eis propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum ⁹domus eorum securae sunt et pacatae et non est virga Dei super illos ¹⁰bos eorum concepit et non abortit vacca peperit et non est privata fetu suo ¹¹egrediuntur quasi greges parvuli eorum et infantes eorum exultant lusbibus ¹²tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi ¹³ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt ¹⁴qui dixerunt Deo recede a nobis et scientiam viarum tuarum nolumus ¹⁵quid est Omnipotens ut serviamus ei et quid nobis prodest si oraverimus illum ¹⁶verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua consilium impiorum longe sit a me ¹⁷quotiens lucerna impiorum extinguetur et superveniet eis inundatio et dolores dividet furoris sui ¹⁸erunt sicut paleae ante faciem venti et sicut favilla quam turbo dispergit ¹⁹Deus servabit filiis illius dolorem patris et cum reddiderit tunc sciet ²⁰videbunt oculi eius interfectionem suam et de furore Omnipotentis bibet ²¹quid enim ad eum pertinet de domo sua post se et si numerus mensuum eius dimidietur ²²numquid Deum quispiam docebit scientiam qui excelsos iudicat ²³iste moritur robustus et sanus dives et felix ²⁴viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius inrigantur ²⁵alius vero moritur in amaritudine animae absque ullis opibus ²⁶et tamen simul in pulverem dormient et vermes operient eos ²⁷certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas ²⁸dicitis enim ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum ²⁹interrogate quemlibet de viatoribus et

haec eadem eum intellegere cognoscetis ³⁰quia in diem perditionis servabitur malus et ad diem furoris ducitur ³¹quis arguet coram eo viam eius et quae fecit quis reddet illi ³²ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigilet ³³dulcis fuit glareis Cocyti et post se omnem hominem trahet et ante se innumerabiles ³⁴quomodo igitur consolamini me frustra cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati

22respondens autem Eliphaz Themanites dixit ²numquid Deo comparari potest homo etiam cum perfectae fuerit scientiae ³quid prodest Deo si iustus fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua ⁴numquid timens arguet te et veniet tecum in iudicium ⁵et non propter malitiam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas ⁶abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus ⁷aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti panem ⁸in fortitudine brachii tui possidebas terram et potentissimus obtinebas eam ⁹viduas dimisisti vacuas et lacteros pupillorum comminuisti ¹⁰propterea circumdatus es laqueis et conturbat te formido subita ¹¹et putabas te tenebras non visurum et impetu aquarum inundantium non oppressurum ¹²an cogitas quod Deus excelsior caelo et super stellarum vertices sublimetur ¹³et dicis quid enim novit Deus et quasi per caliginem iudicat ¹⁴nubes latibulum eius nec nostra considerat et circa cardines caeli perambulat ¹⁵numquid semitam saeculorum custodire cupis quam calcaverunt viri iniqui ¹⁶qui sublatis sunt ante tempus suum et fluviis subvertit fundamentum eorum ¹⁷qui dicebant Deo recede a nobis et quasi nihil possit facere Omnipotens aestimabant eum ¹⁸cum ille implesset domos eorum bonis quorum sententia procul sit a me ¹⁹videbunt iusti et laetabuntur et innocens subsannabit eos ²⁰nonne succisa est erectio eorum et reliquias eorum devoravit ignis ²¹adquiesce igitur ei et habeto pacem et per haec habebis fructus optimos ²²suscipe ex ore illius legem et pone sermones eius in corde tuo ²³si reversus fueris ad Omnipotentem aedificaberis et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo ²⁴dabit pro terra silicem et pro silice torrentes aureos ²⁵eritque Omnipotens contra hostes tuos et argentum coaccervabitur tibi ²⁶tunc super Omnipotentem deliciis afflues et elevabis ad Deum faciem tuam ²⁷rogabis eum et exaudiet te et vota tua reddes ²⁸decernes rem et veniet tibi et in viis tuis splendet lumen ²⁹qui enim humiliatus fuerit erit in gloria et qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur ³⁰salvabitur innocens salvabitur autem munditia manuum suarum

23respondens autem Iob dixit ²nunc quoque in amaritudine est sermo meus et manus plagae meae adgravata est super gemitum meum ³quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum et veniam usque ad solium eius ⁴ponam coram eo iudicium et os meum replebo increpationibus ⁵ut sciam verba quae mihi respondeat et intellegam quid lo-

quatur mihi ⁶nolo multa fortitudine contendat mecum nec magnitudinis suae mole me premat ⁷proponat aequitatem contra me et perveniat ad victoriam iudicium meum ⁸si ad orientem iero non apparet si ad occidentem non intellegam eum ⁹si ad sinistram quid agat non adprehendam eum si me vertam ad dextram non videbo illum ¹⁰ipse vero scit viam meam et probavit me quasi aurum quod per ignem transit ¹¹vestigia eius secutus est pes meus viam eius custodivi et non declinavi ex ea ¹²a mandatis labiorum eius non recessi et in sinu meo abscondi verba oris eius ¹³ipse enim solus est et nemo avertere potest cogitationem eius et anima eius quodcumque voluerit hoc facit ¹⁴cum expleverit in me voluntatem suam et alia multa similia praesto sunt ei ¹⁵et idcirco a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor ¹⁶Deus mollivit cor meum et Omnipotens conturbavit me ¹⁷non enim perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo

24ab Omnipotente non sunt abscondita tempora qui autem noverunt eum ignorant dies illius ²alii terminos transtulerunt diripuerunt greges et paverunt eos ³asinum pupillorum abigerunt et abstulerunt pro pignore bovem viduae ⁴subverterunt pauperum viam et oppresserunt pariter mansuetos terrae ⁵alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum vigilantesque ad praedam praeparant panem liberis ⁶agrum non suum demetunt et vineam eius quem vi oppresserunt vindemiant ⁷nudos dimittunt homines indumenta tollentes quibus non est operimentum in frigore ⁸quos imbres montium rigant et non habentes velamen amplexantur lapides ⁹vim fecerunt depraedantes pupillos et vulgum pauperem spoliaverunt ¹⁰nudis et incedentibus absque vestitu et esurientibus tulerunt spicas ¹¹inter acervos eorum meridiati sunt qui calcatis torcularibus sitiunt ¹²de civitatibus fecerunt viros gemere et anima vulneratorum clamavit et Deus inultum abire non patitur ¹³ipsi fuerunt rebelles luminis nescierunt vias eius nec reversi sunt per semitas illius ¹⁴mane primo consurgit homicida interficit egenum et pauperem per noctem vero erit quasi fur ¹⁵oculus adulteri observat caliginem dicens non me videbit oculus et operiet vultum suum ¹⁶perfodit in tenebris domos sicut in die condixerant sibi et ignoraverunt lucem ¹⁷si subito apparuerit aurora arbitrantur umbram mortis et sic in tenebris quasi in luce ambulant ¹⁸levis est super faciem aquae maledicta sit pars eius in terra nec ambulet per viam vinearum ¹⁹ad nimium calorem transeat ab aquis nivium et usque ad inferos peccatum illius ²⁰obliviscatur eius misericordia dulcedo illius vermes non sit in recordatione sed conteratur quasi lignum infructuosum ²¹pavit enim sterilem et quae non parit et viduae bene non fecit ²²detraxit fortes in fortitudine sua et cum steterit non credet vitae suae ²³dedit ei Deus locum paenitentiae et ille abutitur eo in superbiam oculi autem eius sunt in viis illius ²⁴elevati sunt ad modicum et non subsistent et humiliabuntur sicut omnia et auferentur et sicut summitates spicarum conte-

rentur ²⁵quod si non est ita quis me potest arguere esse mentitum et ponere ante Deum verba mea

25respondens autem Baldad Suites dixit ²potestas et terror apud eum est qui facit concordiam in sublimibus suis ³numquid est numerus militum eius et super quem non surget lumen illius ⁴numquid iustificari potest homo comparatus Deo aut apparere mundus natus de muliere ⁵ecce etiam luna non splendet et stellae non sunt mundae in conspectu eius ⁶quanto magis homo putredo et filius hominis vermis

26respondens autem Iob dixit ²cuius adiutor es numquid inbecilli et sustentas brachium eius qui non est fortis ³cui dedisti consilium forsitan illi qui non habet sapientiam et prudentiam tuam ostendisti plurimam ⁴quem docere voluisti nonne eum qui fecit spiramen tuum ⁵ecce gigantes gemunt sub aquis et qui habitant cum eis ⁶nudus est inferus coram illo et nullum est operimentum perditioni ⁷qui extendit aquilonem super vacuum et adpendit terram super nihili ⁸qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum ⁹qui tenet vultum solii sui et expandit super illud nebulam suam ¹⁰terminum circumdedit aquis usque dum finiantur lux et tenebrae ¹¹columnae caeli contremescunt et pavent ad nutum eius ¹²in fortitudine illius repente maria congregata sunt et prudentia eius percussit superbum ¹³spiritus eius ornavit caelos et obsetricante manu eius eductus est coluber tortuosus ¹⁴ecce haec ex parte dicta sunt viarum eius et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri

27addidit quoque Iob adsumens parabolam suam et dixit ²vivit Deus qui abstulit iudicium meum et Omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam ³quia donec superest halitus in me et spiritus Dei in naribus meis ⁴non loquentur labia mea iniquitatem nec lingua mea meditabitur mendacium ⁵absit a me ut iustos vos esse iudicem donec deficiam non recedam ab innocentia mea ⁶iustificationem meam quam coepi tenere non deseram nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea ⁷sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus ⁸quae enim spes est hypocritae si avare rapiat et non liberet Deus animam eius ⁹numquid clamorem eius Deus audiet cum venerit super illum angustia ¹⁰aut poterit in Omnipotente delectari et invocare Deum in omni tempore ¹¹docebo vos per manum Dei quae Omnipotens habeat nec abscondam ¹²ecce vos omnes nostis et quid sine causa vana loquimini ¹³haec est pars hominis impii apud Deum et hereditas violentorum quam ab Omnipotente suscipient ¹⁴si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt et nepotes eius non saturabuntur pane ¹⁵qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu et viduae illius non plorabunt ¹⁶si conportaverit quasi terram argentum et sicut lutum praeparaverit

vestimenta ¹⁷praeparabit quidem sed iustus vestietur illis et argentum innocens dividet ¹⁸aedificavit sicut tinea domum suam et sicut custos fecit umbraculum ¹⁹dives cum dormierit nihil secum auferet aperit oculos suos et nihil inveniet ²⁰adprehendit eum quasi aqua inopia nocte opprimet eum tempestas ²¹tollet eum ventus urens et auferet et velut turbo rapiet eum de loco suo ²²et mittet super eum et non parcet de manu eius fugiens fugiet ²³stringet super eum manus suas et sibilabit super illum intuens locum eius

28habet argentum venarum suarum principia et auro locus est in quo conflatur ²ferrum de terra tollitur et lapis solutus calore in aes vertitur ³tempus posuit tenebris et universorum finem ipse considerat lapidem quoque caliginis et umbram mortis ⁴dividit torrens a populo peregrinante eos quos oblitus est pes egentis hominum et invios ⁵terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subversa est ⁶locus sapphyri lapides eius et glebae illius aurum ⁷semitam ignoravit avis nec intuitus est oculus vulturis ⁸non calcaverunt eam filii institorum nec pertransivit per eam leaena ⁹ad silicem extendit manum suam subvertit a radicibus montes ¹⁰in petris rivos excidit et omne pretiosum vidit oculus eius ¹¹profunda quoque fluviorum scrutatus est et abscondita produxit in lucem ¹²sapientia vero ubi invenitur et quis est locus intellegentiae ¹³nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viventium ¹⁴abyssus dicit non est in me et mare loquitur non est mecum ¹⁵non dabitur aurum obrizum pro ea nec adpendetur argentum in commutatione eius ¹⁶non conferetur tinctis Indiae coloribus nec lapidi sardonico pretiosissimo vel sapphyro ¹⁷non adaequabitur ei aurum vel vitrum nec commutabuntur pro ea vasa auri ¹⁸excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione eius trahitur autem sapientia de occultis ¹⁹non adaequabitur ei topazium de Aethiopia nec tincturae mundissimae componetur ²⁰unde ergo sapientia veniet et quis est locus intellegentiae ²¹abscondita est ab oculis omnium viventium volucres quoque caeli latet ²²perditio et mors dixerunt auribus nostris audivimus famam eius ²³Deus intellegit viam eius et ipse novit locum illius ²⁴ipse enim fines mundi intuetur et omnia quae sub caelo sunt respicit ²⁵qui fecit ventis pondus et aquas adpendit mensura ²⁶quando ponebat pluviis legem et viam procellis sonantibus ²⁷tunc vidit illam et enarravit et praeparavit et investigavit ²⁸et dixit homini ecce timor Domini ipsa est sapientia et recedere a malo intellegentia

29addidit quoque Iob adsumens parabolam suam et dixit ²quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus Deus custodiebat me ³quando splendebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris ⁴sicut fui in diebus adolescentiae meae quando secreto Deus erat in tabernaculo meo ⁵quando erat Omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei ⁶quando lavabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi rivos

olei ⁷quando procedebam ad portam civitatis et in platea parabant cathedram mihi ⁸videbant me iuvenes et abscondebantur et senes adsurgentes stabant ⁹principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo ¹⁰vocem suam cohibebant duces et lingua eorum gutturi suo adhaerebat ¹¹auris audiens beatificabat me et oculus videns testimonium reddebat mihi ¹²quod liberassem pauperem vociferantem et pupillum cui non esset adiutor ¹³benedictio perituri super me veniebat et cor viduae consolatus sum ¹⁴iustitia indutus sum et vestivit me sicut vestimento et diademate iudicio meo ¹⁵oculus fui caeco et pes claudio ¹⁶pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam ¹⁷conterebam molas iniqui et de dentibus illius auferebam praedam ¹⁸dicebamque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies ¹⁹radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea ²⁰gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur ²¹qui me audiebant expectabant sententiam et intenti tacebant ad consilium meum ²²verbis meis addere nihil audebant et super illos stillabat eloquium meum ²³expectabant me sicut pluviam et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum ²⁴si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram ²⁵si voluissem ire ad eos sedebam primus cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen maerentium consolator

30nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei ²quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo et vita ipsa putabantur indigni ³egestate et fame steriles qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria ⁴et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum ⁵qui de convallibus ista rapientes cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant ⁶in desertis habitabant torrentium et in cavernis terrae vel super glaream ⁷qui inter huiuscemodi laetabantur et esse sub sentibus delicias computabant ⁸filiis stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes ⁹nunc in eorum canticum versus sum et factus sum eis proverbium ¹⁰abominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verentur ¹¹faretram enim suam aperuit et adflixit me et frenum posuit in os meum ¹²ad dexteram orientis calamitatis meae ilico surrexerunt pedes meos subverterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis ¹³dissipaverunt itinera mea insidiati sunt mihi et praevaluerunt et non fuit qui ferret auxilium ¹⁴quasi rupto muro et aperta ianua intruerunt super me et ad meas miseras devoluti sunt ¹⁵reductus sum in nihili abstulisti quasi ventus desiderium meum et velut nubes pertransiit salus mea ¹⁶nunc autem in memet ipso marcescit anima mea et possident me dies afflictionis ¹⁷nocte os meum perforatur doloribus et qui me comedunt non dormiunt ¹⁸in multitudine eorum consumitur vestimentum meum et quasi capitio tunicae sic cinxerunt me ¹⁹comparatus sum luto et adsimilatus favillae et cine-

ri ²⁰clamo ad te et non exaudis me sto et non respicis me ²¹mutatus es mihi in crudelem et in duritia manus tuae adversaris mihi ²²elevasti me et quasi super ventum ponens elisisti me valide ²³scio quia morti tradas me ubi constituta domus est omni viventi ²⁴verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam et si corruerint ipse salvabis ²⁵flebam quondam super eum qui adflixit erat et compatiebatur anima mea pauperi ²⁶expectabam bona et venerunt mihi mala praestolabar lucem et eruperunt tenebrae ²⁷interiora mea efferbuerunt absque ulla requie praevenerunt me dies afflictionis ²⁸maerens incedebam sine furore consurgens in turba clamavi ²⁹frater fui draconum et socius strutionum ³⁰cutis mea denigrata est super me et ossa mea aruerunt prae caumate ³¹versa est in luctum cithara mea et organum meum in vocem flentium

31pepigi foedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine ²quam enim partem haberet Deus in me desuper et hereditatem Omnipotens de excelsis ³numquid non perditio est iniquo et alienatio operantibus iniustitiam ⁴nonne ipse considerat vias meas et cunctos gressus meos dinumerat ⁵si ambulavi in vanitate et festinavit in dolo pes meus ⁶adpendat me in statera iusta et sciat Deus simplicitatem meam ⁷si declinavit gressus meus de via et si secutum est oculos meos cor meum et in manibus meis adhesit macula ⁸seram et alius comedat et progenies mea eradicetur ⁹si deceptum est cor meum super mulierem et si ad ostium amici mei insidiatus sum ¹⁰scortum sit alteri uxor mea et super illam incurventur alii ¹¹hoc enim nefas est et iniquitas maxima ¹²ignis est usque ad perditionem devorans et omnia eradicans genimina ¹³si contempsi subire iudicium cum servo meo et ancillae meae cum disceptarent adversum me ¹⁴quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus et cum quaesierit quid respondebo illi ¹⁵numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est et formavit in vulva unus ¹⁶si negavi quod volebant pauperibus et oculos viduae expectare feci ¹⁷si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea ¹⁸quia ab infantia mea crevit mecum miseratio et de utero matris meae egressa est mecum ¹⁹si despexi pereuntem eo quod non habuerit indumentum et absque operimento pauperem ²⁰si non benedixerunt mihi latera eius et de velleribus ovium mearum calefactus est ²¹si levavi super pupillum manum meam etiam cum viderem me in porta superiorem ²²umerus meus a iunctura sua cadat et brachium meum cum suis ossibus confringatur ²³semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum et pondus eius ferre non potui ²⁴si putavi aurum robur meum et obrizae dixi fiducia mea ²⁵si laetatus sum super multis divitiis meis et quia plurima repperit manus mea ²⁶si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare ²⁷et lactatum est in abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo ²⁸quae est iniquitas maxima et negatio contra Deum altissimum ²⁹si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat et exultavi

quod invenisset eum malum ³⁰non enim dedi ad peccandum guttur meum ut expeterem maledicens animam eius ³¹si non dixerunt viri tabernaculi mei quis det de carnibus eius ut saturemur ³²foris non mansit peregrinus ostium meum viatori patuit ³³si abscondi quasi homo peccatum meum et celavi in sinu meo iniquitatem meam ³⁴si expavi ad multitudinem nimiam et despectio propinquorum terruit me et non magis tacui nec egressus sum ostium ³⁵quis mihi tribuat auditorem ut desiderium meum Omnipotens audiat et librum scribat ipse qui iudicat ³⁶ut in umero meo portem illum et circumdem illum quasi coronam mihi ³⁷per singulos gradus meos pronuntiabo illum et quasi principi offeram eum ³⁸si adversum me terra mea clamat et cum ipsa sulci eius deflent ³⁹si fructus eius comedi absque pecunia et animam agrorum eius adflixit ⁴⁰pro frumento oriatur mihi tribulus et pro hordeo spina finita sunt verba Iob

32omiserunt autem tres viri isti respondere Iob eo quod iustus sibi videretur ²et iratus indignatusque Heliu filius Barachel Buzites de cognatione Ram iratus est autem adversum Iob eo quod iustum se esse diceret coram Deo ³porro adversum amicos eius indignatus est eo quod non invenissent responsionem rationabilem sed tantummodo condemnassent Iob ⁴igitur Heliu expectavit Iob loquentem eo quod seniores se essent qui loquebantur ⁵cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent iratus est vehementer ⁶respondensque Heliu filius Barachel Buzites dixit iunior sum tempore vos autem antiquiores idcirco dimisso capite veritus sum indicare vobis meam sententiam ⁷sperabam enim quod aetas prolixior loqueretur et annorum multitudo doceret sapientiam ⁸sed ut video spiritus est in hominibus et inspiratio Omnipotentis dat intellegentiam ⁹non sunt longevi sapientes nec senes intellegunt iudicium ¹⁰ideo dicam audite me ostendam vobis etiam ego meam scientiam ¹¹expectavi enim sermones vestros audivi prudentiam vestram donec disceptaremini sermonibus ¹²et donec putabam vos aliquid dicere considerabam sed ut video non est qui arguere possit Iob et respondere ex vobis sermonibus eius ¹³ne forte dicatis invenimus sapientiam Deus proiecit eum non homo ¹⁴nihil locutus est mihi et ego non secundum vestros sermones respondebo illi ¹⁵extimuerunt non responderunt ultra abstuleruntque a se eloquia ¹⁶quoniam igitur expectavi et non sunt locuti steterunt nec responderunt ultra ¹⁷respondebo et ego partem meam et ostendam scientiam meam ¹⁸plenus sum enim sermonibus et coartat me spiritus uteri mei ¹⁹en venter meus quasi mustum absque spiraculo quod lagunculas novas dirumpit ²⁰loquar et respirabo paululum aperiam labia mea et respondebo ²¹non accipiam personam viri et Deum homini non aequabo ²²nescio enim quamdiu subsistam et si post modicum tollat me factor meus

33audi igitur Iob eloquia mea et omnes sermones meos

ausculta ²ecce aperui os meum loquatur lingua mea in faucibus meis ³simplici corde meo sermones mei et sententiam labia mea puram loquentur ⁴spiritus Dei fecit me et spiraculum Omnipotentis vivificavit me ⁵si potes responde mihi et adversus faciem meam consiste ⁶ecce et me sicut et te fecit Deus et de eodem luto ego quoque formatus sum ⁷verumtamen miraculum meum non te terreat et eloquentia mea non sit tibi gravis ⁸dixisti ergo in auribus meis et vocem verborum audivi ⁹mundus sum ego absque delicto immaculatus et non est iniquitas in me ¹⁰quia querellas in me repperit ideo arbitratus est me inimicum sibi ¹¹posuit in nervo pedes meos custodivit omnes semitas meas ¹²hoc est ergo in quo non es iustificatus respondebo tibi quia maior sit Deus homine ¹³adversum eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi ¹⁴semel loquitur Deus et secundo id ipsum non repetit ¹⁵per somnium in visione nocturna quando inruit sopor super homines et dormiunt in lectulo ¹⁶tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplinam ¹⁷ut avertat hominem ab his quae facit et liberet eum de superbia ¹⁸eruens animam eius a corruptione et vitam illius ut non transeat in gladium ¹⁹increpat quoque per dolorem in lectulo et omnia ossa eius marcescere facit ²⁰abominabilis ei fit in vita sua panis et animae illius cibus ante desiderabilis ²¹tabescet caro eius et ossa quae tecta fuerant nudabuntur ²²adpropinquabit corruptioni anima eius et vita illius mortiferis ²³si fuerit pro eo angelus loquens unum de milibus ut adnuntiet hominis aequitatem ²⁴miserebitur eius et dicet libera eum et non descendat in corruptionem inveni in quo ei propitius ²⁵consumpta est caro eius a suppliciis revertatur ad dies adulescentiae suae ²⁶deprecabitur Deum et placabilis ei erit et videbit faciem eius in iubilo et reddet homini iustitiam suam ²⁷respiciet homines et dicet peccavi et vere deliqui et ut eram dignus non recepi ²⁸liberavit animam suam ne pergeret in interitum sed vivens lucem videret ²⁹ecce haec omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos ³⁰ut revocet animas eorum a corruptione et inluminet luce viventium ³¹ad tende Iob et audi me et tace dum ego loquar ³²si autem habes quod loquaris responde mihi loquere volo enim te apparere iustum ³³quod si non habes audi me tace et docebo te sapientiam

34pronuntians itaque Heliu etiam haec locutus est ²audite sapientes verba mea et eruditi auscultate me ³auris enim verba probat et guttur escas gustu diiudicat ⁴iudicium eligamus nobis et inter nos videamus quid sit melius ⁵quia dixit Iob iustus sum et Deus subvertit iudicium meum ⁶in iudicando enim me mendacium est violenta sagitta mea absque ullo peccato ⁷quis est vir ut est Iob qui bibit subannationem quasi aquam ⁸qui graditur cum operantibus iniquitatem et ambulat cum viris impiis ⁹dixit enim non placebit vir Deo etiam si cucurrerit cum eo ¹⁰ideo viri cordati audite me absit a Deo impietas et ab Omnipotente iniquitas ¹¹opus enim hominis reddet ei et iuxta vias sin-

gulorum restituet ¹²vere enim Deus non condemnabit frustra nec Omnipotens subvertet iudicium ¹³quem constituit alium super terram aut quem posuit super orbem quem fabricatus est ¹⁴si direxerit ad eum cor suum spiritum illius et flatum ad se trahet ¹⁵deficiet omnis caro simul et homo in cinerem revertetur ¹⁶si habes ergo intellectum audi quod dicitur et ausculta vocem eloquii mei ¹⁷numquid qui non amat iudicium sanare potest et quomodo tu eum qui iustus est in tantum condemnas ¹⁸qui dicit regi apostata qui vocat duces impios ¹⁹qui non accipit personas principum nec cognovit tyrannum cum disceptaret contra pauperem opus enim manuum eius sunt universi ²⁰subito morientur et in media nocte turbabuntur populi et pertransibunt et auferent violentum absque manu ²¹oculi enim eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat ²²non sunt tenebrae et non est umbra mortis ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem ²³neque enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad Deum in iudicium ²⁴conteret multos innumerabiles et stare faciet alios pro eis ²⁵novit enim opera eorum et idcirco inducet noctem et conterentur ²⁶quasi impios percussit eos in loco videntium ²⁷qui quasi de industria recesserunt ab eo et omnes vias eius intellegere noluerunt ²⁸ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni et audiret vocem pauperum ²⁹ipso enim concedente pacem quis est qui condemnet ex quo absconderit vultum quis est qui contempletur eum et super gentem et super omnes homines ³⁰qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi ³¹quia ergo ego locutus sum ad Deum te quoque non prohibeo ³²si erravi tu doce me si iniquitatem locutus sum ultra non addam ³³numquid a te Deus expectit eam quia displicuit tibi tu enim coepisti loqui et non ego quod si quid nosti melius loquere ³⁴viri intellegentes loquantur mihi et vir sapiens audiat me ³⁵Iob autem stulte locutus est et verba illius non sonant disciplinam ³⁶pater mi probetur Iob usque ad finem ne desinas in hominibus iniquitatis ³⁷quia addit super peccata sua blasphemiam inter nos interim constringatur et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis Deum

35igitur Heliu haec rursum locutus est ²numquid aequa tibi videtur tua cogitatio ut diceres iustior Deo sum ³dixisti enim non tibi placet quod rectum est vel quid tibi proderit si ego peccavero ⁴itaque ego respondebo sermonibus tuis et amicis tuis tecum ⁵suspice caelum et intueri et contemplare aethera quod altior te sit ⁶si peccaveris quid ei nocebis et si multiplicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum ⁷porro si iuste egeris quid donabis ei aut quid de manu tua accipiet ⁸homini qui similis tui est nocebit impietas tua et filium hominis adiuvabit iustitia tua ⁹propter multitudinem calumniatorum clamabunt et heu-labunt propter vim brachii tyrannorum ¹⁰et non dixit ubi est Deus qui fecit me qui dedit carmina in nocte ¹¹qui docet nos super iumenta terrae et super volucres caeli erudit nos ¹²ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam

malorum ¹³non ergo frustra audiet Deus et Omnipotens singulorum causas intuebitur ¹⁴etiam cum dixeris non considerat iudicare coram eo et expecta eum ¹⁵nunc enim non infert furorem suum nec ulciscitur scelus valde ¹⁶ergo Iob frustra aperit os suum et absque scientia verba multiplicat

36addens quoque Heliu haec locutus est ²sustine me paululum et indicabo tibi adhuc enim habeo quod pro Deo loquar ³repetam scientiam meam a principio et operatorem meum probabo iustum ⁴vere enim absque mendacio sermones mei et perfecta scientia probabitur tibi ⁵Deus potentes non abicit cum et ipse sit potens ⁶sed non salvat impios et iudicium pauperibus tribuit ⁷non aufert a iusto oculos suos et reges in solio conlocat in perpetuum et illi eriguntur ⁸et si fuerint in catenis et vinciantur funibus paupertatis ⁹indicabit eis opera eorum et scelera eorum quia violenti fuerint ¹⁰revelabit quoque aurem eorum ut corripiat et loquetur ut revertantur ab iniquitate ¹¹si audierint et observaverint complebunt dies suos in bono et annos suos in gloria ¹²si autem non audierint transibunt per gladium et consumentur in stultitia ¹³simulatores et callidi provocant iram Dei neque clamabunt cum vincti fuerint ¹⁴moriatur in tempestate anima eorum et vita eorum inter effeminatos ¹⁵eripiet pauperem de angustia sua et revelabit in tribulatione aurem eius ¹⁶igitur salvabit te de ore angusto latissime et non habentis fundamentum subter se requies autem mensae tuae erit plena pinguedine ¹⁷causa tua quasi impii iudicata est causam iudiciumque recipies ¹⁸non te ergo superet ira ut aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te ¹⁹depone magnitudinem tuam absque tribulatione et omnes robustos fortitudine ²⁰ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis ²¹cave ne declines ad iniquitatem hanc enim coepisti sequi post miseriam ²²ecce Deus excelsus in fortitudine sua et nullus ei similis in legislatoribus ²³quis poterit scrutari vias eius aut quis ei dicere operatus es iniquitatem ²⁴memento quod ignores opus eius de quo cecinerunt viri ²⁵omnes homines vident eum unusquisque intuetur procul ²⁶ecce Deus magnus vincens scientiam nostram numerus annorum eius inaestimabilis ²⁷qui aufert stillas pluviae et effundit imbres ad instar gurgitum ²⁸qui de nubibus fluunt quae praetexunt cuncta desuper ²⁹si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum ³⁰et fulgurare lumine suo desuper cardines quoque maris operiet ³¹per haec enim iudicat populos et dat escas multis mortalibus ³²in manibus abscondit lucem et praecipit ei ut rursus adveniat ³³adnuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit et ad eam possit ascendere

37super hoc expavit cor meum et emotum est de loco suo ²audite auditionem in terrore vocis eius et sonum de ore illius procedentem ³subter omnes caelos ipse considerat et lumen illius super terminos terrae ⁴post eum rugiet sonitus tonabit voce magnitudinis suae et non investigabitur cum audita fuerit vox eius ⁵tonabit Deus in voce sua

mirabiliter qui facit magna et inscrutabilia ⁶qui praecipit nivi ut descendat in terram et hiemis pluviis et imbri fortitudinis suae ⁷qui in manu omnium hominum signat ut noverint singuli opera sua ⁸ingredietur bestia latibulum et in antro suo morabitur ⁹ab interioribus egreditur tempestas et ab Arcturo frigus ¹⁰flante Deo concrecit gelu et rursum latissimae funduntur aquae ¹¹frumentum desiderat nubes et nubes spargunt lumen suum ¹²quae lustrant per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit ad omne quod praeceperit illis super faciem orbis terrarum ¹³sive in una tribu sive in terra sua sive in quocumque loco misericordiae suae eas iusserit inveniri ¹⁴ausculta haec Iob sta et considera miracula Dei ¹⁵numquid scis quando praeceperit Deus pluviis ut ostenderent lucem nubium eius ¹⁶numquid nosti semitas nubium magnas et perfectas scientias ¹⁷nonne vestimenta tua calida sunt cum perflata fuerit terra austro ¹⁸tu forsitan cum eo fabricatus es caelos qui solidissimi quasi aere fusi sunt ¹⁹ostende nobis quid dicamus illi nos quippe involvimur tenebris ²⁰quis narrabit ei quae loquor etiam si locutus fuerit homo devorabitur ²¹at nunc non vident lucem subito aer cogitur in nubes et ventus transiens fugabit eas ²²ab aquilone aurum venit et ad Deum formidolosa laudatio ²³digne eum invenire non possumus magnus fortitudine et iudicio et iustitia et enarrari non potest ²⁴ideo timebunt eum viri et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes

38respondens autem Dominus Iob de turbine dixit ²quis est iste involvens sententias sermonibus inperitis ³accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te et responde mihi ⁴ubi eras quando ponebam fundamenta terrae indica mihi si habes intelligentiam ⁵quis posuit mensuras eius si nosti vel quis tetendit super eam lineam ⁶super quo bases illius solidatae sunt aut quis dimisit lapidem angularem eius ⁷cum me laudarent simul astra matutina et iubilarent omnes filii Dei ⁸quis conclusit ostiis mare quando erumpebat quasi de vulva procedens ⁹cum ponerem nubem vestimentum eius et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem ¹⁰circumdedit illud terminis meis et posui vectem et ostia ¹¹et dixi usque huc venies et non procedes amplius et hic confringes tumentes fluctus tuos ¹²numquid post ortum tuum praecepisti diluculo et ostendisti auroae locum suum ¹³et tenuisti concutiens extrema terrae et excussisti impios ex ea ¹⁴restituatur ut lutum signaculum et stabit sicut vestimentum ¹⁵auferetur ab impiis lux sua et brachium excelsum confringetur ¹⁶numquid ingressus es profunda maris et in novissimis abyssis deambulasti ¹⁷numquid apertae tibi sunt portae mortis et ostia tenebrosa vidisti ¹⁸numquid considerasti latitudines terrae indica mihi si nosti omnia ¹⁹in qua via habitat lux et tenebrarum quis locus sit ²⁰ut ducas unumquodque ad terminos suos et intellegas semitas domus eius ²¹sciebas tunc quod nasciturus esses et numerum dierum tuorum noveras ²²numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspe-

xisti ²³quae praeparavi in tempus hostis in diem pugnae et belli ²⁴per quam viam spargitur lux dividitur aestus super terram ²⁵quis dedit vehementissimo imbri cursum et viam sonantis tonitru ²⁶ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur ²⁷ut impleret inviam et desolatam et produceret herbas virentes ²⁸quis est pluviae pater vel quis genuit stillas roris ²⁹de cuius utero egressa est glacies et gelu de caelo quis genuit ³⁰in similitudinem lapidis aquae durantur et superficies abyssi constringitur ³¹numquid coniungere valebis micantes stellas Pliadis aut gyrum Arcturi poteris dissipare ³²numquid producis luciferum in tempore suo et vesperum super filios terrae consurgere facis ³³numquid nosti ordinem caeli et pones rationem eius in terra ³⁴numquid elevabis in nebula vocem tuam et impetus aquarum operiet te ³⁵numquid mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent tibi adsumus ³⁶quis posuit in visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intellegentiam ³⁷quis enarravit caelorum rationem et concentum caeli quis dormire faciet ³⁸quando fundebatur pulvis in terram et glebae conpingebantur ³⁹numquid capies leaenae praedam et animam catulorum eius implebis ⁴⁰quando cubant in antris et in specubus insidiantur ⁴¹quis praeparat corvo escam suam quando pulli eius ad Deum clamant vagantes eo quod non habeant cibos

39numquid nosti tempus partus hibernum in petris vel parturientes cervas observasti ²dinumerasti menses conceptus earum et scisti tempus partus earum ³incurvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt ⁴separantur filii earum pergunt ad pastum egrediuntur et non revertuntur ad eas ⁵quis dimisit onagrum liberum et vincula eius quis solvit ⁶cui dedi in solitudine domum et tabernacula eius in terra salsuginis ⁷contemnit multitudinem civitatis clamorem exactoris non audit ⁸circumspicit montes pascuae suae et virentia quaeque perquirat ⁹numquid volet rinoceros servare tibi aut morabitur ad praesepe tuum ¹⁰numquid alligabis rinocerota ad arandum loro tuo aut confringet glebas vallium post te ¹¹numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos ¹²numquid credes ei quoniam reddat sementem tibi et aream tuam congreget ¹³pinna strutionum similis est pinnis herodii et accipitris ¹⁴quando derelinquit in terra ova sua tu forsitan in pulvere calefacis ea ¹⁵obliviscitur quod pes conculcet ea aut bestiae agri conterant ¹⁶duratur ad filios suos quasi non sint sui frustra laboravit nullo timore cogente ¹⁷privavit enim eam Deus sapientia nec dedit illi intellegentiam ¹⁸cum tempus fuerit in altum alas erigit deridet equitem et ascensorem eius ¹⁹numquid praebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum ²⁰numquid suscitabis eum quasi lucustas gloria narium eius terror ²¹terram ungula fodit exultat audacter in occursum pergit armatis ²²contemnit pavorem nec cedit gladio ²³super ipsum sonabit faretra vibrabit hasta et clypeus ²⁴fervens et fremens sorbet terram nec reputat tubae sonare clangorem ²⁵ubi audierit buci-

nam dicet va procul odoratur bellum exhortationem ducum et ululatum exercitus ²⁶numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum ²⁷aut ad praeceptum tuum elevabitur aquila et in arduis ponet nidum suum ²⁸in petris manet et in praeruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus ²⁹inde contemplatur escam et de longe oculi eius prospiciunt ³⁰pulli eius lambent sanguinem et ubicumque cadaver fuerit statim adest ³¹et adiecit Dominus et locutus est ad Iob ³²numquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit utique qui arguit Deum debet respondere ei ³³respondens autem Iob Domino dixit ³⁴qui leviter locutus sum respondere quid possum manum meam ponam super os meum ³⁵unum locutus sum quod utinam non dixissem et alterum quibus ultra non addam

⁴⁰respondens autem Dominus Iob de turbine ait ²accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te et indica mihi ³numquid irritum facies iudicium meum et condemnabis me ut tu iustificeris ⁴et si habes brachium sicut Deus et si voce simili tonas ⁵circumda tibi decorem et in sublime erigere et esto gloriosus et speciosis induere vestibus ⁶disperge superbos furore tuo et respiciens omnem arrogantem humilia ⁷respice cunctos superbos et confunde eos et contere impios in loco suo ⁸absconde eos in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam ⁹et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua ¹⁰ecce Behemoth quem feci tecum faenum quasi bos comedet ¹¹fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius in umbilicis ventris eius ¹²constringit caudam suam quasi cedrum nervi testiculorum eius perplexi sunt ¹³ossa eius velut fistulae aeris cartilago illius quasi laminae ferreae ¹⁴ipse principium est viarum Dei qui fecit eum adplicabit gladium eius ¹⁵huic montes herbas ferunt omnes bestiae agri ludent ibi ¹⁶sub umbra dormit in secreto calami et locis humentibus ¹⁷protegunt umbrae umbram eius circumdabunt eum salices torrentis ¹⁸ecce absorbebit fluvium et non mirabitur habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius ¹⁹in oculis eius quasi hamo capiet eum et in sudibus perforabit nares eius ²⁰an extrahere poteris Leviathan hamo et fune ligabis linguam eius ²¹numquid pones circulum in naribus eius et armilla perforabis maxillam eius ²²numquid multiplicabit ad te preces aut loquetur tibi mollia ²³numquid feriet tecum pactum et accipies eum servum sempiternum ²⁴numquid includes ei quasi avi aut ligabis illum ancillis tuis ²⁵concident eum amici dividunt illum negotiatores ²⁶numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius ²⁷pone super eum manum tuam memento belli nec ultra addas loqui ²⁸ecce spes eius frustrabitur eum et videntibus cunctis praecipitabitur

⁴¹non quasi crudelis suscitabo eum quis enim resistere potest vultui meo ²quis ante dedit mihi ut reddam ei omnia quae sub caelo sunt mea sunt ³non parcam ei et verbis potentibus et ad deprecandum compositis ⁴quis revelavit

faciem indumenti eius et in medium oris eius quis intrabit ⁵portas vultus eius quis aperiet per gyrum dentium eius formido ⁶corpus illius quasi scuta fusilia et compactum squamis se prementibus ⁷una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas ⁸una alteri adherent et tenentes se nequaquam separabuntur ⁹sternutatio eius splendor ignis et oculi eius ut palpebrae diluculi ¹⁰de ore eius lampades procedunt sicut taedae ignis accensae ¹¹de naribus eius procedit fumus sicut ollae succensae atque ferventis ¹²halitus eius prunas ardere facit et flamma de ore eius egreditur ¹³in collo eius morabitur fortitudo et faciem eius praecedet egestas ¹⁴membra carniū eius coherentia sibi mittet contra eum fulmina et ad locum alium non ferentur ¹⁵cor eius indurabitur quasi lapis et stringetur quasi malleatoris incus ¹⁶cum sublatus fuerit timebunt angeli et territi purgabuntur ¹⁷cum adprehenderit eum gladius subsistere non poterit neque hasta neque torax ¹⁸reputabit enim quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum aes ¹⁹non fugabit eum vir sagittarius in stipulam versi sunt ei lapides fundae ²⁰quasi stipulam aestimabit malleum et deridebit vibrantem hastam ²¹sub ipso erunt radii solis sternet sibi aurum quasi lutum ²²fervescere faciet quasi ollam profundum mare ponet quasi cum unguenta bulliunt ²³post eum lucebit semita aestimabit abyssum quasi senescentem ²⁴non est super terram potestas quae comparetur ei qui factus est ut nullum timeret ²⁵omne sublime videt ipse est rex super universos filios superbiae

⁴²respondens autem Iob Domino dixit ²scio quia omnia potes et nulla te latet cogitatio ³quis est iste qui celat consilium absque scientia ideo insipienter locutus sum et quae ultra modum excederent scientiam meam ⁴audi et ego loquar interrogabo et ostende mihi ⁵auditu auris audivi te nunc autem oculus meus videt te ⁶idcirco ipse me reprehendo et ago paenitentiam in favilla et cinere ⁷postquam autem locutus est Dominus verba haec ad Iob dixit ad Eliphaz Themaniten iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos quoniam non estis locuti coram me rectum sicut servus meus Iob ⁸sumite igitur vobis septem tauros et septem arietes et ite ad servum meum Iob et offerte holocaustum pro vobis Iob autem servus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiam ut non vobis inputetur stultitia neque enim locuti estis ad me recta sicut servus meus Iob ⁹abierunt ergo Eliphaz Themanites et Baldad Suites et Sophar Naamathites et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos Dominus et suscepit Dominus faciem Iob ¹⁰Dominus quoque conversus est ad paenitentiam Iob cum oraret ille pro amicis suis et addidit Dominus omnia quaecumque fuerant Iob duplicia ¹¹venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universae sorores suae et cuncti qui noverant eum prius et comederunt cum eo panem in domo eius et moverunt super eum caput et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum et dederunt ei unumquisque ovem unam et inaurem auream unam ¹²Dominus

autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius et facta sunt ei quattuordecim milia ovium et sex milia camelorum et mille iuga boum et mille asinae ¹³et fuerunt ei septem filii et filiae tres ¹⁴et vocavit nomen unius Diem et nomen secundae Cassia et nomen tertiae Cornu stibii ¹⁵non sunt autem inventae mulieres speciosae sicut filiae Iob in universa terra deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum ¹⁶vixit autem Iob post haec centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem et mortuus est senex et plenus dierum

Psalmi

1 beatus vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit et in cathedra pestilentiae non sedit ²sed in lege Domini voluntas eius et in lege eius meditabitur die ac nocte ³et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo et folium eius non defluet et omnia quaecumque faciet prosperabuntur ⁴non sic impii non sic; sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terrae; ⁵ideo non resurgent impii in iudicio neque peccatores in consilio iustorum ⁶quoniam novit Dominus viam iustorum et iter impiorum peribit

2 psalmus David quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania ²adstiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus christum eius diapsalma ³disrumpamus vincula eorum et proiciamus a nobis iugum ipsorum ⁴qui habitat in caelis iridebit eos et Dominus subsannabit eos ⁵tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo conturbabit eos ⁶ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius praedicans praeceptum eius ⁷Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te ⁸postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae ⁹reges eos in virga ferrea tamquam vas figuli confringes eos ¹⁰et nunc reges intellegite erudimini qui iudicatis terram ¹¹servite Domino in timore et exultate ei in tremore ¹²adprehendite disciplinam nequando irascatur Dominus et pereatis de via iusta ¹³cum exarserit in brevi ira eius beati omnes qui confidunt in eo

3 psalmus David cum fugeret a facie Abessalon filii sui ²Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me multi insurgunt adversum me ³multi dicunt animae meae non est salus ipsi in Deo eius; diapsalma ⁴tu autem Domine susceptor meus es gloria mea et exaltans caput meum ⁵voce mea ad Dominum clamavi et exaudivit me de monte sancto suo diapsalma ⁶ego dormivi et soporatus sum exsurrexi quia Dominus suscipiet me ⁷non timebo milia populi circumdantis me exsurge Domine salvum me fac Deus meus ⁸quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa dentes peccatorum contrivisti ⁹Domini est salus et super populum tuum benedictio tua

4 in finem in carminibus psalmus David ²cum invocarem exaudivit me Deus iustitiae meae in tribulatione dilatasti mihi miserere mei et exaudi orationem meam ³fili hominum usquequo gravi corde ut quid diligitis vanitatem et quaeritis mendacium diapsalma ⁴et scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum Dominus exaudiet me cum clamavero ad eum ⁵irascimini et nolite peccare quae dicitis in cordibus vestris in cubilibus vestris conpungimini diapsalma ⁶sacrificate sacrificium iustitiae et sperate in Domino multi dicunt quis ostendet nobis bona ⁷signatum est super nos lumen vultus tui Domine dedisti laetitiam in corde meo ⁸a fructu frumenti et vini et olei sui multiplicati sunt ⁹in pace in id ipsum dormiam et requiescam ¹⁰quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me

5 in finem pro ea quae hereditatem consequitur psalmus David ²verba mea auribus percipe Domine intellege clamorem meum ³intende voci orationis meae rex meus et Deus meus ⁴quoniam ad te orabo Domine mane exaudies vocem meam ⁵mane adstabo tibi et videbo quoniam non deus volens iniquitatem tu es ⁶neque habitabit iuxta te malignus neque permanebunt iniusti ante oculos tuos ⁷odisti omnes qui operantur iniquitatem perdes %omnes; qui loquuntur mendacium virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus ⁸ego autem in multitudine misericordiae tuae introibo in domum tuam adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo ⁹Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos dirige in conspectu meo viam tuam ¹⁰quoniam non est in ore eorum veritas cor eorum vanum est ¹¹sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant iudica illos Deus decident a cogitationibus suis secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos quoniam irritaverunt te Domine ¹²et laentur omnes qui sperant in te in aeternum exultabunt et habitabis in eis et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum ¹³quoniam tu benedices iusto Domine ut scuto bonae voluntatis coronasti nos

6 in finem in carminibus pro octava psalmus David ²Domine in furore tuo arguas me neque in ira tua corripas me ³miserere mei Domine quoniam infirmus sum sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea ⁴et anima mea turbata est valde et tu Domine usquequo ⁵convertere Do-

mine eripe animam meam salvum me fac propter misericordiam tuam ⁶quoniam non est in morte qui memor sit tui in inferno autem quis confitebitur tibi ⁷laboravi in gemitu meo lavabo per singulas noctes lectum meum in lacrimis meis stratum meum rigabo ⁸turbatus est a furore oculus meus inveteravi inter omnes inimicos meos ⁹discedite a me omnes qui operamini iniquitatem quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei ¹⁰exaudivit Dominus deprecationem meam Dominus orationem meam suscepit ¹¹erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei convertantur et erubescant valde velociter

⁷psalmus David quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Iemini ²Domine Deus meus in te speravi salvum me fac ex omnibus persequentibus me et libera me ³nequando rapiat ut leo animam meam dum non est qui redimat neque qui salvum faciat ⁴Domine Deus meus si feci istud si est iniquitas in manibus meis ⁵si reddidi retribuendis mihi mala decidam merito ab inimicis meis inanis ⁶persequatur inimicus animam meam et comprehendat et conculcet in terra vitam meam et gloriam meam in pulverem deducat diapsalma ⁷exsurge Domine in ira tua exaltare in finibus inimicorum meorum et exsurge Domine Deus meus in praecepto quod mandasti ⁸et synagoga populorum circumdabit te et propter hanc in altum regredere ⁹Dominus iudicat populos iudica me Domine secundum iustitiam meam et secundum innocentiam meam super me ¹⁰consummetur nequitia peccatorum et diriges iustum et scrutans corda et renes Deus ¹¹iustum adiutorium meum a Deo qui salvos facit rectos corde ¹²Deus iudex iustus et fortis et patiens numquid irascitur per singulos dies ¹³nisi conversi fueritis gladium suum vibrabit arcum suum tetendit et paravit illum ¹⁴et in eo paravit vasa mortis sagittas suas ardentibus effecit ¹⁵ecce parturiit iniustitiam et; concepit dolorem et peperit iniquitatem ¹⁶lacum aperuit et effodit eum et incidet in foveam quam fecit ¹⁷convertetur dolor eius in caput eius et in verticem ipsius iniquitas eius descendet ¹⁸confitebor Domino secundum iustitiam eius et psallam nomini Domini altissimi

⁸in finem pro torcularibus psalmus David ²Domine Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in universa terra quoniam elevata est magnificentia tua super caelos ³ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem propter inimicos tuos ut destruas inimicum et ultorem ⁴quoniam videbo caelos tuos; opera digitorum tuorum lunam et stellas quae tu fundasti ⁵quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum ⁶minuisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum ⁷et constituisti eum super opera manuum tuarum ⁸omnia subiecisti sub pedibus eius oves et boves universas insuper et pecora campi ⁹volucres caeli et pisces maris qui perambulant semitas maris ¹⁰Domine Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in universa terra

⁹in finem pro occultis filii psalmus David ²confitebor tibi Domine in toto corde meo narrabo omnia mirabilia tua ³laetabor et exultabo in te psallam nomini tuo Altissime ⁴in convertendo inimicum meum retrorsum infirmabuntur et peribunt a facie tua ⁵quoniam fecisti iudicium meum et causam meam sedisti super thronum qui iudicas iustitiam ⁶inrepassi gentes %et; periit impius nomen eorum delisti in aeternum et in saeculum %saeculi; ⁷inimici defecerunt frameae in finem et civitates destruxisti periit memoria eorum cum sonitu ⁸et Dominus in aeternum permanet paravit in iudicio thronum suum ⁹et ipse iudicabit orbem terrae in aequitate iudicabit populos in iustitia ¹⁰et factus est Dominus refugium pauperi adiutor in oportunitatibus in tribulatione ¹¹et sperent in te qui noverunt nomen tuum quoniam non dereliquisti quaerentes te Domine ¹²psallite Domino qui habitat in Sion adnuntiate inter gentes studia eius ¹³quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est non est oblitus clamorem pauperum ¹⁴miserere mei Domine vide humilitatem meam de inimicis meis ¹⁵qui exaltas me de portis mortis ut adnuntiem omnes laudationes tuas in portis filiae Sion ¹⁶exultabo in salutari tuo infixae sunt gentes in interitu quem fecerunt in laqueo isto quem absconderunt comprehensus est pes eorum ¹⁷cognoscitur Dominus iudicia faciens in operibus manuum suarum comprehensus est peccator canticum diapsalmatis ¹⁸convertantur peccatores in infernum omnes gentes quae obliviscuntur Deum ¹⁹quoniam non in finem oblitio erit pauperis patientia pauperum non peribit in finem ²⁰exsurge Domine non confortetur homo iudicentur gentes in conspectu tuo ²¹constitue Domine legislatorem super eos sciant gentes quoniam homines sunt diapsalma ²²ut quid Domine recessisti longe dispicis in oportunitatibus in tribulatione ²³dum superbit impius incenditur pauper comprehenduntur in consiliis quibus cogitant ²⁴quoniam laudatur peccator in desideriis animae suae et iniquus benedicitur ²⁵exacerbavit Dominum peccator secundum multitudinem irae suae non quaeret ²⁶non est Deus in conspectu eius inquinatae sunt viae illius in omni tempore auferuntur iudicia tua a facie eius omnium inimicorum suorum dominabitur ²⁷dixit enim in corde suo non movebor a generatione in generationem sine malo ²⁸cuius maledictione os plenum est et amaritudine et dolo sub lingua eius labor et dolor ²⁹sedet in insidiis cum divitibus in occultis ut interficiat innocentem ³⁰oculi eius in pauperem respiciunt insidiatur in abscondito quasi leo in spelunca sua insidiatur ut rapiat pauperem rapere pauperem dum adtrahit eum ³¹in laqueo suo humiliabit eum inclinabit se et cadet cum dominatus fuerit pauperum ³²dixit enim in corde suo oblitus est Deus avertit faciem suam ne videat in finem ³³exsurge Domine Deus exaltet manus tua ne obliviscaris pauperum ³⁴propter quid irritavit impius Deum dixit enim in corde suo non requiret ³⁵vides quoniam tu laborem et dolorem consideras ut tradas eos in manus tuas tibi derelictus est pauper orfano tu eras adiutor ³⁶contere brachium peccato-

ris et maligni quaeretur peccatum illius et non inuenietur
³⁷Dominus regnabit in aeternum et in saeculum %saeculi; peribitis gentes de terra illius ³⁸desiderium pauperum exaudivit Dominus praeparationem cordis eorum audivit auris tua ³⁹iudicare pupillo et humili ut non adponat ultra magnificare se homo super terram

10in finem psalmus David ²in Domino confido quomodo dicitis animae meae transmigra in montes sicut passer ³quoniam ecce peccatores intenderunt arcum paraverunt sagittas suas in faretra ut sagittent in obscuro rectos corde ⁴quoniam quae perfecisti destruxerunt iustus %autem; quid fecit ⁵Dominus in templo sancto suo Dominus in caelo sedis eius oculi eius %in pauperem; respiciunt palpebrae eius interrogant filios hominum ⁶Dominus interrogat iustum et impium qui autem diligit iniquitatem odit animam suam ⁷pluet super peccatores laqueos ignis et sulphur et spiritus procellarum pars calicis eorum ⁸quoniam iustus Dominus %et; iustitias dilexit aequitatem vidit vultus eius

11in finem pro octava psalmus David ²salvum me fac Domine quoniam defecit sanctus quoniam deminutae sunt veritates a filiis hominum ³vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum labia dolosa in corde et corde locuti sunt ⁴disperdat Dominus universa labia dolosa linguam magniloquam ⁵qui dixerunt linguam nostram magnificabimus labia nostra a nobis sunt quis noster dominus est ⁶propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exurgam dicit Dominus ponam in salutari fiducialiter agam in eo ⁷eloquia Domini eloquia casta argentum igne examinatum probatum terrae purgatum septuplum ⁸tu Domine servabis nos et custodies nos a generatione hac et in aeternum ⁹in circuitu impii ambulant secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum

12in finem psalmus David usquequo Domine oblivisceris me in finem usquequo avertis faciem tuam a me ²quamdiu ponam consilia in anima mea dolorem in corde meo per diem ³usquequo exaltabitur inimicus meus super me ⁴respice exaudi me Domine Deus meus inlumina oculos meos ne umquam obdormiam in mortem ⁵nequando dicat inimicus meus praevalui adversus eum qui tribulant me exultabunt si motus fuero ⁶ego autem in misericordia tua speravi exultabit cor meum in salutari tuo cantabo Domino qui bona tribuit mihi et psallam nomini Domini altissimi

13in finem psalmus David dixit insipiens in corde suo non est Deus corrupti sunt et abominabiles facti sunt in studiis %suis; non est qui faciat bonum %non est usque ad unum; ²Dominus de caelo prospexit super filios hominum ut videat si est intellegens %aut; requirens Deum ³omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum = sepulchrum patens est guttur eorum = linguis suis dolose agebant = venenum

aspidium sub labiis eorum = quorum os maledictione et amaritudine plenum est = veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem = contritio et infelicitas in viis eorum = et viam pacis non cognoverunt % non est timor Dei ante oculos eorum; ⁴nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem qui devorant plebem meam sicut escam panis ⁵Dominum non invocaverunt illic trepidaverunt timore %ubi non erat timor; ⁶quoniam Deus in generatione iusta consilium inopis confudistis quoniam Dominus spes eius est ⁷quis dabit ex Sion salutare Israhel cum avertit Dominus captivitatem plebis suae exultabit Iacob et laetabitur Israhel

14psalmus David Domine quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis requiescet in monte sancto tuo ²qui ingreditur sine macula et operatur iustitiam ³qui loquitur veritatem in corde suo qui non egit dolum in lingua sua nec fecit proximo suo malum et obprobrium non accepit adversus proximos suos ⁴ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus timentes autem Dominum glorificat qui iurat proximo suo et non decipit ⁵qui pecuniam suam non dedit ad usuram et munera super innocentes non accepit qui facit haec non movebitur in aeternum

15tituli inscriptio ipsi David conserva me Domine quoniam in te speravi ²dixi Domino Dominus meus es tu quoniam bonorum meorum non eges ³sanctis qui sunt in terra eius mirificavit mihi; omnes voluntates meas in eis ⁴multiplicatae sunt infirmitates eorum postea adceleraverunt non congregabo conventicula eorum de sanguinibus nec memor ero nominum eorum per labia mea ⁵Dominus pars hereditatis meae et calicis mei tu es qui restitues hereditatem meam mihi ⁶funes ceciderunt mihi in praeclaris etenim hereditas mea praeclara est mihi ⁷benedicam Domino qui tribuit mihi intellectum insuper et usque ad noctem increpaverunt me renes mei ⁸providebam Dominum in conspectu meo semper quoniam a dextris est mihi ne commovear ⁹propter hoc laetatum est cor meum et exultavit lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe ¹⁰quoniam non derelinques animam meam in inferno non dabis sanctum tuum videre corruptionem notas mihi fecisti vias vitae adimplebis me laetitia cum vultu tuo delectatio in dextera tua usque in finem

16oratio David exaudi Domine iustitiam meam intende deprecationem meam auribus percipe orationem meam non in labiis dolosis ²de vultu tuo iudicium meum prodeat oculi tui videant aequitates ³probasti cor meum visitasti nocte igne me examinasti et non est inventa in me iniquitas ⁴ut non loquatur os meum opera hominum propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras ⁵perforce gressus meos in semitis tuis ut non moveantur vestigia mea ⁶ego clamavi quoniam exaudisti me Deus inclina aurem tuam mihi et exaudi verba mea ⁷mirifica misericor-

dias tuas qui salvos facis sperantes in te ⁸a resistentibus dexteræ tuæ custodi me ut pupillam oculi sub umbra alarum tuarum proteges me ⁹a facie impiorum qui me afflixerunt inimici mei animam meam circumdederunt super me; ¹⁰adipem suum concluderunt os eorum locutum est superbia ¹¹proicientes me nunc circumdederunt me oculos suos statuerunt declinare in terram ¹²susceperunt me sicut leo paratus ad prædam et sicut catulus leonis habitans in abditis ¹³exsurge Domine præveni eum et subplanta eum eripe animam meam ab impio frameam tuam ¹⁴ab inimicis manus tuæ Domine a paucis de terra divide eos in vita eorum de absconditis tuis adimpletus est venter eorum saturati sunt filii et dimiserunt reliquias suas parvulis suis ¹⁵ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo satiabor cum apparuerit gloria tua

17in finem puero Domini David quæ locutus est Domino verba cantici huius in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius et de manu Saul et dixit ²diligam te Domine fortitudo mea ³Dominus firmamentum meum et refugium meum et liberator meus Deus meus adiutor meus et sperabo in eum protector meus et cornu salutis meæ et susceptor meus ⁴laudans invocabo Dominum et ab inimicis meis salvus ero ⁵circumdederunt me dolores mortis et torrentes iniquitatis conturbaverunt me ⁶dolores inferni circumdederunt me præoccupaverunt me laquei mortis ⁷cum tribularer invocavi Dominum et ad Deum meum clamavi exaudivit de templo %sancto; suo vocem meam et clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius ⁸et commota est et contremuit terra et fundamenta montium conturbata sunt et commota sunt quoniam iratus est eis ⁹ascendit fumus in ira eius et ignis a facie eius exarsit carbones succensi sunt ab eo ¹⁰inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius ¹¹et ascendit super cherubin et volavit volavit super pinnas ventorum ¹²et posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculum eius tenebrosa aqua in nubibus aeris ¹³præ fulgore in conspectu eius nubes eius; transierunt grando et carbones ignis ¹⁴et intonuit de caelo Dominus et Altissimus dedit vocem suam grando et carbones ignis; ¹⁵et misit sagittas et dissipavit eos et fulgora multiplicavit et conturbavit eos ¹⁶et apparuerunt fontes aquarum et revelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine ab inspiratione spiritus iræ tuæ ¹⁷misit de summo et accepit me adsumpsit me de aquis multis ¹⁸eripiet me de inimicis meis fortissimis et ab his qui oderunt me quoniam confirmati sunt super me ¹⁹prævenerunt me in die afflictionis meæ et factus est Dominus protector meus ²⁰et eduxit me in latitudinem salvum me faciet quoniam voluit me ²¹%et; retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam %et; secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi ²²quia custodivi vias Domini nec impie gessi a Deo meo ²³quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo sunt et iustitias eius non reppuli a me ²⁴et ero immaculatus cum

eo et observabo ab iniquitate mea ²⁵et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam et secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius ²⁶cum sancto sanctus eris et cum viro innocente innocens eris ²⁷et cum electo electus eris et cum perverso perverteris ²⁸quoniam tu populum humilem salvum facies et oculos superbiorum humiliabis ²⁹quoniam tu inluminas lucernam meam Domine Deus meus inluminas tenebras meas ³⁰quoniam in te eripiar a temptatione et in Deo meo transgrediar murum ³¹Deus meus inpolluta via eius eloquia Domini igne examinata protector est omnium sperantium in eum ³²quoniam quis deus præter Dominum et quis deus præter Deum nostrum ³³Deus qui præcingit me virtute et posuit immaculatam viam meam ³⁴qui perfecit pedes meos tamquam cervorum et super excelsa statuens me ³⁵qui doces manus meas in proelium et posuisti arcum aereum brachia mea ³⁶et dedisti mihi protectionem salutis tuæ et dextera tua suscepit me et disciplina tua correxit me in finem et disciplina tua ipsa me docebit ³⁷dilatasti gressus meos subtus me et non sunt infirmata vestigia mea ³⁸persequar inimicos meos et comprehendam illos et non convertar donec deficiant ³⁹confringam illos nec poterunt stare cadent subtus pedes meos ⁴⁰et præcinxisti me virtute ad bellum subplantasti insurgentes in me subtus me ⁴¹et inimicos meos dedisti mihi dorsum et odientes me disperdisti ⁴²clamaverunt nec erat qui salvos faceret ad Dominum nec exaudivit eos ⁴³et comminam illos ut pulverem ante faciem venti ut lutum platearum delebo eos ⁴⁴eripe me de contradictionibus populi constitues me in caput gentium ⁴⁵populus quem non cognovi servivit mihi in auditu auris oboedivit mihi ⁴⁶filii alieni mentiti sunt mihi filii alieni inveterati sunt et claudicaverunt a semitis suis ⁴⁷vivit Dominus et benedictus Deus meus et exaltetur Deus salutis meæ ⁴⁸Deus qui dat vindictas mihi et subdidit populos sub me liberator meus de gentibus iracundis ⁴⁹et ab insurgentibus in me exaltabis me a viro iniquo eripies me ⁵⁰propterea confitebor tibi in nationibus Domine et psalmum dicam nomini tuo ⁵¹magnificans salutes regis eius et faciens misericordiam christo suo David et semini eius usque in saeculum

18in finem psalmus David ²caeli enarrant gloriam Dei et opera manuum eius annuntiat firmamentum ³dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam ⁴non sunt loquellæ neque sermones quorum non audiantur voces eorum ⁵in omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terræ verba eorum ⁶in sole posuit tabernaculum suum et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut gigans ad currendam viam %suam; ⁷a summo caeli egressio eius et occursus eius usque ad summum eius nec est qui se abscondat a calore eius ⁸lex Domini immaculata convertens animas testimonium Domini fidele sapientiam præstans parvulis ⁹iustitiæ Domini rectæ laetificantes corda præceptum Domini lucidum inluminans oculos ¹⁰timor Domini sanctus permanens in saeculum saeculi iu-

dicia Domini vera iustificata in semet ipsa ¹¹desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum et dulciora super mel et favum ¹²etenim servus tuus custodit ea in custodiendis illis retributio multa ¹³delicta quis intellegit ab occultis meis munda me ¹⁴et ab alienis parce servo tuo si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero et emundabor a delicto maximo ¹⁵et erunt ut conplaceant eloquia oris mei et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper Domine adiutor meus et redemptor meus

19in finem psalmus David ²exaudiat te Dominus in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob ³mittat tibi auxilium de sancto et de Sion tueatur te ⁴memor sit omnis sacrificii tui et holocaustum tuum pingue fiat diapsalma ⁵tribuat tibi secundum cor tuum et omne consilium tuum confirmet ⁶laetabimur in salutari tuo et in nomine Dei nostri magnificabimur ⁷impleat Dominus omnes petitiones tuas nunc cognovi quoniam salvum fecit Dominus christum suum exaudiet illum de caelo sancto suo in potentatibus salus dexteræ eius ⁸hii in curribus et hii in equis nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus ⁹ipsi obligati sunt et ceciderunt nos vero surreximus et erecti sumus ¹⁰Domine salvum fac regem et exaudi nos in die qua invocaverimus te

20in finem psalmus David ²Domine in virtute tua laetabitur rex et super salutare tuum exultabit vehementer ³desiderium animæ eius tribuisti ei et voluntate laborum eius non fraudasti eum diapsalma ⁴quoniam praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso ⁵vitam petiit a te et tribuisti ei longitudinem dierum in saeculum et in saeculum saeculi ⁶magna gloria eius in salutari tuo gloriam et magnum decorem inpones super eum ⁷quoniam dabis eum benedictionem in saeculum saeculi laeticabis eum in gaudio cum vultu tuo ⁸quoniam rex sperat in Domino et in misericordia Altissimi non commovebitur ⁹inveniat manus tua omnibus inimicis tuis dextera tua inveniat %omnes; qui te oderunt ¹⁰pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui Dominus in ira sua conturbabit eos et devorabit eos ignis ¹¹fructum eorum de terra perdes et semen eorum a filiis hominum ¹²quoniam declinaverunt in te mala cogitaverunt consilia quae non potuerunt %stabilire; ¹³quoniam pones eos dorsum in reliquis tuis praeparabis vultum eorum ¹⁴exaltare Domine in virtute tua cantabimus et psallemus virtutes tuas

21in finem pro adsumptione matutina psalmus David ²Deus Deus meus respice me; quare me dereliquisti longe a salute mea verba delictorum meorum ³Deus meus clamabo per diem et non exaudies et nocte et non ad insipientiam mihi ⁴tu autem in sancto habitas Laus Israhel ⁵in te speraverunt patres nostri speraverunt et liberasti eos ⁶ad te clamaverunt et salvi facti sunt in te speraverunt et non

sunt confusi ⁷ego autem sum vermis et non homo obprobrium hominum et abiectio plebis ⁸omnes videntes me deriserunt me locuti sunt labiis moverunt caput ⁹speravit in Domino eripiat eum salvum faciat eum quoniam vult eum ¹⁰quoniam tu es qui extraxisti me de ventre spes mea ab uberibus matris meae ¹¹in te proiectus sum ex utero de ventre matris meae Deus meus es tu ¹²ne discesseris a me quoniam tribulatio proxima est quoniam non est qui adiuvet ¹³circumdederunt me vituli multi tauri pingues obsederunt me ¹⁴aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens et rugiens ¹⁵sicut aqua effusus sum et dispersa sunt universa ossa mea factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei ¹⁶aruit tamquam testa virtus mea et lingua mea adhesit faucibus meis et in limum mortis deduxisti me ¹⁷quoniam circumdederunt me canes multi concilium malignantium obsedit me foderunt manus meas et pedes meos ¹⁸dinumeraverunt omnia ossa mea ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me ¹⁹diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem ²⁰tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum ad defensionem meam conspice ²¹erue a framea animam meam et de manu canis unicum meam ²²salva me ex ore leonis et a cornibus unicornium humilitatem meam ²³narrabo nomen tuum fratribus meis in media ecclesia laudabo te ²⁴qui timetis Dominum laudate eum universum semen Iacob magnificate eum ²⁵timeat eum omne semen Israhel quoniam non sprevit neque dispexit deprecationem pauperis nec avertit faciem suam a me et cum clamarem ad eum exaudivit %me; ²⁶apud te laus mea in ecclesia magna vota mea reddam in conspectu timentium eum ²⁷edent pauperes et saturabuntur et laudabunt Dominum qui requirunt eum vivent corda eorum in saeculum saeculi ²⁸reminiscentur et convertentur ad Dominum universi fines terrae et adorabunt in conspectu eius universae familiae gentium ²⁹quoniam Dei est regnum et %ipse; dominabitur gentium ³⁰manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram ³¹et anima mea illi vivet et semen meum serviet ipsi ³²adnuntiabitur Domino generatio ventura et adnuntiabunt iustitiam eius populo qui nascetur quem fecit %Dominus;

22psalmus David Dominus reget me et nihil mihi deerit ²in loco pascuae %ibi; me conlocavit super aquam refectionis educavit me ³animam meam convertit deduxit me super semitas iustitiae propter nomen suum ⁴nam et si ambulavero in medio umbrae mortis non timebo mala quoniam tu mecum es virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt ⁵parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me inpinguasti in oleo caput meum et calix meus inebrians quam praeclarus est ⁶et misericordia tua subsequitur me omnibus diebus vitae meae et ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum

23psalmus David prima sabbati Domini est terra et

plenitudo eius orbis terrarum et %universi; qui habitant in eo ²quia; ipse super maria fundavit eum et super flumina praeparavit eum ³quis ascendit in montem Domini aut quis stabit in loco sancto eius ⁴innocens manibus et mundo corde qui non accepit in vano animam suam nec iuravit in dolo proximo suo ⁵hic accipiet benedictionem a Domino et misericordiam a Deo salvatore suo ⁶haec est generatio quaerentium eum quaerentium faciem Dei Iacob diapsalma ⁷adtollite portas principes vestras et elevamini portae aeternales et introibit rex gloriae ⁸quis est iste rex gloriae Dominus fortis et potens Dominus potens in proelio ⁹adtollite portas principes vestras et elevamini portae aeternales et introibit rex gloriae ¹⁰quis est iste rex gloriae Dominus virtutum ipse est rex gloriae diapsalma

24psalmus David ad te Domine levavi animam meam ²Deus meus in te confido non erubescam ³neque inrideant me inimici mei etenim universi qui sustinent te non confundentur ⁴confundantur %omnes; iniqua agentes supervacue vias tuas Domine demonstra mihi %et; semitas tuas doce me ⁵dirige me in veritatem tuam et doce me quoniam tu es Deus salvator meus et te sustinui tota die ⁶reminiscere miserationum tuarum Domine et misericordiarum tuarum quia a saeculo sunt ⁷delicta iuventutis meae et ignorantias meas ne memineris secundum misericordiam tuam memento mei tu; propter bonitatem tuam Domine ⁸dulcis et rectus Dominus propter hoc legem dabit delinquentibus in via ⁹diriget mansuetos in iudicio docebit mites vias suas ¹⁰universae viae Domini misericordia et veritas requirentibus testamentum eius et testimonia eius ¹¹propter nomen tuum Domine et propitiaberis peccato meo multum est enim ¹²quis est homo qui timet Dominum legem statuet ei in via quam elegit ¹³anima eius in bonis demorabitur et semen ipsius hereditabit terram ¹⁴firmamentum est Dominus timentibus eum et testamentum ipsius ut manifestetur illis ¹⁵oculi mei semper ad Dominum quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos ¹⁶respice in me et miserere mei quia unicus et pauper sum ego ¹⁷tribulationes cordis mei multiplicatae sunt de necessitatibus meis erue me ¹⁸vide humilitatem meam et laborem meum et dimitte universa delicta mea ¹⁹respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt et odio iniquo oderunt me ²⁰custodi animam meam et erue me non erubescam quoniam speravi in te ²¹innocentes et recti adhererunt mihi quia sustinui te ²²libera Deus Israhel ex omnibus tribulationibus suis

25psalmus David iudica me Domine quoniam ego in innocentia mea ingressus sum et in Domino sperans non infirmabor ²proba me Domine et tempta me ure renes meos et cor meum ³quoniam misericordia tua ante oculos meos est et conplacui in veritate tua ⁴non sedi cum concilio vanitatis et cum iniqua gerentibus non introibo ⁵odivi ecclesiam malignantium et cum impiis non sedebo ⁶lavabo inter innocentes manus meas et circumdabo altare tuum Domine

⁷ut audiam vocem laudis et enarrem universa mirabilia tua ⁸Domine dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae ⁹ne perdas cum impiis animam meam et cum viris sanguinum vitam meam ¹⁰in quorum manibus iniquitates sunt dextera eorum repleta est muneribus ¹¹ego autem in innocentia mea ingressus sum redime me et miserere mei ¹²pes meus stetit in directo in ecclesiis benedicam %te; Domine

26David priusquam liniretur Dominus inluminatio mea et salus mea quem timebo Dominus protector vitae meae a quo trepidabo ²dum adpropiant super me nocentes ut edant carnes meas qui tribulant me et inimici mei ipsi infirmati sunt et ceciderunt ³si consistant adversus me castra non timebit cor meum si exurgat adversus me proelium in hoc ego sperabo ⁴unam petii a Domino hanc requiram ut inhabitem in domo Domini omnes dies vitae meae ut videam voluntatem Domini et visitem templum eius ⁵quoniam abscondit me in tabernaculo in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui ⁶in petra exaltavit me et nunc exaltavit caput meum super inimicos meos circuivi et immolavi in tabernaculo eius hostiam vociferationis cantabo et psalmum dicam Domino ⁷exaudi Domine vocem meam qua clamavi miserere mei et exaudi me ⁸tibi dixit cor meum exquisivit facies mea faciem tuam Domine requiram ⁹ne avertas faciem tuam a me ne declines in ira a servo tuo adiutor meus esto ne derelinquas me neque dispicias me Deus salvator meus ¹⁰quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me Dominus autem adsumpsit me ¹¹legem pone mihi Domine in via tua et dirige me in semita recta propter inimicos meos ¹²ne tradideris me in animas tribulantium me quoniam insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi ¹³credo videre bona Domini in terra viventium ¹⁴expecta Dominum viriliter age et confortetur cor tuum et sustine Dominum

27huic David ad te Domine clamabo Deus meus ne si-leas a me nequando taceas a me et adsimilabor descendentibus in lacum ²exaudi vocem deprecationis meae dum oro ad te dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum ³ne simul tradas me cum peccatoribus et cum operantibus iniquitatem %ne perdidisti me; qui loquuntur pacem cum proximo suo mala autem sunt in cordibus eorum ⁴da illis secundum opera ipsorum et secundum nequitiam adinventionum ipsorum secundum opera manuum eorum tribue illis redde retributionem eorum ipsis ⁵quoniam non intellexerunt opera Domini et in opera manuum eius destrues illos et non aedificabis eos ⁶benedictus Dominus quoniam exaudivit vocem deprecationis meae ⁷Dominus adiutor meus et protector meus in ipso speravit cor meum et adiutus sum et reffloruit caro mea et ex voluntate mea confitebor ei ⁸Dominus fortitudo plebis suae et protector salvationum christi sui est ⁹salvam fac plebem tuam et benedic hereditati tuae et rege eos et extolle eos usque in

aeternum

28psalmus David in consummatione tabernaculi adferre Domino filii Dei adferre Domino filios arietum ²adferre Domino gloriam et honorem adferre Domino gloriam nomini eius adorate Dominum in atrio sancto eius ³vox Domini super aquas Deus maiestatis intonuit Dominus super aquas multas ⁴vox Domini in virtute vox Domini in magnificentia ⁵vox Domini confringentis cedros et confringet Dominus cedros Libani ⁶et comminuet eas tamquam vitulum Libani et dilectus quemadmodum filius unicornium ⁷vox Domini intercidentis flammam ignis ⁸vox Domini concutientis desertum et commovebit Dominus desertum Cades ⁹vox Domini praeparantis cervos et revelabit condensa et in templo eius omnis dicet gloriam ¹⁰Dominus diluvium inhabitare facit et sedebit Dominus rex in aeternum ¹¹Dominus virtutem populo suo dabit Dominus benedicet populo suo in pace

29psalmus canticum in dedicatione domus David ²exaltabo te Domine quoniam suscepisti me nec delectasti inimicos meos super me ³Domine Deus meus clamavi ad te et sanasti me ⁴Domine eduxisti ab inferno animam meam salvasti me a descendentibus in lacum ⁵psallite Domino sancti eius et confitemini memoriae sanctitatis eius ⁶quoniam ira in indignatione eius et vita in voluntate eius ad vesperum demorabitur fletus et ad matutinum laetitia ⁷ego autem dixi in abundantia mea non movebor in aeternum ⁸Domine in voluntate tua praestitisti decori meo virtutem avertisti faciem tuam et factus sum conturbatus ⁹ad te Domine clamabo et ad Deum meum deprecabor ¹⁰quae utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem numquid confitebitur tibi pulvis aut adnuntiabit veritatem tuam ¹¹audivit Dominus et misertus est mei Dominus factus est adiutor meus ¹²convertisti planctum meum in gaudium mihi conscidisti saccum meum et circumdedisti me laetitia ¹³ut canteat tibi gloria mea et non compungar Domine Deus meus in aeternum confitebor tibi

30in finem psalmus David ²in te Domine speravi non confundar in aeternum in iustitia tua libera me ³inclina ad me aurem tuam accelera ut eruas me esto mihi in Deum protectorem et in domum refugii ut salvum me facias ⁴quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu et propter nomen tuum deduces me et enutries me ⁵educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi quoniam tu es protector meus ⁶in manus tuas commendabo spiritum meum redemisti me Domine Deus veritatis ⁷odisti observantes vanitates supervacuae ego autem in Domino speravi ⁸exultabo et laetabor in misericordia tua quoniam respexisti humilitatem meam salvasti de necessitatibus animam meam ⁹nec conclusisti me in manibus inimici statuisti in loco spatioso pedes meos ¹⁰miserere mei Domine quoniam tribulor conturbatus est in ira oculus meus anima mea et venter meus ¹¹quoniam defecit in dolore vita mea et anni

mei in gemitibus infirmata est in paupertate virtus mea et ossa mea conturbata sunt ¹²super omnes inimicos meos factus sum obprobrium et vicinis meis valde et timor notis meis qui videbant me foras fugerunt a me ¹³oblivioni datus sum tamquam mortuus a corde factus sum tamquam vas perditum ¹⁴quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu in eo dum convenirent simul adversus me accipere animam meam consiliati sunt ¹⁵ego autem in te speravi Domine dixi Deus meus es tu ¹⁶in manibus tuis sortes meae eripe me de manu inimicorum meorum et a persequentibus me ¹⁷inlustra faciem tuam super servum tuum salvum me fac in misericordia tua ¹⁸Domine ne confundar quoniam invocavi te erubescant impii et deducantur in infernum ¹⁹muta fiant labia dolosa quae loquuntur adversus iustum iniquitatem in superbia et in abusione ²⁰quam magna multitudo dulcedinis tuae %Domine; quam abscondisti timentibus te perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum ²¹abscondes eos in abdito faciei tuae a conturbatione hominum proteges eos in tabernaculo a contradictione linguarum ²²benedictus Dominus quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita ²³ego autem dixi in excessu mentis meae proiectus sum a facie oculorum tuorum ideo exaudisti vocem orationis meae dum clamarem ad te ²⁴diligite Dominum omnes sancti eius %quoniam; veritates requirit Dominus et retribuit abundanter facientibus superbiam ²⁵viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis in Domino

31huic David intellectus beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata ²beatus vir cui non inputabit Dominus peccatum nec est in spiritu eius dolus ³quoniam tacui inveteraverunt ossa mea dum clamarem tota die ⁴quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua conversus sum in aerumna mea; dum configitur %mihi; spina diapsalma ⁵delictum meum cognitum tibi; feci et iniustitiam meam non abscondi dixi confitebor adversus me iniustitiam meam Domino et tu remisisti impietatem peccati mei diapsalma ⁶pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore oportuno verumtamen in diluvio aquarum multarum ad eum non adproximabunt ⁷tu es refugium meum a tribulatione quae circumdedit me exultatio mea erue me a circumdantibus me diapsalma ⁸intellectum tibi dabo et instruam te in via hac qua gradieris firmabo super te oculos meos ⁹nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus in camo et freno maxillas eorum constringe qui non adproximant ad te ¹⁰multa flagella peccatoris sperantem autem in Domino misericordia circumdabit ¹¹laetamini in Domino et exultate iusti et gloriamini omnes recti corde

32psalmus David exultate iusti in Domino rectos decet laudatio ²confitemini Domino in cithara in psalterio decem cordarum psallite illi ³cantate ei canticum novum bene psallite in vociferatione ⁴quia rectum est verbum Domini et omnia opera eius in fide ⁵diliget misericordiam et

iudicium misericordia Domini plena est terra ⁶verbo Domini caeli firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum ⁷congregans sicut in utre aquas maris ponens in thesauris abyssos ⁸timeat Dominum omnis terra ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem ⁹quoniam ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt ¹⁰Dominus dissipat consilia gentium reprobatur autem cogitationes populorum ¹¹et reprobatur consilia principum; ¹²consilium autem Domini in aeternum manet cogitationes cordis eius in generatione et generationem ¹³beata gens cuius est Dominus Deus eius populus quem elegit in hereditatem sibi ¹⁴de caelo respexit Dominus vidit omnes filios hominum ¹⁵de praeparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram ¹⁶qui finxit singillatim corda eorum qui intellegit omnia opera illorum ¹⁷non salvatur rex per multam virtutem et gigans non salvabitur in multitudine virtutis suae ¹⁸fallax equus ad salutem in abundantia autem virtutis suae non salvabitur ¹⁹ecce oculi Domini super metuentes eum qui sperant super misericordia eius ²⁰ut eruat a morte animas eorum et alat eos in fame ²¹anima nostra sustinet Dominum quoniam adiutor et protector noster est ²²quia in eo laetabitur cor nostrum et in nomine sancto eius speravimus ²³fiat misericordia tua Domine super nos quemadmodum speravimus in te

33David cum inmutavit vultum suum coram Abimelech et dimisit eum et abiit ²benedicam Dominum in omni tempore semper laus eius in ore meo ³in Domino laudabitur anima mea audiant mansueti et laentur ⁴magnificate Dominum mecum et exaltemus nomen eius in id ipsum ⁵exquisivi Dominum et exaudivit me et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me ⁶accedite ad eum et inluminamini et facies vestrae non confundentur ⁷iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum; et de omnibus tribulationibus eius salvavit eum ⁸vallabit angelus Domini in circuitu timentium eum et eripiet eos ⁹gustate et videte quoniam suavis est Dominus beatus vir qui sperat in eo ¹⁰timete Dominum ¹¹omnes; sancti eius quoniam non est inopia timentibus eum ¹²divites egerunt et esurierunt inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono diapsalma ¹³venite filii audite me timorem Domini docebo vos ¹⁴quis est homo qui vult vitam cupit videre dies bonos ¹⁵prohibe linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum ¹⁶deverte a malo et fac bonum inquire pacem et persequere eam ¹⁷oculi Domini super iustos et aures eius in precem eorum ¹⁸facies Domini super facientes mala ut perdat de terra memoriam eorum ¹⁹clamaverunt iusti et Dominus exaudivit et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos ²⁰iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde et humiles spiritu salvabit ²¹multae tribulationes iustorum et de omnibus his liberavit eos ²²Dominus custodit omnia ossa eorum unum ex his non conteretur ²³mors peccatorum pessima et qui oderunt iustum delinquent ²⁴redimet Dominus animas servorum suorum et non delinquent omnes qui sperant in

eum

34huic David iudica Domine nocentes me expugna expugnantes me ²adprehende arma et scutum et exsurge in adiutorium mihi ³effunde frameam et conclude adversus eos qui persequuntur me dic animae meae salus tua ego sum ⁴confundantur et reveantur quaerentes animam meam avertantur retrorsum et confundantur cogitantes mihi mala ⁵fiant tamquam pulvis ante faciem venti et angelus Domini coartans eos ⁶fiat via illorum tenebrae et lubricum et angelus Domini persequens eos ⁷quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui supervacue exprobraverunt animam meam ⁸veniat illi laqueus quem ignorat et captio quam abscondit comprehendat eum et in laqueo cadat in ipso ⁹anima autem mea exultabit in Domino delectabitur super salutari suo ¹⁰omnia ossa mea dicent Domine quis similis tui eripiens inopem de manu fortiorum eius egenum et pauperem a diripientibus eum ¹¹surgentes testes iniqui quae ignorabam interrogabant me ¹²retribuebant mihi mala pro bonis sterilitatem animae meae ¹³ego autem cum mihi molesti essent induebar cilicio humiliabam in ieiunio animam meam et oratio mea in sinum meum convertetur ¹⁴quasi proximum quasi fratrem nostrum sic conplacebam quasi lugens et contristatus sic humiliabar ¹⁵et adversum me laetati sunt et convenerunt congregata sunt super me flagella et ignoravi ¹⁶dissipati sunt nec compuncti temptaverunt me subsannaverunt me subsannatione frenduerunt super me dentibus suis ¹⁷Domine quando respicies restitue animam meam a malignitate eorum a leonibus unquam meam ¹⁸confitebor tibi in ecclesia magna in populo gravi laudabo te ¹⁹non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique qui oderunt me gratis et annuunt oculis ²⁰quoniam mihi quidem pacifice loquebantur et in iracundia terrae loquentes; dolos cogitabant ²¹et dilataverunt super me os suum dixerunt euge euge viderunt oculi nostri ²²vidisti Domine ne sileas Domine ne discedas a me ²³exsurge et intende iudicio meo Deus meus et Dominus meus in causam meam ²⁴iudica me secundum iustitiam tuam Domine Deus meus et non supergaudeant mihi ²⁵non dicant in cordibus suis euge euge animae nostrae nec dicant devoravimus eum ²⁶erubescant et reveantur simul qui gratulantur malis meis induantur confusione et reverentia qui magna loquuntur super me ²⁷exultent et laentur qui volunt iustitiam meam et dicant semper magnificetur Dominus qui volunt pacem servi eius ²⁸et lingua mea meditabitur iustitiam tuam tota die laudem tuam

35in finem servo Domini David ²dixit iniustus ut delinquat in semet ipso non est timor Dei ante oculos eius ³quoniam dolose egit in conspectu eius ut inveniatur iniquitas eius ad odium ⁴verba oris eius iniquitas et dolus noluit intellegere ut bene ageret ⁵iniquitatem meditatus est in cubili suo adstetit omni viae non bonae malitiam autem non odit ⁶Domine in caelo misericordia tua et ve-

ritas tua usque ad nubes ⁷iustitia tua sicut montes Dei iudicia tua abyssus multa homines et iumenta salvabis Domine ⁸quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt ⁹inebriabuntur ab ubertate domus tuae et torrente voluntatis tuae potabis eos ¹⁰quoniam apud te fons vitae in lumine tuo videbimus lumen ¹¹praetende misericordiam tuam scientibus te et iustitiam tuam his qui recto sunt corde ¹²non veniat mihi pes superbiae et manus peccatoris non moveat me ¹³ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem expulsi sunt nec potuerunt stare

36 ipsi David noli aemulari in malignantibus neque zelaveris facientes iniquitatem ²quoniam tamquam faenum velociter arescent et quemadmodum holera herbarum cito decident ³spera in Domino et fac bonitatem et inhabita terram et pasceris in divitiis eius ⁴delectare in Domino et dabit tibi petitiones cordis tui ⁵revela Domino viam tuam et spera in eum et ipse faciet ⁶et educet quasi lumen iustitiam tuam et iudicium tuum tamquam meridiem ⁷subditus esto Domino et ora eum noli aemulari in eo qui prosperatur in via sua in homine faciente iniustitias ⁸desine ab ira et derelinque furorem noli aemulari ut maligneris ⁹quoniam qui malignantur exterminabuntur sustinentes autem Dominum ipsi hereditabunt terram ¹⁰et adhuc pusillum et non erit peccator et quaeres locum eius et non invenies ¹¹mansueti autem hereditabunt terram et delectabuntur in multitudine pacis ¹²observabit peccator iustum et stridebit super eum dentibus suis ¹³Dominus autem iridebit eum quia prospicit quoniam veniet dies eius ¹⁴gladium evaginaverunt peccatores intenderunt arcum suum ut decipiant pauperem et inopem ut trucident rectos corde ¹⁵gladius eorum intret in corda ipsorum et arcus ipsorum confringatur ¹⁶melius est modicum iusto super divitias peccatorum multas ¹⁷quoniam brachia peccatorum conterentur confirmat autem iustos Dominus ¹⁸novit Dominus dies immaculorum et hereditas eorum in aeternum erit ¹⁹non confundentur in tempore malo et in diebus famis saturabuntur ²⁰quia peccatores peribunt inimici vero Domini mox honorificati fuerint et exaltati deficientes quemadmodum fumus defecerunt ²¹mutuabitur peccator et non solvet iustus autem miseretur et tribuet ²²quia benedicentes ei hereditabunt terram maledicentes autem ei disperibunt ²³apud Dominum gressus hominis dirigentur et viam eius volet ²⁴cum ceciderit non conlidetur quia Dominus subponit manum suam ²⁵iunior fui et senui et non vidi iustum derelictum nec semen eius quaerens panes ²⁶tota die miseretur et commodat et semen illius in benedictione erit ²⁷declina a malo et fac bonum et inhabita in saeculum saeculi ²⁸quia Dominus amat iudicium et non derelinquet sanctos suos in aeternum conservabuntur iniusti punientur et semen impiorum peribit ²⁹iusti autem hereditabunt terram et inhabitabunt in saeculum %saeculi; super eam ³⁰os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius

loquetur iudicium ³¹lex Dei eius in corde ipsius et non subplantabuntur gressus eius ³²considerat peccator iustum et quaerit mortificare eum ³³Dominus autem non derelinquet eum in manus eius nec damnabit eum cum iudicabitur illi ³⁴expecta Dominum et custodi viam eius et exaltabit te ut hereditate capias terram cum perierint peccatores videbis ³⁵vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libani ³⁶et transivi et ecce non erat et quaesivi eum et non est inventus locus eius ³⁷custodi innocentiam et vide aequitatem quoniam sunt reliquiae homini pacifico ³⁸iniusti autem disperibunt simul reliquiae impiorum peribunt ³⁹salus autem iustorum a Domino et protector eorum in tempore tribulationis ⁴⁰et adiuvabit eos Dominus et liberabit eos et eruet eos a peccatoribus et salvabit eos quia speraverunt in eo

37 psalmus David in rememorationem de sabbato ²Domine in furore tuo arguas me neque in ira tua corripas me ³quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi et confirmasti super me manum tuam ⁴non est sanitas carni meae a facie irae tuae non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum ⁵quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum sicut onus grave gravatae sunt super me ⁶putruerunt et corruptae sunt cicatrices meae a facie insipientiae meae ⁷miser factus sum et curvatus sum usque ad finem tota die contristatus ingrediebar ⁸quoniam lumbi mei impleti sunt inlusionibus et non est sanitas in carne mea ⁹adflactus sum et humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei ¹⁰Domine ante te omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus ¹¹cor meum conturbatum est dereliquit me virtus mea et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum ¹²amici mei et proximi mei adversus me adpropinquaverunt et steterunt et qui iuxta me erant de longe steterunt ¹³et vim faciebant qui quaerebant animam meam et qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates et dolos tota die meditabantur ¹⁴ego autem tamquam surdus non audiebam et sicut mutus non aperiens os suum ¹⁵et factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones ¹⁶quoniam in te Domine speravi tu exaudies Domine Deus meus ¹⁷quia dixi nequando supergaudeant mihi inimici mei et dum commoventur pedes mei super me magna locuti sunt ¹⁸quoniam ego in flagella paratus et dolor meus in conspectu meo semper ¹⁹quoniam iniquitatem meam adnuntiabo %et; cogitabo pro peccato meo ²⁰inimici autem mei vivent et firmati sunt super me et multiplicati sunt qui oderunt me inique ²¹qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi quoniam sequebar bonitatem ²²non derelinquas me Domine Deus meus ne disceseris a me ²³intende in adiutorium meum Domine salutis meae

38 in finem Idithun canticum David ²dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea posui ori meo custodiam cum consisteret peccator adversus me ³obmutui

et humiliatus sum et silui a bonis et dolor meus renovatus est ⁴concaluit cor meum intra me et in meditatione mea exardescet ignis ⁵locutus sum in lingua mea notum fac mihi Domine finem meum et numerum dierum meorum quis est ut sciam quid desit mihi ⁶ecce mensurabiles posuisti dies meos et substantia mea tamquam nihilum ante te verumtamen universa vanitas omnis homo vivens diapsalma ⁷verumtamen in imagine pertransit homo sed et frustra conturbatur thesaurizat et ignorat cui congregabit ea ⁸et nunc quae est expectatio mea nonne Dominus et substantia mea apud te est ⁹ab omnibus iniquitatibus meis erue me obprobrium insipienti dedisti me ¹⁰obmutui %et; non aperui os meum quoniam tu fecisti ¹¹amove a me plagas tuas ¹²a fortitudine manus tuae ego defeci in increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem et tabescere fecisti sicut araneam animam eius verumtamen vane %conturbatur; omnis homo diapsalma ¹³exaudi orationem meam Domine et deprecationem meam auribus percipe lacrimas meas ne sileas quoniam advena sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei ¹⁴remitte mihi ut refrigerer priusquam abeam et amplius non ero

39in finem David psalmus ²expectans expectavi Dominum et intendit mihi ³et exaudivit preces meas et eduxit me de lacu miseriae et de luto fecit et statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos ⁴et inmisit in os meum canticum novum carmen Deo nostro videbunt multi et timebunt et sperabunt in Domino ⁵beatus vir cuius est nomen Domini spes ipsius et non respexit in vanitates et insanias falsas ⁶multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi adnuntiavi et locutus sum multiplicati sunt super numerum ⁷sacrificium et oblationem noluit aures autem perfecisti mihi holocaustum et pro peccato non postulasti ⁸tunc dixi ecce venio in capite libri scriptum est de me ⁹ut facerem voluntatem tuam Deus meus volui et legem tuam in medio cordis mei ¹⁰adnuntiavi iustitiam in ecclesia magna ecce labia mea non prohibebo Domine tu scisti ¹¹iustitiam tuam non abscondi in corde meo veritatem tuam et salutare tuum dixi non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam a concilio multo ¹²tu autem Domine ne longe facias miserationes tuas a me misericordia tua et veritas tua semper susceperunt me ¹³quoniam circumdederunt me mala quorum non est numerus comprehenderunt me iniquitates meae et non potui ut viderem multiplicatae sunt super capillos capitis mei et cor meum dereliquit me ¹⁴conplaceat tibi Domine ut eruas me Domine ad adiuvandum me respice ¹⁵confundantur et reveantur simul qui quaerunt animam meam ut auferant eam convertantur retrorsum et reveantur qui volunt mihi mala ¹⁶ferant confestim confusionem suam qui dicunt mihi euge euge ¹⁷exultent et laentur super te omnes quaerentes te et dicant semper magnificetur Dominus qui diligunt salutare tuum ¹⁸ego autem mendicus sum et pauper Dominus sollicitus est mei adiutor meus et

protector meus tu es Deus meus ne tardaveris

40in finem psalmus David ²beatus qui intellegit super egenum et pauperem in die mala liberabit eum Dominus ³Dominus conservet eum et vivificet eum et beatum faciat eum in terra et non tradat eum in animam inimicorum eius ⁴Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius universum stratum eius versasti in infirmitate eius ⁵ego dixi Domine miserere mei sana animam meam quoniam peccavi tibi ⁶inimici mei dixerunt mala mihi quando morietur et peribit nomen eius ⁷et si ingrediebatur ut videret vane loquebatur cor eius congregavit iniquitatem sibi egrediebatur foras et loquebatur ⁸in id ipsum adversum me susurrabant omnes inimici mei adversum me cogitabant mala mihi ⁹verbum iniquum constituerunt adversum me numquid qui dormit non adiciet ut resurgat ¹⁰etenim homo pacis meae in quo speravi qui edebat panes meos magnificavit super me subplantationem ¹¹tu autem Domine miserere mei et resuscita me et retribuam eis ¹²in hoc cognovi quoniam voluisti me quoniam non gaudebit inimicus meus super me ¹³me autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me in conspectu tuo in aeternum ¹⁴benedictus Dominus Deus Israhel a saeculo et in saeculum fiat fiat

41in finem in intellectum filiis Core ²quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te Deus ³sitivit anima mea ad Deum fortem; vivum quando veniam et parebo ante faciem Dei ⁴fuerunt mihi lacrimae meae panis die ac nocte dum dicitur mihi cotidie ubi est Deus tuus ⁵haec recordatus sum et effudi in me animam meam quoniam transibo in loco tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei in voce exultationis et confessionis sonus epulantis ⁶quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in Deo quoniam confitebor illi salutare vultus mei ⁷Deus meus ad me ipsum anima mea conturbata est propterea memor ero tui de terra Iordanis et Hermoniim a monte modico ⁸abyssus ad; abyssum invocat in voce cataractarum tuarum omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt ⁹in die mandavit Dominus misericordiam suam et nocte canticum eius apud me oratio Deo vitae meae ¹⁰dicam Deo susceptor meus es quare oblitus es mei quare contristatus incedo dum adfligit me inimicus ¹¹dum confringuntur ossa mea exprobraverunt mihi qui tribulant me dum dicunt mihi per singulos dies ubi est Deus tuus ¹²quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in Deum quoniam adhuc; confitebor illi salutare vultus mei et; Deus meus

42psalmus David iudica me Deus et discerne causam meam de gente non sancta ab homine iniquo et doloso erue me ²quia tu es Deus fortitudo mea quare me reppulisti quare tristis incedo dum adfligit me inimicus ³emitte lucem tuam et veritatem tuam ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua ⁴et introi-

bo ad altare Dei ad Deum qui laetificat iuventutem meam confitebor tibi in cithara Deus Deus meus ⁵quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in Deum quoniam adhuc; confitebor illi salutare vultus mei et; Deus meus

43in finem filiis Core ad intellectum ²Deus auribus nostris audivimus patres nostri adnuntiaverunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis ³manus tua gentes disperdit et plantasti eos adflixisti populos et expulisti eos ⁴nec enim in gladio suo possederunt terram et brachium eorum non salvavit eos sed dextera tua et brachium tuum et inluminatio faciei tuae quoniam conplacuisti in eis ⁵tu es ipse rex meus et Deus meus qui mandas salutes Iacob ⁶in te inimicos nostros ventilabimus cornu et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis ⁷non enim in arcu meo sperabo et gladius meus non salvabit me ⁸salvastis enim nos de adfligentibus nos et odientes nos confudisti ⁹in Deo laudabimur tota die et in nomine tuo confitebimur in saeculum diapsalma ¹⁰nunc autem reppulisti et confudisti nos et non egredieris in virtutibus nostris ¹¹avertisti nos retrorsum post inimicos nostros et qui oderunt nos diripiebant sibi ¹²dedisti nos tamquam oves escarum et in gentibus dispersisti nos ¹³vendidisti populum tuum sine pretio et non fuit multitudo in commutationibus nostris ¹⁴posuisti nos obprobrium vicinis nostris subsannationem et derisum his qui in circuitu nostro ¹⁵posuisti nos in similitudinem gentibus commotionem capitis in populis ¹⁶tota die verecundia mea contra me est et confusio faciei meae cooperuit me ¹⁷a voce exprobrantis et obloquentis a facie inimici et persequentis ¹⁸haec omnia venerunt super nos nec obliti sumus te et inique non egimus in testamento tuo ¹⁹et non recessit retrorsum cor nostrum et declinasti semitas nostras a via tua ²⁰quoniam humiliasti nos in loco afflictionis et cooperuit nos umbra mortis ²¹si obliti sumus nomen Dei nostri et %si; expandimus manus nostras ad deum alienum ²²nonne Deus requiret ista ipse enim novit abscondita cordis quoniam propter te mortificamur omni die aestimati sumus sicut oves occisionis ²³exsurge quare dormis Domine exsurge %et; ne repellas in finem ²⁴quare faciem tuam avertis oblivisceris inopiae nostrae et tribulationis nostrae ²⁵quoniam humiliata est in pulvere anima nostra conglutinator est in terra venter noster ²⁶exsurge adiuva nos et redime nos propter nomen tuum

44in finem pro his qui commutabuntur filiis Core ad intellectum canticum pro dilecto ²eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi lingua mea calamus scribae velociter scribentis ³speciosus forma prae filiis hominum diffusa est gratia in labiis tuis propterea benedixit te Deus in aeternum ⁴accingere gladio tuo super femur tuum potentissime ⁵specie tua et pulchritudine tua et intende prospere procede et regna propter veritatem et mansuetudinem et iustitiam et deducet te mirabiliter dextera tua ⁶sagittae tuae acutae populi sub te cadent in corde

inimicorum regis ⁷sedis tua Deus in saeculum saeculi virga directionis virga regni tui ⁸dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te Deus Deus tuus oleo laetitiae prae consortibus tuis ⁹murra et gutta et cassia a vestimentis tuis a domibus eburneis ex quibus delectaverunt te ¹⁰filiae regum in honore tuo adstetit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate ¹¹audi filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populum tuum et domum patris tui ¹²et concupiscet rex decorem tuum quoniam ipse est dominus tuus et adorabunt eum ¹³et; filiae Tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur divites plebis ¹⁴omnis gloria eius filiae regis ab intus in fimbriis aureis ¹⁵circumamicta varietatibus adducentur regi virgines post eam proximae eius adferentur tibi ¹⁶adferentur in laetitia et exultatione adducentur in templum regis ¹⁷pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram ¹⁸memor ero nominis tui in omni generatione et generatione propterea populi confitebuntur tibi in aeternum et in saeculum saeculi

45in finem pro filiis Core pro arcanis psalmus ²Deus noster refugium et virtus adiutor in tribulationibus quae invenerunt nos nimis ³propterea non timebimus dum turbabitur terra et transferentur montes in cor maris ⁴sonaverunt et turbatae sunt aquae eorum conturbati sunt montes in fortitudine eius diapsalma ⁵fluminis impetus laetificat civitatem Dei sanctificavit tabernaculum suum Altissimus ⁶Deus in medio eius non commovebitur adiuvabit eam Deus mane diluculo ⁷conturbatae sunt gentes inclinata sunt regna dedit vocem suam mota est terra ⁸Dominus virtutum nobiscum susceptor noster Deus Iacob diapsalma ⁹venite et videte opera Domini quae posuit prodigia super terram ¹⁰auferens bella usque ad finem terrae arcum conteret et confringet arma et scuta conburet in igne ¹¹vacate et videte quoniam ego sum Deus exaltabor in gentibus exaltabor in terra ¹²Dominus virtutum nobiscum susceptor noster Deus Iacob

46in finem pro filiis Core psalmus ²omnes gentes plaudite manibus iubilate Deo in voce exultationis ³quoniam Dominus excelsus terribilis rex magnus super omnem terram ⁴subiecit populos nobis et gentes sub pedibus nostris ⁵elegit nobis hereditatem suam speciem Iacob quam dilexit diapsalma ⁶ascendit Deus in iubilo Dominus in voce tubae ⁷psallite Deo nostro psallite psallite regi nostro psallite ⁸quoniam rex omnis terrae Deus psallite sapienter ⁹regnavit Deus super gentes Deus sedit super sedem sanctam suam ¹⁰principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham quoniam Dei fortes terrae vehementer elevati sunt

47canticum psalmi filiis Core secunda sabbati ²magnus Dominus et laudabilis nimis in civitate Dei nostri in monte sancto eius ³fundatur exultatione universae terrae montes

Sion latera aquilonis civitas regis magni ⁴Deus in domibus eius cognoscitur cum suscipiet eam ⁵quoniam ecce reges congregati sunt convenerunt in unum ⁶ipsi videntes sic admirati sunt conturbati sunt commoti sunt ⁷tremor adprehendit eos ibi dolores ut parturientis ⁸in spiritu vehementi conteres naves Tharsis ⁹sicut audivimus sic vidimus in civitate Domini virtutum in civitate Dei nostri Deus fundavit eam in aeternum diapsalma ¹⁰suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui ¹¹secundum nomen tuum Deus sic et laus tua in fines terrae iustitia plena est dextera tua ¹²laetetur mons Sion exultent filiae Iudaeae propter iudicia tua %Domine; ¹³circumdate Sion et complectimini eam narrate in turribus eius ¹⁴ponite corda vestra in virtute eius et distribuite domus eius ut enarretis in progeniem alteram ¹⁵quoniam hic est Deus Deus noster in aeternum et in saeculum saeculi ipse reget nos in saecula

48in finem filii Core psalmus ²audite haec omnes gentes auribus percipite omnes qui habitatis orbem ³quique terrigenae et filii hominum in unum dives et pauper ⁴os meum loquetur sapientiam et meditatio cordis mei prudentiam ⁵inclinabo in parabolam aurem meam aperiam in psalterio propositionem meam ⁶cur timebo in die malo iniquitas calcanei mei circumdabit me ⁷qui confidunt in virtute sua et in multitudine divitiarum suarum gloriantur ⁸frater non redimit redimet homo non dabit Deo placationem suam ⁹et pretium redemptionis animae suae et laboravit in aeternum ¹⁰et vivet adhuc; in finem ¹¹non videbit interitum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et stultus peribunt et relinquent alienis divitias suas ¹²%et; sepulchra eorum domus illorum in aeternum tabernacula eorum in progeniem et progeniem vocaverunt nomina sua in terris suis ¹³et homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis ¹⁴haec via illorum scandalum ipsis et postea in ore suo conplacabunt diapsalma ¹⁵sicut oves in inferno positi sunt mors depascet eos et dominabuntur eorum iusti in matutino et auxilium eorum veterescet in inferno a gloria eorum ¹⁶verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me diapsalma ¹⁷ne timueris cum dives factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius ¹⁸quoniam cum interierit non sumet omnia neque descendet cum eo pone; gloria eius ¹⁹quia anima eius in vita ipsius benedicetur confitebitur tibi cum benefeceris ei ²⁰introibit usque in progenies patrum suorum usque in aeternum non videbit lumen ²¹homo in honore cum esset non intellexit comparatus est iumentis %insipientibus; et similis factus est illis

49psalmus Asaph Deus deorum Dominus locutus est et vocavit terram a solis ortu usque ad occasum ²ex Sion species decoris eius ³Deus manifeste veniet Deus noster et non silebit ignis in conspectu eius exardescet et in circuitu eius tempestas valida ⁴advocabit caelum desursum et terram

discernere populum suum ⁵congregate illi sanctos eius qui ordinant testamentum eius super sacrificia ⁶et adnuntiabunt caeli iustitiam eius quoniam Deus iudex est diapsalma ⁷audi populus meus et loquar tibi Israhel et testificabor tibi Deus Deus tuus ego sum ⁸non in sacrificiis tuis arguam te holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper ⁹non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos ¹⁰quoniam meae sunt omnes ferae silvarum iumenta in montibus et boves ¹¹cognovi omnia volatilia caeli et pulchritudo agri mecum est ¹²si esuriero non dicam tibi meus est enim orbis terrae et plenitudo eius ¹³numquid manducabo carnes taurorum aut sanguinem hircorum potabo ¹⁴immola Deo sacrificium laudis et redde Altissimo vota tua ¹⁵et invoca me in die tribulationis et eruam te et honorificabis me diapsalma ¹⁶peccatori autem dixit Deus quare tu enarras iustitias meas et adsumis testamentum meum per os tuum ¹⁷tu vero odisti disciplinam et proiecisti sermones meos retrorsum ¹⁸si videbas furem currebas cum eo et cum adulteris portionem tuam ponebas ¹⁹os tuum abundavit malitia et lingua tua concinnabat dolos ²⁰sedens adversus fratrem tuum loquebaris et adversus filium matris tuae ponebas scandalum ²¹haec fecisti et tacui existimasti inique quod ero tui similis arguam te et statuam contra faciem tuam ²²intellegite nunc haec qui obliviscimini Deum nequando rapiat et non sit qui eripiat ²³sacrificium laudis honorificabit me et illic iter quod ostendam illi salutare Dei

50in finem psalmus David ²cum venit ad eum Nathan propheta quando intravit ad Bethsabee ³miserere mei Deus secundum %magnam; misericordiam tuam %et; secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam ⁴amplius lava me ab iniquitate mea et a peccato meo munda me ⁵quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est semper ⁶tibi soli peccavi et malum coram te feci ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris ⁷ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea ⁸ecce enim veritatem dilexisti incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi ⁹asparges me hysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealbabor ¹⁰auditui meo dabis gaudium et laetitiam exultabunt ossa humiliata ¹¹averte faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele ¹²cor mundum crea in me Deus et spiritum rectum innova in visceribus meis ¹³ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me ¹⁴redde mihi laetitiam salutaris tui et spiritu principali confirma me ¹⁵docebo iniquos vias tuas et impii ad te convertentur ¹⁶libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meae exultabit lingua mea iustitiam tuam ¹⁷Domine labia mea aperies et os meum adnuntiabit laudem tuam ¹⁸quoniam si voluisses sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis ¹⁹sacrificium Deo spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum Deus non spernet ²⁰benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion

et aedificentur muri Hierusalem ²¹tunc acceptabis sacrificium iustitiae oblationes et holocausta tunc inponent super altare tuum vitulos

51in finem intellectus David ²cum venit Doec Idumeus et adnuntiavit Saul et dixit venit David in domo Achimelech ³quid gloriatur in malitia qui potens est iniquitate ⁴tota die iniustitiam cogitavit lingua tua sicut novacula acuta fecisti dolum ⁵dilexisti malitiam super benignitatem iniquitatem magis quam loqui aequitatem diapsalma ⁶dilexisti omnia verba praecipitationis linguam dolosam ⁷propterea Deus destruet te in finem evellet te et emigrabit te de tabernaculo et radicem tuam de terra viventium diapsalma ⁸videbunt iusti et timebunt et super eum ridebunt et dicent ⁹ecce homo qui non posuit Deum adiutorem suum sed speravit in multitudine divitiarum suarum et praevaluit in vanitate sua ¹⁰ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei speravi in misericordia Dei in aeternum et in saeculum saeculi ¹¹confitebor tibi in saeculum quia fecisti et expectabo nomen tuum quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum

52in finem pro Melech intellegentiae David dixit insipiens in corde suo non est Deus ²corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatibus non est qui faciat bonum ³Deus de caelo prospexit in filios hominum ut videat si est intellegens %aut; requirens Deum ⁴omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum ⁵nonne scient %omnes; qui operantur iniquitatem qui devorant plebem meam ut cibum panis ⁶Deum non invocaverunt illic trepidabunt timore ubi non fuit timor quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent confusi sunt quoniam Deus sprevit eos ⁷quis dabit ex Sion salutare Israhel dum convertit Deus captivitatem plebis suae exultabit Iacob et laetabitur Israhel

53in finem in carminibus intellectus David ²cum venissent Ziphei et dixissent ad Saul nonne David absconditus est apud nos ³Deus in nomine tuo salvum me fac et in virtute tua iudica me ⁴Deus exaudi orationem meam auribus percipe verba oris mei ⁵quoniam alieni insurrexerunt adversum me et fortes quaesierunt animam meam non proposuerunt Deum ante conspectum suum diapsalma ⁶ecce enim Deus adiuvat me Dominus susceptor animae meae ⁷avertet mala inimicis meis in veritate tua disperde illos ⁸voluntarie sacrificabo tibi confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum ⁹quoniam ex omni tribulatione eripuisti me et super inimicos meos despexit oculus meus

54in finem in carminibus intellectus David ²exaudi Deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meam ³intende mihi et exaudi me contristatus sum in exercitatione mea et conturbatus sum ⁴a voce inimici et a tribulatione peccatoris quoniam declinaverunt in me iniquitatem et in

ira molesti erant mihi ⁵cor meum conturbatum est in me et formido mortis cecidit super me ⁶timor et tremor venit super me et contexit me tenebra ⁷et dixi quis dabit mihi pinnas sicut columbae et volabo et requiescam ⁸ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine diapsalma ⁹expectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et a tempestate ¹⁰praecipita Domine divide linguas eorum quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate ¹¹die et nocte circumdabit eam super muros eius et iniquitas et labor in medio eius ¹²et iniustitia et non defecit de plateis eius usura et dolus ¹³quoniam si inimicus maledixisset mihi sustinuissem utique et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset abscondissem me forsitan ab eo ¹⁴tu vero homo unianimis dux meus et notus meus ¹⁵qui simul mecum dulces capiebas cibos in domo Dei ambulavimus cum consensu ¹⁶veniat mors super illos et descendant in infernum viventes quoniam nequitiae in habitaculis eorum in medio eorum ¹⁷ego %autem; ad Deum clamavi et Dominus salvabit me ¹⁸vespere et mane et meridie narrabo et adnuntiabo et exaudiet vocem meam ¹⁹redimet in pace animam meam ab his qui adpropinquant mihi quoniam inter multos erant mecum ²⁰exaudiet Deus et humiliabit illos qui est ante saecula diapsalma non enim est illis commutatio et non timuerunt Deum ²¹extendit manum suam in retribuendo contaminaverunt testamentum eius ²²divisi sunt ab ira vultus eius et adpropinquavit cor illius molliti sunt sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula ²³iacta super Dominum curam tuam et ipse te enutriet non dabit in aeternum fluctuationem iusto ²⁴tu vero Deus deduces eos in puteum interitus viri sanguinum et doli non dimidiabunt dies suos ego autem sperabo in te Domine

55in finem pro populo qui a sanctis longe factus est David in tituli inscriptione cum tenuerunt eum Allophili in Geth ²miserere mei Deus quoniam conculcavit me homo tota die inpugnans tribulavit me ³conculcaverunt me inimici mei tota die quoniam multi bellantes adversum me ⁴ab altitudine diei timebo ego vero in te sperabo ⁵in Deo laudabo sermones meos in Deo speravi non timebo quid faciat mihi caro ⁶tota die verba mea execrabantur adversum me omnia consilia eorum in malum ⁷inhabitabunt et abscondent ipsi calcaneum meum observabunt sicut sustinuerunt animam meam ⁸pro nihilo salvos facies illos in ira populos confringes Deus ⁹vitam meam adnuntiavi tibi posuisti lacrimas meas in conspectu tuo sicut et in promissione tua ¹⁰tunc convertentur inimici mei retrorsum in quacumque die invocavero te ecce cognovi quoniam Deus meus es ¹¹in Deo laudabo verbum in Domino laudabo sermonem in Deo speravi non timebo quid faciat mihi homo ¹²in me sunt Deus vota tua; % quae; reddam laudationes tibi ¹³quoniam eripuisti animam meam de morte et pedes meos de lapsu ut placeam coram Deo in lumine viventium

56in finem ne disperdas David in tituli inscriptione cum

fugeret a facie Saul in spelunca ²miserere mei Deus misere-
re mei quoniam in te confidit anima mea et in umbra ala-
rum tuarum sperabo donec transeat iniquitas ³clamabo ad
Deum altissimum Deum qui benefecit mihi ⁴misit de caelo
et liberavit me dedit in obprobrium conculcantes me diapsalma
misit Deus misericordiam suam et veritatem suam
⁵et eripuit animam meam de medio catulorum leonum dor-
mivi conturbatus filii hominum dentes eorum arma et sagit-
tae et lingua eorum gladius acutus ⁶exaltare super caelos
Deus et in omnem terram gloria tua ⁷laqueum paraverunt
pedibus meis et incurvaverunt animam meam foderunt an-
te faciem meam foveam et inciderunt in eam diapsalma
⁸paratum cor meum Deus paratum cor meum cantabo et
psalmum dicam ⁹exsurge gloria mea exsurge psalterium
et cithara exurgam diluculo ¹⁰confitebor tibi in populis
Domine psalmum dicam tibi in gentibus ¹¹quoniam ma-
gnificata est usque ad caelos misericordia tua et usque ad
nubes veritas tua ¹²exaltare super caelos Deus et super
omnem terram gloria tua

57 in finem ne disperdas David in tituli inscriptione ²si
vere utique iustitiam loquimini recta iudicate filii hominum
³etenim in corde iniquitates operamini in terra iniustitiam
manus vestrae concinnant ⁴alienati sunt peccatores a vulva
erraverunt ab utero locuti sunt falsa ⁵furor illis secundum
similitudinem serpentis sicut aspidis surdae et obturantis
aures suas ⁶quae non exaudiet vocem incantantium et ve-
nifici incantantis sapienter ⁷Deus conteret dentes eorum
in ore ipsorum molas leonum confringet Dominus ⁸ad ni-
hilum devenient tamquam aqua decurrens intendit arcum
suum donec infirmentur ⁹sicut cera quae fluit auferentur
supercecidit ignis et non viderunt solem ¹⁰priusquam in-
tellegerent spinae vestrae ramnum sicut viventes sicut in
ira absorbet vos ¹¹laetabitur iustus cum viderit vindictam
manus suas lavabit in sanguine peccatoris ¹²et dicet homo
si utique est fructus iusto utique est Deus iudicans eos in
terra

58 in finem ne disperdas David in tituli inscriptione
quando misit Saul et custodivit domum eius ut interficeret
eum ²eripe me de inimicis meis Deus et ab insurgentibus
in me libera me ³eripe me de operantibus iniquitatem et
de viris sanguinum salva me ⁴quia ecce ceperunt animam
meam inruerunt in me fortes ⁵neque iniquitas mea neque
peccatum meum Domine sine iniquitate cucurri et direxi
⁶exsurge in occursum meum et vide et tu Domine Deus
virtutum Deus Israhel intende ad visitandas omnes gentes
non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem diapsalma
⁷convertentur ad vesperam et famem patientur ut
canes et circuibunt civitatem ⁸ecce loquentur in ore suo
et gladius in labiis eorum quoniam quis audivit ⁹et tu
Domine deridebis eos ad nihilum deduces omnes gentes
¹⁰fortitudinem meam ad te custodiam quia Deus suscep-
tor meus ¹¹Deus meus voluntas eius praeveniet me ¹²Deus

ostendet mihi super inimicos meos ne occidas eos nequan-
do obliviscantur populi mei disperge illos in virtute tua et
depone eos protector meus Domine ¹³delictum oris eorum
sermonem labiorum ipsorum et comprehendantur in su-
perbia sua et de execratione et mendacio adnuntiabuntur
¹⁴in consummatione in ira consummationis et non erunt et
scient quia Deus dominatur Iacob finium terrae diapsalma
¹⁵convertentur ad vesperam et famem patientur ut canes
et circuibunt civitatem ¹⁶ipsi dispergentur ad manducan-
dum si vero non fuerint saturati et murmurabunt ¹⁷ego
autem cantabo fortitudinem tuam et exultabo mane mise-
ricordiam tuam quia factus es susceptor meus et refugium
meum in die tribulationis meae ¹⁸adiutor meus tibi psal-
lam quia Deus susceptor meus es Deus meus misericordia
mea

59 in finem his qui inmutabuntur in tituli inscriptione
David in doctrina ²cum succendit Syriam Mesopotamiam
et Syriam Soba et convertit Ioab et percussit vallem Sa-
linearum duodecim milia ³Deus reppulisti nos et destruxi-
sti nos iratus es et misertus es nobis ⁴commovisti terram
et turbasti eam sana contritiones eius quia commota est
⁵ostendisti populo tuo dura potasti nos vino conpunctionis
⁶dedisti metuentibus te significationem ut fugiant a facie
arcus diapsalma ut liberentur dilecti tui ⁷salvum fac dex-
tera tua et exaudi me ⁸Deus locutus est in sancto suo lae-
tabor et partabor Sicima et convallem tabernaculorum me-
tabor ⁹meus est Galaad et meus %est; Manasses et Effraim
fortitudo capitis mei Iuda rex meus ¹⁰Moab olla spei meae
in Idumeam extendam calciamentum meum mihi alienige-
nae subditi sunt ¹¹quis deducet me in civitatem munitam
quis deducet me usque in Idumeam ¹²nonne tu Deus qui
reppulisti nos et non egredieris Deus in virtutibus nostris
¹³da nobis auxilium de tribulatione et vana salus homi-
nis ¹⁴in Deo faciemus virtutem et ipse ad nihilum deducet
tribulantes nos

60 in finem in hymnis David ²exaudi Deus deprecationem
meam intende orationi meae ³a finibus terrae ad te
clamavi dum anxietur cor meum in petra exaltasti me
deduxisti me ⁴quia factus es spes mea turris fortitudinis
a facie inimici ⁵inhabitabo in tabernaculo tuo in saecula
protegar in velamento alarum tuarum diapsalma ⁶quoniam
tu Deus meus exaudisti orationem meam dedisti heredi-
tatem timentibus nomen tuum ⁷dies super dies regis ad-
dices annos eius usque in diem generationis et generationis
⁸permanet in aeternum in conspectu Dei misericordiam
et veritatem quis requirit eius ⁹sic psalmum dicam nomini
tuo in saeculum saeculi ut reddam vota mea de die in diem

61 in finem pro Idithun psalmus David ²nonne Deo su-
biecta erit anima mea ab ipso enim salutare meum ³nam
et ipse Deus meus et salutaris meus susceptor meus non
movebor amplius ⁴quousque inruit in hominem interfici-
tis universi vos tamquam parieti inclinato et maceriae de-

pulsae ⁵verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere cucurri in siti ore suo benedicebant et corde suo maledicebant diapsalma ⁶verumtamen Deo subiecta esto anima mea quoniam ab ipso patientia mea ⁷quia ipse Deus meus et salvator meus adiutor meus non emigrabo ⁸in Deo salutare meum et gloria mea Deus auxilii mei et spes mea in Deo est ⁹sperate in eo omnis congregatio populi effundite coram illo corda vestra Deus adiutor noster in aeternum ¹⁰verumtamen vani filii hominum mendaces filii hominum in stateris ut decipiant ipsi de vanitate in id ipsum ¹¹nolite sperare in iniquitate et rapinas nolite concupiscere divitiae si affluant nolite cor adponere ¹²semel locutus est Deus duo haec audivi quia potestas Dei ¹³et tibi Domine misericordia quia tu reddes unicuique iuxta opera sua

62psalmus David cum esset in deserto Iudaeae ²Deus Deus meus ad te de luce vigilo sitivit in te anima mea quam multipliciter tibi caro mea ³in terra deserta et in via et in aquosa sic in sancto apparui tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam ⁴quoniam melior est misericordia tua super vitas labia mea laudabunt te ⁵sic benedicam te in vita mea in nomine tuo levabo manus meas ⁶sicut adipe et pinguidine repleatur anima mea et labia exultationis laudabit os meum ⁷si memor fui tui super stratum meum in matutinis meditabar in te ⁸quia fuisti adiutor meus et in velamento alarum tuarum exultabo ⁹adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua ¹⁰ipsi vero in vanum quaesierunt animam meam introibunt in inferiora terrae ¹¹tradentur in manus gladii partes vulpium erunt ¹²rex vero laetabitur in Deo laudabitur omnis qui iurat in eo quia obstructum est os loquentium iniqua

63in finem psalmus David ²exaudi Deus orationem meam cum deprecor a timore inimici eripe animam meam ³protexisti me a conventu malignantium a multitudine operantium iniquitatem ⁴quia exacererunt ut gladium linguas suas intenderunt arcum rem amaram ⁵ut sagittent in occultis immaculatum ⁶subito sagittabunt eum et non timebunt firmaverunt sibi sermonem nequam narraverunt ut absconderent laqueos dixerunt quis videbit eos ⁷scrutati sunt iniquitates defecerunt scrutantes scrutinio accedet homo et cor altum ⁸et exaltabitur Deus sagittae parvulorum factae sunt plagae eorum ⁹et infirmatae sunt contra eos linguae eorum conturbati sunt omnes qui videbant eos ¹⁰et timuit omnis homo et adnuntiaverunt opera Dei et facta eius intellexerunt ¹¹laetabitur iustus in Domino et sperabit in eo et laudabuntur omnes recti corde

64in finem psalmus David canticum; Hieremiae et Agei de verbo peregrinationis quando incipiebant proficisci ²te decet hymnus Deus in Sion et tibi reddetur votum in Hierusalem ³exaudi orationem ad te omnis caro veniet ⁴verba iniquorum praevaluerunt super nos et impietatibus nostris tu propitiaberis ⁵beatus quem elegisti et adsumpsi-

sti inhabitabit in atriis tuis replebimur in bonis domus tuae sanctum est templum tuum ⁶mirabile in aequitate exaudi nos Deus salutaris noster spes omnium finium terrae et in mari longe ⁷praeparans montes in virtute tua accinctus potentia ⁸qui conturbas profundum maris sonum fluctuum eius turbabuntur gentes ⁹et timebunt qui inhabitant terminos a signis tuis exitus matutini et vespere delectabis ¹⁰visitasti terram et inebriasti eam multiplicasti locupletare eam flumen Dei repletum est aquis parasti cibum illorum quoniam ita est praeparatio eius ¹¹rivos eius inebria multiplica genimina eius in stillicidiis eius laetabitur gemmans ¹²benedices coronae anni benignitatis tuae et campi tui replebuntur ubertate ¹³pinguescent speciosa deserti et exultatione colles accingentur ¹⁴induti sunt arietes ovium et valles abundabunt frumento clamabunt etenim hymnum dicent

65in finem canticum psalmi resurrectionis iubilate Deo omnis terra ²psalmum dicite nomini eius date gloriam laudi eius ³dicite Deo quam terribilia sunt opera tua Domine in multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui ⁴omnis terra adorent te et psallant tibi psalmum dicant nomini tuo diapsalma ⁵venite et videte opera Dei terribilis in consiliis super filios hominum ⁶qui convertit mare in aridam in flumine pertransibunt pede ibi laetabimur in ipso ⁷qui dominatur in virtute sua in aeternum oculi eius super gentes respiciunt qui exasperant non exaltentur in semet ipsis diapsalma ⁸benedicite gentes Deum nostrum et auditam facite vocem laudis eius ⁹qui posuit animam meam ad vitam et non dedit in commotionem pedes meos ¹⁰quoniam probasti nos Deus igne nos examinasti sicut examinatur argentum ¹¹induxisti nos in laqueum posuisti tribulationes in dorso nostro ¹²inposuisti homines super capita nostra transivimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium ¹³introibo in domum tuam in holocaustis reddam tibi vota mea ¹⁴quae distinxerunt labia mea et locutum est os meum in tribulatione mea ¹⁵holocausta medullata offeram tibi cum incensu arietum offeram tibi boves cum hircis diapsalma ¹⁶venite audite et narrabo omnes qui timetis Deum quanta fecit animae meae ¹⁷ad ipsum ore meo clamavi et exaltavi sub lingua mea ¹⁸iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiat Dominus ¹⁹propterea exaudivit Deus adtendit voci deprecationis meae ²⁰benedictus Deus qui non amovit orationem meam et misericordiam suam a me

66in finem in hymnis psalmus cantici ²Deus misereatur nostri et benedicat nobis inluminet vultum suum super nos et misereatur nostri diapsalma ³ut cognoscamus in terra viam tuam in omnibus gentibus salutare tuum ⁴confiteantur tibi populi Deus confiteantur tibi populi omnes ⁵laetentur et exultent gentes quoniam iudicas populos in aequitate et gentes in terra diriges diapsalma ⁶confiteantur tibi populi Deus confiteantur tibi populi omnes ⁷terra dedit

fructum suum benedicat nos Deus Deus noster ⁸benedicat nos Deus et metuant eum omnes fines terrae

67in finem David psalmus cantici ²exsurgat Deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius ³sicut deficit fumus deficiant sicut fluit cera a facie ignis sic pereant peccatores a facie Dei ⁴et iusti epulentur exultent in conspectu Dei delectentur in laetitia ⁵cantate Deo psalmum dicite nomini eius iter facite ei qui ascendit super occasum Dominus nomen illi et exultate in conspectu eius turbabuntur a facie eius ⁶patris orfanorum et iudicis viduarum Deus in loco sancto suo ⁷Deus inhabitare facit unius moris in domo qui educit vinctos in fortitudine similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris ⁸Deus cum egredereris in conspectu populi tui cum pertransieris in deserto diapsalma ⁹terra mota est etenim caeli distillaverunt a facie Dei Sinai a facie Dei Israhel ¹⁰pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuae et infirmata est tu vero perfecisti eam ¹¹animalia tua habitant in ea parasti in dulcedine tua pauperi Deus ¹²Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa ¹³rex virtutum dilecti dilecti; et speciei domus dividere spolia ¹⁴si dormiatis inter medios cleros pinnae columbae deargentatae et posteriora dorsi eius in pallore auri ¹⁵dum discernit Caelestis reges super eam nive dealbabuntur in Selmon ¹⁶mons Dei mons pinguis mons coagulatus mons pinguis ¹⁷ut quid suspicamini montes coagulatos mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo etenim Dominus habitabit in finem ¹⁸currus Dei decem milibus multiplex milia laetantium Dominus in eis in Sina in sancto ¹⁹ascendisti in altum cepisti captivitatem accepisti dona in hominibus etenim non credentes inhabitare Dominum Deus ²⁰benedictus Dominus die cotidie prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum diapsalma ²¹Deus noster Deus salvos faciendi et Domini Domini exitus mortis ²²verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum verticem capilli perambulantium in delictis suis ²³dixit Dominus ex Basan convertam convertam in profundis maris ²⁴ut intinguatur pes tuus in sanguine lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso ²⁵viderunt ingressus tui Deus ingressus Dei mei regis mei qui est in sancto ²⁶praevenere principes coniuncti psallentibus in medio iuvenularum tympanistiarum ²⁷in ecclesiis benedicite Deum Dominum de fontibus Israhel ²⁸ibi Benjamin adulescentulus in mentis excessu principes Iuda duces eorum principes Zabulon principes Nepthali ²⁹manda Deus virtutem tuam confirma Deus hoc quod operatus es nobis ³⁰a templo tuo in Hierusalem tibi adferent reges munera ³¹increpa feras harundinis congregatio taurorum in vaccis populorum ut excludant eos qui probati sunt argento dissipantes gentes quae bella volunt ³²venient legati ex Aegypto Aethiopia praeveniet manus eius Deo ³³regna terrae cantate Deo psallite Domino diapsalma %psallite Deo; ³⁴qui ascendit super caelum caeli ad orientem ecce dabit voci suae vocem virtutis ³⁵date gloriam Deo super Israhel magnificen-

tia eius et virtus eius in nubibus ³⁶mirabilis Deus in sanctis suis Deus Israhel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suae benedictus Deus

68in finem pro his qui commutabuntur David ²salvum me fac Deus quoniam intraverunt aquae usque ad animam meam ³infixus sum in limum profundi et non est substantia veni in altitudines maris et tempestas demersit me ⁴laboravi clamans raucae factae sunt fauces meae defecerunt oculi mei dum spero in Deum meum ⁵multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste quae non rapui tunc exsolvebam ⁶Deus tu scis insipientiam meam et delicta mea a te non sunt abscondita ⁷non erubescant in me qui expectant te Domine Domine virtutum non confundantur super me qui quaerunt te Deus Israhel ⁸quoniam propter te sustinui obprobrium operuit confusio faciem meam ⁹extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris meae ¹⁰quoniam zelus domus tuae comedit me et obprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me ¹¹et operui in ieiunio animam meam et factum est in obprobrium mihi ¹²et posui vestimentum meum cilicium et factus sum illis in parabolam ¹³adversum me exercebantur qui sedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum ¹⁴ego vero orationem meam ad te Domine tempus beneplaciti Deus in multitudine misericordiae tuae exaudi me in veritate salutis tuae ¹⁵eripe me de luto ut non infigar liberer ab his qui oderunt me et de profundis aquarum ¹⁶non me demergat tempestas aquae neque absorbeat me profundum neque urgeat super me puteus os suum ¹⁷exaudi me Domine quoniam benigna est misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice me ¹⁸et ne avertas faciem tuam a puero tuo quoniam tribulor velociter exaudi me ¹⁹intende animae meae et libera eam propter inimicos meos eripe me ²⁰tu scis inproperium meum et confusionem et reverentiam meam ²¹in conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me inproperium expectavit cor meum et miseriam et sustinui qui simul contristaretur et non fuit et qui consolaretur et non inveni ²²et dederunt in escam meam fel et in siti mea potaverunt me aceto ²³fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in retributiones et in scandalum ²⁴obscurantur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurva ²⁵effunde super eos iram tuam et furor irae tuae comprehendat eos ²⁶fiat habitatio eorum deserta et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet ²⁷quoniam quem tu percussisti persecuti sunt et super dolorem vulnerum meorum addiderunt ²⁸adpone iniquitatem super iniquitatem eorum et non intrent in iustitia tua ²⁹deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur ³⁰ego sum pauper et dolens salus tua Deus suscepit me ³¹laudabo nomen Dei cum cantico magnificabo eum in laude ³²et placebit Deo super vitulum novellum cornua producentem et ungulas ³³videant pauperes et laentur quaerite Deum et vivet anima vestra ³⁴quoniam exaudivit

pauperes Dominus et vinctos suos non despexit ³⁵laudent illum caeli et terra mare et omnia reptilia in eis ³⁶quoniam Deus salvam faciet Sion et aedificabuntur civitates Iudaeae et inhabitabunt ibi et hereditate adquirent eam ³⁷et semen servorum eius possidebunt eam et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea

69in finem David in rememoratione eo quod salvum me fecit Dominus ²Deus in adiutorium meum intende Domine ad adiuvandam me festina; ³confundantur et revereantur qui quaerunt animam meam ⁴avertantur retrorsum et erubescant qui volunt mihi mala avertantur statim erubescentes qui dicunt %mihi; euge euge ⁵exultent et laetentur in te omnes qui quaerunt te et dicant semper magnificetur Deus qui diligunt salutare tuum ⁶ego vero egenus et pauper Deus adiuva me adiutor meus et liberator meus es tu Domine ne moreris

70David psalmus filiorum Ionadab et priorum captivorum in te Domine speravi non confundar in aeternum ²in iustitia tua libera me et eripe me inclina ad me aurem tuam et salva me ³esto mihi in Deum protectorem et in locum munitum ut salvum me facias quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu ⁴Deus meus eripe me de manu peccatoris de manu contra legem agentis et iniqui ⁵quoniam tu es patientia mea Domine Domine spes mea a iuventute mea ⁶in te confirmatus sum ex utero de ventre matris meae tu es protector meus in te cantatio mea semper ⁷tamquam prodigium factus sum multis et tu adiutor fortis ⁸repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam ⁹non proicias me in tempore senectutis cum deficiet virtus mea ne derelinquas me ¹⁰quia dixerunt inimici mei mihi et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum ¹¹dicentes Deus dereliquit eum persequimini et comprehendite eum quia non est qui eripiat ¹²Deus ne elongeris a me Deus meus in adiutorium meum respice ¹³confundantur et deficiant detrahentes animae meae operiantur confusione et pudore qui quaerunt mala mihi ¹⁴ego autem semper sperabo et adiciam super omnem laudem tuam ¹⁵os meum adnuntiabit iustitiam tuam tota die salutem tuam quoniam non cognovi litteraturam ¹⁶introibo in potentiam Domini Domine memorabor iustitiae tuae solius ¹⁷Deus docuisti me ex iuventute mea et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua ¹⁸et usque in senectam et senium Deus ne derelinquas me donec adnuntiem brachium tuum generationi omni quae ventura est potentiam tuam ¹⁹et iustitiam tuam Deus usque in altissima quae fecisti magnalia Deus quis similis tibi ²⁰quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas et conversus vivificasti me et de abyssis terrae iterum reduxisti me ²¹multiplicasti magnificentiam tuam et conversus consolatus es me ²²nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam Deus psallam tibi in cithara Sanctus Israhel ²³exultabunt labia mea cum cantavero tibi

et anima mea quam redemisti ²⁴sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam cum confusi et reveriti fuerint qui quaerunt mala mihi

71in Salomonem ²Deus iudicium tuum regi da et iustitiam tuam filio regis iudicare populum tuum in iustitia et pauperes tuos in iudicio ³suscipiant montes pacem populo et colles iustitiam ⁴iudicabit pauperes populi et salvos faciet filios pauperum et humiliabit calumniatorem ⁵et permanebit cum sole et ante lunam generationes generationum ⁶descendet sicut pluvia in vellus et sicut stillicidia stillantia super terram ⁷orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis donec auferatur luna ⁸et dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum ⁹coram illo procident Aethiopes et inimici eius terram lingent ¹⁰reges Tharsis et insulae munera offerent reges Arabum et Saba dona adducent ¹¹et adorabunt eum omnes reges omnes gentes servient ei ¹²quia liberavit pauperem a potente et pauperem cui non erat adiutor ¹³parcet pauperi et inopi et animas pauperum salvas faciet ¹⁴ex usuris et iniquitate redimet animas eorum et honorabile nomen eorum coram illo ¹⁵et vivet et dabitur ei de auro Arabiae et orabunt de ipso semper tota die benedicent ei ¹⁶erit firmamentum in terra in summis montium superextolletur super Libanum fructus eius et florebunt de civitate sicut faenum terrae ¹⁷sit nomen eius benedictum in saecula ante solem permanet nomen eius et benedicentur in ipso omnes tribus terrae omnes gentes beatificabunt eum ¹⁸benedictus Dominus Deus Deus Israhel qui facit mirabilia solus ¹⁹et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum et replebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat ²⁰defecerunt laudes David filii Isesse

72psalmus Asaph quam bonus Israhel Deus his qui recito sunt corde ²mei autem paene moti sunt pedes paene effusi sunt gressus mei ³quia zelavi super iniquis pacem peccatorum videns ⁴quia non est respectus morti eorum et firmamentum in plaga eorum ⁵in labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur ⁶ideo tenuit eos superbia operiti sunt iniquitate et impietate sua ⁷prodiet quasi ex adipe iniquitas eorum transierunt in affectum cordis ⁸cogitaverunt et locuti sunt in nequitia iniquitatem in excelso locuti sunt ⁹posuerunt in caelum os suum et lingua eorum transivit in terra ¹⁰ideo convertetur populus meus hic et dies pleni invenientur in eis ¹¹et dixerunt quomodo scit Deus et si est scientia in Excelso ¹²ecce ipsi peccatores et abundantes in saeculo obtinuerunt divitias ¹³%et dixi; ergo sine causa iustificavi cor meum et lavi inter innocentes manus meas ¹⁴et fui flagellatus tota die et castigatio mea in matutino ¹⁵si dicebam narrabo sic ecce nationem filiorum tuorum reprobavi ¹⁶et existimabam cognoscere hoc labor est ante me ¹⁷donec intrem in sanctuarium Dei intellegam in novissimis eorum ¹⁸veruntamen propter dolos posuisti eis deiecisti eos dum adlevarentur ¹⁹quomodo facti sunt in

desolationem subito defecerunt perierunt propter iniquitatem suam ²⁰velut somnium surgentium Domine in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges ²¹quia inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt ²²et ego ad nihilum redactus sum et nescivi ²³ut iumentum factus sum apud te et ego semper tecum ²⁴tenuisti manum dexteram meam et in voluntate tua deduxisti me et cum gloria suscepisti me ²⁵quid enim mihi est in caelo et a te quid volui super terram ²⁶defecit caro mea et cor meum Deus cordis mei et pars mea Deus in aeternum ²⁷quia ecce qui elongant se a te peribunt perdidisti omnem qui fornicatur abs te ²⁸mihi autem adherere Deo bonum est ponere in Domino Deo spem meam ut adnuntiem omnes praedicationes tuas % in portis filiae Sion;

73intellectus Asaph ut quid Deus reppulisti in finem iratus est furor tuus super oves pascuae tuae ²memor esto congregationis tuae quam possedisti ab initio redemisti virgam hereditatis tuae mons Sion in quo habitasti in eo ³leva manus tuas in superbias eorum in finem quanta malignatus est inimicus in sancto ⁴et gloriati sunt qui oderunt te in medio sollemnitatis tuae posuerunt signa sua signa ⁵et non cognoverunt sicut in exitu super summum quasi in silva lignorum securibus ⁶exciderunt ianuas eius in id ipsum in securi et ascia deiecerunt %eam; ⁷incenderunt igni sanctuarium tuum in terra polluerunt tabernaculum nominis tui ⁸dixerunt in corde suo cognatio eorum simul quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra ⁹signa nostra non vidimus iam non est propheta et nos non cognoscat amplius ¹⁰usquequo Deus inproperabit inimicus iritat adversarius nomen tuum in finem ¹¹ut quid avertis manum tuam et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem ¹²Deus autem rex noster ante saeculum operatus est salutes in medio terrae ¹³tu confirmasti in virtute tua mare contribulasti capita draconum in aquis ¹⁴tu confregisti capita draconis dedisti eum escam populis Aethiopum ¹⁵tu dirupisti fontem et torrentes tu siccasti fluvios Aetham; ¹⁶tuus est dies et tua est nox tu fabricatus es auroram et solem ¹⁷tu fecisti omnes terminos terrae aestatem et ver tu plasmasti ea ¹⁸memor esto huius inimicus inproperavit Dominum et populus insipiens incitavit nomen tuum ¹⁹ne tradas bestiis animam confitentem tibi animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem ²⁰respice in testamentum tuum quia repleti sunt qui obscurati sunt terrae domibus iniquitatum ²¹ne avertatur humilis factus confusus pauper et inops laudabunt nomen tuum ²²exsurge Deus iudica causam tuam memor esto inproperiorum tuorum eorum qui ab insipiente sunt tota die ²³ne obliviscaris voces inimicorum tuorum superbia eorum qui te oderunt ascendit semper

74in finem ne corrumpas psalmus Asaph canticum ²confitebor tibi Deus confitebimur et invocabimus nomen tuum narrabimus mirabilia tua ³cum accepero tempus ego iustitias iudicabo ⁴liquefacta est terra et omnes qui habitant in ea

ego confirmavi columnas eius diapsalma ⁵dixi iniquis nolite inique facere et delinquentibus nolite exaltare cornu ⁶nolite extollere in altum cornu vestrum nolite loqui adversus Deum iniquitatem ⁷quia neque ab oriente neque ab occidente neque a desertis montibus ⁸quoniam Deus iudex est hunc humiliat et hunc exaltat ⁹quia calix in manu Domini vini meri plenus mixto et inclinavit ex hoc in hoc verum fex eius non est exinanita bibent omnes peccatores terrae ¹⁰ego autem adnuntiabo in saeculum cantabo Deo Iacob ¹¹et omnia cornua peccatorum confringam et exaltabuntur cornua iusti

75in finem in laudibus psalmus Asaph canticum ad Assyrium ²notus in Iudaea Deus in Israhel magnum nomen eius ³et factus est in pace locus eius et habitatio eius in Sion ⁴ibi confregit potentias arcuum scutum et gladium et bellum diapsalma ⁵inluminas tu mirabiliter de montibus aeternis ⁶turbati sunt omnes insipientes corde dormierunt somnum suum et nihil invenerunt omnes viri divitiarum manibus suis ⁷ab increpatione tua Deus Iacob dormitaverunt qui ascenderunt equos ⁸tu terribilis es et quis resistet tibi ex tunc ira tua ⁹de caelo auditum fecisti iudicium terra timuit et quievit ¹⁰cum exurgeret in iudicium Deus ut salvos faceret omnes mansuetos terrae diapsalma ¹¹quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi et reliquiae cogitationis diem festum agent tibi ¹²vovete et reddite Domino Deo vestro omnes qui in circuitu eius adferent munera terribili ¹³et ei qui aufert spiritus principum terribili apud reges terrae

76in finem pro Idithun psalmus Asaph ²voce mea ad Dominum clamavi voce mea ad Deum et intendit me ³in die tribulationis meae Deum exquisivi manibus meis nocte contra eum et non sum deceptus rennuit consolari anima mea ⁴memor fui Dei et delectatus sum exercitatus sum et defecit spiritus meus diapsalma ⁵anticipaverunt vigiliis oculi mei turbatus sum et non sum locutus ⁶cogitavi dies antiquos et annos aeternos in mente habui ⁷et meditatus sum nocte cum corde meo exercitabar et scobebam spiritum meum ⁸numquid in aeternum proiciet Deus et non adponet ut complacitior sit adhuc ⁹aut in finem misericordiam suam abscedet a generatione in generationem ¹⁰aut obliviscetur misereri Deus aut continebit in ira sua misericordias suas diapsalma ¹¹et dixi nunc coepi haec mutatio dexterarum Excelsi ¹²memor fui operum Domini quia memor ero ab initio mirabilium tuorum ¹³et meditabor in omnibus operibus tuis et in adinventionibus tuis exercebor ¹⁴Deus in sancto via tua quis deus magnus sicut Deus noster ¹⁵tu es Deus qui facis mirabilia notam fecisti in populis virtutem tuam ¹⁶redemisti in brachio tuo populum tuum filios Iacob ¹⁷viderunt te aquae Deus viderunt te aquae et timuerunt et turbatae sunt abyssi ¹⁸multitudo sonitus aquarum vocem dederunt nubes etenim sagittae tuae transeunt ¹⁹vox tonitru tui in rota inluserunt coruscatio-

nes tuae orbi terrae commota est et contremuit terra ²⁰in mari via tua et semitae tuae in aquis multis et vestigia tua non cognoscentur ²¹deduxisti sicut oves populum tuum in manu Mosi et Aaron

77intellectus Asaph adtendite populus meus legem meam inclinate aurem vestram in verba oris mei ²aperiam in parabola os meum eloquar propositiones ab initio ³quanta audivimus et cognovimus ea et patres nostri narraverunt nobis ⁴non sunt occultata a filiis eorum in generationem alteram narrantes laudes Domini et virtutes eius et mirabilia eius quae fecit ⁵et suscitavit testimonium in Iacob et legem posuit in Israhel quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis ⁶ut cognoscat generatio altera filii qui nascentur et exsurgent et narrabunt filiis suis ⁷ut ponant in Deo spem suam et non obliviscantur opera Dei et mandata eius exquirant ⁸ne fiant sicut patres eorum generatio prava et exasperans generatio quae non direxit cor suum et non est creditus cum Deo spiritus eius ⁹filiis Effrem intendentes et mittentes arcus conversi sunt in die belli ¹⁰non custodierunt testamentum Dei et in lege eius noluerunt ambulare ¹¹et obliti sunt benefactorum eius et mirabilium eius quae ostendit eis ¹²coram patribus eorum quae fecit mirabilia in terra Aegypti in campo Taneos ¹³interrupit mare et perduxit eos statuit aquas quasi utrem ¹⁴et deduxit eos in nube diei et tota nocte in illuminatione ignis ¹⁵interrupit petram in heremo et adaquavit eos velut in abyssu multa ¹⁶et eduxit aquam de petra et deduxit tamquam flumina aquas ¹⁷et adposuerunt adhuc peccare ei in ira excitaverunt Excelsum in inaquoso ¹⁸et temptaverunt Deum in cordibus suis ut peterent escas animabus suis ¹⁹et male locuti sunt de Deo dixerunt numquid poterit Deus parare mensam in deserto ²⁰quoniam percussit petram et fluxerunt aquae et torrentes inundaverunt numquid et panem potest dare aut parare mensam populo suo ²¹ideo audivit Dominus et distulit et ignis accensus est in Iacob et ira ascendit in Israhel ²²quia non crediderunt in Deo nec speraverunt in salutare eius ²³et mandavit nubibus desuper et ianuas caeli aperuit ²⁴et pluit illis manna ad manducandum et panem caeli dedit eis ²⁵panem angelorum manducavit homo cibaria misit eis in abundantiam ²⁶transtulit austrum de caelo et induxit in virtute sua africanum ²⁷et pluit super eos sicut pulverem carnes et sicut harenam maris volatilia pinnata ²⁸et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula eorum ²⁹et manducaverunt et saturati sunt nimis et desiderium eorum adtulit eis ³⁰non sunt fraudati a desiderio suo adhuc escae eorum erant in ore ipsorum ³¹et ira Dei ascendit in eos et occidit pingues eorum et electos Israhel inpedivit ³²in omnibus his peccaverunt adhuc et non crediderunt mirabilibus eius ³³et defecerunt in vanitate dies eorum et anni eorum cum festinatione ³⁴cum occideret eos quaerebant eum et revertebantur et diluculo veniebant ad Deum ³⁵et rememorati sunt quia Deus adiutor est eorum et Deus excelsus redemp-

tor eorum est ³⁶et dilexerunt eum in ore suo et lingua sua mentiti sunt ei ³⁷cor autem ipsorum non erat rectum cum eo nec fideles habiti sunt in testamento eius ³⁸ipse autem est misericors et propitius fiet peccatis eorum et non perdet eos et abundabit ut avertat iram suam et non accendet omnem iram suam ³⁹et recordatus est quia caro sunt spiritus vadens et non rediens ⁴⁰quotiens exacerbaverunt eum in deserto in ira concitaverunt eum in inaquoso ⁴¹et conversi sunt et temptaverunt Deum et Sanctum Israhel exacerbaverunt ⁴²non sunt recordati manus eius die qua redemit eos de manu tribulantis ⁴³sicut posuit in Aegypto signa sua et prodigia sua in campo Taneos ⁴⁴et convertit in sanguine flumina eorum et imbres eorum ne biberent ⁴⁵misit in eos cynomiam et comedit eos et ranam et disperdit eos ⁴⁶et dedit erugini fructus eorum et labores eorum lucustae ⁴⁷et occidit in grandine vineam eorum et moros eorum in pruna ⁴⁸et tradidit grandini iumenta eorum et possessionem eorum igni ⁴⁹misit in eos iram indignationis suae indignationem et iram et tribulationem inmissionem per angelos malos ⁵⁰viam fecit semitae irae suae non pepercit a morte animarum eorum et iumenta eorum in morte conclusit ⁵¹et percussit omne primitivum in terra Aegypti primitias laborum eorum in tabernaculis Cham ⁵²et abstulit sicut oves populum suum et perduxit eos tamquam gregem in deserto ⁵³et deduxit eos in spe et non timuerunt et inimicos eorum operuit mare ⁵⁴et induxit eos in montem sanctificationis suae montem quem adquisivit dextera eius et eiecit a facie eorum gentes et sorte divisit eis terram in funiculo distributionis ⁵⁵et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israhel ⁵⁶et temptaverunt et exacerbaverunt Deum excelsum et testimonia eius non custodierunt ⁵⁷et avertunt se et non servaverunt pactum quemadmodum patres eorum conversi sunt in arcum pravum ⁵⁸et in ira concitaverunt eum in collibus suis et in sculptilibus suis ad aemulationem eum provocaverunt ⁵⁹audivit Deus et sprevit et ad nihilum redegit valde Israhel ⁶⁰et reppulit tabernaculum Selo tabernaculum suum ubi habitavit in hominibus ⁶¹et tradidit in captivitatem virtutem eorum et pulchritudinem eorum in manus inimici ⁶²et conclusit in gladio populum suum et hereditatem suam sprevit ⁶³iuvenes eorum comedit ignis et virgines eorum non sunt lamentatae ⁶⁴sacerdotes eorum in gladio ceciderunt et viduae eorum non plorabuntur ⁶⁵et excitatus est tamquam dormiens Dominus tamquam potens crapulatus a vino ⁶⁶et percussit inimicos suos in posteriora obprobrium sempiternum dedit illis ⁶⁷et reppulit tabernaculum Ioseph et tribum Effrem non elegit ⁶⁸et elegit tribum Iuda montem Sion quem dilexit ⁶⁹et aedificavit sicut unicornium sanctificium suum in terra quam fundavit in saecula ⁷⁰et elegit David servum suum et sustulit eum de gregibus ovium de post fetantes accepit eum ⁷¹pascere Iacob servum suum et Israhel hereditatem suam ⁷²et pavit eos in innocentia cordis sui et in intellectibus manuum suarum deduxit eos

78psalmus Asaph Deus venerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum tuum posuerunt Hierusalem in pomorum custodiam ²posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus caeli carnes sanctorum tuorum bestiis terrae ³effuderunt sanguinem ipsorum tamquam aquam in circuitu Hierusalem et non erat qui sepe-
liret ⁴facti sumus obprobrium vicinis nostris subsannatio et inclusio his qui circum nos sunt ⁵usquequo Domine irasceris in finem accendetur velut ignis zelus tuus ⁶effunde iram tuam in gentes quae te non noverunt et in regna quae nomen tuum non invocaverunt ⁷quia comederunt Iacob et locum eius desolaverunt ⁸ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordiae tuae quia pauperes facti sumus nimis ⁹adiuva nos Deus salutaris noster propter gloriam nominis tui Domine libera nos et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum ¹⁰ne forte dicant in gentibus ubi est Deus eorum et innotescat in nationibus coram oculis nostris ultio sanguinis servorum tuorum qui effusus est ¹¹introeat in conspectu tuo gemitus conpeditorum secundum magnitudinem brachii tui posside filios mortificatorum ¹²et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum inproperium ipsorum quod exprobraverunt tibi Domine ¹³nos autem populus tuus et oves pascae tuae confitebimur tibi in saeculum in generationem et generationem adnuntiabimus laudem tuam

79in finem pro his qui commutabuntur testimonium Asaph psalmus ²qui regis Israhel intende qui deducis tamquam oves Ioseph qui sedes super cherubin manifestare ³coram Effraim et Benjamin et Manasse excita potentiam tuam et veni ut salvos facias nos ⁴Deus converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus ⁵Domine Deus virtutum quousque irasceris super orationem servi tui ⁶cibabis nos pane lacrimarum et potum dabis nobis in lacrimis in mensura ⁷posuisti nos in contradictionem vicinis nostris et inimici nostri subsannaverunt nos ⁸Deus virtutum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus ⁹vineam de Aegypto transtulisti eiecisti gentes et plantasti eam ¹⁰dux itineris fuisti in conspectu eius et plantasti radices eius et implevit terram ¹¹operuit montes umbra eius et arbusta eius cedros Dei ¹²extendit palmites suos usque ad mare et usque ad Flumen propagines eius ¹³ut quid destruxisti maceriam eius et vindemiant eam omnes qui praetergrediuntur viam ¹⁴exterminavit eam aper de silva et singularis ferus depastus est eam ¹⁵Deus virtutum converterte respice de caelo et vide et visita vineam istam ¹⁶et perface eam quam plantavit dextera tua et super filium quem confirmasti tibi ¹⁷incensa igni et suffossa ab increpatione vultus tui peribunt ¹⁸fiat manus tua super virum dexterae tuae et super filium hominis quem confirmasti tibi ¹⁹et non discedimus a te vivificabis nos et nomen tuum invocabimus ²⁰Domine Deus virtutum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus

80in finem pro torcularibus Asaph ²exultate Deo adiutori nostro iubilare Deo Iacob ³sumite psalmum et date tympanum psalterium iucundum cum cithara ⁴bucinate in neomenia tuba in insigni die sollemnitatis nostrae ⁵quia praeceptum Israhel est et iudicium Dei Iacob ⁶testimonium in Ioseph posuit illud cum exiret de terra Aegypti linguam quam non noverat audivit ⁷devertit ab oneribus dorsum eius manus eius in cofino servierunt ⁸in tribulatione invocasti me et liberavi te exaudivi te in abscondito tempestatis probavi te apud aquam Contradictionis diapsalma ⁹audi populus meus et contestabor te Israhel si audias me ¹⁰non erit in te deus recens nec adorabis deum alienum ¹¹ego enim sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti dilata os tuum et implebo illud ¹²et non audivit populus meus vocem meam et Israhel non intendit mihi ¹³et dimisi illos secundum desideria cordis eorum ibunt in adinventionibus suis ¹⁴si populus meus audisset me Israhel si in viis meis ambulasset ¹⁵pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem et super tribulantes eos misissem manum meam ¹⁶inimici Domini mentiti sunt ei et erit tempus eorum in saeculo ¹⁷et cibavit illos ex adipe frumenti et de petra melle saturavit illos

81psalmus Asaph Deus stetit in synagoga deorum in medio autem Deus deiudicat ²usquequo iudicatis iniquitatem et facies peccatorum sumitis diapsalma ³iudicate egenum et pupillum humilem et pauperem iustificate ⁴eripite pauperem et egenum de manu peccatoris liberate ⁵nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulantes movebuntur omnia fundamenta terrae ⁶ego dixi dii estis et filii Excelsi omnes ⁷vos autem sicut homines moriemini et sicut unus de principibus cadetis ⁸surge Deus iudica terram quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus

82canticum psalmi Asaph ²Deus quis similis erit tibi ne taceas neque conpescaris Deus ³quoniam ecce inimici tui sonaverunt et qui oderunt te extulerunt caput ⁴super populum tuum malignaverunt consilium et cogitaverunt adversus sanctos tuos ⁵dixerunt venite et disperdamus eos de gente et non memoretur nomen Israhel ultra ⁶quoniam cogitaverunt unanimitate simul adversum te testamentum disposuerunt ⁷tabernacula Idumeorum et Ismahelitae Moab et Aggareni ⁸Gebal et Ammon et Amalech alienigenae cum habitantibus Tyrum ⁹etenim Assur venit cum illis facti sunt in adiutorium filiis Loth diapsalma ¹⁰fac illis sicut Madiam et Sisarae sicut Iabin in torrente Cison ¹¹disperierunt in Endor facti sunt ut stercus terrae ¹²pone principes eorum sicut Oreb et Zeb et Zebec et Salmana omnes principes eorum ¹³qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium Dei ¹⁴Deus meus pone illos ut rotam sicut stipulam ante faciem venti ¹⁵sicut ignis qui conburit silvam sicut flamma conburens montes ¹⁶ita persequeris illos in tempestate tua et in ira tua turbabis eos ¹⁷imple facies illorum ignominia et quaerent nomen tuum Domine ¹⁸erubescant

et conturbentur in saeculum saeculi et confundantur et pereant ¹⁹et cognoscant quia nomen tibi Dominus tu solus Altissimus in omni terra

83in finem pro torcularibus filiis Core psalmus ²quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum ³concupiscit et defecit anima mea in atria Domini cor meum et caro mea exultavit in Deum vivum ⁴etenim passer invenit %sibi; domum et turtur nidum sibi ubi ponat pullos suos altaria tua Domine virtutum rex meus et Deus meus ⁵beati qui habitant in domo tua in saecula saeculorum laudabunt te diapsalma ⁶beatus vir cui est auxilium abs te ascensiones in corde suo disposuit ⁷in valle lacrimarum in loco quem posuit ⁸etenim benedictiones dabit legis dator ibunt de virtute in virtutem videbitur Deus deorum in Sion ⁹Domine Deus virtutum exaudi orationem meam auribus percipe Deus Iacob diapsalma ¹⁰protector noster aspice Deus et respice in faciem christi tui ¹¹quia melior est dies una in atriis tuis super milia elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum ¹²quia misericordiam et veritatem %diligit; Deus gratiam et gloriam dabit Dominus ¹³non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia Domine virtutum beatus vir qui sperat in te

84in finem filiis Core psalmus ²benedixisti Domine terram tuam avertisti captivitatem Iacob ³remisisti iniquitates plebis tuae operuisti omnia peccata eorum diapsalma ⁴mitigasti omnem iram tuam avertisti ab ira indignationis tuae ⁵converte nos Deus salutem nostrarum et averte iram tuam a nobis ⁶numquid in aeternum irasceris nobis aut extends iram tuam a generatione in generationem ⁷Deus tu conversus vivificabis nos et plebs tua laetabitur in te ⁸ostende nobis Domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis ⁹audiam quid loquatur % in me; Dominus Deus quoniam loquetur pacem in plebem suam et super sanctos suos et in eos qui convertuntur ad cor ¹⁰verumtamen prope timentes eum salutare ipsius ut inhabitet gloria in terra nostra ¹¹misericordia et veritas obviaverunt % sibi; iustitia et pax osculatae sunt ¹²veritas de terra orta est et iustitia de caelo prospexit ¹³etenim Dominus dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum suum ¹⁴iustitia ante eum ambulabit et ponet in via gressus suos

85oratio ipsi David inclina Domine aurem tuam %et; exaudi me quoniam inops et pauper sum ego ²custodi animam meam quoniam sanctus sum salvum fac servum tuum Deus meus sperantem in te ³miserere mei Domine quoniam ad te clamabo tota die ⁴laetifica animam servi tui quoniam ad te Domine animam meam levavi ⁵quoniam tu Domine suavis et mitis et multae misericordiae omnibus invocantibus te ⁶auribus percipe Domine orationem meam et intende voci orationis meae ⁷in die tribulationis meae clamavi ad te quia exaudisti me ⁸non est similis tui in diis Domine et non est secundum opera tua ⁹omnes gentes qua-

scumque fecisti venient et adorabunt coram te Domine et glorificabunt nomen tuum ¹⁰quoniam magnus es tu et faciens mirabilia tu es Deus solus ¹¹deduc me Domine in via tua et ingrediar in veritate tua laetetur cor meum ut timeat nomen tuum ¹²confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo et glorificabo nomen tuum in aeternum ¹³quia misericordia tua magna est super me et eruisti animam meam ex inferno inferiori ¹⁴Deus iniqui insurrexerunt super me et synagoga potentium quaesierunt animam meam et non proposuerunt te in conspectu suo ¹⁵et tu Domine Deus miserator et misericors patiens et multae misericordiae et verax ¹⁶respice in me et miserere mei da imperium tuum puero tuo et salvum fac filium ancillae tuae ¹⁷fac mecum signum in bono et videant qui oderunt me et confundantur quoniam tu Domine adiuvasti me et consolatus es me

86filiis Core psalmus cantici fundamenta eius in montibus sanctis ²diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob ³gloriosa dicta sunt de te civitas Dei diapsalma ⁴memor ero Raab et Babylonis scientibus me ecce alienigenae et Tyrus et populus Aethiopum hii fuerunt illic ⁵numquid Sion dicet homo et homo natus est in ea et ipse fundavit eam Altissimus ⁶Dominus narrabit in scriptura populorum et principum horum qui fuerunt in ea diapsalma ⁷sicut laetantium omnium habitatio in te

87canticum psalmi filiis Core in finem pro Maeleth ad respondendum intellectus Eman Ezraitae ²Domine Deus salutis meae die clamavi et nocte coram te ³intret in conspectu tuo oratio mea inclina aurem tuam ad precem meam ⁴quia repleta est malis anima mea et vita mea in inferno adpropinquavit ⁵aestimatus sum cum descendentibus in lacum factus sum sicut homo sine adiutorio ⁶inter mortuos liber sicut vulnerati dormientes in sepulchris quorum non es memor amplius et ipsi de manu tua repulsi sunt ⁷posuerunt me in lacu inferiori in tenebrosis et in umbra mortis ⁸super me confirmatus est furor tuus et omnes fluctus tuos induxisti super me diapsalma ⁹longe fecisti notos meos a me posuerunt me abominationem sibi traditus sum et non egrediebar ¹⁰oculi mei languerunt prae inopia clamavi ad te Domine tota die expandi ad te manus meas ¹¹numquid mortuis facies mirabilia aut medici suscitabunt et confitebuntur tibi diapsalma ¹²numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam et veritatem tuam in perditione ¹³numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua et iustitia tua in terra oblivionis ¹⁴et ego ad te Domine clamavi et mane oratio mea praevieniet te ¹⁵ut quid Domine repellis orationem meam avertis faciem tuam a me ¹⁶pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea exaltatus autem humiliatus sum et conturbatus ¹⁷in me transierunt irae tuae et terrores tui conturbaverunt me ¹⁸circuierunt me sicut aqua tota die circumdederunt me simul ¹⁹elongasti a me amicum et proximum et notos meos a miseria

88 intellectus Aethan Ezraitae ²misericordias Domini in aeternum cantabo in generationem et generationem adnuntiabo veritatem tuam in ore meo ³quoniam dixisti in aeternum misericordia aedificabitur in caelis praeparabitur veritas tua in eis; ⁴disposui testamentum electis meis iuravi David servo meo ⁵usque in aeternum praeparabo semen tuum et aedificabo in generationem et generationem sedem tuam diapsalma ⁶confitebuntur caeli mirabilia tua Domine etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum ⁷quoniam quis in nubibus aequabitur Domino similis erit Domino in filiis Dei ⁸Deus qui glorificatur in consilio sanctorum magnus et horrendus super omnes qui in circuitu eius sunt ⁹Domine Deus virtutum quis similis tibi potens es Domine et veritas tua in circuitu tuo ¹⁰tu dominaris potestatis maris motum autem fluctuum eius tu mitigas ¹¹tu humiliasti sicut vulneratum superbum in brachio virtutis tuae dispersisti inimicos tuos ¹²tui sunt caeli et tua est terra orbem terrae et plenitudinem eius tu fundasti ¹³aquilonem et mare tu creasti Thabor et Hermon in nomine tuo exultabunt ¹⁴tuum brachium cum potentia firmetur manus tua et exaltetur dextera tua ¹⁵iustitia et iudicium praeparatio sedis tuae misericordia et veritas praecedent faciem tuam ¹⁶beatus populus qui scit iubilationem Domine in lumine vultus tui ambulabunt ¹⁷et in nomine tuo exultabunt tota die et in iustitia tua exultabuntur ¹⁸quoniam gloria virtutis eorum tu es et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum ¹⁹quia Domini est adsumptio nostra; et Sancti Israhel regis nostri ²⁰tunc locutus es in visione sanctis tuis et dixisti posui adiutorium in potentem exaltavi electum de plebe mea ²¹inveni David servum meum in oleo sancto meo linui eum ²²manus enim mea auxiliabitur ei et brachium meum confirmabit eum ²³nihil proficiet inimicus in eo et filius iniquitatis non adponet nocere eum ²⁴et concidam a facie ipsius inimicos eius et odientes eum in fugam convertam ²⁵et veritas mea et misericordia mea cum ipso et in nomine meo exaltabitur cornu eius ²⁶et ponam in mari manum eius et in fluminibus dexteram eius ²⁷ipse invocabit me pater meus es tu Deus meus et susceptor salutis meae ²⁸et ego primogenitum ponam illum excelsum prae regibus terrae ²⁹in aeternum servabo illi misericordiam meam et testamentum meum fidele ipsi ³⁰et ponam in saeculum saeculi semen eius et thronum eius sicut dies caeli ³¹si dereliquerint filii eius legem meam et in iudiciis meis non ambulaverint ³²si iustitias meas profanaverint et mandata mea non custodierint ³³visitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eorum ³⁴misericordiam autem meam non dispergam ab eo neque nocebo in veritate mea ³⁵neque profanabo testamentum meum et quae procedunt de labiis meis non faciam irrita ³⁶semel iuravi in sancto meo si David mentiar ³⁷semen eius in aeternum manebit ³⁸et thronus eius sicut sol in conspectu meo et sicut luna perfecta in aeternum et testis in caelo fidelis diapsalma ³⁹tu vero reppulisti et despexisti distulisti christum tuum ⁴⁰evertisti testamentum servi tui profanasti in

terram sanctuarium eius ⁴¹destruxisti omnes sepes eius posuisti firmamenta eius formidinem ⁴²diripuerunt eum omnes transeuntes viam factus est obprobrium vicinis suis ⁴³exaltasti dexteram deprimentium eum laetificasti omnes inimicos eius ⁴⁴avertisti adiutorium gladii eius et non es auxiliatus ei in bello ⁴⁵destruxisti eum a mundatione sedem eius in terram conlisisi ⁴⁶minorasti dies temporis eius perfudisti eum confusione diapsalma ⁴⁷usquequo Domine avertis in finem exardescet sicut ignis ira tua ⁴⁸memorare quae mea substantia numquid enim vane constituisti omnes filios hominum ⁴⁹quis est homo qui vivet et non videbit mortem eruet animam suam de manu inferi diapsalma ⁵⁰ubi sunt misericordiae tuae antiquae Domine sicut iurasti David in veritate tua ⁵¹memor esto Domine obprobrii servorum tuorum quod continui in sinu meo multarum gentium ⁵²quod exprobraverunt inimici tui Domine quod exprobraverunt commutationem christi tui ⁵³benedictus Dominus in aeternum fiat fiat

89 oratio Mosi hominis Dei Domine refugium tu factus es nobis in generatione et generatione ²priusquam montes fierent et formaretur terra et orbis a saeculo usque in saeculum tu es Deus ³ne avertas hominem in humilitatem et dixisti convertimini filii hominum ⁴quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesternae quae praeteriit et custodia in nocte ⁵quae pro nihilo habentur eorum anni erunt ⁶mane sicut herba transeat mane floreat et transeat vespere decidat induret et arescat ⁷quia defecimus in ira tua et in furore tuo turbati sumus ⁸posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo saeculum nostrum in inluminatione vultus tui ⁹quoniam omnes dies nostri defecerunt in ira tua defecimus anni nostri sicut aranea meditabantur ¹⁰dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni si autem in potentatibus octoginta anni et amplius eorum labor et dolor quoniam supervenit mansuetudo et corripiemur ¹¹quis novit potestatem irae tuae et prae timore tuo iram tuam ¹²dinumerare dexteram tuam sic notam fac et conpeditos corde in sapientia ¹³convertere Domine usquequo et deprecabilis esto super servos tuos ¹⁴repleti sumus mane misericordia tua et exultavimus et delectati sumus in omnibus diebus nostris ¹⁵laetati sumus pro diebus quibus nos humiliasti annis quibus vidimus mala ¹⁶et respice in servos tuos et in opera tua et dirige filios eorum ¹⁷et sit splendor Domini Dei nostri super nos et opera manuum nostrarum dirige super nos et opus manuum nostrarum dirige;

90 laus cantici David qui habitat in adiutorio Altissimi in protectione Dei caeli commorabitur ²dicet Domino susceptor meus es tu et refugium meum Deus meus sperabo in eum ³quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium et a verbo aspero ⁴in scapulis suis obumbrabit te et sub pinnis eius sperabis ⁵scuto circumdabit te veritas eius non timebis a timore nocturno ⁶a sagitta volante in die a negotio perambulante in tenebris ab incursu et daemonio meridiano

⁷cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis ad te autem non adpropinquabit ⁸verumtamen oculis tuis considerabis et retributionem peccatorum videbis ⁹quoniam tu Domine spes mea Altissimum posuisti refugium tuum ¹⁰non accedent ad te mala et flagellum non adpropinquabit tabernaculo tuo ¹¹quoniam angelis suis mandabit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis ¹²in manibus portabunt te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ¹³super aspidem et basiliscum ambulabis %et; conculcabis leonem et draconem ¹⁴quoniam in me speravit et liberabo eum protegam eum quia cognovit nomen meum ¹⁵clamabit ad me et exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et clarificabo eum ¹⁶longitudine dierum replebo eum et ostendam illi salutare meum

91psalmus cantici in die sabbati ²bonum est confiteri Domino et psallere nomini tuo Altissime ³ad adnuntian- dum mane misericordiam tuam et veritatem tuam per noc- tem ⁴in decacordo psalterio cum cantico in cithara ⁵quia delectasti me Domine in factura tua et in operibus manuum tuarum exultabo ⁶quam magnificata sunt opera tua Domine nimis profundae factae sunt cogitationes tuae ⁷vir insipiens non cognoscat et stultus non intellegat haec ⁸cum exorti fuerint peccatores sicut faenum et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem ut intereant in saeculum %saeculi; ⁹tu autem Altissimus in aeternum Domine ¹⁰quoniam ecce inimici tui Domine; quoniam ecce inimici tui peribunt et dispergentur omnes qui operantur iniquitatem ¹¹et exaltabitur sicut unicornis cornu meum et senectus mea in misericordia uberi ¹²et despexit oculus meus inimicis meis et insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea ¹³iustus ut palma florebit ut cedrus Libani multiplicabitur ¹⁴plantati in domo Domini in atriis Dei nostri florebut ¹⁵adhuc multiplicabuntur in senecta uberi et bene patientes erunt ¹⁶ut adnuntient quoniam rectus Dominus Deus noster et non est iniquitas in eo

92laus cantici David in die ante sabbatum quando inhabitata est terra Dominus regnavit decore indutus est indutus est Dominus fortitudine et praecinxit se etenim firmavit orbem terrae qui non commovebitur ²parata sedis tua ex tunc a saeculo tu es ³elevaverunt flumina Domine elevaverunt flumina vocem suam elevabunt flumina fluctus suos; ⁴a vocibus aquarum multarum mirabiles elationes maris mirabilis in altis Dominus ⁵testimonia tua credibilia facta sunt nimis domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudine dierum

93psalmus David quarta sabbati Deus ultionum Dominus Deus ultionum libere egit ²exaltare qui iudicas terram redde retributionem superbis ³usquequo peccatores Domine usquequo peccatores gloriabuntur ⁴effabuntur et loquentur iniquitatem loquentur omnes qui operantur iniquitatem ⁵populum tuum Domine humiliaverunt et heredita-

tem tuam vexaverunt ⁶viduam et advenam interfecerunt et pupillos occiderunt ⁷et dixerunt non videbit Dominus nec intellegat Deus Iacob ⁸intellegite qui insipientes estis in populo et stulti aliquando sapite ⁹qui plantavit aurem non audiet aut qui finxit oculum non considerat ¹⁰qui corripit gentes non arguet qui docet hominem scientiam ¹¹Dominus scit cogitationes hominum quoniam vanae sunt ¹²beatus homo quem tu erudieris Domine et de lege tua docueris eum ¹³ut mitiges ei a diebus malis donec fodiatur peccatori fovea ¹⁴quia non repellat Dominus plebem suam et hereditatem suam non derelinquet ¹⁵quoadusque iustitia convertatur in iudicium et qui iuxta illam omnes qui recto sunt corde diapsalma ¹⁶quis consurget mihi adversus malignantes aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem ¹⁷nisi quia Dominus adiuvit me paulo minus habitavit in inferno anima mea ¹⁸si dicebam motus est pes meus misericordia tua Domine adiuverat me ¹⁹secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuae laetificaverunt animam meam ²⁰numquid aderit tibi sedis iniquitatis qui fingis dolorem in praecepto ²¹captabunt in animam iusti et sanguinem innocentem condemnabunt ²²et factus est Dominus mihi in refugium et Deus meus in adiutorem spei meae ²³et reddet illis iniquitatem ipsorum et in malitia eorum disperdet eos disperdet illos Dominus Deus noster

94laus cantici David venite exultemus Domino iubilemus Deo salutari nostro ²praeoccupemus faciem eius in confessione et in psalmis iubilemus ei ³quoniam Deus magnus Dominus et rex magnus super omnes deos ⁴quia in manu eius fines terrae et altitudines montium ipsius sunt ⁵quoniam ipsius est mare et ipse fecit illud et siccam manus eius formaverunt ⁶venite adoremus et procidamus et ploremus ante Dominum qui fecit nos ⁷quia ipse est Deus noster et nos populus pascuae eius et oves manus eius ⁸hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra ⁹sicut in iritatione secundum diem temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt me; et viderunt opera mea ¹⁰quadraginta annis offensus fui generationi illi et dixi semper errant corde ¹¹et isti non cognoverunt vias meas ut iuravi in ira mea si intrabunt in requiem meam

95quando domus aedificabatur post captivitatem canticum huic David cantate Domino canticum novum cantate Domino omnis terra ²cantate Domino benedicite nomini eius adnuntiate diem de die salutare eius ³adnuntiate inter gentes gloriam eius in omnibus populis mirabilia eius ⁴quoniam magnus Dominus et laudabilis valde terribilis est super omnes deos ⁵quoniam omnes dii gentium daemonia at vero Dominus caelos fecit ⁶confessio et pulchritudo in conspectu eius sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius ⁷adferte Domino patriae gentium adferte Domino gloriam et honorem ⁸adferte Domino gloriam nomini eius tollite hostias et introite in atria eius ⁹adorate Domi-

num in atrio sancto eius commoveatur a facie eius univ-
sa terra ¹⁰dicite in gentibus quia Dominus regnavit ete-
nim correxit orbem qui non movebitur iudicabit populos
in aequitate ¹¹laetentur caeli et exultet terra commoveatur
mare et plenitudo eius ¹²gaudebunt campi et omnia quae
in eis sunt tunc exultabunt omnia ligna silvarum ¹³a facie
Domini quia venit quoniam venit iudicare terram iudicabit
orbem terrae in aequitate et populos in veritate sua

96huic David quando terra eius restituta est Dominus
regnavit exultet terra laetentur insulae multae ²nubes et
caligo in circuitu eius iustitia et iudicium correctio sedis
eius ³ignis ante ipsum praecedet et inflammabit in circui-
tu inimicos eius ⁴adluserunt fulgora eius orbi terrae vidit
et commota est terra ⁵montes sicut cera fluxerunt a facie
Domini; a facie Domini omnis terrae ⁶adnuntiaverunt
caeli iustitiam eius et viderunt omnes populi gloriam eius
⁷confundantur omnes qui adorant sculptilia qui gloriantur
in simulacris suis adorate eum omnes angeli eius ⁸audivit
et laetata est Sion et exultaverunt filiae Iudaeae propter iu-
dicia tua Domine ⁹quoniam tu Dominus Altissimus super
omnem terram nimis superexaltatus es super omnes deos
¹⁰qui diligitis Dominum odite malum custodit animas sanc-
torum suorum de manu peccatoris liberabit eos ¹¹lux orta
est iusto et rectis corde laetitia ¹²laetamini iusti in Domino
et confitemini memoriae sanctificationis eius

97psalmus David cantate Domino canticum novum quo-
niam mirabilia fecit salvavit sibi dextera eius et brachium
sanctum eius ²notum fecit Dominus salutare suum in con-
spectu gentium revelavit iustitiam suam ³recordatus est
misericordiae suae et veritatem suam domui Israhel vide-
runt omnes termini terrae salutare Dei nostri ⁴iubilare Do-
mino omnis terra cantate et exultate et psallite ⁵psallite
Domino in cithara in cithara et voce psalmi ⁶in tubis ducti-
libus et voce tubae corneae iubilare in conspectu regis Do-
mini ⁷moveatur mare et plenitudo eius orbis terrarum et
qui habitant in eo ⁸flumina plaudent manu simul montes
exultabunt ⁹a conspectu Domini quoniam venit iudicare
terram iudicabit orbem terrarum in iustitia et populos in
aequitate

98psalmus David Dominus regnavit irascantur populi
qui sedet super cherubin moveatur terra ²Dominus in Sion
magnus et excelsus est super omnes populos ³confiteantur
nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est ⁴et
honor regis iudicium diligit tu parasti directiones iudicium
et iustitiam in Jacob tu fecisti ⁵exaltate Dominum Deum
nostrum et adorate scabillum pedum eius quoniam sanc-
tum est ⁶Moses et Aaron in sacerdotibus eius et Samuhel
inter eos qui invocant nomen eius invocabant Dominum
et ipse exaudiebat illos ⁷in columna nubis loquebatur ad
eos custodiebant testimonia eius et praeceptum quod dedit
illis ⁸Domine Deus noster tu exaudiebas illos Deus tu pro-

pitiu fuisti eis et ulciscens in omnes adinventiones eorum
⁹exaltate Dominum Deum nostrum et adorate in monte
sancto eius quoniam sanctus Dominus Deus noster

99psalmus in confessione ²iubilare Domino omnis ter-
ra servite Domino in laetitia introite in conspectu eius in
exultatione ³scitote quoniam Dominus ipse est Deus ipse
fecit nos et non ipsi nos populus eius et oves pascuae eius
⁴introite portas eius in confessione atria eius in hymnis con-
fitemini illi laudate nomen eius ⁵quoniam suavis Dominus
in aeternum misericordia eius et usque in generationem et
generationem veritas eius

100David psalmus misericordiam et iudicium cantabo
tibi Domine psallam ²et intellegam in via immaculata quan-
do venies ad me perambulabam in innocentia cordis mei
in medio domus meae ³non proponebam ante oculos meos
rem iniustam facientes praevaricationes odivi non adhesit
mihi ⁴cor pravum declinante a me maligno non cognosce-
bam ⁵detraherentem secreto proximo suo hunc persequer
superbo oculo et insatiabili corde cum hoc non edebam
⁶oculi mei ad fideles terrae ut sederent mecum ambulans
in via immaculata hic mihi ministrabat ⁷non habitabat in
medio domus meae qui facit superbiam qui loquitur iniqua
non direxit in conspectu oculorum meorum ⁸in matutino
interficiebam omnes peccatores terrae ut disperderem de
civitate Domini omnes operantes iniquitatem

101oratio pauperis cum anxius fuerit et coram Domino
effuderit precem suam ²Domine exaudi orationem meam
et clamor meus ad te veniat ³non avertas faciem tuam a
me in quacumque die tribulor inclina ad me aurem tuam
in quacumque die invocavero te velociter exaudi me ⁴quia
defecerunt sicut fumus dies mei et ossa mea sicut gremium
aruerunt ⁵percussus est ut faenum et aruit cor meum
quia oblitus sum comedere panem meum ⁶a voce gemitus
mei adhesit os meum carni meae ⁷similis factus sum
pelicano solitudinis factus sum sicut nycticorax in domici-
lio ⁸vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto
⁹tota die exprobrabant mihi inimici mei et qui laudabant
me adversus me iurabant ¹⁰quia cinerem tamquam panem
manducavi et poculum meum cum fletu miscebam ¹¹a facie
irae et indignationis tuae quia elevans adlisisisti me ¹²dies
mei sicut umbra declinaverunt et ego sicut faenum arui
¹³tu autem Domine in aeternum permanes et memoriale
tuum in generationem et generationem ¹⁴tu exurgens mi-
sereberis Sion quia tempus miserendi eius quia venit tem-
pus ¹⁵quoniam placuerunt servis tuis lapides eius et terrae
eius miserebuntur ¹⁶et timebunt gentes nomen Domini et
omnes reges terrae gloriam tuam ¹⁷quia aedificabit Domi-
nus Sion et videbitur in gloria sua ¹⁸respexit in orationem
humilium et non sprevit precem eorum ¹⁹scribantur haec
in generationem alteram et populus qui creabitur laudabit
Dominum ²⁰quia prospexit de excelso sancto suo Dominus

de caelo in terram aspexit ²¹ut audiret gemitum conpeditorum ut solvat filios interemptorum ²²ut adnuntiet in Sion nomen Domini et laudem suam in Hierusalem ²³in conveniendo populos in unum et reges ut serviant Domino ²⁴respondit ei in via virtutis suae paucitatem dierum meorum nuntia mihi ²⁵ne revoces me in dimidio dierum meorum in generationem et generationem anni tui ²⁶initio tu Domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli ²⁷ipsi peribunt tu autem permanes et omnes sicut vestimentum veterescent et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur ²⁸tu autem idem ipse es et anni tui non deficient ²⁹filiis servorum tuorum habitabunt et semen eorum in saeculum dirigetur

102ipsi David benedic anima mea Domino et omnia quae intra me sunt nomini sancto eius ²benedic anima mea Domino et noli oblivisci omnes retributiones eius ³qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis qui sanat omnes infirmitates tuas ⁴qui redimit de interitu vitam tuam qui coronat te in misericordia et miserationibus ⁵qui replet in bonis desiderium tuum renovabitur ut aquilae juvenis tua ⁶faciens misericordias Dominus et iudicium omnibus iniuriam patientibus ⁷notas fecit vias suas Mosi filiis Israhel voluntates suas ⁸miserator et misericors Dominus longanimis et multum misericors ⁹non in perpetuum irascetur neque in aeternum comminabitur ¹⁰non secundum peccata nostra fecit nobis nec secundum iniustitias nostras retribuit nobis ¹¹quoniam secundum altitudinem caeli a terra corroboravit misericordiam suam super timentes se ¹²quantum distat ortus ab occidente longe fecit a nobis iniquitates nostras ¹³quomodo miseretur pater filiorum misertus est Dominus timentibus se ¹⁴quoniam ipse cognovit figmentum nostrum recordatus est quoniam pulvis sumus ¹⁵homo sicut faenum dies eius tamquam flos agri sic effloreat ¹⁶quoniam spiritus pertransivit in illo et non subsistet et non cognoscet amplius locum suum ¹⁷misericordia autem Domini ab aeterno et usque in aeternum super timentes eum et iustitia illius in filios filiorum ¹⁸his qui servant testamentum eius et memores sunt mandatorum ipsius ad faciendum ea ¹⁹Dominus in caelo paravit sedem suam et regnum ipsius omnibus dominabitur ²⁰benedicite Domino angeli eius potentes virtute facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius ²¹benedicite Domino omnes virtutes eius ministri eius qui facitis voluntatem eius ²²benedicite Domino omnia opera eius in omni loco dominationis ipsius benedic anima mea Domino

103ipsi David benedic anima mea Domino Domine Deus meus magnificatus es vehementer confessionem et decorem induisti ²amictus lumine sicut vestimento extendens caelum sicut pellem ³qui tegis in aquis superiora eius qui ponis nubem ascensum tuum qui ambulat super pinnas ventorum ⁴qui facis angelos tuos spiritus et ministros tuos ignem urentem ⁵qui fundasti terram super stabilitatem

suam non inclinabitur in saeculum saeculi ⁶abyssus sicut vestimentum amictus eius super montes stabunt aquae ⁷ab increpatione tua fugient a voce tonitru tui formidabunt ⁸ascendunt montes et descendunt campi in locum quem fundasti eis ⁹terminum posuisti quem non transgredientur neque convertentur operire terram ¹⁰qui emittis fontes in convallibus inter medium montium pertransibunt aquae ¹¹potabunt omnes bestiae agri expectabunt onagri in siti sua ¹²super ea volucres caeli habitabunt de medio petrarum dabunt vocem ¹³rigans montes de superioribus suis de fructu operum tuorum satiabitur terra ¹⁴producens faenum iumentis et herbam servituti hominum ut educas panem de terra ¹⁵et vinum laetificat cor hominis ut exhilet faciem in oleo et panis cor hominis confirmat ¹⁶saturabuntur ligna campi et cedri Libani quas plantavit ¹⁷illic passerres nidificabunt erodii domus dux est eorum ¹⁸montes excelsi cervis petra refugium erinacis ¹⁹fecit lunam in tempora sol cognovit occasum suum ²⁰posuisti tenebras et facta est nox in ipsa pertransibunt omnes bestiae silvae ²¹catuli leonum rugientes ut rapiant et quaerant a Deo escam sibi ²²ortus est sol et congregati sunt et in cubilibus suis conlocabuntur ²³exibit homo ad opus suum et ad operationem suam usque ad vesperum ²⁴quam magnificata sunt opera tua Domine omnia in sapientia fecisti impleta est terra possessione tua ²⁵hoc mare magnum et spatiosum manibus; illic reptilia quorum non est numerus animalia pusilla cum magnis ²⁶illic naves pertransibunt draco iste quem formasti ad inludendum ei ²⁷omnia a te expectant ut des illis escam in tempore ²⁸dante te illis colligent aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate ²⁹avertente autem te faciem turbabuntur auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur ³⁰emittes spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae ³¹sit gloria Domini in saeculum laetabitur Dominus in operibus suis ³²qui respicit terram et facit eam tremere qui tangit montes et fumigant ³³cantabo Domino in vita mea psallam Deo meo quamdiu sum ³⁴iucundum sit ei eloquium meum ego vero delectabor in Domino ³⁵deficiant peccatores a terra et iniqui ita ut non sint benedic anima mea Domino

104alleluia confitemini Domino et invocate nomen eius adnuntiate inter gentes opera eius ²cantate ei et psallite ei narrate omnia mirabilia eius ³laudamini in nomine sancto eius laetetur cor quaerentium Dominum ⁴quaerite Dominum et confirmamini quaerite faciem eius semper ⁵mementote mirabilium eius quae fecit prodigia eius et iudicia oris eius ⁶semen Abraham servi eius filii Iacob electi eius ⁷ipse Dominus Deus noster in universa terra iudicia eius ⁸memor fuit in saeculum testamenti sui verbi quod mandavit in mille generationes ⁹quod disposuit ad Abraham et iuramenti sui ad Isaac ¹⁰et statuit illud Iacob in praeceptum et Israhel in testamentum aeternum ¹¹dicens tibi dabo terram Chanaan funiculum hereditatis vestrae ¹²cum essent numero breves paucissimos et incolas eius ¹³et pertransie-

runt de gente in gentem et de regno ad populum alterum¹⁴ non reliquit hominem nocere eis et corripuit pro eis reges¹⁵ nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari¹⁶ et vocavit famem super terram omne firmiter panis contrivit¹⁷ misit ante eos virum in servum venundatus est Ioseph¹⁸ humiliaverunt in conpedibus pedes eius ferrum pertransiit anima eius¹⁹ donec veniret verbum eius eloquium Domini inflammavit eum²⁰ misit rex et solvit eum princeps populorum et dimisit eum²¹ constituit eum dominum domus suae et principem omnis possessionis suae²² ut erudiret principes eius sicut semet ipsum et senes eius prudentiam doceret²³ et intravit Israhel in Aegyptum et Iacob accola fuit in terra Cham²⁴ et auxit populum eius vehementer et firmavit eum super inimicos eius²⁵ convertit cor eorum ut odirent populum eius ut dolum facerent in servos eius²⁶ misit Mosen servum suum Aaron quem elegit ipsum²⁷ posuit in eis verba signorum suorum et prodigiorum in terra Cham²⁸ misit tenebras et obscuravit et non exacerbavit sermones suos²⁹ convertit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum³⁰ dedit terra eorum ranas in penetrabilibus regum ipsorum³¹ dixit et venit cynomia et scinifes in omnibus finibus eorum³² posuit pluvias eorum grandinem ignem conburentem in terra ipsorum³³ et percussit vineas eorum et ficulneas eorum et contrivit lignum finium eorum³⁴ dixit et venit lucusta et bruchus cuius non erat numerus³⁵ et comedit omne faenum in terra eorum et comedit omnem fructum terrae eorum³⁶ et percussit omne primogenitum in terra eorum primitias omnis laboris eorum³⁷ et eduxit eos in argento et auro et non erat in tribubus eorum infirmus³⁸ laetata est Aegyptus in profectioe eorum quia incubuit timor eorum super eos³⁹ expandit nubem in protectionem eorum et ignem ut luceret eis per noctem⁴⁰ petierunt et venit coturnix et panem caeli saturavit eos⁴¹ dirupit petram et fluxerunt aquae abierunt in sicco flumina⁴² quoniam memor fuit verbi sancti sui quod habuit ad Abraham puerum suum⁴³ et eduxit populum suum in exultatione⁴⁴ et electos suos in laetitia⁴⁴ et dedit illis regiones gentium et labores populorum possederunt⁴⁵ ut custodiant iustificationes eius et legem eius requirant

105 alleluia confitemini Domino quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius² quis loquetur potentias Domini auditas faciet omnes laudes eius³ beati qui custodiunt iudicium et faciunt iustitiam in omni tempore⁴ memento nostri Domine in beneplacito populi tui visita nos in salutari tuo⁵ ad videndum in bonitate electorum tuorum ad laetandum in laetitia gentis tuae et lauderis cum hereditate tua⁶ peccavimus cum patribus nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus⁷ patres nostri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua non fuerunt memores multitudinis misericordiae tuae et inritaverunt ascendentes in mare mare; Rubrum⁸ et salvavit eos propter nomen suum ut notam faceret potentiam suam⁹ et increpuit mare Rubrum et exsiccatum est et deduxit eos in abyssis sicut in

deserto¹⁰ et salvavit eos de manu odientium et redemit eos de manu inimici¹¹ et operuit aqua tribulantes eos unus ex eis non remansit¹² et crediderunt in verbis eius et laudaverunt laudem eius¹³ cito fecerunt obliti sunt operum eius non sustinuerunt consilium eius¹⁴ et concupierunt concupiscentiam in deserto et temptaverunt Deum in inaquoso¹⁵ et dedit eis petitionem ipsorum et misit saturitatem in anima eorum¹⁶ et inritaverunt Mosen in castris Aaron sanctum Domini¹⁷ aperta est terra et degluttivit Dathan et operuit super congregationem Abiron¹⁸ et exarsit ignis in synagoga eorum flamma conbusit peccatores¹⁹ et fecerunt vitulum in Choreb et adoraverunt sculptile²⁰ et mutaverunt gloriam suam in similitudine vituli comedentis faenum²¹ obliti sunt Deum qui salvavit eos qui fecit magnalia in Aegypto²² mirabilia in terra Cham terribilia in mari Rubro²³ et dixit ut disperderet eos si non Moses electus eius stetisset in confractioe in conspectu eius ut averteret iram eius ne disperderet eos²⁴ et pro nihilo habuerunt terram desiderabilem non crediderunt verbo eius²⁵ et murmurabant in tabernaculis suis non exaudierunt vocem Domini²⁶ et elevavit manum suam super eos ut prosterneret eos in deserto²⁷ et ut deiceret semen eorum in nationibus et dispergeret eos in regionibus²⁸ et initiati sunt Beelphegor et comederunt sacrificia mortuorum²⁹ et inritaverunt eum in adinventionibus suis et multiplicata est in eis ruina³⁰ et stetit Finees et placavit et cessavit quassatio³¹ et reputatum est ei in iustitiam in generatione et generationem usque in sempiternum³² et inritaverunt ad aquam Contradictionis et vexatus est Moses propter eos³³ quia exacerbaverunt spiritum eius et distinxit in labiis suis³⁴ non disperdiderunt gentes quas dixit Dominus illis³⁵ et commixti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum³⁶ et servierunt sculptilibus eorum et factum est illis in scandalum³⁷ et immolaverunt filios suos et filias suas daemioniis³⁸ et effuderunt sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum; quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan et interfecta est terra in sanguinibus³⁹ et contaminata est in operibus eorum et fornicati sunt in adinventionibus suis⁴⁰ et iratus est furore Dominus in populo suo et abominatus est hereditatem suam⁴¹ et tradidit eos in manus gentium et dominati sunt eorum qui oderant eos⁴² et tribulaverunt eos inimici eorum et humiliati sunt sub manibus eorum⁴³ saepe liberavit eos ipsi autem exacerbaverunt eum in consilio suo et humiliati sunt in iniquitatibus suis⁴⁴ et vidit cum tribularentur et audiret orationem eorum⁴⁵ et memor fuit testamenti sui et paenituit eum secundum multitudinem misericordiae suae⁴⁶ et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant eos⁴⁷ salvos fac nos Domine Deus noster et congrega nos de nationibus ut confiteamur nomini tuo sancto et gloriemur in laude tua⁴⁸ benedictus Dominus Deus Israhel a saeculo et usque in saeculum et dicet omnis populus fiat fiat

106 alleluia confitemini Domino quoniam bonus quo-

niam in saeculum misericordia eius ²dicant qui redempti sunt a Domino quos redemit de manu inimici de regionibus congregavit eos ³a solis ortu et occasu et ab aquilone et mari ⁴erraverunt in solitudine in inaquoso viam civitatis habitaculi non invenerunt ⁵esurientes et sitientes anima eorum in ipsis defecit ⁶et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum eripuit eos ⁷et deduxit eos in viam rectam ut irent in civitatem habitationis ⁸confiteantur Domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum ⁹quia satiavit animam inanem et animam esurientem satiavit bonis ¹⁰sedentes in tenebris et umbra mortis vinctos in mendicitate et ferro ¹¹quia exacerbaverunt eloquia Dei et consilium Altissimi iritaverunt ¹²et humiliatum est in laboribus cor eorum infirmati sunt nec fuit qui adiuvaret ¹³et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum liberavit eos ¹⁴et eduxit eos de tenebris et umbra mortis et vincula eorum disruptit ¹⁵confiteantur Domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum ¹⁶quia contrivit portas aereas et vectes ferreos confregit ¹⁷suscepit eos de via iniquitatis eorum propter iniustitias enim suas humiliati sunt ¹⁸omnem escam abominata est anima eorum et adpropinquaverunt usque ad portas mortis ¹⁹et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum liberavit eos ²⁰misit verbum suum et sanavit eos et eripuit eos de interitionibus eorum ²¹confiteantur Domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum ²²et sacrificent sacrificium laudis et adnuntient opera eius in exultatione ²³qui descendunt mare in navibus facientes operationem in aquis multis ²⁴ipsi viderunt opera Domini et mirabilia eius in profundo ²⁵dixit et stetit spiritus procellae et exaltati sunt fluctus eius ²⁶ascendunt usque ad caelos et descendunt usque ad abyssos anima eorum in malis tabescebat ²⁷turbati sunt et moti sunt sicut ebrius et omnis sapientia eorum devorata est ²⁸et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum eduxit eos ²⁹et statuit procellam %eius; in auram et siluerunt fluctus eius ³⁰et laetati sunt quia siluerunt et deduxit eos in portum voluntatis eorum ³¹confiteantur Domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum ³²exaltent eum in ecclesia plebis et in cathedra seniorum laudent eum ³³posuit flumina in desertum et exitus aquarum in sitim ³⁴terram fructiferam in salsuginem a malitia inhabitantium in ea ³⁵posuit desertum in stagna aquarum et terram sine aqua in exitus aquarum ³⁶et conlocavit illic esurientes et constituerunt civitatem habitationis ³⁷et seminaverunt agros et plantaverunt vineas et fecerunt fructum nativitatis ³⁸et benedixit eis et multiplicati sunt nimis et iumenta eorum non minoravit ³⁹et pauci facti sunt et vexati sunt a tribulatione malorum et dolore ⁴⁰effusa est contemptio super principes et errare fecit eos in invio et non in via ⁴¹et adiuvit pauperem de inopia et posuit sicut oves familias ⁴²videbunt recti et laetabuntur et omnis iniquitas oppilabit os suum ⁴³quis sapiens et custodiet haec et intellegent misericordias Domini

107canticum psalmi David ²paratum cor meum Deus paratum cor meum cantabo et psallam in gloria mea ³exsurge psalterium et cithara exurgam diluculo ⁴confitebor tibi in populis Domine et psallam tibi in nationibus ⁵quia magna super caelos misericordia tua et usque ad nubes veritas tua ⁶exaltare super caelos Deus et super omnem terram gloria tua ⁷ut liberentur dilecti tui salvum fac dextera tua et exaudi me ⁸Deus locutus est in sancto suo exaltabor et dividam Sicima et convallem tabernaculorum dimetiar ⁹meus est Galaad et meus est Manasse et Effraim susceptio capitis mei Iuda rex meus ¹⁰Moab lebes spei meae in Idumeam extendam calciamentum meum mihi alienigenae amici facti sunt ¹¹quis deducet me in civitatem munitam quis deducet me usque in Idumeam ¹²nonne tu Deus qui reppulisti nos et non exhibis Deus in virtutibus nostris ¹³da nobis auxilium de tribulatione quia vana salus hominis ¹⁴in Deo faciemus virtutem et ipse ad nihilum deducet inimicos nostros

108in finem David psalmus ²Deus laudem meam ne tacueris quia os peccatoris et os dolosi super me apertum est ³locuti sunt adversum me lingua dolosa et sermonibus odii circuierunt me et expugnaverunt me gratis ⁴pro eo ut me diligerent detrahebant mihi ego autem orabam ⁵et posuerunt adversum me mala pro bonis et odium pro dilectione mea ⁶constitue super eum peccatorem et diabolus stet a dextris eius ⁷cum iudicatur exeat condemnatus et oratio eius fiat in peccatum ⁸fiant dies eius pauci et episcopatum eius accipiat alter ⁹fiant filii eius orfani et uxor eius vidua ¹⁰nutantes transferantur filii eius et mendicent eiciantur de habitationibus suis ¹¹scrutetur fenerator omnem substantiam eius et diripiant alieni labores eius ¹²non sit illi adiutor nec sit qui misereatur pupillis eius ¹³fiant nati eius in interitum in generatione una deleatur nomen eius ¹⁴in memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini et peccatum matris eius non deleatur ¹⁵fiant contra Dominum semper et dispereat de terra memoria eorum ¹⁶pro eo quod non est recordatus facere misericordiam ¹⁷et persecutus est hominem inopem et mendicum et compunctum corde mortificare ¹⁸et dilexit maledictionem et venit ei et noluit benedictionem et elongabitur ab eo et induit maledictionem sicut vestimentum et intravit sicut aqua in interiora eius et sicut oleum in ossibus eius ¹⁹fiat ei sicut vestimentum quo operitur et sicut zona qua semper praecingitur ²⁰hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud Dominum et qui loquuntur mala adversum animam meam ²¹et tu Domine Domine fac mecum propter nomen tuum quia suavis misericordia tua libera me ²²quia egenus et pauper ego sum et cor meum turbatum est intra me ²³sicut umbra cum declinat ablatus sum excussus sum sicut lucustae ²⁴genua mea infirmata sunt a ieiunio et caro mea immutata est propter oleum ²⁵et ego factus sum obprobrium illis viderunt me moverunt capita sua ²⁶adiuva me Domine Deus meus salvum fac me secundum misericordiam tuam

²⁷et sciant quia manus tua haec tu Domine fecisti eam
²⁸maledicent illi et tu benedices qui insurgunt in me confundantur servus autem tuus laetabitur ²⁹induantur qui detrahunt mihi pudore et operiantur sicut deplode confusione sua ³⁰confitebor Domino nimis in ore meo et in medio multorum laudabo eum ³¹quia adstetit a dextris pauperis ut salvam faceret a persequentibus animam meam

109David psalmus dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ²virgam virtutis tuae emittet Dominus ex Sion dominare in medio inimicorum tuorum ³tecum principium in die virtutis tuae in splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te ⁴iuravit Dominus et non paenitebit eum tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ⁵Dominus a dextris tuis confregit in die irae suae reges ⁶iudicabit in nationibus implebit cadavera conquasabit capita in terra multorum ⁷de torrente in via bibet propterea exaltabit caput

110alleluia reversionis Aggei et Zacchariae confitebor tibi Domine in toto corde meo in consilio iustorum et congregatione ²magna opera Domini exquisita in omnes voluntates eius ³confessio et magnificentia opus eius et iustitia eius manet in saeculum saeculi ⁴memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus ⁵escam dedit timentibus se memor erit in saeculum testamenti sui ⁶virtutem operum suorum adnuntiabit populo suo ⁷ut det illis hereditatem gentium opera manuum eius veritas et iudicium ⁸fidelia omnia mandata eius confirmata in saeculum saeculi facta in veritate et aequitate ⁹redemptionem misit populo suo mandavit in aeternum testamentum suum sanctum et terribile nomen eius ¹⁰initium sapientiae timor Domini intellectus bonus omnibus facientibus eum laudatio eius manet in saeculum %saeculi;

111alleluia reversionis Aggei et Zacchariae beatus vir qui timet Dominum in mandatis eius volet nimis ²potens in terra erit semen eius generatio rectorum benedicetur ³gloria et divitiae in domo eius et iustitia eius manet in saeculum saeculi ⁴exortum est in tenebris lumen rectis misericors et miserator et iustus ⁵iucundus homo qui misereatur et commodat disponet sermones suos in iudicio ⁶quia in aeternum non commovebitur ⁷in memoria aeterna erit iustus ab auditione mala non timebit paratum cor eius sperare in Domino ⁸confirmatum est cor eius non commovebitur donec dispiciat inimicos suos ⁹dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in saeculum saeculi cornu eius exaltabitur in gloria ¹⁰peccator videbit et irascetur dentibus suis fremet et tabescet desiderium peccatorum peribit

112alleluia laudate pueri Dominum laudate nomen Domini ²sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc et usque in saeculum ³a solis ortu usque ad occasum laudabile no-

men Domini ⁴excelsus super omnes gentes Dominus super caelos gloria eius ⁵quis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat ⁶et humilia respicit in caelo et in terra ⁷suscitans a terra inopem et de stercore erigens pauperem ⁸ut conlocet eum cum principibus cum principibus populi sui ⁹qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum laetantem

113alleluia in exitu Israhel de Aegypto domus Iacob de populo barbaro ²facta est Iudaea sanctificatio eius Israhel potestas eius ³mare vidit et fugit Iordanis conversus est retrorsum ⁴montes exultaverunt ut arietes colles sicut agni ovium ⁵quid est tibi mare quod fugisti et tu Iordanis quia conversus es retrorsum ⁶montes exultastis sicut arietes et colles sicut agni ovium ⁷a facie Domini mota est terra a facie Dei Iacob ⁸qui convertit petram in stagna aquarum et rupem in fontes aquarum ⁹non nobis Domine non nobis sed nomini tuo da gloriam ¹⁰super misericordia tua et veritate tua nequando dicant gentes ubi est Deus eorum ¹¹Deus autem noster in caelo omnia quaecumque voluit fecit ¹²simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum ¹³os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt ¹⁴aures habent et non audient nares habent et non odorabuntur ¹⁵manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt non clamabunt in gutture suo ¹⁶similes illis fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis ¹⁷domus Israhel speravit in Domino adiutor eorum et protector eorum est ¹⁸domus Aaron speravit in Domino adiutor eorum et protector eorum est ¹⁹qui timent Dominum speraverunt in Domino adiutor eorum et protector eorum est ²⁰Dominus memor fuit nostri et benedixit nobis benedixit domui Israhel benedixit domui Aaron ²¹benedixit omnibus qui timent Dominum pusillis cum maioribus ²²adiciat Dominus super vos super vos et super filios vestros ²³benedicti vos Domino qui fecit caelum et terram ²⁴caelum caeli Domino terram autem dedit filiis hominum ²⁵non mortui laudabunt te Domine neque omnes qui descendunt in infernum ²⁶sed nos qui vivimus benedicimus Domino ex hoc nunc et usque in saeculum

114alleluia dilexi quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meae ²quia inclinavit aurem suam mihi et in diebus meis invocabo te ³circumdederunt me dolores mortis pericula inferni invenerunt me tribulationem et dolorem inveni ⁴et nomen Domini invocavi o Domine libera animam meam ⁵misericors Dominus et iustus et Deus noster miseretur ⁶custodiens parvulos Dominus humiliatus sum et liberavit me ⁷convertere anima mea in requiem tuam quia Dominus benefecit tibi ⁸quia eripuit animam meam de morte oculos meos a lacrimis pedes meos a lapsu ⁹placebo Domino in regione vivorum

115alleluia credidi propter quod locutus sum ego autem humiliatus sum nimis ²ego dixi in excessu meo omnis

homo mendax ³quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi ⁴calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo ⁵vota mea Domino reddam coram omni populo eius ⁶pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius ⁷o Domine quia ego servus tuus ego servus tuus et filius ancillae tuae dirupisti vincula mea ⁸tibi sacrificabo hostiam laudis et in nomine Domini invocabo ⁹vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius ¹⁰in atriis domus Domini in medio tui Hierusalem

116 alleluia laudate Dominum omnes gentes laudate eum omnes populi ²quoniam confirmata est super nos misericordia eius et veritas Domini manet in saeculum

117 alleluia confitemini Domino quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius ²dicat nunc Israhel quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius ³dicat nunc domus Aaron quoniam in saeculum misericordia eius ⁴dicant nunc qui timent Dominum quoniam in saeculum misericordia eius ⁵de tribulatione invocavi Dominum et exaudivit me in latitudinem Dominus ⁶Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo ⁷Dominus mihi adiutor et ego despiciam inimicos meos ⁸bonum est confidere in Domino quam confidere in homine ⁹bonum est sperare in Domino quam sperare in principibus ¹⁰omnes gentes circumierunt me et in nomine Domini quia; ultus sum in eos ¹¹circumdantes circumdederunt me in nomine autem Domini quia; ultus sum in eos ¹²circumdederunt me sicut apes et exarserunt sicut ignis in spinis et in nomine Domini quia; ultus sum in eos ¹³impulsus eversus sum ut caderem et Dominus suscepit me ¹⁴fortitudo mea et laudatio mea Dominus et factus est mihi in salutem ¹⁵vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum ¹⁶dextera Domini fecit virtutem dextera Domini exaltavit me dextera Domini fecit virtutem ¹⁷non moriar sed vivam et narrabo opera Domini ¹⁸castigans castigavit me Dominus et morti non tradidit me ¹⁹aperite mihi portas iustitiae ingressus in eas confitebor Domino ²⁰haec porta Domini iusti intrabunt in eam ²¹confitebor tibi quoniam exaudivisti me et factus es mihi in salutem ²²lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ²³a Domino factum est istud hoc est mirabile in oculis nostris ²⁴haec est dies quam fecit Dominus exultemus et laetemur in ea ²⁵o Domine saluum fac o Domine prosperare ²⁶benedictus qui venturus est in nomine Domini benediximus vobis de domo Domini ²⁷Deus Dominus et inluxit nobis constituite diem sollemnem in condensis usque ad cornua altaris ²⁸Deus meus es tu et confitebor tibi Deus meus % es tu; et exaltabo te confitebor tibi quoniam exaudivisti me et factus es mihi in salutem ²⁹confitemini Domino quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius

118 alleluia aleph beati immaculati in via qui ambulant in lege Domini ²beati qui scrutantur testimonia eius in toto

corde exquirent eum ³non enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt ⁴tu mandasti mandata tua custodire nimis ⁵utinam dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas ⁶tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis ⁷confitebor tibi in directione cordis in eo quod didici iudicia iustitiae tuae ⁸iustificationes tuas custodiam non me derelinquas usquequaque ⁹beth in quo corrigit adulescentior viam suam in custodiendo sermones tuos ¹⁰in toto corde meo exquisivi te non repellas me a mandatis tuis ¹¹in corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi ¹²benedictus es Domine doce me iustificationes tuas ¹³in labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris tui ¹⁴in via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis ¹⁵in mandatis tuis exercebor et considerabo vias tuas ¹⁶in iustificationibus tuis meditabor non obliviscar sermones tuos ¹⁷gimel retribue servo tuo vivifica me et custodiam sermones tuos ¹⁸revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua ¹⁹incola ego sum in terra non abscondas a me mandata tua ²⁰concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore ²¹increpasti superbos maledicti qui declinant a mandatis tuis ²²aufer a me obprobrium et contemptum quia testimonia tua exquisivi ²³etenim sederunt principes et adversum me loquebantur servus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis ²⁴nam et testimonia tua meditatio mea et consilium meum iustificationes tuae ²⁵deleth adhesit pavimento anima mea vivifica me secundum verbum tuum ²⁶vias meas enuntiavi et exaudivisti me doce me iustificationes tuas ²⁷viam iustificationum tuarum instrue me et exercebor in mirabilibus tuis ²⁸dormitavit anima mea prae taedio confirma me in verbis tuis ²⁹viam iniquitatis amove a me et lege tua miserere mei ³⁰viam veritatis elegi iudicia tua non sum oblitus ³¹adhesi testimoniis tuis Domine noli me confundere ³²viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum ³³he legem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum et exquiram eam semper ³⁴da mihi intellectum et scrutabor legem tuam et custodiam illam in toto corde meo ³⁵deduc me in semita mandatorum tuorum quia ipsam volui ³⁶inclina cor meum in testimonia tua et non in avaritiam ³⁷averte oculos meos ne videant vanitatem in via tua vivifica me ³⁸statue servo tuo eloquium tuum in timore tuo ³⁹amputa obprobrium meum quod suspicatus sum quia iudicia tua iucunda ⁴⁰ecce concupivi mandata tua in aequitate tua vivifica me ⁴¹vav et veniat super me misericordia tua Domine salutare tuum secundum eloquium tuum ⁴²et respondebo exprobrantibus mihi verbum quia speravi in sermonibus tuis ⁴³et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque quia in iudiciis tuis supersperavi ⁴⁴et custodiam legem tuam semper in saeculum et in saeculum saeculi ⁴⁵et ambulabam in latitudine quia mandata tua exquisivi ⁴⁶et loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum et non confundebar ⁴⁷et meditabar in mandatis tuis quae dilexi ⁴⁸et levavi manus meas ad mandata quae dilexi et exercebar in iustificationi-

bus tuis ⁴⁹zai memor esto verbi tui servo tuo in quo mihi spem dedisti ⁵⁰haec me consolata est in humilitate mea quia eloquium tuum vivificavit me ⁵¹superbi inique agebant usquequaque a lege autem tua non declinavi ⁵²memor fui iudiciorum tuorum a saeculo Domine et consolatus sum ⁵³defectio tenuit me prae peccatoribus derelinquentibus legem tuam ⁵⁴cantabiles mihi erant iustificationes tuae in loco peregrinationis meae ⁵⁵memor fui in nocte nominis tui Domine et custodivi legem tuam ⁵⁶haec facta est mihi quia iustificationes tuas exquisivi ⁵⁷heth portio mea Dominus dixi custodire legem tuam ⁵⁸deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo miserere mei secundum eloquium tuum ⁵⁹cogitavi vias meas et avertisti pedes meos in testimonia tua ⁶⁰paratus sum et non sum turbatus ut custodiam mandata tua ⁶¹funes peccatorum circumplexi sunt me et legem tuam non sum oblitus ⁶²media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuae ⁶³particeps ego sum omnium timentium te et custodientium mandata tua ⁶⁴miserecordia Domini plena est terra iustificationes tuas doce me ⁶⁵teth bonitatem fecisti cum servo tuo Domine secundum verbum tuum ⁶⁶bonitatem et disciplinam et scientiam doce me quia mandatis tuis credidi ⁶⁷priusquam humiliarer ego deliqui propterea eloquium tuum custodivi ⁶⁸bonus es tu et in bonitate tua doce me iustificationes tuas ⁶⁹multiplicata est super me iniquitas superbiorum ego autem in toto corde scrutabor mandata tua ⁷⁰coagulatum est sicut lac cor eorum ego vero legem tuam meditatus sum ⁷¹bonum mihi quia humiliasti me ut discam iustificationes tuas ⁷²bonum mihi lex oris tui super milia auri et argenti ⁷³ioth manus tuae fecerunt me et plasmaverunt me da mihi intellectum et discam mandata tua ⁷⁴qui timent te videbunt me et laetabuntur quia in verba tua supersperavi ⁷⁵cognovi Domine quia aequitas iudicia tua et veritate humiliasti me ⁷⁶fiat misericordia tua ut consoletur me secundum eloquium tuum servo tuo ⁷⁷veniant mihi miserationes tuae et vivam quia lex tua meditatio mea est ⁷⁸confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me ego autem exercebor in mandatis tuis ⁷⁹convertantur mihi timentes te et qui noverunt testimonia tua ⁸⁰fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis ut non confundar ⁸¹caf defecit in salutare tuum anima mea in verbum tuum supersperavi ⁸²defecerunt oculi mei in eloquium tuum dicentes quando consolaberis me ⁸³quia factus sum sicut uter in pruina iustificationes tuas non sum oblitus ⁸⁴quot sunt dies servo tuo quando facies de persequentibus me iudicium ⁸⁵narraverunt mihi iniqui fabulationes sed non ut lex tua ⁸⁶omnia mandata tua veritas inique persecuti sunt me adiuva me ⁸⁷paulo minus consummaverunt me in terra ego autem non dereliqui mandata tua ⁸⁸secundum misericordiam tuam vivifica me et custodiam testimonia oris tui ⁸⁹lamed in aeternum Domine verbum tuum permanet in caelo ⁹⁰in generationem et generationem veritas tua fundasti terram et permanet ⁹¹ordinatione tua perseverat dies quoniam omnia serviunt

tibi ⁹²nisi quod lex tua meditatio mea est tunc forte perissem in humilitate mea ⁹³in aeternum non obliviscar iustificationes tuas quia in ipsis vivificasti me ⁹⁴tuus sum ego salvum me fac quoniam iustificationes tuas exquisivi ⁹⁵me expectaverunt peccatores ut perderent me testimonia tua intellexi ⁹⁶omni consummationi vidi finem latum mandatum tuum nimis ⁹⁷mem quomodo dilexi legem tuam tota die meditatio mea est ⁹⁸super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo quia in aeternum mihi est ⁹⁹super omnes docentes me intellexi quia testimonia tua meditatio mea est ¹⁰⁰super senes intellexi quia mandata tua quaesivi ¹⁰¹ab omni via mala prohibui pedes meos ut custodiam verba tua ¹⁰²a iudiciis tuis non declinavi quia tu legem posuisti mihi ¹⁰³quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo ¹⁰⁴a mandatis tuis intellexi propterea odivi omnem viam iniquitatis ¹⁰⁵nun lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis ¹⁰⁶iuravi et statui custodire iudicia iustitiae tuae ¹⁰⁷humiliatus sum usquequaque Domine vivifica me secundum verbum tuum ¹⁰⁸voluntaria oris mei beneplacita fac Domine et iudicia tua doce me ¹⁰⁹anima mea in manibus meis semper et legem tuam non sum oblitus ¹¹⁰posuerunt peccatores laqueum mihi et de mandatis tuis non erravi ¹¹¹hereditate adquisivi testimonia tua in aeternum quia exultatio cordis mei sunt ¹¹²inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in aeternum propter retributionem ¹¹³samech iniquos odio habui et legem tuam dilexi ¹¹⁴adiutor meus et susceptor meus es tu in verbum tuum supersperavi ¹¹⁵declinate a me maligni et scrutabor mandata Dei mei ¹¹⁶suscipe me secundum eloquium tuum et vivam et non confundas me ab expectatione mea ¹¹⁷adiuva me et salvus ero et meditabor in iustificationibus tuis semper ¹¹⁸sprevisti omnes discedentes a iustitiis tuis quia iniusta cogitatio eorum ¹¹⁹praevaricantes reputavi omnes peccatores terrae ideo dilexi testimonia tua ¹²⁰confige timore tuo carnes meas a iudiciis enim; tuis timui ¹²¹ain feci iudicium et iustitiam non tradas me calumniantibus me ¹²²suscipe servum tuum in bonum non calumnientur me superbi ¹²³oculi mei defecerunt in salutare tuum et in eloquium iustitiae tuae ¹²⁴fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam et iustificationes tuas doce me ¹²⁵servus tuus sum ego da mihi intellectum et sciam testimonia tua ¹²⁶tempus faciendi Domino dissipaverunt legem tuam ¹²⁷ideo dilexi mandata tua super aurum et topazion ¹²⁸propterea ad omnia mandata tua dirigebar omnem viam iniquam odio habui ¹²⁹fe mirabilia testimonia tua ideo scrutata est ea anima mea ¹³⁰declaratio sermonum tuorum inluminat et intellectum dat parvulis ¹³¹os meum aperui et adtraxi spiritum quia mandata tua desiderabam ¹³²aspice in me et miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum ¹³³gressus meos dirige secundum eloquium tuum et non dominetur mei omnis iniustitia ¹³⁴redime me a calumniis hominum et custodiam mandata tua ¹³⁵faciem tuam inlumina super servum tuum et doce me iustificationes tuas ¹³⁶exitus aqua-

rum deduxerunt oculi mei quia non custodierunt legem tuam ¹³⁷sade iustus es Domine et rectum iudicium tuum ¹³⁸mandasti iustitiam testimonia tua et veritatem tuam nimis ¹³⁹tabescere me fecit zelus meus quia obliti sunt verba tua inimici mei ¹⁴⁰ignitum eloquium tuum vehementer et servus tuus dilexit illud ¹⁴¹adulescentulus sum ego et contemptus iustificationes tuas non sum oblitus ¹⁴²iustitia tua iustitia in aeternum et lex tua veritas ¹⁴³tribulatio et angustia invenerunt me mandata tua meditatio mea ¹⁴⁴aequitas testimonia tua in aeternum intellectum da mihi et vivam ¹⁴⁵cof clamavi in toto corde exaudi me Domine iustificationes tuas requiram ¹⁴⁶clamavi te salvum me fac et custodiam mandata tua ¹⁴⁷praeveni in maturitate et clamavi in verba tua supersperavi ¹⁴⁸praevenerunt oculi mei ad diluculum ut meditarer eloquia tua ¹⁴⁹voce meam audi secundum misericordiam tuam Domine secundum iudicium tuum vivifica me ¹⁵⁰adpropinquaverunt persequentes me iniquitate a lege autem tua longe facti sunt ¹⁵¹prope es tu Domine et omnes viae tuae veritas ¹⁵²initio cognovi de testimoniis tuis quia in aeternum fundasti ea ¹⁵³res vide humilitatem meam et eripe me quia legem tuam non sum oblitus ¹⁵⁴iudica iudicium meum et redime me propter eloquium tuum vivifica me ¹⁵⁵longe a peccatoribus salus quia iustificationes tuas non exquisierunt ¹⁵⁶miseri cordiae tuae multae Domine secundum iudicia tua vivifica me ¹⁵⁷multi qui persequuntur me et tribulant me a testimoniis tuis non declinavi ¹⁵⁸vidi praevericantes et tabescebam quia eloquia tua non custodierunt ¹⁵⁹vide quoniam mandata tua dilexi Domine in misericordia tua vivifica me ¹⁶⁰principium verborum tuorum veritas et in aeternum omnia iudicia iustitiae tuae ¹⁶¹sen principes persecuti sunt me gratis et a verbis tuis formidavit cor meum ¹⁶²laetabor ego super eloquia tua sicut qui invenit spolia multa ¹⁶³iniquitatem odio habui et abominatus sum legem autem tuam dilexi ¹⁶⁴septies in die laudem dixi tibi super iudicia iustitiae tuae ¹⁶⁵pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum ¹⁶⁶expectabam salutare tuum Domine et mandata tua dilexi ¹⁶⁷custodivit anima mea testimonia tua et dilexi ea vehementer ¹⁶⁸servavi mandata tua et testimonia tua quia omnes viae meae in conspectu tuo ¹⁶⁹thau adpropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine iuxta eloquium tuum da mihi intellectum ¹⁷⁰intret postulatio mea in conspectu tuo secundum eloquium tuum eripe me ¹⁷¹eructabunt labia mea hymnum cum docueris me iustificationes tuas ¹⁷²pronuntiabit lingua mea eloquium tuum quia omnia mandata tua aequitas ¹⁷³fiat manus tua ut salvet me quoniam mandata tua elegi ¹⁷⁴concupivi salutare tuum Domine et lex tua meditatio mea ¹⁷⁵vivet anima mea et laudabit te et iudicia tua adiuvabunt me ¹⁷⁶erravi sicut ovis quae periit quaere servum tuum quia mandata tua non sum oblitus

119canticum graduum ad Dominum cum tribularer clamavi et exaudivit me ²Domine libera animam meam a la-

biis iniquis a lingua dolosa ³quid detur tibi et quid adponatur tibi ad linguam dolosam ⁴sagittae potentis acutae cum carbonibus desolatoriis ⁵heu mihi quia incolatus meus prolongatus est habitavi cum habitationibus Cedar ⁶multum incola fuit anima mea ⁷cum his qui oderant pacem eram pacificus cum loquebar illis impugnabant me gratis

120canticum graduum levavi oculos meos in montes unde veniet auxilium mihi ²auxilium meum a Domino qui fecit caelum et terram ³non det in commotionem pedem tuum neque dormitet qui custodit te ⁴ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israhel ⁵Dominus custodit te Dominus protectio tua super manum dexteram tuam ⁶per diem sol non uret te neque luna per noctem ⁷Dominus custodit te ab omni malo custodiat animam tuam Dominus ⁸Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum ex hoc nunc et usque in saeculum

121canticum graduum huic David laetatus sum in his quae dicta sunt mihi in domum Domini ibimus ²stantes erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalem ³Hierusalem quae aedificatur ut civitas cuius participatio eius in id ipsum ⁴illic enim ascenderunt tribus tribus Domini testimonium Israhel ad confitendum nomini Domini ⁵quia illic sederunt sedes in iudicium sedes super domum David ⁶rogate quae ad pacem sunt Hierusalem et abundantia diligentibus te ⁷fiat pax in virtute tua et abundantia in turribus tuis ⁸propter fratres meos et proximos meos loquebar pacem de te ⁹propter domum Domini Dei nostri quaesivi bona tibi

122canticum graduum ad te levavi oculos meos qui habitas in caelo ²ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum sicut oculi ancillae in manibus dominae eius ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri ³miserere nostri Domine miserere nostri quia multum repleti sumus despectione ⁴quia multum repleta est anima nostra obprobrium abundantibus et despectio superbis

123canticum graduum huic David nisi quia Dominus erat in nobis dicat nunc Israhel ²nisi quia Dominus erat in nobis cum exsurgerent in nos homines ³forte vivos deglutissent nos cum irasceretur furor eorum in nos ⁴forsitan aqua absorbuisset nos ⁵torrentem pertransivit anima nostra forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem ⁶benedictus Dominus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum ⁷anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium laqueus contritus est et nos liberati sumus ⁸adiutorium nostrum in nomine Domini qui fecit caelum et terram

124canticum graduum qui confidunt in Domino sicut mons Sion non commovebitur in aeternum qui habitat ²in Hierusalem montes in circuitu eius et Dominus in circuitu

populi sui ex hoc nunc et usque in saeculum ³quia non relinquet virgam peccatorum super sortem iustorum ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas ⁴benefac Domine bonis et rectis corde ⁵declinantes autem in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem pax super Israhel

125canticum graduum in convertendo Dominum captivitatem Sion facti sumus sicut consolati ²tunc repletum est gaudio os nostrum et lingua nostra exultatione tunc dicent inter gentes magnificavit Dominus facere cum eis ³magnificavit Dominus facere nobiscum facti sumus laetantes ⁴converte Domine captivitatem nostram sicut torrens in austro ⁵qui seminant in lacrimis in exultatione metent ⁶euntes ibant et flebant portantes semina sua venientes autem venient in exultatione portantes manipulos suos

126canticum graduum Salomonis nisi Dominus aedificaverit domum in vanum laboraverunt qui aedificant eam nisi Dominus custodierit civitatem frustra vigilavit qui custodit ²vanum est vobis ante lucem surgere surgere postquam sederitis qui manducatis panem doloris cum dederit dilectis suis somnum ³ecce hereditas Domini filii mercis fructus ventris ⁴sicut sagittae in manu potentis ita filii excussorum ⁵beatus vir qui implebit desiderium suum ex ipsis non confundentur cum loquentur inimicis suis in porta

127canticum graduum beati omnes qui timent Dominum qui ambulant in viis eius ²labores manuum tuarum quia; manducabis beatus es et bene tibi erit ³uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuae filii tui sicut novella olivarum in circuitu mensae tuae ⁴ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum ⁵benedicat te Dominus ex Sion et videas bona Hierusalem omnibus diebus vitae tuae ⁶et videas filios filiorum tuorum pax super Israhel

128canticum graduum saepe expugnaverunt me a iuventute mea dicat nunc Israhel ²saepe expugnaverunt me a iuventute mea etenim non potuerunt mihi ³supra dorsum meum fabricabantur peccatores prolongaverunt iniquitatem suam ⁴Dominus iustus concidet cervices peccatorum ⁵confundantur et convertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion ⁶fiant sicut faenum tectorum quod priusquam evellatur exaruit ⁷de quo non implevit manum suam qui metit et sinum suum qui manipulos colligit ⁸et non dixerunt qui praeteribant benedictio Domini super vos benediximus vobis in nomine Domini

129canticum graduum de profundis clamavi ad te Domine ²Domine exaudi vocem meam fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae ³si iniquitates observabis Domine Domine quis sustinebit ⁴quia apud te propitiatio est propter legem tuam sustinui te Domine sustinuit

anima mea in verbum eius ⁵speravit anima mea in Domino ⁶a custodia matutina usque ad noctem speret Israhel in Domino ⁷quia apud Dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio ⁸et ipse redimet Israhel ex omnibus iniquitatibus eius

130canticum graduum David Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei neque ambulavi in magnis neque in mirabilibus super me ²si non humiliter sentiebam sed exaltavi animam meam sicut ablactatum super matrem suam ita retributio in anima mea ³speret Israhel in Domino ex hoc nunc et usque in saeculum

131canticum graduum memento Domine David et omnis mansuetudinis eius ²sicut iuravit Domino votum vovit Deo Iacob ³si introiero in tabernaculum domus meae si ascendero in lectum strati mei ⁴si dederam somnum oculis meis et palpebris meis dormitationem ⁵et requiem temporibus meis donec inveniam locum Domino tabernaculum Deo Iacob ⁶ecce audivimus eam in Efrata invenimus eam in campis silvae ⁷introibimus in tabernacula eius adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius ⁸surge Domine in requiem tuam tu et arca sanctificationis tuae ⁹sacerdotes tui induentur iustitia et sancti tui exultabunt ¹⁰propter David servum tuum non avertas faciem christi tui ¹¹iuravit Dominus David veritatem et non frustrabit eum de fructu ventris tui ponam super sedem tuam ¹²si custodierint filii tui testamentum meum et testimonia mea haec quae docebo eos et filii eorum usque in saeculum sedebunt super sedem tuam ¹³quoniam elegit Dominus Sion elegit eam in habitationem sibi ¹⁴haec requies mea in saeculum saeculi hic habitabo quoniam elegi eam ¹⁵viduam eius benedicens benedicam pauperes eius saturabo panibus ¹⁶sacerdotes eius induam salutari et sancti eius exultatione exultabunt ¹⁷illic producam cornu David paravi lucernam christo meo ¹⁸inimicos eius induam confusione super ipsum autem effloreat sanctificatio mea

132canticum graduum David ecce quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum ²sicut unguentum in capite quod descendit in barbam barbam Aaron quod descendit in ora vestimenti eius ³sicut ros Hermon qui descendit in montes Sion quoniam illic mandavit Dominus benedictionem et vitam usque in saeculum

133canticum graduum ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini qui statis in domo Domini %in atriis domus Dei nostri; ²in noctibus extollite manus vestras in sancta et benedicite Domino ³benedicat te Dominus ex Sion qui fecit caelum et terram

134alleluia laudate nomen Domini laudate servi Domini ²qui statis in domo Domini in atriis domus Dei nostri ³laudate Dominum quia bonus Dominus psallite nomini

eius quoniam suave ⁴quoniam Iacob elegit sibi Dominus Israhel in possessionem sibi ⁵quia ego cognovi quod magnus est Dominus et Deus noster prae omnibus diis ⁶omnia quae voluit Dominus fecit in caelo et in terra in mare et in omnibus abyssis ⁷educens nubes ab extremo terrae fulgora in pluviam fecit qui producit ventos de thesauris suis ⁸qui percussit primogenita Aegypti ab homine usque ad pecus ⁹emisit signa et prodigia in medio tui Aegypte in Pharaonem et in omnes servos eius ¹⁰qui percussit gentes multas et occidit reges fortes ¹¹Seon regem Amorreorum et Og regem Basan et omnia regna Chanaan ¹²et dedit terram eorum hereditatem hereditatem Israhel populo suo ¹³Domine nomen tuum in aeternum Domine memoriale tuum in generationem et generationem ¹⁴quia iudicabit Dominus populum suum et in servis suis deprecabitur ¹⁵simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum ¹⁶os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt ¹⁷aures habent et non audient neque enim est spiritus in ore eorum ¹⁸similes illis fiant qui faciunt ea et omnes qui sperant in eis ¹⁹domus Israhel benedicite Domino domus Aaron benedicite Domino ²⁰domus Levi benedicite Domino qui timetis Dominum benedicite Domino ²¹benedictus Dominus ex Sion qui habitat in Hierusalem

135 alleluia confitemini Domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius ²confitemini Deo deorum quoniam in aeternum misericordia eius ³confitemini Domino dominorum quoniam in aeternum misericordia eius ⁴qui facit mirabilia magna solus quoniam in aeternum misericordia eius ⁵qui fecit caelos in intellectu quoniam in aeternum misericordia eius ⁶qui firmavit terram super aquas quoniam in aeternum misericordia eius ⁷qui fecit luminaria magna quoniam in aeternum misericordia eius ⁸solem in potestatem diei quoniam in aeternum misericordia eius ⁹lunam et stellas in potestatem noctis quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁰qui percussit Aegyptum cum primogenitis eorum quoniam in aeternum misericordia eius ¹¹qui eduxit Israhel de medio eorum quoniam in aeternum misericordia eius ¹²in manu potenti et brachio excelso quoniam in aeternum misericordia eius ¹³qui divisit Rubrum mare in divisiones quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁴et duxit Israhel per medium eius quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁵et excussit Pharaonem et virtutem eius in mari Rubro quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁶qui transduxit populum suum in deserto quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁷qui percussit reges magnos quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁸et occidit reges fortes quoniam in aeternum misericordia eius ¹⁹Seon regem Amorreorum quoniam in aeternum misericordia eius ²⁰et Og regem Basan quoniam in aeternum misericordia eius ²¹et dedit terram eorum hereditatem quoniam in aeternum misericordia eius ²²hereditatem Israhel servo suo quoniam in aeternum misericordia eius ²³quia in humilitate nostra memor fuit nostri quoniam in aeternum misericordia eius ²⁴et rede-

mit nos ab inimicis nostris quoniam in aeternum misericordia eius ²⁵qui dat escam omni carni quoniam in aeternum misericordia eius ²⁶confitemini Deo caeli quoniam in aeternum misericordia eius confitemini Domino dominorum quoniam in aeternum misericordia eius

136 David Hieremiae super flumina Babylonis illic sedimus et flevimus cum recordaremur Sion ²in salicibus in medio eius suspendimus organa nostra ³quia illic interrogaverunt nos qui captivos duxerunt nos verba cantionum et qui abduxerunt nos hymnum cantate nobis de canticis Sion ⁴quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena ⁵si oblitus fuero tui Hierusalem oblivioni detur dextera mea ⁶adhereat lingua mea faucibus meis si non meminero tui si non praeposuero Hierusalem in principio laetitiae meae ⁷memor esto Domine filiorum Edom diem Hierusalem qui dicunt exinanite exinanite usque ad fundamentum in ea ⁸filia Babylonis misera beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam retribuisti nobis ⁹beatus qui tenebit et adlidet parvulos tuos ad petram

137 ipsi David confitebor tibi Domine in toto corde meo quoniam audisti verba oris mei in conspectu angelorum psallam tibi ²adorabo ad templum sanctum tuum et confitebor nomini tuo super misericordia tua et veritate tua quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum ³in quacumque die invocavero te exaudi me multiplicabis me in anima mea virtute ⁴confiteantur tibi Domine omnes reges terrae quia audierunt omnia verba oris tui ⁵et content in viis Domini quoniam magna gloria Domini ⁶quoniam excelsus Dominus et humilia respicit et alta a longe cognoscit ⁷si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam et salvum me fecit dextera tua ⁸Dominus retribuet propter me Domine misericordia tua in saeculum opera manuum tuarum ne dispicias

138 in finem David psalmus ²Domine probasti me et cognovisti me tu cognovisti sessionem meam et surrectionem meam ³intellexisti cogitationes meas de longe semitam meam et funiculum meum investigasti ⁴et omnes vias meas praevidisti quia non est sermo in lingua mea ⁵ecce Domine tu cognovisti omnia novissima et antiqua tu formasti me et posuisti super me manum tuam ⁶mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est non potero ad eam ⁷quo ibo ab spiritu tuo et quo a facie tua fugiam ⁸si ascendero in caelum tu illic es si descendero ad infernum ades ⁹si sumpsero pinnas meas diluculo et habitavero in extremis maris ¹⁰etenim illuc manus tua deducet me et tenebit me dextera tua ¹¹et dixi forsitan tenebrae conculcabunt me et nox inluminatio in deliciis meis ¹²quia tenebrae non obscurabuntur a te et nox sicut dies inluminabitur sicut tenebrae eius ita et lumen eius ¹³quia tu possedisti renes meos suscepisti me de utero matris meae ¹⁴confitebor tibi

quia terribiliter magnificatus es mirabilia opera tua et anima mea cognoscit nimis ¹⁵non est occultatum os meum a te quod fecisti in occulto et substantia mea in inferioribus terrae ¹⁶inperfectum meum viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scribentur die formabuntur et nemo in eis ¹⁷mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus nimis confirmati sunt principatus eorum ¹⁸dinumerabo eos et super harenam multiplicabuntur exsurrexi et adhuc sum tecum ¹⁹si occideris Deus peccatores et viri sanguinum declinate a me ²⁰quia dices in cogitatione accipient in vanitate civitates tuas ²¹nonne qui oderunt te Domine oderam et super inimicos tuos tabescebam ²²perfecto odio oderam illos inimici facti sunt mihi ²³proba me Deus et scito cor meum interroga me et cognosce semitas meas ²⁴et vide si via iniquitatis in me est et deduc me in via aeterna

139in finem psalmus David ²eripe me Domine ab homine malo a viro iniquo eripe me ³qui cogitaverunt iniquitates in corde tota die constituebant proelia ⁴acuerunt linguam suam sicut serpentis venenum aspidum sub labiis eorum diapsalma ⁵custodi me Domine de manu peccatoris ab hominibus iniquis eripe me qui cogitaverunt subplantare gressus meos ⁶absconderunt superbi laqueum mihi et funes extenderunt in laqueum iuxta iter scandalum posuerunt mihi diapsalma ⁷dixi Domino Deus meus es tu exaudi Domine vocem deprecationis meae ⁸Domine Domine virtus salutis meae obumbrasti super caput meum in die belli ⁹non tradas Domine desiderio meo peccatori cogitaverunt contra me ne derelinquas me ne forte exaltentur diapsalma ¹⁰caput circuitus eorum labor laborum ipsorum operiet eos ¹¹cadent super eos carbones in igne deicies eos in miseriis non subsistent ¹²vir linguosus non dirigetur in terra virum iniustum mala capient in interitu ¹³cognovi quia faciet Dominus iudicium inopis et vindictam pauperum ¹⁴verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo habitabunt recti cum vultu tuo

140psalmus David Domine clamavi ad te exaudi me intende voci meae cum clamavero ad te ²dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum ³pone Domine custodiam ori meo et ostium circumstantiae labiis meis ⁴non declines cor meum in verba malitiae ad excusandas excusationes in peccatis cum hominibus operantibus iniquitatem et non communicabo cum electis eorum ⁵corripiet me iustus in misericordia et increpabit me oleum ⁶autem; peccatoris non impinguet caput meum quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum ⁶absorti sunt iuncti petrae iudices eorum audient verba mea quoniam potuerunt ⁷sicut crassitudo terrae erupta est super terram dissipata sunt ossa nostra secus infernum ⁸quia ad te Domine Domine oculi mei in te speravi non auferas animam meam ⁹custodi me a laqueo quem statuerunt mihi et ab scandalis operantium iniquitatem ¹⁰cadent in retiaculo eius peccatores singulariter sum

ego donec transeam

141intellectus David cum esset in spelunca oratio ²voce mea ad Dominum clamavi voce mea ad Dominum deprecatus sum ³effundo in conspectu eius deprecationem meam tribulationem meam ante ipsum pronuntio ⁴in deficiente ex me spiritum meum et tu cognovisti semitas meas in via hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi ⁵considerabam ad dexteram et videbam et non erat qui cognosceret me perii fuga a me et non est qui requirit animam meam ⁶clamavi ad te Domine dixi tu es spes mea portio mea in terra viventium ⁷intende ad deprecationem meam quia humiliatus sum nimis libera me a persecutoribus me quia confortati sunt super me ⁸educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo me expectant iusti donec retribuas mihi

142psalmus David quando filius eum persequeretur Domine exaudi orationem meam auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua exaudi me in tua iustitia ²et non intres in iudicio cum servo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens ³quia persecutus est inimicus animam meam humiliavit in terra vitam meam conlocavit me in obscuris sicut mortuos saeculi ⁴et anxius est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum ⁵memor fui dierum antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditar ⁶expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi diapsalma ⁷velociter exaudi me Domine defecit spiritus meus non avertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum ⁸auditam mihi fac mane misericordiam tuam quia in te speravi notam fac mihi viam in qua ambulem quia ad te levavi animam meam ⁹eripe me de inimicis meis Domine ad te confugi ¹⁰doce me facere voluntatem tuam quia Deus meus es tu spiritus tuus bonus deducet me in terra recta ¹¹propter nomen tuum Domine vivificabis me in aequitate tua educes de tribulatione animam meam ¹²et in misericordia tua disperdes inimicos meos et perdes omnes qui tribulant animam meam quoniam ego servus tuus sum

143David adversus Goliath benedictus Dominus Deus meus qui docet manus meas ad proelium digitos meos ad bellum ²misericordia mea et refugium meum susceptor meus et liberator meus protector meus et in eo speravi qui subdis populum meum sub me ³Domine quid est homo quia innotuisti ei aut filius hominis quia reputas eum ⁴homo vanitati similis factus est dies eius sicut umbra praetereunt ⁵Domine inclina caelos tuos et descende tange montes et fumigabunt ⁶fulgora coruscationem et dissipabis eos emitte sagittas tuas et conturbabis eos ⁷emitte manum tuam de alto eripe me et libera me de aquis multitis de manu filiorum alienorum ⁸quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis ⁹Deus can-

ticum novum cantabo tibi in psalterio decacordo psallam tibi ¹⁰qui das salutem regibus qui redimit David servum suum de gladio maligno ¹¹eripe me et eripe me de manu filiorum alienigenarum quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis ¹²quorum filii sicut novella plantationis in iuventute sua filiae eorum conpositae circumornatae ut similitudo templi ¹³promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud oves eorum fetosae abundantes in egressibus suis ¹⁴boves eorum crassi non est ruina maceriae neque transitus neque clamor in plateis eorum ¹⁵beatum dixerunt populum cui haec sunt beatus populus cuius Dominus Deus eius

144laudatio David exaltabo te Deus meus rex et benedicam nomini tuo in saeculum et in saeculum saeculi ²per singulos dies benedicam tibi et laudabo nomen tuum in saeculum et in saeculum saeculi ³magnus Dominus et laudabilis nimis et magnitudinis eius non est finis ⁴generatio et generatio laudabit opera tua et potentiam tuam pronuntiabunt ⁵magnificentiam gloriae sanctitatis tuae loquentur et mirabilia tua narrabunt ⁶et virtutem terribilium tuorum dicent et magnitudinem tuam narrabunt ⁷memoriam abundantiae suavitatis tuae eructabunt et iustitia tua exultabunt ⁸miserator et misericors Dominus patiens et multum misericors ⁹suavis Dominus universis et miserationes eius super omnia opera eius ¹⁰confiteantur tibi Domine omnia opera tua et sancti tui confiteantur tibi ¹¹gloriam regni tui dicent et potentiam tuam loquentur ¹²ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam et gloriam magnificentiae regni tui ¹³regnum tuum regnum omnium saeculorum et dominatio tua in omni generatione et progenie fidelis Dominus in omnibus verbis suis et sanctus in omnibus operibus suis ¹⁴adlevat Dominus omnes qui corruunt et erigit omnes elisos ¹⁵oculi omnium in te sperant et tu das escam illorum in tempore oportuno ¹⁶aperis tu manum tuam et imple omne animal benedictione ¹⁷iustus Dominus in omnibus viis suis et sanctus in omnibus operibus suis ¹⁸prope est Dominus omnibus invocantibus eum omnibus invocantibus eum in veritate ¹⁹voluntatem timentium se faciet et deprecationem eorum exaudiet et salvos faciet eos ²⁰custodit Dominus omnes diligentes se et omnes peccatores disperdet ²¹laudationem Domini loquetur os meum et benedicat omnis caro nomini sancto eius in saeculum et in saeculum saeculi

145alleluia Aggei et Zacchariae ²lauda anima mea Dominum laudabo Dominum in vita mea psallam Deo meo quamdiu fuero nolite confidere in principibus ³in filiis hominum quibus non est salus ⁴exibit spiritus eius et revertetur in terram suam in illa die peribunt omnes cogitationes eorum ⁵beatus cuius Deus Iacob adiutor eius spes eius in Domino Deo ipsius ⁶qui fecit caelum et terram mare et omnia quae in eis ⁷qui custodit veritatem in saeculum facit iudicium iniuriam patientibus dat escam esurientibus Do-

minus solvit conpeditos ⁸Dominus inluminat caecos Dominus erigit adlisos Dominus diligit iustos ⁹Dominus custodit advenas pupillum et viduam suscipiet et viam peccatorum disperdet ¹⁰regnabit Dominus in saecula Deus tuus Sion in generationem et generationem

146alleluia Aggei et Zacchariae laudate Dominum quoniam bonum psalmus Deo nostro sit iucunda decoraque; laudatio ²aedificans Hierusalem Dominus dispersiones Israel congregabit ³qui sanat contritos corde et alligat contritiones illorum ⁴qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina vocans ⁵magnus Dominus noster et magna virtus eius et sapientiae eius non est numerus ⁶suscipiens mansuetos Dominus humilians autem peccatores usque ad terram ⁷praecinite Domino in confessione psallite Deo nostro in cithara ⁸qui operit caelum nubibus et parat terrae pluviam qui producit in montibus faenum et herbam servituti hominum ⁹et dat iumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum ¹⁰non in fortitudine equi voluntatem habebit nec in tibiis viri beneplacitum erit ei ¹¹beneplacitum est Domino super timentes eum et in eis qui sperant super misericordia eius

147alleluia lauda Hierusalem Dominum lauda Deum tuum Sion ²quoniam confortavit seras portarum tuarum benedixit filiis tuis in te ³qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti satiat te ⁴qui emittit eloquium suum terrae velociter currit sermo eius ⁵qui dat nivem sicut lanam nebulam sicut cinerem spargit ⁶mittit cristallum suum sicut buccellas ante faciem frigoris eius quis sustinebit ⁷emittet verbum suum et liquefaciet ea flabit spiritus eius et fluent aquae ⁸qui adnuntiat verbum suum Iacob iustitias et iudicia sua Israel ⁹non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestavit eis

148alleluia laudate Dominum de caelis laudate eum in excelsis ²laudate eum omnes angeli eius laudate eum omnes virtutes eius ³laudate eum sol et luna laudate eum omnes stellae et lumen ⁴laudate eum caeli caelorum et aqua quae super caelum est ⁵laudent nomen Domini quia ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt ⁶statuit ea in saeculum et in saeculum saeculi praeceptum posuit et non praeteribit ⁷laudate Dominum de terra dracones et omnes abyssi ⁸ignis grando nix glacies spiritus procellarum quae faciunt verbum eius ⁹montes et omnes colles ligna fructifera et omnes cedri ¹⁰bestiae et universa pecora serpentes et volucres pinnatae ¹¹reges terrae et omnes populi principes et omnes iudices terrae ¹²iuvenes et virgines senes cum iunioribus laudent nomen Domini ¹³quia exaltatum est nomen eius solius ¹⁴confessio eius super caelum et terram et exaltabit cornu populi sui hymnus omnibus sanctis eius filiis Israel populo adpropinquanti sibi

149alleluia cantate Domino canticum novum laus eius

in ecclesia sanctorum ²laetetur Israhel in eo qui fecit eum et filii Sion exultent in rege suo ³laudent nomen eius in choro in tympano et psalterio psallant ei ⁴quia beneplacitum est Domino in populo suo et exaltabit mansuetos in salute ⁵exultabunt sancti in gloria laetabuntur in cubilibus suis ⁶exaltationes Dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum ⁷ad faciendam vindictam in nationibus increpationes in populis ⁸ad alligandos reges eorum in conpedibus et nobiles eorum in manicis ferreis ⁹ut faciant in eis iudicium conscriptum gloria haec est omnibus sanctis eius

150alleluia laudate Dominum in sanctis eius laudate eum in firmamento virtutis eius ²laudate eum in virtutibus eius laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius ³laudate eum in sono tubae laudate eum in psalterio et cithara ⁴laudate eum in tympano et choro laudate eum in cordis et organo ⁵laudate eum in cymbalis bene sonantibus laudate eum in cymbalis iubilationis ⁶omnis spiritus laudet Dominum

Proverbia

1parabola Salomonis filii David regis Israhel ²ad sciendam sapientiam et disciplinam ³ad intellegenda verba prudentiae et suscipiendam eruditionem doctrinae iustitiam et iudicium et aequitatem ⁴ut detur parvulis astutia adulescenti scientia et intellectus ⁵audiens sapiens sapientior erit et intellegens gubernacula possidebit ⁶animadvertet parabolam et interpretationem verba sapientium et enigmata eorum ⁷timor Domini principium scientiae sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt ⁸audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tuae ⁹ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo ¹⁰fili mi si te lactaverint peccatores ne adquiescas ¹¹si dixerint veni nobiscum insidiamur sanguini abscondamus tendiculas contra insontem frustra ¹²degluttiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum ¹³omnem pretiosam substantiam repperiemus implebimus domos nostras spoliis ¹⁴sortem mitte nobiscum marsupium unum sit omnium nostrum ¹⁵fili mi ne ambules cum eis prohibe pedem tuum a semitis eorum ¹⁶pedes enim illorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem ¹⁷frustra autem iacitur rete ante oculos pinnatorum ¹⁸ipsique contra sanguinem suum insidiantur et moliuntur fraudes contra animas suas ¹⁹sic semitae omnis avari animas possidentium rapiunt ²⁰sapientia foris praedicat in plateis dat vocem suam ²¹in capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua dicens ²²usquequo parvuli diligitis infantiam et stulti ea quae sibi sunt noxia cupiunt et imprudentes odibunt scientiam ²³convertimini ad correptionem meam en proferam vobis spiritum meum et ostendam verba mea ²⁴quia vocavi et rennuistis extendi manum meam et non fuit qui aspiceret ²⁵despexistis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis ²⁶ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit ²⁷cum inruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit quando venerit super vos tribulatio et angustia ²⁸tunc invocabunt me et non exaudiam mane consurgent et non invenient me ²⁹eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem Domini non susceperint ³⁰nec adquieverint consilio meo et detraxerint universae correptioni meae ³¹comedent igitur fructus viae suae suisque consilii saturabuntur ³²aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet illos ³³qui autem me

audierit absque terrore requiescet et abundantia perfruetur malorum timore sublato

2fili mi si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te ²ut audiat sapientiam auris tua inclina cor tuum ad noscendam prudentiam ³si enim sapientiam invocaveris et inclinaveris cor tuum prudentiae ⁴si quaesieris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam ⁵tunc intelleges timorem Domini et scientiam Dei invenies ⁶quia Dominus dat sapientiam et ex ore eius scientia et prudentia ⁷custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter ⁸servans semitas iustitiae et vias sanctorum custodiens ⁹tunc intelleges iustitiam et iudicium et aequitatem et omnem semitam bonam ¹⁰si intraverit sapientia cor tuum et scientia animae tuae placuerit ¹¹consilium custodiet te prudentia servabit te ¹²ut eruaris de via mala ab homine qui perversa loquitur ¹³qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas ¹⁴qui laetantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis ¹⁵quorum viae perversae et infames gressus eorum ¹⁶ut eruaris a muliere aliena et ab extranea quae mollit sermones suos ¹⁷et relinquit ducem pubertatis suae ¹⁸et pacti Dei sui oblita est inclinata est enim ad mortem domus eius et ad impios semitae ipsius ¹⁹omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur nec adprehendent semitas vitae ²⁰ut ambules in via bona et calles iustorum custodias ²¹qui enim recti sunt habitabunt in terra et simplices permanebunt in ea ²²impium vero de terra perdentur et qui inique agunt auferentur ex ea

3fili mi ne obliviscaris legis meae et praecepta mea custodiat cor tuum ²longitudinem enim dierum et annos vitae et pacem adponent tibi ³misericordia et veritas non te deserant circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui ⁴et invenies gratiam et disciplinam bonam coram Deo et hominibus ⁵habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudentiae tuae ⁶in omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gressus tuos ⁷ne sis sapiens apud temet ipsum time Dominum et recede a malo ⁸sanitas quippe erit umbilico tuo et inrigatio ossuum tuorum ⁹honora Dominum de tua substantia et de primitiis omnium frugum tuarum ¹⁰et implebuntur horrea tua saturitate et vino torcularia redundabunt ¹¹disciplinam Do-

mini filii mi ne abicias nec deficias cum ab eo corripis ¹²quem enim diligit Dominus corripit et quasi pater in filio conplacet sibi ¹³beatus homo qui invenit sapientiam et qui affluit prudentia ¹⁴melior est adquisitio eius negotiatione argenti et auro primo fructus eius ¹⁵pretiosior est cunctis opibus et omnia quae desiderantur huic non valent comparari ¹⁶longitudo dierum in dextera eius in sinistra illius divitiae et gloria ¹⁷viae eius viae pulchrae et omnes semitae illius pacificae ¹⁸lignum vitae est his qui adprehenderit eam et qui tenuerit eam beatus ¹⁹Dominus sapientia fundavit terram stabilivit caelos prudentia ²⁰sapientia illius eruperunt abyssi et nubes rore concresecunt ²¹fili mi ne effluent haec ab oculis tuis custodi legem atque consilium ²²et erit vita animae tuae et gratia faucibus tuis ²³tunc ambulabis fiducialiter in via tua et pes tuus non inpinget ²⁴si dormieris non timebis quiesces et suavis erit somnus tuus ²⁵ne paveas repentino terrore et irruentes tibi potentias impiorum ²⁶Dominus enim erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris ²⁷noli prohibere benefacere eum qui potest si vales et ipse benefac ²⁸ne dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo tibi cum statim possis dare ²⁹ne moliaris amico tuo malum cum ille in te habeat fiduciam ³⁰ne contendas adversus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit ³¹ne aemuleris hominem iniustum nec imiteris vias eius ³²quia abominatio Domini est omnis inlusor et cum simplicibus sermocinatio eius ³³egestas a Domino in domo impii habitacula autem iustorum benedicentur ³⁴inlusores ipse deludet et mansuetis dabit gratiam ³⁵gloriam sapientes possidebunt stultorum exaltatio ignominia

⁴audite filii disciplinam patris et adtendite ut sciatis prudentiam ²donum bonum tribuam vobis legem meam ne derelinquatis ³nam et ego filius fui patris mei tenelus et unigenitus coram matre mea ⁴et docebat me atque dicebat suscipiat verba mea cor tuum custodi praecepta mea et vives ⁵posside sapientiam posside prudentiam ne obliviscaris neque declines a verbis oris mei ⁶ne dimittas eam et custodiet te dilige eam et servabit te ⁷principium sapientiae posside sapientiam et in omni possessione tua adquire prudentiam ⁸arripe illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus ⁹dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te ¹⁰audi filii mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vitae ¹¹viam sapientiae monstravi tibi duxi te per semitas aequitatis ¹²quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens non habebis offendiculum ¹³tene disciplinam ne dimittas eam custodi illam quia ipsa est vita tua ¹⁴ne delecteris semitis impiorum nec tibi placeat malorum via ¹⁵fuge ab ea ne transeas per illam declina et desere eam ¹⁶non enim dormiunt nisi malefecerint et rapitur somnus ab eis nisi subplantaverint ¹⁷comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt ¹⁸iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem

¹⁹via impiorum tenebrosa nesciunt ubi corruant ²⁰fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam ²¹ne recedant ab oculis tuis custodi ea in medio cordis tui ²²vita enim sunt invenientibus ea et universae carnis sanitas ²³omni custodia serva cor tuum quia ex ipso vita procedit ²⁴remove a te os pravum et detrahentia labia sint procul a te ²⁵oculi tui recta videant et palpebrae tuae praecedant gressus tuos ²⁶dirige semitam pedibus tuis et omnes viae tuae stabiliuntur ²⁷ne declines ad dexteram et ad sinistram averte pedem tuum a malo

⁵fili mi adtende sapientiam meam et prudentiae meae inclina aurem tuam ²ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent ³favus enim stillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius ⁴novissima autem illius amara quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps ⁵pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant ⁶per semitam vitae non ambulat vagi sunt gressus eius et investigabiles ⁷nunc ergo filii audi me et ne recedas a verbis oris mei ⁸longe fac ab ea viam tuam et ne adpropinques foribus domus eius ⁹ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli ¹⁰ne forte impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena ¹¹et gemas in novissimis quando consumpseris carnes et corpus tuum et dicas ¹²cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non adquievit cor meum ¹³nec audivi vocem doctentium me et magistris non inclinavi aurem meam ¹⁴paene fui in omni malo in medio ecclesiae et synagogae ¹⁵bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui ¹⁶deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas divide ¹⁷habeto eas solus nec sint alieni participes tui ¹⁸sit vena tua benedicta et laetare cum muliere adulescentiae tuae ¹⁹cerva carissima et gratissimus hinulus ubera eius inebrient te omni tempore in amore illius delectare iugiter ²⁰quare seduceris filii mi ab aliena et foveris sinu alterius ²¹respicit Dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat ²²iniquitates suae capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur ²³ipse morietur quia non habuit disciplinam et multitudine stultitiae suae decipietur

⁶fili mi si sponderis pro amico tuo defixisti apud extraneum manum tuam ²inlaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus ³fac ergo quod dico filii mi et temet ipsum libera quia incidisti in manu proximi tui discurre festina suscita amicum tuum ⁴ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebrae tuae ⁵eruere quasi damula de manu et quasi avis de insidiis aucupis ⁶vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam ⁷quae cum non habeat ducem nec praeceptorem nec principem ⁸parat aestate cibum sibi et congregat in messe quod comedat ⁹usquequo piger dormis quando consurges ex somno tuo ¹⁰paululum dormies paululum dormitabis paululum conseres manus ut dormias ¹¹et veniet tibi quasi viator egestas et pauperies quasi vir armatus ¹²homo apostata

vir inutilis graditur ore perverso ¹³annuit oculis terit pede digito loquitur ¹⁴pravo corde machinatur malum et in omni tempore iurgia seminat ¹⁵huic extemplo veniet perditio sua et subito conteretur nec habebit ultra medicinam ¹⁶sex sunt quae odit Dominus et septimum detestatur anima eius ¹⁷oculos sublimes linguam mendacem manus effundentes innoxium sanguinem ¹⁸cor machinans cogitationes pessimae pedes veloces ad currendum in malum ¹⁹proferentem mendacia testem fallacem et eum qui seminat inter fratres discordias ²⁰conserva fili mi praecepta patris tui et ne dimittas legem matris tuae ²¹liga ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo ²²cum ambulaveris gradientur tecum cum dormieris custodiant te et evigilans loquere cum eis ²³quia mandatum lucerna est et lex lux et via vitae increpatio disciplinae ²⁴ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extraneae ²⁵non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum nec capiaris nutibus illius ²⁶pretium enim scorti vix unius est panis mulier autem viri pretiosam animam capit ²⁷numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant ²⁸aut ambulare super prunas et non conburentur plantae eius ²⁹sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam ³⁰non grandis est culpae cum quis furatus fuerit furatur enim ut esurientem impleat animam ³¹deprehensus quoque reddet septuplum et omnem substantiam domus suae tradet ³²qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam ³³turpitudinem et ignominiam congregat sibi et obprobrium illius non delebitur ³⁴quia zelus et furor viri non parcat in die vindictae ³⁵nec adquiescet cuiusquam precibus nec suscipiet pro redemptione dona plurima

⁷fili mi custodi sermones meos et praecepta mea reconde tibi ²serva mandata mea et vives et legem meam quasi pupillam oculi tui ³liga eam in digitis tuis scribe illam in tabulis cordis tui ⁴dic sapientiae soror mea es et prudentiam voca amicam tuam ⁵ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena quae verba sua dulcia facit ⁶de fenestra enim domus meae per cancellos prospexi ⁷et video parvulos considero vecordem iuvenem ⁸qui transit in platea iuxta angulum et propter viam domus illius graditur ⁹in obscuro advesperascente die in noctis tenebris et caligine ¹⁰et ecce mulier occurrit illi ornata meretricio praeparata ad capiendas animas garrula et vaga ¹¹quietis inpatiens nec valens in domo consistere pedibus suis ¹²nunc foris nunc in plateis nunc iuxta angulos insidians ¹³adprehensumque deosculatur iuvenem et procaci vultu blanditur dicens ¹⁴victimae pro salute debui hodie reddidi vota mea ¹⁵idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te videre et repperi ¹⁶intexui funibus lectum meum stravi tapetibus pictis ex Aegypto ¹⁷aspersi cubile meum murra et aloe et cinnamomo ¹⁸veni inebriemur uberibus donec inlucescat dies et fruamur cupitis amplexibus ¹⁹non est enim vir in domo sua abiit via longissima ²⁰sacculum pecuniae secum tulit

in die plenae lunae reversurus est domum suam ²¹inretivit eum multis sermonibus et blanditiis labiorum protraxit illum ²²statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam et quasi agnus lasciviens et ignorans quod ad vincula stultus trahatur ²³donec transfigat sagitta iecur eius velut si avis festinet ad laqueum et nescit quia de periculo animae illius agitur ²⁴nunc ergo fili audi me et adtende verba oris mei ²⁵ne abstrahatur in viis illius mens tua neque decipiaris semitis eius ²⁶multos enim vulneratos deiecit et fortissimi quique interfecti sunt ab ea ²⁷viae inferi domus eius penetrantes interiora mortis

⁸numquid non sapientia clamitat et prudentia dat vocem suam ²in summis excelsisque verticibus super viam in mediis semitis stans ³iuxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur dicens ⁴o viri ad vos clamito et vox mea ad filios hominum ⁵intellegite parvuli astutiam et insipientes animadvertite ⁶audite quoniam de rebus magnis locutura sum et aperientur labia mea ut recta praedicent ⁷veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur impium ⁸iusti sunt omnes sermones mei non est in eis pravum quid neque perversum ⁹recti sunt intellegendibus et aequi inveniuntibus scientiam ¹⁰accipite disciplinam meam et non pecuniam doctrinam magis quam aurum eligit ¹¹melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis et omne desiderabile ei non potest comparari ¹²ego sapientia habito in consilio et eruditus intersum cogitationibus ¹³timor Domini odit malum arrogantiam et superbiam et viam pravam et os bilingue detestor ¹⁴meum est consilium et aequitas mea prudentia mea est fortitudo ¹⁵per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt ¹⁶per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam ¹⁷ego diligentes me diligo et qui mane vigilant ad me inveniunt me ¹⁸mecum sunt divitiae et gloria opes superbae et iustitia ¹⁹melior est fructus meus auro et pretioso lapide et genimina mea argento electo ²⁰in viis iustitiae ambulo in medio semitarum iudicii ²¹ut ditem diligentes me et thesauros eorum repleam ²²Dominus possedit me initium viarum suarum antequam quicquam faceret a principio ²³ab aeterno ordita sum et ex antiquis antequam terra fieret ²⁴necdum erant abyssi et ego iam concepta eram necdum fontes aquarum eruperant ²⁵necdum montes gravi mole constiterant ante colles ego parturiebar ²⁶adhuc terram non fecerat et flumina et cardines orbis terrae ²⁷quando praeparabat caelos aderam quando certa lege et gyro vallabat abyssos ²⁸quando aethera firmabat sursum et librabat fontes aquarum ²⁹quando circumdabat mari terminum suum et legem ponebat aquis ne transirent fines suos quando adpendebat fundamenta terrae ³⁰cum eo eram cuncta componens et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore ³¹ludens in orbe terrarum et deliciae meae esse cum filiis hominum ³²nunc ergo filii audite me beati qui custodiunt vias meas ³³audite disciplinam et estote sapientes et nolite abicere eam ³⁴beatus homo qui audit me qui vigilat ad fores meas

cotidie et observat ad postes ostii mei ³⁵qui me invenerit inveniet vitam et hauriet salutem a Domino ³⁶qui autem in me peccaverit laedet animam suam omnes qui me oderunt diligunt mortem

9sapientia aedificavit sibi domum excidit columnas septem ²immolavit victimas suas miscuit vinum et proposuit mensam suam ³misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis ⁴si quis est parvulus veniat ad me et insipientibus locuta est ⁵venite comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis ⁶relinquite infantiam et vivite et ambulate per vias prudentiae ⁷qui erudit derisorem ipse sibi facit iniuriam et qui arguit impium generat maculam sibi ⁸noli arguere derisorem ne oderit te argue sapientem et diliget te ⁹da sapienti et addetur ei sapientia doce iustum et festinabit accipere ¹⁰principium sapientiae timor Domini et scientia sanctorum prudentia ¹¹per me enim multiplicabuntur dies tui et addentur tibi anni vitae ¹²si sapiens fueris tibimet ipsi eris si inlusor solus portabis malum ¹³mulier stulta et clamosa plenaque inlecebris et nihil omnino sciens ¹⁴sedit in foribus domus suae super sellam in excelso urbis loco ¹⁵ut vocaret transeuntes viam et pergentes itinere suo ¹⁶quis est parvulus declinet ad me et vecordi locuta est ¹⁷aquae furtivae dulciores sunt et panis absconditus suavior ¹⁸et ignoravit quod gigantes ibi sint et in profundis inferni convivae eius

10parabola Salomonis filius sapiens laetificat patrem filius vero stultus maestitia est matris suae ²non proderunt thesauri impietatis iustitia vero liberabit a morte ³non affliget Dominus fame animam iusti et insidias impiorum subvertet ⁴egestatem operata est manus remissa manus autem fortium divitias parat ⁵qui congregat in messe filius sapiens est qui autem stertit aestate filius confusionis ⁶benedictio super caput iusti os autem impiorum operit iniquitatem ⁷memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescit ⁸sapiens corde praecepta suscipiet stultus caeditur labiis ⁹qui ambulat simpliciter ambulat confidenter qui autem depravat vias suas manifestus erit ¹⁰qui annuit oculo dabit dolorem stultus labiis verberabitur ¹¹vena vitae os iusti et os impiorum operiet iniquitatem ¹²odium suscitatur rixas et universa delicta operit caritas ¹³in labiis sapientis invenietur sapientia et virga in dorso eius qui indiget corde ¹⁴sapientes abscondunt scientiam os autem stulti confusioni proximum est ¹⁵substantia divitis urbs fortitudinis eius pavor pauperum egestas eorum ¹⁶opus iusti ad vitam fructus impii ad peccatum ¹⁷via vitae custodiendi disciplinam qui autem increpationes relinquit errat ¹⁸abscondunt odium labia mendacia qui profert contumeliam insipiens est ¹⁹in multiloquio peccatum non deerit qui autem moderatur labia sua prudentissimus est ²⁰argentum electum lingua iusti cor impiorum pro nihilo ²¹labia iusti erudiunt plurimos qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur ²²benedictio Domini divites facit nec socia-

bitur ei ad afflictio ²³quasi per risum stultus operatur scelus sapientia autem est viro prudentia ²⁴quod timet impius veniet super eum desiderium suum iustis dabitur ²⁵quasi tempestas transiens non erit impius iustus autem quasi fundamentum sempiternum ²⁶sicut acetum dentibus et fumus oculis sic piger his qui miserunt eum ²⁷timor Domini adponet dies et anni impiorum breviabuntur ²⁸expectatio iustorum laetitia spes autem impiorum peribit ²⁹fortitudo simplicis via Domini et pavor his qui operantur malum ³⁰iustus in aeternum non commovebitur impii autem non habitabunt in terram ³¹os iusti parturiet sapientiam lingua pravorum peribit ³²labia iusti considerant placita et os impiorum perversa

11statera dolosa abominatio apud Dominum et pondus aequum voluntas eius ²ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia ubi autem humilitas ibi et sapientia ³simplicitas iustorum diriget eos et subplantatio perversorum vastabit illos ⁴non proderunt divitiae in die ultionis iustitia autem liberabit a morte ⁵iustitia simplicis diriget viam eius et in impietate sua corrueat impius ⁶iustitia rectorum liberabit eos et in insidiis suis capientur iniqui ⁷mortuo homine impio nulla erit ultra spes et expectatio sollicitorum peribit ⁸iustus de angustia liberatus est et tradetur impius pro eo ⁹simulator ore decipit amicum suum iusti autem liberabuntur scientia ¹⁰in bonis iustorum exultabit civitas et in perditione impiorum erit laudatio ¹¹benedictione iustorum exaltabitur civitas et ore impiorum subvertetur ¹²qui despicit amicum suum indigens corde est vir autem prudens tacebit ¹³qui ambulat fraudulenter revelat arcana qui autem fidelis est animi celat commissum ¹⁴ubi non est gubernator populus corrueat salus autem ubi multa consilia ¹⁵affligetur malo qui fidem facit pro extraneo qui autem cavet laqueos securus erit ¹⁶mulier gratiosa inveniet gloriam et robusti habebunt divitias ¹⁷benefacit animae suae vir misericors qui autem crudelis est et propinquos abicit ¹⁸impius facit opus instabile seminanti autem iustitiam merces fidelis ¹⁹clementia praeparat vitam et sectatio malorum mortem ²⁰abominabile Domino pravum cor et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant ²¹manus in manu non erit innocens malus semen autem iustorum salvabitur ²²circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua ²³desiderium iustorum omne bonum est praestolatio impiorum furor ²⁴alii dividunt propria et ditiores fiunt alii rapiunt non sua et semper in egestate sunt ²⁵anima quae benedicit inpinguabitur et qui inebriat ipse quoque inebriabitur ²⁶qui abscondit frumenta maledicetur in populis benedictio autem super caput vendentium ²⁷bene consurgit diluculo qui quaerit bona qui autem investigator malorum est opprimetur ab eis ²⁸qui confidet in divitiis suis corrueat iusti autem quasi virens folium germinabunt ²⁹qui conturbat domum suam possidebit ventos et qui stultus est serviet sapienti ³⁰fructus iusti lignum vitae et qui suscipit animas sapiens est ³¹si iustus in terra recipit quanto

magis impius et peccator

12qui diligit disciplinam diligit scientiam qui autem odit increpationes insipiens est ²qui bonus est hauriet a Domino gratiam qui autem confidit cogitationibus suis impie agit ³non roborabitur homo ex impietate et radix iustorum non commovebitur ⁴mulier diligens corona viro suo et putredo in ossibus eius quae confusione res dignas gerit ⁵cogitationes iustorum iudicia et consilia impiorum fraudulentia ⁶verba impiorum insidiantur sanguini os iustorum liberabit eos ⁷verte impios et non erunt domus autem iustorum permanebit ⁸doctrina sua noscetur vir qui autem vanus et excors est patebit contemptui ⁹melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane ¹⁰novit iustus animas iumentorum suorum viscera autem impiorum crudelia ¹¹qui operatur terram suam saturabitur panibus qui autem sectatur otium stultissimus est ¹²desiderium impii munimentum est pessimorum radix autem iustorum proficiet ¹³propter peccata labiorum ruina proximat malo effugiet autem iustus de angustia ¹⁴de fructu oris sui unusquisque replebitur bonis et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei ¹⁵via stulti recta in oculis eius qui autem sapiens est audit consilia ¹⁶fatuus statim indicat iram suam qui autem dissimulat iniuriam callidus est ¹⁷qui quod novit loquitur index iustitiae est qui autem mentitur testis est fraudulentus ¹⁸est qui promittit et quasi gladio pungitur conscientiae lingua autem sapientium sanitas est ¹⁹labium veritatis firmum erit in perpetuum qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii ²⁰dolus in corde cogitantium mala qui autem ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium ²¹non contristabit iustum quicquid ei acciderit impii autem replebuntur malo ²²abominatio Domino labia mendacia qui autem fideliter agunt placent ei ²³homo versutus celat scientiam et cor insipientium provocabit stultitiam ²⁴manus fortium dominabitur quae autem remissa est tributis serviet ²⁵maeror in corde viri humiliabit illud et sermone bono laetificabitur ²⁶qui negligit damnum propter amicum iustus est iter autem impiorum decipiet eos ²⁷non inveniet fraudulentus lucrum et substantia hominis erit auri pretium ²⁸in semita iustitiae vita iter autem devium ducit ad mortem

13filius sapiens doctrina patris qui autem inlusor est non audit cum arguitur ²de fructu oris homo saturabitur bonis anima autem praevaricatorum iniqua ³qui custodit os suum custodit animam suam qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala ⁴vult et non vult piger anima autem operantium inpinguabitur ⁵verbum mendax iustus detestabitur impius confundit et confundetur ⁶iustitia custodit innocentis viam impietas vero peccato subplantat ⁷est quasi dives cum nihil habeat et est quasi pauper cum in multis divitiis sit ⁸redemptio animae viri divitiae suae qui autem pauper est increpationem non sustinet ⁹lux iustorum laetificat lucerna autem impiorum

extinguetur ¹⁰inter superbos semper iurgia sunt qui autem agunt cuncta consilio reguntur sapientia ¹¹substantia festinata minuetur quae autem paulatim colligitur manu multiplicabitur ¹²spes quae differtur adfligit animam lignum vitae desiderium veniens ¹³qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat qui autem timet praeceptum in pace versabitur ¹⁴lex sapientis fons vitae ut declinet a ruina mortis ¹⁵doctrina bona dabit gratiam in itinere contemptorum vorago ¹⁶astutus omnia agit cum consilio qui autem fatuus est aperit stultitiam ¹⁷nuntius impii cadet in malum legatus fidelis sanitas ¹⁸egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam qui autem adquiescit arguenti glorificabitur ¹⁹desiderium si conpleatur delectat animam detestantur stulti eos qui fugiunt mala ²⁰qui cum sapientibus graditur sapiens erit amicus stultorum efficietur similis ²¹peccatores persequetur malum et iustis retribuentur bona ²²bonus relinquet heredes filios et nepotes et custoditur iusto substantia peccatoris ²³multi cibi in novalibus patrum et alii congregantur absque iudicio ²⁴qui parcit virgae suae odit filium suum qui autem diligit illum instanter erudit ²⁵iustus comedit et replet animam suam venter autem impiorum insaturabilis

14sapiens mulier aedificavit domum suam insipiens instructam quoque destruet manibus ²ambulans recto itinere et timens Deum despicitur ab eo qui infami graditur via ³in ore stulti virga superbiae labia sapientium custodiunt eos ⁴ubi non sunt boves praesepe vacuum est ubi autem plurimae segetes ibi manifesta fortitudo bovis ⁵testis fidelis non mentietur profert mendacium testis dolosus ⁶quaerit derisor sapientiam et non inveniet doctrina prudentium facilis ⁷vade contra virum stultum et nescito labia prudentiae ⁸sapientia callidi est intellegere viam suam et inprudencia stultorum errans ⁹stultis includet peccatum inter iustos morabitur gratia ¹⁰cor quod novit amaritudinem animae suae in gaudio eius non miscebitur extraneus ¹¹domus impiorum delebitur tabernacula iustorum germinabunt ¹²est via quae videtur homini iusta novissima autem eius deducunt ad mortem ¹³risu dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat ¹⁴viis suis replebitur stultus et super eum erit vir bonus ¹⁵innocens credit omni verbo astutus considerat gressus suos ¹⁶sapiens timet et declinat malum stultus transilit et confidit ¹⁷impatiens operabitur stultitiam et vir versutus odiosus est ¹⁸possidebunt parvuli stultitiam et astuti expectabunt scientiam ¹⁹iacebunt mali ante bonos et impii ante portas iustorum ²⁰etiam proximo suo pauper odiosus erit amici vero divitum multi ²¹qui despicit proximum suum peccat qui autem miseretur pauperi beatus erit ²²errant qui operantur malum misericordia et veritas praeparant bona ²³in omni opere erit abundantia ubi autem verba sunt plurima frequenter egestas ²⁴corona sapientium divitiae eorum fatuitas stultorum inprudencia ²⁵liberat animas testis fidelis et profert mendacia versipellis ²⁶in timore Domini fiducia fortitudinis et filiis eius erit spes ²⁷timor

Domini fons vitae ut declinet a ruina mortis ²⁸in multitudine populi dignitas regis et in paucitate plebis ignominia principis ²⁹qui patiens est multa gubernatur prudentia qui autem inpatiens exaltat stultitiam suam ³⁰vita carniū sanitas cordis putredo ossuum invidia ³¹qui calumniatur egentem exprobrat factori eius honorat autem eum qui miseretur pauperis ³²in malitia sua expelletur impius sperat autem iustus in morte sua ³³in corde prudentis requiescit sapientia et indoctos quoque erudiet ³⁴iustitia elevat gentem miseros facit populos peccatum ³⁵acceptus est regi minister intellegens iracundiam eius inutilis sustinebit

15responsio mollis frangit iram sermo durus suscitatur furem ²lingua sapientium ornat scientiam os fatuorum ebullit stultitiam ³in omni loco oculi Domini contemplantur malos et bonos ⁴lingua placabilis lignum vitae quae imoderata est conteret spiritum ⁵stultus inridet disciplinam patris sui qui autem custodit increpationes astutior fiet ⁶domus iusti plurima fortitudo et in fructibus impii conturbatur ⁷labia sapientium disseminabunt scientiam cor stultorum dissimile erit ⁸victimae impiorum abominabiles Domino vota iustorum placabilia ⁹abominatio est Domino via impii qui sequitur iustitiam diligetur ab eo ¹⁰doctrina mala deserenti viam qui increpationes odit morietur ¹¹infernus et perditio coram Domino quanto magis corda filiorum hominum ¹²non amat pestilens eum qui se corripit nec ad sapientes graditur ¹³cor gaudens exhilarat faciem in maerore animi deicitur spiritus ¹⁴cor sapientis quaerit doctrinam et os stultorum pascetur inperitia ¹⁵omnes dies pauperis mali secunda mens quasi iuge convivium ¹⁶melius est parum cum timore Domini quam thesauri magni et insatiabiles ¹⁷melius est vocare ad holera cum caritate quam ad vitulum saginatum cum odio ¹⁸vir iracundus provocat rixas qui patiens est mitigat suscitatas ¹⁹iter pigrorum quasi sepes spinarum via iustorum absque offendiculo ²⁰filius sapiens laetificat patrem et stultus homo despicit matrem suam ²¹stultitia gaudium stulto et vir prudens dirigit gressus ²²dissipantur cogitationes ubi non est consilium ubi vero plures sunt consilarii confirmantur ²³laetatur homo in sententia oris sui et sermo oportunus est optimus ²⁴semita vitae super eruditum ut declinet de inferno novissimo ²⁵domum superbiorum demolietur Dominus et firmos facit terminos viduae ²⁶abominatio Domini cogitationes malae et purus sermo pulcherrimus ²⁷conturbat domum suam qui sectatur avaritiam qui autem odit munera vivet ²⁸mens iusti meditatur oboedientiam os impiorum redundat malis ²⁹longe est Dominus ab impiis et orationes iustorum exaudiet ³⁰lux oculorum laetificat animam fama bona inpinguat ossa ³¹auris quae audit increpationes vitae in medio sapientium commorabitur ³²qui abicit disciplinam despicit animam suam qui adquiescit increpationibus possessor est cordis ³³timor Domini disciplina sapientiae et gloriam praecedat humilitas

16hominis est animum praeparare et Dei gubernare linguam ²omnes viae hominum patent oculis eius spirituum ponderator est Dominus ³revela Domino opera tua et dirigentur cogitationes tuae ⁴universa propter semet ipsum operatus est Dominus impium quoque ad diem malum ⁵abominatio Domini omnis arrogans etiam si manus ad manum fuerit non erit innocens ⁶miseri cordia et veritate redimitur iniquitas et in timore Domini declinatur a malo ⁷cum placuerint Domino viae hominis inimicos quoque eius convertet ad pacem ⁸melius est parum cum iustitia quam multi fructus cum iniquitate ⁹cor hominis disponet viam suam sed Domini est dirigere gressus eius ¹⁰divinatio in labiis regis in iudicio non errabit os eius ¹¹pondus et statera iudicia Domini sunt et opera eius omnes lapides sacculi ¹²abominabiles regi qui agunt impie quoniam iustitia firmatur solium ¹³voluntas regum labia iusta qui recta loquitur diligetur ¹⁴indignatio regis nuntii mortis et vir sapiens placabit eam ¹⁵in hilaritate vultus regis vita et clementia eius quasi imber serotinus ¹⁶posside sapientiam quia auro melior est et adquire prudentiam quia pretiosior est argento ¹⁷semita iustorum declinat mala custos animae suae servat viam suam ¹⁸contritionem praecedat superbia et ante ruinam exaltatur spiritus ¹⁹melius est humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis ²⁰eruditus in verbo repperiet bona et qui in Domino sperat beatus est ²¹qui sapiens corde est appellabitur prudens et qui dulcis eloquio maiora percipiet ²²fons vitae eruditio possidentis doctrina stultorum fatuitas ²³cor sapientis erudiet os eius et labiis illius addet gratiam ²⁴favus mellis verba composita dulcedo animae et sanitas ossuum ²⁵est via quae videtur homini recta et novissimum eius ducit ad mortem ²⁶anima laborantis laborat sibi quia compulit eum os suum ²⁷vir impius fodit malum et in labiis eius ignis ardescit ²⁸homo perversus suscitatur lites et verbosus separat principes ²⁹vir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam ³⁰qui adtonitis oculis cogitat prava mordens labia sua perficit malum ³¹corona dignitatis senectus in viis iustitiae repperietur ³²melior est patiens viro forte et qui dominatur animo suo expugnatore urbium ³³sortes mittuntur in sinu sed a Domino temperantur

17melior est buccella sicca cum gaudio quam domus plena victimis cum iurgio ²servus sapiens dominabitur filiis stultis et inter fratres hereditatem dividet ³sicut igne probatur argentum et aurum camino ita corda probat Dominus ⁴malus oboedit linguae iniquae et fallax obtemperat labiis mendacibus ⁵qui despicit pauperem exprobrat factori eius et qui in ruina laetatur alterius non erit inpunitus ⁶corona senum filii filiorum et gloria filiorum patres sui ⁷non decent stultum verba composita nec principem labium mentiens ⁸gemma gratissima expectatio praestolantis quocumque se verterit prudenter intellegit ⁹qui celat delictum quaerit amicitias qui altero sermone repetit separat foederatos ¹⁰plus proficit correptio apud prudentem quam

centum plagae apud stultum ¹¹semper iurgia quaerit malus angelus autem crudelis mittetur contra eum ¹²expedit magis ursae occurrere raptis fetibus quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua ¹³qui reddit mala pro bonis non recedet malum de domo eius ¹⁴qui dimittit aquam caput est iurgiorum et antequam patiatur contumeliam iudicium deserit ¹⁵et qui iustificat impium et qui condemnat iustum abominabilis est uterque apud Dominum ¹⁶quid prodest habere divitias stultum cum sapientiam emere non possit ¹⁷omni tempore diligit qui amicus est et frater in angustiis comprobatur ¹⁸homo stultus plaudet manibus cum sponderit pro amico suo ¹⁹qui meditatur discordiam diligit rixas et qui exaltat ostium quaerit ruinam ²⁰qui perversi cordis est non inveniet bonum et qui vertit linguam incidet in malum ²¹natus est stultus in ignominiam suam sed nec pater in fatuo laetabitur ²²animus gaudens aetatem floridam facit spiritus tristis exsiccat ossa ²³munera de sinu impius accipit ut pervertat semitas iudicii ²⁴in facie prudentis lucet sapientia oculi stultorum in finibus terrae ²⁵ira patris filius stultus et dolor matris quae genuit eum ²⁶non est bonum damnum inferre iusto nec percutere principem qui recta iudicat ²⁷qui moderatur sermones suos doctus et prudens est et pretiosi spiritus vir eruditus ²⁸stultus quoque si tacuerit sapiens putabitur et si conpresserit labia sua intellegens

18occasiones quaerit qui vult recedere ab amico omni tempore erit exprobrabilis ²non recipit stultus verba prudentiae nisi ea dixeris quae versantur in corde eius ³impium cum in profundum venerit peccatorum contemnit sed sequitur eum ignominia et obprobrium ⁴aqua profunda verba ex ore viri et torrens redundans fons sapientiae ⁵accipere personam impii non est bonum ut declines a veritate iudicii ⁶labia stulti inmiscunt se rixis et os eius iurgia provocat ⁷os stulti contritio eius et labia illius ruina animae eius ⁸verba bilinguis quasi simplicia et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris ⁹qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis ¹⁰turris fortissima nomen Domini ad ipsum currit iustus et exaltabitur ¹¹substantia divitis urbs roboris eius et quasi murus validus circumdans eum ¹²antequam conteratur exaltatur cor hominis et antequam glorificetur humiliatur ¹³qui prius respondit quam audiat stultum se esse demonstrat et confusione dignum ¹⁴spiritus viri sustentat inbecillitatem suam spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere ¹⁵cor prudens possidebit scientiam et auris sapientium quaerit doctrinam ¹⁶donum hominis dilatat viam eius et ante principes spatium ei facit ¹⁷iustus prior est accusator sui venit amicus eius et investigavit eum ¹⁸contradictiones comprimit sors et inter potentes quoque diiudicat ¹⁹frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma et iudicia quasi vectes urbium ²⁰de fructu oris viri replebitur venter eius et genimina labiorum illius saturabunt eum ²¹mors et vita in manu linguae qui diligunt eam comedent fructus eius ²²qui invenit mulierem invenit bonum et hauriet iucunditatem

a Domino ²³cum obsecrationibus loquetur pauper et dives effabitur rigide ²⁴vir amicalis ad societatem magis amicus erit quam frater

19melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua quam torquens labia insipiens ²ubi non est scientia animae non est bonum et qui festinus est pedibus offendit ³stultitia hominis subplantat gressus eius et contra Deum fervet animo suo ⁴divitiae addunt amicos plurimos a paupere autem et hii quos habuit separantur ⁵testis falsus non erit impunitus et qui mendacia loquitur non effugiet ⁶multi colunt personam potentis et amici sunt dona tribuenti ⁷fratres hominis pauperis oderunt eum insuper et amici procul recesserunt ab eo qui tantum verba sectatur nihil habebit ⁸qui autem possessor est mentis diligit animam suam et custos prudentiae inveniet bona ⁹testis falsus non erit impunitus et qui loquitur mendacia peribit ¹⁰non decent stultum deliciae nec servum dominari principibus ¹¹doctrina viri per patientiam noscitur et gloria eius est iniqua praetergredi ¹²sicut fremitus leonis ita et regis ira et sicut ros super herbam ita hilaritas eius ¹³dolor patris filius stultus et tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier ¹⁴domus et divitiae dantur a patribus a Domino autem proprie uxor prudens ¹⁵pigredo inmittit soporem et anima dissoluta esuriet ¹⁶qui custodit mandatam custodit animam suam qui autem neglegit vias suas mortificabitur ¹⁷feneratur Domino qui miseretur pauperis et vicissitudinem suam reddet ei ¹⁸erudi filium tuum ne desperes ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam ¹⁹qui inpatiens est sustinebit damnum et cum rapuerit aliud adponet ²⁰audi consilium et suscipe disciplinam ut sis sapiens in novissimis tuis ²¹multae cogitationes in corde viri voluntas autem Domini permanebit ²²homo indigens misericors est et melior pauper quam vir mendax ²³timor Domini ad vitam et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi ²⁴abscondit piger manum suam sub ascella nec ad os suum adplicat eam ²⁵pestilente flagellato stultus sapientior erit sin autem corripueris sapientem intellet disciplinam ²⁶qui adfligit patrem et fugat matrem ignominiosus est et infelix ²⁷non cesses fili audire doctrinam nec ignores sermones scientiae ²⁸testis iniquus deridet iudicium et os impiorum devorat iniquitatem ²⁹parata sunt derisoribus iudicia et mallei percutientes stultorum corporibus

20luxuriosa res vinum et tumultuosa ebrietas quicumque his delectatur non erit sapiens ²sicut rugitus leonis ita terror regis qui provocat eum peccat in animam suam ³honor est homini qui separat se a contentionibus omnes autem stulti miscentur contumeliis ⁴propter frigus piger arare noluit mendicabit ergo aestate et non dabitur ei ⁵sicut aqua profunda sic consilium in corde viri sed homo sapiens exhauriet illud ⁶multi homines misericordes vocantur virum autem fidelem quis inveniet ⁷iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet ⁸rex qui

sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo⁹ quis potest dicere mundum est cor meum purus sum a peccato¹⁰ pondus et pondus mensura et mensura utrumque abominabile est apud Deum¹¹ ex studiis suis intellegitur puer si munda et si recta sint opera eius¹² aurem audientem et oculum videntem Dominus fecit utrumque¹³ noli diligere somnum ne te egestas opprimat aperi oculos tuos et saturare panibus¹⁴ malum est malum est dicit omnis emptor et cum recesserit tunc gloriabitur¹⁵ est aurum et multitudo gemmarum vas autem pretiosum labia scientiae¹⁶ tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni et pro extraneis aufer pignus ab eo¹⁷ suavis est homini panis mendacii et postea implebitur os eius calculo¹⁸ cogitationes consilii roborantur et gubernaculis tractanda sunt bella¹⁹ ei qui revelat mysteria et ambulat fraudulentem et dilatatur labia sua ne commiscearis²⁰ qui maledicit patri suo et matri extinguetur lucerna eius in mediis tenebris²¹ hereditas ad quam festinatur in principio in novissimo benedictione carebit²² ne dicas reddam malum expecta Dominum et liberabit te²³ abominatio est apud Deum pondus et pondus statera dolosa non est bona²⁴ a Domino diriguntur gressus viri quis autem hominum intellegere potest viam suam²⁵ ruina est hominis devorare sanctos et post vota tractare²⁶ dissipat impios rex sapiens et curvat super eos fornicem²⁷ lucerna Domini spiraculum hominis quae investigat omnia secreta ventris²⁸ misericordia et veritas custodiunt regem et roboratur clementia thronus eius²⁹ exultatio iuvenum fortitudo eorum et dignitas senum canities³⁰ livor vulneris absterget mala et plagae in secretioribus ventris

21 sicut divisiones aquarum ita cor regis in manu Domini quocumque voluerit inclinabit illud² omnis via viri recta sibi videtur adpendit autem corda Dominus³ facere misericordiam et iudicium magis placent Domino quam victimae⁴ exaltatio oculorum et dilatatio cordis lucerna impiorum peccatum⁵ cogitationes robusti semper in abundantia omnis autem piger semper in egestate⁶ qui congregat thesauros lingua mendacii vanus est et inpingetur ad laqueos mortis⁷ rapinae impiorum detrahent eos quia noluerunt facere iudicium⁸ perversa via viri aliena est qui autem mundus est rectum opus eius⁹ melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi¹⁰ anima impii desiderat malum non miserebitur proximo suo¹¹ multato pestilente sapientior erit parvulus et si sectetur sapientem sumet scientiam¹² excogitat iustus de domo impii ut detrahat impios in malum¹³ qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis et ipse clamabit et non exaudietur¹⁴ munus absconditum extinguet iras et donum in sinu indignationem maximam¹⁵ gaudium iusto est facere iudicium et pavor operantibus iniquitatem¹⁶ vir qui erraverit a via doctrinae in coetu gigantum commorabitur¹⁷ qui diligit epulas in egestate erit qui amat vinum et pinguis non ditabitur¹⁸ pro iusto datur impius et pro rectis iniquus¹⁹ melius est habitare in terra deserta quam cum muliere

rixosa et iracunda²⁰ thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti et imprudens homo dissipabit illud²¹ qui sequitur iustitiam et misericordiam inveniet vitam et iustitiam et gloriam²² civitatem fortium ascendit sapiens et destruxit robur fiduciae eius²³ qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angustiis animam suam²⁴ superbus et arrogans vocatur indoctus qui in ira operatur superbiam²⁵ desideria occidunt pigrum noluerunt enim quicquam manus eius operari²⁶ tota die concupiscit et desiderat qui autem iustus est tribuet et non cessabit²⁷ hostiae impiorum abominabiles quia offeruntur ex scelere²⁸ testis mendax peribit vir oboediens loquitur victoriam²⁹ vir impius proaciter obfirmat vultum suum qui autem rectus est corrigit viam suam³⁰ non est sapientia non est prudentia non est consilium contra Dominum³¹ equus paratur ad diem belli Dominus autem salutem tribuet

22 melius est nomen bonum quam divitiae multae super argentum et aurum gratia bona² dives et pauper obviaverunt sibi utriusque operator est Dominus³ callidus vidit malum et abscondit se innocens pertransiit et adflictus est damno⁴ finis modestiae timor Domini divitiae et gloria et vita⁵ arma et gladii in via perversi custos animae suae longe recedit ab eis⁶ proverbium est adulescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea⁷ dives pauperibus imperat et qui accipit mutuum servus est fenerantis⁸ qui seminat iniquitatem metet mala et virga irae suae consummabitur⁹ qui pronus est ad misericordiam benedicetur de panibus enim suis dedit pauperi¹⁰ eice derisorem et exibat cum eo iurgium cessabuntque causae et contumeliae¹¹ qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem¹² oculi Domini custodiunt scientiam et subplantantur verba iniqui¹³ dicit piger leo foris in medio platearum occidendus sum¹⁴ fovea profunda os alienae cui iratus est Dominus incidet in eam¹⁵ stultitia conligata est in corde pueri et virga disciplinae fugabit eam¹⁶ qui calumniatur pauperem ut augeat divitias suas dabit ipse ditiori et egebit¹⁷ inclina aurem tuam et audi verba sapientium adpone autem cor ad doctrinam meam¹⁸ quae pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo et redundabit in labiis tuis¹⁹ ut sit in Domino fiducia tua unde et ostendi eam tibi hodie²⁰ ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia²¹ ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis respondere ex his illi qui misit te²² non facias violentiam pauperi quia pauper est neque conteras egenum in porta²³ quia Dominus iudicabit causam eius et configet eos qui confixerint animam eius²⁴ noli esse amicus homini iracundo neque ambules cum viro furioso²⁵ ne forte discas semitas eius et sumas scandalum animae tuae²⁶ noli esse cum his qui defigunt manus suas et qui vades se offerunt pro debitis²⁷ si enim non habes unde restituas quid causae est ut tollat operimentum de cubili tuo²⁸ ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui²⁹ vidisti virum velocem in opere suo coram regibus

stabit nec erit ante ignobiles

23quando sederis ut comedas cum principe diligenter adtende quae posita sunt ante faciem tuam ²et statue cultum in gutture tuo si tamen habes in potestate animam tuam ³ne desideres de cibis eius in quo est panis mendacii ⁴noli laborare ut diteris sed prudentiae tuae pone modum ⁵ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes quia facient sibi pinnae quasi aquilae et avolabunt in caelum ⁶ne comedas cum homine invidio et ne desideres cibos eius ⁷quoniam in similitudinem arioli et conectoris aestimat quod ignorat comedere et bibe dicit tibi et mens eius non est tecum ⁸cibos quos comederas evomes et perdes pulchros sermones tuos ⁹in auribus insipientium ne loquaris quia despicient doctrinam eloquii tui ¹⁰ne adtingas terminos parvulorum et agrum pupillorum ne introeas ¹¹propinquus enim eorum Fortis est et ipse iudicabit contra te causam illorum ¹²ingrediatur ad doctrinam cor tuum et aures tuae ad verba scientiae ¹³noli subtrahere a puero disciplinam si enim percusseris eum virga non morietur ¹⁴tu virga percuties eum et animam eius de inferno liberabis ¹⁵fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecum cor meum ¹⁶et exultabunt renes mei cum locuta fuerint rectum labia tua ¹⁷non aemuletur cor tuum peccatores sed in timore Domini esto tota die ¹⁸quia habebis spem in novissimo et praestolatio tua non auferetur ¹⁹audi fili mi et esto sapiens et dirige in via animum tuum ²⁰noli esse in conviviis potatorum nec in comensationibus eorum qui carnes ad vescendum conferunt ²¹quia vacantes potibus et dantes symbola consumentur et vestietur pannis dormitatio ²²audi patrem tuum qui genuit te et ne contemnas cum senuerit mater tua ²³veritatem eme et noli vendere sapientiam et doctrinam et intellegentiam ²⁴exultat gaudio pater iusti qui sapientem genuit laetabitur in eo ²⁵gaudeat pater tuus et mater tua et exultet quae genuit te ²⁶praebe fili mi cor tuum mihi et oculi tui vias meas custodiant ²⁷fovea enim profunda est meretrix et puteus angustus aliena ²⁸insidiatur in via quasi latro et quos incautos viderit interficit ²⁹cui vae cuius patri vae cui rixae cui foveae cui sine causa vulnera cui suffusio oculorum ³⁰nonne his qui morantur in vino et student calicibus epotandis ³¹ne intuearis vinum quando flavescit cum splenduerit in vitro color eius ingreditur blande ³²sed in novissimo mordebit ut coluber et sicut regulus venena diffundet ³³oculi tui videbunt extraneas et cor tuum loquetur perversa ³⁴et eris sicut dormiens in medio mari et quasi sopitus gubernator amisso clavo ³⁵et dices verberaverunt me sed non dolui traxerunt me et ego non sensi quando evigilabo et rursus vina repperiam

24ne aemuleris viros malos nec desideres esse cum eis ²quia rapinas meditatatur mens eorum et fraudes labia eorum loquuntur ³sapientia aedificabitur domus et prudentia roborabitur ⁴in doctrina replebuntur cellaria universa substantia pretiosa et pulcherrima ⁵vir sapiens et fortis est

et vir doctus robustus et validus ⁶quia cum dispositione initur bellum et erit salus ubi multa consilia sunt ⁷excelsa stulto sapientia in porta non aperiet os suum ⁸qui cogitat malefacere stultus vocabitur ⁹cogitatio stulti peccatum est et abominatio hominum detractor ¹⁰si desperaveris lassus in die angustiae inminuetur fortitudo tua ¹¹erue eos qui ducuntur ad mortem et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses ¹²si dixeris vires non suppetunt qui inspector est cordis ipse intellegit et servatorem animae tuae nihil fallit reddetque homini iuxta opera sua ¹³comede fili mi mel quia bonum est et favum dulcissimum gutturi tuo ¹⁴sic et doctrina sapientiae animae tuae quam cum inveneris habebis in novissimis et spes tua non peribit ¹⁵ne insidieris et quaeras impietatem in domo iusti neque vastes requiem eius ¹⁶septies enim cadet iustus et resurget impii autem corrueunt in malum ¹⁷cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina eius ne exultet cor tuum ¹⁸ne forte videat Dominus et displiceat ei et auferat ab eo iram suam ¹⁹ne contendas cum pessimis nec aemuleris impios ²⁰quoniam non habent futurorum spem mali et lucerna impiorum extinguetur ²¹time Dominum fili mi et regem et cum detractoribus non commiscearis ²²quoniam repente consurget perditio eorum et ruinam utriusque quis novit ²³haec quoque sapientibus cognoscere personam in iudicio non est bonum ²⁴qui dicit impio iustus es maledicent ei populi et detestabuntur eum tribus ²⁵qui arguunt laudabuntur et super ipsos veniet benedictio ²⁶labia deosculabitur qui recta verba respondet ²⁷praepara foris opus tuum et diligenter exerce agrum tuum ut postea aedifices domum tuam ²⁸ne sis testis frustra contra proximum tuum nec lactes quemquam labiis tuis ²⁹ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei reddam unicuique secundum opus suum ³⁰per agrum hominis pigri transivi et per vineam viri stulti ³¹et ecce totum repleverant urticae operuerant superficiem eius spinae et maceria lapidum destructa erat ³²quod cum vidissem posui in corde meo et exemplo didici disciplinam ³³parum inquam dormies modicum dormitabis paucillum manus conseres ut quiescas ³⁴et veniet quasi cursor egestas tua et mendicitas quasi vir armatus

25haec quoque parabola Salomonis quas transtulerunt viri Ezechiae regis Iuda ²gloria Dei celare verbum et gloria regum investigare sermonem ³caelum sursum et terra deorsum et cor regum inscrutabile ⁴aufer robiginem de argento et egredietur vas purissimum ⁵aufer impietatem de vultu regis et firmabitur iustitia thronus eius ⁶ne gloriosus appareas coram rege et in loco magnorum ne steteris ⁷melius est enim ut dicatur tibi ascende huc quam ut humilieris coram principe ⁸quae viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito ne postea emendare non possis cum dehonesteris amicum tuum ⁹causam tuam tracta cum amico tuo et secretum extraneo non reveles ¹⁰ne forte insultet tibi cum audierit et exprobrare non cesset ¹¹mala aurea in lectis argenteis qui loquitur verbum in tempore

suo ¹²in auribus aurea et margaritum fulgens qui arguit sapientem et aurem oboedientem ¹³sicut frigus nivis in die messis ita legatus fidelis ei qui misit eum animam illius requiescere facit ¹⁴nubes et ventus et pluviae non sequentes vir gloriosus et promissa non complens ¹⁵patientia lenietur princeps et lingua mollis confringet duritiam ¹⁶mel invenisti comede quod sufficit tibi ne forte saturatus evomas illud ¹⁷subtrahe pedem tuum de domo proximi tui nequando satiatus oderit te ¹⁸iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum ¹⁹dens putridus et pes lapsus qui sperat super infideli in die angustiae ²⁰et amittit pallium in die frigoris acetum in nitro et qui cantat carmina cordi pessimo ²¹si esurierit inimicus tuus ciba illum et si sitierit da ei aquam bibere ²²prunam enim congregabis super caput eius et Dominus reddet tibi ²³ventus aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem ²⁴melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi ²⁵aqua frigida animae sitiens et nuntius bonus de terra longinqua ²⁶fons turbatus pede et vena corrupta iustus cadens coram impio ²⁷sicut qui mel multum comedit non est ei bonum sic qui scrutator est maiestatis opprimetur gloria ²⁸sicut urbs patens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum

26quomodo nix aestate et pluvia in messe sic indecens est stulto gloria ²sicut avis ad alia transvolans et passer quolibet vadens sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet ³flagellum equo et camus asino et virga dorso imprudentium ⁴ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis ⁵responde stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur ⁶claudus pedibus et iniquitatem bibens qui mittit verba per nuntium stultum ⁷quomodo pulchras frustra habet claudus tibias sic indecens est in ore stultorum parabola ⁸sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii ita qui tribuit insipienti honorem ⁹quomodo si spina nascatur in manu temulenti sic parabola in ore stultorum ¹⁰iudicium determinat causas et qui inponit stulto silentium iras mitigat ¹¹sicut canis qui revertitur ad vomitum suum sic imprudens qui iterat stultitiam suam ¹²vidisti hominem sapientem sibi videri magis illo spem habebit stultus ¹³dicit piger leaena in via leo in itineribus ¹⁴sicut ostium vertitur in cardine suo ita piger in lectulo suo ¹⁵abscondit piger manus sub ascellas suas et laborat si ad os suum eas converterit ¹⁶sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias ¹⁷sicut qui apprehendit auribus canem sic qui transit et inpatiens commiscetur rixae alterius ¹⁸sicut noxius est qui mittit lanceas et sagittas et mortem ¹⁹sic vir qui fraudulenter nocet amico suo et cum fuerit deprehensus dicit ludens feci ²⁰cum defecerint ligna extinguetur ignis et susurrone subtracto iurgia conquiescunt ²¹sicut carbonem ad prunam et ligna ad ignem sic homo iracundus suscitatur rixas ²²verba susurronis quasi simplicia et ipsa perveniunt ad intima ventris

²³quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile sic labia tumentia cum pessimo corde sociata ²⁴labiis suis intellegitur inimicus cum in corde tractaverit dolos ²⁵quando submiserit vocem suam ne credideris ei quoniam septem nequitiae sunt in corde illius ²⁶qui operit odium fraudulenter revelabitur malitia eius in concilio ²⁷qui fodit foveam incidet in eam et qui volvit lapidem revertetur ad eum ²⁸lingua fallax non amat veritatem et os lubricum operatur ruinas

27ne glorieris in crastinum ignorans quid superventura pariat dies ²laudet te alienus et non os tuum extraneus et non labia tua ³grave est saxum et onerosa harena sed ira stulti utroque gravior ⁴ira non habet misericordiam nec erumpens furor et impetum concitati ferre quis poterit ⁵melior est manifesta correptio quam amor absconditus ⁶meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula ⁷anima saturata calcabit favum anima esuriens et amarum pro dulce sumet ⁸sicut avis transmigrans de nido suo sic vir qui relinquit locum suum ⁹unguento et variis odoribus delectatur cor et bonis amici consilii anima dulcoratur ¹⁰amicum tuum et amicum patris tui ne dimiseris et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuae melior est vicinus iuxta quam frater procul ¹¹stude sapientiae fili mi et laetifica cor meum ut possim exprobranti respondere sermonem ¹²astutus videns malum absconditus est parvuli transeuntes sustinere dispendia ¹³tolle vestimentum eius qui spondit pro extraneo et pro alienis auferto pignus ¹⁴qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte consurgens maledicenti similis erit ¹⁵tecta perstillantia in die frigoris et litigiosa mulier comparantur ¹⁶qui retinet eam quasi qui ventum teneat et oleum dexterarum suarum vocabit ¹⁷ferrum ferro acuitur et homo exacuit faciem amici sui ¹⁸qui servat ficum comedit fructus eius et qui custos est domini sui glorificabitur ¹⁹quomodo in aquis resplendent vultus prospicientium sic corda hominum manifesta sunt prudentibus ²⁰infernus et perditio non replentur similiter et oculi hominum insatiabiles ²¹quomodo probatur in conflatorio argentum et in fornace aurum sic probatur homo ore laudantis ²²si contuderis stultum in pila quasi tisanas feriente desuper pilo non auferetur ab eo stultitia eius ²³diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera ²⁴non enim habebis iugiter potestatem sed corona tribuetur in generatione generationum ²⁵aperta sunt prata et apparuerunt herbae virentes et collecta sunt faena de montibus ²⁶agni ad vestimentum tuum et hedi agri pretium ²⁷sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos in necessaria domus tuae et ad victum ancillis tuis

28fugit impius nemine persequente iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit ²propter peccata terrae multi principes eius et propter hominis sapientiam et horum scientiam quae dicuntur vita ducis longior erit ³vir pauper calumnians pauperes similis imbro vehementi in quo paratur fames ⁴qui derelinquunt legem laudant im-

pium qui custodiunt succenduntur contra eum ⁵viri mali non cogitant iudicium qui autem requirunt Dominum animadvertunt omnia ⁶melior est pauper ambulans in simplicitate sua quam dives pravis itineribus ⁷qui custodit legem filius sapiens est qui pascit comesatores confundit patrem suum ⁸qui coacervat divitias usuris et fenore liberali in pauperes congregat eas ⁹qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis ¹⁰qui decipit iustos in via mala in interitu suo corrueat et simplices possidebunt bona ¹¹sapiens sibi videtur vir dives pauper autem prudens scrutabitur eum ¹²in exultatione iustorum multa gloria regnantibus impiis ruinae hominum ¹³qui abscondit scelera sua non dirigetur qui confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur ¹⁴beatus homo qui semper est pavidus qui vero mentis est durae corrueat in malum ¹⁵leo rugiens et ursus esuriens princeps impius super populum pauperem ¹⁶dux indigens prudentia multos opprimit per calumniam qui autem odit avaritiam longi fient dies eius ¹⁷hominem qui calumniatur animae sanguinem si usque ad lacum fugerit nemo sustentet ¹⁸qui ambulat simpliciter salvus erit qui perversis ingreditur viis concidet semel ¹⁹qui operatur terram suam saturabitur panibus qui sectatur otium replebitur egestate ²⁰vir fidelis multum laudabitur qui autem festinat ditari non erit innocens ²¹qui cognoscit in iudicio faciem non facit bene iste et pro buccella panis deserit veritatem ²²vir qui festinat ditari et aliis invidet ignorat quod egestas superveniat ei ²³qui corripit hominem gratiam postea inveniet apud eum magis quam ille qui per linguae blandimenta decipit ²⁴qui subtrahit aliquid a patre suo et matre et dicit hoc non est peccatum particeps homicidae est ²⁵qui se iactat et dilatat iurgia concitat qui sperat in Domino saginabitur ²⁶qui confidit in corde suo stultus est qui autem graditur sapienter iste salvabitur ²⁷qui dat pauperi non indigebit qui despicit deprecantem sustinebit penuriam ²⁸cum surrexerint impii abscondentur homines cum illi perierint multiplicabuntur iusti

29 viro qui corripientem dura cervice contemnit repentinus superveniet interitus et eum sanitas non sequitur ²in multiplicatione iustorum laetabitur vulgus cum impii sumpserint principatum gemet populus ³vir qui amat sapientiam laetificat patrem suum qui autem nutrit scorta perdet substantiam ⁴rex iustus erigit terram vir avarus destruet eam ⁵homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus eius ⁶peccantem virum iniquum involvet laqueus et iustus laudabit atque gaudebit ⁷novit iustus causam pauperum impius ignorat scientiam ⁸homines pestilentes dissipant civitatem sapientes avertunt furorem ⁹vir sapiens si cum stulto contenderit sive irascatur sive rideat non inveniet requiem ¹⁰viri sanguinum oderunt simplicem iusti quaerunt animam eius ¹¹totum spiritum suum profert stultus sapiens differt et reservat in posterum ¹²princeps qui libenter audit verba mendacii omnes ministros habebit impios ¹³pauper et cre-

ditor obviam fuerunt sibi utriusque inluminator est Dominus ¹⁴rex qui iudicat in veritate pauperes thronus eius in aeternum firmabitur ¹⁵virga atque correptio tribuet sapientiam puer autem qui dimittitur voluntati suae confundet matrem suam ¹⁶in multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera et iusti ruinas eorum videbunt ¹⁷erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit delicias animae tuae ¹⁸cum prophetia defecerit dissipabitur populus qui custodit legem beatus est ¹⁹servus verbis non potest erudiri quia quod dicis intellegit et respondere contemnit ²⁰vidisti hominem velocem ad loquendum stulti magis speranda est quam illius correptio ²¹qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea illum sentiet contumacem ²²vir iracundus provocat rixas et qui ad indignandum facilis est erit ad peccata proclivior ²³superbum sequitur humilitas et humilem spiritu suscipiet gloria ²⁴qui cum fure partitur odit animam suam adiurantem audit et non indicat ²⁵qui timet hominem cito corrueat qui sperat in Domino sublevabitur ²⁶multi requirunt faciem principis et a Domino iudicium egreditur singulorum ²⁷abominantur iusti virum impium et abominantur impii eos qui in recta sunt via

30 verba Congregantis filii Vomentis visio quam locutus est vir cum quo est Deus et qui Deo secum morante confortatus ait ²stultissimus sum virorum et sapientia hominum non est mecum ³non didici sapientiam et non novi sanctorum scientiam ⁴quis ascendit in caelum atque descendit quis continuit spiritum manibus suis quis conligavit aquas quasi in vestimento quis suscitavit omnes terminos terrae quod nomen eius et quod nomen filii eius si nosti ⁵omnis sermo Dei ignitus clypeus est sperantibus in se ⁶ne addas quicquam verbis illius et arguaris inveniarisque mendax ⁷duo rogavi te ne deneges mihi antequam moriar ⁸vanitatem et verba mendacia longe fac a me mendicitatem et divitias ne dederis mihi tribue tantum victui meo necessaria ⁹ne forte saturatus inliciar ad negandum et dicam quis est Dominus et egestate compulsus furer et peierem nomen Dei mei ¹⁰ne accuses servum ad dominum suum ne forte maledicat tibi et corruas ¹¹generatio quae patri suo maledicit et quae non benedicit matri suae ¹²generatio quae sibi munda videtur et tamen non est lota a sordibus suis ¹³generatio cuius excelsi sunt oculi et palpebrae eius in alta subrectae ¹⁴generatio quae pro dentibus gladios habet et commandit molaribus suis ut comedat inopes de terra et pauperes ex hominibus ¹⁵sanguisugae duae sunt filiae dicentes adfer adfer tria sunt insaturabilia et quartum quod numquam dicit sufficit ¹⁶infernus et os vulvae et terra quae non satiatur aqua ignis vero numquam dicit sufficit ¹⁷oculum qui subsannat patrem et qui despicit partum matris suae effodiant corvi de torrentibus et comedant illum filii aquilae ¹⁸tria sunt difficilia mihi et quartum penitus ignoro ¹⁹viam aquilae in caelo viam colubri super petram viam navis in medio mari et viam viri in adulescentula ²⁰talisis est via mulieris adulterae quae come-

dit et tergens os suum dicit non sum operata malum ²¹per tria movetur terra et quartum non potest sustinere ²²per servum cum regnaverit per stultum cum saturatus fuerit cibo ²³per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit adsumpta et per ancillam cum heres fuerit dominae suae ²⁴quattuor sunt minima terrae et ipsa sunt sapientiora sapientibus ²⁵formicae populus infirmus quae praeparant in messe cibum sibi ²⁶lepusculus plebs invalida quae conlocat in petra cubile suum ²⁷regem lucusta non habet et egreditur universa per turmas ²⁸stilio manibus nititur et moratur in aedibus regis ²⁹tria sunt quae bene gradiuntur et quartum quod incedit feliciter ³⁰leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum ³¹gallus succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat ei ³²et qui stultus apparuit postquam elatus est in sublime si enim intellexisset ori inposuisset manum ³³qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac exprimit butyrum et qui vehementer emungitur elicit sanguinem et qui provocat iras producit discordias

comedet ²⁸coph surrexerunt filii eius et beatissimam praedicaverunt vir eius et laudavit eam ²⁹res multae filiae congregaverunt divitias tu supergressa es universas ³⁰sin fallax gratia et vana est pulchritudo mulier timens Dominum ipsa laudabitur ³¹thau date ei de fructu manuum suarum et laudent eam in portis opera eius

31verba Lamuhel regis visio qua erudit eum mater sua ²quid dilecte mi quid dilecte uteri mei quid dilecte vortorum meorum ³ne dederis mulieribus substantiam tuam et vias tuas ad delendos reges ⁴noli regibus o Lamuhel noli regibus dare vinum quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas ⁵ne forte bibat et obliviscatur iudiciorum et mutet causam filiorum pauperis ⁶date siceram maerentibus et vinum his qui amaro sunt animo ⁷bibant ut obliviscantur egestatis suae et doloris non recordentur amplius ⁸aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui pertranseunt ⁹aperi os tuum decerne quod iustum est et iudica inopem et pauperem ¹⁰aleph mulierem fortem quis inveniet procul et de ultimis finibus pretium eius ¹¹beth confidit in ea cor viri sui et spoliis non indigebit ¹²gimel reddet ei bonum et non malum omnibus diebus vitae suae ¹³deleth quaesivit lanam et linum et operata est consilio manuum suarum ¹⁴he facta est quasi navis institoris de longe portat panem suum ¹⁵vav et de nocte surrexit deditque praedam domesticis suis et cibaria ancillis suis ¹⁶zai consideravit agrum et emit eum de fructu manuum suarum plantavit vineam ¹⁷heth accinxit fortitudine lumbos suos et roboravit brachium suum ¹⁸teth gustavit quia bona est negotiatio eius non extinguetur in nocte lucerna illius ¹⁹ioth manum suam misit ad fortia et digiti eius adprehenderunt fusum ²⁰caph manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem ²¹lameth non timebit domui suae a frigoribus nivis omnes enim domestici eius vestiti duplicibus ²²mem stragulam vestem fecit sibi byssus et purpura indumentum eius ²³nun nobilis in portis vir eius quando sederit cum senatoribus terrae ²⁴samech sindonem fecit et vendidit et cingulum tradidit Chananeo ²⁵ain fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die novissimo ²⁶phe os suum aperuit sapientiae et lex clementiae in lingua eius ²⁷sade considerat semitas domus suae et panem otiosa non

Ecclesiastes

1verba Ecclesiastes filii David regis Hierusalem **2**vanitas vanitatum dixit Ecclesiastes vanitas vanitatum omnia vanitas **3**quid habet amplius homo de universo labore suo quod laborat sub sole **4**generatio praeterit et generatio advenit terra vero in aeternum stat **5**oritur sol et occidit et ad locum suum revertitur ibique renascens **6**gyrat per meridiem et flectitur ad aquilonem lustrans universa circuitu pergit spiritus et in circulos suos regreditur **7**omnia flumina intrant mare et mare non redundat ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum fluant **8**cunctae res difficiles non potest eas homo explicare sermone non saturatur oculus visu nec auris impletur auditu **9**quid est quod fuit ipsum quod futurum est quid est quod factum est ipsum quod fiendum est **10**nihil sub sole novum nec valet quisquam dicere ecce hoc recens est iam enim praecessit in saeculis quae fuerunt ante nos **11**non est priorum memoria sed nec eorum quidem quae postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in novissimo **12**ego Ecclesiastes fui rex Israhel in Hierusalem **13**et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum ut occuparentur in ea **14**vidi quae fiunt cuncta sub sole et ecce universa vanitas et adflictio spiritus **15**perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus **16**locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit **17**dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam errorisque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus **18**eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat et laborem

2dixi ego in corde meo vadam et affluam deliciis et fruam bonis et vidi quod hoc quoque esset vanitas **2**risum reputavi errorem et gaudio dixi quid frustra deciperis **3**cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam ut animum meum transferrem ad sapientiam devitaremque stultitiam donec viderem quid esset utile filiis hominum quod factum opus est sub sole numero dierum vitae suae **4**magnificavi opera mea aedificavi mihi domos plantavi vineas **5**feci hortos et pomeria et consevi ea cuncti generis arboribus **6**extruxi mihi piscinas aquarum ut inrigarem silvam lignorum ger-

minantium **7**posse servi et ancillas multamque familiam habui armenta quoque et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem **8**coacervavi mihi argentum et aurum et substantias regum ac provinciarum feci mihi cantores et cantrices et delicias filiorum hominum scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda **9**et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem sapientia quoque perseveravit mecum **10**et omnia quae desideraverunt oculi mei non negavi eis nec prohibui cor quin omni voluptate frueretur et oblectaret se in his quae paraveram et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo **11**cumque me convertissem ad universa opera quae fecerant manus meae et ad labores in quibus frustra sudaveram vidi in omnibus vanitatem et adflictionem animi et nihil permanere sub sole **12**transivi ad contemplandam sapientiam erroresque et stultitiam quid est inquam homo ut sequi possit regem factorem suum **13**et vidi quia tantum praecederet sapientia stultitiam quantum differt lux tenebris **14**sapientis oculi in capite eius stultus in tenebris ambulat et didici quod unus utriusque esset interitus **15**et dixi in corde meo si unus et stulti et meus occasus erit quid mihi prodest quod maiorem sapientiae dedi operam locutusque cum mente mea animadverti quod hoc quoque esset vanitas **16**non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum et futura tempora oblivione cuncta pariter obruent moritur doctus similiter et indoctus **17**et idcirco taedit me vitae meae videntem mala esse universa sub sole et cuncta vanitatem atque adflictionem spiritus **18**rursum detestatus sum omnem industriam meam quae sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem post me **19**quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui et est quicquam tam vanum **20**unde cessavi renuntia-vitque cor meum ultra laborare sub sole **21**nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine homini otioso quaesita dimittit et hoc ergo vanitas et magnum malum **22**quid enim proderit homini de universo labore suo et adflictione spiritus qua sub sole cruciatus est **23**cuncti dies eius doloribus et aerumnis pleni sunt nec per noctem mente requiescit et haec non vanitas est **24**nonne melius est comedere et bibere et ostendere animae suae bona de laboribus suis et hoc de manu Dei est **25**quis ita vorabit et deliciis affluet ut ego **26**homini bono in conspectu suo dedit

Deus sapientiam et scientiam et laetitiam peccatori autem dedit adffictionem et curam superfluum ut addat et congreget et tradat ei qui placuit Deo sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis

3omnia tempus habent et suis spatiis transeunt universa sub caelo ²tempus nascendi et tempus moriendi tempus plantandi et tempus evellendi quod plantatum est ³tempus occidendi et tempus sanandi tempus destruendi et tempus aedificandi ⁴tempus flendi et tempus ridendi tempus plangendi et tempus saltandi ⁵tempus spargendi lapides et tempus colligendi tempus amplexandi et tempus longe fieri a complexibus ⁶tempus acquirendi et tempus perdendi tempus custodiendi et tempus abiciendi ⁷tempus scindendi et tempus consuendi tempus tacendi et tempus loquendi ⁸tempus dilectionis et tempus odii tempus belli et tempus pacis ⁹quid habet amplius homo de labore suo ¹⁰vidi adffictionem quam dedit Deus filiis hominum ut distendantur in ea ¹¹cuncta fecit bona in tempore suo et mundum tradidit disputationi eorum ut non inveniatur homo opus quod operatus est Deus ab initio usque ad finem ¹²et cognovi quod non esset melius nisi laetari et facere bene in vita sua ¹³omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo hoc donum Dei est ¹⁴didici quod omnia opera quae fecit Deus perseverent in perpetuum non possumus eis quicquam addere nec auferre quae fecit Deus ut timeatur ¹⁵quod factum est ipsum permanet quae futura sunt iam fuerunt et Deus instaurat quod abiit ¹⁶vidi sub sole in loco iudicii impietatem et in loco iustitiae iniquitatem ¹⁷et dixi in corde meo iustum et impium iudicabit Deus et tempus omni rei tunc erit ¹⁸dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos Deus et ostenderet similes esse bestiis ¹⁹idcirco unus interitus est hominis et iumentorum et aequa utriusque condicio sicut moritur homo sic et illa moriuntur similiter spirant omnia et nihil habet homo iumento amplius cuncta subiacent vanitati ²⁰et omnia pergunt ad unum locum de terra facta sunt et in terram pariter revertentur ²¹quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum et si spiritus iumentorum descendat deorsum ²²et deprehendi nihil esse melius quam laetari hominem in opere suo et hanc esse partem illius quis enim eum adducet ut post se futura cognoscat

4verti me ad alia et vidi calumnias quae sub sole geruntur et lacrimas innocentum et consolatorem neminem nec posse resistere eorum violentiae cunctorum auxilio destitutos ²et laudavi magis mortuos quam viventes ³et feliciorum utroque iudicavi qui necdum natus est nec vidit mala quae sub sole fiunt ⁴rursum contemplatus omnes labores hominum et industrias animadverti patere invidiae proximi et in hoc ergo vanitas et cura superflua est ⁵stultus complicat manus suas et comedit carnes suas dicens ⁶melior est pugillus cum requie quam plena utraque manus cum labore et adffictione animi ⁷considerans repperi et aliam vanita-

tem sub sole ⁸unus est et secundum non habet non filium non fratrem et tamen laborare non cessat nec satiantur oculi eius divitiis nec recogitat dicens cui laboro et fraudo animam meam bonis in hoc quoque vanitas est et adffictio pessima ⁹melius ergo est duos simul esse quam unum habent enim emolumentum societatis suae ¹⁰si unus ceciderit ab altero fulcietur vae soli quia cum ruerit non habet sublevantem ¹¹et si dormierint duo fovebuntur mutuo unus quomodo calefiet ¹²et si quispiam praevaluerit contra unum duo resistent ei funiculus triplex difficile rumpitur ¹³melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit providere in posterum ¹⁴quod et de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum et alius natus in regno inopia consumatur ¹⁵vidi cunctos viventes qui ambulat sub sole cum adulescente secundo qui consurgit pro eo ¹⁶infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum et qui postea futuri sunt non laetabuntur in eo sed et hoc vanitas et adffictio spiritus ¹⁷custodi pedem tuum ingrediens domum Dei multo enim melior est oboedientia quam stultorum victimae qui nesciunt quid faciant mali

5ne temere quid loquaris neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo Deus enim in caelo et tu super terram idcirco sint pauci sermones tui ²multas curas sequuntur somnia et in multis sermonibus invenitur stultitia ³si quid vovisti Deo ne moreris reddere displicet enim ei infidelis et stulta promissio sed quodcumque voveris redde ⁴multoque melius est non vovere quam post votum promissa non complere ⁵ne dederis os tuum ut peccare faciat carnem tuam neque dicas coram angelo non est providentia ne forte iratus Deus super sermone tuo dissipet cuncta opera manuum tuarum ⁶ubi multa sunt somnia plurimae vanitates et sermones innumeri tu vero Deum time ⁷si videris calumnias egenorum et violenta iudicia et subverti iustitiam in provincia non mireris super hoc negotio quia excelso alius excelsior est et super hos quoque eminentiores sunt alii ⁸et insuper universae terrae rex imperat servienti ⁹avarus non implebitur pecunia et qui amat divitias fructus non capiet ex eis et hoc ergo vanitas ¹⁰ubi multae sunt opes multi et qui comedant eas et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias oculis suis ¹¹dulcis est somnus operanti sive parum sive multum comedat saturitas autem divitis non sinit dormire eum ¹²est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole divitiae conservatae in malum domini sui ¹³pereunt enim in adffictione pessima generavit filium qui in summa egestate erit ¹⁴sicut egressus est nudus de utero matris suae sic revertetur et nihil auferet secum de labore suo ¹⁵miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit sic revertetur quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum ¹⁶cunctis diebus vitae suae comedit in tenebris et in curis multis et in aerumna atque tristitia ¹⁷hoc itaque mihi visum est bonum ut comedat quis et bibat et fruatur laetitia ex labore suo quod laboravit ipse sub sole numerum dierum vitae suae quos dedit ei Deus et

haec est pars illius¹⁸ et omni homini cui dedit Deus divitias atque substantiam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua et laetetur de labore suo hoc est donum Dei¹⁹ non enim satis recordabitur dierum vitae suae eo quod Deus occupet deliciis cor eius

6est et aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines² vir cui dedit Deus divitias et substantiam et honorem et nihil deest animae eius ex omnibus quae desiderat nec tribuit ei potestatem Deus ut comedat ex eo sed homo extraneus vorabit illud hoc vanitas et magna miseria est³ si genuerit quispiam centum et vixerit multos annos et plures dies aetatis habuerit et anima illius non utatur bonis substantiae suae sepulturaque careat de hoc ego pronuntio quod melior illo sit abortivus⁴ frustra enim venit et pergit ad tenebras et oblivione delebitur nomen eius⁵ non vidit solem neque cognovit distantiam boni et mali⁶ etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfruitus bonis nonne ad unum locum properant omnia⁷ omnis labor hominis in ore eius sed anima illius non impletur⁸ quid habet amplius sapiens ab stulto et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita⁹ melius est videre quod cupias quam desiderare quod nescias sed et hoc vanitas est et praesumptio spiritus¹⁰ qui futurus est iam vocatum est nomen eius et scitur quod homo sit et non possit contra fortiorem se in iudicio contendere¹¹ verba sunt plurima multa in disputando habentia vanitatem

7quid necesse est homini maiora se quaerere cum ignoret quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suae et tempore quo velut umbra praeterit aut quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit² melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa et dies mortis die nativitatis³ melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii in illa enim finis cunctorum admonetur hominum et vivens cogitat quid futurum sit⁴ melior est ira risu quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis⁵ cor sapientium ubi tristitia est et cor stultorum ubi laetitia⁶ melius est a sapiente corripī quam stultorum adulatione decipi⁷ quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla sic risu stulti sed et hoc vanitas⁸ calumnia conturbat sapientem et perdet robur cordis illius⁹ melior est finis orationis quam principium melior est patiens arrogante¹⁰ ne velox sis ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit¹¹ ne dicas quid putas causae est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt stulta est enim huiuscemodi interrogatio¹² utilior est sapientia cum divitiis et magis prodest videntibus solem¹³ sicut enim protegit sapientia sic protegit pecunia hoc autem plus habet eruditio et sapientia quod vitam tribuunt possessori suo¹⁴ considera opera Dei quod nemo possit corrigere quem ille despexerit¹⁵ in die bona frui bonis et malam diem praecave sicut enim hanc sic et illam fecit Deus ut non inveniat homo contra eum iustas querimonias¹⁶ haec quoque vidi in die-

bus vanitatis meae iustus perit in iustitia sua et impius multo vivit tempore in malitia sua¹⁷ noli esse iustus multum neque plus sapias quam necesse est ne obstupescas¹⁸ ne impie agas multum et noli esse stultus ne moriaris in tempore non tuo¹⁹ bonum est te sustentare iustum sed et ab illo ne subtrahas manum tuam quia qui Deum timet nihil neglegit²⁰ sapientia confortabit sapientem super decem principes civitatis²¹ non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet²² sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accommodes cor tuum ne forte audias servum tuum maledicentem tibi²³ scit enim tua conscientia quia et tu crebro maledixisti aliis²⁴ cuncta temptavi in sapientia dixi sapiens efficiar et ipsa longius recessit a me²⁵ multo magis quam erat et alta profunditas quis inveniet eam²⁶ lustravi universa animo meo ut scirem et considerarem et quaererem sapientiam et rationem et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium²⁷ et inveni amariorem morte mulierem quae laqueus venatorum est et sagena cor eius vincula sunt manus illius qui placet Deo effugiet eam qui autem peccator est capietur ab illa²⁸ ecce hoc inveni dicit Ecclesiastes unum et alterum ut invenirem rationem²⁹ quam adhuc quaerit anima mea et non inveni virum de mille unum repperi mulierem ex omnibus non inveni³⁰ solummodo hoc inveni quod fecerit Deus hominem rectum et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus quis talis ut sapiens est et quis cognovit solutionem verbi

8sapientia hominis lucet in vultu eius et potentissimus faciem illius commutavit² ego os regis observo et praecepta iuramenti Dei³ ne festines recedere a facie eius neque permanes in opere malo quia omne quod voluerit faciet⁴ et sermo illius potestate plenus est nec dicere ei quisquam potest quare ita facis⁵ qui custodit praeceptum non experietur quicquam mali tempus et responsionem cor sapientis intellegit⁶ omni negotio tempus est et oportunitas et multa hominis adfflictio⁷ quia ignorat praeterita et ventura nullo scire potest nuntio⁸ non est in hominis ditione prohibere spiritum nec habet potestatem in die mortis nec sinitur quiescere ingruente bello neque salvabit impietas impium⁹ omnia haec consideravi et dedi cor meum in cunctis operibus quae fiunt sub sole interdum dominatur homo homini in malum suum¹⁰ vidi impios sepultos qui etiam cum adiverent in loco sancto erant et laudabantur in civitate quasi iustorum operum sed et hoc vanitas est¹¹ etenim quia non profertur cito contra malos sententia absque ullo timore filii hominum perpetrant mala¹² attamen ex eo quod peccator centies facit malum et per patientiam sustentatur ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum qui venerunt faciem eius¹³ non sit bonum impio nec prolongentur dies eius sed quasi umbra transeant qui non timent faciem Dei¹⁴ est et alia vanitas quae fit super terram sunt iusti quibus multa proveniunt quasi opera egerint impiorum et sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant sed et hoc vanissimum iudico¹⁵ laudavi igitur laetitiam quod

non esset homini bonum sub sole nisi quod comederet et biberet atque gauderet et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vitae quos dedit ei Deus sub sole ¹⁶et adposui cor meum ut scirem sapientiam et intellegerem distentionem quae versatur in terra est homo qui diebus ac noctibus somnum oculis non capit ¹⁷et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem eorum quae fiunt sub sole et quanto plus laboraverit ad quaerendum tanto minus inveniat etiam si dixerit sapiens se nosse non poterit reperire

9omnia haec tractavi in corde meo ut curiose intellegem sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu Dei et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit ²sed omnia in futuro servantur incerta eo quod universa aequae eventiant iusto et impio bono et malo mundo et immundo immolanti victimas et sacrificia contemnti sicut bonus sic et peccator ut periurus ita et ille qui verum deierat ³hoc est pessimum inter omnia quae sub sole fiunt quia eadem cunctis eveniunt unde et corda filiorum hominum implentur malitia et contemptu in vita sua et post haec ad inferos deducuntur ⁴nemo est qui semper vivat et qui huius rei habeat fiduciam melior est canis vivens leone mortuo ⁵viventes enim sciunt se esse morituros mortui vero nihil noverunt amplius nec habent ultra mercedem quia oblivioni tradita est memoria eorum ⁶amor quoque et odium et invidia simul perierunt nec habent partem in hoc saeculo et in opere quod sub sole geritur ⁷vade ergo et comede in laetitia panem tuum et bibe cum gaudio vinum tuum quia Deo placent opera tua ⁸omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non deficiat ⁹perfruire vita cum uxore quam diligis cunctis diebus vitae instabilitatis tuae qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tuae haec est enim pars in vita et in labore tuo quod laboras sub sole ¹⁰quodcumque potest manus tua facere instanter operare quia nec opus nec ratio nec scientia nec sapientia erunt apud inferos quo tu properas ¹¹verti me alio vidi que sub sole nec velocium esse cursum nec fortium bellum nec sapientium panem nec doctorum divitias nec artificum gratiam sed tempus casumque in omnibus ¹²nescit homo finem suum sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo sic capiuntur homines tempore malo cum eis extemplo supervenerit ¹³hanc quoque vidi sub sole sapientiam et probavi maximam ¹⁴civitas parva et pauci in ea viri venit contra eam rex magnus et vallavit eam extruxitque munitiones per gyrum et perfecta est obsidio ¹⁵inventusque in ea vir pauper et sapiens liberavit urbem per sapientiam suam et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis ¹⁶et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine quomodo ergo sapientia pauperis contempta est et verba eius non sunt audita ¹⁷verba sapientium audiuntur in silentio plus quam clamor principis inter stultos ¹⁸melior est sapientia quam arma bellica et qui in uno peccaverit multa bona perdet

10muscae morientes perdunt suavitatem unguenti pretiosior est sapientia et gloria parva ad tempus stultitia ²cor sapientis in dextera eius et cor stulti in sinistra illius ³sed et in via stultus ambulans cum ipse insipiens sit omnes stultos aestimat ⁴si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris quia curatio cessare faciet peccata maxima ⁵est malum quod vidi sub sole quasi per errorem egrediens a facie principis ⁶positum stultum in dignitate sublimi et divites sedere deorsum ⁷vidi servos in equis et principes ambulantes quasi servos super terram ⁸qui fodit foveam incidet in eam et qui dissipat sepem mordebit eum coluber ⁹qui transfert lapides adfliget in eis et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis ¹⁰si retunsum fuerit ferrum et hoc non ut prius sed hebetatum erit multo labore exacuatur et post industriam sequitur sapientia ¹¹si mordeat serpens in silentio nihil eo minus habet qui occulte detrahit ¹²verba oris sapientis gratia et labia insipientis praecipitabunt eum ¹³initium verborum eius stultitia et novissimum oris illius error pessimus ¹⁴stultus verba multiplicat ignorat homo quid ante se fuerit et quod post futurum est quis illi poterit indicare ¹⁵labor stultorum adfliget eos qui nesciunt in urbem pergere ¹⁶vae tibi terra cuius rex est puer et cuius principes mane comedunt ¹⁷beata terra cuius rex nobilis est et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam ¹⁸in pigritiis humiliabitur contignatio et in infirmitate manuum perstilabit domus ¹⁹in risu faciunt panem ac vinum ut epulentur viventes et pecuniae oboedient omnia ²⁰in cogitatione tua regi ne detrahas et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti quia avis caeli portabit vocem tuam et qui habet pinnas adnuntiabit sententiam

11mitte panem tuum super transeuntes aquas quia post multa tempora invenies illum ²da partem septem necnon et octo quia ignoras quid futurum sit mali super terram ³si repletae fuerint nubes imbrem super terram effundent si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit ⁴qui observat ventum non seminat et qui considerat nubes numquam metet ⁵quomodo ignoras quae sit via spiritus et qua ratione compingantur ossa in ventre praegnatis sic nescis opera Dei qui fabricator est omnium ⁶mane semina sementem tuam et vespere ne cesset manus tua quia nescis quid magis oriatur hoc an illud et si utrumque simul melius erit ⁷dulce lumen et delectabile est oculis videre solem ⁸si annis multis vixerit homo et in omnibus his laetatus fuerit meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum venerint vanitatis arguentur praeterita ⁹laetare ergo juvenis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tuae et ambula in viis cordis tui et in intuitu oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te Deus in iudicium ¹⁰aufer iram a corde tuo et amove malitiam a carne tua adolescentia enim et voluptas vana sunt

12memento creatoris tui in diebus iuventutis tuae antequam veniat tempus adffictionis et adpropinquent anni de quibus dicas non mihi placent ²antequam tenebrescat sol et lumen et luna et stellae et revertantur nubes post pluviam ³quando commovebuntur custodes domus et nutabuntur viri fortissimi et otiosae erunt molentes inminuto numero et tenebrescent videntes per foramina ⁴et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis et consurgent ad vocem volucris et obsurdescent omnes filiae carminis ⁵excelsa quoque timebunt et formidabunt in via florebit amigdalum inpinguabitur lucusta et dissipabitur capparitis quoniam ibit homo in domum aeternitatis suae et circumibunt in platea plangentis ⁶antequam rumpatur funis argenteus et recurat vitta aurea et conteratur hydria super fontem et confringatur rota super cisternam ⁷et revertatur pulvis in terram suam unde erat et spiritus redeat ad Deum qui dedit illum ⁸vanitas vanitatum dixit Ecclesiastes omnia vanitas ⁹cumque esset sapientissimus Ecclesiastes docuit populum et enarravit quae fecerit et investigans composuit parabolas multas ¹⁰quaesivit verba utilia et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos ¹¹verba sapientium sicut stimuli et quasi clavi in altum defixi quae per magistrorum concilium data sunt a pastore uno ¹²his amplius fili mi ne requiras faciendi plures libros nullus est finis frequensque meditatio carnis adffictio est ¹³finem loquendi omnes pariter audiamus Deum time et mandata eius observa hoc est enim omnis homo ¹⁴et cuncta quae fiunt adducet Deus in iudicium pro omni errato sive bonum sive malum sit

Canticum Canticorum

1 osculetur me osculo oris sui quia meliora sunt ubera tua vino ²fraglantia unguentis optimis oleum effusum nomen tuum ideo adulescentulae dilexerunt te ³trahe me post te currem introduxit me rex in cellaria sua exultabimus et laetabimur in te memores uberum tuorum super vinum recti diligunt te ⁴nigra sum sed formosa filiae Hierusalem sicut tabernacula Cedar sicut pelles Salomonis ⁵nolite me considerare quod fusca sim quia decoloravit me sol filii matris meae pugnaverunt contra me posuerunt me custodem in vineis vineam meam non custodivi ⁶indica mihi quem diligit anima mea ubi pascas ubi cubes in meridie ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum ⁷si ignoras te o pulchra inter mulieres egredere et abi post vestigia gregum et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum ⁸equitatui meo in curribus Pharaonis adsimilavi te amica mea ⁹pulchrae sunt genae tuae sicut turturis collum tuum sicut monilia ¹⁰murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento ¹¹dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum ¹²fasciculus murræ dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur ¹³botrus cyprî dilectus meus mihi in vineis Engaddi ¹⁴ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra oculi tui columbarum ¹⁵ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus lectulus noster floridus ¹⁶tigna domorum nostrarum cedrina laquearia nostra cypressina

2 ego flos campi et lilium convallium ²sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias ³sicut malum inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios sub umbra illius quam desideraveram sedi et fructus eius dulcis gutturi meo ⁴introduxit me in cellam vinariam ordinavit in me caritatem ⁵fulcite me floribus stipate me malis quia amore languo ⁶leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me ⁷adiuro vos filiae Hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit ⁸vox dilecti mei ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles ⁹similis est dilectus meus capreae hinuloque cervorum en ipse stat post parietem nostrum despiciens per fenestras prospiciens per cancellos ¹⁰et dilectus meus loquitur mihi surge propera amica mea formosa mea et veni ¹¹iam enim hiemps transiit imber abiit et recessit ¹²flores apparuerunt in terra tempus putationis advenit vox turturis audita est in terra

nostra ¹³ficus protulit grossos suos vineae florent dederunt odorem surge amica mea speciosa mea et veni ¹⁴columba mea in foraminibus petrae in caverna maceriae ostende mihi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis vox enim tua dulcis et facies tua decora ¹⁵capite nobis vulpes vulpes parvulas quae demoliuntur vineas nam vinea nostra floruit ¹⁶dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia ¹⁷donec adspiret dies et inclinentur umbrae revertere similis esto dilecte mi capreae aut hinulo cervorum super montes Bether

3 in lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni ²surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni ³invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem num quem dilexit anima mea vidistis ⁴paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam donec introducam illum in domum matris meae et in cubiculum genetricis meae ⁵adiuro vos filiae Hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit ⁶quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus murræ et turis et universi pulveris pigmentarii ⁷en lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israhel ⁸omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos ⁹ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani ¹⁰columnas eius fecit argenteas reclinatorium aureum ascensum purpureum media caritate constravit propter filias Hierusalem ¹¹egredimini et videte filiae Sion regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die disponsionis illius et in die laetitiae cordis eius

4 quam pulchra es amica mea quam pulchra es oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet capilli tui sicut greges caprarum quae ascenderunt de monte Galaad ²dentes tui sicut greges tonsarum quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas ³sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce sicut fragmen mali punici ita genae tuae absque eo quod intrinsecus latet ⁴sicut turris David collum tuum quae aedificata est cum propugnaculis mille clypei pendent ex ea

omnis armatura fortium ⁵duo ubera tua sicut duo hinuli capreae gemelli qui pascuntur in liliis ⁶donec adspiret dies et inclinentur umbrae vadam ad montem murrae et ad collem turis ⁷tota pulchra es amica mea et macula non est in te ⁸veni de Libano sponsa veni de Libano veni coronaberis de capite Amanae de vertice Sanir et Hermon de cubilibus leonum de montibus pardorum ⁹vulnerasti cor meum soror mea sponsa vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum et in uno crine colli tui ¹⁰quam pulchrae sunt mammae tuae soror mea sponsa pulchriora ubera tua vino et odor unguentorum tuorum super omnia aromata ¹¹favus distillans labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor turis ¹²hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus fons signatus ¹³emissiones tuae paradisus malorum puniceorum cum pomorum fructibus cypri cum nardo ¹⁴nardus et crocus fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani murra et aloe cum omnibus primis unguentis ¹⁵fons hortorum puteus aquarum viventium quae fluunt impetu de Libano ¹⁶surge aquilo et veni auster perfla hortum meum et fluant aromata illius

⁵veniat dilectus meus in hortum suum et comedat fructum pomorum suorum veni in hortum meum soror mea sponsa messui murram meam cum aromatibus meis comedi favum cum melle meo bibi vinum meum cum lacte meo comedite amici bibite et inebriamini carissimi ²ego dormio et cor meum vigilat vox dilecti mei pulsantis aperi mihi soror mea amica mea columba mea immaculata mea quia caput meum plenum est rore et cincinni mei guttis noctium ³expoliavi me tunica mea quomodo induar illa lavi pedes meos quomodo inquinabo illos ⁴dilectus meus misit manum suam per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius ⁵surrexi ut aperirem dilecto meo manus meae stillaverunt murra digiti mei pleni murra probatissima ⁶pressulum ostii aperui dilecto meo at ille declinaverat atque transierat anima mea liquefacta est ut locutus est quaesivi et non inveni illum vocavi et non respondit mihi ⁷invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem percusserunt me vulneraverunt me tulerunt pallium meum mihi custodes murorum ⁸adiuro vos filiae Hierusalem si inveneritis dilectum meum ut nuntietis ei quia amore langueo ⁹qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum qualis est dilectus tuus ex dilecto quia sic adiurasti nos ¹⁰dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus ¹¹caput eius aurum optimum comae eius sicut elatae palmarum nigrae quasi corvus ¹²oculi eius sicut columbae super rivulos aquarum quae lacte sunt lotae et resident iuxta fluentia plenissima ¹³genae illius sicut areolae aromatum consitae a pigmentariis labia eius lilia distillantia murram primam ¹⁴manus illius tornatiles aureae plenae hyacinthis venter eius eburneus distinctus sapphyris ¹⁵crura illius columnae marmoreae quae fundatae sunt super bases aureas species eius ut Libani electus ut cedri ¹⁶guttur illius sua-

vissimum et totus desiderabilis talis est dilectus meus et iste est amicus meus filiae Hierusalem ¹⁷quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum quo declinavit dilectus tuus et quaeremus eum tecum

⁶dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatis ut pascatur in hortis et lilia colligat ²ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia ³pulchra es amica mea suavis et decora sicut Hierusalem terribilis ut castrorum acies ordinata ⁴averte oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt capilli tui sicut grex caprarum quae apparuerunt de Galaad ⁵dentes tui sicut grex ovium quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est in eis ⁶sicut cortex mali punice genae tuae absque occultis tuis ⁷sexaginta sunt reginae et octoginta concubinae et adulescentularum non est numerus ⁸una est columba mea perfecta mea una est matris suae electa genetrici suae viderunt illam filiae et beatissimam praedicaverunt reginae et concubinae et laudaverunt eam ⁹quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut acies ordinata ¹⁰descendi ad hortum nunc ut viderem poma convallis ut inspicerem si florisset vinea et germinassent mala punice ¹¹nescivi anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab ¹²revertere revertere Sulamitis revertere revertere ut intueamur te

⁷quid videbis in Sulamiten nisi choros castrorum quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis iunctura feminum tuorum sicut monilia quae fabricata sunt manu artificis ²umbilicus tuus crater tornatilis numquam indigens poculis venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis ³duo ubera tua sicut duo hinuli gemelli capreae ⁴collum tuum sicut turris eburnea oculi tui sicut piscinae in Esebon quae sunt in porta filiae multitudinis nasus tuus sicut turris Libani quae respicit contra Damascum ⁵caput tuum ut Carmelus et comae capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus ⁶quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis ⁷statura tua adsimilata est palmae et ubera tua botris ⁸dixi ascendam in palmam adprehendam fructus eius et erunt ubera tua sicut botri vineae et odor oris tui sicut malorum ⁹guttur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum labiisque et dentibus illius ruminandum ¹⁰ego dilecto meo et ad me conversio eius ¹¹veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis ¹²mane surgamus ad vineas videamus si floruit vinea si flores fructus parturiunt si floruerunt mala punice ibi dabo tibi ubera mea ¹³mandragorae dederunt odorem in portis nostris omnia poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi

⁸quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae ut inveniam te foris et deosculer et iam me nemo depreciet ²adprehendam te et ducam in domum matris meae ibi me docebis et dabo tibi poculum ex vino condito et mustum malorum granatorum meorum ³leva eius sub ca-

pite meo et dextera illius amplexabitur me ⁴adiuro vos
 filiae Hierusalem ne suscitatis et evigilare faciatis dilectam
 donec ipsa velit ⁵quae est ista quae ascendit de deserto
 deliciis affluens et nixa super dilectum suum sub arbore
 malo suscitavi te ibi corrupta est mater tua ibi violata est
 genetrix tua ⁶pone me ut signaculum super cor tuum ut
 signaculum super brachium tuum quia fortis est ut mors di-
 lectio dura sicut inferus aemulatio lampades eius lampades
 ignis atque flammaram ⁷quae multae non poterunt extin-
 guere caritatem nec flumina obruent illam si dederit homo
 omnem substantiam domus suae pro dilectione quasi nihil
 despicient eum ⁸soror nostra parva et ubera non habet quid
 faciemus sorori nostrae in die quando adloquenda est ⁹si
 murus est aedificemus super eum propugnacula argentea si
 ostium est conpingamus illud tabulis cedrinis ¹⁰ego murus
 et ubera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo qua-
 si pacem repperiens ¹¹vinea fuit Pacifico in ea quae habet
 populos tradidit eam custodibus vir adfert pro fructu eius
 mille argenteos ¹²vinea mea coram me est mille tui Pacifico
 et ducenti his qui custodiunt fructus eius ¹³quae habitas in
 hortis amici auscultant fac me audire vocem tuam ¹⁴fuge
 dilecte mi et adsimilare capreae hinuloque cervorum super
 montes aromatum

Sapientia

1diligite iustitiam qui iudicatis terram sentite de Domino in bonitate et in simplicitate cordis quaerite illum ²quoniam invenitur ab his qui non temptant illum apparet autem eis qui fidem habent in illum ³perversae enim cogitationes separant a Deo probata autem virtus corripit insipientes ⁴quoniam in malivolam animam non intrabit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis ⁵sanctus enim spiritus disciplinae effugiet fictum et auferet se a cogitationibus quae sunt sine intellectu et corripietur superveniente iniquitate ⁶benignus est enim spiritus sapientiae et non liberabit maledictum a labiis suis quoniam renum illius testis est Deus et cordis eius scrutator est verus et linguae illius auditor ⁷quoniam spiritus Domini replevit orbem terrarum et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis ⁸propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere nec praeteriet illum corripiens iudicium ⁹in cogitationibus enim impii interrogatio erit sermonum autem illius auditio ad Dominum veniet ad correptionem iniquitatum illius ¹⁰quoniam auris zeli audit omnia et tumultus murmurationum non abscondetur ¹¹custodite ergo vos a murmuratione quae nihil prodest et a detractatione parcite linguae quoniam responsum obscurum in vacuum non ibit os autem quod mentitur occidit animam ¹²nolite zelare mortem in errore vitae vestrae neque adquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum ¹³quoniam Deus mortem non fecit nec laetatur in perditione vivorum ¹⁴creavit enim ut essent omnia et sanabiles nationes orbis terrarum et non est in illis medicamentum exterminii nec inferorum regnum in terra ¹⁵iustitia enim immortalis est ¹⁶impii autem manibus et verbis arcessierunt illam et aestimantes illam amicam deflexerunt et sponsonem posuerunt ad illam quoniam digni sunt qui sunt ex parte illius

2dixerunt enim apud se cogitantes non recte exiguum et cum taedio est tempus vitae nostrae et non est refrigerium in fine hominis et non est qui agnitus sit reversus ab inferis ²quia ex nihilo nati sumus et post hoc erimus tamquam non fuerimus quoniam fumus afflatus est in naribus nostris et sermo scintillae ad commovendum cor nostrum ³quia extincta cinis erit corpus et spiritus diffundetur tamquam mollis aer et transiet vita nostra tamquam vestigium nobis et sicut nebula dissolvetur quae fugata est a radiis solis

et a calore illius adgravata ⁴et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus et nemo memoriam habebit operum nostrorum ⁵umbrae enim transitus est tempus nostrum et non est reversio finis nostri quoniam consignata est et nemo revertetur ⁶venite ergo et fruamur bonis quae sunt et utamur creaturam tamquam in iuventute celeriter ⁷vino pretioso et unguentis nos impleamus et non praetereat nos flos temporis ⁸coronemus nos rosis antequam marcescant nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra ⁹ubique relinquamus signa laetitiae quoniam haec est pars nostra et haec est sors ¹⁰opprimamus pauperem iustum et non parcamus viduae nec veterani revereamur canos multi temporis ¹¹sit autem fortitudo nostra lex iniustitiae quod infirmum est enim inutile invenitur ¹²circumveniamus ergo iustum quoniam inutilis est nobis et contrarius est operibus nostris et inproperat nobis peccata legis et diffamat in nos peccata disciplinae nostrae ¹³promittit scientiam Dei se habere et filium Dei se nominat ¹⁴factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum ¹⁵gravis est nobis etiam ad videndum quoniam dissimilis est aliis vita illius et inmutatae sunt viae eius ¹⁶tamquam nugaces aestimati sumus ab illo et abstinet se a viis nostris tamquam ab immunditiis et praefert novissima iustorum et gloria-tur patrem Deum se habere ¹⁷videamus ergo si sermones illius veri sunt et temptemus quae ventura sunt illi et scimus quae erunt novissima illius ¹⁸si enim est verus filius Dei suscipiet illum et liberabit eum de manu contrariorum ¹⁹contumelia et tormento interrogemus eum ut sciamus reverentiam illius et probemus patientiam ipsius ²⁰morte turpissima condemnemus illum erit enim ei respectus ex sermonibus illius ²¹haec cogitaverunt et erraverunt excavit enim illos malitia eorum ²²et nescierunt sacramenta Dei neque mercedem speraverunt iustitiae nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum ²³quoniam Deus creavit hominem inexterminabilem et ad imaginem suae similitudinis fecit illum ²⁴invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum ²⁵imitantur autem illum qui sunt ex parte illius

3iustorum autem animae in manu Dei sunt et non tanget illos tormentum mortis ²visi sunt in oculis insipientium mori et aestimata est ad afflictio exitus illorum ³et quod a nobis est iter exterminii illi autem sunt in pace ⁴et si coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum immorta-

litate plena est ⁵et in paucis vexati in multis bene disponentur quoniam Deus tentavit illos et invenit illos dignos se ⁶tamquam aurum in fornace probavit illos et quasi holocausta hostiam accepit illos et in tempore erit respectus illorum ⁷fulgebunt et tamquam scintillae in harundine-to discurrent ⁸iudicabunt nationes et dominabuntur populis et regnabit Dominus illorum in perpetuum ⁹qui confidunt in illum intellegent veritatem et fideles in dilectione adquiescent illi quoniam donum et pax est electis illius ¹⁰impii autem secundum quae cogitaverunt correptionem habebunt qui neglexerunt iustum et a Domino recesserunt ¹¹sapientiam enim et disciplinam qui abicit infelix est et vacua est spes illorum et labores sine fructu et inhababilia opera illorum sunt ¹²mulieres eorum insensatae sunt et nequissimi filii eorum ¹³maledicta creatura illorum quoniam felix sterilis incoinquinata quae non scivit torum in delicto habebit fructum in respectione animarum ¹⁴et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem nec cogitavit adversus Deum nequissima dabitur enim illi fidei donum electum et sors in templo Domini acceptissima ¹⁵bonorum enim laborum gloriosus est fructus et quae non concidat radix sapientiae ¹⁶filii autem adulterorum inconsummati erunt et ab iniquo toro semen exterminabitur ¹⁷et si quidem longae vitae erunt in nihilum computabuntur et sine honore erit novissima senectus illorum ¹⁸et si celerius defuncti fuerint non habebunt spem nec in die agnitionis adlocutionem ¹⁹nationis enim iniquae dirae sunt consummationes

⁴melior est generatio cum claritate immortalitas est enim in memoria illius quoniam et apud Deum nota est et apud homines ²cum praesens est imitantur illam et desiderant eam cum se duxerit et in perpetuum coronata triumphat incoinquinatorum certaminum praemium vincens ³multigena autem impiorum multitudo non erit utilis et spuria vitulina non dabunt radices altas nec stabile firmamentum conlocabunt ⁴et si in ramis in tempore germinaverint infirmiter posita a vento commovebuntur et a nimietate ventorum eradicabuntur ⁵confringentur rami inconsummati et fructus illorum inutilis et acerbi ad manducandum et ad nihilum apti ⁶ex iniquis enim omnes filii qui nascuntur testes sunt nequitiae adversus parentes in interrogatione sua ⁷iustus autem si morte praeoccupatus fuerit in refrigerio erit ⁸senectus enim venerabilis est non diuturna neque numero annorum computata cani sunt autem sensus hominibus ⁹et aetas senectutis vita immaculata ¹⁰placens Deo factus dilectus et vivens inter peccatores translatus est ¹¹raptus est ne malitia mutaret intellectum illius aut fictio decipiat animam illius ¹²fascinatio enim nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscentiae transvertit sensum sine malitia ¹³consummatus in brevi explevit tempora multa ¹⁴placita enim erat Deo anima illius propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum populi autem videntes et non intellegentes nec ponentes in prae-

cordiis talia ¹⁵quoniam gratia Dei et misericordia in sanctos illius et respectus in electos illius ¹⁶condemnat autem iustus mortuus vivos impios et iuventus celerius consummata longam vitam iniusti ¹⁷videbunt enim finem sapientis et non intellegent quid cogitaverit de illo Deus et quare muerit illum Dominus ¹⁸videbunt enim et contemnent illos autem Dominus inridebit ¹⁹et erunt post haec decedentes sine honore et in contumelia inter mortuos in perpetuum quoniam dirumpet illos inflatos sine voce et commovebit illos a fundamentis et usque ad supremum desolabuntur et erunt gementes et memoria illorum periet ²⁰venient in cogitatione peccatorum suorum timidi et traduent illos ex adverso iniquitates ipsorum

⁵tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustaverunt et qui abstulerunt labores illorum ²videntes turbabuntur timore horribili et mirabuntur in subitatione insperatae salutis ³dicent inter se paenitentiam agentes et per angustiam spiritus gementes hi sunt quos habuimus aliquando in risu et in similitudine inproperii ⁴nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam et finem illorum sine honore ⁵quomodo computati sunt inter filios Dei et inter sanctos sors illorum est ⁶ergo erravimus a via veritatis et iustitiae lumen non luxit nobis et sol non est ortus nobis ⁷lassati sumus in via iniquitatis et perditionis et ambulavimus vias difficiles viam autem Domini ignoravimus ⁸quid nobis profuit superbia aut quid divitiarum iactatio contulit nobis ⁹transierunt omnia illa tamquam umbra et tamquam nuntius percurrrens ¹⁰et tamquam navis quae pertransit fluctuantem aquam cuius cum praeterierit non est vestigium invenire neque semitam carinae illius in fluctibus ¹¹aut avis quae transvolat in aere nullum invenitur argumentum itineris illius sed tantum sonitus est alarum verberans levem ventum et scindens per vim itineris aerem commotis alis transvolavit et post hoc nullum signum invenitur itineris illius ¹²aut tamquam sagittae emissae in locum destinatum divisus aer continuo in se reclusus est ut ignoretur transitus illius ¹³sic et nos nati continuo desivimus esse et virtutis quidem signum nullum valuimus ostendere in malignitate autem nostra consumpti sumus ¹⁴talia dixerunt et peccaverunt ¹⁵quoniam spes impii tamquam lanugo est quae a vento tollitur et tamquam spuma gracilis quae a procella dispergitur et tamquam fumus qui a vento diffusus est et tamquam memoria hospitis unius diei praetereuntis ¹⁶iusti autem in perpetuum vivent et apud Dominum est merces eorum et cogitatio illorum apud Altissimum ¹⁷ideo accipient regnum decoris et diadema speciei de manu Domini quoniam dextera sua teget eos et brachio suo defendet illos ¹⁸accipiet armaturam zelus illius et armabit creaturam ad ultionem inimicorum ¹⁹induet pro torace iustitiam et accipiet pro galea iudicium certum ²⁰sumet scutum inexpugnabilem aequitatem ²¹acuet autem duram iram in lanceam et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos ²²ibunt directae emis-

siones fulgorum et tamquam a bene curvato arcu nubium exterminabuntur et ad certum locum insilient ²³et a petrosa ira plenae mittentur grandines et scandescet in illos aqua maris et flumina concurrent duriter ²⁴contra illos stabit spiritus virtutis et tamquam turbedo venti dividet illos et ad heremiam perducet omnem terram iniquitatis et malignitas evertet sedes potentium

6melior est sapientia quam vires et vir prudens magis quam fortis ²audite ergo reges et intellegite discite iudices finium terrae ³praebete aures vos qui continetis multitudines et placetis vobis in turbis nationum ⁴quoniam data est a Domino potestas vobis et virtus ab Altissimo qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabitur ⁵quoniam cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis neque custodistis legem iustitiae neque secundum voluntatem Dei ambulastis ⁶horrende et cito apparebit vobis quoniam iudicium durissimum in his qui praesunt fiet ⁷exiguo enim conceditur misericordia potentes autem potenter tormenta patientur ⁸non enim subtrahet personam cuiusquam Dominus nec reverebitur magnitudinem cuiusquam quoniam pusillum et magnum ipse fecit et aequaliter cura est illi pro omnibus ⁹fortioribus autem fortior instat cruciatio ¹⁰ad vos ergo reges sunt hi sermones mei ut discatis sapientiam et non excidatis ¹¹qui enim custodierint iusta iuste iustificabuntur et qui didicerint ista invenient quid respondeant ¹²concupiscite ergo sermones meos diligite illos et habebitis disciplinam ¹³clara est et quae numquam marcescat sapientia et facile videtur ab his qui diligunt eam et invenietur ab his qui quaerunt illam ¹⁴praeoccupat qui se concupiscunt ut illis se prior ostendat ¹⁵qui de luce vigilaverit ad illam non laborabit adsidentem enim illam foribus suis inveniet ¹⁶cogitare ergo de illa sensus est consummatus et qui vigilaverit propter illam cito erit securus ¹⁷quoniam dignos se ipsa circuit quaerens et in viis ostendit se illis hilariter et in omni providentia occurrit illis ¹⁸initium enim illius verissima est disciplinae concupiscentia ¹⁹cura ergo disciplinae dilectio est et dilectio custoditio legum illius est custoditio autem legum consummatio incorruptionis est ²⁰incorruptio autem facit esse proximum Deo ²¹concupiscentia itaque sapientiae deducet ad regnum perpetuum ²²si ergo delectamini sedibus et stemmatibus reges populi diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis ²³²⁴quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit referam et non abscondam a vobis sacramenta Dei sed ab initio nativitatis investigabo et ponam in lucem scientiam illius et non praeteribo veritatem ²⁵neque cum invidia tabescente iter habebō quoniam ista non erit particeps sapientiae ²⁶multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum et rex sapiens populi stabilimentum est ²⁷ergo accipite disciplinam per sermones meos et proderit vobis

7sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus et ex genere terreno illius qui prior finctus est et in ventre matris

figuratus sum caro ²decem mensuum tempore coagulatus in sanguine ex semine hominis et delectamento somni conveniente ³et ego natus accepi communem aerem et in similiter factam decidi terram primam vocem similem omnibus emisi plorans ⁴in involumentis nutritus sum et curis magnis ⁵nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium ⁶unus ergo introitus est omnibus ad vitam et similis exitus ⁷propter hoc optavi et datus est mihi sensus et invocavi et venit in me spiritus sapientiae ⁸et praeposui illam regnis et sedibus et divitias nihil esse duxi in comparatione illius ⁹nec comparavi illi lapidem pretiosum quoniam omne aurum in comparatione illius harena est exigua et tamquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius ¹⁰super salutem et speciem dilexi illam et proposui pro luce habere illam quoniam inextinguibile est lumen illius ¹¹venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa et innumerabilis honestas per manus illius ¹²et laetatus sum in omnibus quoniam antecedebat ista sapientia et ignorabam quoniam horum omnium mater est ¹³quam sine fictione didici et sine invidia comunico et honestatem illius non abscondo ¹⁴infinite enim thesaurus est hominibus quod qui usi sunt participes facti sunt amicitiae Dei propter disciplinae dona commendati ¹⁵mihi autem det Deus dicere ex sententia et praesumere digna horum quae dantur quoniam ipse et sapientiae dux est et sapientium emendator ¹⁶in manu enim illius et nos et sermones nostri et omnis sapientia et operum scientiae disciplina ¹⁷ipse enim mihi dedit horum quae sunt scientiam veram ut sciam dispositionem orbis terrarum et virtutes elementorum ¹⁸initium et consummationem et medietatem temporum et meditationem omnium morum mutationes et divisiones temporum ¹⁹anni cursus et stellarum dispositiones ²⁰naturas animalium et iras bestiarum vim ventorum et cogitationes hominum differentias arborum et virtutes radicum ²¹et quaecumque sunt absconsa et improvisa didici omnium enim artifex docuit me sapientia ²²est enim in illa spiritus intellectus sanctus unicus multiplex subtilis mobilis dissertus incoquinatus certus suavis amans bonum acutus qui nihil vetat benefacere ²³humanus stabilis certus securus omnem habens virtutem omnia prospiciens et qui capiat omnes spiritus intellegibiles mundos subtiles ²⁴omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia attingit autem ubique et capit propter suam munditiam ²⁵vapor est enim virtutis Dei et emanatio quaedam est claritatis omnipotentis Dei sincera et ideo nihil inquinatum in illa incurrit ²⁶candor est enim lucis aeternae et speculum sine macula Dei maiestatis et imago bonitatis illius ²⁷et cum sit una omnia potest et permanens in se omnia innovat et per nationes in animas sanctas se transfert amicos Dei et prophetas constituit ²⁸neminem enim diligit Deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat ²⁹est enim haec speciosior sole et super omnem stellarum dispositionem luci comparata invenitur prior ³⁰illi enim succedit nox sapientiam autem non vincit malitia

8adtingit enim a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter ²hanc amavi et exquisivi a iuventute mea et quaesivi sponsam mihi adsumere et amator factus sum formae illius ³generositatem glorificat contubernium habens Dei sed et omnium Dominus dilexit illam ⁴doctrinx est enim disciplinae Dei et electrix operum illius ⁵et si divitiae appetuntur in vita quid sapientiae locupletius quae omnia operatur ⁶si autem sensus operatur quis horum quae sunt magis quam illa est artifex ⁷et si iustitiam quis diligit labores huius magnas habent virtutes sobrietatem enim et sapientiam docet et iustitiam et virtutem quibus utilius nihil est in vita hominibus ⁸et si multitudinem scientiae desiderat quis scit praeterita et de futuris aestimat scit versutias sermonum et dissolutiones argumentorum signa et monstra scit antequam fiant et eventus temporum et saeculorum ⁹proposui ergo hanc adducere mihi ad convivendum sciens quoniam communicabit mecum de bonis et erit adlocutio cogitationis et taedii mei ¹⁰habebo propter hanc claritatem ad turbas et honorem apud seniores iuvenis ¹¹acutus inveniar in iudicio et in conspectu potentium admirabilis ero et facies principum mirabuntur me ¹²tacentem me sustinebunt et loquentem me respicient et sermocinante plura manus ori suo inponent ¹³propterea habebo per hanc immortalitatem et memoriam aeternam his qui post me futuri sunt relinquam ¹⁴disponam populos et nationes mihi erunt subiectae ¹⁵timebunt me audientes reges horrendi in multitudine videbor bonus et in bello fortis ¹⁶intrans in domum meam conquiescam cum illa non enim habet amaritudinem conversatio illius nec taedium convictus ipsius sed laetitiam et gaudium ¹⁷haec cogitans apud me et commemorans in corde meo quoniam immortalitas est in cogitatione sapientiae ¹⁸et in amicitia illius delectatio bona et in operibus manuum illius honestas sine defectione et in certamine loquellae illius sapientia et praeclaritas in communicatione sermonum ipsius circuibam quaerens ut mihi illam adsumerem ¹⁹puer autem eram ingeniosus et sortitus sum animam bonam ²⁰et cum essem magis bonus veni ad corpus incoinquinatum ²¹et ut scivi quoniam aliter non possum esse continens nisi Deus det et hoc ipsum erat sapientiae scire cuius esset hoc donum adii Dominum et deprecatus sum illum et dixi ex totis praecordiis meis

9Deus parentum et Domine misericordiae tuae qui fecisti omnia verbo tuo ²et sapientia tua constituisti hominem ut dominetur creaturae quae a te facta est ³ut disponat orbem terrarum in aequitate et iustitia et in directione cordis iudicium iudicet ⁴da mihi sedium tuarum adsitricem sapientiam et noli me reprobare a pueris tuis ⁵quoniam ego servus tuus et filius ancillae tuae sum homo infirmus et exigui temporis et minor ad intellectum iudicii et legum ⁶et si quis erit consummatus inter filios hominum si afuerit ab illo sapientia tua in nihilum computabitur ⁷tu me elegisti regem populo tuo et iudicem filiorum tuorum et filiarum ⁸dixisti aedificare templum in monte sancto tuo et

in civitate habitationis tuae aram similitudinem tabernaculi sancti tui quod praeparasti ab initio ⁹et tecum sapientia quae novit opera tua quae et adfuit tunc cum orbem terrarum faceres et sciebat quid placitum esset oculis tuis et quid directum in praeceptis tuis ¹⁰mitte illam de sanctis caelis tuis et mitte illam a sede magnitudinis tuae ut mecum sit et mecum laboret et sciam quid acceptum sit apud te ¹¹scit enim illa omnia et intellegit et deducet me in operibus meis sobrie et custodiet me in sua potentia ¹²et erunt accepta opera mea et disponam populum tuum iuste et ero dignus sedium patris mei ¹³quis enim hominum poterit scire consilium Dei aut quis poterit cogitare quid velit Dominus ¹⁴cogitationes enim mortalium timidae et incertae providentiae nostrae ¹⁵corpus enim quod corumpitur adgravat animam et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem ¹⁶et difficile aestimamus quae in terra sunt et quae in prospectu sunt invenimus cum labore quae in caelis sunt autem quis investigavit ¹⁷sensum autem tuum quis scivit nisi tu dederis sapientiam et miseris sanctum spiritum tuum de altissimis ¹⁸et sic correctae sunt semitae eorum qui in terris sunt et quae tibi placent didicerunt homines ¹⁹et per sapientiam sanati sunt

10haec illum qui primus finctus est patrem orbis terrarum cum solus esset creatus custodivit ²et eduxit illum a delicto suo et dedit illi virtutem continendi omnia ³ab hac ut recessit iniustus in ira sua per iram homicidii fraternitatis deperit ⁴propter quem cum aqua deleteret terram iterum sanavit sapientia per contemptibile lignum iustum gubernans ⁵haec et in consensu nequitiae cum se nationes contulissent scivit iustum et servavit sine querella Deo et in filii misericordia fortem custodivit ⁶haec iustum a peccatoribus impiis liberavit fugientem descendentem ignem in Pentapoli ⁷cuius in testimonium nequitiae fumigabunda constat deserta terra et incerto tempore fructus habentes arbores et incredibilis animae memoria stans figmentum salis ⁸sapientiam enim praetereuntes non tantum in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona sed et insipientiae suae reliquerunt hominibus memoriam ut in his quae peccaverunt nec latere potuissent ⁹sapientia autem hos qui se observant a doloribus liberavit ¹⁰haec profugum irae fratris iustum deduxit per vias rectas et ostendit illi regnum Dei et dedit illi scientiam sanctorum honestavit illum in laboribus et conplevit labores illius ¹¹in fraude circumvenientium illum adfuit et honestum illum fecit ¹²custodivit illum ab inimicis et a seductoribus tutavit eum et certamen forte dedit illi ut vinceret ut sciret quoniam omnium potentior est sapientia ¹³haec venditum iustum non dereliquit sed a peccatoribus liberavit illum descendit cum illo in foveam ¹⁴et in vinculis non dereliquit illum donec adferret illi sceptrum regni et potentiam adversus eos qui eum deprimebant et mendaces ostendit qui maculaverunt ipsum et dedit illi claritatem aeternam ¹⁵haec populum iustum et semen sine querella liberavit a nationibus quae illum conprimebant

¹⁶intravit in animam servi Domini et stetit contra reges horrendos in portentis et signis ¹⁷et reddidit iustis mercedem laborum suorum et deduxit illos in via mirabili et fuit illis in velamento diei et in luce stellarum nocte ¹⁸transtulit illos mare Rubrum et transvexit illos per aquam nimiam ¹⁹inimicos autem illorum demersit in mare et ab altitudine inferorum eduxit illos ideo iusti tulerunt spolia impiorum ²⁰et decantaverunt Domine nomen sanctum tuum et victricem manum tuam laudaverunt pariter ²¹quoniam sapientia aperuit os mutorum et linguas infantium fecit dissertas

11 direxit opera illorum in manibus prophetae sancti ²iter fecerunt per deserta quae non inhabitantur et in locis secretis fixerunt casas ³steterunt contra hostes et de inimicis se vindicaverunt ⁴sitierunt et invocaverunt te et data est illis de petra altissima aqua et requies sitis de lapide duro ⁵per quae enim poenas passi sunt inimici illorum ⁶per haec cum illis deesset bene cum illis actum est ⁷nam pro fonte quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem dedisti iniustis ⁸qui comminuerentur in traductione infantum occisorum dedisti illis abundantem aquam insperate ⁹ostendens per sitim quae tunc fuit quemadmodum tuos exaltares et adversarios illorum necares ¹⁰cum enim temptati sunt et quidem cum misericordia disciplinam accipientes scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta paterentur ¹¹hos quidem tamquam pater monens probasti illos autem tamquam durus rex interrogans condemnasti ¹²absentes enim et praesentes similiter torquebantur ¹³duplex enim illos acceperat taedium et gemitus cum memoria praeteritorum ¹⁴cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi commemorati sunt Dominum ¹⁵quem enim in expositione prava proiectum deriserunt in finem eventus mirati sunt non similiter iustis faciens ¹⁶pro cogitationibus autem insensatis iniquitates illorum quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias supervacuas inmisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam ¹⁷ut scirent quia per quae peccat quis per haec et torquetur ¹⁸non enim impossibilis erat omnipotens manus tua quae creavit orbem terrarum ex materia invisita inmittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones ¹⁹aut novi generis ira plenas et ignotas bestias aut vaporem igneum spirantes aut odorem fumi proferentes aut horrendas ab oculis scintillas emittentes ²⁰quarum non solum laesura poterat illos exterminare sed et aspectus per timorem occidere ²¹sed et sine his uno spiritu occidi poterant persecutionem passi ab ipsis factis suis et dispersi per spiritum virtutis tuae sed omnia mensura et numero et pondere disposuisti ²²multum enim valere tibi soli superat semper et virtuti brachii tui quis resistet ²³quoniam tamquam momentum staterae sic ante te est orbis terrarum et tamquam gutta roris antelucani quae descendit in terram ²⁴sed misereris omnium quoniam omnia potes et dissimulas peccata hominum propter paenitentiam ²⁵diligis enim omnia quae sunt et nihil odisti horum quae fecisti nec enim

odiens aliquid constituisti ²⁶quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu voluisses aut quod a te vocatum non esset conservaretur ²⁷parcis autem omnibus quoniam tua sunt Domine qui animas amas

12 bonus enim spiritus tuus est in omnibus ²propter quod hos qui exerrant partibus corripis et de quibus peccant admonens adloqueris ut relicta malitia credant in te Domine ³et illos enim antiquos inhabitatores sanctae tuae terrae odiens ⁴quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicamina et sacrificia iniusta ⁵et filiorum necatores sine misericordia et comestores viscerum hominum devorationem et sanguinis a medio sacramento tuo ⁶et auctores parentes animarum inauxiliatarum voluisti perdere per manus parentum nostrorum ⁷ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei quae tibi omnium carior est terra ⁸sed et his tamquam hominibus pepercisti et misisti antecessores exercitus tui vespas ut illos paulatim exterminarent ⁹non quia inpotens eras in bello subicere impios iustis aut bestiis saevis aut verbo duro simul exterminare ¹⁰sed partibus iudicans dabas locum paenitentiae non ignorans quoniam nequa est natio illorum et naturalis malitia ipsorum et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum ¹¹semen enim erat maledictum ab initio nec timens aliquem veniam dabas peccatis illorum ¹²quis enim dicet tibi quid fecisti aut quis stabit contra iudicium tuum aut quis in conspectum tuum veniet vindex iniquorum hominum aut quis tibi inputabit si nationes perierint quas tu fecisti ¹³nec enim est alius Deus quam tu cuius cura est de omnibus ut ostendas quoniam non iniuste iudicasti ¹⁴neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirent de his quos perdidisti ¹⁵cum sis ergo iustus iuste omnia disponis ipsum quoque qui non debet puniri condemnas exterum aestimas a tua virtute ¹⁶virtus enim tua iustitiae initium est et ob hoc quod omnium Dominus es omnibus te parcere facis ¹⁷virtutem enim ostendis tu qui non crederis esse in virtute consummatus et hos qui sciunt audaciam traducis ¹⁸tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas et cum magna reverentia disponis nos subest enim tibi cum voles posse ¹⁹docuisti autem populum tuum per talia opera quoniam oportet iustum esse et humanum et bonae spei fecisti filios tuos quoniam das locum in peccatis paenitentiae ²⁰si enim inimicos servorum tuorum et debitos morti cum tanta cruciasti adtentione et liberasti dans tempus et locum per quae possint mutari a malitia ²¹cum quanta diligentia iudicasti filios tuos quorum parentibus iuramenta et conventiones dedisti bonarum promissionum ²²cum ergo nobis disciplinam das inimicos nostros multipliciter flagellas ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes et cum de nobis iudicatur speremus misericordiam ²³unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt per haec quae coluerunt dedisti summa tormenta ²⁴etenim in erroris via diutius erraverunt deos aestimantes haec quae in animalibus sunt supervacua infantum insensatorum more

viventes ²⁵propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti ²⁶qui autem ludibriis increpationis non correpti sunt dignum Dei iudicium experti sunt ²⁷in his enim quae patiebantur moleste ferebant in quibus patientes indignabantur per haec quos putabant deos in ipsis cum exterminarentur videntes illum quem olim negabant se nosse Deum verum agnoverunt propter quod et finis condemnationis illis veniet

13vani sunt autem omnes homines quibus non subest scientia Dei et de his quae videntur bona non potuerunt intellegere eum qui est neque operibus adtendentes agnoverunt quis esset artifex ²sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem et lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt ³quorum si specie delectati deos putaverunt sciant quanto dominator eorum speciosior est speciei enim generator haec omnia constituit ⁴aut si virtutem et opera eorum mirati sunt intellegant ab ipsis quoniam qui haec constituit fortior est illis ⁵a magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit horum creator videri ⁶sed tamen adhuc in his minor est querella et hii enim fortassis errant Deum quaerentes et volentes invenire ⁷etenim cum in operibus illius conversentur inquirunt et persuasum habent quoniam bona sunt quae videntur ⁸iterum autem nec his debet ignosci ⁹si enim tantum potuerunt scire ut possent aestimare saeculum quomodo huius Dominum non facilius invenerunt ¹⁰infelices autem sunt et inter mortuos spes illorum est qui appellaverunt deos opera manuum hominum aurum et argentum artis inventionem similitudines animalium aut lapidem inutilem opus manus antiquae ¹¹aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secaverit et huius docte eradat omnem corticem et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversatione vitae ¹²reliquias autem eius operis ad praeparationem escae abutatur ¹³et reliquum horum quod ad nullos usus facit lignum curvum et verticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem suam et per scientiam artis suae figuret illud et adsimilet illud imagini hominis ¹⁴aut alicui ex animalibus illud comparet perliniens lubrica et rubicundum faciens fuco colorem illius et omnem maculam quae in illo est perliniens ¹⁵et faciat ei dignam habitationem in pariete ponens illud confirmans ferro ¹⁶ne forte cadat prospiciens illi sciens quoniam non potest se adiuvere imago enim est et opus est illi adiutorio ¹⁷et de substantia sua et filiis suis et nuptiis votum faciens inquirat non erubescit loqui cum illo qui sine anima est ¹⁸et pro sanitate quidem infirmum deprecatur et pro vita mortuum rogat et in adiutorium inutilem invocat ¹⁹et pro itinere petit ab hoc qui ambulare non potest et de acquirendo et de operando et de omnium rerum eventu petit ab eo qui in omnibus est inutilis

14iterum alius navigare cogitans et per feros fluctus incipiens iter facere ligno portante se fragilius lignum invo-

cat ²illud enim cupiditas acquirendi excogitavit et artifex sapientia fabricavit sua ³tua autem pater gubernat providentia quoniam dedisti et in mari viam et inter fluctus semitam firmissimam ⁴ostendens quoniam potes ex omnibus sanare etiam si sine rate aliquis adeat ⁵sed ut non esset vacua sapientiae tuae opera propter hoc etiam exiguo ligno credunt homines animas suas et transeuntes mare per ratem liberati sunt ⁶sed ab initio cum perirent superbi gigantes spes orbis terrarum ad ratem confugiens remisit saeculo semen nativitatis quae manu tua erat gubernata ⁷benedictum est enim lignum per quod fit iustitia ⁸per manus autem quod fit maledictum et ipsum et qui fecit illud quia ille quidem operatus est illud autem cum esset fragile Deus cognominatus est ⁹similiter autem odio sunt Deo impius et impietas eius ¹⁰etenim quod factum est cum illo qui fecit tormenta patietur ¹¹propter hoc et idolis nationum non erit respectus quoniam creaturae Dei in odium factae sunt et in temptationem animis hominum et in mulpulum pedibus insipientium ¹²initium enim fornicationis est exquisitio idolorum et adinventio illorum corruptio vitae est ¹³neque erant ab initio neque erunt in perpetuum ¹⁴supervacuitas enim hominum venit in orbem terrarum et ideo brevis illorum finis inventus est ¹⁵acerbo enim luctu dolens pater cito sibi filii rapti faciens imaginem illum qui tunc homo mortuus fuerat nunc tamquam deum colere coepit et constituit inter servos suos sacra et sacrificia ¹⁶deinde interveniente tempore convalescente iniqua consuetudine hic error tamquam lex custodita est et tyrannorum imperio colebantur figmenta ¹⁷hos quos in palam honorare non poterant homines propter quod longe essent e longinquo figura illorum adlata evidentem imaginem regis quem honorare volebant fecerunt ut illum qui aberat tamquam praesentem colerent sua sollicitudine ¹⁸provexit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant artificis eximia diligentia ¹⁹ille enim volens placere illi qui se adsumpsit elaboravit arte sua ut similitudinem in melius figuraret ²⁰multitudo autem adducta per speciem operis eum qui ante tempus tamquam homo honoratus fuerat nunc deum existimaverunt ²¹et haec fuit vitae humanae deceptio quoniam aut adfectui aut regibus deservientes homines incommunicabile nomen lapidibus et lignis inposuerunt ²²et non sufficerat errasse eos circa Dei scientiam sed et in magno viventes inscientiae bello tot et tam magna mala pacem appellant ²³aut enim filios suos sacrificantes aut obscura sacrificia facientes aut insaniae plenas vigiliis habentes ²⁴neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt sed alius alium per invidiam occidit aut adulterans contristat ²⁵et omnia commixta sunt sanguis homicidium furtum et fictio corruptio infidelitas turbatio et periurium tumultus bonorum ²⁶Domini inmemoratio animarum inquinatio nativitatis inmutatio nuptiarum inconstantia moechiae et impudicitia ²⁷infandorum enim idolorum cultura omnis mali causa est et initium et finis ²⁸aut enim dum laetantur insaniunt aut vaticinantur falsa aut vivunt iniuste aut pe-

riurant cito ²⁹dum enim confidunt in idolis quae sunt sine anima male iurantes renoceri se non sperant ³⁰utraque ergo illis evenient digne quoniam male senserunt de Deo adtendentes idolis et iniuste iuraverunt in dolo contemnentes iustitiam ³¹non enim iurantium est virtus sed peccantium poena perambulat semper in iniustorum praevaricationem

15tu autem Deus noster suavis et verus es patiens et misericordia disponens omnia ²etenim si peccaverimus tui sumus scientes magnitudinem tuam et si non peccaverimus scimus quoniam apud te sumus computati ³nosse enim te consummata iustitia est et scire iustitiam et virtutem tuam radix est immortalitatis ⁴non enim in errorem induxit nos hominum malae artis excogitatio nec umbra picturae labor sine fructu effigies sculpta per varios colores ⁵cuius aspectus insensato dat concupiscentiam et diligit mortuae imaginis effigiem sine anima ⁶malorum amatores digni qui spem in talibus habent et qui faciunt illos et qui diligunt et qui colunt ⁷sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas et de eodem luto fingit quae munda sunt in usum vasa similiter et quae his sunt contraria horum autem vasorum qui sit usus iudex est figulus ⁸et cum labore vanum deum de eodem fingit luto ille qui paulo ante de terra factus fuerat et post pusillum se ducit unde acceptus est repetitus debitum animae quem habebat ⁹sed est illi cura non quia laboraturus est nec quoniam brevis illi vita est sed concertatur aurificibus et argentariis sed et aerarios imitatur et gloriam praefert quoniam res supervacuas fingit ¹⁰cinis est cor eius et terra supervacua spes illius et luto vilior vita illius ¹¹quoniam ignoravit qui se finxit et qui inspiravit illi animam quae operatur et qui insufflavit spiritum vitalem ¹²sed aestimaverunt ludum esse vitam nostram et conversationem vitae compositam ad lucrum et oportere undecumque etiam ex malo acquirere ¹³hic enim super omnes scit se delinquere qui ex terrae materia fragilia vasa et sculptilia fingit ¹⁴omnes enim insipientes et infelices supra modum animae superbi sunt inimici populi tui et imperantes illi ¹⁵quoniam omnia idola nationum aestimaverunt deos quibus neque oculorum visus est ad videndum neque nares ad percipiendum spiritum neque aures ad audiendum nec digiti manuum ad tractandum sed et pedes eorum pigri ad ambulandum ¹⁶homo enim fecit illos et qui spiritum mutuatus est is finxit illos nemo enim sibi similem homo poterit deum fingere ¹⁷cum sit enim mortalis mortuum fingit manibus iniquis melior est enim ipse his quos colit quia ipse quidem vixit cum esset mortalis illi autem numquam ¹⁸sed et animalia miserrima colunt insensate enim comparata his aliis sunt deteriora ¹⁹sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspiceret effugit autem Dei laudem et benedictionem eius

16propter hoc per his similia passi sunt digne tormenta et per multitudinem bestiarum exterminati sunt ²pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum quibus

dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum saporem escam parans eis ortygommetram ³ut illi quidem concupiscentes escam propter ea quae illis ostensa et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia averterentur hi autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam ⁴oportebat enim illis quidem sine excusatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem his autem tantum ostendere quemadmodum inimici illorum exterminabantur ⁵etenim cum supervenit illis saeva bestiarum ira morsibus perversarum colubrarum exterminabantur ⁶non in perpetuum permansit ira tua sed ad correptionem in brevi turbati sunt signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuae ⁷qui enim conversus est non per hoc quod videbat sanabatur sed per te omnium salvatorem ⁸et in hoc autem ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab omni malo ⁹illos enim lucustarum et muscarum occiderunt morsus et non est inventa sanitas animae illorum quia digni erant ab huiusmodi exterminari ¹⁰filios autem tuos nec draconum venenatorum vicerunt dentes misericordia enim tua adveniens sanabat illos ¹¹in memoria enim sermonum tuorum examinabantur et salvabantur ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo uti adiutorio ¹²etenim neque herba neque malagma sanavit illos sed tuus Domine sermo qui sanat omnia ¹³tu enim vitae et mortis habes potestatem et deducis ad portas mortis et reducis ¹⁴homo autem occidit quidem per malitiam animam suam et cum exhibit spiritus non revertetur nec revocabit animam quae recepta est ¹⁵sed tuam manum effugere impossibile est ¹⁶negantes enim nosse te impii per fortitudinem brachii tui flagellati sunt novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi et per ignem consummati ¹⁷quod enim mirabile erat in aqua quae omnia extinguit plus ignis valebat vindex est enim orbis iustorum ¹⁸quodam enim tempore mansuetabatur ignis ne conburerentur quae ad impios missa erant animalia sed ut ipsi videntes scirent quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem ¹⁹et quodam tempore in aqua super virtutem ignis ardebat ut iniquae terrae nationem exterminaret ²⁰pro quibus angelorum esca nutriti populum tuum et paratum panem e caelo praestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem ²¹substantia enim tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebat et serviens uniuscuiusque voluntati ad quod quis volebat convertebatur ²²nix autem et glacies sustinebant vim ignis et non tabescebant ut scirent quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine et pluvia coruscans ²³hoc autem iterum ut nutrentur iusti etiam suae virtutis oblitus est ²⁴creatura enim tibi factori deserviens excandescit in tormentum adversus iniustos et lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt ²⁵propter hoc et tunc in omnia transfigurata omnium nutriti gratiae tuae deserviebant ad voluntatem horum qui a te desiderati sunt ²⁶ut scirent filii tui quos dilexisti Domine quoniam non nativitatis fructus pascunt homines sed sermo tuus hos qui in te crediderint conservat

²⁷quod enim ab igni non poterat exterminari statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat ²⁸ut notum omnibus esset quoniam oportet praevenire solem ad benedictionem tuam et ad orientem lucis tibi adorare ²⁹ingrati enim fides tamquam hibernalis glacies tabescit et disperiet tamquam aqua supervacua

17 magna enim sunt iudicia tua et inenarrabilia verba tua propter hoc indisciplinatae animae erraverunt ²dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctae vinculis tenebrarum et longae noctis conpediti inclusi sub tectis fugitivi perpetuae providentiae iacuerunt ³et dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt paventes horrende et cum admiratione nimia perturbati ⁴neque enim quae continebat illos spelunca sine timore custodiebat quoniam sonitus descendens perturbabat illos et personae tristes apparentes pavorem illis praestabant ⁵et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen praebere nec siderum limpidae flammae inluminare poterant illam noctem horrendam ⁶apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus et timore percussus illius quae non videbatur faciei aestimabant deteriora esse quae videbantur ⁷et magicae artis adpositi erant derisus et sapientiae gloriae correptio cum contumelia ⁸illi enim qui promittebant timores turbationes expellere se ab anima languente hi cum derisu pleni timore languebant ⁹nam et si nihil illos ex monstris perturbabat transitu animalium et serpentium sibilatione commoti tremebundi peribant et aerem quem nulla ratione quis effugere posset negantes se videre ¹⁰cum sit enim timida nequitia dat testimonium condemnata semper enim praesumit saeva conturbata conscientia ¹¹nihil enim est timor nisi praesumptionis adiutorium proditio cogitationis auxiliorum ¹²et dum ab intro minor est expectatio maiorem putat scientiam eius causae de qua tormentum praestat ¹³illi autem qui inpotentem vere noctem et ab infimis et ab altissimis inferis supervenientem eundem somnum dormientes ¹⁴aliquando monstrorum exagitabantur timore aliquando animae deficiebant traductione subitaneus enim illis et insperatus timor supervenerat ¹⁵deinde si quicumque ex illis decidisset custodiebatur in carcere sine ferro reclusus ¹⁶si enim rusticus quis erat aut pastor aut agri laborum operarius praeoccupatus esset ineffugibilem sustinebat necessitatem ¹⁷una enim catena tenebrarum omnes erant conligati sive spiritus sibilans aut inter spissos ramos avium sonus suavis aut vis aquae decurrentis nimium ¹⁸aut sonus validus praecipitarum petrarum aut ludentium animalium cursus invisus aut mugientium valida bestiarum vox aut resonans de altissimis montibus echo deficientes faciebat illos prae timore ¹⁹omnis enim orbis terrarum limpido luminabatur lumine et non inpeditis operibus continebatur ²⁰solis autem illis superposita erat gravis nox imago tenebrarum quae superventura illis erat ipsi ergo sibi erant graviores tenebris

18 sanctis autem tuis maxima erat lux et horum quidem vocem audiebant sed figuram non videbant et quia non et ipsi per eadem passi erant magnificabant ²et qui ante laesi erant quoniam non laedebantur gratias agebant et ut esset differentia donum petebant ³propter quod igni ardentem columnam ducem habuerunt ignotae viae et solem sine laesura boni hospitii praestitisti ⁴digni quidem illi carere luce et pati carcerem tenebrarum qui inclusos custodiebant filios tuos per quos incipiebat incorruptum legis lumen saeculo dari ⁵cum cogitarent iustorum occidere infantes et uno exposito filio et liberato in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti et pariter illos perdidisti in aquam validam ⁶illa nox ante cognita est a parentibus nostris ut vere scientes quibus iuramentis crediderunt animaequiores essent ⁷suscepta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum iniustorum autem exterminatio ⁸sicut enim laesisti adversarios sic nos provocans magnificasti ⁹absconse enim sacrificabant iusti pueri bonorum et iustitiae legem in concordia disposuerunt similiter bona et mala percepturos iustos patri iam decantantes laudes ¹⁰resonabat autem inconveniens inimicorum vox et flebilis audiebatur planctus ploratorum infantium ¹¹simili autem poena servus cum domino adflactus et popularis homo regi similia passus ¹²similiter ergo omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles nec enim ad sepeliendum vivi sufficebant quoniam uno momento quae erat praeclarior natio illorum exterminata est ¹³de omnibus enim non credentes propter veneficia tunc cum fuit exterminium primogenitorum sponponderunt populum Dei se esse ¹⁴cum enim quietum silentium contineret omnia et nox in suo cursu medium iter haberet ¹⁵omnipotens sermo tuus de caelo a regalibus sedibus durus debellator in mediam exterminii terram prosilivit ¹⁶gladius acutus insimulatum imperium tuum portans et stans replevit omnia morte et usque ad caelum adtingebat stans in terra ¹⁷tum continuo visus somniorum malorum turbaverunt illos et timores supervenerunt insperati ¹⁸et alius alibi proiectus semivivus propter quam moriebatur causam demonstrabat ¹⁹visiones enim quae illos turbaverunt haec praemonebant ne inscii quare mala patiebantur perirent ²⁰tetigit autem tunc et iustos temptatio mortis et commotio in heremo facta est multitudinis sed non diu permansit ira ²¹properans enim homo sine querella propugnavit proferens servitutis suae scutum orationem et per incensum deprecationem allegans restitit irae et finem inposuit necessitati ostendens quoniam tuus est famulus ²²vicit autem turbas non virtute corporis nec armatura potentiae sed verbo vexatorem subiecit iuramenta parentum et testamentum commemorans ²³cum enim iam acervatim cecidissent super alterutrum mortui interstetit et amputavit impetum et divisit illam quae ad vivos ducebat viam ²⁴in veste enim poderis quam habebat totus erat orbis terrarum et parentum magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant sculpta et magnificentia tua in diademate capitis illius erat scripta

²⁵haec autem his cessit qui exterminabat et haec extimuit erat enim sola temptatio irae sufficiens

19impiis autem usque in novissimum sine misericordia ira supervenit praesciebat enim et futura illorum ²quoniam ipsi cum reversi essent ut se ducerent et cum magna sollicitudine praemisissent illos consequebantur illos paenitentia acti ³adhuc enim inter manus habentes luctus et deplorantes ad monumenta mortuorum aliam sibi adsumpserunt cogitationem inscientiae et quos rogantes proiecerunt hos tamquam fugitivos persequiebantur ⁴ducebat enim illos ad hunc finem digna necessitas et horum quae acciderant memorationem amittebant ⁵ut eam quae deerat tormentis replerent punitionem et populus quidem tuus mirabiliter transiret illi autem novam mortem invenirent ⁶omnis enim creatura ad suum genus ab initio refigurabatur deserviens tuis praeceptis ut pueri tui custodirentur inlaesi ⁷nam nubes castra eorum adumbrabat et ex aqua quae ante erat terra arida apparuit et ex mari Rubro via sine impedimento et campus germinans de profundo nimio ⁸per quem omnis natio transivit quae tegebatur tua manu videntes mirabilia monstra ⁹tamquam equi enim depaverunt et tamquam agni exultaverunt magnificantes te Domine qui liberasti illos ¹⁰memores enim erant adhuc eorum quae in incolatu illorum facta fuerant quemadmodum pro natione animalium eduxit terra muscas et pro piscibus eructavit fluvius multitudinem ranarum ¹¹novissime autem viderunt novam creaturam avium cum abducti concupiscentia postulaverunt escam epulationis ¹²in adlocutione enim desiderii ascendit illis de mari ortygometra et vexationes peccatoribus supervenerunt non sine illis quae ante facta erant argumentis per vim fluminum iuste enim patiebantur secundum suas nequitias ¹³etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt alii quidem ignotos non recipiebant advenas alii autem bonos hospites in servitatem accipiebant ¹⁴et non solum hoc sed et alius quis respectus erit illorum quoniam inviti recipiebant extraneos ¹⁵qui autem cum laetitia receperunt hos qui eisdem usi erant iustitiis saevissimis afflixerunt doloribus ¹⁶percussi sunt autem caecitate sicut illi in foribus iusti cum subitaneis cooperti essent tenebris unusquisque ostii sui transitum quaerebat ¹⁷in se enim elementa dum convertuntur sicut in organo qualitatis sonus inmutatur et omnia suum sonum custodiunt unde est aestimare et ex ipso certo visu ¹⁸agrestia enim in aquatica convertebantur et quaecumque erant natantia in terram transiebant ¹⁹ignis in aqua valebat supra suam virtutem et aqua extinguentis naturae obliviscebatur ²⁰flammae e contrario corruptibilium animalium non vexaverunt carnes coambulantium nec dissolvebant illam quae facile dissolvitur sicut glacies bonam escam in omnibus enim Domine magnificasti populum tuum et honorasti et non despexisti in omni tempore et in omni loco adsistens eis

Ecclesiasticus

1 omnis sapientia a Deo Domino est et cum illo fuit semper et est ante aevum 2 harenam maris et pluviae guttas et dies saeculi quis dinumeravit altitudinem caeli et latitudinem terrae et profundum abyssi quis mensus est 3 sapientiam Dei praecedentem omnia quis investigavit 4 prior omnium creata est sapientia et intellectus prudentiae ab aevo 5 fons sapientiae verbum Dei in excelsis et ingressus illius mandata aeterna 6 radix sapientiae cui revelata est et astutias illius quis agnovit 7 disciplina sapientiae cui revelata est et manifestata et multiplicationem ingressus illius quis intellexit 8 unus est Altissimus creator omnipotens rex potens et metuendus nimis sedens super thronum illius et dominans Deus 9 ipse creavit illam spiritu sancto et vidit et dinumeravit et mensus est 10 et effudit illam super omnia opera sua et super omnem carnem secundum datum suum et praebuit illam diligentibus se 11 timor Domini gloria et gloriatio et laetitia et corona exultationis 12 timor Domini delectabit cor et dabit laetitiam et gaudium in longitudine dierum 13 timenti Dominum bene erit in extremis et in die defunctionis suae benedicetur 14 dilectio Dei honorabilis sapientia 15 quibus autem apparuerit in visu diligunt eam in visione et in agnitione magnalium suorum 16 initium sapientiae timor Domini et cum fidelibus in vulva concreatus est et cum electis seminis creditur et cum iustis et fidelibus agnoscitur 17 timor Domini scientiae religiositas 18 religiositas custodiet et iustificabit cor iucunditatem atque gaudium dabit 19 timenti Deum bene erit et in diebus consummationis illius benedicetur 20 plenitudo sapientiae timere Deum et plenitudo a fructibus illius 21 omnem domum illius implebit a generationibus et receptacula a thesauris illius 22 corona sapientiae timor Domini repollens pacem et salutis fructum 23 et vidit et dinumeravit eam utraque autem sunt dona Dei 24 scientiam et intellectum prudentiae sapientia compartietur et gloriam tenentium se in altat 25 radix sapientiae est timere Dominum rami enim illius longevi 26 in thesauris sapientiae intellectus et scientiae religiositas execratio autem peccatoribus sapientia 27 timor Dei expellit peccatum 28 nam qui sine timore est non poterit iustificari iracundia enim animositatis illius subversio illius est 29 usque in tempus sustinebit patiens et postea redditio iucunditatis 30 bonus sensus usque in tempus abscondebit verba illius et labia multorum enarrabunt sensum

illius 31 32 33 concupiscens sapientiam conserva iustitiam et Deus praebebit illam tibi 34 sapientia enim et disciplina timor Domini et quod beneplacitum est illi 35 fides et mansuetudo et adimplebit thesauros illius 36 non sis incredibilis timori Domini et ne accesseris ad illum duplici corde 37 ne fueris hypocrita in conspectu hominum et non scandalizeris labiis tuis 38 adtende in illis ne forte cadas et adducas animae tuae inhonorationem 39 et revelet Deus absconsa tua et in medio synagogae elidat te 40 quoniam accessisti maligne ad Dominum et cor tuum plenum est dolo et fallacia

2 fili accedens servituti Dei sta in iustitia et timore et praepara animam tuam ad temptationem 2 deprime cor tuum et sustine declina aurem et excipe verba intellectus et ne festines in tempus obductionis 3 sustine sustentationes Dei coniungere Deo et sustine ut crescat in novissimo vita tua 4 omne quod tibi adplicitum fuerit accipe et in dolore sustine et in humilitate tua habe patientiam 5 quoniam in igne probatur aurum et argentum homines vero receptibiles in camino humiliationis 6 crede Deo et recuperabit te et dirige viam tuam et spera in illum conserva timorem illius et in illo veteresce 7 metuentes Deum sustinete misericordiam eius et non deflectatis ab illo ne cadatis 8 qui timetis Deum credite illi et non evacuabitur merces vestra 9 qui timetis Deum sperate in illum et in oblectatione veniet vobis misericordia 10 qui timetis Deum diligite illum et inluminabuntur corda vestra 11 respicite filii nationes hominum et scitote quis speravit in Dominum et confusus est 12 permansit in mandatis eius et derelictus est et quis invocavit illum et despexit illum 13 quoniam pius et misericors Deus et remittit in tempore tribulationis peccata omnibus exquirentibus se in veritate 14 vae duplici corde et labiis scelestis et manibus malefacientibus et peccatori terram ingredienti duabus viis 15 vae dissolutis corde qui non credunt Deo ideo non protegentur ab eo 16 vae his qui perdidit sustinentiam qui dereliquerunt vias rectas et deverterunt in vias pravas 17 et quid facietis cum inspicere coeperit Deus 18 qui timent Dominum non erunt incredibiles verbo illius et qui diligunt illum conservabunt viam illius 19 qui timent Dominum inquirent quae beneplacita sunt illi et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius 20 qui timent Dominum parabunt corda sua et in conspectu illius sanctificabunt animas suas 21 qui timent Dominum custodiunt mandata illius et patientiam

habebunt usque ad inspectionem illius ²²dicentes si paenitentiam non egerimus incidemus in Dei manus et non in manus hominum ²³secundum enim magnitudinem illius sic et misericordia ipsius cum ipso

³fili sapientiae ecclesia iustorum et natio illorum obaudientia et dilectio ²iudicium patris audite filii dilecti et sic facite ut salvi sitis ³Deus enim honoravit patrem in filiis et iudicium matris exquirens in filios ⁴qui diligit Deum exorabit pro peccatis et continebit se ab illis in oratione dierum exaudietur ⁵et sicut qui thesaurizat ita et qui honorificat matrem suam ⁶qui honorat patrem iucundabitur in filiis ⁷qui honorat patrem suum vita vivet longiore et qui obaudit patrem refrigerabit matri ⁸qui timet Deum honorat parentes et quasi dominis serviet in his qui se generaverunt ⁹in opere et sermone et omni patientia honora patrem tuum ¹⁰ut superveniat tibi benedictio a Deo et benedictio illius in novissimo manet ¹¹benedictio patris firmat domos filiorum maledictio autem matris eradicat fundamenta ¹²ne glories in contumelia patris tui non est enim tibi gloria sed confusio ¹³gloria enim hominis ex honore patris sui et dedecus filiis pater sine honore ¹⁴fili suscipe senectam patris tui et ne contristes eum in vita illius ¹⁵et si defecerit sensu veniam da et ne spernas eum in tua virtute elemosyna enim patris non erit in oblivione ¹⁶nam pro peccato matris restituetur tibi bonum ¹⁷et iniustitia aedificabitur tibi in die tribulationis commemorabitur tui sicut in sereno glacies solventur tua peccata ¹⁸quam malae famae est qui relinquit patrem et est maledictus a Deo qui exasperat matrem ¹⁹fili in mansuetudine opera tua perface et super hominum gloriam diligeris ²⁰quanto magnus es humilia te in omnibus et coram Deo invenies gratiam ²¹quoniam magna potentia Dei solius et ab humilibus honoratur ²²altiora te ne scrutaveris et fortiora te ne exquisieris sed quae praecepit tibi Deus illa cogita semper et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus ²³non est enim tibi necessarium ea quae abscondita sunt videre oculis tuis ²⁴in supervacuis rebus noli scrutari multipliciter et in pluribus operibus eius non eris curiosus ²⁵plurima enim super sensum hominis ostensa sunt tibi ²⁶multos enim inplanavit suspicio illorum et in vanitate detinuit sensus illorum ²⁷cor durum male habebit in novissimo et qui amat periculum in illo peribit ²⁸cor ingrediens duas vias non habebit successus et pravicordius in illis scandalizabitur ²⁹cor nequam gravabitur doloribus et peccator adiciet ad peccandum ³⁰synagogae superbiorum non est sanitas frutex enim peccati eradicabitur in illis et non intellegitur ³¹cor sapiens intellegitur in sapientia et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam ³²sapiens cor et intellegibile abstinebit se a peccatis et in operibus iustitiae successus habebit ³³ignem ardentem extinguit aqua et elemosyna resistit peccatis ³⁴et Deus conspexerit qui reddit gratiam meminit in posterum et in tempore casus tui invenies firmamentum

⁴fili elemosynam pauperis ne fraudes et oculos tuos ne transvertas a paupere ²animam esurientem ne despexeris et non exasperes pauperem in inopia sua ³cor inopis ne affligeris et non protrahas datum angustianti ⁴rogationem contribulati ne abicias et non avertas faciem tuam ab egeno ⁵ab inope ne avertas oculos propter iram et non relinquo quaerentibus tibi retro maledicere ⁶maledicentis enim te in amaritudine exaudietur precatio illius exaudiet autem eum qui fecit illum ⁷congregationi pauperum affabilem te facito et presbytero humilia animam tuam et magnato humilia caput tuum ⁸declina pauperi aurem tuam et redde debitum tuum et responde pacifica in mansuetudine ⁹libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi et non acide feras in anima tua ¹⁰in iudicando esto pupillis misericors ut pater et pro viro matri illorum ¹¹et eris velut filius Altissimi obaudiens et miserebitur tui magis quam mater ¹²sapientia filiis suis vitam inspiravit et suscipit exquirentes se et praeibit in viam iustitiae ¹³et qui illam diligit diligit vitam et qui vigilaverint ad illam complectebuntur placorem eius ¹⁴qui tenuerint illam vitam hereditabunt et quo introibit benedicit Deus ¹⁵qui serviunt ei obsequentes erunt Sancto et eos qui diligunt illam diligit Deus ¹⁶qui audit illam iudicat gentes et qui intuetur illam permanebit confidens ¹⁷si crederit ei hereditabit illam et erunt in confirmatione creaturae illorum ¹⁸quoniam in temptatione ambulat cum eo et in primis eligit eum ¹⁹timorem et metum et adprobationem inducet super illum et cruciabit illum in tribulatione doctrinae suae donec temptet illum in cogitationibus illius et credat animae illius ²⁰et firmabit illum et iterum adducet directum ad illum ²¹et denudat absconsa sua et thesaurizat super illum scientiam et intellectum iustitiae ²²si autem oberraverit derelinquet eum et tradet illum in manus inimici sui ²³fili conserva tempus et devota a malo ²⁴pro anima tua non confundaris dicere verum ²⁵est enim confusio adducens peccatum et est confusio adducens gloriam et gratiam ²⁶ne accipias faciem adversus faciem tuam nec adversus animam tuam mendacium ²⁷non reverearis proximum tuum in casum suum ²⁸nec retineas verbum in tempus salutis non abscondas sapientiam tuam in decore eius ²⁹in lingua enim agnoscitur sapientia et sensus et scientia et doctrina in verbis veritatis et firmamentum in operibus iustitiae ³⁰non contradicas veritati ullo modo et de mendacio ineruditionis tuae confundere ³¹non confundaris confiteri peccata tua et ne subicias te homini pro peccato ³²noli resistere contra faciem potentis nec coneris contra ictum fluvii ³³pro iustitia agoniare pro anima tua et usque ad mortem certa pro iustitia et Deus expugnet pro te inimicos tuos ³⁴noli citatus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis ³⁵noli esse sicut leo in domo tua evertens domesticos tuos et opprimens subiectos tibi ³⁶non sit porrecta manus tua ad accipiendum et ad reddendum collecta

⁵noli attendere ad possessiones iniquas et ne dixeris est

mihī sufficiens vita nihil enim proderit in tempore vindictae et obductionis ²non sequaris concupiscentiam cordis ³et ne dixeris quomodo potui aut quis me subiciet propter facta mea Deus enim vindicans vindicabit ⁴ne dixeris peccavi et quid accidit mihi triste Altissimus enim est patiens redditor ⁵de propitiatu peccatorum noli esse sine metu neque adicias peccatum super peccatum ⁶et ne dicas miseratio Dei magna est multitudinis peccatorum meorum miserebitur ⁷miseriordia enim et ira ab illo et in peccatores respicit ira illius ⁸non tardes converti ad Deum et ne differas de die in diem ⁹subito enim venit ira illius et in tempore vindictae disperdet te ¹⁰noli anxius esse in divitiis iniustis nihil enim proderunt tibi in die obductionis et vindictae ¹¹non ventiles te in omnem ventum et non eas in omni via sic enim peccator probatur duplici lingua ¹²esto firmus in via Dei et in veritate sensus tui et scientia et prosequatur te verbum pacis et iustitiae ¹³esto mansuetus ad audiendum verbum ut intellegas et cum sapientia fers responsum verum ¹⁴si est tibi intellectus responde proximo sin autem sit manus tua super os tuum ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris ¹⁵honor et gloria in sermone sensati lingua imprudentis subversio ipsius ¹⁶non appelleris susurrio et lingua tua capiaris et confundaris ¹⁷superfurem enim est confusio et paenitentia et denotatio pessima super bilinguem susurratori autem odium et inimicitia et contumelia ¹⁸iustifica pusillo et magno similiter

6noli fieri pro amico inimicus proximo inproperium enim et contumeliam malus hereditabit et omnis peccator invidus et bilinguis ²non te extollas in cogitatione animae tuae velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stultitiam ³et folia tua comedet et fructus tuos perdet et relinqueris velut lignum aridum in heremo ⁴anima enim nequa disperdet qui se habet et in gaudium inimici dat illum et deducit in sortem impiorum ⁵verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos et lingua eucharis in bono homine abundat ⁶multi pacifici sint tibi et consilarii tibi sint unus de mille ⁷si possides amicum in temptatione posside eum et non facile credas illi ⁸est enim amicus secundum tempus suum et non permanebit in die tribulationis ⁹et est amicus qui egreditur ad inimicitiam et est amicus qui odium et rixam et convicia denudabit ¹⁰est autem amicus socius mensae et non permanet in die necessitatis ¹¹amicus si permanserit fixus erit tibi quasi coequalis et in domesticis tuis fiducialiter aget ¹²si humiliaverit se contra te et a facie tua abscondet se unanimum habebis amicitiam bonam ¹³ab inimicis tuis separare et ab amicis tuis adtende ¹⁴amicus fidelis protectio fortis qui autem invenit illum invenit thesaurum ¹⁵amico fideli nulla est comparatio et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius ¹⁶amicus fidelis medicamentum vitae et immortalitatis et qui metuunt Dominum inveniunt illum ¹⁷qui timet Deum aequē habebit amicitiam bonam quoniam secundum illum erit amicus illius ¹⁸fili a iuventute tua excipe doctrinam et

usque ad canos invenies sapientiam ¹⁹quasi is qui arat et seminat accede ad illam et sustine bonos fructus illius ²⁰in opere enim ipsius exiguum laborabis et cito edes de generationibus illius ²¹quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus et non permanet in illa excors ²²quasi lapidis virtus probatio erit in illis et non demorabuntur proicere illum ²³sapientia enim doctrinae secundum nomen est eius et non multis est manifesta quibus autem agnita est permanet usque ad conspectum Dei ²⁴audi fili et accipe consilium intellectus et ne abicias consilium meum ²⁵inice pedem tuum in conpedes illius et in torques eius tuum colulum ²⁶subice umerum tuum et porta illam et ne acedieris vinculis eius ²⁷in omni animo tuo accede ad illam et in omni virtute tua conserva vias eius ²⁸investiga illam et manifestabitur tibi et continens factus ne derelinqueris eam ²⁹in novissimis enim invenies requiem in ea et convertetur tibi in oblectationem ³⁰et erunt tibi conpedes in protectionem fortitudinis et bases virtutis et torques illius in stolam gloriae ³¹decor enim vitae est in illa et vincula illius netura salutaris ³²stolam gloriae indues eam et coronam gratulationis superpones tibi ³³fili si adtenderis mihi disces et si adcommonaveris animam tuam sapiens eris ³⁴et si inclinaveris aurem tuam excipies doctrinam et si dilexeris audire sapiens eris ³⁵in multitudine presbyterorum prudentium sta et sapientiae illorum ex corde coniungere ut omnem narrationem Dei possis audire et proverbia laudis non effugiant te ³⁶et si videris sensatum evigila ad illum et gradus ostiorum illius exterat pes tuus ³⁷cogitatum habe in praeceptis Dei et in mandatis illius maxime adsiduus esto et ipse dabit cor tibi et concupiscentia sapientiae dabitur tibi

7noli facere mala et non te adprehendent ²discede ab iniquo et deficient mala abs te ³non semines mala in sulcis iniuriae et non metes ea in septuplum ⁴noli quaerere ab homine ducatum neque a rege cathedram honoris ⁵non te iustifices ante Deum quoniam agnitor cordis ipse est et penes regem noli velle videri sapiens ⁶noli quaerere fieri iudex nisi si valeas virtute inrumpere iniquitates ne forte extimescas faciem potentis et ponas scandalum in agilitate tua ⁷non pecces in multitudinem civitatis nec te inmittas in populum ⁸neque alliges duplicia peccata nec enim in uno eris immunis ⁹noli esse pusillanimis in anima tua ¹⁰exorare et facere elemosynam non despicias ¹¹ne dicas in multitudine munerum meorum respiciet Deus et offerentem me Deo altissimo suscipiet munera mea ¹²non inrideas hominem in amaritudine animae est enim qui humiliat et exaltat circumspexit Deus ¹³noli amare mendacium adversus fratrem tuum neque amico similiter facias ¹⁴noli velle mentiri omne mendacium adsiduitas enim illius non bona ¹⁵noli verbosus esse in multitudine presbyterorum et non iteres verbum in tua oratione ¹⁶non oderis laboriosa opera et rusticationem ab Altissimo creatam ¹⁷non te reputes in multitudine indisciplinatorum ¹⁸memento irae quoniam non

tardabit ¹⁹humilia valde spiritum tuum quoniam vindicta carnis impii ignis et vermes ²⁰noli praevaricari in amicum pecunia differenti neque fratrem carissimum auro spreveris ²¹noli discedere a muliere sensata et bona quam sortitus es in timore Dei gratia enim verecundiae illius super aurum ²²non laedas servum operantem in veritate neque mercenarium dantem animam suam ²³servus sensatus dilectus quasi anima tua non defraudes illum libertate neque inopem derelinquas illum ²⁴pecora tibi sunt adtende illis et si sunt utilia perseverent apud te ²⁵filiis tibi sunt erudi illos et curva illos a pueritia illorum ²⁶filiae tibi sunt serva corpus illarum et non ostendas hilarem faciem tuam ad illas ²⁷trade filiam et grande opus feceris et homini sensato da illam ²⁸mulier si est tibi secundum animam tuam non proicias illam et odibili non credas te in toto corde ²⁹honora patrem tuum et gemitus matris tuae ne obliviscaris ³⁰memento quoniam nisi per illos non fuisses et retribue illis quomodo et illi tibi ³¹in tota anima tua time Deum et sacerdotes illius sanctifica ³²in omni virtute dilige eum qui te fecit et ministros eius non derelinquas ³³honora Deum ex tota anima tua et honorifica sacerdotes et propurga te cum brachiis ³⁴da illi partem sicut mandatum est tibi primitiarum et purgationis et de negligentia purga te cum paucis ³⁵datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis offers initia sanctorum ³⁶et pauperi porrige manum tuam ut perficiatur propitiatio et benedictio tua ³⁷gratia datus in conspectu omnis viventis et mortuo non prohibeas gratiam ³⁸non desis plorantibus in conrogatione et cum lugentibus ambula ³⁹non te pigeat visitare infirmum ex his enim in dilectione firmaberis ⁴⁰in omnibus operibus tuis memorare novissima tua et in aeternum non peccabis

8non litiges cum homine potente ne forte incidas in manus illius ²non contendas cum viro locuplete ne forte contra consistat litem tibi ³multos perdidit aurum atque argentum et usque cor regum extendit et convertit ⁴non litiges cum homine linguato et non strues in igne illius ligna ⁵non communices homini indocto ne male de progenie tua loquatur ⁶ne despicias hominem avertentem se a peccato neque inproperes ei memento quoniam omnes sumus in correptionem ⁷ne spernas hominem in sua senecta etenim ex nobis senescunt ⁸noli de mortuo gaudere sciens quoniam omnes morimur et in gaudium nolumus venire ⁹ne despicias narrationem presbyterorum sapientium et in proverbii illorum conversare ¹⁰ab ipsis enim discas doctrinam intellectus et servire magnatis sine querella ¹¹non te praetereat narratio seniorum et ipsi enim didicerunt a patribus suis ¹²quoniam ab ipsis discas intellectum et in tempore necessitatis responsum ¹³non incendas carbones peccatoris arguens eos ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum ¹⁴ne contra faciem stes contumeliosi ne sedeat quasi insidiator ori tuo ¹⁵noli fenerare homini fortiori te quod si feneraveris tamquam perditum habe ¹⁶non spondeas super virtutem tuam quod si sponderis quasi restituens cogita ¹⁷non iu-

dices contra iudicem quoniam secundum quod dignum est iudicat ¹⁸cum audace non eas in via ne forte gravet mala sua in te ipse enim secundum voluntatem suam vadit et simul cum stultitia illius peries ¹⁹cum iracundo non facias rixam cum audace non eas in desertum quoniam quasi nihil est ante illum sanguis et ubi non est adiutorium elidet te ²⁰cum fatuis ne consilium habeas non enim poterunt diligere nisi quae ipsis placent ²¹coram extraneo ne facias consilium nescis enim quid pariet ²²non omni homini cor tuum manifestes ne forte inferat tibi gratiam et convicietur tibi

9non zeles mulierem sinus tui ne ostendas super te malitiam doctrinae nequam ²non des mulieri potestatem animae tuae ne ingrediatur in virtute tua et confundaris ³ne respicias mulierem multivolam ne forte incidas in laqueos illius ⁴cum psaltrice ne adsiduus sis nec audias illam ne forte pereas in efficacia illius ⁵virginem ne conspicias ne forte scandalizeris in decore illius ⁶non des fornicariis animam tuam in nullo ne perdas te et hereditatem tuam ⁷noli conspiciere in vicis civitatis nec oberraveris in plateis illius ⁸averte faciem tuam a muliere compta et non circumspicias speciem alienam ⁹propter speciem mulieris multi perierunt et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit ¹⁰omnis mulier quae est fornicaria quasi stercus in via conculcatur ¹¹speciem mulieris alienae multi admirati reprobi facti sunt conloquium enim illius quasi ignis exardescit ¹²cum aliena muliere non accumbas super cubitum cum aliena muliere ne sedeas omnino nec accumbas cum ea super cubitum ¹³et non alterceris cum ea in vino ne forte declinet cor tuum in illa et sanguine tuo labaris in perditionem ¹⁴ne derelinquas amicum antiquum novus enim non erit similis illi ¹⁵vinum novum amicus novus veterescat et cum suavitate bibes illud ¹⁶non zeles gloriam et opes peccatoris non enim scis quae futura sit illius subversio ¹⁷non placeat tibi iniuria iniustorum sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius ¹⁸longe abesto ab homine potestatem habente occidendi et non suspicaberis timorem mortis ¹⁹et si accesseris ad illum noli aliquid committere ne forte auferat vitam tuam ²⁰communionem mortis scito quoniam in medium laqueorum ingredieris et super dolentium arma ambulabis ²¹secundum virtutem tuam cave te a proximo et cum sapientibus et prudentibus tracta ²²viri iusti sint tibi convivae et in timore Dei sit gloriatio tibi ²³et in sensu sit tibi cogitatus et omnis narratio tua in praeceptis Altissimi ²⁴in manus artificum opera laudabitur et princeps populi in sapientia sermonis sui in sensu vero seniorum verbum ²⁵terribilis est in civitate sua homo linguosus et temerarius in verbo suo odibilis erit

10iudex sapiens vindicabit populum suum et principatus sensati stabilis erit ²secundum iudicem populi sic et ministri eius et qualis rector est civitatis tales et inhabitantes ³rex insipiens perdet populum suum et civitates inha-

bitabuntur per sensum prudentium ⁴in manu Dei potestas terrae et exclamabilis omnis iniquitas gentium et utilem rectorem in tempus suscitabit super illam ⁵in manu Dei potestas hominis et super faciem scribae inponet honorem suum ⁶omnis iniuriae proximi ne memineris et nihil agas in operibus iniuriae ⁷odibilis coram Deo et hominibus superbia et execrabilis omnis iniquitas gentium ⁸regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias et contumelias et diversos dolos ⁹avaro autem nihil est scelestius quid superbit terra et cinis ¹⁰nihil est iniquius quam amare pecuniam hic enim et animam suam venalem habet quoniam in vita sua proiecit intima sua ¹¹omnis potentatus brevis via ¹²brevem languorem praecidit medicus sic et rex hodie est et cras morietur ¹³cum enim moritur homo hereditabit serpentes et bestias et vermes ¹⁴initium superbiae hominis apostatare a Deo ¹⁵quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius quoniam initium peccati omnis superbia qui tenuerit illam adimplebitur maledictis et subvertet eos in finem ¹⁶propterea exhonora vit Dominus conventus malorum et destruxit eos usque in finem ¹⁷sedes ducum superbiorum destruxit Deus et sedere fecit mites pro illis ¹⁸radices gentium superbarum arefecit Deus et plantavit humiles ex ipsis gentibus ¹⁹terras gentium evertit Dominus et perdidit eas usque ad fundamentum ²⁰arefecit ex ipsis et disperdidit illos et cessare fecit memoriam eorum a terra ²¹perdidit Deus memoriam superbiorum et reliquit memoriam humilium sensu ²²non est creata hominibus superbia neque iracundia nationi mulierum ²³semen hominum honorabitur hoc quod timet Dominum semen autem hoc exhonora bitur hominum quod praeterit mandata Domini ²⁴in medio fratrum rector illorum in honore et qui timent Deum erunt in oculis illius ²⁵gloria divitum honoratorum et pauperum timor Dei est ²⁶non despiciere hominem iustum pauperem et non magnificare virum peccatorem divitem ²⁷magnus est iudex et potens est in honore et non est maior illo qui timet Deum ²⁸servo sensato liberi servient et vir prudens disciplinatus non murmurabit correptus et inscius non honorabitur ²⁹noli te extollere in faciendo opere tuo et noli cunctari in tempore angustiae ³⁰melior est qui operatur et abundat in omnibus quam qui gloriatur et eget panem ³¹fili in mansuetudine serva animam tuam et da illi honorem secundum meritum suum ³²peccantem in animam suam quis iustificabit et quis honorificabit exhonora ntem animam suam ³³pauper gloriatur per disciplinam et timorem suum et est homo qui honorificatur propter substantiam suam ³⁴qui gloriatur in paupertate quanto magis in substantia et qui gloriatur in substantia paupertatem vereatur

11 sapientia humiliati exaltabit caput illius et in medio magnatorum consedere illum faciet ²non laudes virum in specie sua neque spernas hominem in visu suo ³brevis in volatilibus est apis et initium dulcoris habet fructus illius ⁴in vestitu ne glorieris umquam nec in die honoris tui extol-

laris quoniam mirabilia opera Altissimi solius et gloriosa et absconsa et invisita opera illius ⁵multi tyranni sederunt in throno et insuspicabilis portavit diadema ⁶multi potentes pressi sunt valide et gloriosi traditi sunt in manus alterorum ⁷priusquam interrogares ne vituperes quemquam et cum interrogaveris corripe iuste ⁸priusquam audias ne respondeas verbum et in medio sermonum ne adicias loqui ⁹de re ea quae te non molestat ne certeris et in iudicio peccantium ne consistas ¹⁰fili ne in multis sint actus tui et si dives fueris non eris immunis a delicto si enim secutus fueris non adprehendes et non effugies si praecurreris ¹¹est laborans et festinans et dolens impius et tanto magis non abundat ¹²est homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute et abundans paupertate ¹³et oculus Dei respexit illum in bono et erexit illum ab humilitate ipsius et exaltavit caput eius et mirati sunt in illo multi et honoraverunt Deum ¹⁴bona et mala vita et mors et paupertas et honestas a Deo sunt ¹⁵¹⁶¹⁷datio Dei permanet iustis et profectus illius successus habebunt in aeternum ¹⁸est qui locupletatur parce agendo et haec pars mercedis illius ¹⁹in eo quod dicit inveni requiem mihi et nunc manducabo de bonis meis solus ²⁰et nescit quod tempus praetereat et relinquet omnia aliis ²¹sta in testamento tuo et in illo conloquere et in opere mandatorum tuorum veteresce ²²ne manseris in operibus peccatorum fide autem in Deo et mane in loco tuo ²³facile est enim in oculis Dei de subito honestari pauperem ²⁴benedictio Dei in mercedem iusti festinat et in honore veloci processus illius fructificat ²⁵ne dicas quid est mihi opus et quae erunt mihi ex hoc bona ²⁶ne dicas sufficiens sum et quid ex hoc pessimabor ²⁷in die bonorum ne inmemor sis malorum et in die malorum ne inmemor sis bonorum ²⁸quoniam facile coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas ²⁹malitia horae oblivionem facit luxuriae magnae et in fine hominis denudatio operum illius ³⁰ante mortem ne laudes hominem quemquam quoniam in filiis suis agnoscitur vir ³¹non omnem hominem inducas in domum tuam multae enim insidiae sunt dolosi ³²sicut enim eructant praecordia fetantium sicut perdix inducitur in caveam et ut caprea in laqueum sic et cor superbiorum et sicut prospectator videns casum proximi sui ³³bona enim in mala convertens insidiatur et in electis inponet maculam ³⁴ab scintilla una augetur ignis et ab uno doloso augetur sanguis homo vero peccator sanguini insidiatur ³⁵ad tene te a pestifero fabricat enim mala ne forte inducat super te subsannationem in perpetuum ³⁶admitte ad te alienigenam et subvertet te in turbore et abalienabit te a tuis propriis

12 si benefeceris scito cui feceris et erit gratia in bonis tuis multa ²benefac iusto et invenies retributionem magnam et si non ab ipso certe a Domino ³non est ei bene qui adsiduus est malis et elemosynam non danti quoniam et Altissimus odio habet peccatores et misertus est paenitentibus ⁴da misericordiam et ne suscipias peccatorem et im-

piis et peccatoribus reddet vindictam custodiens eos in die vindictae ⁵da bono et non receperis peccatorem ⁶benefac humili et non dederis impio prohibe panes illi dare ne in ipsis potentior te sit ⁷nam duplicia mala invenies in omnibus bonis quoniam et Altissimus odio habet peccatores et impiis reddet vindictam ⁸non agnosceatur in bonis amicus et non abscondetur in malis inimicus ⁹in bonis viri inimici illius in tristitia et in malitia illius amicus agnitus est ¹⁰non credas inimico tuo in aeternum sicut enim aeramentum eruginat nequitia illius ¹¹et si humiliatus vadat curvus adice animum tuum et custodi te ab illo ¹²non statuas illum penes te nec sedeat ad dexteram tuam ne conversus stet in loco tuo ne forte conversus in locum tuum inquirat cathedram tuam et in novissimo cognoscas verba mea et in sermonibus meis stimuleris ¹³quis miserebitur incantatori a serpente percusso et omnibus qui adpropiant bestiis et qui comitatur cum viro iniquo et obvolutus est in peccatis eius ¹⁴una hora tecum permanebit si autem declinaveris non subportabit ¹⁵in labiis suis indulcat inimicus et in corde suo insidiatur ut subvertat te in foveam ¹⁶in oculis suis lacrimatur inimicus et si invenerit tempus non satiabitur sanguine ¹⁷si incurrerint tibi mala invenies eum illic priorem ¹⁸in oculis suis lacrimatur inimicus et quasi adiuvans suffodiet plantas tuas ¹⁹caput suum movebit et plaudebit manu et multa susurrans commutabit vultum suum

13qui tetigerit picem inquinabitur ab illa et qui communicaverit superbo inducet superbiam ²pondus super se tollit qui honestiori communicat et ditiori te ne socius fueris ³quid communicabit caccabus ad ollam quando enim conliserint confringetur ⁴dives iniuste egit et fremebit pauper autem laesus tacebit ⁵si largitus fueris adsumet te et si non habueris derelinquet te ⁶si habes convivet tecum et evacuabit te et ipse non dolebit super te ⁷si necessarius illi fueris subplantabit te et subridens spem dabit narrans tibi bona et dicet quid opus est tibi ⁸et confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis et ter et in novissimo derideat te postea videns derelinquet te et caput suum movebit ad te ⁹¹⁰adtende ne seductus in stultitiam humiliteris ¹¹noli esse humilis in sapientia tua ne humiliatus in stultitiam seducaris ¹²advocatus a potentiore discede ex hoc enim magis te advocabit ¹³ne inprobus sis ne inpingaris et longe abesto ne eas in oblivionem ¹⁴ne retineas ex aequo loqui cum illo ne credas multis verbis illius ex multa enim loquella temptabit te et subridens interrogabit te de absconditis tuis ¹⁵inimicus animus illius conservabit verba tua et non parcat de malitia et de vinculis ¹⁶cave tibi et adtende diligenter auditui tuo quoniam cum subversione tua ambulas ¹⁷audiens vero illa quasi in somnis vide et vigilabis ¹⁸omni vita tua dilige Deum et invoca eum in salute tua ¹⁹omne animal diligit similem sibi sic et omnis homo proximum sibi ²⁰omnis caro ad similem sibi coniungitur et omnis homo simili sui sociabitur ²¹si communicabit lupus agno aliquando sic peccator iusto ²²quae communicatio sancto homini

ad canem aut quae pax bona diviti ad pauperem ²³venatio leonis onager in heremo sic pascua sunt divitum pauperes ²⁴et sicut abominatio est superbo humilitas sic execratio divitis pauper ²⁵dives commotus confirmatur ab amicis humilis autem cum ceciderit expellitur et a notis ²⁶diviti decepto multi recuperatores locutus est superba et iustificaverunt illum ²⁷humilis deceptus est et insuper arguitur locutus est sensate et non est datus ei locus ²⁸dives locutus est et omnes tacuerunt et verbum illius usque ad nubes perducent ²⁹pauper locutus est et dicunt quis est hic et si offenderit subvertunt illum ³⁰bona est substantia cui non est peccatum in conscientia et nequissima paupertas in ore impii ³¹cor hominis inmutat faciem illius sive in bona sive in mala ³²vestigium cordis boni et faciem bonam difficile invenies et cum labore

14beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo et non est stimulatus in tristitia delicti ²felix qui non habuit animi sui tristitiam et non excidit ab spe sua ³viro cupido et tenaci sine ratione est substantia et homini livido ad quid aurum ⁴qui acervat ex animo suo iniuste aliis congregat et in bonis illius alius luxuriabitur ⁵qui sibi nequa est cui alii bonus erit et non iucundabitur in bonis suis ⁶qui sibi invidet nihil est illo nequius et haec redditio est malitiae illius ⁷et si bene fecerit ignoranter et non volens facit et in novissimo manifestat malitiam suam ⁸nequa est oculus lividi et avertens faciem et despiciens animam suam ⁹insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur donec consummet arefaciens animam suam ¹⁰oculus malus ad mala et non satiabitur pane et in tristitia erit super mensam suam ¹¹fili si habes benefac tecum et Deo bonas oblationes offer ¹²memor esto quoniam mors non tardat et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi testamentum enim huius mundi morte morietur ¹³ante mortem benefac amico tuo et secundum vires tuas exporrigens da pauperi ¹⁴non defrauderis a die bono et particula boni doni non te praetereat ¹⁵nonne aliis relinques dolores et labores tuos in divisione sortis ¹⁶da et accipe et iustifica animam tuam ¹⁷ante obitum tuum operare iustitiam quoniam non est apud inferos invenire cibum ¹⁸omnis caro sicut faenum vterescit et sicut folium fructificans in arbore viridi ¹⁹alia generat et alia deicit sic generatio carnis et sanguinis alia finitur et alia nascitur ²⁰omne opus corruptibile in fine deficiet et qui illud operatur ibit cum ipso ²¹et omne opus electum iustificabitur et qui operatur illud honorabitur in illo ²²beatus vir qui in sapientia sua morietur et qui in iustitia sua meditabitur et in sensu cogitabit circumspeditionem Dei ²³qui excogitat vias illius in suo corde et in absconsis illius intellegens vadens post illam quasi investigator et in viis illius consistens ²⁴qui respicit per fenestras et in ianuas illius audiens ²⁵qui requiescit iuxta domum illius et in parietibus illius figens palum statuet casulam suam ad manus illius et requiescunt in casula eius bona per aevum ²⁶statuet filios suos sub tegimen illius et sub ramis

illius morabitur ²⁷protegetur in subtegmine illius a fervore et in gloria eius requiescet

15qui timet Deum faciet illud et qui continens est iustitiae adprehendet illam ²et obviabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginitate suscipiet illum ³cibabit illum panem vitae et intellectus et aqua sapientiae salutaris potabit illum et firmabitur in illo et non flectetur ⁴et continebit illum et non confundetur et inaltabit illum apud proximos suos ⁵et in medio ecclesiae aperiet os illius adimplebit illum spiritu sapientiae et intellectus et stolam gloriae vestiet illum ⁶iucunditatem et exultationem thesaurizabit super illum et nomine aeterno hereditabit illum ⁷homines stulti non adprehendent illam et homines sensati obviabunt illi homines stulti non videbunt illam longe enim abest a superbia et dolo ⁸viri mendaces non erunt illius memores et viri veraces inveniuntur in illa et successum habebunt usque ad inspectionem Dei ⁹non est speciosa laus in ore peccatoris ¹⁰quoniam a Deo profecta est sapientia sapientiae enim Dei adstabit laus et in ore fideli abundabit et Dominator dabit eam illi ¹¹non dixeris per Deum abest quae odit enim ne feceris ¹²non dicas ille me inplanavit non enim necessarii sunt illi homines impii ¹³omne execrumentum erroris odit Deus et non erit amabile timentibus illum ¹⁴Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilii sui ¹⁵adiicit mandata et praecepta sua ¹⁶si volueris mandata conservabunt te et in perpetuum fidem placitam facere ¹⁷adposuit tibi aquam et ignem ad quod voles porrige manum tuam ¹⁸ante hominem vita et mors bonum et malum quod placuerit ei dabitur illi ¹⁹quoniam multa sapientia Dei et fortis in potentia videns omnes sine intermissione ²⁰oculi Dei ad timentes eum et ipse agnoscit omnem operam hominis ²¹nemini mandavit impie agere et nemini dedit spatium peccandi ²²non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium et inutilium

16et ne iucunderis in filiis impiis si multiplicentur non oblecteris super ipsos si non est timor Dei cum illis ²non credas vitae illorum et ne respexeris in labores illorum ³melior est enim unus timens Deum quam mille filii impii ⁴et utile mori sine filiis quam relinquere filios impios ⁵ab uno sensato inhabitabitur patria et a tribus impiis deseretur ⁶multa talia vidit oculus meus et fortiora horum audivit auris mea ⁷in synagoga peccantium exardebit ignis et in gente incredibili exardescit ira ⁸non exoraverunt pro peccatis suis antiquis gigantibus qui destruxerunt confidentes suae virtuti ⁹et non pepercit peregrinationi illorum et execratus est illos prae superbia verbi illorum ¹⁰non misertus est illis gentem totam perdens et extollentes se in suis peccatis ¹¹et sicut sescenta milia peditum qui congregati sunt in duritia cordis sui et si unus fuisset cervicatus mirum si fuisset immunis ¹²miseriordia enim et ira est cum illo potens exoratio et effundens iram ¹³secundum misericordiam suam sic correptio illius hominem secundum operam

suam iudicat ¹⁴non effugiet in rapinam peccator et non retardabit sufferentia misericordiam facientis ¹⁵omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum et secundum intellectum peregrinationis ipsius ¹⁶non dicas a Deo abscondar et ex summo quis mei memorabitur ¹⁷in populo magno non agnoscar quae est enim anima mea in tam inmensa creatura ¹⁸ecce caelum et caeli caelorum abyssus et universa terra et quae in eis sunt in conspectu illius commovebuntur ¹⁹montes simul et colles et fundamenta terrae et cum conspexerit illa Deus tremore concutientur ²⁰et omne cor intellegetur ²¹et vias illius quis intellegit et procella quam nec oculus videbit hominis ²²nam plurima opera illius sunt in absconsis opera iustitiae quis enuntiabit aut quis sustinebit longe enim est testamentum a quibusdam et interrogatio omnium in consummatione est ²³qui minoratur corde cogitat inania et vir imprudens et errans cogitat stulta ²⁴audi me fili et discite disciplinam sensus et in verbis meis adtende in corde ²⁵edicam in aequitate disciplinam et scrutabor enarrare sapientiam et in verbis meis adtende in corde tuo et dico in aequitate spiritus virtutes quas posuit Deus in opera sua ab initio et in veritate enuntio scientiam eius ²⁶in iudicio Dei opera ipsius ab initio et ab institutione ipsorum distinxit partes illorum et initia ipsorum in gentibus suis ²⁷ornavit in aeternum opera illorum nec esurierunt nec laboraverunt et non destiterunt ab operibus suis ²⁸unusquisque proximum sibi non angustiavit usque in aevum ²⁹non incredibiles verbo illius ³⁰post haec Deus in terram respexit et implevit illam bonis suis ³¹anima omnis vitalis denudavit ante faciem ipsius et ipsa iterum reversio illorum

17Deus creavit de terra hominem et secundum imaginem suam fecit illum ²et iterum convertit illum in ipsam et secundum se vestivit illum virtutem ³numerum dierum et tempus dedit illi et dedit illi potestatem eorum quae sunt super terram ⁴posuit timorem illius super omnem carnem et dominatus est bestiarum et volatiliis ⁵creavit ex ipso adiutorium similem ipsi consilium et linguam et oculos aures et cor dedit illis excogitandi et disciplinam intellectus replevit illos ⁶creavit illis scientiam spiritus sensum implevit cor illorum et mala et bona ostendit illis ⁷posuit oculum ipsorum super corda illorum ostendere illis magnalia operum suorum ⁸et nomen sanctificationis conlaudent et gloriari in mirabilibus illius et magnalia enarrent operum eius ⁹addidit illis disciplinam et legem vitae hereditavit illos ¹⁰testamentum aeternum constituit cum illis et iudicia sua ostendit illis ¹¹et magnalia honoris eius vidit oculus illorum et honorem vocis audierunt aures illorum et dixit illis adtendite ab omni iniquo ¹²et mandavit illis unicuique de proximo ¹³viae illorum coram ipso sunt semper non sunt absconsa ab oculis ipsius ¹⁴in unamquamque gentem praeponit rectorem ¹⁵et pars Dei Israel facta est manifesta ¹⁶omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei et oculi eius sine intermissione inspicientes in viis eorum ¹⁷non

sunt absconsa testamenta per iniquitatem eorum et omnes iniquitates eorum in conspectu Dei ¹⁸elemosyna viri quasi sacculum cum ipso et gratiam hominis quasi pupillam conservabit ¹⁹et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput illorum et convertet in interiores partes terrae ²⁰paenitentibus autem dedit viam iustitiae et conrogavit deficientes sustinere et destinavit illis sortem veritatis ²¹convertere ad Deum et relinque peccata tua ²²precare ante faciem et minue offendiculum ²³refer te ad Dominum et avertere ab iniustitia et nimis odito execrationem ²⁴et cognosce iustitias et iudicia Dei et sta in sorte propositionis et orationis altissimi Dei ²⁵in partes vade saeculi sancti cum vivis et dantibus confessionem ²⁶non demoreris in errore impiorum a mortuo quasi nihil perit ²⁷confiteberis vivens vivus et sanus confiteberis et laudabis Deum et gloriaberis in miserationibus illius ²⁸quam magna misericordia Dei et propitiatio illius convertentibus ad se ²⁹nec enim omnia possunt esse in hominibus quoniam non est immortalis filius hominis et in vanitate malitiae placuerunt ³⁰quid lucidius sole et hic deficiet aut quid nequius excogitabit caro et sanguis et hoc arguitur ³¹virtutem altitudinis caeli ipse conspicit et omnes homines terra et cinis

18qui vivit in aeternum creavit omnia simul Deus solus iustificabitur et manet invictus rex in aeternum ²quis sufficit enarrare opera illius ³quis enim investigabit magnalia eius ⁴virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit et quis adiciet enarrare misericordiam eius ⁵non est minuire neque adicere nec est invenire magnalia Dei ⁶cum consummaverit homo tunc incipit et cum quieverit operabitur ⁷quid homo et quae gratia illius et quid bonum aut quid nequam illius ⁸numerus dierum hominum multum centum anni quasi guttae aquae a mare et sicut calculus harenae sic exigui anni in die aevi ⁹propter hoc patiens est Deus in illis et effudit super eos misericordiam suam ¹⁰vidit praesumptionem cordis illorum quoniam mala est et cognovit subversionem illorum quoniam nequa est ¹¹ideo adimplevit propitiationem suam in illis et ostendit illis viam aequitatis ¹²miseratio hominis circa proximum suum misericordia autem Dei super omnem carnem ¹³qui misericordiam habet et docet erudit quasi pastor gregem suum ¹⁴misereatur excipiens doctrinam miserationis et qui festinant in iudiciis eius ¹⁵fili in bonis non des querellam et omni dato non des tristitiam verbi mali ¹⁶nonne ardorem refrigerabit ros sic et verbum melius quam datus ¹⁷nonne ecce verbum super datum bonum et utraque cum homine iustificato ¹⁸stultus achariter inproperabit et datus indisciplinati tabescere facit oculos ¹⁹ante iudicium para iustitiam tibi et antequam loquaris disce ²⁰ante languorem adhibe medicinam et ante iudicium interroga te ipsum et in conspectu Dei invenies propitiationem ²¹ante languorem humilia te et in tempore infirmitatum ostende conversationem tuam ²²non inpediaris operari semper et non veteris usque ad mortem iustificari quoniam merces Dei manet in aeternum ²³ante ora-

tionem praepara animam tuam et noli esse quasi homo qui temptat Deum ²⁴memento irae in die consummationis et tempus retributionis in conversatione facies ²⁵memento paupertatis in tempore abundantiae et necessitatem paupertatis in die divitiarum ²⁶a mane usque ad vesperam mutatur tempus et haec omnia citata in oculis Dei ²⁷homo sapiens in omnibus metuet et in diebus delictorum adtendet ab inertia ²⁸omnis astutus agnovit sapientiam et inveniendi eam dabit confessionem ²⁹sensati in verbis et ipsi sapienter egerunt et intellexerunt veritatem et iustitiam et inploraverunt proverbialia et iudicia ³⁰de continentia animae post concupiscentias tuas non eas et a voluntate tua avertere ³¹si praestes animae tuae concupiscentiam eius faciet te in gaudium inimicis ³²ne oblecteris in turbis nec in modicis ad duas est enim commissio illorum ³³ne fueris mediocris in contentione ex fenore et non est tibi nihil in sacco eris enim invidus tuae vitae

19operarius ebriacus non locupletabitur et qui spernit modica paulatim decidet ²vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes et arguent sensatos ³et qui se iungit fornicariis erit nequa putredo et vermes hereditabunt illum et extolletur in exemplum maius et tolletur de numero anima eius ⁴qui credit cito levis corde minorabitur et qui delinquit in animam suam insuper habebitur ⁵qui gaudet iniquitati denotabitur et qui odit correptionem comminuetur vita et qui odit loquacitatem extinguit malitiam ⁶qui peccat in animam suam paenitebitur et qui iucundatur malitia denotabitur ⁷ne iteres verbum nequam et durum et non minoraberis ⁸amico et inimico noli enarrare sensum tuum et si est tibi delictum noli denudare ⁹audiet enim te et custodiet te et quasi defendens peccatum odiet te et sic aderit tibi semper ¹⁰audisti verbum adversus proximum commoriatur in te fidens quoniam non te dirumpet ¹¹a facie verbi parturit fatuus tanquam gemitus partus infantis ¹²sagitta infixata femori carnis sic verbum in corde stulti ¹³corripe amicum ne forte non intellexerit et dicat non feci aut si fecerit ne iterum addat facere ¹⁴corripe proximum ne forte non dixerit et si dixerit ne forte iteret ¹⁵corripe amicum saepe enim fit commissio ¹⁶et non omni verbo credas est qui labitur lingua sed non ex animo ¹⁷quis est enim qui non deliquerit lingua sua corripe proximum antequam commiseris ¹⁸et da locum timori Altissimi quia omnis sapientia timor Dei et in illa timere Deum et in omni sapientia dispositio legis ¹⁹et non est sapientia nequitiae disciplina et non est cogitatus peccatorum prudentia ²⁰est nequitia et ipsa execratio et est insipiens qui minuitur sapientia ²¹melior est homo qui deficit sapientia et deficiens sensu in timore quam qui abundat sensu et transgreditur legem Altissimi ²²est sollertia certa et ipsa iniqua ²³et est qui emittit verbum certum enarrans veritatem est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo ²⁴et est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate et est iustus qui inclinatur faciem et fingit non videre quod ignoratum est ²⁵et

si ab inbecillitate virium vetetur peccare si invenerit tempus malefaciendi malefaciet ²⁶ex visu cognoscitur vir et ab occurso faciei cognoscitur sensatus ²⁷amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis enuntiant de illo ²⁸est correptio mendax in ira contumeliosi et est indicium quod non probatur esse bonum et est tacens et ipse est prudens

20quam bonum est arguere quam irasci et confitentem in oratione non prohibere ²concupiscentia spadonis devirginavit iuvenem ³sic qui facit per vim iudicium inique ⁴quam bonum est correptum manifestare paenitentiam sic enim effugies voluntarium peccatum est tacens qui invenitur sapiens ⁵et est odibilis qui procax est ad loquendum ⁶est autem tacens non habens sensum loquellae et est tacens sciens tempus apti temporis ⁷homo sapiens tacebit usque ad tempus lascivus autem et imprudens non servabunt tempus ⁸qui multis utitur verbis laedit animam suam et qui potestatem sibi adsumit iniuste odietur ⁹est processio in malis viro indisciplinato et est inventio in detrimentum ¹⁰est datus qui non sit utilis et est datus cuius retributio duplex ¹¹est propter gloriam minoratio et est qui ab humilitate levavit caput ¹²est qui multa redimat modico pretio et restituens ea septuplum ¹³sapiens in verbis se ipsum amabilem facit gratiae autem fatuorum effundentur ¹⁴datus insipientis non erit utilis tibi oculi enim illius septimplices sunt ¹⁵exigua dabit et multa inproperabit et apertio oris illius inflammatio est ¹⁶hodie fenerat quis et cras expetit et odibilis homo huiusmodi ¹⁷fatuo non erit amicus et non erit gratia bonis illius ¹⁸qui enim edunt panem illius falsi linguae sunt quotiens et quanti inridebunt eum ¹⁹neque enim quod habendum erat directo sensu distribuit similiter et quod non erat habendum ²⁰lapsus falsae linguae quasi qui pavimento cadens nam et sic casus malorum festinanter venient ²¹homo acharis quasi fabula vana in ore indisciplinatorum adsidua erit ²²ex ore fatui reprobanditur parabola non enim dicit illam in tempore suo ²³est qui vetatur peccare ab inopia et in requie sua stimulabitur ²⁴est qui perdit animam suam prae confusione et ab imprudenti persona perdet eam personae autem acceptio- ne perdet se ²⁵est qui prae confusione promittit amico et lucratus est eum inimicum gratis ²⁶obprobrium nequa in homine mendacium et in ore indisciplinatorum adsidue erit ²⁷potius furem quam adsiduitas viri mendacis perditionem autem ambo hereditabunt ²⁸mores hominum mendacium sine honore et confusio illius cum ipso sine intermissione ²⁹verbum parabolarum sapiens in verbis producet se ipsum et homo prudens placebit magnatis ³⁰qui operatur terram suam inaltabit acervum fructuum et qui operatur iustitiam ipse exaltabitur qui vero placet magnatis effugiet iniquitatem ³¹xenia et dona excaecant oculos iudicum et quasi mutus in ore avertit correptiones eorum ³²sapientia absconsa et thesaurus invisus quae utilitas in utrisque ³³melius in hominibus qui abscondent insipientiam suam quam qui abscondunt sapientiam suam

21fili peccasti non adicias iterum sed et de pristinis deprecare ut tibi remittatur ²quasi a facie colubri fuge peccata et si accesseris ad illa suscipient te ³dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum ⁴quasi romphea bis acuta omnis iniquitas plagae illius non est sanitas ⁵cataplectatio et iniuriae adnullabunt substantiam sic substantia superbiae eradicabitur ⁶deprecatio pauperis ex ore usque ad aures eius veniet et iudicium festinato adveniet illi ⁷qui odit correptionem vestigium est peccatoris et qui timet Deum convertet ad cor suum ⁸notus a longe potens lingua audaci et sensatus scit labi se ab ipso ⁹qui aedificat domum inpendiis alienis quasi qui colligat lapides suos in hieme ¹⁰stuppa collecta synagoga peccantium et consummatio illorum flamma ignis ¹¹via peccantium conplanata lapidibus et in fine illorum inferi et tenebrae et poena ¹²qui custodit iustitiam continebit sensum eius ¹³consummatio timoris Dei sapientia et sensus ¹⁴non erudietur qui non est sapiens in bono ¹⁵est autem insipientia quae abundat in malo et non est sensus ubi abundat amaritudo ¹⁶scientia sapientis tamquam inundatio abundabit et consilium illius sicut fons vitae permanet ¹⁷cor fatui quasi vas confractum et omnem sapientiam non tenebit ¹⁸verbum sapiens quodcumque audierit sciens laudabit et ad se adiciet audivit luxuriosus et displicebit illi et proiciet illud post dorsum suum ¹⁹narratio fatui quasi sarcina in via nam in labiis sensati invenietur gratia ²⁰os prudentis quaeritur in ecclesia et verba illius cogitabunt in cordibus suis ²¹tamquam domus exterminata sic fatuo sapientia et scientia insensati inenarrabilia verba ²²conpedes in pedibus stulto doctrina et quasi vincula manuum supra manum dexteram ²³fatuus in risu inaltat vocem suam vir autem sapiens vix tacite ridebit ²⁴ornamentum aureum prudenti doctrina et quasi brachiale in brachio dextro ²⁵pes fatui facilis in domum proximi et homo peritus confundetur a persona potentis ²⁶stultus a fenestra respiciet in domum vir autem eruditus foris stabit ²⁷stultitia hominis audire per ostium et prudens gravabitur contumelia ²⁸labia imprudentium stulta narrabunt verba autem prudentium statera ponderabuntur ²⁹et in ore fatuorum cor illorum et in corde sapientium os illorum ³⁰dum maledicit impius diabolum maledicit ipse animam suam ³¹susurrio coinquinabit animam suam et in omnibus odietur et qui manserit odiosus erit tacitus et sensatus honorabitur

22in lapide luteo lapidatus est piger et omnes loquentur super aspersionem illius ²de stercore boum lapidatus est piger et omnis qui tetigerit eum excutiet manus ³confusio patris est de filio indisciplinato in filia autem in deminoratione fiet ⁴filia prudens hereditas viro suo nam quae confundit in contumeliam fit genitoris ⁵patrem et virum confundit audax et ab impiis non minorabitur ab utrisque autem inhonorabitur ⁶musica in luctu inportuna narratio flagella et doctrina in omni tempore sapientia ⁷qui docet fatuum quasi qui conglutinet testam ⁸qui narrat verbum non ad-

tendenti quasi qui excitat dormientem de gravi somno ⁹qui enumerat stulto et in fine dicit quis est hic ¹⁰super mortuum plora defecit enim lux eius et super fatuum plora defecit enim sensus ¹¹modicum plora supra mortuum quoniam requievit ¹²nequissimi enim nequissima vita super mortem fatui ¹³luctus mortui septem dies fatui autem et impii omnes dies vitae illorum ¹⁴cum stulto non multum loquaris et cum insensato ne abieris ¹⁵serva te ab illo ut non molestiam habeas et non coinquinaberis in impactu illius ¹⁶deflecte ab illo et invenies requiem et non acediaberis in stultitiam illius ¹⁷super plumbum gravabitur et quod illi aliud nomen quam fatuus ¹⁸harenam et salem et massam ferri facilius est portare quam hominem imprudentem et fatuum et impium ¹⁹loramentum ligneum conligatum fundamento aedificii non dissolvetur sic et cor confirmatum in cogitatione consilii ²⁰cogitatus sensati in omni tempore vel metu non pravabitur ²¹sicut pali in excelsis et cementa in inpensa posita contra faciem venti non permanebunt ²²sic et cor timidum in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistit ²³sic et cor trepidum in cogitatione fatui omni tempore non metuebit sic et qui in praeceptis Dei permanet semper ²⁴pungens oculum deducens lacrimas et qui pungit cor proferet sensum ²⁵mittens lapidem in volatilia deiciet illa sic et qui conviciatur amico dissolvit amicitiam ²⁶ad amicum et si produxeris gladium non desperes est enim regressus ad amicum ²⁷si aperuerit os triste non timeas est enim concordatio excepto convicio et inproperio et superbia et mysterii revelatione et plaga dolosa in his omnibus effugiet amicus ²⁸fidem posside cum proximo in paupertate illius ut et in bonis illius laeteris ²⁹in tempore tribulationis illius permane illi fidelis ut et in hereditate illius coheres sis ³⁰ante ignem camini vapor et fumus ignis inaltatur sic et ante sanguinem maledicta et contumeliae et minae ³¹amicum salutare non confundaris et a facie illius non me abscondam et si mala mihi evenerint per illum sustineo ³²omnis qui audiet cavebit se ab eo ³³quis dabit ori meo custodiam et supra labia mea signaculum certum uti ne cadam ab ipsis et lingua mea perdat me

23 Domine pater et dominator vitae meae non relinuas me ne sinas me cadere in illis ²quis superponet in me in cogitatu meo flagella et in corde meo doctrinam sapientiae ut ignorationibus eorum non parcant mihi et non pareant delicta illorum ³et adincrescant ignorantiae meae et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundant et incidam in conspectu adversariorum et gaudeat inimicus meus ⁴Domine pater et Deus vitae meae ne derelinquas me in cogitatu illorum ⁵extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi et omne desiderium averte a me ⁶aufer a me ventris concupiscentias et concubitus concupiscentiae ne adprehendant me et animae irreverenti et infrunitae ne tradas me ⁷doctrina oris doctrinam oris audite filii et qui custodierit illam non periet in labiis suis nec scandalizabitur in operibus nequissimis ⁸in vanitate sua adprehende-

tur peccator et superbus et maledicus scandalizabitur in illo ⁹iurationi non adsuescat os tuum multus enim casus in illa ¹⁰nominatio vero Dei non sit adsidua in ore tuo et nominibus sanctorum non admiscearis quoniam non eris immunis ab eis ¹¹sicut enim servus interrogatus adsidue a livore non minuetur sic omnis iurans et nominans in toto a peccato non purgabitur ¹²vir multum iurans implebitur iniquitate et non discedet a domo illius plaga ¹³et si frustraverit delictum ipsius super ipsum erit et si dissimulaverit delinquet dupliciter ¹⁴et si in vacuum iuraverit non iustificabitur replebitur enim retributione domus illius ¹⁵est et alia loquella contraria morti non inveniatur in hereditate Iacob ¹⁶etenim a misericordibus omnia haec auferentur et in delictis non volutabunt ¹⁷indisciplinose non adsuescat os tuum est enim in illa verbum peccati ¹⁸memento patris et matris tuae in medio enim magnatorum consistis ¹⁹ne forte obliviscatur te in conspectu illorum et adsiduitate tua infatuatus inproperium patiaris et maluisses non nasci et diem nativitatis tuae maledicas ²⁰homo adsuetus in verbis inproperii in omnibus diebus suis non erudietur ²¹duo genera abundant in peccatis et tertium adducit iram et perditionem ²²anima calida quasi ignis ardens non extinguitur donec aliquid gluttiat ²³et homo nequam in ore carnis suae non desinet donec incendat ignem ²⁴homini fornicario omnis panis dulcis non cessabit transgrediens a lecto suo ²⁵omnis homo qui transgreditur lectum suum contemnens in animam suam et dicens quis me videt ²⁶tenebrae circumdant me et parietes cooperiunt me et nemo circumspicit me quem vereor delictorum meorum non memorabitur Altissimus ²⁷et non intellet quoniam omnia videt oculus illius quoniam expellit a se timorem Dei huiusmodi hominis timor et oculi hominum timentes illum ²⁸et non cognovit quoniam oculi Domini multo plus lucidiores super solem circumspicientes omnes vias hominum et profundum abyssi et hominum corda intuentes in absconsas partes ²⁹Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita sic et post perfectum respicit omnia ³⁰hic in plateis civitatis vindicabitur quasi pullus equinus fugabitur et ubi non speravit adprehendetur ³¹et erit dedecus omnibus quod non intellexerit timorem Dei ³²sic et mulier omnis relinquens virum suum et statuens hereditatem ex alieno matrimonio ³³primo enim in lege Altissimi incredibilis fuit et secundo virum suum dereliquit tertio in adulterio fornicata est et ex alio viro filios statuit sibi ³⁴haec in ecclesiam adducetur et in filios eius respicietur ³⁵non tradent filii eius radices et rami eius non dabunt fructum ³⁶derelinquent in maledictum memoriam illius et dedecus illius non delebitur ³⁷et agnoscent qui derelicti sunt quoniam nihil melius quam timor Dei et nihil dulcius quam respicere in mandatis Domini ³⁸et gloria magna est sequi Dominum longitudo enim dierum adsumetur ab eo

24 sapientiae laus sapientia laudabit animam suam et in Deo honorabitur et in medio populi sui gloriabitur ²et in

ecclesiis Altissimi aperiet os suum et in conspectu virtutis illius gloriabitur ³in medio populo exaltabitur et in plenitudine sancta admirabitur ⁴in multitudine electorum habebit laudem et inter benedictos benedicetur dicens ⁵ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam ⁶ego in caelis feci ut oriretur lumen indeficiens et sicut nebula texi omnem terram ⁷ego in altis habitavi et thronus meus in columna nubis ⁸gyrum caeli circuivi sola et in profundum abyssi penetravi et in fluctibus maris ambulavi ⁹et in omni terra steti et in omni populo ¹⁰et in omni gente primatum habui ¹¹et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi et in his omnibus requiem quaesivi et in hereditate eius morabor ¹²tunc praecepit et dixit mihi creator omnium et qui creavit me requievit in tabernaculo meo ¹³et dixit mihi in Iacob inhabitata et in Israhel hereditare et in electis meis ede radices ¹⁴ab initio ante saeculum creata sum et usque ad futurum saeculum non desinam et in habitatione sancta coram ipso ministravi ¹⁵et sic in Sion firmata sum et in civitate sanctificata similiter requievi et in Hierusalem potestas mea ¹⁶et radicavi in populo honorificato et in parte Dei mei hereditas illius et in plenitudine sanctorum detentio mea ¹⁷quasi cedrus exaltata sum in Libano et quasi cypressus in monte Sion ¹⁸et quasi palma exaltata sum in Cades et quasi plantatio rosae in Hiericho ¹⁹quasi oliva speciosa in campis et quasi platanus exaltata sum iuxta aquam in plateis ²⁰sicut cinnamomum et aspalatum aromatizans odorem dedi quasi murra electa dedi suavitatem odoris ²¹et quasi storax et galbanus et unguia et gutta et quasi libanus non incisus vaporavi habitationem meam et quasi balsamum non mixtum odor meus ²²ego quasi terebinthus extendi ramos meos et rami mei honoris et gratiae ²³ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris et flores mei fructus honoris et honestatis ²⁴ego mater pulchrae dilectionis et timoris et agnitionis et sanctae spei ²⁵in me gratia omnis vitae et veritatis in me omnis spes vitae et virtutis ²⁶transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis implemini ²⁷spiritus enim meus super melle dulcis et hereditas mea super mel et favum ²⁸memoria mea in generatione saeculorum ²⁹qui edunt me adhuc esurient et qui bibunt me adhuc sitient ³⁰qui audit me non confundetur et qui operantur in me non peccabunt ³¹qui elucidant me vitam aeternam habebunt ³²haec omnia liber vitae testamentum Altissimi et agnitio veritatis ³³legem mandavit Moses in praeceptis iustitiarum et hereditatem domui Iacob et Israhel promissionis ³⁴posuit David puero suo excitare regem ex ipso fortissimum in throno honoris sedentem in sempiternum ³⁵qui implet quasi Phison sapientiam et sicut Tigris in diebus novorum ³⁶qui adimplet quasi Eufrates sensum qui multiplicat quasi Iordanis in tempore messis ³⁷qui mittit disciplinam sicut lucem et adiciens quasi Geon in die vindemiae ³⁸qui perficit primus scire ipsam et infirmior non investigavit eam ³⁹a mari enim abundavit cogitatio eius et consilium illius abyso magna ⁴⁰ego sapientia effudi flumina ⁴¹ego

quasi tramis aquae immensae de fluvio ego quasi fluvius Doryx et sicut aquaeductus exivi a paradiso ⁴²dixi rigabomeum hortum plantationum et inebriabo pratus mei fructum ⁴³et ecce facta est mihi tramis abundans et fluvius meus propinquavit ad mare ⁴⁴quoniam doctrinam quasi antelucanum inlumbo omnibus et enarrabo illam usque in longinquo ⁴⁵penetrabo inferiores partes terrae et inspiciam omnes dormientes et inlumbo sperantes in Deo ⁴⁶adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam et relinquam illam quaerentibus sapientiam et non desinam in progenies illorum usque in aevum sanctum ⁴⁷videte quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus exquirentibus veritatem

25in tribus placitum est spiritui meo quae sunt probata coram Deo et hominibus ²concordia fratrum et amor proximorum et vir et mulier sibi consentientes ³tres species odovit anima mea et adgravor valde animae illorum ⁴pauperem superbum et divitem mendacem et senem fatuum et insensatum ⁵in iuventute tua non congregasti et quomodo invenies eam in senectute tua ⁶quam speciosum canitiae iudicium et presbyteris cognoscere consilium ⁷quam speciosa veteranis sapientia et gloriosis intellectus et consilium ⁸corona senum multa peritia et gloria illorum timor Dei ⁹novem insuspabilia cordis magnificavi et decimum dicam in lingua hominibus ¹⁰homo qui iucundatur in filiis vivens et videns subversionem inimicorum ¹¹beatus qui inhabitat cum muliere sensata et qui in lingua sua non est lapsus et qui non servivit indignis se ¹²beatus qui invenit amicum verum et qui enarrat iustitiam auri audienti ¹³quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam sed non est super timentem Deum ¹⁴timor Dei super omnia superposuit ¹⁵beatus cui donatum est habere timorem Dei qui tenet illum cui adsimilabitur ¹⁶timor Dei initium dilectionis eius fidei autem initium adglutinandum est ei ¹⁷omnis plaga tristitia cordis est et omnis malitia nequitia mulieris est ¹⁸et omnem plagam et non plagam videbit cordis ¹⁹et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris ²⁰et omnem obductum et non obductum odientium ²¹et omnem vindictam et non vindictam inimicorum ²²non est caput nequius super caput colubri ²³et non est ira super iram inimici commorari leoni et draconi placebit quam habitare cum muliere nequa ²⁴nequitia mulieris inmutat faciem eius et obcaecabit vultum suum tamquam ursus et quasi saccum ostendit in medio proximorum eius ²⁵et audiens suspirabit modicum ²⁶brevis malitia super malitiam mulieris sors peccatorum cadat super illam ²⁷ascensus harenosus in pedibus veterani sic mulier linguata homini quieto ²⁸ne respicias in mulieris speciem et non concupiscas mulierem in specie ²⁹mulieris ira et irreverentia et confusio magna ³⁰mulier si primatum habeat contraria est viro suo ³¹cor humile et facies tristis et plaga mortis mulier nequa ³²manus debiles et genua dissoluta mulier quae non beatificat virum suum ³³a muliere initium factum est peccati et per illam omnes morimur ³⁴non des aquae tuae exitum

nec modicum nec mulieri nequa veniam prodeundi ³⁵si non ambulaverit ad manum tuam et confundet te in conspectu inimicorum ³⁶a carnibus tuis abscede illam ne semper te abutatur

26 mulieris bonae beatus vir numerus enim annorum illorum duplex ²mulier fortis oblectat virum suum et annos vitae illius in pace implebit ³pars bona mulier bona in parte bona timentium Deum dabitur viro pro factis bonis ⁴divitis autem et pauperis cor bonum in omni tempore vultus illorum hilaris ⁵a tribus timuit cor meum et in quarto facies mea metuit ⁶delatura civitatis et collectio populi ⁷et calumniam mendacem super mortem omnia gravia ⁸dolor cordis et luctus mulier zelotypa ⁹in muliere infideli flagellum linguae omnibus communicans ¹⁰sicut boum iugum quod movetur ita et mulierem nequam qui tenet illam quasi qui adprehendat scorpionem ¹¹mulier ebriosa ira magna et contumelia et turpitudine illius non contegetur ¹²fornicatio mulieris in extollentia oculorum et in palpebris illius agnosceretur ¹³in filia non avertente se firma custodiam ne inventa occasione utatur se ¹⁴ab omni irreverentia oculis cave et ne mireris si te neglexerit ¹⁵sicut viator sitiens ad fontem os aperiet et ab omni aqua proxima bibet et contra omnem palum sedebit et contra omnem sagittam aperiet faretram donec deficiat ¹⁶gratia mulieris sedulae delectabit virum suum et ossa illius impinguabit ¹⁷disciplina illius datus Dei ¹⁸mulier sensata et tacita non est inmutatio eruditae animae ¹⁹gratia super gratiam mulier sancta et pudorata ²⁰omnis autem ponderatio non est digna continentis animae ²¹sicut sol oriens mundo in altissimis Dei sic mulieris bonae species in ornamentum domus eius ²²lucerna splendens super candelabrum sanctum et species faciei super aetatem stabilem ²³columnae aureae super bases argenteas et pedes firmi super plantas stabilis mulieris ²⁴fundamenta aeterna super petram solidam et mandata Dei in corde mulieris sanctae ²⁵in duobus contristatum est cor meum et in tertio iracundia mihi advenit ²⁶vir bellator deficiens per inopiam et vir sensatus contemptus ²⁷et qui transgreditur a iustitia ad peccatum Deus paravit eum ad rompheam ²⁸duae species difficiles et periculosae mihi apparuerunt difficile exiit negotians a neglegentia et non iustificabitur caupo a peccatis labiae

27 propter inopiam multi deliquerunt et qui quaerit locupletari avertit oculum suum ²si in medio conpaginis lapidum palus figitur sic et inter medium venditionis et emptio- nis angustabitur peccatis ³conteretur delictum ⁴si non in timore Domini tenueris instanter cito subvertetur domus tua ⁵si in pertusura cribri remanebit stercus sic aporia hominis in cogitatu illius ⁶vasa figuli probat fornax et homines iustos temptatio tribulationis ⁷sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius sic verbum excogitatum hominis cordis ⁸ante sermonem non conlaudes virum haec enim temptatio est hominum ⁹si sequaris iustitiam adprehendes illam

et indues quasi poderem honoris et inhabitabis cum ea et proteget te in sempiternum et in die agnitionis invenies firmamentum ¹⁰volatilia ad sibi similia conveniunt et veritas ad eos qui operantur illam revertetur ¹¹leo venationi insidiatur semper sic peccata operantibus iniquitates ¹²homo sanctus in sapientia manet sicut sol nam stultus sicut luna inmutatur ¹³in medio insensatorum conserva verbum tempori in medio autem cogitantium adsiduus esto ¹⁴narratio peccantium odiosa et risus illorum delictis peccati ¹⁵loquella multum iurans horripilationem capiti statuet et irreverentia ipsius obturatio aurium ¹⁶effusio sanguinis in rixa superbiorum et maledictio illorum auditus gravis ¹⁷qui denudat arcana amici perdet fidem et non inveniet amicum ad animum suum ¹⁸dilige proximum et coniungere fide cum illo ¹⁹quod si denudaveris absconsa illius non persequeris post eum ²⁰sicut enim homo qui perdit amicum suum sic qui perdit amicitiam proximi sui ²¹et sicut qui dimittit avem de manu sua sic reliquisti proximum tuum et non eum capies ²²non illum sequaris quoniam longe abest effugit enim quasi caprea de laqueo quoniam vulnerata est ²³conligere et maledicti est concordatio ²⁴denudare autem amici mysteria desperatio est ²⁵annuens oculo fabricat iniqua et nemo eum abiciet ²⁶in conspectu oculorum tuorum condulcabit os tuum et super sermones tuos admirabitur novissime autem pervertet os suum et in verbis tuis dabit scandalum ²⁷multa audivi et non coaequavi ei et Dominus odiet illum ²⁸qui in altum mittit lapidem super caput eius cadet et plaga dolosi dividet vulnera ²⁹et qui foveam fodit in illam decidet et qui statuit lapidem proximo offendet in eo et qui laqueum alio peribit in illo ³⁰facienti nequissimum super ipsum devolvetur et non agnoscet unde adveniat illi ³¹inlusio et inproperium superbiorum et vindicta sicut leo insidiabitur illi ³²laqueo peribunt qui oblectantur casu iustorum dolor autem consumet illos antequam moriantur ³³ira et furor utraque execrabilia et vir peccator continens erit illorum

28 qui vindicari vult a Deo inveniet vindictam et peccata illius servans servabit ²relinque proximo tuo nocenti te et tunc deprecanti tibi peccata solventur ³homo homini servat iram et a Deo quaerit medellam ⁴et in hominem similem sibi non habet misericordiam et de peccatis suis deprecatur ⁵ipse dum caro sit reservat iram et propitiationem petit a Deo quis exorabit pro delictis illius ⁶memento novissimorum et desine inimicari ⁷tabitudo enim et mors imminet in mandatis ⁸memorare timorem Dei et non irascaris proximo ⁹memorare testamenti Altissimi et despice ignorantiam proximi ¹⁰abstine te a lite et minues peccata ¹¹homo enim iracundus incendit litem et vir peccator turbabit amicos et in medium pacem habentium inmittit inimicitiam ¹²secundum enim ligna silvae sic ignis exardescit et secundum virtutem hominis iracundia illius erit et secundum substantiam suam exaltabit iram suam ¹³certamen festinatum incendit ignem et lis festinans effundit sanguinem

nem et lingua testificans adducit mortem ¹⁴si sufflaveris quasi ignis exardebit et si expueris super illam extinguetur utraque ex ore proficiscuntur ¹⁵susurrio et bilinguis maledictus multos enim turbavit pacem habentes ¹⁶lingua tertia multos commovit et dispersit illos a gente in gentem ¹⁷civitates muratas divitum destruxit et domos magnatorum effodit ¹⁸virtutes populorum concidit et gentes fortes dissolvit ¹⁹lingua tertia mulieres viritas eiecit et privavit illas laboribus suis ²⁰qui respicit illam non habebit requiem nec habitabit cum requie ²¹flagelli plaga livorem facit plaga autem linguae comminuet ossa ²²multi ceciderunt in ore gladii sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam ²³beatus qui tectus est a lingua nequa qui in iracundia illius non transivit et qui non adtraxit iugum eius et in vinculis illius non est ligatus ²⁴iugum enim illius iugum ferreum est et vinculum illius vinculum aereum est ²⁵mors illius mors nequissima et utilis potius inferus quam illa ²⁶perseverantia illius non permanebit sed obtinebit vias iniustorum et in flamma sua non comburet iustos ²⁷qui derelinquunt Deum incident in illam et exardebit in illis et non extinguetur et inmittetur in illos quasi leo et quasi pardus laedebit illos ²⁸sepi aures tuas spinis et noli audire linguam nequam et ori tuo facito ostia et seras ²⁹aurum tuum et argentum confla et verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo rectos ³⁰et adtende ne forte labaris in lingua et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi et sit casus tuus insanabilis in mortem

29de fenore qui facit misericordiam fenerat proximum et qui praevalat manu mandata servat ²fenera proximum tibi in tempore necessitatis illius et iterum redde proximo in tempore suo ³confirma verbum et fideliter age cum illo et in omni tempore invenies quod tibi necessarium est ⁴multi quasi inventionem aestimaverunt fenus et praestiterunt molestiam his qui se adiuvaverunt ⁵donec accipiant osculantur manum dantis et in promissionibus humiliant vocem suam ⁶et in tempore redditionis postulabit tempus et loquetur verba acediae et murmurationum et tempus causabitur ⁷si autem potuerit reddere aversatus solide vix reddet dimidium et computabit illud quasi inventionem ⁸sin autem fraudavit illum pecunia sua et possidebit illum inimicum gratis ⁹et convicia et maledicta reddet illi et pro honore et beneficio reddet illi contumeliam ¹⁰multi non causa nequitiae non feneraverunt sed fraudari gratis timerunt ¹¹verumtamen super humilem animo fortior esto et pro elemosyna non trahas illum ¹²propter mandatum adsume pauperem et propter inopiam eius ne dimittas illum vacuum ¹³perde pecuniam pro fratre et amico et non abscondas illam sub lapide in perditionem ¹⁴pone thesaurum tuum in praeceptis Altissimi et proderit tibi magis quam aurum ¹⁵conclude elemosynam in corde pauperis et haec pro te exorabit ab omni malo ¹⁶¹⁷¹⁸super scutum potentis et super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit ¹⁹vir bonus fidem facit proximo suo et qui perdidit

confusionem derelinquet sibi ²⁰gratiam fideiussoris ne obliviscaris dedit enim pro te animam suam ²¹repromissorem fugit peccator et immundus ²²bona repromissoris sibi adscribit peccator et ingratus sensu derelinquet liberantem se ²³vir repromittit de proximo suo et cum perdidit reverentiam relinquetur ab eo ²⁴repromissio nequissima multos perdidit dirigentes et commovit illos quasi fluctus maris ²⁵viros potentes gyrans migrare fecit et vagati sunt in gentibus alienis ²⁶peccator transgrediens mandata Domini incidet in promissionem nequa et qui conatur multa agere incidet in iudicium ²⁷recupera proximum secundum virtutem tuam et adtende tibi ne incidas ²⁸initium vitae aqua et panis et vestimentum et domus protegens turpitudinem ²⁹melior victus pauperis sub tegimen asserum quam epulae splendidae in peregre sine domicilio ³⁰super minimum et magnum placeat tibi et inproperium peregrinationis non audies ³¹vita nequa hospitandi de domo in domum et ubi hospitabitur non fiducialiter aget nec aperiet os ³²hospitabit et pascet et potabit ingratos et ad haec amara audiet ³³transi hospes et orna mensam et quae in manu habes ciba ceteros ³⁴exi a facie honoris amicorum meorum necessitudine domus meae hospitio mihi factus est frater ³⁵gravia haec homini habenti sensum correptio domus et inproperium feneratoris

30de filiis qui diligit filium suum adsiduat illi flagella ut laetetur in novissimo suo ²qui docet filium suum laudabitur in illo et in medio domesticorum in illo gloriabitur ³qui docet filium suum in zelum mittit inimicum et in medio amicorum gloriabitur in illo ⁴mortuus est pater illius et quasi non est mortuus similem enim reliquit sibi post se ⁵in vita ipsius vidit et laetatus est in illo in obitu illius non est contristatus nec confusus est coram inimicis ⁶reliquit enim defensorem domus et amicis reddentem gratiam ⁷pro animabus filiorum conligabit vulnera sua et super omnem vocem turbabuntur viscera eius ⁸equus indomitus evadit durus et filius remissus evadit praeceps ⁹lacta filium et paventem te faciet lude cum eo et contristabit te ¹⁰non conrideas illi ne doleas et in novissimo obstupescant dentes tui ¹¹non des illi potestatem in iuventute et ne despicias cogitatus illius ¹²curva cervicem eius in iuventute et tunde latera illius dum infans est ne forte induret et non credat tibi et erit tibi dolor animae ¹³doce filium tuum et operare in illum ne in turpitudinem illius offendas ¹⁴melior est pauper sanus et fortis viribus quam dives inbecillis et flagellatus malitia ¹⁵salus animae in sanctitate iustitiae et melior omni auro et argento et corpus validum quam census immensus ¹⁶non est census super censum salutis corporis et non est oblectatio super cordis gaudium ¹⁷melior est mors quam vita amara et requies aeterna quam languor perseverans ¹⁸bona absconsa in ore cluso quasi adpositiones epularum circumpositae sepulchro ¹⁹quid proderit libatio idolo nec enim manducat nec odorabitur ²⁰sic qui effugatur a Domino et portans mercedes iniquitatis ²¹videns

oculis et ingemescens sicut spado complectens virginem et suspirans ²²tristitiam non des animae tuae et non adffligas temet ipsum in consilio tuo ²³iucunditas cordis haec est vita hominis et thesaurus sine defectioe sanctitatis et exultatio viri est longevitas ²⁴miserere animae tuae placens Deo et contine et congrega cor tuum in sanctitate eius et tristitiam longe expelle a te ²⁵multos enim occidit tristitia et non est utilitas in illa ²⁶zelus et iracundia minuit dies et ante tempus senectam adducit cogitatus ²⁷splendidum cor bonum in epulis epulae enim illius diligenter fiunt

31vigilia honestatis tabefacit carnes et cogitatus illius auferet somnum ²cogitatus praesentiae avertit sensum et infirmitas gravis sobriam facit animam ³laboravit dives in congregatione substantiae et in requie sua replebitur bonorum suorum ⁴laboravit pauper in diminutione victus et in fine inops fit ⁵qui aurum diligit non iustificabitur et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea ⁶multi dati sunt in auri casus et facta est in facie ipsius perditio illorum ⁷lignum offensionis est aurum sacrificantium vae illis qui sectantur illud et omnis imprudens deperiet in illo ⁸beatus dives qui inventus est sine macula et qui post aurum non abiit nec speravit in pecunia et thesauris ⁹quis est hic et laudabimus eum fecit enim mirabilia in vita sua ¹⁰quis probatus est in illo et perfectus est et erit illi in gloria aeterna qui potuit transgredi et non est transgressus et facere mala et non fecit ¹¹ideo stabilita sunt bona illius in Deo et elemosynas illius enarrabit ecclesia sanctorum ¹²de contentia supra mensam magnam sedisti non aperias super illam faucem tuam prior ¹³non dicas simulata sunt quae super illa sunt ¹⁴memento quoniam malum oculus nequa ¹⁵nequius oculo quid creatum est ideo ab omni facie sua lacrimabitur cum viderit ¹⁶ne extendas manum tuam prior et invidia contaminatus obrubescas ¹⁷nec comprimaris in convivio ¹⁸intellege proximi tui ex te ipso ¹⁹utere quasi homo frugi quae tibi adponuntur et non cum manducas multum odio habearis ²⁰cessa prior causa disciplinae et noli nimius esse ne forte offendas ²¹et si in medio multorum sedisti prior illis non extendas manum tuam nec prior poscas bibere ²²quam sufficiens est homini erudito vinum exiguum et in dormiendo non laborabis ab illo et non senties dolorem ²³vigilia et cholera et tortura viro infrunito ²⁴somnus sanitatis in homine parco dormiet usque in mane et anima illius cum ipso delectabitur ²⁵et si coactus fueris in edendo multum surge e medio et vome et refrigerabit te et non adduces corpori tuo infirmitates ²⁶audi me fili et ne spernas me et in novissimo invenies mea verba ²⁷in omnibus operibus tuis esto velox et omnis infirmitas non occurret tibi ²⁸splendidum in panibus benedicent labia multorum et testimonium veritatis illius fidele ²⁹in nequissimo pane murmurabit civitas et testimonium nequitiae illius verum est ³⁰diligentes in vino noli provocare multos enim exterminavit vinum ³¹ignus probat ferrum durum sic vinum corda superbiorum arguet in ebrietate potatum ³²aequavit in vi-

ta vinum hominibus si bibas illud moderate eris sobrius ³³quae est vita quae minuitur vino ³⁴quid defraudat vitam mors ³⁵vinum in iucunditate creatum est non in ebrietate ab initio ³⁶exultatio animae et cordis vinum moderate potatum ³⁷sanitas est et corpori et animae ³⁸vinum multum potatum in iritationem et iram et ruinas multas facit ³⁹amaritudo animae vinum multum potatum ⁴⁰ebrietatis animositas imprudentis offensio minorans virtutem et faciens vulnera ⁴¹in convivio vini non arguas proximum et non despicias eum in iucunditate illius ⁴²verba inproperii non dicas illi et non premas illum in repetendo

32rectorem te posuerunt noli extolli esto in illis quasi unus ex ipsis ²curam illorum habe et sic conside et omni cura tua explicita recumbe ³ut laeteris propter illos et ornamentum gratiae accipias coronam et dignationem consequaris conrogationis ⁴loquere maior natu decet enim te ⁵primum verbum diligenti scientiam et non inpedias musica ⁶ubi auditus est non effundas sermonem et inportune noli extolli in sapientia tua ⁷gemma carbunculi in ornamento auri et comparatio musicorum in convivio vini ⁸sicut in fabricatione auri signum est zmaragdi sic numerus musicorum in iucundo et moderato vino ⁹audi tacens et pro reverentia accedet tibi bona gratia ¹⁰adulescens loquere in tua causa vix ¹¹si bis interrogatus fueris habeat caput responsum tuum ¹²in multis esto quasi inscius et audi tacens simul et quaerens ¹³in medio magnatorum non praesumas et ubi sunt senes non multum loquaris ¹⁴ante grandinem praeibit coruscatio et pro reverentia accedet tibi bona gratia ¹⁵et hora surgendi non te trices praecurre autem prior in domum tuam et illic avocare et illic lude ¹⁶et age conceptiones tuas et non in delictis et verbo superbo ¹⁷et super his omnibus benedicito Dominum qui fecit te et inebriantem te ab omnibus bonis suis ¹⁸qui timet Deum excipiet doctrinam eius et qui vigilaverint ad illum invenient benedictionem ¹⁹qui quaerit legem replebitur ab ea et qui insidiosae agit scandalizabitur in ea ²⁰qui timent Dominum invenient iudicium iustum et iustitias quasi lucem accendent ²¹peccator homo devitabit correptionem et secundum voluntatem suam inveniet comparationem ²²vir consilii non disperiet intellegentia alienus et superbus non pertimescit timorem ²³etiam postquam fecit cum eo sine consilio et suis insectationibus arguetur ²⁴fili sine consilio nihil facias et post factum non paeniteberis ²⁵in via ruinae non eas et non offendes in lapides ne credas te viae laboriosae ne ponas animae tuae scandalum ²⁶et a filiis tuis cave et a domesticis tuis adtende ²⁷in omni opere crede ex fide animae tuae haec est enim conservatio mandatorum ²⁸qui credit Deo adtendit mandatis et qui confident in illo non minorabuntur

33timenti Dominum non occurrent mala sed in temptatione Deus illum conservat et liberabit a malis ²sapiens non odit mandata et iustitias et non inludetur quasi in procella

navis³ homo sensatus credit legi Dei et lex illi fidelis⁴ qui interrogationem manifestat parabit verbum et sic deprecatus exaudietur et conservabit disciplinam et tunc respondebit⁵ praecordia fatui quasi rota carri et quasi axis versatilis cogitatus illius⁶ equus admissarius sicut amicus subsannator sub omni suprasedenti hinnit⁷ quare dies diem superat et iterum lux lucem et annus annum a sole⁸ a Domini scientia separati sunt facto sole et praeceptum custodiente⁹ et inmutavit tempora et dies festos ipsorum et in illis dies festos celebraverunt ad horam¹⁰ ex ipsis exaltavit et magnificavit Deus et ex ipsis posuit in numerum dierum et homines omnes de solo et ex terra unde creatus est Adam¹¹ in multitudine disciplinae Domini separavit eos et inmutavit vias eorum¹² et ex ipsis benedixit et exaltavit et ex ipsis sanctificavit et ad se adplicavit et ex ipsis maledixit et humiliavit et convertit illos a separatione ipsorum¹³ quasi lutum figuli in manus ipsius plasmare illud et disponere¹⁴ omnes viae eius secundum dispositionem eius sic homo in manu illius qui se fecit reddet illis secundum iudicium suum¹⁵ contra malum bonum est et contra mortem vita sic et contra virum iustum peccator et sic intueri in omnia opera Altissimi duo duo unum contra unum¹⁶ et ego novissimus vigilavi et quasi qui colligit acinos post vindemiatore¹⁷ in benedictione Dei et ipse speravi et quasi qui vindemiat replevi torcular¹⁸ respicite quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus exquirentibus disciplinam¹⁹ audite me magnati et omnes populi et rectores ecclesiae auribus percipite²⁰ filio et mulieri fratri et amico non des potestatem super te in vita tua non dederis alio possessionem tuam ne forte paeniteat te et deprecetis pro illis²¹ dum adhuc superes et adspiras non inmutabit te omnis caro²² melius est enim ut filii tui te rogent quam te respicere in manus filiorum tuorum²³ in omnibus operibus tuis praecellens esto²⁴ ne dederis maculam in gloriam tuam in die consummationis dierum vitae tuae et in tempore exitus tui distribue hereditatem tuam²⁵ cibaria et virga et onus asino panis et disciplina et opus servo²⁶ operatur in disciplina et quaerit requiescere laxa manus illi et quaerit libertatem²⁷ iugum et lorum curvant collum durum et servum inclinant operationes adsiduae²⁸ servo malivolo tortura et conpedes mitte illum in operatione ne vacet²⁹ multam enim malitiam docuit otiositas³⁰ in opera constitue eum sic enim condecet illi quod si non obaudierit grava illum conpedibus et non amplifices super omnem carnem verum sine iudicio nihil facias grave³¹ si est tibi servus sit tibi quasi anima tua quasi fratrem sic eum tracta quoniam in sanguine animae parasti eum³² si laeseris illum iniuste³³ et extollens discesserit quem quaeres et in qua via quaeras illum nescis

34vana spes et mendacium insensato viro et somnia extollunt imprudentes² quasi qui adprehendit umbram et persequitur ventum sic et qui adtendit ad visa mendacia³ hoc secundum hoc visio somniorum ante faciem hominis similitudo hominis⁴ ab inmundo quid mundabitur et a mendace

quid verum dicetur⁵ divinatio erroris et auguria mendacia et somnia malefacientium vanitas est⁶ et sicut parturientis cor tuum fantasiam patitur nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio ne dederis in illis cor tuum⁷ multos enim errare fecerunt somnia et exciderunt sperantes in illis⁸ sine mendacio consummabitur verbum et sapientia in ore fidelis conplanabitur⁹ qui non temptatus est quid scit vir in multis expertus cogitavit multa et qui multa didicit enarrabit intellectum¹⁰ qui non est expertus pauca recognoscit qui autem in multis factus est multiplicabit malitiam¹¹¹² multa vidi errando et plurimas verborum consuetudines¹³ aliquotiens usque ad mortem periclitatus sum horum causa et liberatus sum gratia Dei¹⁴ spiritus timentium Deum quaeretur et in respectu illius benedicentur¹⁵ spes enim illorum in salvantem illos et oculi Dei in diligentes se¹⁶ qui timet Dominum nihil trepidabit et non pavebit quoniam ipse est spes eius¹⁷ timentis Dominum beata est anima eius¹⁸ ad quem respicit et quis est fortitudo eius¹⁹ oculi Domini super timentes eum protector potentiae firmamentum virtutis tegimen ardoris et umbraculum meridiani²⁰ et precatio offensionis et adiutorium casus exaltans animam et inluminans oculos dans sanitatem vitam et benedictionem²¹ immolans ex iniquo oblatio est maculata et non sunt beneplacitae subsannationes iniustorum²² Dominus solus sustentibus se in via veritatis et iustitiae²³ dona iniquorum non probat Altissimus in oblationibus iniquorum nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis²⁴ qui offert sacrificium ex substantia pauperum quasi qui victimat filium in conspectu patris sui²⁵ panis egentium vita pauperis est qui defraudat illum homo sanguinis²⁶ qui aufert in sudore panem quasi qui occidit proximum suum²⁷ qui effundit sanguinem et qui fraudem facit mercedem mercenario²⁸ unus aedificans et unus destruens quid prodest illis nisi labor²⁹ unus orans et unus maledicens cuius vocem exaudiet Deus³⁰ qui baptizatur a mortuo et iterum tangit illum quid proficit lavatione illius³¹ sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iterum eadem faciens quid proficit humiliando se orationem illius quis exaudiet

35qui conservat legem multiplicat orationem² sacrificium salutare adtendere mandatis et discedere ab omni iniquitate³ et deprecatio recedere ab iniustitia⁴⁵⁶ non apparebis ante conspectum Dei vacuus⁷ haec enim omnia propter mandatum Domini fiunt⁸ oblatio iusti inpinguat altare et odor suavitatis est in conspectu Altissimi⁹ sacrificium iusti acceptum est et memoriam eius non obliviscetur Dominus¹⁰ bono animo gloriam redde Deo et non minuas primitias manuum tuarum¹¹ in omni dato hilarem fac vultum tuum et in exultatione sanctifica decimas tuas¹² da Altissimo secundum datum eius et in bono oculo ad inventionem fac manuum tuarum¹³ quoniam Dominus retribuens est et septies tantum reddet tibi¹⁴ noli offerre munera prava non enim suscipiet illa¹⁵ et noli inspicere sacrificium iniustum quoniam Dominus iudex est et non est apud illum gloria

personae ¹⁶ non accipiet Dominus personam in pauperem et precationem laesi exaudiet ¹⁷ non despiciet preces pupilli nec viduam si effundat loquellam gemitus ¹⁸ nonne lacrima ad maxillam descendit et exclamatio ¹⁹ a maxilla ascendit et Dominus exauditor delectans in illis ²⁰ qui adorat Deum in oblectatione suscipietur et precatio illius usque ad nubes propinquabit ²¹ oratio humiliantis se nubes penetrabit et donec propinquet non conrogabitur et non discedet donec aspiciat Altissimus ²² et Dominus non longinquabit sed iudicabit iustos et faciet iudicium et Fortissimus non habebit in illis patientiam ut contribulet dorsum ipsorum ²³ et gentibus reddet vindictam donec tollat plenitudinem superbiorum et sceptrum iniquorum contribulet ²⁴ donec reddat hominibus secundum actus suos et secundum opera Aadae et secundum praesumptionem illius ²⁵ donec iudicet iudicium plebis suae et oblectabit iustos misericordia sua ²⁶ speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis quasi nubes pluviae in tempore siccitatis

36 miserere nostri Deus omnium et respice nos et ostende nobis lucem miserationum tuarum ² et inmitte timorem tuum super gentes quae non exquisierunt te et cognoscant quia non est Deus nisi tu ut enarrent magnalia tua ³ adleva manum tuam super gentes alienas ut videant potentiam tuam ⁴ sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis sic in conspectu nostro magnificaberis in illis ⁵ ut cognoscant te sicut et nos agnovimus quoniam non est Deus praeter te Domine ⁶ innova signa et inmuta mirabilia ⁷ glorifica manum et brachium dextrum ⁸ excita furorem et effunde iram ⁹ extolle adversarium et adfflige inimicum ¹⁰ festina tempus et memento finis ut enarrent mirabilia tua ¹¹ in ira flammae devoretur qui salvatur et qui pessimant plebem tuam inveniant perditionem ¹² contere caput principum inimicorum dicentium non est alius praeter nos ¹³ congrega omnes tribus Iacob et cognoscant quia non est Deus nisi tu ut enarrent magnalia tua et hereditabis eos sicut ab initio ¹⁴ miserere plebi tuae super quam invocatum est nomen tuum et Israhel quem coaequasti primogenito tuo ¹⁵ miserere civitati sanctificationis tuae Hierusalem civitati requiei tuae ¹⁶ reple Sion inenarrabilibus verbis tuis et gloria tua populum tuum ¹⁷ da testimonium quia ab initio creaturae tuae sunt et suscita preces quas locuti sunt in nomine tuo prophetae priores ¹⁸ da mercedem sustententibus te ut prophetae tui fideles inveniantur et exaudi orationes servorum tuorum ¹⁹ secundum benedictionem Aaron de populo tuo et dirige nos in via iustitiae et sciant omnes qui inhabitant terram quia tu es Deus conspexeris saeculorum ²⁰ omnem escam manducabit venter et est cibus cibo melior ²¹ fauces contingit cibum ferae et cor sensatum verba mendacia ²² cor pravum dabit tristitiam et homo peritus resistet illi ²³ omnem masculum excipiet mulier et est filia melior filiae ²⁴ species mulieris exhilarat faciem viri sui et super omnem concupiscentiam hominis superducit desiderium ²⁵ si est lingua curationis et mitiga-

tionis misericordiae non est vir illius contra filios hominum ²⁶ qui possidet mulierem inchoat possessionem adiutorium contra illum est et columna ut requies ²⁷ ubi non est sepiis diripietur possessio et ubi non est mulier gemescit egens ²⁸ cui credit qui non habet nidum et deflectens ubicumque obscuraverit quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem

37 omnis amicus dicet et ego amicitiam copulavi sed est amicus solo nomine amicus nonne tristitia inest usque ad mortem ² sodalis autem et amicus ad inimicitiam convertentur ³ o praesumptio nequissima unde creata es cooperire aridam malitiam et dolositatem illius ⁴ sodalis amico coniucundatur in oblectatione et in tempore tribulationis adversarius erit ⁵ sodalis amico condolet causa ventris et contra hostem accipiet scutum ⁶ non obliviscaris amici tui in animo tuo et non inmemor sis illius in operibus tuis ⁷ noli consiliari cum socero tuo et a zelantibus te absconde consilium ⁸ omnis consiliarius prodit consilium sed est consiliarius in semet ipso ⁹ a consiliario serva animam tuam prius scito quae sit illius necessitas et ipse enim animo suo cogitabit ¹⁰ ne forte mittat sudem in terram et dicat tibi ¹¹ bona est via tua et stet e contrario videre quid tibi eveniat ¹² cum viro inreligioso tracta de sanctitate et cum iniusto de iustitia et cum muliere de ea quae aemulatur cum timido de bello cum negotiatore de traieccio cum emptore de venditione cum viro livido de gratiis agendis ¹³ cum impio de pietate cum inhonesto de honestate cum operario agri de omni opere ¹⁴ cum operario annuali de consummatione anni cum servo pigro de multa operatione non adendas his in omni consilio ¹⁵ cum viro sancto adsiduus esto quemcumque cognoveris observantem timorem Dei ¹⁶ cuius anima est secundum animam tuam quicumque titubaverit in tenebris non condolebit tibi ¹⁷ et cor boni consilii statue non est enim tibi aliud pluris illo ¹⁸ anima viri sancti enuntiat aliquando vera quam septem circumspexeris sedentes ad speculandum ¹⁹ et in his omnibus deprecare Altissimum ut dirigat in veritate viam tuam ²⁰ ante omnem operam verbum verax praecedat te et ante omnem actum consilium stabile ²¹ verbum nequa inmutabit cor quattuor partes oriuntur bonum et malum vita et mors et dominatrix illorum est adsidua lingua ²² vir peritus multos erudit et animae suae suavis est ²³ qui sofistice loquitur odibilis est omni re defraudabitur ²⁴ non est enim data illi a Domino gratia omni enim sapientia defraudatus est ²⁵ est sapiens animae suae sapiens et fructus sensus illius laudabilis ²⁶ vir sapiens plebem suam erudit et fructus sensus eius fideles sunt ²⁷ vir sapiens implebitur benedictione et videntes illum laudabunt ²⁸ vita viri in numero dierum dies autem Israhel innumerabiles sunt ²⁹ sapiens in populo hereditabit honorem et nomen illius erit vivens in aeternum ³⁰ fili in vita tua tempta animam tuam et si fuerit nequam non des illi potestatem ³¹ non enim omnia omnibus expediunt et non omni animae omne genus placet ³² noli avidus esse in om-

ni epulatione et non te effundas super omnem escam ³³in multis enim escis erit infirmitas et aplestia adpropinquabit usque ad cholera ³⁴propter aplestiam multi obierunt qui autem abstinens est adiciet vitam

38honora medicum propter necessitatem etenim illum creavit Altissimus ²a Deo est omnis medella et a rege accipiet dationem ³disciplina medici exaltabit caput illius et in conspectu magnatorum conlaudabitur ⁴Altissimus creavit de terra medicinam et vir prudens non abhorrebit illi ⁵nonne a ligno indulcata est amara aqua ⁶ad agnitionem hominum virtutis illorum et dedit homini scientiam Altissimus honorari in mirabilibus suis ⁷in his curans mitigavit dolorem et unguentarius facit pigmentum suavitatis et unctiones conficit suavitatis et non consummabuntur opera eius ⁸pax enim Dei super faciem terrae ⁹filii in tua infirmitate non despicias sed ora ad Dominum et ipse curabit te ¹⁰averte a delicto et dirige manus et ab omni delicto munda cor tuum ¹¹da suavitatem et memoriam similaginis et inpingua oblationem et da locum medico ¹²etenim illum Dominus creavit et non discedat a te quoniam opera eius sunt necessaria ¹³est enim tempus quando in manus eorum incurras ¹⁴ipsi vero Dominum deprecabuntur ut dirigat requiem eorum et sanitatem propter conversationem illorum ¹⁵qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum incidat in manus medici ¹⁶filii in mortuum produc lacrimas et quasi dira passus incipe plorare et secundum iudicium contine corpus illius et non despicias sepulturam illius ¹⁷propter delaturam amare fer luctum illius uno die et consolare propter tristitiam ¹⁸¹⁹a tristitia enim festinat mors et cooperiet virtutem et tristitia cordis flectet cervicem ²⁰in abductione permanet tristitia et substantia inopis secundum cor eius ²¹non dederis in tristitia cor tuum sed repelle eam a te et memento novissimorum ²²noli oblivisci neque enim est conversio et huic nihil proderis et te ipsum pessimabis ²³memor esto iudicii mei sic enim erit et tuum mihi heri et tibi hodie ²⁴in requie mortui requiescere fac memoriam eius et consolare illum in exitu spiritus sui ²⁵sapientiam scribe in tempore vacuitatis et qui minoratur actu sapientiam percipiet qua sapientia replebitur ²⁶qui tenet aratrum et non gloriatur in iaculo stimulo boves agit et conversatur in operibus eorum et narratio eius in filiis taurorum ²⁷cor suum dabit ad versandos sulcos et vigilia eius in sagina vaccarum ²⁸sic omnis faber et architectus qui noctem tamquam diem transigit qui sculpsit signacula sculptilia et adsiduitas eius variat picturam cor suum dabit in similitudinem picturae et vigilia sua perficit opus ²⁹sic faber ferrarius sedens iuxta incudem et considerans opus ferri vapor ignis uret carnes eius et in calore fornacis concertatur ³⁰vox mallei innovabit aurem eius et contra similitudinem vasi oculi eius ³¹cor suum dabit in consummationem operum et vigilia sua ornabit in consummatione ³²sic figulus sedens ad opus suum convertens pedibus suis rotam qui in sollicitudine positus est semper propter opus suum et

innumera est omnis operatio eius ³³in brachio suo formabit lutum et ante pedes suos curvabit virtutem suam ³⁴cor suum dabit ut consummet linitionem et vigilia sua mundabit fornacem ³⁵omnes hi in manibus suis speraverunt et unusquisque in arte sua sapiens est ³⁶sine his omnibus non aedificatur civitas ³⁷et non inhabitabunt nec inambulabunt et in ecclesiam non transilient ³⁸super sellam iudicis non sedebunt et testamentum iudicii non intellegent neque palam facient disciplinam et iudicium et in parabolis non inveniuntur ³⁹sed creaturam aevi confirmabunt et deprecatio illorum in operatione artis adcommoantes animam suam et conquirentes in lege Altissimi

39sapientiam omnium antiquorum exquiret et in prophetiis vacabit ²narrationem virorum nominatorum conservabit et in versutias paraboliarum simul introibit ³occulta proverbiorum exquiret et in absconditis paraboliarum conversabitur ⁴in medio magnatorum ministrabit et in conspectu praesidis apparebit ⁵in terram alienarum gentium pertransiet bona enim et mala in hominibus temptavit ⁶cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum qui fecit illum et in conspectu Altissimi deprecabitur ⁷aperiet os suum in oratione et pro delictis suis deprecabitur ⁸si enim Dominus magnus voluerit spiritu intellegentiae replebit illum ⁹et ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientiae suae et in oratione confitebitur Domino ¹⁰ipse diriget consilium eius et disciplinam et in absconditis suis consiliabitur ¹¹ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae et in lege testamenti Domini gloriabitur ¹²conlaudabunt multi sapientiam eius et usque in saeculum non delebitur ¹³non recedet memoria eius et nomen eius requiretur a generatione in generationem ¹⁴sapientiam eius enarrabunt gentes et laudem eius nuntiabit ecclesia ¹⁵si inmanserit nomen derelinquet mille et si requieverit proderit illi ¹⁶adhuc consiliabor ut enarrem ut furore enim repletus sum ¹⁷in voce dicit obaudite me divini fructus et quasi rosa plantata super rivum aquarum fructificate ¹⁸quasi libanus odorem suavitatis habete ¹⁹florete flores quasi liliium date odorem et frondete in gratiam et conlaudate canticum et benedicite Dominum in operibus suis ²⁰date nomini eius magnificentiam et confitemini illi in voce laborum vestrorum in canticis laborum et cinyris et sic dicetis in confessione ²¹opera Domini universa bona valde ²²in verbo eius stetit aqua sicut congeries et in sermone oris eius sicut exceptoria aquarum ²³quoniam in praecepto ipsius placor fit et non est minoratio in salute illius ²⁴opera omnis carnis coram illo et non est quicquam absconditum ab oculis eius ²⁵a saeculo usque in saeculum respicit et nihil est mirabile in conspectu eius ²⁶non est dicere quid est hoc aut quid est illud omnia enim in tempore suo quaerentur ²⁷benedictio illius quasi fluvius inundavit ²⁸et quomodo cataclysmus aridam inebriavit sic ira ipsius gentes quae non exquisierunt eum hereditabit ²⁹quomodo convertit aquas et siccata est terra et viae illius viis illorum directae sunt sic peccatoribus offensiones in ira eius

³⁰bona bonis creata sunt ab initio sic nequissimis bona et mala ³¹initium necessariae rei vitae hominum aqua ignis et ferrum lac et panis similagineus et mel et botrus uvae et oleum et vestimentum ³²haec omnia sanctis in bona sic et impiis et peccatoribus in mala convertentur ³³sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore suo confirmaverunt tormenta sua ³⁴in tempore consummationis effundent virtutem et furorem eius qui fecit illos confundent ³⁵ignis grando famis et mors omnia haec ad vindictam creata sunt ³⁶bestiarum dentes et scorpium et serpentes et romphea vindicans in exterminium impios ³⁷in mandatis eius epulabuntur et super terram in necessitatem praeparabuntur et in temporibus suis non praeterient verbum ³⁸propterea ab initio confirmatus et consiliatus sum et cogitavi et in scripta dimisi ³⁹omnia opera Domini bona et omne opus hora sua subministrabit ⁴⁰non est dicere hoc illo nequius est omnia enim in tempore suo conprobabuntur ⁴¹et nunc in omni corde et ore conlaudate et benedicite nomen Domini

40Occupatio magna creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturae in matrem omnium ²cogitationes eorum et timores cordis adinventio expectationis et dies finitionis ³residentes super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terra et cinere ⁴ab eo qui utitur hyacintho et portat coronam usque ad eum qui operitur lino crudo furor zelus tumultus fluctuatio et timor mortis iracundia perseverans et contentio ⁵et in tempore refectiois in cubile somnus noctis inmutat scientiam eius ⁶modicum tamquam nihil in requie et ab eo in somnis quasi in die respectus ⁷conturbatus est in visu cordis sui tamquam qui evaserit in die belli in tempore salutis suae exsurrexit et admirans ad nullum timorem ⁸cum omni carne ab homine usque ad pecus et super peccatores septuplum ⁹ad haec mors sanguis contentio et romphea oppressiones famis et contritio et flagella ¹⁰super iniquos creata sunt haec omnia et propter illos factus est cataclysmus ¹¹omnia quae de terra sunt in terram convertentur et aquae omnes in mare convertentur ¹²omne munus et iniquitas delebitur et fides in saeculum stabit ¹³substantiae iniustorum sicut fluvius siccabuntur et sicut tonitruum magnum in pluvia manebunt ¹⁴in aperiendo manus suas laetabitur sic praevicatorum in consummatione tabescent ¹⁵nepotes impiorum non multiplicabunt ramos et radices inmundae super cacumen petrae sonant ¹⁶viriditas super omnem aquam et ad oram fluminis ante omnem faenum evelletur ¹⁷gratia sicut paradisus in benedictionibus et misericordia in saeculo permanet ¹⁸vita sibi sufficientis operarii condulcabitur et in ea invenies thesaurum ¹⁹fili aedificatio civitatis confirmabit nomen et super haec mulier immaculata computatur ²⁰vinum et musica laetificant cor et super utraque dilectio sapientiae ²¹tibiae et psalterium suavem faciunt melodiam et super utraque lingua suavis ²²gratiam et speciem desiderabit oculus tuus et super hoc viride sationis ²³amicus et

sodalis in tempore convenientes et super utrosque mulier cum viro ²⁴fratres in adiutorium in tempore tribulationis et super eos misericordia liberabit ²⁵aurum et argentum constituet pedem et super utrumque consilium beneplacitum ²⁶facultates et virtutes exaltant cor et super haec timor Domini ²⁷non est in timore Domini minoratio et non est in eo inquirere adiutorium ²⁸timor Domini sicut paradisus benedictionis et super omnem gloriam operuerunt illum ²⁹fili in tempore vitae tuae ne indigeas melius est enim mori quam indigere ³⁰vir respiciens in mensam alienam non est vita eius in cogitatione victus alit enim animam suam cibis alienis ³¹vir autem disciplinatus et eruditus custodiet se ³²in ore imprudentis condulcabitur inopia et in ventre eius ignis ardebit

41o mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis ²viro quieto et cuius viae directae sunt in omnibus et adhuc valenti accipere cibum ³o mors bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus ⁴defecto aetate et cui de omnibus cura est et incredibili qui perdit sapientiam ⁵noli metuere iudicium mortis memento quae ante te fuerunt et quae superventura sunt tibi hoc iudicium a Domino omni carni ⁶et quid superveniet in beneplacita Altissimi sive decem sive centum sive mille anni ⁷non est enim in inferno accusatio vitae ⁸fili abominationum fiunt filii peccatorum et qui conversantur secus domos impiorum ⁹filiorum peccatorum periet hereditas et cum semine illorum adsiduitas obprobrii ¹⁰de patre impio queruntur filii quoniam propter illum sunt in obprobrio ¹¹vae vobis viri impii qui dereliquistis legem Domini altissimi ¹²et si nati fueritis in maledictione nasceremini et si mortui fueritis in maledictione erit pars vestra ¹³omnia quae de terra sunt in terram convertentur sic impii a maledicto in perditionem ¹⁴luctus hominum in corpore ipsorum nomen autem impiorum delebitur ¹⁵curam habe de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri magni pretiosi ¹⁶bonae vitae numerus dierum bonum autem nomen permanebit in aevo ¹⁷disciplinam in pace conservate filii sapientia enim abscondita et thesaurus occultus quae utilitas in utrisque ¹⁸melior est homo qui abscondit stultitiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam ¹⁹verumtamen reveremini in his quae procedunt de ore meo ²⁰non est enim bonum omnem inreverentiam observare et non omnia omnibus beneplacent in fide ²¹erubescite matrem et patrem de fornicatione et a praesidente et potente de mendacio ²²a principe et iudice de delicto a synagoga et plebe de iniquitate ²³a socio et amico de iniustitia de loco in quo habitas ²⁴de furto de veritate Dei et testamento de discubitu in panibus et ab offuscatione dati et accepti ²⁵a salutantibus de silentio a respectu mulieris fornicariae et ab aversione vultus cognati ²⁶ne avertas faciem a proximo tuo ab auferendo partem et non restituendo ²⁷ne respicias mulierem alieni viri et ne scruteris ancillam eius neque steteris ad lectum

eius ²⁸ab amicis de sermonibus inproperii et cum dederis ne inproperes

42non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi et eris vere sine confusione et invenies gratiam in conspectu omnium hominum ne pro his omnibus confundaris et ne accipias personam ut delinquas ²de lege Altissimi et testamento et de iudicio iustificare impium ³de verbo sociorum et viatorum et de datione hereditatis amicorum ⁴de aequalitate staterae et ponderum et de acquisitione multorum et paucorum ⁵de correptione emptionis et negotiatorum et de multa disciplina filiorum servo pessimo latus sanguinare ⁶super mulierem nequam bonum est signum ⁷ubi manus multae sunt clude et quodcumque trades numera et adpende datum vero et acceptum omne describe ⁸de disciplina insensati et fatui et de senioribus qui iudicantur ab adulescentibus et eris eruditus in omnibus et probabilis in conspectu omnium virorum ⁹filia patri abscondita est vigilia et sollicitudo eius auferet somnum ne forte in adulescentia sua adultera efficiatur et commorata cum viro odibilis fiat ¹⁰nequando polluat in virginitate sua et in paternis suis gravida inveniatur ne forte cum viro commorata transgrediatur aut certe sterilis efficiatur ¹¹super filiam luxuriosam confirma custodiam nequando faciat te in obprobrium venire inimicis a detractatione in civitate et abiectio plebis et confundat te in multitudine populi ¹²omni homini noli intendere in specie et in medio mulierum noli commorari ¹³de vestimentis enim procedit tinea et a muliere iniquitas viri ¹⁴melior est iniquitas viri quam beneficiens mulier et mulier confundens in obprobrium ¹⁵memor ero igitur operum Domini et quae vidi adnuntiabo in sermonibus Domini opera eius ¹⁶sol inluminans per omnia respexit et gloria Domini plenum est opus eius ¹⁷nonne Dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua quae confirmavit Dominus omnipotens stabiliri in gloria sua ¹⁸abyssum et cor hominum investigavit et in astutia illorum excogitavit ¹⁹cognovit enim Dominus omnem scientiam et inspexit in signum aevi adnuntians quae praeterierunt et quae superventura sunt revelans vestigia occultorum ²⁰non praeterit illum omnis cogitatus et non abscondit se ab eo ullus sermo ²¹magnalia sapientiae suae decoravit qui est ante saeculum et usque in saeculum neque adiectum est ²²neque minuitur et non eget alicuius consilio ²³quam desiderabilia omnia opera eius et tamquam scintillam quam est considerare ²⁴omnia haec vivent et manent in saeculum et in omni necessitate omnia obaudiunt ei ²⁵omnia duplicia unum contra unum et non fecit quicquam deesse ²⁶uniuscuiusque confirmavit bona et quis satiabitur videns gloriam eius

43altitudinis firmamentum pulchritudo est species caeli in visione gloriae ²sol in aspectu adnuntians in exitu vas admirabile opus Excelsi ³in meridiano exuret terram in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere fornacem cu-

stodiens in operibus ardoris ⁴tripliciter sol exurens montes radios igneos exsufflans et refulgens radiis suis obcaecat oculos ⁵magnus Dominus qui fecit illum et in sermonibus eius festinavit iter ⁶et luna in omnibus in tempore suo ostensio temporis et signum aevi ⁷a luna signum diei festi luminare quod minuitur in consummatione ⁸mensis secundum nomen eius est crescens admirabiliter in consummatione ⁹vas castrorum in excelsis in firmamento caeli resplendens ¹⁰species caeli gloriosa stellarum mundum inluminans in excelsis Dominus ¹¹in verbis Sancti stabunt ad iudicium et non exardescunt in vigiliis suis ¹²vide arcum et benedic qui fecit illum valde speciosus est in splendore suo ¹³gyravit caelum in circuitu gloriae suae manus Excelsi aperuerunt illum ¹⁴imperio suo adceleravit nivem et adcelerat coruscationes emittere iudicii sui ¹⁵propterea aperti sunt thesauri et evolaverunt nebulae sicut aves ¹⁶in magnitudine sua posuit nubes et confracti sunt lapides grandinis ¹⁷in conspectu eius commovebuntur montes et in voluntate eius adspirabit notus ¹⁸vox tonitruum eius exprobravit terram tempestas aquilonis et congregatio spiritus ¹⁹sicut avis deponens ad sedendum aspargit nivem et sicut lucusta demergens descensus eius ²⁰pulchritudinem coloris eius admirabitur oculus et super imbrem eius expavescet cor ²¹gelum sicut salem effundet super terram et dum gelaverit fiet tamquam cacumina tribuli ²²frigidus ventus aquilo flabit et gelabit cristallus ab aqua super omnem congregationem aquarum requiescet et sicut lorica induet se aquis ²³devorabit montes et exuret desertum et extinguet viridem sicut ignem ²⁴medicina omnium in festinationem nebulae ros obvians ab ardore venienti humilem efficiet eum ²⁵in sermone eius silebit ventus et plantavit illum Dominus Iesus ²⁶qui navigat mare enarrat periculum eius et audientes auribus non admirabimur ²⁷illic praeclara et mirabilia opera varia genera bestiarum et omnium pecorum et creatura beluarum ²⁸propter ipsum confirmatus est itineris finis et in sermone eius composita sunt omnia ²⁹multa dicemus et deficiemus verbis consummatio autem sermonum ipse est in omnibus ³⁰gloriantes ad quid valebimus ipse enim Omnipotens super omnia opera sua ³¹terribilis Dominus et magnus vehementer ³²quantumcumque potueritis supervalebit adhuc et admirabilis magnificentia eius ³³benedicentes Dominum exaltate illum quantum potestis maior est enim omni laude ³⁴exaltantes eum replemini virtute ne laboretis non enim habebitis ³⁵quis vidit eum et enarrabit et quis magnificabit eum sicut est ab initio ³⁶multa abscondita sunt maiora horum pauca enim vidimus operum eius ³⁷omnia autem Dominus fecit et pie agentibus dedit sapientiam

44laus patrum laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua ²multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua a saeculo ³dominantes in potestatibus suis homines magni virtute et prudentia sua praediti nuntiantes in dignitate prophetarum ⁴et imperantes in praesenti populo et virtute prudentiae populi sanctissima ver-

ba ⁵in pueritia sua requirentes modos musicos et narrantes carmina in scriptura ⁶homines divites in virtute pulchritudinis studium habentes pacificantes in domibus suis ⁷omnes isti in generationibus gentis suae gloriam adepti sunt et in diebus suis habentur in laudibus ⁸qui de illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum ⁹et sunt quorum non est memoria perierunt quasi non fuerint et nati sunt quasi non nati et filii ipsorum cum illis ¹⁰sed illi viri misericordiae sunt quorum pietates non defuerunt ¹¹et cum semine ipsorum perseverat bona ¹²hereditas nepotum illorum et in testamentis stetit semen eorum ¹³et filii ipsorum propter illos usque in aeternum manet semen eorum et gloria eorum non derelinquetur ¹⁴corpora ipsorum in pace sepulta sunt et nomen eorum vivet in generationes et generationes ¹⁵sapientiam ipsorum narrent populi laudem eorum nuntiet ecclesia ¹⁶Enoch placuit Deo et translatus est in paradiso ut det gentibus paenitentiam ¹⁷Noe inventus est perfectus iustus et in tempore iracundiae factus est reconciliatio ¹⁸ideo dimissum est reliquum terrae cum factum est diluvium ¹⁹testamenta saeculi posita sunt apud illum ne deleri possit diluvio omnis caro ²⁰Abraham magnus pater multitudinis gentium et non est inventus similis illi in gloria qui conservavit legem Excelsi et fuit in testamento cum illo ²¹in carne eius stare fecit testamentum et in temptatione inventus est fidelis ²²ideo iureiurando dedit illi semen in gente sua crescere illum quasi terrae cumulum ²³et ut stellas exaltare semen eius et hereditari illos a mari usque ad mare et a Flumine usque ad terminos terrae ²⁴et in Isaac eodem fecit modo propter Abraham patrem ipsius ²⁵benedictionem omnium gentium dedit illi et testamentum confirmavit super caput Iacob ²⁶agnovit eum in benedictionibus suis et dedit illi hereditatem et divisit ei partem in tribus duodecim ²⁷et conservavit illis homines misericordiae invenientes gratiam in oculis omnis carnis

45dilectus a Deo et hominibus Moses cuius memoria in benedictione est ²similem illum fecit in gloria sanctorum et magnificavit eum in timore inimicorum et in verbis suis monstra placavit ³glorificavit illum in conspectu regum et iussit illi coram populo suo et ostendit illi gloriam suam ⁴in fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum et elegit illum de omni carne ⁵audivit eum et vocem ipsius et induxit illum in nubem ⁶et dedit illi coram praecepta legem vitae et disciplinae docere Iacob testamentum et iudicia sua Israhel ⁷excelsum fecit Aaron fratrem eius et similem sibi de tribu Levi ⁸statuit ei testamentum aeternum et dedit illi sacerdotium gentis et beatificavit illum in gloria ⁹et circumcinxit illum zonam gloriae induit illum stolam gloriae et coronavit illum in vasis virtutis ¹⁰circumpedes et femoralia et umeralem posuit ei et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro ¹¹dare sonitum in successu suo auditum facere sonitum in templo in memoriam filiis gentis suae ¹²stola sancta auro et hyacintho et purpura opus textile viri sapientis iudicio et veritate praediti ¹³torto coc-

co opus artificis gemmis pretiosis figuratis in ligatura auri et opere lapidarii sculptilis in memoriam secundum numerum tribuum Israhel ¹⁴coronam auream supra mitram eius expressam signo sanctitatis gloria honoris et opus virtutis desideria oculorum ornata ¹⁵sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia usque ad originem ¹⁶non indutus est illa alienigena aliquis sed tantum filii ipsius soli et nepotes eius per omne tempus ¹⁷sacrificia ipsius consumpta sunt igni cotidie ¹⁸conplevit Moses manus eius et unxit illum oleo sancto ¹⁹factum est illi in testamentum aeternum et semini eius sicut dies caeli fungi sacerdotio et habere laudem et glorificare populum suum in nomine suo ²⁰ipsum elegit eum ab omni vivente adferre sacrificium Deo incensum et bonum odorem in memoriam placere populo suo ²¹dedit illi in praeceptis suis potestatem in testamentis iudiciorum docere Iacob testimonia et in lege sua lucem dare Israhel ²²quia contra illum steterunt alieni et propter invidiam circumdederunt illum in deserto homines qui erant cum Dathan et Abiron et congregatio Chore in iracundiam ²³vidit Dominus Deus et non placuit illi et consumpti sunt in impetu iracundiae ²⁴fecit illis monstra et consumpsit eos in flamma ignis ²⁵et addidit Aaron gloriam et dedit illi hereditatem et primitias fructuum terrae divisit illi ²⁶panem ipsis in primis paravit in satietatem nam sacrificia Domini edent quae dedit ipsi et semini eius ²⁷ceterum in terra gentes hereditabit et pars non est illi in gente ipse enim pars eius est et hereditas ²⁸et Finees filius Eleazari tertius in gloria est in imitando tantum in timore Domini ²⁹et stare in reverentia gentis in bonitate et alacritate animae suae placuit de Israhel ³⁰ideo statuit ad illum testamentum pacis principem sanctorum et gentis suae ut sit illi in sacerdotium sui dignitas in aeternum ³¹et testamentum David regi filio Iesse de tribu Iuda hereditas ipsi et semini eius ut daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia ne abolerentur bona ipsorum et gloriam eorum in gentem ipsorum aeternam fecit

46fortis in bello Iesus Nave successor Mosi in prophetis qui fuit magnus secundum nomen suum ²maximus in salutem electorum Dei expugnare insurgentes hostes ut consequeretur hereditatem Israhel ³quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas et iactando contra civitatem rompheas ⁴quis ante illum sic restitit nam hostes ipse Dominus perduxit ⁵aut non in iracundia eius impeditus est sol et una dies facta est quasi duo ⁶invocavit Altissimum potentem in obpugnando inimicos undique et audivit illum magnus et sanctus Deus in saxis grandinis virtutis valde fortis ⁷impetum fecit contra gentem hostilem et in descensu perdidit contrarios ⁸ut cognoscant gentes potentiam eius quia contra Dominum pugnare non est facile et secutus est a tergo potentes ⁹et in diebus Mosi misericordiam fecit ipse et Chaleb filius Iepphone stare contra hostem prohibere gentem a peccatis et perfringere murmur malitiae ¹⁰et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt a numero se-

scentorum milium peditum inducere illos in hereditatem in terram quae manat lac et mel ¹¹et dedit Dominus ipsi Chaleb fortitudinem et usque ad senectutem permansit illi virtus ut ascenderet in excelsum terrae locum et semen ipsius obtinuit hereditatem ¹²ut viderent omnes filii Israhel quod bonum est obsequi sancto Deo ¹³et iudices singuli suo nomine quorum non est corruptum cor qui non aversi sunt a Domino ¹⁴ut sit memoria illorum in benedictione et ossa eorum pullulent de loco suo ¹⁵et nomen eorum permanet in aeternum permanens ad filios illorum sanctorum virorum gloria ¹⁶dilectus a Domino suo Samuhel propheta Domini renovavit imperium et unxit principes in gente sua ¹⁷in lege Domini iudicavit congregationem et vidit Dominus Iacob et in fide sua probatus est propheta ¹⁸et cognitus est in verbis suis fidelis quia vidit Deum lucis ¹⁹et invocavit Deum potentem in obpugnando hostes circumstantes undique in oblatione viri inviolati ²⁰et intonuit e caelo Dominus et in sonitu magno auditam fecit vocem suam ²¹et conteruit principes Tyrriorum et omnes duces Philisthim ²²et ante tempus finis vitae suae et saeculi testimonium praebuit in conspectu Domini et christi pecunias et usque ad calciamenta ab omni carne non accepit et non accusavit illum homo ²³et post hoc dormivit et notum fecit regi et ostendit illi finem vitae suae et exaltavit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis

47 post hoc surrexit Nathan propheta in diebus David ²et quasi adeps separatus est a carne sic David a filiis Israhel ³cum leonibus lusit quasi cum agnis et in ursis similiter fecit sicut cum agnis ovium in iuventute sua ⁴numquid non occidit gigantem et extulit obprobrium de gente ⁵in tollendo manum in saxo fundae deiecit exultationem Goliae ⁶ubi invocavit Dominum potentem et dedit in dexteram eius tollere hominem fortem in bello et exaltare cornum gentis suae ⁷sic in milibus glorificavit illum et laudavit eum in benedictionibus Domini in offerendo illi coronam gloriae ⁸conteruit enim inimicos undique et extirpavit Philisthim contrarios usque in hodiernum diem conteruit cornum ipsorum usque in aeternum ⁹in omni opere dedit confessionem Sancto et Excelso in verbo gloriae ¹⁰de omni corde suo laudavit Dominum et dilexit Deum qui fecit illum et dedit illi contra inimicos potentiam ¹¹et stare fecit cantores contra altarium et in sono eorum dulces fecit modos ¹²et dedit in celebrationibus decus et ornavit tempora usque ad consummationem vitae ut laudarent sanctum nomen Domini et amplificarent mane Dei sanctitatem ¹³Christus purgavit peccata ipsius et exaltavit in aeternum cornum ipsius et dedit illi testamentum regum et sedem gloriae in Israhel ¹⁴post ipsum surrexit filius sensatus et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum ¹⁵Salomon imperavit in diebus pacis cui subiecit Deus omnes hostes ut conderet domum in nomine suo et pararet sanctitatem in sempiternum quemadmodum eruditus est in iuventute sua ¹⁶et impletus est quasi flumen sapientia et terram rexit

anima tua ¹⁷et replesti in comparationibus enigmata ad insulas longe distulisti nomen tuum et dilectus es in pace tua ¹⁸in cantilenis et proverbiiis et comparationibus et interpretationibus miratae sunt te terrae ¹⁹et in nomine Domini Dei cui est cognomen Deus Israhel ²⁰collegisti quasi auricalcum aurum et ut plumbum conplesti argentum ²¹et reclinasti femora tua mulieribus potestatem habuisti in tuo corpore ²²dedisti maculam in gloria tua et profugasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos et incitari stultitiam tuam ²³ut faceres imperium bipertitum et ex Efraim imperare imperium durum ²⁴Deus autem non relinquit misericordiam suam et non corrumpit nec delebit opera sua neque perdet ab stirpe nepotes electi sui et semen eius qui diligit Dominum non corrumpet ²⁵dedit autem reliquum Iacob et David de ipsa stirpe ²⁶et finem habuit Salomon cum patribus suis ²⁷et reliquit post se de semine suo gentis stultitiam ²⁸et mutum prudentia Roboam qui avertit gentem consilio suo ²⁹et Hieroboam filium Nabath qui peccare fecit Israhel et dedit Efraim viam peccandi et plurima redundaverunt peccata ipsorum ³⁰valde avertunt illos a terra sua ³¹et quaesivit omnes nequitias usque dum perveniret ad illos defensio et ab omnibus peccatis liberavit eos

48 et surrexit Helias propheta quasi ignis et verbum ipsius quasi fax ardebat ²qui induxit in illos famem et imitantes illum invidia sua pauci facti sunt non poterant enim sustinere praecepta Domini ³verbo Domini exaltavit caelum et deiecit a se ignem terrae ⁴sic amplificatus est Helias in mirabilibus suis et quis potest similiter gloriari tibi ⁵qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo Domini Dei ⁶qui deiecisti reges ad perniciem et confregisti facile potentiam ipsorum et gloriosos de lecto suo ⁷qui audis in Sina iudicium et in Coreb iudicia defensionis ⁸qui unguis reges ad paenitentiam et prophetas facis successores post te ⁹qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum ¹⁰qui inscriptus es indicibus temporum et lenis iracundiam Domini conciliare cor patris ad filium et restituere tribus Iacob ¹¹beati sunt qui te viderunt et in amicitia tua decorati sunt ¹²nam nos vita vivimus tantum post mortem autem non erit tale nomen nostrum ¹³Helias qui in turbine tectus est et in Heliseo completus est spiritus eius in diebus suis non pertimuit principem et potentia nemo vicit illum ¹⁴nec superavit illum verbum aliquod et mortuum prophetavit corpus eius ¹⁵in vita sua fecit monstra et in morte mirabilia opera ipsius ¹⁶in omnibus istis non paenituit populum et non recesserunt a peccatis suis usque dum deiecti sunt de terra sua et dispersi sunt in omnem terram ¹⁷et relicta est gens perpauca et princeps in domo David ¹⁸quidam ipsorum fecerunt quod placeret Deo alii autem multa commiserunt peccata ¹⁹Ezechias munivit civitatem suam et induxit in medium ipsius aquam et fodit ferro rupem et aedificavit ad aquam puteum ²⁰in diebus ipsius ascendit Sennacherim et misit Rapsacen et

sustulit manum suam contra illos et extulit manum suam in Sion et superbus factus est potentia sua ²¹tunc mota sunt corda et manus ipsorum et doluerunt quasi parturientes mulieres ²²et invocaverunt Dominum misericordem et patentes manus extulerunt ad caelum et sanctus Dominus Deus audivit cito vocem ipsorum ²³non est commemoratus peccatorum illorum neque dedit illos inimicis suis sed purgavit illos in manu Esaiae sancti prophetae ²⁴subiecit castra Assyriorum et conteruit illos angelus Dei ²⁵nam fecit Ezechias quod placuit Deo et fortiter ivit in via David patris sui quam mandavit illi Esaias propheta magnus et fidelis in conspectu Dei ²⁶in diebus ipsius retro rediit sol et addidit regi vitam ²⁷spiritu magno vidit ultima et obsecratus est lugentes in Sion usque in sempiternum ²⁸ostendit futura et abscondita antequam evenirent

49 memoria Iosiae in compositione odoris facti opus pigmentarii ²in omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria et ut musica in convivio vini ³ipse est directus divinitus in paenitentia gentis et tulit abominationes impietatis ⁴et gubernavit ad Dominum cor ipsius in diebus peccatorum corroboravit pietatem ⁵praeter David et Ezechiam et Iosiam omnes peccatum commiserunt ⁶nam reliquerunt legem Potentis reges Iudae et contempserunt timorem Dei ⁷dederunt enim regnum suum aliis et gloriam suam alienae genti ⁸incenderunt electam sanctitatis civitatem et desertas fecerunt vias ipsius in manu Hieremiae ⁹nam male tractaverunt illum qui a ventre matris consecratus est propheta evertere et eruere et perdere et iterum aedificare et renovare ¹⁰Ezechiel qui vidit conspectum gloriae quam ostendit illi in curru cherubin ¹¹nam commemoratus est inimicorum in imbro et benefacere illis qui ostenderunt rectas vias ¹²et duodecim prophetarum ossa pullulent de loco suo nam rogaverunt Iacob et redimerunt se in fide virtutis ¹³quomodo amplificemus Zorobabel nam et ipse quasi signum in dextera manu in Israhel ¹⁴et Iesum Iosedec qui in diebus suis aedificaverunt domum et exaltaverunt templum sanctum Domino paratum in gloria sempiterna ¹⁵et Neemia in memoria multi temporis qui erexit nobis muros eversos et stare fecit portas et seras qui erexit domos nostras ¹⁶nemo natus est in terra qualis Enoch nam et ipse receptus est a terra ¹⁷et Ioseph natus est homo princeps fratrum firmamentum gentis rector fratrum stabilimentum populi ¹⁸et ossa ipsius visitata sunt et post mortem prophetaverunt ¹⁹Seth et Sem apud homines gloriam adepti sunt et super omnem animam in origine Adam

50 Simon Onii filius sacerdos magnus qui in vita sua suffulsi domum et in diebus suis corroboravit ²templi etiam altitudo ab ipso fundata est duplex aedificatio excelsa parietis templi ³in diebus ipsius remanaverunt putei aquarum et quasi mare adimpleti sunt supra modum ⁴qui curavit gentem suam et liberavit illam a pernicie ⁵qui praevaluit amplificare civitatem qui adeptus est gloriam in conver-

satione gentis et ingressum domus et atrii amplificatus est ⁶quasi stella matutina in medio nebulae et quasi luna plena in diebus suis lucet ⁷et quasi sol refulgens sic ille effulsit in templo Dei ⁸quasi arcus effulgens in nebulam gloriae et quasi flos rosarum in diebus veris quasi lilia quae sunt in transitu aquae et quasi tus redolens in diebus aestatis ⁹quasi ignis effulgens et tus ardens in igni ¹⁰quasi vas auri solidum ornatum omni lapide pretioso ¹¹quasi oliva pullulans et gyrus in altitudinem se tollens in accipiendo ipsum stolam gloriae et vestiri eum consummatione virtutis ¹²in ascensu altarii sancti gloriam dedit sanctitatis amictum ¹³in accipiendo autem partes de manu sacerdotum et ipse stans iuxta aram circa illum corona fratrum quasi plantatio cedri in monte Libano ¹⁴sic circa illum steterunt quasi rami in palma et omnes filii Aaron in gloria sua ¹⁵oblatio autem Domini in manibus ipsorum coram omni synagoga Israhel et consummationem fungens in ara amplificare oblationem excelsi Regis ¹⁶porrexit manum suam in libatione et libavit de sanguine uvae ¹⁷et fudit in fundamenta altarii odorem divinum excelso Principi ¹⁸tunc exclamaverunt filii Aaron in tubis productilibus sonaverunt et auditam fecerunt magnam vocem in memoriam coram Deo ¹⁹tunc omnis populus simul properaverunt et ceciderunt in faciem super terram adorare Dominum suum et dare preces Deo omnipotenti excelso ²⁰et amplificaverunt psallentes in vocibus suis et in magna domo auctus est sonus suavitate plenus ²¹et rogavit populus Dominum excelsum in prece usque dum perfectus est honor Domini et munus suum perfecerunt ²²tunc descendens extulit manus suas in omnem congregationem filiorum Israhel dare gloriam Deo a labiis suis et in nomine ipsius gloriari ²³et iteravit orationem suam volens ostendere virtutem Dei ²⁴et nunc orate Dominum omnium qui magna fecit in omni terra qui auxit dies nostros a ventre matris nostrae et fecit nobiscum secundum suam misericordiam ²⁵det nobis iucunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in Israhel per dies sempiternos ²⁶credere Israhel nobiscum esse misericordiam Dei ut sanet vos in diebus suis ²⁷duas gentes odit anima mea tertia autem non est gens quam oderim ²⁸qui sedent in monte Seir et Philisthim et stultus populus qui habitat in Sicimis ²⁹doctrinam sapientiae et disciplinae scripsi in codice isto Iesus filius Sirach Hierosolymita qui renovavit sapientiam de corde suo ³⁰beatus qui in istis versatur bonis qui ponit illa in corde suo sapiens erit semper ³¹si enim haec fecerit ad omnia valebit quia lux Dei vestigium eius est

51 oratio Iesu filii Sirach confitebor tibi Domine rex et conlaudabo te Deum salvatorem meum ²confiteor nomini tuo quoniam adiutor et protector factus es mihi ³et liberasti corpus meum a perditione a laqueo linguae iniquae et a labiis operantium mendacium et in conspectu adstantium factus es mihi adiutor ⁴et liberasti me secundum multitudinem misericordiae nominis tui a rugientibus

paratis ad escam ⁵de manibus quaerentium animam meam et de portis tribulationis quae circumdederunt me ⁶a pressura flammae quae circumdedit me et in medio ignis non sum aestuatus ⁷de altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata et verbo mendacii a rege iniquo et lingua iniusta ⁸laudavit usque ad mortem anima mea Dominum ⁹et vita mea adpropinquans erat infero deorsum ¹⁰circumdederunt me undique et non erat qui adiuveret respiciens eram ad adiutorium meum et non erat ¹¹memoratus sum misericordiae tuae Domine et operationis tuae quae a saeculo sunt ¹²quoniam erues sustinentes te et liberas eos de manibus gentium ¹³exaltasti super terram habitationem meam et pro morte defluenti deprecatus sum ¹⁴invocavi Dominum patrem Domini mei ut non derelinquat me in die tribulationis meae et in tempore superbiorum sine adiutorio ¹⁵laudabo nomen tuum adsidue et conlaudabo illum in confessione exaudita est oratio mea ¹⁶liberasti me de perditione et eripuisti me de tempore iniquo ¹⁷propterea confitebor et laudem dicam tibi et benedicam nomen Domini ¹⁸cum adhuc iunior sum priusquam oberrem quaesivi sapientiam palam in oratione mea ¹⁹ante tempus postulabam pro illa et usque in novissimis inquiram eam defloriet tamquam praecox uva ²⁰laetatum est cor meum in ea ambulavit pes meus iter rectum a iuventute mea investigabam eam ²¹inclinavi modice aurem meam et excepi illam ²²multam inveni in me ipso sapientiam multum profeci in ea ²³dans mihi sapientiam dabo gloriam ²⁴consiliatus sum enim ut facerem illam zelatus sum bonum et non confundor ²⁵conluctata est anima mea in illa et in faciendo eam confirmatus sum ²⁶manus meas extendi in altum et insipientia eius luxi ²⁷animam meam direxi ad illam et in agnitione inveni eam ²⁸possedi cum ipsis cor ab initio propter hoc non derelinquar ²⁹venter meus conturbatus est quaerendo illam propterea possidebo bonam possessionem ³⁰dedit enim mihi Dominus linguam mercedem meam et in ipsa laudabo eum ³¹adpropiate ad me indocti et congregate vos in domum disciplinae ³²quid adhuc retardatis et quid dicitis in his animae vestrae sitiunt vehementer ³³aperui os meum et locutus sum comparate vobis sine argento ³⁴et collum vestrum subicite sub iugo et suscipiat anima vestra disciplinam in proximo est enim invenire eam ³⁵videte oculis vestris quoniam modice laboravi et inveni mihi multam requiem ³⁶adsumite disciplinam in multo numero argenti et copiosum aurum possidete in ea ³⁷laetetur anima vestra in misericordia eius et non confundemini in laude ipsius ³⁸operamini opus vestrum ante tempus et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo

52et declinavit Salomon genua in conspectu totius ecclesiae Israhel et aperuit manus suas ad caelum et dixit ²Domine Deus Israhel non est tibi similis Deus in caelo sursum neque in terra deorsum ³qui custodis testamentum tuum et misericordiam pueris tuis euntibus in conspectu tuo in toto corde ⁴servans puero tuo David quae locutus

es illi et locutus es in ore tuo et in manu tua supplesti quasi dies iste ⁵et nunc Domine Deus Israhel custodi puero tuo David quae locutus es illi dicens non deerit tibi vir a facie mea sedens in throno Israhel ⁶verum si custodierint filii tui manum suam ut in praeceptis meis ambulent sicut ambulaverunt in conspectu meo ⁷et nunc Domine Deus Israhel creditum est verbum quod locutus es puero tuo David ⁸quoniam si vere habitabit Deus cum hominibus in terra ⁹si caelum caeli non sufficit verum domus quam aedificavi ¹⁰et respicias ad orationem pueri tui et precationem Domine ut exaudias placationem orationis quam puer tuus orat coram te ¹¹ut sint oculi tui super domum hanc die et nocte in locum quem dixisti invocari nomen tuum et exaudias orationem quam puer tuus orat in hunc locum ¹²et exaudias precationem pueri tui et populi tui Israhel si oraverint in loco isto ¹³et exaudias in loco habitationis de caelo et exaudias et propitius sis si peccaverit vir iuxta te

Isaias

1visio Isaiæ filii Amos quam vidit super Iudam et Hierusalem in diebus Oziaë Ioatham Ahaz Ezechiaë regum Iuda ²audite caeli et auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est filios enutrivit et exaltavi ipsi autem spreverunt me ³cognovit bos possessorem suum et asinus praesepe domini sui Israel non cognovit populus meus non intellexit ⁴vae genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis dereliquerunt Dominum blasphemerunt Sanctum Israel abalienati sunt retrorsum ⁵super quo percutiam vos ultra addentes praevaricationem omne caput languidum et omne cor maerens ⁶a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo ⁷terra vestra deserta civitates vestrae succensae igni regionem vestram coram vobis alieni devorant et desolabitur sicut in vastitate hostili ⁸et derelinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea et sicut tugurium in cucumerario sicut civitas quae vastatur ⁹nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen quasi Sodoma fuissemus et quasi Gomorra similes essemus ¹⁰audite verbum Domini principes Sodomorum percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrae ¹¹quo mihi multitudinem victimarum vestrarum dicit Dominus plenus sum holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum nolui ¹²cum veneritis ante conspectum meum quis quaesivit haec de manibus vestris ut ambularetis in atriis meis ¹³ne adferatis ultra sacrificium frustra incensum abominatio est mihi neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram iniqui sunt coetus vestri ¹⁴kalendas vestras et sollemnitates vestras odovit anima mea facta sunt mihi molesta laboravi sustinens ¹⁵et cum extenderitis manus vestras avertam oculos meos a vobis et cum multiplicaveritis orationem non audiam manus vestrae sanguine plenae sunt ¹⁶lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis quiescite agere perverse ¹⁷discite benefacere quaerite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduam ¹⁸et venite et argue me dicit Dominus si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbabuntur et si fuerint rubra quasi vermiculus velut lana erunt ¹⁹si volueritis et audieritis bona terrae comedetis ²⁰quod si nolueritis et me provocaveritis ad iracundiam gladius devorabit vos quia os Domini locutum est

²¹quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii iustitia habitavit in ea nunc autem homicidae ²²argentum tuum versum est in scoriam vinum tuum mixtum est aqua ²³principes tui infideles socii furum omnes diligunt munera sequuntur retributiones pupillo non iudicant et causa viduae non ingreditur ad eos ²⁴propter hoc ait Dominus exercituum Fortis Israel heu consolabor super hostibus meis et vindicabor de inimicis meis ²⁵et convertam manum meam ad te et excoquam ad purum scoriam tuam et auferam omne stagnum tuum ²⁶et restituam iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos sicut antiquitus post haec vocaberis civitas iusti urbs fidelis ²⁷Sion in iudicio redimetur et reducent eam in iustitia ²⁸et conteret scelestos et peccatores simul et qui dereliquerunt Dominum consumerunt ²⁹confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt et erubescetis super hortis quos elegeratis ³⁰cum fueritis velut quercus defluentibus foliis et velut hortus absque aqua ³¹et erit fortitudo vestra ut favilla stuppae et opus vestrum quasi scintilla et succendetur utrumque simul et non erit qui extinguat

2verbum quod vidit Isaias filius Amos super Iudam et Hierusalem ²et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus Domini in vertice montium et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes ³et ibunt populi multi et dicent venite et ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis eius quia de Sion exhibit lex et verbum Domini de Hierusalem ⁴et iudicabit gentes et arguet populos multos et conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces non levabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur ultra ad proelium ⁵domus Iacob venite et ambulemus in lumine Domini ⁶proiecisti enim populum tuum domum Iacob quia repleti sunt ut olim et augures habuerunt ut Philisthim et pueris alienis adheserunt ⁷repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius ⁸et repleta est terra eius equis et innumerabiles quadrigae eius et repleta est terra eius idolis opus manuum suarum adorerunt quod fecerunt digiti eorum ⁹et incurvavit se homo et humiliatus est vir ne ergo dimittas eis ¹⁰ingredere in petram abscondere fossa humo a facie timoris Domini et a gloria maiestatis eius ¹¹oculi sublimis hominis humiliati sunt et incurvabitur altitudo virorum exaltabitur autem

Dominus solus in die illa ¹²quia dies Domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogansem et humiliabitur ¹³et super omnes cedros Libani sublimes et erectas et super omnes quercus Basan ¹⁴et super omnes montes excelsos et super omnes colles elevatos ¹⁵et super omnem turrem excelsam et super omnem murum munitum ¹⁶et super omnes naves Tharsis et super omne quod visu pulchrum est ¹⁷et incurvabitur sublimitas hominum et humiliabitur altitudo virorum et elevabitur Dominus solus in die illa ¹⁸et idola penitus conterentur ¹⁹et introibunt in speluncas petrarum et in voragine terreae a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram ²⁰in die illa proiciet homo idola argenti sui et simulacra auri sui quae fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertiliones ²¹et ingredietur fissuras petrarum et cavernas saxorum a facie formidinis Domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram ²²quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius quia excelsus reputatus est ipse

3ecce enim Dominator Deus exercituum auferet ab Hierusalem et ab Iuda validum et fortem omne robur panis et omne robur aquae ²fortem et virum bellatorem iudicem et prophetam et ariolum et senem ³principem super quinquaginta et honorabilem vultu et consiliarium sapientem de architectis et prudentem eloqui mystici ⁴et dabo pueros principes eorum et effeminati dominabuntur eis ⁵et inruet populus vir ad virum unusquisque ad proximum suum tumultuabitur puer contra senem et ignobilis contra nobilem ⁶adprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui vestimentum tibi est princeps esto noster ruina autem haec sub manu tua ⁷respondebit in die illa dicens non sum medicus et in domo mea non est panis neque vestimentum nolite constituere me principem populi ⁸ruit enim Hierusalem et Iudas concidit quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum ut provocarent oculos maiestatis eius ⁹agnitio vultus eorum respondit eis et peccatum suum quasi Sodomae praedicaverunt nec absconderunt vae animae eorum quoniam reddita sunt eis mala ¹⁰dicite iusto quoniam bene quoniam fructum adinventionum suarum comedet ¹¹vae impio in malum retributio enim manuum eius fiet ei ¹²populum meum exactores sui spoliaverunt et mulieres dominatae sunt eius popule meus qui beatum te dicunt ipsi te decipiunt et viam gressuum tuorum dissipant ¹³stat ad iudicandum Dominus et stat ad iudicandos populos ¹⁴Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui et principibus eius vos enim depasti estis vineam meam et rapina pauperis in domo vestra ¹⁵quare adteritis populum meum et facies pauperum commolitis dicit Dominus Deus exercituum ¹⁶et dixit Dominus pro eo quod elevatae sunt filiae Sion et ambulaverunt extento collo et nutibus oculorum ibant et plaudebant ambulabant et in pedibus suis conposito gradu incedebant ¹⁷decalvabit Dominus verticem filiarum Sion et Dominus crinem earum

nudabit ¹⁸in die illa auferet Dominus ornatum calciamentorum et lunulas ¹⁹et torques et monilia et armillas et mitras ²⁰discriminalia et periscelidas et murenulas et olfactoriola et inaures ²¹et anulos et gemmas in fronte pendentes ²²et mutatoria et pallia et linteamina et acus ²³et specula et sindones et vittas et theristra ²⁴et erit pro suavi odore fetor et pro zona funiculus et pro crispanti crine calvitium et pro fascia pectorali cilicium ²⁵pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent et fortes tui in proelio ²⁶et maerebunt atque lugebunt portae eius et desolata in terra sedebit

4et adprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes panem nostrum comedemus et vestimentis nostris operiemur tantummodo vocetur nomen tuum super nos aufer obprobrium nostrum ²in die illa erit germen Domini in magnificentia et in gloria et fructus terrae sublimis et exultatio his qui salvati fuerint de Israhel ³et erit omnis qui relictus fuerit in Sion et residuus in Hierusalem ⁴si abluerit Dominus sordem filiarum Sion et sanguinem Hierusalem laverit de medio eius spiritu iudicii et spiritu ardoris ⁵et creabit Dominus super omnem locum montis Sion et ubi invocatus est nubem per diem et fumum et splendorem ignis flammantis in nocte super omnem enim gloriam protectio ⁶et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu et in securitatem et absconsionem a turbine et a pluvia

5cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineae suae vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei ²et sepivit eam et lapides elegit ex illa et plantavit eam electam et aedificavit turrem in medio eius et torcular extruxit in ea et expectavit ut faceret uvae et fecit labruscas ³nunc ergo habitator Hierusalem et vir Iuda iudicate inter me et inter vineam meam ⁴quid est quod debui ultra facere vineae meae et non feci ei an quod expectavi ut faceret uvae et fecit labruscas ⁵et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineae meae auferam sepem eius et erit in direptionem diruam maceriam eius et erit in conculcationem ⁶et ponam eam desertam non putabitur et non fodietur et ascendent vepres et spinae et nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem ⁷vinea enim Domini exercituum domus Israhel et vir Iuda germen delectabile eius et expectavi ut faceret iudicium et ecce iniquitas et iustitiam et ecce clamor ⁸vae qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis usque ad terminum loci numquid habitabitis soli vos in medio terrae ⁹in auribus meis sunt haec Domini exercituum nisi domus multae desertae fuerint grandes et pulchrae absque habitatore ¹⁰decem enim iuga vinearum facient lagunculam unam et triginta modii sementis facient modios tres ¹¹vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam ut vino aestuetis ¹²cithara et lyra et tympanum et tibia et vinum in conviviis vestris et opus Domini non respicitis nec opera manuum eius consi-

deratis ¹³propterea captivus ductus est populus meus quia non habuit scientiam et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit ¹⁴propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino et descendent fortes eius et populus eius et sublimes gloriosique eius ad eum ¹⁵et incurvabitur homo et humiliabitur vir et oculi sublimium deprimentur ¹⁶et exaltabitur Dominus exercituum in iudicio et Deus sanctus sanctificabitur in iustitia ¹⁷et pascentur agni iuxta ordinem suum et deserta in ubertatem versa advenae comedent ¹⁸vae qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustrum peccatum ¹⁹qui dicitis festinet et cito veniat opus eius ut videamus et adpropriet et veniat consilium Sancti Israhel et sciemus illud ²⁰vae qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras ponentes amarum in dulce et dulce in amarum ²¹vae qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismet ipsis prudentes ²²vae qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem ²³qui iustificatis impium pro muneribus et iustitiam iusti aufertis ab eo ²⁴propter hoc sicut devorat stipulam lingua ignis et calor flammae exurit sic radix eorum quasi favilla erit et germen eorum ut pulvis ascendet abiecerunt enim legem Domini exercituum et eloquium Sancti Israhel blasphemaverunt ²⁵ideo iratus est furor Domini in populo suo et extendit manum suam super eum et percussit eum et conturbati sunt montes et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta ²⁶et levabit signum nationibus procul et sibilabit ad eum de finibus terrae et ecce festinus velociter veniet ²⁷non est deficiens neque laborans in eo non dormitabit neque dormiet neque solvetur cingulum renum eius nec rumpetur corrigia calciamenti eius ²⁸sagittae eius acutae et omnes arcus eius extenti ungulae equorum eius ut silex et rotae eius quasi impetus tempestatis ²⁹rugitus eius ut leonis rugiet ut catuli leonum et frendet et tenebit praedam et amplexabitur et non erit qui eruat ³⁰et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris aspiciemus in terram et ecce tenebrae tribulationis et lux obtenebrata est in caligine eius

6in anno quo mortuus est rex Ozias vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum et ea quae sub eo erant implebant templum ²seraphin stabant super illud sex alae uni et sex alae alteri duabus velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant ³et clamabant alter ad alterum et dicebant sanctus sanctus sanctus Dominus exercituum plena est omnis terra gloria eius ⁴et commota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis et domus impleta est fumo ⁵et dixi vae mihi quia tacui quia vir pollutus labiis ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito et Regem Dominum exercituum vidi oculis meis ⁶et volavit ad me unus de seraphin et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari ⁷et teti-

git os meum et dixit ecce tetigit hoc labia tua et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur ⁸et audivi vocem Domini dicentis quem mittam et quis ibit nobis et dixi ecce ego sum mitte me ⁹et dixit vade et dices populo huic audite audientes et nolite intellegere et videte visionem et nolite cognoscere ¹⁰excaeca cor populi huius et aures eius adgrava et oculos eius claude ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat et corde suo intellegat et convertatur et sanem eum ¹¹et dixi usquequo Domine et dixit donec desolentur civitates absque habitatore et domus sine homine et terra relinquatur deserta ¹²et longe faciet Dominus homines et multiplicabitur quae derelicta fuerat in medio terrae ¹³et adhuc in ea decimatio et convertetur et erit in ostensionem sicut terebinthus et sicuti quercus quae expandit ramos suos semen sanctum erit id quod steterit in ea

7et factum est in diebus Ahaz filii Ioatham filii Oziae regis Iuda ascendit Rasin rex Syriae et Phacee filius Romeliae rex Israhel in Hierusalem ad proeliandum contra eam et non potuerunt debellare eam ²et nuntiaverunt domui David dicentes requievit Syria super Ephraim et commotum est cor eius et cor populi eius sicut moventur ligna silvarum a facie venti ³et dixit Dominus ad Isaiam egredere in occursum Ahaz tu et qui derelictus est Iasub filius tuus ad extremum aquaeductus piscinae superioris in via agri Fullonis ⁴et dices ad eum vide ut sileas noli timere et cor tuum ne formidet a duobus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin et Syriae et filii Romeliae ⁵eo quod consilium inierit contra te Syria malum Ephraim et filius Romeliae dicentes ⁶ascendamus ad Iudam et suscitemus eum et avellamus eum ad nos et ponamus regem in medio eius filium Tabeel ⁷haec dicit Dominus Deus non stabit et non erit istud ⁸sed caput Syriae Damascus et caput Damasci Rasin et adhuc sexaginta et quinque anni et desinet Ephraim esse populus ⁹et caput Ephraim Samaria et caput Samariae filius Romeliae si non credideritis non permanebitis ¹⁰et adiecit Dominus loqui ad Ahaz dicens ¹¹pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra ¹²et dixit Ahaz non petam et non temptabo Dominum ¹³et dixit audite ergo domus David numquid parum vobis est molestos esse hominibus quia molesti estis et Deo meo ¹⁴propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitis nomen eius Emmanuhel ¹⁵butyrum et mel comedet ut sciat reprobare malum et eligere bonum ¹⁶quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duum regum suorum ¹⁷adducet Dominus super te et super populum tuum et super domum patris tui dies qui non venerunt a diebus separationis Ephraim a Iuda cum rege Assyriorum ¹⁸et erit in die illa sibilabit Dominus muscae quae est in extremo fluminum Aegypti et api quae est in terra Assur ¹⁹et venient et requiescent omnes in torrentibus vallium et cavernis pe-

trarum et in omnibus fructibus et in universis foraminibus²⁰ in die illa radet Dominus in novacula conducta in his qui trans Flumen sunt in rege Assyriorum caput et pilos pedum et barbam universam²¹ et erit in die illa nutriet homo vaccam boum et duas oves²² et prae ubertate lactis comedet butyrum butyrum enim et mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio terrae²³ et erit in die illa omnis locus ubi fuerint mille vites mille argenteis et in spinas et in vepres erunt²⁴ cum sagittis et arcu ingredientur illuc vepres enim et spinae erunt in universa terra²⁵ et omnes montes qui in sarculo sarientur non veniet illuc terror spinarum et veprium et erit in pascua bovis et in conculcationem pecoris

8 et dixit Dominus ad me sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis Velociter spolia detrahe Cito praedare² et adhibui mihi testes fideles Uriam sacerdotem et Zacchariam filium Barachiae³ et accessi ad prophetissam et concepit et peperit filium et dixit Dominus ad me voca nomen eius Adcelera spolia detrahere Festina praedari⁴ quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam auferetur fortitudo Damasci et spolia Samariae coram rege Assyriorum⁵ et adiecit Dominus loqui ad me adhuc dicens⁶ pro eo quod abiecit populus iste aquas Siloae quae vadunt cum silentio et adsumpsit magis Rasin et filium Romeliae⁷ propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas Fluminis fortes et multas regem Assyriorum et omnem gloriam eius et ascendet super omnes rivos eius et fluet super universas ripas eius⁸ et ibit per Iudam inundans et transiens usque ad collum veniet et erit extensio alarum eius implens latitudinem terrae tuae o Emmanuel⁹ congregamini populi et vincimini et audite universae procul terrae confortamini et vincimini accingite vos et vincimini¹⁰ inite consilium et dissipabitur loquimini verbum et non fiet quia nobiscum Deus¹¹ haec enim ait Dominus ad me sicut in forti manu erudivit me ne irem in via populi huius dicens¹² non dicatis coniuratio omnia enim quae loquitur populus iste coniuratio est et timorem eius ne timeatis neque paveatis¹³ Dominum exercituum ipsum sanctificate ipse pavor vester et ipse terror vester¹⁴ et erit vobis in sanctificationem in lapidem autem offensionis et in petram scandali duabus domibus Israhel in laqueum et in ruinam habitantibus Hierusalem¹⁵ et offendent ex eis plurimi et cadent et conterentur et inretientur et capientur¹⁶ liga testimonium signa legem in discipulis meis¹⁷ et expectabo Dominum qui abscondit faciem suam a domo Iacob et praestolabor eum¹⁸ ecce ego et pueri quos mihi dedit Dominus in signum et in portentum Israhelis a Domino exercituum qui habitat in monte Sion¹⁹ et cum dixerint ad vos quaerite a pythonibus et a divinis qui stridunt in incantationibus suis numquid non populus a Deo suo requirit pro vivis a mortuis²⁰ ad legem magis et ad testimonium quod si non dixerint iuxta verbum hoc non erit eis matutina lux²¹ et transibit per eam corruet et esuriet et cum esurierit irasce-

tur et maledicet regi suo et Deo suo et suspiciet sursum²² et ad terram intuebitur et ecce tribulatio et tenebrae dissolutio angustia et caligo persequens et non poterit avolare de angustia sua

9 primo tempore adleviata est terra Zabulon et terra Nephtalim et novissimo adgravata est via maris trans Iordanem Galileae gentium² populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis³ multiplicasti gentem non magnificasti laetitiam laetabuntur coram te sicut laetantur in messe sicut exultant quando dividunt spolia⁴ iugum oneris eius et virgam umeri eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian⁵ quia omnis violenta praedatio cum tumultu et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis⁶ parvulus enim natus est nobis filius datus est nobis et factus est principatus super umerum eius et vocabitur nomen eius Admirabilis consiliarius Deus fortis Pater futuri saeculi Princeps pacis⁷ multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis super solium David et super regnum eius ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usque in sempiternum zelus Domini exercituum faciet hoc⁸ verbum misit Dominus in Iacob et cecidit in Israhel⁹ et sciet populus omnis Ephraim et habitantes Samariam in superbia et magnitudine cordis dicentes¹⁰ lateres ceciderunt sed quadris lapidibus aedificabimus sycomoros succiderunt sed cedros inmutabimus¹¹ et elevabit Dominus hostes Rasin super eum et inimicos eius in tumultum vertet¹² Syriam ab oriente et Philisthim ab occidente et devorabunt Israhel toto ore in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa¹³ et populus non est reversus ad percutientem se et Dominum exercituum non inquisierunt¹⁴ et disperdet Dominus ab Israhel caput et caudam incurvantem et refrenantem die una¹⁵ longevus et honorabilis ipse est caput et propheta docens mendacium ipse cauda est¹⁶ et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur praecipitati¹⁷ propter hoc super adolescentulis eius non laetabitur Dominus et pupillorum eius et viduarum non miserebitur quia omnis hypocrita est et nequam et universum os locutum est stultitiam in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa¹⁸ succensa est enim quasi ignis impietas veprem et spinam vorabit et succendetur in densitate saltus et convolvetur superbia fumi¹⁹ in ira Domini exercituum conturbata est terra et erit populus quasi esca ignis vir fratri suo non parcat²⁰ et declinabit ad dexteram et esuriet et comedet ad sinistram et non saturabitur unusquisque carnem brachii sui vorabit Manasses Ephraim et Ephraim Manassen simul ipsi contra Iudam²¹ in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extensa

10 vae qui condunt leges iniquas et scribentes iniustitiam scripserunt² ut opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent causae humilium populi mei ut essent viduae

praeda eorum et pupillos diriperent ³quid facietis in die visitationis et calamitatis de longe venientis ad cuius fugietis auxilium et ubi derelinquetis gloriam vestram ⁴ne incurvemini sub vinculo et cum interfectis cadatis super omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta ⁵vae Assur virga furoris mei et baculus ipse in manu eorum indignatio mea ⁶ad gentem fallacem mittam eum et contra populum furoris mei mandabo illi ut auferat spolia et diripiat praedam et ponat illum in conculcationem quasi lutum platearum ⁷ipse autem non sic arbitrabitur et cor eius non ita aestimabit sed ad conterendum erit cor eius et ad internicionem gentium non paucarum ⁸dicet enim ⁹numquid non principes mei simul reges sunt numquid non ut Charchamis sic Chalanno et ut Arfad sic Emath numquid non ut Damascus sic Samaria ¹⁰quomodo invenit manus mea regna idoli sic et simulacra eorum de Hierusalem et de Samaria ¹¹numquid non sicut feci Samariae et idolis eius sic faciam Hierusalem et simulacris eius ¹²et erit cum impleverit Dominus cuncta opera sua in monte Sion et in Hierusalem visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur et super gloriam altitudinis oculorum eius ¹³dixit enim in fortitudine manus meae feci et in sapientia mea intellexi et abstuli terminos populorum et principes eorum depraedatus sum et detraxi quasi potens in sublime residentes ¹⁴et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum et sicut colliguntur ova quae derelicta sunt sic universam terram ego congregavi et non fuit qui moveret pinnam et aperiret os et ganniret ¹⁵numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur quomodo si elevetur virga contra levantem se et exaltetur baculus qui utique lignum est ¹⁶propter hoc mittet Dominator Deus exercituum in pinguibus eius tenuitatem et subtus gloriam eius succensa ardebit quasi combustio ignis ¹⁷et erit lumen Israhel in igne et Sanctus eius in flamma et succendetur et devorabitur spina eius et vepres in die una ¹⁸et gloria saltus eius et Carmeli eius ab anima usque ad carnem consumetur et erit terrore profugus ¹⁹et reliquiae ligni saltus eius pro paucitate numerabuntur et puer scribe eos ²⁰et erit in die illa non adiciet residuum Israhel et hii qui fugerint de domo Iacob inniti super eo qui percutit eos sed innitetur super Dominum Sanctum Israhel in veritate ²¹reliquiae convertentur reliquiae inquam Iacob ad Deum fortem ²²si enim fuerit populus tuus Israhel quasi harena maris reliquiae convertentur ex eo consummatio abbreviata inundabit iustitiam ²³consummationem enim et abbreviationem Dominus Deus exercituum faciet in medio omnis terrae ²⁴propter hoc haec dicit Dominus Deus exercituum noli timere populus meus habitator Sion ab Assur in virga percutiet te et baculum suum levabit super te in via Aegypti ²⁵adhuc enim paululum modicumque et consummabitur indignatio et furor meus super scelus eorum ²⁶et suscitabit super eum Dominus exercituum flagellum iuxta plagam Madian in petra Oreb et virgam suam

super mare et levabit eam in via Aegypti ²⁷et erit in die illa auferetur onus eius de umero tuo et iugum eius de collo tuo et conputrescet iugum a facie olei ²⁸veniet in Aiath transibit in Magron apud Machmas commendabit vasa sua ²⁹transierunt cursim Gabee sedes nostra obstipuit Rama Gabaath Saulis fugit ³⁰hinni voce tua filia Gallim adtende Laisa paupercula Anathoth ³¹migravit Medemena habitatores Gebim confortamini ³²adhuc dies est ut in Nob stetur agitabit manum suam super montem filiae Sion collem Hierusalem ³³ecce Dominator Dominus exercituum confringet lagunculam in terrore et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur ³⁴et subvertentur condensa saltus ferro et Libanus cum excelsis cadet

11et egredietur virga de radice Iesse et flos de radice eius ascendet ²et requiescet super eum spiritus Domini spiritus sapientiae et intellectus spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientiae et pietatis ³et replebit eum spiritus timoris Domini non secundum visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet ⁴sed iudicabit in iustitia pauperes et arguet in aequitate pro mansuetis terrae et percutiet terram virga oris sui et spiritu labiorum suorum interficiet impium ⁵et erit iustitia cingulum lumborum eius et fides cinctorium renis eius ⁶habitabit lupo cum agno et pardus cum hedo accubabit vitulus et leo et ovis simul morabuntur et puer parvulus minabit eos ⁷vitulus et ursus pascentur simul requiescent catuli eorum et leo quasi bos comedet paleas ⁸et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis et in caverna reguli qui ab lactatus fuerit manum suam mittet ⁹non nocebunt et non occident in universo monte sancto meo quia repleta est terra scientia Domini sicut aquae maris operientes ¹⁰in die illa radix Iesse qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur et erit sepulchrum eius gloriosum ¹¹et erit in die illa adiciet Dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui quod relinquetur ab Assyriis et ab Aegypto et a Fetos et ab Aethiopia et ab Aelam et a Sennaar et ab Emath et ab insulis maris ¹²et levabit signum in nationes et congregabit profugos Israhel et dispersos Iuda colliget a quattuor plagis terrae ¹³et auferetur zelus Ephraim et hostes Iuda peribunt Ephraim non aemulabitur Iudam et Iudas non pugnabit contra Ephraim ¹⁴et volabunt in umeros Philisthim per mare simul praedabuntur filios orientis Idumea et Moab praeceptum manus eorum et filii Ammon oboedientes erunt ¹⁵et desolabit Dominus linguam maris Aegypti et levabit manum suam super Flumen in fortitudine spiritus sui et percutiet eum in septem rivis ita ut transeant per eum calciati ¹⁶et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab Assyriis sicut fuit Israhel in die qua ascendit de terra Aegypti

12et dices in illa die confitebor tibi Domine quoniam iratus es mihi conversus est furor tuus et consolatus es me ²ecce Deus salvator meus fiducialiter agam et non timebo

quia fortitudo mea et laus mea Dominus Deus et factus est mihi in salutem ³haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris ⁴et dicetis in illa die confitemini Domino et invocate nomen eius notas facite in populis ad inventiones eius mementote quoniam excelsum est nomen eius ⁵cantate Domino quoniam magnifice fecit adnuntiate hoc in universa terra ⁶exulta et lauda habitatio Sion quia magnus in medio tui Sanctus Israhel

13onus Babylonis quod vidit Isaias filius Amos ²super montem caligosum levate signum exaltate vocem levate manum et ingrediantur portas duces ³ego mandavi sanctificationis meis et vocavi fortes meos in ira mea exultantes in gloria mea ⁴vox multitudinis in montibus quasi populorum frequentium vox sonitus regum gentium congregatarum Dominus exercituum praecepit militiae belli ⁵venientibus de terra procul a summitate caeli Dominus et vasa furoris eius ut disperdat omnem terram ⁶ululate quia prope est dies Domini quasi vastitas a Domino veniet ⁷propter hoc omnes manus dissolventur et omne cor hominis tabescet ⁸et conteretur tortiones et dolores tenebunt quasi parturiens dolebunt unusquisque ad proximum suum stupebit facies combustae vultus eorum ⁹ecce dies Domini venit crudelis et indignationis plenus et irae furorisque ad ponendam terram in solitudine et peccatores eius conterendos de ea ¹⁰quoniam stellae caeli et splendor earum non expandent lumen suum obtenebratus est sol in ortu suo et luna non splendet in lumine suo ¹¹et visitabo super orbis mala et contra impios iniquitatem eorum et quiescere faciam superbiam infidelium et arrogantiam fortium humiliabo ¹²pretiosior erit vir auro et homo mundo obrizo ¹³super hoc caelum turbabo et movebitur terra de loco suo propter indignationem Domini exercituum et propter diem irae furoris eius ¹⁴et erit quasi dammula fugiens et quasi ovis et non erit qui congreget unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam fugient ¹⁵omnis qui inventus fuerit occidetur et omnis qui supervenerit cadet in gladio ¹⁶infantes eorum adlident in oculis eorum diripientur domus eorum et uxores eorum violabuntur ¹⁷ecce ego suscitabo super eos Medos qui argentum non quaerant nec aurum velint ¹⁸sed sagittis parvulos interficiant et lactantibus uteri non misereantur et super filios non parcat oculus eorum ¹⁹et erit Babylon illa gloriosa in regnis inclita in superbia Chaldeorum sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram ²⁰non habitabitur usque in finem et non fundabitur usque ad generationem et generationem nec ponet ibi tentoria Arabs nec pastores requiescent ibi ²¹sed requiescent ibi bestiae et replebuntur domus eorum draconibus et habitabunt ibi strutiones et pilosi saltabunt ibi ²²et respondebunt ibi ululae in aedibus eius et sirenae in delubris voluptatis

14prope est ut veniat tempus eius et dies eius non elongabuntur miserebitur enim Dominus Iacob et eliget adhuc

de Israhel et requiescere eos faciet super humum suam adiungetur advena ad eos et adhaerebit domui Iacob ²et tenebunt eos populi et adducent eos in locum suum et possidebit eos domus Israhel super terram Domini in servos et ancillas et erunt capientes eos qui se ceperant et subicient exactores suos ³et erit in die illa cum requiem dederit tibi Deus a labore tuo et a concussionem tua et a servitute dura qua ante servisti ⁴sumes parabolam istam contra regem Babylonis et dices quomodo cessavit exactor quievit tributum ⁵contrivit Dominus baculum impiorum virgam dominantium ⁶caedentem populos in indignatione plaga insanabili subicientem in furore gentes persequentem crudeliter ⁷conquievit et siluit omnis terra gavisata est et exultavit ⁸abietes quoque laetatae sunt super te et cedri Libani ex quo dormisti non ascendit qui succidat nos ⁹infernus subter conturbatus est in occursum adventus tui suscitavit tibi gigantes omnes principes terrae surrexerunt de solis suis omnes principes nationum ¹⁰universi respondebunt et dicent tibi et tu vulneratus es sicut nos nostri similis effectus es ¹¹detracta est ad inferos superbia tua concidit cadaver tuum subter te sternetur tineam et operimentum tuum erunt vermes ¹²quomodo cecidisti de caelo lucifer qui mane oriebaris corruisti in terram qui vulnerabas gentes ¹³qui dicebas in corde tuo in caelum conscendam super astra Dei exaltabo solium meum sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis ¹⁴ascendam super altitudinem nubium ero similis Altissimo ¹⁵verumtamen ad infernum detraheris in profundum lacu ¹⁶qui te viderint ad te inclinabuntur teque prospicient numquid iste est vir qui conturbavit terram qui concussit regna ¹⁷qui posuit orbem desertum et urbes eius destruxit vinculis eius non aperuit carcerem ¹⁸omnes reges gentium universi dormierunt in gloria vir in domo sua ¹⁹tu autem proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis pollutus et obvolutus qui interfecti sunt gladio et descenderunt ad fundamenta lacu quasi cadaver putridum ²⁰non habebis consortium neque cum eis in sepultura tu enim terram disperdisti tu populum occidisti non vocabitur in aeternum semen pessimorum ²¹praeparate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum non consurgent nec hereditabunt terram neque implebunt faciem orbis civitatum ²²et consurgam super eos dicit Dominus exercituum et perdam Babylonis nomen et reliquias et germen et progeniem ait Dominus ²³et ponam eam in possessionem ericii et in paludes aquarum et scopabo eam in scopa terens dicit Dominus exercituum ²⁴iuravit Dominus exercituum dicens si non ut putavi ita erit et quomodo mente tractavi ²⁵sic eveniet ut conteram Assyrium in terra mea et in montibus meis conculcem eum et auferetur ab eis iugum eius et onus illius ab umero eorum tolletur ²⁶hoc consilium quod cogitavi super omnem terram et haec est manus extenta super universas gentes ²⁷Dominus enim exercituum decrevit et quis poterit infirmare et manus eius extenta et quis avertet eam ²⁸in anno quo mortuus est rex Ahaz factum est onus istud ²⁹ne laeteris Philisthea omnis tu quoniam

comminuta est virga percussoris tui de radice enim colubri egredietur regulus et semen eius absorbens volucrum³⁰ et pascentur primogeniti pauperum et pauperes fiducialiter requiescent et interire faciam in fame radicem tuam et reliquias tuas interficiam³¹ ulula porta clama civitas prostrata est Philisthea omnis ab aquilone enim fumus venit et non est qui effugiat agmen eius³² et quid respondebitur nuntiis gentis quia Dominus fundavit Sion et in ipsa sperabunt pauperes populi eius

15onus Moab quia nocte vastata est Ar Moab conticuit quia nocte vastatus est murus Moab conticuit² ascendit domus et Dibon ad excelsa in planctum super Nabo et super Medaba Moab ululabit in cunctis capitibus eius calvitium omnis barba radetur³ in triviis eius accincti sunt sacco super tecta eius et in plateis eius omnis ululat descendit in fletum⁴ clamavit Esebon et Eleale usque Iasa audita est vox eorum super hoc expediti Moab ululabunt anima eius ululabit sibi⁵ cor meum ad Moab clamabit vectes eius usque ad Segor vitulam conternantem per ascensum enim Luith flens ascendet et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt⁶ aquae enim Nemrim desertae erunt quia aruit herba defecit germen viror omnis interiit⁷ secundum magnitudinem operis et visitatio eorum ad torrentem salicum ducent eos⁸ quoniam circumiit clamor terminum Moab usque ad Gallim ululatus eius et usque ad puteum Helim clamor eius⁹ quia aquae Dibon repletae sunt sanguine ponam enim super Dibon additamenta his qui fugerint de Moab leonem et reliquiis terrae

16emitte agnum dominatorem terrae de Petra deserti ad montem filiae Sion² et erit sicut avis fugiens et pulli de nido avolantes sic erunt filiae Moab in transcensu Arnon³ ini consilium coge concilium pone quasi noctem umbram tuam in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas⁴ habitabunt apud te profugi mei Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris finitus est enim pulvis consummatus est miser defecit qui conculcabat terram⁵ et praeparabitur in misericordia solium et sedebit super eum in veritate in tabernaculo David iudicans et quaerens iudicium et velociter reddens quod iustum est⁶ audivimus superbiam Moab superbus est valde superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius plus quam fortitudo eius⁷ idcirco ululabit Moab ad Moab universus ululabit his qui laetantur super muro cocti lateris loquimini plagas suas⁸ quoniam suburbana Esebon deserta sunt et vinea Sabama domini gentium exciderunt flagella eius usque ad Iazer pervenerunt erraverunt in deserto propagines eius relictiae sunt transierunt mare⁹ super hoc plorabo in fletu Iazer vineam Sabama inebriabo te lacrima mea Esebon et Eleale quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium inruit¹⁰ et auferetur laetitia et exultatio de Carmelo et in vineis non exultabit neque iubilabit vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat vocem calcantium abstuli¹¹ super hoc

venter meus ad Moab quasi cithara sonabit et viscera mea ad murum cocti lateris¹² et erit cum apparuerit quod laboravit Moab super excelsis suis ingredietur ad sancta sua ut obsecret et non valebit¹³ hoc verbum quod locutus est Dominus ad Moab ex tunc¹⁴ et nunc locutus est Dominus dicens in tribus annis quasi anni mercennarii auferetur gloria Moab super omni populo multo et relinquetur parvus et modicus nequaquam multus

17onus Damasci ecce Damascus desinet esse civitas et erit sicut acervus lapidum in ruina² derelictae civitates Aroer gregibus erunt et requiescent ibi et non erit qui exterreat³ et cessabit adiutorium ab Ephraim et regnum a Damasco et reliquiae Syriae sicut gloria filiorum Israhel erunt dicit Dominus exercituum⁴ et erit in die illa adtenuabitur gloria Iacob et pingue carnis eius marcescet⁵ et erit sicut congregans in messe quod restiterit et brachium eius spicas leget et erit sicut quaerens spicas in valle Rafaim⁶ et relinquetur in eo sicut racemus et sicut excussio oleae duarum aut trium olivarum in summitate rami sive quattuor aut quinque in cacuminibus eius fructus eius dicit Dominus Deus Israhel⁷ in die illa inclinabitur homo ad factorem suum et oculi eius ad Sanctum Israhel respicient⁸ et non inclinabitur ad altaria quae fecerunt manus eius et quae operati sunt digiti eius non respiciet lucos et delubra⁹ in die illa erunt civitates fortitudinis eius derelictae sicut aratra et segetes quae derelictae sunt a facie filiorum Israhel et erit deserta¹⁰ quia oblita es Dei salvatoris tui et Fortis adiutoris tui non es recordata propterea plantabis plantationem fidelem et germen alienum seminabis¹¹ in die plantationis tuae labrusca et mane semen tuum florebit ablata est messis in die hereditatis et dolebit graviter¹² vae multitudo populorum multorum ut multitudo maris sonantis et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum multarum¹³ sonabunt populi sicut sonitus aquarum inundantium et increpabit eum et fugiet procul et rapietur sicut pulvis montium a facie venti et sicut turbo coram tempestate¹⁴ in tempore vespere et ecce turbatio in matutino et non subsistet haec est pars eorum qui vastaverunt nos et sors diripientium nos

18vae terrae cymbalo alarum quae est trans flumina Aethiopiae² qui mittit in mari legatos et in vasis papyri super aquas ite angeli veloces ad gentem convulsam et dilaceratam ad populum terribilem post quem non est alius gentem expectantem expectantem et conculcatam cuius diripuerunt flumina terram eius³ omnes habitatores orbis qui moramini in terra cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tubae audietis⁴ quia haec dicit Dominus ad me quiescam et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est et sicut nubes roris in die messis⁵ ante messem enim totus effloruit et immatura perfectio germinabit et praecedentur ramusculi eius falcibus et quae derelicta fuerint abscedentur excutientur⁶ et relinquentur

simul avibus montium et bestiis terrae et aestate perpetua erunt super eum volucres et omnes bestiae terrae super illum hiemabunt ⁷in tempore illo deferetur munus Domino exercituum a populo divulso et dilacerato a populo terribili post quem non fuit alius a gente expectante expectante et conculcata cuius diripuerunt flumina terram eius ad locum nominis Domini exercituum montem Sion

19onus Aegypti ecce Dominus ascendet super nubem levem et ingreditur Aegyptum et movebuntur simulacra Aegypti a facie eius et cor Aegypti tabescet in medio eius ²et concurrere faciam Aegyptios adversum Aegyptios et pugnabit vir contra fratrem suum et vir contra amicum suum civitas adversus civitatem regnum adversus regnum ³et dirumpetur spiritus Aegypti in visceribus eius et consilium eius praecipitabo et interrogabunt simulacra sua et divinos suos et pythones et ariolos ⁴et tradam Aegyptum in manu dominorum crudelium et rex fortis dominabitur eorum ait Dominus Deus exercituum ⁵et arescet aqua de mari et fluvijs desolabitur atque siccabitur ⁶et deficient flumina adtenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum calamus et iuncus marcescet ⁷nudabitur alveus rivi a fonte suo et omnis sementis inrigua siccabitur arescet et non erit ⁸et maerebunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flumen hamum et expandentes rete super faciem aquae marcescent ⁹confundentur qui operabantur linum pectentes et textentes subtilia ¹⁰et erunt inrigua eius flaccientia omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces ¹¹stulti principes Taneos sapientes consiliarii Pharaeo dederunt consilium insipiens quomodo dicetis Pharaoni filius sapientium ego filius regum antiquorum ¹²ubi sunt nunc sapientes tui adnuntient tibi et indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Aegyptum ¹³stulti facti sunt principes Taneos emarcuerunt principes Mempheos deceperunt Aegyptum angulum populorum eius ¹⁴Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis et errare fecerunt Aegyptum in omni opere suo sicut errat ebrius et vomens ¹⁵et non erit Aegyptus opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem ¹⁶in die illa erit Aegyptus quasi mulieres et stupebunt et timebunt a facie commotionis manus Domini exercituum quam ipse movebit super eam ¹⁷et erit terra Iuda Aegyptus in festivitatem omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii Domini exercituum quod ipse cogitavit super eam ¹⁸in die illa erunt quinque civitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaan et iurantes per Dominum exercituum civitas Solis vocabitur una ¹⁹in die illa erit altare Domini in medio terrae Aegypti et titulus iuxta terminum eius Domini ²⁰et erit in signum et in testimonium Domino exercituum in terra Aegypti clamabunt enim ad Dominum a facie tribulantis et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos ²¹et cognoscetur Dominus ab Aegyptus et cognoscent Aegyptii Dominum in die illa et colent eum in hostiis et muneribus et vota vovebunt Domino et solvent ²²et percutiet Dominus Aegyptum

plaga et sanabit eam et revertentur ad Dominum et placabitur eis et sanabit eos ²³in die illa erit via de Aegyptus in Assyrios et intrabit Assyrius Aegyptum et Aegyptius in Assyrios et servient Aegyptii Assur ²⁴in die illa erit Israhel tertius Aegyptus et Assyrio benedictio in medio terrae ²⁵cui benedixit Dominus exercituum dicens benedictus populus meus Aegypti et opus manuum mearum Assyrio hereditas autem mea Israhel

20in anno quo ingressus est Tharthan in Azotum cum misisset eum Sargon rex Assyriorum et pugnasset contra Azotum et cepisset eam ²in tempore illo locutus est Dominus in manu Isaiae filii Amos dicens vade et solve saccum de lumbis tuis et calciamenta tua tolle de pedibus tuis et fecit sic vadens nudus et disculciatus ³et dixit Dominus sicut ambulavit servus meus Isaias nudus et disculciatus trium annorum signum et portentum erit super Aegyptum et super Aethiopiam ⁴sic minabit rex Assyriorum captivitatem Aegypti et transmigrationem Aethiopiae iuvenum et senum nudam et disculciatam discopertis natibus ignominiam Aegypti ⁵et timebunt et confundentur ab Aethiopia spe sua et ab Aegyptus gloria sua ⁶et dicet habitator insulae huius in die illa ecce haec erat spes nostra ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis Assyriorum et quomodo effugere poterimus nos

21onus deserti maris sicut turbines ab africo veniunt de deserto venit de terra horribili ²visio dura nuntiata est mihi qui incredulus est infideliter agit et qui depopulator est vastat ascende Aelam obside Mede omnem gemitum eius cessare feci ³propterea repleti sunt lumbi mei dolore angustia possedit me sicut angustia parientis corruerum cum audirem contrubatus sum cum viderem ⁴emarcuit cor meum tenebrae stupefecerunt me Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculum ⁵pone mensam contemplare in specula comedentes bibentes surgite principes arripite clypeum ⁶haec enim dixit mihi Dominus vade et pone speculatorem et quodcumque viderit adnuntiet ⁷et vidit currum duorum equitum ascensorem asini et ascensorem cameli et contemplatus est diligenter multo intuitu ⁸et clamavit leo super specula Domini ego sum stans iugiter per diem et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus ⁹ecce iste venit ascensor vir bigae equitum et respondit et dixit cecidit cecidit Babylon et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram ¹⁰tritura mea et fili areae meae quae audivi a Domino exercituum Deo Israhel adnuntiavi vobis ¹¹onus Duma ad me clamat ex Seir custos quid de nocte custos quid de nocte ¹²dixit custos venit mane et nox si quaeritis quaerite convertimini venite ¹³onus in Arabia in saltu ad vesperam dormietis in semitis Dodanim ¹⁴occurrentes sitiensi ferte aquam qui habitatis terram austri cum panibus occurrere fugienti ¹⁵a facie enim gladiatorum fugerunt a facie gladii imminentis a facie arcus extenti a facie gravis proelii ¹⁶quoniam haec dicit Dominus ad me adhuc in uno

anno quasi in anno mercennarii et auferetur omnis gloria Cedar ¹⁷et reliquiae numeri sagittariorum fortium de filii Cedar inminentur Dominus enim Deus Israhel locutus est

22onus vallis Visionis quidnam tibi quoque est quia ascendisti et tu omnis in tecta ²clamoris plena urbs frequens civitas exultans interfecti tui non interfecti gladio nec mortui in bello ³cuncti principes tui fugerunt simul dureque ligati sunt omnes qui inventi sunt vincti sunt pariter procul fugerunt ⁴propterea dixi recedite a me amare flebo nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiae populi mei ⁵dies enim interfectionis et conculcationis et fletuum Domino Deo exercituum in valle Visionis scrutans murum et magnificus super montem ⁶et Aelam sumpsit faretram currum hominis equitis et parietem nudavit clypeus ⁷et erunt electae valles tuae plenae quadrigarum et equites ponent sedes suas in porta ⁸et revelabitur operimentum Iudae et videbis in die illa armamentarium domus saltus ⁹et scissuras civitatis David videbitis quia multiplicatae sunt et congregastis aquas piscinae inferioris ¹⁰et domos Hierusalem numerastis et destruxistis domos ad muniendum murum ¹¹et lacum fecistis inter duos muros et aquam piscinae veteris et non suspexistis ad eum qui fecerat eam et operatorem eius de longe non vidistis ¹²et vocavit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum et ad planctum ad calvitium et ad cingulum sacci ¹³et ecce gaudium et laetitia occidere vitulos et iugulare arietes comedere carnes et bibere vinum comedamus et bibamus cras enim moriemur ¹⁴et revelata est in auribus meis Domini exercituum si dimittetur iniquitas haec vobis donec moriamini dicit Dominus Deus exercituum ¹⁵haec dicit Dominus Deus exercituum vade ingredi ad eum qui habitat in tabernaculo ad Sobnam praepositum templi ¹⁶quid tu hic aut quasi quis hic quia excidisti tibi hic sepulchrum excidisti in excelso memoriam diligenter in petra tabernaculum tibi ¹⁷ecce Dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinacius et quasi amictum sic sublevabit te ¹⁸coronans coronabit te tribulatione quasi pilam mittet te in terram latam et spatiosam ibi morieris et ibi erit currus gloriae tuae ignominia domus Domini tui ¹⁹et expellam te de statione tua et de ministerio tuo deponam te ²⁰et erit in die illa vocabo servum meum Eliachim filium Helciae ²¹et induam illum tunicam tuam et cingulo tuo confortabo eum et potestatem tuam dabo in manu eius et erit quasi pater habitantibus Hierusalem et domui Iuda ²²et dabo clavem domus David super umerum eius et aperiet et non erit qui claudat et claudet et non erit qui aperiat ²³et figam illum paxillum in loco fideli et erit in solium gloriae domui patris sui ²⁴et suspendent super eum omnem gloriam domus patris eius vasorum diversa genera omne vas parvulum a vasis craterarum usque ad omne vas musicorum ²⁵in die illo dicit Dominus exercituum auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli et frangetur et cadet et peribit quod pependerat in eo quia Dominus locutus est

23onus Tyri ululate naves maris quia vastata est domus unde venire consueverant de terra Cetthim revelatum est eis ²tacete qui habitatis in insula negotiatio Sidonis transfretantes mare repleverunt te ³in aquis multis semen Nili messis fluminis fruges eius et facta est negotiatio gentium ⁴erubescite Sidon ait enim mare fortitudo maris dicens non parturivi et non peperivi et non enutrivivi iuvenes nec ad incrementum perduxi virgines ⁵cum auditum fuerit in Aegypto dolebunt cum audierint de Tyro ⁶transite maria ululate qui habitatis in insula ⁷numquid non haec vestra est quae gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum ⁸quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam cuius negotiatores principes institores eius incliti terrae ⁹Dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret superbiam omnis gloriae et ad ignominiam deduceret universos inclitos terrae ¹⁰transi terram tuam quasi flumen filia maris non est cingulum ultra tibi ¹¹manum suam extendit super mare conturbavit regna Dominus mandavit adversum Chanaan ut contereret fortes eius ¹²et dixit non adicies ultra ut glorieris calumniam sustinens virgo filia Sidonis in Cetthim consurgens transfreta ibi quoque non erit requies tibi ¹³ecce terra Chaldeorum talis populus non fuit Assur fundavit eam in captivitatem transduxerunt robustos eius suffoderunt domos eius posuerunt eam in ruinam ¹⁴ululate naves maris quia devastata est fortitudo vestra ¹⁵et erit in die illa in oblivione eris o Tyre septuaginta annis sicut dies regis unius post septuaginta autem annos erit Tyro quasi canticum meretricis ¹⁶sume citharam circui civitatem meretrix oblivioni tradita bene cane frequenta canticum ut memoria tui sit ¹⁷et erit post septuaginta annos visitabit Dominus Tyrum et reducet eam ad mercedes suas et rursus fornicabitur cum universis regnis terrae super faciem terrae ¹⁸et erunt negotiatio eius et mercedes eius sanctificatae Domino non condentur neque reponentur quia his qui habitaverint coram Domino erit negotiatio eius ut manducent in saturitatem et vestiantur usque ad vetustatem

24ecce Dominus dissipabit terram et nudabit eam et adfliget faciem eius et disperget habitatores eius ²et erit sicut populus sic sacerdos et sicut servus sic dominus eius sicut ancilla sic domina eius sicut emens sic ille qui vendit sicut fenerator sic is qui mutuum accipit sicut qui repetit sic qui debet ³dissipatione dissipabitur terra et direptione praedabitur Dominus enim locutus est verbum hoc ⁴luxit et defluxit terra et infirmata est defluxit orbis infirmata est altitudo populi terrae ⁵et terra interfecta est ab habitatoribus suis quia transgressi sunt leges mutaverunt ius dissipaverunt foedus sempiternum ⁶propter hoc maledictio vorabit terram et peccabunt habitatores eius ideoque insanient cultores eius et relinquentur homines pauci ⁷luxit vindemia infirmata est vitis ingemuerunt omnes qui laetabantur corde ⁸cessavit gaudium tympanorum quievit sonitus laetantium conticuit dulcedo citharae ⁹cum can-

tico non bibent vinum amara erit potio bibentibus illam ¹⁰adtrita est civitas vanitatis clausa est omnis domus nullo introeunte ¹¹clamor erit super vino in plateis deserta est omnis laetitia translatum est gaudium terrae ¹²relicta est in urbe solitudo et calamitas opprimit portas ¹³quia haec erunt in medio terrae in medio populorum quomodo si paucae olivae quae remanserunt excutiantur ex olea et racemi cum fuerit finita vindemia ¹⁴hii levabunt vocem suam atque laudabunt cum glorificatus fuerit Dominus hinnient de mari ¹⁵propter hoc in doctrinis glorificate Dominum in insulis maris nomen Domini Dei Israhel ¹⁶a finibus terrae laudes audivimus gloriam iusti et dixi secretum meum mihi secretum meum mihi vae mihi praevaricantes praevaricati sunt et praevaricatione transgressorum praevaricati sunt ¹⁷formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terrae ¹⁸et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foveam et qui se explicuerit de fovea tenebitur laqueo quia cataractae de excelsis apertae sunt et concutientur fundamenta terrae ¹⁹confractioe confringetur terra contritione conteretur terra commotione commovebitur terra ²⁰agitatione agitabitur terra sicut ebrius et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas sua et corruet et non adiciet ut resurgat ²¹et erit in die illa visitabit Dominus super militiam caeli in excelso et super reges terrae qui sunt super terram ²²et congregabuntur in congregationem unius fascis in lacum et cludentur ibi in carcerem et post multos dies visitabuntur ²³et erubescet luna et confundetur sol cum regnaverit Dominus exercituum in monte Sion et in Hierusalem et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus

25 Domine Deus meus es tu exaltabo te confitebor nomini tuo quoniam fecisti mirabilia cogitationes antiquas fideles amen ²quia posuisti civitatem in tumulum urbem fortem in ruinam domum alienorum ut non sit civitas et in sempiternum non aedificetur ³super hoc laudabit te populus fortis civitas gentium robustarum timebit te ⁴quia factus es fortitudo pauperi fortitudo egeno in tribulatione sua spes a turbine umbraculum ab aestu spiritus enim robustorum quasi turbo inpellens parietem ⁵sicut aestum in siti tumultum alienorum humiliabis et quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies ⁶et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium convivium vindemiae pinguium medullatorum vindemiae defecatae ⁷et praecipitabit in monte isto faciem vinculi conligati super omnes populos et telam quam orditus est super universas nationes ⁸praecipitabit mortem in sempiternum et auferet Dominus Deus lacrimam ab omni facie et obprobrium populi sui auferet de universa terra quia Dominus locutus est ⁹et dicit in die illa ecce Deus noster iste expectavimus eum et salvabit nos iste Dominus sustinuimus eum exultabimus et laetabimur in salutari eius ¹⁰quia requiescet manus Domini in monte isto et triturbabitur Moab sub eo sicuti teruntur paleae

in plastro ¹¹et extendet manus suas sub eo sicut extendit natans ad natandum et humiliabit gloriam eius cum adlisione manuum eius ¹²et munimenta sublimium murorum tuorum concident et humiliabuntur et detrahentur in terram usque ad pulverem

26 in die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda urbs fortitudinis nostrae salvator ponetur in ea murus et antemurale ²aperite portas et ingrediatur gens iusta custodiens veritatem ³vetus error abiit servabis pacem pacem quia in te speravimus ⁴sperastis in Domino in saeculis aeternis in Domino Deo forti in perpetuum ⁵quia incurvabit habitantes in excelso civitatem sublimem humiliabit humiliabit eam usque ad terram detrahet eam usque ad pulverem ⁶conculcabit eam pes pedes pauperis gressus egenorum ⁷semita iusti recta est rectus callis iusti ad ambulandum ⁸et in semita iudiciorum tuorum Domine sustinuimus te nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae ⁹anima mea desideravit te in nocte sed et spiritu meo in praecordiis meis de mane vigilabo ad te cum feceris iudicia tua in terra iustitiam discent habitatores orbis ¹⁰misereamur impio et non discet iustitiam in terra sanctorum inique gessit et non videbit gloriam Domini ¹¹Domine exaltetur manus tua et non videant videant et confundantur zelantes populi et ignis hostes tuos devoret ¹²Domine dabis pacem nobis omnia enim opera nostra operatus es nobis ¹³Domine Deus noster possederunt nos domini absque te tantum in te recordemur nominis tui ¹⁴morientes non vivant gigantes non resurgant propterea visitasti et contrivisti eos et perdidisti omnem memoriam eorum ¹⁵indulsisti genti Domine indulsisti genti numquid glorificatus es elongasti omnes terminos terrae ¹⁶Domine in angustia requisierunt te in tribulatione murmuris doctrina tua eis ¹⁷sicut quae concipit cum adpropinquaverit ad partum dolens clamat in doloribus suis sic facti sumus a facie tua Domine ¹⁸concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum salutes non fecimus in terra ideo non ceciderunt habitatores terrae ¹⁹vivent mortui tui interfecti mei resurgent expergiscimini et laudate qui habitatis in pulvere quia ros lucis ros tuus et terram gigantum detrahes in ruinam ²⁰vade populus meus intra in cubicula tua claude ostia tua super te abscondere modicum ad momentum donec pertranseat indignatio ²¹ecce enim Dominus egreditur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terrae contra eum et revelabit terra sanguinem suum et non operiet ultra interfectos suos

27 in die illo visitabit Dominus in gladio suo duro et grandi et forti super Leviathan serpentem vectem et super Leviathan serpentem tortuosum et occidet cetum qui in mari est ²in die illa vinea meri cantabit ei ³ego Dominus qui servo eam repente propinabo ei ne forte visitetur contra eam nocte et die servo eam ⁴indignatio non est mihi quis dabit me spinam et veprem in proelio gradiar super

eam succendam eam pariter ⁵an potius tenebit fortitudinem meam faciet pacem mihi pacem faciet mihi ⁶qui egrediuntur impetu ad Iacob florebit et germinabit Israhel et implebunt faciem orbis semine ⁷numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum aut sicut occidit interfectos eius sic occisus est ⁸in mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam meditata est in spiritu suo duro per diem aestus ⁹idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris adlissos non stabunt luci et delubra ¹⁰civitas enim munita desolata erit speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum ibi pascetur vitulus et ibi accubabit et consumet summities eius ¹¹in siccitate messis illius conterentur mulieres venientes et docentes eam non est enim populus sapiens propterea non miserebitur eius qui fecit eum et qui formavit eum non parceret ei ¹²et erit in die illa percutiet Dominus ab alveo Fluminis usque ad torrentem Aegypti et vos congregabimini unus et unus filii Israhel ¹³et erit in die illa clangetur in tuba magna et venient qui perditii fuerant de terra Assyriorum et qui eiecti erant in terra Aegypti et adorabunt Dominum in monte sancto in Hierusalem

28vae coronae superbiae ebriis Ephraim et flori decidenti gloriae exultationis eius qui erant in vertice vallis pinguiserrant a vino ²ecce validus et fortis Domini sicut impetus grandinis turbo confringens sicut impetus aquarum multarum inundantium et emissarum super terram spatiosam ³pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Ephraim ⁴et erit flos decidens gloriae exultationis eius qui est super verticem vallis pinguium quasi temporaneum ante maturitatem autumnii quod cum aspexerit videns statim ut manu tenuerit devorabit illud ⁵in die illa erit Dominus exercituum corona gloriae et sertum exultationis residuo populi sui ⁶et spiritus iudicii sedenti super iudicium et fortitudo revertentibus de bello ad portam ⁷verum hii quoque prae vino nescierunt et prae ebrietate erraverunt sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate absorti sunt a vino erraverunt in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt iudicium ⁸omnes enim mensae repletae sunt vomitu sordiumque ita ut non esset ultra locus ⁹quem docebit scientiam et quem intellegere faciet auditum ablactatos a lacte apulsos ab uberibus ¹⁰quia manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi ¹¹in loquella enim labii et lingua altera loquetur ad populum istum ¹²cui dixit haec requies reficite lassum et hoc est meum refrigerium et noluerunt audire ¹³et erit eis verbum Domini manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi ut vadant et cadant retrorsum et conterantur et inlaqueentur et capiantur ¹⁴propter hoc audite verbum Domini viri inlusores qui dominamini super populum meum qui est in Hierusalem ¹⁵dixistis enim percussimus foedus cum morte et cum inferno fecimus pactum flagellum

inundans cum transierit non veniet super nos quia posuimus mendacium spem nostram et mendacio protecti sumus ¹⁶idcirco haec dicit Dominus Deus ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem lapidem probatum angularem pretiosum in fundamento fundatum qui crediderit non festinet ¹⁷et ponam iudicium in pondere et iustitiam in mensura et subvertet grandis spem mendacii et protectionem aquae inundabunt ¹⁸et delebitur foedus vestrum cum morte et pactum vestrum cum inferno non stabit flagellum inundans cum transierit eritis ei in conculcationem ¹⁹quandocumque pertransierit tollet vos quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui ²⁰coangustatum est enim stratum ita ut alter decidat et pallium breve utrumque operire non potest ²¹sicut enim in monte Divisionum stabit Dominus sicut in valle quae est in Gabao irascetur ut faciat opus suum alienum opus eius ut operetur opus suum peregrinum est opus ab eo ²²et nunc nolite inludere ne forte constringantur vincula vestra consummationem enim et abbreviationem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram ²³auribus percipite et audite vocem meam adtendite et audite eloquium meum ²⁴numquid tota die arabit arans ut serat proscindet et sariet humum suam ²⁵nonne cum adaequaverit faciem eius seret gith et cyminum sparget et ponet triticum per ordinem et hordeum et milium et viciam in finibus suis ²⁶et erudit eum illud in iudicio Deus suus docebit eum illud ²⁷non enim in serris triturbatur gith nec rota plaustrum super cyminum circumiet sed in virga excutietur gith et cyminum in baculo ²⁸panis autem comminuetur verum non in perpetuum triturans triturabit illum neque vexabit eum rota plaustrum nec in unguibus suis comminuet eum ²⁹et hoc a Domino Deo exercituum exivit ut mirabile faceret consilium et magnificaret iustitiam

29vae Arihel Arihel civitas quam circumdedit David additus est annus ad annum sollemnitates evolutae sunt ²et circumvallabo Arihel et erit tristis et maerens et erit mihi quasi Arihel ³et circumdabo quasi spheram in circuitu tuo et iaciam contra te aggerem et munimenta ponam in obsidionem tuam ⁴humiliaberis de terra loqueris et de humo audietur eloquium tuum et erit quasi pythons de terra vox tua et de humo eloquium tuum mussitabit ⁵et erit sicut pulvis tenuis multitudo ventilantium te et sicut favilla pertransiens multitudo eorum qui contra te praevaluerunt ⁶eritque repente confestim a Domino exercituum visitabitur in tonitru et commotione terrae et voce magna turbinis et tempestatis et flammae ignis devorantis ⁷et erit sicut somnium visionis nocturnae multitudo omnium gentium quae dimicaverunt contra Arihel et omnes qui militaverunt et obsederunt et praevaluerunt adversus eam ⁸et sicuti somniat esuriens et comedit cum autem fuerit expertus vacua est anima eius et sicut somniat sitiens et bibit et postquam fuerit expergefactus lassus adhuc sitit et anima eius vacua est sic erit multitudo omnium gentium

quae dimicaverunt contra montem Sion ⁹obstupescite et admiramini fluctuate et vacillate inebriamini et non a vino movemini et non ebrietate ¹⁰quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis claudet oculos vestros prophetas et principes vestros qui vident visiones operiet ¹¹et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati quem cum dederint scienti litteras dicent lege istum et respondebit non possum signatus est enim ¹²et dabitur liber nescienti litteras diceturque ei lege et respondebit nescio litteras ¹³et dixit Dominus eo quod adpropinquat populus iste ore suo et labiis suis glorificat me cor autem eius longe est a me et timuerunt me mandato hominum et doctrinis ¹⁴ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo peribit enim sapientia a sapientibus eius et intellectus prudentium eius abscondetur ¹⁵vae qui profundi estis corde ut a Domino abscondatis consilium quorum sunt in tenebris opera et dicunt quis videt nos et quis novit nos ¹⁶perversa est haec vestra cogitatio quasi lutum contra figulum cogitet et dicat opus factori suo non fecisti me et figmentum dicat factori suo non intellegis ¹⁷nonne adhuc in modico et in brevi convertetur Libanus in Chermel et Chermel in saltum reputabitur ¹⁸et audient in die illa surdi verba libri et de tenebris et caligine oculi caecorum videbunt ¹⁹et addent mites in Domino laetitiam et pauperes homines in Sancto Israhel exultabunt ²⁰quoniam defecit qui praevalebat consummatus est inlusor et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem ²¹qui peccare faciebant homines in verbo et argumentem in porta subplantabant et declinaverunt frustra a iusto ²²propter hoc haec dicit Dominus ad domum Iacob qui redemit Abraham non modo confundetur Iacob nec modo vultus eius erubescet ²³sed cum viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum et sanctificabunt Sanctum Iacob et Deum Israhel praedicabunt ²⁴et scient errantes spiritu intellectum et mussitatores discent legem

30vae filii desertores dicit Dominus ut faceretis consilium et non ex me et ordiremini telam et non per spiritum meum ut adderetur peccatum super peccatum ²qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum et os meum non interrogastis sperantes auxilium in fortitudine Pharao et habentes fiduciam in umbra Aegypti ³et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem et fiducia umbrae Aegypti in ignominiam ⁴erant enim in Tanis principes tui et nuntii tui usque ad Anes pervenerunt ⁵omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem sed in confusionem et obprobrium ⁶onus iumentorum austri in terra tribulationis et angustiae leaena et leo ex eis vipera et regulus volans portantes superumeros iumentorum divitias suas et super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis prodesse non poterit ⁷Aegyptus enim frustra et vane auxiliabitur ideo clamavi super hoc superbia tantum est quiesce ⁸nunc ingressus scribe eis super buxum et in libro diligenter exara

illud et erit in die novissimo in testimonium usque ad aeternum ⁹populus enim ad iracundiam provocans est et filii mendaces filii nolentes audire legem Domini ¹⁰qui dicunt videntibus nolite videre et aspicientibus nolite aspicere nobis ea quae recta sunt loquimini nobis placentia videte nobis errores ¹¹auferte a me viam declinate a me semitam cesset a facie nostra Sanctus Israhel ¹²propterea haec dicit Sanctus Israhel pro eo quod reprobastis verbum hoc et sperastis in calumniam et tumultum et innixi estis super eo ¹³propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio cadens et requisita in muro excelso quoniam subito dum non speratur veniet contritio eius ¹⁴et comminuetur sicut conteritur lagoena figuli contritione pervalida et non invenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio aut hauriatur parum aquae de fovea ¹⁵quia haec dicit Dominus Deus Sanctus Israhel si revertamini et quiescatis salvi eritis in silentio et in spe erit fortitudo vestra et noluitis ¹⁶et dixistis nequaquam sed ad equos fugiemus ideo fugietis et super veloces ascendemus ideo veloces erunt qui persequentur vos ¹⁷mille homines a facie terroris unius et a facie terroris quinque fugietis donec relinquimini quasi malus navis in vertice montis et quasi signum super collem ¹⁸propterea expectat Dominus ut misereatur vestri et ideo exaltabitur parcens vobis quia Deus iudicii Dominus beati omnes qui expectant eum ¹⁹populus enim Sion habitabit in Hierusalem plorans nequaquam plorabis miserans miserebitur tui ad vocem clamoris tui statim ut audierit respondebit tibi ²⁰et dabit vobis Dominus panem artum et aquam brevem et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum et erunt oculi tui videntes praeceptorem tuum ²¹et aures tuae audient verbum post tergum monentis haec via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram ²²et contaminabis lamminas sculptilium argenti tui et vestimentum conflatilis auri tui et disperges ea sicut immunditiam menstruatae egredere dices ei ²³et dabitur pluvia semini tuo ubicumque seminaveris in terra et panis frugum terrae erit uberrimus et pinguis pascetur in possessione tua in die illo agnus spatiose ²⁴et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixtum migma comedent sic in area ut ventilatum est ²⁵et erunt super omnem montem excelsum et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum in die interfectionis multorum cum ceciderint turres ²⁶et erit lux lunae sicut lux solis et lux solis erit septempliciter sicut lux septem dierum in die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui et percussuram plagae eius sanaverit ²⁷ecce nomen Domini venit de longinquo ardens furor eius et gravis ad portandum labia eius repleta sunt indignatione et lingua eius quasi ignis devorans ²⁸spiritus eius velut torrens inundans usque ad medium colli ad perdendas gentes in nihilum et frenum erroris quod erat in maxillis populorum ²⁹canticum erit vobis sicut nox sanctificatae sollemnitatis et laetitia cordis sicut qui pergit cum tibia ut intret in montem Domini ad Fortem Israhel ³⁰et auditam faciet Dominus gloriam

vocis suae et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris et flamma ignis devorantis adlidet in turbine et in lapide grandinis ³¹a voce enim Domini pavebit Assur virga percussus ³²et erit transitus virgae fundatus quam requiescere faciet Dominus super eum in tympanis et in citharis et in bellis praecipuis expugnabit eos ³³praeparata est enim ab heri Thofeth a rege praeparata profunda et dilatata nutrimenta eius ignis et ligna multa flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam

31vae qui descendunt in Aegyptum ad auxilium in equis sperantes et habentes fiduciam super quadrigis quia multae sunt et super equitibus quia praevalidi nimis et non sunt confisi super Sanctum Israhel et Dominum non requisierunt ²ipse autem sapiens adduxit malum et verba sua non abstulit et consurget contra domum pessimorum et contra auxilium operantium iniquitatem ³Aegyptus homo et non deus et equi eorum caro et non spiritus et Dominus inclinabit manum suam et corruet auxiliator et cadet cui praestatur auxilium simulque omnes consumentur ⁴quia haec dicit Dominus ad me quomodo si rugiat leo et catulus leonis super praedam suam cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pavebit sic descendet Dominus exercituum ut proelietur super montem Sion et super collem eius ⁵sicut aves volantes sic proteget Dominus exercituum Hierusalem protegens et liberans transiens et salvans ⁶convertimini sicut in profundum recesseratis filii Israhel ⁷in die enim illa abiciet vir idola argenti sui et idola auri sui quae fecerunt vobis manus vestrae in peccatum ⁸et cadet Assur in gladio non viri et gladius non hominis vorabit eum et fugiet non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt ⁹et fortitudo eius a terrore transibit et pavebunt fugientes principes eius dixit Dominus cuius ignis est in Sion et caminus eius in Hierusalem

32ecce in iustitia regnabit rex et principes in iudicio praeerunt ²et erit vir sicut qui absconditur a vento et celat se a tempestate sicut rivi aquarum in siti et umbra petrae prominentis in terra deserta ³non caligabunt oculi videntium et aures audientium diligenter auscultabunt ⁴et cor stultorum intellet scientiam et lingua balborum velociter loquetur et plane ⁵non vocabitur ultra is qui insipiens est princeps neque fraudulentus appellabitur maior ⁶stultus enim fatua loquetur et cor eius faciet iniquitatem ut perficiat simulationem et loquatur ad Dominum fraudulenter et vacuefaciat animam esurientis et potum sitiendi auferat ⁷fraudenti vasa pessima sunt ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii cum loqueretur pauper iudicium ⁸princeps vero ea quae digna sunt principe cogitavit et ipse super duces stabit ⁹mulieres opulentae surgite et audite vocem meam filiae confidentes percipite auribus eloquium meum ¹⁰post dies et annum et vos conturbabimini confidentes consummata

est enim vindemia collectio ultra non veniet ¹¹obstupescite opulentae conturbamini confidentes exuite vos et confundimini accingite lumbos vestros ¹²super ubera plangite super regione desiderabili super vinea fertili ¹³super humum populi mei spina et vepres ascendent quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis ¹⁴domus enim dimissa est multitudo urbis relicta est tenebrae et palpatio factae sunt super speluncas usque in aeternum gaudium onagrorum pascua gregum ¹⁵donec effundatur super nos spiritus de excelso et erit desertum in Chermel et Chermel in saltum reputabitur ¹⁶et habitabit in solitudine iudicium et iustitia in Chermel sedebit ¹⁷et erit opus iustitiae pax et cultus iustitiae silentium et securitas usque in sempiternum ¹⁸et sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiduciae et in requie opulenta ¹⁹grando autem in descensione saltus et humilitate humiliabitur civitas ²⁰beati qui seminatis super omnes aquas inmittentes pedem bovis et asini

33vae qui praedaris nonne et ipse praedaberis et qui spernis nonne et ipse sperneris cum consummaveris depraedationem depraedaberis cum fatigatus desiveris contemneris ²Domine miserere nostri te expectavimus esto brachium eorum in mane et salus nostra in tempore tribulationis ³a voce angeli fugerunt populi ab exaltatione tua dispersae sunt gentes ⁴et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur brucus velut cum fossae plenae fuerint de eo ⁵magnificatus est Dominus quoniam habitavit in excelso implevit Sion iudicio et iustitia ⁶et erit fides in temporibus tuis divitiae salutis sapientia et scientia timor Domini ipse thesaurus eius ⁷ecce videntes clamabunt foris angeli pacis amare flebunt ⁸dissipatae sunt viae cessavit transiens per semitam irritum factum est pactum proiecit civitates non reputavit homines ⁹luxit et elanguit terra confusus est Libanus et obsorduit et factus est Saron sicut desertum et concussa est Basan et Carmelus ¹⁰nunc consurgam dicit Dominus nunc exaltabor nunc sublevabor ¹¹concupietis ardorem parietis stipulam spiritus vester ut ignis vorabit vos ¹²et erunt populi quasi de incendio cinis spinae congregatae igni comburentur ¹³audite qui longe estis quae fecerim et cognoscite vicini fortitudinem meam ¹⁴conterriti sunt in Sion peccatores possedit tremor hypocritas quis poterit habitare de vobis cum igne devorante quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis ¹⁵qui ambulat in iustitiis et loquitur veritates qui proicit avaritiam ex calumnia et excutit manus suas ab omni munere qui obturat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum ¹⁶iste in excelsis habitabit munimenta saxorum sublimitas eius panis ei datus est aquae eius fideles sunt ¹⁷regem in decore suo videbunt oculi eius cernent terram de longe ¹⁸cor tuum meditabitur timorem ubi est litteratus ubi legis verba ponderans ubi doctor parvulorum ¹⁹populum inpudentem non videbis populum alti sermonis ita ut non possis intellegere disertitudinem linguae eius in quo nulla

est sapientia ²⁰respice Sion civitatem sollemnitatis nostrae oculi tui videbunt Hierusalem habitationem opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit nec auferentur clavi eius in sempiternum et omnes funiculi eius non rumpentur ²¹quia solummodo ibi magnificus Dominus noster locus fluviorum rivi latissimi et patentes non transibit per eum navis remigum neque trieris magna transgredietur eum ²²Dominus enim iudex noster Dominus legifer noster Dominus rex noster ipse salvabit nos ²³laxati sunt funiculi tui sed non praevalerunt sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas tunc dividuntur spolia praedarum multarum claudi diripient rapinam ²⁴nec dicet vicinus elangui populus qui habitat in ea auferetur ab eo iniquitas

34 accedite gentes et audite et populi adtendite audiat terra et plenitudo eius orbis et omne germen eius ²quia indignatio Domini super omnes gentes et furor super universam militiam eorum interfecit eos et dedit eos in occisionem ³interfecti eorum proicientur et de cadaveribus eorum ascendet fetor tabescent montes sanguine eorum ⁴et tabescet omnis militia caelorum et concipiantur sicut liber caeli et omnis militia eorum defluet sicut defluit folium de vinea et de ficu ⁵quoniam inebriatus est in caelo gladius meus ecce super Idumeam descendet et super populum interfectionis meae ad iudicium ⁶gladius Domini repletus est sanguine incassatus est adipe de sanguine agnorum et hircorum de sanguine medullatorum arietum victima enim Domini in Bosra et interfectio magna in terra Edom ⁷et descendent unicornes cum eis et tauri cum potentibus inebriabitur terra eorum sanguine et humus eorum adipe pinguium ⁸quia dies ultionis Domini annus retributionum iudicii Sion ⁹et convertentur torrentes eius in picem et humus eius in sulphur et erit terra eius in picem ardentem ¹⁰nocte et die non extinguetur in sempiternum ascendet fumes eius a generatione in generationem desolabitur in saeculum saeculorum non erit transiens per eam ¹¹et possidebunt illam onocrotalus et ericius et ibis et corvus habitabunt in ea et extendetur super eam mensura ut redigatur ad nihilum et perpendicularum in desolationem ¹²nobiles eius non erunt ibi regem potius invocabunt et omnes principes eius erunt in nihilum ¹³et orientur in domibus eius spinae et urticae et paliurus in munitationibus eius et erit cubile draconum et pascua strutionum ¹⁴et occurrent daemones onocentauris et pilosus clamabit alter ad alterum ibi cubavit lamia et invenit sibi requiem ¹⁵ibi habuit foveam ericius et enutrivit catulos et circumfodit et fovit in umbra eius illuc congregati sunt milvi alter ad alterum ¹⁶requirite diligenter in libro Domini et legite unum ex eis non defuit alter ad alterum non quaesivit quia quod ex ore meo procedit ille mandavit et spiritus eius ipse congregavit ea ¹⁷et ipse misit eis sortem et manus eius divisit eam illis in mensuram usque in aeternum possidebunt eam in generatione et generatione habitabunt in ea

35 laetabitur deserta et invia et exultabit solitudo et florebunt quasi lilius ²germinans germinabit et exultabit laetabunda et laudans gloria Libani data est ei decor Carmeli et Saron ipsi videbunt gloriam Domini et decorem Dei nostri ³confortate manus dissolutas et genua debilia roborate ⁴dicite pusillanimis confortamini nolite timere ecce Deus vester ultionem adducet retributionis Deus ipse veniet et salvabit vos ⁵tunc aperientur oculi caecorum et aures surdorum patebunt ⁶tunc saliet sicut cervus claudus et aperta erit lingua mutorum quia scissae sunt in deserto aquae et torrentes in solitudine ⁷et quae erat arida in stagnum et sitiens in fontes aquarum in cubilibus in quibus prius dracones habitabant orietur viror calami et iunci ⁸et erit ibi semita et via et via sancta vocabitur non transibit per eam pollutus et haec erit nobis directa via ita ut stulti non erent per eam ⁹non erit ibi leo et mala bestia non ascendet per eam nec invenietur ibi et ambulabunt qui liberati fuerint ¹⁰et redempti a Domino convertentur et venient in Sion cum laude et laetitia sempiterna super caput eorum gaudium et laetitiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus

36 et factum est in quartodecimo anno regis Ezechiae ascendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes civitates Iuda munitas et cepit eas ²et misit rex Assyriorum Rabsacen de Lachis in Hierusalem ad regem Ezechiam in manu gravi et stetit in aquaeductu piscinae superioris in via agri Fullonis ³et egressus est ad eum Eliachim filius Helciae qui erat super domum et Sobna scribe et Ioae filius Asaph a commentariis ⁴et dixit ad eos Rabsaces dicite Ezechiae haec dicit rex magnus rex Assyriorum quae est ista fiducia qua confidis ⁵aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis super quem habes fiduciam quia recessisti a me ⁶ecce confidis super baculum harundineum confractum istum super Aegyptum cui si innisus fuerit homo intrabit in manu eius et perforabit eam sic Pharaon rex Aegypti omnibus qui confidunt in eo ⁷quod si responderis mihi in Domino Deo nostro confidimus nonne ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria et dixit Iudae et Hierusalem coram altari isto adorabitis ⁸et nunc trade te domino meo regi Assyriorum et dabo tibi duo milia equorum nec poteris ex te praebere ascensores eorum ⁹et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus quod si confidis in Aegypto in quadriga et in equitibus ¹⁰et nunc numquid sine Domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam Dominus dixit ad me ascende super terram istam et disperse eam ¹¹et dixit Eliachim et Sobna et Ioae ad Rabsacen loquere ad servos tuos syra lingua intellegimus enim ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi qui est super murum ¹²et dixit ad eos Rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer omnia verba ista et non potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua et bibant urinam pedum suorum vobiscum ¹³et stetit Rabsaces et clamavit voce magna iudaice et di-

xit audite verba regis magni regis Assyriorum ¹⁴haec dicit rex non seducat vos Ezechias quia non poterit eruere vos ¹⁵et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Domino dicens eruens liberabit nos Dominus non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorum ¹⁶nolite audire Ezechiam haec enim dicit rex Assyriorum facite mecum benedictionem et egredimini ad me et comedite unusquisque vineam suam et unusquisque ficum suam et bibite unusquisque aquam cisternae suae ¹⁷donec veniam et tollam vos ad terram quae est ut terra vestra terram frumenti et vini terram panum et vinearum ¹⁸ne conturbet vos Ezechias dicens Dominus liberabit nos numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum ¹⁹ubi est deus Emath et Arfad ubi est deus Seffarvaim numquid liberaverunt Samariam de manu mea ²⁰quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea ut eruat Dominus Hierusalem de manu mea ²¹et siluerunt et non responderunt ei verbum mandaverat enim rex dicens ne respondeatis ei ²²et ingressus est Eliachim filius Helciae qui erat super domum et Sobna scriba et Ioae filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba Rabsacis

37et factum est cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua et obvolutus est sacco et intravit in domum Domini ²et misit Eliachim qui erat super domum et Sobnam scribam et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad Isaiam filium Amos prophetam ³et dixerunt ad eum haec dicit Ezechias dies tribulationis et correptionis et blasphemiae dies haec quia venerunt filii usque ad partum et virtus non est parienti ⁴si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsaces quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem et obprobandum sermonibus quos audivit Dominus Deus tuus leva ergo orationem pro reliquiis quae reppertae sunt ⁵et venerunt servi regis Ezechiae ad Isaiam ⁶et dixit ad eos Isaias haec dicetis domino vestro haec dicit Dominus ne timeas a facie verborum quae audisti quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me ⁷ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam et corruiere eum faciam gladio in terra sua ⁸reversus est autem Rabsaces et invenit regem Assyriorum proeliantem adversus Lobna audierat enim quia profectus esset de Lachis ⁹et audivit de Tharaca rege Aethiopiae dicentes egressus est ut pugnet contra te quod cum audisset misit nuntios ad Ezechiam dicens ¹⁰haec dicetis Ezechiae regi Iudae loquentes non te decipiat Deus tuus in quo tu confidis dicens non dabitur Hierusalem in manu regis Assyriorum ¹¹ecce tu audisti omnia quae fecerunt reges Assyriorum omnibus terris quas subverterunt et tu poteris liberari ¹²numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt patres mei Gozan et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thalassar ¹³ubi est rex Emath et rex Arfad et rex urbis Seffarvaim Anahe et Ava ¹⁴et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum et legit

eos et ascendit in domum Domini et expandit eos Ezechias coram Domino ¹⁵et oravit Ezechias ad Dominum dicens ¹⁶Domine exercituum Deus Israhel qui sedes super cherubin tu es Deus solus omnium regnorum terrae tu fecisti caelum et terram ¹⁷inclina Domine aurem tuam et audi aperi Domine oculos tuos et vide et audi omnia verba Sennacherib quae misit ad blasphemandum Deum viventem ¹⁸vere enim Domine desertas fecerunt reges Assyriorum terras et regiones earum ¹⁹et dederunt deos earum igni non enim erant dii sed opera manuum hominum lignum et lapis et comminuerunt eos ²⁰et nunc Domine Deus noster salva nos de manu eius et cognoscant omnia regna terrae quia tu es Dominus solus ²¹et misit Isaias filius Amos ad Ezechiam dicens haec dicit Dominus Deus Israhel pro quibus rogasti me de Sennacherib rege Assyriorum ²²hoc est verbum quod locutus est Dominus super eum despexit te subsannavit te virgo filia Sion post te caput movit filia Hierusalem ²³cui exprobrasti et quem blasphemasti et super quem exaltasti vocem et levasti altitudinem oculorum tuorum ad Sanctum Israhel ²⁴in manu servorum tuorum exprobrasti Domino et dixisti in multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium iuga Libani et succidam excelsa cedrorum eius electas abietes illius et introibo altitudinem summitatis eius saltum Carmeli eius ²⁵ego fodi et bibi aquam et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum ²⁶numquid non audisti quae olim fecerim ei ex diebus antiquis ego plasmavi illud et nunc adduxi et factum est in eradicationem collium conpugnantium et civitatum munitarum ²⁷habitatores earum breviata manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt sicut faenum agri et gramen pascuae et herba tectorum quae exaruit antequam maturesceret ²⁸habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cognovi et insaniam tuam contra me ²⁹cum fureres adversum me superbia tua ascendit in aures meas ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis et reducam te in viam per quam venisti ³⁰tibi autem hoc erit signum comede hoc anno quae sponte nascuntur et in anno secundo pomis vescere in anno autem tertio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum ³¹et mittet id quod salvatum fuerit de domo Iuda et quod reliquum est radicem deorsum et faciet fructum sursum ³²quia de Hierusalem exhibunt reliquiae et salvatio de monte Sion zelus Domini exercituum faciet istud ³³propterea haec dicit Dominus de rege Assyriorum non introibit civitatem hanc et non iaciet ibi sagittam et non occupabit eam clypeus et non mittet in circuitu eius aggerem ³⁴in via qua venit per eam revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit Dominus ³⁵et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter David servum meum ³⁶egressus est autem angelus Domini et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque milia et surrexerunt mane et ecce omnes cadavera mortuorum ³⁷et egressus est et abiit et reversus est Sennacherib rex Assyriorum et habitavit in Niveve ³⁸et factum est cum adoraret in templo Nesrach deum

suum Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram Ararat et regnavit Asoraddon filius eius pro eo

38in diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad mortem et introivit ad eum Isaias filius Amos propheta et dixit ei haec dicit Dominus dispone domui tuae quia morieris tu et non vives ²et convertit Ezechias faciem suam ad parietem et oravit ad Dominum ³et dixit obsecro Domine memento quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod bonum est in oculis tuis fecerim et flevit Ezechias fletu magno ⁴et factum est verbum Domini ad Isaiam dicens ⁵vade et dic Ezechiae haec dicit Dominus Deus David patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos ⁶et de manu regis Assyriorum eruam te et civitatem istam et protegam eam ⁷hoc autem tibi erit signum a Domino quia faciet Dominus verbum hoc quod locutus est ⁸ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Ahaz in sole retrorsum decem lineis et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat ⁹scriptura Ezechiae regis Iuda cum aegrotasset et convaluisset de infirmitate sua ¹⁰ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi quaesivi residuum annorum meorum ¹¹dixi non videbo Dominum Dominum in terra viventium non aspiciam hominem ultra et habitatorem quievit ¹²generatio mea ablata est et convoluta est a me quasi tabernaculum pastorum praecisa est velut a texente vita mea dum adhuc ordire succidit me de mane usque ad vesperam finies me ¹³sperabam usque ad mane quasi leo sic contrivit omnia ossa mea de mane usque ad vesperam finies me ¹⁴sicut pullus hirundinis sic clamabo meditabor ut columba adtenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum Domine vim patior sponde pro me ¹⁵quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit recogitabo omnes annos meos in amaritudine animae meae ¹⁶Domine sic vivitur et in talibus vita spiritus mei corripies me et vivificabis me ¹⁷ecce in pace amaritudo mea amarissima tu autem eruisti animam meam ut non periret proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea ¹⁸quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam ¹⁹vivens vivens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie pater filiis notam faciet veritatem tuam ²⁰Domine salvum me fac et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitae nostrae in domo Domini ²¹et iussit Isaias ut tollerent massam de ficis et captaplasmarent super vulnus et sanaretur ²²et dixit Ezechias quod erit signum quia ascendam in domo Domini

39in tempore illo misit Marodach Baladan filius Baladan rex Babylonis libros et munera ad Ezechiam audierat enim quod aegrotasset et convaluisset ²laetatus est autem super eis Ezechias et ostendit eis cellam aromatum et argenti et auri et odoramentorum et unguenti optimi et om-

nes apothecas supellectilis suae et universa quae inventa sunt in thesauris eius non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua et in omni potestate sua ³introiit autem Isaias propheta ad regem Ezechiam et dixit ei quid dixerunt viri isti et unde venerunt ad te et dixit Ezechias de terra longinqua venerunt ad me de Babylone ⁴et dixit quid viderunt in domo tua et dixit Ezechias omnia quae in domo mea sunt viderunt non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis ⁵et dixit Isaias ad Ezechiam audi verbum Domini exercituum ⁶ecce dies venient et auferentur omnia quae in domo tua sunt et quae thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc in Babylonem non relinquetur quicquam dicit Dominus ⁷et de filiis tuis qui exhibunt de te quos genueris tollent et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis ⁸et dixit Ezechias ad Isaiam bonum verbum Domini quod locutus est et dixit fiat tantum pax et veritas in diebus meis

40consolamini consolamini populus meus dicit Deus vester ²loquimini ad cor Hierusalem et avocate eam quoniam completa est malitia eius dimissa est iniquitas illius suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis ³vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite in solitudine semitas Dei nostri ⁴omnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas ⁵et revelabitur gloria Domini et videbit omnis caro pariter quod os Domini locutum est ⁶vox dicentis clama et dixi quid clamabo omnis caro faenum et omnis gloria eius quasi flos agri ⁷exsiccatum est faenum et cecidit flos quia spiritus Domini sufflavit in eo vere faenum est populus ⁸exsiccatum est faenum cecidit flos verbum autem Dei nostri stabit in aeternum ⁹super montem excelsum ascende tu quae evangelizas Sion exalta in fortitudine vocem tuam quae evangelizas Hierusalem exalta noli timere dic civitatibus Iudae ecce Deus vester ¹⁰ecce Dominus Deus in fortitudine veniet et brachium eius dominabitur ecce merces eius cum eo et opus illius coram eo ¹¹sicut pastor gregem suum pascet in brachio suo congregabit agnos et in sinu suo levabit fetas ipse portabit ¹²quis mensus est pugillo aquas et caelos palmo ponderavit quis adpendit tribus digitis molem terrae et libravit in pondere montes et colles in statera ¹³quis adiuvit spiritum Domini aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi ¹⁴cum quo iniit consilium et instruxit eum et docuit eum semitam iustitiae et erudit eum scientiam et viam prudentiae ostendit illi ¹⁵ecce gentes quasi stilla situlae et quasi momentum staterae reputatae sunt ecce insulae quasi pulvis exiguus ¹⁶et Libanus non sufficiet ad succendendum et animalia eius non sufficient ad holocaustum ¹⁷omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo et quasi nihilum et inane reputatae sunt ei ¹⁸cui ergo similem fecistis Deum aut quam imaginem ponetis ei ¹⁹numquid sculptile conflavit faber aut aurifex auro figuravit illud et lamminis argenteis argentarius ²⁰forte lignum et inputribile elegit artifex sapiens quaerit quomodo

statuat simulacrum quod non moveatur ²¹numquid non scietis numquid non audietis numquid non adnuntiatum est ab initio vobis numquid non intellexistis fundamenta terrae ²²qui sedet super gyrum terrae et habitatores eius sunt quasi lucustae qui extendit velut nihilum caelos et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum ²³qui dat secretorum scrutatores quasi non sint iudices terrae velut inane fecit ²⁴et quidem neque plantatos neque satos neque radicato in terra trunco eorum repente flavit in eos et aruerunt et turbo quasi stipulam auferet eos ²⁵et cui adsimilastis me et adaequastis dicit Sanctus ²⁶levate in excelsum oculos vestros et videte quis creavit haec qui educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat prae multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius neque unum reliquum fuit ²⁷quare dicis Iacob et loqueris Israhel abscondita est via mea a Domino et a Deo meo iudicium meum transibit ²⁸numquid nescis aut non audisti Deus sempiternus Dominus qui creavit terminos terrae non deficiet neque laborabit nec est investigatio sapientiae eius ²⁹qui dat lasso virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat ³⁰deficient pueri et laborabunt et iuvenes in infirmitate cadent ³¹qui autem sperant in Domino mutabunt fortitudinem adsument pinnas sicut aquilae current et non laborabunt ambulabunt et non deficiet

41 taceant ad me insulae et gentes mutent fortitudinem accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus ²quis suscitavit ab oriente iustum vocavit eum ut sequeretur se dabit in conspectu eius gentes et reges obtinebit dabit quasi pulverem gladio eius sicut stipulam vento raptam arcui eius ³persequetur eos transibit in pace semita in pedibus eius non apparebit ⁴quis haec operatus est et fecit vocans generationes ab exordio ego Dominus primus et novissimus ego sum ⁵viderunt insulae et timuerunt extrema terrae obstipuerunt adpropinquaverunt et accesserunt ⁶unusquisque proximo suo auxiliatur et fratri suo dicit confortare ⁷confortabit faber aerarius percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis dicens glutino bonum est et confortavit eum in clavis ut non moveatur ⁸et tu Israhel serve meus Iacob quem elegi semen Abraham amici mei ⁹in quo adprehendi te ab extremis terrae et a longinquis eius vocavi te et dixi tibi servus meus es tu elegi te et non abieci te ¹⁰ne timeas quia tecum sum ego ne declines quia ego Deus tuus confortavi te et auxiliatus sum tui et suscepi te dextera iusti mei ¹¹ecce confundentur et erubescunt omnes qui pugnant adversum te erunt quasi non sint et peribunt viri qui contradicunt tibi ¹²quaeres eos et non invenies viros rebelles tuos erunt quasi non sint et veluti consumptio homines bellantes adversum te ¹³quia ego Dominus Deus tuus adprehendens manum tuam dicensque tibi ne timeas ego adiuvi te ¹⁴noli timere vermis Iacob qui mortui estis ex Israhel ego auxiliatus sum tui dicit Dominus et redemptor tuus Sanctus Israhel ¹⁵ego posui te quasi plastrum triturans novum habens rostra serrantia triturabis montes

et comminues et colles quasi pulverem pones ¹⁶ventilabis eos et ventus tollet et turbo disperget eos et tu exultabis in Domino in Sancto Israhel laetaberis ¹⁷egeni et pauperes quaerunt aquas et non sunt lingua eorum siti aruit ego Dominus exaudiam eos Deus Israhel non derelinquam eos ¹⁸aperiam in supinis collibus flumina et in medio camporum fontes ponam desertum in stagna aquarum et terram inviam in rivos aquarum ¹⁹dabo in solitudine cedrum et spinam et myrtum et lignum olivae ponam in deserto abietem ulmum et buxum simul ²⁰ut videant et sciant et recogitent et intellegant pariter quia manus Domini fecit hoc et Sanctus Israhel creavit illud ²¹prope facite iudicium vestrum dicit Dominus adferte si quid forte habetis dixit Rex Iacob ²²accedant et nuntient nobis quaecumque ventura sunt priora quae fuerint nuntiate et ponemus cor nostrum et sciemus novissima eorum et quae ventura sunt indicate nobis ²³adnuntiate quae ventura sunt in futurum et sciemus quia dii estis vos bene quoque aut male si potestis facite et loquamur et videamus simul ²⁴ecce vos estis ex nihilo et opus vestrum ex eo quod non est abominatio est qui elegit vos ²⁵suscitavi ab aquilone et venit ab ortu solis vocabit nomen meum et adducet magistratus quasi lutum et velut plastes conculcans humum ²⁶quis adnuntiavit ab exordio ut sciamus et a principio ut dicamus iustus es non est neque adnuntians neque praedicens neque audiens sermones vestros ²⁷primus ad Sion dicit ecce adsunt et Hierusalem evangelistam dabo ²⁸et vidi et non erat neque existis quisquam qui iniret consilium et interrogatus responderet verbum ²⁹ecce omnes iniusti et vana opera eorum ventus et inane simulacra eorum

42 ecce servus meus suscipiam eum electus meus conplacuit sibi in illo anima mea dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet ²non clamabit neque accipiet personam nec audietur foris vox eius ³calamum quassatum non conteret et linum fumigans non extinguet in veritate educet iudicium ⁴non erit tristis neque turbulentus donec ponat in terra iudicium et legem eius insulae expectabunt ⁵haec dicit Dominus Deus creans caelos et extendens eos firmans terram et quae germinant ex ea dans flatum populo qui est super eam et spiritum calcantibus eam ⁶ego Dominus vocavi te in iustitia et adprehendi manum tuam et servavi et dedi te in foedus populi in lucem gentium ⁷ut aperires oculos caecorum et educeres de conclusione vincitum de domo carceris sedentes in tenebris ⁸ego Dominus hoc est nomen meum gloriam meam alteri non dabo et laudem meam sculptilibus ⁹quae prima fuerant ecce venerunt nova quoque ego adnuntio antequam oriantur audita vobis faciam ¹⁰cantate Domino canticum novum laus eius ab extremis terrae qui descenditis in mare et plenitudo eius insulae et habitatores earum ¹¹sublevetur desertum et civitates eius in domibus habitabit Cedar laudate habitatores Petrae de vertice montium clamabunt ¹²ponent Domino gloriam et laudem eius in insulis nuntiabunt ¹³Dominus

sicut fortis egredietur sicut vir proelior suscitabit zelum vociferabitur et clamabit super inimicos suos confortabitur ¹⁴tacui semper silui patiens fui sicut pariens loquar dissipabo et absorbebo simul ¹⁵desertos faciam montes et colles et omne gramen eorum exsiccabo et ponam flumina in insulas et stagna arefaciam ¹⁶et ducam caecos in via quam nesciunt in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam ponam tenebras coram eis in lucem et prava in recta haec verba feci eis et non dereliqui eos ¹⁷conversi sunt retrorsum confundantur confusione qui confidunt in sculptili qui dicunt conflati vos dii nostri ¹⁸surdi audite et caeci intuemini ad videndum ¹⁹quis caecus nisi servus meus et surdus nisi ad quem nuntios meos misi quis caecus nisi qui venundatus est quis caecus nisi servus Domini ²⁰qui vides multa nonne custodies qui apertas habes aures nonne audies ²¹et Dominus voluit ut sanctificaret eum et magnificaret legem et extolleret ²²ipse autem populus direptus et vastatus laqueus iuvenum omnes et in domibus carcerum absconditi sunt facti sunt in rapinam nec est qui eruat in direptionem et non est qui dicat redde ²³quis est in vobis qui audiat hoc adtendat et auscultet futura ²⁴quis dedit in direptionem Iacob et Israhel vastantibus nonne Dominus ipse cui peccavimus et noluerunt in viis eius ambulare et non audierunt legem eius ²⁵et effudit super eum indignationem furoris sui et forte bellum et combusit eum in circuito et non cognovit et succendit eum et non intellexit

43et nunc haec dicit Dominus creans te Iacob et formans te Israhel noli timere quia redemi te et vocavi nomine tuo meus es tu ²cum transieris per aquas tecum ero et flumina non operient te cum ambulaveris in igne non combureris et flamma non ardebit in te ³quia ego Dominus Deus tuus Sanctus Israhel salvator tuus dedi propitiationem tuam Aegyptum Aethiopiam et Saba pro te ⁴ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus ego dilexi te et dabo homines pro te et populos pro anima tua ⁵noli timere quoniam tecum ego sum ab oriente adducam semen tuum et ab occidente congregabo te ⁶dicam aquiloni da et austro noli prohibere adfer filios meos de longinquo et filias meas ab extremis terrae ⁷et omnem qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum et formavi eum et feci eum ⁸educ foras populum caecum et oculos habentem surdum et aures ei sunt ⁹omnes gentes congregatae sunt simul et collectae sunt tribus quis in vobis adnuntiet istud et quae prima sunt audire nos faciat dent testes eorum et iustificentur et audiant et dicant vere ¹⁰vos testes mei dicit Dominus et servus meus quem elegi ut sciatis et credatis mihi et intellegatis quia ego ipse sum ante me non est formatus deus et post me non erit ¹¹ego sum ego sum Dominus et non est absque me salvator ¹²ego adnuntiavi et salvavi auditum feci et non fuit in vobis alienus vos testes mei dicit Dominus et ego Deus ¹³et ab initio ego ipse et non est qui de manu mea eruat operabor et quis avertet illud ¹⁴haec dicit Dominus redemptor vester Sanctus

Israhel propter vos emisi Babylonem et detraxi vectes universos et Chaldeos in navibus suis gloriantes ¹⁵ego Dominus Sanctus vester creans Israhel Rex vester ¹⁶haec dicit Dominus qui dedit in mari viam et in aquis torrentibus semitam ¹⁷qui eduxit quadrigam et equum agmen et robustum simul obdormierunt nec resurgent contriti sunt quasi linum et extincti sunt ¹⁸ne memineritis priorum et antiqua ne intueamini ¹⁹ecce ego facio nova et nunc orientur utique cognoscetis ea ponam in deserto viam et in invio flumina ²⁰glorificabit me bestia agri dracones et strutiones quia dedi in deserto aquas flumina in invio ut darem potum populo meo electo meo ²¹populum istum formavi mihi laudem meam narrabit ²²non me invocasti Iacob nec laborasti in me Israhel ²³non obtulisti mihi arietem holocausti tui et victimis tuis non glorificasti me non te servire feci in oblatione nec laborem tibi praebui in ture ²⁴non emisti mihi argento calamum et adipe victimarum tuarum non inebriasti me veruntamen servire me fecisti in peccatis tuis praebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis ²⁵ego sum ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me et peccatorum tuorum non recordabor ²⁶reduc me in memoriam et iudicemur simul narra si quid habes ut iustificeris ²⁷pater tuus primus peccavit et interpretes tui praevericati sunt in me ²⁸et contaminavi principes sanctos dedi ad internicionem Iacob et Israhel in blasphemiam

44et nunc audi Iacob serve meus et Israhel quem elegi ²haec dicit Dominus faciens et formans te ab utero auxiliator tuus noli timere serve meus Iacob et Rectissime quem elegi ³effundam enim aquas super sitientem et fluenta super aridam effundam spiritum meum super semen tuum et benedictionem meam super stirpem tuam ⁴et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta praeterfluentes aquas ⁵iste dicet Domini ego sum et ille vocabit in nomine Iacob et hic scribet manu sua Domino et in nomine Israhel adsimilabitur ⁶haec dicit Dominus rex Israhel et redemptor eius Dominus exercituum ego primus et ego novissimus et absque me non est deus ⁷quis similis mei vocet et adnuntiet et ordinem exponat mihi ex quo constitui populum antiquum ventura et quae futura sunt adnuntient eis ⁸nolite timere neque conturbemini ex tunc audire te feci et adnuntiavi vos estis testes mei numquid est deus absque me et formator quem ego non noverim ⁹platae idoli omnes nihil sunt et amantissima eorum non proderunt eis ipsi sunt testes eorum quia non vident neque intellegunt ut confundantur ¹⁰quis formavit deum et sculptile conflavit ad nihil utile ¹¹ecce omnes participes eius confundentur fabri enim sunt ex hominibus convenient omnes stabunt et pavebunt et confundentur simul ¹²faber ferrarius lima operatus est in prunis et in malleis formavit illud et operatus est in brachio fortitudinis suae esuriet et deficiet non bibet aquam et lassescet ¹³artifex lignarius extendit normam formavit illud in runcina fecit illud in angularibus et in circino tornavit illud et fecit imaginem viri quasi speciosum hominem

habitantes in domo ¹⁴succidit cedros tulit ilicem et quercum quae steterat inter ligna saltus plantavit pinum quam pluvia nutrit ¹⁵et facta est hominibus in focum sumpsit ex eis et calefactus est et succendit et coxit panes de reliquo autem operatus est deum et adoravit fecit sculptile et curvatus est ante illud ¹⁶medium eius combusit igni et de medio eius carnes comedit coxit pulmentum et saturatus est et calefactus est et dixit va calefactus sum vidi focum ¹⁷reliquum autem eius deum fecit sculptile sibi curvatur ante illud et adoratur illud et obsecrat dicens libera me quia deus meus es tu ¹⁸nescierunt neque intellexerunt lutati enim sunt ne videant oculi eorum et ne intellegant corde suo ¹⁹non recogitant in mente sua neque cognoscunt neque sentiunt ut dicant medietatem eius combusi igne et coxi super carbones eius panes coxi carnes et comedi et de reliquo eius idolum faciam ante truncum ligni procidam ²⁰pars eius cinis est cor insipiens adoravit illud et non liberabit animam suam neque dicit forte mendacium est in dextera mea ²¹memento horum Iacob et Israhel quoniam servus meus es tu formavi te servus meus es tu Israhel non oblivisceris mei ²²delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi nebulam peccata tua revertere ad me quoniam redemisti te ²³laudate caeli quoniam fecit Dominus iubilate extrema terrae resonate montes laudationem saltus et omne lignum eius quoniam redemit Dominus Iacob et Israhel gloriabitur ²⁴haec dicit Dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero ego sum Dominus faciens omnia extendens caelos solus stabiliens terram et nullus mecum ²⁵irrita faciens signa divinatorum et ariolos in furorem vertens convertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens ²⁶suscitans verbum servi sui et consilium nuntiorum suorum complens qui dico Hierusalem habitaberis et civitatibus Iuda aedificabimini et deserta eius suscitabo ²⁷qui dico profundo desolare et flumina tua arefaciam ²⁸qui dico Cyro pastor meus es et omnem voluntatem meam complebis qui dico Hierusalem aedificaberis et templo fundaberis

45haec dicit Dominus christo meo Cyro cuius adprehendi dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam et aperiam coram eo ianuas et portae non cludentur ²ego ante te ibo et gloriosos terrae humiliabo portas aereas conteram et vectes ferreos confringam ³et dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorum ut scias quia ego Dominus qui voco nomen tuum Deus Israhel ⁴propter servum meum Iacob et Israhel electum meum et vocavi te in nomine tuo adsimilavi te et non cognovisti me ⁵ego Dominus et non est amplius extra me non est deus accinxi te et non cognovisti me ⁶ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab occidente quoniam absque me non est ego Dominus et non est alter ⁷formans lucem et creans tenebras faciens pacem et creans malum ego Dominus faciens omnia haec ⁸rorate caeli desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet salvatorem et iustitia oriatur simul ego Dominus creavi eum ⁹vae qui contradicit factori

suo testa de samis terrae numquid dicit lutum figulo suo quid facis et opus tuum absque manibus est ¹⁰vae qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis ¹¹haec dicit Dominus Sanctus Israhel plastes eius ventura interrogate me super filios meos et super opus manuum mearum mandastis mihi ¹²ego feci terram et hominem super eam creavi ego manus meae tetenderunt caelos et omni militiae eorum mandavi ¹³ego suscitavi eum ad iustitiam et omnes vias eius dirigam ipse aedificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet non in pretio neque in muneribus dicit Dominus Deus exercituum ¹⁴haec dicit Dominus labor Aegypti et negotiatio Aethiopiae et Sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erunt post te ambulabunt vinciti manibus pergunt et te adorabunt teque deprecabuntur tantum in te est Deus et non est absque te deus ¹⁵vere tu es Deus absconditus Deus Israhel salvator ¹⁶confusi sunt et erubuerunt omnes simul abierunt in confusione fabricatores errorum ¹⁷Israhel salvatus est in Domino salute aeterna non confundemini et non erubescetis usque in saeculum saeculi ¹⁸quia haec dicit Dominus creans caelos ipse Deus formans terram et faciens eam ipse plastes eius non in vanum creavit eam ut habitetur formavit eam ego Dominus et non est alius ¹⁹non in abscondito locutus sum in loco terrae tenebroso non dixi semini Iacob frustra quaerite me ego Dominus loquens iustitiam adnuntians recta ²⁰congregamini et venite et accedite simul qui salvati estis ex gentibus nescierunt qui levant lignum sculpturae suae et rogant deum non salvantem ²¹adnuntiate et venite et consiliamini simul quis auditum fecit hoc ab initio ex tunc praedixit illud numquid non ego Dominus et non est ultra Deus absque me Deus iustus et salvans non est praeter me ²²convertimini ad me et salvi eritis omnes fines terrae quia ego Deus et non est alius ²³in memet ipso iuravi egredietur de ore meo iustitiae verbum et non revertetur quia mihi curvabunt omnia genu et iurabit omnis lingua ²⁴ergo in Domino dicit meae sunt iustitiae et imperium ad eum venient et confundentur omnes qui repugnant ei ²⁵in Domino iustificabitur et laudabitur omne semen Israhel

46conflatus est Bel contritus est Nabo facta sunt simulacra eorum bestiis et iumentis onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem ²contabuerunt et contrita sunt simul non potuerunt salvare portantem et anima eorum in captivitatem ibit ³audite me domus Iacob et omne residuum domus Israhel qui portamini a meo utero qui gestamini a mea vulva ⁴usque ad senectam ego ipse et usque ad canos ego portabo ego feci et ego feram et ego portabo et salvabo ⁵cui adsimilastis me et adaequastis et comparastis me et fecistis similem ⁶qui confertis aurum de sacco et argentum statera ponderatis conducentes aurificem ut faciat deum et procidunt et adorant ⁷portant illud in umeris gestantes et ponentes in loco suo et stabit ac de loco suo non movebitur sed et cum clamaverint ad eum non audiet de tribulatione non salvabit eos ⁸mementote istud et fun-

damini redite praevaricatores ad cor ⁹recordamini prioris saeculi quoniam ego sum Deus et non est ultra Deus nec est similis mei ¹⁰adnuntians ab exordio novissimum et ab initio quae necdum facta sunt dicens consilium meum stabit et omnis voluntas mea fiet ¹¹vocans ab oriente avem et de terra longinqua virum voluntatis meae et locutus sum et adducam illud creavi et faciam illud ¹²audite me duro corde qui longe estis a iustitia ¹³prope feci iustitiam meam non elongabitur et salus mea non morabitur dabo in Sion salutem et Israheli gloriam meam

47descende sede in pulverem virgo filia Babylon sede in terra non est solium filiae Chaldeorum quia ultra non vocaberis mollis et tenera ²tolle molam et mole farinam denuda turpitudinem tuam discoperi umerum revela crus transi flumina ³revelabitur ignominia tua et videbitur obprobrium tuum ultionem capiam et non resistet mihi homo ⁴redemptor noster Dominus exercituum nomen illius Sanctus Israhel ⁵sede tace et intra in tenebras filia Chaldeorum quia non vocaberis ultra domina regnorum ⁶iratus sum super populum meum contaminavi hereditatem meam et dedi eos in manu tua non posuisti eis misericordias super senem adgravasti iugum tuum valde ⁷et dixisti in sempiternum ero domina non posuisti haec super cor tuum neque recordata es novissimi tui ⁸et nunc audi haec delicata et habitans confidenter quae dicis in corde tuo ego sum et non est praeter me amplius non sedebo vidua et ignorabo sterilitatem ⁹veniet tibi duo haec subito in die una sterilitas et viduitas universa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum et propter duritiam incantatorum tuorum vehementem ¹⁰et fiduciam habuisti in malitia tua et dixisti non est qui videat me sapientia tua et scientia tua haec decepit te et dixisti in corde tuo ego sum et praeter me non est altera ¹¹veniet super te malum et nescies ortum eius et inruet super te calamitas quam non poteris expiare veniet super te repente miseria quam nescies ¹²sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua si forte quid prosit tibi aut si possis fieri fortior ¹³defecisti in multitudine consiliorum tuorum stent et salvent te augures caeli qui contemplabantur sidera et supputabant menses ut ex eis adnuntiarent ventura tibi ¹⁴ecce facti sunt quasi stipula ignis combustit eos non liberabunt animam suam de manu flammae non sunt prunae quibus calefiant nec focus ut sedeant ad eum ¹⁵sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras negotiatores tui ab adolescentia tua unusquisque in via sua erraverunt non est qui salvet te

48audite hoc domus Iacob qui vocamini nomine Israhel et de aquis Iuda existis qui iuratis in nomine Domini et Dei Israhel recordamini non in veritate neque in iustitia ²de civitate enim sancta vocati sunt et super Deum Israhel constabiliti sunt Dominus exercituum nomen eius ³priora ex tunc adnuntiavi et ex ore meo exierunt et audita feci

ea repente operatus sum et venerunt ⁴scivi enim quia durus es tu et nervus ferreus cervix tua et frons tua aerea ⁵praedixi tibi ex tunc antequam venirent indicavi tibi ne forte diceres idola mea fecerunt haec et sculptilia mea et conflabilia mandaverunt ista ⁶quae audisti vide omnia vos autem non adnuntiastis audita feci tibi nova ex nunc et conservata quae nescis ⁷nunc creata sunt et non ex tunc et ante diem et non audisti ea ne forte dicas ecce cognovi ea ⁸neque audisti neque cognovisti neque ex tunc aperta est auris tua scio enim quia praevaricans praevaricabis et transgressorem ex ventre vocavi te ⁹propter nomen meum longe faciam furorem meum et laude mea infrenabo te ne intereas ¹⁰ecce excoxi te sed non quasi argentum elegi te in camino paupertatis ¹¹propter me propter me faciam ut non blasphemem et gloriam meam alteri non dabo ¹²audi me Iacob et Israhel quem ego voco ego ipse ego primus et ego novissimus ¹³manus quoque mea fundavit terram et dextera mea mensa est caelos ego vocabo eos et stabunt simul ¹⁴congregamini omnes vos et audite quis de eis adnuntiavit haec Dominus dilexit eum faciet voluntatem suam in Babylone et brachium suum in Chaldeis ¹⁵ego ego locutus sum et vocavi eum adduxi eum et directa est via eius ¹⁶accedite ad me et audite hoc non a principio in abscondito locutus sum ex tempore antequam fieret ibi eram et nunc Dominus Deus misit me et spiritus eius ¹⁷haec dicit Dominus redemptor tuus Sanctus Israhel ego Dominus Deus tuus docens te utilia gubernans te in via qua ambulas ¹⁸utinam attendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen pax tua et iustitia tua sicut gurgites maris ¹⁹et fuisset quasi harena semen tuum et stirps uteri tui ut lapilli eius non interisisset et non fuisset adtritum nomen eius a facie mea ²⁰egredimini de Babylone fugite a Chaldeis in voce exultationis adnuntiate auditum facite hoc efferte illud usque ad extrema terrae dicite redemit Dominus servum suum Iacob ²¹non sitierunt in deserto cum educeret eos aquam de petra produxit eis et scidit petram et fluxerunt aquae ²²non est pax dicit Dominus impiis

49audite insulae et attendite populi de longe Dominus ab utero vocavit me de ventre matris meae recordatus est nominis mei ²et posuit os meum quasi gladium acutum in umbra manus suae protexit me et posuit me sicut sagittam electam in faretra sua abscondit me ³et dixit mihi servus meus es tu Israhel quia in te gloriabor ⁴et ego dixi in vacuum laboravi sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi ergo iudicium meum cum Domino et opus meum cum Deo meo ⁵et nunc dicit Dominus formans me ex utero servum sibi ut reducam Iacob ad eum et Israhel non congregabitur et glorificatus sum in oculis Domini et Deus meus factus est fortitudo mea ⁶et dixit parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Iacob et feces Israhel convertendas dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terrae ⁷haec dicit Dominus redemptor Israhel Sanctus eius ad contemptibilem animam ad abominatam

gentem ad servum dominorum reges videbunt et consurgent principes et adorabunt propter Dominum quia fidelis est et Sanctum Israhel qui elegit te ⁸haec dicit Dominus in tempore placito exaudivi te et in die salutis auxiliatus sum tui et servavi te et dedi te in foedus populi ut suscitares terram et possideres hereditates dissipatas ⁹ut diceres his qui vincti sunt exite et his qui in tenebris revelamini super vias pascentur et in omnibus planis pascua eorum ¹⁰non esurient neque sitient et non percutiet eos aestus et sol quia miserator eorum reget eos et ad fontes aquarum portabit eos ¹¹et ponam omnes montes meos in viam et semitae meae exaltabuntur ¹²ecce isti de longe venient et ecce illi ab aquilone et mari et isti de terra australi ¹³laudate caeli et exulta terra iubilate montes laudem quia consolatus est Dominus populum suum et pauperum suorum miserebitur ¹⁴et dixit Sion dereliquit me Dominus et Dominus oblitus est mei ¹⁵numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui et si illa oblita fuerit ego tamen non obliviscar tui ¹⁶ecce in manibus meis descripsi te muri tui coram oculis meis semper ¹⁷venerunt structores tui destruentes te et dissipantes a te exhibunt ¹⁸leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi vivo ego dicit Dominus quia omnibus his velut ornamento vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa ¹⁹quia deserta tua et solitudines tuae et terra ruinae tuae nunc angusta erunt prae habitatoribus et longe fugabuntur qui absorbebant te ²⁰adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tuae angustus mihi est locus fac spatium mihi ut habitem ²¹et dices in corde tuo quis genuit mihi istos ego sterilis et non pariens transmigrata et captiva et istos quis enutrivit ego destituta et sola et isti ubi hic erant ²²haec dicit Dominus Deus ecce levo ad gentes manum meam et ad populos exaltabo signum meum et adherent filios tuos in ulnis et filias tuas super umeros portabunt ²³et erunt reges nutricii tui et reginae nutrices tuae vultu in terra dimisso adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent et scies quia ego Dominus super quo non confundentur qui expectant eum ²⁴numquid tolletur a forte praeda aut quod captum fuerit a robusto salvum esse poterit ²⁵quia haec dicit Dominus equidem et captivitas a forte tolletur et quod ablatum fuerit a robusto salvabitur eos vero qui iudicaverunt te ego iudicabo et filios tuos ego salvabo ²⁶et cibabo hostes tuos carnibus suis et quasi musto sanguine suo inebriabuntur et sciet omnis caro quia ego Dominus salvans te et redemptor tuus Fortis Iacob

50haec dicit Dominus quis est hic liber repudii matris vestrae quo dimisi eam aut quis est creditor meus cui vendidi vos ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram ²quia veni et non erat vir vocavi et non erat qui audiret numquid abbreviata et parvula facta est manus mea ut non possim redimere aut non est in me virtus ad liberandum ecce in increpatione mea desertum faciam mare ponam flumina in

siccum computrescent pisces sine aqua et morientur in siti ³induam caelos tenebris et saccum ponam operimentum eorum ⁴Dominus dedit mihi linguam eruditam ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo erigit mane mane erigit mihi aurem ut audiam quasi magistrum ⁵Dominus Deus aperuit mihi aurem ego autem non contradico retrorsum non abii ⁶corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus ⁷Dominus Deus auxiliator meus ideo non sum confusus ideo posui faciem meam ut petram durissimam et scio quoniam non confundar ⁸iuxta est qui iustificat me quis contradicet mihi stemus simul quis est adversarius meus accedat ad me ⁹ecce Dominus Deus auxiliator meus quis est qui condemnet me ecce omnes quasi vestimentum conterentur tinea comedet eos ¹⁰quis ex vobis timens Dominum audiens vocem servi sui qui ambulavit in tenebris et non est lumen ei speret in nomine Domini et innitatur super Deum suum ¹¹ecce omnes vos accendentes ignem accincti flammis ambulate in lumine ignis vestri et in flammis quas succendistis de manu mea factum est hoc vobis in doloribus dormietis

51audite me qui sequimini quod iustum est et quaeritis Dominum attendite ad petram unde excisi estis et ad cavernam laci de qua praecisi estis ²attendite ad Abraham patrem vestrum et ad Sarram quae peperit vos quia unum vocavi eum et benedixi ei et multiplicavi eum ³consolabitur ergo Dominus et Sion consolabitur omnes ruinas eius et ponet desertum eius quasi delicias et solitudinem eius quasi hortum Domini gaudium et laetitia invenietur in ea gratiarum actio et vox laudis ⁴attendite ad me populus meus et tribus mea me audite quia lex a me exiet et iudicium meum in lucem populorum requiescet ⁵prope est iustus meus egressus est salvator meus et brachia mea populos iudicabunt me insulae expectabunt et brachium meum sustinebunt ⁶levate in caelum oculos vestros et videte sub terra deorsum quia caeli sicut fumus liquescent et terra sicut vestimentum adteretur et habitatores eius sicut haec interibunt salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea non deficiet ⁷audite me qui scitis iustum populus lex mea in corde eorum nolite timere obprobrium hominum et blasphemias eorum ne metuatis ⁸sicut enim vestimentum sic comedet eos vermis et sicut lanam sic devorabit eos tinea salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea in generationes generationum ⁹consurge consurge induere fortitudinem brachium Domini consurge sicut in diebus antiquis in generationibus saeculorum numquid non tu percussisti superbum vulnerasti draconem ¹⁰numquid non tu siccasti mare aquam abyssi vehementis qui posuisti profundum maris viam ut transirent liberati ¹¹et nunc qui redempti sunt a Domino revertentur et venient in Sion laudantes et laetitia sempiterna super capita eorum gaudium et laetitiam tenebunt fugiet dolor et gemitus ¹²ego ego ipse consolabor vos quis tu ut timeres ab homine mortali et

a filio hominis qui quasi faenum ita arescet ¹³et oblitus es Domini factoris tui qui tetendit caelos et fundavit terram et formidasti iugiter tota die a facie furoris eius qui te tribulabat et paraverat ad perdendum ubi nunc est furor tribulantis ¹⁴cito veniet gradiens ad aperiendum et non interficiet usque ad internicionem nec deficiet panis eius ¹⁵ego autem sum Dominus Deus tuus qui conturbo mare et intumescunt fluctus eius Dominus exercituum nomen meum ¹⁶posui verba mea in ore tuo et in umbra manus meae protexi te ut plantes caelos et fundes terram et dicas ad Sion populus meus es tu ¹⁷elevare elevare consurge Hierusalem quae bibisti de manu Domini calicem irae eius usque ad fundum calicis soporis bibisti et epotasti usque ad feces ¹⁸non est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos genuit et non est qui adprehendat manum eius ex omnibus filiis quos enutrivit ¹⁹duo sunt quae occurrerunt tibi quis contristabitur super te vastitas et contritio et fames et gladius quis consolabitur te ²⁰fili tui proiecti sunt dormierunt in capite omnium viarum sicut bestia inlaqueata pleni indignatione Domini increpatione Dei tui ²¹idcirco audi hoc paupercula et ebria non a vino ²²haec dicit Dominator tuus Dominus et Deus tuus qui pugnavit pro populo suo ecce tuli de manu tua calicem soporis fundum calicis indignationis meae non adicies ut bibas illud ultra ²³et ponam illud in manu eorum qui te humiliaverunt et dixerunt animae tuae incurvare ut transeamus et posuisti ut terram corpus tuum et quasi viam transeuntibus

52 consurge consurge induere fortitudine tua Sion induere vestimentis gloriae tuae Hierusalem civitas sancti quia non adicies ultra ut pertranseat per te incircumcisus et imundus ²excutere de pulvere consurge sede Hierusalem solve vincula colli tui captiva filia Sion ³quia haec dicit Dominus gratis venundati estis et sine argento redimemini ⁴quia haec dicit Dominus Deus in Aegyptum descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi et Assur absque ulla causa calumniatus est eum ⁵et nunc quid mihi est hic dicit Dominus quoniam ablatus est populus meus gratis dominatores eius inique agunt dicit Dominus et iugiter tota die nomen meum blasphematur ⁶propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa quia ego ipse qui loquebar ecce adsum ⁷quam pulchri super montes pedes adnuntiantis et praedicantis pacem adnuntiantis bonum praedicantis salutem dicentis Sion regnavit Deus tuus ⁸vox speculatorum tuorum levaverunt vocem simul laudabunt quia oculus ad oculus videbunt cum converterit Dominus Sion ⁹gaudete et laudate simul deserta Hierusalem quia consolatus est Dominus populum suum redemit Hierusalem ¹⁰paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium et videbunt omnes fines terrae salutare Dei nostri ¹¹recedite recedite exite inde pollutum nolite tangere exite de medio eius mundamini qui fertis vasa Domini ¹²quoniam non in tumultu exhibitis nec in fuga properabitis praecedet enim vos Dominus et congregabit vos Deus Israhel ¹³ecce intel-

leget servus meus exaltabitur et elevabitur et sublimis erit valde ¹⁴sicut obstipuerunt super te multi sic inglorius erit inter viros aspectus eius et forma eius inter filios hominum ¹⁵iste asperget gentes multas super ipsum continebunt reges os suum quia quibus non est narratum de eo viderunt et qui non audierunt contemplati sunt

53 quis credidit auditui nostro et brachium Domini cui revelatum est ²et ascendet sicut virgultum coram eo et sicut radix de terra sitiendi non est species ei neque decor et vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum ³despectum et novissimum virorum virum dolorum et scientem infirmitatem et quasi absconditus vultus eius et despectus unde nec reputavimus eum ⁴vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit et nos putavimus eum quasi leprosum et percussum a Deo et humiliatum ⁵ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras adtritum est propter scelera nostra disciplina pacis nostrae super eum et livore eius sanati sumus ⁶omnes nos quasi oves erravimus unusquisque in viam suam declinavit et Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum ⁷oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum sicut ovis ad occisionem ducetur et quasi agnus coram tondente obmutescet et non aperiet os suum ⁸de angustia et de iudicio sublatus est generationem eius quis enarrabit quia abscisus est de terra viventium propter scelus populi mei percussit eum ⁹et dabit impios pro sepultura et divitem pro morte sua eo quod iniquitatem non fecerit neque dolus fuerit in ore eius ¹⁰et Dominus voluit contere eum in infirmitate si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longevum et voluntas Domini in manu eius dirigetur ¹¹pro eo quod laboravit anima eius videbit et saturabitur in scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit ¹²ideo dispertiam ei plurimos et fortium dividet spolia pro eo quod tradidit in morte animam suam et cum sceleratis reputatus est et ipse peccatum multorum tulit et pro transgressoribus rogavit

54 lauda sterilis quae non paris decanta laudem et hinni quae non pariebas quoniam multi filii desertae magis quam eius quae habebat virum dicit Dominus ²dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum extende ne parcas longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida ³ad dexteram enim et ad levam penetrabis et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit ⁴noli timere quia non confunderis neque erubescas non enim te pudebit quia confusionis adulescentiae tuae oblivisceris et obprobrii viduitatis tuae non recordaberis amplius ⁵quia dominabitur tui qui fecit te Dominus exercituum nomen eius et redemptor tuus Sanctus Israhel Deus omnis terrae vocabitur ⁶quia ut mulierem derelictam et maerentem spiritu vocavit te Dominus et uxorem ab adulescentia abiectam dixit Deus tuus ⁷ad punctum in modico dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te ⁸in momento

indignationis abscondi faciem meam parumper a te et in misericordia sempiterna misertus sum tui dixit redemptor tuus Dominus ⁹sicut in diebus Noe istud mihi est cui iuravi ne inducerem aquas Noe ultra super terram sic iuravi ut non irascar tibi et non increpem te ¹⁰montes enim commovebuntur et colles contremescent misericordia autem mea non recedet et foedus pacis meae non movebitur dixit miserator tuus Dominus ¹¹paupercula tempestate convulsa absque ulla consolatione ecce ego sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in sapphyris ¹²et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles ¹³universos filios tuos doctos a Domino et multitudinem pacis filiis tuis ¹⁴et in iustitia fundaberis recede procul a calumnia quia non timebis et a pavore quia non adpropinquabit tibi ¹⁵ecce accola veniet qui non erat mecum advena quondam tuus adiungetur tibi ¹⁶ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas et proferentem vas in opus suum et ego creavi interfectorem ad disperdendum ¹⁷omne vas quod fictum est contra te non dirigetur et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis haec hereditas servorum Domini et iustitia eorum apud me dicit Dominus

55o omnes sitientes venite ad aquas et qui non habetis argentum properate emite et comedite venite emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac ²quare appenditis argentum non in panibus et laborem vestrum non in saturitate audite audientes me et comedite bonum et delectabitur in crassitudine anima vestra ³inclinate aurem vestram et venite ad me audite et vivet anima vestra et feriam vobis pactum sempiternum misericordias David fideles ⁴ecce testem populis dedi eum ducem ac praepotorem gentibus ⁵ecce gentem quam nesciebas vocabis et gentes quae non cognoverunt te ad te current propter Dominum Deum tuum et Sanctum Israhel quia glorificavit te ⁶quaerite Dominum dum inveniri potest invocate eum dum prope est ⁷derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitationes suas et revertatur ad Dominum et miserebitur eius et ad Deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum ⁸non enim cogitationes meae cogitationes vestrae neque viae vestrae viae meae dicit Dominus ⁹quia sicut exaltantur caeli a terra sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris et cogitationes meae a cogitationibus vestris ¹⁰et quomodo descendit imber et nix de caelo et illuc ultra non revertitur sed inebriat terram et infundit eam et germinare eam facit et dat semen serenti et panem comedenti ¹¹sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo non revertetur ad me vacuum sed faciet quaecumque volui et prosperabitur in his ad quae misi illud ¹²quia in laetitia egrediemini et in pace deducemini montes et colles cantabunt coram vobis laudem et omnia ligna regionis plaudent manu ¹³pro saliuca ascendet abies et pro urtica crescit myrtus et erit Dominus nominatus in signum aeternum quod non auferetur

56haec dicit Dominus custodite iudicium et facite iustitiam quia iuxta est salus mea ut veniat et iustitia mea ut reveletur ²beatus vir qui facit hoc et filius hominis qui adprehendit istud custodiens sabbatum ne polluat illud custodiens manus suas ne faciat omne malum ³et non dicat filius advenae qui adheret Domino dicens separatione dividet me Dominus a populo suo et non dicat eunuchus ecce ego lignum aridum ⁴quia haec dicit Dominus eunuchis qui custodierint sabbata mea et elegerint quae volui et tenuerint foedus meum ⁵dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus nomen sempiternum dabo eis quod non peribit ⁶et filios advenae qui adherent Domino ut colant eum et diligant nomen eius ut sint ei in servos omnem custodientem sabbatum ne polluat illud et tenentem foedus meum ⁷adducam eos in montem sanctum meum et laetificabo eos in domo orationis meae holocausta eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis ⁸ait Dominus Deus qui congregat dispersos Israhel adhuc congregabo ad eum congregatos eius ⁹omnes bestiae agri venite ad devorandum universae bestiae saltus ¹⁰speculatores eius caeci omnes nescierunt universi canes muti non valentes latrare videntes vana dormientes et amantes somnia ¹¹et canes impudentissimi nescierunt saturitatem ipsi pastores ignoraverunt intellegentiam omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum ¹²venite sumamus vinum et impleamur ebrietate et erit sicut hodie sic et cras et multo amplius

57iustus perit et nemo est qui recogitet in corde suo et viri misericordiae colliguntur quia non est qui intellegat a facie enim malitiae collectus est iustus ²veniat pax requiescat in cubili suo qui ambulavit in directione sua ³vos autem accedite huc filii auguratricis semen adulteri et fornicariae ⁴super quem lusistis super quem dilatastis os et eiecistis linguam numquid non vos filii scelesti semen mendax ⁵qui consolamini in diis subter omne lignum frondosum immolantes parvulos in torrentibus subter imminentes petras ⁶in partibus torrentis pars tua haec est sors tua et ipsi effudisti libamen obtulisti sacrificium numquid super his non indignabor ⁷super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum et illuc ascendisti ut immolares hostias ⁸et post ostium et retro postem posuisti memoriale tuum quia iuxta me discoperuisti et suscepisti adulterum dilatasti cubile tuum et pepigisti cum eis dilexisti stratum eorum manu aperta ⁹et ornasti te regi unguento et multiplicasti pigmenta tua misisti legatos tuos procul et humiliata es usque ad inferos ¹⁰in multitudine viae tuae laborasti non dixisti quiescam vitam manus tuae invenisti propterea non rogasti ¹¹pro quo sollicita timuisti quia mentita es et mei non es recordata neque cogitasti in corde tuo quia ego tacens et quasi non videns et mei oblita es ¹²ego annuntiabo iustitiam tuam et opera tua non proderunt tibi

¹³cum clamaveris liberent te congregati tui et omnes eos auferet ventus tollet aura qui autem fiduciam habet mei hereditabit terram et possidebit montem sanctum meum ¹⁴et dicam viam facite praebete iter declinate de semita auferite offendicula de via populi mei ¹⁵quia haec dicit Excelsus et Sublimis habitans aeternitatem et sanctum nomen eius in excelso et in sancto habitans et cum contrito et humili spiritu ut vivificet spiritum humilium et vivificet cor contritorum ¹⁶non enim in sempiternum litigabo neque usque ad finem irascar quia spiritus a facie mea egredietur et flatus ego faciam ¹⁷propter iniquitatem avaritiae eius iratus sum et percussi eum abscondi et indignatus sum et abiit vagus in via cordis sui ¹⁸vias eius vidi et dimisi eum et reduxi eum et reddidi consolationes ipsi et lugentibus eius ¹⁹creavi fructum labiorum pacem pacem ei qui longe est et qui prope dixit Dominus et sanavi eum ²⁰impium autem quasi mare fervens quod quiescere non potest et redundant fluctus eius in conculcationem et lutum ²¹non est pax dixit Deus meus impiis

58clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam et adnuntia populo meo scelera eorum et domui Iacob peccata eorum ²me etenim de die in diem quaerunt et scire vias meas volunt quasi gens quae iustitiam fecerit et quae iudicium Dei sui non reliquerit rogant me iudicia iustitiae adpropinquare Deo volunt ³quare ieiunavimus et non aspexisti humiliavimus animam nostram et nescisti ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas et omnes debitores vestros repetitis ⁴ecce ad lites et contentiones ieiunatis et percussis pugno impie nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem ut audiatur in excelso clamor vester ⁵numquid tale est ieiunium quod elegi per diem adfligere hominem animam suam numquid contorquere quasi circulum caput suum et saccum et cinerem sternere numquid istud vocabis ieiunium et diem acceptabilem Domino ⁶nonne hoc est magis ieiunium quod elegi dissolve conligationes impietatis solve fasciculos deprimentes dimitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus disrumpe ⁷frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris ⁸tunc erumpet quasi mane lumen tuum et sanitas tua citius orietur et anteibit faciem tuam iustitia tua et gloria Domini colliget te ⁹tunc invocabis et Dominus exaudiet clamabis et dicet ecce adsum si abstuleris de medio tui catenam et desieris digitum extendere et loqui quod non prodest ¹⁰cum effuderis esurienti animam tuam et animam adflictam repleveris orietur in tenebris lux tua et tenebrae tuae erunt sicut meridies ¹¹et requiem tibi dabit Dominus semper et implebit splendoribus animam tuam et ossa tua liberabit et eris quasi hortus inriguus et sicut fons aquarum cuius non deficient aquae ¹²et aedificabuntur in te deserta saeculorum fundamenta generationis et generationis suscitabis et vocaberis aedificator sepium avertens semitas in quietem ¹³si averteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die

sancto meo et vocaveris sabbatum delicatum et sanctum Domini gloriosum et glorificaveris eum dum non facis vias tuas et non invenitur voluntas tua ut loquaris sermonem ¹⁴tunc delectaberis super Domino et sustollam te super altitudines terrae et cibabo te hereditate Iacob patris tui os enim Domini locutum est

59ecce non est abbreviata manus Domini ut salvare nequeat neque adgravata est auris eius ut non exaudiat ²sed iniquitates vestrae diviserunt inter vos et Deum vestrum et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret ³manus enim vestrae pollutae sunt sanguine et digiti vestri iniquitate labia vestra locuta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem fatur ⁴non est qui invocet iustitiam neque est qui iudicet vere sed confidunt in nihili et loquuntur vanitates conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem ⁵ova aspidum ruperunt et telas araneae texerunt qui comederit de ovis eorum morietur et quod confortum est erumpet in regulum ⁶telae eorum non erunt in vestimentum neque operientur operibus suis opera eorum opera inutilia et opus iniquitatis in manibus eorum ⁷pedes eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem innocentem cogitationes eorum cogitationes inutiles vastitas et contritio in viis eorum ⁸viam pacis nescierunt et non est iudicium in gressibus eorum semitae eorum incurvatae sunt eis omnis qui calcatur in ea ignorat pacem ⁹propter hoc elongatum est iudicium a nobis et non adprehendet nos iustitia expectavimus lucem et ecce tenebrae splendorem et in tenebris ambulavimus ¹⁰palpavimus sicut caeci parietem et quasi absque oculis adrectavimus inpegimus meridie quasi in tenebris in caligosis quasi mortui ¹¹rugiemus quasi ursi omnes et quasi columbae meditates gememus expectavimus iudicium et non est salutem et elongata est a nobis ¹²multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae coram te et peccata nostra responderunt nobis quia scelera nostra nobiscum et iniquitates nostras cognovimus ¹³peccare et mentiri contra Dominum et aversi sumus ne iremus post tergum Dei nostri ut loqueremur calumniam et transgressionem concepimus et locuti sumus de corde verba mendacii ¹⁴et conversum est retrorsum iudicium et iustitia longe stetit quia corrui in platea veritas et aequitas non potuit ingredi ¹⁵et facta est veritas in oblivione et qui recessit a malo praedae patuit et vidit Dominus et malum apparuit in oculis eius quia non est iudicium ¹⁶et vidit quia non est vir et aporiatus est quia non est qui occurrat et salvavit sibi brachium suum et iustitia eius ipsa confirmavit eum ¹⁷indutus est iustitia ut lorica et galea salutis in capite eius indutus est vestimentis ultionis et opertus est quasi pallio zeli ¹⁸sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis et vicissitudinem inimicis suis insulis vicem reddet ¹⁹et timebunt qui ab occidente venerit quasi fluvius violentus quem spiritus Domini cogit ²⁰et venerit Sion redemptor et eis qui redeunt ab iniquitate in

Iacob dicit Dominus ²¹hoc foedus meum cum eis dicit Dominus spiritus meus qui est in te et verba mea quae posui in ore tuo non recedent de ore tuo et de ore seminis tui et de ore seminis seminis tui dixit Dominus amodo et usque in sempiternum

60 surge inluminare quia venit lumen tuum et gloria Domini super te orta est ²quia ecce tenebrae operient terram et caligo populos super te autem orietur Dominus et gloria eius in te videbitur ³et ambulabunt gentes in lumine tuo et reges in splendore ortus tui ⁴leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi filii tui de longe venient et filiae tuae in latere sugent ⁵tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium venerit tibi ⁶inundatio camelorum operiet te dromedariae Madian et Efa omnes de Saba venient aurum et tus deferentes et laudem Domino adnuntiantes ⁷omne pecus Cedar congregabitur tibi arietes Nabaioth ministrabunt tibi offerentur super placabili altari meo et domum maiestatis meae glorificabo ⁸qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbae ad fenestras suas ⁹me enim insulae expectant et naves maris in principio ut adducam filios tuos de longe argentum eorum et aurum eorum cum eis nomini Domini Dei tui et Sancto Israhel quia glorificavit te ¹⁰et aedificabunt filii peregrinorum muros tuos et reges eorum ministrabunt tibi in indignatione enim mea percussi te et in reconciliatione mea misertus sum tui ¹¹et aperientur portae tuae iugiter die et nocte non claudentur ut adferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur ¹²gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit et gentes solitudine vastabuntur ¹³gloria Libani ad te veniet abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meae et locum pedum meorum glorificabo ¹⁴et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi et vocabunt te civitatem Domini Sion Sancti Israhel ¹⁵pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret ponam te in superbiam saeculorum gaudium in generationem et generationem ¹⁶et suges lac gentium et mamilla regum lactaberis et scies quia ego Dominus salvans te et redemptor tuus Fortis Iacob ¹⁷pro aere adferam aurum et pro ferro adferam argentum et pro lignis aes et pro lapidibus ferrum et ponam visitationem tuam pacem et praepositos tuos iustitiam ¹⁸non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contritio in terminis tuis et occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio ¹⁹non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem nec splendor lunae inluminabit te sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam et Deus tuus in gloriam tuam ²⁰non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur quia Dominus erit in lucem sempiternam et conplebuntur dies luctus tui ²¹populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram germen plantationis meae opus manus meae ad glorificandum ²²minimus erit

in mille et parvulus in gentem fortissimam ego Dominus in tempore eius subito faciam istud

61 spiritus Domini super me eo quod unxerit Dominus me ad adnuntiandum mansuetis misit me ut mederer contritis corde et praedicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem ²ut praedicarem annum placabilem Domini et diem ultionis Deo nostro ut consolarer omnes lugentes ³ut ponerem lugentibus Sion et darem eis coronam pro cinere oleum gaudii pro luctu pallium laudis pro spiritu maeroris et vocabuntur in ea fortes iustitiae plantatio Domini ad glorificandum ⁴et aedificabunt deserta a saeculo et ruinas antiquas erigent et instaurabunt civitates desertas dissipatas in generationem et generationem ⁵et stabunt alieni et pascent pecora vestra et filii peregrinorum agricolae et vinitores vestri erunt ⁶vos autem sacerdotes Domini vocabimini ministri Dei nostri dicetur vobis fortitudinem gentium comedetis et in gloria earum superbietis ⁷pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum propter hoc in terra sua duplicia possidebunt laetitia sempiterna erit eis ⁸quia ego Dominus diligens iudicium odio habens rapinam in holocausto et dabo opus eorum in veritate et foedus perpetuum feriam eis ⁹et scietur in gentibus semen eorum et germen eorum in medio populorum omnes qui viderint eos cognoscent eos quia isti sunt semen cui benedixit Dominus ¹⁰gaudens gaudebo in Domino et exultabit anima mea in Deo meo quia induit me vestimentis salutis et indumento iustitiae circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis ¹¹sicut enim terra profert germen suum et sicut hortus semen suum germinat sic Dominus Deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus

62 propter Sion non tacebo et propter Hierusalem non quiescam donec egrediatur ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur ²et videbunt gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tuum et vocabitur tibi nomen novum quod os Domini nominabit ³et eris corona gloriae in manu Domini et diadema regni in manu Dei tui ⁴non vocaberis ultra Derelicta et terra tua non vocabitur amplius Desolata sed vocaberis Voluntas mea in ea et terra tua Inhabitata quia conplacuit Domino in te et terra tua inhabitabitur ⁵habitabit enim iuvenis cum virgine et habitabunt in te filii tui et gaudebit sponsus super sponsam gaudebit super te Deus tuus ⁶super muros tuos Hierusalem constitui custodes tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt qui reminiscimini Domini ne taceatis ⁷et ne detis silentium ei donec stabiliat et donec ponat Hierusalem laudem in terra ⁸iuravit Dominus in dextera sua et in brachio fortitudinis suae si dederit triticum tuum ultra cibum inimicis tuis et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti ⁹quia qui congregabunt illud comedent et laudabunt Dominum et qui conportant illud bibent in atriis sanctis meis ¹⁰transite transite per portas praeparate viam popu-

lo planum facite iter et eligite lapides elevate signum ad populos ¹¹ecce Dominus auditum fecit in extremis terrae dicite filiae Sion ecce salvator tuus venit ecce merces eius cum eo et opus eius coram illo ¹²et vocabunt eos Populus sanctus Redempti a Domino tu autem vocaberis Quaesita civitas et non Derelicta

63quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis suae ego qui loquor iustitiam et propugnator sum ad salvandum ²quare ergo rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari ³torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum calcavi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinavi ⁴dies enim ultionis in corde meo annus redemptionis meae venit ⁵circumspexi et non erat auxiliator quaesivi et non fuit qui adiuveret et salvavit mihi brachium meum et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi ⁶et conculcavi populos in furore meo et inebriavi eos in indignatione mea et detraxi in terra virtutem eorum ⁷miserationum Domini recordabor laudem Domini super omnibus quae reddidit nobis Dominus et super multitudinem bonorum domui Israhel quae largitus est eis secundum indulgentiam suam et secundum multitudinem misericordiarum suarum ⁸et dixit verumtamen populus meus est filii non negantes et factus est eis salvator ⁹in omni tribulatione eorum non est tribulatus et angelus faciei eius salvavit eos in dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos et portavit eos et levavit eos cunctis diebus saeculi ¹⁰ipsi autem ad iracundiam provocaverunt et adfixerunt spiritum Sancti eius et conversus est eis in inimicum et ipse debellavit eos ¹¹et recordatus est dierum saeculi Mosi populi sui ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui ubi est qui posuit in medio eius spiritum Sancti sui ¹²qui eduxit ad dexteram Mosen brachio maiestatis suae qui scidit aquas ante eos ut faceret sibi nomen sempiternum ¹³qui duxit eos per abyssos quasi equum in deserto non inpingentem ¹⁴quasi animal in campo descendens spiritus Domini ductor eius fuit sic adduxisti populum tuum ut faceres tibi nomen gloriae ¹⁵adtrade de caelo et vide de habitaculo sancto tuo et gloriae tuae ubi est zelus tuus et fortitudo tua multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum super me continuerunt se ¹⁶tu enim pater noster et Abraham nescivit nos et Israhel ignoravit nos tu Domine pater noster redemptor noster a saeculo nomen tuum ¹⁷quare errare nos fecisti Domine de viis tuis indurasti cor nostrum ne timeamus te convertere propter servos tuos tribus hereditatis tuae ¹⁸quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum hostes nostri conculcaverunt sanctificationem tuam ¹⁹facti sumus quasi in principio cum non dominareris nostri neque invocaretur nomen tuum super nos

64utinam dirumperes caelos et descenderes a facie tua

montes defluerent ²sicut exustio ignis tabescerent aquae arderent igni ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis a facie tua gentes turbarentur ³cum feceris mirabilia non sustinebimus descendisti et a facie tua montes defluerunt ⁴a saeculo non audierunt neque auribus perceperunt oculus non vidit Deus absque te quae praeparasti expectantibus te ⁵occurristi laetanti et facienti iustitiam in viis tuis recordabuntur tui ecce tu iratus es et peccavimus in ipsis fuimus semper et salvabimur ⁶et facti sumus ut immundus omnes nos quasi pannus menstruatae universae iustitiae nostrae et cecidimus quasi folium universi et iniquitates nostrae quasi ventus abstulerunt nos ⁷non est qui invocet nomen tuum qui consurgat et teneat te abscondisti faciem tuam a nobis et adlisti nos in manu iniquitatis nostrae ⁸et nunc Domine pater noster es tu nos vero lutum et fictor noster et opera manuum tuarum omnes nos ⁹ne irascaris Domine satis et ne ultra memineris iniquitatis ecce respice populus tuus omnes nos ¹⁰civitas sancti tui facta est deserta Sion deserta facta est Hierusalem desolata ¹¹domus sanctificationis nostrae et gloriae nostrae ubi laudaverunt te patres nostri facta est in exustionem ignis et omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas ¹²numquid super his continebis te Domine tacebis et adfliges nos vehementer

65quaesierunt me qui ante non interrogabant invenerunt qui non quaesierunt me dixi ecce ego ecce ego ad gentem quae non vocabat nomen meum ²expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas ³populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper qui immolant in hortis et sacrificant super lateres ⁴qui habitant in sepulchris et in delubris idolorum dormiunt qui comedunt carnem suillam et ius profanum in vasis eorum ⁵qui dicunt recede a me non adpropinques mihi quia immundus es isti fumes erunt in furore meo ignis ardens tota die ⁶ecce scriptum est coram me non tacebo sed reddam et retribuam in sinu eorum ⁷iniquitates vestras et iniquitates patrum vestrorum simul dicit Dominus qui sacrificaverunt super montes et super colles exprobraverunt mihi et remetiar opus eorum primum in sinu eorum ⁸haec dicit Dominus quomodo si inveniatur granum in botro et dicatur ne dissipet illud quoniam benedictio est sic faciam propter servos meos ut non disperdam totum ⁹et educam de Iacob semen et de Iuda possidentem montes meos et hereditabunt eam electi mei et servi mei habitabunt ibi ¹⁰et erunt campestria in caulis gregum et vallis Achor in cubile armentorum populo meo qui requisierunt me ¹¹et vos qui dereliquistis Dominum qui obliti estis montem sanctum meum qui ponitis Fortunae mensam et libatis super eam ¹²numerabo vos in gladio et omnes in caede corruetis pro eo quod vocavi et non respondistis locutus sum et non audistis et faciebatis malum in oculis meis et quae nolui elegistis ¹³propter hoc haec dicit Dominus Deus ecce servi mei comedent et vos esurietis ecce servi mei bibent et vos sitiatis ¹⁴ecce servi

mei laetabuntur et vos confundemini ecce servi mei laudabunt prae exultatione cordis et vos clamabitis prae dolore cordis et prae contritione spiritus ululabitis ¹⁵et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis et interficiet te Dominus Deus et servos suos vocabit nomine alio ¹⁶in quo qui benedictus est super terram benedicetur in Deo amen et qui iurat in terra iurabit in Deo amen quia oblivioni traditae sunt angustiae priores et quia absconditae sunt ab oculis nostris ¹⁷ecce enim ego creo caelos novos et terram novam et non erunt in memoria priora et non ascendent super cor ¹⁸sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum in his quae ego creo quia ecce ego creo Hierusalem exultationem et populum eius gaudium ¹⁹et exultabo in Hierusalem et gaudebo in populo meo et non audietur in eo ultra vox fletus et vox clamoris ²⁰non erit ibi amplius infans dierum et senex qui non impleat dies suos quoniam puer centum annorum morietur et peccator centum annorum maledictus erit ²¹et aedificabunt domos et habitabunt et plantabunt vineas et comedent fructum earum ²²non aedificabunt et alius habitabit non plantabunt et alius comedet secundum dies enim ligni erunt dies populi mei et opera manuum eorum inveterabunt ²³electis meis non laborabunt frustra neque generabunt in conturbatione quia semen benedictorum Domini est et nepotes eorum cum eis ²⁴eritque antequam clament ego exaudiam adhuc illis loquentibus ego audiam ²⁵lupus et agnus pascentur simul et leo et bos comedent paleas et serpenti pulvis panis eius non nocebunt neque occident in omni monte sancto meo dicit Dominus

66haec dicit Dominus caelum sedis mea et terra scabillum pedum meorum quae ista domus quam aedificabitis mihi et quis iste locus quietis meae ²omnia haec manus mea fecit et facta sunt universa ista dicit Dominus ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et trementem sermones meos ³qui immolat bovem quasi qui interficiat virum qui mactat pecus quasi qui excerebret canem qui offert oblationem quasi qui sanguinem suillum offerat qui recordatur turis quasi qui benedicat idolo haec omnia elegerunt in viis suis et in abominationibus suis anima eorum delectata est ⁴unde et ego eligam inlusiones eorum et quae timebant adducam eis quia vocavi et non erat qui responderet locutus sum et non audierunt feceruntque malum in oculis meis et quae nolui elegerunt ⁵audite verbum Domini qui tremetis ad verbum eius dixerunt fratres vestri odientes vos et abicientes propter nomen meum glorificetur Dominus et videbimus in laetitia vestra ipsi autem confundentur ⁶vox populi de civitate vox de templo vox Domini reddentis retributionem inimicis suis ⁷antequam parturiret peperit antequam veniret partus eius peperit masculum ⁸quis audivit umquam tale et quis vidit huic simile numquid parturiet terra in die una aut parietur gens simul quia parturivit et peperit Sion filios suos ⁹numquid ego qui alios parere facio ipse non pariam dicit Dominus

si ego qui generationem ceteris tribuo sterilis ero ait Dominus Deus tuus ¹⁰laetamini cum Hierusalem et exultate in ea omnes qui diligitis eam gaudete cum ea gaudio universi qui lugetis super eam ¹¹ut sugatis et repleamini ab ubere consolationis eius ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius ¹²quia haec dicit Dominus ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis et quasi torrentem inundantem gloriam gentium quam sugetis ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis ¹³quomodo si cui mater blandiatur ita ego consolabor vos et in Hierusalem consolabimini ¹⁴videbitis et gaudebit cor vestrum et ossa vestra quasi herba germinabunt et cognoscetur manus Domini servis eius et indignabitur inimicis suis ¹⁵quia ecce Dominus in igne veniet et quasi turbo quadrigae eius reddere in indignatione furorem suum et increpationem suam in flamma ignis ¹⁶quia in igne Dominus diiudicatur et in gladio suo ad omnem carnem et multiplicabuntur interfecti a Domino ¹⁷qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post unam intrinsecus qui comedebant carnem suillam et abominationem et murem simul consumentur dicit Dominus ¹⁸ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis et venient et videbunt gloriam meam ¹⁹et ponam in eis signum et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mari in Africa in Lydia tenentes sagittam in Italiam et Graeciam ad insulas longe ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam et adnuntiabunt gloriam meam gentibus ²⁰et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino in equis et in quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum Hierusalem dicit Dominus quomodo si inferant filii Israhel munus in vase mundo in domum Domini ²¹et assumam ex eis in sacerdotes et in Levitas dicit Dominus ²²quia sicut caeli novi et terra nova quae ego facio stare coram me dicit Dominus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum ²³et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato veniet omnis caro ut adoret coram facie mea dicit Dominus ²⁴et egredientur et videbunt cadavera virorum qui praevaricati sunt in me vermibus eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur et erunt usque ad satietatem visionis omni carni

Ieremias

1verba Hieremiae filii Helciae de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth in terra Benjamin ²quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda in tridecimo anno regni eius ³et factum est in diebus Ioachim filii Iosiae regis Iuda usque ad consummationem undecimi anni Sedeciae filii Iosiae regis Iuda usque ad transmigrationem Hierusalem in mense quinto ⁴et factum est verbum Domini ad me dicens ⁵priusquam te formarem in utero novi te et antequam exires de vulva sanctificavi te prophetam gentibus dedi te ⁶et dixi a a Domine Deus ecce nescio loqui quia puer ego sum ⁷et dixit Dominus ad me noli dicere puer sum quoniam ad omnia quae mittam te ibis et universa quaecumque mandavero tibi loqueris ⁸ne timeas a facie eorum quia tecum ego sum ut eruam te dicit Dominus ⁹et misit Dominus manum suam et tetigit os meum et dixit Dominus ad me ecce dedi verba mea in ore tuo ¹⁰ecce constitui te hodie super gentes et super regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipas et aedifices et plantes ¹¹et factum est verbum Domini ad me dicens quid tu vides Hieremia et dixi virgam vigilantem ego video ¹²et dixit Dominus ad me bene vidisti quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud ¹³et factum est verbum Domini secundo ad me dicens quid tu vides et dixi ollam succensam ego video et faciem eius a facie aquilonis ¹⁴et dixit Dominus ad me ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terrae ¹⁵quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis ait Dominus et venient et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Hierusalem et super omnes muros eius in circuitu et super universas urbes Iuda ¹⁶et loquar iudicia mea cum eis super omni malitia eorum qui dereliquerunt me et libaverunt diis alienis et adoraverunt opus manuum suarum ¹⁷tu ergo accinge lumbos tuos et surge et loquere ad eos omnia quae ego praecipio tibi ne formides a facie eorum nec enim timere te faciam vultum eorum ¹⁸ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam et in columnam ferream et in murum aereum super omnem terram regibus Iuda principibus eius et sacerdotibus et populo terrae ¹⁹et bellabunt adversum te et non praevalebunt quia tecum ego sum ait Dominus ut liberem te

2et factum est verbum Domini ad me dicens ²vade et clama in auribus Hierusalem dicens haec dicit Dominus et

cordatus sum tui miserans adulescentiam tuam et caritatem dispensationis tuae quando secuta me es in deserto in terra quae non seminatur ³sanctus Israhel Domino primitiae frugum eius omnes qui devorant eum delinquant mala venient super eos dicit Dominus ⁴audite verbum Domini domus Iacob et omnes cognationes domus Israhel ⁵haec dicit Dominus quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis quia elongaverunt a me et ambulaverunt post vanitatem et vani facti sunt ⁶et non dixerunt ubi est Dominus qui ascendere nos fecit de terra Aegypti qui transduxit nos per desertum per terram inhabitabilem et inviam per terram sitis et imaginem mortis per terram in qua non ambulavit vir neque habitavit homo ⁷et induxi vos in terram Carmeli ut comederetis fructum eius et optima illius et ingressi contaminastis terram meam et hereditatem meam posuistis in abominationem ⁸sacerdotes non dixerunt ubi est Dominus et tenentes legem nescierunt me et pastores praevaricati sunt in me et prophetae prophetaverunt in Baal et idola secuti sunt ⁹propterea adhuc iudicio contendam vobiscum ait Dominus et cum filiis vestris disceptabo ¹⁰transite ad insulas Cetthim et videte et in Cedar mittite et considerate vehementer et videte si factum est huiusmodi ¹¹si mutavit gens deos et certe ipsi non sunt dii populus vero meus mutavit Gloriam suam in idolum ¹²obstupescite caeli super hoc et portae eius desolamini vehementer dicit Dominus ¹³duo enim mala fecit populus meus me dereliquerunt fontem aquae vivae ut foderent sibi cisternas cisternas dissipatas quae continere non valent aquas ¹⁴numquid servus est Israhel aut vernaculus quare ergo est factus in praedam ¹⁵super eum rugierunt leones et dederunt vocem suam posuerunt terram eius in solitudinem civitates eius exustae sunt et non est qui habitet in eis ¹⁶fili quoque Memfeos et Tafnes constupraverunt te usque ad verticem ¹⁷numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam ¹⁸et nunc quid tibi vis in via Aegypti ut bibas aquam turbidam et quid tibi cum via Assyriorum ut bibas aquam Fluminis ¹⁹arguet te malitia tua et aversio tua increpabit te scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum et non esse timorem mei apud te dicit Dominus Deus exercituum ²⁰a saeculo confregisti iugum meum rupisti vincula mea et dixisti non serviam in omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix ²¹ego

autem plantavi te vineam electam omne semen verum quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena ²²si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram me dicit Dominus Deus ²³quomodo dicis non sum polluta post Baalim non ambulavi vide vias tuas in convalle scito quid feceris cursor levis explicans vias tuas ²⁴onager adsuetus in solitudine in desiderio animae suae adtraxit ventum amoris sui nullus avertet eam omnes qui quaerunt eam non deficient in menstruis eius invenient eam ²⁵prohibe pedem tuum a nuditate et guttur tuum a siti et dixisti desperavi nequaquam faciam adamavi quippe alienos et post eos ambulabo ²⁶quomodo confunditur fur quando deprehenditur sic confusi sunt domus Israhel ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et prophetae eorum ²⁷dicentes ligno pater meus es tu et lapidi tu me genuisti verterunt ad me tergum et non faciem et in tempore afflictionis suae dicent surge et libera nos ²⁸ubi sunt dii tui quos fecisti tibi surgant et liberent te in tempore afflictionis tuae secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui Iuda ²⁹quid vultis mecum iudicio contendere omnes dereliquistis me dicit Dominus ³⁰frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt devoravit gladius vester prophetas vestros quasi leo vastator ³¹generatio vestra videte verbum Domini numquid solitudo factus sum Israheli aut terra serotina quare ergo dixit populus meus recessimus non veniemus ultra ad te ³²numquid obliviscitur virgo ornamenti sui sponsa fasciae pectoralis suae populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris ³³quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quaerendam dilectionem quae insuper et malitias tuas docuisti vias tuas ³⁴et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentium non in fossis inveni eos sed in omnibus quae supra memoravi ³⁵et dixisti absque peccato et innocens ego sum et propterea avertatur furor tuus a me ecce ego iudicio contendam tecum eo quod dixeris non peccavi ³⁶quam vilis es facta nimis iterans vias tuas et ab Aegypto confunderis sicut confusa es ab Assur ³⁷nam et ab ista egredieris et manus tuae erunt super caput tuum quoniam obtrivit Dominus confidentiam tuam et nihil habebis prosperum

3vulgo dicitur si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum numquid revertetur ad eam ultra numquid non polluta et contaminata erit mulier illa tu autem fornicata es cum amatoribus multis tamen revertere ad me dicit Dominus ²leva oculos tuos in directum et vide ubi non prostrata sis in viis sedebas expectans eos quasi latro in solitudine et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malitiis tuis ³quam ob rem prohibitae sunt stillae pluviarum et serotinus imber non fuit frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere ⁴ergo saltim amodo voca me pater meus dux virginittatis meae tu es ⁵numquid irasceris in perpetuum aut perseverabis in finem ecce locuta es et fecisti mala et potuisti ⁶et dixit Dominus ad me in diebus Iosiae regis numquid vidisti quae fecerit aversa-

trix Israhel abiit sibimet super omnem montem excelsum et sub omne lignum frondosum et fornicata est ibi ⁷et dixi cum fecisset haec omnia ad me convertere et non est reversa et vidit praevaricatrix soror eius Iuda ⁸quia pro eo quod moechata esset aversatrix Israhel dimissem eam et dedissem ei libellum repudii et non timuit praevaricatrix Iuda soror eius sed abiit et fornicata est etiam ipsa ⁹et facilitate fornicationis suae contaminavit terram et moechata est cum lapide et cum ligno ¹⁰et in omnibus his non est reversa ad me praevaricatrix soror eius Iuda in toto corde suo sed in mendacio ait Dominus ¹¹et dixit Dominus ad me iustificavit animam suam aversatrix Israhel conparatione praevaricatricis Iuda ¹²vade et clama sermones istos contra aquilonem et dices revertere aversatrix Israhel ait Dominus et non avertam faciem meam a vobis quia sanctus ego sum dicit Dominus et non irascar in perpetuum ¹³tamen scito iniquitatem tuam quia in Dominum Deum tuum praevaricata es et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso et vocem meam non audisti ait Dominus ¹⁴convertimini filii revertentes dicit Dominus quia ego vir vester et adsumam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in Sion ¹⁵et dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina ¹⁶cumque multiplicati fueritis et creveritis in terra in diebus illis ait Dominus non dicent ultra arca testamenti Domini neque ascendet super cor neque recordabuntur illius nec visitabitur nec fiet ultra ¹⁷in tempore illo vocabunt Hierusalem solium Domini et congregabuntur ad eam omnes gentes in nomine Domini in Hierusalem et non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi ¹⁸in diebus illis ibit domus Iuda ad domum Israhel et venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris ¹⁹ego autem dixi quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem praeclaram exercituum gentium et dixi patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis ²⁰sed quomodo si contempnat mulier amorem suum sic contempsit me domus Israhel dicit Dominus ²¹vox in viis audita est ploratus et ululatus filiorum Israhel quoniam iniquam fecerunt viam suam obliti sunt Domini Dei sui ²²convertimini filii revertentes et sanabo aversiones vestras ecce nos venimus ad te tu enim es Dominus Deus noster ²³vere mendaces erant colles multitudo montium vere in Domino Deo nostro salus Israhel ²⁴confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra greges eorum et armenta eorum filios eorum et filias eorum ²⁵dormiemus in confusione nostra et operiet nos ignominia nostra quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad hanc diem et non audivimus vocem Domini Dei nostri

4si converteris Israhel ait Dominus ad me convertere si abstuleris offencula tua a facie mea non commoveberis ²et iurabis vivit Dominus in veritate et in iudicio et in iustitia et benedicent eum gentes ipsumque laudabunt

³haec enim dicit Dominus viro Iuda et Hierusalem novate vobis novale et nolite serere super spinas ⁴circumcidimini Domino et auferte praepudia cordium vestrorum vir Iuda et habitatores Hierusalem ne forte egrediat ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam cogitationum vestrarum ⁵adnuntiate in Iuda et in Hierusalem auditum facite loquimini et canite tuba in terra clamate fortiter dicite congregamini et ingrediamur civitates munitas ⁶levate signum in Sion confortamini nolite stare quia malum ego adduco ab aquilone et contritionem magnam ⁷ascendit leo de cubili suo et praedo gentium se levavit egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in desolationem civitates tuae vastabuntur remanentes absque habitatore ⁸super hoc accingite vos ciliciis plangite et ululate quia non est aversa ira furoris Domini a nobis ⁹et erit in die illa dicit Dominus peribit cor regis et cor principum et obstupescunt sacerdotes et prophetae consternabuntur ¹⁰et dixi heu heu heu Domine Deus ergone decepisti populum istum et Hierusalem dicens pax erit vobis et ecce pervenit gladius usque ad animam ¹¹in tempore illo dicetur populo huic et Hierusalem ventus urens in viis quae sunt in deserto viae filiae populi mei non ad ventilandum et ad purgandum ¹²spiritus plenus ex his veniet mihi et nunc ego sed loquar iudicia mea cum eis ¹³ecce quasi nubes ascendet et quasi tempestas currus eius velociores aquilis equi illius vae nobis quoniam vastati sumus ¹⁴lava a malitia cor tuum Hierusalem ut salva fias usquequo morabuntur in te cogitationes noxiae ¹⁵vox enim adnuntiantis a Dan et notum facientis idolum de monte Ephraim ¹⁶concitate gentes ecce auditum est in Hierusalem custodes venire de terra longinqua et dare super civitates Iuda vocem suam ¹⁷quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro quia me ad iracundiam provocavit ait Dominus ¹⁸viae tuae et cogitationes tuae fecerunt haec tibi ista malitia tua quia amara quia tetigit cor tuum ¹⁹ventrem meum ventrem meum doleo sensus cordis mei turbati sunt in me non tacebo quoniam vocem bucinæ audivit anima mea clamorem proelii ²⁰contritio super contritionem vocata est et vastata est omnis terra repente vastata sunt tabernacula mea subito pelles meae ²¹usquequo videbo fugientem audiam vocem bucinæ ²²quia stultus populus meus me non cognovit filii insipientes sunt et vecordes sapientes sunt ut faciant mala bene autem facere nescierunt ²³aspexi terram et ecce vacua erat et nihili et caelos et non erat lux in eis ²⁴vidi montes et ecce movebantur et omnes colles conturbati sunt ²⁵intuitus sum et non erat homo et omne volatile caeli recessit ²⁶aspexi et ecce Carmelus desertus et omnes urbes eius destructae sunt a facie Domini et a facie irae furoris eius ²⁷haec enim dicit Dominus deserta erit omnis terra sed tamen consummationem non faciam ²⁸lugebit terra et maerebunt caeli desuper eo quod locutus sum cogitavi et non paenituit me nec aversus sum ab eo ²⁹a voce equitis et mittentis sagittam fugit omnis civitas ingressi sunt ardua et ascenderunt rupes universae urbes derelictae sunt

et non habitat in eis homo ³⁰tu autem vastata quid facies cum vestieris te coccino cum ornata fueris monili aureo et pinxeris stibio oculos tuos frustra conponeris contempserunt te amatores tui animam tuam quaerent ³¹vocem enim quasi parturientis audivi angustias ut puerperae vox filiae Sion intermorientis expandentisque manus suas vae mihi quia defecit anima mea propter interfectos

⁵circuite vias Hierusalem et aspice et considerate et quaerite in plateis eius an inveniatis virum facientem iudicium et quaerentem fidem et propitius ero eius ²quod si etiam vivit Dominus dixerint et hoc falso iurabunt ³Domine oculi tui respiciunt fidem percussisti eos et non doluerunt adtrivisti eos et rennuerunt accipere disciplinam induraverunt facies suas super petram noluerunt reverti ⁴ego autem dixi forsitan pauperes sunt et stulti ignorantes viam Domini iudicium Dei sui ⁵ibo igitur ad optimates et loquar eis ipsi enim cognoverunt viam Domini iudicium Dei sui et ecce magis hii simul confregerunt iugum ruperunt vincula ⁶idcirco percussit eos leo de silva lupus ad vesperam vastavit eos pardus vigilans super civitates eorum omnis qui egressus fuerit ex eis capietur quia multiplicatae sunt praevaricationes eorum confortatae sunt aversiones eorum ⁷super quo propitius tibi esse potero filii tui dereliquerunt me et iurant in his qui non sunt dii saturavi eos et moechati sunt et in domo meretricis luxuriabantur ⁸equi amatores et admissarii facti sunt unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat ⁹numquid super his non visitabo dicit Dominus et in gente tali non ulciscetur anima mea ¹⁰ascendite muros eius et dissipate consummationem autem nolite facere auferte propagines eius quia non sunt Domini ¹¹praevaricatione enim praevaricata est in me domus Israhel et domus Iuda ait Dominus ¹²negaverunt Dominum et dixerunt non est ipse neque veniet super nos malum gladium et famem non videbimus ¹³prophetae fuerunt in ventum et responsum non fuit in eis haec ergo evenient illis ¹⁴haec dicit Dominus Deus exercituum quia locuti estis verbum istud ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem et populum istum ligna et vorabit eos ¹⁵ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus Israhel ait Dominus gentem robustam gentem antiquam gentem cuius ignorabis linguam nec intelleges quid loquatur ¹⁶faretra eius quasi sepulchrum patens universi fortes ¹⁷et comedet segetes tuas et panem tuum devorabit filios tuos et filias tuas comedet gregem tuum et armenta tua comedet vineam tuam et ficum tuam et conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam gladio ¹⁸verumtamen et diebus illis ait Dominus non faciam vos in consummationem ¹⁹quod si dixeritis quare fecit Dominus Deus noster nobis haec omnia dices ad eos sicut dereliquistis me et servistis deo alieno in terra vestra sic servietis alienis in terra non vestra ²⁰adnuntiate hoc domui Iacob et auditum facite in Iuda dicentes ²¹audi populus stulte qui non habes cor qui habentes oculos non videtis et aures et non auditis

²²me ergo non timebitis ait Dominus et a facie mea non dolebitis qui posui harenam terminum mari praeceptum sempiternum quod non praeteribit et commovebuntur et non poterunt et intumescent fluctus eius et non transibunt illud ²³populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans recesserunt et abierunt ²⁴et non dixerunt in corde suo metuemus Dominum Deum nostrum qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo plenitudinem annuae messis custodientem nobis ²⁵iniquitates nostrae declinaverunt haec et peccata nostra prohibuerunt bonum a nobis ²⁶quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros ²⁷sicut decipula plena avibus sic domus eorum plenae dolo ideo magnificati sunt et ditati ²⁸incrassati sunt et inpinguati et praeterierunt sermones meos pessime causam non iudicaverunt causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt ²⁹numquid super his non visitabo dicit Dominus aut super gentem huiusmodi non ulciscetur anima mea ³⁰stupor et mirabilia facta sunt in terra ³¹prophetae prophetabant mendacium et sacerdotes adplaudabant manibus suis et populus meus dilexit talia quid igitur fiet in novissimo eius

6 confortamini filii Benjamin in medio Hierusalem et in Thecua clangite bucina et super Bethaccharem levate vexillum quia malum visum est ab aquilone et contritio magna ²speciosae et delicatae adsimilavi filiam Sion ³ad eam venient pastores et greges eorum fixerunt in ea tentoria in circuitu pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt ⁴sanctificate super eam bellum consurgite et ascendamus in meridie vae nobis quia declinavit dies quia longiores factae sunt umbrae vesperi ⁵surgite et ascendamus in nocte et dissipemus domos eius ⁶quia haec dicit Dominus exercituum caedite lignum eius et fundite circa Hierusalem aggerem haec est civitas visitationis omnis calumnia in medio eius ⁷sicut frigidam facit cisterna aquam suam sic frigidam fecit malitiam suam iniquitas et vastitas audietur in ea coram me semper infirmitas et plaga ⁸erudire Hierusalem ne forte recedat anima mea a te ne forte ponam te desertam terram inhabitabilem ⁹haec dicit Dominus exercituum usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias Israhel converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum ¹⁰cui loquar et quem contestabor ut audiant ecce incircumcisae aures eorum et audire non possunt ecce verbum Domini factum est eis in obprobrium et non suscipient illud ¹¹idcirco furore Domini plenus sum laboravi sustinens effunde super parvulum foris et super concilium iuvenum simul vir enim cum muliere capiatur senex cum pleno die ¹²et transibunt domus eorum ad alteros agri et uxores pariter quia extendam manum meam super habitantes terram dicit Dominus ¹³a minore quippe usque ad maiorem omnes avaritiae student et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum ¹⁴et curabant contritionem filiae populi mei cum ignominia dicentes pax pax et non erat pax

¹⁵confusi sunt quia abominationem fecerunt quin potius confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt quam ob rem cadent inter ruentes in tempore visitationis suae corruent dicit Dominus ¹⁶haec dicit Dominus state super vias et videte et interrogate de semitis antiquis quae sit via bona et ambulate in ea et invenietis refrigerium animabus vestris et dixerunt non ambulabimus ¹⁷et constitui super vos speculatores audite vocem tubae et dixerunt non audiemus ¹⁸ideo audite gentes et cognosce congregatio quanta ego faciam eis ¹⁹audi terra ecce ego adducam mala super populum istum fructum cogitationum eius quia verba mea non audierunt et legem meam proiecerunt ²⁰ut quid mihi tus de Saba adfertis et calamum suave olentem de terra longinqua holocaustum vestra non sunt accepta et victimae vestrae non placuerunt mihi ²¹propterea haec dicit Dominus ecce ego dabo in populum istum ruinas et ruent in eis patres et filii simul vicinus et proximus et peribunt ²²haec dicit Dominus ecce populus venit de terra aquilonis et gens magna consurget a finibus terrae ²³sagittam et scutum arripiet crudelis est et non miserebitur vox eius quasi mare sonabit et super equos ascendent praeparati quasi vir ad proelium adversum te filia Sion ²⁴audivimus famam eius dissolutae sunt manus nostrae tribulatio adprehendit nos dolores ut parturientem ²⁵nolite exire ad agros et in via ne ambuletis quoniam gladius inimici pavor in circuitu ²⁶filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere luctum unigeniti fac tibi planctum amarum quia repente veniet vastator super nos ²⁷probatores dedi te in populo meo robustum et scies et probabis viam eorum ²⁸omnes isti principes declinantum ambulantes fraudulentem aes et ferrum universi corrupti sunt ²⁹defecit sufflatorium in igne consumptum est plumbum frustra conflavit conflator malitiae enim eorum non sunt consumptae ³⁰argentum reprobum vocate eos quia Dominus proiecit illos

7 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ²sta in porta domus Domini et praedica ibi verbum istud et dic audite verbum Domini omnis Iuda qui ingredi mini per portas has ut adoretis Dominum ³haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel bonas facite vias vestras et studia vestra et habitabo vobiscum in loco isto ⁴nolite confidere in verbis mendacii dicentes templum Domini templum Domini templum Domini est ⁵quoniam si bene dixeritis vias vestras et studia vestra si feceritis iudicium inter virum et proximum eius ⁶advenae et pupillo et viduae non feceritis calumniam nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismet ipsis ⁷habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a saeculo usque in saeculum ⁸ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis ⁹furari occidere adulterare iurare mendaciter libare Baali et ire post deos alienos quos ignoratis ¹⁰et venistis et stetistis coram me in domo hac in qua invocatum est nomen meum et dixistis liberati sumus eo

quod fecerimus omnes abominationes istas ¹¹ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris ego ego sum ego vidi dicit Dominus ¹²ite ad locum meum in Silo ubi habitavit nomen meum a principio et videte quae fecerim ei propter malitiam populi mei Israhel ¹³et nunc quia fecistis omnia opera haec dicit Dominus et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis et vocavi vos et non respondistis ¹⁴faciam domui huic in qua invocatum est nomen meum et in qua vos habetis fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut feci Silo ¹⁵et proiciam vos a facie mea sicut proieci omnes fratres vestros universum semen Ephraim ¹⁶tu ergo noli orare pro populo hoc nec adsumas pro eis laudem et orationem et non obsistas mihi quia non exaudiam te ¹⁷nonne vides quid isti faciant in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem ¹⁸fili colligunt ligna et patres succendunt ignem et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentas Reginae caeli et libenti diis alienis et me ad iracundiam provocent ¹⁹numquid me ad iracundiam provocant dicit Dominus nonne semet ipsos in confusionem vultus sui ²⁰ideo haec dicit Dominus Deus ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum istum super viros et super iumenta et super lignum regionis et super fruges terrae et succendetur et non extinguetur ²¹haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel holocaustomata vestra addite victimis vestris et comedite carnes ²²quia non sum locutus cum patribus vestris et non praecepi eis in die qua eduxi eos de terra Aegypti de verbo holocaustomatum et victimarum ²³sed hoc verbum praecepi eis dicens audite vocem meam et ero vobis Deus et vos eritis mihi populus et ambulate in omni via quam mandavi vobis ut bene sit vobis ²⁴et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt in voluntatibus et pravitate cordis sui mali factique sunt retrorsum et non in ante ²⁵a die qua egressi sunt patres eorum de terra Aegypti usque ad diem hanc et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculo et mittens ²⁶et non audierunt me nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem et peius operati sunt quam patres eorum ²⁷et loqueris ad eos omnia verba haec et non audient te et vocabis eos et non respondebunt tibi ²⁸et dices ad eos haec est gens quae non audivit vocem Domini Dei sui nec recepit disciplinam perit fides et ablata est de ore eorum ²⁹tonde capillum tuum et proice et sume in directum planctum quia proiecit Dominus et reliquit generationem furoris sui ³⁰quia fecerunt filii Iuda malum in oculis meis dicit Dominus posuerunt offendicula sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam ³¹et aedificaverunt excelsa Thofeth qui est in valle filii Ennom ut incenderent filios suos et filias suas igni quae non praecepi nec cogitavi in corde meo ³²ideo ecce dies venient dicit Dominus et non dicetur amplius Thofeth et vallis filii Ennom sed vallis Interfectionis et sepelient in Thofeth eo quod non sit locus ³³et erit morticinum populi huius in cibum volucris caeli et bestiis terrae et non erit qui

abigat ³⁴et quiescere faciam de urbibus Iuda et de plateis Hierusalem vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae in desolatione enim erit terra

8in tempore illo ait Dominus eicient ossa regis Iuda et ossa principum eius et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt Hierusalem de sepulchris suis ²et pandent ea ad solem et lunam et omnem militiam caeli quae dilexerunt et quibus servierunt et post quae ambulaverunt et quae quaesierunt et adoraverunt non colligentur et non sepelientur in sterquilinum super faciem terrae erunt ³et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis quae derelicta sunt ad quae eieci eos dicit Dominus exercituum ⁴et dices ad eos haec dicit Dominus numquid qui cadet non resurget et qui aversus est non revertetur ⁵quare ergo aversus est populus iste in Hierusalem aversione contentiosa adprehenderunt mendacium et noluerunt reverti ⁶ad tendi et auscultavi nemo quod bonum est loquitur nullus est qui agat paenitentiam super peccato suo dicens quid feci omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens in proelio ⁷milvus in caelo cognovit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui populus autem meus non cognovit iudicium Domini ⁸quomodo dicitis sapientes nos sumus et lex Domini nobiscum est vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum ⁹confusi sunt sapientes perterriti et capti sunt verbum enim Domini proiecerunt et sapientia nulla est in eis ¹⁰propterea dabo mulieres eorum exteris agros eorum heredibus quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium ¹¹et sanabant contritionem filiae populi mei ad ignominiam dicentes pax pax cum non esset pax ¹²confusi sunt quia abominationem fecerunt quinimmo confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt idcirco cadent inter corruentes in tempore visitationis suae corruent dicit Dominus ¹³congregans congregabo eos ait Dominus non est uva in vitibus et non sunt ficus in ficulnea folium defluxit et dedi eis quae praetergressa sunt ¹⁴quare sedemus convenite et ingrediamur civitatem munitam et sileamus ibi quia Dominus noster silere nos fecit et potum dedit nobis aquam fellis peccavimus enim Domino ¹⁵expectavimus pacem et non erat bonum tempus medellae et ecce formido ¹⁶a Dan auditus est fremitus equorum eius a voce hinnituum puguatorum eius commota est omnis terra et venerunt et devoraverunt terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius ¹⁷quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio et mordebunt vos ait Dominus ¹⁸dolor meus super dolorem in me cor meum maerens ¹⁹ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua numquid Dominus non est in Sion aut rex eius non est in ea quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis et in vanitatibus alienis ²⁰transiit messis finita est aestas et nos salvati

non sumus ²¹super contritionem filiae populi mei contritus sum et contristatus stupor obtinuit me ²²numquid resina non est in Galaad aut medicus non est ibi quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei

9quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die et nocte interfectos filiae populi mei ²quis dabit me in solitudine diversorium viatorum et derelinquam populum meum et recedam ab eis quia omnes adulteri sunt coetus praevaricatorum ³et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii et non veritatis confortati sunt in terra quia de malo ad malum egressi sunt et me non cognoverunt dicit Dominus ⁴unusquisque se a proximo suo custodiat et in omni fratre suo non habeat fiduciam quia omnis frater subplantans subplantabit et omnis amicus fraudulenter incedet ⁵et vir fratrem suum deridebit et veritatem non loquentur docuerunt enim linguam suam loqui mendacium ut inique agerent laboraverunt ⁶habitatio tua in medio doli in dolo rennuerunt scire me dicit Dominus ⁷propterea haec dicit Dominus exercituum ecce ego conflabo et probabo eos quid enim aliud faciam a facie filiae populi mei ⁸sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est in ore suo pacem cum amico suo loquitur et occulte ponit ei insidias ⁹numquid super his non visitabo dicit Dominus aut in gentem huiusmodi non ulciscetur anima mea ¹⁰super montes adsumam fletum ac lamentum et super speciosa deserti planctum quoniam incensa sunt eo quod non sit vir pertransiens et non audierunt vocem possidentis a volucre caeli usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt ¹¹et dabo Hierusalem in acervos harenae et cubilia draconum et civitates Iuda dabo in desolationem eo quod non sit habitator ¹²quis est vir sapiens qui intellegat hoc et ad quem verbum oris Domini fiat ut adnuntiet istud quare perierit terra exusta sit quasi desertum eo quod non sit qui pertranseat ¹³et dixit Dominus quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis et non audierunt vocem meam et non ambulaverunt in ea ¹⁴et abierunt post pravitatem cordis sui et post Baalim quos didicerunt a patribus suis ¹⁵idcirco haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego cibabo eos populum istum absinthio et potum dabo eis aquam fellis ¹⁶et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum et mittam post eos gladium donec consumantur ¹⁷haec dicit Dominus exercituum contemplantini et vocate lamentatrices et veniant et ad eas quae sapientes sunt mittite et properent ¹⁸festinent et adsumant super nos lamentum deducant oculi nostri lacrimas et palpebrae nostrae defluant aquis ¹⁹quia vox lamentationis audita est de Sion quomodo vastati sumus et confusi vehementer quia dereliquimus terram quoniam deiecta sunt tabernacula nostra ²⁰audite ergo mulieres verbum Domini et adsumat auris vestra sermonem oris eius et docete filias vestras lamentum et unaquaeque proximam suam planctum ²¹quia ascendit mors per fenestras nostras ingressa est domos nostras disperdere parvulos de foris iuvenes de

plateis ²²loquere haec dicit Dominus et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis et quasi faenum post tergum metentis et non est qui colligat ²³haec dicit Dominus non gloriatur sapiens in sapientia sua et non gloriatur fortis in fortitudine sua et non gloriatur dives in divitiis suis ²⁴sed in hoc gloriatur qui gloriatur scire et nosse me quia ego sum Dominus qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra haec enim placent mihi ait Dominus ²⁵ecce dies veniunt dicit Dominus et visitabo super omnem qui circumcisum habet praeputium ²⁶super Aegyptum et super Iudam et super Edom et super filios Ammon et super Moab et super omnes qui adtonsi sunt in comam habitantes in deserto quia omnes gentes habent praeputium omnis autem domus Israhel incircumcisi sunt corde

10audite verbum quod locutus est Dominus super vos domus Israhel ²haec dicit Dominus iuxta vias gentium nolite discere et a signis caeli nolite metuere quae timent gentes ³quia leges populorum vanae sunt quia lignum de saltu praecidit opus manuum artificis in ascia ⁴argento et auro decoravit illud clavis et malleis conpegit ut non dissolvatur ⁵in similitudinem palmae fabricatae sunt et non loquentur portata tollentur quia incedere non valent nolite ergo timeere ea quia nec male possunt facere nec bene ⁶non est similis tui Domine magnus tu et magnum nomen tuum in fortitudine ⁷quis non timebit te o rex gentium tuum est enim decus inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui ⁸pariter insipientes et fatui probabuntur doctrina vanitatis eorum lignum est ⁹argentum involutum de Tharsis adfertur et aurum de Ofaz opus artificis et manus aerarii hyacinthus et purpura indumentum eorum opus artificum universa haec ¹⁰Dominus autem Deus verus est ipse Deus vivens et rex sempiternus ab indignatione eius commovebitur terra et non sustinebunt gentes comminationem eius ¹¹sic ergo dicetis eis dii qui caelos et terram non fecerunt pereant de terra et de his quae sub caelis sunt ¹²qui facit terram in fortitudine sua praeparat orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos ¹³ad vocem suam dat multitudinem aquarum in caelo et elevat nebulas ab extremitatibus terrae fulgura in pluviam facit et educit ventum de thesauris suis ¹⁴stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis artifex in sculptili quoniam falsum est quod conflavit et non est spiritus in eis ¹⁵vana sunt et opus risu dignum in tempore visitationis suae peribunt ¹⁶non est his similis pars Iacob qui enim formavit omnia ipse est et Israhel virga hereditatis eius Dominus exercituum nomen illi ¹⁷congrega de terra confusionem tuam quae habitas in obsidione ¹⁸quia haec dicit Dominus ecce ego longe proiciam habitatores terrae in hac vice et tribulabo eos ita ut inveniantur ¹⁹vae mihi super contritione mea pessima plaga mea ego autem dixi plane haec infirmitas mea est et portabo illam ²⁰tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei disrupti sunt filii

mei exierunt a me et non subsistunt non est qui extendat ultra tentorium meum et erigat pelles meas ²¹quia stulte egerunt pastores et Dominum non quaesierunt propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est ²²vox auditionis ecce venit et commotio magna de terra aquilonis ut ponat civitates Iuda solitudinem et habitaculum draconum ²³scio Domine quia non est hominis via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos ²⁴corripe me Domine verumtamen in iudicio et non in furore tuo ne forte ad nihilum redigas me ²⁵effunde indignationem tuam super gentes quae non cognoverunt te et super provincias quae nomen tuum non invocaverunt quia comederunt Iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt

11verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ²audite verba pacti huius et loquimini ad viros Iuda et habitatores Hierusalem ³et dices ad eos haec dicit Dominus Deus Israhel maledictus vir qui non audierit verba pacti huius ⁴quod praecepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti de fornace ferrea dicens audite vocem meam et facite omnia quae praecipio vobis et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ⁵ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies haec et respondi et dixi amen Domine ⁶et dixit Dominus ad me vociferare omnia verba haec in civitatibus Iuda et foris Hierusalem dicens audite verba pacti huius et facite illa ⁷quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra Aegypti usque ad diem hanc mane surgens contestatus sum et dixi audite vocem meam ⁸et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali et induxi super eos omnia verba pacti huius quod praecepi ut facerent et non fecerunt ⁹et dixit Dominus ad me inventa est coniuratio in viris Iuda et in habitatoribus Hierusalem ¹⁰reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores qui noluerunt audire verba mea et hii ergo abierunt post deos alienos ut servirent eis irritum fecerunt domus Israhel et domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum ¹¹quam ob rem haec dicit Dominus ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt et clamabunt ad me et non exaudiam eos ¹²et ibunt civitates Iuda et habitatores Hierusalem et clamabunt ad deos quibus libant et non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum ¹³secundum numerum enim civitatum tuarum erant dii tui Iuda et secundum numerum viarum Hierusalem posuistis aras confusionis aras ad libandum Baali ¹⁴tu ergo noli orare pro populo hoc et ne adsumas pro eis laudem et orationem quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me in tempore afflictionis eorum ¹⁵quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelerata multa numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas in quibus gloriata es ¹⁶olivam uberem pulchram fructiferam speciosam vocavit Dominus nomen tuum ad vocem

loquellae grandis exarsit ignis in ea et combusta sunt fructecta eius ¹⁷et Dominus exercituum qui plantavit te locutus est super te malum pro malis domus Israhel et domus Iuda quae fecerunt sibi ad iritandum me libantes Baali ¹⁸tu autem Domine demonstrasti mihi et cognovi tunc ostendisti mihi studia eorum ¹⁹et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam et non cognovi quia super me cogitaverunt consilia mittamus lignum in panem eius et eradamus eum de terra viventium et nomen eius non memoretur amplius ²⁰tu autem Domine Sabaoth qui iudicas iuste et probas renes et cor videam ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam ²¹propterea haec dicit Dominus ad viros Anathoth qui quaerunt animam tuam et dicunt non prophetabis in nomine Domini et non morieris in manibus nostris ²²propterea haec dicit Dominus exercituum ecce ego visitabo super eos iuvenes morientur in gladio filii eorum et filiae eorum morientur in fame ²³et reliquiae non erunt ex eis inducam enim malum super viros Anathoth annum visitationis eorum

12iustus quidem tu es Domine si disputem tecum verumtamen iusta loquar ad te quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui praevaricantur et inique agunt ²plantasti eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum prope es tu ori eorum et longe a renibus eorum ³et tu Domine nosti me vidisti me et probasti cor meum tecum congrega eos quasi gregem ad victimam et sanctifica eos in die occisionis ⁴usquequo lugebit terra et herba omnis regionis siccabitur propter malitiam habitantium in ea consumptum est animal et volucre quoniam dixerunt non videbit novissima nostra ⁵si cum peditibus currens laborasti quomodo contendere poteris cum equis cum autem in terra pacis segura fueris quid facies in superbia Iordanis ⁶nam et fratres tui et domus patris tui etiam ipsi pugnaverunt adversum te et clamaverunt post te plena voce ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona ⁷reliqui domum meam dimisi hereditatem meam dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius ⁸facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva dedit contra me vocem ideo odivi eam ⁹numquid avis discolor hereditas mea mihi numquid avis tincta per totum venite congregamini omnes bestiae terrae properate ad devorandum ¹⁰pastores multi demoliti sunt vineam meam conculcaverunt partem meam dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis ¹¹posuerunt eam in dissipationem luxitque super me desolatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recogitet corde ¹²super omnes vias deserti venerunt vastatores quia gladius Domini devoravit ab extremo terrae usque ad extremum eius non est pax universae carni ¹³seminaverunt triticum et spinas messuerunt hereditatem acceperunt et non eis proderit confundemini a fructibus vestris propter iram furoris Domini ¹⁴haec dicit Dominus adversum omnes vicinos meos pessos qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo Israhel ecce ego evellam eos de terra eorum et domum Iu-

da evellam de medio eorum¹⁵ et cum evellero eos convertar et miserebor eorum et reducam eos virum ad hereditatem suam et virum in terram suam¹⁶ et erit si eruditi didicerint vias populi mei ut iurent in nomine meo vivit Dominus sicut docuerunt populum meum iurare in Baal aedificabuntur in medio populi mei¹⁷ quod si non audierint evellam gentem illam evulsione et perditione ait Dominus

13 haec dicit Dominus ad me vade et posside tibi lumbare lineum et pones illud super lumbos tuos et in aquam non inferes illud² et possedi lumbare iuxta verbum Domini et posui circa lumbos meos³ et factus est sermo Domini ad me secundo dicens⁴ tolle lumbare quod possedisti quod est circa lumbos tuos et surgens vade ad Eufraten et absconde illud ibi in foramine petrae⁵ et abii et abscondi illud in Eufraten sicut praeceperat mihi Dominus⁶ et factum est post dies plurimos dixit Dominus ad me surge vade ad Eufraten et tolle inde lumbare quod praecepi tibi ut absconderes illud ibi⁷ et abii ad Eufraten et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud et ecce computruerat lumbare ita ut nullo usui aptum esset⁸ et factum est verbum Domini ad me dicens⁹ haec dicit Dominus sic putrescere faciam superbiam Iuda et superbiam Hierusalem multam¹⁰ populum istum pessimum qui nolunt audire verba mea et ambulant in pravitatem cordis sui abieruntque post deos alienos ut servirent eis et adorarent eos et erunt sicut lumbare istud quod nullo usui aptum est¹¹ sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri sic agglutinavi mihi omnem domum Israel et omnem domum Iuda dicit Dominus ut esset mihi in populum et in nomen et in laudem et in gloriam et non audierunt¹² dices ergo ad eos sermonem istum haec dicit Dominus Deus Israel omnis laguncula implebitur vino et dicent ad te numquid ignoramus quia omnis laguncula implebitur vino¹³ et dices ad eos haec dicit Dominus ecce ego implebo omnes habitatores terrae huius et reges qui sedent de stirpe David super thronum eius et sacerdotes et prophetas et omnes habitatores Hierusalem ebrietate¹⁴ et dispergam eos virum a fratre suo et patres et filios pariter ait Dominus non parcam et non concedam neque miserebor ut non disperdam eos¹⁵ audite et auribus percipite nolite elevare quia Dominus locutus est¹⁶ date Domino Deo vestro gloriam antequam contenebrescat et antequam offendant pedes vestri ad montes caligosos expectabitis lucem et ponet eam in umbram mortis et in caliginem¹⁷ quod si hoc non audieritis in abscondito plorabit anima mea a facie superbiae plorans plorabit et deducet oculus meus lacrimam quia captus est grex Domini¹⁸ dic regi et dominatrici humiliamini sedete quoniam descendit de capite vestro corona gloriae vestrae¹⁹ civitates austri clausae sunt et non est qui aperiat translata est omnis Iudaea transmigratione perfecta²⁰ levate oculos vestros et videte qui venitis ab aquilone ubi est grex qui datus est tibi pecus inclitum tuum²¹ quid dices cum visitaverit te tu enim docuisti eos adversum te et erudisti in caput tuum numquid non dolores adprehendent

te quasi mulierem parturientem²² quod si dixeris in corde tuo quare venerunt mihi haec propter multitudinem iniquitatis tuae revelata sunt verecundiora tua pollutae sunt plantae tuae²³ si mutare potest Aethiops pellem suam aut pardus varietates suas et vos poteritis bene facere cum dixeritis malum²⁴ et disseminabo eos quasi stipulam quae vento raptatur in deserto²⁵ haec sors tua parsque mensurae tuae a me dicit Dominus quia oblita es mei et confisa es in mendacio²⁶ unde et ego nudavi femora tua contra faciem tuam et apparuit ignominia tua²⁷ adulteria tua et hinnitus tuus scelus fornicationis tuae super colles in agro vidi abominationes tuas vae tibi Hierusalem non mundaberis post me usquequo adhuc

14 quod factum est verbum Domini ad Hieremiam de sermonibus siccitatis² luxit Iudaea et portae eius corruerunt et obscuratae sunt in terra et clamor Hierusalem ascendit³ maiores miserunt minores suos ad aquam venerunt ad hauriendum non invenerunt aquam reportaverunt vasa sua vacua confusi sunt et afflicti et operuerunt capita sua⁴ propter terrae vastitatem quia non venit pluvia in terra confusi sunt agricolae operuerunt capita sua⁵ nam et cerva in agro peperit et reliquit quia non erat herba⁶ et onagri steterunt in rupibus traxerunt ventum quasi dracones defecerunt oculi eorum quia non erat herba⁷ si iniquitates nostrae responderunt nobis Domine fac propter nomen tuum quoniam multae sunt aversiones nostrae tibi peccavimus⁸ expectatio Israel salvator eius in tempore tribulationis quare quasi colonus futurus es in terra et quasi viator declinans ad manendum⁹ quare futurus es velut vir vagus ut fortis qui non potest salvare tu autem in nobis es Domine et nomen tuum super nos invocatum est ne derelinquas nos¹⁰ haec dicit Dominus populo huic qui dilexit movere pedes suos et non quievit et Domino non placuit nunc recordabitur iniquitatum eorum et visitabit peccata eorum¹¹ et dixit Dominus ad me noli orare pro populo isto in bonum¹² cum ieiunaverint non exaudiam preces eorum et si obtulerint holocaustomata et victimas non suscipiam ea quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos¹³ et dixi a a Domine Deus prophetae dicunt eis non videbitis gladium et famis non erit in vobis sed pacem veram dabit vobis in loco isto¹⁴ et dixit Dominus ad me falso prophetae vaticinantur in nomine meo non misi eos et non praecepi eis neque locutus sum ad eos visionem mendacem et divinationem et fraudulentiam et seductionem cordis sui prophetant vobis¹⁵ ideo haec dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi dicentes gladius et famis non erit in terra hac in gladio et fame consumentur prophetae illi¹⁶ et populi quibus prophetant erunt proiecti in viis Hierusalem prae fame et gladio et non erit qui sepeliat eos ipsi et uxores eorum filii et filiae eorum et effundam super eos malum suum¹⁷ et dices ad eos verbum istud deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem et non taceant quoniam contritione magna contrita

est virgo filia populi mei plaga pessima vehementer ¹⁸si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio et si introiero in civitatem ecce adtenuati fame propheta quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant ¹⁹numquid proiciens abiecisti Iudam aut Sion abominata est anima tua quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas expectavimus pacem et non est bonum et tempus curationis et ecce turbatio ²⁰cognovimus Domine impietates nostras iniquitatem patrum nostrorum quia peccavimus tibi ²¹ne nos des in obprobrium propter nomen tuum neque facias nobis contumeliam solii gloriae tuae recordare ne irritum facias foedus tuum nobiscum ²²numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluunt aut caeli possunt dare imbres nonne tu es Domine Deus noster quem expectavimus tu enim fecisti omnia haec

15et dixit Dominus ad me si steterit Moses et Samuhel coram me non est anima mea ad populum istum eice illos a facie mea et egrediantur ²quod si dixerint ad te quo egrediemur dices ad eos haec dicit Dominus qui ad mortem ad mortem et qui ad gladium ad gladium et qui ad famem ad famem et qui ad captivitatem ad captivitatem ³et visitabo super eos quattuor species dicit Dominus gladium ad occisionem et canes ad lacerandum et volatilia caeli et bestias terrae ad devorandum et dissipandum ⁴et dabo eos in fervorem universis regnis terrae propter Manassem filium Ezechiae regis Iuda super omnibus quae fecit in Hierusalem ⁵quis enim miserebitur tui Hierusalem aut quis contristabitur pro te aut quis ibit ad rogandum pro pace tua ⁶tu reliquisti me dicit Dominus retrorsum abisti et extendam manum meam super te et interficiam te laboravi rogans ⁷et dispergam eos ventilabro in portis terrae interfeci et perdidisti populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi ⁸multiplicatae sunt mihi viduae eius super harenam maris induxi eis super matrem adulescentis vastatorem meridie misi super civitates repente terrorem ⁹infirmata est quae peperit septem defecit anima eius occidit ei sol cum adhuc esset dies confusa est et erubuit et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait Dominus ¹⁰vae mihi mater mea quare genuisti me virum rixae virum discordiae in universa terra non feneravi nec feneravit mihi quisquam omnes maledicunt mihi ¹¹dicit Dominus si non reliquiae tuae in bonum si non occurri tibi in tempore afflictionis et in tempore tribulationis adversum inimicum ¹²numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone et aes ¹³divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus terminis tuis ¹⁴et adducam inimicos tuos de terra qua nescis quia ignis succensus est in furore meo super vos ardebit ¹⁵tu scis Domine recordare mei et visita me et tuere me ab his qui persequuntur me noli in patientia tua suscipere me scito quoniam sustinui pro te obprobrium ¹⁶inveni sunt sermones tui et comedi eos et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in laetitiam cordis mei quoniam

invocatum est nomen tuum super me Domine Deus exercituum ¹⁷non sedi in concilio ludentium et gloriatus sum a facie manus tuae solus sedebam quoniam comminatione replesti me ¹⁸quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis rennuit curari facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium ¹⁹propter hoc haec dicit Dominus si converteris convertam te et ante faciem meam stabis et si separaveris pretiosum a vili quasi os meum eris convertentur ipsi ad te et tu non converteris ad eos ²⁰et dabo te populo huic in murum aereum fortem et bellabunt adversum te et non praevalerunt quia ego tecum sum ut salvem te et eruam dicit Dominus ²¹et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium

16et factum est verbum Domini ad me dicens ²non accipies uxorem et non erunt tibi filii et filiae in loco isto ³quia haec dicit Dominus super filios et filias qui generantur in loco isto et super matres eorum quae genuerunt eos et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac ⁴mortibus aegrotationum morientur non plangentur et non sepelientur in sterquilinum super faciem terrae erunt et gladio et fame consumentur et erit cadaver eorum in escam volatilibus caeli et bestiis terrae ⁵haec enim dicit Dominus ne ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit Dominus misericordiam et miserationes ⁶et morientur grandes et parvi in terra ista non sepelientur neque plangentur et non se incident neque calvitium fiet pro eis ⁷et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre ⁸et domum convivii non ingredieris ut sedeas cum eis et comedas et bibas ⁹quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae ¹⁰et cum adnuntiaveris populo huic omnia verba haec et dixerint tibi quare locutus est Dominus super nos omne malum grande istud quae iniquitas nostra et quod peccatum nostrum quod peccavimus Domino Deo nostro ¹¹dices ad eos quia dereliquerunt patres vestri me ait Dominus et abierunt post deos alienos et servierunt eis et adoraverunt eos et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt ¹²sed et vos peius operati estis quam patres vestri ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali ut me non audiat ¹³et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri et servietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem ¹⁴propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et non dicetur ultra vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra Aegypti ¹⁵sed vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra aquilonis et de universis terris ad quas eieci eos et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum ¹⁶ecce ego mittam piscatores multos dicit Dominus et piscabuntur eos et post haec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de om-

ni monte et de omni colle et de cavernis petrarum ¹⁷quia oculi mei super omnes vias eorum non sunt absconditae a facie mea et non fuit occulta iniquitas eorum ab oculis meis ¹⁸et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum et abominationibus suis impleverunt hereditatem meam ¹⁹Domine fortitudo mea et robur meum et refugium meum in die tribulationis ad te gentes venient ab extremis terrae et dicent vere mendacium possederunt patres nostri vanitatem quae eis non profuit ²⁰numquid faciet sibi homo deos et ipsi non sunt dii ²¹idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc ostendam eis manum meam et virtutem meam et scient quia nomen mihi Dominus

17 peccatum Iuda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino exaratum super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararum eorum ²cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum lignorumque frondentium in montibus excelsis ³sacrificantes in agro fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua propter peccata in universis finibus tuis ⁴et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras quoniam ignem succendisti in furore meo usque in aeternum ardebit ⁵haec dicit Dominus maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum et a Domino recedit cor eius ⁶erit enim quasi myrice in deserto et non videbit cum venerit bonum sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili ⁷benedictus vir qui confidit in Domino et erit Dominus fiducia eius ⁸et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas et non timebit cum venerit aestus et erit folium eius viride et in tempore siccitatis non erit sollicitum nec aliquando desinet facere fructum ⁹pravum est cor omnium et inscrutabile quis cognoscet illud ¹⁰ego Dominus scrutans cor et probans renes qui do unicuique iuxta viam et iuxta fructum adinventionum suarum ¹¹perdix fovit quae non peperit fecit divitias et non in iudicio in dimidio dierum suorum derelinquet eas et in novissimo suo erit insipiens ¹²solium gloriae altitudinis a principio locus sanctificationis nostrae ¹³expectatio Israhel Domine omnes qui te derelinquunt confundentur recedentes in terra scribentur quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum ¹⁴sana me Domine et sanabor salvum me fac et salvus ero quoniam laus mea tu es ¹⁵ecce ipsi dicunt ad me ubi est verbum Domini veniat ¹⁶et ego non sum turbatus te pastorem sequens et diem hominis non desideravi tu scis quod egressum est de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit ¹⁷non sis mihi tu formidini spes mea tu in die afflictionis ¹⁸confundantur qui persequuntur me et non confundar ego paveant illi et non paveam ego induc super eos diem afflictionis et duplici contritione contere eos ¹⁹haec dicit Dominus ad me vade et sta in porta filiorum populi per quam ingrediuntur reges Iuda et egrediuntur et in cunctis portis

Hierusalem ²⁰et dices ad eos audite verbum Domini reges Iuda et omnis Iudaea cunctique habitatores Hierusalem qui ingredimini per portas istas ²¹haec dicit Dominus custodite animas vestras et nolite portare pondera in die sabbati nec inferatis per portas Hierusalem ²²et nolite eicere onera de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis sanctificate diem sabbati sicut praecepi patribus vestris ²³et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem suam ne audirent me et ne acciperent disciplinam ²⁴et erit si audieritis me dicit Dominus ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati et si sanctificaveritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus ²⁵ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium David et ascendentes in curribus et equis ipsi et principes eorum vir Iuda et habitatores Hierusalem et habitabitur civitas haec in sempiternum ²⁶et venient de civitate Iuda et de circuito Hierusalem et de terra Benjamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes holocaustum et victimam et sacrificium et tus et inferent oblationem in domum Domini ²⁷si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas Hierusalem in die sabbati succendam ignem in portis eius et devorabit domos Hierusalem et non extinguetur

18 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ²surge et descende in domum figuli et ibi audies verba mea ³et descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat opus super rotam ⁴et dissipatum est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis conversusque fecit illud vas alterum sicut placuerat in oculis eius ut faceret ⁵et factum est verbum Domini ad me dicens ⁶numquid sicut figulus iste non potero facere vobis domus Israhel ait Dominus ecce sicut lutum in manu figuli sic vos in manu mea domus Israhel ⁷repente loquar adversum gentem et adversum regnum ut eradiceam et destruam et disperdam illud ⁸si paenitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversum eam agam et ego paenitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei ⁹et subito loquar de gente et regno ut aedificem et ut plantem illud ¹⁰si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam paenitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei ¹¹nunc ergo dic viro Iudae et habitatoribus Hierusalem dicens haec dicit Dominus ecce ego fingo contra vos malum et cogito contra vos cogitationem revertatur unusquisque a via sua mala et dirigite vias vestras et studia vestra ¹²qui dixerunt desperavimus post cogitationes enim nostras ibimus et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus ¹³ideo haec dicit Dominus interrogate gentes quis audivit talia horribilia quae fecit nimis virgo Israhel ¹⁴numquid deficiet de petra agri nix Libani aut evelli possunt aquae erumpentes frigidae et defluentes ¹⁵quia oblitus est mei populus meus frustra libantes et impingentes in viis suis in semitis saeculi ut ambularent per eas in itinere non trito ¹⁶ut fieret terra eorum in desolationem et

in sibilum sempiternum omnis qui praeterit per eam obstupescet et movebit caput suum ¹⁷sicut ventus urens dispergam eos coram inimico dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum ¹⁸et dixerunt venite et cogitemus contra Hieremiam cogitationes non enim peribit lex a sacerdote neque consilium a sapiente nec sermo a propheta venite et percutiamus eum lingua et non adtendamus ad universos sermones eius ¹⁹adte Domine ad me et audi vocem adversariorum meorum ²⁰numquid redditur pro bono malum quia foderunt foveam animae meae recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum et averterem indignationem tuam ab eis ²¹propterea da filios eorum in famem et deduc eos in manus gladii fiant uxores eorum absque liberis et viduae et viri earum interficiantur morte iuvenes eorum confodiantur gladio in proelio ²²audiatur clamor de domibus eorum adduces enim super eos latronem repente quia foderunt foveam ut caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis ²³tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem ne propitieris iniquitati eorum et peccatum eorum a facie tua non deleatur fiant corruentes in conspectu tuo in tempore furoris tui abutere eis

19haec dicit Dominus vade et accipe lagunculam figuli testeam a senioribus populi et a senioribus sacerdotum ²et egredere ad vallem filii Ennom quae est iuxta introitum portae Fictilis et praedicabis ibi verba quae ego loquar ad te ³et dices audite verbum Domini reges Iuda et habitatores Hierusalem haec dicit Dominus exercituum Deus Israel ecce ego inducam afflictionem super locum istum ita ut omnis qui audierit illam tinniant aures eius ⁴eo quod dereliquerint me et alienum fecerint locum istum et libaverint in eo diis alienis quos nescierunt ipsi et patres eorum et reges Iuda et repleverunt locum istum sanguine innocentium ⁵et aedificaverunt excelsa Baali ad conburendos filios suos igni in holocaustum Baali quae non praecepi nec locutus sum nec ascenderunt in cor meum ⁶propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et non vocabitur locus iste amplius Thofeth et vallis filii Ennom sed vallis Occisionis ⁷et dissipabo consilium Iudae et Hierusalem in loco isto et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu quaerentium animas eorum et dabo cadavera eorum escam volatilibus caeli et bestiis terrae ⁸et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum omnis qui praeterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius ⁹et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui quaerunt animas eorum ¹⁰et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum ¹¹et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum sic conteram populum istum et civitatem istam sicut conteritur vas figuli quod non potest ultra instaurari et in Thofeth sepelientur eo quod non sit alius locus ad sepeliendum ¹²sic faciam loco huic ait Dominus et

habitoribus eius ut ponam civitatem istam sicut Thofeth ¹³et erunt domus Hierusalem et domus regum Iuda sicut locus Thofeth immundae omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiae caeli et libaverunt libamina diis alienis ¹⁴venit autem Hieremias de Thofeth quo miserat eum Dominus ad prophetandum et stetit in atrio domus Domini et dixit ad omnem populum ¹⁵haec dicit Dominus exercituum Deus Israel ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes urbes eius universa mala quae locutus sum adversum eam quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos

20et audivit Phassur filius Emmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo Domini Hieremiam prophetantem sermones istos ²et percussit Phassur Hieremiam prophetam et misit eum in nervum quod erat in porta Benjamin superiori in domo Domini ³cumque inluxisset in crastinum eduxit Phassur Hieremiam de nervo et dixit ad eum Hieremias non Phassur vocavit Dominus nomen tuum sed Pavorem undique ⁴quia haec dicit Dominus ecce ego dabo te in pavorem te et omnes amicos tuos et corruent gladio inimicorum suorum et oculi tui videbunt et omnem Iudam dabo in manu regis Babylonis et traducet eos in Babylonem et percutiet eos gladio ⁵et dabo universam substantiam civitatis huius et omnem laborem eius omneque pretium et cunctos thesauros regum Iuda dabo in manu inimicorum eorum et diripient eos et tollent et ducent in Babylonem ⁶tu autem Phassur et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem et in Babylonem venies et ibi morieris ibique sepelietur tu et omnes amici tui quibus prophetasti mendacium ⁷seduxisti me Domine et seductus sum fortior me fuisti et invaluisti factus sum in derisum tota die omnes subsannant me ⁸quia iam olim loquor vociferans iniquitatem et vastitatem clamito et factus est mihi sermo Domini in obprobrium et in derisum tota die ⁹et dixi non recordabor eius neque loquar ultra in nomine illius et factus est in corde meo quasi ignis exaestuans claususque in ossibus meis et defeci ferre non sustinens ¹⁰audivi enim contumelias multorum et terrorem in circuitu persequimini et persequamur eum ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum si quo modo decipiatur et praevaleamus adversus eum et consequamur ultionem ex eo ¹¹Dominus autem mecum est quasi bellator fortis idcirco qui persequuntur me cadent et infirmi erunt confundentur vehementer quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod numquam delebitur ¹²et tu Domine exercituum probator iusti qui vides renes et cor videam quaeso ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam ¹³cantate Domino laudate Dominum quia liberavit animam pauperis de manu malorum ¹⁴maledicta dies in qua natus sum dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta ¹⁵maledictus vir qui adnuntiavit patri meo dicens natus est tibi puer masculus et quasi gaudio laetificavit eum ¹⁶sit homo ille ut sunt civitates quas su-

vertit Dominus et non paenituit eum audiat clamorem mane et ululatum in tempore meridiano ¹⁷qui non me interfecit a vulva ut fieret mihi mater mea sepulchrum et vulva eius conceptus aeternus ¹⁸quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei

21verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino quando misit ad eum rex Sedecias Phassur filium Melchiae et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem dicens ²interroga pro nobis Dominum quia Nabuchodonosor rex Babylonis proeliatur adversum nos si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis ³et dixit Hieremias ad eos sic dicetis Sedeciae ⁴haec dicit Dominus Deus Israhel ecce ego convertam vasa belli quae in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum regem Babylonis et Chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum et congregabo ea in medio civitatis huius ⁵et debellabo ego vos in manu extenta et brachio forti et in furore et in indignatione et in ira grandi ⁶et percutiam habitatores civitatis huius homines et bestiae pestilentia magna morientur ⁷et post haec ait Dominus dabo Sedeciam regem Iuda et servos eius et populum eius et qui derelicti sunt in civitate hac a peste et gladio et fame in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu inimicorum eorum et in manu quaerentium animam eorum et percutiet eos in ore gladii et non movebitur neque parcat nec miserebitur ⁸et ad populum hunc dices haec dicit Dominus ecce ego do coram vobis viam vitae et viam mortis ⁹qui habitaverit in urbe hac morietur gladio et fame et peste qui autem egressus fuerit et transfugerit ad Chaldeos qui obsident vos vivet et erit ei anima sua quasi spoliium ¹⁰posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait Dominus in manu regis Babylonis dabitur et exuret eam igni ¹¹et domui regis Iuda audite verbum Domini ¹²domus David haec dicit Dominus iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumniantis ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum ¹³ecce ego ad te habitatricem vallis solidae atque campestris ait Dominus qui dicitis quis percutiet nos et quis ingredietur domos nostras ¹⁴et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit Dominus et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius

22haec dicit Dominus descende in domum regis Iuda et loqueris ibi verbum hoc ²et dices audi verbum Domini rex Iuda qui sedes super solium David tu et servi tui et populus tuus qui ingredimini per portas istas ³haec dicit Dominus facite iudicium et iustitiam et liberate vi oppressum de manu calumniatoris et advenam et pupillum et viduam nolite contristare neque opprimatis inique et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto ⁴si enim facientes feceritis

verbum istud ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere David super thronum eius et ascendent currus et equos ipsi et servi et populus eorum ⁵quod si non audieritis verba haec in memet ipso iuravi dicit Dominus quia in solitudinem erit domus haec ⁶quia haec dicit Dominus super domum regis Iuda Galaad tu mihi caput Libani si non posuero te solitudinem urbes inhabitabiles ⁷et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius et succident electam cedrum tuam et praecipitabunt in ignem ⁸et pertransibunt gentes multae per civitatem hanc et dicit unusquisque proximo suo quare fecit Dominus sic civitati huic grandi ⁹et respondebunt eo quod dereliquerint pactum Domini Dei sui et adoraverint deos alienos et servierint eis ¹⁰nolite flere mortuum neque lugeatis super eum fletu plangite eum qui egreditur quia non revertetur ultra nec videbit terram nativitatis suae ¹¹quia haec dicit Dominus ad Solum filium Iosiae regem Iuda qui regnavit pro Iosia patre suo qui egressus est de loco isto non revertetur huc amplius ¹²sed in loco ad quem transtuli eum ibi morietur et terram istam non videbit amplius ¹³vae qui aedificat domum suam in iniustitia et cenacula sua non in iudicio amicum suum opprimet frustra et mercedem eius non reddet ei ¹⁴qui dicit aedificabo mihi domum latam et cenacula spatiosa qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque sinopide ¹⁵numquid regnabis quoniam confers te cedro pater tuus numquid non comedit et bibit et fecit iudicium et iustitiam tunc cum bene erat ei ¹⁶iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum numquid non ideo quia cognovit me dicit Dominus ¹⁷tui vero oculi et cor ad avaritiam et ad sanguinem innocentem fundendum et ad calumniam et ad cursum mali operis ¹⁸propterea haec dicit Dominus ad Ioachim filium Iosiae regem Iuda non plangent eum vae frater et vae fratres non concrepabunt ei vae domine et vae inclite ¹⁹sepultura asini sepelietur putrefactus et proiectus extra portas Hierusalem ²⁰ascende Libanum et clama et in Basan da vocem tuam et clama ad transeuntes quia contriti sunt omnes amatores tui ²¹locutus sum ad te in abundantia tua dixisti non audiam haec est via tua ab adulescentia tua quia non audisti vocem meam ²²omnes pastores tuos pascet ventus et amatores tui in captivitatem ibunt et tunc confunderis et erubesces ab omni malitia tua ²³quae sedes in Libano et nidificas in cedris quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis ²⁴vivo ego dicit Dominus quia si fuerit Iechonias filius Ioachim regis Iuda anulus in manu dextera mea inde avellam eum ²⁵et dabo te in manu quaerentium animam tuam et in manu quorum tu formidas faciem et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu Chaldeorum ²⁶et mittam te et matrem tuam quae genuit te in terram alienam in qua nati non estis ibique moriemini ²⁷et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur illuc non revertentur ²⁸numquid vas fictile atque contritum vir iste Iechonias numquid vas absque omni voluptate quare abiecti sunt ipse et semen eius et proiecti in terram quam ignoraverunt

²⁹terra terra terra audi sermonem Domini ³⁰haec dicit Dominus scribe virum istum sterilem virum qui in diebus suis non prosperabitur nec enim erit de semine eius vir qui se deat super solium David et potestatem habeat ultra in Iuda

23vae pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae dicit Dominus ²ideo haec dicit Dominus Deus Israhel ad pastores qui pascunt populum meum vos disperdistis gregem meum eiecistis eos et non visitastis eos ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum ait Dominus ³et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eieceram eos illuc et convertam eos ad rura sua et crescent et multiplicabuntur ⁴et suscitabo super eos pastores et pascent eos non formidabunt ultra et non pavebunt et nullus quaeretur ex numero dicit Dominus ⁵ecce dies veniunt ait Dominus et suscitabo David germen iustum et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra ⁶in diebus illius salvabitur Iuda et Israhel habitabit confidenter et hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus iustus noster ⁷propter hoc ecce dies veniunt dicit Dominus et non dicent ultra vivit Dominus qui eduxit filios Israhel de terra Aegypti ⁸sed vivit Dominus qui eduxit et adduxit semen domus Israhel de terra aquilonis et de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc et habitabunt in terra sua ⁹ad prophetas contritum est cor meum in medio mei contremuerunt omnia ossa mea factus sum quasi vir ebrius et quasi homo madidus a vino a facie Domini et a facie verborum sanctorum eius ¹⁰quia adulteris repleta est terra quia a facie maledictionis luxit terra arefacta sunt arva deserti factus est cursus eorum malus et fortitudo eorum dissimilis ¹¹propheta namque et sacerdos polluti sunt et in domo mea inveni malum eorum ait Dominus ¹²idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris impellentur enim et corrueant in ea adferam enim super eos mala annum visitationis eorum ait Dominus ¹³et in prophetis Samariae vidi fatuitatem prophetabant in Baal et decipiebant populum meum Israhel ¹⁴et in prophetis Hierusalem vidi similitudinem adulterium et iter mendacii et confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a malitia sua facti sunt mihi omnes Sodoma et habitatores eius quasi Gomorra ¹⁵propterea haec dicit Dominus exercituum ad prophetas ecce ego cibabo eos absinthio et potabo eos felle a prophetis enim Hierusalem est egressa pollutio super omnem terram ¹⁶haec dicit Dominus exercituum nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decipiunt vos visionem cordis sui loquuntur non de ore Domini ¹⁷dicunt his qui blasphemant me locutus est Dominus pax erit vobis et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt non veniet super vos malum ¹⁸quis enim adfuit in consilio Domini et vidit et audivit sermonem eius quis consideravit verbum illius et audivit ¹⁹ecce turbo dominicae indignationis egredietur et tempestas erumpens super caput impiorum veniet ²⁰non revertetur furor Domini usque dum

faciat et usque dum conpleat cogitationem cordis sui in novissimis diebus intellegetis consilium eius ²¹non mittebam prophetas et ipsi currebant non loquebar ad eos et ipsi prophetabant ²²si stetissent in consilio meo et nota fecissent verba mea populo meo avertissem utique eos a via sua mala et a pessimis cogitationibus suis ²³putasne Deus e vicino ego sum dicit Dominus et non Deus de longe ²⁴si occultabitur vir in absconditis et ego non videbo eum dicit Dominus numquid non caelum et terram ego impleo ait Dominus ²⁵audivi quae dixerunt prophetae prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes somniavi somniavi ²⁶usquequo istud in corde est prophetarum vaticinantium mendacium et prophetantium seductiones cordis sui ²⁷qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter somnia eorum quae narrant unusquisque ad proximum suum sicut oblitus sunt patres eorum nominis mei propter Baal ²⁸propheta qui habet somnium narret somnium et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere quid paleis ad triticum dicit Dominus ²⁹numquid non verba mea sunt quasi ignis ait Dominus et quasi malleus conterens petram ³⁰propterea ecce ego ad prophetas ait Dominus qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo ³¹ecce ego ad prophetas ait Dominus qui adsumunt linguas suas et aiunt dicit Dominus ³²ecce ego ad prophetas somniantes mendacium ait Dominus qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis cum ego non misissem eos nec mandassem eis qui nihil profuerunt populo huic dicit Dominus ³³si igitur interrogaverit te populus iste vel propheta aut sacerdos dicens quod est onus Domini dices ad eos ut quid vobis onus proiciam quippe vos dicit Dominus ³⁴et propheta et sacerdos et populus qui dicit onus Domini visitabo super virum illum et super domum eius ³⁵haec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem suum quid respondit Dominus et quid locutus est Dominus ³⁶et onus Domini ultra non memorabitur quia onus erit unicuique sermo suus et pervertitis verba Dei viventis Domini exercituum Dei nostri ³⁷haec dices ad prophetam quid respondit tibi Dominus et quid locutus est Dominus ³⁸si autem onus Domini dixeritis propter hoc haec dicit Dominus quia dixistis sermonem istum onus Domini et misi ad vos dicens nolite dicere onus Domini ³⁹propterea ecce ego tollam vos portans et derelinquam vos et civitatem quam dedi vobis et patribus vestris a facie mea ⁴⁰et dabo vos in obprobrium sempiternum et in ignominiam aeternam quae numquam oblivione delebitur

24ostendit mihi Dominus et ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum Domini postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam filium Ioachim regem Iuda et principes eius et fabrum et inclusorem de Hierusalem et adduxit eos in Babylonem ²calathus unus ficus bonas habebat nimis ut solent ficus esse primi temporis et calathus unus ficus habebat malas nimis quae comedi non

poterant eo quod essent malae ³et dixit Dominus ad me quid tu vides Hieremia et dixi ficus ficus bonas bonas valde et malas malas valde quae comedi non possunt eo quod sint malae ⁴et factum est verbum Domini ad me dicens ⁵haec dicit Dominus Deus Israhel sicut ficus hae bonae sic cognoscam transmigrationem Iuda quam emisi de loco isto in terram Chaldeorum in bonum ⁶et ponam oculos meos super eos ad placandum et reducam eos in terram hanc et aedificabo eos et non destruam et plantabo eos et non evelam ⁷et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum Dominus et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum quia revertentur ad me in toto corde suo ⁸et sicut ficus pessimae quae comedi non possunt eo quod sint malae haec dicit Dominus sic dabo Sedeciam regem Iuda et principes eius et reliquos de Hierusalem qui remanserunt in urbe hac et qui habitant in terra Aegypti ⁹et dabo eos in vexationem afflictionemque omnibus regnis terrae in obprobrium et in parabolam et in proverbium et in maledictionem in universis locis ad quos eieci eos ¹⁰et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum

25verbum quod factum est ad Hieremiam de omni populo Iudae in anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis ²quae locutus est Hieremias propheta ad omnem populum Iuda et ad universos habitatores Hierusalem dicens ³a tertio decimo anno Iosiae filii Amon regis Iuda usque ad diem hanc iste est tertius et vicesimus annus factum est verbum Domini ad me et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis ⁴et misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis neque inclinastis aures vestras ut audiretis ⁵cum diceret revertimini unusquisque a via sua mala et a pessimis cogitationibus vestris et habitabitis in terram quam dedit Dominus vobis et patribus vestris a saeculo et usque in saeculum ⁶et nolite ire post deos alienos ut serviatis eis adoretisque eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum et non adfligam vos ⁷et non audistis me dicit Dominus ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum ⁸propterea haec dicit Dominus exercituum pro eo quod non audistis verba mea ⁹ecce ego mittam et adsumam universas cognationes aquilonis ait Dominus et ad Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes quae in circuitu illius sunt et interficiam eos et ponam eos in stuporem et in sibilum et in solitudines sempiternas ¹⁰perdamque ex eis vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsae et vocem sponsi vocem molae et lumen lucernae ¹¹et erit universa terra eius in solitudinem et in stuporem et servient omnes gentes istae regi Babylonis septuaginta annis ¹²cumque impleti fuerint anni septuaginta visitabo super regem Babylonis

et super gentem illam dicit Dominus iniquitatem eorum et super terram Chaldeorum et ponam illam in solitudines sempiternas ¹³et adducam super terram illam omnia verba mea quae locutus sum contra eam omne quod scriptum est in libro isto quaecumque prophetavit Hieremias adversum omnes gentes ¹⁴quia servierunt eis cum essent gentes multae et reges magni et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum ¹⁵quia sic dicit Dominus exercituum Deus Israhel sume calicem vini furoris huius de manu mea et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te ¹⁶et bibent et turbabuntur et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos ¹⁷et accepi calicem de manu Domini et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me Dominus ¹⁸Hierusalem et civitatibus Iudae et regibus eius et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem in sibilum et in maledictionem sicut est dies ista ¹⁹Pharaoni regi Aegypti et servis eius et principibus eius et omni populo eius ²⁰et universis generaliter cunctis regibus terrae Ausitidis et cunctis regibus terrae Philisthim et Ascaloni et Gazae et Accaroni et reliquiis Azoti ²¹Idumeae et Moab et filiis Ammon ²²et cunctis regibus Tyri et cunctis regibus Sidonis et regibus terrae insularum qui sunt trans mare ²³et Dedan et Theman et Buz et universis qui adtonsi sunt in comam ²⁴et cunctis regibus Arabiae et cunctis regibus occidentis qui habitant in deserto ²⁵et cunctis regibus Zambri et cunctis regibus Aelam et cunctis regibus Medorum ²⁶et cunctis regibus aquilonis de prope et de longe unicuique contra fratrem suum et omnibus regnis terrae quae super faciem eius sunt et rex Sesach bibet post eos ²⁷et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel bibite et inebriamini et vomite et cadite neque surgatis a facie gladii quem ego mittam inter vos ²⁸cumque noluerint accipere calicem de manu ut bibant dices ad eos haec dicit Dominus exercituum bibentes bibetis ²⁹quia ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum ego incipio adfligere et vos quasi innocentes immunes eritis non eritis immunes gladium enim ego voco super omnes habitatores terrae dicit Dominus exercituum ³⁰et tu prophetabis ad eos omnia verba haec et dices ad illos Dominus de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocem suam rugiens rugiet super decorem suum celeuma quasi calcantium concinetur adversum omnes habitatores terrae ³¹pervenit sonitus usque ad extrema terrae quia iudicium Domino cum gentibus iudicatur ipse cum omni carne impios tradidit gladio dicit Dominus ³²haec dicit Dominus exercituum ecce afflictio egredietur de gente in gentem et turbo magnus egredietur a summitatibus terrae ³³et erunt interfecti Domini in die illa a summo terrae usque ad summum eius non plangentur et non colligentur neque sepelientur in sterquilinum super faciem terrae iacebunt ³⁴ululate pastores et clamate et aspergite vos cinere optimates gregis quia completi sunt dies vestri ut interficiamini et dissipationes vestrae et cadetis quasi vasa pretiosa ³⁵et peribit fuga a pastoribus

et salvatio ab optimatibus gregis ³⁶vox clamoris pastorum et ululatus optimatum gregis quia vastavit Dominus paciscuam eorum ³⁷et conticuerunt arva pacis a facie irae furoris Domini ³⁸dereliquit quasi leo umbraculum suum facta est terra eorum in desolationem a facie irae columbae et a facie irae furoris Domini

26in principio regis Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum istud a Domino dicens ²haec dicit Dominus sta in atrio domus Domini et loqueris ad omnes civitates Iuda de quibus veniunt ut adorent in domo Domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos noli subtrahere verbum ³si forte audiant et convertantur unusquisque a via sua mala et paeniteat me mali quod cogito facere eis propter malitias studiorum eorum ⁴et dices ad eos haec dicit Dominus si non audieritis me ut ambuletis in lege mea quam dedi vobis ⁵ut audiat sermone servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos de nocte consurgens et dirigens et non audistis ⁶dabo domum istam sicut Silo et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terrae ⁷et audierunt sacerdotes et prophetae et omnis populus Hieremiam loquentem verba haec in domo Domini ⁸cumque complisset Hieremias loquens omnia quae praeceperat ei Dominus ut loqueretur ad universum populum adprehenderunt eum sacerdotes et prophetae et omnis populus dicens morte morietur ⁹quare prophetavit in nomine Domini dicens sicut Silo erit domus haec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator et congregatus est omnis populus adversum Hieremiam in domum Domini ¹⁰et audierunt principes Iuda verba haec et ascenderunt de domo regis in domum Domini et sederunt in introitu portae Domini novae ¹¹et locuti sunt sacerdotes et prophetae ad principes et ad omnem populum dicentes iudicium mortis est viro huic quia prophetavit adversum civitatem istam sicut audistis auribus vestris ¹²et ait Hieremias ad omnes principes et ad universum populum dicens Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba quae audistis ¹³nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra et audite vocem Domini Dei vestri et paenitebit Dominum mali quod locutus est adversum vos ¹⁴ego autem ecce in manibus vestris sum facite mihi ut bonum et rectum est in oculis vestris ¹⁵verumtamen scitote et cognoscite quod si occideritis me sanguinem innocentem traditis contra vosmet ipsos et contra civitatem istam et habitatores eius in veritate enim misit me Dominus ad vos ut loquerer in auribus vestris omnia verba haec ¹⁶et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et prophetas non est viro huic iudicium mortis quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos ¹⁷surrexerunt ergo viri de senioribus terrae et dixerunt ad omnem coetum populi loquentes ¹⁸Michas de Morasthim fuit propheta in diebus Ezechiae regis Iudae et ait ad omnem populum Iudae dicens haec dicit Dominus exercituum Sion quasi ager arabitur et Hierusalem in

acervum lapidum erit et mons domus in excelsa silvarum ¹⁹numquid morte condemnavit eum Ezechias rex Iuda et omnis Iuda numquid non timuerunt Dominum et deprecati sunt faciem Domini et paenituit Dominum mali quod locutus erat adversum eos itaque nos facimus malum grande contra animas nostras ²⁰fuit quoque vir prophetans in nomine Domini Urias filius Semei de Cariathiarim et propheta vit adversum civitatem istam et adversum terram hanc iuxta universa verba Hieremiae ²¹et audivit rex Ioachim et omnes potentes et principes eius verba haec et quaesivit rex interficere eum et audivit Urias et timuit fugitque et ingressus est Aegyptum ²²et misit rex Ioachim viros in Aegyptum Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Aegyptum ²³et eduxerunt Uriam de Aegypto et adduxerunt eum ad regem Ioachim et percussit eum gladio et proiecit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis ²⁴igitur manus Ahicam filii Saphan fuit cum Hieremia ut non traderetur in manu populi et interficerent eum

27in principio regni Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum istud ad Hieremiam a Domino dicens ²haec dicit Dominus ad me fac tibi vincula et catenas et pones eas in collo tuo ³et mittes eas ad regem Edom et ad regem Moab et ad regem filiorum Ammon et ad regem Tyri et ad regem Sidonis in manu nuntiorum qui venerunt Hierusalem ad Sedeciam regem Iuda ⁴et praecipies eis ut ad dominos suos loquantur haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel haec dicetis ad dominos vestros ⁵ego feci terram et hominem et iumenta quae sunt super faciem terrae in fortitudine mea magna et in brachio meo extento et dedi eam ei qui placuit in oculis meis ⁶et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei insuper et bestias agri dedi ei ut serviant illi ⁷et servient ei omnes gentes et filio eius et filio filii eius donec veniat tempus terrae eius et ipsius et servient ei gentes multae et reges magni ⁸gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis et quicumque non curvaverit collum suum sub iugo regis Babylonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait Dominus donec consumam eos in manu eius ⁹vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos et somniatores et augures et maleficos qui dicunt vobis non servietis regi Babylonis ¹⁰quia mendacium prophetant vobis ut longe faciant vos de terra vestra et eiciant vos et pereatis ¹¹porro gens quae subiecerit cervicem suam sub iugo regis Babylonis et servierit ei dimittam eam in terra sua dicit Dominus et colet eam et habitabit in ea ¹²et ad Sedeciam regem Iuda locutus sum secundum omnia verba haec dicens subicite colla vestra sub iugo regis Babylonis et servite ei et populo eius et vivetis ¹³quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste sicut locutus est Dominus ad gentem quae servire noluerit regi Babylonis ¹⁴nolite audire verba prophetarum dicentium vobis non servietis regi Babylonis quia mendacium ipsi loquuntur vobis ¹⁵quia

non misi eos ait Dominus et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter ut eiciant vos et pereatis tam vos quam prophetae qui vaticinantur vobis ¹⁶et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens haec dicit Dominus nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes ecce vasa Domini revertentur de Babylone nunc cito mendacium enim prophetant vobis ¹⁷nolite ergo audire eos sed servite regi Babylonis ut vivatis quare datur haec civitas in solitudinem ¹⁸et si prophetae sunt et est verbum Domini in eis occurrant Domino exercituum ut non veniant vasa quae derelicta fuerant in domum Domini et in domum regis Iuda et in Hierusalem in Babylonem ¹⁹quia haec dicit Dominus exercituum ad columnas et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum quae remanserunt in civitate hac ²⁰quae non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis cum transferret Iechoniam filium Ioachim regem Iuda de Hierusalem in Babylonem et omnes optimates Iuda et Hierusalem ²¹quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ad vasa quae derelicta sunt in domum Domini et in domum regis Iuda et Hierusalem ²²in Babylonem transferentur et ibi erunt usque ad diem visitationis suae dicit Dominus et adferri faciam ea et restitui in loco isto

28et factum est in anno illo in principio regni Sedeciae regis Iuda in anno quarto in mense quinto dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Gabaon in domo Domini coram sacerdotibus et omni populo dicens ²haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel contrivi iugum regis Babylonis ³adhuc duo anni dierum et ego referri faciam ad locum istum omnia vasa Domini quae tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto et transtulit ea in Babylonem ⁴et Iechoniam filium Ioachim regem Iuda et omnem transmigrationem Iudae qui ingressi sunt in Babylonem ego convertam ad locum istum ait Dominus conteram enim iugum regis Babylonis ⁵et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabant in domo Domini ⁶et ait Hieremias propheta amen sic faciat Dominus suscitetur Dominus verba tua quae prophetasti ut referantur vasa in domum Domini et omnis transmigrationis de Babylone ad locum istum ⁷verumtamen audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis et in auribus universi populi ⁸prophetae qui fuerunt ante me et te ab initio et prophetaverunt super terras multas et super regna magna de proelio et de afflictione et de fame ⁹propheta qui vaticinatus est pacem cum venerit verbum eius scietur propheta quem misit Dominus in veritate ¹⁰et tulit Ananias propheta catenam de collo Hieremiae prophetae et confregit eam ¹¹et ait Ananias in conspectu omnis populi dicens haec dicit Dominus sic confringam iugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum de collo omnium gentium ¹²et abiit Hieremias propheta in viam suam et factum est verbum Domini ad Hieremiam postquam confregit Ananias propheta catenam de collo Hieremiae prophetae dicens ¹³vade et dices Ananiae haec dicit Dominus

catenas ligneas contrivisti et facies pro eis catenas ferreas ¹⁴quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel iugum ferreum posui super collum cunctarum gentium istarum ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis et servient ei insuper et bestias terrae dedi ei ¹⁵et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam audi Anania non misit te Dominus et tu confidere fecisti populum istum in mendacio ¹⁶idcirco haec dicit Dominus ecce emittam te a facie terrae hoc anno morieris adversum Dominum enim locutus es ¹⁷et mortuus est Ananias propheta in anno illo mense septimo

29et haec sunt verba libri quae misit Hieremias propheta de Hierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis et ad sacerdotes et ad prophetas et ad omnem populum quem transduxerat Nabuchodonosor de Hierusalem in Babylonem ²postquam egressus est Iechonias rex et domina et eunuchi et principes Iuda et Hierusalem et faber et inclusor de Hierusalem ³in manu Ellasa filii Saphan et Gamaliae filii Helciae quos misit Sedecias rex Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babylonem dicens ⁴haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel omni transmigrationi quam transtuli de Hierusalem in Babylonem ⁵aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum ⁶accipite uxores et generate filios et filias date filiis vestris uxores et filias vestras date viris et pariant filios et filias et multiplicamini ibi et nolite esse pauci numero ⁷et quaerite pacem civitatis ad quam transmigrare vos feci et orate pro ea ad Dominum quia in pace illius erit pax vobis ⁸haec enim dicit Dominus exercituum Deus Israhel non vos inducant prophetae vestri qui sunt in medio vestrum et divini vestri et ne attendatis ad somnia vestra quae vos somnatis ⁹quia falso ipsi prophetant vobis in nomine meo et non misi eos dicit Dominus ¹⁰quia haec dicit Dominus cum coeperint impleri in Babylone septuaginta anni visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum ut reducam vos ad locum istum ¹¹ego enim scio cogitationes quas cogito super vos ait Dominus cogitationes pacis et non afflictionis ut dem vobis finem et patientiam ¹²et invocabitis me et ibitis et orabitis me et exaudiam vos ¹³quaeritis me et invenietis cum quaesieritis me in toto corde vestro ¹⁴et inveniar a vobis ait Dominus et reducam captivitatem vestram et congregabo vos de universis gentibus et de cunctis locis ad quae expuli vos dicit Dominus et reverti vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci ¹⁵quia dixistis suscitavit nobis Dominus prophetas in Babylone ¹⁶quia haec dicit Dominus ad regem qui sedet super solium David et ad omnem populum habitatorem urbis huius ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem ¹⁷haec dicit Dominus exercituum ecce mittam in eis gladium et famem et pestem et ponam eos quasi ficus malas quae comedi non possunt eo quod pessimae sint ¹⁸et persequar eos in gladio in fame et in pestilentia et dabo eos in vexationem universis regnis terrae in maledictionem et in stuporem et in sibilum et in obprobrium cunctis gentibus ad quas ego

eieci eos ¹⁹eo quod non audierint verba mea dicit Dominus quae misi ad eos per servos meos prophetas de nocte con-surgens et mittens et non audistis dicit Dominus ²⁰vos ergo audite verbum Domini omnis transmigratio quam emisi de Hierusalem in Babylonem ²¹haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ad Ahab filium Culia et ad Sedeciam filium Maasiae qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter ecce ego tradam eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et percutiet eos in oculis vestris ²²et adsumetur ex eis maledictio omni transmigratio Iuda quae est in Babylone dicentium ponat te Dominus sicut Sedeciam et sicut Ahab quos frixit rex Babylonis in igne ²³pro eo quod fecerint stultitiam in Israhel et moechati sunt in uxores amicorum suorum et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter quod non mandavi eis ego sum iudex et testis dicit Dominus ²⁴et ad Semeiam Neelamiten dices ²⁵haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in Hierusalem et ad Sophoniam filium Maasiae sacerdotem et ad universos sacerdotes dicens ²⁶Dominus dedit te sacerdotem pro Ioiadae sacerdote ut sis dux in domo Domini super omnem virum arrepticium et prophetantem ut mittas eum in nervum et in carcerem ²⁷et nunc quare non increpasti Hieremiam Anathothiten qui prophetat vobis ²⁸quia super hoc misit ad nos in Babylonem dicens longum est aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum ²⁹legit ergo Sophonias sacerdos librum istum in auribus Hieremiae prophetae ³⁰et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ³¹mitte ad omnem transmigratorem dicens haec dicit Dominus ad Semeiam Neelamiten pro eo quod prophetavit vobis Semeias et ego non misi eum et fecit vos confidere in mendacio ³²idcirco haec dicit Dominus ecce ego visitabo super Semeiam Neelamiten et super semen eius non erit ei vir sedens in medio populi huius et non videbit bonum quod ego faciam populo meo ait Dominus quia praevaricationem locutus est adversum Dominum

30 hoc verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens ²haec dicit Dominus Deus Israhel dicens scribe tibi omnia verba quae locutus sum ad te in libro ³ecce enim dies veniunt dicit Dominus et convertam conversionem populi mei Israhel et Iuda ait Dominus et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum et possidebunt eam ⁴et haec verba quae locutus est Dominus ad Israhel et ad Iudam ⁵quoniam haec dicit Dominus vocem terroris audivimus formido et non est pax ⁶interrogate et videte si generat masculus quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parientis et conversae sunt universae facies in auruginem ⁷vae quia magna dies illa nec est similis eius tempusque tribulationis est Iacob et ex ipso salvabitur ⁸et erit in die illa ait Dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo et vincula illius dirumpam et non dominabuntur ei amplius alieni ⁹sed servient Domino Deo suo et David regi suo quem suscitabo eis ¹⁰tu ergo ne timeas

serve meus Iacob ait Dominus neque paveas Israhel quia ecce ego salvo te de terra longinqua et semen tuum de terra captivitatis eorum et revertetur Iacob et quiescet et cunctis affluet et non erit quem formidet ¹¹quoniam tecum ego sum ait Dominus ut salvem te faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te te autem non faciam in consummationem sed castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innoxius ¹²quia haec dicit Dominus insanabilis fractura tua pessima plaga tua ¹³non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum curationum utilitas non est tibi ¹⁴omnes amatores tui obliti sunt tui te non quaerent plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli propter multitudinem iniquitatis tuae dura facta sunt peccata tua ¹⁵quid clamas super contritione tua insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuae et dura peccata tua feci haec tibi ¹⁶propterea omnes qui comedunt te devorabuntur et universi hostes tui in captivitatem ducentur et qui te vastant vastabuntur cunctosque praedatores tuos dabo in praedam ¹⁷obducam enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te dicit Dominus quia Eiectam vocaverunt te Sion haec est quae non habebat requirentem ¹⁸haec dicit Dominus ecce ego convertam conversionem tabernaculorum Iacob et tectis eius miserebor et aedificabitur civitas in excelso suo et templum iuxta ordinem suum fundabitur ¹⁹et egredietur de eis laus voxque ludentium et multiplicabo eos et non imminuentur et glorificabo eos et non adtenuabuntur ²⁰et erunt filii eius sicut a principio et coetus eius coram me permanebit et visitabo adversum omnes qui tribulant eum ²¹et erit dux eius ex eo et princeps de medio eius producet et adplicabo eum et accedet ad me quis enim iste est qui adplicet cor suum ut adpropinquet mihi ait Dominus ²²et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ²³ecce turbo Domini furor egrediens procella ruens in capite impiorum conquiescet ²⁴non avertet iram indignationis Dominus donec faciat et conpleat cogitationem cordis sui in novissimo dierum intellegitis ea

31 in tempore illo dicit Dominus ero Deus universis cognationibus Israhel et ipsi erunt mihi in populum ²haec dicit Dominus invenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladio vadet ad requiem suam Israhel ³longe Dominus apparuit mihi et in caritate perpetua dilexi te ideo adtraxi te miserans ⁴rursumque aedificabo te et aedificaberis virgo Israhel adhuc ornaberis tympanis tuis et egredieris in choro ludentium ⁵adhuc plantabis vineas in montibus Samariae plantabunt plantantes et donec tempus veniat non vindemiabunt ⁶quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Ephraim surgite et ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum ⁷quia haec dicit Dominus exultate in laetitia Iacob et hinnite contra caput gentium personate canite et dicite salva Domine populum tuum reliquias Israhel ⁸ecce ego adducam eos de terra aquilonis et congregabo eos ab extremis terrae inter quos erunt caecus et claudus et praegnans et pariens simul coetus magnus re-

vertentium huc ⁹in fletu venient et in precibus deducam eos et adducam eos per torrentes aquarum in via recta et non inpingent in ea quia factus sum Israheli pater et Ephraim primogenitus meus est ¹⁰audite verbum Domini gentes et adnuntiate insulis quae procul sunt et dicite qui dispersit Israhel congregabit eum et custodiet eum sicut pastor gregem suum ¹¹redemit enim Dominus Iacob et liberavit eum de manu potentioris ¹²et venient et laudabunt in monte Sion et confluent ad bona Domini super frumento et vino et oleo et fetu pecorum et armentorum eritque anima eorum quasi hortus inriguus et ultra non esurient ¹³tunc laetabitur virgo in choro iuvenes et senes simul et convertam luctum eorum in gaudium et consolabor eos et laetificabo a dolore suo ¹⁴et inebriabo animam sacerdotum pinguedine et populus meus bonis meis adimplebitur ait Dominus ¹⁵haec dicit Dominus vox in excelso audita est lamentationis fletus et luctus Rachel plorantis filios suos et nolentis consolari super eis quia non sunt ¹⁶haec dicit Dominus quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis quia est merces operi tuo ait Dominus et revertentur de terra inimici ¹⁷et est spes novissimis tuis ait Dominus et revertentur filii ad terminos suos ¹⁸audiens audivi Ephraim transmigrantem castigasti me et eruditus sum quasi iuvenulus indomitus converte me et revertar quia tu Dominus Deus meus ¹⁹postquam enim convertisti me egi paenitentiam et postquam ostendisti mihi percussis femur meum confusus sum et erubui quoniam sustinui obprobrium adulescentiae meae ²⁰si filius honorabilis mihi Ephraim si puer delicatus quia ex quo locutus sum de eo adhuc recordabor eius idcirco conturbata sunt viscera mea super eum miserans miserebor eius ait Dominus ²¹statue tibi speculam pone tibi amaritudines dirige cor tuum in viam directam in qua ambulasti revertere virgo Israhel revertere ad civitates tuas istas ²²usquequo deliciis dissolveris filia vaga quia creavit Dominus novum super terram femina circumdabit virum ²³haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel adhuc dicent verbum istud in terra Iuda et in urbibus eius cum convertero captivitatem eorum benedicat tibi Dominus pulchritudo iustitiae mons sanctus ²⁴et habitabunt in eo Iudas et omnes civitates eius simul agricolae et minantes greges ²⁵quia inebriavi animam lassam et omnem animam esurientem saturavi ²⁶ideo quasi de somno suscitatus sum et vidi et somnus meus dulcis mihi ²⁷ecce dies veniunt dicit Dominus et seminabo domum Israhel et domum Iuda semine hominis et semine iumentorum ²⁸et sicut vigilavi super eos ut evellerem et demolirer et dissiparem et disperderem et adfligerem sic vigilabo super eos ut aedificem et plantem ait Dominus ²⁹in diebus illis non dicent ultra patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstipuerunt ³⁰sed unusquisque in iniquitate sua morietur omnis homo qui comederit uvam acerbam obstupescent dentes eius ³¹ecce dies veniunt dicit Dominus et feriam domui Israhel et domui Iuda foedus novum ³²non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die

qua adprehendi manum eorum ut educerem eos de terra Aegypti pactum quod irritum fecerunt et ego dominatus sum eorum dicit Dominus ³³sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israhel post dies illos dicit Dominus dabo legem meam in visceribus eorum et in corde eorum scribam eam et ero eis in Deum et ipsi erunt mihi in populum ³⁴et non docebunt ultra vir proximum suum et vir fratrem suum dicens cognoscite Dominum omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum ait Dominus quia propitiabor iniquitati eorum et peccati eorum non ero memor amplius ³⁵haec dicit Dominus qui dat solem in lumine diei ordinem lunae et stellarum in lumine noctis qui turbat mare et sonant fluctus eius Dominus exercituum nomen illi ³⁶si defecerint leges istae coram me dicit Dominus tunc et semen Israhel deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus ³⁷haec dicit Dominus si mensurari potuerint caeli sursum et investigari fundamenta terrae deorsum et ego abiciam universum semen Israhel propter omnia quae fecerunt dicit Dominus ³⁸ecce dies veniunt dicit Dominus et aedificabitur civitas Domino a turre Ananel usque ad portam Anguli ³⁹et exhibit ultra norma mensurae in conspectu eius super collem Gareb et circumbit Goatha ⁴⁰et omnem vallem cadaverum et cineris et universam regionem mortis usque ad torrentem Cedron et usque ad angulum portae Equorum orientalis sanctum Domini non evellatur et non destruetur ultra in perpetuum

32verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino in anno decimo Sedeciae regis Iuda ipse est annus octavumdecimus Nabuchodonosor ²tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Hierusalem et Hieremias propheta erat clausus in atrio carceris qui erat in domo regis Iuda ³clauserat enim eum Sedecias rex Iuda dicens quare vaticinarius dicens haec dicit Dominus ecce ego dabo civitatem istam in manu regis Babylonis et capiet eam ⁴et Sedecias rex Iuda non effugiet de manu Chaldeorum sed tradetur in manu regis Babylonis et loquetur os eius cum ore illius et oculi eius oculos illius videbunt ⁵et in Babylonem ducet Sedeciam et ibi erit donec visitem eum ait Dominus si autem dimicaveritis adversum Chaldeos nihil prosperum habebitis ⁶et dixit Hieremias factum est verbum Domini ad me dicens ⁷ecce Anamehel filius Sellum patruelis tuus veniet ad te dicens eme tibi agrum meum qui est in Anathoth tibi enim competit ex propinquitate ut emas ⁸et venit ad me Anamehel filius patris mei secundum verbum Domini ad vestibulum carceris et ait ad me posside agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjamin quia tibi competit hereditas et tu propinquus ut possideas intellexi autem quod verbum Domini esset ⁹et emi agrum ab Anamehel filio patris mei qui est in Anathoth et adpendi ei argentum septem stateres et decem argenteos ¹⁰et scripsi in libro et signavi et adhibui testes et adpendi argentum in statera ¹¹et accepi librum possessionis signatum stipulationes et rata et signa forinsecus ¹²et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii Maa-

siae in oculis Anamehel patruelis mei et in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis in oculis omnium Iudaeorum qui sedebant in atrio carceris ¹³et praecepi Baruch coram eis dicens ¹⁴haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel sume libros istos librum emptionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est et pones illos in vase fictili ut permanere possint diebus multis ¹⁵haec enim dicit Dominus exercituum Deus Israhel adhuc possidebuntur domus et agri et vineae in terra ista ¹⁶et oravi ad Dominum postquam tradidi librum possessionis Baruch filio Neri dicens ¹⁷heu heu heu Domine Deus ecce tu fecisti caelum et terram in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento non erit tibi difficile omne verbum ¹⁸qui facis misericordiam in milibus et reddes iniquitatem patrum in sinu filiorum eorum post eos fortissime magne potens Dominus exercituum nomen tibi ¹⁹magnus consilio et inconprehensibilis cogitatu cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam ut reddas unicuique secundum vias suas et secundum fructum adinventionum eius ²⁰qui posuisti signa et portenta in terra Aegypti usque ad diem hanc et in Israhel et in hominibus et fecisti tibi nomen sicut est dies haec ²¹et eduxisti populum tuum Israhel de terra Aegypti in signis et in portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno ²²et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle ²³et ingressi sunt et possederunt eam et non oboedierunt voci tuae et in lege tua non ambulaverunt omnia quae mandasti eis ut facerent non fecerunt et evenerunt eis omnia mala haec ²⁴ecce munitiones extractae sunt adversum civitatem ut capiatur et urbs data est in manu Chaldaeorum qui proeliantur adversum eam a facie gladii et famis et pestilentiae et quaecumque locutus es acciderunt ut ipse tu cernis ²⁵et tu dicis mihi Domine Deus eme agrum argento et adhibe testes cum urbs data sit in manu Chaldaeorum ²⁶et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁷ecce ego Dominus Deus universae carnis numquid mihi difficile erit omne verbum ²⁸propterea haec dicit Dominus ecce ego tradam civitatem istam in manu Chaldaeorum et in manu regis Babylonis et capiet eam ²⁹et venient Chaldei proeliantes adversum urbem hanc et succendent eam igni et conburent eam et domos in quarum domatibus sacrificabant Baal et libabant diis alienis libamina ad iritandum me ³⁰erant enim filii Israhel et filii Iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adulescentia sua filii Israhel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit Dominus ³¹quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas haec a die qua aedificaverunt eam usque ad diem istam qua aufertur de conspectu meo ³²propter malitiam filiorum Israhel et filiorum Iuda quam fecerunt ad iracundiam me provocantes ipsi et reges eorum principes eorum et sacerdotes et prophetae eorum vir Iuda et habitatores Hierusalem ³³et verterunt ad me terga et non facies cum docerem eos diluculo et erudirem et nollent audire ut acciperent disciplinam ³⁴et posuerunt idola sua in domo in

qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam ³⁵et aedificaverunt excelsa Baal quae sunt in valle filii Ennom ut initiarent filios suos et filias suas Moloch quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc et in peccatum deducerent Iudam ³⁶et nunc propter ista haec dicit Dominus Deus Israhel ad civitatem hanc de qua vos dicitis quod tradatur in manu regis Babylonis in gladio et in fame et in peste ³⁷ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grandi et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter ³⁸et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum ³⁹et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos ⁴⁰et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me ⁴¹et laetabor super eis cum bene eis fecero et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota anima mea ⁴²quia haec dicit Dominus sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos ⁴³et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit eo quod non remanserit homo et iumentum et data sit in manu Chaldaeorum ⁴⁴agri pecunia ementur et scribentur in libro et inprimetur signum et testis adhibebitur in terra Benjamin et in circuitu Hierusalem in civitatibus Iuda et in civitatibus montanis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt quia convertam captivitatem eorum ait Dominus

33et factum est verbum Domini ad Hieremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens ²haec dicit Dominus qui facturus est Dominus et formaturus illud et paraturus Dominus nomen eius ³clama ad me et exaudiam te et adnuntiabo tibi grandia et firma quae nescis ⁴quia haec dicit Dominus Deus Israhel ad domos urbis huius et ad domos regis Iuda quae destructae sunt et ad munitiones et gladium ⁵venientium ut dimicent cum Chaldeis et impleant eas cadaveribus hominum quas percussi in furore meo et in indignatione mea abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem malitiam eorum ⁶ecce ego obducam ei cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis ⁷et convertam conversionem Iuda et conversionem Hierusalem et aedificabo eos sicut a principio ⁸et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt mihi et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi et spreverunt me ⁹et erit mihi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultationem cunctis gentibus terrae quae audierint omnia bona quae ego facturus sum eis et pavebunt et turbabuntur in universis bonis et in omni pace quam ego faciam ei ¹⁰haec dicit Dominus adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod non sit homo et iumentum in civitatibus Iuda et foris Hierusalem quae desolatae sunt absque homine et absque habitatore et absque pecore ¹¹vox gaudii

et vox laetitiae vox sponsi et vox sponsae vox dicentium confitemini Domino exercituum quoniam bonus Dominus quoniam in aeternum misericordia eius et portantium vota in domum Domini reducam enim conversionem terrae sicut a principio dicit Dominus ¹²haec dicit Dominus exercituum adhuc erit in loco isto deserto absque homine et absque iumento et in cunctis civitatibus eius habitaculum pastorum accubantium gregum ¹³in civitatibus montuosis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt et in terra Benjamin et in circuitu Hierusalem et in civitatibus Iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis ait Dominus ¹⁴ecce dies veniunt dicit Dominus et suscitabo verbum bonum quod locutus sum ad domum Israhel et ad domum Iuda ¹⁵in diebus illis et in tempore illo germinare faciam David germen iustitiae et faciet iudicium et iustitiam in terra ¹⁶in diebus illis salvabitur Iuda et Hierusalem habitabit confidenter et hoc est quod vocabit eam Dominus iustus noster ¹⁷quia haec dicit Dominus non interibit de David vir qui sedeat super thronum domus Israhel ¹⁸et de sacerdotibus et Levitis non interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata et incendat sacrificium et caedat victimas cunctis diebus ¹⁹et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁰haec dicit Dominus si irritum fieri potest pactum meum cum die et pactum meum cum nocte ut non sit dies et nox in tempore suo ²¹et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius et Levitae et sacerdotes ministri mei ²²sicuti numerari non possunt stellae caeli et metiri harena maris sic multiplicabo semen David servi mei et Levitas ministros meos ²³et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ²⁴numquid non vidisti quid populus hic locutus sit dicens duae cognationes quas elegerat Dominus abiectae sunt et populum meum despexerunt eo quod non sit ultra gens coram eis ²⁵haec dicit Dominus si pactum meum inter diem et noctem et leges caelo et terrae non posui ²⁶equidem et semen Iacob et David servi mei proiciam ut non adsumam de semine eius principes seminis Abraham et Isaac et Iacob reducam enim conversionem eorum et miserebor eis

34verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino quando Nabuchodonosor rex Babylonis et omnis exercitus eius universaque regna terrae quae erant sub potestate manus eius et omnes populi bellabant contra Hierusalem et contra omnes urbes eius dicens ²haec dicit Dominus Deus Israhel vade et loquere ad Sedeciam regem Iuda et dices ad eum haec dicit Dominus ecce ego tradam civitatem hanc in manu regis Babylonis et succendet eam igni ³et tu non effugies de manu eius sed comprehensione capieris et in manu eius traderis et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt et os eius cum ore tuo loquetur et Babylonem introibis ⁴attamen audi verbum Domini Sedecia rex Iuda haec dicit Dominus ad te non morieris in gladio ⁵sed in pace morieris et secundum combustiones patrum tuorum regum priorum

qui fuerunt ante te sic conburent te et vae domine plangent te quia verbum ego locutus sum dicit Dominus ⁶et locutus est Hieremias propheta ad Sedeciam regem Iuda universa verba haec in Hierusalem ⁷et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Hierusalem et contra omnes civitates Iuda quae reliquae erant contra Lachis et contra Azeca haec enim supererant de civitatibus Iuda urbes munitae ⁸verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino postquam percussit rex Sedecias foedus cum omni populo in Hierusalem praedicans ⁹ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebraeum et hebraeam liberos et nequaquam dominarentur eis id est in Iudaeo et fratre suo ¹⁰audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos et ultra non dominarentur in eis audierunt igitur et dimiserunt ¹¹et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas ¹²et factum est verbum Domini ad Hieremiam a Domino dicens ¹³haec dicit Dominus Deus Israhel ego percussi foedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti de domo servitutis dicens ¹⁴cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebraeum qui venditus est ei et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum et non audierunt patres vestri me nec inclinaverunt aurem suam ¹⁵et conversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut praedicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum et inistis pactum in conspectu meo in domo in qua invocatum est nomen meum super eam ¹⁶et reversi estis et commaculastis nomen meum et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et suae potestatis et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancillae ¹⁷propterea haec dicit Dominus vos non audistis me ut praedicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo ecce ego praedico libertatem ait Dominus ad gladium et pestem et famem et dabo vos in commotionem cunctis regnis terrae ¹⁸et dabo viros qui praevaricantur foedus meum et non observaverunt verba foederis quibus adsensi sunt in conspectu meo vitulum quem ceciderunt in duas partes et transierunt inter divisiones eius ¹⁹principes Iuda et principes Hierusalem eunuchi et sacerdotes et omnis populus terrae qui transierunt inter divisiones vituli ²⁰et dabo eos in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et erit morticinum eorum in escam volucris caeli et bestiis terrae ²¹et Sedeciam regem Iuda et principes eius dabo in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et in manu exercituum regis Babylonis qui recesserunt a vobis ²²ecce ego praecipio dicit Dominus et reducam eos in civitatem hanc et proeliabuntur adversum eam et capient eam et incendunt igni et civitates Iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator

35 verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino in diebus Ioachim filii Iosiae regis Iuda dicens ²vade ad domum Rechabitarum et loquere eis et introduces eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum et dabis eis bibere vinum ³et adsumpsi Iezoniam filium Hieremiae filii Absaniae et fratres eius et omnes filios eius et universam domum Rechabitarum ⁴et introduxi eos in domum Domini ad gazofilacium filiorum Anan filii Hiegedeliae hominis Dei quod erat iuxta gazofilacium principum super thesaurum Maasiae filii Sellum qui erat custos vestibuli ⁵et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino et calices et dixi ad eos bibite vinum ⁶qui responderunt non bibemus vinum quia Ionadab filius Rechab pater noster praecepit nobis dicens non bibetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum ⁷et domum non aedificabitis et sementem non seretis et vineas non plantabitis nec habitabitis sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris ut vivatis diebus multis super faciem terrae in qua vos peregrinamini ⁸oboedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab patris nostri in omnibus quae praecepit nobis ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostrae filii et filiae nostrae ⁹et non aedificaremus domos ad habitandum et vineam et agrum et sementem non habuimus ¹⁰sed habitavimus in tabernaculis et oboedientes fecimus iuxta omnia quae praecepit nobis Ionadab pater noster ¹¹cum autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram diximus venite et ingrediamur Hierusalem a facie exercitus Chaldeorum et a facie exercitus Syriae et mansimus in Hierusalem ¹²et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens ¹³haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel vade et dic viris Iuda et habitatoribus Hierusalem numquid non recipietis disciplinam ut oboediatis verbis meis dicit Dominus ¹⁴praevaluerunt sermones Ionadab filii Rechab quos praecepit filiis suis ut non biberent vinum et non biberunt usque ad diem hanc quia oboedierunt praecepto patris sui ego autem locutus sum ad vos de mane consurgens et loquens et non oboedistis mihi ¹⁵misique ad vos omnes servos meos prophetas consurgens diluculo mittensque et dicens convertimini unusquisque a via sua pessima et bona facite studia vestra et nolite sequi deos alienos neque colatis eos et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris et non inclinastis aurem vestram neque audistis me ¹⁶firmaverunt igitur filii Ionadab filii Rechab praeceptum patris sui quod praeceperat eis populus autem iste non oboedivit mihi ¹⁷idcirco haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego adduco super Iudam et super omnes habitatores Hierusalem universam adfectionem quam locutus sum adversum eos eo quod locutus sum ad illos et non audierunt vocavi illos et non responderunt mihi ¹⁸domui autem Rechabitarum dixit Hieremias haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel pro eo quod oboedistis praecepto Ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis universa quae praecepit vobis ¹⁹propterea haec dicit Dominus exercituum

Deus Israhel non deficiet vir de stirpe Ionadab filii Rechab stans in conspectu meo cunctis diebus

36 et factum est in anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda factum est verbum hoc ad Hieremiam a Domino dicens ²tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba quae locutus sum tibi adversum Israhel et Iudam et adversum omnes gentes a die qua locutus sum ad te ex diebus Iosiae usque ad diem hanc ³si forte audiente domo Iuda universa mala quae ego cogito facere eis revertatur unusquisque a via sua pessima et propitius ero iniquitati et peccato eorum ⁴vocavit ergo Hieremias Baruch filium Neriae et scripsit Baruch ex ore Hieremiae omnes sermones Domini quos locutus est ad eum in volumine libri ⁵et praecepit Hieremias Baruch dicens ego clausus sum nec valeo ingredi domum Domini ⁶ingredere ergo tu et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Domini audiente populo in domo Domini in die ieiunii insuper et audiente universo Iuda qui veniunt de civitatibus suis leges eis ⁷si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini et revertatur unusquisque a via sua pessima quoniam magnus furor et indignatio quam locutus est Dominus adversum populum hunc ⁸et fecit Baruch filius Neriae iuxta omnia quae praeceperat ei Hieremias propheta legens ex volumine sermones Domini in domo Domini ⁹factum est autem in anno quinto Ioachim filii Iosiae regis Iuda in mense nono praedicaverunt ieiunium in conspectu Domini omni populo in Hierusalem et universae multitudini quae confluxerat de civitatibus Iuda in Hierusalem ¹⁰legitque Baruch ex volumine sermones Hieremiae in domo Domini in gazofilacio Gamariae filii Saphan scribe in vestibulo superiori in introitu portae novae domus Domini audiente omni populo ¹¹cumque audisset Micheas filius Gamariae filii Saphan omnes sermones Domini ex libro ¹²descendit in domum regis ad gazofilacium scribe et ecce ibi omnes principes sedebant Elisama scribe et Dalaias filius Semeiae et Elnathan filius Achobor et Gamarias filius Saphan et Sedecias filius Ananiae et universi principes ¹³et nuntiavit eis Micheas omnia verba quae audivit legente Baruch ex volumine in auribus populi ¹⁴miserunt itaque omnes principes ad Baruch Iudi filium Nathaniae filii Selemiae filii Chusi dicentes volumen ex quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni tulit ergo Baruch filius Neriae volumen in manu sua et venit ad eos ¹⁵et dixerunt ad eum sede et lege haec in auribus nostris et legit Baruch in auribus eorum ¹⁶igitur cum audissent omnia verba obstipuerunt unusquisque ad proximum suum et dixerunt ad Baruch nuntiare debemus regi omnes sermones istos ¹⁷et interrogaverunt eum dicentes indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius ¹⁸dixit autem eis Baruch ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos et ego scribebam in volumine atramento ¹⁹et dixerunt principes ad Baruch vade et abscondere tu et Hieremias et nemo sciat ubi sitis ²⁰et ingressi sunt ad regem in atrium porro volumen

commendaverunt in gazofilacio Elisamae scribae et nuntiaverunt audiente rege omnes sermones ²¹misitque rex Iudi ut sumeret volumen qui tollens illud de gazofilacio Elisamae scribae legit audiente rege et universis principibus qui stabant circa regem ²²rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono et posita erat arula coram eo plena prunis ²³cumque legisset Iudi tres pagellas vel quattuor scidit illud scalpello scribae et proiecit in igne qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula ²⁴et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui audierunt universos sermones istos ²⁵veruntamen Elnathan et Dalaias et Gamarias contradixerunt regi ne conbureret librum et non audivit eos ²⁶et praecepit rex Hieremahel filio Ammelech et Saraiae filio Ezrihel et Selemiae filio Abdehel ut comprehenderent Baruch scribam et Hieremiam prophetam abscondit autem eos Dominus ²⁷et factum est verbum Domini ad Hieremiam postquam conbuserat rex volumen et sermones quos scripserat Baruch ex ore Hieremiae dicens ²⁸rursum tolle volumen aliud et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in volumine primo quod conbusit Ioachim rex Iuda ²⁹et ad Ioachim regem Iuda dices haec dicit Dominus tu conbusisti volumen illud dicens quare scripsisti in eo adnuntians festinus veniet rex Babylonis et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentum ³⁰propterea haec dicit Dominus contra Ioachim regem Iuda non erit ex eo qui sedeat super solium David et cadaver eius proicietur ad aestum per diem et ad gelu per noctem ³¹et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas et adducam super eos et super habitatores Hierusalem et super viros Iuda omne malum quod locutus sum ad eos et non audierunt ³²Hieremias autem tulit volumen aliud et dedit illud Baruch filio Neriae scribae qui scripsit in eo ex ore Hieremiae omnes sermones libri quem conbuserat Ioachim rex Iuda igni et insuper additi sunt sermones multo plures quam ante fuerant

37 et regnavit rex Sedecias filius Iosiae pro Iechonia filio Ioachim quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis in terra Iuda ²et non oboedivit ipse et servi eius et populus terrae verbis Domini quae locutus est in manu Hieremiae prophetae ³et misit rex Sedecias Iuchal filium Selemiae et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem ad Hieremiam prophetam dicens ora pro nobis Dominum Deum nostrum ⁴Hieremias autem libere ambulabat in medio populi non enim miserant eum in custodiam carceris igitur exercitus Pharaonis egressus est Aegyptum et audientes Chaldei qui obsidebant Hierusalem huiusmodi nuntium recesserunt ab Hierusalem ⁵et factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam dicens ⁶haec dicit Dominus Deus Israhel sic dicetis regi Iuda qui misit vos ad me ad interrogandum ecce exercitus Pharaonis qui egressus est vobis in auxilium revertetur in terram suam in Aegyptum ⁷et redient Chaldei et bellabunt contra civitatem hanc et capient

eam et incendunt igni ⁸haec dicit Dominus nolite decipere animas vestras dicentes euntes abibunt et recedent a nobis Chaldei quia non abibunt ⁹sed et si percusseritis omnem exercitum Chaldeorum qui proeliantur adversum vos et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati singuli de tentorio suo consurgent et incendunt civitatem hanc igni ¹⁰ergo cum recessisset exercitus Chaldeorum ab Hierusalem propter exercitum Pharaonis ¹¹egressus est Hieremias de Hierusalem ut iret in terram Benjamin et divideret ibi possessionem in conspectu civium ¹²cumque pervenisset ad portam Benjamin erat ibi custos portae per vices nomine Hierias filius Selemiae filii Ananiae et adprehendit Hieremiam prophetam dicens ad Chaldeos profugis ¹³et respondit Hieremias falsum est non fugio ad Chaldeos et non audivit eum sed comprehendit Hierias Hieremiam et adduxit eum ad principes ¹⁴quam ob rem irati principes contra Hieremiam caesum eum miserunt in carcerem qui erat in domo Ionathan scribae ipse enim praepositus erat super carcerem ¹⁵itaque ingressus est Hieremias in domum laci et in ergastula et sedit ibi Hieremias diebus multis ¹⁶mittens autem rex Sedecias tulit eum et interrogavit in domo sua abscondite et dixit putasne est sermo a Domino et dixit Hieremias est et ait in manu regis Babylonis traderis ¹⁷et dixit Hieremias ad regem Sedeciam quid peccavi tibi et servis tuis et populo tuo quia misisti me in domum carceris ¹⁸ubi sunt prophetae vestri qui prophetabant vobis et dicebant non veniet rex Babylonis super vos et super terram hanc ¹⁹nunc ergo audi obsecro domine mi rex valeat deprecatio mea in conspectu tuo et ne me remittas in domum Ionathan scribae ne moriar ibi ²⁰praecepit ergo rex Sedecias ut traderetur Hieremias in vestibulo carceris et daretur ei torta panis cotidie excepto pulmento donec consumerentur omnes panes de civitate et mansit Hieremias in vestibulo carceris

38 audivit autem Saphatias filius Matthan et Gedelias filius Phassur et Iuchal filius Selemiae et Phassur filius Melchiae sermones quos Hieremias loquebatur ad omnem populum dicens ²haec dicit Dominus quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste qui autem profugerit ad Chaldeos vivet et erit anima eius sospes et vivens ³haec dicit Dominus tradenda tradetur civitas haec in manu exercitus regis Babylonis et capiet eam ⁴et dixerunt principes regi rogamus ut occidatur homo iste de industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi loquens ad eos iuxta verba haec siquidem homo hic non quaerit pacem populi huius sed malum ⁵et dixit rex Sedecias ecce ipse in manibus vestris est nec enim fas est regem vobis quicquam negare ⁶tulerunt ergo Hieremiam et proiecerunt eum in lacu Melchiae filii Ammelech qui erat in vestibulo carceris et submiserunt Hieremiam in funibus et in lacum non erat aqua sed lutum descendit itaque Hieremias in caenum ⁷audivit autem Abdemelech Aethiops vir eunuchus qui erat in domo regis quod misissent Hieremiam in

lacum porro rex sedebat in porta Benjamin⁸ et egressus est Abdemelech de domo regis et locutus est ad regem dicens⁹ domine mi rex malefecerunt viri isti omnia quaecumque perpetrarunt contra Hieremiam prophetam mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame non sunt enim panes ultra in civitate¹⁰ praecepit itaque rex Abdemelech Aethiopi dicens tolle tecum hinc triginta viros et leva Hieremiam prophetam de lacu antequam moriatur¹¹ adsumptis ergo Abdemelech secum viris ingressus est domum regis quae erat sub cellario et tulit inde veteres pannos et antiqua quae computruerant et submitit ea ad Hieremiam in lacum per funiculos¹² dixitque Abdemelech Aethiops ad Hieremiam pone veteres pannos et haec scissa et putrida sub cubitu manuum tuarum et subter funes fecit ergo Hieremias sic¹³ et extraxerunt Hieremiam funibus et eduxerunt eum de lacu mansit autem Hieremias in vestibulo carceris¹⁴ et misit rex Sedecias et tulit ad se Hieremiam prophetam ad ostium tertium quod erat in domo Domini et dixit rex ad Hieremiam interrogo ego te sermonem ne abscondas a me aliquid¹⁵ dixit autem Hieremias ad Sedeciam si adnuntiavero tibi numquid non interficies me et si consilium tibi dederam non me audies¹⁶ iuravit ergo rex Sedecias Hieremiae clam dicens vivit Dominus qui fecit nobis animam hanc si occidero te et si tradidero te in manu virorum istorum qui quaerunt animam tuam¹⁷ et dixit Hieremias ad Sedeciam haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel si profectus exieris ad principes regis Babylonis vivet anima tua et civitas haec non succendetur igni et salvus eris tu et domus tua¹⁸ si autem non exieris ad principes regis Babylonis tradetur civitas haec in manu Chaldeorum et succendent eam igni et tu non effugies de manu eorum¹⁹ et dixit rex Sedecias ad Hieremiam sollicitus sum propter Iudaeos qui transfugerunt ad Chaldeos ne forte tradar in manus eorum et inludant mihi²⁰ respondit autem Hieremias non te tradent audi quaeso vocem Domini quam ego loquor ad te et bene tibi erit et vivet anima tua²¹ quod si nolueris egredi iste est sermo quem ostendit mihi Dominus²² ecce omnes mulieres quae remanserunt in domo regis Iuda educentur ad principes regis Babylonis et ipsae dicent seduxerunt te et praevaluerunt adversum te viri pacifici tui demerserunt in caeno et lubrico pedes tuos et recesserunt a te²³ et omnes uxores tuae et filii tui educentur ad Chaldeos et non effugies manus eorum sed in manu regis Babylonis capieris et civitatem hanc comburet igni²⁴ dixit ergo Sedecias ad Hieremiam nullus sciat verba haec et non morieris²⁵ si autem audierint principes quia locutus sum tecum et venerint ad te et dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos et non te interficiemus et quid locutus est tecum rex²⁶ dices ad eos prostravi ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum Ionathan et ibi morerer²⁷ venerunt ergo omnes principes ad Hieremiam et interrogaverunt eum et locutus est eis iuxta omnia verba quae praeceperat ei rex et cessaverunt ab eo nihil enim fuerat auditum²⁸ mansit vero Hieremias in ve-

stibulo carceris usque ad diem quo capta est Hierusalem et factum est ut caperetur Hierusalem

39 anno nono Sedeciae regis Iuda mense decimo venit Nabuchodonosor rex Babylonis et omnis exercitus eius ad Hierusalem et obsidebant eam² undecimo autem anno Sedeciae mense quarto quinta mensis aperta est civitas³ et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis et sederunt in porta media Neregel Sereser Semegar Nabu Sarsachim Rabsares Neregel Sereser Rebmag et omnes reliqui principes regis Babylonis⁴ cumque vidisset eos Sedecias rex Iuda et omnes viri bellatores fugerunt et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis et per portam quae erat inter duos muros et egressi sunt ad viam deserti⁵ persecutus est autem eos exercitus Chaldeorum et comprehenderunt Sedeciam in campo solitudinis hiericuntinae et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha quae est in terra Emath et locutus est ad eum iudicia⁶ et occidit rex Babylonis filios Sedeciae in Reblatha in oculis eius et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis⁷ oculos quoque Sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus ut ducetur in Babylonem⁸ domum quoque regis et domum vulgi succenderunt Chaldei igni et murum Hierusalem subverterunt⁹ et reliquias populi quae remanserunt in civitate et perfugas qui transfugerant ad eum et superfluos vulgi qui remanserant transtulit Nabuzardan magister militum in Babylonem¹⁰ et de plebe pauperum qui nihil penitus habebant dimisit Nabuzardan magister militum in terra Iuda et dedit eis vineas et cisternas in die illa¹¹ praeceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Hieremia Nabuzardan magistro militiae dicens¹² tolle illum et pone super eum oculos tuos nihilque ei mali facias sed ut voluerit sic facies ei¹³ misit ergo Nabuzardan princeps militiae et Nabu et Sesban et Rabsares et Neregel et Sereser et Rebmag et omnes optimates regis Babylonis¹⁴ miserunt et tulerunt Hieremiam de vestibulo carceris et tradiderunt eum Godoliae filio Ahicam filii Saphan ut intraret domum et habitaret in populo¹⁵ ad Hieremiam autem factus fuerat sermo Domini cum clausus esset in vestibulo carceris dicens¹⁶ vade et dic Abdemelech Aethiopi dicens haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum et non in bonum et erunt in conspectu tuo in die illa¹⁷ et liberabo te in die illa ait Dominus et non traderis in manus virorum quos tu formidas¹⁸ sed eruens liberabo te et gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutem quia in me habuisti fiduciam ait Dominus

40 sermo qui factus est ad Hieremiam a Domino postquam dimissus est a Nabuzardan magistro militiae de Rama quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de Hierusalem et Iuda et ducebantur in Babylonem² tollens ergo princeps militiae Hieremiam dixit ad eum Dominus Deus tuus locutus est malum hoc super

locum istum ³et adduxit et fecit Dominus sicut locutus est quia peccastis Domino et non audistis vocem eius et factus est vobis sermo hic ⁴nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis quae sunt in manibus tuis si placet tibi ut venias mecum in Babylonem veni et ponam oculos meos super te si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem reside ecce omnis terra in conspectu tuo quod elegeris et quo placuerit tibi ut vadas illuc perge ⁵et mecum noli venire sed habita apud Godoliam filium Ahicam filii Saphan quem praeposuit rex Babylonis civitatibus Iudaeae habita ergo cum eo in medio populi vel quocumque placuerit tibi ut vadas vade dedit quoque ei magister militiae cibaria et munuscula et dimisit eum ⁶venit autem Hieremias ad Godoliam filium Ahicam in Masphat et habitavit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra ⁷cum ergo audissent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi et socii eorum quod praefecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam terrae et quod commendasset ei viros et mulieres et parvulos et de pauperibus terrae qui non fuerant translati in Babylonem ⁸venerunt ad Godoliam in Masphat et Ismahel filius Nathaniae et Iohanan et Ionathan filii Caree et Sareas filius Thenoemeth et filii Offi qui erat de Nethophathi et Iezonias filius Maachathi ipsi et viri eorum ⁹et iuravit eis Godolias filius Ahicam filii Saphan et comitibus eorum dicens nolite timere servire Chaldeis habitate in terra et servite regi Babylonis et bene erit vobis ¹⁰ecce ego habito in Masphat ut respondeam praecepto Chaldeorum qui mittuntur ad nos vos autem colligite vindemiam et messem et oleum et condite in vasis vestris et manete in urbibus vestris quas tenetis ¹¹sed et omnes Iudaei qui erant in Moab et in filiis Ammon et in Idumea et in universis regionibus audito quod dedisset rex Babylonis reliquias in Iudaeam et quod praeposuisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan ¹²reversi sunt inquam omnes Iudaei de universis locis ad quae profugerant et venerunt in terram Iuda ad Godoliam in Masphat et collegerunt vinum et messem multam nimis ¹³Iohanan autem filius Caree et omnes principes exercitus qui dispersi erant in regionibus venerunt ad Godoliam in Masphat ¹⁴et dixerunt ei scito quia Baalis rex filiorum Ammon misit Ismahel filium Nathaniae percutere animam tuam et non credidit eis Godolias filius Ahicam ¹⁵Iohanan vero filius Caree dixit ad Godoliam seorsum in Masphat loquens ibo et percutiam Ismahel filium Nathaniae nullo sciente ne interficiat animam tuam et dissipentur omnes Iudaei qui congregati sunt ad te et peribunt reliquiae Iuda ¹⁶et ait Godolias filius Ahicam ad Iohanan filium Caree noli facere verbum hoc falsum enim tu loqueris de Ismahel

41et factum est in mense septimo venit Ismahel filius Nathaniae filii Elisama de semine regali et optimates regis et decem viri cum eo ad Godoliam filium Ahicam in Masphat et comederunt ibi panes simul in Masphat ²surrexit autem Ismahel filius Nathaniae et decem viri qui erant cum

eo et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio et interfecerunt eum quem praefecerat rex Babylonis terrae ³omnes quoque Iudaeos qui erant cum Godolia in Masphat et Chaldeos qui repperiti sunt ibi et viros bellatores percussit Ismahel ⁴secundo autem die postquam occiderat Godoliam nullo adhuc sciente ⁵venerunt viri de Sychem et de Silo et de Samaria octoginta viri rasi barbam et scissis vestibus et squalentes munera et tus habebant in manu ut offerrent in domo Domini ⁶egressus ergo Ismahel filius Nathaniae in occursum eorum de Masphat incedens et plorans ibat cum autem occurrisset eis dixit ad eos venite ad Godoliam filium Ahicam ⁷qui cum venissent ad medium civitatis interfecit eos Ismahel filius Nathaniae circa medium lacu ipse et viri qui erant cum eo ⁸decem autem viri repperiti sunt inter eos qui dixerunt ad Ismahel noli occidere nos quia habemus thesauros in agro frumenti et hordei et olei et mellis et cessavit et non interfecit eos cum fratribus suis ⁹lacus autem in quem proiecerat Ismahel omnia cadavera virorum quos percussit propter Godoliam ipse est quem fecit rex Asa propter Baasa regem Israhel ipsum replevit Ismahel filius Nathaniae occisis ¹⁰et captivas duxit Ismahel omnes reliquias populi qui erant in Masphat filias regis et universum populum qui remanserat in Masphat quos commendarat Nabuzardan princeps militiae Godoliae filio Ahicam et cepit eos Ismahel filius Nathaniae et abiit ut transiret ad filios Ammon ¹¹audivit autem Iohanan filius Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo omne malum quod fecerat Ismahel filius Nathaniae ¹²et adsumptis universis viris profecti sunt ut bellarent adversum Ismahel filium Nathaniae et invenerunt eum ad aquas Multas quae sunt in Gabaon ¹³cumque vidisset omnis populus qui erat cum Ismahel Iohanan filium Caree et universos principes bellatorum qui erant cum eo laetati sunt ¹⁴et reversus est omnis populus quem ceperat Ismahel in Masphat reversusque abiit ad Iohanan filium Caree ¹⁵Ismahel autem filius Nathaniae fugit cum octo viris a facie Iohanan et abiit ad filios Ammon ¹⁶tulit ergo Iohanan filius Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo universas reliquias vulgi quas reducerat ab Ismahel filio Nathaniae de Masphat postquam percussit Godoliam filium Ahicam fortes viros ad proelium et mulieres et pueros et eunuchos quos reducerat de Gabaon ¹⁷et abierunt et sederunt peregrinantes in Chamaam quae est iuxta Bethleem ut pergerent et introirent Aegyptum ¹⁸a facie Chaldeorum timebant enim eos quia percusserat Ismahel filius Nathaniae Godoliam filium Ahicam quem praeposuerat rex Babylonis in terra Iuda

42et accesserunt omnes principes bellatorum et Iohanan filius Caree et Iezonias filius Osaiae et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum ²dixeruntque ad Hieremiam prophetam cadat oratio nostra in conspectu tuo et ora pro nobis ad Dominum Deum tuum pro universis reliquiis istis quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos

intuentur ³et adnuntiet nobis Dominus Deus tuus viam per quam pergamus et verbum quod faciamus ⁴dixit autem ad eos Hieremias propheta audiui ecce ego oro ad Dominum Deum vestrum secundum verba vestra omne verbum quodcumque responderit mihi indicabo vobis nec celabo vos quicquam ⁵et illi dixerunt ad Hieremiam sit Dominus inter nos testis veritatis et fidei si non iuxta omne verbum in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos sic faciemus ⁶sive bonum est sive malum voci Domini Dei nostri ad quem mittimus te oboedimus ut bene sit nobis cum audierimus vocem Domini Dei nostri ⁷cum autem conpleti essent decem dies factum est verbum Domini ad Hieremiam ⁸vocavitque Iohanan filium Caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo et universum populum a minimo usque ad magnum ⁹et dixit ad eos haec dicit Dominus Deus Israhel ad quem misistis me ut prosternerem preces vestras in conspectu eius ¹⁰si quiescentes manseritis in terra hac aedificabo vos et non destruam plantabo et non evellam iam enim placatus sum super malo quod feci vobis ¹¹nolite timere a facie regis Babylonis quem vos pavidi formidatis nolite eum metuere dicit Dominus quia vobiscum sum ego ut salvos faciam vos et eruam de manu eius ¹²et dabo vobis misericordiam et miserebor vestri et habitare vos faciam in terra vestra ¹³si autem dixeritis vos non habitabimus in terra ista nec audiemus vocem Domini Dei nostri ¹⁴dicentes nequaquam sed ad terram Aegypti pergemus ubi non videbimus bellum et clangorem tubae non audiemus et famem non sustinebimus et ibi habitabimus ¹⁵propter hoc nunc audite verbum Domini reliquiae Iuda haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel si posueritis faciem vestram ut ingrediamini Aegyptum et intraveritis ut ibi habitetis ¹⁶gladium quem vos formidatis ibi comprehendet vos in terra Aegypti et fames pro qua estis solliciti adherabit vobis in Aegypto et ibi moriemini ¹⁷omnesque viri qui posuerint faciem suam ut ingrediantur Aegyptum et habitent ibi morientur gladio et fame et peste nullus de eis remanebit nec effugient a facie mali quod ego adferam super eos ¹⁸quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores Hierusalem sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis Aegyptum et eritis in iusiurandum et in stuporem et in maledictum et in obprobrium et nequaquam ultra videbitis locum istum ¹⁹verbum Domini super vos reliquiae Iuda nolite intrare Aegyptum scientes scietis quia obtestatus sum vobis hodie ²⁰quia decepistis animas vestras vos enim misistis me ad Dominum Deum nostrum dicentes ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum et iuxta omnia quaecumque dixerit tibi Dominus Deus noster sic adnuntia nobis et faciemus ²¹et adnuntiavi vobis hodie et non audistis vocem Domini Dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos ²²nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi

43factum est autem cum conplesset Hieremias loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad illos omnia verba haec ²dixit Azarias filius Osaiae et Iohanan filius Caree et omnes viri superbi dicentes ad Hieremiam mendacium tu loqueris non misit te Dominus Deus noster dicens ne ingrediamini Aegyptum ut habitetis illuc ³sed Baruch filius Neriae incitat te adversum nos ut tradat nos in manibus Chaldeorum ut interficiat nos et transduci faciat in Babylonem ⁴et non audivit Iohanan filius Caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem Domini ut maneret in terra Iuda ⁵sed tollens Iohanan filius Caree et universi principes bellatorum universos reliquiarum Iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra Iuda ⁶viros et mulieres et parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat Nabuzardan princeps militiae cum Godolia filio Ahicam filii Saphan et Hieremiam prophetam et Baruch filium Neriae ⁷et ingressi sunt terram Aegypti quia non oboedierunt voci Domini et venerunt usque ad Tafnas ⁸et factus est sermo Domini ad Hieremiam in Tafnis dicens ⁹sume in manu tua lapides grandes et absconde eos in crypta quae est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Tafnis cernentibus viris iudaeis ¹⁰et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego mittam et adsumam Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi et statuet solium suum super eos ¹¹veniensque percutiet terram Aegypti quos in morte in morte et quos in captivitate in captivitate et quos in gladio in gladio ¹²et succendet ignem in delubris deorum Aegypti et comburet ea et captivos ducet illos et amicietur terra Aegypti sicut amicitur pastor pallio suo et egredietur inde in pace ¹³et conteret statuas domus Solis quae sunt in terra Aegypti et delubra deorum Aegypti comburet igni

44verbum quod factum est ad Hieremiam ad omnes Iudaeos qui habitant in terra Aegypti habitantes in Magdolo et in Tafnis et in Memphis et in terra Fatures dicens ²haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel vos vidistis omne malum istud quod adduxi super Hierusalem et super omnes urbes Iuda et ecce sunt desertae hodie et non est in eis habitator ³propter malitiam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri ⁴et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens mittensque et dicens nolite facere verbum abominationis huius quam odi ⁵et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis et non sacrificarent diis alienis ⁶et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem et versae sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc ⁷et nunc haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel quare vos facitis malum grande contra

animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lactans de medio Iudae nec relinquatur vobis quicquam residuum ⁸provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra Aegypti in quam ingressi estis ut habitetis ibi et dispereatis et sitis in maledictionem et in obprobrium cunctis gentibus terrae ⁹numquid obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum Iuda et mala uxorum eius et mala vestra et mala uxorum vestrarum quae fecerunt in terra Iuda et in regionibus Hierusalem ¹⁰non sunt mundati usque ad diem hanc et non timuerunt et non ambulaverunt in lege et in praeceptis meis quae dedi coram vobis et coram patribus vestris ¹¹ideo haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego pono faciem meam in vobis in malum et disperdam omnem Iudam ¹²et adsumam reliquias Iudae qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram Aegypti et habitarent ibi et consumerentur omnes in terra Aegypti cadent in gladio et in fame consumerentur a minimo usque ad maximum in gladio et in fame morientur et erunt in iusiurandum et in miraculum et in maledictionem et in obprobrium ¹³et visitabo habitatores terrae Aegypti sicut visitavi super Hierusalem in gladio et in fame et in peste ¹⁴et non erit qui effugiat et sit residuus de reliquiis Iudaeorum qui vadunt ut peregrinentur in terra Aegypti et revertantur in terram Iuda ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur et habitent ibi non revertentur nisi qui fugerint ¹⁵responderunt autem Hieremiae omnes viri scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis et universae mulieres quarum stabat multitudo grandis et omnis populus habitantium in terra Aegypti in Fatures dicens ¹⁶sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini non audiemus ex te ¹⁷sed facientes faciemus omne verbum quod egreditur de ore nostro ut sacrificemus Reginae caeli et libemus ei libamina sicut fecimus nos et patres nostri reges nostri et principes nostri in urbibus Iuda et in plateis Hierusalem et saturati sumus panibus et bene nobis erat malumque non vidimus ¹⁸ex eo autem quo cessavimus sacrificare Reginae caeli et libare ei libamina indigemus omnibus et gladio et fame consumpti sumus ¹⁹quod si nos sacrificamus Reginae caeli et libamus ei libamina numquid sine viris nostris fecimus ei placetas ad colendum eam et liba libandi ²⁰et dixit Hieremias ad omnem populum adversum viros et adversum mulieres et adversum universam plebem qui responderant ei verbum dicens ²¹numquid non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus Iuda et in plateis Hierusalem vos et patres vestri reges vestri et principes vestri et populus terrae horum recordatus est Dominus et ascendit super cor eius ²²et non poterat Dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum et propter abominationes quas fecistis et facta est terra vestra in desolationem et in stuporem et in maledictum eo quod non sit habitator sicut est dies haec ²³propterea quod sacrificaveritis idolis et peccaveritis Domino et non audieritis vocem Domini et in lege et in praeceptis et in testimoniis eius non ambulaveritis idcirco

evenerunt vobis mala haec sicut est dies haec ²⁴dixit autem Hieremias ad omnem populum et ad universas mulieres audite verbum Domini omnis Iuda qui estis in terra Aegypti ²⁵haec inquit Dominus exercituum Deus Israhel dicens vos et uxores vestrae locuti estis ore vestro et manibus vestris implestis dicentes faciamus vota nostra quae vovimus ut sacrificemus Reginae caeli et libemus ei libamina implestis vota vestra et opere perpetrastis ea ²⁶ideo audite verbum Domini omnis Iuda qui habitatis in terra Aegypti ecce ego iuravi in nomine meo magno ait Dominus quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur ex ore omnis viri iudaei dicentis vivit Dominus Deus in omni terra Aegypti ²⁷ecce ego vigilabo super eos in malum et non in bonum et consumerentur omnes viri Iuda qui sunt in terra Aegypti gladio et fame donec penitus consumantur ²⁸et qui fugerint gladium revertentur de terra Aegypti in terram Iuda viri pauci et scient omnes reliquiae Iuda ingredientium terram Aegypti ut habitent ibi cuius sermo compleatur meus an illorum ²⁹et hoc vobis signum ait Dominus quod visitem ego super vos in loco isto ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei contra vos in malum ³⁰haec dicit Dominus ecce ego tradam Pharaonem Efree regem Aegypti in manu inimicorum eius et in manu quaerentium animam illius sicut tradidi Sedeciam regem Iuda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui et quaerentis animam eius

45verbum quod locutus est Hieremias propheta ad Baruch filium Neri cum scripsisset verba haec in libro de ore Hieremiae anno quarto Ioachim filii Iosiae regis Iuda dicens ²haec dicit Dominus Deus Israhel ad te Baruch ³dixisti vae misero mihi quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo laboravi in gemitu meo et requiem non inveni ⁴haec dices ad eum sic dicit Dominus ecce quos aedificavi ego destruo et quos plantavi ego evello et universam terram hanc ⁵et tu quaeris tibi grandia noli quaerere quia ecce ego adducam malum super omnem carnem ait Dominus et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quaecumque perrexeris

46quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam contra gentes ²ad Aegyptum adversum exercitum Pharaonis Nechao regis Aegypti qui erat iuxta flumen Eufraten in Charchamis quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in quarto anno Ioachim filii Iosiae regis Iuda ³praeparate scutum et clypeum et procedite ad bellum ⁴iungite equos et ascendite equites state in galeis polite lanceas induite vos loriceis ⁵quid igitur vidi ipsos pavidos et terga vertentes fortes eorum caesos fugerunt conciti nec respexerunt terror undique ait Dominus ⁶non fugiat velox nec salvari se putet fortis ad aquilonem iuxta flumen Eufraten victi sunt et ruerunt ⁷quis est iste qui quasi flumen ascendit et veluti fluviorum intumescunt gurgites eius ⁸Aegyptus fluminis instar ascendet et velut flumina moventur fluctus eius et dicet ascendens operiam terram

perdam civitatem et habitatores eius ⁹ascendite equos et exultate in curribus et procedant fortes Aethiopia et Lybii tenentes scutum et Lydii arripientes et iacentes sagittas ¹⁰dies autem ille Domini Dei exercituum dies ultionis ut sumat vindictam de inimicis suis devorabit gladius et saturabitur et inebriabitur sanguine eorum victima enim Domini exercituum in terra aquilonis iuxta flumen Eufraten ¹¹ascende in Galaad et tolle resinam virgo filia Aegypti frustra multiplicas medicamina sanitas non erit tibi ¹²audierunt gentes ignominiam tuam et ululatus tuus replevit terram quia fortis inpegit in fortem ambo pariter conciderunt ¹³verbum quod locutus est Dominus ad Hieremiam prophetam super eo quod venturus esset Nabuchodonosor rex Babylonis et percussurus terram Aegypti ¹⁴adnuntiate Aegypto et auditum facite Magdolo et resonet in Memphis et in Tafnis dicite sta et praepara te quia devoravit gladius ea quae per circuitum tuum sunt ¹⁵quare conputruit fortis tuus non stetit quoniam Dominus subvertit eum ¹⁶multiplicavit ruentes ceciditque vir ad proximum suum et dicent surge et revertamur ad populum nostrum et ad terram nativitatis nostrae a facie gladii columbae ¹⁷vocate nomen Pharaonis regis Aegypti Tumultum adduxit tempus ¹⁸vivo ego inquit Rex Dominus exercituum nomen eius quoniam sicut Thabor in montibus et sicut Carmelus in mari veniet ¹⁹vasa transmirationis fac tibi habitatrix filia Aegypti quia Memphis in solitudinem erit et deseretur inhabitabilis ²⁰vitula eligans atque formonsa Aegyptus stimulator ab aquilone veniet ei ²¹mercennarii quoque eius qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati versi sunt et fugerunt simul nec stare potuerunt quia dies interfectionis eorum venit super eos tempus visitationis eorum ²²vox eius quasi aeris sonabit quoniam cum exercitu properabunt et cum securibus venient ei quasi ligna caedentes ²³succiderunt saltum eius ait Dominus qui supputari non potest multiplicati sunt super lucustas et non est eis numerus ²⁴confusa est filia Aegypti et tradita in manu populi aquilonis ²⁵dixit Dominus exercituum Deus Israel ecce ego visitabo super tumultum Alexandriae et super Pharaonem et super Aegyptum et super deos eius et super reges eius et super Pharaonem et super eos qui confidunt in eo ²⁶et dabo eos in manu quaerentium animam eorum et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et in manu servorum eius et post haec habitabitur sicut diebus pristinis ait Dominus ²⁷et tu ne timeas serve meus Iacob et ne paveas Israel quia ecce ego salvum te faciam de longinquo et semen tuum de terra captivitatis suae et revertetur Iacob et quiescet et prosperebitur et non erit qui exterreat eum ²⁸et tu noli timere serve meus Iacob ait Dominus quia tecum ego sum quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te te vero non consumam sed castigabo te in iudicio nec quasi innocenti parcam tibi

47 quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam contra Palestinos antequam percuteret Pharaonem Ga-

zam ²haec dicit Dominus ecce aquae ascendunt ab aquilone et erunt quasi torrens inundans et operient terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius clamabunt homines et ululabit omnis habitator terrae ³ab strepitu pompae armorum et bellatorum eius a commotione quadrigarum eius et multitudine rotarum illius non respexerunt patres filios manibus dissolutis ⁴pro adventu diei in quo vastabuntur omnes Philisthim et dissipabitur Tyrus et Sidon cum omnibus reliquiis auxiliis suis depopulatus est enim Dominus Palestinos reliquias insulae Cappadociae ⁵venit calvitium super Gazam conticuit Ascalon et reliquiae vallis earum usquequo concideris ⁶o mucro Domini usquequo non quiescis ingredi in vaginam tuam refrigerare et sile ⁷quomodo quiescet cum Dominus praeceperit ei adversus Ascalonem et adversus maritimas eius regiones ibique condixerit illi

48 ad Moab haec dicit Dominus exercituum Deus Israel vae super Nabo quoniam vastata est et confusa capta est Cariathaim confusa est fortis et tremuit ²non est ultra exultatio in Moab contra Esebon cogitaverunt malum venite et disperdamus eam de gente ergo silens conticesces sequeturque te gladius ³vox clamoris de Oronaim vastitas et contritio magna ⁴contrita est Moab adnuntiate clamorem parvulis eius ⁵per ascensum enim Luaith plorans ascendet in fletu quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum contritionis audierunt ⁶fugite salvate animas vestras et eritis quasi myrice in deserto ⁷pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis et in thesauris tuis tu quoque capieris et ibit Chamos in transmirationem sacerdotes eius et principes eius simul ⁸et veniet praedo ad omnem urbem et urbs nulla salvabitur et peribit vallis et dissipabuntur campestria quoniam dixit Dominus ⁹date florem Moab quia floriens egredietur et civitates eius desertae erunt et inhabitabiles ¹⁰maledictus qui facit opus Domini fraudulenter et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine ¹¹fertilis fuit Moab ab adolescentia sua et requievit in fecibus suis nec transfusus est de vase in vas et in transmirationem non abiit idcirco permansit gustus eius in eo et odor eius non est inmutatus ¹²propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum et sternent eum et vasa eius exhaurient et lagoenas eorum conclident ¹³et confundetur Moab a Chamos sicut confusa est domus Israel a Bethel in qua habebat fiduciam ¹⁴quomodo dicitis fortes sumus et viri robusti ad proeliandum ¹⁵vastata est Moab et civitates illius ascenderunt et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem ait Rex Dominus exercituum nomen ei ¹⁶prope est interitus Moab ut veniat et malum eius velociter adcurrerit nimis ¹⁷consolamini eum omnes qui estis in circuitu eius et universi qui scitis nomen eius dicite quomodo confracta est virga fortis baculus gloriosus ¹⁸descende de gloria et sede in siti habitatio filiae Dibon quoniam vastator Moab ascendet ad te dissipabit munitiones tuas ¹⁹in via sta et prospice habitatio Aroer interroga fugientem et eum qui

evasit dic quid accidit ²⁰confusus est Moab quoniam victus est ululate et clamate adnuntiate in Arnon quoniam vastata est Moab ²¹et iudicium venit ad terram campestrem super Helon et super Iaesa et super Mefath ²²et super Dibon et super Nabo et super domum Deblathaim ²³et super Cariathaim et super Bethgamul et super Bethmaon ²⁴et super Carioth et super Bosra et super omnes civitates terrae Moab quae longe et quae prope sunt ²⁵abscisum est cornu Moab et brachium eius contritum est ait Dominus ²⁶inebriate eum quoniam contra Dominum erectus est et adlidet manum Moab in vomitu suo et erit in derisum etiam ipse ²⁷fuit enim in derisum tibi Israhel quasi interfures repperisses eum propter verba ergo tua quae adversum illum locutus es captivus duceris ²⁸relinquite civitates et habitate in petra habitatores Moab et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis ²⁹audivimus superbiam Moab superbus est valde sublimitatem eius et arrogantiam et superbiam et altitudinem cordis illius ³⁰ego scio ait Dominus iactantiam eius et quod non sit iuxta eam virtus eius nec iuxta quod poterat conata sit facere ³¹ideo super Moab heulabo et ad Moab universam clamabo ad viros muri fictilis lamentantes ³²de planctu Iazer plorabo tibi vinea Sobema propagines tuae transierunt mare usque ad mare Iazer pervenerunt super messem tuam et vindemiam tuam praedo inruit ³³ablata est laetitia et exultatio de Carmelo et de terra Moab et vinum de torcularibus sustuli nequaquam calcator uvae solitum celeuma cantabit ³⁴de clamore Esebon usque Eleale et Iaesa dederunt vocem suam a Segor usque ad Oronaim vitula conternante aquae quoque Namrim pessimae erunt ³⁵et auferam de Moab ait Dominus offerentem in excelsis et sacrificantem diis eius ³⁶propterea cor meum ad Moab quasi tibiae resonabit et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tibi arum quia plus fecit quam potuit idcirco perierunt ³⁷omne enim caput calvitium et omnis barba rasa erit in cunctis manibus conligatio et super omne dorsum cilicium ³⁸super omnia tecta Moab et in plateis eius omnis planctus quia contrivi Moab sicut vas inutile ait Dominus ³⁹quomodo victa est et ululaverunt quomodo deiecit cervicem Moab et confusus est eritque Moab in derisum et in exemplum omnibus in circuitu suo ⁴⁰haec dicit Dominus ecce quasi aquila evolabit et extendet alas suas ad Moab ⁴¹capta est Carioth et munitiones comprehensae sunt et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis ⁴²et cessabit Moab esse populus quoniam contra Dominum gloriatus est ⁴³pavor et fovea et laqueus super te o habitator Moab ait Dominus ⁴⁴qui fugit a facie pavoris cadet in foveam et qui conscenderit de fovea capietur laqueo adducam enim super Moab annum visitationis eorum dicit Dominus ⁴⁵in umbra Esebon steterunt de laqueo fugientes quia ignis egressus est de Esebon et flamma de medio Seon et devorabit partem Moab et verticem filiorum tumultus ⁴⁶vae tibi Moab peristi popule Chamos quia comprehensi sunt filii tui et filiae tuae in captivitatem ⁴⁷et convertam captivitatem Moab in

novissimis diebus ait Dominus hucusque iudicia Moab

49ad filios Ammon haec dicit Dominus numquid filii non sunt Israhel aut heres non est ei cur igitur hereditate possedit Melchom Gad et populus eius in urbibus eius habitavit ²ideo ecce dies veniunt dicit Dominus et auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum proelii et erit in tumultum dissipata filiaeque eius igni succendentur et possidebit Israhel possessores suos dicit Dominus ³ulula Esebon quoniam vastata est Ahi clamate filiae Rabbath accingite vos ciliciis plangite et circuite per sepes quia Melchom in transmigratione ducetur sacerdotes eius et principes eius simul ⁴quid gloriaris in vallibus defluxit vallis tua filia delicata quae confidebas in thesauris tuis et dicebas quis veniet ad me ⁵ecce ego inducam super te terrorem ait Dominus Deus exercituum ab omnibus qui sunt in circuitu tuo et dispergemini singuli a conspectu vestro nec erit qui congreget fugientem ⁶et post haec reverti faciam captivos filiorum Ammon ait Dominus ⁷ad Idumeam haec dicit Dominus exercituum numquid non est ultra sapientia in Theman periit consilium a filiis inutilis facta est sapientia eorum ⁸fugite terga vertite descendite in voragine habitatores Dedan quoniam perditionem Esau adduxi super eum tempus visitationis eius ⁹si vindemiatores venissent super te non reliquissent racemum si fures in nocte rapuissent quod sufficeret sibi ¹⁰ego vero discoperui Esau revelavi abscondita eius et celari non poterit vastatum est semen eius et fratres eius et vicini eius et non erit ¹¹relinque pupillos tuos ego eos faciam vivere et viduae tuae in me sperabunt ¹²quia haec dicit Dominus ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem bibentes bibent et tu quasi innocens relinqueris non eris innocens sed bibens bibes ¹³quia per memet ipsum iuravi dicit Dominus quod in solitudinem et in obprobrium et in desertum et in maledictionem erit Bosra et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas ¹⁴auditum audivi a Domino et legatus ad gentes missus est congregamini et venite contra eam et consurgamus in proelium ¹⁵ecce enim parvulum dedi te in gentibus contemptibilem inter homines ¹⁶arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui qui habitas in cavernis petrae et adprehendere niteris altitudinem collis cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum inde detraham te dicit Dominus ¹⁷et erit Idumea deserta omnis qui transibit per eam stupebit et sibilabit super omnes plagas eius ¹⁸sicuti subversa est Sodoma et Gomorra et vicinae eius ait Dominus non habitabit ibi vir et non incolet eam filius hominis ¹⁹ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponam ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vul-tui meo ²⁰propterea audite consilium Domini quod iniit de Edom et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus Theman si non deiecerint eos parvuli gregis nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum ²¹a voce ruinae eorum

commota est terra clamor in mari Rubro auditus est vocis eius ²²ecce quasi aquila ascendet et evolabit et expandet alas suas super Bosram et erit cor fortium Idumeae in die illa quasi cor mulieris parturientis ²³ad Damascum confusa est Emath et Arfad quia auditum pessimum audierunt turbati sunt in mari sollicitudine quiescere non potuit ²⁴dissoluta est Damascus versa in fugam tremor adprehendit eam angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem ²⁵quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem urbem laetitiae ²⁶ideo cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri proelii conticescent in die illa ait Dominus exercituum ²⁷et succendam ignem in muro Damasci et devorabit moenia Benadad ²⁸ad Cedar et ad regna Asor quae percussit Nabuchodonosor rex Babylonis haec dicit Dominus surgite ascendite ad Cedar et vastate filios orientis ²⁹tabernacula eorum et greges eorum capient pelles eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum tollent sibi et vocabunt super eos formidinem in circuitu ³⁰fugite abite vehementer in voraginibus sedete qui habitatis Asor ait Dominus iniit enim contra vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium et cogitavit adversum vos cogitationes ³¹consurgite et ascendite ad gentem quietam et habitantem confidenter ait Dominus non ostia non vectes ei soli habitant ³²et erunt cameli eorum in direptionem et multitudo iumentorum in praedam et dispergam eos in omnem ventum qui sunt adtonsi in comam et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos ait Dominus ³³et erit Asor in habitaculum draconum deserta usque in aeternum non manebit ibi vir nec incolet eam filius hominis ³⁴quod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam adversus Aelam in principio regni Sedeciae regis Iuda dicens ³⁵haec dicit Dominus exercituum ecce ego confringam arcum Aelam summam fortitudinem eorum ³⁶et inducam super Aelam quattuor ventos a quattuor plagis caeli et ventilabo eos in omnes ventos istos et non erit gens ad quam non perveniant profugi Aelam ³⁷et pavere faciam Aelam coram inimicis suis et in conspectu quaerentium animam eorum et adducam super eos malum iram furoris mei dicit Dominus et emitam post eos gladium donec consumam eos ³⁸et ponam solium meum in Aelam et perdam inde reges et principes ait Dominus ³⁹in novissimis autem diebus reverti faciam captivos Aelam dicit Dominus

50verbum quod locutus est Dominus de Babylone et de terra Chaldeorum in manu Hieremiae prophetae ²adnuntiate in gentibus et auditum facite levate signum praedicate et nolite celare dicite capta est Babylon confusus est Bel victus est Marodach confusa sunt sculptilia eius superata sunt idola eorum ³quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone quae ponet terram eius in solitudinem et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecus et moti sunt et abierunt ⁴in diebus illis et in tempore illo ait Dominus venient filii Israhel ipsi et filii Iuda simul ambulantes et flentes properabunt et Dominum Deum suum quaerent ⁵in Sion

interrogabunt viam huc facies eorum venient et adponentur ad Dominum foedere sempiterno quod nulla oblivione delebitur ⁶grex perditus factus est populus meus pastores eorum seduxerunt eos feceruntque vagari in montibus de monte in collem transierunt obliti sunt cubilis sui ⁷omnes qui invenerunt comederunt eos et hostes eorum dixerunt non peccavimus pro eo quod peccaverunt Domino decori iustitiae et expectationi patrum eorum Domino ⁸recedite de medio Babylonis et de terra Chaldeorum egredimini et estote quasi hedi ante greges ⁹quoniam ecce ego suscito et adducam in Babylonem congregationem gentium magnarum de terra aquilonis et praeparabuntur adversum eam et inde capietur sagitta eius quasi viri fortis interfectoris non revertetur vacua ¹⁰et erit Chaldea in praedam omnes vastantes eam replebuntur ait Dominus ¹¹quoniam exultatis et magna loquimini diripientes hereditatem meam quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam et mugistis ut tauri ¹²confusa est mater vestra nimis et adaequata pulveri quae genuit vos ecce novissima erit in gentibus deserta invia et arens ¹³ab ira Domini non habitabitur sed redigetur tota in solitudinem omnis qui transit per Babylonem stupebit et sibilabit super universis plagis eius ¹⁴praeparamini contra Babylonem per circuitum omnes qui intenditis arcum debellate eam non parcatis iaculis quia Domino peccavit ¹⁵clamate adversum eam ubique dedit manum ceciderunt fundamenta eius destructi sunt muri eius quoniam ultio Domini est ultionem accipite de ea sicut fecit facite ei ¹⁶disperdite satorem de Babylone et tenentem falcem in tempore messis a facie gladii columbae unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam fugient ¹⁷grex dispersus Israhel leones eiecerunt eum primus comedit eum rex Assur iste novissimus exossavit eum Nabuchodonosor rex Babylonis ¹⁸propterea haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego visitabo regem Babylonis et terram eius sicut visitavi regem Assur ¹⁹et reducam Israhel ad habitaculum suum et pascetur Carmelum et Basan et in monte Ephraim et Galaad saturabitur anima eius ²⁰in diebus illis et in tempore illo ait Dominus quaeretur iniquitas Israhel et non erit et peccatum Iuda et non invenietur quoniam propitius ero eis quos reliquero ²¹super terram dominantium ascende et super habitatores eius visita dissipa et interfice quae post eos sunt ait Dominus et fac iuxta omnia quae praecepi tibi ²²vox belli in terra et contritio magna ²³quomodo confractus est et contritus est malleus universae terrae quomodo versa est in desertum Babylon in gentibus ²⁴inlaqueavi te et capta es Babylon et nesciebas inventa es et adprehensa quoniam Dominum provocasti ²⁵aperuit Dominus thesaurum suum et protulit vasa irae suae quoniam opus est Domino Deo exercituum in terra Chaldeorum ²⁶venite ad eam ab extremis finibus aperite ut exeant qui conculcent eam tollite de via lapides et redigite in acervos et interficite eam nec sit quicquam reliquum ²⁷dissipate universos fortes eius descendant in occisionem vae eis quia venit dies eorum tempus

visitationis eorum ²⁸vox fugientium et eorum qui evaserunt de terra Babylonis ut adnuntient in Sion ultionem Domini Dei nostri ultionem templi eius ²⁹adnuntiate in Babylonem plurimis omnibus qui tendunt arcum consistite adversum eam per gyrum et nullus evadat reddite ei secundum opus suum iuxta omnia quae fecit facite illi quia contra Dominum erecta est adversum Sanctum Israhel ³⁰idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri bellatores eius conticescent in die illa ait Dominus ³¹ecce ego ad te superbe dicit Dominus Deus exercituum quia venit dies tuus tempus visitationis tuae ³²et cadet superbus et corruet et non erit qui suscitet eum et succendam ignem in urbibus eius et devorabit omnia in circuitu eius ³³haec dicit Dominus exercituum calumniam sustinent filii Israhel et filii Iuda simul omnes qui ceperunt eos tenent nolunt dimittere eos ³⁴redemptor eorum Fortis Dominus exercituum nomen eius iudicio defendet causam eorum ut exterreat terram et commoveat habitatores Babylonis ³⁵gladius ad Chaldeos ait Dominus et ad habitatores Babylonis et ad principes et ad sapientes eius ³⁶gladius ad divinos eius qui stulti erunt gladius ad fortes illius qui timebunt ³⁷gladius ad equos eius et ad currus eius et ad omne vulgus quod est in medio eius et erunt quasi mulieres gladius ad thesauros eius qui diripientur ³⁸siccitas super aquas eius erit et arescent quia terra sculptilium est et in portentis gloriantur ³⁹propterea habitabunt dracones cum fatuis ficariis et habitabunt in ea strutiones et non habitabitur ultra usque ad sempiternum nec extruetur usque ad generationem et generationem ⁴⁰sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram et vicinas eius ait Dominus non habitabit ibi vir nec incolet eam filius hominis ⁴¹ecce populus venit ab aquilone et gens magna et reges multi consurgent a finibus terrae ⁴²arcum et scutum adprehendent crudeles sunt et in misericordes vox eorum quasi mare sonabit et super equos ascendent sicut vir paratus ad proelium contra te filia Babylon ⁴³audivit rex Babylonis famam eorum et dissolutae sunt manus eius angustia adprehendit eum dolor quasi parturientem ⁴⁴ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praepo nam ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vului meo ⁴⁵propterea audite consilium Domini quod mente concepit adversum Babylonem et cogitationes eius quas cogitavit super terram Chaldeorum nisi detraxerint eos parvuli gregum nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum ⁴⁶a voce captivitatis Babylonis commota est terra et clamor inter gentes auditus est

51haec dicit Dominus ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem ²et mittam in Babylonem ventilatores et ventilabunt eam et demolientur terram eius quoniam venerunt super eam undique in die adfectionis eius ³non tendat qui tendit arcum suum et non

ascendat loricatorum nolite parcere iuvenibus eius interficite omnem militiam eius ⁴et cadent interfecti in terra Chaldeorum et vulnerati in regionibus eius ⁵quoniam non fuit viduatus Israhel et Iuda a Deo suo Domino exercituum terra autem eorum repleta est delicto a Sancto Israhel ⁶fugite de medio Babylonis et salvet unusquisque animam suam nolite tacere super iniquitatem eius quoniam tempus ultionis est Domino vicissitudinem ipse retribuet ei ⁷calix aureus Babylon in manu Domini inebrians omnem terram de vino eius biberunt gentes et ideo commotae sunt ⁸subito cecidit Babylon et contrita est ululate super eam tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur ⁹curavimus Babylonem et non est sanata derelinquamus eam et eamus unusquisque in terram suam quoniam pervenit usque ad caelos iudicium eius et elevatum est usque ad nubes ¹⁰protulit Dominus iustitias nostras venite et narremus in Sion opus Domini Dei nostri ¹¹acuite sagittas implete faretras suscitavit Dominus spiritum regum Medorum et contra Babylonem mens eius ut perdat eam quoniam ultio Domini est ultio templi sui ¹²super muros Babylonis levate signum augete custodiam levate custodes praeparate insidias quia cogitavit Dominus et fecit quaecumque locutus est contra habitatores Babylonis ¹³quae habitas super aquas multas locuples in thesauris venit finis tuus pedalis praecisionis tuae ¹⁴iuravit Dominus exercituum per animam suam quoniam replebo te hominibus quasi bruchis et super te celeuma cantabitur ¹⁵qui fecit terram in fortitudine sua praeparavit orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos ¹⁶dante eo vocem multiplicantur aquae in caelo qui levat nubes ab extremo terrae fulgura in pluviam fecit et produxit ventum de thesauris suis ¹⁷stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis conflator in sculptili quia mendax conflatio eius nec est spiritus in eis ¹⁸vana sunt opera et risu digna in tempore visitationis suae peribunt ¹⁹non sicut haec pars Iacob quia qui fecit omnia ipse est et Israhel sceptrum hereditatis eius Dominus exercituum nomen eius ²⁰conclidis tu mihi vasa belli et ego conlidam in te gentes et disperdam in te regna ²¹et conlidam in te equum et equitem eius et conlidam in te currum et ascensorem eius ²²et conlidam in te virum et mulierem et conlidam in te senem et puerum et conlidam in te iuvenem et virginem ²³et conlidam in te pastorem et gregem eius et conlidam in te agricolam et iugales eius et conlidam in te duces et magistratus ²⁴et reddam Babyloni et cunctis habitatoribus Chaldaee omne malum suum quod fecerunt in Sion in oculis vestris ait Dominus ²⁵ecce ego ad te mons pestifer ait Dominus qui corrumpis universam terram et extendam manum meam super te et evolvam te de petris et dabo te in montem combustionis ²⁶et non tollent de te lapidem in angulum et lapidem in fundamenta sed perditus in aeternum eris ait Dominus ²⁷levate signum in terra clangite bucina in gentibus sanctificate super eam gentes adnuntiate contra illam regibus Ararat Menni et Aschenez numerate contra eam Thapsar adducite equum quasi bruchum aculeatum

²⁸sanctificate contra eam gentes reges Mediae duces eius et universos magistratus eius cunctamque terram potestatis eius ²⁹et commovebitur terra et turbabitur quia evigilavit contra Babylonem cogitatio Domini ut ponat terram Babylonis desertam et inhabitabilem ³⁰cessaverunt fortes Babylonis a proelio habitaverunt in praesidiis devoratum est robur eorum et facti sunt quasi mulieres incensa sunt tabernacula eius contriti sunt vectes eius ³¹currens obviam currenti veniet et nuntius obvius nuntianti ut adnuntiet regi Babylonis quia capta est civitas eius a summo usque ad summum ³²et vada praecoccupata sunt et paludes incensae sunt igni et viri bellatores conturbati sunt ³³quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel filia Babylon quasi area tempus triturae eius adhuc modicum et veniet tempus messisionis eius ³⁴comedit me devoravit me Nabuchodonosor rex Babylonis reddidit me quasi vas inane absorbit me sicut draco replevit ventrem suum teneritudine mea et eiecit me ³⁵iniquitas adversum me et caro mea super Babylonem dicit habitatio Sion et sanguis meus super habitatores Chaldaee dicit Hierusalem ³⁶propterea haec dicit Dominus ecce ego iudicabo causam tuam et ulciscar ultionem tuam et desertum faciam mare eius et siccabo venam eius ³⁷et erit Babylon in tumulos habitatio draconum stupor et sibilus eo quod non sit habitator ³⁸simul ut leones rugient excutient comas velut catuli leonum ³⁹in calore eorum ponam potus eorum et inebriabo eos ut sopiantur et dormiant somnum sempiternum et non consurgant dicit Dominus ⁴⁰deducam eos quasi agnos ad victimam quasi arietes cum hedis ⁴¹quomodo capta est Sesach et comprehensa est inclita universae terrae quomodo facta est in stuporem Babylon inter gentes ⁴²ascendit super Babylonem mare multitudine fluctuum eius operta est ⁴³factae sunt civitates eius in stuporem terra inhabitabilis et deserta terra in qua nullus habitet nec transeat per eam filius hominis ⁴⁴et visitabo super Bel in Babylone et eiciam quod absorberat de ore eius et non confluent ad eum ultra gentes siquidem et murus Babylonis corrui ⁴⁵egredimini de medio eius populus meus ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris Domini ⁴⁶et ne forte mollescat cor vestrum et timeatis auditum qui audietur in terra et veniet in anno auditio et post hunc annum auditio et iniquitas in terra et dominator super dominatorem ⁴⁷propterea ecce dies veniunt et visitabo super sculptilia Babylonis et omnis terra eius confundetur et universi interfecti eius cadent in medio eius ⁴⁸et laudabunt super Babylonem caeli et terra et omnia quae in eis sunt quia ab aquilone venient ei praedones ait Dominus ⁴⁹et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in Israhel sic de Babylone cadent occisi in universa terra ⁵⁰qui fugistis gladium venite nolite stare recordamini procul Domini et Hierusalem ascendat super cor vestrum ⁵¹confusi sumus quoniam audivimus obprobrium operuit ignominia facies nostras quia venerunt alieni super sanctificationem domus Domini ⁵²propterea ecce dies veniunt ait Dominus et visitabo super sculptilia eius et in omni terra

eius mugiet vulneratus ⁵³si ascenderit Babylon in caelum et firmaverit in excelso robur suum a me venient vastatores eius ait Dominus ⁵⁴vox clamoris de Babylone et contritio magna de terra Chaldeorum ⁵⁵quoniam vastavit Dominus Babylonem et perdidit ex ea vocem magnam et sonabunt fluctus eorum quasi aquae multae dedit sonitum vox eorum ⁵⁶quia venit super eam id est super Babylonem praedo et adprehensi sunt fortes eius et emarcuit arcus eorum quia fortis ultor Dominus reddens retribuet ⁵⁷et inebriabo principes eius et sapientes eius duces eius et magistratus eius et fortes eius et dormient somnum sempiternum et non expergiscentur ait Rex Dominus exercituum nomen eius ⁵⁸haec dicit Dominus exercituum murus Babylonis ille latissimus suffossione suffodietur et portae eius excelsae igni comburentur et labores populorum ad nihilum et gentium in igne erunt et disperibunt ⁵⁹verbum quod praecepit Hieremias prophetae Saraiae filio Neriae filii Maasiae cum pergeret cum Sedecia rege in Babylonem in anno quarto regni eius Saraia autem erat princeps prophetiae ⁶⁰et scripsit Hieremias omne malum quod venturum erat super Babylonem in libro uno omnia verba haec quae scripta sunt contra Babylonem ⁶¹et dixit Hieremias ad Saraiam cum veneris Babylonem et videris et legeris omnia verba haec ⁶²dices Domine tu locutus es contra locum istum ut disperderes eum ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus et ut sit perpetua solitudo ⁶³cumque compleveris legere librum istum ligabis ad eum lapidem et proicies illum in medio Eufraten ⁶⁴et dices sic submergetur Babylon et non consurget a facie afflictionis quam ego adduco super eam et dissolventur hucusque verba Hieremiae

52 filius viginti et unius anni Sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in Hierusalem et nomen matris eius Amithal filia Hieremiae de Lobna ²et fecit malum in oculis Domini iuxta omnia quae fecerat Ioachim ³quoniam furor Domini erat in Hierusalem et in Iuda usquequo proiceret eos a facie sua et recessit Sedecias a rege Babylonis ⁴factum est autem in anno nono regni eius in mense decimo decima mensis venit Nabuchodonosor rex Babylonis ipse et omnis exercitus eius adversum Hierusalem et obsederunt eam et aedificaverunt contra eam munitiones in circuitu ⁵et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedeciae ⁶mense autem quarto nona mensis obtinuit fames in civitate et non erant alimenta populo terrae ⁷et disrupta est civitas et omnes viri bellatores fugerunt et exierunt de civitate nocte per viam portae quae est inter duos muros et ducit ad hortum regis Chaldeis obsidentibus urbem in gyro et abierunt per viam quae ducit in heremum ⁸persecutus est autem exercitus Chaldeorum regem et adprehenderunt Sedeciam in deserto quod est iuxta Hiericho et omnis comitatus eius diffugit ab eo ⁹cumque comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem Babylonis in Reblatha quae est in terra Emath et locutus est ad eum iudicia ¹⁰et iugulavit rex Babylonis filios Sedeciae in

oculis eius sed et omnes principes Iudae occidit in Reblatha ¹¹et oculos Sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus et adduxit eum rex Babylonis in Babylonem et posuit eum in domo carceris usque ad diem mortis eius ¹²in mense autem quinto decima mensis ipse est annus nonusdecimus Nabuchodonosor regis Babylonis venit Nabuzardan princeps militiae qui stabat coram rege Babylonis in Hierusalem ¹³et incendit domum Domini et domum regis et omnes domos Hierusalem et omnem domum magnam igne combussit ¹⁴et totum murum Hierusalem per circuitum destruxit cunctus exercitus Chaldeorum qui erat cum magistro militiae ¹⁵de pauperibus autem populi et de reliquo vulgo quod remanserat in civitate et de perfugis qui transfugerant ad regem Babylonis et ceteros de multitudine transtulit Nabuzardan princeps militiae ¹⁶de pauperibus vero terrae reliquit Nabuzardan princeps militiae in vinitores et in agricolas ¹⁷columnas quoque aereas quae erant in domo Domini et bases et mare aereum quod erat in domo Domini confregerunt Chaldei et tulerunt omne aes eorum in Babylonem ¹⁸et lebetas et creagras et psalteria et fialas et mortariola et omnia vasa aerea quae in ministerio fuerant tulerunt ¹⁹et hydrias et thymiamateria et urceos et pelves et candelabra et mortaria et cyatos quotquot aurea aurea et quotquot argentea argentea tulit magister militiae ²⁰columnas duas et mare unum vitulos duodecim aereos qui erant sub basibus quas fecerat rex Salomon in domo Domini non erat pondus aeris omnium vasorum horum ²¹de columnis autem decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una et funiculus duodecim cubitorum circuibat eam porro grossitudo eius quattuor digitorum et intrinsecus cava erat ²²et capitella super utramque aerea altitudo capitelli unius quinque cubitorum et retiacula et mala granata ²³nonaginta sex dependentia omnia mala granata centum retiaculis circumdabantur ²⁴et tulit magister militiae Saraiam sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres custodes vestibuli ²⁵et de civitate tulit eunuchum unum qui erat praepositus super viros belatores et septem viros de his qui videbant faciem regis qui inventi sunt in civitate et scribam principem militum qui probabat tirones et sexaginta viros de populo terrae qui inventi sunt in medio civitatis ²⁶tulit autem eos Nabuzardan magister militiae et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha ²⁷et percussit eos rex Babylonis et interfecit eos in Reblatha in terra Emath et translatus est Iuda de terra sua ²⁸iste est populus quem transtulit Nabuchodonosor in anno septimo Iudaeos tria milia et viginti tres ²⁹in anno octavodecimo Nabuchodonosor de Hierusalem animas octingentas triginta duas ³⁰in anno vicesimo tertio Nabuchodonosor transtulit Nabuzardan magister militiae Iudaeorum animas septingentas quadraginta quinque omnes ergo animae quattuor milia sescentae ³¹et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis Ioachim regis Iudae duodecimo mense vicesima quinta mensis elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui caput Ioachim regis Iu-

dae et eduxit eum de domo carceris ³²et locutus est cum eo bona et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in Babylone ³³et mutavit vestimenta carceris eius et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitae suae ³⁴et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis statuta per singulos dies usque ad diem mortis suae cunctis diebus vitae eius

Lamentationes

1ALEPH quomodo sedit sola civitas plena populo facta est quasi vidua domina gentium princeps provinciarum facta est sub tributo **2**BETH plorans ploravit in nocte et lacrimae eius in maxillis eius non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius omnes amici eius spreverunt eam et facti sunt ei inimici **3**GIMEL migravit Iuda propter afflictionem et multitudinem servitutis habitavit inter gentes nec invenit requiem omnes persecutores eius adprehenderunt eam inter angustias **4**DELETH viae Sion lugent eo quod non sint qui veniant ad sollempnitatem omnes portae eius destructae sacerdotes eius gementes virgines eius squalidae et ipsa oppressa amaritudine **5**HE facti sunt hostes eius in capite inimici illius locupletati sunt quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius parvuli eius ducti sunt captivi ante faciem tribulantis **6**VAV et egressus est a filia Sion omnis decor eius facti sunt principes eius velut arietes non inventientes pasquam et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis **7**ZAI recordata est Hierusalem dierum afflictionis suae et praevaricationis omnium desiderabilium suorum quae habuerat a diebus antiquis cum caderet populus eius in manu hostili et non esset auxiliator viderunt eam hostes et deriserunt sabbata eius **8**HETH peccatum peccavit Hierusalem propterea instabilis facta est omnes qui glorificabant eam spreverunt illam quia viderunt ignominiam eius ipsa autem gemens et conversa retrorsum **9**TETH sordes eius in pedibus eius nec recordata est finis sui deposita est vehementer non habens consolatorem vide Domine afflictionem meam quoniam erectus est inimicus **10**IOTH manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesiam tuam **11**CAPH omnis populus eius gemens et quaerens panem dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocilandam animam vide Domine considera quoniam facta sum vilis **12**LAMED o vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die irae furoris sui **13**MEM de excelso misit ignem in ossibus meis et erudit me expandit rete pedibus meis convertit me retrorsum posuit me desolatam tota die maerore confectam **14**NUN vigilavit iugum iniquitatum mearum in manu eius convolutae sunt et inpositae collo meo infirmata est virtus

mea dedit me Dominus in manu de qua non potero surgere **15**SAMECH abstulit omnes magnificos meos Dominus de medio mei vocavit adversum me tempus ut contereret electos meos torcular calcavit Dominus virgini filiae Iuda **16**AIN idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam quia longe factus est a me consolator convertens animam meam facti sunt filii mei perdati quoniam invaluit inimicus **17**FE expandit Sion manus suas non est qui consoletur eam mandavit Dominus adversum Iacob in circuitu eius hostes eius facta est Hierusalem quasi polluta menstruis inter eos **18**SADE iustus est Dominus quia os eius ad iracundiam provocavi audite obsecro universi populi et videte dolorem meum virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitatem **19**COPH vocavi amicos meos et ipsi deceperunt me sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt quia quaesierunt cibum sibi ut refocilarent animam suam **20**RES vide Domine quoniam tribulor venter meus conturbatus est subversum est cor meum in memet ipsa quoniam amaritudine plena sum foris interfecit gladius et domi mors similis est **21**SEN audierunt quia ingemesco ego et non est qui consoletur me omnes inimici mei audierunt malum meum laetati sunt quoniam tu fecisti adduxisti diem consolationis et fient similes mei **22**THAU ingrediatur omne malum eorum coram te et devindemia eos sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas multi enim gemitus mei et cor meum maerens

2ALEPH quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion proiecit de caelo terram inclitam Israhel et non recordatus est scabilli pedum suorum in die furoris sui **2**BETH praecipitavit Dominus nec pepercit omnia speciosa Iacob destruxit in furore suo munitiones virginis Iuda deiecit in terram polluit regnum et principes eius **3**GIMEL confregit in ira furoris omne cornu Israhel avertit retrorsum dexteram suam a facie inimici et succendit in Iacob quasi ignem flammae devorantis in gyro **4**DELETH tetendit arcum suum quasi inimicus firmavit dexteram suam quasi hostis et occidit omne quod pulchrum erat visu in tabernaculo filiae Sion effudit quasi ignem indignationem suam **5**HE factus est Dominus velut inimicus praecipitavit Israhel praecipitavit omnia moenia eius dissipavit munitiones eius et replevit in filia Iuda humiliatum et humiliatum **6**VAV et dissipavit quasi hortum tentorium suum demoli-

tus est tabernaculum suum oblivioni tradidit Dominus in Sion festivitatem et sabbatum et obprobrio in indignatione furoris sui regem et sacerdotem ⁷ZAI reppulit Dominus altare suum maledixit sanctificationi suae tradidit in manu inimici muros turrium eius vocem dederunt in domo Domini sicut in die sollemni ⁸HETH cogitavit Dominus dissipare murum filiae Sion tetendit funiculum suum et non avertit manum suam a perditione luxitque antemurale et murus pariter dissipatus est ⁹TETH defixae sunt in terra portae eius perdidit et contrivit vectes eius regem eius et principes eius in gentibus non est lex et prophetae eius non invenerunt visionem a Domino ¹⁰IOTH sederunt in terra conticuerunt senes filiae Sion consperserunt cinere capita sua accincti sunt ciliciis abiecerunt in terra capita sua virgines Hierusalem ¹¹CAPH defecerunt prae lacrimis oculi mei conturbata sunt viscera mea effusum est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei cum deficeret parvulus et lactans in plateis oppidi ¹²LAMED matribus suis dixerunt ubi est triticum et vinum cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum ¹³MEM cui comparabo te vel cui adsimilabo te filia Hierusalem cui exaequabo te et consolabor te virgo filia Sion magna enim velut mare contritio tua quis medebitur tui ¹⁴NUN prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta nec aperiebant iniquitatem tuam ut te ad paenitentiam provocarent viderunt autem tibi adsumptiones falsas et eiectiones ¹⁵SAMECH plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viam sibilaverunt et moverunt caput suum super filiam Hierusalem haecine est urbs dicentes perfecti decoris gaudium universae terrae ¹⁶FE aperuerunt super te os suum omnes inimici tui sibilaverunt et fremuerunt dentibus dixerunt devoravimus en ista est dies quam expectabamus invenimus vidimus ¹⁷AIN fecit Dominus quae cogitavit conplevit sermonem suum quem praeceperat a diebus antiquis destruxit et non pepercit et laetificavit super te inimicum et exaltavit cornu hostium tuorum ¹⁸SADE clamavit cor eorum ad Dominum super muros filiae Sion deduc quasi torrentem lacrimas per diem et per noctem non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi tui ¹⁹COPH consurge lauda in nocte in principio vigiliarum effunde sicut aqua cor tuum ante conspectum Domini leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum qui defecerunt in fame in capite omnium conpeptorum ²⁰RES vide Domine et considera quem vindemiaveris ita ergone comedent mulieres fructum suum parvulos ad mensuram palmae si occidetur in sanctuario Domini sacerdos et propheta ²¹SEN iacuerunt in terra foris puer et senex virgines meae et iuvenes mei ceciderunt in gladio interfecisti in die furoris tui percussisti nec misertus es ²²THAU vocasti quasi ad diem sollemnem qui terrerent me de circuitu et non fuit in die furoris Domini qui effugeret et relinqueretur quos educavi et enutrivim inimicus meus consumpsit eos

³ALEPH ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius ²ALEPH me minavit et adduxit in tenebris et non in lucem ³ALEPH tantum in me vertit et convertit manum suam tota die ⁴BETH vetustam fecit pellem meam et carnem meam contrivit ossa mea ⁵BETH aedificavit in gyro meo et circumdedit me felle et labore ⁶BETH in tenebrosis conlocavit me quasi mortuos sempiternos ⁷GIMEL circumaedificavit adversum me ut non egrediar adgravavit conpedem meam ⁸GIMEL sed et cum clamavero et rogavero exclusit orationem meam ⁹GIMEL conclusit vias meas lapidibus quadris semitas meas subvertit ¹⁰DELETH ursus insidians factus est mihi leo in absconditis ¹¹DELETH semitas meas subvertit et confregit me posuit me desolatam ¹²DELETH tetendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam ¹³HE misit in renibus meis filias faretrae suae ¹⁴HE factus sum in derisu omni populo meo canticum eorum tota die ¹⁵HE replevit me amaritudinibus inebriavit me absinthio ¹⁶VAV et fregit ad numerum dentes meos cibavit me cinere ¹⁷VAV et repulsa est anima mea oblitus sum bonorum ¹⁸VAV et dixi perii finis meus et spes mea a Domino ¹⁹ZAI recordare paupertatis et transgressionis meae absinthii et fellis ²⁰ZAI memoria memor ero et tabescet in me anima mea ²¹ZAI hoc recolens in corde meo ideo sperabo ²²HETH misericordiae Domini quia non sumus consumpti quia non defecerunt miserationes eius ²³HETH novae diluculo multa est fides tua ²⁴HETH pars mea Dominus dixit anima mea propterea expectabo eum ²⁵TETH bonus est Dominus sperantibus in eum animae quaerenti illum ²⁶TETH bonum est praestolari cum silentio salutare Domini ²⁷TETH bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua ²⁸IOTH sedebit solitarius et tacebit quia levavit super se ²⁹IOTH ponet in pulvere os suum si forte sit spes ³⁰IOTH dabit percipienti se maxillam saturabitur obprobriis ³¹CAPH quia non repellet in sempiternum Dominus ³²CAPH quia si abiecit et miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum ³³CAPH non enim humiliavit ex corde suo et abiecit filios hominis ³⁴LAMED ut contereret sub pedibus suis omnes vinctos terrae ³⁵LAMED ut declinet iudicium viri in conspectu vultus Altissimi ³⁶LAMED ut perverteret hominem in iudicio suo Dominus ignoravit ³⁷MEM quis est iste qui dixit ut fieret Domino non iubente ³⁸MEM ex ore Altissimi non egredientur nec mala nec bona ³⁹MEM quid murmuravit homo vivens vir pro peccatis suis ⁴⁰NUN scrutemur vias nostras et quaeramus et revertamur ad Dominum ⁴¹NUN levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in caelos ⁴²NUN nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus idcirco tu inexorabilis es ⁴³SAMECH operuisti in furore et percussisti nos occidisti nec pepercisti ⁴⁴SAMECH opposuisti nubem tibi ne transeat oratio ⁴⁵SAMECH eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum ⁴⁶FE aperuerunt super nos os suum omnes inimici ⁴⁷FE formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio ⁴⁸FE divisiones aqua-

rum deduxit oculus meus in contritione filiae populi mei
⁴⁹AIN oculus meus adflictus est nec tacuit eo quod non es-
 set requies ⁵⁰AIN donec respiceret et videret Dominus de
 caelis ⁵¹AIN oculus meus depraedatus est animam meam
 in cunctis filiabus urbis meae ⁵²SADE venatione ceperunt
 me quasi avem inimici mei gratis ⁵³SADE lapsa est in lacu
 vita mea et posuerunt lapidem super me ⁵⁴SADE inundave-
 runt aquae super caput meum dixi perii ⁵⁵COPH invocavi
 nomen tuum Domine de lacis novissimis ⁵⁶COPH vocem
 meam audisti ne avertas aurem tuam a singultu meo et
 clamoribus ⁵⁷COPH adpropinquasti in die quando invo-
 cavi te dixisti ne timeas ⁵⁸RES iudicasti Domine causam
 animae meae redemptor vitae meae ⁵⁹RES vidisti Domine
 iniquitatem adversum me iudica iudicium meum ⁶⁰RES vi-
 disti omnem furorem universas cogitationes eorum adver-
 sum me ⁶¹SEN audisti obprobria eorum Domine omnes co-
 gitationes eorum adversum me ⁶²SEN labia insurgentium
 mihi et meditationes eorum adversum me tota die ⁶³SEN
 sessionem eorum et resurrectionem eorum vide ego sum
 psalmus eorum ⁶⁴THAU reddes eis vicem Domine iuxta
 opera manuum suarum ⁶⁵THAU dabis eis scutum cordis
 laborem tuum ⁶⁶THAU persequeris in furore et conteres
 eos sub caelis Domine

⁴ALEPH quomodo obscuratum est aurum mutatus est
 color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii in capite om-
 nium platearum ²BETH filii Sion incliti et amicti auro
 primo quomodo reputati sunt in vasa testea opus manuum
 figuli ³GIMEL sed et lamiae nudaverunt mammam lacta-
 verunt catulos suos filia populi mei crudelis quasi strutio
 in deserto ⁴DELETH adhesit lingua lactantis ad palatum
 eius in siti parvuli petierunt panem et non erat qui fran-
 geret eis ⁵HE qui vescebantur voluptuose interierunt in
 viis qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora
⁶VAV et maior effecta est iniquitas filiae populi mei pec-
 cato Sodomorum quae subversa est in momento et non
 ceperunt in ea manus ⁷ZAI candidiores nazarei eius nive
 nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo sapphyro pul-
 chriores ⁸HETH denigrata est super carbones facies eorum
 et non sunt cogniti in plateis adhesit cutis eorum ossibus
 aruit et facta est quasi lignum ⁹TETH melius fuit occisis
 gladio quam interfectis fame quoniam isti extabuerunt con-
 sumpti ab sterilitate terrae ¹⁰IOTH manus mulierum mi-
 sericordium coxerunt filios suos facti sunt cibus earum in
 contritione filiae populi mei ¹¹CAPH conplevit Dominus
 furorem suum effudit iram indignationis suae et succen-
 dit ignem in Sion et devoravit fundamenta eius ¹²LAMED
 non crediderunt reges terrae et universi habitatores orbis
 quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas Hieru-
 salem ¹³MEM propter peccata prophetarum eius iniquita-
 tes sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sangui-
 nem iustorum ¹⁴NUN erraverunt caeci in plateis polluti
 sunt sanguine cumque non possent tenuerunt lacinias suas
¹⁵SAMECH recedite polluti clamaverunt eis recedite abi-

te nolite tangere iurgati quippe sunt et commoti dixerunt
 inter gentes non addet ultra ut habitet in eis ¹⁶FE facies
 Domini divisit eos non addet ut respiciat eos facies sacer-
 dotum non erubuerunt neque senum miserti sunt ¹⁷AIN
 cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxi-
 lium nostrum vanum cum respiceremus adtenti ad gentem
 quae salvare non poterat ¹⁸SADE lubricaverunt vestigia
 nostra in itinere platearum nostrarum adpropinquavit fi-
 nis noster completi sunt dies nostri quia venit finis noster
¹⁹COPH velociore fuerunt persecutores nostri aquilis cae-
 li super montes persecuti sunt nos in deserto insidiati sunt
 nobis ²⁰RES spiritus oris nostri christus dominus captus
 est in peccatis nostris cui diximus in umbra tua vivemus in
 gentibus ²¹SEN gaude et laetare filia Edom quae habitas in
 terra Hus ad te quoque perveniet calix inebriaberis atque
 nudaberis ²²THAU completa est iniquitas tua filia Sion non
 addet ultra ut transmigret te visitavit iniquitatem tuam
 filia Edom discoperuit peccata tua

⁵Recordare Domine quid acciderit nobis intueri et respi-
 ce obprobrium nostrum ²hereditas nostra versa est ad alie-
 nos domus nostrae ad extraneos ³pupilli facti sumus abs-
 que patre matres nostrae quasi viduae ⁴aquam nostram pe-
 cunia bibimus ligna nostra pretio comparavimus ⁵cervicibus
 minabamur lassis non dabatur requies ⁶Aegypto dedimus
 manum et Assyriis ut saturaremur pane ⁷patres nostri pec-
 caverunt et non sunt et nos iniquitates eorum portavimus
⁸servi dominati sunt nostri non fuit qui redimeret de manu
 eorum ⁹in animabus nostris adferebamus panem nobis a fa-
 cie gladii in deserto ¹⁰pellis nostra quasi clibanus exusta
 est a facie tempestatum famis ¹¹mulieres in Sion humiliave-
 runt virgines in civitatibus Iuda ¹²principes manu suspensi
 sunt facies senum non erubuerunt ¹³adulescentibus inpudice
 abusi sunt et pueri in ligno corruerunt ¹⁴senes de portis
 defecerunt iuvenes de choro psallentium ¹⁵defecit gaudium
 cordis nostri versus est in luctu chorus noster ¹⁶cecidit co-
 rona capitis nostri vae nobis quia peccavimus ¹⁷propterea
 maestum factum est cor nostrum ideo contenebrati sunt
 oculi nostri ¹⁸propter montem Sion quia disperit vulpes
 ambulaverunt in eo ¹⁹tu autem Domine in aeternum per-
 manebis solium tuum in generatione et generatione ²⁰quare
 in perpetuum oblivisceris nostri derelinques nos in longi-
 tudinem dierum ²¹converte nos Domine ad te et convertemur
 innova dies nostros sicut a principio ²²sed proiciens
 reppulisti nos iratus es contra nos vehementer

Baruch

1 et haec verba libri quae scripsit Baruch filius Neeri filius Maasei filii Sedechia filii Sedei filii Helchiae in Babylonia **2** in anno quinto in septima die mensis in tempore quo ceperunt Chaldei Hierusalem et succenderunt eam igni **3** et legit Baruch verba libri huius ad aures Iechoniae filii Ioachim regis Iuda et ad aures universi populi venientis ad librum **4** et ad aures potentium filiorum regum et ad aures presbyterorum et ad aures populi a minimo usque ad magnum eorum omnium habitantium in Babylonia ad flumen Sudi **5** qui audientes plorabant et ieiunabant et orabant in conspectu Domini **6** et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus **7** et miserunt in Hierusalem ad Ioachim filium Helchiae filii Salom sacerdotem et ad sacerdotes et ad omnem populum qui inventi sunt cum eo in Hierusalem **8** cum acciperet vasa templi Domini quae ablata fuerant de templo revocare in terram Iuda decima die illius sivan vasa argentea quae fecit Sedechias filius Iosiae rex Iuda **9** posteaquam cepisset Nabuchodonosor rex Babylonum Iechoniam et principes et vinctos et potentes et populum terrae ab Hierusalem et duxit eos in Babyloniam **10** et dixerunt ecce misimus ad vos pecunias de quibus emite holocaustomata et tus et facite manna et offerite pro peccato ad aram Domini Dei nostri **11** et orate pro vita Nabuchodonosor regis Babyloniae et pro vita Balthasar filii eius ut sint dies ipsorum sicut dies caeli super terram **12** et det Dominus virtutem nobis et inluminet oculos nostros ut vivamus sub umbra Nabuchodonosor regis Babyloniae et sub umbra Balthasar filii eius et serviamus eis multis diebus et inveniamus gratiam in conspectu eorum **13** et pro nobis ipsis orate ad Dominum Deum nostrum quia peccavimus Domino Deo nostro et non est aversus furor eius a nobis usque in hunc diem **14** et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo Domini in die sollempni et in die oportuno **15** et dicetis Domino Deo nostro iustitia nobis autem confusio faciei nostrae sicut dies haec omni Iuda et habitantibus in Hierusalem **16** regibus nostris et principibus nostris sacerdotibus nostris et prophetis nostris et patribus nostris **17** peccavimus ante Dominum nostrum et non credidimus diffidentes in eum **18** et non fuimus subiectibiles illi et non obaudivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularem in mandatis eius quibus dedit nobis **19** a die qua eduxit patres nostros de terra Aegypti usque in hunc diem era-

mus incredibiles ad Dominum Deum nostrum et dissipati recessimus ne audiremus vocem ipsius **20** et adhererunt nobis mala multa et maledictiones quae constituit Dominus Moysi servo suo qui eduxit patres nostros de terra Aegypti dare nobis terram fluentem lac et mel sicut hodierna die **21** et non audivimus vocem Domini Dei nostri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad nos **22** et abivimus unusquisque in sensum cordis nostri maligni operari diis alienis facientes mala ante oculos Domini Dei nostri

2 propter quod statuit Dominus Deus noster verbum suum quod locutus est ad nos et ad iudices nostros qui iudicaverunt in Israhel et ad reges nostros et ad principes nostros et ad omnem Israhel et Iuda **2** ut adduceret Dominus super nos mala magna quae non sunt facta sub caelo quemadmodum facta sunt Hierusalem secundum quae scripta sunt in lege Moysi **3** ut manducaret homo carnes filii sui et carnes filiae suae **4** et dedit illos sub manus regum omnium qui sunt in circuitu nostro in inproperium et in desolationem et in omnibus populis quo nos dispersit Dominus **5** et facti sumus subtus et non supra quia peccavimus Domino Deo nostro non obaudiendo vocem ipsius **6** Domino Deo nostro iustitia nobis autem et patribus nostris confusio faciei sicut dies haec **7** quae locutus est Dominus super nos omnia mala haec quae evenerunt super nos **8** et non sumus deprecati faciem Domini Dei nostri ut reverteremur unusquisque nostrum a viis nostris pessimis **9** et vigilavit Dominus in malis et adduxit ea super nos quia iustus est Dominus in omnibus operibus suis quae mandavit nobis **10** et non audivimus vocem ipsius ut iremus in praeceptis Domini quae dedit ante faciem nostram **11** et nunc Domine Deus Israhel qui eduxisti plebem tuam de terra Aegypti in manu valida et in signis et in prodigiis et in virtute tua magna et in brachio excelso et fecisti tibi nomen sicut dies iste **12** peccavimus impie egimus inique gessimus Domine Deus noster in omnibus iustitiis tuis **13** avertatur ira tua a nobis quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti nos **14** exaudi Domine preces nostras et orationes nostras et educ nos propter te et da nobis invenire gratiam ante faciem eorum qui nos abduxerunt **15** ut sciat omnis terra quia tu es Dominus Deus noster et quia nomen tuum invocatum est super Israhel et super genus ipsius **16** respice Domine de domo sancta tua in nos et inclina aurem tuam

et audi ¹⁷aperi oculos tuos et vide quia non mortui qui sunt in inferno quorum spiritus acceptus est a visceribus suis dabunt honorem et iustificationem Domino ¹⁸sed anima quae tristis est super magnitudine et incedit curva et infirmis et oculi deficientes et anima esuriens dat tibi gloriam et iustitiam Domino ¹⁹quia non secundum iustitias patrum nostrorum nos fundimus misericordiam ante conspectum tuum Domine Deus noster ²⁰sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos sicut locutus es in manus puerorum tuorum prophetarum dicens ²¹sic dicit Dominus inclinate umerum vestrum et cervicem vestram et opera facite regi Babylonis et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris ²²quod si autem non audieritis vocem Domini Dei vestri operari regi Babyloniae defectionem faciam de civitatibus Iuda et a foris Hierusalem ²³et auferam a vobis vocem iucunditatis et vocem gaudimonii et vocem sponsi et vocem sponsae et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam ²⁴et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi Babyloniae et statuisti verba tua quae locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum ut proferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo ²⁵et ecce sunt proiecta in calore solis et in gelu noctis et mortui sunt in doloribus pessimis in fame et in gladio et in emissione ²⁶et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut haec dies propter iniquitatem domus Israhel et domus Iuda ²⁷et fecisti in nobis Domine Deus noster secundum omnem benignitatem tuam et secundum omnem miserationem tuam illam magnam ²⁸sicut locutus es in manu pueri tui Moysi in die qua praecepisti ei scribere legem tuam coram filiis Israhel ²⁹dicens si non obaudieritis vocem meam ambitio haec magna et multa convertetur in minimo inter gentes quo ego dispergam illos ³⁰quia scio quod me non audiet populus populus est enim dura cervice et convertetur ad cor suum in terra captivitatis suae ³¹et scient quoniam ego sum Dominus Deus eorum et dabo eis cor et audient aures ³²et laudabunt me in terra captivitatis suae et memores erunt nominis mei ³³et avertent se a dorso suo duro et a malignitatibus suis quia reminiscuntur viam patrum suorum qui peccaverunt in me ³⁴et revocabo illos in terram quam iuravi patribus illorum Abraham et Isaac et Iacob et dominabuntur eius et multiplicabo eos et non minorabuntur ³⁵et statuam illis testamentum alterum sempiternum ut sim illis in Deum et ipsi erunt mihi in populum et non movebo amplius populum meum filios Israhel a terra quam dedi illis

3et nunc Domine omnipotens Deus Israhel anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te ²audi Domine et miserere quia Deus es misericors et miserere nostri quia peccavimus ante te ³quia tu sedes in sempiternum et nos peribimus in aevum ⁴Domine omnipotens Deus Israhel audi nunc orationem mortuorum Israhel et filiorum ipsorum qui peccaverunt ante te et non audierunt vocem Domini

Dei sui et adglutinata sunt nobis mala ⁵noli meminisse iniquitates patrum nostrorum sed memento manus tuae et nominis tui in tempore isto ⁶quia tu es Dominus Deus noster et laudabimus te Domine ⁷quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris et ut invocemus nomen tuum et laudemus te in captivitate nostra quia convertemus iniquitatem patrum nostrorum qui peccaverunt ante te ⁸et ecce nos hodie in captivitate nostra sumus quo nos dispersisti in inproperium et in maledictum et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum qui disceserunt a te Domine Deus noster ⁹audi Israhel mandata vitae auribus percipite ut scias prudentiam ¹⁰quid est Israhel quid est quod in terra es inimicorum ¹¹inveterasti in terra aliena coinquinatus es cum mortuis deputatus es cum descendentibus in infernum ¹²dereliquisti fontem sapientiae ¹³si in via Dei ambulasses habitasses in pace sempiterna ¹⁴disce ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit intellectus ut scias simul ubi sit longiturnitas vitae et victus ubi sit lumen oculorum et pax ¹⁵quis invenit locum eius et quis intravit in thesauros eius ¹⁶ubi sunt principes gentium et qui dominantur super bestias quae sunt super terram ¹⁷qui in avibus caeli inludunt ¹⁸qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidebant homines et non est finis acquisitionis eorum qui argentum fabricant et solliciti sunt nec est inventio operum illorum ¹⁹exterminati sunt et ad inferos descenderunt et alii loco eorum exsurrexerunt ²⁰iuvenes viderunt lumen et habitaverunt super terram viam autem disciplinae ignoraverunt ²¹neque intellexerunt semitas eius neque filii eorum susceperunt eam a facie ipsorum longe facta est ²²non est audita in terra Chanaan neque visa est in Theman ²³filiis quoque Agar qui exquirunt prudentiam quae de terra est negotiatores Merrae et Theman et fabulatores et exquisitores intellegentiae viam autem sapientiae nescierunt neque commemorati sunt semitas eius ²⁴o Israhel quam magna est domus Dei et ingens locus possessionis eius ²⁵magnus et non habet finem excelsus et immensus ²⁶ibi fuerunt gigantes nominati illi qui ab initio fuerunt statura magna scientes bellum ²⁷non hos elegit Deus neque viam disciplinae dedit illis et perierunt ²⁸eo quod non haberent sapientiam et perierunt propter insipientiam suam ²⁹quis ascendit in caelum et accepit eam et deduxit eam de nubibus ³⁰quis transfretavit mare et invenit illam et adtulit illam super aurum electum ³¹non est qui possit scire viam eius neque qui exquirat semitas eius ³²sed qui scit universa novit eam et invenit eam prudentia sua qui praeparavit terram in aeterno tempore et replevit eam pecudibus et quadrupedibus ³³qui emittit lumen et vadit et vocavit illud et obaudit illi in tremore ³⁴stellae autem lumen dederunt in custodiis suis et laetatae sunt ³⁵vocatae sunt et dixerunt adsumus et luxerunt ei cum iucunditate qui fecit illas ³⁶hic Deus noster non aestimabitur alius adversus eum ³⁷hic adinvenit omnem viam disciplinae et tradidit illam Iacob puero suo et Israhel dilecto suo ³⁸post haec in terris visus est et cum hominibus conversatus est

⁴Hic liber mandatorum Dei et lex quae est in aeternum omnes qui tenent eam ad vitam qui autem dereliquerint eam in mortem ²convertere Iacob et adprehende eam ambula per viam ad splendorem eius contra lumen eius ³ne tradas altero gloriam tuam et dignitatem tuam genti alienae ⁴beati sumus Israhel quoniam quae Deo placent nobis manifesta sunt ⁵animaequior esto populus Dei memorabilis Israhel ⁶venundati estis gentibus non in perditionem sed propter quod in ira ad iracundiam provocastis Deum traditi estis adversariis ⁷exacerbastis enim eum qui fecit vos Deum aeternum immolantes daemioniis et non Deo ⁸obliti autem estis eum qui nutrit vos et contristastis nutricem vestram Hierusalem ⁹vidit enim iracundiam a Deo venientem vobis et dixit audite confines Sion adduxit enim mihi Deus luctum magnum ¹⁰vidi enim captivitatem populi mei filiorum meorum et filiarum quam superduxit illis Aeternus ¹¹nutrivi enim illos cum iucunditate dimisi autem illos cum fletu et luctu ¹²nemo gaudeat super me viduam et desolatam a multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum quia declinaverunt a lege Dei ¹³iustitias autem ipsius nescierunt nec ambulaverunt per vias mandatorum Dei neque per semitas veritatis eius cum iustitia ingressi sunt ¹⁴veniant confines Sion et memorentur captivitatem filiorum et filiarum mearum quam superduxit illis Aeternus ¹⁵adduxit enim super illos gentem de longinquo gentem improbam et alterius linguae ¹⁶qui non sunt reveriti senem neque puerorum miserti sunt et abduxerunt dilectos viduae et a filiis unicam desolaverunt ¹⁷ego autem quid possum adiuvere vos ¹⁸qui enim adduxit super vos mala ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorum ¹⁹ambulate filii ambulate ego enim derelicta sum sola ²⁰exui me stola pacis indui autem me sacco obsecrationis et clamabo ad Altissimum in diebus meis ²¹animaequiores estote filii clamate ad Dominum et eripiet vos de manu principum inimicorum ²²ego enim speravi in Aeternum salutem vestram et venit mihi gaudium a Sancto super misericordia quae veniet vobis ab Aeterno salutari nostro ²³emisi enim vos cum luctu et ploratu reducet autem vos mihi Deus cum gaudio et iucunditate in sempiternum ²⁴sicut enim viderunt vicinae Sion captivitatem vestram sic videbunt et in celeritate salutem vestram a Deo quae superveniet vobis cum honore magno et splendore aeterno ²⁵filii patienter sustinete iram quae supervenit vobis persecutus est enim te inimicus tuus sed cito videbis perditionem ipsius et super cervices ipsius ascendes ²⁶delicati mei ambulaverunt vias asperas ducti sunt enim ut grex direptus ab inimicis ²⁷animaequiores estote filii et proclamate ad Deum erit enim memoria vestra ab eo qui ducit vos ²⁸sicut enim fuit sensus vester ut erraretis a Deo decies tantum iterum convertentes requiretis eum ²⁹qui enim induxit vobis mala ipse rursus adducet vobis sempiternam iucunditatem cum salute vestra ³⁰animaequior esto Hierusalem exhortatur enim te qui te nominavit ³¹nocentes parebunt qui te vexaverunt et qui gratulati sunt in tua ruina punientur

³²civitates quibus servierunt filii tui punietur quae accepit filios tuos ³³sicut enim gavisus est in tua ruina et laetata est in tuo casu sic contristabitur in sua desolatione ³⁴et amputabitur exultatio multitudinis eius et gaudimonium eius erit in luctum ³⁵ignis enim superveniet ei ab Aeterno in longiturnis diebus et habitabitur a daemioniis in multitudinem temporis ³⁶circumspice Hierusalem ad orientem et vide iucunditatem a Deo tibi venientem ³⁷ecce enim veniunt filii tui quos dimisisti dispersos veniunt collecti ab oriente usque ad occidentem in verbo Sancti gaudentes in honorem Dei

⁵exue te Hierusalem stola luctus et vexationis tuae et indue te decore et honore eius quae a Deo tibi est in sempiterna gloriae ²circumdato te deplorde a Deo iustitiae et inpone mitram capiti tuo honoris Aeterni ³Deus enim ostendet splendorem suum in te omni quod sub caelo est ⁴nominabitur enim tibi nomen tuum a Deo in sempiternum Pax iustitiae et Honor pietatis ⁵exsurge Hierusalem et sta in excelso et circumspice ad orientem et vide collectos filios tuos ab oriente sole usque ad occidentem in verbo Sancti gaudentes Dei memoria ⁶exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis adducet autem illos Dominus ad te portatos in honorem sicut filios regni ⁷constituit enim Deus humiliare omnem montem excelsum et rupes perennes et convalles replere in aequalitatem terrae ut ambulet Israhel diligenter in honorem Dei ⁸obumbraverunt autem et silvae et omne lignum suavitatis Israhel mandato Dei ⁹adducet enim Deus Israhel cum iucunditate in lumine maiestatis suae cum misericordia et iustitia quae est ab ipso

⁶exemplum epistulae quam misit Hieremias ad abductos captivos in Babyloniam a rege Babyloniorum ut nuntia- ret illis secundum quod praeceptum est illi a Deo propter peccata quae peccastis ante Deum abducemini in Babyloniam captivi a Nabuchodonosor rege Babylonum ²ingressi itaque in Babyloniam eritis illic annis plurimis et tempus longum usque ad generationes septem post hoc autem educam vos inde cum pace ³nunc autem videbitis in Babylonia deos aureos et argenteos et lapideos et ligneos in umeros portari ostentantes metum gentibus ⁴videte ergo ne et vos similes efficiamini factis alienis et metuatis et metus vos capiat in ipsis ⁵visa itaque turba de retro et ab ante adorantes dicite in cordibus vestris tibi oportet adorari Domine ⁶angelus autem meus vobiscum est ipse autem exquiram animas vestras ⁷nam lingua ipsorum polita a fabro ipsa etiam inaurata et inargentata falsa sunt et non possunt loqui ⁸et sicut virgini amanti ornamenta ita accepto auro fabricati sunt ⁹coronas certe habent aureas super capita sua dii illorum unde subtrahent sacerdotes ab eis aurum et argentum et erogant illud in semet ipsis ¹⁰dant autem et ex ipso prostitutis et meretrices ornant et iterum cum receperint illud a meretricibus ornant deos suos ¹¹hii autem non liberantur ab erugine et tineas ¹²opertis autem

illis veste purpurea extergent faciem ipsorum propter pulverem domus qui est plurimus inter eos ¹³sceptrum autem habet ut homo sicut iudex regionis qui in se peccantem non interficit ¹⁴habet etiam gladium in manu et securem se autem de bello et a latronibus non liberat unde vobis notum sit quia non sunt dii ¹⁵ne ergo timueritis eos sicut enim vas hominis confractum inutile efficitur tales sunt et dii illorum ¹⁶constitutis illis in domo oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus introeuntium ¹⁷et sicut alicui qui regem offendit circumseptae sunt ianuae aut sicut ad sepulchrum adductum mortuum ita tutant sacerdotes ostia clusuris et seris ne a latronibus expolientur ¹⁸lucernas accendunt illis et quidem multas ex quibus nullam videre possunt sunt autem sicut trabes in domo ¹⁹corda vero eorum dicunt elingere serpentes qui de terra sunt dum comedent eos et vestimentum ipsorum et non sentiunt ²⁰nigrae fiunt facies eorum a fumo qui in domo fit ²¹supra corpus eorum et supra caput volant noctuae et hirundines et aves etiam similiter et cattae ²²unde scietis quia non sunt dii ne ergo timueritis eos ²³aurum etiam quod habent ad speciem est nisi aliquis exterserit eruginem non fulgebunt neque enim dum conflarentur sentiebant ²⁴ex omni pretio empta sunt in quibus spiritus non est in ipsis ²⁵sine pedibus in umeris portantur ostentantes ignobilitatem suam hominibus confundantur etiam qui colunt ea ²⁶propterea si ceciderint in terram a semet ipsis non surgent neque si quis eum statuerit rectum per semet ipsum stabit sed sicut mortuis munera eorum illis adponentur ²⁷hostias illorum sacerdotes ipsorum vendunt et abutuntur similiter et mulieres eorum decerpentes neque infirmo neque mendicanti aliquid impertiunt ²⁸de sacrificiis eorum fetae et menstruae contingunt scientes itaque ex his quia non sunt dii ne timeatis eos ²⁹unde enim vocantur dii quia mulieres adponunt diis argenteis et aureis et ligneis ³⁰et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbas rasa quorum capita nuda sunt ³¹rugiunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui ³²a vestimento eorum auferent sacerdotes et vestiunt uxores suas et filios suos ³³neque si quid mali patiantur ab aliquo neque si quid bonum poterunt retribuere neque regem constituere possunt neque auferre ³⁴similiter neque divitias dare possunt neque malum retribuere si quis illis votum voverit et non reddiderit nec hoc requirent ³⁵hominem a morte non liberant neque infimum a potentiore eripient ³⁶hominem caecum ad visum non restituent de necessitate hominem non liberabunt ³⁷viduae non miserebuntur neque orfanis benefacient ³⁸lapidibus de monte similes sunt dii illorum lignei et lapidei aurei et argentei qui autem colunt illa confundentur ³⁹quomodo ergo aestimandum est aut dicendum illos esse deos ⁴⁰adhuc enim ipsis Chaldaeis non honorantibus ea qui cum audierint mutum non posse loqui offerent illum ad Bel postulantes ab eo loqui ⁴¹quasi possint sentire qui non habent motum et ipsi cum intellexerint relinquent ea sensum enim non habent ipsi dii illorum ⁴²mulieres au-

tem circumdatis funibus in viis sedent succedentes ossa olivarum ⁴³cum autem aliqua ex ipsis adtracta ab aliquo transeunte dormierit proximae suae exprobrat quod ea non sit digna habita sicut ipsa neque funis eius disruptus sit ⁴⁴omnia autem quae illis fiunt falsa sunt quomodo ergo aestimandum aut dicendum est esse illos deos ⁴⁵a fabris autem et ab aurificibus facta sunt nihil aliud erint nisi id quod volunt esse sacerdotes ⁴⁶aurifices ipsi etiam qui ea faciunt non sunt multi temporis numquid ergo possunt quae ab ipsis fabricata sunt esse dii ⁴⁷reliquerunt autem falsa et obprobrium postea futuris ⁴⁸nam cum supervenerit illis proelium et mala cogitant post se sacerdotes ubi se abscondant cum illis ⁴⁹quomodo ergo sentiri debeant quoniam dii sunt qui nec de bello se liberant neque de malis se eripiunt ⁵⁰nam cum sint lignea et inaurata et inargentata scietur postea quia falsa sunt gentibus universis et regibus quae manifestata sunt quia non sunt dii sed opera manuum hominum et nullum opus Dei in illis ⁵¹unde ergo notum est quia non sunt dii sed opera manuum hominum et nullum Dei opus in ipsis est ⁵²regem regioni non suscitant neque pluviam hominibus dabunt ⁵³iudicium quoque non discernent neque regionem liberabunt ab iniuria quia nihil possunt sicut corniculae inter medium caeli et terrae ⁵⁴etenim cum inciderit ignis in domum deorum ligneorum aureorum et argenteorum sacerdotes quidem ipsorum fugient et liberabuntur ipsi vero sicut trabes in medio comburentur ⁵⁵regi autem et bello non resistent quomodo ergo aestimandum est aut recipiendum quia dii sunt ⁵⁶non a furibus neque a latronibus se liberabunt dii lignei et lapidei et inaurati et argentati quibus hii qui fortiores sunt ⁵⁷aurum et argentum et vestimentum quod operti sunt auferent illis et abibunt nec sibi auxilium ferunt ⁵⁸itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam aut vas in domo utile in quo gloriabitur qui possidet illud quam falsi dii vel ostium in domo quod custodit quae in ipsa sunt quam falsi dii ⁵⁹sol quidem et luna sidera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt ⁶⁰similiter et fulgur cum apparuerit perspicuum est id ipsum autem et spiritus in omni regione spirat ⁶¹et nubes quibus cum imperatum fuerit a Deo perambulare universum orbem perficiunt quod imperatum est eis ⁶²ignis etiam missus desuper ut consummat montes et silvas facit quod praeceptum est ei haec autem neque speciebus neque virtutibus uni eorum similia sunt ⁶³unde neque aestimandum est neque dicendum esse illos deos quando non possint neque iudicium iudicare neque benefacere hominibus ⁶⁴scientes itaque quia non sunt dii ne ergo timueritis eos ⁶⁵neque enim regibus maledicent neque benedicent ⁶⁶signa etiam in caelo gentibus non ostendunt neque ut sol lucebunt neque inluminabunt ut luna ⁶⁷bestiae meliores sunt illis quae possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi ⁶⁸nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii propter quod ne timeatis eos ⁶⁹nam sicut in cucumeraria formido nihil custodit ita sunt dii illorum lignei et argentei et inaurati ⁷⁰eodem modo et in

horto spina alba supra quam omnis avis sedet similiter et mortuo proiecto in tenebris similes sunt dii illorum lignei et inaurati et inargentati ⁷¹a purpura quoque et marmore quae supra illos tineant scietis itaque quia non sunt dii ipsi etiam postremo comeduntur et erit obprobrium in regione ⁷²melior est homo iustus qui non habet simulacra nam erit longe ab obprobrisiis

Ezechiel

1 et factum est in tricesimo anno in quarto mense in quinta mensis cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar aperti sunt caeli et vidi visiones Dei ²in quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioa- chin ³factum est verbum Domini ad Hiezechiel filium Buzi sacerdotem in terra Chaldeorum secus flumen Chobar et facta est super eum ibi manus Domini ⁴et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens et splendor in circuitu eius et de medio eius quasi species electri id est de medio ignis ⁵et ex medio eorum similitudo quattuor animalium et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis ⁶et quattuor facies uni et quattuor pinnae uni ⁷et pedes eorum pedes recti et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli et scintillae quasi aspectus aeris candentis ⁸et manus hominis sub pinnis eorum in quattuor partibus et facies et pinnae per quattuor partes habebant ⁹iunctaeque erant pinnae eorum alterius ad alterum non revertebantur cum incederent sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur ¹⁰similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quattuor facies autem bovis a sinistris ipsorum quattuor et facies aquilae ipsorum quattuor ¹¹et facies eorum et pinnae eorum exten- tae desuper duae pinnae singulorum iungebantur et duae tegebant corpora eorum ¹²et unumquodque coram facie sua ambulabat ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur nec revertebantur cum ambularent ¹³et similitudo anima- lium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi aspectus lampadarum haec erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgor egrediens ¹⁴et animalia ibant et revertebantur in similitudinem ful- guris coruscantis ¹⁵cumque aspicerem animalia apparuit rota una super terram iuxta animalia habens quattuor facies ¹⁶et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris et una similitudo ipsarum quattuor et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rotae ¹⁷per quattuor par- tes earum euntes ibant et non revertebantur cum ambu- larent ¹⁸statura quoque erat rotis et altitudo et horribilis aspectus et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quattuor ¹⁹cumque ambularent animalia ambulabant pari- ter et rotae iuxta ea et cum elevarentur animalia de terra elevabantur simul et rotae ²⁰quocumque ibat spiritus illuc eunte spiritu et rotae pariter levabantur sequentes eum spi-

ritus enim vitae erat in rotis ²¹cum euntibus ibant et cum stantibus stabant et cum elevatis a terra pariter elevaban- tur et rotae sequentes ea quia spiritus vitae erat in rotis ²²et similitudo super caput animalium firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis et extenti super capita eorum desuper ²³sub firmamento autem pinnae eorum rectae alte- rius ad alterum unumquodque duabus alis velabat corpus suum et alterum similiter velabatur ²⁴et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum quasi sonum su- blimis Dei cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum cumque starent dimittebantur pinnae eorum ²⁵nam cum fieret vox supra firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas ²⁶et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis sapphyri similitudo throni et super simili- tudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper ²⁷et vidi quasi speciem electri velut aspectum ignis intrinse- cus eius per circuitum a lumbis eius et desuper et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu ²⁸velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae hic erat aspectus splendoris per gyrum

2 haec visio similitudinis gloriae Domini et vidi et ceci- di in faciem meam et audivi vocem loquentis et dixit ad me fili hominis sta supra pedes tuos et loquar tecum ²et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi et statuit me supra pedes meos et audivi loquentem ad me ³et dicentem fili hominis mitto ego te ad filios Israhel ad gentes apostatrices quae recesserunt a me patres eorum praevaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc ⁴et filii dura facie et indomabili corde sunt ad quos ego mitto te et dices ad eos haec dicit Dominus Deus ⁵si forte vel ip- si audiant et si forte quiescant quoniam domus exasperans est et scient quia propheta fuerit in medio eorum ⁶tu ergo fili hominis ne timeas eos neque sermones eorum metuas quoniam increduli et subversores sunt tecum et cum scor- pionibus habitas verba eorum ne timeas et vultus eorum ne formides quia domus exasperans est ⁷loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiant et quiescant quoniam irritato- res sunt ⁸tu autem fili hominis audi quaecumque loquor ad te et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est aperi os tuum et comede quaecumque ego do tibi ⁹et vidi et ecce manus missa ad me in qua erat involutus liber et

expandit illum coram me qui erat scriptus intus et foris et scriptae erant in eo lamentationes et carmen et vae

3et dixit ad me fili hominis quodcumque inveneris comede comede volumen istud et vadens loquere ad filios Israhel ²et aperui os meum et cibavi me volumine illo ³et dixit ad me fili hominis venter tuus comedet et viscera tua conplebuntur volumine isto quod ego do tibi et comedi illud et factum est in ore meo sicut mel dulce ⁴et dixit ad me fili hominis vade ad domum Israhel et loqueris verba mea ad eos ⁵non enim ad populum profundi sermonis et ignotae linguae tu mitteris ad domum Israhel ⁶neque ad populos multos profundi sermonis et ignotae linguae quorum non possis audire sermones et si ad illos mittereris ipsi audirent te ⁷domus autem Israhel nolent audire te quia nolunt audire me omnis quippe domus Israhel adtrita fronte est et duro corde ⁸ecce dedi faciem tuam valentiorum faciebus eorum et frontem tuam duriorum frontibus eorum ⁹ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam ne timeas eos neque metuas a facie eorum quia domus exasperans est ¹⁰et dixit ad me fili hominis omnes sermones meos quos loquor ad te adsume in corde tuo et auribus tuis audi ¹¹et vade ingredere ad transmigracionem ad filios populi tui et loqueris ad eos et dices eis haec dicit Dominus Deus si forte audiant et quiescant ¹²et adsumpsit me spiritus et audivi post me vocem commotionis magnae benedicta gloria Domini de loco suo ¹³et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram et vocem rotarum sequentium animalia et vocem commotionis magnae ¹⁴spiritus quoque levavit me et adsumpsit me et abii amarus in indignatione spiritus mei manus enim Domini erat mecum confortans me ¹⁵et veni ad transmigracionem acervum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen Chobar et sedi ubi illi sedebant et mansi ibi septem diebus maerens in medio eorum ¹⁶cum autem pertransissent septem dies factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁷fili hominis speculatorem dedi te domui Israhel et audies de ore meo verbum et adnuntiabis eis ex me ¹⁸si dicente me ad impium morte morieris non adnuntiaveris ei neque locutus fueris ut avertatur a via sua impia et vivat ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram ¹⁹si autem tu adnuntiaveris impio et ille non fuerit conversus ab impietate sua et via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur tu autem animam tuam liberasti ²⁰sed et si conversus iustus a iustitia sua fecerit iniquitatem ponam offendiculum coram eo ipse morietur quia non adnuntiasti ei in peccato suo morietur et non erunt in memoria iustitiae eius quas fecit sanguinem vero eius de manu tua requiram ²¹si autem tu adnuntiaveris iusto ut non peccet iustus et ille non peccaverit vivens vivet quia adnuntiasti ei et tu animam tuam liberasti ²²et facta est super me manus Domini et dixit ad me surgens egredere in campum et ibi loquar tecum ²³et surgens egressus sum in campum et ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria quam vidi iuxta fluvium Chobar et

cecidi in faciem meam ²⁴et ingressus est in me spiritus et statuit me super pedes meos et locutus est mihi et dixit ad me ingredere et includere in medio domus tuae ²⁵et tu fili hominis ecce data sunt super te vincula et ligabunt te in eis et non egredieris in medio eorum ²⁶et linguam tuam adherescere faciam palato tuo et eris mutus nec quasi vir obiurgans quia domus exasperans est ²⁷cum autem locutus fuero tibi aperiam os tuum et dices ad eos haec dicit Dominus Deus qui audit audiat et qui quiescit quiescat quia domus exasperans est

4et tu fili hominis sume tibi laterem et pones eum coram te et describes in eo civitatem Hierusalem ²et ordinabis adversus eam obsidionem et aedificabis munitiones et conportabis aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes in gyro ³et tu sume tibi sartagine ferream et pones eam murum ferreum inter te et inter civitatem et obfirmabis faciem tuam ad eam et erit in obsidionem et circumdabis eam signum est domui Israhel ⁴et tu dormies super latus tuum sinistrum et pones iniquitates domus Israhel super eo numero dierum quibus dormies super illud et adsumes iniquitatem eorum ⁵ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos et nonaginta dies et portabis iniquitatem domus Israhel ⁶et cum compleveris haec dormies super latus tuum dextrum secundo et adsumes iniquitatem domus Iuda quadraginta diebus diem pro anno diem inquam pro anno dedi tibi ⁷et ad obsidionem Hierusalem convertes faciem tuam et brachium tuum erit exertum et prophetabis adversus eam ⁸ecce circumdedi te vinculis et non te convertes a latere tuo in latus aliud donec compleas dies obsidionis tuae ⁹et tu sume tibi frumentum et hordeum et fabam et lentem et milium et viciam et mittes ea in vas unum et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum trecentis et nonaginta diebus comedes illud ¹⁰cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere viginti stateres in die a tempore usque ad tempus comedes illud ¹¹et aquam in mensura bibes sextam partem hin a tempore usque ad tempus bibes illud ¹²et quasi subcinericium hordiacium comedes illud et stercore quod egredietur de homine operies illud in oculis eorum ¹³et dixit Dominus sic comedent filii Israhel panem suum pollutum inter gentes ad quas eiciam eos ¹⁴et dixi ha ha ha Domine Deus ecce anima mea non est polluta et morticinum et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea usque nunc et non est ingressa os meum omnis caro immunda ¹⁵et dixit ad me ecce dedi tibi fimum boum pro stercore humanis et facies panem tuum in eo ¹⁶et dixit ad me fili hominis ecce ego conteram baculum panis in Hierusalem et comedent panem in pondere et in sollicitudine et aquam in mensura et in angustia bibent ¹⁷ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque ad fratrem suum et contabescant in iniquitatibus suis

5et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem

pilos adsumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam et adsumes tibi stateram ponderis et divides eos ²tertiam partem igni combures in medio civitatis iuxta completionem dierum obsidionis et adsumens tertiam partem concides gladio in circuitu eius tertiam vero aliam disperges in ventum et gladium nudabo post eos ³et sumes inde parvum numerum et ligabis eos in summitate pallii tui ⁴et ex eis rursus tolles et proicies in medio ignis et combures eos igni ex eo egredietur ignis in omnem domum Israhel ⁵haec dicit Dominus Deus ista est Hierusalem in medio gentium posui eam et in circuitu eius terras ⁶et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam gentes et praecepta mea ultra quam terrae quae in circuitu eius sunt iudicia enim mea proiecerunt et in praeceptis meis non ambulaverunt ⁷idcirco haec dicit Dominus Deus quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis et iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt non estis operati ⁸ideo haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te et ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium ⁹et faciam in te quae non feci et quibus similia ultra non faciam propter omnes abominationes tuas ¹⁰ideo patres comedent filios in medio tui et filii comedent patres suos et faciam in te iudicia et ventilabo universas reliquias tuas in omnem ventum ¹¹idcirco vivo ego dicit Dominus Deus nisi pro eo quod sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis et in omnibus abominationibus tuis ego quoque confringam et non parcat oculus meus et non miserebor ¹²tertia tui pars peste morietur et fame consumetur in medio tui et tertia tui pars gladio cadet in circuitu tuo tertiam vero partem tuam in omnem ventum dispergam et gladium evaginabo post eos ¹³et compleam furorem meum et requiescere faciam indignationem meam in eis et consolabor et scient quia ego Dominus locutus sum in zelo meo cum implevero indignationem meam in eis ¹⁴et dabo te in desertum et in obprobrium in gentibus quae in circuitu tuo sunt in conspectu omnis praetereuntis ¹⁵et eris obprobrium et blasphemia exemplum et stupor in gentibus quae in circuitu tuo sunt cum fecero in te iudicia in furore et in indignatione et in increpationibus irae ¹⁶ego Dominus locutus sum quando misero sagittas famis pessimas in eos quae erunt mortiferae et quas mittam ut disperdam vos et famem congregabo super vos et conteram vobis baculum panis ¹⁷et inmittam in vos famem et bestias pessimas usque ad internicionem et pestilentia et sanguis transibunt per te et gladium inducam super te ego Dominus locutus sum

⁶et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis pone faciem tuam ad montes Israhel et prophetabis ad eos ³et dices montes Israhel audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus montibus et collibus rupibus et vallibus ecce ego inducam super vos gladium et disperdam excelsa vestra ⁴et demoliar aras vestras et confringentur simulacra vestra et deiciam interfectos vestros ante idola vestra ⁵et

dabo cadavera filiorum Israhel ante faciem simulacrorum vestrorum et dispergam ossa vestra circum aras vestras ⁶in omnibus habitationibus vestris urbes desertae erunt et excelsa demolientur et dissipabuntur et interibunt arae vestrae et confringentur et cessabunt idola vestra et conterentur delubra vestra et debentur opera vestra ⁷et cadet interfectus in medio vestri et scietis quoniam ego Dominus ⁸et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus cum dispersero vos in terris ⁹et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me et oculos eorum fornicantes post idola sua et displicebunt sibimet super malis quae fecerunt in universis abominationibus suis ¹⁰et scient quia ego Dominus non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc ¹¹haec dicit Dominus Deus percute manu tua et adlide pedem tuum et dic eheu ad omnes abominationes malorum domus Israhel qui gladio fame peste ruituri sunt ¹²qui longe est peste morietur qui autem prope gladio corruet et qui relictus fuerit et obsessus fame morietur et compleam indignationem meam in eis ¹³et scietis quia ego Dominus cum fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum in omni colle excelso in cunctis summitatibus montium et subtus omne lignum nemorosum et subtus universam quercum frondosam locum ubi accenderunt tura redolentia universis idolis suis ¹⁴et extendam manum meam super eos et faciam terram desolatam et destitutam a deserto Deblatha in omnibus habitationibus eorum et scient quia ego Dominus

⁷et factus est sermo Domini ad me dicens ²et tu fili hominis haec dicit Dominus Deus terrae Israhel finis venit finis super quattuor plagas terrae ³nunc finis super te et emittam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et ponam contra te omnes abominationes tuas ⁴et non parcat oculus meus super te et non miserebor sed vias tuas ponam super te et abominationes tuae in medio tui erunt et scietis quia ego Dominus ⁵haec dicit Dominus Deus afflictio una ad afflictio ecce venit ⁶finis venit venit finis evigilavit adversum te ecce venit ⁷venit contractio super te qui habitas in terra venit tempus prope est dies occisionis et non gloriae montium ⁸nunc de propinquo effundam iram meam super te et compleam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et inponam tibi omnia scelera tua ⁹et non parcat oculus meus neque miserebor sed vias tuas inponam tibi et abominationes tuae in medio tui erunt et scietis quia ego sum Dominus percutiens ¹⁰ecce dies ecce venit egressa est contractio floruit virga germinavit superbia ¹¹iniquitas surrexit in virga impietatis non ex eis et non ex populo neque ex sonitu eorum et non erit requies in eis ¹²venit tempus adpropinquavit dies qui emit non laetetur et qui vendit non lugeat quia ira super omnem populum eius ¹³quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur et adhuc in viventibus vita eorum visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur et vir in iniquitate vi-

tae suae non confortabitur ¹⁴canite tuba praeparentur omnes et non est qui vadat ad proelium ira enim mea super universum populum eius ¹⁵gladius foris pestis et fames intrinsecus qui in agro est gladio morietur et qui in civitate pestilentia et fame devorabuntur ¹⁶et salvabuntur qui fugerint ex eis et erunt in montibus quasi columbae convallium omnes trepidi unusquisque in iniquitate sua ¹⁷omnes manus dissolventur et omnia genua fluent aquis ¹⁸et accingent se ciliciis et operiet eos formido et in omni facie confusio et in universis capitibus eorum calvitium ¹⁹argentum eorum foris proicietur et aurum eorum in sterquilinum erit argentum eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini animam suam non saturabunt et ventres eorum non implebuntur quia scandalum iniquitatis eorum factum est ²⁰et ornamentum monilium suorum in superbiam posuerunt et imagines abominationum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo propter hoc dedi eis illud in immunditiam ²¹et dabo illud in manus alienorum ad diripiendum et impiis terrae in praedam et contaminabunt illud ²²et avertam faciem meam ab eis et violabunt arcum meum et introibunt in illud emissarii et contaminabunt illud ²³fac conclusionem quoniam terra plena est iudicio sanguinum et civitas plena iniquitate ²⁴et adducam pessimos de gentibus et possidebunt domos eorum et quiescere faciam superbiam potentium et possidebunt sanctuaria eorum ²⁵angustia superveniente requirent pacem et non erit ²⁶conturbatio super conturbationem veniet et auditus super auditum et quaerent visionem de propheta et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus ²⁷rex lugebit et princeps induetur maerore et manus populi terrae conturbabuntur secundum viam eorum faciam eis et secundum iudicia eorum iudicabo eos et scient quia ego Dominus

⁸et factum est in anno sexto in sexto mense in quinta mensis ego sedebam in domo mea et senes Iuda sedebant coram me et cecidit super me ibi manus Domini Dei ²et vidi et ecce similitudo quasi aspectus ignis ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris ut visio electri ³et emissa similitudo manus adprehendit me in cincinno capitis mei et elevavit me spiritus inter terram et caelum et adduxit in Hierusalem in visione Dei iuxta ostium interius quod respiciebat aquilonem ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam aemulationem ⁴et ecce ibi gloria Dei Israhel secundum visionem quam videram in campo ⁵et dixit ad me fili hominis leva oculos tuos ad viam aquilonis et levavi oculos meos ad viam aquilonis et ecce ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu ⁶et dixit ad me fili hominis putasne vides tu quid isti faciant abominationes magnas quas domus Israhel facit hic ut procul recedam a sanctuario meo et adhuc conversus videbis abominationes maiores ⁷et introduxit me ad ostium atrii et vidi et ecce foramen unum in pariete ⁸et dixit ad me fili hominis fode parietem et cum perfodissem parietem apparuit ostium unum ⁹et dixit

ad me ingredi et vide abominationes pessimas quas isti faciunt hic ¹⁰et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abominatio et universa idola domus Israhel depicta erant in pariete in circuito per totum ¹¹et septuaginta viri de senioribus domus Israhel et Hiezonias filius Saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas et unusquisque habebat turibulum in manu sua et vapor nebulae de ture consurgebat ¹²et dixit ad me certe vides fili hominis quae seniores domus Israhel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubiculi sui dicunt enim non videt Dominus nos dereliquit Dominus terram ¹³et dixit ad me adhuc conversus videbis abominationes maiores quas isti faciunt ¹⁴et introduxit me per ostium portae domus Domini quod respiciebat ad aquilonem et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem ¹⁵et dixit ad me certe vidisti fili hominis adhuc conversus videbis abominationes maiores his ¹⁶et introduxit me in atrium domus Domini interius et ecce in ostio templi Domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum Domini et facies ad orientem et adorabant ad ortum solis ¹⁷et dixit ad me certe vidisti fili hominis numquid leve est hoc domui Iuda ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me et ecce adplicant ramum ad nares suas ¹⁸ergo et ego faciam in furore non parcat oculus meus nec miserebor et cum clamaverint ad aures meas voce magna non exaudiam eos

⁹et clamavit in auribus meis voce magna dicens adpropinquaverunt visitationes urbis et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua ²et ecce sex viri veniebant de via portae superioris quae respicit ad aquilonem et uniuscuiusque vas interitus in manu eius vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis et atramentarium scriptoris ad renes eius et ingressi sunt et steterunt iuxta altare aereum ³et gloria Domini Israhel adsumpta est de cherub quae erat super eum ad limen domus et vocavit virum qui indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat in lumbis suis ⁴et dixit Dominus ad eum transi per mediam civitatem in medio Hierusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abominationibus quae fiunt in medio eius ⁵et illis dixit audiente me transite per civitatem sequentes eum et percutite non parcat oculus vester neque misereamini ⁶senem adulescentulum et virginem parvulum et mulieres interficite usque ad internicionem omnem autem super quem videritis thau ne occidatis et a sanctuario meo incipite coeperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus ⁷et dixit ad eos contaminate domum et implete atria interfectis egredimini et egressi sunt et percutiebant eos qui erant in civitate ⁸et caede completa remansi ego ruique super faciem meam et clamans aio heu heu heu Domine Deus ergone disperdes omnes reliquias Israhel effundens furorem tuum super Hierusalem ⁹et dixit ad me iniquitas domus Israhel et Iuda

magna est nimis valde et repleta est terra sanguinibus et civitas repleta est aversione dixerunt enim dereliquit Dominus terram et Dominus non videt ¹⁰igitur et meus non parcat oculus neque miserebor viam eorum super caput eorum reddam ¹¹et ecce vir qui indutus erat lineis qui habebat atramentarium in dorso suo respondit verbum dicens feci sicut praecepisti mihi

10et vidi et ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis sapphyrus quasi species similitudinis solii apparuit super ea ²et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait ingredi in medio rotarum quae sunt subtus cherub et imple manum tuam prunis ignis quae sunt inter cherubin et effunde super civitatem ingressusque est in conspectu meo ³cherubin autem stabant a dextris domus cum ingrederetur vir et nubes implevit atrium interius ⁴et elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen domus et repleta est domus nube et atrium repletum est splendore gloriae Domini ⁵et sonitus alarum cherubin audiebatur usque ad atrium exterius quasi vox Dei omnipotentis loquentis ⁶cumque praecepisset viro qui indutus erat lineis dicens sume ignem de medio rotarum quae sunt inter cherubin ingressus ille stetit iuxta rotam ⁷et extendit cherub manum de medio cherubin ad ignem qui erat inter cherubin et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat lineis qui accipiens egressus est ⁸et apparuit in cherubin similitudo manus hominis subtus pinnae eorum ⁹et vidi et ecce quattuor rotae iuxta cherubin rota una iuxta cherub unum et rota alia iuxta cherub unum species autem erat rotarum quasi visio lapidis chrysoliti ¹⁰et aspectus earum similitudo una quattuor quasi sit rota in medio rotae ¹¹cumque ambularent in quattuor partes gradiebantur non revertebantur ambulantes sed ad locum ad quem ire declinabat quae prima erat sequebantur et ceterae nec convertebantur ¹²et omne corpus earum et colla et manus et pinnae et circuli plena erant oculis in circuitu quattuor rotarum ¹³et rotas istas vocavit volubiles audiente me ¹⁴quattuor autem facies habebat unum facies una facies cherub et facies secunda facies hominis et in tertio facies leonis et in quarto facies aquilae ¹⁵et elevata sunt cherubin ipsum est animal quod videram iuxta flumen Chobar ¹⁶cumque ambularent cherubin ibant pariter et rotae iuxta ea et cum levarent cherubin alas suas ut exaltarentur de terra non residebant rotae sed et ipsae iuxta erant ¹⁷stantibus illis stabant et cum elevatis elevabantur spiritus enim vitae erat in eis ¹⁸et egressa est gloria Domini a limine templi et stetit super cherubin ¹⁹et elevantia cherubin alas suas exaltata sunt a terra coram me et illis egredientibus rotae quoque subsecutae sunt et stetit in introitu portae domus Domini orientalis et gloria Dei Israhel erat super ea ²⁰ipsum est animal quod vidi subter Deum Israhel iuxta fluvium Chobar et intellexi quia cherubin essent ²¹quattuor per quattuor vultus uni et quattuor alae uni et similitudo manus hominis sub alis eorum ²²et similitudo vultuum eorum ipsi vultus quos videram iuxta

fluvium Chobar et intuitus eorum et impetus singulorum ante faciem suam ingredi

11et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus Domini orientalem quae respicit solis ortum et ecce in introitu portae viginti quinque viri et vidi in medio eorum Hiezoniam filium Azur et Pheltiam filium Banaiae principes populi ²dixitque ad me fili hominis hii viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium pessimum in urbe ista ³dicentes nonne dudum aedificatae sunt domus haec est lebes nos autem carnes ⁴idcirco vaticinare de eis vaticinare fili hominis ⁵et inruit in me spiritus Domini et dixit ad me loquere haec dicit Dominus sic locuti estis domus Israhel et cogitationes cordis vestri ego novi ⁶plurimos occidistis in urbe hac et implestis vias eius interfectis ⁷propterea haec dicit Dominus Deus interfecti vestri quos posuistis in medio eius hii sunt carnes et haec est lebes et educam vos de medio eius ⁸gladium metuistis et gladium inducam super vos ait Dominus Deus ⁹et eiciam vos de medio eius daboque vos in manu hostium et faciam in vobis iudicia ¹⁰gladio cadetis in finibus Israhel iudicabo vos et scietis quia ego Dominus ¹¹haec non erit vobis in lebetem et vos non eritis in medio eius in carnes in finibus Israhel iudicabo vos ¹²et scietis quia ego Dominus qui in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis sed iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt estis operati ¹³et factum est cum prophetarem Pheltias filius Banaiae mortuus est et cecidi in faciem meam clamans voce magna et dixi heu heu Domine Deus consummationem tu facis reliquiarum Israhel ¹⁴et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁵fili hominis fratres tui fratres tui viri propinqui tui et omnis domus Israhel universi quibus dixerunt habitatores Hierusalem longe recedite a Domino nobis data est terra in possessionem ¹⁶propterea haec dicit Dominus Deus quia longe feci eos in gentibus et quia dispersi eos in terris ero eis in sanctificationem modicam in terris ad quas venerunt ¹⁷propterea loquere haec dicit Dominus Deus congregabo vos de populis et adunabo de terris in quibus dispersi estis daboque vobis humum Israhel ¹⁸et ingredientur illuc et auferent omnes offensiones cunctasque abominationes eius de illa ¹⁹et dabo eis cor unum et spiritum novum tribuam in visceribus eorum et auferam cor lapideum de carne eorum et dabo eis cor carneum ²⁰ut in praeceptis meis ambulent et iudicia mea custodiant faciantque ea et sint mihi in populum et ego sim eis in Deum ²¹quorum cor post offendicula et abominationes suas ambulat horum viam in capite suo ponam dicit Dominus Deus ²²et elevaverunt cherubin alas suas et rotae cum eis et gloria Dei Israhel erat super ea ²³et ascendit gloria Domini de medio civitatis stetitque super montem qui est ad orientem urbis ²⁴et spiritus levavit me adduxitque in Chaldeam ad transmirationem in visione in spiritu Dei et sublata est a me visio quam videram ²⁵et locutus sum ad transmirationem omnia verba Domini quae ostenderat mihi

12et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis in medio domus exasperantis tu habitas qui oculos habent ad videndum et non vident et aures ad audiendum et non audiunt quia domus exasperans est ³tu ergo fili hominis fac tibi vasa transmirationis et transmigrabis per diem coram eis transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum si forte aspiciant quia domus exasperans est ⁴et efferes foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorum tu autem egredieris vespere coram eis sicut egreditur migrans ⁵ante oculos eorum perfodi tibi parietem et egredieris per eum ⁶in conspectu eorum in umeris portaberis in caligine effereris faciem tuam velabis et non videbis terram quia portentum dedi te domui Israhel ⁷feci ergo sicut praeceperat mihi vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem et vespere perfodi mihi parietem manu in caligine egressus sum et in umeris portatus in conspectu eorum ⁸et factus est sermo Domini ad me mane dicens ⁹fili hominis numquid non dixerunt ad te domus Israhel domus exasperans quid tu facis ¹⁰dic ad eos haec dicit Dominus Deus super ducem onus istud qui est in Hierusalem et super omnem domum Israhel quae est in medio eorum ¹¹dic ego portentum vestrum quomodo feci sic fiet illis in transmirationem et captivitatem ibunt ¹²et dux qui est in medio eorum in umeris portabitur in caligine egredietur parietem perfodient ut educant eum facies eius operietur ut non videat oculo terram ¹³et extendam rete meum super illum et capietur in sagena mea et adducam eum in Babylonem in terram Chaldeorum et ipsam non videbit ibique morietur ¹⁴et omnes qui circa eum sunt praesidium eius et agmina eius dispergam in omnem ventum et gladium evaginabo post eos ¹⁵et scient quia ego Dominus quando dispersero illos in gentibus et disseminavero eos in terris ¹⁶et relinquam ex eis viros paucos a gladio et fame et pestilentia ut narrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur et scient quia ego Dominus ¹⁷et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁸fili hominis panem tuum in conturbatione comede sed et aquam tuam in festinatione et maerore bibe ¹⁹et dices ad populum terrae haec dicit Dominus Deus ad eos qui habitant in Hierusalem in terra Israhel panem suum in sollicitudine comedent et aquam suam in desolatione bibent ut desoletur terra a multitudine sua propter iniquitatem omnium qui habitant in ea ²⁰et civitates quae nunc habitantur desolatae erunt terraque deserta et scietis quia ego Dominus ²¹et factus est sermo Domini ad me dicens ²²fili hominis quod est proverbium istud vobis in terra Israhel dicentium in longum differentur dies et peribit omnis visio ²³ideo dic ad eos haec dicit Dominus Deus quiescere faciam proverbium istud neque vulgo dicetur ultra in Israhel et loquere ad eos quod adpropinquaverint dies et sermo omnis visionis ²⁴non enim erit ultra omnis visio cassa neque divinatio ambigua in medio filiorum Israhel ²⁵quia ego Dominus loquar quodcumque locutus fuero verbum et fiet non prolongabitur amplius sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum et faciam

illud dicit Dominus Deus ²⁶et factus est sermo Domini ad me dicens ²⁷fili hominis ecce domus Israhel dicentium visio quam hic videt in dies multos et in tempora longa iste propheta ²⁸propterea dic ad eos haec dicit Dominus Deus non prolongabitur ultra omnis sermo meus verbum quod locutus fuero complebitur dicit Dominus Deus

13et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis vaticinare ad prophetas Israhel qui prophetant et dices prophetantibus de corde suo audite verbum Domini ³haec dicit Dominus Deus vae prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nihil vident ⁴quasi vulpes in desertis prophetae tui Israhel erant ⁵non ascendistis ex adverso neque opposuistis murum pro domo Israhel ut staretis in proelio in die Domini ⁶vident vana et divinant mendacium dicentes ait Dominus cum Dominus non miserit eos et perseveraverunt confirmare sermonem ⁷numquid non visionem cassam vidistis et divinationem mendacem locuti estis et dicitis ait Dominus cum ego non sim locutus ⁸propterea haec dicit Dominus Deus quia locuti estis vana et vidistis mendacium ideo ecce ego ad vos ait Dominus Deus ⁹et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium in concilio populi mei non erunt et in scriptura domus Israhel non scribentur nec in terra Israhel ingredientur et scietis quia ego Dominus Deus ¹⁰eo quod deceperint populum meum dicentes pax et non est pax et ipse aedificabat parietem illi autem linebant eum luto absque paleis ¹¹dic ad eos qui liniunt absque temperatura quod casurus sit erit enim imber inundans et dabo lapides praegrandes desuper inruentes et ventum procellae dissipantem ¹²siquidem ecce cecidit paries numquid non dicetur vobis ubi est litura quam levistis ¹³propterea haec dicit Dominus Deus et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea et imber inundans in furore meo erit et lapides grandes in ira in consummationem ¹⁴et destruam parietem quem levistis absque temperamento et adaequabo eum terrae et revelabitur fundamentum eius et cadet et consumetur in medio eius et scietis quia ego sum Dominus ¹⁵et complebo indignationem meam in parietem et in his qui liniunt eum absque temperamento dicamque vobis non est paries et non sunt qui liniunt eum ¹⁶prophetae Israhel qui prophetant ad Hierusalem et vident ei visionem pacis et non est pax ait Dominus Deus ¹⁷et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui quae prophetant de corde suo et vaticinare super eas ¹⁸et dic haec ait Dominus Deus vae quae consuunt pulvillos sub omni cubito manus et faciunt cervicalia sub capite universae aetatis ad capiendas animas cum caperent animas populi mei vivificabant animas eorum ¹⁹et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei et fragmen panis ut interficerent animas quae non moriuntur et vivificarent animas quae non vivunt mentientes populo meo credenti mendaciis ²⁰propter hoc haec dicit Dominus Deus ecce ego ad pulvillos vestros quibus vos capitis animas volantes et di-

srumpam eos de brachiis vestris et dimittam animas quas vos capitatis ad volandum ²¹et dirumpam cervicalia vestra et liberabo populum meum de manu vestra neque erunt ultra in manibus vestris ad praedandum et scietis quia ego Dominus ²²pro eo quod maerere fecistis cor iusti mendaciter quem ego non contristavi et confortastis manus impii ut non reverteretur a via sua mala et viveret ²³propterea vana non videbitis et divinationes non divinabitis amplius et eruam populum meum de manu vestra et scietis quoniam ego Dominus

14et venerunt ad me viri seniorum Israhel et sederunt coram me ²et factus est sermo Domini ad me dicens ³fili hominis viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis et scandalum iniquitatis suae statuerunt contra faciem suam numquid interrogatus respondebo eis ⁴propter hoc loquere eis et dices ad eos haec dicit Dominus Deus homo homo de domo Israhel qui posuerit immunditias suas in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam interrogans per eum me ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum ⁵ut capiatur domus Israhel in corde suo quo recesserunt a me in cunctis idolis suis ⁶propterea dic ad domum Israhel haec dicit Dominus Deus convertimini et recedite ab idolis vestris et ab universis contaminationibus vestris avertite facies vestras ⁷quia homo homo de domo Israhel et de proselytis quicumque advena fuerit in Israhel si alienatus fuerit a me et posuerit idola sua in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam ut interroget per eum me ego Dominus respondebo ei per me ⁸et ponam faciem meam super hominem illum et faciam eum in exemplum et in proverbium et disperdam eum de medio populi mei et scietis quia ego Dominus ⁹et propheta cum erraverit et locutus fuerit verbum ego Dominus decepi prophetam illum et extendam manum meam super eum et delebo eum de medio populi mei Israhel ¹⁰et portabunt iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis sic iniquitas prophetae erit ¹¹ut non erret ultra domus Israhel a me neque polluat in universis praevaricationibus suis sed sit mihi in populum et ego sim eis in Deum ait Dominus exercituum ¹²et factus est sermo Domini ad me dicens ¹³fili hominis terra cum peccaverit mihi ut praevaricaretur praevaricans extendam manum meam super eam et conteram virgam panis eius et immittam in eam famem et interficiam de ea hominem et iumentum ¹⁴et si fuerint tres viri isti in medio eius Noe Danihel et Iob ipsi iustitia sua liberabunt animas suas ait Dominus exercituum ¹⁵quod si et bestias pessimas induxero super terram ut vastem eam et fuerit invia eo quod non sit pertransiens propter bestias ¹⁶tres viri isti qui fuerint in ea vivo ego dicit Dominus Deus quia nec filios nec filias liberabunt sed ipsi soli liberabuntur terra autem desolabitur ¹⁷vel si gladium induxero super terram illam et dixerit gladio transi per terram et interfecero de ea hominem et

iumentum ¹⁸et tres viri isti fuerint in medio eius vivo ego dicit Dominus Deus non liberabunt filios neque filias sed ipsi soli liberabuntur ¹⁹si autem et pestilentiam inmisero super terram illam et effudero indignationem meam super eam in sanguine ut auferam ex ea hominem et iumentum ²⁰et Noe et Danihel et Iob fuerint in medio eius vivo ego dicit Dominus Deus quia filium et filiam non liberabunt sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas ²¹quoniam haec dicit Dominus Deus quod si et quattuor iudicia mea pessima gladium et famem et bestias malas et pestilentiam misero in Hierusalem ut interficiam de ea hominem et pecus ²²tamen relinquetur in ea salvatio educantium filios et filias ecce ipsi egredientur ad vos et videbitis viam eorum et adinventiones eorum et consolabimini super malo quod induxi in Hierusalem in omnibus quae inportavi super eam ²³et consolabuntur vos cum videritis viam eorum et adinventiones eorum et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia quae feci in ea ait Dominus Deus

15et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quae sunt inter ligna silvarum ³numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque vas ⁴ecce igni datum est in escam utramque partem eius consumpsit ignis et medietas eius redacta est in favillam numquid utile erit ad opus ⁵etiam cum esset integrum non erat aptum ad opus quanto magis cum ignis illud devoraverit et combuserit nihil ex eo fiet operis ⁶propterea haec dicit Dominus Deus quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradidi habitatores Hierusalem ⁷et ponam faciem meam in eos de igne egredientur et ignis consumet eos et scietis quia ego Dominus cum posuero faciem meam in eos ⁸et dero terram inviam et desolatam eo quod praevaricatores extiterint dicit Dominus Deus

16et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis notas fac Hierusalem abominationes suas ³et dices haec dicit Dominus Deus Hierusalem radix tua et generatio tua de terra chananea pater tuus Amorreus et mater tua Cethea ⁴et quando nata es in die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus et in aqua non es lota in salutem nec sale salita nec involuta pannis ⁵non pepercit super te oculus ut facerem tibi unum de his miseratus tui sed proiecta es super faciem terrae in abiectioe animae tuae in die qua nata es ⁶transiens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive dixi inquam tibi in sanguine tuo vive ⁷multiplicatam quasi germen agri dedi te et multiplicata es et grandis effecta et ingressa es et pervenisti ad mundum muliebrem ubera tua intumuerunt et pilus tuus germinavit et eras nuda et confusionis plena ⁸et transivi per te et vidi te et ecce tempus tuum tempus amantium et expandi amictum meum super te et operui ignominiam tuam et iuravi tibi et ingressus sum pactum

tecum ait Dominus Deus et facta es mihi ⁹et lavi te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te et unxi te oleo ¹⁰et vesti vi te discoloribus et calciavi te ianthino et cinxi te bysso et indui te subtilibus ¹¹et ornavi te ornamento et dedi armillas in manibus tuis et torquem circa collum tuum ¹²et dedi inaurem super os tuum et circulos auribus tuis et coronam decoris in capite tuo ¹³et ornata es auro et argento et vestita es bysso et polymito et multicoloribus similam et mel et oleum comedisti et decora facta es vehementer nimis et profecisti in regnum ¹⁴et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit Dominus Deus ¹⁵et habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti ut eius fieres ¹⁶et sumens de vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta et fornicata es super eis sicut non est factum neque futurum est ¹⁷et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo quae dedi tibi et fecisti tibi imagines masculinas et fornicata es in eis ¹⁸et sumpsisti vestimenta tua multicoloria et vestita es eis et oleum meum et thymiana meum posuisti coram eis ¹⁹et panem meum quem dedi tibi similam et oleum et mel quibus enutrivisti te posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis et factum est ait Dominus Deus ²⁰et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum numquid parva est fornicatio tua ²¹immolantis filios meos et dedisti illos consecrans eis ²²et post omnes abominationes tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentiae tuae quando eras nuda et confusione plena conculcata in sanguine tuo ²³et accidit post omnem malitiam tuam vae vae tibi ait Dominus Deus ²⁴et aedificasti tibi lupanar et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis ²⁵ad omne caput viae aedificasti signum prostitutionis tuae et abominabilem fecisti decorem tuum et divisisti pedes tuos omni transeunti et multiplicasti fornicationes tuas ²⁶et fornicata es cum filiis Aegypti vicinis tuis magnarum carniurn et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me ²⁷ecce ego extendi manum meam super te et auferam ius tuum et dabo te in animam odientium te filiarum Palestinarum quae erubescunt in via tua scelerata ²⁸et fornicata es in filiis Assyriorum eo quod necdum fueris expleta et postquam fornicata es nec sic es satiata ²⁹et multiplicasti fornicationem tuam in terra Chanaan cum Chaldeis et nec sic satiata es ³⁰in quo mundabo cor tuum ait Dominus Deus cum facias omnia haec opera mulieris meretricis et procacis ³¹quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viae et excelsum tuum fecisti in omni platea nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium ³²sed quasi mulier adultera quae super virum suum inducit alienos ³³omnibus meretricibus dantur mercedes tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis et donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum ³⁴factumque in te est contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis et post te non erit fornicatio in eo enim quod dedisti mercedes et merce-

des non accepisti factum est in te contrarium ³⁵propterea meretrix audi verbum Domini ³⁶haec dicit Dominus Deus quia effusum est aes tuum et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos et super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis ³⁷ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es et omnes quos dilexisti cum universis quos oderas et congregabo eos super te undique et nudabo ignominiam tuam coram eis et videbunt omnem turpitudinem tuam ³⁸et iudicabo te iudiciis adulterarum et effudentium sanguinem et dabo te in sanguinem furoris et zeli ³⁹et dabo te in manus eorum et destruent lupanar tuum et demolientur prostibulum tuum et denudabunt te vestimentis tuis et auferent vasa decoris tui et derelinquent te nudam plenamque ignominia ⁴⁰et adducent super te multitudinem et lapidabunt te lapidibus et trucidabunt te gladiis suis ⁴¹et conburent domos tuas igni et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum et desines fornicari et mercedes ultra non dabis ⁴²et requiescet indignatio mea in te et auferetur zelus meus a te et quiescam nec irascar amplius ⁴³eo quod non fueris recordata dierum adolescentiae tuae et provocasti me in omnibus his quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait Dominus Deus et non feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis ⁴⁴ecce omnis qui dicit vulgo proverbium in te adsumet illud dicens sicut mater ita et filia eius ⁴⁵filia matris tuae es tu quae proiecit virum suum et filios suos et soror sororum tuarum tu quae proiecerunt viros suos et filios suos mater vestra Ceththa et pater vester Amorreus ⁴⁶et soror tua maior Samaria ipsa et filiae eius quae habitat ad sinistram tuam soror autem tua minor te quae habitat a dextris tuis Sodoma et filiae eius ⁴⁷sed nec in viis earum ambulasti neque secundum scelera earum fecisti pauxillum minus paene sceleratiora fecisti illis in omnibus viis tuis ⁴⁸vivo ego dicit Dominus Deus quia non fecit Sodoma soror tua ipsa et filiae eius sicut fecisti tu et filiae tuae ⁴⁹ecce haec fuit iniquitas Sodomae sororis tuae superbia saturitas panis et abundantia et otium ipsius et filiarum eius et manum egeno et pauperi non porrigebant ⁵⁰et elevatae sunt et fecerunt abominationes coram me et abstuli eas sicut vidisti ⁵¹et Samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit sed vicisti eas sceleribus tuis et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es ⁵²ergo et tu porta confusionem tuam quae vicisti sorores tuas peccatis tuis sceleratius agens ab eis iustificatae sunt enim a te ergo et tu confundere et porta ignominiam tuam quae iustificasti sorores tuas ⁵³et convertam restituens eas conversione Sodomorum cum filiabus suis et conversione Samariae et filiarum eius et convertam reversionem tuam in medio earum ⁵⁴ut portes ignominiam tuam et confundaris in omnibus quae fecisti consolans eas ⁵⁵et soror tua Sodoma et filiae eius revertentur ad antiquitatem suam et Samaria et filiae eius revertentur ad antiquitatem vestram ⁵⁶non fuit autem

Sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae⁵⁷ antequam revelaretur malitia tua sicut hoc tempore in obprobrium filiarum Syriae et cunctarum in circuitu tuo filiarum Palestinarum quae ambiunt te per gyrum⁵⁸ scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti ait Dominus Deus⁵⁹ quia haec dicit Dominus Deus et faciam tibi sicut dispexisti iuramentum ut irritum faceres pactum⁶⁰ et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adulescentiae tuae et suscitabo tibi pactum sempiternum⁶¹ et recordaberis viarum tuarum et confunderis cum receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis et dabo eas tibi in filias sed non ex pacto tuo⁶² et suscitabo ego pactum meum tecum et scies quia ego Dominus⁶³ ut recorderis et confundaris et non sit tibi ultra aperire os prae confusione tua cum placatus fuero tibi in omnibus quae fecisti ait Dominus Deus

17 et factum est verbum Domini ad me dicens² fili hominis propone enigma et narra parabolam ad domum Israhel³ et dices haec dicit Dominus Deus aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis et varietate venit ad Libanum et tulit medullam cedri⁴ summitatem frondium eius avellit et transportavit eam in terram Chanaan in urbem negotiatorum posuit illam⁵ et tulit de semine terrae et posuit illud in terra pro semine ut firmaret radicem super aquas multas in superficie posuit illud⁶ cumque germinasset crevit in vineam latiore humili statura respicientibus ramis eius ad eam et radices eius sub illa erunt facta est ergo vinea et fructificavit in palmites et emisit propagines⁷ et facta est aquila altera grandis magnis alis multisque plumis et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam palmites suos extendit ad illam ut inrigaret eam de areolis germinis sui⁸ in terra bona super aquas multas plantata est ut faciat frondes et portet fructum et sit in vineam grandem⁹ dic haec dicit Dominus Deus ergone prosperabitur nonne radices eius evellet et fructum eius dstringet et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet et non in brachio grandi neque in populo multo ut evelleret eam radicitus¹⁰ ecce plantata est ergone prosperabitur nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur et in areis germinis sui arescet¹¹ et factum est verbum Domini ad me dicens¹² dic ad domum exasperantem nescitis quid ista significant dic ecce venit rex Babylonis Hierusalem et adsumet regem et principes eius et adducet eos ad semet ipsum in Babylonem¹³ et tollet de semine regni ferietque cum eo foedus et accipiet ab eo iusiurandum sed et fortes terrae tollet¹⁴ ut sit regnum humile et non elevetur sed custodiat pactum eius et servet illud¹⁵ qui recedens ab eo misit nuntios ad Aegyptum ut daret sibi equos et populum multum numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit haec et qui dissolvit pactum numquid effugiet¹⁶ vivo ego dicit Dominus Deus quoniam in loco regis qui constituit eum regem cuius fecit irritum iuramentum et solvit pactum quod habebat cum eo in medio Babylonis morietur¹⁷ et non in exercitu grandi neque in populo

multo faciet contra eum Pharaon proelium in iactu aggeris et in extractione vallorum ut interficiat animas multas¹⁸ spreverat enim iuramentum ut solveret foedus et ecce dedit manum suam et cum omnia haec fecerit non effugiet¹⁹ propterea haec dicit Dominus Deus vivo ego quoniam iuramentum quod sprevit et foedus quod praevaricatus est ponam in caput eius²⁰ et expandam super eum rete meum et comprehendetur sagena mea et adducam eum in Babylonem et iudicabo illum ibi in praevaricatione qua despexit me²¹ et omnes profugi eius cum universo agmine gladio cadent residui autem in omnem ventum dispergentur et scietis quia ego Dominus locutus sum²² haec dicit Dominus Deus et sumam ego de medulla cedri sublimis et ponam de vertice ramorum eius tenerum dstringam et plantabo super montem excelsum et eminentem²³ in monte sublimi Israhel plantabo illud et erumpet in germen et faciet fructum et erit in cedrum magnam et habitabunt sub eo omnes volucres universum volatile sub umbra frondium eius nidificabit²⁴ et scient omnia ligna regionis quia ego Dominus humiliavi lignum sublime et exaltavi lignum humile et siccavi lignum viride et frondere feci lignum aridum ego Dominus locutus sum et feci

18 et factus est sermo Domini ad me dicens² quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra Israhel dicentes patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt³ vivo ego dicit Dominus Deus si erit vobis ultra parabola haec in proverbium in Israhel⁴ ecce omnes animae meae sunt ut anima patris ita et anima filii mea est anima quae peccaverit ipsa morietur⁵ et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iustitiam⁶ in montibus non comederit et oculos suos non levaverit ad idola domus Israhel et uxorem proximi sui non violaverit et ad mulierem menstruatam non accesserit⁷ et hominem non contristaverit pignus debitori reddiderit per vim nihil rapuerit panem suum esurienti dederit et nudum operuerit vestimento⁸ ad usuram non commodaverit et amplius non acceperit ab iniquitate averterit manum suam iudicium verum fecerit inter virum et virum⁹ in praeceptis meis ambulaverit et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem hic iustus est vita vivet ait Dominus Deus¹⁰ quod si genuerit filium latronem effundentem sanguinem et fecerit unum de istis¹¹ et haec quidem omnia non facientem sed in montibus comedentem et uxorem proximi sui pollutentem¹² egenum et pauperem contristantem rapientem rapinas pignus non reddentem et ad idola levantem oculos suos abominationem facientem¹³ ad usuram dantem et amplius accipientem numquid vivet non vivet cum universa detestanda haec fecerit morte morietur sanguis eius in ipso erit¹⁴ quod si genuerit filium qui videns omnia peccata patris sui quae fecit timuerit et non fecerit simile eis¹⁵ super montes non comederit et oculos suos non levaverit ad idola domus Israhel et uxorem proximi sui non violaverit¹⁶ et virum non contristaverit pignus non retinuerit et rapinam non rapuerit panem

suum esurienti dederit et nudum operuerit vestimento ¹⁷a pauperis iniuria averterit manum suam usuram et superabundantiam non acceperit iudicia mea fecerit in praeceptis meis ambulaverit hic non morietur in iniquitate patris sui sed vita vivet ¹⁸pater eius quia calumniatus est et vim fecit fratri et malum operatus est in medio populi sui ecce mortuus est in iniquitate sua ¹⁹et dicitis quare non portavit filius iniquitatem patris videlicet quia filius iudicium et iustitiam operatus est omnia praecepta mea custodivit et fecit illa vita vivet ²⁰anima quae peccaverit ipsa morietur filius non portabit iniquitatem patris et pater non portabit iniquitatem filii iustitia iusti super eum erit et impietas impii erit super eum ²¹si autem impius egerit paenitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est et custodierit universa praecepta mea et fecerit iudicium et iustitiam vita vivet non morietur ²²omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor in iustitia sua quam operatus est vivet ²³numquid voluntatis meae est mors impii dicit Dominus Deus et non ut convertatur a viis suis et vivat ²⁴si autem averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius numquid vivet omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur in praevaricatione qua praevaricatus est et in peccato suo quod peccavit in ipsis morietur ²⁵et dixistis non est aequa via Domini audite domus Israhel numquid via mea non est aequa et non magis viae vestrae pravae sunt ²⁶cum enim averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem morietur in eis in iniustitia quam operatus est morietur ²⁷et cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est et fecerit iudicium et iustitiam ipse animam suam vivificabit ²⁸considerans enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est vita vivet et non morietur ²⁹et dicunt filii Israhel non est aequa via Domini numquid viae meae non sunt aequae domus Israhel et non magis viae vestrae pravae ³⁰idcirco unumquemque iuxta vias suas iudicabo domus Israhel ait Dominus Deus convertimini et agite paenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris et non erit vobis in ruinam iniquitas ³¹proicite a vobis omnes praevaricationes vestras in quibus praevaricati estis et facite vobis cor novum et spiritum novum et quare moriemini domus Israhel ³²quia nolo mortem morientis dicit Dominus Deus revertimini et vivite

19 et tu adsume planctum super principes Israhel ²et dices quare mater tua leaena inter leones cubavit in medio leunculorum enutrivit catulos suos ³et eduxit unum de leunculis suis leo factus est et didicit capere praedam hominemque comedere ⁴et audierunt de eo gentes et non absque vulneribus suis ceperunt eum et adduxerunt eum in catenis in terram Aegypti ⁵quae cum vidisset quoniam infirmata est et periit expectatio eius tulit unum de leunculis suis leonem constituit eum ⁶qui incedebat inter leones et factus est leo didicit praedam capere et homines devorare ⁷didicit viduas facere et civitates eorum in desertum

adducere et desolata est terra et plenitudo eius a voce rugitus illius ⁸et convenerunt adversum eum gentes undique de provinciis et expanderunt super eum rete suum in vulneribus earum captus est ⁹et miserunt eum in caveam in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis miseruntque eum in carcerem ne audiretur vox eius ultra super montes Israhel ¹⁰mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata fructus eius et frondes eius creverunt ex aquis multis ¹¹et factae sunt ei virgae solidae in sceptris dominantium et exaltata est statura eius inter frondes et vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum ¹²et evulsa est in ira in terramque proiecta et ventus urens siccavit fructum eius marcuerunt et arefactae sunt virgae roboris eius ignis comedit eam ¹³et nunc transplantata est in desertum in terra invia et sitiendi ¹⁴et egressus est ignis de virga ramorum eius qui fructum eius comedit et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominantium planctus est et erit in planctum

20 et factum est in anno septimo in quinto mense in decima mensis venerunt viri de senioribus Israhel ut interrogarent Dominum et sederunt coram me ²et factus est sermo Domini ad me dicens ³filii hominis loquere senioribus Israhel et dices ad eos haec dicit Dominus Deus num ad interrogandum me vos venistis vivo ego quia non respondebo vobis ait Dominus Deus ⁴si iudicas eos si iudicas filii hominis abominationes patrum eorum ostende eis ⁵et dices ad eos haec dicit Dominus Deus in die qua elegi Israhel et levavi manum meam pro stirpe domus Iacob et apparui eis in terra Aegypti et levavi manum meam pro eis dicens ego Dominus Deus vester ⁶in die illa levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra Aegypti in terram quam provideram eis fluentem lacte et melle quae est egregia inter omnes terras ⁷et dixi ad eos unusquisque offensiones oculorum suorum abiciat et in idolis Aegypti nolite pollui ego Dominus Deus vester ⁸et inritaverunt me nolueruntque audire unusquisque abominationes oculorum suorum non proiecit nec idola Aegypti reliquerunt et dixi ut effunderem indignationem meam super eos et implerem iram meam in eis in medio terrae Aegypti ⁹et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus in quarum medio erant et inter quas apparui eis ut educerem eos de terra Aegypti ¹⁰eieci ergo eos de terra Aegypti et eduxi in desertum ¹¹et dedi eis praecepta mea et iudicia mea ostendi eis quae faciat homo et vivat in eis ¹²insuper et sabbata mea dedi eis ut esset signum inter me et eos et scirent quia ego Dominus sanctificans eos ¹³et inritaverunt me domus Israhel in deserto in praeceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea proiecerunt quae faciens homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt vehementer dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos in deserto et consumerem eos ¹⁴et feci propter nomen meum ne violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in conspectu earum ¹⁵ego igitur levavi manum meam super eos in deserto ne inducerem

eos in terram quam dedi eis fluentem lacte et melle prae-
cipuam terrarum omnium ¹⁶quia iudicia mea proiecerunt
et in praeceptis meis non ambulaverunt et sabbata mea
violaverunt post idola enim cor eorum gradiebatur ¹⁷et pe-
percit oculus meus super eos ut non interficerem eos nec
consumpsi eos in deserto ¹⁸dixi autem ad filios eorum in
solitudine in praeceptis patrum vestrorum nolite incedere
nec iudicia eorum custodiatis nec in idolis eorum polluami-
ni ¹⁹ego Dominus Deus vester in praeceptis meis ambulate
et iudicia mea custodite et facite ea ²⁰et sabbata mea sanc-
tificate ut sit signum inter me et vos et sciatur quia ego
Dominus Deus vester ²¹et exacerbaverunt me filii in prae-
ceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea non custodie-
runt ut facerent ea quae cum fecerit homo vivet in eis et
sabbata mea violaverunt et comminatus sum ut effunde-
rem furorem meum super eos et implerem iram meam in
eis in deserto ²²averti autem manum meam et feci propter
nomen meum ut non violaretur coram gentibus de quibus
eieci eos in oculis earum ²³iterum levavi manum meam in
eos in solitudine ut dispergerem illos in nationes et ven-
tilarem in terras ²⁴eo quod iudicia mea non fecissent et
praecepta mea reprobassent et sabbata mea violassent et
post idola patrum suorum fuissent oculi eorum ²⁵ergo et
ego dedi eis praecepta non bona et iudicia in quibus non
vivunt ²⁶et pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne
quod aperit vulvam propter delicta sua et scient quia ego
Dominus ²⁷quam ob rem loquere ad domum Israhel fili homi-
nis et dices ad eos haec dicit Dominus Deus adhuc et in
hoc blasphemaverunt me patres vestri cum sprevissem me
contemnentes ²⁸et induxissem eos in terram super quam
levavi manum meam ut darem eis viderunt omnem collem
excelsum et omne lignum nemorosum et immolaverunt ibi
victimas suas et dederunt ibi irritationem oblationis suae
et posuerunt ibi odorem suavitatis suae et libaverunt liba-
tiones suas ²⁹et dixi ad eos quid est excelsum ad quod vos
ingredimini et vocatum est nomen eius Excelsum usque ad
hanc diem ³⁰propterea dic ad domum Israhel haec dicit Do-
minus Deus certe in via patrum vestrorum vos polluimini
et post offendicula eorum vos fornicamini ³¹et in oblatio-
ne donorum vestrorum cum transducitis filios vestros per
ignem vos polluimini in omnibus idolis vestris usque hodie
et ego respondebo vobis domus Israhel vivo ego dicit Do-
minus Deus quia non respondebo vobis ³²neque cogitatio
mentis vestrae fiet dicentium erimus sicut gentes et sicut
cognitiones terrae ut colamus ligna et lapides ³³vivo ego
dicit Dominus Deus quoniam in manu forti et brachio ex-
tento et in furore effuso regnabo super vos ³⁴et educam
vos de populis et congregabo vos de terris in quibus di-
persi estis in manu valida et brachio extento et in furore
effuso regnabo super vos ³⁵et adducam vos in desertum po-
pulorum et iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem ³⁶sicut
iudicio contendi adversum patres vestros in deserto terrae
Aegypti sic iudicabo vos dicit Dominus Deus ³⁷et subiciam
vos sceptro meo et inducam vos in vinculis foederis ³⁸et eli-

gam de vobis transgressores et impios et de terra incolatus
eorum educam eos et terram Israhel non ingredientur et
scietis quia ego Dominus ³⁹et vos domus Israhel haec dicit
Dominus Deus singuli post idola vestra ambulate et servi-
te eis quod si et in hoc non audieritis me et nomen meum
sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et in idolis
vestris ⁴⁰in monte sancto meo in monte excelso Israhel ait
Dominus Deus ibi serviet mihi omnis domus Israhel omnes
inquam in terra in qua placebunt mihi et ibi quaeram pri-
mitias vestras et initium decimarum vestrarum in omnibus
sanctificationibus vestris ⁴¹in odorem suavitatis suscipiam
vos cum eduxero vos de populis et congregavero vos de ter-
ris in quas dispersi estis et sanctificabor in vobis in oculis
nationum ⁴²et scietis quia ego Dominus cum induxero vos
ad terram Israhel in terram pro qua levavi manum meam
ut darem eam patribus vestris ⁴³et recordabimini ibi via-
rum vestrarum et omnium scelerum vestrorum quibus pol-
luti estis in eis et displicebitis vobis in conspectu vestro in
omnibus malitiis vestris quas fecistis ⁴⁴et scietis quia ego
Dominus cum benefecero vobis propter nomen meum non
secundum vias vestras malas neque secundum scelera ve-
stra pessima domus Israhel ait Dominus Deus ⁴⁵et factus
est sermo Domini ad me dicens ⁴⁶fili hominis pone faciem
tuam contra viam austri et stilla ad africanum et propheta
ad saltum agri meridiani ⁴⁷et dices saltui meridiano audi
verbum Domini haec dicit Dominus Deus ecce ego succen-
dam in te ignem et conburam in te omne lignum viride et
omne lignum aridum non extinguetur flamma succensionis
et conburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilo-
nem ⁴⁸et videbit universa caro quia ego Dominus succendi
eam nec extinguetur ⁴⁹et dixi ha ha ha Domine Deus ipsi
dicunt de me numquid non per parabolas loquitur iste

21 et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili homi-
nis pone faciem tuam ad Hierusalem et stilla ad sanctuaria
et propheta contra humum Israhel ³et dices terrae Israhel
haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te et eiciam gladium
meum de vagina sua et occidam in te iustum et impium
⁴pro eo autem quod occidi in te iustum et impium idcirco
egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem
ab austro ad aquilonem ⁵ut sciat omnis caro quia ego Do-
minus eduxi gladium meum de vagina sua inrevocabilem
⁶et tu fili hominis ingemesce in contritione lumborum et in
amaritudinibus ingemesce coram eis ⁷cumque dixerint ad
te quare tu gemis dices pro auditu quia venit et tabescet
omne cor et dissolventur universae manus et infirmabitur
omnis spiritus et per cuncta genua fluent aquae ecce venit
et fiet ait Dominus Deus ⁸et factus est sermo Domini ad me
dicens ⁹fili hominis propheta et dices haec dicit Dominus
Deus loquere gladius gladius exacutus est et limatus ¹⁰ut
caedat victimas exacutus est ut splendeat limatus est qui
moves sceptrum filii mei succidisti omne lignum ¹¹et dedi
eum ad levigandum ut teneatur manu iste exacutus est gla-
dius et iste limatus ut sit in manu interficientis ¹²clama et

ulula fili hominis quia hic factus est in populo meo hic in cunctis ducibus Israhel qui fugerant gladio traditi sunt cum populo meo idcirco plaude super femur ¹³quia probatus est et hoc cum sceptrum subverterit et non erit dicit Dominus Deus ¹⁴tu ergo fili hominis propheta et percute manu ad manum et duplicetur gladius ac triplicetur gladius interfectorum hic est gladius occisionis magnae qui obstupescere eos facit ¹⁵et corde tabescere et multiplicat ruinas in omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti et limati ad fulgendum amicti ad caedem ¹⁶exacuere vade ad dextram sive ad sinistram quocumque faciei tuae est appetitus ¹⁷quin et ego plaudam manu ad manum et implebo indignationem meam ego Dominus locutus sum ¹⁸et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁹et tu fili hominis pone tibi duas vias ut veniat gladius regis Babylonis de terra una egredientur ambo et manu capiet coniecturam in capite viae civitatis coniciet ²⁰viam pones ut veniat gladius ad Rabbath filiorum Ammon et ad Iudam in Hierusalem munitissimam ²¹stetit enim rex Babylonis in bivio in capite duarum viarum divinationem quaerens commiscens sagittas interrogavit idola exta consuluit ²²ad dextram eius facta est divinatio super Hierusalem ut ponat arietes ut aperiat os in caede ut elevet vocem in ululatu ut ponat arietes contra portas ut conportet aggerem ut aedificet munitiones ²³eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum et sabbatorum otium imitans ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum ²⁴idcirco haec dicit Dominus Deus pro eo quod recordati estis iniquitatis vestrae et revelastis praevaricationes vestras et apparuerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris pro eo inquam quod recordati estis manu capiemi ²⁵tu autem profane impie dux Israhel cuius venit dies in tempore iniquitatis praefinita ²⁶haec dicit Dominus Deus aufer cidarim tolle coronam nonne haec est quae humilem sublevavit et sublimem humiliavit ²⁷iniquitatem iniquitatem iniquitatem ponam eam et hoc nunc factum est donec veniret cuius est iudicium et tradam ei ²⁸et tu fili hominis propheta et dic haec dicit Dominus Deus ad filios Ammon et ad obprobrium eorum et dices mucro mucro evaginate ad occidendum limate ut interficias et fulgeas ²⁹cum tibi viderentur vana et divinantur mendacia ut dareris super colla vulneratorum impiorum quorum venit dies in tempore iniquitatis praefinita ³⁰revertere ad vaginam tuam in loco in quo creatus es in terra nativitatis tuae iudicabo te ³¹et effundam super te indignationem meam in igne furoris mei sufflabo in te daboque te in manus hominum insipientium et fabricantium interitum ³²igni eris cibus sanguis tuus erit in medio terrae oblivioni traderis quia ego Dominus locutus sum

22et factum est verbum Domini ad me dicens ²et tu fili hominis num iudicas num iudicas civitatem sanguinum ³et ostendes ei omnes abominationes suas et dices haec dicit Dominus Deus civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius et quae fecit idola contra semet ipsam

ut pollueretur ⁴in sanguine tuo qui a te effusus est deliquisti et in idolis tuis quae fecisti polluta es et adpropinquare fecisti dies tuos et adduxisti tempus annorum tuorum propterea dedi te obprobrium gentibus et inrisionem universis terris ⁵quae iuxta sunt et quae procul a te triumphabunt de te sordida nobilis grandis interitu ⁶ecce principes Israhel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem ⁷patrem et matrem contumeliis adfecerunt in te advenam calumniati sunt in medio tui pupillum et viduam contristaverunt apud te ⁸sanctuarium meum spreverunt et sabbata mea polluisti ⁹viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem et super montes comederunt in te scelus operati sunt in medio tui ¹⁰verecundiora patris discoperuerunt in te immunditiam menstruatam humiliaverunt in te ¹¹et unusquisque in uxorem proximi sui operatus est abominationem et socer nurum suam polluit nefarie frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te ¹²munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem usuram et superabundantiam accepisti et avare proximos tuos calumniabarum meique oblita es ait Dominus Deus ¹³ecce conposui manus meas super avaritiam tuam quam fecisti et super sanguinem qui effusus est in medio tui ¹⁴numquid sustinebit cor tuum aut praevalerunt manus tuae in diebus quos ego faciam tibi ego Dominus locutus sum et faciam ¹⁵et dispergam te in nationes et ventilabo te in terras et deficere faciam immunditiam tuam a te ¹⁶et possidebo te in conspectu gentium et scies quia ego Dominus ¹⁷et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸fili hominis versa est mihi domus Israhel in scoriam omnes isti aes et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis scoria argenti facti sunt ¹⁹propterea haec dicit Dominus Deus eo quod versi estis omnes in scoriam propterea ecce ego congregabo vos in medium Hierusalem ²⁰congregatione argenti et aeris et ferri et stagni et plumbi in medium fornacis ut succendam in eam ignem ad conflandum sic congregabo in furore meo et in ira mea et requiescam et conflabo vos ²¹et congregabo vos et succendam vos in igne furoris mei et conflabimini in medio eius ²²ut conflatur argentum in medio fornacis sic eritis in medio eius et scietis quia ego Dominus effuderim indignationem meam super vos ²³et factum est verbum Domini ad me dicens ²⁴fili hominis dic ei tu es terra immunda et non conpluta in die furoris ²⁵coniuratio prophetarum in medio eius sicut leo rugiens capiensque praedam animam devoraverunt opes et pretium acceperunt viduas eius multiplicaverunt in medio illius ²⁶sacerdotes eius contempserunt legem meam et polluerunt sanctuarium meum inter sanctum et profanum non habuere distantiam et inter pollutum et mundum non intellexerunt et a sabbatis meis averterunt oculos suos et coinquinabar in medio eorum ²⁷principes eius in medio illius quasi lupi rapientes praedam ad effundendum sanguinem et perdendas animas et avare sectanda lucra ²⁸prophetae autem eius linebant eos absque temperamento videntes vana et divinantes eis mendacium dicentes haec dicit Dominus Deus cum Dominus non sit locutus

²⁹populi terrae calumniabantur calumniam et rapiebant violenter egenum et pauperem adfligebant et advenam opprimebant calumnia absque iudicio ³⁰et quaesivi de eis virum qui interponeret sepem et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam et non inveni ³¹et effudi super eos indignationem meam in igne irae meae consumpsi eos viam eorum in caput eorum reddidi ait Dominus Deus

23et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis duae mulieres filiae matris unius fuerunt ³et fornicatae sunt in Aegypto in adulescentia sua fornicatae sunt ibi subacta sunt ubera earum et fractae sunt mammae pubertatis earum ⁴nomina autem earum Oolla maior et Ooliba soror eius et habui eas et pepererunt filios et filias porro earum nomina Samaria Oolla et Hierusalem Ooliba ⁵fornicata est igitur Oolla super me et insanivit in amatores suos in Assyrios propinquantes ⁶vestitos hyacintho principes et magistratus iuvenes cupidinis universos equites ascensores equorum ⁷et dedit fornicationes suas super eos electos filios Assyriorum universos et in omnibus in quos insanivit in immunditiis eorum polluta est ⁸insuper et fornicationes suas quas habuerat in Aegypto non reliquit nam et illi dormierant cum ea in adulescentia eius et illi confregerant ubera pubertatis eius et effuderant fornicationem suam super eam ⁹propterea tradidi eam in manu amatorum suorum in manus filiorum Assur super quorum insanivit libidinem ¹⁰ipsi discoperuerunt ignominiam eius filios et filias illius tulerunt et ipsam occiderunt gladio et factae sunt famosae mulieres et iudicia perpetrarunt in ea ¹¹quod cum vidisset soror eius Ooliba plus quam illa insanivit libidine et fornicationem suam super fornicationem sororis suae ¹²ad filios Assyriorum praebuit inpudenter ducibus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia equitibus qui vectabantur equis et adulescentibus forma cunctis egregia ¹³et vidi quod polluta esset via una ambarum ¹⁴et auxit fornicationes suas cumque vidisset viros depictos in pariete imagines Chaldeorum expressas coloribus ¹⁵et accinctos balteis renes et tiaras tinctas in capitibus eorum formam ducum omnium similitudinem filiorum Babylonis terraeque Chaldeorum in qua orti sunt ¹⁶et insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum et misit nuntios ad eos in Chaldeam ¹⁷cumque venissent ad eam filii Babylonis ad cubile mammaram polluerunt eam stupris suis et polluta est ab eis et saturata est anima eius ab illis ¹⁸denudavit quoque fornicationes suas et discoperuit ignominiam suam et recessit anima mea ab ea sicut recesserat anima mea a sorore eius ¹⁹multiplicavit enim fornicationes suas recordans dies adulescentiae suae quibus fornicata est in terra Aegypti ²⁰et insanivit libidine super concubitu eorum quorum carnes sunt ut carnes asinorum et sicut fluxus equorum fluxus eorum ²¹et visitasti scelus adulescentiae tuae quando subacta sunt in Aegypto ubera tua et confractae mammae pubertatis tuae ²²propterea Ooliba haec dicit Dominus Deus ecce ego suscitabo omnes

amatores tuos contra te de quibus satiata est anima tua et congregabo eos adversum te in circuitu ²³filios Babylonis et universos Chaldeos nobiles tyrannosque et principes omnes filios Assyriorum iuvenes forma egregia duces et magistratus universos principes principum et nominatos ascensores equorum ²⁴et venient super te instructi curru et rota multitudo populorum lorica et clypeo et galea armabuntur contra te undique et dabo coram eis iudicium et iudicabunt te iudiciis suis ²⁵et ponam zelum meum in te quem exercent tecum in furore nasum tuum et aures tuas praecedent et quae remanserint gladio concident ipsi filios tuos et filias tuas capient et novissimum tuum devorabitur igni ²⁶et denudabunt te vestimentis tuis et tollent vasa gloriae tuae ²⁷et requiescere faciam scelus tuum de te et fornicationem tuam de terra Aegypti nec levabis oculos tuos ad eos et Aegypti non recordaberis amplius ²⁸quia haec dicit Dominus Deus ecce ego tradam te in manu eorum quos odisti in manu de quibus satiata est anima tua ²⁹et agent tecum in odio et tollent omnes labores tuos et dimittent te nudam et ignominia plenam revelabitur ignominia fornicationum tuarum scelus tuum et fornicationes tuae ³⁰fecerunt haec tibi quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in idolis eorum ³¹in via sororis tuae ambulasti et dabo calicem eius in manu tua ³²haec dicit Dominus Deus calicem sororis tuae bibes profundum et latum eris in derisum et in subsannationem quae es capacissima ³³ebrietate et dolore repleberis calice maeroris et tristitiae calice sororis tuae Samariae ³⁴et bibes illum et epotabis usque ad feces et fragmenta eius devorabis et ubera tua lacerabis quia ego locutus sum ait Dominus Deus ³⁵propterea haec dicit Dominus Deus quia oblita es mei et proiecisti me post corpus tuum tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas ³⁶et ait Dominus ad me dicens fili hominum numquid iudicas Oollam et Oolibam et adnuntias eis scelera earum ³⁷quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum et cum idolis suis fornicatae sunt insuper et filios suos quos genuerunt mihi obtulerunt eis ad devorandum ³⁸sed et hoc fecerunt mihi polluerunt sanctuarium meum in die illa et sabbata mea profanaverunt ³⁹cumque immolarent filios suos idolis suis et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut polluerent illud etiam haec fecerunt in medio domus meae ⁴⁰miserunt ad viros venientes de longe ad quos nuntium miserant itaque ecce venerunt quibus te lavisti et circumlevisti stibio oculos tuos et ornata es mundo muliebri ⁴¹sedisti in lecto pulcherrimo et mensa ordinata est ante te thymiana meum et unguentum meum posuisti super eam ⁴²et vox multitudinis exultantis erat in ea et in viris qui de multitudine hominum adducebantur et veniebant de deserto posuerunt armillas in manibus eorum et coronas speciosas in capitibus eorum ⁴³et dixi ei quae adtrita est in adulteriis nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam haec ⁴⁴et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem sic ingrediebantur ad Oollam et ad Oolibam mulieres nefarias ⁴⁵viri ergo iusti sunt hii iudicabunt eas iu-

dicio adulterarum et iudicio effudentium sanguinem quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum ⁴⁶haec enim dicit Dominus Deus adduc ad eas multitudinem et trade eas in tumultum et in rapinam ⁴⁷et lapidentur lapidibus populorum et confodiantur gladiis eorum filios et filias earum interficient et domos earum igne succendent ⁴⁸et auferam scelus de terra et discent omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum ⁴⁹et dabunt scelus vestrum super vos et peccata idolorum vestrorum portabitis et scietis quia ego Dominus Deus

24et factum est verbum Domini ad me in anno nono in mense decimo decima mensis dicens ²fili hominis scribe tibi nomen diei huius in qua confirmatus est rex Babylonis adversum Hierusalem hodie ³et dices per proverbium ad domum inritatricem parabolam et loqueris ad eos haec dicit Dominus Deus pone ollam pone inquam et mitte in ea aquam ⁴congere frusta eius in ea omnem partem bonam femur et armum electa et ossibus plena ⁵pinguissimum pecus adsume conpone quoque struces ossuum sub ea effebuit coctio eius et discocta sunt ossa illius in medio eius ⁶propterea haec dicit Dominus Deus vae civitati sanguinum ollae cuius rubigo in ea est et rubigo eius non exivit de ea per partes et per partes suas eice eam non cecidit super eam sors ⁷sanguis enim eius in medio eius est super limpidissimam petram effudit illum non effudit illum super terram ut possit operiri pulvere ⁸ut superducerem indignationem meam et vindicta ulciscerer dedi sanguinem eius super petram limpidissimam ne operiretur ⁹propterea haec dicit Dominus Deus vae civitati sanguinum cuius ego grandem faciam pyram ¹⁰congere ossa quae igne succendam consumerentur carnes et concoquetur universa compositio et ossa tabescent ¹¹pone quoque eam super prunas vacuam ut incalescat et liquefiat aes eius et conflatur in medio eius inquinamentum eius et consumatur rubigo eius ¹²multo labore sudatum est et non exibat de ea nimia rubigo eius neque per ignem ¹³inmunditia tua execrabilis quia mundare te volui et non es mundata a sordibus tuis sed nec mundaberis prius donec quiescere faciam indignationem meam in te ¹⁴ego Dominus locutus sum venit et faciam non transeam nec parcam nec placabor iuxta vias tuas et iuxta adinventiones tuas iudicavi te dicit Dominus ¹⁵et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁶fili hominis ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga et non planges neque plorabis neque fluent lacrimae tuae ¹⁷ingemesce tacens mortuorum luctum non facies corona tua circumligata sit tibi et calciamenta tua erunt in pedibus tuis nec amictu ora velabis nec cibos lugentium comedes ¹⁸locutus sum ergo ad populum mane et mortua est uxor mea vesperi fecique mane sicut praeceperat mihi ¹⁹et dixit ad me populus quare non indicas nobis quid ista significant quae tu facis ²⁰et dixi ad eos sermo Domini factus est ad me dicens ²¹loquere domui Israhel haec dicit Dominus Deus ecce ego polluam sanctuarium meum super-

biam imperii vestri et desiderabile oculorum vestrorum et super quo pavet anima vestra et filii vestri et filiae quas reliquistis gladio cadent ²²et facietis sicut feci ora amictu non velabitis et cibos lugentium non comedetis ²³coronas habebitis in capitibus vestris et calciamenta in pedibus non plangetis neque flebitis sed tabescetis in iniquitatibus vestris et unusquisque gemet ad fratrem suum ²⁴eritque Hiezechiel vobis in portentum iuxta omnia quae fecit facietis cum venerit istud et scietis quia ego Dominus Deus ²⁵et tu fili hominis ecce in die quo tollam ab eis fortitudinem eorum et gaudium dignitatis et desiderium oculorum eorum super quo requiescunt animae eorum filios et filias eorum ²⁶in die illa cum venerit fugiens ad te ut adnuntiet tibi ²⁷in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit et loqueris et non silebis ultra erisque eis in portentum et scietis quia ego Dominus

25et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis pone faciem tuam contra filios Ammon et prophetabis de eis ³et dices filiis Ammon audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus pro eo quod dixisti euge euge super sanctuarium meum quia pollutum est et super terram Israhel quoniam desolata est et super domum Iuda quoniam ducti sunt in captivitatem ⁴idcirco ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem et conlocabunt caulas suas in te et ponent in te tentoria sua ipsi comedent fruges tuas et ipsi bibent lac tuum ⁵daboque Rabbath in habitaculum camelorum et filios Ammon in cubile pecorum et scietis quia ego Dominus ⁶quia haec dicit Dominus Deus pro eo quod plausisti manu et percussisti pede et gavisus es ex toto affectu super terram Israhel ⁷idcirco ecce ego extendam manum meam super te et tradam te in direptionem gentium et interficiam te de populis et perdam de terris et conteram et scies quia ego Dominus ⁸haec dicit Dominus Deus pro eo quod dixerunt Moab et Seir ecce sicut omnes gentes domus Iuda ⁹idcirco ecce ego aperiam umerum Moab de civitatibus de civitatibus inquam eius et de finibus eius inclitas terrae Bethiesimoth et Beelmeon et Cariathaim ¹⁰filiis orientis cum filiis Ammon et dabo eam in hereditatem ut non sit memoria ultra filiorum Ammon in gentibus ¹¹et in Moab faciam iudicia et scient quia ego Dominus ¹²haec dicit Dominus Deus pro eo quod fecit Idumea ultionem ut se vindicaret de filiis Iuda peccavitque delinquens et vindictam expetivit de eis ¹³idcirco haec dicit Dominus Deus extendam manum meam super Idumeam et auferam de ea hominem et iumentum et faciam eam desertum ab austro et qui sunt in Daedan gladio cadent ¹⁴et dabo ultionem meam super Idumeam per manum populi mei Israhel et facient in Edom iuxta iram meam et furem meum et scient vindictam meam dicit Dominus Deus ¹⁵haec dicit Dominus Deus pro eo quod fecerunt Palestini in vindictam et ulti se sunt toto animo interficientes et implentes inimicitias veteres ¹⁶propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego extendam manum meam super Palestinos et

interficiam interfectores et perdam reliquias maritimae regionis ¹⁷faciamque in eis ultiones magnas arguens in furore et scient quia ego Dominus cum dederō vindictam meam super eos

26et factum est in undecimo anno prima mensis factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis pro eo quod dixit Tyrus de Hierusalem euge contractae sunt portae populorum conversa est ad me implebor deserta est ³propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego super te Tyre et ascendere faciam ad te gentes multas sicut ascendit mare fluctuans ⁴et dissipabunt muros Tyri et destruent turres eius et radam pulverem eius de ea et dabo eam in limpidissimam petram ⁵siccatio sagenarum erit in medio maris quia ego locutus sum ait Dominus Deus et erit in direptionem gentibus ⁶filiae quoque eius quae sunt in agro gladio interficientur et scient quia ego Dominus ⁷quia haec dicit Dominus Deus ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis ab aquilone regem regum cum equis et curribus et equitibus et coetu populoque magno ⁸filias tuas quae sunt in agro gladio interficiet et circumdabit te munitionibus et conportabit aggerem in gyro et levabit contra te clypeum ⁹et vineas et arietes temperabit in muros tuos et turres tuas destruet in armatura sua ¹⁰inundatione equorum eius operiet te pulvis eorum a sonitu equitum et rotarum et curruum movebuntur muri tui dum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitus urbis dissipatae ¹¹ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas populum tuum gladio caedet et statuæ tuæ nobiles in terram corruent ¹²vastabunt opes tuas diripient negotiationes tuas et destruent muros tuos et domos tuas praeclaras subvertent et lapides tuos et ligna tua et pulverem tuum in medio aquarum ponent ¹³et quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum et sonitus cithararum tuarum non audietur amplius ¹⁴et dabo te in limpidissimam petram siccatio sagenarum eris nec aedificaberis ultra quia ego locutus sum dicit Dominus Deus ¹⁵haec dicit Dominus Deus Tyro numquid non a sonitu ruinae tuæ et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui commovebuntur insulae ¹⁶et descendent de sedibus suis omnes principes maris et auferent exuvias suas et vestimenta sua varia abicient et induentur stupore in terra sedebunt et adtoniti super repentino casu tuo admirabuntur ¹⁷et adsumentes super te lamentum dicent tibi quomodo peristi quae habitas in mari urbs inclita quae fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis quos formidabant universi ¹⁸nunc stupebunt naves in die pavoris tui et turbabuntur insulae in mari eo quod nullus egrediatur ex te ¹⁹quia haec dicit Dominus Deus cum dederō te urbem desolatam sicut civitates quae non habitantur et adduxero super te abyssum et operuerint te aquae multae ²⁰et detraxero te cum his qui descendunt in lacum ad populum sempiternum et collocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres cum his qui deducuntur in lacum ut non habiteris porro dederō

gloriam in terra viventium ²¹in nihilum redigam te et non eris et requisita non invenieris ultra in sempiternum dicit Dominus Deus

27et factum est verbum Domini ad me dicens ²tu ergo fili hominis adsume super Tyrum lamentum ³et dices Tyro quae habitat in introitu maris negotiationi populorum ad insulas multas haec dicit Dominus Deus o Tyre tu dixisti perfecti decoris ego sum ⁴et in corde maris sita finitimi tui qui te aedificaverunt impleverunt decorem tuum ⁵abietibus de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris cedrum de Libano tulerunt ut facerent tibi malum ⁶quercus de Basan dolaverunt in remos tuos transtra tua fecerunt tibi ex ebore indico et praetoriola de insulis Italiae ⁷byssus varia de Aegypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo hyacinthus et purpura de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum ⁸habitatores Sidonis et Aradii fuerunt remiges tui sapientes tui Tyre facti sunt gubernatores tui ⁹senes Bibli et prudentes eius habuerunt nautas ad ministerium variae supellectilis tuae omnes naves maris et nautae earum fuerunt in populo negotiationis tuae ¹⁰Persae et Lydi et Lybies erant in exercitu tuo viri bellatores tui clypeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo ¹¹fili Aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu sed et Pigmei qui erant in turribus tuis faretras suas suspenderunt in muris tuis per gryum ipsi compleverunt pulchritudinem tuam ¹²Carthaginienses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum argento ferro stagno plumboque repleverunt nundinas tuas ¹³Graecia Thubal et Mosoch ipsi institores tui mancipia et vasa aerea adduxerunt populo tuo ¹⁴de domo Thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum ¹⁵fili Dan negotiatores tui insulae multae negotiatio manus tuae dentes eburneos et hebeninos commutaverunt in pretio tuo ¹⁶Syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum gemmam purpuram et scutulata et byssum et sericum et chodchod proposuerunt in mercatu tuo ¹⁷Iuda et terra Israhel ipsi institores tui in frumento primo balsamum et mel et oleum et resinam proposuerunt in nundinis tuis ¹⁸Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuorum in multitudine diversarum opum in vino pingui in lanis coloris optimi ¹⁹Dan et Graecia et Mozel in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum stacte et calamus in negotiatione tua ²⁰Dadan institores tui in tapetibus ad sedendum ²¹Arabia et universi principes Cedar ipsi negotiatores manus tuae cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negotiatores tui ²²venditores Saba et Reema ipsi negotiatores tui cum universis primis aromatibus et lapide pretioso et auro quod proposuerunt in mercatu tuo ²³Aran et Chenne et Eden negotiatores Saba Assur Chelmad venditores tui ²⁴ipsi negotiatores tui multifariam involucris hyacinthi et polymitorum gazarumque pretiosarum quae obvolatae et adstrictae erant funibus cedros quoque habebant in negotiationibus tuis ²⁵naves ma-

ris principes tuae in negotiatione tua et repleta es et glorificata nimis in corde maris ²⁶in aquis multis adduxerunt te remiges tui ventus auster contrivit te in corde maris ²⁷divitiae tuae et thesauri tui et multiplex instrumentum tuum nautae tui et gubernatores tui qui tenebant supellectilem tuam et populo tuo praeerant viri quoque bellatores tui qui erant in te cum universa multitudine tua quae est in medio tui cadent in corde maris in die ruinae tuae ²⁸a sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes ²⁹et descendent de navibus suis omnes qui tenebant remum nautae et universi gubernatores maris in terra stabunt ³⁰et heulabunt super te voce magna et clamabunt amare et superiacient pulverem capitibus suis et cinere conspergentur ³¹et radent super te calvitium et accingentur ciliciis et plorabunt te in amaritudine animae ploratu amarissimo ³²et adsument super te carmen lugubre et plangent te quae est ut Tyrus quae obmutuit in medio maris ³³quae in exitu negotiationum tuarum de mari implesti populos multos in multitudine divitiarum tuarum et populorum tuorum ditasti reges terrae ³⁴nunc contrita es a mari in profundis aquarum opes tuae et omnis multitudo tua quae erat in medio tui ceciderunt ³⁵universi habitatores insularum obstipuerunt super te et reges earum omnes tempestate percussi mutaverunt vultus ³⁶negotiatores populorum sibilaverunt super te ad nihilum deducta es et non eris usque in perpetuum

28et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis dic principi Tyri haec dicit Dominus Deus eo quod elevatum est cor tuum et dixisti Deus ego sum et in cathedra Dei sedi in corde maris cum sis homo et non Deus et dedisti cor tuum quasi cor Dei ³ecce sapientior es tu Danihele omne secretum non est absconditum a te ⁴in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem et adquisisti aurum et argentum in thesauris tuis ⁵in multitudine sapientiae tuae et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem et elevatum est cor tuum in robore tuo ⁶propterea haec dicit Dominus Deus eo quod elevatum est cor tuum quasi cor Dei ⁷idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientiae tuae et polluent decorem tuum ⁸interficiet et detrahent te et morieris interitu occisorum in corde maris ⁹numquid dicens loqueris Deus ego sum coram interficientibus te cum sis homo et non Deus in manu occidentium te ¹⁰morte incircumcisorum morieris in manu alienorum quia ego locutus sum ait Dominus Deus ¹¹et factus est sermo Domini ad me dicens fili hominis leva planctum super regem Tyri ¹²et dices ei haec dicit Dominus Deus tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore ¹³in deliciis paradisi Dei fuisti omnis lapis pretiosus operimentum tuum sardius topazius et iaspis chrysolitus et onyx et berillus sapphyrus et carbunculus et zmaragdus aurum opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es praeparata sunt ¹⁴tu cherub extentus et pro-

tegens et posui te in monte sancto Dei in medio lapidum ignitorum ambulasti ¹⁵perfectus in viis tuis a die conditionis tuae donec inventa est iniquitas in te ¹⁶in multitudine negotiationis tuae repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti et eieci te de monte Dei et perdidisti te o cherub protegens de medio lapidum ignitorum ¹⁷elevatum est cor tuum in decore tuo perdidisti sapientiam tuam in decore tuo in terram proieci te ante faciem regum dedi te ut cerneant te ¹⁸in multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tuae polluisti sanctificationem tuam producam ergo ignem de medio tui qui comedat te et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te ¹⁹omnes qui viderint te in gentibus obstupescant super te nihili factus es et non eris in perpetuum ²⁰et factus est sermo Domini ad me dicens ²¹fili hominis pone faciem tuam contra Sidonem et prophetabis de ea ²²et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Sidon et glorificabor in medio tui et scient quia ego Dominus cum fecero in ea iudicia et sanctificatus fuero in ea ²³et inmittam ei pestilentiam et sanguinem in plateis eius et corrudent interfecti in medio eius gladio per circuitum et scient quia ego Dominus ²⁴et non erit ultra domui Israhel offendiculum amaritudinis et spina dolorem inferens undique per circuitum eorum qui adversantur eis et scient quia ego Dominus Deus ²⁵haec dicit Dominus Deus quando congregavero domum Israhel de populis in quibus dispersi sunt sanctificabor in eis coram gentibus et habitabunt in terra sua quam dedi servo meo Iacob ²⁶et habitabunt in ea securi et aedificabunt domos plantabuntque vineas et habitabunt confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum et scient quia ego Dominus Deus eorum

29in anno decimo in decimo mense undecima mensis factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis pone faciem tuam contra Pharaonem regem Aegypti et prophetabis de eo et de Aegypto universa ³loquere et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Pharaon rex Aegypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dicis meus est fluvius et ego feci memet ipsum ⁴et ponam frenum in maxillis tuis et adglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis et extraham te de medio fluminum tuorum et universi pisces tui squamis tuis adhaerebunt ⁵et proiciam te in desertum et omnes pisces fluminis tui super faciem terrae cades non colligeris neque congregaberis bestiis terrae et volatilibus caeli dedi te ad devorandum ⁶et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus pro eo quod fuisti baculus harundineus domui Israhel ⁷quando apprehenderunt te manu et confractus es et lacerasti omnem umerum eorum et innitentibus eis super te comminutus es et dissolvisti omnes renes eorum ⁸propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego adducam super te gladium et interficiam de te hominem et iumentum ⁹et erit terra Aegypti in desertum et solitudinem et scient quia ego Dominus eo quod dixerit fluvius meus est et ego feci ¹⁰idcirco ecce ego

ad te et ad flumina tua daboque terram Aegypti in solitudines gladio dissipatam a turre Syenes usque ad terminos Aethiopiae ¹¹non pertransibit eam pes hominis neque pes iumenti gradietur in ea et non habitabitur quadraginta annis ¹²daboque terram Aegypti desertam in medio terrarum desertarum et civitates eius in medio urbium subversarum erunt desolatae quadraginta annis et dispergam Aegyptios in nationes et ventilabo eos in terras ¹³quia haec dicit Dominus Deus post finem quadraginta annorum congregabo Aegyptum de populis in quibus dispersi fuerunt ¹⁴et reducam captivitatem Aegypti et conlocabo eos in terra Fatures in terra nativitatis suae et erunt ibi in regnum humile ¹⁵inter regna cetera erit humillima et non elevabitur ultra super nationes et imminuam eos ne imperent gentibus ¹⁶neque erunt ultra domui Israhel in confidentia docentes iniquitatem ut fugiant et sequantur eos et scient quia ego Dominus Deus ¹⁷et factum est in vicesimo et septimo anno in primo in una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸fili hominis Nabuchodonosor rex Babylonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversum Tyrum omne caput decalvatum et omnis umerus depilatus est et merces non est reddita ei neque exercitui eius de Tyro pro servitute qua servivit mihi adversum eam ¹⁹propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in terra Aegypti et accipiet multitudinem eius et depraedabitur manubias eius et diripiet spolia eius et erit merces exercitui illius ²⁰et operi pro quo servivit adversum eam dedi ei terram Aegypti pro eo quod laboraverunt mihi ait Dominus Deus ²¹in die illo pullulabit cornu domui Israhel et tibi dabo apertum os in medio eorum et scient quoniam ego Dominus

30et factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis propheta et dic haec dicit Dominus Deus ululate vae vae diei ³quia iuxta est dies et adpropinquavit dies Domini dies nubis tempus gentium erit ⁴et veniet gladius in Aegyptum et erit pavor in Aethiopia cum ceciderint vulnerati in Aegypto et ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius ⁵Aethiopia et Lybia et Lydii et omne reliquum vulgus et Chub et filii terrae foederis cum eis gladio cadent ⁶haec dicit Dominus Deus et corruent fulcientes Aegyptum et destruetur superbia imperii eius a turre Syenes gladio cadent in ea ait Dominus exercituum ⁷et dissipabuntur in medio terrarum desolataram et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt ⁸et scient quoniam ego Dominus cum dederò ignem in Aegyptum et adtriti fuerint omnes auxiliares eius ⁹in die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam Aethiopiae confidentiam et erit pavor in eis in die Aegypti quia absque dubio veniet ¹⁰haec dicit Dominus Deus et cessare faciam multitudinem Aegypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis ¹¹ipse et populus eius cum eo fortissimi gentium adducentur ad disperdendam terram et evaginabunt gladios suos super Aegyptum et implebunt terram interfectis ¹²et faciam alveos

fluminum aridos et tradam terram in manu pessimorum et dissipabo terram et plenitudinem eius in manu alienorum ego Dominus locutus sum ¹³haec dicit Dominus Deus et disperdam simulacra et cessare faciam idola de Memphis et dux de terra Aegypti non erit amplius et dabo terrorem in terra Aegypti ¹⁴et disperdam terram Fatures et dabo ignem in Tafnis et faciam iudicia in Alexandriam ¹⁵et effundam indignationem meam super Pelusium robur Aegypti et interficiam multitudinem Alexandriae ¹⁶et dabo ignem in Aegypto quasi parturiens dolebit Pelusium et Alexandria erit dissipata et in Memphis angustiae cotidianae ¹⁷iuvenes Eliupoleos et Bubasti gladio cadent et ipsae captivae ducentur ¹⁸et in Tafnis nigrescet dies cum contrivero ibi sceptrum Aegypti et defecerit in ea superbia potentiae eius ipsam nubes operiet filiae autem eius in captivitatem ducentur ¹⁹et faciam iudicia in Aegypto et scient quia ego Dominus ²⁰et factum est in undecimo anno in primo in septima mensis factum est verbum Domini ad me dicens ²¹fili hominis brachium Pharaonis regis Aegypti confregi et ecce non est obvolutum ut restitueretur ei sanitas ut ligaretur pannis et farciretur linteolis et recepto robore posset tenere gladium ²²propterea haec dicit Dominus Deus ecce ego ad Pharaonem regem Aegypti et comminuam brachium eius forte sed confractum et deiciam gladium de manu eius ²³et dispergam Aegyptum in gentibus et ventilabo eos in terris ²⁴et confortabo brachia regis Babylonis daboque gladium meum in manu eius et confringam brachia Pharaonis et gement gemitibus interfecti coram facie eius ²⁵et confortabo brachia regis Babylonis et brachia Pharaonis concident et scient quia ego Dominus cum dederò gladium meum in manu regis Babylonis et extenderit eum super terram Aegypti ²⁶et dispergam Aegyptum in nationes et ventilabo eos in terris et scient quia ego Dominus

31et factum est in undecimo anno tertio una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis dic Pharaoni regi Aegypti et populo eius cui similis factus es in magnitudine tua ³ecce Assur quasi cedrus in Libano pulcher ramis et frondibus nemorosus excelsusque altitudine et inter condensas frondes elevatum est cacumen eius ⁴aquae nutrierunt illum abyssus exaltavit eum flumina eius manabant in circuitu radicum eius et rivos suos emisit ad universa ligna regionis ⁵propterea elevata est altitudo eius super omnia ligna regionis et multiplicata sunt arbusta eius et elevati sunt rami eius prae aquis multis ⁶cumque extendisset umbram suam in ramis eius fecerunt nidos omnia volatilia caeli et sub frondibus eius genuerunt omnes bestiae saltuum et sub umbraculo illius habitabat coetus gentium plurimarum ⁷eratque pulcherrimus in magnitudine sua et in dilatatione arbustorum suorum erat enim radix illius iuxta aquas multas ⁸cedri non fuerunt altiores illo in paradiso Dei abietes non adaequaverunt summitatem eius et platani non fuerunt aequae frondibus illius omne lignum paradisi Dei non est adsimilatum illi et pulchritudini eius

⁹quoniam speciosum feci eum et multis condensisque frondibus et aemulata sunt eum omnia ligna voluptatis quae erant in paradiso Dei ¹⁰propterea haec dicit Dominus Deus pro eo quod sublimatus est in altitudine et dedit summitatem suam virentem atque condensam et elevatum est cor eius in altitudine sua ¹¹tradidi eum in manu fortissimi gentium faciens faciet ei iuxta impietatem eius eieci eum ¹²et succident illum alieni et crudelissimi nationum et proicient eum super montes et in cunctis convallibus corruent rami eius et confringentur arbusta eius in universis rupibus terrae et recedent de umbraculo eius omnes populi terrae et relinquent eum ¹³in ruina eius habitaverunt omnia volatilia caeli et in ramis eius fuerunt universae bestiae regionis ¹⁴quam ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia ligna aquarum neque ponent sublimitatem suam inter nemorosa atque frondosa nec stabunt in sublimitate eorum omnia quae inrigantur aquis quia omnes traditi sunt in mortem ad terram ultimam in medio filiorum hominum ad eos qui descendunt in lacum ¹⁵haec dicit Dominus Deus in die quando descendit ad inferos indixi luctum operui eum abyssu et prohibui flumina eius et coercui aquas multas contristatus est super eum Libanus et omnia ligna agri concussa sunt ¹⁶a sonitu ruinae eius commovi gentes cum deducerem eum ad infernum cum his qui descendebant in lacum et consolata sunt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia atque praeclara in Libano universa quae inrigabantur aquis ¹⁷nam et ipsi cum ea descendunt ad infernum ad interfectos gladio et brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius in medio nationum ¹⁸cui adsimilatus es o inclite atque sublimis inter ligna voluptatis ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram ultimam in medio incircumcisorum dormies cum his qui interfecti sunt gladio ipse est Pharao et omnis multitudo eius dicit Dominus Deus

32et factum est duodecimo anno in mense duodecimo in una mensis factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis adsume lamentum super Pharao regem Aegypti et dices ad eum leoni gentium adsimilatus es et draconi qui est in mari et ventilabas cornu in fluminibus tuis et conturbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum ³propterea haec dicit Dominus Deus expandam super te rete meum in multitudine populorum multorum et extrahent te in sagena mea ⁴et proiciam te in terram super faciem agri abiciam te et habitare faciam super te omnia volatilia caeli et saturabo de te bestias universae terrae ⁵et dabo carnes tuas super montes et implebo colles tuos sanie tua ⁶et inrigabo terram pedore sanguinis tui super montes et valles implebuntur ex te ⁷et operiam cum extinctus fueris caelos et nigrescere faciam stellas eius solem nube tegam et luna non dabit lumen suum ⁸omnia luminaria caeli mae-rere faciam super te et dabo tenebras super terram tuam dicit Dominus Deus ⁹et inritabo cor populorum multorum cum induxero contritionem tuam in gentibus super terras

quas nescis ¹⁰et stupescere faciam super te populos multos et reges eorum horrore nimio formidabunt super te cum volare coeperit gladius meus super facies eorum et obstupescant repente singuli pro anima sua in die ruinae suae ¹¹quia haec dicit Dominus Deus gladius regis Babylonis veniet tibi ¹²in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam inexpugnabiles gentes omnes heae et vastabunt superbiam Aegypti et dissipabitur multitudo eius ¹³et perdam omnia iumenta eius quae erant super aquas plurimas et non conturbabit eas pes hominis ultra neque ungula iumentorum turbabit eas ¹⁴tunc purissimas reddam aquas eorum et flumina eorum quasi oleum adducam ait Dominus Deus ¹⁵cum dederam terram Aegypti desolatam deseretur autem terra a plenitudine sua quando percussero omnes habitatores eius et scient quia ego Dominus ¹⁶planctus est et plangent eum filiae gentium plangent eum super Aegypto et super multitudine eius plangent eum ait Dominus Deus ¹⁷et factum est in duodecimo anno in quintadecima mensis factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁸fili hominis cane lugubre super multitudine Aegypti et detrahe eam ipsam et filias gentium robustarum ad terram ultimam cum his qui descendunt in lacum ¹⁹quo pulchrior es descende et dormi cum incircumcisis ²⁰in medio interfectorum gladio cadent gladius datus est adtraxerunt eam et omnes populos eius ²¹loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni qui cum auxiliatoribus eius descenderunt et dormierunt incircumcisi interfecti gladio ²²ibi Assur et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes interfecti et qui ceciderunt gladio ²³quorum data sunt sepulchra in novissimis lacis et facta est multitudo eius per gyrum sepulchri eius universi interfecti cadentesque gladio qui dederant quondam formidinem in terra viventium ²⁴ibi Aelam et omnis multitudo eius per gyrum sepulchri sui omnes hii interfecti ruentesque gladio qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam qui posuerunt terrorem suum in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum ²⁵in medio interfectorum posuerunt cubile eius in universis populis eius in circuitu eius sepulchrum illius omnes hii incircumcisi interfectique gladio dederant enim terrorem in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum in medio interfectorum positi sunt ²⁶ibi Mosoch et Thubal et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes hii incircumcisi interfectique et cadentes gladio quia dederunt formidinem suam in terra viventium ²⁷et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis et posuerunt gladios suos sub capitibus suis et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum quia terror fortium facti sunt in terra viventium ²⁸et tu ergo in medio incircumcisorum contereris et dormies cum interfectis gladio ²⁹ibi Idumea et reges eius omnes duces eius qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio et qui cum incircumcisis dormierunt et cum his qui descenderunt in lacum ³⁰ibi principes aquilonis omnes et universi

venatores qui deducti sunt cum interfectis paventes et in sua fortitudine confusi qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum ³¹vidit eos Pharao et consolatus est super universa multitudine sua quae interfecta est gladio Pharao et omnis exercitus eius ait Dominus Deus ³²quia dedi terrorem meum in terra viventium et dormivit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio Pharao et omnis multitudo eius ait Dominus Deus

33et factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis loquere ad filios populi tui et dices ad eos terra cum induxero super eam gladium et tulerit populus terrae virum unum de novissimis suis et constituerit eum super se speculatorem ³et ille viderit gladium venientem super terram et cecinerit bucina et adnuntiaverit populo ⁴audiens autem quisquis ille est sonum bucinae non se observaverit veneritque gladius et tulerit eum sanguis ipsius super caput eius erit ⁵sonum bucinae audivit et non se observavit sanguis eius in ipso erit si autem custodierit animam suam salvavit ⁶quod si speculator viderit gladium venientem et non insonuerit bucina et populus non se custodierit veneritque gladius et tulerit de eis animam ille quidem in iniquitate sua captus est sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram ⁷et tu fili hominis speculatorem dedi te domui Israhel audiens ergo ex ore meo sermonem adnuntiabis eis ex me ⁸si me dicente ad impium impie morte morieris non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram ⁹si autem adnuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur non fuerit conversus a via sua ipse in iniquitate sua morietur porro tu animam tuam liberasti ¹⁰tu ergo fili hominis dic ad domum Israhel sic locuti estis dicentes iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt et in ipsis nos tabescimus quomodo ergo vivere poterimus ¹¹dic ad eos vivo ego dicit Dominus Deus nolo mortem impii sed ut revertatur impius a via sua et vivat convertimini a viis vestris pessimis et quare moriemini domus Israhel ¹²tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua et iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die peccaverit ¹³etiam si dixerio iusto quod vita vivat et confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitiae eius oblivioni tradentur et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur ¹⁴sin autem dixerio impio morte morieris et egerit paenitentiam a peccato suo feceritque iudicium et iustitiam ¹⁵pignus restituerit ille impius rapinamque reddiderit in mandatis vitae ambulaverit nec fecerit quicquam iniustum vita vivet et non morietur ¹⁶omnia peccata eius quae peccavit non imputabuntur ei iudicium et iustitiam fecit vita vivet ¹⁷et dixerunt filii populi tui non est aequi ponderis via Domini et ipsorum via iniusta est ¹⁸cum enim recesserit iustus a iustitia sua fece-

ritque iniquitatem morietur in eis ¹⁹et cum recesserit impius ab impietate sua feceritque iudicium et iustitiam vivet in eis ²⁰et dicitis non est recta via Domini unumquemque iuxta vias suas iudicabo de vobis domus Israhel ²¹et factum est in duodecimo anno in duodecimo mense in quinta mensis transmigrationis nostrae venit ad me qui fugerat de Hierusalem dicens vastata est civitas ²²manus autem Domini facta fuerat ad me vespere antequam veniret qui fugerat aperuitque os meum donec veniret ad me mane et aperto ore meo non silui amplius ²³et factum est verbum Domini ad me dicens ²⁴fili hominis qui habitant in ruinosis his super humum Israhel loquentes aiunt unus erat Abraham et hereditate possedit terram nos autem multi nobis data est terra in possessionem ²⁵idcirco dices ad eos haec dicit Dominus Deus qui in sanguine comeditis et oculos vestros levatis ad immunditias vestras et sanguinem funditis numquid terram hereditate possidebitis ²⁶stetistis in gladiis vestris fecistis abominationes et unusquisque uxorem proximi sui polluit et terram hereditate possidebitis ²⁷haec dices ad eos sic dicit Dominus Deus vivo ego quia qui in ruinosis habitant gladio cadent et qui in agro est bestiis tradentur ad devorandum qui autem in praesidiis et in speluncis sunt peste morientur ²⁸et dabo terram in solitudinem et desertum et deficiet superba fortitudo eius et desolabuntur montes Israhel eo quod nullus sit qui per eos transeat ²⁹et scient quia ego Dominus cum dederio terram desolatam et desertam propter universas abominationes suas quas operati sunt ³⁰et tu fili hominis filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostiis domorum et dicunt unus ad alterum vir ad proximum suum loquentes venite et audiamus qui sit sermo egrediens a Domino ³¹et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus et sedent coram te populus meus et audiunt sermones tuos et non faciunt eos quia in canticum oris sui vertunt illos et avaritiam suam sequitur cor eorum ³²et es eis quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur et audient verba tua et non facient ea ³³et cum venerit quod praedictum est ecce enim venit tunc scient quod propheta fuerit inter eos

34et factum est verbum Domini ad me dicens ²fili hominis propheta de pastoribus Israhel propheta et dices pastoribus haec dicit Dominus Deus vae pastoribus Israhel qui pascebant semet ipsos nonne greges pascuntur a pastoribus ³lac comedebatis et lanis operiebamini et quod crassum erat occidebatis gregem autem meum non pascebatis ⁴quod infirmum fuit non consolidastis et quod aegrotum non sanastis quod fractum est non alligastis et quod abiectum est non reduxistis quod perierat non quaesistis sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia ⁵et dispersae sunt oves meae eo quod non esset pastor et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri et dispersae sunt ⁶erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso et super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei et non erat qui requireret non erat inquam

qui requireret ⁷propterea pastores audite verbum Domini ⁸vivo ego dicit Dominus Deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves meae in devorationem omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor neque enim quaesierunt pastores gregem meum sed pascebant pastores semet ipsos et greges meos non pascebant ⁹propterea pastores audite verbum Domini ¹⁰haec dicit Dominus Deus ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem nec pascant amplius pastores semet ipsos et liberabo gregem meum de ore eorum et non erunt ultra eis in escam ¹¹quia haec dicit Dominus Deus ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas ¹²sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum sic visitabo oves meas et liberabo eas de omnibus locis quo dispersae fuerant in die nubis et caliginis ¹³et educam eas de populis et congregabo eas de terris et inducam eas in terram suam et pascam eas in montibus Israhel in rivis et in cunctis sedibus terrae ¹⁴in pascuis uberrimis pascam eas et in montibus excelsis Israhel erunt pascuae eorum ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes Israhel ¹⁵ego pascam oves meas et ego eas accubare faciam dicit Dominus Deus ¹⁶quod perierat requiram et quod abiectum erat reducam et quod confractum fuerat alligabo et quod infirmum erat consolidabo et quod pingue et forte custodiam et pascam illas in iudicio ¹⁷vos autem greges mei haec dicit Dominus Deus ecce ego iudico inter pecus et pecus arietum et hircorum ¹⁸nonne satis vobis erat pascuam bonam depasci insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris et cum purissimam aquam biberetis reliquam pedibus vestris turbabatis ¹⁹et oves meae his quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant ²⁰propterea haec dicit Dominus Deus ad eos ecce ego ipse iudico inter pecus pingue et macilentum ²¹pro eo quod lateribus et umeris inpingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras ²²salvabo gregem meum et non erit ultra in rapinam et iudicabo inter pecus et pecus ²³et suscitabo super ea pastorem unum qui pascat ea servum meum David ipse pascet ea et ipse erit eis in pastorem ²⁴ego autem Dominus ero eis in Deum et servus meus David princeps in medio eorum ego Dominus locutus sum ²⁵et faciam cum eis pactum pacis et cessare faciam bestias pessimas de terra et qui habitant in deserto securi dormient in saltibus ²⁶et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem et deducam imbrem in tempore suo pluviae benedictionis erunt ²⁷et dabit lignum agri fructum suum et terra dabit germen suum et erunt in terra sua absque timore et scient quia ego Dominus cum contrivero catenas iugi eorum et eruero eos de manu imperantium sibi ²⁸et non erunt ultra in rapinam gentibus neque bestiae terrae devorabunt eos sed habitabunt confidenter absque ullo terrore ²⁹et suscitabo eis germen nominatum et non erunt ultra inminuti fame in terra neque

portabunt amplius obprobria gentium ³⁰et scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis et ipsi populus meus domus Israhel ait Dominus Deus ³¹vos autem greges mei greges pascuae meae homines estis et ego Dominus Deus vester dicit Dominus Deus

35et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis pone faciem tuam adversum montem Seir et prophetabis de eo et dices illi ³haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te mons Seir et extendam manum meam super te et dabo te desolatum atque desertum ⁴urbes tuas demoliar et tu desertus eris et scies quia ego Dominus ⁵eo quod fueris inimicus sempiternus et concluderis filios Israhel in manus gladii in tempore adffictionis eorum in tempore iniquitatis extremae ⁶propterea vivo ego dicit Dominus Deus quoniam sanguini tradam te et sanguis te persequetur et cum sanguinem oderis sanguis persequetur te ⁷et dabo montem Seir desolatum et desertum et auferam de eo euntem et redeuntem ⁸et implebo montes eius occisorum suorum in collibus tuis et in vallibus tuis atque in torrentibus intercepti gladio cadent ⁹in solitudines sempiternas tradam te et civitates tuae non habitabuntur et scietis quoniam ego Dominus ¹⁰eo quod dixeris duae gentes et duae terrae meae erunt et hereditate possidebo eas cum Dominus esset ibi ¹¹propterea vivo ego dicit Dominus Deus quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos et notus efficiar per eos cum te iudicavero ¹²et scies quia ego Dominus audivi universa obprobria tua quae locutus es de montibus Israhel dicens deserti nobis dati sunt ad devorandum ¹³et insurrexistis super me ore vestro et rogastis adversum me verba vestra ego audivi ¹⁴haec dicit Dominus Deus laetante universa terra in solitudinem te redigam ¹⁵sicuti gavisus es super hereditatem domus Israhel eo quod fuerit dissipata sic faciam tibi dissipatus eris mons Seir et Idumea omnis et scient quia ego Dominus

36tu autem fili hominis propheta super montes Israhel et dices montes Israhel audite verbum Domini ²haec dicit Dominus Deus eo quod dixerit inimicus de vobis euge altitudines sempiternae in hereditatem datae sunt nobis ³propterea vaticinare et dic haec dicit Dominus Deus pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum et facti in hereditatem reliquis gentibus et ascendistis super labium linguae et obprobrium populi ⁴propterea montes Israhel audite verbum Domini Dei haec dicit Dominus Deus montibus et collibus torrentibus vallibusque et desertis parietinis et urbibus derelictis quae depopolatae sunt et subsannatae a reliquis gentibus per circuitum ⁵propterea haec dicit Dominus Deus quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de Idumea universa qui dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio et toto corde ex animo et eiecerunt eam ut vastarent ⁶idcirco vaticinare super humum Israhel et dices montibus et collibus iugis et vallibus haec dicit Dominus Deus ecce ego in zelo meo et

in furore meo locutus sum eo quod confusionem gentium sustinueritis ⁷idcirco haec dicit Dominus Deus ego levavi manum meam ut gentes quae in circuitu vestro sunt ipsae confusionem suam portent ⁸vos autem montes Israhel ramos vestros germinetis et fructum vestrum adferatis populo meo Israhel prope est enim ut veniat ⁹quia ecce ego ad vos et convertar ad vos et arabimini et accipietis sementem ¹⁰et multiplicabo in vobis homines omnemque domum Israhel et habitabuntur civitates et ruinosae instaurabuntur ¹¹et replebo vos hominibus et iumentis et multiplicabuntur et crescent et habitari vos faciam sicut a principio bonisque donabo maioribus quam habuistis ab initio et scietis quia ego Dominus ¹²et adducam super vos homines populum meum Israhel et hereditate possidebunt te et eris eis in hereditatem et non addes ultra ut absque eis sis ¹³haec dicit Dominus Deus pro eo quod dicunt de vobis devoratrix hominum es et suffocans gentem tuam ¹⁴propterea homines non comedes amplius et gentem tuam non necabis ultra ait Dominus Deus ¹⁵nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium et obprobrium populorum nequaquam portabis et gentem tuam non amittes amplius ait Dominus Deus ¹⁶et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁷fili hominis domus Israhel habitaverunt in humo sua et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis iuxta immunditiam menstruatam facta est via eorum coram me ¹⁸et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram et in idolis suis polluerunt eam ¹⁹et dispersi eos in gentes et ventilati sunt in terris iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos ²⁰et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis populus Domini iste est et de terra eius egressi sunt ²¹et peperci nomini meo sancto quod polluerat domus Israhel in gentibus ad quas ingressi sunt ²²idcirco dices domui Israhel haec dicit Dominus Deus non propter vos ego faciam domus Israhel sed propter nomen sanctum meum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis ²³et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quod polluistis in medio earum ut sciant gentes quia ego Dominus ait Dominus exercituum cum sanctificatus fuero in vobis coram eis ²⁴tollam quippe vos de gentibus et congregabo de universis terris et adducam vos in terram vestram ²⁵et effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris et ab universis idolis vestris mundabo vos ²⁶et dabo vobis cor novum et spiritum novum ponam in medio vestri et auferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneum ²⁷et spiritum meum ponam in medio vestri et faciam ut in praeceptis meis ambuletis et iudicia mea custodiatis et operemini ²⁸et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris et eritis mihi in populum et ego ero vobis in Deum ²⁹et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris et vocabo frumentum et multiplicabo illud et non inponam in vobis famem ³⁰et multiplicabo fructum ligni et genimina agri ut non portetis ultra obprobrium famis in

gentibus ³¹et recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum et displicebunt vobis iniquitates vestrae et scelera vestra ³²non propter vos ego faciam ait Dominus Deus notum sit vobis confundimini et erubescite super viis vestris domus Israhel ³³haec dicit Dominus Deus in die qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris et habitari fecero urbes et instauravero ruinosam ³⁴et terra deserta fuerit excolta quae quondam erat desolata in oculis omnis viatoris ³⁵dicent terra illa inculta facta est ut hortus voluptatis et civitates desertae et destitutae atque suffossae munitae sederunt ³⁶et scient gentes quaecumque derelictae fuerint in circuitu vestro quia ego Dominus aedificavi dissipata plantavique inculta ego Dominus locutus sum et fecerim ³⁷haec dicit Dominus Deus adhuc in hoc invenient me domus Israhel ut faciam eis multiplicabo eos sicut gregem hominum ³⁸ut gregem sanctum ut gregem Hierusalem in sollemnitatibus eius sic erunt civitates desertae pleneque gregibus hominum et scient quia ego Dominus

37 facta est super me manus Domini et eduxit me in spiritu Domini et dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus ²et circumduxit me per ea in gyro erant autem multa valde super faciem campi siccaeque vehementer ³et dixit ad me fili hominis putasne vivent ossa ista et dixi Domine Deus tu nosti ⁴et dixit ad me vaticinare de ossibus istis et dices eis ossa arida audite verbum Domini ⁵haec dicit Dominus Deus ossibus his ecce ego intromittam in vos spiritum et vivetis ⁶et dabo super vos nervos et succrescere faciam super vos carnes et superextendam in vobis cutem et dabo vobis spiritum et vivetis et scietis quia ego Dominus ⁷et prophetavi sicut praeceperat mihi factus est autem sonitus prophetante me et ecce commotio et accesserunt ossa ad ossa unumquodque ad iuncturam suam ⁸et vidi et ecce super ea nervi et carnes ascenderunt et extenta est in eis cutis desuper et spiritum non habebant ⁹et dixit ad me vaticinare ad spiritum vaticinare fili hominis et dices ad spiritum haec dicit Dominus Deus a quattuor ventis veni spiritus et insufla super interfectos istos et revivescant ¹⁰et prophetavi sicut praeceperat mihi et ingressus est in ea spiritus et vixerunt steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde ¹¹et dixit ad me fili hominis ossa haec universa domus Israhel est ipsi dicunt aruerunt ossa nostra et periit spes nostra et abscisi sumus ¹²propterea vaticinare et dices ad eos haec dicit Dominus Deus ecce ego aperiam tumulos vestros et educam vos de sepulchris vestris populus meus et inducam vos in terram Israhel ¹³et scietis quia ego Dominus cum aperuero sepulchra vestra et eduxero vos de tumulis vestris populus meus ¹⁴et dederam spiritum meum in vobis et vixeritis et requiescere vos faciam super humum vestram et scietis quia ego Dominus locutus sum et feci ait Dominus Deus ¹⁵et factus est sermo Domini ad me dicens ¹⁶et tu fili hominis sume tibi lignum unum et scribe super illud Iudae et filiorum Israhel sociis

eius et tolle lignum alterum et scribe super eum Ioseph lignum Ephraim et cunctae domui Israhel sociorumque eius ¹⁷et adiunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem in manu tua ¹⁸cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes nonne indicas nobis quid in his tibi velis ¹⁹loqueris ad eos haec dicit Dominus Deus ecce ego adsumam lignum Ioseph quod est in manu Ephraim et tribus Israhel quae iunctae sunt ei et dabo eas pariter cum ligno Iuda et faciam eas in lignum unum et erunt unum in manu eius ²⁰erunt autem ligna super quae scripseris in manu tua in oculis eorum ²¹et dices ad eos haec dicit Dominus Deus ecce ego adsumam filios Israhel de medio nationum ad quas abierunt et congregabo eos undique et adducam eos ad humum suam ²²et faciam eos gentem unam in terra in montibus Israhel et rex unus erit omnibus imperans et non erunt ultra duae gentes nec dividuntur amplius in duo regna ²³neque polluentur ultra in idolis suis et abominationibus suis et in cunctis iniquitatibus suis et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverunt et mundabo eos et erunt mihi populus et ego ero eis Deus ²⁴et servus meus David rex super eos et pastor unus erit omnium eorum in iudiciis meis ambulabunt et mandata mea custodient et facient ea ²⁵et habitabunt super terram quam dedi servo meo Iacob in qua habitaverunt patres vestri et habitabunt super eam ipsi et filii eorum et filii filiorum eorum usque in sempiternum et David servus meus princeps eorum in perpetuum ²⁶et percutiam illis foedus pacis pactum sempiternum erit eis et fundabo eos et multiplicabo et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum ²⁷et erit tabernaculum meum in eis et ero eis Deus et ipsi erunt mihi populus ²⁸et scient gentes quia ego Dominus sanctificator Israhel cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum

38et factus est sermo Domini ad me dicens ²fili hominis pone faciem tuam contra Gog terram Magog principem capitis Mosoch et Thubal et vaticinare de eo ³et dices ad eum haec dicit Dominus Deus ecce ego ad te Gog principem capitis Mosoch et Thubal ⁴et circumagam te et ponam frenum in maxillis tuis et educam te et omnem exercitum tuum equos et equites vestitos loriceis universos multitudinem magnam hastam et clypeum arripientium et gladium ⁵Persae Aethiopes et Lybies cum eis omnes scutati et galeati ⁶Gomer et universa agmina eius domus Thogorma latera aquilonis et totum robur eius populique multi tecum ⁷praepara et instrue te et omnem multitudinem tuam quae coacervata est ad te et esto eis in praeceptum ⁸post dies multos visitaberis in novissimo annorum venies ad terram quae reversa est a gladio congregata est de populis multis ad montes Israhel qui fuerunt deserti iugiter haec de populis educta est et habitaverunt in ea confidenter universi ⁹ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes ut operias terram tu et omnia agmina tua et populi multi tecum ¹⁰haec dicit Dominus Deus in die illa ascendent

sermone super cor tuum et cogitabis cogitationem pessimam ¹¹et dices ascendam ad terram absque muro veniam ad quiescentes habitantesque secure omnes habitant sine muro vectes et portae non sunt eis ¹²ut diripias spolia et invadas praedam ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti et super populum qui est congregatus ex gentibus qui possidere coepit et esse habitator umbilici terrae ¹³Seba et Dedan et negotiatores Tharsis et omnes leones eius dicent tibi numquid ad sumenda spolia tu venis ecce ad diripiendam praedam congregasti multitudinem tuam ut tollas argentum et aurum auferas supellectilem atque substantiam et diripias manubias infinitas ¹⁴propterea vaticinare fili hominis et dices ad Gog haec dicit Dominus Deus numquid non in die illo cum habitaverit populus meus Israhel confidenter scies ¹⁵et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi multi tecum ascensores equorum universi coetus magnus et exercitus vehemens ¹⁶et ascendes super populum meum Israhel quasi nubes ut operias terram in novissimis diebus eris et adducam te super terram meam ut sciant gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o Gog ¹⁷haec dicit Dominus Deus tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum Israhel qui prophetaverunt in diebus illorum temporum ut adducerem te super eos ¹⁸et erit in die illa in die adventus Gog super terram Israhel ait Dominus Deus ascendet indignatio mea in furore meo ¹⁹et in zelo meo in igne irae meae locutus sum quia in die illa erit commotio magna super terram Israhel ²⁰et commovebuntur a facie mea pisces maris et volucres caeli et bestiae agri et omne reptile quod movetur super humum cunctique homines qui sunt super faciem terrae et subvertentur montes et cadent sepes et omnis murus in terra corruet ²¹et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis gladium ait Dominus Deus gladius uniuscuiusque in fratrem suum dirigetur ²²et iudicabo eum peste et sanguine et imbre vehementi et lapidibus immensis ignem et sulphur pluam super eum et super exercitum eius et super populos multos qui sunt cum eo ²³et magnificabor et sanctificabor et notus ero in oculis gentium multarum et scient quia ego Dominus

39tu autem fili hominis vaticinare adversum Gog et dices haec dicit Dominus Deus ecce ego super te Gog principem capitis Mosoch et Thubal ²et circumagam te et seducam te et ascendere faciam de lateribus aquilonis et adducam te super montes Israhel ³et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua et sagittas tuas de manu dextera tua deiciam ⁴super montes Israhel cades tu et omnia agmina tua et populi qui sunt tecum feris avibus omnique volatili et bestiis terrae dedi te devorandum ⁵super faciem agri cades quia ego locutus sum ait Dominus Deus ⁶et emittam ignem in Magog et in his qui habitant in insulis confidenter et scient quia ego Dominus ⁷et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israhel et non polluam nomen

sanctum meum amplius et scient gentes quia ego Dominus Sanctus Israhel ⁸ecce venit et factum est ait Dominus Deus haec est dies de qua locutus sum ⁹et egredientur habitatores de civitatibus Israhel et succendent et comburent arma clypeum et hastas arcum et sagittas et baculos manus et contos et succendent ea igne septem annis ¹⁰et non portabunt ligna de regionibus neque succident de saltibus quoniam arma succendent igne et depraedabuntur eos quibus praedae fuerant et diripient vastatores suos ait Dominus Deus ¹¹et erit in die illa dabo Gog locum nominatum sepulchrum in Israhel vallem Viatorum ad orientem maris quae obstupescere facit praetereuntes et sepelient ibi Gog et omnem multitudinem eius et vocabitur vallis Multitudinis Gog ¹²et sepelient eos domus Israhel ut mundent terram septem mensibus ¹³sepeliet autem omnis populus terrae et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum ait Dominus Deus ¹⁴et viros iugiter constituent lustrantes terram qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terrae ut emundent eam post menses autem septem quare incipient ¹⁵et circumibunt peragrantes terram cumque viderint os hominis statuent iuxta illud titulum donec sepeliant illud pollinctores in valle Multitudinis Gog ¹⁶nomen autem civitatis Amona et mundabunt terram ¹⁷tu ergo fili hominis haec dicit Dominus Deus dic omni volucris et universis avibus cunctisque bestiis agri convenite properate concurrite undique ad victimam meam quam ego immolo vobis victimam grandem super montes Israhel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem ¹⁸carnes fortium comedetis et sanguinem principum terrae bibetis arietum agnorum et hircorum taurorumque altitium et pinguium omnium ¹⁹et comedetis adipem in saturitate et bibetis sanguinem in ebrietate de victima quam ego immolabo vobis ²⁰et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait Dominus Deus ²¹et ponam gloriam meam in gentibus et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim et manum meam quam posuerim super eos ²²et scient domus Israhel quia ego Dominus Deus eorum a die illa et deinceps ²³et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus Israhel eo quod reliquerint me et absconderim faciem meam ab eis et traderim eos in manu hostium et ceciderint in gladio universi ²⁴iuxta inmunditiam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab illis ²⁵propterea haec dicit Dominus Deus nunc reducam captivitatem Iacob et miserebor omnis domus Israhel et adsumam zelum pro nomine sancto meo ²⁶et portabunt confusionem suam et omnem praevaricationem quam praevaricati sunt in me cum habitaverint in terra sua confidenter neminem formidantes ²⁷et reduxero eos de populis et congregavero de terris inimicorum suorum et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarum ²⁸et scient quia ego Dominus Deus eorum eo quod transtulerim eos in nationes et congregavero eos super terram suam et non dereliquerim quemquam ex eis ibi ²⁹et non abscondam ultra faciem meam ab eis eo quod effuderim

spiritum meum super omnem domum Israhel ait Dominus Deus

40in vicesimo et quinto anno transmigrationis nostrae in exordio anni decima mensis quartodecimo anno postquam percussa est civitas in ipsa hac die facta est super me manus Domini et adduxit me illuc ²in visionibus Dei adduxit me in terram Israhel et dimisit me super montem excelsum nimis super quem erat quasi aedificium civitatis vergentis ad austrum ³et introduxit me illuc et ecce vir cuius erat species quasi species aeris et funiculus lineus in manu eius et calamus mensurae in manu eius stabat autem in porta ⁴et locutus est ad me idem vir fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi et pone cor tuum in omnia quae ego ostendam tibi quia ut ostendantur tibi adductus es huc adnuntia omnia quae tu vides domui Israhel ⁵et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique et in manu viri calamus mensurae sex cubitorum et palmo et mensus est latitudinem aedificii calamo uno altitudinem quoque calamo uno ⁶et venit ad portam quae respiciebat viam orientalem et ascendit per gradus eius et mensus est limen portae calamo uno latitudinem id est limen unum calamo uno in latitudine ⁷et thalamum uno calamo in longum et uno calamo in latum et inter thalamos quinque cubitos ⁸et limen portae iuxta vestibulum portae intrinsecus calamo uno ⁹et mensus est vestibulum portae octo cubitorum et frontem eius duobus cubitis vestibulum autem portae erat intrinsecus ¹⁰porro thalami portae ad viam orientalem tres hinc et tres inde mensura una trium et mensura una frontium ex utraque parte ¹¹et mensus est latitudinem liminis portae decem cubitorum et longitudinem portae tredecim cubitorum ¹²et marginem ante thalamos cubiti unius et cubitus unus finis utrimque thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde ¹³et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum eius latitudinem viginti et quinque cubitorum ostium contra ostium ¹⁴et fecit frontes per sexaginta cubitos et ad frontem atrium portae undique per circuitum ¹⁵et ante faciem portae quae pertingebat usque ad faciem vestibuli portae interioris quinquaginta cubitos ¹⁶et fenestras obliquas in thalamis et in frontibus eorum quae erant intra portam undique per circuitum similiter autem erant et in vestibulis fenestrae per gyrum intrinsecus et ante frontes pictura palmarum ¹⁷et eduxit me ad atrium exterius et ecce gazofilacia et pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum triginta gazofilacia in circuitu pavimenti ¹⁸et pavimentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferius ¹⁹et mensus est latitudinem a facie portae inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus centum cubitos ad orientem et ad aquilonem ²⁰portam quoque quae respiciebat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam in longitudine quam in latitudine ²¹et thalamos eius tres hinc et tres inde et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram portae prioris quinquaginta cubitorum longitudinem eius et

latitudinem viginti quinque cubitorum ²²fenestrae autem eius et vestibulum et scalpturae secundum mensuram portae quae respiciebat ad orientem et septem graduum erat ascensus eius et vestibulum ante eam ²³et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos ²⁴et duxit me ad viam australem et ecce porta quae respiciebat ad austrum et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores ²⁵et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras quinquaginta cubitorum longitudine et latitudine viginti quinque cubitorum ²⁶et in gradibus septem ascendebatur ad eam et vestibulum ante fores eius et celatae palmae erant una hinc et altera inde in fronte eius ²⁷et porta atrii interioris in via australi et mensus est a porta usque ad portam in via australi centum cubitos ²⁸et introduxit me in atrium interius ad portam australem et mensus est portam iuxta mensuras superiores ²⁹thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius hisdem mensuris et fenestras eius et vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos ³⁰et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum et latitudine quinque cubitorum ³¹et vestibulum eius ad atrium exterius et palmas eius in fronte et octo gradus erant quibus ascendebatur per eam ³²et introduxit me in atrium interius per viam orientalem et mensus est portam secundum mensuras superiores ³³thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra et fenestras eius et vestibuli eius in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum ³⁴et vestibulum eius id est atrii exterioris et palmae celatae in fronte eius hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius ³⁵et introduxit me ad portam quae respiciebat ad aquilonem et mensus est secundum mensuras superiores ³⁶thalamum eius frontem eius vestibulum eius et fenestras eius per circuitum longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum ³⁷vestibulum eius in atrium exterius et celatura palmarum in fronte illius hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius ³⁸et per singula gazofilacia ostium in frontibus portarum ibi lavabunt holocaustum ³⁹et in vestibulo portae duae mensae hinc et duae mensae inde ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto ⁴⁰et ad latus exterius quod ascendit ad ostium portae quae pergit ad aquilonem duae mensae et ad latus alterum ante vestibulum portae duae mensae ⁴¹quattuor mensae hinc et quattuor mensae inde per latera portae octo mensae erunt super quas immolabunt ⁴²quattuor autem mensae ad holocaustum de lapidibus quadris extractae longitudine cubiti unius et dimidii et latitudine cubiti unius et dimidii et altitudine cubiti unius super quas ponant vasa in quibus immolatur holocaustum et victima ⁴³et labia earum palmi unius reflexa intrinsecus per circuitum super mensas autem carnes oblationis ⁴⁴et extra portam interiorem gazofilacia cantorum in atrio interiore quod erat in latere portae respicientis ad aquilonem

et facies eorum contra viam australem una ex latere portae orientalis quae respiciebat ad viam aquilonis ⁴⁵et dixit ad me hoc est gazofilacium quod respicit viam meridianam sacerdotum qui excubant in custodiis templi ⁴⁶porro gazofilacium quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris isti sunt filii Sadoc qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrent ei ⁴⁷et mensus est atrium longitudine centum cubitorum et latitudine centum cubitorum per quadrum et altare ante faciem templi ⁴⁸et introduxit me in vestibulum templi et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et latitudinem portae trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde ⁴⁹longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum et latitudinem undecim cubitorum et octo gradibus ascendebatur ad eam et columnae erant in frontibus una hinc et altera inde

41et introduxit me in templum et mensus est frontes sex cubitos latitudinis hinc et sex cubitos latitudinis inde latitudinem tabernaculi ²et latitudo portae decem cubitorum erat et latera portae quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum et latitudinem viginti cubitorum ³et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portae duos cubitos et portam sex cubitorum et latitudinem portae septem cubitorum ⁴et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum et latitudinem viginti cubitorum ante faciem templi et dixit ad me hoc est sanctum sanctorum ⁵et mensus est parietem domus sex cubitorum et latitudinem lateris quattuor cubitorum undique per circuitum domus ⁶latera autem latus ad latus bis triginta tria et erant eminentia quae ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum ut continerent et non adtingerent parietem templi ⁷et platea erat in rotundum ascendens sursum per cocleam et in cancellum templi deferebat per gyrum idcirco latius erat templum in superioribus et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium ⁸et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spatio ⁹et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum et interior domus in lateribus domus ¹⁰et inter gazofilacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique ¹¹et ostium lateris ad orationem ostium unum ad viam aquilonis et ostium unum ad viam australem et latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu ¹²et aedificium quod erat separatum versumque ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorum paries autem aedificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum et longitudo eius nonaginta cubitorum ¹³et mensus est domus longitudinem centum cubitorum et quod separatum erat aedificium et parietes eius longitudinis centum cubitorum ¹⁴latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem centum cubitorum ¹⁵et mensus est longitudinem aedificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum ekthetas ex utraque

parte centum cubitorum et templum interius et vestibula atrii ¹⁶limina et fenestras obliquas et ekthetas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen stratumque ligno per gyrum in circuitu terra autem usque ad fenestras et fenestrae clausae super ostia ¹⁷et usque ad domum interiorem et forinsecus per omnem parietem in circuitu intrinsecus et forinsecus ad mensuram ¹⁸et fabrefacta cherubin et palmae et palma inter cherub et cherub duasque facies habebat cherub ¹⁹faciem hominis iuxta palmam ex hac parte et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte expressam per omnem domum in circuitu ²⁰de terra usque ad superiora portae cherubin et palmae celatae erant in pariete templi ²¹limen quadrangulum et facies sanctuarii aspectus contra aspectum ²²altaris lignei trium cubitorum altitudo et longitudo eius duo cubitorum et anguli eius et longitudo eius et parietes eius lignei et locutus est ad me haec est mensa coram Domino ²³et duo ostia erant in templo et in sanctuario ²⁴et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant ostiola quae in se invicem plicabantur bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum ²⁵et celata erant in ipsis ostiis templi cherubin et sculptura palmarum sicut in parietibus quoque expressa erat quam ob rem erant et grossiora ligna in vestibuli fronte forinsecus ²⁶super quae fenestrae obliquae et similitudo palmarum hinc atque inde in umerulis vestibuli secundum latera domus latitudinemque parietum

42et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem et eduxit me in gazofilacium quod erat contra separatam aedificium et contra aedem vergentem ad aquilonem ²in facie longitudinis centum cubitos ostii aquilonis et latitudinis quinquaginta cubitos ³contra viginti cubitos atrii interioris et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris ubi erat porticus iuncta porticui triplici ⁴et ante gazofilacia deambulatio decem cubitorum latitudinis ad interiora respiciens viae cubiti unius et ostia earum ad aquilonem ⁵ubi erant gazofilacia in superioribus humiliora quia subportabant porticus quae ex illis eminebant de inferioribus et de mediis aedificii ⁶tristega enim erant et non habebant columnas sicut erant columnae atriorum propterea eminebant de inferioribus et de mediis a terra ⁷et peribolus exterior secundum gazofilacia quae erant in via atrii exterioris ante gazofilacia longitudo eius quinquaginta cubitorum ⁸quia longitudo erat gazofilaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum et longitudo ante faciem templi centum cubitorum ⁹et erat subter gazofilacia haec introitus ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori ¹⁰in latitudine periboli atrii quod erat contra viam orientalem in facie aedificii separati et erant ante aedificium gazofilacia ¹¹et via ante faciem eorum iuxta similitudinem gazofilaciorum quae erant in via aquilonis secundum longitudinem eorum sic et latitudo eorum et omnis introitus eorum et similitudines et ostia eorum ¹²secundum ostia gazofilaciorum quae erant in via respiciente ad notum ostium in capite viae quae via erat ante vestibulum separatam per

viam orientalem ingredientibus ¹³et dixit ad me gazofilacia aquilonis et gazofilacia austri quae sunt ante aedificium separatam haec sunt gazofilacia sancta in quibus vescuntur sacerdotes qui adpropinquant ad Dominum in sancta sanctorum ibi ponent sancta sanctorum et oblationem pro peccato et pro delicto locus enim sanctus est ¹⁴cum autem ingressi fuerint sacerdotes non egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi reponent vestimenta sua in quibus ministrant quia sancta sunt vestienturque vestimentis aliis et sic procedent ad populum ¹⁵cumque conplesset mensuras domus interioris eduxit me per viam portae quae respiciebat ad viam orientalem et mensus est eam undique per circuitum ¹⁶mensus autem est contra ventum orientalem calamo mensurae quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum ¹⁷et mensus est contra ventum aquilonem quingentos calamos in calamo mensurae per gyrum ¹⁸et ad ventum australem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum ¹⁹et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae ²⁰per quattuor ventos mensus est illud murum eius undique per circuitum longitudine quingentorum cubitorum et latitudine quingentorum cubitorum dividentem inter sanctuarium et vulgi locum

43et duxit me ad portam quae respiciebat ad viam orientalem ²et ecce gloria Dei Israhel ingrediebatur per viam orientalem et vox erat ei quasi vox aquarum multarum et terra splendebat a maiestate eius ³et vidi visionem secundum speciem quam videram quando venit ut disperderet civitatem et species secundum aspectum quem videram iuxta fluvium Chobar et cecidi super faciem meam ⁴et maiestas Domini ingressa est templum per viam portae quae respiciebat ad orientem ⁵et levavit me spiritus et introduxit me in atrium interius et ecce repleta erat gloria Domini domus ⁶et audivi loquentem ad me de domo et vir qui stabat iuxta me ⁷dixit ad me fili hominis locus solii mei et locus vestigiorum pedum meorum ubi habito in medio filiorum Israhel in aeternum et non polluent ultra domus Israhel nomen sanctum meum ipsi et reges eorum in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in excelsis ⁸qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum et postes suos iuxta postes meos et murus erat inter me et eos et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt propter quod consumpsi eos in ira mea ⁹nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me et habitabo in medio eorum semper ¹⁰tu autem fili hominis ostende domui Israhel templum et confundantur ab iniquitatibus suis et metiantur fabricam ¹¹et erubescant ex omnibus quae fecerunt figuram domus et fabricae eius exitus et introitus et omnem descriptionem eius et universa praecepta eius cunctumque ordinem eius et omnes leges eius ostende eis et scribes in oculis eorum et custodiant omnes descriptiones eius et praecepta illius et faciant ea ¹²ista est lex domus in summitate

montis omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est haec ergo est lex domus ¹³istae autem mensurae altaris in cubito verissimo qui habebat cubitum et palmum in sinu eius erat cubitus et cubitus in latitudine et definitio usque ad labium eius in circuitu palmus unus haec quoque erat fossa altaris ¹⁴et de sinu terrae usque ad crepidinem novissimam duo cubiti et latitudo cubiti unius et a crepidine maiori usque ad crepidinem minorem quattuor cubiti et latitudo unius cubiti ¹⁵ipse autem arihel quattuor cubitorum et ab arihel usque sursum cornua quattuor ¹⁶et arihel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis quadrangulatum aequis lateribus ¹⁷et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis per quattuordecim latitudinis in quattuor angulis eius et corona in circuitu eius dimidii cubitus et sinus eius unius cubiti per circuitum gradus autem eius versi ad orientem ¹⁸et dixit ad me fili hominis haec dicit Dominus Deus hii sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum ut offeratur super illud holocaustum et effundatur sanguis ¹⁹et dabis sacerdotibus Levitis qui sunt de semine Sadoc qui accedunt ad me ait Dominus Deus ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato ²⁰et adsumens de sanguine eius pones super quattuor cornua eius et super quattuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu et mundabis illud et expiabis ²¹et tolles vitulum qui oblatum fuerit pro peccato et combures illum in separato loco domus extra sanctuarium ²²et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo ²³cumque conpleveris expians illud offeres vitulum de armento immaculatum et arietem de grege immaculatum ²⁴et offeres eos in conspectu Domini et mittent sacerdotes super eos sal et offerent eos holocaustum Domino ²⁵septem diebus facies hircum pro peccato cotidie et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent ²⁶septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud et implebunt manum eius ²⁷expletis autem diebus in die octava et ultra facient sacerdotes super altare holocausta vestra et quae pro pace offerunt et placatus ero vobis ait Dominus Deus

44et convertit me ad viam portae sanctuarii exterioris quae respiciebat ad orientem et erat clausa ²et dixit Dominus ad me porta haec clausa erit non aperietur et vir non transiet per eam quoniam Dominus Deus Israhel ingressus est per eam eritque clausa ³principi princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram Domino per viam vestibuli portae ingredietur et per viam eius egredietur ⁴et adduxit me per viam portae aquilonis in conspectu domus et vidi et ecce implevit gloria Domini domum Domini et cecidi in faciem meam ⁵et dixit ad me Dominus fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia quae ego loquor ad te de universis caerimoniis domus Domini et de cunctis legibus eius et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii ⁶et dices ad exasperantem me domum Israhel haec dicit Dominus Deus sufficiant vobis

omnia scelera vestra domus Israhel ⁷eo quod inducitis filios alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in sanctuario meo et polluant domum meam et offertis panes meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris ⁸et non servastis praecepta sanctuarii mei et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismet ipsis ⁹haec dicit Dominus Deus omnis alienigena incircumcisos corde et incircumcisos carne non ingredietur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum Israhel ¹⁰sed et Levitae qui longe recesserunt a me in errore filiorum Israhel et erraverunt a me post idola sua et portaverunt iniquitatem suam ¹¹erunt in sanctuario meo aeditui et ianitores portarum domus et ministri domus ipsi mactabunt holocaustosin et victimas populi et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis ¹²pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum et facti sunt domui Israhel in offendiculum iniquitatis idcirco levavi manum meam super eos dicit Dominus Deus et portaverunt iniquitatem suam ¹³et non adpropinquabunt ad me ut sacerdotio fungantur mihi neque accedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum sed portabunt confusionem suam et scelera sua quae fecerunt ¹⁴et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius et universis quae fiunt in ea ¹⁵sacerdotes autem Levitae filii Sadoc qui custodierunt caerimonias sanctuarii mei cum errarent filii Israhel a me ipsi accedent ad me ut ministrent mihi et stabunt in conspectu meo ut offerant mihi adipem et sanguinem ait Dominus Deus ¹⁶ipsi ingredientur sanctuarium meum et ipsi accedent ad mensam meam ut ministrent mihi et custodiant caerimonias meas ¹⁷cumque ingredientur portas atrii interioris vestibus lineis induentur nec ascendet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus ¹⁸vittae lineae erunt in capitibus eorum et feminalia linea erunt in lumbis eorum et non accingentur in sudore ¹⁹cumque egredientur atrium exterius ad populum exuent se vestimenta sua in quibus ministraverunt et reponent ea in gazofilacio sanctuarii et vestient se vestimentis aliis et non sanctificabunt populum in vestibus suis ²⁰caput autem suum non radent neque comam nutriunt sed tondentes adtondent capita sua ²¹et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressurus est atrium interius ²²et viduam et repudiatam non accipient uxores sed virgines de semine domus Israhel sed et viduam quae fuerit vidua a sacerdote accipient ²³et populum meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum et inter mundum et immundum ostendent eis ²⁴et cum fuerit controversia stabunt in iudiciis meis et iudicabunt leges meas et praecepta mea in omnibus sollemnitatibus meis custodient et sabbata mea sanctificabunt ²⁵et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur nisi ad patrem et matrem et filium et filiam et fratrem et sororem quae alterum virum non habuit in quibus contaminabuntur ²⁶et postquam fuerit emundatus septem dies numerabuntur ei ²⁷et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius

ut ministret mihi in sanctuario offeret pro peccato suo ait Dominus Deus ²⁸erit autem eis hereditas ego hereditas eorum et possessionem non dabitis eis in Israhel ego enim possessio eorum ²⁹victimam et pro peccato et pro delicto ipsi comedent et omne votum in Israhel ipsorum erit ³⁰et primitiva omnium primogenitorum et omnia libamenta ex omnibus quae offeruntur sacerdotum erunt et primitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti ut reponat benedictionem domui suae ³¹omne morticinum et captum a bestia de avibus et de pecoribus non comedent sacerdotes

45cumque coeperitis terram dividere sortito separate primitias Domino sanctificatum de terra longitudine viginti quinque milia et latitudine decem milia sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum ²et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum et quinquaginta cubitis in suburbana eius per gyrum ³et a mensura ista mensurabis longitudinem viginti quinque milium et latitudinem decem milium et in ipso erit templum sanctumque sanctorum ⁴sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad ministerium Domini et erit eis locus in domos et in sanctuarium sanctitatis ⁵viginti quinque autem milia longitudinis et decem milia latitudinis erunt Levitis qui ministrant domui ipsi possidebunt viginti gazofilacia ⁶et possessionem civitatis dabitis quinque milia latitudinis et longitudinis viginti quinque milia secundum separationem sanctuarii omni domui Israhel ⁷principi quoque hinc et inde in separationem sanctuarii et in possessionem civitatis contra faciem separationis sanctuarii et contra faciem possessionis urbis a latere maris usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem longitudinem autem iuxta unamquamque partium a termino occidentali usque ad terminum orientalem ⁸de terra erit ei possessio in Israhel et non depopulabuntur ultra principes populum meum sed terram dabunt domui Israhel secundum tribus eorum ⁹haec dicit Dominus Deus sufficiat vobis principes Israhel iniquitatem et rapinas intermittite et iudicium et iustitiam facite separate confinia vestra a populo meo ait Dominus Deus ¹⁰statera iusta et oephi iustum et batus iustus erit vobis ¹¹oephi et batus aequalia et unius mensurae erunt ut capiat decimam partem chori batus et decimam partem chori oephi iuxta mensuram chori erit aequa libratio eorum ¹²siclus autem viginti obolos habeat porro viginti sicli et viginti quinque sicli et quindecim sicli minam facient ¹³et haec sunt primitiae quas tolletis sextam partem oephi de choro frumenti et sextam partem oephi de choro hordei ¹⁴mensura quoque olei batus olei decima pars chori est et decem bati chorum faciunt quia decem bati implent chorum ¹⁵et arietem unum de grege ducentorum de his quae nutriunt Israhel in sacrificium et in holocaustum et in pacifica ad expiandum pro eis ait Dominus Deus ¹⁶omnis populus terrae tenebitur primitiis his principi in Israhel ¹⁷et super principem erunt holocausta et sacrificium et libamina in sollemnitatibus et in

kalendis et in sabbatis in universis sollemnitatibus domus Israhel ipse faciat pro peccato sacrificium et holocaustum et pacifica ad expiandum pro domo Israhel ¹⁸haec dicit Dominus Deus in primo mense una mensis sumes vitulum de armento immaculatum et expiabis sanctuarium ¹⁹et tollet sacerdos de sanguine quod erit pro peccato et ponet in postibus domus et in quattuor angulis crepidinis altaris et in postibus portae atrii interioris ²⁰et sic facies in septima mensis pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est et expiabitis pro domo ²¹in primo mense quartadecima die mensis erit vobis paschae sollemnitatis septem diebus azyma comedentur ²²et faciet princeps in die illa pro se et pro universo populo terrae vitulum pro peccato ²³et in septem dierum sollemnitatis faciet holocaustum Domino septem vitulos et septem arietes immaculatos cotidie septem diebus et pro peccato hircum caprarum cotidie ²⁴et sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem faciet et olei hin per singula oephi ²⁵septimo mense quintadecima die mensis in sollemnitatis faciet sicut supra dicta sunt per septem dies tam pro peccato quam pro holocausto et in sacrificio et in oleo

46haec dicit Dominus Deus porta atrii interioris quae respicit ad orientem erit clausa sex diebus in quibus opus fit die autem sabbati aperietur sed et in die kalendarum aperietur ²et intrabit princeps per viam vestibuli portae de foris et stabit in limine portae et facient sacerdotes holocaustum eius et pacifica eius et adorabit super limen portae et egredietur porta autem non claudetur usque ad vesperam ³et adorabit populus terrae ad ostium portae illius in sabbatis et in kalendis coram Domino ⁴holocaustum autem hoc offeret princeps Domino in die sabbati sex agnos immaculatos et arietem immaculatum ⁵et sacrificium oephi per arietem agnis autem sacrificium quod dederit manus eius et olei hin per singula oephi ⁶in die autem kalendarum vitulum de armento immaculatum et sex agni et arietes immaculati erunt ⁷et oephi per vitulum oephi quoque per arietem faciet sacrificium agnis autem sicut invenerit manus eius et olei hin per singula oephi ⁸cumque ingressurus est princeps per viam vestibuli portae ingrediatur et per eandem viam exeat ⁹et cum intrabit populus terrae in conspectu Domini in sollemnitatibus qui ingreditur per portam aquilonis ut adoret egredietur per viam portae meridianae porro qui ingreditur per viam portae meridianae egredietur per viam portae aquilonis non revertetur per viam portae per quam ingressus est sed e regione illius egredietur ¹⁰princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingrediatur et cum egredientibus egredietur ¹¹et in nundinis et in sollemnitatibus erit sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem agnis autem erit sacrificium sicut invenerit manus eius et olei hin per singula oephi ¹²cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum aut pacifica voluntaria Domino aperietur ei porta quae respicit ad orientem et faciet holocaustum suum et pacifica sua sicut fieri solet in die sabba-

ti et egredietur claudeturque porta postquam exierit ¹³et agnum eiusdem anni immaculatum faciet holocaustum cotidie Domino semper mane faciet illud ¹⁴et sacrificium faciet super eo cata mane mane sextam partem oephi et de oleo tertiam partem hin ut misceatur similiae sacrificium Domino legitimum iuge atque perpetuum ¹⁵faciet agnum et sacrificium et oleum cata mane mane holocaustum sempiternum ¹⁶haec dicit Dominus Deus si dederit princeps donum alicui de filiis suis hereditas eius filiorum suorum erit possidebunt ea hereditarie ¹⁷si autem dederit legatum de hereditate sua uni servorum suorum erit illius usque ad annum remissionis et revertetur ad principem hereditas autem eius filiis eius erit ¹⁸et non accipiet princeps de hereditate populi per violentiam et de possessione eorum sed de possessione sua hereditatem dabit filiis suis ut non dispergatur populus meus unusquisque a possessione sua ¹⁹et introduxit me per ingressum qui erat ex latere portae in gazofilacia sanctuarii ad sacerdotes quae respiciebant ad aquilonem et erat ibi locus vergens ad occidentem ²⁰et dixit ad me iste est locus ubi coquent sacerdotes pro delicto et pro peccato ubi coquent sacrificium ut non efferant in atrio exteriori et sanctificetur populus ²¹et eduxit me in atrium exterius et circumduxit me per quattuor angulos atrii et ecce atriolum erat in angulo atrii atriola singula per angulos atrii ²²in quattuor angulos atrii atriola disposita quadraginta cubitorum per longum et triginta per latum mensurae unius quattuor erant ²³et paries per circuitum ambiens quattuor atriola et culinae fabricatae erant subter porticus per gyrum ²⁴et dixit ad me haec est domus culinarum in qua coquent ministri domus Domini victimas populi

47et convertit me ad portam domus et ecce aquae egrediebantur subter limen domus ad orientem facies enim domus respiciebat ad orientem aquae autem descendebant in latus templi dextrum ad meridiem altaris ²et eduxit me per viam portae aquilonis et convertit me ad viam foras portam exterioriorem viam quae respiciebat ad orientem et ecce aquae redundantes a latere dextro ³cum egrederetur vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua et mensus est mille cubitos et transduxit me per aquam usque ad talos ⁴rursumque mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad genua ⁵et mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad renes et mensus est mille torrentem quem non potui pertransire quoniam intumuerant aquae profundae torrentis qui non potest transvadari ⁶et dixit ad me certe vidisti fili hominis et duxit me et convertit ad ripam torrentis ⁷cumque me convertissem ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte ⁸et ait ad me aquae istae quae egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis et descendunt ad plana deserti intrabunt mare et exhibunt et sanabuntur aquae ⁹et omnis anima vivens quae serpit quocumque venerit torrens vivet et erunt pisces multum satis postquam venerint illuc aquae istae et sanabuntur

et vivent omnia ad quae venerit torrens ¹⁰vivent et stabunt super illa piscatores ab Engaddi usque ad Engallim siccatio sagenarum erunt plurimae species erunt piscium eius sicut pisces maris magni multitudinis nimiae ¹¹in litoribus autem eius et in palustribus non sanabuntur quia in salinas dabuntur ¹²et super torrentem orietur in ripis eius ex utraque parte omne lignum pomiferum non defluet folium ex eo et non deficiet fructus eius per singulos menses adferet primitiva quia aquae eius de sanctuario egredientur et erunt fructus eius in cibum et folia eius ad medicinam ¹³haec dicit Dominus Deus hic est terminus in quo possidebitis terram in duodecim tribubus Israhel quia Ioseph duplicem funiculum habet ¹⁴possidebitis autem eam singuli aequae ut frater suus quam levavi manum meam ut darem patribus vestris et cadet terra haec vobis in possessionem ¹⁵hic est autem terminus terrae ad plagam septentrionalem a mari magno via Bethalon venientibus Sadada ¹⁶Emath Berotha Sabarim quae est inter terminum Damasci et confinium Emath domus Atticon quae est iuxta terminos Auran ¹⁷et erit terminus a mari usque ad atrium Aenon terminus Damasci et ab aquilone ad aquilonem et terminus Emath plagam autem septentrionalis ¹⁸porro plaga orientalis de medio Auran et de medio Damasci et de medio Galaad et de medio terrae Israhel Iordanis distermians ad mare orientale metiemini etiam plagam orientalem ¹⁹plaga autem australis meridiana a Thamar usque ad aquas Contradictionis Cades et torrens usque ad mare magnum et plaga ad meridiem australis ²⁰et plaga maris mare magnum a confinio per directum donec venias Emath haec est plaga maris ²¹et dividetis terram istam vobis per tribus Israhel ²²et mittetis eam in hereditatem vobis et advenis qui accesserint ad vos qui genuerint filios in medio vestrum et erunt vobis sicut indigenae inter filios Israhel vobiscum dividet possessionem in medio tribuum Israhel ²³in tribu autem quacumque fuerit advena ibi dabitis possessionem illi ait Dominus Deus

48et haec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam Aethlon pergentibus Emath atrium Aenon terminus Damasci ad aquilonem iuxta Emath et erit ei plaga orientalis mare Dan una ²et ad terminum Dan a plaga orientali usque ad plagam maris Aser una ³et super terminum Aser a plaga orientali usque ad plagam maris Nephtalim una ⁴et super terminum Nephtalim a plaga orientali usque ad plagam maris Manasse una ⁵et super terminum Manasse a plaga orientali usque ad plagam maris Ephraim una ⁶et super terminum Ephraim a plaga orientali usque ad plagam maris Ruben una ⁷et super terminum Ruben a plaga orientali usque ad plagam maris Iuda una ⁸et super terminum Iuda a plaga orientali usque ad plagam maris erunt primitiae quas separabitis viginti quinque milibus latitudinis et longitudinis sicuti singulae partes a plaga orientali usque ad plagam maris et erit sanctuarium in medio eius ⁹primitiae quas separastis Domino longitudo viginti

quinque milibus et latitudo decem milibus ¹⁰hae autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum ad aquilonem viginti quinque milia et ad mare latitudinis decem milia sed et ad orientem latitudinis decem milia et ad meridiem longitudinis viginti quinque milia et erit sanctuarium Domini in medio eius ¹¹sacerdotibus sanctuarium erit de filiis Sadoe qui custodierunt caerimonias meas et non erraverunt cum errarent filii Israhel sicut erraverunt et Levitae ¹²et erunt eis primitiae de primitiis terrae sanctum sanctorum iuxta terminum Levitarum ¹³sed et Levitis similiter iuxta fines sacerdotum viginti quinque milia longitudinis et latitudinis decem milia omnis longitudo viginti et quinque milium et latitudo decem milium ¹⁴et non venundabunt ex eo neque mutabunt nec transferentur primitiae terrae quia sanctificatae sunt Domino ¹⁵quinque milia autem quae supersunt in latitudine per viginti quinque milia profana erunt urbis in habitaculum et in suburbana et erit civitas in medio eius ¹⁶et heae mensurae eius ad plagam septentrionalem quingenti et quattuor milia et ad plagam meridianam quingenti et quattuor milia et ad plagam orientalem quingenti et quattuor milia et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia ¹⁷erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem ducenti quinquaginta et in meridie ducenti quinquaginta et ad orientem ducenti quinquaginta et ad mare ducenti quinquaginta ¹⁸quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii decem milia in orientem et decem milia ad occidentem erunt sicut primitiae sanctuarii et erunt fruges eius in panes his qui serviunt civitati ¹⁹servientes autem civitati operabuntur ex omnibus tribubus Israhel ²⁰omnes primitiae viginti quinque milium per viginti quinque milia in quadrum separabuntur in primitias sanctuarii et possessionem civitatis ²¹quod autem reliquum fuerit principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii et possessionis civitatis e regione viginti quinque milium primitiarum usque ad terminum orientalem sed et ad mare e regione viginti quinque milium usque ad terminum maris similiter in partibus principis erit et erunt primitiae sanctuarii et sanctuarium templi in medio eius ²²de possessione autem Levitarum et de possessione civitatis in medio partium principis erit inter terminum Iuda et inter terminum Benjamin et ad principem pertinebit ²³et reliquis tribubus a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Benjamin una ²⁴et contra terminum Benjamin a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Symeon una ²⁵et super terminum Symeonis a plaga orientali usque ad plagam occidentis Isachar una ²⁶et super terminum Isachar a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Zabulon una ²⁷et super terminum Zabulon a plaga orientali usque ad plagam maris Gad una ²⁸et super terminum Gad ad plagam austri in meridiem et erit finis de Thamar usque ad aquas Contradictionis Cades hereditas contra mare magnum ²⁹haec est terra quam mittetis in sortem tribubus Israhel et hae partitiones earum ait Dominus Deus ³⁰et hii egressus civitatis a plaga septentrionali

quingentos et quattuor milia mensurabis ³¹et portae civitatis in nominibus tribuum Israhel portae tres a septentrione porta Ruben una porta Iudae una porta Levi una ³²et ad plagam orientalem quingentos et quattuor milia et portae tres porta Ioseph una porta Benjamin una porta Dan una ³³et ad plagam meridianam quingentos et quattuor milia metieris portam Symeonis unam portam Isachar unam portam Zabulon unam ³⁴et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia portae eorum tres porta Gad una porta Aser una porta Nephtalim una ³⁵per circuitum decem et octo milia et nomen civitatis ex illa die Dominus ibidem

Daniel

1anno tertio regni Ioachim regis Iuda venit Nabuchodonosor rex Babylonis Hierusalem et obsedit eam ²et tradidit Dominus in manu eius Ioachim regem Iudae et partem vasorum domus Dei et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui et vasa intulit in domum thesauri dei sui ³et ait rex Asfanaz praeposito eunuchorum suorum ut introduceret de filiis Israhel et de semine regio et tyrannorum ⁴pueros in quibus nulla esset macula decoros forma et eruditus omni sapientia cautos scientia et doctos disciplina et qui possent stare in palatio regis ut doceret eos litteras et linguam Chaldeorum ⁵et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis et de vino unde bibebat ipse ut nutriti tribus annis postea starent in conspectu regis ⁶fuere ergo inter eos de filiis Iuda Danihel Ananias Misahel et Azarias ⁷et inposuit eis praepositus eunuchorum nomina Daniheli Balthasar et Ananiae Sedrac Misaheli Misac et Azariae Abdenago ⁸proposuit autem Danihel in corde suo ne pollueretur de mensa regis neque de vino potus eius et rogavit eunuchorum praepositum ne contaminaretur ⁹dedit autem Deus Daniheli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum ¹⁰et ait princeps eunuchorum ad Danihel timeo ego dominum meum regem qui constituit vobis cibum et potum qui si viderit vultus vestros macilentiores prae ceteris adulescentibus coaevis vestris condemnabit caput meum regi ¹¹et dixit Danihel ad Malassar quem constituerat princeps eunuchorum super Danihel Ananiam Misahel et Azariam ¹²tempta nos obsecro servos tuos diebus decem et dentur nobis legumina ad vescendum et aqua ad bibendum ¹³et contemplare vultus nostros et vultus puerorum qui vescuntur cibo regio et sicut videris facies cum servis tuis ¹⁴qui audito sermone huiusmodi temptavit eos diebus decem ¹⁵post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores prae omnibus pueris qui vescebantur cibo regio ¹⁶porro Malassar tollebat cibaria et vinum potus eorum dabatque eis legumina ¹⁷pueris autem his dedit Deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia Daniheli autem intellegentiam omnium visionum et somniorum ¹⁸completis itaque diebus post quos dixerat rex ut introducerentur introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor ¹⁹cumque locutus eis fuisset rex non sunt inventi de universis tales ut Danihel Ananias Mi-

sahel et Azarias et steterunt in conspectu regis ²⁰et omne verbum sapientiae et intellectus quod sciscitatus est ab eis rex invenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in universo regno eius ²¹fuit autem Danihel usque ad annum primum Cyri regis

2in anno secundo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somnium et conterritus est spiritus eius et somnium eius fugit ab eo ²praecepit ergo rex ut convocarentur arioli et magi et malefici et Chaldei et indicarent regi somnia sua qui cum venissent steterunt coram rege ³et dixit ad eos rex vidi somnium et mente confusus ignoro quid viderim ⁴responderuntque Chaldei regi syriace rex in sempiternum vive dic somnium servis tuis et interpretationem eius indicabimus ⁵et respondens rex ait Chaldeis sermo recessit a me nisi indicaveritis mihi somnium et coniecturam eius peribitis vos et domus vestrae publicabuntur ⁶si autem somnium et coniecturam eius narraveritis praemia et dona et honorem multum accipietis a me somnium igitur et interpretationem eius indicate mihi ⁷responderunt secundo atque dixerunt rex somnium dicat servis suis et interpretationem illius indicabimus ⁸respondit rex et ait certo novi quia tempus redimitis scientes quod recessit a me sermo ⁹si ergo somnium non indicaveritis mihi una est de vobis sententia quod interpretationem quoque fallacem et deceptione plenam composueritis ut loquamini mihi donec tempus pertranseat somnium itaque dicite mihi ut sciam quod interpretationem quoque eius veram loquamini ¹⁰respondentes ergo Chaldei coram rege dixerunt non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiusmodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et Chaldeo ¹¹sermo enim quem tu rex quaeris gravis est nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis exceptis diis quorum non est cum hominibus conversatio ¹²quo audito rex in furore et in ira magna praecepit ut perirent omnes sapientes Babylonis ¹³et egressa sententia sapientes interficiebantur quaerebaturque Danihel et socii eius ut perirent ¹⁴tunc Danihel requisivit de lege atque sententia ab Arioch principe militiae regis qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis ¹⁵et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem quam ob causam tam crudelis sententia a facie esset regis egressa cum ergo rem indicasset Arioch

Daniheli ¹⁶Daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi ¹⁷et ingressus est domum suam Ananiaeque Misaheli et Azariae sociis suis indicavit negotium ¹⁸ut quaererent misericordiam a facie Dei caeli super sacramento isto et non perirent Daniel et socii eius cum ceteris sapientibus Babylonis ¹⁹tunc Danieli per visionem nocte mysterium revelatum est et Daniel benedixit Deo caeli ²⁰et locutus ait sit nomen Domini benedictum a saeculo et usque in saeculum quia sapientia et fortitudo eius sunt ²¹et ipse mutat tempora et aetates transfert regna atque constituit dat sapientiam sapientibus et scientiam intelligentibus disciplinam ²²ipse revelat profunda et abscondita et novit in tenebris constituta et lux cum eo est ²³tibi Deus patrum meorum confiteor te que laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi et nunc ostendisti mihi quae rogavimus te quia sermonem regis aperuisti nobis ²⁴post haec Daniel ingressus ad Arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes Babylonis sic ei locutus est sapientes Babylonis ne perdas introduce me in conspectu regis et solutionem regi enarrabo ²⁵tunc Arioch festinus introduxit Danihelem ad regem et dixit ei inveni hominem de filiis transmigrationis Iudae qui solutionem regi adnuntiet ²⁶respondit rex et dixit Danieli cuius nomen erat Balthasar putasne vere potes indicare mihi somnium quod vidi et interpretationem eius ²⁷et respondens Daniel coram rege ait mysterium quod rex interrogat sapientes magi et arioli et aruspices non queunt indicare regi ²⁸sed est Deus in caelo revelans mysteria qui indicavit tibi rex Nabuchodonosor quae ventura sunt novissimis temporibus somnium tuum et visiones capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt ²⁹tu rex cogitare coepisti in stratu tuo quid esset futurum post haec et qui revelat mysteria ostendit tibi quae ventura sunt ³⁰mihi quoque non in sapientia quae est in me plus quam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitationes mentis tuae scires ³¹tu rex videbas et ecce quasi statua una grandis statua illa magna et statua sublimis stabat contra te et intuitus eius erat terribilis ³²huius statuae caput ex auro optimo erat pectus autem et brachia de argento porro venter et femora ex aere ³³tibiae autem ferreae pedum quaedam pars erat ferrea quaedam fictilis ³⁴videbas ita donec abscisus est lapis sine manibus et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus et comminuit eos ³⁵tunc contrita sunt pariter ferrum testa aes argentum et aurum et redacta quasi in favillam aestivae areae rapta sunt vento nullusque locus inventus est eis lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus et implevit universam terram ³⁶hoc est somnium interpretationem quoque eius dicemus coram te rex ³⁷tu rex regum es et Deus caeli regnum fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi ³⁸et omnia in quibus habitant filii hominum et bestiae agri volucresque caeli dedit in manu tua et sub ditione tua universa constituit tu es ergo caput aureum ³⁹et post te consurget regnum aliud minus

te et regnum tertium aliud aereum quod imperabit universae terrae ⁴⁰et regnum quartum erit velut ferrum quomodo ferrum comminuit et domat omnia sic comminuet omnia haec et conteret ⁴¹porro quia vidisti pedum et digitorum partem testae figuli et partem ferream regnum divisum erit quod tamen de plantario ferri orietur secundum quod vidisti ferrum mixtum testae ex luto ⁴²et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles ex parte regnum erit solidum et ex parte contritum ⁴³quia autem vidisti ferrum mixtum testae ex luto commiscebuntur quidem humano semine sed non adhaerent sibi sicuti ferrum misceri non potest testae ⁴⁴in diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus caeli regnum quod in aeternum non dissipabitur et regnum eius populo alteri non tradetur comminuet et consumet universa regna haec et ipsum stabit in aeternum ⁴⁵secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus et comminuit testam et ferrum et aes et argentum et aurum Deus magnus ostendit regi quae futura sunt postea et verum est somnium et fidelis interpretatio eius ⁴⁶tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam et Danielum adoravit et hostias et incensum praecepit ut sacrificarent ei ⁴⁷loquens ergo rex ait Danieli vere Deus vester Deus deorum est et Dominus regum et revelans mysteria quoniam potuisti aperire sacramentum hoc ⁴⁸tunc rex Danielum in sublime extulit et munera multa et magna dedit ei et constituit eum principem super omnes provincias Babylonis et praefectum magistratum super cunctos sapientes Babylonis ⁴⁹Daniel autem postulavit a rege et constituit super opera provinciae Babylonis Sedrac Misac et Abdenago ipse autem Daniel erat in foribus regis

3Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta latitudine cubitorum sex et statuit eam in campo Duram provinciae Babylonis ²itaque Nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices duces et tyrannos et praefectos omnesque principes regionum ut convenirent ad dedicationem statuae quam erexerat Nabuchodonosor rex ³tunc congregati sunt satrapae magistratus et iudices duces et tyranni et optimates qui erant in potestatibus constituti et universi principes regionum ut convenirent ad dedicationem statuae quam erexerat Nabuchodonosor rex stabant autem in conspectu statuae quam posuerat Nabuchodonosor ⁴et praeco clamabat valenter vobis dicitur populis tribubus et linguis ⁵in hora qua audieritis sonitum tubae et fistulae et citharae sambucae et psalterii et symphoniae et universi generis musicorum cadentes adorate statuam auream quam constituit Nabuchodonosor rex ⁶si quis autem non prostratus adoraverit eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis ⁷post haec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tubae fistulae et citharae sambucae et psalterii et symphoniae et omnis generis musicorum cadentes omnes populi et tribus et linguae adoraverunt statuam auream quam constituerat Nabuchodonosor rex ⁸statimque et in

ipso tempore accedentes viri chaldei accusaverunt Iudaeos⁹ dixeruntque Nabuchodonosor regi rex in aeternum vive¹⁰ tu rex posuisti decretum ut omnis homo qui audierit sonitum tubae fistulae et citharae sambucaee et psalterii et symphoniae et universi generis musicorum prosternat se et adoret statuum auream¹¹ si quis autem non procidens adoraverit mittatur in fornacem ignis ardentem¹² sunt ergo viri iudaei quos constituisti super opera regionis Babyloniae Sedrac Misac et Abdenago viri isti contempserunt rex decretum tuum deos tuos non colunt et statuum auream quam erexisti non adorant¹³ tunc Nabuchodonosor in furore et in ira praecepit ut adducerentur Sedrac Misac et Abdenago qui confestim adducti sunt in conspectu regis¹⁴ pronuntiansque Nabuchodonosor rex ait eis verene Sedrac Misac et Abdenago deos meos non colitis et statuum auream quam constitui non adoratis¹⁵ nunc ergo si estis parati quacumque hora audieritis sonitum tubae fistulae et citharae sambucaee psalterii et symphoniae omnisque generis musicorum prosternite vos et adorare statuum quam feci quod si non adoraveritis eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentem et quis est Deus qui eripiat vos de manu mea¹⁶ respondentes Sedrac Misac et Abdenago dixerunt regi Nabuchodonosor non oportet nos de hac re respondere tibi¹⁷ ecce enim Deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis et de manibus tuis rex liberare¹⁸ quod si noluerit notum tibi sit rex quia deos tuos non colimus et statuum auream quam erexisti non adoramus¹⁹ tunc Nabuchodonosor repletus est furore et aspectus faciei illius immutatus est super Sedrac Misac et Abdenago et praecepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consuerat²⁰ et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sedrac Misac et Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentem²¹ et confestim viri illi vincti cum braciis suis et tiaris et calciamentis et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis²² nam iussio regis urgebat fornax autem succensa erat nimis porro viros illos qui miserant Sedrac Misac et Abdenago interfecit flamma ignis²³ viri autem hii id est tres Sedrac Misac et Abdenago ceciderunt in medio camini ignis ardentis conligati²⁴ et ambulabant in medio flammae laudantes Deum et benedicentes Domino²⁵ stans autem Azarias oravit sic aperiensque os suum in medio ignis ait²⁶ benedictus es Domine Deus patrum nostrorum et laudabilis et gloriosum nomen tuum in saecula²⁷ quia iustus es in omnibus quae fecisti nobis et universa opera tua vera et viae tuae rectae et omnia iudicia tua vera²⁸ iudicia enim vera fecisti iuxta omnia quae induxisti super nos et super civitatem sanctam patrum nostrorum Hierusalem quia in veritate et in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra²⁹ peccavimus enim et inique egimus recedentes a te et deliquimus in omnibus³⁰ et praecepta tua non audivimus nec observavimus nec fecimus sicut praeceperas nobis ut bene nobis esset³¹ omnia ergo quae induxisti super nos et universa quae fecisti nobis vero iudicio fecisti³² et tradidisti nos in manibus

inimicorum iniquorum et pessimorum praevaricatorumque et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram³³ et nunc non possumus aperire os confusio et obprobrium facti sumus servis tuis et his qui colunt te³⁴ ne quaesumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum et ne dissipet testamentum tuum³⁵ neque auferas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum et Isaac servum tuum et Israhel sanctum tuum³⁶ quibus locutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas caeli et sicut harenam quae est in litore maris³⁷ quia Domine in minuti sumus plus quam omnes gentes sumusque humiles in universa terra hodie propter peccata nostra³⁸ et non est in tempore hoc princeps et propheta et dux neque holocaustum neque sacrificium neque oblatio neque incensum neque locus primitiarum coram te³⁹ ut possimus invenire misericordiam sed in anima contrita et spiritu humilitatis suscipiamur⁴⁰ sicut in holocaustum arietum et taurorum et sicut in milibus agnorum pinguium sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi quoniam non est confusio confidentibus in te⁴¹ et nunc sequimur in toto corde et timemus te et quaerimus faciem tuam⁴² ne confundas nos sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam et secundum multitudinem misericordiae tuae⁴³ et erue nos in mirabilibus tuis et da gloriam nomini tuo Domine⁴⁴ et confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala confundantur in omni potentia et robur eorum conteratur⁴⁵ sciant quia tu Domine Deus solus et gloriosus super orbem terrarum⁴⁶ et non cessabant qui in miserant eos ministri regis succendere fornacem naphtha et stuppae et pice et malleolis⁴⁷ et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem⁴⁸ et erupit et incendit quos repperit iuxta fornacem de Chaldaeis⁴⁹ angelus autem descendit cum Azaria et sociis eius in fornacem et excussit flammam ignis de fornace⁵⁰ et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem et non tetigit eos omnino ignis neque contristavit nec quicquam molestiae intulit⁵¹ tunc hii tres quasi ex uno ore laudabant et glorificabant et benedicebant Deo in fornace dicentes⁵² benedictus es Domine Deus patrum nostrorum et laudabilis et superexaltatus in saecula et benedictum nomen gloriae tuae sanctum et laudabile et superexaltatum in omnibus saeculis⁵³ benedictus es in templo sancto gloriae tuae et superlaudabilis et supergloriosus in saecula⁵⁴ benedictus es in throno regni tui et superlaudabilis et superexaltatus in saecula⁵⁵ benedictus es qui intueris abyssos et sedes super cherubin et laudabilis et superexaltatus in saecula⁵⁶ benedictus es in firmamento caeli et laudabilis et gloriosus in saecula⁵⁷ benedicite omnia opera Domini Domino laudate et superexaltate eum in saecula⁵⁸ benedicite angeli Domino laudate et superexaltate eum in saecula⁵⁹ benedicite caeli Domino laudate et superexaltate eum in saecula⁶⁰ benedicite aquae omnes quae super caelos sunt Domino laudate et superexaltate eum in saecula⁶¹ benedicite omnes virtutes Domini Domino laudate et superexaltate eum in saecula

⁶²benedicite sol et luna Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶³benedicite stellae caeli Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁴benedicite omnis imber et ros Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁵benedicite omnis spiritus Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁶benedicite ignis et aestus Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁷benedicite frigus et aestus Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁸benedicite rores et pruina Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁶⁹benedicite gelu et frigus Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁰benedicite glacies et nives Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷¹benedicite noctes et dies Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷²benedicite lux et tenebrae Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷³benedicite fulgura et nubes Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁴benedicat terra Dominum laudet et superexaltet eum in saecula ⁷⁵benedicite montes et colles Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁶benedicite universa germinantia in terra Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁷benedicite fontes Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁸benedicite maria et flumina Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁷⁹benedicite cete et omnia quae moventur in aquis Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁰benedicite omnes volucres caeli Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸¹benedicite omnes bestiae et pecora Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸²benedicite filii hominum Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸³benedicite Israhel Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁴benedicite sacerdotes Domini Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁵benedicite servi Domini Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁶benedicite spiritus et animae iustorum Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁷benedicite sancti et humiles corde Domino laudate et superexaltate eum in saecula ⁸⁸benedicite Anania Azaria et Misahel Domino laudate et superexaltate eum in saecula quia eruit nos de inferno et salvos fecit de manu mortis et liberavit de medio ardentis flammae et de medio ignis eruit nos ⁸⁹confitemini Domino quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius ⁹⁰benedicite omnes religiosi Domino Deo deorum laudate et confitemini quia in omnia saecula misericordia eius ⁹¹tunc Nabuchodonosor rex obstipuit et surrexit propere et ait optimatibus suis nonne tres viros misimus in medio ignis conpeditos qui respondentes dixerunt regi vere rex ⁹²respondit et ait ecce ego video viros quattuor solutos et ambulantes in medio ignis et nihil corruptionis in eis est et species quarti similis filio Dei ⁹³tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis et ait Sedrac Misac et Abdenago servi Dei excelsi egredimini et venite statimque egressi sunt Sedrac Misac et Abdenago de medio ignis ⁹⁴et congregati satrapae magistratus et iudices et potentes regis contemplabantur viros illos quoniam nihil potestatis habuisset ignis in cor-

poribus eorum et capillus capitis eorum non esset adustus et sarabara eorum non fuissent inmutata et odor ignis non transisset per eos ⁹⁵et erumpens Nabuchodonosor ait benedictus Deus eorum Sedrac videlicet Misac et Abdenago qui misit angelum suum et eruit servos suos quia crediderunt in eo et verbum regis inmutaverunt et tradiderunt corpora sua ne servirent et ne adorarent omnem deum excepto Deo suo ⁹⁶a me ergo positum est hoc decretum ut omnis populus et tribus et lingua quaecumque locuta fuerit blasphemiam contra Deum Sedrac Misac et Abdenago dispereat et domus eius vastetur neque enim est Deus alius qui possit ita salvare ⁹⁷tunc rex promovit Sedrac Misac et Abdenago in provincia Babylonis ⁹⁸Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus et linguis quae habitant in universa terra pax vobis multiplicetur ⁹⁹signa et mirabilia fecit apud me Deus excelsus placuit ergo mihi praedicare ¹⁰⁰signa eius quia magna sunt et mirabilia eius quia fortia et regnum eius regnum sempiternum et potestas eius in generationem et generationem

⁴ego Nabuchodonosor quietus eram in domo mea et florens in palatio meo ²somnium vidi quod perterruit me et cogitationes meae in stratu meo et visiones capitis mei conturbaverunt me ³et per me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes Babylonis et ut solutionem somnii indicarent mihi ⁴tunc ingrediebantur arioli magi Chaldei et aruspices et somnium narraui in conspectu eorum et solutionem eius non indicaverunt mihi ⁵donec collega ingressus est in conspectu meo Daniel cuius nomen Balthasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum sanctorum in semet ipso et somnium coram eo locutus sum ⁶Balthasar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te et omne sacramentum non est impossibile tibi visiones somniorum meorum quas vidi et solutionem eorum narraui ⁷visio capitis mei in cubili meo videbam et ecce arbor in medio terrae et altitudo eius nimia ⁸magna arbor et fortis et proceritas eius contingens caelum aspectus illius erat usque ad terminos universae terrae ⁹folia eius pulcherrima et fructus eius nimius et esca universorum in ea subter eam habitabant animalia et bestiae et in ramis eius conversabantur volucres caeli et ex ea vescebatur omnis caro ¹⁰videbam in visione capitis mei super stratum meum et ecce vigil et sanctus de caelo descendit ¹¹clamavit fortiter et sic ait succidite arborem et praecidite ramos eius excutite folia eius et dispergite fructum eius fugiant bestiae quae subter eam sunt et volucres de ramis eius ¹²verumtamen germen radicum eius in terra sinite et alligetur vinculo ferreo et aereo in herbis quae foris sunt et rore caeli tinguatur et cum feris pars eius in herba terrae ¹³cor eius ab humano commutetur et cor ferae detur ei et septem tempora mutentur super eum ¹⁴in sententia vigilum decretum est et sermo sanctorum et petitio donec cognoscant viventes quoniam dominatur Excelsus in regno hominum

et cuicumque voluerit dabit illud et humillimum hominem constituet super eo ¹⁵hoc somnium vidi ego rex Nabuchodonosor tu ergo Balthasar interpretationem narra festinus quia omnes sapientes regni mei non queunt solutionem edicere mihi tu autem potes quia spiritus deorum sanctorum in te est ¹⁶tunc Danihel cuius nomen Balthasar coepit intra semet ipsum tacitus cogitare quasi hora una et cogitationes eius conturbabant eum respondens autem rex ait Balthasar somnium et interpretatio eius non conturbent te respondit Balthasar et dixit domine mi somnium his qui te oderunt et interpretatio eius hostibus tuis sit ¹⁷arborem quam vidisti sublimem atque robustam cuius altitudo pertingit ad caelum et aspectus illius in omnem terram ¹⁸et rami eius pulcherrimi et fructus eius nimius et esca omnium in ea subter eam habitantes bestiae agri et in ramis eius commorantes aves caeli ¹⁹tu es rex qui magnificatus es et invaluisti et magnitudo tua crevit et pervenit usque ad caelum et potestas tua in terminos universae terrae ²⁰quod autem vidit rex vigilem et sanctum descendere de caelo et dicere succidite arborem et dissipate illam attamen germen radicum eius in terra dimittite et vinciatu ferro et aere in herbis foris et rore caeli conspergatur et cum feris sit pabulum eius donec septem tempora commutentur super eum ²¹haec est interpretatio sententiae Altissimi quae pervenit super dominum meum regem ²²eicient te ab hominibus et cum bestiis feris erit habitatio tua et faenum ut bos comedes et rore caeli infunderis septem quoque tempora mutabuntur super te donec scias quod dominetur Excelsus super regnum hominum et cuicumque voluerit det illud ²³quod autem praecepit ut relinqueretur germen radicum eius id est arboris regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse caelestem ²⁴quam ob rem rex consilium meum placeat tibi et peccata tua elemosynis redime et iniquitates tuas misericordiis pauperum forsitan ignoscat delictis tuis ²⁵omnia venerunt super Nabuchodonosor regem ²⁶post finem mensuum duodecim in aula Babylonis deambulabat ²⁷responditque rex et ait nonne haec est Babylon magna quam ego aedificavi in domum regni in robore fortitudinis meae et in gloria decoris mei ²⁸cum adhuc sermo esset in ore regis vox de caelo ruit tibi dicitur Nabuchodonosor rex regnum transiit a te ²⁹et ab hominibus te eicient et cum bestiis feris erit habitatio tua faenum quasi bos comedes et septem tempora mutabuntur super te donec scias quod dominetur Excelsus in regno hominum et cuicumque voluerit det illud ³⁰eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor ex hominibus abiectus est et faenum ut bos comedit et rore caeli corpus eius infectum est donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent et unguis eius quasi avium ³¹igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad caelum levavi et sensus meus redditus est mihi et Altissimo benedixi et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi quia potestas eius potestas sempiterna et regnum eius in generationem et generationem ³²et omnes habitatores terrae apud eum

in nihilum reputati sunt iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus caeli quam in habitatoribus terrae et non est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti ³³in ipso tempore sensus meus reversus est ad me et ad honorem regni mei decoremque perveni et figura mea reversa est ad me et optimates mei et magistratus mei requisierunt me et in regno meo constitutus sum et magnificentia amplior addita est mihi ³⁴nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico Regem caeli quia omnia opera eius vera et viae eius iudicia et gradientes in superbia potest humiliare

5Balthasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille et unusquisque secundum suam bibebat aetatem ²praecepit ergo iam temulentus ut adferrentur vasa aurea et argentea quae asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in Hierusalem ut biberent in eis rex et optimates eius uxoresque eius et concubinae ³tunc adlata sunt vasa aurea quae asportaverat de templo quod fuerat in Hierusalem et biberunt in eis rex et optimates eius uxores et concubinae illius ⁴bibebant vinum et laudabant deos suos aureos et argenteos et aereos ferreos ligneosque et lapideos ⁵in eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae et rex aspiciebat articulos manus scribentis ⁶tunc regis facies commutata est et cogitationes eius conturbabant eum et conpages renum eius solvebantur et genua eius ad se invicem conlidebantur ⁷exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos Chaldeos et aruspices et proloquens rex ait sapientibus Babylonis quicumque legerit scripturam hanc et interpretationem eius manifestam mihi fecerit purpura vestietur et torquem auream habebit in collo et tertius in regno meo erit ⁸tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere nec interpretationem indicare regi ⁹unde rex Balthasar satis conturbatus est et vultus illius inmutatus est sed et optimates eius turbabantur ¹⁰regina autem pro re quae acciderat regi et optimatibus eius domum convivii ingressa est et proloquens ait rex in aeternum vive non te conturbent cogitationes tuae neque facies tua inmutetur ¹¹est vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se et in diebus patris tui scientia et sapientia inventae sunt in eo nam et rex Nabuchodonosor pater tuus principem magorum incantatorum Chaldeorum et aruspicum constituit eum pater inquam tuus o rex ¹²quia spiritus amplior et prudentia intelligentiaque interpretatio somniorum et ostensio secretorum ac solutio ligatorum inventae sunt in eo hoc est in Danihelo cui rex posuit nomen Balthasar nunc itaque Danihel vocetur et interpretationem narrabit ¹³igitur introductus est Danihel coram rege ad quem praefatus rex ait tu es Danihel de filiis captivitatis Iudae quam adduxit rex pater meus de Iudaea ¹⁴audivi de te quoniam spiritum deorum habebas et scientia intelligentiaque ac sapientia ampliores inventae sint in te ¹⁵et nunc introgressi sunt in conspectu meo sa-

pientes magi ut scripturam hanc legerent et interpretationem eius indicarent mihi et nequiverunt sensum sermonis huius edicere ¹⁶porro ego audiui de te quod possis obscura interpretari et ligata dissolvere si ergo vales scripturam legere et interpretationem indicare mihi purpura vestieris et torquem auream circa collum tuum habebis et tertius in regno meo princeps eris ¹⁷ad quae respondens Danihel ait coram rege munera tua sint tibi et dona domus tuae alteri da scripturam autem legam tibi rex et interpretationem eius ostendam tibi ¹⁸o rex Deus altissimus regnum et magnificentiam gloriam et honorem dedit Nabuchodonosor patri tuo ¹⁹et propter magnificentiam quam dederat ei universi populi tribus et linguae tremebant et metuebant eum quos volebat interficiebat et quos volebat percutiebat quos volebat exaltabat et quos volebat humiliabat ²⁰quando autem elevatum est cor eius et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam depositus est de solio regni sui et gloria eius ablata est ²¹et a filiis hominum eiectus est sed et cor eius cum bestiis positum est et cum onagris erat habitatio eius faenum quoque ut bos comedebat et rore caeli corpus eius infectum est donec cognosceret quod potestatem habeat Altissimus in regno hominum et quemcumque voluerit suscitabit super illud ²²tu quoque filius eius Balthasar non humiliasti cor tuum cum scires haec omnia ²³sed adversum Dominatorem caeli elevatus es et vasa domus eius adlata sunt coram te et tu et optimates tui et uxores tuae et concubinae vinum bibistis in eis deos quoque argenteos et aureos et aereos ferreos ligneosque et lapideos qui non vident neque audiunt neque sentiunt laudasti porro Deum qui habet flatum tuum in manu sua et omnes vias tuas non glorificasti ²⁴idcirco ab eo missus est articulus manus quae scripsit hoc quod exaratum est ²⁵haec est autem scriptura quae digesta est mane thecel fares ²⁶et haec interpretatio sermonis mane numeravit Deus regnum tuum et complevit illud ²⁷thecel adpensum est in statera et inventus es minus habens ²⁸fares divisum est regnum tuum et datum est Medis et Persis ²⁹tunc iubente rege indutus est Danihel purpura et circumdata est torques aurea collo eius et praedicatum est de eo quod haberet potestatem tertius in regno ³⁰eadem nocte interfectus est Balthasar rex Chaldaeus ³¹et Darius Medus successit in regnum annos natus sexaginta duo

6placuit Dario et constituit supra regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo ²et super eos principes tres ex quibus Danihel unus erat ut satrapae illis redderent rationem et rex non sustineret molestiam ³igitur Danihel superabat omnes principes et satrapas quia spiritus Dei amplior erat in eo ⁴porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum unde principes et satrapae quae-rebant occasionem ut invenirent Daniheli ex latere regni nullamque causam et suspicionem repperire potuerunt eo quod fidelis esset et omnis culpa et suspicio non inveniretur in eo ⁵dixerunt ergo viri illi non inveniemus Daniheli huic

aliquam occasionem nisi forte in lege Dei sui ⁶tunc principes et satrapae subripuerunt regi et sic locuti sunt ei Darie rex in aeternum vive ⁷consilium inierunt cuncti principes regni magistratus et satrapae senatores et iudices ut decretum imperatorium exeat et edictum ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad dies triginta nisi a te rex mittatur in lacum leonum ⁸nunc itaque rex confirma sententiam et scribe decretum ut non inmutetur quod statutum est a Medis atque Persis nec praevaricari cuiquam liceat ⁹porro rex Darius proposuit edictum et statuit ¹⁰quod cum Danihel conperisset id est constitutam legem ingressus est domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra Hierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua et adorabat confitebaturque coram Deo suo sicut et ante facere consueverat ¹¹viri igitur illi curiosius inquirentes invenerunt Danihel orantem et obsecrantem Deum suum ¹²et accedentes locuti sunt regi super edicto rex numquid non constituisti ut omnis homo qui rogaret quemquam de diis et hominibus usque ad dies triginta nisi a te rex mitteretur in lacum leonum ad quod respondens rex ait verus sermo iuxta decretum Medorum atque Persarum quod praevaricari non licet ¹³tunc respondentes dixerunt coram rege Danihel de filiis captivitatis Iudae non curavit de lege tua et de edicto quod constituisti sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua ¹⁴quod verbum cum audisset rex satis contristatus est et pro Danihel posuit cor ut liberaret eum et usque ad occasum solis laborabat ut erueret illum ¹⁵viri autem illi intellegentes regem dixerunt ei scito rex quia lex Medorum est atque Persarum ut omne decretum quod constituit rex non liceat inmutari ¹⁶tunc rex praecepit et adduxerunt Danihel et miserunt eum in lacum leonum dixitque rex Daniheli Deus tuus quem colis semper ipse liberabit te ¹⁷adlatusque est lapis unus et positus est super os lacu quem obsignavit rex anulo suo et anulo optimatum suorum ne quid fieret contra Danihel ¹⁸et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus cibique non sunt inlati coram eo insuper et somnus recessit ab eo ¹⁹tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit ²⁰adpropinquansque lacui Danihel voce lacrimabili inclamavit et affatus est eum Danihel serve Dei viventis Deus tuus cui tu servis semper putasne valuit liberare te a leonibus ²¹et Danihel regi respondens ait rex in aeternum vive ²²Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi quia coram eo iustitia inventa est in me sed et coram te rex delictum non feci ²³tunc rex vehementer gavisus est super eo et Danihel praecepit educi de lacu eductusque est Danihel de lacu et nulla laesio inventa est in eo quia credidit Deo suo ²⁴iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverant Danihel et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum et non pervenerunt usque ad pavementum lacu donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt ²⁵tunc Darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra

pax vobis multiplicetur ²⁶a me constitutum est decretum ut in universo imperio et regno meo tremescant et paveant Deum Danihelis ipse est enim Deus vivens et aeternus in saecula et regnum eius non dissipabitur et potestas eius usque in aeternum ²⁷ipse liberator atque salvator faciens signa et mirabilia in caelo et in terra qui liberavit Danihelem de manu leonum ²⁸porro Danihel perseveravit usque ad regnum Darii regnumque Cyri Persae

7anno primo Balthasar regis Babylonis Danihel somnium vidit visio autem capitis eius in cubili suo et somnium scribens brevi sermone comprehendit summatimque perstringens ait ²videbam in visione mea nocte et ecce quattuor venti caeli pugnabant in mari magno ³et quattuor bestiae grandes ascendebant de mari diversae inter se ⁴prima quasi leaena et alas habebat aquilae aspiciebam donec evulsae sunt alae eius et sublata est de terra et super pedes quasi homo stetit et cor eius datum est ei ⁵et ecce bestia alia similis urso in parte stetit et tres ordines erant in ore eius et in dentibus eius et sic dicebant ei surge comede carnes plurimas ⁶post hoc aspiciebam et ecce alia quasi pardus et alas habebat avis quattuor super se et quattuor capita erant in bestia et potestas data est ei ⁷post hoc aspiciebam in visione noctis et ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis et fortis nimis dentes ferreos habebat magnos comedens atque comminuens et reliqua pedibus suis conculcans dissimilis autem erat ceteris bestiis quas videram ante eam et habebat cornua decem ⁸considerabam cornua et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto et os loquens ingentia ⁹aspiciebam donec throni positi sunt et antiquus dierum sedit vestimentum eius quasi nix candidum et capilli capitis eius quasi lana munda thronus eius flammae ignis rotae eius ignis accensus ¹⁰fluviis igneus rapidusque egrediebatur a facie eius milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia adsistebant ei iudicium sedit et libri aperti sunt ¹¹aspiciebam propter vocem sermonum grandium quos cornu illud loquebatur et vidi quoniam interfecta esset bestia et perisset corpus eius et traditum esset ad conburendum igni ¹²aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas et tempora vitae constituta essent eis usque ad tempus et tempus ¹³aspiciebam ergo in visione noctis et ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat et usque ad antiquum dierum pervenit et in conspectu eius obtulerunt eum ¹⁴et dedit ei potestatem et honorem et regnum et omnes populi tribus ac linguae ipsi servient potestas eius potestas aeterna quae non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur ¹⁵horruit spiritus meus ego Danihel territus sum in his et visiones capitis mei conturbaverunt me ¹⁶accessi ad unum de assistentibus et veritatem quaerebam ab eo de omnibus his qui dixit mihi interpretationem sermonum et edocuit me ¹⁷hae bestiae magnae quattuor quattuor regna consurgent

de terra ¹⁸suscipient autem regnum sancti Dei altissimi et obtinebunt regnum usque in saeculum et saeculum saeculorum ¹⁹post hoc volui diligenter discere de bestia quarta quia erat dissimilis valde ab omnibus et terribilis nimis dentes et unguis eius ferrei comedebat et comminuebat et reliquias pedibus suis conculcabat ²⁰et de cornibus decem quae habebat in capite et de alio quod ortum fuerat ante quod ceciderant tria cornua de cornu illo quod habebat oculos et os loquens grandia et maius erat ceteris ²¹aspiciebam et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos et praevalebat eis ²²donec venit antiquus dierum et iudicium dedit sanctis Excelsi et tempus advenit et regnum obtinuerunt sancti ²³et sic ait bestia quarta regnum quartum erit in terra quod maius erit omnibus regnis et devorabit universam terram et conculcabit et comminuet eam ²⁴porro cornua decem ipsius regni decem reges erunt et alius consurget post eos et ipse potentior erit prioribus et tres reges humiliabit ²⁵et sermones contra Excelsum loquetur et sanctos Altissimi conteret et putabit quod possit mutare tempora et leges et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora et dimidium temporis ²⁶et iudicium sedebit ut auferatur potentia et conteratur et dispereat usque in finem ²⁷regnum autem et potestas et magnitudo regni quae est subter omne caelum detur populo sanctorum Altissimi cuius regnum regnum sempiternum est et omnes reges servient ei et oboedient ²⁸hucusque finis verbi ego Danihel multum cogitationibus meis conturbabar et facies mea mutata est in me verbum autem in corde meo conservavi

8anno tertio regni Balthasar regis visio apparuit mihi ego Danihel post id quod videram in principio ²vidi in visione mea cum essem in Susis castro quod est in Aelam civitate vidi autem in visione esse me super portam Ulai ³et levavi oculos meos et vidi et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua excelsa et unum excelsius altero atque succrescens postea ⁴vidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem et contra aquilonem et contra meridiem et omnes bestiae non poterant resistere ei neque liberari de manu eius fecitque secundum voluntatem suam et magnificatus est ⁵et ego intellegebam ecce autem hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem totius terrae et non tangebatur terram porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos ⁶et venit usque ad arietem illum cornutum quem videram stantem ante portam et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suae ⁷cumque adpropinquasset prope arietem efferatus est in eum et percussit arietem et comminuit duo cornua eius et non poterat aries resistere ei cumque eum misisset in terram conculcavit et nemo quibat liberare arietem de manu eius ⁸hircus autem caprarum magnus factus est nimis cumque crevisset fractum est cornu magnum et orta sunt cornua quattuor subter illud per quattuor ventos caeli ⁹de uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum et factum est grande contra meridiem et

contra orientem et contra fortitudinem ¹⁰et magnificentum est usque ad fortitudinem caeli et deiecit de fortitudine et de stellis et conculcavit eas ¹¹et usque ad principem fortitudinis magnificentus est et ab eo tulit iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis eius ¹²robur autem datum est contra iuge sacrificium propter peccata et prosterneretur veritas in terra et faciet et prosperabitur ¹³et audivi unum de sanctis loquentem et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti usquequo visio et iuge sacrificium et peccatum desolationis quae facta est et sanctuarium et fortitudo conculcabitur ¹⁴et dixit ei usque ad vesperam et mane duo milia trecenti et mundabitur sanctuarium ¹⁵factum est autem cum viderem ego Danihel visionem et quaererem intellegentiam ecce stetit in conspectu meo quasi species viri ¹⁶et audivi vocem viri inter Ulai et clamavit et ait Gabrihel fac intellegere istum visionem ¹⁷et venit et stetit iuxta ubi ego stabam cumque venisset pavens corruvi in faciem meam et ait ad me intellege fili hominis quoniam in tempore finis conplebitur visio ¹⁸cumque loqueretur ad me conlapsus sum pronus in terram et tetigit me et statuit me in gradu meo ¹⁹dixitque mihi ego ostendam tibi quae futura sint in novissimo maledictionis quoniam habet tempus finem suum ²⁰aries quem vidisti habere cornua rex Medorum est atque Persarum ²¹porro hircus caprarum rex Graecorum est et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus ²²quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo quattuor reges de gente eius consurgent sed non in fortitudine eius ²³et post regnum eorum cum creverint iniquitates consurget rex impudens facie et intellegens propositiones ²⁴et roborabitur fortitudo eius sed non in viribus suis et supra quam credi potest universa vastabit et prosperabitur et faciet et interficiet robustos et populum sanctorum ²⁵secundum voluntatem suam et dirigetur dolus in manu eius et cor suum magnificentabit et in copia rerum omnium occidet plurimos et contra principem principum consurget et sine manu conteretur ²⁶et visio vespere et mane quae dicta est vera est tu ergo signa visionem quia post dies multos erit ²⁷et ego Danihel langui et aegrotavi per dies cumque surrexissem faciebam opera regis et stupebam ad visionem et non erat qui interpretaretur

9in anno primo Darii filii Asueri de semine Medorum qui imperavit super regnum Chaldeorum ²anno uno regni eius ego Danihel intellexi in libris numerum annorum de quo factus est sermo Domini ad Hieremiam prophetam ut conplerentur desolationes Hierusalem septuaginta anni ³et posui faciem meam ad Dominum Deum rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere ⁴et oravi Dominum Deum meum et confessus sum et dixi obsecro Domine Deus magne et terribilis custodiens pactum et misericordiam diligentibus te et custodientibus mandata tua ⁵peccavimus inique fecimus impie egimus et recessimus et declinavimus a mandatis tuis ac iudiciis ⁶non oboedivimus servis tuis prophetis qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus

nostris patribus nostris omnique populo terrae ⁷tibi Domine iustitia nobis autem confusio faciei sicut est hodie viro Iuda et habitatoribus Hierusalem et omni Israhel his qui prope sunt et his qui procul in universis terris ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum in quibus peccaverunt in te ⁸Domine nobis confusio faciei regibus nostris principibus nostris et patribus nostris qui peccaverunt ⁹tibi autem Domino Deo nostro misericordia et propitiatio quia recessimus a te ¹⁰et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularem in lege eius quam posuit nobis per servos suos prophetas ¹¹et omnis Israhel praevaricati sunt legem tuam et declinaverunt ne audirent vocem tuam et stillavit super nos maledictio et detestatio quae scripta est in libro Mosi servi Dei quia peccavimus ei ¹²et statuit sermones suos quos locutus est super nos et super principes nostros qui iudicaverunt nos ut superducerent in nos malum magnum quale numquam fuit sub omni caelo secundum quod factum est in Hierusalem ¹³sicut scriptum est in lege Mosi omne malum hoc venit super nos et non rogavimus faciem tuam Domine Deus noster ut reverteremur ab iniquitatibus nostris et cogitaremus veritatem tuam ¹⁴et vigilavit Dominus et adduxit eam super nos iustus Dominus Deus noster in omnibus operibus suis quae fecit non enim audivimus vocem eius ¹⁵et nunc Domine Deus noster qui eduxisti populum tuum de terra Aegypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc peccavimus iniquitatem fecimus ¹⁶Domine in omnem iustitiam tuam avertatur obsecro ira tua et furor tuus a civitate tua Hierusalem et monte sancto tuo propter peccata enim nostra et iniquitates patrum nostrorum Hierusalem et populus tuus in obprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum ¹⁷nunc ergo exaudi Deus noster orationem servi tui et preces eius et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est propter temet ipsum ¹⁸inclina Deus meus aurem tuam et audi aperi oculos tuos et vide desolationem nostram et civitatem super quam invocatum est nomen tuum neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam sed in miserationibus tuis multis ¹⁹exaudi Domine placare Domine adtende et fac ne moreris propter temet ipsum Deus meus quia nomen tuum invocatum est super civitatem et super populum tuum ²⁰cumque adhuc loquerer et orarem et confiterer peccata mea et peccata populi mei Israhel ut prosternerem preces meas in conspectu Dei mei pro monte sancto Dei mei ²¹adhuc me loquente in oratione ecce vir Gabrihel quem videram in visione principio cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini ²²et docuit me et locutus est mihi dixitque Danihel nunc egressus sum ut docerem te et intellegeres ²³ab exordio precum tuarum egressus est sermo ego autem veni ut indicarem tibi quia vir desideriorum es tu ergo animadvertite sermonem et intellege visionem ²⁴septuaginta ebdomades abbreviatae sunt super populum tuum et super urbem sanctam tuam ut consummetur praevaricatio et finem accipiat peccatum et deleatur iniquitas et adducatur iustitia sempi-

terna et impleatur visio et prophetae et unguatur sanctus sanctorum ²⁵scito ergo et animadvertite ab exitu sermonis ut iterum aedificetur Hierusalem usque ad christum ducem ebdomades septem et ebdomades sexaginta duae erunt et rursus aedificabitur platea et muri in angustia temporum ²⁶et post ebdomades sexaginta duas occidetur christus et non erit eius et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo et finis eius vastitas et post finem belli statuta desolatio ²⁷confirmabit autem pactum multis ebdomas una et in dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium et in templo erit abominatio desolationis et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio

10anno tertio Cyri regis Persarum verbum revelatum est Daniheli cognomento Balthasar et verum verbum et fortitudo magna intellexitque sermonem intellegentia est enim opus in visione ²in diebus illis ego Danihel lugebam trium ebdomadatum diebus ³panem desiderabilem non comedi et caro et vinum non introierunt in os meum sed neque unguento unctus sum donec conplerentur trium ebdomadatum dies ⁴die autem vicesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium magnum qui est Tigris ⁵et levavi oculos meos et vidi et ecce vir unus vestitus lineis et renes eius accincti auro obrizo ⁶et corpus eius quasi chrysolitus et facies eius velut species fulgoris et oculi eius ut lampas ardens et brachia eius et quae deorsum usque ad pedes quasi species aeris candentis et vox sermonum eius ut vox multitudinis ⁷vidi autem ego Danihel solus visionem porro viri qui erant mecum non viderunt sed terror nimius inruit super eos et fugerunt in absconditum ⁸ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc et non remansit in me fortitudo sed et species mea inmutata est in me et emarcui nec habui quicquam virium ⁹et audivi vocem sermonum eius et audiens iacebam consternatus super faciem meam vultusque meus herebat terrae ¹⁰et ecce manus tetigit me et erexit me super genua mea et super articulos manuum mearum ¹¹et dixit ad me Danihel vir desideriorum intellege verba quae ego loquor ad te et sta in gradu tuo nunc enim sum missus ad te cumque dixisset mihi sermonem istum steti tremens ¹²et ait ad me noli metuere Danihel quia ex die primo quo posuisti cor tuum ad intellegendum ut te adfligeres in conspectu Dei tui exaudita sunt verba tua et ego veni propter sermones tuos ¹³princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno diebus et ecce Michahel unus de principibus primis venit in adiutorium meum et ego remansi ibi iuxta regem Persarum ¹⁴veni autem ut docerem te quae ventura sunt populo tuo in novissimis diebus quoniam adhuc visio in dies ¹⁵cumque loqueretur mihi huiuscemodi verbis deieci vultum meum ad terram et tacui ¹⁶et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea et aperiens os meum locutus sum et dixi ad eum qui stabat contra me domine mi in visione tua dissolutae sunt conpages meae et nihil in me remansit virium ¹⁷et quomodo poterit servus domini mei loqui cum domino meo

nihil enim in me remansit virium sed et halitus meus intercluditur ¹⁸rursus ergo tetigit me quasi visio hominis et confortavit me ¹⁹et dixit noli timere vir desideriorum pax tibi confortare et esto robustus cumque loqueretur mecum convalui et dixi loquere domine mi quia confortasti me ²⁰et ait numquid scis quare venerim ad te et nunc revertar ut proelium adversum principem Persarum cum enim egredier apparuit princeps Graecorum veniens ²¹verumtamen adnuntiabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis et nemo est adiutor meus in omnibus his nisi Michahel princeps vester

11ego autem ab anno primo Darii Medi stabam ut confortaretur et roboraretur ²et nunc veritatem adnuntiabo tibi ecce adhuc tres reges stabunt in Perside et quartus ditabitur opibus nimis super omnes et cum invaluerit divitiis suis concitabit omnes adversus regnum Graeciae ³surget vero rex fortis et dominabitur potestate multa et faciet quod placuerit ei ⁴et cum steterit conteretur regnum eius et dividetur in quattuor ventos caeli sed non in posteros eius neque secundum potentiam illius qua dominatus est lacerabitur enim regnum eius etiam in externos exceptis his ⁵et confortabitur rex austri et de principibus eius praevalerebit super eum et dominabitur dicione multa enim dominatio eius ⁶et post finem annorum foederabuntur filiaeque regis austri veniet ad regem aquilonis facere amicitiam et non obtinebit fortitudinem brachii nec stabit semen eius et tradetur ipsa et qui adduxerunt eam adulescentes eius et qui confortabant eam in temporibus ⁷et stabit de germine radicem eius plantatio et veniet cum exercitu et ingredietur provinciam regis aquilonis et abutetur eis et obtinebit ⁸insuper et deos eorum et sculptilia vasa quoque pretiosa argenti et auri captiva ducet in Aegyptum ipse praevalerebit adversus regem aquilonis ⁹et intrabit in regnum rex austri et revertetur ad terram suam ¹⁰filii autem eius provocabuntur et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum et veniet properans et inundans et revertetur et concitabitur et congregietur cum robore eius ¹¹et provocatus rex austri egredietur et pugnabit adversus regem aquilonis et praeparabit multitudinem nimiam et dabitur multitudo in manu eius ¹²et capiet multitudinem et exaltabitur cor eius et deiciet multa milia sed non praevalerebit ¹³convertetur enim rex aquilonis et praeparabit multitudinem multo maiorem quam prius et in fine temporum annorumque veniet properans cum exercitu magno et opibus nimis ¹⁴et in temporibus illis multi consurgent adversus regem austri filii quoque praevicatorum populi tui extollentur ut impleant visionem et corruent ¹⁵et veniet rex aquilonis et comportabit aggerem et capiet urbes munitissimas et brachia austri non sustinebunt et consurgent electi eius ad resistendum et non erit fortitudo ¹⁶et faciet veniens super eum iuxta placitum suum et non erit qui stet contra faciem eius et stabit in terra inclita et consumetur in manu eius ¹⁷et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum

eius et recta faciet cum eo et filiam feminarum dabit ei ut evertat illud et non stabit nec illius erit ¹⁸et convertet faciem suam ad insulas et capiet multas et cessare faciet principem obprobrii sui et obprobrium eius convertetur in eum ¹⁹et convertet faciem suam ad imperium terrae suae et inpinget et corruet et non inveniatur ²⁰et stabit in loco eius vilissimus et indignus decore regio et in paucis diebus conteretur non in furore nec in proelio ²¹et stabit in loco eius despectus et non tribuetur ei honor regius et veniet clam et obtinebit regnum in fraudulentia ²²et brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius et conterentur insuper et dux foederis ²³et post amicitias cum eo faciet dolum et ascendet et superabit in modico populo ²⁴abundantes et uberes urbes ingredietur et faciet quae non fecerunt patres eius et patres patrum eius rapinas et praedam et divitias eorum dissipabit et contra firmissimas cogitationes iniet et hoc usque ad tempus ²⁵et concitabitur fortitudo eius et cor eius adversum regem austri in exercitu magno et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis et non stabunt quia inibunt adversum eum consilia ²⁶et comedentes panem cum eo conterent illum exercitusque eius opprimetur et cadent interfecti plurimi ²⁷duorum quoque regum cor erit ut malefaciant et ad mensam unam mendacium loquentur et non proficient quia adhuc finis in aliud tempus ²⁸et revertetur in terram suam cum opibus multis et cor eius adversus testamentum sanctum et faciet et revertetur in terram suam ²⁹statuto tempore revertetur et veniet ad austrum et non erit priori simile novissimum ³⁰et venient super eum trieres et Romani et percutietur et revertetur et indignabitur contra testamentum sanctuarii et faciet reverteturque et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii ³¹et brachia ex eo stabunt et polluent sanctuarium fortitudinis et auferent iuge sacrificium et dabunt abominationem in desolationem ³²et impii in testamentum simulabunt fraudulenter populus autem sciens Deum suum obtinebit et faciet ³³et docti in populo docebunt plurimos et ruent in gladio et in flamma in captivitate et rapina dierum ³⁴cumque corruerint sublevabuntur auxilio parvulo et adplicabuntur eis plurimi fraudulenter ³⁵et de eruditis ruent ut conflentur et eligantur et dealbentur usque ad tempus praefinitum quia adhuc aliud tempus erit ³⁶et faciet iuxta voluntatem suam rex et elevabitur et magnificabitur adversum omnem deum et adversum Deum deorum loquetur magnifica et dirigit donec compleatur iracundia perpetrata est quippe definitio ³⁷et Deum patrum suorum non reputabit et erit in concupiscentiis feminarum nec quemquam deorum curabit quia adversum universa consurget ³⁸deum autem Maozim in loco suo venerabitur et deum quem ignoraverunt patres eius colet auro et argento et lapide pretioso rebusque pretiosis ³⁹et faciet ut muniat Maozim cum deo alieno quem cognovit et multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis et terram dividet gratuito ⁴⁰et in tempore praefinito proeliabitur adversum eum rex austri et quasi tempestas veniet contra

illum rex aquilonis in curribus et in equitibus et in classe magna et ingredietur terras et conteret et pertransiet ⁴¹et introibit in terram gloriosam et multae corruent hae autem solae salvabuntur de manu eius Edom et Moab et principium filiorum Ammon ⁴²et mittet manum suam in terras et terra Aegypti non effugiet ⁴³et dominabitur thesaurorum auri et argenti et in omnibus pretiosis Aegypti per Lybias quoque et Aethiopias transibit ⁴⁴et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos ⁴⁵et figet tabernaculum suum Apedno inter maria super montem inclitum et sanctum et veniet usque ad summitatem eius et nemo auxiliabitur ei

12in tempore autem illo consurget Michahel princeps magnus qui stat pro filiis populi tui et veniet tempus quale non fuit ab eo quo gentes esse coeperunt usque ad tempus illud et in tempore illo salvabitur populus tuus omnis qui inventus fuerit scriptus in libro ²et multi de his qui dormiunt in terrae pulvere evigilabunt alii in vitam aeternam et alii in obprobrium ut videant semper ³qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellae in perpetuas aeternitates ⁴tu autem Danihel clude sermones et signa librum usque ad tempus statutum pertransibunt plurimi et multiplex erit scientia ⁵et vidi ego Danihel et ecce quasi duo alii stabant unus hinc super ripam fluminis et alius inde ex altera ripa fluminis ⁶et dixi viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis usquequo finis horum mirabilium ⁷et audivi virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis cum levasset dexteram et sinistram suam in caelum et iurasset per viventem in aeternum quia in tempus temporum et dimidium temporis et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur universa haec ⁸et ego audivi et non intellexi et dixi domine mi quid erit post haec ⁹et ait vade Danihel quia clausi sunt signatique sermones usque ad tempus praefinitum ¹⁰eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur multi et impie agent impii neque intellegent omnes impii porro docti intellegent ¹¹et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abominatio in desolatione dies mille ducenti nonaginta ¹²beatus qui expectat et pervenit ad dies mille trecentos triginta quinque ¹³tu autem vade ad praefinitum et requiesce et stabis in sorte tua in fine dierum

13et erat vir habitans in Babylone et nomen eius Ioachim ²et accepit uxorem nomine Susannam filiam Chelciae pulchram nimis et timentem Dominum ³parentes enim illius cum essent iusti erudierunt filiam suam secundum legem Mosi ⁴erat autem Ioachim dives valde et erat ei pomerium vicinum domus suae et ad ipsum confluebant Iudaei eo quod esset honorabilior omnium ⁵et constituti sunt duo senes iudices in anno illo de quibus locutus est Dominus quia egressa est iniquitas de Babylone a senibus iudi-

cibus qui videbantur regere populum ⁶isti frequentabant domum Ioachim et veniebant ad eos omnes qui habebant iudicia ⁷cum autem populus revertisset per meridiem ingrediebatur Susanna et deambulabat in pomerio viri sui ⁸et videbant eam senes cotidie ingredientem et deambulantem et exarserunt in concupiscentia eius ⁹et everterunt sensum suum et declinaverunt oculos suos ut non viderent caelum neque recordarentur iudiciorum iustorum ¹⁰erant ergo ambo vulnerati amore eius nec indicaverunt sibi vicissim dolorem suum ¹¹erubescabant enim indicare concupiscentiam suam volentes concumbere cum ea ¹²et observabant cotidie sollicitius videre eam dixitque alter ad alterum ¹³eamus domum quia prandii hora est et egressi recesserunt a se ¹⁴cumque revertissent venerunt in unum et sciscitantibus ab invicem causam confessi sunt concupiscentiam suam et tunc in commune statuerunt tempus quando eam possent invenire solam ¹⁵factum est autem cum observarent diem aptum ingressa est aliquando sicut heri et nudius tertius cum duabus solis puellis voluitque lavari in pomerio aestus quippe erat ¹⁶et non erat ibi quisquam praeter duos senes absconditos et contemplantes eam ¹⁷dixit ergo puellis adferte mihi oleum et smegmata et ostia pomerii claudite ut lavem ¹⁸et fecerunt sicut praeceperat clauderuntque ostia pomerii et egressae sunt per posticium ut adferrent quae iusserat nesciebantque senes intus esse absconditos ¹⁹cum autem egressae essent puellae surrexerunt duo senes et adcurrerunt ad eam et dixerunt ²⁰ecce ostia pomerii clausa sunt et nemo nos videt et in concupiscentia tui sumus quam ob rem adsentire nobis et commiscere nobiscum ²¹quod si nolueris dicemus testimonium contra te quod fuerit tecum iuvenis et ob hanc causam emiseris puellas a te ²²ingemuit Susanna et ait angustiae mihi undique si enim hoc egero mors mihi est si autem non egero non effugiam manus vestras ²³sed melius mihi est absque opere incidere in manus vestras quam peccare in conspectu Domini ²⁴et exclamavit voce magna Susanna exclamaverunt autem et senes adversus eam ²⁵et cucurrit unus et aperuit ostia pomerii ²⁶cum ergo audissent clamorem in pomerio famuli domus intruerunt per posticam ut viderent quidnam esset ²⁷postquam autem senes locuti sunt erubuerunt servi vehementer quia numquam dictus fuerat sermo huiuscemodi de Susanna et facta est dies crastina ²⁸cumque venisset populus ad virum eius Ioachim venerunt et duo presbyteri pleni iniqua cogitatione adversus Susannam ut interficerent eam ²⁹et dixerunt coram populo mittite ad Susannam filiam Chelciae uxorem Ioachim et statim miserunt ³⁰et venit cum parentibus et filiis et universis cognatis suis ³¹porro Susanna erat delicata nimis et pulchra specie ³²at iniqui illi iusserunt ut discoperiretur erat enim cooperta ut vel sic satiarentur decore eius ³³flebant igitur sui et omnes qui noverant eam ³⁴consurgentes autem duo presbyteri in medio populi posuerunt manus super caput eius ³⁵quae flens suspexit ad caelum erat enim cor eius fiduciam habens in Domino ³⁶et dixerunt presbyteri cum deambulare-

mus in pomerio soli ingressa est haec cum duabus puellis et clausit ostia pomerii et dimisit puellas ³⁷venitque ad eam adulescens qui erat absconditus et concubuit cum ea ³⁸porro nos cum essemus in angulo pomerii videntes iniquitatem cucurrimus ad eos et vidimus eos pariter commisceri ³⁹et illum quidem non quivimus comprehendere quia fortior nobis erat et apertis ostiis exilivit ⁴⁰hanc autem cum apprehendissemus interrogavimus quisnam esset adulescens et noluit indicare nobis huius rei testes sumus ⁴¹credidit eis multitudo quasi senibus populi et iudicibus et condemnaverunt eam ad mortem ⁴²exclamavit autem voce magna Susanna et dixit Deus aeterne qui absconditorum es cognitor qui nosti omnia antequam fiant ⁴³tu scis quoniam falsum contra me tulerunt testimonium et ecce morior cum nihil horum fecerim quae isti malitiose composuerunt adversum me ⁴⁴exaudivit autem Dominus vocem eius ⁴⁵cumque duceretur ad mortem suscitavit Deus spiritum sanctum pueri iunioris cuius nomen Danihel ⁴⁶et exclamavit voce magna mundus ego sum a sanguine huius ⁴⁷et conversus omnis populus ad eum dixit quis est sermo iste quem tu locutus es ⁴⁸qui cum staret in medio eorum ait sic fatui filii Israhel non iudicantes neque quod verum est cognoscentes condemnastis filiam Israhel ⁴⁹revertimini ad iudicium quia falsum testimonium locuti sunt adversum eam ⁵⁰reversus est ergo populus cum festinatione et dixerunt ei senes veni et sede in medio nostrum et indica nobis quia tibi dedit Deus honorem senectutis ⁵¹et dixit ad eos Danihel separate illos ab invicem procul et diiudicabo eos ⁵²cum ergo divisi essent alter ab altero vocavit unum de eis et dixit ad eum inveterate dierum malorum nunc venerunt peccata tua quae operabar prior ⁵³iudicans iudicia iniusta innocentes opprimens et dimittens noxios dicente Domino innocentem et iustum non interficies ⁵⁴nunc ergo si vidisti eam dic sub qua arbore videris eos loquentes sibi qui ait sub scino ⁵⁵dixit autem Danihel recte mentitus es in caput tuum ecce enim angelus Dei accepta sententia ab eo scindet te medium ⁵⁶et amoto eo iussit venire alium et dixit ei semen Chanaan et non Iuda species deceptit te et concupiscentia subvertit cor tuum ⁵⁷sic faciebatis filiabus Israhel et illae timentes loquebantur vobis sed non filia Iuda sustinuit iniquitatem vestram ⁵⁸nunc ergo dic mihi sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi qui ait sub prino ⁵⁹dixit autem ei Danihel recte mentitus es et tu in caput tuum manet enim angelus Dei gladium habens ut secet te medium et interficiat vos ⁶⁰exclamavit itaque omnis coetus voce magna et benedixerunt Deo qui salvat sperantes in se ⁶¹et consurrexerunt adversus duos presbyteros convicerat enim eos Danihel ex ore suo falsum dixisse testimonium feceruntque eis sicuti male egerant adversum proximum ⁶²ut facerent secundum legem Mosi et interfecerunt eos et salvatus est sanguis innoxius in die illa ⁶³Chelcias autem et uxor eius laudaverunt Deum pro filia sua Susanna cum Ioachim marito eius et cognatis omnibus quia non esset inventa in ea res turpis ⁶⁴Danihel autem factus est magnus

in conspectu populi a die illa et deinceps ⁶⁵et rex Astyages adpositus est ad patres suos et suscepit Cyrus Perses regnum eius

14erat autem Danihel conviva regis et honoratus super omnes amicos eius ²erat quoque idolum nomine Bel apud Babylonios et inpendebantur in eo per dies singulos similiae artabae duodecim et oves quadraginta vini que amphorae sex ³rex quoque colebat eum et ibat per singulos dies adorare eum porro Danihel adorabat Deum suum dixitque ei rex quare non adoras Bel ⁴qui respondens ait ei quia non colo idola manufacta sed viventem Deum qui creavit caelum et terram et habet potestatem omnis carnis ⁵et dixit ad eum rex non tibi videtur esse Bel vivens deus an non vides quanta comedat et bibat cotidie ⁶et ait Danihel adridens ne erres rex iste enim intrinsecus luteus est et forinsecus aereus neque comedit aliquando ⁷et iratus rex vocavit sacerdotes eius et ait eis nisi dixeritis mihi quis est qui comedat inpensas has moriemini ⁸si autem ostenderitis quoniam Bel comedat haec morietur Danihel quia blasphemavit in Bel et dixit Danihel regi fiat iuxta verbum tuum ⁹erant autem sacerdotes Bel septuaginta exceptis uxoribus et parvulis et filiis et venit rex cum Danihele in templum Belis ¹⁰et dixerunt sacerdotes Belis ecce nos egredimur foras et tu rex pone escas et vinum misce et claude ostium et signa anulo tuo ¹¹et cum ingressus fueris mane nisi inveneris omnia comesta a Bel moriemur vel Danihel qui mentitus est adversum nos ¹²contemnebant autem quia fecerant sub mensa absconditum introitum et per illum ingrediebantur semper et devorabant ea ¹³factum est igitur postquam egressi sunt illi et rex posuit cibos ante Bel praecepit Danihel pueris suis et adtulerunt cinerem et cribra vit per totum templum coram rege et egressi clausurunt ostium et signantes anulo regis abierunt ¹⁴sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem suam et uxores et filii eorum et comederunt omnia et biberunt ¹⁵surrexit autem rex primo diluculo et Danihel cum eo ¹⁶et ait rex salvae sunt signa Danihel qui respondit salva rex ¹⁷statimque cum aperuissent ostium intuitus rex mensam exclamavit voce magna magnus es Bel et non est apud te dolus quicquam ¹⁸et risit Danihel et tenuit regem ne ingrederetur intro et dixit ecce pavementum animadvertit cuius vestigia sunt haec ¹⁹et dixit rex video vestigia virorum et mulierum et infantium et iratus rex ²⁰tunc adprehendit sacerdotes et uxores et filios eorum et ostenderunt ei abscondita ostiola per quae ingrediebantur et consumebant quae erant super mensam ²¹occidit ergo illos rex et tradidit Bel in potestate Daniheli qui subvertit eum et templum eius ²²et erat draco magnus in loco illo et colebant eum Babylonii ²³et dixit rex Daniheli ecce nunc non potes dicere quia non sit iste deus vivens adora ergo eum ²⁴dixitque Danihel Dominum Deum meum adoro quia ipse est Deus vivens ²⁵tu autem rex da mihi potestatem et interficiam draconem absque gladio et fuste et ait rex do tibi ²⁶tulit ergo Danihel picem et adi-

pem et pilos et coxit pariter fecitque massas et dedit in os draconi et disruptus est draco et dixit ecce quae colebatis ²⁷quod cum audissent Babylonii indignati sunt vehementer et congregati adversum regem dixerunt Iudaeus factus est rex Bel destruxit draconem interfecit et sacerdotes occidit ²⁸et dixerunt cum venissent ad regem trade nobis Danihelum alioquin interficiemus te et domum tuam ²⁹vidit ergo rex quod intruerent in eum vehementer et necessitate compulsus tradidit eis Danihelum ³⁰qui miserunt eum in lacum leonum et erat ibi diebus sex ³¹porro in lacu erant septem leones et dabantur eis cotidie duo corpora et duae oves et tunc non data sunt eis ut devorarent Danihelum ³²erat autem Abacuc propheta in Iudaea et ipse coxerat pulmentum et intriverat panes in alveolo et ibat in campum ut ferret messoribus ³³dixitque angelus Domini ad Abacuc fer prandium quod habes in Babylonem Daniheli qui est in lacu leonum ³⁴et dixit Abacuc domine Babylonem non vidi et lacum nescio ³⁵et adprehendit eum angelus Domini in vertice eius et portavit eum capillo capitis sui posuitque eum in Babylone supra lacum in impetu spiritus sui ³⁶et clamavit Abacuc dicens Danihel tolle prandium quod misit tibi Deus ³⁷et ait Danihel recordatus es enim mei Deus et non dereliquisti diligentes te ³⁸surgensque Danihel comedit porro angelus Dei restituit Abacuc confestim in loco suo ³⁹venit ergo rex die septima ut lugeret Danihelum et venit ad lacum et introspexit et ecce Danihel sedens ⁴⁰et exclamavit rex voce magna dicens magnus es Domine Deus Danihelis et extraxit eum ⁴¹porro illos qui perditionis eius causa fuerant intromisit et devorati sunt in momento coram eo ⁴²tunc rex ait paveant omnes habitantes in universa terra Deum Danihelis quia ipse est Salvator faciens signa et mirabilia in terra qui liberavit Danihelum de lacu leonum

Osee

1verbum Domini quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Oziae Ioatham Ahaz Ezechiae regum Iuda et in diebus Hieroboam filii Ioas regis Israhel ²principium loquendi Dominum in Osee et dixit Dominus ad Osee vade sume tibi uxorem fornicationum et filios fornicationum quia fornicans fornicabitur terra a Domino ³et abiit et accepit Gomer filiam Debelaim et concepit et peperit filium ⁴et dixit Dominus ad eum voca nomen eius Hiezrahel quoniam adhuc modicum et visitabo sanguinem Hiezrahel super domum Hieu et quiescere faciam regnum domus Israhel ⁵et in illa die conteram arcum Israhel in valle Hiezrahel ⁶et concepit adhuc et peperit filiam et dixit ei voca nomen eius Absque misericordia quia non addam ultra misereri domui Israhel sed oblivione obliviscar eorum ⁷et domui Iuda miserebor et salvabo eos in Domino Deo suo et non salvabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibus ⁸et ablactavit eam quae erat absque misericordia et concepit et peperit filium ⁹et dixit voca nomen eius Non populus meus quia vos non populus meus et ego non ero vester ¹⁰et erit numerus filiorum Israhel quasi harena maris quae sine mensura est et non numerabitur et erit in loco ubi dicetur eis non populus meus vos dicetur eis filii Dei viventis ¹¹et congregabuntur filii Iuda et filii Israhel pariter et ponent sibi met caput unum et ascendent de terra quia magnus dies Hiezrahel

2dicite fratribus vestris Populus meus et sorori vestrae Misericordiam consecuta ²iudicate matrem vestram iudicate quoniam ipsa non uxor mea et ego non vir eius auferat fornicationes suas a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum ³ne forte expoliam eam nudam et statuam eam secundum diem nativitatis suae et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velut terram inviam et interficiam eam siti ⁴et filiorum illius non miserebor quoniam filii fornicationum sunt ⁵quia fornicata est mater eorum confusa est quae concepit eos quia dixit vadam post amatores meos qui dant panes mihi et aquas meas lanam meam et linum meum oleum meum et potum meum ⁶propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inveniet ⁷et sequetur amatores suos et non adprehendet eos et quaeret eos et non inveniet et dicet vadam et revertar ad virum meum priorem quia bene mihi erat tunc magis quam nunc ⁸et haec nescivit quia ego dedi

ei frumentum et vinum et oleum et argentum multiplicavi ei et aurum quae fecerunt Baal ⁹idcirco convertar et sumam frumentum meum in tempore suo et vinum meum in tempore suo et liberabo lanam meam et linum meum quae operiebant ignominiam eius ¹⁰et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius et vir non eruet eam de manu mea ¹¹et cessare faciam omne gaudium eius sollemnitatem eius neomeniam eius sabbatum eius et omnia festa tempora eius ¹²et corrumpam vineam eius et ficum eius de quibus dixit mercedes hae meae sunt quas dederunt mihi amatores mei et ponam eam in saltu et comedet illam bestia agri ¹³et visitabo super eam dies Baalim quibus accendebat incensum et ornabatur inaure sua et monili suo et ibat post amatores suos et mei obliviscebatur dicit Dominus ¹⁴propter hoc ecce ego lactabo eam et ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius ¹⁵et dabo ei vinitores eius ex eodem loco et vallem Achor ad aperiendam spem et canet ibi iuxta dies iuventutis suae et iuxta dies ascensionis suae de terra Aegypti ¹⁶et erit in die illo ait Dominus vocabit me Vir meus et non vocabit me ultra Baali ¹⁷et auferam nomina Baalim de ore eius et non recordabitur ultra nominis eorum ¹⁸et percutiam eis foedus in die illa cum bestia agri et cum volucre caeli et cum reptili terrae et arcum et gladium et bellum conteram de terra et dormire eos faciam fiducialiter ¹⁹et sponsabo te mihi in sempiternum et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio et in misericordia et miserationibus ²⁰et sponsabo te mihi in fide et scies quia ego Dominus ²¹et erit in illa die exaudiam dicit Dominus exaudiam caelos et illi exaudient terram ²²et terra exaudiet triticum et vinum et oleum et haec exaudient Hiezrahel ²³et seminabo eam mihi in terram et miserebor eius quae fuit absque misericordia ²⁴et dicam non populo meo populus meus tu et ipse dicet Dominus meus es tu

3et dixit Dominus ad me adhuc vade dilige mulierem dilectam amico et adulteram sicut diligit Dominus filios Israhel et ipsi respectant ad deos alienos et diligunt vinacea uvarum ²et fodi eam mihi quindecim argenteis et choro hordei et dimidio choro hordei ³et dixi ad eam dies multos expectabis me non fornicaberis et non eris viro sed et ego expectabo te ⁴quia dies multos sedebunt filii Israhel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine ephod et sine therafin ⁵et post haec revertentur filii Israhel

et quaerent Dominum Deum suum et David regem suum et pavebunt ad Dominum et ad bonum eius in novissimo dierum

4audite verbum Domini filii Israhel quia iudicium Domino cum habitatoribus terrae non est enim veritas et non est misericordia et non est scientia Dei in terra ²maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaverunt et sanguis sanguinem tetigit ³propter hoc lugebit terra et infirmabitur omnis qui habitat in ea in bestia agri et in volucre caeli sed et pisces maris congregabuntur ⁴verumtamen unusquisque non iudicet et non arguatur vir populus enim tuus sicut hii qui contradicunt sacerdoti ⁵et corrues hodie et corruet etiam propheta tecum nocte tacere feci matrem tuam ⁶conticuit populus meus eo quod non habuerit scientiam quia tu scientiam repulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi et oblita es legis Dei tui obliviscar filiorum tuorum et ego ⁷secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi gloriam eorum in ignominiam commutabo ⁸peccata populi mei comedent et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum ⁹et erit sicut populus sic sacerdos et visitabo super eum vias eius et cogitationes eius reddam ei ¹⁰et comedent et non saturabuntur fornicati sunt et non cessaverunt quoniam Dominum reliquerunt in non custodiendo ¹¹fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor ¹²populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius adnuntiavit ei spiritus enim fornicationum decepit eos et fornicati sunt a Deo suo ¹³super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiana subtus quercum et populum et terebinthum quia bona erat umbra eius ideo fornicabuntur filiae vestrae et sponsae vestrae adulterae erunt ¹⁴non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae et super sponsas vestras cum adulteraverint quoniam ipsi cum meretricibus versabantur et cum effeminatis sacrificabant et populus non intellegens vapulabit ¹⁵si fornicaris tu Israhel non delinquat saltem Iuda et nolite ingredi in Galgala et ne ascenderitis in Bethaven neque iuraveritis vivit Dominus ¹⁶quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israhel nunc pascet eos Dominus quasi agnum in latitudine ¹⁷particeps idolorum Ephraim dimitte eum ¹⁸separatum est convivium eorum fornicatione fornicati sunt dilexerunt adferre ignominiam protectores eius ¹⁹ligavit spiritus eam in alis suis et confundentur a sacrificiis suis

5audite hoc sacerdotes et adtendite domus Israhel et domus regis auscultate quia vobis iudicium est quoniam laqueus facti estis speculationi et rete expansum super Thabor ²et victimas declinastis in profundum et ego eruditor omnium eorum ³ego scio Ephraim et Israhel non est absconditus a me quia nunc fornicatus est Ephraim contaminatus est Israhel ⁴non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad Dominum suum quia spiritus fornicationis in medio eorum et Dominum non cognoverunt ⁵et respondebit arro-

gantia Israhel in facie eius et Israhel et Ephraim ruent in iniquitate sua ruet etiam Iudas cum eis ⁶in gregibus suis et in armentis suis vadent ad quaerendum Dominum et non invenient ablatus est ab eis ⁷in Domino praevaricati sunt quia filios alienos genuerunt nunc devorabit eos mensis cum partibus suis ⁸clangite bucina in Gabaa tuba in Rama ululate in Bethaven post tergum tuum Benjamin ⁹Ephraim in desolatione erit in die correptionis in tribus Israhel ostendi fidem ¹⁰facti sunt principes Iuda quasi adsumentes terminum super eos effundam quasi aquam iram meam ¹¹calumniam patiens Ephraim fractus iudicio quoniam coepit abire post sordem ¹²et ego quasi tineam Ephraim et quasi putredo domui Iuda ¹³et vidit Ephraim languorem suum et Iudas vinculum suum et abiit Ephraim ad Assur et misit ad regem ultorem et ipse non poterit sanare vos nec solvere poterit a vobis vinculum ¹⁴quoniam ego quasi leaena Ephraim et quasi catulus leonis domui Iuda ego ego capiam et vadam tollam et non est qui eruat ¹⁵vadens revertar ad locum meum donec deficiatis et quaeratis faciem meam

6in tribulatione sua mane consurgunt ad me venite et revertamur ad Dominum ²quia ipse cepit et sanabit nos percutiet et curabit nos ³vivificabit nos post duos dies in die tertia suscitabit nos et vivemus in conspectu eius sciemus sequemurque ut cognoscamus Dominum quasi diluculum praeparatus est egressus eius et veniet quasi imber nobis temporaneus et serotinus terrae ⁴quid faciam tibi Ephraim quid faciam tibi Iuda misericordia vestra quasi nubes matutina et quasi ros mane pertransiens ⁵propter hoc dolavi in prophetis occidi eos in verbis oris mei et iudicia tua quasi lux egredientur ⁶quia misericordiam volui et non sacrificium et scientiam Dei plus quam holocausta ⁷ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum ibi praevaricati sunt in me ⁸Galaad civitas operantium idolum subplantata sanguine ⁹et quasi fauces virorum latronum particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de Sychem quia scelus operati sunt ¹⁰in domo Israhel vidi horrendum ibi fornicationes Ephraim contaminatus est Israhel ¹¹sed et Iuda pone messem tibi cum convertero captivitatem populi mei

7cum sanare vellem Israhel revelata est iniquitas Ephraim et malitia Samariae quia operati sunt mendacium et fur ingressus est spolians latrunculus foris ²et ne forte dicant in cordibus suis omnem malitiam eorum me recordatum nunc circumdederunt eos adinventiones suae coram facie mea factae sunt ³in malitia sua laetificaverunt regem et in mendaciis suis principes ⁴omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente quievit paululum civitas a commixtione fermenti donec fermentaretur totum ⁵dies regis nostri coeperunt principes furere a vino extendit manum suam cum inlusoribus ⁶quia adplicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis tota nocte dormivit coquens eos mane ipse succensus quasi ignis flammae ⁷omnes

calefacti sunt quasi clibanus et devoraverunt iudices suos omnes reges eorum ceciderunt non est qui clamet in eis ad me ⁸Ephraim in populis ipse commiscebatur Ephraim factus est subcinericius qui non reversatur ⁹comederunt alieni robur eius et ipse nescivit sed et cani effusi sunt in eo et ipse ignoravit ¹⁰et humiliabitur superbia Israhel in facie eius nec reversi sunt ad Dominum Deum suum et non quaesierunt eum in omnibus his ¹¹et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor Aegyptum invocabant ad Assyrios abierunt ¹²et cum profecti fuerint expandam super eos rete meum quasi volucrum caeli detraham eos caedam eos secundum auditionem coetus eorum ¹³vae eis quoniam recesserunt a me vastabuntur quia praevaricati sunt in me et ego redemi eos et ipsi locuti sunt contra me mendacia ¹⁴et non clamaverunt ad me in corde suo sed ululabant in cubilibus suis super triticum et vinum ruminabant recesserunt a me ¹⁵et ego erudivi et confortavi brachia eorum et in me cogitaverunt malitiam ¹⁶reversi sunt ut essent absque iugo facti sunt quasi arcus dolosus cadent in gladio principes eorum a furore linguae suae ista subsannatio eorum in terra Aegypti

8in gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini pro eo quod transgressi sunt foedus meum et legem meam praevaricati sunt ²me invocabunt Deus meus cognovimus te Israhel ³proiecit Israhel bonum inimicus persequetur eum ⁴ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et non cognovi argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola ut interirent ⁵proiectus est vitulus tuus Samaria iratus est furor meus in eis usquequo non poterunt emundari ⁶quia ex Israhel et ipse est artifex fecit illum et non est Deus quoniam in aranearum telas erit vitulus Samariae ⁷quia ventum seminabunt et turbinem metent culmus stans non est in eis germen non faciet farinam quod si et fecerit alieni comedent eam ⁸devoratus est Israhel nunc factus est in nationibus quasi vas immundum ⁹quia ipsi ascenderunt ad Assur onager solitarius sibi Ephraim munera dederunt amatoribus ¹⁰sed et cum mercede conduxerint nationes nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum ¹¹quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum factae sunt ei arae in delictum ¹²scribam ei multiplices leges meas quae velut alienae computatae sunt ¹³hostias adfer adfer immolabunt carnes et comedent Dominus non suscipiet eas nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ipsi in Aegyptum convertentur ¹⁴et oblitus est Israhel factoris sui et aedificavit delubra et Iudas multiplicavit urbes munitas et mittam ignem in civitates eius et devorabit aedes illius

9noli laetari Israhel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a Deo tuo dilexisti mercedem super omnes areas tritici ²area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis ³non habitabunt in terra Domini reversus est Ephraim Aegyptum et in Assyriis pollutum comedit ⁴non libabunt

Domino vinum et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum animae ipsorum non intrabit in domum Domini ⁵quid facietis in die sollemni in die festivitatis Domini ⁶ecce enim profecti sunt a vastitate Aegyptus congregavit eos Memphis sepeliet eos desiderabile argenti eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum ⁷venerunt dies visitationis venerunt dies retributionis scitote Israhel stultum prophetam insanum virum spiritalem propter multitudinem iniquitatis tuae et multitudo amenitiae ⁸speculator Ephraim cum Deo meo propheta laqueus ruinae super omnes vias eius insania in domo Dei eius ⁹profunde peccaverunt sicut in diebus Gabaa recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ¹⁰quasi uvae in deserto inveni Israhel quasi prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum ipsi autem intraverunt ad Beelphegor et abalienati sunt in confusione et facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt ¹¹Ephraim quasi avis avolavit gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu ¹²quod si et enutrierint filios suos absque liberis eos faciam in hominibus sed et vae eis cum recessero ab eis ¹³Ephraim ut vidi Tyrus erat fundata in pulchritudine et Ephraim educit ad interfectorem filios suos ¹⁴da eis Domine quid dabis eis da eis vulvam sine liberis et ubera arentia ¹⁵omnes nequitiae eorum in Galgal quia ibi exosos habui eos propter malitiam adinventionum eorum de domo mea eiciam eos non addam ut diligam eos omnes principes eorum recedentes ¹⁶percussus est Ephraim radix eorum exsiccata est fructum nequaquam facient quod si et genuerint interficiam amantissima uteri eorum ¹⁷abiciet eos Deus meus quia non audierunt eum et erunt vagi in nationibus

10vitis frondosa Israhel fructus adaequatus est ei secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria iuxta ubertatem terrae suae exuberavit simulacris ²divisum est cor eorum nunc interibunt ipse confringet simulacra eorum depopulabitur aras eorum ³quia nunc dicent non est rex nobis non enim timemus Dominum et rex quid faciet nobis ⁴loquimini verba visionis inutilis et ferietis foedus et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri ⁵vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariae quia luxit super eum populus eius et aeditui eius super eum exultaverunt in gloria eius quia migravit ab eo ⁶siquidem et ipse in Assur delatus est munus regi ultori confusio Ephraim capiet et confundetur Israhel in voluntate sua ⁷transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquae ⁸et disperdentur excelsa idoli peccatum Israhel lappa et tribulus ascendet super aras eorum et dicent montibus operite nos et collibus cadite super nos ⁹ex diebus Gabaa peccavit Israhel ibi steterunt non comprehendet eos in Gabaa proelium super filios iniquitatis ¹⁰iuxta desiderium meum corripiam eos congregabuntur super eos populi cum corripientur propter duas iniquitates suas ¹¹Ephraim vitula docta

diligere trituram et ego transivi super pulchritudinem colli eius ascendam super Ephraim arabit Iudas confringet sibi sulcos Iacob ¹²seminate vobis in iustitia metite in ore misericordiae innovate vobis novale tempus autem requirendi Dominum cum venerit qui docebit vos iustitiam ¹³arastis impietatem iniquitatem messuistis comedistis frugem mendacii quia confisus es in viis tuis in multitudine fortium tuorum ¹⁴consurget tumultus in populo tuo et omnes munitiones tuae vastabuntur sicut vastatus est Salman a domo eius qui iudicavit Baal in die proelii matre super filios adlisa ¹⁵sic fecit vobis Bethel a facie malitiae nequitiarum vestrarum

11sicuti mane transit pertransiit rex Israhel quia puer Israhel et dilexi eum et ex Aegypto vocavi filium meum ²vocaverunt eos sic abierunt a facie eorum Baalim immolabant et simulacris sacrificabant ³et ego quasi nutricius Ephraim portabam eos in brachiis meis et nescierunt quod curarem eos ⁴in funiculis Adam traham eos in vinculis caritatis et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum et declinavi ad eum ut vesceretur ⁵non revertetur in terram Aegypti et Assur ipse rex eius quoniam noluerunt converti ⁶coepit gladius in civitatibus eius et consumet electos eius et comedet capita eorum ⁷et populus meus pendebit ad reditum meum iugum autem inponetur ei simul quod non auferetur ⁸quomodo dabo te Ephraim protegam te Israhel quomodo dabo te sicut Adama ponam te ut Seboim conversum est in me cor meum pariter conturbata est paenitudo mea ⁹non faciam furorem irae meae non convertar ut disperdam Ephraim quoniam Deus ego et non homo in medio tui Sanctus et non ingrediar civitatem ¹⁰post Dominum ambulabunt quasi leo rugiet quia ipse rugiet et formidabunt filii maris ¹¹et avolabunt quasi avis ex Aegypto et quasi columba de terra Assyriorum et conlocabo eos in domibus suis dicit Dominus ¹²circumdedit me in negatione Ephraim et in dolo domus Israhel Iudas autem testis descendit cum Deo et cum sanctis fidelis

12Ephraim pascit ventum et sequitur aestum tota die mendacium et vastitatem multiplicat et foedus cum Assyrii iniiit et oleum in Aegyptum ferebat ²iudicium ergo Domini cum Iuda et visitatio super Iacob iuxta vias eius et iuxta adinventiones eius reddet ei ³in utero subplantavit fratrem suum et in fortitudine sua directus est cum angelo ⁴et invaluit ad angelum et confortatus est flevit et rogavit eum in Bethel invenit eum et ibi locutus est nobiscum ⁵et Dominus Deus exercituum Dominus memoriale eius ⁶et tu ad Deum tuum converteris misericordiam et iudicium custodi et spera in Deo tuo semper ⁷Chanaan in manu eius statera dolosa calumniam dilexit ⁸et dixit Ephraim verumtamen dives effectus sum inveni idolum mihi omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem quam peccavi ⁹et ego Dominus Deus tuus ex terra Aegypti adhuc sedere te faciam in tabernaculis sicut in diebus festivitatis ¹⁰et

locutus sum super prophetas et ego visionem multiplicavi et in manu prophetarum adsimilatus sum ¹¹si Galaad idolum tamen frustra erant in Galgal bubus immolantes nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri ¹²fugit Iacob in regionem Syriae et servivit Israhel in uxore et in uxore servavit ¹³in propheta autem eduxit Dominus Israhel de Aegypto et in propheta servatus est ¹⁴ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis et sanguis eius super eum veniet et obprobrium eius restituet ei Dominus suus

13loquente Ephraim horror invasit Israhel et deliquit in Baal et mortuus est ²et nunc addiderunt ad peccandum feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum factura artificum totum est his ipsi dicunt immolate homines vitulos adorantes ³idcirco erunt quasi nubes matutina et sicut ros matutinus praeteriens sicut pulvis turbine raptus ex area et sicut fumus de fumariorum ⁴ego autem Dominus Deus tuus ex terra Aegypti et Deum absque me nescies et salvator non est praeter me ⁵ego cognovi te in deserto in terra solitudinis ⁶iuxta pascua sua et adimpleti sunt et saturati elevaverunt cor suum et oblii sunt mei ⁷et ero eis quasi leaena sicut pardus in via Assyriorum ⁸occurram eis quasi ursa raptis catulis et dirumpam interiora iecoris eorum et consumam eos ibi quasi leo bestia agri scindet eos ⁹perditio tua Israhel tantummodo in me auxilium tuum ¹⁰ubi est rex tuus maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis et iudices tui de quibus dixisti da mihi regem et principes ¹¹dabo tibi regem in furore meo et auferam in indignatione mea ¹²conligata est iniquitas Ephraim absconditum peccatum eius ¹³dolores parturientis venient ei ipse filius non sapiens nunc enim non stabit in contritione filiorum ¹⁴de manu mortis liberabo eos de morte redimam eos ero mors tua o mors ero morsus tuus inferne consolatio abscondita est ab oculis meis ¹⁵quia ipse inter fratres dividet adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem et siccabit venas eius et desolabit fontem eius et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis

14pereat Samaria quoniam ad amaritudinem concitavit Dominum suum in gladio pereat parvuli eorum elidantur et fetae eius discindantur ²convertere Israhel ad Dominum Deum tuum quoniam corruisti in iniquitate tua ³tollite vobiscum verba et convertimini ad Dominum dicite ei omnem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum ⁴Assur non salvabit nos super equum non ascendemus nec dicemus ultra dii nostri opera manuum nostrarum quia eius qui in te est misereberis pupilli ⁵sanabo contritiones eorum diligam eos spontanee quia aversus est furor meus ab eo ⁶ero quasi ros Israhel germinabit quasi lilius et erumpet radix eius ut Libani ⁷ibunt rami eius et erit quasi oliva gloria eius et odor eius ut Libani ⁸convertentur sedentes in umbra eius vivent tritico et germinabunt quasi vinea memoriale eius sicut vinum

Libani ⁹Ephraim quid mihi ultra idola ego exaudiam et
dirigam eum ego ut abietem virentem ex me fructus tuus
inventus est ¹⁰quis sapiens et intelleget ista intellegens et
sciet haec quia rectae viae Domini et iusti ambulabunt in
eis praevaricatores vero corruent in eis

Ioel

1verbum Domini quod factum est ad Ioel filium Fatuhel
2audite hoc senes et auribus percipite omnes habitatores
terrae si factum est istud in diebus vestris aut in diebus
patrum vestrorum **3**super hoc filiis vestris narrate et filii
vestri filiis suis et filii eorum generationi alterae **4**residuum
erucae comedit lucusta et residuum lucustae comedit bru-
chus et residuum bruchi comedit rubigo **5**expergescimini
ebrii et flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedi-
ne quoniam periit ab ore vestro **6**gens enim ascendit super
terram meam fortis et innumerabiles dentes eius ut dentes
leonis et molares eius ut catuli leonis **7**posuit vineam meam
in deserto et ficum meam decorticavit nudans spoliavit
eam et proiecit albi facti sunt rami eius **8**plange quasi virgo
accincta sacco super virum pubertatis suae **9**periit sacri-
ficiu[m] et libatio de domo Domini luxerunt sacerdotes
ministri Domini **10**depopulata est regio luxit humus quo-
niam devastatum est triticum confusum est vinum elanguit
oleum **11**confusi sunt agricolae ululaverunt vinitores super
frumento et hordeo quia periit messis agri **12**vinea confusa
est et ficus elanguit malogranatum et palma et malum et
omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a
filiis hominum **13**accingite vos et plangite sacerdotes ulu-
late ministri altaris ingredimini cubate in sacco ministri
Dei mei quoniam interiit de domo Dei vestri sacrificiu[m] et
libatio **14**sanctificate ieiunium vocate coetum congregate
senes omnes habitatores terrae in domum Dei vestri et cla-
mate ad Dominum **15**a a diei quia prope est dies Domini
et quasi vastitas a potente veniet **16**numquid non coram
oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri laeti-
tiam et exultatio **17**computruerunt iumenta in stercore suo
demolita sunt horrea dissipatae sunt apothecae quoniam
confusum est triticum **18**quid ingemuit animal mugierunt
greges armenti quia non est pascua eis sed et greges pec-
corum disperierunt **19**ad te Domine clamabo quia ignis co-
medit speciosa deserti et flamma succendit omnia ligna
regionis **20**sed et bestiae agri quasi area sitiens imbrem sup-
spexerunt ad te quoniam exsiccati sunt fontes aquarum et
ignis devoravit speciosa deserti

2canite tuba in Sion ululate in monte sancto meo con-
turbentur omnes habitatores terrae quia venit dies Domini
quia prope est **2**dies tenebrarum et caliginis dies nubis et

turbinis quasi mane expansum super montes populus mul-
tus et fortis similis ei non fuit a principio et post eum
non erit usque in annos generationis et generationis **3**ante
faciem eius ignis vorans et post eum exurens flamma qua-
si hortus voluptatis terra coram eo et post eum solitudo
deserti neque est qui effugiat eum **4**quasi aspectus equo-
rum aspectus eorum et quasi equites sic current **5**sicut
sonitus quadrigarum super capita montium exilient sicut
sonitus flammae ignis devorantis stipulam velut populus
fortis praeparatus ad proelium **6**a facie eius cruciabuntur
populi omnes vultus redigentur in ollam **7**sicut fortes cur-
rent quasi viri bellatores ascendent murum vir in viis suis
gradietur et non declinabunt a semitis suis **8**unusquisque
fratrem suum non coartabit singuli in calle suo ambulabunt
sed et per fenestras cadent et non demolientur **9**urbem in-
gredientur in muro current domos conscendent per fene-
stras intrabunt quasi fur **10**a facie eius contremuit terra
moti sunt caeli sol et luna obtenebrati sunt et stellae retra-
xerunt splendorem suum **11**et Dominus dedit vocem suam
ante faciem exercitus sui quia multa sunt nimis castra eius
quia fortia et facientia verbum eius magnus enim dies Do-
mini et terribilis valde et quis sustinebit eum **12**nunc ergo
dicit Dominus convertimini ad me in toto corde vestro in
ieiunio et in fletu et in planctu **13**et scindite corda vestra et
non vestimenta vestra et convertimini ad Dominum Deum
vestrum quia benignus et misericors est patiens et mul-
tae misericordiae et praestabilis super malitia **14**quis scit si
convertatur et ignoscat et relinquat post se benedictionem
sacrificiu[m] et libamen Domino Deo nostro **15**canite tuba
in Sion sanctificate ieiunium vocate coetum **16**congregate
populum sanctificate ecclesiam coadunate senes congrega-
te parvulos et sugentes ubera egrediatu[r] sponsus de cubili
suo et sponsa de thalamo suo **17**inter vestibulum et altare
plorabunt sacerdotes ministri Domini et dicent parce Do-
mine populo tuo et ne des hereditatem tuam in obprobrium
ut dominantur eis nationes quare dicunt in populis ubi est
Deus eorum **18**zelatus est Dominus terram suam et peper-
cit populo suo **19**et respondit Dominus et dixit populo suo
ecce ego mittam vobis frumentum et vinum et oleum et re-
plebimini eo et non dabo vos ultra obprobrium in gentibus
20et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis et expel-
lam eum in terram inviam et desertam faciem eius contra
mare orientale et extremum eius ad mare novissimum et

ascendet fetor eius et ascendet putredo eius quia superbe egit ²¹noli timere terra exulta et laetare quoniam magnificavit Dominus ut faceret ²²nolite timere animalia regionis quia germinaverunt speciosa deserti quia lignum adtulit fructum suum ficus et vinea dederunt virtutem suam ²³et filii Sion exultate et laetamini in Domino Deo vestro quia dedit vobis doctorem iustitiae et descendere faciet ad vos imbrem matutinum et serotinum in principio ²⁴et implebuntur areae frumento et redundabunt torcularia vino et oleo ²⁵et reddam vobis annos quos comedit lucusta bruchus et rubigo et eruca fortitudo mea magna quam misi in vos ²⁶et comedetis vescentes et saturabimini et laudabitis nomen Domini Dei vestri qui fecit vobiscum mirabilia et non confundetur populus meus in sempiternum ²⁷et scietis quia in medio Israhel ego sum et ego Dominus Deus vester et non est amplius et non confundetur populus meus in aeternum ²⁸et erit post haec effundam spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae senes vestri somnia somniabunt et iuvenes vestri visiones videbunt ²⁹sed et super servos et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum ³⁰et dabo prodigia in caelo et in terra sanguinem et ignem et vaporem fumi ³¹sol vertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies Domini magnus et horribilis ³²et erit omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit quia in monte Sion et in Hierusalem erit salvatio sicut dixit Dominus et in residuis quos Dominus vocaverit

3 quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum convertero captivitatem Iuda et Hierusalem ²congregabo omnes gentes et deducam eas in valle Iosaphat et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea Israhel quos disperserunt in nationibus et terram meam diviserunt ³et super populum meum miserunt sortem et posuerunt puerum in prostibulum et puellam vendiderunt pro vino ut biberent ⁴verum quid vobis et mihi Tyrus et Sidon et omnis terminus Palestinorum numquid ultionem vos redditis mihi et si ulciscimini vos contra me cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum ⁵argentum enim meum et aurum tulistis et desiderabilia mea et pulcherriima intulistis in delubra vestra ⁶et filios Iuda et filios Hierusalem vendidistis filiis Graecorum ut longe faceretis eos de finibus suis ⁷ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos et convertam retributionem vestram in caput vestrum ⁸et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum Iuda et venundabunt eos Sabeis genti longinqua quia Dominus locutus est ⁹clamate hoc in gentibus sanctificate bellum suscite robustos accedant ascendant omnes viri bellatores ¹⁰concidite aratra vestra in gladios et ligones vestros in lanceas infirmus dicat quia fortis ego sum ¹¹erumpite et venite omnes gentes de circuitu et congregamini ibi occumbere faciet Dominus robustos tuos ¹²consurgant et ascendant gentes in vallem Iosaphat quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu ¹³mittite

falces quoniam maturavit messis venite et descendite quia plenum est torcular exuberant torcularia quia multiplicata est malitia eorum ¹⁴populi populi in valle concisionis quia iuxta est dies Domini in valle concisionis ¹⁵sol et luna obtenebricata sunt et stellae retraxerunt splendorem suum ¹⁶et Dominus de Sion rugiet et de Hierusalem dabit vocem suam et movebuntur caeli et terra et Dominus spes populi sui et fortitudo filiorum Israhel ¹⁷et scietis quia ego Dominus Deus vester habitans in Sion in monte sancto meo et erit Hierusalem sancta et alieni non transibunt per eam amplius ¹⁸et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem et colles fluent lacte et per omnes rivos Iuda ibunt aquae et fons de domo Domini egredietur et inrigabit torrentem Spinarum ¹⁹Aegyptus in desolatione erit et Idumea in desertum perditionis pro eo quod inique egerint in filios Iuda et effuderint sanguinem innocentem in terra sua ²⁰et Iudaea in aeternum habitabitur et Hierusalem in generatione et generationem ²¹et mundabo sanguinem eorum quem non mundaveram et Dominus commorabitur in Sion

Amos

1verba Amos qui fuit in pastoralibus de Thecuae quae vidit super Israhel in diebus Oziae regis Iuda et in diebus Hieroboam filii Ioas regis Israhel ante duos annos terrae motus ²et dixit Dominus de Sion rugiet et de Hierusalem dabit vocem suam et luxerunt speciosa pastorum et exsiccatus est vertex Carmeli ³haec dicit Dominus super tribus sceleribus Damasci et super quattuor non convertam eum eo quod triturerint in plaustris ferreis Galaad ⁴et mittam ignem in domum Azahel et devorabit domos Benadad ⁵et conteram vectem Damasci et disperdam habitatorem de campo Idoli et tenentem sceptrum de domo Voluptatis et transferetur populus Syriae Cyrenen dicit Dominus ⁶haec dicit Dominus super tribus sceleribus Gazae et super quattuor non convertam eum eo quod transtulerit captivitatem perfectam ut concluderet eam in Idumea ⁷et mittam ignem in murum Gazae et devorabit aedes eius ⁸et disperdam habitatorem de Azoto et tenentem sceptrum de Ascalone et convertam manum meam super Accaron et peribit reliqui Philisthinorum dicit Dominus Deus ⁹haec dicit Dominus super tribus sceleribus Tyri et super quattuor non convertam eum eo quod concluderint captivitatem perfectam in Idumea et non sint recordati foederis fratrum ¹⁰et emittam ignem in murum Tyri et devorabit aedes eius ¹¹haec dicit Dominus super tribus sceleribus Edom et super quattuor non convertam eum eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et violaverit misericordiam eius et tenuerit ultra furorem suum et indignationem suam servaverit usque in finem ¹²mittam ignem in Theman et devorabit aedes Bosrae ¹³haec dicit Dominus super tribus sceleribus filiorum Ammon et super quattuor non convertam eum eo quod disseuerit praegnantem Galaad ad dilatandum terminum suum ¹⁴et succendam ignem in muro Rabbae et devorabit aedes eius in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis ¹⁵et ibit Melchom in captivitatem ipse et principes eius simul dicit Dominus

2haec dicit Dominus super tribus sceleribus Moab et super quattuor non convertam eum eo quod incenderit ossa regis Idumeae usque ad cinerem ²et mittam ignem in Moab et devorabit aedes Carioth et morietur in sonitu Moab in clangore tubae ³et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit Dominus ⁴haec dicit Dominus super tribus sceleribus Iuda et super quat-

tuor non convertam eum eo quod abiecerint legem Domini et mandata eius non custodierint deceperunt enim eos idola sua post quae abierant patres eorum ⁵et mittam ignem in Iuda et devorabit aedes Hierusalem ⁶haec dicit Dominus super tribus sceleribus Israhel et super quattuor non convertam eum pro eo quod vendiderit argenteo iustum et pauperem pro calciamentis ⁷qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum et viam humilium declinant et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum ⁸et super vestimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui ⁹ego autem exterminavi Amorreum a facie eorum cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus et contrivi fructum eius desuper et radices eius subter ¹⁰ego sum qui ascendere vos feci de terra Aegypti et eduxi vos in deserto quadraginta annis ut possideretis terram Amorrei ¹¹et suscitavi de filiis vestris in prophetas et de iuvenibus vestris nazarenos numquid non ita est filii Israhel dicit Dominus ¹²et propinabatis nazarenis vino et prophetis mandabatis dicentes ne prophete-
tis ¹³ecce ego stridebo super vos sicut stridet plaustrum onustum faeno ¹⁴et peribit fuga a veloce et fortis non obtinebit virtutem suam et robustus non salvabit animam suam ¹⁵et tenens arcum non stabit et velox pedibus suis non salvabitur et ascensor equi non salvabit animam suam ¹⁶et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit Dominus

3audite verbum quod locutus est Dominus super vos filii Israhel super omni cognatione quam eduxi de terra Aegypti dicens ²tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terrae idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras ³numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis ⁴numquid rugiet leo in saltu nisi habuerit praedam numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo nisi aliquid adprehenderit ⁵numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit ⁶si clanget tuba in civitate et populus non expavescet si erit malum in civitate quod Dominus non fecit ⁷quia non faciet Dominus Deus verbum nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas ⁸leo rugiet quis non timebit Dominus Deus locutus est quis non prophetabit ⁹auditum facite in aedibus Azoti et in aedibus

terrae Aegypti et dicite congregamini super montes Samariae et videte insanias multas in medio eius et calumniam patientes in penetrabilibus eius ¹⁰et nescierunt facere rectum dicit Dominus thesaurizantes iniquitatem et rapinas in aedibus suis ¹¹propterea haec dicit Dominus Deus tribulabitur et circumietur terra et detrahetur ex te fortitudo tua et diripientur aedes tuae ¹²haec dicit Dominus quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculae sic eruentur filii Israhel qui habitant in Samaria in plaga lectuli et in Damasco grabatti ¹³audite et contestamini in domo Iacob dicit Dominus Deus exercituum ¹⁴quia in die cum visitare coepero praevaricationes Israhel super eum visitabo et super altaria Bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram ¹⁵et percusiam domum hie-malem cum domo aestiva et peribunt domus eburneae et dissipabuntur aedes multae dicit Dominus

⁴audite verbum hoc vaccae pingues quae estis in monte Samariae quae calumniam facitis egenis et confringitis pauperes quae dicitis dominis vestris adferte et bibemus ²iuravit Dominus Deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis et reliquias vestras in ollis ferventibus ³et per aperturas exhibitis altera contra alteram et proiciemini in Armon dicit Dominus ⁴venite ad Bethel et impie agite ad Galgalam et multiplicare praevaricationem et offerte mane victimas vestras tribus diebus decimas vestras ⁵et sacrificare de fermentato laudem et vocate voluntarias oblationes et adnuntiate sic enim voluistis filii Israhel dicit Dominus Deus ⁶unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris et indigentiam panum in omnibus locis vestris et non estis reversi ad me dicit Dominus ⁷ego quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui pars una conpluta est et pars super quam non plui aruit ⁸et venerunt duae et tres civitates ad civitatem unam ut biberent aquam et non sunt satiatas et non redistis ad me dicit Dominus ⁹percussi vos in vento urente et in aurugine multitudinem hortorum vestrorum et vinearum vestrarum oliveta vestra et ficeta vestra comedit eruca et non redistis ad me dicit Dominus ¹⁰misi in vos mortem in via Aegypti percussi in gladio iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum vestrorum et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras et non redistis ad me dicit Dominus ¹¹subverti vos sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorram et facti estis quasi torris raptus de incendio et non redistis ad me dicit Dominus ¹²quapropter haec faciam tibi Israhel postquam autem haec fecero tibi praeparare in occursum Dei tui Israhel ¹³quia ecce formans montes et creans ventum et adnuntians homini eloquium suum faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terrae Dominus Deus exercituum nomen eius

⁵audite verbum istud quod ego levo super vos planctum

domus Israhel cecidit non adiciet ut resurgat ²virgo Israhel proiecta est in terram suam non est qui suscitet eam ³quia haec dicit Dominus Deus urbs de qua egrediebantur mille relinquentur in ea centum et de qua egrediebantur centum relinquentur in ea decem in domo Israhel ⁴quia haec dicit Dominus domui Israhel quaerite me et vivetis ⁵et nolite quaerere Bethel et in Galgala nolite intrare et in Bersabee non transibitis quia Galgala captiva ducetur et Bethel erit inutilis ⁶quaerite Dominum et vivite ne forte conburatur ut ignis domus Ioseph et devorabit et non erit qui extinguat Bethel ⁷qui convertitis in absinthium iudicium et iustitiam in terra relinquitis ⁸facientem Arc-turum et Orionem et convertentem in mane tenebras et diem nocte mutantem qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae Dominus nomen eius ⁹qui subridet vastitatem super robustum et depopulationem super potentem adfert ¹⁰odio habuerunt in porta corripientem et loquentem perfecte abominati sunt ¹¹idcirco pro eo quod diripiebatis pauperem et praedam electam tollebatis ab eo domos quadro lapide aedificabitis et non habitabitis in eis vineas amantissimas plantabitis et non bibetis vinum earum ¹²quia cognovi multa scelera vestra et fortia peccata vestra hostes iusti accipientes munus et pauperes in porta deprimentes ¹³ideo prudens in tempore illo tacebit quia tempus malum est ¹⁴quaerite bonum et non malum ut vivatis et erit Dominus Deus exercituum vobiscum sicut dixistis ¹⁵odite malum et diligite bonum et constituite in porta iudicium si forte misereatur Dominus Deus exercituum reliquiis Ioseph ¹⁶propterea haec dicit Dominus Deus exercituum Dominator in omnibus plateis planctus et in cunctis quae foris sunt dicitur vae vae et vocabunt agricolam ad luctum et ad planctum eos qui sciunt plangere ¹⁷et in omnibus vineis erit planctus quia pertransibo in medio tui dicit Dominus ¹⁸vae desiderantibus diem Domini ad quid eam vobis dies Domini ista tenebrae et non lux ¹⁹quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus et ingrediatur domum et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber ²⁰numquid non tenebrae dies Domini et non lux et caligo et non splendor in ea ²¹odi et proieci festivitates vestras et non capiam odorem coetuum vestrorum ²²quod si adduleritis mihi holocaustomata et munera vestra non suscipiam et vota pinguium vestrorum non respiciam ²³aufer a me tumultum carminum tuorum et cantica lyrae tuae non audiam ²⁴et revelabitur quasi aqua iudicium et iustitia quasi torrens fortis ²⁵numquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta annis domus Israhel ²⁶et portastis tabernaculum Moloch vestro et imaginem idolorum vestrorum sidus dei vestri quae fecistis vobis ²⁷et migrare vos faciam trans Damascum dixit Dominus Deus exercituum nomen eius

⁶vae qui opulenti estis in Sion et confiditis in monte Samariae optimates capita populorum ingredienti pom-patice domus Israhel ²transite in Chalanne et videte et

ite inde in Emath magnam et descendite in Geth Palestinorum et ad optima quaeque regna horum si latior terminus eorum termino vestro est ³qui separati estis in diem malum et adpropinquatis solio iniquitatis ⁴qui dormitis in lectis eburneis et lascivitis in stratis vestris qui comeditis agnum de grege et vitulos de medio armenti ⁵qui canitis ad vocem psalterii sicut David putaverunt se habere vasa cantici ⁶bibentes in fialis vinum et optimo unguento delibuti et nihil patiebantur super contritione Ioseph ⁷quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium et auferetur factio lascivientium ⁸iuravit Dominus Deus in anima sua dicit Dominus Deus exercituum detestor ego superbiam Iacob et domos eius odi et tradam civitatem cum habitatoribus suis ⁹quod si reliqui fuerint decem viri in domo una et ipsi morientur ¹⁰et tollet eum propinquus suus et conburet eum ut efferat ossa de domo et dicet ei qui in penetrabilibus domus est numquid adhuc est apud te ¹¹et respondebit finis est et dicet ei tace et non recorderis nominis Domini ¹²quia ecce Dominus mandabit et percutiet domum maiorem ruinis et domum minorem scissionibus ¹³numquid currere queunt in petris equi aut arari potest in bubalis quoniam convertistis in amaritudinem iudicium et fructum iustitiae in absinthium ¹⁴qui laetamini in nihili qui dicitis numquid non in fortitudine nostra adsumpsimus nobis cornua ¹⁵ecce enim suscitabo super vos domus Israhel dicit Dominus Deus exercituum gentem et conterent vos ab introitu Emath usque ad torrentem Deserti

⁷haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce fictor lucustae in principio germinantium serotini imbris et ecce serotinus post tonsorem regis ²et factum est cum consummasset comedere herbam terrae et dixi Domine Deus propitius esto obsecro quis suscitabit Iacob quia parvulus est ³misertus est Dominus super hoc non erit dixit Dominus ⁴haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce vocabat iudicium ad ignem Dominus Deus et devoravit abyssum multam et comedit simul partem ⁵et dixi Domine Deus quiesce obsecro quis suscitabit Iacob quia parvulus est ⁶misertus est Dominus super hoc sed et istud non erit dixit Dominus Deus ⁷haec ostendit mihi et ecce Dominus stans super murum litum et in manu eius trulla cementarii ⁸et dixit Dominus ad me quid tu vides Amos et dixi trullam cementarii et dixit Dominus ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israhel non adiciam ultra superinducere eum ⁹et demolientur excelsa idoli et sanctificationes Israhel desolabuntur et consurgam super domum Hieroboam in gladio ¹⁰et misit Amasias sacerdos Bethel ad Hieroboam regem Israhel dicens rebellavit contra te Amos in medio domus Israhel non poterit terra sustinere universos sermones eius ¹¹haec enim dicit Amos in gladio morietur Hieroboam et Israhel captivus migrabit de terra sua ¹²et dixit Amasias ad Amos qui vides gradere fuge in terram Iuda et comedde ibi panem et ibi prophetabis ¹³et in Bethel non adicies ultra ut propheta quia sanctificatio regis est et domus re-

gni est ¹⁴et respondit Amos et dixit ad Amasiam non sum propheta et non sum filius prophetae sed armentarius ego sum vellicans sycomoros ¹⁵et tulit me Dominus cum sequer gregem et dixit ad me Dominus vade propheta ad populum meum Israhel ¹⁶et nunc audi verbum Domini tu dicis non prophetabis super Israhel et non stillabis super domum idoli ¹⁷propter hoc haec dicit Dominus uxor tua in civitate fornicabitur et filii tui et filiae tuae in gladio cadent et humus tua funiculo metietur et tu in terra polluta morieris et Israhel captivus migrabit de terra sua

⁸haec ostendit mihi Dominus Deus et ecce uncinus pomorum ²et dixit quid tu vides Amos et dixi uncinum pomorum et dixit Dominus ad me venit finis super populum meum Israhel non adiciam ultra ut pertranseam eum ³et stridebunt cardines templi in die illa dicit Dominus Deus multi morientur in omni loco proicietur silentium ⁴audite hoc qui conteritis pauperem et deficere facitis egenos terrae ⁵dicentes quando transibit mensis et venundabimus merces et sabbatum et aperiemus frumentum ut inminuamus mensuram et augeamus siclum et subponamus stateras dolosas ⁶ut possideamus in argento egenos et pauperes pro calciamentis et quisquilias frumenti vendamus ⁷iuravit Dominus in superbia Iacob si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum ⁸numquid super isto non commovebitur terra et lugebit omnis habitator eius et ascendet quasi fluvius universus et eicietur et defluet quasi rivus Aegypti ⁹et erit in die illa dicit Dominus occidet sol meridie et tenebrescere faciam terram in die luminis ¹⁰et convertam festivitates vestras in luctum et omnia cantica vestra in planctum et inducam super omne dorsum vestrum saccum et super omne caput calvitium et ponam eam quasi luctum unigeniti et novissima eius quasi diem amarum ¹¹ecce dies veniunt dicit Dominus et mittam famem in terram non famem panis neque sitim aquae sed audiendi verbum Domini ¹²et commovebuntur a mari usque ad mare et ab aquilone usque ad orientem circumibunt quaerentes verbum Domini et non invenient ¹³in die illa deficient virgines pulchrae et adulescentes in siti ¹⁴qui iurant in delicto Samariae et dicunt vivit deus tuus Dan et vivit via Bersabee et cadent et non resurgent ultra

⁹vidi Dominum stantem super altare et dixit percute cardinem et commoveantur superliminaria avaritia enim in capite omnium et novissimum eorum in gladio interficiam non erit fuga eis fugiet et non salvabitur ex eis qui fugerit ²si descenderint usque ad infernum inde manus mea educet eos et si ascenderint usque ad caelum inde detraham eos ³et si absconditi fuerint in vertice Carmeli inde scrutans auferam eos et si celaverint se ab oculis meis in fundo maris ibi mandabo serpenti et mordebit eos ⁴et si abierint in captivitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum ⁵et Dominus Deus exercituum qui tangit terram

et tabescet et lugebunt omnes habitantes in ea et ascendet sicut rivus omnis et defluet sicut fluvius Aegypti ⁶qui aedificat in caelo ascensionem suam et fasciculum suum super terram fundavit qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae Dominus nomen eius ⁷numquid non ut filii Aethiopum vos estis mihi filii Israhel ait Dominus numquid non Israhel ascendere feci de terra Aegypti et Palestinos de Cappadocia et Syros de Cyrene ⁸ecce oculi Domini Dei super regnum peccans et conteram illud a facie terrae verumtamen conterens non conteram domum Iacob dicit Dominus ⁹ecce enim ego mandabo et concutiam in omnibus gentibus domum Israhel sicut concutitur in cribro et non cadet lapillus super terram ¹⁰in gladio morientur omnes peccatores populi mei qui dicunt non adpropinquabit et non veniet super nos malum ¹¹in die illo suscitabo tabernaculum David quod cecidit et reaedicabo aperturas murorum eius et ea quae corruerant instaurabo et reaedicabo eum sicut diebus antiquis ¹²ut possideant reliquias Idumaeae et omnes nationes eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit Dominus faciens haec ¹³ecce dies veniunt dicit Dominus et comprehendet arator messorum et calcator uvae mittentem semen et stillabunt montes dulcedinem et omnes colles culti erunt ¹⁴et convertam captivitatem populi mei Israhel et aedificabunt civitates desertas et habitabunt et plantabunt vineas et bibent vinum earum et facient hortos et comedent fructus eorum

Abdias

1visio Abdiae haec dicit Dominus Deus ad Edom auditum audivimus a Domino et legatum ad gentes misit surgite et consurgamus adversum eum in proelium **2**ecce parvulum te dedi in gentibus contemptibilis tu es valde **3**superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrae exaltantem solium suum qui dicit in corde suo quis detrahet me in terram **4**si exaltatus fueris ut aquila et si inter sidera posueris nidum tuum inde detraham te dicit Dominus **5**si fures introissent ad te si latrones per noctem quomodo conticuisses nonne furati essent sufficientia sibi si vindemiatores introissent ad te numquid saltim racemos reliquissent tibi **6**quomodo scrutati sunt Esau investigaverunt abscondita eius **7**usque ad terminum emiserunt te omnes viri foederis tui inluserunt tibi invaluerunt adversum te viri pacis tuae qui comedunt tecum ponent insidias subter te non est prudentia in eo **8**numquid non in die illa dicit Dominus perdam sapientes de Idumea et prudentiam de monte Esau **9**et timebunt fortes tui a meridie ut intereat vir de monte Esau **10**propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob operiet te confusio et peribis in aeternum **11**in die cum stares adversus quando capiebant alieni exercitum eius et extranei ingrediebantur portas eius et super Hierusalem mittebant sortem tu quoque eras quasi unus ex eis **12**et non despicias in die fratris tui in die peregrinationis eius et non laetaberis super filios Iuda in die perditionis eorum et non magnificabis os tuum in die angustiae **13**neque ingredieris portam populi mei in die ruinae eorum neque despicias et tu in malis eius in die vastitatis illius et non emitteris adversum exercitum eius in die vastitatis illius **14**neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint et non concludes reliquos eius in die tribulationis **15**quoniam iuxta est dies Domini super omnes gentes sicut fecisti fiet tibi retributionem tuam convertet in caput tuum **16**quomodo enim bibisti super montem sanctum meum bibent omnes gentes iugiter et bibent et absorbent et erunt quasi non sint **17**et in monte Sion erit salvatio et erit sanctus et possidebit domus Iacob eos qui se possederant **18**et erit domus Iacob ignis et domus Ioseph flamma et domus Esau stipula et succendentur in eis et devorabunt eos et non erunt reliquiae domus Esau quia Dominus locutus est **19**et hereditabunt hii qui ad austrum montem Esau et qui in campestribus Philisthim et posside-

bunt regionem Ephraim et regionem Samariae et Benjamin possidebit Galaad **20**et transmigratio exercitus huius filiorum Israhel omnia Chananeorum usque ad Saraptham et transmigratio Hierusalem quae in Bosforo est possidebit civitates austri **21**et ascendent salvatores in montem Sion iudicare montem Esau et erit Domino regnum

Jonas

1 et factum est verbum Domini ad Ionam filium Amathi dicens ²surge vade in Nineven civitatem grandem et praedica in ea quia ascendit malitia eius coram me ³et surrexit Iona ut fugeret in Tharsis a facie Domini et descendit Iopen et invenit navem euntem in Tharsis et dedit naulum eius et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini ⁴Dominus autem misit ventum magnum in mari et facta est tempestas magna in mari et navis periclitabatur conteri ⁵et timuerunt nautae et clamaverunt viri ad deum suum et miserunt vasa quae erant in navi in mare ut adleviaretur ab eis et Iona descendit ad interiora navis et dormiebat sopore gravi ⁶et accessit ad eum gubernator et dixit ei quid tu sopore deprimeris surge invoca Deum tuum si forte recogitet Deus de nobis et non pereamus ⁷et dixit vir ad collegam suum venite et mittamus sortes et sciamus quare hoc malum sit nobis et miserunt sortes et cecidit sors super Ionam ⁸et dixerunt ad eum indica nobis cuius causa malum istud sit nobis quod est opus tuum quae terra tua et quo vel ex quo populo es tu ⁹et dixit ad eos Hebraeus ego sum et Dominum Deum caeli ego timeo qui fecit mare et aridam ¹⁰et timuerunt viri timore magno et dixerunt ad eum quid hoc fecisti cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret quia indicaverat eis ¹¹et dixerunt ad eum quid faciemus tibi et cessabit mare a nobis quia mare ibat et intumescebat ¹²et dixit ad eos tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis scio enim ego quoniam propter me tempestas grandis haec super vos ¹³et remigabant viri ut reverterentur ad aridam et non valebant quia mare ibat et intumescebat super eos ¹⁴et clamaverunt ad Dominum et dixerunt quaesumus Domine ne pereamus in anima viri istius et ne des super nos sanguinem innocentem quia tu Domine sicut voluisti fecisti ¹⁵et tulerunt Ionam et miserunt in mare et stetit mare a fervore suo ¹⁶et timuerunt viri timore magno Dominum et immolaverunt hostias Domino et voverunt vota

2 et praeparavit Dominus piscem grandem ut deglutteret Ionam et erat Iona in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus ²et oravit Iona ad Dominum Deum suum de utero piscis ³et dixit clamavi de tribulatione mea ad Dominum et exaudivit me de ventre inferni clamavi et exaudivisti vocem meam ⁴et proiecisti me in profundum in corde maris et flumen circumdedit me omnes gurgites tui

et fluctus tui super me transierunt ⁵et ego dixi abiectus sum a conspectu oculorum tuorum verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum ⁶circumdederunt me aquae usque ad animam abyssus vallavit me pelagus operuit caput meum ⁷ad extrema montium descendi terrae vectes concluserunt me in aeternum et sublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus ⁸cum angustiaretur in me anima mea Domini recordatus sum ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum ⁹qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt ¹⁰ego autem in voce laudis immolabo tibi quaecumque vovi reddam pro salute Domino ¹¹et dixit Dominus pisci et evomuit Ionam in aridam

3 et factum est verbum Domini ad Ionam secundo dicens ²surge vade ad Nineven civitatem magnam et praedica in ea praedicationem quam ego loquor ad te ³et surrexit Iona et abiit in Nineven iuxta verbum Domini et Nineve erat civitas magna Dei itinere dierum trium ⁴et coepit Iona introire in civitatem itinere diei unius et clamavit et dixit adhuc quadraginta dies et Nineve subvertetur ⁵et crediderunt viri ninevitae in Deo et praedicaverunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem ⁶et pervenit verbum ad regem Nineve et surrexit de solio suo et abiicit vestimentum suum a se et indutus est sacco et sedit in cinere ⁷et clamavit et dixit in Nineve ex ore regis et principum eius dicens homines et iumenta et boves et pecora non gustent quicquam nec pascantur et aquam non bibant ⁸et operiantur saccis homines et iumenta et clament ad Dominum in fortitudine et convertatur vir a via sua mala et ab iniquitate quae est in manibus eorum ⁹quis scit si convertatur et ignoscat Deus et revertatur a furore irae suae et non peribimus ¹⁰et vidit Deus opera eorum quia conversi sunt a via sua mala et misertus est Deus super malitiam quam locutus fuerat ut faceret eis et non fecit

4 et adflictus est Iona adflictione magna et iratus est ²et oravit ad Dominum et dixit obsecro Domine numquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea propter hoc praeoccupavi ut fugerem in Tharsis scio enim quia tu Deus clemens et misericors es patiens et multae miserationis et ignoscens super malitia ³et nunc Domine tolle quaeso animam meam a me quia melior est mihi mors

quam vita ⁴et dixit Dominus putasne bene irasceris tu ⁵et egressus est Iona de civitate et sedit contra orientem civitatis et fecit sibimet ibi umbraculum et sedebat subter eum in umbra donec videret quid accideret civitati ⁶et prae-paravit Dominus Deus hederam et ascendit super caput Ionae ut esset umbra super caput eius et protegeret eum laboraverat enim et laetatus est Iona super hedera laetitia magna ⁷et paravit Deus vermem ascensu diluculo in crastinum et percussit hederam et exaruit ⁸et cum ortus fuisset sol praecepit Dominus vento calido et urenti et percussit sol super caput Ionae et aestuabat et petivit animae suae ut moreretur et dixit melius est mihi mori quam vivere ⁹et dixit Dominus ad Ionam putasne bene irasceris tu super hederam et dixit bene irascor ego usque ad mortem ¹⁰et dixit Dominus tu doles super hederam in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret quae sub una nocte nata est et una nocte periit ¹¹et ego non parcam Nineve civitati magnae in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa

Michaeas

1verbum Domini quod factum est ad Micham Morasthiten in diebus Ioatham Ahaz Ezechiae regum Iuda quod vidit super Samariam et Hierusalem ²audite populi omnes et addendat terra et plenitudo eius et sit Dominus Deus vobis in testem Dominus de templo sancto suo ³quia ecce Dominus egreditur de loco suo et descendet et calcabit super excelsa terrae ⁴et consumentur montes subtus eum et valles scindentur sicut cera a facie ignis sicut aquae quae decurrunt in praecipitibus ⁵in scelere Iacob omne istud et in peccatis domus Israhel quod scelus Iacob nonne Samaria et quae excelsa Iudae nonne Hierusalem ⁶et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea et detraham in vallem lapides eius et fundamenta eius revelabo ⁷et omnia sculptilia eius concidentur et omnes mercedes eius comburentur igni et omnia idola eius ponam in perditionem quia de mercedibus meretricis congregata sunt et usque ad mercedem meretricis revertentur ⁸super hoc plangam et ululabo vadam spoliatus et nudus faciam planctum vel draconum et luctum quasi strutionum ⁹quia desperata est plaga eius quia venit usque ad Iudam tetigit portam populi mei usque ad Hierusalem ¹⁰in Geth nolite adnuntiare lacrimis ne ploretis in domo Pulveris pulvere vos conspergite ¹¹et transite vobis habitatio Pulchra confusa ignominia non est egressa quae habitat in Exitu planctum domus Vicinae accipiet ex vobis quae stetit sibi ¹²quia infirmata est in bonum quae habitat in Amaritudinibus quia descendit malum a Domino in portam Hierusalem ¹³tumultus quadrigae stuporis habitanti Lachis principium peccati est filiae Sion quia in te inventa sunt scelera Israhel ¹⁴propterea dabit emissarios super hereditatem Geth domus Mendacii in deceptionem regibus Israhel ¹⁵adhuc heredem adducam tibi quae habitas in Maresa usque Adollam veniet gloria Israhel ¹⁶decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum dilata calvitium tuum sicut aquila quoniam captivi ducti sunt ex te

2vae qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris in luce matutina faciunt illud quoniam contra Deum est manus eorum ²et concupierunt agros et violenter tulerunt et domos rapuerunt et calumniabantur virum et domum eius virum et hereditatem eius ³idcirco haec dicit Dominus ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra et non ambulabitis superbi quo-

niam tempus pessimum est ⁴in die illa sumetur super vos parabola et cantabitur canticum cum suavitate dicentium depopulatione vastati sumus pars populi mei commutata est quomodo recedet a me cum revertatur qui regiones nostras dividat ⁵propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in coetu Domini ⁶ne loquamini loquentes non stillabit super istos non comprehendet confusio ⁷dicit domus Iacob numquid abbreviatus est spiritus Domini aut tales sunt cogitationes eius nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur ⁸et e contrario populus meus in adversarium consurrexit desuper tunica pallium sustulistis eos qui transiebant simpliciter convertistis in bellum ⁹mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum a parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum ¹⁰surgite et ite quia non habetis hic requiem propter immunditiam eius corrumpetur putredine pessima ¹¹utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer stillabo tibi in vinum et in ebrietatem et erit super quem stillatur populus iste ¹²congregatione congregabo Iacob totum te in unum conducam reliquias Israhel pariter ponam illum quasi gregem in ovili quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum ¹³ascendet enim pandens iter ante eos dividet et transibunt portam et egredientur per eam et transibit rex eorum coram eis et Dominus in capite eorum

3et dixi audite principes Iacob et duces domus Israhel numquid non vestrum est scire iudicium ²qui odio habetis bonum et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum ³qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et ceciderunt sicut in lebetes et quasi carnem in medio ollae ⁴tunc clamabunt ad Dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis ⁵haec dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et praedicant pacem et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum proelium ⁶propterea nox vobis pro visione erit et tenebrae vobis pro divinatione et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies ⁷et confundentur qui vident visiones et confundentur divini et operient vultus suos omnes quia

non est responsum Dei ⁸verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus Domini iudicio et virtute ut adnuntiem Iacob scelus suum et Israhel peccatum suum ⁹audite haec principes domus Iacob et iudices domus Israhel qui abominamini iudicium et omnia recta pervertitis ¹⁰qui aedificatis Sion in sanguinibus et Hierusalem in iniquitate ¹¹principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophetae eius in pecunia divinabant et super Dominum requiescebant dicentes numquid non Dominus in medio nostrum non venient super nos mala ¹²propter hoc causa vestri Sion quasi ager arabitur et Hierusalem quasi acervus lapidum erit et mons templi in excelsa silvarum

⁴et in novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium et sublimis super colles et fluent ad eum populi ²et properabunt gentes multae et dicent venite ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Iacob et docebit nos de viis suis et ibimus in semitis eius quia de Sion egredietur lex et verbum Domini de Hierusalem ³et iudicabit inter populos multos et corripiet gentes fortes usque in longinquum et concident gladios suos in vomeres et hastas suas in ligones non sumet gens adversus gentem gladium et non discent ultra belligerare ⁴et sedebit vir subtus vineam suam et subtus ficum suam et non erit qui deterreat quia os Domini exercituum locutum est ⁵quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in aeternum et ultra ⁶in die illa dicit Dominus congregabo claudicantem et eam quam eieceram colligam et quam adflixeram ⁷et ponam claudicantem in reliquias et eam quae laboraverat in gentem robustam et regnabit Dominus super eos in monte Sion ex hoc nunc et usque in aeternum ⁸et tu turris Gregis nebulosa filiae Sion usque ad te veniet et veniet potestas prima regnum filiae Hierusalem ⁹nunc quare maerore contraheris numquid rex non est tibi aut consiliarius tuus periit quia comprehendit te dolor sicut parturientem ¹⁰dole et satage filia Sion quasi parturiens quia nunc egredieris de civitate et habitabis in regione et venies usque ad Babylonem ibi liberaberis ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum ¹¹et nunc congregatae sunt super te gentes multae quae dicunt lapidetur et aspiciat in Sion oculus noster ¹²ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini et non intellexerunt consilium eius quia congregavit eos quasi faenum areae ¹³surge et tritura filia Sion quia cornu tuum ponam ferreum et ungulas tuas ponam aereas et comminues populos multos et interficiam Domino rapinas eorum et fortitudinem eorum Domino universae terrae

⁵nunc vastaberis filia latronis obsidionem posuerunt super nos in virga percutient maxillam iudicis Israhel ²et tu Bethleem Ephrata parvulus es in milibus Iuda ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israhel et egressus eius ab initio a diebus aeternitatis ³propter hoc dabit eos us-

que ad tempus in quo parturiens pariet reliquiae fratrum eius convertentur ad filios Israhel ⁴et stabit et pascet in fortitudine Domini in sublimitate nominis Domini Dei sui et convertentur quia nunc magnificabitur usque ad terminos terrae ⁵et erit iste pax Assyrus cum venerit in terram nostram et quando calcaverit in domibus nostris et suscitabimus super eum septem pastores et octo primates homines ⁶et pascent terram Assur in gladio et terram Nemrod in lanceis eius et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram et cum calcaverit in finibus nostris ⁷et erunt reliquiae Iacob in medio populorum multorum quasi ros a Domino et quasi stillae super herbam quae non expectat virum et non praestolatur filios hominum ⁸et erunt reliquiae Iacob in gentibus in medio populorum multorum quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus leonis in gregibus pecorum qui cum transierit et conculcaverit et ceperit non est qui eruat ⁹exaltabitur manus tua super hostes tuos et omnes inimici tui interibunt ¹⁰et erit in die illa dicit Dominus auferam equos tuos de medio tui et disperdam quadrigas tuas ¹¹et perdam civitates terrae tuae et destruam omnes munitiones tuas et auferam maleficia de manu tua et divinationes non erunt in te ¹²et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas de medio tui et non adorabis ultra opera manuum tuarum ¹³et evellam lucos tuos de medio tui et conteram civitates tuas ¹⁴et faciam in furore et in indignatione ultionem in omnibus gentibus quae non audierunt

⁶audite quae Dominus loquitur surge contende iudicio adversum montes et audiant colles vocem tuam ²audiant montes iudicium Domini et fortia fundamenta terrae quia iudicium Domini cum populo suo et cum Israhel diiudicabitur ³populus meus quid feci tibi et quid molestus fui tibi responde mihi ⁴quia eduxi te de terra Aegypti et de domo servientium liberavi te et misi ante faciem tuam Mosen et Aaron et Mariam ⁵populus meus memento quaeso quid cogitaverit Balac rex Moab et quid responderit ei Balaam filius Beor de Setthim usque ad Galgalam ut cognosceret iustitias Domini ⁶quid dignum offeram Domino curvem genu Deo excelso numquid offeram ei holocaustomata et vitulos anniculos ⁷numquid placari potest Dominus in milibus arietum aut in multis milibus hircorum pinguium numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo fructum ventris mei pro peccato animae meae ⁸indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid Dominus quaerat a te utique facere iudicium et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum Deo tuo ⁹vox Domini ad civitatem clamat et salus erit timentibus nomen tuum audite tribus et quis adprobabit illud ¹⁰adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis et mensura minor irae plena ¹¹numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa ¹²in quibus divites eius repleti sunt iniquitate et habitantes in ea loquebantur mendacium et lingua eorum fraudulenta in ore eorum ¹³et ego ergo coepi percutere te perditione super peccatis tuis ¹⁴tu

comedes et non saturaberis et humiliatio tua in medio tui et adprehendes et non salvabis et quos salvaveris in gladium dabo ¹⁵tu seminabis et non metes tu calcabis olivam et non ungueris oleo et mustum et non bibes vinum ¹⁶et custodisti praecepta Omri et omne opus domus Achab et ambulasti in voluntatibus eorum ut darem te in perditionem et habitantes in ea in sibilum et obprobrium populi mei portabitis

7vae mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumnno racemos vindemiae non est botrus ad comedendum praecoquas ficus desideravit anima mea ²perit sanctus de terra et rectus in hominibus non est omnes in sanguine insidiantur vir fratrem suum venatur ad mortem ³malum manuum suarum dicunt bonum princeps postulat et iudex in reddendo est et magnus locutus est desiderium animae suae et conturbaverunt eam ⁴qui optimus in eis est quasi paliurus et qui rectus quasi spina de sepe dies speculationis tuae visitatio tua venit nunc erit vastitas eorum ⁵nolite credere amico et nolite confidere in duce ab ea quae dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui ⁶quia filius contumeliam facit patri filia consurgit adversus matrem suam nurus contra socrum suam inimici hominis domestici eius ⁷ego autem ad Dominum aspiciam expectabo Deum salvatorem meum audiet me Deus meus ⁸ne laeteris inimica mea super me quia cecidi consurgam cum sedero in tenebris Dominus lux mea est ⁹iram Domini portabo quoniam peccavi ei donec iudicet causam meam et faciat iudicium meum educet me in lucem videbo in iustitiam eius ¹⁰et aspiciet inimica mea et operietur confusione quae dicit ad me ubi est Dominus Deus tuus oculi mei videbunt in eam nunc erit in conculcationem ut lutum platearum ¹¹dies ut aedificentur maceriae tuae in die illa longe fiet lex ¹²in die illa et usque ad te veniet Assur et usque ad civitates munitas et a civitatibus munitis usque ad flumen et ad mare de mari et ad montem de monte ¹³et erit terra in desolationem propter habitatores suos et propter fructum cogitationum eorum ¹⁴pasce populum tuum in virga tua gregem hereditatis tuae habitantes solos in saltu in medio Carmeli pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos ¹⁵secundum dies egressionis tuae de terra Aegypti ostendam ei mirabilia ¹⁶videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua ponent manus super os aures eorum surdae erunt ¹⁷lingent pulverem sicut serpens velut reptilia terrae proturbabuntur de aedibus suis Dominum Deum nostrum desiderabunt et timebunt te ¹⁸quis Deus similis tui qui aufers iniquitatem et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae non imittet ultra furorem suum quoniam volens misericordiam est ¹⁹revertetur et miserebitur nostri deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra ²⁰dabis veritatem Iacob misericordiam Abraham quae iurasti patribus nostris a diebus antiquis

Nahum

1onus Nineve liber visionis Naum Helcesei ²Deus aemulator et ulciscens Dominus ulciscens Dominus et habens furorem ulciscens Dominus in hostes suos et irascens ipse inimicis suis ³Dominus patiens et magnus fortitudine et mundans non faciet innocentem Dominus in tempestate et turbine viae eius et nebulae pulvis pedum eius ⁴increpans mare et exsiccans illud et omnia flumina ad desertum deducens infirmatus est Basan et Carmelus et flos Libani elanguit ⁵montes commoti sunt ab eo et colles adsolati sunt et contremuit terra a facie eius et orbis et omnes habitantes in eo ⁶ante faciem indignationis eius quis stabit et quis resistet in ira furoris eius indignatio eius effusa est ut ignis et petrae dissolutae sunt ab eo ⁷bonus Dominus et confortans in die tribulationis et sciens sperantes in se ⁸et in diluvio praetereunte consummationem faciet loci eius et inimicos eius persequentur tenebrae ⁹quid cogitatis contra Dominum consummationem ipse faciet non consurget duplex tribulatio ¹⁰quia sicut spinae se invicem conplectuntur sic convivium eorum pariter potantium consumentur quasi stipula ariditate plena ¹¹ex te exivit cogitans contra Dominum malitiam mente pertractans praevaricationem ¹²haec dicit Dominus si perfecti fuerint et ita plures sic quoque adtondentur et pertransibit adfligi te et non adfligam te ultra ¹³et nunc conteram virgam eius de dorso tuo et vincula tua dirumpam ¹⁴et praecipiet super te Dominus non seminabitur ex nomine tuo amplius de domo Dei tui interficiam sculptile et conflatile ponam sepulchrum tuum quia inhonoratus es ¹⁵ecce super montes pedes evangelizantis et adnuntiantis pacem celebra Iuda festivitates tuas et redde vota tua quia non adiciet ultra ut pertranseat in te Belial universus interit

2ascendit qui dispergat coram te qui custodit obsidionem contemplare viam conforta lumbos roborata virtutem valde ²quia reddidit Dominus superbiam Iacob sicut superbiam Israhel quia vastatores dissipaverunt eos et propazines eorum corruperunt ³clypeus fortium eius ignitus viri exercitus in coccineis igneae habenae currus in die praeparationis eius et agitatores consopiti sunt ⁴in itineribus conturbati sunt quadrigae conlisae sunt in plateis aspectus eorum quasi lampades quasi fulgura discurrentia ⁵recordabitur fortium suorum ruent in itineribus suis velociter ascendent muros eius et praeparabitur umbracu-

lum ⁶portae fluviorum apertae sunt et templum ad solum dirutum ⁷et miles captivus abductus est et ancillae eius minabantur gementes ut columbae murmurantes in cordibus suis ⁸et Nineve quasi piscina aquarum aquae eius ipsi vero fugerunt state state et non est qui revertatur ⁹diripite argentum diripite aurum et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus ¹⁰dissipata et scissa et dilacerata et cor tabescens et dissolutio geniculorum et defectio in cunctis renibus et facies omnium sicut nigredo ollae ¹¹ubi est habitaculum leonum et pascua catulorum leonum ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc catulus leonis et non est qui exterreat ¹²leo cepit sufficienter catulis suis et necavit leaenis suis et implevit praeda speluncas suas et cubile suum rapina ¹³ecce ego ad te dicit Dominus exercituum et succendam usque ad fumum quadrigas eius et leunculos tuos comedet gladius et exterminabo de terra praedam tuam et non audietur ultra vox nuntiorum tuorum

3vae civitas sanguinum universa mendacii dilaceratione plena non recedet a te rapina ²vox flagelli et vox impetus rotae et equi frementis et quadrigae ferventis equitis ascendentis ³et micantis gladii et fulgurantis hastae et multitudinis interfectae et gravis ruinae nec est finis cadaverum et corruent in corporibus suis ⁴propter multitudinem fornicationum meretricis speciosae et gratae et habentis maleficia quae vendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis ⁵ecce ego ad te dicit Dominus exercituum et revelabo pudenda tua in facie tua et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam ⁶et proiciam super te abominationes et contumeliis te adficiam et ponam te in exemplum ⁷et erit omnis qui viderit te resiliet a te et dicet vastata est Nineve quis commovebit super te caput unde quaeram consolatorem tibi ⁸numquid melior es ab Alexandria populorum quae habitat in fluminibus aqua in circuitu eius cuius divitiae mare aquae muri eius ⁹Aethiopia fortitudo et Aegyptus et non est finis Africa et Lybies fuerunt in auxilio tuo ¹⁰sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum et super inclitos eius miserunt sortem et omnes optimates eius confixi sunt in conpedibus ¹¹et tu ergo inebriaberis eris despecta et tu quaeres auxilium ab inimico ¹²omnes munitiones tuae sicuti ficus cum grossis suis si concussae fuerint cadent in os comeden-

tis ¹³ecce populus tuus mulieres in medio tui inimicis tuis
adapertione pandentur portae terrae tuae devorabit ignis
vectes tuos ¹⁴aquam propter obsidionem hauri tibi extrue
munitiones tuas intra in lutum et calca subigens tene la-
terem ¹⁵ibi comedet te ignis peribis gladio devorabit te
ut bruchus congregare ut bruchus multiplicare ut lucusta
¹⁶plures fecisti negotiationes tuas quam stellae sunt caeli
bruchus expansus est et avolavit ¹⁷custodes tui quasi lucu-
stae et parvuli tui quasi lucustae lucustarum quae consi-
dunt in sepibus in die frigoris sol ortus est et avolaverunt et
non est cognitus locus earum ubi fuerint ¹⁸dormitaverunt
pastores tui rex Assur sepelientur principes tui latitavit
populus tuus in montibus et non est qui congreget ¹⁹non
est obscura contritio tua pessima est plaga tua omnes qui
audierunt auditionem tuam compresserunt manum super
te quia super quem non transiit malitia tua semper

Habacuc

1onus quod vidit Abacuc propheta ²usquequo Domine clamabo et non exaudies vociferabor ad te vim patiens et non salvabis ³quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre praeda et iniustitia contra me et factum est iudicium et contradictio potentior ⁴propter hoc lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium quia impius praevaleret adversus iustum propterea egreditur iudicium perversum ⁵aspicite in gentibus et videte et admiramini et obstupescite quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credet cum narrabitur ⁶quia ecce ego suscitabo Chaldeos gentem amaram et velocem ambulantem super latitudinem terrae ut possideat tabernacula non sua ⁷horribilis et terribilis est ex semet ipsa iudicium et onus eius egredietur ⁸leviores pardis equi eius et velociores lupis vespertinis et diffundentur equites eius equites namque eius de longe venient volabunt quasi aquila festinans ad comedendum ⁹omnes ad praedam venient facies eorum ventus urens et congregabit quasi harenam captivitatem ¹⁰et ipse de regibus triumphabit et tyranni ridiculi eius erunt ipse super omnem munitionem ridebit et conportabit aggerem et capiet eam ¹¹tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet haec est fortitudo eius dei sui ¹²numquid non tu a principio Domine Deus meus Sancte meus et non moriemur Domine in iudicium posuisti eum et fortem ut corripes fundasti eum ¹³mundi sunt oculi tui ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris quare non respicis super inique agentes et taces devorante impio iustiore se ¹⁴et facies homines quasi pisces maris et quasi reptile non habens principem ¹⁵totum in hamo sublevavit traxit illud in sagena sua et congregavit in rete suo super hoc laetabitur et exultabit ¹⁶propterea immolabit sagenae suae et sacrificabit reti suo quia in ipsis incassata est pars eius et cibus eius electus ¹⁷propter hoc ergo expandit sagenam suam et semper interficere gentes non parcat

2super custodiam meam stabo et figam gradum super munitionem et contemplabor ut videam quid dicatur mihi et quid respondeam ad arguentem me ²et respondit mihi Dominus et dixit scribe visum et explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum ³quia adhuc visus procul et apparebit in finem et non mentietur si moram fecerit expecta illum quia veniens veniet et non tardabit ⁴ecce qui

incredulus est non erit recta anima eius in semet ipso iustus autem in fide sua vivet ⁵et quomodo vinum potantem decipit sic erit vir superbus et non decorabitur qui dilavit quasi infernus animam suam et ipse quasi mors et non adimpletur et congregabit ad se omnes gentes et coacervabit ad se omnes populos ⁶numquid non omnes isti super eum parabolam sument et loquellam enigmatum eius et dicetur vae ei qui multiplicat non sua usquequo et adgravat contra se densum lutum ⁷numquid non repente consurgent qui mordeant te et suscitabuntur lacerantes te et eris in rapinam eis ⁸quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terrae civitatis et omnium habitantium in ea ⁹vae qui congregat avaritiam malam domui suae ut sit in excelso nidus eius et liberari se putat de manu mali ¹⁰cogitasti confusionem domui tuae concidisti populos multos et peccavit anima tua ¹¹quia lapis de pariete clamabit et lignum quod inter iuncturas aedificiorum est respondebit ¹²vae qui aedificat civitatem in sanguinibus et praeparat urbem in iniquitate ¹³numquid non haec a Domino sunt exercituum laborabunt enim populi in multo igni et gentes in vacuum et deficient ¹⁴quia replebitur terra ut cognoscat gloriam Domini quasi aquae operientes mare ¹⁵vae qui potum dat amico suo mittens fel suum et inebrians ut aspiciat nuditatem eius ¹⁶repletus est ignominia pro gloria bibe tu quoque et consopire circumdabit te calix dexterarum Domini et vomitus ignominiae super gloriam tuam ¹⁷quia iniquitas Libani operiet te et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominis et iniquitate terrae et civitatis et omnium habitantium in ea ¹⁸quid prodest sculptile quia sculpsit illud fictor suus conflatile et imaginem falsam quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta ¹⁹vae qui dicit ligno expergiscere surge lapidi tacenti numquid ipse docere poterit ecce iste coopertus est auro et argento et omnis spiritus non est in visceribus eius ²⁰Dominus autem in templo sancto suo sileat a facie eius omnis terra

3oratio Abacuc prophetae pro ignorantibus ²Domine audivi auditionem tuam et timui Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud in medio annorum notum facies cum iratus fueris misericordiae recordaberis ³Deus ab austro veniet et Sanctus de monte Pharan semper operuit

caelos gloria eius et laudis eius plena est terra ⁴splendor eius ut lux erit cornua in manibus eius ibi abscondita est fortitudo eius ⁵ante faciem eius ibit mors et egredietur diabolus ante pedes eius ⁶stetit et mensus est terram aspexit et dissolvit gentes et contriti sunt montes saeculi incurvati sunt colles mundi ab itineribus aeternitatis eius ⁷pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiae turbabuntur pelles terrae Madian ⁸numquid in fluminibus iratus es Domine aut in fluminibus furor tuus vel in mari indignatio tua quia ascendes super equos tuos et quadrigae tuae salvatio ⁹suscitans suscitabis arcum tuum iuramenta tribubus quae locutus es semper fluvios scindes terrae ¹⁰viderunt te et doluerunt montes gurges aquarum transiit dedit abyssus vocem suam altitudo manus suas levavit ¹¹sol et luna steterunt in habitaculo suo in luce sagittarum tuarum ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae ¹²in fremitu conculcabis terram in furore obstupefacies gentes ¹³egressus es in salutem populi tui in salutem cum christo tuo percussisti caput de domo impii denudasti fundamentum usque ad collum semper ¹⁴maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius venientibus ut turbo ad dispergendum me exultatio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito ¹⁵viam fecisti in mari equis tuis in luto aquarum multarum ¹⁶audivi et conturbatus est venter meus ad vocem contremuerunt labia mea ingrediatur putredo in ossibus meis et subter me scateat ut requiescam in die tribulationis ut ascendam ad populum accinctum nostrum ¹⁷ficus enim non florebit et non erit germen in vineis mentietur opus olivae et arva non adferent cibum abscidetur de ovili pecus et non erit armentum in praesepibus ¹⁸ego autem in Domino gaudebo exultabo in Deo Iesu meo ¹⁹Dominus Deus fortitudo mea et ponet pedes meos quasi cervorum et super excelsa mea deducet me victori in psalmis canentem

Sophonias

1verbum Domini quod factum est ad Sofoniam filium Chusi filium Godoliae filii Amariae filii Ezechiae in diebus Iosiae filii Amon regis Iuda ²congregans congregabo omnia a facie terrae dicit Dominus ³congregans hominem et pecus congregans volatile caeli et pisces maris et ruinae impiorum erunt et disperdam homines a facie terrae dicit Dominus ⁴et extendam manum meam super Iudam et super omnes habitantes Hierusalem et disperdam de loco hoc reliquias Baal et nomina aedituorum cum sacerdotibus ⁵et eos qui adorant super tecta militiam caeli et adorant et iurant in Domino et iurant in Melchom ⁶et qui avertuntur de post tergum Domini et qui non quaesierunt Dominum nec investigaverunt eum ⁷silete a facie Domini Dei quia iuxta est dies Domini quia praeparavit Dominus hostiam sanctificavit vocatos suos ⁸et erit in die hostiae Domini visitabo super principes et super filios regis et super omnes qui induti sunt veste peregrina ⁹et visitabo omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa qui complent domum Domini Dei sui iniquitate et dolo ¹⁰et erit in die illa dicit Dominus vox clamoris a porta Piscium et ululatus a secunda et contritio magna a collibus ¹¹ululate habitatores pilae conticuit omnis populus Chanaan disperierunt omnes involuti argento ¹²et erit in tempore illo scrutabor Hierusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis qui dicunt in cordibus suis non faciet bene Dominus et non faciet male ¹³et erit fortitudo eorum in direptionem et domus eorum in desertum et aedificabunt domos et non habitabunt et plantabunt vineas et non bibent vinum earum ¹⁴iuxta est dies Domini magnus iuxta et velox nimis vox diei Domini amara tribulabitur ibi fortis ¹⁵dies irae dies illa dies tribulationis et angustiae dies calamitatis et miseriae dies tenebrarum et caliginis dies nebulae et turbinis ¹⁶dies tubae et clangoris super civitates munitas et super angulos excelsos ¹⁷et tribulabo homines et ambulabunt ut caeci quia Domino peccaverunt et effundetur sanguis eorum sicut humus et corpus eorum sicut stercora ¹⁸sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die irae Domini in igne zeli eius devorabitur omnis terra quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram

2convenite congregamini gens non amabilis ²priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam

veniat super vos ira furoris Domini antequam veniat super vos dies furoris Domini ³quaerite Dominum omnes mansueti terrae qui iudicium eius estis operati quaerite iustum quaerite mansuetum si quo modo abscondamini in die furoris Domini ⁴quia Gaza destructa erit et Ascalon in desertum Azotum in meridie eicient et Accaron eradicabitur ⁵vae qui habitatis funiculum maris gens perditorum verbum Domini super vos Chanaan terra Philistinorum et disperdam te ita ut non sit inhabitator ⁶et erit funiculus maris requies pastorum et caulae pecorum ⁷et erit funiculus eius qui remanserit de domo Iuda ibi pascentur in domibus Ascalonis ad vesperam requiescent quia visitabit eos Dominus Deus eorum et avertet captivitatem eorum ⁸audivi obprobrium Moab et blasphemias filiorum Ammon quae exprobraverunt populo meo et magnificati sunt super terminos eorum ⁹propterea vivo ego dicit Dominus exercituum Deus Israhel quia Moab ut Sodoma erit et filii Ammon quasi Gomorra siccitas spinarum et acervi salis et desertum usque in aeternum reliquiae populi mei diripient illos residui gentis meae possidebunt eos ¹⁰hoc eis eveniet pro superbia sua quia blasphemaverunt et magnificati sunt super populum Domini exercituum ¹¹horribilis Dominus super eos et adtenuabit omnes deos terrae et adorabunt eum vir de loco suo omnes insulae gentium ¹²sed et vos Aethiopes interfecti gladio meo eritis ¹³et extendet manum suam super aquilonem et perdet Assur et ponet speciosam in solitudinem et in invium et quasi desertum ¹⁴et accubabunt in medio eius greges omnes bestiae gentium et onocrotalus et ericius in liminibus eius morabuntur vox cantantis in fenestra corvus in superliminari quoniam adtenuabo robur eius ¹⁵haec est civitas gloriosa habitans in confidentia quae dicebat in corde suo ego sum et extra me non est alia amplius quomodo facta est in desertum cubile bestiae omnis qui transit per eam sibilabit et movebit manum suam

3vae provocatrix et redempta civitas columba ²non audivit vocem et non suscepit disciplinam in Domino non est confisa ad Deum suum non adpropiavit ³principes eius in medio eius quasi leones rugientes iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane ⁴prophetae eius vesani viri infideles sacerdotes eius polluerunt sanctum iniuste egerunt contra legem ⁵Dominus iustus in medio eius non fa-

ciet iniquitatem mane mane iudicium suum dabit in luce et non abscondetur nescivit autem iniquus confusionem ⁶disperdi gentes et dissipati sunt anguli earum desertas feci vias eorum dum non est qui transeat desolatae sunt civitates eorum non remanente viro nec ullo habitatore ⁷dixi attamen timebis me suscipies disciplinam et non peribit habitaculum eius propter omnia in quibus visitavi eam verumtamen diluculo surgentes corruperunt omnes cogitationes suas ⁸quapropter expecta me dicit Dominus in die resurrectionis meae in futurum quia iudicium meum ut congregem gentes et colligam regna ut effundam super eas indignationem meam omnem iram furoris mei in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra ⁹quia tunc reddam populis labium electum ut vocent omnes in nomine Domini et serviant ei umero uno ¹⁰ultra flumina Aethiopiae inde supplices mei filii dispersorum meorum deferent munus mihi ¹¹in die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis quibus praevaricata es in me quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiae tuae et non adicies exaltari amplius in monte sancto meo ¹²et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine Domini ¹³reliquiae Israhel non facient iniquitatem nec loquentur mendacium et non invenietur in ore eorum lingua dolosa quoniam ipsi pascentur et accubabunt et non erit qui exterreat ¹⁴lauda filia Sion iubilare Israhel laetare et exulta in omni corde filia Hierusalem ¹⁵abstulit Dominus iudicium tuum avertit inimicos tuos rex Israhel Dominus in medio tui non timebis malum ultra ¹⁶in die illa dicetur Hierusalem noli timere Sion non dissolvantur manus tuae ¹⁷Dominus Deus tuus in medio tui Fortis ipse salvabit gaudebit super te in laetitia silebit in dilectione tua exultabit super te in laude ¹⁸nugas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant ut non ultra habeas super eis obprobrium ¹⁹ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo et salvabo claudicantem et eam quae eiecta fuerat congregabo et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra confusionis eorum ²⁰in tempore illo quo adducam vos et in tempore quo congregabo vos dabo enim vos in nomen et in laudem omnibus populis terrae cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris dicit Dominus

Aggaeus

1in anno secundo Darii regis in mense sexto in die una mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae ad Zorobabel filium Salathihel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum dicens ²haec ait Dominus exercituum dicens populus iste dicit nondum venit tempus domus Domini aedificandae ³et factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae dicens ⁴numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis et domus ista deserta ⁵et nunc haec dicit Dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras ⁶seminastis multum et intulistis parum comedistis et non estis satiati bibistis et non estis inebriati operuistis vos et non estis calefacti et qui mercedes congregavit misit eas in sacculum pertusum ⁷haec dicit Dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras ⁸ascendite in montem portate lignum et aedificate domum et acceptabilis mihi erit et glorificabor dicit Dominus ⁹respexistis ad amplius et ecce factum est minus et intulistis in domum et exsuflavi illud quam ob causam dicit Dominus exercituum quia domus mea deserta est et vos festinatis unusquisque in domum suam ¹⁰propter hoc super vos prohibiti sunt caeli ne darent rorem et terra prohibita est ne daret germen suum ¹¹et vocavi siccitatem super terram et super montes et super triticum et super vinum et super oleum et quaecumque profert humus et super homines et super iumenta et super omnem laborem manuum ¹²et audivit Zorobabel filius Salathihel et Iesus filius Iosedech sacerdos magnus et omnes reliquiae populi vocem Dei sui et verba Aggei prophetae sicut misit eum Dominus Deus eorum ad ipsos et timuit populus a facie Domini ¹³et dixit Aggeus nuntius Domini de nuntiis Domini populo dicens ego vobiscum dicit Dominus ¹⁴et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathihel ducis Iuda et spiritum Iesu filii Iosedech sacerdotis magni et spiritum reliquorum de omni populo et ingressi sunt et faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui

2in die vicesima et quarta mensis in sexto mense in anno secundo Darii regis ²in septimo mense vicesima et prima mensis factum est verbum Domini in manu Aggei prophetae dicens ³loquere ad Zorobabel filium Salathihel ducem Iuda et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum et ad reliquos populi dicens ⁴quis in vobis est derelictus qui vidit domum istam in gloria sua prima et quid

vos videtis hanc nunc numquid non ita est quasi non sit in oculis vestris ⁵et nunc confortare Zorobabel dicit Dominus et confortare Iesu filii Iosedech sacerdos magne et confortare omnis popule terrae dicit Dominus exercituum et facite quoniam ego vobiscum sum dicit Dominus exercituum ⁶verbum quod placui vobiscum cum egredere mini de terra Aegypti et spiritus meus erit in medio vestrum nolite timere ⁷quia haec dicit Dominus exercituum adhuc unum modicum est et ego commovebo caelum et terram et mare et aridam ⁸et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus et implebo domum istam gloria dicit Dominus exercituum ⁹meum est argentum et meum est aurum dicit Dominus exercituum ¹⁰magna erit gloria domus istius novissimae plus quam primae dicit Dominus exercituum et in loco isto dabo pacem dicit Dominus exercituum ¹¹in vicesima et quarta noni mensis in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Aggeum prophetam dicens ¹²haec dicit Dominus exercituum interroga sacerdotes legem dicens ¹³si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmentum aut vinum aut oleum aut omnem cibum numquid sanctificabitur respondentes autem sacerdotes dixerunt non ¹⁴et dixit Aggeus si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his numquid contaminabitur et responderunt sacerdotes et dixerunt contaminabitur ¹⁵et respondit Aggeus et dixit sic populus iste et sic gens ista ante faciem meam dicit Dominus et sic omne opus manuum eorum et omnia quae obtulerint ibi contaminata erunt ¹⁶et nunc ponite corda vestra a die hac et supra antequam poneretur lapis super lapidem in templo Domini ¹⁷cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagoonas et fiebant viginti ¹⁸percussi vos vento urente et aurugine et grandine omnia opera manuum vestrarum et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit Dominus ¹⁹ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mensis a die qua fundamenta iacta sunt templi Domini ponite super cor vestrum ²⁰numquid iam semen in germine est et adhuc vinea et ficus et malogranatum et lignum olivae non floruit ex die ista benedicam ²¹et factum est verbum Domini secundo ad Aggeum in vicesima et quarta mensis dicens ²²loquere ad Zorobabel ducem Iuda dicens ego movebo caelum pariter et terram ²³et subvertam solium

regnorum et conteram fortitudinem regni gentium et subvertam quadrigam et ascensorem eius et descendent equi et ascensores eorum vir in gladio fratris sui ²⁴in die illo dicit Dominus exercituum adsumam te Zorobabel fili Salathihel serve meus dicit Dominus et ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit Dominus exercituum

Zacharias

1in mense octavo in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Zacchariam filium Barachiae filium Addo prophetam dicens ²iratus est Dominus super patres vestros iracundia ³et dices ad eos haec dicit Dominus exercituum convertimini ad me ait Dominus exercituum et convertar ad vos dicit Dominus exercituum ⁴ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophetae priores dicentes haec dicit Dominus exercituum convertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis et non audierunt neque adtenderunt ad me dicit Dominus ⁵patres vestri ubi sunt et prophetae numquid in sempiternum vivent ⁶verumtamen verba mea et legitima mea quae mandavi servis meis prophetis numquid non comprehenderunt patres vestros et conversi sunt et dixerunt sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adventiones nostras fecit nobis ⁷in die vicesima et quarta undecimo mense sabath in anno secundo Darii factum est verbum Domini ad Zacchariam filium Barachiae filium Addo prophetam dicens ⁸vidi per noctem et ecce vir ascendens super equum rufum et ipse stabat inter myrteta quae erant in profundo et post eum equi rufi varii et albi ⁹et dixi quid sunt isti domine mi et dixit ad me angelus qui loquebatur in me ego ostendam tibi quid sint haec ¹⁰et respondit vir qui stabat inter myrteta et dixit isti sunt quos misit Dominus ut perambularent terram ¹¹et responderunt angelo Domini qui stabat inter myrteta et dixerunt perambulavimus terram et ecce omnis terra habitatur et quiescit ¹²et respondit angelus Domini et dixit Domine exercituum usquequo tu non misereberis Hierusalem et urbium Iuda quibus iratus es iste septuagesimus annus est ¹³et respondit Dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria ¹⁴et dixit ad me angelus qui loquebatur in me clama dicens haec dicit Dominus exercituum zelatus sum Hierusalem et Sion zelo magno ¹⁵et ira magna ego irascor super gentes opulentas quia ego iratus sum parum ipsi vero adiuverunt in malum ¹⁶propterea haec dicit Dominus revertar ad Hierusalem in misericordiis domus mea aedificabitur in ea ait Dominus exercituum et perpendicularum extendetur super Hierusalem ¹⁷adhuc clama dicens haec dicit Dominus exercituum adhuc affluent civitates meae bonis et consolabitur Dominus adhuc Sion et eliget adhuc Hierusalem ¹⁸et levavi oculos meos et vidi et ecce quat-

tuor cornua ¹⁹et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec et dixit ad me haec sunt cornua quae ventilaverunt Iudam et Israhel et Hierusalem ²⁰et ostendit mihi Dominus quattuor fabros ²¹et dixi quid isti veniunt facere qui ait dicens haec sunt cornua quae ventilaverunt Iudam per singulos viros et nemo eorum levavit caput suum et venerunt isti deterrere ea ut deiciant cornua gentium quae levaverunt cornu super terram Iuda ut dispergerent eam

2et levavi oculos meos et vidi et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum ²et dixi quo tu vadis et dixit ad me ut metiar Hierusalem et videam quanta sit latitudo eius et quanta longitudo eius ³et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur et angelus alius egrediebatur in occursum eius ⁴et dixit ad eum curre loquere ad puerum istum dicens absque muro habitabitur Hierusalem prae multitudine hominum et iumentorum in medio eius ⁵et ego ero ei ait Dominus murus ignis in circuitu et in gloria ero in medio eius ⁶o fugite de terra aquilonis dicit Dominus quoniam in quattuor ventos caeli dispersi vos dicit Dominus ⁷o Sion fuge quae habitas apud filiam Babylonis ⁸quia haec dicit Dominus exercituum post gloriam misit me ad gentes quae spoliaverunt vos qui enim tetigerit vos tangit pupillam oculi eius ⁹quia ecce ego levo manum meam super eos et erunt praedae his qui serviebant sibi et cognoscetis quia Dominus exercituum misit me ¹⁰lauda et laetare filia Sion quia ecce ego venio et habitabo in medio tui ait Dominus ¹¹et adplicabuntur gentes multae ad Dominum in die illa et erunt mihi in populum et habitabo in medio tui et scies quia Dominus exercituum misit me ad te ¹²et possidebit Dominus Iudam partem suam in terra sanctificata et eliget adhuc Hierusalem ¹³sileat omnis caro a facie Domini quia consurrexit de habitaculo sancto suo

3et ostendit mihi Iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini et Satan stabat a dextris eius ut adversaretur ei ²et dixit Dominus ad Satan increpet Dominus in te Satan et increpet Dominus in te qui elegit Hierusalem numquid non iste torris est erutus de igne ³et Iesus erat indutus vestibus sordidis et stabat ante faciem angeli ⁴qui respondit et ait ad eos qui stabant coram se dicens auferte vestimenta sordida ab eo et dixit ad eum ecce abstuli a te iniquitatem tuam et indui te mutatoris ⁵et dixit poni-

te cidarim mundam super caput eius et posuerunt cidarim mundam super caput eius et induerunt eum vestibibus et angelus Domini stabat ⁶et contestabatur angelus Domini Iesum dicens ⁷haec dicit Dominus exercituum si in viis meis ambulaveris et custodiam meam custodieris tu quoque iudicabis domum meam et custodies atria mea et dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic adsistunt ⁸audi Iesu sacerdos magne tu et amici tui qui habitant coram te quia viri portendentes sunt ecce enim ego adducam servum meum orientem ⁹quia ecce lapis quem dedi coram Iesu super lapidem unum septem oculi sunt ecce ego celabo sculpturam eius ait Dominus exercituum et auferam iniquitatem terrae illius in die una ¹⁰in die illa dicit Dominus exercituum vocabit vir amicum suum subter vineam et subter ficum

⁴et reversus est angelus qui loquebatur in me et suscitavit me quasi virum qui suscitatur de somno suo ²et dixit ad me quid tu vides et dixi vidi et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius et septem lucernae eius super illud septem et septem infusoria lucernis quae erant super caput illius ³et duae olivae super illud una a dextris lampadis et una a sinistris eius ⁴et respondi et aio ad angelum qui loquebatur in me dicens quid sunt haec domine mi ⁵et respondit angelus qui loquebatur in me et dixit ad me numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine mi ⁶et respondit et ait ad me dicens hoc est verbum Domini ad Zorobabel dicens non in exercitu nec in robore sed in spiritu meo dicit Dominus exercituum ⁷quis tu mons magne coram Zorobabel in planum et educet lapidem primarium et exaequabit gratiam gratiae eius ⁸et factum est verbum Domini ad me dicens ⁹manus Zorobabel fundaverunt domum istam et manus eius perficient eam et scietis quia Dominus exercituum misit me ad vos ¹⁰quis enim despexit dies parvos et laetabuntur et videbunt lapidem stagneum in manu Zorobabel septem isti oculi Domini qui discurrunt in universa terra ¹¹et respondi et dixi ad eum quid sunt duae olivae istae ad dextram candelabri et ad sinistram eius ¹²et respondi secundo et dixi ad eum quid sunt duae spicae olivarum quae sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro ¹³et ait ad me dicens numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine ¹⁴et dixit isti duo filii olei qui adsistunt Dominatori universae terrae

⁵et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce volumen volans ²et dixit ad me quid tu vides et dixi ego video volumen volans longitudo eius viginti cubitorum et latitudo eius decem cubitorum ³et dixit ad me haec est maledictio quae egreditur super faciem omnis terrae quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur et omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur ⁴educam illud dicit Dominus exercituum et veniet ad domum furis et ad domum iurantibus in nomine meo mendaciter et commorabitur in medio domus eius et consumet eam et ligna eius et lapides eius

⁵et egressus est angelus qui loquebatur in me et dixit ad me leva oculos tuos et vide quid est hoc quod egreditur ⁶et dixi quidnam est et ait haec est amphora egrediens et dixit haec est oculus eorum in universa terra ⁷et ecce talentum plumbi portabatur et ecce mulier una sedens in medio amphorae ⁸et dixit haec est impietas et proiecit eam in medio amphorae et misit massam plumbeam in os eius ⁹et levavi oculos meos et vidi et ecce duae mulieres egredientes et spiritus in alis earum et habebant alas quasi alas milvi et levaverunt amphoram inter terram et caelum ¹⁰et dixi ad angelum qui loquebatur in me quo istae deferunt amphoram ¹¹et dixit ad me ut aedificetur ei domus in terra Sennaar et stabiliatur et ponatur ibi super basem suam

⁶et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce quattuor quadrigae egredientes de medio duorum montium et montes montes aerei ²in quadriga prima equi rufi et in quadriga secunda equi nigri ³et in quadriga tertia equi albi et in quadriga quarta equi varii fortes ⁴et respondi et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec domine mi ⁵et respondit angelus et ait ad me isti sunt quattuor venti caeli qui egrediuntur ut stent coram Dominatore omnis terrae ⁶in quo erant equi nigri egrediebantur in terra aquilonis et albi egressi sunt post eos et varii egressi sunt ad terram austri ⁷qui autem erant robustissimi exierunt et quaerebant ire et discurrere per omnem terram et dixit ite perambulate terram et perambulaverunt terram ⁸et vocavit me et locutus est ad me dicens ecce qui egrediuntur in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis ⁹et factum est verbum Domini ad me dicens ¹⁰sume a transmigratione ab Oldai et a Tobia et ab Idaia et venies tu in die illa et intrabis domum Iosiae filii Sofoniae qui venerunt de Babylone ¹¹et sumes argentum et aurum et facies coronas et pones in capite Iesu filii Iosedech sacerdotis magni ¹²et loqueris ad eum dicens haec ait Dominus exercituum dicens ecce vir Oriens nomen eius et subter eum orietur et aedificabit templum Domino ¹³et ipse extruet templum Domino et ipse portabit gloriam et sedebit et dominabitur super solio suo et erit sacerdos super solio suo et consilium pacis erit inter duos illos ¹⁴et coronae erunt Helem et Tobiae et Idaiae et Hen filio Sofoniae memoriale in templo Domini ¹⁵et qui procul sunt venient et aedificabunt in templo Domini et scietis quia Dominus exercituum misit me ad vos erit autem hoc si auditu audieritis vocem Domini Dei vestri

⁷et factum est in anno quarto Darii regis factum est verbum Domini ad Zacchariam in quarta mensis noni qui est casleu ²et miserunt ad domum Dei Sarasar et Rogomelech et viri qui erant cum eo ad deprecandam faciem Domini ³ut dicerent sacerdotibus domus Domini exercituum et prophetis loquentes numquid flendum mihi est in mense quinto vel sanctificare me debeo sicuti feci iam multis annis ⁴et factum est verbum Domini exercituum ad

me dicens ⁵loquere ad omnem populum terrae et ad sacerdotes dicens cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos numquid ieiunastis mihi ⁶et cum comedistis et cum bibistis numquid non vobis comedistis et vobismet ipsis bibistis ⁷numquid non sunt verba quae locutus est Dominus in manu prophetarum priorum cum adhuc Hierusalem habitaretur et esset opulenta ipsa et urbes in circuitu eius et ad austrum et in campestribus habitaretur ⁸et factum est verbum Domini ad Zacchariam dicens ⁹haec ait Dominus exercituum dicens iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite unusquisque cum fratre suo ¹⁰et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite calumniari et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo ¹¹et noluerunt attendere et verterunt scapulam recedentem et aures suas adgravaverunt ne audirent ¹²et cor suum posuerunt adamantem ne audirent legem et verba quae misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum et facta est indignatio magna a Domino exercituum ¹³et factum est sicut locutus est et non audierunt sic clamabunt et non exaudiam dicit Dominus exercituum ¹⁴et dispersi eos per omnia regna quae nesciunt et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et revertens et posuerunt terram desiderabilem in desertum

⁸et factum est verbum Domini exercituum dicens ²haec dicit Dominus exercituum zelatus sum Sion zelo magno et indignatione magna zelatus sum eam ³haec dicit Dominus exercituum reversus sum ad Sion et habitabo in medio Hierusalem et vocabitur Hierusalem civitas veritatis et mons Domini exercituum mons sanctificatus ⁴haec dicit Dominus exercituum adhuc habitabunt senes et anus in plateis Hierusalem et viri baculus in manu eius prae multitudine dierum ⁵et plateae civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius ⁶haec dicit Dominus exercituum si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis numquid in oculis meis difficile erit dicit Dominus exercituum ⁷haec dicit Dominus exercituum ecce ego salvabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis ⁸et adducam eos et habitabunt in medio Hierusalem et erunt mihi in populum et ego ero eis in Deum in veritate et iustitia ⁹haec dicit Dominus exercituum confortentur manus vestrae qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus Domini exercituum ut templum aedificaretur ¹⁰siquidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat neque introeunti et exeunti erat pax prae tribulatione et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum ¹¹nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit Dominus exercituum ¹²sed semen pacis erit vinea dabit fructum suum et terra dabit germen suum et caeli dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius universa haec ¹³et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus Iuda

et domus Israhel sic salvabo vos et eritis benedictio nolite timere confortentur manus vestrae ¹⁴quia haec dicit Dominus exercituum sicut cogitavi ut adfligerem vos cum ad iracundiam provocassent patres vestri me dicit Dominus ¹⁵et non sum misertus sic conversus cogitavi in diebus istis ut benefaciam Hierusalem et domui Iuda nolite timere ¹⁶haec sunt ergo verba quae facietis loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris ¹⁷et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris et iuramentum mendax ne diligatis omnia enim haec sunt quae odi dicit Dominus ¹⁸et factum est verbum Domini exercituum ad me dicens ¹⁹haec dicit Dominus exercituum ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui Iuda in gaudium et in laetitiam et in sollemnitates praeclaras veritatem tantum et pacem diligite ²⁰haec dicit Dominus exercituum usquequo veniant populi et habitent in civitatibus multis ²¹et vadant habitatores unus ad alterum dicentes eamus et deprecemur faciem Domini et quaeramus Dominum exercituum vadam etiam ego ²²et venient populi multi et gentes robustae ad quaerendum Dominum exercituum in Hierusalem et deprecandam faciem Domini ²³haec dicit Dominus exercituum in diebus illis in quibus adprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium et adprehendent fimbriam viri iudaei dicentes ibimus vobiscum audivimus enim quoniam Deus vobiscum est

⁹onus verbi Domini in terra Adrach et Damasci requieit eius quia Domini est oculus hominis et omnium tribuum Israhel ²Emath quoque in terminis eius et Tyrus et Sidon adsumpserunt quippe sibi sapientiam valde ³et aedificavit Tyrus munitionem suam et coacervavit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum ⁴ecce Dominus possidebit eam et percutiet in mari fortitudinem eius et haec igni devorabitur ⁵videbit Ascalon et timebit et Gaza et dolebit nimis et Accaron quoniam confusa est spes eius et peribit rex de Gaza et Ascalon non habitabitur ⁶et sedebit separator in Azoto et disperdam superbiam Philisthinorum ⁷et auferam sanguinem eius de ore eius et abominationes eius de medio dentium eius et relinquetur etiam ipse Deo nostro et erit quasi dux in Iuda et Accaron quasi Iebuseus ⁸et circumdabo domum meam ex his qui militant mihi euntes et revertentes et non transibit super eos ultra exactor quia nunc vidi in oculis meis ⁹exulta satis filia Sion iubila filia Hierusalem ecce rex tuus veniet tibi iustus et salvator ipse pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asinae ¹⁰et disperdam quadrigam ex Ephraim et equum de Hierusalem et dissipabitur arcus belli et loquetur pacem gentibus et potestas eius a mari usque ad mare et a fluminibus usque ad fines terrae ¹¹tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua ¹²convertimini ad munitionem vincti spei hodie quoque adnuntians duplicia reddam tibi ¹³quoniam exten-

di mihi Iudam quasi arcum implevi Ephraim et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Graecia et ponam te quasi gladium fortium ¹⁴et Dominus Deus super eos videbitur et exhibit ut fulgur iaculum eius et Dominus Deus in tuba canet et vadet in turbine austri ¹⁵Dominus exercituum proteget eos et devorabunt et subicient lapidibus fundae et bibentes inebriabuntur quasi vino et replebuntur ut fialae et quasi cornua altaris ¹⁶et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa ut gregem populi sui quia lapides sancti eleventur super terram eius ¹⁷quid enim bonum eius est et quid pulchrum eius nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines

10petite a Domino pluviam in tempore serotino et Dominus faciet nives et pluviam imbris dabit eis singulis herbam in agro ²quia simulacra locuta sunt inutile et divini viderunt mendacium et somniatores frustra locuti sunt vane consolabantur idcirco abducti sunt quasi grex adfligentur quia non est eis pastor ³super pastores iratus est furor meus et super hircos visitabo quia visitavit Dominus exercituum gregem suum domum Iuda et posuit eos quasi equum gloriae suae in bello ⁴ex ipso angulus ex ipso paxillus ex ipso arcus proelii ex ipso egredietur omnis exactor simul ⁵et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in proelio et bellabunt quia Dominus cum eis et confundentur ascensores equorum ⁶et confortabo domum Iuda et domum Ioseph salvabo et convertam eos quia miserebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos ego enim Dominus Deus eorum et exaudiam eos ⁷et erunt quasi fortes Ephraim et laetabitur cor eorum quasi a vino et filii eorum videbunt et laetabuntur et exultabit cor eorum in Domino ⁸sibilabo eis et congregabo illos quia redemi eos et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati ⁹et seminabo eos in populis et de longe recordabuntur mei et vivent cum filiis suis et revertentur ¹⁰et reducam eos de terra Aegypti et de Assyriis congregabo eos et ad terram Galaad et Libani adducam eos et non invenietur eis locus ¹¹et transibit in maris freto et percutiet in mari fluctus et confundentur omnia profunda Fluminis et humiliabitur superbia Assur et sceptrum Aegypti recedet ¹²confortabo eos in Domino et in nomine eius ambulabunt dicit Dominus

11aperi Libane portas tuas et comedat ignis cedros tuas ²ulula abies quia cecidit cedrus quoniam magnifici vastati sunt ululate quercus Basan quoniam succisus est saltus munitus ³vox ululatus pastorum quia vastata est magnificentia eorum vox rugitus leonum quoniam vastata est superbia Iordanis ⁴haec dicit Dominus Deus meus pasce pecora occisionis ⁵quae qui possederant occidebant et non dolebant et vendebant ea dicentes benedictus Dominus divites facti sumus et pastores eorum non parcebant eis ⁶et ego non parcam ultra super habitantes terram dicit Dominus ecce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui et in manu regis sui et concident terram et non eruam de manu

eorum ⁷et pascam pecus occisionis propter hoc o pauperes gregis et adsumpsi mihi duas virgas unam vocavi Decorem et alteram vocavi Funiculos et pavi gregem ⁸et succidi tres pastores in mense uno et contracta est anima mea in eis siquidem anima eorum variavit in me ⁹et dixi non pascam vos quod moritur moriatur et quod succiditur succidatur et reliqui vorent unusquisque carnem proximi sui ¹⁰et tuli virgam meam quae vocabatur Decus et abscidi eam ut irritum facerem foedus meum quod percussi cum omnibus populis ¹¹et in irritum deductum est in die illa et cognoverunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi quia verbum Domini est ¹²et dixi ad eos si bonum est in oculis vestris adferte mercedem meam et si non quiescite et adpenderunt mercedem meam triginta argenteos ¹³et dixit Dominus ad me proice illud ad statuarium decorum pretium quod adpretiatus sum ab eis et tuli triginta argenteos et proieci illos in domo Domini ad statuarium ¹⁴et praecidi virgam meam secundam quae appellabatur Funiculus ut dissolve-rem germanitatem inter Iudam et inter Israhel ¹⁵et dixit Dominus ad me adhuc sume tibi vasa pastoris stulti ¹⁶quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta non visitabit dispersum non quaeret et contritum non sanabit et id quod stat non enutriet et carnes pinguium comedet et ungulas eorum dissolvit ¹⁷o pastor et idolum derelinquens gregem gladius super brachium eius et super oculum dextrum eius brachium eius ariditate siccabitur et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur

12onus verbi Domini super Israhel dixit Dominus extendens caelum et fundans terram et fingens spiritum hominis in eo ²ecce ego ponam Hierusalem superliminare crapulae omnibus populis in circuitu sed et Iuda erit in obsidione contra Hierusalem ³et erit in die illa ponam Hierusalem lapidem oneris cunctis populis omnes qui levabunt eam concisione lacerabuntur et colligentur adversum eam omnia regna terrae ⁴in die illa dicit Dominus percutiam omnem equum in stuporem et ascensorem eius in amentiam et super domum Iuda aperiam oculos meos et omnem equum populorum percutiam in caecitate ⁵et dicent duces Iuda in corde suo confortentur mihi habitatores Hierusalem in Domino exercituum Deo eorum ⁶in die illo ponam duces Iuda sicut caminum ignis in lignis et sicut facem ignis in faeno et devorabunt ad dextram et ad sinistram omnes populos in circuitu et habitabitur Hierusalem rursus in loco suo in Hierusalem ⁷et salvabit Dominus tabernacula Iuda sicut in principio ut non magnifice gloriatur domus David et gloria habitantium Hierusalem contra Iudam ⁸in die illo proteget Dominus habitatores Hierusalem et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi David et domus David quasi Dei sicut angelus Domini in conspectu eius ⁹et erit in die illa quaeram conterere omnes gentes quae veniunt contra Hierusalem ¹⁰et effundam super domum David et super habitatores Hierusalem spiritum gratiae et precum et aspicient ad me quem confixerunt et plangent eum planctu

quasi super unigenitum et dolebunt super eum ut doleri solet in morte primogeniti ¹¹in die illa magnus erit plangtus in Hierusalem sicut planctus Adadremmon in campo Mageddon ¹²et planget terra familiae et familiae seorsum familiae domus David seorsum et mulieres eorum seorsum ¹³familiae domus Nathan seorsum et mulieres eorum seorsum familiae domus Levi seorsum et mulieres eorum seorsum familiae Semei seorsum et mulieres eorum seorsum ¹⁴omnes familiae reliquae familiae et familiae seorsum et mulieres eorum seorsum

13in die illa erit fons patens domus David et habitantibus Hierusalem in ablutionem peccatoris et menstruatae ²et erit in die illa dicit Dominus exercituum disperdam nomina idolorum de terra et non memorabuntur ultra et prophetas et spiritum inmundum auferam de terra ³et erit cum prophetaverit quispiam ultra dicent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum non vives quia mendacium locutus es in nomine Domini et configent eum pater eius et mater eius genitores eius cum prophetaverit ⁴et erit in die illa confundentur prophetae unusquisque ex visione sua cum prophetaverit nec operientur pallio saccino ut mentiantur ⁵sed dicet non sum propheta homo agricola ego sum quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea ⁶et dicetur ei quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum et dicet his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me ⁷framea suscitare super pastorem meum et super virum coherentem mihi dicit Dominus exercituum percute pastorem et dispergantur oves et convertam manum meam ad parvulos ⁸et erunt in omni terra dicit Dominus partes duae in ea disperdentur et deficient et tertia pars relinquetur in ea ⁹et ducam tertiam partem per ignem et uram eas sicut uritur argentum et probabo eos sicut probatur aurum ipse vocabit nomen meum et ego exaudiam eum dicam populus meus es et ipse dicit Dominus Deus meus

14ecce dies veniunt Domini et dividuntur spolia tua in medio tui ²et congregabo omnes gentes ad Hierusalem in proelium et capietur civitas et vastabuntur domus et mulieres violabuntur et egredietur media pars civitatis in captivitatem et reliquum populi non auferetur ex urbe ³et egredietur Dominus et proeliabitur contra gentes illas sicut proeliatus est in die certaminis ⁴et stabunt pedes eius in die illa super montem Olivarum qui est contra Hierusalem ad orientem et scindetur mons Olivarum ex media parte sui ad orientem et occidentem praerupto grandi valde et separabitur medium montis ad aquilonem et medium eius ad meridiem ⁵et fugietis ad vallem montium meorum quoniam coniungetur vallis montium usque ad proximum et fugietis sicut fugistis a facie terraemotus in diebus Oziae regis Iuda et veniet Dominus Deus meus omnesque sancti cum eo ⁶et erit in die illa non erit lux sed frigus et gelu ⁷et erit dies una quae nota est Domino non dies neque nox et in tempore vesperae erit lux ⁸et erit in die illa exibunt

aquae vivae de Hierusalem medium earum ad mare orientale et medium earum ad mare novissimum in aestate et in hieme erunt ⁹et erit Dominus rex super omnem terram in die illa erit Dominus unus et erit nomen eius unum ¹⁰et revertetur omnis terra usque ad desertum de colle Remmon ad austrum Hierusalem et exaltabitur et habitabit in loco suo a porta Benjamin usque ad locum portae Prioris usque ad portam Angulorum et a turre Ananehel usque ad torcularia regis ¹¹et habitabunt in ea et anathema non erit amplius sed sedebit Hierusalem segura ¹²et haec erit plaga qua percutiet Dominus omnes gentes quae pugnaverunt adversus Hierusalem tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos et oculi eius contabescunt in foraminibus suis et lingua eorum contabescet in ore suo ¹³in die illo erit tumultus Domini magnus in eis et adprehendet vir manum proximi sui et conseretur manus eius super manum proximi sui ¹⁴sed et Iudas pugnabit adversus Hierusalem et congregabuntur divitiae omnium gentium in circuitu aurum et argentum et vestes multae satis ¹⁵et sic erit ruina equi et muli cameli et asini et omnium iumentorum quae fuerint in castris illis sicut ruina haec ¹⁶et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus quae venerint contra Hierusalem ascendent ab anno in annum ut adorent regem Dominum exercituum et celebrent festivitatem tabernaculorum ¹⁷et erit qui non ascenderit de familiis terrae ad Hierusalem ut adoret regem Dominum exercituum non erit super eos imber ¹⁸quod si et familia Aegypti non ascenderit et non venerit nec super eos erit sed erit ruina qua percutiet Dominus omnes gentes quae non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum ¹⁹hoc erit peccatum Aegypti et hoc peccatum omnium gentium quae non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum ²⁰in die illo erit quod super frenum equi est sanctum Domino et erunt lebetes in domo Domini quasi fialae coram altari ²¹et erit omnis lebes in Hierusalem et in Iuda sanctificatus Domino exercituum et venient omnes immolantes et sument ex eis et coquent in eis et non erit mercator ultra in domo Domini exercituum in die illo

Malachias

1onus verbi Domini ad Israhel in manu Malachi ²dilexi vos dicit Dominus et dixistis in quo dilexisti nos nonne frater erat Esau Iacob dicit Dominus et dilexi Iacob ³Esau autem odio habui et posui montes eius in solitudinem et hereditatem eius in dracones deserti ⁴quod si dixerit Idu mea destructi sumus sed revertentes aedificabimus quae deserta sunt haec dicit Dominus exercituum isti aedificabunt et ego destruam et vocabuntur Termini impietatis et Populus cui iratus est Dominus usque in aeternum ⁵et oculi vestri videbunt et vos dicetis magnificetur Dominus super terminum Israhel ⁶filius honorat patrem et servus dominum suum si ergo pater ego sum ubi est honor meus et si dominus ego sum ubi est timor meus dicit Dominus exercituum ad vos o sacerdotes qui despicitis nomen meum et dixistis in quo despeximus nomen tuum ⁷offeritis super altare meum panem pollutum et dicitis in quo polluimus te in eo quod dicitis mensa Domini despecta est ⁸si offeratis caecum ad immolandum nonne malum est et si offeratis claudum et languidum nonne malum est offer illud duci tuo si placuerit ei aut si susceperit faciem tuam dicit Dominus exercituum ⁹et nunc deprecamini vultum Dei ut misereatur vestri de manu enim vestra factum est hoc si quo modo suscipiat facies vestras dicit Dominus exercituum ¹⁰quis est in vobis qui claudat ostia et incendat altare meum gratuito non est mihi voluntas in vobis dicit Dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra ¹¹ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda quia magnum nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum ¹²et vos polluistis illud in eo quod dicitis mensa Domini contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igni qui illud devorat ¹³et dixistis ecce de labore et exsufflastis illud dicit Dominus exercituum et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus numquid suscipiam illud de manu vestra dicit Dominus ¹⁴maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens immolat debile Domino quia rex magnus ego dicit Dominus exercituum et nomen meum horribile in gentibus

2et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes ²si nolueritis audire et si nolueritis ponere super cor ut detis gloriam

nomini meo ait Dominus exercituum mittam in vos egestatem et maledicam benedictionibus vestris et maledicam illis quoniam non posuistis super cor ³ecce ego proiciam vobis brachium et dispergam super vultum vestrum stercus sollemnitatum vestrarum et adsumet vos secum ⁴et scietis quia misi ad vos mandatum istud ut esset pactum meum cum Levi dicit Dominus exercituum ⁵pactum meum fuit cum eo vitae et pacis et dedi ei timorem et timuit me et a facie nominis mei pavebat ⁶lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inventa in labiis eius in pace et in aequitate ambulavit mecum et multos avertit ab iniquitate ⁷labia enim sacerdotis custodient scientiam et legem requirent ex ore eius quia angelus Domini exercituum est ⁸vos autem recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege irritum fecistis pactum Levi dicit Dominus exercituum ⁹propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis sicut non servastis vias meas et accepistis faciem in lege ¹⁰numquid non pater unus omnium nostrum numquid non Deus unus creavit nos quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorum ¹¹transgressus est Iuda et abominatio facta est in Israhel et in Hierusalem quia contaminavit Iudas sanctificationem Domini quam dilexit et habuit filiam dei alieni ¹²disperdat Dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum de tabernaculis Iacob et offerentem munus Domino exercituum ¹³et hoc rursus fecistis operiebatis lacrimis altare Domini fletu et mugitu ita ut ultra non respiciam ad sacrificium nec accipiam placabile quid de manu vestra ¹⁴et dixistis quam ob causam quia Dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tuae quam tu despexisti et haec particeps tua et uxor foederis tui ¹⁵nonne unus fecit et residuum spiritus eius est et quid unus quaerit nisi semen Dei custodite ergo spiritum vestrum et uxorem adulescentiae tuae noli despiciere ¹⁶cum odio habueris dimitte dicit Dominus Deus Israhel operiet autem iniquitas vestimentum eius dicit Dominus exercituum custodite spiritum vestrum et nolite despiciere ¹⁷laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris et dixistis in quo eum fecimus laborare in eo cum diceretis omnis qui facit malum bonus est in conspectu Domini et tales ei placent aut certe ubi est Deus iudicii

3ecce ego mittam angelum meum et praeparabit viam

ante faciem meam et statim veniet ad templum suum dominator quem vos quaeritis et angelus testamenti quem vos vultis ecce venit dicit Dominus exercituum ²et quis poterit cogitare diem adventus eius et quis stabit ad videndum eum ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum ³et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia ⁴et placebit Domino sacrificium Iuda et Hierusalem sicut dies saeculi et sicut anni antiqui ⁵et accedam ad vos in iudicio et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris et qui calumniantur mercedem mercennarii viduas et pupillos et opprimunt peregrinum nec timuerunt me dicit Dominus exercituum ⁶ego enim Dominus et non mutor et vos filii Iacob non estis consumpti ⁷a diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis et non custodistis revertimini ad me et revertar ad vos dicit Dominus exercituum et dixistis in quo revertemur ⁸si adfiget homo Deum quia vos configitis me et dixistis in quo confiximus te in decimis et in primitivis ⁹et in penuria vos maledicti estis et me vos configitis gens tota ¹⁰inferte omnem decimam in horreum et sit cibus in domo mea et probate me super hoc dicit Dominus si non aperuero vobis cataractas caeli et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam ¹¹et increpabo pro vobis devorantem et non corrumpet fructum terrae vestrae nec erit sterilis vinea in agro dicit Dominus exercituum ¹²et beatos vos dicent omnes gentes eritis enim vos terra desiderabilis dicit Dominus exercituum ¹³invaluerunt super me verba vestra dicit Dominus ¹⁴et dixistis quid locuti sumus contra te dixistis vanus est qui servit Deo et quod emolumentum quia custodivimus praecepta eius et quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum ¹⁵ergo nunc beatos dicimus arrogantes siquidem aedificati sunt facientes impietatem et temptaverunt Deum et salvi facti sunt ¹⁶tunc locuti sunt timentes Deum unusquisque cum proximo suo et adtendit Dominus et audivit et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum et cogitantibus nomen eius ¹⁷et erunt mihi ait Dominus exercituum in die qua ego facio in peculium et parcam eis sicut parcat vir filio suo servienti sibi ¹⁸et convertemini et videbitis quid sit inter iustum et impium et inter servientem Deo et non servientem ei

4ecce enim dies veniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula et inflammabit eos dies veniens dicit Dominus exercituum quae non relinquet eis radicem et germen ²et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae et sanitas in pinnis eius et egrediemini et salietis sicut vituli de armento ³et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio dicit Dominus exercituum ⁴mementote legis Mosi servi mei quam mandavi ei in Choreb ad omnem Israhel praecepta et iudicia ⁵ecce ego mittam vobis Heliam prophetam antequam veniat dies Domini magnus et horribilis ⁶et convertet cor patrum ad filios et cor filio-

rum ad patres eorum ne forte veniam et percutiam terram anathemate

Pars II
In Novum Testamentum

Matthaeus

1liber generationis Iesu Christi filii David filii Abraham
2Abraham genuit Isaac Isaac autem genuit Iacob Iacob autem genuit Iudam et fratres eius **3**Iudas autem genuit Phares et Zara de Thamar Phares autem genuit Esrom Esrom autem genuit Aram **4**Aram autem genuit Aminadab Aminadab autem genuit Naasson Naasson autem genuit Salmon **5**Salmon autem genuit Booz de Rachab Booz autem genuit Obed ex Ruth Obed autem genuit Iesse Iesse autem genuit David regem **6**David autem rex genuit Salomonem ex ea quae fuit Uriae **7**Salomon autem genuit Roboam Roboam autem genuit Abiam Abia autem genuit Asa **8**Asa autem genuit Iosaphat Iosaphat autem genuit Ioram Ioram autem genuit Oziam **9**Ozias autem genuit Ioatham Ioatham autem genuit Achaz Achaz autem genuit Ezechiam **10**Ezechias autem genuit Manassen Manasses autem genuit Amon Amon autem genuit Iosiam **11**Iosias autem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigratione Babylonis **12**et post transmigrationem Babylonis Iechonias genuit Salathiel Salathiel autem genuit Zorobabel **13**Zorobabel autem genuit Abiud Abiud autem genuit Eliachim Eliachim autem genuit Azor **14**Azor autem genuit Saddoc Saddoc autem genuit Achim Achim autem genuit Eliud **15**Eliud autem genuit Eleazar Eleazar autem genuit Matthan Matthan autem genuit Iacob **16**Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae de qua natus est Iesus qui vocatur Christus **17**omnes ergo generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim et a David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quattuordecim et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim **18**Christi autem generatio sic erat cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto **19**Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam **20**haec autem eo cogitante ecce angelus Domini in somnis apparuit ei dicens Ioseph fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam quod enim in ea natum est de Spiritu Sancto est **21**pariet autem filium et vocabis nomen eius Iesum ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum **22**hoc autem totum factum est ut adimpleretur id quod dictum est a Domino per prophetam dicentem **23**ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen eius Emma-

nuhel quod est interpretatum Nobiscum Deus **24**exsurgens autem Ioseph a somno fecit sicut praecepit ei angelus Domini et accepit coniugem suam **25**et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum et vocavit nomen eius Iesum

2cum ergo natus esset Iesus in Bethleem Iudaeae in diebus Herodis regis ecce magi ab oriente venerunt Hierosolymam **2**dicentes ubi est qui natus est rex Iudaeorum vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum **3**audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Hierosolyma cum illo **4**et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur **5**at illi dixerunt ei in Bethleem Iudaeae sic enim scriptum est per prophetam **6**et tu Bethleem terra Iuda nequaquam minima es in principibus Iuda ex te enim exiit dux qui reget populum meum Israhel **7**tunc Herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis **8**et mittens illos in Bethleem dixit ite et interrogate diligenter de puero et cum inveneritis renuntiate mihi ut et ego veniens adorem eum **9**qui cum audissent regem abierunt et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos usque dum veniens staret supra ubi erat puer **10**videntes autem stellam gavisii sunt gaudio magno valde **11**et intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre eius et procidentes adoraverunt eum et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum tus et murrum **12**et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam **13**qui cum recessissent ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum et esto ibi usque dum dicam tibi futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum **14**qui con-surgens accepit puerum et matrem eius nocte et recessit in Aegyptum **15**et erat ibi usque ad obitum Herodis ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem ex Aegypto vocavi filium meum **16**tunc Herodes videns quoniam inlusus esset a magis iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis **17**tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem **18**vox in Rama audita est ploratus et ululatus multus Rachel plorans filios suos

et noluit consolari quia non sunt ¹⁹defuncto autem Herode ecce apparuit angelus Domini in somnis Ioseph in Aegypto ²⁰dicens surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israhel defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri ²¹qui surgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram Israhel ²²audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo timuit illo ire et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae ²³et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam Nazareus vocabitur

3in diebus autem illis venit Iohannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae ²et dicens paenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum ³hic est enim qui dicitur est per Esaiam prophetam dicentem vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁴ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos esca autem eius erat lucustae et mel silvestre ⁵tunc exiebat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanen ⁶et baptizabantur in Iordane ab eo confitentes peccata sua ⁷videns autem multos Pharisaeorum et Sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a futura ira ⁸facite ergo fructum dignum paenitentiae ⁹et ne velitis dicere intra vos patrem habemus Abraham dico enim vobis quoniam potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae ¹⁰iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur ¹¹ego quidem vos baptizo in aqua in paenitentiam qui autem post me venturus est fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni ¹²cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum paleas autem comburet igni inextinguibili ¹³tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanen ad Iohannem ut baptizaretur ab eo ¹⁴Iohannes autem prohibebat eum dicens ego a te debeo baptizari et tu venis ad me ¹⁵respondens autem Iesus dixit ei sine modo sic enim decet nos implere omnem iustitiam tunc dimisit eum ¹⁶baptizatus autem confestim ascendit de aqua et ecce aperti sunt ei caeli et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam venientem super se ¹⁷et ecce vox de caelis dicens hic est Filius meus dilectus in quo mihi conplacui

4tunc Iesus ductus est in desertum ab Spiritu ut temptaretur a diabolo ²et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus postea esuriit ³et accedens temptator dixit ei si Filius Dei es dic ut lapides isti panes fiant ⁴qui respondens dixit scriptum est non in pane solo vivet homo sed in omni verbo quod procedit de ore Dei ⁵tunc adsumit eum diabolus in sanctam civitatem et statuit eum supra pinnaculum templi ⁶et dixit ei si Filius Dei es mitte te deorsum scriptum est enim quia angelis suis mandabit

de te et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ⁷ait illi Iesus rursum scriptum est non temptabis Dominum Deum tuum ⁸iterum adsumit eum diabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum ⁹et dixit illi haec tibi omnia dabo si cadens adoraveris me ¹⁰tunc dicit ei Iesus vade Satanas scriptum est Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies ¹¹tunc reliquit eum diabolus et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei ¹²cum autem audisset quod Iohannes traditus esset secessit in Galilaeam ¹³et relicta civitate Nazareth venit et habitavit in Capharnaum maritimam in finibus Zabulon et Nephthalim ¹⁴ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam ¹⁵terra Zabulon et terra Nephthalim via maris trans Iordanen Galilaeae gentium ¹⁶populus qui sedebat in tenebris lucem vidit magnam et sedentibus in regione et umbra mortis lux orta est eis ¹⁷exinde coepit Iesus praedicare et dicere paenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum ¹⁸ambulans autem iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius mittentes rete in mare erant enim piscatores ¹⁹et ait illis venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum ²⁰at illi continuo relictis retibus secuti sunt eum ²¹et procedens inde vidit alios duos fratres Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum reficientes retia sua et vocavit eos ²²illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum ²³et circumibat Iesus totam Galilaeam docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo ²⁴et abiit opinio eius in totam Syriam et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos et qui daemonia habebant et lunaticos et paralyticos et curavit eos ²⁵et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et Hierosolymis et Iudaea et de trans Iordanen

5videns autem turbas ascendit in montem et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius ²et aperiens os suum docebat eos dicens ³beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum caelorum ⁴beati mites quoniam ipsi possidebunt terram ⁵beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur ⁶beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur ⁷beati misericordes quia ipsi misericordiam consequentur ⁸beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt ⁹beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur ¹⁰beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum caelorum ¹¹beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me ¹²gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in caelis sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos ¹³vos estis sal terrae quod si sal evanuerit in quo sallietur ad nihilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus ¹⁴vos estis lux mundi non potest civitas abscondi su-

pra montem posita ¹⁵neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt ¹⁶sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant vestra bona opera et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est ¹⁷nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas non veni solvere sed adimplere ¹⁸amen quippe dico vobis donec transeat caelum et terra iota unum aut unus apex non praeteribit a lege donec omnia fiant ¹⁹qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno caelorum qui autem fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno caelorum ²⁰dico enim vobis quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et Pharisaeorum non intrabitis in regnum caelorum ²¹audistis quia dictum est antiquis non occides qui autem occiderit reus erit iudicio ²²ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio qui autem dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autem dixerit fatue reus erit gehennae ignis ²³si ergo offeres munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te ²⁴relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliare fratri tuo et tunc veniens offers munus tuum ²⁵esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo ne forte tradat te adversarius iudici et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris ²⁶amen dico tibi non exies inde donec reddas novissimum quadrantem ²⁷audistis quia dictum est antiquis non moechaberis ²⁸ego autem dico vobis quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam moechatus est eam in corde suo ²⁹quod si oculus tuus dexter scandalizat te erue eum et proice abs te expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam ³⁰et si dextera manus tua scandalizat te abscede eam et proice abs te expedit tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam ³¹dictum est autem quicumque dimiserit uxorem suam det illi libellum repudii ³²ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa facit eam moechari et qui dimissam duxerit adulterat ³³iterum audistis quia dictum est antiquis non peierabis reddes autem Domino iuramenta tua ³⁴ego autem dico vobis non iurare omnino neque per caelum quia thronus Dei est ³⁵neque per terram quia scabillum est pedum eius neque per Hierosolymam quia civitas est magni Regis ³⁶neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum capillum album facere aut nigrum ³⁷sit autem sermo vester est est non non quod autem his abundantius est a malo est ³⁸audistis quia dictum est oculum pro oculo et dentem pro dente ³⁹ego autem dico vobis non resistere malo sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua praebere illi et alteram ⁴⁰et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere remitte ei et pallium ⁴¹et quicumque te angariaverit mille passus vade cum illo alia duo ⁴²qui petit a te da ei et volenti mutuari a te ne avertaris ⁴³audistis quia dictum est diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum ⁴⁴ego au-

tem dico vobis diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos et orate pro persequentibus et calumniantibus vos ⁴⁵ut sitis filii Patris vestri qui in caelis est qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos ⁴⁶si enim diligatis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis nonne et publicani hoc faciunt ⁴⁷et si salutaveritis fratres vestros tantum quid amplius facitis nonne et ethnici hoc faciunt ⁴⁸estote ergo vos perfecti sicut et Pater vester caelestis perfectus est

6adattendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis est ²cum ergo facies elemosynam noli tuba canere ante te sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis ut honorificentur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam ³te autem faciente elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua ⁴ut sit elemosyna tua in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ⁵et cum oratis non eritis sicut hypocritae qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare ut videantur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam ⁶tu autem cum orabis intra in cubiculum tuum et cluso ostio tuo ora Patrem tuum in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ⁷orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur ⁸nolite ergo adsimilari eis scit enim Pater vester quibus opus sit vobis antequam petatis eum ⁹sic ergo vos orabitis Pater noster qui in caelis es sanctificetur nomen tuum ¹⁰veniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra ¹¹panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie ¹²et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimisimus debitoribus nostris ¹³et ne inducas nos in temptationem sed libera nos a malo ¹⁴si enim dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis Pater vester caelestis delicta vestra ¹⁵si autem non dimiseritis hominibus nec Pater vester dimittet peccata vestra ¹⁶cum autem ieiunatis nolite fieri sicut hypocritae tristes demoliuntur enim facies suas ut pareant hominibus ieiunantes amen dico vobis quia receperunt mercedem suam ¹⁷tu autem cum ieiunas ungue caput tuum et faciem tuam lava ¹⁸ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo qui est in abscondito et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi ¹⁹nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ubi erugo et tinea demolitur ubi fures effodiunt et furantur ²⁰thesaurizate autem vobis thesauros in caelo ubi neque erugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur ²¹ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum ²²lucerna corporis est oculus si fuerit oculus tuus simplex totum corpus tuum lucidum erit ²³si autem oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum tenebrosus erit si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt tenebrae quantaerunt ²⁴nemo potest duobus dominis servire aut enim unum odio habebit et alterum diliget aut unum sustinebit et alterum contemnet non potestis Deo servire et mammonae

²⁵ideo dico vobis ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis neque corpori vestro quid induamini nonne anima plus est quam esca et corpus plus est quam vestimentum ²⁶respicite volatilia caeli quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea et Pater vester caelestis pascit illa nonne vos magis pluris estis illis ²⁷quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum ²⁸et de vestimento quid solliciti estis considerate lilia agri quomodo crescunt non laborant nec nent ²⁹dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis ³⁰si autem faenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur Deus sic vestit quanto magis vos minimae fidei ³¹nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur ³²haec enim omnia gentes inquirunt scit enim Pater vester quia his omnibus indigetis ³³quaerite autem primum regnum et iustitiam eius et omnia haec adicientur vobis ³⁴nolite ergo esse solliciti in crastinum crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse sufficit diei malitia sua

⁷nolite iudicare ut non iudicemini ²in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis metietur vobis ³quid autem vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides ⁴aut quomodo dicis fratri tuo sine eiciam festucam de oculo tuo et ecce trabis est in oculo tuo ⁵hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui ⁶nolite dare sanctum canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos ⁷petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis ⁸omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur ⁹aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem numquid lapidem porriget ei ¹⁰aut si pisces petet numquid serpentem porriget ei ¹¹si ergo vos cum sitis mali nostis bona dare filiis vestris quanto magis Pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se ¹²omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite eis haec est enim lex et prophetae ¹³intrate per angustam portam quia lata porta et spatiosa via quae ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam ¹⁴quam angusta porta et arcta via quae ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam ¹⁵attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces ¹⁶a fructibus eorum cognoscetis eos numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus ¹⁷sic omnis arbor bona fructus bonos facit mala autem arbor fructus malos facit ¹⁸non potest arbor bona fructus malos facere neque arbor mala fructus bonos facere ¹⁹omnis arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur ²⁰igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos ²¹non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum caelorum sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est ipse intrabit in regnum caelorum ²²multi dicent mihi in illa die Domine

Domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine daemonia eiecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus ²³et tunc confitebor illis quia numquam novi vos discedite a me qui operamini iniquitatem ²⁴omnis ergo qui audit verba mea haec et facit ea adsimilabitur viro sapienti qui aedificavit domum suam supra petram ²⁵et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et non cecidit fundata enim erat super petram ²⁶et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea similis erit viro stulto qui aedificavit domum suam supra harenam ²⁷et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et cecidit et fuit ruina eius magna ²⁸et factum est cum consummasset Iesus verba haec admirabantur turbae super doctrinam eius ²⁹erat enim docens eos sicut potestatem habens non sicut scribe eorum et Pharisei

⁸cum autem descendisset de monte secutae sunt eum turbae multae ²et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens Domine si vis potes me mundare ³et extendens manum tetigit eum Iesus dicens volo mundare et confestim mundata est lepra eius ⁴et ait illi Iesus vide nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti et offer munus quod praecepit Moses in testimonium illis ⁵cum autem introisset Capharnaum accessit ad eum centurio rogans eum ⁶et dicens Domine puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur ⁷et ait illi Iesus ego veniam et curabo eum ⁸et respondens centurio ait Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus ⁹nam et ego homo sum sub potestate habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit ¹⁰audiens autem Iesus miratus est et sequentibus se dixit amen dico vobis non inveni tantam fidem in Israhel ¹¹dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum ¹²filiis autem regni eicientur in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium ¹³et dixit Iesus centurioni vade et sicut credidisti fiat tibi et sanatus est puer in hora illa ¹⁴et cum venisset Iesus in domum Petri vidit socrum eius iacentem et febricitantem ¹⁵et tetigit manum eius et dimisit eam febris et surrexit et ministrabat eis ¹⁶vespere autem facto obtulerunt ei multos daemonia habentes et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit ¹⁷ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes portavit ¹⁸videns autem Iesus turbas multas circum se iussit ire trans fretum ¹⁹et accedens unus scriba ait illi magister sequar te quocumque ieris ²⁰et dicit ei Iesus vulpes foveas habent et volucres caeli tabernacula Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet ²¹alius autem de discipulis eius ait illi Domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum ²²Iesus autem ait illi sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos ²³et ascendente eo in navicula secuti sunt eum discipuli eius

²⁴et ecce motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus ipse vero dormiebat ²⁵et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes Domine salva nos perimus ²⁶et dicit eis quid timidi estis modicae fidei tunc surgens imperavit ventis et mari et facta est tranquillitas magna ²⁷porro homines mirati sunt dicentes qualis est hic quia et venti et mare oboediunt ei ²⁸et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum occurrerunt ei duo habentes daemonia de monumentis exeuntes saevi nimis ita ut nemo posset transire per viam illam ²⁹et ecce clamaverunt dicentes quid nobis et tibi Fili Dei venisti huc ante tempus torquere nos ³⁰erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens ³¹daemones autem rogabant eum dicentes si eicis nos mitte nos in gregem porcorum ³²et ait illis ite at illi exeuntes abierunt in porcos et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare et mortui sunt in aquis ³³pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de his qui daemonia habuerant ³⁴et ecce tota civitas exiit obviam Iesu et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum

9et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam ²et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico confide filii remittuntur tibi peccata tua ³et ecce quidam de scribis dixerunt intra se hic blasphematur ⁴et cum vidisset Iesus cogitationes eorum dixit ut quid cogitatis mala in cordibus vestris ⁵quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata aut dicere surge et ambula ⁶ut sciatis autem quoniam Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata tunc ait paralytico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam ⁷et surrexit et abiit in domum suam ⁸videntes autem turbae timuerunt et glorificaverunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus ⁹et cum transiret inde Iesus vidit hominem sedentem in teloneo Mattheum nomine et ait illi sequere me et surgens secutus est eum ¹⁰et factum est discumbente eo in domo ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius ¹¹et videntes Pharisei dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester ¹²at Iesus audiens ait non est opus valentibus medico sed male habentibus ¹³euntes autem discite quid est misericordiam volo et non sacrificium non enim veni vocare iustos sed peccatores ¹⁴tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes quare nos et Pharisei ieiunamus frequenter discipuli autem tui non ieiunant ¹⁵et ait illis Iesus numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt ¹⁶nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus tollit enim plenitudinem eius a vestimento et peior scissura fit ¹⁷neque mittunt vinum novum in utres veteres alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur et utres pereunt sed vinum novum in utres novos mittunt et ambo conservantur ¹⁸haec illo loquente ad

eos ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens filia mea modo defuncta est sed veni inpone manum super eam et vivet ¹⁹et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius ²⁰et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius ²¹dicebat enim intra se si tetigero tantum vestimentum eius salva ero ²²at Iesus conversus et videns eam dixit confide filia fides tua te salvam fecit et salva facta est mulier ex illa hora ²³et cum venisset Iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem ²⁴dicebat recedite non est enim mortua puella sed dormit et deridebant eum ²⁵et cum eiecta esset turba intravit et tenuit manum eius et surrexit puella ²⁶et exiit fama haec in universam terram illam ²⁷et transeunte inde Iesu secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes miserere nostri Fili David ²⁸cum autem venisset domum accesserunt ad eum caeci et dicit eis Iesus creditis quia possum hoc facere vobis dicunt ei utique Domine ²⁹tunc tetigit oculos eorum dicens secundum fidem vestram fiat vobis ³⁰et aperti sunt oculi illorum et comminatus est illis Iesus dicens videte ne quis sciat ³¹illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa ³²egressis autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonium habentem ³³et eiecto daemone locutus est mutus et miratae sunt turbae dicentes numquam paruit sic in Israhel ³⁴Pharisei autem dicebant in principe daemoniorum eicit daemones ³⁵et circumibat Iesus civitates omnes et castella docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem ³⁶videns autem turbas misertus est eis quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem ³⁷tunc dicit discipulis suis messis quidem multa operarii autem pauci ³⁸rogate ergo dominum messis ut eiciat operarios in messem suam

10et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem ²duodecim autem apostolorum nomina sunt haec primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius ³Iacobus Zebedaei et Iohannes frater eius Philippus et Bartholomeus Thomas et Mattheus publicanus et Iacobus Alpei et Thaddeus ⁴Simon Cananeus et Iudas Scariotes qui et tradidit eum ⁵hos duodecim misit Iesus praeciens eis et dicens in viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum ne intraveritis ⁶sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israhel ⁷euntes autem praedicate dicentes quia adpropinquavit regnum caelorum ⁸infirmos curate mortuos suscite leprosos mundate daemones eicite gratis accepistis gratis date ⁹nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris ¹⁰non peram in via neque duas tunicas neque calciamenta neque virgam dignus enim est operarius cibo suo ¹¹in quamcumque civitatem aut castellum intraveritis interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis ¹²intrans autem in domum saluta-

te eam ¹³et siquidem fuerit domus digna veniat pax vestra super eam si autem non fuerit digna pax vestra ad vos revertatur ¹⁴et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros exeuntes foras de domo vel de civitate excutite pulverem de pedibus vestris ¹⁵amen dico vobis tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati ¹⁶ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae ¹⁷cavete autem ab hominibus tradent enim vos in conciliis et in synagogis suis flagellabunt vos ¹⁸et ad praesides et ad reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus ¹⁹cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini ²⁰non enim vos estis qui loquimini sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis ²¹tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte eos adficiant ²²et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem perseveraverit in finem hic salvus erit ²³cum autem persequantur vos in civitate ista fugite in aliam amen enim dico vobis non consummabitis civitates Israhel donec veniat Filius hominis ²⁴non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum ²⁵sufficit discipulo ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus eius si patrem familias Beelzebub vocaverunt quanto magis domesticos eius ²⁶ne ergo timueritis eos nihil enim opertum quod non revelabitur et occultum quod non scietur ²⁷quod dico vobis in tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis praedicate super tecta ²⁸et nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere sed potius eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam ²⁹nonne duo passeresset asse veneunt et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro ³⁰vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt ³¹nolite ergo timere multis passeribus meliores estis vos ³²omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram Patre meo qui est in caelis ³³qui autem negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram Patre meo qui est in caelis ³⁴nolite arbitrari quia venerim mittere pacem in terram non veni pacem mittere sed gladium ³⁵veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam ³⁶et inimici hominis domestici eius ³⁷qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus ³⁸et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus ³⁹qui invenit animam suam perdet illam et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam ⁴⁰qui recipit vos me recipit et qui me recipit recipit eum qui me misit ⁴¹qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet ⁴²et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam

11et factum est cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum ²Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi mittens duos de discipulis suis ³ait illi tu es qui venturus es an alium expectamus ⁴et respondens Iesus ait illis euntes renuntiate Iohanni quae auditis et videtis ⁵caeci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur ⁶et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me ⁷illis autem abeuntibus coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne quid existis in desertum videre harundinem vento agitatam ⁸sed quid existis videre hominem mollibus vestitum ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt ⁹sed quid existis videre prophetam etiam dico vobis et plus quam prophetam ¹⁰hic enim est de quo scriptum est ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te ¹¹amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista qui autem minor est in regno caelorum maior est illo ¹²a diebus autem Iohannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur et violenti rapiunt illud ¹³omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannem prophetaverunt ¹⁴et si vultis recipere ipse est Helias qui venturus est ¹⁵qui habet aures audiendi audiat ¹⁶cui autem similem aestimabo generationem istam similis est pueris sedentibus in foro qui clamantes coequalibus ¹⁷dicunt cecinimus vobis et non saltastis lamentavimus et non planxistis ¹⁸venit enim Iohannes neque manducans neque bibens et dicunt daemonium habet ¹⁹venit Filius hominis manducans et bibens et dicunt ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus et iustificata est sapientia a filiis suis ²⁰tunc coepit exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virtutes eius quia non egissent paenitentiam ²¹vae tibi Corazain vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent ²²verumtamen dico vobis Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis ²³et tu Capharnaum numquid usque in caelum exaltaberis usque in infernum descendes quia si in Sodomis factae fuissent virtutes quae factae sunt in te forte mansissent usque in hunc diem ²⁴verumtamen dico vobis quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi ²⁵in illo tempore respondens Iesus dixit confiteor tibi Pater Domine caeli et terrae quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis ²⁶ita Pater quoniam sic fuit placitum ante te ²⁷omnia mihi tradita sunt a Patre meo et nemo novit Filium nisi Pater neque Patrem quis novit nisi Filius et cui voluerit Filius revelare ²⁸venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos ²⁹tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris ³⁰iugum enim meum suave est et onus meum leve est

12in illo tempore abiit Iesus sabbato per sata discipuli

autem eius esurientes coeperunt vellere spicas et manducare ²Pharisaei autem videntes dixerunt ei ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis ³at ille dixit eis non legistis quid fecerit David quando esuriit et qui cum eo erant ⁴quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus ⁵aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt ⁶dico autem vobis quia templo maior est hic ⁷si autem sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium numquam condemnassetis innocentes ⁸dominus est enim Filius hominis etiam sabbati ⁹et cum inde transisset venit in synagogam eorum ¹⁰et ecce homo manum habens aridam et interrogabant eum dicentes si licet sabbatis curare ut accusarent eum ¹¹ipse autem dixit illis quis erit ex vobis homo qui habeat ovem unam et si ceciderit haec sabbatis in foveam nonne tenebit et levabit eam ¹²quanto magis melior est homo ove itaque licet sabbatis benefacere ¹³tunc ait homini extende manum tuam et extendit et restituta est sanitati sicut altera ¹⁴exeuntes autem Pharisaei consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent ¹⁵Iesus autem sciens recessit inde et secuti sunt eum multi et curavit eos omnes ¹⁶et praecepit eis ne manifestum eum facerent ¹⁷ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem ¹⁸ecce puer meus quem elegi dilectus meus in quo bene placuit animae meae ponam spiritum meum super eum et iudicium gentibus nuntiabit ¹⁹non contendet neque clamabit neque audiet aliquis in plateis vocem eius ²⁰harundinem quassatam non confringet et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam iudicium ²¹et in nomine eius gentes sperabunt ²²tunc oblatus est ei daemonium habens caecus et mutus et curavit eum ita ut loqueretur et videret ²³et stупebant omnes turbae et dicebant numquid hic est Filius David ²⁴Pharisaei autem audientes dixerunt hic non eicit daemones nisi in Beelzebub principe daemoniorum ²⁵Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis omne regnum divisum contra se desolatur et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit ²⁶et si Satanas Satanan eicit adversus se divisus est quomodo ergo stabit regnum eius ²⁷et si ego in Beelzebub eicio daemones filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices erunt vestri ²⁸si autem ego in Spiritu Dei eicio daemones igitur pervenit in vos regnum Dei ²⁹aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere nisi prius alligaverit fortem et tunc domum illius diripiat ³⁰qui non est mecum contra me est et qui non congregat mecum spargit ³¹ideo dico vobis omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus Spiritus autem blasphemia non remittetur ³²et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum non remittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro ³³aut facite arborem bonam et fructum eius bonum aut facite arborem malam et fructum eius malum siquidem ex fructu arbor agnoscitur ³⁴progenies viperarum

quomodo potestis bona loqui cum sitis mali ex abundantia enim cordis os loquitur ³⁵bonus homo de bono thesauro profert bona et malus homo de malo thesauro profert mala ³⁶dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii ³⁷ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis ³⁸tunc responderunt ei quidam de scribis et Pharisaeis dicentes magister volumus a te signum videre ³⁹qui respondens ait illis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae ⁴⁰sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus ⁴¹viri nineviae surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam quia paenitentiam egerunt in praedicatione Ionae et ecce plus quam Iona hic ⁴²regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis et ecce plus quam Salomon hic ⁴³cum autem immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida quaerens requiem et non invenit ⁴⁴tunc dicit revertar in domum meam unde exivi et veniens invenit vacantem scopis mundatam et ornatam ⁴⁵tunc vadit et adsunt septem alios spiritus secum nequiores se et intrantes habitant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus sic erit et generationi huic pessimae ⁴⁶adhuc eo loquente ad turbas ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei ⁴⁷dixit autem ei quidam ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te ⁴⁸at ipse respondens dicenti sibi ait quae est mater mea et qui sunt fratres mei ⁴⁹et extendens manum in discipulos suos dixit ecce mater mea et fratres mei ⁵⁰quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in caelis est ipse meus et frater et soror et mater est

13 in illo die exiens Iesus de domo sedebat secus mare ²et congregatae sunt ad eum turbae multae ita ut in naviculam ascendens sederet et omnis turba stabat in litore ³et locutus est eis multa in parabolis dicens ecce exiit qui seminat seminare ⁴et dum seminat quaedam ceciderunt secus viam et venerunt volucres et comederunt ea ⁵alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terrae ⁶sole autem orto aestuaverunt et quia non habebant radicem aruerunt ⁷alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spinae et suffocaverunt ea ⁸alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimum ⁹qui habet aures audiendi audiat ¹⁰et accedentes discipuli dixerunt ei quare in parabolis loqueris eis ¹¹qui respondens ait illis quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum illis autem non est datum ¹²qui enim habet dabitur ei et abundabit qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo ¹³ideo in parabolis loquor eis quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intellegunt ¹⁴et adimpletur eis prophetia Esariae di-

cens auditu audietis et non intelletis et videntes videbitis et non videbitis ¹⁵incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos cluserunt nequando oculis videant et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem eos ¹⁶vestri autem beati oculi quia vident et aures vestrae quia audiunt ¹⁷amen quippe dico vobis quia multi prophetae et iusti cupierunt videre quae videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt ¹⁸vos ergo audite parabolam seminantis ¹⁹omnis qui audit verbum regni et non intellegit venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius hic est qui secus viam seminatus est ²⁰qui autem supra petrosa seminatus est hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud ²¹non habet autem in se radicem sed est temporalis facta autem tribulatione et persecutione propter verbum continuo scandalizatur ²²qui autem est seminatus in spinis hic est qui verbum audit et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum et sine fructu efficitur ²³qui vero in terra bona seminatus est hic est qui audit verbum et intellegit et fructum adfert et facit aliud quidem centum aliud autem sexaginta porro aliud triginta ²⁴aliam parabolam proposuit illis dicens simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo ²⁵cum autem dormirent homines venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit ²⁶cum autem crevisset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt et zizania ²⁷accedentes autem servi patris familias dixerunt ei domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo unde ergo habet zizania ²⁸et ait illis inimicus homo hoc fecit servi autem dixerunt ei vis imus et colligimus ea ²⁹et ait non ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis et triticum ³⁰sinite utraque crescere usque ad messem et in tempore messis dicam messoribus colligite primum zizania et alligate ea fasciculos ad comburendum triticum autem congregate in horreum meum ³¹aliam parabolam proposuit eis dicens simile est regnum caelorum grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo ³²quod minimum quidem est omnibus seminibus cum autem creverit maius est omnibus holeribus et fit arbor ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius ³³aliam parabolam locutus est eis simile est regnum caelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus donec fermentatum est totum ³⁴haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis ³⁵ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem aperiam in parabolis os meum eructabo abscondita a constitutione mundi ³⁶tunc dimissis turbis venit in domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes dissere nobis parabolam zizaniorum agri ³⁷qui respondens ait qui seminat bonum semen est Filius hominis ³⁸ager autem est mundus bonum vero semen hii sunt filii regni zizania autem filii sunt nequam ³⁹inimicus autem qui seminavit ea est diabolus messis vero consummatio saeculi est messorum autem angeli sunt ⁴⁰sicut ergo colliguntur zizania et igni

conburuntur sic erit in consummatione saeculi ⁴¹mittet Filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem ⁴²et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium ⁴³tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum qui habet aures audiat ⁴⁴simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro quem qui invenit homo abscondit et prae gaudio illius vadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum ⁴⁵iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas ⁴⁶inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam ⁴⁷iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare et ex omni genere congreganti ⁴⁸quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa malos autem foras miserunt ⁴⁹sic erit in consummatione saeculi exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum ⁵⁰et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium ⁵¹intellexistis haec omnia dicunt ei etiam ⁵²ait illis ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo nova et vetera ⁵³et factum est cum consummasset Iesus parabolas istas transiit inde ⁵⁴et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent unde huic sapientia haec et virtutes ⁵⁵nonne hic est fabri filius nonne mater eius dicitur Maria et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas ⁵⁶et sorores eius nonne omnes apud nos sunt unde ergo huic omnia ista ⁵⁷et scandalizabantur in eo Iesus autem dixit eis non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua ⁵⁸et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum

14 in illo tempore audiit Herodes tetrarcha famam Iesu ²et ait pueris suis hic est Iohannes Baptista ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes inoperantur in eo ³Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit in carcere propter Herodiadem uxorem fratris sui ⁴dicebat enim illi Iohannes non licet tibi habere eam ⁵et volens illum occidere timuit populum quia sicut prophetam eum habebant ⁶die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi ⁷unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo ⁸at illa praemonita a matre sua da mihi inquit hic in disco caput Iohannis Baptistae ⁹et contristatus est rex propter iuramentum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari ¹⁰misitque et decollavit Iohannem in carcere ¹¹et adlatum est caput eius in disco et datum est puellae et tulit matri suae ¹²et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud et venientes nuntiaverunt Iesu ¹³quod cum audisset Iesus secessit inde in navicula in locum desertum seorsum et cum audissent turbae secutae sunt eum pedestres de civitatibus ¹⁴et exiens vidit turbam multam et misertus est eius et curavit languidos eorum ¹⁵vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes desertus est locus et hora iam praeteriit dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi

escas ¹⁶Iesus autem dixit eis non habent necesse ire date illis vos manducare ¹⁷responderunt ei non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces ¹⁸qui ait eis adferite illos mihi huc ¹⁹et cum iussisset turbam discumbere supra faenum acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes discipuli autem turbis ²⁰et manducaverunt omnes et saturati sunt et tulerunt reliquias duodecim cofinos fragmentorum plenos ²¹manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis ²²et statim iussit discipulos ascendere in navicula et praecedere eum trans fretum donec dimitteret turbas ²³et dimissa turba ascendit in montem solus orare vespere autem facto solus erat ibi ²⁴navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus erat enim contrarius ventus ²⁵quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare ²⁶et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt dicentes quia fantasma est et prae timore clamaverunt ²⁷statimque Iesus locutus est eis dicens habete fiduciam ego sum nolite timere ²⁸respondens autem Petrus dixit Domine si tu es iube me venire ad te super aquas ²⁹at ipse ait veni et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum ³⁰videns vero ventum validum timuit et cum coepisset mergi clamavit dicens Domine salvum me fac ³¹et continuo Iesus extendens manum adprehendit eum et ait illi modicae fidei quare dubitasti ³²et cum ascendissent in naviculam cessavit ventus ³³qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes vere Filius Dei es ³⁴et cum transfretassent venerunt in terram Gennesar ³⁵et cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes ³⁶et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quicumque tetigerunt salvi facti sunt

15tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis scribae et Pharisei dicentes ²quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum non enim lavant manus suas cum panem manducant ³ipse autem respondens ait illis quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram ⁴nam Deus dixit honora patrem et matrem et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur ⁵vos autem dicitis quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi proderit ⁶et non honorificabit patrem suum aut matrem et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram ⁷hypocritae bene prophetavit de vobis Esaias dicens ⁸populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me ⁹sine causa autem colunt me docentes doctrinas mandata hominum ¹⁰et convocatis ad se turbis dixit eis audite et intellegite ¹¹non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem ¹²tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei scis quia Pharisei audito verbo scandalizati sunt ¹³at ille respondens ait omnis plantatio quam non plantavit Pater meus caelestis eradicabitur ¹⁴sinite illos caeci sunt duces

caecorum caecus autem si caeco ducatum praestet ambo in foveam cadunt ¹⁵respondens autem Petrus dixit ei edisserere nobis parabolam istam ¹⁶at ille dixit adhuc et vos sine intellectu estis ¹⁷non intellegitis quia omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur ¹⁸quae autem procedunt de ore de corde exeunt et ea coinquinant hominem ¹⁹de corde enim exeunt cogitationes malae homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasphemiae ²⁰haec sunt quae coinquinant hominem non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem ²¹et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis ²²et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei miserere mei Domine Fili David filia mea male a daemonio vexatur ²³qui non respondit ei verbum et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes dimitte eam quia clamat post nos ²⁴ipse autem respondens ait non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israhel ²⁵at illa venit et adoravit eum dicens Domine adiuva me ²⁶qui respondens ait non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ²⁷at illa dixit etiam Domine nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum ²⁸tunc respondens Iesus ait illi o mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis et sanata est filia illius ex illa hora ²⁹et cum transisset inde Iesus venit secus mare Galilaeae et ascendens in montem sedebat ibi ³⁰et accesserunt ad eum turbae multae habentes secum mutos clodos caecos debiles et alios multos et proiecerunt eos ad pedes eius et curavit eos ³¹ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes clodos ambulantes caecos videntes et magnificabant Deum Israhel ³²Iesus autem convocatis discipulis suis dixit misereor turbae quia triduo iam perseverant mecum et non habent quod manducant et dimittere eos ieunos nolo ne deficiant in via ³³et dicunt ei discipuli unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam ³⁴et ait illis Iesus quot panes habetis at illi dixerunt septem et paucos pisciculos ³⁵et praecepit turbae ut discumberet super terram ³⁶et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis suis et discipuli dederunt populo ³⁷et comederunt omnes et saturati sunt et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas ³⁸erant autem qui manducaverant quattuor milia hominum extra parvulos et mulieres ³⁹et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines Magedan

16et accesserunt ad eum Pharisei et Sadducaei temptantes et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis ²at ille respondens ait eis facto vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim caelum ³et mane hodie tempestas rutilat enim triste caelum ⁴faciem ergo caeli diiudicare nostis signa autem temporum non potestis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum Ionae et relictis illis abiit ⁵et cum venissent discipuli eius trans fretum obliti sunt panes accipere ⁶qui dixit illis intuemini et cavete a fermento Phariseorum et Sadducae-

orum ⁷at illi cogitabant inter se dicentes quia panes non accepimus ⁸sciens autem Iesus dixit quid cogitatis inter vos modicae fidei quia panes non habetis ⁹nondum intellegitis neque recordamini quinque panum quinque milium hominum et quot cofinos sumpsistis ¹⁰neque septem panum quattuor milium hominum et quot sportas sumpsistis ¹¹quare non intellegitis quia non de pane dixi vobis cavete a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum ¹²tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum sed a doctrina Pharisaeorum et Sadducaeorum ¹³venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi et interrogabat discipulos suos dicens quem dicunt homines esse Filium hominis ¹⁴at illi dixerunt alii Iohannem Baptistam alii autem Heliam alii vero Hieremiam aut unum ex prophetis ¹⁵dicit illis vos autem quem me esse dicitis ¹⁶respondens Simon Petrus dixit tu es Christus Filius Dei vivi ¹⁷respondens autem Iesus dixit ei beatus es Simon Bar Iona quia caro et sanguis non revelavit tibi sed Pater meus qui in caelis est ¹⁸et ego dico tibi quia tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalent adversum eam ¹⁹et tibi dabo claves regni caelorum et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum in caelis et quodcumque solveris super terram erit solutum in caelis ²⁰tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus ²¹exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Hierosolymam et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere ²²et adsumens eum Petrus coepit increpare illum dicens absit a te Domine non erit tibi hoc ²³qui conversus dixit Petro vade post me Satana scandalum es mihi quia non sapis ea quae Dei sunt sed ea quae hominum ²⁴tunc Iesus dixit discipulis suis si quis vult post me venire abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me ²⁵qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdidit animam suam propter me inveniet eam ²⁶quid enim prodest homini si mundum universum lucretur animae vero suae detrimentum patiatur aut quam dabit homo commutationem pro anima sua ²⁷Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opus eius ²⁸amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant Filium hominis venientem in regno suo

17et post dies sex adsumpsit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum seorsum ²et transfiguratus est ante eos et resplenduit facies eius sicut sol vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix ³et ecce apparuit illis Moses et Helias cum eo loquentes ⁴respondens autem Petrus dixit ad Iesum Domine bonum est nos hic esse si vis faciamus hic tria tabernacula tibi unum et Mosi unum et Heliae unum ⁵adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos et ecce vox de nube dicens hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene

conplacuit ipsum audite ⁶et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde ⁷et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis surgite et nolite timere ⁸levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum ⁹et descendentibus illis de monte praecepit Iesus dicens nemini dixeritis visionem donec Filius hominis a mortuis resurgat ¹⁰et interrogaverunt eum discipuli dicentes quid ergo scribae dicunt quod Heliam oporteat primum venire ¹¹at ille respondens ait eis Helias quidem venturus est et restituet omnia ¹²dico autem vobis quia Helias iam venit et non cognoverunt eum sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt sic et Filius hominis passurus est ab eis ¹³tunc intellexerunt discipuli quia de Iohanne Baptista dixisset eis ¹⁴et cum venisset ad turbam accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens Domine miserere filii mei quia lunaticus est et male patitur nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam ¹⁵et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum ¹⁶respondens Iesus ait o generatio incredula et perversa quousque ero vobiscum usquequo patiar vos adferte huc illum ad me ¹⁷et increpavit ei Iesus et exiit ab eo daemonium et curatus est puer ex illa hora ¹⁸tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto et dixerunt quare nos non potuimus eicere illum ¹⁹dicit illis propter incredulitatem vestram amen quippe dico vobis si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic transi hinc et transibit et nihil impossibile erit vobis ²⁰hoc autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium ²¹conversantibus autem eis in Galilaea dixit illis Iesus Filius hominis tradendus est in manus hominum ²²et occident eum et tertio die resurget et contristati sunt vehementer ²³et cum venissent Capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant ad Petrum et dixerunt magister vester non solvit didragma ²⁴ait etiam et cum intrasset domum praevenit eum Iesus dicens quid tibi videtur Simon reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis an ab alienis ²⁵et ille dixit ab alienis dixit illi Iesus ergo liberi sunt filii ²⁶ut autem non scandalizemus eos vade ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius invenies staterem illum sumens da eis pro me et te

18in illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes quis putas maior est in regno caelorum ²et advocans Iesus parvulum statuit eum in medio eorum ³et dixit amen dico vobis nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum caelorum ⁴quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste hic est maior in regno caelorum ⁵et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo me suscipit ⁶qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris ⁷vae mundo ab scandalis necesse est enim ut veniant scandala verumtamen vae homini per quem scandalum venit ⁸si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscide eum et proice abs te bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel

clodum quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum ⁹et si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te bonum tibi est unoculum in vitam intrare quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ¹⁰videte ne contemnatis unum ex his pusillis dico enim vobis quia angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis est ¹¹venit enim Filius hominis salvare quod perierat ¹²quid vobis videtur si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis nonne relinquet nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam quae erravit ¹³et si contigerit ut inveniat eam amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super nonaginta novem quae non erraverunt ¹⁴sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in caelis est ut pereat unus de pusillis istis ¹⁵si autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum si te audierit lucratus es fratrem tuum ¹⁶si autem non te audierit adhibe tecum adhuc unum vel duos ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum ¹⁷quod si non audierit eos dic ecclesiae si autem et ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus ¹⁸amen dico vobis quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata et in caelo et quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in caelo ¹⁹iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quaecumque petierint fiet illis a Patre meo qui in caelis est ²⁰ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum ²¹tunc accedens Petrus ad eum dixit Domine quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies ²²dicit illi Iesus non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies ²³ideo adsimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis ²⁴et cum coepisset rationem ponere oblatum est ei unus qui debebat decem milia talenta ²⁵cum autem non haberet unde redderet iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat et reddi ²⁶procidens autem servus ille orabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi ²⁷misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei ²⁸egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios et tenens suffocabat eum dicens redde quod debes ²⁹et procidens conservus eius rogabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi ³⁰ille autem noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum ³¹videntes autem conservi eius quae fiebant contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta erant ³²tunc vocavit illum dominus suus et ait illi serve nequam omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me ³³non ergo oportuit et te misereri conservi tui sicut et ego tui misertus sum ³⁴et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet universum debitum ³⁵sic et Pater meus caelestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris

19et factum est cum consummasset Iesus sermones istos

migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae trans Iordanem ²et secutae sunt eum turbae multae et curavit eos ibi ³et accesserunt ad eum Pharisei temptantes eum et dicentes si licet homini dimittere uxorem suam quaecumque ex causa ⁴qui respondens ait eis non legistis quia qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos ⁵et dixit propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adheret uxori suae et erunt duo in carne una ⁶itaque iam non sunt duo sed una caro quod ergo Deus coniunxit homo non separet ⁷dicunt illi quid ergo Moses mandavit dari libellum repudii et dimittere ⁸ait illis quoniam Moses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras ab initio autem non sic fuit ⁹dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit moechatur et qui dimissam duxerit moechatur ¹⁰dicunt ei discipuli eius si ita est causa homini cum uxore non expedit nubere ¹¹qui dixit non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est ¹²sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum caelorum qui potest capere capiat ¹³tunc oblatus est ei parvulus ut manus eis inponeret et oraret discipuli autem increpabant eis ¹⁴Iesus vero ait eis sinite parvulos et nolite eos prohibere ad me venire talium est enim regnum caelorum ¹⁵et cum inposuisset eis manus abiit inde ¹⁶et ecce unus accedens ait illi magister bone quid boni faciam ut habeam vitam aeternam ¹⁷qui dixit ei quid me interrogas de bono unus est bonus Deus si autem vis ad vitam ingredi serva mandata ¹⁸dicit illi quae Iesus autem dixit non homicidium facies non adulterabis non facies furtum non falsum testimonium dices ¹⁹honora patrem et matrem et diliges proximum tuum sicut te ipsum ²⁰dicit illi adulescens omnia haec custodivi quid adhuc mihi deest ²¹ait illi Iesus si vis perfectus esse vade vende quae habes et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²²cum audisset autem adulescens verbum abiit tristis erat enim habens multas possessiones ²³Iesus autem dixit discipulis suis amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum caelorum ²⁴et iterum dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum caelorum ²⁵auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes quis ergo poterit salvus esse ²⁶aspiciens autem Iesus dixit illis apud homines hoc impossibile est apud Deum autem omnia possibile sunt ²⁷tunc respondens Petrus dixit ei ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis ²⁸Iesus autem dixit illis amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel ²⁹et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit ³⁰multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi

20 simile est enim regnum caelorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam 2 conventionem autem factam cum operariis ex denario diurno misit eos in vineam suam 3 et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos 4 et illis dixit ite et vos in vineam et quod iustum fuerit dabo vobis 5 illi autem abierunt iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter 6 circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dicit illis quid hic statis tota die otiosi 7 dicunt ei quia nemo nos conduxit dicit illis ite et vos in vineam 8 cum sero autem factum esset dicit dominus vineae procuratori suo voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos 9 cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant acceperunt singulos denarios 10 venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi acceperunt autem et ipsi singulos denarios 11 et accipientes murmurabant adversus patrem familias 12 dicentes hii novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus diei et aestus 13 at ille respondens uni eorum dixit amice non facio tibi iniuriam nonne ex denario convenisti mecum 14 tolle quod tuum est et vade volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi 15 aut non licet mihi quod volo facere an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum 16 sic erunt novissimi primi et primi novissimi multi sunt enim vocati pauci autem electi 17 et ascendens Iesus Hierosolymam adsumpsit duodecim discipulos secreto et ait illis 18 ecce ascendimus Hierosolymam et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condemnabunt eum morte 19 et tradent eum gentibus ad deludendum et flagellandum et crucifigendum et tertia die resurget 20 tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo 21 qui dixit ei quid vis ait illi dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo 22 respondens autem Iesus dixit nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum dicunt ei possumus 23 ait illis calicem quidem meum bibetis sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est a Patre meo 24 et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus 25 Iesus autem vocavit eos ad se et ait scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in eos 26 non ita erit inter vos sed quicumque voluerit inter vos maior fieri sit vester minister 27 et qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus 28 sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis 29 et egredientibus eis ab Hiericho secuta est eum turba multa 30 et ecce duo caeci sedentes secus viam audierunt quia Iesus transiret et clamaverunt dicentes Domine miserere nostri Fili David 31 turba autem increpabat eos ut tacerent at illi magis clamabant dicentes Domine miserere nostri Fili David 32 et stetit Iesus et vocavit eos et ait quid vultis ut faciam vobis 33 dicunt illi Domine ut aperiantur oculi nostri 34 misertus autem eorum

Iesus tetigit oculos eorum et confestim viderunt et secuti sunt eum

21 et cum adpropinquassent Hierosolymis et venissent Bethfage ad montem Oliveti tunc Iesus misit duos discipulos 2 dicens eis ite in castellum quod contra vos est et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea solvite et adducite mihi 3 et si quis vobis aliquid dixerit dicite quia Dominus his opus habet et confestim dimittet eos 4 hoc autem factum est ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem 5 dicite filiae Sion ecce rex tuus venit tibi mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis 6 euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus 7 et adduxerunt asinam et pullum et inposuerunt super eis vestimenta sua et eum desuper sedere fecerunt 8 plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via alii autem caedebant ramos de arboribus et sternerant in via 9 turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes osanna Filio David benedictus qui venturus est in nomine Domini osanna in altissimis 10 et cum intrasset Hierosolymam commota est universa civitas dicens quis est hic 11 populi autem dicebant hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae 12 et intravit Iesus in templum Dei et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit 13 et dicit eis scriptum est domus mea domus orationis vocabitur vos autem fecistis eam speluncam latronum 14 et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo et sanavit eos 15 videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit et pueros clamantes in templo et dicentes osanna Filio David indignati sunt 16 et dixerunt ei audis quid isti dicant Iesus autem dicit eis utique numquam legistis quia ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem 17 et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam ibique mansit 18 mane autem revertens in civitatem esuriit 19 et videns fic arborem unam secus viam venit ad eam et nihil invenit in ea nisi folia tantum et ait illi numquam ex te fructus nascatur in sempiternum et arefacta est continuo ficulnea 20 et videntes discipuli mirati sunt dicentes quomodo continuo aruit 21 respondens autem Iesus ait eis amen dico vobis si habueritis fidem et non haesitaveritis non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis tolle et iacta te in mare fiet 22 et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes accipietis 23 et cum venisset in templum accesserunt ad eum docentes principes sacerdotum et seniores populi dicentes in qua potestate haec facis et quis tibi dedit hanc potestatem 24 respondens Iesus dixit illis interrogabo vos et ego unum sermonem quem si dixeritis mihi et ego vobis dicam in qua potestate haec facio 25 baptismum Iohannis unde erat e caelo an ex hominibus at illi cogitabant inter se dicentes si dixerimus e caelo dicet nobis quare ergo non credidistis illi 26 si autem dixerimus ex hominibus timemus turbam omnes enim habent Iohannem sicut prophetam 27 et respondentes Iesu

dixerunt nescimus ait illis et ipse nec ego dico vobis in qua potestate haec facio ²⁸quid autem vobis videtur homo habebat duos filios et accedens ad primum dixit fili vade hodie operare in vinea mea ²⁹ille autem respondens ait nolo postea autem paenitentia motus abiit ³⁰accedens autem ad alterum dixit similiter at ille respondens ait eo domine et non ivit ³¹quis ex duobus fecit voluntatem patris dicunt novissimus dicit illis Iesus amen dico vobis quia publicani et meretrices praecedunt vos in regno Dei ³²venit enim ad vos Iohannes in via iustitiae et non credidistis ei publicani autem et meretrices crediderunt ei vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei ³³aliam parabolam audite homo erat pater familias qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est ³⁴cum autem tempus fructuum adpropinquasset misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius ³⁵et agricolae adprehensis servis eius alium ceciderunt alium occiderunt alium vero lapidaverunt ³⁶iterum misit alios servos plures prioribus et fecerunt illis similiter ³⁷novissime autem misit ad eos filium suum dicens verebuntur filium meum ³⁸agricolae autem videntes filium dixerunt intra se hic est heres venite occidamus eum et habebimus hereditatem eius ³⁹et adprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt ⁴⁰cum ergo venerit dominus vineae quid faciet agricolis illis ⁴¹aiunt illi malos male perdet et vineam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis ⁴²dicit illis Iesus numquam legistis in scripturis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli a Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris ⁴³ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei et dabitur genti facienti fructus eius ⁴⁴et qui ceciderit super lapidem istum confringetur super quem vero ceciderit conteret eum ⁴⁵et cum audissent principes sacerdotum et Pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis diceret ⁴⁶et quaerentes eum tenere timuerunt turbas quoniam sicut prophetam eum habebant

22et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens ²simile factum est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo ³et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias et nolebant venire ⁴iterum misit alios servos dicens dicite invitatis ecce prandium meum paravi tauri mei et altilia occisa et omnia parata venite ad nuptias ⁵illi autem neglexerunt et abierunt alius in villam suam alius vero ad negotiationem suam ⁶reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia adfectos occiderunt ⁷rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit ⁸tunc ait servis suis nuptiae quidem paratae sunt sed qui invitati erant non fuerunt digni ⁹ite ergo ad exitus viarum et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias ¹⁰et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos et impletae sunt nuptiae discumbentium ¹¹intravit autem rex ut vide-

ret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali ¹²et ait illi amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem at ille obmutuit ¹³tunc dixit rex ministris ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium ¹⁴multi autem sunt vocati pauci vero electi ¹⁵tunc abeuntes Pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone ¹⁶et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes magister scimus quia verax es et viam Dei in veritate doces et non est tibi cura de aliquo non enim respicis personam hominum ¹⁷dic ergo nobis quid tibi videatur licet censum dare Caesari an non ¹⁸cognita autem Iesus nequitia eorum ait quid me temptatis hypocritae ¹⁹ostendite mihi nomisma census at illi obtulerunt ei denarium ²⁰et ait illis Iesus cuius est imago haec et suprascriptio ²¹dicunt ei Caesaris tunc ait illis reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo ²²et audientes mirati sunt et relicto eo abierunt ²³in illo die accesserunt ad eum Sadducaeii qui dicunt non esse resurrectionem et interrogaverunt eum ²⁴dicentes magister Moses dixit si quis mortuus fuerit non habens filium ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo ²⁵erant autem apud nos septem fratres et primus uxore ducta defunctus est et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo ²⁶similiter secundus et tertius usque ad septimum ²⁷novissime autem omnium et mulier defuncta est ²⁸in resurrectione ergo cuius erit de septem uxor omnes enim habuerunt eam ²⁹respondens autem Iesus ait illis erratis nescientes scripturas neque virtutem Dei ³⁰in resurrectione enim neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli Dei in caelo ³¹de resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis ³²ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob non est Deus mortuorum sed viventium ³³et audientes turbae mirabantur in doctrina eius ³⁴Pharisei autem audientes quod silentium inposuisset Sadducaeis convenerunt in unum ³⁵et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum ³⁶magister quod est mandatum magnum in lege ³⁷ait illi Iesus diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua ³⁸hoc est maximum et primum mandatum ³⁹secundum autem simile est huic diliges proximum tuum sicut te ipsum ⁴⁰in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae ⁴¹congregatis autem Phariseis interrogavit eos Iesus ⁴²dicens quid vobis videtur de Christo cuius filius est dicunt ei David ⁴³ait illis quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum dicens ⁴⁴dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ⁴⁵si ergo David vocat eum Dominum quomodo filius eius est ⁴⁶et nemo poterat respondere ei verbum neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare

23tunc Iesus locutus est ad turbas et discipulos suos ²dicens super cathedram Mosi sederunt scribae et Pharisei ³omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et fa-

cite secundum opera vero eorum nolite facere dicunt enim et non faciunt ⁴alligant autem onera gravia et inportabilia et inponunt in umeros hominum digito autem suo nolunt ea movere ⁵omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias ⁶amant autem primos recubitus in cinis et primas cathedras in synagogis ⁷et salutationes in foro et vocari ab hominibus rabbi ⁸vos autem nolite vocari rabbi unus enim est magister vester omnes autem vos fratres estis ⁹et patrem nolite vocare vobis super terram unus enim est Pater vester qui in caelis est ¹⁰nec vocemini magistri quia magister vester unus est Christus ¹¹qui maior est vestrum erit minister vester ¹²qui autem se exaltaverit humiliabitur et qui se humiliaverit exaltabitur ¹³vae autem vobis scribae et Pharisei hypocritae quia clauditis regnum caelorum ante homines vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare ¹⁴¹⁵vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum et cum fuerit factus facitis eum filium gehennae duplo quam vos ¹⁶vae vobis duces caeci qui dicitis quicumque iuraverit per templum nihil est qui autem iuraverit in aurum templi debet ¹⁷stulti et caeci quid enim maius est aurum an templum quod sanctificat aurum ¹⁸et quicumque iuraverit in altari nihil est quicumque autem iuraverit in dono quod est super illud debet ¹⁹caeci quid enim maius est donum an altare quod sanctificat donum ²⁰qui ergo iurat in altare iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt ²¹et qui iuraverit in templo iurat in illo et in eo qui inhabitat in ipso ²²et qui iurat in caelo iurat in throno Dei et in eo qui sedet super eum ²³vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia decimatis mentam et anethum et cyminum et reliquistis quae graviora sunt legis iudicium et misericordiam et fidem haec oportuit facere et illa non omittere ²⁴duces caeci excolantes culicem camelum autem gluttientes ²⁵vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia mundatis quod de foris est calicis et parapsidis intus autem pleni sunt rapina et immunditia ²⁶Phariseae caece munda prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat et id quod de foris est mundum ²⁷vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia similes estis sepulchris dealbatis quae a foris parent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia ²⁸sic et vos a foris quidem paretis hominibus iusti intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate ²⁹vae vobis scribae et Pharisei hypocritae quia aedificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum ³⁰et dicitis si fuissetis in diebus patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum ³¹itaque testimonio estis vobismet ipsis quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt ³²et vos implete mensuram patrum vestrorum ³³serpentes genimina viperarum quomodo fugietis a iudicio gehennae ³⁴ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas ex illis occiditis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem ³⁵ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super

terram a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae quem occidistis inter templum et altare ³⁶amen dico vobis venient haec omnia super generationem istam ³⁷Hierusalem Hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas et noluisti ³⁸ecce relinquitur vobis domus vestra deserta ³⁹dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis benedictus qui venit in nomine Domini

24et egressus Iesus de templo ibat et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes templi ²ipse autem respondens dixit eis videtis haec omnia amen dico vobis non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat ³sedente autem eo super montem Oliveti accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes dic nobis quando haec erunt et quod signum adventus tui et consummationis saeculi ⁴et respondens Iesus dixit eis videte ne quis vos seducat ⁵multi enim venient in nomine meo dicentes ego sum Christus et multos seducent ⁶audituri autem estis proelia et opiniones proeliorum videte ne turbemini oportet enim haec fieri sed nondum est finis ⁷consurget enim gens in gentem et regnum in regnum et erunt pestilentiae et fames et terraemotus per loca ⁸haec autem omnia initia sunt dolorum ⁹tunc tradent vos in tribulationem et occident vos et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum ¹⁰et tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem ¹¹et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos ¹²et quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorum ¹³qui autem permanserit usque in finem hic salvus erit ¹⁴et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc veniet consummatio ¹⁵cum ergo videritis abominationem desolationis quae dicta est a Danihelo propheta stantem in loco sancto qui legit intellegat ¹⁶tunc qui in Iudaea sunt fugiant ad montes ¹⁷et qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua ¹⁸et qui in agro non revertatur tollere tunicam suam ¹⁹vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus ²⁰orate autem ut non fiat fuga vestra hieme vel sabbato ²¹erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet ²²et nisi brevianti fuissent dies illi non fieret salva omnis caro sed propter electos breviabuntur dies illi ²³tunc si quis vobis dixerit ecce hic Christus aut illic nolite credere ²⁴surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi ²⁵ecce praedixi vobis ²⁶si ergo dixerint vobis ecce in deserto est nolite exire ecce in penetrabilibus nolite credere ²⁷sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidente ita erit et adventus Filii hominis ²⁸ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae ²⁹statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stellae cadent de caelo et virtutes caelorum commovebuntur ³⁰et tunc parebit signum Filii

hominis in caelo et tunc plangent omnes tribus terrae et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et maiestate ³¹et mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius a quatuor ventis a summis caelorum usque ad terminos eorum ³²ab arbore autem fici discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata scitis quia prope est aestas ³³ita et vos cum videritis haec omnia scitote quia prope est in ianuis ³⁴amen dico vobis quia non praeteribit haec generatio donec omnia haec fiant ³⁵caelum et terra transibunt verba vero mea non praeteribunt ³⁶de die autem illa et hora nemo scit neque angeli caelorum nisi Pater solus ³⁷sicut autem in diebus Noe ita erit et adventus Filii hominis ³⁸sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes nubentes et nuptum tradentes usque ad eum diem quo introivit in arcam Noe ³⁹et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes ita erit et adventus Filii hominis ⁴⁰tunc duo erunt in agro unus adsumetur et unus relinquetur ⁴¹duae molentes in mola una adsumetur et una relinquetur ⁴²vigilate ergo quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit ⁴³illud autem scitote quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam ⁴⁴ideoque et vos estote parati quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est ⁴⁵quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit dominus suus supra familiam suam ut det illis cibum in tempore ⁴⁶beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem ⁴⁷amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum ⁴⁸si autem dixerit malus servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire ⁴⁹et coeperit percutere conservos suos manducet autem et bibat cum ebriis ⁵⁰veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat ⁵¹et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis illic erit fletus et stridor dentium

25tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus quae accipientes lampadas suas exierunt obviam sponso et sponsae ²quinque autem ex eis erant fatuae et quinque prudentes ³sed quinque fatuae acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum ⁴prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus ⁵moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt ⁶media autem nocte clamor factus est ecce sponsus venit exite obviam ei ⁷tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas ⁸fatuae autem sapientibus dixerunt date nobis de oleo vestro quia lampades nostrae extinguuntur ⁹responderunt prudentes dicentes ne forte non sufficiat nobis et vobis ite potius ad vendentes et emite vobis ¹⁰dum autem irent emere venit sponsus et quae paratae erant intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua ¹¹novissime veniunt et reliquae virgines dicentes domine domine aperi nobis ¹²at ille respondens ait amen dico vobis nescio vos ¹³vigilate itaque quia nescitis diem neque horam ¹⁴sicut enim homo profici-

scens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua ¹⁵et uni dedit quinque talenta alii autem duo alii vero unum unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim ¹⁶abiit autem qui quinque talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus est alia quinque ¹⁷similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo ¹⁸qui autem unum acceperat abiens fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui ¹⁹post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis ²⁰et accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicens domine quinque talenta mihi tradidisti ecce alia quinque superlucratus sum ²¹ait illi dominus eius euge bone serve et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui ²²accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait domine duo talenta tradidisti mihi ecce alia duo lucratus sum ²³ait illi dominus eius euge serve bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium domini tui ²⁴accedens autem et qui unum talentum acceperat ait domine scio quia homo durus es metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti ²⁵et timens abii et abscondi talentum tuum in terra ecce habes quod tuum est ²⁶respondens autem dominus eius dixit ei serve male et piger sciebas quia meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi ²⁷oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura ²⁸tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet decem talenta ²⁹omni enim habenti dabitur et abundabit ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo ³⁰et inutilem servum eicite in tenebras exteriores illic erit fletus et stridor dentium ³¹cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo tunc sedebit super sedem maiestatis suae ³²et congregabuntur ante eum omnes gentes et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis ³³et statuet oves quidem a dextris suis hedos autem a sinistris ³⁴tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi ³⁵esurivi enim et dedistis mihi manducare sitivi et dedistis mihi bibere hospes eram et collexistis me ³⁶nudus et operuistis me infirmus et visitastis me in carcere eram et venistis ad me ³⁷tunc respondebunt ei iusti dicentes Domine quando te vidimus esurientem et pavimus sitientem et dedimus tibi potum ³⁸quando autem te vidimus hospitem et colleximus te aut nudum et cooperuimus ³⁹aut quando te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te ⁴⁰et respondens rex dicet illis amen dico vobis quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis ⁴¹tunc dicet et his qui a sinistris erunt discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius ⁴²esurivi enim et non dedistis mihi manducare sitivi et non dedistis mihi potum ⁴³hospes eram et non collexistis me nudus et non operuistis me infirmus et in carcere et non visitastis me ⁴⁴tunc respondebunt et ipsi dicentes Domine

quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi ⁴⁵tunc respondebit illis dicens amen dico vobis quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis ⁴⁶et ibunt hii in supplicium aeternum iusti autem in vitam aeternam

26et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes dixit discipulis suis ²scitis quia post biduum pascha fiet et Filius hominis tradetur ut crucifigatur ³tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Caiaphas ⁴et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent et occiderent ⁵dicebant autem non in die festo ne forte tumultus fieret in populo ⁶cum autem esset Iesus in Bethania in domo Simonis leprosi ⁷accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi et effudit super caput ipsius recubentis ⁸videntes autem discipuli indignati sunt dicentes ut quid perditio haec ⁹potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus ¹⁰sciens autem Iesus ait illis quid molesti estis mulieri opus bonum operata est in me ¹¹nam semper pauperes habetis vobiscum me autem non semper habetis ¹²mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit ¹³amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod haec fecit in memoriam eius ¹⁴tunc abiit unus de duodecim qui dicitur Iudas Scarioth ad principes sacerdotum ¹⁵et ait illis quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam at illi constituerunt ei triginta argenteos ¹⁶et exinde quaerebat oportunitatem ut eum traderet ¹⁷prima autem azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes ubi vis paremus tibi comedere pascha ¹⁸at Iesus dixit ite in civitatem ad quendam et dicite ei magister dicit tempus meum prope est apud te facio pascha cum discipulis meis ¹⁹et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus et paraverunt pascha ²⁰vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis ²¹et edentibus illis dixit amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est ²²et contristati valde coeperunt singuli dicere numquid ego sum Domine ²³at ipse respondens ait qui intinguit mecum manum in parapside hic me tradet ²⁴Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo vae autem homini illi per quem Filius hominis traditur bonum erat ei si natus non fuisset homo ille ²⁵respondens autem Iudas qui tradidit eum dixit numquid ego sum rabbi ait illi tu dixisti ²⁶enantibus autem eis accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait accipite et comedite hoc est corpus meum ²⁷et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens bibite ex hoc omnes ²⁸hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum ²⁹dico autem vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei ³⁰et hymno dicto exierunt in montem Oliveti ³¹tunc dicit illis Iesus omnes vos scandalum patiemini in me in ista noc-

te scriptum est enim percutiam pastorem et dispergentur oves gregis ³²postquam autem resurrexero praecedam vos in Galilaeam ³³respondens autem Petrus ait illi et si omnes scandalizati fuerint in te ego numquam scandalizabor ³⁴ait illi Iesus amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet ter me negabis ³⁵ait illi Petrus etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo similiter et omnes discipuli dixerunt ³⁶tunc venit Iesus cum illis in villam quae dicitur Gethsemani et dixit discipulis suis sedete hic donec vadam illuc et orem ³⁷et adsumpto Petro et duobus filiis Zebedaei coepit contristari et maestus esse ³⁸tunc ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate mecum ³⁹et progressus pusillum procidit in faciem suam orans et dicens mi Pater si possibile est transeat a me calix iste verumtamen non sicut ego volo sed sicut tu ⁴⁰et venit ad discipulos et invenit eos dormientes et dicit Petro sic non potuistis una hora vigilare mecum ⁴¹vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus est caro autem infirma ⁴²iterum secundo abiit et oravit dicens Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat voluntas tua ⁴³et venit iterum et invenit eos dormientes erant enim oculi eorum gravati ⁴⁴et relictis illis iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens ⁴⁵tunc venit ad discipulos suos et dicit illis dormite iam et requiescite ecce adpropinquavit hora et Filius hominis traditur in manus peccatorum ⁴⁶surgite eamus ecce adpropinquavit qui me tradit ⁴⁷adhuc ipso loquente ecce Iudas unus de duodecim venit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus a principibus sacerdotum et senioribus populi ⁴⁸qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum ⁴⁹et confestim accedens ad Iesum dixit have rabbi et osculatus est eum ⁵⁰dixitque illi Iesus amice ad quod venisti tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum ⁵¹et ecce unus ex his qui erant cum Iesu extendens manum exemit gladium suum et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius ⁵²tunc ait illi Iesus converte gladium tuum in locum suum omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt ⁵³an putas quia non possum rogare Patrem meum et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum ⁵⁴quomodo ergo implebuntur scripturae quia sic oportet fieri ⁵⁵in illa hora dixit Iesus turbis tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me cotidie apud vos sedebam docens in templo et non me tenuistis ⁵⁶hoc autem totum factum est ut implerentur scripturae prophetarum tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt ⁵⁷at illi tenentes Iesum duxerunt ad Caiaphan principem sacerdotum ubi scribae et seniores convenerant ⁵⁸Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem ⁵⁹principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum ut eum morti traderent ⁶⁰et non inveniunt cum multi falsi testes accessissent novissime autem

venerunt duo falsi testes ⁶¹et dixerunt hic dixit possum destruere templum Dei et post triduum aedificare illud ⁶²et surgens princeps sacerdotum ait illi nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur ⁶³Iesus autem tacebat et princeps sacerdotum ait illi adiuro te per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei ⁶⁴dicit illi Iesus tu dixisti verumtamen dico vobis amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis et venientem in nubibus caeli ⁶⁵tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens blasphemavit quid adhuc egemus testibus ecce nunc audistis blasphemiam ⁶⁶quid vobis videtur at illi respondentes dixerunt reus est mortis ⁶⁷tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt alii autem palmas in faciem ei dederunt ⁶⁸dicentes prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit ⁶⁹Petrus vero sedebat foris in atrio et accessit ad eum una ancilla dicens et tu cum Iesu Galilaeo eras ⁷⁰at ille negavit coram omnibus dicens nescio quid dicis ⁷¹exeunte autem illo ianuam vidit eum alia et ait his qui erant ibi et hic erat cum Iesu Nazareno ⁷²et iterum negavit cum iuramento quia non novi hominem ⁷³et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt Petro vere et tu ex illis es nam et loquella tua manifestum te facit ⁷⁴tunc coepit detestari et iurare quia non novisset hominem et continuo gallus cantavit ⁷⁵et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat priusquam gallus cantet ter me negabis et egressus foras ploravit amare

27 mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum ut eum morti traderent ²et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato praesidi ³tunc videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset paenitentia ductus rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus ⁴dicens peccavi tradens sanguinem iustum at illi dixerunt quid ad nos tu videris ⁵et proiectis argenteis in templo recessit et abiens laqueo se suspendit ⁶principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt non licet mittere eos in corbanam quia pretium sanguinis est ⁷consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum ⁸propter hoc vocatus est ager ille Acheldemach ager sanguinis usque in hodiernum diem ⁹tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem et acceperunt triginta argenteos pretium adpretiati quem adpretiaverunt a filiis Israhel ¹⁰et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi Dominus ¹¹Iesus autem stetit ante praesidem et interrogavit eum praeses dicens tu es rex Iudaeorum dicit ei Iesus tu dicis ¹²et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus nihil respondit ¹³tunc dicit illi Pilatus non audis quanta adversum te dicant testimonia ¹⁴et non respondit ei ad ullum verbum ita ut miraretur praeses vehementer ¹⁵per diem autem sollemnem consueverat praeses dimittere populo unum vinctum quem voluissent ¹⁶habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barabbas ¹⁷congregatis ergo illis dixit Pilatus quem

vultis dimittam vobis Barabban an Iesum qui dicitur Christus ¹⁸sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum ¹⁹sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxor eius dicens nihil tibi et iusto illi multa enim passa sum hodie per visum propter eum ²⁰princeps autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabban Iesum vero perderent ²¹respondens autem praeses ait illis quem vultis vobis de duobus dimitti at illi dixerunt Barabban ²²dicit illis Pilatus quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus ²³dicunt omnes crucifigatur ait illis praeses quid enim mali fecit at illi magis clamabant dicentes crucifigatur ²⁴videns autem Pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret accepta aqua lavit manus coram populo dicens innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis ²⁵et respondens universus populus dixit sanguis eius super nos et super filios nostros ²⁶tunc dimisit illis Barabban Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur ²⁷tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorio congregaverunt ad eum universam cohortem ²⁸et exuentes eum clamymdem coccineam circumdederunt ei ²⁹et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et harundinem in dextera eius et genu flexo ante eum includebant dicentes have rex Iudaeorum ³⁰et expuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius ³¹et postquam inluserunt ei exuerunt eum clamymdem et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent ³²exeutes autem invenerunt hominem cyreneum nomine Simonem hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius ³³et venerunt in locum qui dicitur Golgotha quod est Calvariae locus ³⁴et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum et cum gustasset noluit bibere ³⁵postquam autem crucifixerunt eum diviserunt vestimenta eius sortem mittentes ³⁶et sedentes servabant eum ³⁷et inposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam hic est Iesus rex Iudaeorum ³⁸tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones unus a dextris et unus a sinistris ³⁹praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua ⁴⁰et dicentes qui destruit templum et in triduo illud reaedificat salva temet ipsum si Filius Dei es descende de cruce ⁴¹similiter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et senioribus dicentes ⁴²alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere si rex Israhel est descendat nunc de cruce et credemus ei ⁴³confidet in Deo liberet nunc eum si vult dixit enim quia Dei Filius sum ⁴⁴id ipsum autem et latrones qui fixi erant cum eo inproperabant ei ⁴⁵a sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam ⁴⁶et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna dicens Heli Heli lema sabacthani hoc est Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti me ⁴⁷quidam autem illic stantes et audientes dicebant Heliam vocat iste ⁴⁸et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et inposuit harundini et dabat ei bibere ⁴⁹ceteri vero dicebant sine videamus an veniat Helias liberans eum ⁵⁰Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum ⁵¹et ecce velum templi scissum est in duas

partes a summo usque deorsum et terra mota est et petrae scissae sunt ⁵²et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt ⁵³et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis ⁵⁴centurio autem et qui cum eo erant custodientes Iesum viso terraemotu et his quae fiebant timuerunt valde dicentes vere Dei Filius erat iste ⁵⁵erant autem ibi mulieres multae a longe quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei ⁵⁶inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph mater et mater filiorum Zebedaei ⁵⁷cum sero autem factum esset venit quidam homo dives ab Arimathia nomine Ioseph qui et ipse discipulus erat Iesu ⁵⁸hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu tunc Pilatus iussit reddi corpus ⁵⁹et accepto corpore Ioseph involvit illud sindone munda ⁶⁰et posuit illud in monumento suo novo quod exciderat in petra et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit ⁶¹erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria sedentes contra sepulchrum ⁶²altera autem die quae est post parasceven convenerunt principes sacerdotum et Pharisei ad Pilatum ⁶³dicentes domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam ⁶⁴iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis et erit novissimus error peior priore ⁶⁵ait illis Pilatus habetis custodiam ite custodite sicut scitis ⁶⁶illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus

28vespere autem sabbati quae lucescit in primam sabbati venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulchrum ²et ecce terraemotus factus est magnus angelus enim Domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum ³erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix ⁴prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui ⁵respondens autem angelus dixit mulieribus nolite timere vos scio enim quod Iesum qui crucifixus est quaeritis ⁶non est hic surrexit enim sicut dixit venite videte locum ubi positus erat Dominus ⁷et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit et ecce praecedit vos in Galilaeam ibi eum videbitis ecce praedixi vobis ⁸et exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio currentes nuntiare discipulis eius ⁹et ecce Iesus occurrit illis dicens havete illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum ¹⁰tunc ait illis Iesus nolite timere ite nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam ibi me videbunt ¹¹quae cum abissent ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant ¹²et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus ¹³dicentes dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus ¹⁴et si hoc auditum fuerit a praeside nos suadebimus ei et securos vos faciemus ¹⁵at illi accepta pecunia fecerunt sicut erant

docti et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem ¹⁶undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam in montem ubi constituerat illis Iesus ¹⁷et videntes eum adoraverunt quidam autem dubitaverunt ¹⁸et accedens Iesus locutus est eis dicens data est mihi omnis potestas in caelo et in terra ¹⁹euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ²⁰docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi

Marcus

1initium evangelii Iesu Christi Filii Dei ²sicut scriptum est in Esaia propheta ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ³vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁴fuit Iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum ⁵et egrediebatur ad illum omnis Iudaeae regio et Hierosolymitae universi et baptizabantur ab illo in Iordane flumine confitentes peccata sua ⁶et erat Iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicia circa lumbos eius et lucustas et mel silvestre edebat ⁷et praedicabat dicens venit fortior me post me cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius ⁸ego baptizavi vos aqua ille vero baptizabit vos Spiritu Sancto ⁹et factum est in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est in Iordane ab Iohanne ¹⁰et statim ascendens de aqua vidit apertos caelos et Spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso ¹¹et vox facta est de caelis tu es Filius meus dilectus in te conplacui ¹²et statim Spiritus expellit eum in desertum ¹³et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus et temptabatur a Satana eratque cum bestiis et angeli ministrabant illi ¹⁴postquam autem traditus est Iohannes venit Iesus in Galilaeam praedicans evangelium regni Dei ¹⁵et dicens quoniam impletum est tempus et adpropinquavit regnum Dei paenitemini et credite evangelio ¹⁶et praeteriens secus mare Galilaeae vidit Simonem et Andream fratrem eius mittentes retia in mare erant enim piscatores ¹⁷et dixit eis Iesus venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum ¹⁸et protinus relictis retibus secuti sunt eum ¹⁹et progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius et ipsos in navi componentes retia ²⁰et statim vocavit illos et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercennariis secuti sunt eum ²¹et ingrediuntur Capharnaum et statim sabbatis ingressus synagogam docebat eos ²²et stupebant super doctrina eius erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae ²³et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo et exclamavit ²⁴dicens quid nobis et tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos scio qui sis Sanctus Dei ²⁵et comminatus est ei Iesus dicens obmutesce et exi de homine ²⁶et discernens eum spiritus immundus et exclamans voce magna exivit ab eo ²⁷et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes qui-

dnam est hoc quae doctrina haec nova quia in potestate et spiritibus immundis imperat et oboediunt ei ²⁸et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae ²⁹et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum Simonis et Andreae cum Iacobo et Iohanne ³⁰decumbebat autem socrus Simonis febricitans et statim dicunt ei de illa ³¹et accedens elevavit eam adprehensa manu eius et continuo dimisit eam febris et ministrabat eis ³²vespere autem factum cum occidisset sol adferebant ad eum omnes male habentes et daemonia habentes ³³et erat omnis civitas congregata ad ianuam ³⁴et curavit multos qui vexabantur variis languoribus et daemonia multa eiciebat et non sinebat loqui ea quoniam sciebant eum ³⁵et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum ibique orabat ³⁶et persecutus est eum Simon et qui cum illo erant ³⁷et cum invenissent eum dixerunt ei quia omnes quaerunt te ³⁸et ait illis eamus in proximos vicos et civitates ut et ibi praedicem ad hoc enim veni ³⁹et erat praedicans in synagogis eorum et omni Galilaea et daemonia eiciens ⁴⁰et venit ad eum leprosus deprecans eum et genu flexo dixit si vis potes me mundare ⁴¹Iesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum ait illi volo mundare ⁴²et cum dixisset statim discessit ab eo lepra et mundatus est ⁴³et comminatus ei statim eiecit illum ⁴⁴et dicit ei vide nemini dixeris sed vade ostende te principi sacerdotum et offer pro emundatione tua quae praecepit Moses in testimonium illis ⁴⁵at ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem ita ut iam non posset manifeste in civitatem introire sed foris in desertis locis esse et conveniebant ad eum undique

2et iterum intravit Capharnaum post dies ²et auditum est quod in domo esset et convenerunt multi ita ut non caperet neque ad ianuam et loquebatur eis verbum ³et venerunt ferentes ad eum paralyticum qui a quattuor portabatur ⁴et cum non possent offerre eum illi prae turba nudaverunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt grabattum in quo paralyticus iacebat ⁵cum vidisset autem Iesus fidem illorum ait paralytico fili dimittuntur tibi peccata ⁶erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis ⁷quid hic sic loquitur blasphemat quis potest dimittere peccata nisi solus Deus ⁸quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis in cordibus vestris ⁹quid est facilius

dicere paralytico dimittuntur tibi peccata an dicere surge et tolle grabattum tuum et ambula ¹⁰ut autem sciatis quia potestatem habet Filius hominis in terra dimittendi peccata ait paralytico ¹¹tibi dico surge tolle grabattum tuum et vade in domum tuam ¹²et statim ille surrexit et sublato grabatto abiit coram omnibus ita ut admirarentur omnes et honorificarent Deum dicentes quia numquam sic vidimus ¹³et egressus est rursus ad mare omnisque turba veniebat ad eum et docebat eos ¹⁴et cum praeteriret vidit Levin Alpei sedentem ad teloneum et ait illi sequere me et surgens secutus est eum ¹⁵et factum est cum accumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul discumbebant cum Iesu et discipulis eius erant enim multi qui et sequebantur eum ¹⁶et scribae et Pharisei videntes quia manducaret cum peccatoribus et publicanis dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester ¹⁷hoc audito Iesus ait illis non necesse habent sani medicum sed qui male habent non enim veni vocare iustos sed peccatores ¹⁸et erant discipuli Iohannis et Pharisei ieiunantes et veniunt et dicunt illi cur discipuli Iohannis et Pharisaeorum ieiunant tui autem discipuli non ieiunant ¹⁹et ait illis Iesus numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare quanto tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare ²⁰venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt in illa die ²¹nemo adsumentum panni rudis adsuit vestimento veteri alioquin aufert supplementum novum a veteri et maior scissura fit ²²et nemo mittit vinum novellum in utres veteres alioquin dirumpet vinum utres et vinum effunditur et utres peribunt sed vinum novum in utres novos mitti debet ²³et factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata et discipuli eius coeperunt praegredi et vellere spicas ²⁴Pharisei autem dicebant ei ecce quid faciunt sabbatis quod non licet ²⁵et ait illis numquam legis quid fecerit David quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant ²⁶quomodo introiit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducavit quos non licet manducare nisi sacerdotibus et dedit eis qui cum eo erant ²⁷et dicebat eis sabbatum propter hominem factum est et non homo propter sabbatum ²⁸itaque dominus est Filius hominis etiam sabbati

3 et introivit iterum synagogam et erat ibi homo habens manum aridam ²et observabant eum si sabbatis curaret ut accusarent illum ³et ait homini habenti manum aridam surge in medium ⁴et dicit eis licet sabbatis bene facere an male animam salvam facere an perdere at illi tacebant ⁵et circumspiciens eos cum ira contristatus super caecitatem cordis eorum dicit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus illi ⁶exeuntes autem statim Pharisei cum Herodianis consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent ⁷et Iesus cum discipulis suis secessit ad mare et multa turba a Galilaea et Iudaea secuta est eum ⁸et ab Hierosolymis et ab Idumea et trans Iordanen et qui

circa Tyrum et Sidonem multitudo magna audientes quae faciebat venerunt ad eum ⁹et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne comprimerent eum ¹⁰multos enim sanabat ita ut inruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas ¹¹et spiritus immundi cum illum videbant procidebant ei et clamabant dicentes ¹²tu es Filius Dei et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum ¹³et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse et venerunt ad eum ¹⁴et fecit ut essent duodecim cum illo et ut mitteret eos praedicare ¹⁵et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemonia ¹⁶et inposuit Simoni nomen Petrus ¹⁷et Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem Iacobi et inposuit eis nomina Boanerges quod est Filii tonitruum ¹⁸et Andream et Philippum et Bartholomeum et Mattheum et Thomam et Iacobum Alpei et Thaddeum et Simonem Cananeum ¹⁹et Iudam Scarioth qui et tradidit illum ²⁰et veniunt ad domum et convenit iterum turba ita ut non possent neque panem manducare ²¹et cum audissent sui exierunt tenere eum dicebant enim quoniam in furorem versus est ²²et scribae qui ab Hierosolymis descenderant dicebant quoniam Beelzebub habet et quia in principe daemonum eicit daemonia ²³et convocatis eis in parabolis dicebat illis quomodo potest Satanatan eicere ²⁴et si regnum in se dividatur non potest stare regnum illud ²⁵et si domus super semet ipsam dispertiat non poterit domus illa stare ²⁶et si Satanatan consurrexit in semet ipsum dispertitus est et non potest stare sed finem habet ²⁷nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius fortem alliget et tunc domum eius diripiet ²⁸amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasphemiae quibus blasphemaverint ²⁹qui autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum non habet remissionem in aeternum sed reus erit aeterni delicti ³⁰quoniam dicebant spiritum immundum habet ³¹et veniunt mater eius et fratres et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum ³²et sedebat circa eum turba et dicunt ei ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te ³³et respondens eis ait quae est mater mea et fratres mei ³⁴et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait ecce mater mea et fratres mei ³⁵qui enim fecerit voluntatem Dei hic frater meus et soror mea et mater est

4 et iterum coepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa ita ut in navem ascendens sederet in mari et omnis turba circa mare super terram erat ²et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua ³audite ecce exiit seminans ad seminandum ⁴et dum seminat aliud cecidit circa viam et venerunt volucres et comedunt illud ⁵aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terrae ⁶et quando exortus est sol exaestuavit et eo quod non haberet radicem exaruit ⁷et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinae et offocaverunt illud et fructum non dedit ⁸et aliud cecidit in terram bonam

et dabat fructum ascendentem et crescentem et adferebat unum triginta et unum sexaginta et unum centum⁹ et dicebat qui habet aures audiendi audiat¹⁰ et cum esset singularis interrogaverunt eum hii qui cum eo erant cum duodecim parabolas¹¹ et dicebat eis vobis datum est mysterium regni Dei illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt¹² ut videntes videant et non videant et audientes audiant et non intellegant nequando convertantur et dimittantur eis peccata¹³ et ait illis nescitis parabolam hanc et quomodo omnes parabolas cognoscetis¹⁴ qui seminat verbum seminat¹⁵ hii autem sunt qui circa viam ubi seminatur verbum et cum audierint confestim venit Satanas et aufert verbum quod seminatum est in corda eorum¹⁶ et hii sunt similiter qui super petrosa seminantur qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud¹⁷ et non habent radicem in se sed temporales sunt deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum confestim scandalizantur¹⁸ et alii sunt qui in spinis seminantur hii sunt qui verbum audiunt¹⁹ et aerumnae saeculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeunt suffocant verbum et sine fructu efficitur²⁰ et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant unum triginta et unum sexaginta et unum centum²¹ et dicebat illis numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto nonne ut super candelabrum ponatur²² non enim est aliquid absconditum quod non manifestetur nec factum est occultum sed ut in palam veniat²³ si quis habet aures audiendi audiat²⁴ et dicebat illis videte quid audiatis in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis et adicietur vobis²⁵ qui enim habet dabitur illi et qui non habet etiam quod habet auferetur ab illo²⁶ et dicebat sic est regnum Dei quemadmodum si homo iaciat sementem in terram²⁷ et dormiat et exsurgat nocte ac die et semen germinet et increseat dum nescit ille²⁸ ultro enim terra fructificat primum herbam deinde spicam deinde plenum frumentum in spica²⁹ et cum se produxerit fructus statim mittit falcem quoniam adest messis³⁰ et dicebat cui adsimilabimus regnum Dei aut cui parabolae comparabimus illud³¹ sicut granum sinapis quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus quae sunt in terra³² et cum seminatum fuerit ascendit et fit maius omnibus holeribus et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare³³ et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire³⁴ sine parabola autem non loquebatur eis seorsum autem discipulis suis disserebat omnia³⁵ et ait illis illa die cum sero esset factum transeamus contra³⁶ et dimittentes turbam adsumunt eum ita ut erat in navi et aliae naves erant cum illo³⁷ et facta est procella magna venti et fluctus mittebat in navem ita ut impleretur navis³⁸ et erat ipse in puppi supra cervical dormiens et excitant eum et dicunt ei magister non ad te pertinet quia perimus³⁹ et exsurgens comminatus est vento et dixit mari tace obmutesce et cessavit ventus et facta est tranquillitas magna⁴⁰ et ait illis quid timidi estis necdum habetis fidem

et timuerunt magno timore et dicebant ad alterutrum quis putas est iste quia et ventus et mare oboediunt ei

5 et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum² et exeunti ei de navi statim occurrit ei de monumentis homo in spiritu immundo³ qui domicilium habebat in monumentis et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare⁴ quoniam saepe conpedibus et catenis vincitus dirupisset catenas et conpedes comminisset et nemo poterat eum domare⁵ et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat clamans et concidens se lapidibus⁶ videns autem Iesum a longe cucurrit et adoravit eum⁷ et clamans voce magna dicit quid mihi et tibi Iesu Fili Dei summi adiuro te per Deum ne me torqueas⁸ dicebat enim illi exi spiritus inmunde ab homine⁹ et interrogabat eum quod tibi nomen est et dicit ei Legio nomen mihi est quia multi sumus¹⁰ et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem¹¹ erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens¹² et deprecabantur eum spiritus dicentes mitte nos in porcos ut in eos introeamus¹³ et concessit eis statim Iesus et exeuntes spiritus inmundi introierunt in porcos et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia et suffocati sunt in mare¹⁴ qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros et egressi sunt videre quid esset facti¹⁵ et veniunt ad Iesum et vident illum qui a daemonio vexabatur sedentem vestitum et sanae mentis et timuerunt¹⁶ et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat et de porcis¹⁷ et rogare eum coeperunt ut discederet de finibus eorum¹⁸ cumque ascenderet navem coepit illum deprecari qui daemonio vexatus fuerat ut esset cum illo¹⁹ et non admisit eum sed ait illi vade in domum tuam ad tuos et adnuntia illis quanta tibi Dominus fecerit et misertus sit tui²⁰ et abiit et coepit praedicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus et omnes mirabantur²¹ et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum convenit turba multa ad illum et erat circa mare²² et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus et videns eum procidit ad pedes eius²³ et deprecabatur eum multum dicens quoniam filia mea in extremis est veni inpone manus super eam ut salva sit et vivat²⁴ et abiit cum illo et sequebatur eum turba multa et conprimebant illum²⁵ et mulier quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim²⁶ et fuerat multa perpressa a conpluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat²⁷ cum audisset de Iesu venit in turba retro et tetigit vestimentum eius²⁸ dicebat enim quia si vel vestimentum eius tetigero salva ero²⁹ et confestim siccatus est fons sanguinis eius et sensit corpore quod sanata esset a plaga³⁰ et statim Iesus cognoscens in semet ipso virtutem quae exierat de eo conversus ad turbam aiebat quis tetigit vestimenta mea³¹ et dicebant ei discipuli sui vides turbam conprimentem te et dicis quis me tetigit³² et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat³³ mulier autem timens et tremens sciens quod

factum esset in se venit et procidit ante eum et dixit ei omnem veritatem ³⁴ille autem dixit ei filia fides tua te salvam fecit vade in pace et esto sana a plaga tua ³⁵adhuc eo loquente veniunt ab archisynagogo dicentes quia filia tua mortua est quid ultra vexas magistrum ³⁶Iesus autem verbo quod dicebatur audito ait archisynagogo noli timere tantummodo crede ³⁷et non admisit quemquam sequi se nisi Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi ³⁸et veniunt in domum archisynagogi et videt tumultum et flentes et heulantes multum ³⁹et ingressus ait eis quid turbamini et ploratis puella non est mortua sed dormit ⁴⁰et inridebant eum ipse vero eiectis omnibus adsumit patrem et matrem puellae et qui secum erant et ingreditur ubi erat puella iacens ⁴¹et tenens manum puellae ait illi talitha cumi quod est interpretatum puella tibi dico surge ⁴²et confestim surrexit puella et ambulabat erat autem annorum duodecim et obstipuerunt stupore maximo ⁴³et praecepit illis vehementer ut nemo id sciret et dixit dari illi manducare

6et egressus inde abiit in patriam suam et sequebantur illum discipuli sui ²et facto sabbato coepit in synagoga docere et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes unde huic haec omnia et quae est sapientia quae data est illi et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur ³nonne iste est faber filius Mariae frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis nonne et sorores eius hic nobiscum sunt et scandalizabantur in illo ⁴et dicebat eis Iesus quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua ⁵et non poterat ibi virtutem ullam facere nisi paucos infirmos inpositis manibus curavit ⁶et mirabatur propter incredulitatem eorum ⁷et circumibat castella in circuitu docens et convocavit duodecim et coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum immundorum ⁸et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non peram non panem neque in zona aes ⁹sed calciatos sandaliis et ne induerentur duabus tunicis ¹⁰et dicebat eis quocumque introieritis in domum illic manete donec exeatis inde ¹¹et quicumque non receperint vos nec audierint vos exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis ¹²et exeuntes praedicabant ut paenitentiam agerent ¹³et daemonia multa eiciebant et unguebant oleo multos aegrotos et sanabant ¹⁴et audivit Herodes rex manifestum enim factum est nomen eius et dicebat quia Iohannes Baptista resurrexit a mortuis et propterea inoperantur virtutes in illo ¹⁵alii autem dicebant quia Helias est alii vero dicebant propheta est quasi unus ex prophetis ¹⁶quo audito Herodes ait quem ego decollavi Iohannem hic a mortuis resurrexit ¹⁷ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohannem et vinxit eum in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui quia duxerat eam ¹⁸dicebat enim Iohannes Herodi non licet tibi habere uxorem fratris tui ¹⁹Herodias autem insidiabatur illi et volebat occidere eum nec poterat ²⁰Herodes enim

metuebat Iohannem sciens eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat ²¹et cum dies oportunus accidisset Herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae ²²cumque introisset filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus rex ait puellae pete a me quod vis et dabo tibi ²³et iuravit illi quia quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei ²⁴quae cum exisset dixit matri suae quid petam et illa dixit caput Iohannis Baptistae ²⁵cumque introisset statim cum festinatione ad regem petivit dicens volo ut protinus des mihi in disco caput Iohannis Baptistae ²⁶et contristatus rex propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare ²⁷sed misso speculatore praecepit adferri caput eius in disco et decollavit eum in carcere ²⁸et adtulit caput eius in disco et dedit illud puellae et puella dedit matri suae ²⁹quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento ³⁰et convenientes apostoli ad Iesum renuntiaverunt illi omnia quae egerant et docuerant ³¹et ait illis venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum erant enim qui veniebant et rediebant multi et nec manducandi spatium habebant ³²et ascendentes in navi abierunt in desertum locum seorsum ³³et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi et pedestre et de omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenerunt eos ³⁴et exiens vidit multam turbam Iesus et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem et coepit docere illos multa ³⁵et cum iam hora multa fieret accesserunt discipuli eius dicentes desertus est locus hic et iam hora praeterivit ³⁶dimitte illos ut euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducant ³⁷et respondens ait illis date illis manducare et dixerunt ei euntes emamus denariis ducentis panes et dabimus eis manducare ³⁸et dicit eis quot panes habetis ite et videte et cum cognovissent dicunt quinque et duos pisces ³⁹et praecepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride faenum ⁴⁰et discubuerunt in partes per centenos et per quinquagenos ⁴¹et acceptis quinque panibus et duobus piscibus intuens in caelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos et duos pisces divisit omnibus ⁴²et manducaverunt omnes et saturati sunt ⁴³et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cofinos plenos et de piscibus ⁴⁴erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum ⁴⁵et statim coegit discipulos suos ascendere navem ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam dum ipse dimitteret populum ⁴⁶et cum dimisisset eos abiit in montem orare ⁴⁷et cum sero esset erat navis in medio mari et ipse solus in terra ⁴⁸et videns eos laborantes in remigando erat enim ventus contrarius eis et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare et volebat praeterire eos ⁴⁹at illi ut viderunt eum ambulantem super mare putaverunt fantasma esse et exclamaverunt ⁵⁰omnes enim eum viderunt et conturbati sunt et statim locutus est cum eis et dixit il-

lis confidite ego sum nolite timere ⁵¹et ascendit ad illos in navem et cessavit ventus et plus magis intra se stupebant ⁵²non enim intellexerant de panibus erat enim cor illorum obcaecatum ⁵³et cum transfretassent pervenerunt in terram Gennesareth et adplicuerunt ⁵⁴cumque egressi essent de navi continuo cognoverunt eum ⁵⁵et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabattis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse ⁵⁶et quocumque introibat in vicos vel in villas aut civitates in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quotquot tangebant eum salvi fiebant

7 et conveniunt ad eum Pharisei et quidam de scribis venientes ab Hierosolymis ²et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes vituperaverunt ³Pharisei enim et omnes Iudaei nisi crebro lavent manus non manducant tenentes traditionem seniorum ⁴et a foro nisi baptizentur non comedunt et alia multa sunt quae tradita sunt illis servare baptismata calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum ⁵et interrogant eum Pharisei et scribae quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed communibus manibus manducant panem ⁶at ille respondens dixit eis bene prophetavit Esaias de vobis hypocritis sicut scriptum est populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me ⁷in vano autem me colunt docentes doctrinas praecepta hominum ⁸relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum baptismata urceorum et calicum et alia similia his facitis multa ⁹et dicebat illis bene irritum facitis praeceptum Dei ut traditionem vestram servetis ¹⁰Moses enim dixit honora patrem tuum et matrem tuam et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur ¹¹vos autem dicitis si dixerit homo patri aut matri corban quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit ¹²et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri ¹³rescindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis et similia huiusmodi multa facitis ¹⁴et advocans iterum turbam dicebat illis audite me omnes et intellegite ¹⁵nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare sed quae de homine procedunt illa sunt quae communicant hominem ¹⁶si quis habet aures audiendi audiat ¹⁷et cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam ¹⁸et ait illis sic et vos imprudentes estis non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare ¹⁹quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit purgans omnes escas ²⁰dicebat autem quoniam quae de homine exeunt illa communicant hominem ²¹ab intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt adulteria fornicationes homicidia ²²furta avaritiae nequitiae dolus impudicitia oculus malus blasphemia superbia stultitia ²³omnia haec mala ab intus procedunt et communicant hominem ²⁴et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis et ingressus

domum neminem voluit scire et non potuit latere ²⁵mulier enim statim ut audivit de eo cuius habebat filia spiritum immundum intravit et procidit ad pedes eius ²⁶erat autem mulier gentilis Syrophoenissa genere et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius ²⁷qui dixit illi sine prius saturari filios non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ²⁸at illa respondit et dicit ei utique Domine nam et catelli sub mensa comedunt de micis puerorum ²⁹et ait illi propter hunc sermonem vade exiit daemonium de filia tua ³⁰et cum abisset domum suam invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exisse ³¹et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos ³²et adducunt ei surdum et mutum et deprecantur eum ut inponat illi manum ³³et adprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas et expuens tetigit linguam eius ³⁴et suspiciens in caelum ingemuit et ait illi epheta quod est adaperire ³⁵et statim apertae sunt aures eius et solutum est vinculum linguae eius et loquebatur recte ³⁶et praecepit illis ne cui dicerent quanto autem eis praecepiebat tanto magis plus praedicabant ³⁷et eo amplius admirabantur dicentes bene omnia fecit et surdos facit audire et mutos loqui

8 in illis diebus iterum cum turba multa esset nec haberent quod manducarent convocatis discipulis ait illis ²misereor super turba quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducant ³et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via quidam enim ex eis de longe venerunt ⁴et responderunt ei discipuli sui unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine ⁵et interrogavit eos quot panes habetis qui dixerunt septem ⁶et praecepit turbae discumbere supra terram et accipiens septem panes gratias agens fregit et dabat discipulis suis ut adponerent et adposuerunt turbae ⁷et habebant pisciculos paucos et ipsos benedixit et iussit adponi ⁸et manducaverunt et saturati sunt et sustulerunt quod superaverat de fragmentis septem sportas ⁹erant autem qui manducaverunt quasi quattuor milia et dimisit eos ¹⁰et statim ascendens navem cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha ¹¹et exierunt Pharisei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes ab illo signum de caelo temptantes eum ¹²et ingemescens spiritu ait quid generatio ista quaerit signum amen dico vobis si dabitur generationi isti signum ¹³et dimittens eos ascendens iterum abiit trans fretum ¹⁴et oblii sunt sumere panes et nisi unum panem non habebant secum in navi ¹⁵et praecepiebat eis dicens videte cavete a fermento Pharisaeorum et fermento Herodis ¹⁶et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non habemus ¹⁷quo cognito Iesus ait illis quid cogitatis quia panes non habetis nondum cognoscitis nec intellegitis adhuc caecatum habetis cor vestrum ¹⁸oculos habentes non videtis et aures habentes non auditis nec recordamini ¹⁹quando quinque panes fregi in quinque milia et quot cofinos fragmentorum plenos sustulistis dicunt ei duodecim ²⁰quando et septem panes in quattuor

milia quot sportas fragmentorum tulistis et dicunt ei septem²¹ et dicebat eis quomodo nondum intellegitis²² et veniunt Bethsaida et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret²³ et adprehendens manum caeci eduxit eum extra vicum et expuens in oculos eius inpositis manibus suis interrogavit eum si aliquid videret²⁴ et aspiciens ait video homines velut arbores ambulantes²⁵ deinde iterum inposuit manus super oculos eius et coepit videre et restitutus est ita ut videret clare omnia²⁶ et misit illum in domum suam dicens vade in domum tuam et si in vicum introieris nemini dixeris²⁷ et egressus est Iesus et discipuli eius in castella Caesareae Philippi et in via interrogabat discipulos suos dicens eis quem me dicunt esse homines²⁸ qui responderunt illi dicentes Iohannem Baptistam alii Heliam alii vero quasi unum de prophetis²⁹ tunc dicit illis vos vero quem me dicitis esse respondens Petrus ait ei tu es Christus³⁰ et comminatus est eis ne cui dicerent de illo³¹ et coepit docere illos quoniam oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere³² et palam verbum loquebatur et adprehendens eum Petrus coepit increpare eum³³ qui conversus et videns discipulos suos comminatus est Petro dicens vade retro me Satana quoniam non sapis quae Dei sunt sed quae sunt hominum³⁴ et convocata turba cum discipulis suis dixit eis si quis vult post me sequi deneget se ipsum et tollat crucem suam et sequatur me³⁵ qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdiderit animam suam propter me et evangelium salvam eam faciet³⁶ quid enim proderit homini si lucretur mundum totum et detrimentum faciat animae suae³⁷ aut quid dabit homo commutationem pro anima sua³⁸ qui enim me confusus fuerit et mea verba in generatione ista adultera et peccatrice et Filius hominis confundetur eum cum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis³⁹ et dicebat illis amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute

9 et post dies sex adsumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem et ducit illos in montem excelsum seorsum solos et transfiguratus est coram ipsis² et vestimenta eius facta sunt splendentia candida nimis velut nix qualia fullo super terram non potest candida facere³ et apparuit illis Helias cum Mose et erant loquentes cum Iesu⁴ et respondens Petrus ait Iesu rabbi bonum est hic nos esse et faciamus tria tabernacula tibi unum et Mosi unum et Heliae unum⁵ non enim sciebat quid diceret erant enim timore exterriti⁶ et facta est nubes obumbrans eos et venit vox de nube dicens hic est Filius meus carissimus audite illum⁷ et statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi Iesum tantum secum⁸ et descendentibus illis de monte praecepit illis ne cui quae vidissent narrarent nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit⁹ et verbum continuerunt apud se conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit¹⁰ et

interrogabant eum dicentes quid ergo dicunt Pharisei et scribae quia Heliam oporteat venire primum¹¹ qui respondens ait illis Helias cum venerit primo restituet omnia et quomodo scriptum est in Filium hominis ut multa patiatur et contemnatur¹² sed dico vobis quia et Helias venit et fecerunt illi quaecumque voluerunt sicut scriptum est de eo¹³ et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis¹⁴ et confestim omnis populus videns eum stupefactus est et adcurrentes salutabant eum¹⁵ et interrogavit eos quid inter vos conquiretis¹⁶ et respondens unus de turba dixit magister adtuli filium meum ad te habentem spiritum mutum¹⁷ qui ubicumque eum adprehenderit adlidit eum et spumat et stridet dentibus et arescit et dixi discipulis tuis ut eicerent illum et non potuerunt¹⁸ qui respondens eis dicit o generatio incredula quamdiu apud vos ero quamdiu vos patiar adferte illum ad me¹⁹ et adtulerunt eum et cum vidisset illum statim spiritus conturbavit eum et elisus in terram volutabatur spumans²⁰ et interrogavit patrem eius quantum temporis est ex quo hoc ei accidit at ille ait ab infantia²¹ et frequenter eum et in ignem et in aquas misit ut eum perderet sed si quid potes adiuva nos misertus nostri²² Iesus autem ait illi si potes credere omnia possibilis credenti²³ et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat credo adiuva incredulitatem meam²⁴ et cum videret Iesus concurrentem turbam comminatus est spiritui immundo dicens illi surde et mute spiritus ego tibi praecipio exi ab eo et amplius ne introeas in eum²⁵ et clamans et multum discerpens eum exiit ab eo et factus est sicut mortuus ita ut multi dicerent quia mortuus est²⁶ Iesus autem tenens manum eius elevavit illum et surrexit²⁷ et cum introisset in domum discipuli eius secreto interrogabant eum quare nos non potuimus eicere eum²⁸ et dixit illis hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio²⁹ et inde profecti praetergredebantur Galilaeam nec volebat quemquam scire³⁰ docebat autem discipulos suos et dicebat illis quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum et occisus tertia die resurget³¹ at illi ignorabant verbum et timebant eum interrogare³² et venerunt Capharnaum qui cum domi esset interrogabat eos quid in via tractabatis³³ at illi tacebant siquidem inter se in via disputaverant quis esset illorum maior³⁴ et residens vocavit duodecim et ait illis si quis vult primus esse erit omnium novissimus et omnium minister³⁵ et accipiens puerum statuit eum in medio eorum quem cum complexus esset ait illis³⁶ quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit et quicumque me susceperit non me suscipit sed eum qui me misit³⁷ respondit illi Iohannes dicens magister vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia qui non sequitur nos et prohibuimus eum³⁸ Iesus autem ait nolite prohibere eum nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me³⁹ qui enim non est adversum vos pro vobis est⁴⁰ quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo quia Christi estis amen

dico vobis non perdet mercedem suam ⁴¹et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur ⁴²et si scandalizaverit te manus tua abscede illam bonum est tibi debilem introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem ⁴³ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁴et si pes tuus te scandalizat amputa illum bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis ⁴⁵ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁶quod si oculus tuus scandalizat te eice eum bonum est tibi luscum introire in regnum Dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ⁴⁷ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur ⁴⁸omnis enim igne sallietur et omnis victima sallietur ⁴⁹bonum est sal quod si sal insulsum fuerit in quo illud condietis habete in vobis sal et pacem habete inter vos

10et inde exsurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanem et conveniunt iterum turbae ad eum et sicut consueverat iterum docebat illos ²et accedentes Pharisei interrogabant eum si licet viro uxorem dimittere temptantes eum ³at ille respondens dixit eis quid vobis praecepit Moses ⁴qui dixerunt Moses permisit libellum repudii scribere et dimittere ⁵quibus respondens Iesus ait ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud ⁶ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos Deus ⁷propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adherabit ad uxorem suam ⁸et erunt duo in carne una itaque iam non sunt duo sed una caro ⁹quod ergo Deus iunxit homo non separet ¹⁰et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum ¹¹et dicit illis quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam ¹²et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit moechatur ¹³et offerebant illi parvulos ut tangeret illos discipuli autem comminabantur offerentibus ¹⁴quos cum videret Iesus indigne tulit et ait illis sinite parvulos venire ad me et ne prohibueritis eos talium est enim regnum Dei ¹⁵amen dico vobis quisque non receperit regnum Dei velut parvulus non intrabit in illud ¹⁶et complexans eos et inponens manus super illos benedicebat eos ¹⁷et cum egressus esset in viam procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum magister bone quid faciam ut vitam aeternam percipiam ¹⁸Iesus autem dixit ei quid me dicis bonum nemo bonus nisi unus Deus ¹⁹praecepta nosti ne adulteres ne occidas ne fureris ne falsum testimonium dixeris ne fraudem feceris honora patrem tuum et matrem ²⁰et ille respondens ait illi magister omnia haec conservavi a iuventute mea ²¹Iesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi unum tibi deest vade quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²²qui contristatus in verbo abiit maerens erat enim habens possessiones multas ²³et circumspiciens Iesus ait discipulis suis quam difficile

qui pecunias habent in regnum Dei introibunt ²⁴discipuli autem obstupescebant in verbis eius at Iesus rursus respondens ait illis filioli quam difficile est confidentes in pecuniis regnum Dei introire ²⁵facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei ²⁶qui magis admirabantur dicentes ad semet ipsos et quis potest salvus fieri ²⁷et intuens illos Iesus ait apud homines impossibile est sed non apud Deum omnia enim possible sunt apud Deum ²⁸coepit Petrus ei dicere ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te ²⁹respondens Iesus ait amen dico vobis nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium ³⁰qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in saeculo futuro vitam aeternam ³¹multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi ³²erant autem in via ascendentes in Hierosolyma et praecedebat illos Iesus et stupebant et sequentes timebant et adsumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ei ventura ³³quia ecce ascendimus in Hierosolyma et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus et damnabunt eum morti et tradent eum gentibus ³⁴et inludent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum et tertia die resurget ³⁵et accedunt ad illum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes magister volumus ut quodcumque petierimus facias nobis ³⁶at ille dixit eis quid vultis ut faciam vobis ³⁷et dixerunt da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua ³⁸Iesus autem ait eis nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibo aut baptismum quo ego baptizor baptizari ³⁹at illi dixerunt ei possumus Iesus autem ait eis calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismum quo ego baptizor baptizabimini ⁴⁰sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare sed quibus paratum est ⁴¹et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Iohanne ⁴²Iesus autem vocans eos ait illis scitis quia hii qui videntur principari gentibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum ⁴³non ita est autem in vobis sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minister ⁴⁴et quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus ⁴⁵nam et Filius hominis non venit ut ministraretur ei sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis ⁴⁶et veniunt Hierichum et proficiscente eo de Hiericho et discipulis eius et plurima multitudine filius Timaei Bartimeus caecus sedebat iuxta viam mendicans ⁴⁷qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est coepit clamare et dicere Fili David Iesu miserere mei ⁴⁸et comminabantur illi multi ut taceret at ille multo magis clamabat Fili David miserere mei ⁴⁹et stans Iesus praecepit illum vocari et vocant caecum dicentes ei animaequior esto surge vocat te ⁵⁰qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eum ⁵¹et respondens illi Iesus dixit quid vis tibi faciam caecus autem dixit ei rabboni ut videam ⁵²Iesus autem ait illi vade fides

tua te salvum fecit et confestim vidit et sequebatur eum in via

11 et cum adpropinquarent Hierosolymae et Bethaniae ad montem Olivarum mittit duos ex discipulis suis ² et ait illis ite in castellum quod est contra vos et statim introeuntes illuc invenietis pullum ligatum super quem nemo adhuc hominum sedit solvite illum et adducite ³ et si quis vobis dixerit quid facitis dicite quia Domino necessarius est et continuo illum dimittet huc ⁴ et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum ⁵ et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis solventes pullum ⁶ qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus et dimiserunt eis ⁷ et duxerunt pullum ad Iesum et inponunt illi vestimenta sua et sedit super eo ⁸ multi autem vestimenta sua straverunt in via alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via ⁹ et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes osanna benedictus qui venit in nomine Domini ¹⁰ benedictum quod venit regnum patris nostri David osanna in excelsis ¹¹ et introivit Hierosolyma in templum et circumspexit omnibus cum iam vespera esset hora exivit in Bethania cum duodecim ¹² et alia die cum exirent a Bethania esuriit ¹³ cumque vidisset a longe ficum habentem folia venit si quid forte inveniret in ea et cum venisset ad eam nihil invenit praeter folia non enim erat tempus ficorum ¹⁴ et respondens dixit ei iam non amplius in aeternum quisquam fructum ex te manducet et audiebant discipuli eius ¹⁵ et veniunt Hierosolymam et cum introisset templum coepit eicere vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columnas evertit ¹⁶ et non sinebat ut quisquam vas transferret per templum ¹⁷ et docebat dicens eis non scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus vos autem fecistis eam speluncam latronum ¹⁸ quo audito principes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent timebant enim eum quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius ¹⁹ et cum vespera facta esset egrediebatur de civitate ²⁰ et cum mane transirent viderunt ficum aridam factam a radicibus ²¹ et recordatus Petrus dicit ei rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit ²² et respondens Iesus ait illis habete fidem Dei ²³ amen dico vobis quicumque dixerit huic monti tollere et mittere in mare et non haesitaverit in corde suo sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat fiet ei ²⁴ propterea dico vobis omnia quaecumque orantes petitis credite quia accipietis et veniet vobis ²⁵ et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis adversus aliquem ut et Pater vester qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra ²⁶ quod si vos non dimiseritis nec Pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra ²⁷ et veniunt rursus Hierosolymam et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores ²⁸ et dicunt illi in qua potestate haec facis et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias ²⁹ Iesus autem respondens ait illis interrogabo vos et ego unum verbum et

respondete mihi et dicam vobis in qua potestate haec faciam ³⁰ baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus respondete mihi ³¹ at illi cogitabant secum dicentes si dixerimus de caelo dicet quare ergo non credidistis ei ³² sed dicemus ex hominibus timebant populum omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta esset ³³ et respondentes dicunt Iesu nescimus respondens Iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam

12 et coepit illis in parabolis loqui vineam pastinavit homo et circumdedit sepem et fodit lacum et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est ² et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineae ³ qui adprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum ⁴ et iterum misit ad illos alium servum et illum capite vulneraverunt et contumeliis adfecerunt ⁵ et rursus alium misit et illum occiderunt et plures alios quosdam caedentes alios vero occidentes ⁶ adhuc ergo unum habens filium carissimum et illum misit ad eos novissimum dicens quia reverebuntur filium meum ⁷ coloni autem dixerunt ad invicem hic est heres venite occidamus eum et nostra erit hereditas ⁸ et adprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam ⁹ quid ergo faciet dominus vineae veniet et perdet colonos et dabit vineam aliis ¹⁰ nec scripturam hanc legistis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ¹¹ a Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris ¹² et quaerebant eum tenere et timuerunt turbam cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit et relicto eo abierunt ¹³ et mittunt ad eum quosdam ex Phariseis et Herodianis ut eum caperent in verbo ¹⁴ qui venientes dicunt ei magister scimus quoniam verax es et non curas quemquam nec enim vides in faciem hominis sed in veritate viam Dei doces licet dari tributum Caesari an non dabimus ¹⁵ qui sciens versutiam eorum ait illis quid me temptatis adferte mihi denarium ut videam ¹⁶ at illi adtulerunt et ait illis cuius est imago haec et inscriptio dicunt illi Caesaris ¹⁷ respondens autem Iesus dixit illis reddite igitur quae sunt Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo et mirabantur super eo ¹⁸ et venerunt ad eum Sadducae qui dicunt resurrectionem non esse et interrogabant eum dicentes ¹⁹ magister Moses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo ²⁰ septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est non relicto semine ²¹ et secundus accepit eam et mortuus est et nec iste reliquit semen et tertius similiter ²² et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen novissima omnium defuncta est et mulier ²³ in resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de his erit uxor septem enim habuerunt eam uxorem ²⁴ et respondens Iesus ait illis non ideo erratis non scientes scripturas neque virtutem Dei ²⁵ cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli in caelis ²⁶ de mortuis autem quod resurgant

non legistis in libro Mosi super rubum quomodo dixerit illi Deus inquit ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob ²⁷non est Deus mortuorum sed vivorum vos ergo multum erratis ²⁸et accessit unus de scribis qui audierat illos conquirentes et videns quoniam bene illis responderit interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum ²⁹Iesus autem respondit ei quia primum omnium mandatum est audi Israhel Dominus Deus noster Deus unus est ³⁰et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua hoc est primum mandatum ³¹secundum autem simile illi diliges proximum tuum tamquam te ipsum maius horum aliud mandatum non est ³²et ait illi scriba bene magister in veritate dixisti quia unus est et non est alius praeter eum ³³et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine et diligere proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis ³⁴Iesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi non es longe a regno Dei et nemo iam audebat eum interrogare ³⁵et respondens Iesus dicebat docens in templo quomodo dicunt scribae Christum Filium esse David ³⁶ipse enim David dicit in Spiritu Sancto dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ³⁷ipse ergo David dicit eum Dominum et unde est filius eius et multa turba eum libenter audivit ³⁸et dicebat eis in doctrina sua cavete a scribis qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro ³⁹et in primis cathedris sedere in synagogis et primos discubitus in cenis ⁴⁰qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis hii accipient prolixius iudicium ⁴¹et sedens Iesus contra gazofilacium aspiciebat quomodo turba iactaret aes in gazofilacium et multi divites iactabant multa ⁴²cum venisset autem una vidua pauper misit duo minuta quod est quadrans ⁴³et convocans discipulos suos ait illis amen dico vobis quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazofilacium ⁴⁴omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum victum suum

13 et cum egrederetur de templo ait illi unus ex discipulis suis magister aspice quales lapides et quales structurae ²et respondens Iesus ait illi vides has omnes magnas aedificationes non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat ³et cum sederet in montem Olivarum contra templum interrogabant eum separatim Petrus et Iacobus et Iohannes et Andreas ⁴dic nobis quando ista fient et quod signum erit quando haec omnia incipient consummari ⁵et respondens Iesus coepit dicere illis videte ne quis vos seducat ⁶multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et multos seducent ⁷cum audieritis autem bella et opiniones bellorum ne timueritis oportet enim fieri sed nondum finis ⁸exsurget autem gens super gentem et regnum super regnum et erunt terraemotus per loca et fames initium dolorum haec ⁹videte autem vosmet ipsos tradent

enim vos conciliis et in synagogis vapulabitis et ante praesides et reges stabitis propter me in testimonium illis ¹⁰et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium ¹¹et cum duxerint vos tradentes nolite praecogitare quid loquamini sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini non enim estis vos loquentes sed Spiritus Sanctus ¹²tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et consurgent filii in parentes et morte adficiant eos ¹³et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem sustinuerit in finem hic salvus erit ¹⁴cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet qui legit intellegat tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes ¹⁵et qui super tectum ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua ¹⁶et qui in agro erit non revertatur retro tollere vestimentum suum ¹⁷vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus ¹⁸orate vero ut hieme non fiant ¹⁹erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit Deus usque nunc neque fient ²⁰et nisi breviasset Dominus dies non fuisset salva omnis caro sed propter electos quos elegit breviavit dies ²¹et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est Christus ecce illic ne credideritis ²²exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et portenta ad seducendos si potest fieri etiam electos ²³vos ergo videte ecce praedixi vobis omnia ²⁴sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna non dabit splendorem suum ²⁵et erunt stellae caeli decedentes et virtutes quae sunt in caelis movebuntur ²⁶et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria ²⁷et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis a summo terrae usque ad summum caeli ²⁸a ficu autem discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia cognoscitis quia in proximo sit aestas ²⁹sic et vos cum videritis haec fieri scitote quod in proximo sit in ostiis ³⁰amen dico vobis quoniam non transiet generatio haec donec omnia ista fiant ³¹caelum et terra transibunt verba autem mea non transibunt ³²de die autem illo vel hora nemo scit neque angeli in caelo neque Filius nisi Pater ³³videte vigilate et orate nescitis enim quando tempus sit ³⁴sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis et ianitori praecipiat ut vigilet ³⁵vigilate ergo nescitis enim quando dominus domus veniat sero an media nocte an galli cantu an mane ³⁶ne cum venerit repente inveniatis vos dormientes ³⁷quod autem vobis dico omnibus dico vigilate

14 erat autem pascha et azyma post biduum et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent ²dicebant enim non in die festo ne forte tumultus fieret populi ³et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi et recumberet venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi et fracto alabastrum effudit super caput eius ⁴erant autem quidam indigne ferentes intra semet ipsos et dicentes ut quid perditio ista

unguenti facta est ⁵poterat enim unguentum istud veniri plus quam trecentis denariis et dari pauperibus et fremebant in eam ⁶Iesus autem dixit sinite eam quid illi molesti estis bonum opus operata est in me ⁷semper enim pauperes habetis vobiscum et cum volueritis potestis illis benefacere me autem non semper habetis ⁸quod habuit haec fecit praevenit unguere corpus meum in sepulturam ⁹amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit evangelium istud in universum mundum et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius ¹⁰et Iudas Scariotis unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis ¹¹qui audientes gavisus sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos et quaerebat quomodo illum oportune traderet ¹²et primo die azymorum quando pascha immolabant dicunt ei discipuli quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha ¹³et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis ite in civitatem et occurret vobis homo laguenam aquae baiulans sequimini eum ¹⁴et quocumque introierit dicite domino domus quia magister dicit ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem ¹⁵et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum et illic parate nobis ¹⁶et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis et praeparaverunt pascha ¹⁷vespere autem facto venit cum duodecim ¹⁸et discumbentibus eis et manducantibus ait Iesus amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet qui manducat mecum ¹⁹at illi coeperunt contristari et dicere ei singillatim numquid ego ²⁰qui ait illis unus ex duodecim qui intinguit mecum in catino ²¹et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo vae autem homini illi per quem Filius hominis traditur bonum ei si non esset natus homo ille ²²et manducantibus illis accepit Iesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait sumite hoc est corpus meum ²³et accepto calice gratias agens dedit eis et biberunt ex illo omnes ²⁴et ait illis hic est sanguis meus novi testamenti qui pro multis effunditur ²⁵amen dico vobis quod iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno Dei ²⁶et hymno dicto exierunt in montem Olivarum ²⁷et ait eis Iesus omnes scandalizabimini in nocte ista quia scriptum est percutiam pastorem et dispergentur oves ²⁸sed posteaquam resurrexero praecedam vos in Galilaeam ²⁹Petrus autem ait ei et si omnes scandalizati fuerint sed non ego ³⁰et ait illi Iesus amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gallus vocem dederit ter me es negaturus ³¹at ille amplius loquebatur et si oportuerit me simul conmori tibi non te negabo similiter autem et omnes dicebant ³²et veniunt in praedium cui nomen Gethsemani et ait discipulis suis sedete hic donec orem ³³et adsumit Petrum et Iacobum et Iohannem secum et coepit pavere et taedere ³⁴et ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate ³⁵et cum processisset paululum procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora ³⁶et dixit Abba Pater omnia possibilita tibi sunt transfer calicem hunc a me sed non quod ego volo sed quod tu ³⁷et venit et invenit eos

dormientes et ait Petro Simon dormis non potuisti una hora vigilare ³⁸vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus caro vero infirma ³⁹et iterum abiens oravit eundem sermonem dicens ⁴⁰et reversus denuo invenit eos dormientes erant enim oculi illorum ingravati et ignorabant quid responderent ei ⁴¹et venit tertio et ait illis dormite iam et requiescite sufficit venit hora ecce traditur Filius hominis in manus peccatorum ⁴²surgite eamus ecce qui me tradit prope est ⁴³et adhuc eo loquente venit Iudas Scarioth unus ex duodecim et cum illo turbam cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et a scribis et a senioribus ⁴⁴dederat autem traditor eius signum eis dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum et ducite ⁴⁵et cum venisset statim accedens ad eum ait rabi et osculatus est eum ⁴⁶at illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum ⁴⁷unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auriculam ⁴⁸et respondens Iesus ait illis tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me ⁴⁹cotidie eram apud vos in templo docens et non me tenuistis sed ut adimpleantur scripturae ⁵⁰tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt ⁵¹adolescens autem quidam sequebatur illum amictus sindone super nudo et tenuerunt eum ⁵²at ille reiecta sindone nudus profugit ab eis ⁵³et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem et conveniunt omnes sacerdotes et scribae et seniores ⁵⁴Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem ⁵⁵summi vero sacerdotes et omne concilium quaerebant adversum Iesum testimonium ut eum morti traderent nec inveniebant ⁵⁶multi enim testimonium falsum dicebant adversum eum et convenientia testimonia non erant ⁵⁷et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversum eum dicentes ⁵⁸quoniam nos audivimus eum dicentem ego dissolvam templum hoc manufactum et per triduum aliud non manufactum aedificabo ⁵⁹et non erat conveniens testimonium illorum ⁶⁰et exsurgens summus sacerdos in medium interrogavit Iesum dicens non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his ⁶¹ille autem tacebat et nihil respondit rursus summus sacerdos interrogabat eum et dicit ei tu es Christus Filius Benedicti ⁶²Iesus autem dixit illi ego sum et videbitis Filium hominis a dextris sedentem Virtutis et venientem cum nubibus caeli ⁶³summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait quid adhuc desideramus testes ⁶⁴audistis blasphemiam quid vobis videtur qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis ⁶⁵et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum caedere et dicere ei prophetiza et ministri alapis eum caedebant ⁶⁶et cum esset Petrus in atrio deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis ⁶⁷et cum vidisset Petrum calefacientem se aspiciens illum ait et tu cum Iesu Nazareno eras ⁶⁸at ille negavit dicens neque scio neque novi quid dicas et exiit foras ante atrium et gallus cantavit ⁶⁹rursus autem cum vidisset illum ancilla coepit dicere cir-

cumstantibus quia hic ex illis est ⁷⁰at ille iterum negavit et post pusillum rursus qui adstabant dicebant Petro vere ex illis es nam et Galilaeus es ⁷¹ille autem coepit anathematizare et iurare quia nescio hominem istum quem dicitis ⁷²et statim iterum gallus cantavit et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus priusquam gallus cantet bis ter me negabis et coepit flere

15et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio vincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pilato ²et interrogavit eum Pilatus tu es rex Iudaeorum at ille respondens ait illi tu dicis ³et accusabant eum summi sacerdotes in multis ⁴Pilatus autem rursus interrogavit eum dicens non respondes quicquam vide in quantis te accusant ⁵Iesus autem amplius nihil respondit ita ut miraretur Pilatus ⁶per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vincitis quemcumque petissent ⁷erat autem qui dicebatur Barabbas qui cum seditiosis erat vincitus qui in seditione fecerant homicidium ⁸et cum ascendisset turba coepit rogare sicut semper faciebat illis ⁹Pilatus autem respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem Iudaeorum ¹⁰sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes ¹¹pontifices autem concitaverunt turbam ut magis Barabban dimitteret eis ¹²Pilatus autem iterum respondens ait illis quid ergo vultis faciam regi Iudaeorum ¹³at illi iterum clamaverunt crucifige eum ¹⁴Pilatus vero dicebat eis quid enim mali fecit at illi magis clamabant crucifige eum ¹⁵Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis Barabban et tradidit Iesum flagellis caesum ut crucifigeretur ¹⁶milites autem duxerunt eum intro in atrium praetorii et convocant totam cohortem ¹⁷et induunt eum purpuram et inponunt ei plectentes spineam coronam ¹⁸et coeperunt salutare eum have rex Iudaeorum ¹⁹et percutiebant caput eius harundine et conspuebant eum et ponentes genua adorabant eum ²⁰et postquam inluserunt ei exuerunt illum purpuram et induerunt eum vestimentis suis et educunt illum ut crucifigerent eum ²¹et angariaverunt praetereuntem quempiam Simonem Cyreneum venientem de villa patrem Alexandri et Rufi ut tolleret crucem eius ²²et perducunt illum in Golphatha locum quod est interpretatum Calvariae locus ²³et dabant ei bibere murratum vinum et non accepit ²⁴et crucifigentes eum diviserunt vestimenta eius mittentes sortem super eis quis quid tolleret ²⁵erat autem hora tertia et crucifixerunt eum ²⁶et erat titulus causae eius inscriptus rex Iudaeorum ²⁷et cum eo crucifigunt duos latrones unum a dextris et alium a sinistris eius ²⁸et adimpleta est scriptura quae dicit et cum iniquis reputatus est ²⁹et praetereuntes blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes va qui destruit templum et in tribus diebus aedificat ³⁰salvum fac temet ipsum descendens de cruce ³¹similiter et summi sacerdotes ludentes ad alterutrum cum scribis dicebant alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere ³²Christus rex Israhel descendat nunc de cruce ut videamus et creda-

mus et qui cum eo crucifixi erant conviciabantur ei ³³et facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam ³⁴et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens Heloi Heloi lama sabacthani quod est interpretatum Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti me ³⁵et quidam de circumstantibus audientes dicebant ecce Heliam vocat ³⁶currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei dicens sinite videamus si veniat Helias ad deponendum eum ³⁷Iesus autem emissa voce magna exspiravit ³⁸et velum templi scissum est in duo a sursum usque deorsum ³⁹videns autem centurio qui ex adverso stabat quia sic clamans exspirasset ait vere homo hic Filius Dei erat ⁴⁰erant autem et mulieres de longe aspicientes inter quas et Maria Magdalene et Maria Iacobi minoris et Ioseph mater et Salome ⁴¹et cum esset in Galilaea sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul cum eo ascenderant Hierosolyma ⁴²et cum iam sero esset factum quia erat parasceve quod est ante sabbatum ⁴³venit Ioseph ab Arimathia nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum Dei et audacter introiit ad Pilatum et petiit corpus Iesu ⁴⁴Pilatus autem mirabatur si iam obisset et accersito centurione interrogavit eum si iam mortuus esset ⁴⁵et cum cognovisset a centurione donavit corpus Ioseph ⁴⁶Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra et advolvit lapidem ad ostium monumenti ⁴⁷Maria autem Magdalene et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur

16et cum transisset sabbatum Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata ut venientes unguerent eum ²et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum orto iam sole ³et dicebant ad invicem quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti ⁴et respicientes vident revolutum lapidem erat quippe magnus valde ⁵et introeuntes in monumento viderunt iuvenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstipuerunt ⁶qui dicit illis nolite expavescere Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum surrexit non est hic ecce locus ubi posuerunt eum ⁷sed ite et dicite discipulis eius et Petro quia praecedit vos in Galilaeam ibi eum videbitis sicut dixit vobis ⁸at illae exeuntes fugerunt de monumento invaserat enim eas tremor et pavor et nemini quicquam dixerunt timebant enim ⁹surgens autem mane prima sabbati apparuit primo Mariae Magdalenaee de qua eiecerat septem daemonia ¹⁰illa vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus ¹¹et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea non crediderunt ¹²post haec autem duobus ex eis ambulatibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam ¹³et illi euntes nuntiaverunt ceteris nec illis crediderunt ¹⁴novissime recumbentibus illis undecim apparuit et exprobravit incredulitatem illorum et duritiam cordis quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant ¹⁵et dixit eis euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae

¹⁶qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit qui vero non crediderit condemnabitur ¹⁷signa autem eos qui crediderint haec sequentur in nomine meo daemonia eicient linguis loquentur novis ¹⁸serpentes tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit super aegrotos manus inponent et bene habebunt ¹⁹et Dominus quidem postquam locutus est eis adsumptus est in caelum et sedit a dextris Dei ²⁰illi autem profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis

Lucas

1 quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis completae sunt rerum ²sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis ³visum est et mihi adsecuto a principio omnibus diligenter ex ordine tibi scribere optime Theophile ⁴ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem ⁵fuit in diebus Herodis regis Iudaeae sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia et uxor illi de filiabus Aaron et nomen eius Elisabeth ⁶erant autem iusti ambo ante Deum incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querella ⁷et non erat illis filius eo quod esset Elisabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis ⁸factum est autem cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum ⁹secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum Domini ¹⁰et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi ¹¹apparuit autem illi angelus Domini stans a dextris altaris incensi ¹²et Zacharias turbatus est videns et timor inruit super eum ¹³ait autem ad illum angelus ne timeas Zacharia quoniam exaudita est deprecatio tua et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium et vocabis nomen eius Iohannem ¹⁴et erit gaudium tibi et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt ¹⁵erit enim magnus coram Domino et vinum et sicera non bibet et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suae ¹⁶et multos filiorum Israhel convertet ad Dominum Deum ipsorum ¹⁷et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Heliae ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum parare Domino plebem perfectam ¹⁸et dixit Zacharias ad angelum unde hoc sciam ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis ¹⁹et respondens angelus dixit ei ego sum Gabriel qui adsto ante Deum et missus sum loqui ad te et haec tibi evangelizare ²⁰et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant pro eo quod non credidisti verbis meis quae implebuntur in tempore suo ²¹et erat plebs expectans Zachariam et mirabantur quod tardaret ipse in templo ²²egressus autem non poterat loqui ad illos et cognoverunt quod visionem vidisset in templo et ipse erat innuens illis et permansit mutus ²³et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam ²⁴post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens ²⁵quia sic mihi fecit Dominus

in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines ²⁶in mense autem sexto missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae cui nomen Nazareth ²⁷ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David et nomen virginis Maria ²⁸et ingressus angelus ad eam dixit haec gratia plena Dominus tecum benedicta tu in mulieribus ²⁹quae cum vidisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio ³⁰et ait angelus ei ne timeas Maria invenisti enim gratiam apud Deum ³¹ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum ³²hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius ³³et regnabit in domo Iacob in aeternum et regni eius non erit finis ³⁴dixit autem Maria ad angelum quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco ³⁵et respondens angelus dixit ei Spiritus Sanctus superveniet in te et virtus Altissimi obumbrabit tibi ideoque et quod nascetur sanctum vocabitur Filius Dei ³⁶et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senecta sua et hic mensis est sextus illi quae vocatur sterilis ³⁷quia non erit impossibile apud Deum omne verbum ³⁸dixit autem Maria ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum et discessit ab illa angelus ³⁹exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda ⁴⁰et intravit in domum Zachariae et salutavit Elisabeth ⁴¹et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabeth exultavit infans in utero eius et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth ⁴²et exclamavit voce magna et dixit benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui ⁴³et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me ⁴⁴ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis exultavit in gaudio infans in utero meo ⁴⁵et beata quae credidit quoniam perficientur ea quae dicta sunt ei a Domino ⁴⁶et ait Maria magnificat anima mea Dominum ⁴⁷et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo ⁴⁸quia respexit humilitatem ancillae suae ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes ⁴⁹quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen eius ⁵⁰et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum ⁵¹fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui ⁵²deposuit potentes de sede et exaltavit humiles ⁵³esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes ⁵⁴suscepit Israhel puerum suum memorari misericordiae ⁵⁵sicut locutus est ad patres nostros Abraham et

semini eius in saecula ⁵⁶mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus et reversa est in domum suam ⁵⁷Elisabeth autem impletum est tempus pariendi et peperit filium ⁵⁸et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa et congratulabantur ei ⁵⁹et factum est in die octavo venerunt circumcidere puerum et vocabant eum nomine patris eius Zacchariam ⁶⁰et respondens mater eius dixit nequaquam sed vocabitur Iohannes ⁶¹et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine ⁶²innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum ⁶³et postulans pugillarem scripsit dicens Iohannes est nomen eius et mirati sunt universi ⁶⁴apertum est autem ilico os eius et lingua eius et loquebatur benedicens Deum ⁶⁵et factus est timor super omnes vicinos eorum et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec ⁶⁶et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes quid putas puer iste erit etenim manus Domini erat cum illo ⁶⁷et Zaccharias pater eius impletus est Spiritu Sancto et prophetavit dicens ⁶⁸benedictus Deus Israhel quia visitavit et fecit redemptionem plebi suae ⁶⁹et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui ⁷⁰sicut locutus est per os sanctorum qui a saeculo sunt prophetarum eius ⁷¹salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos ⁷²ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti ⁷³iusiurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum ⁷⁴daturum se nobis ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi ⁷⁵in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris ⁷⁶et tu puer propheta Altissimi vocaberis praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius ⁷⁷ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum ⁷⁸per viscera misericordiae Dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto ⁷⁹inluminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis ⁸⁰puer autem crescebat et confortabatur spiritu et erat in deserto usque in diem ostensionis suae ad Israhel

2factum est autem in diebus illis exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis ²haec descriptio prima facta est praeside Syriae Cyrino ³et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem ⁴ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam civitatem David quae vocatur Bethleem eo quod esset de domo et familia David ⁵ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnate ⁶factum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret ⁷et peperit filium suum primogenitum et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio quia non erat eis locus in diversorio ⁸et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum ⁹et ecce angelus Domini stetit iuxta illos et claritas Dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno ¹⁰et dixit illis angelus nolite timere ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni popu-

lo ¹¹quia natus est vobis hodie salvator qui est Christus Dominus in civitate David ¹²et hoc vobis signum invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepio ¹³et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum et dicentium ¹⁴gloria in altissimis Deo et in terra pax in hominibus bonae voluntatis ¹⁵et factum est ut discesserunt ab eis angeli in caelum pastores loquebantur ad invicem transeamus usque Bethleem et videamus hoc verbum quod factum est quod fecit Dominus et ostendit nobis ¹⁶et venerunt festinantes et invenerunt Mariam et Ioseph et infantem positum in praesepio ¹⁷videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc ¹⁸et omnes qui audierunt mirati sunt et de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos ¹⁹Maria autem conservabat omnia verba haec conferens in corde suo ²⁰et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus quae audierant et viderant sicut dictum est ad illos ²¹et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur vocatum est nomen eius Iesus quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur ²²et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Mosi tulerunt illum in Hierusalem ut sisterent eum Domino ²³sicut scriptum est in lege Domini quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur ²⁴et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini par turturum aut duos pullos columbarum ²⁵et ecce homo erat in Hierusalem cui nomen Symeon et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem Israhel et Spiritus Sanctus erat in eo ²⁶et responsum acceperat ab Spiritu Sancto non visurum se mortem nisi prius videret Christum Domini ²⁷et venit in Spiritu in templum et cum inducerent puerum Iesum parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo ²⁸et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit Deum et dixit ²⁹nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace ³⁰quia viderunt oculi mei salutare tuum ³¹quod parasti ante faciem omnium populorum ³²lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israhel ³³et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo ³⁴et benedixit illis Symeon et dixit ad Mariam matrem eius ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum in Israhel et in signum cui contradicetur ³⁵et tuam ipsius animam pertransiet gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitationes ³⁶et erat Anna prophetissa filia Phanuhel de tribu Aser haec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua ³⁷et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor quae non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die ³⁸et haec ipsa hora superveniens confitebatur Domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Hierusalem ³⁹et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth ⁴⁰puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia et gratia Dei erat in illo ⁴¹et ibant parentes eius per omnes annos in Hierusa-

lem in die sollempni paschae ⁴²et cum factus esset annorum duodecim ascendentibus illis in Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi ⁴³consummatisque diebus cum redirent remansit puer Iesus in Hierusalem et non cognoverunt parentes eius ⁴⁴existimantes autem illum esse in comitatu venerunt iter diei et requirebant eum inter cognatos et notos ⁴⁵et non inveniētes regressi sunt in Hierusalem requirentes eum ⁴⁶et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem ⁴⁷stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius ⁴⁸et videntes admirati sunt et dixit mater eius ad illum fili quid fecisti nobis sic ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te ⁴⁹et ait ad illos quid est quod me quaerebatis nesciebatis quia in his quae Patris mei sunt oportet me esse ⁵⁰et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos ⁵¹et descendit cum eis et venit Nazareth et erat subditus illis et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo ⁵²et Iesus proficiebat sapientia aetate et gratia apud Deum et homines

3 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris procurante Pontio Pilato Iudaeam tetrarcha autem Galilaeae Herode Philippo autem fratre eius tetrarcha Itureae et Trachonitidis regionis et Lysania Abilinae tetrarcha ²sub principibus sacerdotum Anna et Caiapha factum est verbum Dei super Iohannem Zacchariae filium in deserto ³et venit in omnem regionem Iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum ⁴sicut scriptum est in libro sermonum Esaiae prophetae vox clamantis in deserto parate viam Domini rectas facite semitas eius ⁵omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas ⁶et videbit omnis caro salutare Dei ⁷dicebat ergo ad turbas quae exiebant ut baptizarentur ab ipso genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira ⁸facite ergo fructus dignos paenitentiae et ne coeperitis dicere patrem habemus Abraham dico enim vobis quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae ⁹iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor non faciens fructum exciditur et in ignem mittitur ¹⁰et interrogabant eum turbae dicentes quid ergo faciemus ¹¹respondens autem dicebat illis qui habet duas tunicas det non habenti et qui habet escas similiter faciat ¹²venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum magister quid faciemus ¹³at ille dixit ad eos nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis ¹⁴interrogabant autem eum et milites dicentes quid faciemus et nos et ait illis neminem conculcatis neque calumniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris ¹⁵existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne ne forte ipse esset Christus ¹⁶respondit Iohannes dicens omnibus ego quidem aqua baptizo vos venit autem fortior me cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius ipse vos bap-

tizabit in Spiritu Sancto et igni ¹⁷cuius ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam et congregabit triticum in horreum suum paleas autem comburet igni inextinguibili ¹⁸multa quidem et alia exhortans evangelizabat populum ¹⁹Herodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de Herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis quae fecit Herodes ²⁰adiecit et hoc supra omnia et inclusit Iohannem in carcere ²¹factum est autem cum baptizaretur omnis populus et Iesu baptizato et orante apertum est caelum ²²et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum et vox de caelo facta est tu es Filius meus dilectus in te conplacuit mihi ²³et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius Ioseph qui fuit Heli ²⁴qui fuit Matthat qui fuit Levi qui fuit Melchi qui fuit Iannae qui fuit Ioseph ²⁵qui fuit Matthathiae qui fuit Amos qui fuit Naum qui fuit Esli qui fuit Naggae ²⁶qui fuit Maath qui fuit Matthathiae qui fuit Semei qui fuit Iosech qui fuit Ioda ²⁷qui fuit Iohanna qui fuit Resa qui fuit Zorobabel qui fuit Salathiel qui fuit Neri ²⁸qui fuit Melchi qui fuit Addi qui fuit Cosam qui fuit Helmadam qui fuit Her ²⁹qui fuit Iesu qui fuit Eliezer qui fuit Iorim qui fuit Matthat qui fuit Levi ³⁰qui fuit Symeon qui fuit Iuda qui fuit Ioseph qui fuit Iona qui fuit Eliachim ³¹qui fuit Melea qui fuit Menna qui fuit Matthata qui fuit Nathan qui fuit David ³²qui fuit Iesse qui fuit Obed qui fuit Booz qui fuit Salmon qui fuit Naasson ³³qui fuit Aminadab qui fuit Aram qui fuit Esrom qui fuit Phares qui fuit Iudae ³⁴qui fuit Iacob qui fuit Isaac qui fuit Abraham qui fuit Thare qui fuit Nachor ³⁵qui fuit Seruch qui fuit Ragau qui fuit Phalec qui fuit Eber qui fuit Sale ³⁶qui fuit Cainan qui fuit Arfaxat qui fuit Sem qui fuit Noe qui fuit Lamech ³⁷qui fuit Mathusalae qui fuit Enoch qui fuit Iared qui fuit Malelehel qui fuit Cainan ³⁸qui fuit Enos qui fuit Seth qui fuit Adam qui fuit Dei

4 Iesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est ab Iordane et agebatur in Spiritu in desertum ²diebus quadraginta et temptabatur a diabolo et nihil manducavit in diebus illis et consummatis illis esuriit ³dixit autem illi diabolus si Filius Dei es dic lapidi huic ut panis fiat ⁴et respondit ad illum Iesus scriptum est quia non in pane solo vivet homo sed in omni verbo Dei ⁵et duxit illum diabolus et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis ⁶et ait ei tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum quia mihi tradita sunt et cui volo do illa ⁷tu ergo si adaveris coram me erunt tua omnia ⁸et respondens Iesus dixit illi scriptum est Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies ⁹et duxit illum in Hierusalem et statuit eum supra pinnam templi et dixit illi si Filius Dei es mitte te hinc deorsum ¹⁰scriptum est enim quod angelis suis mandabit de te ut conservent te ¹¹et quia in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ¹²et respondens Iesus ait illi dictum est non temptabis Dominum Deum tuum ¹³et consummata omni temptatione diabolus recessit ab illo us-

que ad tempus ¹⁴et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam et fama exiit per universam regionem de illo ¹⁵et ipse docebat in synagogis eorum et magnificabatur ab omnibus ¹⁶et venit Nazareth ubi erat nutritus et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere ¹⁷et traditus est illi liber prophetae Esariae et ut revolvit librum invenit locum ubi scriptum erat ¹⁸Spiritus Domini super me propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me ¹⁹praedicare captivis remissionem et caecis visum dimittere contractos in remissionem praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis ²⁰et cum plicuisset librum reddidit ministro et sedit et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum ²¹coepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris ²²et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius et dicebant nonne hic filius est Ioseph ²³et ait illis utique dicetis mihi hanc similitudinem medice cura te ipsum quanta audivimus facta in Capharnaum fac et hic in patria tua ²⁴ait autem amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua ²⁵in veritate dico vobis multae viduae erant in diebus Heliae in Israhel quando clusum est caelum annis tribus et mensibus sex cum facta est fames magna in omni terra ²⁶et ad nullam illarum missus est Helias nisi in Sareptha Sidoniae ad mulierem viduam ²⁷et multi leprosi erant in Israhel sub Heliseo propheta et nemo eorum mundatus est nisi Neman Syrus ²⁸et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes ²⁹et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitent eum ³⁰ipse autem transiens per medium illorum ibat ³¹et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae ibique docebat illos sabbatis ³²et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius ³³et in synagoga erat homo habens daemonium immundum et exclamavit voce magna ³⁴dicens sine quid nobis et tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos scio te qui sis Sanctus Dei ³⁵et increpavit illi Iesus dicens obmutesce et exi ab illo et cum proiecisset illum daemonium in medium exiit ab illo nihilque illum nocuit ³⁶et factus est pavor in omnibus et conloquebantur ad invicem dicentes quod est hoc verbum quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus et exeunt ³⁷et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis ³⁸surgens autem de synagoga introivit in domum Simonis socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus et rogaverunt illum pro ea ³⁹et stans super illam imperavit febrim et dimisit illam et continuo surgens ministrabat illis ⁴⁰cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum at ille singulis manus inponens curabat eos ⁴¹exiebant autem etiam daemonia a multis clamantia et dicentia quia tu es Filius Dei et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse Christum ⁴²facta autem die egressus ibat in desertum locum et turbae requirebant eum et venerunt usque ad ip-

sum et detinebant illum ne discederet ab eis ⁴³quibus ille ait quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei quia ideo missus sum ⁴⁴et erat praedicans in synagogis Galilaeae

5 factum est autem cum turbae inruerent in eum ut audirent verbum Dei et ipse stabat secus stagnum Gennesareth ²et vidit duas naves stantes secus stagnum piscatores autem descenderant et lavabant retia ³ascendens autem in unam navem quae erat Simonis rogavit eum a terra reducere pusillum et sedens docebat de navicula turbas ⁴ut cessavit autem loqui dixit ad Simonem duc in altum et laxate retia vestra in capturam ⁵et respondens Simon dixit illi praeceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus in verbo autem tuo laxabo rete ⁶et cum hoc fecissent concluderunt piscium multitudinem copiosam rumpebatur autem rete eorum ⁷et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut venirent et adiuverent eos et venerunt et impleverunt ambas naviculas ita ut mergerentur ⁸quod cum videret Simon Petrus procidit ad genua Iesu dicens exi a me quia homo peccator sum Domine ⁹stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant ¹⁰similiter autem Iacobum et Iohannem filios Zebedaei qui erant socii Simonis et ait ad Simonem Iesus noli timere ex hoc iam homines eris capiens ¹¹et subductis ad terram navibus relictis omnibus secuti sunt illum ¹²et factum est cum esset in una civitatum et ecce vir plenus lepra et videns Iesum et procidens in faciem rogavit eum dicens Domine si vis potes me mundare ¹³et extendens manum tetigit illum dicens volo mundare et confestim lepra discessit ab illo ¹⁴et ipse praecepit illi ut nemini diceret sed vade ostende te sacerdoti et offer pro emundatione tua sicut praecepit Moses in testimonium illis ¹⁵perambulabat autem magis sermo de illo et conveniebant turbae multae ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis ¹⁶ipse autem secedebat in deserto et orabat ¹⁷et factum est in una dierum et ipse sedebat docens et erant Pharisei sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem et virtus erat Domini ad sanandum eos ¹⁸et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus et quaerebant eum inferre et ponere ante eum ¹⁹et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba ascenderunt supra tectum per tegulas submiserunt illum cum lecto in medium ante Iesum ²⁰quorum fidem ut vidit dixit homo remittuntur tibi peccata tua ²¹et coeperunt cogitare scribae et Pharisei dicentes quis est hic qui loquitur blasphemias quis potest dimittere peccata nisi solus Deus ²²ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum respondens dixit ad illos quid cogitatis in cordibus vestris ²³quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata an dicere surge et ambula ²⁴ut autem sciatis quia Filius hominis potestatem habet in terra dimittere peccata ait paralytico tibi dico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam ²⁵et confestim surgens coram illis tulit in quo iacebat et abiit in

domum suam magnificans Deum ²⁶et stupor adprehendit omnes et magnificabant Deum et repleti sunt timore dicentes quia vidimus mirabilia hodie ²⁷et post haec exiit et vidit publicanum nomine Levi sedentem ad teloneum et ait illi sequere me ²⁸et relictis omnibus surgens secutus est eum ²⁹et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua et erat turba multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes ³⁰et murmurabant Pharisei et scribae eorum dicentes ad discipulos eius quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis ³¹et respondens Iesus dixit ad illos non egent qui sani sunt medico sed qui male habent ³²non veni vocare iustos sed peccatores in paenitentiam ³³at illi dixerunt ad eum quare discipuli Iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et Phariseorum tui autem edunt et bibunt ³⁴quibus ipse ait numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare ³⁵venient autem dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus ³⁶dicebat autem et similitudinem ad illos quia nemo commissuram a vestimento novo inmittit in vestimentum vetus alioquin et novum rumpit et veteri non convenit commissura a novo ³⁷et nemo mittit vinum novum in utres veteres alioquin rumpet vinum novum utres et ipsum effundetur et utres peribunt ³⁸sed vinum novum in utres novos mittendum est et utraque conservantur ³⁹et nemo bibens vetus statim vult novum dicit enim vetus melius est

6factum est autem in sabbato secundoprmo cum transiret per sata vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus ²quidam autem Phariseorum dicebant illis quid facitis quod non licet in sabbatis ³et respondens Iesus ad eos dixit nec hoc legistis quod fecit David cum esurisset ipse et qui cum eo erant ⁴quomodo intravit in domum Dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum ipso erant quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus ⁵et dicebat illis quia dominus est Filius hominis etiam sabbati ⁶factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida ⁷observabant autem scribae et Pharisei si in sabbato curaret ut invenirent accusare illum ⁸ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat manum aridam surge et sta in medium et surgens stetit ⁹ait autem ad illos Iesus interrogo vos si licet sabbato bene facere an male animam salvam facere an perdere ¹⁰et circumspectis omnibus dixit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus eius ¹¹ipsi autem repleti sunt insipientia et conloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu ¹²factum est autem in illis diebus exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione Dei ¹³et cum dies factus esset vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominavit ¹⁴Simonem quem cognominavit Petrum et Andream fratrem eius Iacobum et Iohannem Philippum et Bartholomeum ¹⁵Mattheum et Thomam Iacobum Alpei et Simo-

nem qui vocatur Zelotes ¹⁶Iudam Iacobi et Iudam Scarioth qui fuit proditor ¹⁷et descendens cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea et Hierusalem et maritimae Tyri et Sidonis ¹⁸qui venerunt ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis et qui vexabantur ab spiritibus immundis curabantur ¹⁹et omnis turba quaerebant eum tangere quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes ²⁰et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat beati pauperes quia vestrum est regnum Dei ²¹beati qui nunc esuritis quia saturabimini beati qui nunc fletis quia ridebitis ²²beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis ²³gaudete in illa die et exultate ecce enim merces vestra multa in caelo secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum ²⁴verumtamen vae vobis divitibus quia habetis consolationem vestram ²⁵vae vobis qui saturati estis quia esurietis vae vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis ²⁶vae cum bene vobis dixerint omnes homines secundum haec faciebant prophetis patres eorum ²⁷sed vobis dico qui auditis diligite inimicos vestros benefacite his qui vos oderunt ²⁸benedicite maledicentibus vobis orate pro calumniantibus vos ²⁹ei qui te percutit in maxillam praebe et alteram et ab eo qui aufert tibi vestimentum etiam tunicam noli prohibere ³⁰omni autem petenti te tribue et qui aufert quae tua sunt ne repetas ³¹et prout vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis similiter ³²et si diligitis eos qui vos diligunt quae vobis est gratia nam et peccatores diligentes se diligunt ³³et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt quae vobis est gratia siquidem et peccatores hoc faciunt ³⁴et si mutuam dederitis his a quibus speratis recipere quae gratia est vobis nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant aequalia ³⁵verumtamen diligitis inimicos vestros et benefacite et mutuam date nihil desperantes et erit merces vestra multa et eritis filii Altissimi quia ipse benignus est super ingratos et malos ³⁶estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est ³⁷nolite iudicare et non iudicabimini nolite condemnare et non condemnabimini dimittite et dimitte mini ³⁸date et dabitur vobis mensuram bonam confersam et coagitatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis ³⁹dicebat autem illis et similitudinem numquid potest caecus caecum ducere nonne ambo in foveam cadent ⁴⁰non est discipulus super magistrum perfectus autem omnis erit sicut magister eius ⁴¹quid autem vides festucam in oculo fratris tui trabem autem quae in oculo tuo est non consideras ⁴²et quomodo potes dicere fratri tuo frater sine eiciam festucam de oculo tuo ipse in oculo tuo trabem non videns hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui ⁴³non est enim arbor bona quae facit fructus malos neque arbor mala faciens fructum bonum ⁴⁴unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur neque enim de spinis colligunt ficus neque

de rubo vindemiant uvam ⁴⁵bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum et malus homo de malo profert malum ex abundantia enim cordis os loquitur ⁴⁶quid autem vocatis me Domine Domine et non facitis quae dico ⁴⁷omnis qui venit ad me et audit sermones meos et facit eos ostendam vobis cui similis est ⁴⁸similis est homini aedificanti domum qui fodit in altum et posuit fundamenta supra petram inundatione autem facta inlissum est flumen domui illi et non potuit eam movere fundata enim erat supra petram ⁴⁹qui autem audivit et non fecit similis est homini aedificanti domum suam supra terram sine fundamento in quam inlissus est fluvius et continuo concidit et facta est ruina domus illius magna

7 cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis intravit Capharnaum ²centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus qui illi erat pretiosus ³et cum audisset de Iesu misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum ut veniret et salvaret servum eius ⁴at illi cum venissent ad Iesum rogabant eum sollicite dicentes ei quia dignus est ut hoc illi praestes ⁵diligit enim gentem nostram et synagogam ipse aedificavit nobis ⁶Iesus autem ibat cum illis et cum iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicos dicens Domine noli vexari non enim dignus sum ut sub tectum meum intres ⁷propter quod et me ipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te sed dic verbo et sanabitur puer meus ⁸nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit ⁹quo audito Iesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit amen dico vobis nec in Israhel tantam fidem inveni ¹⁰et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum ¹¹et factum est deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa ¹²cum autem adpropinquaret portae civitatis et ecce defunctus efferebatur filius unicus matri suae et haec vidua erat et turba civitatis multa cum illa ¹³quam cum vidisset Dominus misericordia motus super ea dixit illi noli flere ¹⁴et accessit et tetigit loculum huius autem qui portabant steterunt et ait adulescens tibi dico surge ¹⁵et resedit qui erat mortuus et coepit loqui et dedit illum matri suae ¹⁶accepit autem omnes timor et magnificabant Deum dicentes quia propheta magnus surrexit in nobis et quia Deus visitavit plebem suam ¹⁷et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo et omnem circa regionem ¹⁸et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his ¹⁹et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad Dominum dicens tu es qui venturus es an alium expectamus ²⁰cum autem venissent ad eum viri dixerunt Iohannes Baptista misit nos ad te dicens tu es qui venturus es an alium expectamus ²¹in ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis et caecis multis donavit visum ²²et respondens dixit illis euntes nuntiate Iohanni quae vidistis et audistis quia caeci vident

claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur ²³et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me ²⁴et cum discessissent nuntii Iohannis coepit dicere de Iohanne ad turbas quid existis in desertum videre harundinem vento moveri ²⁵sed quid existis videre hominem mollibus vestimentis indutum ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis in domibus regum sunt ²⁶sed quid existis videre prophetam utique dico vobis et plus quam prophetam ²⁷hic est de quo scriptum est ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te ²⁸dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est qui autem minor est in regno Dei maior est illo ²⁹et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt Deum baptizati baptismo Iohannis ³⁰Pharisaei autem et legis periti consilium Dei spreverunt in semet ipsos non baptizati ab eo ³¹cui ergo similes dicam homines generationis huius et cui similes sunt ³²similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus cantavimus vobis tibiis et non saltastis lamentavimus et non plorastis ³³venit enim Iohannes Baptista neque manducans panem neque bibens vinum et dicitis daemonium habet ³⁴venit Filius hominis manducans et bibens et dicitis ecce homo devorator et bibens vinum amicus publicanorum et peccatorum ³⁵et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis ³⁶rogabat autem illum quidam de Pharisaeis ut manducaret cum illo et ingressus domum Pharisaei discubuit ³⁷et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix ut cognovit quod accubuit in domo Pharisaei adtulit alabastrum unguenti ³⁸et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento unguebat ³⁹videns autem Pharisaeus qui vocaverat eum ait intra se dicens hic si esset propheta sciret utique quae et qualis mulier quae tangit eum quia peccatrix est ⁴⁰et respondens Iesus dixit ad illum Simon habeo tibi aliquid dicere at ille ait magister dic ⁴¹duo debitores erant cuidam feneratori unus debebat denarios quingentos alius quinquaginta ⁴²non habentibus illis unde redderent donavit utrisque quis ergo eum plus diligit ⁴³respondens Simon dixit aestimo quia is cui plus donavit at ille dixit ei recte iudicasti ⁴⁴et conversus ad mulierem dixit Simoni vides hanc mulierem intravi in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit ⁴⁵osculum mihi non dedisti haec autem ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos ⁴⁶oleo caput meum non unxisti haec autem unguento unxit pedes meos ⁴⁷propter quod dico tibi remittentur ei peccata multa quoniam dilexit multum cui autem minus dimittitur minus diligit ⁴⁸dixit autem ad illam remittuntur tibi peccata ⁴⁹et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se quis est hic qui etiam peccata dimittit ⁵⁰dixit autem ad mulierem fides tua te salvam fecit vade in pace

8 et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civita-

tem et castellum praedicans et evangelizans regnum Dei et duodecim cum illo ²et mulieres aliquae quae erant curatae ab spiritibus malignis et infirmitatibus Maria quae vocatur Magdalene de qua daemonia septem exierant ³et Iohanna uxor Chuza procuratoris Herodis et Susanna et aliae mulierum quae ministrabant eis de facultatibus suis ⁴cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum dixit per similitudinem ⁵exiit qui seminat seminare semen suum et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres caeli comederunt illud ⁶et aliud cecidit supra petram et natum aruit quia non habebat humorem ⁷et aliud cecidit inter spinas et simul exortae spinae suffocaverunt illud ⁸et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum haec dicens clamabat qui habet aures audiendi audiat ⁹interrogabant autem eum discipuli eius quae esset haec parabola ¹⁰quibus ipse dixit vobis datum est nosse mysterium regni Dei ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intellegant ¹¹est autem haec parabola semen est verbum Dei ¹²qui autem secus viam sunt qui audiunt deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant ¹³nam qui supra petram qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum et hii radices non habent qui ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt ¹⁴quod autem in spinis cecidit hii sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum ¹⁵quod autem in bonam terram hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum adferunt in patientia ¹⁶nemo autem lucernam accendens operit eam vaso aut subtus lectum ponit sed supra candelabrum ponit ut intrantes videant lumen ¹⁷non enim est occultum quod non manifestetur nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat ¹⁸videte ergo quomodo auditis qui enim habet dabitur illi et quicumque non habet etiam quod putat se habere auferetur ab illo ¹⁹venerunt autem ad illum mater et fratres eius et non poterant adire ad eum prae turba ²⁰et nuntiatum est illi mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre ²¹qui respondens dixit ad eos mater mea et fratres mei hii sunt qui verbum Dei audiunt et faciunt ²²factum est autem in una dierum et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos transfretemus trans stagnum et ascenderunt ²³navigantibus autem illis obdormiit et descendit procella venti in stagnum et complebantur et periclitabantur ²⁴accedentes autem suscitaverunt eum dicentes praeceptor perimus at ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae et cessavit et facta est tranquillitas ²⁵dixit autem illis ubi est fides vestra qui timentes mirati sunt dicentes ad invicem quis putas hic est quia et ventis imperat et mari et oboediunt ei ²⁶enavigaverunt autem ad regionem Gerasenorum quae est contra Galilaeam ²⁷et cum egressus esset ad terram occurrit illi vir quidam qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo manebat sed in monumentis ²⁸is ut vidit

Iesum procidit ante illum et exclamans voce magna dixit quid mihi et tibi est Iesu Fili Dei altissimi obsecro te ne me torqueas ²⁹praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine multis enim temporibus arripiebat illum et vincebatur catenis et conpedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta ³⁰interrogavit autem illum Iesus dicens quod tibi nomen est at ille dixit Legio quia intraverunt daemonia multa in eum ³¹et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent ³²erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte et rogabant eum ut permitteret eos in illos ingredi et permisit illos ³³exierunt ergo daemonia ab homine et intraverunt in porcos et impetu abiit grex per praeceps in stagnum et suffocatus est ³⁴quod ut viderunt factum qui pascebant fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas ³⁵exierunt autem videre quod factum est et venerunt ad Iesum et invenerunt hominem sedentem a quo daemonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius et timuerunt ³⁶nuntiaverunt autem illis et qui viderant quomodo sanus factus esset a Legione ³⁷et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis quia timore magno tenebantur ipse autem ascendens navem reversus est ³⁸et rogabat illum vir a quo daemonia exierant ut cum eo esset dimisit autem eum Iesus dicens ³⁹redi domum tuam et narra quanta tibi fecit Deus et abiit per universam civitatem praedicans quanta illi fecisset Iesus ⁴⁰factum est autem cum redisset Iesus excepit illum turba erant enim omnes expectantes eum ⁴¹et ecce venit vir cui nomen Iairus et ipse princeps synagogae erat et cecidit ad pedes Iesu rogans eum ut intraret in domum eius ⁴²quia filia unica erat illi fere annorum duodecim et haec moriebatur et contigit dum iret a turbis conprimebatur ⁴³et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari ⁴⁴accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius et confestim stetit fluxus sanguinis eius ⁴⁵et ait Iesus quis est qui me tetigit negantibus autem omnibus dixit Petrus et qui cum illo erant praeceptor turbae te comprimunt et adfligunt et dicis quis me tetigit ⁴⁶et dixit Iesus tetigit me aliquis nam ego novi virtutem de me exisse ⁴⁷videns autem mulier quia non latuit tremens venit et procidit ante pedes illius et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata sit ⁴⁸at ipse dixit illi filia fides tua te salvam fecit vade in pace ⁴⁹adhuc illo loquente venit a principe synagogae dicens ei quia mortua est filia tua noli vexare illum ⁵⁰Iesus autem audito hoc verbo respondit patri puellae noli timere crede tantum et salva erit ⁵¹et cum venisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi Petrum et Iohannem et Iacobum et patrem et matrem puellae ⁵²flebant autem omnes et plangebant illam at ille dixit nolite flere non est mortua sed dormit ⁵³et deridebant eum scientes quia mortua esset ⁵⁴ipse autem tenens manum eius clamavit dicens puella surge ⁵⁵et reversus est spiritus eius et surrexit con-

tinuo et iussit illi dari manducare ⁵⁶et stupuerunt parentes eius quibus praecepit ne alicui dicerent quod factum erat

9convocatis autem duodecim apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemonia et ut languores curarent ²et misit illos praedicare regnum Dei et sanare infirmos ³et ait ad illos nihil tuleritis in via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis ⁴et in quacumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis ⁵et quicumque non receperint vos exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos ⁶egressi autem circumibant per castella evangelizantes et curantes ubique ⁷audivit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo et haesitabat eo quod diceretur ⁸a quibusdam quia Iohannes surrexit a mortuis a quibusdam vero quia Helias apparuit ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit ⁹et ait Herodes Iohannem ego decollavi quis autem est iste de quo audio ego talia et quaerebat videre eum ¹⁰et reversi apostoli narraverunt illi quaecumque fecerunt et adsumptis illis secessit seorsum in locum desertum qui est Bethsaida ¹¹quod cum cognovissent turbae secutae sunt illum et excepit illos et loquebatur illis de regno Dei et eos qui cura indigebant sanabat ¹²dies autem coeperat declinare et accedentes duodecim dixerunt illi dimitte turbas ut euntes in castella villasque quae circa sunt devertant et inveniant escas quia hic in loco deserto sumus ¹³ait autem ad illos vos date illis manducare at illi dixerunt non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas ¹⁴erant autem fere viri quinque milia ait autem ad discipulos suos facite illos discumbere per convivia quinquagenos ¹⁵et ita fecerunt et discumbere fecerunt omnes ¹⁶acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas ¹⁷et manducaverunt omnes et saturati sunt et sublatum est quod superfuit illis fragmentorum cofini duodecim ¹⁸et factum est cum solus esset orans erant cum illo et discipuli et interrogavit illos dicens quem me dicunt esse turbae ¹⁹at illi responderunt et dixerunt Iohannem Baptistam alii autem Heliam alii quia propheta unus de prioribus surrexit ²⁰dixit autem illis vos autem quem me esse dicitis respondens Simon Petrus dixit Christum Dei ²¹at ille increpans illos praecepit ne cui dicerent hoc ²²dicens quia oportet Filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere ²³dicebat autem ad omnes si quis vult post me venire abneget se ipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me ²⁴qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet illam nam qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet illam ²⁵quid enim proficit homo si lucretur universum mundum se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat ²⁶nam qui me erubuerit et meos sermones hunc Filius hominis

erubescet cum venerit in maiestate sua et Patris et sanctorum angelorum ²⁷dico autem vobis vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei ²⁸factum est autem post haec verba fere dies octo et adsumpsit Petrum et Iohannem et Iacobum et ascendit in montem ut oraret ²⁹et factum est dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius albus refulgens ³⁰et ecce duo viri loquebantur cum illo erant autem Moses et Helias ³¹visi in maiestate et dicebant excessum eius quem completurus erat in Hierusalem ³²Petrus vero et qui cum illo gravati erant somno et evigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo ³³et factum est cum discederent ab illo ait Petrus ad Iesum praeceptor bonum est nos hic esse et faciamus tria tabernacula unum tibi et unum Mosi et unum Heliae nesciens quid diceret ³⁴haec autem illo loquente facta est nubes et obumbravit eos et timuerunt intransibilibus illis in nubem ³⁵et vox facta est de nube dicens hic est Filius meus electus ipsum audite ³⁶et dum fieret vox inventus est Iesus solus et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quae viderant ³⁷factum est autem in sequenti die descendentibus illis de monte occurrit illi turba multa ³⁸et ecce vir de turba exclamavit dicens magister obsecro te respice in filium meum quia unicus est mihi ³⁹et ecce spiritus adprehendit illum et subito clamat et elidit et dissipat eum cum spuma et vix discedit dilanians eum ⁴⁰et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum et non potuerunt ⁴¹respondens autem Iesus dixit o generatio infidelis et perversa usquequo ero apud vos et patiar vos adduc huc filium tuum ⁴²et cum accederet elisit illum daemonium et dissipavit ⁴³et increpavit Iesus spiritum immundum et sanavit puerum et reddidit illum patri eius ⁴⁴stupebant autem omnes in magnitudine Dei omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat dixit ad discipulos suos ponite vos in cordibus vestris sermones istos Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum ⁴⁵at illi ignorabant verbum istud et erat velatum ante eos ut non sentirent illud et timebant interrogare eum de hoc verbo ⁴⁶intravit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset ⁴⁷at Iesus videns cogitationes cordis illorum adprehendens puerum statuit eum secus se ⁴⁸et ait illis quicumque susceperit puerum istum in nomine meo me recipit et quicumque me recipit recipit eum qui me misit nam qui minor est inter omnes vos hic maior est ⁴⁹respondens autem Iohannes dixit praeceptor vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia et prohibuimus eum quia non sequitur nobiscum ⁵⁰et ait ad illum Iesus nolite prohibere qui enim non est adversum vos pro vobis est ⁵¹factum est autem dum complerentur dies adsumptionis eius et ipse faciem suam firmavit ut iret Hierusalem ⁵²et misit nuntios ante conspectum suum et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut pararent illi ⁵³et non receperunt eum quia facies eius erat euntis Hierusalem ⁵⁴cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Iohannes dixerunt Domine vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos ⁵⁵et

conversus increpavit illos ⁵⁶et abierunt in aliud castellum ⁵⁷factum est autem ambulans illis in via dixit quidam ad illum sequar te quocumque ieris ⁵⁸et ait illi Iesus vulpes foveas habent et volucres caeli nidos Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet ⁵⁹ait autem ad alterum sequere me ille autem dixit Domine permittite mihi primum ire sepelire patrem meum ⁶⁰dixitque ei Iesus sine ut mortui sepeliant mortuos suos tu autem vade adnuntia regnum Dei ⁶¹et ait alter sequar te Domine sed primum permittite mihi renuntiare his qui domi sunt ⁶²ait ad illum Iesus nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno Dei

10post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus ²et dicebat illis messis quidem multa operarii autem pauci rogare ergo Dominum messis ut mittat operarios in messem ³ite ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos ⁴nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta et neminem per viam salutaveritis ⁵in quacumque domum intraveritis primum dicite pax huic domui ⁶et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illam pax vestra sin autem ad vos revertetur ⁷in eadem autem domo manete edentes et bibentes quae apud illos sunt dignus enim est operarius mercede sua nolite transire de domo in domum ⁸et in quacumque civitatem intraveritis et susceperint vos manducate quae adponuntur vobis ⁹et curate infirmos qui in illa sunt et dicite illis adpropinquavit in vos regnum Dei ¹⁰in quacumque civitatem intraveritis et non receperint vos exeuntes in plateas eius dicite ¹¹etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos tamen hoc scitote quia adpropinquavit regnum Dei ¹²dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati ¹³vae tibi Corazain vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent ¹⁴verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis ¹⁵et tu Capharnaum usque in caelum exaltata usque ad infernum demergeris ¹⁶qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit qui autem me spernit spernit eum qui me misit ¹⁷reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes Domine etiam daemones subiciuntur nobis in nomine tuo ¹⁸et ait illis videbam Satanam sicut fulgur de caelo cadentem ¹⁹ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et supra omnem virtutem inimici et nihil vobis nocebit ²⁰verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis ²¹in ipsa hora exultavit Spiritu Sancto et dixit confiteor tibi Pater Domine caeli et terrae quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis etiam Pater quia sic placuit ante te ²²omnia mihi tradita sunt a Patre meo et nemo scit qui sit Filius nisi Pater et qui sit Pater nisi Filius et cui voluerit Filius re-

velare ²³et conversus ad discipulos suos dixit beati oculi qui vident quae videtis ²⁴dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt ²⁵et ecce quidam legis peritus surrexit temptans illum et dicens magister quid faciendo vitam aeternam possidebo ²⁶at ille dixit ad eum in lege quid scriptum est quomodo legis ²⁷ille respondens dixit diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut te ipsum ²⁸dixitque illi recte respondisti hoc fac et vives ²⁹ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad Iesum et quis est meus proximus ³⁰suscipiens autem Iesus dixit homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum et plagis inpositis abierunt semivivo relicto ³¹accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et viso illo praeterivit ³²similiter et Levita cum esset secus locum et videret eum pertransiit ³³Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus est ³⁴et adpropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum et inponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit ³⁵et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait curam illius habe et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi ³⁶quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones ³⁷at ille dixit qui fecit misericordiam in illum et ait illi Iesus vade et tu fac similiter ³⁸factum est autem dum irent et ipse intravit in quoddam castellum et mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam ³⁹et huic erat soror nomine Maria quae etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius ⁴⁰Martha autem satagebat circa frequens ministerium quae stetit et ait Domine non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare dic ergo illi ut me adiuvet ⁴¹et respondens dixit illi Dominus Martha Martha sollicita es et turbaris erga plurima ⁴²porro unum est necessarium Maria optimam partem elegit quae non auferetur ab ea

11et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessavit dixit unus ex discipulis eius ad eum Domine doce nos orare sicut et Iohannes docuit discipulos suos ²et ait illis cum oratis dicite Pater sanctificetur nomen tuum adveniat regnum tuum ³panem nostrum cotidianum da nobis cotidie ⁴et dimitte nobis peccata nostra siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis et ne nos inducas in temptationem ⁵et ait ad illos quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicit illi amice commoda mihi tres panes ⁶quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum ⁷et ille de intus respondens dicat noli mihi molestus esse iam ostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili non possum surge et dare tibi ⁸dico vobis et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit propter improbitatem tamen eius sur-

get et dabit illi quotquot habet necessarios ⁹et ego vobis dico petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis ¹⁰omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur ¹¹quis autem ex vobis patrem petet panem numquid lapidem dabit illi aut piscem numquid pro pisce serpentem dabit illi ¹²aut si petierit ovum numquid porriget illi scorpionem ¹³si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se ¹⁴et erat eiciens daemonium et illud erat mutum et cum eiecisset daemonium locutus est mutus et admiratae sunt turbae ¹⁵quidam autem ex eis dixerunt in Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia ¹⁶et alii temptantes signum de caelo quaerebant ab eo ¹⁷ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis omne regnum in se ipsum divisum desolatur et domus supra domum cadet ¹⁸si autem et Satanus in se ipsum divisus est quomodo stabit regnum ipsius quia dicitis in Beelzebub eicere me daemonia ¹⁹si autem ego in Beelzebub eicio daemonia filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices vestri erunt ²⁰porro si in digito Dei eicio daemonia profecto praevenit in vos regnum Dei ²¹cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea quae possidet ²²si autem fortior illo superveniens vicerit eum universa arma eius aufert in quibus confidebat et spolia eius distribuit ²³qui non est mecum adversum me est et qui non colligit mecum dispergit ²⁴cum inmundus spiritus exierit de homine perambulat per loca inaquosa quaerens requiem et non inveniens dicit revertar in domum meam unde exivi ²⁵et cum venerit invenit scopis mundatam ²⁶et tunc vadit et adsumit septem alios spiritus nequiores se et ingressi habitant ibi et sunt novissima hominis illius peiora prioribus ²⁷factum est autem cum haec diceret extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti ²⁸at ille dixit quippini beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt ²⁹turbis autem concurrentibus coepit dicere generatio haec generatio nequam est signum quaerit et signum non dabitur illi nisi signum Ioniae ³⁰nam sicut Ionas fuit signum Ninevitis ita erit et Filius hominis generationi isti ³¹regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis et ecce plus Salomone hic ³²vir ninevitae surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam quia paenitentiam egerunt ad praedicationem Ioniae et ecce plus Iona hic ³³nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio sed supra candelabrum ut qui ingrediuntur lumen videant ³⁴lucerna corporis tui est oculus tuus si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosus erit ³⁵vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint ³⁶si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris inluminabit te ³⁷et cum loqueretur rogavit illum quidam Pharisaeus ut pranderet apud se et ingressus recubuit

³⁸Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium ³⁹et ait Dominus ad illum nunc vos Pharisei quod de foris est calicis et catini mundatis quod autem intus est vestrum plenum est rapina et iniquitate ⁴⁰stulti nonne qui fecit quod de foris est etiam id quod de intus est fecit ⁴¹verumtamen quod superest date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis ⁴²sed vae vobis Pharisaeis quia decimatis mentam et rutam et omne holus et praeteritis iudicium et caritatem Dei haec autem oportuit facere et illa non omittere ⁴³vae vobis Pharisaeis quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro ⁴⁴vae vobis quia estis ut monumenta quae non parent et homines ambulantes supra nesciunt ⁴⁵respondens autem quidam ex legis peritis ait illi magister haec dicens etiam nobis contumeliam facis ⁴⁶at ille ait et vobis legis peritis vae quia oneratis homines oneribus quae portari non possunt et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas ⁴⁷vae vobis quia aedificatis monumenta prophetarum patres autem vestri occiderunt illos ⁴⁸profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum quoniam quidem ipsi eos occiderunt vos autem aedificatis eorum sepulchra ⁴⁹propterea et sapientia Dei dixit mittam ad illos prophetas et apostolos et ex illis occident et persequentur ⁵⁰ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista ⁵¹a sanguine Abel usque ad sanguinem Zacchariae qui periit inter altare et aedem ita dico vobis requiretur ab hac generatione ⁵²vae vobis legis peritis quia tulistis clavem scientiae ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis ⁵³cum haec ad illos diceret coeperunt Pharisei et legis periti graviter insistere et os eius opprimere de multis ⁵⁴insidiantes et quaerentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum

12 multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent coepit dicere ad discipulos suos adtendite a fermento Pharisaeorum quae est hypocrisis ²nihil autem opertum est quod non reveletur neque absconditum quod non sciatur ³quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur et quod in aurem locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis ⁴dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quod faciant ⁵ostendam autem vobis quem timeatis timeate eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam ita dico vobis hunc timeate ⁶nonne quinque passeres veneunt dipundio et unus ex illis non est in oblivione coram Deo ⁷sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt nolite ergo timere multis passeribus pluris estis ⁸dico autem vobis omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus et Filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei ⁹qui autem negaverit me coram hominibus denegabitur coram angelis Dei ¹⁰et omnis qui dicit verbum in Filium hominis remittetur illi ei autem qui in Spiritum Sanctum blasphemaverit non remittetur ¹¹cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates

nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis ¹²Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quae oporteat dicere ¹³ait autem quidam ei de turba magister dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem ¹⁴at ille dixit ei homo quis me constituit iudicem aut divisorem super vos ¹⁵dixitque ad illos videte et cavete ab omni avaritia quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet ¹⁶dixit autem similitudinem ad illos dicens hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager adtulit ¹⁷et cogitabat intra se dicens quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos ¹⁸et dixit hoc faciam destruam horrea mea et maiora faciam et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea ¹⁹et dicam animae meae anima habes multa bona posita in annos plurimos requiesce comede bibe epulare ²⁰dixit autem illi Deus stulte hac nocte animam tuam repetunt a te quae autem parasti cuius erunt ²¹sic est qui sibi thesaurizat et non est in Deum dives ²²dixitque ad discipulos suos ideo dico vobis nolite solliciti esse animae quid manducetis neque corpori quid vestiamini ²³anima plus est quam esca et corpus quam vestimentum ²⁴considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus non est cellarium neque horreum et Deus pascit illos quanto magis vos pluris estis illis ²⁵quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum ²⁶si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis ²⁷considerate lilia quomodo crescunt non laborant non nent dico autem vobis nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis ²⁸si autem faenum quod hodie in agro est et cras in clibanum mittitur Deus sic vestit quanto magis vos pusillae fidei ²⁹et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis et nolite in sublime tolli ³⁰haec enim omnia gentes mundi quaerunt Pater autem vester scit quoniam his indigetis ³¹verumtamen quaerite regnum Dei et haec omnia adicientur vobis ³²nolite timere pusillus grex quia conplacuit Patri vestro dare vobis regnum ³³vendite quae possidetis et date elemosynam facite vobis sacculos qui non veterescunt thesaurum non deficientem in caelis quo fur non adpropriet neque tinea corrumpit ³⁴ubi enim thesaurus vester est ibi et cor vestrum erit ³⁵sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes ³⁶et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei ³⁷beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes amen dico vobis quod praecinet se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis ³⁸et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit beati sunt servi illi ³⁹hoc autem scitote quia si sciret pater familias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam ⁴⁰et vos estote parati quia qua hora non putatis Filius hominis venit ⁴¹ait autem ei Petrus Domine ad nos dicis hanc parabolam an et ad omnes ⁴²dixit autem Dominus quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituet dominus super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram

⁴³beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit ita facientem ⁴⁴vere dico vobis quia supra omnia quae possidet constituet illum ⁴⁵quod si dixerit servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire et coeperit percutere pueros et ancillas et edere et bibere et inebriari ⁴⁶veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet ⁴⁷ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius vapulabit multas ⁴⁸qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit paucis omni autem cui multum datum est multum quaeretur ab eo et cui commendaverunt multum plus petent ab eo ⁴⁹ignem veni mittere in terram et quid volo si accendatur ⁵⁰baptisma autem habeo baptizari et quomodo coartor usque dum perficiatur ⁵¹putatis quia pacem veni dare in terram non dico vobis sed separationem ⁵²erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi tres in duo et duo in tres ⁵³dividentur pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem socrus in nurum suam et nurus in socrum suam ⁵⁴dicebat autem et ad turbas cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit ⁵⁵et cum austrum flantem dicitis quia aestus erit et fit ⁵⁶hypocritae faciem terrae et caeli nostis probare hoc autem tempus quomodo non probatis ⁵⁷quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est ⁵⁸cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam liberari ab illo ne forte trahat te apud iudicem et iudex tradat te exactori et exactor mittat te in carcerem ⁵⁹dico tibi non exies inde donec etiam novissimum minutum reddas

13aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilaeis quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum ²et respondens dixit illis putatis quod hii Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerunt quia talia passi sunt ³non dico vobis sed nisi paenitentiam habueritis omnes similiter peribitis ⁴sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in Siloam et occidit eos putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter omnes homines habitantes in Hierusalem ⁵non dico vobis sed si non paenitentiam egeritis omnes similiter peribitis ⁶dicebat autem hanc similitudinem arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua et venit quaerens fructum in illa et non invenit ⁷dixit autem ad cultorem vineae ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio succide ergo illam ut quid etiam terram occupat ⁸at ille respondens dixit illi domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercora ⁹et si quidem fecerit fructum sin autem in futurum succides eam ¹⁰erat autem docens in synagoga eorum sabbatis ¹¹et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere ¹²quam cum videret Iesus vocavit ad se et ait illi mulier dimissa es ab infirmitate tua ¹³et inposuit illi manus et confestim erecta est et glorificabat Deum ¹⁴respondens autem archi-

synagogus indignans quia sabbato curasset Iesus dicebat turbae sex dies sunt in quibus oportet operari in his ergo venite et curamini et non in die sabbati ¹⁵respondit autem ad illum Dominus et dixit hypocritae unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adquare ¹⁶hanc autem filiam Abrahae quam alligavit Satanas ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati ¹⁷et cum haec diceret erubescabant omnes adversarii eius et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo ¹⁸dicebat ergo cui simile est regnum Dei et cui simile esse existimabo illud ¹⁹simile est grano sinapis quod acceptum homo misit in hortum suum et crevit et factum est in arborem magnam et volucres caeli requieverunt in ramis eius ²⁰et iterum dixit cui simile aestimabo regnum Dei ²¹simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria donec fermentaretur totum ²²et ibat per civitates et castella docens et iter faciens in Hierusalem ²³ait autem illi quidam Domine si pauci sunt qui salvantur ipse autem dixit ad illos ²⁴contendite intrare per angustam portam quia multi dico vobis quaerunt intrare et non poterunt ²⁵cum autem intraverit pater familias et cluserit ostium et incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes Domine aperi nobis et respondens dicit vobis nescio vos unde sitis ²⁶tunc incipietis dicere manducavimus coram te et bibimus et in plateis nostris docuisti ²⁷et dicit vobis nescio vos unde sitis discedite a me omnes operarii iniquitatis ²⁸ibi erit fletus et stridor dentium cum videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes prophetas in regno Dei vos autem expelli foras ²⁹et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno Dei ³⁰et ecce sunt novissimi qui erunt primi et sunt primi qui erunt novissimi ³¹in ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum dicentes illi exi et vade hinc quia Herodes vult te occidere ³²et ait illis ite dicite vulpi illi ecce eicio daemonia et sanitates perficio hodie et cras et tertia consummor ³³verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare quia non capit prophetam perire extra Hierusalem ³⁴Hierusalem Hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pinnis et noluisti ³⁵ecce relinquitur vobis domus vestra dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis benedictus qui venit in nomine Domini

14et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis Pharisaeorum sabbato manducare panem et ipsi observabant eum ²et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum ³et respondens Iesus dixit ad legis peritos et Pharisaeos dicens si licet sabbato curare ⁴at illi tacuerunt ipse vero adprehensum sanavit eum ac dimisit ⁵et respondens ad illos dixit cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati ⁶et non poterant ad haec respondere illi ⁷dicebat autem et ad invitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent

dicens ad illos ⁸cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honoratior te sit invitatus ab eo ⁹et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi da huic locum et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere ¹⁰sed cum vocatus fueris vade recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi amice ascende superius tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus ¹¹quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur ¹²dicebat autem et ei qui se invitaverat cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio ¹³sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos caecos ¹⁴et beatus eris quia non habent retribuere tibi retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum ¹⁵haec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi beatus qui manducabit panem in regno Dei ¹⁶at ipse dixit ei homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos ¹⁷et misit servum suum hora cenae dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia ¹⁸et coeperunt simul omnes excusare primus dixit ei villam emi et necesse habeo exire et videre illam rogo te habe me excusatum ¹⁹et alter dixit iuga boum emi quinque et eo probare illa rogo te habe me excusatum ²⁰et alius dixit uxorem duxi et ideo non possum venire ²¹et reversus servus nuntiavit haec domino suo tunc iratus pater familias dixit servo suo exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes ac debiles et caecos et claudos introduc huc ²²et ait servus domine factum est ut imperasti et adhuc locus est ²³et ait dominus servo exi in vias et sepes et conpelle intrare ut impleatur domus mea ²⁴dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam ²⁵ibant autem turbae multae cum eo et conversus dixit ad illos ²⁶si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest esse meus discipulus ²⁷et qui non baiulat crucem suam et venit post me non potest esse meus discipulus ²⁸quis enim ex vobis volens turrem aedificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habet ad perficiendum ²⁹ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident incipiant inludere ei ³⁰dicentes quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare ³¹aut qui rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se ³²alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea quae pacis sunt ³³sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus ³⁴bonum est sal si autem sal quoque evanuerit in quo condietur ³⁵neque in terram neque in sterquilinum utile est sed foras mittetur qui habet aures audiendi audiat

15erant autem adpropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum ²et murmurabant Pharisaei et scribae

dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis³ et ait ad illos parabolam istam dicens⁴ quis ex vobis homo qui habet centum oves et si perdiderit unam ex illis nonne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam quae perierat donec inveniatur illam⁵ et cum invenerit eam inponit inumeros suos gaudens⁶ et veniens domum convocat amicos et vicinos dicens illis congratulamini mihi quia inveni ovem meam quae perierat⁷ dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam habente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent paenitentia⁸ aut quae mulier habens dragmas decem si perdiderit dragmam unam nonne accendit lucernam et everrit domum et quaerit diligenter donec inveniatur⁹ et cum invenerit convocat amicas et vicinas dicens congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram¹⁰ ita dico vobis gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore paenitentiam agente¹¹ ait autem homo quidam habuit duos filios¹² et dixit adulescentior ex illis patri pater da mihi portionem substantiae quae me contingit et divisit illis substantiam¹³ et non post multos dies congregatis omnibus adulescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose¹⁴ et postquam omnia consummasset facta est fames valida in regione illa et ipse coepit egere¹⁵ et abiit et adhesit uni civium regionis illius et misit illum in villam suam ut pasceret porcos¹⁶ et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant et nemo illi dabat¹⁷ in se autem reversus dixit quanti mercennarii patris mei abundant panibus ego autem hic fame pereor¹⁸ surgam et ibo ad patrem meum et dicam illi pater peccavi in caelum et coram te¹⁹ et iam non sum dignus vocari filius tuus fac me sicut unum de mercennariis tuis²⁰ et surgens venit ad patrem suum cum autem adhuc longe esset vidit illum pater ipsius et misericordia motus est et adcurrrens cecidit supra collum eius et osculatus est illum²¹ dixitque ei filius pater peccavi in caelum et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus²² dixit autem pater ad servos suos cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes²³ et adducite vitulum saginatum et occidite et manducemus et epulemur²⁴ quia hic filius meus mortuus erat et revixit perierat et inventus est et coeperunt epulari²⁵ erat autem filius eius senior in agro et cum veniret et adpropinquaret domui audivit symphoniam et chorum²⁶ et vocavit unum de servis et interrogavit quae haec essent²⁷ isque dixit illi frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum saginatum quia salvum illum recepit²⁸ indignatus est autem et nolebat introire pater ergo illius egressus coepit rogare illum²⁹ at ille respondens dixit patri suo ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum praeterii et numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer³⁰ sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit occidisti illi vitulum saginatum³¹ at ipse dixit illi fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt³² epulari autem

et gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuus erat et revixit perierat et inventus est

16 dicebat autem et ad discipulos suos homo quidam erat dives qui habebat vilicum et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius² et vocavit illum et ait illi quid hoc audio de te redde rationem vilicationis tuae iam enim non poteris vilicare³ ait autem vilicus intra se quid faciam quia dominus meus aufert a me vilicationem fodere non valeo mendicare erubescor⁴ scio quid faciam ut cum amotus fuero a vilicatione recipiant me in domos suas⁵ convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo quantum debes domino meo⁶ at ille dixit centum cados olei dixitque illi accipe cautionem tuam et sede cito scribe quinquaginta⁷ deinde alio dixit tu vero quantum debes qui ait centum choros tritici ait illi accipe litteras tuas et scribe octoginta⁸ et laudavit dominus vilicum iniquitatis quia prudenter fecisset quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt⁹ et ego vobis dico facite vobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula¹⁰ qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est et qui in modico iniquus est et in maiori iniquus est¹¹ si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis quod verum est quis credet vobis¹² et si in alieno fideles non fuistis quod vestrum est quis dabit vobis¹³ nemo servus potest duobus dominis servire aut enim unum odiet et alterum diligit aut uni adhaerit et alterum contemnet non potestis Deo servire et mamonae¹⁴ audiebant autem omnia haec Pharisaei qui erant avari et deridebant illum¹⁵ et ait illis vos estis qui iustificatis vos coram hominibus Deus autem novit corda vestra quia quod hominibus altum est abominatio est ante Deum¹⁶ lex et prophetae usque ad Iohannem ex eo regnum Dei evangelizatur et omnis in illud vim facit¹⁷ facilius est autem caelum et terram praeterire quam de lege unum apicem cadere¹⁸ omnis qui dimittit uxorem suam et ducit alteram moechatur et qui dimissam a viro ducit moechatur¹⁹ homo quidam erat dives et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide²⁰ et erat quidam mendicus nomine Lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus²¹ cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius²² factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno²³ elevans oculos suos cum esset in tormentis videbat Abraham a longe et Lazarum in sinu eius²⁴ et ipse clamans dixit pater Abraham miserere mei et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aqua ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma²⁵ et dixit illi Abraham fili recordare quia recepisti bona in vita tua et Lazarus similiter mala nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris²⁶ et in his omnibus inter nos et vos chasma magnum firmatum est ut hii qui volunt hinc transire ad vos non possint neque inde huc transmeare²⁷ et ait rogo ergo

te pater ut mittas eum in domum patris mei ²⁸ habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum ²⁹ et ait illi Abraham habent Mosen et prophetas audiant illos ³⁰ at ille dixit non pater Abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos paenitentiam agent ³¹ ait autem illi si Mosen et prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent

17 et ad discipulos suos ait impossibile est ut non veniant scandala vae autem illi per quem veniunt ² utilius est illi si lapis molaris inponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis ³ attendite vobis si peccaverit frater tuus increpa illum et si paenitentiam egerit dimitte illi ⁴ et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens paenitet me dimitte illi ⁵ et dixerunt apostoli Domino adauge nobis fidem ⁶ dixit autem Dominus si haberetis fidem sicut granum sinapis diceretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare et oboediret vobis ⁷ quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem qui regresso de agro dicit illi statim transi recumbe ⁸ et non dicit ei para quod cenem et praecinge te et ministra mihi donec manducem et bibam et post haec tu manducabis et bibes ⁹ numquid gratiam habet servo illi quia fecit quae sibi imperaverat non puto ¹⁰ sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus quod debuimus facere fecimus ¹¹ et factum est dum iret in Hierusalem transiebat per mediam Samariam et Galilaeam ¹² et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi qui steterunt a longe ¹³ et levaverunt vocem dicentes Iesu praeceptor miserere nostri ¹⁴ quos ut vidit dixit ite ostendite vos sacerdotibus et factum est dum irent mundati sunt ¹⁵ unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magnificans Deum ¹⁶ et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens et hic erat Samaritanus ¹⁷ respondens autem Iesus dixit nonne decem mundati sunt et novem ubi sunt ¹⁸ non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo nisi hic alienigena ¹⁹ et ait illi surge vade quia fides tua te salvum fecit ²⁰ interrogatus autem a Pharisaeis quando venit regnum Dei respondit eis et dixit non venit regnum Dei cum observatione ²¹ neque dicent ecce hic aut ecce illic ecce enim regnum Dei intra vos est ²² et ait ad discipulos venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis et non videbitis ²³ et dicent vobis ecce hic ecce illic nolite ire neque sectemini ²⁴ nam sicut fulgur coruscans de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget ita erit Filius hominis in die sua ²⁵ primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac ²⁶ et sicut factum est in diebus Noe ita erit et in diebus Filii hominis ²⁷ edebant et bibebant uxores ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem qua intravit Noe in arcam et venit diluvium et perdidit omnes ²⁸ similiter sicut factum est in diebus Loth edebant et bibebant emebant et vendebant plantabant aedificabant ²⁹ qua die autem exiit Loth a So-

domis pluit ignem et sulphur de caelo et omnes perdidit ³⁰ secundum haec erit qua die Filius hominis revelabitur ³¹ in illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo ne descendat tollere illa et qui in agro similiter non redeat retro ³² memores estote uxoris Loth ³³ quicumque quaesierit animam suam salvare perdet illam et qui perdiderit illam vivificabit eam ³⁴ dico vobis illa nocte erunt duo in lecto uno unus adsumetur et alter relinquetur ³⁵ duae erunt molentes in unum una adsumetur et altera relinquetur duo in agro unus adsumetur et alter relinquetur ³⁶ respondentes dicunt illi ubi Domine ³⁷ qui dixit eis ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae

18 dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere ² dicens iudex quidam erat in quadam civitate qui Deum non timebat et hominem non verebatur ³ vidua autem quaedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens vindica me de adversario meo ⁴ et nolebat per multum tempus post haec autem dixit intra se et si Deum non timeo nec hominem revereor ⁵ tamen quia molesta est mihi haec vidua vindicabo illam ne in novissimo veniens suggillet me ⁶ ait autem Dominus audite quid iudex iniquitatis dicit ⁷ Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam habebit in illis ⁸ dico vobis quia cito faciet vindictam illorum verumtamen Filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra ⁹ dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam ¹⁰ duo homines ascenderunt in templum ut orarent unus Pharisaeus et alter publicanus ¹¹ Pharisaeus stans haec apud se orabat Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniusti adulteri vel ut etiam hic publicanus ¹² ieiuno bis in sabbato decimas de omnium quae possideo ¹³ et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad caelum levare sed percutiebat pectus suum dicens Deus propitius esto mihi peccatori ¹⁴ dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur ¹⁵ adferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret quod cum viderent discipuli increpabant illos ¹⁶ Iesus autem convocans illos dixit sinite pueros venire ad me et nolite eos vetare talium est enim regnum Dei ¹⁷ amen dico vobis quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer non intrabit in illud ¹⁸ et interrogavit eum quidam princeps dicens magister bone quid faciens vitam aeternam possidebo ¹⁹ dixit autem ei Iesus quid me dicis bonum nemo bonus nisi solus Deus ²⁰ mandata nosti non occides non moechaberis non furtum facies non falsum testimonium dices honora patrem tuum et matrem ²¹ qui ait haec omnia custodivi a iuventute mea ²² quo audito Iesus ait ei adhuc unum tibi deest omnia quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me ²³ his ille auditis contristatus est quia dives erat valde ²⁴ videns autem illum Iesus tristem factum dixit quam difficile qui pecu-

nias habent in regnum Dei intrabunt ²⁵facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei ²⁶et dixerunt qui audiebant et quis potest salvus fieri ²⁷ait illis quae impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud Deum ²⁸ait autem Petrus ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te ²⁹qui dixit eis amen dico vobis nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum Dei ³⁰et non recipiat multo plura in hoc tempore et in saeculo venturo vitam aeternam ³¹adsumpsit autem Iesus duodecim et ait illis ecce ascendimus Hierosolyma et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis ³²tradetur enim gentibus et inludetur et flagellabitur et conspuetur ³³et postquam flagellaverint occident eum et die tertia resurget ³⁴et ipsi nihil horum intellexerunt et erat verbum istud absconditum ab eis et non intellegebant quae dicebantur ³⁵factum est autem cum adpropinquaret Hiericho caecus quidam sedebat secus viam mendicans ³⁶et cum audiret turbam praetereuntem interrogabat quid hoc esset ³⁷dixerunt autem ei quod Iesus Nazareus transiret ³⁸et clamavit dicens Iesu Fili David miserere mei ³⁹et qui praeibant increpabant eum ut taceret ipse vero multo magis clamabat Fili David miserere mei ⁴⁰stans autem Iesus iussit illum adduci ad se et cum adpropinquasset interrogavit illum ⁴¹dicens quid tibi vis faciam at ille dixit Domine ut videam ⁴²et Iesus dixit illi respice fides tua te salvum fecit ⁴³et confestim vidit et sequebatur illum magnificans Deum et omnis plebs ut vidit dedit laudem Deo

19et ingressus perambulabat Hiericho ²et ecce vir nomine Zaccheus et hic erat princeps publicanorum et ipse dives ³et quaerebat videre Iesum quis esset et non poterat prae turba quia statura pusillus erat ⁴et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret illum quia inde erat transiturus ⁵et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum et dixit ad eum Zacchee festinans descende quia hodie in domo tua oportet me manere ⁶et festinans descendit et excepit illum gaudens ⁷et cum viderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem devertisset ⁸stans autem Zaccheus dixit ad Dominum ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum ⁹ait Iesus ad eum quia hodie salus domui huic facta est eo quod et ipse filius sit Abrahae ¹⁰venit enim Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat ¹¹haec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope Hierusalem et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur ¹²dixit ergo homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti ¹³vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas et ait ad illos negotiamini dum venio ¹⁴cives autem eius oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes nolumus hunc regnare super nos ¹⁵et factum est ut rediret accepto regno et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam ut sciret

quantum quisque negotiatus esset ¹⁶venit autem primus dicens domine mna tua decem mnas adquisivit ¹⁷et ait illi euge bone serve quia in modico fidelis fuisti eris potestatem habens supra decem civitates ¹⁸et alter venit dicens domine mna tua fecit quinque mnas ¹⁹et huic ait et tu esto supra quinque civitates ²⁰et alter venit dicens domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario ²¹timui enim te quia homo austeris es tollis quod non posuisti et metis quod non seminasti ²²dicit ei de ore tuo te iudico serve nequam sciebas quod ego austeris homo sum tollens quod non posui et metens quod non seminavi ²³et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam et ego veniens cum usuris utique exegissem illud ²⁴et adstantibus dixit aufer te ab illo mnam et date illi qui decem mnas habet ²⁵et dixerunt ei domine habet decem mnas ²⁶dico autem vobis quia omni habenti dabitur ab eo autem qui non habet et quod habet auferetur ab eo ²⁷verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me ²⁸et his dictis praecedebat ascendens in Hierosolyma ²⁹et factum est cum adpropinquasset ad Bethfage et Bethania ad montem qui vocatur Oliveti misit duos discipulos suos ³⁰dicens ite in castellum quod contra est in quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum cui nemo umquam hominum sedit solvite illum et adducite ³¹et si quis vos interrogaverit quare solvitis sic dicetis ei quia Dominus operam eius desiderat ³²abierunt autem qui missi erant et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum ³³solventibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos quid solvitis pullum ³⁴at illi dixerunt quia Dominus eum necessarium habet ³⁵et duxerunt illum ad Iesum et iactantes vestimenta sua supra pullum inposuerunt Iesum ³⁶eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via ³⁷et cum adpropinquaret iam ad descensum montis Oliveti coeperunt omnes turbae discentium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus ³⁸dicentes benedictus qui venit rex in nomine Domini pax in caelo et gloria in excelsis ³⁹et quidam Pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum magister increpa discipulos tuos ⁴⁰quibus ipse ait dico vobis quia si hii tacuerint lapides clamabunt ⁴¹et ut adpropinquavit videns civitatem flevit super illam dicens ⁴²quia si cognovisses et tu et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis ⁴³quia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et coangustabunt te undique ⁴⁴ad terram prosternent te et filios qui in te sunt et non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae ⁴⁵et ingressus in templum coepit eicere vendentes in illo et eementes ⁴⁶dicens illis scriptum est quia domus mea domus orationis est vos autem fecistis illam speluncam latronum ⁴⁷et erat docens cotidie in templo principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere ⁴⁸et non inveniebant quid facerent illi omnis enim populus suspensus erat audiens illum

20et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus 2et aiunt dicentes ad illum dic nobis in qua potestate haec facis aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem 3respondens autem dixit ad illos interrogabo vos et ego verbum respondete mihi 4baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus 5at illi cogitabant inter se dicentes quia si dixerimus de caelo dicet quare ergo non credidistis illi 6si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos certi sunt enim Iohannem prophetam esse 7et responderunt se nescire unde esset 8et Iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec facio 9coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc homo plantavit vineam et locavit eam colonis et ipse peregre fuit multis temporibus 10et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vineae darent illi qui caesum dimiserunt eum inanem 11et addidit alterum servum mittere illi autem hunc quoque caedentes et adficietes contumelia dimiserunt inanem 12et addidit tertium mittere qui et illum vulnerantes eiecerunt 13dixit autem dominus vineae quid faciam mittam filium meum dilectum forsitan cum hunc viderint verebuntur 14quem cum vidissent coloni cogitaverunt inter se dicentes hic est heres occidamus illum ut nostra fiat hereditas 15et eiectum illum extra vineam occiderunt quid ergo faciet illis dominus vineae 16veniet et perdet colonos istos et dabit vineam aliis quo audito dixerunt illi absit 17ille autem aspiciens eos ait quid est ergo hoc quod scriptum est lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli 18omnis qui ceciderit supra illum lapidem conquassabitur supra quem autem ceciderit comminuet illum 19et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora et timuerunt populum cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam 20et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent ut caperent eum in sermone et traderent illum principatui et potestati praesidis 21et interrogaverunt illum dicentes magister scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam sed in veritate viam Dei doces 22licet nobis dare tributum Caesari an non 23considerans autem dolum illorum dixit ad eos quid me temptatis 24ostendite mihi denarium cuius habet imaginem et inscriptionem respondentes dixerunt Caesaris 25et ait illis reddite ergo quae Caesaris sunt Caesari et quae Dei sunt Deo 26et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe et mirati in responso eius tacuerunt 27accesserunt autem quidam Sadducaeorum qui negant esse resurrectionem et interrogaverunt eum 28dicentes magister Moses scripsit nobis si frater aliquis mortuus fuerit habens uxorem et hic sine filiis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem et suscitet semen fratri suo 29septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis 30et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio 31et tertius accepit illam similiter et omnes septem et non reliquerunt semen et mortui sunt 32novissima omnium mortua est et mulier 33in resurrectio-

ne ergo cuius eorum erit uxor siquidem septem habuerunt eam uxorem 34et ait illis Iesus filii saeculi huius nubunt et traduntur ad nuptias 35illi autem qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubunt neque ducunt uxores 36neque enim ultra mori poterunt aequales enim angelis sunt et filii sunt Dei cum sint filii resurrectionis 37quia vero resurgant mortui et Moses ostendit seculus rubrum sicut dicit Dominum Deum Abraham et Deum Isaac et Deum Iacob 38Deus autem non est mortuorum sed vivorum omnes enim vivunt ei 39respondentes autem quidam scribarum dixerunt magister bene dixisti 40et amplius non audebant eum quicquam interrogare 41dixit autem ad illos quomodo dicunt Christum Filium David esse 42et ipse David dicit in libro Psalmorum dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis 43donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum 44David ergo Dominum illum vocat et quomodo filius eius est 45audiente autem omni populo dixit discipulis suis 46attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in conviviis 47qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem hii accipient damnationem maiorem

21respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazofilacium divites 2vidit autem et quandam viduam pauperulam mittentem aera minuta duo 3et dixit vere dico vobis quia vidua haec pauper plus quam omnes misit 4nam omnes hii ex abundanti sibi miserunt in munera Dei haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit 5et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus bonis et donis ornatum esset dixit 6haec quae videtis venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat 7interrogaverunt autem illum dicentes praeceptor quando haec erunt et quod signum cum fieri incipient 8qui dixit videte ne seducamini multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et tempus adpropinquavit nolite ergo ire post illos 9cum autem audieritis proelia et seditiones nolite terri oportet primum haec fieri sed non statim finis 10tunc dicebat illis surget gens contra gentem et regnum adversus regnum 11terraemotus magni erunt per loca et pestilentiae et famines terroresque de caelo et signa magna erunt 12sed ante haec omnia incient vobis manus suas et persequentur tradentes in synagogas et custodias trahentes ad reges et praesides propter nomen meum 13continget autem vobis in testimonium 14ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis 15ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri 16trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et morte adficiet ex vobis 17et eritis odio omnibus propter nomen meum 18et capillus de capite vestro non peribit 19in patientia vestra possidebitis animas vestras 20cum autem videritis circumdari ab exercitu Hierusalem tunc scitote quia adpropinquavit de-

solatio eius ²¹tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes et qui in medio eius discedant et qui in regionibus non intrent in eam ²²quia dies ultionis hii sunt ut impleantur omnia quae scripta sunt ²³vae autem praegnatis et nutriendis in illis diebus erit enim pressura magna supra terram et ira populo huic ²⁴et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes et Hierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum ²⁵et erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum ²⁶arescentibus hominibus prae timore et expectatione quae superveniet universo orbi nam virtutes caelorum movebuntur ²⁷et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate ²⁸his autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra quoniam adpropinquat redemptio vestra ²⁹et dixit illis similitudinem videte ficulneam et omnes arbores ³⁰cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est aestas ³¹ita et vos cum videritis haec fieri scitote quoniam prope est regnum Dei ³²amen dico vobis quia non praeteribit generatio haec donec omnia fiant ³³caelum et terra transibunt verba autem mea non transient ³⁴attendite autem vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae et superveniat in vos repentina dies illa ³⁵tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae ³⁶vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt et stare ante Filium hominis ³⁷erat autem diebus docens in templo noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur Oliveti ³⁸et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum

22adpropinquabat autem dies festus azymorum qui dicitur pascha ²et quaerebant principes sacerdotum et scribae quomodo eum interficerent timebant vero plebem ³intravit autem Satanas in Iudam qui cognominatur Scarioth unum de duodecim ⁴et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis ⁵et gavisus sunt et pacti sunt pecuniam illi dare ⁶et spondit et quaerebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis ⁷venit autem dies azymorum in qua necesse erat occidi pascha ⁸et misit Petrum et Iohannem dicens euntes parate nobis pascha ut manducemus ⁹at illi dixerunt ubi vis paremus ¹⁰et dixit ad eos ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aquae portans sequimini eum in domum in qua intrat ¹¹et dicetis patri familias domus dicit tibi magister ubi est diversorium ubi pascha cum discipulis meis manducem ¹²et ipse vobis ostendet cenaculum magnum stratum et ibi parate ¹³euntes autem invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha ¹⁴et cum facta esset hora discubuit et duodecim apostoli cum eo ¹⁵et ait illis desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar ¹⁶dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei ¹⁷et accepto calice gratias egit et dixit accipite et dividite

inter vos ¹⁸dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum Dei veniat ¹⁹et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens hoc est corpus meum quod pro vobis datur hoc facite in meam commemorationem ²⁰similiter et calicem postquam cenavit dicens hic est calix novum testamentum in sanguine meo quod pro vobis funditur ²¹verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa ²²et quidem Filius hominis secundum quod definitum est vadit verumtamen vae illi homini per quem traditur ²³et ipsi coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis qui hoc facturum esset ²⁴facta est autem et contentio inter eos quis eorum videretur esse maior ²⁵dixit autem eis reges gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super eos benefici vocantur ²⁶vos autem non sic sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior et qui praecessor est sicut ministrator ²⁷nam quis maior est qui recumbit an qui ministrat nonne qui recumbit ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat ²⁸vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis ²⁹et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum ³⁰ut edatis et bibatis super mensam meam in regno et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel ³¹ait autem Dominus Simon Simon ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum ³²ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua et tu aliquando conversus confirma fratres tuos ³³qui dixit ei Domine tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire ³⁴et ille dixit dico tibi Petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me ³⁵et dixit eis quando misi vos sine sacco et pera et calciamentis numquid aliquid defuit vobis at illi dixerunt nihil ³⁶dixit ergo eis sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium ³⁷dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me et quod cum iniustus deputatus est etenim ea quae sunt de me finem habent ³⁸at illi dixerunt Domine ecce gladii duo hic at ille dixit eis satis est ³⁹et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum secuti sunt autem illum et discipuli ⁴⁰et cum pervenisset ad locum dixit illis orate ne intretis in temptationem ⁴¹et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis et positus genibus orabat ⁴²dicens Pater si vis transfer calicem istum a me verumtamen non mea voluntas sed tua fiat ⁴³apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum et factus in agonia prolixius orabat ⁴⁴et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram ⁴⁵et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos invenit eos dormientes prae tristitia ⁴⁶et ait illis quid dormitis surgite orate ne intretis in temptationem ⁴⁷adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur Iudas unus de duodecim antecedebat eos et adpropinquavit Iesu ut oscularetur eum ⁴⁸Iesus autem dixit ei Iuda osculo Filium hominis tradis ⁴⁹videntes autem hii qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei Domine si percutimus in gladio ⁵⁰et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius

dextram ⁵¹respondens autem Iesus ait sinite usque huc et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum ⁵²dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus ⁵³cum cotidie vobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum ⁵⁴conprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum Petrus vero sequebatur a longe ⁵⁵accenso autem igni in medio atrio et circumsedentibus illis erat Petrus in medio eorum ⁵⁶quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita dixit et hic cum illo erat ⁵⁷at ille negavit eum dicens mulier non novi illum ⁵⁸et post pusillum alius videns eum dixit et tu de illis es Petrus vero ait o homo non sum ⁵⁹et intervallo facto quasi horae unius alius quidam adfirmabat dicens vere et hic cum illo erat nam et Galilaeus est ⁶⁰et ait Petrus homo nescio quod dicis et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus ⁶¹et conversus Dominus respexit Petrum et recordatus est Petrus verbi Domini sicut dixit quia priusquam gallus cantet ter me negabis ⁶²et egressus foras Petrus flevit amare ⁶³et viri qui tenebant illum includebant ei caedentes ⁶⁴et velaverunt eum et percutiebant faciem eius et interrogabant eum dicentes prophetiza quis est qui te percussit ⁶⁵et alia multa blasphemantes dicebant in eum ⁶⁶et ut factus est dies convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae et duxerunt illum in concilium suum dicentes si tu es Christus dic nobis ⁶⁷et ait illis si vobis dixerō non creditis mihi ⁶⁸si autem et interrogaverō non respondebitis mihi neque dimittetis ⁶⁹ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei ⁷⁰dixerunt autem omnes tu ergo es Filius Dei qui ait vos dicitis quia ego sum ⁷¹at illi dixerunt quid adhuc desideramus testimonium ipsi enim audivimus de ore eius

23 et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum ²coeperunt autem accusare illum dicentes hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari Caesari et dicentem se Christum regem esse ³Pilatus autem interrogavit eum dicens tu es rex Iudaeorum at ille respondens ait tu dicis ⁴ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas nihil invenio causae in hoc homine ⁵at illi invalescebant dicentes commovet populum docens per universam Iudaeam et incipiens a Galilaea usque huc ⁶Pilatus autem audiens Galilaeam interrogavit si homo Galilaeus esset ⁷et ut cognovit quod de Herodis potestate esset remisit eum ad Herodem qui et ipse Hierosolymis erat illis diebus ⁸Herodes autem viso Iesu gavisus est valde erat enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod audiret multa de illo et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri ⁹interrogabat autem illum multis sermonibus at ipse nihil illi respondebat ¹⁰stabant etiam principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum ¹¹sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo et inludit indutum

veste alba et remisit ad Pilatum ¹²et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die nam antea inimici erant ad invicem ¹³Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe ¹⁴dixit ad illos obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis ¹⁵sed neque Herodes nam remisi vos ad illum et ecce nihil dignum morte actum est ei ¹⁶emendatum ergo illum dimittam ¹⁷neesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum ¹⁸exclamavit autem simul universa turba dicens tolle hunc et dimitte nobis Barabban ¹⁹qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem ²⁰iterum autem Pilatus locutus est ad illos volens dimittere Iesum ²¹at illi succlamabant dicentes crucifige crucifige illum ²²ille autem tertio dixit ad illos quid enim mali fecit iste nullam causam mortis inveno in eo corripiam ergo illum et dimittam ²³at illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur et invalescebant voces eorum ²⁴et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum ²⁵dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem petebant Iesum vero tradidit voluntati eorum ²⁶et cum ducerent eum adprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa et inposuerunt illi crucem portare post Iesum ²⁷sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum quae plangebant et lamentabant eum ²⁸conversus autem ad illas Iesus dixit filiae Hierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios vestros ²⁹quoniam ecce venient dies in quibus dicent beatuae steriles et ventres qui non genuerunt et ubera quae non lactaverunt ³⁰tunc incipient dicere montibus cadite super nos et collibus operite nos ³¹quia si in viridi ligno haec faciunt in arido quid fiet ³²ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur ³³et postquam venerunt in locum qui vocatur Calvariae ibi crucifixerunt eum et latrones unum a dextris et alterum a sinistris ³⁴Iesus autem dicebat Pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes ³⁵et stabat populus expectans et deridebant illum principes cum eis dicentes alios salvos fecit se salvum faciat si hic est Christus Dei electus ³⁶includebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes illi ³⁷dicentes si tu es rex Iudaeorum salvum te fac ³⁸erat autem et superscriptio inscripta super illum litteris graecis et latinis et hebraicis hic est rex Iudaeorum ³⁹unus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens si tu es Christus salvum fac temet ipsum et nos ⁴⁰respondens autem alter increpabat illum dicens neque tu times Deum quod in eadem damnatione es ⁴¹et nos quidem iuste nam digna factis recipimus hic vero nihil mali gessit ⁴²et dicebat ad Iesum Domine memento mei cum veneris in regnum tuum ⁴³et dixit illi Iesus amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso ⁴⁴erat autem fere hora sexta et tenebrae factae sunt in universa terra usque in nonam horam ⁴⁵et obscuratus est sol et ve-

lum templi scissum est medium ⁴⁶et clamans voce magna Iesus ait Pater in manus tuas commendo spiritum meum et haec dicens exspiravit ⁴⁷videns autem centurio quod factum fuerat glorificavit Deum dicens vere hic homo iustus erat ⁴⁸et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant percutientes pectora sua revertebantur ⁴⁹stabant autem omnes noti eius a longe et mulieres quae secutae erant eum a Galilaea haec videntes ⁵⁰et ecce vir nomine Ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus ⁵¹hic non consenserat consilio et actibus eorum ab Arimathia civitate Iudaeae qui expectabat et ipse regnum Dei ⁵²hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu ⁵³et depositum involvit sindone et posuit eum in monumento exciso in quo nondum quisquam positus fuerat ⁵⁴et dies erat parasceves et sabbatum inluciscebat ⁵⁵subsecutae autem mulieres quae cum ipso venerant de Galilaea viderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius ⁵⁶et revertentes paraverunt aromata et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum

24una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes quae paraverant aromata ²et invenerunt lapidem revolutum a monumento ³et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu ⁴et factum est dum mente consternatae essent de isto ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti ⁵cum timerent autem et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas quid quaeritis viventem cum mortuis ⁶non est hic sed surrexit recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset ⁷dicens quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere ⁸et recordatae sunt verborum eius ⁹et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus ¹⁰erat autem Maria Magdalene et Iohanna et Maria Iacobi et ceterae quae cum eis erant quae dicebant ad apostolos haec ¹¹et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista et non credebant illis ¹²Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum et procumbens videt linteamina sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat ¹³et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem nomine Emmaus ¹⁴et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant ¹⁵et factum est dum fabularentur et secum quaerent et ipse Iesus adpropinquans ibat cum illis ¹⁶oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent ¹⁷et ait ad illos qui sunt hii sermones quos confertis ad invicem ambulantes et estis tristes ¹⁸et respondens unus cui nomen Cleopas dixit ei tu solus peregrinus es in Hierusalem et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus ¹⁹quibus ille dixit quae et dixerunt de Iesu Nazareno qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram Deo et omni populo ²⁰et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotum et principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum ²¹nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israhel et nunc super

haec omnia tertia dies hodie quod haec facta sunt ²²sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos quae ante lucem fuerunt ad monumentum ²³et non invento corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse qui dicunt eum vivere ²⁴et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt ipsum vero non viderunt ²⁵et ipse dixit ad eos o stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae ²⁶nonne haec oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam ²⁷et incipiens a Mose et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso erant ²⁸et adpropinquaverunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire ²⁹et coegerunt illum dicentes mane nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam dies et intravit cum illis ³⁰et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis ³¹et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum et ipse evanuit ex oculis eorum ³²et dixerunt ad invicem nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas ³³et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis erant ³⁴dicentes quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni ³⁵et ipsi narrabant quae gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis ³⁶dum haec autem loquuntur Iesus stetit in medio eorum et dicit eis pax vobis ego sum nolite timere ³⁷conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre ³⁸et dixit eis quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra ³⁹videte manus meas et pedes quia ipse ego sum palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere ⁴⁰et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes ⁴¹adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio dixit habetis hic aliquid quod manducetur ⁴²at illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis ⁴³et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis ⁴⁴et dixit ad eos haec sunt verba quae locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Mosis et prophetis et psalmis de me ⁴⁵tunc aperuit illis sensum ut intellegerent scripturas ⁴⁶et dixit eis quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis die tertia ⁴⁷et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolyma ⁴⁸vos autem estis testes horum ⁴⁹et ego mitto promissum Patris mei in vos vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtutem ex alto ⁵⁰eduxit autem eos foras in Bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis ⁵¹et factum est dum benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in caelum ⁵²et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno ⁵³et erant semper in templo laudantes et benedicentes Deum amen

Ioannes

1in principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum **2**hoc erat in principio apud Deum **3**omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil quod factum est **4**in ipso vita erat et vita erat lux hominum **5**et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt **6**fuit homo missus a Deo cui nomen erat Iohannes **7**hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum **8**non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine **9**erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in mundum **10**in mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit **11**in propria venit et sui eum non receperunt **12**quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius **13**qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex Deo nati sunt **14**et Verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a Patre plenum gratiae et veritatis **15**Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens hic erat quem dixi vobis qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat **16**et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia **17**quia lex per Moysen data est gratia et veritas per Iesum Christum facta est **18**Deum nemo vidit umquam unigenitus Filius qui est in sinu Patris ipse enarravit **19**et hoc est testimonium Iohannis quando miserunt Iudaei ab Hierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum tu quis es **20**et confessus est et non negavit et confessus est quia non sum ego Christus **21**et interrogaverunt eum quid ergo Helias es tu et dicit non sum propheta es tu et respondit non **22**dixerunt ergo ei quis es ut responsum demus his qui miserunt nos quid dicis de te ipso **23**ait ego vox clamantis in deserto dirigite viam Domini sicut dixit Esaias propheta **24**et qui missi fuerant erant ex Pharisaeis **25**et interrogaverunt eum et dixerunt ei quid ergo baptizas si tu non es Christus neque Helias neque propheta **26**respondit eis Iohannes dicens ego baptizo in aqua medius autem vestrum stetit quem vos non scitis **27**ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti **28**haec in Bethania facta sunt trans Iordanen ubi erat Iohannes baptizans **29**altera die videt Iohannes Iesum venientem ad se et ait ecce agnus Dei qui tollit peccatum

mundi **30**hic est de quo dixi post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat **31**et ego nesciebam eum sed ut manifestaretur Israhel propterea veni ego in aqua baptizans **32**et testimonium perhibuit Iohannes dicens quia vidi Spiritum descendantem quasi columbam de caelo et mansit super eum **33**et ego nesciebam eum sed qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit super quem videris Spiritum descendantem et manentem super eum hic est qui baptizat in Spiritu Sancto **34**et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei **35**altera die iterum stabat Iohannes et ex discipulis eius duo **36**et respiciens Iesum ambulans dicit ecce agnus Dei **37**et audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt Iesum **38**conversus autem Iesus et videns eos sequentes dicit eis quid quaeritis qui dixerunt ei rabbi quod dicitur interpretatum magister ubi habitas **39**dicit eis venite et videte venerunt et viderunt ubi maneret et apud eum manserunt die illo hora autem erat quasi decima **40**erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus qui audierant ab Iohanne et secuti fuerant eum **41**invenit hic primum fratrem suum Simonem et dicit ei invenimus Messiam quod est interpretatum Christus **42**et adduxit eum ad Iesum intuitus autem eum Iesus dixit tu es Simon filius Iohanna tu vocaberis Cephas quod interpretatur Petrus **43**in crastinum voluit exire in Galilaeam et invenit Philippum et dicit ei Iesus sequere me **44**erat autem Philippus a Bethsaida civitate Andreae et Petri **45**invenit Philippus Nathanahel et dicit ei quem scripsit Moses in lege et prophetae invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth **46**et dicit ei Nathanahel a Nazareth potest aliquid boni esse dicit ei Philippus veni et vide **47**vidit Iesus Nathanahel venientem ad se et dicit de eo ecce vere Israhelita in quo dolus non est **48**dicit ei Nathanahel unde me nosti respondit Iesus et dicit ei priusquam te Philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te **49**respondit ei Nathanahel et ait rabbi tu es Filius Dei tu es rex Israhel **50**respondit Iesus et dicit ei quia dixi tibi vidi te sub ficu credis maius his videbis **51**et dicit ei amen amen dico vobis videbitis caelum apertum et angelos Dei ascendentes et descendentes supra Filium hominis

2et die tertio nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae et erat mater Iesu ibi **2**vocatus est autem ibi et Iesus et discipuli eius ad nuptias **3**et deficiente vino dicit mater Iesu

ad eum vinum non habent ⁴et dicit ei Iesus quid mihi et tibi est mulier nondum venit hora mea ⁵dicit mater eius ministris quodcumque dixerit vobis facite ⁶erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundum purificationem Iudaeorum capientes singulae metretas binas vel ternas ⁷dicit eis Iesus implete hydrias aqua et impleverunt eas usque ad summum ⁸et dicit eis Iesus haurite nunc et ferte architriclino et tulerunt ⁹ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam et non sciebat unde esset ministri autem sciebant qui haurierant aquam vocat sponsum architriclinus ¹⁰et dicit ei omnis homo primum bonum vinum ponit et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est tu servasti bonum vinum usque adhuc ¹¹hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae et manifestavit gloriam suam et crediderunt in eum discipuli eius ¹²post hoc descendit Capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus ¹³et prope erat pascha Iudaeorum et ascendit Hierosolyma Iesus ¹⁴et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas et nummularios sedentes ¹⁵et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo oves quoque et boves et nummulariorum effudit aes et mensas subvertit ¹⁶et his qui columbas vendebant dixit auferte ista hinc nolite facere domum Patris mei domum negotiationis ¹⁷recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est zelus domus tuae comedit me ¹⁸responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei quod signum ostendis nobis quia haec facis ¹⁹respondit Iesus et dixit eis solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud ²⁰dixerunt ergo Iudaei quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc et tu tribus diebus excitabis illud ²¹ille autem dicebat de templo corporis sui ²²cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat et crediderunt scripturae et sermoni quem dixit Iesus ²³cum autem esset Hierosolymis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius quae faciebat ²⁴ipse autem Iesus non credebat semet ipsum eis eo quod ipse nosset omnes ²⁵et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine ipse enim sciebat quid esset in homine

3erat autem homo ex Pharisaeis Nicodemus nomine princeps Iudaeorum ²hic venit ad eum nocte et dixit ei rabbi scimus quia a Deo venisti magister nemo enim potest haec signa facere quae tu facis nisi fuerit Deus cum eo ³respondit Iesus et dixit ei amen amen dico tibi nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnum Dei ⁴dicit ad eum Nicodemus quomodo potest homo nasci cum senex sit numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et nasci ⁵respondit Iesus amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu non potest introire in regnum Dei ⁶quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex Spiritu spiritus est ⁷non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo ⁸Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis sed non scis unde veniat et quo vadat sic est omnis

qui natus est ex Spiritu ⁹respondit Nicodemus et dixit ei quomodo possunt haec fieri ¹⁰respondit Iesus et dixit ei tu es magister Israhel et haec ignoras ¹¹amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis ¹²si terrena dixi vobis et non creditis quomodo si dixerero vobis caelestia credetis ¹³et nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo Filius hominis qui est in caelo ¹⁴et sicut Moses exaltavit serpentem in deserto ita exaltari oportet Filium hominis ¹⁵ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam aeternam ¹⁶sic enim dilexit Deus mundum ut Filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam aeternam ¹⁷non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut salvetur mundus per ipsum ¹⁸qui credit in eum non iudicatur qui autem non credit iam iudicatus est quia non credidit in nomine unigeniti Filii Dei ¹⁹hoc est autem iudicium quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem erant enim eorum mala opera ²⁰omnis enim qui mala agit odit lucem et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius ²¹qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur eius opera quia in Deo sunt facta ²²post haec venit Iesus et discipuli eius in iudaeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat ²³erat autem et Iohannes baptizans in Aenon iuxta Salim quia aquae multae erant illic et adveniebant et baptizabantur ²⁴nondum enim missus fuerat in carcerem Iohannes ²⁵facta est ergo quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione ²⁶et venerunt ad Iohannem et dixerunt ei rabbi qui erat tecum trans Iordanen cui tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum ²⁷respondit Iohannes et dixit non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de caelo ²⁸ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego non sum Christus sed quia missus sum ante illum ²⁹qui habet sponsam sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi hoc ergo gaudium meum impletum est ³⁰illum oportet crescere me autem minui ³¹qui desursum venit supra omnes est qui est de terra de terra est et de terra loquitur qui de caelo venit supra omnes est ³²et quod vidit et audivit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit ³³qui accipit eius testimonium signavit quia Deus verax est ³⁴quem enim misit Deus verba Dei loquitur non enim ad mensuram dat Deus Spiritum ³⁵Pater diligit Filium et omnia dedit in manu eius ³⁶qui credit in Filium habet vitam aeternam qui autem incredulus est Filio non videbit vitam sed ira Dei manet super eum

4ut ergo cognovit Iesus quia audierunt Pharisaei quia Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Iohannes ²quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius ³reliquit Iudaeam et abiit iterum in Galilaeam ⁴oportebat autem eum transire per Samariam ⁵venit ergo in civitatem Samaritiae quae dicitur Sychar iuxta praedium quod dedit Iacob

Ioseph filio suo ⁶erat autem ibi fons Iacob Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem hora erat quasi sexta ⁷venit mulier de Samaria haurire aquam dicit ei Iesus da mihi bibere ⁸discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent ⁹dicit ergo ei mulier illa samaritana quomodo tu Iudaeus cum sis bibere a me poscis quae sum mulier samaritana non enim coutuntur Iudaei Samaritanis ¹⁰respondit Iesus et dixit ei si scires donum Dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam ¹¹dicit ei mulier Domine neque in quo haurias habes et puteus altus est unde ergo habes aquam vivam ¹²numquid tu maior es patre nostro Iacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius ¹³respondit Iesus et dixit ei omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in aeternum ¹⁴sed aqua quam dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam ¹⁵dicit ad eum mulier Domine da mihi hanc aquam ut non sitiam neque veniam huc haurire ¹⁶dicit ei Iesus vade voca virum tuum et veni huc ¹⁷respondit mulier et dixit non habeo virum dicit ei Iesus bene dixisti quia non habeo virum ¹⁸quinque enim viros habuisti et nunc quem habes non est tuus vir hoc vere dixisti ¹⁹dicit ei mulier Domine video quia propheta es tu ²⁰patres nostri in monte hoc adoraverunt et vos dicitis quia Hierosolymis est locus ubi adorare oportet ²¹dicit ei Iesus mulier crede mihi quia veniet hora quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis Patrem ²²vos adoratis quod nescitis nos adoramus quod scimus quia salus ex Iudaeis est ²³sed venit hora et nunc est quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate nam et Pater tales quaerit qui adorent eum ²⁴spiritus est Deus et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare ²⁵dicit ei mulier scio quia Messias venit qui dicitur Christus cum ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia ²⁶dicit ei Iesus ego sum qui loquor tecum ²⁷et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur nemo tamen dixit quid quaeris aut quid loqueris cum ea ²⁸reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus ²⁹venite videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci numquid ipse est Christus ³⁰exierunt de civitate et veniebant ad eum ³¹interea rogabant eum discipuli dicentes rabbi manduca ³²ille autem dixit eis ego cibum habeo manducare quem vos nescitis ³³dicebant ergo discipuli ad invicem numquid aliquis adtulit ei manducare ³⁴dicit eis Iesus meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius ³⁵nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit ecce dico vobis levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem ³⁶et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit ³⁷in hoc enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius est qui metit ³⁸ego misi vos metere quod vos non laborastis alii laboraverunt et vos in laborem eorum introistis ³⁹ex ci-

vitae autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quaecumque feci ⁴⁰cum venissent ergo ad illum Samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies ⁴¹et multo plures crediderunt propter sermonem eius ⁴²et mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquellam credimus ipsi enim audivimus et scimus quia hic est vere salvator mundi ⁴³post duos autem dies exiit inde et abiit in Galilaeam ⁴⁴ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet ⁴⁵cum ergo venisset in Galilaeam exceperunt eum Galilaei cum omnia vidissent quae fecerat Hierosolymis in die festo et ipsi enim venerant in diem festum ⁴⁶venit ergo iterum in Cana Galilaeae ubi fecit aquam vinum et erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum ⁴⁷hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius incipiebat enim mori ⁴⁸dixit ergo Iesus ad eum nisi signa et prodigia videritis non creditis ⁴⁹dicit ad eum regulus Domine descende priusquam moriatur filius meus ⁵⁰dicit ei Iesus vade filius tuus vivit credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus et ibat ⁵¹iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret ⁵²interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum febris ⁵³cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus filius tuus vivit et credidit ipse et domus eius tota ⁵⁴hoc iterum secundum signum fecit Iesus cum venisset a Iudaea in Galilaeam

⁵post haec erat dies festus Iudaeorum et ascendit Iesus Hierosolymis ²est autem Hierosolymis super Probatica piscina quae cognominatur hebraice Bethsaida quinque porticus habens ³in his iacebat multitudo magna languentium caecorum claudorum aridorum expectantium aquae motum ⁴erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua ⁶hunc cum vidisset Iesus iacentem et cognovisset quia multum iam tempus habet dicit ei vis sanus fieri ⁷respondit ei languidus Domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam dum venio enim ego alius ante me descendit ⁸dicit ei Iesus surge tolle grabattum tuum et ambula ⁹et statim sanus factus est homo et sustulit grabattum suum et ambulabat erat autem sabbatum in illo die ¹⁰dicebant Iudaei illi qui sanatus fuerat sabbatum est non licet tibi tollere grabattum tuum ¹¹respondit eis qui me fecit sanum ille mihi dixit tolle grabattum tuum et ambula ¹²interrogaverunt ergo eum quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabattum tuum et ambula ¹³is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset Iesus enim declinavit turba constituta in loco ¹⁴postea invenit eum Iesus in templo et dixit illi ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat ¹⁵abiit ille homo et nuntiavit Iudaeis quia Iesus esset qui fecit eum sanum ¹⁶propterea persequen-

tur Iudaei Iesum quia haec faciebat in sabbato ¹⁷Iesus autem respondit eis Pater meus usque modo operatur et ego operor ¹⁸propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei interficere quia non solum solvebat sabbatum sed et Patrem suum dicebat Deum aequalem se faciens Deo respondit itaque Iesus et dixit eis ¹⁹amen amen dico vobis non potest Filius a se facere quicquam nisi quod viderit Patrem facientem quaecumque enim ille fecerit haec et Filius similiter facit ²⁰Pater enim diligit Filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit et maiora his demonstrabit ei opera ut vos miremini ²¹sicut enim Pater suscitavit mortuos et vivificat sic et Filius quos vult vivificat ²²neque enim Pater iudicat quemquam sed iudicium omne dedit Filio ²³ut omnes honorificent Filium sicut honorificant Patrem qui non honorificat Filium non honorificat Patrem qui misit illum ²⁴amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam aeternam et in iudicium non venit sed transit a morte in vitam ²⁵amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem Filii Dei et qui audierint vivent ²⁶sicut enim Pater habet vitam in semet ipso sic dedit et Filio vitam habere in semet ipso ²⁷et potestatem dedit ei et iudicium facere quia Filius hominis est ²⁸nolite mirari hoc quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius ²⁹et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitae qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii ³⁰non possum ego a me ipso facere quicquam sicut audio iudico et iudicium meum iustum est quia non quaero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me ³¹si ego testimonium perhibeo de me testimonium meum non est verum ³²alius est qui testimonium perhibet de me et scio quia verum est testimonium quod perhibet de me ³³vos misistis ad Iohannem et testimonium perhibuit veritati ³⁴ego autem non ab homine testimonium accipio sed haec dico ut vos salvi sitis ³⁵ille erat lucerna ardens et lucens vos autem voluistis exultare ad horam in luce eius ³⁶ego autem habeo testimonium maius Iohanne opera enim quae dedit mihi Pater ut perficiam ea ipsa opera quae ego facio testimonium perhibent de me quia Pater me misit ³⁷et qui misit me Pater ipse testimonium perhibuit de me neque vocem eius umquam audistis neque speciem eius vidistis ³⁸et verbum eius non habetis in vobis manens quia quem misit ille huic vos non creditis ³⁹scrutamini scripturas quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere et illae sunt quae testimonium perhibent de me ⁴⁰et non vultis venire ad me ut vitam habeatis ⁴¹claritatem ab hominibus non accipio ⁴²sed cognovi vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis ⁴³ego veni in nomine Patris mei et non accipitis me si alius venerit in nomine suo illum accipietis ⁴⁴quomodo potestis vos credere qui gloriam ab invicem accipitis et gloriam quae a solo est Deo non quaeritis ⁴⁵nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem est qui accuset vos Moses in quo vos speratis ⁴⁶si enim crederetis Mosi crederetis forsitan et mihi de me enim ille scripsit ⁴⁷si autem

illius litteris non creditis quomodo meis verbis credetis

6post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae quod est Tiberiadis ²et sequebatur eum multitudo magna quia videbant signa quae faciebat super his qui infirmabantur ³subiit ergo in montem Iesus et ibi sedebat cum discipulis suis ⁴erat autem proximum pascha dies festus Iudaeorum ⁵cum sublevasset ergo oculos Iesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dicit ad Philippum unde ememus panes ut manducent hii ⁶hoc autem dicebat temptans eum ipse enim sciebat quid esset facturus ⁷respondit ei Philippus ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat ⁸dicit ei unus ex discipulis eius Andreas frater Simonis Petri ⁹est puer unus hic qui habet quinque panes hordiacios et duos pisces sed haec quid sunt inter tantos ¹⁰dixit ergo Iesus facite homines discumbere erat autem faenum multum in loco discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia ¹¹accepit ergo panes Iesus et cum gratias egisset distribuit discumbentibus similiter et ex piscibus quantum volebant ¹²ut autem impleti sunt dixit discipulis suis colligite quae superaverunt fragmenta ne pereant ¹³collegerunt ergo et impleverunt duodecim cofinos fragmentorum ex quinque panibus hordiaciis quae superfuerunt his qui manducaverunt ¹⁴illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum ¹⁵Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem fugit iterum in montem ipse solus ¹⁶ut autem sero factum est descenderunt discipuli eius ad mare ¹⁷et cum ascendissent navem venerunt trans mare in Capharnaum et tenebrae iam factae erant et non venerat ad eos Iesus ¹⁸mare autem vento magno flante exsurgebat ¹⁹cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta vident Iesum ambulantem super mare et proximum navi fieri et timuerunt ²⁰ille autem dicit eis ego sum nolite timere ²¹voluerunt ergo accipere eum in navi et statim fuit navis ad terram quam ibant ²²altera die turba quae stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navem sed soli discipuli eius abissent ²³aliae vero supervernerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem gratias agente Domino ²⁴cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt naviculas et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum ²⁵et cum invenissent eum trans mare dixerunt ei rabbi quando huc venisti ²⁶respondit eis Iesus et dixit amen amen dico vobis quaeritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis ex panibus et saturati estis ²⁷operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam aeternam quem Filius hominis vobis dabit hunc enim Pater signavit Deus ²⁸dixerunt ergo ad eum quid faciemus ut operemur opera Dei ²⁹respondit Iesus et dixit eis hoc est opus Dei ut credatis in eum quem misit ille ³⁰dixerunt ergo ei quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi quid opera-

ris ³¹patres nostri manna manducaverunt in deserto sicut scriptum est panem de caelo dedit eis manducare ³²dixit ergo eis Iesus amen amen dico vobis non Moses dedit vobis panem de caelo sed Pater meus dat vobis panem de caelo verum ³³panis enim Dei est qui descendit de caelo et dat vitam mundo ³⁴dixerunt ergo ad eum Domine semper da nobis panem hunc ³⁵dixit autem eis Iesus ego sum panis vitae qui veniet ad me non esuriet et qui credit in me non sitiet unquam ³⁶sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis ³⁷omne quod dat mihi Pater ad me veniet et eum qui venit ad me non eiciam foras ³⁸quia descendi de caelo non ut faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me ³⁹haec est autem voluntas eius qui misit me Patris ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illum novissimo die ⁴⁰haec est enim voluntas Patris mei qui misit me ut omnis qui videt Filium et credit in eum habeat vitam aeternam et resuscitabo ego eum in novissimo die ⁴¹murmurabant ergo Iudaei de illo quia dixisset ego sum panis qui de caelo descendi ⁴²et dicebant nonne hic est Iesus filius Ioseph cuius nos novimus patrem et matrem quomodo ergo dicit hic quia de caelo descendi ⁴³respondit ergo Iesus et dixit eis nolite murmurare in invicem ⁴⁴nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me traxerit eum et ego resuscitabo eum novissimo die ⁴⁵est scriptum in prophetis et erunt omnes docibiles Dei omnis qui audivit a Patre et didicit venit ad me ⁴⁶non quia Patrem vidit quisquam nisi is qui est a Deo hic vidit Patrem ⁴⁷amen amen dico vobis qui credit in me habet vitam aeternam ⁴⁸ego sum panis vitae ⁴⁹patres vestri manducaverunt in deserto manna et mortui sunt ⁵⁰hic est panis de caelo descendens ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur ⁵¹ego sum panis vivus qui de caelo descendi ⁵²si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita ⁵³litigabant ergo Iudaei ad invicem dicentes quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum ⁵⁴dixit ergo eis Iesus amen amen dico vobis nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis eius sanguinem non habetis vitam in vobis ⁵⁵qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam aeternam et ego resuscitabo eum in novissimo die ⁵⁶caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus ⁵⁷qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo ⁵⁸sicut misit me vivens Pater et ego vivo propter Patrem et qui manducat me et ipse vivet propter me ⁵⁹hic est panis qui de caelo descendit non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt qui manducat hunc panem vivet in aeternum ⁶⁰haec dixit in synagoga docens in Capharnaum ⁶¹multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt durus est hic sermo quis potest eum audire ⁶²sciens autem Iesus apud semet ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis hoc vos scandalizat ⁶³si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius ⁶⁴spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam verba quae ego locutus sum vobis spiritus et vita

sunt ⁶⁵sed sunt quidam ex vobis qui non credunt sciebat enim ab initio Iesus qui essent credentes et quis traditurus esset eum ⁶⁶et dicebat propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a Patre meo ⁶⁷ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant ⁶⁸dixit ergo Iesus ad duodecim numquid et vos vultis abire ⁶⁹respondit ergo ei Simon Petrus Domine ad quem ibimus verba vitae aeternae habes ⁷⁰et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei ⁷¹respondit eis Iesus nonne ego vos duodecim elegi et ex vobis unus diabolus est ⁷²dicebat autem Iudam Simonis Scariotis hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim

7 post haec ambulabat Iesus in Galilaeam non enim volebat in Iudaeam ambulare quia quaerebant eum Iudaei interficere ²erat autem in proximo dies festus Iudaeorum scenopegia ³dixerunt autem ad eum fratres eius transi hinc et vade in Iudaeam ut et discipuli tui videant opera tua quae facis ⁴nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse si haec facis manifesta te ipsum mundo ⁵neque enim fratres eius credebant in eum ⁶dicit ergo eis Iesus tempus meum nondum advenit tempus autem vestrum semper est paratum ⁷non potest mundus odisse vos me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt ⁸vos ascendite ad diem festum hunc ego non ascendo ad diem festum istum quia meum tempus nondum impletum est ⁹haec cum dixisset ipse mansit in Galilaea ¹⁰ut autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto ¹¹Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant ubi est ille ¹²et murmur multus de eo erat in turba; quidam enim dicebant quia bonus est alii autem dicebant non sed seducit turbas ¹³nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum ¹⁴iam autem die festo mediante ascendit Iesus in templum et docebat ¹⁵et mirabantur Iudaei dicentes quomodo hic litteras scit cum non didicerit ¹⁶respondit eis Iesus et dixit mea doctrina non est mea sed eius qui misit me ¹⁷si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina utrum ex Deo sit an ego a me ipso loquar ¹⁸qui a semet ipso loquitur gloriam propriam quaerit qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum hic verax est et iniustitia in illo non est ¹⁹nonne Moses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem ²⁰quid me quaeritis interficere respondit turba et dixit daemonium habes quis te quaerit interficere ²¹respondit Iesus et dixit eis unum opus feci et omnes miramini ²²propterea Moses dedit vobis circumcisionem non quia ex Mose est sed ex patribus et in sabbato circumciditis hominem ²³si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex Mosi mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato ²⁴nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate ²⁵dicebant ergo quidam ex Hierosolymis nonne hic est quem quaerunt interficere ²⁶et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt

numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus²⁷ sed hunc scimus unde sit Christus autem cum venerit nemo scit unde sit²⁸ clamabat ergo docens in templo Iesus et dicens et me scitis et unde sim scitis et a me ipso non veni sed est verus qui misit me quem vos non scitis²⁹ ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit³⁰ quaerebant ergo eum adprehendere et nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius³¹ de turba autem multi crediderunt in eum et dicebant Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam quae hic facit³² audierunt Pharisaei turbam murmurantem de illo haec et miserunt principes et Pharisaei ministros ut adprehenderent eum³³ dixit ergo Iesus adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui misit me³⁴ quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego vos non potestis venire³⁵ dixerunt ergo Iudaei ad se ipsos quo hic iturus est quia non inveniemus eum numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes³⁶ quis est hic sermo quem dixit quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego non potestis venire³⁷ in novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens si quis sitit veniat ad me et bibat³⁸ qui credit in me sicut dixit scriptura flumina de ventre eius fluent aquae vivae³⁹ hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum non enim erat Spiritus quia Iesus nondum fuerat glorificatus⁴⁰ ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant hic est vere propheta⁴¹ alii dicebant hic est Christus quidam autem dicebant numquid a Galilaea Christus venit⁴² nonne scriptura dicit quia ex semine David et Bethleem castello ubi erat David venit Christus⁴³ dissensio itaque facta est in turba propter eum⁴⁴ quidam autem ex ipsis volebant adprehendere eum sed nemo misit super illum manus⁴⁵ venerunt ergo ministri ad pontifices et Pharisaeos et dixerunt eis illi quare non adduxistis eum⁴⁶ responderunt ministri numquam sic locutus est homo sicut hic homo⁴⁷ responderunt ergo eis Pharisaei numquid et vos seducti estis⁴⁸ numquid aliquis ex principibus credit in eum aut ex Pharisaeis⁴⁹ sed turba haec quae non novit legem maledicti sunt⁵⁰ dicit Nicodemus ad eos ille qui venit ad eum nocte qui unus erat ex ipsis⁵¹ numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius et cognoverit quid faciat⁵² responderunt et dixerunt ei numquid et tu Galilaeus es scrutare et vide quia propheta a Galilaea non surgit⁵³ et reversi sunt unusquisque in domum suam

8 Iesus autem perrexit in montem Oliveti² et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos³ adducunt autem scribae et Pharisaei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio⁴ et dixerunt ei magister haec mulier modo deprehensa est in adulterio⁵ in lege autem Moses mandavit nobis huiusmodi lapidare tu ergo quid dicis⁶ haec autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra⁷ cum autem perseverarent interrogantes eum erexit se et dixit

eis qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat⁸ et iterum se inclinans scribebat in terra⁹ audientes autem unus post unum exiebant incipientes a senioribus et remansit solus et mulier in medio stans¹⁰ erigens autem se Iesus dixit ei mulier ubi sunt nemo te condemnavit¹¹ quae dixit nemo Domine dixit autem Iesus nec ego te condemnabo vade et amplius iam noli peccare¹² iterum ergo locutus est eis Iesus dicens ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulabit in tenebris sed habebit lucem vitae¹³ dixerunt ergo ei Pharisaei tu de te ipso testimonium perhibes testimonium tuum non est verum¹⁴ respondit Iesus et dixit eis et si ego testimonium perhibeo de me ipso verum est testimonium meum quia scio unde veni et quo vado vos autem nescitis unde venio aut quo vado¹⁵ vos secundum carnem iudicatis ego non iudico quemquam¹⁶ et si iudico ego iudicium meum verum est quia solus non sum sed ego et qui me misit Pater¹⁷ et in lege vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium verum est¹⁸ ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me Pater¹⁹ dicebant ergo ei ubi est Pater tuus respondit Iesus neque me scitis neque Patrem meum si me sciretis forsitan et Patrem meum sciretis²⁰ haec verba locutus est in gazofilacio docens in templo et nemo adprehendit eum quia necdum venerat hora eius²¹ dixit ergo iterum eis Iesus ego vado et quaeritis me et in peccato vestro moriemini quo ego vado vos non potestis venire²² dicebant ergo Iudaei numquid interficiet semet ipsum quia dicit quo ego vado vos non potestis venire²³ et dicebat eis vos de deo sum estis ego de supernis sum vos de mundo hoc estis ego non sum de hoc mundo²⁴ dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro²⁵ dicebant ergo ei tu quis es dixit eis Iesus principium quia et loquor vobis²⁶ multa habeo de vobis loqui et iudicare sed qui misit me verax est et ego quae audivi ab eo haec loquor in mundo²⁷ et non cognoverunt quia Patrem eis dicebat²⁸ dixit ergo eis Iesus cum exaltaveritis Filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil sed sicut docuit me Pater haec loquor²⁹ et qui me misit mecum est non reliquit me solum quia ego quae placita sunt ei facio semper³⁰ haec illo loquente multi crediderunt in eum³¹ dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudaeos si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis³² et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos³³ responderunt ei semen Abrahae sumus et nemini servivimus umquam quomodo tu dicis liberi eritis³⁴ respondit eis Iesus amen amen dico vobis quia omnis qui facit peccatum servus est peccati³⁵ servus autem non manet in domo in aeternum filius manet in aeternum³⁶ si ergo Filius vos liberaverit vere liberi eritis³⁷ scio quia filii Abrahae estis sed quaeritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis³⁸ ego quod vidi apud Patrem loquor et vos quae vidistis apud patrem vestrum facitis³⁹ responderunt et dixerunt ei pater noster Abraham est dicit eis Iesus si filii Abrahae estis opera Abrahae facite

⁴⁰nunc autem quaeritis me interficere hominem qui veritatem vobis locutus sum quam audivi a Deo hoc Abraham non fecit ⁴¹vos facitis opera patris vestri dixerunt itaque ei nos ex fornicatione non sumus nati unum patrem habemus Deum ⁴²dixit ergo eis Iesus si Deus pater vester esset diligeretis utique me ego enim ex Deo processi et veni neque enim a me ipso veni sed ille me misit ⁴³quare loquellam meam non cognoscitis quia non potestis audire sermonem meum ⁴⁴vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit quia non est veritas in eo cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius ⁴⁵ego autem quia veritatem dico non creditis mihi ⁴⁶quis ex vobis arguit me de peccato si veritatem dico quare vos non creditis mihi ⁴⁷qui est ex Deo verba Dei audit propterea vos non auditis quia ex Deo non estis ⁴⁸responderunt igitur Iudaei et dixerunt ei nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et daemonium habes ⁴⁹respondit Iesus ego daemonium non habeo sed honorifico Patrem meum et vos inhonoratis me ⁵⁰ego autem non quaero gloriam meam est qui quaerit et iudicat ⁵¹amen amen dico vobis si quis sermonem meum servaverit mortem non videbit in aeternum ⁵²dixerunt ergo Iudaei nunc cognovimus quia daemonium habes Abraham mortuus est et prophetae et tu dicis si quis sermonem meum servaverit non gustabit mortem in aeternum ⁵³numquid tu maior es patre nostro Abraham qui mortuus est et prophetae mortui sunt quem te ipsum facis ⁵⁴respondit Iesus si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil est est Pater meus qui glorificat me quem vos dicitis quia Deus noster est ⁵⁵et non cognovistis eum ego autem novi eum et si dixero quia non scio eum ero similis vobis mendax sed scio eum et sermonem eius servo ⁵⁶Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum et vidit et gavisus est ⁵⁷dixerunt ergo Iudaei ad eum quinquaginta annos nondum habes et Abraham vidisti ⁵⁸dixit eis Iesus amen amen dico vobis antequam Abraham fieret ego sum ⁵⁹tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum Iesus autem abscondit se et exivit de templo

9 et praeteriens vidit hominem caecum a nativitate ²et interrogaverunt eum discipuli sui rabbi quis peccavit hic aut parentes eius ut caecus nasceretur ³respondit Iesus neque hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestetur opera Dei in illo ⁴me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est venit nox quando nemo potest operari ⁵quamdiu in mundo sum lux sum mundi ⁶haec cum dixisset exiit in terram et fecit lutum ex sputo et linuit lutum super oculos eius ⁷et dixit ei vade lava in natatoria Siloae quod interpretatur Missus abiit ergo et lavit et venit videns ⁸itaque vicini et qui videbant eum prius quia mendicus erat dicebant nonne hic est qui sedebat et mendicabat alii dicebant quia hic est ⁹alii autem nequaquam sed similis est eius ille dicebat quia ego sum ¹⁰dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi tibi ¹¹respondit ille homo qui dicitur Ie-

sus lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi vade ad natatorium Siloae et lava et abii et lavi et vidi ¹²dixerunt ei ubi est ille ait nescio ¹³adducunt eum ad Pharisaeos qui caecus fuerat ¹⁴erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus et aperuit oculos eius ¹⁵iterum ergo interrogabant eum Pharisaei quomodo vidisset ille autem dixit eis lutum posuit mihi super oculos et lavi et video ¹⁶dicebant ergo ex Pharisaeis quidam non est hic homo a Deo quia sabbatum non custodit alii dicebant quomodo potest homo peccator haec signa facere et scisma erat in eis ¹⁷dicunt ergo caeco iterum tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos ille autem dixit quia propheta est ¹⁸non crediderunt ergo Iudaei de illo quia caecus fuisset et vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat ¹⁹et interrogaverunt eos dicentes hic est filius vester quem vos dicitis quia caecus natus est quomodo ergo nunc videt ²⁰responderunt eis parentes eius et dixerunt scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est ²¹quomodo autem nunc videat nescimus aut quis eius aperuit oculos nos nescimus ipsum interrogate aetatem habet ipse de se loquatur ²²haec dixerunt parentes eius quia timebant Iudaeos iam enim conspiraverant Iudaei ut si quis eum confiteretur Christum extra synagogam fieret ²³propterea parentes eius dixerunt quia aetatem habet ipsum interrogate ²⁴vocaverunt ergo rursus hominem qui fuerat caecus et dixerunt ei da gloriam Deo nos scimus quia hic homo peccator est ²⁵dixit ergo ille si peccator est nescio unum scio quia caecus cum essem modo video ²⁶dixerunt ergo illi quid fecit tibi quomodo aperuit tibi oculos ²⁷respondit eis dixi vobis iam et audistis quid iterum vultis audire numquid et vos vultis discipuli eius fieri ²⁸maledixerunt ei et dixerunt tu discipulus illius es nos autem Mosi discipuli sumus ²⁹nos scimus quia Mosi locutus est Deus hunc autem nescimus unde sit ³⁰respondit ille homo et dixit eis in hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit et aperuit meos oculos ³¹scimus autem quia peccatores Deus non audit sed si quis Dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudit ³²a saeculo non est auditum quia aperuit quis oculos caeci nati ³³nisi esset hic a Deo non poterat facere quicquam ³⁴responderunt et dixerunt ei in peccatis natus es totus et tu doces nos et eiecerunt eum foras ³⁵audivit Iesus quia eiecerunt eum foras et cum invenisset eum dixit ei tu credis in Filium Dei ³⁶respondit ille et dixit quis est Domine ut credam in eum ³⁷et dixit ei Iesus et vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est ³⁸at ille ait credo Domine et procidens adoravit eum ³⁹dixit ei Iesus in iudicium ego in hunc mundum veni ut qui non vident videant et qui vident caeci fiant ⁴⁰et audierunt ex Pharisaeis qui cum ipso erant et dixerunt ei numquid et nos caeci sumus ⁴¹dixit eis Iesus si caeci essetis non haberetis peccatum nunc vero dicitis quia videmus peccatum vestrum manet

10 amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille fur est et latro ²qui

autem intrat per ostium pastor est ovium ³huic ostiarius aperit et oves vocem eius audiunt et proprias oves vocat nominatim et educit eas ⁴et cum proprias oves emiserit ante eas vadit et oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius ⁵alienum autem non sequuntur sed fugient ab eo quia non noverunt vocem alienorum ⁶hoc proverbium dixit eis Iesus illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis ⁷dixit ergo eis iterum Iesus amen amen dico vobis quia ego sum ostium ovium ⁸omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oves ⁹ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet ¹⁰fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant ¹¹ego sum pastor bonus bonus pastor animam suam dat pro ovibus ¹²mercennarius et qui non est pastor cuius non sunt oves propriae videt lupum venientem et dimittit oves et fugit et lupus rapit et dispergit oves ¹³mercennarius autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ovibus ¹⁴ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me meae ¹⁵sicut novit me Pater et ego agnosco Patrem et animam meam pono pro ovibus ¹⁶et alias oves habeo quae non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet unum ovile unus pastor ¹⁷propterea me Pater diligit quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam ¹⁸nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam hoc mandatum accepi a Patre meo ¹⁹dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos ²⁰dicebant autem multi ex ipsis daemonium habet et insanit quid eum auditis ²¹alii dicebant haec verba non sunt daemonium habentis numquid daemonium potest caecorum oculos aperire ²²facta sunt autem enecnia in Hierosolymis et hiemps erat ²³et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis ²⁴circumdederunt ergo eum Iudaei et dicebant ei quousque animam nostram tollis si tu es Christus dic nobis palam ²⁵respondit eis Iesus loquor vobis et non creditis opera quae ego facio in nomine Patris mei haec testimonium perhibent de me ²⁶sed vos non creditis quia non estis ex ovibus meis ²⁷oves meae vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me ²⁸et ego vitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de manu mea ²⁹Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu Patris mei ³⁰ego et Pater unum sumus ³¹sustulerunt lapides Iudaei ut lapidarent eum ³²respondit eis Iesus multa opera bona ostendi vobis ex Patre meo propter quod eorum opus me lapidatis ³³responderunt ei Iudaei de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo cum sis facis te ipsum Deum ³⁴respondit eis Iesus nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis ³⁵si illos dixit deos ad quos sermo Dei factus est et non potest solvi scriptura ³⁶quem Pater sanctificavit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemias quia dixi Filius Dei sum ³⁷si non facio opera Patris mei nolite credere mihi ³⁸si autem

facio et si mihi non vultis credere operibus credite ut cognoscatis et credatis quia in me est Pater et ego in Patre ³⁹quaerebant ergo eum prendere et exivit de manibus eorum ⁴⁰et abiit iterum trans Iordanen in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum et mansit illic ⁴¹et multi venerunt ad eum et dicebant quia Iohannes quidem signum fecit nullum ⁴²omnia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc vera erant et multi crediderunt in eum

11erat autem quidam languens Lazarus a Bethania de castello Mariae et Marthae sororis eius ²Maria autem erat quae unxit Dominum unguento et extersit pedes eius capillis suis cuius frater Lazarus infirmabatur ³miserunt ergo sorores ad eum dicentes Domine ecce quem amas infirmatur ⁴audiens autem Iesus dixit eis infirmitas haec non est ad mortem sed pro gloria Dei ut glorificetur Filius Dei per eam ⁵diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum ⁶ut ergo audivit quia infirmabatur tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus ⁷deinde post haec dicit discipulis suis eamus in Iudaeam iterum ⁸dicunt ei discipuli rabbi nunc quaerebant te Iudaei lapidare et iterum vadis illuc ⁹respondit Iesus nonne duodecim horae sunt diei si quis ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi videt ¹⁰si autem ambulaverit nocte offendit quia lux non est in eo ¹¹haec ait et post hoc dicit eis Lazarus amicus noster dormit sed vado ut a somno exsuscitem eum ¹²dixerunt ergo discipuli eius Domine si dormit salvus erit ¹³dixerat autem Iesus de morte eius illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret ¹⁴tunc ergo dixit eis Iesus manifeste Lazarus mortuus est ¹⁵et gaudeo propter vos ut credatis quoniam non eram ibi sed eamus ad eum ¹⁶dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus ad discipulos eamus et nos ut moriamur cum eo ¹⁷venit itaque Iesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem ¹⁸erat autem Bethania iuxta Hierosolyma quasi stadiis quindecim ¹⁹multi autem ex Iudaeis venerant ad Martham et Mariam ut consolarentur eas de fratre suo ²⁰Martha ergo ut audivit quia Iesus venit occurrit illi Maria autem domi sedebat ²¹dixit ergo Martha ad Iesum Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus ²²sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo dabit tibi Deus ²³dicit illi Iesus resurget frater tuus ²⁴dicit ei Martha scio quia resurget in resurrectione in novissima die ²⁵dixit ei Iesus ego sum resurrectio et vita qui credit in me et si mortuus fuerit vivet ²⁶et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum credis hoc ²⁷ait illi utique Domine ego credidi quia tu es Christus Filius Dei qui in mundum venisti ²⁸et cum haec dixisset abiit et vocavit Mariam sororem suam silentio dicens magister adest et vocat te ²⁹illa ut audivit surgit cito et venit ad eum ³⁰nondum enim venerat Iesus in castellum sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha ³¹Iudaei igitur qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum vidissent Mariam quia cito surrexit et exiit secuti sunt eam dicentes quia vadit ad

monumentum ut ploret ibi ³²Maria ergo cum venisset ubi erat Iesus videns eum cecidit ad pedes eius et dixit ei Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus ³³Iesus ergo ut vidit eam plorantem et Iudaeos qui venerant cum ea plorantes fremuit spiritu et turbavit se ipsum ³⁴et dixit ubi posuistis eum dicunt ei Domine veni et vide ³⁵et lacrimatus est Iesus ³⁶dixerunt ergo Iudaei ecce quomodo amabat eum ³⁷quidam autem dixerunt ex ipsis non poterat hic qui aperuit oculos caeci facere ut et hic non moreretur ³⁸Iesus ergo rursus fremens in semet ipso venit ad monumentum erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei ³⁹ait Iesus tollite lapidem dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat Domine iam fetet quadriduanus enim est ⁴⁰dicit ei Iesus nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam Dei ⁴¹tulerunt ergo lapidem Iesus autem elevatis sursum oculis dixit Pater gratias ago tibi quoniam audisti me ⁴²ego autem sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti ⁴³haec cum dixisset voce magna clamavit Lazare veni foras ⁴⁴et statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus pedes et manus institis et facies illius sudario erat ligata dicit Iesus eis solvite eum et sinite abire ⁴⁵multi ergo ex Iudaeis qui venerant ad Mariam et viderant quae fecit crediderunt in eum ⁴⁶quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos et dixerunt eis quae fecit Iesus ⁴⁷collegerunt ergo pontifices et Pharisei concilium et dicebant quid facimus quia hic homo multa signa facit ⁴⁸si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient Romani et tollent nostrum et locum et gentem ⁴⁹unus autem ex ipsis Caiaphas cum esset pontifex anni illius dixit eis vos nescitis quicquam ⁵⁰nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat ⁵¹hoc autem a semet ipso non dixit sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quia Iesus moriturus erat pro gente ⁵²et non tantum pro gente sed et ut filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum ⁵³ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum ⁵⁴Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem quae dicitur Efreim et ibi morabatur cum discipulis ⁵⁵proximum autem erat pascha Iudaeorum et ascenderunt multi Hierosolyma de regione ante pascha ut sanctificarent se ipsos ⁵⁶quaerebant ergo Iesum et conloquebantur ad invicem in templo stantes quid putatis quia non veniat ad diem festum ⁵⁷dederant autem pontifices et Pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit indicet ut adprehendant eum

12Iesus ergo ante sex dies paschae venit Bethaniam ubi fuerat Lazarus mortuus quem suscitavit Iesus ²fecerunt autem ei cenam ibi et Martha ministrabat Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo ³Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi unxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius et domus impleta est ex odore unguenti ⁴dicit ergo unus ex discipulis eius Iudas Scariotis qui erat eum traditurus ⁵quare hoc unguentum non veniit

trecentis denariis et datum est egenis ⁶dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia fur erat et loculos habens ea quae mittebantur portabat ⁷dixit ergo Iesus sine illam ut in die sepulturae meae servet illud ⁸pauperes enim semper habetis vobiscum me autem non semper habetis ⁹cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est et venerunt non propter Iesum tantum sed ut Lazarum viderent quem suscitavit a mortuis ¹⁰cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent ¹¹quia multi propter illum abibant ex Iudaeis et credebant in Iesum ¹²in crastinum autem turba multa quae venerat ad diem festum cum audissent quia venit Iesus Hierosolyma ¹³acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant osanna benedictus qui venit in nomine Domini rex Israel ¹⁴et invenit Iesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est ¹⁵noli timere filia Sion ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae ¹⁶haec non cognoverunt discipuli eius primum sed quando glorificatus est Iesus tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo et haec fecerunt ei ¹⁷testimonium ergo perhibebat turba quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis ¹⁸propterea et obviam venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum ¹⁹Pharisei ergo dixerunt ad semet ipsos videtis quia nihil proficimus ecce mundus totus post eum abiit ²⁰erant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo ²¹hii ergo accesserunt ad Philippum qui erat a Bethsaida Galilaeae et rogabant eum dicentes domine volumus Iesum videre ²²venit Philippus et dicit Andreae Andreas rursus et Philippus dixerunt Iesu ²³Iesus autem respondit eis dicens venit hora ut clarificetur Filius hominis ²⁴amen amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ²⁵ipsum solum manet si autem mortuum fuerit multum fructum adfert qui amat animam suam perdet eam et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam aeternam custodit eam ²⁶si quis mihi ministrat me sequatur et ubi sum ego illic et minister meus erit si quis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus ²⁷nunc anima mea turbata est et quid dicam Pater salvifica me ex hora hac sed propterea veni in horam hanc ²⁸Pater clarifica tuum nomen venit ergo vox de caelo et clarificavi et iterum clarificabo ²⁹turba ergo quae stabat et audierat dicebant tonitruum factum esse alii dicebant angelus ei locutus est ³⁰respondit Iesus et dixit non propter me vox haec venit sed propter vos ³¹nunc iudicium est mundi nunc princeps huius mundi eicietur foras ³²et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum ³³hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus ³⁴respondit ei turba nos audivimus ex lege quia Christus manet in aeternum et quomodo tu dicis oportet exaltari Filium hominis quis est iste Filius hominis ³⁵dixit ergo eis Iesus adhuc modicum lumen in vobis est ambulate dum lucem habetis ut non tenebrae vos comprehendant et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat ³⁶dum lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis haec locutus est

Iesus et abiit et abscondit se ab eis ³⁷cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum ³⁸ut sermo Esaias prophetae impleretur quem dixit Domine quis credidit auditui nostro et brachium Domini cui revelatum est ³⁹propterea non poterant credere quia iterum dixit Esaias ⁴⁰excaecavit oculos eorum et induravit eorum cor ut non videant oculis et intellegant corde et convertantur et sanem eos ⁴¹haec dixit Esaias quando vidit gloriam eius et locutus est de eo ⁴²verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum sed propter Phariseos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur ⁴³dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei ⁴⁴Iesus autem clamavit et dixit qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me ⁴⁵et qui videt me videt eum qui misit me ⁴⁶ego lux in mundum veni ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat ⁴⁷et si quis audierit verba mea et non custodierit ego non iudico eum non enim veni ut iudicem mundum sed ut salvificem mundum ⁴⁸qui spernit me et non accipit verba mea habet qui iudicet eum sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo die ⁴⁹quia ego ex me ipso non sum locutus sed qui misit me Pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar ⁵⁰et scio quia mandatum eius vita aeterna est quae ergo ego loquor sicut dixit mihi Pater sic loquor

13ante diem autem festum paschae sciens Iesus quia venit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad Patrem cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos ²et cena facta cum diabolus iam misisset in corde ut traderet eum Iudas Simonis Scariotis ³sciens quia omnia dedit ei Pater in manus et quia a Deo exivit et ad Deum vadit ⁴surgit a cena et ponit vestimenta sua et cum accepisset linteam praecinxit se ⁵deinde mittit aquam in pelvem et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus ⁶venit ergo ad Simonem Petrum et dicit ei Petrus Domine tu mihi lavas pedes ⁷respondit Iesus et dicit ei quod ego facio tu nescis modo scies autem postea ⁸dicit ei Petrus non lavabis mihi pedes in aeternum respondit Iesus ei si non laveris te non habes partem mecum ⁹dicit ei Simon Petrus Domine non tantum pedes meos sed et manus et caput ¹⁰dicit ei Iesus qui lotus est non indiget ut lavet sed est mundus totus et vos mundi estis sed non omnes ¹¹sciebat enim quisnam esset qui traderet eum propterea dixit non estis mundi omnes ¹²postquam ergo lavavit pedes eorum et accepit vestimenta sua cum recubisset iterum dixit eis scitis quid fecerim vobis ¹³vos vocatis me magister et Domine et bene dicitis sum etenim ¹⁴si ergo ego lavi vestros pedes Dominus et magister et vos debetis alter alterius lavare pedes ¹⁵exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis ¹⁶amen amen dico vobis non est servus maior domino suo neque apostolus maior eo qui misit illum ¹⁷si haec scitis beati eritis si feceritis ea ¹⁸non de omnibus vobis dico ego scio quos elegerim sed ut impleatur scriptura qui manducat mecum

panem levavit contra me calcaneum suum ¹⁹amodo dico vobis priusquam fiat ut credatis cum factum fuerit quia ego sum ²⁰amen amen dico vobis qui accipit si quem misero me accipit qui autem me accipit accipit eum qui me misit ²¹cum haec dixisset Iesus turbatus est spiritu et protestatus est et dixit amen amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me ²²aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret ²³erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu quem diligebat Iesus ²⁴innuit ergo huic Simon Petrus et dicit ei quis est de quo dicit ²⁵itaque cum recubisset ille supra pectus Iesu dicit ei Domine quis est ²⁶respondit Iesus ille est cui ego intinctum panem porrexero et cum intinxisset panem dedit Iudae Simonis Scariotis ²⁷et post buccellam tunc introivit in illum Satanias dicit ei Iesus quod facis fac citius ²⁸hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei ²⁹quidam enim putabant quia loculos habebat Iudas quia dicit ei Iesus eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum aut egenis ut aliquid daret ³⁰cum ergo accepisset ille buccellam exivit continuo erat autem nox ³¹cum ergo exisset dicit Iesus nunc clarificatus est Filius hominis et Deus clarificatus est in eo ³²si Deus clarificatus est in eo et Deus clarificabit eum in semet ipso et continuo clarificabit eum ³³filioli adhuc modicum vobiscum sum quaeritis me et sicut dixi Iudaeis quo ego vado vos non potestis venire et vobis dico modo ³⁴mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem ³⁵in hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis ad invicem ³⁶dicit ei Simon Petrus Domine quo vadis respondit Iesus quo ego vado non potes me modo sequi sequeris autem postea ³⁷dicit ei Petrus quare non possum sequi te modo animam meam pro te ponam ³⁸respondit Iesus animam tuam pro me ponis amen amen dico tibi non cantabit gallus donec me ter neges

14non turbetur cor vestrum creditis in Deum et in me credite ²in domo Patris mei mansiones multae sunt si quominus dixissem vobis quia vado parare vobis locum ³et si abiero et praeparavero vobis locum iterum venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi sum ego et vos sitis ⁴et quo ego vado scitis et viam scitis ⁵dicit ei Thomas Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire ⁶dicit ei Iesus ego sum via et veritas et vita nemo venit ad Patrem nisi per me ⁷si cognovissetis me et Patrem meum utique cognovissetis et amodo cognoscitis eum et vidistis eum ⁸dicit ei Philippus Domine ostende nobis Patrem et sufficit nobis ⁹dicit ei Iesus tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me Philippe qui vidit me vidit et Patrem quomodo tu dicis ostende nobis Patrem ¹⁰non credis quia ego in Patre et Pater in me est verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor Pater autem in me manens ipse facit opera ¹¹non creditis quia ego in Patre et Pater in me est ¹²alioquin propter opera ipsa credite amen amen dico vobis qui credit in me opera quae ego facio et ipse faciet et

maiora horum faciet quia ego ad Patrem vado ¹³et quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam ut glorificetur Pater in Filio ¹⁴si quid petieritis me in nomine meo hoc faciam ¹⁵si diligitis me mandata mea servate ¹⁶et ego rogabo Patrem et alium paraclatum dabit vobis ut maneat vobiscum in aeternum ¹⁷Spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum vos autem cognoscitis eum quia apud vos manebit et in vobis erit ¹⁸non relinquam vos orfanos veniam ad vos ¹⁹adhuc modicum et mundus me iam non videt vos autem videtis me quia ego vivo et vos vivetis ²⁰in illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo et vos in me et ego in vobis ²¹qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me qui autem diligit me diligetur a Patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum ²²dicit ei Iudas non ille Scariotis Domine quid factum est quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo ²³respondit Iesus et dixit ei si quis diligit me sermonem meum servabit et Pater meus diligit eum et ad eum veniemus et mansiones apud eum faciemus ²⁴qui non diligit me sermones meos non servat et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me Patris ²⁵haec locutus sum vobis apud vos manens ²⁶paraclatus autem Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quaecumque dixero vobis ²⁷pacem relinquo vobis pacem meam do vobis non quomodo mundus dat ego do vobis non turbetur cor vestrum neque formidet ²⁸audistis quia ego dixi vobis vado et venio ad vos si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad Patrem quia Pater maior me est ²⁹et nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis ³⁰iam non multa loquar vobiscum venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam ³¹sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem et sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio surgite eamus hinc

15 ego sum vitis vera et Pater meus agricola est ²omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum et omnem qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus adferat ³iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis ⁴manete in me et ego in vobis sicut palmes non potest ferre fructum a semet ipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis ⁵ego sum vitis vos palmites qui manet in me et ego in eo hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere ⁶si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes et aruit et colligent eos et in ignem mittunt et ardent ⁷si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcumque volueritis petetis et fiet vobis ⁸in hoc clarificatus est Pater meus ut fructum plurimum adferatis et efficiamini mei discipuli ⁹sicut dilexit me Pater et ego dilexi vos manete in dilectione mea ¹⁰si praecepta mea servaveritis manebitis in dilectione mea sicut et ego Patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione ¹¹haec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit et gaudium vestrum impleatur ¹²hoc est praeceptum meum ut diligatis

invicem sicut dilexi vos ¹³maiores hac dilectionem nemo habet ut animam suam quis ponat pro amicis suis ¹⁴vos amici mei estis si feceritis quae ego praecipio vobis ¹⁵iam non dico vos servos quia servus nescit quid facit dominus eius vos autem dixi amicos quia omnia quaecumque audivi a Patre meo nota feci vobis ¹⁶non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum adferatis et fructus vester maneat ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo det vobis ¹⁷haec mando vobis ut diligatis invicem ¹⁸si mundus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit ¹⁹si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus ²⁰mementote sermonis mei quem ego dixi vobis non est servus maior domino suo si me persecuti sunt et vos persequentur si sermonem meum servaverunt et vestrum servabunt ²¹sed haec omnia facient vobis propter nomen meum quia nesciunt eum qui misit me ²²si non venissem et locutus fuisset eis peccatum non haberent nunc autem excusationem non habent de peccato suo ²³qui me odit et Patrem meum odit ²⁴si opera non fecissem in eis quae nemo alius fecit peccatum non haberent nunc autem et viderunt et oderunt et me et Patrem meum ²⁵sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio me habuerunt gratis ²⁶cum autem venerit paraclatus quem ego mittam vobis a Patre Spiritum veritatis qui a Patre procedit ille testimonium perhibebit de me ²⁷et vos testimonium perhibetis quia ab initio mecum estis

16 haec locutus sum vobis ut non scandalizemini ²absque synagogis facient vos sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se praestare Deo ³et haec facient quia non noverunt Patrem neque me ⁴sed haec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis ⁵haec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram at nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quo vadis ⁶sed quia haec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum ⁷sed ego veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam si enim non abiero paraclatus non veniet ad vos si autem abiero mittam eum ad vos ⁸et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio ⁹de peccato quidem quia non credunt in me ¹⁰de iustitia vero quia ad Patrem vado et iam non videbitis me ¹¹de iudicio autem quia princeps mundi huius iudicatus est ¹²adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo ¹³cum autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos in omnem veritatem non enim loquetur a semet ipso sed quaecumque audiet loquetur et quae ventura sunt adnuntiabit vobis ¹⁴ille me clarificabit quia de meo accipiet et adnuntiabit vobis ¹⁵omnia quaecumque habet Pater mea sunt propterea dixi quia de meo accipit et adnuntiabit vobis ¹⁶modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia vado ad Patrem ¹⁷dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me et

iterum modicum et videbitis me et quia vado ad Patrem¹⁸ dicebant ergo quid est hoc quod dicit modicum nescimus quid loquitur¹⁹ cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare et dixit eis de hoc quaeritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me²⁰ amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit vos autem contristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium²¹ mulier cum parit tristitiam habet quia venit hora eius cum autem pepererit puerum iam non meminit pressurae propter gaudium quia natus est homo in mundum²² et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollit a vobis²³ et in illo die me non rogabitis quicquam amen amen dico vobis si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis²⁴ usque modo non petistis quicquam in nomine meo petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum²⁵ haec in proverbii locutus sum vobis venit hora cum iam non in proverbii loquar vobis sed palam de Patre adnuntiabo vobis²⁶ illo die in nomine meo petetis et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis²⁷ ipse enim Pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia ego a Deo exivi²⁸ exivi a Patre et veni in mundum iterum relinquo mundum et vado ad Patrem²⁹ dicunt ei discipuli eius ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis³⁰ nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget in hoc credimus quia a Deo existi³¹ respondit eis Iesus modo creditis³² ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis et non sum solus quia Pater mecum est³³ haec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis in mundo pressuram habetis sed confidite ego vici mundum

17 haec locutus est Iesus et sublevatis oculis in caelum dixit Pater venit hora clarifica Filium tuum ut Filius tuus clarificet te² sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam aeternam³ haec est autem vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum et quem misisti Iesum Christum⁴ ego te clarificavi super terram opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam⁵ et nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum claritatem quam habui priusquam mundus esset apud te⁶ manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo tui erant et mihi eos dedisti et sermonem tuum servaverunt⁷ nunc cognoverunt quia omnia quae dedisti mihi abs te sunt⁸ quia verba quae dedisti mihi dedi eis et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi et crediderunt quia tu me misisti⁹ ego pro eis rogo non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt¹⁰ et mea omnia tua sunt et tua mea sunt et clarificatus sum in eis¹¹ et iam non sum in mundo et hii in mundo sunt et ego ad te venio Pater sancte conserva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos¹² cum essem cum eis ego servabam eos in nomine tuo quos dedisti mihi custodivi et nemo ex his perivit

nisi filius perditionis ut scriptura impleatur¹³ nunc autem ad te venio et haec loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semet ipsis¹⁴ ego dedi eis sermonem tuum et mundus odio eos habuit quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo¹⁵ non rogo ut tollas eos de mundo sed ut serves eos ex malo¹⁶ de mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo¹⁷ sanctifica eos in veritate sermo tuus veritas est¹⁸ sicut me misisti in mundum et ego misi eos in mundum¹⁹ et pro eis ego sanctifico me ipsum ut sint et ipsi sanctificati in veritate²⁰ non pro his autem rogo tantum sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me²¹ ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut mundus credat quia tu me misisti²² et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis ut sint unum sicut nos unum sumus²³ ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos sicut me dilexisti²⁴ Pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionem mundi²⁵ Pater iuste et mundus te non cognovit ego autem te cognovi et hii cognoverunt quia tu me misisti²⁶ et notum feci eis nomen tuum et notum faciam ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis

18 haec cum dixisset Iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron ubi erat hortus in quem introivit ipse et discipuli eius² sciebat autem et Iudas qui tradebat eum ipsum locum quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis³ Iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et Pharisaeis ministros venit illuc cum lanternis et facibus et armis⁴ Iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum processit et dicit eis quem quaeritis⁵ responderunt ei Iesum Nazarenum dicit eis Iesus ego sum stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis⁶ ut ergo dixit eis ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terram⁷ iterum ergo eos interrogavit quem quaeritis illi autem dixerunt Iesum Nazarenum⁸ respondit Iesus dixi vobis quia ego sum si ergo me quaeritis sinite hos abire⁹ ut impleretur sermo quem dixit quia quos dedisti mihi non perdiidi ex ipsis quemquam¹⁰ Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscidit eius auriculam dextram erat autem nomen servo Malchus¹¹ dixit ergo Iesus Petro mitte gladium in vaginam calicem quem dedit mihi Pater non bibam illum¹² cohors ergo et tribunus et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum¹³ et adduxerunt eum ad Annam primum erat enim socer Caiaphae qui erat pontifex anni illius¹⁴ erat autem Caiaphas qui consilium dederat Iudaeis quia expedit unum hominem mori pro populo¹⁵ sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu in atrium pontificis¹⁶ Petrus autem stabat ad ostium foris exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et

dixit ostiariae et introduxit Petrum ¹⁷dicit ergo Petro ancilla ostiaria numquid et tu ex discipulis es hominis istius dicit ille non sum ¹⁸stabant autem servi et ministri ad prunas quia frigus erat et calefiebat erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se ¹⁹pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius ²⁰respondit ei Iesum ego palam locutus sum mundo ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes Iudaei conveniunt et in occulto locutus sum nihil ²¹quid me interrogas interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis ecce hii sciunt quae dixerim ego ²²haec autem cum dixisset unus adstans ministrorum dedit alapam Iesu dicens sic respondes pontifici ²³respondit ei Iesum si male locutus sum testimonium perhibe de malo si autem bene quid me caedis ²⁴et misit eum Annas ligatum ad Caiaphan pontificem ²⁵erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se dixerunt ergo ei numquid et tu ex discipulis eius es negavit ille et dixit non sum ²⁶dicit unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscepsit Petrus auriculam nonne ego te vidi in horto cum illo ²⁷iterum ergo negavit Petrus et statim gallus cantavit ²⁸adducunt ergo Iesum a Caiapha in praetorium erat autem mane et ipsi non introierunt in praetorium ut non contaminarentur sed manducarent pascha ²⁹exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit quam accusationem adfertis adversus hominem hunc ³⁰responderunt et dixerunt ei si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus eum ³¹dixit ergo eis Pilatus accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum dixerunt ergo ei Iudaei nobis non licet interficere quemquam ³²ut sermo Iesu impleretur quem dixit significans qua esset morte moriturus ³³introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei tu es rex Iudaeorum ³⁴et respondit Iesum a temet ipso hoc dicis an alii tibi dixerunt de me ³⁵respondit Pilatus numquid ego Iudaeus sum gens tua et pontifices tradiderunt te mihi quid fecisti ³⁶respondit Iesum regnum meum non est de mundo hoc si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei decertarent ut non traderer Iudaeis nunc autem meum regnum non est hinc ³⁷dixit itaque ei Pilatus ergo rex es tu respondit Iesum tu dicis quia rex sum ego ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati omnis qui est ex veritate audit meam vocem ³⁸dicit ei Pilatus quid est veritas et cum hoc dixisset iterum exivit ad Iudaeos et dicit eis ego nullam invenio in eo causam ³⁹est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum ⁴⁰clamaverunt rursus omnes dicentes non hunc sed Barabban erat autem Barabbas latro

19tunc ergo adprehendit Pilatus Iesum et flagellavit ²et milites plectentes coronam de spinis inposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum ³et veniebant ad eum et dicebant have rex Iudaeorum et dabant ei alapas ⁴exiit iterum Pilatus foras et dicit eis ecce adduco vobis eum foras ⁵ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio

et purpureum vestimentum et dicit eis ecce homo ⁶cum ergo vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes crucifige crucifige dicit eis Pilatus accipite eum vos et crucifigite ego enim non invenio in eo causam ⁷responderunt ei Iudaei nos legem habemus et secundum legem debet mori quia Filium Dei se fecit ⁸cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem magis timuit ⁹et ingressus est praetorium iterum et dicit ad Iesum unde es tu Iesum autem responsum non dedit ei ¹⁰dicit ergo ei Pilatus mihi non loqueris nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te ¹¹respondit Iesum non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi esset datum desuper propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet ¹²exinde quaerebat Pilatus dimittere eum Iudaei autem clamabant dicentes si hunc dimittis non es amicus Caesaris omnis qui se regem facit contradicit Caesari ¹³Pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali in locum qui dicitur Lithostrotus hebraice autem Gabbatha ¹⁴erat autem parasceve paschae hora quasi sexta et dicit Iudaeis ecce rex vester ¹⁵illi autem clamabant tolle tolle crucifige eum dixit eis Pilatus regem vestrum crucifigam responderunt pontifices non habemus regem nisi Caesarem ¹⁶tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigetur susceperunt autem Iesum et eduxerunt ¹⁷et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariae locum hebraice Golgotha ¹⁸ubi eum crucifixerunt et cum eo alios duos hinc et hinc medium autem Iesum ¹⁹scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem erat autem scriptum Iesum Nazarenus rex Iudaeorum ²⁰hunc ergo titulum multi legerunt Iudaeorum quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Iesum et erat scriptum hebraice graece et latine ²¹dicebant ergo Pilato pontifices Iudaeorum noli scribere rex Iudaeorum sed quia ipse dixit rex sum Iudaeorum ²²respondit Pilatus quod scripsi scripsi ²³milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes unicuique militi partem et tunicam erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum ²⁴dixerunt ergo ad invicem non scindamus eam sed sortiamur de illa cuius sit ut scriptura impleatur dicens partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem et milites quidem haec fecerunt ²⁵stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleopae et Maria Magdalene ²⁶cum vidisset ergo Iesum matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri suae mulier ecce filius tuus ²⁷deinde dicit discipulo ecce mater tua et ex illa hora accepit eam discipulus in sua ²⁸postea sciens Iesum quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit sitio ²⁹vas ergo positum erat aceto plenum illi autem spongiam plenam aceto hysopo circumponentes obtulerunt ori eius ³⁰cum ergo accepisset Iesum acetum dixit consummatum est et inclinato capite tradidit spiritum ³¹Iudaei ergo quoniam parasceve erat ut non remaneret in cruce corpora sabbato erat enim magnus dies ille sabbati rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et

tollerentur ³²venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo ³³ad Iesum autem cum venissent ut viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura ³⁴sed unus militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua ³⁵et qui vidit testimonium perhibuit et verum est eius testimonium et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis ³⁶facta sunt enim haec ut scriptura impleatur os non comminuetis ex eo ³⁷et iterum alia scriptura dicit videbunt in quem transfixerunt ³⁸post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia eo quod esset discipulus Iesu occultus autem propter metum Iudaeorum ut tolleret corpus Iesu et permisit Pilatus venit ergo et tulit corpus Iesu ³⁹venit autem et Nicodemus qui venerat ad Iesum nocte primum ferens mixturam murrae et aloes quasi libras centum ⁴⁰acceperunt ergo corpus Iesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus sicut mos Iudaeis est sepelire ⁴¹erat autem in loco ubi crucifixus est hortus et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat ⁴²ibi ergo propter parasceven Iudaeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt Iesum

20 una autem sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebrae essent ad monumentum et videt lapidem sublatum a monumento ²cucurrit ergo et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum quem amabat Iesus et dicit eis tulerunt Dominum de monumento et nescimus ubi posuerunt eum ³exiit ergo Petrus et ille alius discipulus et venerunt ad monumentum ⁴currebant autem duo simul et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro et venit primus ad monumentum ⁵et cum se inclinasset videt posita linteamina non tamen introivit ⁶venit ergo Simon Petrus sequens eum et introivit in monumentum et videt linteamina posita ⁷et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum sed separatim involutum in unum locum ⁸tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum et vidit et credidit ⁹nondum enim sciebant scripturam quia oportet eum a mortuis resurgere ¹⁰abierunt ergo iterum ad semet ipsos discipuli ¹¹Maria autem stabat ad monumentum foris plorans dum ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum ¹²et vidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Iesu ¹³dicunt ei illi mulier quid ploras dicit eis quia tulerunt Dominum meum et nescio ubi posuerunt eum ¹⁴haec cum dixisset conversa est retrorsum et videt Iesum stantem et non sciebat quia Iesus est ¹⁵dicit ei Iesus mulier quid ploras quem quaeris illa existimans quia hortulanus esset dicit ei domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum et ego eum tollam ¹⁶dicit ei Iesus Maria conversa illa dicit ei rabboni quod dicitur magister ¹⁷dicit ei Iesus noli me tangere nondum enim ascendi ad Patrem meum vade autem ad fratres meos et dic eis ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum et Deum meum et Deum vestrum ¹⁸venit Maria Magdalene adnuntians discipulis quia

vidi Dominum et haec dixit mihi ¹⁹cum esset ergo sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi erant discipuli propter metum Iudaeorum venit Iesus et stetit in medio et dicit eis pax vobis ²⁰et hoc cum dixisset ostendit eis manus et latus gavisus sunt ergo discipuli viso Domino ²¹dixit ergo eis iterum pax vobis sicut misit me Pater et ego mitto vos ²²hoc cum dixisset insufflavit et dicit eis accipite Spiritum Sanctum ²³quorum remiseritis peccata remittuntur eis quorum retinueritis detenta sunt ²⁴Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur Didymus non erat cum eis quando venit Iesus ²⁵dixerunt ergo ei alii discipuli vidimus Dominum ille autem dicit eis nisi videro in manibus eius figuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in latus eius non credam ²⁶et post dies octo iterum erant discipuli eius intus et Thomas cum eis venit Iesus ianuis clausis et stetit in medio et dicit pax vobis ²⁷deinde dicit Thomae infer digitum tuum huc et vide manus meas et adfer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis ²⁸respondit Thomas et dicit ei Dominus meus et Deus meus ²⁹dicit ei Iesus quia vidisti me credidisti beati qui non viderunt et crediderunt ³⁰multa quidem et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum quae non sunt scripta in libro hoc ³¹haec autem scripta sunt ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius

21 postea manifestavit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis manifestavit autem sic ²erant simul Simon Petrus et Thomas qui dicitur Didymus et Nathanahel qui erat a Cana Galilaeae et filii Zebedaei et alii ex discipulis eius duo ³dicit eis Simon Petrus vado piscari dicunt ei venimus et nos tecum et exierunt et ascenderunt in navem et illa nocte nihil prendiderunt ⁴mane autem iam facto stetit Iesus in litore non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est ⁵dicit ergo eis Iesus pueri numquid pulmentarium habetis responderunt ei non ⁶dixit eis mittite in dexteram navigii rete et invenietis miserunt ergo et iam non valebant illud trahere a multitudine piscium ⁷dicit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus Petro Dominus est Simon Petrus cum audisset quia Dominus est tunicam succinxit se erat enim nudus et misit se in mare ⁸alii autem discipuli navigio venerunt non enim longe erant a terra sed quasi a cubitis ducentis trahentes rete piscium ⁹ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem ¹⁰dicit eis Iesus adferite de piscibus quos prendidistis nunc ¹¹ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus et cum tanti essent non est scissum rete ¹²dicit eis Iesus venite prandete et nemo audebat discentium interrogare eum tu quis es scientes quia Dominus esset ¹³et venit Iesus et accepit panem et dat eis et piscem similiter ¹⁴hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis cum surrexisset a mortuis ¹⁵cum ergo prandissent dicit Simoni Petro Iesus Simon Io-

hannis diligis me plus his dicit ei etiam Domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos ¹⁶dicit ei iterum Simon Iohannis diligis me ait illi etiam Domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos ¹⁷dicit ei tertio Simon Iohannis amas me contristatus est Petrus quia dixit ei tertio amas me et dicit ei Domine tu omnia scis tu scis quia amo te dicit ei pasce oves meas ¹⁸amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas cum autem senueris extendes manus tuas et alius te cinget et ducet quo non vis ¹⁹hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum et hoc cum dixisset dicit ei sequere me ²⁰conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit Domine quis est qui tradit te ²¹hunc ergo cum vidisset Petrus dicit Iesu Domine hic autem quid ²²dicit ei Iesus si sic eum volo manere donec veniam quid ad te tu me sequere ²³exivit ergo sermo iste in fratres quia discipulus ille non moritur et non dixit ei Iesus non moritur sed si sic eum volo manere donec venio quid ad te ²⁴hic est discipulus qui testimonium perhibet de his et scripsit haec et scimus quia verum est testimonium eius ²⁵sunt autem et alia multa quae fecit Iesus quae si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros amen

Actus Apostolorum

1 primum quidem sermonem feci de omnibus o Theophile quae coepit Iesus facere et docere ²usque in diem qua praecipiens apostolis per Spiritum Sanctum quos elegit adsumptus est ³quibus et praebuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis et loquens de regno Dei ⁴et convescens praecipit eis ab Hierosolymis ne discederent sed expectarent promissionem Patris quam audistis per os meum ⁵quia Iohannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non post multos hos dies ⁶igitur qui conveniant interrogabant eum dicentes Domine si in tempore hoc restitues regnum Israhel ⁷dixit autem eis non est vestrum nosse tempora vel momenta quae Pater posuit in sua potestate ⁸sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos et eritis mihi testes in Hierusalem et in omni Iudaea et Samaria et usque ad ultimum terrae ⁹et cum haec dixisset videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum ¹⁰cumque intuerentur in caelum eunte illo ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis ¹¹qui et dixerunt viri galilaei quid statis aspicientes in caelum hic Iesus qui adsumptus est a vobis in caelum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum ¹²tunc reversi sunt Hierosolymam a monte qui vocatur Oliveti qui est iuxta Hierusalem sabbati habens iter ¹³et cum introissent in cenaculum ascenderunt ubi manebant Petrus et Iohannes Iacobus et Andreas Philippus et Thomas Bartholomeus et Mattheus Iacobus Alpei et Simon Zelotes et Iudas Iacobi ¹⁴hii omnes erant perseverantes unianimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Iesu et fratribus eius ¹⁵et in diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum dixit erat autem turba nominum simul fere centum viginti ¹⁶vir fratres oportet impleri scripturam quam praedixit Spiritus Sanctus per os David de Iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum ¹⁷quia connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius ¹⁸et hic quidem possidet agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt omnia viscera eius ¹⁹et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem ita ut appellaretur ager ille lingua eorum Acheldemach hoc est ager Sanguinis ²⁰scriptum est enim in libro Psalmorum fiat commoratio eius deserta et non sit qui inhabitet in ea et episcopatum eius accipiat alius ²¹oportet ergo ex his viris

qui nobiscum congregati sunt in omni tempore quo intravit et exivit inter nos Dominus Iesus ²²incipiens a baptismo Iohannis usque in diem qua adsumptus est a nobis testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis ²³et statuerunt duos Ioseph qui vocabatur Barsabban qui cognominatus est Iustus et Matthiam ²⁴et orantes dixerunt tu Domine qui corda nosti omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum ²⁵accipere locum ministerii huius et apostolatus de quo praevaricatus est Iudas ut abiret in locum suum ²⁶et dederunt sortes eis et cecidit sors super Matthiam et adnumeratus est cum undecim apostolis

2 et cum conplerentur dies pentecostes erant omnes pariter in eodem loco ²et factus est repente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi erant sedentes ³et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis seditque supra singulos eorum ⁴et repleti sunt omnes Spiritu Sancto et coeperunt loqui aliis linguis prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis ⁵erant autem in Hierusalem habitantes Iudaei viri religiosi ex omni natione quae sub caelo sunt ⁶facta autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes ⁷stupebant autem omnes et mirabantur dicentes nonne omnes ecce isti qui loquuntur Galilaei sunt ⁸et quomodo nos audivimus unusquisque lingua nostra in qua nati sumus ⁹Parthi et Medi et Elamitae et qui habitant Mesopotamiam et Iudaeam et Cappadociam Pontum et Asiam ¹⁰Frygiam et Pamphiliam Aegyptum et partes Lybiae quae est circa Cyrenen et advenae romani ¹¹Iudaei quoque et proselyti Cretes et Arabes audivimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei ¹²stupebant autem omnes et mirabantur ad invicem dicentes quidnam hoc vult esse ¹³alii autem inridentes dicebant quia musto pleni sunt isti ¹⁴stans autem Petrus cum undecim levavit vocem suam et locutus est eis viri iudaei et qui habitatis Hierusalem universi hoc vobis notum sit et auribus percipite verba mea ¹⁵non enim sicut vos aestimatis hii ebrii sunt cum sit hora diei tertia ¹⁶sed hoc est quod dictum est per prophetam Iohel ¹⁷et erit in novissimis diebus dicit Dominus effundam de Spiritu meo super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae et iuvenes vestri visiones videbunt et seniores vestri somnia somniabunt ¹⁸et quidem super servos meos et super ancillas

meas in diebus illis effundam de Spiritu meo et propheta-bunt ¹⁹et dabo prodigia in caelo sursum et signa in terra deorsum sanguinem et ignem et vaporem fumi ²⁰sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies Domini magnus et manifestus ²¹et erit omnis quicum-que invocaverit nomen Domini salvus erit ²²viri israhelitae audite verba haec Iesum Nazarenum virum adprobatum a Deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis quae fecit per illum Deus in medio vestri sicut vos scitis ²³hunc definito consilio et praesentia Dei traditum per manus iniquorum adfigentes interemistis ²⁴quem Deus suscitavit solutis doloribus inferni iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo ²⁵David enim dicit in eum providebam Dominum coram me semper quoniam a dextris meis est ne commovear ²⁶propter hoc laetatum est cor meum et exultavit lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe ²⁷quoniam non derelinques animam meam in inferno neque dabis Sanctum tuum videre corruptionem ²⁸notas fecisti mihi vias vitae replebis me iucunditate cum facie tua ²⁹viri fratres liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David quoniam et defunctus est et sepultus est et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem ³⁰propheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando iurasset illi Deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius ³¹providens locutus est de resurrectione Christi quia neque derelictus est in inferno neque caro eius vidit corruptionem ³²hunc Iesum resuscitavit Deus cui omnes nos testes sumus ³³dextera igitur Dei exaltatus et promissione Spiritus Sancti accepta a Patre effudit hunc quem vos videtis et audistis ³⁴non enim David ascendit in caelos dicit autem ipse dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis ³⁵donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ³⁶certissime ergo sciat omnis domus Israhel quia et Dominum eum et Christum Deus fecit hunc Iesum quem vos crucifixistis ³⁷his auditis conpuncti sunt corde et dixerunt ad Petrum et ad reliquos apostolos quid faciemus viri fratres ³⁸Petrus vero ad illos paenitentiam inquit agite et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum Sancti Spiritus ³⁹vobis enim est repromissio et filiis vestris et omnibus qui longe sunt quoscumque advocaverit Dominus Deus noster ⁴⁰aliis etiam verbis pluribus testificatus est et exhortabatur eos dicens salvamini a generatione ista prava ⁴¹qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt et adpositae sunt in illa die animae circiter tria milia ⁴²erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus ⁴³ fiebat autem omni animae timor multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant in Hierusalem et metus erat magnus in universis ⁴⁴omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia ⁴⁵possessiones et substantias vendebant et dividebant illa omnibus prout cuique opus erat ⁴⁶cotidie quoque perdurantes unianimiter in templo et frangentes circa domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis ⁴⁷conlaudantes Deum et habentes gra-

tiam ad omnem plebem Dominus autem augebat qui salvi fierent cotidie in id ipsum

3Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam ²et quidam vir qui erat claudus ex utero matris suae baiulabatur quem ponebant cotidie ad portam templi quae dicitur Speciosa ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templum ³is cum vidisset Petrum et Iohannem incipientes introire in templum rogabat ut elemosynam acciperet ⁴intuens autem in eum Petrus cum Iohanne dixit respice in nos ⁵at ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis ⁶Petrus autem dixit argentum et aurum non est mihi quod autem habeo hoc tibi do in nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula ⁷et adprehensa ei manu dextera adlevavit eum et protinus consolidatae sunt bases eius et plantae ⁸et exiliens stetit et ambulabat et intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans Dominum ⁹et vidit omnis populus eum ambulans et laudans Deum ¹⁰cognoscebant autem illum quoniam ipse erat qui ad elemosynam sedebat ad Speciosam portam templi et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi ¹¹cum teneret autem Petrum et Iohannem concurrerunt omnis populus ad eos ad porticum qui appellatur Salomonis stupentes ¹²videns autem Petrus respondit ad populum viri israhelitae quid miramini in hoc aut nos quid intuemini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare ¹³Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob Deus patrum nostrorum glorificavit Filium suum Iesum quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem Pilati iudicante illo dimitti ¹⁴vos autem sanctum et iustum negastis et petistis virum homicidam donari vobis ¹⁵auctorem vero vitae interfecistis quem Deus suscitavit a mortuis cuius nos testes sumus ¹⁶et in fide nominis eius hunc quem videtis et nostis confirmavit nomen eius et fides quae per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum ¹⁷et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri ¹⁸Deus autem quae praenuntiavit per os omnium prophetarum pati Christum suum implevit sic ¹⁹paenitemini igitur et convertimini ut deleantur vestra peccata ²⁰ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini et miserit eum qui praedicatus est vobis Iesum Christum ²¹quem oportet caelum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum ²²Moses quidem dixit quia prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris tamquam me ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis ²³erit autem omnis anima quae non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe ²⁴et omnes prophetae a Samuhel et deinceps qui locuti sunt et adnuntiaverunt dies istos ²⁵vos estis filii prophetarum et testamenti quod disposuit Deus ad patres vestros dicens ad Abraham et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae ²⁶vobis primum Deus suscitans Filium suum misit eum benedicentem

vobis ut convertat se unusquisque a nequitia sua

4loquentibus autem illis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et Sadducaei ²dolentes quod docerent populum et adnuntiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis ³et iniecerunt in eis manus et posuerunt eos in custodiam in crastinum erat enim iam vespera ⁴multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt et factus est numerus virorum quinque milia ⁵factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in Hierusalem ⁶et Annas princeps sacerdotum et Caiphas et Iohannes et Alexander et quotquot erant de genere sacerdotali ⁷et statuunt eos in medio interrogabant in qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos ⁸tunc Petrus repletus Spiritu Sancto dixit ad eos principes populi et seniores ⁹si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi in quo iste salvus factus est ¹⁰notum sit omnibus vobis et omni plebi Israhel quia in nomine Iesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis quem Deus suscitavit a mortuis in hoc iste adstat coram vobis sanus ¹¹hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus qui factus est in caput anguli ¹²et non est in alio aliquo salus nec enim nomen aliud est sub caelo datum hominibus in quo oportet nos salvos fieri ¹³videntes autem Petri constantiam et Iohannis comperto quod homines essent sine litteris et idiotae admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant ¹⁴hominem quoque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat nihil poterant contradicere ¹⁵iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invicem ¹⁶dicentes quid faciemus hominibus istis quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus in Hierusalem manifestum et non possumus negare ¹⁷sed ne amplius divulgetur in populum comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum ¹⁸et vocantes eos denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Iesu ¹⁹Petrus vero et Iohannes respondentes dixerunt ad eos si iustum est in conspectu Dei vos potius audire quam Deum iudicate ²⁰non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui ²¹at illi comminantes dimiserunt eos non invenientes quomodo punirent eos propter populum quia omnes clarificabant Deum in eo quod acciderat ²²annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum erat signum istud sanitatis ²³dimissi autem venerunt ad suos et adnuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent ²⁴qui cum audissent unanimitate levaverunt vocem ad Deum et dixerunt Domine tu qui fecisti caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt ²⁵qui Spiritu Sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania ²⁶adstiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum eius ²⁷convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israhel ²⁸facere quae ma-

nus tua et consilium decreverunt fieri ²⁹et nunc Domine respice in minas eorum et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum ³⁰in eo cum manum tuam extendas sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti Filii tui Iesu ³¹et cum orassent motus est locus in quo erant congregati et repleti sunt omnes Spiritu Sancto et loquebantur verbum Dei cum fiducia ³²multitudinis autem credentium erat cor et anima una nec quisquam eorum quae possidebant aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia communia ³³et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini et gratia magna erat in omnibus illis ³⁴neque enim quisquam egens erat inter illos quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant vendentes adferebant pretia eorum quae vendebant ³⁵et ponebant ante pedes apostolorum dividebantur autem singulis prout cuique opus erat ³⁶Ioseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis quod est interpretatum Filius consolationis Levites Cyprius genere ³⁷cum haberet agrum vendidit illum et adtulit pretium et posuit ante pedes apostolorum

5vir autem quidam nomine Ananias cum Saffira uxore sua vendidit agrum ²et fraudavit de pretio agri conscia uxore sua et adferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit ³dixit autem Petrus Anania cur temptavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto et fraudare de pretio agri ⁴nonne manens tibi manebat et venundatum in tua erat potestate quare posuisti in corde tuo hanc rem non es mentitus hominibus sed Deo ⁵audiens autem Ananias haec verba cecidit et exspiravit et factus est timor magnus in omnes qui audierant ⁶urgentibus autem iuvenes amoverunt eum et efferentes sepelierunt ⁷factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiit ⁸respondit autem ei Petrus dic mihi si tanti agrum vendidistis at illa dixit etiam tanti ⁹Petrus autem ad eam quid utique convenit vobis temptare Spiritum Domini ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium et efferent te ¹⁰confestim cecidit ante pedes eius et exspiravit intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam et extulerunt et sepelierunt ad virum suum ¹¹et factus est timor magnus in universa ecclesia et in omnes qui audierunt haec ¹²per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe et erant unanimitate omnes in porticu Salomonis ¹³ceterorum autem nemo audebat coniungere se illis sed magnificabat eos populus ¹⁴magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum ¹⁵ita ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis et grabattis ut veniente Petro saltim umbra illius obumbraret quemquam eorum ¹⁶concorrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Hierusalem adferentes aegros et vexatos ab spiritibus immundis qui curabantur omnes ¹⁷exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant quae est heresis Sadducaeorum repleti sunt zelo ¹⁸et iniecerunt manus in

apostolos et posuerunt illos in custodia publica ¹⁹angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit ²⁰ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius ²¹qui cum audissent intraverunt diluculo in templum et docebant adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium et omnes seniores filiorum Israhel et miserunt in carcerem ut adducerentur ²²cum venissent autem ministri et aperto carcere non invenissent illos reversi nuntiaverunt ²³dicentes carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes stantes ad ianuas aperientes autem neminem intus invenimus ²⁴ut audierunt autem hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret ²⁵adveniens autem quidam nuntiavit eis quia ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes et docentes populum ²⁶tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos sine vi timebant enim populum ne lapidarentur ²⁷et cum adduxissent illos statuerunt in concilio et interrogavit eos princeps sacerdotum ²⁸dicens praecipiendo praecepimus vobis ne doceretis in nomine isto et ecce replestis Hierusalem doctrina vestra et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius ²⁹respondens autem Petrus et apostoli dixerunt oboedire oportet Deo magis quam hominibus ³⁰Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno ³¹hunc Deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam paenitentiam Israhel et remissionem peccatorum ³²et nos sumus testes horum verborum et Spiritus Sanctus quem dedit Deus omnibus oboedientibus sibi ³³haec cum audissent dissecabantur et cogitabant interficere illos ³⁴surgens autem quidam in concilio Pharisaeus nomine Gamaliel legis doctor honorabilis universae plebi iussit foras ad breve homines fieri ³⁵dixitque ad illos viri israhelitae adtendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis ³⁶ante hos enim dies extitit Theodas dicens esse se aliquem cui consensit virorum numerus circiter quadringentorum qui occisus est et omnes quicumque credebant ei dissipati sunt et redactus est ad nihilum ³⁷post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus professionis et avertit populum post se et ipse periit et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt ³⁸et nunc itaque dico vobis discedite ab hominibus istis et sinite illos quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissolvetur ³⁹si vero ex Deo est non poteritis dissolvere eos ne forte et Deo repugnare inveniamini consenserunt autem illi ⁴⁰et convocantes apostolos caesis denuntiaverunt ne loquerentur in nomine Iesu et dimiserunt eos ⁴¹et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati ⁴²omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangelizantes Christum Iesum

6in diebus autem illis crescente numero discipulorum factus est murmur Graecorum adversus Hebraeos eo quod dispicerentur in ministerio cotidiano viduae eorum ²convocantes

autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt non est aequum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis ³considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii septem plenos Spiritu et sapientia quos constituaemus super hoc opus ⁴nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus ⁵et placuit sermo coram omni multitudine et elegerunt Stephanum virum plenum fide et Spiritu Sancto et Philippum et Prochorum et Nicanorem et Timonem et Parmenam et Nicolaum advenam Antiochenum ⁶hos statuerunt ante conspectum apostolorum et orantes inposuerunt eis manus ⁷et verbum Dei crescebat et multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei ⁸Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo ⁹surrexerunt autem quidam de synagoga quae appellatur Libertinorum et Cyrenensium et Alexandrinorum et eorum qui erant a Cilicia et Asia disputantes cum Stephano ¹⁰et non poterant resistere sapientiae et Spiritui quo loquebatur ¹¹tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemiae in Mosen et Deum ¹²commoverunt itaque plebem et seniores et scribas et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium ¹³et statuerunt testes falsos dicentes homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem ¹⁴audivimus enim eum dicentem quoniam Iesus Nazareus hic destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis Moses ¹⁵et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli

7dixit autem princeps sacerdotum si haec ita se habent ²qui ait viri fratres et patres audite Deus gloriae apparuit patri nostro Abraham cum esset in Mesopotamiam priusquam moraretur in Charram ³et dixit ad illum exi de terra tua et de cognatione tua et veni in terram quam tibi monstravero ⁴tunc exiit de terra Chaldeorum et habitavit in Charram et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum in terram istam in qua nunc vos habitatis ⁵et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis et repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum cum non haberet filium ⁶locutus est autem Deus quia erit semen eius accola in terra aliena et servituti eos subicient et male tractabunt eos annis quadringentis ⁷et gentem cui servierint iudicabo ego dixit Deus et post haec exhibunt et deservient mihi in loco isto ⁸et dedit illi testamentum circumcisionis et sic genuit Isaac et circumcidit eum die octava et Isaac Iacob et Iacob duodecim patriarchas ⁹et patriarchae aemulantes Ioseph vendiderunt in Aegyptum et erat Deus cum eo ¹⁰et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu Pharaonis regis Aegypti et constituit eum praepositum super Aegyptum et super omnem domum suam ¹¹venit autem fames in universam Aegyptum et Chanaan et tribulatio magna et non inveniebant cibos patres nostri ¹²eum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto

misit patres nostros primum ¹³et in secundo cognitus est Ioseph a fratribus suis et manifestatum est Pharaoni genus eius ¹⁴mittens autem Ioseph accersivit Iacob patrem suum et omnem cognationem in animabus septuaginta quinque ¹⁵et descendit Iacob in Aegyptum et defunctus est ipse et patres nostri ¹⁶et translati sunt in Sychem et positi sunt in sepulchro quod emit Abraham pretio argenti a filiis Emmor filii Sychem ¹⁷cum adpropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus erat Deus Abrahae crevit populus et multiplicatus est in Aegypto ¹⁸quoadusque surrexit rex alius in Aegypto qui non sciebat Ioseph ¹⁹hic circumveniens genus nostrum adflixit patres ut exponerent infantes suos ne vivificarentur ²⁰eodem tempore natus est Moses et fuit gratus Deo qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui ²¹exposito autem illo sustulit eum filia Pharaonis et enutrivit eum sibi in filium ²²et eruditus est Moses omni sapientia Aegyptiorum et erat potens in verbis et in operibus suis ²³cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios Israhel ²⁴et cum vidisset quendam iniuriam patientem vindicavit illum et fecit ultionem ei qui iniuriam sustinebat percusso Aegyptio ²⁵existimabat autem intellegere fratres quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis at illi non intellexerunt ²⁶sequenti vero die apparuit illis litigantibus et reconciliabat eos in pacem dicens viri fratres estis ut quid nocetis alterutrum ²⁷qui autem iniuriam faciebat proximo reppulit eum dicens quis te constituit principem et iudicem super nos ²⁸numquid interficere me tu vis quemadmodum interfecisti heri Aegyptium ²⁹fugit autem Moses in verbo isto et factus est advena in terra Madiam ubi generavit filios duos ³⁰et expletis annis quadraginta apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammae rubi ³¹Moses autem videns admiratus est visum et accedente illo ut consideraret facta est vox Domini ³²ego Deus patrum tuorum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob tremefactus autem Moses non audebat considerare ³³dixit autem illi Dominus solve calciamentum pedum tuorum locus enim in quo stas terra sancta est ³⁴videns vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto et gemitum eorum audivi et descendi liberare eos et nunc veni et mittam te in Aegyptum ³⁵hunc Mosen quem negaverunt dicentes quis te constituit principem et iudicem hunc Deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo ³⁶hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra Aegypti et in Rubro mari et in deserto annis quadraginta ³⁷hic est Moses qui dixit filiis Israhel prophetam vobis suscitabit Deus de fratribus vestris tamquam me ³⁸hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina et cum patribus nostris qui accepit verba vitae dare nobis ³⁹cui noluerunt oboedire patres nostri sed reppulerunt et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum ⁴⁰dicentes ad Aaron fac nobis deos qui praecedant nos Moses enim hic qui eduxit nos de terra Aegypti nescimus quid factum sit ei ⁴¹et vitulum fecerunt

in illis diebus et obtulerunt hostiam simulacro et laetabantur in operibus manuum suarum ⁴²convertit autem Deus et tradidit eos servire militiae caeli sicut scriptum est in libro Prophetarum numquid victimas aut hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto domus Israhel ⁴³et suscepistis tabernaculum Moloch et sidus dei vestri Rempham figuras quas fecistis adorare eas et transferam vos trans Babylonem ⁴⁴tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto sicut disposuit loquens ad Mosen ut faceret illud secundum formam quam viderat ⁴⁵quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem gentium quas expulit Deus a facie patrum nostrorum usque in diebus David ⁴⁶qui invenit gratiam ante Deum et petiit ut inveniret tabernaculum Deo Iacob ⁴⁷Salomon autem aedificavit illi domum ⁴⁸sed non Excelsus in manu factis habitat sicut propheta dicit ⁴⁹caelum mihi sedis est terra autem scabillum pedum meorum quam domum aedificabitis mihi dicit Dominus aut quis locus requietionis meae est ⁵⁰nonne manus mea fecit haec omnia ⁵¹dura cervice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper Spiritui Sancto resistitis sicut patres vestri et vos ⁵²quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri et occiderunt eos qui praenuntiabant de adventu Iusti cuius vos nunc proditores et homicidae fuistis ⁵³qui accepistis legem in dispositionem angelorum et non custodistis ⁵⁴audientes autem haec dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum ⁵⁵cum autem esset plenus Spiritu Sancto intendens in caelum vidit gloriam Dei et Iesum stantem a dextris Dei et ait ecce video caelos apertos et Filium hominis a dextris stantem Dei ⁵⁶exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unianimiter in eum ⁵⁷et eicientes eum extra civitatem lapidabant et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adulescentis qui vocabatur Saulus ⁵⁸et lapidabant Stephanum invocantem et dicentem Domine Iesu suscipe spiritum meum ⁵⁹positis autem genibus clamavit voce magna Domine ne statuas illis hoc peccatum et cum hoc dixisset obdormivit Saulus autem erat consentiens neci eius

8facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quae erat Hierosolymis et omnes dispersi sunt per regiones Iudaeae et Samariae praeter apostolos ²curaverunt autem Stephanum viri timorati et fecerunt planctum magnum super illum ³Saulus vero devastabat ecclesiam per domos intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam ⁴igitur qui dispersi erant pertransiebant evangelizantes verbum ⁵Philippus autem descendens in civitatem Samariae praedicabat illis Christum ⁶intendebant autem turbae his quae a Philippo dicebantur unianimiter audientes et videntes signa quae faciebat ⁷multi enim eorum qui habebant spiritus immundos clamantes voce magna exiebant multi autem paralytici et claudi curati sunt ⁸factum est ergo magnum gaudium in illa civitate ⁹vir autem quidam nomine Simon qui ante fuerat in civitate magus seducens gentem

Samariae dicens esse se aliquem magnum ¹⁰cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes hic est virtus Dei quae vocatur Magna ¹¹adtebant autem eum propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos ¹²cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei et nomine Iesu Christi baptizabantur viri ac mulieres ¹³tunc Simon et ipse credidit et cum baptizatus esset adhe- rebat Philippo videns etiam signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur ¹⁴cum autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis quia recepit Samaria verbum Dei miserunt ad illos Petrum et Iohannem ¹⁵qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum ¹⁶nondum enim in quemquam illorum venerat sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu ¹⁷tunc inponebant manus super illos et accipiebant Spiritum Sanctum ¹⁸cum vidisset autem Simon quia per inpositionem manus apostolorum daretur Spiritus Sanctus obtulit eis pecuniam ¹⁹dicens date et mihi hanc potestatem ut cuicumque inposuero manus accipiat Spiritum Sanctum Petrus autem dixit ad eum ²⁰pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri ²¹non est tibi pars neque sors in sermone isto cor enim tuum non est rectum coram Deo ²²paenitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga Deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui ²³in felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse ²⁴respondens autem Simon dixit precamini vos pro me ad Dominum ut nihil veniat super me horum quae dixistis ²⁵et illi quidem testificati et locuti verbum Domini rediebant Hierosolymam et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant ²⁶angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens surge et vade contra meridianum ad viam quae descendit ab Hierusalem in Gazam haec est deserta ²⁷et surgens abiit et ecce vir aethiops eunuchus potens Candacis reginae Aethiopum qui erat super omnes gazas eius venerat adorare in Hierusalem ²⁸et revertebatur sedens super currum suum legensque prophetam Esaiam ²⁹dixit autem Spiritus Philippo accede et adiunge te ad currum istum ³⁰adcurrrens autem Philippus audivit illum legentem Esaiam prophetam et dixit putasne intellegis quae legis ³¹qui ait et quomodo possum si non aliquis ostenderit mihi rogavitque Philippum ut ascenderet et sederet secum ³²locus autem scripturae quam legebat erat hic tamquam ovis ad occisionem ductus est et sicut agnus coram tondente se sine voce sic non aperuit os suum ³³in humilitate iudicium eius sublatum est generationem illius quis enarrabit quoniam tollitur de terra vita eius ³⁴respondens autem eunuchus Philippo dixit obsecro te de quo propheta dicit hoc de se an de alio aliquo ³⁵aperiens autem Philippus os suum et incipiens ab scriptura ista evangelizavit illi Iesum ³⁶et dum irent per viam venerunt ad quandam aquam et ait eunuchus ecce aqua quid prohibet me baptizari ³⁷³⁸et iussit stare currum et descenderunt uterque in aquam Philippus et eunuchus et baptizavit eum ³⁹cum autem ascendissent de aqua Spiritus Domini rapuit Phi-

lippum et amplius non vidit eum eunuchus ibat enim per viam suam gaudens ⁴⁰Philippus autem inventus est in Azoto et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret Caesaream

9Saulus autem adhuc inspirans minarum et caedis in discipulos Domini accessit ad principem sacerdotum ²et petiit ab eo epistulas in Damascum ad synagogas ut si quos invenisset huius viae viros ac mulieres vinctos perduceret in Hierusalem ³et cum iter faceret contigit ut adpropinquaret Damasco et subito circumfulsit eum lux de caelo ⁴et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi Saule Saule quid me persequeris ⁵qui dixit quis es Domine et ille ego sum Iesus quem tu persequeris ⁶⁷sed surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti audientes quidem vocem neminem autem videntes ⁸surrexit autem Saulus de terra apertisque oculis nihil videbat ad manus autem illum trahentes introduxerunt Damascum ⁹et erat tribus diebus non videns et non manducavit neque bibit ¹⁰erat autem quidam discipulus Damasci nomine Ananias et dixit ad illum in visu Dominus Anania at ille ait ecce ego Domine ¹¹et Dominus ad illum surgens vade in vicum qui vocatur Rectus et quaere in domo Iudae Saulum nomine Tarsensem ecce enim orat ¹²et vidit virum Ananiam nomine introentem et inponentem sibi manus ut visum recipiat ¹³respondit autem Ananias Domine audivi a multis de viro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem ¹⁴et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum ¹⁵dixit autem ad eum Dominus vade quoniam vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israhel ¹⁶ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati ¹⁷et abiit Ananias et introivit in domum et inponens ei manus dixit Saule frater Dominus misit me Iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas ut videas et implearis Spiritu Sancto ¹⁸et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae et visum recepit et surgens baptizatus est ¹⁹et cum accepisset cibum confortatus est fuit autem cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquot ²⁰et continuo in synagogis praedicabat Iesum quoniam hic est Filius Dei ²¹stupebant autem omnes qui audiebant et dicebant nonne hic est qui expugnabat in Hierusalem eos qui invocabant nomen istud et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum ²²Saulus autem magis convalescebat et confundebat Iudaeos qui habitabant Damasci adfirmans quoniam hic est Christus ²³cum impleantur autem dies multi consilium fecerunt Iudaei ut eum interficerent ²⁴notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum interficerent ²⁵accipientes autem discipuli eius nocte per murum dimiserunt eum submittentes in sporta ²⁶cum autem venisset in Hierusalem temptabat iungere se discipulis et omnes timebant eum non credentes quia esset discipulus

²⁷Barnabas autem adprehensum illum duxit ad apostolos et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum et quia locutus est ei et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu ²⁸et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem et fiducialiter agens in nomine Domini ²⁹loquebatur quoque et disputabat cum Graecis illi autem quaerebant occidere eum ³⁰quod cum cognovissent fratres deduxerunt eum Caesaream et dimiserunt Tarsum ³¹ecclesia quidem per totam Iudaeam et Galilaeam et Samariam habebat pacem et aedificabatur ambulans in timore Domini et consolatione Sancti Spiritus replebatur ³²factum est autem Petrum dum pertransiret universos devenire et ad sanctos qui habitabant Lyddae ³³invenit autem ibi hominem quendam nomine Aeneam ab annis octo iacentem in grabatto qui erat paralyticus ³⁴et ait illi Petrus Aeneas sanat te Iesus Christus surge et sterne tibi et continuo surrexit ³⁵et viderunt illum omnes qui habitabant Lyddae et Saronae qui conversi sunt ad Dominum ³⁶in Ioppe autem fuit quaedam discipula nomine Tabitas quae interpretata dicitur Dorcas haec erat plena operibus bonis et elemosynis quas faciebat ³⁷factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur quam cum lavissent posuerunt eam in cenaculo ³⁸cum autem prope esset Lydda ab Ioppe discipuli audientes quia Petrus esset in ea miserunt duos viros ad eum rogantes ne pigriteris venire usque ad nos ³⁹exurgens autem Petrus venit cum illis et cum advenisset duxerunt illum in cenaculum et circumsteterunt illum omnes viduae flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis Dorcas ⁴⁰iectis autem omnibus foras Petrus ponens genua oravit et conversus ad corpus dixit Tabita surge at illa aperuit oculos suos et viso Petro resedit ⁴¹dans autem illi manum erexit eam et cum vocasset sanctos et viduas adsignavit eam vivam ⁴²notum autem factum est per universam Ioppen et crediderunt multi in Domino ⁴³factum est autem ut dies multos moraretur in Ioppe apud quendam Simonem coriarium

10vir autem quidam erat in Caesarea nomine Cornelius centurio cohortis quae dicitur Italica ²religiosus et timens Deum cum omni domo sua faciens elemosynas multas plebi et deprecans Deum semper ³vidit in visu manifeste quasi hora nona diei angelum Dei introeuntem ad se et dicentem sibi Corneli ⁴at ille intuens eum timore correptus dixit quid est domine dixit autem illi orationes tuae et elemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Dei ⁵et nunc mitte viros in Ioppen et accersi Simonem quendam qui cognominatur Petrus ⁶hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare ⁷et cum discessisset angelus qui loquebatur illi vocavit duos domesticos suos et militem metuentem Dominum ex his qui illi parebant ⁸quibus cum narrasset omnia misit illos in Ioppen ⁹postera autem die iter illis facientibus et adpropinquantibus civitati ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam ¹⁰et cum esuriret voluit gustare parantibus

autem eis cecidit super eum mentis excessus ¹¹et videt caelum apertum et descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo in terram ¹²in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et volatilia caeli ¹³et facta est vox ad eum surge Petre et occide et manduca ¹⁴ait autem Petrus absit Domine quia numquam manducavi omne commune et immundum ¹⁵et vox iterum secundo ad eum quae Deus purificavit ne tu commune dixeris ¹⁶hoc autem factum est per ter et statim receptum est vas in caelum ¹⁷et dum intra se haesitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset ecce viri qui missi erant a Cornelio inquirentes domum Simonis adstiterunt ad ianuam ¹⁸et cum vocassent interrogabant si Simon qui cognominatur Petrus illic haberet hospitium ¹⁹Petro autem cogitante de visione dixit Spiritus ei ecce viri tres quaerunt te ²⁰surge itaque et descende et vade cum eis nihil dubitans quia ego misi illos ²¹descendens autem Petrus ad viros dixit ecce ego sum quem quaeritis quae causa est propter quam venistis ²²qui dixerunt Cornelius centurio vir iustus et timens Deum et testimonium habens ab universa gente Iudaeorum responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam et audire verba abs te ²³introducens igitur eos recepit hospitio sequenti autem die surgens profectus est cum eis et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum ²⁴altera autem die introivit Caesaream Cornelius vero expectabat illos convocatis cognatis suis et necessariis amicis ²⁵et factum est cum introisset Petrus obvius ei Cornelius et procidens ad pedes adoravit ²⁶Petrus vero levavit eum dicens surge et ego ipse homo sum ²⁷et loquens cum illo intraivit et invenit multos qui convenerant ²⁸dixitque ad illos vos scitis quomodo abominatum sit viro iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam et mihi ostendit Deus neminem communem aut immundum dicere hominem ²⁹propter quod sine dubitatione veni accersitus interrogo ergo quam ob causam accersistis me ³⁰et Cornelius ait a nudius quartana die usque in hanc horam orans eram hora nona in domo mea et ecce vir stetit ante me in veste candida et ait ³¹Corneli exaudita est oratio tua et elemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu Dei ³²mitte ergo in Ioppen et accersi Simonem qui cognominatur Petrus hic hospitatur in domo Simonis coriarii iuxta mare ³³confestim igitur misi ad te et tu bene fecisti veniendo nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a Domino ³⁴aperiens autem Petrus os dixit in veritate conperi quoniam non est personarum acceptor Deus ³⁵sed in omni gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptus est illi ³⁶verbum misit filiis Israhel adnuntians pacem per Iesum Christum hic est omnium Dominus ³⁷vos scitis quod factum est verbum per universam Iudaeam incipiens enim a Galilaea post baptismum quod praedicavit Iohannes ³⁸Iesum a Nazareth quomodo unxit eum Deus Spiritu Sancto et virtute qui pertransivit beneficiando et sanando omnes oppressos a diabolo quoniam Deus erat cum illo ³⁹et nos testes sumus omnium quae

fecit in regione Iudaeorum et Hierusalem quem et occiderunt suspendentes in ligno ⁴⁰hunc Deus suscitavit tertia die et dedit eum manifestum fieri ⁴¹non omni populo sed testibus praedeterminatis a Deo nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis ⁴²et praecepit nobis praedicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a Deo iudex vivorum et mortuorum ⁴³huic omnes prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum ⁴⁴adhuc loquente Petro verba haec cecidit Spiritus Sanctus super omnes qui audiebant verbum ⁴⁵et obstipuerunt ex circumcissione fideles qui venerant cum Petro quia et in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est ⁴⁶audiebant enim illos loquentes linguis et magnificentes Deum ⁴⁷tunc respondit Petrus numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hii qui Spiritum Sanctum acceperunt sicut et nos ⁴⁸et iussit eos in nomine Iesu Christi baptizari tunc rogaverunt eum ut maneret aliquot diebus

11 audierunt autem apostoli et fratres qui erant in Iudaea quoniam et gentes receperunt verbum Dei ²cum ascendisset autem Petrus in Hierosolimam disceptabant adversus illum qui erant ex circumcissione ³dicentes quare introisti ad viros praeputium habentes et manducasti cum illis ⁴incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem dicens ⁵ego eram in civitate Ioppe orans et vidi in excessu mentis visionem descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo et venit usque ad me ⁶in quod intuens considerabam et vidi quadrupedia terrae et bestias et reptilia et volatilia caeli ⁷audivi autem et vocem dicentem mihi surgens Petre occide et manduca ⁸dixi autem nequaquam Domine quia commune aut inmundum numquam introivit in os meum ⁹respondit autem vox secundo de caelo quae Deus mundavit tu ne commune dixeris ¹⁰hoc autem factum est per ter et recepta sunt rursus omnia in caelum ¹¹et ecce confestim tres viri adstiterunt in domo in qua eram missi a Caesarea ad me ¹²dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis nihil haesitans venerunt autem mecum et sex fratres isti et ingressi sumus in domum viri ¹³narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi mitte in Ioppen et accersi Simonem qui cognominatur Petrus ¹⁴qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et universa domus tua ¹⁵cum autem coepissem loqui decidit Spiritus Sanctus super eos sicut et in nos in initio ¹⁶recordatus sum autem verbi Domini sicut dicebat Iohannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabimini Spiritu Sancto ¹⁷si ergo eandem gratiam dedit illis Deus sicut et nobis qui credidimus in Dominum Iesum Christum ego quis eram qui possem prohibere Deum ¹⁸his auditis tacuerunt et glorificaverunt Deum dicentes ergo et gentibus Deus paenitentiam ad vitam dedit ¹⁹et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quae facta fuerat sub Stephano perambulaverunt usque Foenicen et Cyprum et Antiochiam nemini loquentes verbum nisi solis

Iudaeis ²⁰erant autem quidam ex eis viri cyprii et cyreni qui cum introissent Antiochiam loquebantur et ad Graecos adnuntiantes Dominum Iesum ²¹et erat manus Domini cum eis multusque numerus credentium conversus est ad Dominum ²²pervenit autem sermo ad aures ecclesiae quae erat Hierosolymis super istis et miserunt Barnaban usque Antiochiam ²³qui cum pervenisset et vidisset gratiam Dei gavisus est et hortabatur omnes proposito cordis permanere in Domino ²⁴quia erat vir bonus et plenus Spiritu Sancto et fide et adposita est turba multa Domino ²⁵profectus est autem Tarsum ut quaereret Saulum quem cum invenisset perduxit Antiochiam ²⁶et annum totum conversati sunt in ecclesia et docuerunt turbam multam ita ut cognominarentur primum Antiochiae discipuli Christiani ²⁷in his autem diebus supervenerunt ab Hierosolymis prophetae Antiochiam ²⁸et surgens unus ex eis nomine Agabus significabat per Spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum quae facta est sub Claudio ²⁹discipuli autem prout quis habebat proposuerunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Iudaea fratribus ³⁰quod et fecerunt mittentes ad seniores per manus Barnabae et Sauli

12 eodem autem tempore misit Herodes rex manus ut affligeret quosdam de ecclesia ²occidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio ³videns autem quia placeret Iudaeis adposuit adprehendere et Petrum erant autem dies azy-morum ⁴quem cum adprehendisset misit in carcerem tradens quattuor quaternionibus militum custodire eum volens post pascha producere eum populo ⁵et Petrus quidem servabatur in carcere oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo ⁶cum autem producturus eum esset Herodes in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis duabus et custodes ante ostium custodiebant carcerem ⁷et ecce angelus Domini adstitit et lumen refulsit in habitaculo percussoque latere Petri suscitavit eum dicens surge velociter et ceciderunt catenae de manibus eius ⁸dixit autem angelus ad eum praecingere et calcia te gallicas tuas et fecit sic et dixit illi circumda tibi vestimentum tuum et sequere me ⁹et exiens sequebatur et nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum aestimabat autem se visum videre ¹⁰transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam ferream quae ducit ad civitatem quae ultro aperta est eis et exeuntes processerunt vicum unum et continuo discessit angelus ab eo ¹¹et Petrus ad se reversus dixit nunc scio vere quia misit Dominus angelum suum et eripuit me de manu Herodis et de omni expectatione plebis Iudaeorum ¹²consideransque venit ad domum Mariae matris Iohannis qui cognominatus est Marcus ubi erant multi congregati et orantes ¹³pulsante autem eo ostium ianuae processit puella ad audiendum nomine Rhode ¹⁴et ut cognovit vocem Petri prae gaudio non aperuit ianuam sed intro currens nuntiavit stare Petrum ante ianuam ¹⁵at illi dixerunt ad

eam insanis illa autem adfirmabat sic se habere illi autem dicebant angelus eius est ¹⁶Petrus autem perseverabat pulsans cum autem aperuissent viderunt eum et obstipuerunt ¹⁷annuens autem eis manu ut tacerent enarravit quomodo Dominus eduxisset eum de carcere dixitque nuntiate Iacobo et fratribus haec et egressus abiit in alium locum ¹⁸facta autem die erat non parva turbatio inter milites quidnam de Petro factum esset ¹⁹Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset inquisitione facta de custodibus iussit eos duci descendensque a Iudaea in Caesaream ibi commoratus est ²⁰erat autem iratus Tyriis et Sidoniis at illi unianimes venerunt ad eum et persuaso Blasto qui erat super cubiculum regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo ²¹statuto autem die Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali et contionabatur ad eos ²²populus autem adclamabat dei voces et non hominis ²³confestim autem percussit eum angelus Domini eo quod non dedisset honorem Deo et consumptus a vermibus exspiravit ²⁴verbum autem Domini crescebat et multiplicabatur ²⁵Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Hierosolymis expleto ministerio adsumpto Iohanne qui cognominatus est Marcus

13erant autem in ecclesia quae erat Antiochiae prophetae et doctores in quibus Barnabas et Symeon qui vocabatur Niger et Lucius Cyrenensis et Manaen qui erat Herodis tetrarchae conlactaneus et Saulus ²ministrantibus autem illis Domino et ieiunantibus dixit Spiritus Sanctus separate mihi Barnaban et Saulum in opus quod adsumpsi eos ³tunc ieiunantes et orantes inponentesque eis manus dimiserunt illos ⁴et ipsi quidem missi ab Spiritu Sancto abierunt Seleuciam et inde navigaverunt Cyprum ⁵et cum venissent Salamina praedicabant verbum Dei in synagogis Iudaeorum habebant autem et Iohannem in ministerio ⁶et cum perambulassent universam insulam usque Paphum invenerunt quendam virum magum pseudoprophetae Iudaeum cui nomen erat Bariesu ⁷qui erat cum proconsule Sergio Paulo viro prudente hic accitis Barnaba et Saulo desiderabat audire verbum Dei ⁸resistebat autem illis Elymas magus sic enim interpretatur nomen eius quaerens avertere proconsulem a fide ⁹Saulus autem qui et Paulus repletus Spiritu Sancto intuens in eum ¹⁰dixit o plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli inimice omnis iustitiae non desinis subvertere vias Domini rectas ¹¹et nunc ecce manus Domini super te et eris caecus non videns solem usque ad tempus et confestim cecidit in eum caligo et tenebrae et circumiens quaerebat qui ei manum daret ¹²tunc proconsul cum vidisset factum credidit admirans super doctrinam Domini ¹³et cum a Papho navigassent Paulus et qui cum eo venerunt Pergen Pamphiliae Iohannes autem descendens ab eis reversus est Hierosolymam ¹⁴illi vero pertransientes Pergen venerunt Antiochiam Pisidiae et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt ¹⁵post lectionem autem legis et prophetarum miserunt principes synagogae ad

eos dicentes viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite ¹⁶surgens autem Paulus et manu silentium indicens ait viri israhelitae et qui timetis Deum audite ¹⁷Deus plebis Israhel elegit patres nostros et plebem exaltavit cum essent incolae in terra Aegypti et in brachio excelso eduxit eos ex ea ¹⁸et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto ¹⁹et destruens gentes septem in terra Chanaan sorte distribuit eis terram eorum ²⁰quasi post quadringentos et quinquaginta annos et post haec dedit iudices usque ad Samuhel prophetam ²¹et exinde postulaverunt regem et dedit illis Deus Saul filium Cis virum de tribu Benjamin annis quadraginta ²²et amoto illo suscitavit illis David regem cui et testimonium perhibens dixit inveni David filium Iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas ²³huius Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israhel salvatorem Iesum ²⁴praedicante Iohanne ante faciem adventus eius baptismum paenitentiae omni populo Israhel ²⁵cum impleret autem Iohannes cursum suum dicebat quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere ²⁶viri fratres filii generis Abraham et qui in vobis timent Deum vobis verbum salutis huius missum est ²⁷qui enim habitabant Hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum quae per omne sabbatum leguntur iudicantes impleverunt ²⁸et nullam causam mortis invenientes in eum petierunt a Pilato ut interficerent eum ²⁹cumque consummassent omnia quae de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento ³⁰Deus vero suscitavit eum a mortuis qui visus est per dies multos his ³¹qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Hierusalem qui usque nunc sunt testes eius ad plebem ³²et nos vobis adnuntiamus ea quae ad patres nostros repromissio facta est ³³quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum sicut et in psalmo secundo scriptum est Filius meus es tu ego hodie genui te ³⁴quod autem suscitaverit eum a mortuis amplius iam non reversurum in corruptionem ita dixit quia dabo vobis sancta David fidelia ³⁵ideoque et alias dicit non dabis Sanctum tuum videre corruptionem ³⁶David enim sua generatione cum administrasset voluntati Dei dormivit et adpositus est ad patres suos et vidit corruptionem ³⁷quem vero Deus suscitavit non vidit corruptionem ³⁸notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum adnuntiatur ab omnibus quibus non potuistis in lege Mosi iustificari ³⁹in hoc omnis qui credit iustificatur ⁴⁰videte ergo ne superveniat quod dictum est in prophetis ⁴¹videte contemptores et admiramini et disperdimini quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis si quis enarraverit vobis ⁴²exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec ⁴³cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi Iudaeorum et colentium advenarum Paulum et Barnaban qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia Dei ⁴⁴sequenti vero sabbato paene universa civitas convenit audire verbum

Domini ⁴⁵videntes autem turbas Iudaei repleti sunt zelo et contradicebant his quae a Paulo dicebantur blasphemantes ⁴⁶tunc constanter Paulus et Barnabas dixerunt vobis oportebat primum loqui verbum Dei sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicastis aeternae vitae ecce convertimur ad gentes ⁴⁷sic enim praecepit nobis Dominus posui te in lumen gentibus ut sis in salutem usque ad extremum terrae ⁴⁸audientes autem gentes gavisae sunt et glorificabant verbum Domini et crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam ⁴⁹disseminabatur autem verbum Domini per universam regionem ⁵⁰Iudaei autem concitaverunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis et excitarunt persecutionem in Paulum et Barnaban et eiecerunt eos de finibus suis ⁵¹at illi excusso pulvere pedum in eos venerunt Iconium ⁵²discipuli quoque replebantur gaudio et Spiritu Sancto

14factum est autem Iconii ut simul introirent synagogam Iudaeorum et loquerentur ita ut crederet Iudaeorum et Graecorum copiosa multitudo ²qui vero increduli fuerunt Iudaei suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres ³multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in Domino testimonium perhibente verbo gratiae suae dante signa et prodigia fieri per manus eorum ⁴divisa est autem multitudo civitatis et quidam quidem erant cum Iudaeis quidam vero cum apostolis ⁵cum autem factus esset impetus gentilium et Iudaeorum cum principibus suis ut contumeliis adficerent et lapidarent eos ⁶intellegentes confugerunt ad civitates Lycaoniae Lystram et Derben et universam in circuitu regionem et ibi evangelizantes erant ⁷et quidam vir in Lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex utero matris suae qui numquam ambulaverat ⁸hic audivit Paulum loquentem qui intuitus eum et videns quia haberet fidem ut salvus fieret ⁹dixit magna voce surge super pedes tuos rectus et exilivit et ambulabat ¹⁰turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus levaverunt vocem suam lycaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt ad nos ¹¹et vocabant Barnaban Iovem Paulum vero Mercurium quoniam ipse erat dux verbi ¹²sacerdos quoque Iovis qui erat ante civitatem tauros et coronas ante ianuas adferens cum populis volebat sacrificare ¹³quod ubi audierunt apostoli Barnabas et Paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes ¹⁴et dicentes viri quid haec facitis et nos mortales sumus similes vobis homines adnuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum qui fecit caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt ¹⁵qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in vias suas ¹⁶et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquit benefaciens de caelo dans pluvias et tempora fructifera implens cibo et laetitia corda vestra ¹⁷et haec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent ¹⁸supervenerunt autem quidam ab Antiochia et Iconio Iudaei et persuasis turbis lapidantesque Paulum traxerunt extra civitatem aestimantes eum mor-

tuum esse ¹⁹circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem et postera die profectus est cum Barnaba in Derben ²⁰cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos reversi sunt Lystram et Iconium et Antiochiam ²¹confirmantes animas discipulorum exhortantes ut permanerent in fide et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei ²²et cum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationibus commendaverunt eos Domino in quem crediderunt ²³transeuntesque Pisidiam venerunt Pamphiliam ²⁴et loquentes in Pergen verbum Domini descenderunt in Attaliam ²⁵et inde navigaverunt Antiochiam unde erant traditi gratiae Dei in opus quod compleverunt ²⁶cum autem venissent et congregassent ecclesiam rettulerunt quanta fecisset Deus cum illis quia aperuisset gentibus ostium fidei ²⁷morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis

15et quidam descendentes de Iudaea docebant fratres quia nisi circumcidamini secundum morem Mosi non potestis salvi fieri ²facta ergo seditione non minima Paulo et Barnabae adversum illos statuerunt ut ascenderent Paulus et Barnabas et quidam alii ex illis ad apostolos et presbyteros in Hierusalem super hac quaestione ³illi igitur deducti ab ecclesia pertransiebant Foenicen et Samariam narrantes conversionem gentium et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus ⁴cum autem venissent Hierosolymam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus adnuntiantes quanta Deus fecisset cum illis ⁵surrexerunt autem quidam de heresi Pharisaeorum qui crediderant dicentes quia oportet circumcidi eos praecipere quoque servare legem Mosi ⁶conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc ⁷cum autem magna conquisitio fieret surgens Petrus dixit ad eos viri fratres vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit Deus per os meum audire gentes verbum evangelii et credere ⁸et qui novit corda Deus testimonium perhibuit dans illis Spiritum Sanctum sicut et nobis ⁹et nihil discrevit inter nos et illos fide purificans corda eorum ¹⁰nunc ergo quid temptatis Deum inponere iugum super cervicem discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare potuimus ¹¹sed per gratiam Domini Iesu credimus salvari quemadmodum et illi ¹²tacuit autem omnis multitudo et audiebant Barnaban et Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa et prodigia in gentibus per eos ¹³et postquam tacuerunt respondit Iacobus dicens viri fratres audite me ¹⁴Simeon narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo ¹⁵et huic concordant verba prophetarum sicut scriptum est ¹⁶post haec revertar et aedificabo tabernaculum David quod decedit et diruta eius reaedificabo et erigam illud ¹⁷ut requirant ceteri hominum Dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum dicit Dominus faciens haec ¹⁸notum a saeculo est Domino opus suum ¹⁹propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad Deum ²⁰sed scribere ad eos ut

abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine ²¹Moses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicent in synagogis ubi per omne sabbatum legitur ²²tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere Antiochiam cum Paulo et Barnaba Iudam qui cognominatur Barsabban et Silam viros primos in fratribus ²³scribentes per manus eorum apostoli et seniores fratres his qui sunt Antiochiae et Syriae et Ciliciae fratribus ex gentibus salutem ²⁴quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes animas vestras quibus non mandavimus ²⁵placuit nobis collectis in unum eligere viros et mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba et Paulo ²⁶hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Iesu Christi ²⁷misimus ergo Iudam et Silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem ²⁸visum est enim Spiritui Sancto et nobis nihil ultra inponere vobis oneris quam haec necessario ²⁹ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione a quibus custodientes vos bene agetis valete ³⁰illi igitur dimissi descenderunt Antiochiam et congregata multitudine tradiderunt epistulam ³¹quam cum legissent gavisissimi sunt super consolatione ³²Iudas autem et Silas et ipsi cum essent prophetae verbo plurimo consolati sunt fratres et confirmaverunt ³³facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos ³⁴³⁵Paulus autem et Barnabas demorabantur Antiochiae docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini ³⁶post aliquot autem dies dixit ad Barnaban Paulus revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus praedicavimus verbum Domini quomodo se habeant ³⁷Barnabas autem volebat secum adsumere et Iohannem qui cognominatur Marcus ³⁸Paulus autem rogabat eum qui discessisset ab eis a Pamphilia et non isset cum eis in opus non debere recipi eum ³⁹facta est autem dissensio ita ut discederent ab invicem et Barnabas adsumpto Marco navigaret Cyprum ⁴⁰Paulus vero electo Sila profectus est traditus gratiae Domini a fratribus ⁴¹perambulabat autem Syriam et Ciliciam confirmans ecclesias

16pervenit autem in Derben et Lystram et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus filius mulieris iudaeae fidelis patre gentili ²huic testimonium reddebant qui in Lystris erant et Iconii fratres ³hunc voluit Paulus secum proficisci et adsumens circumcidit eum propter Iudaeos qui erant in illis locis sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset ⁴cum autem pertransirent civitates tradebant eis custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus qui essent Hierosolymis ⁵et ecclesiae quidem confirmabantur fide et abundabant numero cotidie ⁶transeuntes autem Frygiam et Galatiae regionem vetati sunt a Sancto Spiritu loqui verbum in Asia ⁷cum venissent autem in Mysiam temptabant ire Bithyniam et non permisit eos Spiritus Iesu ⁸cum autem pertransissent

Mysiam descenderunt Troadem ⁹et visio per noctem Paulo ostensa est vir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens transiens in Macedoniam adiuva nos ¹⁰ut autem visum vidit statim quaesivimus proficisci in Macedoniam certi facti quia vocasset nos Deus evangelizare eis ¹¹navigantes autem a Troade recto cursu venimus Samothraciam et sequenti die Neapolim ¹²et inde Philippis quae est prima partis Macedoniae civitas colonia eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes ¹³die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen ubi videbatur oratio esse et sedentes loquebamur mulieribus quae conveniant ¹⁴et quaedam mulier nomine Lydia purpuraria civitatis Thyatirenorum colens Deum audivit cuius Dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur a Paulo ¹⁵cum autem baptizata esset et domus eius deprecata est dicens si iudicatis me fidelem Domino esse introite in domum meam et manete et coegit nos ¹⁶factum est autem euntibus nobis ad orationem puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando ¹⁷haec subsecuta Paulum et nos clamabat dicens isti homines servi Dei excelsi sunt qui adnuntiant vobis viam salutis ¹⁸hoc autem faciebat multis diebus dolens autem Paulus et conversus spiritui dixit praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea et exiit eadem hora ¹⁹videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum adprehendentes Paulum et Silam perduxerunt in forum ad principes ²⁰et offerentes eos magistratibus dixerunt hii homines conturbant civitatem nostram cum sint Iudaei ²¹et adnuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum simus Romani ²²et concurrunt plebs adversus eos et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt virgis caedi ²³et cum multas plagas eis inposuissent miserunt eos in carcerem praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos ²⁴qui cum tale praeceptum accepisset misit eos in interiorem carcerem et pedes eorum strinxit in ligno ²⁵media autem nocte Paulus et Silas adorantes laudabant Deum et audiebant eos qui in custodia erant ²⁶subito vero terraemotus factus est magnus ita ut moverentur fundamenta carceris et aperta sunt statim ostia omnia et universorum vincula soluta sunt ²⁷expergefactus autem custos carceris et videns apertas ianuas carceris evaginato gladio volebat se interficere aestimans fugisse vincitos ²⁸clamavit autem Paulus magna voce dicens nihil feceris tibi mali universi enim hic sumus ²⁹petitoque lumine introgressus est et tremefactus procidit Paulo et Silae ³⁰et producens eos foras ait domini quid me oportet facere ut salvus fiam ³¹at illi dixerunt crede in Domino Iesu et salvus eris tu et domus tua ³²et locuti sunt ei verbum Domini cum omnibus qui erant in domo eius ³³et tollens eos in illa hora noctis lavit plagas eorum et baptizatus est ipse et omnes eius continuo ³⁴cumque perduxisset eos in domum suam adposuit eis mensam et laetatus est cum omni domo sua credens Deo ³⁵et cum dies factus esset miserunt magistratus lictores dicentes dimitte homines illos ³⁶nuntiavit autem custos

carceris verba haec Paulo quia miserunt magistratus ut dimittamini nunc igitur exeuntes ite in pace ³⁷Paulus autem dixit eis caesos nos publice indemnatos homines romanos miserunt in carcerem et nunc occulte nos eiciunt non ita sed veniant ³⁸et ipsi nos eiciant nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba haec timueruntque audito quod Romani essent ³⁹et venientes deprecata sunt eos et educentes rogabant ut egrederentur urbem ⁴⁰exeuntes autem de carcere introierunt ad Lydiam et visis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt

17cum autem perambulassent Amphipolim et Apolloniam venerunt Thessalonicam ubi erat synagoga Iudaeorum ²secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos et per sabbata tria disserebat eis de scripturis ³adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati et resurgere a mortuis et quia hic est Christus Iesus quem ego adnuntio vobis ⁴et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt Paulo et Silae et de colentibus gentilibusque multitudo magna et mulieres nobiles non paucae ⁵zelantes autem Iudaei adsumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem et adsistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum ⁶et cum non invenissent eos trahebant Iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes quoniam hii qui orbem concitant et huc venerunt ⁷quos suscepit Iason et hii omnes contra decreta Caesaris faciunt regem alium dicentes esse Iesum ⁸concitaverunt autem plebem et principes civitatis audientes haec ⁹et accepto satis ab Iasone et a ceteris dimiserunt eos ¹⁰fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum et Silam in Beroeam qui cum advenissent in synagogam Iudaeorum introierunt ¹¹hii autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonicae qui susceperunt verbum cum omni aviditate cotidie scrutantes scripturas si haec ita se haberent ¹²et multi quidem crediderunt ex eis et gentilium mulierum honestarum et viri non pauci ¹³cum autem cognovissent in Thessalonica Iudaei quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum Dei venerunt et illuc commoventes et turbantes multitudinem ¹⁴statimque tunc Paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare Silas autem et Timotheus remanserunt ibi ¹⁵qui autem deducebant Paulum perduxerunt usque Athenas et accepto mandato ab eo ad Silam et Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum profecti sunt ¹⁶Paulus autem cum Athenis eos expectaret incitabatur spiritus eius in ipso videns idolatriae deditam civitatem ¹⁷disputabat igitur in synagoga cum Iudaeis et colentibus et in foro per omnes dies ad eos qui aderant ¹⁸quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo et quidam dicebant quid vult seminiverbius hic dicere alii vero novorum daemoniorum videtur adnuntiator esse quia Iesum et resurrectionem adnuntiabat eis ¹⁹et adprehensum eum ad Ariopagum duxerunt dicentes possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina ²⁰nova enim quaedam infers auribus nostris volumus ergo

scire quidnam velint haec esse ²¹Athenienses autem omnes et advenae hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi ²²stans autem Paulus in medio Ariopagi ait viri athenienses per omnia quasi superstitiones vos video ²³praeteriens enim et videns simulacra vestra inveni et aram in qua scriptum erat ignoto deo quod ergo ignorantes colitis hoc ego adnuntio vobis ²⁴Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt hic caeli et terrae cum sit Dominus non in manufactis templis inhabitat ²⁵nec manibus humanis colitur indigens aliquo cum ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia ²⁶fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae definiens statuta tempora et terminos habitationis eorum ²⁷quaerere Deum si forte adtractent eum aut inveniant quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum ²⁸in ipso enim vivimus et movemur et sumus sicut et quidam vestrum poetarum dixerunt ipsius enim et genus sumus ²⁹genus ergo cum simus Dei non debemus aestimare auro aut argento aut lapidi sculpturae artis et cogitationis hominis divinum esse simile ³⁰et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus nunc adnuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant ³¹eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in aequitate in viro in quo statuit fidem praebens omnibus suscitans eum a mortuis ³²cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam quidem inridebant quidam vero dixerunt audiemus te de hoc iterum ³³sic Paulus exivit de medio eorum ³⁴quidam vero viri adherentes ei crediderunt in quibus et Dionisius Ariopagita et mulier nomine Damaris et alii cum eis

18post haec egressus ab Athenis venit Corinthum ²et inveniens quendam Iudaeum nomine Aquilam Ponticum genere qui nuper venerat ab Italia et Priscillam uxorem eius eo quod praecepisset Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma accessit ad eos ³et quia eiusdem erat artis manebat apud eos et operabatur erat autem scenofactoriae artis ⁴⁵cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus instabat verbo Paulus testificans Iudaeis esse Christum Iesum ⁶contradicientibus autem eis et blasphemantibus excutiens vestimenta dixit ad eos sanguis vester super caput vestrum mundus ego ex hoc ad gentes vadam ⁷et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine Titi Iusti colentis Deum cuius domus erat coniuncta synagogae ⁸Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua et multi Corinthiorum audientes credebant et baptizabantur ⁹dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo noli timere sed loquere et ne taceas ¹⁰propter quod ego sum tecum et nemo adponetur tibi ut noceat te quoniam populus est mihi multus in hac civitate ¹¹sedit autem annum et sex menses docens apud eos verbum Dei ¹²Gallione autem proconsule Achaiae insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum et adduxerunt eum ad tribunal ¹³dicentes quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum ¹⁴incipiente autem Paulo aperire os dixit Gallio ad Iudaeos si quidem esset

iniquum aliquid aut facinus pessimum o viri iudaei recte vos sustinerem ¹⁵si vero quaestiones sunt de verbo et nominibus et legis vestrae vos ipsi videritis iudex ego horum nolo esse ¹⁶et minavit eos a tribunali ¹⁷adprehendentes autem omnes Sosthenen principem synagogae percutiebant ante tribunal et nihil eorum Gallioni curae erat ¹⁸Paulus vero cum adhuc sustinisset dies multos fratribus valefaciens navigavit Syriam et cum eo Priscilla et Aquila qui sibi totoderat in Cencris caput habebat enim votum ¹⁹devenitque Ephesum et illos ibi reliquit ipse vero ingressus synagogam disputavit cum Iudaeis ²⁰rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret non consensit ²¹sed valefaciens et dicens iterum revertar ad vos Deo volente profectus est ab Epheso ²²et descendens Caesaream ascendit et salutavit ecclesiam et descendit Antiochiam ²³et facto ibi aliquanto tempore profectus est perambulans ex ordine galaticam regionem et Frygiam confirmans omnes discipulos ²⁴Iudaeus autem quidam Apollo nomine Alexandrinus natione vir eloquens devenit Ephesum potens in scripturis ²⁵hic erat edoctus viam Domini et fervens spiritu loquebatur et docebat diligenter ea quae sunt Iesu sciens tantum baptisma Iohannis ²⁶hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga quem cum audissent Priscilla et Aquila adsumpserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam Dei ²⁷cum autem vellet ire Achaïam exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum qui cum venisset contulit multum his qui crediderant ²⁸vehementer enim Iudaeos revincebat publice ostendens per scripturas esse Christum Iesum

19factum est autem cum Apollo esset Corinthi ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum et inveniret quosdam discipulos ²dixitque ad eos si Spiritum Sanctum accepistis credentes at illi ad eum sed neque si Spiritus Sanctus est audivimus ³ille vero ait in quo ergo baptizati estis qui dixerunt in Iohannis baptismate ⁴dixit autem Paulus Iohannes baptizavit baptismata paenitentiae populum dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent hoc est in Iesum ⁵his auditis baptizati sunt in nomine Domini Iesu ⁶et cum inposuisset illis manum Paulus venit Spiritus Sanctus super eos et loquebantur linguis et prophetabant ⁷erant autem omnes viri fere duodecim ⁸introgressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno Dei ⁹cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam coram multitudine discedens ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in scola Tyranni ¹⁰hoc autem factum est per biennium ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbum Domini Iudaei atque gentiles ¹¹virtutesque non quaslibet Deus faciebat per manus Pauli ¹²ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicintia et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur ¹³temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudaeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen Domini Iesu dicen-

tes adiuro vos per Iesum quem Paulus praedicat ¹⁴erant autem quidam Scevae Iudaei principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant ¹⁵respondens autem spiritus nequam dixit eis Iesum novi et Paulum scio vos autem qui estis ¹⁶et insiliens homo in eos in quo erat daemonium pessimum et dominatus amborum invaluit contra eos ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa ¹⁷hoc autem notum factum est omnibus Iudaeis atque gentilibus qui habitabant Ephesi et cecidit timor super omnes illos et magnificabatur nomen Domini Iesu ¹⁸multique credentium veniebant confidentes et adnuntiantes actus suos ¹⁹multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros et combuserunt coram omnibus et computatis pretiis illorum invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium ²⁰ita fortiter verbum Dei crescebat et confirmabatur ²¹his autem expletis posuit Paulus in Spiritu transita Macedonia et Achaïa ire Hierosolimam dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et Romam videre ²²mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi Timotheum et Erastum ipse remansit ad tempus in Asia ²³facta est autem in illo tempore turbatio non minima de via ²⁴Demetrius enim quidam nomine argentarius faciens aedes argenteas Dianae praestabat artificibus non modicum quaestum ²⁵quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices dixit viri scitis quia de hoc artificio adquisitio est nobis ²⁶et videtis et auditis quia non solum Ephesi sed paene totius Asiae Paulus hic suadens avertit multam turbam dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt ²⁷non solum autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire sed et magnae deae Dianae templum in nihilum reputabitur sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota Asia et orbis colit ²⁸his auditis repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes magna Diana Ephesiorum ²⁹et impleta est civitas confusione et impetum fecerunt uno animo in theatrum rapti Gaio et Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli ³⁰Paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli ³¹quidam autem et de Asiae principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum ³²alii autem aliud clamabant erat enim ecclesia confusa et plures nesciebant qua ex causa convenissent ³³de turba autem detraxerunt Alexandrum propellentibus eum Iudaeis Alexander ergo manu silentio postulato volebat rationem reddere populo ³⁴quem ut cognoverunt Iudaeum esse vox facta est una omnium quasi per horas duas clamantium magna Diana Ephesiorum ³⁵et cum sedasset scriba turbas dixit viri ephesii quis enim est hominum qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse magnae Dianae Iovisque prolis ³⁶cum ergo his contradici non possit oportet vos sedatos esse et nihil temere agere ³⁷adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes deam vestram ³⁸quod si Demetrius et qui cum eo sunt artifices habent adversus aliquem causam conventus forenses aguntur et pro consulibus sunt accusent invicem ³⁹si quid autem alterius rei quaeritis in legitima ecclesia poterit absolvi ⁴⁰nam et

periclitamur argui seditiois hodiernae cum nullus obnoxius sit de quo non possimus reddere rationem concursus istius et cum haec dixisset dimisit ecclesiam

20postquam autem cessavit tumultus vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est ut iret in Macedoniam ²cum autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone venit ad Graeciam ³ubi cum fecisset menses tres factae sunt illi insidiae a Iudaeis navigaturo in Syriam habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam ⁴comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Beroensis Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus et Gaius Derbeus et Timotheus Asiani vero Tychicus et Trophimus ⁵hii cum praecessissent sustinebant nos Troade ⁶nos vero navigavimus post dies azymorum a Philippis et venimus ad eos Troadem in diebus quinque ubi demorati sumus diebus septem ⁷in una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem Paulus disputabat eis profecturus in crastinum protraxitque sermonem usque in mediam noctem ⁸erant autem lampades copiosae in cenaculo ubi eramus congregati ⁹sedens autem quidam adulescens nomine Eutyclus super fenestram cum mergeretur somno gravi disputante diu Paulo eductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsum et sublatus est mortuus ¹⁰ad quem cum descendisset Paulus incubuit super eum et complexus dixit nolite turbari anima enim ipsius in eo est ¹¹ascendens autem frangensque panem et gustans satisque adlocutus usque in lucem sic profectus est ¹²adduxerunt autem puerum viventem et consolati sunt non minime ¹³nos autem ascendentes navem enavigavimus in Asson inde suscepturi Paulum sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus ¹⁴cum autem convenisset nos in Asson adsumpto eo venimus Mytilenen ¹⁵et inde navigantes sequenti die venimus contra Chium et alia adplicuimus Samum et sequenti venimus Miletum ¹⁶proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum ne qua mora illi fieret in Asia festinabat enim si possibile sibi esset ut diem pentecosten faceret Hierosolymis ¹⁷a Mileto autem mittens Ephesum vocavit maiores natu ecclesiae ¹⁸qui cum venissent ad eum et simul essent dixit eis vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam qualiter vobiscum per omne tempus fuerim ¹⁹serviens Domino cum omni humilitate et lacrimis et temptationibus quae mihi acciderunt ex insidiis Iudaeorum ²⁰quomodo nihil subtraxerim utilium quo minus adnuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos ²¹testificans Iudaeis atque gentilibus in Deum paenitentiam et fidem in Dominum nostrum Iesum Christum ²²et nunc ecce alligatus ego Spiritu vado in Hierusalem quae in ea eventura sint mihi ignorans ²³nisi quod Spiritus Sanctus per omnes civitates protestatur mihi dicens quoniam vincula et tribulationes me manent ²⁴sed nihil horum vereor nec facio animam pretiosiore quam me dummodo consummem cursum meum et ministerium quod accepi a Domino Iesu testificari evangelium gratiae Dei ²⁵et nunc ecce ego scio quia amplius

non videbitis faciem meam vos omnes per quos transivi praedicans regnum Dei ²⁶quapropter contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium ²⁷non enim subterfugi quo minus adnuntiarem omne consilium Dei vobis ²⁸attendite vobis et universo gregi in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei quam adquisivit sanguine suo ²⁹ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos non parentes gregi ³⁰et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa ut abducant discipulos post se ³¹propter quod vigilate memoria retinentes quoniam per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis monens unumquemque vestrum ³²et nunc commendo vos Deo et verbo gratiae ipsius qui potens est aedificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus ³³argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi ³⁴ipsi scitis quoniam ad ea quae mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus istae ³⁵omnia ostendi vobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi Domini Iesu quoniam ipse dixit beatius est magis dare quam accipere ³⁶et cum haec dixisset positus genibus suis cum omnibus illis oravit ³⁷magnus autem fletus factus est omnium et procumbentes super collum Pauli osculabantur eum ³⁸dolentes maxime in verbo quo dixerat quoniam amplius faciem eius non essent visuri et deducebant eum ad navem

21cum autem factum esset ut navigarem abstracti ab eis recto cursu venimus Cho et sequenti die Rhodum et inde Patara ²et cum invenissemus navem transfretantem in Foenicen ascendentes navigavimus ³cum paruissemus autem Cypro et relinquentes eam ad sinistram navigabamus in Syriam et venimus Tyrum ibi enim navis erat expositura onus ⁴inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Hierosolymam ⁵et explicitis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem et positus genibus in litore oravimus ⁶et cum valefecissemus invicem ascendimus in navem illi autem redierunt in sua ⁷nos vero navigatione explicita a Tyro descendimus Ptolomaida et salutatis fratribus mansimus die una apud illos ⁸alia autem die profecti venimus Caesaream et intrantes in domum Philippi evangelistae qui erat de septem mansimus apud eum ⁹huic autem erant filiae quattuor virgines prophetantes ¹⁰et cum moraremur per dies aliquot supervenit quidam a Iudaea propheta nomine Agabus ¹¹is cum venisset ad nos tulit zonam Pauli et alligans sibi pedes et manus dixit haec dicit Spiritus Sanctus virum cuius est zona haec sic alligabunt in Hierusalem Iudaei et tradent in manus gentium ¹²quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet Hierosolymam ¹³tunc respondit Paulus et dixit quid facitis flentes et adfligentes cor meum ego enim non solum alligari sed et mori in Hierusalem paratus sum propter nomen Domini Iesu ¹⁴et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes Domini voluntas fiat

¹⁵post dies autem istos praeparati ascendebamus Hierusalem ¹⁶venerunt autem et ex discipulis a Caesarea nobiscum adducetes apud quem hospitaremur Mnasonem quendam Cyprium antiquum discipulum ¹⁷et cum venissemus Hierosolymam libenter exceperunt nos fratres ¹⁸sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum omnesque collecti sunt seniores ¹⁹quos cum salutasset narrabat per singula quae fecisset Deus in gentibus per ministerium ipsius ²⁰at illi cum audissent magnificabant Deum dixeruntque ei vides frater quot milia sint in Iudaeis qui crediderunt et omnes aemulatores sunt legis ²¹audierunt autem de te quia discessionem doceas a Mose eorum qui per gentes sunt Iudaeorum dicens non debere circumcidere eos filios suos neque secundum consuetudinem ingredi ²²quid ergo est utique oportet convenire multitudinem audient enim te supervenisse ²³hoc ergo fac quod tibi dicimus sunt nobis viri quattuor votum habentes super se ²⁴his adsumptis sanctifica te cum illis et inpende in illis ut radant capita et scient omnes quia quae de te audierunt falsa sunt sed ambulas et ipse custodiens legem ²⁵de his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione ²⁶tunc Paulus adsumptis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum adnuntians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio ²⁷dum autem septem dies consummarentur hii qui de Asia erant Iudaei cum vidissent eum in templo concitaverunt omnem populum et iniecerunt ei manus clamantes ²⁸vir israelitae adiuuate hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum ²⁹viderant enim Trophimum Ephesium in civitate cum ipso quem aestimaverunt quoniam in templum induxisset Paulus ³⁰commotaque est civitas tota et facta est concursio populi et adprehendentes Paulum trahabant eum extra templum et statim clausae sunt ianuae ³¹quaerentibus autem eum occidere nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur Hierusalem ³²qui statim adsumptis militibus et centurionibus decucurrit ad illos qui cum vidissent tribunum et milites cessaverunt percutere Paulum ³³tunc accedens tribunus adprehendit eum et iussit alligari catenis duabus et interrogabat quis esset et quid fecisset ³⁴alii autem aliud clamabant in turba et cum non posset certum cognoscere prae tumultu iussit duci eum in castra ³⁵et cum venisset ad gradus contigit ut portaretur a militibus propter vim populi ³⁶sequebatur enim multitudo populi clamans tolle eum ³⁷et cum coepisset induci in castra Paulus dicit tribuno si licet mihi loqui aliquid ad te qui dixit graece nosti ³⁸nonne tu es Aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum quattuor milia virorum sicariorum ³⁹et dixit ad eum Paulus ego homo sum quidem iudaeus a Tarso Ciliciae non ignotae civitatis municeps rogo autem te permitte mihi loqui ad populum ⁴⁰et cum ille permisisset Paulus stans in

gradibus annuit manu ad plebem et magno silentio facto adlocutus est hebraea lingua dicens

22 viri fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo rationem ²cum audissent autem quia hebraea lingua loquitur ad illos magis praestiterunt silentium ³et dixit ego sum vir iudaeus natus Tarso Ciliciae nutritus autem in ista civitate secus pedes Gamalihel eruditus iuxta veritatem paternae legis aemulator legis sicut et vos omnes estis hodie ⁴qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres ⁵sicut princeps sacerdotum testimonium mihi reddit et omnes maiores natu a quibus et epistulas accipiens ad fratres Damascum pergebam ut adducerem inde vinctos in Hierusalem uti punirentur ⁶factum est autem eunte me et adpropinquante Damasco media die subito de caelo circumfulsit me lux copiosa ⁷et decidens in terram audivi vocem dicentem mihi Saule Saule quid me persequeris ⁸ego autem respondi quis es Domine dixitque ad me ego sum Iesus Nazareus quem tu persequeris ⁹et qui mecum erant lumen quidem viderunt vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum ¹⁰et dixi quid faciam Domine Dominus autem dixit ad me surgens vade Damascum et ibi tibi dicetur de omnibus quae te oporteat facere ¹¹et cum non viderem prae claritate luminis illius ad manum deductus a comitibus veni Damascum ¹²Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus habitantibus Iudaeis ¹³veniens ad me et adstans dixit mihi Saule frater respice et ego eadem hora respexi in eum ¹⁴at ille dixit Deus patrum nostrorum praeordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres Iustum et audires vocem ex ore eius ¹⁵quia eris testis illius ad omnes homines eorum quae vidisti et audisti ¹⁶et nunc quid moraris exsurge baptizare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius ¹⁷factum est autem revertenti mihi in Hierusalem et oranti in templo fieri me in stupore mentis ¹⁸et videre illum dicentem mihi festina et exi velociter ex Hierusalem quoniam non recipient testimonium tuum de me ¹⁹et ego dixi Domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et caedens per synagogas eos qui credebant in te ²⁰et cum funderetur sanguis Stephani testis tui ego adstabam et consentiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum ²¹et dixit ad me vade quoniam ego in nationes longe mittam te ²²audiebant autem eum usque ad hoc verbum et levaverunt vocem suam dicentes tolle de terra eiusmodi non enim fas est eum vivere ²³vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem iactantibus in aerem ²⁴iussit tribunus induci eum in castra et flagellis caedi et torqueri eum ut sciret propter quam causam sic adclamarent ei ²⁵et cum adstrinxissent eum loris dixit adstanti sibi centurioni Paulus si hominem romanum et indemnatum licet vobis flagellare ²⁶quo audito centurio accessit ad tribunum et nuntiavit dicens quid acturus es hic enim homo civis romanus est ²⁷accedens autem tribunus dixit illi dic mihi tu

Romanus es at ille dixit etiam ²⁸et respondit tribunus ego multa summa civitatem hanc consecutus sum et Paulus ait ego autem et natus sum ²⁹protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant tribunus quoque timuit postquam rescivit quia civis romanus esset et quia alligasset eum ³⁰postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudaeis solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium et producens Paulum statuit inter illos

23intendens autem concilium Paulus ait viri fratres ego omni conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem ²princeps autem sacerdotum Ananias praecepit adstantibus sibi percutere os eius ³tunc Paulus ad eum dixit percutiet te Deus paries dealbate et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti ⁴et qui adstantibus dixerunt summum sacerdotem Dei maledicis ⁵dixit autem Paulus nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum scriptum est enim principem populi tui non maledices ⁶sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducaeorum et altera Pharisaeorum exclamavit in concilio viri fratres ego Pharisaeus sum filius Pharisaeorum de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor ⁷et cum haec dixisset facta est dissensio inter Pharisaeos et Sadducaeos et soluta est multitudo ⁸Sadducaei enim dicunt non esse resurrectionem neque angelum neque spiritum Pharisaei autem utrumque confitentur ⁹factus est autem clamor magnus et surgentes quidam Pharisaeorum pugnabant dicentes nihil mali invenimus in homine isto quod si spiritus locutus est ei aut angelus ¹⁰et cum magna dissensio facta esset timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra ¹¹sequenti autem nocte adstans ei Dominus ait constans esto sicut enim testificatus es de me Hierusalem sic te oportet et Romae testificari ¹²facta autem die collegerunt se quidam ex Iudaeis et devoverunt se dicentes neque manducatuos neque bibituos donec occiderent Paulum ¹³erant autem plus quam quadraginta qui hanc coniurationem fecerant ¹⁴qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt devotione devovimus nos nihil gustatuos donec occidamus Paulum ¹⁵nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio ut producat illum ad vos tamquam aliquid certius cognituri de eo nos vero priusquam adpropriet parati sumus interficere illum ¹⁶quod cum audisset filius sororis Pauli insidias venit et intravit in castra nuntiavitque Paulo ¹⁷vocans autem Paulus ad se unum ex centurionibus ait adulescentem hunc perduc ad tribunalum habet enim aliquid indicare illi ¹⁸et ille quidem adsumens eum duxit ad tribunalum et ait vinctus Paulus vocans rogavit me hunc adulescentem perducere ad te habentem aliquid loqui tibi ¹⁹adprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum et interrogavit illum quid est quod habes indicare mihi ²⁰ille autem dixit Iudaeis convenit rogare te ut crastina die Paulum produ-

cas in concilium quasi aliquid certius inquisituri sint de illo ²¹tu vero ne credideris illis insidiantur enim ei ex eis viri amplius quadraginta qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum et nunc parati sunt expectantes promissum tuum ²²tribunus igitur dimisit adulescentem praecipiens ne cui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset ²³et vocatis duobus centurionibus dixit illis parate milites ducentos ut eant usque Caesaream et equites septuaginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis ²⁴et iumenta praeparate ut inponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem praesidem ²⁵²⁶scribens epistolam continentem haec Claudius Lysias optimo praesidi Felici salutem ²⁷virum hunc comprehensum a Iudaeis et incipientem interfici ab eis superveniens cum exercitu eripui cognito quia Romanus est ²⁸volensque scire causam quam obiciebant illi deduxi eum in concilium eorum ²⁹quem inveni accusari de quaestionibus legis ipsorum nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen ³⁰et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverunt ei misi ad te denuntians et accusatoribus ut dicant apud te ³¹milites ergo secundum praeceptum sibi adsumentes Paulum duxerunt per noctem in Antipatridem ³²et postera die dimissis equitibus ut irent cum eo reversi sunt ad castra ³³qui cum venissent Caesaream et tradidissent epistolam praesidi statuerunt ante illum et Paulum ³⁴cum legisset autem et interrogasset de qua provincia esset et cognoscens quia de Cilicia ³⁵audiam te inquit cum et accusatores tui venerint iussitque in praetorio Herodis custodiri eum

24post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus quibusdam et Tertullo quodam oratore qui adierunt praesidem adversus Paulum ²et citato Paulo coepit accusare Tertullus dicens cum in multa pace agamus per te et multa corrigantur per tuam providentiam ³semper et ubique suscipimus optime Felix cum omni gratiarum actione ⁴ne diutius autem te protraham oro breviter audias nos pro tua clementia ⁵invenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in universo orbe et auctorem seditionis sectae Nazarenorum ⁶qui etiam templum violare conatus est quem et adprehendimus ⁷⁸a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere de quibus nos accusamus eum ⁹adiecerunt autem et Iudaei dicentes haec ita se habere ¹⁰respondit autem Paulus annuente sibi praeside dicere ex multis annis esse te iudicem genti huic sciens bono animo pro me satisfaciam ¹¹potes enim cognoscere quia non plus sunt dies mihi quam duodecim ex quo ascendi adorare in Hierusalem ¹²et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbae neque in synagogis neque in civitate ¹³neque probare possunt tibi de quibus nunc accusant me ¹⁴confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim sic deservio patrio Deo meo credens omnibus quae in lege et prophetis scripta sunt ¹⁵spem habens in Deum quam et hii ipsi expectant

resurrectionem futuram iustorum et iniquorum ¹⁶in hoc et ipse studeo sine offenculo conscientiam habere ad Deum et ad homines semper ¹⁷post annos autem plures elemosynas factururus in gentem meam veni et oblationes et vota ¹⁸in quibus invenerunt me purificatum in templo non cum turba neque cum tumultu ¹⁹quidam autem ex Asia Iudaei quos oportebat apud te praesto esse et accusare si quid haberent adversum me ²⁰aut hii ipsi dicant si quid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio ²¹nisi de una hac solummodo voce qua clamavi inter eos stans quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis ²²distulit autem illos Felix certissime sciens de via dicens cum tribunus Lysias descenderit audiam vos ²³iussitque centurioni custodiri eum et habere requiem nec quemquam prohibere de suis ministrare ei ²⁴post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua quae erat Iudaea vocavit Paulum et audivit ab eo fidem quae est in Iesum Christum ²⁵disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro timefactus Felix respondit quod nunc adtinet vade tempore autem opportuno accersiam te ²⁶simul et sperans quia pecunia daretur a Paulo propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo ²⁷biennio autem expleto accepit successorem Felix Porcium Festum volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix reliquit Paulum vinctum

25Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit Hierosolymam a Caesarea ²adieruntque eum principes sacerdotum et primi Iudaeorum adversus Paulum et rogabant eum ³postulantes gratiam adversum eum ut iuberet perducere eum Hierusalem insidias tendentes ut eum interficerent in via ⁴Festus autem respondit servari Paulum in Caesarea se autem maturius profecturum ⁵qui ergo in vobis ait potentes sunt descendentes simul si quod est in viro crimen accusent eum ⁶demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit Caesaream et altera die sedit pro tribunali et iussit Paulum adduci ⁷qui cum perductus esset circumsteterunt eum qui ab Hierosolyma descenderant Iudaei multas et graves causas obicientes quas non poterant probare ⁸Paulo autem rationem reddente quoniam neque in legem Iudaeorum neque in templum neque in Caesarem quicquam peccavi ⁹Festus autem volens Iudaeis gratiam praestare respondens Paulo dixit vis Hierosolymam ascendere et ibi de his iudicari apud me ¹⁰dixit autem Paulus ad tribunal Caesaris sto ubi me oportet iudicari Iudaeis non nocui sicut tu melius nosti ¹¹si enim nocui aut dignum morte aliquid feci non recuso mori si vero nihil est eorum quae hii accusant me nemo potest me illis donare Caesarem appello ¹²tunc Festus cum consilio locutus respondit Caesarem appellasti ad Caesarem ibis ¹³et cum dies aliquot transacti essent Agrippa rex et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum ¹⁴et cum dies plures ibi demorarentur Festus regi indicavit de Paulo dicens vir quidam est derelictus a Felice vinctus ¹⁵de quo cum essem Hierosolymis adierunt me principes sacerdotum

et seniores Iudaeorum postulantes adversus illum damnationem ¹⁶ad quos respondi quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem priusquam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina ¹⁷cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum ¹⁸de quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum ¹⁹quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Iesu defuncto quem adfirmabat Paulus vivere ²⁰haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam si vellet ire Hierosolymam et ibi iudicari de istis ²¹Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem iussi servari eum donec mittam eum ad Caesarem ²²Agrippa autem ad Festum volebam et ipse hominem audire cras inquit audies eum ²³altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis et iubente Festo adductus est Paulus ²⁴et dixit Festus Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri videtis hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Hierosolymis petens et hic clamantes non oportere eum vivere amplius ²⁵ego vero conperi nihil dignum eum morte admisisse ipso autem hoc appellante Augustum iudicavi mittere ²⁶de quo quid certum scribam domino non habeo propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te rex Agrippa ut interrogatione facta habeam quid scribam ²⁷sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare

26Agrippa vero ad Paulum ait permittitur tibi loqui pro temet ipso tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere ²de omnibus quibus accusor a Iudaeis rex Agrippa aestimo me beatum apud te cum sim defensurus me hodie ³maxime te sciente omnia quae apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestiones propter quod obsecro patienter me audias ⁴et quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in gente mea in Hierosolymis noverunt omnes Iudaei ⁵praescientes me ab initio si velint testimonium perhibere quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Pharisaeus ⁶et nunc in spe quae ad patres nostros promissionis facta est a Deo sto iudicio subiectus ⁷in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire de qua spe accusor a Iudaeis rex ⁸quid incredibile iudicatur apud vos si Deus mortuos suscitatur ⁹et ego quidem existimaveram me adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere ¹⁰quod et feci Hierosolymis et multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta et cum occiderentur detuli sententiam ¹¹et per omnes synagogas frequenter puniens eos conpellebam blasphemare et amplius insaniens in eos persequabar usque in exteris civitates ¹²in quibus dum irem Damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum ¹³die media in via vidi rex de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant

¹⁴omnesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem loquentem mihi hebraica lingua Saule Saule quid me persequeris durum est tibi contra stimulum calcitrare ¹⁵ego autem dixi quis es Domine Dominus autem dixit ego sum Iesus quem tu persequeris ¹⁶sed exsurge et sta super pedes tuos ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae vidisti et eorum quibus apparebo tibi ¹⁷eripiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te ¹⁸aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et de potestate Satanae ad Deum ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me ¹⁹unde rex Agrippa non fui incredulus caelestis visionis ²⁰sed his qui sunt Damasci primum et Hierosolymis et in omnem regionem Iudaeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et converterentur ad Deum digna paenitentiae opera facientes ²¹haec ex causa me Iudaei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere ²²auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori nihil extra dicens quam ea quae prophetae sunt locuti futura esse et Moses ²³si passibilis Christus si primus ex resurrectione mortuorum lumen adnuntiaturus est populo et gentibus ²⁴haec loquente eo et rationem reddente Festus magna voce dixit insanis Paule multae te litterae ad insaniam convertunt ²⁵at Paulus non insanio inquit optime Feste sed veritatis et sobrietatis verba eloquor ²⁶scit enim de his rex ad quem et constanter loquor latere enim eum nihil horum arbitror neque enim in angulo quicquam horum gestum est ²⁷credis rex Agrippa prophetis scio quia credis ²⁸Agrippa autem ad Paulum in modico suades me Christianum fieri ²⁹et Paulus opto apud Deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes hos qui audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum exceptis vinculis his ³⁰et exsurrexit rex et praeses et Bernice et qui adsidebant eis ³¹et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes quia nihil morte aut vinculorum dignum quid facit homo iste ³²Agrippa autem Festo dixit dimitti poterat homo hic si non appellasset Caesarem

27 ut autem iudicatum est eum navigare in Italiam et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae ²ascendentes autem navem hadrumetinam incipientem navigare circa Asiae loca sustulimus perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicense ³sequenti autem die devenimus Sidonem humane autem tractans Iulius Paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere ⁴et inde cum sustulissemus subnavigavimus Cypro propterea quod essent venti contrarii ⁵et pelagus Ciliciae et Pamphiliae navigantes venimus Lystram quae est Lyciae ⁶et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in Italiam transposuit nos in eam ⁷et cum multis diebus tarde navigaremus et vix devenissemus contra Cnidum prohibente nos vento adnavigavimus Cretae secundum Salmonem ⁸et vix iuxta navigantes venimus in locum quendam qui vocatur Boni portus cui iuxta erat civitas

Thalassa ⁹multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam praeterisset consolabatur Paulus ¹⁰dicens eis viri video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio ¹¹centurio autem gubernatori et nauclerio magis credebat quam his quae a Paulo dicebantur ¹²et cum aptus portus non esset ad hiemandum plurimi statuerunt consilium navigare inde si quo modo possent devenientes Phoenice hiemare portum Cretae respicientem ad africanum et ad chorum ¹³adspirante autem austro aestimantes propositum se tenere cum sustulissent de Asson legebant Cretam ¹⁴non post multum autem misit se contra ipsam ventus typhonicus qui vocatur euroaquilo ¹⁵cumque arrepta esset navis et non posset conari in ventum data nave flatibus ferebamur ¹⁶insulam autem quandam decurrentes quae vocatur Caudam potuimus vix obtinere scapham ¹⁷qua sublata adiutoriis utebantur accingentes navem timentes ne in Syrtim inciderent submisso vase sic ferebantur ¹⁸valide autem nobis tempestate iactatis sequenti die iactum fecerunt ¹⁹et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt ²⁰neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies et tempestate non exigua imminente iam ablata erat spes omnis salutis nostrae ²¹et cum multa ieiunatio fuisset tunc stans Paulus in medio eorum dixit oportebat quidem o viri audito me non tollere a Creta lucrique facere iniuriam hanc et iacturam ²²et nunc suadeo vobis bono animo esse amissio enim nullius animae erit ex vobis praeterquam navis ²³adstitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego et cui deservio ²⁴dicens ne timeas Paule Caesari te oportet adsistere et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum ²⁵propter quod bono animo estote viri credo enim Deo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi ²⁶in insulam autem quandam oportet nos devenire ²⁷sed posteaquam quartadecima nox supervenit navigantibus nobis in Hadria circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem ²⁸qui submittentes invenerunt passus viginti et pusillum inde separati invenerunt passus quindecim ²⁹timentes autem ne in aspera loca incideremus de puppi mittentes anchoras quattuor optabant diem fieri ³⁰nautis vero quaerentibus fugere de navi cum misissent scapham in mare sub obtentu quasi a prora inciperent anchoras extendere ³¹dixit Paulus centurioni et militibus nisi hii in navi manserint vos salvi fieri non potestis ³²tunc absciderunt milites funes scaphae et passi sunt eam excidere ³³et cum lux inciperet fieri rogabat Paulus omnes sumere cibum dicens quartadecima hodie die expectantes ieiuni permanetis nihil accipientes ³⁴propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra quia nullius vestrum capillus de capite peribit ³⁵et cum haec dixisset sumens panem gratias egit Deo in conspectu omnium et cum fregisset coepit manducare ³⁶animaequiores autem facti omnes et ipsi adsumpserunt cibum ³⁷eramur vero universae animae in navi ducentae septuaginta sex ³⁸et satiati cibo adlieviabant na-

ven iactantes triticum in mare ³⁹cum autem dies factus esset terram non agnoscebant sinum vero quendam considerabant habentem litus in quem cogitabant si possent eicere navem ⁴⁰et cum anchoras abstulissent committebant se mari simul laxantes iuncturas gubernaculorum et levato artemone secundum flatum aurae tendebant ad litus ⁴¹et cum incidissemus in locum bithalassum inpegerunt navem et prora quidem fixa manebat immobilis puppis vero solvebatur a vi maris ⁴²militum autem consilium fuit ut custodias occiderent ne quis cum enatasset effugeret ⁴³centurio autem volens servare Paulum prohibuit fieri iussitque eos qui possent natare mittere se primos et evadere et ad terram exire ⁴⁴et ceteros alios in tabulis ferebant quosdam super ea quae de navi essent et sic factum est ut omnes animae evaderent ad terram

28et cum evasissemus tunc cognovimus quia Militene insula vocatur barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis ²accensa enim pyra reficiebant nos omnes propter imbrem qui iminebat et frigus ³cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et inposuisset super ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius ⁴ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius ad invicem dicebant utique homicida est homo hic qui cum evaserit de mari Ultio non sinit vivere ⁵et ille quidem excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est ⁶at illi existimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum et mori diu autem illis sperantibus et videntibus nihil mali in eo fieri convertentes se dicebant eum esse deum ⁷in locis autem illis erant praedia principis insulae nomine Publii qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit ⁸contigit autem patrem Publii febribus et dysenteria vexatum iacere ad quem Paulus intravit et cum orasset et inposuisset ei manus salvavit eum ⁹quo facto et omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur ¹⁰qui etiam multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus inposuerunt quae necessaria erant ¹¹post menses autem tres navigavimus in nave alexandrina quae in insula hiemaverat cui erat insigne Castorum ¹²et cum venissemus Syracusam mansimus ibi triduo ¹³inde circumlegentes devenimus Regium et post unum diem flante austro secunda die venimus Puteolos ¹⁴ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem et sic venimus Romam ¹⁵et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad Appii Forum et Tribus Tabernis quos cum vidisset Paulus gratias agens Deo accepit fiduciam ¹⁶cum venissemus autem Romam permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite ¹⁷post tertium autem diem convocavit primos Iudaeorum cumque convenissent dicebat eis ego viri fratres nihil adversus plebem faciens aut morem paternum vinctus ab Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum ¹⁸qui cum interrogationem de me habuissent voluerunt me dimittere eo quod nulla causa esset mortis in me ¹⁹contradicientibus autem Iudaeis coactus

sum appellare Caesarem non quasi gentem meam habens aliquid accusare ²⁰propter hanc igitur causam rogavi vos videre et adloqui propter spem enim Israhel catena hac circumdatus sum ²¹at illi dixerunt ad eum nos neque litteras accepimus de te a Iudaea neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te malum ²²rogamus autem a te audire quae sentis nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur ²³cum constituissent autem illi diem venerunt ad eum in hospitium plures quibus exponebat testificans regnum Dei suadensque eos de Iesu ex lege Mosi et prophetis a mane usque ad vesperam ²⁴et quidam credebant his quae dicebantur quidam vero non credebant ²⁵cumque invicem non essent consentientes discedebant dicente Paulo unum verbum quia bene Spiritus Sanctus locutus est per Esaiam prophetam ad patres nostros ²⁶dicens vade ad populum istum et dic aure audietis et non intelletis et videntes videbitis et non perspicietis ²⁷incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos compresserunt ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem illos ²⁸notum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare Dei ipsi et audient ²⁹³⁰mansit autem biennio toto in suo conducto et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum ³¹praedicans regnum Dei et docens quae sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia sine prohibitione

Romanos

1 Paulus servus Christi Iesu vocatus apostolus segregatus in evangelium Dei ²quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis ³de Filio suo qui factus est ex semine David secundum carnem ⁴qui praedestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri ⁵per quem accepimus gratiam et apostolatam ad oboediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius ⁶in quibus estis et vos vocati Iesu Christi ⁷omnibus qui sunt Romae dilectis Dei vocatis sanctis gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ⁸primum quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis quia fides vestra adnuntiatur in universo mundo ⁹testis enim mihi est Deus cui servo in spiritu meo in evangelio Filii eius quod sine intermissione memoriam vestri facio ¹⁰semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos ¹¹desidero enim videre vos ut aliquid inperitiam gratiae vobis spiritualis ad confirmandos vos ¹²id est simul consolari in vobis per eam quae invicem est fidem vestram atque meam ¹³nolo autem vos ignorare fratres quia saepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam et in vobis sicut et in ceteris gentibus ¹⁴Graecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum ¹⁵ita quod in me promptum est et vobis qui Romae estis evangelizare ¹⁶non enim erubescio evangelium virtus enim Dei est in salutem omni credenti Iudaeo primum et Graeco ¹⁷iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum est iustus autem ex fide vivit ¹⁸revelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem in iniustitiam detinent ¹⁹quia quod notum est Dei manifestum est in illis Deus enim illis manifestavit ²⁰invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus et divinitas ut sint inexcusabiles ²¹quia cum cognovissent Deum non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor eorum ²²dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt ²³et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium ²⁴propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in inmunditiam ut contu-

melis adficiant corpora sua in semet ipsis ²⁵qui commutaverunt veritatem Dei in mendacio et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori qui est benedictus in saecula amen ²⁶propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiae nam feminae eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam ²⁷similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes ²⁸et sicut non probaverunt Deum habere in notitia tradidit eos Deus in reprobum sensum ut faciant quae non conveniunt ²⁹repletos omni iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia plenos invidia homicidio contentione dolo malignitate susurrone ³⁰detractores Deo odibiles contumeliosos superbos elatos inventores malorum parentibus non oboedientes ³¹insipientes inconpositos sine affectione absque foedere sine misericordia ³²qui cum iustitiam Dei cognovissent non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte non solum ea faciunt sed et consentiunt facientibus

2 propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas eadem enim agis qui iudicas ²scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt ³existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea quia tu effugies iudicium Dei ⁴an divitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnis ignorans quoniam benignitas Dei ad paenitentiam te adducit ⁵secundum duritiam autem tuam et inpaenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii Dei ⁶qui reddet unicuique secundum opera eius ⁷his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam ⁸his autem qui ex contentione et qui non adquiescunt veritati credunt autem iniquitati ira et indignatio ⁹tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum Iudaei primum et Graeci ¹⁰gloria autem et honor et pax omni operanti bonum Iudaeo primum et Graeco ¹¹non est enim personarum acceptio apud Deum ¹²quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege et peribunt et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur ¹³non enim auditores legis iusti sunt apud Deum sed factores legis iustificabuntur ¹⁴cum enim gentes quae

legem non habent naturaliter quae legis sunt faciunt eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex ¹⁵qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium ¹⁶in die cum iudicabit Deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum ¹⁷si autem tu Iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in Deo ¹⁸et nosti voluntatem et probas utiliora instructus per legem ¹⁹confidis te ipsum ducem esse caecorum lumen eorum qui in tenebris sunt ²⁰eruditorem insipientium magistrum infantium habentem formam scientiae et veritatis in lege ²¹qui ergo alium doces te ipsum non doces qui praedicas non furandum furaris ²²qui dicis non moechandum moecharis qui abominaris idola sacrilegium facis ²³qui in lege gloriaris per praevaricationem legis Deum inhonoras ²⁴nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est ²⁵circumcisio quidem prodest si legem observes si autem praevaricator legis sis circumcisio tua praeputium facta est ²⁶si igitur praeputium iustitias legis custodiat nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur ²⁷et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem praevaricator legis es ²⁸non enim qui in manifesto Iudaeus est neque quae in manifesto in carne circumcisio ²⁹sed qui in abscondito Iudaeus et circumcisio cordis in spiritu non littera cuius laus non ex hominibus sed ex Deo est

3quid ergo amplius est Iudaeo aut quae utilitas circumcisionis ²multum per omnem modum primum quidem quia credita sunt illis eloquia Dei ³quid enim si quidam illorum non crediderunt numquid incredulitas illorum fidem Dei evacuabit absit ⁴est autem Deus verax omnis autem homo mendax sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris ⁵si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat quid dicemus numquid iniquus Deus qui infert iram secundum hominem dico ⁶absit alioquin quomodo iudicabit Deus mundum ⁷si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor ⁸et non sicut blasphemamur et sicut aiunt nos quidam dicere faciamus mala ut veniant bona quorum damnatio iusta est ⁹quid igitur praecellimus eos nequaquam causati enim sumus Iudaeos et Graecos omnes sub peccato esse ¹⁰sicut scriptum est quia non est iustus quisquam ¹¹non est intellegens non est requirens Deum ¹²omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum ¹³sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant venenum aspidum sub labiis eorum ¹⁴quorum os maledictione et amaritudine plenum est ¹⁵veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem ¹⁶contritio et infelicitas in viis eorum ¹⁷et viam pacis non cognoverunt ¹⁸non est timor Dei ante oculos eorum ¹⁹scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur ut omne

os obstruatur et subditus fiat omnis mundus Deo ²⁰quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo per legem enim cognitio peccati ²¹nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est testificata a lege et prophetis ²²iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi super omnes qui credunt non enim est distinctio ²³omnes enim peccaverunt et egent gloriam Dei ²⁴iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quae est in Christo Iesu ²⁵quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum ²⁶in sustentatione Dei ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est Iesu ²⁷ubi est ergo gloriatio exclusa est per quam legem factorum non sed per legem fidei ²⁸arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis ²⁹an Iudaeorum Deus tantum nonne et gentium immo et gentium ³⁰quoniam quidem unus Deus qui iustificabit circumcisionem ex fide et praeputium per fidem ³¹legem ergo destruimus per fidem absit sed legem statuimus

4quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem ²si enim Abraham ex operibus iustificatus est habet gloriam sed non apud Deum ³quid enim scriptura dicit credidit Abraham Deo et reputatum est illi ad iustitiam ⁴ei autem qui operatur merces non inputatur secundum gratiam sed secundum debitum ⁵ei vero qui non operatur credenti autem in eum qui iustificat impium reputatur fides eius ad iustitiam ⁶sicut et David dicit beatitudinem hominis cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus ⁷beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata ⁸beatus vir cui non inputabit Dominus peccatum ⁹beatitudo ergo haec in circumcisione an etiam in praeputio dicimus enim quia reputata est Abrahae fides ad iustitiam ¹⁰quomodo ergo reputata est in circumcisione an in praeputio non in circumcisione sed in praeputio ¹¹et signum accepit circumcisionis signaculum iustitiae fidei quae est in praeputio ut sit pater omnium credentium per praeputium ut reputetur et illis ad iustitiam ¹²et sit pater circumcisionis non his tantum qui sunt ex circumcisione sed et his qui sectantur vestigia quae est in praeputio fidei patris nostri Abrahae ¹³non enim per legem promissio Abrahae aut semini eius ut heres esset mundi sed per iustitiam fidei ¹⁴si enim qui ex lege heredes sunt exinanita est fides abolita est promissio ¹⁵lex enim iram operatur ubi enim non est lex nec praevaricatio ¹⁶ideo ex fide ut secundum gratiam ut firma sit promissio omni semini non ei qui ex lege est solum sed et ei qui ex fide est Abrahae qui est pater omnium nostrum ¹⁷sicut scriptum est quia patrem multarum gentium posui te ante Deum cui credidit qui vivificat mortuos et vocat quae non sunt tamquam ea quae sunt ¹⁸qui contra spem in spem credidit ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est sic erit semen tuum ¹⁹et non infirmatus fide consideravit

corpus suum emortuum cum fere centum annorum esset et emortuam vulvam Sarrae ²⁰in re promissione etiam Dei non haesitavit diffidentia sed confortatus est fide dans gloriam Deo ²¹plenissime sciens quia quaecumque promisit potens est et facere ²²ideo et reputatum est illi ad iustitiam ²³non est autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi ²⁴sed et propter nos quibus reputabitur creditibus in eum qui suscitavit Iesum Dominum nostrum a mortuis ²⁵qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram

⁵Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum ²per quem et accessum habemus fide in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe gloriae filiorum Dei ³non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus scientes quod tribulatio patientiam operatur ⁴patientia autem probationem probatio vero spem ⁵spes autem non confundit quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis ⁶ut quid enim Christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impiis mortuus est ⁷vix enim pro iusto quis moritur nam pro bono forsitan quis et audeat mori ⁸commendat autem suam caritatem Deus in nos quoniam cum adhuc peccatores essemus ⁹Christus pro nobis mortuus est multo igitur magis iustificati nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum ¹⁰si enim cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius ¹¹non solum autem sed et gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum per quem nunc reconciliationem accepimus ¹²propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit et per peccatum mors et ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt ¹³usque ad legem enim peccatum erat in mundo peccatum autem non imputatur cum lex non est ¹⁴sed regnavit mors ab Adam usque ad Mosen etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis Adae qui est forma futuri ¹⁵sed non sicut delictum ita et donum si enim unius delicto multi mortui sunt multo magis gratia Dei et donum in gratiam unius hominis Iesu Christi in plures abundavit ¹⁶et non sicut per unum peccantem ita et donum nam iudicium ex uno in condemnationem gratia autem ex multis delictis in iustificationem ¹⁷si enim in unius delicto mors regnavit per unum multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum ¹⁸igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae ¹⁹sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi ita et per unius oboedientiam iusti constituentur multi ²⁰lex autem subintravit ut abundaret delictum ubi autem abundavit delictum superabundavit gratia ²¹ut sicut regnavit peccatum in morte ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per Iesum Christum Dominum nostrum

⁶quid ergo dicemus permanebimus in peccato ut gratia abundet ²absit qui enim mortui sumus peccato quomodo adhuc vivemus in illo ³an ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu in morte ipsius baptizati sumus ⁴consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris ita et nos in novitate vitae ambulemus ⁵si enim conplantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus ⁶hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est ut destruat corpus peccati ut ultra non serviamus peccato ⁷qui enim mortuus est iustificatus est a peccato ⁸si autem mortui sumus cum Christo credimus quia simul etiam vivemus cum Christo ⁹scientes quod Christus surgens ex mortuis iam non moritur mors illi ultra non dominabitur ¹⁰quod enim mortuus est peccato mortuus est semel quod autem vivit vivit Deo ¹¹ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato viventes autem Deo in Christo Iesu ¹²non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ut oboediatis concupiscentiis eius ¹³sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viventes et membra vestra arma iustitiae Deo ¹⁴peccatum enim vobis non dominabitur non enim sub lege estis sed sub gratia ¹⁵quid ergo peccavimus quoniam non sumus sub lege sed sub gratia absit ¹⁶nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum servi estis eius cui oboeditis sive peccati sive oboeditionis ad iustitiam ¹⁷gratias autem Deo quod fuistis servi peccati oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis ¹⁸liberati autem a peccato servi facti estis iustitiae ¹⁹humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiae et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem ²⁰cum enim servi essetis peccati liberi fuistis iustitiae ²¹quem ergo fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis nam finis illorum mors est ²²nunc vero liberati a peccato servi autem facti Deo habetis fructum vestrum in sanctificationem finem vero vitam aeternam ²³stipendia enim peccati mors gratia autem Dei vita aeterna in Christo Iesu Domino nostro

⁷an ignoratis fratres scientibus enim legem loquor quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit ²nam quae sub viro est mulier vivente viro alligata est legi si autem mortuus fuerit vir soluta est a lege viri ³igitur vivente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro si autem mortuus fuerit vir eius liberata est a lege ut non sit adultera si fuerit cum alio viro ⁴itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificarem Deo ⁵cum enim essemus in carne passiones peccatorum quae per legem erant operabantur in membris nostris ut fructificarent morti ⁶nunc autem soluti sumus a lege morientes in quo detinebamur ita ut serviamus in novitate spiritus et non in vetustate

litterae ⁷quid ergo dicemus lex peccatum est absit sed peccatum non cognovi nisi per legem nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces ⁸occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam sine lege enim peccatum mortuum erat ⁹ego autem vivebam sine lege aliquando sed cum venisset mandatum peccatum revixit ¹⁰ego autem mortuus sum et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam hoc esse ad mortem ¹¹nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit ¹²itaque lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum ¹³quod ergo bonum est mihi factum est mors absit sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum ¹⁴scimus enim quod lex spiritalis est ego autem carnalis sum venundatus sub peccato ¹⁵quod enim operor non intellego non enim quod volo hoc ago sed quod odi illud facio ¹⁶si autem quod nolo illud facio consentio legi quoniam bona ¹⁷nunc autem iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum ¹⁸scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum nam velle adiacet mihi perficere autem bonum non invenio ¹⁹non enim quod volo bonum hoc facio sed quod nolo malum hoc ago ²⁰si autem quod nolo illud facio non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum ²¹invenio igitur legem volenti mihi facere bonum quoniam mihi malum adiacet ²²condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem ²³video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivantem me in lege peccati quae est in membris meis ²⁴infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius ²⁵gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum igitur ego ipse mente servio legi Dei carne autem legi peccati

⁸nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in Christo Iesu qui non secundum carnem ambulant ²lex enim Spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis ³nam quod impossibile erat legis in quo infirmabatur per carnem Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnavit peccatum in carne ⁴ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus sed secundum Spiritum ⁵qui enim secundum carnem sunt quae carnis sunt sapiunt qui vero secundum Spiritum quae sunt Spiritus sentiunt ⁶nam prudentia carnis mors prudentia autem Spiritus vita et pax ⁷quoniam sapientia carnis inimicitia est in Deum legi enim Dei non subicitur nec enim potest ⁸qui autem in carne sunt Deo placere non possunt ⁹vos autem in carne non estis sed in Spiritu si tamen Spiritus Dei habitat in vobis si quis autem Spiritum Christi non habet hic non est eius ¹⁰si autem Christus in vobis est corpus quidem mortuum est propter peccatum spiritus vero vita propter iustificationem ¹¹quod si Spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat in vobis qui suscitavit Iesum Christum a mortuis vivificabit

et mortalia corpora vestra propter inhabitantem Spiritum eius in vobis ¹²ergo fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus ¹³si enim secundum carnem vixeritis moriemini si autem Spiritu facta carnis mortificatis vivetis ¹⁴quicumque enim Spiritu Dei aguntur hii filii sunt Dei ¹⁵non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus Abba Pater ¹⁶ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei ¹⁷si autem filii et heredes heredes quidem Dei coheredes autem Christi si tamen conpatimur ut et conglorificemur ¹⁸existimo enim quod non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis ¹⁹nam expectatio creaturae revelationem filiorum Dei expectat ²⁰vanitati enim creatura subiecta est non volens sed propter eum qui subiecit in spem ²¹quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei ²²scimus enim quod omnis creatura ingemescit et parturit usque adhuc ²³non solum autem illa sed et nos ipsi primitias Spiritus habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expectantes redemptionem corporis nostri ²⁴spe enim salvi facti sumus spes autem quae videtur non est spes nam quod videt quis quid sperat ²⁵si autem quod non videmus speramus per patientiam expectamus ²⁶similiter autem et Spiritus adiuvat infirmitatem nostram nam quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus ²⁷qui autem scrutatur corda scit quid desideret Spiritus quia secundum Deum postulat pro sanctis ²⁸scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti ²⁹nam quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii eius ut sit ipse primogenitus in multis fratribus ³⁰quos autem praedestinavit hos et vocavit et quos vocavit hos et iustificavit quos autem iustificavit illos et glorificavit ³¹quid ergo dicemus ad haec si Deus pro nobis quis contra nos ³²qui etiam Filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit ³³quis accusabit adversus electos Dei Deus qui iustificat ³⁴quis est qui condemnet Christus Iesus qui mortuus est immo qui resurrexit qui et est ad dexteram Dei qui etiam interpellat pro nobis ³⁵quis nos separabit a caritate Christi tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum an gladius ³⁶sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die aestimati sumus ut oves occisionis ³⁷sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos ³⁸certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instantia neque futura neque fortitudines ³⁹neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate Dei quae est in Christo Iesu Domino nostro

⁹veritatem dico in Christo non mentior testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto ²quoniam

tristitia est mihi magna et continuus dolor cordi meo ³optabat enim ipse ego anathema esse a Christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem ⁴qui sunt Israhelitae quorum adoptio est filiorum et gloria et testamenta et legislatio et obsequium et promissa ⁵quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem qui est super omnia Deus benedictus in saecula amen ⁶non autem quod exciderit verbum Dei non enim omnes qui ex Israhel hii sunt Israhel ⁷neque quia semen sunt Abrahae omnes filii sed in Isaac vocabitur tibi semen ⁸id est non qui filii carnis hii filii Dei sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine ⁹promissionis enim verbum hoc est secundum hoc tempus veniam et erit Sarrae filius ¹⁰non solum autem sed et Rebecca ex uno concubitum habens Isaac patre nostro ¹¹cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent bonum aut malum ut secundum electionem propositum Dei maneret ¹²non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quia maior serviet minori ¹³sicut scriptum est Iacob dilexi Esau autem odio habui ¹⁴quid ergo dicemus numquid iniquitas apud Deum absit ¹⁵Mosi enim dicit miserebor cuius misereor et misericordiam praestabo cuius miserebor ¹⁶igitur non volentis neque currentis sed miserentis Dei ¹⁷dicit enim scriptura Pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et ut adnuntietur nomen meum in universa terra ¹⁸ergo cuius vult miseretur et quem vult indurat ¹⁹dicis itaque mihi quid adhuc queritur voluntati enim eius quis resistit ²⁰o homo tu quis es qui respondeas Deo numquid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic ²¹an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam ²²quod si volens Deus ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae aptata in interitum ²³ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae quae praeparavit in gloriam ²⁴quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis sed etiam ex gentibus ²⁵sicut in Osee dicit vocabo non plebem meam plebem meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam ²⁶et erit in loco ubi dictum est eis non plebs mea vos ibi vocabuntur filii Dei vivi ²⁷Esaias autem clamat pro Israhel si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam harena maris reliquiae salvae fient ²⁸verbum enim consummans et brevians in aequitate quia verbum brevium faciet Dominus super terram ²⁹et sicut praedixit Esaias nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen sicut Sodoma facti essemus et sicut Gomorra similes fuissetis ³⁰quid ergo dicemus quod gentes quae non sectabantur iustitiam adprehenderunt iustitiam iustitiam autem quae ex fide est ³¹Israhel vero sectans legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit ³²quare quia non ex fide sed quasi ex operibus offenderunt in lapidem offensionis ³³sicut scriptum est ecce pono in Sion lapidem offensionis et petram scandali et omnis qui credit in eum non confundetur

10 fratres voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad

Deum fit pro illis in salutem ²testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem Dei habent sed non secundum scientiam ³ignorantes enim Dei iustitiam et suam quaerentes statuere iustitiae Dei non sunt subiecti ⁴finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti ⁵Moses enim scripsit quoniam iustitiam quae ex lege est qui fecerit homo vivet in ea ⁶quae autem ex fide est iustitia sic dicit ne dixeris in corde tuo quis ascendit in caelum id est Christum deducere ⁷aut quis descendit in abyssum hoc est Christum ex mortuis revocare ⁸sed quid dicit prope est verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum fidei quod praedicamus ⁹quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum et in corde tuo credideris quod Deus illum excitavit ex mortuis salvus eris ¹⁰corde enim creditur ad iustitiam ore autem confessio fit in salutem ¹¹dicit enim scriptura omnis qui credit in illum non confundetur ¹²non enim est distinctio Iudaei et Graeci nam idem Dominus omnium dives in omnes qui invocant illum ¹³omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit ¹⁴quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt aut quomodo credent ei quem non audierunt quomodo autem audient sine praedicante ¹⁵quomodo vero praedicabunt nisi mittantur sicut scriptum est quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona ¹⁶sed non omnes oboedierunt evangelio Esaias enim dicit Domine quis credidit auditui nostro ¹⁷ergo fides ex auditu auditus autem per verbum Christi ¹⁸sed dico numquid non audierunt et quidem in omnem terram exiit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum ¹⁹sed dico numquid Israhel non cognovit primus Moses dicit ego ad aemulationem vos adducam in non gentem in gentem insipientem in iram vos mittam ²⁰Esaias autem audet et dicit inventus sum non quaerentibus me palam apparui his qui me non interrogabant ²¹ad Israhel autem dicit tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem

11 dico ergo numquid reppulit Deus populum suum absit nam et ego Israhelita sum ex semine Abraham tribu Benjamin ²non reppulit Deus plebem suam quam praesciit an nescitis in Helia quid dicit scriptura quemadmodum interpellat Deum adversus Israhel ³Domine prophetas tuos occiderunt altaria tua suffoderunt et ego relictus sum solus et quaerunt animam meam ⁴sed quid dicit illi responsum divinum reliqui mihi septem milia virorum qui non curvaverunt genu Baal ⁵sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae factae sunt ⁶si autem gratia non ex operibus alioquin gratia iam non est gratia ⁷quid ergo quod quaerebat Israhel hoc non est consecutus electio autem consecuta est ceteri vero excaecati sunt ⁸sicut scriptum est dedit illis Deus spiritum conpunctionis oculos ut non videant et aures ut non audiant usque in hodiernum diem ⁹et David dicit fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis ¹⁰obscurantur oculi eorum ne videant et dorsum illorum semper incurva ¹¹dico ergo numquid sic offende-

runt ut caderent absit sed illorum delicto salus gentibus ut illos aemulentur ¹²quod si delictum illorum divitiae sunt mundi et deminutio eorum divitiae gentium quanto magis plenitudo eorum ¹³vobis enim dico gentibus quamdiu quidem ego sum gentium apostolus ministerium meum honorificabo ¹⁴si quo modo ad aemulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis ¹⁵si enim amissio eorum reconciliatio est mundi quae adsumptio nisi vita ex mortuis ¹⁶quod si delibatio sancta est et massa et si radix sancta et rami ¹⁷quod si aliqui ex ramis fracti sunt tu autem cum oleaster esses insertus es in illis et socius radices et pinguidinis olivae factus es ¹⁸noli gloriari adversus ramos quod si gloriaris non tu radicem portas sed radix te ¹⁹dices ergo fracti sunt rami ut ego inserar ²⁰bene propter incredulitatem fracti sunt tu autem fide stas noli altum sapere sed time ²¹si enim Deus naturalibus ramis non percipit ne forte nec tibi parcat ²²vide ergo bonitatem et severitatem Dei in eos quidem qui ceciderunt severitatem in te autem bonitatem Dei si permanseris in bonitate aliquin et tu excideris ²³sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur potens est enim Deus iterum inserere illos ²⁴nam si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam quanto magis hii secundum naturam inserentur suae olivae ²⁵nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes quia caecitas ex parte contigit in Israhel donec plenitudo gentium intraret ²⁶et sic omnis Israhel salvus fieret sicut scriptum est veniet ex Sion qui eripiat avertet impietates ab Iacob ²⁷et hoc illis a me testamentum cum abstulero peccata eorum ²⁸secundum evangelium quidem inimici propter vos secundum electionem autem carissimi propter patres ²⁹sine paenitentia enim sunt dona et vocatio Dei ³⁰sicut enim aliquando et vos non credidistis Deo nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem ³¹ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur ³²concluserunt enim Deus omnia in incredulitatem ut omnium misereatur ³³o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei quam inconprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius ³⁴quis enim cognovit sensum Domini aut quis consiliarius eius fuit ³⁵aut quis prior dedit illi et retribuetur ei ³⁶quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso omnia ipsi gloria in saecula amen

12obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam Deo placentem rationabile obsequium vestrum ²et nolite conformari huic saeculo sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis quae sit voluntas Dei bona et placens et perfecta ³dico enim per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei ⁴sicut enim in uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem actum

habent ⁵ita multi unum corpus sumus in Christo singuli autem alter alterius membra ⁶habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes sive prophetiam secundum rationem fidei ⁷sive ministerium in ministrando sive qui docet in doctrina ⁸qui exhortatur in exhortando qui tribuit in simplicitate qui praestit in sollicitudine qui miseretur in hilaritate ⁹dilectio sine simulatione odientes malum adherentes bono ¹⁰caritatem fraternitatis invicem diligentes honore invicem praevinentes ¹¹sollicitudine non pigri spiritu ferventes Domino servientes ¹²spe gaudentes in tribulatione patientes orationi instantes ¹³necessitatibus sanctorum communicantes hospitalitatem sectantes ¹⁴benedicite persequentibus benedicite et nolite maledicere ¹⁵gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus ¹⁶id ipsum invicem sentientes non alta sapientes sed humilibus consentientes nolite esse prudentes apud vosmet ipsos ¹⁷nulli malum pro malo reddentes providentes bona non tantum coram Deo sed etiam coram omnibus hominibus ¹⁸si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes ¹⁹non vosmet ipsos defendentes carissimi sed date locum irae scriptum est enim mihi vindictam ego retribuam dicit Dominus ²⁰sed si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius ²¹noli vinci a malo sed vince in bono malum

13omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit non est enim potestas nisi a Deo quae autem sunt a Deo ordinatae sunt ²itaque qui resistit potestati Dei ordinationi resistit qui autem resistunt ipsi sibi damnationem adquirent ³nam principes non sunt timori boni operis sed mali vis autem non timere potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa ⁴Dei enim minister est tibi in bonum si autem male feceris time non enim sine causa gladium portat Dei enim minister est vindex in iram ei qui malum agit ⁵ideo necessitate subditi estote non solum propter iram sed et propter conscientiam ⁶ideo enim et tributa praestatis ministri enim Dei sunt in hoc ipsum servientes ⁷reddite omnibus debita cui tributum tributum cui vectigal vectigal cui timorem timorem cui honorem honorem ⁸nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis qui enim diligit proximum legem implevit ⁹nam non adulterabis non occides non furaberis non concupisces et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur diliges proximum tuum tamquam te ipsum ¹⁰dilectio proximo malum non operatur plenitudo ergo legis est dilectio ¹¹et hoc scientes tempus quia hora est iam nos de somno surgere nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus ¹²nox praecessit dies autem adpropiauit abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis ¹³sicut in die honeste ambulemus non in comesationibus et ebrietatibus non in cubilibus et in pudicitias non in contentione et aemulatione ¹⁴sed induite Dominum Iesum Christum et carnis curam ne feceritis in desideris

14infirmum autem in fide adsumite non in disceptationibus cogitationum ²alius enim credit manducare omnia qui autem infirmus est holus manducat ³is qui manducat non manducantem non spernat et qui non manducat manducantem non iudicet Deus enim illum adsumpsit ⁴tu quis es qui iudices alienum servum suo domino stat aut cadit stabit autem potens est enim Deus statuere illum ⁵nam alius iudicat diem plus inter diem alius iudicat omnem diem unusquisque in suo sensu abundet ⁶qui sapit diem Domino sapit et qui manducat Domino manducat gratias enim agit Deo et qui non manducat Domino non manducat et gratias agit Deo ⁷nemo enim nostrum sibi vivit et nemo sibi moritur ⁸sive enim vivimus Domino vivimus sive morimur Domino morimur sive ergo vivimus sive morimur Domini sumus ⁹in hoc enim Christus et mortuus est et revixit ut et mortuorum et vivorum dominetur ¹⁰tu autem quid iudicas fratrem tuum aut tu quare spernis fratrem tuum omnes enim stabimus ante tribunal Dei ¹¹scriptum est enim vivo ego dicit Dominus quoniam mihi flectet omne genu et omnis lingua confitebitur Deo ¹²itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo ¹³non ergo amplius invicem iudicemus sed hoc iudicate magis ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum ¹⁴scio et confido in Domino Iesu quia nihil commune per ipsum nisi ei qui existimat quid commune esse illi commune est ¹⁵si enim propter cibum frater tuus contristatur iam non secundum caritatem ambulas noli cibo tuo illum perdere pro quo Christus mortuus est ¹⁶non ergo blasphemetur bonum nostrum ¹⁷non est regnum Dei esca et potus sed iustitia et pax et gaudium in Spiritu Sancto ¹⁸qui enim in hoc servit Christo placet Deo et probatus est hominibus ¹⁹itaque quae pacis sunt sectemur et quae aedificationis sunt in invicem ²⁰noli propter escam destruere opus Dei omnia quidem munda sunt sed malum est homini qui per offendiculum manducat ²¹bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur ²²tu fidem habes penes te ipsum habe coram Deo beatus qui non iudicat semet ipsum in eo quo probat ²³qui autem discernit si manducaverit damnatus est quia non ex fide omne autem quod non ex fide peccatum est

15debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere ²unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem ³etenim Christus non sibi placuit sed sicut scriptum est in propria inproperantium tibi ceciderunt super me ⁴quaecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus ⁵Deus autem patientiae et solacii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum ⁶ut unianimes uno ore honorificetis Deum et Patrem Domini nostri Iesu Christi ⁷propter quod suscipite invicem sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei ⁸dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei ad

confirmandas promissiones patrum ⁹gentes autem super misericordiam honorare Deum sicut scriptum est propter hoc confitebor tibi in gentibus et nomini tuo cantabo ¹⁰et iterum dicit laetamini gentes cum plebe eius ¹¹et iterum laudate omnes gentes Dominum et magnificate eum omnes populi ¹²et rursus Esaias ait erit radix Iesse et qui exsurget regere gentes in eo gentes sperabunt ¹³Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut abundetis in spe in virtute Spiritus Sancti ¹⁴certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi pleni estis dilectione repleti omni scientia ita ut possitis alterutrum monere ¹⁵audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens propter gratiam quae data est mihi a Deo ¹⁶ut sim minister Christi Iesu in gentibus sanctificans evangelium Dei ut fiat oblatio gentium accepta sanctificata in Spiritu Sancto ¹⁷habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad Deum ¹⁸non enim audeo aliquid loqui eorum quae per me non effecit Christus in oboedientiam gentium verbo et factis ¹⁹in virtute signorum et prodigiorum in virtute Spiritus Sancti ita ut ab Hierusalem per circuitum usque in Illyricum repleverim evangelium Christi ²⁰sic autem hoc praedicavi evangelium non ubi nominatus est Christus ne super alienum fundamentum aedificarem ²¹sed sicut scriptum est quibus non est adnuntiatum de eo videbunt et qui non audierunt intellegent ²²propter quod et impediebar plurimum venire ad vos ²³nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam annis ²⁴cum in Hispaniam proficisci coepero spero quod praeteriens videam vos et a vobis deducar illuc si vobis primum ex parte fructus fuerit ²⁵nunc igitur proficiscar in Hierusalem ministrare sanctis ²⁶probaverunt enim Macedonia et Achaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in Hierusalem ²⁷placuit enim eis et debitores sunt eorum nam si spiritalium eorum participes facti sunt gentiles debent et in carnalibus ministrare eis ²⁸hoc igitur cum consummavero et adsignavero eis fructum hunc proficiscar per vos in Hispaniam ²⁹scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam ³⁰obsecro igitur vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus ut adjuvetis me in orationibus pro me ad Deum ³¹ut liberer ab infidelibus qui sunt in Iudaea et obsequii mei oblatio accepta fiat in Hierosolyma sanctis ³²ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei et refrigerer vobiscum ³³Deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen

16commendo autem vobis Phoebem sororem nostram quae est in ministerio ecclesiae quae est Cenchrus ²ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis et adistatis ei in quocumque negotio vestri indigerit etenim ipsa quoque adstitit multis et mihi ipsi ³salutate Priscam et Aquilam adiutores meos in Christo Iesu ⁴qui pro anima mea suas cervices subposuerunt quibus non solus ego gratias ago sed et cunctae ecclesiae gentium ⁵et domesticam eorum ecclesiam sa-

lutate Ephraenetum dilectum mihi qui est primitivus Asiae
 in Christo ⁶salutate Mariam quae multum laboravit in vo-
 bis ⁷salutate Andronicum et Iuniam cognatos et concapti-
 vos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fue-
 runt in Christo ⁸salutate Ampliatum dilectissimum mihi
 in Domino ⁹salutate Urbanum adiutorem nostrum in Chri-
 sto et Stachyn dilectum meum ¹⁰salutate Apellen probum
 in Christo ¹¹salutate eos qui sunt ex Aristoboli salute
 Herodionem cognatum meum salute eos qui sunt ex Nar-
 cissi qui sunt in Domino ¹²salutate Tryfenam et Tryfosam
 quae laborant in Domino salute Persidam carissimam
 quae multum laboravit in Domino ¹³salutate Rufum elec-
 tum in Domino et matrem eius et meam ¹⁴salutate Asyn-
 critum Flegonta Hermen Patrobam Hermam et qui cum
 eis sunt fratres ¹⁵salutate Filologum et Iuliam Nereum et
 sororem eius et Olympiadem et omnes qui cum eis sunt
 sanctos ¹⁶salutate invicem in osculo sancto salutant vos
 omnes ecclesiae Christi ¹⁷rogo autem vos fratres ut obser-
 vetis eos qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam
 quam vos didicistis faciunt et declinate ab illis ¹⁸huiusmodi
 enim Christo Domino nostro non serviunt sed suo ventri
 et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda
 innocentium ¹⁹vestra enim oboedientia in omnem locum
 divulgata est gaudeo igitur in vobis sed volo vos sapientes
 esse in bono et simplices in malo ²⁰Deus autem pacis conte-
 ret Satanam sub pedibus vestris velociter gratia Domini no-
 stri Iesu Christi vobiscum ²¹salutat vos Timotheus adiutor
 meus et Lucius et Iason et Sosipater cognati mei ²²saluto
 vos ego Tertius qui scripsi epistulam in Domino ²³salutat
 vos Gaius hospes meus et universae ecclesiae salutatur vos
 Erastus arcarius civitatis et Quartus frater ²⁴²⁵ei autem
 qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et
 praedicationem Iesu Christi secundum revelationem my-
 sterii temporibus aeternis taciti ²⁶quod nunc patefactum
 est per scripturas prophetarum secundum praeceptum ae-
 terni Dei ad oboeditionem fidei in cunctis gentibus cog-
 nito ²⁷solo sapienti Deo per Iesum Christum cui honor in
 saecula saeculorum amen

I Corinthios

1 Paulus vocatus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei et Sosthenes frater ²ecclesiae Dei quae est Corinthi sanctificatis in Christo Iesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen Domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorum et nostro ³gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ⁴gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei quae data est vobis in Christo Iesu ⁵quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia ⁶sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis ⁷ita ut nihil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi ⁸qui et confirmabit vos usque ad finem sine crimine in die adventus Domini nostri Iesu Christi ⁹fidelis Deus per quem vocati estis in societatem Filii eius Iesu Christi Domini nostri ¹⁰obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi ut id ipsum dicatis omnes et non sint in vobis scismata sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia ¹¹significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt Chloes quia contentiones inter vos sunt ¹²hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit ego quidem sum Pauli ego autem Apollo ego vero Cephae ego autem Christi ¹³divisus est Christus numquid Paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine Pauli baptizati estis ¹⁴gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Gaium ¹⁵ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis ¹⁶baptizavi autem et Stephanae domum ceterum nescio si quem alium baptizaverim ¹⁷non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux Christi ¹⁸verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est his autem qui salvi fiunt id est nobis virtus Dei est ¹⁹scriptum est enim perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo ²⁰ubi sapiens ubi scribe ubi conquisitor huius saeculi nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi ²¹nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes ²²quoniam et Iudaei signa petunt et Graeci sapientiam quaerunt ²³nos autem praedicamus Christum crucifixum Iudaeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam ²⁴ipsis autem vocatis Iudaeis atque Graecis Christum Dei virtutem et Dei sapientiam ²⁵quia quod stultum est Dei sapientius est hominibus et quod infirmum est Dei fortius est

hominibus ²⁶videte enim vocationem vestram fratres quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes non multi nobiles ²⁷sed quae stulta sunt mundi elegit Deus ut confundat sapientes et infirma mundi elegit Deus ut confundat fortia ²⁸et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus et quae non sunt ut ea quae sunt destrueret ²⁹ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius ³⁰ex ipso autem vos estis in Christo Iesu qui factus est sapientia nobis a Deo et iustitia et sanctificatio et redemptio ³¹ut quemadmodum scriptum est qui gloriatur in Domino gloriatur

2 et ego cum venissem ad vos fratres veni non per sublimitatem sermonis aut sapientiae adnuntians vobis testimonium Christi ²non enim iudicavi scire me aliquid inter vos nisi Iesum Christum et hunc crucifixum ³et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos ⁴et sermo meus et praedicatio mea non in persuasibilibus sapientiae verbis sed in ostensione Spiritus et virtutis ⁵ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute Dei ⁶sapientiam autem loquimur inter perfectos sapientiam vero non huius saeculi neque principum huius saeculi qui destruuntur ⁷sed loquimur Dei sapientiam in mysterio quae abscondita est quam praedestinavit Deus ante saecula in gloriam nostram ⁸quam nemo principum huius saeculi cognovit si enim cognovissent nunquam Dominum gloriae crucifixissent ⁹sed sicut scriptum est quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit quae praeparavit Deus his qui diligunt illum ¹⁰nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei ¹¹quis enim scit hominum quae sint hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est ita et quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei ¹²nos autem non spiritum mundi accepimus sed Spiritum qui ex Deo est ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis ¹³quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis sed in doctrina Spiritus spiritalibus spiritalia comparantes ¹⁴animalis autem homo non percipit ea quae sunt Spiritus Dei stultitia est enim illi et non potest intellegere quia spiritaliter examinatur ¹⁵spiritalis autem iudicat omnia et ipse a nemine iudicatur ¹⁶quis enim cognovit sensum Domini qui instruat eum nos autem sensum Christi habemus

3 et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritalibus

sed quasi carnalibus tamquam parvulis in Christo ²lac vobis potum dedi non escam nondum enim poteratis sed ne nunc quidem potestis adhuc enim estis carnales ³cum enim sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis ⁴cum enim quis dicit ego quidem sum Pauli alius autem ego Apollo nonne homines estis quid igitur est Apollo quid vero Paulus ⁵ministri eius cui credidistis et unicuique sicut Dominus dedit ⁶ego plantavi Apollo rigavit sed Deus incrementum dedit ⁷itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat sed qui incrementum dat Deus ⁸qui plantat autem et qui rigat unum sunt unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem ⁹Dei enim sumus adiutores Dei agricultura estis Dei aedificatio estis ¹⁰secundum gratiam Dei quae data est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui alius autem supraaedificat unusquisque autem videat quomodo supraaedificet ¹¹fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est qui est Christus Iesus ¹²si quis autem supraaedificat supra fundamentum hoc aurum argentum lapides pretiosos ligna faenum stipulam ¹³uniuscuiusque opus manifestum erit dies enim declarabit quia in igne revelabitur et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit ¹⁴si cuius opus manserit quod supraaedificavit mercedem accipiet ¹⁵si cuius opus arserit detrimentum patietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem ¹⁶nescitis quia templum Dei estis et Spiritus Dei habitat in vobis ¹⁷si quis autem templum Dei violaverit disperdet illum Deus templum enim Dei sanctum est quod estis vos ¹⁸nemo se seducat si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo stultus fiat ut sit sapiens ¹⁹sapientia enim huius mundi stultitia est apud Deum scriptum est enim comprehendam sapientes in astutia eorum ²⁰et iterum Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt ²¹itaque nemo gloriatur in hominibus omnia enim vestra sunt ²²sive Paulus sive Apollo sive Cephas sive mundus sive vita sive mors sive praesentia sive futura omnia enim vestra sunt ²³vos autem Christi Christus autem Dei

⁴sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei ²hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur ³mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die sed neque me ipsum iudico ⁴nihil enim mihi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum qui autem iudicat me Dominus est ⁵itaque nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat Dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit unicuique a Deo ⁶haec autem fratres transfiguravi in me et Apollo propter vos ut in vobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio ⁷quis enim te discernit quid autem habes quod non accepisti si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis ⁸iam saturati estis iam divites facti estis sine nobis regnastis et utinam regnaretis ut et nos vobiscum regnaremus ⁹puto enim Deus nos apostolos novissimos osten-

dit tamquam morti destinatos quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus ¹⁰nos stulti propter Christum vos autem prudentes in Christo nos infirmi vos autem fortes vos nobiles nos autem ignobiles ¹¹usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caedimur et instabiles sumus ¹²et laboramus operantes manibus nostris maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus ¹³blasphemamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsima usque adhuc ¹⁴non ut confundam vos haec scribo sed ut filios meos carissimos moneo ¹⁵nam si decem milia pedagogorum habeatis in Christo sed non multos patres nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui ¹⁶rogo ergo vos imitatores mei estote ¹⁷ideo misi ad vos Timotheum qui est filius meus carissimus et fidelis in Domino qui vos commonefaciat vias meas quae sunt in Christo sicut ubique in omni ecclesia doceo ¹⁸tamquam non venturus sim ad vos sic inflati sunt quidam ¹⁹veniam autem cito ad vos si Dominus voluerit et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem ²⁰non enim in sermone est regnum Dei sed in virtute ²¹quid vultis in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu mansuetudinis

⁵omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita ut uxorem patris aliquis habeat ²et vos inflati estis et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit ³ego quidem absens corpore praesens autem spiritu iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est ⁴in nomine Domini nostri Iesu Christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute Domini Iesu ⁵tradere huiusmodi Satanae in interitum carnis ut spiritus salvus sit in die Domini Iesu ⁶non bona gloriatio vestra nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit ⁷expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estis azymi etenim pascha nostrum immolatus est Christus ⁸itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiae sed in azymis sinceritatis et veritatis ⁹scripsi vobis in epistula ne commisceamini fornicariis ¹⁰non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus alioquin debueratis de hoc mundo exisse ¹¹nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum eiusmodi nec cibum sumere ¹²quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare nonne de his qui intus sunt vos iudicatis ¹³nam eos qui foris sunt Deus iudicabit auferte malum ex vobis ipsis

⁶audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniquos et non apud sanctos ²an nescitis quoniam sancti de mundo iudicabunt et si in vobis iudicabitur mundus indigni estis qui de minimis iudicetis ³nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis saecularia ⁴saecularia igitur iudicia si habueritis contemptibi-

les qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum ⁵ad verecundiam vestram dico sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum ⁶sed frater cum fratre iudicio contendit et hoc apud infideles ⁷iam quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter vos quare non magis iniuriam accipitis quare non magis fraudem patimini ⁸sed vos iniuriam facitis et fraudatis et hoc fratribus ⁹an nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt nolite errare neque fornicarii neque idolis servientes neque adulteri ¹⁰neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum Dei possidebunt ¹¹et haec quidam fuistis sed abluti estis sed sanctificati estis sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi et in Spiritu Dei nostri ¹²omnia mihi licent sed non omnia expediunt omnia mihi licent sed ego sub nullius redigar potestate ¹³esca ventri et venter escis Deus autem et hunc et haec destruet corpus autem non fornicationi sed Domino et Dominus corpori ¹⁴Deus vero et Dominum suscitavit et nos suscitabit per virtutem suam ¹⁵nescitis quoniam corpora vestra membra Christi sunt tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis absit ¹⁶an nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur erunt enim inquit duo in carne una ¹⁷qui autem adheret Domino unus spiritus est ¹⁸fugite fornicationem omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est qui autem fornicatur in corpus suum peccat ¹⁹an nescitis quoniam membra vestra templum est Spiritus Sancti qui in vobis est quem habetis a Deo et non estis vestri ²⁰empti enim estis pretio magno glorificate et portate Deum in corpore vestro

7de quibus autem scripsistis bonum est homini mulierem non tangere ²propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat et unaquaeque suum virum habeat ³uxori vir debitum reddat similiter autem et uxor viro ⁴mulier sui corporis potestatem non habet sed vir similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier ⁵nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi et iterum revertimini in id ipsum ne temptet vos Satanas propter incontinentiam vestram ⁶hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium ⁷volo autem omnes homines esse sicut me ipsum sed unusquisque proprium habet donum ex Deo alius quidem sic alius vero sic ⁸dico autem non nuptis et viduis bonum est illis si sic maneant sicut et ego ⁹quod si non se continent nubant melius est enim nubere quam uri ¹⁰his autem qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed Dominus uxorem a viro non discedere ¹¹quod si discesserit manere innuptam aut viro suo reconciliari et vir uxorem ne dimittat ¹²nam ceteris ego dico non Dominus si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo non dimittat illam ¹³et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum ¹⁴sanctificatus est enim vir infidelis in muliere fidei et

sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem alioquin filii vestri inmundi essent nunc autem sancti sunt ¹⁵quod si infidelis discedit discedat non est enim servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi in pace autem vocavit nos Deus ¹⁶unde enim scis mulier si virum salvum facies aut unde scis vir si mulierem salvam facies ¹⁷nisi unicuique sicut divisit Dominus unumquemque sicut vocavit Deus ita ambulet et sic in omnibus ecclesiis doceo ¹⁸circumcisis aliquis vocatus est non adducat praeputium in praeputio aliquis vocatus est non circumcidatur ¹⁹circumcisio nihil est et praeputium nihil est sed observatio mandatorum Dei ²⁰unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat ²¹servus vocatus es non sit tibi curae sed et si potes liber fieri magis utere ²²qui enim in Domino vocatus est servus libertus est Domini similiter qui liber vocatus est servus est Christi ²³pretio empti estis nolite fieri servi hominum ²⁴unusquisque in quo vocatus est fratres in hoc maneat apud Deum ²⁵de virginibus autem praeeptum Domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a Domino ut sim fidelis ²⁶existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini sic esse ²⁷alligatus es uxori noli quaerere solutionem solutus es ab uxore noli quaerere uxorem ²⁸si autem acceperis uxorem non peccasti et si nupserit virgo non peccavit tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi ego autem vobis parco ²⁹hoc itaque dico fratres tempus breve est reliquum est ut qui habent uxores tamquam non habentes sint ³⁰et qui flent tamquam non flentes et qui gaudent tamquam non gaudentes et qui emunt tamquam non possidentes ³¹et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur praeterit enim figura huius mundi ³²volo autem vos sine sollicitudine esse qui sine uxore est sollicitus est quae Domini sunt quomodo placeat Deo ³³qui autem cum uxore est sollicitus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori et divisus est ³⁴et mulier innupta et virgo cogitat quae Domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi quomodo placeat viro ³⁵porro hoc ad utilitatem vestram dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum est et quod facultatem praebet sine impedimento Dominum observandi ³⁶si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri quod vult faciat non peccat nubat ³⁷nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem habet suae voluntatis et hoc iudicavit in corde suo servare virginem suam bene facit ³⁸igitur et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit et qui non iungit melius facit ³⁹mulier alligata est quanto tempore vir eius vivit quod si dormierit vir eius liberata est cui vult nubat tantum in Domino ⁴⁰beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium puto autem quod et ego Spiritum Dei habeo

8de his autem quae idolis sacrificantur scimus quia omnes scientiam habemus scientia inflat caritas vero aedifi-

cat ²si quis se existimat scire aliquid nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire ³si quis autem diligit Deum hic cognitus est ab eo ⁴de escis autem quae idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo et quod nullus Deus nisi unus ⁵nam et si sunt qui dicantur dii sive in caelo sive in terra siquidem sunt dii multi et domini multi ⁶nobis tamen unus Deus Pater ex quo omnia et nos in illum et unus Dominus Iesus Christus per quem omnia et nos per ipsum ⁷sed non in omnibus est scientia quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant et conscientia ipsorum cum sit infirma polluitur ⁸esca autem nos non commendat Deo neque si non manducaverimus deficiemus neque si manducaverimus abundabimus ⁹videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat infirmibus ¹⁰si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem nonne conscientia eius cum sit infirma aedificabitur ad manducandum idolothyta ¹¹et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem Christus mortuus est ¹²sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christo peccatis ¹³quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in aeternum ne fratrem meum scandalizem

9 non sum liber non sum apostolus nonne Iesum Dominum nostrum vidi non opus meum vos estis in Domino ²si aliis non sum apostolus sed tamen vobis sum nam signaculum apostolatus mei vos estis in Domino ³mea defensio apud eos qui me interrogant haec est ⁴numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi ⁵numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut et ceteri apostoli et fratres Domini et Cephas ⁶aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi ⁷quis militat suis stipendiis unquam quis plantat vineam et fructum eius non edit quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat ⁸numquid secundum hominem haec dico an et lex haec non dicit ⁹scriptum est enim in lege Mosi non alligabis os bovi trituranti numquid de bubus cura est Deo ¹⁰an propter nos utique dicit nam propter nos scripta sunt quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi ¹¹si nos vobis spiritalia seminavimus magnum est si nos carnalia vestra metamus ¹²si alii potestatis vestrae participes sunt non potius nos sed non usi sumus hac potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio Christi ¹³nescitis quoniam qui in sacrario operantur quae de sacrario sunt edunt qui altario deserviunt cum altario participantur ¹⁴ita et Dominus ordinavit his qui evangelium adnuntiant de evangelio vivere ¹⁵ego autem nullo horum usus sum non scripsi autem haec ut ita fiant in me bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet ¹⁶nam si evangelizavero non est mihi gloria necessitas enim mihi incumbit vae enim mihi est si non evangelizavero ¹⁷si enim volens hoc ago mercedem habeo si autem invitatus dispensatio mi-

hi credita est ¹⁸quae est ergo merces mea ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium ut non abutar potestate mea in evangelio ¹⁹nam cum liber essem ex omnibus omnium me servum feci ut plures lucri facerem ²⁰et factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus ut Iudaeos lucrarer ²¹his qui sub lege sunt quasi sub lege essem cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucri facerem his qui sine lege erant tamquam sine lege essem cum sine lege Dei non essem sed in lege essem Christi ut lucri facerem eos qui sine lege erant ²²factus sum infirmis infirmus ut infirmos lucri facerem omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos ²³omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius efficiar ²⁴nescitis quod hii qui in stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium sic currite ut comprehendatis ²⁵omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinere et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant nos autem incorruptam ²⁶ego igitur sic curro non quasi in incertum sic pugno non quasi aerem verberans ²⁷sed castigo corpus meum et in servitute redigo ne forte cum aliis praedicaverim ipse reprobus efficiar

10 nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt ²et omnes in Mose baptizati sunt in nube et in mari ³et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt ⁴et omnes eundem potum spiritalem biberunt bibebant autem de spiritali consequenti eos petra petra autem erat Christus ⁵sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo nam prostrati sunt in deserto ⁶haec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt ⁷neque idolorum cultores efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere ⁸neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die viginti tria milia ⁹neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt ¹⁰neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore ¹¹haec autem omnia in figura contingebant illis scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines saeculorum devenerunt ¹²itaque qui se existimat stare videat ne cadat ¹³temptatio vos non adprehendat nisi humana fidelis autem Deus qui non patietur vos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere ¹⁴propter quod carissimi mihi fugite ab idolorum cultura ¹⁵ut prudentibus loquor vos iudicate quod dico ¹⁶calicem benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est et panis quem frangimus nonne participatio corporis Domini est ¹⁷quoniam unus panis unum corpus multi sumus omnes quidem de uno pane participamus ¹⁸videte Israhel secundum carnem nonne qui edunt hostias participes sunt altaris ¹⁹quid ergo dico quod idolis immolatum sit aliquid aut quod idolum sit aliquid ²⁰sed quae immolant gentes

daemoniis immolant et non Deo nolo autem vos socios fieri daemoniorum non potestis calicem Domini bibere et calicem daemoniorum ²¹non potestis mensae Domini participes esse et mensae daemoniorum ²²an aemulamur Dominum numquid fortiores illo sumus omnia licent sed non omnia expediunt ²³omnia licent sed non omnia aedificant ²⁴nemo quod suum est quaerat sed quod alterius ²⁵omne quod in macello venit manducate nihil interrogantes propter conscientiam ²⁶Domini est terra et plenitudo eius ²⁷si quis vocat vos infidelium et vultis ire omne quod vobis adponitur manducate nihil interrogantes propter conscientiam ²⁸si quis autem dixerit hoc immolaticium est idolis nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam ²⁹conscientiam autem dico non tuam sed alterius ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia ³⁰si ego cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago ³¹sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite ³²sine offensione estote Iudaeis et gentilibus et ecclesiae Dei ³³sicut et ego per omnia omnibus placeo non quaerens quod mihi utile est sed quod multis ut salvi fiant

11imitatores mei estote sicut et ego Christi ²laudo autem vos fratres quod omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis praecepta mea tenetis ³volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est caput autem mulieris vir caput vero Christi Deus ⁴omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum ⁵omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum unum est enim atque si decalvetur ⁶nam si non velatur mulier et tondeatur si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari velet caput suum ⁷vir quidem non debet velare caput quoniam imago et gloria est Dei mulier autem gloria viri est ⁸non enim vir ex muliere est sed mulier ex viro ⁹etenim non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum ¹⁰ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos ¹¹verumtamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in Domino ¹²nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem omnia autem ex Deo ¹³vos ipsi iudicate decet mulierem non velatam orare Deum ¹⁴nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi ¹⁵mulier vero si comam nutriat gloria est illi quoniam capilli pro velamine ei dati sunt ¹⁶si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesiae Dei ¹⁷hoc autem praecipio non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis ¹⁸primum quidem convenientibus vobis in ecclesia audio scissuras esse et ex parte credo ¹⁹nam oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis ²⁰convenientibus ergo vobis in unum iam non est dominicam cenam manducare ²¹unusquisque enim suam cenam praesumit ad manducandum et alius quidem esurit alius autem ebrius est ²²numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam Dei contem-

nitis et confunditis eos qui non habent quid dicam vobis laudo vos in hoc non laudo ²³ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur accepit panem ²⁴et gratias agens fregit et dixit hoc est corpus meum pro vobis hoc facite in meam commemorationem ²⁵similiter et calicem postquam cenavit dicens hic calix novum testamentum est in meo sanguine hoc facite quotienscumque bibetis in meam commemorationem ²⁶quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem Domini adnuntiatis donec veniat ²⁷itaque quicumque manducaverit panem vel biberit calicem Domini indigne reus erit corporis et sanguinis Domini ²⁸probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat ²⁹qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus ³⁰ideo inter vos multi infirmes et inbecilles et dormiunt multi ³¹quod si nosmet ipsos diiudicarem non utique iudicaremur ³²dum iudicamur autem a Domino corripimur ut non cum hoc mundo damnemur ³³itaque fratres mei cum convenitis ad manducandum invicem expectate ³⁴si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis cetera autem cum venero disponam

12de spiritalibus autem nolo vos ignorare fratres ²scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout dicebamini euntes ³ideo notum vobis facio quod nemo in Spiritu Dei loquens dicit anathema Iesu et nemo potest dicere Dominus Iesus nisi in Spiritu Sancto ⁴divisiones vero gratiarum sunt idem autem Spiritus ⁵et divisiones ministrationum sunt idem autem Dominus ⁶et divisiones operationum sunt idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus ⁷unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem ⁸alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum ⁹alteri fides in eodem Spiritu alii gratia sanitarum in uno Spiritu ¹⁰alii operatio virtutum alii prophetatio alii discretio spirituum alii genera linguarum alii interpretatio sermonum ¹¹haec autem omnia operatur unus atque idem Spiritus dividens singulis prout vult ¹²sicut enim corpus unum est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt ita et Christus ¹³etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus sive Iudaei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes unum Spiritum potati sumus ¹⁴nam et corpus non est unum membrum sed multa ¹⁵si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore non ideo non est de corpore ¹⁶et si dixerit auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore ¹⁷si totum corpus oculus ubi auditus si totum auditus ubi odoratus ¹⁸nunc autem posuit Deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit ¹⁹quod si essent omnia unum membrum ubi corpus ²⁰nunc autem multa quidem membra unum autem corpus ²¹non potest dicere oculus manui opera tua non indigeo aut iterum caput pedibus non

estis mihi necessarii ²²sed multo magis quae videntur membra corporis infirmiora esse necessaria sunt ²³et quae putamus ignobiliora membra esse corporis his honorem abundantiore circumdamus et quae inhonesta sunt nostra abundantiore honestatem habent ²⁴honestae autem nostrae nullius egent sed Deus temperavit corpus ei cui deerat abundantiore tribuendo honorem ²⁵ut non sit scisma in corpore sed id ipsum pro invicem sollicita sint membra ²⁶et si quid patitur unum membrum conpatiuntur omnia membra sive gloriatur unum membrum congaudent omnia membra ²⁷vos autem estis corpus Christi et membra de membro ²⁸et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas tertio doctores deinde virtutes exin gratias curationum opitulationes gubernationes genera linguarum ²⁹numquid omnes apostoli numquid omnes prophetae numquid omnes doctores ³⁰numquid omnes virtutes numquid omnes gratiam habent curationum numquid omnes linguas loquuntur numquid omnes interpretantur ³¹aemulamini autem charismata maiora et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro

13si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens ²et si habuero prophetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam et habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habuero nihil sum ³et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas et si tradidero corpus meum ut ardeam caritatem autem non habuero nihil mihi prodest ⁴caritas patiens est benigna est caritas non aemulatur non agit perperam non inflatur ⁵non est ambitiosa non quaerit quae sua sunt non irritatur non cogitat malum ⁶non gaudet super iniquitatem congaudet autem veritati ⁷omnia suffert omnia credit omnia sperat omnia sustinet ⁸caritas numquam excidit sive prophetiae evacuabuntur sive linguae cessabunt sive scientia destruetur ⁹ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus ¹⁰cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est ¹¹cum essem parvulus loquebar ut parvulus sapiebam ut parvulus cogitabam ut parvulus quando factus sum vir evacuavi quae erant parvuli ¹²videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum ¹³nunc autem manet fides spes caritas tria haec maior autem his est caritas

14sectamini caritatem aemulamini spiritalia magis autem ut prophetetis ²qui enim loquitur lingua non hominibus loquitur sed Deo nemo enim audit Spiritu autem loquitur mysteria ³nam qui prophetat hominibus loquitur aedificationem et exhortationem et consolationes ⁴qui loquitur lingua semet ipsum aedificat qui autem prophetat ecclesiam aedificat ⁵volo autem omnes vos loqui linguis magis autem prophetare nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis nisi si forte ut interpretetur ut ecclesia

aedificationem accipiat ⁶nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens quid vobis prodero nisi si vobis loquar aut in revelatione aut scientia aut prophetia aut in doctrina ⁷tamen quae sine anima sunt vocem dantia sive tibia sive cithara nisi distinctionem sonituum dederint quomodo scietur quod canitur aut quod citharizatur ⁸etenim si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bellum ⁹ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis quomodo scietur id quod dicitur eritis enim in aera loquentes ¹⁰tam multa ut puta genera linguarum sunt in mundo et nihil sine voce est ¹¹si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui loquor barbarus et qui loquitur mihi barbarus ¹²sic et vos quoniam aemulatores estis spirituum ad aedificationem ecclesiae quaerite ut abundetis ¹³et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur ¹⁴nam si orem lingua spiritus meus orat mens autem mea sine fructu est ¹⁵quid ergo est orabo spiritu orabo et mente psallam spiritu psallam et mente ¹⁶ceterum si benedixeris spiritu qui supplet locum idiotae quomodo dicet amen super tuam benedictionem quoniam quid dicas nescit ¹⁷nam tu quidem bene gratias agis sed alter non aedificatur ¹⁸gratias ago Deo quod omnium vestrum lingua loquor ¹⁹sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui ut et alios instruam quam decem milia verborum in lingua ²⁰fratres nolite pueri effici sensibus sed malitia parvuli estote sensibus autem perfecti estote ²¹in lege scriptum est quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic et nec sic exaudient me dicit Dominus ²²itaque linguae in signum sunt non fidelibus sed infidelibus prophetia autem non infidelibus sed fidelibus ²³si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur intrent autem idiotae aut infideles nonne dicent quod insanitis ²⁴si autem omnes prophetent intret autem quis infidelis vel idiota convincitur ab omnibus diiudicatur ab omnibus ²⁵occulta cordis eius manifesta fiunt et ita cadens in faciem adorabit Deum pronuntians quod vere Deus in vobis est ²⁶quid ergo est fratres cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet doctrinam habet apocalypsin habet linguam habet interpretationem habet omnia ad aedificationem fiant ²⁷sive lingua quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes et unus interpretetur ²⁸si autem non fuerit interpretes taceat in ecclesia sibi autem loquatur et Deo ²⁹prophetae duo aut tres dicant et ceteri diiudicent ³⁰quod si alii revelatum fuerit sedenti prior taceat ³¹potestis enim omnes per singulos prophetare ut omnes discant et omnes exhortentur ³²et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt ³³non enim est dissensionis Deus sed pacis sicut in omnibus ecclesiis sanctorum ³⁴mulieres in ecclesiis taceant non enim permittitur eis loqui sed subditas esse sicut et lex dicit ³⁵si quid autem volunt discere domi viros suos interrogent turpe est enim mulieri loqui in ecclesia ³⁶an a vobis verbum Dei processit aut in vos solos pervenit ³⁷si quis videtur propheta esse aut spiritalis cognoscat quae scribo vobis quia Domini sunt mandata ³⁸si quis autem ignorat ignorabitur ³⁹itaque fratres aemu-

lamini prophetare et loqui linguis nolite prohibere ⁴⁰omnia autem honeste et secundum ordinem fiant

15notum autem vobis facio fratres evangelium quod praedicavi vobis quod et accepistis in quo et statis ²per quod et salvamini qua ratione praedicaverim vobis si tenetis nisi si frustra credidistis ³tradidi enim vobis in primis quod et accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas ⁴et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas ⁵et quia visus est Cephae et post haec undecim ⁶deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul ex quibus multi manent usque adhuc quidam autem dormierunt ⁷deinde visus est Iacobo deinde apostolis omnibus ⁸novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi ⁹ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus quoniam persecutus sum ecclesiam Dei ¹⁰gratia autem Dei sum id quod sum et gratia eius in me vacua non fuit sed abundantius illis omnibus laboravi non ego autem sed gratia Dei mecum ¹¹sive enim ego sive illi sic praedicamus et sic credidistis ¹²si autem Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est ¹³si autem resurrectio mortuorum non est neque Christus resurrexit ¹⁴si autem Christus non resurrexit inanis est ergo praedicatio nostra inanis est et fides vestra ¹⁵invenimur autem et falsi testes Dei quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum quem non suscitavit si mortui non resurgunt ¹⁶nam si mortui non resurgunt neque Christus resurrexit ¹⁷quod si Christus non resurrexit vana est fides vestra adhuc enim estis in peccatis vestris ¹⁸ergo et qui dormierunt in Christo perierunt ¹⁹si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus ²⁰nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitiae dormientium ²¹quoniam enim per hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum ²²et sicut in Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur ²³unusquisque autem in suo ordine primitiae Christus deinde hii qui sunt Christi in adventu eius ²⁴deinde finis cum tradiderit regnum Deo et Patri cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem ²⁵oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius ²⁶novissima autem inimica destruetur mors omnia enim subiecit sub pedibus eius cum autem dicat ²⁷omnia subiecta sunt sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia ²⁸cum autem subiecta fuerint illi omnia tunc ipse Filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia ut sit Deus omnia in omnibus ²⁹alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt ut quid et baptizantur pro illis ³⁰ut quid et nos periclitamur omni hora ³¹cotidie morior per vestram gloriam fratres quam habeo in Christo Iesu Domino nostro ³²si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi quid mihi prodest si mortui non resurgunt manducemus et bibamus cras enim moriemur ³³nolite seduci

corrumpunt mores bonos conloquia mala ³⁴evigilate iuste et nolite peccare ignorantiam enim Dei quidam habent ad reverentiam vobis loquor ³⁵sed dicet aliquis quomodo resurgunt mortui quali autem corpore veniunt ³⁶insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur ³⁷et quod seminas non corpus quod futurum est seminas sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum ³⁸Deus autem dat illi corpus sicut voluit et unicuique seminum proprium corpus ³⁹non omnis caro eadem caro sed alia hominum alia pecorum alia caro volucrum alia autem piscium ⁴⁰et corpora caelestia et corpora terrestria sed alia quidem caelestium gloria alia autem terrestrium ⁴¹alia claritas solis alia claritas lunae et alia claritas stellarum stella enim ab stella differt in claritate ⁴²sic et resurrectio mortuorum seminatur in corruptione surgit in incorruptione ⁴³seminatur in ignobilitate surgit in gloria seminatur in infirmitate surgit in virtute ⁴⁴seminatur corpus animale surgit corpus spiritale si est corpus animale est et spiritale sic et scriptum est ⁴⁵factus est primus homo Adam in animam viventem novissimus Adam in spiritum vivificantem ⁴⁶sed non prius quod spiritale est sed quod animale est deinde quod spiritale ⁴⁷primus homo de terra terrenus secundus homo de caelo caelestis ⁴⁸qualis terrenus tales et terreni et qualis caelestis tales et caelestes ⁴⁹igitur sicut portavimus imaginem terreni portemus et imaginem caelestis ⁵⁰hoc autem dico fratres quoniam caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt neque corruptio incorruptelam possidebit ⁵¹ecce mysterium vobis dico omnes quidem resurgemus sed non omnes inmutabimur ⁵²in momento in ictu oculi in novissima tuba canet enim et mortui resurgent incorrupti et nos inmutabimur ⁵³oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelam et mortale hoc induere immortalitatem ⁵⁴cum autem mortale hoc induerit immortalitatem tunc fiet sermo qui scriptus est absorta est mors in victoria ⁵⁵ubi est mors victoria tua ubi est mors stimulus tuus ⁵⁶stimulus autem mortis peccatum est virtus vero peccati lex ⁵⁷Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum ⁵⁸itaque fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles abundantes in opere Domini semper scientes quod labor vester non est inanis in Domino

16de collectis autem quae fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesiis Galatiae ita et vos facite ²per unam sabbati unusquisque vestrum apud se ponat recondens quod ei beneplacuerit ut non cum venero tunc collectae fiant ³cum autem praesens fuero quos probaveritis per epistulas hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem ⁴quod si dignum fuerit ut et ego eam mecum ibunt ⁵veniam autem ad vos cum Macedoniam pertransiero nam Macedoniam pertransibo ⁶apud vos autem forsitan manebo vel etiam hiemabo ut vos me deducatis quocumque iero ⁷nolo enim vos modo in transitu videre spero enim me aliquantum temporis manere apud vos si Dominus permiserit ⁸permanebo autem Ephesi usque ad pentecosten ⁹ostium enim mihi

apertum est magnum et evidens et adversarii multi ¹⁰si autem venerit Timotheus videte ut sine timore sit apud vos opus enim Domini operatur sicut et ego ¹¹ne quis ergo illum spernat deducite autem illum in pace ut veniat ad me expecto enim illum cum fratribus ¹²de Apollo autem fratre multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus et utique non fuit voluntas ut nunc veniret veniet autem cum ei vacuum fuerit ¹³vigilate state in fide viriliter agite et confortamini ¹⁴omnia vestra in caritate fiant ¹⁵obsecro autem vos fratres nostis domum Stephanæ et Fortunati quoniam sunt primitiæ Achaiae et in ministerium sanctorum ordinauerunt se ipsos ¹⁶ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti ¹⁷gaudeo autem in praesentia Stephanæ et Fortunati et Achaici quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt ¹⁸refecerunt enim et meum spiritum et vestrum cognoscite ergo qui eiusmodi sunt ¹⁹salutant vos ecclesiae Asiae salutant vos in Domino multum Aquila et Prisca cum domestica sua ecclesia ²⁰salutant vos fratres omnes salutate invicem in osculo sancto ²¹salutatio mea manu Pauli ²²si quis non amat Dominum Iesum Christum sit anathema maranatha ²³gratia Domini Iesu vobiscum ²⁴caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu amen

II Corinthios

1Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ecclesiae Dei quae est Corinthi cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia ²gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi Pater misericordiarum et Deus totius consolationis ⁴qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a Deo ⁵quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis ita et per Christum abundat consolatio nostra ⁶sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute sive exhortamur pro vestra exhortatione quae operatur in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur ⁷et spes nostra firma pro vobis scientes quoniam socii passionum estis sic eritis et consolationis ⁸non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra quae facta est in Asia quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut taederet nos etiam vivere ⁹sed ipsi in nobis ipsius responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in Deo qui suscitavit mortuos ¹⁰qui de tantis periculis eripuit nos et eruet in quem speramus quoniam et adhuc eripiet ¹¹adiutantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multis personis eius quae in nobis est donationis per multos gratiae agantur pro nobis ¹²nam gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae quod in simplicitate et sinceritate Dei et non in sapientia carnali sed in gratia Dei conversati sumus in mundo abundantius autem ad vos ¹³non enim alia scribimus vobis quam quae legistis et cognoscitis spero autem quod usque in finem cognoscetis ¹⁴sicut et cognovistis nos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi ¹⁵et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis ¹⁶et per vos transire in Macedoniam et iterum a Macedonia venire ad vos et a vobis deduci in Iudaeam ¹⁷cum hoc ergo voluissem numquid levitate usus sum aut quae cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non ¹⁸fidelis autem Deus quia sermo noster qui fit apud vos non est in illo est et non ¹⁹Dei enim Filius Iesus Christus qui in vobis per nos praedicatus est per me et Silvanum et Timotheum non fuit est et non sed est in illo fuit ²⁰quotquot enim promissiones Dei sunt in illo est ideo et per ipsum amen Deo ad gloriam nostram ²¹qui autem

confirmat nos vobiscum in Christum et qui unxit nos Deus ²²et qui signavit nos et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris ²³ego autem testem Deum invoco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra Corinthum ²⁴non quia dominamur fidei vestrae sed adiutores sumus gaudii vestri nam fide stetitis

2statui autem hoc ipse apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos ²si enim ego contristo vos et quis est qui me laetificet nisi qui contristatur ex me ³et hoc ipsum scripsi ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est ⁴nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut contristemini sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis ⁵si quis autem contristavit non me contristavit sed ex parte ut non onerem omnes vos ⁶sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio haec quae fit a pluribus ⁷ita ut e contra magis donetis et consolemini ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est ⁸propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem ⁹ideo enim et scripsi ut cognoscam experimentum vestrum an in omnibus oboedientes sitis ¹⁰cui autem aliquid donatis et ego nam et ego quod donavi si quid donavi propter vos in persona Christi ¹¹ut non circumveniamur a Satana non enim ignoramus cogitationes eius ¹²cum venissem autem Troadem propter evangelium Christi et ostium mihi apertum esset in Domino ¹³non habui requiem spiritui meo eo quod non invenerim Titum fratrem meum sed valefaciens eis profectus sum in Macedoniam ¹⁴Deo autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Iesu et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco ¹⁵quia Christi bonus odor sumus Deo in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt ¹⁶aliis quidem odor mortis in mortem aliis autem odor vitae in vitam et ad haec quis tam idoneus ¹⁷non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei sed ex sinceritate sed sicut ex Deo coram Deo in Christo loquimur

3incipimus iterum nosmet ipsos commendare aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistulis ad vos aut ex vobis ²epistula nostra vos estis scripta in cordibus nostris quae scitur et legitur ab omnibus hominibus

³manifestati quoniam epistula estis Christi ministrata a nobis et scripta non atramento sed Spiritu Dei vivi non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus ⁴fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum ⁵non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis sed sufficientia nostra ex Deo est ⁶qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti non litterae sed Spiritus littera enim occidit Spiritus autem vivificat ⁷quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita ut non possent intendere filii Israhel in faciem Mosi propter gloriam vultus eius quae evacuat ⁸quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria ⁹nam si ministratio damnationis gloria est multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria ¹⁰nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam ¹¹si enim quod evacuat per gloriam est multo magis quod manet in gloria est ¹²habentes igitur talem spem multa fiducia utimur ¹³et non sicut Moses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii Israhel in faciem eius quod evacuat ¹⁴sed obtusi sunt sensus eorum usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum quoniam in Christo evacuat ¹⁵sed usque in hodiernum diem cum legitur Moses velamen est positum super cor eorum ¹⁶cum autem conversus fuerit ad Deum aufertur velamen ¹⁷Dominus autem Spiritus est ubi autem Spiritus Domini ibi libertas ¹⁸nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a Domini Spiritu

⁴ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficimus ²sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum Dei sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo ³quod si etiam opertum est evangelium nostrum in his qui pereunt est opertum ⁴in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium ut non fulgeat inluminatio evangelii gloriae Christi qui est imago Dei ⁵non enim nosmet ipsos praedicamus sed Iesum Christum Dominum nos autem servos vestros per Iesum ⁶quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere qui inluxit in cordibus nostris ad inluminacionem scientiae claritatis Dei in facie Christi Iesu ⁷habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis Dei et non ex nobis ⁸in omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur aperiuntur sed non destituimur ⁹persecutionem patimur sed non derelinquimur deicimur sed non perimus ¹⁰semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes ut et vita Iesu in corporibus nostris manifestetur ¹¹semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali ¹²ergo mors in nobis operatur vita autem in vobis ¹³habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est credidi propter

quod locutus sum et nos credimus propter quod et loquimur ¹⁴scientes quoniam qui suscitavit Iesum et nos cum Iesu suscitabit et constituet vobiscum ¹⁵omnia enim propter vos ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam Dei ¹⁶propter quod non deficimus sed licet is qui foris est noster homo corrumpitur tamen is qui intus est renovatur de die in diem ¹⁷id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitatem aeternum gloriae pondus operatur nobis ¹⁸non contemplantibus nobis quae videntur sed quae non videntur quae enim videntur temporalia sunt quae autem non videntur aeterna sunt

⁵scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod aedificationem ex Deo habeamus domum non manufactam aeternam in caelis ²nam et in hoc ingemescimus habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes ³si tamen vestiti non nudi inveniamur ⁴nam et qui sumus in tabernaculo ingemescimus gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeat quod mortale est a vita ⁵qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus qui dedit nobis pignus Spiritus ⁶audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a Domino ⁷per fidem enim ambulamus et non per speciem ⁸audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad Deum ⁹et ideo contendimus sive absentes sive praesentes placere illi ¹⁰omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi ut referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum sive malum ¹¹scientes ergo timorem Domini hominibus suademus Deo autem manifesti sumus spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse ¹²non iterum nos commendamus vobis sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde ¹³sive enim mente excedimus Deo sive sobrii sumus vobis ¹⁴caritas enim Christi urget nos aestimantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt ¹⁵et pro omnibus mortuus est ut et qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit ¹⁶itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem et si cognovimus secundum carnem Christum sed nunc iam non novimus ¹⁷si qua ergo in Christo nova creatura vetera transierunt ecce facta sunt nova ¹⁸omnia autem ex Deo qui reconciliavit nos sibi per Christum et dedit nobis ministerium reconciliationis ¹⁹quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi non reputans illis delicta ipsorum et posuit in nobis verbum reconciliationis ²⁰pro Christo ergo legationem fungimur tamquam Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo reconciliamini Deo ²¹eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso

⁶adiuvantes autem et exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis ²ait enim tempore accepto exaudivi te et in

die salutis adiuvari te ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis ³nemini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium ⁴sed in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut Dei ministros in multa patientia in tribulationibus in necessitatibus in angustiis ⁵in plagis in carceribus in seditionibus in laboribus in vigiliis in ieiuniis ⁶in castitate in scientia in longanimitate in suavitate in Spiritu Sancto in caritate non ficta ⁷in verbo veritatis in virtute Dei per arma iustitiae a dextris et sinistris ⁸per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces sicut qui ignoti et cogniti ⁹quasi morientes et ecce vivimus ut castigati et non mortificati ¹⁰quasi tristes semper autem gaudentes sicut egentes multos autem locupletantes tamquam nihil habentes et omnia possidentes ¹¹os nostrum patet ad vos o Corinthii cor nostrum dilatatum est ¹²non angustiamini in nobis angustiamini autem in visceribus vestris ¹³eandem autem habentes remunerationem tamquam filiis dico dilatamini et vos ¹⁴nolite iugum ducere cum infidelibus quae enim participatio iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad tenebras ¹⁵quae autem conventio Christi ad Belial aut quae pars fidei cum infidele ¹⁶qui autem consensus templo Dei cum idolis vos enim estis templum Dei vivi sicut dicit Deus quoniam inhabitabo in illis et inambulabo et ero illorum Deus et ipsi erunt mihi populus ¹⁷propter quod exite de medio eorum et separamini dicit Dominus et immundum ne tetigeritis ¹⁸et ego recipiam vos et ero vobis in patrem et vos eritis mihi in filios et filias dicit Dominus omnipotens

⁷has igitur habentes promissiones carissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei ²capite nos neminem laesimus neminem corrupimus neminem circumvenimus ³non ad condemnationem dico praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum ⁴multa mihi fiducia est apud vos multa mihi gloriatio pro vobis repletus sum consolatione superabundo gaudio in omni tribulatione nostra ⁵nam et cum venissemus Macedoniam nullam requiem habuit caro nostra sed omnem tribulationem passi foris pugnae intus timores ⁶sed qui consolatur humiles consolatus est nos Deus in adventu Titi ⁷non solum autem in adventu eius sed etiam in solacio quo consolatus est in vobis referens nobis vestrum desiderium vestrum fletum vestram aemulationem pro me ita ut magis gauderem ⁸quoniam et si contristavi vos in epistula non me paenitet et si paeniteret videns quod epistula illa et si ad horam vos contristavit ⁹nunc gaudeo non quia contristati estis sed quia contristati estis ad paenitentiam contristati enim estis secundum Deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis ¹⁰quae enim secundum Deum tristitia est paenitentiam in salutem stabilem operatur saeculi autem tristitia mortem operatur ¹¹ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos quantam in vobis operatur sollicitudinem sed defensionem sed indignationem sed timorem sed

desiderium sed aemulationem sed vindictam in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio ¹²igitur et si scripsi vobis non propter eum qui fecit iniuriam nec propter eum qui passus est sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus ad vos coram Deo ¹³ideo consolati sumus in consolatione autem nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudium Titi quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis ¹⁴et si quid apud illum de vobis gloriatus sum non sum confusus sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veritas facta est ¹⁵et viscera eius abundantius in vos sunt reminiscens omnium vestrum oboedientiam quomodo cum timore et tremore excepistis eum ¹⁶gaudeo quod in omnibus confido in vobis

⁸notam autem facimus vobis fratres gratiam Dei quae data est in ecclesiis Macedoniae ²quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum ³quia secundum virtutem testimonium illis reddo et supra virtutem voluntarii fuerunt ⁴cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos ⁵et non sicut speravimus sed semet ipsos dederunt primum Domino deinde nobis per voluntatem Dei ⁶ita ut rogaemus Titum ut quemadmodum coepit ita et perficiat in vos etiam gratiam istam ⁷sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine et caritate vestra in nos ut et in hac gratia abundetis ⁸non quasi imperans dico sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenitum bonum conprobans ⁹scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius inopia vos divites essetis ¹⁰et consilium in hoc do hoc enim vobis utile est qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore ¹¹nunc vero et facto perficite ut quemadmodum promptus est animus voluntatis ita sit et perficiendi ex eo quod habetis ¹²si enim voluntas prompta est secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet ¹³non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio sed ex aequalitate ¹⁴in praesenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum ut fiat aequalitas sicut scriptum est ¹⁵qui multum non abundavit et qui modicum non minoravit ¹⁶gratias autem Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi ¹⁷quoniam exhortationem quidem suscepit sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos ¹⁸misimus etiam cum illo fratrem cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias ¹⁹non solum autem sed et ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hac gratia quae ministratur a nobis ad Domini gloriam et destinatum voluntatem nostram ²⁰devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine quae ministratur a nobis ²¹providemus enim bona non solum coram Deo sed etiam coram hominibus ²²misimus autem cum il-

lis et fratrem nostrum quem probavimus in multis saepe sollicitum esse nunc autem multo sollicitiorem confidentia multa in vos ²³sive pro Tito qui est socius meus et in vos adiutor sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae Christi ²⁴ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum

9nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis ²scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud Macedonas quoniam Achaia parata est ab anno praeterito et vestra aemulatio provocavit plurimos ³misi autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuatur in hac parte ut quemadmodum dixi parati sitis ⁴ne cum venerint mecum Macedones et invenerint vos inparatos erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia ⁵necessarium ergo existimavi rogare fratres ut praeveniant ad vos et praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem non quasi avaritiam ⁶hoc autem qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet ⁷unusquisque prout destinavit corde suo non ex tristitia aut ex necessitate hilarem enim datorem diligit Deus ⁸potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum ⁹sicut scriptum est dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in aeternum ¹⁰qui autem administrat semen seminanti et panem ad manducandum praestabit et multiplicabit semen vestrum et auget incrementa frugum iustitiae vestrae ¹¹ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem quae operatur per nos gratiarum actionem Deo ¹²quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quae desunt sanctis sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino ¹³per probationem ministerii huius glorificantes Deum in oboedientia confessionis vestrae in evangelium Christi et simplicitate communicationis in illos et in omnes ¹⁴et ipsorum obsecratione pro vobis desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis ¹⁵gratias Deo super inenarrabili dono eius

10ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi qui in facie quidem humilis inter vos absens autem confido in vobis ²rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimo audere in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus ³in carne enim ambulantes non secundum carnem militamus ⁴nam arma militiae nostrae non carnalia sed potentia Deo ad destructionem munitio consilia destruentes ⁵et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi ⁶et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam cum impleta fuerit vestra oboedientia ⁷quae secundum faciem sunt videte si quis confidit sibi Christi se esse hoc cogitet iterum apud

se quia sicut ipse Christi est ita et nos ⁸nam et si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra quam dedit Dominus in aedificationem et non in destructionem vestram non erubescam ⁹ut autem non existimer tamquam terre vos per epistulas ¹⁰quoniam quidem epistulae iniquit graves sunt et fortes praesentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis ¹¹hoc cogitet qui eiusmodi est quia quales sumus verbo per epistulas absentes tales et praesentes in facto ¹²non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam qui se ipsos commendant sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos nobis ¹³nos autem non in immensum gloriabimur sed secundum mensuram regulae quam mensus est nobis Deus mensuram pertingendi usque ad vos ¹⁴non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos usque ad vos enim pervenimus in evangelio Christi ¹⁵non in immensum gloriantes in alienis laboribus spem autem habentes crescentis fidei vestrae in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam ¹⁶etiam in illa quae ultra vos sunt evangelizare non in aliena regula in his quae praeparata sunt gloriari ¹⁷qui autem gloriatur in Domino gloriatur ¹⁸non enim qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem Dominus commendat

11utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae sed et subportate me ²aemulor enim vos Dei aemulatione despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo ³timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate quae est in Christo ⁴nam si is qui venit alium Christum praedicat quem non praedicavimus aut alium spiritum accipitis quem non accepistis aut aliud evangelium quod non recepistis recte pateremini ⁵existimo enim nihil me minus fecisse magnis apostolis ⁶et si inperitus sermone sed non scientia in omnibus autem manifestatus sum vobis ⁷aut numquid peccatum feci me ipsum humilians ut vos exaltemini quoniam gratis evangelium Dei evangelizavi vobis ⁸alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum ⁹et cum essem apud vos et egerem nulli onerosus fui nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a Macedonia et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo ¹⁰est veritas Christi in me quoniam haec gloria non infringetur in me in regionibus Achaiae ¹¹quare quia non diligo vos Deus scit ¹²quod autem facio et faciam ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos ¹³nam eiusmodi pseudoapostoli operarii subdoli transfigurantes se in apostolos Christi ¹⁴et non mirum ipse enim Satan transfiguravit se in angelum lucis ¹⁵non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae quorum finis erit secundum opera ipsorum ¹⁶iterum dico ne quis me putet insipientem alioquin velut insipientem accipite me ut et ego modicum quid glorier ¹⁷quod loquor non loquor secundum Dominum sed quasi in insipientia in hac substantia

gloriae ¹⁸quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego gloriabor ¹⁹libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes ²⁰sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit si quis devorat si quis accipit si quis extollitur si quis in faciem vos caedit ²¹secundum ignobilitatem dico quasi nos infirmi fuerimus in quo quis audet in insipientia dico audeo et ego ²²Hebraei sunt et ego Israhelitae sunt et ego semen Abrahae sunt et ego ²³ministri Christi sunt minus sapiens dico plus ego in laboribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supra modum in mortibus frequenter ²⁴a Iudaeis quinquies quadragenas una minus accepi ²⁵ter virgis caesus sum semel lapidatus sum ter naufragium feci nocte et die in profundo maris fui ²⁶in itineribus saepe periculis fluminum periculis latronum periculis ex genere periculis ex gentibus periculis in civitate periculis in solitudine periculis in mari periculis in falsis fratribus ²⁷in labore et aerumna in vigiliis multis in fame et siti in ieiuniis multis in frigore et nuditate ²⁸praeter illa quae extrinsecus sunt instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum ²⁹quis infirmatur et non infirmor quis scandalizatur et ego non uror ³⁰si gloriari oportet quae infirmitatis meae sunt gloriabor ³¹Deus et Pater Domini Iesu scit qui est benedictus in saecula quod non mentior ³²Damasci praepositus gentis Aetae regis custodiebat civitatem Damascenorum ut me comprehenderet ³³et per fenestram in sporta dimissus sum per murum et effugii manus eius

12si gloriari oportet non expedit quidem veniam autem ad visiones et revelationes Domini ²scio hominem in Christo ante annos quattuordecim sive in corpore nescio sive extra corpus nescio Deus scit raptum eiusmodi usque ad tertium caelum ³et scio huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus nescio Deus scit ⁴quoniam raptus est in paradysum et audivit arcana verba quae non licet homini loqui ⁵pro eiusmodi gloriabor pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis ⁶nam et si voluero gloriari non ero insipiens veritatem enim dicam parco autem ne quis in me existimet supra id quod videt me aut audit ex me ⁷et ne magnitudo revelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis meae angelus Satanae ut me colaphizet ⁸propter quod ter Dominum rogavi ut discederet a me ⁹et dixit mihi sufficit tibi gratia mea nam virtus in infirmitate perficitur libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi ¹⁰propter quod placeo mihi in infirmitatibus in contumeliis in necessitatibus in persecutionibus in angustiis pro Christo cum enim infirmor tunc potens sum ¹¹factus sum insipiens vos me coegistis ego enim debui a vobis commendari nihil enim minus fui ab his qui sunt supra modum apostoli tametsi nihil sum ¹²signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigiis et virtutibus ¹³quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis nisi quod ego ipse non gravavi vos donate mihi hanc iniuriam ¹⁴ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos et non ero gravis vobis

non enim quaero quae vestra sunt sed vos nec enim debent filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis ¹⁵ego autem libentissime inpendam et superinpendam ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar ¹⁶sed esto ego vos non gravavi sed cum essem astutus dolo vos cepi ¹⁷numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos ¹⁸rogavi Titum et misi cum illo fratrem numquid Titus vos circumvenit nonne eodem spiritu ambulavimus nonne hisdem vestigiis ¹⁹olim putatis quod excusemus nos apud vos coram Deo in Christo loquimur omnia autem carissimi propter vestram aedificationem ²⁰timeo enim ne forte cum venero non quales volo inveniam vos et ego inveniar a vobis qualem non vultis ne forte contentiones aemulationes animositates dissensiones detractiones susurrationses inflationes seditiones sint inter vos ²¹ne iterum cum venero humiliet me Deus apud vos et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam super immunditia et fornicatione et inpuccitia quam gesserunt

13ecce tertio hoc venio ad vos in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum ²praedixi et praedico ut praesens bis et nunc absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus quoniam si venero iterum non parcam ³an experimentum quaeritis eius qui in me loquitur Christi qui in vos non infirmatur sed potens est in vobis ⁴nam et si crucifixus est ex infirmitate sed vivit ex virtute Dei nam et nos infirmi sumus in illo sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis ⁵vosmet ipsos temptate si estis in fide ipsi vos probate an non cognoscitis vos ipsos quia Christus Iesus in vobis est nisi forte reprobi estis ⁶spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi ⁷oramus autem Deum ut nihil mali faciatis non ut nos probati pareamus sed ut vos quod bonum est faciatis nos autem ut reprobi simus ⁸non enim possumus aliquid adversus veritatem sed pro veritate ⁹gaudemus enim quando nos infirmi sumus vos autem potentes estis hoc et oramus vestram consummationem ¹⁰ideo haec absens scribo ut non praesens durius agam secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem ¹¹de cetero fratres gaudete perfecti estote exhortamini idem sapite pacem habete et Deus dilectionis et pacis erit vobiscum ¹²salutate invicem in osculo sancto salutant vos sancti omnes ¹³gratia Domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et communicatio Sancti Spiritus cum omnibus vobis amen

Galatas

1 Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum et Deum Patrem qui suscitavit eum a mortuis ²et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis Galatiae ³gratia vobis et pax a Deo Patre et Domino nostro Iesu Christo ⁴qui dedit semet ipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem Dei et Patris nostri ⁵cui est gloria in saecula saeculorum amen ⁶miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud evangelium ⁷quod non est aliud nisi sunt aliqui qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi ⁸sed licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis anathema sit ⁹sicut praediximus et nunc iterum dico si quis vobis evangelizaverit praeter id quod accepistis anathema sit ¹⁰modo enim hominibus suadeo aut Deo aut quaero hominibus placere si adhuc hominibus placerem Christi servus non essem ¹¹notum enim vobis facio fratres evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem ¹²neque enim ego ab homine accepi illud neque didici sed per revelationem Iesu Christi ¹³audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei et expugnabam illam ¹⁴et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in genere meo abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum ¹⁵cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris meae et vocavit per gratiam suam ¹⁶ut revelaret Filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus continuo non adquirevi carni et sanguini ¹⁷neque veni Hierosolyma ad antecessores meos apostolos sed abii in Arabiam et iterum reversus sum Damascum ¹⁸deinde post annos tres veni Hierosolyma videre Petrum et mansi apud eum diebus quindecim ¹⁹aliium autem apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem Domini ²⁰quae autem scribo vobis ecce coram Deo quia non mentior ²¹deinde veni in partes Syriae et Ciliciae ²²eram autem ignotus facie ecclesiis Iudaeae quae erant in Christo ²³tantum autem auditum habebant quoniam qui persequebatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat ²⁴et in me clarificabant Deum

2deinde post annos quattuordecim iterum ascendi Hierosolyma cum Barnaba adsumpto et Tito ²ascendi autem

secundum revelationem et contuli cum illis evangelium quod praedico in gentibus seorsum autem his qui videbantur ne forte in vacuum currem aut cucurrissem ³sed neque Titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi ⁴sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu ut nos in servitum redigerent ⁵quibus neque ad horam cessimus subiectioni ut veritas evangelii permaneat apud vos ⁶ab his autem qui videbantur esse aliquid quales aliquando fuerint nihil mea interest Deus personam hominis non accipit mihi enim qui videbantur nihil contulerunt ⁷sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi evangelium praeputii sicut Petro circumcisionis ⁸qui enim operatus est Petro in apostolatam circumcisionis operatus est et mihi inter gentes ⁹et cum cognovissent gratiam quae data est mihi Iacobus et Cephas et Iohannes qui videbantur columnae esse dexteris dederunt mihi et Barnabae societatis ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem ¹⁰tantum ut pauperum memores essemus quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere ¹¹cum autem venisset Cephas Antiochiam in faciem ei restiti quia reprehensibilis erat ¹²prius enim quam venirent quidam ab Iacobo cum gentibus edebat cum autem venissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione erant ¹³et simulationi eius consenserunt ceteri Iudaei ita ut et Barnabas ducetur ab eis in illa simulatione ¹⁴sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii dixi Cephae coram omnibus si tu cum Iudaeis sis gentiliter et non iudaice vivis quomodo gentes cogis iudaizare ¹⁵nos natura Iudaei et non ex gentibus peccatores ¹⁶scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis nisi per fidem Iesu Christi et nos in Christo Iesu credidimus ut iustificemur ex fide Christi et non ex operibus legis propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro ¹⁷quod si quaerentes iustificari in Christo inventi sumus et ipsi peccatores numquid Christus peccati minister est absit ¹⁸si enim quae destruxi haec iterum aedifico praevaricatorem me constituo ¹⁹ego enim per legem legi mortuus sum ut Deo vivam Christo confixus sum cruci ²⁰vivo autem iam non ego vivo in me Christus quod autem nunc vivo in carne in fide vivo Filii Dei qui dilexit me et tradidit se ipsum pro me ²¹non abicio gratiam Dei si enim per legem iustitia ergo Christus gratis mortuus est

3o insensati Galatae quis vos fascinavit ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est crucifixus ²hoc solum volo a vobis discere ex operibus legis Spiritum accepistis an ex auditu fidei ³sic stulti estis cum Spiritu coeperitis nunc carne consummimini ⁴tanta passi estis sine causa si tamen sine causa ⁵qui ergo tribuit vobis Spiritum et operatur virtutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei ⁶sicut Abraham credidit Deo et reputatum est ei ad iustitiam ⁷cognoscitis ergo quia qui ex fide sunt hii sunt filii Abrahae ⁸providens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus praenuntiavit Abrahae quia benedicentur in te omnes gentes ⁹igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fidei Abraham ¹⁰quicumque enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quae scripta sunt in libro legis ut faciat ea ¹¹quoniam autem in lege nemo iustificatur apud Deum manifestum est quia iustus ex fide vivit ¹²lex autem non est ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis ¹³Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum quia scriptum est maledictus omnis qui pendet in ligno ¹⁴ut in gentibus benedictio Abrahae fieret in Christo Iesu ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem ¹⁵fratres secundum hominem dico tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat ¹⁶Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius non dicit et seminibus quasi in multis sed quasi in uno et semini tuo qui est Christus ¹⁷hoc autem dico testamentum confirmatum a Deo quae post quadringentos et triginta annos facta est lex non irritam facit ad evacuandam promissionem ¹⁸nam si ex lege hereditas iam non ex repromissione Abrahae autem per promissionem donavit Deus ¹⁹quid igitur lex propter transgressiones posita est donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris ²⁰mediator autem unius non est Deus autem unus est ²¹lex ergo adversus promissa Dei absit si enim data esset lex quae posset vivificare vere ex lege esset iustitia ²²sed conclusit scriptura omnia sub peccato ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus ²³prius autem quam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae revelanda erat ²⁴itaque lex pedagogus noster fuit in Christo ut ex fide iustificemur ²⁵at ubi venit fides iam non sumus sub pedagogo ²⁶omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Iesu ²⁷quicumque enim in Christo baptizati estis Christum induistis ²⁸non est Iudaeus neque Graecus non est servus neque liber non est masculus neque femina omnes enim vos unum estis in Christo Iesu ²⁹si autem vos Christi ergo Abrahae semen estis secundum promissionem heredes

4dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil difert servo cum sit dominus omnium ²sed sub tutoribus est et actoribus usque ad praefinitum tempus a patre ³ita et nos cum essemus parvuli sub elementis mundi eramus servientes ⁴at ubi venit plenitudo temporis misit Deus Filium

suum factum ex muliere factum sub lege ⁵ut eos qui sub lege erant redimeret ut adoptionem filiorum reciperemus ⁶quoniam autem estis filii misit Deus Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem Abba Pater ⁷itaque iam non es servus sed filius quod si filius et heres per Deum ⁸sed tunc quidem ignorantes Deum his qui natura non sunt dii serviebatis ⁹nunc autem cum cognoveritis Deum immo cognovistis a Deo quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis ¹⁰dies observatis et menses et tempora et annos ¹¹timeo vos ne forte sine causa laboraverim in vobis ¹²estote sicut et ego quia et ego sicut vos fratres obsecro vos nihil me laesistis ¹³scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem ¹⁴et temptationem vestram in carne mea non sprevisistis neque respuistis sed sicut angelum Dei excepistis me sicut Christum Iesum ¹⁵ubi est ergo beatitudo vestra testimonium enim perhibeo vobis quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi ¹⁶ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis ¹⁷aemulantur vos non bene sed excludere vos volunt ut illos aemulemini ¹⁸bonum autem aemulamini in bono semper et non tantum cum praesens sum apud vos ¹⁹filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis ²⁰vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam quoniam confundor in vobis ²¹dicite mihi qui sub lege vultis esse legem non legistis ²²scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit unum de ancilla et unum de libera ²³sed qui de ancilla secundum carnem natus est qui autem de libera per repromissionem ²⁴quae sunt per allegoriam dicta haec enim sunt duo testamenta unum quidem a monte Sina in servitutem generans quae est Agar ²⁵Sina enim mons est in Arabia qui coniunctus est ei quae nunc est Hierusalem et servit cum filiis eius ²⁶illa autem quae sursum est Hierusalem libera est quae est mater nostra ²⁷scriptum est enim laetare sterilis quae non parit erumpe et exclama quae non parturis quia multi filii desertae magis quam eius quae habet virum ²⁸nos autem fratres secundum Isaac promissionis filii sumus ²⁹sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequeretur eum qui secundum spiritum ita et nunc ³⁰sed quid dicit scriptura eice ancillam et filium eius non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae ³¹itaque fratres non sumus ancillae filii sed liberae qua libertate nos Christus liberavit

5state et nolite iterum iugo servitutis contineri ²ecce ego Paulus dico vobis quoniam si circumcidamini Christus vobis nihil proderit ³testificor autem rursus omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universae legis faciendae ⁴evacuati estis a Christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis ⁵nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus ⁶nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praepitium sed fides quae per caritatem operatur ⁷currebatis bene quis vos inpedivit veritati non oboedire ⁸persuasio non est ex eo qui vocat vos ⁹modicum fer-

mentum totam massam corrumpit ¹⁰ego confido in vobis in Domino quod nihil aliud sapietis qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque est ille ¹¹ego autem fratres si circumcisionem adhuc praedico quid adhuc persecutionem patior ergo evacuatum est scandalum crucis ¹²utinam et abscidantur qui vos conturbant ¹³vos enim in libertatem vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis sed per caritatem servite invicem ¹⁴omnis enim lex in uno sermone impletur diliges proximum tuum sicut te ipsum ¹⁵quod si invicem mordetis et comeditis videte ne ab invicem consumamini ¹⁶dico autem spiritu ambulate et desiderium carnis non perficietis ¹⁷caro enim concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus carnem haec enim invicem adversantur ut non quaecumque vultis illa faciatis ¹⁸quod si spiritu ducimini non estis sub lege ¹⁹manifesta autem sunt opera carnis quae sunt fornicatio inmunditia luxuria ²⁰idolorum servitus veneficia inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae dissensiones sectae ²¹invidiae homicidia ebrietates comesationes et his similia quae praedico vobis sicut praedixi quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur ²²fructus autem Spiritus est caritas gaudium pax longanimitas bonitas benignitas ²³fides modestia continentia adversus huiusmodi non est lex ²⁴qui autem sunt Christi carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis ²⁵si vivimus spiritu spiritu et ambulemus ²⁶non efficiamur inanis gloriae cupidi invicem provocantes invicem invidentes

nemo mihi molestus sit ego enim stigmata Iesu in corpore meo porto ¹⁸gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro fratres amen

6fratres et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris ²alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem Christi ³nam si quis existimat se aliquid esse cum sit nihil ipse se seducit ⁴opus autem suum probet unusquisque et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non in altero ⁵unusquisque enim onus suum portabit ⁶communicet autem is qui catecizatur verbum ei qui se catecizat in omnibus bonis ⁷nolite errare Deus non inridetur ⁸quae enim seminaverit homo haec et metet quoniam qui seminat in carne sua de carne et metet corruptionem qui autem seminat in spiritu de spiritu metet vitam aeternam ⁹bonum autem facientes non deficiamus tempore enim suo metemus non deficientes ¹⁰ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei ¹¹videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu ¹²quicumque volunt placere in carne hii cogunt vos circumcidi tantum ut crucis Christi persecutionem non patiantur ¹³neque enim qui circumciduntur legem custodiunt sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur ¹⁴mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo ¹⁵in Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed nova creatura ¹⁶et quicumque hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia et super Israhel Dei ¹⁷de cetero

Ephesios

1Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei sanctis omnibus qui sunt Ephesi et fidelibus in Christo Iesu ²gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo ⁴sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate ⁵qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suae ⁶in laudem gloriae gratiae suae in qua gratificavit nos in dilecto ⁷in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratiae eius ⁸quae superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia ⁹ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo ¹⁰in dispensationem plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo quae in caelis et quae in terra sunt in ipso ¹¹in quo etiam sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suae ¹²ut simus in laudem gloriae eius qui ante speravimus in Christo ¹³in quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestrae in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis Sancto ¹⁴qui est pignus hereditatis nostrae in redemptionem acquisitionis in laudem gloriae ipsius ¹⁵propterea et ego audiens fidem vestram quae est in Domino Iesu et dilectionem in omnes sanctos ¹⁶non cesso gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis ¹⁷ut Deus Domini nostri Iesu Christi Pater gloriae det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius ¹⁸inluminatos oculos cordis vestri ut sciatis quae sit spes vocationis eius quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis ¹⁹et quae sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secundum operationem potentiae virtutis eius ²⁰quam operatus est in Christo suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus ²¹supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo sed et in futuro ²²et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput supra omnia ecclesiae ²³quae est corpus ipsius plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur

2et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris ²in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae ³in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostrae facientes voluntates carnis et cogitationum et eramus natura filii irae sicut et ceteri ⁴Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos ⁵et cum essemus mortui peccatis convivificavit nos Christo gratia estis salvati ⁶et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu ⁷ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu ⁸gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis Dei enim donum est ⁹non ex operibus ut ne quis gloriatur ¹⁰ipsius enim sumus factura creati in Christo Iesu in operibus bonis quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus ¹¹propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne qui dicimini praeputium ab ea quae dicitur circumcisio in carne manufacta ¹²quia eratis illo in tempore sine Christo alienati a conversatione Israhel et hospites testamentorum promissionis spem non habentes et sine Deo in mundo ¹³nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine Christi ¹⁴ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum et medium parietem maceriae solvens inimicitiam in carne sua ¹⁵legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semet ipsum in unum novum hominem faciens pacem ¹⁶et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem interficiens inimicitiam in semet ipso ¹⁷et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope ¹⁸quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem ¹⁹ergo iam non estis hospites et advenae sed estis cives sanctorum et domestici Dei ²⁰superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu ²¹in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino ²²in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in Spiritu

3huius rei gratia ego Paulus vincetus Christi Iesu pro vobis gentibus ²si tamen audistis dispensationem gratiae Dei quae data est mihi in vobis ³quoniam secundum reve-

lationem notum mihi factum est sacramentum sicut supra scripsi in brevi ⁴prout potestis legentes intellegere prudentiam meam in mysterio Christi ⁵quod aliis generationibus non est agnatum filiis hominum sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in Spiritu ⁶esse gentes coheredes et concorporales et conparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium ⁷cuius factus sum minister secundum donum gratiae Dei quae data est mihi secundum operationem virtutis eius ⁸mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evangelizare ininvestigabiles divitias Christi ⁹et inluminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo qui omnia creavit ¹⁰ut innotescat principibus et potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis sapientia Dei ¹¹secundum praefinitionem saeculorum quam fecit in Christo Iesu Domino nostro ¹²in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius ¹³propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis quae est gloria vestra ¹⁴huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi ¹⁵ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur ¹⁶ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per Spiritum eius in interiore homine ¹⁷habitare Christum per fidem in cordibus vestris in caritate radicati et fundati ¹⁸ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum ¹⁹scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi ut impleamini in omnem plenitudinem Dei ²⁰ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intellegimus secundum virtutem quae operatur in nobis ²¹ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum amen

⁴obsecro itaque vos ego vinctus in Domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis ²cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia subportantes invicem in caritate ³solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis ⁴unum corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae ⁵unus Dominus una fides unum baptisma ⁶unus Deus et Pater omnium qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis ⁷unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi ⁸propter quod dicit ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus ⁹quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae ¹⁰qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes caelos ut impleret omnia ¹¹et ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores ¹²ad consummationem sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis Christi ¹³donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis Filii Dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudinis Christi ¹⁴ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum

in astutia ad circumventionem erroris ¹⁵veritatem autem facientes in caritate crescimus in illo per omnia qui est caput Christus ¹⁶ex quo totum corpus compactum et conexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate ¹⁷hoc igitur dico et testificor in Domino ut iam non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui ¹⁸tenebris obscuratum habentes intellectum alienati a vita Dei per ignorantiam quae est in illis propter caecitatem cordis ipsorum ¹⁹qui desperantes semet ipsos tradiderunt impudicitiae in operationem immunditiae omnis in avaritia ²⁰vos autem non ita didicistis Christum ²¹si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in Iesu ²²deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris ²³renovamini autem spiritu mentis vestrae ²⁴et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis ²⁵propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem membra ²⁶irascimini et nolite peccare sol non occidat super iracundiam vestram ²⁷nolite locum dare diabolo ²⁸qui furabatur iam non furetur magis autem laboret operando manibus quod bonum est ut habeat unde tribuat necessitatem patienti ²⁹omnis sermo malus ex ore vestro non procedat sed si quis bonus ad aedificationem oportunitatis ut det gratiam audientibus ³⁰et nolite contristare Spiritum Sanctum Dei in quo signati estis in die redemptionis ³¹omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia ³²estote autem invicem benigni misericordes donantes invicem sicut et Deus in Christo donavit nobis

⁵estote ergo imitatores Dei sicut filii carissimi ²et ambulate in dilectione sicut et Christus dilexit nos et tradidit se ipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis ³fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos ⁴aut turpitudine aut stultiloquium aut scurrilitas quae ad rem non pertinent sed magis gratiarum actio ⁵hoc enim scitote intellegentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est idolorum servitus non habet hereditatem in regno Christi et Dei ⁶nemo vos seducat inanibus verbis propter haec enim venit ira Dei in filios diffidentiae ⁷nolite ergo effici participes eorum ⁸eratis enim aliquando tenebrae nunc autem lux in Domino ut filii lucis ambulate ⁹fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate ¹⁰probantes quid sit beneplacitum Deo ¹¹et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum magis autem et redarguite ¹²quae enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere ¹³omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur omne enim quod manifestatur lumen est ¹⁴propter quod dicit surge qui dormis et exsurge a mortuis et inluminabit tibi Christus ¹⁵videte itaque fratres quomodo caute ambu-

letis non quasi insipientes sed ut sapientes ¹⁶redimentes tempus quoniam dies mali sunt ¹⁷propterea nolite fieri imprudentes sed intellegentes quae sit voluntas Domini ¹⁸et nolite inebriari vino in quo est luxuria sed implemini Spiritu ¹⁹loquentes vobismet ipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino ²⁰gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo et Patri ²¹subiecti invicem in timore Christi ²²mulieres viris suis subditae sint sicut Domino ²³quoniam vir caput est mulieris sicut Christus caput est ecclesiae ipse salvator corporis ²⁴sed ut ecclesia subiecta est Christo ita et mulieres viris suis in omnibus ²⁵viri diligite uxores sicut et Christus dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea ²⁶ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo ²⁷ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi sed ut sit sancta et immaculata ²⁸ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua qui suam uxorem diligit se ipsum diligit ²⁹nemo enim unquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam sicut et Christus ecclesiam ³⁰quia membra sumus corporis eius de carne eius et de ossibus eius ³¹propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una ³²sacramentum hoc magnum est ego autem dico in Christo et in ecclesia ³³verumtamen et vos singuli unusquisque suam uxorem sicut se ipsum diligit uxor autem ut timeat virum

6filii oboedite parentibus vestris in Domino hoc enim est iustum ²honora patrem tuum et matrem quod est mandatum primum in promissione ³ut bene sit tibi et sis longevus super terram ⁴et patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate illos in disciplina et correptione Domini ⁵servi oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo ⁶non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed ut servi Christi facientes voluntatem Dei ex animo ⁷cum bona voluntate servientes sicut Domino et non hominibus ⁸scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a Domino sive servus sive liber ⁹et domini eadem facite illis remittentes minas scientes quia et illorum et vester Dominus est in caelis et personarum acceptio non est apud eum ¹⁰de cetero fratres confortamini in Domino et in potentia virtutis eius ¹¹induite vos arma Dei ut possitis stare adversus insidias diaboli ¹²quia non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequitiae in caelestibus ¹³propterea accipite armaturam Dei ut possitis resistere in die malo et omnibus perfectis stare ¹⁴state ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti lorica iustitiae ¹⁵et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis ¹⁶in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere ¹⁷et galeam salutis adsumite et gladium Spiritus

quod est verbum Dei ¹⁸per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in Spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis ¹⁹et pro me ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii ²⁰pro quo legatione fungor in catena ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui ²¹ut autem et vos sciatis quae circa me sunt quid agam omnia nota vobis faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister in Domino ²²quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis quae circa nos sunt et consoletur corda vestra ²³pax fratribus et caritas cum fide a Deo Patre et Domino Iesu Christo ²⁴gratia cum omnibus qui diligunt Dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione

Philippenses

1Paulus et Timotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis cum episcopis et diaconis ²gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³gratias ago Deo meo in omni memoria vestri ⁴semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens ⁵super communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc ⁶confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Christi Iesu ⁷sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeam in corde vos et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei omnes vos esse ⁸testis enim mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus Christi Iesu ⁹et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia et omni sensu ¹⁰ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi ¹¹repleti fructu iustitiae per Christum Iesum in gloriam et laudem Dei ¹²scire autem vos volo fratres quia quae circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii ¹³ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in omni praetorio et in ceteris omnibus ¹⁴et plures e fratribus in Domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum Dei loqui ¹⁵quidam quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem et propter bonam voluntatem Christum praedicant ¹⁶quidam ex caritate scientes quoniam in defensionem evangelii positus sum ¹⁷quidam autem ex contentione Christum adnuntiant non sincere existimantes pressuram se suscitare vinculis meis ¹⁸quid enim dum omni modo sive per occasionem sive per veritatem Christus adnuntiatur et in hoc gaudeo sed et gaudebo ¹⁹scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et subministrationem Spiritus Iesu Christi ²⁰secundum expectationem et spem meam quia in nullo confundar sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam sive per mortem ²¹mihi enim vivere Christus est et mori lucrum ²²quod si vivere in carne hic mihi fructus operis est et quid eligam ignoro ²³coartor autem e duobus desiderium habens dissolvi et cum Christo esse multo magis melius ²⁴permanere autem in carne magis necessarium est propter vos ²⁵et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei ²⁶ut gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me

per meum adventum iterum ad vos ²⁷tantum digne evangelio Christi conversamini ut sive cum venero et videro vos sive absens audiam de vobis quia stetistis uno spiritu unanimes conlaborantes fide evangelii ²⁸et in nullo terreamini ab adversariis quae est illis causa perditionis vobis autem salutis et hoc a Deo ²⁹quia vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini ³⁰eundem certamen habentes qualem et vidistis in me et nunc audistis de me

2si qua ergo consolatio in Christo si quod solacium caritatis si qua societas spiritus si quid viscera et miserationes ²implete gaudium meum ut idem sapiatis eandem caritatem habentes unanimes id ipsum sentientes ³nihil per contentionem neque per inanem gloriam sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes ⁴non quae sua sunt singuli considerantes sed et ea quae aliorum ⁵hoc enim sentite in vobis quod et in Christo Iesu ⁶qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo ⁷sed semet ipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo ⁸humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem mortem autem crucis ⁹propter quod et Deus illum exaltavit et donavit illi nomen super omne nomen ¹⁰ut in nomine Iesu omne genu flectat caelestium et terrestrium et infernorum ¹¹et omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris ¹²itaque carissimi mei sicut semper oboedistis non ut in praesentia mei tantum sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini ¹³Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate ¹⁴omnia autem facite sine murmurationibus et haesitationibus ¹⁵ut sitis sine querella et simplices filii Dei sine reprehensione in medio nationis pravae et perversae inter quos lucetis sicut luminaria in mundo ¹⁶verbum vitae continentes ad gloriam meam in die Christi quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi ¹⁷sed et si immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestrae gaudeo et congratulor omnibus vobis ¹⁸id ipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi ¹⁹spero autem in Domino Iesu Timotheum cito me mittere ad vos ut et ego bono animo sim cognitis quae circa vos sunt ²⁰neminem enim habeo tam unanimum qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit ²¹omnes enim sua quaerunt

non quae sunt Christi Iesu ²²experimentum autem eius cognoscite quoniam sicut patri filius mecum servivit in evangelium ²³hunc igitur spero me mittere mox ut videro quae circa me sunt ²⁴confido autem in Domino quoniam et ipse veniam ad vos cito ²⁵necessarium autem existimavi Epafroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum vestrum autem apostolum et ministrum necessitatis meae mittere ad vos ²⁶quoniam quidem omnes vos desiderabat et maestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum ²⁷nam et infirmatus est usque ad mortem sed Deus misertus est eius non solum autem eius verum etiam et mei ne tristitiam super tristitiam haberem ²⁸festinantius ergo misi illum ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristitia sim ²⁹excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino et eiusmodi cum honore habetote ³⁰quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit tradens animam suam ut impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium

³de cetero fratres mei gaudete in Domino eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum vobis autem necessarium ²videte canes videte malos operarios videte concisionem ³nos enim sumus circumcisio qui spiritu Deo servimus et gloriamur in Christo Iesu et non in carne fiduciam habentes ⁴quamquam ego habeam confidentiam et in carne si quis alius videtur confidere in carne ego magis ⁵circumcisus octava die ex genere Israhel de tribu Benjamin Hebraeus ex Hebraeis secundum legem Pharisaeus ⁶secundum aemulationem persequens ecclesiam Dei secundum iustitiam quae in lege est conversatus sine querella ⁷sed quae mihi fuerunt lucra haec arbitratus sum propter Christum detrimenta ⁸verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora ut Christum lucri faciam ⁹et inveniar in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est sed illam quae ex fide est Christi quae ex Deo est iustitia in fide ¹⁰ad agnoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius configuratus morti eius ¹¹si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis ¹²non quod iam acceperim aut iam perfectus sim sequor autem si comprehendam in quo et comprehensus sum a Christo Iesu ¹³fratres ego me non arbitror comprehendisse unum autem quae quidem retro sunt obliviscens ad ea vero quae sunt in priora extendens me ¹⁴ad destinatum persequor ad bravium supernae vocationis Dei in Christo Iesu ¹⁵quicumque ergo perfecti hoc sentiamus et si quid aliter sapitis et hoc vobis Deus revelabit ¹⁶verumtamen ad quod pervenimus ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula ¹⁷imitatores mei estote fratres et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nos ¹⁸multi enim ambulant quos saepe dicebam vobis nunc autem et flens dico inimicos crucis Christi ¹⁹quorum finis interitus quorum deus venter et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt ²⁰nostra autem conversatio in caelis est unde etiam

salvatores expectamus Dominum Iesum Christum ²¹qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae secundum operationem qua possit etiam subicere sibi omnia

⁴itaque fratres mei carissimi et desiderantissimi gaudium meum et corona mea sic state in Domino carissimi ²Euhodiam rogo et Syntychen deprecor id ipsum sapere in Domino ³etiam rogo et te germane conpar adiuva illas quae mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vitae ⁴gaudete in Domino semper iterum dico gaudete ⁵modestia vestra nota sit omnibus hominibus Dominus prope ⁶nihil solliciti sitis sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum ⁷et pax Dei quae exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intellegentias vestras in Christo Iesu ⁸de cetero fratres quaecumque sunt vera quaecumque pudica quaecumque iusta quaecumque sancta quaecumque amabilia quaecumque bonae famae si qua virtus si qua laus haec cogitate ⁹quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me haec agite et Deus pacis erit vobiscum ¹⁰gavisus sum autem in Domino vehementer quoniam tandem aliquando refluistis pro me sentire sicut et sentiebatis occupati autem eratis ¹¹non quasi propter penuriam dico ego enim didici in quibus sum sufficiens esse ¹²scio et humiliari scio et abundare ubique et in omnibus institutus sum et satiari et esurire et abundare et penuriam pati ¹³omnia possum in eo qui me confortat ¹⁴verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi meae ¹⁵scitis autem et vos Philippenses quod in principio evangelii quando profectus sum a Macedonia nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli ¹⁶quia et Thessalonicam et semel et bis in usum mihi misistis ¹⁷non quia quaero datum sed requiro fructum abundantem in rationem vestram ¹⁸habeo autem omnia et abundo repletus sum acceptis ab Epafrodito quae misistis odorem suavitatis hostiam acceptam placentem Deo ¹⁹Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu ²⁰Deo autem et Patri nostro gloria in saecula saeculorum amen ²¹salutate omnem sanctum in Christo Iesu salutant vos qui mecum sunt fratres ²²salutant vos omnes sancti maxime autem qui de Caesaris domo sunt ²³gratia Domini Iesu Christi cum spiritu vestro amen

Colossenses

1Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei et Timotheus frater ²his qui sunt Colossis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Iesu gratia vobis et pax a Deo Patre nostro ³gratias agimus Deo et Patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes ⁴audientes fidem vestram in Christo Iesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes ⁵propter spem quae reposita est vobis in caelis quam audistis in verbo veritatis evangelii ⁶quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam Dei in veritate ⁷sicut didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu ⁸qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in Spiritu ⁹ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali ¹⁰ut ambuletis digne Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia Dei ¹¹in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio ¹²gratias agentes Patri qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine ¹³qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum Filii dilectionis suae ¹⁴in quo habemus redemptionem remissionem peccatorum ¹⁵qui est imago Dei invisibilis primogenitus omnis creaturae ¹⁶quia in ipso condita sunt universa in caelis et in terra visibilia et invisibilia sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates omnia per ipsum et in ipso creata sunt ¹⁷et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant ¹⁸et ipse est caput corporis ecclesiae qui est principium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum tenens ¹⁹quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem habitare ²⁰et per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt ²¹et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis ²²nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et inreprehensibiles coram ipso ²³si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles ab spe evangelii quod audistis quod praedicatum est in universa creatura quae sub caelo est cuius factus sum ego Paulus minister ²⁴qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea quae de-

sunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia ²⁵cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei quae data est mihi in vos ut impleam verbum Dei ²⁶mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus nunc autem manifestatum est sanctis eius ²⁷quibus voluit Deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in gentibus quod est Christus in vobis spes gloriae ²⁸quem nos adnuntiamus corripientes omnem hominem et docentes omnem hominem in omni sapientia ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu ²⁹in quo et laboro certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute

2volvo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et quicumque non viderunt faciem meam in carne ²ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii Dei Patris Christi Iesu ³in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi ⁴hoc autem dico ut nemo vos decipiat in subtilitate sermonum ⁵nam et si corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in Christo est fidei vestrae ⁶sicut ergo accepistis Christum Iesum Dominum in ipso ambulate ⁷radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide sicut et didicistis abundantes in gratiarum actione ⁸videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum secundum elementa mundi et non secundum Christum ⁹quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter ¹⁰et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis ¹¹in quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis in circumcisione Christi ¹²consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis Dei qui suscitavit illum a mortuis ¹³et vos cum mortui essetis in delictis et praepetio carnis vestrae convivificavit cum illo donans vobis omnia delicta ¹⁴delens quod adversum nos erat chirografum decretis quod erat contrarium nobis et ipsum tulit de medio adfigens illud cruci ¹⁵expolians principatus et potestates traduxit palam triumphans illos in semet ipso ¹⁶nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut neomeniae aut sabbatorum ¹⁷quae sunt umbra futurorum corpus autem Christi ¹⁸nemo vos se-

ducat volens in humilitate et religione angelorum quae non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis suae ¹⁹et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum Dei ²⁰si mortui estis cum Christo ab elementis mundi quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis ²¹ne tetigeris neque gustaveris neque contrectaveris ²²quae sunt omnia in interitu ipso usu secundum praecepta et doctrinas hominum ²³quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori non in honore aliquo ad saturitatem carnis

3igitur si conresurrexistis Christo quae sursum sunt quae ubi Christus est in dextera Dei sedens ²quae sursum sunt sapite non quae supra terram ³mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo ⁴cum Christus apparuerit vita vestra tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria ⁵mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam malam et avaritiam quae est simulacrorum servitus ⁶propter quae venit ira Dei super filios incredulitatis ⁷in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis ⁸nunc autem deponite et vos omnia iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro ⁹nolite mentiri invicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius ¹⁰et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius qui creavit eum ¹¹ubi non est gentilis et Iudaeus circumcisio et praeputium barbarus et Scythia servus et liber sed omnia et in omnibus Christus ¹²induite vos ergo sicut electi Dei sancti et dilecti viscera misericordiae benignitatem humilitatem modestiam patientiam ¹³subportantes invicem et donantes vobis ipsis si quis adversus aliquem habet querellam sicut et Dominus donavit vobis ita et vos ¹⁴super omnia autem haec caritatem quod est vinculum perfectionis ¹⁵et pax Christi exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore et grati estote ¹⁶verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia docentes et commonentes vosmet ipsos psalmis hymnis canticis spiritalibus in gratia cantantes in cordibus vestris Deo ¹⁷omne quodcumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine Domini Iesu gratias agentes Deo et Patri per ipsum ¹⁸mulieres subditae estote viris sicut oportet in Domino ¹⁹viri diligite uxores et nolite amari esse ad illas ²⁰filii oboedite parentibus per omnia hoc enim placitum est in Domino ²¹patres nolite ad indignationem provocare filios vestros ut non pusillo animo fiant ²²servi oboedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis timentes Dominum ²³quodcumque facitis ex animo operamini sicut Domino et non hominibus ²⁴scientes quod a Domino accipietis retributionem hereditatis Domino Christo servite ²⁵qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit et non est personarum acceptio

4domini quod iustum est et aequum servis praestate scientes quoniam et vos Dominum habetis in caelo ²orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione ³orantes simul et pro nobis ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi propter quod etiam vinctus sum ⁴ut manifestem illud ita ut oportet me loqui ⁵in sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes ⁶sermo vester semper in gratia sale sit conditus ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere ⁷quae circa me sunt omnia vobis nota faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in Domino ⁸quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat quae circa vos sunt et consoletur corda vestra ⁹cum Onesimo carissimo et fidei fratre qui est ex vobis omnia quae hic aguntur nota facient vobis ¹⁰salutat vos Aristarchus concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabae de quo accepistis mandata si venerit ad vos excipite illum ¹¹et Iesus qui dicitur Iustus qui sunt ex circumcisione hii soli sunt adiutores in regno Dei qui mihi fuerunt solacio ¹²salutat vos Epaphras qui ex vobis est servus Christi Iesu semper sollicitus pro vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate Dei ¹³testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et qui Hierapoli ¹⁴salutat vos Lucas medicus carissimus et Demas ¹⁵salutate fratres qui sunt Laodiciae et Nympham et quae in domo eius est ecclesiam ¹⁶et cum lecta fuerit apud vos epistula facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur et eam quae Laodicensium est vos legatis ¹⁷et dicite Archippo vide ministerium quod accepisti in Domino ut illud impleas ¹⁸salutatio mea manu Pauli memores estote vinculorum meorum gratia vobiscum amen

I Thessalonicenses

1Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre et Domino Iesu Christo gratia vobis et pax ²gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis memoriam facientes in orationibus nostris sine intermissione ³memores operis fidei vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi ante Deum et Patrem nostrum ⁴scientes fratres dilecti a Deo electionem vestram ⁵quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in Spiritu Sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales fuerimus vobis propter vos ⁶et vos imitatores nostri facti estis et Domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio Spiritus Sancti ⁷ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia ⁸a vobis enim diffamatus est sermo Domini non solum in Macedonia et in Achaia sed in omni loco fides vestra quae est ad Deum profecta est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui ⁹ipsi enim de nobis adnuntiant qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi estis ad Deum a simulacris servire Deo vivo et vero ¹⁰et expectare Filium eius de caelis quem suscitavit ex mortuis Iesum qui eripuit nos ab ira ventura

2nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit ²sed ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in Philippis fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos evangelium Dei in multa sollicitudine ³exhortatio enim nostra non de errore neque de inmunditia neque in dolo ⁴sed sicut probati sumus a Deo ut crederetur nobis evangelium ita loquimur non quasi hominibus placentes sed Deo qui probat corda nostra ⁵neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritiae Deus testis est ⁶nec quaerentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis ⁷cum possimus oneri esse ut Christi apostoli sed facti sumus lenes in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos ⁸ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium Dei sed etiam animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis ⁹memores enim estis fratres laborem nostrum et fatigationem nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus praedicavimus in vobis evangelium Dei ¹⁰vos testes estis et Deus quam sancte et iuste et sine querella vobis qui credidistis fuimus ¹¹sicut scitis qualiter unum-

quemque vestrum tamquam pater filios suos ¹²deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne Deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam ¹³ideo et nos gratias agimus Deo sine intermissione quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei accepistis non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum Dei qui operatur in vobis qui credidistis ¹⁴vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum Dei quae sunt in Iudaea in Christo Iesu quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a Iudaeis ¹⁵qui et Dominum occiderunt Iesum et prophetas et nos persecuti sunt et Deo non placent et omnibus hominibus adversantur ¹⁶prohibentes nos gentibus loqui ut salvae fiant ut impleant peccata sua semper praevenit autem ira Dei super illos usque in finem ¹⁷nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae aspectu non corde abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio ¹⁸quoniam voluimus venire ad vos ego quidem Paulus et semel et iterum et impedivit nos Satanas ¹⁹quae est enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae nonne vos ante Dominum nostrum Iesum estis in adventu eius ²⁰vos enim estis gloria nostra et gaudium

3propter quod non sustinentes amplius placuit nobis remanere Athenis solis ²et misimus Timotheum fratrem nostrum et ministrum Dei in evangelio Christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ³ut nemo moveatur in tribulationibus istis ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus ⁴nam et cum apud vos essemus praedicebamus vobis passuros nos tribulationes sicut et factum est et scitis ⁵propterea et ego amplius non sustinens nisi ad cognoscendam fidem vestram ne forte temptaverit vos is qui temptat et inanis fiat labor noster ⁶nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis et adnuntiante nobis fidem et caritatem vestram et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos videre sicut nos quoque vos ⁷ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem ⁸quoniam nunc vivimus si vos statis in Domino ⁹quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum ¹⁰nocte et die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et compleamus ea quae desunt fidei vestrae ¹¹ipse autem Deus et Pater noster et Dominus Iesus dirigat viam nostram ad vos ¹²vos

autem Dominus multiplicet et abundare faciat caritatem in invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis ¹³ad confirmanda corda vestra sine querella in sanctitate ante Deum et Patrem nostrum in adventu Domini nostri Iesu cum omnibus sanctis eius amen

⁴de cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in Domino Iesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere Deo sicut et ambulatis ut abundetis magis ²scitis enim quae praecepta dederimus vobis per Dominum Iesum ³haec est enim voluntas Dei sanctificatio vestra ⁴ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore ⁵non in passione desiderii sicut et gentes quae ignorant Deum ⁶ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum quoniam vindex est Dominus de his omnibus sicut et praediximus vobis et testificati sumus ⁷non enim vocavit nos Deus in inmunditia sed in sanctificatione ⁸itaque qui spernit non hominem spernit sed Deum qui etiam dedit Spiritum suum Sanctum in vobis ⁹de caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis ipsi enim vos a Deo didicistis ut diligatis invicem ¹⁰etenim facitis illud in omnes fratres in universa Macedonia rogamus autem vos fratres ut abundetis magis ¹¹et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis ¹²et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis ¹³nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent ¹⁴si enim credimus quod Iesus mortuus est et resurrexit ita et Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo ¹⁵hoc enim vobis dicimus in verbo Domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventum Domini non praeveniemus eos qui dormierunt ¹⁶quoniam ipse Dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba Dei descendet de caelo et mortui qui in Christo sunt resurgent primi ¹⁷deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Domino in aera et sic semper cum Domino erimus ¹⁸itaque consolamini invicem in verbis istis

⁵de temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis ²ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet ³cum enim dixerint pax et securitas tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient ⁴vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies ille tamquam fur comprehendat ⁵omnes enim vos filii lucis estis et filii diei non sumus noctis neque tenebrarum ⁶igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et sobrii simus ⁷qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt ⁸nos autem qui diei sumus sobrii simus induti loricam fidei et caritatis et galeam spem salutis ⁹quoniam non posuit nos Deus in iram sed in acquisitionem salutis per Domi-

num nostrum Iesum Christum ¹⁰qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus ¹¹propter quod consolamini invicem et aedificate alterutrum sicut et facitis ¹²rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et praesunt vobis in Domino et movent vos ¹³ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum pacem habete cum eis ¹⁴rogamus autem vos fratres corripite inquietos consolamini pusillanimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes ¹⁵videte ne quis malum pro malo alicui reddat sed semper quod bonum est sectamini et in invicem et in omnes ¹⁶semper gaudete ¹⁷sine intermissione orate ¹⁸in omnibus gratias agite haec enim voluntas Dei est in Christo Iesu in omnibus vobis ¹⁹Spiritum nolite extinguere ²⁰prophetias nolite spernere ²¹omnia autem probate quod bonum est tenete ²²ab omni specie mala abstinete vos ²³ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia et integer spiritus vester et anima et corpus sine querella in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur ²⁴fidelis est qui vocavit vos qui etiam faciet ²⁵fratres orate pro nobis ²⁶salutate fratres omnes in osculo sancto ²⁷adiuro vos per Dominum ut legatur epistula omnibus sanctis fratribus ²⁸gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum amen

II Thessalonicenses

1Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ²gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ³gratias agere debemus Deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et abundat caritas uniuscuiusque omnium vestrum in invicem ⁴ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis Dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis ⁵in exemplum iusti iudicii Dei ut digni habeamini regno Dei pro quo et patimini ⁶si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant ⁷et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius ⁸in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt Deum et qui non oboediunt evangelio Domini nostri Iesu ⁹qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie Domini et a gloria virtutis eius ¹⁰cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo ¹¹in quo etiam oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocatione sua Deus et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ¹²ut clarificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis et vos in illo secundum gratiam Dei nostri et Domini Iesu Christi

2rogamus autem vos fratres per adventum Domini nostri Iesu Christi et nostrae congregationis in ipsum ²ut non cito moveamini a sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos quasi instet dies Domini ³ne quis vos seducat ullo modo quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis ⁴qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur Deus aut quod colitur ita ut in templo Dei sedeat ostendens se quia sit Deus ⁵non retinetis quod cum adhuc essem apud vos haec dicebam vobis ⁶et nunc quid detineat scitis ut reveletur in suo tempore ⁷nam mysterium iam operatur iniquitatis tantum ut qui tenet nunc donec de medio fiat ⁸et tunc revelabitur ille iniquus quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet in lustratione adventus sui ⁹eum cuius est adventus secundum operationem Satanae in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus ¹⁰et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non

receperunt ut salvi fierent ¹¹ideo mittit illis Deus operationem erroris ut credant mendacio ¹²ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati ¹³nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis fratres dilecti a Deo quod elegerit nos Deus primitias in salutem in sanctificatione Spiritus et fide veritatis ¹⁴ad quod et vocavit vos per evangelium nostrum in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu Christi ¹⁵itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram ¹⁶ipse autem Dominus noster Iesus Christus et Deus et Pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia ¹⁷exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono

3de cetero fratres orate pro nobis ut sermo Domini curat et clarificetur sicut et apud vos ²et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus non enim omnium est fides ³fidelis autem Dominus est qui confirmabit vos et custodiet a malo ⁴confidimus autem de vobis in Domino quoniam quae praecipimus et facitis et facietis ⁵Dominus autem dirigat corda vestra in caritate Dei et patientia Christi ⁶denuntiamus autem vobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis ⁷ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos quoniam non inquieti fuimus inter vos ⁸neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et fatione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus ⁹non quasi non habuerimus potestatem sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos ¹⁰nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si quis non vult operari nec manducet ¹¹audimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete nihil operantes sed curiose agentes ¹²his autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in Domino Iesu Christo ut cum silentio operantes suum panem manducant ¹³vos autem fratres nolite deficere beneficientes ¹⁴quod si quis non oboedit verbo nostro per epistolam hunc notate et non commisceamini cum illo ut confundatur ¹⁵et nolite quasi inimicum existimare sed corripite ut fratrem ¹⁶ipse autem Dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco Dominus cum omnibus vobis ¹⁷salutatio mea manu Pauli quod est signum in omni epistula ita scribo ¹⁸gratia Domini nostri Iesu Christi cum

omnibus vobis amen

I Timotheum

1Paulus apostolus Christi Iesu secundum imperium Dei salvatoris nostri et Christi Iesu spei nostrae **2**Timotheo dilecto filio in fide gratia misericordia pax a Deo Patre et Christo Iesu Domino nostro **3**sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent **4**neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis quae quaestiones praestant magis quam aedificationem Dei quae est in fide **5**finis autem praeccepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta **6**a quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium **7**volentes esse legis doctores non intellegentes neque quae loquuntur neque de quibus adfirmant **8**scimus autem quia bona est lex si quis ea legitime utatur **9**sciens hoc quia iusto lex non est posita sed iniustus et non subditis impiis et peccatoribus sceleratis et contaminatis patricidis et matricidis homicidis **10**fornicariis masculorum concubitoribus plagiariis mendacibus periuris et si quid aliud sanae doctrinae adversatur **11**quae est secundum evangelium gloriae beati Dei quod creditum est mihi **12**gratias ago ei qui me confortavit Christo Iesu Domino nostro quia fidelem me existimavit ponens in ministerio **13**qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate **14**superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide et dilectione quae est in Christo Iesu **15**fidelis sermo et omni acceptione dignus quia Christus Iesus venit in mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum **16**sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad deformationem eorum qui credituri sunt illi in vitam aeternam **17**regi autem saeculorum immortalis invisibili soli Deo honor et gloria in saecula saeculorum amen **18**hoc praeceptum commendo tibi fili Timothee secundum praecedentes in te prophetias ut milites in illis bonam militiam **19**habens fidem et bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt **20**ex quibus est Hymeneus et Alexander quos tradidi Satanae ut discant non blasphemare

2obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus **2**pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate

et castitate **3**hoc enim bonum est et acceptum coram salutare nostro Deo **4**qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire **5**unus enim Deus unus et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus **6**qui dedit redemptionem semet ipsum pro omnibus testimonium temporibus suis **7**in quo positus sum ego praedicator et apostolus veritatem dico non mentior doctor gentium in fide et veritate **8**volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus sine ira et disceptatione **9**similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste pretiosa **10**sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona **11**mulier in silentio discat cum omni subiectione **12**docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum sed esse in silentio **13**Adam enim primus formatus est deinde Eva **14**et Adam non est seductus mulier autem seducta in praevaricatione fuit **15**salvabitur autem per filiorum generationem si permanserint in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate

3fidelis sermo si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat **2**oportet ergo episcopum inreprehensibilem esse unius uxoris virum sobrium prudentem ornatum hospitem doctorem **3**non vinolentum non percussorem sed modestum non litigiosum non cupidum **4**suae domui bene praepositum filios habentem subditos cum omni castitate **5**si quis autem domui suae praeesse nescit quomodo ecclesiae Dei diligentiam habebit **6**non neophytum ne in superbia elatus in iudicium incidat diaboli **7**oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in obprobrium incidat et laqueum diaboli **8**diaconos similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe lucrum sectantes **9**habentes mysterium fidei in conscientia pura **10**et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes **11**mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus **12**diacones sint unius uxoris viri qui filiis suis bene praesunt et suis domibus **13**qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum adquirent et multam fiduciam in fide quae est in Christo Iesu **14**haec tibi scribo sperans venire ad te cito **15**si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari quae est ecclesia Dei vivi columna et firmamentum veritatis **16**et manifeste magnum est pietatis sacramentum

quod manifestatum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis praedicatum est gentibus creditum est in mundo adsumptum est in gloria

⁴Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide adtendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum ²in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam ³prohibentium nubere abstinere a cibis quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem ⁴quia omnis creatura Dei bona et nihil reiendum quod cum gratiarum actione percipitur ⁵sanctificatur enim per verbum Dei et orationem ⁶haec proponens fratribus bonus eris minister Christi Iesu enutritus verbis fidei et bonae doctrinae quam adsecutus es ⁷ineptas autem et aniles fabulas devita exerce te ipsum ad pietatem ⁸nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia utilis est promissionem habens vitae quae nunc est et futurae ⁹fidelis sermo et omni acceptione dignus ¹⁰in hoc enim laboramus et maledicimur quia speravimus in Deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium ¹¹praecipe haec et doce ¹²nemo adulescentiam tuam contemnat sed exemplum esto fidelium in verbo in conversatione in caritate in fide in castitate ¹³dum venio adtende lectioni exhortationi doctrinae ¹⁴noli neglegere gratiam quae in te est quae data est tibi per prophetiam cum inpositione manuum presbyterii ¹⁵haec meditare in his esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus ¹⁶adtende tibi et doctrinae insta in illis hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et qui te audiunt

⁵seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem iuvenes ut fratres ²anus ut matres iuenculas ut sorores in omni castitate ³viduas honora quae vere viduae sunt ⁴si qua autem vidua filios aut nepotes habet discant primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus hoc enim acceptum est coram Deo ⁵quae autem vere vidua est et desolata speravit in Deum et instat obsecrationibus et orationibus nocte ac die ⁶nam quae in deliciis est vivens mortua est ⁷et hoc praecipe ut inreprehensibiles sint ⁸si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior ⁹vidua eligatur non minus sexaginta annorum quae fuerit unius viri uxor ¹⁰in operibus bonis testimonium habens si filios educavit si hospitio recepit si sanctorum pedes lavit si tribulationem patientibus subministravit si omne opus bonum subsecuta est ¹¹adulescentiores autem viduas devita cum enim luxuriatae fuerint in Christo nubere volunt ¹²habentes damnationem quia primam fidem irritam fecerunt ¹³simul autem et otiosae discunt circumire domos non solum otiosae sed et verbosae et curiosae loquentes quae non oportet ¹⁴volo ergo iuveniores nubere filios procreare matres familias esse nullam occasionem dare adversario maledicti gratia ¹⁵iam enim quaedam conversae sunt retro Satanam ¹⁶si qua fi-

delis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia ut his quae vere viduae sunt sufficiat ¹⁷qui bene praesunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina ¹⁸dicit enim scriptura non infrenabis os bovi trituranti et dignus operarius mercede sua ¹⁹adversus presbyterum accusationem noli recipere nisi sub duobus et tribus testibus ²⁰peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant ²¹testor coram Deo et Christo Iesu et electis angelis ut haec custodias sine praedicio nihil faciens in aliam partem declinando ²²manus cito nemini inposueris neque communicaveris peccatis alienis te ipsum castum custodi ²³noli adhuc aquam bibere sed vino modico utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates ²⁴quorundam hominum peccata manifesta sunt praecedentia ad iudicium quosdam autem et subsequuntur ²⁵similiter et facta bona manifesta sunt et quae aliter se habent abscondi non possunt

⁶quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomen Domini et doctrina blasphemetur ²qui autem fideles habent dominos non contemnant quia fratres sunt sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt haec doce et exhortare ³si quis aliter docet et non adquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi et ei quae secundum pietatem est doctrinae ⁴superbus nihil sciens sed languens circa quaestiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur invidiae contentiones blasphemiae suspiciones malae ⁵conflictationes hominum mente corruptorum et qui veritate privati sunt existimantium quaestum esse pietatem ⁶est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia ⁷nihil enim intulimus in mundum haut dubium quia nec auferre quid possumus ⁸habentes autem alimenta et quibus tegamur his contenti sumus ⁹nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et laqueum et desideria multa inutilia et nociva quae mergunt homines in interitum et perditionem ¹⁰radix enim omnium malorum est cupiditas quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis ¹¹tu autem o homo Dei haec fuge sectare vero iustitiam pietatem fidem caritatem patientiam mansuetudinem ¹²certa bonum certamen fidei adprehende vitam aeternam in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testibus ¹³praecipio tibi coram Deo qui vivificat omnia et Christo Iesu qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem ¹⁴ut serves mandatum sine macula inreprehensibile usque in adventum Domini nostri Iesu Christi ¹⁵quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens rex regum et Dominus dominantium ¹⁶qui solus habet immortalitatem lucem habitans inaccessibilem quem vidit nullus hominum sed nec videre potest cui honor et imperium sempiternum amen ¹⁷divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere neque sperare in incerto divitiarum sed in Deo qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum ¹⁸bene agere divites fieri in operibus bonis facile tribuere

communicare ¹⁹thesaurizare sibi fundamentum bonum in
futurum ut adprehendant veram vitam ²⁰o Timothee depo-
situm custodi devitans profanas vocum novitates et opposi-
tiones falsi nominis scientiae ²¹quam quidam promittentes
circa fidem exciderunt gratia tecum

II Timotheum

1Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem Dei secundum promissionem vitae quae est in Christo Iesu **2**Timotheo carissimo filio gratia misericordia pax a Deo Patre et Christo Iesu Domino nostro **3**gratias ago Deo cui servo a progenitoribus in conscientia pura quam sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die **4**desiderans te videre memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear **5**recordationem accipiens eius fidei quae est in te non ficta quae et habitavit primum in avia tua Loide et matre tua Eunice certus sum quod et in te **6**propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei quae est in te per inpositionem manuum mearum **7**non enim dedit nobis Deus spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis **8**noli itaque erubescere testimonium Domini nostri neque me vinctum eius sed conlabora evangelio secundum virtutem Dei **9**qui nos liberavit et vocavit vocatione sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora saecularia **10**manifestata est autem nunc per inlumptionem salvatoris nostri Iesu Christi qui destruxit quidem mortem inluminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium **11**in quo positus sum ego praedicator et apostolus et magister gentium **12**ob quam causam etiam haec patior sed non confundor scio enim cui credi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem **13**formam habe sanorum verborum quae a me audisti in fide et dilectione in Christo Iesu **14**bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum qui habitat in nobis **15**scis hoc quod aversi sunt a me omnes qui in Asia sunt ex quibus est Phygelus et Hermogenes **16**det misericordiam Dominus Onesifori domui quia saepe me refrigeravit et catenam meam non erubuit **17**sed cum Romam venisset sollicite me quaesivit et invenit **18**det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die et quanta Ephesi ministravit melius tu nosti

2tu ergo fili mi confortare in gratia quae est in Christo Iesu **2**et quae audisti a me per multos testes haec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere **3**labora sicut bonus miles Christi Iesu **4**nemo militans implicat se negotiis saecularibus ut ei placeat cui se probavit **5**nam et qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit **6**laborantem agricolam oportet primum de fruc-

tibus accipere **7**intellege quae dico dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum **8**memor esto Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David secundum evangelium meum **9**in quo laboro usque ad vincula quasi male operans sed verbum Dei non est alligatum **10**ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur quae est in Christo Iesu cum gloria caelesti **11**fidelis sermo nam si comortui sumus et convivemus **12**si sustinemus et conregnabimus si negabimus et ille negabit nos **13**si non credimus ille fidelis manet negare se ipsum non potest **14**haec commune testificans coram Domino noli verbis contendere in nihil utile ad subversionem audientium **15**sollicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis **16**profana autem inaniloquia devita multum enim proficient ad impietatem **17**et sermo eorum ut cancer serpit ex quibus est Hymeneus et Philetus **18**qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam et subvertunt quorundam fidem **19**sed firmum fundamentum Dei stetit habens signaculum hoc cognovit Dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini **20**in magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quaedam quidem in honorem quaedam autem in contumeliam **21**si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile Domino ad omne opus bonum paratum **22**iuvenilia autem desideria fuge sectare vero iustitiam fidem caritatem pacem cum his qui invocant Dominum de corde puro **23**stultas autem et sine disciplina quaestiones devita sciens quia generant lites **24**servum autem Domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem **25**cum modestia corripientem eos qui resistunt nequando det illis Deus paenitentiam ad cognoscendam veritatem **26**et resipiscant a diaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem

3hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa **2**et erunt homines se ipsos amantes cupidi elati superbi blasphemi parentibus inoboedientes ingrati scelesti **3**sine affectione sine pace criminales incontinentes inmites sine benignitate **4**proditores protervi tumidi voluptatum amatores magis quam Dei **5**habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devita **6**ex his enim sunt qui penetrant domos et cap-

tivas ducunt mulierculas oneratas peccatis quae ducuntur amen
 variis desideriis ⁷semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes ⁸quemadmodum autem Iannes et Mambres restiterunt Mosi ita et hii resistunt veritati homines corrupti mente reprobi circa fidem ⁹sed ultra non proficient insipientia enim eorum manifesta erit omnibus sicut et illorum fuit ¹⁰tu autem adsecutus es meam doctrinam institutionem propositum fidem longanimitatem dilectionem patientiam ¹¹persecutiones passiones qualia mihi facta sunt Antiochiae Iconii Lystris quales persecutiones sustinui et ex omnibus me eripuit Dominus ¹²et omnes qui volunt pie vivere in Christo Iesu persecutionem patientur ¹³mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes ¹⁴tu vero permane in his quae didicisti et credita sunt tibi sciens a quo didiceris ¹⁵et quia ab infantia sacras litteras nosti quae te possint instruere ad salutem per fidem quae est in Christo Iesu ¹⁶omnis scriptura divinitus inspirata et utilis ad docendum ad arguendum ad corrigendum ad erudiendum in iustitia ¹⁷ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus

⁴testificor coram Deo et Christo Iesu qui iudicaturus est vivos ac mortuos et adventum ipsius et regnum eius ²praedica verbum insta oportune inopportune argue obsecra increpa in omni patientia et doctrina ³erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus ⁴et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur ⁵tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangelistae ministerium tuum imple ⁶ego enim iam delibor et tempus meae resolutionis instat ⁷bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi ⁸in reliquo reposita est mihi iustitiae corona quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex non solum autem mihi sed et his qui diligunt adventum eius ⁹festina venire ad me cito ¹⁰Demas enim me dereliquit diligens hoc saeculum et abiit Thessalonicam Crescens in Galliam Titus in Dalmatiam ¹¹Lucas est mecum solus Marcum adsume et adduc tecum est enim mihi utilis in ministerium ¹²Tychicum autem misi Ephesum ¹³paenulam quam reliqui Troade apud Carpum veniens adfers et libros maxime autem membranas ¹⁴Alexander aeriarius multa mala mihi ostendit reddat ei Dominus secundum opera eius ¹⁵quem et tu devita valde enim restitit verbis nostris ¹⁶in prima mea defensione nemo mihi adfuit sed omnes me dereliquerunt non illis reputetur ¹⁷Dominus autem mihi adstitit et confortavit me ut per me praedicatione impleatur et audiant omnes gentes et liberatus sum de ore leonis ¹⁸liberabit me Dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum caeleste cui gloria in saecula saeculorum amen ¹⁹saluta Priscam et Aquilam et Onesifori domum ²⁰Erastus remansit Corinthi Trophimum autem reliqui infirmum Mileti ²¹festina ante hiemem venire salutat te Eubulus et Pudens et Linus et Claudia et fratres omnes ²²Dominus Iesus cum spiritu tuo gratia nobiscum

Titum

1Paulus servus Dei apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei et agnitionem veritatis quae secundum pietatem est ²in spem vitae aeternae quam promissit qui non mentitur Deus ante tempora saecularia ³manifestavit autem temporibus suis verbum suum in praedicatione quae credita est mihi secundum praeceptum salvatoris nostri Dei ⁴Tito dilecto filio secundum communem fidem gratia et pax a Deo Patre et Christo Iesu salvatore nostro ⁵huius rei gratia reliqui te Cretae ut ea quae desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros sicut ego tibi disposui ⁶si quis sine crimine est unius uxoris vir filios habens fideles non in accusatione luxuriae aut non subditos ⁷oportet enim episcopum sine crimine esse sicut Dei dispensatorem non superbum non iracundum non vinolentum non percussorem non turpilucrum cupidum ⁸sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem ⁹amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit et exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere ¹⁰sunt enim multi et inoboedientes vaniloqui et seductores maxime qui de circumcissione sunt ¹¹quos oportet redargui qui universas domos subvertunt docentes quae non oportet turpis lucrum gratia ¹²dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta Cretenses semper mendaces malae bestiae ventres pigri ¹³testimonium hoc verum est quam ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide ¹⁴non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate ¹⁵omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum sed inquinatae sunt eorum et mens et conscientia ¹⁶confitentur se nosse Deum factis autem negant cum sunt abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi

2tu autem loquere quae decet sanam doctrinam ²senes ut sobrii sint pudici prudentes sani fide dilectione patientia ³anus similiter in habitu sancto non criminatrices non vino multo servientes bene docentes ⁴ut prudentiam doceant adulescentulas ut viros suos ament filios diligant ⁵prudentes castas domus curam habentes benignas subditas suis viris ut non blasphemetur verbum Dei ⁶iuvenes similiter hortare ut sobrii sint ⁷in omnibus te ipsum praebe exemplum bonorum operum in doctrina integritatem gravitatem ⁸verbum sanum inreprehensibilem ut is qui ex

adverso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis ⁹servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes ¹⁰non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salutaris nostri Dei ornent in omnibus ¹¹apparuit enim gratia Dei salutaris omnibus hominibus ¹²erudiens nos ut abnegantes impietatem et saecularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo ¹³expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi ¹⁴qui dedit semet ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum ¹⁵haec loquere et exhortare et argue cum omni imperio nemo te contemnat

3admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto oboedire ad omne opus bonum paratos esse ²neminem blasphemare non litigiosos esse modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines ³eramur enim et nos aliquando insipientes increduli errantes servientes desiderii et voluptatibus variis in malitia et invidia agentes odibiles odientes invicem ⁴cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri Dei ⁵non ex operibus iustitiae quae fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti ⁶quem effudit in nos abunde per Iesum Christum salvatorem nostrum ⁷ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vitae aeternae ⁸fidelis sermo est et de his volo te confirmare ut curent bonis operibus praeesse qui credunt Deo haec sunt bona et utilia hominibus ⁹stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita sunt enim inutiles et vanae ¹⁰hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita ¹¹sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit proprio iudicio condemnatus ¹²cum misero ad te Arteman aut Tychicum festina ad me venire Nicopolim ibi enim statui hiemare ¹³Zenan legis peritum et Apollo sollicite praemitte ut nihil illis desit ¹⁴discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios ut non sint infructuosi ¹⁵salutant te qui mecum sunt omnes saluta qui nos amant in fide gratia Dei cum omnibus vobis amen

Philemonem

¹Paulus vinctus Iesu Christi et Timotheus frater Philemoni dilecto et adiutori nostro ²et Appiae sorori et Archippo commilitoni nostro et ecclesiae quae in domo tua est ³gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo ⁴gratias ago Deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis ⁵audiens caritatem tuam et fidem quam habes in Domino Iesu et in omnes sanctos ⁶ut communicatio fidei tuae evidens fiat in agnitione omnis boni in nobis in Christo Iesu ⁷gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater ⁸propter quod multam fiduciam habentes in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet ⁹propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut Paulus senex nunc autem et vinctus Iesu Christi ¹⁰obsecro te de meo filio quem genui in vinculis Onesimo ¹¹qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem et tibi et mihi utilis ¹²quem remisi tu autem illum id est mea viscera suscipe ¹³quem ego volueram mecum detinere ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii ¹⁴sine consilio autem tuo nihil volui facere uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset sed voluntarium ¹⁵forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut aeternum illum recipere ¹⁶iam non ut servum sed plus servo carissimum fratrem maxime mihi quanto autem magis tibi et in carne et in Domino ¹⁷si ergo habes me socium suscipe illum sicut me ¹⁸si autem aliquid nocuit tibi aut debet hoc mihi imputa ¹⁹ego Paulus scripsi mea manu ego reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes ²⁰ita frater ego te fruar in Domino refice viscera mea in Domino ²¹confidens oboedientia tua scripsi tibi sciens quoniam et super id quod dico facies ²²simul autem et para mihi hospitium nam spero per orationes vestras donari me vobis ²³salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Iesu ²⁴Marcus Aristarchus Demas Lucas adiutores mei ²⁵gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro amen

Hebraeos

1multifariam et multis modis olim Deus loquens patribus in prophetis **2**novissime diebus istis locutus est nobis in Filio quem constituit heredem universorum per quem fecit et saecula **3**qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius portansque omnia verbo virtutis suae purgationem peccatorum faciens sedit ad dexteram Maiestatis in excelsis **4**tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis nomen hereditavit **5**cui enim dixit aliquando angelorum Filius meus es tu ego hodie genui te et rursum ego ero illi in Patrem et ipse erit mihi in Filium **6**et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae dicit et adorem eum omnes angeli Dei **7**et ad angelos quidem dicit qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis **8**ad Filium autem thronus tuus Deus in saeculum saeculi et virga aequitatis virga regni tui **9**dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te Deus Deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis **10**et tu in principio Domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli **11**ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes ut vestimentum veterescent **12**et velut amictum involves eos et mutabuntur tu autem idem es et anni tui non deficient **13**ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis quoadusque ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum **14**nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis

2propterea abundantius oportet observare nos ea quae audivimus ne forte perefluamus **2**si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus et omnis praevaricatio et inoboedientia accepit iustam mercedis retributionem **3**quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem quae cum initium accepisset enarrari per Dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est **4**contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus et Spiritus Sancti distributionibus secundum suam voluntatem **5**non enim angelis subiecit orbem terrae futurum de quo loquimur **6**testatus est autem in quodam loco quis dicens quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum **7**minuisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum **8**omnia subiecisti sub pedibus eius in eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectum ei nunc

autem necdum videmus omnia subiecta ei **9**eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem **10**decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passiones consummare **11**qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens **12**nuntiabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesiae laudabo te **13**et iterum ego ero fidens in eum et iterum ecce ego et pueri mei quos mihi dedit Deus **14**quia ergo pueri communicaverunt sanguini et carni et ipse similiter participavit hisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolus **15**et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti **16**nusquam enim angelos adprehendit sed semen Abrahae adprehendit **17**unde debuit per omnia fratribus simile ut misericors fieret et fidelis pontifex ad Deum ut repropitiaret delicta populi **18**in eo enim in quo passus est ipse temptatus potens est eis qui temptantur auxiliari

3unde fratres sancti vocationis caelestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae Iesum **2**qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et Moses in omni domo illius **3**amplioris enim gloriae iste prae Mose dignus habitus est quanto ampliohem honorem habet domus qui fabricavit illam **4**omnis namque domus fabricatur ab aliquo qui autem omnia creavit Deus **5**et Moses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant **6**Christus vero tamquam filius in domo sua quae domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus **7**quapropter sicut dicit Spiritus Sanctus hodie si vocem eius audieritis **8**nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto **9**ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea **10**quadraginta annos propter quod infensus fui generationi huic et dixi semper errant corde ipsi autem non cognoverunt vias meas **11**sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam **12**videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a Deo vivo **13**sed adhortamini vosmet ipsos per singulos dies donec hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati **14**participes enim Christi

effecti sumus si tamen initium substantiae usque ad finem firmum retineamus ¹⁵dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione ¹⁶quidam enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecti sunt ab Aegypto per Mosen ¹⁷quibus autem infensus est quadraginta annos nonne illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto ¹⁸quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis qui increduli fuerunt ¹⁹et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem

⁴tameamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliqui ex vobis deesse ²etenim et nobis nuntiaturum est quemadmodum et illis sed non profuit illis sermo auditus non admixtis fidei ex his quae audierunt ³ingrediemur enim in requiem qui credidimus quemadmodum dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam et quidem operibus ab institutione mundi factis ⁴dixit enim quodam loco de die septima sic et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis ⁵et in isto rursus si introibunt in requiem meam ⁶quoniam ergo superest quosdam introire in illam et hii quibus prioribus adnuntiaturum est non introierunt propter incredulitatem ⁷iterum terminat diem quendam hodie in David dicendo post tantum temporis sicut supra dictum est hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra ⁸nam si eis Iesus requiem praestitisset numquam de alio loqueretur posthac die ⁹itaque relinquitur sabbatismus populo Dei ¹⁰qui enim ingressus est in requiem eius etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis Deus ¹¹festinemus ergo ingredi in illam requiem ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum ¹²vivus est enim Dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis ¹³et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo ¹⁴habentes ergo pontificem magnum qui penetraverit caelos Iesum Filium Dei teneamus confessionem ¹⁵non enim habemus pontificem qui non possit conpati infirmitatibus nostris temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato ¹⁶adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno

⁵omnis namque pontifex ex hominibus adsumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad Deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis ²qui condolare possit his qui ignorant et errant quoniam et ipse circumdatus est infirmitate ³et propter eam debet quemadmodum et pro populo ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis ⁴nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron ⁵sic et Christus non semet ipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum Filius meus

es tu ego hodie genui te ⁶quemadmodum et in alio dicit tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ⁷qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens et exauditus pro sua reverentia ⁸et quidem cum esset Filius didicit ex his quae passus est oboedientiam ⁹et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae ¹⁰appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem Melchisedech ¹¹de quo grandis nobis sermo et ininterpretabilis ad dicendum quoniam inbecilles facti estis ad audiendum ¹²etenim cum debere magistri esse propter tempus rursus indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum Dei et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo ¹³omnis enim qui lactis est particeps expertus est sermonis iustitiae parvulus enim est ¹⁴perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali

⁶quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem feramur non rursus iacentes fundamentum paenitentiae ab operibus mortuis et fidei ad Deum ²baptismatum doctrinae inpositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni ³et hoc faciemus siquidem permiserit Deus ⁴impossibile est enim eos qui semel sunt inluminati gustaverunt etiam donum caeleste et participes sunt facti Spiritus Sancti ⁵gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum virtutesque saeculi venturi ⁶et prolapsi sunt renovari rursus ad paenitentiam rursus crucifigentes sibimet ipsis Filium Dei et ostentui habentes ⁷terra enim saepe venientem super se bibens imbrem et generans herbam oportunitatem illis a quibus colitur accipit benedictionem a Deo ⁸proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima cuius consummatio in combustionem ⁹confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti tametsi ita loquimur ¹⁰non enim iniustus Deus ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis ¹¹cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem ¹²ut non segnes efficiamini verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones ¹³Abrahamae namque promittens Deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem iuravit per semet ipsum ¹⁴dicens nisi benedicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te ¹⁵et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem ¹⁶homines enim per maiorem sui iurant et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum ¹⁷in quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum ¹⁸ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum fortissimum solacium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem ¹⁹quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam et incedentem usque

in interiora velaminis ²⁰ubi praecursor pro nobis introiit Iesus secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in aeternum

7hic enim Melchisedech rex Salem sacerdos Dei summi qui obviavit Abrahae regresso a caede regum et benedixit ei ²cui decimas omnium divisit Abraham primum quidem qui interpretatur rex iustitiae deinde autem et rex Salem quod est rex pacis ³sine patre sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem vitae habens adsimilatus autem Filio Dei manet sacerdos in perpetuum ⁴intuemini autem quantus sit hic cui et decimam dedit de praecipuis Abraham patriarcha ⁵et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierunt de lumbis Abrahae ⁶cuius autem generatio non adnumeratur in eis decimas sumpsit Abraham et hunc qui habebat repromissiones benedixit ⁷sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicatur ⁸et hic quidem decimas morientes homines accipiunt ibi autem contestatus quia vivit ⁹et ut ita dictum sit per Abraham et Levi qui decimas accipit decimatus est ¹⁰adhuc enim in lumbis patris erat quando obviavit ei Melchisedech ¹¹si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat populus enim sub ipso legem accepit quid adhuc necessarium secundum ordinem Melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici ¹²translato enim sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat ¹³in quo enim haec dicuntur de alia tribu est de qua nullus altario praesto fuit ¹⁴manifestum enim quod ex Iuda ortus sit Dominus noster in qua tribu nihil de sacerdotibus Moses locutus est ¹⁵et amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem Melchisedech exsurgit alius sacerdos ¹⁶qui non secundum legem mandati carnalis factus est sed secundum virtutem vitae insolubilis ¹⁷contestatur enim quoniam tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech ¹⁸reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem ¹⁹nihil enim ad perfectum adduxit lex introductio vero melioris spei per quam proximamus ad Deum ²⁰et quantum est non sine iureiurando alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt ²¹hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum iuravit Dominus et non paenitebit tu es sacerdos in aeternum ²²in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus ²³et alii quidem plures facti sunt sacerdotes idcirco quod morte prohiberentur permanere ²⁴hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacerdotium ²⁵unde et salvare in perpetuo potest accedentes per semet ipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro eis ²⁶talis enim debebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens inpollutus segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus ²⁷qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi hoc enim fecit semel se offerendo ²⁸lex enim homines constituit

sacerdotes infirmitatem habentes sermo autem iurisiurandi qui post legem est Filium in aeternum perfectum

8capitulum autem super ea quae dicuntur talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis Magnitudinis in caelis ²sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit Dominus et non homo ³omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat ⁴si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera ⁵qui exemplari et umbrae deserviunt caelestium sicut responsum est Mosi cum consummaret tabernaculum vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte ⁶nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est quod in melioribus repromissionibus sanctum est ⁷nam si illud prius culpa vacasset non utique secundi locus inquireretur ⁸vituperans enim eos dicit ecce dies veniunt dicit Dominus et consummabo super domum Israhel et super domum Iuda testamentum novum ⁹non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua adprehendi manum illorum ut educerem illos de terra Aegypti quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo et ego neglexi eos dicit Dominus ¹⁰quia hoc testamentum quod disponam domui Israhel post dies illos dicit Dominus dando leges meas in mentem eorum et in corde eorum superscribam eas et ero eis in Deum et ipsi erunt mihi in populum ¹¹et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce Dominum quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum ¹²quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum illorum iam non memorabor ¹³dicendo autem novum veteravit prius quod autem antiquatur et senescit prope interitum est

9habuit quidem et prius iustificationes culturae et sanctum saeculare ²tabernaculum enim factum est primum in quo inerant candelabra et mensa et propositio panum quae dicitur sancta ³post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum ⁴aureum habens turibulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro in qua urna aurea habens manna et virga Aaron quae fronderat et tabulae testamenti ⁵superque eam cherubin gloriae obumbrantia propitiatorium de quibus non est modo dicendum per singula ⁶his vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes ⁷in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia ⁸hoc significante Spiritu Sancto nondum propalatum esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum ⁹quae parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostiae offeruntur quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem ¹⁰solummodo in cibis et in potibus et variis baptismis et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis inpositis

¹¹Christus autem adsistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius creationis ¹²neque per sanguinem hircorum et vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta aeterna redemptione inventa ¹³si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis ¹⁴quanto magis sanguis Christi qui per Spiritum Sanctum semet ipsum obtulit immaculatum Deo emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi ¹⁵et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum quae erant sub priore testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis ¹⁶ubi enim testamentum mors necesse est intercedat testatoris ¹⁷testamentum enim in mortuis confirmatum est alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est ¹⁸unde ne primum quidem sine sanguine dedicatum est ¹⁹lecto enim omni mandato legis a Mose universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit ²⁰dicens hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos Deus ²¹etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit ²²et omnia paene in sanguine mundantur secundum legem et sine sanguinis fusione non fit remissio ²³necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis ²⁴non enim in manufactis sanctis Iesus introiit exemplaria verorum sed in ipsum caelum ut appareat nunc vultui Dei pro nobis ²⁵neque ut saepe offerat semet ipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno ²⁶alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit ²⁷et quemadmodum statutum est hominibus semel mori post hoc autem iudicium ²⁸sic et Christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem

10umbram enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos hisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter numquam potest accedentes perfectos facere ²alioquin non cessassent offerri ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati ³sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit ⁴impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata ⁵ideo ingrediens mundum dicit hostiam et oblationem noluisti corpus autem aptasti mihi ⁶holocaustomata et pro peccato non tibi placuit ⁷tunc dixi ecce venio in capitulo libri scriptum est de me ut faciam Deus voluntatem tuam ⁸superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur ⁹tunc dixit ecce venio ut faciam Deus volun-

tatem tuam aufert primum ut sequens statuat ¹⁰in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi Iesu in semel ¹¹et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias quae numquam possunt auferre peccata ¹²hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedit in dextera Dei ¹³de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabillum pedum eius ¹⁴una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos ¹⁵contestatur autem nos et Spiritus Sanctus postquam enim dixit ¹⁶hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit Dominus dando leges meas in cordibus eorum et in mente eorum superscribam eas ¹⁷et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius ¹⁸ubi autem horum remissio iam non oblatio pro peccato ¹⁹habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi ²⁰quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen id est carnem suam ²¹et sacerdotem magnum super domum Dei ²²accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda ²³teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem fidelis enim est qui repromisit ²⁴et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum ²⁵non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam sed consolantes et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem ²⁶voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia ²⁷terribilis autem quaedam expectatio iudicii et ignis aemulatio quae consumptura est adversarios ²⁸irritam quis faciens legem Mosi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur ²⁹quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est et Spiritui gratiae contumeliam fecerit ³⁰scimus enim qui dixit mihi vindictam ego reddam et iterum quia iudicabit Dominus populum suum ³¹horrendum est incidere in manus Dei viventis ³²rememoramini autem pristinos dies in quibus inluminati magnum certamen sustinuistis passionum ³³et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti in altero autem socii taliter conversantium effecti ³⁴nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam ³⁵nolite itaque amittere confidentiam vestram quae magnam habet remunerationem ³⁶patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem Dei facientes reportetis promissionem ³⁷adhuc enim modicum quantum qui venturus est veniet et non tardabit ³⁸iustus autem meus ex fide vivit quod si subtraxerit se non placebit animae meae ³⁹nos autem non sumus subtractionis in perditionem sed fidei in adquisitionem animae

11est autem fides sperandorum substantia rerum argumentum non parentum ²in hac enim testimonium consecu-

ti sunt senes ³fide intellegimus aptata esse saecula verbo Dei ut ex invisibilibus visibilia fierent ⁴fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit Deo per quam testimonium consecutus est esse iustus testimonium perhibente muneribus eius Deo et per illam defunctus adhuc loquitur ⁵fide Enoch translatus est ne videret mortem et non inveniebatur quia transtulit illum Deus ante translationem enim testimonium habebat placuisse Deo ⁶sine fide autem impossibile placere credere enim oportet accedentem ad Deum quia est et inquirentibus se remunerator fit ⁷fide Noe responso accepto de his quae adhuc non videbantur metuens aptavit arcam in salutem domus suae per quam damnavit mundum et iustitiae quae per fidem est heres est institutus ⁸fide qui vocatur Abraham oboedivit in locum exire quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo iret ⁹fide moratus est in terra repromissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum Isaac et Jacob coheredibus repromissionis eiusdem ¹⁰expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor Deus ¹¹fide et ipsa Sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accipit etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem credidit esse qui promiserat ¹²propter quod et ab uno orti sunt et haec emortuo tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut harena quae est ad oram maris innumerabilis ¹³iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites sunt supra terram ¹⁴qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere ¹⁵et si quidem illius meminissent de qua exierunt habebant utique tempus revertendi ¹⁶nunc autem meliorem appetunt id est caelestem ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum paravit enim illis civitatem ¹⁷fide obtulit Abraham Isaac cum temptaretur et unigenitum offerebat qui susceperat repromissiones ¹⁸ad quem dictum est quia in Isaac vocabitur tibi semen ¹⁹arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est Deus unde eum et in parabola accepit ²⁰fide et de futuris benedixit Isaac Iacob et Esau ²¹fide Iacob moriens singulis filiorum Ioseph benedixit et adoravit fastigium virgae eius ²²fide Ioseph moriens de profectione filiorum Israhel memoratus est et de ossibus suis mandavit ²³fide Moses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod vidissent elegantem infantem et non timuerunt regis edictum ²⁴fide Moses grandis factus negavit se esse filium filiae Pharaonis ²⁵magis eligens adfligi cum populo Dei quam temporalis peccati habere iucunditatem ²⁶maiores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum inproperium Christi aspiciebat enim in remunerationem ²⁷fide reliquit Aegyptum non veritus animositatem regis invisibilem enim tamquam videns sustinuit ²⁸fide celebravit pascha et sanguinis effusionem ne qui vastabat primitiva tangeret eos ²⁹fide transierunt mare Rubrum tamquam per aridam terram quod experti Aegyptii devorati sunt ³⁰fide muri Hiericho ruerunt circuiti dierum septem ³¹fide Raab meretrix non periiit cum incredulis excipiens exploratores cum pace ³²et

quid adhuc dicam deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon Barac Samson Iepthae David et Samuhel et prophetis ³³qui per fidem devicerunt regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones obturaverunt ora leonum ³⁴extinxerunt impetum ignis effugerunt aciem gladii convaluerunt de infirmitate fortes facti sunt in bello castra verterunt exterorum ³⁵acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem ut meliorem invenirent resurrectionem ³⁶alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres ³⁷lapidati sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt circumierunt in melotis in pellibus caprinis egentes angustiati adfliti ³⁸quibus dignus non erat mundus in solitudinibus errantes et montibus et speluncis et in cavernis terrae ³⁹et hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem ⁴⁰Deo pro nobis melius aliquid providente ut ne sine nobis consummarentur

12ideoque et nos tantam habentes inpositam nubem testium deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum per patientiam curramus propositum nobis certamen ²aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum qui pro proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atque in dextera sedis Dei sedit ³recogitate enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semet ipsos contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes ⁴nondum usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes ⁵et obliti estis consolationis quae vobis tamquam filiis loquitur dicens fili mi noli negligere disciplinam Domini neque fatigeris dum ab eo argueris ⁶quem enim diligit Dominus castigat flagellat autem omnem filium quem recipit ⁷in disciplina perseverate tamquam filiis vobis offert Deus quis enim filius quem non corripit pater ⁸quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes ergo adulteri et non filii estis ⁹deinde patres quidem carnis nostrae habuimus eruditores et reverebamur non multo magis obtemperabimus Patri spirituum et vivemus ¹⁰et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius ¹¹omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii sed maeroris postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddit iustitiae ¹²propter quod remissas manus et soluta genua erigite ¹³et gressus rectos facite pedibus vestris ut non claudicans erret magis autem sanetur ¹⁴pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit Dominum ¹⁵contemplantes ne quis desit gratiae Dei ne qua radix amaritudinis sursum germinans inpediat et per illam inquinentur multi ¹⁶ne quis fornicator aut profanus ut Esau qui propter unam escam vendidit primitiva sua ¹⁷scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus est non enim invenit paenitentiae locum quamquam cum lacrimis inquisisset eam ¹⁸non enim accessistis ad tractabilem et accensibilem ignem et

turbinem et caliginem et procellam ¹⁹et tubae sonum et vocem verborum quam qui audierunt excusaverunt se ne eis fieret verbum ²⁰non enim portabant quod dicebatur et si bestia tetigerit montem lapidabitur ²¹et ita terribile erat quod videbatur Moses dixit exterritus sum et tremebundus ²²sed accessistis ad Sion montem et civitatem Dei viventis Hierusalem caelestem et multorum milium angelorum frequentiae ²³et ecclesiam primitivorum qui conscripti sunt in caelis et iudicem omnium Deum et spiritus iustorum perfectorum ²⁴et testamenti novi mediatorem Iesum et sanguinis sparsionem melius loquentem quam Abel ²⁵videte ne recusetis loquentem si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur multo magis nos qui de caelis loquentem nobis avertimur ²⁶cuius vox movit terram tunc modo autem repromittit dicens adhuc semel ego movebo non solum terram sed et caelum ²⁷quod autem adhuc semel dicit declarat mobiliium translationem tamquam factorum ut maneat ea quae sunt immobilia ²⁸itaque regnum immobile suscipientes habemus gratiam per quam serviamus placentes Deo cum metu et reverentia ²⁹etenim Deus noster ignis consumens est

13 caritas fraternitatis maneat ²hospitalitatem nolite oblivisci per hanc enim latuerunt quidam angelis hospitio receptis ³mementote vincitorum tamquam simul victi et laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes ⁴honorabile conubium in omnibus et torus immaculatus fornicatores enim et adulteros iudicabit Deus ⁵sint mores sine avaritia contenti praesentibus ipse enim dixit non te deseram neque derelinquam ⁶ita ut confidenter dicamus Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo ⁷mementote praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum Dei quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem ⁸Iesus Christus heri et hodie ipse et in saecula ⁹doctrinis variis et peregrinis nolite abduci optimum enim est gratia stabiliri cor non escis quae non profuerunt ambulanti in eis ¹⁰habemus altare de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt ¹¹quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem horum corpora cremantur extra castra ¹²propter quod et Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum extra portam passus est ¹³exeamus igitur ad eum extra castra inproperium eius portantes ¹⁴non enim habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus ¹⁵per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo id est fructum labiorum confitentium nomini eius ¹⁶beneficientiae autem et communionis nolite oblivisci talibus enim hostiis promeretur Deus ¹⁷oboedite praepositis vestris et subiacete eis ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri ut cum gaudio hoc faciant et non gementes hoc enim non expedit vobis ¹⁸orate pro nobis confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conversari ¹⁹amplius autem deprecor vos hoc facere ut quo celerius restituar vobis ²⁰Deus autem pacis qui eduxit de mortuis

pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni Dominum nostrum Iesum ²¹aptet vos in omni bono ut faciatis voluntatem eius faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum cui gloria in saecula saeculorum amen ²²rogo autem vos fratres sufferatis verbum solacii etenim perpauca scripsi vobis ²³cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum cum quo si celerius venerit videbo vos ²⁴salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos salutant vos de Italia ²⁵gratia cum omnibus vobis amen

Iacobi

1Iacobus Dei et Domini nostri Iesu Christi servus duodecim tribubus quae sunt in dispersione salutem ²omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationibus variis incideritis ³scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur ⁴patientia autem opus perfectum habeat ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes ⁵si quis autem vestrum indiget sapientiam postulet a Deo qui dat omnibus affluenter et non inproperat et dabitur ei ⁶postulet autem in fide nihil haesitans qui enim haesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur ⁷non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a Domino ⁸vir duplex animo inconstans in omnibus viis suis ⁹glorietur autem frater humilis in exaltatione sua ¹⁰dives autem in humilitate sua quoniam sicut flos faeni transibit ¹¹exortus est enim sol cum ardore et arefecit faenum et flos eius decidit et decor vultus eius deperiit ita et dives in itineribus suis marcescet ¹²beatus vir qui suffert temptationem quia cum probatus fuerit accipiet coronam vitae quam repromisit Deus diligentibus se ¹³nemo cum temptatur dicat quoniam a Deo temptor Deus enim intemptator malorum est ipse autem neminem temptat ¹⁴unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et inlectus ¹⁵dein concupiscentia cum conceperit parit peccatum peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem ¹⁶nolite itaque errare fratres mei dilectissimi ¹⁷omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a Patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio ¹⁸voluntarie genuit nos verbo veritatis ut simus initium aliquod creaturae eius ¹⁹scitis fratres mei dilecti sit autem omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum et tardus ad iram ²⁰ira enim viri iustitiam Dei non operatur ²¹propter quod abicientes omnem immunditiam et abundantiam malitiae in mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras ²²estote autem factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos ²³quia si quis auditor est verbi et non factor hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo ²⁴consideravit enim se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit ²⁵qui autem perspexerit in lege perfecta libertatis et permanserit non auditor obliviosus factus sed factor operis hic beatus in facto suo erit ²⁶si quis autem putat se religiosum esse non refrenans

linguam suam sed seducens cor suum huius vana est religio ²⁷religio munda et immaculata apud Deum et Patrem haec est visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum immaculatum se custodire ab hoc saeculo

2fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae ²etenim si introierit in conventu vestro vir aureum anulum habens in veste candida introierit autem et pauper in sordido habitu ³et intendatis in eum qui indutus est veste praeclara et dixeritis tu sede hic bene pauperi autem dicatis tu sta illic aut sede sub scabillo pedum meorum ⁴nonne iudicatis apud vosmet ipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum ⁵audite fratres mei dilectissimi nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni quod repromisit Deus diligentibus se ⁶vos autem exhonorastis pauperem nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad iudicia ⁷nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos ⁸si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut te ipsum bene facitis ⁹si autem personas accipitis peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores ¹⁰quicumque autem totam legem servaverit offendat autem in uno factus est omnium reus ¹¹qui enim dixit non moechaberis dixit et non occides quod si non moechaberis occides autem factus es transgressor legis ¹²sic loquimini et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari ¹³iudicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam superexultat autem misericordia iudicio ¹⁴quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat numquid poterit fides salvare eum ¹⁵si autem frater aut soror nudi sunt et indigent victu cotidiano ¹⁶dicat autem aliquis de vobis illis ite in pace calefacimini et saturamini non dederitis autem eis quae necessaria sunt corporis quid proderit ¹⁷sic et fides si non habeat opera mortua est in semet ipsam ¹⁸sed dicet quis tu fidem habes et ego opera habeo ostende mihi fidem tuam sine operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam ¹⁹tu credis quoniam unus est Deus bene facis et daemones credunt et contremescunt ²⁰vis autem scire o homo inanis quoniam fides sine operibus otiosa est ²¹Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens Isaac filium suum super altare ²²vides quoniam fides cooperabatur operibus

illius et ex operibus fides consummata est ²³et suppleta est scriptura dicens credidit Abraham Deo et reputatum est illi ad iustitiam et amicus Dei appellatus est ²⁴videtis quoniam ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum ²⁵similiter autem et Raab meretrix nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens ²⁶sicut enim corpus sine spiritu emortuum est ita et fides sine operibus mortua est

3nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis ²in multis enim offendimus omnes si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir potens etiam freno circumducere totum corpus ³si autem equorum frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis et omne corpus illorum circumferimus ⁴ecce et naves cum magnae sint et a ventis validis minentur circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit ⁵ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exultat ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit ⁶et lingua ignis est universitas iniquitatis lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus et inflammat rotam nativitatis nostrae inflammata a gehenna ⁷omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium etiam ceterorum domantur et domita sunt a natura humana ⁸linguam autem nullus hominum domare potest inquietum malum plena veneno mortifero ⁹in ipsa benedicimus Dominum et Patrem et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt ¹⁰ex ipso ore procedit benedictio et maledictio non oportet fratres mei haec ita fieri ¹¹numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam ¹²numquid potest fratres mei ficus olivas facere aut vitis ficus sic neque salsa dulcem potest facere aquam ¹³quis sapiens et disciplinatus inter vos ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae ¹⁴quod si zelum amarum habetis et contentiones in cordibus vestris nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem ¹⁵non est ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis diabolica ¹⁶ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus pravum ¹⁷quae autem desursum est sapientia primum quidem pudica est deinde pacifica modesta suadibilis plena misericordia et fructibus bonis non iudicans sine simulatione ¹⁸fructus autem iustitiae in pace seminatur facientibus pacem

4unde bella et lites in vobis nonne hinc ex concupiscentiis vestris quae militant in membris vestris ²concupiscitis et non habetis occiditis et zelatis et non potestis adipisci litigatis et belligeratis non habetis propter quod non postulatis ³petitis et non accipitis eo quod male petatis ut in concupiscentiis vestris insumatis ⁴adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius inimicus Dei constituitur ⁵aut putatis quia inaniter scriptura dicat ad invidiam concupiscit Spiritus qui inhabitat in nobis ⁶maiorem au-

tem dat gratiam propter quod dicit Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam ⁷subditi igitur estote Deo resistite autem diabolo et fugiet a vobis ⁸adpropiate Domino et adpropinquabit vobis emundate manus peccatores et purificate corda duplices animo ⁹miseri estote et lugete et plorate risus vester in luctum convertatur et gaudium in maerorem ¹⁰humiliamini in conspectu Domini et exaltabit vos ¹¹nolite detrahere de alterutrum fratres qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex ¹²unus est legislator et iudex qui potest perdere et liberare tu autem quis es qui iudicas proximum ¹³ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus quidem ibi annum et mercabimur et lucrum faciemus ¹⁴qui ignoratis quid erit in crastinum quae enim est vita vestra vapor est ad modicum parens deinceps exterminatur ¹⁵pro eo ut dicatis si Dominus voluerit et vixerimus faciemus hoc aut illud ¹⁶nunc autem exultatis in superbiis vestris omnis exultatio talis maligna est ¹⁷scienti igitur bonum facere et non facienti peccatum est illi

5age nunc divites plorate ululantes in miseriis quae advenient vobis ²divitiae vestrae putrefactae sunt et vestimenta vestra a tineis comesta sunt ³aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis thesaurizastis in novissimis diebus ⁴ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras qui fraudatus est a vobis clamat et clamor ipsorum in aures Domini Sabaoth introit ⁵epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis ⁶addixistis occidistis iustum non resistit vobis ⁷patientes igitur estote fratres usque ad adventum Domini ecce agricola expectat pretiosum fructum terrae patienter ferens donec accipiat temporivum et serotinum ⁸patientes estote et vos confirmate corda vestra quoniam adventus Domini adpropinquavit ⁹nolite ingemescere fratres in alterutrum ut non iudicemini ecce iudex ante ianuam adsistit ¹⁰exemplum accipite fratres laboris et patientiae prophetas qui locuti sunt in nomine Domini ¹¹ecce beatificamus qui sustinuerunt sufferentiam Iob audistis et finem Domini vidistis quoniam misericors est Dominus et miserator ¹²ante omnia autem fratres mei nolite iurare neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum sit autem vestrum est est non non uti non sub iudicio decidatis ¹³tristatur aliquis vestrum oret aequo animo est psallat ¹⁴infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum unguentes eum oleo in nomine Domini ¹⁵et oratio fidei salvabit infirmum et adlevabit eum Dominus et si in peccatis sit dimittentur ei ¹⁶confitemini ergo alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini multum enim valet deprecatio iusti adsidua ¹⁷Helias homo erat similis nobis passibilis et oratione oravit ut non plueret super terram et non pluit annos tres et menses sex ¹⁸et rursum oravit et caelum de-

dit pluviam et terra dedit fructum suum ¹⁹fratres mei si
quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum
²⁰scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab
errore viae suae salvabit animam eius a morte et operit
multitudinem peccatorum

I Petri

1Petrus apostolus Iesu Christi electis advenis dispersionis Ponti Galatiae Cappadociae Asiae et Bithyniae ²secundum praescientiam Dei Patris in sanctificatione Spiritus in oboedientiam et aspersionem sanguinis Iesu Christi gratia vobis et pax multiplicetur ³benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis ⁴in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcescibilem conservatam in caelis in vobis ⁵qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo ⁶in quo exultatis modicum nunc si oportet contristati in variis temptationibus ⁷ut probatum vestrae fidei multo pretiosius sit auro quod perit per ignem probato inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelatione Iesu Christi ⁸quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes credentes autem exultatis laetitia inenarrabili et glorificata ⁹reportantes finem fidei vestrae salutem animarum ¹⁰de qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae qui de futura in vobis gratia prophetaverunt ¹¹scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi praenuntians eas quae in Christo sunt passiones et posteriores glorias ¹²quibus revelatum est quia non sibi ipsis vobis autem ministrabant ea quae nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vos Spiritu Sancto misso de caelo in quae desiderant angeli prospicere ¹³propter quod succincti lumbos mentis vestrae sobrii perfecte sperate in eam quae offertur vobis gratiam in revelatione Iesu Christi ¹⁴quasi filii oboedientiae non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriis ¹⁵sed secundum eum qui vocavit vos sanctum et ipsi sancti in omni conversatione sitis ¹⁶quoniam scriptum est sancti eritis quia ego sanctus sum ¹⁷et si Patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus vestri tempore conversamini ¹⁸scientes quod non corruptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis ¹⁹sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Christi ²⁰praecogniti quidem ante constitutionem mundi manifestati autem novissimis temporibus propter vos ²¹qui per ipsum fideles estis in Deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam ut fides vestra et spes esset in Deo

²²animas vestras castificantes in oboedientia caritatis in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligitis adtentius ²³renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili per verbum Dei vivi et permanentis ²⁴quia omnis caro ut faenum et omnis gloria eius tamquam flos faeni exaruit faenum et flos decedit ²⁵verbum autem Domini manet in aeternum hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos

2deponentes igitur omnem malitiam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones ²sicut modo geniti infantes rationale sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem ³si gustastis quoniam dulcis Dominus ⁴ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum a Deo autem electum honorificatum ⁵et ipsi tamquam lapides vivi supraedificamini domus spiritualis sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias acceptabiles Deo per Iesum Christum ⁶propter quod continet in scriptura ecce pono in Sion lapidem summum angularem electum pretiosum et qui crediderit in eo non confundetur ⁷vobis igitur honor credentibus non credentibus autem lapis quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli ⁸et lapis offensionis et petra scandali qui offendunt verbo nec credunt in quod et positi sunt ⁹vos autem genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis ut virtutes adnuntietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum ¹⁰qui aliquando non populus nunc autem populus Dei qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti ¹¹carissimi obsecro tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis quae militant adversus animam ¹²conversationem vestram inter gentes habentes bonam ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus considerantes glorificent Deum in die visitationis ¹³subiecti estote omni humanae creaturae propter Dominum sive regi quasi praecellenti ¹⁴sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero honorum ¹⁵quia sic est voluntas Dei ut beneficientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam ¹⁶quasi liberi et non quasi velamen habentes malitiae libertatem sed sicut servi Dei ¹⁷omnes honorate fraternitatem diligitis Deum timete regem honorificate ¹⁸servi subditi in omni timore dominis non tantum bonis et

modestis sed etiam discolis ¹⁹haec est enim gratia si propter conscientiam Dei sustinet quis tristitias patiens iniuste ²⁰quae enim gloria est si peccantes et colaphizati suffertis sed si benefacientes et patientes sustinetis haec est gratia apud Deum ²¹in hoc enim vocati estis quia et Christus passus est pro vobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius ²²qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore ipsius ²³qui cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur tradebat autem iudicanti se iniuste ²⁴qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iustitiae viveremus cuius livore sanati estis ²⁵eratis enim sicut oves errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum

³similiter mulieres subditae suis viris ut et si qui non credunt verbo per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant ²considerantes in timore castam conversationem vestram ³quarum sit non extrinsecus capillaturae aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus ⁴sed qui absconditus cordis est homo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus quod est in conspectu Dei locuples ⁵sic enim aliquando et sanctae mulieres sperantes in Deo ornabant se subiectae propriis viris ⁶sicut Sarra oboediebat Abrahae dominum eum vocans cuius estis filiae benefacientes et non timentes ullam perturbationem ⁷virii similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vaso muliebri impertientes honorem tamquam et coheredibus gratiae vitae uti ne impediatur orationes vestrae ⁸in fine autem omnes unianimes compatientes fraternitatis amatores misericordes humiles ⁹non reddentes malum pro malo vel maledictum pro maledicto sed e contrario benedicientes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis ¹⁰qui enim vult vitam diligere et videre dies bonos coerceat linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum ¹¹declinet autem a malo et faciat bonum inquirat pacem et persequatur eam ¹²quia oculi Domini super iustos et aures eius in preces eorum vultus autem Domini super facientes mala ¹³et quis est qui vobis noceat si boni aemulatores fueritis ¹⁴sed et si quid patimini propter iustitiam beati timorem autem eorum ne timueritis et non conturbemini ¹⁵Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est spe ¹⁶sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam ut in eo quod detrahunt vobis confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem ¹⁷melius est enim benefacientes si velit voluntas Dei pati quam malefacientes ¹⁸quia et Christus semel pro peccatis mortuus est iustus pro iniustis ut nos offerret Deo mortificatus carne vivificatus autem spiritu ¹⁹in quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicavit ²⁰qui increduli fuerant aliquando quando expectabat Dei patientia in diebus Noe cum fabricaretur arca in qua pauci id est octo animae salvae factae

sunt per aquam ²¹quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma non carnis depositio sordium sed conscientiae bonae interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi ²²qui est in dextera Dei profectus in caelum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus

⁴Christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini quia qui passus est carne desiit a peccatis ²ut iam non hominum desideriis sed voluntate Dei quod reliquum est in carne vivat temporis ³sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam qui ambulaverunt in luxuriis desideriis vinolentiis comensationibus potationibus et illicitis idolorum cultibus ⁴in quo peregrinantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes ⁵qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos ⁶propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur quidem secundum homines in carne vivant autem secundum Deum spiritu ⁷omnium autem finis adpropinquavit estote itaque prudentes et vigilate in orationibus ⁸ante omnia mutuam in vosmet ipsos caritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum ⁹hospitales invicem sine murmuratione ¹⁰unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei ¹¹si quis loquitur quasi sermones Dei si quis ministrat tamquam ex virtute quam administrat Deus ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum cui est gloria et imperium in saecula saeculorum amen ¹²carissimi nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit quasi novi aliquid vobis contingat ¹³sed communicantes Christi passionibus gaudete ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exultantes ¹⁴si exprobramini in nomine Christi beati quoniam gloriae Dei Spiritus in vobis requiescit ¹⁵nemo enim vestrum patiatu quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor ¹⁶si autem ut Christianus non erubescat glorificet autem Deum in isto nomine ¹⁷quoniam tempus ut incipiat iudicium de domo Dei si autem primum a nobis qui finis eorum qui non credunt Dei evangelio ¹⁸et si iustus vix salvatur impius et peccator ubi parebit ¹⁹itaque et hii qui patiuntur secundum voluntatem Dei fideli creatori commendant animas suas in benefactis

⁵seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum qui et eius quae in futuro revelanda est gloriae communicator ²pascite qui est in vobis gregem Dei providentes non coacto sed spontanee secundum Deum neque turpis lucri gratia sed voluntarie ³neque ut dominantes in cleris sed formae facti gregi et ex animo ⁴et cum apparuerit princeps pastorum percipietis inmarcescibilem gloriae coronam ⁵similiter adulescentes subditi estote senioribus omnes autem invicem humilitatem insinuate quia Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam ⁶humiliamini igitur sub potenti manu Dei ut vos

exaltet in tempore visitationis ⁷omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis ⁸sobrii estote vigilate quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret ⁹cui resistite fortes fide scientes eadem passionum ei quae in mundo est vestrae fraternitati fieri ¹⁰Deus autem omnis gratiae qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu modicum passos ipse perficiet confirmabit solidabit ¹¹ipsi imperium in saecula saeculorum amen ¹²per Silvanum vobis fidelem fratrem ut arbitror breviter scripsi obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam Dei in qua state ¹³salutat vos quae est in Babylone cumelecta et Marcus filius meus ¹⁴salutate invicem in osculo sancto gratia vobis omnibus qui estis in Christo

II Petri

1 Simon Petrus servus et apostolus Iesu Christi his qui coaequalem vobis sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri et salvatoris Iesu Christi **2**gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Domini nostri **3**quomodo omnia nobis divinae virtutis suae quae ad vitam et pietatem donata est per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute **4**per quae maxima et pretiosa nobis promissa donavit ut per haec efficiamini divinae consortes naturae fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem **5**vos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem in virtute autem scientiam **6**in scientia autem abstinentiam in abstinentia autem patientiam in patientia autem pietatem **7**in pietate autem amorem fraternitatis in amore autem fraternitatis caritatem **8**haec enim vobis cum adsint et superent non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione **9**cui enim non praesto sunt haec caecus est et manu temptans oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum **10**quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis haec enim facientes non peccabitis aliquando **11**sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri et salvatoris Iesu Christi **12**propter quod incipiam vos semper commonere de his et quidem scientes et confirmatos in praesenti veritate **13**iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione **14**certus quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Iesus Christus significavit mihi **15**dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum ut horum memoriam faciatis **16**non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam sed speculatores facti illius magnitudinis **17**accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria hic est Filius meus dilectus in quo mihi conplacui **18**et hanc vocem nos audivimus de caelo adlatam cum essemus cum ipso in monte sancto **19**et habemus firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis adtendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco donec dies inlucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris **20**hoc primum intelligentes quod omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit **21**non enim voluntate humana adlata est ali-

quando prophetia sed Spiritu Sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines

2 fuerunt vero et pseudoprophetae in populo sicut et in vobis erunt magistri mendaces qui introducent sectas perditionis et eum qui emit eos Dominum negant superducentes sibi celerem perditionem **2**et multi sequentur eorum luxurias per quos via veritatis blasphemabitur **3**et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabitur quibus iudicium iam olim non cessat et perditio eorum non dormitat **4**si enim Deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciatis reservari **5**et originali mundo non pepercit sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit diluvium mundo impiorum inducens **6**et civitates Sodomorum et Gomorraeorum in cinerem redigens eversione damnavit exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens **7**et iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria conversatione eruit **8**aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui diem de die animam iustam iniquis operibus cruciabant **9**novit Dominus pios de temptatione eripere iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare **10**magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant dominationemque contemnant audaces sibi placentes sectas non metuunt blasphemantes **11**ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversum se execrabile iudicium **12**hii vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione sua et peribunt **13**percipientes mercedem iniustitiae voluptatem existimantes diei delicias coinquinationes et maculae deliciis affluentes in conviviis suis luxuriantes vobiscum **14**oculos habentes plenos adulterio et incessabiles delicti pellicentes animas instabiles cor exercitatum avaritiae habentes maledictionis filii **15**derelinquentes rectam viam erraverunt secuti viam Balaam ex Bosor qui mercedem iniquitatis amavit **16**correctionem vero habuit suae vesaniae subiugale mutum in hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam **17**hii sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae quibus caligo tenebrarum reservatur **18**superba enim vanitatis loquentes pellicent in desideriis carnis luxuriae eos qui paululum effugiunt qui in errore conversantur **19**libertatem illis promittentes cum ipsi servi sint corruptionis a quo enim quis superatus est huius

et servus est ²⁰si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi his rursus impliciti superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribus ²¹melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato ²²contigit enim eis illud veri proverbii canis reversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti

3hanc ecce vobis carissimi secundam scribo epistulam in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem ²ut memores sitis eorum quae praedixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum praeceptorum Domini et salvatoris ³hoc primum scientes quod venient in novissimis diebus in deceptione inlusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes ⁴dicentes ubi est promissio aut adventus eius ex quo enim patres dormierunt omnia sic perseverant ab initio creaturae ⁵latet enim eos hoc volentes quod caeli erant prius et terra de aqua et per aquam consistens Dei verbo ⁶per quae ille tunc mundus aqua inundatus periit ⁷caeli autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni servati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum ⁸unum vero hoc non lateat vos carissimi quia unus dies apud Dominum sicut mille anni et mille anni sicut dies unus ⁹non tardat Dominus promissi sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire sed omnes ad paenitentiam reverti ¹⁰adveniet autem dies Domini ut fur in qua caeli magno impetu transient elementa vero calore solventur ¹¹cum haec igitur omnia dissolvenda sint quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et pietatibus ¹²expectantes et properantes in adventum Dei diei per quam caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent ¹³novos vero caelos et novam terram et promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat ¹⁴propter quod carissimi haec expectantes satis agite immaculati et inviolati ei inveniri in pace ¹⁵et Domini nostri longanimitatem salutem arbitramini sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis ¹⁶sicut et in omnibus epistulis loquens in eis de his in quibus sunt quaedam difficilia intellectu quae indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem ¹⁷vos igitur fratres praescientes custodite ne insipientium errore transducti excidatis a propria firmitate ¹⁸crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri et salvatoris Iesu Christi ipsi gloria et nunc et in die aeternitatis amen

I Ioannis

1quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostrae temptaverunt de verbo vitae ²et vita manifestata est et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam quae erat apud Patrem et apparuit nobis ³quod vidimus et audivimus adnuntiamus et vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum Patre et cum Filio eius Iesu Christo ⁴et haec scribimus vobis ut gaudium nostrum sit plenum ⁵et haec est adnuntiatio quam audivimus ab eo et adnuntiamus vobis quoniam Deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae ⁶si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et non facimus veritatem ⁷si autem in luce ambulemus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad invicem et sanguis Iesu Filii eius mundat nos ab omni peccato ⁸si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est ⁹si confiteamur peccata nostra fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata et emundet nos ab omni iniquitate ¹⁰si dixerimus quoniam non peccavimus mendacem facimus eum et verbum eius non est in nobis

2filioli mei haec scribo vobis ut non peccetis sed et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum ²et ipse est propitiatio pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi ³et in hoc scimus quoniam cognovimus eum si mandata eius observemus ⁴qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit mendax est in hoc veritas non est ⁵qui autem servat verbum eius vere in hoc caritas Dei perfecta est in hoc scimus quoniam in ipso sumus ⁶qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare ⁷carissimi non mandatum novum scribo vobis sed mandatum vetus quod habuistis ab initio mandatum vetus est verbum quod audistis ⁸iterum mandatum novum scribo vobis quod est verum et in ipso et in vobis quoniam tenebrae transeunt et lumen verum iam lucet ⁹qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc ¹⁰qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est ¹¹qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat quoniam tenebrae obcaecaverunt oculos eius ¹²scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius ¹³scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui ab initio est scribo vo-

bis adulescentes quoniam vicistis malignum ¹⁴scripsi vobis infantes quoniam cognovistis Patrem scripsi vobis patres quia cognovistis eum qui ab initio scripsi vobis adulescentes quia fortes estis et verbum Dei in vobis manet et vicistis malignum ¹⁵nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt si quis diligit mundum non est caritas Patris in eo ¹⁶quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum est et superbia vitae quae non est ex Patre sed ex mundo est ¹⁷et mundus transit et concupiscentia eius qui autem facit voluntatem Dei manet in aeternum ¹⁸filioli novissima hora est et sicut audistis quia antichristus venit nunc antichristi multi facti sunt unde scimus quoniam novissima hora est ¹⁹ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis ²⁰sed vos unctionem habetis a Sancto et nostis omnia ²¹non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem sed quasi scientibus eam et quoniam omne mendacium ex veritate non est ²²quis est mendax nisi is qui negat quoniam Iesus non est Christus hic est antichristus qui negat Patrem et Filium ²³omnis qui negat Filium nec Patrem habet qui confitetur Filium et Patrem habet ²⁴vos quod audistis ab initio in vobis permaneat si in vobis permanserit quod ab initio audistis et vos in Filio et Patre manebitis ²⁵et haec est repromissio quam ipse pollicitus est nobis vitam aeternam ²⁶haec scripsi vobis de eis qui seducunt vos ²⁷et vos unctionem quam accepistis ab eo manet in vobis et non necesse habetis ut aliquis doceat vos sed sicut unctio eius docet vos de omnibus et verum est et non est mendacium et sicut docuit vos manete in eo ²⁸et nunc filioli manete in eo ut cum apparuerit habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius ²⁹si scitis quoniam iustus est scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est

3videte qualem caritatem dedit nobis Pater ut filii Dei nominemur et sumus propter hoc mundus non novit nos quia non novit eum ²carissimi nunc filii Dei sumus et nondum apparuit quid erimus scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est ³et omnis qui habet spem hanc in eo sanctificat se sicut et ille sanctus est ⁴omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit et peccatum est iniquitas ⁵et scitis quoniam ille apparuit

ut peccata tolleret et peccatum in eo non est ⁶omnis qui in eo manet non peccat omnis qui peccat non vidit eum nec cognovit eum ⁷filioli nemo vos seducat qui facit iustitiam iustus est sicut et ille iustus est ⁸qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab initio diabolus peccat in hoc apparuit Filius Dei ut dissolvat opera diaboli ⁹omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quoniam ex Deo natus est ¹⁰in hoc manifesti sunt filii Dei et filii diaboli omnis qui non est iustus non est de Deo et qui non diligit fratrem suum ¹¹quoniam haec est adnuntiatio quam audistis ab initio ut diligamus alterutrum ¹²non sicut Cain ex maligno erat et occidit fratrem suum et propter quid occidit eum quoniam opera eius maligna erant fratris autem eius iusta ¹³nolite mirari fratres si odit vos mundus ¹⁴nos scimus quoniam translati sumus de morte in vitam quoniam diligimus fratres qui non diligit manet in morte ¹⁵omnis qui odit fratrem suum homicida est et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem ¹⁶in hoc cognovimus caritatem quoniam ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere ¹⁷qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas Dei manet in eo ¹⁸filioli non diligamus verbo nec lingua sed opere et veritate ¹⁹in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus et in conspectu eius suadeamus corda nostra ²⁰quoniam si reprehenderit nos cor maior est Deus corde nostro et novit omnia ²¹carissimi si cor non reprehenderit nos fiduciam habemus ad Deum ²²et quodcumque petierimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus et ea quae sunt placita coram eo facimus ²³et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis ²⁴et qui servat mandata eius in illo manet et ipse in eo et in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem nobis dedit

⁴carissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex Deo sint quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum ²in hoc cognoscitur Spiritus Dei omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse ex Deo est ³et omnis spiritus qui solvit Iesum ex Deo non est et hoc est antichristi quod audistis quoniam venit et nunc iam in mundo est ⁴vos ex Deo estis filioli et vicistis eos quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo ⁵ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit ⁶nos ex Deo sumus qui novit Deum audit nos qui non est ex Deo non audit nos in hoc cognoscimus Spiritum veritatis et spiritum erroris ⁷carissimi diligamus invicem quoniam caritas ex Deo est et omnis qui diligit ex Deo natus est et cognoscit Deum ⁸qui non diligit non novit Deum quoniam Deus caritas est ⁹in hoc apparuit caritas Dei in nobis quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum ut vivamus per eum ¹⁰in hoc est caritas non quasi nos

dilexerimus Deum sed quoniam ipse dilexit nos et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris ¹¹carissimi si sic Deus dilexit nos et nos debemus alterutrum diligere ¹²Deum nemo vidit umquam si diligamus invicem Deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est ¹³in hoc intellegimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis quoniam de Spiritu suo dedit nobis ¹⁴et nos vidimus et testificamur quoniam Pater misit Filium salvatorem mundi ¹⁵quisque confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei Deus in eo manet et ipse in Deo ¹⁶et nos cognovimus et credidimus caritati quam habet Deus in nobis Deus caritas est et qui manet in caritate in Deo manet et Deus in eo ¹⁷in hoc perfecta est caritas nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo ¹⁸timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem quoniam timor poenam habet qui autem timet non est perfectus in caritate ¹⁹nos ergo diligamus quoniam Deus prior dilexit nos ²⁰si quis dixerit quoniam diligo Deum et fratrem suum oderit mendax est qui enim non diligit fratrem suum quem vidit Deum quem non vidit quomodo potest diligere ²¹et hoc mandatum habemus ab eo ut qui diligit Deum diligit et fratrem suum

⁵omnis qui credit quoniam Iesus est Christus ex Deo natus est et omnis qui diligit eum qui genuit diligit eum qui natus est ex eo ²in hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei cum Deum diligamus et mandata eius faciamus ³haec est enim caritas Dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius gravia non sunt ⁴quoniam omne quod natum est ex Deo vincit mundum et haec est victoria quae vincit mundum fides nostra ⁵quis est qui vincit mundum nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei ⁶hic est qui venit per aquam et sanguinem Iesus Christus non in aqua solum sed in aqua et sanguine et Spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas ⁷quia tres sunt qui testimonium dant ⁸Spiritus et aqua et sanguis et tres unum sunt ⁹si testimonium hominum accipimus testimonium Dei maius est quoniam hoc est testimonium Dei quod maius est quia testificatus est de Filio suo ¹⁰qui credit in Filio Dei habet testimonium Dei in se qui non credit Filio mendacem facit eum quoniam non credidit in testimonio quod testificatus est Deus de Filio suo ¹¹et hoc est testimonium quoniam vitam aeternam dedit nobis Deus et haec vita in Filio eius est ¹²qui habet Filium habet vitam qui non habet Filium Dei vitam non habet ¹³haec scripsi vobis ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam qui creditis in nomine Filii Dei ¹⁴et haec est fiducia quam habemus ad eum quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius audit nos ¹⁵et scimus quoniam audit nos quicquid petierimus scimus quoniam habemus petitiones quas postulavimus ab eo ¹⁶qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petet et dabit ei vitam peccantibus non ad mortem est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget ¹⁷omnis iniquitas peccatum est et est peccatum non ad mortem

¹⁸scimus quoniam omnis qui natus est ex Deo non peccat sed generatio Dei conservat eum et malignus non tangit eum ¹⁹scimus quoniam ex Deo sumus et mundus totus in maligno positus est ²⁰et scimus quoniam Filius Dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio eius hic est verus Deus et vita aeterna ²¹filioli custodite vos a simulacris

II Ioannis

¹senior electae dominae et natis eius quos ego diligo in veritate et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem ²propter veritatem quae permanet in nobis et nobiscum erit in aeternum ³sit nobiscum gratia misericordia pax a Deo Patre et a Christo Iesu Filio Patris in veritate et caritate ⁴gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a Patre ⁵et nunc rogo te domina non tamquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio ut diligamus alterutrum ⁶et haec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius hoc mandatum est ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis ⁷quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur Iesum Christum venientem in carne hic est seductor et antichristus ⁸videte vosmet ipsos ne perdati quae operati estis sed ut mercedem plenam accipiatis ⁹omnis qui praecedet et non manet in doctrina Christi Deum non habet qui permanet in doctrina hic et Filium et Patrem habet ¹⁰si quis venit ad vos et hanc doctrinam non adfert nolite recipere eum in domum nec have ei dixeritis ¹¹qui enim dicit illi have communicat operibus illius malignis ¹²plura habens vobis scribere nolui per cartam et atramentum spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui ut gaudium vestrum plenum sit ¹³salutant te filii sororis tuae electae

III Ioannis

¹senior Gaio carissimo quem ego diligo in veritate ²carissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere sicut prospere agit anima tua ³gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tuae sicut tu in veritate ambulas ⁴maiores horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulantes ⁵carissime fideliter facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos ⁶qui testimonium reddiderunt caritati tuae in conspectu ecclesiae quos bene facies deducens digne Deo ⁷pro nomine enim profecti sunt nihil accipientes a gentibus ⁸nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut cooperatores simus veritatis ⁹scripsissem forsitan ecclesiae sed is qui amat primatum gerere in eis Diotrepes non recipit nos ¹⁰propter hoc si venero commoneam eius opera quae facit verbis malignis garriens in nos et quasi non ei ista sufficiant nec ipse suscipit fratres et eos qui cupiunt prohibet et de ecclesia eicit ¹¹carissime noli imitari malum sed quod bonum est qui benefacit ex Deo est qui malefacit non vidit Deum ¹²Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate et nos autem testimonium perhibemus et nosti quoniam testimonium nostrum verum est ¹³multa habui scribere tibi sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi ¹⁴spero autem protinus te videre et os ad os loquemur ¹⁵pax tibi salutant te amici saluta amicos per nomen

Iudae

¹Iudas Iesu Christi servus frater autem Iacobi his qui in Deo Patre dilectis et Iesu Christo conservatis vocatis ²misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur ³carissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute necesse habui scribere vobis deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei ⁴subintroierunt enim quidam homines qui olim praescripti sunt in hoc iudicium impij Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum Dominatorem et Dominum nostrum Iesum Christum negantes ⁵commonere autem vos volo scientes semel omnia quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit ⁶angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit ⁷sicut Sodoma et Gomorra et finitimae civitates simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem alteram factae sunt exemplum ignis aeterni poenam sustinentes ⁸similiter et hii carnem quidem maculant dominationem autem spernunt maiestates autem blasphemant ⁹cum Michahel archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Mosi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemiae sed dixit imperet tibi Dominus ¹⁰hii autem quaecumque quidem ignorant blasphemant quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in his corrumpuntur ¹¹vae illis quia via Cain abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt et contradictione Core perierunt ¹²hii sunt in epulis suis maculae convivantes sine timore semet ipsos pascentes nubes sine aqua quae a ventis circumferuntur arbores autumnales infructuosae bis mortuae eradicatae ¹³fluctus feri maris despumantes suas confusiones sidera errantia quibus procella tenebrarum in aeternum servata est ¹⁴prophetavit autem et his septimus ab Adam Enoc dicens ecce venit Dominus in sanctis milibus suis ¹⁵facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt et de omnibus duris quae locuti sunt contra eum peccatores impij ¹⁶hii sunt murmuratores querellosi secundum desideria sua ambulantes et os illorum loquitur superba mirantes personas quaestus causa ¹⁷vos autem carissimi memores estote verborum quae praedicta sunt ab apostolis Domini nostri Iesu Christi ¹⁸quia dicebant vobis quoniam in novissimo tempore venient inlusores secundum sua desideria

ambulantes impietatum ¹⁹hii sunt qui segregant animales Spiritum non habentes ²⁰vos autem carissimi superaedificantes vosmet ipsos sanctissimae vestrae fidei in Spiritu Sancto orantes ²¹ipsos vos in dilectione Dei servate ²²et hos quidem arguite iudicatos ²³illos vero salvate de igne rapientes aliis autem miseremini in timore odientes et eam quae carnalis est maculatam tunicam ²⁴ei autem qui potest vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione ²⁵soli Deo salvatori nostro per Iesum Christum Dominum nostrum gloria magnificentia imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula amen

Apocalypsis

1apocalypsis Iesu Christi quam dedit illi Deus palam face-
re servis suis quae oportet fieri cito et significavit mittens
per angelum suum servo suo Iohanni ²qui testimonium pe-
rhibuit verbo Dei et testimonium Iesu Christi quaecumque
vidit ³beatus qui legit et qui audiunt verba prophetiae et
servant ea quae in ea scripta sunt tempus enim prope est
⁴Iohannes septem ecclesiis quae sunt in Asia gratia vobis
et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est et a sep-
tem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt ⁵et ab Ie-
su Christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et
princeps regum terrae qui dilexit nos et lavit nos a peccatis
nostris in sanguine suo ⁶et fecit nostrum regnum sacerdotes
Deo et Patri suo ipsi gloria et imperium in saecula saeculo-
rum amen ⁷ecce venit cum nubibus et videbit eum omnis
oculus et qui eum pupugerunt et plangent se super eum
omnes tribus terrae etiam amen ⁸ego sum Alpha et Ome-
ga principium et finis dicit Dominus Deus qui est et qui
erat et qui venturus est Omnipotens ⁹ego Iohannes frater
vester et particeps in tribulatione et regno et patientia in
Iesu fui in insula quae appellatur Patmos propter verbum
Dei et testimonium Iesu ¹⁰fui in spiritu in dominica die et
audivi post me vocem magnam tamquam tubae ¹¹dicentis
quod vides scribe in libro et mitte septem ecclesiis Epe-
sum et Zmyrnam et Pergamum et Thyatiram et Sardis
et Philadelphiam et Laodiciam ¹²et conversus sum ut vi-
derem vocem quae loquebatur mecum et conversus vidi
septem candelabra aurea ¹³et in medio septem candelabro-
rum similem Filio hominis vestitum podere et praecinctum
ad mamillas zonam auream ¹⁴caput autem eius et capilli
erant candidi tamquam lana alba tamquam nix et oculi
eius velut flamma ignis ¹⁵et pedes eius similes orichalco si-
cut in camino ardenti et vox illius tamquam vox aquarum
multarum ¹⁶et habebat in dextera sua stellas septem et de
ore eius gladius utraque parte acutus exiebat et facies eius
sicut sol lucet in virtute sua ¹⁷et cum vidissem eum cecidi
ad pedes eius tamquam mortuus et posuit dexteram suam
super me dicens noli timere ego sum primus et novissimus
¹⁸et vivus et fui mortuus et ecce sum vivens in saecula
saeculorum et habeo claves mortis et inferni ¹⁹scribe ergo
quae vidisti et quae sunt et quae oportet fieri post haec
²⁰sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera
mea et septem candelabra aurea septem stellae angeli sunt

septem ecclesiarum et candelabra septem septem ecclesiae
sunt

2angelo Ephesi ecclesiae scribe haec dicit qui tenet sep-
tem stellas in dextera sua qui ambulat in medio septem
candelabrorum aureorum ²scio opera tua et laborem et pa-
tientiam tuam et quia non potes sustinere malos et temp-
tasti eos qui se dicunt apostolos et non sunt et invenisti
eos mendaces ³et patientiam habes et sustinuisti propter
nomen meum et non defecisti ⁴sed habeo adversus te quod
caritatem tuam primam reliquisti ⁵memor esto itaque unde
excideris et age paenitentiam et prima opera fac sin autem
venio tibi et movebo candelabrum tuum de loco suo nisi
paenitentiam egeris ⁶sed hoc habes quia odisti facta Ni-
colaitarum quae et ego odi ⁷qui habet aurem audiat quid
Spiritus dicat ecclesiis vincenti dabo ei edere de ligno vitae
quod est in paradiso Dei mei ⁸et angelo Zmyrnae ecclesiae
scribe haec dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et
vivit ⁹scio tribulationem tuam et paupertatem tuam sed
dives es et blasphemaris ab his qui se dicunt Iudaeos esse et
non sunt sed sunt synagoga Satanae ¹⁰nihil horum timeas
quae passurus es ecce missurus est diabolus ex vobis in
carcerem ut temptemini et habebitis tribulationem diebus
decem esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam
vitae ¹¹qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis
qui vicerit non laedetur a morte secunda ¹²et angelo Perga-
mi ecclesiae scribe haec dicit qui habet rompheam utraque
parte acutam ¹³scio ubi habitas ubi sedes est Satanae et
tenes nomen meum et non negasti fidem meam et in die-
bus Antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos ubi
Satanas habitat ¹⁴sed habeo adversus te pauca quia habes
illic tenentes doctrinam Balaam qui docebat Balac mittere
scandalum coram filiis Israhel edere et fornicari ¹⁵ita habes
et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum ¹⁶similiter paeniten-
tiam age si quo minus venio tibi cito et pugnabo cum illis
in gladio oris mei ¹⁷qui habet aurem audiat quid Spiritus
dicat ecclesiis vincenti dabo ei manna absconditum et dabo
illi calculum candidum et in calculo nomen novum scrip-
tum quod nemo scit nisi qui accipit ¹⁸et angelo Thyatirae
ecclesiae scribe haec dicit Filius Dei qui habet oculos ut
flammam ignis et pedes eius similes orichalco ¹⁹novi ope-
ra tua et caritatem et fidem et ministerium et patientiam
tuam et opera tua novissima plura prioribus ²⁰sed habeo

adversus te quia permittis mulierem Hiezabel quae se dicit propheten docere et seducere servos meos fornicari et manducare de idolothytis ²¹et dedi illi tempus ut paenitentiam ageret et non vult paeniteri a fornicatione sua ²²ecce mitto eam in lectum et qui moechantur cum ea in tribulationem maximam nisi paenitentiam egerint ab operibus eius ²³et filios eius interficiam in morte et scient omnes ecclesiae quia ego sum scrutans renes et corda et dabo unicuique vestrum secundum opera vestra ²⁴vobis autem dico ceteris qui Thyatirae estis quicumque non habent doctrinam hanc qui non cognoverunt altitudines Satanae quemadmodum dicunt non mittam super vos aliud pondus ²⁵tamen id quod habetis tenete donec veniam ²⁶et qui vicerit et qui custodierit usque in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes ²⁷et reget illas in virga ferrea tamquam vas figuli confringentur ²⁸sicut et ego accepi a Patre meo et dabo illi stellam matutinam ²⁹qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis

3et angelo ecclesiae Sardis scribe haec dicit qui habet septem spiritus Dei et septem stellas scio opera tua quia nomen habes quod vivas et mortuus es ²esto vigilans et confirma cetera quae moritura erant non enim invenio opera tua plena coram Deo meo ³in mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et conserva et paenitentiam age si ergo non vigilaveris veniam tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te ⁴sed habes pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua et ambulabunt mecum in albis quia digni sunt ⁵qui vicerit sic vestietur vestimentis albis et non delebo nomen eius de libro vitae et confitebor nomen eius coram Patre meo et coram angelis eius ⁶qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis ⁷et angelo Philadelphiae ecclesiae scribe haec dicit sanctus et verus qui habet clavem David qui aperit et nemo cludit et cludit et nemo aperit ⁸scio opera tua ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest cludere quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum ⁹ecce dabo de synagoga Satanae qui dicunt se Iudaeos esse et non sunt sed mentiuntur ecce faciam illos ut veniant et adorent ante pedes tuos et scient quia ego dilexi te ¹⁰quoniam servasti verbum patientiae meae et ego te servabo ab hora temptationis quae ventura est in orbem universum temptare habitantes in terra ¹¹venio cito tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam ¹²qui vicerit faciam illum columnam in templo Dei mei et foras non egredietur amplius et scribam super eum nomen Dei mei et nomen civitatis Dei mei novae Hierusalem quae descendit de caelo a Deo meo et nomen meum novum ¹³qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis ¹⁴et angelo Laodiciae ecclesiae scribe haec dicit Amen testis fidelis et verus qui est principium creaturae Dei ¹⁵scio opera tua quia neque frigidus es neque calidus utinam frigidus esses aut calidus ¹⁶sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam te evomere ex ore meo ¹⁷quia dicis quod dives

sum et locupletatus et nullius ego et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et caecus et nudus ¹⁸suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum ut locuples fias et vestimentis albis induaris et non appareat confusio nuditatis tuae et collyrio inungue oculos tuos ut videas ¹⁹ego quos amo arguo et castigo aemulare ergo et paenitentiam age ²⁰ecce sto ad ostium et pulso si quis audierit vocem meam et aperuerit ianuam introibo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum ²¹qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum Patre meo in throno eius ²²qui habet aurem audiat quid Spiritus dicat ecclesiis

4post haec vidi et ecce ostium apertum in caelo et vox prima quam audivi tamquam tubae loquentis mecum dicens ascende huc et ostendam tibi quae oportet fieri post haec ²statim fui in spiritu et ecce sedis posita erat in caelo et supra sedem sedens ³et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et sardini et iris erat in circuitu sedis similis visioni zmaragdinae ⁴et in circuitu sedis sedilia viginti quattuor et super thronos viginti quattuor seniores sedentes circumamictos vestimentis albis et in capitibus eorum coronas aureas ⁵et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua et septem lampades ardentes ante thronum quae sunt septem spiritus Dei ⁶et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile cristallo et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro ⁷et animal primum simile leoni et secundum animal simile vitulo et tertium animal habens faciem quasi hominis et quartum animal simile aquilae volanti ⁸et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas et in circuitu et intus plena sunt oculis et requiem non habent die et nocte dicentia sanctus sanctus sanctus Dominus Deus omnipotens qui erat et qui est et qui venturus est ⁹et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in saecula saeculorum ¹⁰procident viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabunt viventem in saecula saeculorum et mittent coronas suas ante thronum dicentes ¹¹dignus es Domine et Deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt

5et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem ²et vidi angelum fortem praedicantem voce magna quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius ³et nemo poterat in caelo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere illum ⁴et ego flebam multum quoniam nemo dignus inventus est aperire librum nec videre eum ⁵et unus de senioribus dicit mihi ne fleveris ecce vicit leo de tribu Iuda radix David aperire librum et septem signacula eius ⁶et vidi et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt spiritus

Dei missi in omnem terram ⁷et venit et accepit de dextera sedentis de throno ⁸et cum aperuisset librum quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et fialas aureas plenas odoramentorum quae sunt orationes sanctorum ⁹et cantant novum canticum dicentes dignus es accipere librum et aperire signacula eius quoniam occisus es et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione ¹⁰et fecisti eos Deo nostro regnum et sacerdotes et regnabunt super terram ¹¹et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum et erat numerus eorum milia milium ¹²dicentium voce magna dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem ¹³et omnem creaturam quae in caelo est et super terram et sub terram et quae sunt in mari et quae in ea omnes audivi dicentes sedenti in throno et agno benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum ¹⁴et quattuor animalia dicebant amen et seniores ceciderunt et adoraverunt

6et vidi quod aperuisset agnus unum de septem signaculis et audivi unum de quattuor animalibus dicentem tamquam vocem tonitruum veni ²et vidi et ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret ³et cum aperuisset sigillum secundum audivi secundum animal dicens veni ⁴et exivit alius equus rufus et qui sedebat super illum datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut invicem se interficiant et datus est illi gladius magnus ⁵et cum aperuisset sigillum tertium audivi tertium animal dicens veni et vidi et ecce equus niger et qui sedebat super eum habebat stateram in manu sua ⁶et audivi tamquam vocem in medio quattuor animalium dicentem bilibris tritici denario et tres bilibres hordei denario et vinum et oleum ne laesis ⁷et cum aperuisset sigillum quartum audivi vocem quarti animalis dicentis veni et vidi ⁸et ecce equus pallidus et qui sedebat desuper nomen illi Mors et inferus sequebatur eum et data est illi potestas super quattuor partes terrae interficere gladio fame et morte et bestiis terrae ⁹et cum aperuisset quintum sigillum vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei et propter testimonium quod habebant ¹⁰et clamabant voce magna dicentes usquequo Domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra ¹¹et datae sunt illis singulae stolae albae et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi ¹²et vidi cum aperuisset sigillum sextum et terraemotus factus est magnus et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis ¹³et stellae caeli ceciderunt super terram sicut ficus mittit grossos suos cum vento magno movetur ¹⁴et caelum recessit sicut liber involutus et omnis mons et insulae de locis suis motae sunt

¹⁵et reges terrae et principes et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et petris montium ¹⁶et dicunt montibus et petris cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni ¹⁷quoniam venit dies magnus irae ipsorum et quis poterit stare

7post haec vidi quattuor angelos stantes super quattuor angulos terrae tenentes quattuor ventos terrae ne flaret ventus super terram neque super mare neque in ullam arborem ²et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vivi et clamavit voce magna quattuor angelis quibus datum est nocere terrae et mari ³dicens nolite nocere terrae neque mari neque arboribus quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum ⁴et audivi numerum signatorum centum quadraginta quattuor milia signati ex omni tribu filiorum Israhel ⁵ex tribu Iuda duodecim milia signati ex tribu Ruben duodecim milia ex tribu Gad duodecim milia ⁶ex tribu Aser duodecim milia ex tribu Nephthalim duodecim milia ex tribu Manasse duodecim milia ⁷ex tribu Symeon duodecim milia ex tribu Levi duodecim milia ex tribu Issachar duodecim milia ⁸ex tribu Zabulon duodecim milia ex tribu Ioseph duodecim milia ex tribu Benjamin duodecim milia signati ⁹post haec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolas albas et palmae in manibus eorum ¹⁰et clamabant voce magna dicentes salus Deo nostro qui sedet super thronum et agno ¹¹et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quattuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt Deum ¹²dicentes amen benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio et honor et virtus et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum amen ¹³et respondit unus de senioribus dicens mihi hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt ¹⁴et dixi illi domine mi tu scis et dixit mihi hii sunt qui veniunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni ¹⁵ideo sunt ante thronum Dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius et qui sedet in throno habitabit super illos ¹⁶non esurient neque sitient amplius neque cadet super illos sol neque ullus aestus ¹⁷quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet eos ad vitae fontes aquarum et absterget Deus omnem lacrimam ex oculis eorum

8et cum aperuisset sigillum septimum factum est silentium in caelo quasi media hora ²et vidi septem angelos stantes in conspectu Dei et datae sunt illis septem tubae ³et alius angelus venit et stetit ante altare habens turibulum aureum et data sunt illi incensa multa ut daret orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum ⁴et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo ⁵et accepit

angelus turibulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram et facta sunt tonitrua et voces et fulgora et terraemotus ⁶et septem angeli qui habebant septem tubas paraverunt se ut tuba canerent ⁷et primus tuba cecinit et facta est grando et ignis mixta in sanguine et missum est in terram et tertia pars terrae combusta est et tertia pars arborum combusta est et omne faenum viride combustum est ⁸et secundus angelus tuba cecinit et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare et facta est tertia pars maris sanguis ⁹et mortua est tertia pars creaturae quae habent animas et tertia pars navium interiit ¹⁰et tertius angelus tuba cecinit et cecidit de caelo stella magna ardens tamquam facula et cecidit in tertiam partem fluminum et in fontes aquarum ¹¹et nomen stellae dicitur Absinthius et facta est tertia pars aquarum in absinthium et multi hominum mortui sunt de aquis quia amarae factae sunt ¹²et quartus angelus tuba cecinit et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum ut obscuraretur tertia pars eorum et diei non luceret pars tertia et nox similiter ¹³et vidi et audivi vocem unius aquilae volantis per medium caelum dicentis voce magna vae vae vae habitantibus in terra de ceteris vocibus tubae trium angelorum qui erant tuba canituri

9et quintus angelus tuba cecinit et vidi stellam de caelo cecidisse in terram et data est illi clavis putei abyssi ²et aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magna et obscuratus est sol et aer de fumo putei ³et de fumo exierunt lucustae in terram et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terrae ⁴et praeceptum est illis ne laederent faenum terrae neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum Dei in frontibus ⁵et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarentur mensibus quinque et cruciatus eorum ut cruciatus scorpium cum percutit hominem ⁶et in diebus illis quaerent homines mortem et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet mors ab ipsis ⁷et similitudines lucustarum similes equis paratis in proelium et super capita earum tamquam coronae similes auro et facies earum sicut facies hominum ⁸et habebant capillos sicut capillos mulierum et dentes earum sicut leonum erant ⁹et habebant loricas sicut loricas ferreas et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum ¹⁰et habebant caudas similes scorpionum et aculei in caudis earum potestas earum nocere hominibus mensibus quinque ¹¹et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice Abaddon graece autem Apollyon et latine habet nomen Exterminans ¹²vae unum abiit ecce veniunt adhuc duo vae post haec ¹³et sextus angelus tuba cecinit et audivi vocem unum ex cornibus altaris auri quod est ante oculos Dei ¹⁴dicentem sexto angelo qui habebat tubam solve quattuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Eufrate ¹⁵et soluti sunt quattuor angeli qui parati erant in horam et diem et mensem et annum ut oc-

ciderent tertiam partem hominum ¹⁶et numerus equestris exercitus vicies milies dena milia audivi numerum eorum ¹⁷et ita vidi equos in visione et qui sedebant super eos habentes loricas igneas et hyacinthinas et sulphureas et capita equorum erant tamquam capita leonum et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphur ¹⁸ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne et fumo et sulphure qui procedebat ex ore ipsorum ¹⁹potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum nam caudae illorum similes serpentibus habentes capita et in his nocent ²⁰et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum ut non adorarent daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea quae neque videre possunt neque audire neque ambulare ²¹et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis

10et vidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube et iris in capite eius et facies eius erat ut sol et pedes eius tamquam columna ignis ²et habebat in manu sua libellum apertum et posuit pedem suum dextrum supra mare sinistrum autem super terram ³et clamavit voce magna quemadmodum cum leo rugit et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua voces suas ⁴et cum locuta fuissent septem tonitrua scripturus eram et audivi vocem de caelo dicentem signa quae locuta sunt septem tonitrua et noli ea scribere ⁵et angelum quem vidi stantem supra mare et supra terram levavit manum suam ad caelum ⁶et iuravit per viventem in saecula saeculorum qui creavit caelum et ea quae in illo sunt et terram et ea quae in ea sunt et mare et quae in eo sunt quia tempus amplius non erit ⁷sed in diebus vocis septimi angeli cum coeperit tuba canere et consummabitur mysterium Dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas ⁸et vox quam audivi de caelo iterum loquentem mecum et dicentem vade accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et supra terram ⁹et abii ad angelum dicens ei ut daret mihi librum et dicit mihi accipe et devora illum et faciet amaricare ventrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel ¹⁰et accipi librum de manu angeli et devoravi eum et erat in ore meo tamquam mel dulce et cum devorassem eum amaricatus est venter meus ¹¹et dicunt mihi oportet te iterum prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis

11et datus est mihi calamus similis virgae dicens surge et metire templum Dei et altare et adorantes in eo ²atrium autem quod est foris templum eice foras et ne metieris eum quoniam datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus ³et dabo duobus testibus meis et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccos ⁴hii sunt duo olivae et duo candelabra in conspectu Domini terrae stantes ⁵et si quis eos voluerit nocere ignis exiet de ore illorum et devorabit inimicos eorum et si

quis voluerit eos laedere sic oportet eum occidi ⁶hii habent potestatem cludendi caelum ne pluat diebus prophetiae ipsorum et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint ⁷et cum finierint testimonium suum bestia quae ascendit de abyssonem faciet adversus illos bellum et vincet eos et occidet illos ⁸et corpora eorum in plateis civitatis magnae quae vocatur spiritualiter Sodoma et Aegyptus ubi et Dominus eorum crucifixus est ⁹et videbunt de populis et tribubus et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium et corpora eorum non sinunt poni in monumentis ¹⁰et inhabitantes terram gaudebunt super illis et iucundabuntur et munera mittent invicem quoniam hii duo prophetae cruciaverunt eos qui inhabitant super terram ¹¹et post dies tres et dimidium spiritus vitae a Deo intravit in eos et steterunt super pedes suos et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos ¹²et audierunt vocem magnam de caelo dicentem illis ascendite huc et ascenderunt in caelum in nube et viderunt illos inimici eorum ¹³et in illa hora factus est terraemotus magnus et decima pars civitatis cecidit et occisi sunt in terraemotu nomina hominum septem milia et reliqui in timore sunt missi et dederunt gloriam Deo caeli ¹⁴vae secundum abiit ecce vae tertium veniet cito ¹⁵et septimus angelus tuba cecinit et factae sunt voces magnae in caelo dicentes factum est regnum huius mundi Domini nostri et Christi eius et regnabit in saecula saeculorum ¹⁶et viginti quattuor seniores qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas et adoraverunt Deum ¹⁷dicentes gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens qui es et qui eras quia accepisti virtutem tuam magnam et regnasti ¹⁸et iratae sunt gentes et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis et exterminandi eos qui corruerunt terram ¹⁹et apertum est templum Dei in caelo et visa est arca testamenti eius in templo eius et facta sunt fulgora et voces et terraemotus et grando magna

12et signum magnum paruit in caelo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum duodecim ²et in utero habens et clamat parturiens et cruciatur ut pariat ³et visum est aliud signum in caelo et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem et in capitibus suis septem diademata ⁴et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum caeli et misit eas in terram et draco stetit ante mulierem quae erat paritura ut cum peperisset filium eius devoraret ⁵et peperit filium masculum qui rectorus erit omnes gentes in virga ferrea et raptus est filius eius ad Deum et ad thronum eius ⁶et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum paratum a Deo ut ibi pascant illam diebus mille ducentis sexaginta ⁷et factum est proelium in caelo Michahel et angeli eius proeliabantur cum dracone et draco pugnabat et angeli eius ⁸et non valuerunt neque locus inventus est eorum amplius in

caelo ⁹et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur Diabolus et Satanus qui seducit universum orbem proiectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt ¹⁰et audivi vocem magnam in caelo dicentem nunc facta est salus et virtus et regnum Dei nostri et potestas Christi eius quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte ¹¹et ipsi vicerunt illum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt animam suam usque ad mortem ¹²propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis vae terrae et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet ¹³et postquam vidit draco quod proiectus est in terram persecutus est mulierem quae peperit masculum ¹⁴et datae sunt mulieri duae alae aquilae magnae ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis ¹⁵et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tamquam flumen ut eam faceret trahi a flumine ¹⁶et adiuvit terra mulierem et aperuit terra os suum et absorbit flumen quod misit draco de ore suo ¹⁷et iratus est draco in mulierem et abiit facere proelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata Dei et habent testimonium Iesu ¹⁸et stetit super harenam maris

13et vidi de mare bestiam ascendentem habentem capita septem et cornua decem et super cornua eius decem diademata et super capita eius nomina blasphemiae ²et bestiam quam vidi similis erat pardo et pedes eius sicut ursi et os eius sicut os leonis et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam ³et unum de capitibus suis quasi occisum in mortem et plaga mortis eius curata est et admirata est universa terra post bestiam ⁴et adoraverunt draconem quia dedit potestatem bestiae et adoraverunt bestiam dicentes quis similis bestiae et quis poterit pugnare cum ea ⁵et datum est ei os loquens magna et blasphemiae et data est illi potestas facere menses quadraginta duo ⁶et aperuit os suum in blasphemias ad Deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo habitant ⁷et datum est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos et data est ei potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem ⁸et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae agni qui occisus est ab origine mundi ⁹si quis habet aurem audiat ¹⁰qui in captivitatem in captivitatem vadit qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi hic est patientia et fides sanctorum ¹¹et vidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur sicut draco ¹²et potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius et facit terram et inhabitantes in eam adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis ¹³et fecit signa magna ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram in conspectu hominum ¹⁴et seducit habitantes terram propter signa quae data sunt illi

facere in conspectu bestiae dicens habitantibus in terra ut faciant imaginem bestiae quae habet plagam gladii et vixit ¹⁵et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae ut et loquatur imago bestiae et faciat quicumque non adoraverint imaginem bestiae occidantur ¹⁶et faciet omnes pusillos et magnos et divites et pauperes et liberos et servos habere character in dextera manu aut in frontibus suis ¹⁷et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habet character nomen bestiae aut numerum nominis eius ¹⁸hic sapientia est qui habet intellectum computet numerum bestiae numerus enim hominis est et numerus eius est sescenti sexaginta sex

14et vidi et ecce agnus stabat supra montem Sion et cum illo centum quadraginta quattuor milia habentes nomen eius et nomen Patris eius scriptum in frontibus suis ²et audivi vocem de caelo tamquam vocem aquarum multarum et tamquam vocem tonitruum magni et vocem quam audivi sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis ³et cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores et nemo poterat discere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor milia qui empti sunt de terra ⁴hii sunt qui cum mulieribus non sunt coequinati virgines enim sunt hii qui sequuntur agnum quicumque abierit hii empti sunt ex hominibus primitiae Deo et agno ⁵et in ore ipsorum non est inventum mendacium sine macula sunt ⁶et vidi alterum angelum volentem per medium caelum habentem evangelium aeternum ut evangelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tribum et linguam et populum ⁷dicens magna voce time Deum et date illi honorem quia venit hora iudicii eius et adore eum qui fecit caelum et terram et mare et fontes aquarum ⁸et alius angelus secutus est dicens cecidit cecidit Babylon illa magna quae a vino irae fornicationis suae potionavit omnes gentes ⁹et alius angelus tertius secutus est illos dicens voce magna si quis adoraverit bestiam et imaginem eius et acceperit characterem in fronte sua aut in manu sua ¹⁰et hic bibet de vino irae Dei qui mixtus est mero in calice irae ipsius et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum et ante conspectum agni ¹¹et fumus tormentorum eorum in saecula saeculorum ascendit nec habent requiem die ac nocte qui adoraverunt bestiam et imaginem eius et si quis acceperit characterem nominis eius ¹²hic patientia sanctorum est qui custodiunt mandata Dei et fidem Iesu ¹³et audivi vocem de caelo dicentem scribe beati mortui qui in Domino moriuntur amodo iam dicit Spiritus ut requiescant a laboribus suis opera enim illorum sequuntur illos ¹⁴et vidi et ecce nubem candidam et supra nubem sedentem similem Filio hominis habentem in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam ¹⁵et alter angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem super nubem mitte falcem tuam et mete quia venit hora ut metatur quoniam aruit messis terrae ¹⁶et misit qui sedebat supra nubem falcem suam in terram et messa est terra ¹⁷et alius angelus exivit de templo quod est in

caelo habens et ipse falcem acutam ¹⁸et alius angelus de altari qui habet potestatem supra ignem et clamavit voce magna qui habebat falcem acutam dicens mitte falcem tuam acutam et vindemia botros vineae terrae quoniam maturae sunt uvae eius ¹⁹et misit angelus falcem suam in terram et vindemiavit vineam terrae et misit in lacum irae Dei magnum ²⁰et calcatus est lacus extra civitatem et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sescenta

15et vidi aliud signum in caelo magnum et mirabile angelos septem habentes plagas septem novissimas quoniam in illis consummata est ira Dei ²et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne et eos qui vicerunt bestiam et imaginem illius et numerum nominis eius stantes supra mare vitreum habentes citharas Dei ³et cantant canticum Mosis servi Dei et canticum agni dicentes magna et mirabilia opera tua Domine Deus omnipotens iustae et verae viae tuae rex saeculorum ⁴quis non timebit Domine et magnificabit nomen tuum quia solus pius quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifestata sunt ⁵et post haec vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo ⁶et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo vestiti lapide mundo candido et praecincti circa pectora zonis aureis ⁷et unus ex quattuor animalibus dedit septem angelis septem fialas aureas plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum ⁸et impletum est templum fumo a maiestate Dei et de virtute eius et nemo poterat introire in templum donec consummarentur septem plagae septem angelorum

16et audivi vocem magnam de templo dicentem septem angelis ite et effundite septem fialas irae Dei in terram ²et abiit primus et effudit fialam suam in terram et factum est vulnus saevum ac pessimum in homines qui habent characterem bestiae et eos qui adoraverunt imaginem eius ³et secundus effudit fialam suam in mare et factus est sanguis tamquam mortui et omnis anima vivens mortua est in mari ⁴et tertius effudit fialam suam super flumina et super fontes aquarum et factus est sanguis ⁵et audivi angelum aquarum dicentem iustus es qui es et qui eras sanctus quia haec iudicasti ⁶quia sanguinem sanctorum et prophetarum fuderunt et sanguinem eis dedisti bibere digni sunt ⁷et audivi altare dicens etiam Domine Deus omnipotens vera et iusta iudicia tua ⁸et quartus effudit fialam suam in solem et datum est illi aestu adficere homines et igni ⁹et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam ¹⁰et quintus effudit fialam suam super sedem bestiae et factum est regnum eius tenebrosus et conmanducaverunt linguas suas prae dolore ¹¹et blasphemaverunt Deum caeli prae doloribus et vulneribus suis et non egerunt paenitentiam ex operibus suis ¹²et sextus effudit fialam suam in flumen illud magnum Eufra-

ten et siccavit aquam eius ut praepararetur via regibus ab ortu solis ¹³et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres immundos in modum ranarum ¹⁴sunt enim spiritus daemoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum Dei omnipotentis ¹⁵ecce venio sicut fur beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius ¹⁶et congregavit illos in locum qui vocatur hebraice Hermagedon ¹⁷et septimus effudit fialam suam in aerem et exivit vox magna de templo a throno dicens factum est ¹⁸et facta sunt fulgora et voces et tonitrua et terraemotus factus est magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terraemotus sic magnus ¹⁹et facta est civitas magna in tres partes et civitates gentium ceciderunt et Babylon magna venit in memoriam ante Deum dare ei calicem vini indignationis irae eius ²⁰et omnis insula fugit et montes non sunt inventi ²¹et grando magna sicut talentum descendit de caelo in homines et blasphemaverunt homines Deum propter plagam grandinis quoniam magna facta est vehementer

17 et venit unus de septem angelis qui habebant septem fialas et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae quae sedet super aquas multas ²cum qua fornicati sunt reges terrae et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius ³et abstulit me in desertum in spiritu et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemiae habentem capita septem et cornua decem ⁴et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis habens poculum aureum in manu sua plenum abominationum et immunditia fornicationis eius ⁵et in fronte eius nomen scriptum mysterium Babylon magna mater fornicationum et abominationum terrae ⁶et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum Iesu et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna ⁷et dixit mihi angelus quare miraris ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestiae quae portat eam quae habet capita septem et decem cornua ⁸bestiam quam vidisti fuit et non est et ascensura est de abyso et in interitum ibit et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae a constitutione mundi videntes bestiam quia erat et non est ⁹et hic est sensus qui habet sapientiam septem capita septem montes sunt super quos mulier sedet et reges septem sunt ¹⁰quinque ceciderunt unus est alius nondum venit et cum venerit oportet illum breve tempus manere ¹¹et bestia quae erat et non est et ipsa octava est et de septem est et in interitum vadit ¹²et decem cornua quae vidisti decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una hora accipiunt post bestiam ¹³hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestiae tradunt ¹⁴hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam Dominus dominorum est et rex regum et qui cum illo sunt

vocati et electi et fideles ¹⁵et dixit mihi aquas quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et linguae ¹⁶et decem cornua quae vidisti et bestiam hii odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt ¹⁷Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba Dei ¹⁸et mulier quam vidisti est civitas magna quae habet regnum super reges terrae

18 et post haec vidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam et terra inluminata est a gloria eius ²et exclamavit in forti voce dicens cecidit cecidit Babylon magna et facta est habitatio daemoniorum et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immundae ³quia de ira fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terrae cum illa fornicati sunt et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt ⁴et audivi aliam vocem de caelo dicentem exite de illa populus meus ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis ⁵quoniam pervenerunt peccata eius usque ad caelum et recordatus est Deus iniquitatum eius ⁶reddite illi sicut ipsa reddidit et duplicate duplicia secundum opera eius in poculo quo miscuit miscite illi duplum ⁷quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum quia in corde suo dicit sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo ⁸ideo in una die venient plagae eius mors et luctus et fames et igni comburetur quia fortis est Deus qui iudicavit illam ⁹et flebunt et plangent se super illam reges terrae qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumum incendii eius ¹⁰longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes vae vae civitas illa magna Babylon civitas illa fortis quoniam una hora venit iudicium tuum ¹¹et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam quoniam merces eorum nemo emet amplius ¹²mercem auri et argenti et lapidis pretiosi et margaritis et byssi et purpurae et serici et cocci et omne lignum thyinum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide pretioso et aeramento et ferro et marmore ¹³et cinnamomum et amomum et odoramentorum et unguenti et turis et vini et olei et similiae et tritici et iumentorum et ovium et equorum et raedarum et mancipiorum et animarum hominum ¹⁴et poma tua desiderii animae discessit a te et omnia pingua et clara perierunt a te et amplius illa iam non invenient ¹⁵mercatores horum qui divites facti sunt ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes ¹⁶et dicentes vae vae civitas illa magna quae amicta erat byssino et purpura et cocco et deaurata est auro et lapide pretioso et margaritis ¹⁷quoniam una hora destitutae sunt tantae divitiae et omnis gubernator et omnis qui in locum navigat et nautae et qui maria operantur longe steterunt ¹⁸et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes quae similis civitati huic magnae ¹⁹et miserunt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes

et lugentes dicentes vae vae civitas magna in qua divites facti sunt omnes qui habent naves in mari de pretiis eius quoniam una hora desolata est ²⁰exulta super eam caelum et sancti et apostoli et prophetae quoniam iudicavit Deus iudicium vestrum de illa ²¹et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens hoc impetu mittetur Babylon magna illa civitas et ultra iam non invenietur ²²et vox citharoedorum et musicorum et tibia canentium et tuba non audietur in te amplius et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius et vox molae non audietur in te amplius ²³et lux lucernae non lucebit tibi amplius et vox sponsi et sponsae non audietur adhuc in te quia mercatores tui erant principes terrae quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes ²⁴et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est et omnium qui interfecti sunt in terra

19post haec audivi quasi vocem magnam turbarum multarum in caelo dicentium alleluia salus et gloria et virtus Deo nostro est ²quia vera et iusta iudicia sunt eius quia iudicavit de meretrice magna quae corrupit terram in prostitutione sua et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius ³et iterum dixerunt alleluia et fumus eius ascendit in saecula saeculorum ⁴et ceciderunt seniores viginti quattuor et quattuor animalia et adoraverunt Deum sedentem super thronum dicentes amen alleluia ⁵et vox de throno exivit dicens laudem dicite Deo nostro omnes servi eius et qui timetis eum pusilli et magni ⁶et audivi quasi vocem turbae magnae et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruum magnorum dicentium alleluia quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens ⁷gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei quia venerunt nuptiae agni et uxor eius praeparavit se ⁸et datum est illi ut cooperiat se byssinum splendens candidum byssinum enim iustificationes sunt sanctorum ⁹et dicit mihi scribe beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt et dicit mihi haec verba vera Dei sunt ¹⁰et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu Deum adora testimonium enim Iesu est spiritus prophetiae ¹¹et vidi caelum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur Fidelis et Verax vocatur et iustitia iudicat et pugnat ¹²oculi autem eius sicut flamma ignis et in capite eius diademata multa habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse ¹³et vestitus erat vestem aspersam sanguine et vocatur nomen eius Verbum Dei ¹⁴et exercitus qui sunt in caelo sequebantur eum in equis albis vestiti byssinum album mundum ¹⁵et de ore ipsius procedit gladius acutus ut in ipso percutiat gentes et ipse reget eos in virga ferrea et ipse calcatur torcular vini furoris irae Dei omnipotentis ¹⁶et habet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et Dominus dominantium ¹⁷et vidi unum angelum stantem in sole et clamavit voce magna dicens omnibus avibus quae volabant per me-

dium caeli venite congregamini ad cenam magnam Dei ¹⁸ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis et carnes omnium liberorum ac servorum et pusillorum ac magnorum ¹⁹et vidi bestiam et reges terrae et exercitus eorum congregatos ad faciendum proelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius ²⁰et adprehensa est bestia et cum illo pseudopropheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt characterem bestiae qui et adorant imaginem eius vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulphure ²¹et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum

20et vidi angelum descendentem de caelo habentem clavem abyssi et catenam magnam in manu sua ²et adprehendit draconem serpentem antiquum qui est diabolus et Satanus et ligavit eum per annos mille ³et misit eum in abyssum et clusit et signavit super illum ut non seducat amplius gentes donec consummentur mille anni post haec oportet illum solvi modico tempore ⁴et vidi sedes et sederunt super eas et iudicium datum est illis et animas decollatorum propter testimonium Iesu et propter verbum Dei et qui non adoraverunt bestiam neque imaginem eius nec acceperunt characterem in frontibus aut in manibus suis et vixerunt et regnaverunt cum Christo mille annis ⁵ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni haec est resurrectio prima ⁶beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima in his secunda mors non habet potestatem sed erunt sacerdotes Dei et Christi et regnabunt cum illo mille annis ⁷et cum consummati fuerint mille anni solvetur Satanus de carcere suo et exhibit et seducet gentes quae sunt super quattuor angulos terrae Gog et Magog et congregabit eos in proelium quorum numerus est sicut harena maris ⁸et ascenderunt super latitudinem terrae et circumierunt castra sanctorum et civitatem dilectam ⁹et descendit ignis a Deo de caelo et devoravit eos et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris ubi et bestia ¹⁰et pseudopropheta et cruciabitur die ac nocte in saecula saeculorum ¹¹et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum a cuius aspectu fugit terra et caelum et locus non est inventus ab eis ¹²et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni et libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est vitae et iudicati sunt mortui ex his quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum ¹³et dedit mare mortuos qui in eo erant et mors et inferus dederunt mortuos qui in ipsis erant et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum ¹⁴et inferus et mors missi sunt in stagnum ignis haec mors secunda est stagnum ignis ¹⁵et qui non est inventus in libro vitae scriptus missus est in stagnum ignis

21et vidi caelum novum et terram novam primum enim caelum et prima terra abiit et mare iam non est ²et civi-

tatem sanctam Hierusalem novam vidi descendentem de caelo a Deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo ³et audivi vocem magnam de throno dicentem ecce tabernaculum Dei cum hominibus et habitabit cum eis et ipsi populus eius erunt et ipse Deus cum eis erit eorum Deus ⁴et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra quae prima abierunt ⁵et dixit qui sedebat in throno ecce nova facio omnia et dicit scribe quia haec verba fidelissima sunt et vera ⁶et dixit mihi factum est ego sum Alpha et Omega initium et finis ego sitienti dabo de fonte aquae vivae gratis ⁷qui vicerit possidebit haec et ero illi Deus et ille erit mihi filius ⁸timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda ⁹et venit unus de septem angelis habentibus fialas plenas septem plagis novissimis et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi sponsam uxorem agni ¹⁰et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi civitatem sanctam Hierusalem descendentem de caelo a Deo ¹¹habentem claritatem Dei lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis sicut cristallum ¹²et habebat murum magnum et altum habens portas duodecim et in portis angelos duodecim et nomina inscripta quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israel ¹³ab oriente portae tres et ab aquilone portae tres et ab austro portae tres et ab occasu portae tres ¹⁴et murus civitatis habens fundamenta duodecim et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum agni ¹⁵et qui loquebatur mecum habebat mensuram harundinem auream ut metiretur civitatem et portas eius et murum ¹⁶et civitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est quanta et latitudo et mensus est civitatem de harundine per stadia duodecim milia longitudo et latitudo et altitudo eius aequalia sunt ¹⁷et mensus est murus eius centum quadraginta quattuor cubitorum mensura hominis quae est angeli ¹⁸et erat structura muri eius ex lapide iaspide ipsa vero civitas auro mundo simile vitro mundo ¹⁹fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata fundamentum primum iaspis secundus sapphyrus tertius carcedonius quartus zmaragdus ²⁰quintus sardonix sextus sardinus septimus chrysolitus octavus berillus nonus topazius decimus chrysoprassus undecimus hyacinthus duodecimus amethystus ²¹et duodecim portae duodecim margaritae sunt per singulas et singulae portae erant ex singulis margaritis et platea civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum ²²et templum non vidi in ea Dominus enim Deus omnipotens templum illius est et agnus ²³et civitas non eget sole neque luna ut luceant in ea nam claritas Dei inluminavit eam et lucerna eius est agnus ²⁴et ambulabunt gentes per lumen eius et reges terrae adferent gloriam suam et honorem in illam ²⁵et portae eius non cludentur per diem nox enim non erit illic ²⁶et adferent gloriam et honorem gentium in illam ²⁷nec intrabit in ea aliquid coin-

quatum et faciens abominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in libro vitae agni

22et ostendit mihi fluvium aquae vitae splendidum tamquam cristallum procedentem de sede Dei et agni ²in medio plateae eius et ex utraque parte fluminis lignum vitae adferens fructus duodecim per menses singula reddentia fructum suum et folia ligni ad sanitatem gentium ³et omne maledictum non erit amplius et sedes Dei et agni in illa erunt et servi eius servient illi ⁴et videbunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum ⁵et nox ultra non erit et non egebunt lumine lucernae neque lumine solis quoniam Dominus Deus inluminat illos et regnabunt in saecula saeculorum ⁶et dixit mihi haec verba fidelissima et vera sunt et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quae oportet fieri cito ⁷et ecce venio velociter beatus qui custodit verba prophetiae libri huius ⁸et ego Iohannes qui audivi et vidi haec et postquam audissem et vidissem cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi haec ostendebat ⁹et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui servant verba libri huius Deum adora ¹⁰et dicit mihi ne signaveris verba prophetiae libri huius tempus enim prope est ¹¹qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc et iustus iustitiam faciat adhuc et sanctus sanctificetur adhuc ¹²ecce venio cito et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua ¹³ego Alpha et Omega primus et novissimus principium et finis ¹⁴beati qui lavant stolas suas ut sit potestas eorum in ligno vitae et portis intrent in civitatem ¹⁵foris canes et venefici et impudici et homicidae et idolis servientes et omnis qui amat et facit mendacium ¹⁶ego Iesus misi angelum meum testificari vobis haec in ecclesiis ego sum radix et genus David stella splendida et matutina ¹⁷et Spiritus et sponsa dicunt veni et qui audit dicat veni et qui sitit veniat qui vult accipiat aquam vitae gratis ¹⁸contestor ego omni audienti verba prophetiae libri huius si quis adposuerit ad haec adponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto ¹⁹et si quis deminuerit de verbis libri prophetiae huius auferet Deus partem eius de ligno vitae et de civitate sancta et de his quae scripta sunt in libro isto ²⁰dicit qui testimonium perhibet istorum etiam venio cito amen veni Domine Iesu ²¹gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus